BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
69
4 E
32 M

69.4-E.32 c: 1-295
I

69
4
E
32

ROMA
VITTORIO EMAN

Feſtū Iunonis & æſculapii.
iiii nonas
iii nonas. Cācer occidit
Pridie nonas
Nonis lyra oritur
viii idus vii idus
vi idus
v id⁹ agōalia Ian delfin orit
iiii idus media hyems
iii idus feſtū carmētis & iuturnæ Pridie idus
Idibus feſtum iouis. Octaui⁹ dictus Auguſtus.
xix calendas februarii
xviii cal. feſtū carmentis porrimæ & poſtuertæ.
xvii cal. feſtum concordiæ
xvi cal. Sol in aquarium trāſit relicto capricorno.
xv cal. xiiii. cal.
xiii cal. xii cal.
xi calen.
x cal. lyræ pars occultatur
ix pect⁹ leonis occidit feſtū ſementis
viii cal.
vii calen.
vi cal. feſtū Caſtoris & Pollucis.
v calen.
iiii calen.
iii calen.
Pridie calen. feſtum pacis.

¶Calen. Februariis.

iiii nonas feſtū. Iunonis & ſoſpitæ ſacrificiū Iouis capitol. lucus aſyli celebratur.
iii no. lyra penit⁹ occidit: terga leonis occidunt.
Pridie nonas delphin occidere incipit.
Nonis Auguſtus dictus. P. p ganymedes oritur
viii idus
vii idus
vi idus
v idus initium ueris
iiii idus
iii idus Bootes oritur
Pridie idus
Idibus feſtum iouis & fauni nefaſtus dies fabiorum
xvi cal. martias Coruus & anguis & crater oriuntur
xv calen. lupercalia.
xiiii calen. aura mutatur: ſol tranſit in piſces xiii calen.
xii. cal. feſtū ſtultorū fornacalis: feralia Feſtū deæ mutæ
xi calen. cariſtia ſacra
x calen. feſtum termini
ix calen. viii calen.
vii calen.
vi cal. Tarquini ſupbi fuga.
v calen. iiii calen.
iii cal. eqria in cāpo martio
Pridie calen.

¶Calē. martiis feſtū iouis & martis ancillia ferunt ueti. tæ nuptiæ vi nonas
v nonas alter piſciū occulit
iiii nonas bootes occidit: uindemitor apparetur
Pridie no. feſtū ueſtæ cathedra Iulii cæſaris
Nonis feſtum ueiouis Pegaſus oritur vi idus
viii idus orit corona
vi idus v idus
iiii idus altera equiria iuxta tyberim
iii idus
Pridie idus
Idibus feſtum annæ perēnæ: cædes Cæſaris.
xvii calē. apri. Scorpi⁹ occidit
xvi calen. feſtu₃ Bachi Pōpa Caſtoris & Pollucis: & oritur miluius:
xv calen.
xiiii calen. qnqtria Mineruæ
xiii calen. xii calen.
xi calen. Sol in Ariete
x calen.
ix calen. viii calen.
vii calē. æquinoctiū uernum
vi calen.
v calen. iiii calen.
iii calen. feſtum Iani concordiæ: ſalutis. & pacis
Pridie calen. feſtum lunæ in auentino

¶Calendis aprilis feſtum Iunonis & uirilis fortunæ ueneris: Scorpius occidit.
iiii nonas pleiades humeros paternos releuant
iii nonas Pridie nonas
Nonis feſtum Cybelis.
viii idus feſtum publicæ fortunæ in cole quirinali.
vii idus
vi idus ludi in honore₃ Iulii Cæſaris propter cedē iube regis: Libra occidit & oriō.
v idus ludi in honorē cereris & deo₃ imagines efferunt
iiii idus iii idus
Pridie idus
Idibus feſtum iouis uictoris & libertatis.
xviii ca. maias grando auguſtus uictor mutinæ
xvii calen. ſacrū forde bouis
xvi calen. uictoria Auguſti & de Antōio hyades occidūt.
xiiii calen. eqria in circo uulpium combuſtio
xiii calen. Sol in Tau₃ trāſit
xii calē. natalis urbis. palilia.
xi calen.
x cal. uinalia. trāſfert uenus:
ix cal. viii. cal vii. cal.
iiii calen. mediū uer. aries occidit. feſtū rubiginis. canis oritur. iii calen.
Pridie cal. feſtū Floræ. Veſtæ & phœbi. & Auguſti in palatio.

¶Calen. maiis oritur capra amaltea. ara larum
vi nonas ſacrificia ariſtarum. hiades. oriuntur ludi Floræ.
v nonas oritur chironi
iiii nonas
iii nonas libra apparet.
Pridie nonas Nonis.
viii idus vii idus lemuria fiunt oriō occidit. malū nubere. vi idus v idus
iiii idus feſtū martis ultoris
Pridie idus pleiades oriuntur æſtatis initiū. idibus Taurus apparet: ſcyrpea ſimulachra in Tyberim. feſtū Martis.
xvii calen. iunias
xvi calen. xv. calen.
xvi calen.
xiii calen. ſol in geminos trāſit. agonalia.
xii calē. canis erigonius orit.
xi calen. luſtria Vulcani.
x calen. ix calen.
viii calen.
vii calen. ſacrificium pro fuga Tarquinii.
vi calen.
v calen feſtū publicæ fortūæ.
iiii cal. aquila icipit apparere.
iii calen Bootes oc.
Pridie cal. Hias oritur.

¶Calendis iuniis feſtum ne. iunōis monetæ. ma tempeſtatis aquila orie
iiii nonas hyades oriunte
iii nonas
Pridiæ no: feſtū Bellonæ plum factum herculi.
Nonis feſtum ſancti Fidii ſmiparis. viii id
vii idus urſa mior occidi ſtum Mentis.
Ludi ad honorem Tyberi
vi idus feſtum Veſtæ. A coronantur. ara Iouis pi ris. v idus oritur delp
iiii idus matralia fiunt. fe fortunæ. & Concordiæ
iii idus Pridie idus.
Idibus feſtum iouis inui quinquatria mineruæ.
xviii calen. Iulii.
xvii calen. Thyene appa tempium ueſtæ purgatu
xvi calen. zephirus mitiga bonum nauigare.
xv calen. orion oritur del apparet. ſol ingreditur c crum
xvi calē. templum palladi auentino
xiii calen. feſtum Sumani
xii calē. Aeſculapius ori
xi calen. x calen.
ix calen. Flaminius uictus
vii calē. feſtum fortis fort
vii calen. orionis zona a tum ſolſtitiū æſtiuū
vi calen. v calē. fe Laris & Statoris.
iiii calen. templum Qui
iii calen. Pridie c

¶ROBERTi urſi arimineſis iuris conſulti Epigram ad Paulum Marſum piſcinatem Poetam clarum: & oratorem illuſtrem.

Faſtorum quiſquis latii monumenta teneres:
Signaque cum cauſis: lapſa uel orta cupit.
Te legat: hic celebri naſonem interprete marſo
Doct uſſerit marſi lingua diſerta mei eſt:
Euganeis fuerat: latiiſque incognitus oris.
Naſo: ueluti geticus: ſarmaticuſque foret.
Tu nihil inuidiam ueritus: nihil inde laboreſ:
Nil hos: qui naſum rhinocerontis habent.
Grande opus aggrederis: deles mendoſa: recludis
Abdita: te propter queque repoſta patent.
Naſo tibi: nobis nos multum debere fatemur.
Omnia ſunt ſcriptis facta ſerena tuis.
Marſe diu felix merito tibi parta perennis
Gloria: & æternum nomen ad aſtra. Vale.

¶De A ante B

Abadir lapis a Saturno pro ioue deuoratus a car.121

¶De a ante c.

Acteonē uerſū i ceruū a c.23
Acer lampſerus a car.26
Actiū epyrii pmōtoriū 40
Achelous naupactus 43
Accalia laurentalia acca laurentia 77
Acates eſt præcioſi lapidis nomen 99
Acetyon theban⁹ rex 125
Acis.ff. 132
Aceruos fœni accēſos trāſiliebant paſtores 14
Acerra ſarcula thuraria 147
Acerra quid ſit 148
Achelo i achelola fluui⁹ 159
Accia fuit ſoror martiæ 197
Accia filia Iuliæ mater fuit auguſti cæſaris 197

¶De a ante d.

Addiee uū adicti uī ānexi 5
Ad calēdas græcas 6
Adolere 17
Adorare 21
Adoreum 21
Adorea liba 21
Adorea adoria 21
Adamātis duritiā 107
Adamas lapis duritia inenarrabili 107
Adonis myrrhe filius 156

¶De a ante e.

Aegei unde argiui 166
Aeſculapii tēplū a romanis cōd.tēpli conſecratio q̄do faciebat nota 18
Aeſculapiū auguriis & diuinationibus præeſſe nota 19
Aeſtatis in tauro 88
Aeneas uoluit ſuos troiāos dici latinos 99
Aeneas cōd.urbem quam lauiniam appellant 99
Aeetæ filiæ tres angitia 43
Aeeta rex colco⁊ i ſithia 110
Aeſculapius oritur.lii.caiem. iulias 145
Aeſculapius ſerpente percuſſo ab altero didicit herbā qua uiuos homines faceret 145
Aere ſicce 183
Aera in ſacris adhibebāt 121
Aetnā pcata poſitā 130
Aega & helice filiæ oleni filii uulcani nutrices iouis fuerunt alii aiūt arthemidē & amalthea niphas aliūt alii ægā filiā ſolis & panos uxorē 152
Aediles fabam & ſicer lacie bāt in floralib⁹ ludis 155
Aediles plæbei ſacras & priuatas ædes curabāt ēt anō næ præerant 158
Aeſtas initium 166
Aedes carmenti dicata a matribus Rom. 36
Aedes concordiæ & uulcano dicata 37

¶A ante g.

Agonus deus qui præeſt rebus agendis 12
Agonalia.v.idus ianu. 20
Agonens uictimatores 20
Agonia 20
Agonius dies 20
Agonius ludus 20
Agoni dei feſta 20
Agoni unde agonia 20
Agonalia 21
Aγων certamē uū agonū 21
Agrippa 36
Agei ad radices montis palatini 106
Agamemnonis filii ac filiæ phariſei hyrpiæ iphigenyā chryſothemin laodicen & electrā horeſtes aleſum ell tūnus & anthenor 116
Agrigentum 132
Agragas 132
Agamēnon & menelaus filii pliſtheni nō atrei 158
Agramen 173

¶A ante i

Aio deo cōſtituta eſt 183

¶A ante l

Alcmeonis fabula 43
Alueus quid ſignificat 58
Almo fluuius 66
Alexāder cū exercitu hedera coronato ex īdia rediit 105
Alaleomæniani 108
Albula 116
Alcinoe 120
Alcinoe tragœdia 120
Alma dī prole terra dea 120
Almo fluuius 127
Aliud fuit nomē urbi rome q̄ noīare erat nephas 143
Albæ ueſtes adhibent ab ariſtarum colore 160
Alba ſpina a iano cranæ dono data 175
Algidū a poſthumi dictatoris uictoria de latinis 194
Algidus mons non longe a thuſculo 194
Alius fuit aſdrubal frater hānibalis uictus a claudio nerone 196

¶A ante m.

Amburbiales 21
Ambaruales 21
Ambegni bos pcidaneæ 21
Amantis audaciam 26
Amphiaraides 43
Amphibia olor græce cygnus 46
Amulius numitoriū phorōpeleus 66
Ampelos fuit puer trax 92
Ampelos xilāpelos 93
Amaranthus 131
Amarantus eſt ſpica purpurea uerius q̄ flos 131
Amaltheæ fabula 152
Amaltheā ab amone ad ceraunios mōtes dilectā 152
Amalthea habuit capellam quæ habuit duos ædos ſed fregit in arbore cornu 152
Amiclæ ſacræ apollini hyacīthina ueſtis 156
Amphitrite 170
Amantes credulī 174
Amatha capi uerbū 179
Ameſtris uxor xerxis 179

¶A ante n.

Annus triplex 1
Annus unde dictus 1
Annus 3
An obſtiterint 20
An inſtiterit legēdū ſit 20
Anſer macho mactatur 27
Anſeris iecur 27
Anſeris lingua in cibo 27
Annus ciuilis 41
Annus eudoxi 41
Annus caldaicus 41
Annus methonicus 41
Angitia medea circes 43
Angenora 64
Anio fluuius 65
Anni uarietas 78
Annus romuli 80
Annus per nūmā iſtitut⁹ 82
Annus inſtitutus a Cæſa. q̄ non ſeruatur 82
Annus inſtitutus a Iulio Cæſa ī dies.366.& ſex horas 83
Ancilia martis ferunt Sal. ca lendis mart. 186
Ancile unde dictum 91
Ancile pelta appellatū thracium 91
Ancilia.ii.a mamurio facta iuſſu numæ 91
Annæ perēnæ ſextum idus martii 97
Anna perenna 97
Anna perēna rap. fuit a flu. numico in uxorē 97
Anna eē phœniſſa dī 99
Annæ ſermo ex fluuio numico cum eēt dea facta
Annā quam alii dixerūt themin alii Iſim 100
Annæ ſtatua erecta a poplo rom. poſt cōciliatoē cū plebe ſenatores 108
Anguis extinctus auxilio alterius reuixit 145
Anthenodon oppidū in balenam conuerſum. 1
Anthendon idem
Annus dicit̄ ſolaris ad differentiā anni lunaris 11
Ante penultima in proprio producitur 11
Antiphates rex leſtrigonū formiæ 116
Anthandrum 125
Animus honeſti cōſcius eſt etiam mali 125
Anna calypſiræ niphæ 130
Annien fluuius 131
Anien ab aliis aniſes dī 132
Ante portam colitam eſt tēplum ueneris 146
Anterior ante iterior ſit melius 151
Anubis ab ægyptii dicitur mercurius deus 168
Ante portam capenam fuit ædes mercurii 168
Annus iuniores & ei ſeniores a ſenatu diui 173
Antiphera phrixus & helles nephelei filii 188
Anthiphera in cheronea in æde matuta 188
Antarctic⁹ & pol⁹ arc⁹ 194

¶A ante p.

Apollo de cultu & ſacris deorum 27
Apoſtrophe ad tyb.cæ. 37
Apoſtrophe 46
Apoſtrophe digna ad deum terminum 68
Apes gaudēt tinitu æriſ 104
Apollo artis medicæ inuentor 108
Aprilis menſis 111
Appia uita tecta 176
Aphron aphrodite 111
Aprilis eſt menſis gentis iuliæ 112
Apollinis templum in palatio 148
Apothecas triclinares meliſcas calenas 163
Apud accium promōtoriū hō uno labat apollini 167
Appius oculis captus 176

Apollo ſmintheus 184
Appius claudius & appi⁹ paſutius tibicines expulerunt tribuni 192
Apamen in marſie flu. ciuitas ſita 193
Aphricanus collis 196
¶A ante q.
Aqua uirgo unde nomē accepit luturna 28
Aquarius ſole in aquario. Quid capricornus 37
Aquarius 48
Aquilo 48
Aquilonius auſtrinus boo. tes occidit. 3. no. martii. 92
Aqua & ignis inter diceban tur exulibus 142
Aqla in cœlū trāſlata 170
Aquila quæ rapuit ganyme dē orit die. xxviii. ma. 170
¶A ante r.
Argēti moneta cū bigis aut quadrigis i in altera parte erat caput conſulis 14
Archades ante lunares 28
Archadia 28
Archades fugaſſe oēm græciam uetuſtate 29
Ara maxima a magnitudie fabricæ dicta 33
Aratrū emeritū ſemētis 38
Arionis fabula 47
Arthophilax bootes arctu. rus 49
Arthophilax idem eſt quod bootes 49
Arthos nūq̃ occidit 50
Archades antiquiſſimus fuiſſe legimus 53
Ardea 70
Armati 80
Ara conſi 84
Artemiſſum 87
Arthophilax idem bootes dicitur 92
Ariadne dia inſula relicta a theſeo fuit. 95
Armiſona minerua ſicuti mars dicitur armiſtro 101
Arthos 106
Arēna pro theatro 107
Armiliſtrū here ſol in otiēie xiii. cal. aprilis 109
Arietis ſignum 109
Arietis ſignoꝝ price ps 109
Aries marti aſſignat⁹. 111
Arabia india lybia 135
Arhoda unde rhodanus fluuius 135
Aretuſia templa 123
Arethuſa 130
Aries occidit. xvii. calendas mali 147
Arcula thuriata 148
Ara laribus uetuſtate collapſa eſt. 153
Agreſtis ſiare incipit. vi. no. ma. 154
Argel ſirpeæ effigies 166
Argei uñ dci ſūt argiui 166
Argea pons ſublicius 166
Argos ciuitas a perſeo condita 172
Archimedes 179
Arthoptotos 181
Ara'iouis piſtoris 181
Aruns uir tulliæ primus ueneno eſt necatus 189
¶A ante s.
Aſtrologiæ laus 19
Aſinus mactat priapo 24
Aſtroꝝ latine ſtellæ dñr 47
Aſtutia ſexti 70
Aſylū ubi duo luci 93
Aſcanius dictus eſt iulus & heuryolou 99
Aſtrum cæſaris dionei 102
Aſcra ciuitas iuncta helyconē ex qua fuit heſyo 171
Aſini coronabanē 180
Aſini īdicatio aduectā 181
Aſdrubal uictus metaur⁹ neronis laus. 196
¶A ante t.
Atra ueſtis in luctu 4
Atri dies 6
Attalicæ opes cypriæ & corithiæ 14
ατριοσ agreſtis 62
Atlantes tres 102
Atys & eius fabula 123
Atriū neſtibulū 180
Atyſcteoſi filius 123
Attali duo 124
Attagen ionicus 175
Attalica 124
Attalus rex pergamēſiū 124
Attalus ſimulauit de matre deorum 125
Athenieſiū īnnēta 134
Atriū libertatis in auētino ii bertatis alteꝝ tēplū 136
Atys 156
Athenieſes primi oleo ī gīnaſis exercuerunt 157
Atrides 158
Atrium ueſtæ 178
¶A ante u. Auerſarii 2
Auari ærufcare æris oberarii dicuntur auari 14
Aulicotia 5
Aula pro olla 5
Auguſtus cæſar 185
Auſpitia peſtifera dicebāt 5
Aureus nūmus qñ pcuſſus fuit 14
Auguria ex auibus 27
Auguſta loca appellata 34
Auguſtus unde dicitur 35
Auguſtus templorum conditor reſtitutorq̃ 43
Auguſtus patrie cognomē accepit nonas febr. 47
Autumari in leone 45
Auleus procunis 58
Auentinus fulmine ict⁹ 115
Aulus gelius de leſtrigonibus populis 116
Auguſtus titulum cepit imperii. 138
Auguſti ædes 148
Auguſtus tribuit maieſtatem 165
Auguriū urbis romæ. 145
Auctor uidictæ pro qui manumiſit dicitur 192
¶A ante x
Ax axis utſe duæ nautis obſeruantur. 79
¶B ante a
Baſininus parmenſis 20
Bartholellus pſis illuſtris 39
Bacchus donauit uitem ampello 93
Bacchus in indiam profeſſus ad militiam 95
Bacchi ſacra. xv. cal. apriles quæ liberalia dicuntur a patre libero 103
Bacchus infucus fœmori ionis 103
Bacchus priuauit ligurgum oculis & thratia tratopi tradidit. 103
Bacchi inuenta 103
Bacchus maxime fuit impi⁹ contra peatheum & ligurgum 104
Bacchus mel reperit 104
Bacchi ſimulachrum cū cornibus 105
Baccus poeta 120
Baccus dictus ignigena 186
¶B ante e
Bellorophōtis fabula achiſtoria ſumpta 94
Beneficioꝝ annæ propter q̄ ipſi erecta eſt ſtatua a populo romano 101
Bellona dicitur pallas i quæ bellis preeſt 107
Bellona dicitur eē martis ſoror 176
Bellonæ feſtum 176
Bellonæ templum 176
Bella dicitur a duello 176
Bellū cū pyrrho ſūp. 176
¶B ante i
Bidentes 44
Bidental 44
¶B ante o
Boues egregii 22
Bouis uſus 23
Bouem occidere capitale erat 23
Bouis redendi eſt mes atiſtheus 23
Boues ab herc'æ abducti 92
Bootes oritur tertio idus februarius 49
Bootes in cœlū trāſlat⁹ 49
Bootes piger 49
Botes & orit & occidit 50
Borealis ē auſtrealis ſigio 61
Bootes tardus 92
Bonæ deæ feſtum 154
Bōa dea dcā ē dea pub. 154
Bonæ deæ ædes in auentino 154
Boetus orion 163
Bootes occidit hyas oritur 170
¶B ante r
Bruma 12
Brutus unde dicitur 73
Bruti oratio ad populum de morte lucretiæ 73
Brito martem col. 78
Briareus 106
Brutus callidior 185
¶B ante u
Bulla aurea cum toga 105
Buſtum uſtrina 141
Buſthum 141
Buxum pro pectine 177
¶C ante a
Calende iunonis 6
Calendæ unde dictæ 6
Calare 6
Calabria curia 6
Caria fici genus 13
Caput iani & nauis ſatur no in ære ſignabantur. 15
Cācer occidit vii. nonas ianuarias 20
Cancer inter ſydera 20
Caper baccho ſacrificabat 22
Caper 22
Capra dicit a crepitu uñ cru rum unde crepere dicte 33
Cauſa cur ceruæ dianæ ſacrificabatur 24
Canis triuiæ īmolat 24
Caras a quo caria 25
Carmentaria & dedicatio luturne templi 28
Carmentis 28
Carmētis nois origo 28

Carmẽtis filiã mercurii 28
Cadmus 29
Cachi ſpeluncae auentinus nemori 32
Carmenta ſybilla 33
Carmentalia feſta porrimæ & poſtuertæ 36
Carpenta pilenta ſcortheuȝ ſcorta ſcottes 36
Capricorni effigies 38
Capitoli iouis ædes 44
Capitolinus iuppiter 44
Cãpo auguſti cũ romũo 48
Cãpo augu.cõtra romu. 48
Caliſti fabula 49
Caliſto lycaonis filia in urſã conuerſa 49
Carmentalis porta 51
Calamiſtrum 64
Cal iun.orit aqla pcept 176
Capitolium 68
Cathaphracti equites ferentarii haſtati ſcutati cõtati 80
Calabria curia 84
Caput uelari ex ãtiquo more in ſacris 91
Caius flaccus in libro de iure papyriano 96
Cadmus in draconem uerſus 110
Cæſar põtifex maximus 31
Ceſtus qui ſint 56
Cæſar ĩ curia põpeiana trib. & uiginti uulnerib⁹ confoſſus fuit a bruto & caſſio 101
Cæſar in qnto ei⁹ triũpho geſto cum eſſet dictator trib⁹ & ſecũdo uulnerib⁹ eſt con foſſus a bruto & caſſio ſexto & quinquageſimo ætatis ãno nota hic oẽm ordinem hiſtoriam 102
Cauſa p origĩe & rõne 114
Capis 114
Capis cõditor capuæ 114
Capis in⁹ſyllabis notãd⁹ 115
Catillus 116
Caretes & coribãtes 122
Cariſtor duob⁹ in locis 125
Cariſtiũ marmor 125
Cœa:cos nenia dea cui⁹ ſacellũ fuit extra portuũnal. 174
Cariſtia mãtilia 125
Cariſtiũ ulnum 125
Caſtelene 127
Calathus talaſſio quaſiliſſus calta 131
Camerina 132
Camenna prope fluuiuȝ gelam 132
Carſeoli ad frumẽta ſolummodo apta. 128
Camorus 141
Caniſtrum 141
Camella 141
Capire diminuti ignis & aq in nuptiis 142
Canis ort⁹.vii.cal.maii 147
Catularia porta momentuȝ rubiginis 147
Canis & ouis imolantur caniculæ 147
Canis icarus 147
Calliopea 151
Carmentis faridica 151
Carmenta docuit ſacra fauni & panoa 152
Capra oritur cal.ma.heniochus auriga hedi 152
Canis ſimi acp apd lares 153
Canes dicti ſunt preſides larium 153
Cautus agreſtis 154
Capreæ capreap iſula in cõtraria poſi poſita ad aquaȝ tiberi⁹ pricepa acedebat 154
Capreæ & lepores i theatro claudebantur 160
Carmen floriduȝ pro imortalitate 160
Calix pro poculo 163
Carna dea 171
Caſtor & pollux 169
Caſtoris & pollucis ædes ro. caſtoris tñ uocabat 170
Canis erigoneius 170
Canis erigones oritur die uigeſimo iunii 170
Cælius mons dictus a cælio corruſco ſocio romuli 97
Cæſa. uictoria mutineſ 136
Cæſar & pompeius & Craſſ. coniuncti ſimul 165
Cauſas hic aduerte quare iuno erat ſacrata romãis 172
Cacus in mõte auentino ſpeluncam habebat 173
Carna eſt dea quæ habet officium claudendi ac aperiẽdi 173
Catta machina.i.molla 182
Calleci circa luſitanlã 185
Callatiũ ut calletiũ uel calaicum dicitur 186

C ante e

Ceſſio apud pretorẽ 5
Ceres prima porcam imolauit & leges inuenit 23
Ceres a creãdo dicta 38
Cẽnina anthiſteton 47
Cereris inuenta 62
Cenrũ uiralliã iudicia 62
Centuria in agris 81
Cerimonie 90
Cerdo 108
Cereris eleuſine tẽplũ 129
Cereris ſacrũ nõ fiebat a iugentibus 129
Celeus 134
Caſſaris candidæ ueſtes in certalibus 136
Certamen paleſtræ a mercurio inuentum 168
Celer remi iterfectoꝛ 144
Celeres 144
Celer pfectus militũ 144
Ceres pro ſegete 147
Centauri forma q̃lis eẽt 160
Centrum terræ quomodo intelligitur 179
Cerimõiæ uñ ſint dictæ 182
Cerites cere agylla cerimoniæ 182
Cecilius metellus pontifex in curru uectus 185

C ante h

Chaos 9
Chariſtia cal.mart. 66
Chariſtia 66
Chronycus 52
Charybdis zanclea 133
Carybdis olim fœmina 133
Chloris prius nunc flora de
Chloris nympha uxor zephiri findit dea Floꝛ ſub noie floræ meretricis 155
Chloris prius mater flora denominatur. 155
Charithes famulæ ſunt ueneris 156
Chiron oritur .vno.ma.noctis initio 160
Chirõ hercſis hoſpes tractabat eius arma 161
Chirõ nono die pſit & quo accepit uulnus cum herculis ſagitta 161
Chorus centuria contubernia 80
Chors 139
Chors militum 199
Chatiſante pallãtis filia 184

C ante i

Circumcatulario 24
Cibila dr mẽſa a cibis 56
Circus maximus 57
Cinthianum oppidum 88
Cinnama in ethiopia 103
Circeum litus marſus thelegon mamilia 116
Ciane anapis cela 132
Cilenius dr mercurius 152
Circa portã collinam ager erat in quo ueſtales corruptae uiuæ defodiebant 185

C ante l

Clarius deus 3
Clauis & uirga iano aſſignatur 9
Clauus pub. 17
Claua herculis 33
Cluere unde 102
Cluacina uenus 112
Clauus 120
Claudia quinta 126
Claudia uirgo clauſorũ familia 154
Claudia gens 126
Clotho lacheſis atrops 106
Clypeus a uerbo γλυφω.i. ſculpo nõ κλεπτὸ ideſt occulto 109
Clarius deus 3
Claſſes pictura ornabãt maiores colores uſti 125
Clians capitolinus ubi primum cæpta ſunt fieri feſta deæ floræ 158
Claudius appius tribun⁹ plebis inſtituit ſic de tubicinibus 195

C ante n

Cneus põpeius maxim⁹ 35
Cn. ſenatus conſultum inſtitutum in cornelio lentulo & P. Licinio craſſo cõſ. ne homo ſacrificaretur 167

C ante o

Cœlum unde dicit 10
Cœlius unde dictus 96
Cœlius mons dictus a cœlio etruſco ſocio romli 97
Comitium 6
Comitia nundinis non haberi 6
Cornificius in libro etymologiarum 7
Coſmicus occaſus 20
Coſti radix 22
Corimbiferi bacchus 25
Corimb⁹ hederæ fructus 27
Coma unde 26
Colũba mactabat ueneri 27
Corona ciuica ul. q̃rna 95
Concordiæ feſtum 37
Concordia templa 37
Colchi phaſis 43
Contra ouidium de templo deæ ſoſpitæ 43
Contra romulũ qui dicitur fratrem occidiſſe 48
Coruus anguis & crater oritur 52
Comparatio ab equo & cãpo 56
Cognati uñ dicũt ex labeone pauloq in titulo de cognationis gradib⁹. 58

Compitalia 66
Cognati agnati affines 66
Colina 180
Concordia dea 67
Collatia diſtat ab urbe ro-
mana. xx. ſtadiis 71
Conſolatio 73
Côtra quoſdam auto. Plu
tarcho 74
Commendatio romuli a
paupertate 83
Conſualia 84
Corona donata baccho a
uenere ad reducẽdã ma-
trem ab inferis 95
Côqueſtio ariadnes relictæ
a theſeo in inſula dio 95
Corona baccho donata 96
Côſolatio æneæ ad ãnã 99
Cõminiſci 106
Cõmẽtorũ inẽtore ẽ 106
Concordia ſal᷒ & pax 110
Comparatio ab equis terẽ
tibus in acca 111
Coritus rex 112
Coritum oppidum 112
Coras 116
Corybantum ludus 122
Corybantes curetes 122
Corybantus incitatus ſo-
cris dixit alios ſacerdotes
corybantes 122
Côditio ẽm Paulũ iurecon
ſultum 126
Corinthus 133
Corimbifer bacchus 25
Concordia cereris cũ plu-
tone de pſerpina eius fi-
lia 136
Concubium 138
Conualiis 139
Cœlum & ætherea pro ae-
thera 149
Conſilium dici a conſuien
do uel a cõſiliãdo quia i
unã mentem conſiliant
plures 151
Cornucopiæ capreæ amal
theæ 152
Cornu acheloi qp donauit
hercules deæ copiæ : alii
hoc cornu dixerunt eſſe a
malth. 153
Cõpitalia lanb᷒ & deæ ne-
niæ cõſtituta ſunt a tarq-
nio ſuperbo 153
Coronæ ſubtiles 159
Coturnus eſt tragicorũ gra
uia ſcribentium 159
Coma iuncta 159
Cothurnatas deas 159
Coronas imitatione ſali o-
rũ ex argento & auro 159
Cõſuetudo priſca in mẽſe
maio in multis rebus ſer-
uatur 161
Côticiniũ eſt inter gallici-
nium & diluculum 161
Cõminuere pro ſcidere 163
Côcordia noxa crines lau
ro 173
Concordia a tyberio dãe-
cta 173
Concordiæ feſtum. iii. Idus
iunii 191
Côcordiæ tẽplũ fuit cõſti-
tutũ poſt germanicũ triũ
phum 191

C ante r

Cremera uei 51
Cretheuſes dianam colunt
dictina 78
Cratus calabriæ 98
Cratis & ſybaris 98
Crabrones ictibus. xxvii.
occidunt hoiem 104
Croci fabula 156
Crater pri᷒ erat ex phago
uel ex terra 164
Crater cleopatræ fuit. xv.
talentorum 164
Cranæ ſacrũ ad ſtriges abi-
gendas 174
Crudelis filia noie tulia ſu
per patris tulli corpus 189

C ante u.

Cur annus hyemi non uer
incipiat 11
Cur læta dicebant uerba
cal. ianua. 12
Cur læta dicebant & alter-
næ ſint præces 13
Cur in altera parte æris ia-
ni effigies in altera nauis
erat 15
Cur ſaturnus e cœlo pul-
ſus fingitur 15
Cur iano uno tm̃ in tẽplo
cum plura ſint ſacrificaba
tur iani ædes ubi fuit 16
Cur pacis iani templum in
tempore clauditur 18
Cur aſinus priapo cedit 24
Cur ſatyri ſunt bacchi co-
mites 25
Cur aues mactant 36
Cur columbæ ſunt ueneri
conſecratæ 27
Cur matres carmẽtis ſacri-
ficabãt & ædem cõſtruxe
runt 28
Cures unde quirites 47
Cur corui ſunt i apollinis
tutela crater 52
Cur ſyri piſcib᷒ abſtinẽt 60
Currus haſta 61
Cur edes ueſte rotũda 178
Curio maximus 62
Currit hoſtilia popeia & lu
lia 178
Curia tribus 62
Curiales flamines 62
Curiæ 62
Curiones curionum 62
Curio dr̃ ille qui præeſt cu
riæ & maximus intelligi-
tur 63
Cur termino nihil aiatum
ſacrificatur 67
Cur picus uenerabit a latu-
nis picus martius picena
regio 76
Cur aquilæ ſigna militum
comitabantur 80
Curia duplex 81
Cures oliuiferæ 81
Curia uetus curiata tribu-
ta calabria 81
Cur mẽſonæ ca. ma. col. 86
Cumea ſybilla fuit lõge añ
bellum troianum. 97
Cupidines tres amor du-
plex ſagitta cupidinis au-
rata ſagitta cup. plumbũ
habens 111
Curetes dicti a cura & ton
ſura 122
Cum priami coniunx nõ
phrigis aſarari 140
Cur aquila datur ioui 170
Curtius lac. 184

C ante y

Cygnus 46
Cynthia unde 49
Cynoſura heilce 79
Cybele a cybelo monte
frigio 18
Cynthianum oppidũ 88
Cynthius a monte cyntho
dictus 90
Cynnama in ethiopia 103
Cybelis feſtum 120
Cythara prophiris 121
Cybelle magna deorũ ma
ter 124
Cybellis ædes ubi ſacrũ la
pidẽ cyb. eẽ dicebat pieci
pio naſica didimos cybe-
leos 124
Cyclades 125
Cythera uen᷒ trinacria brõ
tes ſteropes agamenoni-
des ſeu piragmon 125
Cybeles ædes 127
Cyclopes dicti acicłari ocu
lo 132
Cillene ciuitas in mõte a-
chadiæ. unũ cylenius dicit
mercurius 152
Cythiſũ frutice ab amphi
loro athenienſi predica-
rum 157
Cyprius uicus ubi dianium
nuper fuit flectenti inter
collem exquiliarum 190
Cyprus ligua ſabina dicit
bonum omen 190

D ante a

Dactili 13
Danaeæ in italiã delata 70
Dardanus 112
Danae in itataliã dlata 76
Dare uerba ẽ decipere 101
Damiũ : dãia damitrix 154

D ante e

De anni diuiſione 2
De laudib᷒ druſi 4
De druſo 5
Decumana 4
De uictimarũ exploratio-
ne 9
De iano 9
De elementorum diſtin-
ctione 10
De aqua & igne I ſacris 10
De noib᷒ & ſacris dianæ 11
De ſolſtitio 12
De palma & ei᷒ fructu 13
De ſtrena & ſtipe 13
De rebus inſtitutis a romu
lo 13
De conſulibus antiquis no
tandis 14
De laudibus Italiæ 15
De forma iuſtitiæ 16
De foro boario & piſca-
rio 16
De collo ulmiali in regio-
ne cabailorum 16
De tarpeia filia tarpeii capi
tolini 17
De clinio dubium 17
De inuentoribus aſtrolo-
giæ digna 19
De fabula Gigantum 19
De ortu coſmico & elia-
co 20
De lyra nariæ ſunt opinio
nes 20
De ſacris 22
De flumine euphrate 22
De coſti generibus etiã na
tura croci 2
De lauro digna 2
De ariſtheo qui ex auto no
mine habuit 2
De patre patrato in fœde
bus cum uerbena 2

eiphigenya imolata 24
De ſacris aſinuaria ſūt notata 25
De diis ſylueſtribus 25
De ordine conuiuo℞ 25
De auſpiciis oſcinis & garritu & inuētoribus 27
De holocauſta 27
De inacho nō fluuio 28
Delphin oritur.v.idus ianuarii 28
Delphin īter ſydera 28
De carmenta matre euandri 29
De tydeo fugato ex calidone 30
De ualerio publicola nota 30
De lauinia fatū 31
De pinu 30
De troiano℞ ſacris 31
De diis penatibus troianorum 31
De tyberio & germāico 31
De faſto℞ libris 32
De fabula cachi furis uulcani filii 32
De antheo & buſyride fabula 32
De forma cachi furis 32
De fabula cachi 32
De typheo & cacho 33
De herculis ara quæ dicit maxima 34
De ſacris herculis ex decimis 34
De uariis nominib⁹ ex octauio compoſitis 34
De ritui octauiāo datis 34
De nominibus diuerſis coronarum 36
De noībus mulierib⁹ cōceſſis uariis tpībus 3
De porria & poſtuerta 36
De liuia auguſti uxore 37
De templo caſtori & pollucī dicato 39
De miraclis caſtoris & pollucis 40
De fōte deæ iuturnæ 40
De faſto deæ paci dicato 40
De ordine caſtro℞ 41
De creuſa & medea fabula 43
De medeæ fraude 43
De faſto diei termini 43
Delphin occidit tertio no. feb. 45
De cantu orionis cytharedi 46
De fabula niſtimenes 46
De fab. iterum arionis cytharedi 46
De arione cytharede fabula 46
De natura cygno℞ 46
De terminis romani imperii 48
De olympiadib⁹ digna 50
De fabula corui cum cratere. 52
De luſtro & olympiadibus 50
De omphale & hercule 55
De rea ſiluia filia numitoris 57
De moſe ī uilū abiecto 57
De romulo & remo 57
De circis apud diuerſos auctores 57
De ficu ſub qua inuēti ſūt remulus & remus 58
De romulo & remo nota hic fabulam 58
De ficu ruminali & unde dicitur ruta 58
De luco iunonis & exquilis 29
De morte romuli apud capream pal. 60
Decuriæ decuriones 62
De ſtige palude 63
De ſacris mortuo℞ 63
De deo genio 63
De gablis ſimplicib⁹ 63
De relatiuo quadam notanda 70
De ſtupro lucratiæ not 57
De morte lucretiæ 73
De compreſſu iliæ & martis 75
De mineruæ officiis 75
De anno phaliſco℞ 78
De ordine menſium inſtituto a romulo 79
De cynoſura 79
De luſtro minore tempore romani 79
Denarius numerus ī honore.3.equitū cēturiæ 80
De anni perenni 81
De ordine anni 82
De apibus multa digna ex uirgilio 104
De bulla nobiliuʒ ex libro diff. 105
Decimo nono die mart. incipiunt quinquatria 107
De phrixo & helle 109
De origīe urbis romæ 102
De ſucceſſione æneæ ex regibus albanis mul. 115
De hoc opere ſeptum ab ouidio antequam irēt in exilium 117
De diis penatibus 120
Decēuiria ſybillinis 124
De pelle marſiæ 127
De officio centūuiꝶ 128
De raptu proſerpinæ in cāpis ubi florum flagrātia cuʒ ea odoratu carēt 130
De bello graui acto cōtra marcum antonium circa mutinā in quo aperierūt hircius & panſa conſules & quomodo fuit uictor octauianus 137
De uulpe carſeolana 138
De frutum paſſum burranica 141
Deucalionis diluuium etiā alie ſunt opiniones 142
De fœlicitate cōdende urbis 143
De templo ueneri dicato 145
De templo ueneri ericinæ inſtituto in cicilia 145
Deus rubigus ad ſacrificabant 147
De caniculæ ortu & eius affectibus 148
De numo aureo cū fauni auguſtiꝗ cæſ. capite inuēto, & ſpinge 148
Dea flora docuit iunoneʒ quō poſſet parere ſine maris auxilio 156
De hydræ capite 161
De ortu orionis 164
De morte bruti & craſſi 164
Decimo.v. die iulii taurus incipit diſcedere ut ſedeat geminis 166
De pontani ſenes aborigines 167
Deus leucadia 167
De laudibus caſtoris & pollucis 170
De opi dea uaria opinio in filiis eius 1:2
De ira iunonis 172
De cama dea 173
Decime herculi 176
De bellio gallorum 181
Deluſio priappi in ueſta dea 181
De cloacis rome ꝓpter foſſam factis 182
De quinquatrib⁹ feſtis palladi 191
De feſto tibicinum qu pri mi pſonas īueneſūt 191
Decem tibicines fuerūt in pompa funerum 192
Delphin exurgit.xv. calē. iu. 194

℃ D ante I

Diei principium 1
Dies ciuiles 1
Dies naturales 1
Dieſpiter 6
Diana triceps 11
Dictaſ ianus in uno loco ſit ſacratus cū ei multa ſint templa 16
Dies primus ueris in aquario 48
Dies atra in morte fabiorum 52
Diogneti eritacii piſces ſyri 60
Die nono 62
Dionyſius afferit ſextū miſſum collarium a patre cōtra ouidii opinionē 72
Dionyſii alicarnaſei opio de morte lucret. etiā quiʒ actum fuit 72
Diodorus ait luciniā fuiſſe iunonis fil. 87
Dialis uxor 92
Dionyſius primus ex uua uinū cæpit elicere & arborum curam docuit ſecundus ex ioue & proſerpina uel cerere cui datur coronæ tertius ex ioue & ſemele. ut ait diodorus 96
Dido uiraginē ſigſiat 99
Die decimo ſexto mar. liberalia feſta 103
Dioniſius
Dityrambici carminis auctor 103
Dianæ portū in angiportu 110
Diana auētina 110
Die uigeſimoſecūdo iunii æſculapii eſt feſtum 145
Dies uigeſimoq̄rto iunii inter ifelices ē hitus 145
Diomedis in italiam aduētus 116
Die ſexto aprilis fuit tēplū deæ fortunæ pub. factatum 128
Diomedis campi 116
Diomeda inſula 116
Diomedeæ aues dāūia 116
Die nono aprilis ludi agebant ī circo ad cereris honorem 129
Didimen 132
Die uigeſimo aprilis ſol ingreditur

greditur taurum ſi. onum 140
Dies a romulo inſtitutus p ſacris remo faciēd. 163
Dies inſtricus fuit ſeptimo idus iun. 170
Diomedes & ulixes rapuerunt palladium 184
Diomedes filius tydei 185
Donandi mos apud romanos erat cal.ian. 63
Domini appellationem exorruit aug. 48
Donaria in templis quæ dicantur ſm Ma. 90
Domaticæ coronæ mania 153
❡D ante r.
Druſus germanici adoptiuus 3
Druſus cognomiatus germanicus 35
Druſi mors 35
Driades 141
❡D ante u.
Ducarius occidit lancea titum flaminium 196
❡E ante c.
Echidna 161
Echidna pro hydra ponitur 161
❡E ante f
Effingere 101
❡E ante g.
Egregii iuuenci 9
Egonus mons 20
Egonenſis porta colonia 20
Egineticum æs 34
Egeria ab egerendo dicta 82
Egiſtus numitoris filius 115
❡E ante l.
Elegia unde dicatur 41
Elicus iuppiter 90
Eleuſin 133
Eloquentia 168
Emeriti milites 138
❡E ante n.
Enna 130
Enna ceret 130
Enna ciuitas ē in media fere inſula 130
Enna fuit ubi fuit templuʒ cereris ſolemne 130
Eos a græcis ios dicitur eous 129
❡E ante p.
Epulones tres ſecundum ciceronem 127
Epanalexis 197
Equus pegaſeus nat⁹ e gorgonis excecto gutture 149
Equitia 74
Equiria 96
Equiria fiebant in campo martio uel cœlio monte 96
Equi uolſci ſol in cancrum 194
Equiria altera fiebant in fine feb. 97
Error bononienſis 13
Erarium 14
Erarii milites 14
Erarium in templo ſaturni 15
Erithia inſula 32
Erithcum mare ſiue rubrum 32
Erichonius 114
Erix 132
Erigone 147
Euphrates 22
Euander 29
Euandrum pani deo templū dicaſſe ex euſtachio & trogo 53
Eurileo aſcanius æneæ filius iulius ſilui⁹ poſthumius Syluii reges 114
Eumenes pater attali 124
❡E ante x.
Exquilie 190
Exemplum eius gētis que dicta eſt prima 28
Expiandi ritus 42
Exametri & pentametri cōparatio 64
Exemplum tranſybuli ſūptum a tarquinio ſuperbo 69
Ex dionyſio excerpta quædam 74
Exquiliæ turrus 86
❡F ante a.
Faſti ānales hiſtoriæ & eorum diffinitiones 2
Faſti nefaſti 2
Faſti nefeſti 5
Fauete linguis animiq; 8
Fauere
Faſces conſulum 8
Faliſci iniunges hoſtiæ 9
Fabricii lex in eius cenſura 14
Facinus meſſum eſt nomen 16
Farro iano rem diuinam faciebant 17
Farreum 17
Panaceæ 17
Far 21
Faunus pan 26
Faunos cognouiſſe paſſionem domini noſtri ieſu chriſti 25
Fatum imarmanem dictam 29
Fatidice carmentis reſponſum de futuris rebus 30
Fabuloſum eſſe de caco 32
Faſtos ouidius inſcripſit tyberio 34
Fabiorum familia cognominata 33
Fabia gens maxima 35
Fabius maximus cūctator 35
Falſuʒ eſſe hoc opus de faſtis tyb.imp. dicatum not. 37
Farra bis ignem pati 39
Fabula de alcmeone filio amphierai 43
Fauoni⁹ rediit zephiros 48
Fabula de arcto filia licaonis 49
Fabula de caliſto 49
Fauni feſtū idibus feb. 50
Fabii ſex & .ccc. perière 50
Fabii herculei 52
Fabii unde dicti 52
Fabius ouicula 52
Faunus inuus pan. 53
Faunus cornypes 56
Fabi erāt ex parte remi quītili non romuli 56
Far pro mendum eſſe hyc. me in piſtrino 62
Farina a farre dicta 62
Farrata 62
Faba donata eſt 65
Fabæ ad mortuos 65
Fabulæ luturnæ 65
Faun⁹ piniger pan inu⁹ 78
Fabulam hyſiphiles 78
Fabuloſa quædam ex dionyſio & pythagora 82
Faunus & picus de cœlo elicuerunt iouem 90
Fabula phrixi & helles 109
Faunus latinos 118
Fab. de hippomene & atlāta 122
Faun⁹ dabat reſponſum in tēpore noctis & in ſomniis 137
Fax ex alba ſpina 142
Fani breuis deſcripta & ianus 148
Fatua dea eſt dicta quia infantes non prius loquentur anteq̄ terram attingerint 154
Faunus cum fauna eius ſorore primus ſaturno ī italia ſacrificare cœpit 154
Faſes ſunt coloris puri ac nitidi non obtuſi 160
Faces a flamis differre 163
Færiales a fæderibus faciēdis 168
Fatis uel futile uas 178
Fabuloſum eſt ſeruum uulcani filium 190
Februarius 5
Februari⁹ uñ īclinatus 5
Feſti pfeſti dies intercifi 5
Feſtū caſtoris & pollu. 39
Feſtum pacis 40
Februarius unde dicat 41
Februadius 41
Februatum 41
Februari 41
Februus deus 41
Februarius a febmis 41
Februarius uñ dicatur 41
Februarius a feb. 42
Februltimus anni 43
Februarius uñ dicaſ 56
Feralia uñ dicanſ nota 63
Feralia ſacra quare 65
Feſta ſaliorum triduo integro durabant 92
Feſta bacchi agebantur cū feſto cereris 104
Feſtū iouis uictoris eſt idibus aprilibus 136
Feſtum ueneris agebatur in die uinaliorum 146
Feſtū martis ultoris 164
Feſtum martis ad portam capenam 176
Feſtū ueſtæ.vi.idus iu. 178
Feretrum locus ubi damnatæ cōſiſtebāt ī iud. 185
Feſtū ſūmani.iʒ.cal.iul. 195
Feſtum herculis muſarum pridie cal.iulias 197
Ficū pro morbo poſitū 53
Fiſcella 148
Fidii & ſancti feſtum 177
Fides auium magna 143
Fides cytharæ genus inuēta ab amphione uel orpheo ſeulino 151
Fides cythara uñ dicta eſt fidicula 152
Fictū eē marſiā excoriatū q̄a eſt regno priuat⁹ 194
Flamines pomonalis 41
Flamen dialis 41
Flaminica inſtituta 177

Flaminius 42
Flaminica 42
Flamina patrimes eſſe ma trimes. 42
Flaminæ primus matri de um ſacra 42
Flauus fit ex uiridi & ruf to 71
Flere pluſquam eſt quam lachrymare 73
Flameum uelamen 101
Flexumines tronſulli 144
Flamen uinalis agebat ſa cra iubigi 147
Floralia cal.maiis 148
Floralia ſunt die; ultimo apul. 148
Floralia.vi.idus maii 155
Florales ludi iocoſi 155
Flora pōpeii ſcortum 155
Floralia inſtituta anno ur bis condi. quingenteſi mo & ſextodecimo ſo le quartamdecimã pat tem tauri obtinēte 155
Floræ ueritas ex lactantio ſed fictum eſt eam eſſe florum deam cuius ſes ſtum omnia cum laſci uia celebrabatur 155
Flos in ſingulari raro eſt in uſu 156
Flores candidi in ulno bo nū médicant locup. 157
Floræ deæ neglectæ inuen tū eſt ſuppl. ab ipſa 159
Flondus color & nitore ca rens 160
Flama quaſi flana dī 162
Flamineus ab annibale ui ctus & occiſus apud la cum traſimenum 195
Forum boarium 33
Fornacalia 62
Fornax dea 62
Fortunæ uaria noīa 119
Fortunæ fortis ædes 119
Fortunæ uiuilis feſtū 119
Fortunæ diffinitio 119
Fortunæ templum ornæ ſtæ 172
Focula undē fit nomen fo culare 180
Focus 180
Forum boarium ab æreo boue dictum 186
Fortunæ pub.feſtū in mō te quirinali octauo idus apriiis protogenia for tuna ſeu primigenia 188
Fordicidia 137
Forde boues horde 137
Cœtus unde dicitur 137
Fœnum unde apud uete res pro lecto & uexillo 14
Forus quid ſit 139
Forma quadrangularia cō ſtat ex urbis romæ 143
Forum ab auguſto conſti tutum in uia ſacra etiã apollinis templum 165
Fortunæ potenti ædes cō. ditæ 170
Forum boarium extendi tura uelabro uſque ad ripas tyberis 186
Fors fortuna ſeia 189
Fortunæ feſtū quarto no nas iunias 189
Fortuna primigenia 190
Fortunæ ædes multæ 196
Frona 11
Frumenta omnia incenſa a cerere propter proſer pinæ raptum 134
Fucus herbæ genus 19
Furiales ignea 71
Fulminum expiatio 89
Funa eſt ante iouem na ta 171
¶G ante a.
Ganymedes ſeu aquarius oritur no.ſeb. 48
Gabii 69
Gallicini 71
Galathea 71
Gallus noctis deæ mactas tur 27
Galethea 145
Gabitus macedones 118
Galli uirilia amputabant teſta ſāmia 120
Gelli ſeminares 120
Galli unde appellati 120
Gallorum ululatus 121
Gallorum tinnitus per ur bem 121
Galathea æſculapius ſecū do caldul. 195
¶G ante e
Germanicus 2
Gemma in uite 12
Germanicus 18
Getionis armenta 32
Gerion trium capitum 32
Gēma pro oculo uitis 86
Geniale 77
Genealogia regum troia norum a ioue deſcendē tium 155
Genium generis deum in copiis alcotum coleba tur menſe auguſto 153
Geminorum ſydera nau tis ſalutaria 169
Geometria inuenta ab ar chimede 179
Cegania berenia camilla tarpeia ſacerdotes deæ ueſtæ 179
¶G ante i
Giges
Gigantes nati poſt electū
¶G ante l
Glaucus piſcator in bale nam 145
Glauci plures 145
Glauci iterum plures 195
Glaucus iterum piſca tor 195
¶G ante r
Granum 21
Grādiuus unde dicat 74
Gramen 74
Gradatio ſomnium 76
Græci facundi ſm malum genus 79
Gratiæ ex horto floræ fa ciunt ſertaq; nubentib donent hoc eſt aglea eu phroſini tabia ſeu paſi rhea 165
Grus cum pygmæis pu gnat 175
Grus pygmæi ſpitha ma 175
ſaturnum de cœlo 150
¶G ante o
Gorgoneus equus 94
¶H ante a
Haſtati 80
Haſtati 80
Haſta qua nubentes cap. conab. 64
Haleſus agamenonis filius cond.phal. 117
Hamadriades 123
¶H ante e
Hecate 11
Herba ſabina 22
Hemus mons 24
Helleſpontus 27
Herculis ædem neq; mu ſcæ neq; canes ingredie bantur 33
Herculis uictoris ædes duæ romæ 33
Hercules ſeruiuit ompha le reginæ 55
Heſperium atlantis filium iuſtitia & humanitate i. ſignem 55
Hernici herne tuſculū ma nilia equiculi 78
Heſylia 85
Heſperidos habuiſſe ortos ad lixon lib. 94
Hebrus 104
Hedera baccho gratiſſi ma 105
Hedera unde appell. 105
Hermipus aries a mōis di cuntur princeps ſignifi care 109
Helleſpontus a nomie hel les ibi ſummerſus 110
Helleſpontani dei ſimula chrum 129
Herba ſabina 140
Heniochi ſignum 152
Heſperidum orti ac reguſ adonis & alcinoi. Item quæ penſiles ſemirami dis & cyri 156
Hercules tenebatur imple re.xii.labores quos iuſ ſerat euriſtheus 160
Herculis labores.xii. 169
Herculis uictoris ædes duæ romæ triumphalis herc cules 169
Hercules ſemper pedes in ceſſit 169
Hercules plures 169
Heſiodus anuſis poeta fa ctus 171
Hebe iunonis filia 172
Herculis ædes 176
Hercules eſt propter mea tezeachi de romanis be nemeritus 172
Hercules dictus medioxi mus 177
Hercules œtheus 187
Hercules docuit euandrū litteras 197
Hiſtoriæ diffinitio 2
Hiſtoriam nota de Romu lo & Remo 57
Hiſtoria de arunte filio tar quini qui decepit Ga bios 69
Hiſtoria quomodo lucre tia fuit corrupta a ſexto tarquinio ſuperbi filio 70
Hiſtoria iterum de Romu lo & remo 77
Hipocrinæ corōa orif.vii idus maiis conariad 95

Hic idicat hoſce ſcripſiſſe libros in ſcythia 117
¶H ante o
Horæ nymphæ ſeruant poteſtates 11
Hoſtia 21
Hoſtiæ eximiæ 21
Hoſtiæ partes triplices 21
Hoſtillus primus ſex ſellā curulē inſti. 81
Hoſtica uindemia quæ dicitur 146
Honor habit⁹ his qui uxores & liberos hūiſſent 150
Homines qui lente neſciūtur fieri equi animi 157
¶H ante y.
Hydropici quo plus bibūt eo magis ſitiunt 14
Hyperion titan equus ſoli imolatur 24
Hyperbaton 41
Hyemis in ſcorpione 48
Hymeneus bacchi & ueneris filius 64
Hyrundinis aduentus 74
Hyrundinis prænuncia ueris 74
Hyppolitus ariciæ latuit nitbius 87
Hyarbas numidæ 98
Hyppolitus reuixit auxillo æſculapii 145
Hyacinthum eſſe ſpiritum uiolæ 131
Hyades ueſpi occidūt 138
Hymetam 147
Hyades oriū(vi.no.m. 154
Hyadas ſeptem eſſe quas v.ſolum crediderunt eē ueteres 154
Hyperion eſt creditus ſolis & lunæ pater 154
Hyades dictæ ſunt ab imbre 155
Hyas filius atlantis & æthræ 155
Hyacinthus ex terap.nec nico laconiæ 156
Hyacinthus captus amore formæ ſuæ 156
Hytei ſenis ſacrum iouis nep.ac mercurio 164
Hyas di e trigeſimo die mail or. 170
Hyppolitus iterum reuixit auxillo æſculap. 195
Hyppolitus ab æſculapio ad uitam ſauatus 195
¶I ante a.
Ianuarius 5
Ianuarius unde dictus 5
Ianus quadrifrons 7
Ianus bifrons 7
Iano principia omnia ſacrata 7
Ianus anni deus 7
Ianus unde dicitur 7
Ianus antiquiſſimus deorum 9
Iani templum aperiebatur in bello in pace uero claudebatur 10
Ianus unde dictus 11
Ianual 11
Iani nomina in ſacris 11
Ianiculum prius dicebatur antipolis 15
Iaſon exulauit 30
Iano concordiæ ſaluti ac paci res diuina fit
Ianus 102
Iambe unde pes iambus 133
Iambe filia celei & menalis næ 134
Iactus panis in hoſtium ſtationes 181
¶I ante c.
Icharos inſula 125
Igninis de cauda ſcorpiīn ophinco 120
Ignis oīa purgare 142
Ignis ueſtæ 178
Ignis peruigil 178
Ignis in capite ſerui in cunis 191
¶I ante d.
Idus oīum menſiū 177
Idus iunii ioui dicat 177
Idibus maiis conſecratum eſt templum mercurio mæ 168
Idus unde dicuntur 6
Idem ianus eſt facie anteriore q eſt in poſteriore 10
Idibus ianuaris feſtum Iouis 34
Idus martiæ parricidium dictæ 102
Ida multi fons 124
Idibus maiis ſimulachra iaciuntur in mari ex apollinis mandato delphici 167
¶I ante l.
Ilia uirgo ueſtalis 86
Ilius iuppiter aquelitiū 90
¶I ante m.
Imagines cæreæ in atris aphricani cognomen.P. Seruilius Iſauricus cognominatus 34
Imago palladis aduecta eſt romam cap.phal.' 108
Imago matris deorum ab incendio ſeruata 116
Imolandorum hominum ritus olim in latio 166
¶I ante n.
Inter cauſam & rōnem 2
Inter litem & iurgia 8
Inſigna regum romanorū ſumpta ab hetruſcium annuli ſella curulis phalere prætexta paludamentum toga picta tunica palmata 9
Inter ambitum & ambitionem 19
Incendia mitia 26
Interea quid ſignificat 28
Inter ſpem & metum 29
Inuocatio ad deos romanorum in carmentis uaticinio 30
In ronſi romani 42
Initium ueris eſtatis autūni ac hyemis 49
Inire hirci 59
Inire templum 59
Inouis ſabula 67
Ino dedit ſemina toſta ioui 67
Intercalares dies 83
In feſto bacchi ſumebat toga libera 106
Ino filia cadmi dabat ſemina toſta agricolis propter phrixum & hellem occidendos 109
Inuocatio ad muſas 112
Inſtita matronarum ueſtis 119
In ſecunda menſa ſemē papaueris toſtum dabatur 119
Initia ceres unde dicta ceriti 129
In circo currebant equi ſepties 138
In ſeptentrione ad occidētem ſolem ortos eſſe ſemper cum floribus 156
Induciæ cum Romanis & gallis factæ propter panes iactos 181
In loco paluſtri conſtitutū eſt templum uertumno deo 184
Ino dicta matuta 186
Ino filia cadmi ex hermione uxor fuit athamantis regis thebanorum 186
Ino cum filio mei uetſas in deo 187
Innumere maris nymphæ 187
Ino uxor athamantis 187
Inicere manus eſt, uerbera re 187
Indictiuum funus 189
¶I ante o.
Iouis & æſculapii templa condita cal.ianu. 18
Io tabula 27
Iouis capitolini ſacrificiū cal.feb. 44
Ioues tres Iuppiter lapideus 44
Iole nympha 55
Ionium mare 135
Ionium pelagus a gaza uſque in ægyptum 135
Iouis cognomina liberatium 136
¶I ante h.
Iphigenia ſeu iphanaſſa 24
¶I ante r.
Iram deorum maximam cum maxime negliguntur 158
¶I ante s.
Iſthmum cencheræ leſchei 185
Iſis dea 27
Iſidis ſacra romam tranſlata 27
Iſidis ædes 27
Iſidis ſacerdotum inſignia 27
Iſis ægyptum 118
¶I ante t.
Iſthmos 187
¶I ante u.
Ius honorarium 5
Iuppiter pheretrius 44
Iuturnæ templi 28
Iuturna
Iunonis monete templum 37
Iuturnæ lacus 40
Iuſtitiæ genera tria 44
Iuno iuga unde iugatinus uicus 59
Iunonis curretis appellatio 64
Iuſta ſacra 66
Iunonis ædes 86
Iunoni monetæ ædes 175
Iuno moneta in auentino 175
Iuuenalis de egeria 88
Iuppiter imberbis anxirus 93
Iuppiter anxur 93

..ius cæſ.ideo dicitur cognatus ueſtæ propter, iulium aſcanium æneæ filium nati ueneris 93
Iuſta ſacta pro mortuis 63
Iuſta diis a ben. 63
Iuno ſamon 118
Iubæ mors 128
Iuba ſcriptor 128
Iuppiter uictor 136
Iulius cæſar ueſtæ ſacerdos 165
Iuppiter ex europa genuit minoē 166
Iunius a iunio bruto 171
Iuni menſis appellatio 171
Iuno habet templum iunctum cum templo martis 172
Iuno: hebe & cōcordia 173
Iūo ex uehis aduecta ē 175
Iudicium actum a muſeis iudicibus inter marſam & apollinem 193
Kalendæ iani cæteris præferendæ 9
Kalendis aprilis nuptiæ ueneri ſacrificabant 119
¶ L ante a.
Laudes germanici nor. 3
Latinum 15
Lautole ign. 17
Laurus 22
Lane imagines 41
Laoden fluuius 63
Lalar lares 64
Lares genii 66
Lardum far & faba 17
Lacus curtius a curtio ſabi. 183
Lacus iuturnæ iuxta palatium prope templum ueſtæ 66
Laurentalia 68
Lauatur⁹ urna orinale ſeu urinale 75
Laurentalia die uigeſimo tertio menſis celebrantur alii in fine aprilis aiūt 77
Laurentum equiculi cliter/num caſeoli 79
Laureæ ueteres nominis mutabāt 81
Lauiniæ ſuſpicio de an/na 99
Lauſus in uenatione fuit mortuus amuli pa trui fraude 115
Labrum pro pelui 141
Lamentatio cereris de filia rapta 134
Laurus in palatio cuſ.triūphantes coronab. 148
Ladon eſt fluuius in archadia 151
Lactis caprini præſtantia 152
Labrum 141
Laribus præſtitibus ara dicata 153
Larea præſtites dicti nunc in domibus priuatis 153
Lares grundiles in honorem ſcrophe inſt. 153
Lares ſuccincti bulla aurea 153
Lares furiales dicti pœnarū uitæ exactores 153
Laus cæſaris octauiani 165
Lapis manalis etiam erat apud portam capenā 168
Laurus pro februa 168
Lanuchum 172
¶ L ante e.
Leſbis 45
Leſbius 45
Leſbous 45
Lemnos uulcānum colit 78
Legio 80
Leones trahunt currum cybele 122
Leucate neritos androphagi 116
Leonini 131
Lentis duo genera 157
Lerna palus in ſinu argolico in pelopōneſſo 161
Lemurici.vii.idus ma. 161
Lemures umbræ nocturnæ 162
Lemuria per triduum celebrabantur 163
Lemures laruati ceriti 161
Leucothœ græce matuta latine 188
¶ L ante o.
Loch s nympha 16
Lothophagi populi in aphrica 26
Lothis nympha pulchræ fœminæ ſunt ſupbæ 26
Lolium 39
Lolium ſoporem inducit & hebetat uiſum 39
Lora dicta laurea triumphorum 145
Loculi eburnei 145
Lothos lothophagi 121
Lora dicta a laurea triumphorum 195
Loculi iterum eburnei 195
Ludi marti conſecrati propter ſigna a parthis recepta 166
Ludi ex mulcta inſtituti deæ floræ 158
Ludi floralia inſtituti & unde 148
Lugentes uiduæ 4
Lucius mumius achaicus corintum diruit 31
Lucaria feſta 44
Ludi megaleſia dicti 121
Lux affert pudorem 174
Lucrinus lacus 50
Luſtrium 50
Lupercalia.xi.cal.mar. 53
Lupercaliorū origo 53
Lupercal 54
Luperci nudi 54
Ludiica a nudis lupercis celebrata 56
Lupercalia 56
Ludi in honorem cæſaris ob uinctum iubam 128
Lucina a luco dicta 59
Lupercalia feſta in pelle ex cīta percutiebant man⁹ non parientium 60
Lucius brutus 70
Lupi in tutela martis 77
Lucanus in lib.3. de ſignis cœleſtibus 79
Lucomones.xii. 81
Lugendi modus 81
Luceres dicti a luceo ar. deæ rege 81
Lucus cam. œnarum conſecratus a numa pō. 88
Luſtratio cubrarum, 107
Lunæ feſtum calēdas aprilis 110
Ludi florales erant ānuerſaſii 158
Ludorum ſpecies quattuor 192
Lucius ualerius cōſul uolſcos & equos fudit die xviii.iunii 195
Libtum 11
Linigeri gallus nocti maſtarur 27
Liuia druſilla mater tyberii 31
Ligo 39
Liurres ficus ruminalis 37
Liui⁹ cæteris hiſtoricis anteponendus eſt 69
Liuius in primo ab urbe condita 85
Litturus romuli in medio incendio remanſit integer 85
Ligurgus dicebat ſe doctū ee ab apolline delph. 87
Libri numæ Pomp. inuenti in archa 87
Libre occaſus 92
Libri ſoli ſibillini relicti ceteris ferme cōbuſtis 93
Liuius & dionyſius de mōte ſacro 100
Ligurgus thraciæ rex 103
Liba & libamina a libero dicta 103
Libum fit ex pane & melle 104
Liber naxon 18
Liſimac⁹ agatoclis fili⁹ 124
Libra in ortum fertur.vi.idus aprilis 129
Libri ſybillini 120
Libra pendula 129
Libertas qūo diffinit 139
Liui dionyſii & plutarchi opiones de condenda urbe 143
Libris rituales hic thuſcorum 144
Littus pro uirga augurali 182
Liba cocta in igne dicunt properata 187
Liris fluuius glanis appellatus 188
Lis 151
Liuia druſilla cognominata 191
Lyre ortus nonis ianu. 20
Lyræ ortus heliacus 20
Lyra inter ſydera 20
Lycæus archadiæ montes inſignes 25
Lyra occidit.x.cal.feb. 38
Lycos 53
Lyræ inuentor mercurius 151
Lyra cythara archas repertor cytharæ uocalis 151
Lyra oritur pridie nonas maii 161
Martius cum tribus aliis menſibus 4
Mane unde dicitur 6
Malum blandum 26
Maoni nūc lydii 55
Manes 64
Marſpiter liberum 75
Manipuli manipulus militum contubernium 80
Matronæ matris feſtum col.mat.mac. 82
Matronarum uitæ ac ſtolæ 82
Martius rerum ſacrorū inſtitutus 90
Mamurius ueturius de

ꝑ primo eius nomine in ſa
cris habebatur 92
Mateus lælius augur inſti
tuit 105
Magiſtri ſeri dicti 108
Mater auia proauia ſecun
dum ulpianum 115
Magna græcia 116
Matronæ uenerem cole
bant uitta ſtola ad imos
pedes demittebatur 119
Matrōas lauare ſe ſub myr
tho 119
Malius capitolinus 175
Mater deum & eius nomi
na 120
Magni ludi 121
Magarina ſeu menali
na 133
Marcus iunius brutus ædē
matris deum in palatio
dedicauit 121
Mars biſultor 165
Mater deum aduecta eſt in
italia ex rege attalo 124
Mars iunonis filius fu
it 156
Marcus liuius ædem ma
tri deorum dedicauit 127
Maieſtas omnem mundū
temperat 149
Maia eadem dicitur bona
dea 149
Maieſtas unde dicta 149
Maieſtas a magnitudine
ſua dicta 150
Maieſtas iouis cuſtos eiyo
tallia urania 150
Malum dici a maioribꝰ &
iuniom a iunioribꝰ 150
Mauritanie fines ad occi
dentem dictæ ſunt inſulæ
fortunatæ 155
Martis ultoris 164
Mars templa multa romæ
habuit 176
Maiores in atris epulaban
tur 180
Matralia iiii idi celeb. 186
Marſis excoriatus 193
Marii marſicum bellū 188
Marſia ſatyrus mediam in
uenit tybiam 193
Martia martii philiphi filia
uxor catonis uticen
ſis 197
Martius philippus prius ha
buit ſororem liuiæ druſil
le in uxorem poſtea accip
octauiani matrē. ſm uol
ſcum & marſum 198
Marſiam ducem lydorum
cōdidiſſe oppidū archip
pe ubi eſt lacus fauci
nus 193
Maſiniſſa rex maſſilio
rum 196
Medium hyemis q̄tto idus
ianuarii 28
Menalippus 30
Metellus creticus 35
Metellus numidicus 35
Medeæ fabula 43
Meonides 47
Meones popl'os aliter ma
onas dictos 55
Mente odor 65
Menta & mita herba 65
Mereo quot habet ſignifi
cata 81
Meſyliſſa & amalthea nu
trices iouis 94
Melita inſula in mari lybi
co unde catelli melithei
dicuntur 98
Menenii oratio ad plebe
cum fab. corporis & me
bris 101
Medicinæ inuentor 108
Mens recti conſia obtrectā
tium linguas contem
nitur 126
Meroe 135
Megaleſia primi in urbe
ludi 127
Melilothus in ethica regi
one eādicās & croco q̄ ſi
milia & q̄ ſertuia fit cam
pana 131
Menales dictæ quas potāt
furor agitari μαντικὴ enſ
furor dicitur 131
Megara lybia 132
Mella 132
Medio cum pollice locus
nondum intellectus pro
pter ſacrorum ritum 161
Metonymia quomo
do fit 136
Mercurius e thuſcis dicit
camillus 141
Mezentius cum rutulis ſe
coniunxit 146
Mercurius ægyptiꝰ tricor
dem inuenit 151
Mercurius ingenioſus ad
furta 151
Menſe maii malum nube
re quia imagines de pon
te ſublicio qui & nūc ex
ta deiiciabantur 163
Mercurii ædes 168
Mercurius colebatur idibꝰ
maiis 168
Mercurii nomen unde di
ctus hermes mercurii plu
res f. 168
Mercurii inuenta 168
Mercurius ſobrius 168
Mercurii aqua 168
Menſas dicatas 180
Melicerta templum matri
deorum uotum a camil
lo & portū palemō 186
Menades ſunt bacchi co
mites 187
¶M ante i.
Minimum rubrica 2
Miraculum de aqua ſul
phurea 16
Miraculum iterum de aq̄
ſulphurea contra fab. 17
Minerua bellona pallas
enyo mineruæ. v. 75
Minorauri effigies 80
Mitra 100
Mitra geſtamen lydarum
mulierum 101
Miraculū bacchi quomo
do liberauit ſyllenum ab
crebronum aculeis 104
Miluius oritur 106
Miluius qui ſua cauda do
cuit gubernaculum in na
ui 106
Minerua dea bellorum &
prudentiæ 107
Mineruæ captæ ædes 108
Miraculum quomodo ſe
cuta fuit funem claudiæ
mater deo 127
Milites in theatro ſedebāt
ſecreti a populo 128
Mnemoſine una muſa
rum 121
¶M ante o.
Mola 11
Moneta 14
Mons ianiculus nunc eſt
templum ſancti ono
phri 16
Moly herba a mercurio in
uenta 59
Mortuorum ſepultura 63
Mos ſoluendi 63
Mortuorum animæ Pa
biis 65
Mortuo metello pontifice
Iſauricus qui catul. præte
bant & Cæſare qui ſolus
obtinuit 93
Monumentum 96
Mors didonis 97
Mollia ſaxa 108
Morettum 128
Morem in ſepulchris 144
Mors marci manilii capi
lini 191
Mors haſdubalis 196
¶M ante u
Multa ſunt diſputata acute
de faſtorum libris et ā de
exilii tempore 18
Mulciber uulcanus 3
Muiæ deæ feſtum 62
Murum de ſacris theſſali
cis 65
Muta dea 65
Muræ 121
Mutæ in ſacris cybeles 127
Mundus 143
Mulcta publica pœna eſt
nomen generale 158
Muſarum nomina 149
Mulctaticia pecūia di 158
Mulcta ſuprema 158
Mulcta minima 158
Mulcta maxima 158
Mulcta per magiſtratus pu
blica 158
Municipalia ſacra 178
Myrthi duæ ad ædem qui
rini 60
¶M ante y
Myniæ 109
Mycenæ iunonis ædes 172
Myrtus myrthea corōa 112
¶N ante a.
Naſonis familia fuit eque
ſtris ordini 42
Naias 65
Nais a ναω .i. fluo aꝑ phala
ra. 66
Naiades nepeæ dryades a
madriades 141
Natare uinis pro ebrieta
te 192
Nequam 26
Nequitia 26
Nenia incantationes dicū
tur 174
Nectar 54
Ne puellæ nubebant in ſa
cris feralibus 64
Nephelle phrixi mater &
helle a neptuno compreſ
ſa 110
Nepeæ 141
Neritius dictus eſt ulixes a
neritis populis 116
¶N ante e.
Nemora ſiluas amœnio
res 141
Nerui ſūt e cords fimbre ex
ſtatū alii caput uoc. 174
¶N ante i
Nicoſtrata uel carmen
tis 28

N ante o.

Notanda eſt regula in ſyllabis digna & in uerbis 3
Nonæ 6
Notius 59
Nota aliquando ſignum diſtinctio probrum 10
Nota uarias opiniones de anno 12
Nota de triumpho germanico 18
Nota hos uerſus in ſacris 23
Nox uinum & amor non habẽs moderab. 26
Notius & boreus piſces dicti 60
None caprotine 61
Nota opinionẽ de romulo & remo 75
Nouus ignis accendebatur 81
Non nihil & nihil non in quo differunt 99
Nomina palladis 109
Nota textum uarie expoſitum 109
Nota textum debere ſcribi calpere non capere: ut ſupra 115
Nota differẽtiã inter diſertum & eloquentem 118
Nota quomodo poetæ hiſtoriam peruertunt 122
Nomen uulp. & lege carſeolorum dici non poteſt 139
Noxa 141
Noxe nomine omne delictum contineri ait ulpianus 141
Nota has opiniones uarias 169

N ante u

Nundine 6
Nundina dea 6
Numa prius īſtituit molã ſalſam 39
Numa fuit rex iuſtitia prudentia et rel. excellentiſſimo 88
Nuptiæ uetantur nundĩ conditis ancilibus 92
Numicus 100
Numicus fluuius deus uerapuit annam 100
Numæ regia iuxta ædem ueſtæ 178

N ante y

Nymphe dodonides ſeptẽ tyne eſt ultima 194

O ante b

Obſcena in feſto annæ canebantur 101

O ante c

Octauianus natus ex accia ſorore ceſ. 31
Octauianus dictus auguſtus 34
Octauiani cognomina 34
Octauianus dictos a bruto in cãpis philippicis & caſ. a marco antonio. 102
Octauiani iam dicta ab internitionem contra ceſarem pcuſſum 102
Octauianus decem & octo annorum Conſul eſt factus 138
Octauianus Auguſtus eſt dictus antequam diceref auguſtus 198
Octauianus recepit a parthis inſignia romana rapta in monte craſſi 165
Occupare ponitur etiam pro inuenire 174
Ocreſia captiua fuit mater ſeruii 191
Ocreſia comiculana fuit mater ſeruii ſeruilii 197

O ante d.

Odoratum 63
Odoratum 89

O ante e.

Oebalia 16
Oebalii 86

O ante f.

Officium iani 10
Officia palladis 107
Olympias 41
Olyuia maſcula dicitur ſterilis 140
Olenia capella 152
Olenus uulcani filius 152
Olenos urbs uidetur flos olerius 157
Omnia preter uirtutẽ ſubiecta ſunt ſub fortune dominatione 52
Omphale ex lydia a lydo atbios filio 56
Omphale reginæ 56
Oneſicritus & ſtrabo & baccho & hercule
Opiniones unde dicuntur agonalia feſta 21
Opus plutarchi tranſlatum ab hermolao barbaro 25
Opera quæ fuerunt cõcordiæ templo
Opinio de animis uaria 64
Opinio uaria eſt inter dionyſium & liuium 72
Opima ſpolia ops uñ opulentus 165
Opinio uaria de ſenibꝰ de pontauis 167
Ophicus 195
Operari 178
Orygiæ boues intelligantur eſſe apollinis 169
Ortus tauri a clunibus & tauri ſab. 166
Orithia filia erichthei regis athenarum 155
Orion enſifer 129
Orionum iugulam 129
Oratio Romuli ad martem 78
Ortigia 172
Oreades 55
Orpheum ſacra baccho inſtituiſſe quæ orgia dicuntus 55
Oratio bruti ad pp̄lm 74
Oratio ſabinarum ad patres & ad maritos 25
Oratio paſtorum ad paſtoralem deam 141
Ortus coſmicus tauri oppoſitus ſcorpioni 161
Orion occidit vii. idus maias 163
Orionis ſabula nominis & ratio 164
Orionis morte 164
Oratio ad mercurium cõſueta 169
Oratio iouis ad deos qui fauerent romanis 182
Orion oritur. xv. calendas iulias 194
Orionis zona oritur. vi. cal. iulias 196
Oſcines aues 27
Oſci 35
Oſculum bruti matri terræ 70
Othriades 68
Oues iectæ 22
Ouium uſus 24
Oues imolabantur 24
Ouidius edidit hos libros poſt mortem auguſti 93
Ouidius fuit decemuir triumuisatꝰ ſub auguſto 128

P ante a.

Pallas in auentino coli cœpta. xv. cal. iulias 194
Pallas iuẽtrix fuit tibie 193
Pallantia ſepta 114
Pacem auguſti cæſ. pes uniuerſum orbẽ ſparſi 7
Palmata toga 46
Pallas athenas 118
Paleſtinæ deæ 125
Parragias 132
Palilitium 138
Palmarum genera 15
Palma p fructu & arbor 15
Palma ſignũ uictoriæ 15
Pax ſub auguſto 18
Pana dionyſii ſamulꝰ fuit ex riſo apollinis 25
Pan 26
Pallanteum 29
Pagaſeua 30
Pagaſæ 30
Pagus 30
Pagsnus 30
Pagaſus 30
Papaueris duo genera 119
Parraſya 135
Pallantias 128
Patruus pro ſerpiæ fuit plato 131
Pales dea 139
Pallãteũ a pallãte dictũ 31
Patroclus facta cæde ad peleum confugit 42
Pana & lupcalia ſũt idẽ 55
Paleſtina 60
Parentalia ſacra 64
Patella 67
Palilia celebrant 139
Paſyphæ eſt capta amore cornuum tauri 96
Pangea 104
Pales dea paſtoꝝ 140
Pangeus fluuius in Thracia 104
Pater eſt nomen generale ad plures deos 106
Pallad's feſtum 107
Paleſtræ locꝰ eſt in ora epyri apud orion non in Syria 125
Pachinus pelorus lilibeum ſcicilia ſicania ſciciliæ fertilitas 130
Pagaſeæ in theſalia emporium 161
Paſſum 141
Patres 151
Patella 180
Parentalia prius in menſe maio nunc feb. 165
Parthi & perſæ ſimul 165
Partes rogantis 172
Pauo pauus 175
Panem cereſ ſuppoſitũ 181
Palius ad forum romanum 183
Palianteum ab euãdro cõditum 183

Palladium e cœlo ceci-
dit 184
Palladiũ de cœlo regnãte
ilio rege lapſum 184
Palladium e troia romam
delatum 185
Palladium uix eſt incẽdio
ſeruatum 185
Palemon portunus mĩes
mat.in foboario 186
[P ante e
Pedarii ſenatores 9
Penſio nocte argenti biga-
ti 14
Pelion omnium montiũ
altiſſimus 20
Periſtere mutatio in colũ-
bam 27
Pectus leonis occidit.xi ca
len.febr. 38
Penetralia 44
Penates 44
Pelex etiam proptie dica-
tur 50
Per lacernatam amicã apd
Iuuenal.itellig.ſporta 71
Peltati 80
Peltam æneam e cœlo de
lapſam 91
Peliõ oſſa& olympus 94
Pegaſus oritur nonis mar-
tiis ueſperi 94
Pegaſus equus apud pyrre
nẽ i helicõe capᵗ fuit 94
Pelex iunonis 96
Per coronãᵗ bacchus ſigni-
ficabat pteruus 96
pes melita melitei coſura
battus rex 98
Perenna:anna a perpetuita
te dicta 100
Peregrini qui in italiam ue
nere 116
Pelloponeſſus 125
Periphraſis duplex 163
Pelopeides unde.i.mare di
ctum a pelope
Pelliõ & oſſa olympus 150
Periphraſis 126
Perſephone 135
Pecunia a pecore etiam pe
culatus & peculium 157
Perilla filia ouidii 177
Phoroneus rex argiuorũ
ritus ſacrificiorum primᵒ
inſtituit 21
Pholoe 33
Phœbẽ & theleiram filias
leucippi a caſtore & pol-
luce dilectas 169
[P ante h
Philippi 102
Phyliris nympha occeani
filia ex qua natus eſt chi-
ron:& ſaturno in equum
uerſo] 160
Philyrides chirõ iuſtᵒ 160
Phœbes & hilariæ fab.169
Phanthaſma uiſum 76
Phanum myſticium ĩ eleu
ſi ciuitate uicia athẽis 133
Pharos Inſula phanum for
tunæ dedicatum a ſeruio
ſeruilio iuxta tyberim in-
tra domum auream clau
ſum fuit a nerone 196
Phrixi & helles fabla 109
Phinei fabula 174
[P ante i
Pilenta 36
Piacula 41
Piſcium captura ubertima
ſole tranentes 59
Piſces zodiaci alites bo-
reus 59
Pinſores 62
Pilani 80
Pileos cyrbaſeas 87
Picus 89
Piſcium alites ocul.it.v.no-
nas mart. 92
Picus martius 76
Picena regio 76
Piſſinus quem peſſinunte
nocant 124
Pilumni piſtores 181
[P ante o
Poſtriduani 6
Polus & axis idem ſunt 10
Porta cœli 20
Porcus & porca mactaban
tur cereri 22
Porci eximi 22
Poetas fieri diuinos 171
Porrima poſtuerta 36
Põpa quid ſignificet 40
Pontifex maximus 41
Pontificis munera 41
Pontificum numerus 41
Pontifices unde dicti anna
les maximi 41
Poliſugia Iulii pcu. 61
Portentum ingens 70
Porci effigies inter ſigna
militaria 80
Pœni fideſragi 81
Pontifex maximus præſi-
debat feſtis ueſtæ & cæ-
teris 93
Portandi mos apud pri-
ſcos 97
Podia funis nauticus 98
Poſt ductos annos ante di
ſceſſat carthaginea mon
te diduus ſororis 98
Poſthumius & ulpiano iu-
reconſul. 114
Põpa circenſibus 129
Poma punica 136
Portæ phaneuſis inſcripto
antiquiſſima 148
polymniam 149
Polymnia nel pollichi.
nia 149
Pœna p oẽs irrogatur 158
Pons ſublicius 166
Porta capena unde dicta 168
Pollucis & caſtoris ſi-
gnum 169
Pollux linceũ ĩteremit qa
occid caſt.fratrẽ. 170
Poſt bellum caneſe mẽtis
deæ tẽplũ ẽ cõſtitutũ 178
Portunus palemon idem
eſt 188
Porta feneſtris 189
Porta una romana deã eſt
feneſtra 189
[P ante l
Plebs 17
Plutarchus de ſacris ue-
neris 111
Pleiades occidit 120
Pleades uirgiliæ 120
Plebei 17
Plumbum fuſcũ 65
Plutarchus in problematis
de demonis 66
Plutarchi opinionem de
bulla no. 105
Pleades unde dictæ 120
Pleianum numerus 120
Pleione cylena 151
Plinius de tonitruis 144
Pleiades 166
Pluuia paulo ante ſolis or-
tum 176
[P ante r
Pretor unde inclinaẽ 5
Prepes aquila 176
Pretorium 5
Pretoria porta 5
Pretores duo 5
Pretores pluſes 5
Pronoſticũ rẽpeſtatis 20
Precidanea porca 22
Protheus paſtor in uar as
formas ſe uertebat 23
Prepete a au es 27
Prandium ppſo mille mẽ-
ſis & congiariũ 27
Proculi cognomen 62
Primus pilus 80
Principes 80
Principalis porta 8
Primi pilus pſimi pilo-
rus 8
Primi ueſcebãtur herbis i.
de glandibus hoĩes 129
Proſpinæ raptus 130
Proſpinã inſulam 130
Proſpina quare ita deã 131
Proſpina dicta quæ accẽl.
noctu uagaẽ 131
Proſedas quæ dabãtur ue-
nere 245
Prochin 146
Prochin in 147
Pro maieſtatis amplitudi-
ne 150
Primus p principe 151
Propontides 157
Pronoſtica ex floribᵒ 157
Pridiæ idus occiduẽ 166
Preneſtine deæ 172
Præneſte 172
Proca.v.die ex quo fuit a-
ſtribus ortus 174
Propter papyriũ cæteri ſe-
nes fuere a gallis cæſi 182
Profanum etiam prepha-
num 185
Pſeudo philippus 124
[P ante u
Purpuræ color 9
Pudenda 173
Puella p ancilla ſicut puer
pro ſeruo 71
Publius ualerius ſablno-
rum unus qui cuntatio ue
nerat 73
Puer dilectus a cybele a-
thys 125
Purgatio cũ ſulphure.aq̃
& igni 140
Puer liberatus a ſtrigibus
auxilio carnæ deæ 174
Pulte ſabatio cum farre mi
ſto 175
Pulte uictarũt romani 175
publii rupilii mors.iiii.
idus iunias 188
Pythagoras ſamius 82
Pythagoras italiæ phæ au
ctor 82
Pythagoras ſpardata 82
Pyrrhichius 92
Pytodes cilicis filius ignez
e ſcilice prius docuit quẽ
in ferula ſeruare docuit p
Pyrthus rex 176
metheus 143
[Q ante u
Quid ſit tempus 2
Quare dicatur cæſar 2
Quis ſacra tradidit grecis 2
Quare dicãtur dies atri ex
diuerſis autoribus 7

Quirinus unde dicitur 7
Quare templum iani erat
claufu3 tpe pacis in bello
nero aptum nota 8
Quotiens inſtauratu3 fuit
capitolium etiam de eius
magnificentia 14
Quis fuit primus qui peeu
niam ſignauit nota in cō-
mentatio 14
Quomodo precium dicit
eſſe in precio no. 14
Quattuor ſulphurum ge
nera 17
Quo tempore periit oui/
dius no. 18
Quare cæſo uētre mſis na
ti ſunt apollini dicari 18
Quare æſculapius adduct⁹
eſt romam no. 18
Quare etiā extra urbē erat
templum æſculapii 18
Quare loco excelſo tem-
plum fuit conditū 18
Quare aſinus eſt inter ſy-
dera collocatus 20
Quare dicatur ſacrificulus
rex ſacrorum 21
Quare dr̄ olympius 21
Quare ſit ſacrificiū 22
Quomodo apes naſcūtur
ex carne bouum 24
Quare hyperiani imolatur
equus 24
Quare dicta ſunt triethe-
rica 25
Quare thyrſus datur bac-
cho 25
Quæ animalia comedebā
tur i ſacris & quæ nō 27
Quibus dii gaudēt anima-
libus 27
Quare cenſores cibariā an
ſerum imprimis loco 28
Quare delphin eſt i cœlo
locatus 28
Quomodo herculi ſacrifi-
cabatur 33
Quibus licebat templum
dedicare 37
Quomodo itelligitur ſur/
mentum bia ignē pati 39
Quintus fabius rutilianus
primus maximus fuit ap-
pellatus 52
Quare coruus abiectus ēt
a phœbo 42
Quare rediit hēt primā lō
gam in ſyllabis 56
Quinq; dii quos precabāt
qui matrimonio iungeb/
bant 59
Quare iuno eſt dicta luci-
na & luna 59
Quirinalia ſeu ſtultorū fe/
riæ.xii.cal.mar. 60
Quirites unde 60
Quirini duo tēpla 60
Quiritare 61
Quirinū dictū a pculo 62
Quirinalia 62
Quare foramen eſt in tec
cto capitolii 68
Quare expulſus fuerit tar-
quinius imperio 69
Quare picus dicta eſt auis
martis 76
Quare genialia feſta curāt
qui læti uiuūt 77
Quare dicta eſt pallas alio
nomine bellona 78
Quadrata legio haſtati pri
cipes ante pilani 80
Quin pro quod in hoc lo
co 81
Quattuor ætatibus pytha
goras poſterior fuit a nu
ma pom. 82
Quare calen. martiæ dictæ
ſunt mul. 86
Quare hippolitus eſt dictus
etiam uirbius 88
Quomodo mars fuit de
luſus ab anna. 101
Quomodo ſcorpius eſt
collocatus inter ſyd. 102
Quomodo bacchus totū
orbē peragrauit 103
Quare potius fœmiæ quā
uiri celeb. feſta bac. 104
Quinquatria mineruæ 107
Quiquatria qnq̄tres 107
Quinquatrus ſeratrus q̄
poſt quintum ſeptimum
idus incipiant 107
Quare dictum eſt capito-
lium 145
Quare dicitur æſculapius
habere uirgam qua ſana-
uit glaucum 145
Quid ſignificat uenerem
natā ex ſpuma maris 111
Quare matronæ ſacrifica-
bant ueneri 111
Quare uenus dicitur ma/
ter romuli 112
Quare romulus fuit cauſa
cōd. urbis romæ 112
Quare uenus a græcis
ἀφροδίτη 111
Quare uen⁹ dicta eſt a uer
bo græco 116
Quare aprilis dicit ab aper
to tempore 117
Quare dicitur uenus creaſ
ſe deos & homines matri
monii cōſtituiſſe 118
Quirinus romanos 118
Quinto die menſ. aprilis
eſt feſtum deæ 121
Quādo ſacerdotes galli ab-
ſcindebant ſibi uirilia 123
Quare dea ē trinacria 125
Quomō mater deorū a ſi-
pione naſ. ſuſ. 124
Quarto cum honore acce
pta eſt a romulo mater
deorum 126
Quintus cecilius metel-
lus conſtituit matri deorū
iuxta portā capenā 126
Quare dicti ſunt galli ſa-
cerdotes cybeles 128
Quo pcio eſſent farra apd
ueteres 130
Quare tæda daſ cereri 133
Quando ceres quærebat fi
liam proſerpinam cū face
in curru 133
Qualis ſit fortūa ſyllæ 133
Quādo ceres imortalitati
donauit triptolemo 134
Quaſ porca grauida ſacri
ficabaſ deæ telluri 137
Quare bis irrorabant ca-
put in ſacris cereris. etiam
quare non ferebant anu/
los in digito in his ſa-
cris 137
Quare dictæ ſunt hyades
ſecundum tyronem cice-
ronis libertum 138
Quare bos ſacrificabatur
grauid. 138
Quintodecimo die men-
ſis aprilis auguſti nomen
accæpit octauianus
Quare lauro purgaban-
tur 140
Quare fax raplebatur un-
de nouam nuptā 142
Quare ignis & aqua in ſa/
cris adhibebantur cum
thure in nuptiis dignam
morem 142
Quare mezentius coniun
xit ſe cum turno propter
uini copiā habendā 146
Quercus media faunum
fortunæ coloniam augu
ſtus frequentauit 148
Quarto calē. octob. capel-
la oritur tertio uero hæ-
di 152
Quare mulieres in ſacris
herculis intereſſe non po
terant 154
Quare phœdra impulſa ē
a uenere ad amores hip-
polyti 158
Quomō diana bis uita eſt
ſacra eius neglecta 158
Quare ludi florales inſti-
tuti ſunt a patribus cum
eſſent antea neglecta pro
pter bellorum longitudi
nem 159
Quomodo lemuralia ſūt
inſtituta tunc non erat ad
huc feb. nec ianuarius mē
ſes 161
Quare mercurius inuoca
tur in lemuribus qui dici
tur caducento 162
Quæ maio mēſe nubebāt
aut a uiris repudiantur, q̄a
dicitur uenus eſſe infenſa
huic menſi a ſenib⁹ deno
minato 163
Quomodo orion eſt na-
tus ex urina deorū 164
Qui recte uiuere nequeant
turpiter ne uiuant 167
Quare iuni⁹ non debet di-
ci a iunone. 172
Quare non ferendum iu/
dicium contra magnos
uiros 173
Quirinalis collis 177
Quare palla dicitur de ca
pite iouia nata 177
Quare dea ueſta non ge-
nerat 179
Quare ignis extinctus ac-
cendi debet 180
Quare aſini coronabātur
corona panis 180
Quare matuta non orarur
pro filiis 188
Quia currum duxit ſuper
patris cadauer tulia hac
de cauſa ſcelerata fuit no
minata 190
Quomodo tarquinius ge
ner occidit ſeruius ei⁹ ſo
cerem ſenem regē 190
Quinquatrus minuſculæ
tibicines roma tybur ita
ti profecti ſunt quinqua/
trus minores 191
Quinquatres miores 192
Quare orion nō uidetur
die. xxv. iunii menſis 197

R ante a

Radius ſtamen ſub tegmē
trama 107
Raptus proſerpinæ fuit in
ēna nō in ætna & ob gra

nū mali punici rapi non
potuit 130
R ante e
Rei 3
Rex ſacrificulus 21
Refugiū.vii.cal.mart. 69
Reduces 71
Rex nemorēſis horeſtis fu
ga dianæ tauricæ ſacrifi
cium 87
Redit & adit quare hanc
ſyl.ult.long. 70
Remitto pro delecto 118
Reſponſum fauni ut dies
mulieres poſſent pare
re 177
Remonimū palatiū 143
Remus uictus augurio ro
muli 154
Rete non rite legendu ſeſ
ſe pro riti 160
Remuria prius poſt lemu
ria dicta 161
Remuria lemures 162
R ante h
Rhenus 18
Rhea opalia 121
Rhenus rodānus padus 135
Rhetorices artem 135
Rhæteū, promontoriū eſt
faucibus helleſpōti 125
R ante o
Romæ origo 3
Romanos ab ænea di
ctos 40
Ro mulus poſt mortem q
rinus fuit nominatus 61
Romulus in cœlum rapi
tur 61
Romuli ædificatio 77
Romulus imitatus eſt aſy
lum athenienſiū 94
Roma palilib9 cōdita 142
Romæ nomen latiuum in
cognitum cōt. 142
Romulū & remu3 de noie
urbi impouēdo 143
Romulum a patribus lace
ratum Romanorum tē
pla ſine ullis imagini
bus 180
Romanorum fœdus cum
gallis 182
Roma a gallis capta 182
R an u
Rudere eſt proprie aſino
rum 26
Ruminalis uel romularis
ficus 58
Rumo ſeca terēs rumis 58
Rumen rumilia dea 58
Rumina dea 58
Rubigalia floralia uina
lia 145
Rubigalia 146
Rubicalia anua pom.con
ſtituta aū regni ſui.xi. 146
Rubigo dea unde eius fe
ſta die.xxv.aprilis 147
S ante a
Sacra publica 2
Sacra priuata 2
Sacrificia uiri lanum & io
uem prefari ſolebāt 12
Saturnus falce cœli patre
uirilia amputauit 15
Saturnia 15
Sabini 16
Sacella 17
Saturnus primā pducit 20
Sabina herba quæ ſit 22
Sagmina 24
Sapheos non ſabeo e ſſe le
gendum 24
Sancti fidii feſtū 177
Sāctū ſemipater 177
Satyri unde dicti 25
Sacra ueſtalia 31
Salinæ locus 32
Sarculum 39
Sacra fauni in menſe fe
bruar. 50
Sanguis pro genere 61
Sacrificiū deæ mutæ 64
Sabini proaui peligno
rum 79
Samnites a ſabinis 79
Sabinoꝝ religio peliguo
rum origo fertilis barba
rorum religione rsro gi
gnunt homines ingenio
præſtantes 79
Sabini a lacedemoniis or i
undi 86
Salioꝝ numerus 86
Sacer mons fuit trās anie
nē uictus bouillæ 100
Sacra cereris liberalib9 cō
iuncta 106
Saturnus pulſus cœlo a io
ue filio 106
Saturnus filio ſedebat 121
Saturnus a ſatu 121
Sacra cybeles unde habue
re ortum no. 123
Sagarum unde ſagarit ide
flumen 123
Sagaritides 123
Sæculū ſeculares ludi 124
Sarcina inſula 126
Sacra cybeles agebant cū
aqua fluuii almōis 127
Sabini cum ſacrificarēt ue
ſtes ſuccinſer. 130
Salutatus 134
Sacra palii qūo exhibē. 140
Sacrarium hoc la ſacri
ſtia 141
Salax 141
Sappa 141
Sacra palis 143
Sacra deæ palis unde urbē
romam fuere 141
Sacra ueneri meneæ augu
ſto p meretrices 145
Sarcula crates 147
Sagittarius ſignū 160
Saturnus cœlo eiectus cul
opto cap.ſacrificabat 150
Sacrum ſaturni ad imagi
nes ſcrypea redactum fu
it ab hercule 166
Saturnus rex ſaturniū 167
Saltandi ludus 180
S ante c
Scipio numantinus 35
Scorteum 36
Scorta 36
Scortes 36
Scortum quid ſignificat ēr
unde dicatur 36
Scortea morticina ſine ani
ma 36
Scelerata porta 51
Sceleratus campus 51
Scutum e cœlo lapſum ſa
lii 86
Scorpius occidit. xvii.calē.
aprilis 102
Scorpi9 formidoloſus 102
Scorpius occidit calēn apri
libus 120
Scillæ fabulam nota etia3
in ultio de remedio amo
ris 133
Scorpius ptas orit 161
Scyrpea ſimulachra i tybe
rim idibus maiis 166
Scyrpea dicitur quod ſcyr
pis implicatur in qua ſter
cus aliud ue ut letamen
uehitur 192
S ante e
Septa 6
Sciticines 192
Serpiculæ falces dictæ ſūt
a ſirpando 192
Series 7
Sella curulis 8
Secium 11
Seceſpita 11
Senſus & uiſus multa oſtē
dunt 25
Semiram idem columba3
uerſam eſſe fab. 27
Sementinæ feriæ 38
Seges quid ſignificat pro
priæ cū exemplis 32
Seia dea 62
Semele nutrix bacchi aliq
ſem matre eſſe liberi uo
lunt 186
Septenarius numerus 65
Sextus iapis aburbe 68
Sermo ſexti tarqni ad con
uiuas 70
Senſus atonitos carpit 71
Septimo die martii eſt fe
ſtum ueiouis 94
Serpentarius 145
Sexatus a rure u lāis dt 107
Serpentarius 145
Septes filiæ atlantis dictæ
pleiades quæ die ſecūdo
aprilis oriuntur 120
Septem hyades ſunt in frō
te tauri 139
Senectuti olim honor eſt
habitus 150
Sella curulis qūo erat 150
Seniores ſolum in ſenatu
accedebant 151
Senatores a ſenectute di
ctos non quia ſint ſenes
nati 151
Senes pro ſenioribus habe
bantur a maioribus 151
Sententia a calliopes pia
lata eſt cæteris 152
Seruius rex ouis æs ſigna
uit inde pecunia dt 157
Serpētariū iteꝝ 195
Senes in ueſtibulis a gallis
cæſos 182
Semele ſeu ſtimele dt 187
Seruii regis ſimlachꝝ 189
Seruii tullii mors 189
Seneca ait ſāctitatis pietas
fides priuata ſūt bōa 190
Seruius rex uulcani filius
creditus 190
Senatus reſtituit 193
Sena fluuius 196
Seruoꝝ feſtum 196
Signa zodiaci 1
S ante i
Si hoſtia ab ara profuiſſet
quid haruga pdigiæ un
de prodigii 21
Silicemum 64
Simulachrum deæ ueſtis
moriens oculos 76
Signum qp ouidius cōpo
ſuit libros.xii.de faſtis 77
Signa zodiaci.xii. 76
Silua in mōte auētino 90
Siluius in libro octauo 97
Siluius unde dicitur 114

Sigeum 125
Simulachrū cybeles 121
Simetheus ætna drepa/ tion 132
Sigdē prima correcta 136
Situa carſeolorū 138
Simulare uel milare in flo rem conuerſa 156
Sinua tartareoa pro paludi bus poſuit 157
Signa intempeſtatibus' ca ſtoris & pollucis 169
Siphax uictus.viii.calen.iu lias cū aſdrubale 196

S ante m

Sminiha 184
Smintheus apollo dictus q cyriſſa urbe prope troiaꝫ colebarut 184
Sminthei apollinis tem/ plum 125

S ante o

Socrates mundanum ſe eſ ſe dixit 30
Sol in aquarium.xvi.calē. feb.octaua ſphera 37
Soſpita colitur calē.febru arii 43
Soſpita dea 43
Soſpitaſ iuno maxima ſol. pes 43
Sol trāſit in piſces. xiiii.ca len.mart. 59
Somnū iliæ dignū 76
Somnū iliæ reæ ſiluiæ 76
Soceri gñi auus nepos 85
Solium acernum in quo numa ſedit pomp 91
Solers ingeniuꝫ dicitur ca pitale proprie 108
Solymus ædificauit ſulmo nem ſulmo 117
Sodalitas 127
Sol in taurū 139
Sole taurū tenente non ui derim canem 147
Sontem quottānis deiicie bant leucadi eminentiſſi mo ſpecula leucas 167
Sol in geminos trāſit 169
Solſticiū dr̄ æſtiuū 196

S ante p

Spica cyliſſa nota 8
Spinter armillum 16
Sp.lucretius cum.p ual.no leſi filio 72
Spartha & micœnæ iuno nem col. 78
Spartha uel ſparthæ iuno ni dicata 78
Sphera a muſæo inuen ta 179

S ante t

Stipes donabantur calen. ianuarii 13
Stips unde ſtipendium ſti pulati 13
Stipatores 13
Strues nota 17
Struſertarii 17
Stata ſigna 20
Stata ſacra 20
Stata die 20
Status primā corrupit 20
Straphilus ſitheni filius pri mus docuit miſcere aquā cum uno 26
Stimphalus mona 53
Stimphalus lacus 53
Stati dies 62
Stultorum feſtum unde di ctum eſt 62
Statuarii etiam colunt pal ladem 108
Stiua primigenius ſul cus 144
Staphylum ſinheni filiuꝫ uuæ inuentorem 159
Stantes pro imobiles uel horrentes 174

S ante u

Suea etiam pecudum con tineri nomine ſine labeo nem 118
Succus papaueris in melle dabatur die nup. 119
Suinū 135
Suffimen quo popl's pur gabatur palilibus 137
Suffimēti genus quo pop. purgabaſ palilibus 140
Suffimentalia 140
Suffimentum ſuffire 140
Sublici' pōs nūc extat 158
Suffire ē ſuffrinigare 140
Sulphuris natura 17
Sulpitiæ exemplū 119
Sulphurinum 140
Succidaneæ 21
Suræ quid ſit 26
Suburbani agri romina re 58
Sub uno uexillo erant 173 humies de pilania haſta tis triariis 80
Sup aliquando pro de po nitur 100
Sublicium pontem ab her cule dictum 167
Sus prægnans bonæ deæ ſacrificabatur 154
Surenna dux parthorū cæ pit craſſuꝫ & occidit 186
Sumanus ſumani ædes nō lōge ab æde iuuētutis 195

S ante y

Syrma 46
Sythōes & ſythicos uictos a baccho 103
Sylenus bacchi comes in aſello pando 104
Syderum cognitio neceſſa ria 19
Symbrium herba quæ na ſcitur in parietibus puteo rum 145
Sylenus bacchi nutrit' 181

T ante a

Tarpeia uirgo 16
Taurilia ſacra hoc peſtilen tiam inſtituta 30
Tabellæ in foro 63
Tarqni dolus quo gabios potitus eſt 69
Tarquini imperio nota,hi ſtoriam 69
Tarquinius collatinus ex ſorore tarquini ſuperbi genitus 72
Taurica a tauris faſcelis ne moroſis diana artemia operari arycina cynthia nom 87
Tabellæ pictæ in templis lien fœminæ accenſis faſ ſibus aricia currebāt 87
Taucominium 132
Tapſus 132
Tauri imago uidetur ſolū in fronte 166
Tauri fabula 166
Tauri caput apparet idibus malis 166
Taurus dr̄ a toruitate 118
Taurus a dorſo in ortū fer tur 139
Tabulæ ceritea 182
Tanaquil dicta eſt cum' ce cilia 189
Tarquiniorū hiſtoria etiaꝫ ſerui mors & regnum fi deliter actum 189
Tanaquilis uerba ad ppl'm per feneſtram 189
Tanaquil peritiſſima in au ſpiciis fuit 191

T ante e

Tet clauſum templum iani fuit ſolum 10
Terentum ara 30
Tegea & deriuata 32
Terga leonis occidūt.iiii. no.feb. 45
Tegæa hoc tegeum 49
Tebus poſtea tyberis albu la 57
Templū deæ ueſtæ 185
Ternarius numerus 64
Termialia.x.cal.mart. 67
Terminus 68
Tempeoloria 132
Tergiductor 81
Templum nemorale dia næ tauricæ 88
Templū iani ad īfimū agri letu annū inſtitutū 88
Ter cum aqua ſancta uoca bantur 126
Tertio anno poſt diduus mortem hiarbas.p.eſt re gno 98
Tēpluꝫ ueneri autatū a cæ ſare cōſtitutum 102
Tēplū lunæ in monte auē tino 110
Tenedos 125
Tenus cygni filius condi dit thenedon 125
Tertiū regū plutoni 135
Tempeſtas.xviii.calen.ma ias 136
Tellus aqua & aer ſunt hic tria corpora.nā ignis ad cælum acced. 149
Tertiæ deæ qualis pallas & themis 160
Templū ab auguſto dica tū de quo iuuenalis 164
Templum in capitolio Io ui feretrio a romulo cōſti tutum 165
Tēplū iouis ultoris 165
Tēplū ueſtæ a romulo aut a numa cōſtitutū 178
Tenuē funē lineā dici 173
Templū marti dicatū 176
Templum iunonis mone tæ 175
Tēpeſtatis feſtū 176
Templū bellonæ 176
Terrā hēre ignem 179
Templū ex marmore Ioui piſtori conſt.i cāp. 183
Teſtuacea forum boariuꝫ ubi 186
Templū fortunæ 190
Templum palladi dica tum in auentino mon te 195
Templum fortunæ ni ſcatæ 196
Tēplum dicatū larib' 197
Templum quirino dica tum 197
Tēplū Ioui ſtatori a romu lo cōſtitutū 197
Templum pacis fuit con ſtitutum ubi fuit concor

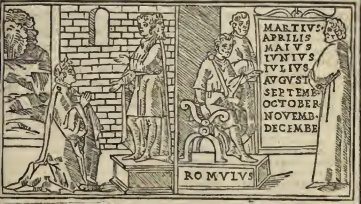
diæ 191
Theſmophora ſacra cereri 133
Theatrũ unde dr̃ 97
Thenſa 129
Thenis 100
Thenis inuentrix artis diuinãdi fuit añ apolliné 150
Themeſia urbs cypri 162
Therapene unde dictus eſt hyacinctus 156
Tholum eſt templi; faſtigium 179
Thraſimenus lacus eſt in agro peruſino 196
Thideus homicidii reorum poena 30
Thireæ unde bellum ortum inter argios & lacedemonios 68
Thimus roſmarin⁹ & melilothos 131
Theolenus fluuius 183
Theolenũ pro iyridæ 188
Thus antiquis téporibus thure nõ ſupplicabát 23
Τ T ante I
Titus mãlius torquat⁹ maliana imperia 35
Tiuolus mons in lydia fœlix 55
Itanes 106
Titi didii mors.liii.no.iur
Tnias 189
Titus tatius 190
Tibia precentoria 192
Tibiaꝝ uſus 192
Tibiaꝝ genera 192
Titubare pro æſitare dicitur 192
Tibiæ ex lothofiebát 193
Tibiæ funebres 192
Tmolus añ dicebaẽ timol⁹
Τ T ante o
Toga picta 9
Toreus inuentor lutei ædificii 12
Torquis maſ.& fœminino genere 35
Toga erat ueſtis cõmunis uiris & mulieribus 97
Togæ mẽſura ꝑtexta 105
Togæ libera mulieres ipudicæ cu; toga incẽd. 105
Topographia 127
Topagraphia ex quo rapta eſt a plutone proſerpina 131
Tonitrua leua dicũtur proſpera 144
Τ T ante r
Tria p rectoris uerba 6
Triuia 11
Trigemina porta 32
Trieteris 41
Tregenæ 54
Triginta quinq; curiæ thrahebant ſing.tab. 63
Triarii rorarii accenſi 80
Tres tribus trienſes ramneſes luceres 81
Tribuni turma 81
Tribus diebus ſalioꝝ nõ licebat nubere 92
Trieteria miſa urbs multis in locis 103
Troia ter capta 108
Tritonia tritogenia 208
Tripos 109
Tros 114
Tres equitũ centuriæ 80
Tres triumphi cai cæſaris de alexandria ponto & aphricano de iuba 128
Trinacria 130
Triptolemus 133
Triptolemus inuẽtor aratri 134
Trib⁹ claudia ab appio claudio dicta 154
Tres eſſe in cœlo ueneris ſtellas 194
Turba unde dicit 8
Tullius 182
Turbæ fuga dicit 61
Tulli⁹ ꝓcuius de romlo 61
Tuſculum conditum a thelegone uiix.filio 78
Tuſcus uicus lucones duodecim 81
Tulius hoſtilius a ioue fulminatus fuit 90
Tunicæ puniceæ æneì barthei galeæ in cãp.gladii parui 92
Tubiluſtriũ mortui ad tubã deducebant 109
Tubæ ſacrificæ apud thuſchos agebant 121
Turriũ inuentio 122
Tutuli 171
Tulia ſceleteta 189
Tuliliæ uerba cũ tarquinu; ſalura ſſet ad aurigã 189
Τ T ante y
Tyberina inſula 18
Tympana 127
Typhoeus 33
Typhoeus in locis ubi uis ignea iouis aram dicauit hercules 33
Tyrrenia gẽs de brutis 51
Tyberinis pſonymicũ 65
Tyberinydes patronymicum a tyberi 66
Tyrii cõuerſi in fugã mortua didone 98
Tyro dicitur nouus miles proprie 106
Tychius epæus 108
Tytius equi troiani fabricator 108
Tyburnus tyburtes tybur herculeũ tybur udẽ 117
Tyburtus & catillus filii amphiarai 117
Typhoeus 133
Tyberis fuit terminus tuſchoꝝ & latinoꝝ 146
Tyberis fluuius 167
Tyberinus deus 167
Tyberinus etiam piſcis dicitur 167
Tyneus unde tyades eius ſacerdotes 187
Tyades a τύω.i.ſacrifico 127
Tybur olim fuit exilium ab urbe roma 192
Τ V ante a
Varias inuocationes 1
Variæ ſunt opiniones unde dicatur de latio 15
Variæ opiniones de hypetione 24
Vaticinium carmentis de factis euandri 29
Vaticinium carmentis de roma 31
Vaticiniũ de factis ipſi carmenti futuri 32
Valerius meſſala meſſana rancie 35
Valerius coruinus 35
Variæ rõues deductæ de nomine quirini 61
Variam opinionem de pythagora quonia; duo fuere 82
Varro unde ancillæ dicatur 91
Varia eſt de corona ariadnes opinio 95
Variæ opiniones de aſcanio filio æneæ 114
Variæ de amulio opiniões pulſo regno 115
Varia de morte remi opinio 144
Varia de morte æneæ opinio 145
Varia eſt unde dicatur maius opinio a maia an a maiorib⁹ an a maieſtate 149
Vaccas orthogias raptas a mercurio 169
Varia eſt opinio uñ dicat menſis iunius 171
Vacuna dea 180
Varias nota opiniones de lacu curtio 183
Τ V ante b
Vbi aer ſiccior ibi eſt anima prudẽtior a græci nõ ſatis animoſi ſed prudentes 79
Vbi floralia celebrebantur x.littera græca in f.uerſa unde chloris flora dicit fort.inſui 155
Vbi eſt ueſtæ tẽplũ ibi fuit numæ pom.ſedes 178
Vbi fuerit conſtituta liuia porticus 191
Τ V ante e
Veſtes in luctu quales tria ſunt genera 4
Veternoſus 14
Verbẽa imolãdi initiũ 22
Verbena 24
Veſtis pura 177
Verbenarius 25
Veris initiũ idus feb. 48
Verucoſus fabul. 52
Verba phœbi ad coruũ 53
Vellera hirſuta quaſi hirta 55
Veneris & cupidinis fuga 60
Veneres quattuor 60
Veſpiliones 63
Veſtæ ædes rotũda 178
Velites 80
Veſtæ ſtabula quomodo fuerit 178
Verba numæ ad populum de dicto iouis 91
Veneratio eſt dialis flaminis maxima 92
Veiouis feſtũ no.mar. 93
Ve iuppiter 93
Veſcum ſimulachrum ueiouis 93
Ve grande.i.nõ grãde 94
Ve particula a inde auget a inde diminuit 94
Verba æneæ ad lauiniam de beneficiis ab anna acceptis 100
Vectuus apud theodoſiũ de bullæ conſ. 105
Venus eſt utriuſq; ſexus dea 114
Venus beneficio in homines 117
Venus dicta quod ad omnes res ueniat 117
Verticordia 120

Vergiliæ unde dicunſ 120
Vetna ex ſimulachro matris deorum 125
Veſpernam 134
Verba romuli urbem condenti 144
Venus erycinna 145
Venus erycia tráſlata 145
Venus ericina in capitolio 145
Veſtæ feſtum 40 calē. maias 148
Verba iocoſa cū clamore i theatris audiebanſ 155
Veſtes uerſicolores in floralibus 159
Verba umbræ remi ad fauſtulum & accam in toro procumbentes 162
Vergiliæ 166
Veſtæ dea quā æneas tulit cū diis penatib⁹ 178
Veſtæ ſimulachrum cerni non poteſt 178
Veſtæ eadē dē terra 179
Ve modo anget modo diminuit 180
Venus multa pro romanis dixit in cōſilio deoꝝ 182
Velabrum uelaturam facere 183
Vertūnus 184
Vertūn⁹ a reb⁹ uertēdis 184
Veſtini marſi peligni marucini ferentani ſamnites in mōtibus habitāt 188
Veſtæ purgamina in tyberim nubere licet 194
Vini natura mota 19
Vini uſus olim mulierib⁹ interdictus 19
Victima 21
Victima unde dicāſ 21
Virgilius in q̄rto georgicoꝝ de ariſteo ſcribit 23
Via collatina 28
Viximus a uinco uincis 65
Via laurētina 68
Vita pudoris inſignia 76
Vindemitor oritur 20 no. mart. 93
Vindimiatoris fabula 93
Vitium eſt perpetuū corp. i pedimētū ac morib⁹ 96
Virilē togā induebāt in feſto bacchi 105
Vitui intra corpus matris erecti cōbutrebātur in ſacris orteris 137
Vigeſimo die aprilis erant palilia feſta 139
Virga laurea que febrea dicitur 140
Vinalia celebrebanſ 144
Via noua 183
Vinalia feſta agebātur die xix. auguſti 145
Victoria auguſti cōtra parthos 166
Virga ad abigendas aues ſtriges 174
Virgines pollutæ cedebantur uirgis 185
V ante l
Vlpianus de ſpōſo & ſpōſa & ſocero & ſocru 85
Vlpianus de corona facta a uulcano ueneri 96
Vlyxis mors 116
Vltimus labor quem uino mandauerat euriſtheo & is herculi 160
Vluuam fluuialem herbā aut paluſtrem 164
V ante m
Vmbraculum 55
Vmbella 55
Vmbra remi apparuit aū lectuꝫ fauſtuli & accæ laurentiæ 162
Vnde dicitur ara tarpeia capitolium 8
Vnde dicitur mola ſalſa & quo fiebat 11
Vnde dicāſ frigus 11
Vnde dicitur pallas dea ſapientiæ 46
Vnde dicitur piſcis i cœlo ſignum 60
Vnde dictus ſit romulus ac remus 77
Vnde dicātur pleiades polus & axis 79
Vnaqueq; tribus habet decem decurias 81
Vnde nata eſt pallas etiaꝫ uñ ſint quinq; 108
Vnde dicitur boſphorus & quare 137
Vnde uexerit flumina & cauſam 144
Vnguētari coronabāſ 159
Vnde dicāſ ueſtibulū 180
Vnguentarii in uelabro cōſiſtebant 183
V ante r
Vranus pœnos 118
Vrſa minor 135
Vrſa maior 135
Vranie prima eſt locuta deinde calliope ſeqtur 138
Vrna urnarium 168
V ante u
Vuidum .i. humidum 86
Vulcanus lemnon 118
Vulpes cum facibus alligatis dimittebanſ 138
Vulcanalia armiluſtrū 170
Vulcāi tēplū romæ 170
Vxoribus nec molere nec coquere cænam ꝑmittebatur ex fœdere romuli facto cum ſabi. 181
Vxor tertia ouidii fuit marciæ amiciſſima 197
Xanthus ſabinus 118
Xerapellinæ ueſtes tritæ 95
Zephyrus flare incipit. xvi. calen. iulias 194
Zancha caribdia 138

Finis.

Magnifico ac generoſo. D. Gabrieli hemo Patritio Veneto digniſſimo Iulius Ferctus Rhauēna fœlicitatem.

Si muſæ nemoris decus uel hemi
Fontes mi faueant lyra feretto
Inter lauriferos: darem tuorum
Laudes atq; tuas: modos apollo
Præſtaret clarios dignos honores
Aſcreo ex helyconis atq; uati
Ripis dum petulans oues agebat
Quo pergam uenetum decor honoſq;
Non poſſum meritas tibi referre
Grates: quas cuperem meo facultas
Non eſt ingenio modus nec ori
Cor tu ſume meum ſimulq; mentem
Phœbi nunc comites rogo camœnas
Vt te carminibus canant ſonoris
Vel ſaltem memorent benigne ſumas
Hos oro placida manu libellos
Quos muſæ fidibus lyra canoris
Fecerunt agiles: pater bonorum
Optatis gabriel meis rogo adſis
O ſplendor uenetum domus & hemæ

PVBLII OVIDII NASONIS FA/STORVM.

TEMPORA Cum cauſis latium digeſta per annum

Tempora cum cauſis. Duodecim ãni mẽſes & dies feſtos cum eoꝝ cauſis: quis nõ oĩum celebritatũ cauſæ reddunt ut lector uidebit: euolutis enim faſtorũ libris a Naſone deſiderata ſunt cum illi oĩa non ſuggererẽt. Sane Poſſidonius teſte Laertio ſcripſit tẽpus eſſe incorporeũ ꝙ nihil aliud ſit q̃ interuallium mundani motus. Vnde Saturnus cæli filius dicitur per quem accipimus tempus ortum a cœlo & a quibuſdã philoſophis tempus diffinit cœleſtis motus dimẽſio. Id ſm Varronem duoꝝ geneꝝ facimus: Vnum annale qd' ſol circuitu ſuo finit. Alteꝝ meſtruũ qd' luna a quoꝝ tenore tẽperato is auctor tẽpori nomẽ inditũ putat. Plato uero cum tpus cœli motũ eſſe dicat: diẽ ait noctẽ mẽſem & hmõi cætera eẽ tpis partes. Eſt aũt hæc ꝓpõ ſũmæ totius opis bipartita: nã & dictuꝝ ſe tpa pollicet & ortus occaſuſq; ſignoꝝ: ut Quis uetat & ſtellas ut quæq; orituq; caditq; Dicere ꝓpoſiti pars fuit illa mei. Hos ortus occaſuſq; ſignoꝝ ſcire debemus mõ eẽ chronicos: mõ heliacos: mõ coſmicos: quis eos qdã ſcriptores duoꝝ tñ geneꝝ tradãt: lege libellũ q ſphæra iſcribit. Neq; n. quæcũq; uel pueri norũt huic opi placet iſerere ne creſcat in imẽſum & nos qd' mime ſumus ampulloſi atq; oſtẽtatores uideamur: q magis eos ꝓbare cõſueuimus: q multa breuiter: q̃ qui pauca dicerẽt copioſe. ¶ Latiũ digeſta p annũ. Quẽ latini duodecim mẽſibus explicãt: abſoluũtq; diebus. ccclxv. & quadrãte. quãlem & Perſas iãpridẽ recepiſſe: Q. Curtius docet: ut Magi ꝓximi patriũ carmẽ cantabãt & ccclxv. iuuenes ſequebant puniceis amiculis uelati dieb9 totius ãni pares numero. Quippe Perſis quoq; in totidẽ dies deſcript9 eſt ãnus. Nã ægyptios cõſtat annũ aliqñ habuiſ

ſe mēſium quattuor:Arcades triū:Arcananes ſex.Nec nos moueat Cleoboli ænigma:qd̄ de āno duodecim mēſiū tale fert.Vnus pr̄ eſt iſq; duodecim filios hēt:eoꝝ ſingulis trigita ſunt filiæ:quaꝝ aliæ cādidæ aliæ nigræ ſunt:Imortales uero ſunt & moriunt oēs.Vbi paucos dies āno ſubtractos mirari nō debemus: q̄ & Cleobolū ſcimus lōge añ Iuliū cæſarē uixiſſe Roma regib⁹ ſuiētē:& legimus apud Pliniū Phalerio Demetrio athenis dicatas eē ſtatuas.ccclx.nōdū āno hūc dierū nūero excedēte.Eſt āt ānus auto.Macro. nō ſolū is quē nūc cois oiū uſus appellat:q̄q; a nōnullis in.8.diuidit ſeſq̄mēſes & q̄tuor ꝑpa:Ver:æſtatē autūnū:hyemē:ſed ſinguloꝝ luminū ſiue ſtellaꝝ emēſo

Annus tri
plex

oī cœli circuitu a certo loco redit⁹ ānus ſuus eſt. Tria aūt ſunt ut Seruio placet ānoꝝ gn̄a quæ ex ſyderib⁹ colligūt. Eſt.n.ānus lunaris dieꝝ.30.Eſt ſolſtitialis cōtinēs.12.mēſes.Eſt & magnus quē eē uolūt oib⁹ planetis in eundē recurrētibus locū quē Plato in Timæo pſectū appellat:De

Lapſaq; ſub terras:ortaq; ſigna canam
Excipe pacato cæſar germanice uultu
Hoc opus:& timidæ dirige nauis iter

quo Cic.in li.de fi.bo.& ma.ait.Vere ne pōt eē dies ſæpius q̄ ſemel fuit:certe nō pōt:an eiuſmodi:ne id q̄dē niſi cū multa ānoꝝ itercesſerit milia & oiū ſydeꝝ eodē uñ ꝑfecta ſint fiat ad unū tp̄s reuerſio.De hoc āno uaria dñt:nā alii tria milia ānoꝝ magnū ānū tenere dñt.alii.12.milia & īſup annos.D.cccclIIII.Alii cū phœnicis uita ei⁹ cōuerſionē fieri ꝓdiderūt.Alii quoq; aliter.Dr̄ aūt ānus uel ab eo qd̄ græci ενον dicūt

Annus
unde dis
ctus

uel ut putat Atteius capito a circuitu tp̄is ab eo qd̄ ueteres an pro circū ponere ſolebāt ut an terminū ambactus.Redit.n.in ſe uti ānulus.Virg.Atq; in ſe ſua ꝑ ueſtigia uoluit ānus.Quare añ Inuētas lr̄as ut ait Seruius īdicabat picto dracone caudā ſuā mordēte:& Pan roti⁹ naturæ de⁹ pedū recuruū:hoc eſt baculū hē: ꝓp annū q̄ in ſe recurrit.Alii dictū putāt ἀπὸ τοῦ ἀνανεοῦσθαι.i.ab inouatiōe qd̄ renouet Vocamus aūt ex annis q̄ nūc hn̄tur eū itercalarē quo dies ex q̄ttuor quadrātib⁹ īſerit Februario:quē plenū accipimus hoc eſt cōſtantē horis q̄ttuor & uiginti.Nā nox auctore Seruio ps diei eſt.Sed diē dicim⁹ ut idē inq̄t a pte quā conſtat eē meliorē:uñ uſus obtinuit ut ſine noctis cōmemoratiōe dieꝝ nūerus explicet.Hui⁹ diei ꝑcipiū alii eē uolūt a ſolis exortu.qdā ab ei⁹ occaſu:alii a media nocte:alii a meridie:qd̄ ultimū Varro abſurdū putat

Diei prin
cipium.
Dies ciui-
les.
Dies nas
turales.
Signa.
zodiaci.

Lege eūdē Seruiū.Itē Macro.in Satu.1.& A.G.in.2.noc.atti.ac Pli.in prio natu.hiſt.Sane ānoꝝ:alii ciuiles alii naturales uocant.Ciuiles ſunt quos populi ſiue gētes ꝑ arbitrio ſibi ſtatuūt.Naturales uero q̄ e curſu ſydeꝝ colligunt:quoꝝ eū uertētē uocāt q̄ & ſolſtitialis dr̄.¶ Lapſa ſub terras ortaq; ſigna canā. Ortus & occaſus ſydeꝝ pitia nō ſolū nautis & agricolis:uꝫ ipſis quoq; īpatorib⁹ & exercituū ducib⁹ neceſſaria uidet cui⁹ ignoratiōe(ut ſcribit Onoſander in li.cui titulus eſt de optio īpatore)īſidiari uolētiū cōſilia pleruq; irritū ceciderūt.Sūt aūt ſigniferi circuli ſiue zodiaci ſigna duodeci:ſed cū his oriūt & occidūt alia ꝑtim i meridiē:ꝑtim in ſeptētrionē uergētia:ut Lyra:Cygnus:Perſeus:Oriō:Argo.De quoꝝ ortu & occaſu una cū ſignis zodiaci poeta dictur⁹ eſt.De his multi ſcripſerūt:iter quos Hipparch⁹ cōmemorauit quot claræ:quot ſecūdæ lucis:quot obſcuras hēant ſtellas.Eſt aūt oīs cœli uaſtitas a pitis ut ait Pli.in duo & ſeptuagita ſigna diſcreta:q̄ aut reꝝ aut aiantiū effigies ſūt.¶ Excipe pacato cæſar germanice uultu hoc opus:Inuocat Germanicū Druſi & iunioris Antoniæ filiū de quo ipſe alibi.Siqd adhuc igit uiui germanice nr̄o Reſtat in īgenio ſuiet oē tibi.Nā qd̄ qdā Tyberiū inuocari exiſtimabāt:q̄ nr̄a pſuaſiōe mutauere ſn̄iam.ꝑcedere ullo mō nō poterat cū autor Auguſtū auū ei⁹ uocet:cui hoc opus īſcribit.Nec reluctat nobis illud Hāc tua cōſtituit genitrix & reb⁹ & ara:qd̄ male itellectū(ut īfra oñdemus)multos in māiſeſtū errorē iduxit. Quod aūt nōnulli dicūt germanicū nō potuiſſe cæſarē dici:q̄a Romanū īperiū nō obtinuit:falſū eſt Pli. Extat ōrō Vitelii:qua reū Piſonē ei⁹ ſceleris coarguit hoc uſus argumēto palāq; teſtat⁹ nō potuiſſe ob ueneū cor Germanici cæſaris cremari.Solinus Apis ægypti⁹ auerſat⁹ germanici cæſaris dextrā ꝓdidit iguentiam:nec multo poſt cæſar extinctus eſt.Lege Ioſephū q̄ Veſpaſianū titū & Domitianū eodē tp̄e cæſares uocat.Hic germanicus annū agēs quartū & trigeſimū ut ait Suetoni⁹ Antiochiæ obiit nō ſine ſuſpitiōe ueneni:cui Tyberi⁹ cā mortis fuiſſe credit ꝑ Gn.Piſonē legatū Syriæ.¶ Timidæ dirige nauis iter. Trāſlatio ē ſiue metaphora.Nā ut uēti naues ſic ſauor monet īgenia:& eſt metaphora autore Quītiliāo breuior ſimilitudo.Cum.n.dicimus feciſſe qd hoiem ut leonē ſimilitudo eſt:cum de hoie dicimus leonē metaphora.

PAV.
MAR.

ET cum ꝓpriū ſit poetaꝝ ꝓponere:inuocare:narrare morē ſuat & ipſe:ꝓponit primis duob⁹ uerſibus de quo dictur⁹ ſit:& duo ſe ſcripturū pollicet.¶ Tp̄a ꝑ romanū annū cū rōnib⁹:hoc eſt cū ipſis origib⁹ ordiata & ort⁹ occaſuſq; ſignoꝝ.Inuocat nō cœleſte numē:ſed germanicū ip̄m.ut ſauea:tut facilis ſit.licet in oib⁹ ſere mēſib⁹:mēſiū numia:& ītedū muſas iploret.Sic & Lucan⁹ nō ſupiora numia ſed Neronē inuocauit.Sed mihi iā numē:nec ſi te pectore uates Accipiā:cyrrea uelim ſecreta tenētē.Sollicitare deū bacchūq; auertere niſa.Tu ſatis ad uires romana i carmia dādas.Id uero nō mō

Varias in
uocatiōes
hic nota.

a poetis:ſed ab hiſtoricis quoq; ſuatū eſt. Vt a Valerio Max. Te quoq; huic cœpto:penes quē hoium deorūq; cōſenſus regimē uoluit eē Cæſar inuoco.Mos aūt inuocādi numis in Initio opis ab ægyptiis i græciā & a græcis in latiū emanauit.Illi.n.niſi inuocato pri⁹ numie nihil unq̄ aggrediebant.Idem quoq; nobis ex Platonis iſtituto traditū eſt.Narrat dei de poeta tp̄a ipſa uti ꝓpoſuit:& oriētia labētiaq; ſigna.In hac autē ꝓfatiōe:ut decebat germanicū docilē.beniuolū & attentū reddit.Docilē cū ſūmā rei breuiter expoſuerit. Nō.n.potuit breui⁹ aut dilucidi⁹ exponi res tāta:q̄ cū diceret.Tp̄a cū cauſis latiū digeſta ꝑ ānū.Lapſaq; ſub terras ortaq; ſigna canā.& i hoc ēt attētū reddit cū magnū q̄dē & arduū ſit id ꝓfiteri.Beniuolētiam uero ab auditoris primū pſona captat cū ip̄m uelut cœleſte numē iploret:cū in faſtos referēdū afferat:cū eloquētiā & poeticen ipſi⁹ extollat.A ſeipſo beniuolū facit:cū ita ſupplex ſe & opus ſuū germanico uouerit. A reb⁹ aūt cū oñdat:qd̄ ei cō modū futuꝝ ſit:uel qd ex his ediſcere po teritut illud.Sacra recognoſces an

iam noui

nalib⁹eruta priſcis:& reliq̃:inqt ergo Canãtego cãtãdo ſcribã:ut poetæ ſolent.¶ Tpa digeſta: diſpoſita & ordiata.¶ Per ãnũ latiũ:p ãnũ romanũ:a Romulo pri⁹:deide a Numa iſtitutũ:poſtea a decẽ uiris emẽdatũ.Demũ a Cæſarib⁹in certiorẽ ordinẽ redactũ.¶ Latiũ:a latio ubi roma eſt:qđ a latẽdo deducit & iõ per ãnũ latiũ dixit:qđ annũ alii aliter obſuauere.de quo paulopoſt.¶ Cũ cauſis.hoc eſt cũ rõnib⁹. Eſt.n.cã ai ipulſus ad aliqd agẽdũ.Rõ uero:ut Victorino placet.eſt gerẽdoꝝ ordo ex cã ueniẽtiũ:ut qd quo loco di cas:ac facias itelligas.Rõ ſine cã eẽ nõ põt.Cã uero ſine rõne põt.ergo cũ ex cã rõ ſit.Cũ cauſis.hic cũ rõnib⁹itelligẽ:uel cũ cauſis cũ origib⁹:nã & fabulas & hiſtorias referunt qd originẽ hũerit:& q̃ rõne fuerit iſtitutũ:pſerti cũ cãꝫ plæriq; uelit a caſu deduci:& ide eẽ negocioꝝ originẽ.Aliq cauſæ appellationẽ chaos dediſſe uolunt.a quo pricipiũ reꝝ oium fuit:maxie cũ cã negocioꝝ:ut dixim⁹origo ſit.Alii cãm a κεω uerbo græco detorquẽt:qđ eſt uro qđ nos urat.& ipellat ad aliqd agẽdũ.¶ Tpa dicta ſunt a coionis tẽpamẽto:qđ iuicẽ ſe hũore ſiccitate:calore frigore tẽperẽt.De tpe.M.Varro ſic inqt Tp̃s eẽ dñt iteruallũ mũdi & mot⁹:id diuiſũ in ptis aliquot:maxie ab ſolis & lunæ curſu:itaq; ab eoꝝ tenor rpato rp̃s dictũ.Ariſt. uero.4.phy.Tp̃s eſt inqt nũerus mot⁹ſm pri⁹& poſteri⁹.Pri⁹& poſteri⁹ũt in motu,put ſũt nũerata ab aia. & paulopoſt tp̃s eſt mẽſura mot⁹reꝝ mutabiliũ.& i eodẽ quoq; lib.tp̃s eſt paſſio mot⁹& pcipue mot⁹cœli.& paulopoſt tp̃s eſt nũerus prioꝝ & poſterioꝝ exñtiũ in motu.Motũ aũt ip̃m late declarat in.5.phyſi. Vecti⁹aũt ptextat⁹apud Macro.Tp̃s inqt eſt certa dimẽſio:q̃ ex cœli cõuerſiõe colligit.Annus uero idẽ eſt Põpeio teſte.qđ a græcis ενιαυτός dr̃.Vñ qđ nos triẽniũ:illi τριετηρίδα uocauere Attei⁹ capito theodoſio teſte latinã dictionẽ putat:qa a circuitu tpis dr̃:cũ ueteres an p circũ ponãt.Vt Cato i origib⁹an terminũ p circũ terminũ.Eſt igit ãnus ſolis ãphract⁹cũ pactis.ccclxv.dieb⁹ & q̃drãte ad eadẽ ſydeꝝ loca redit. Dictus qa mẽſib⁹in ſe currẽtib⁹uoluat.Vñ Virg.Atq; i ſe ſua p ueſtigia uoluit ãnus.uñ anulus puus circulus:qđ in ſe redeat.Annus apud ægyptios añ iuẽtas lr̃as dracone picto ſuã mordẽte caudã:q i ſe recurreret idicabat.Qua ẽt figura phœnices:icũ mũdi imaginẽ exprimerẽt:uſi ſũt ut appareret mũdũ & ex ſeipſo alli:& in ſe reuolui.Nõ deſunt q deductũ dicãt ãnum ab ανα & νεοω.i.renouo:qa ſp renouat.& Canã ſigna nõ mõ illa.xii.q̃ in circulo zodiaco ſũt:ſed alia quoq; ſydera:nã de multis aget.ut de lyra delphine boote.& aliis.¶ Lapſaq; ſub terras.occidẽtia:ſeu q̃ iã occiderũt:& ſub terris ſũt.& orta oriẽtia:aut q iã orta ſũt.i.canã occaſũ & ortũ ſignoꝝ:& uidet hoc eẽ cõtra pceptũ Fabii.q aſſerit ubi de cõpõne agit i multis ſuari ordinẽ naturæ:ut pri⁹dicamus ortũ:q̃ occaſũ.Poeta pri⁹occidẽtia ſigna q̃ oriẽtia dixit.Sed id fecit ad leniorẽ ſonũ:leni⁹.n.eſt pnũciatu ortaq; ſigna.q̃ lapſaq; ſigna.Nec me fallit illud qđ i hoc a uulgo adduci ſolet ſolẽ & cætera ſydera in nr̃o hemiſpio pri⁹uiſa occidere q̃ oriri:nec illud qđ ſigna ita diſpoſita:ut cũ ſex cœlo puagent:ſex ſub terra occultari neceſſe ſit.ſic lapſa & orta recte dictũ.Satis eſt mihi Quintiliani autoritas pcipiẽtis:ut pri⁹ortũ q̃ occaſũ dicamus.illud quoq; aiaduertẽdũ erit ſignoꝝ ortũ & occaſũ duplici mõ fieri:& heliace:& coſmice.heliace:qñ ſol lõge abeſt a ſigno:ut uix illud uidere poſſit:& tũc ſignũ appere icipiet.Sed qñ p ſpiẽdorẽ oriẽtis ſolis uideri deſinit:tũc ſignũ occidere dicemus.Coſmicus aũt ort⁹:q fit ipſa mũdi:& diei rõne:hoc eſt ſemel p diẽ cũ de iferiore hemiſpio ad ſupius ſigna aſcẽdũt.Occaſus uero cũ a ſupiore deſcẽdũt ad iferi⁹.¶ Excipe:cæſaris germanici fauorẽ iplorat:ut & igenio faueat & opus hoc tranqlla mẽte ſuſcipiat.Stabatq; uerſus:ſi ſuſcipe aut accipe dixiſſet:ſed ut cõmoueret affectũ Excipe dixit nã excipimus cadẽtes:aut in calamitatẽ collapſos.Vir.in.iii.æne.Heu qs te caſus deiectã cõiuge tãto Excipit:aut q̃ digna ſatis fortũa reuiſit.Idẽ qđ nũc Oui.i li.de põto fecit:pegrinos brute libellos Excipe:dũq; aliquo quolibet abde loco:& hoc cũ eẽt in ipſa exilii calamitate:& ide librũ emitteret.Excipe igit accipe aut ſuſcipe.¶ O Cæſar germãice:de germãico Druſi filio itelligas:nõ de Tyberio:q nũq̃ germãicus dict⁹ eſt.Cæſar cognomẽ eſt ïulioꝝ:& poſt diuũ iuliũ ipatores cæſares quoq; cognoiati ſũt & cæſar a cædo deducit:hoc eſt a cæſo mr̃is utero.Nã q prim⁹ſic dict⁹eſt.Pli.teſte li.7.ex utero mr̃is cæſo tract⁹ fuit.¶ Hoc opus:hos faſtoꝝ libros.¶ Pacato uultu:pacato & tranqllo aio.Nã uult⁹ut Marcel.oñdit eſt uolũtas t q̃ p motu ai in facie oñdit.ide eſt illud Ariſtotelicũ p hæc ſigna exteriora cognoſcim⁹iteriora.hoc iõ uult dicere poeta cũ cæteri mihi ſint ſubirati eſto tu pacatior nec ſuccẽſeas his libris:quẽadmodũ pri⁹oẽs amatoriæ arti ſuccẽſuerũt.¶ Et dirige iter timidæ nauis:p trãſlationẽ a gubernatorib⁹nauiũ ſũptã:i hoc ẽ dirige curſũ igenii mei¶ Timidæ dixit:cũ ſcripta ei⁹nõ eẽnt oib⁹grata uelut illi⁹q Auguſtũ offenderat:uel timidæ cũ aio nolueret ad quẽ eruditiſſimũ pricipẽ ſcriberet:facet nõ poterat:qn cõmoueret:ut paulo quoq; iferi⁹oñdet.¶ Officio:nũc a ſeipſo beniuolẽtiã captat:rẽ ſuã deprimẽs petẽſq; fauorẽ:tũ:uouẽs id nũeris illi.¶ Et nõ auerſat⁹tu o germãice nõ aſpnat⁹:q̃ſi qui nõ puificeris.¶ Leuẽ ho.q̃ſi exiguũ hoc mun⁹hoꝝ libroꝝ.¶ Ades dexter numie:ppiti⁹tuo nutu & fauor.¶ Huic officio:officioſo labori meo.¶ Tibi deuoto:qđ in ppetuũ tibi deuouet & tradit Trãſlatũq; id ide eſt ab his:q poſt rẽ diuinã in ppetuũ diis ſe tradebãt:ſeu deuouebãt:offm̃ eſt cõgruis uniuſculuſq; actus honos dr̃ q̃ſi honeſtũ on⁹ ut Var.placet.¶ Sacra:nũc a reb⁹ipſis beniuolẽtiã captat:& auditorẽ attẽtiorẽ reddit:rebuſq; autoritatẽ facit a uetuſtate.¶ Recognoſces:o germãice:tiã q̃ aliis forte legiſti libris:releges ſerioſi⁹i meis.¶ Sacraq̃ ad deoꝝ cultũ ptinẽt celebritates & cerimõias:& ſtatos dies.Sacra.n.ſũt ut Martião iuriſcõſulto placet:q̃ publice cõſecrata ſũt nõ priuatim.¶ Eruta priſcis ãnalib⁹:magna cura & diligẽtia excerpta ab antiquoꝝ poetaꝝ faſtis:& põtificũ monumẽtis:& uetuſtis ãnalibus.¶ Et recognoſces quo merito:quo meritoꝝ pmio.i.qua celebritate.¶ Sit notata:ſcripta in priſcis annalibus.¶ Quæq; dies:p ſuos.ſ.mẽſes & totum annum.De dierum rõne alio loco diximus:& alias:hoc quoq; in hoc ope dicemus.Illud nõ ptenbo ciuilẽ Romanoꝝ diẽ diuiſum in ptis has.Inclinationẽ:qđ tp̃s eſt medie noctis gallicinũ:diluculũ mane.meridiẽ.occiduũ.Supmã tẽpeſtatẽ.Veſperã primã facẽ Cõcubiã intẽpeſtã.Qđ latius apit Aurelius Theodoſius in primo Satur.

Inter cauſam & rõnem.

Quid ſit tẽpus ſm Ariſtotelem & macrobium

De ãni diuiſione.

Quaſ dicat cæſar hoc cognomie.

Sacra dicunſ publica.

Officioq̧ leuē non auer ſatus honor...m
Huic tibi deuoto numie dexter ades
Sacra r̄cognoſces ānalib9 eruta priſcis.
Et quo ſit merito quæq̧ notata dies.
Inuenies illic & feſta domeſtica uobis:
Sæpe tibi pr̄ eſt:ſæpe legēdus auus.
Quæq̧ ferūt illi pictos ſignātia faſtos.
Tu quoq̧ cū druſo p̄mia fratre feres

¶Officio q̧ leuē nō auer.ho.Huic tibi deuoto.Auerſor hāc rē dicimus quēadmodum & aſpnor:ut Vete
Auerſari. res philippi milites rudis uario uoluptates palā auerſabant.Illud ſumit ſignificationē a geſtu qa ſolemus a reb⁹quæ diſplicēt uultū auertere hoc ab aſpo deductū eſt:& ſignificat teſte Donato auerti nō ſolū corpe ſed ēt aīo.Cauēdū aūt ne in hac ſignificatiōe auerſor p.d.ſcribamus.Nā aduerſor & aliud ſignificat & datiuo iungit.Deuotū aūt oſtm̄ germanico ſigurate dr̄.ut illud.Dirige nauis iter. Sumptū eſt.n.ab his q ſe
Sacra publica diis imortalib⁹deuouebāt.¶Sacra recogno.Propō ſūmæ toti⁹opis rediddit docilē auditorē nūc captatur attētio cum ea ſe dictur̄ pollicet:quæ ad deor̄ reli-
Sacra priuata gionē ptinēt:cæter̄ e ſacris alia publica ſunt : & alia priuata.Publica quæ p populo fiūt.Priuata q̄ p ſingulis fa-
Quis ſacia tradit græcis miliis:quor̄ ea pegrina dicebant autore Feſto q Romā ab aliis urbib⁹ religionis gr̄a aduecta fuerāt.Cōſtat ſane Cadmū Agenoris filiū ut Euſebi⁹refert myſteria & ſolē-
Faſti Annales hiſtoriæ nitates deor̄ primū oium græcis tradidiſſe:& deīde Orpheū:Linū ac Muſeū q nihil aliud q̄ ægyptior̄ ac phœnicum cōmēta græciæ reliquerūt Vn̄ ad nr̄os multa fluxere.¶Annalib⁹eru.pri.Hi ſunt faſti q p ānos ſingulos(ut dixim⁹)ſcribebant & ſignatis tpib⁹tm̄ illuſtria cōtinebāt quiq; Ouidio & tpa:& dier̄ feſtor̄ ordinem ſuppeditarunt ſicuti & multo añ Gn.Flauio appii cæci ſcribæ.Neq̧ enim faſtos tm̄ uocamus uolumia poetar̄ q ſacra cecinerūt ſed ānales libros:q noīa cōſulū:q tēpor̄ notas:q uirtutū idicia ſuggerebāt:nec plenas amplectabant hiſtorias ſed breuē quādā traditionē rer̄ illuſtrium Itaq̧ a pbatiſſimis autorib⁹merito ānales uocant.Nouimus.n.eē ānales ut.A.Gel.refert cū res geſtæ pluriū ānor̄ obſuato cuiuſq̧ āni ordie cōponunt:q(ut placuit Sēpronio aſellioni)multū differūt ab hiſtoria.Hac n.qb⁹cōſiliis:qua rōne res geſtæ fuerit demōſtrat:illi āt tm̄mō qd factū quoq̧ āno geſtū ſit aliqd oñdūt & neq̧ alacriorē quēq̄ ad rēp.defendēdā:neq̧ ſegniorē reddere pñt ad res ppetā faciēdas.Sciē
Hiſtoriæ diffinitio dum tn̄ placere Cice.in prio ad Herē.hiſtoriā eē rē geſtā ſed ab ætatis nr̄æ memoria remotā cū alii cōtra ſenſerit ear̄ uidelicet rer̄ pprie hiſtoriā eē qb⁹ interfuerit is q narret.Vn̄ Verri⁹Flaccus in li.de ſignificatu uerbor̄.4.uideri poſſe inqt nō nihil rōnis eē in ea opīone qd hiſtoria græce ſignificet rer̄ cognitionem pñtiū:a qua nōnulli ānales differre uoluerūt:qd eor̄ pprie tēpor̄ ſint:q ætas nr̄a nō nouit:licet uſus iſta cōfūdat ut Serui⁹ſcri.¶Inuenies illic & fe.do.uo.Iter̄ captat attētioē:qd dictur̄ ſe pollicet q̄ ad germani
Germanicus cum & Cæſares ptinēt.Sic Virg.in.i.Geor.Ferte ſimul fauniq̧ pedē dryadeſq̧ puellæ Munera ur̄a cano.¶Sæpe tibi pr̄ eſt:ſæ.le.auus.Germanico druſus.Germanicus pr̄ natura fuit is quē in germania defunctū Auguſtus ita laudauit:ut deos p̄catus ſit ut ſimiles ei cæſares ſuos facerēt.Sed hic Tyberiū accipimus q ab Auguſto adoptat⁹ eſt coact⁹prius Germanicū adoptare.Quare Suetoni⁹ Germanicū Tyberii filiū uocat ut Tyberi⁹orbat⁹utroq̧ filio:quor̄ Germanic⁹ i Syria:Druſus Romæ obierat:ſeceſſum Cāpāiæ petit. Auus aūt Germāici eſt Cæſar Auguſt⁹ cui Nero uxorē ſuā Liuiā Druſillā grauidā & añ iā apd̄ ſe Tyberiū enixā cōceſſit:q̄ cū auguſto nupſiſſet itra mēſem tertiū teſte Suetonio Druſum Germāici patrē pepit:unde ſuſpitio fuit eū ex uitrico p adulterii cōſuetudinē pcreatū:quē Auguſt⁹ tātope dilexit ut cohæredē filiis iſtituerit.Hic Druſus auguſti priuignus autore Plutarcho ex duab⁹ Antonii & Octauiæ filiab⁹:alterā hoc eſt Antoniā minorē pudicitia & forma p̄clarā duxit uxorē:ex q̄ Germāic⁹& Claudi⁹nati ſunt.Hāc eſ
Miniū rubrica ſe Antoniā exiſtimāt quā Plyni⁹ſcribit nunq̄ expuiſſe:nā altera q̄ Antoniā maiorē Suetonius uocat nupſit Domitio auo ei⁹Nerōis:q fuit deteſtabili crudelitate notiſſim⁹.¶Pictos ſignātia faſtos:Minio uel rubrica quæ Troiāis tpib⁹ī honore fuit teſte Homero q naues ea cōmēdat.Hic illud eſt Martialis:Et q purpureis iā tertia noīa faſtis iane refers.Fuit & apud Romanos Miniū ut Plyni⁹tradit nō ſolū maxīe ſedētia ſactæ religiōis:qd ī ſcriptura uoluminū uſurpabāt:quoq̧ Iouis ipſi⁹ ſimulachri faciē feſtis dieb⁹ illini ſolitā autor eſt Verrius.Quod iō fieri cōſueuit ut qdā putāt qa Iuppiter eſt æther:cui elemēto miniū ſimile eſt:iōq̧ apud æthiopes dei oēs & pceres minio illinunt qa a Ioue:deſt a deo oīs poteſtas eſt:& dii oēs mēbra Io-
Druſus uis cēſent ut Cœlicolæ mea mēbra dei.Hinc & faſti deor̄ feſta & noīa cōtinētes minio pingebant.Eo illitū fuiſſe legim⁹anſeris capitolini ſignū qd ſæpe abſtergebat cū ei⁹ eſſet neceſſarius ſplēdor autore Plut.¶Tu quoq̧ cū druſo p̄mia fr̄e feres:Hic Druſus Tyberii fili⁹fluxioris remiſſiorisq̧ aī fuiſſe dr̄:adeo ut Tyberi⁹eū nō dilexerit pr̄ia charitate:a quo fert īcrepit⁹qd cimā braſicæ faſtidiret:Auguſt⁹uero eū ac Germācū ſecūdos hæredes iſtituit.Dru.qdē ex triēte:Germāicū uero una cū libis trib⁹ſex⁹ uirilis ex ptib⁹ſliqs.Sa
PAV. MAR, ne autor Druſor̄ gñis ut ait Suet.a Dru.duce hoſtiū comin⁹trucidato ſibi ac poſteris ſuis cognom̄ iuēit. ¶Inuēies:ipſtat i bñiuolētia captāda & attētiōe augēda:dicit.n.ī his faſtis iueniri cæſarea feſta:& prem & auū germāici relatos i faſtos.¶Inuēies:tu germāice.¶Illic:i ipſis faſtis.¶Et fe. dōeſtica:ex domo tuo cæſarea q̄ſi dies feſtos uris meritis iſtitutos & quos ipſi cæſares iſtituerūt.¶Vobis:cæſarib⁹.¶Sæpe ē ti.le.pr̄.legis fcā & merita pr̄is tui.Sæpe ē ti.le.auus.hic alii ſupſere argum̄tū:qd Tybe.fuerit op⁹ dicatū:cū uideat dicere.Sæpe leges fcā Auguſti pr̄is tui ex adoptiōe.Sæpe fcā aui tui Cæſa.Tu āt ſic itellige.¶Sæpe ē legēdus pr̄ Tybe.q pr̄ erat adoptiōe:q m̄ dicet Iferi⁹de tēplo cōcordiæ:qd Tybe.dicauit.Sæpe ē legēdus auus hoc ē merita & laudes ipſi⁹auguſti¶Quæq̧ uirtutis p̄miū ē laudari & a poſteritate cōmēdari:qd eū cōſecutur̄ dicit.¶Tu quoq̧ feres p̄mia:cōſeq̄ris ea p̄mia & eas laudes.Quæ ferūt illi:q̄ pr̄ & au⁹ cōſecuti ſūt.¶Signātia pi.fa.q̄ ſignāt īſcriptos faſtor̄ libros:q̄ſi q̄ ſignāt & īſcribūt ī faſtis & ānalib⁹ut diuturnitati cōmēdent.

¶ Cæſaris ar.ca.alii. Auguſtū cæſarē accipe q̄ uiuēs diuinos honores meruit:cuiq; hoc op⁹ autor īſcripſerat ut diximus ſupra.¶ Excute corde met⁹:O bid qd̄ ſeq̄f.¶ Pagina indi.do.ſubi.mouef prici.Aucupaf.n.germanici grāmiqa teſte Quintiliāo naturalis eſt pro laborātib⁹ fauor.¶ Da mihi te pla.ded.in car.uires.Non claudicat hic uerſus:q̄uis pria q̄rti pedis ſyllaba,pducaf:q̄ uidef in uerbo dederis corripi debuiſſe.ſuſtētaf eni cæſura cū ſyllaba uñ pes īcipit termiet partē ořonis:ut dū ſanguis ierat.¶ Vt clario miſſa legēda deo. Apollini a Clario oppido:qd̄ eſt in finib⁹ Colophoniorꝫ. Vñ Apollo clarius dicco rrepta añ penultima ut ANT. FAN. Clarius deus.

Cæſaris arma canāt alii:nos cęſaris aras
Et quoſcūq; ſacris addidit ille dies.
Annue conāti per laudes ire tuorum
Deq; meo pauidos excute corde met⁹
Da mihi te placidū:dederis ī carmīe ui/
Ingeniū uultu ſtatq; caditq; tuo. (res
Pagina iudiciū docti ſubitura mouef
Principis:ut Clario miſſa legēda deo
Quæ ſit eni culti facūdia ſenſimus oris
Ciuica pro trepidis cū tulit arma reis

Qui tripodas clarii lauros qui ſydera ſentis. Strabo geographus poſtea eſt galeſi⁹ mons & colophon ciuitas ioniæ:& añ eā Apollinis clarii lucus.Sūtq̄ a claro iſula qd̄ nō placet Clarii cognomē deductū exiſtimēt:in q̄ phœbus Caſſandræ uaticinādi artē dr̄ tradidiſſe. Vñ eā putāt a Lycophrone Glarimimallonē appellatā.Nō amittēdū hoc loco qd̄ ait Ply.Colophone in Apollinis clarii ſpecu lacunā eē cui⁹ potu mira reddunf oracula breuiore uita bibētiū.Hic Macro.apud Ligyreos ait ī Thracia eē adytū libro cōſecratū ex quo reddunf oracula plurio mero ſūpto uti apud clariū aq̄ epota effanf oracula.¶ Quæ ſit eni culti facūdia ſenſim⁹ oris.Cōciliat ſibi germanicū laudās eū ab oratoria & poetica facultate.¶ Ciuica arma:cāſarū defenſiões:qb⁹ in ciuitate utimur.Ciuica & hoſtica maiores dixerūt.Deīdē ciuilia & hoſtilia.¶ Pro trepidis reis Rei dñt nō mō q arguunf:ſed oēs quorꝫ de re diſceptaf Rei

Huic.n.uocabulo teſte Feſto a re nomē īditū eſt.Et ſunt alii rei ſtipulādi alii ,pmittēdi autore Moleſtino iuriſcōſulto a quo Feſtus aliq̄ in pte diſſentit.Noni⁹ reos inq̄t eē nō ſolū crimini & culpæ obnoxios q̄les hoc loco accipim⁹ (uñ autor addidit.trepidis) ſed ēt hōeſtiuſ uoti debitores:ut cōſtituā añ aras uoti reus. ¶ Cū Druſo fre.qa ecōſeq̄ris tu:& Druſus fr̄ tuus:p hoc ēt aſſerūt de Tyberio itelligēdū:q Druſū frēm habuerit:q in Germania oppetiit:ſed affirmari nō pōt qd̄ ad Tyberiū ſcripſerit:cū dicat iſeri⁹ ut ſupra dixim⁹ & tuus Auguſto noīe dict⁹ auus:auus.n.Tyberii Auguſt⁹ appellat⁹ nō eſt:ſed auus germāici.Præterea apd̄ Tranqllū nō inuenies Tyberiū germanicū fuiſſe uocatū cū de ei⁹ agit cognomētis & ſiqs dicat ī numiſmatib⁹ aut marmorib⁹ iueniri:Tyberi⁹ cæſar germāicus nō itellig f de hoc:ſed de Tyberio filio Druſi:filii huius Tyberii quē pariter cū Caio germanici filio ex teſtamēto hæredē reliqt:ergo hic cū Druſo frē itelligas de Druſo Tyberii filio qa patruelis primū:deīde ex adoptiōe fr̄:ea.n.cōditiōe Tyberiū Auguſt⁹ adoptauit ut ipſe Germanicū fr̄is filiū adoptaret:& ne decipiaris ſaxū eſt in tarpeio mōte cū īſcriptiōe Tyberii Neronis germāici oſſa ne credas Tyberii īpatoris oſſa.Nā ſubdif ibi diui Auguſti pnepotis:cui⁹ nepos erat druſus Tyberii fili⁹:pnepos Tyberi⁹ hui⁹ Druſi fili⁹.¶ Cæſaris:pōt hoc & ad iuliū Cæſarē referri & ad Auguſtū:quorꝫ alter relat⁹ in deos:alter relatū cōprobauit & tēpla multa ſacrauit:pluresq; dies ſtatos iſtituit & deorꝫ cultū reformauit.¶ Alii:poetæ.ſ.¶ Canāt:cātādo ſcribāt.¶ Arma Cæſaris:bella p Cæſarē geſta & cōfecta:& erit denoiatio cū iſtrumētū p re ponif.¶ Nos canam⁹.ſ.¶ Aras cæſaris:aras q̄ cæſari dedicatæ ſūt ob ei⁹ merita:uł quas ipſe uiuēs:aut Auguſt⁹ cōſecraſſet:& cū aris ſacra quoq; ab eo iſtituta.¶ Et canā quoſcūq; dies:feſtos.ſ.¶ Ille Cæſar.¶ Addidit ſacris:faſtis ſacra referētib⁹:uł quos ipſe ſacros & feſtos eſſe iſtituerit uł quos meritis ſuis ſacros fecerit.¶ Annue:quo audēti⁹ ſcribat rurſus Germanici fauorē petit. PAV. MAR. De Druſo fre germanici adoptiuo.

¶ Annue:faueas aut nutu aſſenſum pſtes:qd̄ ānuere p duplex nn ſignificat:cū p bn.cōtrariū oñdat.¶ Conāti ire p laudes tuorꝫ:mihi q conor celebrare laudes cæſarꝫ:& p trāſlationē a uiatorib⁹:& deābulātibus ire p laudes dixit.¶ Et excute:excutias & repellas.¶ De meo cor.me.pa.metū quo nūc meū cor pſſum tenet pauidos ab effectu.qa q metuit expaueſcit.Metuebat.n.poeta aliqd in publicū edere:cū igrat⁹ eēt eius labor ob artē quā ſcripſerat.ēt cū cogitaret ad quē ſcriberet.¶ Da mihi:eſto mihi benign⁹:quo uires ī carmia ſuggerēf:cū a teipſo pēdeat īgeniū meū.¶ Da te placidū mihi:cōcede te nūc mihi pacatū.getū & benignū.¶ Dederis uires ī carmie:ſi benign⁹ eris erūt & mihi uires ad ſcribēdū:& in carmie:p & in carmia recte dicim⁹.Lucan⁹.Tu ſatis ad uires romana in carmia dādas.¶ Dederis ultīa ſyllaba lōga ptulit uti a ueterib⁹ grāmaticis pceptū eſt:uelut cōſtat ex diomedeis monumētis:q̄ differre pteritū a futuro ſubiūctiui uolūt in hoc ut ris pti breue ſit:futuri lōgū.ſic penultia priæ & ſecūdæ pſonæ nūeri multitudis.īde eſt illud uitā dederitis ī undis.Et Enni⁹ dixit.Nec mi aurꝫ poſco nec mi pciū dederitis.& Oui.ipſe in lib.de ponto in elegia.Ite leues elegi:Et maris ionii trāſieritis aq̄s.& ī eadē elegia Copia nec uobis ullo phibēte uidēdi cōſulis ut limē cōtigeritis erit.& ſæpe alias eodē mō utimur.Hora.quoq; in carmib⁹ dederis longū fecit Cūcta man⁹ auidas fugiūt hæredes amico.Quæ dederis aīo.¶ Ingeniū meū.ſ.¶ Stat & cadit uultu tuo:q̄ſi pēdēs a uultu tuo.firmū & ualidū erit:ſi tu mihi pacatior & lenior eris.¶ Cōcidet:ſi tu eris ſubitatior ergo pacatior eſto.¶ Pagina.cōmēdatio germāici a doctria:q̄ horreſcātq ſua ſcripta cēſuræ illi⁹ ſupponātur:ac ſi Apollinis iudiciū eēnt ſubituri.¶ Pagia ſu.in.do.prin.liber hic me⁹ ſeu poemata ura uentura ſub tuā cēſurā:q priceps es doctus & erudit⁹.¶ Mouef:cōmouef & horreſcit:ne quo errore poſſit annotari.¶ Vt miſſa legēda clario deo:ac ſi apud Apollinē legēda mitteref:q clarius dictus eſt a Clario oppido in ionia nō lōge a Colophone:ēt Clario inſula.ubi ſūma religiōe colebaf. Paginæ Pōpeio teſte dictæ q in libris ſuā quæq; obtineāt regionē:ut pagi:uel a pāgēdo q in illis uerſus pangunf.i.figunf. Notanda eſt hic in ſyllabis regula dignā ī uerbis

ANT. FAN. ¶ Nr̃as arteſpoeticas Cõſtat.n.germanicũ iter ſtudioꝝ ſuoꝝ monumẽta reliq̃ſſe comœdias græcas.Vñ illud eſt Nõ potes officiũ uatis cõtẽnere uates:Iudicio pciũ res hẽt iſta tuo.Qui(niſi te uirt⁹ opa ad maiora tuliſſet)Gl̃ia piendũ ſũma futur⁹eras.Huic iuuẽi ut ait Suet.oẽs corpis atq; uirtutes & q̃ſ æ nemini cuiq̃ cõtingerũt forma & ſortitudo egregia cõciliãdæ hoium gr̃æ ac pmerẽdi amoris miꝝ & efficax ſtudiũ in geniũ excellẽs ita ut & reliq̃rit comœdias q̃s diximꝰ& orauerit cãs ẽt triũphales.¶ Si licet & fas ẽ uates rege uatis habenas.Quia nõ decebat tñ ĩpatorẽ poetæ noie appellari cũ diuerſaꝝ reꝝ artifex noieꝛ a nobiliore ſubiecto:& haud quaq̃ par gl̃ia ſcriptorẽ & auctorẽ reꝝ ſequaꝛ ut ĩ Ca.Sal.tradit.

PAV. MAR. ¶ Quæ ſit:cõmẽdatio germãici ab eloquẽtiæ laudibꝰicũ ſæpe reos defẽdiſſet:& ut Sue.ait cãs oraſſet ẽt triũphales ¶ Sẽſimus eni.uidimꝰaut audiuimus.¶ Quæ ſit facũdia culti oris:eloquẽtia oris exculti & ornati¶ Cõtulit arma ciuiea:ciuilia:hoc eſt ciuiles defenſiões in foro:ſeu cũ cãs ciuiles egit.¶ Pro trepidis reis:p his q alicuiꝰ crimis iudicibꝰeẽnt accuſati:trepidãribꝰ.hoc eſt metuẽtibꝰ ne morti dãnareneꝛ.Reus.n.a te debẽda dñ:& magnæ dat laudi Cice.iuuenibꝰreos defẽdere.¶ Scimꝰ:nõ ſ ... loquẽtia poetica cõmẽdat.erat.n.& clarus orator & poeta illuſtris de quo Tranqllus.Oẽs germãico ... 's atq; uirtutes:& q̃tas nemini cuiq̃ cõtigiſſe ſatis cõſtat formã & fortitudinẽ egregiã.ingeniũ ĩ utroq; ... ndiæ doctrinæq; gñe pceliẽs.& paulopoſt iter cætera ſtudioꝝ monumẽta reliqt & comœdias græca ... ã igiꝛ oñdit cũ oñdat comicũ.¶ Scimus q̃taq̃ magna.¶ Fluminis cur.ige.t.q̃ũ q̃ magnũ & q̃ fertile ... hẽas:p trãſlationẽ locutꝰeſt ab aqꝛ copia ex uberrimo fluuiĩe:cũ ita exuberaret illiꝰĩgeniũ.¶ C ... hoc eſt ſcribẽdi ardor. Tulit ſe ad nr̃as artes:ad poeticẽ ipſaꝫ: hoc eſt cũ ſubit ille ardor poemata ſc ... Impetꝰ.n.ardor ſeu deſideriũ eſt.Ide in heroid. Eſt mihi p ſæuas ipeꝰire feras ¶ Si licet:cũ a poetiq ... darit:petit ut poeta poetã regat:ac ſi diceret:ſi nõ uis ut princeps ſaltẽ faueas ut poeta:& cũ pudore ... eſt:ne temeritatis argueretꝛ.¶ Si licet:quo ad hũana.¶ Si fas eſt:quo ad diuina.¶ Tu uates rege hab ... uatis.i.rege ingeniũ meũ:p trãſlationẽ ab equis ſumptam qui habenis:hoc eſt loris reguneꝛ.¶ Vt tot ... uſquem ego ſcripturus ſum.¶ Eat fœlix:auſpicio fauore tuo quaſi fœliꝛ:Te mihi fauente ſit auſpic ... s annus.

Scim9 & ad nr̃as cũ ſe tulit ĩpetus artes
Ingenii currant flumina quãta tui.
Si licet & fas ẽ uates rege uatis habẽas.
Auſpicio fœlix totus eat annus eat.

ANT. FAN. T Empora digereret.Narratiõ ... nitium eſt.Vbi meminiſſe debemꝰq; ut ait P ... dieꝝ ãni ſoliſq; motꝰ ppe iexplicabilis rõ eſt. Quare & Soſygenes a cæſare dictatoꝛ ad redigẽdos ãnos ad ſolis curſũ adhibitꝰerrores ſuos ſæpe correxit & nõ ſolum

T Empora digereret cum conditor urbis in anno (ſe ſuo
Cõſtituit menſes quoq; biſeſ.

De anno apud Romãos regnãte Romulo ſed apud græcos quoq; ãnus ignorabaꝛ ſolis itineri cõgruẽs:quẽ quidã putãt prios oium hoium ægyptios cõpeciſſe & ĩ mẽſes.xii.ait Euſebiꝰdiuiſiſſe ad quos teſte Strabone Eudoxus cuꝰſupra meminimus cũ Plone pfectꝰeſt:mecũ & Thales mileſiꝰ:quẽ nõnulli auto.Laer primum ferũt ãnũ in ccclxv.dies diuiſiſſe.Romãi ... autoꝛ Romulo ãnũ decẽ mẽſiũ habuerũt a Martio auſpicãtes adeo ut eiꝰdie priuatis aris ueſtalibꝰignes accẽderẽt.Laureas mutarẽt ſenatꝰ& ppl̃ comitia agerẽt . matronæ ſuis ſuis cœnas ponerẽt ut honore pmptiꝰobſequiũ puocarẽt.Hũc primũ ãni mẽſeꝫ fuiſſe illud teſtaꝛ qđ mẽſes q ab hoc quintꝰeſt.Quitilis dicebaꝛ.deide nũero decurrẽte decẽber itta diẽ tricẽteſimumq̃rtũ ãni circuitũ finiebat:ita ut ſex mẽſes.xxxiiii.uero reliq uno ac.xxx.diebꝰexpedireneꝛ.& Martiũ ãni pricipiũ hẽre uoluerũt pp martẽ ſuæ gẽtis auctorẽ:q ex ilia Romulũ ac remũ genuiſſe dr:ut Donec regina ſacerdos Marte grauis geminã ptu dabit ilia piẽ.Fuerũt ſane nõnulli grãmaticoꝝ teſte. A .Gel.qui diſputarũt Homeri quoq; ætate ſicuti Romuli ãnũ nõ.xii.mẽſiũ fuiſſe ſed decẽ.Lege Plutar.in Numa q ẽt tradit duodeci mẽ

Romæ origo ſes fuiſſe ſub Romulo ac multos alr̃ ſenſiſſe ut dicemꝰin ſecũdo huiꝰopis libro.¶ Cõditor urbis:inter autores de cõditis urbibꝰeſt rãta diſſenſio ut ne urbis Romæ origo(ut ait Ser.)diligẽter poſſit agnoſci.Salu.eni urbẽ Romã inqt cõdidere atq; habuere initio troiani & cũ iis aborigies.Alii autore Solino ſũt q uideri uelit Romæ ab Euãdro uocabulũ datũ:q cũ oppidũ primũ offendiſſet:qđ extructũ antea iuuẽtꝰlatia ualẽriã dixerat ſuata ſignificatiõe ĩpoſiti priꝰnois romã græce.i.ualẽtiã noiauit.ſm quos ait Virg.Tum rex Euãdrus Romanæ cõditor arcis.Alii dicũt Troia capta quoſdã ex Achiuis in ea loca ubi nũc Roma ẽ deueniſſe p Tyberim deide ſuadẽte Roma nobiliſſima captiua:eꝛq̃ iis comes erat ĩcẽſis nauibꝰpoſuiſſe ſedes ſtruxiſſe mœnia & oppidũ ab ea Romã appellaſſe.Alii ſcribũt Romã nõ captiuã fuiſſe ſed ab Aſcanio natã æneæ neptẽ.Cæteꝝ Var.autor diligẽtiſſimꝰcũ quo pene oẽs hiſtoriographi ſentiũt romã a Romulo cõditã dicin:quã is de ſuo noie(ut ait Feſtꝰ)iõ romã nõ romulã appellauit ut ãplioꝛ uocabl̃i ſignificatu pſpora ſuæ priæ ominareꝛ.Lege decadẽ primã eaꝝ quas Põpo.ſcripſit hoc tpe ubi nihil ad urbis originẽ attinens prætermiſit hiſtoricus doctiſſimus & poeta.Illud aũt Promathionis ne referri quidem dignũ exiſtimauerim:qui memoriæ prodidit Romulum & Remum æneæ filios infantes in italiam fuiſſe delatos.ubi merſis nauibus manſere incolumes & Romam a fortitudine nuncuparunt.

PAV. MAR. T Empora:nũc aggrediꝛ ãni rõnẽ:quẽ alii alr̃ obſuabãt.nã ut eſt in Saturnalibꝰ apud Macro. Arcades ãnũ tribꝰmẽſibꝰexplicabãt. Arcananes ſex.Græci cæteri.ccclıiii.diebꝰcõputabãt.romani.x mẽſibꝰa Romulo.Herodotꝰ ægyptios.xii.mẽſibꝰãnũ habuiſſe refert.De his idẽ Macro.ãni certꝰmodus apud ſolos ægyptios ſp fuit.Pli.eñ li.7.inqt ãnũ æſtate unũ determinabãt:alteꝝ hyeme. Alii q̃driptitis tpibꝰſicut arcades:quoꝝ ãni trimeſtres fuere qdã lunæ ſenio ut egyptii. Itaq; apud eos aliq ſingla milia ãnoꝝ uixiſſe pdunꝛ.Liciniꝰ Macer.& L.Peneſtella ãnũ.xii.mẽſiũ fuiſſe ſcri

būt:cui ſniæ repugnat decēberq ultim⁹erat:& decim⁹eſt a Martio cū mēſes a nūero dicerēt.M.Varro & Fului⁹nobilior & Iuni⁹gracch⁹ſcribūt nūeꝝ mēſiū romāos a latinis accepiſſe. Annū āt duplicē eē cōſtat naturalē & ciuilē.alteꝝ ſm curſum aſtroꝝ:alteꝝ arbitrio gētiū. Vñ & Cares ſicut Arcananes ſemeſtrē hēbāt ānū Hæbrei cū ad lunā regerenᷓ differēter ānos cōputabāt.alteꝝ.xii.alteꝝ.xiii.menſiū.ut gemin⁹ illis ānus.v.&.xx.lunæ curſib⁹cōpleretᷓ.Lauinii quoq.xiii.mēſiū ānus fuit At albæ decē. Vñ ſorte Romul⁹ ſuū decē mēſiū eē uoiuit.Primūq mrī pñi dicauit Numa uero duos mēſes addidit ianuariū quē primū iſtituit & februariū quē ultimū:ſed a decēuiris poſt ianuariū februari⁹nūerat⁹eſt. Veꝝ Fului⁹hos duos mēſes a tarqnio priſco additos retulit.Sed poſtea cū dephēſus eēt error qđ ānus certo ordie ſuaretᷓ. Cæpit græcorū more multoꝝ dieꝝ itercalatio fieri:ut ad naturalē curſū ānus redigeretᷓ.Qui eſt.ccclxv.dieꝝ & q̄rta parte diei.Data ē cura pōtificib⁹:q rē deprauarūt.Inde Cæſar pōti.max.in tertio cōſulatu cū habuit collegā Marcū æmiliū lepidū.Adhibito ſoſygene figlo ei⁹artis pito:rē emēdauit.Intercalares dies.lxiiii.addidit nouēbri & decēbri & ānū ciuilē formauit ad ſolis curſū.ſublato oī mēſe itercalari:& dieb⁹.ccclv.qb⁹conſtabat pri⁹ciuilis ānus addidit decē & pp q̄rtā ptē diei q̄ erat ad ſupplemētū iſtituit ut q̄rto quoq anno mēſe februarii adderetᷓ dies unus:& cū itercalatio fieri deberet deſinēte āno:ſacerdotes faciebāt ieūte āno q̄rto:& rurſus erratū eſt.xxxvi.ānis. Auguſt⁹cæſar pſpecto ſacerdotū errore emēdauit ānū.M.Cēſorio.&C.aſinio gallo cōſ.Siqs plura de āno uelit plegat Cēſorinū & Macro.a qb⁹nos pauca de multis excerpſim⁹.⁋ Cōditor urbis:hoc ē Romulus q urbē cōdidit de quo ſuo mēſe dicetᷓ.⁋ Cū digereret tpa:diſpōeret & ordiaret ānū ciuilē & mēſes.⁋ Cōſtituit eē bis qnq mēſes in āno ſuo a ſe digeſto.cōſtituit ānū ſuū eē decē mēſiū. ⁋ Vrbis:urbs eſt ſm Marcel.iuriſcōſ.Roma q̄ muro cīgeretᷓ. Vt Alphenus ait.Roma ē q̄tū cōtinētia ædificia eēnt.Paulus iuriſcō.urbis inqt appellatio muris cōtinētibuſq ædificiis finitᷓ.Pōponi⁹ iuriſcō.de uerb.ſigni.urbs ab urbe appellata eſt:urbare ē aratro diffinire.& Var.ait urbū appellari curuaturā aratri:qđ i urbe cōdēda adhiberi ſolet:īde ē apud Virg.in urbē deſignat aratro.& īferi⁹li.iiii. Apta dies legitᷓ q̄ mœnia ſignet aratro.& paulopoſt.Ille tenēs ſtiuā deſignat mœnia ſulco.⁋ Mēſes:mēſis ἀπὸ τῆς μήνης qđ eſt luna.Nā lunæ rōne mēſis cōſtitut⁹eſt. Vñ Var.mēſis a lunæ motu dictus:idū ab ſole pfecta rurſus redit ad eū luna:ægyptii quoq mœnā uocauerᷓ lunā Herod.teſte

Scilicet arma magis q̄ ſydera romule no
 curaq finitimos uicerᷓ maior erat(ras
Eſt tamen & ratio cæſar q̄ mouerat illū
 Erroreq ſuum quo tueatur habet.
Q đ ſatis eſt utero mrīs dū pdeat infās
 Hoc anno ſtatuit temporis eſſe ſatis

ANT FAN.

℄ Scilicet ar.ma.q̄ ſy.Ro.no.Plutar.autor eſt Romulū acrē:bellicoſu3 ac peue bellādi amore īſanū fuiſſe:quē Feſt⁹Romulū inqt a robore noiatū Eūdē tñ nō ierudītū ſuiſſe qdā memoriæ pdiderūt Sed qm̄ hoſtes ſūt diſcipliāꝝ labores(ut a Plo.traditū ē)ignorauit rex acri qdē īgenio ſed agreſti atq i reb⁹bellicis occupato ſolē e cui⁹curſu annus colligitᷓ nō āñ trecēteſimū ac ſexageſimū quintū diē abūdāte iſup q̄driāte ad eūdē a quo icepit zodiaci gradū reuerti.Cui⁹ rei nō ignar⁹Cæſar Aug⁹.āno lāpridē a Numa pōpilio i.xii.mēſes diſtributo additis Ianuario ac Februario:poſteaq a Iulio Cæ.ad curſū ſolis accōmodato & alioꝝ negilgētia cōturbato atq cōfuſo rōnē tpoꝝ nō ſine maxia ſua laude fūdauit itercalādi iū correctis errorib⁹.Nec nos moueat qđ q̄dā a maiorib⁹ nrīs tradita aſtrologoꝝ ætatis nrīæ cōputationib⁹ nō rñdēt.facit.n.id &.viii.ſphæræ mot⁹& q̄drātis lōgitudo ſupabūdātis tpis modū excedēs & itellecta q.dē:ſed lō ſpreta qđ& paꝝ tpis ſupabūdat & ſex horæ q̄ter ductæ cōficiūt itegrū diē.Nec falſū eſt qđ Plut.docet iæq̄litatē tpoꝝ uel hoc tpe quo ad ſūmū aſtrologiæ puētū eſt Mathematicoꝝ pitiā uicere:ita ut eorū nūeri ac ſupputatiōes pſæpe fallātᷓ.⁋ Q đ ſa.eſt ute.ma.dū p.īfans.Medici ac phi illuſtres opinātᷓ poſtq̄ mulieris uterus cōcepit ſemē eē hoiem ignēdi ſūmū finē.x.mēſes. Vñ illud eſt Plauti in Ciſtellaria tum illa quā cōpreſſerat decio poſt mēſe exacto hic peplt filiā:& P.Scipionē q prior Aphrican⁹ appellat⁹ eſt.x.mēſe legim⁹in lucē editū.Q ua opione adduci Romulus potuit ut ānū in.x.menſes diuideret.Ply.tñ ſcribit uſq ad initia decimi undecimiq gigni hoiem.& Varro.xi.mēſe aliqñ naſci poſſe hoiem putat.eiuſq ſniæ Ariſto.laudat autorē.Idē tñ Romāos ait exiſtimaſſe nono tm̄ mēſe aut.x.ſm⁹ naturā fieri partionē:nā.7.raro fitio:octauo nūq̄.Licet.8.idē Var.& Ply.ſenſiſſe aſr uideantᷓ.Q đ nemini mīꝝ uideri poterit q leget.A.Gel.li.3.noc.atti.Sane Pythagoras teſte Laer.dicebat itra ſeptē aut nouē aut.x.ut plurimū mēſes cōſūmatū atq pfectū iſantē gigni:& Saturn⁹Apollodor⁹ait autoř Macro.alligari p annū laneo uinculo & ſolui ad diē ei⁹ feſtū.i.mēſe Decēbri quo ſignificabatᷓ decimo menſe ſemen in utero aiatum in uitā grādeſcere:qđ donec erūpat in lucem mollib⁹ naturæ uinculis detinetᷓ.Maiores noſtri ab hoc numero magna quædā decumana dixere:ut Albenſia ſcuta quæ ampliſſima fuerūt:itē decumana oua & decumāos fluctus.Ouū enim decimū maius naſcitᷓ:& decimus fluctus fieri maximus dicitur autore Feſto. Decumana

℄ Scilicet:apoſtrophat ad Romulū uerba.qđ rei militaris magis q̄ aſtrorū pitia ualeret. ⁋ O Romule.ſ.certe.⁋ Magis noras:cognoueras.⁋ Arma rē ipſā militarē & bella.⁋ Q uā ſydera:q̄ ſydeꝝ:& cœli rōnē: & tñ legim⁹eū gabiis phīæ dediſſe operā & aſtrologiæ diſcipliē nō exptē.⁋ Et erat maior cura uīcere finitimos:magis curabas ſubigere tuo impio eos q ppinq eēnt regno tuo.q̄ curares cœleſtia.Vicit.n.Romulus fidenates & ueiētes:& ptim⁹arma ioui feretrio retulit obtrūcato cenīnēſiū rege.⁋ Eſt tñ nō ſine rōe Romul⁹ i.x.mēſes ānū digeſſit.Hic.n.duplicē rōnē affert qđ fœmia.x.mēſe pariat. Alt:ea qđ.x.mēſib⁹ uxor iā uidua ab obitu uiri lugubris ſe domi.cōtinet.In.3.tñ lib.Triplicē rōnē oñdit ita īquiēs Annus erat decimū cū luna receperat orbē.Hic numerus magno tūc i honore fuit.Seu qa tot digiti p quos numerare ſolemus:Seu qa biſqno fœmia mēſe parit:Seu qđ ad uſq decē numero creſcēte uenim⁹.Pricipiū ſpatiis ſumitᷓ inde nouis.⁋ O Cæſar germāice.⁋ Eſt tñ rō q̄ illū romulū.⁋ Mouerat:ad annū ita digerendū:q:a cū aliq PAV. MAR

rōne ab eo factū eſt.⸿Et hēt quo tueaſ.Defēdat & ſuſtēret.⸿Suū errorē hēt quo pacto poſſit ſe defēdere ab eo qđ erraſſe in āni cōputatiōe dr̄.Qđ ſatis ſtatuit Romulus.⸿Hoc tpis eē ſatis āno:illud tp̄s eē ſatis ad ciuilis āni cōputationē.⸿Quod eſt ſatis ute.ma.aluo ſeu uētri mr̄no.⸿Dū.i.uſq̄quo id.n.dum ſignifi cat.⸿Prodeat iſans:exeat iſans de mr̄is utero.⸿Prodeat dixit:qa pdeūt iſātes ex utero capite⸿Qui uero pedib⁹exirēt agrippe uocāſ Ply.teſte q̄ſi ægre pti.Hi iſelices ꝑter paucos a Ply.ſlatos & ut de ptu aliq̄d di cam⁹Variā eē hūani ptus ſnia3.Gelli⁹ inqt.Vbi mr̄ieris uter⁹ſemē cōcepit hoies.7.mēſe gigni.nōnūq̄.8. Sæpe.9.ſæpi⁹.x.eūq̄ dixerūt ſūmū finē gignēdi.M.Vat.qđ ēt reſtaſ Gelli⁹nōnūq̄.8.naſci hoie3 & iterdū xi.Ariſto.eiē laudat autoiē.Rōæ cū fœmina bōis hōeſtiſq̄ morib⁹:nec ābigua pudicitia mēſe.xi.poſt mari ti obitū pepiſſet.Decretū diu⁹Adrian⁹fecit.xi.mēſe edi poſſe pp hæreditates:refert Ply.li.7.ueſtiliā.C.here ditiūPōponii & orphici clariſſimoꝝ ciuiū cōiugē ex his q̄tuor ptus enixā.7.ſp mēſe pepiſſe.Suillū ruffū 6.Corbulonē.7.Cæſoniā.C.pricipis cōiugē.8.i quo mēſiū nūero gēitis.itra.xl.diē maxim⁹labor grauidis aūt.4.&.8.mēſe lætales i his abort⁹.Maſſuri⁹autor ē.L.papyriū ꝑtorē ſecūdo cohæi de lege agēte bonoꝝ poſſeſſionē cōtra eū dediſſe cū mr̄ ptū.16.mēſib⁹diceiet tuliſſe:qm̄ nullū certū tp̄s pariēdi ſtatutū uideſ.

Per totidē mēſes a funere cōiugis uxor
Suſtinet i uidua triſtia ſigna domo.
Hoc igitur uidit trabeati cura quirini.
Cū rudib9 populis ānua iura daret.
Martis erat prim⁹mēſis:ueneriſq̄ ſcđus
Hæc generis priceps:ipſius ille pr̄.

ANT. FAN. ⸿Per totidē mēſes a funere cōiugis uxor.⸿Suſtinet i ui dua triſtia ſigna domo.Antiq olim in luctib⁹ quēadmo
Atra ue ſtis i luctu dū & nos hodie atris ueſtib⁹utebanſ.Statius in ſiluis.Ip̄e eteni tectū nigræ ſolatia pōpæ.Spectaculūq̄ uibi ſcelus & puerile ſereiꝑ pduxi.Varro de uita patrū amiculo ni gello.capilio dimiſſo ſeq̄renſ luctū.Hic thetis apud Ho meꝝ ad iouē itura cū filiū breui ad Troiā pituꝝ deplora ret uelo nigerrimo ſe opuit:& Craſſus ille ꝑdiues Mure nā in piſcina dom⁹mortuā atrat⁹luxit.Is eni color nocti
Lugentes uidue ſilis ē:iquā amāt lugētes dicti(ut qbuſdā placet)q̄ſi lucis egētes.Statius in ſexto Thebaidos:noctēq̄ diēq̄ aſſimulāt maculis ītermigtātib⁹albæ.Viduæ igiſ a uiro rū interitu p decē mēſes atratæ ſigna triſtitiæ ſuſtinebāt:nec licebat p leges ut ait Plutar.cuiuſq̄ eaꝝ nupti as celebrari ante decimū mēſem a uiri morte.Quare opus fuit Senatus decreto ut Antonii & Octauiæ nu ptiæ firmarenſ:iqm̄ ea.C.Marcellū cui nupta fuerat lugebat.Statuit aūt Numa Pōpilius ut quæcūq̄ ante decem mēſes a uiri morte nupſiſſet uaccā pregnantē imolaret.Legimus & apud Plutarchū in queſtionib⁹
Veſtes in luctu q̄les mulieres in luctu olim albis ueſtibus uti ſolitas:quas agiuæ induerunt aqua lotas ut iſocrates ſcripſit.Vſi eriā ſunt aliqñ maiores noſtri pellibus diebus luctus autore Feſto.⸿Hoc igiſ uidit trabeati cura quirini.
Purpuræ uſus Purpuræ uſus autore Ply.Romæ ſemp fuit.ſed Romulo in Trabea:quā togæ ſpēm fuiſſe dubiū non eſt: teſtib⁹Seruio & Plutar.Nō aūt cōcedebaſ uti purpura:niſi ſūmis uiris quā ob cām Senatū Catoni Vticēſi
Trabea decreuiſſe accepimus ludos iſpicere ueſte purpurea.Tria aūt ſunt genera trabeaꝝ ut Seruio placet Sueto
Trabearū gñā tria: niū ſequēti.Vnū diis cōſecratū qđ eſt tantū e purpura.Aliud regnū qđ eſt purpureū hēt tñ albū mixtum purpuræ:fuitq̄ teſte Virgilio Romanoꝝ regnū inſigne:ut & ſellā regni trabeāq̄ iſignia nr̄i.Tertiū augu rale qđ eſt e purpura & cocco.Et ſciēd.. ꝙ q̄uis Ply.ſentiat Togæ uſum regnāte Romulo nō fuiſſe ac tul lum hoſtiliū tradat toga ꝑtexta & latiore clauo primū uſum eē.Trabea tñ qua Romulus & alii reges uſi ſunt a plæriſq̄ ſcriptorib⁹toga dr̄ ab ea trabeat⁹deduciſ nomē nō pticipiū.Caret.n.tpe ut tunicat⁹.paluda
Martius tus.⸿Martis erat pri.mē.ueneriſq̄ ſe Romulus primū āni mēſem pte ſuo.Marte Martiū ſecūdū aprilē ab
Aprilis æneæ mr̄e uenere noīauit q̄ſi aphrilē a ſpuma q̄ a græcis αφροσ dr̄:uñ orta uenus crediſ:q̄ īde aphrodita
Maius uenus uocaſ.ut hi mēſes āni pricipia ſeruarēt:q noīati eēnt a romanæ gētis autorib⁹t de qb⁹ Martialis.Iā
Iunius ꝑcor oblit⁹nr̄æ uulcane querelæ.Parce ... martis tu... ... & Veneris.Aliis placet Aprilē dictum ab aperiēdo ut lib.iiii.larius dicemus.⸿Hæc generis pricepstipſius ille pr̄.Recte hic ꝓpiorit:ille reſpōdet ſum motiori:ut ſi dixeris.Odi græcos & hiſpanos:hos auaros:illos uitioꝝ omnium genitores.

PAV. ⸿Per totidē.ſecūda rō qđ.x.mēſibus uxor uidua domi lugubris ſe cōtineat:qđ īde ſumptū uolūt a tpe.ſ.
MAR. quo latet iſans in mr̄is utero.⸿Vxor:q̄ uxor erat:ſed q̄ iā eē deſiit.⸿Per totidē mēſes:p.x.menſes.⸿A fu nere cōiugis:ab obitu uiri uel ab eo tpe:quo extincto uiro exeqæ:& iuſta ſunt ſoluta⸿Suſtinet i uidua do mo:qa ipſa uidua:q̄ iā uiro diuiſa.⸿Triſtia ſigna:aut lugubres ueſtes luctū īdicātes:aut cupreſſos:q̄ mor tuoꝝ domib⁹ponebanſ:ut Pōpei⁹ait qa hui⁹gñis arbor exciſa nō renaſciſ:ſic ut ex mortuo nihil eſt ſperā dū:quā ob cām in tutelā ditis pr̄is putabaſ:& Ply.ſubditis tutela eē oñdit.Sed illud aduertēdū:i luctu mu lieres albis ueſtib⁹idui ſolitas:de quo plurib⁹rōnib⁹a Plutar.differiſ.pbiemate.25.⸿Hoc igiſ t his rōnibus motū Romulū:inqt cum rudi populo rōnē āni traderet.⸿Hoc igiſ uidit:cōſiderauit.⸿Cura q̄rini trabea ti:Romuli trabea ornati:ut regē decebat id ille ſua cura & diligētia obſeruauit.⸿Cum daret iura annua: anni rōnē aut.⸿Iura annua:de āno in ānū.⸿Populis rudib⁹:nouis & inexptis⸿Trabeati:trabeæ ueſtes to gatæ dicūtur purpura circūductæ ſub tegmine puniceo:quas aureæ fibulæ ānectebāt:hæ reges dicebant.
⸿Trabea primū romæ romulus uſus eſt:qua poſt exactos reges romāi ulteri⁹nō ſūt uſi(ut multi afferūt) Veꝝ Dionyſi⁹ea idib⁹ Quītilib⁹eqies uſos oñdit.Añ romulū ēt illa latini reges utebanſ.Vñ Vir.Ip̄e qri nali lituo puaq̄ ſedebat Succīctus trabea:cū de pico loq̄reſ.Ply.ēt inqt trabeis uſos accipio reges.⸿Qui rini:q̄rinus romul⁹dict⁹eſt ab haſta:q̄ ligua ſabia q̄ris dr̄.Vñ iſeri⁹fuit qđ haſta q̄ris priſcis ē dicta ſabinis. Bellicus a telo uenit i aſtra de⁹.Siue ſuo regi nomē poſuere q̄rites.Seu qa romāis iūxerat ille cures.Liui⁹a curib⁹ſabinis q̄rites dictos ait.⸿Martis:ānū romul⁹a martio mēſe ichoauit.Marti pr̄i primū āni menſem cōſecrauit.Secūdū ueneri:tanq̄ romani gñis pricipi & parēti qa æneæ mr̄.Vñ eſt illud Macro.primū mē ſem a pr̄e ſuo marte.ſecūdū ab æneæ mr̄e uenere noīauit ut pricipia āni ſeruarēt a qb⁹eēt romāi nois ori

go. Alii eodẽ teſte putãt Romulũ altiore prudẽtia ita primos ordiaſſe mẽſes ut ( ) pcedẽs marti eẽt dicatus. Deo plerũq; hoium necatori ſecũdus ueneri dicaref :quæ uim eius q̃ſi bñficia leniret. In.xii.zodiaci ſignis:cũ primũ ſignũ aries marti aſſignatus ſit.Sequẽs mox venerẽ Taurus accepit.& rurſus e regiõe Scorpius ita diuiſus eſt:ut deo₂ eẽt utriq; cõis Sed latius de his ſuis mẽſib':& de orto Romuli ſuo loco dicem' ꝩ Primus mẽſis ãni.ſ.a Romlo cõſtituit.ꝩ Erat martis:nã marti cõſecrat' ide martius dicebaſ.Mars Varrõe teſte dr̃ qđ i bello manb' pẽſt uel ꝙ ligua ſabia mamers dictus eſt detractiõe ſyllabæ.Põpeius tñ inqt mamers mamertis idẽ lingua oſca mars dicif & mauors qđ magna uortat: ut Ci.placet.ꝩ Et ſecũdus mẽſis.ſ.ꝩ Erat ueneris ueneri cõſecratus nã aprilis dictus quaſi aphrilis ab αφροσ ꝙ eſt ſpuma cũ ex maris ſpuma nata ſit uenus :& inde dicta aphroditis.Venus autẽ dicta ut Ci.placet qđ ad res oẽs ueniat:ſed de uenere & de his qui nolunt aprilem ab ea dici ſuo menſe:& libro dicemus:& quot fuerit ueneres.ꝩ Tertius:refert Vectius Prætextatus in theodoſii ſaturnalibus.Fuluium nobiliorem in factis quos in æde herculis & muſarum poſuit Romulum poſtq̃ populum in maiores:iunioreſq; diuiſit:ut altera pars conſilio altera armis rempub. tueretur in honorem utriuſq; partis.Tertium menſem maium ſequentem iunium uocaſſe. Sed de diuiſione populi aliis locis dicemus:& de his quinto & ſexto libro differemus.

Tertius a ſenib':iuuenũ de noie q̃rtus
  Q uæ ſequif nũero turba uocata fuit
Aſt nũa nec ianũ:nec auitas pterit um/
  Mẽſib' antiqs addidit ille duos(bras
Ne ta͏̃pẽ ignores uariorũ iura dierum
  Nõ habet officiũ lucifer omnis idẽ:

ꞏTertius a ſenibus:Maiũ:& Iuniũ quidã noiatos putãt illũ a maioribus hũc a iunioribus licet alii aliter ſentiãt ut in fra docebim' Romu.n.urbẽ cõditurus paſtores iter quos adoleuerat cõuocauit:cũq; eo₂ numerus cõdendæ urbi parũ idoneus uideretur aſylũ patefecit:quo ex finitimis locis peſſimus quiſq; cõfugeret:atq; ita populũ Ro.cõſtauit.legitq; in ſenatũ centũ qui ætate anteibãt de quib' ait Prop.Buccina cogebat priſcos ad uerba quirites. Centũ in prato ſæpe ſenatus erat:Cũq; hi cõſilio : iuniores autẽ armis tẽpu.tuerẽtur placuit ut in honorẽ utriuſq; partis tertius & q̃rtus mẽſis nomẽ acciperẽt. ꝩ Q uæ ſequif numero turba uocata fuit:Reliqui mẽſes a numero nomẽ adepti ſunt:ut Quĩtilis Sextilis. Septẽber.October.Nouẽber:ac Decẽber:quo₂ ultimus Saturno a Romanis cõſecratus eſt quẽ in inferio₂ deo₂ numero habuerũt:ſed qui a Romu.Quintilis dictus eſt:poſtea in honorẽ iulii cæſaris iulius appellatus eſt:qa hoc mẽſe iulius cæſar natus dr̃ Deinde q Sextilis antea uocabaf ex ſenatuſcõſulto a cæſare Augu.Auguſti nomẽ accepit Hi duo mẽſes ſunt de quibus ait Vir.in buc.Et icipiẽt magni pcedere mẽſes Tẽtatũ eſt aũt ut ex aliis qdã a nõnullis impatorib' denoiarenf qb' is honor adẽpt' eſt poſtq̃ hũanis reb' exceſſere.ꝩ Aſt numa nec ianũ:nec auitas pterit umbras:Numa Põpilius ãno Romuli ianuariũ ac Februariũ adiecit.atq; uti autor eſt iiui' ad curſuʒ lũæ.xii.mẽſes ãnũ deſcripſitq; quẽ qa tricenos dies ſingulis mẽſib' luna nõ explet deſunt q; dies ſolido ãno:q ſolſtitiani circũagif orbe itercalares mẽſib' iterponẽdo ita diſpẽſauit ut ãno.xx.ad metã eãdẽ ſolis uñ orſi eẽnt plẽis oium annoꝝ ſpaciis dies cõgruerẽt. Et Ianuariũ qdẽ primũ ãni mẽſem eẽ uoluit:qđ i oib' placeret:rẽ urbanã belli cæ i honore pferri ut Plutar.ſcri.i Numa. Quãuis nõnulli (ut qdẽ i qõnib' refert) dixerint iõ Ianuariũ cœptũ primũ oium numerari qđ exactis regib' kl̃ẽdis Ianuariis primi cõſules creari fuerit.Is a iano bicipite nomẽ habuit:q ſiue genius ſiue rex fuerit dr̃ ferũ & ſilueſtrẽ cultũ i urbanũ ciuileq; mutaſſe:hic eſt cui oẽ pricipiũ ſacrauit antiqtas.Februari' uero dicat' eſt Februo ditis pñ:q luſtrationũ potẽs credif.Luſtrabaf .n.hoc mẽſe ciuitas quo ſtatuit ut iuſta diis manib' ſoluerenf.Deputat' quoq; hic mẽſis eſt deis iferis pp dies pares ſicut ianuari' & Martius pp dies ipares diis ſupis dicati ſũt quos delectat ipar numer':ut Nũero de' ipare gaudet.Nec nos lateat Februariũ olí fuiſſe ultimũ ãni mẽſẽ ut alibi lati' dicem' uñ oi itercalatõi deputat' teſte Mac.placet ãt Ser.Iãuariũ aliqñ fuiſſe pẽultimũ:qđ tetigiſſe putat Vir.i iii.Geor.ut Extrẽoq; irrorat aq̃ri' ãno Mẽſib' antiqs pp̃oſuitq; duos.Q uõ pp̃oſuit ſi Februari' ultimũ ãni tenuit locũ:qa qđ p aliũ facim' p noſipſos facere uidemur'.decẽ uiri.n.poſtea Ianuariũ & Februariũ a Numa additos cõiũxer.

ANT. FAN.

ꞏTertius mẽſis.ſ.anni romulei.ꝩ A ſenibus dictus eſt:nam maius uocatus a maioribus hoc eſt a ſenioribus.ꝩ Quartus:menſis ꝩ De nomine iuuenum:nã iunius a iunioribus dictus:ſed latius ſuo loco differef. ꝩ Turba mẽſium.ſ.Quæ ſequitur:hoc eſt cæteri menſes qui ſubſequuntur.ꝩ Fuit notata numero:quaſi uocata ab ordine numeri:nam quintus menſis quintilis dictus:ſextus ſextilis.Inde ſeptember:october:nouember:december:Verum poſtea quintilis iulius a iulio cæſare dictus eſt:& ſextilis ab octauio auguſto auguſtus inde Domitianus uoluit a cognomine & nomine ſuo ſeptẽber germanicum:& octobrem Domitianũ appellare:Sed eo mortuo mẽſes ſuis nominibus uocati ſunt.ꝩ At numa duos mẽſes priori anno ianuariũ:& februariũ a numa põpilio additos multi afferũt fuluius tñ nobilior negare uidef:& Tarquiniũ priſcũ addidiſſe refert. Ve₂ uecti' i ſaturnalib' Macr.de numa referẽs hæc inqt.L.& ſex dies i.2. mẽſes pari rõne diuiſit ac de duob' primũ ianuariũ nũcupauit:primũq; ãni eẽ uoluit:tãq̃ bicipitis dei mẽſẽ reſpiciẽtẽ ac pſpiciẽtẽ trãſacti ãni finẽ futuriq; pricipia Scdm dicauit februo deo:q luſtrationũ potẽs credif Luſtrari ãt eo mẽſe citatẽ neceſſe erat.Statuit ut iuxta diis mãib' ſoluerẽf.At numa:q p' Romu.regnauit de quo poſtea lati'.Nec pterit:q̃ſi nõ ptermiſit.Ianũ:qa mẽſiũ nũero admiſit.nã ab eo ianua uocauit:ſʒ de ião & ei' myſteriis paulopoſt.Nec auitas ũbras.parẽtũ:ſiue auo₂ aiasiqa mẽſẽ iſtituit:quo illis parẽtaref :hoc eſt quo fierẽt ſacrificia p mortuis & feb.mẽſẽ dixit a februo & februare purgaf eſt:ſed de hoc.ii.lib.dicef. ꝩ Ille numa. Addidit duos mẽſes.ſ.Ianuariũ & feb. ꝩ Mẽſibus:antiqs.x.mẽſibus a romulo iſtitutis.aliq legunt pp̃oſuitq; duos:ſed uidef abſurdũ:quia nõ pp̃oſuit nã februariũ ultimũ anni fecit:niſi dicas ſi nõ præpoſuit p ſe præpoſuit per ſucceſſores.nam a.x.uiris februarius poſt ianuarium numeratus eſt.

Ianuarius Februarius

Ianuarius a iano Februarius unde Inclinat'

PAV. MAR.

F. AN.
Feſti dies
pro feſti
Interciſi
Faſti
Nefaſti
Ceſſio
apud prætorem
Quomõ
Addicere
unde
Addicti
uel ānexi

Ille nefaſtus erit p quē tria uerba ſilētur
Faſtus erit per quem lege licebit agi
Nec toto præſtare die ſua iura putaris
Qui iā faſtus erit mane nefaſtꝰ erat
Nā ſimul exta deo data ſūt licet oīa fari
Verbaq; honoratus libera ꝑtor hēt:

¶Ille nef.e.p q.t.u.ſi.Numa ut Macr.tradit dies oēs aut feſtos aut ꝓfeſtos aut īterciſos uocauit. Feſti diis dicati ſūt:ꝓfeſti hoībꝰ ob admiſtrādā rēp.priuatāue cōceſſi:quoꝝ illo Com.tacitꝰ ſacros hos negocios uocat:īterciſi deoꝝ hoīumq; cōes ſūt.Feſtis īſūt ſacrificia:epulæ ludi:feriæ.Profeſtis faſti comitiales:cōperē. dini:ſtati ꝓliares:quoꝝ ſignificationē apud eūdē Macro.q̄re. Sūt āt faſti teſte Var.p quos ꝑtoribꝰ uerba q̄dā legitia ſine piaculo fari licet ſiue ī qbꝰ ipm ius faſ.i.dr ut ſcri.Priſcia. Cōtrarii hoꝝ uocāſ nefaſti q teſte Feſto.N.lra notabanſ.p quos dies ea uerba fari ius nō ē:& ſi ꝑtores ea fari ſūt piaculū faciūt.Ea uerba erāt Do dico abdico. Do qdē dicebāt cū dabat ptātē citādi aliquē.Dico cū ꝓnūciabāt ſaiam in cā quā cognouerāt. Addico uero cum qs ī iure cædebat.Fiebat āt ceſſio hoc mō apud ꝑtorē is cui res ī iure cædiſ rē tenēs ita uēdicat: hūc ego hoīe; ſiue hāc rē ex iure qritiū mea eē dico.Dei de ꝑtor iterrogat eū q cædit an cōtra uēdicet:quo negāte aut tacēte tūc ei,q uēdicauerit eā rē addicit.Sane autē Feſto addicere ē idē dicere & approbare dicēdo:Inde addicti apud ueteres dicebanſ q ꝑtoris ꝓnūciatiōe ac iuſſu cū ſoluēdo nō eēnt creditoribꝰ uēdebanſ qnos ēt ānexos uocabāt.A.Gel.autor eſt ex māifeſtis furibꝰ liberos uerberari oli atq; addici ſolitos ei cui factū furtū eēt ſi mō id luci feciſſent neq; telo ſe defēdiſſent.Eſt ēt addicere dānare. Vñ addictos dicimꝰ morti deſtinatos. ¶Faſtus erit p quē le.li.agi.Faſtis diebꝰ lege agi pōt cū ppl̄o nō pōt. Vñ ait Liuiꝰ Numā dies faſtos ac nefaſtos feciſſe:qa aliqñ nihil cū ppl̄o agi utile futuꝝ erat.Illud quoq; ſciēdū ad rē militarē nihil attinere utrū faſtus uel nefaſtus dies ſit:ſed ad ſolas id actiōes priuatas reſpicere.Quare apd̄ Macro.legimꝰ. Adiectoſq; oēs a ſe dies faſtos noīauit ut maiorē daret actiōibꝰ libertatē.¶Nec toto ꝑſtare die ſua iura putaris.De īterciſis diebꝰ loqtur q ſunt ut diximꝰ deoꝝ hoīumq; cōes. Vnde ait feſtus.Qñ herus comitauit fas ī faſtis notari ſolet:& hoc uideſ ſignificare qñ rex Sacrificulꝰ diuis rebꝰ ꝑfectis ī comitiū uenit.Eoꝝ dieꝝ qbuſdā horis fas eſt qbuſdā fas nō ius dicere:nā cū hoſtia cædiſ fari nefas eſt īter cæſa exta & ꝓiecta teſte Macro.fari licet.Rurſus cū adoleſ nō licet. Qd̄ Var.cōfirmat his uerbis:īterciſi dies ſūt p quos mane & ueſpi eſt nefas:medio tpe īter hoſtiā cæſā & exta ꝓiecta fas eā ob cām:Rome flamē dialis q Vīdemiā auſpicabaſ cū ioui agnā feciſſet ut idē Var.memiñ īter eiꝰ exta cæſa & ꝓiecta uinū legebat.¶Nā ſil exta deo data ſūt licet oīa fari.Exta ut Feſto placet ab extādo dicta ſūt nō qa diis maxie extātibꝰ ꝓſecēt:ſed qd̄ eā diis ꝓſecari ſoleāt q̄ maxie extāt eminētq;.Extoꝝ q̄ elixa & ī oliis cocta fuiſſēt aulicocia dicebāſ:qm̄ aulas antiq dicebāt q̄s nūc ollas dicimꝰ cū nullā lraꝫ gemiarēt In iis ubi cor nō fuiſſet peſtifera auſpicia dicebāſ ſilr & cū caput nō erat ī iecore,nā muta exta tūc uocabāt cū nihil ex iis diuinatiōis aladuertebāt.Regalia q̄ petētibꝰ īſpatū honorē pollicebanſ Ea Velitris Marti ſemicruda re idi cōſueuerūt:qm̄ ibi ut ſcribit Suetoniꝰ cū Octauiꝰ Marti rē diuinā facerēt nūciata repēte hoſtis icurſiōe ſemicruda exta ꝓſecuit ac ꝓliū īgreſſus uictor redlit Quamobrē publico decreto:Velitris cautū eſt ut īpoſteꝝ ſili mō Marti exta re[illegible]renſ. Plutar. I qōnibꝰ autor eſt ſacerdotibꝰ oli uetitū ciuā carnē tāgere:qm̄ ea neq; aīal eſt neq; obſoniū & qd̄ recēs & crudū eſt aſpectū nequaq̄ puꝝ & īpollitū hēt ſed ulceroſū & moleſtū.¶Verbaq; ho.li.ꝑ.hēt.Prætoris auctoritas tāta olim fuit ut qd̄ ipſe edixiſſet ob eiꝰ honorē ius honorariū diceret.Quare ꝑtor ut qbuſdā uideſ a ꝓeſſendo ut nonio placet a ꝑeūdo nomē accepit qd̄ ppl̄o ꝑiret cui regia īſignia cōſulareſq; ferme appatatꝰ traditi ſūt.De hoc Cic.in epl̄a ad Plācū.Placuit nobis ut ſtati ad Comuiū ꝑtorē urbis lras deferremus.q qd̄ cōſules aberāt cōſulare munus ſuſtinebat more maioꝝ.Sane ꝑtor nō ſemp ꝓ eo accipiſ q luta dicit: ſed ēt p oī magiſtatu cui patet exercitꝰ. Vñ ꝑtoriū dr eiꝰ tabernaculū & cohors ꝑtoria q̄ a ꝑtorio nō diſcedebat & porta ꝑtoria q̄ educebaſ exercitꝰ.Romani aliqñ unū tm̄ ꝑtorē habuerūt q urbanꝰ uocabaſ.Dei de ꝑegrinoꝝ multitudīe undiq; in urbē cōfluēte alteꝝ creari placuit:q ꝑ īter ꝑegrios ius diceret ꝑegrinꝰ appellatꝰ eſt.Creſcēte uero impio tot ꝑtores adiecti ſunt qd̄ ſibi populus Roma.ꝓuicias ſubegiſſet.

Exta
aulicocia
Aula pro olla
Auſpicia
Peſtifera
Exta
Muta
Exta īgalia
Ius honorarium
Prætor
unñ iclīaſ.
Prætoriū
Prætoria porta
Prætores duo
Prætores plures
PAV.
MAR.

¶Ne tñignalia q̄dā relaturus eſt quæ in oibꝰ cōtingūt mēſibus:ꝑſertim nō eſſe eiuſdē officii dies oēs:ſed aliud alii cōuenire ¶Tamen ne ignotes ergo ſcias.Iura poteſtates ſeu officia.¶Varioꝝ dieꝝ. nā ut uarii noīe,uarii tpe ita uariis officiis attributi.¶Nō oīs lucifer:partē pro toto poſuit:nā principiū diei pro toto die uel erit denominatio:cum ab eo quod facit id quod fit intelligitur ut hic cū luciferū pro die poſuit: aut pro diei principio.Lucifer a græcis φωσφόρος ſtella dr̄ eſt ueneris.quæ cum ſole antecedit:ut Cic.inquit luciſer:cum ſequitur ueſper uocatur:de ea multa refert Pli.lib.ii.¶Ille nefaſtus Macro.cum de diuiſione dierum agat:numā inquit:ut in menſe annūtita in dies menſe diuiſiſſet:dieſq; oēs aut feſtos aut profeſtos:aut interciſos uocaſſe.Feſtos diis dicatos eſſe quibus inſunt ſacrificia,epulæ ludi feriæ.Profeſtos hominibus ob adminiſtrādā rem priuatā: aut publicā conceſſos:his inſunt faſti comitiales cōperendini.ſtati.præliares.Interciſos deoꝝ hominūq; cōmunes eſſe:ſed in ſe non alia diuidi.Sunt tamē interciſi dies:ut Var.& etiā ipſi Macro.placet p quos mane & ueſpere nefas ius dicere,medio aūt tpe inter hoſtiā cæſam:& exta ꝓiecta fas a quo qd̄ factū intercedit Interciſi:aut quod interciſum nefas:ſed de cæteris paulopoſt. Faſti Var.auct.dies ſunt p quos prætoribus oīa uerba ſine piaculo licet fari.nefaſti p quos nefas fari prætorem do dico addico:& ſi prudētia uel imprudētia hæc tria uerba emittunſ:piaculari hoſtia purgaſ:ſi qui emiſerit prætor.Si ſeruus fuerit manumiſſus quia urbs libera erat:liber eſto.Mutius ambigebat eum expiati ut impium non poſſe.¶Ille dies erit nefaſtus:cum fari non poterit prætor.¶Per quem:idē.¶Silentur a prætore.ſ.¶Tria uerba:hæc ſunt illa tria uerba quæ a prætorio proferebantur prætorius,dicturus. Do dico addico:hoc eſt do leges dico ius:addico damno:nam addicere Pompeio teſte dānare eſt.¶Fa-

ſtus erit ille.ſ.dies p quē licebit.fas erit.Agi lege:hoc eſt cū poterit ꝑtor ius dicere ſm leges & inſtitūta. Ne faſti dies hac nota ſignantur Ne faſti ſic NP.Nec toto:erant dies in quibus mane cum fieret ſacrificiū ius nō dicebatur:ſic ea parte ne faſti.pfecto autē ſacrificio:cū prætor ius diceret.faſti. Sic dies nefaſtus mane poſtea faſtus:nec tu putaris quaſi nō arbitreris.Toto die:die integro.Perſtare:pſeuerare ſeu firma eē.Sua iura:iura ipſi diei attributa.Qui:ille dies qui iam abſoluto.ſ.ſacrificio.Erit faſtus:cū fari poterit ꝑtor.Mane cū fieret ſacrificiū:Erat nefaſt⁹:qa nō licebat fari ꝑtorē.Mane Var.teſte diei principiū qd' tū māet dies ab oriēte:niſi poti⁹ qd' bonū antiq dicebāt manū ad cuiuſmodi religionē:græci quoq cū lumen affert ſolēt dicere φοσαγτον idē fere Pōpeius.ſic etiā Macro.mane dictū qd' ab īferiorib⁹ locis.i. a manibus exordiū lucis emergat:aut mane ab omine boni ominis.Nā ſimul.Ratio cur idē dies faſtus & nefaſtus ſit.Nā ſimul.i.poſtq̄.Exta ſunt data deo:abſolutū eſt ſacrificium.Exta ſunt ea interiora uitalia ut cor:iecur pulmo:& quæ ꝓpe hæc.Dicta pōpeio teſte qd' ea dis ꝓſecent.quæ maxime extāt eminētq. Licet ola fari:qa pōt fari prætor & ꝑtor honoratus hēt uerba libera:q̄ſi libere ſine ullo piaculo pōt fari. Prætor dictus qd' pīret in iure & in exercitu. Honorat⁹:nā ut Pōponius iuriſcō.ius ꝑtoriū appellat̄ honorāriū.& Paulus de iuſtitia & iure ius etiā prætoris honorariū dixit ſeu honoratū quia habet lictores & faſces more cōſulari.De ꝑtore autē Pōponius de origīe iuris ſic iquit.Pretor creat⁹ eſt cū cōſules a uocarētur bellis finitimis:nec eſſet q in ciuitate ius reddere poſſet.hic primo urbanus appellatus eſt:eo qd' ī urbe ius redderet poſt aliquot deinde annos nō ſufficiēte prætore eo q̄ multa turba etiā pegrinorū in ciuitatē ueniret.creatus eſt & alius prætor qui peregrinus appellatus eſt:ab eo qd' plærūq inter peregrinos ius dicebat. Capta deinde ſardinia:& mox ſicilia & hiſpania ac narbonenſi prouincia. Totidē ꝑtores quot prouinciæ in ditionem uenerant creati ſunt:partim qui urbanis rebus:partim qui prouincialibus præeſſent.

Vñ dicit mane

15

Tria uerba ꝑtoris

Eſt quoq quo ppl'm ius ē icluderē ſeptis
Eſt quoq q nono ſemp ab orbe redit
Vēdicat auſonias iunonis cura calēdas

Eſt quoq quo populum ius eſt includere ſeptis. Diem dicit Comitialem:quo teſte Macrobio cum populo agi licet.Nam cum faſtis diebus diximus lege agi poſſet cū populo non poſſet.Comitiali die utrumq poterat.quo ut inquit Feſtus in comitio conueniebant qui locus a coeundo.i.deſt ſimul ueniendo dictus:poſtq̄ per tranſlationē ſeptorum nomine appellari.ut hoc loco.Sunt aūt ſepta proprie ut ait Seruius loca in cāpo martio icluſa tabulatis:in quibus populus Ro.ſuffragia ferre cōſueuerat:quæ quoniā ſimilia ſunt ouilibus aliquādo & ſepta pro ouilibus & ouilia pro ſeptis poni ſolent.Scire autem debemus q̄ ait Varro licere quidē cū populo Ro.diebus comitialibus ferre ſuffragia niſi ſi quæ feriæ cōceptæ eſſent propter quas nō liceret:ut cōpitalia latinæ.Eſt quoq qui nono ſemp ab orbe redit.Sunt & dies qui nūdinales dicūtur a nūdinis:quæ a Romanis inſtitutæ ſunt ut octo quidē diebus in agris ruſtici opus facerent.nono autē die ad mercatum legeſq accipiēdas Romam uenirent:Columell.Nundinarum etiam conuentus manifeſtū eſt propterea uſurpatos:ut nonis tantūmodo diebus urbanæ res agerētur:reliquis adminiſtrarent̄ ruſticæ.Itaq Macro. appellat nundinas ferias ruſticoꝶ.Et feſtus nūdinas inquit feriarum diē eſſe uoluerūt quo mercādi gratia in urbem ruſtici conuenirent.De his Pli.libro decimooctauo natura.hiſtoriæ.Nūdinis urbē ueſitabāt:& ideo comitia nūdinis haberi nō licebat:ne plebs ruſtica auocaretur.Nundinas a nono die dictas eſſe nemini dubiū uideri poteſt.Quare ait Plau.in Aulularia:Coquus ille nūdinalis eſt:in nonū diē ſolet ire coctū. ſimiliter & Nundinā deam:quā ait Macro.a nono die naſcentiū nuncupatā qui luſtricus dicitur quo infātes luſtrantur & nomē accipiunt.Vēdicat auſonias iunonis cura calēdas.Maiores noſtri ut inqt Plutarchus in quæſtionibus annū Ionis mēſes iunonis eſſe exiſtimarūt:itaq omniū:calendæ iunoni ſacræ ſunt quæ inde a nōnullis dicitur calēdaris.Eā enim eſſe Dianā quæ luna eſt:a cuius curſu mēſis colligit̄ illud oſtendit qd' modo Dianā modo Iunonē Lucinā dicimus cū in plenilunio mulieres facile partu leuari uideant̄.Virgili.in Buc.Caſta faue Lucina.Ter.in And.Iuno Lucina fer opē.Dictæ autē ſunt calēdæ a græco uerbo καλεω.i.uoco pro quo nos calare dicimus.Varro.Primi dies mēſium nolati calendæ ab eo q̄ iis diebus calent̄ eius mēſis nonæ a pontificibus.Olim enim ut Macro.docet pontifex minor nouæ lunæ primū obſeruabat aſpectum:qua uiſa regi ſacrificandū eſſe nunciabat.poſteaq ſacrificio celebrato idem pontifex calata:ideſt uocata in Capitoliū plebe iuxta curiā Calabrā q̄ dies a Calendis ad nonas ſupereſſe pronunciabat.Vnde ipſa curia Calabræ nomē accepit:& quintanas quidem dicto quinquies uerbo:ſeptimanas uero repetito ſepties prædicabat.Itaq cum diē qui ex his qui calerentur primus eſſet calēdas uocari placuit.Ideo autē minor pontifex numerū dierum qui ad nonos ſupereſſent calādo ꝓdebat.quia poſt nouam lunā oportebat nonarū die populos qui in agris eſſent cōfluere in urbem accepturos cauſas feriarum a rege factorū ſcituroſq quid eſſet eo menſe faciendū:Vnde quidā hinc nonas exiſtamāt dictas quaſi nonæ initiū obſeruationis.Licet alii ſic eas nominari cenſeant q̄ ab eo die ab idus nonē dies computentur.Adeo autē uerum eſt omnium menſiū calēdas ſacras eſſe iunoni ut conſtet ianum dictū eſſe iunoniū quaſi non ſolū menſis Ianuarii:ſed menſium omniū tenentem ingreſſus:qui ſunt in ditionē Iunonis.Calendæ apud græcos nullæ fuerūt. Vnde & auguſtus teſte Suetonio cū aliquos nunq̄ ſoluturos ſignificaret uelet ad calēdas græcas ſoluturos dicebat.Sunt qui calēdas quaſi cælādas dici exiſtimēt propter lunæ occultationē quæ una eſt e tribus eius planetæ mutationibus:quæ ſingulis mēſibus fiūt ut Plutar.in queſtionibus tradit.Calendaria ſacra ut ait Seruius ſi qua ratione dilata fuiſſent repeti poterant cum anniuerſaria differri atq iterari non poſſent.Lege Macrobium ubi & alia quæ ad hanc rem attinent:pertractantur.Auſonias autem calendas latinas dicit quod græci eas non habeant ut diximus ſupra.

Eſt quoq de comitiali & nūdinali die agit. Comitialis dies erat:cum habebātur comitia.hoc eſt cū con

ANT. FAN. Comitiū Septa Nūdinæ Nundina dea Calendæ Iunonis Calendæ uñ dictæ Calare Calabra curia Nonæ Ad calendas græcas PAV. MAR.

ſenlebat populus ad creādos magiſtratus:unde Varro comitialis īquit dies dicti qđ tum eſſet pplus cōſti-
tutus ad ſuffragiū ferēdū.⸿Eſt quoq:eſt ēt dies.⸿Quo eſt ius:in quo die eſt poteſtas.⸿Includere popu-
lū ſeptis:uocare populū ī campū martiū ubi ſeptū erat:quo populus icludebaf:cū creādi eſſent magiſtrat⁹
& ſepta ēt dicunf p metaphorā ab ouilitnā & populū pecudes:& gubernatorē paſtorē uocam⁹ ut Fabi.me
Comitia — minit ⸿Eſt quoq:ē ēt dies:Qui ſp redit ab orbe nono:a nono ſolis circuitu hoc ē a nono die & de nūdi-
nundinis — li itelligit Nūdiæ ūn īter ſolēnes ferias a Tito qnrio poſitæ nō ſunt:Inſtitutas uero fuiſſe nūdias Rutili⁹ gal
non hēri. — lus ait:ut ruſtici octo diebus i agris eſſent & nono die repeterēt urbē p ſacris Plyni.tamen inquit ruſticæ
tribus nundinis urbē reuiſitabant:& ideo comitia nundinis habere non licebat:ne plebs ruſtica auocaref
hæc ille.A nono autē die nūdinæ dictæ ſunt.Nono ēt die qui dicebaf iuſtricus antiqui noīa infātibus da-
bāt:& de ea q̄ i ueneratiōe erat nūdiæ ab ipo die dicebanf.⸿Vēdicat calēdæ iunonii:idus ioui ſacræ ſūt
Primi dies mēſiū:ut Varro inqt noīati ab eo calēdæ:qđ his dieb⁹ calenf mēſes:calēdæ ēt ut idē meminit iu
Vñ dicaf — nōi ſūt attributæ.Vñ laurētes iunonē appellabāt calēdarē:eiq; ſacrificabāt a martio ad decēbrē:ſed romæ
calendæ. — calēdis oib⁹ reis uxor ſacrificuli porcū uł agnā Iunoni imolabat:& mior pōtifex ī curia Calabria rē diuinā
faciebat iunōi.Dicūturq; calēdæ a calo.i.uoco.Vñ Macrobio teſte ipſi curiæ ad quā uocabaf calabre no
mē datū ē:nā curia calabria dicebaf.Sed attril[illegible]as iunōi calēdas & Varrō[illegible]s.& pōtificalis cōfirmat aucto
ritas.Rō ē q̄ i ſaturnalib⁹ a ptexrato īferf:Cū i[illegible] mēſiū maiores nři ab exortu lūæ ſuauerir iure iunōi ca
lēdas addixerūt lunā ac Iunonē eādē putātes:ui q̄a lūa p aerē meat.uñ græci lunā αρτεμιν nūcupatūt αε-
ροτομην qđ aera ſecat.Iūo āt aeris arbitra ē merito initia mēſiū i.calēdas huic deæ cōſecrarūt:inqt ergo
poeta.⸿Cura iunōis uēdicat:attribuit ſibi.Calēdas auſonias:latias ſeu romanas & hoc iō dixit:qm̄ græ-
ci calēdas nō hñt.Iō auguſt⁹ cū aliquos nunq̄ ſoluturos ſignificare uellet ad calēdas græcas ſoluturos di-
cebat νουμηνιασ græci principia mēſiū appellāt.⸿Auſonias:ab auſonia q̄ pars erat Italiæ i qua ſunt ur-
bes beneuentū cales teracinarita dicta ab Auſone calypſus ex Vlyxis filio.Nūc uero p tota italia accipif.

> Idibus alba ioui grādior agna cadit,
> Nonarū tutela deo caret:omnibus iſtis
> Ne fallare caue:proximus ater erit

⸿Idibus alba ioui gratior agna cadit:idus quidem ouis
ANT. FAN. — nonæ uero nulli deo dicatæ ſunt quas tñ.populus Ro.
exactis regibus maxime celebrauit nonarū diem Seruili
Tullii natalē exiſtimās.Df āt idus ab iduando φ is dies
Idus uñ — diuidit menſem.Iduare.n.lingua herruſca ē diuidere.
dicuntur. — Hor.i iiii.carminū.Idus tibi ſūt agēdæ quæ dies mēſem
Luceri⁹ — ueneris mariæ findit aprilē.Alii putāt idus dictas quaſi uidus a uidēdo:φ tūc plena luna uideaf Alii hoc
Dieſpiter — eſt a ſpecie quā tunc iuno pleniſſime oſtēdit.Alii a Thuſcis hoc nomē tranſlatū uolūt:qui itē dicūt iouis
fiduciā:Nā cū iuppiter ſit lucis autor:Vnde uocaf Luceri⁹ ac dieſpiter:recte is dies itis uocaf cuius lux nō
finif cū ſolis occaſu pp pleniluniū:qđ i medio mēſis fieri ſolet.Sane idibus ioui ouis alba mactabaf dice-
baturq; idulis Feſto unde quidā idibus nomē inditū uoluerunt:Ex hac hoſtia ferūt albogalerū fieri ſoli-
tū quo diales flamines.i.iouis ſacerdotes utebanf:cui affigebaf apex uirgula oleagina.Sciēdum calēdas
nonas & idus copulādis nuptiis religioſas hoc eſt deuitādas fuiſſe autore Macrobio:φ ii dies pter nonas
feriati eſſent & feriis uim cuiquā fieri piacula foret Nonaæ aliam rationē apud eundē Macrobium lege.
⸿Omnibus iſtis:ne fallere caue proximus ater erit.Dies q ſunt poſtridie calēdas nonas idus:quos quidam
praue ac pperā ne faſtos appellāt atri inominales ſiue impediti ac religioſi ſunt hoc eſt triſti omie iſames
Atri dies — in qbus nec quoq̄ exire nec peg:e proficiſci cōſueuerunt & rem diuinā facere ac rem quampiam nouam
exordiri rēperabant quibuſq; nec iouē nec ianum nec quēq̄ ſuperū præfari fas putabāt.dictiq; ſunt allien-
ſes ac poſtriduani:quoniā Sulpi.tribunus militum ad aliā diuerſus in gallos pugnaturus quod flumen
ab urbe.xv.milibus paſſuum diſtat rē diuinā dimicandi gratia poſtridie idus feciſſe dicif poſteaq; ad aliā
cū exitio urbis fede pugnatū eſt.Qua de re cū in ſenatu uerba fierent cōplures ſenatores recordari ſeſe di-
xerūt quotiens belli gerēdi gratia res diuina poſtridie calēdas nonas idus a magiſtratu populi Ro.facta
eſſet eius belli proximo deiceps prœlio remp.male geſtā.Senatus eā rem ad pōtifices reiecit ut ipſi quod
uideretur ſtatuerent.Pontifices decreuerūt nullum his diebus ſacrificiū rectæ futurū eoſq; die neq; prœ-
Poſtri — liares neq; puros neq; comitiales eſſe.Alii poſtriduanos dies atros atq; infauſtos eſſe dicūtq; qm̄ inferis di-
duani — cati ſunt:neū nonaſū calēdarum atq; iduum dies qui principes appellanf faſti ac ſacri habeātur:ſintq; im-
paribus numeris terminati cōtraq; atri paribus terminētur.Lege Plutarchū in quæſtionib⁹.Dies atros nō
nulli cōmunes uelut ad emendationē nominis uocauerunt teſte Macrobio in quibus etiam parentare nō
licebat cum in parentationibus præfari Ianum ac Iouē neceſſe ſit:quos nominari atro die nō oportebat.
PAV. MAR. — ⸿Alba agna grandior:pinguis.⸿Cadit:imoletur.⸿Ioui:ad honorē iouis.⸿Idibus:die iduum.Quilibet
enim menſis calendas idus & nonas habet ut primi dies menſiū ſunt iunonis:ita idus ſunt iouis:& idus di-
ctæ ut inquit Varro ab eo φ hetruſci itis:uel potius φ ſabini idus dicunt aut dicunf idus quaſi uidus dein
do.u.quod eo die plena luna uideatur:aut quia iduare apud thuſcos diuidere eſt.Diuidūt enim mēſes pci-
pue nonas a calendis:uel ab hoſtia eo die ioui imolata:quā idulium appellabant:& Macro.refert nomen
hoc a thuſcis eſſe.apud quos is dies itis uocaf.Item illi interpretabanf iouis fiduciā.nā cū iouem accipiamus
lucis auctorē.Vnde & lucetiū ſalii in carminibus canunt & cretēſes τηνημερα uocāt:romāi dieſpitrem
ut dici patrē iure dies hic iouis fiducia uocaf:Cuius lux cū ſolis occaſu nō finitur.Splēdorē diei:& noctis
cōtinuat illuſtrāte luna quod ſemp plenilunio.i.in medio mēſe fieri ſolet.Diē uero qui nocturnis caret te
nebris iouis fiduciā thuſco noie uocauerūt Vñ & oēs idus iouis ferias obſuādas ſanxit antiqtas.⸿Nona
ruminonis nulli deo ſacrificatur:ideo ſub nullius numinis tutela eſſe dicuntur.Nonæ ut Varro ait:a pon

dicib⁹ qntanæ & ſeptimanæ dictæ & ab eo qđ añ diē nonā ſūt dñt aut a nona luna: cū pōtifex eo die nonā iunā obſuaret: & uiſā regi ſacrificulo indicabat. Vñ nonæ qſi nouæ lunæ initiū: aut qđ ab eo die ad idus nouē ſūt dies. Ve᷑ ut dixius ſub tutela ſūt nulli⁹ numīs: qm̄ iunōi & ioui cōes reliquūť. ⁋ Tutela nonarum caret deo: p hypallagē: hoc ē nonæ carēt tutela dei. ⁋ Proxim⁹ oib⁹ iſtis: hoc ē dies q ſeqť calēdas nonas id⁹. ⁋ Erit ater: erit īfaſt⁹. ⁋ Caue ne faiiat: ne me decipias: nā poſtridiāos dies calēdarum nonarum iduū infelices hñdos cēſuit ātiqtas ut mox dicā: dicerē rōnē calēdarum iduū & nōarum: niſi uel pueris notā quoq; ſcirē

Omen ab euentu eſt: nā roma diebus
Dāna ſub aduerſo triſtia marte tulit
Hæc mihi dcā ſemel totis hærētia faſtis
Ne ſeriem rerū ſcindere cogar: erūt.
Ecce tibi fauſtū germanice nūciat annū
Inq; meo primus carmie ianus adeſt

⁋ Ne ſeriem rerum ſcindere cogar: Hæc inquit ſemel dixiſſe uolui ne per omnes menſes repetita interſecent rerum dicendarum ordinem & confundant. ANT. FAN.

⁋ Omen ab: quod atri dies ſint ab eo quod in his euenit obſeruatum eſt: uti refert aurelianus ille uectius cum infeliciter dimicatum eſſet: ut apud Gellium eſt annalium xv. & caſſum heminiam libro hiſtoriarū ſecūdo. ccclxiii. urbis anno a Manlio & Au. poſthumo tri. pleb. actum in ſenatu quid eſſet quod intra paucos annos totiens erat afflicta res. p. perquæſiuit licynius haruſpex ex ſenat⁹ præcepto retulitq; Q. Sulpitium tri. ple. poſtridie idus quintiles contra ſenones dimicaturum ſacrificaſſe. Item ad cremeram multiſq; aliis in locis infœliciter dimicatum. Tunc pontifex iubente ſenatu ſtatuit poſtridie calendas idus & nonas dies atros habendos. Plutarchus aliam rōnem affert. inquit enim cum primi mēſium dies ſint dis ſuperis cōſecrati: ita ſequētes inferis: qbus maiores purgationibus qbuſdā utebanť: & mortuis parētabāt ſic & dies illos tris in mēſibus principes feſtos & ſtatos poſuerūt. Eos aūt qui ſequunť tris diis manibus attributos religioſos & infauſtos hñdos exiſtimarūt. Ita Plutarchus ingt. Ego tñ miror nā Fabius ſeruilius minime parentandū his diebus cēſet. quia Ioué & Ianū neceſſe eſſet inuocare: quos non licebat atris diebus noiare: idem a Theodoſio Aurelio refert: qui etiā teſtať oēs poſtridianos dies fuiſſe nuptiis inhabiles & ad omīa maiores cauendos putaſſe. ⁋ Omen: hoꝝ. ſ. dierum atroꝝ qui ſunt infauſti & ominis augurii: omen quod ab ore homīs uel a quocūq; eius geſtu: augurium uerō quod ab auibus captat. ⁋ Eſt ab euentu: ab eo quod his diebus accidit: euētus enim pro caſu poniť. Cicero in libris de diuinatione. Quid eſt inquit aliud ſors: quid fortuna: quid caſus: quid euētus niſi. cum ſic aliqd cecidit: ſic euenit: ut uel nō cadere atq; euenire: aut aliter cadere atq; euenire potuerit. ⁋ Nam Roma illis diebus poſtridianis. ſ. calendarū iduum & nonarū. ⁋ Tulit dāna triſtia: ab effectu triſtia quia tot Romani periere. ⁋ Sub aduerſo marte: ſub aduerſis hoſtiū armis: cum mars aduerſus romanis & fauens hoſti. ⁋ Hæc mihi: hanc dierum rōnem: quæ oībus ineſt menſibus: nunc in principio retulit: ne poſtea eſſet dicturus: & ob id reꝝ ordinē interrupturus. ⁋ Hæc: quæ de diebus dixi. ⁋ Hærentia totis faſtis. quæ inhærent oībus mēſibus: ſic & faſtoꝝ libris. ⁋ Ne cogar ſcindere: interrūpere. ⁋ Seriem: ordinē. Rerum erunt mihi ſemel dicta: quaſi dixerim ſemel non dicam poſtea: & uideť hoc in loco erunt habere aliquā præteriti temporis ſignificationem. cum dicat erunt dicta: quia iā dixit & dicturus nō eſt: & Lucanus inquit nec tantis cladibus autor pœnus erit. Iam longe ante fuerant clades illæ. pœnus Hānibal. Vox quidem futuri eſt: Sed ſignificatu uidetur præteritum reſpicere. Quod non ſolū nos dicimus: quia ſunt qui in nos ita dicentes inuehantur: ſed Pompo. iuriſconſul. de uerboꝝ ſignificatione ita admonet. Erit uerbū interdum etiam præteritum: nō ſolū futurū tēpus demōſtrat: cum codicilli ita cōfirmati teſtamēto fuerint: qđ in codicillis ſcriptū erit: utrū ne futuri tpis demōſtratio fiat an & pteriti. ſi añ ſcriptos codicilios qs relinquat. ⁋ Ecce: de ianuario mēſe acturus qui iano dicatus eſt: eū adeſſe ingt bono omine: Ecce o germanice ianus nūciat tibi fauſtū ānū: ſolebāt ianuarii calēdis bona omīa & auguria captari: iō inquit ianū nūciare fœlicē ānū germanico. ⁋ Et adeſt primus ī meo carmie: nā hoc prio li. de eo agēdū eſt. ANT. FAN. Series uñ

Quare dicant dies atri ex diuerſis autoribus.

IAne biceps anni tacite labentis origo
Solus de ſupis q tua terga uides
Dexter ades ducib⁹: quoꝝ ſecura labore
Ocia terra ferax: ocia pontus habet.

IAne biceps anni tacite labentis origo. Alloquitur ianum totius anni deum a quo ianuarius primus anni menſis nomen accepit. Vnde huic deo Calendis ianuariis ſacra publica celebrabantur: quem cōſtat nihil aliud eſſe q chaos cōfuſum ut ait Heſiodus ab initio unitatē hiantem patentēq; in pfundum. Ideoq; ut inquit Feſtus iano primo ſupplicabāt uelut parēti & a quo rerum omnium factum putabant initium. Eum nōnulli quadrifrontem eſſe uolunt propter annum in quattuor tempora diuiſum ſiue q is annoꝝ mundiq; ſator ut ait Marti. cōplexus ſit quattuor mundi climata. Alii bifrontem dicunt quaſi ſuperū & inferū ianitorem: uel quaſi diei dñm in quo ortus eſt & occaſus. Vnde illud eſt Horatii: Matutine pater ſeu iane libentius audis. Licet matutinus dici potuerit quia rebus incipiendis præeſſe dicitur quas frequentius matutino incipimus tēpore: ſiue quia eo tpe cōmēdaturi nos diis īmortalibus primū Ianum iuocare debemus ut præcibus noſtris ad deos aditum præſtet & ianuam. Sunt & qui bifrontem ianum fictum uolunt quia græcus fuit ut in monumentis proditum eſſe Plutarchus ſcribit in quæſtionibus cūq; in italia traieciſſet linguā ſimul & uictū mutauit Vel qa cū ianus in italia regnaret & Saturnū a Ioue pulſum excepiſſet hoſpitio ab eo edoctus uſum uineaꝝ & falcis ferū illū & rudē ante fruges cognitas uictum redegit in melius: factuſq; prudentior gemi

Ian⁹ quadrifrons.

Ianus bifrons

ano pri‑ nā faciē ꝓtuliſſe dī‑ut quæ ante quæq; poſt tergum eſſent intueref. Alii dicunt poſtq̄ Romulus & Tatius
cipia oia in fœdera cōuenerūt lano ſimulachrum duplicis frontis effectum quaſi ad duoꝝ imaginē populoꝝ. Vn̄
faciata. deū ꝑeſſe dī fœderibus faciēdis. Nōnulli ianum Dianā eſſe uolunt quæ putaf uiaꝝ dea. Alii apollinē &
Ianus āni ideo geminum ꝙ exoriēs aperiat diē occidēs claudat. Illud dubium nō eſt huic deo antiqtatē cē ſacraſſe
deus principium. Quare Varro ait iano quaſi oīum mēſium ingreſſus tenēti. xii. aras pro totidē mēſibus dedicatas. Anni aūt deum eſſe illud ꝓbat ꝙ Pli. ſcri. Ianum geminum a Numa rege dicatum eē digitis ita figuratis ut trecētoꝝ qnquagintaquinq; dieꝝ notā per ſignificationē anni tpis & æui ſe deum indicaret. Nec nos moueāt uerba Plinii qui āno tribuit dies. ccciv. tot. n. dieꝝ annus aliqñ fuit ut ſcribit Solinus regnante Numa a quo Ianum eiuſmodi dicatum accepimus. Sunt & qui ianum ab eundo dictum tradiderunt ꝙ mundus. i. cœlum ſemp eat dum in orbē uoluif & ex ſe initium faciens in ſe referf ideoq; & Eanus dictus eſt & apud Romanos ſpectabat in quatuor partes ut eius ſimulachrum aduectum. phaleris oſtēdebat. De hoc deo infra ſuis locis alia referentur. ¶ Dexter ades ducibus: Cæſaribus q autores ſunt tranqllitatis & pacis. qua teſte Suetonio terra mariq; parta ianus clauſus eſt: ut alibi dicemus.

PAVL. MAR. IAne: Ianū inuocat: cuius myſteria & mēſem relaturus eſt. De quo nos quoq; multa acturi autore utemur ꝓtextato Macrobiano q in Saturnalib' de his differit. ¶ Regionē iſtā: quæ nūc uocaf italia regno ianus obtinuit. Qui ut Iginius tradit cum cameſſe idigena terrā hāc æq; poſſidebāt: ita ut regio cameſena: oppidū Iauiculū uocaref: poſt ad ianū ſolū regnū redactū eſt. Credif geminā faciē ꝓtuliſſe: ut quæ ante quæq; poſt tergū eēnt ītueref: qd̄ ad prudētiā
Vn̄ dicif regis ſolertiāq; referēdū eſt. Mythici regnāte iano referūt oīum domos religiōe ac ſcītate fuiſſe munitas
ianus. eiq; diuīos honores eē decretos ob merita itroitus & exitus ædium eidē cōſecratos. Xenophon italicum tradidit ianū in italia diis primū tēpla feciſſe & rit' ſacroꝝ īſtituiſſe: iō in ſacris ꝑfationē meruiſſe ꝑpetuā. Phiſici eū magnis cōſecrāt argumētis diuinitatis. Sunt q ianū eundē apollinē eē: & dianā & dicāt & ī hoc uno utrūq; exprimi numē affirmēt. Et. n. ſicut Nigidi' refert apud græcos apollo colif q θυραῖος uocaf eiuſq; aras an̄ fores ſuas celebrāt ipm exitus & itroitus demōſtrātes potētē idē apud illos ἀγυιεύς dī q̄ſi uiis ꝓpoſit' urbanis illi uias q̄ ītra pomæria ſunt ἀγυιάς appellāt. Dianæ uero ut triuiæ uiaꝝ oīum idē tribuunt ꝑtātē. Apud nos ianum oīb' ꝑeſſe ianus nomē oñdit qd̄ eſt ſimile θυραῖον cum claui & uirga figuraf: q̄ſi oīum & portaꝝ cuſtos & rector uiaꝝ. Pronunciauit. Nigi. apollinē ianum eē. Dianāq; lunā: appoſita. d. līa: quæ ſæpe ī līæ decoris cā apponif: ut redif redītegraf. Ianū qdā ſolē demōſtrari uolunt. & iō geminum q̄ſi utriuſq; ianuæ cœleſtis potētē q exoriēs aꝑiat diē: occidēs claudat. Inuocarīq; primū cū alicui rei diuīa celebraf ut p eū pateat ad illū cui īmolaf acceſſus. q̄ſi ꝓces ſupplicū p portas ſuas ad deos ipe trāſmittat. Simulachꝝ ei' pleruq; fingif manu dextra. ccc. ſiniſtra. lxv. numeꝝ tenēs ad demōſtrādā āni dimēſionē q̄ ꝓcipue eſt ſolis ꝑtās. Alii mundū. i. cœlū eē uoluerūt. Ianūq; ab eundo dcm̄ qd̄ mundus ſemp eat
Comyficus in il. dū in orbē uoluif: & ex ſe initiū faciēs in ſe referf. Comyfici' etymo. li. iii. Ci. inqt nō ianū ſed eanū noiat
ethimologiaꝝ. n & ab eūdo. Apud nos in q̄tuor ptes ſpectat: ut demōſtrat ſimulachꝝ ei' phaleris aduectū. C. Baſſus in li. de diis ianū biſtontē fingi ait q̄ſi ſupeꝝ: atq; īfeꝝ ianitorē eundē q̄driformē: q̄ſi uniuerſa clymata maieſtate cōplexum. Salioꝝ carminibus antiqſſimia deus deoꝝ canif. M. meſſala. gn. Domitii in cōſulatu collega idēq; p ānos. xv. augur ita de iano īcipit: q cuncta fingit eadēq; tegit aquæ terræq; uim ac naturā grauem atq; ꝓnā in ꝓfundum dilabentē ignis atq; aīæ leuē imēſum ſublime fugientē copulauit circundato cœloq; uis cœli maxima duas diſpares colligauit. In ſacriſq; īuocamus ianum geminum. Ianum patrē. Ianū Iunonium. ianum conſiuium. ianum q̄rinum. ianum patutium. ianum cluſium geminū: qa utriuſq; ianuæ cœleſtis potentē &c. Patrē quaſi deoꝝ deum. iunonium quaſi nō ſolum mēſis ianuarii ſed oīum menſiū ingreſſus tenentē inditione autē iunonis ſunt oēs calēdæ. Varro lib. v. reꝝ diuina. ſcribit iano duodecim
Quirin' unde dī. aras pro totidē mēſib' dedicatas. Cōſiuium a cōſerēdo. i. ꝓpagine generis humani quæ a iano autore cōſerif. Quirinum q̄ſi belloꝝ potentē ab haſta quā ſabini quiri uocāt. Patutiū & Cluſiū qa bello cauſæ ei' patēt. pace claudunf: cām īferius ſubiiciemus &c. quæ de iano dicēda ſunt. Plu. de iano ſic loqf apud antiquos ianus ſiue geminus: ſiue rex fuerit dī cultū ſiiueſtrē in ciuilē redigiſſet: & iō biſrontē p̄ignutiqa alterā fecit ex altera uiuēdi forma ei' tēpiū cum duab' portis eſt apif in bello ianus. Sed hæc hactenus. ¶ Iane biceps q gemino capite figuraris. ¶ Origo anni: q̄ſi q das principium anno tuis a calēdis īcipiētī. ¶ Tacite labētis: q annus tacite labitur. & ad ipſum tēpus reſpexit: quod eſt ut ſuperius diximus mēſura motus cœli quod tacite mouef: iuxta illud tacito labētia cœlo: ſic & tpa tacite labuuf. Qui ſolus de ſupis: ſolus ex oī cœleſtium numero. ¶ Vides tua terga: q cum biceps ſis reſpicis & anteriora & poſteriora. ¶ Ades dexter propitius. ¶ Ducibus: & tyberio & germanico qui militiæ præſunt. ¶ Quoꝝ ducum. ¶ Labore: induſtria & uigilātia. ¶ Terga ferax: fertilis. ¶ Habet ocia ſecura: habet quietē & pacē ſeorſum ab omni belloꝝ cura. ¶ Pōtus: mare. ¶ Hēt ocia: pacē quia nō mō in terris: ſed ne in mari quidē bella gerunf & hoc ob pacē
Pacē Cæſa. auguſti ꝓ uniuerſū orbem. q̄ auguſti & Tyberii tpe undiq; p orbē terraꝝ fuit. Auguſt'. n. poſt ciuilia bella repreſſa poſt actiacā pugnā Antonio cleopatra nauali ꝓlio uictis ægyptum in prouinciā redegit. Iuſtoq; bello domuit dalmatiā: cātabriā: aquitaniā: pānoniam illyricum: rhetos: uīdelicos. Sallaſſos gentes alpinas. Dacos: germanos ultra albim fluuium ſummouit: ex qbus ſueuos: & ſycābros in galliā traduxit. Indos: & ſythas magnitudīe nominis ſui ad amicitiā pellexit. Parthos ſub phraarte rege cōpeſcuit: & filios dare obſides coegit. Repoſcentiq; ſigna Craſſi clade erepta: &. M. Antonii fuga ablata ſupplices parthi reſtituerunt. Armeniā & ſupiores tauricos oīs ī amicitia retinuit: arabas p æliū gallum ſubegit: æthiopas p. M. Petroniū cōtudit. Deniq; ut Trāqllus ait pace terra mariq; parta ianum q̄rinum cluſit. & Florus ī fine fere opis ſui. Seres etiā inquit habitā

teſq; ſub

reſq; ſub ipſo ſole idi romã ad auguſtũ miſere legatos cũ gẽmis & margaritis:elephãtos iter munera tra-
hẽtes itidẽ & legatos miſere ſcythæ:itaq; auguſti tpib' cõtinua toti' humani gñis aut pax fuit:aut pactio:
hæc illa:hæc qdẽ eſt illa pax auguſti tpoꝝ q̃ in ſacris lrĩs ſignificat. Orieť in dieb' ſuis iuſtitia & abundãtia
pacis cũ eo. Significat.n.illud ꝑ ſtqno cœleſtis ipſe rex uere pacificus humanã carnẽ aſſumpſit.

Dexter ades pr̃ibuſq; tuis pp̃loq; qrini
Et reſera nutu candida templa tuo.
Proſpa lux orić liguiſq; aĩmiſq; fauete
Nũc dicẽda bona ſũt bõa uerba die
Lite uacẽt aures: ĩſanaq; ꝓtinus abſint
Iurgia:differ opus liuida turba tuũ.
Cernis odoratis ut luceat ignib9 ęther.

❡Patribuſq; tuis populoq; qrini:ſenatui populoq; rom. qui Iani ac cæli benignitate ſubdiderunt pedibus ſuis ut amicus noſter inqt Garamãtas & idos aurorã & zephyrum necnõ boreãq; notũq;. ❡Et reſera nutu cãdida templa tuo. Nõ ut apte bellum ſignificẽt ſed ut calẽdis ianuarii ad rẽ diuinã populus admittať. ❡Linguiſq; animiſq; fauete:inſtẽri eſtote ſilete:nã in ſacris taciturnitas neceſſaria eſt teſte Ser. Vñ ait Pli. certis ꝓcationib' ꝓite aliquem rurſuſq; alium cuſtodẽ dari qui attendat alium ꝓponi q fauere linguis iubeat. Põtifices uero autore Donato dicere ſolebant. Fauete linguis:fauete uerbis. Vnde illud eſt ANT. FAN.

Virgilii. Ore fauete oẽs:& Feſtus ait in ſacrificiis dici. Paſcito linguã.i.coerceto contineto taceto. Decet Fauete
enĩ ciues ut apud Plutar. legimus neq; audire quicq̃ reꝝ diuinaꝝ neq; aſpicere p negligentiã:ſed uacare linguis
a cæteris mentẽq; adhibere & ab oĩ crepitu ſtrepitu ac gemitu abſtinere. Ea de re qd diuus Hiero. ꝑcipiat animiſq;
ſupſedeo recẽſere. Nec cõtrarium eſt qd ſeqť. ❡Nunc dicẽda bona ſunt bona uerba die:admonet.n. Ro-
manos ut orta luce adſint ſacrificiis:linguã coerceant:mentem adhibeant:deinde bona uerba dicant quo Fauete
niã infœlix annus portendi putabať ſiquid ſiniſtri ominis kalendis ianuariis diceref. Sciendum tñ fauere
interdum eſſe bona fari. Vnde fauentia ut ait Feſtus bonam ominationem ſignificat. ❡Differ opus liui-
da turba tuum:uel liuidam turbam accipe uel liuidam dum ueretur ne cadat a cauſa:uel nimia lucri cupi-
ditate pallentem. Horatius in ſermonibus. Quiſquis ambitione mala aut argenti pallet amore.
❡Ades dexter:ꝓpitius. ❡Pr̃ibus & popu.qrini:ſenatui & po.Ro. ❡Quirini.Romuli(ut diximus) erat.n. PAV.
& ſenat'& populus ab initio urbis a Romulo ĩſtitut':de multitudis diuiſiõe ita Plut.ait cõdita urbe. Ro- MAR.
mu.ex qb' erat ad militãdũ uigor:legiões fecit cæteros uocauit populũ.c.creauit ſenatores quos appella-
uit pr̃es:& ordinẽ ſenatũ:qd nomẽ a ſenectute eſt. Pr̃es dicti aut qd p̃roni multitudis erãt:aut qd pr̃es cæ-
teroꝝ uidebanť. P̃roni dñr a p̃rone quodã:q cũ euãdro ea loca tenuit ſtudioſus ĩopiæ plebis ſubueniẽdi.
Aut a uirtute:aut ꝓſtãtia nobilitatis:qd ueri' eſt pr̃es appellauit:ut ea nois mãſuetudie arrogãtia: & inui-
dia ꝓcul eẽt. Qui deide ſenatui aſcripti ſunt:pr̃es cõſcripti appellanť. Liui' uero ab urbe cõdita cum inqt ui- Quare tẽ
rũ haud pœniteret. Cõſilium deide uirib' parat:Centum creat ſenatores:ſiue qa is numerus ſatis erat:ſiue piũ iani
qa.C.erãt qui creari patres poſſent. Pr̃es certe ab honore.patriciiq; ꝓgenies eoꝝ appellati. Diony. aũt aly- erat clau-
carnaſeus ita inqt Romul' urbanis negociis unũ ꝓfecit. Tribub' ꝓfecit:ut ſingulæ tres eligerẽt:& curiis q̃ ſum tpe
triginta erãt:ut totidẽ addito ꝓfecto urbis. Ex hoc cẽtenario numero conſilium facit ſenatum appellauit pacis: in
aut ab ætate aut uirtute. Senatus participes:pr̃es cõſcripti Hoc igiť nunc poeta inuit. ❡Patrib' & populo bello ue-
tuis quaſi q ſunt ſub tutela tui numinis. ❡Et reſera:aperi. ❡Tuo nutu:quaſi tuo numine & auſpicio ❡Cã- ro,aptũ.
dida tẽpla:marmorea tẽpla & tua & alioꝝ deoꝝ qa tibi cæteriſq; deis eſt ĩmolãdum:nec abſurda eẽt ſnia
ſi diceremus de tẽplo iani nõ ĩtelligimã aptũ bellũ ſignificat & tũc nõ bellũ ſed pax ut erat optabať. Nu-
ma ut autor eſt Liuius ianũ ad ĩfimũ argiletũ indicẽ pacis belliq; fecit aptus:ut ĩ armis eẽ ciuitatẽ clauſus
pacatos circa ſe populos ſignificaret:bis deinde poſt numæ regnum clauſus fuit. Semel Tito manilio cõ-
ſule poſt punicum primũ ꝑfectum bellũ iterũ quod nr̃æ ætati dii dederũt ut uideremus poſt bellũ actiacũ
ab imꝑatore Cæſare auguſto pace terra maríq; parta:ergo ſi clauſus pacẽ ſignificabat & ea tunc maxima
erat arbitraret de alioꝝ deorum tẽplis intelligẽdum. Quibus pariter & iano kalẽdis ianuariis ſacrificať
ꝑſertim cum ianus ꝑſit omnibus tẽplis & ianuarum potẽs ſit quin etiã quod primũ diis tẽpla fecerit in ita-
lia ut tradit Xenophon. ❡Proſpa:de kalẽdis intelligit ianuariis & pria die anni qua in totũ annũ omia &
auguria captabanť. ❡Oritur lux ꝓſpera:dies Kalẽdarum ianuariũ quod anni caput eſt. ❡Fauete omnes:
mihi hinc exordiẽti aut. ❡Fauete alteri & linguis hoc eſt bonis uerbis. ❡Et aĩs:bona uolũtate:nã põt quis
fauere & plaudere uerbis nõ tñ animo. ❡Nunc in bona die in Kalẽdis iani. ❡Sunt dicẽda bona uerba ut
in ipſo anni principio bona fauſtaq; oia capteńť. Seruatur nunc etiã mos hic & in tota græcia & ĩ plurib' Inter litẽ
italiæ locis accedũt diluculo Kalẽdarũ pueri ad nobiliũ ianuas & qbuſdã rhithimis ſalutãt & bona uerba & iurgia
dicũt. ❡Lite nõ eſt eo die litibus aut iurgiis incũbendũ nec mala uerba proferẽda. ❡Aures uacẽt lite:ſint differẽtiã
liberæ & procul ab oĩ cõtentiõe:nã ut Cic. ĩ libris de legibus inquit. Ratio feriaꝝ & feſtorũ quietẽ litium
habet ac iurgioꝝ. Lis litis pro cõtentiõe forẽſi. Vnde & in iudicio lite cecidiſſe dicitur qui eius rei de qua
agebat cauſam amiſit. ❡Abſint protinus ĩſana iurgia:quaſi ꝓcul ſint ĩſanæ cõtẽtiones. Iurgia aliqui ami-
coꝝ & affiniũ eſſe uolũt. ſed interdũ ad forẽſem altercationẽ referri uidemus. Sene. in hercule furẽte hic
clamoſi rabioſa fori iurgia uẽdens ĩprobus iras & uerba locat. ❡Liuida turba:turba ĩuida & plena liuore turba un-
❡Differ opus tuũ:& ad liuorẽ in foro litigãtium & ad inuidẽtium maledicẽtia referri poteſt quaſi abſti- de dicať.
neas hodie a maledicẽtia qua uti ſoles turba a τάρπεω uerbo græco deduciť & ut labeoni placet & mul-
titudinis hominum perturbationem & cœtum.i.coadunationem ſignificat. ❡Cernis eo die in templis &
pro foribus templi multa odorem facientia cremabãtur. ❡Cernis ut æther:ut aer. ❡Luceat ignibus odo-
rat ĩs:ignibus in quibus aut cedrea ligna aut thura odorem emittentia cremabantur.

.N. Spica cyliſſa
ℭEt ſonet accẽſis ſpi.cy.fo.p excellẽtiã crocum dicit & aliud ſignificare nõ põt.id.n.pſtãtiſſimũ i Cilicia
naſcit ad antrũ coryciũ.Pli.pria nobilitas cilicio croco & ibi i mõte coryco.Mar.Corycio q̃ uelt aura cro
co.Hoc maiores utebant i rogis ac ſacrificiis.Sta.i ſil.odoriferos exhauſit flãma ſabæos & cilicũ meſſes.
Idẽ in eiſdẽ Tu meſſes ciliciq; arabũq; ſupabas merge rogis.Idẽ in.6.the.Necnõ aſſyriis pigueſcunt ro
bora ſucis Pallẽtiq; croco.Oui.ſnſra thura nec eufrates nec miſerat idia coſtũ.Nec fuerãt rubri cognita fi
la croci.Ara dabat fumos herbis cõtẽta ſabinis.crocũ pterea ſcri.Pli.uino mire cõgruere theatra replẽda.
uñ illud eſtProp.Vinaq; fundant plis eliſa falernis Terq;
lauet nfas ſpica cyliſſa comas.⸿Veſtibus itactis tarpeias
itur in arces:Impſonali uerbo utit ut gñalẽ actum oñdat
ut itur in antiquã ſiluã.Currit ad uocẽ iocundã.Popu.u.
ro.Klẽ.ianu.nouis cõſulib⁹ineũtib⁹magſatũ ibat in capi
toliũ ad rẽ diuinã:quã iõ ioui faciebãt q ei queãdmodũ
& iano oẽ dẽtur initiũ.Vñ illud eſt a ioue principiũ mu
ſæ.Et illud añ iouẽ ſupplex puota pcat⁹.Per itactas autẽ
ueſtes uel nouæ accipiẽde ſunt uel qđ magis placet cãdi
dæ:ut cãdidũ feſtũ cãdidat⁹celebret populus. Quare au-
Faſces cõſulum
ctor ſubiungit:& populus feſto cõcolor ipſe ſuo eſt.Hora.in ſer.Ille repotia natales alioſue dieꝝ feſtos al
batus celebret.Perſi.quis te albata rogarit.Oui.ad diẽ ſuum natalẽ.ſ.expectas ſolitum tibi moris honorẽ
Pẽdeat ex humeris ueſtis ut alba meis.Legimus & apud Sueto.in nerone funeratum fuiſſe neronẽ impen
ſa ducẽtoꝝ militum ſtragulis albis auro itextis:qb⁹uſus calendis ianuarii fuerat.⸿Iãq; noui peunt faſces:
Deſignati cõſules calẽdis ianuatis magiſtratũ inibãt ut diximus ſupra.Lucanus:iſtabatq; dies q dat noua
noia faſtis.Quiq; colit primus ducentẽ tpa ianũ:iis faſces pferri a lictorib⁹cõſueuerũt q uirgaꝝ & ſecuriũ
erãt:qm̃ uirgæ qđ mutari põt corrigunt Secures qđ emẽdari nõ põt abſcidunt.Eos quicũq; cõſules uicto
riis potiti fuerãt laureatos habuerũt teſte Plutar.Sed de his alias.Sane moris fuit aliqñ ut quẽ ordinẽ iter
rogãdi ſnias cõſul calẽdis ianuariis inſtituiſſet eum toto ãno conſeruaret ut Sueto.ſcribit.Vñ Iulius cæ
ſar cõſul cum Põpeio iuliã filiã collocaſſet pterito Craſſo eum primum rogare ſniam cœpit.A conſule
procõſul dictus eſt nõ qui pro alio cõſule ſed qui cum ptãte cõſulari extra ordinem ad puinciam aliquã
adminiſtrandam mittit:ſex tantum faſcibus cum duodecim conſulem peant.⸿Noua purpura fulget:Si
uerum eſt quod ſcriptores pbatiſſimi tradiderunt poſteaq̃ reges exacti ſunt cõſulibus fuiſſe cõceſſum ut
Sella curulis
lictores ſellam curulem cæteraq; regum inſignia retinerent:quoꝝ Macrobius & Dionyſius meminerũt:
poſſumus hoc loco trabeam accipere.Illud autẽ dubium non eſt & conſules & impatores olim uſos fuiſ
ſe purpura.Ouidius ad Græcinum conſulem.Spectarem qualis purpura te tegeret.Plutarchus in Paulo:
Aemilius ipſe ſequebatur ornatiſſimo curru inuictus purpuram auro contextam indutus.Eam tamen ut
idem ſcribit tribuni non ferebant cum cæteri magiſtratus incederent purpurati.

Et ſonet accenſis ſpica cyliſſa focis:
Flãma nitore ſuo tẽploꝝ uerberat aurũ
Et tremulũ ſũma ſpargit i æde iubar
Veſtibus intactis tarpeias itur in arces
Et ppls feſto cõcolor ipſe ſuo eſt: (get
Iãq; noui peũt faſces noua purpura ful-

PAV. MAR.
ℭEt ſonet focis accẽſis:crepitũ faciat cum adurit.⸿Spica cyliſſa:cum legerẽ hunc locũ & pſ Sabi.q tunc
Spica cyliſſa
uiuebat:& alii in me iuehebant:qm̃ de ſpica nardi uoluerim itelligi:cum ipſi de croco ex cilicia laudatiſſi
mo pueniẽti intelligẽdũ eſſe cẽſuerũt:nec aduertebãt quo in errore uerſarent:nõ.n.poeta de flore ſed de
ſpica loquit.nõ.n.dixit flos cyliſſus:ſed ſpica cyliſſa:& de nardo itelligit:de quo Pli.odoris gfa oib⁹ ma.
ior:& ſi cyliſſum nardũ nõ legas apud Pli.nõ refert.nõ n.inqt Pli.nõ naſci in cilicia nardũ:ſed in primis
laudat ſyriacũ:pxime gallicũ & creticũ.Adde q ſyria iũcta eſt cilicie:ut qđ in ſyria naſcit poſſit in ea parte
ciliciæ naſci:q̃ ſyriæ iũcta eſt.Ego aũt in ora ciliciæ ſpicã in meis manib⁹legi:& auditorib⁹meis oñdi:cum
hæc legerẽ.Præterea crocus cũ ſit magni odoris:ad odorẽ tñ nõ adurit:ſed ali⁹uſus eſt:adurũt ligna odo
ra & odoratũ gũmi:& ipſa ſpica q̃re de nardo itelligẽdũ cẽſeo:& nõ de florib⁹.⸿Flãma:q̃ fit i aris.⸿Ver
berat ſuo nitore:ſuo ſplẽdore & coruſcatiõe uerberare & lãbere uĩ.⸿Auꝝ tẽploꝝ:aureã tẽploꝝ celaturã
& parietes deauratos:& deaurata laq̃aria.⸿Et ſpargit iub.tre.tremulã coruſcationẽ & lucẽ.⸿In ſũma æde
In ſũmo tẽplo deaurato.Iubar p lucifero ponit:ut apud Vir.in.iiii.æn.It portis iubare exorto dein̄ ut Põ
peio placet:qđ ſplẽdidior ei⁹diffũdit i modũ iubæ leonis:& iubar p ſplẽdore tñ ponit:ut hic.⸿Veſtib⁹:
eo die ibat popul⁹cũ cõſulib⁹inituris mgĩatũ imolatũ ioui optio maxio i arcẽ capitolinã.⸿Itur:q̃ſi it po
Vnde dicitur
pulus cũ cõſulib⁹.⸿Veſtib⁹ita.nouis & ad eã diẽ uõ tactis.⸿In arces tar.ad tẽplũ iouis:qđ in arce tarpeia
erat.Tarpe⁹mõs ut Varrõi placet:dict⁹a tarpeia uirgĩe ueſtali:q̃ ibidẽ a ſabinis necata armis & ſepulta fu
Arx tarpeia
erat Plu.i uita romuli:iqt tarpeiã uirginẽ tarpeii filiã fuiſſe q̃ romanã arcẽ ſabinis pdidit.Dict⁹ poſtea mõs
capitolin⁹eodẽ Varro.teſte:qđ cũ i eo fũdamẽta ædis iouis foderẽt caput hũanũ iuẽtũ eſt.& ut pgit Var
Capitolium ex ea dẽ ratiõe
ro hũc ãtea mõtẽ ſaturniũ appellatũ pdiderũt:& ab eo late ſaturniã terrã:cui⁹ueſtigia ẽi Varrõis tpe mane
bãt.Saturni ſanũ:ſaturnia porta:quã iuni⁹pãdanã uocat:& poſtici muri legib⁹priuatis iſcripti Hic uero cũ
effoderẽt iouis ædis fũdamẽta iuẽto hũano capite:ab aruſpicib⁹:& pcipue hetruſcis hitũ ẽ:arcẽ illã totius
Cornelio tacito
italiæ:deĩde toti⁹ orbis futurã.ita a capite capitoliũ denoiatũ.De hoc uero Tacit⁹.xix.ſuaꝝ hiſtoriaꝝ.Vo
uerat Tarq.priſcus bello ſabio ſedẽ ioui optio maxio iecitq; fũdamẽta:ſpe tñ magis futuræ magnitudis:
quã tũc popu.Ro.cõpeteret Mox Ser.tullius adiecit aliqd.Deide Tarq.ſupb⁹ capta Sueſſa & pomeria p
hoſtiũ ſpolia fecit:& reliq̃.In rupe igr tarpeia capitolini iouis tẽplũ erat:hñs tria ſacella æq̃ cõſtructa.Iũo.
& minerua:ẽi medio iouis:huc ergo ibãt cũ populo cõſules:& poſt ſacra mgĩatũ inibãt.Et.P.R.Eſt cõco
lor ſuo feſto.ei⁹coloris cõ feſto:q̃ſi cõueniẽs ſuo feſto:nã ut religioſa dies:ita & ipſe religioſi icũbebat:& ut
dies erat feſta:ita & ipſe feſtiuus.Aut cõcolor ſuo feſto:ĩga prætextã ferebãt eiuſdẽ coloris.⸿Iamq; noui

18

lā noui lictores cū faſcib⁹ ꝓeūt & cōſules inībāt magr̄atū lā præeūt noui faſces ꝓeunt ppl̄m noui conſules: nā faſces dicimus & pro cōſulari dignitate:& pro cōſulū īſignib⁹:& pro onere. Aut dicas ꝓeūt faſces:lictores:q cū faſcib⁹ cōſules ꝑibāt:hēbat.n.cōſul.xii.lictores:quos aliq uolūt prio romulū īſtituiſſe ſiue a uulturū nūero ſiue ab etruſcis edoctū. Veꝝ Dyo.inqt Tarq.priſ.etruſcos pene domitos coegiſſe:ut inſignia regū ſuoꝝ regi ro.traderētq̄ hæc fuere.xii.ſecures.Trabea:curules:Anuli:Phaleræ:paludamēta ꝑtexta. Togæ pictæ:tunicæ palmatæ:& oīa īperii īſignia:qb⁹ īperii maieſtas eminebat:de quo ēt dixim⁹ in odis in eo loco memorē an ſupbos Tarqnii faſces dubito. Apud Macr.aūt legim⁹ Tullū hoſtiliū regem tertiū debellatis etruſcis ſellā curulē:lictores:& togā pictā atq ꝑtextā īſignia magr̄atuū etruſcoꝝ romæ:ut gererenſ īſtituiſſe. Et Sylli⁹ de his ita inqt Meoniæq dec⁹ quōdā uetulonia gētis Biſſenos hæc pria dedit ꝓcedeī faſces:& totidē iūxit tacito terrore ſecures. Hæc altas ebori decorauit honoſ curules. Et priceps tyrio ueſtē ꝑtexuit oſtro. Præeūt pria ſyllaba diphtōgū hēt:& poeta breuē fecit:ſed hoc ex ueteri græcoꝝ regl̄a apd̄ quos et īdifferēter pōiſ:ut κα ι:quā pticulā uertim⁹:& q̄ dicim⁹ eadē ſignificatiōe:& diphtōgā da cētiſed uſus & breuē facit & ſine diphtōgo ſcribit:q̄uis romæ ī marmoſ uetuſtiſſimo ita legam⁹. Senat⁹ ppl̄s q̄ roma. & q̄ eſt ibi cū diphtōgo. Seruauit aliqn̄ rōnē hāc Vir.i.3.æne. Limia q̄ laur⁹ q̄ deu:& ſiqs diceret ꝓeo hīe primā breuē ob ſequētē uocalem uehemēter erraret:nā id nō ſeruaſ a nr̄is ut æolus:æacus:æacide & aeætes. ⸿ Fulget noua purpura:ꝑtexta purpurea cōſularis:ferebāt eni cōſules ꝑtextā ut in libris de ponto in elegia ad Græcinū cōſulē deſignatū cū eēt initurus magr̄atū. Mēte tñ quæ ſola loco non exulat utar. Prætextam faſces aſpiciāq tuos. Purpura cōchilii genus eſt qd̄ florē ſicut Plynius appellat tingēdis expetitū ueſtibus in mediis faucib⁹ hēt liquoris minimi eſt in uena cādida. Purpuræ ut idē inqt Plynius alio noie pelagiæ uocāſ. Color hic pro maieſtate pueritiæ eſt. Diſtiguit ab eqte curiā. Diis aduocaſ placādis:omnēq ueſtē illumiat in triūphali miſceſ auro. Et paulo īferi⁹ purpuræ uſum ſemp fuiſſe uideo. Sed Romulo in trabea. Nā toga ꝑtexta:& latiore clauo Tullū hoſtiliū e regibus primū uſum etruſcis deuictis ſatis conſtat.

Inſignia regum ro... māoꝝ ſū... pta ab he... truſcis ui... del; tra... bea.
Anuli ſe... la curuli...
Phaleſ ꝑ... texta.
Paludam... ta
Toga pi... cta.
Tūica pa... mata.
Præco ir... ſyllis.
Purpuræ color

Et noua cōſpicuū pōdera ſētit ebur:
Colla rudes opeꝝ ꝑbēt ferieda iuuenci
Quos aluit cāpis herba phaliſca ſuis:

⸿ Et noua cōſpicuū pōdera ſentit ebur. Sellā curulem dicit qua & cōſules utebanſ & quidā alii magiſtratus:ut ſigna quoq in ſella noſſem formata curuli & totū numidæ ſculptile dētis opus. Hæc ut qbuſdā placet a curuitate pedū nomē accepit. Serui⁹ tñ a curru dictā putat q hi tātū ea uterenſ q triūphali curru iuecti fuiſſent:ſicut ēt palmata dī toga quā merebanſ hi q de hoſtib⁹ palmā reportaſſent. A. Gel.refert.C.baſſum in cōmētariis ſuis ſcriptum reliqſſe ſenatores ætate ueteꝝ q curulē magiſtratū geſſiſſent curru ſolitos honoris grā in curiam uehi in quo curru ſella erat quæ ob eā cāni curulis appellabaſ:cum alii qui magiſtrat⁹ curules nōdū cœperāt pedib⁹ in curiā irent:iuñ pedarii dicebanſ. Licet aūt currus primā ſyllabā ꝓducat curulis tñ abiecta lr̄a eam corripit. Hāc ſellā Macro.ſcribit a quo nōnulli diſſentiūt. Tullū hoſtiliū tertiū regē Romanoꝝ debellatis etruſcis primū ut romæ hēreſ īſtituiſſe:necnō & lictores togā pictā atq ꝑtextā:quæ īſignia Hetruſcorum magiſtratuū erāt. Nec nos lateat q qdā tradūt reges qdē romāos cū curru ueherenſ:hac ſella ad eminētiā uti ſolitos:exactis aūt regib⁹ cœpiſſe magiſtrat⁹ maiores ut cōſules dictatores uehi nō curru ſed tm̄ ſella curuli. ⸿ Colla rudes opeꝝ ꝑbēt feriēda iuuēci. Hi ſunt quos Donatus egregios uocat:eximebaſ.n.in ſacrificia optimū pecus e grege ut autor eſt Feſtus. Vir. mactat lectas de more bidēies. Cædebanſ aūt ioui capitolino iuuēci albi atq iniuges electi ex agro phaliſco. Ibi.n.ut Ply.ſcribit aq clytūni amnis epota boues cādidos facit. Quare rōani petebāt ide uictimas ioui capitolino mactādas. Vir. Hic albi clytūne greges & maxīa taurus uictima. Silli⁹ Et ſedet ingentē paſcēs meuania tauꝝ dona ioui. Quo ī loco ſciēdū eſt Siliū a Plinio nō differre:ea.n.pars umbriæ ubi meuania in pte Thuſciæ ponit autore Seruio:nouim⁹ aūt faliſcos eē in thuſcia & haud ꝓcul ab urbe teſte Plynio:q̄uis aliq̄t ut ait Strabo Faliſcos p ſe gentē poſuerit. Sciēdū ut Macro.docet q cū hoſtiaꝝ duo ſint gñā. Vnū in quo uolūtas dei p exta diſquiriſ. Alteꝝ in quo ſola aīa deo ſacraſ:in hiis ipſis hoſtiis uel aīalib⁹ uel cōſultoriis quædā iniuges uocabanſ.i.quæ nunq̄ domitæ ac iugo ſubditæ fuerant:quales iuuencos autor hoc tēpore ioui mactari ſolitos dicit.

ANT FAN.
Palmata toga
Pedarii ſe... natores
Egregii Iuuenci
Faliſci
Ini uges hoſtiæ

⸿ ET Cōſpicuū ebur:clara & eburna ſella curulis ex ebore eni ea erat ornata ut ex Syllio diximus Hæc altas ebori decorauit honoſ curules:& ī li.de pōto ī eadē elegia Signa quoq ī ſella noſſe formata curuli. Et totū numidæ ſculptile dētis opus:& de ebore loqſ. ſic & cōſpicuū referas ad cōſpicua & illuſtria ex ebore ſigna ī ipſa ſella:ut ī eiſdē li.ad Pōpe.cōſulē inqt. Cōſpicuū ſignis cū ꝑmet al⁹ ebur. ⸿ Sētit no.pō.qa noui magr̄at⁹ in ea ſedēt:& nō mō cōſulū:ſed ædiliū quoq ea ſella eburnea erat. ⸿ Colla mactabāſ eo die iuuēci q opis eēnt expres. Rudes opeꝝ iuuēci īdomiti q nōdū iugū tulere:neq arauere. ⸿ Præbēt colla ferienda ſecuri:ꝑbēt ſe mactādos ſacerdoti ab ara mīme refugientes:nō.n.rite imolabaſ ſi ab ara ſe ſubtraxiſſet. nā a ueterib⁹ ꝓbabaſ uictima nō claudā:nō breuioris articuli:nō q̄ arā refugeret:nō externa ſed pr̄ia. Verū cū hic de phaliſca agat.nō de externa agit.nā pr̄ia quoq dici poterat. ⸿ Quos:iuuēcos opeꝝ rudes. ⸿ Herba phaliſca:aluit ſuis cāpis:q adulti in phaſilicoꝝ cāpis romā inde agebanſ:& tā ex umbris:q̄ ex phaliſcis tauri romæ imolabanſ:& a triūphātib⁹:& a nouis cōſulib⁹:& in li.de pōto poeta de Pōpeio cōſule idē ferè inqt. Colla boues niueos certe ꝑbere ſecuri. Quos aluit cāpis herba phaliſca ſuis:& apud ueteres capitale erat bouē mactare:quē ut Ply.inqt. Sociū laboris agriq culturæ hēmus:& addidit exēpiū illi⁹ q bouem occiderit in exiliū eiecti⁹ Tanq̄ colono ſuo iterēpto Præterea & ī ægypto bos numīs uice colebaſ. ⸿ Phaliſca:a phaliſco oppido. Strabo iter oppidula etruriæ phaliſcū refert. Poſtea addit. Aliq ſane phaleiios ī thuſciæ regiōe mīme locādos eē aiunt:ſed phaliſcos p ſe gentē. Quidā ēt phaliſcos ꝓptii ſmonis ciuitatē po

PAV. MAR.
De uicti... marū ex... plotatiōe
Tauripha... liſci imo... labanſ in triūphis romano... rum

ſuere. Aliq ceaci ſimphaliſcū appellāt in uia flaminia iacentē iter ochecultū & Romā hæc illeiſed a quo ha
buerit originē dicem⁹in. 4. ⸿ Iuppiter ob maieſtatē & magnitudinē iperii romāi dicta hæcq nihil ab io-
ue e ſūmo cœlo iſpici poterat: q romāi iuris nō eēt. termiaiū eni erat iperiū prīo oriēte extrēoq occidēte.

Iuppiter arce ſua totū cū ſpectet ī orbē
Nil niſi romanum quod tueat̄ habet:
Salue feſta dies meliorq reuertere ſemp
A populo rerum digna potente coli:
Q uē tñ eſſe deū te dicā iane biformis
Nā tibi par nullū græcia numē habet
Ede ſimul cauſā cur de cæleſtib⁹ unus
Sieq q a tergo ſieq q ante uides:
Hęc ego cū ſūptis agitarē mēte tabellis
Lucidior uiſa eſt q̄ fuit ante domus:
Tūc ſacer ācipiti mirādus imagie ian⁹
Bina repēte oculis obtulit ora meis:
Extimui ſenſiq meos riguiſſe capillos:
Et gelidum ſubito frigore pectus erat
Ille tenēs baculū dextra clauēq ſiniſtra
Aedidit hos nobis ore priore ſonos:
Diſce metu poſito uates operoſe dierū
Q d'petis & uoces pcipe mēte meas:
Me chaos ātiq nā ſū reſ priſca uocabāt
Accipe q̄ longi temporis acta canam:

ANT. FAN. ⸿ IVPpiter arce ſua totū cū ſpectet in orbē. Nil niſi roma
nū qd' tueat̄ hēt. Iure romani iouē uenerant̄ cū ei⁹ fauore
uniuerſum orbē poſſideāt. Virg. in. I. æneī. certe hinc Ro
manos olim uoluētib⁹ ānis. Hinc fore ductores reuocato
a ſanguine teucri. Q ui mare q terras oī ditione tenerent
pollicit⁹. Nā tibi par nullū græcia numē hēt. Quæ deoꝝ
habit⁹ interp̄tata eſt & fabulaꝝ putat̄. uētrix atq i ipſa mē
dax hiſtoria: cuiuſq ut ait Euſe. pp̄laris & fabuloſior the-
logia eſt. Lucidior uiſa eſt: nimbo diuo ob aduentum nu-
Clauis & uirga. Iano aſſignatur. minis. ⸿ Tenens baculū dextra clauemq ſiniſtra. Placet
Macro. ianum cum claui & uirga ideo figurari. qa eſt om
niū portaꝝ cuſtos & rector uiaꝝ. Sed utrūq idoneum eſt
ianitori: baculus ad uim repellēdā: clauis ad claudendas
Chaos ac reſerādas fores Me chaos antiqui nā ſum res priſca uo
cabant: ianus teſte Macrobio ſalioꝝ antiquiſſimis carmi
nib⁹ deus deoꝝ canebat̄. credituſq eſt a nōnullis q mun
dum eſſe genitū uolūt nihil ut diximus aliud eſſe q̄ cha-
os cōfuſam & hianē ab initio unitatē ac pricipiū produ-
ctionis oīum reꝝ. Vnde illud eſt. M. Meſſalæ auguris de
hoc deo qui cuncta fingit eadēq regit aquæ terræq uim
ac naturam grauem atq p̄nā in p̄fundū dilabentē ignis
atq aiæ leuē in imēſum ſublime fugientē copulauit cir-
Ianus antiqſſimus deoꝝ cūdato cœlo Hinc ianus deoꝝ antiqſſimus dr̄. Iuuena-
lis. Dic mihi nūc queſo dic antiqſſime diuum rñdes his
iane pater. Lege Macr. in Saturnalibus qui multa de hoc
deo tradit & aperte pariter & copioſe.
PAV. MAR. ⸿ IVPpiter cū totū orbē ſpectet a ſua arce: cum oēs ter-
ras & maria p̄ſpiciat e ſummo æthere: qui illi aſſignatur:
aut ex ſexto cœleſti circulo: p qd' ei⁹ ſtella uagat̄: & quo i
loco altior eſt luna mercurio uenere: ſole & marte. ⸿ Nil
hēt qd' tueat̄: qd' reſpiciat. ⸿ Niſi romanū: nā quicqd iferius eſt romano imperio. ⸿ Salue: ſaluere iubet diem
calēdarū ipſarū. ⸿ Salue dies feſta: ſaluete calēdæ ianuariæ. Et ſemp reuertere melior: ſemp uos calēdæ p-
ſperiores redeatis. ⸿ Digna coli a populo potēte reꝝ: digna dies quā colat & celebret populus ro. qui ter-
kalēdæ ianī cæteris p̄ferēdæ. ris ipetat. ⸿ Quē: iani myſteria relaturus: duo primū a iano petit: ut dicat qui deus ſit: & cur ſolus ex omni
deoꝝ nūero biceps ſit. O iane biformis biceps. ⸿ Quē deū dicā te eē. i. quē te appellē. Nā græcia uñ nos
latini deos accepimus. ⸿ Nullū hēt numē par tibi: nullū deū hēt bicipitē: nec tot poteſtatum. ⸿ Simul ede
cām die tōnē. ⸿ Cur unus de cœleſtib⁹: cur tu ſolus ex oī cœleſtiū nūero. ⸿ Et uides qd' ſit a tergo & qd' ſit
añ. q̄ſi cur es formæ duplici: hoc eſt cur biceps ut poſteriora & anteriora uideas. ⸿ Hæc ego: dū hæc uolue
reꝫ ſecū: ſcripturus q e q d ianus iſpiraret: aduēit ip̄m numē eruditum poetā. ⸿ Cū ego agitarē mēte hæc: cū
uoluerē hæc aīo. ⸿ Sūptis tabellis: q̄s ad ſcribēdū parauerā. ⸿ Dom⁹ eſt uiſa lucidior quā fuit añ aduētum
numis facta eſt dom⁹ ſpldendior quā pri⁹ fuerat. ⸿ Tū ſacer: iā aduēit numē: & ſeſe poetæ uidendū obtulit.
⸿ Tū ianus ſacer mirādus: & uenerādus & admiratiōe p̄ſequēdus. ⸿ Ancipiti imagie: duplici forma ⸿ Ob
tulit repēte: ſubito. ⸿ Bina ora: & anteriora & poſteriora. ⸿ Oculis meis: ut bñ poſſem eum gemitū itueri.
⸿ Extimui: extimuit poeta uiſo deo: nec mirū: cū ab ipſa natura deos timeam⁹: īde eſt ut pleriq uelint deū
a [illegible] deduci qd' eſt timeo: q ab oib⁹ timeat̄. iō & Papi. inqt: Prim⁹ in orbe deos fecit timor. ⸿ Extimui
eg[illegible] amie. Et ſenſi capillos riguiſſe: q̄ſi factos hirtos: & hoc naturale eſt ut ob metū capilli rigeāt. rō-
nē a[illegible] Ariſtoteles in p̄blematib⁹. cū timor in corde ſit: ſāguis ut ſuccurrat cordi deſerit & pellē & cutē:
īde ce[illegible]te ſanguie exteriora frigeſcūt: & ſic fugato naturali calore cōtrahit̄ cutis. ex cui⁹ cōtractiōe pili ri-
gēt: ſic e[illegible] frigeſcit pectus ob metū deficiēte ſāguie: in quo eſt naturalis calor: iō hic. Et pectus erat gelidū ſu
bito frigore: ſic & apud Vir gelidus teucris p dura cucurrit oſſa tremor. ⸿ Ille: ianus. ⸿ Tenēs baculū dex-
tera: & uirgā ſiniſtra: hoc eſt illud qd' ſupi⁹ dixim⁹ ianū cū claui & uirga figurari: q̄ſi oīum & portaꝝ cuſto-
dē & rectorē uiaꝝ. ⸿ Edidit nobis hos ſonos ore priore ita locut⁹ eſt ore āteriore: & nō eo q erat a tergo:
ut meli⁹ poeta audiret. ⸿ Diſce: facit ian⁹ attētionē: ut itētior ſit poeta ad ei⁹ uerba pcipiēda. ⸿ O uates opo
ſe dieꝝ: o naſo poeta ſtudioſe tēpoꝝ: q ſcribere cupis mēſiū & dieꝝ rōnē. ⸿ Diſce poſito metu: abiecto oī
De iano ſm heſiodum timore. ⸿ Q d' petis: & q deus ſim: & cur biceps. ⸿ Et pcipe mēte uoces meas: pcipias aīo uerba mea. ⸿ Me
chaos: rñſur⁹ q̄ōni ianus refert. ſed ad primā mūdi originē: hoc eſt ad ip̄m chaos. Quod ut autor eſt Heſio-
dus: [illegible]ogonia fuit q̄dā cōfuſa ab initio unitas: quā pricipiū eē dicūt p̄ductiōis oīum reꝝ. Vñ in pricipio
meta[illegible]. Vnus erat toto naturæ uult⁹ i orbe. ⸿ Quē dixere chaos. Facit ad hoc illud Diodori de prīa homi
nū gñatiōe: quā duplicē refert. Quoſdā mūdū ingenitū fuiſſe: & [illegible]nus hoīum ab æterno: ſine ort⁹ princi-

pio ſenſiſſe. Quoſdã genitũ arbitratos:& hũiſſe hoĩes initiũ. Nã a rerũ priordio cœlũ & terrã unicã hũiſſe ideã ĩmixta eorũ natura. Exĩde diſtĩctis ĩuicẽ corpib⁹:cœpiſſe mũdũ hũc ordinẽ quẽ uidemus. Aera motũ cõtinuũ ſortitũ & igneã ptẽ ei⁹ ſupiora loca:pp leuitatẽ aiũt appetiſſe. Eadẽ cã ſolẽ:& aſtra curſus ſuos ſortita limoſũ & turbidũ hũori mixtũ eodẽ ſtetiſſe ĩ loco:pp grauitatẽ:q̃ cũ mixta eẽnt ex hũidis mare affectũ. ex durioribus terrã lutuoſã euaſiſſe. & oĩno mollẽ. Hæc primũ cũ ſolis ardore dẽſior euaſiſſet:eius ſupficie ui caloris tumefacta multis ĩ locis hũores quoſdã eẽ cõcreatos:ĩ qb⁹ putredĩes tenui cõtectæ pellicula ſint excitatæ:ut paludib⁹ & ſtagnis ægyptiacis uidem⁹ accidere:cũ frigidã terrã ſubito æſtus aeris calefacit. Euripides in menalippe cœlũ & terrã mixtã fuiſſe tradit. ſepata poſtmodũ gñaſſe ſingula. Arbores:uolatilia feras ac oẽ mortaliũ gen⁹ hactẽn⁹ ex Diodo. Thales mileſi⁹ aquã putauit rerũ eẽ pricipiũ:& hic oĩa elemẽta mũdi ipſũq; mũdũ:& q̃ ĩ eo gignunẽ exiſtere. Anaximãder nõ ex una re ſicut Thales ex hũore:ſed ex ſuis ꝓpriis pricipiis q̃ſq; res naſci putauit:q̃ rerũ pricipia ſingulaꝶ eẽ credidit ĩfinita. & ĩnũerabiles mũdos gignere. Refellit hoc Ariſtoteles:icũ dicat plures mũdos nõ eẽ neceſſe poſſe. Anaximenes oẽs rerũ cãs infinito aeri dedit. Anaxagoras rerũ oĩum effectorẽ diuinũ aĩum ſenſit. Diogenes aera dixit rerũ eſſe materiã de qua oĩa fierẽt. Sed eũ cõpotẽ diuĩæ rõnis. Archelaus de pticulis iter ſe diſſimilib⁹:qb⁹ ſingula quæq; fierẽt ita oĩa cõſtare putauit:ut ieſſe ẽt mẽtẽ diceret:q̃ corpa diſſimilla. Lillas pticulas cõiũgẽdo & diſſipãdo ageret oĩa. At Strabo inqt antiquũ de athomis dogma ſi poſſidonio credẽdũ eſt:mochi⁹ fuit hoĩs Sidonii:qui añ troianas res uixit. Dixim⁹ hæc ut facili⁹ q̃ de ſeipſo aut de pria mũdi digeſtiõe ianus refert intelligamus. qui ita loqt:ac ſi ipſe ipm chaos fuiſſet:ex eo ꝓdiiſſet:diuiſiſſet:ĩ ordĩe quoq; redegiſſet:qd̃ creditũ ẽ auctoritate cõfirmatũ. M. meſſalæ:de quo ſupi⁹ dixim⁹. Qui cũcta fingit eãdẽq; regit aquæ terræq; uim ac naturã grauẽ:atq; ꝓnã ĩ ꝓfũdũ dilabẽtẽ:ignis atq; aiæ leuẽ in imẽſũ ſublime fugiẽtẽ copulauit circũdato cœlo. Quinetiã ad rẽ facit põpeianũ illud cũ chaos definit. iii. de ſig. uer. Chaos appellat Heſiodus cõfuſam quãdã ab initio unitatẽ hiãtẽ:patẽtẽq; in ꝓfũdũ καίνειν græci nos hiare dicim⁹. Vñ ianus detracta aſpiratiõe dr̃ eo qd̃ fuerit oĩum primus. Cui primo ſupplicabãt ueluti parẽti & a quo rerũ oĩum factũ putabãt initiũ. Sed hæc hactenus. Antiq:ueteres. Vocabãt me chaos:appellabãt me eẽ cõfuſam unitatẽ uñ rerũ oĩum pricipiũ fuit. Nã ſum res priſca antiqua:& ante digeſtũ orbẽ. Accipe quã longi tpis canã acta:audias & aiaduertas:quã uetuſtiſſima facta tibi referã:& auget attẽtionẽ:& ſibi antiqtate ultima auctoritatẽ facit.

De elemẽtoꝶ diſtĩctiõe ſm uarios auctores:uidelʒ Diodori Thaletis Anaxagoꝶ Diogenis archelai heſiodi

Lucidus hic aer & quæ tria corpa reſtãt
Ignis aqua & tellus unus aceruus erat
Vt ſemel hæc rerũ ſeceſſit lite ſuarum
Inq; nouas abiit maſſa ſoluta domos:
Flãma petit cœlũ:ꝓpior loc⁹ aera cœpit
Sederunt medio terra fretũq; loco:
Tũc ego q̃ fuerã glob⁹ & ſine imagie/
In faciẽ rdii dignaq; mẽbra deo (moles
Nũc quoq; cõfuſæ qm̃ nota pua figurẽ ẽ
Ante qd̃ eſt in me poſtq; uidetẽ idẽ.
Accipe quæſitæ quæ cã ſit altera formæ
Hanc ſimul ut noris officiũq; meum:

ANT. FAN.

Lucidus hic aer & q̃ tria corpa reſtãt. Quatuor dicit elemẽta. licet ſint q rerũ naturã ĩ tria diuidũt auto. Donato terra mare ac cœlũ. Vñ illud Terẽtii. O cœlum o terra o maria neptuni. Vir. i. 4. Geor. deũ nãq; ire p oẽs terraſq; tractuſq; maris cœlũq; pfundũ. Maſſa:chaos & iutilis elemẽtoꝶ cõfuſio. Ipſe alibi:rudis ĩdigeſtaq; moles nec qcq̃ niſi põdus iers. Et ĩfra. Tũc ego q̃ fuerã glob⁹ & ſine imagie moles. in faciẽ. di. q; mẽ. deo. In mẽbra iano digna:quẽ qdã mũdũ eẽ opinati fũt teſte diuo Auguſtio. Nota pua. Antiquæ cõfuſiõis ueſtigia q̃dã ſũt duæ facies qb⁹ fit ut is cui eas cernerẽ cõtigerit pene diſcernerẽ neqat utra ãterior ſit. Eſt ãt nota mõ ſignũ ut hoc loco. mõ diſtĩctio. mõ pbrũ. Vñ illd̃ ẽ Luci. Quẽ ſcis ſcire tuas oẽs maſculaſq; notaſq.

Nota aliq̃n ſignũ. Diſtĩctio pbrum.

PAV. MAR

Lucidus:ipm chaos q̃tuor elemẽta cõfuſa & cõmixta tenebat. Hic aer lucidus:clarus & liqdus. Et tria corpa q̃ reſtãt:reliq̃ tria elemẽta. ſ. ignis aq̃ & tellus erãt unus aceruus:un⁹ cumulus:qa oĩa ſil̃ mixta erant. Aer ab ἀφὸ τοῦ ἀείρειν uerbo græco:qd̃ eſt flo ſeu ſpiro. & Pli. aſſentire uñ:cũ de elemẽtis agat aera ſpiritũ uocãs. Quatuor. n. elemẽta eẽ cõſtat. de qb⁹ Pli. ignitũ ſũmo ĩde tot ſtellaꝶ collucẽtiũ illos oculos. Proximũ ſpũs:quẽ græci nr̃iq; eodẽ uocabulo aerẽ appellant uitalẽ hũc &c. & ſubdit Cui⁹ ui ſuſpẽſã cũ q̃rto aq̃rũ elemẽto librari medio ſpacio tellurẽ:ita mutuo cõplexu diuerſitatis effici nexũ:& leuia põderib⁹ ĩhiberi:quo min⁹ euolẽt. Cõtra grauia ne ruãt ſuſpẽdi leuib⁹ in ſublime tẽdẽtib⁹. Ignis dr̃ a gignẽdo:ſeu naſcẽdo qd̃ ide oĩa naſcant̃. Naſcẽdi cã duplex ẽ ignis & aq̃. Hæc nuptiali die ĩ limĩe põebant̃. Cui⁹ rei cãs Plu. refert ĩ prob. & noua nupta attigere uidebat̃:de quo alias ide eſt illud ĩ Meta. & ab his oriunt̃ cũcta duob⁹. Aq̃ ẽt Põpe. teſte dr̃ aq̃ uluam⁹. Tellus terra ipſa ut Var. inqt a terẽdo:ide ĩ augurũ libris p ſimplex r. ſcriptũ repit̃. Vt ſemel:inqt ian⁹ poſtq̃ ab initio chaos aptũ eſt & ipſa elemẽta ipſa ſuis ĩ locis diſpoſita. Ego q̃ cõfuſus ĩ ea maſſa fuerã diuinã accepi formã & faciẽ ſũmo deo dignã. ſic priæ cõni rñdit. & qs de⁹ eẽt apuit. nã ab initio & primũ ſe oĩum fuiſſe oſtẽdit. Vt poſtq;. Hæc maſſa ſoluta:hoc ẽ ipm chaos ſolutũ & digeſtũ:& appellat maſſã & illud ĩ quo eẽt rerũ cõmixtio cõfuſa. Seceſſit lite rerũ ſuaꝶ. a diſcordia rerũ ĩ ea pugnãtiũ diuiſa & digeſta ẽ & redacta ĩ ſuã uim & naturã elemẽta. Et abiit ĩ nouas domos:nã ũqdq; p elemẽta nouã ſibi ſedẽ elegit. Flãma pe. cœ. ignis ob leuitatem ſupiora loca petiuit:ut idẽ ĩ meta. Sũmaq; locũ ſibi legit in arce. Cœlũ ut a Var. refert̃ æli⁹ ſcribit dictũ qd̃ eſt celatũ:aut a cõtrario noĩe celatũ qd̃ aptũ:& Ariſt. i. li. de cælo inqt triplex accipi ſi cœlũ ꝓ octaua ſphæra:ꝓ corpe q̃nto:& p toto uniuerſo. Loc⁹ ꝓpior:ꝓpinquior ipſi igni. Cœpit aera. & ĩ meta. ꝓxim⁹ eſt aer illi leuitate:locoq;. Terraq; & fretũ mare:hoc ẽ ipm aq̃rũ elemẽtũ. Sederũt me. lo. qa terra & aq̃ undiq; ipſo aere circũdant̃ ut auto. Ply. dixim⁹:ĩ q̃rto aq̃rũ elemẽto librari medio ſpacio tellure. Tunc eo tpe quo

De aqua & igne in ſacris.

Cœlũ unde dicit̃.

ſolutũ & digeſtũ eſt chaos. ¶ Ego ianus. ¶ Qui fuerã glob⁹: & in tãta reꝝ cõfuſiõe globat⁹: & ipſa reꝝ con

Idẽ ianus ẽ facie anteriore q eſt in poſteriore

geries. ¶ Et moles ſi. ima. q̃ſi maſſa põderoſa cõfuſa & ĩdigeſta: ſine ulla forma. ¶ Redii in faciẽ: nõ qđ tũ primũ factus: ſed qđ añ fuerã ex aceruo & cõfuſa reꝝ cõgerie ĩ diuinã formã redii. ¶ Et mẽbra di. deo: ĩ qa accepi formã & mẽbra meo magno numini cõuenientia: ſic ſe deũ deoꝝ uidet̃ oñdere: a quo cũcta habue rit initiũ nec mirũ cũ alii mũdũ eẽ ianũ exiſtimauerint ut ſupi⁹ diximus. ¶ Nũc quoq;: relatu⁹ eſt ianus & for mæ duplicis cãs: & q̃ ſint ei⁹ officia: ut ex his aptius altera cã ĩtelligat̃. ¶ Nũc quoq; nũc etiã ¶ Qm̃ pua no ta: ſignũ quoddã exiguũ. ¶ Cõfuſæ figuræ eſt ĩ mercũ in hoc ſigno cõfuſionẽ primã rep̃ſentẽ. Idẽ uidetur qđ eſt añ: & qđ eſt poſt: q̃ſi idẽ poſterior a tergo: q & ãterior & qm̃ ĩ m̃lt̃s codicib⁹ ſcriptũ eſt ruet̃ nos aliter ĩtelligam⁹: & q̃tuor hos uerſus ſil̃ iũgam⁹. ¶ Nũc quoq;: qm̃ pua nota: puũ ſignũ hui⁹ ¶ Figuræ cõfuſæ: q̃ſi pua hæc figuræ meæ cõfuſio. i. ipſa figura exigua: ex pte confuſa. ¶ T uet̃ reſpicit. ¶ Idẽ in me qđ eſt añ & qđ eſt poſt: uidet eẽ idẽ a tergo qđ eſt a pectore. ¶ Accipe: tu Naſo. ¶ Quæ ſit altera cã formæ petitæ: q̃ ſit rõ illi⁹ qđ ſecũdo loco petiueras. Vel ſi ſupior ſnia placebit dicas. ¶ Quæ ſit altera cã: ſecũda cã. ¶ Formæ petitæ: de qua q̃ſiuiſti. Fuere tñ & añ me q legerẽt. ¶ Quoniã nota pua: pua noticia ẽ meæ figuræ cõfuſæ. ¶ Sed uidet̃ ſtare nõ poſſe: qm̃ notã ad ſignũ: ad maculã ad titulos referim⁹ & hẽt primã breuẽ: qđ ſi ad co gnitionẽ referem⁹ hẽret o lõgũ: ut not⁹ nota notũ: & noticia. ¶ Vt ſil̃ noris hãc & offm̃ meũ: ut cognoſcas & formæ cãm: & q̃ ſit nr̃a ptãs. ¶ Quicqd primũ iani offm̃: qđ oia ſua manu cludant̃ & apiant̃.

ANT. FAN.

¶ Nubila: aerẽ quẽ iano. i. mũdo autore nox claudit dies apit. ¶ Vertẽdi cardis. Poeticæ. nõ. n. uertunt̃ cardĩes ſed & cœlũ & poſtes uerti dicim⁹ ſup cardines ſuos. Cũ libuit pacẽ placidis emittere terris. Liui⁹ autor eſt Numã põpili

Iani tem plũ apie bat̃ ĩ bel lo: & pace claudeba tur

u3 ad ĩfimũ argiletũ ianũ ĩdicẽ pacis ac belli feciſſe ut ap tus ĩ armis eẽ ciuitatẽ clauſus pacatos oẽs circa pp̃los ſi gnificaret. Hoc tẽplũ fuiſſe apud theatrũ Marcelli Serui⁹ ſcri. cui⁹ poſtes is cõſul apiebat q prior creatus eẽt. Vñ ait Vir. in. 7. æne. Inſignis apit ſtridẽtia limia cõſul. i. primo loco creat⁹: licet alter ſimilẽ hẽat ptãtẽ. Apiebat̃ aũt mo tis armis ut exercitib⁹ romãis in bella pfectus oẽ redit⁹ fie ret. Vel qa ferũt Romulo cũ ſabĩs pugnãte cũ in eo eſſet ut uinceret̃ calidã aquã ex eo loco ubi ædes iani ẽ erupiſſe

Ter clau ſum eſt tẽ plũ iani ſolum

q̃ fugauit exercitũ Sabioꝝ. Vñ tract⁹ mos ẽ ut pugnaturi tẽplũ apirẽnq: & in eo loco cõſtitutũ eſt: q̃ſi ad ſpẽ priſtini auxilii. Alii dicũt Tatiũ & Romulũ fœdere facto hoc tẽplũ ædificaſſe & ide ianũ duas hr̃e facies ut oñdat duoꝝ regũ cõcionẽ uel q ab bellũ ituri debẽt de pace cogitare. Eſt & alia rõ nõ cõtẽnẽda: q ad bellũ itu ri optãt reuerſionẽ: idẽ tẽplũ pace claudebat̃ uel ut itus furor coerceret̃ ut Furor ĩpi⁹ itus ſæua ſedẽs ſup ar ma & cẽtũ uictus ahenis poſt tergũ nodis fremet horridus ore cruẽto. Vl̃ ne pax diſcederet: ut pace fores obdo ne q̃ diſcedere poſſit. Ter aũt clauſũ eſt teſte Liuio regnãte Numa poſt primũ Punicũ bellũ pfectũ: & poſt bellũ Actiacũ ab ĩparore Cæſare Augu. Pace terra mariq; parta. Cæteꝝ duaꝝ portaꝝ id fuit & uo catũ eſt Belli ianua auto. Plutar. Qđ uidet̃ oñdere illud Virg. Diræ ferro & cõpagib⁹ arctis claudent̃ belli portæ: & illud ſũt gemiæ belli portæ. Sed captis phaleris oppido thuſciæ cui⁹ ſupra memim⁹ ĩuẽtũ ẽ ſimlr̃ chrũ iani cũ frõtib⁹ q̃tuor. Vñ qđ Numa cõſtituerat trãſlatũ ẽ ad foꝝ trãſitoriũ & q̃tuor portaꝝ tẽplũ cõ ſtitutũ ẽ ut Ser. ſcri. Præſidio forib⁹ cœli cũ mitib⁹ horis. Ianũ nõnulli ſolẽ eẽ tradiderũt: cui⁹ fores ſũt oriẽs & occñs: qb⁹ ian⁹ merito dr̃ p̃ſidet̃: eaſdẽ portas & horæ fuãt ut Hom. finxit. Sciẽdũ ãt ut Macr. docet hoꝝ

PAV. MAR.

ſolẽ eẽ: ex quo & q̃tuor tpa qb⁹ ãn⁹ orbis ĩplet̃ horæ uocãt̃ & q̃tuor ac uiginti horæ qb⁹ dies noxq; cõficit̃. ¶ Quicqd uides ubiq; in oĩ loco. ſ. ¶ Cœlũ mare nubila. i. ip̃m aera p quẽ uagant̃ nubila. Præterea nihil aliud ſũt nubila q̃ aer dẽſus. ¶ Terras: ſic tetigit q̃tuor elemẽta. q. d. oĩa q̃ ſũt ĩ toto uniuerſo. Sũt clauſa & patẽt nr̃a manu: qa ego oĩa claudo & apio. Hoc eſt qđ ſupi⁹ dixim⁹ q̃triformẽ fingi: q̃ſi uniuerſa clymata maieſtate cõplexũ. ¶ Me penes: ſm offm̃ ſeu ptãs: qđ p̃ſit ſolus mũdi cuſtodiæ Tertiũ qđ ipſe ſit q cœlum

Polus & axis idẽ ſunt

uertat: qđ referẽdũ eſt ad id qđ dixim⁹ alios eũ uoluiſſe mũdũ. i. cœlũ eẽ: ianũq; ab eũdo dictũ: qđ mũdus ſp eat dũ in orbẽ uoluit̃. ¶ Cuſtodia uaſti. i. magni mũdi eſt penes me unũ. Solũ q̃ſi in mea ptãte. nã penes dixit qđ magis ſignificat q̃ apud qđ oñdit Vlpian⁹ de uerb. ſig. apud te: qđ q̃rcũq; a te teneat̃ penes te qđ quodãmõ poſſidet̃ abs te. ¶ Et oẽ ius: oĩs ptãs ¶ Vertẽdi cardis: uertẽdi cœli: qđ aſſidua uertigie rotat̃ ſeu uertẽdi axis ſupra cardĩes. i. ſupra polos q duo ſũt arcti⁹ & antarctic⁹: & ab altero in alteꝝ ptẽdit̃ axis li cet axẽ aliqñ p polo accipiam⁹. ¶ Cũ libuit: q̃rta iani ptãs Pacẽ tradere qnta q bello ẽt p̃ſit de quo ẽ illđ Liuii: qđ retulim⁹. Numa ianũ belli paciſq; ĩdicẽ feciſſe. ¶ Cũ libuit: cũ placuit mihi. ¶ Emittere pacẽ placi dis tectis p placida tecta. Aut placidis tectis emittere. hoc ẽ mittere e tẽplis q paci belloq; p̃ſum. ¶ Libera: illa pax q̃ a nemĩe poſſit ĩhiberi. ¶ Ambulat ppetuas uias. i. p oĩs uias nemĩe ĩpediẽte. aliq codices hñt p tu tas uias: q̃ſi nemĩe ĩſidias uiatori ſtruẽte. ¶ Tot⁹ orbis miſcebit̃: cõfũdet̃. ¶ Letifero ſãguie: letiſera ſanguis

Officiũ iani

effuſiõe pp bella: q̃ p totũ orbẽ eẽnt. ¶ Ni rigidæ feræ: niſi duræ catenæ: ſeu duri uectes. ¶ Teneãt bella cõ dita: abſcõdita & ĩcluſa ĩ tẽplo meo: hoc ẽ niſi tẽplũ meũ eẽt clauſũ: qđ aptũ bellũ indicaret. ¶ Præſideo: ſextũ offm̃ ſeu ptãs: qđ cœli fores ſuei & p eũ eat & redeat lux. ¶ Præſideo ego forib⁹ cœli ianuis cœleſti b⁹: hoc erat qđ ſupius dicebam⁹ quoſdã ianũ ſolẽ demõſtrari uoluiſſe. & iõ geminũ: q̃ſi utriuſq; ianuæ cœ leſtis potẽtẽ: q ex oriẽs apiat diẽ occidẽs claudat. Fores enĩ cœli ſũt oriẽs & occidẽs: uñ ſol & egredit̃ & i

(terras

Quicqd ubiq; uides cœlũ mare nubila
Oia ſunt noſtra clauſa patẽtq; manu:
Me penes eſt unũ uaſti cuſtodia mũdi
Et ius uertẽdi cardinis oẽ meum eſt:
Quũ libuit pacẽ placidis emitter̃ tectis
Libera perpetuas ambulat illa uias:
Sanguĩe letifero totus miſcebit̃ orbis
Ni teneãt rigidæ cõdita bella feræ:
Præſideo forib⁹ cœli cum mitib⁹ horis
Et redit officio iuppiter ipſe meo:

gredif. Cũ horis mitib⁹. Homerus li. v. iliados horas fingit nõ min⁹ phifice: q̃ poetice cœli portas ſuare. Cũ his ergo ianus cœli portas ſuat nec abſurde ẽt dicerem⁹. Cũ horis mitib⁹: hoc eſt matutinis: & ueſp. tinisq̃ quæ mites & tẽperatæ ſunt reſpectu medianaꝝ: quæ nimis calidæ: & nocturnaꝝ: quæ frigidæ & ma. xime cum horis matutinis ſol oriaf: & ueſpertinis occidat. Et iupiter redit officio meo: meo beneficio: cum Iouem lucis auctorem ſeu diei patrẽ ſupra dixerimus iuppiter hic pro ipſa luce ſeu die accipiaf qui il. lius bñficio redeat: q̃ui cœli foribus præſidẽ ue intelligas ꝙ ſuo officio eat & redeat iuppiter.

Horæ ni. phe ſuat prás cœli ſm hoĩ.

Inde uocor ian⁹ cui cũ cereale ſacerdos
Imponit libum farraq̃ mixta ſale:
Noia ridebis mõ nãq̃ patultius idem
Et modo ſacrifico cluſius ore uocor:
Scilicet alterno uoluit rudis illa uetu.
Noie diuerſas ſignificare uices: (ſtas
Vis mea narrata ẽ cãm nũc diſce figuř
Iã tñ hãc aliqua tu quoq̃ parte uides
Ois hẽt gemias hic atq̃ hic ianua frõtes
Eq̃b⁹ hæc populũ ſpectaf at illa larẽ:
Vtq̃ ſedẽs primi ueſtri ꝑpe limia tecti
Ianitor egreſſus introitusq̃ uidet:
Sic ego proſpicio cœleſtis ianitor aulæ
Eoas partes heſperiaſq̃ ſimul.

ANT. FAN. Ianus un. de dictus

INDE uocor ianus. Ouidi⁹ qdẽ hoc loco a ianua ianũ dictũ exiſtimat. Sũt tñ q ianuæ a iano nomẽ iditũ uelint quo regnãte legim⁹ oĩum domos religiõe ac ſcitate fuiſ. ſe munitas. iõq̃ huic deo ob ei⁹ merita itroit⁹ & exit⁹ ædiũ cõſectatos. Aliis placet ianũ ab hiãdo dictũ aſpiratiõe de tracta: qm̃ ipſe eſt ut dixim⁹ chaos hians q̃dã & patẽs in ꝑ fundũ ũnitas. Aliis q̃ſi Eanũ ut diximus ꝙ mũdus ſp eat. Lege Macro. Cũ cereale ſacerdos ĩponit libũ. Libi ge. nus qđ iano tñmõ delibari ſolebat ueteres ianual appel larũt. Serui⁹ libũ inqt placẽtã eẽ q̃ farre: melle & oleo con ſtat & apta eſt ſacrificiis ut idẽ dicit. Ea libi nomẽ accepit uł a libero pře uł ꝙ libãdi cã fieret ut Varrõi placet. Noui mus aũt aliis quoq̃ reb⁹ liba cõſtare ut docet Cato & eſſe ẽt placẽtas luxurioſæ gulæ. Sed hic panis dulciari⁹ quem dixim⁹ apt⁹ ſacrificiis hẽbaf dicebaſq̃ ſeciũ ꝙ ſecaref cul. tro quẽ ut ait Feſt⁹ Seceſpitã appellabãt. Erat ãt culter fer teus oblõgus manubrio eburneo rotũdo ſolido iuncto ad capulum auro argẽtoq̃ fixo clauis æneis ære cyprio quo flamies flaminicæq̃ uirgines põtificeſq̃ ad ſacrificia utebanf. Mixtaq̃ farra ſale. Periphraſis molæ far eni ro tũ & ſale ſparſũ uocaf Mola: ꝙ eo mollito hoſtiæ aſpgũ tur. diq̃ mola ſalſa. Martialis. Cõſpſi ſalſaſq̃ molas & thuris aceruos. Pli. Nec min⁹ ꝑpitii erãt mola ſalſa ſupplicãtib⁹. Idẽ Numa iſtituit deos fruge colere & mola ſalſa ſupplicare atq̃ ut autor eſt Hemia far torre re q̃ toſtũ cibo ſalubri⁹ eẽt ſtatuẽdo nõ eẽ puꝝ ad rẽ diuinã niſi toſtũ. Moia ut inqt Serui⁹ & frõs uictimæ & foci aſpgebanf & cultri fiebatq̃ de horna fruge & horno ſale. Noia ridebis mõ nãq̃ patultius idem. Et mõ ſacrifico clauſius ore uocor. Ianus teſte Macr. iuocabaf in ſacris ianus gemin⁹. ianus pf. ianus iuno ni⁹. ianus cõſiui⁹. ianus qrinus. ianus patulti⁹ & clauſi⁹. Gemin⁹ ꝙ ꝑſit utriq̃ cœli ianuæ. Př q̃ſi deoꝝ de⁹. Iu. noni⁹ ꝙ nõ ſolũ mẽſis ianuarii: ſed oĩum mẽſiũ igreſſus teneat Cõſiui⁹ a cõſerẽdo. i. ꝑpagiẽ hũani gñis q̃ a iano autoř cõſenſ. Quirin⁹ q̃ſi belloꝝ potẽs ab haſta quã Sabini q̃rinũ uocãt. Patulti⁹ ſiue patuti⁹ qa bello cãæ ei⁹ patẽt. Clauſi⁹ ſiue cluſi⁹ qa pace claudũf. Vis mea narrata ẽ Rhetorica exornatio quã Cic. trãſmu tatiõe appellat. Ois hẽt gemias hic atq̃ hic ianua frõtes. Altetã q̃ egrediẽtib⁹ ſiue egreſſuris ſeſe offert. Vñ ian⁹ q ianuis ꝑſidet merito duas facies gerit: quis nõ diſplicet illa Plutar. tõq ianũ ait cũ ferrũ & ſilue. ſtrẽ cultũ i urbanũ ciuileq̃ mutaſſet fictũ biſfrõtẽ ꝙ altetã ex altera formã diſpõnẽq̃ reddiderit. Sane frõs nõ ſolũ de pte capitis ſed de aliis quoq̃ reb⁹ dr̃ut hoc loco: Oui. alibi. A frõte poiẽtes cælicolæ clariq̃ fu. INDE cur ianus dictus: & cui cũ libũ offerẽ qb⁹ appelleř noib⁹. Inde: ex eo: qđ (os poſuere penates. ianuis ꝑſum. Vocor ianus: ab ipſis ianuis. Cui cũ ſacerdos ĩponit libũ: cũ offert libũ. Cereale: a Cere re: qđ ex cerealib⁹ reb⁹ fiat. aliq eni dicũt libũ eẽ gen⁹ panis. Cato admixtionẽ quãdã eẽ oñdit. & libũ Var. rone teſte appellaf ꝙ primũ libaref. Et farra mixta ſale: hoc eſt molã ipſã. Nã mola Põpeio teſte uocaf far toſtũ: & ſale ſparſũ: ꝙ eo mollito hoſtiæ aſpgunf. & Var. inqt ex mola. i. ex ſale & farre mollito. Tradit Verri⁹ ut Pli. refert ꝑpłm Ro. farre tñ e frumẽto trecẽtis ãnis uſũ. & Dioñ. Inqt: ut nos græci: hordeũ uetu ſtiſſimã frugẽ putãtes hordei: primitias in ſacris damus uſlas: eas uocãtes. Ita romãi ꝑcioſiſſimũ ueruſtiſſi. mũq̃ fructũ far putãtes eẽ ſacrificia oĩa ignea ab eo icipiũt. Ridebis tu noia: mihi. i. ĩpoſita: & q̃ hũiliora ſũt mea dignitate. Nãq̃ mõ ore ſacrifico ore ſacerdotis ſacra faciẽtis. Vocor patuti⁹ a parẽdo. Et idẽ uocor cluſi⁹ a claudẽdo. dixim⁹ eni in ſacris iuocari ianũ patutiũ & ianũ cluſiũ: cãm Macro. refert de irre ptiõe ſabioꝝ p portã & iani auxilio: de quo iferi⁹ dicem⁹ cũ ẽt ab ipſo repetaf. Scillcet: q̃re ita appellat⁹ ſitut alterno noie altemũ quoq̃ officiũ: oñderet. Scilicet: certe. Illa rudis uetuſtas: ſimplex & impolita. Voluit alterno noie: noie alternatim: hoc eſt p uices repetito: cũ nũc patutiũ: nũc cluſiũ diceret ſignifica re diuerſas uices cõtrarias: officii alternatiõe: cũ p uices nũc claudã nũc aperiã. Vis mea: multiplicẽ ſuã ptãtẽ ianus rettulit: iã figuræ duplicis cãm refert & a ſiñi arguẽs eã oñdit: ꝑſertim a ianuis: qb⁹ ꝑeſt una q̃q̃ ianua hẽt duas frõtes: quaꝝ altera q foris ſũt reſpicit: altera q ĩtus idẽ facit ianitor in limie ſedẽs. Sic ipẽ ia nitor ut cæli portas ſuet: orientem ſit & occidẽtẽ reſpicere neceſſe: qđ niſi bicipiti forma facere nõ poterat. Eſt narrata: eſt expoſita tibi. Vis mea: ptãs & officiũ meũ Diſce nũc cãm figuræ: cur biceps ſim. Tñ tu quoq̃ iã uides hãc: itelligere debes hãc cãm. Aliq̃ pteq̃ iã multa narraui ex qb⁹ pcipere potes cur bi ceps ſim. Ois ianua hẽt gemias frõtes hic atq̃ hic: duas hẽt frõtes ianuæ: exteriorẽ & iteriorẽ. ianuas p ſorib⁹ accipiamus: quæ claudunf & apiunf. E qb⁹: ianuaꝝ frontib⁹. Hæc: exterior ſcilicet Spectat po. pulũ: quaſi reſpicit eos q foris ſunt. At illa altera frons q̃ iterior eſt. Spectat larẽ: ea q̃ in lare: hoc eſt q̃ do

Ianual

Libum.

Secium Seceſpita

Mola

Iani noĩa in ſacris

Frons

PAV. MAR.

Vñ dicit mola ſal. ſa & quo modo fie bat.

tni ſunt.de lare & larib⁹ dicemus in ſecũdo. ¶ Et ut ueſter ianitorq́ ianuas ædiũ ueſtrarũ ſuat. ¶ Sedẽs pro pe limia primi tecti:ſedẽs in primo ĩgreſſu. ¶ Videt egreſſus & itroit⁹:uidet exitũ & ĩgreſſum: & obſeruat ingredientes & exeũtes. ¶ Sic ego ianitor cœleſtis aulæ:q́ ſeruo utrãq; cœli ianuã. ¶ Perſpicio partes eoas obſeruo partes orientis. ¶ Et heſperias regiones occidentis:ab heſpero rege:ſiue ab heſpero ſtella.

Ora uides hecates ĩ tres uertẽtia partes
Seruet ut in ternas cõpita ſecta uias:
Et mihi ne flexu ceruicis tẽpora perdã
Cernere non moto corpore bina licet.
Dixerat & uultu ſi plura reqrere uellẽ
Difficilẽ mihi ſe nõ fore pactus erat:
Sũpſi aĩum grateſq; deo nõ territ⁹ egi
Verbaq; ſũ ſpectãs pauca locut⁹ humũ
Dic age frigorib⁹ q̃re nou⁹ ĩcipit ãnus.
Qui melius per uer incipiendus erat:
Oĩa tũc florẽt.tũc eſt noua tp̃is ætas

ANT. MANC.

Diana triceps

¶ ORA uides hecates in tres uergentia partes. Diana triuiis p̃eſſe dĩ:unde fingit̃ triceps.ut Tergeminãq; hecatẽ tria uirginis ora dianæ. Vel q̃a ipſa in cœlo eſt luna in nemorib⁹ diana:in inferis p̃ſerpina:ut Ecce p̃cul ternis hecate uariata figuris exorit̃. Cõſueuerũt aũt ruſtici p triuia & quadriuia ululare ac flebile quoddã in honorẽ dianæ canere ad reddendã cereris imitationẽ quæ raptã p̃ſerpinã

Triuia

in triuiis clamore reqrebat. Vñ tractũ exiſtimãt ut diana triuiis p̃eſſe dicat̃:a qb⁹ uii autor eſt Varro triuia dicta eſt ubi poni cõſueuit ut idẽ teſtat̃ in oppidis græcis. Licet ſic dicta ẽt putet̃ q luna in cœlo trib⁹ uiis moueat̃ in altitudinẽ.latitudinẽ:lõgitudinẽq;.p̃eſt aũt Diana non ſolũ triuiis ſed & uiis reſte Feſto. Vñ eius ſimulachrum iuuenile fingebat̃:qm̃ ea ætas fortis eſt ad tolerãdã uiã. Hecate autore Seruio numẽ eſt trium ptãtum:ipſa enim eſt Diana.

Hecate

Luna Proſerpina.ſed hiis ſubiiciunt̃ & aliæ. Vñ Hecatẽ dictã uolunt qđ centũ.i.infinitas hẽat ptãtes. Alii qđ Pro

Cur ãnus hyemi ñ uere incipiat

ſerpina centũ uictimis placet̃ ut cõſtituit Menelaus:uel qđ centũ ãnos errare faciat ĩſepultos. Euſebius. Lunã Hecatẽ dictã refert ob uarias eius corpis figuras quas a diſtãtia ſolis accipit eãdẽq; arcũ hẽre qđ dolores part⁹ acuti ſint. ¶ Dic age frigorib⁹ q̃re nouus ĩcipit ãnus. ¶ Qui meli⁹ p uer ĩcipiẽdus erat. Quærit cur hyeme ac nõ uere ãnus ĩcipiat cũ uere oĩa floreãt & renouent̃ leta & pulchra ſit Venus ut Inqt Macro. Vireãt arua ſegetib⁹ prata herbis arbores foliis. Quã ob cãm ut ſcribit Laerti⁹ ſm Pythagoricã diſtinctionem ætatis hũanæ ueri pueritia accõmodat̃ ſicuti æſtati adoleſcẽtia autũno iuuẽta.hyemi ſenectus. Vñ annus uere poti⁹ q̃ hyeme incipiẽdus uidebat̃. Accedit ad hoc q origo mũdi ac tẽporũ ſm aliquos una cum uere fuit:ut non alios prima creſcentis origine mundi illuxiſſe dies aliumue habuiſſe tenorem crediderim. Quid q uiridis color ueri dicatus eſt:ut æſtati roſeus:hyemi uenetus.albus autũno.

ANT. MANC.

¶ ORA uides:arguit ab exẽplo Dianæ:quæ q̃a in triuiis colebat̃ & triuia dicta.& tricipitẽ eẽ finxerunt:nã ut ſupius diximus. Dianæ ipſi ut triuiæ uiarũ oĩum tribuũt ptãtẽ. Præterea & triplex eſt illi cum triplici ptãte nomẽ:nã Diana in nemorib⁹.luna in cœlo.p̃ſerpina in erebo dicta:inde eſt illud Virgilii. Cœloq;

De noib⁹ & ſacris dianæ

ereboq; potentẽ.ruſuſq; illi triplicẽ ptãtẽ aſſignãt in terra.aere.& igni.Inde tricipitẽ quoq; fingũt. Quin ẽt & hecatẽ uocatũt nõ mõ a triplici ſed a multiplici ptãte.nã hecato cẽtũ ſignificat:ſiue ita appellata eſt: q centũ uictimis placet̃:ut cõſtituiſſe dr̃ Menelaus:inde hecatombẽ dicimus ſacrificiũ centũ uictimarũ:aut q centũ ãnos faciat errare ĩſepultos. Sed ut uaria ptãs:ita & ſimulachra ſunt ipſi⁹ hecates ex uaria materia: quæ refert Porphyri⁹ in libro rñſorũ p uerba ipſi⁹ Quale mihi facias ſimlachrũ aduerte docebo. Silueſtri cape nata loco atq; abſynthia circũponito:tũ totũ celato:& pigito mures. Qui ſoleant habitare domos: pulcherrime ſunto. Hæc ornamẽta atq; aĩo gratiſſima nr̃o. Tu myrrãthus:ſtyracẽ.ipſorũq; cruorẽ. Cum territo pariter murũ ſacra deſup ĩde. Verba canæ tot uero adhibe mureſq; repone. Quot mihi tu eẽ uides formas:tũ ſumito iauũ. Exq; ei⁹ trũco uaginã aptato:piaſq; Tũc effunde p̃ces ſimulachro:& debita ſolue uota hæc ſi facias p ſomnũ meq; uidebis. Tu uides ora hecates uult⁹ dianæ. ¶ Vergẽtia:quaſi ſeſe uertẽtia. ¶ In tres ptes:nã cũ triceps ſit.in tres ptes ſeſe uertit. ¶ Vt ſuet:ipſa hecate:ſeu diana triuia. ¶ Cõpita ſecta: diuiſa. ¶ In ternas uias:in ipſa triuia:cõpita dicta a plrib⁹ ſimul uiis cõpetẽtib⁹:ut ſũt triuia & quadriuia & ſilia. ¶ Et mihi licet cernere bina.ſectare ĩ duas ptes:ſicut triuiæ licet iternas ¶ Nõ moto corpe:ſine motu & iclinatiõe corpis. ¶ Ne pdã tp̃a flexu ceruicis:ne cõuerſiõe & iclinatiõe ceruicis fruſtra tp̃s cõterã. Et.n. apud ueteres nulla grauior hẽbat̃ iactura:quã tp̃is pditio. ¶ Dixerat:iam Ianus cãm formæ bicipitis. ¶ Et erat pactus uultu q̃ſi ãnuerat & nutu mihi pmiſerat. ¶ Se nõ fore:nõ futurũ. ¶ Mihi difficilẽ:ſed facilẽ. Si uellẽ plura reqrere.ſiqd aliud uellẽ ab eo ſciſcitari in quo dubitarẽ. ¶ Sũpſi aĩum:q̃ſi iã euanuit metus & audẽtior fact⁹ ſum ¶ Et nõ territ⁹:ſicut ab initio:cũ uẽit numẽ.ſed iã audẽs ¶ Egi grates deo:egi iano grãs

Vñ dicit̃ frigus.

agere grates poeticũ eſt poti⁹ q̃ oratoriũ. ¶ Et ſpectans humũ:ſũ locut⁹ pauca uerba:hæc pauca locut⁹ ſum: hñs oculos humi defixos:& id cũ fixos in Ianũ oculos hẽre nõ poſſet.nõ.n.hũana acies tantã ferre diuinitatẽ põt:aut dubitãtis & cogitãtis ſimul geſtũ de quo primũ q̃reret. ¶ Dic age:q̃rit nunc poeta q̃ rõ eſt q ãnus poti⁹ icipiat ab hyemali tp̃e q̃ a uerno.uidet̃ eni magis ãni pricipio uernũ tp̃s q̃ hyemale cõuenire p̃ſertim cũ uerno tp̃e oĩa renouari uideant̃:& ipſa tp̃a:& ipſa tellus:quæ nouã ueſtem reſumit:amplificatq; poeta hanc uerni tp̃is deſcriptionẽ. ¶ Dic age o Iane. Quare qua rõne. ¶ Annus nouus ĩcipit a frigorib⁹. nouitas.hoc eſt ipſa renouatio & ãni principiũ a brumali & frigido tp̃e incipiat. Frigus a frigẽdo ſ.rigere a φραιτοω uerbo græco deducit̃ qđ eſt horreo. ¶ Qui ãnus meli⁹ erat icipiẽdus p uer:meli⁹ a uerno tẽpore habuiſſet initiũ. ¶ Ver:a græco eſt dr̃ eni εαρ.& εαρινοσ uernus.additq; huic rõnẽ poeta. ¶ Tũc i uerno tp̃e. ¶ Oĩa florẽt:& herbæ & frutices & arbores reſumpto naturali humore florent. ¶ Tunc:ero tempore. Eſt noua ætas temporis:quaſi tunc & tempus ipſum renouatur & renouate cætera facit.

Et noua de grauido palmite gēma tu(met
Et mō formatis operiť frondibus arbor
Prodit & in ſūmū ſemis herba ſolum.
Et tepidū uolucres cōcētib⁹aera mulcēt
Ludit & in pratis luxuriatq̧ pecus:
Tūc blandi ſoles:ignotaq̧ ꝓdit irundo
Et luteum celſa ſub trabe figit opus:
Tūc patiť cult⁹ager & renouať aratro
Hæc āni nouitas iure uocāda fuit:
Q uæſierā multis:nō multis ille morat⁹
Contulit in uerſus ſic ſua uerba duos:
Brūa noui pria ē ueteriſq̧ nouiſſia ſolis
Principiū capiūt phœbus & ānus idē

ANT. FAN.

Gēma in uite

¶ET Noua de grauido palmite gēma tumet.Ply.autor eſt dici in uite gēmā cū ibi ceſpitē facit añ q̄ faci at incōcauo oculos & cacumie ipſo germē:de hac Cic.exiſtit tanq̄ ad articulos ſarmētoꝝ ea q̄ gēma dř. Hoc uocabulo in uitib⁹utimur p metaphorā.Q uiti.Neceſſitate ruſtici dicūt gēmā in uitib⁹.Quid.n.dice rēt aliud.ſane palmites ꝓprie de uitib⁹dicim⁹ut Stat⁹humi palmes uiduas deſiderat ulmos.Id nomē teſte Feſto a palma deduciť qđ in modū palmaꝝ hūanaꝝ uirgulas q̄ſi digitos edūt.¶ Et luteū celſa ſub trabe figit opus.Ipſe alibi de hirūdine ſub trabib⁹cunas ſectaq̧ pua facit.Hāc āťignotā dicit ꝙ uñ ueniat dubiteť

Brumā

¶Bruma noui pria eſt ueteriſq̧ nouiſſima ſolis. Tēpus a bruma ad brumā dū ſol redit uocať ānus ut ait Var.Placuit aūt ānū a bruma icipe q̄a dieꝝ breuitate nomē accepit autore Feſto:qa ſol ueluti ſenio cōfectus & ad capricornū atq̧ iferiores delapſus circulos ad altiores icipit remeare & q̄ſi enaſci.Vñ ſol nouus ꝓprie dř autore Seruio octauo calēdas ianuarii.Plutar.In qōnib⁹ Numā inqt ianuario iter mēſes pricipatū dediſſe ac pricipiū āni ſūpſiſſe naturæ q̄tū ad nos attinet cōſentaneū.Q uāuis.n.eoꝝ q̄ in circulo circūferunť nihil ſit uř primū natura uř extremū.optie tñ lege factū inqt ut poſt hybernū tropicū ān⁹ ichoeť:cū naturale quodāmō hmōi pricipiū ſitquo lucis tp̄s nobis augeť & tenebraꝝ ac noctis minuiť:& princeps ipſe ac toti⁹ſubſtātiæ fluxæ autor ꝓpi⁹accedit.Eſt āt bruma ea ps hyemis:quā ſol cōficit ad hybernū tropicū: q̄uis iterdū uocabulo abutamur.Fuit olim nōnullis religio añ brumā aliqđ negociū aggredi decreſcētib⁹ uidelicet dieb⁹:cū exiſtimarēt nō poſſe fieri ut id recte ꝓcederet q a Terētio irrideť.Nos tibi lector cādide cōſiliū dam⁹ ut ſi forte idib⁹decēbris ad te q̄ſpiā uenerit debitū ſoluturus nō expectes ut ſol ad nos redire incipiat ſed cōfeſtim accipiēs quicqd dať nomē exuas creditoris.

Nouarū as opiniones.

PAV. MAR.

¶ET Noua gēma:nouus uitis oculus ita hic accipiť:ut apud Virg.Turgēt in palmite gēmæ ¶ Tumet de palmite grauido:q iā plenus eſt naturali humore:uel p trāſlationē a grauidis parientib⁹:ex eo ꝙ turgentes gēmas pares pariant & iſen⁹in.4.li.Nūc timido gēmas cortice palmes agit.Palmites.n.aliq eē uolūt uitiū capita.Pōpei⁹tñ inqt:palmites uitiū ſarmēta appellanť:q in modū palmaꝝ hūanaꝝ uirgulas q̄ſi digitos edūt.¶ Et mō uerno quoq̧ tpe.¶ Arbor opiť:tegiť ſeu coopiť.¶ Frōdib⁹formatis:q̄ſi ſuā formā reſumētib⁹:ſeu natis ſub forma naturali:aliq legūt formatis uitib⁹:q̄ formanť ipſa ſupputatione ab initio ueris.de quo Ply.hæ uites tōſura ānua coercenť.¶ Arbor dixit qa ulmis adiūgunť.Vir.Vlmiſq̧ adiūgere uites & ꝓpīs aliis in locis:de quo Ply.in cāpano agro ꝓpīs nubūt.Et herba ſemis:q a ſemie ꝓcedit.¶ Prodit in ſūmū ſolū:exit in telluris ſūmitatē qa tūc ſegetes & cæteræ herbæ emergūt.ſic ēt in 4.Nūc herbæ rupta tellure cacumia tollūt.Et uolucres lætæ iā uerno tpe:& ad nidificādū paratæ.¶ Mulcēt.demulcere & delinire uidenť:uelut hūanas aures.Aera tepidū:aera uernū hyemali tepidiorē & tēperatiorē.¶ Cōcētibus:uaria cātuū ſuauitate.¶ Et pecus ipſa aīalia effigie hūana carentia.¶ Ludit:iocať.In pratis & luxuriat laſciuit uel ad amoris ſtimulos referas.¶ Tūc:uerno tpe ¶ Blādi ſoles:lenes & tēpati:& nos ad ſuos radios allicientes ¶ Et hyrūdo ignota ꝓdit:i āptū exit qa tūc redit.Ignota qa nō ſciť uñ uēiat:aut quo ſeceſſerit Ply.tñ inqt abire hyrūdies in mōtana aphricæ ſecutas mōtiū receſſus:īuētaſq̧ ibi nudas & deplumes.Ariſt.aūt li.7.de aīalib⁹ait hyrūdies in hyeme uel latere in arboꝝ cōcauitatib⁹uel ſe ad loca calida trāſferre.¶ Et figit:cōponit.Opus luteū:nidus ex luto.¶ Sub celſa trabe:ſub altis domoꝝ trabib⁹in ipſis laq̄arib⁹.Vñ & Gellio Toxi⁹cœli fili⁹luteī ædificii īuētor placet exēplo ſūpto ab hyrūdinū nidis.¶ Tūc ager patiť cult⁹:qa congruū illud tp̄s ad excolēdū agrū.¶ Et renouať aratro:nā aratro ꝓſcidiť & Ply.inqt tepidiorib⁹ locis a bruma ꝓſcidi arua oportet.frigidiorib⁹ab æqnoctio uerno idē a moderato & aliis aſſeriť ager ut Var.inqt dř qđ in eo aliqd agať.Q uiti.a græco detorq̄t.græ.n.αγρος dř.¶ Iure hæc uocāda fuit āni nouitas:merito ab ea q̄ dicta ſunt appellari debuit illud āni pricipiū.¶ Q uæſierā m:tis:lōga āplificatiōe uerboꝝ uſus a iano q̄ſierā cur nō eēt ea āni renouatio.¶ Ille:ianus.¶ Nō multis morat⁹:nō me multis uerbis i mora detinēs.¶ Cōtulit ſua uerba i duos uerſus:ſuā ſniam & rei rōnē duob⁹tm̄ uerſib⁹explicuit.¶ Bruma:rōnem aſfert ianus in bruma ſolarē curſū termīari:& renouari ſic ab ipſa ſolaris curſus renouatōe renouari ānū:qui ad ipſi⁹ſolis curſū īſtitut⁹eſt.& ſiqs q̄reretur nō idē in æſtiuo ſolſtitio:cū ēt curſus ſolis termīari uideať: & ſol ab ultio gradu cācri i capricornū redire icipiat.Rñdeť.Aun⁹ex dieb⁹cōſtat.Dies nihil aliud ē niſi ſolis lumē ad cui⁹curſū creſcit & decreſcit.Quod deficere icipit:ichoate nō dř.Q đ aūt creſcit pricipiū hēt incremēti ut cū decreſcit detrimēti.Dies poſt hyemale ſolſtitiū:cū ſol curſū ꝓtrahere icipit maiores eē icipiūt.ergo ab ipſo icremēti pricipio iure pricipiū ānus capit:nō ab ipſo ſolſtitio æſtiuo:cū dies decreſcere icipiūt.Plutar.de hoc diſſerit ꝓblemate.xviii.& poſt aliqs opiones inqt.Sed uidetne Numa Pōpilius magis cōſentaneū naturæ:q̄tū ad nos attinet pricipiū āni ſūpſiſſe.oino.n.eoꝝ q̄ in circulo circūferunť:nihil eſt:qđ natura aut extremū ſit aut primū.¶ Sed lōge factū ut alii aliud ſtatuār āni pricipiū. Optie uero qui poſt hybernū tropicū ānū inchoāt:cū ſol finē ulteri⁹ꝓgrediēdi faciat rurſus ad nos ſe recipit:ſit.n.naturale quodāmō modi pricipiū quo & lucis tp̄s augeť.tenebraꝝ uero & noctis diminuiť.priceps deniq̧ & toti

Toxeus i uētor luteī ædificii.

De ſolſtitio

us ſubſtätiæ fluxæ autor ꝓpius accedit.⸿ Bruma eſt prima noui ſolis.hyemale tꝑus eſt primũ ſolis:qſi hyemali tpe exacto curſu ſol nouus redire īcipit.nouus qa renouare curſum incipit.rediēs a capricorno ī cancrũ:bruma a breuitate dieꝝ dicta tꝑus illud eſt cum breuiores dies ſunt.Et ut florētinus priceps oñdit ab octauo calēdaꝝ decēbriũ:uſqꝫ ad nonum calē.ianuariaꝝ celebranť feſta brumalia.Et ueteris ſolis nouiſſima:ultima ſolis cũ curſum pficit hoc dicit in bruma ſol curſũ pficit & renouat.⸿ Phœbus & ãnus capiũt idē pricipiũ:ſolis curſus & ãni idē eſt pricipiũ.

Poſtea mirabar cur nõ ſine litibus eſſet
 Prima dies:cãm percipe ianus ait:
Tēpora cõmiſi naſcētia rebus agendis
 Totus ab auſpicio ne foret ãnus iners
Quiſqꝫ ſuas artes ob idē delibat agēdo
 Nec pluſq̃ ſolitum teſtificatur opus:
Mox ego:cur(q̃uis alioꝝ numia placē)
 Iane tibi primũ thura merumqꝫ fero:
Vt poſſis aditũ per me q limina ſeruo
 At quoſcũqꝫ uoles inqt habere deos:
At cur læta tuis dicunť uerba calendis:
 Et damus alternas:accipimuſqꝫ ꝓces:
Tũ de⁹icũbēs baclo:quē dextra gerbat
 Omina principüs(inquit)incē ſolēt:
Ad primã uocē timidas aduertitis aureſ
 Et primũ uiſam cõſulit augur auem:

ANT. FAN.

Sacrificia turi ianũ & ioue pſari ſolebant. Cur læta uerba dicebanť calendis ianuarii Veteres aliqd aggreſſuri quod ſauſtum fœlixqꝫ ſit dicebant Omen Auguꝝ ſignã aduerſa

⸿POSTEA mirabar.cur nõ ſine litib⁹ eſſet. Prima dies. Delibabat unuſqſqꝫ artem ſuã calendis ianuarii nõ lucri gra ſed auſpicii.Columella:ita ũ ut agricolæ ipſis calendis Ianuariis auſpicãdi cauſa oē genus opis inſtaurarent. Agitabãt ergo cauſidici pricuiã aliquã ſuaꝝ litiũ ut ſolitũ opus teſtificarenť.& aperirēt ſuæ artis pfeſſionē:ne cũ oĩa principiis ineſſe ſoleãt ſi prima ãni die occiſi eēnt:uiderenť ſibi totius ãni inertiã auſpicari.Sciendũ litis noīe oēm actionē ſignificari ſiue in rem ſiue in pſonã. Eſt aũt poſt ea hoc loco nõ una dictio ſed ꝓpoſitio & ꝓnomen ne claudicet uerſus.⸿ Cur q̃uis alioꝝ numina placē iane tibi primũ thura merũqꝫ fero.Maiores noſtri diis īmortalib⁹rem diuinã facturi ianũ & iouē præfari ſolebant.Ioui enim ut diximus oē debeť initium.ianus aũt inuocari aſolebať q ianuis ꝑeſt humanis ꝑcib⁹:ut ad cæteros deos aditũ ꝑſtaret & ianuã.Hunc qdē ſcripſerunt primũ in italia diis rēpla feciſſe & ritus inſtituiſſe ſacroꝝ:ideoqꝫ in ſacrificiis ꝑfationē meruiſſe ꝑpetuã.Martia. Te primũ pia thura rogēt:te uoce ſalutēt Purpura te fœlix te colat oīs honos:iuocari ēt ueſtã oīb⁹ſacrificiis qdã tradiderũt:qa nullũ ſacrificiũ ſine igne eſt.⸿ At cur læta.tuis dñr uerba calēdis.Ply.Cur enĩ primũ ãni incipiētis diem lætis precationib⁹inuicē fauſtũ ominamur:Cautũ erat apud Romanos:ne qđ mali ominis uerbũ calēdis ianuariis efferreť.Siqd.n.ſiniſtro omine auditũ eēt īfœlicē ãnũ portēdere putabať qđ idem & priuatim dieb⁹natalib⁹obſeruabãt.Hinc eſt qđ meuius quidã ut ſcri. Porphyrio poſt abſorpiũ patrimoniũ calēdis ianuariis ī capitolia clara uoce optauit ut.L.milia nũmoꝝ æris alieni hēret.Cũqꝫ admirat⁹qdã quæſiuiſſet qđ ſibi uellet qui tã ſolēni die optaret incõmodũ.Meuius non eſt inqt cur mirens octingēta.n.milia debeo.Diuus Hieronymus autor eſt nullũ eē toto ãno ꝑter calēdas ianuarias diē quo nõ afflicti ſupplicio e noſtris quingētis martyres numerenť.⸿ Ad primã uocē timidas aduertitis aures:ueteres teſte Donato aliqd aggreſſuri qđ fauſtũ fœlix ſit dicebãt ut omen ita dicēdo ſuſciperēt.Eſt aũt omen ut eidem autori placet qđ ore dī.Quod nomē & Varro & Feſtus ab ore deductũ oſtēdunt:quoꝝ Feſtus omen inqt quaſi oremen dictũ quod fit ore auguriũ nõ auib⁹ alioue mõ. Quãuis nõ ſolũ oris ſed mētis etiã ſit omen autore Nonio.Vnde a ſacrificãtibus dicebať.Bona habete oĩa. Scire aũt debemus augures e quoꝝ ritu autor ꝓbat hoc loco omina ineſſe principiis ut plurimũ uel ex auium cantu uel ex uolatu augurari ſolitos.Cicero ad.A.Cecinã nõ.n.ex aliis uolatu nec e cantu ſiniſtro oſcinis ut in noſtra diſciplina eſt tibi auguror ſi diuerſa ſignoꝝ genera obſeruabant:ex cœlo:ex auibus:ex tripudiis:ex quadripidibus:ex diris.Sed dum per aues futura ſcrutari uelliēt ad primũ auis cantũ aures auenebant:uel ex aue quæ prima templi fines ingreſſa fuiſſet augurium captabãt.Templum apello deſignatas lituo æthereas regiones.Timidas aũt aures dicit:quod uereantur.augures ne malum offeraſ augurium.

PAV. MAR.

Agonus deus q ꝑeſt rebus agendis

⸿Poſtea:q̃rit cur prima dies nõ uacaret cõtētione & certamie:& ſuplus cõtrariũ dixiſſe uideť.Lite uacent aures:iſtanaqꝫ ꝑtinus abſint.Iurgia.Sed illud referť ad cõtētiones forēſes:& amicoꝝ iurgia:& maledicētiã ſu doꝝ.hoc aũt ad artis demõſtrationē:& deliberationē:q̃ũ ex iani uerbi colligi põt.De more.n. erat calēdis ianuariis certare demõſtratiõe artis:quã qſqꝫ ꝓfiteri potuiſſet ut bono oie ꝓpoſitio & ꝓnomē:nã ſi aduerbiũ facis:nõ ſtaret uerſus.⸿ Mirabar:qſi cũ admiratiõe q̃rebã.⸿ Cur prima dies:ãni.ſ.⸿ Nõ eēt ſine litib⁹:ſine ulla cõtētiõe.⸿ ianus ait pcipe cãm:itelligas & pcipias rõnē q̃re id fiat.⸿ T patrõnē nũc affert ianus:quã iã explicauim⁹.⸿ Ego cõmiſi tpa naſcētia:hoc eſt ipſoꝝ tēpoꝝ pricipia.⸿ Reb⁹agēdis:demõſtratiõi & deliberatiõi reꝝ agēdaꝝ.Deus q agēdis reb⁹ꝑeſt agonus dī:unde agoniũ & agonalia. Sed de his paulo iferi⁹ ⸿ Ne tot⁹ãnus foret Iners:ne inertia cõſumereť ãnus:ſed arte ſolertia & īduſtria.Auſpicio ob auſpiciũ:hoc eſt auguriũ a primo die captatũ.Sed auſpiciũ ad auiũ aſpectũ:auguriũ ad auiũ garriũ referť. ⸿ Quiſqꝫ:unuſqſqꝫ.⸿ Ob idē:hoc eſt ut fauſtũ:fœlixqꝫ omē & auſpiciũ ab initio captet.⸿ Prælibat ſuas artes:ꝑguſtat:& certat:ꝑmõſtrat artes:quas ꝓfiteri põt.⸿ Agēdo:aliqd faciēdo & certãdo.⸿ Nec teſtificať pluſq̃ opus ſolitũ:nec ei⁹īdicat:aut pollicet:quã qđ ſolit⁹eſt ⸿ Mox ego:nunc aliud q̃rit:cur cũ alicui deo res diuĩa fiat primũ iano ſacrificaſ.⸿ Mox:ſtatim poſt iani uerba.⸿ Ego:dico.⸿ Cur fero tibi iane primũ thura:& meꝝ:cur ego primũ tibi ſacrificio thura & meꝝ offerēs.⸿ Quãuis placē alioꝝ numĩa:q̃uis alios deos placatur⁹ſum:& illis ſacrificatur⁹.⸿ Vt p hoc etiã:qđ ſupius auctore ꝑtextato Macrobio dixim⁹ianũ īuocari primũ cũ alicui deo res diuĩa celebraſ:ut p eũ pateat ad illũ cui imoleť acceſus q̃ſi ꝑces ſupplicũ p

portas ſuas ad deos ipſe trāſmittat inqt ianus. Vt poſſis habere aditū:ideo mihi thura & meū offers:ut ꝓcibus tuis accedere poſſis. Ad quoſcūq; uoles deos p me:opa mea. Qui ſuo limiaq; ſum ianitor cœli & ſuo deoꝝ limia. At cur læta:qrit aliud nūc poeta.cur iani calēdis lætis utamur uerbis:& uti & ſupius: Nūc dicēda bona ſūt uerba die. Ad cur dicunſ uerba læta tuis calēdis:cur prio die tui mēſis dicam⁹ uiciſſim bōa & læta uerba. Et damus & accipim⁹ alternas ꝓces:icū alternatim ꝓcamur & optam⁹:ut nobis bñ ſit:& alter alteꝝ ſalutam⁹:oramuſq; deos:ut fauſtū & fœlicē ānū tribuāt:& duo ſūt q̄ petiit:cur læta uerba dicātur:& cur deuſ alternæ ꝓces. Tūc de⁹ tñdet ianus cām eē captationē omis & augurii:ꝓterea de alternis ꝓcib⁹ inqt qa aptæ deoꝝ ædes faciūt ut dii quoq; aptis aurib⁹ eas audiāt. Tūc deus ianus. Incūbēs baculo:inixus baculo quo ſupi⁹ dixim⁹ figurari. Inqt dixit. Oia ſolēt eē pricipiis:initio reꝝ agēdarū ſolēt oia:& auguria captari:ſic ēt ab āni pricipio q̄ ſi bona ſūt ſequaſ fauſt⁹ ānus:& Vale.maxi.inqt i principio de iſtitutis antiqs. Apud antiquos nō ſolū publice:ſed ēt priuatim nihil gerebaſ:niſi auſpicio pri⁹ ſū ptoquo ex more nuptiis nūc haruſpices iterponūtung quāuis auſpicia petere deſierit:ipſo tñ noie ueteris cōſuetudis uſurpanſ. Aduertitis aures timidas:dubias de augurio & omie.bonū ne an malū futuꝝ ſit. Ad primā uocē:& ad prima hoīum uerba uel uocē quācūq;:& ad id qd p aues oſcinas accipiſ referre potes. Et augur:ſacerdos qa auguribus præeſt erat enim collegiū augurū romæ:ſed unde īſtitutū dicemus in ſecūdo.Cōſulit autē primū uiſam obſeruat aues & conſulit quāprimū uidet:in ea.n. eſt auſpicii pōdus & hoc ad aues præpetes reſerēdū.Aues enim oſcines cātu:ꝑpetes uolatu futura prænunciant.

Cur læta dicanſ & alternæ ſint ꝓces

ANT. FAN.

(ducas
Tēpla patēt.aureſq; deū nec ligua ca/
Cōcipit ulla ꝓces:dictaq; pondus hñt
Deſierat ianus:nec longa ſilentia feci:
Sed tetigi uerbis ultima uerba meis:
Quid uſt palma ſibi rugoſaq; carica di(xi
Et data ſub niueo cōdita mella cado
Omē ait:cauſa eſt:ut res ſapor ille ſeqt̄
Et pagat cœptū dulcis ut annus iter.

TEMpla patēt aureſq; deū.Nō cadūt i irritū ꝓces nſæ ad deos īmortales:icū fiāt calēdis ianuariis:& īſit tūc uerbis omē & pōdus. Quid uult palma ſibi rugoſaq; carica:Mos fuit apud romanos calēdis ianuariis largiri amicis caricas mella & palmulas i omē ſuauitatis totius āni. Vñ illud eſt Martia.Aurea porrigiſ iani cariota calendis Sed tñ hoc munus paupis eē ſolet. Sūt āt palmaꝝ multa genera ut inqt Plynius. qbus cariotæ quas & cariotides dicimus cibo & ſucco uberrimæ ſunt:qre ex iis ꝓcipua uina fiebāt iniqua capiti:unde cariotis nomē inditū καρα enim eſt caput unde & gargara dicta ſūt capita ſiue cacumina montis idæ & aries a græcis Nec nos lateat palmā modo fructū mō arborē dici Var.Nucē iuglādem & palmulā & ficū ſabinā q̄to citius ꝓmas:iucundiore utare q̄ uetuſtate ficus fit pallidior:palmula carioſior & nux aridior.Ply.depēdēt alia pediculis ut pira:alia racemis ut uuæ palmæ.Idē haꝝ arboꝝ generi folia nō decidūt oleæ:lauro:palmæ.Hāc arborē placuit maioribus nſis ſignū eſſe uictoriæ:qd ut inqt Plutar.ingeniū eius ligni eſt ut urgētib⁹ ꝓmētibuſq; nō cædat Si.n.maximū pōdus palmæ ligno īponas:ita ut pæne ſuſtineri nequeat:nō deorſum palmā cædit:ſed ſurſum nitiſ:& aduerſus pōdus reſurgit. Hui⁹ fructibus q dactili appellanſ nomē īpoſitū eſt a forma oblōga & i medio dorſi quēdā quaſi nodū aſſumēre q digito ſimiles uideātur.Carica autē fici genus eſt qd quidā dictū a caria ſuſpicantur cui ꝓuinciæ Caras augurioꝝ inuētor nomē dedit .Nā(ut ait Strabo)Antiochia ad meandrū ſita:quæ ad cariā ptinet regionē multā hēt ex utraq; fluminis parte totā fertilē & caricā multā ferētē:quā antiochiā & triphylon uocāt.Cauēdū aūt ne(qd me puero quoſdā memini docuiſſe)putemus caricā eē aridā ficū. Quāuis.n.nō negemus arere caricā atq; ut cætera ficoꝝ genera rugoſam fieri & ſeruari:tñ ꝓprie caricā eē dicimus fici genus.Ply.Syria i ficoꝝ genere hēt caricas & minores ei⁹ generis quæ cottana uocāt.Idē inuentū.M.apitii fico carica ſagiatis ac ſacietate necatis repēte mulſi potu dato.Accipimus aūt hoc loco a ſpecie genus:hoc eſt p caricā oia ficuū genera:quæ cū mēſe Ianuario nō niſi aridæ ac rugoſæ habeātur:factū eſt ut quidē exiſtimauerint caricas eē aridas ficus. Quid q nōnulli Bononiæ tradiderūt caricā etiā eſſe palmæ fructū ꝓpter illud Ouidii.Hic nux hic mixta eſt rugoſis carica palmis.Credētes ſignificari dactylos e palmæ arboris ramo pēdētes,cū palma eo loco pro fructu accipi debeat. Et data ſub niueo condita mella cado.Cadus proprie eſt uas uinariū hic pro uaſculo accipiſ quo mella cōduntur.Erat autē cādidum ut feſto cōgueret quēadmodū & ueſtes romanoꝝ:de quibus ait ſupra.Et populus feſto concolor ipſe ſuo eſt.

Donandi mos apd Romanos calen ianua.palmarū genera

Palma ꝓ fructu & arbor palma ſignū uictoriæ

Dactili

Carica

Error Bononiēſis

PAV. MAR.

PATēt tēpla:deoꝝ ædes calēdia ianuariis apte ſūt:& iano duce:q apit & claudit. Et aures deū patēt: qa paratæ ſunt ad audiēdas ꝓces:& uota ſuſcipiēda & hoc referſ ad illud ſm damus alternas ꝓces.Nec lingua cōcipit caducas ꝓces:q̄ſi nō effundūtur ꝓces fruſtra:icū irritæ ſint nūquā nec uanæ:nā a diis audiunſ. Cōcipit dixit:cū mēte cōcipiātur & lingua ꝓnūcienſ ꝓces. Et uerba:ipſæ ꝓces. Habēt pōdus:ſortiūtur effectū:nā a diis audiūtur & exaudiunſ. Deſierat:qrit qua rōne:iſdē calēdis tā ſuaues fructus offerāſ Mittebanſ.n.amcis palmaꝝ poma.q̄ cariotæ ſeu cariotides appellāntur.Caricæ & mella i omē futuræ ſuauitatis ineūtis āni.Martia.i diſticis.Aurea porrigiſ iani cariota calēdis.ſed tñ hoc munus paupis eſſe ſolet. & alibi hoc liniſ luto iani cariota calēdis.Quā fert cū paruo ſordibus aſſe cliēs.& i ſiluis Papyrinis:& latēte palma ꝓgrādes cariotides cadebāt:& Ouidi⁹ i.ix.meta. Hic nux:hic mixta eſt rugoſis carica palmis ꝓ palmaꝝ fructib⁹:hoc eſt cariotis ipſis. Ianus deſierat.loq.ſ.qa iā tacebat. Nec feci lōga ſilētia:qa ſtatim locut⁹ ſū.Sed tetigi ultima uerba iani.ſ. Verbis meis:nā ſtatī cū ille deſiit ego ſubſequt⁹ ſūdixi. Quid uult ſibi palma:q̄ū qd ſibi uolūt palmaꝝ fruct⁹ q tuis calēdis offerūſ de palmis & fructib⁹ eaꝝ agit Ply.li.13 Palma etiā uictorib⁹ dicata ē,de quo dixim⁹ in odis Hora.auto.gellio & Ariſt.& Plu.Et rugoſa:carica:ca

De palma & eius fructu.

ricas iter ficus Ply.refert:& Iulius polux genus eē ficuū dicit:ſed multi ꝑ ficub' ſiccis accipiūt:& lō rugoſa carica dicit.⸿ Et mella.data oblata.⸿ Cōdita ſub niueo cado:q̄ cōdita erūt ſub quocūq; uaſe cādido ſiue nouo:nā cadus uas uinariū eſt.⸿ Omē:fauſtū hæc i omē mitti ian' inqt.⸿ Ait eā eſt omē:omis rō.⸿ Vt il le ſapor ſequat res ꝑ hypallagē ut res i totū ānū ſucceſſuræ ſequāt ſaporē illū reꝝ dulciū:ut illæ dulces:ſic oīa ſint ꝑ totū ānū dulcia.⸿ Et ut dulcis ānus q dulce pricipiū habuit.Seq̄t iter cœptū qd' icepit a dulcib'.

Dl'cia cur dent:uideo:ſtipis adiice cām
Pars mihi de feſto ne labat ulla tuo:
Riſit:& o quā te fallunt tua ſæcula dixit
Qui ſtipe mel ſūpta dulcius eē putas.
Vix ego ſaturno queq̄ regnāte uidebā
Cuius nō animo dulcia lucra forent:
Tpe creuit amor:q nūc ē ſūmus hn̄di:
Vix ultra quo iā progrediat:habet:
Pluris opes nūc ſunt:q̄ priſci tpis ānis:
Dū popl's paup dū noua Roma fuit:
Dū caſa martigenā capiebat pua qrinū
Et dabat exiguū flumis ulua toꝝ:
Iuppiter anguſta uix tot⁹ ſtabat i æde.
Inq; iouis dextra fictile fulmen erat:

ANT. FAN. Stips donabantur calēdis ianuarii. Stips unde ſtipendiū ſtipulari. Stipatores

⸿ STipis adiice cām.ſtipē quoq; qua multi nihil dulci' arbitrātur prio āni die donare mos fuit.Sue.i Caligula: Stetitq; i ueſtibulo ædiū calēdis ianuariis ad capiādas ſtipes:q̄s plēis aū cū manib' ac ſinū oīs gn̄is turba fūdebat. Eſt āt Stips aut ꝑ feſto nūmus ſignatū un̄ ſtipēdiū nomē accepit qm̄ ut ait Var.æs ſtipē dicebāt.Inde quoq; ortū ē uerbū ſtipulari cū ſpōdet pecūiæ:& ſtipator nomē.Sūt āt ſtipatores cuſtodes corpis:qb' a ſtipe q̄ accipiebāt:nomē inditū putātitdē & lattōes a maiorib' dicebātur.⸿ Pluris opes nūc ſunt q̄ priſci tpis annis.Repellit pauptas deoꝝ munus:q̄ nihil ē tuti':& nihil i ꝑcio eſt niſi ꝑciū:ac tāti ē opulētia:ut recte dictū illd uideat.O ciues ciues:q̄rēda pecunia primū eſt:uirtus poſt nūmos.⸿ Dū caſa martigenā capiebat parua qrinū.Bū addit martigenā:cur.n.e cæſaribus ædes latericæ nō ſufficiāt:cū paruo tugurio Romulus Marte genitus tegeretur.⸿ Fictile fulmen:nō aureum ſed e creta fictum.

PAV. MAR.

⸿ DVLcia.intellecta dulciū eā.q̄rit nūc ſtipis rōnē.⸿ Video cur dent dulcia.iīelligo cur cariodites caricæ mella dent.⸿ Adiice cām ſtipis:adde his rōnem:cur ſtipem eo quoq; die offerāt.Ne ulla pars de feſto tuo:ne qd eoꝝ:q̄ tuis calēdis agunt.⸿ Labet mihi:excidat a me.labet labo labas & breuis ē pria.⸿ Hoc dicit ne qd me lateat eoꝝ q̄ ad tuū diē ptinēt.Et.n.apd' ueteres calēdis ianuariis ſtrēna dari accipiq; ſolebat:id ēt & aliis diebus mēſis factitatū:Tyberi' tn̄ Cæſar.Tráqllo teſte īhibuit ſtrēnaꝝ cōmertiū:ne ultra calēdas ianuarias exerceret.Strēna mun' ipm̄ appellatū ē:dabant tn̄ nūmi:iō hic ſtipis dixit.Stipē Pōpe.inqt eē nūmū ſignatū: teſtimōio ē:& de eo qd' dat ſtipēdiū militi:& cū ſpōdet pecūia qd' ſtipulari dīq aūt prim' ſtipē fecerit:ſi u nūmū ſignauerit iferi' dicem'.⸿ Riſit:& id arguit ian' dulciora eē ſtipis mūera quā mellis.Veꝝ ei' nūc ſermo deſcēdit uſq; ad ſextū.xxx.uerſū:inqt ab regno uſq; ſaturni:fuiſſe hoīes lucri cupidos:& auiditatē tpe creuiſſe:Laudat tn̄ antiquā pauptatē:dānatq; & opulētiā & luxuriā:ſed poſtq̄ auctū eſſet impiū:& facti ditiores hoīes aurea fiūt & ꝑcioſa:q̄ pri' erāt uilia tēpla ēt deoꝝ:& uti ab antiqs æra in omē dabant ita nūc auꝝ dat:i quo certe meli' eſt omē.⸿ Riſit:ian' cū ita rogaret.Et dixit o q̄ fallūt te tua ſæcula:q̄tū decipiūt te tua tpa.Qui putas mel eē dulci' ſūpta ſtipe magis eē mel dulce quā ſit nūmus.⸿ Vix ego ſaturno.ſaturn' cū iano pariter regnauit de quo paulo iferi' dicem':& ut auctor ē Mac.Romāi ædē ſaturni ærariū eſſe uoluerūt:qd' ipe quo icoluit italiā fert i ei' finib' nullū furtū eē cōmiſſū aut q̄a ſub ipo nihil erat cuiuſq̄ priuatū:ut apud eū locaret pecūia cōmunis:ſub quo fuiſſēt eūctis uniuerſa cōmūia.Hoc igr̄ i loco ian' uult dicere:licet ſub ſaturno oīa eēnt cōmūia:& nihil priuari tn̄.Vix ego uidebā queq̄:aliquē.⸿ Regnāte ſaturno:cū i terris ſaturn' regnaret.⸿ Cui' aio nō forēt:nō eēnt ⸿ Dulcia lucra:q̄ſi q uoluptatē ex lucro nō cōcipet ſic ēt & eēt lucri ſtudioſus:& hoc quo ad priuata.⸿ Tpe:nūc i cupiditatē mortaliū inuehit:qd' eo uētū eſt:ut nullus ſit auaritiæ modus.⸿ Amor hn̄di imoderata lucri cupido:& i meta.Et amor ſceleratus' hn̄di.⸿ Creuit tpe.paulatī ꝑ ipa tpa.⸿ Qui:tamor.Nūc eſt ſūmus.q̄ſi q ita creuit:ut maior fieri nō poſſit.⸿ Vix hēt iā quo ultra ꝑgrediat:adeo eōualuit ipa auiditas:ut ulteri' ꝑgredi:aut aliqd ulteri' addi mime poſſit.

⸿ Pluris opes:pluris qdē hoc tpe eſtimant diuitiæ q̄ ab initio urbis cū ipe cōditor & cæteri modice.& in pauptate uiuerēt.⸿ Nūc:hoc tpe.⸿ Opes:diuitiæ.⸿ Sūt pluris:q̄ſi pluris eſtimātur & i maiore ꝑcio hn̄tur ⸿ Quā ānis priſci tpis:quā exiſtimarent priſcis tpib' ab ātiqs.⸿ Dū fuit ppl's paup:q nūc īhiarūt diuitiis. ⸿ Dū noua roma fuit:dū illi uiuebāt q romā cōdiderent:nā a paupibus cōdita:& q luxuriæ reꝝ & auaritiæ hoſtes eēnt paup a pauca pecūia dicit.⸿ Dū parua caſa exiguū tuguriolū.⸿ Capiebat.recipiebat.⸿ Quirinū:Romulū.⸿ Martigena:marte genitus hoc dū Ro.paruū tuguriū incolebat etiā urbe cōdita.Modico .n.cōtentus fuit:nā ubi populū in curias diuiſit agrū.ut Diony.refert.xxx.partes diuidēs æquales ſuā cuiq; ſorte curiæ tribuit:tātū ipe excipiēs:quātū ad ſacrificia:tēplaq; ſatis eēt nihil ſibi relinquēs.⸿ Et herba fluminis:fluuialis ſeu paluſtris ulua aut alga.⸿ Dabat exiguū torū:& recte torū a tortis herbis:nō.n.i puluinarib':& i molib':ſed i toris aſpiorib' & duriuſculis recubebat.Iuppiter:nō modo i hūanis rebus:ſed in diuinis uigebat ipſa pauptas:cū dii quoq; modico cōtenti eſſent.Iuppiter:iouis effigies.⸿ Vix ſtabat:ſtare erectus poterat.⸿ Totus in anguſta æde:in arcto & anguſto templo:parua.n.erat ædes ut recte collocari uix poſſet ſimulachrū.⸿ Et i dextra iouis erat fulmē fictile:creteū a figulis effictū & ut fictile fulmen ita fictilis eſſe credat imago.Quin ēt & parui ꝑcii oīa ad ſacrificia pagēda:de quo Diony.ēt de Romulo ſmonē habēs.Erat inqt ſactoꝝ:cōium particeps uir nō mō hmōi ſapiæ gr̄a laudari dign':ſed uictimaꝝ ēt qb' deos coli ſtatuit utilitate:Quaꝝ plurimæ ꝑmāſerūt uſq; ad ætatē nr̄am:ſed nō oēs qdē ueuſto pactæ ritu.

De ſtrena & ſtipe

De rebus inſtitutis a romulo etiam ſacris

ANT. FAN.

¶FRONdibus ornabant quæ nūc capitolia gēmis: de capitolii origine uenuſtate ac maieſtate ſuo loco dicemus nūc illud cōſtet tātū auri tantū lapillorꝫ ac cæſarib⁹ in ornatū capitolii fuiſſe collatū: ut iure dicere mūdi arcē ac toti⁹ orbis tellarꝫ caput. ¶ Paſcebatq̃ ſuas ipſe ſenator oues: nō erat ꝑbro ſenatorib⁹ oues paſcere & arare ſed laudi qđ bene paſcere ſm Catonē eſſet certiſſimus: Vidi in ſacris larib⁹ cœnas diis appoſitas ſup mēſis ligneis i uetuſtis caſtris & fictilib⁹ hordeaceas pultes & liba & ſatta & fructuū quorūdā primitias: aliaq̃ multa ſumptu facili & ab iſolētia oi libera q̃ſtus & agrū male colere ꝑbrū cēſoriū duceret.

23

Frōdib⁹ ornabāt q̄ nūc capitolia gēmis
Paſcebatq̃ ſuas ipſe ſenator oues:
Nec pudor i ſtipula placidā cœpiſſe q(tē)
Et fœnū capiti ſuppoſuiſſe fuit:
Iura dabat pplis poſito mō ꝑtor aratro
Et leuis argenti lamina crimen erat
At poſtq̄ fortūa loci caput extulit hui⁹
Et tetigit ſūmos uertice Roma deos
Creuerūt & opes & opū furioſa cupido
Et cū poſſideāt plurima plura petūt:
Quæreꝛ ut aſſumāt: aſſūpta reqreꝛ cer(tāt)

In agris ergo tunc erant ſenatores ut ait Cicero. & ipſorꝫ manibus impatorum teſte Ply. colebātur agri gaudente terra uomere laureato & triumphali aratore. Itaq̃ ruſticæ tribus laudatiſſimæ in ciuitate habebātur. Vrbanæ uero in quas trāſferri ignominia eſſet deſidiæ ꝑbro. ¶ Nec pudor in ſtipula placidā cœpiſſe quietē. Quies maiorum ac ſomnus in ſtramētis erat: Iuuenalis Siluestrē mōtana torum cū ſterneret uxor Frondibus & culmo uicinarūq̃ ferarū pellibus. ¶ Fænum capiti ſuppoſuiſſe. Fœno ueteres pro tomento utebantur & milites pro uexillo. Idem & cornupetarum boum cornibus apponi cōſueuit ut occurrentes cauerent quoniā ex repletione & ſacietate boues inſoleſcunt: item equi aſini & homines ut Sophocles ſcripſit: Ex quo. M. Craſſum fœnum in cornu habere dixerunt: quem tanq̄ iniuriatum pſequētiſſimum fugiebāt cui Cæſar qui ei reſtitit fœnum dicitur detraxiſſe. ¶ Et leuis argenti lamina crimen erat. Valerius Maxi. ſcribit Fabritiū cenſorē ſenatu mouiſſe Corneliū rufinū pinde ac malo exēplo luxurioſū q̄ decē pōdo uaſa argētea cōparaſſet. Vnde illud eſt Iuuenalis: Argēti uaſcula puri: ſed q̄ fabriti⁹ cēſor notet. Idē ēt ſtatuit ut ne bellice qdē impatores plus q̄ paterā & ſalinū argēteū haberēt qn & ſpartacus autore Ply. interdixit caſtris ſuis ne qs aurū aut argentū hēret. Sciēdū laminā differre a bractea qm bractea eſt tenuis & ut plurimū ex auro argētoue. Lamia uero craſſiore quouis gñe metallorꝫ.

Fœni uſus apd ueteres ꝑ lecto & uexillo

Fabricii lex in ei⁹ cenſura

PAV. MAR.

¶FRONdibus ordinabāt capitolia frōdibus: quæ nūc gēmis: quæ hoc tēpore margaritis & quibuſcūq̃ lapillis ꝑcioſis ornanꝛ. illi ueteres aut paupes: aut precioſi cultus & luxuriæ hoſtes capitolia frōdibus ornabāt: & ut aliquid de eo dicamus. Tarqnius priſcus ut a tacito refeꝛ ædē ioui bello ſabino uouerat iecitq̃ fundamēta addidere aliquid: & Tullus: & ſupbus: ſed operis gloria libertati reſeruata: Horatius puluillus iterū cōſul dedicauit: ea magnificētia: ut ab imenſis poſtea opibus populi romani potius ornari q̄ augeri poſſent poſt uero quadringētos: & .xvi. ānos. C. Norbanos & .L. Scipiōe cōſulibus. Capitoliū tā magnifice extructū flagrauit reſtitutum a Luctatio Catulio ad uitelliū uſq̃ mānſit. Rurſus incēſum Domitianus princeps inſtaurauit. De capitolii uero ornatu Ply. inquit laquearia quæ nūc & in priuatis domibus auro tegūtur poſt euerſam Carthaginē primo inaurata ſunt in capitolio cēſura mūmii qui achaiā uicit: Inde tranſiere in cameras: in parietes quoq̃: qui iam & ipſi tanq̄ uaſa inaurātur cū ſua ætas uaria de luctatio catullo exiſtimauerit: qđ tegulas æreas inauraſſet primus. At cæſares eo ſumptu capitoliū ornauerūt ut fere quicqd in eo cōſpiciebatur gēmeum & aureum eſſet. Ideo nunc dixit quæ nunc capitolia gēmis: & de hoc etiam Ammianus hiſtoricus īquit huius totius artis ornamēta quibuſcūq̃ ægyptiorꝫ miraculis ſunt anteponēda. ¶ Et ipſe ſenator paſcebat ſuas oues diximus. diuiſum pplm a Romulo & ſenatū ab eo cōſtitutū Credēdū eſt aliquos e ſenatoribus ipſius paſtores fuiſſe: nā collegerat ille paſtorū multitudinem: & qui prius paſtor fuerat etiā urbe condita paſtoralem interdum uitā agebat. ¶ Sic & poſtea: ſicut illi qui rei ruſticæ hoc eſt agrorum culturæ operā exhibebant: Ideo paſſiue ſuas oues ſenatores dicit. ¶ Nec pudor: nec erat illis rubori aut dedecori. ¶ Cœpiſſe placidā quietem in ſtipula: Placide requieſſe: aut quiete dormiuiſſe in ſtipula: nō in puluinaribus: nō in tapetibus: nō ſub aureis culcitris: ſed in nudis paleis. ¶ Et ſuppoſuiſſe fœnū ſuo capiti: nō etiam erat rubori habuiſſe fœnū ſub capite loco puluinaris. Fœnū a fœnore deducitur cum nil aliud ſine aliqua cura tantū fœnoris præbeat. ¶ Iura: poſt exactos reges cū cōſules creari cœpiſſent ab ipſo aratro interdū ſunt accerſiti: qui rempubli. adminiſtrarēt. & populo iura dicerent & exacto magiſtratus tēpore arua repetebāt: & ipſorꝫ ut inquit Plynius impatorum manibus celebantur agri. Serentem inuenerunt dati honores: Seranū unde cognomen a tanti quattuor ſua iugera in uaticano. quæ prata quitia appellantur: cicinato uiator attulit dictatura. Quid quod poſt magiſtratū ebumeo Scipione depoſito agreſtem ſtiuā aratri repetere rubor nō fuit. Multa etiā referuntur exēpla illorꝫ: qui diuitias uelut ſcelus fugeret: & qui in pauptate ad ſūmum magiſtratum prouecti ſunt. & maximo reipubli. & uſui ornamēto fuere de quibus cū Valerio maximo loquamur p Romuli cauſam: perque ueteris capitolii humilia tecta: & per æternos ueſte focos fictilibus etiā nunc uaſis cōtentos iuro nullas diuitias taliū uirorꝫ pauptati poſſe præferri. ¶ Cōſul dabat iura: dicebat iura. ¶ Populo romano: ſcilicet. ¶ Poſito aratro: a quo paulo ante fuerat accerſitus: Cōſules Pōpo. iuriſconſul. de origine iuriſdictos inquit qđ plurimū reip. cōſulerēt. ¶ Et leuis lamina: leue fruſtrū. ¶ Argēti erat crimen: pro ſcelere habebatur argētum habere: Etenim ex cenſoria nota dānabanꝛ: qui quinq̃ pondi argēto poſſiderēt. ¶ Lāna lamina pro rudi & in fabricata materia metalli qđ i odis Hor. quoq̃ dixim⁹: Nullus argēto color ē auaris. Abdito terris inimicæ lānæ criſpæ Saluſt. &c.

quotiēs ī ſtauratū fuit capitoliū etiā de ei⁹ magnificētia

De cōſulibus antiquis notāda

Attalicæ opeſ cype & coryn⸗thiæ

At poſtq̃ aucto Impio auctæ ẽt ſũt opes & cũ ipſis aucta eſt hñdi cupido ut expleri nunq̃ poſſit & appetit & pſũdit auge:& q pri⁹ paupes fuerãt tũ primũ e pſimõia ĩ luxũ ĩmutati cũ acceſſere attalicæ opes:& co⸗rynthiace:& cypriæ:&.n.corynthos & cyprus faciũt ut aliq̃ notẽt ignominia Mumilis& Cato qd pp opes ea loca depopulaſſe exiſtimant. At poſtq̃ fortũa loci hui⁹ fatũ urbis romæ & ipſis reipu.ſtat⁹. Extulit caput eleuauit caput:q̃ſi poſtq̃ auctis uirib⁹ ĩperiũ ppagauit:& Vir.re⁊ hæc tãtũ alias iter caput extullit urbes Quãtũ lẽta ſolẽt iter iuburna cupſſi. Et roma tengit deos ſũmo uertice q̃ſi extulit caput uſq ad ſidera p hipbolẽ. Et creuerũt opes qa romãi facti ſunt opulẽtiores. Et furioſa cupido opũ & creuit iſanai& iex plebilis diuitia⁊ auiditas. Et cũ poſſideãt pluraicũ ſint iã re⁊ dñi:& multa ſub ſua ptãte teneãt. Plura petũt:appetũt ẽt plura:neq plurib⁹ q̃ hñt ſunt cõtẽti. Certãt certatim cõtendũt. Quærere opes.ſ. Vt abſumatiut qd abſumere:& pſũdere poſſint ut ẽ illd ſcripſi diuitias ſuas uicere nequeũt:q̃s pfũdãt ĩ extruẽ do mari & ĩ mõtib⁹ coæquãdis. Certãt:conant. Reqrere abſũpta:ea quæ iã abſũpſerint pfuderint.

ANT. FAN. Hydropi⸗ci quo pl⁹ bibũt eo ſitiũt ma⸗gis. Vetemo⸗ſus Moneta ærea Erarium Aerarii milites obæratl auati æru ſcare æris inuẽtum

Atq ipſæ u.ſ.a.u. Alterna cupiditas nunc q̃rẽdi nũc q̃ſi ta pdẽdi gignit iexplebilẽ auaritiã & cætera ultio⁊ gña: quæ auaritiã comitant. Sic.q.in.ſu.u.ab.u. Qui laborant morbo q̃ ĩtercutis quo plus bibũt eo ſitiũt magis Hor.ĩ ſecũdo carminũ:Creſcit idulgẽs ſibi dyrus hydrops:Nec ſiti pellit niſi cã morbi fugerit Venis & aquoſus albo corpore lãgor. Eos cato uetemoſos appellatut Vetemoſus q̃ plurimũ bibit tã maxĩe ſitit. Quãuis pprie uetemoſus ſit q graui pmit ſomno:his auari & ĩſatiabiles aptiſſime cõparant qm ut ait Ci.ĩ paradoxis nũquã explet nec ſatia cupiditatis ſitis. Aera d.a.o.m.n.o.in au.. Priſca mõe⸗ta fuit ærea. Vñ teſte Vat.ab ære æraniũ appellatũ eſt:qd po.Ro.ĩ æde ſaturni habuit:ide milites ærarii:ide quoq obæberati dicti q cũ ſoluẽdo nõ eſſent pmitẽrte tute ma nu capiebant:ſiſit & auari ſecũdũ Nigidiũ q̃ſi æris auidui de & æruſcare.i.æra undiq pecuniaſq colligere. Hinc ẽt æra militũ & tribuni ærarii dicti autorib⁹ Feſto & Plynio.

> Atq ipſæ uitiis ſunt alimenta uices
> Sic qb⁹ intumuit ſuffuſa uẽter ab unda
> Quo plus ſũt potæ plus ſitiũt aquæ
> In pcio pciũ nũc eſt:dat cẽſus honores
> Cenſus amicitias:paup ubiq iacet:
> Tu tñ auſpiciũ ſi ſit ſtipis utile quæris
> Curq iuuẽt nr̃as æra uetuſta manus
> Aera dabãt olĩ meli⁹:nũc omẽ ĩ auro.
> Victaq cõceſſit priſca mõeta nouæ
> Nos quoq tẽpla iuuãt(q̃uis ãtiq̃ pbe⸗
> Aurea:maiſtſtas cõuẽit ipa deo:(m⁹)

qs primũ æra ſigna uit pecũia Pẽſio no⸗tæ argẽti Bigati Aureus nummus qũ percuſ ſus fuit

Aeris primã inuẽtionẽ nõnulli Cariſto alli Cypro tribuũt:quã antiq ætoſam appellarũt qd in ea plurimũ æris naſceret:cuius materia magis ĩ uſu apud ueteres fuit teſte Seruio qd religiõi apta putabat. Quare thuſci ut Macr.refert æneo uomere utebant cũ urbes cõderẽt & ĩ ſabis & ære cultri erãt qb⁹ ſacerdotes tõde⸗bant Primus aũt oĩum æra ſignauit Ianus ſi Mac.credimus:ſi Ply.Seruius rex. Hic dr æra ſignaſſe nota pecudũ:unde pecunia credit appellata. Ille uero ex una qdẽ parte capitis ſui effigiẽ:ex altera naui expſſit:Sed añ nũmũ pcuſſum rudi ære Romæ utebãt ut Timæ⁹ tradidit:teſte Ply.eoq pẽſo nõ numerato debitũ ſoluebãt a quo pẽſiões dictæ & pœnas pẽdere Argẽto aũt ſignato po.Ro.uti cœpit.v.ãnis añ primũ bellũ pu⸗ñã librali aſſis ac dipõdi⁹ appẽdebat Notæ argẽti fuerũt bigæ & q̃drigæ necnõ & uictoria uñ nũmi bigati ac q̃drigati uictoriati dicti. Aureus uero nũmus poſt annũ ſexageſimũ ſecũdũ pcuſſus eſt q̃ argẽteus Cæterũ extemorũ lydi primi nũmum aureum & argenteum percuſſerunt ſecũdum Herodotum a quo lucanus diſſentire uidet in ſexto pharſaliæ Theſeus aũt Athenis ut ſcribit Plutarchus nũmũ pcuſſit & ĩ eo bouem incidit uel ob Marathoniũ taurũ uel ob Minois ducẽ uel ut ciues ad agriculturã prouocare uideret.

PAV. MAR.

Atq ipſe uices alternatiões:ſeu uiciſſitudĩes q̃rẽdi & abſumẽdi. Sũt alimẽta uitiis:alũt cupiditatẽ ipſã inſatiabilẽ. Sic qb⁹ cõpat auaritia hydropiſi:ſic & Ho.ĩ odis creſcit ĩdulgẽs ſibi dit⁹ hydrops.quo ĩ loco nos mſta dixim⁹:& tria gña hydropiſeos eẽ oñdimus tipanitẽ aſchitẽ & hyppoſarchã:hic uero de aſchite ĩtelligẽdũ cẽſeo:q̃ ẽ cũ ex aliq̃ mala digeſtiõe debilitat epar aquoſitas ĩ ipo epate gignit:q̃ qdẽ pulmonẽ ipm reſpirare nõ ſinit:cũ p ipſã diaphragma eleuet calor gignit:ide creber anhelit⁹:& iõ ſitit:nec ullo potu ſitis extigui põt. Vñ apd Hor. Nec ſiti pellit niſi cã morbi:Fugerit uẽis & aquoſus albo corpe lãgor. Sic eodẽ mõ. Quibus ab illis qb⁹. Vẽter ĩtimuit ab unda ſuffuſa:tab aquoſitate ipa ſuffuſa p epar. Quo plus ſũt potæ aquæ plus ſitiunt:quãto magis bibit eo morbo correpi⁹:tãto magis ſitit. In pcio nihil iã ẽ qd poſſit niſi pecũia cõparari. Preciũ ẽ ĩ pcio q̃ſi qcqd pcioſũ ẽ:& alicui⁹ æſtimatõis uenale ẽ qm nõ dat ultro cuiq̃ ſine pcio. Cẽſus dat honores:pciũ ſiue pecũia dat publica mũera hoc ẽ ipos magſtat⁹: ut eſt illud horatii certet tergemis tollere honorib⁹. Cẽſus dat amicitias& amicitiæ ẽt pcio parant:& alio loco dictũ eſt. Illud amicitiæ quondã uenerabile nomẽ proſtat & in q̃ſtu p meretrice ſedes. Paupq pciũ ſoluere nõ põt. Iacet ubiq.qa pro abiecto & uili habet:hæc olim dicebant: ſed nos noſtro⁊ tẽpo⁊ pudet. Sed uẽias optata dies:& cõſule rebus.Impia ne ſerpat pectora acerba lues. Cẽſus p pcio:& cẽſus p reditu & ãnuo fructu:& cẽſus qd uiriti ærario ſoluebat. Cẽſũ romæ primũ Tullus rex iſtituit:ſed de hoc Alias

quomo⸗do preciũ dr eſſe in precio

Argenti mõeta cũ bigis aut quadrigiſ in altera parte erat caput cõ⸗ſulis

Tu tñ:cũ a pposito digreſſus uideat ad ipſũ redit:periuerat.n.cãm ſtipis poeta:eã nũc explicat. Tu tñ q̃ris ſi ſit utile auſpiciũ ſtipis.hoc ẽ ſi⁹ omẽ utile ac fœlix ab oblatõe ſtipis ipſi⁹ digne captabit. Et cur æra uetuſta ãtiqua. Iuuẽt:delectẽt: Nr̃as manus:cũ calẽdis nr̃is offerunt. Aera uetuſta dixit qa æs pri⁹ ſignari cœptũ ẽ. Ser.n. Tull⁹ ut autor ẽ Ply. prim⁹ ſignauit æs:añ rudis lamie æreæ uſus erat Signatũ ẽ nota pecudũ.ide pecũia dcã. Ve⁊ Pli.19.li.ĩqt.Ser.rex ouiũ:boũq effigie primũ æra ſignauit. Argentũ ſignatũ fuit ãno ab urbe cõdita.585.Fabio cõſule.v.ãnis añ primũ bellũ pũicũ:notæ argẽti fuere:ex uno latere bigæ q̃drigæ:ex altero caput cõſulis ide argẽti nũmi bigati:& q̃drigati:Signatũ quoq fuit nota uictoriæ:uñ

uictoriat⁹ nũmus: Aure⁹ uero nũmus pcuſſus fuit ãno urbis. D.xlvii. autoꝛ īcerto. ¶ Veteres: ipi ãtiq. ¶ Dabãt oĩa ęreos nũmos. ¶ Nũc ẽ meli⁹ omẽ i auro: bonũ erat pri⁹ omẽ i ære: ſed lõge meli⁹ i auro ĩ ipis aureis nũmis & ĩ pcioſioꝛ metalio. ¶ Et prior: mõeta ærea. ¶ Victa: ab auro qđ poſteri⁹ ſignatũ. ¶ Cõceſſit nouæ ceſſit aureo nũmo. ¶ Nos quoq; & i diuĩs quoq; q̃uis uetera laudẽt noua tñ ditiora magis oblectãt ¶ Nos quoq;: nos ẽt dii. ¶ Quãuis pbemus: cõmẽdemus. ¶ Antiqua tẽpla: q̃ a paupib⁹ antiqs fuere cõdita & ære tm̃ ornata. ¶ Iuuãt tñ. ¶ Tẽpla aurea auro exornata a poſteris magnificẽtiore ſũptu poſita. ¶ Ipa maieſtas: auri & ditioris tẽpli. Cõuẽit deo: q̃ſi magis cõueniũt diis pcioſa q̃ uilia: id maieſtate dicem⁹ i.v.il.

ANT. FAN.

Laudam⁹ ueteres: ſed nr̃is utimur ãnis
Mos tamẽ eſt æque dign⁹ uterq; coli:
Finierat mõit⁹: placidis ita rurſus ut añ
Clauigerũ uerbis alloquor ipẽ deũ.
Multa quidẽ didici: ſed cur naualis i ære
Altera ſignata ẽ: altera forma biceps:
Noſcere me duplici poſſes ut imagĩe di (xit
Ni uet⁹ ipſa dies extenuaſſet op⁹
Cauſa ratis ſupeſt: thuſcũ rate uẽit i am (nẽ
Ante pererrato falcifer orbe de⁹

¶ Sed nr̃is utimur ãnis & morib⁹ nr̃i tpis. Loquit ãt iãus q̃ſi un⁹ romanoꝝ. Tale illd ẽ apd Vir. Nos tua pgẽis cœli qb⁹ ãnuis arcẽ. Mos tñ ẽ æque dign⁹ uterq; coli. Priſca pſimõia & tẽploꝝ maieſtas. ¶ Sed cur nauales i ære ¶ Altera ſignata ẽ altera forma biceps: Iãus cũ Saturnũ claſſe puectũ excepiſſet hoſpitio & ab eo edoct⁹ pitiã ruris ferꝰ & rudẽ añ fruges cognitas uictũ i meli⁹ redegiſſet: regni eũ ſocietate mũerauit & cũ prim⁹ æra ſignaꝛt ut iqt Mac. ſeruauit & in hoc ſaturni reuerẽtiã ut qm̃ ille naui fuerat aduect⁹ ex una qd pte ſui capitis effigies ex altera uero nauis exprimeret quo Saturni memoriã ẽt in poſteros ppagaret. Vñ oĩi pueri denarios i ſublime iactãtes capita aut nauĩ exclamabãt. Aliis ãt placet nũmũ ita fuiſſe ſignatũ ut res duas præ ſe ferret: q̃rũ altera i ciuitate pulcherrima ẽ altera maxĩe neceſſaria: legũ uidelicet bonitatẽ & affluẽtiã reꝝ q̃rũ illã oñdit frõs iani duplex q feros hoĩes optimis legib⁹ redegit ad uitæ cõmutationẽ: hãc nauis expſſa. Nouim⁹.n. nauigabiliẽ fluuiũ ſuppeditare ciuitati reꝝ oĩum ubertatẽ. Lege Plu. i qõnib⁹. Sciẽdũ ut Seruio placet Saturnũ italis primũ uitẽ oñdiſſe. Vñ illd ẽ: Vitiſator curua ſuãs ſub imagĩe falcẽ. Sed is uitẽ oñdiſſe dr̃ nõ q fuerit uitis ĩuẽtor ſed qđ uitis gen⁹ italis pp̃us demõſtrarit. Ei⁹ ædes ut dixius ærariũ fuit: ubi & tabulæ publicæ ſuabãt a qb⁹ tabulariũ dicebaꝛ auto. Plu. qa ferũt Saturni tpe nec auaritiã nec iprobitatẽ i hoĩb⁹ fuiſſe ſed fidẽ. id tẽpiũ prius oĩum Vale. Publicola exactis regib⁹ ærariũ declarauit ubi a pfectis ærarii legatoꝝ oĩuꝫ undecũq; romã ueniſſẽt noĩa ſcribebãt. Prius ãt oĩum Saturno arã erexit Cecrop⁹ ut Mac. refert ¶ Ni uet⁹ ipa dies exte.o. Dies hic tp̃s ſignificat ut diẽ adimere ægritudĩnẽ hoĩb⁹ & lõga dies hoĩ docuit parere leões. ¶ Ante.p.f.o.d. Saturn⁹ falcẽ hẽr i tutela: q̃ dr̃ pr̃i cœlo uirilia ãputaſſe q̃ cũ i mare cecidiſſẽt Venerẽ creauerũt. Qđ iõ fingiꝛ autore Ser. qa niſi hũor de cœlo i terras deſcẽderet nihil crearetur. Alii Saturnũ deũ eẽ tẽpoꝝ dñt q̃ ſicut falx i ſe recurrũt: alii eũ i pgreſſu nihil nocere: cũ ãt retrograd⁹ ẽ afferꝛ picla. iõq; eũ hẽre falcẽ i tutela qđ falx pterita nullã ui hẽt: retro uero acta qcqd ei occurrit ſecat. Sũt & q falcẽ Saꝛno tribuẽtã putẽt qđ tpſ ut iqt Mac. oĩa metat exercet & icidat. Aliis placet dari Saꝛno falcẽ ueluti meſſis ĩſignem: qđ melioris uitæ autor fuerit. Pererrato ãt orbe dicitq; is deus multũ erraueꝛit itã ſu(giẽs iouis.

Erariũ in templo ſaturni.

Saturnus falce cœli patri uirilia amputauit.

PAV. MAR.

¶ Laudamus ueteres: ueteꝝ mores. ¶ Sed utimur nr̃is ãnis: q̃ſi morib⁹ nr̃i tpis: de⁹ eſt q ioq (giẽs ionis. tur: ſed iterdũ hoĩs pſonã accipit. ¶ Tñ uterq; mos: utraq; cõſuetudo & uet⁹ & noua. ¶ Eſt dign⁹. coli æqt pari mõ dign⁹ ẽ uterq; q celebreꝛ & ſeruet. ¶ Finierat. q̃rit nũc poeta cur i ãtiqs nũmiſmatib⁹ ex altera pte ſit Ianus biceps: ex altera ſit nauis: cui⁹ rei rõnẽ mox ſubnectã. ¶ Finierat: Ian⁹. ¶ Monit⁹ ſuos. ¶ Ipſe: ego. ¶ Placidis uerbis ut añit pri⁹ fecerã. ¶ Rurſus: ite. ¶ Alloquor deũ clauigerũ: ianũ q cũ claui & uirga figuraꝛ. ¶ Multa qdẽ didici: iã ex tuis uerbis multa pcepi: ſed ¶ Cur ĩ æreo nũmo ¶ Altera forma eſt ſignata naualis: q̃ſi cur ex altero latere eſt nauis. ¶ Altera eſt biceps: ex altero latere hẽt formã bicipitẽ. ¶ Noſceret bicipitẽ formã ſibi aſcribit ia. naualẽ ſaturno i italiã rate aduecto. & plyn. Meminit i æreo nũmo ex altera parte Ian⁹ geminus erat: ex altera roſtrũ nauis & nobis domi plura ſunt numiſmata antiqſſima hui⁹ notæ & aliqđ eſt ponderis unius aſſis: de hoc Mac. ita inqt Ian⁹ cũ ſaturnũ claſſe puectũ hoſpitio cœpiſſet: & ab eo edoct⁹ pitiã ruris ferũ & rudẽ illũ ante fruges cognitas uictũ i meli⁹ redegiſſet: regni eũ ſocietate munerauit. Cũ prim⁹ æra ſignaret: qm̃ ille naui fuerat aduect⁹: ſeruauit i hoc ſaturni reuerẽtiã: ut ex una pte ſui capitis effigies: ex altera nauis exprimereꝛ. Aes ita fuiſſe ſignatũ itelligiꝛ hodie i aleæ luſu: cũ pueri denarios in ſublime iactantes capita aut nauĩ luſu teſte uetuſtatis exclamãt hæc ille: ſed aliũde rõnẽ aucupaꝛ Plu. xl. problemate. ubi cũ ſupiorẽ & ipſe rõnẽ attigit: & tacite refelli ſubdit. Sed illud poti⁹ q̃ſpiã coniiciat: alia eſſe i ciuitatibus quæ pulchra alia quæ neceſſaria: maximũ uero atq; omniũ pulcherrimũ iudicari bonitatẽ legũ. Lõge uero ex oĩbus neceſſariũ eſſe copiã & ubertatẽ. Qm̃ uero Ia. feros hoĩes ad mãſuetudinẽ traducẽs optimis legib⁹ iformauit: neceſſariã uero reꝝ affluẽtiã fluui⁹ nauigabilis ſuppeditat & partim ex agro ac uicinis locis: partim & lõginq ac mari deuehẽs: nihil qđ ad uſum ptineat deſiderari patiꝛ ideo nũmus ita ſignat⁹ eſt: & ut legis latoris duplicẽ frõtẽ propter uitæ cõmutationẽ ut dictũ eſt & imaginẽ nauiũ ppter fluuii cõmoditatẽ pſe ferat. ¶ Dixit: Ianus. Vt poſſes me noſcere duplici imagĩe iõ i æreo nũmo ex altera parte eſt forma biceps: ut i bicipiti forma meã imaginẽ duplicẽ cognoſceres. ¶ In ipſa uetus dies: niſi ipſa uetuſtas. Extenuaſſet opus: excidiſſet & attriuiſſet imagis notã: ſeu nũmi ipm ¶ Supeſt cã ratis: reſtat ut abſoluã cur nauis ẽ i æreo nũmo. ¶ Deus falcifer: ſaturn⁹. ¶ Venit i amnẽ tuſcũ: i tybrim æturiæ fluuiũ ¶ Ante hoc ẽ pri⁹ q̃ ſignareꝛ nũmus. ¶ Pererrato orbe: cũ diu p orbẽ errasſet fugiẽs iouis filii uires: & iracũdiam: falcifer ſaturn⁹ dr̃ & cũ falce figuraꝛ uł ob meſſis pitiã uł qa italis prim⁹ uitẽ putaꝛ oñdit. Vñ Vir.

Caput iani & nauis cum ſaturno in ære ſignabãt.

Vitiſator curuã fuãs ſub imagie falcẽ:uel ut Mac.aſſerit:cũ ſaturnũ q græ.dr̃ cronos ipm ips iterptef ſal cẽ qdã attribuerũ putãt qd' ips oia metatiexercet & icidat.Pẽdet adhuc iani oro:& deſcẽdit ad pſes uerſus.

Hac ego ſaturnũ memi tellure receptũ
Cælitibus regnis a ioue pulſus erat.
Inde diu genti manſit ſaturnia nomen.
Dicta quoq; eſt latiũ terra latẽte deo.
At bõa poſteritas puppẽ formauit i ære
Hoſpitis aduentum teſtificata dei.
Ipſe ſolũ colui:cuius placidiſſima leuũ
Radit arenoſi tybridis:unda lat9. (bat
Hic ubi nũc rõa ẽ::tũc ardua ſilua uire
Tãta q̃ res paucis paſcua bob9 erat
Ara mea ẽ colli:quẽ uulgus noie noſtro
Nũcupat hæc ætas ianiculũq; uocat
Tũc ego rgnabã:patiẽs quũ terra deoꝝ
Eſſet:& humanis numia mixta locis

ANT. FAN. ¶Inde diu gẽti mãſit ſaturnia nomẽ Saturnia & regiõis
& urbis nomẽ eſt.Regiõis urhoc loco.Ianus enim teſte
Saturnia Latium Macr.excogitauit honoꝝ ſaturni argumẽtũ & terrã om
nẽ ditiõi ſuæ parentẽ ſaturniã noiauit. Vibis ut.i.8.æn.
Hãc ianus pr̃ hãc ſaturnus cõdidit urbẽ:ianiculũ huic il
li fuerat ſaturnia nomẽ.Cæterũ ianiculũ oppidũ & ſatut
nia a ſaturno ianoq; cõi opa cõdita ſũt mortuo iã Came
ſe cũ quo ianus pticipata potẽtia regnaſſe dr̃ quã ob cãm
duo mẽſes cõtinui eis dicati ſũt Decẽber Saturno:Ianua
Cur ſaturnus e cœlo pulſus fingitur ri9 Iano.¶Dicta.q.ẽ.la.ter.la.deo:Vatrõi placet latiũ dici
Italiã qd' lateat Inter pcipitia alpiũ & appẽninũ:ſed eſt &
pars italiæ pene oib9 nota:& ſic dicta qd' ſaturnus ibi la
tuerit quã iõ poetæ finxerũt e cœlo pulſũ qd' Italiã cõſtet
eẽ iferiorẽ græcia ubi olipus eſt:quo noie & cœlũ accipi
mus.Eſt ãt mõs tãta altitudine ut excedat nubes excedit
olympus lege deũ.Re ãt uera Iuppiter ſaturnũ e creta dr̃
pepuliſſe.ſed placet & illud Macr.Saturnũ eẽ tps:q; ſene
ſcẽs ab his pelli:q̃ poſtea naſcunt.Arx mea col.e.quẽ uul
gus noie nr̃o.Nũcupat hæc ætas ianiculũq; uocat Ianicu
Ianiculũ prius dicebatur antipolis lũ oli antipolis dicebat atq; ut Liuius tradit urbi adiectũ
eſt nõ iopia loci ſed ne qñ ea arx hoſtiũ eẽt.Sciẽdũ Iani
culũ eẽ nõ ſolũ collẽ q ẽ i regiõe trãſtyberina ſed oppidũ:qd' a Iano denoiatũ Saturn9 Ianuſq; cõcordes
cõi opa ut diximus cõdiderũt ſicut & ſaturniã i colle ſaturnio q nũc capitolin9 dr̃.Feſt9 uero iãiculũ dcm̃
exiſtimat qd' p ipm po.Ro.primit9 i agrũ hetruſcũ trãſierit.Quare porſena rex Hetruſcoꝝ cũ tarqnios in
urbe reſtituẽ uellet prio ipetu iãiculũ cœpit:quẽ regẽ qm̃ Muti9 ſua cõſtãtia ab urbe dimouit Mutia por
ta trãſtyberia ex eo tradit noiata.Sũt q legãt.Ara mea ẽ colli:qd' nõ diſplicet.Oñſũ.n.mihi ẽ i iãiclo hui9
dei ſacellũ cũ ad urbẽ me cõtuliſſẽ orator miſſus a ſẽatu ſanẽſi ad Sixtũ.4.Põ.Max.ubi diligẽtiſſie pſcruta
PAV. MAR. t9 ſũ q̃cũq; ãtiqtatis mõumẽta cernũt.¶Tũc.e.r.p.c.t.d.cũ ſcelera hoiũ nõdũ e terris deos excedeẽ ↄtuliſſẽ.
¶Hac ego:mortuo cameſe iani ſocio aduectũ i italiã Saturnũ Ianus ſuſcepit:& cũ eo pariter regnauit:uñ
poſteri ut Aurelian9 ille uectius refert duos eis mẽſes cõtinuos dicarũt:ut decẽber ſacrũ ſaturni.Ianuari9
alteri9 uocabulũ poſſideret.Cũ ãt ſaturnus iter regnãdũ nõ cõparuiſſet:i excogitauit ianua honoꝝ ei9argu
mẽtũ ac terrã oẽm ditiõi ſuę parẽtẽ ſaturniã nũcupauit:arã cũ ſacris cõdidit q̃ ſaturnalia noiauit regni ei9
tpa fœliciſſima tũ ob reꝝ copiã tũ qd' nõdũ qs ſuitio.ut libertate diſcriabat.Dion.ẽt inqt ſaturniã a ſatut
no noiatã italiã & ſaturniũ collẽ:q nũc capitolin9 dr̃ & ſaturniã urbẽ:idẽ ubi ſũmis laudib9 italiã extulit:
ſubdidit itaq; minie miꝝ ẽ priſcos hãc terrã opiatos eẽ ſaturno ſacrã:cũ exiſtiarẽt hũc deũ eẽ hoib9 fœli
De laudibus italiæ citatis oĩs largitorẽ & pfectorẽ.Laudes italiæ a Dion.Ply.Stra.Theodo.& aliis ſere inũeris referũt cumu
lati9.Ego memi ſaturnũ receptũ hac tellure:q̃ſi memi me recepiſſe ſaturnũ hoſpitio i hac terra latia.Erat
pul.a.io.celi.re.pepulerat illũ Iuppiter fili9 a regno cœleſti:neꝝ ñ a cœleſti:ſed a cretẽſi regno.Euememe
rus.n.i hiſto.ſacra refert ſaturnũ ſorte admõitũ:ut a ioue filio caueret:ne eũ regno pelleret effugiẽdi piculi
grã Ioui iſidias itẽdiſſe.Qd' ubi Iuppiter reſciuit patrẽ fugaſſe armatoſq; iſequẽtes miſiſſe q eũ necarẽt Sa
turnũ cũ diu erraſſet uix i italia locũ quo lateret iuẽiſſe Mac.uero eũ tps ſaturnũ dicat eũdẽ iqt a filio pul
ſũ qd aliud ẽ q̃ tpa ſeneſcẽtia ab his q̃ poſtea nata ſũt depelli facit ad hoc illud Hor.trudit dies die nouæq;
pgũt iterire lũæ.Veꝝ qa italia iferior ẽ q̃ græcia:i q̃ mõs ẽ olip9 finxerũt poetæ illũ ab ætero olipo ad italiã
aduẽiſſe.Vñ apd Vir.Prim9ab ætereo uẽit ſaturn9olipo Arma iouis fugiẽs & regnis exul adẽptis:ut dicas
¶Celitib9,re.pul.a regno pr̃noꝝ eũ ipe ſaturn9 cæli fili9 dicat.¶Inde:h ẽ qd' mõ dicebam9 a ſaturno regio
nẽ & urbẽ:& gẽtẽ ſaturniã denoiatã.¶Inde ex eo.Diu mãſit gẽti nomẽ ſaturnia:diu & gẽs latia & regio
Variæ opiniões ſaturnia dcã.Et terrã quoq; ẽ dcã latiũ latẽte deo:& qd' i ea terra latuerit latiũ eſt appellatũ:qd' Var pbare
ñ ut cũ dicat latiũ uocari:qd' iter mõtes lateat.At bõa:ñ ſum9 adeo & igẽii & iudicii paupis:ut errores ue
Delatio unde dicatur teꝝ nõ aduertam9 Mac.n.aſſeret uelle ut ut paulo añ dixim9 primũ Ianũ æra ſignaſſe ſub imagie ſua bi
cipiti & naui Ply.primũ q æra ſignaret Tulliũ fuiſſe oñdit:& nũc poeta Ianũ introducẽs poſteritati aſcribit.
Vt ergo ian9 prim9 nõ fuiſſe.& nos eũ Ply.poeta ſentiam9.¶At bõa poſteritas:ipi poſteri pii & memores
meritoꝝ.Formauit i ære puppẽ i æreo nũmo naui formauet.qa naui fuerat Saturn9 i italiã aduect9.Te
ſtificata:ipſa poſteritas.Aduentũ:hoſpitis dei:ea nota teſtimoniũ phibẽs de ſaturno.quẽ ego hoſpitio ſu
ſcepi:aliq legũt puppim ſeruauit in ære:nã ab Initio impreſſam poſteritas ſeruauit:melius erit formauit ut
eſt in ueuſtiſſimis codicibus:nam e poſteris fuit.Tullus rex:qui primus æra ſignauit.¶Ipſe ſolũ:ſaturnus
cis tybrim & ianuarius trãſtybrim habitauere.¶Ipſe:ego.¶Colui ſolũ tellurẽ.¶Cuius læuũ latus:quaſi
partem ſiniſtrã ¶Radit placidiſſima unda tybridis arenoſi:a qua tyberina abluit:nã qui ea regione eſt
& uertat ſe ad mare ad ſecundum curſum fluminis a ſiniſtra tybrim habet ſic leuum latus recte dixit.Hic
ubi & in libris de arte:qnæ nũc ſub phœbo ducibuſq; palatia fulgẽt:quid niſi aratutis paſcua bobus erant
¶Ardua ſil.alta & difficil' acceſſu ſilua.¶Virebat:tũc eo tpe hic.ubi nũc ẽ ro.ubi nũc ẽ ea urbs q̃ toti orbi

ĩmpitat &. ¶ Tãta res:q̃ta ẽ ipſa roma:aut loc⁹ i quo cõdita ẽ. ¶ Erãt paſ. paucis bob⁹:q̃a uix pauci ſatis erãt aut q̃a paupes colõi paucos hẽbãt boues. ¶ Ara mea:alij legũt arx mea collis erat:meli⁹ ara mea eſt collis: nã fidẽ facit uerbis ſuis:qđ ſacellũ ſuo numini dedicatũ adhuc extet i eo colle quẽ icoluit:& q ab eo iãicu lus nũcupaſ. ¶ Ara mea eſt col. q̃ſi hẽo arã i eo colle. ¶ Q uẽ collẽ. ¶ Vulg⁹ nũc u. no. nfo appellat a meo noĩe. ¶ Et hæc ætas uocat ianiculũ:q̃a ñ mõ ueteres:ſed q nũc uiuũt ianiculũ dicũt:& nfo quoq tpe mõs ianicul⁹ dr ubi ẽ tẽplũ diui onophrii:clarũ:tũ ipſa religiõe & hoĩum freq̃ntia. Tũ ẽt Antõii cãpani iunioris frĩs mei ſepulchro:quẽ ſi i maturiorẽ ætatẽ fata pduxiſſent:ſuo carmie ãtiquoꝝ poetaꝝ famã adeq̃ſſet:iſ fortũa bõis iuidẽs cũ nobis i ipſa adoleſcẽtia ſurripuit. ¶ Tũc:eo ergo tpe i terris regnabã cũ iter hoĩes dii erãt. ¶ Tũc:eo tpe. ¶ Ego regnabã cũ terra eẽt patiẽs deoꝝ eo tpe quo terra poterat ſuſtinere deos:hoc eſt añq̃ã ab hoĩum ſcelerib⁹ pellerenſ. Et numĩa mixta eẽnt. ſ. ¶ Hũanis locis:metonymiæ ſpẽs ẽ:nã qđ tenet p eo qđ teneſ. hoc ẽ locũ p locato. &. d. cũ dii eẽnt hoĩbus ĩmixti. Nõdũ iuſticiã:regnabat tũc ianus. nõdũ mortaliũ ſcelera iuſticiã ex orbe fugaſſent cũ oẽs iuſti ſuapte natura eẽnt:neq arma uſq̃ fabricarenſ. ¶ Nõdũ:nõ adhuc. ¶ Facinus mortale. ſcelera mortaliũ interdũ facinus in bonã partẽ accipiſ. ut egregiũ facinus & clarũ facinus & ſimilia. ¶ Fugarat iuſtitiã:ppulerat ex orbe aſtreã ipſam:quæ iuſtitia dicitur.

Mons ianicul⁹ ubi nũc eſt tẽplũ ſancti onophrii

Facinus meſſũ eſt nomen.

Nõdũ iuſtitiã facinus mortale fugarat
  Vltima de ſupis illa reliquit humũ
Proq metu ppl̃m ſine ui pudor ipſe rge
  Nll'ũs erat iuſtis reddeſ iura labor(bat
Nil mihi cũ bello:pacẽ poſteſq tuebar.
  Et clauẽ oſtẽdens:hæc ait arma gero
Preſſerat ora deus:tũc ſic ego nr̃a reſol
  Voce mea uoces eliciente dei: (uo
Cũ tot ſint iani:cur ſtas ſacratus in uno
  Hic ubi iũcta foris:tẽpla duob⁹ hẽs

¶ Vltima de ſupis illa reliqt humũ:Ipſe alibi & uirgo cæde madẽtes ultima cæleſtiũ terras aſtrea reliqt. Vir. i. Geo. Extrema p illos iuſtitia excedẽs terris ueſtigia fecit. Et clauẽ oñdẽs hæc ait arma gero. Q uia eſt portaꝝ cuſtos ut diximus. Vñ & Portunus clauẽ tenere manu fingebaſ q deus putareſ eſſe portaꝝ. Cũ tot ſint iani cur ſtas ſacratus in uno. Quærit cur iano uno in tẽplo Romãi rẽ diuinã faciãt cũ multa eius dei tẽpla in urbe ſint. ¶ Hic ubi iũcta foris tẽpla duob⁹ hẽs. Aedes iani cælebertima:quã ſcri. Liuius Numa fecit ad infimũ argiletũ ut apta bellũ:clauſa pacẽ ſignificaret fuit inter duo fora:boariũ uidelicet & piſcariũ apud tyberim: Vñ ait Varro: Ad ianũ foꝝ piſcariũ uocãt fuit i hæc æde ſimulachrũ iani uetuſtũ quidẽ ſed qđ artificio placere poſſet Ply. Fuiſſe ãt ſtatuã iã artẽ familiarẽ Italiæ quoq & uetuſtã idicãt Hercules ab Euãdro ſacratus ut pdunt i foro boario q triũphalis uocaſ atq p triũphos ueſtiſ hitu triũphali pterea ianus gẽinus a Numa rege dicat⁹:q pacis belliq argumẽto coliſ. Hæc imago ut inqt Ser. trãſlata ẽ ad trãſitoriũ foꝝ poſteaq̃ captis phaleriis ciuitate thuſciæ iuẽtũ eſt ſimulachrũ iani cum frontibus quattuor & unũ tẽplũ quattuor portarũ eſt conſtitutũ ut diximus ſupra. Multa hoc loco pterire libet. quoꝝ partẽ explicamus partẽ dicturi ſumus partẽ omittim⁹ faſtidio pcẽtes.

ANT. FAN.

Cur iano uno tãtũ in tẽplo cũ plura ſint ſacrificant.

Iani ædes ubi fuit

¶ Vltima. illa:aſtrea ſeu iuſticia ¶ De ſupis:ultima ex oĩ deoꝝ cæleſtiũ numero. ¶ Reliqt humũ:hoc eſt deſeruit terras cœlũq aſtrea petiuit:& i meta. Vltima cœleſtiũ terras aſtrea reliqt. tãdiu. n. i orbe fuit:q̃diu ſine ſcelere uixit mortale gẽus. Iuſtitiã q̃ & uirgo dr̃ hyginus iouis & themidis filiã dicit. Arat⁹ aſtrei & auroræ:q̃ eodẽ tpe fuerit cũ aurea ſecla:& eoꝝ pricipẽ fuiſſe demrat q̃ pp diligẽtiã & eqtatẽ iuſtitiã appellatã neq illo tpe ab hoĩb⁹ exteras natões bello laceſſitas eẽ neq nauigio quẽq̃ uſũ ſed agris colẽdis uitã agere cõſueuiſſe:ſed poſt eoꝝ obitũ q ſũt nati:eos min⁹ officioſos magis auaros cœpiſſe fieri. Quare min⁹ iuſtitiã iter hoĩes eẽ uerſatã Déiq cãm pueniſſe uſq cordũ diceret æneũ gen⁹ hoĩum natũ eẽ. itaq iã nõ potuiſſe pati ãplius & ad ſidera uolaſſe. Vñ apđ aratũ a germãico traductũ. Deſeruit ppere terras iuſtiſſima uirgo. Et cœli ſortita locũ:q̃ pximus illi. Tardus i occaſũ ſequiſ ſupra plauſtra bootes. Criſpus ãt ut teſtaſ Gelli⁹ iuſtitiæ imaginẽ effingẽs os & oclos:uultũq ſeueris:atq uenerãdis colorib⁹ depixit. Virgiali aſpectu uehemẽti. & formidabili:luminib⁹ oculoꝝ acerbis neq hũilis:neq atrocis:ſed reuerẽde cuiuſdã triſtitiæ dignitate. Ex huius imagis ſignificatiõe:itelligi uoluit indicẽ iuſtitiæ oportere eẽ grauẽ ſctũm. ſeuerũ incorruptũ inadulabilẽ. Cõtraq improbos:nocẽteſq imiſericordẽ atq inexorabilẽ erectũq:& ardũ ac potentẽ ui & maieſtate æqtatis ueritatiſq:terrificũ &c. ¶ Ipſe pudor:quaſi cũ unuſq̃ſq turpe ſibi duceret peccare. ¶ Ipſe pudor:q ſemp rõnẽ habet honeſti. ¶ Regebat populũ:in ſũma. ſ. laude honeſtatis. ¶ Pro metu. loco metus ſupplicii. multi. n. metu ſupplicii nõ delinquũt. ¶ At illi nõnullo metu:ſed pudore tãtum quæq turpia uitabãt ¶ Siue quaſi cũ nullis uiribus cogerẽtur pudore tãtũ nõ delinquebãt. ¶ Nil mihi cũ bello:eo tpe nõ erã ego bellis ppoſitus ego bellis ppoſitus:ut nũc q in bello apior. ¶ Tuebar pacẽ & poſtes:defẽdebã pacẽ cui perã:& ſeruabã ianuas. ¶ Et oſtẽdens clauẽ:ut ſæpe diximus cum claui figuratur & ſunt hæc uerba poetæ. ¶ Ait ianus. ſ. ¶ Hæc arma gero:quaſi hanc ſolũ clauẽ:pro armis gero. nõ enim mihi ſunt bellica inſtrumẽta:quoniã deo pacis armis nõ opus eſt. ¶ Preſſerat:ubi tacuit Ianus poeta ſciſcitatur cũ plura ſacella habeat. Cur uno tantũ in loco ſibi ſacra fiant. ¶ Deus:Ianus. ¶ Preſſerat ora iã tacuerat. & ora clauſerat. ¶ Tũc ego ſic reſoluo noſtra:apio mea ora & ita loquor. ¶ Voce mea eliciente:prouocante. ¶ Voces dei:uerba iani:nã ſciſcitãti mihi reſpõdebat ille. ſic eliciebã eius uoces. ¶ Cum ſint tot Iani:tot ſacella tibi iano dedicata. Cur ſtas ſacratus in uno:cur uno in loco ſacrata eſt tua effigies & ſacrificia tibi fiunt. ¶ Hic ubi habes tẽpla iũcta duobus foris:ubi eſt tẽplũ tuũ:quo i loco terminãtur duo fora. Romanũ & boariũ:&. n. ut ſupius diximus. Iani tẽplũ ad ĩfimũ argiletũ numa cõdiderat eratq ſua cliuo capitolio ad uelabrũ ubi & nũc ſunt q̃ttuor illi igẽtes & marmorei arcus:i q̃ttuor mũdi partes reſpiciẽtes

PAV. MAR.

de forma iuſtitiæ ſecũdũ chriſippum

Dicitur ianus i uno loco ſit ſacratus ſoliũ cũ eis mlta ſint templa

De foro boario & piſcario.

Ibi quoq; & tēplū diui georgii ad uelabrū:ſic.n.inſcribit̄.cumq; ſciamus ad uelabrū fuiſſe tēplū iani illic eſſe affirmādū:eſt ubi ea fora terminabant̄ eſt.n.illic arcus ſeueri pertinacis.cū bonū ſimulachris:teſtat̄ q̄ illinc incipe foꝝ boariū & qd̄ ulterius in uiā nouā ꝑtendebat̄.erat foꝝ romanū cui iūctū erat foꝝ Cæſaris:ab auguſto cū æde martis ultoris dedicatis.de q̄bus foris diximus in ꝑncipio tertii libri triſtiū.Verū q̄ ad tybrim uergebat erat foꝝ piſcarium.nam inquit Varro ſecundū tybrim ad ianū forū piſcarium uocāt recte ergo dixeris duobus foris:aut romano & boario aut boario & piſcario.nā hæc duo erāt iunctiora.

ANT. FAN.

Oebalia.

¶Protinus œbalii retulit arma taci:Oebalia ipſa eſt laconia dicta a rege Oebalo Argolii filio quē Lactantius grāmaticus Laconū regem fuiſſe teſtat̄.unde lacones Oebali & Oebalidæ dicunt̄:Statius De caſtore & polluce œbalidæ fratres.Oui.de Helena:Et pars œnonem ſūmos tenuiſſet in annos.Si non œbalia pellice læſa foret.Sed q̄a conſtat Sabinos uelle Lacædemonioꝝ ſe fuiſſe coloniā

> Ille māu mulcēs ꝑpexā ad pectora barbā
> Protin⁹ œbali rettulit arma tati:
> Vtq; leuis cuſtos armillis capta ſabinis:
> Ad ſummæ tatios duxerat arcis iter.

Sabini

ut Plutarchus teſtatur in Numa. Sunt.n.Sabini gens antiquiſſima indigænæ & aborigenes quos nuncupabant Græci ut ait Strabo Samnitas:alii uero Laconas:ideo autor. T.Tatiū œbalium dicit qui e curib⁹ oppido Sabinorum Romam excitus eſt Lege Dionyſium Halicarnaſeum:qui ubi loquit̄ de origine Sabinorum refert multa ei genti fuiſſe iura laconica.¶Vtq; leuis cuſtos armillis capta ſabinis.¶Ad ſūmæ tatios duxerat arcis iter.

Tarpeia uirgo

Tarpeia Spurii tarpeii filia qui Romanæ arci præerat cum ſabini ob raptas bellū aduerſus Romulum ſumpſiſſet & Romæ propinquarēt aquatum profecta extra mœnia in hoſtes incidit ei.Tatius optionē muneris dedit ſi exercitū ſuū in arcem produxiſſet:illa petiit quod in ſiniſtris illi manibus gerebāt uidelicet annullos & armillas:quibus doloſe repromiſſis ſabinos in arcē ꝑduxit:ubi clypeis & annullis in eā coniectis uirgo obrupta eſt ut Plutarcho placet:quæ ibi ſepulta tarpeiæ ſedi nomen dedit.Additur fabula q̄ exercitui ſabinoꝝ urbē inuaſuro ianus ſubita feruidarum aquarum inundatione iter

Armillæ quæ ſint

clauſerit unde meruit templum.Quamq̄ & quod de armillis dicitur pleriq; fabuloſum exiſtimāt & tarpeiam auro corruptā armis necatam dicunt uel ut ui capta arx uideretur uel prodendi exēpli cauſa ut inquit Liuius ne quid ui q̄ fidum proditori eſſet.Legimus autem poſt arcem ab ea uirgine proditam cautū fuiſſe ut ærei cardines fierēt quorum ſtridor poſſet aperta hoſtia omnibus indicare. Sane armillæ quæ græcæ ψέλλια dicuntur ornamenta ſunt proprie humerorum brachiorumq; licet interdum aliis quoq; partibus corporis tribuantur.Feſtus armillas ex auro quas uiri militares ab impatoribus donati gerunt dictas eſſe exiſtimātq; q̄ antiqui humeros cum brachiis armos uocabāt.Vnde arma ab his depēdentia ſunt uocata. Strabo: Aurea illis ſunt geſtamia collo q̄dem torques manib⁹ aūt & lacertis armillæ Proptius atq; armillatos colla moloſſa canes.Dicebātur & calbei armillæ q̄bus triūphātes utebātur teſte feſto quibuſcūq; ob

Spinter armillū

PAV. MAR.

uirtutē milites donabātur Armillaꝝ uero genus quo mulieres utebātur brachio ſūmo ſpinter uocabatur Armillū uero ſi dixeris ſignificabis uas uinariū in ſacris dictum quod armo.i.humero deportetur.

¶Ille manu & ſequunt̄ uerba iani uſq; ad.xvi.uerſum refertq; cauſam huius rei de qua ſciſcitatus eſt poeta ad bellū ſabinū:cum hoſtes irrupturi fuiſſent ſua ope repulſi. De quo ita Macrobius cū ianū patulciū:& cluſium dicat:quod bello pateat pace claudat̄:cum bello inquit.Sabino raptarū gratia cōmiſſo romani portam ſub radicibus collis uiminalis:quæ ex euētu ianualis uocata eſt claudere feſtinarēt:q̄a i ipſam hoſtes irruebant.Poſtq̄ clauſa eſt.Mox ſpōte pateſacta eſt:i cū iterū ac tertio cōtigiſſet:armati plurimi pro limi-

Miraculū de aqua ſulphurea effuſa pro ianū contra ſabinos

ne:quia claudere nequibāt cuſtodes ſtetere.Cū ex altera parte acerrimo ꝑlio certaret̄ ſubito fama ꝑtulit fuſos a tacio noſtros q̄ ob cauſam romāi:qui aditū tuebant̄ territi profugerunt.Cū ſabini per portā patentem irrupturi eēnt fertur ex ede iani p hāc portā magnā uim torrentiū undis ſcatēribus erupiſſe:multaſq; per duelliū cateruas:aut exuſtas feruēti aqua:aut deuoratas rapida uoragine depiſſe.Ea re placitū ut belli tpe ueiut ad urbis auxiliū profecto deo fores reſerarent̄.Hæc Macro.At nos mirabamur olim quo pacto diceret portā ſub radicibus collis uiminalis:cū uiminalē collem lōge & ab æde iani.& a mōte tarpeio diſtare putaremus:in quo cū præceptoribus nr̄is errabamus qui dū loca urbis perſcrutabant̄ ſeipſos & alios quoq; decipiebāt.Is.n.eſt collis uiminalis.quē putabamus partē exquiliarum eſſe:ubi ſunt equi marmorei phidiæ & praxitelis opa & termæ cōſtātinianæ:in cuius radicibus extāt ipſa excelſa traiani palatia & eiuſdē fora.Quæ quidē loca exiguo ſpatio a mōtibus capitolino:& palatino diſiūgunt̄:ibi eā portā fuiſſe conicere debemus & licet nō illi iunctus:tamē ex æde ſua uſq; ad illā ianus aquas eiaculatus eſt:& ut cōſtet

De collo uiminali in regiōe caballoꝝ

illū eſſe uiminalē inuenimus nup plures tabulas & publicas ſcriptas quingētis iā antea annis cū inſcriptione in alta ſemita in colle uiminali & regiōe caballoꝝ eāq; eſſe altā ſemitā:quæ p eum coliē tēdit cōpertū habemus:& ibi etiā ſunt ipſi caballi:hērem & alia plura:quæ ad huiuſcemodi cōfirmationē afferre poſſem Sed lōgius q̄ oportet oratio progrederet̄.Quod ſi qui ita nō ſentirēt. Satis ſit unius Pōponii noſtri auctoritas:uetuſtatis diligētiſſimi idagatoris:& de hac re idē quod ego ſentiētis:ſed hæc hactenus.¶Ille:ianus ¶Mulcens manu barbā ꝑpexam:longā ſeu lōge pexam.¶Protinus.cōtinuo.¶Retulit arma:bella & arma ipſa.¶Tati œbali:tatii regis ſabinoꝝ:œbalus.n.unde œbalia dicta cretēſi teſte rex laconiæ filius fuit Argalii filii Amyclatis:& a ſe ꝓuinciam illā œbaliā dixit:ex qua ob duritiā legū lycurgi Dionyſius plures

Sabinoꝝ iura laconica.

exceſſiſſe refert:deueniſſeq; in agros pomētinos.Locū in quo primū cōſtiterāt.Feronia ab æquora latiōe nominaſſe.Fanūq; cōſtruxiſſe feroniæ deæ quā detractione litteræ feronā uocarūt.Inde ꝑfectos quoſdā eorū eſſe cohabitatores ſabinis factos:ac ꝑptera multa eſſe ſabinoꝝ iura laconica.Maxime autem bellica ſtudia.Tenuitas uictus:& in oib⁹ uitæ officiis durities:hæc ille:ſed de ſabinis alias:ergo tati œbali ſabinis

ab ipſis

ab ipſis laconib⁹illuc ꝓfectis.Et Tacius ipſe poſt raptas a Romulo ſabinas romāis bellū intulit.⸿Vtq; leuis & tetulit ianus.⸿Vt leuis cuſtos:tarpeiaq; cuſtodie arcis ꝑerat.⸿Capta armillis ſabis:capta cupidie ſabinarū armillaꝝ.⸿Duxerat taciosttacii militas ipſos ſabios q ſub eo militabāt.⸿Ad iter ſūmæ arcis:ad uiā q̄ī arcē capitolinā aſcēdebaf.⸿Tarpeia:tarpei filia:cui⁹ſupra memīn⁹armillas:q̄ ornamēta ſunt ſabinoꝝ brachioꝝ hūdi cupiditate ſabis romanā arcē ꝓdidit.iō leuis cuſtos dixit:q̄a pro re uiii magnā ꝓdidit:alii dñt captā ornamētis aureis & anulis:q̄ in ſiniſtris brachiis ſabini geſtabāt.alii auꝯ petiiſſe ueſtalē & nō armillas:armilliæ ſūt ornamēta uiroꝝ:q̄ in ſiniſtris brachiis ferebanf:ſic dicta ab armis.i.humeris:inde armillūt pōpeio teſte u³s uinariū in ſactis.Veꝝ ipſa uirgo cū ꝓmiſſa peteret ſabis ſcutis ibidē eſt abrupta:& ab ea tarpei⁹mons dictus.Sed poeta ſimul:cui⁹Plutar.meminit prius iſaniæ credit:exiſtimans nō ſabis:ſed Ceitis tarpeiā capitoliū ꝓdidiſſe cū eoꝝ regē depiret ſic ait.Dū capitoliū colet tarpeia collē Galloꝝ exardens regē tūc hoſtib⁹urbē ꝓdidit:& patrias euertit pfida ſedes.Nec multo poſt inqt.Aborei celteq; ſimul populoſa iuuētus.Hāc fluuio imerſa ſpectata cæde piarūt.Inſup horrētes clypeo arq; arma tuētes.

> Inde uelut nūc eſt p quē deſcēdiuis iqt
> Arduus in ualles per fora cliuus erat:
> Et iā cōtigerāt portā:ſaturnia cuius
> Dēpſerat oppoſitas inuidioſa ſeras:
> Cū tāto uerit⁹cōmittere numie pugnā

ANT. FAN. ⸿INDE uelut nūc eſt p quē deſcēditis inqt.⸿Arduus in ualles p fora cliuus erat.Cliuū publicū dicit p quē deſcēdebaf a capitolio iu boariū & piſcariū foꝝ.De hoc Varro.Cliuus publicus ab ædib⁹plebei publicis q eū publice ædificarit.Hinc cliuus & publicus & publici⁹ recte dr.Publici⁹aūt qd publicii ædiles plebis cū cliuū faciēdū ſternēdūq; curauerint.Hi ſunt de qb⁹ legimus in qnto huius opis libro.Plebis ad ædiles ꝑducta licētia talis publicios Ab his cliuus de quo nūc agif publicii nomē accepit ut a publio publiusta coſtonio coſtonius.Vñ illud eſt.Parte iocāt ciiuū q tūc erat ardua rupes.Vtile nunc iter eſt publiciūq; uocāt.Mēdoſum eſt igif illud Varionis qd ſcripſimus ſupra & ſic legēdū.Cliuus publicius ab ædilib⁹plebei publiciis.q eū publice ædificarūt.Simili de cā publi⁹& Coſtonius qd ab his uiris dñt ædificari.Vbi noiādū plebei genitiuū eē ab eo qd eſt plebes cui⁹memīt Priſcian⁹& publicios ꝓpria eē duoꝝ noīa:q uti ſors tulit ſifr noīati eodē āno ædiles fuere:quo pplo romāo uiſum eſt ut mulctaticiæ pecuniæ quā hi pepēdiſſent q pecora in publico ſaltu pauerāt altera ps in ludos florales cōferref ex altera uero pie cliuus ſterneref q publicii nomē accepit.Ac ne qs forte dubitet publicios ꝓpria ædiliū fuiſſe noia expēdat diligēter ea uerba Varronis q̄ ſubiecim⁹ut rei ueritas elucefcat ubi q grāmaticē nō ignorat & demōſtrati ui uim ꝓnois fateaf neceſſe eē uti publiū & Coſtoniū ſic & publicios ꝓpria uiroꝝ eē noia. Legimus ſane apud Macrobiū in prīo ſaturnalioꝝ tribunū plebis publiciū noiatū:ut illud quoq; in lris inuenio ꝙ cū mlti occaſiōe ſaturnalioꝝ p auaritiā a cliētib⁹ambitioſe munera exigerēt id qd onus tenuiores grauaret Publici⁹tribunus plebis tulit ut nō niſi cerei ditiorib⁹miſſitarenf.Quin & publicia inuenio fœminiuū ꝓprium nomē.Pli.li.34.naturalis hiſto.honorē ei⁹habuit e diuerſo Annius fecialis equeſtrē ſtatuā cōtra iouis ſtatoris ædē in ueſtibulo ſuplore domus Valeriæ fuiſſe Publiciæ cōſulis filiæ eāq; ſolā fuiſſe tyberimq; tranſnatauiſſe.Ciiuū publiciū nōnulli tradiderūt porrigi ad.ſublicīū ponrē.Nos hi ſumus qb⁹diuiaf nō placet ac tradere icerta pro certis ubi ꝓbati ſcriptoris deſideraf auctoritas.Et iā cōtigerāt portā ſaturnia cuius Dēpſerat oppoſitas iuidioſa ſeras Sub radicib⁹collis uimialis porta erat:q̄ poſtea ex euētu ianualis uocata ē ut inqt Macro.Ea poſtq; a romāis clauſa mox ſpōte patefacta eſt.Cūq; iteꝝ ac tertio idē cōtigiſſet armati plurimi pro ilmie qa claudere neqbāt cuſtodes ſteterūt.Cūq; ex altera pte acertimo ꝓlio certaref ſubito fama ꝓtulit fuſos a Tatio romāos.Quā ob cām q aditū tuebanf territi ꝓfugerūt.Cū igif Sabini ut idē Macro.ſcribit p portā patētē irrupturi eēnt ferūt ex æde iani p eā magnā uim torrētiū undis ſcatētib⁹erupiſſe multaſq; p duellū cateruas aut exuſtas feruēti aqua aut deuoratas rapida uoragine periiſſe.Ea re placitum eſt ut belli tpe uelut ad urbes auxiliū ꝓfecto deo fores reſerarenf.Eiuſdē porte meminit Varro his uerbis Tercia eſt ianualis dicta ab iano & iō ibi poſitū ſignū & ius inſtitutū a Pōpilio ut ſcribit in annalib⁹Piſo ut ſit apta ſemp quum bellum ſit.Saturnia iuno cum dicif poſſeſſiuum eſt:pro patronymico.Hæc Sabinis fauebat infenſa Romanæ fœlicitati:quam audierat excidio fore Carthagini.

PAV. MAR. ⸿INDE:ex ea arce.⸿Erat Cliuus in ualles arduus.erat deſcēſus difficilis.nā arduū dicimus altum & difficile.Vnde in metamor.ardua prima uia eſt quod erat alta & difficilis aſcēſu.Et cliuus : magnus inflexus: κλίνω:quod eſt inclino.erarq; & Cliuus Capitolinus:& cliuus publicus.Varro trium cliuoꝝ meminit:publici:publii:& coſtonii:& inqt cliuus publicus ab ædibus plebei publicis:qui eum publice ædificault. Simili de cauſa Publius:& Coſtinius:quod ab his uiris dicunf ædificati:deinde Varro uidef addere quartum. Cum ſubiūgat Cliuus ꝓximus eſt ad florales uſus:uerſus capitoliū uerus quod ibi ſacellū iouis i iunonis t mineruæ.⸿In ualles:quæ ſunt inter eos montes, Tarpeiū & palatinū & auētinū .⸿Per fora:Romanum boarium piſſarium.⸿Velut nunc eſt:quia nunc quoq; eſt ipſe cliuus.⸿Per quem deſcenditis:e capitolio ſcilicet in ualles:& in ipſa fora.⸿Et iam contigerant portam iam uenerant ſabini magno impetu ad portam ſub radicibus uiminalis:ut inde ingredietes in arcem aſcenderent.⸿Cuius:portæ.⸿Saturnia : Iuno. dio ſa:iuno quæ ſummo odio troianos inſectata eſt ſic & romanos ab illis ꝓgenitos.Dempſerat feras oppoſitas.remouerat uectes:& obices quibus clauſa tenebaf porta.illa aūt eam aperuit uerum ꝙ humana ratione caret ad numen referimam ut diximus.Tei ſua ſponte porta patefacta eſt. Cum tanto ego ueritus: non hic ad timiditatem:ſed ad reuerentiam ſpectat.⸿Cōmittere pugnam cum tāto numine:quaſi ꝑpter reuerentiam nolens ego manus conſerere cum iunone:quæ portam aperuerat.

Marginal notes: De tarpeia filia tarpei capitolini. — Cliuus publicus — Plebes Plebei — De cliuo dubium. — Miraculū iani de aqua ſulphurea

ANT. FAN. ¶IPSE Meæ moui callidus artis opē. Apire & claudere ars iani eſt. Vnde ora fontium a ſe recluſa ſublun
git. Ante tñ madidis Inieci ſulphura uenis. Varro autor eſt ad ianũ geminũ aquas calidas fuiſſe uñ Lauto
Lautolæ læ a lauãdo ut eidē placet nomē acceperũt. Eſt aũt natura ſulphuris excalefaciēs & cõcoquens teſte Plinio:
igneæ ſentiturq; eius uis & in aquis feruētibus neq; alia res facilius accēdit. Vnde apparet igniũ magnã uim ſul
Sulphuris natura phuri ineſſe. Ara mihi poſita eſt paruo coniũcta ſacello. Sacello ut Feſto placet ſunt loca diis ſacrata ſine
recto. Hæc adolet flãmis cum ſtrue farra ſuis: adolere uerbũ eſt ꝓpue ſacra reddentiũ autore Nonio quod
ſignificat uotis uel ſupplicationib' numen auctus facere.
Sacella hic aũt eſt uretetut uerbenaſq; adole pingues. Sine ſtruē
Adolere in ſacris diuerſaꝶ reꝶ cõgeriem uocãt ut farris trinci. hot
dei. fabe ſeminis rapicii. thure ac uino additis: quæ Strue
Strues ante meſſem iano ioui & iunoni rem diuinam faciebant.
Sed eſt & Strues libi genus autore Feſto unde qui ferrum
Strufertarii & ſtruē ad ſacra ferebãt Struferrarii dicebant de ſtrue ia
ni Catonis hæc uerba ſunt. Priuſq̃ porcã fœminã imola
bis iano ſtruē cõmoueto ſic. Iane pater te hac ſtrue cõmo
uēda bonas præces ꝓcor uti ſies uolens ꝓpitius mihi libe
riſq; meis domo familiæq; meæ. Itē poſtea uinũ iano da
to ſic. Iane pr uti te ſtrue cõmouēda bonas ꝑces bene pre
Farre iãnō rē diuinã faciebant catus ſum eius rei ergo macte uino iferiori eſto. Conſue
uiſſe aũt iano farre rē diuinã fieri dubiũ nõ eſt. Iuuenalis
Quædam de numero lamiarum ac nominis alti cum far
re & uino ianũ ueſtãq; rogabat. Id numa docuit nõ eē pu
rũ niſi torreref. itaq; in ſacris bis toſtũ erat: qm̃ & ante fu
erat igne purgatũ & tunc urebaf. Vnde nihil afferũt qui
Farreum ꝑ farra & ſtruē accipiũt farra cum culmis. A farre farreũ
Farraceæ deducit libi genus ut Feſtus tradit ꝙ apud maiores nr̃os
in maiore ꝑcio hēbaf. Item farraceæ quo noïe legitima
matrimonia uocabantur & diffarreacio ſacrificii genus quod inter uirum & mulierem fiebat farreo libo
adhibito. At cur pace lates motiſq; recluderis armis, cauſæ a nobis ſuperius explicatæ ſunt.

Ipſe meæ moui callidus artis opem:
Oraq; (q̃ pollēs ope ſũ) fõtana recluſi
Sumq; repentinas eiaculatus aquas:
Ante tñ madidis inieci ſulphura uenis:
Clauderet ut rõ feruidus humor iter:
Cuius ut utilitas pulſis percepta ſabinis
Quę fuerat tuto reddita forma loco ē:
Ara mihi poſita eſt ꝑuo cõiũcta ſacello:
Hęc adolet flãmis cũ ſtrue farra ſuis.
at cur pace lates. motiſq; r̃cluderis armiſ
Nec mora quæſiti reddita cã mihi eſt:
Vt ꝑplo pateãt reditus ad bella ꝓfecto
Tota patet dempta ianua noſtra ſera:
Pace fores obdo: nequa diſcedeř poſſit.

PAV. MAR. ¶IPSE Calildus: prudēs & aſtutus. Moui opem meæ artis: ſuccurri romanis ea arte qua poterã. ¶ Oraq;
recluſi: aperui. ¶ Ora fontana: ora fontiũ: hoc eſt ipſas aquaꝶ ſcaturigines. ¶ Qua ope ſum pollens: quæ
potētia præ cæteris ualeo: pollere: ſplendere: pollet ea ope ianus: qa exitus & introitus deus eſt. Sum eia
culatus: longe ieci ¶ Aquas repētinas repēte ſcaturiētes: nã ut diximus magna uis aquaꝶ feruētium ſubi
to in aduerſos hoſtes eripuit. ¶ Ante tñ ſcaturigini ipſaꝶ aquaꝶ ſuppoſuiſſe ſe ſulphura dicit: ut eſſet hu
mor feruēs: quo magis hoſtes obrueret. Tamē anteq̃ ipſa aqua erũpet. ¶ Subieci ſulphura uenis madidis.
Ipſis aquarũ meatibus & uenis undis unde ſcaturiũt ſuppoſui ſulphur: cuius natura ut Ply. teſtaf excalefa
cit: & coquit eius uis in aquis feruētibus ſentif. ¶ Vt humor feruidus aquæ feruēs. ¶ Clauderet iter: ta-ciõ:
includeret iter Sabinoꝶ regiine ingredi poſſent aquæ calidæ ſcaturiētes plerũq; ſulphureum odorem ſapi
Quatuor ſulphuris genera unt. quoniã per uenas ſulphuris trãſeunt. unde eſt illud Ply. Aquæ tales ſunt: qualia terra per quã fluunt:
quales ue herbarũ quas lauant ſucci. Sulphuris aũt genera eodē Plynio teſte quatuor eſſe conſtat: uiuum
quod græci ἀκηρον uocant. Alterũ genus glebã fullonum appellant. tantũ in officinis familiarē. Tertiũ
Egula uocaf cui tantũ uſus eſt ad ſuffiēdas lanas quoniã candorē tantum mollitiēq; confert. Quartũ
cautem ad lycinia maxime cõficienda λύκνια candelabra. Cuius ut utilitas: cuius aquæ ut poſtq̃. Vtilitas
eſt ꝑcepta pulſis ſabinis. poſteaq̃ romani percepere ipſius aquæ utilitatē: quia ea ſabinos pepulerat. ¶ For
ma: hoc eſt ipſius loci facies ¶ Quæ fuerat prius: ſcilicet q̃ id fieret. ¶ Eſt reddita loco tuto: reſumpſit prio
rem formã locus cedētibus aquis. ¶ Tuto: quia hoſtes erant fugati inde. ¶ Ara mihi romani hac ope iam
ſeruati eo in loco unde eruperant aquæ aram tēplo innexã dedicauerunt. Ara eſt poſita: erecta. ¶ Mihi: nu
mini meo. ¶ Cõiuncta paruo ſacello: ædiculæ meæ ex æde iã erupat aqua ut diximus. ¶ Hæc ara. ¶ Ado
let: urit. ¶ Suis flãmis farra. nã ut diximus: farre & ſale iano ſacrificabaf. ¶ Cum ſtrue: farra & ſtrues iano
offerebanf. ut Cato aſſerit. eſt enim ſtrues libi genus: quod addebaf in ſacris & ſuperius imponit libũ far
raq; mixta ſale. ¶ At cur. quærit nunc poeta cur pace cludaf. bello pateat. quod ſuperius quoq; diximus.
¶ At cur pace lates: cur clauſus es: quaſi cur clauſum eſt templũ tuũ tēpore pacis Et recluderis apiris. ¶ Mo
tis armis: cum arma mouenf ad inferenda bella. ¶ Nec mora: nulla facta eſt tardatio. ¶ Eſt reddita mihi
cauſa quæſiti: ſtatim ianus reſpondit: & propoſitæ quæſtionis rõnem reddidit. ¶ Vt populo: bello inquit
ianus pateret: ut pateat militiæ reditus pace clauditur: ne pax ipſa diſcedat: quæ ad hæc faciant ſuperius di
ctum eſt: & quo tēpore clauſus fuiſſet: & regnãte Numa & poſt primũ bellum punicũ. & poſt bellũ actia
cum ſub Auguſto ¶ Tota ianua noſtra: ianua noſtri tēpli. ¶ Patet: apta eſt tpe belli. ¶ Dempta ſera: amo
tis uectibus & obicibus. Vt reditus pateat: ſit aptus. ¶ Populo ꝓfecto ad bella romanæ militiæ quæ in bel
lum ierit. ¶ Pace: cum eſt pax. ¶ Obdo fores: claudo uectibus: ſe obicibus ianuas & te. peſſulo: uz hoſtio
obdo: quaſi peſſulo hoſtium claudo. Neq; ne ulla ex arte poſſit diſcedere ipſa pax. ¶ Et diu ero clauſus nu
mine cæſario ſub imperio cæſarũ: diu ſub eoꝶ auſpicio clauſum erit tēplũ meũ. nã pace terra mariq; par
ta ianũ quirinũ clauſerat auguſtus. ¶ Dixit ianus. ¶ Et attollens oculos: q̃ſi in altum reſpiciens.

ANT. FAN.

Cur pace lani templű clauditur.

¶CAESAR eoq; diu nűine clauſus ero. Numĩe cæſaris auguſti poſt bellű Actiacű pace mariq; pta.de q̃ gr Strabo.Nűq̃.igiꝭ tăta pacis ſacultas tătaq; bonoꝝ copia Romăis & eis ſocietate fœderatis affuit q̄ntă cæſar ſuppeditauit Auguſtus.Numine ēt tyberii germanici & druſi cæſaꝝ pacẽ retẽtă accipe poſſumus:q̃ Idẽ ſcribit Geographus tpibus ſuis ſucceſſorẽ Auguſti ꝑſtate tyberiű nec min⁹ ei⁹ filios Germanicű Druſumq; ſuă genitori nauătes opă. VESTRI germanice că triűphi Germăicus teſte Suetonio miſſus ad exercitű i germăiă morte Auguſti nűciata legiões uniuerſas iperatorẽ Tyberiű recuſantes & ſibi ſűmă reip. dferẽtes cõpeſcuit atq; hoſte mox deuicto triűphauit.Cű enĩ cheruſci tres romăoꝝ militű legiões cű iparore Quintilio Varro fractis fœderib⁹ p iſidias obtrűcaſſẽt a germanico domiti pœnas luerűt eiq; triűphű clariſſimű ꝑbuerűt i quo una cű aliis uiris illuſtrib⁹ duct⁹ ẽ Semigűt⁹ cheruſcoꝝ ductor.Hanc germăici uictoriă aliaſq; glorioſiſſimas q̃s nűc ꝑterim⁹ nõ puduit Tyberiű ceu dănoſas rei: ĩcrepare ꝑclaraq; facta eius p ſupuacuis eluere uſq; adeo Germăico obtrectauit tradiderat ſamulas iă tibi Rhenus aquas:poetice germanos ait a germanico in iugum redactos:rhenus enim galliam diuidit a germania.

Pax ſub auguſto Germanicus.

Cæſareoq; diu numine clauſus ero:
Dixit & attollẽs oculos diuerſa uidẽtes
Aſpexit toto quicquid in orbe fuit:
Pax erat:& urī germanice că triűphi
Tradiderat famľas iă tibi rhenus aq̄s:

Rhenus

PAV. MAR.

¶VIDEN:es diuerſa:diuerſas ptes & a pectore:& a tergo anteriora & poſteriora.¶Aſpexit qcqd fuit in toto orbe:totű orbẽ:& q̃ in orbe erăt.¶Pax erat o germanice:erat pax cum hæc ſcribebăt aut cű ita mecű loquereꝭ ianus.¶Et rhenus:fluuius qui ex alpib⁹ labens diuidit galliă a germanis:& in oceanű gallicum exit.¶Tradiderat iă tibi aquas famulas:ſeruire iă cœperat tuæ domui:& hoc pp acolas rheni:qui iam domiti fuerăt.¶Cauſa ueſtri triűphi:qa de germanis triűphaſtis:& hoc arguűt germanico nõ cõuenire:quia nõ uiuẽte Ouidio triűpharit.Sed aduertăt queſo:cű poeta dicat cauſa ueſtri triűphi:potes intelligere:triűphi ueſtræ domus.adde q; ſacta parẽtű ſunt filiis quoq; coia.Vterq; germanici pri & pr & uerus & adoptiuus germanos domuere.ſed plura geſſit Druſus:ſub quo germanicus filius militabat. Liui⁹ enĩ li.cxxxvi. rhetiă a Tyb.nerone & Druſo domită refert & li.cxxxvii.narrat ciuitates germanie cis rhenű & trans rhenum poſitas a Druſo oppugnatas.& li.cxxxviii.Ceruſcos:Cẽchreos:caucos aliaſq; germăoꝝ gẽtes a Druſo ſubactas.item & li.cxxxix.bellű cõtra trăſrhenas gẽtes a Druſo geſtű refert.idem ꝓſequiꝭ lib.cxl. & de eius obitu agit particeps tot uictoriaꝝ pr̄naꝝ eſſe debebat filius.iõ poeta hic urī triűphi dixit:& rhenus tradiderat famulas manus tibi ut alluderet uictoriæ pr̄næ.q; ſi mihi id nõ cõcediꝭ:cõcedaꝭ & aliud qđ mox ſubnectă.Aſſerűt hos faſto.lib.ſub auguſto principe ſcriptos:& id ego fateor.primo enim ăno exilii ad auguſtă ſcribẽs dicit ſe.xii.lib.faſtoꝝ ſcripſiſſe.ueꝝ nõ cõſtat eo tpe editos:ergo hoc credẽdű & aſſerendum eſt ſcriptos fuiſſe romæ magna ex parte.ſed in ponto emẽdatos ſed priores lib.tm̄ editos.Dűq; emẽdaret:multa ſuſtuliſſe:multaq; addidiſſe quæ de auguſto uiuẽte ſcripſerat nõ ĩmutauit.nă poſt obitű eius editű putădű eſt:addebat quæ ad laudẽ germanici ptinere uidebanꝭ.Quinto enim ăno eius exilii auguſtű e uită migraſſe ſcimus.Cõſulibus:duob⁹ ſextis Põpeio & Apuleio in lib.de ponto extăt ad hűc Põpeiű cõſulem & legiæ & ſubſequẽter ad Brutű ſcribẽs ait in ſythia nobis qnquẽnius olympias acta eſt quintű annű indicat:eo ăno auguſtus deceſſit:nă poſtea in iſdẽ lib.ad Suillű cum multa polliceaꝭ ſe ſcriptuꝝ de germanico:p̄rmű inqt Dii tibi ſunt cæ.iuuenis:id de germanico:non de Tybe.dicit & ſequiꝭ tua numina placa. hac certe nulla eſt notior ara tibi & paulopoſt.Nec tibi de pario ſtatuă germanice tẽplű.Marmore.carpſit opes illa ruina meas. Tẽpla domus faciẽt uobis urbeſq; btẽ.Naſo ſuis opib⁹carmine gratus erit. multaq; de eodẽ agit.Deĩde.Et mõ Cæſar auűq; quẽ uirtus addidit aſtris Sacrarűt aliqua carmĩa parte tuű.& de augu.intelligit quẽ relatű in deos aliis carmib⁹ approbat.& ad illud ſeqꝭ.Si qd adhuc igiꝭ uiui germanice noſtro Reſtat in igenio ſuiet oẽ tibi.Nõ potes officiű uatis cõtẽnere uates.Iudicio ꝑciű res hẽt iſta tuo. Sed quorſum hæc ut oñdă de germanico:& nõ de Tyberio dicta.nă alteꝝ ab altero ſepat ut de Põ.cõſule aut feret auguſto ſolită naroq; ſalutẽ deq; paꝝ noro cõſulet officio.hæc apte dicta ſűt de auguſto & Tyberio: & ſeqꝭ Tẽpus ab his uacuű Cæſar germanicus oẽ Auferet:a magnis hűc colit ille deis.Sed de relato i cælum Auguſto ad grecinű nec pietas ignota mea eſt.Videt hoſpita tellus in nr̄a ſacrű cæſaris eẽ domo.nec ĩtelligas de C.cæſare dictű:ſed de augu.nă ſubdit ſtăt piter natuſq; pius:coĩiűxq; ſacerdos.Numĩa iă facto nõ leuiora deo.& hæc de Tybe.& liuia facto deo Octauio aug.relato iă i deos deĩde Neu deſit ps ulla domus ſtat utetq; nepotű hic auiæ lateri ꝓximus ille pr̄is:& ĩtelligit de germanico druſi & Druſo Tybe.filiis & paulopoſt.tu certe ſcis hoc ſupis aſtite:uideſq; Cæſar & eſt oculis ſubdita terra tuis. Tu nr̄a:audis iter cõuexa locat⁹ Sidera:ſollicito quas damus ore ꝑces.Peruenient iſtuc & carmia forſită illa.Quæ de te miſi celite facta nouo:nouo celite dixit:nõ uetere:ut auguſtű oñderet.nă cæſar.lx.antea ănis in deos relat⁹ eſt: & poſtea ad carű ſcripſiſſe ſe getico ſmone laudes auguſti cæſaris inqt materiă q̃ris laudes de cæſare dixi Adiuta eſt nouitas numie nr̄a dei.Nă pr̄is auguſti docui mortale fuiſſe.Corpus ĩhæreas numẽ abeſſe domos iă negari nõ põt de auguſto dictű.Sed qd ſeqꝭ.Eſſe parẽ uirtutẽ pariq; frena rogat⁹ ſæpe recuſati cæpit Impii.& hoc de Tybe.Nă impii ſűmă diu recuſaſſe Suet.docet & poſtea eſſe duos iuuenes firma adiumẽta parẽtis.Qui dederit animi pignora certa ſui.& de Germanico & Druſo Iuniore ĩtelligit. Sed apiă q̃ rõne hæc dixerim primű ut oñdă poetă:cű germăicű dicit nűq̃ tyberiű intelligere.Poſtea ut illud cõſtare faciă q̄nto ăno exilii poetæ auguſtű exceſſiſſe:nă q; extremo loco adduxi.vi.ăno ſcripſit:addit enim ſed meă Care niuali Sexta relegatű bruma ſub axe uidet.Demű ut ex his illud colligă:& afferă q; hoc i loco faſtoꝝ dicit de triűpho germăici ĩtelligẽdű eẽ.Arrigite nűc aures:nă id dixi qđ minime expectabatis

Nota de triűpho germanico

Multa diſputata acute ſunt de libris faſtoꝝ ẽt de tpe exilii

Ouidii⁹ & quo tpe periit Ouidius

Scitis enī auditores hūaniſſimi ꝙ a pricipio oſēdimus circa finē principat⁹ augu. germanicū cū exercitu in germaniā miſſum. & exceſſu augu. nūciato cōpeſcuiſſe legiōes tyberiū recuſantes & ſibi ſūmā iperii deferētes: & de eo poeta in eadē ad caꝝ elegia ſic capto latiis germanic⁹ hoſte Catenis. Materiā nřis afferat ignis. & Sueto. inqt de eo atq; hoſte mox deuicto triūphauit: cū ita dicar id arguit eū nō multo poſt exceſſū auguſti uiciſſe hoſtē & triūphaſſe. Sic uiuēte Ouidio triūphauit: nā q̄rto āno Tyb. poeta migrauit e uita. ac de ꝙ ab auguſto miſſus i rebelles germāos poſt cladē uaria nā de hoſtib⁹ uldictā ſūpſit: cui⁹ memit Strab. li. 7. his uerbis. Quib⁹ fides adhibita fuerat. hi magnas clades itulerūt: ſicuti cheruſci: & eoꝝ ditiōi ſubiectis in qb⁹ tres romāoꝝ ordies militū cū ipatore Quintilio Varro fœderib⁹ fractis p iſidias obtrūcati ſūt: pœnas uero luerūt uniuerſi. Et germāico iuniori clariſſimū pbuere triūphū in quo illuſtriū uiroꝝ ducta ſūt corpa ſimul & fœmiāꝝ. Multos pterea Stra. cōmemorat: q in triūpho ducti ſunt: & de hoc germāico itelligit. nā paulo ſupius Druſi mētionē fecit q dū iter Sallā & rhenū fluuios belligeraret: domitis hoſtib⁹ uictor oppetiit. Ex his igit̄ q̄ diximus iā rādē cōſtet germanicū Ouidio adhuc uiuēte triūphaſſe: nā periit q̄rto āno tyberii: qd' Euſebi⁹ teſtat̄. Sic & hos duos uerſus in illi⁹ triūphi laudē addidiſſe. Sed longi⁹ q̄ fuerit nřm iſtitutū pgreſſi ſumus. coacti qdē fecim⁹ ad reprimēdos eoꝝ obſtinatos aīos. Qui dum hæc pfitemur maledictis aſſidue nos inceſſunt: quoniā ab eoꝝ ſententiis abhorrere uidear: cum a ueritate abſtrahere me non poſſint. Sed ne reus maledicentiæ arguar: hæc ſatis ſint: & ſi iam mihi ad cætera tranſeundum.

ANT. FAN.

Iouis & æſculapii tēpla condita calēdis ianuariis

Tyberina inſula

Aeſculapii tēplū a romāis cōditum.

tēpli conſecratio quomō fiebat

¶ NEVE ſuū præſta deſerat autor opus. Elargire cæſaribus lōgitudinē uitæ ne pax quā mūdo pepererūt deſerat ab ei⁹ autorib⁹. ¶ Sacrauere pres hac duo tēpla die. Romani calēdis ianuariis duo tēpla alteꝝ iouis alteꝝ æſculapii ſacrauerūt in iſula tyberina: quā hodie duo pōtes iūgunt hic urbi: ille ianiculo. Ibi æſculapio tēplū iō datū eſt ꝙ laborātib⁹ peſtilentia romanis cōpertū eſt eā ſedari poſſe ſi æſculapi⁹ in urbē ex Epidauro ueheret̄. Miſſi itaq; ſunt legati decē principe. Q. uolſinio q cū eo ſe cōtuliſſent & ſimulachrū ingens mirarent̄ anguis e ſedib⁹ eius elapſus eſt qui per mediā urbē ad naues romanoꝝ prexit: delatuſq; Romā uerſus cū aduerſo tyberi ſubueheret̄ in pximā inſulā deſiliit ubi tēplū ei cōſtitutū eſt & peſtilētia mira celeritate ſedata. Hui⁹ inſulæ tēplo iū. q; ei⁹ Liui⁹ memit i prima Decade his uerbis. Ager tarquinioꝝ q inter urbē ac tyberim fuit cōſecratus Marti: Martius deinde fuit. Forte ibi tum ſeges farris dicit̄ fuiſſe mature meſſi: quē cāpi fructū qa irreligioſum erat cōſumere deſectā cū ſtramēto ſegetem magna uis hoīum ſimul īmiſſam corbib⁹ fudere in tyberim tenui fluentē aqua ut mediis calorib⁹ ſolet ita in uadis hæſitātis frumēti aceruos ſediſſe illito limo iſulā inde paulatim & aliis quæ fert temere flumē eodē inuectis factā: poſteaq; credo additas moles manuq; adiutū ut tā eminēs area firma tēplis quoq; ac porticibus ſuſtinēdis eēt. Scire aūt debemus ꝙ ait Serui⁹ nihil apud romāos tā ſolēne fuiſſe q̄ diē cōſecratiōis: unū cōiectare poſſumus quā iū calēdis ianuariis ac iani feſto duoꝝ tēploꝝ dedicatiōe celebritatis acceſſerit. Fiebat ſane tēpli cōſecratio ut idē Serui⁹ docet hoc mō. Qui tēplū dicabat poſtē tenēs dare ſe dicebat numini: qd' ab illo neceſſe fuerat iā teneri & ab hūano iure diſcedere. Nec nos fugiāt ornamēta ut ſunt clypei coronæ cæteraq; id genus nō dedicari eo tpe quo delubra ſacrant̄ mēſas uero araſq; autore Macr. eodē die quo ædes ipſe dedicari.

Iane face æternos pacē paciſq; miniſtros
Neue ſuum: pſta: deſerat autor opus.
¶ Q d' tñ ex ipis licuit mihi diſcer' faſtis
Sacrauer' pres hac duo tēpla die:
Accepit phœbo nymphaq; corōide natum.

Quaſ ceſo uentre mřis nati ſūt apollini dicati

etiā quaſ extra urbem erat templum æſculapii.

¶ Phœbo nymphaq; Coronide natū. Aeſculapiū q Apollinis fili⁹ fingit̄ qa ſecto uētre coronidis mřis pcreat⁹ eſt. Oēs enī ſic in lucē editi Apollini cōſecrati ſunt qa deus eſt medicinæ p quā lucē ſortiunt̄: attribuunt̄ æſculapio dracones qd' uigilātiſſimi gnīs putant̄: quæ res medicinæ maxie neceſſaria eſt. huic deo nōnulli dicūt iō ſactā eē in iſula ꝙ ægroti a medicis aq̄ maxime ſuſtētent̄ & nodoſum bacillū ab eo teneri pp artis medicæ difficultatē eiuſq; tēplo canes adhiberi qm̄ is deus uberib⁹ canis nutrit⁹ dr̄. Dicabant̄ in æde hui⁹ dei tabellæ in qb⁹ q ſeruati erāt ex ualitudīe pinxerāt morbi genus. Placet aūt Pli. anguē iō dicari æſculapio qd' ei multa credunt̄ ieſſe remedia: Cæteꝝ hui⁹ tēplū Plutarchus iō extra urbē eſſe poſitū inqt ꝙ maiores ſoris ſalubri⁹ q̄ in urbe habitari crediderūt: & ꝙ in græcia tēplū eius fuit: ſed pcul ab Epidauro. Pli. uero li. xxix. nat. hiſto. ubi meminit artis medicæ: nō tē inqt antiq dānabāt ſed artē maxime uero quæſtū eē imani pcio uitæ recuſabāt. Ideo templum æſculapii etiam cum reciperetur is deus extra urbem feciſſe iterūq; in inſula tradunt. Cætera ad hunc deum pertinentia apud Macrobium lege.

PAV. MAR.

¶ IANE face ppetuā ac æternā pacē optat. ¶ O iane face pro fac. ¶ Aeternos pacē & pacis miniſtros: i fac ut æterna ſit pax: & æterū īpitēt cæſares q pacē ppřis ſuggerūt: q pacē orbi pepere. ¶ Præſta neue autor deſerat ſuū opus: q̄ſi cōcede ne ego qui ſum autor faſtoꝝ deſerā iſtitutū opus: ſed pſequar uſq; ad finē ut dicas pſta ne domus cæſarea q̄ eſt autor pacis deſerat eā: ſed ſemp ſuggerat: Q. d' tñ hactenus cū Iano ſmonē habui: & ab eo multa didici: nūc ea q̄ ex ānalib⁹ & ueterib⁹ faſtis & pōtificū libris excerpſit apiet: Primūq; inquit calēdis ianuariis duo tēpla in iſula Tyberina iouis. ſ. & æſculapii fuiſſe cōſecrata: de quo mox agem⁹.

Quare æſculapi⁹ adductus eſt romā.

Tamē qd' licuit mihi diſcere ex ipſis faſtis: qd' potui pcipe ex ipſis faſtoꝝ libris aliq legūt ¶ Licuit dicere: tūc intelligas qd' ex faſtis referre licet. Partes: q̄ſi maiores nři: ſeu ueteres romani. ¶ Sacrauere: cōſecrauer̄. Hac die: calēdaꝝ. ſ. ianuariaꝝ. Duo tēpla: iouis. ſ. & æſculapii. ¶ Accepit: ex phœbo & coronide nympha filia phlegiæ filii martis natus eſt æſculapius: q in epidauro urbe colebat̄: quæ eſt in ſinu ſaronico: cuius numen tam uiuētis q̄ ubi ex humanis exceſſit ob artis medicæ gloriā ſæpe multis & maximis ciuitatibus fuit adiumēto. Vnde cū romani peſtilētia cōtinuis trib⁹ annis uexarent̄: ex libris Sybillinis cōpertum eſt: ut apud Vale. maximum libro primo: & apud Liuium. xi. legit̄ non poſſe recuperari priſtinam ſalubritatem

niſi æſculapi⁹ ab epidauro eſſet acceſit⁹. Miſſis ergo illuc legatis .x. duce Quinto uolūnio. Anguis quē epidaurii rato: ſed nūq̄ ſine magno ipſoꝝ bono uiſu in modū æſculapii uenerati fuerūt: Mitis labi cœpit. Triduoq̄ religioſe cōſpectus ad triremē romā prexit: & cū eo pſperā emēſi nauigationē romā aduecti ſūt in rypā tribidis egreſſis legatis in īſula ubi tēplū dicatū eſt. Anguis trāſnatauit aduētuq̄ ſuo tēpeſtat⁹ cui re medio q̄ſit⁹ fuerat diſpulit. Sedata peſte cū optia tēperies aeris rediret ioui. qa luci pſeſt: aliud tēplū eodē loco: eodē tpe poſuere. Veꝝ ſerpētē p æſculapio: romā aduectū eē myſterio nō caret. Simulacris eni æſculapii: & ſalutis: ut i S itur. legim⁹ Draco ſubiūgit: q̄ hi ad ſolis naturā: lunæq̄ referūt. Eſt æſculapi⁹ uis ſalubris de ſubſtātia ſolis ſubueniēs aīs: corpibuſq̄ mortaliū. Salus aūt naturæ lunaris effect⁹ eſt. Quo aiantiū corpora iuuanf ſalutifero firmata tēperamēto. iō ſimulacris eoꝝ iūgunf figuræ draconū qa pſtāt & humana corpa uī ut īfirmitatis pelle depoſita ad priſtinū reuireſcāt uigorē: ut reuireſcūt dracones p ānos ſingulos pelle ſenectutis exuta. Apoliodor⁹ in lib. περκφεοων: ſcripſit æſculapiū auguriis & diuiationib⁹ pēſſe nec mirū nā oportet medicū: ut Hipocrates ait: dicere de ægroto. Quæ ſint: q̄ fuerint: q̄ mox uētura ſequanf &c. Inſula q̄ pmit ānis aq̄ diuidua: īſula tyberia: q̄ fluuio cigificū aquā diuidit. Accepit natū a phoebo & nympha corōide accepit æſculapiū apollis & corōidis filiū ut dictū eſt qa i ea īſula dedicatū eſt illi tēplū: & de ea īſula agitiq̄ fecit tybris ex cōgregatiōe prio paleaꝝ ſectaꝝ in cāpo martio poſt exactū Tarqniū: deide ex cōgeſtiōe atenaꝝ augurio monēte iactis fūdamētis: q̄ nō ex arte ſed a natura facta uidef. De quo Liui⁹ lib. ab urbe cōdi. ii. De bonis inqt Regis: q̄ reddēda añ cē ſuerāt res ītegra refert ad pſes. Ibi uicti ira uetuef reddi uetuere in publicū redigi. Diripiēda plebi ſunt data: ut cōtacta regia pda ſpē in ppetuū cū his pacis amitteret. Ager Tarqnioꝝ: qui inter urbē ac tyberim fuit cōſecratus marti: martius deinde campus fuit. Forte ibi tum ſeges ſatris dr ſuiſſe matura meſſi Quem campi fructum quia irreligioſum erat conſumere. Deſectam cum ſtramento ſegetem magna uis holum ſimul imiſſa corbibus fudere in tyberim tenui fluentem aqua: ut mediis ſolet caloribus: ita in uadis hæſitantis frumenti aceruos conſediſſe illitos limo. Aeſculapiū auguriis & diuinationib⁹ præeſſe

Inſula: diuidua quam pmit ānis aqua:
Iuppiter i pte eſt: cæpit loc⁹ un⁹ utrūq̄:
Iūctaq̄ ſūt magno tēpla nepotis auo:
Quis uetat & ſtellas: ut q̄q̄ oriturq̄: ca
Dicere: pmiſi ps fuit iſta mei: (ditq̄:
Fœlices aiæ: qb⁹ hæc cognoſcer̄ primis
Inq̄ domos ſupas ſcādere cura fuit:

ANT. FAN. ¶ QVIS uetat & ſtellas ut quæq̄ oriturq̄ caditq̄ Dicef. Quia occurrebat in libris ānalib⁹ q dieꝝ hñt cōputationē hoc eſt in faſtis ort⁹ occaſuſq̄ ſideꝝ nō cōtineri: q̄d ſine dubio res hēt. ii eni faſtoꝝ qdē ordinē & tōnē poetæ ſuggerere potuerūt: ort⁹ uero occaſuſq̄ ſignoꝝ mime. Vnde autor ait ſupra. Sacra recognoſces ānalibus eruta priſcis. Hic uero ſubiūgit. Nos quoq̄ ſub ducib⁹ cælum metabimur illis. ¶ Fœlices aiæ qb⁹ hæc cognoſcere primis. Inq̄ domos ſupas ſcādere cura fuit. laudat iuētores aſtrologie de qb⁹ ita uaria legunf ut nihil certū tradi poſſe uideatur. Pli. aſtrologiā inqt īueniſſe Atlantē lybiæ filiū ut aliis placet ægyptios: ut alii uolūt aſſyrios: qb⁹ eā primus pmetheus indicauit: autore Seruio. Laerti⁹ refert putare nōnullos Thaletū Mileſiū aſtrologiæ ſecreta rimatū ſolis defectus cōuerſioneſq̄ dixiſſe. Si Porphyrionē audimus Babylonii eā inueniſſe dicenf. Si Iuſtinum zoroaſtres rex Bactrianoꝝ. Si Plutarchū Anaxagoras primus lunaris iuminis atq̄ umbræ cām dephēdiſſe ac litteris mādaſſe putabaf qui rogatus teſte Laertio cuius rei cā natus eſſet inſpiciēdi inqt cæli & ſolis & lunæ. Sunt & alii qui alia tradiderūt quoꝝ opiones nō imprudēs ptereo. Illud dubiū nō eſt iure appellari hoc i loco fœlices quoꝝ ingenia cōſecuta ſunt qd̄ aliqñ Mantuanus noſter Homerus optauit: ut Me uero primū dulces añ oīa muſæ quaꝝ ſacra fero igēti pculſus amore accipiāt cæliq̄ uias & ſidera mōſtrēt. Sane tō ſideꝝ adeo nobis neceſſaria ē ut q eā ignorat: ut inqt Quit. poetas itelliget neq̄at q ut alia omittāf totiēs ortu occaſuq̄ ſignoꝝ i declarādis tpib⁹ utūf. Eſt āt notādū pter eos ort⁹ occaſuſq̄ ſignoꝝ q coſmici cronici & heliaci nūcupanf meridianū hoc ē circulū q medi⁹ ē īter ortū & occaſū fin ē eē ort⁹ ſideꝝ & occaſus initiū.

Aſtrologiæ laus

Sydeꝝ cognitio neceſſaria

PAV. MAR. ¶ INSVLA inde paulatim & aliis quæ fert timere flumē eodē inuectis factā. Poſtea additas credo moles: manuq̄ adiutū: ut tā eminēs area firmaq̄ tēplis quoq̄ ac porticib⁹ ſuſtinēdis eſſet. Idē fere Diony. Iuppiter eſt in parte ipſius inſulæ: quia & ibi tēplū eſt illi cōſecratū. Vnus locus una inſula. Cœpit: recepit. Vtrūq̄ & Iouē & æſculapiū: quia in eadē inſula & ſimul iūcta hñt tēpla. ¶ Tēpla nepotis. Aeſculapii qui nepos eſt iouis. qm̄ hic Phœbi pīcui⁹ ille fili⁹. Sūt iūcta magno auo tēplo magni Iouis. Et Plutarchus pblemate. xciiii. ait cur extra urbē ædes æſculapii poſita eſt. An qd̄ foris ſalubri⁹: quā in urbe habitare crediderūt. Nā græci quoq̄ in excelſis ac puris locis æſculapii tēpla plane collocāt. An qd̄ deū ex Epidauro acceſitū in urbē cōmigraſſe opinaf. In græcia enim nō in urbe: ſed pcul ab epidauro æſculapii tēplū eſt. An qd̄ dum draco ex naui in inſulā deſcēdiſſet & ex oculis euanuiſſet: ipm eo in loco edis ponēde auctorē ac pmōſtratorem fuiſſe opinanf. Quis uetat pars ppoſitionis ſuit: ort⁹ & occaſus ſignoꝝ: eā aggredief: & ſuo dierū ordine pſequef. Quis uetat dicere & ſtellas qs phibet me de ortu: & occaſu ſtellarū agere. Vt quæq̄ orif & cadit: ut unaquæq̄ ſtella ſurgit ab oriēte mane & ueſpi occidi ſiue ēt heliace ſeu coſmice. Illa fuit ps mei ppoſiti: q̄ ſi fuit illa una ps meæ magnæ ppōnis: nā in principio dixit. lapſaq̄ ſub terras ortaq̄ ſigna canā. ¶ Fœlices aiæ: magna illoꝝ pſoꝝ cōmēdatio: q cœleſtia primū indagarūt: & aliis quoq̄ pcipiēda tradiderūt: & præ cæteris a ſūma uitioꝝ & laſciuiæ cōtinētia ac ſobrietate cōmēdat: q nec ſtrepitui forēſi obnoxii: nec rei militari nulla ambitiōe: aut inani gl̃ia aut hñdi cupiditate tāgebanf. Qua qdē tōne cœlū dimēſi ſūt: & mortalib⁹ aperuere. Sed uidef locus hic exigere: ut de his primis pauca referamus cælū primi obſuarūt aſſyrii caldei & ægyptii. Ab ægyptiis ut Euſtathius īquit aſtrologiā & arithmeticā mercatoꝝ & nautaꝝ cōmer

Quare in loco excelſo templum fuit cōditum eſculapio

cio Sidoni phœnices accepe:& ab his ut alii referũt in græciã penetraſſe cõſtat. Signiferi tñ circuli obliq-tatẽm Pli. refert primus itellexiſſe:hoc eſt reꝶ fores apetuiſſe. Anaximãder mileſi⁹ tradiſ olympiade.lviii. ſign[illegible] in eo Cleoſtrat⁹. Et primã arietis ãc ſagittarii ſerã ipſam añ multo atlas. Veneris ſtellæ naturã Pythagoras Samius primus dep̃hẽdit:lunæ uero ſingula mortaliũ primus dep̃hẽdit. Endimiõ. Defectus ſolis & lunæ rõnẽ romanoꝶ primus in uulgus extulit Sulpitius gallus. Apud græcos Thales mileſius primus inueſtigauit. Poſt eos utriuſq; ſideris curſum in.d.c.ãnos p̃nuit hipparchus menſes gentiũ dieſq; & horas:ac ſitus locoꝶ:& uicos pploꝶ cõplexus quo teſte Democritũ ſeiũt primũ cum terris cœli ſocietatẽ intellexiſſe:oñdiſſeq;. Ariſteus ſolſtitii rõnẽ inuenit. Pythagoras ĕt ſideꝶ iterualla dimenſus. hæc ex Pli. Sed illud addẽdũ:qđ poetæ atlantẽ in montẽ cõuerſum referũt:cœlũ humeris ſuſtinentẽ:myſterio nõ uacat:nã primus atlas ſua indagatiõe cœlũ mortalib⁹ apuit:& cũ ſiderũ peritia polleret:creditũ eſt a poſteris illũ manib⁹ ſidera tractaſſe. Prometheũ caucaſo affixũ dicũt:qđ ignẽ e cœlo furat⁹ ſit nõ aliud in nobis oñdit:quã igniũ elemẽtũ primũ a Prometheo intellectũ fuiſſe:licet ſint q eũ figulũ arbitrenſ. Eudoxus gnydius æſchinis fili⁹ aſtrologiã multis p̃hioꝶ cõdimẽtis ornauit. Eandẽ carmĩe ſcripſiſſe arat⁹ cilix & Empedocles agrigẽtinus. ſed hæc hactenus. Fœlices aiæ:illoꝶ.ſ.p̃hioꝶ. Quib⁹ primis fuit cura cognoſcere hæc q̃ſi qui curã oẽm ac diligẽtiã adhibuere haꝶ reꝶ idagatiõi. Et ſcãdere domos ſupas.i.aſcẽdere cœlũ:i hoc eſt ſũmo ſtudio idagare cœleſtia:pro cœleſtiũ ipſoꝶ cognitiõe. Fœlices aĩas appellat & Virgilius. Fœlix qui potuit rerum cognoſcere cauſas.

Credibile eſt illos pariter uitiiſq; iociſq;
Altius humanis exeruiſſe caput:
Nõ uen⁹ & uinũ ſublimia pectora fregit
Officiũq; fori:militiæq; labor:
Nec leuis ambitio:pfuſaq; gloria fuco
Magnarũq; fames ſollicitauit opum:
Admouere oculis diſtãtia ſidera noſtris
Aetheraq; ingenio ſuppoſuere ſuo:
Sic petiſ cœlũ:nõ ut ferat oſſã olymp⁹
Sũmaq; peliacus ſidera tangat apex:

ANT. FAN.

Vini natu tã mota.

CNON Venus & uinũ ſublimia pectora fregit. Vinum quidẽ modice ſumptũ firmat & roborat feſſiſq; corpibus celerrime ſubuenit:imodice uero eneruat & ſtatũ mentis euertit. Vñ in puerbiũ ceſſit uino ſapiẽtiã obũbrari. Properti⁹. Vino forma perit uino corrũpiſ ætas. Vino ſæpe ſuũ neſcit amica uirũ. Quã ob cãm ſolebãt cẽſores uinoſos ſenatu amouere:& apud Homeꝶ hector nõ uult ſibi uinũ afferri ne eneruet neue aius ac robur elãgueſcat. Corrũpũt enĩ blãde uoluptates ut ait Plutar. oẽ robur animi indoleq; uirtutis ingeniũ labefactãt cõſiliũ eripiũt. Vnde Plato merito eſcã maloꝶ appellat uoluptatẽ.

Vini uſuſ olim mulierib⁹ interdictus.

Vinũ anacharſis dixiſſe ferſ tres ferre uuas. Primã uoluptatis:ſecũdã ebrietatis:tertiã mœroris ei⁹ uſus mulierib⁹ olim interdictus fuit:quæ iõ cognatos ore oſculabanſ ut multi exiſtimarũt:ne bibẽtes laterẽt ſed domeſticoꝶ cõgreſſu redarguerenſ.

Fuc⁹ herbe genus

Perfuſa gl̃ia fuco:inanis gl̃ia nõ uera nõ parta uirtute. Fucus enĩ q̃uis & alia ſignificet ẽ herbæ genus:autore Seruio uñ tingunſ ueſtes. Sic petiſ cœlũ nõ ut ferat oſſan olympus:igenio ſtudio:uirtute cœlum petiſ:nõ cõgeſtione montium ut oſſæ pelli olympi:quod a gigantibus tentatum eſt.

PAV. MAR.

CEST Credibile:credi par eſt:quaſi id credere poſſumus. Illos:cœleſtiũ.ſ.indagatores. Exeruiſſe:eleuaſſe. Caput altius:ſublimius. Humanis pariter uitiis & iocis:hoc eleuaſſe mentẽ ad altiora cõtẽplãda. magis q̃ liceat uitioſis:& laſciuiæ deditis hoib⁹:ſeu qa potius cõtẽplationi & rerũ indagatiõi ſeſe tradidere:q̃ uitiis humanis. Nõ uenus & uinũ:nõ res uenerea:nõ crapula:quaſi nõ laſciuia:nõ ulla ſympoſii uoluptas. Fregit:cõrudit. Pectora ſublimia:mẽtes ad ſublimia tẽdẽtes:quaſi rerũ cœleſtiũ indagationi deditas. Tãta erat eoꝶ cõtinẽtia:ut nulla uoluptate ab ea cõtẽplatione ſeducereſ. Et fori officiũ:munus ſeu rõ agendarũ in foro cauſarũ. Et labor militiæ:militaris induſtria nõ fregit ea pectora:quia nihil harũ rerũ:quæ uel ad quæſtũ:uel ad inanẽ gloriã ptinẽt:ab icepto reuocauit. Nec ſollicitauit:ſollicitos reddidit eos. Leuis:inutilis.

Inter ambitum & ambitionem

Ambitio:indigna honoris appetitio. ambit⁹ Põpeio teſte ꝓprie eſt ædificioꝶ circuit⁹. Sed eodẽ uocabulo crimẽ auaritiæ:ſeu affectati honoris appellaſ a circuẽdo:ſupplicãdoq;:inde ambitio ipſa actio ãbiciẽtis. Et gl̃ia pfuſa fuco:nec ſollicitauit eos inanis & falſa gl̃a. Perfuſa fuco dixit:q̃ſi nõ uero ſed ficto colore. & eſt trãſlatio a mulierib⁹ quæ herbarũ ſucco ut colorẽ accipiãt faciẽ ſibi illiniũt. Veꝶ fucus interdũ ueſpã ſignificat:uñ eſt illud Virg. lanũ fucos pecus a p̃ſepib⁹ arcẽt:interpũ ut plerique uolũt accipiſ pro cõcharũ ſanie:quæ tingiſ pãnus:& herbã alii eẽ dicũt:cui⁹ ſuccus tingẽdis ẽt pãnis adhibeſ. Veꝶ græ. φυκοσ alga maris dſ. & φυκιον ille mulieꝶ ornatus ex quo multi putãt ex herbis marinis ſuccũ illũ cõfici. Ve pro uel. Fames magnarũ op⁹:nec eos ſollicitauit imẽſa cupiditas hñdi magnas opes:hoc eſt auaritiæ crimẽ:cupiditatẽ famẽ appellauit. ſic & Virg. Auri ſacra fames. Admouere. illi qdẽ ꝓpinqua facere. Oculis nr̃is. ſidera diſtãtia longe a nobis remota:iõ admouere:qa ſua inq̃ſitiõe patefecere. Et ſuppoſuere:etiã aſpectui nr̃o. Aethera:ſupiorẽ aera:uel potius cœlũ ipm. Suo ingenio:i acumine igenii & diligẽti indagatiõe:ſuppoſuere dixit:qa cœli:q[đ] ſupius eſt rõnẽ ita apuere:ut illud inferius & in manib⁹ hẽre uideamur. Aut ſuppoſuere igenio ſuo:qa totũ illud pſcrutati ſunt:& oẽm ei⁹ rõnẽ intelligere. Sic petiſ:hac uia in cœlũ itur:nõ quæ gigantũ inſolẽtia tẽtauit. Qui ut eſt in fabulis ad oppugnandũ cœlũ mõtes cõſtruxere.

De fabula gigãtũ

Olympũ oſſan pelion. Sic petiſ cœlũ hac rõne:&:inſtitutione uitæ ab oĩbus uitiis abhorrẽti referunſ hoſtes in deos. Nõ ut olympus ferat:ſuſtineat. Oſſan:pro oſſam:nã aliter nõ ſtaret uerſus:etenim gigãtes qui ex terra geniti cœleſte regnũ affectaſſe ferunſ:iccirco altiſſimo theſſaliæ montes conſtruxere:primo loco olympum ſtatuere:deinde oſſan. poſtea ſupiore parte locauere peliũ. Olympus quidẽ altiſſimus eſt:& nõ mõ in theſſalia:uerũ etiam in creta & myſia aſiatica & Cypro:& in æthiopi

eiuſdem nominis montes eſſe conſtat. Theſſalicũ: creticum: Cyprum nos ipſi uidimus & aſcẽdimus. Oſ-
ſam uoiunt ab olympo auulſam fuiſſe: & inde patuiſſe peneio amni uiam Pelium cẽtaurico bello pirithous
ubi occupauit: & ex eo cẽtauros eiecit. & ut refert Pli. Dicearchus regum cura pmẽſus montes: ex oĩb⁹ al-
tiſſimum ꝓdit pelion. ⁋ Et apex peliacus: ſummitas pelii montis. ⁋ Tangat ſumma ſydera: quaſi tendat in
cœlum propter ingẽtem eius altitudinem dictum. ⁋ Sed unde hæc gigantum machinæ fabula emanarit:
dicemus in quarto libro. Apex ſacerdotum erat inſigne: quod capite ferebatur uinculis alligatum: unde ꝑ
ſummitate ponitur: dictus quod comprehendere antiqui uinculo apere dicebant. ⁋ Nos quoq;. nos etiã
in rerum deſcriptione: præſertim occaſus & ortus ſequemur illos ſanctiſſimos philoſophos.

Pelio omnium montium altiſſimus

Nos quoq; ſub ducib⁹ cælum metabi/(mur illis:
Ponemuſq; ſuos ad ſtata ſigna dies:
Ergo ubi nox aderit uẽturis tertia nõis:
Sparſaq; cœleſti rore madebit hum⁹.
Octipedis fruſtra q̃runt brachia cãcri:
Præceps occiduas ille ſubibit aquas:

⁋ NOS quoq; ſub ducib⁹ cœlũ metabimur illis: dimetie-
mur cœlũ ducib⁹ aſtrologis tractãtes de ortu occaſuq; ſi-
gnoꝝ cum libri annales talia nõ ſuppeditẽt. ⁋ Ponemuſ-
que ſuos ad ſtata ſigna dies. Stata ſigna dicit uel quæ ſuo
& fixo tpe oriunt & occidũt: uel qd magis placet quæ cæ-
lo affixa ſunt neq; errant ut planetæ. Pli. cum oĩa hæc ſta-
tis ſideribus cæloq; affixis conſtent. Dicunt & ſtata ſacra
ꝙ ſtent neq; mutent ſed certis dieb⁹ fiant. De qb⁹ Statius
in primo thebaidos. Vnde hæc ſtata ſacra quotãnis ſolẽ-
nes recolũt epulæ Cato. Sacra ſtata ſolẽnia ſancta deſerui
ſti. Forma uero ſtata dr: quæ neq; pulchra eſt quã modicã & modeſtã Phauorinus uxoriã appellabat. Stati
aũt dies uocant iudicii cã cum peregrino cõſtituti. Sciẽdũ ꝙ cum ſtaturus primã ſyllabã ꝓducat ſtatus eã
corripit ut recte Priſ. docet: ut cõſtatura fides ſuperum & zephyros quoq; uana uetuſtas his aſcripſit aquis:
quoꝝ ſtata tẽpora ſtatus. ⁋ Octipedis fruſtra quærunt brachia cancri. Præceps occiduas ille ſubibit aquas
Tertio nonas ianuarias cancer occidit: autore Columel. Accipiẽdus aũt hoc loco eſt occaſus coſmicus q
fit pene oriẽte iam ſole. Cum enim hoc tpe ſol capricornũ tenẽs magnã eius partẽ emẽſus fuerit cãcer op-
poſitus capricorno coſmice occidat neceſſe eſt. Hoc zodiaci ſignũ dr porta cœli teſte Macro. ſicut & capri-
cornus. In eo ſol obliquũ incipit agere retrogreſſum quẽadmodũ & cãcer aĩal retro atq; obliqui cædit: cui
octoni ſunt pedes in obliquũ fixi: ꝓterea & bina brachia forcipib⁹ dẽticulatis. Ferũt cancrũ inter ſidera col-
locatũ iunonis bñficio cũ momordiſſet e Lernæa palude Herculis pedẽ cũ hydra pugnãtis ab eoq; interfe-
ctus eẽt. Lege Iginiũ ne tibi oĩa recitẽ. Occidit hic & exorit poſteriore corpis parte. cõſtatq; ſtellis. xviii. ut
qbuſdã placet: quaꝝ duæ aſelli appellant iter quas ut ſcri. Pli. Exiguũ ſpaciũ obtinẽte nubecula quã ꝓſepia
appellãt cũ cælo ſereno apparere deſierit atrox hyems ſeqt ſi alterã eaꝝ aqloniã caligo abſtulerit auſter ſæ-
uit ſi auſtrinã aqlo: ſunt aũt aſelli in cãcri texta. Stellaꝝ ſitũ in hoc & cæteris ſignis (ne te obtũdam) pete ab
Igino & Baſinio nr̃o parmẽſi quẽ Frãci. phi. iure appellat ingenioſum bonũ atq; a muſis nutritũ. Is eſt q
moriẽs Arimini hoc ſibi epithaphium reliquit. Parma mihi patria eſt ſunt ſidera carmen & arma.

ANT. FAN.

Stata ſigna

Stata ſacra

Stata dies.

Saturnus primã ꝓducit

Stat⁹ primã corripit.

Cãcer occidit tertio nonaſ ianuarias

Coſmic⁹ occaſus.

Porta cœli.

Cancer iter ſidera

Baſinius parmẽſis.

⁋ NOS quoq; metabimur: metis dirigemus. hoc eſt ſuo ordine deſcribemus. ⁋ Cælum illis ducib⁹: q̃ſi ea
rõne: q̃nã illi primi idagatores tradidere in multis codicib⁹ eſt. ⁋ Meditabimur. i. meditãdo ſcribemus: Et
ponemus: deſignabimus. ⁋ Suos: ꝓprios. Dies ad ſtata ſigna: ad ea quæ ſunt ſuis circulis fixa: ut ſunt duo-
decim illa ſigna fixa zodiaco circulo: cui⁹ uertigine uertunt & ipſa. Sũt quoq; & erraticæ ſtellæ ſeptẽ: q con-
tra cœli uertiginẽ initunt: ide dicti ſunt ſolis & lunæ labores. ⁋ Ergo ubicũ paulo ſupi⁹ dixerit partẽ ꝓpoſi-
ti fuiſſe: uelle ortũ & occaſum ſignoꝝ ſcriberemũ: illud aggreſſur⁹. ⁋ Ergo inqt ubi aderit nox tertia uẽtu-
ris nonis cũ uenerit nox: q̃ diẽ tertiũ calẽdariaꝝ ianuariaꝝ ꝓcedit. ⁋ Et humus: terra. ⁋ Madebit ſparſa ro-
re cœleſti fiet uda ſeu madida pp rorẽ matutinũ e cœlo decidẽtẽ. Sic diluculũ ipſi⁹ diei ſignificat. ⁋ Fruſtra
quærũt brachia cãcri octipedis: in caſſũ tolles in cælũ oculos ut cancrũ uideas: q̃m tertio die a nonis: ſic &
tertia die ianuarii occiderit. ⁋ Ille: cãcer. ⁋ Præceps: q̃ſi ꝓnus occidẽt. ⁋ Subibit aquas occiduas: imergetur
oceano: & ſic occidet. ⁋ Octipedis: q̃m octo pedes hẽt. Et aduerte occaſum hũc cãcri eẽ coſmicũ: ſic & tot⁹
coſmice ẽt ort⁹ capricornus. Ita eni in circulo zodiaco: q ex obliquo cigit zonas: locata ſũt ipſa ſigna ut cũ
aliqd eoꝝ occidere icipit aliud qd illi eſt oppoſitũ oriri icipiat: ut occidẽte coſmice ariete orit libra: occi-
dẽte tauro orit ſcorpi⁹: ita & gemioꝝ occaſu ort⁹ eſt ſagittarii: & occidẽte cãcro orit capricornus: q illi eſt
e regiõe iocat⁹: & ut fabulã quoq; referamus. ⁋ Cãcer herculis cũ hidra pugnãtis in lerna palude pedẽ mo-
mordit: ſed ab hercule pede cõtrit⁹ a iunone iter ſidera poſitus eſt: ut eẽt ex duodecim ſignis: quæ maxime
ſolis curſu cõtinent. Hũc mediũ ut Igini⁹ inqt diuidit circulus æſtiuus ad leonẽ exort⁹ ſpectãs: paulũ ſupra
caput hidræ collocatũ occidentẽ: & orientẽ poſteriorẽ corpis partẽ: hẽt in texta ſtellas duas: q aſini uocãt:
in dextris pedib⁹ ſingulas obſcuras: in ſiniſtro primo & ſecũdo binas obſcuras in tertio & q̃rto ſingl̃as ob-
ſcuras: in ore unã in dexteriore chela tres ſimiles nõ grãdes: in ſiniſtras duas. Aſini in texta cancri a libero
collocati dicunt. Nã fugientẽ liberũ p theſprotiã ira iunonis: & ꝓperantẽ ad oraculũ iouis dodonei. A re
duob⁹ aſellis obuiã factis p magnã paludẽ in tuta tralecit: nõnulli dicũt liberũ illi aſino quo fuerat uectus
humanã uocẽ dediſſe: qui cũ uoluiſſet cũ priapo de rerũ natura cõtẽdere: uictus intereptuſq; eſt: miſert⁹ li-
ber aſinum inter ſidera collocauit. Eratoſthenes autẽ inquit. Tempore quo iuppiter ad opprimendos gi-
gantes: oẽs deos cõuocaſſet: ueniſſe liberum patrẽ: & ſatyros: Sillenos aſellis uictos. Qui cum nõ lõge ab
hoſtibus eſſent dicuntur aſelli pertimuiſſe: & ita magnum clamorem & inauditum gigantibus feciſſe. ut
omẽs hoſtes perterriti in fugam ſe cõuerterint: & ita ſuperati fuere: & aſini ſideribus annumerari. Hæc ex
Iginio accepimus: & quoniã capricorni occaſum attigimus erat & de illo agendũ: ſed dabit poſtea locus

PAV. MAR.

De ortu coſmico & eliaco.

Quaſ aſinus eſt inter ſydera collocat⁹.

Inſtiterint:circa exortum capricorniiuel paulopoſtquoniam hoc ſignum & frigidum & humidum eſt: i- minent plerunq; hymbres.Id maxime erit nonis ianuariis cum lyra exoritur.

Inſtiterit hibres miſſi niſi nubib9 atri
Nõne ſigna dabũt ex oriente lyra:
Q uattuor adde dies:ductis ex ordi
Ian9agonali luce piãdus erit: (ne nõis
Nois eſſe põt ſuccictus cauſa miniſter:
Hoſtia cælitib9quo feriẽte cadit: (tros
Q ui calido ſtrictos tictur9 ſãguine cul
Semp agat ne rogat:nec niſi iuſſus agit
Pars:qa nõ ueniãt pecudes:ſʒ agãt ab
Nomẽ agonalẽ credit hrẽ diẽ: (actu
Pars putat hoc feſtũ priſcis agnalia di
ctum

ANT. FAN.
Lyræ ortus nonis ianua.
Lyræ ortus heliacus
Lyra iter ſidera

OBſtiterintq; hymbres miſſi niſi nubibus atris.Nonæ ſigna dabunt ex oriente lyra. Ortus lyræ qui erit nonis ianuariis cuius meminerunt Pli.& Columel.indicabit cãcrum occidiſſe niſi forte hymbres nubeſue obſtiterint. Quod ideo dicitur quia nonis quibus fidicula orif rquã græci λυραν:ideſt uocum uarietatem:lyram noſtri fidẽ ſiue fidiculam uocant uaria tempeſtas eſt ut idẽ ait Columel.Loquimur autẽ hoc in loco de ortu lyræ heliaco Eã enim cum ſagittario in ortum ferri cernimus : quare ſole ad capricorni ima tendente lyra ſe profert emergitq; ſolis abſceſſu.Hæc qua Orpheus quondam manes ſibi conciliaſſe narratur. Sylius ſed quos pulſabat riphæũ ad ſtrymona neruí auditus ſuperis auditus manibus Orphæus e merito fulgent clara inter ſidera ſæclo.Id ſidus nouem ſtellis conſtare dicitur.

An obſtiterint an inſtiterit legẽdũ ſit
Agonalia qnto idus ianu.
Agones Victimatores.
Agonia
Agonius dies
Agonus ludus
Agoni dei feſta
Agõi uñ agonia
Egonus mons.
Egonẽſis porta agnalia

Sunt qui legant inſtiterint hymbres miſſi de nubibus atris:qui uerſus cum me adoleſcente Ferrariæ inter diſcipulos celeberrimi uiri Guarini Veronenſis uarie iactaretur memini non diſplicuiſſe multis iudicium meum qui ſentiebam eum uerſum legendum ut de tempeſtate ambigi uideretur : quod autore Columel.idibus uaria fit non certa tempeſtas. Quattuor adde dies ductis ex ordine nonis ianus agonali luce piandus erit. Agonalia iam ſacra quinto idus ianuarias celebrantur quoq; inuẽtor Antias Numã pompilium refert autore Macrobio. Sunt autem agunalia queadmodum & carmentalia lupercaliaq; feriæ ſtatiuæ certis & conſtitutis diebus ac menſibus celebrari ſolitæ & in faſtis ſtatis obſeruationibus ãnotate atq; ab agendo nominatæ:quoniã miniſter ſacrorum cultrum manu tenens atq; hoſtiã feriturus rogare ſolebat an ageret nec niſi iuſſus hoſtiam feriebat.Moris enim fuit ut aut ſacerdotes ipſi percuterent uictimas & agones appellabantur aut in tenentis cultrum alter uictimam impingeret unde uictimatores dicti. Aliis placet agonalia dicta eſſe ꝙ pecudes non ueniant:ſed aganf. Vnde putãt hoſtias ab agẽdo agonias dictas:a quib'agoniũ diem uocarũt quo rex hoſtiã imolabat. Alii uolunt ab agnis agonalia dici qſi agnalia quãuis rex ſacrorũ arietem imolaret. Sunt & qui agonalib'nomen inditũ exiſtimãt a metu hoſtiarum quæ uiſo cultro quo erant feriendæ in aqua ſiue in moia ubi tengebanf trepidabant. Nam αγωνία trepidationem ſignificat:quãuis reuera non ſemp eueniret ut trepidarent. Potuerunt etiam hæ feriæ απὸ τῶν αγώνων ſumpſiſſe uocabulum ob ludos a maioribus fieri ſolitos.nam αγῶνες ludi ſunt:quod nomen eſt generis non ſpeciei:ſiquidem & gladiatores & muſicos αγωνας dicimus Feſtus autor eſt agnum dictum ꝙ locus in quo ludi initio facti ſunt ſine angulo fuerit:cuius feſta agonalia dicebantur:quo nomine etiam agonii dei feſta uocari conſueuerunt:quem putabant agendis rebus præſidere:ſiue quia agonos montes uocabant. Vnde agonia ſacrificia dicta exiſtimantur quæ in monte fiebant:ex duo Romæ mons Quirinalis Egonus appellatus eſt & Colonia porta Egonenſis.

PAV. MAR.
Pronoſticum tẽpeſtatis.
De lyra uariæ ſũt opiones.

HYMBRES:pluuiæ ab υω quod eſt pluo. Inſtiterint:iminebunt. Miſſi de atris nubibus:qui mittuntur ab obſcuris nubibus. Nonæ dabunt ſigna:pluuiæ ſcilicet ſi erit dies pluuius:aut ſerenus. Ex oriente lyra:cum lyra oritur. Nonas ſigna dare ideo dixit:cum eo die nona luna a pontifice obſeruetur : & uiſa regi ſacrificulorũ iudicetur ut ſuperius diximus. Quo etiam die:pronoſtica:aut ſerenitatis:aut tempeſtatis captabantur ab ipſa luna:nam pura & nitida ſerenitatem:obtuſa & aliqua caligine obſeſſa pluuium tempus portendit. Lyra autem ut Iginius inquit:poſita eſt contra regionem loci:qui eſt inter genu & manum ſiniſtram eius q Engonaſis uocatur:cuius ipſa teſtudo ſpectat ad articum circulum. Sũmum autẽ cacumen ad polum notium contendere uidetur. Hæc uirgine exoriente occidere:cum ſagittario oriri perſpicitur. Habet in teſtudinis lateribus ſingulas ſtellas:in ſingulis cacuminibus eorũ quæ in teſtudine : ut brachia ſunt collocata. Singulas in mediis hiſdem:quos humeros. Eratoſthenes fingit ſingulas in ſcapulis ipſius teſtudinis:nã in una lyra:quæ ut baſis totius uideat una. Lyra inter aſtra muſæ conſtituerunt. Cãm Eratoſthenes ait:quod a Mercurio initio facta de teſtudine Orpheo eſt tradita Calliopes:& oeagri filio : & eius rei maxime ſtudioſo. Alii dicunt ubi Mercurius lyrã feciſſet.& phœbi boues abegiſſet:ut facilius ſibi ignoſceret:ſpetenti apollini ut dicere liceret ſe inueniſſe:lyrã conceſſit qua accepta dr orphea docuiſſe:& poſtq̃ cytharã inuenit illi lyrã conceſſiſſe. Lyrã alii fidiculã uocant. Pli.inquit cæſari oriri nonis ianuariis & Iginius cum ſagittario exoriri oſtẽdit. Ne erres accipias alterũ ortum coſmicũ:qđ ab ipſo oriẽte ſurgat : alterum portũ heliacũ:ut cum ſol remotior erit:illa in cœlo uideaf. Sic nonis heliacus erit ortus:occaſus uero eius erit ab initio equinoctii:de quo poſtea. Quattuor:quarto die poſt nonas:hoc eſt nono die menſis quod erit qnto ab idibus:mactaf aries Iano:uocaturq; dies agonalis:& agonalia ipſa feſta. Sed quare ſint ita dicta qnq; opiones refert uſq; ad.xviii.uerſum.nã aut ab interrogãdo:aut agẽdo:aut ab agonalib':aut metuẽdo:aut a græca nolatione. quæ oĩa p ſingulos locos explicabimus. Adde quattuor dies nonis ductis ex ordine:adiũgas nonis hos quattuor dies/nec retrograde numerato:ſed ex ordine poſt nonas . Erit piandus:quaſi hoſtia placandus. Ianus luce agonali : die quo agonalia celebrantur arietis immolatione.

¶ Nominis:prima opinio cauſæ nominis:a rogando cum rex ſacrificulus mactaturus arietem:rogat populum:ſeu principem ciuitatis agone ab ea uoce rogantis putat agonalia dici.& Varro inquit agonali die rex ſacrorum in regia arietē imolat:nomen ab eo quod interrogat a principe ciuitatis.& princeps gregis. imolatur.i.aries.¶ Succinctus miniſter:ipſe ſacerdos:ſeu rex ſacrificulus q ſe ſuccingit ut expeditior ſit ad opus:ut eſt illud Lucani. Turba timor ſequit ritu ſuccincta gabino.¶ Poteſt eſſe cauſa nominis:q a poteſt huic rei nomē dediſſe.Qui rex ſacrificulus.¶ Tincturus cultros:infecturus gladios. ¶ Sanguie calido:cruore imolatæ hoſtiæ.¶ Semp rogat interrogat.¶ Agat necan agat:an uictimā imolet.¶ Nec agit niſi iuſſus: niſi cū iubetur a principe:ſeu a pplo.Sacrificulū aūt regē poſt exactos reges cōſule Bruto creauere:de quo apud Liuiū libro ſecūdo ab urbe cōdita in ipſo principio.Rerū inde diuinarum cura habita:& quia quædā publica ſacra per ipſos reges factitata erant:nec ubi deſiderium regum eſſet.¶ Regem ſacrificulū creant. id ſacerdotium pōtifici ſubiecere:ne additus nomini honos:aliquid libertati.Cuius tunc prima erat cura efficeret.Hæc Liuius:& inde Plu.illud accepit:regi ſacrificulo:qui eſt rex ſacrorum:ac religionum:nec magiſtratum gerere:nec concionem habere licere:rationemq; reddit.lxiii.Proble. An quid antiquis tēporibus reges plurima:& maxima ſacra facere cōſueuerunt:& ſacerdotibus tem diuinā faciētibus aderāt poſt ubi graues:& inſolētes cœperunt eſſe:Græci quidē plerīq; licentiā regibus ademerūt:ius & poteſtatē ſacrificādi tantūmodo reliquerūt Roma autē regibus penitus exactis alium rebus diuinis præfecerūt cui nec magiſtratū habere:nec cū populo agere permiſerunt:ut in tēplis ſoliū cōſultare uideātur & regnum propter deos ſuſtinere.Eſt igitur & in comitio quodā ſacrificii genus:quo ubi rex peregit ex foro ſe ꝓripit.¶ Pars: quia altera opinio:quod pecudes ad ſacrificiū ſponte:nō ueniāt:ſed aguntur ſeu abiguntur:& inde agonalia:dici:quod Pōpeius approbat primo de ſignificatu uerborum cū dicat agonias hoſtias ab agēdo dici. ¶ Pars quia pecudes nō ueniant:nō ultro ad arā accedant.¶ Sed aguntur:a miniſtro ſacrorum.Credit agonalem diē habere nomē ab actu:quod ab agēdis pecudibus agonalis dicaſ.Dicimus etiā abigeres:q eorum eſt qui pecudes pellunt:ſeu ante ſe agunt inde Abigei ipſi actores hoc eſt ductores ea ratione.¶ Pars putat antiquos uocaſſe: hoc feſtum agnalia per detractionē unius litteræ ab agonalia.¶ Pars:quaſi multi.¶ Putat hoc feſtum hæc agonalia.¶ Priſcis:ab antiquis dictum agnalia.Vt una littera una uocalis o.

vii. opiniões ūn dicantur agonalia feſta

Quare dicaſ ſacrificulus rex ſacrorū

Vna ſit ut proprio littera dēpta loco:
Aut q a ꝑuiſos i aq̄ timet hoſtia cultros:
A pecoris lux eſt ipſa notata metu
Fas etiam fieri ſolitis ætate priorum
Nomina de ludis græca tuliſſe diem:
Et prius antiquus dicebat agonia ſermo
Veraq; iudicio eſt ultima cauſa meo.
Vtq; ea nūc certa ē:ita rex placaſ ſacro-
Noīa lanigere coniuge debet ouis(rū

¶ VNa ſit ut proprio littera dempta loco:Si priſci agnalia dixerūt quomodo dempta inde littera fiet quod nūc dicimus agonalia:atqui ſummota o littera ex eo q nunc agonalia dicimus relinquetur nomen agnalia quo ueteres utebantur.¶ Vtq; ea non certa eſt ita rex placare ſacrorū.Coniunge lanigere numina debet ouis.Periphraſis eſt arietis quem agonalibus rex ſacrificulus dicebatur q ea ſacra faceret quæ reges facere aſſueuerāt.Huic Romani nec magiſtratum gerere nec cum populo agere ſeu concionem habere permiſerunt autore Plutarco ut in tēplis ſolum conſultare uideretur ac regnum propter deos ſuſtinere.Itaq; in comitio fuit quoddam genus ſacrificii quo ubi rex peregerat ex foro ſe proripiebat.Idem in cōuiuio ſuper flaminem dialem accumbere conſueuit:ut Aulus Gellius tradit.

ANT. FAN.

Agnalia

rex ſacrificulus

¶ SIT DEMpta:ſit remota ¶ Proprio loco:nā remoto.o.ab agonalia:remanet agnalia non deſunt qui deducant ab agnis:uerum nō agnus:ſed aries mactatur.¶ An quia:quarta opinio:quod imolandus aries ad aram:cum uidet peluiū aqua pura plenā cum gladiis quæ quidem huiuſmodi ſacris adhibebātur:extimeſcere uideſ.Inde ab illo metu dies agonalis dictus:Nā αγωνιω uel αγωνιουμαι idē q metuo:aut angor.¶ An iſta iuxta agonalis dies.¶ Eſt notata:ſignata.¶ Et ira:appellata.¶ A metu pecoris arietis imolandi.¶ Quia hoſtia:illud ipſum animal quod mactatur.¶ Timet cultros:gladios.¶ Perniſos in aqua:quos in aqua uiderit.¶ Fas etiam:ultima opinio:quam ueriorem aſſerit.quod traxerit appellationem græcam a ludis ueteribus certaminum. Nam αγων græce certamen eſt.αγωνιζω:uel αγωνιζομαι cōtendo ſeu certo inde αγωνοθετης præfectus ludorum & ordinator:αγωνιστηριον locus certaminis:αγωνισμα præmium.¶ Fas etiam eſt:licet & credi par eſt.¶ Diem:agonalem.¶ Tuliſſe græca nomina:græcā appellationem.¶ De ludis:ſolitis fieri ætate priorū a ludis: quos ueteres exercebāt:dicebanſ enim ludi agonales.Primus eos inſtituit Hercules in Elide apud iouē olympium.Nō tamē arbitreris in olympo monte. Lōge enim diſtat.Elis ab olympo:ſed ubi erat ædes Iouis olympii:de quo cū differerē:audebat multi negare:& omnino apud olympum montē ludos fieri uolebāt.Nec aduertebāt alia cauſa iouē cognominatum olympiū legant Diodorū:Inuenient Dionyſium cōſtituiſſe regē ægypti iouē puerum addito ei præfecto olympo a quo eruditus & ad uirtutē inſtitutus olympius eſt cognominatus.¶ Et antiquus ſermo dicebat prius agonia:antiqui uocabant ipſa:feſta agonia:de quo Pōpeius primo de ſignificatione uerborum.Agonium diem appellabāt quo rex hoſtium imolabat:Hoſtiam enim antiqui agoniam uocabant. Agonum putabant dici deum præſidem rebus agendis.Agonalia eius feſtiuitatem:ſiue quia agonos dicebant montes:agona ſacrificia quæ fiebant in monte hinc Romæ mons quirinalis egonus:& collina porta egonenſis.Agonum:id eſt ludum ob hoc dictum quia locus in quo ludi initio facti ſunt fuerit ſine angulo: cuius feſta agonalia dicebantur. ¶ Vltima Cauſa:Nominis ſcilicet. ¶ Eſt uera meo iudicio

PAV. MAR.

αγων cer tamē ūn agonum

Quare dī olympius

do quia ita arbitror græcam habuiſſe appellationem:ut incerta eſt nominis cauſa:ita certum eſt regem crificulum arietem mactare debere.[Vt ea cauſa.ſ.nominis.[Nõ eſt certa:ſed ambigua cum uanæ ſi opiniones.[Ita rex ſacrorum:ſacrificulus.[Debet placare numina coniuge ouis placare Ianum imolatione arieris:qui eſt ueiut coniunx:hoc eſt uir ouium:quando quidem illi ſuccumbunt.

Victia q̄ cecidit dextra uictrice uocat.
Hoſtibus a uictis hoſtia nomen hēt.
Ante(deos hoi qd' conciliare ualeret)
Far erat:& duri lucida mica ſalis.

ANT. FAN.
Phoroneus:rex argiuorum ritus ſacrificiorū pri. m⁹ iſtitui
Victima Hoſtia
Victima unde dicit
Hoſtiæ eximiæ
Si hoſtia ab ara p̄ fugiſſet quid
Haruga
prodigiæ unde pdigi
Amburbiales
Ambaruales
Ambegni bos
præcidaneæ
Succidaneæ
Hoſtiæ partes triplices
Mola Salis granum
Far

¶ VICTIma quæ ce.de.ui.uocat.Hoſtibus a domitis hoſtia nomē hēt.Digreſſio eſt in qua de ritu ſacrificiorum loquit in qd' faſtorum materia exigebat:quorum ſolēnia prim⁹ inſtituiſſe dicit.Phoroneus rex argiuorum quē primū ēt ſerunt iunoni tēpla dicaſſe.Multi ſane hoc loco exiſtimāt ſentire Ouidiū uictimā ab hoſtia non differre q uictima uictis hoſtibus:hoſtia iiſdē domitis imolet.Sed errāt nō intelligētes cur autor dixerat dextra uictrice.Nā ut apud.A.Gel.legimus hoſtia poſt cæſos hoſtes a quouis ſacerdote.Victima uero eius qui uicerāt manibus imolat.Puerile igit eſt q quidā dicūt legēdū hoc loco domitis pro domādis:licet Seruius cēſeat hoſtias dici ſacrificia quæ ab his fiunt qui in hoſtē pgunt.Victimas uero quæ poſt uictoriā.Sed ſolere hæc licēter auctoritate cōfundi.Sūt q uictimas dici arbitrent q ictæ ui cadāt uel q uinctæ ad aras ducant.Vnde ait Iuue.Sed pcul extrēū petuiās quatit hoſtia funē.Solebāt.n.uictimæ duci funibus:quæ ſi geſtarent humeris nō litabāt.Feſto placet hoſtiā ab eo dictā qd' eſt hoſtire.i.ferire uel ab hoſtibus ut quibuſdā uidet quia laribus imolabat q ab eis hoſtes arceri putarēt.Sed hi feſti Pōpei locū deprauauerūt pro hoſtilis laribus hoſtiā laribus legētes.Hoſtiæ ut Veratius in pōtificalibus qōnibus ſcripſit teſte Macrobio eximiæ dicebant quæ ad ſacrificiū deſtinatæ eximebant e grege uel q eximia ſpecie quaſi offerēdæ numinibus eligerētur.Hæ quū aut ab ara pfugiſſent aut pcuſſe mugitū de diſſentiaut in aliā partē corpis q̄ oporteret cecidiſſent piacularia faciebant auſpicia:quæ(ut inqt Feſtus)ſacrificātibus triſtia portendebāt.Maiores teſte Donato hoſtias harugas dicebāt ab hara in qua cōcludi cōſueuerūt.Ex iis quæ cōſumebātur pdigæ dictæ ſunt:unde luxurioſos pdigos uocamus & aiales in quibus ſola anima deo ſacrabat cū aliæ eſſent autore Trebatio qbus uolūtatē dei per exta diſquirebāt Hoſtiarū aliæ amburbiales dictæ q circū terminos urbis Romæ ducerētur.Aliæ Ambaruales quæ circū arua rei diuinæ cauſa duci cōſueuerūt ab hiis qui pro frugibus faciebāt.Aliæ ambegnibos uidelicet & ueruex cum ad eorum utraq latera agni in ſacrificiū agebātur.Aliæ pcidaneæ:aliæ ſuccidaneæ,Lege Feſtū & Seruium Sciendū autē eaa quas diximus aiales tātū imolari ſolitas cū aliarum ſanguis ſolū diis offeret:unde illud eſt ſanguinis & ſacri pateras:aliarum corpis pars:ut extaq ſalſos porriciā in fluctus.aliæ itegræ:ut & ſolida imponit laurorum uiſcera flāmis.Detractis.n.extis aræ ſupimponebātur quæ exta nōnunq̄ abiata elixa ēt ipſa reddebātur.[Ante de.ho.q.cō.ual.Far.erat & puri lucida mica ſalis:Molā dicit ut oſtēdimus ſupra:de q̄ Tibul.Oia noctis farre pio placēt & ſalientē ſale.Salis granū ut inqt Porphi.& quottidie uidemus in ignē miſſum ſalit:unde a Tibullo ſaliens dicit.De farre Pli.Nihil religioſius cōfarratlonis uinculo erat nouæq nuptæ farrū præferebāt Adeo autē uerū eſt cōſueuiſſe maiores noſtros farre ſibi deos cōciliare qd' inquit Nonius epulis & imolationibus ſacris piū putabat ut adorare uerbū dictū putetur a farre qd' adoreū ueteres appellarūt:qui libis quoq adoreis ſacra diis exhibebāt.Varro de re ruſtica in loco humido far adoreū potius ferūt q̄ triticū.Inde maiores noſtri gloriā adoreā dixere q is glorioſus putaret qui farris copia abūdaret tātus fuit honor farris ut Ply.tradit.Dicebatur autē farris genus ador quod poſtea:qm̄ ardueretur: ador appellatum eſt.Id urebatur autore Feſto ut toſtum fieret ex quo in ſacrificio mola ſalſa efficiebatur.Aliqui ut Nonius refert adoreum far dictum putarunt q cibi ora.i.principium ſit.

PAV. MAR.
Adorare adoreum adorea liba
Adorea Adoria

¶ VICTIMA unde uictima:& unde hoſtia dicat:illa a manu uictrice.& hæc a uictis hoſtib⁹ utrūq autē accipitur pro eo q diis imolatur.[Victima uo.quæ cecidit dextra uictrice illa imolāda beſtia appellatur uictima quæ a uictoribus imolatur:hoſtia fuit dicta a uictis hoſtibus:cū quis uiciſſet hoſtes:ſacrificabat & hoſtiā ab hoſtibus appellabat:ſed aliter ſentire uidet Pōpe:inqt.n.hoſtiā dictā eſſe ab eo:quod eſt hoſtire ferire:ſed duo genera hoſtiarū eſſe Trebatius docet li.i.de religionibus.Vnū in quo uoluntas dei p exta diſquirit Alterū in quo ſola anima deo ſacratur:unde & haruſpices aiales has hoſtias uocant.Vtrūq Vir.oſtdit:& primo quidē.illud quo uolūtas numinū p exta mōſtratur.Mactat:Mactat lectas de more bidentes:& mox pecudūq reclufis pectoribus inhiās ſpirātia cōſulit exta:alterum illud in quo hoſtia animalis dicit.quod eius tantū aia ſacrat:oſtēdit cū facit Entellū uictorē enci mactare taurū.Hanc tibi erix meliorē aiam pro morte daretis.Perſoluo in his hoſtiis:ſunt quæ iniuges uocant.i.quæ nūq̄ domitæ ac iugo ſubditæ ſunt.De quo Vir.nūc grege de itacto ſeptē mactare iuuēcos:pſtiterit totidē lætas de more bidētes:

Eximiæ hoſtiæ unde

& ut iniuges euidērius exprimeret adiecit & intacta totidē ceruice iuuēcas.Eximii quoq i ſacrificiis uocabulū nō poeticū epithetoni:ſed ſacerdotale nomē eſt.Veratius.n.in pōtificalibus qōnibus docet eximias dictas hoſtias:quæ ad ſacrificiū deſtinatæ eximant e grege:uel qd' eximia ſpecie quaſi offerēdæ numinib⁹ eligātur hinc Virgi.quattuor eximios pſtanti corpe tauros:ubi quod eximūtur eximios:q eligūtur præſtāti corpe mōſtrauit.Deinde ambarualis.hoſtia eſt ut ait Pōponius fe.quæ rei diuinæ cauſa circū arua ducitur ab his qui pro frugibus faciunt.Inde eſt illud & cū luſtrabimus agros:nomē.n.hoſtiæ acquiſitū eſt ab ambiēdis aruis:& in georgicis.Terq nouas circū fœlix eat hoſtia cultro.Sed hæc de hoſtiis hactenus.[Añ deos:ab initio uilia erāt:quæ diis offerebātur huic ppoſitioni rōnē addit poeta:q in italiā pcioſa nōdū erāt aduecta:& uelut pro cōnexione ſubiūgit:cū externa pcioſa & odoratiſſima nō eſſent:ea offerebāt & adolebāt q̄ hēri poterāt:& odora uidebant:illudq addit nec ullius gladii i ſacris erat uſus.[Far &

lucida micas ſalis:ipſa mola q̄ ex farre & ſale mollito fit:ut ſupius diximus.⸿ Lucida mica:quod purū ſal lucere uideatur.⸿ Erat ante:ab initio.⸿ Quod ualeret conciliare deo hominiꝗ poſſet numina placare mortalibus:nam aliud diis non offerebant:q̄ far cum ſale mollito diximus ſuperius de farre:ſed de torrēdi farris feriis inferius dicemus.Item & de utilitate eorumquæ diis offerebantur a Romulo.

Nōdū ꝑtulerat lachrimatas cortice mir(ras
Acta ꝑ æquoreas hoſpita nauis aquas.
Thura nec euphrates:nec miſſa īdia co(ſtū
Nec fuerāt rubri cognita fila croci

¶LACHRYmatas cortice myrrhas:ipſe alibi.Stillataꝗ cortice mirrha nomen herile tenet.⸿ Thura nec euphrates:Ply.lib.v.nat.hiſto.huius fluminis originem uariam tradit.Strabo autem ſcribit Euphratem a boreali tauri latere ex oriētem per Armeniam fluere occidētem uerſus:t deīde ad auſtrum flexum inter armenios & cappadocas & cōmagenos tantum recidere.egreſſum uero cum prope Syriam peruenerit ad hyemales ortus reuerti uſq; Babylonem & ad tygrim Meſopotamiam efficere & ambos emittere in perſicū ſinum quoꝝ Euphrates maior eſt & plus regionis flexuoſo alueo percurrit.Ex hoc ſinu ꝑ euphratē ad nos thura trāſferri poſſe nemo dubitauerit:quem fluuium ſunt qui putēt arabiam attingere.Itaq; pōponius geographus eū ſcribit in meridiem auerſum ſyros atq; arabas ingredi.Cæterum non omnis arabia thus habet ſuo ſabæi tantū gloriātur ſolis eſt thurea uirga ſabæis:iliacis tēporibus thure nō ſupplicabāt autore Plynio ſed cedri tantū & citri cōſulūtum fumo nidorē uerius q̄ odorē nouerant.Poſtea uero thure dii conciliati ſunt.Vnde illud eſt lucretii.Thuricremas propter mactatus concidit aras:& illud Macrobii:nunq̄ fas fuit ægyptiis pecudibus aut ſanguine ſed præcibus & thure ſolo placare deos.Nō libet hic intactū relinqre quod de Alexādro magno Ply.refert:cui in pueritia ſine parſimonia thura aris ingerēti tū pedagogus dixiſſet ut eo modo cū deuiciſſet thuriferas gētes ſupplicaret ille Arabia potitus thure onuſtā nauim ei miſit large exhortatus ut deos adoraret.De thure ac thuriferis arboribus lege quæ idem autor ſcribit lib.xii.nat.hiſto.⸿ Nec miſerat india coſtū.Coſti radix guſtu feruēs odore eximio ac frutice inutili foditur in patale īndi amnis īſula.Inuenitur tamē & apud alios.Vnde illud eſt Horatii.Achamenīūꝗ coſtum.Duo eius ſunt genera:nigrū & quod melius eſt candicās.Quidā e recētioribus medicis coſti duas ſpecies ponunt:indicā & arabicam:præferuntq; arabicæ indicam quæ diuerſis medetur doloribus & ſumpta cū mulſo uenerē excitat.Cōſueuiſſe autem maiores noſtros hac radice in ſacris uti oſtendit Ply.his uerbis:Odoꝝ cauſa unguētorūq;:& delitiarum ſi placet etiam ſuperſtitionis gratia emantur quoniam thure ſupplicamus & coſto.

ANT. FAN.

Euphrates

Thus

Antiqs tpib[9] thure nō ſupplicabant

Coſti radix

¶NONDum hoſpita nauis:peregrina nauis.⸿ Acta ꝑ æquoreas aquas:impulſa maritimo curſu:non adhuc.⸿ Pertulerat myrras lachrymatas cortice:myrras quæ ex ſuoꝝ arborū cortice tanq̄ ex oculis lachrymæ emanant:& ad illud alludit:quod in decimo lib.met.dixit myrram amore cynare patris correptam:& dolo grauidā effectam:ac irā paternā fugientē in ſabea tandē terra quieuiſſe in arborē ſui nominis uerſam:fletu præcioſas guttas effundere.Vnde flet tamen & tedide manāt ex arbore guttæ.Eſt honor & lachrymis:ſtillataꝗ cortice myrra Nōmē herile tenet:nulloꝗ tacebitur æuo.Hāc autem arborē Plynio autore in iiſdem ſiluis cū thure permixtā naſci tradidere nōnulli.Plures ſeparatim:& multis ī locis arabie gignitur Strabo cū fœlicem arabiā a quattuor maximis natiōibus inhabitari dicat hoc eſt amineis:ſameis:catthabanēſibus:catramotitis catabania inqt thus gignit catramotitica myrrā.Additꝗ Ply.ſabeos nō dare ex myrra deo portiones:quoniā & apud alios naſcatur.Regi tamē gebanitarū quartas partes eius pendere.⸿ Euphrates nec mi.thura nōdum & ſinu pſico qui ab oriēte fœlicem arabiā claudit:& in quē exit euphrates accepta inde thura ad nos miſerat:quia nōdum in italiā aduecta fuerānt diis cremarētur.Thura præter arabiā nullis inquit Plyni.ac ne arabiæ quidē uniuerſæ.Strabo ut diximus cattabaniā thus gignere aſſerit.At Ply.regio inquit eoꝝ thurifera ſabea appellatur & paulopoſt:Nec præterea arabii alii thuris arborē uident:ac ne hoꝝ quidē omnes ſeruntꝗ.ccc.nō amplius eſſe familiarē quæ ius per ſucceſſiōes id ſibi uēdicent Sacroa uocari ob id:nec ullo cōgreſſu fœminarum:funeꝛꝗ cum incidāt eas arbores:aut metāt pollui.Atq; ita religione meſſes augeri:quidā promiſcuū ius his eſſe populis tradūt in ſiluis:alii ꝑ uices,annoꝝ diuidi.Nec arboris ipſius quæ ſit facies conſtat.Multa præterea ſubdit Ply.quodꝗ arbor ſit incertū habeat:& thuris inſup genera ab eodē lare referunt:uerū Diodo.ita inqt thus pcipitur hoc pacto Arbor eſt magnitudine parua aſpectu ſpinæ ægyptiæ albe:folia arboris quæ citea dicit ſimilia flos colore croceo.Thus ab arbore queadmodū lachryma emanat:myrræ arbor lētiſco æqualis eſt foliū frequētius tenuiſꝗ fluit.ab effoſſa radicibus terra in ſolo ubere bis in anno fructū reddit.Vere atq; æſtate:ſed rubrū uere propter torē:æſtate albū.De euphrate flu.multa apud Ply.& Stra.hēs De quo Euſtachius ad orientē inqt capadociæ euphrates fluuius imenſus armeno mōte fluit porrectus in auſtrū primū deide incuruās tralies ad eos & mediā babylonē trāſiens in pſicum mare euomitur iuxta Teredonē pſarum ciuitatē hæc ille.Sed nemo poetā κάκιον Γεόγραφιον arguat:qđ lōge ab euphrate ſit regio thurifera:& qđ ꝑ euphratē thura minime uectebātur.Errāt qui ita arguūe nam cū in pſicū mare exeat:qđ ab oriēte fœlicē arabiā claudit:Merces & ſabea aromata ꝑ perſicū ſinū in euphratē:inde in Babylonā:deinde in cōmagenā:& in tapſum uectabantur:deinde pedeſtri itinere:quo mercatores uoluiſſent: & pons euphratis in cōmagena diſtat a ſinu iſſico.l.millibus paſſuū:qui eſt ſinus noſtri maris:ubi etiā nūc mercatores noſtri aromata per euphratē ī cōmagenā:& inde in ſinū ipſam uecta accipiūt.Sic ēt olim accipe potuere.Habes ꝑterea apud Aſtribolum Strabone referente Gerroæs arabes frequentius in babylonem ratibus mercatum ire atq; inde per euphratē cū mercibus tapſum enauigare:poſtea quo libeat pedeſtri itinere referri ꝑterea ut idē Stra.

PAV. MAR.

De ſacris inuētis & thure quare ſit ſacrificiū

De flu. euphrate

bo refert:Alexãder cũ expeditionẽ ĩ arabas par:ret. Nauig. a partim in phœnicia:cyproq; cõſtruxerat tum
plicanliaſtum cũ pacta quæ tapſacũ portata flumine in Babylo deferẽtur.Si igit naugia per cõtinentẽ in
euphratẽ traiiciebãtur:ſi gerzi arabes p euphratẽ merciũ gratia deferebanſ:eo magis delata p euphratem
aromata ĩ noſtrũ mare traiici potuere:erratũt ergo uehemẽter:q poetã erraſſe rettulerũt.⁋Nec ĩdia miſe
De coſti rat coſtũ:q̃ſi nõdũ ex ĩdia delata fuerat coſti fruticis radix.q̃ qdẽ ex ĩdia & patale ĩſula ĩdi flumini trãſferfr
generib⁹ De quo Ply.ĩdis maxĩe ꝑcio radix coſti:guſtu feruẽs:odore eximio frutice allas ĩutilis:prio ſtatim itroitu
etiã natu- amnis Indi ĩ patale ĩſula:Duo ſũt ei⁹ genera:nigrũ.& cãdicãs qđ melius eſt.Oui.tã ĩ pãchaia:q̃ eſt fœlicis
ra croci arabiæ regiũcula naſci putat:cũ dicat in.x.meta.ſit diues amomo:Cynamaq;:coſtũq; ſuũ:ſudataq; ligno
thura ferat:floreſq; alios pãchaia tellus.⁋Nec fuerãt.cognita fila rubri croci:nõdũ erat uſus croci ĩ italia:
nec ulla ei⁹ notitia qa e cilicia nõdũ aduehebaſ in italiã ubi nũc tã eſt eius ubertas:ꝑſertim in regiõe mar-
ſoꝝ:ueſtinoꝝ & pelignoꝝ ut cilices oẽs ſupemus.Qui quidẽ laudatiſſimũ habuiſſe crocũ referunſ:& alĩ
qui a coryco dictũ putãt crocũ cyliciæ oppido:ſiue corycio antro:cũ iunius moderatus dicat accepimus
tinolon & coricion florere croco.Aliq dictũ uolũt croco iuuene ĩ florẽ ſui nois cõuerſo.Cui⁹amore cũ ca
meciſſos deperiret.& ip̃a in ſui nois fruticẽ cõuerſa eſt huius ẽt rei meminit Ply. cũ agit de cameciſſo:quã
ſimilacẽ uocãt:& ſimilẽ hederæ affirmat.& inqt iſauſta oĩbus ſacris & coronis qm̃ ſit lugubri uirgine eius
nominis ꝓpter amorẽ iuuenis croci mutata in hunc fruticẽ.Coriciũ crocũ Solinus ſũmope laudat:& dia
ſcorides in uſum medicinæ cæteris melius eſſe cõperit.

ANT. FAN.

Ara dabat fumos herbis cõtẽta ſabinis
Et non exiguo laurus aduſta ſono:
Siquis erat factis prati de flore coronis
Qui poſſet uiolas addere:diues erat:
Hic q nũc aperit percuſſi uiſcera tauri
In ſacris nullum culter habebat opus:
Prima cæres auidæ gauiſa ẽ ſãguie por(cæ
Vlta ſuas merita cæde nocẽtis opes:
Nã ſata uere nouo teneris lactẽtia ſuc(cis
Eruta ſetigeræ cõperit ore ſuis:
Sus dederat pœnas:exẽplo territ⁹ hui⁹

Herba ſa bina ⁋ARA dabat fumos herbis cõtenta ſabinis:Herba ſa-
bina utilis in ſuffitus pro thure aſſumebaſ:duplicato.n.
pondere eoſdem effectus habere quos cinnamum tradi-
tur.De hac Propertius Flore ſacella tergo uerbenis com
pita uelo.Et crepat ad ueteres herba ſabia ĩfocos.Eius her
bæ duo genera ſunt:altera eſt amaraco ſimilis altera cu-
Laurus preſſo ⁋Et non exi.lau.adu.ſo.Laurus manifeſto crepi-
Verbena tu & quadã deteſtatione ignes abdicat.Ea inter uerbenas
Immolã- eſt autore Seruio ut mirtus olea:oẽs enim frondes ſacra
di initiũ tas abuſiue uerbenas uocamus quarum faſciculi ut ait Fe
Porcus & ſtus deoꝝ caplia dicebantur.⁋Prima ceres auidæ gauiſa
porca ma e ſanguine porcæ immolãdi initium a ſuillo genere ſum
ctabãtur ptum exiſtimãtur Oui alibi.Prima putatur hoſtia ſus me
cereri ruiſſe mori quia ſemina pando eruerit roſtro ſpemq; in-
Præcida- terceperit anni.Ea uictima ut autor eſt Varro initiis cere-
nea por- ris imolabatur:cedebantq; porcum initium pacis in con
ca iunctione fœderis ut Idẽ inquit.Et nuptiarũ initio noua nupta & nouus maritus in hetruria porcũ imola-
Porci exi bant.Priſci quoq; latini & græci in italia idẽ feciſſe uidẽtur:nã & noſtræ mulieres maximeq; nutrices na
mii turam qua fœminæ ſunt in uirginibus ãppellabãt porcũ:& græci χοιρον:Mactabatur autem porcum ce-
Boues reri:quia hoc animal frugibus nocet.Solebãt.n.uictimæ pro qualitate numinũ imolari & uel cedebantur
egregii quæ obſunt eoꝝ muneribus:ut caper libero quia uitibus nocet:capra mineruæ quia lãbendo quoq; oiluã
oues le- ſterilẽ facit. Vel aliqua ſimilitudine credebãtur numinibus placituræ:ut inferis nigræ pecudes:albæ ſupl-
ctæ us.Scire aũt debemus ꝙ Cereri & porcus & porca imolari cõſuenit.ſed Oui.hoc loco ideo fœmininũ ge
Caper nus elegit.quia elocutiões quædã per fœmininũ genus elocutiores fiunt. Vir.Cæſa iungebãt fœdera por
baccho ca.Vel quia in oĩbus ſacris ut ait Seruius fœminini generis uictimæ potiores ſunt.Vñ ſi p marẽ litari nõ
ſacrifica- poterat ſuccidanea nõ poterat adhiberi. Meminiſſe præterea cõuenit porcam quæ cæreri mactabatur ab
batur eo qui mortuo iuſta non feciſſet.ideſt glebam non obieciſſet præcidaneam uocari:quia mos erat ea face
Caper re prius q̃ nouas fruges guſtarent autore Feſto:qui præcidaneam porcam a præcidendo dictam oſtendit
ꝙ imolaretur anteq̃ nouam frugem præciderent:Eligebantur autem ad ſacrificia porci maiores & dice-
bantur eximii teſte Donato.Nam boues ad id electos egregios:oues lectas dicebant.

⁋CERes prima eſt gauiſa ſanguinæ auidæ porcæ:quaſi cæreri primũ placuit mactare porcã.⁋Vlta ſuas
PAV. MAR. opes:q̃ſi uindictã ſumẽs ꝓ erutis frugibus:q̃ erãt ſuæ opes.⁋Merita cæ.no.cæde ſuis q̃ mactari meruerat
qa nocuerat frugib⁹.Nã cõperit:ip̃a cæres iuenit. Sata lactẽtia teneris ſuccis ſegetẽ:q̃ tenellã & uirentẽ:q̃
lactere uidebaſ p trãſlationẽ ab aĩalibus lactẽtibus.⁋Eruta uere nouo:uerno tpe.⁋Ore ſuis:rictu porcæ,
Cæres dicta ut Ci.aſſerit:quaſi gerens qđ fruges gerat.Nã ita litteraꝝ affinitas patitur.⁋Sus dederat.poſt
mactatã cereri porcã:mactatus eſt baccho caper.qm̃ uites abroſerat:quæ bacchi ſunt:& in meta.Pithago
ras ad illud ſupius ſeqtur. Vite caper morſa bacchi mactatur ad aras Vltoris ductus nocuit ſua pœna duo
bus Plynius tamẽ inqt capras imolari palladi.Quod oliuã lãbendo ſterilẽ faciãt.⁋Sus:porca.⁋Dederat
pœnas:mactatus fuerat pro frugibus erutis dare pœnas tractũ eſt a pœna pecuniaria quæ ſoluebaſ ſic cõ-
tra recipere pœnas dicit Virgili.Vlta uirũ pœnas inimico a fratre recipio⁋Ara cõtenta herbis ſabinis da
bat fumos:quaſi fumabat tãtum ara cũ ſolæ ſabinæ herbæ cremarenſ:hoc eſt ſacerdotes erant cõtenti ſo-
Sabina lis herbis ſabinis & lauro:nec intelligas herbis quas ſabini aduexiſſent:ſed de ea herba:quæ ſabina uoca-
herba q̃ tur:& in temploꝝ dedicatione:adhibebatur ſemp a ueteribus:qui mos ad poſteros & noſtros quoq; tran
ſit ſiuit:& ſabina dicitur a σεβομαι quod eſt color ſeu ueneror:quia pertinet ad cultũ deoꝝ:ſed malæ mu-
lierculæ ea abutuntur:Taceo uim ne alios quoq; doceam.⁋Et laurus aduſta nõ exiguo non paruo.⁋Sg

nomā ſemp cū adurit̃:magnū facit crepitū ut refugeret ab ipſo igne uelle uideat̃.¶ Dabat ēt.¶ Fumos:qm̄ in ſacris aurebatur.Laurus triūphis ꝓprie dicat̃:uel gratiſſima domib' ianitrix.Cæſaꝝ pontificūq; ſola & domos exornat:& an̄ limina.excubat:de ea multa referunt̃ a Ply.li.xv.C.xxviiii.facitq; genera.xiii.¶ Siqs erat q poſſit addere uiolas coronis factis de flore pratiſiqs inſertis floribus ĩ coronā diis offerēdā būiſſet: adderet uiolas.Erat diues:habebat̃ opulētus:qn̄ quidē ꝑcioſiora minime hērēt.Ply.poſt laudata lilia uiolis inqt honor ꝓximus earūq; plura genera purpureū,Luteæ albæ:purpureo græco noie diſcernūtur appellatæ hiacynthi & ab his hiacynthina ueſtis.¶ Hic culter:q nunc aperit uiſcera.¶ Mactati tauri:gladius quo & taurū:ſeu bouē mactamus:& interiora apimus:ſeu nudamus.Vt eſt illud Virg.& uiſcera nudāt.¶ Nullū opus hēbat in ſacris.quaſi nō erat eo opus in re diuina cum nullū adhuc pecus imolaret:nō.n.oibus diis gratus eſt uſus gladii:ut libātes uina lelātiaca muſis:in ſūmo parnaſo diximus:quo pauci unquā e hoſtis aſcēderunt ¶ Nō tibi ſanguis ait nō ſæui munera cultri.Nō opulēta manus grata eſt regia ſoroꝝ.¶ Mēs humilis:mens caſta placet:caſtā accipe mentē.Et tenues dignare dapes:nō thura crementur.¶ Vitimaiat euboici libant̃ munera bacchi.¶ Prima:unde pecoꝝ mactatio habuerit originē:ab illis quidē:q adinuenerūt aliqd ad uſum humani generis:nā cū aliqd pecus ſuis inuēcis noxiū eſſet illud mactabat̃ Ceres prima porcā imolauit:quoniā fruges eruerat.Ea.n.ut Ply.teſtis eſt inuenit frumēta cū antea glāde ueſcerētur:eadem molere:& cōficere in actica:italia ſicilia ob id dea iudicata:ea prima leges dedit ut alii putauere.Corcynus traginus frumētū a cerere mōſtratū unde & dea ſit habita in ſuo poemate affirmat & Diodō.addit præter frumētū reptum leges dediſſe:qbus iuſte:pieq; hoies uiuere aſſueſcerēt.Sed de ea plura ĩ quarto libro dicemus.¶ Aliqui putāt ideo mactari porcā:pro fœcūditate:quia nullū animal eſt ea fœcūdius:Parit enim uicenos:ſupior ratio pythagoræ uerbis affirmatur:Quæ in meta.a poeta refertur & prima putatur Hoſtio ſus meruiſſe mori:quæ ſemina pando:Eruerit roſtro ſpemq; interceperit anni.

Palmite debueras abſtinuiſſe caper:
Quē ſpectās aliqs dētes in uite ꝑmētē
Talia non tacito dicta dolore refert.
Rode cap uitē:tñ hic(cū ſtabis ad arā)
In tua quod ſpargi cornua poſſit erit:
Verba fides ſeqt̃:nox tibi dedit' hoſtis
Spargit̃ effuſo cornua bacche mero.
Culpa ſui nocuit:nocuit quoq; culpa ca
(pellæ

¶ PALMITE debueras abſti.caper.Apoſtrophe eſt ad caprum qui cedebatur Baccho quia hoſtis eſt uinearū ſicut & capra Virgi.Non aliam ob cauſam baccho caper omnibus aris cædit̃ Mat.Vitæ nocēs roſa ſtabat moriturus ad aras Hircus bacche tuis uictima grata ſacris.Fuit in ſacris liberi hæc cōſuetudo ut ait Lactan.grāmaticus:ut occiſo capro ſacrati omnes ſanguinem eius biberēt.¶ Eſt autem caper:autore Var.qui latine dicit̃ ex caſtratis:hic pro hirco accipit̃.¶ Hinc cū ſtabis ad arā:In tua qđ ſpargi cornua poſſit erit:Aptū & placituꝝ ſignificat ſacrificiū ut Et ductus cornu ſtabit ſacer hircus ad arā.Hoc āt dicit rode nūc uitē cū nemo te abigit nō deerit tñ uinū:quo ĩ tua cornua ſpargat̃ cū ad arā ſtabis baccho mactandus.

¶ CAPER.& eſt apoſtrophe hoc eſt ſermonis auerſio.¶ Tu tertius exemplo huius debueras abſtinuiſſe palmite monitus & exterritus pœna ſuis debueras dentē a uitibus cōtinere.De palmite ſupius dictū.Exēplum eſt ut Pōpeius inquit qđ ſequamur:aut uitemus Caper & capræ dictæ:quod omne uirgultū carpant ſiue a crepitu crurū:unde & crepareas antiqui dicebāt.¶ Quē caprum.¶ Spectans:uidens.¶ Aliquis præmētem dentes ui.quaſi dentes uitibus infigentē & eas abrodentem.¶ Refert talia dicta:uerba.¶ Dolore non tacito:nō occultato:ſed aperto.Dolebat enim ita ſæuitū eſſe ſacras uites.¶ Caper rode uitem:rodas nunc cū nemo prohibet.Plecteris tamen:& eſt ironia:quia nō diu rodet.¶ Tamen hic ex hac uite.¶ Erit quod ſpargi poſſit in tua cornua:erit uinum quo tibi mactando in cornua ſpargeretur.Erat enim uſus uini in ſacris:& eo uictimarum cornua infundebantur præter quam in ſacris cereris.¶ Cum ſtabis ad arā: ubi eris imolandus.¶ Fides ſequitur uerba:uerba illius fortita ſunt fidē:nam uera fuere:quoniam caper mactatus eſt.¶ O bacche:apoſtrophe ad bacchum uini repertorem.De quo alias dicemus.¶ Hoſtis.ipſe caper.¶ Deditus tibi nox:traditus tibi pro peccato:aut pro peccati pœna.nam utrunq; noxa ſignificat.¶ Spargitur cornua:per ſynecdochē:quaſi ſparſa habet cornua effuſo mero:ut moris erat.Culpa ſui:ſus & caper meruere mactari:quoniam deliquerunt:ſed quid deliquit inocēs ouis & bos:quem capitale erat mactari:ut diximus ſupi'. & pithagoras eodē in loco.¶ Quid meruiſtis oues:placidū pecus inq; tuendos Natum homines:pleno quæ fertis in ubere nectar mollia quæ nobis ueſtris uelamina lanis.¶ Præbetis uitaq; magis:quā morte iuuatis.Quid meruere boues:animal ſine fraude:doliſq;.Innocuū:ſimplex:natū tolerare labores.Immemor eſt demū:nec frugum munere dignus.Qui potuit curui dēpto modo pōdere aratri .¶ Ruricolā mactare ſuum qui trita labore,Illa:quibus totiens durū renouauerat aruum.¶ Tot dederat meſſes:percuſſit colla ſecuri.Nec ſatis eſt:q; tale nefas cōmittitur ipſos.Inſcripſere deos ſcelerī:numenq; ſupernum:Cæde laboriferi credunt gaudere iuuēci.¶ Victima labe carens:& præſtātiſſima forma Nam placuiſſe nocet:uictis iſignis & auro Siſtitur ante aras:audit:q; ignara præcantē.Imponiq; ſuæ uidet inter cornua frōtis.Quas coluit fruges:percuſſaq; ſanguine cultros Inficit:in liquida præuiſos forſitan unda.Protinus ereptas uiuēti pectore fibras.Inſpiciūt:mēteſq; deū ſcrutātur in illis.Vnde fames homini uetitoꝝ tanta ciboꝝ.Audetis ueſci.genus o mortale:quod oro Ne facite:& monitis animos aduertite noſtris.Cūq; boum dabitis cæſoꝝ mēbra palato.Mādere uos ipſos ſcite:& ſentite colonos.Hæc ille:q̄ qdē quia aurea uerba uidentur his cōmētariolis addidi.¶ Culpa crimē.¶ Nocuit:ſui porce quia fruges eruerat.¶ Nocuit quoq; etiam.¶ Culpa capellæ:capro & capillis ob uites abroſas.

De lauro digna

Ceres prima porcā immolauit & leges inuēnit

ANT. FAN.

PAV. MAR.

Capra dē a crepitu crurū uñ crepere, dictæ

Nota hos uerſus in ſacris

Quid bos: qd placidæ cõmeruiſtis o(ues
Flebat ariſtæ9: q apes cũ ſtirpe necatas
Viderat incœptos deſtituiſſe fauos:
Cærula quẽ genitrix ægre ſolata dolẽtẽ
Addidit hæc dictis ultima uerba ſuis:
Siſte puer lachrymas pthe9 tua dãna le(uabit
Quoq mõ repes: q̃ pi̇ere dabit
Decipiat ne te uerſis tamen ille figuris
Impediãt gemias uicula firma man9:
Peruẽit ad uatẽ iuuẽis: reſolutaq ſõno
Alligat æquorei brachia capta ſenis:
Ille ſuam faciẽ trãſmutat, & alterat arte:
Mox domit9 uinclis i ſua mẽbra redit:
Oraq cærulea tollens rorantia barba
Qua: dixit: repares arte requiris apes:
Obrue mactati corpus tellure iuuenci
Quod petis a nobis: obrut9 ille dabit
Iuſſa facit paſtor ſeruẽt examina putri
De boue: mille aias una necata dedit:

ANT. FAN. Bouis uſus. Bouem occidere capitale erat. Bouis cedẽdi mos Ariſtæus

QVID bos quid placidæ cõmeruiſtis oues. Magno uſui mortalib9 bos eſt aratiõe, uectura, lacte, caſeo, corio. Vñ apud ueteres tã capitalis habebaſ qui bouẽ ſine cauſa q̃ qui hoiem occidiſſet. Nõ meruit ergo ſocius hoiũm ĩ ope ruſtico ac cæteris miniſter ob eius uſum ĩnocentiãq mactari quẽ Solon ĩmolari nõ pmiſit teſte Plutarcho. Sed cædẽdi bouis mos hic tractat9 eſt ariſteus apollis ac cyrenes fili9 cũ eurydicẽ uxorẽ orphei uiciare uoluiſſet & illa fugiẽs a ſerpẽte fuit occiſa amiſſis apib9 nympharũ iracũdia niſis auxiliũ petiit unde edoct9 q̃ tõne apes repari poſſent ut ĩ fine Georgi plene a Virg. tractaſ. Mactãdi bouis initiũ dedit. Protheus tua dãna leuabit. Hic uates clariſſim9 oceani & tethyos filius fuit q tenuit inſulã carpathũ quæ eſt inter rhodũ & ægyptum. Alii regẽ ægypti eſſe uolunt in uarias formas uerti ſolitum: Lege Diodorũ a quo de hoc & Ariſtæo multa referũſ. Mox domitus uiclis ĩ ſua mẽbra redit: Vir. in ſeſe redit atq hoibus tandẽ ore locutus.

PAV. MAR.

QVID bos: meruit. ſ. & tamen mactaſ. Quid cõmeruiſtis ouis placidæ: q̃ſi dicat nihil: & tñ neq oui: neq boui parciſ. Flebat ariſteus mactatõ bouis initiũ ſumpſit ab ariſteo primus. n. ille p reparãdis apibus bouẽ imolaſſe ferſ. Oui. paucis uerſibus hiſtoriã ſeu fabulã pſtringit: nã ĩ fine georgicorũ Virgilius plurib9 refert. ubi inqt Ariſteũ paſtorẽ amiſſis apib9 querulũ ad cyrenẽ matrẽ ueniſſe: & monitũ ab ea ad pthea: a quo didicit calamitatẽ illi illatã nõ ita deorũ: ſed ab orpheo in uindictã amiſſe cõiugis: quã cũ ille amans inſequereſ: fugientem anguis morſu peremit. Deinde cõſilio matris taurorũ & iuuẽcarũ imolatione: placatis orphei & eurydices manibus: apium examina reſtituta ſunt. Ouidius tñ inquit a protheo mactandi iuuẽci cõſiliũ accepiſſe. & ſic amiſſas apes reparaſſe. Diodorus inqt Ariſteũ ex Apolline & cyrene ipſei filia natũ. nã cũ mater apud peliũ educaretur ab Apolline rapta. & in lybiã delata eſt ad loca ubi poſtea urbs a ſuo nomine cõdita. Suſcept9 ex ea filius Ariſteus: a nymphis enutritus eſt: a qbus lac coagulare: mel atq oleũ cõficeſ didicit. Quæ cũ primus in hoium uſum traduxiſſet a poſteris ut deus cultus eſt. Profectus in boetiã autonoen cadmi filiã uxorẽ duxit: genuitq Acteona: quẽ ita dianæ fabulæ ferũt a canibus diſcerptũ poſt eius obitũ ab oraculo pris habuit: ut ceam adiret: in qua ei honores impenderẽtur. Quo cũ ueniſſet orta p omnẽ græciã peſte pro græcis: oibus ſacra fecit: morbuſq ceſſauit. Relictis in cea nepotibus: in lybiã ad matrẽ rediit. Deinde in ſardorũ inſulã pfectus eſt: quã conſitis arboribus cultorẽ reddidit ibi duos filios genuit: charmũ & calircapũ. ad alias inſulas cũ acceſſiſſet in ſicilia aliquandiu mãſit: quæ cũ fructibus armẽtiſq refecta eſſet: ſingulorũ uſum edocuit: quo beneficio ſiculi & hi præcipue apud quos olee naſcunſ: pro deo ſũmo honore coluerũt: traſgreſſus in thraciã pceptis a Dionyſio orgiis in æmo habitãs: cũ poſtmodũ nõ comparuiſſet honores nõ ſolũ a barbaris: ſed a græcis aſſecutus eſt. Flebat Ariſteus: Apollinis & Cyrines filius. Quod uiderat apes necatas cũ ſtirpe: apes extinctas cũ omni ſpe ſobolis nã ad unũ oẽs interierãt. Deſtituiſſe incœptos fauos mella cũ toto ope: qd' incœperant nec pfecerãt. Verũ fauus eſt ubi cerã fingũt & mella diſponũt: nã tria hæc ſimul Var. retulit apiũ opa. Plyneto inqt primũ fauos cõſtituũt: cerã fingunt' hoc eſt domos: cellaſq: faciũt deinde ſobolẽ poſtea mella. Sed de his latius in georgicis diſſeremus. Quẽ: ariſteũ. AEgre dolẽrem: quaſi cũ uerſaretur in magna perturbatiõe & animi ægritudine. Genitrix: cyrene ut Dio. ait ipſei. ut alii penei amnis filia: & ideo cerula dixit quia aquarũ nympha ſic & cerula maria dicimus. Solata: cõſolata. Addidit hæc ultima uerba dictis ſuis: nã pluribus uerbis uſa in leniẽdo dolore: deinde hæc addidit. Puer: filii: nã appellatione puerorũ: ut paulus iuriſcõſul. docet ueniũt & ſerui & filii & qui ſunt ætate puerili. Sis te lachrimas: noli magis lachrimari. Protheus leuabit tua damna: alleuiabit & rependet extinctarũ apiũ iacturã. Et dabit docebit te. Quõ repes repiere: quo pacto repare poſſis examina extincta. Protheus a multis oceani & thethios fili9 creditus eſt: & marinorũ piſciũ paſtor: ut in odis Ho. diximus: omne cũ ptheus pecus egit altos uiſere mõtes: pterea habitaſſe in carpato inſula. Multi ægiptiũ dixere regẽ & Hero. protheũ uatẽ: & ægypti regẽ dicit ad quẽ appulio tẽpeſtantibus paridi cũ helena rapta: ſublatiſq græcorũ erãt & græciæ reſtitutis multa pdixiſſe. Dio. autẽ. hæc ait. Cũ ægyptus rege careret ex dignioribus qdã in regẽ aſſumptus eſt: illiaci belli tpe Quẽ ægyptii cerẽ: græci protheũ appellãt hunc artium ptum & in uarias ſe formas ſolitũ uertere tradiderũt: ut aial arbor ignis uidereſ. Quorũ cognitionẽ ex cõtinuo aſtrologorũ. ac ſacerdotũ uſu aſſecut9 ẽ. Cõſuetudo ãt græcis trãſmutatiões fingẽdi cãm pbuit: nã mos erat ægiptiis regibus leõis: aut tauri aut draconis: priorẽ partẽ ĩ capite ferre ĩſignia pricipatus qñq arborẽ ignẽ & redolẽtia ſupra caput unguẽta: hæc tũ ad decorẽ: atq ornatũ ſpectabãt: tũ ſtuporẽ ac ſupſtitionẽ quãdã aſpiciẽtibus inicicbãt: hæc ille mater igr nũc inſtruit filiũ ne mutatione formæ decipiaſ: ſed cum primũ inuenerit alliget de quo latius apud Vir.

Virg. in iiii. georgicorum

De ariſteo q ex autonoẽ habuit Acteonẽ uerſum i ceruum

Protheus paſtor, in uarias formas ſe uertebat

¶ Tamen firma uincula: firmi laquei. ¶ Impediāt gemīas man⁹: q̄ſi alligato utrāq; ꝓthei manū firmis nexi b⁹. ¶ Ne ille: ꝓtheus. ¶ Decipiat te uerſis ſiguris: uariis formis ī q̄s ſolet ſe uertere. ¶ Peruenit ad uatē: pariit Ariſteus mr̄i dormiēti ꝓtheo laqueos iniecit apphēſum tenuit: & cū ille ī uarias ſe formas trāſmutaſſet nihilq; ꝓficeret. reſūpta uera forma: docuit obruēdū eē iuuēcū & eo pacto examia repari. Et Ply. ēt docet uētrib⁹ bubilis: ī totū poſſe repari fimo obrutis. ¶ Iuuēis: ariſteus. ¶ Peruēit ad uatē: accedit ad ꝓtheū. & Alligat: laqīs: nectit brachia capta ſenis æquorei brachia ꝓthei marinoꝝ piſciū paſtoris. q̄ iā ipe apphēderat. ¶ Reſoluta ſōno: cū altius dormiret & eēt ſomno reſolut⁹. ¶ Ille: ꝓtheus. ¶ Trāſmutat ſuā faciē: uertit ſe ī uarias facies. Et altera arte: dolo & iduſtria ut iuuenē exterreret mō illā modo alterā Aſſumebat. Aut. ¶ Ar te intelligas uenefica & magiea: q̄ forte plurimū poterat. ¶ Mox: ſtati. ¶ Domit⁹ uīclis: uinct⁹ laqueis: qb⁹ erat alligat⁹. ¶ Redit ī ſua mēbra: ī ꝓpriā formā. Et tollēs ora rorātia: eleuās uultū aqs madētē. ¶ Barba cerulea manna. Dixit tu reqris: qua arte repares apes: tu petis a me ſcire quaq̄: rōne poſſis apes repare. ¶ Obrue corpus deſodias. ¶ Tellure: putri. ſ. aut fimo corp⁹. ¶ Iuuēci mactati: quē tu mactaueris. ¶ Ille: iuuēcus. Obrut⁹ fimo defoſſus. ¶ Dabit: tibi. ſ. Quod petis a nobis: hoc eſt apes q̄s petis a me tibi repari. i. uuēco. n. obruto renaſcētur. ¶ Paſtor: Ariſte. alluſit ad illud. Vir. paſtor ariſte. fugiēs peneia tēpe: & illud cui pīguaceæ. Ter cētū niuei tōdēt dumeta iuuēci. ¶ Facit iuſſa: obruit iuuēcū ut prot. iuſſerat. ¶ Examina: ipa apiū agmina. ¶ Feruēt: ſeruere & emicare pullulātes uidēt. ¶ De boue putri. de iuuēco putrefacto. Vna aīa. ſ. Mecata un⁹ bos Mactat⁹. ¶ Dedit mille aīas mille uiuētes apes: nā examē ide emeſſit apiū eo. n. pacto repatæ ſunt apes qua rōne multi apium & mellis inuentionē Ariſteo tribuerūt multis theſſalis multi meliſſo cretēſiū anti quiſſimo regi: qui quidē: ut Dydimus in li. narrationis tyndarice refert primus diis ſacrificauit: habuitq; filias duas Amaltheam & meliſſam quæ Iouē puerū caprino lacte ac melle pauerunt: unde Meliſ. apes dicta fuit alii palladi aſcribunt. alii aliis Verū apium reparatio ariſtei fuit: ſed mellis inuentio fuerat alioꝝ. Examen ut. p. f. ait eſt equamentū & iudicii inueſtigatio examinatio & apū cōgregatio uel locuſtarū.

Quomō apes naſcātur ex carne bouum

Ex ariſtei mētis alii meliſſo creſſorū regi hoc tribuunt.

ANT. FAN.

Pauit ouis pratū: uerbēaſq; iproba carpſit
Quas pia dīis ruris ferre ſolebat an⁹:
Quid tuti ſupeſt aīam quū ponat ī aris
Lanigerūq; pecus ruricolæq; boues:
Placat equo pſis radiis hypiona cinctū
Ne detur celeri uictima tarda deo:

¶ PAVIT ouis pratū uerbenaſq; improba carpſit: Oues agno uerue: ex lana. pelle. lacte: caſeo. ſtercore hoīb⁹ utiles ſunt: ſed iō imolari cæperūt q; uerbenas carpātq; b⁹ maiores rē diuinā faciebāt. Eſt āt uerbēa herba q̄ nulla Romanæ nobilitatis plus hēt autore Ply. eā qd̄ ſacra exiſtimeſ a Græcis hierabotone dī. Aliq eā piſtereon uocāt nr̄i uerbenacā. cui⁹ genera duo ſunt. Lege eūdē autorē li. xxv. natu. hiſtoriæ. Seruio āt placet ꝓprie uerbenā eſſe ſacrā herbā ſumptā de loco ſacro capitolii quæ pr̄ patrat⁹ & feciales facturi fœdera uel bellū iducturi coronabātur. quo uocabulo ſæpe abutimur ut diximus ſupra. Appellabātur uerbenæ ſagmia ut ait Feſtus uel a ſanciēdo. i. cōfirmādo: uel qd̄ ex loco ſancto arcerētur legatis ꝓficiētibus ad fœdus faciēdū bellūq; Indicēdum. De ſagminis. Ply. hæc uerba ſunt: Sagmia gramen: ſignificat: ex arce cū ſua terra euulſum: quo ſemp legati cū ad hoſtes clarigatūq; mitterenſ uſi idelt res raptas clare repetitū Vnus utiq; uerbenarius uocabaſ. ¶ Placat equo pſis radiis hypiona cinctū. Hypionē alii ſolē eſſe uolūt ſic dictū q; eat ſup terras autore feſto. Vñ illud eſt Statii: ictuſq; hypiōe multo acer anhelātes īcēdit ſirius agros. Alii ſolis patrē titani ac terræ filiū: ſed ut plurimū ꝓ ſole accipiſ ut hoc loco quē deū titanē uocamus ut qbuſdā placet a mr̄e titea Eū pſæ colūt ut inqt Strabo & mitrā uocāt. Quare xerſes teſte Herodoto ſolē ueneratus eſt anteq̄ p pōtes ſup helleſpontū fabricatos trāſitus fieret: iidē pſæ ſoli equū imolāt ut deoꝝ pniciſſimo e pecoribus oībus pniciſſimū irrodāt. Quod eādē ob cām feciſſe Meſſagetas Herodotus ſcribit. Et quoniā ſol aliqñ ecclipſim patiſ: iō apud Perſas ī antro coliſ ubi ipſe eſt leonis uultu & pſico habitu cū thyara utriſq; manibus bouis cornua cōprimēs reluctātis: quaꝝ reꝝ ſignificationē apud lactantiū grāmaticū lector inueniet imolabaſ ēt equus Marti autore Feſto: uel q; p eius effigiē Troia ſit uel q; eo genere animalis mars delectari putareſ.

Sagmina

Verbenarius

Hypion

Titan

Equus ſoli imolaſ

Cā cur

Cerua dianæ ſacrificatur

¶ PAVIT ouis: trū primū imolata eſt cū paſcēs uerbēas e prato carpſit ſacra uiſa uiolaſ. nā q̄ uerbēa a nr̄is gr̄ ιεροβοτανη. i. ſacra herba dī q̄ Ply. teſte li. xxii. legati eū ad hoſtes elarigatū. i. res clare repetitū mitterenſ uſi unus utiq; uerbēarius uocabaſ. & li. xxv. Nulla inqt romāæ nobilitatis plus hēt q̄ hieroborāæ: quā aliq ariſtereon nr̄i uerbenā uocāt: hæc eſt q legatos ferre ad hoſtes idicauimus: hac Io. mēſa uerriſ: domus purganſ luſtrāturq;: & paulo poſt cū duo eius gña eſſe oñderit Vtraq; ſortiunſ galli & pcinūt rñſa: ſed magi utiq; circa hāc iſaniūt: hac punctos ipetrare qd̄ uelint febres abigere: amicitias cōciliare nulliq; nō morbo mederi & reliq̄. Ipa igiſ uerbēa aræ decorabanſ: uñ apud Terē. Ex ara hinc ſume uerbēas. Quinēt ute banſ & eā romani ī pr̄e patrato creādo: uñ apud Liuiū ab urbe cō. Feciales erat. M. Vale. patrē patratū. ſp. Fuſiū fecit uerbēa caput capilloſq; tāgēs. Pr̄ patrat⁹ ad iuſiurādū. i. ſanciēdū eſt & Plu. de eo. lxii. pblemate ipm ſe nomē expōit. Vult. n. patratū: q̄ſi finitū ac determiatū qddā ſignificare illud pfectus ſit cui cōtingit ſimul: ut & pr̄ eēt: & patrē hēret. ¶ Ouis pauit pratū paſcēs aborſit prati gramia. ¶ Improba temeraria: aut imprudēs. ¶ Carpſit uerbēas: ipas ſacras herbas. Quas ſanus pia: religioſa. ¶ Ferre ſolebat diis ruris offerebat illis numinib⁹: q̄ ruris tutelā ſimul & agroꝝ hñt ut cereri baccho. ¶ Quid tuti cū igr̄ & boui q nr̄ eſt colonus & oui cui⁹ lana ueſtimur: ñ pcaſi & qd̄ erit illd̄ e brutis aīal cui parci poſſit nullū qdē Paulati. n. licētia ad ola mactāda trāſiit. ¶ Quid ſupeſt tuti: q̄ſi qd̄ aīal erit iā tutū a ſacris cultris. ¶ Cū & pecus lanigeꝝ ouis lanata: cui⁹ uellera nos ueſtiūt. ¶ Ponat aīam ī aris macteſ ad arā: Et boues ruricolæq nr̄a rura colūt & coloni noſtri ſunt boues ideo capitale erat eos interimere: At nūc heu miſeri tetricā mactantur ad arā.

PAV. MAR.

De patre patrato ī federibus cum uerbena

Placat:per ſe equū ſoli mactant:ea rōne qđ celerrimo numini celeris ſit offerēda uictima. Perſis ipſa
Quare — perſarum regio:uel ipſi pſe. Placat hyperiona cinctū radiis placat ſolē ipſum radiantē:qui lucē ut Ply.
hyperiōi — inquit rebus miniſtrat.auferto tenebrat:hic reliqua ſidera occultat illuſtrat hic uices tpoꝝ:annūq; ſemp
immolaſ — renaſcentē tēperat ex uſu naturæ:hic cœli triſtitiā diſcutit atq; ēt nubila humani animi ſenerat & reliqua:
equus — Equos:imolatiōe equi. Ne tarda uictima detur:celeri deo:hoc eſt ne tardius & pigrius animal:celeriſſo
li imoleſ. Perſis oriētalis pūincia carmania ſinu pſico media & caſpiis terminaſ:perſarū gētem Euſtathius
dictā inquit:ut alii putāt a pſe filio Medi:ut alii a perſe pſei & Andromades filio. Et ut de perſaꝝ religiōe ali
quid dicamus. Nec ſtatuas nec aras erigūt in loco ſacrificāt excelſo. Cœlū Iouē putāt colunt ſolē:quē mi
thrā uocant:ut ē lunā & uenerē & ignē & tellurē:& uētos & aquā ſacrificāt in loco mūdo cū iprecatiōibus
& coronatā hoſtiā ſtatuūt. Cū uero magus qui ſacrificio præeſt mēbratim carnes in quenq; diuiſerit:abe
Variæ o — unt nulla parte diis relicta dicūt.n.deū nihil uelle. Perſe.in flumē nō micturiūt:nec lauāturnec abluūtur:
piniones — nec mortuoꝝ iniciū:nec alia quæ īmunda eſſe uideātur a quinto uſq; ad.xxiiii.annū diſcūt ſagictare iacu
de hypio — lari:equitare:& in primis uera dicere. Diſciplinaꝝ magiſtris cōtinētiſſimis utuntur. Qui fabulas ad utilitatē
ne — reductas inſerūt:cū cātu & ſine cātu deoꝝ & claroꝝ uiroꝝ facta referētes:& alia multa laudabilia de his re
ferūtur. Nos libētiſſime hic inſerimus:quē memoratu digna ſunt. Hipiona:græci teſte lactātio grāmati
co ſup thebaida pacyni dicūt Titani & terræ filiū:Soliſq; & lunæ ac auroræ patrē:qm̄ & i hoc errare dicor
nō equidē erro. Scio.n.qđ dicturus ſim. Ego Lactāriū adduco. Si error eſt ille errauit nō Marſus. Diodor⁹
docet hypiona Saturni fuiſſe fratrē cœli & Titheæ filiū. Qui ſolis:ac lunæ aliorūq; aſtroꝝ motus. Ho
raſq; primū ſūma cura obſeruatio neq; ab ſe pcepta cæteris noſcēda tradidit:ideoq; hoꝝ parens nomina
tur ueluti ipſoꝝ naturæ contēplator. At Pōpeius inquit hyperionē:alii patrē ſolis:alii ipſum q eat ſup ter
ras ita appellatū putāt. Poetæ fere oēs hyperiona pro ſole ponunt uti & in pronoſticis Cice. Vt cū luna
ANT. — micans hypionis officit orbi. Stringūtur radii cæca caligine tecti.ita hoc in loco pro ſole ponitur.

FAN.

Q uod ſemel ē triplici p uirgiæ cæſa di anæ
Nūc quoq; p nulla uirgie cerua daſ:
Exta canū uidi triuiæ libare ſaphæos:
Et quicūq; tuas accolit æme niues:
Cædiſ & rigido cuſtodi ruris aſellus
Cauſa pudēda qdē eſt:ſed tñ apta deo

QVOD ſemel eſt triplici p uirgie cæſa dianæ. Nunc
quo p nulla uirgine cerua daſ:Iphigeniā ſiue iphianaſſā
dicit Agamēnonis filiā:quā cū græci in aulidæ īmolare
uellēt Diana miſerata ſuſtulit cerua ſuppoſita:unde tract⁹
mos eſt ut ei deæ cerua imoleſ. Cū.n.græci ad aulidē ue
niſſent Agamennon Dianæ ceruū occidit ignarus.unde
illa irata uētoꝝ flatus remouit. Quare cū græci nauigare
nō poſſent & peſtilēriam ſuſtinerēt oracula cōſulta dixe
Iphigēia — runt Agamēnonio ſanguine placanda eſſe Dianā. Quo
ſeu iphia — circa cū Vlyxes p nuptiaꝝ ſimulationē iphigeniā addu
naſſa — xiſſet ut imolaretur.illa miſeratione numinis cerua ut diximus ſuppoſita traſlata eſt a uētis i tauricā regio
nē ubi Dianæ ſacris pfecta eſt & poſtea diuinos honores cōſecuta. Vñ ait Herodot⁹ dæmonē cui īmolāt
ipſi tauri aiūt eē iphigeniā Agamēnonis filiā. Hāc Lucre. & Home. Iphianaſſam dicūt:quoꝝ Homerus ſu
iſſe Agamēnoni tres filias docet Chryſothemin. Laodicē. & iphianaſſam:Lucretius aūt inqt. Aulidæ quo
Canis — pacto triuiæ ad uirgines arā Iphianaſſæo turparūt ſanguine fœde ductores danaū. Exta canū uidi triuiæ
Triuiæ — libare ſabæos:qa uenatrix dea canibus delectaſ Ro.aūt id uiſum accipe cū oē hoīum genus undiq; in ur
immolaſ — bē cōflueret ut iam pridē in Tyberim Syrus defluxit orōtes & hic alta ſicyone aſt hic amydone relicta hic
Circunca — andro ille ſamo hic trallibus aut alabādis exqlias dictūq; petūt a nimie collē:Græci quoq;(ut Plutarchus
rulatio — autor eſt)Proſerpinæ canē imolabāt ſicut Romāi Gynæcie p his q domi naſcebātur. quod animal etiam
Emus — in purgationibus cædebāt ut idē in quæſtiōibus tradit quoddā piaculi genus circūcatulationē appellan
Aſinus — tes. Et quicūq; tuas accollit æme niues. Perite ait quicūq; licet.n.æmus a multis dicaſ mons Thraciæ ei⁹ ta
mactatur — mē pars in pharſaliā porrigiſ. Lucanus:Cōſpexere procul prærupta in caute ſedentē. Qua iuga deuexus
priapo — pharſalica porrigit æmus. Cædiſ & rigido cuſtodi ruris aſellus:Mactaſ aſinus priapo q poſtea q̄ e lāpaſco
Cur aſin⁹ — urbe helleſponti pulſus eſt ob uirilis mēbri magnitudinē ut quidā dicunt & in deoꝝ numerū receptū me
priapo ce — ruit eſſe numen hortoꝝ quibus ob eoꝝ fæcunditatē præeſſe dicitur:horti.n.nunq̄ ſine fructu ſunt.de hoc
ditur — deo plura alias:nūc illud nō ſuppremum Aſinum qui priapo cædi cōſueuit.quoniā(ut poeta fabulatur)
clamore ſuo eius dei obſtitit uoluptati baccho aſſignari:qm̄ ferulæ ut autor eſt Ply.aſinis i pabulo:gratiſſ
ſime ſunt cæteris uero iumētis præſentaneo ueneno. Cōſtat autē & libero ferulā aſſignari.

PAV. — QVOD ſemel dianæ cerua imolaſ:id idē ſumpſit initiū. Cū Agamēnon i aulidæ dianæ ceruā ignarus
MAR. — occidiſſet:& ob id Diana uētos ſuſtuliſſet:habitū eſt a reſpōſo:ut Agamēnonio ſanguine:hoc eſt uirgine
filia dea placareſ Iphigeniā igiſ ex clitēneſtra Agamēnonis filiā Vlyxes dolo a matre tradēdā achilli mri
monio fingēs extorſit:quæ cū imolāda eſſet miſeratiōe deoꝝ oblata eſt cerua:Quæ pro ipſa uirgine im
molata Iphigenia in tauricā delata de quo latius in triſtibus dixim⁹:Ex illo igiſ Dianæ cerua cæpit imola
De hiphi — ri:ſed nō ſolū Dianæ p uirgine cerua imolabaſ:Veꝝ etiā aliis imolabaſ.n.prius ut teſtis eſt Euſeb.in iau
genia im — dicia ſyrie palladi uirgo poſtea cerua imolata eſt. Quod cerua eſt ceſa ſemel Dianæ triplici:qđ diane trici
molata — piti ceruā ſemel imolauerunt:cū pro Iphigenia ſuppoſita eſt. Pro uirgine loco Iphigeniæ uirgis. Nunc
nota — quoq;:etiā hoc tpe. Daſ:offerſ & imolaſ. Pro nulla uirgie:queadmodū túc p Iphigēia. Dianæ tripli
ci:qa triuia & triceps ut ſupius diximus.nā eandē eſſe uolūt:quæ & proſerpina ueꝝ diana dicta qſi deuia
na:qa uenātes p ſiluas errāt.proſerpina qa proſerpit ſub terras. Exta traces aliqui triuiā cane imolāt:nec
ab re cum triuiæ canes aſſignentur.unde & Cerberus triceps additur:ſicut illa triceps:ſed ad hoc plura ab
aurelio referunſ.

autello referunt.⸿ Vidi ſabeos:ita oēs legerūt:nec aduerterāt errore:cū uoluerint de ſabeis arabib⁹ ītelli
gi:quos nūq̄ poeta uidit:quo nūq̄ penetrauit.at cū dicat uidi de pp̄lis quos uiderit loquutū cōſtare debet:
nā uidere eſt oculoꝝ ſenſu pcipe.de quo Ariſtoteles.Senſus uiſus multas reꝝ differētias nobis demōſtrat.
Poeta cū accolas æmi mōtis his ſimul iūgat:de ꝓpinqs æmo pp̄lis loquit̃ quos pri⁹ uiderit:ꝑſertim cū in
locū exilii p cōtinentē thraiciæ ꝓfectus eſt:de quo in triſtib⁹ diximus.Emēdemus ergo locū & ſapheos di
camus:qm̄ ſaphei īter thraciæ pp̄los a Plinio memorant̃.Vidi ergo ſapheos:thraciæ pp̄los.⸿ Et o æme q̄
cūq̄ accolit tuas niues:quaſi oēs tuos accolas:& tua niuoſa ſaxa colētes. Aemus.n.mons thraciæ uaſto:ut
Pli.inqt iugo in pontū procūbēs oppidū habuit in uertice mariſteū.⸿ Libare triuiæ:litare ꝓſerpinæ.⸿ Ex
ta canū:mactare canes ipſos & exta libare de extis ſupi⁹ diximus.⸿ Cædit:aſinus priapo imolat̃ hoc a poe
tis refert̃:ſed nos cōpertū hēmus carmanitas pſis finitionis pp equoꝝ inopiā:aſinis in bello uti:& aſinum
marti ſacrificare:cui⁹ rei ēt Stra.meminit.⸿ Aſellus cedit:ferit hoc eſt imolat̃.⸿ Rigido cuſtodi ruris:hoc
eſt priapo q̄ hortoꝝ & uineaꝝ cuſtos dr̄:de quo alii aliter ſentiūt.Nā multi fuiſſe ciuē lāpſacenū afferūt q̄
ob uitiū mēbri magnitudinē ciuitate electus ſit:ſed demū meruiſſe ibi diuīos honores.Diod.aūt inqt an
tiquos fabulari Dionyſii ac ueneris filiū priapū fuiſſe:hac cōiectura ductos.Quod q̄ uino indulgēt ſint ad
uenerē ꝓmptiores.Nōnullos ēt aſſerere priſcos cū uellēt pudēda occulti⁹ noīare:priapū dixiſſe.Alii geni
talia cām eē hoium gñationis.Aegyptii Titanas aiunt oſiride dolis īterfecto corpus ī æquas diuiſiſſe par
tes:hiſq̄ domo ciā eiaris:partē pudēdā cū ſinguli eā reſpuerēt:abiiciſſe in flumē.Iſidē poſtmodū ulta uiri
mortē Titanib⁹ occiſis uiri corpus inqſiſſe:parteſq̄ reptas cū in formā hoīs cōpoſuiſſet ſacerdotib⁹ tradidiſ
ſe ſepeliēdas:ut oſiridē uelut deū colerēt ipetaſſe.Sola pudēda nō repta:pro deo coli iuſſit:& in tēplo ſuſ
pēdi.Hūc deū qdā typhalū:alii typhonē noīant nō ſolū in urbiū tēplis:ſed in agreſtib⁹ quoq̄ locis:tāq̄ā
uineoꝝ atq̄ hortoꝝ cuſtos colit̃:fructuū fures caſtigās:huic deo ſacra cū riſu & ludo fiūt:hæc ex Diodo.
Cauſa pudēda q̄dē:origo hui⁹ ſacrificii nō ſine pudore eēt referēda.⸿ Sed tñ apta deo:quaſi cōueniēs pria
pi numini & refert fabulā:unde habuerit initium mos mactandi aſini deſcenditq̄ uſq̄ ad.L.uerſum.

Sapheos nō ſabeo eē legeudum.

De ſacris aſini uaria ſūt notata.

Senſus & uiſus multa oñdūt.

⸿ Feſta corymbiferi cælebrabat græ (cia bacchi:
Tertia quæ ſolito tp̄e bruma refert:
Dii quoq̄ cultores in idē uenere licæi:
Et quicūq̄ locis nō alienus erat:
Panes & ī uenerē ſatyroꝝ ꝓna iuuētus:
Quæq̄ colūt amnes ſolaq̄ rura deæ:

ANT. PAN.

⸿ FESTA corymbiferi cælebrabat brachia bacchi. Hæc feſta tertio quoq̄ āno inouari cōſueuerūt:dicūturq̄ trieteila.nā Τριετεσ trienniū ſignificat.Quāuis cōſtet trieteridē eē magni āni ſpēm q̄ coniūctis duob⁹ uertētib⁹ iplebat̃.Referebāt aūt græci ea celebritate quæ apud eos fuit maxima id tp̄s q̄ bacchus dū ex idia uictor rediret ī patriā in pegrinatiōe dr̄ cōſumpſiſſe.Is corymbifer dicit̃ q̄ edera coronet̃ cui⁹ fructus corymb⁹ appellat̃.Dii quoque cultores in idē uenere lycæi & qcūq̄ loci nō alienus erat panes & ī uenerē ſatyroꝝ ꝓna iuuētus.Bñ lycæo panes ſubiungit a quo monte pan deus arcadie cognomē accepit ut alibi dicturi ſumus.Ea ꝓuincia montes inſigniores hēt cyllenē.Pholoē.liceū.parthenū.mænalū:& in liceo iouis lycæi phanū.Satiros aūt bacchi comites eſſe in libidinē ꝓnos eoꝝ nomē oñdit.Putant̃ enim a nōnullis dicti ut ait Macro.παρατηνσαθην quod nomen mēbrū uirile ſignificat.Vnde & Saturnus pp abſciſoꝝ pudēdoꝝ fabulā nomē creditur accepiſſe.Et reuera nihil aliud hñt hoīs q̄ figurā teſtibus Pli.ac diuo Hiero.Fingūturq̄ bacchi comites ludi ioci ac riſus gratia:& q̄ uini comes libido eſt quæ ſine cerere & libero friget ut ait Teren.Eos porphyrio eē inquit acutis auribus & oblongis:quoꝝ qui ad nymphæum captus traditur ad illamq̄ perductus ut Plutarchus meminit aſperam uocem edidit equi hinnitu & hirci balatu permixtam.

Corimbiferi bach⁹

Coribus

Lycæus arcadiæ mōtes īſignes.

Satyri uñ dicti

Saturnus

Cur ſatyri ſūt bacchi comites.

⸿ FESTA:fabulā aggredit̃ un̄ ſacrū hoc habuerit originē refertq̄ cām ad priapi amores:nā cū multi ī trietericis dii cōueniſſent:& deæ ſimul:& cū qſq̄ ſua flāma & uoluptate traheret̃:priapus ēt q̄ illuc uenerat:Lothida nymphā ardere cœpit noctu cū dormiētē eēt adort⁹:eā aſellus rudēs excitauit:idignat⁹ illū priapus imolat:& idē poſteri eiuſdē numini aſinos imolarūt.aſſignat̃ tñ altera cā imolādi aſini:q̄ paulo ſupi⁹ tetigim⁹ cū de cācro cœlo appoſito ageremus:nā alteri ex duob⁹ aſinis:quos in eo loco rettulim⁹:cū liber hūanā uocē dediſſet:auſuſq̄ eēt ilic cū priapo de natura reꝝ certare uict⁹ mactatuſq̄ eſt.Inde uolūt aliqui apud lāpſacū initiū ſūpſiſſe aſinoꝝ mactationē.Tertia cā eſt quā ī ſexto referem⁹:cū adoriēs ueſtā iterrupt⁹ eſt ab ope indē aſini ruditu:quē ēī imolauit & ea cā lāpſacenos quoq̄ īmolare.⸿ Græcia:græci ipſi ita appellati a græco quodā rege acticæ:ut tradit Ariſt.in meteoris.⸿ Celebrabat feſta bacchi corymbiferi:feſta ipſi⁹ liberi pr̄is hedera coronati:nā corymb⁹ hæderæ fruct⁹ eſt:& hedera ipſe liber coronat⁹ eſt.Aliq legūt racemiferi:& hoc pp uuas & uinū cui⁹ reptorē dicūt.Qui ēt Pli.teſte emere ac uēdere īſtituit:idē diadema regiū īſigne & triūphū īuenit.⸿ Quæ:feſta.Tertia bruma:terti⁹ ānus e bruma ſumēs initiū.Refert ſolito tp̄e:tertio quoq̄ āno:& brumali tp̄e:ide feſta ipſa dicta ſūt trietherica:ſic dicta:q̄ triēnalia.Quæ tertio quoq̄ āno:ſūptuoſiora quotidianis orgiis agitabant̃:ide trietherides a græcis īſtituta:q̄ triēnio pegrinat⁹ eſt bacchus:cū in patriā uictor rediret.De quo Diodor⁹ in idiā cū exercitu trāſcēdēs:triēnio poſt m̄tis cū ſpoliis in boetiā rediit:Prim⁹ oīum triūphauit elephāto idico uectus.Boetii cæteriq̄ græci Thraces quoq̄ in memoriā īdicæ expeditiōis ſacra triatherica ſibi īſtituerūt.Vñ & in m̄tis græcis urbib⁹ quoq̄ triēnio bacchides mulieres cōueniūt apud q̄s de more uirgīes Thirſū ferūt in honorē dei bacchātes:eiq̄ p cœt⁹ ſacrificātes.Poſtremo memoriā menadū:q̄ ferunt̃ illi deo aſtitiſſe hymnis:& cātu renouant:ſed latius alias de eo.⸿ Dii quoq̄:cū in græcia feſta ea celebrarent̃:græca numia cōmemorat:q̄ eo cōuenerūt.nā dii arcadū:& fluuioꝝ nymphæ:& numia quoq̄ ruſtica.⸿ Dii quoq̄:cultores licæi:dii lycæū arcadiæ mōtē incolūt:ubi

PAV. MAR.

Quare dicta ſūt trietherica

Quare Thyrſus dat̃ baccho.

eſt ſedes panos lycei:a quo lycæa ludicta:q̃ nos lupealia dicim⁹.nã lycos gr̃.lupus eſt de qb⁹lati⁹ dicemus in.2.⸿ Venere in idẽ:q̃ſi in eũdẽ locũ & ad eadẽ feſta:aut ſimul illuc cõuenere.⸿ Et quĩcũq; nõ erat loci alienus:cæteri dii q ab eo loco nõ erãt alieni:aliq legũt:& Quicũq; meritũc ĩtelligas oẽs dii qb⁹ me℞ erat gratũ.⸿ Panes:ẽt uenere hoc eſt fauni ipſi.nã pan & faunus idẽ eſt.Horati⁹.n.Pana faunũ dicit:odis uelox amœnũ ſæpe lucretilẽ mutat lyceo faunus & igneã defendit æſtatẽ capellis uſq; meis.Hũc Porphyri⁹ in li. de rñſis Dionyſi famulũ enarrat fuiſſe quẽ cũ in nũero bono℞ dæmonũ collocet:agricolis qbuſdã apparuiſſe cõfirmat:quos & repẽte poſtea mortuos aſſerit ſic dicẽs.PanaDioniſi famulũ fuiſſe apollo iſto rñſo ſignificauit.nã cũ nouẽ ſimul hoies in quodã bsãchida℞ agro mortui eẽnt iterrogãtib⁹:quænã necis eo℞ cã fuerat ſic apollo rñdit.Tomus Dioniſii famulus pan auriq; comis.Per nemora obſcura gradiẽs mõteſq; p altos Pinũ una atq; alia reſonans firinga tenebat.Geſtabat manu multos is corpe uaſto.Proſtrauit morti q; uiros dedit horridus ille.& Plutarchus in eo libello q inſcribit̃ περι των εκλελοιπότων χρηστηρίων.Quẽ nũc diuini ĩgenii iuuenis:tã græcis q̃ latinis lr̃is ornatiſſimus:atq; utroq; dicẽdi gñe pſtantiſſimus:ſimul & oĩ ſtudio℞ laude cumulatiſſimus Hermolaus barbatus magnificẽtiſſimi æquitis zachariæ.f.me hortãte latinũ facit:pana extictũ aſſerit:quæ qdẽ hiſtoria qa memoratu digna eſt:& aliq̃ ex pte ad religionẽ noſtrã ptinere uidet̃ nõ erit a nobis ſilẽtio ptercũda:quæ q̃uis ab Euſebio referat̃:a græco tñ codice ipſi⁹auctoris accipiem⁹:ita enĩ inqt.De morte aũt taliũ demonũ hæc accepim⁹ab hoie neq; iprudẽte:neq; uano:æmiliã rhetoris quẽ & ex uobis ipſis aliq diſcẽtẽ audiſtis pr̃ fuit Epitherſes noie:pceptor grãmatices:hic italiã qñq; nauigaturus:nauim traiectitias pecunias:mercatoreſq; multos ferẽtem cõſcẽdit. Ad uesperã uero circa echinadas iſulas cecidiſſe uẽtũ nauiq; ppe paxtas delatã cõſtitiſſe poſt o uigiliãtibus plurimis:multis ueſo ẽt a cœna bibẽtib⁹:repẽte uocẽ auditã ex paxis Thamũ quẽdã noiatim inclamantem uſq; adeo ut mirarent̃ oẽs.Erat aũt Thamus uir ægypti⁹:& ipſi⁹nauis gubernator:q; neq; multis ex his qui aderãt noie cognit⁹:ſemel igit̃ atq; ite℞ uocatũ ſiluiſſe.Tertio rñdiſſe.At illum quiſqs erat exteriore uoce dixiſſe:cũ peueneris ad paludes nũciabis uerba hæc:Pan magnus iteriit.Hæc cũ audiſſent narrabat Epitherſes obſtupuiſſe oẽs.cõſultaſſeq; inter ſe an obtẽperãdũ:an cõtra negligẽdũ qd̃ imparet̃.ita cõſtituiſſe Thamũ.Si ſecũdũ flarẽt uẽtũ:ptet nauigãdũ ſilẽtio:ſin tranqllitas eẽt:cũ ad locũ deueniſſent.pdẽdũ eẽ qd̃ audiuiſſent.Cũ igit̃ ad paludes uẽtũ eſt:& nauis nec aura uehi:nec fluctib⁹poſſet pſpicientẽ in terrã thamũ e prora pnũciaſſe q̃ accepiſſet:hoc eſt pan magnus iteriit.Quæ uerba uix edita:ululatu ĩgẽti nõ uniuſmodi ſed multo℞ miraculo quodã excepta gemẽtiũ:ſimulq; admirantiũ.Quæ res:utpote multis pſentib⁹geſta celeriter romã allata:diſſemĩataq; eſt.Vhamũ uero ipm a Tyberio cæſare:acceſitũ adeoq; adhibuiſſe fidẽ facto tiberiũ ut ſciſcitaret̃ & q̃reret de pane:quẽnã deũ itelligi oporteret.Cõiectaſſe aũt cõſultos ab eo frequẽtes phos eũ eẽ:q ex mercurio & penelope nat⁹eẽt.hæc ille.Ve℞ Euſebi⁹& hæc ſilia accidiſſe:refert ad illud tyberii tp̃s:quo qdẽ tpe Saluator & dñs nr̃ cũ hoib⁹cõuerſat⁹:oẽ dæmonũ gen⁹ab hũana uita depulit.At alii religionis nr̃æ uiri ſciſſimi aſſerũt eã uocẽ auditã e paxis ea nocte:q̃ ſecuta eſt paſſiõis dñicæ diẽ xix.ãni tiberii:quo qdẽ xp̃s paſſus eſt:qua uoce miraculo quodã ex ſolitudie deſerto℞ ſcopulo℞ edita nũciabat̃ illud dñm.ſ.& deũ nr̃m paſſum.Quid.n.pan ſignificat:niſi totũ.Sic totius & uniuerſæ naturæ dñs paſſus erat.An de Dioniſi famulo:q tot ſæculis troiana tpa pceſſerat.uox illa eẽt elata.Nec me terret.Cicero dicẽs ſæpe in pliis auditos eẽ faunos & in reb⁹turbidis ueridicas ex occulto uoces emiſſas:qñ & poſt aduẽtũ dñi legimus in ſacris lr̃is mõſtra q̃dã ptim humanã effigiẽ:ptim ferinã referẽtia in ſemotiſſimis nemorib⁹repta.hos illi faunos putauerũt:nos uero de pane agimus:de quo meli⁹ apud Theodoſiũ:cũ dicat hũc deũ arcades colũt appellãtes:τον της υλης κυριον nõ ſiluaʀ dñm ſed uniuerſæ ſubſtãtiæ materialis dñatorẽ ſignificari uolẽtes.Cui⁹naturæ uis uniuerſo℞ corpo℞ ſiue illa diuia ſiue terrena ſint:cõponit eẽntiã:& plurib⁹ille pſequit̃ de ui hui⁹numĩs:q̃ licet ad ſolẽ referat.tñ ſiqs diligẽter aduertat alti⁹ miſteria rẽdũt.Sed iã ſatis ſit:ad rẽ noſtrã redeam⁹.⸿ Et iuuẽt⁹ſatiro℞:pua in uenerẽ.⸿ Satiri:q a natura ſũt libidioſi:ipſaq; uerbi uis libidioſos indicat:& a ſatiris ſatirion herba:q̃ cõcitatricẽ uim hẽt libidinis.Satiri bacchi comites ſunt duxiſſeq; eos ſemp tradit̃:qd̃ eo℞ opa in ſaltatiõe plurimũ obiectaret̃:& quo℞ riſu ac ioco uitã oẽm fœlicẽ traducebãt.Hi ſunt:ut Pli.inqt ſubſolanis mõtib⁹indo℞ aĩai pniciſſimũ tanq̃ q̃drupedes recte tñ currẽtes,hũana ei⁹effigie pp uelocitatẽ:niſi ſenes aut ægri nõ capiunt̃.Et deæ quæ colũt amnes & ſola rura:uenere aũt ad ſacra trietherica nymphæ fluuio℞ & fontiũ:& deæ ruſticæ:q̃ & agris & nemorib⁹ pſunt.hoc oñdit ueniſſe naiadas & napeias.Venerat & uenit ẽt ſilenus itidẽ & priapus:de quo dixim⁹.Silenũ aũt nutritiũ fuiſſe bacchi dicũt:& eũ ſemp ſecutũ:de quo Diodo.inqt.Secut⁹eſt ipm ſilenus quoque pædagogus ac nutritor optimorũq; iſtitutor ſtudio℞:q plurimũ Diodor.ad uirtutẽ ac gl̃iã:reſq; bellicas pſuit:& alio loco dixerat Silenũ Regẽ:ſed alte℞ ab hoc oñdit his uerbis.Dicũt iſup ſubſidiũ ei tuliſſe niſeo℞ nobiliores:quos a prio eo℞ rege ſileno eius aũt pp uetuſtatẽ ignotũ eſt genus ſilenos uocant.

Venerat & ſenior pando ſillenus aſello
Quiq; rubro pauidas ĩguie terret aues
Dulcia qui dignũ nem⁹ ĩ cõuiuia nacti
Gramine ueſtitis accubuere thoris:

ANT. FAN. ⸿ VEnerat & ſenior pando ſilienus aſello.ipſe alibi.Ebrius ecce ſenex pando ſillenus aſello Vix ſedet & preſſas cõtinet arte iubas.Hic ſenio confectus & bacchi (ut aiunt) nutritor eum ſequitur:quia uinum eſt lac ſenis.Sane pandum curuũ dicimus unde pãdas naues uocamus.⸿ Quique rubro pauidas inguine terret aues.Periphraſis eſt priapi ortorum dei qui aues abigit.

PAV. MAR. ⸿ VEnerat:ſillenus ſenior:qa iã grandæuus.Pando:hoc eſt curuo.⸿ Aſello:aſellus.n.erat ei⁹uector:pãdũ curuũ eſt.Et q terret aues pauidas:& papus quoq; uenerat

Pana dionyſii famulus fuiſſe ex rñſo apollinis

Op⁹ plutarchi:tranſlatum ab Hermolao barbaro.

Faunos cognouiſſe paſſionẽ domini nr̃i Ieſu xp̃i.

De diis ſiluestribus

uineaꝝ: & hortoꝝ cuſtos. Vñ exterritas aues pellit: Rubro iguie: mēte putat: ſed in turpib' nõ eſt imorādū. Dulcia: dii quos rettulim' nacti: & loci & tp̄is oportūitatē ad celebre cõuiuiū coluere gramieſq; toris accubuere. Et ſiqs aduertat q̄ a Gellio ex ſnīa Var. ĩ cõuiuio reqrēda referunt: oia hic iueniet. q̄tuor. n. ſunt: locus idone': tēpus cõgruū: tp̄s: res ſplēdidæ: belli homūculi: hic uero nem' diguū. Trithetico ꝝ tp̄s. deoꝝ dapes & nymphæ miſtræ. Qui dii nacti: iueniētes: ſeu hūtes p occaſionē. In dulcia cõuiuia: & ob id magis dulcia: qa dii cū deab'. Nemus diguū: accõmodū & cõueniēs is numib'. Accubuere: cõſcendētes: cœnauere. Toris ueſtitis gramine: toris gramineis: mõ. n. erat humus tapetib' ſtrata nõ uilloſa mātilia paratæ: graminib' ornatæ: nā in humo graminea cœnitabāt.

De ordie conuiuio rum

Vina dabat liber: tulerat ſibi quiſq; coronā:
Miſcendas large riuus agebat aquas:
Naiades effuſis aliæ ſine pectinis uſu.
Pars aderāt poſitis arte māuq; comis:
Illa ſup ſuras tunicā collecta miniſtrat.
Altera diſſuto pect' aperta ſinu: (bas:
Exerit hæc hūeꝝ ueſtes trahit illa p her
Impediūt teneros uicula nulla pedes.
Hinc aliæ ſatiris incēdia mitia præbēt.
Pars tibi q pinu tēpora nexa geris:
Te quoq; inextictæ ſillene libidis urūt
Neqtia eſt quæ te nõ ſinit eſſe ſenem
At ruber hortoꝝ deus & tutela priapus

VINEA dabat liber: tulerat ſibi qſq; coronā. Oia ſunt irritamēta libidis: iprobat tñ uſus coronaꝝ a Plinio q capiti noceāt. Diſſuto pectus apta ſinu: diſſuta & ſoluta ueſte qua pectus tegit: q̄uis ſinus & alia ſignificet. Incēdia mitia. libidis ſtimulos: quā Vale. Max. blādū malū uocat. Pata tibi q pinus tp̄a nexa geris. Faunū dicit: ut Comigeriq; caput pinu p̄cictus acuta faunus. Propti'. Fagus & arcadio pinus amara deo. Idē & Pan dr̄. Neqtia eſt q̄ te nõ ſinit eē ſenē. Donat' neqtiā ꝓprie ait eē libidloſā inertiā: ſic dictā q nihil quæat nulliq; rei apta ſit. Sic & nequā hoīem dicim' (autore Capro) nõ malū ſed iutilē: eūq; ut A. Gel. ſcri. q nihil eſt & neq; rei neq; frugis bonæ. Cicero tēpetātiæ inqt ꝓpriū eē mot' al appetentis rege & ſedare ſempq; aduerſautē libidini moderatā in oī re ſuare cõſtātiā: cui cõtrariū uitiū neqtia dr̄. Eā Q. Claudi' in prīo ānalium appellauit luxū uitæ ꝓdigum & effuſum.

ANT. FAN.

Incendia mitia

Malum blandum

Faunus Pan

Nequitia Nequam

Vina: bacchus uinū ſuggerebat: & lymphā riuulus coronatiq; ſedebāt. Liber. Dion. ſeu bacch' liber pr̄ appellat'. q boetiæ urbes liberas fecit: ut multi uolūt. Vñ Diodor' inqt in boetia iuſſit in gr̄am p̄riæ oēs urbes liberas eē ciuitate ſui nois cõdita quā & liberā p̄nūciauit. Plutar. uero. C. iiii. ꝓble. ita iuqt Cur Dionyſiū libeꝝ p̄rem uocāt. An qd' bibētib' libertatis cā ſit: ſiūt. n. pleriq; petulātiores. An q liberationē p̄buit. An ſicut Alex. liber dr̄ q ꝓ boetiæ libertate pugnauit. Dionyſiū libeꝝ dictū fuiſſe putādū eſt. Liber dabat uina: ſuggerebat uinū accūbētib'. Quiſq; tulerat ſibi coronā unuſqſq; ex illis diis tulerat ſibi cratera corõatū: ut uina hauriret. De poculo. n. ego poti' intelligēdū putarē q̄ de corõa capitis. Nā iepta eēt cõtinuatio a uinis ad coronā. Sed ſi illud magis ꝓbas itellige eos coronatos bibere. Riuus agebat large miſcēdas aqs: q̄ſi ſuggerebat riuul' aqs q̄ uino imiſcerent ad euitādā ebrietatē: prim' āt q uinū aq̄ miſceri docuerit Staphilus Sitheni fili' tradit auto. Ply. Sed de hm̄oi potu ſic Diodo. inqt. Aiūt cū puꝝ i cœnis uinū dat: oēs deū ſoſpitē optare bibēti. Cū uero poſt cœnā aq̄ mixtū ſumiſtionē uocari ſaluatorē. Nā puri uini pot' ad iſaniā redigit. Aq̄ iouis mixt' uoluptatē, lætitiāq; affert & ꝓhibet iſaniā. Naiades: aderāt ut dixius nymphæ diis accūbētib' miſtrātes. Sed cū aliæ paſſis aliæ cõpoſitis crinib' eēnt: aliæ aliq̄ pte corpis detecta: cū mēbra illa cādētia: & oi ex pte pulchra libidis furor diis icutiebat: & ali' alia forma pūgebat. Aderāt naiades: deæ fluuioꝝ a ναω fluo. Aliæ effuſis comis ſine uſu pectinis: aliæ crinib' paſſis & ipexis: mõ. n. pectine crines diſpoſuerāt. Pars: ipſaꝝ naiadū: q̄ſi aliæ nymphæ. Aderāt comis poſitis, ꝓ cõpoſitis. Arte & manu. p endyadi hoc ē artificio man' aut manu artificioſa. Coma ut aliq uolūt mulieꝝ ē: & detorquēt a αμωμενω: qd' eſt orno. alii deducūt a κοπτω qd' ē icido: & tūc eēt uirilis: qa uiri icidūt ſibi capillos. Illa: alia nympha. Collecta tunica: hñs ueſtē collectā. Sup ſuras: ſup crura. Miſtrat: dapes & uina cœnātib'. Tūica Marcello teſte ē ueſtis lõga. ſine manicis. Suræ āt ſūt poſteriores tybiaꝝ ptes: ſed itedū ꝓ crurib' ipſis accipiūt. Hora. i odis brachia & uultū: tereteſq; ſuras i teger laudo. & Vir. Suras uicire coturno. Altera: nympha miſtrat. Apta pect' hñs nudatū pect'. Diſſuto ſinu: ob diſſutā ueſtē. nā hic ſin' p ueſte ponit: uti apud Vir. Sin' collecta nitētes. Interdū ꝓ uelis: ut eſt illud Iuue. Totos pāde ſin' & ꝓ curuato littore & mari quē gr̄. κολπόν uocāt ēt & ꝓ ocſoꝝ curuaturis: ut ē illud Hæc effata ſinū lachrimis ipleuit abortis. Exerit hæc hūeꝝ: denudat alia cādētes hūeros. Et erāt hæc oia libidis icitamēta. Illa tra. ue. p her. alia ad ſplēdidiorē cultū maioremq; luxuriā trahebat icedēs lõgā ueſtē. Nulla uicula: nulli calceoꝝ laq̄i. impediūt: alligāt. Teneros pedes: oēs. n. ſine calceis icedebāt. Hic ex hac rõne: qa ita miſtrabāt. Aliæ p̄bēt icēdia mitia ſatyris: icutiūt dulces amoris ac libidis ſtimulos ipſis libidioſis a natura ſatyris. Pars: q̄ſi aliæ nymphæ p̄bēt. ſ. incēdia. Tibi. o pan. Qui geris tp̄a nexa. ligata. Pinuq; geris caput pinu coronatū: & piphraſi pana oſdit. nā pinu coronat. Te quoq; ite: Vrūt: illæ nymphæ. O ſyllene libidis. iextictæ. libidis iſatiabilis: & q̄ nullo tp̄e extingui poſſit. Neqtia: ipſa laſciuia eſt. Quæ nõ ſiuit: nõ pmittit. Te eē ſte uideri. Senē. neqtia. n. eſt & laſciuia: & ſūt ipæ blādiriæ: & blādi geſtus: qb' ad libidinē hoies magis icēdunt. At ruber ex his q aderāt, ali' alia forma tāgebat. Priapus tñ ſolā ardebat lothida. Nota eſt fabula: & in metamorphoſi. delibata lothou. ſ. nymphā priapi obſcœna fugientē: in arborē ſui nois cõuerſam fuiſſe: de qua multa a Plynio referunt: & de ei' ſuauiſſimis fructib': a qb' in Aphrica lothophagi dicti: & unde auelli nõ poterāt Vlyxis ſocii. Hic uero poeta nõ lothõ ſed lothida appellat. At priapus ruber: a rubris iguinib' rubrū dicit. De' & tutela hortoꝝ qui hortos tuetur.

PAV. MAR.

Staphilus ſitheni filius prius docuit miſcere aquā cū uino.

Coma unde.

Sure qd'

Lothis nympha.

Lotophagi popli i aphrica.

ANT: PAN. Lothis nimpha: pulchræ fœminæ ſũt ſupbæ Acer. Lãpſacus Cur aues mactanf. PAV. MAR.

¶ Oib' ex illis lotide captus erat. Hæc nympha eſt de qua Ouidi' alibi. Lotis in hãc nymphæ fugiẽs obſcena priapi Cõtuierat uerſos ſuato noie uult'. Hæc cũ amatã priapus pſequeref miſatõe deoꝝ cõuerſa eſt i arborẽ loton ex q̃ optime fiũt tibiæ ut ĩfra dicem'. Faſtus ieſt pulchris. Snia color rhetoricus. Sub acernis ultima ramis. Acer cũ arborẽ ſignificat primã corripit ut ab eo deriuatũ acernus: cũ eſt adiectiuũ eã pducit ut Acer & idomit' libertatiſq; magr. ¶ Corpus librabat in herbas: Vi ppria ſuſtinebat ne dormiẽs nympha expgiſceref. Helleſpõtiaco ui uictima grata deo Ad helleſpõtũ urbs eſt priap' dicta a priapo q ibi colebaf: irẽ lãpſacũ ſiue lãpſacus (utrũq; n. dr) priapi patria unde pulſus eſt: quæ urbs quondã inſignis fuit & autorib' Plinio & Strabone pyriuſa uocabatur.

¶ Ex oib' illis: ex oi illaꝝ nũero. ¶ Erat capt' lothide: lothidos amore. ¶ Hãc lothida. ¶ Cupit hãc: optat & diligit eã ſibi ſolã amãdã: & ſolã cupit. ¶ In illã ſolã ſuſpirat: ſuſpiria trahebat: ita ut apte fateref amorẽ. ¶ Et dat ſigna nutu: nutib' amorẽ idicat. Et ſollicitat notis ſtimulat & angit illã oib' ſignis. ¶ Faſtus: loquif poeta ex ſnia pſtantes forma: i ſolẽres eẽ. Sic & lothis erat q̃ miſerrimũ illum deridebat. Faſtus: ſupbia. ¶ ineſt pulchris: eſt i formoſis. ¶ Et ſupbia ſeqf formã: na ois forma ſupba: faſtus ppriæ eſt idigna ſui ipſi' p ſupbiã exiſtimatio. ¶ Illa: lothis. ¶ Deſpicit: cõtẽnit illũ. ¶ irriſu: quẽ irridet. ¶ Suo uultu: oculis & ore.

Nox uinum & amor non hñt moderabile

¶ Nox erat: iã erat nox: & qeti ſeſe oẽs tradidef: pſertim cũ epotũ quoq; uinũ urgeret. at ultimo loco requieuit lothis: nõ mero uicta ſed luſu feſſa. & ex hoc duplex priapo daf explẽdæ uoluptatis occaſio & nocturnæ tenebræ: & corpa dormiẽtia. Erat nox q̃ tenebris celatura facinus audacẽ iuuabat: un̄ & in li. ad chori. Nox & amor uinũq; nihil moderabile ſuadent. Illa pudore uacat liber amorq; metu. Corpa uicta ſopore: q̃ſi ſõno correpta. ¶ Vino faciẽte ſõnũ: ipſo epoto mero pp fumoſitatẽ ex imo ad cerebrũ aſcẽdentẽ ſomnũ cõcitãte. ¶ Iacebãt diuerſis locis: p diuerſa loca. ¶ Lothis ultima: q poſt oẽs alios. ¶ Feſſa: defatigata. Sicut erat feſſa luſu: ita ut erat feſſa: q p diẽ choreis & luſib' icubuerat: nã bacchi feſta luſu: riſuque abſoluunf. Quieuit: qeti ſe dedit. In herboſa humo: i tellure graminea. ¶ Sub ramis acernis: ſub acere arbore: & in hoc pudicicia: & cõtinẽtia illi' oñdit: nam nõ añ ſed poſt alios requieuit: nõ epoto uino ſicut cæteri: ſed feſſa luſu correpta ſomno. ¶ Surgit amãs: nactus hanc noctis & ſoporis occaſionẽ priapus ſurrexit: & ne anhelaret ſpũm cõprimẽs ſine ullo ſtrepitu ad eã declinatus: ſe quoq; humi ſternẽs: eleuata ueſte dormientẽ adort' eſt: rẽq; agere cœpit.

Amantis audaciã

¶ Surgit amãs: priapus. ¶ Et tenẽs aĩam: cõprimens ſpm̃: ne flatus aut ipſa ſpiratio ſentiref. nã ανεμοσ euẽtus eſt. ¶ Fert furtim: clã. ¶ Veſtigia taciturna: q̃ſi ſine ullo ſtrepitu ne ſentiref. ¶ Gradu: ipſo inceſſu. ¶ Suſpẽſo: erecto. ¶ Digitis: q̃ſi ſuſtinẽs ſe erectũ digitis tacit' icedebat. ¶ Vt tetigit: poſtq̃ attigit. ¶ Cubilia ſecreta: ab aliis ſemota. ¶ Nymphæ niueæ: cãdentis & pulchræ. ¶ Cauet ipſe: priapus. ¶ Ne ſonet aura ſui flat'. cauet ne ſpirãdo & reſpirãdo ſpũs ei' ſentiaf: & dormiẽtẽ excitet. ¶ Et iã librabat corp' in herba finitima: ppinq̃: & iũcta lothidi. Librabat dixit: q a leuiter ſua ui ſeipm ſuſtinẽs: & apud illã ſe ſe collocabat. ide apud Luca. librati põdera cœli: q̃ſi ſuaui ſe ſuſtinẽtis. Tñ illa lothis. ¶ Erat plẽa multi ſoporis: nã alti' & uehemẽti' dormiebat: nec aliqd ſentiebãt. ¶ Gaudet amãs: qd illa ita dormiet. ¶ Et tracto uelamine a pedib': eleuata tunica illi' ab imis pedib' uſq; ad optatũ amoris ſacellũ. ¶ Cœpat ire ad ſua uota: ad ea q̃ potiſſimũ cupiebat: hoc ẽ ad optatos ex arbore legẽdos fructus. ¶ Fœlici uia: nã iã femur femori: & clauẽ ſeræ admouerat. Fœlici dixit: nã dulcia & fœlicia ſũt q̃ furti ſurripiunf. Sed nimiũ hic poeta laſciuit. Ecce: erat iã uoti cõpos priap': ſed iopinato caſu ab icœpto reuocaf. Rudẽs. n. aſellus ſylleni nymphã excitauit. ¶ Ecce pticula hæc plærũq; aliqd noui idicat: ecce aſell' uector ſylleni: q ſyllenũ uehere ſueuit: uector aũt uehẽs: & iterdũ q uehif ſignificat: ut alias & ſæpe dixim': & in æneide honorat' ipſe teſtaf. ¶ Rudẽs: ruditũ emittẽs. Rudere. n. aſinoꝝ eſt: ut rugire leonũ: ululare lupoꝝ.

Rudere eſt ppriæ aſinoꝝ.

¶ Edidit: emiſit. ¶ Ore ſonos itẽpeſtiuos: nõ tẽpaneos: nõ ſuo in tpe: & cũ nõ eẽt ille pturbãdus. ¶ Nymphæ lothis. nã nympha & nymphæ dr. ¶ Territa. duplici qdẽ cã: & aſello rudẽte & puiciã occupãte priapo. ¶ Cõſurgit & reiicit priapũ manib': nã manib' e fœmore fœmur excuſſit: & illũ lõge ab ſe ipulit. ¶ Et fugiẽs: cõcitat oẽ nemus: cõmouet & excitat clamore oẽs q in nemore erãt. ¶ At de': ut diximus bacchi feſta luſibus & riſib' abſoluit. ſuauit & hoc poeta ut riſu & ioco feſta hæc abſolueret & magno qdẽ artificio cũ cãm diis ridẽdi dederit. patũ uidẽtib' ad oppugnãda oppida priapũ. ¶ At de': priapus. ¶ Nimiũ quoq;:

Oibus ex illis lotide captus erat:
Hãc cupit: hãc optat: ſola ſuſpirat i illa
Signaq; dat nutu ſollicitatq; notis:
Faſtꝰ ieſt pulchris: ſeqturq; ſupbia formã:
Irriſũ uultu deſpicit illa ſuo:
Nox erat & uio ſomnũ faciẽte iacebãt:
Corpora diuerſis uicta ſopore locis:
Lothis i herboſa ſub acernis ultĩa ramis
Sicut erat luſu feſſa quieuit humo.
Surgit amãs aĩamq; tenẽs ueſtigia furtĩ
Suſpẽſo digitis fert taciturna gradu:
Vt tetigit niueæ ſecreta cubilia nĩphæ:
Ipſe ſui flatus ne ſonet aura cauet:
Et iã finitima corpus librabat in herba:
Illa tamẽ multi plena ſoporis erat:
Gaudet: & a pedibꝰ tracto uelamie uota
Ad ſua fœlici cœperat ire uia:
Ecce rudẽs rauco ſilleni uector aſellus:
Intẽpeſtiuos edidit ore ſonos:
Territa cõſurgit nĩphę mãibꝰq; priapũ
Reiicit & fugiens concitat oẽ nemus
At deꝰ obſcęna nimiũ quoq; pte paratꝰ
Omnibus ad lunæ lumina riſus erat:
Morte dedit pœnas autor clamoris: &
Helleſpõtiaco uictĩa ſacra deo: (hęc ẽ

nimiũ ẽt nũc cũ relectũ.⸿ Parat' obſcœna pte:hoc eſt ipſo erecto ĩguine.⸿ Erat riſus oĩb' diis.ſ.q aderãt nã oĩb' riſum mouit.⸿ Ad lumĩa lu.cũ p lucẽ lunæ uidere oẽs poſſent.⸿ Morte.ob illud facinus qa nymphi excitaerat:aſellus mactat' eſt:& ĩde lãpſaceni accepe morẽ aſini priapo mactãdi. Auctor cla.aſellus ſylle ni rudẽs:& q eã futuit illa quoq̃ territa clamaret. Dedit pœ.mor.ſupplicio affectus eſt.⸿ Et hæc ui aſini ĩ molario ẽ.⸿ Grata deo hel.priapo lãpſacẽo a lãpſaco urbe q̃ ẽ ĩ littore helleſpõti:ĩ ora aſiatica priapi pñat helleſpõt' dict' ab aecaſu Helles ſorons Pryxi:ſretũ illud eſt ãguſtũ ab ægeo in ppõtida.& ubi ſũt illæ ãguſtiæ ſeptẽ tñmõ ſtadiis Aſiã ab europa diuidẽtes:& illic a nobis fœliciore tpe ſæpe cũ turcis pugnatũ eſt.

Heleſpõtus

Intactæ fueratis aues ſolatia ruris
Aſſuetum ſiluis innocuũq; genus:
Q uæ facitis nidos:& plũis oua fouetis
Et facili dulces editis ore ſonos:
Sed nihil iſta iuuãt qa liguę crimẽ hẽtiſ
Dĩq; putant mẽtes uos aperire ſuas:
Nõ tñ hoc falſũ nã(diiſut pxĩa q̃q; eſt)
Nũc pẽna ueras nũc datis ore notas:
Tuta diu uolucrũ ples tũ deniq; cęſa ẽ
Iuueruntq; deos indicis exta ſui:
Ergo ſæpe ſuo coniunx abducta marito
Vritur in calidis alba columba focis:

⸿ Intactæ fueratis aues ſo.ru.Nõ uidebanſ aues mœreri ut mactarenſ cũ ſoleãt aures hoium dulciſſimis cantibus oblectare & maxia eaꝝ ps ſit inocua ſed iõ cæſe ſũt q: in auſpiciis ſiue auguriis deoꝝ mentes & ſecreta deteguut.⸿ Diis ut px.q̃q; eſt. Vel aiti' uolãs ac cœlo adhærẽs:uel diis dicata ut aqla Ioui:colũba Veneri:coruus Apollini. Quæ aues:uidenſ accipere ab lis q̃dã q̃ſi ſciam futuroꝝ.⸿ Nũc pẽ.eras nũc da.ore notas.Pẽna & uolatu aues ꝑpetes futura nũciãt oſcines cãtu. Auguria ex auib' primũ cõperta dñr a Cara rege teſte Pli.ex quo Caria regio nomẽ accepit.⸿ Vritſ in ca.al.co.f.Deæ cãdidæ ac ueuſtiſſimæ alba colũba mactaſ ipſa ſĩitudine placitura. Vñ illud eſt Propitii:Sed cade to:q̃tæ gen' o regina colũbæ.Ob meii tũ añ tuos guttura ſecta focos. Vir.Mĩnas agnouit aues. Delectaſ aũt Venus hui' auis holocauſto ut Lactã.grãmaticus tradit hac de cã.Cũ Venus & Cupido laſciua cõtentiõe certarẽt uter plures ſibi flores colligeret:& Cupido alis adiutus uenerẽ ſuparet:periſtera nympha accurrit:& adiuuãdo Venerẽ ſupiorẽ effecit:idignat' cupido mutauit eã ĩ auẽ quã græci piſterã appellãt.uen' ãt ut honorẽ pœnã mìuerer colũbã ĩ tutelã ſuã eẽ mãdauit. ſed auto.Ser.hæc auis pp freq̃ntẽ fœtũ & coitũ ueneri cõſecrata ẽ cui mactaſ ut dixius Mart.Ne uoles teneras præ duro dẽre colũbas tradita ſed gnidlæ ſint tibi ſacra deæ.Eadẽ auis & pauo amici ſũt teſte Pli.ut turtur & pſitac' merula & turd':cornix & ard:o'a.Oti:alibi:& uariis albæ iũgũſ ſæpe colũbæ.Viuit'ãt ãnis octo nis cũ palũbos ĩguia tardãtes ad tricefimũ ãnũ pueniãt & eo ãpli' adeo fructuoſũ ẽ Venerẽ detractaſ.Vñ q̃dã nõ ĩprobãt nẽm illud epigrãma.Exhaurit uẽas & leſ bia uate crumenã:demẽs cui gemio ſãguie cõſtat amor.

ANT. FAN.

Cur aues mactanſ.

Præpetes aues Oſcines aues.

Auguria ex auibus Caras a quo Caria

Colũba mactatur ueneri

Periſtere mutatio ĩ colũbam

Cur colũbe ſũt cõſecratę ueneri.

⸿ INTactæ ſæculũ iã fuerat in q̃drupedes.Sed adhuc hũanũ genus ab auib' manũ cõtinue rat:q: & ruticulis magno eẽnt ſolatio: & in ſiluis uerſatæ nocerẽt nemini:q̃ nidificãt pariũt & enutriunt fœtũ:replẽtq; oĩa cãtu ſuauiſſimo:in quo nõ mediocris eſt eaꝝ cõmẽdatio:& ab inocẽtia:& ab iduſtria: & a uolupiate:quã oĩb' cõſerũt:nihil tñ iſta pfuere:qa cũ alti' datũ ſit illis euolare:putarũt dii ſua de rebus hũanis cõſilia ab auib' & pcipi & mortalib' quoq; referri:q: tũc dep̃hẽſum:cũ rã ab eaꝝ garritu:q̃ ab aſpectu mortalib' futura p̃nũciarenſ.tũc deniq; ea rõne cœpei:& ipſe diis ſupis imolari.O aues fue.ĩtactæ:q̃ a nemĩe diis ipſis imolatæ.⸿ Solatia ruris p appõnẽ q̃ ruticis ſolatia p̃beris.⸿ Gen' aſſuetũ ſiluis:& inocuũ uos aĩaliũ gen' ſiluas ĩcolẽtiũ:& nulli noxiũ.⸿ Quæ fa.ni.q̃ nõ alioꝝ ope:ſed domũculas uobis uos ipſæ fabricatis.⸿ Et fouetis oua plumis:ĩcubatis ouis:& in his cõceptũ fouetis:& editũ puliũ enutritis.⸿ Et editis:emittitis aut effũditis.⸿ Ore faciliore benigno.⸿ Dulces ſonos:cãtus ſuaues.Sed iſta a qb' cõmẽdatiõnẽ laudẽq; meremini.Nihil iuuãt:nulla ex pte pſũt.⸿ Quia hẽtis crimẽ linguæ:qa eſtis paulo loq̃ciores. ⸿ Et dii putãt uos apire mẽtes ſuas:putãt dii uos archana eoꝝ cõſilia ĩferre:q̃ diuia mẽte cõcepint.⸿ Nec tñ hoc eſt falſũ:ſed ueꝝ qa apitis deoꝝ mentẽ.Nã ut q̃q; pxia diis:ut q̃q; ueſtꝝ eſt diis ppinqor q̃ cæteræ aĩantes:cũ uos aera & illi cœlũ colãt.⸿ Nũc datis ueras notas:uera futuroꝝ ſigna.⸿ Pẽna:uolatu.⸿ Nũc ore:garritu:ſic auſpiciũ & garritũ exp̃ſſit:de quo ſupi'.Sũt aũt aues:aut p̃petes:aut oſcines illæ uolatu:hæ cãtu futura p̃nũciãt.⸿ Proles uolucrũ tuta diu:ipſæ aues:q̃ diu fuerãt ab iſidiis tutæ.⸿ Tũc deniq; cæſa.tũc tã dẽ imolata:cũ ab ipſis auguria captare cœpiſſent hoĩes Auguria ex auib' primũ Iueniſſe Carrã oſtendit Pli.a quo Carria appellata. Adieciſſe ex cæteris aiantib' Orpheũ Haruſpicã dicit:& Delphũ igni ſpicam:& Amphiaraũ auſpicia auium.Sed Tyreſiæ Thebano interp̃tatio oñtoꝝ aſcribiſ:Sõnioꝝ uero Amphitrioni.⸿ Exta ſui idicis ĩteſtina auiũ deoꝝ mẽtes idicãtiũ.⸿ Iuuerũt:delectarũt deos:qa placuit ĩmolatio auiũ. ⸿ Ergo ſæpe.ob eã cãm quã rettulim' mactari cœpunt aues ĩmolata quoq; ẽ colũba:q: eo grauius eẽ debuit:q: m mite aĩal & felle carẽs. Adde q: ſyri colũbã p dea colũtur Diodo.inq̃t cũ fabulenſ q̃dã Semiramidẽ in colũbã ſuiſſe cõuerſã:hoc tñ illi nõ pdeſt. Adde & aliã rõnẽ. Dicũt enim aliq ut Iginius teſtis eſt piſces ĩ euphrate amne ouũ ĩuẽtũ in ſiccũ deieciſſe:& ide colũbã exiſſe:q̃ uen' credita eſt:quã uolitare p urbes ſyroꝝ ferũt:a cui' uolatu futura captãt haruſpices.Ergo pp eã cãm.ut eſt illud Virg.in.vi.æneí. illi' ergo uenim'.I.cã illi'.⸿ Alba colũba cõiunx:q̃ uelut cõiugii fidẽ nõ uiolãt.Cõemq; ſuãt domũ:niſi celebs aut uidua domũ nõ relĩquit:& ĩperioſos mares ſubĩde ẽt iniquos ferũt:q ppe cũ ſuſpicio eſt adulterii:ĩ q̃ois natura nõ ſit.⸿ Sæpe abducta:abſtracta.⸿ Suo marito:a ſuo colũbo.⸿ Vritſ:& ĩmolaſ:& torreſ:ſeu cremaſ ⸿ In calidis focis:ad ignẽ focus p loco ubi fit ignis:& p aris & p ipſo igne poniſ.Fit.n.ex colũba holocauſtũ.Dicim'.n.holocauſtũ uictimã:q̃ tota aduriſ:& q: m multa de rõne hoꝝ ſacroꝝ dicẽda erãt reſuauim'

PAV. MAR.

De auſpiciis oſcinis & garritu & inuẽtorib'.

Semiramidem ĩ colũbam uerſã eſſe fabuloſũ ex Diodoro & Iginio

Apollo de cultu & ſacris deoꝝ

in hũc locũ in quo de beſtiaꝝ ſimul.& uolatiliũ imolatiõe dicerem⁹ apollo de cultu & ſacrificiis deoꝝ ſic p rñſa hoĩes iſtituit.Hæc age q nutu diuoꝝ igreſſus amice.Hui⁹iter uitæ mactãda eſt hoſtia cunctis. Multa deiſiſeu q terrã:ſeu q mare uaſtũ aera ſeu q hiſtant latũ:ſeu q ætheraiſeu q alta colũt cœliſſeu q ĩfima regna barathri.Q uæ qb⁹obſuãda modis ſint ſingula dicã.Tu me mori cõſcriptaiaio.mea dicta teneto.Terna qdẽ diuis cœleſtib⁹hoſtia:& ipſa cãdida mactãda eſt terna & terreſtrib⁹:atq; Atra eadẽ gaudẽt porro & capiunt aptis Terreſtris aris:foueas cũ numĩa cõtra.Expoſcãt atro ĩbutas ĩferna cruore.Nec placeat:niſi quæ terræ mãdet hũana Hoſtia:mel uero nymphæ:atq; linquẽtia uina:offerri lætant.at ignẽ accẽdier aris Quæ circũuolitãt terrã ſibi numĩa q̃rũt.Imponiq; atrũ corpus:tũ thura:ſimulq; Inlicier ſalſas fruges:& dulcia liba.Hæc facito:meꝝ qb⁹eſt data cura pſũdi.His ipſo ſemp ſer ſacra in littore.totũ pĩcieſq; in fluctus aĩal:ac cœleſtib⁹aũt Extremas reddes ptes:atq; igne cremabis.Quod ſupeſt ppone tibi dapibuſq; refua.Sudet odoratis craſſiſq; uaporib⁹aer.Hoc aũt apollinis oraculũ Porphyri⁹in libris rñſoꝝ ita exponit

De holocauſto

Cũ igit & terreſtres:& ĩferni dii ſint:oĩb⁹iſtis atras q̃drupedes offerẽdas iubet.Modus aũt differt:nã terreſtrib⁹:qdẽ ſup aras.ĩfernis aũt in foueis mactãdas eẽ hoſtias pcepit.Aeris aũt uolatilia dicit offerenda corpib⁹:holocauſtis:& ſãguĩe ad arã circũductouolatilia ẽt marinis.ſed uina in fluctib⁹plicere mãdat:ita oĩb⁹diis pter q̃ terreſtrib⁹uolatilia ĩmolari põt.Sed marii⁹ſolũmõ nigri coloris uolatilia. Quare cæteris alba offerẽda ſũt.Cœleſtib⁹uero & æthereis beſtiaꝝ:quas albas eẽ uult extremitates ait cõſeruandas:

Quæ aĩalia comedebant in ſacris:& q̃ non.

reliquas aũt ptes comedẽdas.Ex his.n.ſolũmõ comedere oportet.Ex aliis uero mime.Ita q̃drupedes & terreſtres terreſtrib⁹ſacrificãdæ ſũt.Simili nãq; ſiſe gaudet.Ouis potiõ terreſtre aĩal eſt:& idcirco Cereri gratiſſimũ:atra uero:qa & terra naturalr tenebroſa.Tres aũt ſimul:qm̃ terreſtris corpis tria ſũt ſymbola & ſup aras terreſtrib⁹:qm̃ ſup terrã uerſant.Cæteris uero diis idcirco uolatilia ſũt offerẽda:qm̃ uniuerſi mouent.In motu.n.ſemp maris aq̃ eſt cui⁹atræ ſunt hoſtiæ:qm̃ & ceruleus color aquaꝝ. Alba uero aeris. Lucis.n.receptiuus aer eſt.cœleſtib⁹aũt atq; ætheris extremitates dat cõſecrãdas:qm̃ leuiores reliquo corpore ſunt:quoꝝ ſacrificiis coĩcare oportet:qa cũ alii dii arcere mala ſoleãt:cœleſtes bona nobis largiunt. Hæc ille.Sed in eo libro:quẽ de abſtinẽdo a carnib⁹aĩaliũ cõſcripſit nihil ſacrificãdũ:neq; cædẽdũ cenſet.

Quibus aĩalib⁹ dii gaudent.

Aſſeritq; nõ eẽ deos illos:q cæde aĩaliũ gaudẽt.Sceleſtiſſimã.n.eẽ brutoꝝ ẽt aĩaliũ cædẽ:& abomiabile nõ ſolũ deo primo uerũ ẽt cœleſtib⁹& diuis uirtutib⁹.Sed hæc hactenus:ad rẽ noſtrã redeam⁹.Cæditur igit:& adurit colũba.Nã diis aeres imolat:qa ueneri:cui⁹ſedes eſt in tertio circulo.Infra ſolẽ.n.ambit:ut Pli.inqt.ingẽs ſidus appellatũ ueneris alterno meatu uagũ.ipſiſq; cognoĩb⁹æmulũ ſolis:ac lunæ pueniẽs qppe & añ matutinũ exoriẽs luciferi nomẽ accipitur ſol alter diẽq; maturãs.cõtra ab occaſu refulgẽs nuncupat ueſpaut,progãs lucẽ:uicẽq; lunæ reddẽs:ſed de hoc alias.Sacrificat igit ueneri colũba:ppea q aĩal eſt nimiũ ſalax:& corpe holocauſto:hoc ẽ toto aduſto.

PAV. MAR.

Anſer inacho mactat Anſeris iecur

Nec defenſa iuuant capitolia quo minus anſer
Det iecur in lances inache laute tuas:
Nocte deæ noctis criſtatus cædit ales
Quod tepidũ uigili puocet ore diem:

Nec defenſa iuuãt capitolia quo minus anſer.Det iecur in lances inache laute tuas.Honor qdẽ anſerib⁹ olim exhibit⁹eſt a romanis q cẽſores eoꝝ cibaria in primis locare cõſueuerũt & argẽteus anſer in capitolio poſit⁹eſt in memoriã ei⁹q clãgore ſuo gallis p ardua obrepẽntib⁹canũ ſilẽtio.M.Manliũ arcẽ tenẽtẽ exercitauit.Nõ adeo tamẽ

Iecur Anſeris lingua in cibo ſo tabula iſis dea Iſidis ſacra Romã trãſlata iſidis ædes iſidis ſacerdotũ inſignia Linigeri Gallus nocti mactatur.

huic aui pfuit uigil cura capitolio ut ait Ply.teſtata defenſio:ut in ſacris expers cedis fuerit cũ ei⁹ iecur det inacho cui deo flumis argiuoꝝ recte aui mactat q̃ aqs gaudet.Eũ aũt Laurũ dicit poeta q anſeris iecore delectet qd̃ inter lautiſſima cibaria olim hẽbat. Vñ ait Ply.nõ ſine cã eẽ in qõne qs primus tãtũ bonũ inuerit.Scipio an Metellus uir cõſularis:an.M.Seſſeius eques Romanus iecur in extis primũ locũ obtinet. uñ p iecur exta ĩterdũ accipimus qd̃ cũ diſtabuit in coquẽdo monſtrũ dr autore Feſto.Sũt q legãt. Det iecur in lances inachi uacca tuas:qd̃ magis placet:cũ apud Herodotũ ĩuenerim ægyptios ſacerdotes olim ſolitos anſerinis ac bubulis carnib⁹neſcia qb⁹ iſis colit qua qdã uolũt lunã eẽ:ut ĩnerãt lunaria fronti cornua: Anſer aũt ei⁹ipis qd eſt lunæ ppriũ.i.noctis ſilentiũ turbat.Eius auis iecur ſartilib⁹in magnã amplitudinẽ creſcit exẽptũq; lacte mulſo augetur lingua uero in cibo uel potiõe ſũpta mulieꝝ libidinẽ mouere dr.Sane Io inachi argiuoꝝ regis filia a quo fluui⁹nomẽ accepit a phœnicib⁹rapta eſt:ut Herodoto placet atq; ĩ ægyptũ adducta. Eã poetæ fabulant in uaccã fuiſſe cõuerſã.Nota eſt fabula. Poſt mortẽ Iſis appellata eſt atq; habita ægypti genius autore Seruio:ubi ei⁹ſimulachrũ ſiſtrũ dextra tenens ac ſiniſtra ſitulã bubulis pditũ cornib⁹fuit quẽadmodũ Io græci deſcribũt.Habuit aũt tẽplũ in urbe Buſiri q̃ in medio delta ægypti ſita eſt ubi ei rem diuinã aq̃ & igni in primis faciebãt in monumẽtũ nauigatiõis quæ Io in ægyptũ delata eſt. Quã ob cãm factũ exiſtimo ut anſer iſidi mactaret q aqs gaudere cõſueuit.Hãc deã nõnulli lunã eſſe uolunt ut diximus ſupra:alii cererẽ:alii terrã:cui⁹ſacra Romã trãſlata ſunt ubi iuxta cãpũ martiũ ædem habuit.Iuuena.Antiquo q; pxima ſurgit ouili.Luca.nos in tẽpla tuã Romanã accepimus Iſim.Propertius: Atq; utinã nilo pereat quæ ſacra repente Miſit matronis inachis auſoniis.Eius ſacerdotes & baculo quẽ ſiſtrũ appellabant.ut quibuſdã placet & lineis ueſtibus utebant:unde linigeri dicti ſunt:ac tertio quoq; die.tondebant.Nocte deæ noctis criſtatus cædit ales.Gallus Nocti deæ noctis noctu mactat:qa cantu ſuo diẽ nocti contrariũ prænunciat atq; ut inquit Ply.ſolis ortum non patitur incautis obrepere.

ANT. FAN.

NEC defenſa inacho anſer mactat.Nec tutat ratio illius uigiliæ:qua capitoliũ tutatus eſt noctu ſenonibus gallis capitoliũ aſcẽdẽtibus:oppſſis ſomno cuſtodibus:& ipſis canibus cum clangorẽ edidiſſet:romanis excitatis:pulſi ſunt hoſtes pſertim opa.M.Manlii:qui ex eo capitolinus cognoĩatus eſt.De quo latius apud Liuiũ lib.v.ab ur.cõ. Vnde & Ply.Eſt & anſeris uigil cura capitolio teſta defenſio:p id tẽpus canum

ſilentio ꝑditis rebus.Quãobrẽ cibaria anſerũ cẽſores inprimis locant.Quin & fama amoris argis deiecta forma pueri noie oleni:& glauces Ptolæmeo regi cythara canẽtis:quã ex eodẽ tpe & aries amaſſe prodit᷑ põt & ſapiẽtiæ nideri intellectus his eſſe.& Plutar.xcviii.pble.agit cur cẽſoris magiſtratum ineuntes nihil aliud agunt:q̃ ut ſacroꝝ anſeꝝ alimẽta locent:& imaginis ſplẽdorẽ:rõneſq; has refert.An a uilioribꝰ inci piẽtes quæ nec multo ſumptu:nec magna opa egent:an uetus q̃dã huic aiauti gr̃a refert:a bello uſq; galli co repetita:q͛ dormiẽtibꝰ canibꝰ primi olum anſeres galloꝝ in capitoliũ aſcẽſum pſenſerũt & clangore ui giles excitarũt.An cũ ſint maximaꝝ reꝝ:& quæ ſũma cura indigẽt cuſtodes cẽſores ut ædiũ ſacraꝝ:ac pu blicaꝝ:moꝝ denĩq; & uitioꝝ:& uitæ uniuſcuiuſq; diligẽtiſſimi & cuſtodiẽtiſſimi olum alantium rõnem hñdã ſibi eẽ putauerũt.Simul.n.anſeribꝰ curãdis ciues admouẽtur ne deoꝝ cultũ negligãt:i anſeris uero ab. ſteſi & ſplẽdor neceſſariꝰ eſt.Cito.n.rubrica defluit ac defloreſcit.Ea.n.ueteres ſtatuas obducere:& illinire cõſueuerũt.⸿Nec ca.de.q̃ defendit ille anſeris clãgor ab ĩſidiis galloꝝ cuiꝰ imago argẽtea in Iunonis æde ſacrata eſt.Iuuarit.anſerẽ.ſ.quominꝰ int nõ ipſe anſer.⸿O inache laute:ſplẽdide & delitioſe.⸿Det ie.i lã. tuas:det iecur ĩ tuis ſacris epulãdũ.Inachus qdẽ rex arginoꝝ fuit,a quo & fluuiꝰ q orief ex lyrico ad cynu riã mõtẽ arcadiæ:iuxta argos labẽs:inachus denoiat᷑:& in quẽ uolũt eũ ipm fuiſſe cõuerſum:huic fuere fi lii Phoroneꝰ:& ii quoꝝ alter argiuis:alter ægyptiis:primi leges tradidiſſe ferũt᷑:poeta lautũ appellauit ina chũ q͛ in eiꝰ ſacris iecur anſeris offerf quo nihil eſt ĩter epulas meliꝰ:tiõ Ply.inqt Nõ ſi ſapiẽtiores:q eos iteo ris bonitate nouere.Fartilibꝰ in magna amplitudinẽ creſcit.Exẽptũ quoq; lacte mulſo augef.Nec ſine cã i qõne eſt qs primus tñ bonũ ĩuenerit.Scipio an Metellus uir cõſularis:an.M.Seſſeius eadẽ ætate eques ro manus.Sed ut addit ipſa Meſſalinꝰ Cotta Meſſalæ oratoris.f.palmas pedũ ex his torrere:atq; patinis cũ gal linaceoꝝ criſtis cõdire repit.⸿Nocte:cũ multa ſint ĩ gallico laudabilia:tñõ ꝓſũt tñ.Nã deæ noctis imolaf ea rõne q͛ excubet:& diẽ nũciet.ꝓpea q͛ ipſi galli:ut aſſerit Ply.Norũt ſidera & ternas diſtiguũt horas iter diu cãtu cũ ſole eunt cubitũ.⸿Quartaq; caſtrẽſi uigilia ad curas laboreq; reuocãt.Nec ſolis ortũ incautis patiunf obrepe.diẽq; uenientẽ nunc aũt cantu.⸿Ales cr̃:ipſe gallus.⸿Cædit᷑:imolaf.⸿Nocte:noctis tẽ pore.⸿Deæ no.ipſi nocti:nã & nocturnũ tẽpus:& ipſius tẽporis deæ:eodem noie nuncupanf eſtq; ipa nox eumenidum mater:ideo eas nocte ſatas,uocant:& Virg.Matri eumenidum pro nocte poſuit.

Quare cẽſores ciba riã anſerũ imprimis locant

37

De iacho nõ.flu.

De iecore anſeris

⸿Interea delphĩ claꝝ ſup æquora ſid9
Tollitur:& patriis exerit ora uadis:
⸿Poſtera lux hyemẽ medio diſcrimĩe
Aequaq; p̃teritæ q̃ ſupabit erit (ſigna
⸿Proxĩa ꝓſpiciet titono aurora rlicto
Arcadiæ ſacrum pontificale deæ:
Te quoq; lux eadẽ turni ſoror ęde rece
Hic ubi uirginea cãpus obit aq̃: (pit
Vñ petã cauſas hoꝝ moreſq; ſacrorũ
Dirigit in medio qs mea uela freto:

⸿INTerea delphin clarũ ſup æquora ſidus ⸿Tollitur.v idus ianuarias delphin ĩ ortũ heliacũ tollif.Sol.n.Aqua rio indies magis adhærens ſagittariũ longius relinquit. cuius cũ poſteriore parte delphin exorif.Nec reluctaf no bis aduerbiũ interea:quo nõ quæ uenerũt agonalia:i ſed quæ poene iã ueniũt demõſtranf. Quod plane intelligit quæcũq; carminis illius ſenſum intuebif Ianus agonali luce piandus erit:nã paululũ illud tpis quo Heliacus del phinis ortus apparet uel potius ĩcipit apparere recte ago nalibꝰ applicat᷑:cũ nõ falſo iuriſcõſulti doceant qui in eo eſt ut accingaf accinctũ hẽri.Dicif aũt delphin inter ſide ra collocatus qm̃ ut autor eſt Eratoſthenes cũ Neptũnus amphitritẽ uxorẽ ducere optaret eaq; uirginitatẽ ſeruare cupiens ad Atlantẽ fugiſſet.Delphin a Neptũno miſſus uirgini ut ei nuberet pſuaſit:quo merito trãſlatus in cœ lum decem ſeu nouẽ ſtellis cõſtare df.Eã ob cãm ferunt omne genus delphinũ maiorẽ in modũ diligi a Neptũno teſte Opiano in primo halieuticõ.Alii aliter fabulanf ut infra dicemꝰ.⸿Poſtera lux hye.me.di. ſ.Diſſentit ab Ouidio Columella q mediũ hyemis pridie nonas ianuarias ponit:cũ id autor hoc loco q̃r to idus eſſe doceat.Cæteꝝ eius initiũ mediũ & finẽ ſicuti ueri æſtatis & autũni medici & aſtronomi nõ ea dẽ accipiũt rõne.⸿Proxima ꝓſpi.titho.an.re.Arcadiæ ſacrũ pontificale deæ.⸿Te quoq; lux eadẽ turni ſo ror æde recepit.⸿Tertio idus ianuarii carmẽtalia celebranf necnõ & dedicatio tẽpli Iuturnæ qđ fuit in cã po martio ꝓpe ductũ aquæ uirginis.Cõſtat aũt iuturnã fuiſſe ſororẽ Turni:quã qdã dicũt lacui in quo ſub merſa eſt nomẽ dediſſe.Seruiꝰ uero ſcribit fontẽ eẽ in italia ſaluberrimũ iuxta numicũ fluuiũ cui a iuuãdo nomẽ inditũ eſt:qa cũ naturalr oĩs aqua noxia ſit extraneoꝝ corporibus:hic fons oĩbus ſaluberrimus eſt de quo Romã ad oĩa ſacrificia aqua afferri cõſueuerat.Statius quoq; in ſiluis iuturnã fontẽ eẽ oñditur quis nõ in oĩ uertice Romuli reptaſſe ducẽ.Septimũ putet.Quis fonte iuturnæ relictis uberibꝰ neget eẽ paſtũ. Inde ægroti autore Varrone aquã petere cõſueuerũt.Sane aquã uirginẽ ad quã iuturnæ tẽplũ fuiſſe dixi mus agrippa:ut inqt Ply.in urbem adduxit ab octaui lapidis diuerticulo:quæ qm̃ declinabat herculaneũ riuũ quaſi Herculẽ fugeret uirginia nomẽ accepit.Sunt qui a uirgine dictã exiſtiment:quæ militibus aquã quærentibus quaſdã uenas monſtraſſe dicitur:quas ſecuti qui foderunt ingentem aquæ modum inuene runt:ut Frontinus tradit in libro de aquæductibus quem ſcripſit ad Neruam imperatorem.

ANT. FAN.

Interea qd ſignifi cat

Delphin oritur.v. idus ianu arias

Delphin inter ſide ra

Medium hyemis q̃rto idus ianua.

Carmẽta lia & dedi catio iu turnæ tẽ pli.iii. idꝰ ianua.

iuturna.

Aqua uir go unde nomẽ ac cepit

⸿INTEREA:nimis euagatus uidef in referẽdis ultimaꝝ rõnibꝰ:iã redit ad inſtitutũ ad ſigna & ſtellas ipſas afferẽs exoriri iã delphinũ:ex quo uidef oſtẽdere id eodẽ die quo fiunt agonalia:hoc eſt.v.id.ianua. ⸿At Cæſari pridie nonas exorit᷑:& matutino exigua qdẽ hæc dñia qnq; tñ dierũ:ſed ita intelligamus Cæ ſari matutinũ pridie nonas:huic.v.idus cum ſole exoriri:ſeu cum occidit ſol cum ab oriẽte ſurgere Iginꝰ oñdit oriri cum poſteriore parte ſagittarii:qđ eodẽ tẽdit:quo & rõ cæſaris nam ꝑeuntis in zodiaco:poſte rior illa pars ſagittarii iuncta eſt capricorno:& tertia illiꝰ facies erit huiꝰ prima.Sic & eodẽ tpe:& coſmice

PAV. MAR.

orief delphin.Qui ut idē Iginiꝰ inqt nō lōge ab aqlæ ſigno figuratꝯ incuruatione caudæ nouiſſimæ tāgit æquoctialis circuli circūductionē.Capite ꝓpe cōtingēs eq pegaſi roſtrū exorif cū ſagittarii poſterioꝛ ꝑte Occidit aūt cū uirgo exorta eſt a capite collocatū īter ſidera.Eratoſthenes inqt a neptūno:cū nuptias amphitritē ad atlantē uſq fugiēt ēt delphin.miſſus allexiſſet:& mitē ad neptūnū ꝑduxiſſet. Gloſtenes autē unū fuiſſe ait ex tyrrenis nauris:q bacchū trāſferri uolētē naxon:ꝑdituri erāt:& ide in delphinos cōuerſi ī rei memoriā a baccho ſideribus annumeratū.Alii dicūt illū fuiſſe q ex ſiculo mari in tenaꝝ Ariona cytharedū trāſuexit.Cuius rei hiſtoriā in ſequēti libro latius referemus.⸿ Interea:dum hæc refero:aut dū in his īmoror.⸿ Delphinip appoſitionē.⸿ Claꝝ ſidus rol.ſup æquora:attollif ſup ipſa maria qa orif.⸿ Et exerit:apit:& eleuat.⸿ Ora patriis uadis:ab ipſo mari patrio.⸿ Poſtera q̄rto id.ianu.hoc ē.x.die.ianua.media ps hyemis erat exacta:aliq id eē dicūt pridie nonas.alii.vi.calē.febr.⸿ Poſtera lux:ſeq̄ns dies⸿ Sina Thyeme.diſ.hoc eſt diſterminat ipſam hyemē bipartiiā.⸿ Quæ ſupabit:ps illa hyemis q̄ adhuc reſtat.⸿ Eſt æq ꝑteritæ:qa tm̄ ꝑteriit:q̄tū ſuperit.⸿ Proxima.iii.id.ianu.feſtū erit Carmētis nymphæ fatidicæ matris Euādri:de qua paulopoſt.⸿ Proxima aurora.i.dies ſequēs:aurora.n.diē refert.⸿ Relicto ti.quē fingūt eiꝰ fuiſſe uiꝛ.& hoc qđ oriētē uerſus:& in æthiopiā uſq militauit ut Diodo.tradit.⸿ Reſpiciet ſacrū pōtificale:qđ pōtifices faciāt:maioriſq erat uenerationis pōtificale:quā alioꝝ ſacerdotū.⸿ Deæ ar.Carmētis:q̄ ex arcadia in italiā cū euādro filio uenit.⸿ Te quoq eodē die:hoc eſt.iii.id.ianu.dedicatū eſt tēplū iuturnæ nymphæ ſororis Turni in cāpo martio:apud ductū aquæ uirgis.⸿ Eadē lux:idē dies quo erūt feſta Carmētis.⸿ Recepit te quoq:te etiā.⸿ O ſoror tur.qa ea die dedicata ſunt tibi tēpla:de iuturna plura hēs apud Vir.& plura nos in fine huiꝰ primi libri:& in ſecūdo quoq dicemus.⸿ Hic ubi cāpus martiꝰ:cuiꝰ ſupra meminimus.⸿ Obitf:circūfundif.⸿ Aqua.uirginea:hāc aquā.⸿ M.Agrippa:ut Frōtinus teſtis eſt in libro de aque ductibus poſt ānū.xiii.quā iuliā abduxerat in urbē ꝑduxit in agro lucullano collectā. Virgo appellata eſt qđ quærētibꝰ aquā militibꝰ puella uirgūcula quaſdā uenas mōſtrauit:quas ſequuti q foderāt ingentem aquæ modū inuenerūt:ædicula fonti appoſita hāc uirginē dictā oſtdit.Cōcipif uia collatia ad miliariū octauū paluſtribꝰ locis Plu.tñ inqt.M.Agrippa & uirginē adduxit ab octaui lapidis diuerticulo ad duo milia paſſuū ꝑneſtina.⸿ Vñ petā:dubitare uidef poeta uñ petat rōnē carmētalioꝝ:cum ſint ab hoīum memoria remota.Carmentis igif nymphæ opem iplorat quæ a carmine ita fuerit appellata.Sed de hoc ſuo loco agetur.⸿ Vnde:a quibus faſtoꝝ libris:aut annalibus.aut a quo.⸿ Petam cauſas:originem & rōnem.⸿ Hoꝝ ſacroꝝ quæ a pontificibus Carmēti fiunt.⸿ Et morem conſuetudinē:ſeu unde ipſe mos habuerit initiū.⸿ Quis dirigit mea uela:per tranſlationem a nautis.i.quis dirigit ingenium meum.⸿ In medio freto: in medio mari:quaſi in tam ardua materia:& quæ mihi incognita.⸿ Mone:inſtrue:me tu.

Quaſ delphin eſt ī cœlo locatus

Carmentis.

Via collatina

ANT: FAN.

Ipſa mone q̄ nomē hēs a carmīe ductū
Propoſitoq faue ne tuus erret honos:
Orta prior luna (de ſe ſi credif illi)
A magno tellus arcade nomē habet:

IPSA mone quæ nomen habes a carmine dictū. Nicoſtratā inuocat Euādri matrē:quæ qa carmibꝰ uaticinabaf Carmētis dicta eſt ut qbuſdā placet:licet Plutar.in q̄ōnibus tradat nō carmēti carmina nomē indidiſſe ſed ab ea potiꝰ accepiſſe quæ diuino ſpū afflata uerſu oracula edebat.Ea Themis uocata eſt & ab aliqbꝰ Nicoſtrata:poſtea que mutato noie carmētis:quā nōnulli fatū ſiue κληρόν i.ſortē eē putauerūt.Dicta aūt Carmētis credif q̄ſi mēte carēs qđ ſpiritu afflata furere atq īſanire uideref:cui ꝓcreationis grā matres tē diuinā faciebāt q̄ ſenatuſcōſulto ꝓhibitæ uehiculi cōſpiraſſe īter ſe dicunf ne qua eaꝝ cōciperet:neue pararet:atq ita uiros ulciſcerenf qbꝰ coactis mutare ſniam cū pueri fœliciter naſcerenf matres carmētis ædē cōſtruxerūt.Hāc Dion.ſcribit Euandri matrē eꝰ Mercurio fuiſſe & ānis.lx.añ res troianas in italiā ueniſſe:ubi ut qdā dicūt Euāder pulſis ab originibus eo loca tenuit in quibus Roma eſt.Quare autor in re uetuſtiſſima periie numīs auxiliū uocat ſm illud Horatii.Nec deꝰ interſit niſi dignꝰ uindice nodus īciderit.Sic Vir.in.vii.æn.Nūc age q reges erato q̄ tpa reꝝ. Quis latio antiquo fuerit ſtatꝰ aduena claſſem.Cū primū auſoniis exercitꝰ appulit oris.Expediā & primæ reuocabo exordia pugnæ. Tu aūt tu diua mone.⸿ Orta pri.lu.(de ſe credif illi) A magno tellus arcade nomē hēt.Arcades olim auſi ſunt añ lunares ſe dicere & ſolos ſe nobiles ꝑdicare:Vñ a græcis πρωτοιτινοι uocanf ex quo factū putatur ut apud Romāos q nobilitate ꝑſtabāt lunulas in calceis ferrēt.Mos aūt fuit græciæ poplis in alienas ire terras quas fertiles eē cognouerāt & eas habitare pulſis ueteribꝰ incolis.Sed qm̄ ſoli arcades ob ſterilitatem agroꝝ pulſi nō ſunt:iō ſe uetuſtate ac nobilitate cæteris ꝑſtare dixerūt.Vñ illud eſt Senecæ in Hippolyto. Aut te ſtellifero deſpiciēs polo ſidus poſt ueteres arcades editū currus nō poterit flectere cādidos.Et Strabo Geographus gētes inqt arcadiæ azanes atq parraſii cæteriq eiuſdē generis græcā natione uetuſtate ꝑſtare credunf.Herodotus ſeptē inqt gētes Peloponēſum incolere Achæos.Dorienſes ætolos. Dryopes Lemnios.Arcades & Cynurios:quaꝝ duas tm̄ ait idigenas eundē quē olim tenuerūt locū habitare Arcades uidelicet & Cynurios.Alii Arcades dicūt cum ſoli diluuio ſupſtiiſſent poſtq̄ aque ſubſederūt e ſpelūcis egreſſos exiſtimaſſe oia diluuio fuiſſe cōſumpta:cūq lunā poſtea inituerenf & eā tunc natā & ſe añ illā genitos credidiſſe.Quā ob cām eos fuerūt aliqñ de antiqtate certaſſe cū Phrygibꝰ itaq ſingulos cū ſingulis nutricibꝰ clauſerunt quibus nutricibꝰ linguas ademerāt ut expirenf utrū uox īnata eſſet an docerefs & ſi eſſet innata quæ illa eſſet Prygum an Arcadū:ꝑductos aūt pueros uerbum locutos eſſe aiunt:cuius ſignificatione Phrygum lingua panis intelligitur. Quare cognitum eſt arcades non eſſe primogenas. Eos diuinū oraculū ut ait Plutar.Glandiphagos appellauit.Qui ideo de arboribus nati dicunf q añ uſū caſarū homines aut cauas arbores ut ſpeluncas habitabant:quumq inde egrederenf ut ſuam educerent

Nicoſtrata uel carmentis.

Carmētis nois origo

Cur matres carmētis ſacrificabāt & ædem cōſtruxerunt

Carmētis filia mercurii.

Arcades ante lunares

Arcadia.

Exēplum eius gētis quæ antiqua eſt prima

ſobolem exiſtimati ſunt ex arboribus ꝓcreati. Q uare ait Statius in.IIII.thebaidos. Q uercus laurique fere
bant dura puerperia populoſq; umbroſa creauit fraxinus & fœta uiridis puer excidit orno. Eſt autẽ Arca
dia ĩ media pelopõneſo dicta ab arcade iouis & themiſtus filio uel calliſtus de quo Naſo alibi. Et iã puer ar
cas (idipſum indoluit iuno) fuerat de pellice natus. In hac regione aptiſſima equis & aſinis equarum ſup
poſitoribus paſcua ſunt. Vnde Iuue. Stultumq; obtuſi ingenii iuuenem arcadicum uocat.
ℭIPSA quæ hẽs nomẽ ductũ: ꝑ deductũ: hoc ẽ deriuatũ. ℾ A carmieq; a carmie Carmẽtis appellaris. Et PAV.
ſaue ꝓpoſito: mihi q ꝓpoſui ſcribere ad originẽ tuæ celebritatis. De carmẽti ita Dio. antiqtatũ romanaꝝ MAR.
ſcriptor. Cũ mẽtos retuiit e græcis q ĩ italiã uenerũt hæc ſubdit. Poſt ñ multũ tp̃s alia claſſis græca ad hæc
loca italia appellif. Annis. lx. añ res troianas: ut romãi ipſi dicũt: ex pallãtio urbe arcadica exurgẽs duce ꝓ
fectiõis Euãdro Mercurii credito: & nymphe cuiuſdã arcadiæ icolæ: quã græci Themi eẽ dicũt deiq; pa
tiẽtẽ: & fatidicã demõſtrãt. Q ui uero romanas cõſcripſerũt origies ligua eã p̃ria Carmẽtã uolant. Eſſet De car
aũt ipi nymphæ nomẽ ſmõe græco. Theſpiodos. Odos. n. romãi dicũt carmia. Hãc ãt dicũt diuio ſpũ de mẽta ma.
tẽtã: & uẽtura ꝑpſo ſolitã eẽ carmie ꝑdicef. Et Plu. lvi. ꝓblemate themi uocari aſſerit: aut quẽadmodũ ali tre euãdri
q nicoſtratã & ꝓſequit: qm̃ uerſib⁹ oracula ederet carmẽti mutato noie uocauerũt. Nã ταυτην romãi car
mia appellãt Sũt q μοίρονhoc ẽ ſortẽ. & fatũ carmẽti putẽt: & ob eã rẽ mẽtes rẽ diuimã facef. Eſt ãi nois
uera rõ υστερηστευην διὰ τας θεοφορης τισ. i. mẽte priuata pp afflatões: Nõ carmẽti nomẽ carmi ĩdide
rũt. Sed ab ea poti⁹ acceperũt. Diuio nãq; ſpũ afflata uerſo ac metro oracula edebat: ĩ ulta Romã nõnulli
inqt arcadis euãdri matrẽ fuiſſe arbitrãf reꝝ futuraꝝ admonitricẽ: q̃ phœbo dedicata carmib⁹ oracula ſi
gnificabat. Vñ dcã eſt carmẽta: nã nicoſtrate ei græce nomẽ fuit. Q uidã uero carmẽte nomẽ alio pacto ĩ
terꝑtanf: qd̃ q̃ſi careat mẽte carmẽta dicta fuerit: ut ſolebat his euenire: q̃ appollis numie debacchabanf.

Hic fuit euãder q quanq̃ clarus utroq;
 Nobilior ſacræ ſanguine matris erat:
Q uæ ſimul æthereos aío cõceperat ignes
 Ore dabat pleno carmina uera dei:
Dixerat hæc nato motus inſtare ſibiq;
 Multaq; præterea tẽpore nacta fidẽ:
Nã iuuenes nimiũ uera cũ mr̃e fugat⁹
 Deſerit arcadiã parrhaſiumq; larem:

ℭHiNC fuit euander qui q̃q̃ clarus utroq;. Nobilior ſa ANT.
cre ſanguine mr̃is erat Euãder arcas fuit quẽ alii mercurii FAN.
alii pallantis filiũ crediderũt. Et mater carmẽtis ꝑdixit fo Euander
re diſſenſionẽ ac ſeditionẽ in patria ſuaſitq; ut dimiſſa ar
cadia ĩ Italiã ſe cõuerterit. Erat. n. nõ nympha inqt Seruius
Sed uaticinatrix. Vñ illud eſt Silii: Aſpice carmẽtis greſ
ſus euãdria mater. Hæc fuit & noſtros tenuit ꝑſaga labo
res. Euãder igif in Italiã uenit cõſeditq; in mõte palatino
ubi fundaſſe dicitur oppidũ Pallanteũ. Sũt tamẽ qui euã Pallãteũ
drum tradunt ex arcadia diſceſſiſſe ꝙ patrem per impru
dentiã occidiſſet: quibus Ouidius aſtipulatur hoc loco.
ℭHiNC fuit: arcades uetuſtiſſimi ac nobiliſſimi græcoꝝ PAV.
oium ſunt: qui ut Euſtathius inqt ꝑ mediã pelopõneſum MAR.
cõuexã terrã habitãt ſub erimãtho mõte dictaq; eſt arcadia regio: ut multi uolunt ab arcade iouis & Cali
ſtus filio ut Euſta. ipſe ab arcade filio iouis. & Themiſtus. Arcadeſq; ipſi ob ſũmã uetuſtatẽ: προσέληνοι
hoc eſt antelunates dicti ſunt q fuere anteq̃ luna eſſet. Datur locus huic rei quod cacumina montiũ habi
tãtes ſoli diluuio ſuperfluere: & per antra latitantes ubi aqua reſederat egreſſi: credẽtes oĩa diluuio fuiſſe ĩ
merſa ſerenitatẽ cœli lunãq; poſtea ſpectãtes: & ea tũc nouiſſime facta arbitrãtes ſeu prius factos eſſe: ſeu Arcades
natos dixerũt: & Strabo arcades ſuperare oẽm græciã antiquitatẽ teſtaf. Tellus ꝑ metonimiã nã quod te ſugaſſe
net pro eo qd̃ tenef: hoc eſt gens: quæ in ea tellure arcadica eſt orta prius. ℾ Luna quæ prius nata eſt quã oẽm græ
luna. Si credif uili de ſeſi cui eſt adhibẽda fides de rebus ſuis referẽti: quaſi nata prior luna ſi illi credẽdũ ciam ue
eſt: Habet nomẽ a magno arcade: q̃ deñominaf arcadia ab arcade iouis & Themiſtius: aut Caliſtus: Sed de tuſtate
Caliſtone & filio relatis in cœlũ dicemus inferius. Veꝛ arcadia ut Euſthatius aſſerit noiata eſt aliquãdo
pelaſgia: aliquãdo parraſia: aliquãdo lyconia: aliquando gigãtis: aliqñ azania. ℾ Hinc: ex arcadia. ℾ Fuit
euandenquẽ diximus Carmentis filiũ. ℾ Q ui q̃q̃ clarus: licet eſſet illuſtris. ℾ Vtroq; ſanguine: materno &
paterno creditus filius mercurii ex carmẽti. Vnde & in æneid. Vobis mercurius pater. Alii dicere filiũ Pal
lantis: pronepotis illius magni pallãtis regis arcadiæ: cuius filia Cryſe nupſit Dardano: ex qua dyamãta
genuit: qui ſucceſſit auo materno. Sed de his in quarto dicemus. ℾ Erat tamẽ nobilior ſangule ſacræ ma
tris: nobilior erat materno genere: qm̃ illa nimpha: & ſacra: & fatidica erat: & honores diuios aſſequuta: et
ex eo ꝙ arcades aiũt Carmẽtim filiã fuiſſe pallãtis filii primi licaonis. & palladis cõtubernalẽ. Ferũt. n. io
uẽ pallada educandã pallãti dediſſe. ℾ Q uæ: carmẽtis. ℾ Simul poſtq̃: Cõceperat aio æthereos ignes cœle
ſtes & diuios ſpiritus. Cũ altius cogitatiõe ĩ cœlũ elata hauſiſſet diuinã mẽtẽ: ut uaticinãtes ſolẽt: ut eſt il
lud agitãte caleſcimus illo. Dabat uera carmia: dabat reſpõſa & oracula carminibus. ℾ Ore pleno dei: ple
no numinis appollinei: nã ut ex Plutarco diximus phœbo dedicata carminibus uera ꝑdicebat. ℾ Dixerat
inter cætera quæ illa uera ꝑdixerat: hoc Euãdro filio dixit ĩminere: ſibi tumultus & ſeditionẽ ĩ popl̃o: qua Vaticiniũ
rõne eẽt a p̃ria fugiẽdũ: qd̃ exitu cõprobatũ. ℾ Sed ſolabaf eũ parẽs: qd̃ i Italia eẽt ſedẽ habiturus quo ille carmẽtis
parata claſſe uenit. Dion. ait Euãdri claſſem ex arcadia nõ publico cõſenſu miſſam: Sed diſſedẽte populo de factis
inferiorẽ partẽ ultro exceſſiſſe cõrigiſſe autẽ eo tẽpore eſſe regẽ aboriginũ. Fauũ Matris ꝓnepotẽ. qui cũ euandri
multa charitate arcades ſuſcepit: deditq; agri portionẽ: q̃tã uoluerũt. Arcadeſq; Carmẽti diuina aperiẽte
collẽ elegiſſe: uicũ extruxiſſe: nomẽ ipoſuiſſe pallãtiũ a metropoli eoꝝ in arcadia. Euſtathius aliter ſentit.
Nam ubi thyrrenoꝝ meminit: ita de his ſubdit. in tyrrhenis ſunt pelaſgi: qui propter illuc aliquando ue
nerũt acyllene ex arcadia euãdro quodã eoꝝ duce. Regnãte autẽ in arcadia Agamede Stymphalio. Hic,

ut dicát fatidice matris ſue populú cógregás in italiá uenit ibiq; qeuit. Panſ téplú dedicáſt:collé muniit. pallétiúq; noiauit a pallẽte filio:quẽ extinctú i uertice ipſius collis ſepeliit. Vñ ẽt núc latini regú digna lo ca palatiú uocát p derractioné du:ꝶ liqdaꝶ. Et rogus inqt euádrú arcadiæ regẽ:a Palláte urbe deſcẽden tẽ in italiá cú mediocri turba poplo:ꝶ uenifſet:Faunúq; & agrú:& mõrẽ benigne cóceſſiſſe. Et qm̃ palláti.

Palantiú & palatiú unde

& pallatiú attigimus:de eo quoq; diſſeramus:qm̃ alii aliter dicunt. Varro dictú oñdit palatiú:qđ palláte cú euádro uenerút:q ẽt palatini & aborigines ex agro rheatino:qui appellaſ pallatiú:ubi cóſederunt. Sed hoc alii a palatia latini putarút. Eúdẽ húc locú a pecore dictú purát qdá:itaq; Neulus baláriú appellat. Põ peius uero ita inqt palatiú.i.mons Romæ appellatus eſt:qđ ibi pecus paſcẽs balare cóſueuit. Vel qđ pal lare.i.errare pecudes ſolerẽt:uel qđ ibi Hypborei filia Palláto habitauerit:quæ ex hercule latinú pepit. Alii eundẽ:qđ Pallas ſepultus ſit exiſtimát appellari. Nec ꝑtereúdus ſilẽtio Cyrillus autor græcus. qui ſic inqt Pallatiú nomẽ inuenit ex hoc in mõte palatino ubi Fauſtulus habitauerat Romuli nutritus poſtea Cæſar Auguſtus hẽt domiciliú:& inibi quoq; ꝑtoriú. Et ꝑpterea ẽtſi alibi diuerſaſ Impator. ei loco nomẽ pela tii habuit. ¶ Sed ad rẽ redeamus. ¶ Dixerat hæc:Carmẽtis. ¶ Iuſtare motus nato:iminere filio Euádro tu multus & cómotiões:ſeu ſeditioné:ut ex hiſtoria ẽt habet:& ſibi mri. Præterea & mlta alia.ſ.ꝑdixit. ¶ Na cta fidẽ:rpeiq ſortita ſút effectú. Ná fuere poſtea uera. Ná iuuenis. Euáder fugat9 diſſenſiõe:& ſediõe ciuili ¶ Cú matre nimium uera:ut eſt illud in Herold. Ah nimiú miſere uates mihi uera fuiſti. ¶ Deſerit arcadiá patriá regioné. ¶ Et laré:domú ꝑpriá. ¶ Parraſiá. arcadicú. Ná ut oſtẽdimus parraſi dicta eſt Arcadia.

Cui genitrix flẽti fortuna uiriliter inqt.
(Siſte ꝑcor lachrias) iſta feréda tibi ẽ
Sic erat i fatis:nec te tua culpa fugauit.
Sed deus offenſo pulſus es urbe deo:
Nõ meriti pœná pateris:ſed numis irá:
Eſt aliqd magnis crimẽ abeſſe malis:
Cóſcia mẽs ut cuiq; ſua ẽ:ita cócipit in
Pectora ꝑ facto ſpéq; metúq; ſuo(tra
Nec tñ ut prim9 mœres mala talia paſ
Obruit ingẽtes iſta ꝑcella uiros: (ſus

ANT. FAN.

¶ CVI genitrix flenti fortuna uiriliter inqt (ſiſte præcor lachrymas) iſta ferenda tibi eſt. propoſitio eſt in qua ma ter filium admonet dicens fortuná aduerſam magno ac uirili eſſe animo tolerádam:ut quicqd erit ſuperáda om nis fortuna ferenda eſt. Sed illud ſiſte præcor lachrymas per interpoſitionem legendum eſt. Cóſirmatur autẽ hæc propoſitio ratione:& deinde ut minuatur dolor Euádri. ſubiiciuntur exẽpla & uulgatiſſima illa ſententia. Omne ſolú forti patria eſt deus:uel fatú Iouis.n.uerba fata ſunt

Cadmus

uel quicunq; deus offenſus patricidio. Cadmus in aonia conſtitit exul humo:Ageno rex phœniciæ iuſſit cadmo ut quæreret ſororem europam lege impia ut non reuer teretur niſi ea inuenia:qua diu fruſtra quæſita Cadmus exul in boetiam uenit ubi thebas ædificaſſe dicitur.

PAV. MAR.

¶ CVI genitrix:uerba hæc carmẽtis quibus mœrentẽ fi liú qm̃ patria pelleretur artificioſiſſime cóſolatur. & quá q̃ diximus:diſſidẽre populo pulſum:tamẽ ex noſtris ſunt qui dicát ideo fugatú ꝙ patrẽ inſcius interemiſ ſet hoc interpres. Virgilii teſtaſ honoratus. Idẽ oſtendere uelle poeta uidetur:Ná & eo tẽdunt matris ar gumẽta:nõ ſcelere eum deliquiſſe. Prima tamẽ argumẽtatio hæc eſt ad dolorẽ illius leuiẽdú uoli lachry mari:accidit ratio:qa forti aio debes aduerſam ſortẽ ferre. ¶ Accedit cóſirmatio:qm̃ uolebát fata. quorú uolútati reluctari nemo põt:Deinde eſt alia cóſolationis efficacior ratio ideo mœrere nõ debes:quia non tuo ſcelere pulſus:ſed uolútate numinis tua imprudẽtia læſi. ¶ Cui:euandro. ¶ Flenti:cú fugeret. ¶ Geni trix. Carmẽtis mater inquit. ¶ Siſte lachrymas:quaſi noli lachrymari. ¶ Iſta fortuna. quæ eſt nunc tibi ad uerſa:aut iſta calamitas quá tibi intulit fortuna. ¶ Eſt feréda tibi:toleráda a te. ¶ Viriliter:forti atq; cóſtáti animo:ut uirú decet. Illud.n.ad laudẽ ſpectat fortitudinis:æquo animo tolerare aduerſa. ¶ Sic erat in fa tis:ita ab initio fatali neceſſitate datú erat:ut effugere nullo modo poſſes. ¶ Nec tua culpa fugauit te:qua ſi tu ſine crimine & culpa factus es pulſus quia imprudẽter deliqſti. nõ ergo tuú crimẽ te pepulit. Sed deus ipſa dei uolútas:quod etiá ad fatú potes referre. Ná dicunt fatú qđ dii fantur:& deoꝶ uoluntatẽ. Ci. tamẽ ſic definit fatú id appello:quod græci hemarmené dicunt:hoc eſt ordiné ſerieq; cauſaꝶ cú causa cauſam

Fatum hi marme. nẽ dictá

ex ſe gignat:ea eſt ex omni æternitate ueritas fluens ſempiterna. ¶ Pulſus es urbe:pallantio patria. ¶ Deo offenſo:quẽ nõ culpa:ſed imprudẽtia offendit:aut offenſo irato domui & tibi. ¶ Nec meriti alia argumẽ tatio qua oſtẽdit illa leuiora:quæ ſine culpa eius inferuntur ratio quia magnú eſt:nõ delinquere ſcelere. Confirmatio quaſi ex prouerbio ſumpta:ná quicqd agunt homines intẽtio iudicat omnes. Deinde exor natio ab exẽplis:quæ etiá uehemẽtia ſunt ad ſuadendú. ¶ Nec pateris pœná meriti. quaſi nõ plecteris exi lio tuo delicto: quod Mœreris. Sed irá numis. pateris quod habes iratú numẽ. ¶ Eſt aliquid:q̃ſi nõ paruú eſt imo ad utilitatẽ redundabit. ¶ Abeſſe crimẽ:facti uoluntarẽ peccádi. ¶ A tátis malis:quæ potius in fa ta aut in deos referátur. qui in merita hominú. ¶ Vt ſua mea eſt cuiq; conſcia:quaſi ut unuſquiſq; eſt con ſcius ſui ipſius ſiue bonæ:ſiue alienæ uolútatis:ſiue ſceleris:ſiue officii. ¶ Ita concipit intra pectora:in ani mo ſuo. ¶ Pro fato ſuo:pro eo quod deliquit ſiue uolẽs ſiue inſcius:&. ¶ Spem futuroꝶ cómodorú. ¶ Et

Inter ſpẽ & metú

metum incómodoꝶ:ná ſi alioquin pius imprudẽtia peccauit poteſt bene ſperare. Si autem ſcelere. male ſperrendú eſt. ¶ Nec ta. ut ab exẽplis quoq; moueat:nõ eú eſſe primú inquit. q talia mala ptulerit:ſed he roes multi ut illud afferẽ uideaſ. quo eſt in meta. neq;.n. fortuna quærẽda iſta tua eſt ſimiles:alioꝶ reſpice caſus. Mitius iſta feres. ¶ Nec tamen mœres:nõ tu doles aut luges. ¶ Vt primus paſſus talia:ueluti ſi pri mus eſſes qui in talem incideris exilii calamitatem. ¶ Iſta procella:calamitoſum exiliú. ¶ Obruit imergit & ẽt tranſlatio a tempeſtate:qua ſit naufragium. ¶ Ingentes uiros:quaſi magnos heroas.

¶Paſſus idē tideus t Mos fuit apud antiquos ut reus homicidii exulatet:ut exilium dīta pœnā ꝑ cæde lue batur in regū tñ legibus autore Seruio lectū eſt noxios homicidii arietis damno pœnā luere. Cæterū tideus Oenei filius pollutus ſanguine Melanippi f̄ris ſui:quē in uenatiōe Icautus occiderat ī exiliū abiit & cōtulit ſe ad Adraſtū regē argiuoꝝ: eū nōnulli dicūt auūculū occidiſſe:alii aliter. Sed cōſtare uidet̄ īterꝑtū ab eo fuiſſe Germanū ut pollutus placuit fraterno ſanguīe tydeus. Sane hic Tydei frater Melanippus nō me∗ nalipp⁹ dicēdus ē cū uocet̄ a græcis λυκοεσυσ Et idē pagaſeus Iaſon. Afferunt̄ exēpla īgētiū uiroꝝ qbus ANT. FAN.

Thideus Homicidii reorū pœna Melanippus Iaſon exulauit

Paſſus idē eſt tyriis q quōdā pulſus ab
Cadmus in aonia cōſtitit exul humo:
Paſſus idē tydeus:& idē pagaſeus iaſō:
Et quos ꝑterea longa referre mora eſt
Omne ſolū forti pr̄ia ē:ut piſcib⁹ æquor
Vt uolucri uacuo quicqd ī orbe patet:
Nec fera tēpeſtas toto tamē errat ī āno
Et tibi crede mihi tempora ueris eunt:
Vocib⁹ euāder & firmus mēte parētis
Naue ſecat fluctus italiamq; tenet
Iāq; ratē doctæ mōitu carmētis ī amnē
Aegerat:& triſtis obuius ibat aquis:

coris cōtingit exul aſſe qd̄ & talis eſt quē mater cōſolatur & ne mo ſordidus atq; ignobilis uel īſignis īfamia ut apd Plu. legimus exilii pœnā ſubire cōſueuit. Sane iaſon poſt iter fectū Peliā dolis Medeæ Corinthū abiit ubi Creuſā Cre ontis regis filiā duxit uxorē. Quare a Statio ſure leuis di ctus eſt ob animi uidelicet mobilitatē. Nullā enim firmo amore poſſedit uxorē q ipſam quoq; Hypſipylē pietate inſignē deſeret̄ nō erubuit. Sciēdū Iaſonē dici Pagaſæū hoc eſt theſſalū qa æſonis filius fuit f̄ris peliæ regis theſſa liæ. Legimus āt pagaſas emporiū fuiſſe uicinū iolco quo ex loco Pelia iaſonē ad nauē argo foras emiſit uñ Paga ſæ dictas uolūt q; is ibi nauē argo cōpegerit. Alii ꝑpter uicinos fōtes ipſi loco nomen īpoſitū purāt πηγὴ enim fōtē ſignificatūñ Pagus & paganus deducunt̄ Philoſte phanus autor eſt lōgā naue iaſonē primum nauigaſſe:ut Ply. refert. ¶Oē ſolum forti patria eſt. Vt ſubitis bonis gaudēdū nō eſt:ita nec malis deſperandū:ſed medius te nor ſequēdus eſt. Itaq; uir forti exilio nō triſtat̄ qppe qui totū orbē unā urbē eſſe cenſet nec Romanū ſe aut Athe niēſem:ſed mūdanū exiſtimat. Vnde Socrates īterrogatus ut Inqt Cicero:cuiatē ſe eſſe diceret:mūdanū ī quit. Totius enim mundi ſe incolā & ciuē arbitrabat̄ & Diogenes teſte Laertio cū quidā pcontatus eſſet: unde eſſet:mundanus ait. Thuſcis obuius ibat aquis: Tyberinis:quia tiberis & Thuſcia labitur.

Pagaſeus Iaſon Pagaſæ Pagus Paganus Socrates mundanū ſe eē dixit

¶PASSVS: arguit nunc ab exēplo cadmi Agenoris phœniciæ regis filii:qui miſſus ad inquirendā euro pam ab Io raptā Durā a patre legē āccepit:niſi inuēta illa in patriā ne rediret ex quo exul in boetia ſedē ſi bi delegit:thebaſq; cōdidit. ¶Cadmus eſt paſſus idē:quod tu.ſ. hoc eſt exiliū. ¶Qui quondā pulſus a pa tre.ſ. ¶Ab oris tyriis:a phœniciæ:ſeu a tyro clariſſima phœnicæ urbe. Vñ pfecti ſunt aliquādo colōi & ī ly biā & fretū uſq; athanticū. ¶Cōſtitit exul in humo aonia:in boetia. Nā aonia pars mōtana boetiæ. ¶Paſ ſus idē:nunc ab exēplo. ¶Thidei & Iaſonis,qui a patriis quoq; ſedibus exularet. Thideū aliq dicūt fratrē menalyppū uenādo imprudēter occidiſſe. ſed Diodor cū ſcribit Polynicē ad Adraſtū cōfugiſſe proſequi tur hoc tēpore thy. œnei cū in calydone calcatū Lycotheūq; nepotes occidiſſet ex ætholia profugit in ar gos. His Adraſtus benigne ſuſceptus quodā reſponſo motus. utriq; filias uxores dedit Polynici argiādei philē. ¶Thy. Thideus:œnei regis callido. f. ¶Paſſus idē:hoc eſt exiliū. ¶Et idē:ſ. paſſus. Iaſon pa. theſſali cus a pagaſis in theſſalia:& Stra. teſte pagaſas dictas eſſe aiunt. quod in eo loco nauem argo cōpegerit:nec propter uicinos fontes. i. pagas. Iaſon a pelia in colchos miſſus eſt. Victor reuerſus poſt dedicatā nauem argo neptuno ad creontē corinthioꝝ regem diuertit. Secumq; ultæ reliquum tempus egit corinthi ut te ſtis eſt Diodorus:& hoc eſt quod in libris de ponto inquit. ¶Exul ab æmonia pirenida ceſſit ad undam Quo duce trabs colcha ſacra cucurrit aqua. ¶Præterea & quos:etiā & alii paſſi ſunt idem. ¶Quos referre longa eſt mora:quaſi nimiū ī morater ad referēdū. ¶Omne ſolū:loquitur ex ſentētia:uiro fonti:ubiq; eſſe pat riā:iuxta illud. Omnibus eſt inquam cōmunis pattia tellus. Vt uacuū uolucri:piſcibus utq; mare eſt. ¶Omne ſolū:omnis tellus. ¶Eſt patria forti uiro:qui fortitudinis laude excellat. Quid enim eſt totus or bis:niſi unius urbis inſtar:quæ in plures uicos & regiones diuiſa ſit quocūq; ieris:in eadē eſt urbe:ſic in ea dem patria:nec aliud eſt in alıā regionē demigrare:niſi domū ipſam cōmutare. ¶Vt æquon mare eſt pa tria. ¶Piſcibus. quia oībus aqua cōmunis. ¶Et uolucri. ut auibus patria eſt. Quicqd patet in orbe uacuū, hoc eſt in aere:uacuū enim aera poetæ dicūt. ¶Quod nō ꝓbat Ar. cū arguat nō eſſe dare uacuū in rerū na tura. ¶Nec fera a ſimili arguēs illud cōnectit aſſutura quoq; illi tēpora lætiora Similitudo a tēpore ſumi tur nō toto anno durare hiemē:ſic ne ſemp illū in calamitate futurū. Nec tamē fera tēpeſtas:aſpera hyēs. ¶Errat in toto anno:quia per totū annū nō durat:ſed uernaqæſtiuaq; ſerenitas redit. ¶Crede mihi. matri tuæ uera prædicēti. ¶Erūt & tibi tēpora ueris. erunt lætiora fœliciora q; tēpora. ¶Vocibus euander. iam firmatus ευφορητω quæ mari obediens claſſe in Italiā ueniens in colle poſtmodū ab ſe munito requie uit. ¶Euander firmata mēte:id animo roborato & cōfirmato. ¶Vocibus parentis ſuaſione & oraculo fati dicæ matris. ¶Secat fluctus nauem:auigat Ionium:& triremā æquor:&. ¶Tenet Italiā:nā poſt longā na uigationē appulit italiæ. ¶Iāq; ratē:iā arcades italiæ appulerāt & fatidica nimpha monēte:ingreſſi ſunt ho ſtia tiberina. Cūq; aduerſo amne nauigarēt attollētibus iā ſe a dextra collibus:correpta eſt illa diuio furo re & firmato curſu:uix cōtineri potuit quin ī ripā deſiliret. Præſertim cū deſerta tūc illa loca:pnoſceret qūæ eſſent futura. ¶Salutat ergo:& de illis oraculū aperit. ¶Iāq; egerat:euāder ipulerat. ¶Ratē. nauim. Ve ſe ut Pon. inquit rates uocāt ligna colligata. quæ ꝑ aquā agunt̄ quo uocabulo interdū etiā naues ſignificā

PAV. MAR.

De tydeo fugato ex calidone

Pagaſus

Fatidicæ carmētis rīſum de futuris rebus

tur.ſ In amnẽ.In fluuiũ tyberinũ.ſ Monitu doctæ carmentis.q̃ ſiſta fatidica matre monẽte.Et ibat obui us aduerſus. ſ Tuſcis aquis:aquis tyberinis:nauigabat aduerſum fluuium qui ex hetruria labitur.

Flumis illa lat9cui ſũt uada iũcta terẽti
Aſpicit:& ſparſas per loca ſola caſas:
Vtq erat imiſſis puppẽ ſtetit añ capillis
Cõtinuitq manũ torua regẽtis iter
Et pcul i dextrã tẽdẽs ſua brachia ripã
Pinea non ſano ter pede texta ferit:
Neue daret ſaltũ pperans iſiſtere ripæ
Vix eſt euandri uixq retenta manu:
Diiq petitorum dixit ſaluete locorum
Tuq nouos cælo terra datura deos:
Fluminaq & fõtes qb9 utit hoſpita tell9
Et nemorum ſiluæ naiadumq chori
Eſte bonis auibus uiſi natoq mihiq:
Ripaq fœlici tacta ſit iſta pede:
Fallor an hi fient ingẽtia mœnia colles.
Juraq ab hac terra cætera terra petet:
Mõtibus his olim totus pmittit orbis
Q uis tantũ fati credat habere locum:
Etiã dardaniæ tãgẽt hæc littora pinus

ANT. FAN. ¶FLVMINIS illa la.c.ſ.ua.iu.terenti Aſpicit:Dextrũ la tus flumis dicit aduerſus enim tyberis naniganti.Si.n.cat mẽti ſecũdo flumine ueheref ad ſiniſtrã ripã.Terẽtũ hẽ.
Terentũ ara: ret q locus eſt i cãpo Martio ſic dictus q ara ditis pris & pſerpīæ ibi terra cõderef. Antiq.n.ut ait feſtus diis ſupis in ædificiis a terra exaltatis ſacra faciebãt diis tereſtribus in terra diis uero i feris i effoſſa terra.Detecta eſt ãt ara Te rẽti quo tpe Valeſius duobus filiis & filiæ ad deſpationẽ uſq medicoꝝ laborãtibus ſalutẽ quærẽs autore Valerio maximo ubi de ſæcularium ludoꝝ initio loqtur arã emptu rus reliqt nõnullos in cãpo Martio:ubi Terẽtũ fuiſſe dixi mus ut cõſtituẽdoꝝ fundamẽtoꝝ gr̃a terrã ad ſolidũ fo derẽt qui egeſta humo.xx.pedũ altitudinẽ a:aduerterũt
De ualerio publicola: arã diti pri & pſerpinæ inſcriptã q̃ poſtea Va.publicola cæſis atris bob9 lectiſternioq ac ludis trinoctio factis ter ra ut añ fuerat obruit i eo loco:deide(ut qbuſdã placet) ſacra trigeſimo quoq ãno inouari cõſueuerunt.uñ illud eſt Mart.Bis mea Romão ſpectata eſt uita terento.ſ Pi
De pinu: nea texta:Nauis tabulata:q̃uis e pinu ipſe quoq naues uti liſſimæ fiãt. Vir.Dãt utile lignũ nauigiis pinos.ſ Eſt.n. hæc arbor:teſte Plynio aduerſus cariẽ tineaſq firmiſſima
Pinus: Nouos cælo terra datura deos:Romulũ:Iuliũ ceſarẽ.Au guſtũ.ſ Fallor an hi fient ingẽtia mœnia colles.Fiet urbs cui omnia mundi miracula ceſſura ſunt.

PAV. MAR. ¶ILLA ar carmentis aſpicit.ſ Latus fluminis:dextram ty beris ripã.Cui lateri ſeu ripe ſunt.ſ Iuncta proxima ſ Va da terẽti:uadoſa loca p quæ terentũ uadebaf.Terẽtũ aliq eſſe putãt inter palatiũ & auẽtinum:locũ in quẽ carmẽtis deſiluit.Põ.tñ terẽtũ inqt locus eſt in cãpo martio dictus.qđ i eo loco ara ditis pris i terra occultaref.Nota eſt hiſtoria quã Vale.maximus:refert Valeſii ruſtici hitãtis uicũ ſabinæ regiõis.eo i loco arã diti:pſe:pi næq iſcriptã repiſſe ibidẽq ob liberatos filios imolaſſe nigras hoſtias:triduo iſup ludos & lectiſternia fe ciſſe.Exẽplũ publicola ſecutus:boues mares atros diti:fœmias pſerpinæ imolauit lectiſternia:& trinoctes ludos facit ĩde iſtitutos tauros ludos putãt i honorẽ deoꝝ iferioꝝ.Põpe.ãt.refert ad tpa.Tarqnii ſup birtũ
Taurilla ſacra hoc peſtilẽtiã inſtituta: magna icidiſſet peſtilẽtia i mulieres grauidas:quæ fuerat facta ex carne diu uẽdita tauroꝝ ob hoc diis iſe ris iſtituti:& tauri uocati ſunt.ſ Et aſpicit:uidet ipſa carmẽtis. Caſas ſparſas:aliq̃ paſtoꝝ tuguria ueluthic inde diſpſa.ſ Per loca ſola:a colõis carẽtia.ſ Et ut erat:queadmodũ.ſ Immiſſis capillis:paſſis & pẽdẽtibus lõge crinib9.imiſſũ.n.p dimiſſũ.i.lõgius pẽdẽs. Vñ Siſenna barba imiſſa:& irõſo capillo.ſ Stetit Añ pup pim:quo ex loco Triremẽ egreſſuri i terrã diſiliũt.ſ Et torua:ferox:& furẽs:qa diuio ſpũ repleta.ſ Cõti nuit manũ regẽtis iter:illius q temonẽ gubernabat:tenuit manũ:ne ulterius pgrederef:ſed i ripã deflecte ret & curſum ſiſteret.ſ Et tẽdẽs ſua brachia:extẽdẽs pcul.ſ In dextrã ripã:tybridis ſub ipſis collibus.ſ Fe rit pinea texta:ipſa nauis tabulata.ſ Nõ ſano pede:ſed furẽte.ut repletæ ſpiritu ſolent.ſ Neue pperãs inſi ſtere ripe:pperans egredi & ſiſtere in ripa tybridis.ſ Daret ſaltũ.ne deſiliret ſ Vix & uix:cũ difficultate. ſ Eſt retẽta manu euandri:uix potuit eã retinere filius euãder:quin deſiliret.ſ Diiq petitoꝝ:rotatio carmẽ tis ad latinos colles.Q uos ſimul & locoꝝ numina ſalutat & ut bono omine uiſi ſint optat aperitq oracu
Inuocatio ad deos romanoꝝ:uaticinio carmentis: lo ſecreta fata.Extruẽda illis i collib9 mœnia habitura totius orbis mõarchiã.ſ Troianoſq iã affuturos:t & fœminã noua bella cõcitaturã pituriq nepotẽ pallãta:ſed nõ oĩno multũ:Q uinetiã p æneã ad uehen da troiana ſacra.& ea i poſteꝝ i tẽplo ueſte ſeruãda:gubernãdaq p Cæſarẽ oĩa:& auguſtæ domui impiũ orbis deberi.ſ Dixi:ſaluete o dii locoꝝ petitoꝝ:numia hoꝝ locoꝝ quo nos ex arcadia uenimus.ſ Et tu o terra:ſalue etiã cũ tellus.ſ Datura:quæ dabis.ſ Nouos deos cœlo:quos nõ ipſa accipies ut cæteros:ſed tu dabis:& hoc ob romulũ:& Cæſarẽ:q i deos relati ſunt & Vale.reliquos inqt deos accepimus cæſares de dimus &.ſ Flumina.ſaluete &.ſ Fõtes etiã:ſaluete.Q uibus:fluminib9 & fontibus.ſ Vtif tellus hoſpita quæ nos altẽigenas hoſpitio ſuſcipien:& ſaluete.ſ Diue nemoꝝ:adriades:& Amadriades.ſ Dryades deæ nemoꝝ a uoꝛ qđ eſt.quercus:& uoꝛ locus arbuſtus.Amadriades:q̃ cũ arborib9 naſcunf & moriunf:& ſal uete.Chori naiadũ cœtus nimphaꝝ quæ fluminib9 & fõtibus pſtis.ſ Eſte uiſi:uos locar& locoꝝ dii eſte uiſi &.ſ Nato:euãdro &.ſ Mihi:Marti.ſ Bonis:auis bono augurio:& fauſto feliciq omie:&.ſ Hæc ri pa tiberia.ſ Sic tacta felici pede:feliciter attingamus ripã hãc.ſ Fallor:nũc icipit uaticiari igẽtẽ i ipſis col libus urbẽ extruẽdam:toriq urbi dñaturã eidẽq leges & iura daturã.ſ Fallor:decipior ne:an ueꝝ eſt qđ mẽte cõcipio.An hi colles fiẽt ingẽtia mœnia:an in his collibus magna urbs ſurget:&.n.ſeptẽ colles cõ plexa eſt urbs ipſa palatinũ:capitolinũ auẽtinũ:cæliũ:exqlinũ.uiminalẽ:qrinalẽ &.ſ Cætera ter.uniuerſus orbis.Petet iura ab hac terra:hæc.n.tellus iura dabit gẽtibus uniuerſis.ſ Totus orbis olim:i futuꝝ.ſ Pro

mitiť a diis & fatoꝝ decretis.¶ His mõtibus:ubi cõdeť urbs.¶ Quis c.edat locũ:hũc.ſ.nũc icultũ & ſolũ Habere tãtũ fati.ut tãtũ ſibi ꝑmittãt quo ſit dñaturus uniuerſæ terræ.¶ Et iã iã aderunt troianæ naues:& hic quoq; quẽadmodũ ad troiã ꝑ fœmina bella gerẽtur:& Virg. Cã mali tãti coniũx iteꝝ hoſpita teucris Externiq; iteꝝ thalami.¶ Et iã dardãiæ pinus:troiãæ naues ex pinu fabricatæ.¶ Tãgẽt hæc littora:ueñiẽt in hãc orã Italicã.¶ Et iã dixit:q̃ſi nõ multo poſt:ar ut Dion.ĩnqt ãnis añ res troianas ĩ italiã Euãder uẽit.

De lauinia fatũ

Hic quoq; cã noui fœmĩa martis erit
Chatẽ nepos palla fũeſta qd iduis arma
Indue non humili uindice cæſus eris
Victa tñ uinces euerſaq; troia reſurges
Obruet hoſtiles iſta ruina domus
Vrite uictrices neptũia mœnia flãmæ
Nũ minor hic toto ẽ altior orbe cinis
Iã pius æneas ſacra & ſacra altera prẽm
Afferet:iliacos accipe ueſta deos:

ANT. FAN.

¶HiC quoq; ca.no.fœ.mar.erit. Vt alibi fuit Helena ita hic Lauinia erat cã belloꝝ. Vir. Cauſa mali tãti cõiũx iteꝝ hoſpita teucris. Funeſta qd induis arma Quia Pallas Euãdri filius interficieť a Turno:ut pallãtis pueri uictum quẽ uulnere Turnus ſtrauerat.¶ Indue nõ humili uidice cæſus eris:Præuiſa morte pallãtis ſuadet ne arma induat. cognita uero uincta ſubiũgit indue.Obruet hoſtiles iſta ruina domos:Romani a ruina.Troianã ꝑ æneã deducti græcoꝝ domos obruẽt.nã.L.Mumi⁹ cui uictoria Achaici cognomẽ dedit oĩ achaia.in ditionẽ accepta Corĩthũ achaiæ caput & græciæ decus ubi Romanoꝝ legati uiolati fuerãt ex ſenatus cõſulto diruit Vir. Veniet luſtris labẽtibus ætas cum domus aſſaraci phthiam claraſq; micenas ſeruitio ꝑmet:& uictis dominabitur argis. Sed & alii quoq; græcos domuerũt ut.Q.Celius Metellus cui.L.Mumius uictoriã ĩtercæpit & multis ãnis antea Curius & Fabritius a quibus pyrrhus ſupatus eſt. Quare Virg.teſte.A.Gel.reꝑhenſus eſt diuerſas pſonas & tpa cõfundẽs ubi ait.Eruet ille argos agamẽnoiaſq; mycenas Ipſum quæ æacidẽ genus armipotẽtis achilli Vltus auos troiæ tẽpla & temerata Mineruæ. Vnde ſi medius uerſus eximať nihil eſt ꝙ reꝑhẽdi queat.

L.Mumius achaicus Corinthũ diruit

¶ Iliacos accipe ueſta focos:ſacra ueſtalia de quibus ſuo loco dicemus:æneas e phrygia in italiam trãſtulit:ut ſic ait:Et manibus uitas ueſtamq; potentem Aeternumq; adytis effert penetralibus ignem Ea primis in urbem dicitur Numa Pompilius intuliſſe.

Sacra ueſtalia Iulius

¶HiC quoq; hic etiã in latio uenit ad troiã.¶ Fœmĩa lauina latini filia.¶ Erit cã noui martis:noui belli ĩter turnũ & æneã de quo ĩferi⁹ dicemus.¶ Chatẽ ne.uaticinať nũc de nepote:hoc eſt de pallãte euãdri filio eo bello pituro:ſed nõ ſine ultiõe:nã & iterẽptorẽ æneas ĩter:& poeta q uaticiniũ refert ꝑ hæc alludit ad uirgilianã æneidẽ:ubi latius bellũ illud explicať.Dion.tñ id nõ aſſerere uideť:cũ referat polybiũ megapolytanũ oñdere adoleſcẽtẽ pallãtẽ ibi mortuũ:& nomẽ dediſſe loco fuiſſe uero pallãtẽ:ex hercule & dyna euãdri filia natũ & ſubdit Diony.Ego tñ neq; ſepulchrũ romæ pallãtis ullũ uidi:neq; parẽtalia neq; aliud ex cõſuetis ſacris cognoſcere quicq̃ potui:uel ut euãdro & aliis heroibus & carmẽti aras erectas:& reliquas Euſtathius tñ oſtẽdit pallãtẽ euãdri filiũ fuiſſe:& in eo colle ſepultũ:& pallãtiũ ab eo denoĩatũ o.¶ Pallã carẽ nepos:qa filii filius.Quid induis arma funeſta:mortẽ & lumus afferẽtia:q̃ſi qd ibis in militiã in qua hoſtili manu moriere.¶ Indue.ut exhortetur:cũ dehortari uiſa ſit id ne exterreat:qď caſurus ea militia ſit. Nã puſillanimis eẽt mortẽ ſubterfugere.¶ Ergo idue:eſt cũ ſis ſub ipſis moriturus.¶ Nõ eris cæſus: ĩterẽptus.¶ Hũili:obſcuro aut ignobili.¶ Vindice ultore:ſed nobili & magnanĩo.& illuſtri.Te.n.iterimet turnus rex rutuloꝝ:& æneas de eo uindictã & ſuppliciũ ſumet Vindictã dictã uolũt a Vindicio. Qui cõiurationẽ detexit illoꝝ iuuenũ q erãt tarqnios recepturi:ut teſtis eſt Liuius.ii.ab.ur.cõ.¶ Victa tñ:uaticinabaťilla ante bellũ troianũ:& mẽte cõtẽplabať iã uictã:& euerſam troiã ꝑdicit ergo eã uicturã & reſurrecturã atq; hoſtes domituram tu.¶ Troia uicta:a græcis.ſ. Vinces ipſos hoſtes & euerſa q̃ græci diruũt:Reſurges ſed ĩ italia:& hoc pp urbẽ romã ab æneæ ꝑ nepotib⁹ ædificãdã.¶ Iſta ruina:imo illud exiguũ ꝙ tuis ſuperit ruinis.¶ Obruet:euertet.¶ Hoſtiles domos:urbes græcas.Nã oĩs græcia ſuccubuit romãis & corinthũ totius græciæ lumẽ fũdit⁹ euerterũt.ẽt & qď Vir.inqt cũ domus aſſaraci phthia claraſq; mycẽas.Seruitio ꝑmet:ac uictis dñabiť argis.Sed Oui.locũ hũc a Propertio accepit:dicẽte Dicã roma cades.& troica roma reſurges.Verũ Ouidius de troia locutus Propertius aũt de urbe roma.cuius iperiũ.cccl.poſtea ãnis definere cepit:ſed oĩno reſurrectura eſt:licet ẽt nũc imperet aliqua ex parte:ſed erat lõgi⁹ impatura & priſcæ maieſtatis formã reſumptura ante tẽpora ꝑnepotũ.¶ Vrite:per quãdã ironiæ ſpeciẽ in græcos inquit.Redigite troiã in cineres.at hic cinis & uos ſubiget:& toti dñabiť orbi.¶ Flãmæ uictrices:flãmæ uictricis græciæ.¶ Vrite neptunia mœnia:ipſa troiana.¶ Pergama a neptuno:phœboq; cõſtructa.His cinis troianæ urbis quã ĩ cinerẽ redigitis.¶ Nũc minor:qa nobis ĩferior.¶ Eſt altior:ſublimior.¶ Toto orbe:qa tãti eſt:ut toti orbi ſit impaturus.¶ Iã pius æneas ferret troiana ſacra in latiũ.& deos penates:q in tẽplo ueſtæ ſeruabũtur.¶ Iã æneas pius afferet ſacra:troiana:& quæ fuerũt.illa qdẽ quæ ab hectore fuerãt cõmẽdata.¶ Sacra ſuoſq; tibi cõmẽdat troia penates &.¶ Afferret patrẽ ꝑ appoſitionẽ.¶ Altera ſacra:altera a prioribus nã illa deoꝝ imortaliũ.hoc uerõ hoĩs:ſed quẽ ipſe in deos rettulit:nã pro deo coli uoluit:At hoc ĩ loco cũ afferet patrẽ dicat.ĩtelligamus a de troia in ſiciliã.ubi extinctũ ſepeliit ĩ nõ deſunt q dicãt:eũ quoq; ueniſſe ĩ latiũ o.¶ Veſta accipe deos iliacos:deos troianos.de tẽplo ueſtæ intelligit:quod poſtea numa cõdidit ubi ſeruata ſunt ſacra troiana:& palladiũ & dii penates.Nã cũ his idem æneas ueſtam & eius myſteria tulit in italiã. Vnde ſubdit ad illa hectoris uerba ſic ait.& manibus uittas:ueſtẽq; potentẽ:æternũq; adytis effert penetralibus ignẽ Romæ autẽ poſtea ea ſeruata ſunt cũ deoꝝ penatium:ſimulachris de quibus diis apud Theodoſiũ diſſeriť.Nigidius aũt de diis li.xix.requirit.Nũ dii penates ſiue troianoꝝ apollo:& neptunus q

PAV. MAR.

Pallãteũ a pallãte dictum

Vaticiniũ carmẽtis de roma

De ſacris troianoꝝ

muros eis feciſſe dicunt:& nū eos ī italiā æneas aduexerit.¶ Labeo de diis penatib⁹ eadē exiſtimat:hāc opinionē ſecut⁹ maro dicit:eo in loco,Sic fat⁹ meritos aris mactauit honores:Taurū neptūo:Taurū tibi pulcher apollo.Varro hūanarū & ſcūdo dardanū refert deos penates a ſamo thrace ī phrygiā & æneā ex phrygia ī italiā detuliſſe.Sed q̄ ī eo ſi.nō exprimit.Sed q̄ diligētius eruūt ueritatē:pēates eē dixerūt:p quos pēitus ſpiramus p quos hēmus corpus:p quos rōnē animi poſſidemus:& alii aliter diſſerūt:de his aūt q̄ ſeruātur ī tēplo ueſtæ:ita Dion.inqt hos deos romani penates uocāt.Qui uero ipm nomē ī linguā græcā cōuertūt.¶ Alii pērios.Alii genetlios ſūt & q̄ othesios:Alii michios:Alii herceos appellāt.¶ Deos ipos q̄ ſūt poſtea refert.¶ Adoleſcētes duo ſedētes.pila tenentes:Iuuenes militari aſpectu appere quod ipſe uiderit. De palladio & ueſta inferius ſuo loco dicemus.

De diis penatib⁹ troianoꝝ

ANT. FAN.

Cæſar Pontifex maximus

¶ TEMPVS erit cū uos orbēq̄ tuebit idē:i iuliū cæſarē dicit q̄ primus orbis īperiū tenuit fuitq̄ pōtifex maxim⁹. Eū naſo alibi ueſtæ ſacerdotē uocat:ut in me acui ſceleratos cernitis enſes.Quod ꝓhibere ꝑcor faciuſq̄ repellere Neue cæde ſacerdotis flāmas extinguite ueſtæ.Erat pōtifex maxius autor Plu.in Numa ſacraꝝ uirginū cuſtos q̄s ueſtales appellāt:cui cōſtat oīa ſacra & publica priuata fuiſſe ſubiecta cultuſq̄ iuſſu ueſtales uirgines ſi forte earū negligētia æternus ignis extīctus eēt flagro cædebant.Hæ q̄ti ab eodē cæſare fierēt illud oſ̄dit q̄ paulo añ mortē teſtamētū idibus Septēbris a ſe cōditū ueſtali uirgini demādauit quē poſtea imitat⁹ Auguſtus teſtamētū ſuū apd' ſex uirgines ueſtales depoſuit teſte Sueto.Et fiēt ipo ſacra colēte deo:Deū cæſarē uocat q̄ poſtea ī deoꝝ numerū relatus eſt & ſic dictū ut illud:Fortunate ſenex ergo tua rura manebūt:q̄uis ſcimus uaticināti oīa eē pſētia Loca.Vēit ætas oīs ī unā cōgeriē miſerūq̄ ꝑmūt tot ſæcula pectus.

Tēpus erit cū uos orbēq̄ tuebitur idē
Et fient ipſo ſacra colente deo:
Et penes auguſtos pſiæ tutela manebit
Hanc fas impii frena tenere domum
Inde nepos natuſq̄ dei licet ipſe recuſet
Pondera cœleſti mente paterna feret:
Vtq̄ ego ꝑpetuis olim ſacrabor in aris
Sic auguſta nouum iulia numen erit
Talibus ut dictis nr̄os deſcēdit ī annos
Subſtitit ī medio præſcia lingua ſono
Puppibus egreſſus latia ſtetit exul ī her (ba
Fœlix exiliū cui locus ille fuit:

Octauianus natus ex accia ſorore cai cæſ.

Cū penes auguſtos pſiæ tutela māebit:Repetēdū eſt tp̄s erit.Nepos natuſq̄ dei Auguſtus accipiēdus eſt q̄ iure adoptiōis fuit diui cæſaris fili⁹ iure āt cōſanguinitatis nepos:ex Accia.n.ſorore cæſaris natus eſt licet eā nōnulli neptē cæſaris fuiſſe tradiderit.Licet ipe recuſet.Cōſtat(ut ſcribit Sueto.)Auguſtū bis de reddēda rep.cogitaſſe prio poſt oppſſū Antoniū ac rurſus tedio lōge ualitudīs.ſed Vir.ſniam ſecut⁹(ut autor eſt Sen.)tenuit pricipatū cū agrippa utile fore tyrānidē relinqre lōga orone cōtēdiſſe qđ Mecænas dehortari magnope conabat.Idē & dictaturā magna ui offerēte pplo genu nixus deiecta ab hūeris toga nudo pectore depcat⁹ eſt cūq̄ eo ludos ſpectāte a minio ꝓnūciatū eēt o dn̄m æquū & bonū nō ē paſſus deide uel ioco uel ſerio ſe dn̄m appellari:Pōdera cæleſti mēte pr̄na feret.Cæleſti mēte īnqt q̄a uiuēte Auguſto diui honores exhibiti ſūt:ut pn̄ti tibi maturos largimur honores.Hoc ergo dicit diu⁹ Auguſt⁹ pr̄ni iperii pōdera diuio cōſilio ſuſtinebit Audio quoſdā ad Tiberiū referre q̄ hoc ī loco de auguſto dcā ſūt cū ſemꝑ ſibi pſuaſerit Oui.hoc opus īſcripſiſſe Tiberio qđ falſū eē oſ̄ſuri ſum⁹ atq̄ ut id planū facim⁹ ita Octauianū Auguſtū nō Tiberiū eē dicius quē autor hic appellat neporē natūq̄ dei tū aliis rōnib⁹ q̄s libet omittere tū qđ

Liuia dru ſilla mater tyberii

LiuiāDruſillā uxorē Auguſti ac Tiberii matrē quā Oui.poſt Auguſtū laudat carmentis uaticinio cōſtat a marito deletā fuiſſe ꝓbatāq̄ unice ac pſeuerāter ut Sue.ſcribit cōtra uero Tiberio cui autor hoc opa placare ſtudet.(ſi quorūdā opioni credimus)ita fuiſſe iuiſam ut idigne tulerit actū eſſe in ſenatu ut titulis ſuis q̄ſi Auguſti ita & liuiæ filius adiiceret & ut cætera ꝑtereant q̄bus nobis idē Sue.aſtipulat ægræ adeſſe nō curauerit & funeratā ꝓhibuerit cōſecrari.Sic Auguſta nouū liuia numē erit Octauianus cum feciſſet diuortiū cū Scribonia Liuiā Druſillā mr̄imōio Nerōis ꝑgnātē uxorē duxit dilexitq̄ ut diximus ita ut ī teſtamēto iuſſerit eā ferre nomē Auguſtæ defeceritq̄ ī oculis eius & ī hac uoce:Liuia nr̄i cōiugii memor uiue ac uale.Hæc eſt de qua Oui.cū exularet ſcribēs ad Auguſtū ait:Liuia ſic tecū ſociales cōpleat ānos:Quæ niſi te nullo cōiuge digna fuit.Idē alibi.Tu quoq̄ cōueniens īngēti nupta marito.Accipe nō dura ſupplicis aure ꝑces.Et alibi.Quæ ꝑſtat uirtute ſua ne priſca uetuſtas Laude pudicitiæ ſæcula nr̄a premat:Quæ ueneris forma mores iunōis hñdo.Sola eſt cæleſti digna reperta toro Eādē autor ī ul.met.ſanctā dicit dū Auguſto placere ſtudet:ut prolē ſancta de coniuge natā:Ferre ſimul nomēq̄ ſuū curſaq̄ iubebit.

PAV. MAR.

¶ TEMPVS:hoc ad.C.cæſarē refert:qui & pōtifex max.& ſacerdos ueſtæ curā erit illoꝝ habiturus:& orbi impaturus:& referēdus in deos.¶ Erit tēpus cū idē:cæſar.¶ Tuebit:ſuſtentabit & curā geret:& ¶ Vos deos:iliacos & ueſtæ ſacra:q̄ nō p aliū:quā per pontificē & Virgines adminiſtrabātur.¶ E tuebitur idem orbē:quia erit orbis rector.¶ Et fiet ſacra:ueſtæ & diis penatibus.¶ Ipſo deo colente:ipſo pōtifice adminiſtrante:qui in deos referet:& de hoc etiā inferius hoc dictū pro octauio auguſto qui impio ſuccedat:& digna eſt domus auguſta quæ orbē regat.¶ Et tutela patriæ:cura romanæ urbis & romani impii.¶ Erit penes auguſtus:erit penes octauiū auguſtum & eius domū:Sed cur auguſtus ſuo loco dicemus.¶ Penes hic plus ſignificat q̄ apud:ut ſupius diximus.¶ Fax eum quaſi dignum & cōueniens eſt.¶ Hanc domum auguſtam ſcilicet.¶ Tenere frena imperii per trāſlationem ab equis quaſi gubernare imperium romanum.

De tyberio & germanico

¶ Inde nepos:hæc pro tiberio & germanico dicta:filio & nepote auguſti:ex adoptione:qui erunt imperio ſucceſſuri.¶ Inde:poſtea:¶ Nepos:germanicus.¶ Et natus:tiberius filius.¶ Dei:auguſti quoniā & illi diuini honores pſoluti ſunt¶ Feret pōdera pr̄na:reget iperiū patris.¶ Cœleſti mēte:diuina quadā prudētia

Licet ipſe recuſet:nq̄uis ipſe tyberius recuſaturus ſit īperii molē:ut ſupius quoq; diximus:& ſi poeta ſcripſit hos faſtoꝝ libros uiuēte auguſto: nō tamen edidit.nā emēdauit prius:& multa addidit.&.n.hic locus ap te indicat tyberiana tpa:q̄ q̄ uaticiniū refert.Tyberius.n.fuit:q diu recuſauit imperiū & qd̄ ſupius adduximus i lib.de pōto inq̄t itidē de tyberio:Qui frena rogatus ſæpe recuſati cœpit impii:& Sue.diu recuſare teſtaſ ipudētiſſimo aio adhortātes nūc amicos icrepātē:ut ignaros q̄ta belua eēt iperiū:nūc p̄cātē ſenatū & p̄cūbētē ſibi ad genua:ābiguis reſpōſis ſuſpēdētē:& tādē ut idē aſſerit q̄ſi coactus & q̄rēs miſera:& oneroſam iniūgi ſibi ſeruitutē recepit iperiū &c.

De libris faſtorum

Vtq; ego:ultimo loco uaticinaſ de ſe ipſa:& iulia auguſta hoc paſto:ut mihi erūt aræ dedicatæ.ita iulia auguſta referetſ i deas.Carmētim.n.ut Dion.meminit.Ara fuit erecta ſub capitolio:iuxta portā carmētalē.De iulia auguſta nō legimus aliqd ſacri.īmo.iulias filiā & neptē oibus ,pbris cōtaminatas relegauit auguſtus.Niſi forte poeta alludat ad formā:aut ut q lōge ab ita lia ſūmot⁹ fuerat.diſſimilat res urbanas:aliq legūt liuia auguſta qd̄ magis ,pbauerim.Naq; illā i primis pri ceps auguſt⁹ amauit.Ceſſere huic uni cætera cōiugia:aut de liuia germāici filiā tūc admodū pua itelligas.

Vaticiniū de factis ipſi carmenti futuris

Et ut ego oli i futuꝝ.Sacrabor i aris ppetuis:ut referar ego i deas:& erūt mihi a pōtificib⁹ aræ cōſecratæ. Sic iulia:aut liuia:Auguſta erit nouū numē.noua dea. Talib⁹:his dictis in medio uerboꝝ curſu loq deſiit. Talib⁹ dictis:poſtq̄ talia uerba dixerat. Vt deſcēdit i nſos ānos:ut reꝝ fama uēit i nſa tpa. Ligua pſcia:uox illa ſatidica.& pſcia futuroꝝ ligua. Subſiſtit i medio ſono:i medio ſmone:aut i medio furore uaticinātis liguæ. Puppibus:e claſſe arcades exeūt:& i ripa germica cōſiſtūt urbēq; cōdūt:quāuis alii uictū dixerint breuiq; factū eſt:ut latinis collib⁹ nemo eēt euādro ſupior. Exul:euāder. Egreſſus puppibus:e naui.Stetit i herba latia:cōſtitit i gramine latio:aut ſedē fixit in collib⁹ herbidis. Felix exiliū:fuiſſe illud euādrico. Cui fuit locus:cui cōtingit figere ſedē.in italia.& ubi cōdēda erat urbs roma.Exiliū ut i triſtibus quoq; diximus tripiex eſſe Martianus inq̄t aut certoꝝ locoꝝ interdictionē aut lata fuga:aut omnium locoꝝ interdicatur præter certum locum:aut inſulæ uinculū.i.in inſulā relegationem.

(nec alter
Nec mora lōga fuit ſtabant noua tecta
Mōtibus auſoniis arcade maior erat:
Ecce boues illuc erythreidas applicat he
Emenſus lōgi clauiger orbis iter:(ros
Dūq; huic hoſpitiū dom⁹ eſt tegæa ua.
Incuſtoditæ lata p aura boues (gant
Māe erat excuſſus ſōno tyrithi⁹ heros
De numero tauros ſentit abeſſe duos:
Nulla uidet quærēs taciti ueſtigia furti
Traxerat auerſos cacus in antra ferox

ANT. FAN.

STABANT noua tecta:Oppidū quod in palatio Euāder condidit.Ecce boues illuc erithreidas applicat heros Hercules abduxiſſe boues dicitur ex erithra inſula:quā Pherecides(ut autor eſt Strabo)Cades eſſe dixit quāuis quidam aliter ſenſerint.Eſt autem hæc inſula extra columnas Herculeas prope erumpētem in Oceanum betin ſtadiis cœlum longa & opibus inſignia:ita ut idem Strabo uno ætatis ſuæ cenſu audiuiſſe ſe ſcribat equeſtris ordinis Gaditanos uiros quingētos eſſe cenſos:quod nulla urbs italiæ præter Patauium habuit.Fuerunt in inſula proxima paſcua fertilitate præſtantia unde armenta Gerionis illic fuiſſe finxerunt quæ diciſ Hercules abduxiſſe.Sciendum tamē in hiſpania tres reges fuiſſe ſimilimos:quibus abſtulit armenta Hercules quique in Herculem bellum mouētes interfecti ſunt.Quare fingitur Gerion trium capitum ſecundū Heſiodum ſiue tricorpor occiſus ab Hercule & priuatus armētis. Vir.in.viii.æne.Nā maximus ultor tergemini nece Gerione ſpoliiſq; ſuperbus Alcides aderat tauroſq; hac uictor agebat.Sane Tirii,profecti a rubro mari ſiue erithreo cui ab erithra rege ut inquit Pli.nomen inditum eſt hanc inſulā erithrā uocauere.Sunt qui boues ab Hercule abductos dicūt nō ex hac inſula ſed ex alia quæ Luſitaniam intuetur & Gerionē fuiſſe chriſauti filium regis Hiberiæ.Lege Diodoꝝ.Erithra a quibuſdā ερυθεια idest Erithea dicitur.Dūq; huic hoſpitiū domus eſt tegæa.Domus euādri arcadis:eſt.n.tegea oppidū arcadiæ unde & tegæus & tegeaticus deducunſ:ut adſis o tegeæ fauens & nō plura interprete lingua nūciat excelſis aies tegeaticus aſtris.De numero tauros ſentit abeſſe duo:at Virgilius quatuor tauros & totidē iuuēcas ſcribit abductas:ut quattuor a ſtabulis præſtāti corpore tauros Auertit totidē forma ſuperāte iuuēcas.

Erithra
Gerionis armenta
Gerion trium capitum
erithreū mare ſiue rubrum
Boues ab Hercule abducti
Tegea & deriuata

NEC fuit lōga mora:nō lōge poſt eius aduētū. Stabāt noua tecta:quæ edificauerat:q̄ſi ſtabat:iā oppidū ab euādro cōditū. Nec alter erat maior mōtibus auſoniis:nullus erat ſupior i latinis mōtibus. Arcade:ipſo Euādro arcadū duce. Ecce boues.dū in paliātio regnaret Euāder hercules perrato orbe:abducēs ex hiſpania gerionis armēta illuc appulit:ſuſcept⁹ eſt comiter hoſpitio ab archidib⁹:dūq; illic qeſceret a latrōe caco furto abducti ſūt duo tauri i occultā ſpelūcā:quos cū mugit⁹ ,pdiſſet:ab Hercule eſt interēptus latro:imulatoq; altero ex illis arā maximā ſibi cōſtituit.De his latius i octauo æneidos dixim⁹:Ecce heros uir excelēs & cæteris uirtute pſtans:Clauiger:hercules clauē ferēs. Emēſus iter lōgi orbis:q̄ſi emēſus orbē lōgo itinere:nā ex creta ubi exercitū parauit i ægiptū traiecit:& pagrata libia i hiſpaniā uenit.& īde in italiā. Applicat illud:i latiū apud pallātiū Boues erithreides:armēta geriōis ab erithra iſula i extrema hiſpania. Veꝝ erithreū mare rubrū diciſ ut Strabo teſtis eſt ab erithra filio pſei:q i illis locis imparit.Etiā iſula extra fretū atlāticū ad dextrā exiguo quodā ſpacio a gaditana diſiūcta:quæ teſte Ply.uocaſ ab ephoro & philide Erithrea a Tymeo & ſileo aphrodiſias ab idigenis Iſula iunonis maior:Thimeus pithiuſā aliq̄n uocarā ait nſi arteſon appellāt pœni gadiriā punica ligua ſeptē ſignificāte ſubdit.Pli.erithra dicta eſt q̄m tirii hiſtatores ab origie coꝝ orti ab eritheo mari ferebanſ:i hac geriōes hitaſſe a qbuſdā exiſtimaſ cuius armēta hercules abduxerat.Diodo.aūt labores herculis referēs.decima ait ab euriſteo iniūctū fuiſſe ut geriōis:boues:q in hiberia loca uerſus oceanū ſita paſcebātur:ad ſe deduceret,uulgata erat fama Chriſeū,ſeu

PAV. MAR.

De fabula caci furis filii uulcani

chriſaurum hoc.n.nomẽ a diuitiis traxerat:uniuerſæ hyberiæ imperantẽ tres habere ꝓpugnatores filios:tũ robore corporis:tum armis egregios. Exercitũ ꝓpterea cuilibet fortiſſimoꝝ militũ eſſe:hoꝝ maiorẽ natu uolunt.aliqui gerionẽ dictũ fuiſſe.Illuc poſt peragratã lybiam Anteo:& Buſyride perẽptis:hercules cũ uenifſet Chriſauri filios tribus magnis exercitibus fidẽtes ſingulari ꝓuocatione ſuſtulit.Capta hyberia armenta boũ ſecũ abducẽs:poſt multa trãſcendẽs alpes:ligunbus deide ac tyrenis relictis ad tiberim fluuiũ ꝑuenit:ubi roma multis poſtea ſeculis cõdita fuit. Tenebãt tunc aborigines: quod nũc palatiũ appellant. Hos inter præſtãtiores potius & pinarius erãt qui herculẽ ut hoſpitẽ magno honore:donisꝙ ſuſcipe Hæc ex Diodoro excerpſimus reliqua in locis dicẽtur. Euſtathius Euandrũ hoſpicio recepiſſe Her.ageri ionis bobus reuertentẽ ait. Quod de naſo noſtro & Vir.quoꝙ teſtaf.⸿ Dũ domus tegæa domus regis arcadici a tegea oppido:quod eſt i arcadia. ⸿ Eſt huic herculi.⸿ Hoſpitiũ:quaſi dũ hoſpes ab euãdro retinef.⸿ Bones incuſtoditæ ſine ullo cuſtode. Vagant ꝑ lata arua:uagãtes paſſi ꝑ agros paſcebanf. Aruũ eſt ut Var. de re ruſtica inquit quod aratũ:nec dum ſatum.⸿ Mane erat:quaſi iã illuxerat poſt quietẽ her.de mane ſuperius diximus:Heros tyrinthius a tyrintho oppido in boetia in quo natus eſt.⸿ Excuſſus ſomno:excitatus a qete. Sentit abeſſe duos tauros de numero cognoſcit ex oĩ numero duos boues eẽ ſurreptos. Quærens inquirẽs qđ eſſet de bobus.⸿ Nulla uidet ueſtigia taciti furti:nec aliquod ſignũ:nec pedũ ueſtigia diſcernit ꝑ quæ furtũ occultũ depræhendi poſſet. Cacus latro:qui ab ipſa re dictus eſt cacus:qm̃ κακοσ malus.⸿ Ferox traxerat quaſi ſũmis uiribus abſtraxerat.⸿ Auerſos boues:retrouerſos:qa nõ rectis ueſtigiis.

Fabuloſum eſſe de caco

⸿ In antra:in ſpeluncã boues ꝑ caudã traxerat:ut inde uiderẽtur egreſſi:potiusꝙ ingreſſi:& hoc illi refellẽdi criminis poterat facultatẽ afferre apparẽtibus in cõtrarium ueſtigiis. Hunc cacũ Vulcani.F.& Virgi.& Oui.& alii multi fuiſſe oñdũt:& tandẽ ab her.ꝑemptũ. Multa ex his.quæ a poetis referũtur. Dion.attigit ſed fabuloſa putat. At uerã ipſe hiſtoriã recẽſens.Ca.ait ꝑpotentẽ quendã imaniũ hominũ principẽ in minutis locis habitaſſe ac propterea grauẽ accolã finitimis fuiſſe ut her.in propinquo cãpo caſtra habentẽ ſenſit latronum more in curſione uſus eſt ſubitarãtꝙ prædam abegit.quam incuſtoditã repperit.interclũſus tamen eſt a græcis & ui capta ſunt oppida:& ipſe interfectus eſt:ſed nos poetam ſequamur.

ANT. FAN.

Cacus

⸿ CACVS auentinæ timor atꝙ infamia ſilue. Hic Vulcani filius fuit ut poetæ fabulantur ore ignem & fumum uomens ſecundum autem hiſtoricos Euandri ſeruus nequiſſimus:ul' ſceleſtiſſimorum hominum princeps quod eius nomen indicat. Nam malum græci κακον dicunt. Hic agros igne populabatur quem ſoror eiuſdem nominis prodidit unde ſacelium meruit in quo ei per uirgines ueſtæ res diuina fieri conſueuit.

Caci ſpelũcas auẽtinus remori Salinæ locus Trigemina porta Mulciber

Cachi ſpelũca fuit in mõte Auentino qui ſolis e ſeptem urbis mõtibus ut.A.Gel. meminit cum cæteri intra pomerium eſſent diu extra pomerium fuit quod in eo montem Remus aues irritas habuerit ſupatusꝙ in auſpicio a Romulo ſit. Vnde locus i ſũmo Auentino Remoria dicebatur autore Feſto. Eum Diuus Claudius intra pomerium dicitur recipiſſe quem quidam tradunt a'Remo Remonium appellatum. Loco'quem Caccus habitauit Salinæ nomẽ fuit autore Solino ubi eſt nunc porta Trigemina. Pater monſtri mulciber huius erat Vulcanus mulciber dicitur. ꝙ ignis omnia mulceat.i.molliat ac uincat licet quidam a mulctando dictum putauerint quaſi mulctiberum Adibat non tam longe aberat ut incluſorum boum mugitum audire non poſſet quem mouerant alii mugientes aq deſiderium relictorum. Obi.mõ.ſaxo ingenti.

Cacus auẽtinæ timor atꝙ infamia ſiluæ
Nõ leue finitimis hoſpitibusꝙ malũ:
Dira uiro facies uires pro corpe corpus
Grãde:pr̃ mõſtri mulciber huius erat:
Proꝙ domo lõgis ſpelũca receſſibꝰ igẽs
Abdita uix ipſis inuenienda feris:
Ora ſup poſtes affixaꝙ brachia pendẽt
Squalidaꝙ hũanis oſſibꝰ albet humꝰ
Seruata male parte boũ ioue natus abi
Mugitũ rauco furta dedere ſono:(bat
Accipio:reuocamẽ ait:uocemꝙ ſecutus
Impia per ſiluas:uictor ad antra uenit:
Ille aditũ fracti ꝓſtruxerat obiice mõtis
Vix iuga mouiſſẽt quiꝙ bis illud onꝰ:

PAV. MAR.

⸿ CACVS auen.incolebat Cacus auẽtini montis ſiluã.quam ſuis craſſationibus & formidandam reddebat & infamẽ erat:ꝙ tam uicinisꝙ peregrinis infenſus monſtroſa illi facies:& mõſtroſum corpus erat illi ſpelunca domus ante aditum cuius pro uictoꝝ ſpoliis mẽbra humana affixerat.⸿ Cacus:repetitio nominis iſauſti. Timor atꝙ infa.ſil.auẽ.qui auẽtini de quo dicemus in.iiii.nemoroſi mõtis accola ꝑ ſuas ꝑpſationes reddebat ſiluã auẽtinã timẽdã & infamẽ:nã oẽs formidabãt ꝓpius accipe:ſic illa reddebaf iſamis Nõ le.ergo graue.⸿ Malũ:allufit ad nominis ſignificationẽ. Nã κακοσ malus finitimis uicinis & hoſpitibus ꝑegrinis.⸿ Facies uiro:erat.ſ Dira truculẽta & deoꝝ ira nata dirę.n.quaſi deoꝝ ira natã dicimus:& Vir.ſemihoĩs caci facies quã dira tegebat.⸿ Vires ꝓ corpe.ꝓ magnitudĩe corpis.⸿ Corpus grãde:igẽs:

De forma caci furis

ſic igẽtes uires.⸿ Mulciber:uulcanus.⸿ Erat pater huiꝰ monſtri:hoc a Virgilio accepit ſic.n.ille inqt Huic mõſtro uulcanus.erat pr̃. Spelũca ingẽs:uaſtũ antrũ.⸿ Lõgis receſſibusꝙ ĩfra lõge recedebat erat, ⸿ Pro domo:nã ſpelũca erat eius domus & Vir. Hic ſpelũca fuit uaſto ſũmota receſſu.⸿ Abdita:occulta.⸿ Vix inueniẽda ĩpis feris:erat ita occulta ſpelũca:ut fere:nedũ hoies uix eã inuenire potuiſſent.⸿ Pendẽt ora hominũ'uultꝰ. ⸿ Et brachia.humana.⸿ Pendẽt ſup hoſtes:in poſtibus ora:& brachia pẽdebãt ꝓ tropheis & ſpoliis graſſationes:& truculentiã illius indicantiã illius indicantia.⸿ Et humus:terra.⸿ Squalida.fedata. ⸿ Albet:albere uidef.⸿ Hũanis oſſibus.tot.n.hoies interemerat ut oẽ illud ſolũ hũanis oſſibus tegeref & ſic humus albere uidebaf:ut de cæde latinoꝝ apud Virg. cãpiꝙ igẽtes oſſibus albẽt:& de caco dixerat

ſempꝙ recẽti

ſemperq; recenti cæde tepebat humus:foribuſq; affixa ſuperbis. Ora uirum:triſti pendebant pallida tabo.
¶ Seruata:hercules nõ depreheſo furto abire cœperat:& in ipſo diſceſſu:boues incluſi mugierũt: & Liui⁹
inquit. Ex loco infeſto agere porro armẽtum occepit. Inde cum actæ boues quædã ad deſideriũ:ut fit:reli
ctaꝶ mugiſſent. Reddita incluſaꝶ:ex ſpelunca boum uox Herculẽ cõuertit. & Virg. Diſceſſu mugire bo-
ues:atq; oẽ querelis impleri nemus & colles clamore relinq. Reddidit una boum uocẽ uaſtoq; ſub antro
Mugiit & caci ſpem cuſtodita fefellit. ¶ Natus ioui:hercules iouis filius. ¶ Abibat:diſcedebat. ¶ Parte boũ
male ſeruata:nõ bñ cuſtõdita. ¶ Furta:boues quos ille furto ſubtraxerat. ¶ Dedere mugitum:mugierunt.
¶ Rauco ſono:nã in ſpelũca ſonus uidet raucus. ¶ Accipio reuocamur mugitũ incluſaꝶ ſequutus Her.
ad ſpelũcã uenit. ¶ Accipio. audio mugiẽtes. Ait:hercules. Reuocamur ad inueniẽda & plectẽda furta. Et
ſequut⁹ uocẽ:mugitũ boũ. ¶ Victor nuoti cõpos. aut uictor & domitor oium monſtroꝶ. ¶ Venit ad antra
ipſa:ad ſpelũcã ipſi & crudelis caci latronis. ¶ ille:cacus in antro ſe icluſerat:munieratq; aditũ ſaxo ingẽti
qđ iugati boues. xx uix mouiſſent. ¶ Ille:cacus. ¶ Perſtruxerat:occluſerat. ¶ Adiũ:hoſtiũ ſpelũcæ ¶ Obi
ce fracti mõtis:obiectu & oppoſitiõe ſaxi ingẽtis:qđ e mõte effregerat:& Vir. ruptiſq; imane catenis deie-
cit ſaxũ:ferro qđ & arte pẽna pẽdebat:fultoſq; emuniit obice poſtes ¶ Vix mouiſſent:mouere potuiſſent.
¶ Illud onus:oneroſũ ſaxũ. ¶ Bis qnq; iuga:hoc eſt decẽ iugatoꝶ boũ paria. ¶ Sed accepit hoc ab Home
ro ex ſaxo Diomedis Saxũ ingẽs medio qđ ſorte iacebat in agro Biſſeni qđ uix iuuenes tellure mouerẽt
(Impulit & magno conamine miſit in hoſtẽ.

De fabu-
la cacci

Nitit hic hũeris cælũ quoq; ſederat illis
Et uaſtum motu collabefactat onus:
Q đ ſil euerſũ ẽ:fragor æthera terruit/
Ictaq; ſubſedit põderẽ molis hum⁹(ipſꝫ
Prima mouet cacus collata ꝑlia dextra
Rẽq; ferox ſaxis ſtipitibuſq; gerit:
Q uis ubi nil agit:pñias male fortis ad-
Cõfugit:& flãmas ore ſonãte uõit(artes
Q uas quotiẽs ꝓflat ſpirare typhœa cre
Et rapidũ ætneo fulgur ab igne iaci(das
Occupat alcides adductaq; claua triodiſ
Ter quater aduerſi ſedit in ore uiri:
Ille cadit mixtaſq; uomit cũ ſãguie flã/
(mas

¶ Nitit hic humeris cœlũ quoq; ſederat illis. Si herculis
humeri cælũ pro atlãte ſuſtinuerãt:cur nõ ſaxũ euerterẽt.
Q uas quotiẽs ꝓflat ſpirare typhea credas. Diuidit i hoc
loco diphtõgus ut in illo uerſu. Aethereas auſũ ſpare ty
phœa ſedes. Eſt aũt Typhæus gigas cui Vir. inarimẽ iſu-
lã ſupipoſitã dicitur Inarime iouis iperiis ipoſta typheo
Sil. & Lucanus ut Cõdit⁹ inarimes æterna mole typhœ⁹.
Legimus & Siciliã ei ſupimpoſitã:ut Vaſta gigãteis inie
cta eſt iſula mẽbris trinacris:& magnis ſubiectũ molibus
urget æthereas auſũ ſpare typhœa ſedes. Quod nos mo-
uere nõ debet adeo portis licet fere oia cõminiſci. nã &
in miſia typhœũ eẽ fabulant cũ regio exuſta dicat ubi ſũ
ma cãpoꝶ facies cinerulẽta eſt mõtana petroſa & nigra:
qđ qdã ex crebro ictu fulminũ cõtingere putauerunt. In
eiuſmodi igit locis ubi natura uim igneã præ ſe tulit iure
typhæũ eẽ finxerũt q dum lat⁹ uertit flãmas euaporat dr.
Q uare alii ſub ætna Siciliæ hũc eẽ dicũt. Pindarus uero
cũ ſciret oẽm tractũ a Cumis uſq; in Siciliã igniũ eſſe &
ꝓfundas quaſdã atq; in unũ coeũtes cauernas hñtẽ nõ ſo

ANT.
FAN.
Typhæuſ

Typhœ⁹
i locis ubi
eſt uis
ignea.
Iouis arã
dicauit
hercules.

lũ ſub lipare ſed & puteolano agro neapolitão ac baiano necnõ & pithecuſis ſepultũ finxit iacet typhæũ.
¶ Nitit inixus hercules humeris:qb⁹ & cœlũ ſuſtinuerat cõmouet. cõfringitq; ſaxũ cui⁹ ipulſu fragore aer
exterreri uidebat. ¶ Hic:hercules ¶ Nitit humeris:nitit in aduerſum oi conatu ut ide ipellat molẽ obiectã
¶ Cœlũ quoq; ſederat illis:humeris. ſ. nã ferũt pro atlãte ceruicẽ cœlo ſuppoſuiſſe. uñ ipſe i meta. Hac cœ
lũ ceruice tuli. & in Hercule furẽte Seneca ſubdidit mũdo caput. Nec flexit humeros molis imẽſæ labor.
Mediuſq; collo ſedit herculeo polus. immota ceruix ſidera & cœlũ tulit. Et collabefactat motu:cõcutiens
crebro motu cõfringit. ¶ Onus ua. imẽ ſum:hoc eſt oneroſam ſaxi molẽ. ¶ Q đ:ſaxũ. ¶ Simul:poſtquã.
¶ Eſt euer. q̃ſi poſtq̃ ipulit & euertit. ¶ Fragor:ille ingẽs ſonit⁹ & ſtrepit⁹ ex euerſione:& confractione ſaxi.
¶ Terruit æthera:aera. ¶ Et hu. icta:terra ꝑcuſſa. ¶ Põdere mo. põderoſa ſaxi mole. ¶ Subſedit:q̃ſi inferius
preſſa eſt. ¶ Prima pateſacta iã ſpelũca:cacus cũ ſubterfugere magis nõ poſſet:cœpit cõſerere manus & ſa-
xis:& ſtipitib⁹ in hoſtẽ pugnare. Quib⁹ cum nihil ꝓfeciſſet:cœpit euomere ignẽ quæ magna erat illi pñna
uis ita ut ætnei ignis eructatiões imitaret. ¶ Cacus mouet prima ꝑlia primũ ipſe pugnare cœpit. ¶ Collata
dextra. quaſi cominus manũ cõſerẽs. ¶ Et ferox gerit rẽ:agit pugnã. ¶ Saxis & ſtipitibus. hæc. n. erãt ſua ar
ma:ut ab ingreſſu ſpelunceæ herculẽ ꝓhiberet. uñ Liuius. Quẽ cũ uadẽtẽ ad ſpeluncã:cacus ui ꝓhibere co-
natus eẽt:ictus claua:fidẽ paſtoꝶ ne quicq̃ iuocas morte occubuit. ¶ Quis. pro qb⁹ armis. ¶ Vbi:poſtquã.
¶ Nil agit:q nil iuuat illis armis in herculẽ pugnare ¶ Male fortis:parum aut nõ fortis habita herculis rõne
¶ Cõfugit ad pñas artes:ad uulcanios ignes. ¶ Quos uulcani induſtria inuẽtos ueteres arbitrari ſunt. Nam
cum ut Diodo. inqt arbor in mõtib⁹ ictu fulminis cõflagraſſet:ligna ꝓpinqua hyberno tpe flãma ſunt cõ
prehẽſa. Qua ex re uulcanũ calore lætatũ:hoies cõuocaſſe ad ei⁹ aſpectũ:itaq̃ a ſe repti dicũt. Ergo hic ca-
cus patriis artib⁹ utebat & Vomit:euomit flãmas ore ſonãte ex ipſa eructatione flãmaꝶ ſonitum edebat.
Quas flãmas. Quotiẽs ꝓflat. flãdo emittit credas. Spirare typhœa credas ſpiratũ eẽ typhœi ignes ex ætna
efflãtis. Typh. unus e gigãtib⁹ terræ fili⁹ ut Oui. oñdit ſiciliæ ſuppoſit⁹. nã in meta. II. v ſic ait uaſta gigãteis
iniecta eſt iſula mẽbris Trinacris:& magnis ſubiectũ molib⁹ urget. Aethereas auſũ ſpare typhœa ſedes: &
paulopoſt. Degrauat etna caput ſub q̃ reſupinus arenas Eiectat flãmaq; fero uomit ore typhæ⁹. huic ergo
poeta cacũ cõpat. Lucan⁹ homeꝶ imitat⁹ ſuppoſitũ i arime iſulæ typhæũ dixit. Cõdit⁹ iarimes æterna mo-
le typhœus:& cũ ſit dyphtõgus in ſecũda ſyllaba:poetæ aliqñ diuidũt. ¶ Et credas iaci:emitti. ¶ Rapidũ

PAV.
MAR.

De Ty-
phœo &
Cacco

tæ ea loca incolebant:factum. Forte ita euenitut potitii ad tempus præſtó eſſent uſq; exta apponerentur:
Pinarii extis adheſis ad cæteram uenirent dapem. Inde inſtitutum mãſit donec pinarium genus fuit: ne
extis ſolẽnibus ueſcerentur:& reliqua. Vitgilius quoq; hanc rem pluribus uerſibus in octauo æneidos re- De ara
fert. Sed de his hactenus. O iuppiter uictor:Hercules. Immolat:mactat. Tibi unum taurum: ex illis: herculis
ex duobus:qui fuerant ſurrepti alterum ĩmolauit. Et uocat euandrum regem Et ruricolas:ut adeſſent q̃ dr̃ ma-
ſacrificio. Vetum uenere illi ad Herculem lauro coronati. Et conſtituit ſibi aram:ſtatuit & conſecra- xima.
uit aram. Quæ maxima dicitur:nam appellata fuit ara maxima & erat:ut Dionyſius inquit iuncta foro
boario. Poeta in ipſo foro fuiſſe oſtendit. Ideo inquit.

Hic ubi ꝑs urbis de boue nomẽ hẽt:
Nec tacet euãdri mater ꝓpe tp̃s adeſſe
Hercule quo tellus ſit ſatis uſa ſuo:
At fœlix uates ut diis gratiſſima uixit
Poſſidet hunc iani ſic dea mẽſe diem:
Idib⁹ i magni caſt' iouis ęde ſacerdos
Semimaris flãmis uiſcera libat ouis:

HIC ubi pars urbis de boue nomẽ habet Boarium fo- ANT.
rum aliqui dictum putant a boue quem ibi Hercules im FAN.
molauit. Feſtus uero ſic dictum ſcribit quod boues ibi ui Boarium
derentur. Alii ab æreo tauri ſimulachro:quod (ut ſcribit forum
Cornelius Tacitus) fuit in eo foro. Quoniam id genus
animalium aratro ſubditur ibiq; ſulcus deſignandi oppi
di cæptus eſt:ut magnam Herculis aram amplecteretur.
Id ſimulachrum fuit ex ære ægineticoſcilicet conſtet egi- Egineti-
nam æs non gignere:ut inquit Plynius. Sed ea inſula ie- cum æs.
peratura officinarum ita nobilitata eſt ut bos æreus inde
captus in foro boario fuerit:qui ut idem tradit æginetici
æris exemplũ fuit. Nec tacet Euandri mater. Prædicit
Herculis deificationem. Hinc Euander apud Liuium:a ioue nate Hercules ſalue inquit. Te mihi mater
ueridica interpres deum auctutum cœleſtium numẽ cecinit. Idibus in magni caſtus iouis æde ſacerdos Idibus ia-
Semimaris flãmis uiſcera libat ouis. Idibus ianuariis flamen dialis in æde iouis capitolini mactat uerue nua. feſtũ
cem. Sunt qui accipiant agnam lætam & pinguem ut poſſis eam ſemimarem appellare. Omnes. n. idus iouis.
ut diximus huius dei nomine feſtas ſanxit antiquitas. Vnde autor ait ſupra:idibus alba ioui gratior agna
cadit. Conſueuit autem flamen albatus ut apud. A. Gel. legimus ioui hoſtiam immolare cui gratum eſſe
arietem illud oſtendit q̃ libero patri in Lybia cum toto exercitu ſitienti & oranti ut iuppiter opem ferret:
occurrit aries q monſtratis aq̃s ſub oculis admirãtis euanuit. Vñ in Lybia ſtat tortis cornibus ammon.
HIC ubi pars urbis hẽt nomẽ de boue:ubi eſt foꝝ boariũ:qđ foꝝ ita appellatũ uolunt aliqui: quod ibi PAV.
bouem hercules ĩmolauerit. Alii ab ænea bouis ſtatua:quæ ibi erat. Poeta hoc in loco Herculẽ uictorem MAR.
uocauit. Idem & Virg. fecit. Hæc inq̃t limina uictor Alcides ſubiit. Varro diuinaꝝ libro quarto. Victorẽ
Herculẽ putat dictũ:qđ omne genus aĩalium uicerit. Romæ aũt uictoris Herculis ædes ſunt duæ. una ad
portã trigeminã. Altera in foro boario. Huius cõmenti cãm Maſſurius Albinus memorabilium lib. ii. ali
ter expouit. Marcus inq̃t Octauius Herẽnius prima adoleſcẽtia tibicen. Poſtq̃ artis ſuæ diffuſus eſt. inſtitu
it mercaturã:& bene re geſta. Decimã Herculi profanauit. Poſtea cum nauigans hoc idem ageret:a prædo De ſacris
nibus circũuentus:fortiſſime repugnauit:& uictor receſſit. Hunc in ſomnis Hercules docuit:ſua opera ſer- herculis
uatum. Cui Octauius impetrato a magiſtratibus loco ædem ſacrauit:& ſignum. Victorẽq; inciſis litteris ex deci-
appellauit. Dedit ergo epitheton deo:quo & argumẽtum ueterũ uictoriarũ Herculis. Et commemoratio mis.
nouæ hiſtoriæ:quæ recẽti Romano ſacro cauſam dedit cõtineret:hæc ex Aurelio. Verũ quis crederet tot
iã elapſis ſæculis ab eo tẽpore:quo celebris erat illa ara:illis diebus:quo hæc Romæ ꝑſcribebat:in ultimo an
gulo fori boarii:ab his qui marmora inq̃rebant:reperta eſt ara maxima.& effoſſa ærea Herculis ſtatua t cũ
multis circa eam epigrãmatibus. Quæ oĩa delata mox fuere in capitolium:& in atrio dominoꝝ cõſerua-
toꝝ collocata:atq; oĩbus uiſenda patent. Nec tacet:Carmentis uaticinata eſt cito fore:quo Hercules in
deos referretur. Dionyſius non Carmentim:ſed Euandrũ diuinationẽ hãc matris Herculi aperuiſſe refert:
Idem etiã & Liuius oñdit. Nec tacet:ergo fatur. Mater Euãdri:Carmentis. Prope adeſſe tẽpus: ꝓxime
futurum. Quo tellus ſit ſatis uſa ſuo. Hercule:quo terra iam ſatis fructus ab Hercule accepiſſet. Nã Her
cules oẽm tellurem monſtris expurgauit. Ergo poſt abſoluta officia ad deos migraturus eſt. At fœlix:
Retulit iam unde habuerit originẽ feſtum carmentalioꝝ. Cõnectit:ut illa diis fuit acceptiſſima. Sic cele
brat eius feſtum tertio idus ianuarias. At fœlix uates:Carmẽtis ex eo fœlix:q̃a fatidica. Vt uixit diis
gratiſſima:ut uiuẽs fuit gratiſſima diis. Sic dea:ipſa relata in deas. Poſſidet hãc diẽ:quæ eſt tertia Iduũ
Menſe iani. in ianuario mẽſe. Idibus:in magni idibus ianuariis ĩmolat ioui. Veruex:dieſque illa re- De uariis
lata in faſtos:in ea enim Octauius Cæſar auguſtus cognominatus eſt. Qui poſt extinctam Cleopatram nominibus
in urbem reuerſus. Tres triũphos egit:unum ex Illyrico:alterũ ex actiaca uictoria:tertium ex Cleopatra cõ octauio
tinuo triduo. Deinde cõpoſitis rebus:& oĩbus prouinciis in certam formam redactis. Auguſti cognomẽ cõpoſitis
aſſumpſit:ut Tranquillus teſtis eſt Munacii Planci ſententia:cum quibuſdã cenſentibus Romulũ appella nota.
ri oportere:quaſi & ipſum conditorem urbis ꝑæual uiſſet:ut Auguſtus potius uocaretur:nõ tantũ nouo:
ſed etiam ampliore:quod loca quoq; religioſa:& in quibus augurato quid conſecrat. Auguſta dicantur
ab auctu:uel ab auium guſtu geſtuue:ſicut etiã Ennius docet ſcribens auguſto augurio. Poſtq̃ indita cõdi
ta Roma. idem & Põpeius aſſerit auguſtũ eſſe locũ ſanctũ ab auiũ guſtatu:ſiue geſtu. Sacerdos caſtus:
purus & ſanctus flamen dialis. Libat flãmis:ſacrificat. Viſcera ouis ſemimaris ueruecis. Ideo ſemima-
rem dixit:quia adempti ſunt teſtes genitales. In æde magni iouis. in tẽplo iouis capitolini. Idibus:ipſo
die iduum ianuariaꝝ:& ſupius diximus Idibus ĩmolari agnam. Sed in his Idibus ĩmolat ueruex.

ANT. FAN:

Octauianus dict⁹ auguſtus octauiani cognola thurinus octauian⁹ auguſti cognomē unde. Auguſta loca Faſtos Ouidius inſcripſit tyberio

¶ REDditaq; eſt oīs pplo ꝓuīntia nr̄o. Per legatos uidelicet pace terra mariq; parta ut dixim⁹. Nā ſi alīr iterꝑteris nihil fere afferri poterit qd̓ ꝓcedat. ¶ Et tuus auguſto noīe dictus auus idib⁹ quoq; ianuariis Octauianus Cæſar auus Germanici cui hoc opus iſcriptū diximus hoſtib⁹ iā domitis & oīb⁹ ꝓuinciis in certā formā redactus Auguſtus cognoīat⁹ eſt quē in iſantia thurinū dictū Sueto. ſcribit uel in memoriā maiorꝫ originis. Vel ꝙ eo recēs nato ei⁹ pater Octaui⁹ in regiōe Thurina aduerſus fugitiuos rem ꝓſpere geſſiſſet. Idē & Octauianus dictus eſt a pr̄e Octauio &. C. Cæſar iulii cæſaris teſtamēto: ſed Auguſti cognomē aſſūpſit Munacii Plāci ſn̄ia. Cū eni qdā cēſerēt eū Romulum appellari ꝑualuit ut Auguſtus uocaret̄ ampliſſimo cognomine qd̓ loca religioſa & in qb⁹ augurato qd cōſecrat̄ auguſta dicant̄ ab auctu uel ab auiū geſtu guſtune ut Centū oratores auguſta ad mœnia regis ire iubet. Abuſiue tn̄ loca nobilia & q̄ſi maieſtatis plena auguſta dicimus ut ſi qn̄ ſedē auguſtā ſeruataq; mella theſauris relines. Libet hoc loco ꝑcontari ex his q hoc opus Tyberio iſcriptum uolūt quō iterꝑtent̄ hoc carmē. Et tuus auguſto noīe dictus auus. Quiſnā eſt hic auus Tyberii q idib⁹ ianuariis auguſti nomē accepit. Rn̄debūt. Scio qd̓ unū rn̄dere ſoliti ſunt eē Iuliū cæſarē quē hui⁹ mēſis idib⁹ iterfectū eē & auguſtū. i. diuinū nomē aſſūpſiſſe cōtēdūt ꝙ in deorꝫ nūerū ſit relat⁹: ut Ecce dionei ꝓceſſit Cæſaris aſtrū. Præter hoc qd aliud dicāt nō hn̄t nec hr̄e ſe aliud cōfitent̄. Sed uideamus q̄ hoc ſit ridiculū: q̄ puerile: q̄ falſum. Vbi legiſtis amici ut uobis rn̄deā ubi inquā ſomniaſtis iuliū cæſarē idib⁹ ianuariis cæſum eſſe atq; & Serui⁹ & Euſebi⁹ & Sueto. tradūt iuliū cæſarē idib⁹ martiis nō ianuariis periiſſe: Quare placuit idus martias parricidiū noīari: & ne unq̄ eo die Senat⁹ hēret̄. Idē etiā docet Ouid. in. iii. hui⁹ opis libro: ut Præteritur⁹ erā gladiōs in pricipe fixos: Cū ſic a caſtis ueſta locuta focis Ipſa uirꝫ rapui ſimulachraq; nuda reliq. Quæ cecidit ferro cæſaris umbra fuit. Definite igit̄ ueritati definite inquā Ouidio quē puertitis reluctari: & legite q̄ſo epiſtolā quā autor exul ſcribit ad Suilliū cū Auguſtus humanis reb⁹ exceſſiſſet: quē ibi quoq; germanici auū uocat ubi pollicet̄ eiuſdē germanici laudib⁹ oē ſuū ingeniū ſeruiturū: ut Et mō cæſar auū quē uirt⁹ addidit aſtris. Sacrarūt aliqua carmia parte tuū. Si qd adhuc ergo uiui germanice nr̄o. Reſtat in igenio ſeruiet oē tibi. In eadē ep̄la Germanicus ab Ouidio Cæſar iuuenis dr̄. ut Dii tibi ſunt Cæſar iuuenis tua numia placa. Idē alibi. Te iuuenu pꝛiceps cui dat germania nomē. Cōſtat aūt eo tpe ſenē fuiſſe Tyberiū ut facillime oñdi pōt: ſed hæc ſatis: nūc q hac in te a nobis atq; a uero diſſidēt cū ſua ptinacia reliquāt̄.

Redditaq; eſt oīs poplo ꝓuīcia noſtro
Et tuus auguſto nomīe dictus auus:
Perlege cōpoſitas gn̄oſa p atria cæras
Cōtigerant nulli nomina tanta uiro:
Aphrica uictorē d̓ ſe uocat alter iſauras
Aut cretum domitas teſtificat̄ opes:

Idus martiæ infœlices

Imagines cæreæ in atriis.

Aphricani cognomē. P. ſeruili⁹ iſauricus cognoiatus

Perlege diſpoſitas an. p atria cæ. Auorꝫ imagies q̄ in atriis exꝑſſe ſingulis diſponebant̄ armatiis: ut quidā dn̄tur tota licet ueteres exornēt undiq; cæteræ atria. ¶ Aphrica uic. de ſe uo. Pub. Cor. Scipio q ſecūdum bellū pu. cōfecit hānibale ex italia reuocato a uicta aphricani cognomē accepit. Hic primus Romāorꝫ Sardonycæ uſus eſt: q̄ gēma ide Romāis fuit celeberrima. ¶ Alter. P. Seruili⁹ ſub quo ſcribit Sue. Iuliū Cæ. in cilicia breui tpe meruiſſe cilices q maria iuaſerāt & ſe piratis ac ꝑdonib⁹ maritimis iūxerāt nō incruēta uictoria ſupauit & deide iſauriā oēm latronū domiciliū q romāis negocia exhibebant ſubegit. uñ iſauricus cognoiat⁹ eſt. Eos poſtea q multis cladib⁹ domiti terra ſe cōtinere nō potuerā atq; i aquas reſilierāt. Pōpeius. itra q̄dragēſimū diē ita domuit: ut nulla gens iṗoſterꝫ ſit repta fidelior. Frōtinus refert Seruiliū iſaurā oppidū flumie ex quo hoſtes aq̄baut̄ auerſo ad deditionē ſiti cōpuliſſe. Is ꝓcōſul ad ꝑdonū bellū miſſus ē ut autor ē Ruffus: iuiāq; p taurꝫ mōtē prim⁹ iſtituit & de iſauris ac cilib⁹ triūphauit. cōferūt̄ āt̄ i unū illuſtrium uirorꝫ diuerſa cognoīa ut exaggeret̄ nomē auguſti. ¶ Aut cre do. teſt. opes. Metel. cretic⁹ metelli macedonici fili⁹ ac fr̄ Balearici cretā iſulā q̄ aduerſus romāos fauiſſe Mithridati uidebat̄ ferro & igne pplat⁹ eſt. Vñ nihil āpli⁹ q̄ cognomē creticū reportauit cū antea cretēſes capris qbuſdā nauib⁹. M. Antonii nō ſine ſūmo dedecore ppl̄i Ro. uictoriā reportaſſent. Maria. creta dedit magnū maius dedit aphrica nomen Scipio qd̓ uictor qdq; Metel. hēt. Eſt aūt cretū genitiuus a noīatiuo cres quæ a græcis κρησ dr̄.

PAV. MAR.

¶ ET oīs ꝓuicia eſt reddita pplo nr̄o: ipio ppl̄i Ro. Nā oēs ꝓuicias i certā formā redegit: & tot⁹ orbis ſuccubuit ut dixim⁹ fere i pricipio in illis uerſib⁹. Dextera des ducib⁹ i & teliq̄. ¶ Et tu⁹ auus: hoc ē cæſar Octaui⁹ Tyberii ex adoptiōe pr̄: & auus tuus o germāice. ¶ Eſt dictus auguſto noīe. q̄ſi cognoīat⁹ auguſtus: per hæc uerba qd niſi deſipiētis igenii eſt: dicere opus hoc tyberiū dicatū: cui⁹ auus auguſtus dictus nō fuerit: ſed pr̄. Cōſtet tādē de Germanico itelligēdū ¶ Perlege in laudē tāti cognoīs cū alii alios ſibi titulos & cognoia uēdicauerit: nemo tn̄ āpliore cognomēto uocat⁹ eſt ¶ Perlege oculis: pluſtra. Cœras diſpoſitas: ſta tuas cereas. Quarꝫ uſus erat: aūq̄ ex ære aut marmor eſierēt. ¶ Per atria āno. digeſtas ſtatuas cū iſcriptionib⁹ ſuis p antiq̄ nobiliū atria: nobilitatē gn̄is & clariſſima facta referētes. ¶ Nulli ui. nulli unq̄ ex romāis ducib⁹. ¶ Cōtigerāt tāta noīa: tā magna cognoia: q̄ magna cæſari aug. cōtigerūt. Aphrica: ut magis illud auguſti cognomē extollat: iſert ēt uñ alii cognomēta acceperint: nā plerūq; a uicti gētib⁹ fuere tradita. Aphrica uo. ui. de ſe: nā uicta uictori a ſuo noie cognomē dedit. P. Cor. Scipio. P. Scipiōis. F. ad arcendū ex italia hānibalē aphricā ꝓuiciā accepit. Reuocatū bello hānibalē in patrio ſolo fugauit. Carthaginem domuit. Tributariā reddit. & ide aphricani meruit cognomēto uocati. ¶ Alter. h. ē. P. Serui. iſauricus. ¶ Teſtificat̄: q̄ſi ſuo cognomēto refert. iſauras opes domitas: porētiā iſaurorꝫ pplorꝫ: quos uicit: & multas eorꝫ urbes expugnauit. P. Serui. uñ iſauricus appellat⁹ eſt. iſauria regio aſiatica ciliciæ ānexa eſt. ¶ Aut opes cre. creten ſiū ab eo qd̓ dicim⁹ cres cretis. Q. Metel ꝓcōſul: Cecilii Metelli macedonici fili⁹: Cnoſon: & lyction: & cydonē: aliaſq; plurimas cretæ iſulæ urbes expugnauit: i q̄ſtus tn̄ eſt aliqn̄ gl̄iā rerꝫ a ſe geſtarꝫ a Pōp. ſublatā

De titulis octauião datis

ꝓteriri q̄ i cretā legatū miſit ad capiēdās urbiū deditiōes:tñ ex ea illuſtri uictoria cretici cognomē aſſūpſit. De creta dicemus i.iii.Hūc numidæq; iūt i aphrica:ita ab errore paſtorali dicti.⸿ Faciūt ſu.cognomīto.ſ. ⸿HVNC numidæ:Metel.numdicus.L.Luculli auūculus(auto.Plutar.)is q̄ ligua latia caſte ac pure uſus uſiur.A.G.ſcri.uicto Iugurtha rege nūidiæ:nūidicus cognoīat⁹ eſt.Nota ē hiſtoria apud Salu. Hic uir nō min⁹ grauis q̄ diſert⁹ i cēſura orōnē dixit ad ppl'ʒ q̄ eū adducēdas uxores exhortat⁹ ē.idē cū Smyrne exula ret:& i theatro euocatōis līas accepiſſe nō pri⁹eas legit q̄ ſpectaculū finiret.⸿ Illiū.m.ſ.Vale.Meſſala poſtq̄ meſſanā urbē ſiciliæ nobiliſſimā cœpit Meſſala cognoia t⁹ē auto.Macro.Id oppidū eſt in pelori ſinu freto icūbēs:ut inqt Silli⁹:nimiūq; reuulſa diſcretū italia & ortu oſco memorabile.Stra.ſcri.Meſſenios q̄ peiloponeſū hitāt cō didiſſe meſſanā uñ & nomē mutauit.Cū.n.pri⁹zancle re uocaret qd̄ in loco curuo ſit poſtea mutato nole meſſa na dicta eſt quā ferūt Anaxilaū meſſeniū condidiſſe. Sed antea Naxiorū ædificiū fuiſſe di q̄ Catanæ finitimi ſunt. Deīde uero mamertini.i.cāpani eo hitatores induxerunt Quare Sylli⁹eā ortu oſco memorabilē dicit.Capuē ſes.n. teſte Seruio oſci q̄ſi ophici appellati ſunt:& reuera dicti oli ophici q̄ ſerpētib⁹abūdarēt.⸿ Ille nu.tra.ab ur.no.Sci pio æmilianus pauli macedonici fili⁹:& Scipiōis ma.iure adoptiōis nepos numātiā in hiſpania fame uicit correcta pri⁹ diſciplina militari & reuerſa carthagie.uñ Numātin⁹dict⁹eſt.Nota ē hiſtoria. Poſt ea uictoriā po.ro.uicia cū ipſi magnitudie legim⁹excreuiſſe.Notādū notā hoc loco laudis eē nō uicū:ut cū dicimus Cēſoriā notā.⸿ Et mortē & no:dru.ger.fe.Druſus Tyberii fr̄ miſſus in germaniā ualidiſſimas natiōes aggreſſus ē & ſpecioſā uictoriā reportauit.Sed equo ibi ſup crus ei⁹ collapſo trigeſimo die q̄ id acciderat mortu⁹ ē:cui ſenat⁹ nō adulatiōe ſed merito germāici cognomē ex ꝓuīcia dedit.Ad eū egrotātē Tyberius ut Ply.autor ē feſtinauit emēſuſq; eſt die ac nocte lōgiſſimū iter:ac defūcti corp⁹ romā uſq; ꝑuexit pedib⁹(ut ait Sueto.)toto itinere ꝓgrediēs.Cōdit⁹ aūt ē Druſus i ſepulchro.C.Iulii:& a Cæſare Aug.uitrico laudat⁹ q̄ ſupmis ei⁹ muneib⁹ plures honores dedit.Hic ē pr̄ germāici ut dixim⁹.Vñ autor ait alibi.Præterit ipſe ſuos aio germāicus ānos.Nec uigor ē Druſi nobilitate mior.De hui⁹ iteritu idē īnqt ad Liuiā ei⁹ matrē. Sic quē dura tibi rapuit germania Druſū ps fuerit prius ſola caduca tui ſic tibi mature ſr̄ni funeris ultor Purpureo⁹ niueis fili⁹ iſtet eqs.⸿ Me miſe ꝛ ui.q̄ bre.illa fuit.Latēter autor hoc dicit mea ſnia.Niſi parentē mihi iuū mors ademiſſet ſpabā fore ut ei⁹ ope ab exilio reuocarer.Idē & īfra ubi exilii ſui memīt ſe miſe ꝛ uocat:ut me miſe ꝛ ſcythico q̄ ꝓcul ille ſolo ē.⸿ Aut tor.adē.gallis aduerſus romāos apud Anienē pugnātibus.T. Mālius tribunus mili.cū qdā ex hoſtib⁹ torque atq; armillis decorat⁹ utroq; exercitu pugnāre manu ſignificaſſet ut romāi galliq; qeſcerēt & magna uoce ꝓuocaret aliquē ex militib⁹ romāis i ſingulare certamē ac nemo ꝓdire auderet ꝓceſſit ad pugnā atq; hoſte occiſo ex ei⁹ ſpoliis ſibi & torquē & cognomē induit.Idē poſt ea latino bello cū cōſul eēt filiū ſuū q̄ cōtra ipſiū pugnaſſet ſecuri ꝑcuſſit.Vñ illud ē.Sæuūq; ſecuri aſpice torq̄tū.Ab hoc Mālio ipſa aſpa & imitia māliana dicta ſūt teſte.A.Gel.Legim⁹&.C.Nouiū aſpnatū i ludo troiæ lapſu debilitatū aureo torque ab auguſto donatū ēēq paſſus ē ipm poſteroſq; ei⁹ torq̄ti ferre cognomē.Quā rē tetigiſſe uī Vir.i.v.æn.ubi facta haſtiliū mēriōe q̄ idē cæſar pueris q̄ troiā luſerūt donaſſe dī ſubiūgit:It pectore ſūmo flexilis obtorti ꝑ collū circul⁹auri.Sane torqs ut pl̄imū maſculino ge. ꝓferri ſolet:īuenit tñ & fœminino ꝓlatū id nomē.A.Gel.Torquē detraxit eāq; ſāguinolētā ſibi in collū iponit Hoc ornatu romani milites utebant ſūpto a gallis more.Iuuena.Vt læti phaleris oēs & torquib⁹oēs.

⸿HVNC:cecilīū Metel.q̄ iugurtā ꝑ iniurias nūidiā occupārē fugauit & uniuerſā numidiā uaſtauit:cū añ eū & calphur.& Poſthu.turpiter rē geſſiſſēt:uīde nūidicus cognoīat⁹ ē.⸿ Meſſana:q̄ urbs eſt i ſicilia.⸿ Facit ſu.il.Valeriūmā ut autor ē Macr.Val.max.poſtq̄ meſſanā nobiliſſimā ſiciliæ urbē cepit:meſſala cognoiatus ē.ille Scipio æmilii.⸿ Traxit no.titulos & cognomētū i bonā ptē hic ſumit nota.⸿ Abur.nu.a numātia:ut Stra.iqt nobiliſſima celtiberoꝝ ciuitas ē q̄ bello celtiberico:q̄ aduerſus ro.po.geſtū ē uirtutē ꝓpriā oſtrauit:q̄.xx.durauit:ad āuūi numātiā miſſus Scipio æmilia poſt deletā cartha.adeo hoſtes occluſit:ut ne in ptātē romāoꝝ deuēirēt ſeipos ferro:igne & uenēo cōſūpſerit:nihil ꝓde relatū ē:nā oia cōcrēauerāt ex ea tñ triūpharū ē:& Scipio numāti.dict⁹.⸿ Et mor.druſus tyberii fr̄ & germāici pr̄:cū iter ſalā.flu.ut Stra.iqt:& rhenū aduerſus germāos belligeraret:ulctor oppetiit:& ut Liui.ult.lib.refert.Ex fractura:te quo ſup crus ei⁹ collapſo.xxx.die q̄ id acciderat:mortu⁹ ē corp⁹a Nerōe frēīq nūcio ualitudis euocat⁹ rapti occurrerat:romā reuectū:& i.C.iulii tumulo cōditū.Laudat⁹ a cæ.au.uitrico:& ſupmis illi⁹ funerib⁹ plures honores dedit & Suet.iqt tyberiū ei⁹ corp⁹ romā uſq; pedib⁹ ꝓſecutū eē:& i funere germāicū appelaſſe:iō poeta dicit.⸿ Germāia fe.mor.& no.Druſo pr̄i tuo:qa mortu⁹ i germāia:& germāicus ē appellat⁹.⸿ Me miſe ꝛ dico & cōmiſeratio cōcitat hac pr̄is ad filiū recordatiōe.⸿ illa uir.pa.tui.Quā fuit breuis:qa dignior erat uita lōgiore.⸿ Si petat:hoc p.C.cæſare:& ꝓ auguſto accipe poſſum⁹:uterq;.n.uicit orbē:meli⁹ tñ ꝓ auguſto q̄ ut ſupi⁹ dictū eſt oēs orbis gētes ſubegit ergo ſi a deuictis gētib⁹ cognomia ſumet:a toto orbe accipiet. ⸿ Si cæſa.auguſt⁹.⸿ Petat at noia:cognomia.⸿ Victis:ab illis:quos uicit.⸿ Tot ſumet:tot accipiet ille cognoia.⸿ Quot gē.ha.nu.maxi.or.quot nūerari poſſent gētes i īmēſo orbe.⸿ Ex uno:Māliū torquatū:& Vale.coruinū oñdit.Māli.ſub Sulpitio dictatore trib.mil.romani nois cōtēptorē gallū ſingulari certamine uicit:& occidit:detraxitq; aureū torquē:& īde Torq̄ti nomē accepit.Vale.aūt trib.mil.ſolus aduerſum

Hūc nūidæ faciūt:illū meſſana ſupbū
Ille numantina traxit ab urbe notam:
Et mortē & nomē druſo germāia fecit
Me miſerum uirtus q̄ breuis illa fuit:
Si petat a uictis tot ſumet nomia cæſar
Quot nūero gētes maxim⁹ orbis hēt
Ex uno qdā celebres:aut torquis adēpti

ANT. FAN. Metellus creticus Metellus nūidicus Valerius meſſala meſſana zancle Oſci Scipio Numātinus Nota pro laude Druſ⁹ cognominat⁹ germanicus Druſi mors T.Mālius torquat⁹ māliana iperia Torquis maſcu.& fœminino.g. Valerius coruinus Cn.Pō.magnus PAV. MAR.

Ingentē gallū ꝓuocatorē militū romanoꝝ ꝓceſſit. At coruo ab ortu ſolis hoſtis galeæ inſidēs alaꝝ plau ſuuiſum ita īpediuit ut a Vale. occideret̃ inde coruinus dictus. ⁋ Quidā ha. ex uno: facto. ſ. aut ex una pugna. ⁋ Celebres ti. celebria cognomēta. ⁋ Aut adēp. tor. ablati ab hoſte torquis qđ ornamētū erat colli.

ANT. FAN.

⁋ AVT cor. ti. aut Cū galloꝝ ingētes. copiæ agrū pōtinū īſediſſent Camillio eoꝝ reliqas pſequētē Valerius tribu. militaris ducē galloꝝ ꝓuocatorē hoſtēq ferociſſimū īterfecit tū uirtute ſua: tū corui opa q ſup caput Valerii pugnātis ſediſſe & os atq oculos galli euerberaſſe dr̃. Quā ob cām Valeri⁹ coruini cognomē habuit cui diuus Auguſt⁹ ſtatua ī foro ſuo ſtatuēdā curauit ī cui⁹ capite corui ſimulachrū fuit. ⁋ Magne tuū no. re. eſt mē. tauꝝ. Cn. Pōpe. a magnitudie reꝝ geſtaꝝ magni cognomē accepit cui⁹ titulos ac triūphos nūcupauit: ut inqt Ply. nō ſolū ad uiri uni⁹ ptinet uictoriā ſed ad ipe rii to. decus æqto nō mō Alexādri mag. reꝝ fulgorei ſed ēt Herculis ꝑpe ac liberi pris: is cū eēt ānoꝝ qtuor &. xx. ac numidiā ſubegiſſet a Sylla q reuertēti Romā Pōpelo obuiā fact⁹ eſt igēti uoce magn⁹ ſalutat⁹ eſt i auto Plutar. Vñ Craſſus Pōpeiū inqt adhuc ipuberē magnū cognoiatū. Et cū romāoꝝ qdā dixiſſet iā aderit Pōp. mag. idem ridēs cū idignatiōe: & qtuſnā inqt. Alii dnt magni cognomē in aphrica ab uniuerſo exercitu Pōpeio īditū i qđ tñ ipſe lōgo tpe poſt ꝓcōſul ī iberiā aduerſus Sertoriū miſſus uſurpauit ac ſe in ep̃lis ſuis actiſq magnū Pōpeiū ſcripſit cū ex ipſa cōſuetudie id cognomē iā careret inuidia. ⁋ Qui te ui. Iuli⁹ cæ. q famā aſtris terminauit teſte Vir. ⁋ Illa do. me. ma. di. ſuis: Familia fabioꝝ Hercule autore ſui gñis giati ut cū regia uirgo hoſpite uicta ſacro. Fabiū de crimie læta ꝑereat. Eadē ob uirtutem & merita maxia cognoiata eſt. Scri. aūt Liui. priæ decadis li. ix. Fabiū quēdā cēſorē q iſtituiſſe dr̃t eqtes idib⁹ qntilib⁹ trāſueherent̃ oēm forēſem turbā excretā in qtuor trib⁹ cōieciſſe urbanaſq eas appellaſſe eāq rē adeo gratis aīs acceptā fuiſſet ut maximi cognomē reportarit qđ ſibi multis uictoriis nō pepeat. Hic eſt Fabius ille rutilanus q de appulis nucerinis fannitib⁹: gallis: umbris: marſis ac thuſis triūphauit. Cui mortuo tantū æris a populo cūgeſtū eſt: ut fili⁹ uiſcerationē & epulas publice dederit: ex hac familia originē duxit Fabi. maxi. cūctator quē romāi auto. Poſſidonio clypeū dixerūt cū Mar. gladiū uocitarē: Ex eadē gente fuit tpib⁹ Naſonis maxim⁹ ille facūdiſſim⁹ ad quē is ſcripſit cū exularet: ut maxie q tāti mēſurā nois iples & geminas aī nobilitate gen⁹: q naſci ut poſſes quis cecidere trecēti: Nō oēs fabios abſtulit una dies. ⁋ Scā uo. au. pa. au. uo. ⁋ Tēpla ſa. ri. di. ma. ⁋ Scā loca: ut autor eſt Feſtus dicunt̃ auguſta ab auium guſtu: qđ aues ea ſignificauerit: uel ab auiū guſtatu qđ aues ea rata fecerint. Placet aūt Priſciano auguſtū ab augure deriuari qui ut idem ait Feſtus ab auibus gerendoq dictus eſt: quia p eum auiū geſtus edicit̃ ſiue ab auium garritu unde & augurium: Alii ab auctu ſiue ab augendo auguſta loca dicta exiſtimant: quod ea iuppiter ope ſua augere uideat̃: ſimiliter & auguria qđ ea iuppiter mittat augeatq: In his caprādis augures obſeruabāt ne uenti flarēt autore Plutar. quoꝝ augurum. ſ. qui ulcus habebant ſedere prohibebant.

Aut corui titulos auxiliaris habent:
Magne tuū nomē reꝝ eſt mēſura tuaꝝ:
Sed qui te uincit nomine maior erat.
Nec gradus ē fabios ſupra cognois ull⁹
Illa domus meritis maxima dicta ſuis:
Sed tñ hūanis celebrant̃ honorib⁹ oēs
Hic ſociū ſūmo cū ioue nomē habet:
Scā uocāt auguſta pres: auguſta uocā
Tēpla ſacerdotū rite dicata māu (tur
Hui⁹ & auguriū depēdet origie uerbi
Et quodcunq ſua iuppiter auget ope:
Augeat iperiū noſtri ducis augeat ānos

Fabiorū familia.

Fabia gēs maxima coguoiata

Fabius Maxius cūctator

Auguſta loca uñ ſunt appellata

Cotona ciuica uel querna

PAV. MAR.

⁋ AVT corui auxi. q ſibi fuit auxilio. ⁋ Magne: Ply. cū Pōpeiū laudat & ob recupatā ſiciliā: aphricāq ſubactā magni cognomen accepiſſe dicit Titulos refert quos ī mineruæ delubro cōſecrauit. Cn. Pōp. mag. imparator bello. xxx. an. cōfecto. fuſis: fugatis: occiſis: & ī deditionē acceptis: hoium cēties uicies ſemel. lxxxiii milli depſſis aut captis nauib⁹. dcccxlvi. oppidis caſtellis. dxxxviii. ī fidē receptis terris a Meotis lacu ad rubrū mare ſubactis: uotū merito mineruæ: hoc ē breuiariū ei⁹ ab oriēte uero triūphi quē duxit. iii. calē. octo. M. Piſone: &. M. Meſſala coſſ. pfatio hæc fuit. Cū orā maritimā pdonib⁹ liberaſſet. Et impiū maris. po. ro reſtituiſſet: ex aſia: pōto armenia: paphlagonia: cappadocia: colchas hyberia: albāis hyrcanis: ſcytys: cilitia: ſyria: iudeis: paleſtis: arabib⁹: creta: & ſup hæc de duob⁹ regib⁹ Mytridate: ac trygane triūphauit ægypto regē dedit ī oriēte qnq reges ꝑ uolūtate mutauit: & reliq: E cōtrario ut idē aſſerit: ſi qs ſimili mō uelit ꝑcēſere Cæſaris res q maior illo apparuit. Totū ꝑfecto terraꝝ orbem enumeret: qđ īfinitū eē cōueniet. ⁋ O magne: o pōpei. ⁋ Tuū nomē: hoc cognomē magni. ⁋ Eſt mēſu. reꝝ tuarū: qſi idicat res tuas maxias. ⁋ Sed q uicit te: cæſar a quo bello pharſa. ſupatus es. ⁋ Erat te. quo. ma. qa te & ſcia rei mi. & uirtute & fœlicitate ſupabit. ⁋ Nec gra. Flaui⁹ ſcriba libertio pre natus: ædilis curulis fuin p forēſem factionē creat⁹ q̃ cū comitia & cāpū turbaret & ī his pp nimias uires dñaret̃: a. Q. Fab. cēſore in. iiii. tribus redacta eſt: Eaq res Fab. max. nomē dedit: de quo Liui. ī fine. ix. li. ab ur. cō. Fabius ſimul cōcordiæ cā ſimul ne hūillimoꝝ i manu cōitia eēnt oēm forēſem turbā excretā ī. iiii. tribus cōiecit: urbanaſq eas appellauit: adeoq eā rē acceptā gratis aīs ferūt: ut maximi cognomēq tot uictoriis nō pepetat hac ordinū iēperatiōe pareret. Ab eodē īſtitutū dr̃. ut eqtes ibi qntili trāſueherent̃: hæc Liui. Idē aſſentit Val. li. ſ. q uerba ī ultima idicauit. Q. F. rutillanū fuiſſe: cui a Ply. ī. ii. de ui. illu. eadē aſſignant̃. ⁋ Nec eſt ul. g. c. ſi. q̃ nulla maior cognolatio ⁋ Supra fab. ſupra fabioꝝ cognomēta. ⁋ Illa do. fa. eſt dicta cognomiata. ⁋ Maxima ſu. m. merito. Q. F. rutiliani. ⁋ Sed ta. ſed cæteri hūano auguſtus diuo cognoie exornat⁹ eſt. Sed. t. o. quos rettulimus ⁋ Cele. laudant̃. ⁋ Honorib: quaſi nō deoꝝ: ſed hoium titulis. ⁋ Hic augu. cæ. ⁋ Habet ſo. no. cū io. hēt cognomē qđ ſibi iouiq cōe eſt: uā & auguſtus hoc eſt ſanctus. iuppiter: ſic & Cæ. aug. Sācta uo. qđ ſignificet auguſtū apiī: ea

Auguſt⁹, unde dicatur.

rõne qua ſupius diximus:ꝙ loca religioſa & in qbus augurato qđ cõſecrať auguſta dicanť ab auctu uel ab auiũ guſtu:geſtuue optat:deinde poeta augeri:& imperiũ:& uitã ducis:& ſaluẽ ciuiũ:& ut diis fauentibus germanicus ipio ſuccedat. Pr̃es nr̃i maiores. Vocãt au.ſã.ea q̃ ſacra & itemerata ſũt. Tẽ.ſacer.cõſecrata. Rite ſm cõſuetudinẽ:augurio pri⁹ſũpto. Sacerdotũ ma.pontificũ:& ſenat⁹auctoritate:ut publice cõſecrarenť. Nã ut iuriſcõſulto placet Sacra loca ſũt q̃ publice cõſecrata. Vocanť aug.ab eo qđ augurato cõſecranť. Et au.de.deducit. Abori.hu.uer.auguſtinã & auguriũ & auguſtũ deducũť ab auiũ guſtu geſtuue. Et qđ iu.au.ſua ope:ſuo auxilio:hoc dici ab actu ẽt auguſtũ deduci:q̃ſi auctũ iouis ope impiũ:& auguſtũ eãdẽ hñt originẽ. Nã ab augẽdo Augeat ergo iuppiter. Impiũ no.du.tyberiũ:nã ut ſupius diximus:multa ſunt quæ oñdunt tpa poſt Octauiũ aug.ut illud:licet ipſe recuſet alio in loco auſonium ducẽ appellat:& paulo inferius dux ueneranđe. Auget an.quaſi ꝓroget uitã.nã.lv.ſuæ ætatis ãno impii ſummã accepit:impauitq̃;.xxiii. Et coro.quer.ex quercu.

Protegat & nr̃as:q̃rna corona fores
Auſpicibuſq̃ deis tanti cognois hæres
Omine ſuſcipiat quo pater urbis on⁹
Reſpiciet titan actas ubi terti⁹idus
Fient parraſiæ ſacra relata deæ:

PROtegat & no.q.co.fo. Vel illud tãgit qđ legimus in.i.meta. Poſtib⁹auguſtis eadẽ fidiſſima cuſtos. Ante fores ſtabilis mediãq; tuebere quercũ. Vel qđ ut inqt Plin. Ciuicã coronã a gñe hũano auguſtus accepit. Ipſe alibi. En domus hæc dixi iouis eſt ut qđ eẽ putarẽ auguriũ mẽti quema corona dabat. Fuit aũt corona ciuica primo ex ilice:poſtea ex eſculo deide q̃rna quã autore Seruio accipiebãt q in bello ciuẽ liberaſſent:qm̃ olim cã uitæ ĩ hac arbore fuit hoĩb⁹q glãdib⁹ueſcebanť. Luca. Seruati cui⁹referẽtẽ ꝑmia quercũ Plutar.aũt iõ inqt ei q ciuem in ꝑlio euaſſet coronã quernã donari ꝙ ubiq; ita expeditionib⁹facile ſit quercũ inuenire:uel ꝙ ioui & iunoni quos urbi ꝓſidere putãt quercus cõſecrata eſt niſi ueterẽ ab arcadib⁹morẽ acceptũ exiſtimemus qbus eſt q̃dã cũ quercu cognitio:qa ut primi hoĩes ex terra arcades ſic quercus prima ex oĩb⁹plãtis nata dr̃. De hac arbore Vale.max.cæteꝵ inqt ad quercũ ꝓuæ manus porriguntur ubi ob ciues ſeruatos corona dãda eſt:q̃ poſtes auguſtæ domus ſempiterna gl̃ia triũphãt. Hæc corona cũ murali uallari atq; aliis ꝑclo cæderet ſolius honoris gr̃a donabať qa maiores nr̃i neſas putarũt ſeruari hoĩem lucri cã. Tãti cogno.hæres:Tyberi⁹quẽ Octauianus pr̃ in teſtõ iuſſit ferre cognomẽ auguſti. Vñ ait alibi qđ ſupra diximus ꝓlẽ ſanctam de cõiuge natã ferre ſimul nomẽq; ſuũ curaſq; iubebit. Reſpiciet titan actas ubi terti⁹ idus.xviii.calen. februa. Iteꝵ Carmẽtalia celebranť in honorẽ matris Euãdri:nẽ Porrimæ ac Poſtuertæ q̃s cõſtat ẽt appellatas fuiſſe carmẽtes. Eſt aũt ſciẽdũ Porrimã quã ẽt Proſam & Anteuorã dicũt:necnõ & Poſtuertã diuinitatis aptiſſimas comites:ut inqt Macro.habuiſſe uim noſcẽdi illa ꝓterita. Hæc futura;quas autor putat uel ſorores uel comites fuiſſe carmẽtis:cui duo fiebãt ſacrificia:unũ ut pueri:alterũ ut puellæ:fœliciter naſcerenť q̃ honor iõ ſolebat hoc tpe carmẽti ac ſororib⁹ſiue comitib⁹adhiberi.ꝙ matronæ carpẽtoꝵ qb⁹ olim uehebanť honore ſublato curauerãt ne maturi part⁹in lucẽ ederenť. is.n.ut Liui.tradit honorẽ a ſenatu habitũ legĩmus.ut Plauſtro ad ſacra ludoſq; carpẽtis feſto de ꝓfeſtoq; uterenť cũ captis uelis ac ciuitate uori donata oĩa ornamẽta ſua in ærariũ detuliſſent:qb⁹autore Plutar.in Camillo ẽt decretũ eſt poſt mortẽ laudatiuã orõnẽ hẽri cũ antea moris nõ fuiſſet apud romanos laudari.mortuã mulierẽ hũc honorẽ romãi cũ mulierib⁹ſuſtuliſſent & eæ nequa ipſaꝵ cõcipet cõſpiraſſent coacti ſunt mutare ſñiam ꝓmiſerũtq; matronis & uehiculis uterenť a qb⁹fuerũt eo tpe tẽplũ edificatũ fuiſſe carmẽti. Cæteꝵ. A. Gel.ſcri.difficillimũ eorũ partũ ægerrimũq; hẽri quoꝵ in naſcẽdo nõ caput ſed pedes primi ſunt:quos ab ægritudĩe & pedibus agrippas uocẽt Cõſixos.n.eẽ pueros in utero:r⁹Varro dicit a capite ĩſimo nixos ſurſum pedib⁹ elatis nõ ut hoĩs natura eſt:ſed ut arboris:pedes n.cutaq; noſtra arboris appellat ramos:caput uero ſtirpẽ atq; caudicẽ Quãdo igiť inquit cõtra naturã forte cõuerſi in pedes brachiis plerũq; deductis retineri ſolent ægrius tũc mulieres enitunť.itaq; huius periculi depræcandi gratia aræ ſtatutæ ſunt Romæ duabus carmentib⁹;quarum altera Poſtuerta noĩata eſt. Proſa altera a recti peruerſiq; partus & poteſtate & nomine.

PROtegat fo.ue.portã palatinã anteq̃ erat q̃rcus:& hic ide iauri & corõa q̃rna dabať illi q ciuẽ in ꝑllo ſuaſſet:iõ ciuica dicta & de q̃ in pricipio tertii li.triſtiũ. Et iouis hæc dixi dom⁹eſt qđ ut eẽ putarẽ Auguriũ mẽti q̃rna corona dabat. Et paulo poſt. Cã ſuppoſitæ ſcripto teſtata coronæ. Seruatos ciues iudicãt huius ope. Sed hoc in loco poeta iõ dixit:ꝓtegat o germanicæ ur̃as fores:q̃ſi uos exornet a ſuatis ciuib⁹:& me quoq; ſuetis:ut ꝓſeqť in eodẽ loco triſtiũ. Adiice ſuatis unũ pr̃ optie ciuẽ q ꝓcul extremo ſolus ĩ orbe iacet. Aut dicas ꝓtegas ur̃as fores:q̃ſi ſit in ur̃is forib⁹clemẽtia:nã & ciuica corona:& Ply.iꝑo referẽte:& militũ uirtutis & clemẽtiæ pricipiũ iſigne clariſſimũ erat. Quin & auguſtus ipſe ciuicã a gñe hũano accepit:& Plutar.plures affert rõnes.cur ciuẽ ſeruãti q̃rna corona dať. An qđ in expeditionib⁹ facile ſit q̃rcũ inuenire. An ꝙ ioui & iunoni:quos urbi ꝓſidere putãt ea corõa cõſecrata eſt:an uet⁹ab arcadib⁹mos accept⁹:qbus eſt q̃dã cũ hac arbore cognatio:ut.n.primi hoĩes ex terra arcades. Sic q̃rcus pria ex oĩb⁹ plãtis nata:& reliq̃. Et hæres tã.co.põt hoc referri ad germanicũ q ab angu.erat tyberio ſubſtitut⁹:ut ſupi⁹ oñdimus:ergo germãicus q poſt tybe.auguſtus quoq; cognoiabať. Suſcipiat onus or iperiũ ro. Diis auſpi. diis fauẽtib⁹. Omine quo pr̃ fau.fœliciq; augurio:quoꝵ tybe. Sed ſi ad tyberiũ referres:dicas. Suſcipiat:ſu ſceptũ tueať eo omine:quo augu:pater. Reſpiciet ti.xviii.calẽ.feb.fiũt rurſus ſacra carmẽti:cui ẽt dedicata eſt a matrib⁹:pp reſtituta uehiculi iura. Nã ut Liui.v.li ab ur.cõ.docet:cũ eẽ mittẽda decia ex ꝑda uaiẽtana Apollini delphico ſu t pecũia ex ærario ꝓmpta:& trib.militũ cõſularib⁹:ut auꝵ ex ea coemerẽt negociũ datũ. Cuius cũ copia nõ eſſet. Matronæ cœtibus ad eã rem cõſultandam habitis cõi decreto pollicitæ

ANT.
FAN.

De noĩb⁹ diuerſis coronaꝵ

Carmẽtalia feſtũ porrimæ & poſtuertę. xviii. calẽ.febr.

Porrima Poſtuerta

Agrippæ

PAV.
MAR.

ædes carmenti dicata a matribus romanis

De noib' mulierib' conceſſis uariis tpibus.

tribūnis mil.aup & oia ornamēta ſua in ærariū detulerūt. Grata ea res ut q̄ maxie ſenati unq̄ fuit. Honoréq; ob eā munificētiā ferūt matronis hītū: ut pi auſtro ad ſacra ludoſq; carpētis feſto pfeſtoq; uterenť: hæc ex Liuio. Verbū Plutar. ĭ uita camil. iq̄ ſenatū illis mulierib' honoré referēté decreuiſſe poſt mortē quēadmodū p uiris ita p fœmis laudatiuā orōnē hēri. nō. n. aña mos erat apud romános mulierē mortuā laudare. Deide hoc plauſtri ius illis adēptū fuit: de quo Plutar. lvi. pble. ferūt iq̄t mulieres ſenat' cōſul. uehiculis uti phibitas iter ſe cōſpiraſſe: neq; earu cōcipet: neue parerēt: atq; ita uiros ulciſcerenť: donec coacti ſniam mutauerūt atq; uti pmiſerūt. Natis deide pueris cū & multitudie liberoꝝ & bonitate fœlices fuiſſe uiderenť. Carmētis ædē ædificauerūt. Vbi poſtq̄ ⸿ Terti' ti. ius ſol. nā ut ſupi' dixim' hypion fuit un' ex titanib' & pr̄ ſolis ſic ſolē quoq; titana appellāt. ⸿ Reſpiciet idus ac. iā pter ita. & .15. diē ianua. indicat. ⸿ Fiēt ſa. re. iteꝝ lata. ⸿ Deæ pa. carmēti arcadicæ. ut ſupius dictū.

Nā pri' auſonias mr̄es carpēta uehebāt
Hęc quoq; ab euādri deā parēte reor
Mox honor eripit' mr̄onaq; deſtiat ois
Ingratos nulla prole nouare uiros.
Neue daret partus ictu temeraria cæco
Viſcerib' creſcēs excutiebat onus:
Corripuere patres auſas ĭmitia nuptas
Ius tamē exemptū reſtituiſſe ferunt:
Binaq; nūc pariter tegeæ ſacra parenti
Pro pueris fieri uirginibuſq; iubent
Scortea non illi fas eſt inferre ſacello
Ne uiolent pueros exanimata focos:
Siqs amas ueteres rit' aſſiſtē præcanti
Nomina pcipies non tibi nota prius
Porria placat' poſtuertaq;: ſiue ſorores
Siue fruge comites menali diua tuæ:
Altera qď porro fuerat ceciniſſe putat'
Altera uēturū poſt mō quicq̄d erat

ANT. FAN.

Cārpētū. Pilenta. Scorteū. Scorta. Scortes.

⸿ NAM pri. au. ma. car. ue. Carpētū uehiculi genus a carmēti dictū Oui. cēſet: pōt tñ a carpēdo deductū uideriur: q eo cōmode iter carpať: uel q celeriter eať: iqm̄ carpe interdū e celeriter pterire. Hoc uehiculo Tulli a Seruii regis filia olim uecta iterfecto pře ppauit in foꝝ: Vñ iuſſa diſcedere ſup přis cadauer carpentū ægit. Secut' matronas ad tēpla pgēres pilētis uehi ſolitas dicitq uehicula erant colloris ueneti Vir. in. 5. li. æn. Caſtæ ducebāt ſacra p urbem pilētis mr̄is in mollib'. ⸿ Ius tñ exēp. reſti. Prātē ut carpētis ueherenť q ut dixim' matrōis exēpta & ſublata fuerat ⸿ Scortea nō il. fas eſt ītrare ſacel. Violari hæc ſacra putabanť: ſiqs huic tēplo ſcorteū aliqd ītuliſſet: hoc eſt e pellibus factū q̄uis & alia ſacra fuerūt ac ſacella in qbus nefas

Scortum qd ſignificat ēt uñ dicať.

erat (ut docet Varro) ſcorteū aliqd ſiue morticinū adhiberi, q̄re obſeruatū arbitror apud Cretēſes ne in ædē Dianæ quā illi religioſiſſime uenerātes Britomartē gētiliter noiant qſq̄ pterq̄ nudus ueſtigia īgredereť. Nouimus āt ſcortū pellē ſignificare. uñ & meretrices ſcorta dicim': q ut pelles ſubiganť: & ſcortes ut ait Feſtus. i. arietinoꝝ teſtiū pelles nomē habuerūt. Inde ēt q̄cūq; e pellib' fctā ſūt ſcortea appellanť. Martia. de penula q̄ ex pellib' fiebat aduerſus hymbres. Ad ſubitas nunq̄ ſcortea deſit aq̄s. Sane ut a qbuſdā ſacris ſcortea ſubmouerēť: factū exiſtimo ne forte aliqd pellib' cōſtās aialis qď ſua morte piiſſet ea ſacra funeſtaret. Legim'. n. flamib' nō aliā ob cām nefas fuiſſe uti calceis e mortuæ pecudis corio: niſi q oia ſua morte extincta funeſtra putabanť. Solin' tradit pře capitolini mōtis hitaculū fuiſſe Carmētis ubi poſtea eius tēplum fuiſſe teſtať: licet nōnulli aliter ſentiāt. ⸿ Aliter qď por. fue. ceci. pu. Bñ putať: iqa nemo ex pbatis ſcriptoribus memoriæ prodidit porrimā: quæ porro. i. longe ante fuerant & poſtuertā futura canere.

PAV. MAR.

⸿ NAM car. paluſtra: ſeu uehicula. ⸿ Vehe. pri. ma. au. ferebanť romanas: eo iure a ſenatu cōceſſo. ⸿ Reor arbitror. ⸿ Hæc quoq; hæc ēt carpēta. ⸿ Dicta ab Euā. matrera Carmēti p mutationē iſæ. m. in. p. Mox q̄ſi nō lōgo poſt tp̄e: nā plerūq; mox ſtatim: ſeu cōtinuo ſignificat. ⸿ Eripiť ho. ereptū eſt hoc ius carpentoꝝ. ⸿ Et ois ma. deſti. deputat. ⸿ Nouare ui. renouare ſobolē uirilē. ⸿ Nulla ple. id decreuere matronæ: ſobolē nō ppagare: ſed ĭmaturos partus edere. A. Gel. refert: Heliſiū de pprie. uocabu. uelle matronā eſſe quæ ſemel pepit. matrēfamilias: quæ ſæpius: ſicut ſuē: qua ſæpe & ſcrofā quæ ſæpius. Sed qd de matrona inqt ſcriptoꝝ auctoritate cōfirmari nō pōt: ut ipſe teſtať Geili'. Meli' aūt matronus eſt quæ in mr̄imoniū cū uiro cōueniſſet: & ĭ eo manetiēt ſi liberi nōdū nati ſūt. Mr̄familias nō in mr̄imoniū tm̄ ſed q̄ ĭ familiā quoq; mariti: & in ſui hæredis locū ueniſſet. ⸿ Neue te. audax mulier. ⸿ Daret par. ne peret fœtū matuꝝ. ⸿ Excutie. cæ. occultis uerberib' excutiebat: & excuſſū eiiciebat. ⸿ Onus cr. ui. embrionē ītra uiſcera cōceptū & creſcētē. Verberabat. n. mulier uteꝝ: ut abortū faceret. ⸿ Ferūt: dicūt: reꝝ ſcriptores. ⸿ Pr̄es: ſenatores. ⸿ Corripuiſſe: increpaſſe. ⸿ Nuptas: matronas. ⸿ Auſas imi. q̄ auſæ ſūt tā crudele: tāq; īmane facinus. Liui. 8. ab urcō. refert quoddā matronaꝝ ueneficiū: quo uiros necabāt. Pluresq; ea cā dānatas. Tñ: ferūt pr̄es. ⸿ Reſtituiſſe ius exēptū: ius uehiculi qď eripuerāt. ⸿ Et iub. ipſi pr̄es. Fieri bi. ſa. bina ſacrificia. ⸿ Pro pue. & uir. p ſalute pueroꝝ & puellaꝝ: quos pri' in utero necabāt. ⸿ Tegeæ pa. Carmētia rege a oppido ĭ arcadia. ⸿ Nō ē fas: nō licet. ⸿ Inferre illi ſa. ferre ĭ illud ſacellū: ubi ea bina ſacra fiūt ⸿ Scortea: morticina. ſine aīa. Nā ut eſt

Scortea morticia ſine aia.

apud Var. In aliqb' ſacris ac ſacellis ſcriptū hēmus neq; ſcorteū adhibeať: lō ne morticinū qd adſit: & prius dixit. Scortari eſt ſæpi' meretriculā ducere: q̄ dicta a pelle: id. n. uō ſolū antiq dicebāt ſcortū: ſed ēt hūc dicimus ſcorta ea q̄ corio ac pellib' ſūt facta: & reliq̄. ⸿ Ne exa. ipſa morticia ſine aīa. ⸿ Violēt: cōtaminēt ⸿ Pa

De porrima & poſtuerta

eros: caſtos. ⸿ Focos. Siqs. in carmētalib' ſacris placabanť ēt duæ deæ: porrima: & poſtuerta: iq̄s aliq ſorores: aliq comites Carmētis putauere: eō ipſis ſimul cū carmēti res diuina fit: iqb' ab ipſis reb' data ſunt noia: nā porrima dcta eſt: iq; id qď porro hoc eſt lōge añ fuerat: caneret: poſtuerta qď poſtea uētuꝝ eſſet pdiceret. Vñ dictū eſt porrima pteritū canit: & poſtuerta futuꝝ. ⸿ Siquis amas ue. ri. ſiquis es qui cupias noſcere

ueteres cerimõias.⸿ Aſſiſte præ.cũ Carmẽti ſit res diuia a ſacerdoteːipſi ſacerdoti aſſiſtasːut audias ei⁹ uerba ꝑcantia.⸿ Tu per.no.ĩtelliges noĩa a ſacerdote ꝓlata.⸿ Nõ no.ti.pri.q̃ antea nõ audieras.⸿ Placaſːꝑcibus ſacerdotis.⸿ Porrima.& poſtuerta.⸿ O di.me.o.carmẽta a mẽalo mõte arcadiæ.⸿ Siue ſo.tuæ ſi co.ſu.ſiue erãt tibi ſororesːſiue te ex arcadia fugiẽtẽ comitatæ ſũt.⸿ Alteraːporria.ſ.putaſ ceci.ueridica uoce dixiſſe.⸿ Quod porro fueratːqđ lõge añ fueratːnã porro lõge ĩterdũ ſignificatːqđ notiſſimũ ẽ.⸿ Alteraːpoſtuerta.ſ.putaſ ceci.fatidica uoce ꝑdixiſſe.Q.Vic.e.poſt mo.uẽ.oĩa q̃ futura erũtːſed hoc iõ fictũ eſt qa (plo carmentis tam futuraq̃ præterita canere ſolita eſt.

⸿ Cãdida te niueo poſuit lux ꝓxima tẽ
Qua fert ſublimas alta mõeta gradus
Nũc bene ꝓſpicies latiã cõcordia turbã
Nunc te ſacratæ conſtituere manus
Furius antiqui populi ſupator ethruſci
Vouerat & uoti ſoluerat ille fidemː

⸿ Cãdida te.ni.po.lux.ꝓ.tẽ.xvii.ca.fe.cõcordiæ tẽplũ dicatũ ẽ q̃ a corde cõgruẽte nomẽ accepit ut au. ẽ Var.Cæteꝝ ne fallamur cõcordia nõ unã tm̃ ædẽ romæ hũit ut facillie diligẽs lector ĩuenietːſed plures e qb⁹ nec de illa nũc agiſ quã Mãli⁹ ꝑtor uouit &.C.Attili⁹ duũuir cũ.M.ei⁹ collega ddicauit ut Li.tradit tertiæ đcadis li.iii.nec de alia quã flauiũ ſcribã legius ĩ area uulcãi ſũma iuidia nobiliũ dedicaſſeːſed d tẽplo illo ãpliſſimo qđ Plu.ĩ cãillo ingẽs.Oui.ĩ.vi.hui⁹opis lib.magnificũ uocat.Id nõ fuit ĩ capitolio ut qbuſdã placet.ſed añ cliuũ capitolinũ ñ lõge ab æde iunõis mõetæ atq ad Saturni tẽplũ qđ eſt añ cliuũ capitolinũ Hæc ẽ ædes cõcordiæ.uñ ut ſcri.Var.Curti⁹ equo cõcitato ĩ ꝓfũdiſſimũ hiatũ ſe ꝑcipitẽ dedit.Tu ãt lector cãdide noli exiſties ſcripſiſſe Var.apđ uoraginẽ illã Curtii fuiſſe Cõcordiæ tẽplũ de quo nũc agim⁹ːneq.n.uł nos ita ſentius uł Var.tale aliqd memoriæ ꝓdidit.Sed Curtiũ dicius a cõcordia uerſũ cũ equo ſe ĩ hiatũ illũ ꝓfũdiſſimũ deieciſſe.Hoc tẽplũ ẽ qđ Camil.uouit ĩ ſeditiõe pop.& ſenat⁹ auto.Plu.cũ po.ãnitteret ut alter ẽ cõſulib⁹ pp̃laris eligereſ.id a Cãillo cõſecratũ poſteaq aLiuia Druſilla & ara & ſimulachro ac reb⁹ aliis exornatũ Tyberi⁹ dedicauit cũ triũphũ illyricũ ægiſſet teſte Sue.quo tpe Ou.exulabat.Vñ illđ ẽ nup ut huc magni pueit fama triũphi.Auſus ſũ tãtæ ſumeræ molis onus.itẽ illđ.nec dedignata ẽ abiectis illyris armis cæſareũ famło uertice fere pedẽ.Fuerer ĩ hac æde ut Pl.ſcri.obſidiãi q̃ttuor elephãtes quos ibi ꝓ miraclo dicauit Aug.itẽ gẽma Sardõix Auguſtæ dono cornu aureo ĩcluſa q̃ fuiſſe dicebãt ei⁹ ãnuli quẽ a polyc.tyrãno ĩ mał deiectũ piſcis culiæ dñi reddidit.ꝑterea & Latõa puerpa op⁹Euphrãoris Apollinẽ & Dianã ĩfãtes ſuſtinẽs & liber pr̃ pictoris clariſſimi Niciæ atheniẽſis op⁹.Itẽ alia ſũmoꝝ artificũ opa q̃ pcẽtes faſtidio ꝑterim⁹ːSciẽdũ ut Liui.refert nemĩ aliqñ licuiſſe tẽplũ dedicaſ niſi cõſuli aut ĩpatori.Vñ cũ flaui⁹ ſcriba ædẽ cõcordiæ ĩ uulcani aerea dedicaſſet ex auctoritate ſenat⁹ latũ ad pp̃łm ẽ ne qs tẽplũ arãue ĩ uſſu ſenat⁹aut tribũoꝝ plebis ptis maioris ddicaret.Dr ãt hoc loco cõcordia cãdida q beĩgna ſit ac mĩtoꝝ bonoꝝ mr̃ ut aĩæ q̃les neq cãdidiores terra tulit neq os me ſit duictior alter Hæc ẽ.n.ꝙ puæ res creſcũtːcũ diſcordia maxiæ dilabãſ.Agreti⁹ albũ iqt nã tm̃ ẽːcãdidũ ſtudioĩnã & corpi & aĩo aliquotiẽs aſſignaſ Vñ albos capillos recte dicius & cãdidũ carmẽ.Tibull⁹ːPax cãdida primũ duxit aratu ros ſubiuga curua boues.Cælius ĩ epła ad Cice.Ne paꝝ ſimpłr & cãdide poſuiſſe inimicitias uideaeris.⸿ Qua fert ſu.al.mo.gra.Aedẽ Iunõis mõetæ de q̃ ſuo loco dicem⁹fuiſſe cõſtat in mõte capitolio.Solius Tau⁹ ĩ arce ubi nũc ædes ẽ iunõis mõetæ q ãno.v.poſtq̃ igreſſus urbẽ fuerat a laurẽtib⁹ ĩterẽpt⁹ ẽt ſeptima &.xx.oliṗiade hoiem exuit. Oui.ĩfra Arce quoq ĩ ſũma iunõi tẽpla mõetæ ex uoto memorãt facta Camille tuo.⸿ Popłi ſu.ethruſciːQui phaliſcos ĩ ſuã ptãtẽ redegit & ueios obſidiõe domuit cũiculo effoſſo.Nota eſt hyſtoria.Id oppidũ Plu.autore fuit thuſciæ ꝓpugnaculũ.A.Gel.ſcribit partã eã uictoriã a Camillo ea fere tẽpeſtate q̃ ſocrates athenis capitis damnatus & carcere ueneno necatus eſt.

⸿ CANdida.xvii.cal.fe.hoc.xvi.die ianua.erit cõcordiæ feſtũ.quo die ddicatũ ẽ ei tẽpiũ aCamillo primũ deiđe ſed lõge poſtea Ty.de prio ãt ita iqt Plu.Camil.poſt illuſtres uictorias fuſis gallis cũ ĩ urbe eẽudicta turãq nõ dpoſuiſſet.Diſſidẽte pop.a ſenatuːãnitẽteqːut alter e cõſulib⁹ pp̃laris.Dubit⁹ pũtib⁹ reb⁹ ſenatũ petitː& prius quã dicere aggreſſus eẽtːad capitoliũ cõueiſus.deos teſtaſːut ea dicturus ſit.q̃ tãdẽ bñ uertẽt rep.& ſi ſeditio.ciuilis tollafːTẽplũ cõcordiæ ædificatuꝝ ſe pollice.Cũ młtæ ĩ ſenatu cõtẽtiõis eẽntiːhãc tãdẽ ſniam liũ eſtːut alter eſt cõſulib⁹ e pop.crearet.Dictator cũ hoc ad pp̃łm renũciareſtːtãi pop.cũ ſenatu recõciliat⁹ ẽː& Cãillũ plauſu & clamore domũ uſq remiſtũt.Poſtridie aũt cõgregatł decreta tuleretːut cõcordiæ quẽadmodũ Cami.uouerat ĩ foroː& ĩ cõciõe igẽs.ꝓ reb⁹bñ geſtis.Tẽplũ molireſ ĩ celebritatib⁹ːqs latias uocãtːaddita una dieːꝑ q̃driduũ ſolẽnitates iſtituerũtːhæc de Camil.Tybe.ãt regreſſus e germãia.triũphũ.quẽ diſtulerat egitː& prãdiũ popu.mille mẽſisː& cõgiariũ tricenos nũmos uiriti dedit. Dedicauit & cõcordiæ ædẽ hæc ex Tranql.fuit & aliud cõcordiæ tẽplũ antea cõſecratũ.Sed poſt Camil.Liui.n.ĩ fine noni li.primæ decadis oñdit a flauio ſcriba.Cui⁹ ſupra meminimusːcũ is eẽt ædilis.ædẽ Cõcordiæ ĩ area Vulcani ſũma iuidia nobiliũ dedicaſſe.qđ iõ rettuli ne potes aut Camil.aut Tybe.ĩ area uulcani ædẽ poſuiſſe Sed flauiũːnã aliud tẽplũ erat nõ lõge a lacuːtrioq̃ ĩ capitoliũ ad tẽplũ iunoni monetæ aſcẽdebatːPoeta ad cõcordiã uerba apoſtrophat.⸿ O cãdidaːo cõcordiaːquẽ iõ cãdidã appellat ꝙ pura & ſcã ſit.qđ ciconiæ aues magna ex pte albæːſub eius tutela ſintː& dicta eſt cõcordiaːut Var.placet.qſi cõgrua corda.⸿ Lux ꝓximaːdies ſequẽs ipſa ſacra carmẽtis.⸿ Poſuit te tẽplo niueoːtẽplo marmoreo.qđ eo die tibi cõſecratũ ẽ.Qua alta mõetaːexceſſũ iunõis mõete tẽplũ qđ erat ĩ ea pte capitolii ĩ q̃ fuerat dom⁹ M.Mãlii capitolini de quo latius in.vi.li.dicemus ⸿ Fert ſubli.gra.ꝑ hyppalagẽ.hoc eſt uia qua ſublimibus gradibus ad Iunonẽ monetã itur.⸿ Nũc q̃ſi hoc die.⸿ O cõcordia be.ꝓſpi.la.tur.latiũ popu.ad te uenietẽ.Nũc.hoc die⸿ Manus ſacra manus põtificũ.⸿ Cõſtitueretːcõſecrauere tibi tẽplũ.⸿ Furius camil.nã

ANT. FAN.

Concordiæ feſtũ xvii.calẽ.feb.concordiæ tẽpla plura romæ

Opera quæ fuerũt in cõcordiæ

Quibus licebat tẽplũ dedicare concordia cãdida.

Album candidum

Iunonis monetæ

PAV. MAR.

Prandiũ ppło mille menſis & cõgiarium

Aedes cõcordiæ & uulcãno dicata

M. furi⁹ camil. dicebat. Supatot ethruſci populiq; ueiẽtes uicit qñ hi ſũt in ethruriaq; qdẽ.x. ãnoꝝ obſidionẽ tulerūt: itadẽ expugnati ſũt ueii cũiculo a tõanis effoſſo i arcẽ uſq; iunõis. ueios dictus urbẽ ueiẽtes pp̃los. Vouerat antiquũ uet⁹ cõcordie tẽplũ: mã camilli uoto dedicatũ. Et fecerat ille fidẽ uotiq; ſua uit qd̃ uoto pmiſit. Cauſa uouẽdi & dedicãdi tẽpli fuit. Quod uulgusq; plebs. Seceſſerat a patribus a ſenatorib⁹. Sũptis armis tarmata plebs diſſidebat a prib⁹ & uolebat alteꝝ ex plebe cõſulẽ. Et ipſa r. o. timebat ſuas opes ſuas uires ſeu ſuũ pp̃lm opulentũ & galloꝝ prǽda ditatũ. & uictoria quoq; elatum

Cauſa ut uouerẽt id tẽplũ dedicaretq; cã fuit plebis ſenatuſq; diſſẽſio. Ipſa ſuas roma timebat opes: Quia opulẽtia ſæpenũero diſcordiã pere cõſueuit: ſed tũ demũ plebs Senatui recõciliata ẽ cũ a Cãilio audiuit decretũ eẽ ut alter ex cõſulib⁹ pp̃laris crearẽt. Cã recẽs melior: Quia ſupior illa dedicatio a diſſẽſiõe originẽ hũit hæca uictoria & triũpho. Sparſos ger. cri. corrigit: Germani iuſſu uictoris Tyberii crines tõdẽt cũ uicti a uictorib⁹ leges accipiãt. Sũt ãt flauæ Germãoꝝ comæ q̃s nutrire cõſueuerũt. Iuue. Cerula q̃s ſtupuit germãi lũina flauã Cæſariẽ & madido torquẽtẽ cornua citro. Inde: Ex pda. Germãoꝝ. Hæc .t.c.g. & reb⁹ & ara. Qui hoc op⁹ Tyberio iſcriptũ putãt de

Falſũ eſſe hoc opus de faſtis fuiſſe dicatũ tyberio impatori.

cipiũt hoc loco paꝝ diligẽter itueñtes ſctã ædis cõcordiæ mẽtiõe Oui. p apoſtrophẽ. i. cõronis cõuerſionẽ Tiberiũ alloq a quo eã ædẽ dicatã accepius. Sic & i. ii. hui⁹ opis li. Auguſtũ alloq̃tur ut tẽploꝝ poſitor tẽploꝝ ſctẽ rẽptor. Nec tñ iõ dicẽdũ ẽ hoc op⁹ Aug. poetã exulẽ iſcripſiſſe: Sciẽdũ ꝑterea ut iqt Feſtus uitos prudẽtes dicere auos & pauos auias & pauias parẽtũ noĩe appellari: Sãe mirari ñ debem⁹ φ hic legiſ: Cõcordiæ tẽplũ a liuia reb⁹ & ara cõſtitutũ & in. vi. hui⁹ opis li. Te quoq; magnifica cõcordia dedicat æde liuia: cũ Sue. tradit hoc tẽplũ nõ a liuia ſed a Tyberio dedicatũ: Accipius. n. arã cũ ſimulachro tñ a Liuia dedicatã exornatãq; reb⁹ a ſacra neceſſariis cũ cõſtet i terdũ au. Liuio ipſas quoq; aras ſeparati dedicari. qd̃ adeo uerũ ẽ ut Oui. iſra ñ ædẽ dicat a Liuia ſed i ædẽ cõcordiæ dedicatã. Scio eẽ qb⁹ placeat Liuiã Druſillã tẽplũ aliud cõcordiæ dedicaſſe: ii (ut dicã qd̃ ſentio) mihi referre uidẽt

Cã qd a pribus ſũptis ſeceſſerat armis
Vulgus & ipſa ſuas roma timebat opes
Cã recẽs melior ſparſos germãia crines
Corrigit auſpiciis dux uenerande tuis
Inde triumphatæ libaſti munera gẽtis
Templaq; feciſti quæ colis ipſe deæ
Hæc tua cõſtituit gẽitrix & reb⁹ & ara
Sola toro magni digna reperta iouis
Hæc ubi trãſierit capricorno relicto
Per iuuẽis curres ſigna regẽtis aquã:
Septim⁹ hic oriẽs cũ ſe dimiſerit un (dis

De liuia Augusti uxore

agroꝝ ſõnia. Sola toro magni digna repta iouis: Oui. Auguſtũ ſæpenũero Iouẽ appellat q uiuẽs ut dixim⁹ diuos honores meruit: ut Me quoq; q̃ſi fateor Iouis arma timere. Idẽ & titulo pris pfiæ donat⁹ eſt habuitq; nomẽ iouiſiſe q iuppiter dr̃ q̃ſi iuuãs pr̃ Hora. Hic ames dici pr̃ atq; priceps. Hæc ubi trãſierit. Sol in aq̃ rium. xvi. cal. febr.

Sol in aq̃ rium. xvi. cal. febr. Octaua ſphæra

lis trãſitũ i aqriũ Ply. ſcri. ſcſ. xvi. cal. Fe. cuẽi re: cui⁹ opioni aſtipulaẽ Porphy. & Colũel. itẽ autor hoc loco. Quã i re cũ uſoꝝ tẽpoꝝ aſtrologi uideaẽ a ueruſtiorib⁹ diſſẽtire nõ ẽ cur moueri debeam⁹. Facit. n. Id ut qbuſdã placet & nos diximus ſupra q̃drantiũ. uñ itercalaris dies cõficit lõgitudo qb⁹ iplẽdis qcqd ultra modũ tpis adiectũ ẽ dici nõ põt q̃ta uarietate diuerſi aſtrologiæ ſcriptores metiaẽ. Accedit ad hoc qd̃ octauæ ſphæræ zodiacus mobilis ſupioris zodiaci motu nõ rñdet q fixus atq; imobilis dr̃. Nouim⁹. n. octauã ſphæ rã trib⁹ diuerſis motib⁹ agitari: quoꝝ unus ab ortu ẽ ad occaſũ alter huic cõtrari⁹ ab occaſu ad ortũ. terti⁹ quo cœlũ illd̃ p acceſſũ ac receſſũ q̃ſi trepidãs nũc oriẽtẽ nũc occidẽtẽ mõ ſeptẽtrionẽ mõ meridiẽ petit. Vñ ſunt q tpib⁹ nr̃is q̃s ſimul octauũ cœlũ ſphæras mobiles poſuerũt uolẽtes nõ aſt fieri poſſe ut octaua tripſr moueaẽ. q̃ eã ita ſint & ſupioris arietis caput iferiori minime rñdeat tãta ſit tẽpoꝝ ieqũlitas ut ueꝝ eẽ uideaẽ qd̃ Piut. & Ply. ſcri. ab huiõi reb⁹ mathematicoꝝ pitiã ſupari & ſolis mot⁹ rõnẽ ꝑpe iexplicabilẽ eẽ. Sane p aq̃riũ ut Mac. ſcri. ipa uis ſolis oñdit qñ hymber in terras nõ caderet niſi ſolis calot ad ſupma traheret hũorẽ: cui⁹ refuſio pluuialis ẽ copia. Dr̃ ãt Canimedes iter ſidera collocat⁹ aq̃rii nomẽ accepiſſe quis ſũt q eũ deucalionẽ eẽ dicũt. Vñ ait Seneca i thyeſte: Cadet ægoceros frãgetq; tuã q̃ſq; es urnã: ii hoc ſigno ſole cõſtituto horrẽde tẽpeſtates & igẽtia frigora eẽ ſolẽt: ut Porphyrio autor ẽ. Cõſtat ãt aq̃ri⁹ cũ aque effuſiõe ſtellis. xxx. occiditq; & exoriẽ capite pri⁹ q reliqs mẽbris ut Igini⁹ tradit. Capricorno relictos Hæc p zodiaci iter ſigna hyemalia nũerat orituq; ſecũdũ Por. xvi. cal. Ia. qd̃ tpſ iundat dũaẽ ac ſæuit. Vñ hor. Capricornũ aque tyrãnũ uocat. Cõſtat aũt hoc ſignũ ſtellis. xxii. cuius fabulã lege apud Iginũ.

Aquariuſ ſole i aq̃rio quid. Capricornus

HAEC ubi. xvi. calẽ. feb. hoc eſt. xvii. die ianuarii Relicto capricorno ſol aq̃riũ igtediẽ. De aq̃rio dicem⁹ ſequẽti li. capricorni effigiẽ Hyg. inqt ſimilẽ eẽ ægipãiquẽ iuppiter qd̃ cũ eo erat nutrit⁹ iter ſidera eẽ uoluit. Eſt. n. priori pte capra: & poſteriori piſcis Vt ab ægyptiis ſacerdotib⁹ refert. Cũ typhõ deoꝝ hoſtis acerrimus illuc ueniſſet. Dii q ibi erãt timore pcirti. in uarias ſe formas mutauerũt mercurius in ibim. Apollo in auẽ: quæ threicla dr̃ Diana i merulã. Pã i flumẽ ſe ꝑcipitauit. & poſterior pars q aq̃s attigit i piſcẽ reliq̃ in hircũ ſe uertit Iuppiter admirat⁹ effigiẽ iter ſidera collocauit Spectat ãtut Idẽ Inqt ad occaſũ occidit ꝑceps exoriẽ erectus. Vbi poſtq̃. Hæc cõcordiæ feſta. Traſierint: q̃ſi die ſequenti. O phebe. o ſol. Curres: curtere icipies: Per ſigna iuuẽis regẽtis aquã p ſigna aquarii: de quo i ſecũdo dicemus. Relicto capricorno: cum iam capricornus anteceſſerit. Septimus. x. cal. ſeb. hoc eſt. xxiii. die Ianua. Lyra de qua ſuperius diximus Incipit occidere: cuius totus occaſus erit Cæſari: ut oñdit Pli. pridie nonas feb. de quo ſuo loco dicemus. Hinc: ab hoc ingreſſu ſolis In aquariũ. Septimus oriens: ſol. ſ. Cum di. ſe un. cũ occidet.

Apoſtrophe ad tiberium

CAVſa re. nouat: q̃ſi nil tpis. Melior q̃ fuerit illa camilli: inã illia pp diſſidentẽ plebẽ: hæc pro ſubacta germania & pace terra: mariq; parta: ergo cauſa Tyberii. Dux uenerãde: apoſtrophe eſt ad Tyberiũ: non

quo eũ toto ope alloquaſ.etenim hæc qm̃ plura deus ductu:quã ceteroꝝ Augu.uiuẽs bella geſſit.¶ Germania corrigit cõprimit.¶ Tuis auſpiciis:tuo felici impio.Spſos crines:hoc eſt fuſas uires.¶ Cũ germani criniti ſint.& iã breuior erat pp̃lus qa pauci ad modũ iã i germãia remãſerãt.Spſi.n.erãt cæteri.Nã ut Trãquil.oñdit Germani fuere ultra Albi fluuiũ:ſũmoti ẽt ex germanis Sueui:& Sigãbri i galliã traducti. Et hic mõ cõpreſſi ſpſi crines qa factus eſt diminutior pp̃ls.inde ex eo¶ Libaſti:libãda dediſti.¶ Munera gẽtis triũphatæ:de qua triũphũ egiſti nõ munera:quæ ab hoſte accepit:ſed quæ ex p̃da pp̃lo dederit. Nã ut diximus prãdiũ pp̃lm mille mẽſis & cõgiariũ tricenos nũmos uiritim dedit.¶ Et feciſti tu o Tiberi. ¶ Tẽpla deæ.Cõcordiæ.¶ Quã tu ipſe colis:quã ueneraris:ꝑ cuius feſta celebras.¶ Nec tẽpla.¶ Cõſtituit i diſpoſuit.¶ Tua genitrix.Liuia druſilla:quã auguſtus matrimonio Tyberii neronis:& qdẽ p̃gnantẽ abduxit dilexitq; & ꝓbauit unice ac pſeuerãter.¶ Et rebus:ad rem.ſ.diuinã faciẽtib⁹:aut qa re ipſa cõcors cum uiro ſemp uixerit.uoluit etiã cõcordiæ ædem conſtituere . ¶ Et ara:in qua ſacra fierent:aut ipſa conſecratione. ¶ Sola Liuia reperta digna toro:quã matrimonio.¶ Magni iouis:auguſti:quem ioui comparat. Nã iam relatus in deos:& in triſtibus ad auguſtum inquit.Liuia ſic tecum ſociales impleat annos.Quæ niſi te nullo coniuge digna fuit.Quæ ſi non eſſet celebs te uita deceret.Nullaq; cui poſſes eſſe maritus:erat.

Fulgebit toto iam lyra nulla polo: (nis
¶ Siderẽ ab hoc ignis ueniẽti nocte leo
Qui micat ĩ medio pectorẽ merſus erit
Ter quater euolui ſignantes tpa faſtos
Nec ſementina eſt illa reperta dies
Cũ mihi(ſẽſit.n.)lux hæc idiciẽ inqt
Muſa:qd'a faſtis nõ ſtata ſacra petis:
Atq; dies incerta ſacris ſic tẽpore certo
Seminibus iactis eſt ubi fœtus ager:

¶ FVlgebat toto iã lyra nulla polo.x.cal.feb.ſiue ut Columellæ placet.xi.lyra occidit ueſpi. Neq; in hoc tpe de occaſu eius ſigni matutino.i.coſmico loq poſſumus qui eſt ſm quoſdã pridie idus Auguſti ſm alios tertio idus ſiue ut aliis placet ſexto idus quo tpe lyræ occaſus autũnũ inchoat autore Pli.Hoc ſignũ ut diximus ſupra cum ſagittario in ortũ ferẽ & occidit oriẽte uirgie.ur Occidit hæc oriẽ cũ iã pulcherrima uirgo.Eripit æmonia chiron cũ tela pharetra inflexũ oñdens terris miſãtibus arcũ naſciẽ ætherias cœli manifeſta ſub oras.Illud quoq; ſciẽdũ errare nõnullos q heliacũ lyræ occaſum hoc loco accipiunt q fieri ullo mõ nõ põt cũ eiuſdẽ ſigni ortus heliacus nonis ianuariis fuerit.qs.n.neſciat ubi aliqr ſidus per abſceſſum ſolis apparere ac ꝓferre ſe cæpit expectandũ eſſe annũ ut idem occulteẽ ſolis acceſſu & cõſpici deſinat Varro autor eſt ſi liræ occaſu coſmico uua picta inter uites cõſecreẽ minus nocere tẽpeſtates.Lyrã a Mercurio in cyllene monte arcadiæ inuentam muſæ.Orpheo tradiderũt ut ſcribit Eratoſthenes:quæ in cœlũ trãſlata eſt ut diximus ſupra.Sidere ab hoc ignis inuẽti nocte leonis.¶ Qui micat in medio pectore merſus erit.ix.cal.Febuarias regia ſtella q̃ ut inquit Pli. Venus appellata eſt in pectore leonis mergiẽ occaſu coſmico.occidit.n.cũ ea leonis pectus cũ Aquarius i ortum ferẽ.¶ Nec ſemẽtina eſt ulla repta dies.Semẽtinæ feriæ ut ait Var.a ſemẽte appellatæ ſunt ꝙ ſatio nis cã ſuſpicerenẽ:quas Feſtus ait iſtitutas eẽ q̃ſi ex eis fruges grãdeſcere poſſent.Sũt aũt hæ feriæ cõceptiuæ ſicut latinæ paganalia cõpitalia:quæ quotãnis a magiſtratib⁹ uel ẽt icertos ut inqt Macr. Vñ ait autor hoc loco nullã ſe diẽ ſemitinã in faſtis repiſſe ubi ſtatiuæ qdẽ feriæ erãt certis dieb⁹ & ſtatis obſuatiõis annotatæ:cõceptiuæ aũt nuſq̃.Nec nos lateat publicaꝝ feriaꝝ quattuor eẽ genera auto.Macro.nã p̃ter ſtatiuas ferias cõceptiuaſq; aliæ erant impatiuæ quas cõſules p̃toreſq; indicebãt pro arbitrio poteſtatis aliæ nũdinæ feriæ paganoꝝ.Erãt p̃terea feriæ familiaꝝ ꝓpriæ.quas diuerſæ faliæ ex uſu celebritatis domſtice obſeruabãt.¶ Tẽpore certo:Peracta ſatione frumẽti:quæ fere extẽdiẽ uſq; ad finẽ brumæ quo tpe agri fœti & grauidi uidẽtur.Vir.ſerite hordea cãpis uſq; ſub extremũ brumæ intractabilis hymbrem.

ANT. FAN.

Lyra occidit.x.calen. febr.

Pect⁹ leonis occidit.ix. calen. febr. Capricorni effigiea Sementine feriæ.

¶ NE re.ẽ.ul.di.ſe.nõ iunoni diẽ ſemẽti ſacrã.¶ Cũ mi.inqt.n.qa ſenſit me quærere diẽ ſemẽtinã.¶ Hæc lux ſemẽtina.indiciẽ.a ſacerdotib⁹.ſ.uel a magſtatibus cũ ſint feriæ cõceptiuæ:ut dixim⁹.p.a.f.qd reqris in faſto.li.Sacra nõ ſta.quæ nõ ſunt fixa & certa cõſtitutis dieb⁹.Et cato dicit ſacra ſta.ta:ſolẽnia ſctã deſeruiſti.Et ut eſt.di.ſa.ſemẽtini.incertaq; cõceptiua:Sic.c.t.ſit ſacrũ ſemẽtinũ.¶ Vbi poſtq̃.Ager eſt fœ.grauidus.& fœtã dicimus mulierẽ:uel grauidã:uel quæ pepit Seminib⁹ ia.poſtq̃ iacta & cõdita ſolo ſemia tũc erũt feriæ ſemẽtinæ:qđ qdẽ fit uel celerius:uel ſerius pro qualitate tpis & regionũ.iacto ergo ſemine dies indiciẽ:antiq aũt deã ſetiã a ſerẽdo.ſegeſtã a ſegetibus appellabãt:ut autor eſt Ply.quaꝝ ſimulacra erãt in foro.¶ Iã nulla ly.fulge.to.po.q̃ſi nõ ois lyrã fulgebit in cœlo.Nã cũ pluribus ex ſtellis cõſtet:nõ oẽs eius ſtellæ uidebunẽ.aliquæ.n.coſmicæ occidere incipiẽt.Sed de oium occaſu ageẽ in ſecũdo.¶ Sidere.Nono calen.febru.occidet poetæ.Sed ex rõne cæſaris.viii.ſtella regia ut Ply.ut inqt appellata Tuberoni:i pectorẽ leonis matutio. Veꝝ p eã partẽ leonis occidentẽ:eiuſdẽ partis aq̃rii q leoni eſt oppoſitus:occaſus demõſtratur. Leonẽ inter ſidera cõſtitutũ Hyginius inqt ab ioue.qđ olim feraꝝ princeps exiſtimaẽ Alii ꝙ herculis fuerit prima cõcertatio & qđ eũ inermis occiderit Callymacus inqt crimẽ fuiſſe Berõices Ptolemei cõiugis quẽ Canõ mathematicus iter ſidera collocatũ uideri dixit ſeptẽ ſtellas oñdẽs q̃s crimẽ eẽ fingeret Leo ad occaſũ ſpectat.ſupra corp⁹ hydræ a capite:q̃ cãcer iſtat uſq; ad mediã ei⁹ partẽ cõſtitut⁹ i medi⁹ æſtiuo circulo diuidiẽ:ut ſub ipſo orbe priores pedes hẽat collocatos occidẽs a capite:& exoriẽs:hæc ex higio Sidere ab hoc:q̃ſi poſt occaſũ hui⁹ ptis lyræ.¶ Nocte ue.nocte iſequẽti.¶ Ignis ignita & lucida ſtella regia ¶ Qui mi.lucet.¶ In me.p.leo.erit mer.iã occiderit.ſic media pte occiderit leo.& media pte erit ort⁹ aq̃rius & uterq; coſmice.¶ Ter q̃.euoluerat poeta faſtoꝝ li.nec inuenire potuit diẽ ſemẽtinã.ſe admõitus eſt ſtatus nõ eẽ ferias:Quapp illud erit aiaduertẽdũ feriaꝝ publicaꝝ gña eẽ q̃tuor:aut.n.ſtatiuæ ſũt aut cõ-

PAV. MAR.

¶PER PErtuos auctus.Inge incremētū donec ad maturitatē p̄ueniant:ut ad mea perpetuū deducite tp̄a carmē.Cū ſerius cælū uētis apite ſerēis Semētis tp̄e uirile eſt & agricolæ optāda ſerēitas:ut Nudus ara ſe re nudus.Graues cultis:q̄ ſemia eruūtur Anſeres agreſtes grueſq̧.Vir.Nec tñ hæc cū ſint hoīumq̧ boūq̧ labores uerſando terrā expti nihil iprobus anſer ſtrymoniæq̧ grues & amaris intyba fibris officiūt.¶Scabræ rubigis:Vicii quo culmi peunt.Vñ numa iſtituit rubigalia ut ſuo loco dicemus.¶Et careāt lolii oculos uiciātibus agri:Loliū frugibus qdē noxiū eſt:ut Interq̧ nitētia culta infœlix loliū & ſteriles dominant auenæ.Sed mixtū frumēto & oculis nocet:& ſomnū inducit:qd̓ cū Pii ſecūdi ſūmi pōtificis copiæ te duce atq̧ imꝑatore Fanum fortunæ meā patriā obſiderēt primi oīum multis admirātib⁹ explicarūt eminētiſſimi uiri atq̧ oīum bonaꝝ artiū cultores Maius Bartholellus pħus ac medicus illuſtris & Vgolinus Palatinus Fanenſis nobilitatis ſplēdor & decus.Erat.n.cernere in oībus cōpitis p ſtrata uiaꝝ in foro teꝝ uenaliū in officinis plæbeios hoīes ubi eos ſomnus oppreſſerat dormiētes cū ediſſent panē lolio uiciatū:Nec ſterilis culto ſurgat auena ſolo:Vel q̄ agrū ſterilē reddat uel qd̓ magis placet q̄a i thracia(teſte Seruio)auenæ fructuoſæ ſunt:qb⁹(A gretio autore in orthographia)ab occupādi auiditate nomē inditū eſt.Secūdū ergo ſitū italiæ dicit ſterilis.Paſſuraq̧ farra bis ignē pati.Audio quoſdā nūc locū male iterꝑtari dicētes.Farra bis ignē pati qd̓ & ui ſolis i agro torreant:& igne poſtea dū coq̄t panis:Quis.n.nō uideat oē frumēti gn̄is uñ cōficit panis ea rōne bis ignē pati:atq̧ autor hic de farre frumēti ſpē nō de oī frumento loq̄tur cū & triticū añ far noiet & deide ſublūgat.hordeaq̧ igēti fœnore reddat ager.Dicēdū igr̄ far bis ignē pati ex iſtitutiōe Numæ.is.n.ut Pliſcri.& iſtituit far torreri q̄ toſtū cibū eēt ſalubri⁹ & fornacalia celebrari farris torrēdi ferias pſuaſiq̧ nō eē far purū ad rē diuinā niſi toſtū.Ergo nō ſolū far qd̓ adolebat i ſacris bis ignē patiebat ſʒ & quo maiores utebāt i cibo cū uł pāis uł aliud cibi gn̄is eſt farre nō niſi eo pri⁹ toſto cōficeret.Hero.autor ē Scythas aratores q ſupra halizones icolūt nō ad panē cōficiēdū ſerere triticū ſed ad torrēdū igēti fœnore:Idqd̓ terræ ꝓpriū ē ut mlto plus reddat q̄ accepit uñ iuſtiſſima dr̄.¶Sarcula ceſſabāt uerſiq̧ in pila ligōes:Subiiciūt hæc i laudē dom⁹ Auguſtæ p quā pax toti orbi parta eſt.Sūt āt Ligo & ſarculū iſtrā ruſtica quoꝝ hoc a ſerēdo ſiue ſarciēdo nomē accæpit ut autor ē Var.illd̓ a legēdo:eo qd̓ pp ipſi⁹ latitudinē terra facili⁹ legit.

ANT. FAN.

Lolium

Bartholellus philoſophus illuſtris

Farra bis ignē pati

quomō intelligitur frumentū bis ignē pati

Ligo Sarculū

Vos date ꝑpetuos teneris ſemētib9 au(ctus

Nec noua p gelidas herba ſit uſta ni(ues

Cū ſerim9:celū uētis apire ſerenis

Cū latet ætherea ſpargite ſemē aqua:

Neue graues cultis cerealia dōa cauete

Agmine læſuro depopulentur aues:

Vos quoq̧ ſubiectis formicæ pcite gra(nis

Poſt meſſē p̄dæ copia maior erit:

Interea creſcat ſcabræ rubiginis exp̄s

Nec uitio cæli palleat ulla ſeges:

Et neq̧ deficiat macie neq̧ pinguior æ(quo

Diuitiis pereat luxurioſa ſuis:

Et careāt loliis oculos uiciantibus agri

Nec ſterilis culto ſurgat auena ſolo:

Triticeos fœtus paſſuraq̧ farra bis ignē

Ordeaq̧ ingenti fœnore reddat ager:

Hæc ego ꝓ uobis hæc uos optate colōi

Efficiatq̧ ratas utraq̧ diua preces:

Bella diu tenerē uiros erat aptior enſis

Vomere cedebat taurus arator equo.

Sarcula ceſſabāt uerſiq̧ in pila ligones

Factaq̧ de raſtri pondere caſſis erat:

¶VOs date uos deæ p au.cōtinuatū icremētū uſq̧ ad maturitatē.¶Teneris ſeme.dū i teneris herbis ſūt ſemia.¶Ne her.no.tenellæ:aut nup nata.¶Sit uſta.¶Per.ge.ni.ne.nimio rigorē niuiū aut pruie putaē:pruia.n.a purēdo dcā q̄ ſata purat nixi.a νιφω:qd̓ ē nīgo Cū ſerim⁹:tpe ſemētis.Apite cœlū:ſpelite nubes q̄ cœlū uobis claudūt.¶Vētis ſe.ſerēitatē iducētib⁹:ut ſūt ſeptētriōales.¶Cū la.ſe.poſteaq̄ latū ē & ſemē latet itra terrā.¶Spargite aq̄ æthe.pluuia:& hoc añq̄ emergāt nā i ianua ſi cādāt pluuies & gelicidia creſcēt frumēta i ſpicā.¶Si is feb.aut i martio creſcēti ſtipulas nō i ſpicas.¶Neue & caue.cauta curā adhibeatis aut cauete uos agricolæ.¶Ne aues gra.cultis.moleſtæ & iſeſte ſatis ipis.¶Depplant:diripiāt.Dōa cærealia ipſa ſemia:¶Agmie læſu.turba agrū p̄datura Ergo depellite auiū agmia agꝛ populātia.¶Vos quoq̧ apoſtrophe ad formicas ut nolit ſemia ſolo iniecta depplare expectēt meſſē:nā ex ea maior eis p̄da ſuggeret.Vos quoq̧ o Formicæ pcite ſubiectis grāis nolite attigerē grana:q̄ ſolo credita & ſubiecta ſūt.nā rēſus eēt illa uobis p̄da.¶Maior copia p̄dæ:maior abūdātia dep̄dādi frumēti.Erit poſt meſſē:q̄ſi poſt excuſſū e paleis frumētū maior erit tūc cumlos pat⁹.¶Interea:creſcāt:ſegetes ſine ulla rubigie:nec ulla itēperie cœli cōtrahāt uitiū.¶Creſcat ſeges:creſcāt ad maturitaē fruges.¶Seges.n.ē:ut Var.d re ruſtica iq̄t qd̓ aratū & ſatū.¶Exp̄s ſaca.rubi,q̄ſi ſine ulla aſpæ rubigis leſiōe.p̄uēit.n.rubigo ex calorē ſolis:cū adurit madeſcēs aq̄a culmos.uñ iſeri⁹ i.iiii.li.Nec uēti tm̄ cereri nocuere:nec hymbres Nec ſi marmoreo pallet aduſta gelu.Quātū ſi culmos titā icalficit:udo. Tūc loc⁹ ē iræ diua tremēda tuæ.ppea nūa.xi.āno regni ſui feſta rubigalia iſtituit:de qb⁹ agem⁹ i.iiii.li.¶Nec ulla ſeges paleat:palloꝛ cōtrahat.¶Vitio cœli:aeris itēplerū pruis.uel nimiis calorib⁹ qb⁹ iterdū ſolēt qdē uermiculi gigni & i radicib⁹ ergo nō palleat añ maturitatē:nā pallor tēpeſtiuis fruſtrat miſeros colonos.¶Et neq̧ nō ſit ſterilis ſeges neq̧ nimiū pinguis:cuius qdē luxuri eēt reprimēda more Vir.Quid ne grauidis procūbat culmus ariſtis luxuriā ſegetum tenera depaſcit in herba & Ply.luxuria inquit ſegetū caſtigatur dēte pecoris in herba dūtaxat:& depaſtæ quidē ſepius nullā in ſpica iniuriā ſentiunt.¶Et neq̧ deficiat:ipſa ſeges.¶Macie:& tenuitate:& ſterilitate.¶Neq̧ pinguior æquo:pluſq̄ ſatis ſit.¶Luxurioſa.ſeges nimium pinguis.¶Parcat ſuis diuitiis:ſuæ nimiæ pinguedini.

PAV. MAR.

Seges q̄d ſignificet p̄prie cū exemplis

⁋Et careant:nō naſcatur in agro loliū:nō auena quoniā hæ ſunt pniciosæ peſte ſegeti:loliū infœlix appel
lat Vir.& ideo uolūt infœlix dictū:qđ ex tritico & hordeo p negligētiā fiat & deſinat eē triticū qđ felix ē.
Et auenā primū oīum frumēti uitiū.eſſe Ply.inqt:& auenas maro ſteriles dixit. extenuāt.n.terrā & iu fecū

Loliū ſoporē īducit & hebetat uiſum.

diorē reddūt.⁋Et agri careāt loliis:ſint ſine lolio:quod noxiū eſt.⁋Vitiātibus oculos:hebetātibus uiſum
& caput aggrauat:& nimiū ſoporē inducit:& uiſum hebetat:imixtū frumēto loliū.Nec auena ſterilis:ab
effectu:cū faciat ſterilē agrū.⁋Surgat ſolo culto:in agro ex culto.Triticeos proueniat ex agris magna tri
tici farris & hordei abundātia.hæc agricolæ pro uobis pcatus ſum:& idē facere uos debetis:& quod præ-
camur cereris & telluris munere ſortiatur affectū.Ager reddat fœtus triticeos:triticū ipſum.Et farra paſſu
ra bis ignē:quæ bis torrenť.Primū quæ relatū erit in horrea.deinde in ſacris:ſiue in cibis.Numa inſtituit

Numa prius īſtituit molā ſalſam.

deos fruge colore:& mola ſalſa ſupplicare:atq ut autor eſt.⁋Emina far torrete qm̄ toſtū ſalubrius eſſet.
Id uno mō cōſecutū:ſtatuēdo nō eſſe purū:ad rē diuinā:niſi toſtū:ls & fornacalia inſtituit farris torrēdi fe
rias & reliqua.⁋Et hordea:etiā reddat ager.⁋Ingēti fœnore:quaſi multo labore copia q̄ accepit.⁋Hæc
ego p nobis:opto hæc oīa pro noſtra uulitate o.⁋Coloni agricolæ.⁋Hæc uos optate:pcibus a diis po-
ſcite.⁋Et utraq diua:ceres & tellus.⁋Efficiat pces ratas:firmas putat ad effectū.quicqd nos & uos ſimul
pcamur.Bella cū diu & reſpu.& oē īperiū bello ciuili pmereť:nulla hēbať rō rei ruſticæ.cuius īſtrumēta ī
arma bellica uertebanť.Sed deoꝝ & auguſtæ dom⁹ tmūere:bella qdē extīcta:atq orbi pax reddite toti.Et
cult⁹ fruges undiq pbet ager.Bella diu tenueř uiros diu fueř uiri ī armis:pſertī ciuilib⁹ occupati.Enſis erat
aptior uomere accōmodanor erat enſis ad bella.q̄ eēt uomer quo terra araťaut cætera īſtrumēta ruſticarū
mo & uomer uertebať in enſem:ut de falcibus dixit maro.Et curuæ rigidū falces cōflantur ī enſe.Taurus
arator terræ pſciſſor.⁋Cedebat equo:bellatori.⁋Ceſſabāt ſarcula:ab opere ruſtico ſarculū a ſariēdo cra
tes.eſt illa detētata:quæ ſubtrahiť ſatis.Hora.gaudentē patrio findere ſarculo agros &.⁋Ligones qb⁹ ter
ra effoditū.⁋Verſi:ſunt mutati i.⁋Pila:tella romana:&.⁋Caſſis:galea.⁋Erat facta:fabricata.⁋De pōde
re raſtri de raſtro ferreo pōderoſo hoc inquit oīa inſtrumēta ruſtica ī arma:& in pniciē hoīum uertebanť.

ANT. FAN.

⁋RELigata catenis iāpridē ueſtro ſub pede bella iacēt
Vir.Furor īpius ītus ſæua ſedēs ſup arma & cētū uinctus
aenis poſt tergū modis.Quo ī loco notādū eſt poetā fu
roris uincula ideo ænea dixiſſe ut ppetuā pacē futurā oñ
deret:qm̄ eris materia nō ſicut ferrū rubigine cōſumitur.
⁋At quæ uēturas pcedit ſexta calēdas.Hac ſūt lædeis tē
pla dicata deis.⁋VI:calēdas februarias dicata ē ædes Ca

Feſtū caſtoris & pollucis .vi.calendas februarias

ſtori & polluci Lædæ filiis ad lacū iuturnæ quæ qdā fuiſ
ſe ppe aquā Virgineā putāt qbus paꝝ fidei adhibem⁹.Di
cauit id tēplum Tyberius ſuo fratriſq nomine ut Sueto.

> Grata diis domuiq tuæ religata cathēis
> Iampridē ueſtro ſub pede bella iacēt:
> Sub iuga bos uēiat:ſub terras ſemē ara
> Pax cererē nutrit,pacis alūna ceres (tas
> ⁋Atquæ uēturas pcedit ſexta calēdas
> Hæc ſunt lædæis templa dicata deis:

ſcribit.Sed iāpridē ante amiſſam a Romanis duti lenas faciēq ſeruātes tanq̄ redeūtiū ex plio ſpecie pugi
lū ut inquit Dionyſius in foro romano uictoriā nūciarint.Supra caſtroꝝ ædem Tyberio principe coruus
in ſutrinam oppoſitā deuolauit qui mature ſermoni aſſuefactus omnibus matutinis euolans in roſtra Ty
beriū & deinde Germanicū ac Druſum cæſares & mox tranſeuntē Romanū populū ſalutabat.Cōſtat in
eodem tēplo dicatū fuiſſe cyllarum autore Papinio:ut Et pauet aſpiciens ledæus ab æde propinqua cylla
rus.Dicuntur ſane Caſtor & Pollux fuiſſe fratres maxima iūcti cōcordia ac dum uiuerēt mare a Piratis in

De tēplo dicato caſtori & polluci

feſtatū pacauiſſe.Vnde poſtea in cœlū trāſlati ſolebat a nautis in tēpeſtate piclitantibus inuocari.Sed de
his alias.libertatē.A.Poſtumius dictator qui nihil ut inqt Liuius nec diuinæ nec humane opis ptermittēs
ad lacum regillū aduerſus latinos proſpere ppugnauit eiſdē diis quibus ueluti cōmilitonibus uſus credi
tur ædē uouerat q̄ poſtea eius filius duumuir ad ipſum creat⁹ idibus Quintilibus dedicauit.Lege hiſtoriā
apud Liuium & Dionyſiū ac Valeriū Maximū de miraculis.Hoc tēplū legimus in uita Coriolani ad foꝝ
ac prope fontē fuiſſe:quod caſtor & pollux ſtatim poſt pugnā ſudantibus equis ac bellicas in.

PAV. MAR.

⁋GRATA diis & domui tuæ:o germanice gr̃a eſt habēda deis:& auguſtæ domui.hoc eſt diuo auguſto
& tyberio:& tibi qm̄:⁋Iāpridē:longe ante ab actiaca.ſ.uictoria.⁋Bella religata catenis a Virgilio acce-
pit centū uinctus aenis poſt tergū nodis:quaſi.d.bella iā ſedata.⁋Iacēt ſub noſtro pede:quia ſubegiſtis &
peſſum dediſtis hoſtes:& rebelles ois bellū inferētes.⁋Veniat bos ſub iuga:ligētur iā ad iugū boues:&
aratum redeāt.Semē ueniat ſub terras aratas.fiat ſemētis ſerātur arua.⁋Pax nutrit cererē:rem ruſticā:&
⁋Res alūna pacis:nā & ipſa pace nutritur.⁋At quæ.ſexto:cal.feb.feſtū eſt caſtoris & pollucis:quo die eſt
illis ædes cōſecrata apud fontē iuturnæ:a Tyberio ſuo fratriſq nomine.ut Sueto.meminit:uerū & longe
ante fuerat illic ædes:q̄ bello latino uouerat aulus poſtumius dictator in ipſo cōflictu in quo erit paululū

De miraculis caſtoris & pollucis

immorandū:Nam cum primus omniū noſtri ſæculi:cōpererim ego quo in loco eſſet aqua iuturna:collatis
ſimul ſcriptoꝝ ueterū monumētis:& ipſa reꝝ expientia nō cōueniet equitati:me mea laude defraudare.
Dionyſius.n.cū ſcribat cōflictū ad lacū regillū & uiſos duos iuuenes ad fontē eo die apud ueſtā.nō appel
lat eā aquā iuturnā.Sic enim inqt.In hac pugna dicitur Poſthumio dictatori:& qui cū eo in acie erāt:eqti
bus apparuiſſe duos forma & magnitudie lōge ſupiores uiris:qnos nr̃a natura nutrit.Pubeſcereq incipiē
tes:Ducētes eqtatum romanū:& qui obuiā latinoꝝ irent feriētes haſtis:ppellēteſq & cohortātes ſocios:
Poſtq fugā latinoꝝ:captionēq caſtroꝝ ſuoꝝ:inclināte iā die in ueſperū uiſi eſſe ī romano foro eodē ha
bitu adoleſcētes dicunť duo bellicas īduti lenas pceriq & pulcherrimi:& eādē hn̄tes ætatē faciēq ſeruan
tes tanq̄ redeūtiū ex plio ſpecie pugilū:equoſq madidos ſudore adducētes deſcēdētēq aiūt utriq equos

abluere ad ſcaturiginē:quæ manat iuxta tēplū ueſtæ:lacū faciens ꝓfundū:paruū multis circūſtātibus:& ſi qd eēt ab exercitu noui dicere poſtulātibus narraſſe eos pugnā ut fuerat:& qđ uiciſſet romāi nūciaſſe. Diſcēdēteſq; deide dicūt eos ex foro a nemine uiſos amplius q̄q̄ multā eoꝝ inqſitionē relicto ī urbe duce faciēte.poſtq̄ āt die poſtero acceperūt a dictatore epl̄as:hii q tēpu.pſidebāt & cū cæteris q̄ erāt in ꝑlio. De apparitiōe ēr numinū accepe:exiſtimātes utraq; eē eorūdē nr̄a:aut uteriſimile ē caſtoris & pollucis ſimulachra ea eē crediderūt. Hui⁹ aūt īopinatæ admirabiliſq; apparitiōis cū ſigna adhuc romæ multa:ū uero ē ædes pollucis & caſtoris:q̄ ſup foro extruxit ciuitas:ubi diuiſa ſūt ſimulachra:& iuxta eā fōs deoꝝ hoꝝ uocataq;:& ſacra:& hucuſq; exiſtimata. Sacrificiaq; ſūptuoſaq; quot ānis ppl̄s pficit:idib⁹ qnnlib⁹ quo die ꝓſpe adminiſtrarūt hoc bellū. Sup iſta uero oīa:eaq; poſt ſacrificiū dē pōpa hn̄ū equo de publico:q tribubus:curiāīq; ornati,caretuatiq; eqs uecti īcedūt oēs:ut ex pugna uenīētes. Corōati olluaꝝ ramis:purpureiſq; pūicei ſub tegmīs togis:q̄s trabeas uocāt circūuelati. a tēplo quodā extra urbē mr̄is incipiētes:puadēteſq; urbē reliquā p ſoꝝ:ædēq; caſtoris & pollucis ꝑtereūtes Viroꝝ milia aliqñ.v.ſeterīū q̄cūq; ī ꝑl:is accepint a ducib⁹ ꝑmia fortitudis. Hæc eſt Dio.q tñ iuturnæ fōtē ī his noīat Liui⁹ cū de illo cōflictu agit. Ibi i qr nihil:nec diuīæ:nec hūanæ opis dictator ꝑtermittēs:ædē caſtori nouiſſe fert.ac ꝓnūciaſſe militi ꝑmiat Valerius uero ubi de miraculis agit:ſic inqt cū apđ lacū Regiliū Aulus poſtumius dictator:& tuſculanoꝝ dux māliui octaui⁹ magnis uirib⁹ īter ſe cōcurrerēt ac neutra acies aliquādiu pedē referret caſtor ac pollux romanoꝝ partiū ꝓ pugnatores uiſi hoſtiles copias penit⁹ fuderūt. Addit quoq; Valerius aliud exēplū. Itē bello macedonico.p.Vatinius reatinæ ꝑfecturæ uir noctu urbē petēs:exiſtimauit duos iuuenes excellētis formæ albis eqs dētes obuios ſibi factos nūciare:die q ꝑterierat:pſam regē a Paulo captū. Quod cum ſenatui idicaſſet:tanq̄ maieſtatis reus & amplitudis uano ſermōe cōtēpto:in carcerē cōiectus. Poſtq̄ pauli litteris illo die pſam captū apparuit & cuſtodia liberat⁹:& īſup agro ac uocatiōe dignat⁹ eſt. Et ſubdit Caſtorē uero:& pollucē ēt illo tpe:ꝓ ipio po.ro.excubuiſſe cognitū eſt:quo apđ lacū iuturnæ:ſuū equorūq; ſudorē abluiſſe uiſi ſunt.iūctaq; fonti ædes eoꝝ.nullius hoium manu reſerata patuit. Ex his igitur patet neq; Dio.neq; Liuiū aquā iuturnæ noīate.ſed ego cōferēs eaq; adduxi id qđ apte nūc uidet aīaduerti de eodē loco & loq Valeriū & Dio.nā uterq; de fōte loqtur in quo caſtor:& pollux abluere ſudorē equū uiſi ſunt Cūq; Valerius lacū iuturnæ dicatū eū eſſe cōſtat:qui erat apud ueſtæ tēplū:qđ quidē tēplū inter pallantiū. & capitoliū cōprehenſis iam utriſq; collibus unis mœnibus & ſtante in medio eoꝝ foro Numa extruſit: ut idē Dionyſius teſtatur. Erat ergo in foro & ipſa aqua iuturnæ quæ nūc paulo illinc remotioe cernitur a poſteris quoquo mō trāſuerſa. Eſt.n.apud templum diui georgii turris ſemiruta ſub qua eſt ipſe fons:& aq̄ qdē ſalubres. Quod ego experiri uolui quo certior fierē an ea eſſet aqua iuturnæ. Præſertim cum Varr. diceret nympha iuturna:quæ iuuaret. Itaq; multi egroti:ꝑpter id nomen.hinc aquam petere ſolent duxi igitur illuc ad abluendum quinquies diſcipulum ſcabidumq; protinuſq; ab omni ſcabie liberatus eſt. Hic fonte nimium īmoratus ſum:ſed referre uolui hiſtoriam:& rei ueritatem aperire.inquit ergo poeta.¶ At ſexta mdies.ſ. Quæ procedit calendas uenturas:hoc eſt calendas februarias:& ſignificat.xxvii.diem ianuarii. Hac.ſ. Templa ſunt dicata:conſecrata.¶ Dies lædeis:caſtori & polluci Lædæ filius.

De ſacris inſtitutis in honorē Caſtoris & pollucis

De fonte deæ iuturnæ

Fratribus illa dies fratres de gēte deoꝝ
Circa iuturnæ compoſuere lacus:
¶ Ipſū nos carmē deduxit pacis ad arā
Hæc erit ā menſis fine ſecunda dies
Frōdib⁹ actiacis cōptos redimita capil.
Pax ades:& toto mitis ī orbe mãe(los
Dū deſūt hoſtes deſit quoq; cā triūphi

¶FRATRIbus illa dies fratres de gēte deoꝝ Circa iuturnæ cōpoſuere lacus:Ordo eſt:illa qdē dies dicata eſt fratribus Caſtori & polluci:iſed fres de gēte deoꝝ Tyberius uidelicet & druſus tēpla cōpoſuerūt circa lacus iuturnæ qđ ideo dicit qa Tyberius ut diximus eā ædē dicauit ſuo frīs noīe,iuturnæ lacū fuiſſe exiſtimamus ad cū fontē cuius Plutar.meminit ī Coriolano q̄uis qdā aliter ſentiāt Vide ſupra ubi explicauimus illud carmē: Te quoq; lux eadē turni ſoror æde recæpit. Ipſum uos carmē pacis deduxit ad arā:Colebat pax a maioribus nr̄is ut fides uirtus cōcordia ſed pricipatu. Auguſti ac Tyberii nullā inuenio pacis ædē fuiſſem ī urbe memoratu dignā:tm̄ uel ædiculā fuiſſe arbitror. Poſtea uero Diuus Veſpaſianus huic deæ tēplū illud magnificētiſſimū dedit quo ut inqt Ioſephus oia collata ſunt quoꝝ uiſendoꝝ ſtudio antea p totū orbē hoīes uagabant Eius ego ruinas īgētē cū eſſem Romæ ī ſua ſacra uolui cōtēplari.uñ auelli nō poterā quāuis grauiſſimis negociis impeditus cū expleri mētē neqrē exardeſcerēq; tuēdo tātū licuiſſe fortunæ ut tātæ rei nobis ſpectaculū ſubtraxiſſe.¶ Frōdibus actiacis:Frondibus oleæ ob pacē partā ex actiaca uictoria.qđ dictū eſt ī auguſti laudē cæſareæq; familiæ,cui autor placere ſtudet. Nouimus.n. Actiū Epiri ꝓmōtoriū eē apđ qđ cæſar Aug. Antoniū & cleopatrā nauali ꝑlio ſupauit añ oſtiū uidelicet ſinus Ambracii. Poſtq̄ uictoriā Ambracia urbē ut ait Serui⁹ Nicopoli appellauit.i.uictoriæ ciuitatē & ludos cōſtituit qnquēnales Actiū Apollini cōſecratos adauxit uet⁹ Apollinis tēplū:cui deo(ut inqt Strabo)prius quoq; actia a finitimis agebant:q̄ Aug.poſtea honorificētius edidit. Alludit āt ad certamia Olympiaca q̄ ī honorē Olympi iouis fiebāt ubi uictores corona oleagīa donabātur nec mirū cū autor ut ſupradixi ſæp enumero Auguſtū iouē appellet. Eſſe aūt oleā arborē pacis memini dubiū eſt. Vn delegimus ī cōtētione Palladis & Neptuni cū hic equū illa ꝓduxiſſet oleā Mineruæ munus cōprobatū eē uti rē meliorē ac paci īſigne cui tātū honorē ꝑbuit Romana maieſtas autore Pli.ut eqtū turmæ idibus iulii ex hac arbore coronarētur:itē minoribus triūphis ouātes. Athenīēſes quoque uictores olea coronarūt Sunt qui legāt Frōdibus attiacis ab Attica quod nō placet.

ANT. FAN.

Iuturnæ lacus

Feſtum pacis .iii. calendas februarias

Actiū epiri promōtorium.

PAV. MAR. ¶ILLA dies fratribus:caſtori & polluci ſacra eſt tunc n.eſt eorum feſtum.¶Fratres. Tyberius & druſus:nõ quod ambo ſimul dedicauerint:ſed quod Tyberius.¶Ipſe:ſuo:& fratris nomine dedicarit.ut Trãquillus oſtendit.De gente deorum:& hoc propter domũ iuliã quæ ab aſcanio emanauit in quã adoptatus auguſtus Tyberiũ & ipſe adoptauit in filiũ.¶Cõpoſuere:ea tẽpla.ſ ¶Circa lacus iuturnæ:de quo iã diximus.ipſum

De feſto die paci dicato .xxx.die ianuarii erit feſtũ pacis.inuocet igit:& orat illã:ut diutius in orbe maneat:ne magis bella gerãtur cum laudabilius ſit pacẽ quã bellum colere. Sed gerantur arma ſolũ ad propulſandã:nõ ad inferendã iniuriã.timeatq; omnis orbis romanũ nomẽ aut potius amet:ſi nõ extimeſcit.Ipſum carmẽ deduxit nos ad aram pacis:quia nunc pacis mœnibus pax cererẽ nutrit & reliqua:ad finẽ libri & menſis properamus ipſa opportunitate ad tẽplum pacis uenimus:& feſtum:quo fiunt illi ſacra.¶Ad aram:ad tẽplum:quo auguſti tempore exiguũ erat ad uiã ſacram.Cœpit illic maius erigere e fundamẽtis agrippina:ſed ueſpaſianus poſtea perfecit.¶Hæc dies:pacis.¶Erit.ſecunda a fine menſis ſecunda ab ultimo die ianuarii retro numerando.Sic erit penultimus dies.¶Ades tu pax redimita ornata.¶Capillos cõptos:ornatos. ¶Frõdibus actiacis:corona uictrici & triumphali ab actio promontorio epyri:apud quod cæſar octauius antoniũ & cleopatram fudit poſtquam:uictoriam ianum quirinum clauſit.Protinus & totum pax alma effuſa per orbem:ad illud ergo alludit.alii legũt frondibus acteis ab actica:& pro olea accipiunt:cum pacis ſit inſigne:Et mane mitis lenis & benigna.¶in toto orbe:ſicut per uniuerſum orbem fuit auguſto imperante.¶Dum deſunt hoſtes:dum non eſt hoſtis.qui in romanos gerat arma.¶Deſit quoq; cauſa triũphi:quaſi nec a romanis bellum geratur:ſpe triumphi.Bello enim ſubactus hoſtis triumphi cauſa eſt.

Tu ducibus bello gloria maior eris:
Sola gerat miles:qb9 arma coerceat:ar
Cãteturq; fera nil niſi põpa tuba.(ma
Horreat æneadas & prim9 & ultim9 or
Siq̃ parum romã terra timebit amet(bis
Thura ſacerdotes pacalib9 addite flãmis
Albaq; perfuſa uictima fronte cadat:
Vtq; domus q̃ pſtat eã cũ pace perennet
Ad pia propenſos uota rogate deos:
Sed iã prima mei pars ẽ exacta laboris
Cumq; ſuo finẽ menſe libellus habet.

ANT. FAN. ¶TV Ducibus bello gloria maior eris:Quia bellicas laudes ut inquit Cicero ſolent quidam detrahere ducibus & eas communicare cum multis:quarum maximam partem fortuna quæ in re militari plurimum poteſt ſæpenumero ſibi uendicat:qui uero pacis autores ſunt & uel togati quieti publicæ recte conſulunt ampliores laudes cõſequuntur:exuperant q; gloriam militarem:unde illud eſt ¶Cedant arma togæ.Et illud:Tantum igitur muros intra toga contulit illi nominis ac tituli quantũ non Leucade quantum Theſſaliæ campis Octauius abſtulit udo

Põpa qd ſignificet cæduis aſſiduis gladio.Sola gerat miles quibus arma coerceat arma.Vt propulſet:ut non inferatur iniuria.Laude enim dignus eſt qui nemini infert iniuriam qui autem iniuriam inferre uolentibus reluctatur longe maiori laude dignus eſt.Ille enim ſibi dũtaxat:hic aliis pluribus eſt utilis Nil niſi pompa.Quæ exibetur in ludis eſt autem græcum uocabulum:Vtimur etiam pompæ nomine in funebribus rerum ferculis teſte Quintiliano.Si qua parum ro

Ouidius libro.xv. meta.de cultro & foco mam terra timebit amet.Vt roma imperet uolentibus quod hi faciunt qui iuſte imperãt nec timeri uolũt ſed diligi:cum malus ſit cuſtos diuturnitatis metus Hinc illud eſt Virgilii:Victorq; uolentes per populos dat iura uiamq; affectat olympo.Alba uictima Pro qualitate numinis.Nihil eſt enim pace candidus cuius gratia legitima bella ſuſcipiuntur.Nam(ut autor eſt Cicero)eam ob cauſam bella ſuſcipienda ſunt ut ſine iniuria in pace uiuatur.quæ ſi uel libidine dominãdi uel alia quauis eiuſmodi cupiditate ſuſcipiantur ac non pacis & quietis gratia iniuſta & deteſtabilia ſunt.Perfuſa fronte:mola qua frons uictimæ aſpergebatur autore Seruio.Item cultri ac foci.Quod & Naſo manifeſte oſtendit in ultimo Metamorphoſeos.Domus quæ præſtat eam:Familia cæſarum de qua inquit ſupra:Gratia diis domuiq; tuæ.

PAV. MAR. ¶TV:pax.¶Eris ducibus:impatoribus:& ipſi ducibus.¶Maior gloria bello:quia maior ex pace.q̃ ex bello gloria cõparatur.¶Miles gerat arma.quibus:armis.¶Coerceat:ſola¶Arma propulſet inferẽtes armis iniuriam:q̃ nõ ipſe inferat.¶Nil canetur fera turba niſi pompa:non crepitet turbarum clangores.ad incendẽdos ad pugnam animos:ſed ad exhibendam ludorum pompam:& ad ſupplicationes.ille enim ordo procedentiũ in his pompa dicitur.¶Et primus & ultimus orbis:oriens:& occidens.¶Horreat.extimeat.¶Aeneadas:romanos ab ænea progenitos.¶Si qua terra parum timebit:ut ſunt remotiſſimæ gentes

Romãos ab ænea dictas indi & ſcythiæ.¶Amet.ſit romanorum amica.ut idem fuere qui in amicitiã recepti ſunt.¶Thura:o.¶Sacerdotes addite thura:& punite & adolete.¶Flãmis pacalibus:aris:& ignibus pacis.dicuntur enim pacalia ſicut fornacalia.¶Et cadat uictima alba immoletur paci pecus alba.¶Fronte perfuſa:mero.ſ.ut moris eſt & ſuperius diximus:In tua quod ſpargi cornua poſſit erit &.¶Rogate:uos ſacerdotes.Deos ppenſos:inclinatos ad.Pia uota:quaſi qui pia uota:& caſtas præces exaudiunt.¶Vt perẽnet:perpetuet.¶Cum pace domum auguſtã.¶Quæ domus auguſta.¶Præſtat:eã pacem humano generi.Sed iã pars prima noſtri laboris:Primus faſtorum liber.¶Eſt exacta:quaſi eſt deductus ad finem.Et libellus:hic primus.Habet finem cum ſuo menſe:quia iam perfecimus primum librum & rationem primi menſis:qui eſt Iano dicatus.

FINIS INTERPRETATIONVM PRIMI LIBRI FASTORVM PER ANTONIVM DE FANO ET PAVLVM MARSVM POETAS.CL.ET.RH.

Interpretationes Secundi Faſtorum libri Per Anto. de Fano: & Paulũ Marſum Poetas clariſſimos & Rhe.

Anus hẽt fi. cum car. cre. & an. Vtilis exornatio ſiue color rhetoricus Græci metabaſin: latini trãſlationẽ uocãt. Oñdit. n. breuiter qđ dictũ eſt ac pponit breui qd cõſequaſ: ut Haſten⁹ ar. ANT. FAN.
uorum cul. & ſi cœli nũc te Bac. canã. Annũ aũt naturalẽ accipe ex quo magni cõſtabat ciuiles
noiati φ eos ppli ſiue gẽtes p arbitrio ſibi ſtatuerẽt: ut is q trietens dr̃ duob⁹ ãnis uertẽtib⁹ cõ Annus
ſtãs quis ſic ppiie dicteris. Siſr & is q olympias q̃ttuor ãnos amplexus: uñ qnto quoq͂ redeũ ciuilis
te græci ioui olympio agonẽ celebrabãt. Addiſ is ãnus eudoxi octo e nñs cõtinẽs. Itẽ Chal. Trieteris

daicus q duodecim & Metonicus q Olympias
unde uigiti cõſtare dr̃. Nũc pri. ue.
ele. ma. tis. Trãſlatio eſt uelis ãt ma Annus
iorib⁹ dicit φ elegi nati ad q̃rimõia eudoxi
explicãdas ut eorum nomẽ oñdit: nũc Annus
tractẽt ſacra & ſeria nõ amores & lu caldaicus
dnca. uidebaſ. n. hæc materia poſtu Annus
lare carmẽ heroicũ qđ alibi oñdiiut metonic⁹
ſæpe dedi nocte grã. ue. rati. Luſit
icripſit humilia Ludere q̃ uellẽ cala
mo pmiſit agreſti. Hæc mea mi. ẽ
ge. q poſ. ar. Bñ merentur de germa
nico carmie q eẽ nõ poſſumus.

Anus hẽt: Numa cum PAV. MAR.
ãno romuli duos addi
diſſet mẽſes. Primũ Ia
nuariũ nuncupãuit: pri
mũq͂ ãni mẽſem eẽ uo

P. Ouidii Naſonis Faſtorum. Liber Secundus.

Anus hẽt finẽ
cũ carmie cre
ſcat & annus
Alter ut hic
menſis ſic li
ber alter eat:
Nunc primũ
uelis elegi ma
ioribus itis
Exiguum memini nuper eratis opus
Ipſe ego uos habui faciles i amoř mini/
Cũ luſit nũeris pria iuẽta ſuis (ſtros
Inde ſacra cano ſignataq͂ tẽpora faſtis
Et quis ad hæc illinc crederet eſſe uiã
Hæc mea militia ẽ gerim⁹ q̃ poſſum⁹ ar
Dextraq͂ nõ oi muñere nr̃a uacat (ma
Si mihi nõ ualido torquenẽ pila lacerto
Nec bellatoris terga præmunẽ equi
Nec galea tegimur nec acuto cingimur
(enſe.

luit. Secũdũ Februariũ uocauit februo deo dicatumq lu
ſtrationũ potẽs crediſ: ultimũq͂ ãni eẽ uolũt. Luſtrari aũt
eo mẽſe ciuitatẽ neceſſe erat. ſtatuit ut iuſta diis manibus
ſoluerenſ: ſed poſtea a decẽ uiris Februari⁹ poſt ianuariũ
nũerat⁹ eſt. Diony. tñ afferet ut ſacrificia hæc in februario
poſt brumã ab euãdro initiũ habuiſſe: q mox poſtea a ro
mãis ſuat⁹ eſt: Nec diſſentit Var. februari⁹. n. inqt appella Februari⁹
tus a februo. Februare. purgare ſignĩt: eo menſe purgabaſ uñ dicaſ.
antiq̃ ciuitas. i. palatiũ a nudis lupcis ab hoc de⁹purgatio
nũ febru⁹ eſt noiat⁹: ſed de hoc paulopoſt lati⁹ diſſeremus
Ianuariũ mẽſem primũ priore lib. diis aſpicib⁹ abſoluim⁹
nũc ad ſecũdũ his duob⁹ uerſib⁹ trãſitionẽ poeta facit. Ia
nus hoc ẽ mẽſis Iano dicat⁹. Hẽt finẽ: qa abſolutus eſt.
Creſcat & ãnus cũ car. Creſcat ãnus p additionẽ mẽſiũ
& carmia i qb⁹ ageſ. Vt id alter mẽſis ſecundus. ſ. Sic
eat alter liber: quo ſecũdus ipſe mẽſis deſcribaſ qd mẽſis:
& uñ ſupi⁹ dixim⁹. Grauia grauiori ſtilo cõmẽdata erãt:
ſꝫ cũ magis igeniũ elegis accõmodatũ hret ẽt hæc q̃ gra
uia ſũt elegis decãtat: his. n. uerſib⁹ miſabiles hoium erũ
næ & amoris q̃rimõiæ decãtanſ dicti ab ελεεω qđ ẽ mi
ſereor. Inde ελεγος materia: uel ſermonẽ ad ipſos elegos Elegia
O elegi nũc primũ: q̃ſi nõ añ hac. ſed nunc primũ Iſtis uñ dicaſ.
ue. ma. ſublimiore ſtilo & locupletiore materia p tranſla
tionẽ a nauib⁹ & mari. Memini eratis: nup opus exigua
materia: qa leuia leuiori ſtilo canebanſ. At nũc magna ca
nitis uerba ſentẽtiis accõmodãdo. Ipſe elegias: de amo
rib⁹ multas ſcripſerat: quarum extãt ad corynna tres libelli.
ſcripſit & artẽ & amoris remediũ. Ipſe ego ha. u. elegos. ſ. Faciles: benignos. Miſtros i amore: & ut ex
cuſat⁹ hẽreſ ſubdidit. Cũ pria iu. ipſa ætas iuuẽilis. Luſit ſuis nu. q. d. cũ ea laudarẽ: q̃ iuuenes nõ dede
cebãt. Idẽ qđ de amore attigit: icũ hũilis eat materia: hũili ẽt ſono exp̄ſſit: hic uero cũ grauia dicat ſe totũ
ipſo carmie attollit: uerbaq͂ reb⁹ accõmodat. Idẽ ego cano ſacra: oia ad religionẽ faciẽtia. Et tpa ſig. de
ſcripta. Faſtis in faſtorum: oia hæc ſupi⁹ diffiniuim⁹. Et qs cre. illinc: ex ipſa re amatoria. Eſſe uiã ad hæc: i ſa
cra. ſ. & tpa deſcribẽda. Hæc trahit ſua quẽq͂ uoluptas: & cũ magno ſit ornamẽto militaris iduſtria: cũ illi
ſe a pueris nõ dederit: hãc eẽ ſuã militiã inqt. nec oi ab officio uacare. Hæc ẽ mea militia poetice. ſ. ſacra te
nete. Ferim⁹ ar. q̃ poſ. ac ſi diceret calami ſũt mihi p haſtis bellicis. Dextra no. nõ ua. oi mu. oĩ officio. i Hypbatõ
mo aliqđ mun⁹ affert: imã ſi tela nõ torquet tractat calamo: qb⁹ ad ſcribẽdũ utiſ. Si mihi: ut magis laborẽ
ſuũ grãmatico cõmẽdaret p lõgũ hypbathõ inq⁹. Si a me nõ tractanſ arma non pmiſ bellator equus non

hēmus arma neq; ad ꝓpulſandā:neq; ad iſerēdā iniuriā:q̄ qdē ab oib⁹ hēri pōt. Canim⁹ tn̄ cæſareū nomen & ſuas laudes & dignitatē celebram⁹:ac ſi dicere uellet:illa a multis fieri pōt.hæc āt a paucis:inqt ergo.⁋ Si pila:pilū gen⁹ teli eē dixim⁹.Nō torq̄nf:nō torq̄ndo emittunf.⁋ Mihi:a me.⁋ Valido lacerto:forti & robuſto brachio.⁋ Nec ꝑmunf terga bellatoris:eq bellicoſimū aīal bellicoſū eſt:& equū ꝑſagire pugnā Ply.teſtaf.⁋ Nec tegimur galea.capitis tegmīe:& hoc ad defenſionē.⁋ Nec cīgimur enſe acuto:& hoc ad offenſionē:aut ad ꝓpulſandā iniuriā:qlibet pōt eſſe habilis.i.apt⁹.

His habilis telis quilibet eſſe poteſt:
At tua ꝓſeqmur ſtudioſo pectorē cæſar
Noīa ꝑ titulos īgredimurq; tuos (ultu
Ergo ades & placido paulū mea mūera
Reſpice:pacato ſiqd ab hoſte uacas
Februa romani dixere piacula patres
Nūc quoq; dāt uerbo plīma ſigna fidē
Pōtifices ab rege petūt & flamic lanas
Quis ueterū līgua februa nomē erat

ANT. FAN. ⁋HIS habilis telis &c.Bn̄ ſuꝑmit īgenioſus poeta qd̄ cū arrogātia expſſiſſet:nā ex eo q̄ dicit:Bellica tela a quouis poſſe tractari itelligēdū reliqt cōcedi paucis poeticū īpetū.quoꝝ ī nūero ipa ſit.⁋ Studioſo pectore:nō doctoine ſit arrogātis.⁋ Februa romāi &c.Februari⁹q luſtrationis expianōiſq; mēſis fuit auto.Plu.dict⁹ ē ut Feſto placet q̄ tū ppl's februaref hoc ē luſtraref ac purgaref quo tpe nono germie ſacrificabāt:ut legim⁹ in uita Numæ:ut a iunone februata:cui⁹ feriæ lupcalia fuerūt:quo die mulieres ſebruabanf a lupcis amiculo iunonis.i.pelle caprīa. Vn̄ is dies februat⁹ dicebaf:q̄cūq;.n.purgamīi cā ī ſacrificiis adhibebanf romāi februa appellarūt & qd̄ purgatū fuerat februatū deducto a Sabis ut arbitramur uocablo q teſte Var.purgamētū februū dicūt.Idē Var.ſcri.regē cū ferias mēſtruas nonis februariis diceret eū diē februatū appellaſſe:& ī qbuſdā ſacris cōſtat liba cū facta eēnt farris ſemīa iniici cōſueuiſſe ac dici ea tūc februata hoc ē pura fieri ut Noni⁹ refert.Sciēdū februū deū cui hic mēſis dicat⁹ ē eē ut qbuſdā placet ditis patrē ut alii ipm ditē:cui⁹ hoſtia capra fuit:quā nūq̄ febri carere.Archela⁹ autor ēut Ply.docet:nōq; buccina q̄ dii inferi īduebanf e capra fieri cōſueuit.Sane piacula & piamēta dicebāf oīa qb⁹ maiores nr̄i utebanf ī expiādo:un̄ piacularis porta Romæ dicta pp aliq̄ piacula q̄ ad eā fiebāt & piatrix dicebaf ſacerdos expiare ſolita quā & Sagā appellauerūt.⁋ Pōtifices a rege pe.& fla.la.Laneis imagib⁹ ueteres in ſacris magicis utebanf.Hor.in ſmonib⁹ Lanea & effigies erat altera cærea.Et lana lacte madida:hoc mēſe lupcalib⁹ duoꝝ adoleſcētiū frōtes abſtergebanf tinctæ cultro ſāguie pfuſo:ut Plu.ſcribit ī Romulo:ī cōpitiſq; ſuſpēdebanf cōpitalib⁹ tot pilæ ex lana qd̄ capita ſeruoꝝ:tot effigies uirileſ:ac muliebres quot liberi eēnt ut dii īferiores quos lares uocabāt uiuis pcerēt & pilis ac ſimulachris cōtēti eēnt.Lanā.n.auto.Ply.ueteres romāi auctoritatē ēt religioſā habuere poſtes a nubētib⁹ attigi iubētes apud quos flamies pileū ferebāt in quo erat breuis uirga deſup habēs lanæ aliqd quo cū regi æſtu īpediētē nō poſſent filo capita religabāt.Vn̄ Varrone Feſto Seruio ac Priſciāo autorib⁹ flamies p ſyncopā q̄ſi filamīes dicti ſūt.Hi a diis qb⁹ ſacra faciebāt cognoīa habuerūt:ut Flamē Dialis.Martia.Pomōalis.Vulcanalis.Quirialis:quoꝝ Pomōalis(auto.Feſto)īter qndeci flamies mīmus hēbaf qd̄ Pomona leuiſſimo fructui agroꝝ ꝓſideat.Dialis uero maxim⁹ ac maxie dignatōis īſigni ueſte curuli ſella & albo galero ornat⁹.Ab his pōtifices īterdū lanas petebāt īterdū & a rege ſacroꝝ q q̄uis magna eēt auctoritate ꝓdit⁹ ut dixim⁹ ſupra cedebat tn̄ pōtifici maxīo:quē Feſtus ſic dictū ait q̄ rerꝫ ad ſacra & religiōes ptinētiū maxim⁹ iudex eēt uidexq; cōtumaciæ priuatoꝝ magr̄atuūq;:cui⁹ erat nō cœleſtes mō cerimōias docere:ſed iuſta quoq; funebria & manēs placādos. Erūt āt pōtifices olī q̄tuor e ptib⁹ creati quoꝝ q alios auctoritate anībat maxim⁹ dicebaf:ſed his poſtea totidē e plene adiecti ſūt quos oēs a poſſe & facere qdā dictos pōtifices tradiderūt. Var.āt a pōte & facio qd̄ ab eis pōs ſublici⁹ fact⁹ ac ſæpe reſtitut⁹ ſit.Idē & Dio.tradit docēs oēm dīni cult⁹ iſtitutionē a Nūa ī octo ptes diſtributā:q̄ꝝ unā eos ſortitos refert q q̄ pōtē ligneū ēficiāt pōtifices appellāf.His ut ſcri. Macr.pmiſſa ē ptās memoriā reꝝ geſtaꝝ ī tabulā cōſerēdi quos ānales maxios appellabāt nō a magnitudie ut inqt Feſt⁹ ſed q̄ eos Pōtifex maxim⁹ cōſecraſſet:is oē gen⁹ ſacroꝝ penes ſe ſcriptū habuit & qb⁹ dieb⁹ qb⁹ hoſtis qbuſq; tēplis ſacra fieri oporteret.

Marginal notes: Februari⁹ — Februa — Februatū — Februari — Februus deus — Piacula — Piacularis porta — Saga — Laneæ imagines — Flamines pomonalis — Flamen Dialis — Pontifex maximus pont. — Munera pontificū. numerus pōtifices unū dicti — Annales maximi

PAV. MAR. ⁋HIS telis:ac ſi dicere uelit carmib⁹ tn̄ qlibet eē habilis nō pōt ⁋ At tua:pricula hæc dr̄ia reꝝ ſignāt Pō.teſte:ut cū dicim⁹ Scipio bellator:at.M.Cato orator⁋ At o Cæ.ger.ꝓſeqmur ſcribēdo⁋ Tu noīa:cæſarea.ſ. ⁋ Studioſo pe:officioſo ſeu diligēti.⁋ Et ī gre.p tu.ti.imus p tuas laudes p tuas dignitates.tituli ſuñ & milites appellati ſūt Pōp.inqt:q̄ſi tituli q̄ ptiā tuerēf:un̄ & Titi ꝓnomē ortū eſt.⁋ Ergo:cæſaris:ut ēt ſupi⁹ germāici bēignitatē iplorat:ut hæc trāqllo aīo mūera reſpiciat.Si qd ocii ī bellis ſupeſt.nā⁹ & hæc ad eū belligerātē ī germāia ſcripta ſūt.un̄ hic pacādo ſi qd ab hoſte uacas &c.Ergo.a.faue cū.ſ.canā tua noīa⁋ Et re.p.m.p.uul.trāqllo aīo.nā ut ſupradixi:uult⁹ ē uolūtas q̄ p motu aī ī facie oñdif.⁋ Si qd ua.ab ho.pa.ſi qd̄ ceſſat a pacādis hoſtib⁹:aut ſi qd ocii aut tpis tibi ſupeſt dū pacas hoſtes.⁋ Februa.ubi fauorē germanici īplorauit tē ipſā aggredif:hic.n.ītipit narratio februarioꝝ:un̄ mēſis februari⁹ nomē traxerit:& cū a februis dicaf februa qd ſit primū diffinit.Februa piamīa eē dicit:idq; plurimis argumētis ꝓbari.Romāi pa.di.uocauere.Piamīa purgatiōes luſtratiōes.Feb.nūc quoq;:nūc ēt.⁋ Plurima ſi.dāt fidē uerbo huic.ſ.februoꝝ. ⁋ Pōtifices:tū capellæ p lupcos mactarenf.ut apd̄ Plu.ē:gemini adoleſcētes ꝓclari ſāguīolēto gladio fœdatā ſibi faciē attigebāt.⁋ Alii ilico cū lana lacte madida accurebāt atq; abſtergebāt ſāguinē: ergo īde expurgatiōib⁹ lanæ uſus erat.⁋ Pōti.de la.ad expurgationē.ſ.⁋ Are.a rege ſacrificulo.& q ſub pontifice erat ⁋ Et fla.ſacerdote.⁋ Quæ iis:p qb⁹ lanis.⁋ In li.ue.in antiq̄ loq̄la.⁋ Erat no.feb.nā februa appellabantur. ⁋ Pōtifices:Nūa ut Dio.refert:oēm dīni cult⁹ iſtitutionē ī.8.diuiſit ptes:qd̄ erāt ſacroꝝ ordīes Primā triculiōib⁹ tradidit:q hoſtias publicas ꝓ curiis īmolabāt.Secūdā his q a græcis ſtephcophori romāis flamies

Marginal notes: Februari⁹ unū dicaf. — De ordie ſacroꝝ

quos a geſtatiõe pileoꝝ & īfulaꝝ hoc nõie appellãt. Tertiã ducib⁹ ſceleꝝ regũ cuſtodib⁹. Quartã iterp̃tãti b⁹ ſigna a diis miſſa: quos augures uocãt. Quĩtã ſuãtib⁹ ſacrũ ignẽ uirgib⁹: qs a dea quã colũt: ueſtales appellãt. Sextã Salii, de qb⁹ ſuo loco dicem⁹. Septimã collegio eoꝝ: q feciales uocabanṫ. Vltimã ſortiti ſũt ii q magnũ apđ romãos ſacerdotiũ & p̃tãtẽ hñt q ab ope qđ faciũt põtẽ. ſ. ligneũ reficiẽtes Põtifices nũcupanṫ: hi reb⁹ oib⁹ diuis p̃ſunt: & ſacras oẽs cãs diiudicãt magnãq; in oib⁹ p̃tãtẽ & imunitatẽ hñt.

(ua certis
Quæq; capit lictor domibus purgami
Torrida cũ mica ſarra uocanṫ idem:
Nomẽ idẽ ramo q cæſus ab arbor̃ pura
Caſta ſacerdotum tẽpora frõde tegit:
Ipſe ego flaminicã poſcẽtẽ februa uidi
Februa poſcẽti pinea uirga data eſt:
Deniq; qđ cũq; ẽ quo corpa nr̃a pianṫ
Hoc apud ĩtõſos nomẽ hẽbat auos:
Mẽſis ab his dictus ſecta qa pelle lupci

Quæq; ca.li.d.p.c. Torrida cũ &c. Flamini⁹ q Flamini Diali ſacroꝝ cã p̃ſto erat lictor dicebaṫ auto. Feſto. Hic ẽ q farra cũ ſale auctiora electioraq; certis e locis ad rẽ diuã petere cõſueuit (uñ molã faciebãt ut dixim⁹ ſupra: quã habuiſſe uim expiãdi ut antiq exiſtiabãt) dubiũ nõ ẽ. Farra aũt torrida iõ dicit ꝙ nõ niſi toſta pura & apta ad rẽ diuã putarenṫ ut ſupra dictũ ẽ. Alii legũt turbida qđ nõ placet iterp̃tãtur q; turbida nõdũ toſta cũ peterenṫ. Sciẽdũ lictores q nõnullis magĩatib⁹ ad rẽ diuã nõ ſpectantib⁹ miſtrabãt dictos eẽ a ligatis uirgaꝝ faſcib⁹ quos gerebãt: ſiue (ut alii putãt) alligãdo ꝙ carnificis officio antiqt⁹ fũgerenṫ: Cui⁹ ſniæ fuit Valgi⁹ Ruffus q (ut A. G. ſcri.) iõ lictorẽ a ligãdo dictũ uoluit: ꝙ cũ magĩat⁹ popl̃i ro. uirgis quẽpiã uerberari iuſſiſſent: crura ei⁹ & man⁹ ligari a uiatore ſolita ſint: iſq; e collegio uiatoꝝ q officiũ ligãdi hr̃et lictor ſit appellat⁹: Tyro aũt Tulli⁹. M. Cicero. libert⁹ lictorẽ uł a licio uł a lino dictũ tradidit: ꝙ q magĩatib⁹ p̃miſtrabãt licio tráſuerſo cicti erãt. Plutar. uero in qõnib⁹ ſcribit lictores lora ĩ ſinu geſtãtes Romuiũ ſeq ſolitos: q ut qbuſdã placet oli litores dicebanṫ λαον eni græci pp̃lm dicũt: uñ miſter pp̃li λειτουργόσ uocaṫ. Qui ceſus ab arbore pura. Nõ fulgurita nõ maculoſa: ſicut pura ueſtimẽta dicim⁹ iq ut inqt Feſt⁹ ſacerdotes adhibebãt nõ obſita uõ ſulgurita nõ maculã hñtia uõ funeſta. Dñr & pura eodẽ autore q̃ ĩ uſu ſpurco uõ fuerũt. Talia. n. decet diis imortalib⁹ exhiberi. Tibull⁹: Diſcedat ab aris cui tulit heſterna gaudia nocte uen⁹. Placet aũt ut p arborẽ purã hic lauꝝ accipias in quã Daphne puella caſtitate iſignis mutata ẽ. cui⁹ arboris frõdib⁹ ſacerdotes utebanṫ: ut crines i terga ſolutos cãdida phocaica cõplectiṫ iſula lauro. Ipſe ego fla. po. ſeb. uidi. Vxorẽ flamis dicit. Eſt aũt cauẽdũ ne p flamica flaminiã dicam⁹ niſi forte ſacerdotulã ſignificare uelim⁹ q flaminicæ Diali p̃miſtrabat & flaminea dicebaṫ: erat q; p̃imes & mĩimes. i. patrẽ & matrẽ adhuc uiuos hñs quo uocabulo ẽt ſignificam⁹ flaminis Dialis domũ ut Feſt⁹ &. A. G. ſcribũt: unñ ignẽ efferri niſi diuiæ rei gr̃a ius nõ erat. Flamica uero ẽ uxor flamis: Macro. Flamica quotiens tonitrua audiſſet feriata erat donec placaſſet deos. A. G. Quas flamicas ſacerdotiſſas dialis ſeorſũ aiũt obſultare. Feſtus. Rica eſt ueſtimẽtũ q̃dratũ fimbriaꝝ purpureũ: quo flaminicæ ꝓ palliolo utebanṫ. Februa. po. pi. uir. da. ẽ: Pin⁹ ſacra ẽ mr̃i deũ ut ait Serui⁹ ex q̃ arbore dabanṫ coronæ uictorib⁹ apud iſthmũ. auto. Ply. Eadẽ & Pani deo arcadiæ grata dr̃. Propti⁹: Pagus & arcadio pinus amica deo. Hoc apud ĩtõſos nomẽ hẽbat auos. Veteres pp ſeueritatẽ hirſuti erãt teſte Porphyriõe: unñ Catonẽ itonſũ dixerũt. Prim⁹ aũt tõſorẽ in urbẽ duxit Scipio. Mẽſis ab his dict⁹: a Februis ſebruari⁹ noiat⁹ ẽ quo mẽſe lupci p urbẽ diſcurrẽtes & ſecta pelle hoc ẽ loris obuios feriẽtes (ut i lupcalib⁹ lati⁹ dicemus) oĩa luſtrare ac purgare credebanṫ. Potuit & ſebruario uocabulũ dari qđ peracti ferialib⁹ q̃ ſeſta diis manib⁹ ſacrata ſũt tpa ſebruata & purgata eẽnt: q̃ puta nõ ſũt dũ feralia celebranṫ. Quare iſta legim⁹: dũ tñ hæc fiẽt uiduæ ceſſate puellæ. Expectet puros pinea tæda dies. Nouim⁹. n. funebria pollutionẽ facere. Quã ob cãm inqt Macro. oportuiſſe ciuitatẽ hoc mẽſe luſtrari quo iuſta diis mãib⁹ ſoluebanṫ: & apud maiores q funera p̃ſecuti fuerãt redeũtes aſpgebanṫ aq̃ & ignẽ ſupgradiebanṫ: qđ purgatiõis gen⁹ ſuffitionẽ uocabãt auto. Feſto. itẽ æneæ apud Virgiliũ funeſtato morte Palinuri flumen mõſtrant ut ſe expiet q̃uis nõ uidiſſet funus ſed rãtũmõ agnouiſſet doluiſſetq;. Diximus & a iunone ſebruata putari Februariũ dictũ quã & ſebrualem & ſebrullam uocabant teſte Feſto. Ei enim hoc menſe rem diuinam faciebant.

Quæq;: lictor ut Gelli⁹ cẽſet a ligãdo dict⁹: licet Plu. græcũ putet qđ græce λειτουργοσ p ſimplex. t. Miniſter pp̃li dr̃: cõſulis miſter ẽ: & ꝓcõſulis & p̃toris q faſcẽ uirgaꝝ alligatũ ſecuri portabant: hic uł ꝙ ligaret uł qđ plecteret metẽtes ſingl̃is i expiationẽ ãnis q̃ſdã pultes ex farre & ſale accipiebat: hæc ẽt februa appellabanṫ: ſed cur lictores uirgas alligatas ferãt Plu. ita ꝓble. 82. inqt. An ſignũ ẽ nõ oportere magĩas⁹ iracundiã ꝓmptã ac diſſolutã eẽ: an uirgaꝝ diſſolutio: mora & tardirate irã frãgit & ĩpetũ moderaṫ: ſed malitiam qñ p̃ti medicabilis ẽ: p̃ti curari nõ põt: uirge qđ medicari põt: corrigũt. Secures aũt qđ emẽdari nõ põt abſcindũt hic. Et farra tor. qa ut dixim⁹ bis torrenṫ. Cũ mica: ſalis. ſ. ut ſupra fat erat & puri lucida mica ſalis. Quæ lictor capit: accipit. Domib⁹ certis: locis deputatis. Vocanṫ idẽ: hoc februa. Nomẽ: idẽ ẽt uocaṫ & ex lauro ram⁹: quo ſacerdotes expiaturi corõabanṫ. Idẽ nomẽ: februa. ſ. eſt. Ramo q cæſus ab ar. pu. nõ uiolata. iõ dixit: ut p piphraſim lauꝝ arborẽ oñderet ĩ quã daphne ſe cõuertit uirgitatẽ corrũpi nõ paſſa. Tegit frõde: frõdib⁹ ſuis. Tpa caſta: puta ſcã. Sacerdotũ: ipſe ego Itidẽ & pine⁹ ram⁹ qui eſt ad expiationẽ uſus idẽ uocaṫ. Vidi ipſe ego fla. hoc ẽ flamis miſtrã. Poſcentẽ februa: cũ poſceret ſebrua. Pinea uir. ram⁹ ex pinu. Data ẽ po. feb. flaminia dicebaṫ q̃ flamini diali p̃ miſtrabat: eaq; p̃imes ac mĩimes erat. i. q patrẽ matrẽq; uiuos hñt. Dẽiq;: ut aliqñ cõcludat: deniq; inqt oĩa q̃ ad expurgationẽ a ueterib⁹ ſebrua uocabanṫ. Idẽ Põpei⁹ iqt. Quæcũq; purgamẽti cã i qbuſq; ſacrificiis adhibebanṫ. Februa appellanṫ: id uero qđ purgaṫ dr̃ ſebruatũ. Deniq; qđ cũq; quo pianṫ: expurganṫ. Nr̃a cor. ha. b. no.

Right-margin notes:
- ANT.
- FAN.
- Flamini⁹ lictor
- Lictores unde dicti
- Pura ueſtimẽta.
- Pura arbor
- Flamica
- Flaminia
- Primes
- mĩimes
- Flamica
- Pin⁹ mr̃i deũ ſacra
- Intõſi romani
- Februari⁹ a februis
- PAV.
- MAR.

apud intõ.auos:apud ueteres oĩa q̃ ad expurgationẽ faciebãt ut lanetmoleuitge:frõdes &c.oĩa ſebrua appellanť.¶ Intõſos:dixit qa pri⁹ nõ erat uſus tõſiõis.Primũ.n.tõſorẽ ſiculũ ĩ urbẽ Scipio duxit ĩſtituitq; ut nobiles ſingľs dieb⁹ tõderenť:qđ Aug.ſuauit:cũ ſingľs dieb⁹ tõderenť.¶ Mẽſis ab his:ergo mẽſis ſebruari⁹ appellat⁹ eſt:quo lupcir hoc ẽ panis ſacerdotes ſectis capraꝝ coriis oĩa circũeũt:& expurgãt.Plu.tñ inqt cũ hæc ſacra attigit capellas mactãt & erectis capraꝝ tergorib⁹ nudi p ciuitatẽ diſcurrũt: qcũq; ſibi obuiã fiũt uerbetãt coriis:adultæ mulieres ultro ſe his offerũt exiſtimãtes id ſibi fœlicẽ pariũdi facultatẽ pſtare: ſed de hoc ĩferi⁹.Põpei⁹ ãt iqt februari⁹ mẽſis dict⁹ ĩq extrẽo mẽſe ãnl ppľs februareť.i.luſtrareť ac purgareť uľ a Iunone ſebruata:quã alii ſebrualẽ:rõani ſebrulã uocãt:q ipſi eo mẽſe ſacra fiebãt eiuſq; feriæ erãt lupcalia:quo die mulieres ſebruabanť a lupcis aĩculo iunonis.i.pelle caprina. Quã ob cãm is quoq; dies ſebruar⁹ appellabať:& reliq̃ q̃ paulo ſupi⁹ diximus.Mẽſis dictus eſt ab his luſtrationib⁹.¶ Quo mẽſe.ſ.lupci ſacerdotes panis:ſed de his ĩferius.¶ Luſtrãt:circũeũt.¶ Secta pelle:ſecto caprino corio.

Oẽ ſolũ luſtrãt idq; piamen habent:
Aut qa pacatis ſunt tpa pura ſepulchris
Tunc cum ferales præteriere dies:
Oẽ nephas oẽmq; mali purgamie cãm
Credebant noſtri tollere poſſe ſenes:
Grçcia pĩcipiũ moris dedit illa nocẽtes
Impia luſtratos ponere facta putant:
Actoridẽ peleus ipm quoq; pelea phoci
Cæde per æmonias ſoluit acaſt⁹ aqs:

ANT. FAN. ¶ Idq; plamẽ hñt:exiſtimãt oĩa expiari diſcurſu lupcoꝝ & iunonis amiculo.¶ Credebãt:idẽ & nos credim⁹ q ĩ uera religione uerſamur:nã & q dei filiũ ac ueꝝ deũ pdidit potuit expiari potuitq; oĩum ifœliciſſimo ſi uoluiſſet tm̃ facin⁹ cõdonari.Actoridẽ peleus:pbat exẽplis expiãdi ritũ a græcis pĩcipiũ habuiſſe.Patroclus.n.Menæcis fili⁹ & actoris nepos cũ ĩ opũte oppido locridis luderet aſtragalis cũ amphidamãtis filio Cliſonymo ut qdã uolũt irat⁹ ob ſubreptos aſtragalos eũ iteremit & Pythiã cõfugit ad peleũ:ut Cæde puer facta patrocius opũta reliqt theſſalicãq; adiit hoſpes Achillis humũ.Dr ãt a Peleo nõ ſolum purgat⁹ ſed & domi accept⁹ ut inqt Hom̃.& magna cura educat⁹ atq; iter familiares hit⁹.Q đ nõ alienũ uero exiſtimãdũ eſt cũ eũ achilli neceſſitudie fuiſſe cõiunctũ Euſtathi⁹ colligat.Vñ is deide a peleo ſoci⁹ Achilli dat⁹ cũ eo ĩ bellũ troianũq; ſect⁹ eſt.Cæteꝝ Strabo nõ cliſonymũ ſed Eanẽ eũ uocatũ refert a Patroclo iterfect⁹ eſt:dſq; occaſus p ĩprudentiã:quẽ ei⁹ affinẽ fuiſſe nõnulli tradũt.Strabonis ĩ.lx.ſuæ geographiæ hæc uerba ſũt.Cæteꝝ ex opũtia terra natum eẽ patroclũ teſtať.Homer⁹ q cũ cædẽ patraſſet iuir⁹ fuga ſe ſubtraxit ad peleũ.Menæti⁹ uero ei⁹ pr mãſit in pria. Ait.n.achilles ſe menætio pollicitũ cũ ex ea expeditiõe reuertiſſet iilũ ĩ patriã reductuꝝ.Veꝝ nõ ille ſed aiax locrus opũtiorũ regnũ obtinebat quẽ a pria aryco genitũ ferũt.Eanẽ uero uocatũ fuiſſe eũ dicũt quẽ patroclus iteremit a quo & ſacellũ eanĩũ & eanidẽ põtẽ oñdũt noĩatũ.ſane opus uñ opũti⁹ ſinus q ẽ e regiõe Euboiæ nomẽ accepit metropolis fuit diſtãs a mari ad ſtadia.xv.ubi menæti⁹ actons fili⁹ teſte Diodoro ĩmolaris Herculi cui amic⁹ fuit tauro capro & ariete:iſtituit ut ſinglis ãnis ei ſacra fierẽt utq; ibi p heroe colereť.A menætio patroclũ menætiadẽ ut ab Actore actoridẽ dicim⁹ ut Siue menætiadem falſis cecidiſſe ſub armis:& q̃ fuit actoridæ cũ magno ſp achille laudari ſolita eſt hectoris ote fides.¶ Ipm quoq; pelea phoci.Cæde p æ.Peleus æaci ex ægina filiũ phocũ frẽm iterfecit ut Diodo.ſcri.ſed iuit⁹.Alii eũ dicũt adiutũ a Thelamõe phocũ iugulaſſe:ut fœlix & nato fœlix & cõiuge pele⁹:& cui ſi demas iugulati crimia phoci oĩa cõtigerãt.Ea cæde pollut⁹ fugit ad Celcẽ poſteaq; ad Acaſtũ regẽ magneſiæ eũ uidelicet quẽ ferũt phthiriaſi periiſſe ut legim⁹ in uita Syllæ a quo purgat⁹ dr:ut Magnetas adiit uagus exul:& Illic ſumit ab æmonio purgamina cædis acaſto.Olí.n.reges & ſacerdotũ & regũ mũera obire cõſueuerũt:ut rex ani⁹ rex.idẽ hoĩum phæbiq; ſacerdos.Eã ob cãm Apollo ut ſcri.Stati⁹ in.i.thebai.pollut⁹ cæde phitonis ad crotopũ regẽ ſe contulit ut noua dehĩc piacula cædis pquirẽs nři regna haud opulẽta crotopi attigit.Dr aũt peleus aq̃.expiat⁹ qđ primũ eẽ purgatiõis genus Serui⁹ tradit.Cũ.n.oĩs purgatio ut ei placet aut p aq̃s aut p ignẽ aut p aerẽ fiat:ut aliæ pãdunť ianer ſuſpẽſæ aduẽtos aliis ſub gurgite uaſto ĩfectũ eluiť ſcelus aut exuriť igni.Maximũ inqt purgatiõis gen⁹ eẽ qđ p aerẽ fit cũ primũ ſit aq̃ ſecũdũ ignis tertiũ:licet ſint q hac in re a Seruio diſſentire uideanť.Sciẽdũ magneſiã ubi acaſt⁹ regnaſſe dr ãnexã eẽ theſſaliæ auto.Ply.ide orta ẽ magneſia urbs aſiæ q̃ ſita ẽ ad meãdrũ flumẽ:ut ſcri.Hero.ide & gen⁹ magnetis magneſiacũ nomẽ accepit.Vocať ãt theſſalia interdum æmonia a rege æmone quem dicunt fuiſſe Deucalionis filium.

Expiandi ritus

Patroclus cæde fctã ad peleũ cõfugit

PAV. MAR. ¶ Oẽ ſolũ oẽm tellurẽ.¶ Et id:hæc luſtratio.¶ Hẽt piamẽ:hẽt expiationẽ.¶ Aut qa in februario nõ ſolũ p uiuẽtiũ expurgatiõe:ſed ẽt p mortuoꝝ expiatiõe fiebãt ſacrificia:qđ niſi factũ eẽt putabant circa ſepulchra errare manes:& ex eo aeris ĩtẽperiẽ:tẽpeſtates & peſtilẽtias oriri.Maniũ ergo expiatio ĩſtituta ẽ circa ſepulchra ipſa.uñ ĩ hoc mẽſe Numa Macro.teſte ſtatuit ut iuſta diis mãib⁹ ſoluerenť.Et Plut.lupcalia inqt ad expiãdos manes cõſtituta uidebanť:fiebãt.n.nephaſtis dieb⁹ mẽſis feb.quẽ piaculare iterptãť:& reliq̃.Inqt ergo aut dict⁹ mẽſis ab his expiatiõib⁹.¶ Aut qa tũc cũ ferales dies.i.in qb⁹ fiebãt feralia hoc eſt ſacra p mortuis.¶ Præteriere:p pteriert.¶ Tpa ſũt pura:hoc ẽ ſine ulla lue ſerena & lucida.¶ Placatis ſepulchris factis ſacrificiis circa ſepulchra:ut ſaturatis mãib⁹.¶ Oẽ nullũ erat nephas:nullũ adeo ĩgẽs ſcelus:q ueteres expiatiõe deleri nõ putarẽt.¶ Nři ſenes:maiores nři.¶ Credebãt poſſe pollere:poſſe delere:poſſe auferre.¶ Oẽ nephas:& oẽm cãm mali purgamie:luſtratiõe expiatiõe.¶ Græcia:facilitas hæc expurgãdi criminis a græcis initiũ ſũpſit:q putabãt delĩquẽtes ubi expurgati eẽnt ab oĩb⁹ crimib⁹ abſolui nõ ẽ alienũ hoc a religiõe nřa.nã hæc nřa fides ẽ ut pctã oĩa purgatiõe ſacerdotis diluanť.¶ Græcia de.pri.mo.hui⁹.ſ.conſuetudis expurgãdi ſceleris.Græcia dicta ẽ a græco rege atticæ regiõis:ut Ariſt.iqt in meteoris.¶ Illa græ

cia.Ꝉ hoc eſt græci ipſi putãt.⸿ Nocẽtes luſtratos:expurgatos.⸿ Ponere facta ĩpia:deponere & delere ſcele ra⸿ Actoride:arguit ab exẽplo græcoꝝ heroũq; ob patratã cedẽ expurgati fuere:& q expurgauerũt.actor menæci pr̃.Menæci⁹ patrocli.Inde actorides patronymicũ q̃ſi nepos actoris.Patroclus ut Helanic⁹ leſbius reꝝ ſcriptor inq; menæci fili⁹ educat⁹ in opũte:cedẽ nõ uolũtariã patrauit.Pueꝝ.n.coæuũ amphidamãtis fi liũ Clyſonomũ:uel ut qdã dicũt:eana:de talis irat⁹ iterfecit:ob hoc itaq; p̃ria exul phthiã uenit:ubi ꝓ affinita te q̃ ĩtercedebat cũ Peleo & Achille morat⁹ eſt amiciciãq; excellẽtẽ iter ſe fr̃ãres ſimul ĩ bellũ troianũ ꝓfe cti ſũt:hæc ille.A peleo ergo de patrata cede expurgat⁹ fuit.Pele⁹ uero æaci:& eagine ali⁹ phocũ frẽm iterfe cit exulãs:ut ĩ met.refert:ex p̃ria ĩ trachinã tellurẽ ad ceicẽ uẽit deide ad magnetas uñ ĩ met. magnetas a dir nag⁹ exul:& illic ſumit ab æmõio purgamĩa cedis acaſto:& ab acaſto ſacerdote expurgat⁹ ẽ:ſũt tñ q di cãt ab actore ĩ opũte expurgatũ fuiſſe.Acaſt⁹ peliæ theſſaliæ regis fili⁹ fuit:iqt ergo⸿ Pele⁹ lauit:expurgauit. ⸿ Actolidẽ:patroclũ actoris nepotẽ⸿ Acaſt⁹ lauit ipm quoq;:ipm ẽt.⸿ Pelea:peleũ ꝑ aquas æmõias:ꝑ aq̃s theſſalicas:theſſalia.n.æmõia dcã ẽ ab æmõe deucaliõis filio.⸿ Cede fr̃is:occiſiõe fr̃is ſui:q phoc⁹ dict⁹ eſt.

Vectã frenatis ꝑ inane draconib⁹ ęge⁹
Credulus ĩmerita phaſida fouit ope
Amphiaraides quã naupacteo achaloo
Solue nephas dixit:ſoluit & ille nefas.
Ah nimiũ faciles q triſtia crimina cedis
Fluminea tolli poſſe putatis aqua
Sed tñ antiq ne neſcius ordinis erres.
Primus ut eſt iani menſis:& ante fuit
Qui ſeqt̃ ianũ ueteris fuit ultimus ãni
Tu quoq; ſacroꝝ termine finis eras:
Prim⁹ erat iani mẽſis:q̃a ianua p̃ria eſt
Qui ſacer eſt imis manib⁹ imus erat
Poſt mõ credunt̃ ſpacio diſtãtia lõgo.
Tempora bis quini continuaſſe uiri.

Ꝯ VEctã fre.ꝑ in.dra.æge⁹.Credulus ĩ pha.fuit ope. Me dea ætatæ colchoꝝ regis filia ex idyia phaſis dr̃ poetis a phaſi flumĩe colchoꝝ q rura ſecat ditiſſima ut inqt Luca. hãc ſcribũt qdã fuſo bitumĩe uenẽato Creõtẽ regẽ Cori thioꝝ & Creuſã ei⁹ filiã cũ tota regia cõbuſiſſe atq; inſup trucidaſſe Didimũ aſcimenũ:& Therſãdrũ quos ex Iaſo ne ſuſcepat qd̃ is ea repudiata Creuſã quã & Glaucẽ uo cãt duxiſſet uxorẽ quo dolore ſũt q dicãt Iaſonẽ pcitũ ſe. ipm pemiſſe.Eã ob cãm Medea ad ægeũ regẽ athenieñũ fugit q eã nõ purgauit ſolũ:ſed m̃rimõio ſibi iũxit.ut ex cipit hãc æge⁹ ſacto dãnãdus ĩ uno.Nec ſatis hoſpitiũ eſt thalami quoq; fœdere iũgit.Seneca ĩ Hippolito. Sileant̃ aliæ ſola cõiũx ægei Medea reddet fœmĩas dirũ gen⁹. In de ut qdã tradũt ꝑ diuortiũ recedẽtẽ Medeã ꝑp adultam priuigni ætatẽ iaſon exulẽ m:fata recepit q̃ comite necñ & Medo ægei filio colchos dr̃ repetiſſe ac ſocero regnũ reſtituiſſe.Cæteꝝ ut apud Solinũ legim⁹ Oetes tres filias habuiſſe dr̃ angitiã:medeã:Circẽ:q̃ꝝ medeã a Iaſonẽ bu troti ſepultã ferũt.Angitiã uero cũ uicia fucio occupaſſet deã habitã ꝙ ſalubri ſcĩa aduerſus morbos reſiſtẽs hoĩes uiuere dediſſet:tq̃uis dicant nõnulli ut Ser.memit medeã poſteaq̃ relictis colchis Iaſonẽ ſecuta ẽ ad italiã puẽiſſe atq; a matubiis ꝑplis circa fucinũ lacũ hitãtib⁹ An gitiã noĩatã qm̃ ii ab ea cõtra ſerpẽtes nõnulla remedia edicti carmib⁹ ſerpẽtes angerẽt.Sũt q dicũt mede am creõtis regia ĩcẽdio abſũpta cũ fugere cogeret̃ allatis draconib⁹ uectã thebas puẽiſſe uñ cũ Herculẽ iſa nia liberaſſet ad ægeũ athenas ſe cõtulit ĩde ĩ phœniciã & alias aſiæ regiões poſtrẽo colchos ubi humãis reb⁹ dr̃ exceſſiſſe.Sũt ãt colchi ad ſiniſtrã ptẽ põtici maris ĩ ſcythia a quoꝝ flumĩe celeberrimo poeta ut di xim⁹ eã phaſidẽ uocat.Noli tñ ſiniſtrã ptẽ hoc loco accipias ad quã Oui.exulauit q̃uis ibi medea frẽm ab ſyrtũ laceraſſe narret̃:quẽ tñ nõnulli tradiderũt ut autor ẽ Strabo ad abſyrtidas ĩſulas itereptũ.⸿ Amphia raides.Additio facta ẽ patronymico uerſus g̃rauit ſedit ad ãtiades:ſignt ãt alcmæonẽ ãphiarai auguris at giui filiũ q eriphylẽ matrẽ necauit qm̃ ea latẽtẽ bello thebão maritũ ꝑdiderat Polynici.Vñ is poſtea hia tu terræ dũ curru dimicaret abſũpt⁹ eſt.ut Laurigeri ſubditos an uatis hiat⁹.Vir.in.6.æn.Mœſtãq; eriphylẽ crudelis nati mõſtrãtẽ uulnera cernit.Alcmæon poſtea uti Oreſtes furore corrept⁹ eſt:diq; expiat⁹ ab ache loo & a frẽ ãphilocho iterfect⁹ q eũ mea ſnĩa nõ recte purgatũ meli⁹ expiauit.Notũ ẽ cur ãphiaraus Oiclei fili⁹ lauerit cur uxor ei⁹ eriphyle latẽtẽ ꝑdiderit Naupacteus aũt achelous hoc loco dr̃ a naupacto etholiæ oppido.Hic.n.fluui⁹ ort⁹ a pindo mõte theſſaliæ acarnaniã:ut inqt Pli ab æthiolia diuidit ubi naupact⁹ eſt apud quã aliquot ſæculis anteq̃ in puteolano mari qdã de phinoꝝ amatores flagrãtiſſimi cogniti ſunt ut Theophra.tradit.Dicta eſt aũt naupactus a pãgẽdis.i.cõſtruẽdis nauib⁹:ut Strabo autor eſt ꝙ illic heracli dæ claſſem cõpegerit.⸿ Tu quoq; ſacroꝝ &c.Februari⁹ erat ultim⁹ ãni mẽſis ut dixim⁹ ſupra:ita ut ĩ eo tpe ãno iã fere cõſũmato termĩalia celebrarẽt q̃ cũ ãnũ q̃ſi termĩarẽt celebrari aptiſſimo tpe uidebant̃.⸿ Poſt mõ cre.ſpa.di.lõ.⸿ Tpa bis q̃ni cõ.uiri:bñ credunt̃ cũ nuſq̃ legat̃ uel decẽuiros creatos iſpiciẽdis libris Si byllinis uel q creati ſũt ſcribẽdis legib⁹ ianuariũ & februariũ cõiũxiſſe.Ego is ſũ q neutros exiſtimẽ id feciſ ſe cũ & Oui.ea de re dubitet & neminẽ legerĩ a quo certũ aliqd tradat̃.Creati aũt ſũt decẽuiri ſcribẽdis le gib⁹ ut placet Solio ãno urbis.ccciı.quo tpe Emped.agrigẽtinus ĩ pñtæ natural̃ ſtudio florebat teſte.A.G. Ꝯ VEctã:medea Oetæ colchoꝝ regis filia ex hiſpea cõiugẽ patrẽ ꝑdidit.frẽm interemit Iaſonẽ ſecuta & iaſoni nupta ex eo filios peperat:a quo poſtea ob Creuſã creõtis corynthioꝝ regis filiã repudiata:accenſa furiis creuſã quodã ueneficio cũ p̃re creõte cremauit:filios ex iaſone necauit:iũctis ad currũ draconib⁹ athe nas cõfugit:ab ægeo athenaꝝ rege expurgata & ĩ m̃rimoniũ accepta eſt:ex quo medũ pepit:a quo media poſtea dicta ẽ.Sed reuertẽte Theſeo ex lõga pegrĩatiõe ægei ex priore uxore filio:tũ illa illi uenenũ paraſ ſet ne regno ſuccederet detectis iſidiis aufugit.Trog⁹ tñ iq; ꝑ diuortiũ ab ægeo diſceſſiſſe ĩ oriẽtẽ ubi:ẽq; a filii noĩe ædificaſſet:a q̃ & ꝓuicia ois media denoĩata ẽ.inqt ergo.Aege⁹ credulus:q̃a credidit illi⁹ ſcelera

Margin notes: ANT. FAN. — Medeæ fabula — æete filiæ tres angitia — De creuſa & medea fabulam — Angitia Medea Circe — Colchi Phaſis. — Amphiaraides — Alcmæonis fabla. — Achelouſ — Naupact⁹ — Februari⁹ ultim⁹ anni — PAV. MAR. — De medeæ fraude

aq̃ dilui poſſe.¶ Fouit:& expurgauit & fouit aut ſi.ſit.¶ Soluit:purgauit aut ẽt.¶ Iuuit ope imerita:ope q̃ illa nõ merebaẽ & hic imerita cũ paſſiõe ponit¶ Phaſida:patronymicũ formauit a phaſi flumie colchoꝝ euxinũ ĩgredieti:Phaſida medeã a phaſi¶ Vecta ꝑ inane:ꝑ uacuũ:hoc ẽ ꝑ aerẽ.¶ Draconib⁹ frenatis:iunxerat.n.dracones ad currũ quo uecta ẽ.¶ Amphiaraides:aphiaraus Oichei filii antiphatis filii malãpi fili⁹ Vates cũ ꝓuideret ſi i bellũ thebanũ cũ cæteris ducib⁹ accederet ſe perituꝝ cauebat diſſidẽtes cũ Adraſto rege ut autor ẽ Diod.ad eriphylẽ uxorẽ ãphiaraidis ſenſiõis ois detulerũtq; qa dono accepat a Polynice:ut uiro belli ſocietatẽ pſuaderet torquẽ aureũ a Venere Armõiæ filiæ datũ hãc ꝓ aphiarao ſniam dedit adiiciẽtis:ut thebãi belli ſoci⁹ adiutorq; eẽt.Ille putãs ſe ab uxoꝛ ꝓditũ alcmeõi filio mãdauit:ut poſt obitũ ſuũ uxorẽ iterimeret ꝓfect⁹ i bellũ hiatu terræ abſort⁹ eſt & ꝑter adraſtũ cæteri duces periere:rñſũ deĩde apollinis hitũ ẽ.eã græcos ciuitatẽ expugnaturos ſi alcmeonẽ ĩpatorẽ cõſtituiſſent.Dux fact⁹ deũ & de thebano bello:& an matrẽ pũiret cõſuluit:rñdit apollo ut utrũq; faceret nõ ſolũ qa monile aureũ mr̃ i pr̃is necẽ.ſꝫ & pepiũ ob filii iterĩtũ accepat hæc ille alcmeõ ſiue alii dicũt:alcme⁹ itaq; matrẽ iteremit.Cõfugit diu furore act⁹ i locrorũ:tãdẽ & i acheloo fluie ſe lauit q nõ lõge naupacto locroꝝ regia fuit:de quo alias:alii dicũt callirrhoẽ achiloi filiã i mrĩmoniũ accepiſſe ergo¶ Amphiaraides:alchimeõ aphiarai.ſ.dixit.¶ Achelõ naupacto ſolue nephas:cedis.ſ.patratæ:qa matrẽ iterfecerat.¶ Et ille ſoluit nephas:achelous.n.fluuius acarnanes ab ætholis diuidit¶ Ah nimiũ arguit illos nimiæ facilitatis:q cædis cria putãt aq̃ aſpſiõe deleri.¶ Ah admiratis ẽ.¶ Nimiũ faciles.dico.ſ.uos eẽ.¶ Qui putatis poſſe tolli:ſolui & deleri.¶ Aqua admiratis fru. flu.flumie.n.uiuo ſe abluebãt:unñ Vir.& cæde recenti obtractare nephas:donec me flumine uiuo abluero ¶ Triſtia cria cædis:occidiõis:triſtia qdẽ ab effectu ipſo.¶ Sed tñ:redit ab ordinẽ mẽſiũ:nã q nũc prim⁹ ẽ ian⁹.ſ.& olĩ a nũa prior iſtitut⁹ fuit.¶ Sed tñ ne tu erres neſ.i errore uerſeris ignai⁹.¶ Ordis:antiq quẽ ãtiq ſuabãt.¶ Vt mẽſis iani:hoc ẽ ianuari⁹.¶ Eſt prim⁹:qa prim⁹ ãni.¶ Et:ẽt.¶ Añ ſuit:prim⁹.ſ.Qui ſeqẽ februari⁹ uero q nũc poſt ianuariũ ẽ:tũc ulrio loco erat duplici argumẽto:& ꝙ i fine ãni fiebãt expurgatiões:& ꝙ finis ſacroꝝ & termini feſtũ:de quo dicem⁹ ſuo loco.¶ Mẽſis q ſe.ia.mẽſem iano dicatũ:hoc ẽ februari⁹ erat ultim⁹ ãni ueteris ãni a Nũa iſtituti.¶ Tu quoq; o ter.apoſtrophã ẽ o termini feſtũ.¶ Eras finis ſa.qa i fine ãni celebrabaẽ tuũ feſtũ:qđ tã ãnales q̃ faſtos claudebat.¶ Prim⁹:tõ cur ianuari⁹ prim⁹:cur februarius ultim⁹.Ianua ẽ prim⁹ igreſſus & ide ianuari⁹ prim⁹ igreſſus ãni.Prim⁹.n.ẽ mẽſis iani ianuari⁹.Quia ẽ pria ianuæ prim⁹ igreſſus.¶ Qui mẽſis:q eſt facer:ſacrat⁹.¶ Imit ma.diis iferis:qa i eo fiebãt feralia ſacra ut diximus.¶ Erat imus:ultim⁹ ut ſupi⁹ dixim⁹ a.x.uiris lõge poſt numã februari⁹ poſt ianuariũ nũerat⁹ eſt.Status urbis ut a regib⁹ ad cõſules:ita a cõſulib⁹ ad.x.uiros mutat⁹ eſt.Decẽ uiri creati fuere Ap.claudi⁹.T.gẽutius P.Sextili⁹.L.uetruri⁹.C.iuli⁹.A.mãili⁹.P.ſulpiti⁹.P.curiati⁹.T.romul⁹ Sp.poſtumi⁹ hos cũ i tertiũ ãnũ ĩpiũ derinuiſſet.appii libido ſũmouit.ſed de hoc alias.¶ Poſt.m.q̃ſi lõge poſt.¶ Credũ e.Biſqni:hoc ẽ.x.uiris q poſt cõſules creati ſũt:aliq debẽt de.x.uiris:q̃ creati fuere ad iſpiciẽdos libros ſybillios:q; ẽt faſtos corrigerẽt.¶ Cõti.cõtinuũ alteꝝ alteri poſuiſſe.¶ Tpa di.q̃ſi mẽſes diſtãtes¶ Lõgo ſpa.qa ianua erat primus:ille uero ultim⁹:ſed ita cõtinuari ſũt ut poſt ianua.mox feb.ſeqreẽ.

Fabľa de alcmeõe fillo ãphiarai.

De feſto dei termini

ANT. FAN.

Soſpita colit cal. februariiſ

Soſpita dea

Soſpitare Iuno maxima Soſpes

¶Principio mẽſis:Calẽdis februariis colit ſoſpita cui ad ædẽ mr̃is deũ i palatio ut qbuſdã placet tẽplũ conſtitutũ eſt:& prio hui⁹ mẽſis die dedicatũ:qđ autor ait ꝓcubuiſſe lõga die ac uetuſtate conſũptũ.Hoc ego fuiſſe arbitror qđ uoluit iunõi hoſpite Corne.cõſul i pricipio pugnæ cũ certaret aduerſus iſubres ſi hoſtes fuſi fugatiq; eẽnt quorũ ea pugna xxx.milia piere.Eſt ãt ſoſpita iuno teſte Priſcião ubi hoꝝ carminũ argumẽto ꝓbat ſoſpitã fœminio gñi cõuẽire.Soſpitare.n.eſt ſaluare teſte Nonio.Enni⁹ in menalippa regnũq; nrm ſoſpitẽt ſupſtitẽtq;.Hãc deã ptãtẽ hre ſuadi Ariſt.docuit:q ut in ei⁹ uita legim⁹ Nicanore genero ægrotãte uouit ſtatuas duas alterã ioui ſuatori: alterã iunõi ſoſpitæ ſi nicanor icolumitatẽ recipet.Hui⁹ deæ tẽplũ nõ obſcuꝝ fuit Lauinii cui⁹ ſæpe Liui. memit. Sũt & aliæ multæ iunõis ptãs ut iuno maxia:quã theologi dixerũt ipſã eẽ matrẽ deũ q̃ terra dr̃.Vñ ei porcã ſacrificabãt ĩtẽ iuno lucia:curetis:matrõa:regia.Sciendũ ꝙ ſoſpes licet ſaluũ ſignificet.Enni⁹ tñ ꝓ ſuatore ſoſpitẽ poſuit in q̃ ſignificatiõe maiores iunonẽ ſoſpitã hoc ẽ ſuatricẽ cognoiauerũt.¶ Cætera ne ſi ca.la.rui.Soſpitæ iunõis tẽpliũ ab auguſto refectũ nuſq̃ inuenies q̃uis memi me adoleſcẽte m̃tos cõtra ſentire.ſi.n.aug.eã ædẽ reſtituiſſe tñ ioq̃ret poeta uti dubitãtes ſolẽt:nec diceret ſoſpita delubris dr̃ adacta nouis:ſed poti⁹ ut affirmãtẽ de recẽti ædis reſtitutiõe dicerẽ oportebat.Soſpita delubri eminet aucta nouis:uľ tale aliqd.Diligẽter itaq; aiaduertẽdũ ẽ ne ita iterpretemur hũc iocũ ut a poeta diſſentire uideamur:neq;.n.auctũ tẽplũ iõ dr̃ ꝙ auguſt⁹ ãplificauerit ædẽ uetuſtate cõſũptã:ſed ꝙ calẽdis februariis romãi ſoſpitæ primũ tẽplũ dederit ꝙ auguſti & Oui.tpib⁹ ꝓcũbebat.Aucta.n.dñr numia & ex altera cũ mortales ea ſacroꝝ honore pſequũẽ.Vñ illud eſt Catonis:tſane pr̃ macte uino iſe ior eſto:& i ſacris dicebãt auto.Ser.Mact⁹ eſt taur⁹ uino uľ thure hoc ẽ cumulata eſt hoſtia & magis aucta.Sẽſus ergo ẽ.Prio die februarii nouũ tẽplũ dicatũ iunoni ſoſpitæ uľ ut meli⁹ loq̃r ſacratũ dr̃.Sed ſi q̃ris ubi ſit tẽpiũ illud nuſq̃ ẽ:ꝓcubuit.n.lõga uetuſtate ſũptũ.Cætera aũt ne ſilr ꝓcũberẽ cauit Augu.Duo.n.illi uerſus ſic legẽdi ſũt.Nũc ubi ſint illis q̃ris ſacrata calẽdis tẽpla deæ:lõga ꝓcubuere die ¶ Ca-

Pricipio mẽſis phrygiæ cõtermina mr̃i
Soſpita delubris dicitur aucta nouis.
Nũc ubi ſũt illis:quæris ſacrata calẽdis
Tẽpla deæ longa procubuere die:
Cætera ne ſimili caderẽt labefacta ruĩa
Cauit ſacrati prouida cura ducis.
Sub quo deludris ſentiẽ nulla ſenectus
Nec ſatis eſt homĩe obligat ille deos:
Tẽploꝝ poſitor temploꝝ ſancte repꝑtor
Sit ſuperis opto mutua cura tui:

Contra ouidium de tẽpio deæ ſoſpitæ.

Auguſt⁹ tẽplorũ conditor reſtitutorq;

nit ſa.pui.tu.du.Nō tyberii:quē cōſtat circa deos ac religiōe negligētiorē fuiſſe:ſed Octauiani Cæ.quē & Liui.li.3.priæ decadis tēplorū cōditorē reſtitutorēue fuiſſe teſtat:& Sueto.ſcri.ædes ſacras uetuſtatē colla- pſas ut icēdio abſūptas refeciſſe eaſq; & cæteras opulētiſſimis donis adornaſſe & publica opa plurima extru xiſſe ut ædē Martis ultoris:tēplū apollis i palatio ædē tonātis iouis i capitolio ac pricipes uiros ſæpe hor- tatū eē ut p facultate qſq; monumētis uł nouis uł refectis urbē adornarēt.Itaq; multa multis tūc extructa ſūt:ut a Martio philippo ædes Herculis & muſarū a.L.Cornificio ædes Dianæ.a Munacio Piāco ædes Sa- turni ab Agrippa cōplura & egregia Sub quo delubris ſentit nulla ſenect⁹.Liui.& Plutar.autores ſunt Au- guſtū reſtituiſſe tēplū iouis feretrii cui Romul⁹opima ſpolia ſuis māib⁹reportauit.Is ut Plut.placet a feriē- do:ut Feſto a ferēdo cognomē accepit q pacē ferre putaret ex cui⁹tēplo ſumebāt ſceptrū p qđ iurasēt & lapidē ſilicē quo ſœdus ferisēt.Alii a ferēdo ioui feretrio nomē īditū uolūt:qđ(ut inqt Propti⁹)uicta ſuis ſuppliter
humeris huc arma ferebāt.Nō ē āt īfima laus auguſti cū dr̄.Poſitos reſtitutorq; tēplorū.Cū.n.Plato doce- feretrius
at tria eē gn̄a iuſtitiæ:quorū aliud circa deos:aliud circa hoies:aliud circa defūctos uerſat.Magna qdē lau- Iuſtitiæ
de digni ſūt q mutua depoſitaq; reſtituētes erga hoies iuſti ſūt:itē q mortuis iuſta pſoluūt. Sed nō miorē gn̄a tria
laudē merent q ſacrarū rerū curā hn̄tes circa deos pii ac religioſi ſūt.Hic illud ē Horatii i ſmo.ad duo iuſti tiæ gn̄a ptinētib⁹.Cur eger idign⁹qſq̄ te diuite:q̄re tēpla ruūt antiq̄ deū?cur iprobe charæ nō aliqd pſiæ (tāto emetiris aceruo.

¶PRINcipio:caiē.feb.feſtū eſt deæ ſoſpitæ:aliq iunonē ſoſpitā dicūt:cui⁹tem- PAV.
plū ipis ēt calēdis ſacratū fuerat:quo uetuſtate collapſo nouū tēplū iuxta ædē cybelis iſtauratū ē. Hæc.n. MAR.
dea ſoſpita cū peſtis illa:q̄ ex fetore cadauerū bello canēſi fuit euanuiſſet.Romæ primū coli cœpta eſt. At Herodo.teſtis eſt Veneri ſoſpitæ ab Helena cū ſoſpes i ægyptū pueniſſe primū erectū fuiſſe tēplū.Pricipio mēſis In ipſis cal.feb.¶Soſpita:dea.¶Cōterminia:uicia ſeu iūcta.¶Mři phrygiæ:tēplo cybellis:q̄ ex Phry- gia aduecta ēīde quo ſuo loco dicem⁹.Dr̄ aucta:iſtaurata:ſeu i altū educta.¶Nouis delubris:nouis tēplis: nā uetera erāt collapſa:& ubi eēnt neſciebat.Delubrū ſacellū dicim⁹in quo dei alicui⁹effigies eſt. ¶Priſca nō extabāt:& iō¶Nūc ubi ſūt.q.d.neſcit.¶Tēpla deæ:ſoſpitæ.ſ.¶Quæ ſūt ſacrata:dedicata.¶Iliſ:caiē- dis februarii.ſ.¶Procubuere:p pcubuerūt.ceciderūt collapſa ſūt¶Lōga die:lōgo tpe.hoc ē uetuſtate.Cæ terat cōmēdatio Auguſti pricipis a religiōe:nā & noua ſoſpitæ tēpla & cætera oia ne collaberēt ab ipo au guſto cautū ē:& iō¶Cura puida:hoc ē curioſa puidētia.¶Sacrati ducis.Auguſti:aliq dicunt Tyberii:ſed meli⁹auguſti.Scripſit.n.hæc uiuēte auguſto:ut oſdim⁹a pricipio:ſed poſt illi⁹obitū:edidit multa igit:q̄ i ei⁹uiuētis laudē dixerat:nō imutauit ſed addidit multa q̄ ad rē Tyberii aut germāici ptinebāt.¶Cauit ne cætera tēpla.ſ.Caderēt.labefacta:cōmaculata.¶Ruina ſiſt:ut reliq̄ ob uetuſtatē.¶Sub quo auguſto.ſ.Nul la ſenect⁹ſentit delubris:nā ita oia repabat:ut noua uiderent.¶Nec ſatis eſt ipſi.ſ.¶Hoies obligare:nā ob equū & tranqllū ipiū Auguſto uniuerſū debebat gen⁹hūanū.¶Obligat ille deos:reddit ſibi deos obliga- tos:cū & ſtrueret & reparet eorū tēpla.¶Tēplorū:& noua auguſt⁹ædificabat tēpla & uetera repabat: unde apud Trāquillū publica opa plura extruxit ex qb⁹pcipua forū cū æde Martis ultoris tēplū Apollis i pala tio ædē tonātis iouis i capitolio:& paulopoſt pricipes uiros ſæpe hortat⁹ē:ut p facultate qſq; monumētis uł nouis uł refectis urbē adornarēt multaq; a multis extructa ſūt ſicut a Martio Philippo ædes Herculis & muſarū a.L.Cornificio ædes dianæ:ab Aſinio pollióe artiū libertatis a Munatio Piāco ædes Saturni tēt & paulopoſt ædes ſacras uetuſtate collapſas:aut icēdio abſūptas refecit:eaſq; & cæteras opulētiſſimis donis adornauit:utpote q in cellā capitolini iouis.xvi.milia pōdo auri gēmaſq; ac margaritas qngēties ſeſtertiū una donatióe cōtulerit &c.ergo hoc de auguſto itelligēdū eſt¶O ſācte:qa auguſte¶Poſitor:ædificator. ¶Tēplorū repetitio ē.¶Tēplorū reptor:qa repiebat uetuſtate collapſa:ut ea repararet.¶Opto ſit mutua cu ra tui ſupis:ſ.ſicut tu curas q̄ ad ſupos ptinēt:ſic ſupi tui:ſtuarūq; rerū curā gerāt¶Optat aug.lōgā uitā.

Dēt tibi cęleſtes:quos tu cæleſtib⁹ānos
Proq; tua maneant in ſtatione domo:
¶Tū quoq; uicini luc⁹celebrat auerni
Qua petit æquoreas aduēa tibris aq̄s:

¶Dent ti.cœ.q.t.cœ.ānos.Sēſus ē.Dii imortales tātā ti- ANT.
bi uitæ lōgitudinē pſtēt:q̄tā ipſe ſacris ædib⁹tribuis q & FAN.
ædificas nouas & reſtituis uetuſtate collapſa. ¶Proq; tua ma.in ſta.do.Tueant domū Auguſti cui⁹pſidio ædes ſa- cræ nō ſentiūt uetuſtatē.¶Tū quoq; ui.lu.cele.auer.Hæc lucaria fe
ſūt feſta lucaria:q̄(ut autor ē Feſt⁹)Romāi i luco celebra ſta.
bāt q pmagn⁹itra mare Salariā & Tyberī fuit:eo q uicti a gallis Romāi fugiētes e pllo i ipſo ſe occultauerit.Per uicinū itaq; auernū accipe paludes hoſtiēſes q ſūt (ut autos ait)q̄ petit æquoreas aduēa tybris aq̄s.Has autor p ſiſitudinē auernū uocat.Vn̄ illđ eſt taciti ru deri accipiēdo hoſtiēſes paludes deſtiabat.Auernū āt uicinū uocat ac tyberi pximū cōpatione auerni qui lucrinus
baiis cōtigu⁹eſt.De quo ait Propti⁹:Clauſus ab umbroſo q̄ ludit pōt⁹auerno.Vbi maiores nři ut iqt Stra- lacus
bo homerica defūctorū uaticinia fuiſſe fabulis ediderūt opiatiq; ſūt locū Plutoni dicatū eē itaq; illic deos manes aliqñ p ſacrificia placare mos fuit.Sane lucrinū lacū licet multi ſcriptores ab auerno diſtīctū uelint nōnulli tñ oli auernū dixerūt:alii cocytō teſte Syllio:ut Aſt hic lucrio māſiſſe uocabła quōdā cocyti mēo rāt.Stra.autor ē ad thymbriā uicū cariæ auernū eē q exalatōes peſtiferas hēt Audio e nōnullis q Oui. fa- ſtos publice legerūt alios depiauat hūc locū &.p auerno aſylū ſcribet:alios p auernū accipe nem⁹aricinū. Nos hic nolum⁹aliēa cōfutat q nūq̄ mordeꝰ cōſueuim⁹niſi iniuria laceſſiti.Recte ne ſentiam⁹poſteritas ſi (ne iuidia iudicabit.

¶Cœleſtes:dii ſupi.DENT tibi ānos:dent tibi eā uitā.¶Quos ānos:hoc eſt quā uitam.¶Tu das¶Cœleſtib⁹diis.hoc dicit faciāt te dii tādiu uiuere:q̄diu uiuētis:ſeu ſtabūt tēpla:q̄ diis ſupis cōſecraſti.Et maneāt p tua domo:p ſalute tuæ familiæ.¶In ſtatióe:in ſtabili ſede:q̄ ſi pcedat deorū fauor eodē tenore:ut nunq̄ ſint uobis aduerſi:ſed ſp ppitii.¶Tū quoq;:i ipſis calēdis itur cū pōpa:hoc eſt cū p.

ceruõe ad aſylũ: qđ Romulus cõſtituit: ut eo oẽs: qui tuti eſſe uellent: cõfugerẽt: & ab omni eſſent noxa liberati: & hoc ut ex collecta multitudine urbẽ & facilius actia uirib' cõdere & tueri poſſent: de Aſylo: ita Liuius inqt. Locus q nũc ſeptus denſis ſentib' inter duos lucos eſt aſylum aperit eo ex finitimis populis turba oĩs ſine diſcrimine liber an ſeruus eſſet: auida nouarũ rerũ pfugit: idq; primũ ad cœptã magnitudinem roboris fuit: de loco aũt ſic inqt Diony. Locum umbroſum mediũ capitoliiq; & arcis: qđ nunc uocať lingua romana intermontiũ duorũ quercetorũ eratq; tunc caſus reiq; ipſius cognomen: cũ ſiluæ eſſent p utraq; latera opacæ: qbus cõiungebanť colles ſacrũ finens inuiolabilẽ ſeruis: tẽplũq; in eo erigens: cui deorũ: aut geniorũ certũ nõ habeo: cõfugiẽtib' ab illud ſeruis. Sponſor factus eſt p ſpeciem religionis erga deos: nihil eos detrimẽti ab inimicis accepturos: ac ſi pmanere apud ſe uellent: ciuitatis etiã participes faciebat. tradebatq; agri portionẽ: quẽ bello quæſierat. Hiq; cõfluebãt. undiq; domeſtica fugientes mala: nec ſe ulterius alio cõferebãt. ⸿Tum quoq;: tum etiã in calẽdis. f. ⸿Lucus Aſyli uicinus: ad differẽtiã cæterorũ quæ longe erãt: ut in attica & in caluaria. ⸿Celebrať: cum põp. frequentať. ⸿Quarta parte qua. ⸿Tyberis aduena: quia aliunde aduenit: ut eſt ex appẽninis mõtib' & ethruria: pptereã q etruſcus fluui' dicať. ⸿Petit æquoreas undas. q. d. uia qua tybris in mare tẽdit: nec ĩtelligas: ut pleriq; dicũt de Aricino nemore. Nã illud non eſt uia tyberina: nã ex ĩtermontio ptẽdebať uſq; in tybrim.

Ad penetrale numę capitolinũq; tonãtẽ
Inq; iouis ſumma ceditur arce bidẽs:
Sæpe graues pluias adopt' nubib' æther
Cõcitat: aut poſita ſub niue terra latet
⸿Proxim' hẽ ſpias titã abitur' i undas
Gẽma purpureis cũ iuga demet eqs
Illa nocte aliqs tollens ad ſidera uultũ

ANT.
FAN.

⸿AD Penetrale numæ capitolinũq; tonantẽ. Inq; iouis ſũma cædiť arce bidens: Calẽdis quoq; februariis in æde Veſtæ ac tẽplo iouis tonãtis quæ rẽ diuinã faciebãt. Sciẽdũ aũt debem' q Numa Põpili' (autore Solino) hitauit primũ in colle Quirinali: deide ad ædẽ Veſtæ in regia. Qui di' alibi. Hic locus eſt Veſtæ q palladia fuat & ignẽ. Hic fuit antiq regia parua numæ. Hic illud eſt Taciti numæ regia & delubrũ ueſtæ cũ penatib' ppři romani exuſta. Sũt aũt penetralia (ut ait Feſtus) penatũ deorũ ſacraria qui (ut Macro. docet) dii ſunt: p quos penit' ſpiramus: p quos hẽmus corpus: p quos rõnẽ aĩ poſſidemus: ut iuppiter: iuno minerua. Videť aũt Vir. uoluiſſe Veſtã quoq; de nũero eẽ penatũ: q cũ dixiſſet. Sacra ſuoſq; tibi cõmẽdat Troia penates: mox adiecit. Vittas ueſtãq; potẽtẽ æternũq; adytis effert penetralib' ignẽ. De Troianorũ Romanorũq; penatib' alia ſcitu digna apud eũdẽ Macrobiũ lector iueniet. Traditũ eſt fuari' in occultis ll tuos ferreos æneoſq;, & uas quoddã Troianũ fictile, eoſq; eẽ deos penates Troianorũ. Dionyſi' uero duos iuuenes uirilis ſpeciei deos penates eẽ inqt ſedẽtes ac pila tenẽtes. Capitolini aũt tonãtis ædes ea eſt quam auguſtus (teſte Suetonio) ſtruxit in capitolio. cõſecrauitq; liberat' piculo cũ expeditiõe cãtabrica p noctur nũ iter lecticã ei' fulgur pſtrixiſſet ſeruũq; pducẽtẽ examinaſſet. in hac æde iuppiter fuit deliaci æris exemplar autore Plinio. Tu uero lector amice caue hoc loco ne p capitolinũ tonãtẽ iouis optimi' maximi ædẽ accipias. aliud. n. eſt tẽplũ iouis tonãtis qđ ut diximus ædificauit Augu. aliud iouis optimi maximi quem Suetoni' Plini' Plutarchus aliiq; ſcriptores capitolinũ iouẽ nõ capitolinũ tonãtẽ appellãt: cui' Tarqni' Demarati fili' (autorib' Tacito & Plutar.) ædẽ uouit: Tarquinius aũt ſupbus extruxit q librarũ argẽti quadraginta milia in fundamẽta dr ĩpẽdiſſe. Capitolino ioui Põpeius magnus (ut Plini' refert) ſex pocula murrhina dicauit. Auguſtus uero in ei' celliã (teſte Suetonio ſexdecim milia pondo auri gẽmaſq; ac margaritas qngẽties ſeſtertiũ una donatiõe cõtulit. Fuerũt ãt ioues tres ut qbuſdã placet. duo theologi: atq; arcades quorũ alter ætheris: alter cæli fili' fuit. terti' uero q magis ab oĩb' celebrať Saturno genit' patrẽ regno pepulit. Per hũc deũ iuraturi lapidẽ ſilicẽ tenebãt hæc dicẽtes ſi ſciens fallo me dieſpiter ſalua urbe arceq; bõis eiciat ut ego hũc lapidẽ. Hic eſt de' ille: quẽ poetæ optimũ maximũ uocãt: quiq; (ut inqt Horati') mare & terras uariiſq; mũdũ tẽperat horis. uñ nil maius generať ipſo nec uiget qcq̃ ſimile aut ſm. Sane. P. Nigidi' ut A. Gel. refert nõ oues ſolas ſed oẽs bimas hoſtias bidẽtes dictas ait q̃ſi biẽnes. Iginus uero iuli' bidẽtes ſcripſit appellari hoſtias q̃ p ætatẽ duos dẽtes altiores hẽrent & diuidẽtes uocabãtur ut Feſtus tradit. Hæ dicebanť lectæ autore Seruio: ut cũ nec caudã aculeatã: nec linguã nigrã: nec aurẽ fiſſam hẽrent. A bidẽtib' bidẽtal nomẽ accepit: ut cũ. n. fulgura cadebãt aderãt q locũ explarẽt bidẽtib' cæſis: quẽ clauſum & ſeptũ bidẽtal appellabãt: itaq; ſcribit Feſtus bidẽtal quoddã tẽplũ dici: q in eo bidẽtib' hoſtiis ſacrificeť. Putatq; bidẽtes oues eẽ duos dẽtes hñtes cæteris lõgiores. imolabanť aũt in bidẽtali binæ pecudes ut Nigidi' Figulus ſcripſit teſte Nonio. ⸿Sæpe graues pluuias adoptus nubib' æter Cõcitat: Columella ſcribit calẽdis Februariis incipe fidis occaſum & eſſe interdum auſtrum grandineq;. ⸿Gẽmea purpureis cum iuga demet eqs: Poetice deſcribit Solis occaſum: cuius equi quattuor ſunt quorũ nomina lege in ſecundo Metamorphoſeos. græca ſunt & apertam ſignificationem habent. dicit autem. iiii. nonas lyram occidere.

Iouis capitolini ſacrificiũ cal. febr.
Penetralia
Penates
Capitolini iouis ædes
Tẽplũ iouis tonantis
Capitolinus iupiter
Ioues tres
Iuppiter lapideus
Bidẽtes
Bidẽtal

PAV.
MAR.

⸿AD Pe. fit eodẽ die ſacrificiũ in tẽplo ueſtæ & in tẽplo iouis in arce capitolina. & iõ ⸿Bidẽs: q̃ſi ouis biẽnis: nec ĩtelligi uult Gel. a numero dẽtiũ: ſed a bimatu: hoc eſt q̃ duos ãnos hẽrent. ⸿Cediť: imolať. ⸿Ad penetrale: hoc eſt ad ſacrariũ. Penetralia. n. eẽ in qt Põpe. penatũ deorũ ſacraria. ⸿Numæ: de Numa ſupius dixim' hoc eſt ĩ tẽplo Veſtæ: q erat ubi fuerat Numæ regia: de quo inferius. ⸿Et ad: apud Tonãtem capitoli. in tẽplo iouis capitolini: qđ tẽplũ prim' dedicauit Horati' puluillũ de ſupiore libro dictũ qđ qa obſcure dixerat p ea q̃ ſequunť declarat & ẽ ĩterpratio. ⸿Cediť bidẽs: pec' biẽnalis. ⸿In arce iouis ſũmi: hoc eſt ĩ arce capitolia: ĩ tẽplo iouis. ⸿Sæpe: ſolet tps illud eẽ pluuiũ. nã ĩterdũ aq̃ ĩterdũ niues ea die ĩminent. ⸿Aether: aer ⸿Adopt': coopt' ⸿A nubib' eo. ſ. die ⸿Sæpe cõcitat: cõmouet ⸿Pluuias gra. hoc ẽ moleſtas

uel graues quo ad magnitudinē pluuiæ. Aut latet terra ſub niue poſita:q̄ſi ſupiecta niue. ¶ Proxim⁹ iſecūda die feb. occidit oīs lyra: de hac ſupiore lib. dixim⁹ occidūt ēt leōis terga. & ſupius dixim⁹ anteriore pte occidere ibi ignis ueniēti nocte leōis:q micat i medio pectore merſus erit:nūc uero occidūt tres ſtellæ:q̄ i tergo hētinā hygi. teſte ſtellaꝝ eſt. xix. ¶ Proximus tirā ſupius dixim⁹ cur ſol tirā diceret. ¶ Abiturus i undas heſ. q̄ſi occaſurus merſurus ſe i undas hiſpanas. Hiſpania. n. heſpia dicta eſt a ſtella ut diximus. ¶ Cū demet iuga gēmea:gēmata aut nitida ut gēmæ. ¶ Eqs purpureis:ab ipſo rubicundo colore ſolis purpureis eqs:dixit:equi ſolis q̄ttuor ſunt. de q̄bus habet in. ii. met. Eous:Pirous:Aethō. & Phlegō:quæ noīa tradita ſunt ab ipſo ſolis effectu: Eous ab ipſa luce i pricipio diei:nā εωσ εοοσ aurora eſt:& εωοσ matutinus dr. inde φωσφοροσ. Lucifer Pirous a πυρ qđ eſt ignis quaſi ignitus λιοωυσ græce ſplēdidus latine Phlegon urens. nam φλεγω idē eſt quod uror & incēdo latine. ¶ illa nocte:poſt occaſum ſolis. ¶ Aliquis tollens pro attollens. ¶ Vultū ad ſydera dicet:ubi ē hodie lyra:quæ ſol. heri:occidit ideo non apparet.

Dicet:ubi ē hodie quæ lyra fulſit heri:
¶ Dūq; lyrā q̄ret medii quoq; terga leo•
In liq̄das ſubito merſa notabit aq̄s(nis
Q uæ mō celatū ſtellis delphia uidebas
Is fugiet uiſus nocte ſequente tuos:

¶ Vbi eſt hodie quæ lyra fulſit heri: Lyra quā diximus fidē & fidiculā uocāt(licet fides ut q̄buſdā placet, pprie ſit citharæ neruus:& fidicula iterdū neruus quo ad tormēta, utebātur) hoc tpe occidit ueſpi qđ ēt Ply. ſcribit parū ab Ouidio Columellaq; diſſentiēs:de cuius ſigni occaſu autor ait ſupra: Apparet toto iā lyra nulla polo: Quod nos mouere nō debet nō ſolū q̄a forma & magnitudo ſignorū facit ut alio tpe incipiāt exoriri atq; occidere alio deſinant:q̄ua rōne totius lyræ forma nō apparēte eius tamen pticula uideri poterit lyræ nullā imaginē obiiciens inuēti:ſed qđ de ſignoꝝ ortu atq; occaſu tāta ē iter autores diſſenſio ut nihil tradatur incertius raro ut inquit Plynius illius ſnīa cū alio cōgruente. Quod ut cætera prætereātur una oſtēdit diſcordia quod matutinū uigiliarū occaſum Heſiodus fieri dixit cū equinoctiū autūni cōficeretur:Thales. xxv. dies ab æquinoctio: Anaximāder. xxix. Eudemon. xlviii. Nec nos latet præterea quantū hac in re addat uel minuat diuerſitas horizōtis. unde nō eſt cur mirari debeamus ſi eadē interdū a poeta uarie tradūtur. Diodorus autor eſt mercuriū ægiptiū lyræ inuentorē fuiſſe quā trichordē feciſſe dicitur:is eā Apollini tradidiſſe ferē a quo ad amphionē puenit. Horatius: Mercuri nā te docilis magiſtro mouit amphion lapides canēdo. Ea in celū trāſlata eſt ut diximus ſupra. ¶ Medii quoq; terga leonis in liquidas ſubito merſa notabit aquas: Leo Cleoneus inter aſtra eſt ut q̄buſdā placet uel q; ſit priceps ferarū uel q; ab Hercule inermi primo certamine fuerit interēptus:qui a Cleone oppido Nemeæ ſiluæ uicino cognomē accepit:quāuis nōnulli tradant Nemeū leonem nō eſſe quē dicimus Cleonē. Eius terga hoc tēpore mane occidūt occaſu coſmico: Aquario uidelicet oriēte cū ſole q magnā eius ſigni partē emēſus eſt. Vñ ſcribit columella tertio nonas huius mēſis mediū Leonē in occaſum ferri eius pellē hercules habuiſſe fingit autore Feſto ut hoies cultus antiqui admoneātur. Sed attēde occaſum hūc tribui eidē nocti qua & lyra occidit. ¶ Quē mō celatū ſtellis delphina uidebas. Is fugiet uiſus nocte ſequēte tuos. iii. nonas Feb. Delphin occidet ueſpi. de cuius ortu heliaco ſupra legimus:interea delphin clarū ſup æquora ſidus tollit Sol. n. hoc tēpore adhæret piſcibus:q ubi in occaſum ferri cœperint oritur. Virgo neceſſe eſt:cui⁹ ſigni ex ortu Delphinē conſtat occidere. Hūc alii eū eſſe nolūt:qui miſſus quæſitū amphitritē a Neptuno amatā uirgini ut ei nuberet, pſuaſit ut diximus ſupra. Alii unū eē dicūt e nautis quos Bacchus in delphines dr cōuertiſſe Alii eū eſſe uolūt a quo Ariō uectus eſt fidicē nobilis:q cū Tarēto Corinthū cū multis opib⁹ peteret ubi rex Corinthi Periāder cū amicū amatūq; habuerat nautis eū iterficere parātibus petiit ut prius caneret cithara ad cuius ſonū cū delphini cōueniſſent ariō ſe in mare deiecit exceptuſq; ab uno iminēs piculū euitauit. Lege hiſtoriā apud Plyniū. A. Gel. & herodotū ne te obtūdā:quāuis Strabo fabulari inq̄t herodotū:q ait Arionē a Delphine in Tænarū fuiſſe puectū. Cæteꝝ Solinus in Laconia inq̄t ſanū eſſe Arionis Metymnæi:quē Delphine eo aduectū imago ærea teſtatur ad effigiē caſus expſſa:ꝑterea tēpus ſignatū olympiade. n. xxix. id ipſum geſtū pbatur. Sane Metymna Arionis patria urbs Leſbi eſt. Vnde illud eſt: Quā metymnio carpit de palmite leſbos:ex qua inſula multos fuiſſe cōſtat ingenio & doctrina præſtantes quoꝝ terpander pro tetrachordo Lyra heptachordo uſus eſt Eam Macareus rex tenuit teſte Diodoro qui methymnem & Mytilenem filias habuit a quibus duabus urbibus eius inſulæ celeberrimis nomē eſt inditum. Plynius autor eſt ſi occidente Delphino hymbres fuerint per arcturum non futuros.

¶ HODie cū noctē ſcriberet:hodie dixit & hoc ad ſpaciū. xxiiii. horaꝝ:ſub quo cōtinet dies integra:de lyra & eius cōſtellatione ſupius diximus uerū q̄a pluribus ex ſtellis cōſtat diximus incœpiſſe occidere aliq̄s xxiii. die Ia. nūc uero tota occidit oībus ſuis ſtellis. Veꝝ Cæſaris occidit pridie. nonas:ut teſtatur Ply: Poeta triduo añ dicit:ſed exigua eſt differētia:nā alteri ueſpi. alteri noctu fit occaſus. & q̄a dicit q̄ ſul. he. q̄a pridie ſuplot lyræ ſtella uidebatur:nūc tota occidit. & multi uolūt hūc occaſū eē heliacū poti⁹ q̄ coſmicū. ¶ Dūq; & ille aliq̄s. ¶ Dūq; ly. quæ iā tota diſparuit. ¶ Notabit quoq; etiā. ¶ Subito mer. in li. claras. AQuas quaſi notabit occidiſſe. ¶ Terga me. leo. mediæ partis poſterioris. nam anterior occiderat nunc totum coſmice occidit:ſic coſmice totus oritur aquarius:qui illi eſt oppoſitus ¶ Quē modo delphinē oriri quinto Idus ianua. ſuperiore lib. diximus:& triplicem cauſam ſtellificationis eius:uel q; is fuerit qui amphitritem ad neptunū pduxerat. uel qđ de nautis in delphines mutatis Bacchus unū i rei monumētū cœlo appoſuerit:uel q Arionē trāſuexerat de quo nūc agitur. Nūc uero inq̄t tertio nonas Februarias. hoc eſt tertia die mēſis Delphinē occidere:inquit ergo. ¶ Is: Delphin. ſ. ¶ Quē delphina uidebas: modo:paulo ante. ¶ Cæla•

ANT. FAN.

Terga leonis occidunt iiii. nonas feb.

Delphin occidit iii. nonas febrũ.

PAV. MAR.

¶CVM palladis alite:Nyctimene ꝗ̃ Pallas in tutelã ſuã recæpit pulſa cornice.Licet aũt & multæ aues noctuã ĩpetãt cornix eo propẽſius huic aui infenſa dicit quod(ut Ouidius alibi fabulat)Nyctemene apud palladẽ eius iocũ occupauit.Erat.n. cornix ut ait Naſo cõme inculpata Mineruæ.ea ut inqt Ply.ales eſt in auſpicatæ garrulitatis.notaturq; raro ab arcturi ſidere ad hirũdinũ aduẽtũ eã in mineruæ lucis tẽpliſq; ali cubi oino nõ auſpici ſic ut Athenis.¶ Cynthia.Diana a cyntho mõte deli.Eſt aũt magna & eminẽtiſſima laus Arionis cuius cãtu nõ minus obſtupuiſſe inqt Dianã q̃ cũ frẽm canẽtẽ hoc eſt apollinẽ audit.¶ Ca ANT. FAN. | De cantu arionis cythatedi

(uix
Et ſine lite loquax cũ palladis alite cor/
Sedit & accipitri iuncta columba fuit
Cynthia ſæpe tuis fertur uocalis arion
Tanq̃ fraternis obſtupuiſſe modis
Nomẽ arioniũ ſiculas iplẽuerat undas
Captaq; erat lyricis auſonis ora ſoni
Inde domũ repetẽs puppi cõſcẽdit ariõ
Atq; ita quæſitas arte ferebat opes.
Forſitã infœlix uentos undaſq; timebas
At tibi naue tua tutius æquor erat:
Nãq; gubernator diſtricto conſtitit enſe
Cæteraq; armata conſcia turba manu
Qd tibi cũ gladio dubiã rege nauita puppi
Nõ hæc ſũt digitis arma tenẽda tuis:

ptaq; erat lyricis auſonis ora ſonis:Facta mẽtiõe Siciliæ meminit & italiæ ſm hiſtoriã Herodoti qui ait cõcupiſſe Arionẽ cũ p multũ tpis triuiſſet apud periãdrũ ĩ italiã & ſiciliã nauigare.¶ Puppim cõſcendit Arion:Nauim Corinthiorũ.quã Arion Tarento profecturus ab iis cõduxit cũ nullis magis q̃ Corinthiis fideret.¶ Quid tibi cũ gladio?Poetice rectorem nauis increpat cum eius eſſet temonem ac rudentes tractare non gladium.

¶ET ſine cornix cum infeſtiſſima noctuis ſit.tamen una ad audiendum arionẽ tanq̃ amicæ ſedebãt itidem & accipitur cum colũba.¶ Et cornix loquax garulila hanc autẽ inauſpicatæ garrulitatis eſſe Ply.inquit.a quibuſdam tamẽ laudatam.¶ Sedit cũ alite palladis:Cum Nictymene hæc puella fuit:quæ cum patre cõcubuit ob quod pudore in ſiluas fugit die latitans in auem uerſa nocte egreditur:receptaq; eſt ſub palladis tutela:pulſa cornice quarũ fabula in.ii.meta.refertur:ob hoc igitur cum Nyctimene cornici bellum eſt perpetuũ:fugitq; cornix Mineruæ loca.unde Ply.notat eam in mineruæ lucis templiſq; raro alicubi omnino non aſpici ſicut athenis.¶ Sine lite:ſine pugna nam & ipſo Ply.teſte ſoleris eſt noctuarum cõtra aues dimicat maiore circundãte multitudine reſupine pedibus repugnant.collectæq; in arctum roſtro & unguibus totæ teguntur.¶ Et columba fuit uincta accipitri nam cum arionis cãtu demulcerentur:accipiter columbam nõ infeſtabat.¶ Cynthia:cum artis cytharœdicæ ſũma gloria Apollini tanq̃ primo inuentori tribuatur.par tamen ipſi Apollini uidebatur arion.nam Cynthia Apollinis ſoror non ſecus Arionis cantus q̃ fratris obſtupebat & magna hæc eſt Arionis cõmendatio cum Apollini comparetur.¶ Cynthia:diana dicta eſt:ut Phœbus cynthius a cyntho mõte inde inſulæ:ſed nõ altiſſimo:ut aiunt nam & nos illũ aſcẽdimus.¶ Fertur:dicitur.O arion:Apoſtropha eſt ad ipſum ariona.¶ Vocalis uoce potens uel uoce reſonans ¶ Sæpe obſtupuiſſe tuis ſonis:uel tuis modis:tuis uerſibus & cãtu.¶ Tanq̃ fraternis uelut apolineis.¶ Nomen:nauigauerat Arion in inſulas circa italiã.& in ipſam italiam magnumq; ſibi nomen pepererat:unde hic.¶ Nomen arionum:nomẽ Arionis.¶ Impleuerat ſiculas undas:Siculũ mare & Siciliã ipſam & in inſulas:quæ in ſiculo mari ſunt.Si ſtaret in uerſu ſiculas urbes intelligeret tantũmõ de urbibus:quæ in Sicilia ſunt:ſed ſiculas undas dicit.& de ſicilia ipſa intelligimus & de oibus inſulis quæ in mari ſiculo ſunt. ¶ Et ora auſonis:hoc.ſ.auſonia ut diximus pars Italiæ in qua ſunt Beneuentũ & Cales:appellata fuit auſonia ab auſone Calipſus ex Vlyxe filio:deinde tota italia quæ appẽnino finitur:dicta eſt auſonia ab eodẽ duce a quo etiã urbem cõditam auruncã feruntur teſtis eſt Põpeius.¶ Ergo:ora maritima regio.¶ Auſonis:nõ hic patronymicũ fœmininũ:ſed nomen propriũ auſon auſonis.¶ Erat capta lyricis ſonis:lyrico cãtu ſono lyre ipſius arionis.¶ Inde domũ:ubi dicatus fuerat in italia redire uolebat Corynthũ ad Periandrum:in leſbon inſulã in ſuam patriã aſcendit:igitur Corynthiorũ nautarũ nauigiũ:quibus maxime cõfidere ſe poſſe putabat:inquit ergo.¶ Inde ex italia.¶ Repetẽs:repetere uolẽs.¶ Domũ:Corynthũ primo deinde leſbon.¶ Arion cõſcendit puppim:Corynthiorũ nauim, puppis poſterior nauis eſt pars ſed interdũ pro naui accipitur.¶ Atq;&.¶ Ita domũ.ſ.repetẽs.¶ Ferebat opes diuitias.¶ Quæſitas:acquiſitas.¶ Arte cytharedica.ſ.qua pollebat ¶ Forſitã:miſericordiã mouet ab his:quæ in mari timebit:uerũ ſed magis & nautarũ pfidia:cũ fidelius & tutius eſſet ſibi mare q̃ nautæ & nauis. ¶ Forſitã:& apoſtropha eſt ad ipſum arionem.¶ Tu infœlix:infelix quia malis hominibus te credideras & qui ſanguini & opibus inhiabãt.¶ Timebas uentos & undas.uentorũ uiolentiã & undarũ impetum,q.d.nõ erant hæc tibi timẽda.¶ At equor erat tibi tutius naue tua:naue:quam aſcenderas:nam in ea ſtruebantur tibi inſidi. ¶ Namq;:rationem reddit tua erat ſibi tutius mare q̃ nauis.Nam in naui paratæ erant ſibi inſidiæ Namq; gubernator rector nauis. ¶ Conſtitit:in te.ſ.¶ Enſe diſtricto enſe euaginato.¶ Et cætera turba conſcia:cæteri nautæ qui omnes in necem tuam conſpirauerant.¶ Armata manu:pro armatis manibus.¶ Quid tibi:increpat nauis rectorem hac apoſtropha:ta quo non ſunt tractanda arma:ſed temone gubernanda nauis.¶ Quid tibi o nauita cum gladio cum enſe:cum armis.q.d.nihil eſſe debet tibi cũ armis:dicimus nauita & nauta.¶ Rege puppim:nauim.¶ Dubiam & ob id dubiam:cum maleuaut cum non regatur:quia tunc dubia eſt quo eat:nam ſine rectore titubat.rege ergo.¶ Dubiam puppim:aut dubiam:cum in mari ſitq; cum turgidum eſt.ſemper nauigantibus eſt dubitandum.¶ Non ſunt hæc arma tenenda tuis digitis:pro tuis manibus ſed arma quibus nauis gubernetur:hoc.ſ.Temo ipſe & cætera nautica inſtrumenta.

PAV. MAR.

De fabula nyctimenes

De fabula arionis Cytharedi

Apoſtrophæ

ANT. FAN.

¶ MOR tem nō deꝑcor inqt. ¶ Nō recuſo:nō repulloiut eqdem me[illegible] nec deꝑcor inqt utere ſorte tua. ¶ Dāt:ueniā:Bn̄ficiū canēdi. Nulla.n. Ariōis culpa pceſſerat p quā uenia daret hoc eſt pænæ cōdonatio. ¶ Induerat tyrio diſtinctā murice pallā. Quidā diſtinctā legūt hoc eſt dibaphā. Veſtis.n.ſi purpura bis madefiat q̄li Romæ uſus eſt Lētulus Spīter Aedilis Curulis dibapha dr̄. Alii diſtinctā legūt diſtinguebat.n. palla arte Phrigionū Plau⁹ pallā ad phrygionē fert cōfecto prādio: Fuit id ueſtis gen⁹ tunicæ palliū accæpitq; nomē pallæ ſm Varronē ut Seruius refert ab irrugatiōe & mobilitate quæ circa finē eius eſt.i. ἀπὸ τοῦ πάλλειν. Legim⁹ tn̄ apd̄ eundē Varronē dictā pallā

Vnde dr̄ pallas dea ſapiētiæ

qd̄ palā geſtaret. Eā lōgā fuiſſe dubiū nō ē: ut Procrinali auro ꝑ lōge tegmie palleq̄ utebant nō ſolū fœmiæ: ut Pallā ſignis auroq; rigentē & circūtextū croceo uelamē achāro ornat⁹ argiuæ helenæ ſʒ citharedi quoq; ac tibici nes: Cice. ad Herēniū Vt Citharedus cū ꝓdierit optime ueſtit⁹ palla inaurata indutus. Horati⁹. Et luxuriē addidit arti tibicē traxitq; uagu p pulpita ueſtē. Hāc ueſtē qdā ſignificari p ſyrma iterdū arbitrant dictū σύρειν.i.trahēdo quāuis ſyrma apd̄ Græcos ꝓ quouis tractu accipit. Seneca de Baccho: Auro decoꝝ ſyrma barbariciū trahit. De

Syrma

eodē Stati⁹: Si decet aurata bacchū ueſtigia palla uerrere. Cauendū ne qdā iterpres Iuuenalis nos ducat in deuia: atq; ait ꝑtexta palla utebant: q ſonus curabāt ut inqt Pōpeius

Cygnus

cū legendū ſit ꝑtexta palla. ¶ Traiectus pēna tpa: Quod de cygno autor ſentit hoc loco dū īminēte morte cantū

Ille metu pauidus mortē nō deꝑcor iqt
Sed liceat ſumpta pauca referre lyra:
Dāt ueniā ridētq; morā capit ille corouā
Quæ poſſet crines phœbe decere tuos:
Induerat tyrio diſtinctam murice pallā
Reddidit icta ſuos pollice corda ſonos
Flebilibus numeris ueluti canētia dura
Traiectus penna tempora cantat olor.
Protinus ī medias ornatus deſilit undas
Spargitur ipulſa cerula puppis aqua:

flebilē facit pēna eius cerebrū ledi Magnus Albertus & Iſidorus lr̄is mādauerunt: qu[illegible] Ariſtoteles & Plyni[illegible] de re nihil ſcripſerit. Hæc auis eſt amphibia hoc eſt terra & aqua uictū q̄ritans & Græce qdē cygnus lati

Amphibia olor græce dr̄ cycnus

ne uero olor dr̄ canitq; ſuauius qa lōgū collū & inflexū hēt p qd̄ neceſſe eſt eluctātē uocē uarias reddere modulatiōes. Fert āt mortis tpe dulcius ſolito canere: et ꝓpriā mortē flebili cātu ꝑdicere. qd̄ qdā fabuloſū putāt. Sed ī primo Tuſculanaꝝ qōnū refert Cice cōmemorare Socratē ſit olb⁹ bonis & doctis eē moriēdū ut cygni q Apollini dicati ſūt qd̄ ab eo diuinationē hēre uideant ꝓuidētes qd ī morte boni ſit cū cātu & uoluptate moriunt. Hi (ut Seruius ſcribit) nullis dant auguria niſi nautis: ut Cygnus in auguriis nautis gratiſſimus ales. Mouet aūt pathos a ſimili Oui. alibi: Sic Vbi fata uocāt udis abiectus in herbis Ad uada mæādri cōcinit albus olor. Huic aui boni poetæ cōparari ſolēt. Horatius Multa dircæū leuat aura cygnū.

PAV. MAR.

¶ ILLE metu: paratis arioni īſidiis: cū ei nautæ mortē minitarent: nō refellebat mori: ſed tn̄ ꝑcabat ut ſibi pauca canere liceret. Hero. tn̄ inqt mortē primo fuiſſe deꝑcatū: ſed ubi nō cōficeret: petiiſſe ut ſe ornaret & & lyra canere daret. ¶ Illetarion. ſ. ¶ Pauidus metu: mortis. ſ. ¶ Inqt nō depræ. mor. Deꝑcari iterdū eſt excuſare & refellere. Vn̄ eſt illd̄ i. xli. æn. Eqdē merui nec deꝑcor iqt ita hic ñ deꝑcor nō refello mori. ¶ Sed lic. refer. pau. canere pauca. ¶ Sūpta ly. petiit tn̄ ut ſic ornaret: & lyra canere poſſet. ¶ Dāt ue. cōceſſere hoc nautæ ut caneret paululū lyra riſereq; hāc mortis dilationē: ornauit ſe tn̄ Ariō maxima corōa. q̄ phebo cōuenieś eēt. ¶ Dāt ue q̄ſi indulgēt nautæ: aut cōcedūt ſibi id tpis, uel. hoc bn̄ficiū. ut illd̄ Vir. Extremā hāc oro ueniā. ¶ Et ri. mo. hoc. ſ. dilationē ¶ Illetariō. ſ. ¶ Capit coro. corōa teſte Pōp. licet uideat a choro dici caret tn̄ aſpiratiōe: ſiue corōæ dn̄r q̄ cohonorēt eos: qb⁹ iponūt. ¶ Quæ corōa. ſ. ¶ O phœbe: ad phœbū eſt apoſtropha. ¶ Poſſit dice. tuos cri. q̄ſi poſſit eē decēs capiti tuo: tā digna erat tuis comis ¶ Induerat: coronauerat ſe Ariō. & iduit purpureā chlamidē & ſonat accæpit. ¶ Induerat: ipe Ariō. ¶ Pallā. palla ut Noni⁹

De ariōe cythare. do fabulā

inqt eſt honeſtæ mulieris ueſtimētū. hoc. ſ. tūicæ palliū. un̄ Vir. Pallā ſignis auroq; rigētē. Ornat⁹ argiuæ Helenæ &c. hic uero Pallā p chlamide: aut q̄uis ueſte. ¶ Diſtictā: diuiſam. & hoc quo ad picturā & colorē ipm. ¶ Tyrio murice: Murex ut idē inqt eolor ē purpureus: de purpuris ſupiore libro dixim⁹ ibi noua purpura fulget: & dixim⁹ cōchili gen⁹ eē ex eodē fere gn̄e mūices ſūt: ſed ſūt aculeatiores. q̄lē nūc uobis oñdo ex his e littore ſyrio ī italiā a me relatis nā cū nomē ī græcia retineāt e Syria rettulim⁹ ut q̄lis eēt latis amicis ēt aplrem⁹. ¶ Tyrio: a tyro urbe phœniciæ. ¶ Phœniciam. purpuraꝝ piſcatu ſp pſtitit Straboē teſte: & tyria purpura oī optima phibeat: & tyrio ipa piſcario ꝓxima. ſ. &c. ola q̄ ad īficiēdas ueſte ptinēt. ¶ Corda fidiculi. ¶ Icta: pcuſſa ¶ Pollice reddidiſſet ſonos ſuos: ꝓprios: q̄les erāt Ariōis. nā ubi ornat⁹ fuit cœpit reſonare & canere. ¶ Lyra: cui⁹ pollice cordæ tāgūt ad ſonitū. ¶ Flebilib⁹: Arionē ita canētē Cycnus cōparat: nā cycni q & olores dn̄r ī morte hoc. ſ. cū ad ſenectā uenerit & mors iminet ſuauiſſime canūt: un̄ eſt illd̄ i heroidib⁹: Sic ubi fata uocāt udis adiect⁹ ī herbis. Ad uada Menādri cōcinit alb⁹ olor: licet id Ply. falſū putet. cū dicat Oloꝝ morte narrat flebilis cāt⁹ falſis ut arbitror aliquot expimētis. At Cice. ī Tuſculāis qōnib⁹ Cycni iqt ñ ſine cā Apollini dicati ſūt: ſed ut diuinationē hēre uideāt. qa ꝑuidētes qd ī morte bōi ſit cū

De natura cycnorum

cātu moriūt. ¶ Cātat: ergo Ariō ipe. ¶ Numer⁹ fle. uerſib⁹ luctuoſis. cecinit. n. tūc illd̄ gen⁹ carminis: qd̄ orthiū dr̄. ¶ Veluti olor. cycn⁹. ¶ Traiectus tē. ca. hñs traiecta tpa ps ꝓ toto hoc. ſ. caput. ¶ Canētia. albicātia. nā tot⁹ albus. ſ. ¶ Dura pēna. qa ī ſenecta pēnā quādā hñt duriuſculā: ſ frōtē natā uelut traiectā: q̄d obſeruauit Pōponi⁹ ī extrema germāia: & ego ī ionia. Seniores. n. cycni illā traiectā hñt: cæteri nō. Poeta igit nō ſine rōne hoc dixit: ſed miror ab aliis nō fuiſſe obſuatū ¶ Pro & ita. ¶ Ornat⁹ palla corōa Lyra. ¶ Protin⁹ ſubſequēter cōtinuo. ¶ Deſilit ex ipſa naui: deorſum ſalit. In medias undas in mediū mare. ¶ Cerula puppis: cærulā puppim dixit ab ipſo colore ceruleo. ¶ Spargitur: infunditur. ¶ Aqua impulſa. ſ. Arionis ſaltu.

¶FIDE maius:nõ eſt icredibile uectũ eẽ Arionẽ a Delphie cũ.A.G.Plinius & alii ſcriptores de Delphinis mira cõmemorẽt.Quid ꝙ Simõis noĩe delectanł ꝗ Simi ſunt & recuruo tergo:ˀIlle ſedet citharãq; tenet præciũq; uehẽdi Cãtat:Cãtat carmẽ ita ſublime ita ſuaue ut eẽt uberrimũ uecture ꝓciũ.¶ Aſtris delphia recæpit:Aſtrũ græcũ eſt.Vñ aſter ille Platõis a nobis ſtella dr̃:cuius diuini phi pulcherrimũ diſtichũ nos ſic latinũ fecimus.Stelle meus ſtellas dũ ſuſcipit ipſe ego cælũ eẽ uelim:ut multo hũc lumĩe deſpiciã ¶ Stellas iuſſit hẽre nouẽ : Alii delphinẽ decẽ ſtellis cõſtare dixerũt.¶ Vellẽ mæonide pectus ineſſe tuũ: Apoſtrophẽ facit ad Homeꝝ cuius optat ingeniũ cũ ſit de re tãta ſcripturus quãta & heroicũ carmen & Homeri mereł ingeniũ.is uel a Mæonia id eſt Lydia ubi eſt colophon Mæonides dr̃ uel a pr̃e Mæone.notũ.n.eſt iter opiniones ꝗ de natalib⁹ eius ferũtur hãc eẽ qđ Mæonia fili⁹ fuerit.¶ Sacra nonas:Quæ nunc Auguſto dicatæ uideri poſſunt Dixerat.n.ſupra:Nonaꝝ tutela deo caret.

ANT. FAN.

Arionis fabula

Aſtꝝ latine ſtella dicitur

In fide maius tergo delphina recuruo
Se memorãt oneri ſuppoſuiſſe nouo:
Ille ſedẽs citharãq; tenẽs ꝓciũq; uehẽdi
Cãtat & æquoreas carmĩe mulcet aq̃s
Dii pia fcã uidẽt:aſtris delphia recepit
Iuppiter:& ſtellas iuſſit habere nouẽ
Nũc mihi mille ſonos quoq; ẽ mẽorat⁹ a
Vellẽ mæonide pect⁹ ĩeſſe tuũ (chilles
Dũ canim⁹ ſacras alterno pectĩe nonas
Maximus his faſtis accumulał honor:
Deficit ingeniũ maioraq; uiribus urgẽt
Hæc mihi ꝓcipuo eſt ore canẽda dies
Quid uolui demẽs elegis ĩponere tãtũ
Ponderis heroici res erat iſta pedis:

Mæonides

¶INDE fide:ad eius cãtũ cũ delphinoꝝ ut ſupra dixim⁹ turba cõueniſſet:deſiliẽs ab uno eoꝝ tergo exceptus eſt.

PAV. MAR.

¶Inde ex eo:aut poſtea.¶ Memorãt:ueteres.ſ Delphina ꝓ delphinẽ:Dicimus.n.& delphin delphinus delphini.¶ Suppoſuiſſe ſe nouo oneri:qa nouũ miraculũ:qđ hoĩ ſe ſupponeret:licet & Ply.& Solinus exẽpla hmõi multa cõmemorẽt.¶ Tergo recuruo:dorſo repãdo:ut Ply⁹.dor ſũ repandũ ſimũ qua de cã nomẽ Simonis oẽs miro⁹mõ agnoſcũt maluntq; ita appellari.¶ Tergo recuruo:tergis reflexis:qa recuruati ſũt & ob id appellari Simones Ply.i qt.¶ Maius fide ꝓ appoſitionẽ dixit maius fide:qſi plus ꝗ credi poſſit.¶ Ille:Arion.ſ.¶ Sedet:ſup delphinẽs.ſ.uel in dorſo delphis. ¶ Et tenet cythara:tenet & reſonat cythara.Et cãtat ꝓciũ uehendi in ꝓcium & mercedẽ uecturæ.nã uictura dicił a ueho uehis:ſi uehendi dicit eſt gerundiũ.¶ Si uehicli:uehiclũ paruus currus eſt:& pro ipſa uectura hic poni põt in cuius mercedẽ cantabat.¶ Et mulcet:demulcet mitigat lenit.¶ Carmine:carminis cãtu.¶ Aequoreas aquas:marinas undas.¶ Dii pia:uidẽt dii benefacta itidẽ & malefacta. Videre ergo Delphinis officiũ cõmendarũt. Vnde Iuppiter illũ iter aſtra collocauit:ornauitq; nomẽ ſtellis ut ſupra diximus.Dii uident pia facta quaſi delphinis pietatẽ & officiũ qui Arionis oneri ſucceſſit.Iuppiter recepit delphina:delphinẽ.¶ Aſtris:in aſtris:hoc eſt inter ſydera.Aſtrũ dr̃ ab αστράπτω uerbo græco:qđ eſt fulgeo:inde ab ἀστὴρ & ἄστρον pro ſydere & ſtella.Et iuſſit habere nouẽ ſtellas:& Hyginius etiã inqt eſſe ſtellaꝝ nouẽ:dał locus huic retcũ animal hoc muſica arte mulceatur:& nouẽ ſint muſæ ergo totidẽ ſtellis figuratus.ſ.uel ꝙ nomẽ apud antiquos lyraꝝ corde eſſent.quaꝝ ſonum plurimũ obiectanł.Nũc mihi cũ relaturus ſit diẽ in quo Auguſtus pater patriæ appellatus ſit ꝓ rei magnitudine decãtãda optaret & mille uoces & homericũ hẽre ingeniũ: & ideo nũc uelut rẽ magnã ut eſt aggreſſurus inqt.¶ Nũc uellẽ hẽre mihi:ad uſum meũ ille ſonos:mille uoces.¶ Et uellẽ hẽre.¶ O meonide pectus tuũ:quaſi ingeniũ tuũ & animũ tuũ.¶ Quo:ingenio.¶ Achilles eſt memoratus:Homerus eſt dictus Meonides & Meonius a Meone prẽ & etiã a Meonia pria Aſiæ regiõe:ſed plures fuere urbes ẽt ꝓter illas:quæ in Meonia ſunt:quæ ſuũ eẽ dicerẽtur Cice.meminit in orõne ꝓ Archia poeta ẽt ut cõſtat illo uerſu Smyrna rhodos:Colophos Salamis chios argis athenæ:ut in odis Horatii diximus.¶ Memoratus achilles.nã ꝓclara Achillis geſta in Iliade ſcripſit & celebriorẽ illũ forte quã mæreret reddidit.uñ legił cũ Alexãder in Sygeo ad Achillis tumuliũ peruenifſet:dixiſſe.¶ O Fortunate adoleſcẽs ꝗ laudis tuæ.Homeꝝ ꝓconẽ iueneris.¶ Dũ canimus:ĩ nonis februariis Auguſtus pr̃ pr̃iæ eſt appellatus.uñ eo die feſtũ rei tãtæ celebrabał:ꝓ quo ĩ auguſti cõmẽdatione maximũ ſuis feſtoꝝ libris accumulati honorẽ dixit:ꝓcipue cũ tanta res in his ſcribẽda eſſet.¶ Dũ nos.¶ Canimus no.ſa.& ſupius dixit tutela dei caret:et ac ſi nulli deoꝝ ſacræ eẽnt & nũc ſacras appellat:ꝙ iõ facit:nã cũ antea nulli deoꝝ ſacratæ fuerint:nũc in auctos Auguſti titulos:& cũ ea die honore decoratos fuerit ſacras appellanit:qa publico cõſenſu cõſecratas.¶ Alterno carmine:hoc.ſ.elegis uerſibus:illa.n.ſũt alterna:quæ ꝓ uices eũt:& redeũt:ſic elegi uerſus:q ex exametro cõſtãt.& pẽtametro.nã ueint ꝓ uices alterũ cũ altero iungił.¶ Maximus honor:hoc eſt ĩ Auguſti laudẽ.¶ Accumulał:his faſtis:his faſtoꝝ libris:ĩ qbus id ẽi ſcribere neceſſe eſt.¶ Deficit:Vr̃ exterrere ĩ re ardua deſcribẽda:ꝙ cũ hæc dies ſit maxime celebrãda:ad eã canẽdã ĩgeniũ deficiat.¶ Deficit ĩgeniũ & urgẽt.cogũt:aut ꝓmũt nos.Maiora uirib⁹ maiora & grauiora ꝗ nos ſufferre ualeam⁹.¶ Hæc dies eſt tibi:a te.¶ Canẽda ore ꝓcipuo:ore ꝓcelliẽte:qa ꝓcæteris hãc canere debes. Quid uo.:repꝛhẽdit ſeipſũ qđ hæc grauia:ꝗ ſcribẽda erãt heroico carĩe uerſib⁹ elegis cõmẽdarit.¶ Quid:cur:aut ꝓp qđ ego.Demẽs:deorſũ a mẽte euaſi ueſanus.¶ Volui ĩponere tãtũ põderis:metaphorice loqtur.¶ Elegis.uerſib⁹.ſ.de elegis uerſib⁹ ſupi⁹ diximus:qb⁹ miſeriæ q̃rimoniæ & amãtiũ affectus deplorantł:ſed qa in his erat aſſuetior:ẽt hæc grauia elegis canebat.¶ Res iſta:ꝗ tã magna eſt.¶ Erat inter erat.¶ Pedis heroi:heroici uerſus.Heros ut diximus uir excellẽs diuinus.ſ.Sed qa exametris uerſibus & deoꝝ laudes:& heroum benegeſta cani cœperet:tanꝗ a diuinis appellati ſunt uerſus heroici ergo.¶ Res iſta erat heroi pedis:heroici uerſus & eſt ſpecies metonymiæ:nam ex pedibus uerſus conſtat.

ANT. FAN.

Auguſt' patriæ cognomen accepit nonis februarijs

¶SANctæ pater patriæ: Nonis februariis Cæſar Auguſtus pris p[illegible] cognomē accepit qd' ei(ut Sueto. ſcribit)uniuerſi repētino maximoq; cōſenſu detulerūt & Senat' i curia neq; decreto neq; acclamatiōe ſed per Valeriū Meſſalā id mādantibus cūctis qui ait qđ bonū fauſtūq; ſit tibi domuiq; tuæ Cæſar Auguſte Senatus te cōſentiēs cū Po.Ro.cōſulutat patrē pŕiæ. Quo tpe Auguſt' lachrymas cōtinere nō potuit. Naſon in quarto triſtiū. Tu quoq; cū pŕiæ rector dicare pŕq; Vtere more dei nomē hn̄tis idē Senecat Sic ille pŕiæ primus auguſtus parēs cōplexus aſtra eſt. Cicero: Vt i eius uita legimus primus oium Romāoꝝ pater patriæ appellat' eſt. Hinc illud eſt Plinij Salue prim' oium parens pŕiæ appellate. Quo noīe. M. Cato uir ſeuerus & ſūmæ grauitatis eū appellauit teſte Appiano. Poſtea uero Imperatores romani eā appellationē ſibi uſurparūt quæ Ciceroni cōtigit i libera ciuitate Iuuenalis: Roma parentē roma patrē pŕiæ Ciceronē libera dixit. Quo i loco Satyrus imperatores deridet q ab adolatorib' pŕis pŕiæ cognomē ſumebāt fallebāturq; ut ait Plutar. cū excellētiā honoꝝ a populis ſibi tributā maximū beniuolētiæ teſtimoniū exiſtimarēt. Quāuis.n. ſponte ſua & beniuolentia quadā ad decorādos principes moueri populi uideātur ducunt tamē plerūq; metu cū tam hi qui oderunt q̄ qui amāt ꝓſequi honoribus principes ſoleāt. Prudentes igitur & optimi rerū publicarū gubernatores nō tam laborant ut honores populis cōſequant̄ q̄ ut digni honoribus ſint. Huius tituli quo auguſtus a Senatu Populoq; Romano donatus eſt. Meminit Horatius in primo carminum ꝗ ait hic. magnos potius triumphos hic ames dici pater atq; pŕiceps. ¶ Hoc dedimus nos tibi nomē eques.

Sctē pŕ pŕiæ tibi plebs tibi curia nomē

Hoc ddit: hoc dedim' nos tibi nomē eq̄s

Res tñ añ dedit ſero quoq; uera tuliſti

Nomina: iampridē tu pater orbis eras

Hoc tu p terras qđ i æther iuppiter alto

Nomē habes: hoium tu pater: ille deū

Rom'e cōcedas facit hic tua magna tuē

Mœniā tu ddéras trāſiliēda Remo(do

Te tacitus paruiq; cures ceninaq; ſenſit

Hoc duce romanū eſt ſolis utrūq; lat'.

Tu breue neſcio qd uict̄ę telluris hēbas

Quodcūq; eſt alto ſub ioue cæſar hēt:

Naſonis familia fuit eq̄ſtris ordinis

Naſonis ſamilia equeſtris ordinis fuit: & Ipſe Auguſti Cæſaris munere eques triumuiratum cōſecutus eſt. Sane Nos eqnes dedimus eſt rara cōſtructio ſed tolerabilis. Verū enim apparet quod grāmatici tradunt conſtructionē quam græci ſyntaxim uocant reddi ad uocis intellectum. unde per diuerſas figuras ſolent a ſcriptoribus accidentia uariari: quæ licet quantū ad ipſas dictiones incōgrue diſpoſita uideantur rectiſſime tñ poſita intelliguntur ſenſus rōne. Quid eſt enim aliud pars in fruſtra ſecant niſi multi: & nos eques dedimus niſi nos equeſtris ordinis uiri? ¶ Res tamen ante dedit Rei ueritas & meritoꝝ tuorum magnitudine Auguſtus uideatur adulatione populi eum titulū conſecutus. ¶ Facit hic tua magna tuēdo mœnia: Aequauit Auguſtū Ioui ꝙ pater ſit uel Iuppiter: nunc præponit Romulo ꝙ tuendo urbē more optimi patris ampliſſimā reddiderit quā Romulus reliquit humilimā. ¶ Tu dede. tranſilienda Remo. Tātæ humilitatis ut ea tranſilierit Remus quā ob cauſam fert̄ occiſus. Licet ſint q rem aliter tradant ut alibi dicemus.

Cures uñ Quirites Cenina Antiſteton

¶ Cures: illuſtris urbs ſabinoꝝ autore Plutarcho unde Quirites dicti ſuntur quibuſdā placet. Nota eſt hiſtoria. ¶ Cenina etiā oppidū eſt apud urbē quod teſte feſto a Cenite cōditore nomē accepit: Hinc dicti Ceniēſes. ¶ Tu rapis: hinc caſtas duce ſe iubet eſſe maritas. Antiſteton eſt & merito laudat̄ auguſtus q (ut ait Suetonius) leges quaſdam retractauit: quaſdam de integro ſanxit ut de adulteriis de pudicitia.

PAV. MAR.

¶SANctæ pater: de hoc ita Tranquillus inq̄t: Patris pŕiæ cognomē uniuerſi repētino maximoq; cōſenſu detulerūt. ei prima plebs legatiōe anxiū miſſa. Deinde quia nō recipiebat ineūti romæ ſpectacula freq̄nēs & laureata. Mox i curia ſenatus: neq; decreto neq; acclamatiōe: ſed p Valeriū meſſalā id mādātibus cūctis: qđ bonū inq̄t: fauſtūq; ſit tibi: domuiq; tuæ Cæſar auguſte. Sic.n. nos ꝑpetuā fœlicitatē reipu. & leta huic præcari exiſtimamus. Senatus te cōſentiens cū po.ro. cōſalutat pŕiæ patrem: cui lachrymas rñdit Auguſtus his uerbis. Ipſa.n ſicut Meſſala appoſui cōpos factus uotoꝝ meoꝝ. P.C. Quid habeo aliud deos imortales præcari: q̄ hūc cōſenſū ueſtrū ad ultimū uitæ finē mihi ꝑferre liceat: hæc ille. poeta inq̄t. Patres equites & plebē hoc ei nomē dediſſe: nihil tamē refert quia idē eſt ſenatus & populus. Equites enim medii erant inter patricios & plebem. Inquit ergo apoſtrophans ipſi uerba. ¶ O ſanctæ pater patriæ Auguſte qui hoc dei fuiſti tuis meritis pater patriæ appellatus: hoc nomen patris patriæ.ſ. Dedit tibi plebs hoc nomē dedit tibi curia: hoc ſcilicet ſenatus qui in curia reſidebat: de diuiſione populi per Romulū & curiis ſuplus diximus. nam diuiſerat populū in. xxx. curias: quibus poſtea additæ ſunt quinq; ita ut ſua in quiſq; curia ſacra publica faceret: ſeruaſq; obſeruaret: hiiſq; curiis ſingulis nomina curiaꝝ uirginū impoſita eſſe dicuntur ex his quas de ſabinis rapuerat: hæc Pōpeius. At hic curia de ſenatoria dicitur: qui locus ita dictus eſt: qđ ibi publicas curas gerebāt. Eſt autē hic ſpecies Metonymiæ tenens pro eo qđ tenetur. Eſt duplex curia: & in qua reſpublicæ geruntur. & in qua ſacrificat̄ ſed de hoc inferius. ¶ Curia: hoc.ſ. ſenatus. Hoc etiā nomen dedimus tibi nos eques: pro eq̄tes: aut equeſter ordo nos dixit. qa ipē ēt equeſtris ordis erat. Vñ i triſtib'. Nō modo fortunæ manere factus eques. ¶ Res tñ ut a merito tāti nois Auguſtū cōmēdaret. añ inq̄t hoc a te datū ipſa fuiſſe: ſero tñ appellatiōe. nā longe ante nō mō patriæ ſed orbis pater erat. Res tamen ded't. nomen hoc.ſ. ¶ Ante: anteq̄ dederat ſenatus & populus. qa re ipſa erat pater patriæ. ¶ Sero quoq; tarde etiam. ¶ Tuliſti uera noia: quia tardius q̄ merebaris pater patriæ appellatus eſt. ¶ Iāpridē. longe ante eras pater orbis: ergo non modo patriæ: ſed uniuerſi orbis in aliquibus codicibus ſcriptū eſt urbis: melius tamen orbis quia inferius ſubſequēter cōparat ipſum Ioui. ¶ Nomen habes hoium: tu pater ille deum: ille

deorum ipſe hominū pater eſt pro oīum hoīum:intellige ergo bene orbis:ſed ſi urbis dicit nō eſt ab re q̄a
Lōge ante erat pater pr̄iæ.¶ Hoc tu magna eſt hæc auguſti cōmēdatio:q̄ū Ioui cōparatur:nā ille deoꝝ p̄f
eſt. Auguſtus aūt hoīum:in triſtib⁹ ēt ad auguſtū ſcribēs:cū Iouē deū genitorē dixiſſet addidit. Tu quoq; Cāpo augu-
cū patriæ rector dicare paterq; utere more dei nomē habentis idē inq̄t ergo. Tu hēs hoc nomen patris pa ſti cū
triæ.ſ.¶ Per terras:quaſi in terris. Quod hēt Iuppiter ī alto æthere:in cœlo. de æthere diximus:græce dicit romulo⁹
αἰθὴρ ab αἴθω:q̄ eſt ardeo:q̄a in eo eſt ignis elemētū. unū ſūmaq; locū ſibi legit ī arce:hoc.ſ.in ſūmo æthe
re.¶ Tu auguſte es.¶ Pater hoīum.nā hoīes regis.¶ Ille:Iuppiter.ſ.Eſt pr̄ deū deoꝝ:q̄a diis impat ¶ Ro-
mule:cū uelit lōge in oībus ſupiorem dicere auguſtū Romulo urbis cōditori:ab ipſo Romulo petit hoc
cōcedi.nā ipſe & urbē paruā & exigua mœnia fecit. Auguſtus aūt & mœnia & impium late auxit:ſed hæc
eſt alluſio q̄dam ad id q̄d ſupius diximus:q̄ñ appellatus fuit auguſtus:cū eſſent q̄ cēſerent eū Romulū ap
pellari oportere:quaſi & ipſum cōditorē urbis:ac ſi dicere uelit Romuli āt hac cōparatiōe deprimit.¶ Ro
mule cōcedas:id a ueniā:aut patiare me loq̄:aut cōcede q̄d dico.¶ Hic auguſtus.ſ.¶ Tuēdo deſen.& guber
nādo:nō dixit dominādo aut impando ne tyrānidis illū argueret:ſed tuēdo ac ſi in tutela impium pr̄iæ
haberet.¶ Facit:tua quæ tu fūdaſti.¶ Magna:mā auget ut diximus & urbē & impiū.¶ Tu dederas mœnia
ipſa¶ Trāſiliēda:trāſaltāda.¶ Remo:fratri tuo:quē multi græci maxime Romū dicūt. Cōdidit āt mœnia
ita parū alta:ut Ramo trāſiliri poſſent. Vñ q̄d in edictū reliq̄ſſet:morte mulctatus eſt de quo dicemus in
quarto libro auctore etiā Dionyſio.nā mortis Remi duplex cauſa narraſ:& diſcordia:pugnaq; q̄dam q̄
in ea cecidetit & hæc trāſſaltatio muroꝝ præter edictū:ob q̄d a celere quodā qui muris p̄erat obtrūcatus
eſt.¶ Te tacitus. Romulus cū finitimis tm̄ pugnauit:cū ſabinis:cū cemiēſibus:quoꝝ regē ut ſupius dixi-
mus obtrūcauit:cū Antēnatibus:& poſtea cū Veihentibus. Terminus aūt impii Romuli decimus octauus
ab urbe lapis fuit:At auguſto pricipe uniuerſus orbis romano paruit impio.inq̄t ergo o Romule.¶ Sen-
ſit te tacius:rex ſabinoꝝ:de quo ſupius diximus. Et parui cures:aliqui dicūt cures opulētiſſimā fuiſſe ſabi De termi
noꝝ urbē. Poeta aūt inq̄t Parui cures nihil refert.nā poterat eſſe urbs parua mœnibus:magna aūt opibus nis impii
cures in numero multitudīs ſabinoꝝ oppidū.¶ Et cenina & oppidū hoc nō lōge ab urbe fuit ¶ Hoc du- romani
ce:Auguſto aūt principe. Eſt romanoꝝ romani iuris aut ro.impii.¶ Vtrūq; latus ſolis.quaſi extremæ or-
bis partes:& oīa quæ inter ipſas cōtinētur:ſed cū dicat Vtrūq; latus ſolis poſſumus itelligere de ſeptētrio-
ne & meridie:quaſi de polo arctico & antarctico:quæ loca a latere ſolis ſunt.¶ Tu breue: Auget & illius de
preſſionem.quia paruus dñs & huius gloriam:quia oīa:quæ ſub Ioue ſunt ſua ſunt.¶ Tu habebas neſcio
quid:uelut in cōtemptū neſcio quid dixit. Victæ tellutis:quam tu uiciſti:uetat tantum modo:ut diximus
uſq; ad decimum octauum ab urbe lapidem.¶ Cæſar:Auguſtus.ſ.¶ Habet quodcūq; eſt ſub alto Ioue:tau
xit hic Poeta & rem orationem:nam magis ſe eleuat ſecundo q̄ primo uerſu.¶ Quodcūq; eſt ſub Ioue:
quaſi & terre:& maria.¶ Sub Ioue:interdum intelligimus ſub cœlo:aut ſub aere:ut illud Horatii manet
ſub Ioue frigido:idem dicimus ſub dio ab eo quod Διὸς Iuppiter appellatur.

Tu rapis:hic caſtas duce ſe iubet eē ma (ritas
Tu recipis luco:repulit ille nephas:
Vis tibi grata fuit:florēt ſub cęſarē leges
Tu domini nomē:principis ille tenet:
Te remus icuſat:ueniā dedit hoſtib⁹ ille
Cœleſtem fecit te pater:ille patrem:

¶ TV recipis luco. Aſylum dicit a Romulo conſtitutū la ANT.
tronū ac peſſimoꝝ oīum receptaculū. Tu dñi nomē:Au FAN.
guſtus domini appellationē:ut maledictū & opprobriū Domini
ſemper exhorruit teſte Suetonio cūq; eo ſpectante ludos appella-
pronunciatū eſſet. O dominū æquū & bonū:& uniuerſi tionē ex-
quaſi de ipſo dictū exultātes cōprobaſſent ſtatim manu horruit
uultuq; indecoras appellatiōes repreſſit & in ſequēti die auguſtus
grauiſſime corripuit edicto:dñmq; ſe poſtea appellari ne
a liberis q̄dem aut nepotibus ſuis uel ſerio uel ioco paſ-
ſus eſt. Et recte:domini.n.nomē quo perempto oīs ſerui
tus extincta eſt tyrāni eſt potius q̄ benigni principis qualis fuit Auguſtus q̄(ut Seruius tradit) palatiū iuſſu
eius ædificatū reip. dono dedit. Veniā dedit hoſtibus ille:Ouidius alibi:Tu ueniā Partho ſupato ſæpe de-
diſti nō cōceſſurus quā tibi uictor erat. Diuitiis etiā multos & honoribus auctos uidi qui tulerāt in caput
arma tuum. Sueto. Clemētiæ ciuilitatiſq; eius multa & magna documēta ſunt ne enumerē quot & quos
aduerſarum partiū uenia & incolumitate donatos principē etiam in ciuitate locū tenere paſſus ſit.¶ Cœ-
leſtem fecit te pater ille patrem tu martis gratia in cœlum receptus ēciues te filium crediderunt. Augu-
ſtus uero de patre optime meritus ut pium filium decuit Iulium Cæſarem retulit in numerum deorum
Cui cum ludos funebres celebraret die medio ſtella apparuit:fulſitque per ſeptem continuos dies:quam
Auguſtus parentis eſſe confirmauit. Vnde illud eſt:Ecce dionei proceſſit cæſaris aſtrum.
¶ TV rapis:exprobrat Romulo ſabinarum raptum & pudicitiæ obſeruantiā ex Auguſti lege cōmendat. PAV.
Præterea a Romulo receptos ſceleratos:ab Auguſto autē compreſſos:aut fugatos¶ Tu:o romule:¶ Rapis MAR.
quia factis ludis ab eo cū cōueniſſent finitimi multas rapuit:de quo īferius dicemus ergo.¶ Tu rapis:q̄ſi
tu ſtupras:pro cōiugū enim defectu raptæ illæ fuere:rape interdū ſtuprare ſcilicet. Vñ illud Virgilii:Sub
nixus rapto potiſ.i.deſt ſtupro¶ Hic:Auguſtus ſcilicet.¶ Iubet ſe duce.ſe pricipe.¶ Maritas.nuptas.¶ Eſſe
caſtas.obſuare pudicitiā. Inſtaurauit.n.auguſt⁹ legē iuliā ad coercēdos adulteros. Vñ eſt ubi nūc lex iulia
dormis.¶ Tu.romule.¶ Recipis nefas.q̄ſi nepharios & ſceleratos hoīes.¶ Luco ī Aſylo.q̄d erat ī luco de
quo ſupius dixim⁹. Nā p augēda urbe Aſylū cōſtituit.quo cōfugerē ipune.q̄ uel ob ſcelera.uł q̄ñocūq; ex
aliis ciuitatib⁹ pulſi erāt.¶ Ille aug.¶ Repulit nephas.& ſcelera & ſceleratos Plures.n.factiōes extīxit graſ
ſatores diſpoſitis p opportūa loca ſtatiōib⁹. Trāq̄llus iq̄t.ihibuit.& m̄lta ſilia.¶ Tibi,o roml̄e. Fuit grata

uis.Nā uim & in rapiēdis uirginibus.& idepopulādis agris finitimis uim intuliſti.¶Sub cæſare.Auguſto.ſ. ¶Florent leges:nam ex legibus cautū eſt:ne cui uis inferatur:multa etiā Auguſtus correxit.Vnde Tranquillus leges retractauit:& quaſdā ex itegro fanxit:ut ſumptuariā:& de adulteriis:& de pudicitia:& de ambitione:de maritādis ordinibus.¶Tu:Romule tenuiſti.ſ.¶Nomē domini:qđ ad tyrānidē ſpectat:ergo exprobādū.¶ille Auguſtus.ſ.¶Tenet nomen principis:minus autē eſt princeps q̄ dominus.¶Auguſtus autē ut teſtis eſt Trāquillus:domini appellationē ut maledictum & opprobiū ſemp exhorruit:nec domi nū appellari a liberis ſeu nepotibus ſerio uel ioco paſſus eſt.¶Te:exprobat Romuli imunitatē pro fratricidio ut magis a dementia cōmendatū auguſtū extollere:qui hoſtibus pepercit præſertim lepidū triumuirū:quē incolumē dimiſit.¶Remus incuſat te:quaſi arguit te cædis:ut dicemus inferius in quarto libro de cæde Remi:quā paulo ante libauimus.¶ille:Auguſtus.¶Dedit ueniā hoſtibus:quia demens fuit illis:quos uicit.Vnde in triſtibus ad Auguſtū:Tu ueniā parti ſupatæ ſæpe dediſti.Nō conceſſurus quā tibi uictor erat.Poſſet etiā hoc intelligi de Lepido eius in triumuiratu collega:quā bello ſiculo in ſextū Pōpeiū:ut teſtis Trāquillus:cū eum ex Aphrica in auxiliū euocauerat:ſupbientē uiginti legionū fiducia:ſūmaſq; ſibi partes terrore:& minis uēdicantē ſpoliauit exercitu:ſupplicē quem cōceſſa uita in circeos relegauit.¶Pater Mars:nā.Martis filius Romulus creditus:de quo ſuo loco dicem⁹ fecit te cæleſtē:retulit te in deos:q̄ſi dicat:nō tuis meritis:ſed patris.¶ille:Auguſtus.¶Fecit cœleſtē patrem:Iuliū Cæſarē:quia & nepos & hæres eius fuit:ſoluit illi diuinos honores:& pro deo coli uoluit:ſed de hoc etiam inferius ſuo loco dicetur ¶Iam puer:ſuperius diximus occaſum leonis:per quē denotabaſ Aquarii ortus:qui oppoſitus eſt.Oritur autē Aquarius ipſis nonis februariis uſq; ad aluū anteq̄ Sol de quo ſic Iginius inquit Aquarium cōplures Ganymedē eſſe dixerunt:quē Iuppiter ob pulchritudinē ereptum parentibus:deoꝝ miniſtrum feciſſe exiſtimatur.itaq; oſtēditur ut aquam aliquo infundens.Egeſſionas autē Deucalionem dicit eſſe ꝙ eo regnāte tanta uis aquæ de cœlo profuderit:ut cataclyſmos factus eſſe diceretur.Eubolus uero cecropem eſſe demonſtrat:antiquitatē generis cōmemorans:& oſtendens anteq̄ uinū traditū ſit hominibus:aqua in ſacrificiis uſum & ante cecropem regnaſſe quam uinum ſit inuentum.Poeta autem hic de Ganymede intelligit Trois filio:cuius fabula notiſſima.Aquarius quoq; & occidit & exoritur capite priuſq̄ reliquis mēbris.

Cōtra to. mulū qui frem dici tur occi. diſſe

Cāpo augu ſti con tra romu lum

ANT. FAN.

¶IAM puer idæus media tenus eminet aluo:aquarius quē quidā Ganymedē eſſe uolunt ut diximus ſupra nonis Februariis media aluo tenus antecedit ſolē orientē. Quod hoc tpe fieri neceſſe eſt Sole Piſcibus ꝓpinquāte cū Aquarius & oriaſ & occidat capite prius q̄ reliqs mēbris.Hoc ſignū cū aquæ effuſione triginta ſtellis cōſtare diciſ.Aquariū alii Cecropē eſſe dixerūt:alii Deucalionē Poeta hic eos ſequitur qui uolūt hanc partē zodiaci eſſe Ganymedē qui ioui ut alibi legimus nectar miniſtrat inuita iunone.Quidā enim dicunt receptū Ganymedē ad miniſteriū poculoꝝ remota Hebe iunonis filia.Quā ob rem exiſtimaſ dixiſſe uirgilius.Et genus inuiſum & rapti ganymedis honores.Eſt aūt raptus(ut ſcribit Strabo)ad Priapeni & Cizyceni agri fines ī loco quē ab qđ eſt αρπαζω quod eſt rapio harpagiā appellarūt:quis alii (ut idē auctor ſcribit)arbitrētur id circa Dardaniū ꝓmontoriū cōtigiſſe.Si qs boreā horrere ſolebat. Hic uentus aqlo etiā dici ſolet a uehemētia uolatus qua uidetur aquilā imitari.¶Gaudeat a zephyris:mollior aura uenit.Fauonii hoc tpe ſpirare incipiūt:qui(ut inquit Plynius)Hibernū molliūt cœlū ſole aquarii partem.xxv.obtinēte.Alii eoꝝ exortū ſeptimo idus ſiue circa idus februarias ponūt.Eſt aūt Fauonius ut idē inquit genitalis mūdi ſpiritus qui græce zephyros uocaſ flans ab occaſu equinoctiali aduerſus Eurū:latine uero fauonius diciſ a fouēdo ut quoſdā exiſtimaſſe idē Plynius refert.A Fauonio ab eqnoctiū uernū dies quadraginta ſunt ut Varroni placet.Hunc ueniū qdam ad.viii.calen.martias chelidoniā uocarūt ab hirūdinis uiſu:alii ab aduētu auium ornithiā:ruſtici uero cahtlitionē natura fœmina accipe geſtiētes:quē Hora.recte candidū dicitur Quid fles aſterie quæ tibi cādidi primo reſtituēt uere fauonii.Inducit.n.ſerenitatē:& bonus ac benignus eſt qn uernū aerē clementiorē facis. Quintus ac æquoreis nitidū iubar extulit undis Lucifer & primi tpa ueris erūt qnto idus fabruarias noui ueris initiū eſt:cuius diē primū eſſe ī aq̄rio auctor eſt Varro:ut Aeſtatis in tauro autūni in Leone:hyemis in Scorpiōe:quoꝝ ſignoꝝ ut idē Var. ſcribit dies.xxiii.quattuor tēpoꝝ primus eſt ita ut Ver cōſtet diebus.xci.Aeſtas.xcy.Autūnus.xci.Hyemis lxxxix.Sūt tñ qbus placet eſſe initiū Veris ad.vii.ſiue.viii.idus februarias & hāc ānī partē a fauonio īchoari.De quo Ply.hic inqt uer inchoat apitq; terras tenui frigore ſaluber.Ver(auctore Macrobio)& calidū eſt & humectū:ſiculus menſe primo uer nouū dicimus ſecūdo adultū:tertio ꝑceps.Eius certiſſimū indiciū nōnulli exiſtimarunt Papilionis prouentū ob infinitatē animalis ut Plynius ſcribit.Sunt qui æſtatis pricipium ponunt.viii.idus Maias ut Autumni.vi.idus Auguſti & Hyemis.v.idus Nouembris.

Ganymedes ſeu aq̄rius oritur nonis februariis

Aquarius Aquilo Fauonius redit Zephyros

Veris initiū.v.idus feb.

Dies primus ueris in aq̄rio

Aeſtatis ī tauro Autūni ī leone Hyemis ī ſcorpiōe

¶Iā puer idæus media ten⁹ emiet aluo
Et liquidas mixto nectare fudit aquas:
En etiam ſiquis borean horrere ſolebat
Gaudeat:a zephyris mollior aura uēit
¶Quīto ab equoreis nitidū iubar extu-
Lucifer:& primi tpa ueris erūt(lit undis
Ne fallere tamē reſtāt tibi frigora reſtāt
Magnaq; diſcedens ſigna reliqt hyēs:

PAV. MAR.

¶IAM etiā in ipſis nonis.¶Puer idæus:Ganymedes troianus ab ida mōte prope Iliū de qua raptus fuit De quo Vir.in.v.æn.quē ꝑpes ab ida.Sublimē pedibus rapuit Iouis armiger uncis.¶Eminet.eſt.n.tū ſoli eminēs.¶Media tenus aluo:q̄ſi uſq; ad mediā aluū:nā pubetenus dicim⁹ q̄ſi uſq; ab pubē ita.¶Media tenus aluo:uſq; ad mediā aluū:Aluus eſt ꝓprie uēter fœmina:ut Pōpe.inqt ab alēdo dicta eſt quæ ſemp fœmini generis.Sed hic p ipſi⁹ aquarii aluo.Et fūdit:ſpargit.¶Aquas liqdas:claras.¶Mixto nectare.q̄ſi

prc p:nat:aut

ppinatiaut miſtat nectareos pot⁹ diis. Vñ i meta. Inuitaq; ioui nectat Iunone miſtrat. Nectat ē deoꝝ potio. Vñ & alio loco poeta nectar & ambroſiā latices: epulaſq; deoꝝ. Det mihi formoſa grata iuēta manu. Qui ēt: ppe ēt ueris tps mitigaſ aeris frigiditas ſdeūt zephyri q ſuauiores ſūt: ergo ſi qs hyemē exohrrebat gaudeat: iā ppe ē uer. Quin ēt hocē ī ſup. Siqs ſolebat horrere: i horrorē hēre. Boreā: q pluri m⁹ fiat i hyeme: & ſeptētrionalis uēt⁹. Gaudeat iā Mitior aura: ſuauior: leuior flat⁹. Venit a zephyris. n. ab occaſu flat, & ē ſuauis plurimūq; i uere pōt: quo tūc ſpitāte florēt arbores: & emergunt herbæ: dieſq; reddit lætiorea. Quint⁹ ab æquoreis: inqt poeta v. idus ſub. eſſe ueris initiū: ſed ne totiēs repetituri ſim⁹ eadē hoc loco iuuer dicere. Florētin⁹ pricepsi & iuriſcōſult⁹: i pceptis rei ruſticæ ita, tradit rōnē tēpoꝝ. Veris initiū exponiſ tūc plurimū zephyr⁹ ſpitare icipit. Q d' ē. viii. id. feb. ſole i aquario. Terminaturq; ad nonas maias æſtatis aūt initiū. vii. id. maias. Sole i tauro: finis. viii. id. augu. Autūnus icipit. vii. id. augu. Sole iu leone: finitq;. vi. nouēb. hyems uero. v. id. nouēb. Sole i ſcorpione. finis nonis februariis. Solſtitioꝝ uero æſtiuū ē. viii. calē. iulias. hybemū. viii. calē. ianuarias. Eqnoctioꝝ uernū ē añ octauū calēdaꝝ apriliū nonnullis añ nonū. Autūnale añ octauū calēdaꝝ octobriū: hæc ex illo. Poeta āt de ueris initio agit. Quit⁹ luciſerq: nā dies poſt qnto nonas. Extulit iubar nitidū: nitētes radios. Ab undis equoreis ab oceāo oriēris. Er erūt tpa primi ueris: erit ueris initiū. Ne fallare: i pricipio ueris ſūt ēt magna frigora. Caue iterdū illud caue breue ē: ut tu caueas defendas: ſed de hoc i libris triſtiū differuim⁹. Ne fallare: ne fallaris: ne decipiaris. Reſtāt: & ingeminat uer būt: uti tūc igeminaſ iterdū frigus. Reſtāt, ſupſūt adhuc. Tibi frigora: qa adhuc & uēti & niues iterdū ſæuiunt: ſrig⁹ uñ diceref ſupius dixim⁹. Et hyemi: hyemale tps. Diſcedēs reliqt magna ſigna. magna argumēta ſui: qa reliqt frigora: Sicut æſtus in mari ceſſantibus uentis: ita ceſſante hyeme remanent etiam frigora.

Initiū ueris æſtatis autūni & hyemis.

Tertia nox aderit cuſtodē/ ptin⁹ urſæ
Aſpicies gēinos exeruiſſe pedes:
Inter amadryades/ iaculatricēq; dianā
Caliſto ſacri pars fuit una chori:
Illa deæ tangens/ arc⁹ quos tāgim⁹ arc⁹
Eſte meæ teſtes uirginitatis a't:
Cynthia laudauit/ pmiſſaq; fœdera ſerua
Et cōitū priceps tu mihi/ dixit eris: (ua
Fœdera ſeruaſſet/ ſi nō formoſa fuiſſet:
Cauit mortales/ a ioue crimen habet:
Mille feras phœbe ſiluis uēata redibat:
Aut plus/ aut mediū ſole tenēte diem:
Vt tetigit lucū denſa niger illice lucus:
In medio gelidæ fons erat altus aquæ:

ANT. FAN.

Tertia nox aderit cuſtodē ptinus urſæ: Aſpicies geminos exeruiſſe pedes. Arctophylacē dixit q interptaſ Vrſæ cuſtos & diciſ Boores. Manlius: a tergo nitet arctophylax idēq; bootes. Diciſ & Arcturus ut Lactanti⁹ grāmaticus docet: ſed proprie Arcturus (teſte Seruio) ſtella eſt in ſigno boote cuius ortus & occaſus tempeſtates grauiſſimas facit. Arctophylacis pedes. iii. idus februarii chroniceo oriuntur: qd ſignum citius q chelæ in ortum ferri cernitur: ſed ſiniſtram ei⁹ manum circulus arctic⁹ includit: ita ut neq; exoriri neq; occidere uideaſ q diciſ ſtellas quattuor cōtinere cum totus Arctophylax. xiiii. conſtet cui⁹ occaſus quattuor ſignorum zodiaci temp⁹ abſumit ſiue (ut qbuſdā placet) triū: unde a poetis piger diciſ: ut ſiue ē arctophylax ſiue eſt piger ille bootes & frigida circūagunt pigri ſarraca Booræ. Hui⁹ pes dexter æſtiuo circulo nitiſ qui cum longe abſit ab ei⁹ manib⁹ oriatur & occidat neceſſe ē. Dr aūt Iouis fili⁹ & Caliſt⁹ q̄uis Hermippus ſcripſerit Philomelum eſſe Cereris & Iaſonis filium. Caliſto ſacri pars fuit una chori. Hæc lycaonis filia a ioue cōpreſſa pepit filiū Arcadē: q cū pœne i eo eſſet ut matrē ira iuuonis in urſam mutatā occideret trāſlat⁹ i cœlum Arctophylacis nomen accepit: licet quidam hunc Icarū eſſe uelint a paſtorib⁹ interfectum quos uino tunc primum reperto ebrios fecerat. Vocaſ & idem arctur⁹ ut dixim⁹ a quibuſdam quod poſt caudam urſæ locat⁹ ſitit: em Bootes qd boues cum plauſtro agat. Sunt qui Vrſam maiorem non Caliſto ſed Megiſto dictam tradiderit Licaonis neptem. Fœdera ſeruaſſet ſi non formoſa fuiſſet. Quia rara eſt concordia formæ atq; pudicitiæ. Ouidi⁹ alibi: Sed te decor iſte quod optas eſſe uetat: Votoq; tuo tua forma repugnat. Fuiſſe autem pulcherrimam ei⁹ nomen oſtendit.

Arcto phylax. Bootes. Arcturus. Bootes oriſ. iii. id⁹ feb. Bootes Piger. Caliſtus fabula. Bootes i cœlū trālatus.

Tertia tertio idus feb. Bootes: q & Arctophilax diciſ oriſ: nō q oriaſ: & occidat uelut ſigna: de quib⁹ dixim⁹. Sed cū in plauſtro ſit quod uertitur circa cardinē: ī ipſa uertigine uideſ occidere: & cū ſe eleuat: oriri de hoc in triſtib⁹ dixim⁹. Fabellam aūt poeta ipſe lati⁹ explicat: ubi quib⁹ opus ſuis in locis dicem⁹. Arctophylax dict⁹ eſt quaſi urſæ ſeu arcti cuſtos: que ei⁹ mater fuerat eā ſubſequi uideſ ac plauſtrū regere de quo Cicero de natura deorū cū arati uerſus refert. Arctophylax: uulgo qui diciſ eſſe bootes quod quaſi temōe adiūctū pre ſe quatit Arctori. Aderit tertia nox: tertia ab ipſa nona die: & ſic erit. xi. die menſis. Tu aſpicies ptin⁹: porro ſiue longe. Cuſtodē ueſtæ maioris. ſ. hoc: Caliſtus ſeu arcti de qua nūc ageſ. Exeruiſſe: extuliſſe. Geminos pedes: q̄ſi pedes ex undis extraxiſſe. Dict⁹ eſt hic Bootes: qa plauſtrū aut boues agitare uideſ. inter arma. Aggrediſ nūc ſabellā ipſam: que & iu met. & ab Heſiodo: & ab aliis plurib⁹ refertur. Caliſto licaonis Arcadiæ regis filia Dianā ſequēs a Ioue cōprehēſa: patefacto ſcelere a Diana pulſa. a Iunone i urſā mutata pueꝝ peperit arcadē noiatū: quē arctophylaca dixim⁹ q adult⁹ uenator iſci⁹ cū matrē iſequereſ: a Ioue rapti: i cœlo recepti ſunt appoſitiq; plauſtro: quod i mare nō mergiſ: ut ab oceano iuno ipetrauit: r id a poetis colligiſ. Arct⁹ aūt tegeates hiſtoriaꝝ ſcriptor nō caliſto ſed Megiſto dicit appellatā: & nō lycaonis: ſed cretei filiā Lycaonis neptē. Caliſto fuit una pars ſacri chori q̄ſi una nymphaꝝ. Sacri chori iter amadriades: & Dianā iaculatricē. Iaculatricē: qa uenatrix arcu & iaculis feras inſequiſ. Amadriades: deæ ſunt quæ ſimul cū arborib⁹ & naſcunſ & moriūſ Caliſto nō erat ex his: ſed ex nymphis ſilueſtrib⁹ quæ mediæ ſunt

PAV. MAR.

Arctophilax idē & bootes

Fabulam d' arcto filia lycaonis.

i hac ẽt & huiꝰ parꝰ. Furiis furere. occepit ob idignationẽ. Et mutat formã puellæ: trãsformauit puellã Calistonẽ i ursã. Quid facis: & ẽ puellæ excusatio hac apostropha. Quid facis o iuno. Hæc est passa ioue pectore inuito: ipsa spõte cõcubitũ ioui pbuit: sed ut illata coacta a ioue uel inuito pectore inuito aio & repugnãti: ergo hoc nõ merebaꝑ. Vt postquã ipsa Iuno. Vidit turpes uultꝰ: turpes qa nisi nosmã eã i ursam mutauerat. In pellicei calistone. Pellices eni sunt q̃ alteriꝰ loco succũbũt. Antiqui eã Põpe. te ste pprie pellicẽ noiabant quæ uxorẽ hñti nubebat cui generi mulierũ ẽt pœna cõstituta ẽ a Numa Põpi lio hæc lege. Pellex aram Iunonis ne tangito. Si taugent Iunoni crinibus demissis agnũ fœminã cedito. Inq: Iuno ipsa: & ẽ ironice locuta. Fat iuppiter i amplexus huiusquasi amplectaꝑ iã iuppiter ursã hãc. | Pelex et pprie diz catur. 59

Vrsa p īcultos errabat squalida montes:
Quæ fuerat sũmo nuper amata ioui:
Iã tria lustra puer furto cõceptꝰ agebat:
Cum mater nato est obuia facta suo:
Illa qdẽ: tanq̃ cognosceret astitit amens:
Et gemuit: gemitus uerba parẽtis erãt:
Hanc puer ignarus iaculo fixisset acuto:
Ni forent in supas raptꝰ uterq; domos:

VRSA p īcultos errabat squalida montes: Calisto in ursam a Iunone cõuersa. Nota ẽ fabula nel potiꝰ oĩum notissima. Tria lustra: Ouidius alibi: Ecce Lycaoniæ ples ignara parẽtis arcas adest terq; ferens natalibus ãnos. Tu lector hoc loco diligẽter aduerte Lustrũ qn q; ãnoꝝ spaciũ esse: sed nolo error qdã te ducat i deuia In quo me puero nõnulli iuuenes Ferrariæ nerlabãtur ut existimes & Lustro & Olympiade significari quinq; tm annoꝝ spaciũ. Stabit.n. cõtra te Solinꝰ autor grauissimus q̃ttuor tãtũ annoꝝ olympiadẽ faciẽs his uerbis. Ab isto numeraꝑ olympias primatita sex mediis olympyadibus iteriectis qbus singulis anni q̃terni sputantur cũ septima cœptante Roma cõdita sit iter exortũ orbis | ANT. FAN. Lustrum. Olym.

& Troiam captã iure esse annos q̃dringẽtos trigintaduos cõstatitẽ paulo postquater ergo multiplicatis sex & ducẽtis olympiadibus erũt anni. Dccccxxiiii. Affranius in tertio ãnaliũ. Post olympiadas uero qm q̃ driẽnio diligẽtissime oĩa notabanꝑ nulla penitus cõfusio tẽpoꝝ fuit. Eusebius: Qui numerꝰ q̃ternario au ctus (quadriẽnlũ enim olympiadi attribuiꝑ) q̃ngẽtos. xlviii. annos efficit Isidorus: Agẽtibus agonẽ & quinquẽnale certamen q̃ttuor mediis annis uocantibus quadriẽnio in una olympiade supputato. Ply. Redire eas uices quadriẽnio exacto eudoxus putat nõ mõ uentoꝝ uerũ & reliquarũ tẽpestatũ magna ex parte: & est principiũ Lustri eius semp itercalari anno caniculæ ortu. Oui. i fasti in lustrũ accedere debet q̃ cõsumat partibus una dies. Quo in loco si qnq; annorũ plenitudinẽ p lustrũ accipe uolueris errabis maiorẽ in mo dũ cũ tuo isti lustro adiiciẽdus sit nõ solũ dies unus sed & insup quadrans: Hinc hortus ille apud Macro biũ dies qdẽ ingt intercalaris anteq̃ qntus annus incipiat inserendus: & Solinus cũ pceptũ esset anno q̃ to ut intercalaretꝑ unũ diẽ & oporteret cõfecto quarto anno id obseruari anteq̃ qntus auspicareꝑ. Hinc & illud est Ouidii alibi: In scythia nobis qnquẽnis olympias acta est: ubi nõ aliã ob cãm qnquẽnẽ olympia dem dixit nisi ut essem itelligamus: & quadriẽnẽ. Sed qd est dixerit qspiã qd Festus Varro & alii scripto res nõ pauci qnquẽnale tps lustrũ esse memoriæ pdiderũt. Dicã si potero & breuiter & dilucide. Annꝰ ille magnus quẽ qdã e duobus uertentibus laciebant trieterides nomen accæpit nõ qd triũ annoꝝ plenitudi nẽ cõtineret cũ reuera sit dieteris ut diximus supraisedqd eius tpis circuitus a tertio anno uolueret in ter tiũ. Vnde mysteria quæ alternis annis fiebant trieterica nũcupanꝑ. Cæterũ cõsuetudo tenuit ut plenũ quo q; trieuniũ significaret trieteridis nomen. Sic & alius annus e magnis quẽ latini lustrũ græci olympiadem ac penterida noiarunt nõ qd pprie qnq; annis cõstaret plenis atq; pfectis: sed qd cõfecto quadriẽnio cõs sumatoq; adiecto itercalari die q quattuor quadrantibꝰ cõstat qnto quoq; anno redeũte græci ioui olym pio agonẽ celebrarent pleni qnquennalẽ significationẽ obtinuiꝑ Tps ad hoc lustris mihi iam bisq; pactis. Omne fuit musæ carmen inerme meæ. Nec mirũ cũ sint q Penteteridi quẽadmodũ & trieteridi cõ sueuisse intercalationẽ fieri memoriæ pdiderũt. Lustrũ (autore Festo) nũc tps quinquẽnale nũc populi lu strationẽ significat: qd a luendo idest soluendo (ut Varroni placet nomen accæpit) qd quinto quoq; ãno uectigalia & ultra tributa p censores psoluebanꝑ. Cæterũ Hora. lustrum p sæculo posuit. ut Remq; roma nam latiumq; fœlix alterum in lustrum meliusq; semper prorogat æuum. | De olympiadibus digna Trieteri des Lustrũ

VRSA mouet cõmiserationem ab eo qd fuerat ad idignod nũc fuerat regis filia a ioue amata: nũc i ur sam uersa desertos errat p mõtes. Vrsa calisto in ursa mutata. Squalida: sordida. Errabat p incultos mõtes: nõ. n. accedebat ad culta: sed ad iculta loca q̃ nup pauloante. Fuerat amata sũmo Ioui: quasi a sũ mo ioue amata. Iam erat iã puer Arcas. xv. annos natus: cũ uenator factus est matri obuiꝰ. Iam puer: ar cas. f. Cõceptus furto: occulto stupro. Vir. uulcani matriq; dolos: & dulcia furta. Agebat tria lustra. xv. annos: nã lustrũ spaciũ ẽ qnq; annorũ & gr. olympiada dĩ. Cũ mater: quæ ursa erat. Est facta obuia suo nato: filio suo. Sũt qui dicãt lustrũ & olympiada esse spaciũ. iiii. annoꝝ & uehementer errant. Var. n. dicit lustrũ noiatum tps qnquẽnale a luẽdo: soluendo: q. v. quoq; anno uectigalia & ultro tributa p cẽsores p soluebanꝑ: & Ouidi. ipse in libris de ponto. In scythia nobis qnquẽnis olympias acta. Sed notissimũ cũ sit nõ plura adducã. Illa qdẽ: Nõ refugiebat illa filiũ: sed gemẽs cõstitit tanq̃ agnosceret. Illa qdẽ amens astitit: remota stãdo. Tanq̃ cognosceret: uelut agnosceret filiũ & cõmodo amens sine mẽte si cogno sceret amens qa restitit unde iminebat sibi periculũ. Et gemuit: nõ potuit loqui: sed gemuit. Gemitus erant uerba parentis: ad filiũ. f. Sic. n. illũ alloq̃baꝑ gemitu affectũ animi indicabat. Hanc pu. Venator filius inscius matrẽ nõ agnoscens illã interemisset: ni iuppiter miseratiõe motus ambos in cœlũ rapuisset. Iginius aũt inter uarias huius rei relatiões refert calistonẽ: ubi in ursam mutata est hunc rapuisset: postea a q. | PAV. MAR. De lustro & olympiadibus.

Artophilax ſeu bootes idem ſũt.

buſdã ætholoꝝ captã lycaoni regi archadiæ cũ filio dono datã: ibi legis iſcia in iouis lycei tẽplũ ſe cõiecit ſeiq̃ cõfeſtim fili⁹ ẽ ſecut⁹. Itaq̃ cũ eos Arcades inſecuti iterficere conarenť iuppiter peccati memor ereptã caliſtonẽ cũ filio inter ſidera collocauit: eãq̃ arcton filiũ aũt arctophilaca noiauit. ¶ Puer: Arcas. Ignarus: qa matrẽ illam eſſe ignorabat. ¶ Fixiſſet transfixiſſe itꝫ remiſſet. ¶ Acuto iaculo: ni ꝑ niſi. ¶ Vterq;: & mater & filius. ¶ Foret raptus in ſupas: hoc eſt cœleſtes. ¶ Domos: niſi ſteilis eſſent appoſiti: foret plerũq; futurũ tꝑs ſignificat: ut in futurũ eſſet: hic aũt ꝑſens aut ꝑteritũ oſtendit: ſigna & caliſto: & filius ſunt. ¶ Cœlo appoſiti: & eodẽ in loco. Arctos quæ urſa maior dicitur: eſt prior Arctophylax qui urſæ cuſtos ſequitur ¶ Signa: ecce nunc ſigna non pro iiliis. xi. quæ ſunt in zodiaco: ſed pro aliis ſideribus.

ANT. FAN.
Arctos nunq̃ occidit.
Bootes & orit & occidit.
Fauni feſtũ idib⁹ februa.

¶ PRIOR ẽ quã dicimus arcton. Arctos qdẽ: id eſt urſa nunq̃ occidit. Vnde auctor ſubiungit: Menaliã tactis ne lauet arcton aqs: Arctophylax uero hoc eſt urſæ cuſtos qa nõ totus arctico circulo claudiť q utrãq; urſam cõtinet: & occidere & oriri cerniť. ¶ Idibus agreſtis fumant altaria fauni: Celebrabanť quidẽ faunalia nonis decẽbris teſte Porphyrione in qb⁹ agreſtes feriati ſaltare cõſueuerunt. Sed idibus quoq; februariis Romani Fauno rẽ diuinã faciebant in inſula tyberina: & paulo poſt idus lupcalia celebrabãt q̃ fauni eſſe autor oſtẽdit ut Nudos aurora lupcos aſpicit & fauni ſacra bicornis erũt. Exiſtimabãt. n. expedire ut eum deũ ſibi cõciliarẽt cuius non parua uis ad nocẽdũ eſſe crederet. Cõſtat. n. faunũ deũ eſſe infernũ ac peſtilentẽ ut ait Porphyrius.

> Signa ꝓpiq̃ micãt: prior ẽ: q̃ dicim⁹ arctõ
> Arctophylax formã terga ſequẽtis hẽt.
> Sæuit adhuc: canãq; petit ſaturnia tethi:
> Menaliam tactis ne lauet arcton aquis:
> ¶ Idibus agreſtis fumant altaria fauni
> Hic: ubi diſcretas inſula rumpit aquas:
> Hæc fuit illa dies: in qua ueiẽtibus armis
> Tercentum fabii ter cecidere duo:

Vñ Horatius eũ orat: ut lenis ꝑ agros ſuos tranſeat: ut Lenis incedas habeaſq; paruis equ⁹ alũnis: & Virg. in. viii. æn. cũ inqt habere lucũ in albunea ſæuã mephitim & odorẽ grauiſſimũ exhalantẽ. Diciť autẽ hic deus infernus qm̃ nihil eſt terra inferius q̃ faunus habitat q & fatuelus uocať autore Seruio: & Faun⁹ a fando: ſiue ἀπὸ τῆς φωνῆς quoce nõ ſignis futura oſtendat. Huic uxor fuit noie Fatua: quã Virg. mutato noie Maricam appellat: quæ aſſidue diuino ſpũ ipleta uelut ꝑ furorẽ futura ꝓmonebat. Vnde q inſpirari ſolebant fatuari dicebanť: teſte Iuſtino. Eam nõnulli terram eſſe uolũt ſic dictam ꝙ iſantes partu editi nõ prius uocẽ edunt q̃ attigerint terrã. Eadẽ & Fauna dr̃: ut placet Macrobio ꝙ terra omni uſui aiantiũ fauet. Cæteꝝ Seruius uxorẽ Fauni a fando id eſt uaticinando faunam dictam exiſtimat: uñ fatuos dicim⁹ icõſiderate loquentes. Quod idẽ ſentit Donat⁹ q ait fatuũ eſſe inepta loquẽtẽ & a fando fatuũ dici. Vñ Faunos fatuos & Nymphas fatuas dictas putat: ſed fatuos inqt ab inſulſis tardiſq; differre: qm̃ fatui ſunt uerbis & dictis inſulſi corde & aio: tardi corpore ac mẽbris: quis interdũ qui ſtulti ſunt tardi appellenť. Sciendũ ꝙ maiores faunũ & Picũ duos dæmones eſſe ꝑ auentinũ collẽ incedere ſolitos fabulati ſunt ut ſcribit Plutar. qui crediť eam luſtrationẽ fulminũ oſtẽdiſſe q̃ ut infra dicem⁹ ꝑcepas crines ac piſciculos menides fieri cõſueuit. Sunt qui tradant Faunũ primũ tẽpla feciſſe q̃ ab eo Fana nũcupanť: de quo alia dicentur inferius. ¶ Hic ubi diſcretas iſula rũpit aquas. Superiorẽ partẽ dicit inſulæ tyberinæ hoc eſt eã q̃ prima flumini reluctať idq; in duas partes diuidit. ¶ Hæc fuit illa dies in qua ueiẽtibus armis Tercẽtũ Fabii &c. Idib⁹ quoq; februariis Menenio agrippa & M. horatio puluino cõſulibus anno fere quarto poſt ſupatũ ab athenienſibus Xerxẽ duce Themiſtocle ad ſalamina ſex & trecẽti patricii Fabii cũ familiis ſuis uniuerſi a Veiẽtib⁹ apud fluuiũ cremerã circũuẽti periere. Vñ illud ẽ Syllii: Primoreſq; patrũ Fabi⁹ tirynthia ꝓles: tercenũ memorabat auos quo turbine martis abſtulit una dies cũ ſors nõ æqua labori patricio tremeť maculauit ſãguine ripas. Vn⁹ ex ea gẽte ob ipuberẽ ætatẽ domi relict⁹ ꝓpaguit gen⁹ ad. Q. Fabiũ q mora Hãnibalẽ fregit. Nõ pigeret referre hiſtoriã a uertice (ut aiunt) ad calcẽ. niſi eſſet notiſſima q̃ tñ i ſequẽtib⁹ apleť Fabiorũ familiæ tãta aliqñ fœlicitas fuit ut ex ea tres cõtinui pricipes ſenat⁹ fuerit. M. Fabi⁹ ãbuſt⁹ Fabi⁹ rutiliãus & Q. Fabi⁹ gurges. Eãdẽ familiã Ply. ſcribit ex arte picturæ traxiſſe cognomẽ & ſaluris ædẽ a pricipe ei⁹ cognois pictã. Nec nos lateat cũ tria ſint militiæ gña ut ait Ser. Sacramẽtũ. Cõiuratio & euocatio: Cõiurationẽ fuiſſe iter Fabios cũ bellũ aduerſus ueiẽtes gerẽdũ ſibi popoſciſſẽt Fiebat. n. cõiuratio i tumultu cũ uicinũ urbi piculũ ſingulos iuraſ ñ pateret. Dicũť ãt egreſſa cũ Fabiis aduerſus Veiẽtes cliẽtũ quoq; milia.

Fabii ſex &. ccc. periere.

PAV. MAR.

¶ SIGNA hoc eſt ſidera: ipſa. ¶ Micant: ſplendẽt. ¶ Propinqua: qa ꝓximũ ẽ alteꝝ alteri. ¶ Eſt prior qa antecedit illa. Quã dicis arctõ urſam: nã ἄρκτος græce urſus uel urſa latine. Arctophilax hoc: urſæ cuſtos: nã φύλαξ græce cuſtos & φυλακή cuſtodia a φυλάττω ꝙ eſt cuſtodio habet formam ſeq̃ntis terga: quia ſequiť ipſam uelut cuſtos. ¶ Seuit: tunc magis indignata eſt Iuno: cũ hos cœlo receptos uideret: uñ in meta. ipſa loq̃ns. ¶ O ego q̃tũ egiq̃ magna potẽtia nr̃a eſſe hoiem uetui: facta eſt dea. Sic ego pœnas ſontib⁹ iponoſic eſſe mea magna ptãs: & reliq̃. ¶ Acceſſitq; ad tethym & oceanum impetrauitq; ne ſidera hæc marinis aqs excipent: ideo i occaſum nõ pueniũt. ¶ Saturnia: Iuno ſaturni filia. Adhuc: ẽt. ¶ Seuit i arcton. ſ. & petit. ¶ Canã: uel aq̃ colorẽ reſpexit: uel ꝙ annoſa eẽt. ¶ Tethym: tethys cœli: & ueſtæ filia uxor oceani: & ut Igitur⁹ afferit nutrix iunonis: ideo id facili⁹ ipetratũ. ¶ Ne lauet arcton: urſam Menaliã: arcadicã a Menalo. arcadiæ mõte: ut ſupra dixim⁹. ¶ Tactis aqs: marinis. ſ. q̃ſi ut illã nõ excipet i mare occidẽtẽ. ¶ Idib⁹ agre. Idib⁹ februariis fiũt ſacrificia i honorẽ fauni: de quo iferi⁹ dicem⁹: cui⁹ tẽplũ erat in inſula tyberina in angulo ſuperiore: & eadẽ die fabii fuere ad cremerã cæſi de quo nũc ageť. ¶ Altaria ſunt: in qb⁹ igne adoleť: ut Põpe. iquit. ¶ Fauni agreſtis: ruticolæ. ¶ Hic ubi iſula rũpit diſcretas: diuiſas. ¶ Aquas: ubi frãgunť aq̃ ab ipſa

Sacra fauni in mẽſe febr.

Iſola q̄ſi i ip̄o iſulæ āguloꝫquo flum̄ i duas ptes diuidit.⁋ Hæc fu.il.Bello etruſco:qđ geſtū ē i ueiētes:cū i acie cecidiſſet.Q..Fa.q fuerat tertio añ āno cōſul.ſub.M.Fabio ſr̄e tūc cōſule.Itidē & occubuiſſet Māiii⁹ cōſul idignati i ueiētes fabii:cū ,pxio āno.Cn.ſabio:&.T.Virgīo cōſulib⁹uaria bella iſtarēt:Sēatū adierūt. Verba. Cōſul ,p gēte loqt i hæc uerba.Aſſiduo magis quā magno pſidio.ut ſcitis.P.C.bellū ueiens eget.⁋ Vos Q. alia bella curare:Fabios hoſtes ueiētib⁹ date.Autores ſum⁹ ibi maieſtatē romani nois fore.Nām id nobis Fabii: ad uelut fāiliare bellū priuato ſūptu gerere i aio ē.Reſp.& milite illic & pecunia uacet gr̄e īgētes actæ:& ue ſenatofs ientes bellū i priuatā curā i priuata arma uerſū ,pſecti.Itaqꝫ ſūt ad bellū.ccc.& ſex milites oēs pt̄icii:oēs uni⁹ de bello gētis:ſeqbatur Liui⁹ inqt uerba ,ppria alia cognatoꝝ ſodaliūqꝫ.At ut Diony.refert.M.ſabi⁹ ſupiore anno cōtra ue cōſul erat:dux eoꝝ qttuor ferme hoium milia adducēs:quoꝝ maior pars ex cliētib⁹ & amicis erat. ccc.& ientes. ſex de genere fabioꝝ:ſecutaqꝫ ē nō multo poſt eos romanoꝝ man⁹:quā ductabat cæſo ſabio.Pōpei⁹ autē egreſſos eos dicit cū clyētib⁹.v.milib⁹:& ut Diony.,pſequit cū ad cremerā flu.ueniſſentqꝫ haud ,pcul ueis diſtat ſup rupe quadā p̄rupta caſtellū ſibi munierūt idoneū ad cuſtodiā tanti exercitus.Sed lōga obſidio ne pugnantes ſæpe ſcđo Marte īſidiis tādē circūuēti ſunt:& oēs ad unū cæſi.Sed nō i longū dilata fuit ul tio.nā expugnata fuit & direpta ueioꝝ urbs:tātaqꝫ relata p̄datur Delphico apollini decimæ miſſæ fuerint a romanis hæc hacten⁹ Idibus ergo ſebruariis fabioꝝ occaſus fuit:inqt ergo.Hæc dies iduū februarium. ⁋ Fuit illa i q̄ trecētū & ter duo hoc ſex.⁋ Fabii cecidere:occubuere.⁋ Armis ueiētib⁹ armis ueientiorū.

Vna domus uires/& on⁹ ſuſceperat urbis
 Sūmunt gētiles arma profeſſa manus:
Egredit̄ caſtris miles generoſus ab iſdem
 E quis dux fieri quilibet aptus erat/
Carmētis portæ dextra ē uia ,pxima iano:
 Ire p hāc noli/quiſquis es/omen habet:
Illa fama refert fabios exiſſe tricentos
 Porta uacat culpa/ſed tñ omen habet:
Vt celeri paſſu cremerā tetigere rapacē
 Turbidus hybernis ille fluebat aquis:

⁋ VNA domus uires & onus ſuſceperat urbis:Liui⁹:Dū ANT. ſabia gens ſenatū adiit.cōſul ,p gēte loquit aſſiduo ma FAN. gis q̄ magno p̄ſidio ut ſcitis pr̄es cōſcripti bellū ueiens eget.Vos alia bella curare Fabios hoſtes ueiētib⁹ date: Autores ſum⁹ tutā ibi maieſtatē Romani nois fore noſtrū id nobis uelut familiare bellū priuato ſūptu gerere in aio ē.Reſpublica & milite illic & pecunia uacet.gr̄æ īgētes actæ.⁋ Gentiles man⁹:Eiuſdem gentis familiæ. ⁋ Carmētis portæ dextro ē uia ,pxima iano.Pars capito Carmēta lini mōtis habitaculum Carmētis fuit autore Solino a lis porta quo ut diximus pleriqꝫ diſſentiūt.Sed is ibi eius deæ fa Scelerata nū fuiſſe teſtat a qua hæc porta primo Carmentalis di porta cta ē:ut Et carmētalē romano noie portā. Poſtea uero Scelerat⁹ ſceleratatqꝫ p eā Fabii cū cliētibus ſuis egreſſi atqꝫ i bel uicus lū ,pſecti reuerſi nō ſunt.Hæc porta iani tēpiū cuius ſu Scelerat⁹ pra meminim⁹ ad dexterā habuit.Sed affirmare nō au campus ſim eā iano fuiſſe cōtiguā cū & Ouidius dicat hoc loco nō portā ſed uiā portæ carmētalis iano ,pximā eſſe:& ei Liui⁹aſtipulari uideat his uerbis.Infœlici uia a dextro iano portæ carmētalis ,pſecti ad Cremerā flumē puenīūt Fuit & Romæ ſcelerat⁹uic⁹ubi Seruii Regis Cremera filia ſup corp⁹ pr̄is carpētū ægit & ſcelerat⁹ cāp⁹ ad portā collinā ubi ueſtales uirgines quæ iceſtū feciſſent fluuius. defodiebant.⁋ Ire p hāc noli:Figurate ,p exire cū fabii p eā portā exierint nec poſtea ſint reuerſi.⁋ Porta uacat culpa:q exeūtes fabios nō opp̄ſſit.Vacat ergo culpa ſed ñ omine.⁋ Cremerā ra.Fluuiū q paꝝ abeſt a ueioꝝ oppido.Rapacē āt dicit pp id qđ ſeqt turbid⁹hybernis ille fluebat aqs.De h̄ ſunēa.qđ cremet legio.

⁋ VNA domus.ſabia.ſ.⁋ Suſceperat uires & onus urbis:& Liuius inquit familiam unam ſubiiſſe ciuitatis PAV. onus:ergo qđ uni⁹ erat ciuitatis una gens ſuſcepit.⁋ Vna dom⁹:una familia.⁋ Man⁹ gētiles:i q̄ſi ex eadē MAR. gēte.Gētiles eni ſunt & eiuſdē gētis & cognominis:& quoꝝ maiores nō ſeruierint.⁋ Sumūt arma ,pfeſſa:arma quæ ,pfitebant.⁋ Egreditur:i cōmendationē militum fabioꝝ qꝫ nō ab alienis:ſed a ppriis tērotiis in bellū egrediebant & tales milites qꝫ quiſqꝫ erat ad īperiū apt⁹.⁋ Miles generoſus:nobilis q̄ſi generoſi milites hoc eſt exercitus generoſus nam miles in ſingulari interdū magis quā in numero multitudinis ſignificat ut hoſtis & ſimilia generoſus dixit:qa nobilis ex deoꝝ ſemine manaſſe fabiā domū multi arbitrant: De gēte ferunt eni ī primū fabiū ex una nymphaꝝ genitū eſſe.Quidā uero herculē apud flu.tyberim:cū muliere idi ſabia gena cōgreſſum habuiſſe afferunt.& fabiū uirum optimū:a quo familia fabioꝝ romæ initiū habuit genuiſſe:Quidam aūt priſcos huius generis uiros:ab agro& foſſione:ſodios olim appellatos memoriæ tradiderunt.Deinde mutatis binis līis fabii cognominati ſunt.⁋ Nec egredit:in bellū.ſ.⁋ Ab iiſdē caſtris:a ppriis tentoriis.q̄ſi exit exercit⁹ ex una & eadē familia.⁋ Equeis:p equib⁹.⁋ Quilibet erat aptus fieri dux:& Liuius inqt quoꝝ neminē ducē ſpneret egregi⁹quibuſlibet tēporibus ſenatus.⁋ Carmentis:egreſſi ſunt fabii porta carmentali:quæ ex mali ominis ab eo qꝫ oēs ad cremerā ceciderant:& ob id ſcelerata porta uocata: erat aūt apud forū boariū ad pontē ſublicīū habēs ad dexterā tēpiū iani:de quo ſupiore libro rettulimus. ⁋ Via carmētis portæ:portæ carmētalis.⁋ Et pxima iano:iani tēplo.⁋ Dextra.qꝫ ad dextrā habet in multis codicib⁹ ſcriptū:dextra ē uia ,pxima:meli⁹ ē dextro iano:nā & Liuis inqt de hoc eodem.A dextro iano Carmen portæ Carmētalis ,pfecti.nec ītelligas de ianiculo mōte:qđ erat extra urbē:ſed de tēpio iani:qđ erat inter tis ponte duo fora.ut ſupra.⁋ Quiſqs es noli ire:,p exire.⁋ Per hāc portā.ſ.⁋ Habet omen & maiū:qa q p eā egreſſi ſunt īterempti ſunt ſabii.⁋ Illa:ab illa porta.⁋ Fama refert exiſſe trecētos ſabios q ad cremerā cæſi ſūt. plū iani. ⁋ Porta:p quā egreſſi ſunt.⁋ Vacat cul nō eſt hoc ſcribēdū ad crimē portæ.⁋ Sed tñ ha.omen qa ē mali augurii:& uocat ſcelerata.Facit eni malū omē exeuntibus ne reuertant ut ſabii.⁋ Vt ſce.ueneri ad fl.cremerā:qui nō longe a ueiis fluit ibi caſtra poſuere:at Dio.inqt oppidū ædificaſſe:ut poſtqꝫ ipſi fabii. ⁋ Teti

geretattigerũt.⸿Celeri paſſu celeri curſu accelerato itinere.⸿Cremerã flu.rapacẽ:ĩpetuoſa.n.flu.ſp̃e ripis aliqd rapiũt.⸿Et iõ raparqa tũc augebaſ himbribus.⸿Ille:cremera fl.⸿Fluebat tur.turbulẽtus.⸿Hybernis.i.aqs hiemalibus:nam hybernũ hyemale dicimus.

Caſtra loco ponũt/diſtrictis enſib9 ipſi
Tyrrhenũ ualido marte p agmen eunt:
Non aliter q̃ cum lybica de gente leones
Inuadunt/ſparſos lata per arua greges:
Diffugiũt/hoſtes ĩhõeſtaq3 uulnera tergo
Accipiunt/tuſco ſanguine terra rubet:
Sic iterũ/ſic ſæpe cadũt/ubi uincere aperte
Non dat̃/inſidias/armaq3 tecta parant:
Camp9 erat/cãpi claudebãt ultima colles
Siluaq3 montanas occulit alta feras:
In medio paucos/armẽtaq3 rara reliquũt:
Cætera uirgultis abdita turba latet:
Ecce uelut torrẽs undis pluuialib9 auct9
Aut niue quæ zephiro uicta tepẽte fluit:
Per ſata:p q3 uias fertur/nec ut añ ſolebat
Riparum clauſas margine finit aquas:
Sic fabii uallem latis diſcurſibus implẽt:
Quoſq3 uidẽt/ſternũt nec met9 alter ineſt

ANT. FAN. ⸿CASTRA lo.po.qm̃ ut ſcri.Liu.is opportunus uiſus locus ẽ cõmuniẽdo p̃ſidio.⸿Tyrrhenũ ua.mar.p ag.eũt Per tuſcũ agmẽ.**Cremera Veii.** Veii.n.i Thuſcia ſũt:qd̃ oppidum Plutar.ait fuiſſe thuſciæ ꝓpugnaculũ.Nouim9.n.thuſciam a tyrreno lydi fratre teſtibus Euſtachio & Strabone **Tyrrhenia** tyrrheniã noiatã.Atys.n.unus ex ꝓgnans Herculis atq3 omphales cũ ſterilitate ac fame populũ emittere cogeretꝰ e duobus filiis Lydũ qdẽ regni ſucceſſorẽ tenuit tyrrheno autẽ maiorẽ applicãs populũ foras abire iuſſit q thuſciã igreſſus eã de ſuo noie tyrrheniã appellauit aq tyrrhenũ mare dictũ ẽ q tyrrheniã abluat:licet & a thyrrhenis nautis noiatũ exiſtimeſ q ſe i id mare deiecerũt ut Ser.ſcri.⸿Libyca de gẽ.le.**Gens de brutis** Poetæ interdũ ẽt brutoꝝ aĩaliũ multitudinẽ gẽtẽ uocãt.⸿Inhoneſtaq3 uulnera ter.ac.Turpia ut trũcas ĩhoneſto uulnere nares q̃ ſi pectore excipenſ honeſta ñ eẽnt.⸿Inſidias ar.te pa.Liui.ĩde cõſiliũ ex re natũ ĩſidiis ferocẽ hoſtẽ captãdi.⸿Cãpus erat:terræ ãplæ planicies:Liui. Hæc ſpes ꝓuexit ut ad cõſpecta ꝓcul a cremera magno cãpi interuallo pecora q̃q̃ rara hoſtiũ apparerẽt arma decurrerẽt. Ecce ue.tor.hãc particula ecce utimur ſæpenũero ĩpẽtinũ aliqd ſignificantes.⸿Nec met9 alter ieſt:Nõ timẽt paratas ĩſidias:

PAV. MAR. ⸿CASTRA lo.caſtrametati ſũt ſupra fluuiũ ipſ3.⸿Ponũt:diſponũt.⸿Caſtra:tẽtoria.⸿Loco:eo i loco.⸿Eũt ipſi fabii.⸿Diſtrictis:euaginatis.⸿Enſib9 uali.Mar.forti.bellatore:de Marte diximꝰ:& dicemꝰ ſuo mẽſe p agmẽ tyrrhenũ:p agmẽ etruſcũ:tyrrheni dicti ſunt ut Euſtachiꝰ inqt a tyrrheno lydo filio Atis:uñ regio tyrrhenia etruria.⸿Nõ ali.magna cõmẽdatio animi & roboris fabioꝝ:quos legiõibꝰ cõparat.⸿Nõ ali.inua.ſ.fabii tyrrhena agmina.⸿Quã leo.de gẽ.libi & ẽ hic gẽs ꝓ beſtiis:ita & Vir.cũ gẽtis adultos educũt fœtꝰ.
De pugna ga/biorũ cõtra ueientes. Libica:nã libia nutrix ẽ leonũ & p̃cipue mauritãia quæ ẽ pars libiæ:uñ Hora.Nec iubæ tellus generat leonũ arida nutrix.⸿Inuadũt gre.ſpar.p la.ar.ĩuadũt pecora p cãpos ſuſa.⸿Diffugiũt:fugiebãt a fabiis etruſci & qd̃ maiꝰ erat dedecus cedẽtes a tergo uulnerabanſ.⸿Diffugiũt ho.ueiẽtes.Et accipiũt ter.quaſi a tergo in poſteriorib9.Vulnera iho.& ob id ĩhoneſta:qa inhoneſtũ & turpe fugere.⸿Terra ru.ſan.thuſ.ſãguine tyrrhenoꝝ:nã tyrrhenia a ſacrificio ritu ut inqt Ply.tuſcia eſt noiata.⸿Sic ite.ſæpe uictores fuere fabii uñ cũ ueientes apto Marte nihil ꝓficerent:occultas inſidias parauere:uñ & Liui.inqt hãbeſq3 una po.ro.ſæpe ex opulentiſſima:ut tum res erant.etruſca ciuitate uictoriam tulit.⸿Id primo acerbũ:indignũq3 ueiẽtibꝰ eſt uiſum.Inde cõſilium ex re natum inſidiis ferocẽ hoſtẽ captandi.⸿Sic ite.etruſci.⸿Sic ſæpe:q̃ſi iterũ:at q3 iterũ.⸿Caduntiqa uicti.⸿Ubi poſtq̃.⸿Nõ da.ui apet.aperto marte.⸿Parant inſi.& ar.te.occulta qa **Topo/graphia.** iter occulta loca armatos diſpoſuere.⸿Campus facit topographiam hoc eſt loci deſcriptionẽ i quo ĩſidiis circũuenti fuere fabii.erat eni cãpus:cuius extremitas nemoroſis collibꝰ claudebaſ:& ita nemoroſis:ut nõ mõ hoies:ſed fere ſe ibi occulere poſſent:erat ergo uallis:quæ collibꝰ claudebaſ:& præcipue cũ dicat paulo inferius:ſic fabii uallẽ.⸿Erat campus:in agro.ſ.ueiẽtino.⸿Colles:q erant eminẽtiores cãpo.⸿Claudebant ultima extremitate campi ipſius.ſ.⸿Et ſilua apta occulere:ad hoc occulendũ celandũ.⸿Montanas feras:feras quæ i montibꝰ ſunt q̃ſi erant potius loca feraꝝ q̃ hoium.⸿In medio:erant fabii aſſuefacti pecorũ præda diſcurſionibus parta:ex quo moniti ueiẽtes in cãpeſtri ualle pauca admodũ pecora cũ paucis cuſtodibus dimiſere:multitudine in inſidiis inter nemoroſos colles latitante.⸿Relinquũt:ueientes.ſ.⸿In medio:campo.⸿Paucos hoies:& rara armenta:pauca pecora & hoc ut fabios ad p̃dã ꝓuocarent.⸿Cæte
Compa/ratio fa/biorum ad torrẽ/tem. ra turba:cætera multitudo.⸿Abdita occulta abſcondita.⸿Latet uirgultis:iter uirgulta hoc ĩter arbuſta. Ecce facit cõparatiõnẽ fabioꝝ ad torrentẽ q uel pluuiis uel niuibus liquefactis auctus egrediſ ripas & uias & arua culta deuaſtat:ita fabii p uallem diſcurrẽtes uallem ipſam oẽm depopulant:nõ aliud quam id qd̃ uiderant ueientes.Ecce ue.tor.flu.q ad t̃ps deficeaſ.⸿Auctus undis pluuialibus:ihi eni ꝓprie torrẽtes ſunt q aqua pluuia augenſ.⸿Aut auctus niue:nix a νιφω qd̃ eſt ningo.⸿Quæ fluit uicta reſoluta.⸿Tepẽte zephyro:de zephyro:paulo ſupius diximus.⸿Tepente:qa cum in uere ſit tepidior hyemalibus uentis:& niues liquefacit.⸿Ferſ torrens ipſe.⸿Per ſata:p alua culta ſata a ſero ſeui ſatum.⸿Nec ut ſolebat añ.ſ.quã augereſ.⸿Finit:terminat.⸿Aquas clauſas margine extremitate.⸿Riparum:qa inter ripas aquam nõ cõtinet.⸿Sic fabii ĩplent uallẽ latis diſcurſibus:diſcurſionibus:nam q fuſi p eam diſcurrebant p oẽm uallem diſcurrunt.⸿Et ſternunt deiiciunt.⸿Quos uident:hoſtes.ſ.⸿Nec ineſt alter metus:qa nihil aliud metuunt non enim ſciebant ſe inſidiis circũuentos.⸿Quo mitis:Cõmiſeratio eſt poetæ a periculo Fabiis imminenti.erant inſidiæ diſpoſitæ.Irruebant tamen in hoſtes neſcii ergo.

ANT. FAN.

¶QVO ruitis generoſa dom⁹:Apoſtrophe miſerãtis poetæ tãte gñoſitatis iteritũ.⸿Fraude perit uirt⁹. Snia color rhetoric⁹.aut certe hoc dicit fraude peũt q apto marte nõ poterãt ſupari.⸿Ad bellũ miſſos abſtulit una dies:Nõ cæſi ſũt eadẽ die q̃ & ĩ bello ꝓfecti.Id.n.eẽt alienũ ab hiſtoria.Sed una die hoc ẽ idibus Februariis Fabii cæſi ſũt ad unũ oẽs.⸿Vt tñ Herculeæ ſupeẽnt ſemina gẽtis Credibile ẽ ipſos cõſuluiſſe deos Fabiã gẽtẽ Herculeã dicit ñ ꝑp fortitudinẽ ẽ ſed qa ferũt Herculẽ cõcubuiſſe cũ Euãdri filia & ex ea natũ Fabiũ autorẽ gẽtis Fabiæ Sylli⁹:Cũ regia uirgo hoſpite uicta ſacro Fabiũ de crimine læta ꝓcreat:& magni cõmiſcet ſeminis ort⁹ Arcas ĩ Herculeos mater uẽtura nepotes.Quidã uero autore Plu. Herculẽ apud fluuiũ tyberi cũ muliere ĩdigna cõgreſſũ habuiſſe aſſerunt & eũ Fabiũ genuiſſe q autor fuit familiæ Fabioꝝ:quos nõnulli ab agroꝝ foſſiõe Fodios appellatos memoriæ tradiderũt ac deĩde mutatis duab⁹ lr̃is Fabios dictos:Eã ob cãm putam⁹.Q.Fabiũ maximũ:cũ tarentũ ab hoſtib⁹ recepiſſet Herculis ſignũ ĩde tranſlatũ ĩ capitolio dedicaſſe Cõſtat præterea gẽtẽ Fabiam hæreditaria ſacra herculis habuiſſe:unde quidam Iuuenalem dixiſſe uolunt:Natus in Herculeo Fabius lare.

Fabii herculei

Fabii un dicti

Quo ruitis gñoſa dom⁹male creditis ho(ſti
Simplex nobilitas pfida tela caue:
Fraude perit uirt⁹/i aptos undiq; campos
Proſiliunt hoſtes:& latus omne tenent
Quid faciant pauci cõtra tot milia fortes:
Quidue/qd' ĩ miſero tpe reſtet habent
Sicut aper longis ſiluis latratibus actus
Fulmineo celeres diſſipat ore canes:
Mox tñ ipſe perit:ſic non moriunt inulti
Vulneraq; alterna dãtq;/ferũtq; manu:
Vna dies fabios ad bellũ miſerat omnes
Ad bellum miſſos abſtulit una dies:
Vt tñ herculeæ ſupeſſent ſemina gentis:
Credibile eſt ipſos conſuluiſſe deos:
Nã puer ĩpubis:& adhuc ñ utilis armis:

PAV. MAR.

¶Quo ruitis:quos uos ipſos pdirũ itis.⸿Dom⁹ generoſa:nobilis aũt generoſa familia.⸿Male creditis:male pditis.⸿Hoſti:hoſtiũ ĩſidiis.O nobilitas ſimplex:pura ſine aſtutia.⸿Caue tela pfida:pfidoꝝ hoĩumq; ĩſidiis pugnãt.⸿Fraude:loq̃ ex ſnia ñ põt exuparĩ uirt⁹ armis:aut uirib⁹:ſed fraudib⁹:& ĩ paradoxis Cicero quãti ẽ æſtimanda uirt⁹ q̃ nec eripi:nec ſurripi cuiquã põt.nec tẽpeſtatũ:nec tꝑoꝝ pturbatiõe mutari:& reliqua:& in theroricis ĩ exẽplis.Sola uirtus in ſua ptãte ẽ oĩa pter eã ſubiectæ ſũt fortunæ dñatiõi:ſed q̃ nõ uirib⁹ perit.⸿Perit uirtus fraude:hoc ẽ dolo:& ĩ æne.dolus an uirtus qs ĩ hoſte reqrat:reꝑhẽdẽdũ tñ ẽ dolis ſupare:aperit nunc ipſos dolos ipſas ĩſidias.⸿Hoſtes undiq;:ex oĩ pte.⸿Proſiliũt:porro aut lõge ſaliũt ſaltant.⸿In aptos cãpos:circũ uallẽ oẽm ĩſidias ſtruxerãt magno ab etruſcis oib⁹ accerſito præſidio.⸿Et tenẽt oẽ latus.uallis ſcilicet,nã undiq; circũuenerãt.⸿Quid fa.excuſatio ẽ fabioꝝ qa pauci a tot etruſcoꝝ militibus circũuẽti.⸿Quid faciant:qd uellent aut poſſent facere.⸿Pauci:fabii.⸿Fortes ẽt cũ fortes ſint qd' ĩſt facere poſſũt.⸿Cõtra tot milia:& etruſcoꝝ.ſ.q.d.nihil.⸿Quidue:uel qd.⸿Hñt qd' reſtet in miſero tpe:in tpe miſeræ ꝓcedẽ futurã & extraneo hoc eſt qd hñt:qd' in eo tpe cõſulere potuiſſent.⸿Aut qd hñt qd' reſtet:qd' ſupeſſit nihil hñt qa euadere nõ põt:undiq; enim ab hoſte præmunit.⸿Sicut aper. Cõparatio fabiorum ad aprum q a canibus uexatus:& undiq; obſeſſus.& ſi moritur⁹ eſt:canes tñ ipſos dentib⁹ lacerat:ſic Fabii trucidati⁹ trucidabant hoſtes.⸿Sicut aper:græce κάπρος aper dr̃.alii ab ἀφρός qd' eſt ſpuma:qa ſpumã ori emittit dictũ putant alii aper quaſi aſper:qa hirſutus ſetis.⸿Sicut aper fulmineus:fulmineus qd' ad dentiũ uim.⸿Actus uexatus.⸿Longe ſiluis:per ſiluas.⸿Latratibus:canũ.ſ.⸿Diſſipat:diſiicit.⸿Ore:rictu & dentibus.⸿Canes celeres:ueloces.⸿Tñ mox:ſubſequenter.⸿Ipſe:aper.⸿Perit:q̃a & ipſe opprimit.⸿Sic:fabii.ſ.⸿Non moriunt inulti:ſine ultione qa ẽt & ipſi diſſipant hoſtes.⸿Et dant:hoſtibus.⸿Et ferunt:ſuſtinent patiunt:accipiũt ab hoſtib⁹.⸿Vulnera alterna manu:quaſi p uices qa ipſi hoſtes:& hoſtes ipſos uulnerabant.⸿Vna dies:Hac repetitione Paton mouet.una enim die fabii oẽs in bellum ꝓfecti ſunt:& ĩ una die oẽs cæſi ſunt.Romani.ut Dionyſius inqr diẽ illam qua is cañs fuit nigram & infauſtam ponunt:neq; feriunt qcquid incipiunt fortunam illius diei abominantes.⸿Vna dies quæ fuit iduũ ſeb.Miſerat oẽs fabios ad bellum.ſ.uciens.⸿Vna dies perdidit miſſos ad bellum:qa in die cæſi ſunt.unde & Liuius inquit.fabii cæſi ad unũ oẽs ꝓſidiũq; expugnatũ.ccc.ui piiſſe ſatis cõuenit unũ ꝓpe puberẽ ætatẽ relictũ ſtirpẽ gẽti fabiæ:dubiiſq; reb⁹ po.ro.ſæpe domi belliq; maximũ futurũ auxiliũ:& ideo ſequit ut tñ herculeæ.⸿Vt tñ:Etiã fabii.ut dixim⁹ Paulo ſupius e ſanguine Herculeo nã rediẽs ex hiſpania Hercules ut ſupiore libro diximus:& ubi poſtea Roma cõdita fuit hoſpitaret.cũ Arcadica puella cõcubuit:e qua natus eſt fabius.a quo principiũ & originẽ ſumpſit familia fabiorũ ipſa ẽt puella cũ reſciret ab Hercule cognita cuſtos cum potitiis & pinariis Herculei tẽpli facta eſt,puiſum eſt ergo a diis ea clade:ut aliqs ex Herculea domo ſupeſſet.⸿Tñ credibile eſt:credi põt.⸿Ipſos deos cõſuluiſſe:ꝓuidiſſe ut ſupeſſent ſupſtarent ſuperuiuerent.⸿Semia Herculeæ gentis fabiæ familiæ:q̃ ab Hercule traxit originẽ.⸿Nam pu.Diony.lõga diſputatiõe ꝓbare conat ueriſimile nõ eſſe unũ tñ ex oĩ fabia gẽte ſupfuiſſe nec oẽs pter unũ tñ fabioꝝ cæſos fuiſſe.nã & q apti ĩ bellũ ꝓfecti ſunt ſine cõiugib⁹ & liberis oẽs eſſe nõ poterant:credẽdũ ẽ ergo:& alios ſupfuiſſe.⸿Sed de uno dĩ:qa hic cæteris uirtute clarior euaſit:& ideo ab eo ĩſtauratã eſſe familiã fabioꝝ putaĩt & fuit auus illi⁹ Quinti fabii Rutiliani q primus maximus in ea familia appellat⁹ eſt:cuius Pli.meminit de uiris illuſtribus & Liuius ut Plu.& Diony.& Valeri⁹ a quo deſcendit poſtea Quintus fabius:q Hãnibalẽ tarditate & cõſilio frenauit cõſuluere ergo in hoc dii.⸿Nam puer impubes:qui nõdum ad puberem ætatem peruenerat.Puberes enim dñt:qui iam gignere poſſunt.⸿Et non utilis adhuc annis:ætate:quia puer,

Oĩa pter uirtutem ſunt ſubiecte fortunæ

Dies atra in morte fabiorũ

Quint⁹ fabius Rutilianus primus maximus ẽ appellat⁹

ANT. FAN.

¶VNVS de familia gēte relictꝰ erat Hic ſ ipuberē ætatē domi relictꝰ fuerat ut diximꝰ q̄uis ē tāta familia unū tm̄ ſupfuiſſe uix credibile uideaſ.¶ Silicet ut poſſes olim ut maxie naſci:Olim ſ futuri tpis hēt ſignificationē.& ē apoſtrophe ad.Q.Fabiū maximū q mora fregit Hānibalē.ut unꝰ hō nobis cūctādo reſtituit rē. Vir.Tu maximꝰ ille es unꝰ q nobis cūctātē reſtitues rē.Syliꝰ:Tercētū domꝰ ſ Fabios armauit in hoſtē Limine pgreſſos uno pulcherrima quoꝝ cūctādo Fabiꝰ ſupauit ſeā Hūc a ueruca quā ī labiis hūit uerucoſū a moꝝ elemētia ouiculū dcm̄ accæpimꝰ q̄uis ſint q aliā afferāt rōnē.Būdē obtrectatores cūctatorē dixerūt cui tū Senatꝰ Ppl'uſq; Ro.iure coronē grāmincā dedit qd urbē Ro.obſidiōe hoſtiū liberaſſet.¶ Cōtinuata loco tria ſidera: Tres āgues ī cœlo ſūt ut ait Ser. Vnꝰ q ē i ſeptētriōe.Aliꝰ ſpētāri qa græcia οφιοχυσ dr̄. Tertiꝰ auſtralis i quo ſūt coruꝰ & crater q ut autor ait ſ loco xvi.kaſ.Martias oriſ ueſperi.Cæteꝝ Columella cratera tm̄ oriri ſcribit ſ tpe & Iginꝰ autor ē eundē anguē quē hydrā dr̄t triū ſignoꝝ zodiaci hoc ē Cancri Leonis & Virgis lōgitudinē occupatecū qbꝰ oriſ.nā ex ortu Aq̄rii & piſciū ī occaſū ferſ ut occidit obliq̄ cū ſurgit Aq̄riꝰ utna Et nitidi piſces primū tenuiſtis olympū.Hæc lydra cū coruo & cratere.xli.ſtellis cōſtare dr̄ cuiꝰ ſitū q a nobis omittiſ cōſulētibꝰ ut diximꝰ breuitati apud iginū lector iueniet.Hic coruꝰ de quo nūc agimꝰ & ueſptinꝰ & chronicꝰ appellaſ q fit i ipſo ſolis occaſu ſiue ipſiꝰ noctis initio.¶ I mea dixit auis: Corui eū futura pdicere putēſ Apollinis numini dicati ſunt.Oui.alibi.Sed ales ſenſit.adulteriū plæbeiꝰ.Boꝝ peſſima ſignificatio ē ut inquit Ply.cōglutiūt uocē uelut ſtrangulatiq.ut idē ſcribit cū medie hoſpites occiſi ſūt oēs e Pelopōneſo & Attica regiōe uolauerūt.Cur aūt i Apollinis tutela ſint ſm fabulā Lactātius grāmaticus docet.ubi iterpraſ illud Statii in.iii.thebaldos.Nū comes obſcurus tripodū inauratū cratera: Particula in auget hoc loco ut ſi dixeris impotens regno.Dicitur crater a crinao ideſt miſceo.

Verucoſus ſabiꝰ Fabius ouicula

Tres angues in cœlo Coruus anguis & crater oriuntur xvi. calēdas mar.

Chronicus ortus eſt.

Cur corui ſunt in apollinis tutela

V nus de fabia gente relictus erat:
Scilicet ut poſſes olim tu maxime naſci
Cui res cunctando reſtituenda foret.
¶ Cōtinuata loco tria ſidera coruꝰ & anguis
Et mediꝰ crater iter utrūq; iacet:
Jdibus illa latent oriunſ nocte ſequenti
Q uæ tibi cur tria ſint tā ſociata canam:
Forte ioui phœbus feſtū ſolēne parabat
Non faciet longas fabula noſtra moras:
I mea dixit auis nequid pia ſacra moretur
Et tenuem uiuis fontibus affer aquam:
Coruus inauratū pedibꝰ cratera recuruis
Tollit & aerium peruolat altus iter:
Stabat adhuc duris ficꝰ dēſiſſima pomis
Tentat eam roſtro/non erat apta legi:

Crater

PAV. MAR.

¶VNVS ſolus erat relictꝰ de gēte ſabia: occiderāt.n.cæteri:& unꝰ ſolus ſupfuit.¶ Scilicet ut. Ab hoc igiſ q tū ex ea cede ſupſuit pgenitꝰ ē.Q.Fabiꝰ iq Hānibalē tarditate frenauit Scilicet ut poſſes tu olim ī futuꝝ.¶ Tu maxie: tu Quite ſabi maxie: & ſupius diximꝰ:illa domꝰ meritis maxima dicta fuit.¶ Cui foret: ī futurū eēt.Reſtituēda res:romana.ſ.Cūctādo:retardādo:nā retardatiōe pugnæ frenabat Hānibalis ipetū & enniꝰ deꝰ hoc unꝰ hō nobis cūctādo reſtituit rē:& Virg.Vnus q nobis cūctādo reſtituit rē.¶ Cōtinua nocte poſt idus ſebr̄ hoc ē.xvi.calē.mar.coruus: Anguis.& crater oriunſ:q cur cœlo ſint locati eādē fere cāmq̄ poeta Hig.reſert coruus tutela Apollinis uſus eo ſacrificāte: miſſus aquā purā petitū uidit ficuū arbores imaturaꝝ: expectās ut matureſcerēt i arbore cōſedit:Poſt maturitatē pluribꝰ eōeſis expectās Apollo coruū cū cratere uolātē uidit:coactus tū ē mora corui alia aq̄ uti p quo amiſſo hac eū ignominia affecit:ut donec ficus maturierit bibere nō poſſet:ita q illis diebꝰ guttur hēat ꝑuluſūq cū uellet ſitū corui ſignificare iter ſidera collocauit cratera:& ſuppoſuit hydrā q̄ coruū ſitiētē moraref ipſa uero hydra triū ſignoꝝ lōgitudinē occupās cācri:leonis:uirgis iter eqnoctialē:& hyemalē circulū collocaſ.oriūſ hæc hydra: coruꝰ:crater ſole occidēte i extrema pte Aq̄rii.ueꝝ ut Ply.oñdit.Italiæ milus oriſ.xii.cal.martias.¶ Tria ergo ſidera:tres cōſtellatōes.Cōtinuata ſūt.ſ.¶ Loco:ī eodē loco:& ob id cōtinuata:qa occupāt ſpaciū cācri leōis:& uirg. aut cōtinuata qa ſiſ ſociata ſūt.¶ Coruꝰ.& anguis:hydra.Et crater mediꝰ latet iter utrūq: iter coruū & anguē:latet dixit qa ē obſcurioꝝ ſtellaꝝ.¶ Crater:gēnꝰ ē poculi & græce κρατηρ ρ ν iō hēt illud e lōgū apd nr̄os.¶ Illa:ſidera.ſ.coruꝰ:anguis:crater.¶ Latēt idibꝰ:qa tūc nō oriunſ coſmice hoc ē qñ ſol occidit ſed.¶ Oriunſ:oriri icipiūt.¶ Nocte ſeq̄nti:nocte poſt idus.¶ Quæ:ſidera.¶ Tria canā tibi cur ſint tā ſociata ita iūcta & cōtinuata.¶ Forte.nūc ipſā ſabellā explicat.nec ī ea uelle lōgius īmorari polliceſ.erat phœbus ioui ſacrificaturus pro ſacrificii uſu coruū iuſſit aquā e uiuis fontibus afferre.¶ Forte caſu.¶ Phœbus parabat ſacrū ſolēne q̄ſi ſolēne ſacrificiū.¶ Ioui:in honorē iouis.illud ſolēne dr̄ q ſemel ſolū i āno fit:& ſi interdū cōfundiſ.¶ Fabula nr̄a nō faciet lōgas moras:qa i recēſenda ſabula diutiꝰ nō īmorabor. hēmꝰ ſabulā.Argumētū & hiſtoriā:q̄ ſic Cicero diffiniuit.ſabula ē:quæ neq; res ueras nec uiſiſes cōtinetnt hæc.q̄ tragœdiis tradita ſunt.¶ Argumētū ē ficta res:q̄ tū fieri potuit:uel ut argumēta comœdiaꝝ.Hiſtoria ē res geſta:Sed ab ætatis nr̄æ memoria remota.¶ Sacrificaturus:phœbus.¶ Dixit auia mea:o corue:coruus.n.ē ſub Apollinis tutela:q prius albus erat.At niger ſcūs ē reuelato adulterio corinidis puellæ a phœbo amatæ:de q̄ natus ē æſculapius:ut i.ii.meta.Luade:& neqd ne aliqd.¶ Moreſ:detineat ī mora.¶ Pia ſacra:religioſa ſacrificia:uel pia:qa filii ad patrē.¶ Et affer aquā renuē:purā:& liqdā.E uiuis fontibus:e ſcaturiēti fōte.¶ Coruꝰ:Obtēpatꝰ phœbo coruus accepit craterē deauratū:& uocale occepit.¶ Coruus græ. κοραξ dr̄.¶ Tollit:p attollit.¶ Cratera iauratū deauratū nō.n.erāt aureū:ſed deauratū.au:eō ē ex toto:auratū ex pte:iaurata aūt erāt pocula:qbꝰ ſacrificabaſ ¶ Pedibus recuruis:q̄ſi unguibus reflexis.¶ Et altus:ſublimis.¶ Peruolat aerium iter:q̄ſi uolat p aerē.Iter,n.ab eundo dr̄ & eſt tranſlatio ab inceſſu pedū.¶ Stabat ficus

De fabula corui cum cratere.

Quare coruꝰ abiectus ēt a phœbo

arbor ipſa.〈 Stabat:pminebat:nā ſtate pmiete ē iterdū.〈 Dēſiſſima pomis q̄ſi hn̄s poma ſpiſſa.〈 Adhuc du.imaturis:& iō dura erāt ipa poma.〈 Coru⁹ tē.eā:ei⁹ poma eā ficū.〈 Nō erat apta le.ad colligendūq́ ca imatura.〈 Pelle&⁹:auiditate ficos edēdi:imēor:fact⁹ ē luſſoꝶ phœbi:expectauitq́ dōec fici mat̄reſcerent. ANTO. FAN.

Immemor impii ſediſſe ſub arbore fert̄
Dū fierent tarda dulcia poma mora:
Iāq́ ſat̄ nigris lōgū rapit unguib⁹ hydꝶ
Ad dominū redit:fictaq́ uerba refert:
Hic mihi cā moræ uiuaꝶ obſeſſor aq̄rū
Hic tenuit fontes officiumq́ meum:
Addisait culpæ mēdatia phœb⁹& aude
Fatidicum uerbis fallere uelle deum:
At tibi dum lactens hærebit i arbore fic⁹
De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ:
Dixit:& antiq monumenta pennia facti
Anguis auis crater:ſidera iūcta micāt
¶ Tertia poſtid⁹ nudos aurora lupcos:

¶ immemor impii.Oblit⁹ q̄ Apollo impaſſet ut aquā afferret.〈 Lōgū rapit unguib⁹ hydrū:B̄n hydrū cū meminerit aq̄ꝶ:a qb⁹ hydrus nomē accæpit.〈 Dū lactens hetebit i arbore ficus:Egreſcūt Corui autore Ply.ſexa/genis dieb⁹ ſiti maxie anteq̄ fici coquāt̄ autūno. Cū his & anſeres ut idē ſcribit ab æſtate i autūnū morbo cōfli ctari dn̄t Nō placet & ficū p morbo ut Priſcian⁹ docet flecti ſm q̄rtā declinationē & qd̄ id nō mēini me legiſ ſe & q̄ a fico ficoſus deducit̄:ut ficoſa eſt uxor ficoſus & ipſe maritus.nō ficuoſus a ficu ut ab actu actuoſus a fru ctu fructuoſus a quæſtu q̄ſtuoſus.〈 Tertia poſt idus nu dos aurora lupcos Aſpicit.xv.calēdas Martias in hono rē panos lupcalia celebrant̄ q̄ m̄lti ſcriptores tradidert āriqs rpib⁹ fuiſſe paſtoꝶ ſimilia lyceis arcadū. Videt̄ āt iſtituta expiatiōis gr̄a ut inqt Plu.i Romulo cū celebrē tur hoc mēſe quē expiatiuū iterp̄tant̄ & eoꝶ diē cōſtet februatā ueteres appellaſſe i q̄ nudi iuuenes lyceū Pana uenerātes p luſū ac laſciuiā currebāt:qb⁹ mulieres pal mas captinaꝶ pelliū ſcuticis cædēdas p̄bebāt pſuaſum hn̄tes ea uerbera p̄gnātib⁹ pariēdi ſterilib⁹ āt cōcipiēdi

ficū pro morbo poſitā

Lupcalia xi.calēd. martias.

facultatē afferre. Vn̄ illd̄ ē Iuue.Nec pdeſt agili palmas p̄bere lupco.Lupcalioꝶ originē nōnulli Rōulo ac Rēo tribuūt q ut V.Ma.ſcribit ſolēnitatis hui⁹ morē tūc ichoaꝶ cū lætícia exſtātes qd̄ eis au⁹ Nūitor rex albanoꝶ eo loco ubi educati fuerāt urbē cōdere pmiſerat:facto ſacrificio cæſiſq́ capris epuloꝶ hilaritate & uino largiore pucti diuiſa paſtorali turba icincti pellib⁹ imolataꝶ hoſtiaꝶ obuios iocātes petiere. Scripſit & idē fere Bucas qdē quē fabulari Plut.exiſtiat. Ait.n.itīcēpto Amulio Rōulū ad eū locū cū læti tia cucurriſſe i quo īfantib⁹ lupa māmā ſūmiſerat mēoriaq́ illi⁹ curſ⁹ lupcalioꝶ celebritate referri:Sed uulgarior fama tenet Euādꝶ h̄ ſolēne ex arcadia i italiā attuliſſe qd̄ Plu.Liui.& pleriq́ alii ſcribūt cui Faun⁹ (teſte Iuſtio)& agros & mōtē quē ille poſtea palatinū appellauit bēigne dr̄ aſſi gnaſſe i cui⁹ radicib⁹ tēplū Lyceo quē græci Pana Ro.lupcū appellāt cōſtituit.cui⁹ dei ſimlachꝶ nudū capria pelle amictū erat:quo hī tu romæ(ut idē autor ait)lupcali ſic currebat̄.In his moris fuit ut capræ iugularēt̄ ſiſterēt̄q́ ibi duo ado leſcētes quoꝶ frōtes Alii cultro ſanguie pfuſo tigerēt Alii ſtati lanā lacte madētē abſtergerēt ea lege ut abſterſos adoleſcētes ridere oporteret q deīde icīſis i corrigias capraꝶ pellib⁹ diſcurrētes obuios uerberabātq́ reꝶ cās q̄cūq́ afferri pōt Plu.docet i Rōulo:pprīū ac ſuū p̄terea ei⁹ celebritatis fuit ut lupci canē imolarēt nī expiatōis gr̄a q̄ Græ.ad expiādū cāes adhibert̄ ſoliti ſūt:uī ad lupæ gr̄am q̄ Rōulū ac Remū nutriſſe dr̄:cui ñ imerito iugulabat̄ aīal lupis iimicū:uī qa Pani ſacrificiū fit cui pp greges aic⁹ ē canis.Ab ea lupa nōnulli lupcalib⁹ nom̄ iditū uolūt. Vn̄ lupci īde curſū icipiebāt ubi Rōulū expoſitū feꝶ iuēiunt̄ tū ut ait Quīti.q lupcalia tres ptes orōnis eē ɔtēdāt̄ q̄ſi luere p capriū:q̄ alii iñ noīata exiſtiant q̄ īuocatōe panos lupi a ſtabulis arcerent̄:quē deū inde lyceū dcm̄ arbitrant̄ lycos.n.græce dr̄ lup⁹ q̄uis ſcripſerit Varro ut diu⁹ Auguſtin⁹ refert Arcades quoſdā i lupos fuiſſe cōuerſos:quoꝶ q hūanas carnes ñ deguſtauerāt decimo āno i priſtinū ſtatū reuerſi ſunt e qbus idē Varro uni⁹ nomē exp̄ſſit q deguſtato ſacrificio qd̄ deo ſuo lyceo Arcades faciebant dr̄ mutat⁹ in lupū & poſt nouē annos figuræ pprie reſtitut⁹.Vn̄ Panē Lyceū dictū idē autor exiſti:mcul placet quoq́ lupcalia dicta eē q̄ i lupcali lupci ſacra facerēt. Eſt.n lupcal teſte Seruio ſpelūca ſub mōte palatino i q̄ d capro luebat̄.i.ſacrificabat̄ uñ & lupcal dictū nōnulli putāt.alii q̄ lupa illic Remū Romulūq́ nutrierit alii locū eē Lyceo.i.Pani ſacratū uolūt cui ēt mōs Lyce⁹ in Arcadia cōſecrat⁹ eſt in quo Lycæi iouis tēplū fuit teſtibus Plinio & Strabōe.Lupcale ſacrū Auguſt⁹ paulati abolitū reſtituit ſuſcepto pōtificatu maxio ut ait Suetonius uetuitq́ lupcalib⁹ currere imberbes:Hæ feræ publicæ ac ſtatiue ſūt teſte Macro.ut agonalia carmētaliaq́.Sane Mēdeſū i ægipto Pana colūt ore hircino & cruribus ut Herodot⁹ ſcribit quē deū e Veſta & Cælo natū Euemerus tradit quod non placet:eius uxor Aege fuit ex q̄ Iuppiter dicit̄ filium ſuſcepiſſe per qd̄ æges & panos filius putaret̄ ægipan appellatus eſt.

Lupercaliorum origo

pana & lupcalia ſūt idem.

lycos

lupcal

¶ IMmēor īpii:illi⁹.ſ.q̄ phœb⁹ īpauerat hoc.ſ.ut aquā ferret.〈 Fert.dr̄.〈 Sediſſe ſub arbore:dū dōec tuī uſq́ quo.〈 Poma fierēt dulcia:matura. Tarda mora:lōga expectatiōe:& hic natū ē puerbiū de his q tardi⁹ reuertūt̄ miſim⁹ coruū. ¶ Iāq́ ſat:un:poſtea q̄ maturuere fic⁹ ad ſaturitatē de his comedit coru⁹ reditq́ ad phœbū ferēs hydrū:quē tātæ recordatōis cām fuiſſe arguit. Nā & fōtes obſuabat; & offīn ei⁹ obediebat.〈 Iāq́ coru⁹ ipe 〈 Sat:ut:comeſis ficub⁹.〈 Rapit lōgū hydrū:lōgū anguē.〈 Nigris unguib⁹:hydꝶ dicim⁹ ſerpētē q i aqs degit.〈 Redit ad dn̄m:ad phœbū.Et refert ficta uerba:falſa:& cōpoſita uerba.〈 Hic.āguis.ſ.〈 Obſeſſos aq̄ꝶ uiuaꝶ.q̄ſi uiui fōtis:ut paulo añ uiuis fōtib⁹.〈 Fuit mihi cā moræ:retardationis.〈 Hic āguis.〈 Tēuit fōtes:occupauit aq̄r.〈 Et officiū meū:qd̄ ex meo officio fieri debebat:hic ipediuit. offm̄ ē cōgruus uniuſcuiuſq́ actus.Addis:excuſauerat ſe coru⁹ hoc mēdatio:qd̄ cognitū ē a phœbo:nā nihil eū latere poterat.q nō mō p̄ſentia uidebat:ſed futura oīa præſciebat.iō i coruū inuehit̄.〈 Ait dixit

PAV. MAR.

Phœbus tu ad.cul.crimini & noxæ tuæ. Mendacia.q.d.ſi ſatis.Cte deliqſſe niſi ēt mēdatio te excuſes. Et Audes:hoc ad corui temeritatē. Audes uelle fal.deciperi Verbis fictis.& falſis. Fatidicū deūſfata pdicētē & eſt argumētū a maioriq futura pdicitnō abs te pōt decipi de pñtibꝰ oia uideat. Hac phœbꝰ corvū ignominia afficit ut dū eēnr i arbore ficꝰ hēre guttur pruuiſu miquo aquā nō ebiberet. At aquæ gelidæ bibērur tibi a te. De nullo fonte:de nulla aqua: ſcaturigine Dū ficus lactēs:hēns lacteū ſuccū & rūc eſt imatura. Hærebit:pendebit. In Arbore.in ficu. Dixit & an.phœbus in perpetuā rei mēoriā anguemicoruum cratera cœlo figurauit. Dixit:phœbus ſcilicet ſuperiora uerba.Et Anguis auis: coruꝰ.

CRater:pocuiū p appoſitionē. Sidera iūcta:ſociata & cōtinuata. Micant:ſplendēt. Monumēta perēniaq ſi in ppetuā memoriā. Facti antiqui:hulus antiquæ rei. Monumēta.monumētū:ut ueteres iuriſ cōſulti diffiniunt eſt q gta ſeruādæ memoriæ exiſtit& alias monumētū generalis res.ſ.in poſteꝶ mēoriæ cā prodita:quæ ſi corpus uel reliquiæ iferūtur Si uero nil ueꝶ inferatur erit monumētū memoriæ cā factum qd' græci appellant eſt eni μνημεῖον monumentū & memoriale μνημόσυνον memoriam facios μνημη & μνημοση mēoria μνημων memor. Tertia.xv.calē.mar.fiūt in honorē fauni lupcalia:q q uis a Romulo finītq dicāt iſtituta fuiſſe:ut iferiꝰ ſuo loco dicemꝰ.tñ in latio ab euādro originē hūere:nā q ſub eo erāt:arcades ſcolæ:ubi palatinū cōdidere firmati admonēte eos carmētiꝰ Dio.igrilyceo pani tēpiū cōſtituxere.ē.n.ap arcades pan uetuſtiſſimꝰ ipiuiimūq i honore hitus:hæc ille.& Liui.igrfierūt euādꝶ ſolēne allatū ex arcadia iſtituiſſe:ut nudi iuuenes lyceū pana uenerātes: p luxū atq laſciuiā currerē: ꝗ rod:ride uocauerit Inuū:& reliq. Teſtis ē ēt Euſtathius Euādrū pani tēplū dedicaſſe.& Trogus dixit Euādrū ſub pallātio tēplū:lyceo quē græci panaiio lupcū uocāt cōſtituiſſe.Pana:Faunū:Inū eūdē ēē cōſtat.de quo piura ſupiore libro diximꝰ.Sed quæ ſupatāt hoc i loco explicātur.Arcadeos ſiluaꝶ dñm eū appellāt: hēt cornua:barbāꝗ .pixā caprinos pedes:uirgā & fiſtulā gerēs:cuiꝰ amor & deliriæ echo credit nulliꝰ ocu lis obuoxia. At ſub ac figura Macro.ſolē itelligi debere diſputauit Probus uero ſub huiꝰ noīe iouē: hoc ē mūdū ipm coli diſſeruit pcipue cū Pan apd græcos omen ſignificat:qſi uniuerſam naturā cōphēdēs. Sed honoratꝰ Inuū Pana eē dixit:ab ineūdo paſſim cū aīalibꝰ. Nec deſt q dicat Faunū primū fuiſſe:q ſilueſtris hoīes i ciuicos cultꝰ deduxerit:tēpla ſecerit:q ab eo ſana appeilari Probꝰ iqt. Sed ſi de ipſo pane itelligimꝰ. nō aſſerit.nā q ſiiueſtris eſt i ciuicos cultus alios deducete nō potuit Sed hoc ut ſuperius diximꝰ:Saturno & Iano aſcribit. In panis ergo honorē hac die cōſtituta iunt lycea ludicra:q a nfis lupcalia dicta ſūt.fiebāt aūt a nudis lupcis:teċti tñ erāt ut teſtis ē ipſe Trogus. caprina pelle.nā quo habitu ſimulachrū ipſius dei figurabat:eo hitu ſua ſacra fiebāt Sed uariæ de hoc cauſæ referūtur:quas inferius explicabimꝰ:inqt ergo. Tertia aurora:hoc eſt tertia dies. Poſt idus:& erit.xv.die menſis ſebtuarii:hoc eſt.xv.calen.martias.

Aſpicit/& fauni ſacra bicornis erunt:
Dicite pierides ſacrorum quæ ſit origo
Attigerit latias unde petita domos
Pana deū ueteres pecudis coluiſſe ferūt
Arcades arcadiis plurimus ille iugis:
Teſtis erat pholoe teſtes ſtymphalidꝭ un
Q uiq citis ladon i mare currit aqs: dæ
Cinctaq pineis nēoris iuga nonacrini:

ANT. FAN. Faunus inuus. Pan — F Auni ſacra bicornis erunt: Faunus a fando nomen accæpit ut ſupra diximus:tū ab Horatio dr uiroꝶ mercurialium cuſtos qm̄ a Mercurio ſermo manauit.Idē & inuus dī & Pan hoc eſt totius naturæ deꝰ ut Panos uocabulum oſdit. dicitur hēre cornua in radiorum ſolis & cornuū lunæ ſimilitudinē. Eſt enim Pan uniuerſæ ſubſtantiæ materia is dn̄ator. Quare Arcades eū appellabant Τον της υλης κυριον.habetq barbam .pixam uirgam fiſtulam & caprinos pedes quarum rerū ſignificationem Macrobius tradit.

Pholoe — Pholoe: Mons Arcadiæ ubi pter cyllenem ut diximus autore Strabone inſignio res montes.ſūt Pholoe Lycæus Menalus ac Parthenus. Teſtes ſtymphalidas uñ: Eſt in arcadia mons ſtymphalꝰ & lacꝰ Stymphalis a quo aues Stymphalidas dictas & ab hercule ſagittis.ac tympāis fugatas poetæ finxerūt:quis Lactāriꝰ grāmaticus ſcribat occiſas eas ab Hercule nō ſagittis ſed æreis ſonitu: Alii ſublatas dicūt & tinnitu tabulæ æreæ & ſagittis cū i hūc locū cōueniſſent & totiꝰ regiōis fructꝰ popularent. E ſtymphalide iacu Eraſinꝰ fluuiꝰ erūpit ut autor ē Stra.cuiꝰ ripis Stymphalū oppidū oli icūbebat. qd abeſt a lacu ſtadils.l. Q uiq &c.Ladon fluuiꝰ eiuſdē regiōis ē:ut Arcades hūc ladonq rapax & menalꝰ iges rite colūt. Huic & Eraſino cōtrariū q dāeuenit:Ladonis.n.fluēta occluſo quodā fonte detēta ſunt eraſinus uero exitū aliqñ nō hūit. Nemoris iuga nonacrini: Nonacria teſte Lactātio grāmatico nomen eſt loci uel agri arcadiæ.nā qd qdā Nonacriam dici uolunt Arcadiā a nouē mōtiū ſūmitatibꝰ nō placet. Elus mon nonas (cris ē autore Plinio.

Stym phalus mons ſtympha lis lacus Ladon Nōacria

PAV. MAR. — CAſpicit nudos luper.Fauni ſacerdotes: q lupercali ſacra faciebāt in lupcali: ut Var.inqt: Locū.n.ubi ſacra hæc fiebāt: romāis lupcal a græcis lyceū:qd idē fere ſonat.nā & lycos lupus eſt:licet poſſet hoc deduci a lyceo arcadiæ mōte. Sed de lupcali iferius diſſeremꝰ. Et Erūt ſacra:ſacrificia & feſta.Fauni bicornis:nā cū cornibus figurat. Dicite o pierides.in referēda hoꝶ ſacroꝶ originē: muſarū ipiorat numina. Dicite o pierides.pierides poſt Pieri fillas denictas.quæ cōcertatio in mera. referuntur cognominatas fuiſſe muſas multi afferūt.Pōpeius tñ a pierio monte pierides dictas muſas dixit. Digite quæ ſit origo ſacroꝶ lupcaliū ſcilicet. Et Vnde:a quo loco Peſira attigerit domos latias:duo petit unū hūerint initiū:& unde i itaiiā uenerint. Pana:exponit nūc pana fuiſſe uetuſtiſſimū Arcadiæ numē:praſertim demq pecoꝶ:quod loca ipſa arcadica teſtantur:nquæ ille frequentabat:& i quibus colebat. Arcades ue teres:uetuſtiſſima.n.gens eſt arcadica:ut ſuperiore libro diximus dicti q fuerūt alii ab arcade Caliſtus: ut Euſtathius.Themiſthus ex ioue filio. Ferunt:dicunt. Coluiſſe pana:pro panē deū pecoris: deū armē

archades āngdſimꝰ tuiſſe

tihoc ē qđ Honoratus inqt ꝙ ea paſſim cū aialib⁹.¶ Ille pan.ſ.¶ Erat plurimus:quia pluris & magni nu‑
mis:& religiõis¶ in Iugis arcadiis:i mõtib⁹arcadiæ.Nā mõs ĩ tria diuidiſ:radices:latera & iuga Mõtes ĩ ar‑ L. cel lo‑
cadia:q a Ply.referũſ:pholœ cū oppido.Itē Cyllene:lycēs ĩ quo lycei Iouis delubrū Menal⁹:Arthemiſius: uis tem‑
Parthení⁹:Lāphe⁹ Nonacris.Eſt ēt & Erymāthus:ĩ his ergo mõtib⁹celebris erat pāis religio.Erit teſtis:qđ plum.
ſ.i arcadia coleref.¶ Pan pholœ:pholœ ut Stra.iqt:mõs eſt arcadiæ olympiæ ꝓxia iminēs.Teſtes erũt an
de ſtymphalides:ē.n.lacus ſtymphalius ĩ archadia.& ĩ ei⁹ripis erat.Stymphalũ oppidũ:ſed eruptiõe fcā ip
ſi⁹ lac⁹:& deſiccatiõe:a lacu abeſt Stymphalia urbs:ut teſtaf Strabo:ſuo tpe qnqgīnta ſtadiis & teſtis erit 63
¶ Ladon:q currit ĩ mare citis:hoc eſt cõmotis & rapidis aqs.eſt.n.Ladon arcadiæ fluuius:q cū prius exitū
nõ hēret:ip:a iudē faciebat.poſtea terremotu alueū inuēit.Et erũt teſtes¶ Iuga:ſūmitates montiū.¶ Néoris
nõacrini.Nonacrim eē arcadiæ mõtē diximˀ.& Higin⁹ubi multa de Caliſtus fabula retulit:ait q res ĩ nõa
cri mõte arcadiæ geſta dmõſtrat.Sed mlti dicũt a nouē emínētiorib⁹mõtib⁹ Nõacriā dictā eē Arcadiā ut
Trinacriā Siciliā.Sed hic néoria nõactini ꝓ nõacri mõte nemoroſo dicit¶ Cīcta pinetis:q a plēa ſũt pinu

Altaq; trezœne/parraſieq; niues:
Pan erat armēti/pan illic numē aq̄rum:
Munus ob incolumes ille ferebat oues:
Trāſtulit Euāder ſilueſtria numīa ſecū
Hic ubi nũc urbs ē tũc loc⁹ urbis erat:
Iñ deũ colim⁹/deuectaq; ſacra pelaſgis
Flamen ad hæc priſco more dialis erat:
Cur igitur currāt & cur ſic curref mos ē
Nuda ferant poſita corpa ueſte rogas:
Iſte deus uelox diſcurrere gaudet in altis
Montibus/& ſubitas concipit ille fugaſ

¶ Altaq; trœzene : Hæc ciuitas a Ply.quoq; Trœzene ANT.
dr li.iiii.nat.hiſt.a Strabõe ut a pleriſq; aliis trœzen illđ FAN.
triū eſt hoc duaꝝ ſyllabaꝝ nomē.Ouidi⁹ alibi Hic tecū Trezœne
trezœna colā pirtheia regna. Eſt aũt trœzēs urbs ꝓpe
iſthmõ:quā qdā diſtare a mari ſex milibus paſſuū tradi‑
derũt cũ Strabo.xv.tm̄ ſtadiis ſcribat.Et hic dicta exiſti‑
maſ a Trœzene pelopis filio qui cum fratre Pittheo ex
Piſea terra commigrans illic regnauit quo mortuo re‑ trœgena
gnū obtinuit Pittheus idē geographus trœzena urbē oli poſſi‑
fuiſſe iſignē dicit appellatāq; olim Poſidoniā qđ Poſi‑ doniā di‑
doni.i.neptuno ſacra fuerit.Vñ ait Plu.in theſæo:Nep‑ ctam
tunū.n.trœzenii ſūma religiõe colũt & eius dei tutelæ
eoꝝ ciuitas dicata ē cui & fructuū primitias deligũ & iſi
gnē ĩ numo tridētē icíſum habēt.Legimus & apđ Oui
diū alibi:Hic raptā trœzen celeri uirtute recæpit. Ergo
qđ pauci aduerterũt in noſatiuo caſu & trœze & trœzē
dr & trœzene.Hāc urbem ſunt q Arcadiæ tribuũt ſunt
& q Atticæ qđ miramur.ē enim inter iſthmū & ſcylleū
teſtib⁹ Põponio & Ply.quoꝝ ille trœzenios inqt eē illuſtres fide ſocietatis Atticæ hic uero eā urbē Acha
iæ tribuit:cui⁹ potui quē metū uocāt parua iminet iſula ut autor ē Strabo q Calauriā dicũt. ¶ Flamē dia
lis:Sacerdos iouis.qđ iõ dicit q a ĩ Lyceo mõte Arcadiæ Lycei iouis tēplū fuiſſe mēoriæ traditū ē:& ſũt q
pana iouē eē uoluerũt.¶ Cur igif currāt:Lupci nudi currebāt uelut nuditarē panos imitarenſ uel ut refer
rēt uetuſtiſſimoꝝ Arcadū morē uel ut teſtarētur rē quōdā a nudis ꝓſpere geſtā.nā cũ ĩ honorē pãos lup‑ Luperci
calioꝝ ſolēnitas celebraref:Romãoꝝ pecora(ut iqt Ser.)ſubito a latronibus rapta ſũt illi ꝓiectis ueſtib⁹ nudi;
ꝓſecuti ſunt latrões qbus oppſſis ac receptis cõſuetudo ꝑmāſit ut nudi lupcalia celebrarēt. Scripſit & idē
fere.C.Acili⁹ teſte Plu.q ait ea pecora fuiſſe rõuli ac paſtis Faũo uotis nudos ad pueſtigādū excurriſſe ne
¶ ET Alta trozene:trozon & trœzene idē ē urbs arcadiæ apđ ſinū her‑ (ſudor eos ĩpediret retardaretq; PAV.
monicū cū ameno ſedēs & emineri ĩ colle ĩ quo ſæpe feliciori tpe ludebāt carmia.Et niues praſiæ.parra‑ MAR.
ſiā ſupius arcadiā dictā fuiſſe dixim⁹ & erat ēt praſia urbs.¶ Sed hic praſiæ niues:i q̄ſi niuoſi oēs Arcadiæ
mõtes.¶ Pan erat:in arcadia pan pecoꝝ & aq̄ꝝ de⁹ erat.& ꝓ ouiū incolumitatē pani munera offerebant.
¶ Pan erat illic:in arcadia numē.¶ Armēti.de⁹ pecorū:qa illoꝝ cuſtodiæ:& tutelæ præerat.Nā ea tuebaſ.
¶ Erat pan illic numē aq̄rū ēt & aq̄rū de⁹¶ Ille:pan¶ Ferebat munus:qa ſibi munera offerebantur.¶ Ob
Oues icolumes:q̄s ab oi morbo tuebaſ.¶ Trāſtulit:iā retulit unde ſacra hũerint originē hoc ab arcadib⁹
q in arcadia plurimū colebaſ.Nũc refert unde in italiā uenerint:illa inqt ex arcadia ĩ italiā in locis ubi cõ‑
dita eſt roma:Euāder trāſuexit Euāder de hoc ſupius diximˀ. Trāſtulit ſecū numina ſilueſtria.q̄ſi panis ſa‑
cra:q dñs eſt ſiluaꝝ:ut diximus.Huc in italia.¶ Vbi nũc eſt urbs:roma.ſ.¶ Tũc:euādro aduenīēte. ¶ Erat Archa
locus urbis nõdū erat cõdita:ſed ibi condi debebat:quæ eēt futura orbis domia. ¶ Inde ab illa:translatiõe dia dr pe‑
euādri ¶ Colim⁹ nos:ſcilicet latini.¶ Deū panas ſcilicet:¶ Et ſacra deuecta pelaſgi ſcilicet. trāſlata ĩ latiū laſgia.ēt
ab arcadibus.nā ut ſupi⁹ diximˀ:Euſtathius arcadiā iqt aliqñ appellatā fuiſſe pelaſgiā: aliqñ lycaoniā:ali‑ lycaonia
qñ gigantida:aliquādo paraſiam.¶ Flamen dialis.hoc eſt iouis ſacerdos.¶ Erat priſco more:ueteri cõſue gigātida
tudine.¶ Ad Hæc ſacra ſcilicet ꝑficiēda¶ Flamen. Varro inqt flamines qđ in latio capite uelato erāt ſem‑ & parrha
per:ac caput cinctū hēbāt filo:flamines dicti.¶ Hoꝝ ſinguli cognomina hēnt ab eo deo cui ſacra faciũt ſia
¶ Sed partim ſunt aperta:partim obſcura aperta.ut Martialis.uulcanalis:obſcura dialis: & furialis.cũ dia‑
lis a ioue ſit & reliq̄.¶ Cur igif:in his Fauni ſacris nudi iuuenes currebant.Cauſas quærit ergo cur currāt.
& cur nudi:& ipſe cauſam explicat qđ diſcurrens ſua uelocitate deus diſcurrentes ēt optat:& ſine ueſtib⁹
nā ueſtes curſum impediunt¶ Prætereat:& ante quā eſſent homines in ciuilem cultum redacti uelut ſilue‑
ſtres feræ degebant:præcipue ſine lanaꝝ uſu.ergo cum hoc factum ab arcadib⁹ emanarit quæ gens ueru‑
ſtiſſima eſt in uetuſtatis monumentū ueteꝝ etiam mors referuntur.¶ Cur igitur currāt ſacra ipſa celebrā‑
tes.¶ Et cura eſt mos:conſuetudo.¶ Currere & ro.uertit uerba in quemcunq; interrogantem.¶ ROGas:
interrogas.¶ CVR corpora ſunt nuda poſita ueſte: cur denudantur poſito uelamine.¶ IPSE deus pan.

¶ Velox:celer. & Horatiꝰ i odis Velox amœnũ ſæpe lucretilē Mutat liceo Faunꝰ ¶ Gaudet diſcurrere: ī altis mōtibꝰ:q̄ſi mō hac modo illac ꝑ altos mōtes currere. ¶ Et ipſe cōcipit ſubitas fugas:& repētinos & celeres curſus cōcipit aīo & exercet corpore. ¶ Ipſe deus. cauſa cur nudos miniſtros optet qa & ipſe nudus.

Ipſe deus nudus nudos iubet eē miſtros
Nec ſatis ad curſus cōmoda ueſtis erat:
Ante ioue genitū terras habuiſſe ferunt
Arcades/& luna gens prior illa fuit
Vita feris ſimilis:nullos agitata per uſus
Artis adhuc expers & rude uulgꝰ erat
Pro dōibꝰ frōdes norāt ꝑ frugibꝰ herbas
Nectar erat palmis hauſta duabus aq̄:
Nullꝰ anhelabat ſb adūco uomere taurꝰ
Nulla ſub imperio terra colentis erat:
Nullꝰ adhuc uſus erat eq/ſe q̄ſq; ferebat
Ibat ouis lana corpus amicta ſua:
Sb ioue durabāt & corpa nuda gerebāt
docta graues hymbres & tolerare notos:
Nūc quoq; detecti referūt mōumēta uetuſti
Moris/& antiquas teſtificantur opes:
Sed cur præcipue fugiat uelamia faunꝰ
Traditur antiqui fabula plena ioci:

ANT. FAN.

¶ Ipſe deus uelox:Pan ſiue Faunꝰ q fingit ſiluaꝝ dn̄s & cū ſit caprinis pedibus ea dr̄ eē uelocitate q̄ ſatyri. ¶ Ipſe deꝰ nudꝰ:Non erat huiꝰ dei ſimulachrū oī ex pte nudūt ſed tectū ut diximꝰ pelle captina:que dicebat deū arcadie ubi olī Arcades uetuſtiſſimi ſimilem feris uitā egerūt ¶ Luna gens prior illa fuit diximꝰ ſupra cur Arcades ꝓſelini ac nobiles ꝑdicent. ¶ Nectar erat:Nectaris loco.hoc ē uini ſuauiſſimi. Accepimꝰ.n.uinū iterdū uocabulo nectaris quāuis ſit deoꝝ latex ut poetæ fabulant:ut Nectar & ābroſiā latices epulaſq; deoꝝ.

Nectat

Vinū aq̄ miſceri Staphylus iuenit autore Ply. ¶ Lana:Hāc lydi primi credunt fordibꝰ iſeciſſe: ¶ Sub ioue durabāt:Cū nōdū eēt domorū uſus quas primi Euryalus & Hypbius fratres Athenis cōſtituerūt. Ante.n.ſpecus erāt ꝑ domibꝰ. De his & aliarū reꝝ inuētoribꝰ lege Pli.li.vii.nat.hiſt. Sub ioue autē eſt ſub aere ſub dio. Horatiꝰ:Manet ſub ioue frigido uenator.durabāt uero abſolute dictū eſt ut durare atq; expectare cicadas ¶ Antiquas teſtificantur opes. Quia ſatis diues ē q cōtētus pauco nulla re indiget. Priſcam ergo ſimplicitatem ac nuditatem opes uocat.

Vinū aq̄ miſceri primꝰ ſtaphilꝰ iuenit.

PAV. MAR.

¶ Ipſe deꝰ nudus:iam icitur tn̄ ut alii pelle captina:ut alii pelle inuli. Inulꝰ appellat ceruꝰ puus i primis mēſibus. ¶ Iubet ite:currere. ¶ Miſtros nudos:i ſacris ipſis. ¶ Nec ueſtis erat ſatis cōmoda ad curſus:iā eēt potiꝰ ipedimēto q̄ expeditiōi. ¶ Ante io.nūc aggredit ſilueſtrē ipſum uetuſtatis cultū. Sed cū uetuſtiſſima oīum eēt gēs Arcadica q̄ pana colebat ī panis ſacris uetuſtatis cultꝰ refert.

De uetuſtate arſ chadie. no.in li. ſuperiore

De uetuſtate Arcadie diximus ſuperiore libro De q̄ ēt & Stra.inqt Arcadicæ gētes græcā natione uetuſtate ꝓſtare credunt Azanes atqꝫ paſii,& cæteri gn̄is eiuſdē. Ergo arcades ferūt hūiſſe terras hitaſſe. ¶ Ante io.ge.anq̄uā iuppiter gigneret:hoc ē ātequā dii eēnt ¶ Et illa gēs fuit prior luna & ſup gētis antiquitatē προσεληνοι.i.an lunares dicti ſunt. ¶ Vixa:illoꝝ.ſ. Arcadū uetuſtiſſimoꝝ. ¶ Similis erat.ſ.feris.i.ferinæ uitæ:Nā uelut feræ degebāt. ¶ Agitata.frequētata:ſeu exercitata. ¶ Per nullos uſus:ꝑ nullā cōſuetudinē.aut conſeruationē. ¶ Seu nullā induſtriā erat uulgus adhuc ad ea tēpora. ¶ Expers artis:ſine ulla arte. ¶ Et rude:impolitū:informatū:nā neq; a ſe hēbāt neq; ab aliis acceperāt ciuiliorē cultū.nullū adhuc illis fuerat cū cæteris hoibꝰ cōmertiū. Norāt.illi.ſ. ¶ Frōdes ꝑ domibꝰ qa nō fabricabāt mœnia:ſed memora icolebāt:iō frōdes dixit q̄ſi frōdoſas arbores. ¶ Et norāt herbas ꝑ frugibꝰ:nō erat illis uſus frugū:ſed illaꝝ loco herbas edebāt:neq; uſus uini.& iō. Nectar:hoc ē potio ſed ꝓprie nectar deoꝝ potio ē. ¶ Erat aq̄ hauſta epota.aut hauſta e fonte. ¶ Duabꝰ pal.qa poculoꝝ adhuc uſus nō erat. Sed manꝰ poculoꝝ offm̄ explebāt

Curiatꝰ & hipbiꝰ fr̄es primi domos iſtituerūt cū antea in antris uiuerent

domū cōſtituerūt primi Curialus & Hipbius fr̄es athenis antea ſpecꝰ erāt ꝑ domibꝰ: Gellio Toxiꝰ cœli filiꝰ lutei edificii inuētor placet exēplo ſūpto ab hyrūdinū nidis:ut ſupius quoq; diximꝰ. Diodorꝰ ſtructurā domꝰ. Veſtæ aſſignat. ¶ Nullus:nō erat uſus aratri nō agricolationis. ¶ Nullus taurꝰ:nullꝰ bos. Anhelabat ſub adunco uomere.qa nō domabat:nec ad aratrū cogebat:iō nō anhelitū crebrū emittebāt q ꝓueit ex motu laborioſo. ¶ Nulla terra:nulla terræ ps. ¶ Erat ſub imperio colentis:hoc eſt agricolæ:nā nōdū cupido parebāt arua colono. ¶ Nullus adhuc:nōdū erāt domiti eq ſed q̄ſq; ſuis pedibus icedebat:neq; erat uſus lanificii. ¶ Nullus erat ad uſus eq:equo uehi Bellerophon primus edocuit.equoꝝ frenos Pelethroniꝰ inuenit. ¶ Quiſq; ferebat ſe:nō uehebat equo:ſed ſuis pedibꝰ ambulabat. Quis ibat amicta corpꝰ:ihn̄s corpus amictū:coopertū. Sua lana:quia nō tondebat ad hominū ueſtes nō erat uſus lanificii ſed ſine ueſtibꝰ degebat. De hmōi artium inuētoribꝰ ita a Ply. refert qa ex italia iſecere lanas ſardi textilia:fuſum ī lanificio Cleſtor filius aracnes:linum & retia Aracne fulloniā artē nicias megarenſis ſutrinā bacrus ¶ Durabāt ſub ioue:ſub dio:hoc eſt ſub aperto cœlo:qa tectis carebāt.durabant ergo:q̄ſi patienter pſeuerabāt ſub aere. ¶ Et Ge.nu.cor.qa ſine ueſtibꝰ Docta:corpa.ſ. ¶ Tolerare gra.moleſtos ¶ Aut graues:noxios ¶ Hymbres:nymnos & pluuias. græ.n. ὄμβρος hymber & nymbꝰ ¶ Et. ¶ Tolerare no.uentos. ſed notus ꝓprie eſt meridionalis uentus. ¶ Et ſæpe indu.pluuias:dicitur q: a νότος:quod eſt humecto ſeu νοτίζω humefacio. ¶ Nunc quoq;:nunc ēt. ¶ Detecti.hoc eſt nudi. ¶ Referunt mo.quaſi repſentant memoriā. ¶ Moris uetuſti:antiq̄ cōſuetudinis. ¶ Et teſti.ipſi luperci.ſ. ¶ Antiquas opes:quæ fuerint antiquis:q̄ſi referūt antiq̄ paupratē:cū nudi ſint. ¶ Sed Cur: retulit primo ludoꝝ lupercoꝝ morē ad morē uetuſtiſſimæ gentis:nūc idē ad Faunū ipſum refert.qd odio ueſtes hēat:cū ob mutationē ueſtiū Herculis & omphales deceptus fuerit.fabulamq; ipſam narrat.q̄ mox explicabimus. ¶ Sed cur fau.perci.fugi.uel lamina:cur maxie odio habeat:& uitet ueſtes. ¶ Tradita fabula plena ioci antiqui:hoc eſt traditur fabula antiqua plena ioco.

De ludis lupcalibꝰ

Forte comes dñæ iuuenis tyrinthius ibat
Vidit ab excelſo faunus utrũq; loco:
Vidit & incaluit mõtanaq; numia dixit:
Nil mihi uobiſcũ hic meus ardor erit:
Ibat odoratis humeros perfuſa capillis
Mæonis aurato conſpicienda ſinu:
Aurea pellebãt tepidos umbracula ſoles
Quæ tñ herculeæ ſuſtinuere manus
Iã bacchi nemus & tmoli uineta tenebãt
Heſperus & fuſco roſciduſ ibat equo:

¶Comes dñæ:Notũ ẽ herculẽ aliqñ paſſũ eẽ ipſũ om ANT.
phales q̃ ãt ſcri.Dõat⁹.Lidiæ regia fuit & herculẽ ſibi ſ. FAN.
uiẽtẽ ad lãificiũ cõpulit cũ ipſa calathũ & colũ cultuſq; Hercules
fœmineos cũ ſagittis herculis claua & leõis pelle mutaſ. ſeruiuit
ſet.ſũt q Omphalẽ & iolẽ eãdẽ eẽ memoriæ pdideſũt alii omphale
(qd magis placet)Omphalẽ reginã Lydiæ fuiſſe dixe reginæ
rũt.De q Ouidi.alibi:Se quoq; nympha tuis ornauit lar
danis armis.Ea ẽ ex q̃ Hercules Lamũ filiũ ſuſcepit.Le
ge Diodoꝝ ne tibi oĩa referã iole uero fuit Euryti filia
regis Oechaliæ q̃ urbe capta Hercules occiſis Euryti li
beris iolẽ rapuit adamauitq; tñ i modũ ut paſſus dicaſ Iole
ex ea q̃cq̃d ſub Omphale antea ppeſſus fuerat. ¶Mon
tana nu.Nymphas accipe q̃s faun⁹ pſeq̃tur Faune nym
pharꝝ fugiẽtiũ amator.Dicit ãt Oreades q̃ mõtiũ ſũt ut Oreades
earꝝ nomẽ oñdit.Mæõis:Lyda.cõſtat.n.Lydiã olĩ Mæoniã appellatã:Lege Strabo.Hic autor iſta Ompha
lẽ & Mæõida uocat & Lydã:ut Lumia poſcit Mæõls & ridet amatorẽ Lyda puella ſuũ. ¶Vmbracula exi Vmbraculum
ſtiauerit qdã ut inqt Macro.hoc nomẽ Virgi.autore cõpoſitũ q ait:Hic cãdida pp⁹lus antro iminet Et len
tæ texunt umbracula uites.cũ & Varro reꝝ diuinaꝝ lib.x.dixerit nõnullis migratib⁹ i oppido id gen⁹ um
braculi cõceſſũ:& Cice.in.v.de le legibus quæ reſtant in illis alnoꝝ umbraculis pſequamur.De hoc ueli
gñe ait Martia.Accipe q̃ nimios uicãt umbracula ſoles:Sit licet & uẽt⁹ te tua uela tegẽt:Id ẽ ueli gen⁹ dr &
(Vmbella qd nomẽ ab umbra ddncit. Vmbella
¶Forte comes.Hercules cũ ab Euritho i Oechalia dñanti Iolẽ fi
liã i uxorẽ petẽs ſpſã hũiſſet:iniuria mot⁹ Euryti abegit equos:Iphit⁹ ad illos iueſtigãdos tirithũ acceſſit:iuſ PAV.
ſ ri aſcẽdeſ ſpecl.ĩtũ:cũ ñ uideret ab Her.pceps dieci⁹ ẽ:ob cui⁹ mortẽ cũ i morbũ icidiſſet:ut ſe a cede mũ MAR.
daret:ad Neleũ acceſſit: q cũ filios ↄſuluiſſet oẽs pter Neſtorẽ purgãdũ eẽ mĩme cẽſuerẽ. acceſſit ad dipho
bũ Hippo.filiũ.nec ſanat⁹ ẽ:ↄſulit Appollinẽ:rñſũ eẽ facilẽ ei⁹ ualitudis curã ſor:ſi iuſto uẽderet pciõ:pecu
niaq; Iphiti filiis daret.coact⁹ paret.cũ qbuſdã aĩcis i aſiã nauigãs ſpõte ſua uenũdat⁹:ſu⁹ Omphale uirgis Maonii
ſcũs:filiæ Iardãæ eoꝝ regiæ:q aliqñ meõii:nũc lydii dñr.ptiũ cũ Iphiti filiis datũ eẽ:tpriſtia ualitudie ſcu nũc lydii
pata:õphale ſuleſſioẽs ei⁹ regiõla latrões ſuſtulit Prædões regiõi iſeſtos pti pemit:pti omphale uictos tra
didit:& alia m̃ra fecit.cognita ei⁹ uirtute:& qs eẽt õphale & libeꝝ fecit:& ex eo genuit filiũ Lamonẽ.ergo
dũ õphales ſu⁹ eẽt:poeta iq̃t:Dũ p lydiã comes dñæ accederet:õphales amoſ capiũ faunũ fuiſſe noctuq;
cũ i ãtro reqeſceret ad illos acceſſiſſe.Sed cũ hercules & õphale ueſtẽ mutaſſẽt ea mutatõe diuiũ ueſtes ñ
amare. & iõ nudos miſtros ſuis i ſacris optare.poeta fabulam hanc fauni late explicat.& nos ſuis in locis:
qb⁹ opus ẽ:dicem⁹.iuuẽis Tyrin.hercules a Tyritho oppido:de quo ſupra dixim⁹. ¶Ibat forte co.õphale mæones
cui ſuiebat. ¶Faun⁹:ipe Pan. ¶Vidit utrũ.her.& õphalẽ. ¶Ab excelſo a ſũmo mõte:nã & i mõtib⁹ lydiæ pplos aſt
uerſabaſ:d quo m̃ta dñt i meta. ¶Vidit:repetitio ẽ uerbi:nã & uidit ¶Et ica.Larſit amoſ illi⁹ õphales ¶Et maonas
di.o nu.mõtaiã ẽ oreades:quo ſũt deæ mõtiũ:q.n p mõtes uagabaſ mõtanas nymphas amabat.ſed uiſa dictos ap
õphale illas aſpnaſ.Dixit mõta.nu.o oreades ¶Nil ẽ mi.uo.q̃ſi ñ amo uo: ¶Hic erit at.me.õphales.ſ.nã ſtrabonẽ
hãc ardeo ¶Ibat mæo.õphale a pſia nã lydia Mæõia dicta ẽ & ide mæões ppl:quos uocatos aliqñ mao
nas iqt Stra.maõas ẽ apd Strabo.oẽs.Sed uł fuit librarioꝝ:aut traductoꝝ ignorãtia.nõ nſo ſmõe utrũq;
mæõas ſõaſ dbet.Nã ẽ apd Euſta.nſum dici μῄονόσ.i.mæões:nã illd ita uertiſ i e lõgũ a nſis:aut μαιο
ναο p aiq̃ ẽ diphtõg⁹:& i æ diphthõgũ nſam uertiſ: & ſic ẽt ipõ ſono mæonas dicius:diphtõgate tñ er
go ñ maona:iſed p ea mæõas dicẽdũ ẽ. ¶Ergo ibat mæo.õphale mæõia ¶Peſuſa hũe.pſuſos ¶Capillis
odo.pp unguẽta.ſ.quoꝝ uſ⁹ ẽ lydis ¶Cõſpiciẽda:digna cõſpici.uł cõſpicua.aurato ſinu:ueſte aurata filo
aureo ↄtexta.ſinu hic p ueſte:aut palliõ:qd & ſupi⁹ oñdim⁹. ¶Aurea umbra.hoc ẽ aurea uelamĩa:uł auro
ↄtexta umbrã faciẽtia ¶Pellebãt ſo.tepi.hoc ẽ calores ſolis. ¶Quæ tñ umbracula. ¶Suſtiueſ ma.Her.ma
n⁹ Herculis:nã ipe mãu ſuſtẽtabat:uelut nũc de more ẽ ſupra magnoꝝ dñoꝝ capita pallia ferre q̃s uenetĩ
(umbrellas uocãt:meli⁹ umbracula dñr.
¶Tmoli:hic mõs lydiæ celeberrim⁹ ẽt Timol⁹ dr:ut Timol⁹ aſ
ſurgit qb⁹ & rex ipe Phane⁹.Vñ ait Ply.Lydia celebraſ maxie ſardib⁹ i lateſ Tmoli mõtis q añ Timol⁹ ap ANTO.
pellabaſ uitib⁹ cõſit⁹.In hui⁹ cacumie.cl.ãnis uiueſ hoĩes Mutian⁹ auctor ẽ ut idẽ Ply.refert. De hoc mõte FAN.
Naſo alibi Aphrica quot ſegetes quot tmolia terra racemos. ¶Fuſco equo:Ob noctis aduẽtũ. Heſpus. Tmolus
Veſp.Lucifer ac Ven⁹ idẽ ẽ q̃uis tpe diſtiguãſ. ¶Laq̃ata:Metaphorice:cũ nihil ibi artis eẽt ſed naturæ oĩa ãtea dice
¶Tõlcaꝝ uin.tela.Cũ tunicæ õphales Hercu.mẽbra ñ capent. ¶Vicula pua:Calceos miores q̃ tegrebat batur
¶Iã:Hercules & õphale. ¶Tenebãt:occupabãt pedib⁹.ſ. (pedis Herculei magnitudo:id quo lõge.A.G. Timolus
¶Nem⁹ bac.p bacchi nẽore:cũ de mæõia agat regionẽ illã exuſtã uocatãiq̃ & mæõia dcã ẽ itelligeſ dbe PAV.
m⁹.Nã ut Stra.& Euſtathi.aſſeſt:cinerulẽta i ſupficie dẽ:& tota arborib⁹ caret.pter uitẽs:ergo cũ nulla hẽat MAR.
arbores niſi uites:qb⁹ & optis abũdat:bacchi nem⁹ diceſ:q̃ qdẽ uites exuſtũ uinũ ferũt ita elegãs ut nulli ce
dat:cui⁹ exẽplũ ex Catãia dephẽdi pt q̃ q̃q̃ cineſ opta ſit:optimũ tñ & largũ uinũ gignit.Vñ ptorbãe qdã
bacchũ ignigenã dicũt ¶Et tio.uine.Tiol⁹ i lydia fœlix:ut Stra.iqt:mõs q i uertice ſpeculã hẽt exedrã albi Tinolus
lapidis:q̃ Perſæ.ↄdiderũt:iminet ipe mõs ſardinib⁹:q̃ urbs ut Euſtathi⁹ ait regia ẽ lydiaꝝ.Ex Tinolo Pacto mõs i ly
laus fluit harenas aureas hñs:& Tinolũ uitib⁹ cõſitũ Ply.dixit ¶Vieta et.tino.ergo bacchi nẽora itelligit. dia fælix.
¶Heſpus:ueſp & Vir Ite domũ ſaturæ uẽit heſpus:ite capellæ:ſtella ẽ ſerotia:q̃ & mãe lucifer.Roſcid⁹ iũi
d⁹:& ñ a noctis hũiditate ¶Ibat equo fu.qa fuſca ẽ nox:p hãc.n.circũlocutionẽ pricipiũ noctis dmõſtrat:
uł equo fuſco p metaphorã.i.curſu obſcuro:qa p⁹ ſolis occaſũ lucet De ueſpe q & lucifer ſæpe dixius Sed

Diodor⁹heſpeꝝ iqt Athlâtis filiũ iuſticia ac hũanitate īſignẽ:q cũ ĩ Athlâtis mõtis cacuñ ad obſuandos aſtroꝝ curſus aſcẽdiſſet:ſubito a uẽtis arrept⁹neq̃q̃ ãpli⁹ uiſus ẽ ob ei⁹uirtutẽ caſũ miſata plebs honores ſi bi ꝑbẽs imortales aſtꝝ cœleſte lucidiſſimũ ei⁹noĩe uocauit:& reliq̃:ſed alii uolũt ut idẽ ſit heſpus & ueſp.

heſpetũ atlantis filiũ iuſticia & hu mãnitate iſignem.

¶ Antra adueniẽte nocte ñ pertiuere palatia:ſed antra ñ mãu fcã ſed natura.¶ Subit hercules ipe.¶ Antra cryptas græce. αντρον.¶ Laq̃ata ñ tñ arte:ſed ipa natura.¶ Topbis & ui.pu.ſũt hæ lapidũ ſpẽs oĩb⁹notę.¶ Riu⁹ gar.ab aq̃ꝝ murmure:q̃ſi ſtrepidul⁹riu⁹: a ρεω q̃ ẽ fluo.In pri.limi añ ĩgreſſũ ipſi⁹ antri ut augeret loci amœnitatẽ.¶ Dũq; pa.dũ pabanẽ a miſtris epulæ:qb⁹ uexatenẽ:omphale ſuis ueſtib⁹herculẽ adorna uit:ipa uero herculis arma'& ueſtes accepit:& p⁹ epulas ſõno:diuerſis iñ toris ſe dederũt.¶ Et dũ mi:q ſer uiebãt.¶ PArãt epu.& uia portãda:illa.ſomphale.Induit:ueſtiit.¶ Alcidẽ:herculẽ ab alceo Amphitriõis pie:ut alias diximus ſuis ueſtib⁹ illa illũ iduit.¶ Da:omphale.ſ.herculi.¶ Tũicas te.ſubtiles.¶ Tĩctas ge. mu.q̃ſi purpura ex aphrica.Getuli.n.aphri ſũt:& ĩ aphrica ĩ getulo oceãi littoẽ ꝑcipuũ purpuraꝝ rorẽ ply. cẽ teſtatſ:d purpuris & muricib⁹ſupi⁹ dixim⁹¶ Dat zonã tere.cigulũ totũdũ:zona ζωνη græce dẽ a ζωννω ñ ẽ cingo.¶ Qua fuit cĩcta mõ ipa omphale.¶ Vẽtre mi.hercules mẽbroſior erat & corpulẽtior ipa omphale:ergo neq; tunicæ neq; zona illi apta erit.¶ Zona:omphales.¶ Eſt mi.uẽ.herculis.ſ.& ipe hercules. Relaxat:apit.¶ Vicla:laq̃os.¶ Tũicaꝝ ut poſ.exeru.ꝑ exercer:extraheſ.¶ Magnas ma.:nã foramĩa ñ erãt capacia.¶ Fregerat:cũ uellet brachiis ſuis Hercules aptare armillas dñæ:fregit ſiſt & caiceos de armillis ſupi⁹ dixim⁹ ibi:armillis capta ſabis.¶ Fregerat armil.brachioꝝ ornamẽta.¶ Nõ fa.ad illa bra.hercu.ſ.ſed ad õphalea¶ Magni pe.hercules.ſ.ſcidebãt uicla pua:hoc ẽ calceos puos.Nã iis pedes uicũſt & magnitu die pedis herculei ſcĩdebãẽ illi.Ipſa:omphale.¶ Capit cla.q̃ hercules utebaẽ.¶ Grauẽ:põderoſã¶ Et ſpo. leo.Hercules ſp ꝑ amictu leõis pelle:uſus ẽ ſpoliũ dixit:qa erat pellis leõis nemei:quẽ hercules iterfecit. Et ca.tæ.mi.quæ miora erãt e tælis herculeis.¶ Cõdita ĩ pharetra ſua:ꝑpria accipit e pharetra ſagittas minores.¶ Sic:hoc eſt eo ornatu:ſeu mutato cultu.¶ Functi epu.quaſi ſic diſcubuere.¶ Sic repetitio ẽ.¶ Sic ornati:mutatis ueſtib⁹.Dãt ſua corpa ſõno:ĩ ddũt ſe q̃eti.

ANT. FAN.

Antra ſub thophis laq̃ata & pũice uiuo.
Garrulus in primo limine riuus erat:
Dũq; parãt epulas/portãdaq; uia miſtri
Cultibus alciden induit illa ſuis:
Da tenues tũicas/getulo murice tinctas:
Dat teretẽ zonã/qua modo cincta fuit:
Vẽtre mior zona ẽ/tũicarũ uicla relaxat:
Vt poſſet magnas exeruiſſe manus:
Fregerat armillas nõ illa ad brachia fcãs:
Scindebãt magni uincula parua pedes:
Ipſa capit clauãq; grauem/ſpoliũq; leõis
Conditaq; in pharetra tela minora ſua:
Sic epulis functi/ſic dant ſua corpa ſõno
Et poſitis iuxta ſecubuere thoris:
Cauſa repertori uitis quia ſacra parabãt
Quæ facerẽt pure/cum foret orta dies.
noctiſ erat mdiũ:q̃d ñ amor ĩ ꝑb⁹audet:
Roſcida ꝑ tenebras faun⁹ ad ãtra uẽit
Vtq; uidit comites ſõno/uiõq; grauatos:
Spem capit in dominis eſſe ſoporis idẽ:
Intrat/& huc/illuc temerari⁹erat adulter
Et præfert cautas/ſubſeq̃turq; manus:
Venerat ad ſtrati captatã cubilia lecti
Et fœlix prima ſorte futurus erat:
Vt tetigit fului ſetis hirſuta leonis
Vellera pertimuit/ſuſtinuitq; manũs

¶ SEcubuere:Seorſũ cubuerẽt qa poſtero die baccho rẽ diuinã facturi erãt.uñ illd ẽ.Diſcedat ab aris cui tulit heſterna gaudia nocte uen⁹¶ Decet.n.ad ſacra puros accedeẽ ac ꝑcipue liberi q̃ ad purgationẽ aĩæ ptinebãt. Licebat tñ diei natalis ſacrificio uoluptatibus operam dare teſte Seruio cũ in aliis eẽt obſeruatio caſtitatis.¶ Pertimuit. Exiſtimãs Herculem eſſe cuius ueſtem tetigiſſet. ¶ Ora ſubduxit ab ima:a ueſtis extremo.

dAV. MAR.

¶ ET ſecu.i.ſeorſũ cubuerẽ:& diuiſim.¶ THoris:lectis.¶ Iuxta.i.ꝑpe¶ Poſitis:qa ꝑpe erat alter alteri¶ Cã:ſecubabãt hi cũ eẽnt mãe bacho ſacrificaturi:qd ꝑ caſtas ma n⁹ fieri ſolebat. Aiũt.n.Orpheũ orig.a.i.ſacrificia bacchi iſtituiſſe a mõſtruoſis ſolũ mlierib⁹:qñ ab ipſaꝝ cõmixtione uiri abhorreãt celebrari:& hoc ut caſte fierẽt¶ Sic ab his ſecu.ut caſte baccho ſacrificarẽt.¶ Cã ẽ.ſ.q̃re ſecubuei.¶ Quia pa.ſa.rep.ui.pabãt ſacrificia baccho.Nã cũ uini ueteꝛis repiorẽ putauei¶ Quæ:ſacra.ſ.¶ Facerẽt pu.hoc ẽ caſte.¶ Cũ fo.or.di.q̃primũ dies illuxiſſet:uel ẽt ipo mãe.¶ Noctis erat:ſopitis dñis & ſuis:cũ eẽt media nox Faun⁹ illd cõceſſit.¶ Erat me.no.q̃ſi erat media nox.¶ Quid ñ au.amo:ipro.inſa. q̃ſi iſan⁹ amator & ẽ metonymiæ ſpẽs:& Virg.improbe amor qd ñ mortalia pectora cogis?audet ergo oia amator iſan⁹.¶ Faun⁹ ue.ad an.ad ea ĩ qb⁹illi recũbebãt¶ Roſcida:hũida:Per tene.ꝑ obſcura.qa noctis tpe:cũ eã ſibi traditã oportũitatẽ putaret¶ Vtq;:& ut faun⁹ipe¶ Videt co.famulos:q eos comitabãt.¶ Grauatos ſõ.& ui.alteꝛ:nã ex uino fit ſõn⁹¶ Capit ſpẽ.i.ſpat.¶ Eſſe idẽ ſo.in do.q̃ſi itidẽ dormire dños ut famulos:putabãt herculẽ & omphalẽ iã dormire.¶ Intra:igredit ãtrũ.¶ Adulter:ñ q erat:ſed q eẽ cupiebat.¶ Teme.qa nimiũ audebat:& iõ temerari⁹r q̃ſi iprudẽs:& audax.¶ Errat huc & il.nã ſine lumĩe icedebat.¶ Et præ.añfert.¶ Et ſubſequit:cau.ma.ut moris ẽ ꝑ obſcura incedẽtiũ ſp mãus ꝑfetunt ne crura aut uultũ ĩfringãt. & ſic ꝑeũtes mãus ſubſeqẽ q̃ſi. poſt ſeqẽ ita nũc faun⁹.¶ Venerat:appulit prĩo cubiliñ quo omphale:ſed ge..

Orpheũ ſacta bacho inſti tuiſſe q̃ orgia dicuntur.

Vellera hyrſuta q̃ ſi birta.

a tegeſcebat.ſed qa illa amictu herculis:hoc ẽ leonis pelle tecta erat putãs hercu.eẽ:cœpit primere & ſuſtieẽ man⁹.Vene.ipe fau¶ Ad cu.ca.quæ captauerat¶ Lecti ſtra.iſtrati:aut iacẽtis:qa ad õpha.lectũ¶ Et erat fu. fe.pria ſor.prĩo euẽtu:aut prĩo caſu:qa uenerat ad lectũ:quẽ cupiuerat¶ Vt:poſtq̃. Tetigit faunus¶ Vellera hyrſu.ſetis.q̃ſi uellera ſetaꝝ hyrſutaꝝ:uel uellera hyrſuta:q̃ſi hyrta & alpa ſetis i.pilis.Leõis fului:ruffi

q ꝓprie ẽ leõis color. Pertĩuitq́ꝗ putabat herculẽ eẽ. Et ſuſti. ma. q̃ſi ſurſũ tẽuit: eleuauit manũ ne ſẽtiſt her culeſtcũ eũ putaret eẽ. ⁋ Et atto. q̃ſi ꝯcuſſ⁹. ⁋ Metu: timore. ⁋ Redut. retrocẽſſit: rediit hoc i loco illudit hẽt ultimã lõgã: trõq́ꝗ ĩ cõpoſitis ab eo is: hæc tpa ĩ tertia pſona: cũ ſyncopanẽ: ut adiit ꝑ adiuit: ſubiit ꝑ ſubiuit: illã ultimã ꝑducũt, ut pleꝗ́ apd Ouidi. ipm. Nõ adiit apte: nec legit Idõea credo &c. ⁋ Vt ſæpe uia. rettu. pe. retroceſſit. ⁋ Pedẽ turba. i. ꝯmotũ. Viſo ãgue: naturale ẽ, ſolem⁹. n. expaueſceẽ: aut uiſũ aut calcatũ ãguẽ ob uenenũ & frigiditatẽ. Iuue. Palleat ut nudis pſſitq́ calcib⁹ ãguẽ. ⁋ Viſo ãgue: uiſo ſpẽte. ⁋ Inde tho. ſeceſſit e cubiculo õphales: cũ ibi herculẽ eẽ putaret: & acceſſit ad herculẽ: dceptuſq́ ẽ uellamib⁹ puellæ: qb⁹ ille tect⁹ erat. ⁋ Iñ: poſtea. ⁋ Tãgit mol. uela. mollia: q nõ erat hyrſuta leõis pellis: ſed ſericæ ueſtes omphale. ⁋ Thori: lecti a tortis herbis. ⁋ Qui erat ui. q erat ibi cõtigu⁹. ⁋ Et deci. mẽda. nota. i. falſo ſigno muliebriũ ornamẽtoꝝ. ⁋ Aſcẽdit: thoꝝ illũ. ⁋ Et recũ. reſupiat ſe aut collocat ſe. ⁋ Spõda ſi. ppi. ea pte lectũ q̃ ſibi magis erat ꝓpiq̃: Spõda. n. ps lecti ẽ ⁋ Et iguẽ tũ. i. prſis iflat⁹ & arrect⁹ ⁋ Erat du. cor. dura ſũt fauni cornua. Sed tũc durior erat penes. ⁋ Interea: faun⁹. ⁋ Sbduxit: q̃ſi eleuauit. ⁋ Tunicas: ueſtes. ⁋ Ab ima ora. i. ab extrẽitate iferioꝝ ueſtiũ: cœpat ueſtes eleuaꝛ. Ora. n. extrẽitas iterdũ: ſeu margo eſt. ⁋ Horrebant crura aſpera: q̃ſi horrida erãt. ⁋ Denſis pilis: denſitate piloꝝ: non erant: crura leuia: qualia ille ſperauerat.

qre rediit hẽt ultimã lõgã ĩ ſyllabis

Attonituſq́ metu rediit/ceu ſæpe uiator
 Turbatum uiſo retulit angue pedem:
Inde thori q iũctus erat/uelamina tãgit
 Mollia/mendaci decipiturque nota:
Aſcẽdit: ſpondaq́ ſibi propiore recũbit:
 Et tumidum cornu durius iguen erat:
Interea tunicas ora ſubduxit ab ima:
 Horrebant denſis aſpera crura pilis.
Cætera tentãtẽ cubito tyrinthius heros
 Reppulit/e ſummo decidit ille thoro:
Fit ſon⁹/comites iclamat & lumĩa poſcit
 Mæonis/illatis ignibus acta patent:
Ille gẽit lecto grauiter deiectus ab alto:
 Membraq́ d dura uix ſua tollit humo:
Ridet & alcides/& qui uidere iacentem:
 Ridet amatorem lyda puella ſuum:
Veſte deus luſus/fallẽtes lumina ueſtes
 Nõ amat/& nudos ad ſua ſacra uocat:
Adde peregrinis cãs mea muſa latinas:
 Inq́ tuo noſter puluere currat equus:

⁋ Cætera: eleuauerat ueſtẽ: & cũ uellet ſe ad rẽ accĩgere: herculis cubito excuſſus ẽ. ⁋ Heros tyrintias: hercules. ⸿ REppulit. duplicaẽ pueſus gɨa queãdmodũ & aliæ q̃dã lĩæ ut q̃ttuor religio rettulit. ⁋ Cornipedi fau. fau. n⁹ ſiue Pan ĩ capræ deſinit pedes. uel terræ ſoliditas oñdaẽ. Faunũ. n. deũ eẽ terrenũ atq́ iſernũ uolũt ut dixim⁹ ſupra: uel q Pã (ſi Sol ẽ ut qbuſdã placet) cũ radios ſupne dimittit ĩ terras uel cũ ſe recolligit ĩ mõtib⁹ uiſiẽ. No uim⁹ ãt caprã licet terrenũ aĩal ſit ſp tñ peteẽ alta paſcẽdo. Sane hic latia cã nuditatis lupcoꝝ una tm̃ explicaẽ. Sũt iñ & aliæ nõ externæ quas lege apud Plutarchum. ⸿ REppulit. excuſſit. ⁋ Cubito tẽtãtẽ ĩ faunũ molientẽ ⁋ Cætera: negocia. ⁋ Ille: faun⁹ excuſſ⁹. ⁋ Decidit e ſum. tho. excuſſ⁹ ab Hercule decidit ĩ humũ. ⁋ Fit ſo. ſtrepit⁹ ex eo faũi cãu. ⁋ Meõis omphale meõia. ⁋ Inclamat co. iclamaẽ ẽ ꝯuiuis & maledictis iſectat: ita illa ĩ ſuos iclamat. Et po. lu. lucẽ accẽſæ facis. ⁋ Acta: q̃ acta erãt. ⁋ Paſẽtiſũt maĩfeſta. ⁋ Illatis igni. allato lumĩe ⁋ Ille: faun⁹. ⁋ Deiect⁹ gra. moleſte uł põdioſe. ⁋ Ab alto le. ge. ſuſpirat uł gẽit⁹ edit. ⁋ Et uix tol. ꝑ attollit: hoc ẽ cũ laboꝛ attolleꝛ poterat. ⁋ Sua mẽ. d du. hu. tã grauiter cecidrat ut uix aſſurgeꝛ poſſet. ⁋ Ridet faun⁹ ĩ eo caſu oib⁹ riſũ excitauit ⁋ Ridet caſũ fauni & alcides hercules. ⁋ Et q: cæteri q ⁋ Videẽ ia. faunũ. ⁋ Lyda pu. omphale ex lydia. nã q̃ meõia regio pri⁹ uocabaẽ appellata lydia a lydo Athyos filio. ⁋ Ridet ama. ſu. ridet caſũ fauni: q eam amabat. ⁋ Veſte: hæc igẽ cã ẽ cur nudos miſtros ĩ ſacris ſuis optet: q ueſtes odit: qb⁹ deluſus ẽ ipe faun⁹. ⁋ De⁹ faunus. ⁋ Lu⁹ deluſ⁹. ⁋ Veſte ompha. q̃ cũ hercule mutauerat.

ANT. FAN.

Faunus cornipes

PAV. MAR.

Omphale ex lydia a lydo athyos filio.

⁋ Nõ amat: ergo: odit. Veſtes fal. qb⁹ fallũẽ: dcipiũẽ. Lumĩa: oculi ⁋ Et uo. nu. miſtros. ſ. aut lupcos. Ad ſua ſa. ut ſibi ſacrificẽt. Adde pe. hactẽus poeta lupcaliũ externas cãs rettulit: nũc latinã relatur⁹ ẽ: hæc ãt mlt ĩplex refert: ipe tñ hãc receẽſet Romulũ. ſ. & remũ: dũ fauno ſacrificarẽt: cũ pareẽ epulæ: nudos ſe comitib⁹ ludos exercẽtes uocatos ex alto paſtoꝛ mõitoſq́ pdões abigeꝛ armẽta ſũt: uñ ĩ rei mẽoriã iſtitutũ fuiſſe inq̃t, ut lupci nudi currerẽt. Cõfirmat h. Nã idẽ ſeẽ diceꝛ uł iterũs Vir. i. viij. æn. ĩ eo. uerſu. Hic exultãtes ſalios nudoſq́ lupcoſ. C. ãt Acyli⁹ ut Plutar. ẽfert, ſcripſit Rõulũ: cũ aũ ꝯditã urbẽ ſna pecora pdidiſſet, fauo ſupplicatũ ꝯceſſiſſe: deide nudũ ne ſudoꝛ ipediret. oẽs ſalt⁹ currẽdo luſtraſſe. & iõ ludicra hæc a nudis lupcis celebrati. refert & alterã ab hac Plutar. ſnĩam Bucæ, cuiuſdã ĩ elegiis d gtis de rõanaꝝ reꝝ iſcriptiõib⁹ Rõulũ Amulio ſupato cũ Rẽo ſrẽ ꝑ lætitia ad locũ uſq́ expõnis eoꝝ ĩ quo lupa lac dediſſet cucurriſſe, qd ut poſteritati cõmdareẽ, eos ludos iſtituiſſe. iõq́ nobiles adoleſcẽtes currere ac obuios ferii eo pacto ut referãt Romulũ & remũ ſtrictis ẽſib⁹ ex Alba cucurriſſe. Sãguiolẽtoq́ gladio faciẽ attigeꝛ ut illi⁹ cædis poſteris monumẽtũ eẽt & lacte ĩ ſãguis abſterſiõe uti ut eoꝝ diuinã dducationẽ idicarẽt: De h ãt alr Val. ma. ſẽtiẽs Ita iqt. Lupcaliũ mos a Rõulo & rẽo ichoat⁹ ẽ. tũc cũ lætitia exſiãtes qd is au⁹ Nũitor rex albãoꝝ eo loco, ubi educati fuerãt urbẽ ꝯdeꝛ pmiſerat ſb mõte pallatino hortatu Fauſtuli educatoris ſui quẽ Euãder argis ꝯſecrauerat. Facto ſacrificio cæſiſq́ capris epulaꝝ hilaritate, ac uio largioꝛ puecti. diuiſa paſtorali tba cĩcti ouis pellib⁹ imolataꝝ hoſtiaꝝ iocãtes periuceẽt. cui⁹ hilaritas mẽoria ãnuo circuito feriaꝝ repetiẽ. hæc ille. Nos uero reliq̃ q̃ ad rẽ hãc faciebãt ſupi⁹ dixius. Nũc ergo iqt poeta, muſæ opẽ ad id iplorãs. O Mea mu. adde lati. cãs pegrinis. o Calliope adde huic rei cãm latinã. cũ pegrinã & externã explicuerim⁹. ⁋ Currat nr̃ equ⁹. ꝑ trãſlationẽ ab equo & cãpo. hoc ẽ noſtrũ igẽiũ. ⁋ In ſuo puluere. i cãpo puluerulẽto: h ẽ in latina materia. Nã latin⁹ ipe latina relatur⁹ ẽ & romãis. potius q̃ græcis aſcribere uult moris originẽ.

Ludicra a nudis lupcis celebrata.

Cõpatio ab equo et campo

¶Comipedi:cõuenit turba ad ſacrificiũ fauni imolata capella:q̃ mactari in iiſdẽ ſacris mos fuit licet ſint q̃
dicãt ad id ſacrificii genus romãos canẽ mactare cõſueſſe:de quo Plutar.rõnẽ refert:uel q̃ græci ipiacula
rib' ſacris canẽ mactare cõſueuerãt:uel potius ut Romulus nutrici lupæ grãs referret:q̃ atrociſſimos ho
ſtes canes hẽt:uel ut canis ad iracũdiã ſuccẽdit:ita ad curſũ lupci ſuccẽderent. Etenĩ.lxviiiquoq; pble.ita
inq̃t.Luperci ſunt q̃ lupcalib' p laſciuiã diſcurrẽtes obuios cedũt. An qd gen' quoddã luſtrãdæ ciuitatis
Februari us mẽſis pñ dicat
eſt.& quo mẽſe illa fiunt.Februari' dñr& idẽ quo pellib' occurrẽtes uerberãt februaræ & februariũ uocãt
quo uerbo purgatio ſignificat.Cane ãt oĩno:ut ita dicã græci utebant:ı & multi ẽt nũc i purgatiõib' canẽ
iugulãt.Proſerpĩæ quoq; catulos cũ cæteris purgam.ẽtis efferũt & eos q̃ expiãdi ſũs catulis hoc piaculi ge
nus circũ catulationẽ appellãtes. An qd'lycos lup' latine dr.λυκοια uero lupcalia:& lupo canis eſt hoſtis
Lupcalia & iccirco lupcalib'cedit.An qd lupcis canes oblatrãtes moleſti ſũt.An qa Pani ſacrificiũ fit.¶Pani ãt pp
greges amic' ẽ canis:inq̃t ergo.¶Turba uocata ẽ:ut Romulus & rem'ı& comites:ı uel q̃uis multitudo cũ
his.¶Vẽit ad dapes exiguas:ñ ſũptuoſas:ſed modicas. ¶Cæſa capella:mactata capella.¶Fauno comipe
di:hẽt.n.caprios pedes:& iõ coripes:& cornipedẽ.dicim' equũ ita cætera huiuſmõi unguiũ:aut pedũ aia
lia.¶Dũq;ı& dum¶Sacerdotes:qui ſacrificio ꝑerant. PArant extaı iteriora:q d exta ſint:ſupius diximus
¶Trãſuta:q̃ſi traiecta.¶Verubus ſalignis:e ſalice factis.¶Sole tenẽte medias uias:mediũ curſum:hoc eſt
in meridie.¶Romul' & frater remus.Et iuuẽt' paſtoralis:q̃ſi paſtoꝝ iuuenũ multitudo.¶Seq̃baſ.n.eos
paſtoꝝ turba.¶Dabãt nuda corpa:t ideſt denudabãt corpa:uel exercẽda ꝑbebãt corpora denudata.¶So
libus:ſolis caloribus.¶Et campo:& Horatius in carminibus ſuis:Patiens pulueris atq; ſolis dixit.

Cornipedi fauno cæſa de more capella
Vẽit ad exiguas turba uocata dapes.
Dũq; ſacerdotes uerub9 trãſuta ſalignis
Exta parant medias ſole tenente uias
Romulus & frẽr paſtoraliſq; iuuẽtus.
Solibus & campo corpa nuda dabant.
Ceſtib9 & iaculis & miſſi põdere ſaxi:
Brachia p luſus experienda dabant
Paſtor ab excelſo p deuia rura iuuẽcos:
Romule prædones & reme dixit agũt:
Lógum erat armari:diuerſis exit uterq;
Partib9 occurſu præda recepta Reme
Vt rediit uerub9 ſtridẽtia detrahit exta
Atq; ait hæc certe nõ niſi uictor edet:
Dicta facit Fabiiq; ſimul:uẽit irrit9 illuc
Romul9 & menſas oſſaq; nuda uidet.
Riſit & idoluit Fabios potuiſſe remũq;
Vincere Quintilios nõ potuiſſe ſuos:

ANT. FAN. ¶CEſtib' Quartæ decliatiõis hoc nomẽ ẽ cũ pugilum
aima ſignificat ut Seu crudo fidit pugnam cõmittere cæ
Cæſtus q̃ ſint. ſtu.Nã ceſtus cæſti Veneris balteũ ſignificat quã Horati'
flagellũ uocat:ut ſublimi ferias cloẽ flagello.¶Verub'
ſtridẽtia detrahit exta:ı Remus uictos quẽ Fabii ſeq̃bant
ut Quintilli romulũ:ı exta ſemicruda detraxit e uerub' ne
romulus & Quintilii q̃ fruſtra predones pſecuti fuerant
iis ueſcerent:ſed ipſe cũ Fabiis qui recepta preda uictores
rediiſſent.Vnde q̃ tantum eis licuiſſet Licentes dicti ſunt
¶Irritus:ınõ pp id ſequit:ıMẽſas oſſaq; nuda uidet:ſed qa
ſine ꝑda redierat cui remus occurrit.Et memorẽ famam
qui bñ geſſit hẽt:ıNuditas lupercoꝝ ꝑpagat famam rei a
remo bñ ac fœliciter geſtæ.¶Cur ſit locus ille lupercali
Lupercal De lupcali diximus ſupia:id qũ a pleriſq; ſic dictũ exiſti
mat q̃ ibi rõulũ ac remũ expoſitos lupa nutrierit nanat
Rheã Siluiã ſiue iliam Numitoris filiam quam Amulius
pulſo fratre Veſtalẽ uirginẽ legit a mře cõpræſſam gemi
nos pepiſſe q̃bus iuſſu Amulii in pflũẽtem aquã miſſis
ſupueniẽs lupa mitiſſima mãmas ſũmiſſas ꝑbuit lingua
pueros lambẽs & eã ob cãm locum lupercal noĩatũ. De
huius lupæ miraculo lege Liuium ac Dionyſium.
PAV. MAR. ¶CEſtib'. exercebãt ſeceſtu:ı& iaculi & ſaxi ictu.Dabat
brachia expe.q̃ſi expiebant & exercebant bracchia.¶Per
luſus:ınõ ut pugnarẽt:ſed ut luderẽt exercerẽtq; ſe Ceſti
bus:ceſtuũ agitatiõe ẽ.n.ceſtus gen' clauæ pilas plũbeas
corio appẽſas habẽs:quo Daretẽ & Entellũ pugnaſſe le
gim'.Et iaculis:iaculoꝝ ictu.Et põdere ſaxi miſſi:hoc ẽ
põderoſo ſaxo emiſſo.Paſtor:ıclamauit eos paſtor q̃dã ex alto monẽs ꝑdões iuuẽcos abiger.ıPaſtor:q̃dã.
Ab excelſo:ab alta ſpecula.Dixit o romule & reme ꝑdones agũt:p abigũt.Iuuẽcos p rura deuia:p rura:q̃
deorſũ auia ſũt.Rura dñr:ut Varro iq̃:q; i agris quor ãnis rurſum eadẽ faciẽda:ut ruſus factus capias Lõ
gũ erat:ınudi ſicut erãt:ne lõga mora armãdi noceret:hinc romulus:ıide remus occurrit ꝑdãq; ab hoſte re
mus eripuit.Longũ erat amari q̃ſi lõga mora fuiſſet:ſi ſe armare uoluiſſent.¶Vterq;:romul'& rem'.Exit
fabii erãt expte rẽi Quĩtilli non Romuli di.pti.i diuerſas pres:nã alter hinc:alter illinc.¶Præda eſt recepta:recupata & ſeruata.¶Occurſu:ſcurſu
tu Remi.Vt re.reuerſus cũ uictoria remus uel decocta exta accepit e dicẽs:nõ niſi uictorẽ ex illis edere de
bere.Itaq̃ cũ fabiis comitib' ſuis fecit.Vt rediit:poſteaq̃ recupata preda remus rediit.¶Detrahit:extrahit.
¶Exta:iteriora illa.¶Stridẽtia:ſtridorẽ faciẽtia:& dũ coquerent:& dum extraherẽt. ¶Verubus atq; ait:
dixit:¶Hæc:exta.ſ.¶Certe non edet:comedet.Niſi uictor:ille q̃ ꝑdã ab hoſtib' eripuit:Dicta fa.facit re
m' cũ fabiis qd dixerat.Fabii.n.erãt remi ſocii:& q̃ntilii erãt romuli.Erat.n. ipſa multitudo diuiſa i duas
ptes altera romulũ:altera remũ ſeq̃baſ.Sed de hoc alias. ¶Facit rem'.ſ.Dicta:q̃ dixerat:&.Fabii ſimul:nã
ſimul edebãt ſine romulo:ı& remi ſociis.¶Romulus irritus.Irrita dicim' tela i ipõ ictu deficiẽtia:aut ni
hil ꝑficiẽtia ita & irritũ romulũ:q̃ icaſſũ acceſſerat cũ nihil ꝑfeceit.Venit illuc ubi remus & fabii erãt:ı Et
Cibilla dr menſa a cibis uidet mẽſas & oſſa nuda:q iã carnẽ comederãt & iõ nuda oſſa.¶Menſas:mẽſam eſcariã:Varro iq̃t cibillã
appellabãt:ı ea erat q̃drata:ut ẽt.nũc in caſtris eſt a cibo cibilla dicta:poſtea rotũda facta:& qd a nobis me
dia:& a grecis meſa:mẽſa dici ꝑt niſi ẽt qd põebãt pleraq; i cibo mẽſa.¶Riſit rõul'.ſ. Et idoluit:q̃ſi egre
tulit.¶Potius ſe uin.uictoriã reportare ꝑda recuperata.¶Fabios:& remũ & non potuiſſe uicere.ſ.¶Suos
quintilios

qntilios comites ſuos:nō.iuidebat fratris gloriæ:ſed dolebat ſuos qntilios nō fuiſſe tāti qti fuerant fabii.

Fama manet facti poſito uelamie currūt:
Et memorē famā q bene geſſit habet:
Forſitan & quæras cur ſit loc⁹ ille lupcal:
Quæue locū tali nomine cauſa notet:
Syluia ueſtalis cæleſtia ſemina partu
Ediderat/patruo regna tenente ſuo
Ius iubet auferri puos/& in amne necari
Quid facis? ex iſtis Romulus alter erit:
Iuſſa recuſātes pagūt lachrymoſa miniſtri
Flent tamē/& geminos ĩ loca iuſſa ferūt.

¶PATRVO regna tenēte ſuo:Proca rex albanoꝝ nu mitorē & Amuliū filios ꝑcreauit:legauitq; regnū nu mitori q erat natu maior. Sed plus potuit uis q̄ Procæ uolūtas aut ætatis uerecūdia ut ait Liuius. Amulius eni fratre pulſo regnū occupauit. ¶Is iubet aufer. par.& in am.necari:Amulius addidit ſceleri ſcelus interemit.n. ſtirpem uirilem fratris ac rheæ Siluiæ(cum per ſpeciem honoris eam ueſtalem uirginē legiſſet)ademit ſpē par tus:Sed ſacerdos(ut aiunt)a Marte cōpreſſa cum geminos edidiſſet uincta in cuſtodiam data eſt:quam alii in terenptam:alii ſeruatā dicūt.infantes uero iuſſu Amulii expoſiti ſunt in alluuie fluminis tyberini. ¶Iuſſa recuſantes:animo:cum re non auderent crudeliſſimum tyrannum formidantes. — ANT. FAN. / Hiſtoriā nota dē romulo & remo.

¶FAMA:cū retulerit hæc icerto autore addit. ¶Fama manet facti:q̄ſi ita factū fuiſſe dicit ſupeſt fama deinde ꝓba re ipſa.q; ſine ueſtibus curraĩ in ipſis lupcalibus. ¶Currūt poſito uelamine ꝑ depoſitis ueſtibus.i.nudi:ut cōcurrerētā aduerſus ꝑdones. ¶Et q bn̄ geſſit:hoc ē reus q ꝑdam recepit ¶Habet famā memorē i q̄ſi ꝑpetuā:qa celebris fuit apud poſteros. ¶Forſitan:locus in quo fauni ſacra fiūt.Lupcal dr̃. ¶Cauſam cur ita appelleteĩ.Poeta explicat. ¶Et primo his duobus uerſibus qōnē mouet. ¶Forſitan forte:& q̄ras cur ille locus:in quo.ſ.fiūt lupcalia.Sit lupcal:ſed qa obſcure dixerat aptius declarat. ¶Quæue:uel quæ. ¶Cauſa notet locū tali noīe cur ita appelleĩ locus ille. ¶Siluia hiſtoriā aggrediĩ ortus & expoſitiōis ro.& re.nā ubi exponiĩ:lupa lac tribuit loc⁹ ille lupcal dictus ē.Sed de horū ortu latius ĩ pricipio tertii libri referetur. ¶Siluia q̄ & rhea:& illa dicta ē grauida ubi gemellos pueros edidit. Sniam Amulius tulit:cēſente ēt.ut is poſcebat ciuiū cōſenſu:lege utē dū eſſe iubēte:q̄ corp⁹ polluiſſet uirgis cæſam mori:qđ aūt natū eſſet ĩ fluentē deiici. Vñ alii necatā illā dixere Alii ſeruatā ſupplicāte Amulii filia ꝑ cōſobrine ſuæ ſalute. Sed infantes ipſos Amulio iubēte ut autoritate Fabii pictoris:quē Cyntius:& Cato & Piſo & alii multi ſecuti ſūt. Diony.refert ĩ alueo iacēte a famulis qbuſdā exportatos eſſe cōſtat ĩ fluuiū iaciēdos.xv.ferme milib⁹paſ. ab Alba diſtātē:hi cū inundaſſet fluui⁹ & ulterius ꝓgredi nō poſſent.ubi prima inundatio excurſus tacta eſt: ſup aquā ipſam alueū expoūt.is paruper inatauit & illiſus lapidi ĩfantes eiicit.q uagiētes p lacunā uolue banĩ.Lupa aūt q̄dā apparēs paulo añ fœta turgētib⁹ lacte uberibus.mām̄as ſūmitebat ad ora pueroꝝ.Lingua lutū abſtergēs quo pleni erāt.Interim paſtores aduenīūt:unus lupā ꝓſpicit miraculo ſtupefactus cæteros tē ĩſpectutos uocat q rē diuinā uidere ſe rati.ꝓpius accēdebāt:terrētes clamore beluā. ¶Illa uelut māſueta ab ĩfantib⁹ ſenſim diuulſa abiit ĩ ꝓximā ſiluā.ubi erat petra caua fontes apiēs & ſaltus pano dicebaĩ: eratq; ibidē dei ara. Antrū uero uñ fons emanabat cōſīctū pallatio ædificiis oñdebaĩ ſm uiā qua itur ad hyppodromū.tēpluq; ei ꝓximū cū hui⁹ imagine rei:lupæ duob⁹ pueris ubera ꝑbētis.antiq̄ ope ærea ſimulachra.ſed ubi abſceſſit fera ĩfantes ipſos paſtores ut educarenĩ.tanq̄ dei eēnt.ſtudiū adhibētes ſuſcepere. Cōceſſi tñ ſunt fauſtulo ſubulcoꝝ regioꝝ magiſtro perēti qđ latius ſequēti libro referem⁹:locū ergo hūc ea ex re poeta lupcal appellatū inqt. Ac ne cui mirū eē uideaĩ romulū lupa educatū fatale qdē hoc fuit ut multi q eēnt magna ĩperia cōſtitui difficile ortū hērēt:& ſūmo cū diſcrimine educarenĩ:ut de Cyro legim⁹:quē aſtiages auus mīn⁹:qa p qetē uiderat ariolū ĩterꝑtatione nepotē ei ſuturū:cui⁹ magnitudo ꝑnunciet.& ipſi⁹ aſtiagis regni amiſſionē portēdi exponi iuſſit:cui ĩ ſiluis ubera canis ſubminiſtrauit:ſed ſuſcept⁹ a paſtore.ꝑ paſtoris filio educatus. Quid qđ de habide legim⁹ gorgoridia uetuſtiſſimi hiſpanoꝝ regis ex ſtupro filiæ nepote:pudore flagitii:exponi iuſſus ē.poſt dies aliquot iuētus ē ferarū lacte nutritus.Relat⁹ ĩ tramite anguſto:p quē armēta cōmeare cōſueuerāt.ꝓiectus iuiolatus māſit.nec eguit alimētis:obiect⁹ ieiuniis canibus.& ſuibus eaꝝ uberibus educatus ē.Ad ultimū hūc gorgoriis ĩ oceanū abiici iuſſit ſed manifeſto quodā numie iter furētes eſtus leui ſalo ĩ littore exponiĩ:nec multo poſt cerua ei affuit:q̄ ubera paruulo offerret.Deniq; ut regnū accepit tātæ magnitudinis fuit ut nō fruſtra deoꝝ maieſtate tot piculis liberatus uideteĩ.Moſes quoq; paruulus ab ægyptiis ĩ nilū delectus:hic ēt dei munere ſuat⁹ ē.Multi ꝑterea iſdē diſcriminibus ſeruati ad ſūmā ĩperii maieſtatē euaſerunt:ueꝝ illud ſenecæ fit.ſempq; magno conſtitit naſci deū:ſed ad rē redeā. ¶Siluia ueſtalis:ueſtæ ſacerdos Numitoris filia. ¶Ediderat:peperat:erat enixa. ¶Partu ſemina cæleſtia.gemellos pueros ſemine cœleſtis dei hoc ē martis genitos. ¶Tenente regna regnante ĩ alba uel regna occupante. ¶Suo patruo Amulio q numitore frē regno fraudarat. Albanū regnū poſt multos reges amulio & numitori fratribus p ſucceſſionis ordinē deuenit. Amulius ut Plutar.refert res albanas bifariā diuiſit ĩ regnū. ſ.& qđ ex troia maiores theſaurū deuexerant:ut utrā partē uelit alter deligeret. Numitor regnū elegit. Amulius ob auri magnitudinē ē fact⁹ potētior fratrē adortus ſedē regiā facile occupauit. ¶Regna ergo tenēte ſuo patruo amulio:nā ilia numitoris erat filia quā amulius.ne ex ea liberi ꝓcrearēt:ueſtæ ſacerdotē deuouit ut oēm pariēdi ſpē adimeret ꝑpetuā uirgĩitatis obſeruātia de hoc ſiluiæ partu & caſu alias ĩ natali urbis a nobis dictū ē. Siluia fit genitrix heu ꝓlē enixa gemellā. Et uirgis cedi uirgo miſerāda iubeĩ. Defodierq; ſolo pœna hæc ueſtalib⁹ ipſis. Quæ uetitū patiaĩ op⁹ lachrymabilis aūt ho. Ante patrē ſupplex tumidū ꝓcūbit & orat. Orat opē miſerere & ꝑcibus ſeruata ſororis. Diciĩ — PAV. MAR. / De Rea ſyluia filia numitoris. / De moſe in nilum abiectos

ad geminos deferri ad tybridis amnē īmergiq́ iubet fluuio:mādata miſtri iuiti pagūt tm̄ ſcelus unda te ſugit. Et pueri ī ſicca miſeri uetſanť arena. Cætera paulopoſt. Is:amulius. ſ. ille patru⁹. ⁋ Iubet auferri. a ſpoſ rali. ⁋ Paruos:iſantes romulū & remū. ⁋ Et neca. i am. q̄ſi necādos ī ꝓfluētē deiici. ⁋ Quid facis:cōuerſio

De ro-mulo & remo.

ſmonis ad amuliū:& ꝑt eē hoc miſatiōe dictū:& ēt ironice:cū nihil ꝓficeret. ⁋ Quid facis:cur hoc iubes. ⁋ Vel qd facis:q̄ſi dicat nihil. ⁋ Alter ex iſtis:pueris. ⁋ Erat romulus:q̄ſi dicat erat ille q cōditur⁹ ē urbē ro ri orbi dn̄aturā:uel erat ille q iniuriā hāc ulciſcereť:& te ipm̄ trucidabit:& oē tuū gen⁹ extinguet. ⁋ Iuſſa exhortētes. qb⁹ id negocii mādatū erat tm̄ ſceleris īuiti qđ iuſſū erat nō ſine lachrymis exequunť deferūt ꝗ illos:quo amuli⁹ iuſſerat. ⁋ Miſtri recu. q̄ſi recuſare uolētes uel iuiti. ⁋ Peragūt pficiūt. ⁋ Iuſſa:q̄ dn̄s iuſſerat. ⁋ Lachrymoſa:p qb⁹ lachrymādū eēt. ⁋ Vel iuſſa lachrymoſa lachrymas ab illis qb⁹ id iuſſū erat eliciētia. ⁋ Flēt tūſflere ēt magis ē:quā lachrymari. ⁋ Et fe. ge. gemellos romu. & re. ⁋ In loca iuſſa:ad ꝓfluētē. ⁋ Albula iundauerat tybris:ut uidim⁹ hoc quoq́ tpe bis:maxie ſeptio id⁹ ianuarias āno ſalutis. M.cccc. lxxxii. dū hæc ꝓfitebamur cū tybris oēs ripas excedēt:ita & tūc auct⁹ hymbrib⁹ ſupra ripas erupat:iqt ergo.

ANT. FAN.

Tebris poſtea tyberis: Albula

⁋ ALBVLA: Tyberis teſte Ply. añ tybris appellat⁹ ē & pri⁹ albula ab albo aquæ colore ut ait Feſtus. quis eū Hora. flauū dicat:ut uidimus flauū tyberim retortis littore hetruſco uiolēter undis. Siſr & Virgi. ut Vorticibus rapidis & multa flauus harena. Sed & Varro tyberini inqt ſontiq albulā uocitatū līis tradiderunt: qđ nomē amiſſū ē ut ait Virg. ut a quo poſt Itali fluuiū cognomine tybrim:diximus amiſit uerꝫ uetus albula nomē. Hic fluuius (ut inqt Strabo) p Hetruriā excurrit:de inceps autē ipſam diſterminans primū qdē ab ea diuidit Vmbriam:poſtea uero ſabinos & latinos. Dr̄ aūt & tybris & tybetis & tyberinus. de quoꝝ oīum deductione

Albula/quē tyberi mer ſ⁹ tyberin⁹ i undis
Reddidit:hybernis forte tumebat aquis
Hic ubi nūc fora ſūt:lintres erraꝫ uideres
Quaq́ iacent ualles maximæ circe tuæ:
Huc ubi ueñerūt/neq́ enim ꝓcedere pn̄t
Longius ex illis unus & alter ait:
Ah q̄ ſūt ſimiles:ah q̄ formoſus uterq́ ē

uaria leguňť. uide Seruiū. Feſtū Liuiū ac Varronē. quoꝝ ultimus tyberim inqt a tyberino rege latinoꝝ dictū q ibi iterierit. ⁋ Hic ubi nunc fora ſunt. Plutar. in romulo inter Palatinū Capitolinūq́ colles aliqñ paludē fuiſſe oñdit haud longe ab ea pte quā foꝝ uocant. Solinus quoq́ pallanteū inqt oppidū in palatio aliquādiu aborigines hitauerūt pp incōmodū uicinæ paludis quā ꝑterfluēs tybris fecerat. Hinc illud eſt Propertii romanū ſatis ē poſſe uidere foꝝ:hac quōdā tyberinus iter faciebat Et aiūt remorū auditos pdura pulſa ſonos. Poſſumus igiť p fora uel romanū forū accipe ut ſit pluralis numerus p ſingularis:uel cum eo boariū & piſcariū. Lintres maiores nři utebanť nō ſolū fluuialibus ſcaphis cōpactis ſed cauatis arbore lintribus ideſt monoxylis. Vñ ait Virgi. Cauat arbore lintres. ⁋ Maxime circe:de hoc Seruius ficus inqt ru-

Lintres

Ficus ru-minalis. Circus maxim⁹

minalis fuit ubi nunc eſt lupcal in circo. Hac eni labebať tyberis anteq̄ neptūno factis ſacrificiis auerteret. Fluxit & idē fluui⁹ p uelabrū uñ auerſus dī ab agrippa teſte Porphyrione. Ouidius in. vi. huius opis libro paludoſi fori ac uelabri meminit his uerbis. Hic ubi nūc fora ſunt udæ tremuere paludes. Amne redundāti foſſa madebat aqua. Qua uelabra ſolēt in circū ducere pōpam. Nil ꝑter ſalices craſſaq́ canna fuit. Sane circi maximi ueſtigia hodie inter palatinum montem & auentinum cōſpiciunť cui Tarquinio priſco regnāte locus deſignatus eſt teſte Liuio. Poſtea uero ut ſcribit Pli. extructus eſt a Cæſare dictatore longitudine ſtadioꝝ triū:longitudine uni⁹:ſed cū ædificiis iugeꝝ q̄ternū ad ſedē ducentoꝝ. xi. miliū. Sed de hoc alias Varro triū circoꝝ urbis meminit:maximi intimi ac flamini. Sed fuit & Neronis circus ī uaticano. ⁋ Huc ubi uenerunt neq́. n. ꝓcedere poſ. Longius. Liui. diuinitus ſup ripas tybris effuſus lenibus ſtagnis nec adiri uſq̄ ad iuſti curſum poterāt amnis. & poſſe quāuis languida mergi aqua infantes ſpē ferentibus dabat.

PAV. MAR.

⁋ ALBVLA fl. ita ab aquæ colore appellat⁹:ſed cū i eo merſus eēt tyberin⁹ q calpeto albanoꝝ regi ſucceſſit:tyberis appellari cœpit:& iō hic. ⁋ Quē fl. Tyberin⁹ de quo. agiť in. iiii. lib. Merſus ī undis reddidit tyberim:nā ex eo tybris. ſeu tyberis appellat⁹ eſt. Nec diſſentit Varro. nam poſt multa de hoc inqt. Sunt q tyberim priſcum nomen latinū albulā uocitatū līis tradiderūt:poſterius pp tyberinū regē latinoꝝ mutatūt q ibi iterierit:ſed de hoc alias dabiť diſputādi loc⁹. ⁋ Tumebat aqs:hybernis hyemalib⁹:nō. n. erat hyemale tp̄s. ſed autūnale nā ut Tarutius matematicus collegit tpe referēte Plutarcho primā romuli ī mr̄e cōceptionē anno tertio ſcdæ olympiadis aſſeruit extitiſſe Mēſe quē romani decēbrē uocēt:natū uero mēſe ſeptēbri. Ergo nō hyemale tp̄s:ſed ſi qs diceret forte:q lōge poſt ortū fuerit expoſiti erāt:nā hic paulo poſt de ilia q̄ facta ē uno mr̄ & orba die. ⁋ Aqs:ergo hybernis:ad pluuias & hymbres reſpexit:qb⁹ auctus erat. Tybris magis q̄ ſi hyemale tp̄s fuiſſet. ⁋ Hac ubi. ita inūdauerat tybris ut æquos circa ſe cāpos occupaſſet nā p loca:ubi poſtea fora cōſtituta ſueř. & p circū maximū naviculis ireť. ⁋ Videres uideř potuiſſes. ⁋ Erraře lintres:nauiculas:ſed ꝓpriæ lintres naues ſūt fluuiales. ⁋ Hac:q̄ſi p hæc loca. ⁋ Vbi nūc ſunt fora:hoc

De circis apud diuerſos autores:

eſt foꝝ romanū & foꝝ boariū & piſcariū de qb⁹ ſupiore lib. dixim⁹. ⁋ Quaq́:& ea parte qua. ⁋ Iacent tue ualles o circe maxime:circus maxim⁹ dictus ē:ut Var. placet:q circū ſpectaculis edificatis:ibi ludi fiūt & q ibi circū metas ferť pōpa. & eq currūt. Sed eo tpe nō extructus erat. ut circi locū oſtēderet Liui. quē poſtea locū deſignatū a Tarquinio priſco Liuius refert. Circiq́ tres a Varrone referunť:maximus intimus flaminius. fuit & poſtea Neronis circus ī uaticano. ⁋ Vbi:poſtq̄. ⁋ Venerūt:ipſi q eos deferebāt famuli. ⁋ Huc ad loca ipſa. ⁋ Neq́. n. certe. ⁋ Poſſunt ꝓce. ꝓgredi. ⁋ Longius pp aquas ipſas. ⁋ Ex illis miniſtris. ⁋ Vn⁹ & alter ait:q̄ſi & alter & alter ita locuti ſunt. ⁋ Ah. dolentis eſt. ⁋ Quam ſunt ſimiles:qa erat ſimilis utriq́ forma. ⁋ Ah:quantum. ⁋ Vterq́ eſt formoſus:pulcher. ⁋ Tamen iſte ex iſtis. alter ex duobus.

¶PLVS tñ ex iſtis iſte uigoris hẽt:romulũ dicit cui⁹ diuina pœne indoles in iſantia nõ latebat. Si nõ ope mr̃ egeret.qa rheã ſiluiã uinctã Amulius iuſſerat cuſtodiri:nam fuiſſe iterſectã Ouidius ſentire nõ uĩ.Que facta ẽ uno mater & orba die:q̃ quo die pepit amiſit & filios.Depoſuitq̃ ſinu:depoſuit iſantes ſed cũ a loco Liui.tenet fama cũ fluitantẽ alueũ quo expoſiti erant pueri tenuis in ſicco aq̃ deſtituiſſet lupã ſitiẽtẽ ex mõtib⁹q circa ſunt ad puerilẽ uagitũ curſũ flexiſſe.Vocat aũt alueũ cunas.Lege Dionyſiũ:nobis placet Liuiũ ſeq ¶Arbor erat remanet ueſtigia quæq̃ uocat:rumina nũc fic⁹romula fic⁹erat.Ruminalẽ ficũ ad quã eiecti ſunt rem⁹ & romulus romularẽ quoq̃ uocatã eẽ auctor ẽ Liuius:q ait.In pxima alluuie ubi nũc ficus ruminalis ẽ quẽ romularẽ uocatã ferũt pueros expoſũt. Sed qm̃ poetæ ñ ſolũ mutat uerũ etiã mutare uocabula cõſueuerũt autore Seruio & ruminalis rumina & romularis romula hoc loco dr̃.Hæc arbor ut eidẽ placet ruminalis a rumone appellata ẽ.i.tyberi ſic dicto q̃ ripas ruminet & exedat q i ſacris ẽt a ſecãdo Seca dicebat: & i aliq̃ urbis pte terẽs eo qd̃ ripas terat.Alii ut idẽ Serui⁹ docet ruminalẽ q̃ſi romularẽ dictã exiſtimãt.Alii inter quos Feſtus Varro & Plyni⁹ſic dictã putãt qd̃ ſub ea lupa Romulo ac remo mamã dederit:q antiquo uocabulo rumis dicebat ſiue ruma ut Nonio placet.Vñ ruſtici agnos hædoſue lactãtes qm̃ adhuc ſub mãmis hẽrent ſubrumos appellabãt.Sũt & q a ruminatõib⁹armẽtoꝝ q̃ eo i umbrã cogebant eã arborẽ ruminalẽ dictã credi derũt ut ſcribit Plutarch⁹.Verbũ aũt ruminat deductũ ẽ auctore Seruio a ruma eminẽte gutturis pte p quã ad miſſus cib⁹ a certis aialib⁹ reuocat:uel a rumine loco in uẽtre ut Nonio placet quo cibus ſumit & uñ reddit.De quo ait Põponi⁹ut idẽ inqt in poſtribulo. Ego rumorẽ paruifacio dũ ſit rumẽ q ipleã.Cæteꝝ Feſtus rumen inquit eẽ colli ptẽ q̃ eſca deuorat.Vñ ruminare dicebat qd̃ nunc dicim⁹ ruminare.Legim⁹ apud Plutarchũ deã quandã q̃ educatõi iſantiũ pĕeſſe putabat maiores nr̃os Rumiliã appellaſſe apud cui⁹ ſacellũ.Varro inqt ſatam a paſtorib⁹ ficũ ubi rẽ diuinã lacte p lactẽtib⁹ faciebant.Sũt & q deã eandẽ altricẽ pueroꝝ ruminã uocẽ cui⁹ ſacris uinũ nõ adhibebant cũ ſit iſantib⁹ noxiũ: ſed ei ſacrificantes hoſtias lacte aſpgere cõſueuerũt Nõ omittẽdũ hoc loco q̃ ait Plyni⁹ colli ficũ arborẽ i foro ac comitio rome natã ſacrã fulgurib⁹ ibi cõditis magiſq̃ ob memoriã ei⁹ q̃ romuli ac remi nutrix fuit miraculo ex ære iuxta dicato tanq̃ i comitiũ ſpõte tráſiſſet.De ruminali ficu Corneli⁹ tacit⁹eodẽ iqt ãno ruminalẽ arborẽ i comitio q̃ ſup octingẽtos &.xl.annos remi romuliq̃ iſantiã texerat mortuis ramalib⁹ & areſcẽte diminutã pdigii loco donec i nouos fœt⁹ reuiuiſceret.Hæc arbor areſcens infœlicitas uireſcẽs Ro.ipio fœlicia portẽdere putabat cuius ueſtigia Imperante Auguſto apparebat ut Naſo teſtat hoc loco.

ANT. FAN.

Auleus p cunis

Ruminalis uel romularis ficus

Rumo.

Seca.

Terens

Rumis.

Subrumi agni

Ruminares

Rumen

Rumilia dea.

Rumina dea.

De ficu ſub qua i uẽti ſunt Romul⁹ & rem⁹.

Plus tamen ex iſtis iſte uigoris habet:
Si genus arguitur uultu niſi falit imago
Neſcio quẽ ex uobis ſuſpicor eſſe deũ:
At ſiquis ueſtræ deus eſſet originis autor
In tam præcipiti tempore ferret opem:
Ferret opem certe ſi nõ ope mater egeret
Quæ Facta eſt una mater & orba die:
Nata ſimul:moritura ſil̃:ſil̃ ite ſub undas
Corpora:deſierat depoſuitq̃ ſinu:
Vagierant ambo pueri:ſenſiſſe putares
Hi redeunt udis in ſua tecta genis:
Suſtinet ĩpoſitos ſũma cau⁹ alueus unda
Heu quantum fati parua tabella tulit:
Alueus in limo ſiluis appulſus oppacis:
Paulatim fluuio deficiente ſedet:
Arbor erat/rẽanẽt ueſtigia:quæq̃ uocat
Romula nunc ficus romulea ficus erat:

¶HABET plus uigoris.ut alluderet romulo:q & mẽbris & uiuacitate aut ipſo uigor erat ſupiore remo. Si gen⁹ arguit:mertẽs deĩde ſe ad pueros cõmot⁹ romuli idole diuinã ſtirpẽ eẽ ſuſpicari fatet.Et ſi poeta ñ refert mouebat tñ hic i ipſa idolis cõtẽplatiõe:cõtẽptiõe Numitoris cũ Amulio aſſerẽs filiæ deũ uiolẽtiã itulliſſe:geminoſq̃ paritura:& ubi pepit gemellos:tũ maxime iſtãtis ex deo cõcepiſſe:hic ergo ex hoc motus inqt.¶Si gen⁹:ſi nobilitas aut.¶Si genus:uñ origo trahit.¶Arguit oñdit.¶Vultu.ipſa facie.¶Niſi imago fallat:niſi me decipiat ipſa forma:aut ipſa effigies.¶Neſcio quẽ e uobis ſupiorẽ reor.¶Eſſe deũ dei filiũ:uti ſæpe regẽ regis filiũ dicimus:uĩ dubitare cũ dicat.¶Neſcio quẽ & hoc qa dixerat ah quã ſũt ſimiles.¶At ſi quis diuinam ſtirpem eſſe ſuſpicatur:ſed in hoc dubitat:nam ſi cuiuſpiam dei filii eſſent:ſuccurreret i eo ſtatu pr̃.¶At ſi qs:ſi aliqs.¶De⁹ eſſet auctor ue origis:eẽt uobis gẽitor.¶Ferret opẽ:auxiliũ. ¶In tpe tã pcipiti:tã repentino:& ex hoc materiã mouet q̃ nihil his ſupſit tpis.¶Ferret opẽ:iocũda ẽ hæc repetitio ferret opẽ:& hẽt admirabilẽ quẽdã affectũ:mouetq̃ hic cõmiſeratiõnẽ a pueroꝝ mr̃e q̃ neq̃ ſibi ipſi neq̃ pueris ſuccurrere poterat:augetq̃ cõmiſeratiõnẽ q̃ uno eodẽq̃ die:quo mr̃ fcã ẽ filioꝝ iterum mr̃ eẽ deſit.¶Ferret certe opẽ:auxiliũ.¶Mat illa.¶Si ñ egeret ope egebat qdẽ:nã i eã aiaduerterat amulius.¶Quæ fcã ẽ mater:qa pepit filios.¶Et orta:qa itercẽpti filii.¶Vno die:eodẽ die.Orba ut Põpe.inqt:ſignificat apud poetas priuatũ aliq̃ pſona cara:& orba ẽ q̃ patrẽ aut matrẽ:aut filios:q̃ſi lumẽ amiſit.¶Nata ſi.& ex hoc cõmiſeratiõnẽ mouet:q̃ plures i eãdẽ pniciẽ trahebant:nã ãbo & ſil̃ nati:ſimul erãt morituri. ¶Nata ſil̃ corpa:o gemelli q ſil̃ nati eſtis.¶Moritura ſil̃:q ſil̃ ad iteritũ damnati.¶Ite ſimul ſb undas:q̃ſi ſimul imergamini:& his dictis ubi iundatio tacta ẽ:cũ lõgi⁹ pgredi nõ poſſent:nõ fecit.¶Sed cũ eo alueo. In quo erant ſup aq̃s leuiter poſuit.¶Deſierat:loq.ſ.¶Et depoſuit ſinu:a pectore ſup aq̃s pueros cũ alueo i quo eos tulerãt.¶Vagierant depoſiti iſantes cũ cuna i aq̃s uagitũ dedere ãborita ut ſentire uideret qd̃ & illi dixerant:& ſe i fluuio eẽ ſup alueo & i natali urb.¶Quid:niſi pmiſeris poterant uagire q̃relis. Miſtiq̃ ipſi fatũ iſõriũ pueroꝝ lachrymãtes rediere.¶Ambo iſantes.ſ.Ro.& Re.Parit uagierant:qa ſil̃ uagitũ dederũt.Vagire pprie pueroꝝ ẽ.¶Putares:putat poſſes.¶Sẽſiſſe:qd.ſ.ageret.Vñ illd ẽ i heroidi.de caracis

PAV. MAR.

De romulo & remo nota hic fabulam.

q̄ſi fugiūt lac ex uberib⁹. ¶ Aluīt ope lactis nec ꝑmiſſi ſibi: q̄ſi lacte qd' illis ñ dēbat: ſed lupoꝝ catulis. ¶ Illa lo. lupa ergo lupcal loc⁹ ille appellat⁹ ē: ſic & lupcales dici pñt. Plu. ēt cū multa de his retulerit: & arcadib⁹ aſcripſit ſubdidit. Potuit tñ a lupa illa q̄ Romulū educauit recte emanaſſe uū lupcales ide ludieꝝ icohērt ubi expoſitū Romulū fuiſſe ferūt: & reliq̄. ¶ Illa lupa. ſ. facit nom̄ loco loc⁹ ille. Vbi lupa lac Romulo dedit lupcal. ſ. dicit. ¶ Nutrix lupa. ¶ Hēt magna præmia dari lactis. ipſe Romulus: quia ꝑpetuum iuuit ob id.

Q uis uetat arcadio dictos a mōte lupcos
Faunus in arcadia templa lycæus habet:
Nupta qd expectas: ñ tu pollētib⁹ herbis
Nec præce: nec magico carmine mr̄ eris
Excipe fœcundæ patiēter uerbera dextre
Iam ſacer optatum nomen habebit auis:
Nam fuit illa dies/dura cū ſorte marite:
Reddebant uteri pignora rara ſui: (nas
Q uid mihi clamabat ꝓdeſt rapuiſſe ſabi
Romulus: hoc illo ſceptra tenente fuit:
Si mea non uires: ſed bellum iniuria fecit.
Vtilius fuerat non rapuiſſe nurus:
Monte ſub exquilio multis inciduus ānis
Iunonis magnæ nomine lucus erat:
Huc ubi uenerunt pariter nuptæq; uiriq;
Suppliciter poſito procubuere genu:

¶ Q VIS uetat &c. Lycæū dicit ubi Fauni tēplū fuit cui lycæa celebrabāt q̄ nos dicim⁹ lupcalia. Nupta qd expectas: Exhortat nuptas ut excipiāt uerbera lupcoꝝ ſi matres fieri cupiūt ac depoſita ſterilitate cōcipe cū ea maiorē uim hēant hermis magiciſue carmib⁹ ad fœcūditatē faciēdā: qd' eo tpe cognitū eſt quo Romanæ mulieres q̄s ſub Romulo ſterilitas inuaſerat corio ſecto ꝑcuſſæ recepūt pariēdi facultatē. ¶ Pollētib⁹ her. Herbaꝝ multæ fœcūditatē faciūt q̄ꝝ Moly laudatiſſima ē teſte Hom. cui⁹ inētio Mercurio aſſignat. Vñ illud ē ridiculū: hic legit radix de q̄ flos aure⁹ exit quē cut moli uocāt mētula moli fuit. ¶ Hoc io. &c. ꝑ īterpoſitionē dicit eā ſterilitatē fuiſſe regnāte Romulo. ¶ Si mea ñ &c. Si rapuiſſe ſabinas nihil ꝓfuit ad augēdā ꝓlē & corroborandas uires ipſi ſed bellū tm̄mō ſuſcitauit. ¶ Iunonis mag. no. lu. erat: Hic luc⁹ iunoni ſacer fuit ad radices mōtis exq. lii ut qbuſdā pl3 ubi ēt tēplū iunonis Lucine fuiſſe arbitrant añ urbē cōditā quā deam ab eo luco Luciniā cognominatā ferūt: ꝫ Ply. ædē iunonis lucinæ lōge poſt reges exactos cōditā tradat q ēt deā ipſam īqt a luco lucinā noīarā ut Romæ uero lotos i Lucinæ areāno q ſit ſine magſatib⁹. ccclxix. urbis æde cōdita. icertū q̄to ipſa uetuſtior. eē qdē uetuſtiorē nō eſt dubiū cū ab eo luco Lucina noiet. Sūt tñ q a luce Lucinā dictā uelint. Vñ ut īqt Feſtus opigenā lunonē matronæ colebāt q̄ ferre eā opē i ꝑtu laborātib⁹ crederēt & ſupcilia teſtib⁹ Feſto & Varrone i iunonis tutela eē Putauerūt qd' iis ꝓtegant oculi p quos luce fruimur quā tribuere iunonē exiſtimabāt. Hæc. n. dea. i. aer ſiue ſpūs plurimū cōgruit ſi retineat ut īqt Solin⁹ cū ꝓpe ad uterū liberādū uenerit mom̄ta maturitatis enitētis. Nonim⁹ & Dianā Lucinā dicūt Caſta ſane lucina: qa nouilunii nis (ut ſcribit Euſebi⁹) ad pariēdū ñ paꝝ cōfert & ꝓprīū mun⁹ ē Lunæ teſte Macrobio diſtēdere rimas corporis & meatib⁹ uiā dare: qd' ē accelerādo ꝑtui ſalutare: uñ Lucina a ꝑturiētib⁹ īuocat una ex. v. diis quos ꝓcari ſolebāt q m̄rimonio iūgebāt auctor Plu. ii. fuerūt iuppiter adult⁹ iuno adulta. ¶ Ven⁹. Diana, Suadela: Colebat & Rōæ iuno iuga ſic dcā q̄ nubētes cōiūgeret: a cui⁹ ara iugari⁹ uic⁹ nom̄ accæpit auctor Feſto.

¶ Q VIS ue. & ſi latinā cām retulit ñ negat tñ poſſe lupcos dici a Lyceo mōte arcadiæ: nā lycos lup⁹: & i eo mōte erat tēplū Fauni lyceiuñ licea ludicra: q̄ nos lupcalia: ſic & lupcales ſeu lupci ex eodē ꝺduci pñt. ¶ Quis aut qd uetat: ꝓhibet negat. q. d. nihil. ¶ Lupcos dcōs a mōte arcadico: hoc ē a lyceo arcadie mōte. ¶ Faun⁹ lyce⁹ hēt tēpla i arcadia: tēplū illd appellat fauni licei ſic & faun⁹ lyce⁹ ut ēt a tēplo dicimus iouē olipicūñ tñ ab olipo mōte dixim⁹ ut ſupi⁹. ¶ Nupta: lupcaliū dieɯt Pōpei⁹ īqt mulieres februabāt amiculo iunōis. i. pelle capria: & Plu. mulieres adultæ ultro ſe lupcalib⁹ offerūt exiſtimātea id ſibi fœlicē patiūdi facultatē ꝓſtare: ergo ut poeta īqt: qd' ñ herbis: ñ icātatōib⁹ fieri poterat: ut. ſ. mulieres cōcipēt: fiebat uerberib⁹ caprioꝝ corioꝝ. Et uñ mos ſi emanarit: explicat a Rōulo. ſ. nā cū aduerteres ſterilitatē mulieꝝ iunōi ob id i exqliis ſacrificatū ē: & ei⁹ oraculo hitū: ut mulieres hirc⁹ iniret: q̄ uoce ab augure iterꝓtata mactat⁹ ē capi: & ei⁹ execto corio uerberatæ puellæ. Vñ poſtea cōcipiēdi facultas data ē: monet ergo nuptas: ut uerbera hæc patiēter excipiāt. ¶ Nupta qd ex. ñ eris tu m̄tū cōcipies. Herbis pollētib⁹: uirtute pollentiū: & potētiū herbaꝝ. ¶ Nec ꝓ. ſi ē nec ſupplici uoto: aut ꝓcib⁹ ad deos. ¶ Nec magico carmie: ſi ē icātatōib⁹. ¶ Excipe: accipe. Patiēter uerbera dextræ fecūdæ: dextræ lupcal fructū faciētis: nā ob ipſa uerbera cōcipies & iꝫ lu uēat dicat nec ꝓdeſt agili palmas ꝓbere lupcorū tñ i māib⁹ iꝫ i tergis cedebāt: ut īferi⁹ dicem⁹. Iā ſocer pr̄ uiri tui. Hēbit optatū nom̄ auiqa tu pies illi nepotē. Nā fuit: tūc ipſā cām aggredit ꝓ cōceptōe accipiēda fint uerba. ¶ Nā fu. il. di. illd tp̄s. Cū qñ. Maritæ: uxores ſeu nuptæ. ¶ Reddebāt rara pignora raꝝ fœtūs qa raro ꝑturiebāt. Vteri ſui: uētris. Dura ſorte duro euētu uel ita maligna pca nolēte.' qd mihi: fuit ſi ſterilitas Rōulo regnāte: ex quo ipe q̄rebat nihil ꝓdeſſe ad ꝓcreādā ꝓlē: ut ipii uires augerēt. ¶ Sabīas ra. nā id illi neq; uires neq; ꝓlē augebat: ꝫ pepit bellū. ¶ Vtili⁹ igit erat ſine uxorib⁹ eē: q̄ quā his raptis bellū pepiſſe. Clamabat Ro. qd mihi ꝓdeſt. q. d. nihil. Rapuiſſe ſabīas: d libauim⁹ hāc hiſtoriā ſupi⁹: & alſ ſuo loco repetem⁹. Hoc: qd' dr̄. ſ. d ſterilitate. Fuit illo: Rōulo. Tenēte regna: regnāte eo. ¶ Si mea iniuria: q̄. ſ. ſabīnis ītuli uirginū raptu. ¶ Nō feč uires: ñ auxit uires regni mei. Sꝫ feč bellū: qa ut dixim⁹ ſupi⁹ exortū ē inde bellū. ¶ Vtili⁹ magis utile: qa ſine bello. ¶ Fuerat ñ hūiſſe nur⁹ hoc ē fœminas: tlꝫ ꝓprie nur⁹ ſit uxor filii. Iniuria ut Vlpia. īqt ex eo dcā ē qd' ñ iure faciat. Oē. n. qd' ñ iur fit iniuria fieri dr̄: & iterdū iniqtatē iniuriā dicim⁹. Iniuriā fieri Labeo ait: aut re aut uerb re quoties man⁹ iferūt: uerb qñ cōuiciū fit. ¶ Mōte ſub: lac⁹ iunonis

ANT. FAN.

Moly herba inuenta a mercurio.

Lucina a luco dcā

Quinq; dii quos ꝓcabant qui matrimōio iūgebāt.

Iuno iuga uñ iugarius uicus.

PAV. MAR.

Inire hirci.

ſiact⁹ ferro erat ſub mōte exqlino:de h Varro ſcdæ iqt regiōis exqliæ alii has ſcripſerūt ab excubiis regis
De luco dcās:alii ab eo qd excultæ a rege Tullio eēnt:& poſtea i exqliis lucū & ædē iunonis lucinæ eſſe aſſerit.In
iunonis i h ergo luco ſupplicatū ē iunoni a nuptis & uiris.Luc⁹ noie magne iunonis:luc⁹ q iunoni erat ſacer:& luc⁹
exquiliis. iunōis lucinæ diceba͞t.Incidu⁹:q̄ſi ñ cœdut.¶Multis ānis:qa p multos ānos ñ erāt īciſa ligna.〈Sub mō.
ex.ad radices exqlini mōtis.〈Vbi p⁹q.Et nuptæ & uiri piter ſil.〈Venerūt huc:ad hūc locū iunōis.〈Pro
cubuē ſupplicit poſito gēu:q̄ſi adorātes pni flexē gēua.

Cū ſubito motæ tremuere cacumia ſiluæ
Eſt dea per lucos mira locuta ſuos:
Italides matres inquit ſacer hyrcus inito:
Obſtupuit dubio territa turba ſono:
Augur erat/nomē longis itercidit annis.
Nuper ab etruſca uenerat exul humo.
Ille caprū mactat:iuſſæ ſua terga puellæ
Pellibus execdtis percutienda dabant.
Luna reſūebat decio noua cornua motu.
Virq pater ſubito/nuptaq mater erat.
Gratia lucinæ dedit hæc tibi noīa lucus.
Aut quia pricipium tu dea lucis habes.
Parce pcor grauidis facilis lucina puellis.
Maturūq utero molliter aufer onus.
Orta dies fuerit/tu deſine credere uentis:
Perdidit illius temporis aura fidem.
Flamina nō cōſtāt & ſex reſerata diebus:
Carceris æolū ianua lata patet.

ANT. FAN. ¶TREmuere ca.ſil.Aduētu numis h ē iunonis:q cū ſit
aer ñ ſolū mouet ſiluaꝝ cacūina ſed & terras iterdū ut
Inire fœ uidem⁹ i terræmotu quē fac uēt⁹ erūpe cupiēs.Mira lo-
minam. cuta:bñ mira.Monſtroſū.n.uideba͞t q iuno dixerat uel
Inire tē- putari poterat dixiſſe ut hirc⁹ iniret mīea Rōanas.Dici-
plum. m⁹.n.ieo Tertulliā:p cōcūbo cū Tertullia. Sed dubiū
uerbū ē icoicū & alia ſignificetut ieo gīam.i.i gīam eo
teſte Dōato:& ieo tēpiū p igredior.〈Nomī lōgis iter
Sol trāſit cidit ānis:Deeſt cui⁹ relatiuū:qd iterdū ſupprimi͞t:ut ē
in piſces loc⁹ heſpiā grai cognomie dicūt.Nuptaq nu͞r erat.Ma
xiiii. calē tris nomī nuptæ ſibi uēdicāt cū peperūt.〈Orta dies fue
das mar- rit.xiiii.kl.Mar.Sol i piſces trāſitū ſac:quo tpe ut ait Co
tias. lumella nōnūq ē uētoſa tēpeſtas:ut auctor h loco uēto
icōſtātia.Scribit & idē Colūella.xiii.ac.xii.kl.Fauoniū
eē uel Auſtꝝ cū grādine ac niuib⁹:Sciēdū ubertimā pi-
Piſciū ca ſciū capturā eſſe Sole ſignū Piſciū trāſeūte:quos i ultio
ptura ub zodiaci ordie locatos cōſecraſſe Soli ſcribit Macro.nō
i ima ſo- imaginationē aliq eoꝝ nāæ ſ; oſtentationē potētiæ ſide-
le tranſe- ris a quo uita ñ ſolū ætereis terreniſq aialib⁹ da͞t:ſed illis
untes. quoq quotū cōuerſatio aqs merſa uelut aſpectu Solis
Piſces zo exulat:cui⁹ tāta uis ē ut abſtruſa quoq penetrādo uiuifi
diaci. cet.Sūt āt piſces q zodiaco tribuū͞t duo:quoq alter bo-
Bureus re⁹ appella͞t ñ q ſit ad Arcticū circulū ſed q iter æqno-
ctialē & æſtiuū cōſtitut⁹ arcticū circulū & polū ſpectare
uidea͞t.Alter uero noti⁹ dr q ſub eq ſcapul͞t ñ lōge ab æq
noctiali circulo collocat⁹ ſpectat ad occaſū:S; cauēdū ne fallamur exiſtimātes unū tm̄ eē notiū piſcē.Hic
Notius. n.cui⁹ memīt auctor h loco cōſtat ſtellis.xvii.& Aqrii undā ore ñ excipit hētq Boreū ſrem ſtellis.xii. figu
ratū.Alter uero noti⁹ q ſol⁹ ē teſte Igino cōſtat tm̄.xii.ſtell͞t ad quē aq effuſio pueri & oti͞t qdē cū piſcib⁹:
ſ; occidit oriēte Cācro:ut Cadit ipſe renaſci icipit ut cācer ſ; piſcib⁹ emīnet ortis.Eſt āt iter hyemalē & An
tarcticū circulū ita cōſtitut⁹ ut ad exortū ſpectare uidea͞t:dicīq Noti⁹ a noto uēto teſte Māllo:ut Tū noti⁹ pi-
ſcis uēti de noie dict⁹ Exurgit de pte noti.Itē a Seruio Auſtralis ab aliis Auſtrin⁹:ut At notiū graio dicūt
PAV. ¶TVM tūc Cacumia ſūmitates.〈Silue motæ:q̄ſi (quē noie piſcē dicim⁹ Auſtrinū pprio ſmōe loqntes:
MAR. ſi arboꝝ cōmotaꝝ:uel cacumia motæ ſiluæ q̄ſi cōmota iuga nemoroſa.〈Tremuere ut apd Virg.ſub pe
dib⁹ mugire ſolū & iuga cœpta moueri ſiluaꝝ.Dea iuno.Eſt locuta mira admirāda.Per ſuos lucos:nā ex
luco audita ē uox iunonis admonētis qd eēt agēdū.〈Italides ma.h uox ex luco reddita ē:& locutā deā
putarūt.〈Inqt ipſa dea Hirc⁹ ſacer:cap ſacrat⁹.Inito:p ieat Mrēs italides:latias ſeu rōanas ab Italo.Mrēa nu
pte:q mrēs eē cupiūt.〈Turba:coet⁹ & uiroꝝ & mulieꝝ.〈Obſtupuit ter.du ſono uerbo ābiguo:nā uerbū
h iniro ābiguū erat uerebā͞t:ne mōerēt:ut hyrc⁹ ſuccūberēt.Inīt.n.uerbū teſte.Pōp.iterdū p cōcubitu pōi
tur iterdū p itroitu:iterdū p īuētu:& ſic iterptata uoce ab augure caprio ſecto corio:ī uētoue ſ:uerberatæ ſūt mu
lieres.〈Augur:augurē tūc affuiſſe iqt ſ; nomī referri ñ pt:qa uetuſtate ex hoīum memoria euāuit:ex etru
ria tñ uenerat ī urbē etruſci.n.ſp diuinādi pitia fue͞t celebres & oī religiōīs cultu īſignes:iqt ergo.〈Augur
erat:tūc Ro.regnāte.Augur aūs diximus iter.viii.ſacroꝝ ordīes a numa īſtitutos fuiſſe collegium auguꝝ.
〈Nomī ppriū auguris itercidit q̄ſi excidit a mēoria.Lōgis ānis.uetuſtate.Augur ipeu͞t ſubītelligeīq.Nup
uenit:at exul ab hūo etruſca:ab etruria ab ipſa tuſcia ſeu tyrēnia cū exularet i urbē uēit.Ille augur.ſ. 〈Mactat
capꝝ:cap bacho mactaba͞t:ēt fauno mactari cœpit:ſic & cap q̄s & Palladi imolari legim⁹ qd oleas labēdo
ſteriles faciāt.〈Puelle iuſ.ab au.ſ.Dabāt ſua terga pcutiēda:offerebāt terga lupcis q uerbarēt.〈Pellib⁹ ex.
i.coriis captit.〈Exectis:q̄ſi diſſis.ergo ñ man⁹:ſ; terga uerbabā͞t.〈Lūa:uerberatæ caprio corio puellæ.x.
mſe pete cœpe.〈Lūa re.no.cor.& h l nouilūio.x.motu:q̄ſi.x mſe.〈Vir ſu.erat pſiga iā filios ex uxore hē
bat.Et nupta mrēqa iā peperat.Et qa ſupi⁹ dixit Iuno magnæ:noie luc⁹ erat:q p illa:& p hæc uerba p Iūo.
ſaturnia:q lucia uocatā ſit itelligi uolūt:falli͞t.Nā lucinā Diodo.Iūo.filiā dixit:& poeta i metamorphoſi
Quæ lu- lucinā a Iūo.miſſā:ut uexis māib⁹ ñ ſineret Alcmenā pere retulit.Varro āt lunā iūonē lucinā uocari alt:ul
no eſt di qd e terra luceat:ul q ab iute ei⁹:q qa cōcept⁹ uſq ad eā q pt⁹ qs i lucē līa iuuat:donec m̄ſib⁹ actis pduxit i
cta lucia lucē dcā a lumādo & luce iūo lucīa:a quo pīētes eā iuocāt mlieres huic deæ ſupcilia ſua attribuebāt.Virg.
& luna. ēt dianā lucinā uocauit Caſta faue lucia tu⁹ iā regnat appollo:& Virg.iterps honorat⁹ a pturiētib⁹ iuocari
dic:qa primū nata pturiēti mri Apollinē obſtetricis offm̄ exercuit.Iūo ergo lucia diana:cui⁹ illd apd Cice
ro.exēpiū legi͞t q q nocte nat⁹ eēt Alexā.eadē diāæ epheſiæ tēplū cōflagraſſet:& ſbdi͞t q diana cū i ptu oli

piadis adeē uoluiſſet:abfuiſſet domo niſi r̄ſeras ad illā:quo eadē ſit Iuno & diana:tūc recte itelligeſ:igr
ergo.¶ Gratia lucinæ.ſ.ſit.¶ Luc⁹:uel de h̄.q erat i exqliis:uel de quocūq: luco.p uēoreicū nemorib⁹ p̄ſit
diana.¶ Dedit ti.hæc no.lucinæ.i.q: a luco lucina.¶ Aut qa tu dea ha.pri.lu.hūanæ.ſ.qa tu naſcētes ad
lucē p̄ducis.ide a luce lucia dicta es¶ Parce:lucinā p̄caſ:ut grauidis adſit puellis.ut piant ſine dolor¶ Par
ce o lu.ſa.ppitia.¶ Parce p̄cor pu.gra.q̄ſi pce dolori piētiū puellaꝝ.¶ Et auferat:accipias.¶ Moliter:ſuaui
ter ſine dolore.ſed poti⁹ cū uoluptate.¶ Vtero.ex utero puellari.¶ On⁹ ma.q̄ſi iſantē:q i utero t̄ps exple
uit.p puellis p̄catur qa tenelliores & ad ptū rudes:uñ in heroidibus & rudis ad partū & noua miles eram.
¶ Orta dies.iā oēs lupcaliū cās abſoluit:& lōgius in his moratus:redit ad inſtituta hoc ē ad dieꝝ ordinē:i
monētq: poſt lupcalia die.pxia:q̄ erit.xiiii.calē.martias hoc ē.xvii.die ſebruarii.credēdū n̄ eē uētis:& ob
id mime eē nauigādū.Sex.n.dieb⁹ uētoꝝ clauſtra apta ſūt:ut q̄ uelint poſſint egredi¶ Orta dies ſiūt:ſub
itelligas ubi poſtq̄ illuceſcēt dies p⁹ ipa lupcalia¶ Define tu cre.uē.q̄ſi noli te uētis cōmittere:ſiaut uoli illis
credere:cām & ipe affert¶ Aura:uēt⁹¶ Illi⁹ ipis:illoꝝ dieꝝ¶ Perdidit fidē qa decipiūt credētes.nā mō hic
mō ille flat uēt⁹.¶ Flamia:uēti ſeu uētoꝝ flat⁹.¶ Nō cōſtat.qa no ſūt firma:ſed uarie mutanſ.¶ Et ianua
lata carceris eolii:ab Eolo rege uētoꝝ ſeu q uētoꝝ rex creditus eſt:ut in æneide h̄uiſtis.iō creditus ē uē
toꝝ de⁹:qa Eolus thellinis fili⁹ rōnē uētoꝝ adinuēit.¶ Patet reſerata:apta.¶ Sex di.nā undiq: ſpirāt uēti
illis ſex dieb⁹:& ob id credit Eolius carcer aptus eē.Sed hoc iō dictū qa pricipiū ueri:iſp hēt t̄ps iconſtans
mō ſerenū:mō turbidū:& hoc p uarietate uētoꝝ:cū & ipſi icōſtātes ſint.Vñ Cæſar apud Lucanū Fortius
hybemi flatus:cœlūq: Cū cœpere tenēt:q̄ quos icūbere certos Perfida nubiferi uetat incōſtātia ueris.

Iam leuis obliqua ſubſedit aquari⁹ urna:
Proxim⁹ æthereos excipe piſcis equos:
Te mēorāt/fratrēq: tuū/nā iūcta micatis
Signa duos tergo ſuſtinuiſſe deos:
Terribile quondam fugiēs typhōa dione
Tum cum pro cœlo iupiter arma tulit:
Vēit ad eufraten comitata cupidine puo:

¶ Iam leuis obliq̄ ſubſe.aq̄rius urna:Sole a Piſcibus ex
cepto Aquarius ab eo deſtitutus poetice dr̄ ſubſidere &
q̄ſi a uehendi labore ceſſare.Vñ & leuis a poeta dr̄.niſi
forte dixeris leuē Aq̄riū qa ipſe eſt ſecūdū aliquos Ga
nymedes q ab Aq̄la dr̄ ſublatus in cœlū.Oritur āt hoc
t̄pe Aq̄rii pars heliace.¶ Nam iun.mi.ſigna:Bñ iūcta.
cōnectunſ enī duo piſces nodo cœleſti ſiue linea quā
xiii.ſtellæ cōſtituūt ab Arietis pede prio.a quo piſces tā
gi Mālius autor eſt:ut Piſcibus aſſuetas aulde ſubeunti
bus undas Q uos aries tāgit.¶ Duos ter.ſuſti.deos.Ve
nerē & Cupidinē q fugiētes typhæū eos pſeq̄ntē i bel
lo Gigāteo ueniſſe dicunſ ad euphratē fluuiū ubi cū
in aquā deſiliiſſent a gemellis piſcibus excepti ſunt qa merito trāſlati feruntſ in cœlum.Vñ Syri mēores
bñficii in Venerē Cupidinēq: collati piſcibus abſtinēt:uetētur:q: piſcari ne piſces cōprehenderint dānare
eos pii p̄ſidii uideanſ.Diodo.nō huius ſupſtitiōis aliā cām affert.Ait eni Venere aliq̄n obuiā ſactā deæ
quā Syri Decretā uocāt:facie hoīs ac reliq̄ pte corpis piſcē ſpecioſi cuiuſdā adoleſcētis amorē ei inieciſſe
& ex eoꝝ coitu filiā natā:Decretāq: pudore ductā amouiſſe adoleſcētē & ad loca q̄dā deſerta & ſaxoſa fi
liā expoſuiſſe:eāq: ab auibus eſſe nutritā:deam uero pudore ac dolore cōpulſam i lacum ſe abieciſſe:atq:
ibi cōuerſam in piſcē unde Syri & piſcibus abſtinēt:& eos pro numinibus uenerantſ.Iginus ſcribit Vene
rem & Cupidinem periculo liberatos cū ſe in formam piſcium conuertiſſent.Alii aliter ſabulantur.

ANT. FAN.

Veneris & cupidinis fuga. Cur ſyri piſcib⁹ abſtinent.

¶ Iam leuis:eadē die ſol relicto aq̄rio piſciū igredif ſignū de aq̄rio ſupius dixim⁹.de piſce mox dicem⁹ iā
leuis:aq̄ri⁹:leuis:qa a ſolis laboſ leuat⁹.¶ Subſedit:qa ab officio receſſit.¶ Vrna obliq̄:obliq̄.n.ſpectat &
urna:q̄ aq̄s effūdit uerſus piſces:& iō obliq̄ urna pprie ē uas:q̄ aq̄ haurit.Vñ Varro urnæ dictæ q urinant
in aq̄ hauriēda:ut urinator.urinare ē mergi in aq̄m.Tu piſcis pximus q aq̄nū ſubſeq̄ris ¶ Excipe:q̄ſi reci
pias.¶ Equos ethe.etherei ſolis equos de qb⁹ ſupius dictū eſt¶ Te memo.cām refert piſciū i cœlo locato
rū:q̄ ab higio autore.Diogneti eritaci ita tradita:quodā.ſ.t̄pe ueneré cū cupidie filio i ſyriā ad flumē Eu
phratē uēiſſe:ibidēq: repēte thiphona appuiſſe:uenerē i flumē ſe cū filio ieciſſe: & mutaſſe ſe in piſciū for
mā.quo facto piculo liberatos fuiſſe:deſtitiſſeq: ſiros his locis pxis piſces edere:qd eos uereanſ capere ne
uideanſ deoꝝ p̄ſidia ipugnare:& alio loco idē Higinus inq̄t piſcē:q Noti⁹ appellaſ laborantē quōdā iſim
ſeruaſſe.Pro quo bñficio ſimulacrū piſcis & ei⁹ filioꝝ illā iter aſtra cōſtituiſſe.itaq: ſyri cōplures piſces n̄
edūt:& eoꝝ ſimulachra inaurata p diis penatib⁹ colūt.Aliq dicūt piſces i euphrate amne:ouū iuēiſſe i ſicū
deieciſſe:& ide colūbā exiſſe:q̄ uen⁹ credita ē quā uolitare p urbes Syrioꝝ ferūt:a cui⁹ uolatu futura captāt
haruſpices Piſces a Ioue ueneris p̄cib⁹ cœlo ipoſitos ob id ferūt:q: ei⁹ originis cā fuiſſent.Piſces uero duo
ſūt alter Notius alter Boreus dr̄.Boreus iter eq̄noctialē & æſtiuū circulū ſub Andromede brachio collo
cat⁹ arcticū polū ſpectans cōſtituiſ:alter i zodiaco circulo extrēo ſub ſcapulis equi nō lōge ab equinoctia
li circulo collocat⁹ ſpectat ad occaſū.Inq̄t ergo poeta:cū ad piſcē uerba apoſtrophet.¶ Mēorāt:ueteres.ſ.
¶ Te & fratrē tuū:q̄ſi alteꝝ piſcē & facit hāc parēthefim qd dixerat.¶ Te & fratrē tuū nā micatis:ſplēde
tis.¶ Signa uicta nō qd uincta ſiut:nā iſte Notius hic Boreus ſed pariter in curſu uadūt:& eodē micāt t̄pe.
¶ Memorāt te & fratrē tuū ſuſtinuiſſe tergo duos deos:uenerē & cupidinē.Alii.n.dicūt cū Ven⁹ cū filio
in Euphratē ſe p̄cipitaſſet a piſcib⁹ eos ſuſceptos tergo fuiſſe.Alii uero dicūt ſe i piſces mutaſſe:ut dixim⁹:&
eo pacto exitiū euitaſſe¶ Terribile:Dione Heſiodo teſte oceāi & tethios filia:& ueneris mr̄ fuit:ſed ſæpe a
poetis p ipa uenere ponitur:ut iſerius hippolite iſœlix uelles coluiſſe dionē.Cū cōſternatis diripereris eq̄s.
Sane ut i odis dixim⁹ autoritate Ci.Veneres q̄tuor fuiſſe aſtat.Primā cœlo:& die natā.alterā ſpuma pcrea
tā Tertiā Iouis filiā ex dione:& q̄rtam cyro.Syriaq: conceptam.hic uero dione pro ipſa Venere ponitur.

PAV. MAR.

Diogneti eritaci piſces ſiri

Noti⁹ & bore⁹ piſces dicti

Veneres q̄tuor.

Lupcalia feſta in qbus pelle exsecta p̄cutiebāt man⁹ nō parientiū

Dione ueneris nomen a matre.

¶ Dione:uen⁹. ¶ Fugiēs quōdā tiphona terribilē. Tiphon un⁹e filiis terræ fuit. uñ Seneca ī tragœdiis. Nō tā ferū tiphona neglecto Iouε irata tell⁹ ēdidit quōdā parēs. Tu cū iuppiter tulit arma ꝑ cœlo: hoc ī ipa gigāto machia qñ a gigātib⁹ ī cœlū a diis ꝑ cœlo pugnatū ē. ¶ Vēit ipſa:uen⁹. ¶ Comitata puo cupidie: uł qa puer etate:uel qa tūc pu⁹. ¶ Ad euphratē:de euphrate ſupiore libro dixim⁹ ibi thora nec euphrates.

ANT. FAN.

Paleſtina

Quirinalia ſeu ſtultoꝝ feriæ xii. calē. martias.

Quirités unde

¶ Paleſtinæ: Syria Paleſtina uocaꝭ q̄ cōtingit arabas autore Ply. quam maxima gens iudeoꝝ hītat ut tradit Euſe. Hoſtiles credit adeſſe manus: Putauit adeſſe Typhonē ſiue Typhæū q eā pſeq̄baꝭ. Timidi: Quia primus in orbe deos fecit timor: ut qdā putarūt religióſi deditos timidos appellam⁹. ¶ Arte:et. di. q̄rino: Quirinalia q̄ & ſtultoꝝ ferie dicebantur Romani. xii calen. Mar. celebrabāt dicta a q̄rino. i. Romulo cui rē diuinā faciebāt. Apd ueteres eñi lācea quiris dicebaꝭ autore Plu. Itē Curis uñ Curitis Iuno appellata ē ut Feſtus tradit q̄ haſtā ferre putabaꝭ: & qa moris fuit lancea donari q ſtrenue pugnātes laudē fortitudinis meruiſſent factū eſt: ut Romulus pinde ac Martius qdā deus & pugnax q̄rinus diceret a quo Romani Quirites dicti uñ q̄ritari uerbū deduciꝭ teſte Donato. Cæterū ut Feſto placet Curis haſta ē līgua Sabinoꝝ. Vñ Romulū Quirinū uocarūt q haſta ureteꝭ licet qdā ſic dictū uelint a Curib⁹. oppido Sabinoꝝ a quo & Quirinalis collis uomē accæpit q in eū cōmigrarūt Sabini a curib⁹ uenientes quis alii a tēplo Quirini ſic dictū exiſtimēt a quo forte q̄rinali nomē eſt inditū q ꝓxime eā Quirini ſacellū eēt:uel q ea i collē q̄rinalē iretur. Aliis āt placet & Quirinū dictū uł q Græce tiranos rex dr: ut ait Seruius uel pp generis nobilitatē. Mars eñi qum ſæuit Gradiuus dr: qum trāqllus ē Quirinus cuius Romæ duo tēpla fuerūt. Vnū q̄rini itra urbē q̄ſi cuſtodis & trāqlli: Alid ī Appia uia extra urbē ꝓpe portā: q̄ſi bellatoris. i. Gradiui. Quāuis qdā ſcripſerint foris haſtaꝝ ueteres coluiſſe Quirinū gradiuūq domi. Ad ædē Quirini quā inter uetuſtiſſima delubra urbis hītā Ply. ſcri. ſacre myrti fuere duæ. Altera Patricia appellata. Altera Plebeia. Patricia multis ānis ꝑualuit flacceſcēte Plebeia exuberās ac læta q̄diu Sēatus quoq floruit illa uigēs Plebeia torrida & ſq̄lida: q̄ poſtq̄ ꝑualuit: flacceſcēre p̄ricia Marſico bello lāguida autoritas patrū fcā ē: ac paulati ī ſterilitatē maieſtas emarcuit Quirini tēplū dolioꝝ appellationē aliqñ tenuit cui⁹ rei cām Plu explicat ī Cāillo. Idē ſcri. Numā Iouis Martiſq ſacerdorib⁹ a Rōulo cōſtitutis adiecīſſe tertiū Rōuli quē a Quirino Quirinalē flaminē appellauit. Huic deo. L. Papirii curſoris pr̄ ædē uouit q̄ poſtea Papiri⁹ dedicauit. Sane Rōulū nō hoc tpe ſed nōis Quirilib⁹ Senat⁹ in curia lacerauit. Lege Plu:

Lanq paleſtinæ margine ſedit aquæ:
Populus/& cannæ riparum ſūma tegebāt
Spēq dabāt ſalices hos quoq poſſe tegi:
Dū latet/inſonuit uēto nemus/illa timore,
Pallet/& hoſtiles credit adeſſe manus:
Vtq ſinu natū tenuit/ſuccurrite nymphæ
Et diis auxilium ferte duobus ait:
Nec mora/ꝓſiluit/piſces/ſubiere gemelli:
Pro quo nunc dignū ſidera nomen hñt:
Inde nephas dicūt gen⁹ hoc iponeꝭ mēſis:
Ne uiolent timidi piſcibus ora Syri:
¶ Proxia lux uacua ē/ac tertia dicta q̄rio:
Qui tenet hoc nomē/Romul⁹ ante fuit,
Siue q haſta curis priſcis ē dicta ſabinis

Quirini duo templa

Myrti duæ ad ædē quirini.

PAV. MAR.

¶ Lāq ſedit ipa un⁹ ad laborē feſſa. ¶ Margine: q̄ſi ī ripis ¶ Aquæ pale. paleſtinā aquā dixit ñ q euphrates ꝑ paleſtinā fluat: ſed qa paleſtina regio ſyriæ iūcta ē: & Arabiæ ī ulrios fines eā lambit Euphrates iō paleſtinæ aquæ. ¶ Ppluſ: deluit Ven⁹ cū filio īter populos arbores & cānas & ſalices: q̄ in ripis erāt. ¶ Popul⁹ arbor herculi ſacra. ¶ Et can. tegebāt: occupabāt. ¶ Sūma: ſūmitates. ¶ Ripaꝝ et&. ¶ Salices quoq etiam. ¶ Dabāt ſpē poſſe tegi hos: uenerē cū filio ¶ Dum la. ipſa uen⁹. ¶ Inſonuit: ſonitū fecit. ¶ Vēto: ob uētū. ¶ Nem⁹ arbores ipſe ¶ Illa uen⁹. ¶ Pallet tio: hoc naturale ē pallere timētē. ¶ Et credit adeſſe hoſtiles manus: adeſſe typhonē ipſum. ¶ Vtq tenuit natū: cupidinē. ¶ Sinu q̄ſi añ pect⁹: uel cū ueſte añ pectus. ¶ Ait o nymphæ: o aq̄ꝝ haꝝ deæ. Succurrite & ferte auxiliū diis duob⁹: q̄ſi marti & filio: Veneri & cupidini opē feratis. ¶ Nec mora: ubi hæc locuta ē Ven⁹ deſiliit in flumē & a duobus piſcib⁹ excepta ē ob cœlo figurati ſūt. ¶ Nec mora. ſ. ſult. ¶ Proſiliit: q̄ſi lōge ſaltauit ī ipm amnē. ¶ Piſces ge. qa fres cū ſupi⁹ diceret te: & frem tuū. ¶ Subiere: ſuppoſuere ſe ueneri & filio. ¶ Pro quo facto. ſ. Sydera: ipſe piſciū cōſtellatiōes. ¶ Hñt dignū nomē q̄ſi hñt qd merētur: qa ſūt ſtellis additi. ¶ Inde: ab hoc. ¶ Syri timidi: ppli Syriæ q circa Euphratē hītāt. ¶ Ducūt exiſtimāt. ¶ Nephas īponere mēſis hoc gen⁹ piſciū. ſ. ¶ Ne uio ora pi. hyppalage ē. i. ne uiolare uideaꝭ nūina piſciū: tore aut polluere ora tāto ſcelere: ieſu. ſ. ſacroꝝ piſciū. ¶ Proxia. xii. calē mar. hoc eſt. xviii die februa. erit feſtū q̄rini: hoc ē qñ Rōul⁹ deus q̄rin⁹ appellatus ē: de quo nūc ageꝭ ēt de ei⁹ morte nō q hac die obierit: obiit. n. nonis q̄tilibus: ſed cū hoc cognomie poſt mortē uocat⁹ ē de morte aūt ei⁹ multi cū poeta cōcordāt. Dionyſius aūt inqt. Qui fabuloſiora tradiderunt: aiunt. n. concionē habentē ī exercitu: cadēre interim caligine ſereno cœlo: & tēpeſtate magna coorta: cum fragore nō āplius apparuiſſe: rapiūq eū creduntt a patre Marte. Qui uero ꝓbabiliora ſcribunt ciuibus īterfectū aſſerūt. cām cædis aſſerūt redditionē obſidū quos a Veiētibus: ſine ſnia publica ꝑter cōſuetūt: & q nō idē erat cū patrib⁹. q fuerāt: & crudelitatē eius in delinquētes: & qd arrogans uidebaꝭ: & imperiū tyrānice exercere. Rē in ſenatu geſtā ferūt: diuiſo corpore eius ī fruſtra ne cadauer appeteret exiſſe eos occulētes ſub amictu quē qſq habuerat partē clamq humi mādantes. alii cōcionātē a nouis ciuibus dicunt interfectū eo tpe quo iā erant tenebræ: diſperſa cōgregatione populi: nec aſſiſtente ei cuſtodia regia: & propterea dicunt eā diē cōſternationis multitudinis cognomē habuiſſe: & hucuſq turbæ fuga dicitur. Li. cum ad exercitū inquit recēſēdū cōcionē ī cāpo ad capreæ paludē hēret: ſubito coorta tēpeſtas cū magno fragore: tonitribuſq tā

uñ dicit piſcis ſignum in cœlo.

De morte rōuli aꝑ capreā paludem alii ī templo uulcani aſſerūt

dēſo t egē operiūt nymbo:ut cōſpectū ei⁹ cōcioni abſtulerit nec deīde ī terris Rōul⁹ fuit:& paulopoſt fuiſſe cre do aliquos:q diſcerptū regē patrū māib⁹ taciti argueteu& reliq̄.Plu.de hoc eodē rapt⁹ inq̄: nec ad modū poſt ie redibil e dictu:e medis ciuiū oculis euāuit nōis qrilib⁹:nullū penit⁹ ſuæ mortis ueſtigiū relinq̄ns:niſi q̄dā hūanæ rōnis exp̄la:q̄ qdē die adhuc poſteri q̄dā obſuātiq̄ de Rōuli cæde merorē īdicāt: & paulopoſt creditū illū eſtīcū ī Vulcani tēplo ſenatū hūiſſet ab infēſis p̄rib⁹ laceratū:& ſuā quēq; ptē ī ſinu clam tuliſſe. Alii raptū a nymbis e media cōcione ferūt.cū ad recēſendū exercitū ad capreā paludē ↄuiniſſet ubi repēte exorta tēpeſtas cū tonitrib⁹.ac īgēti uētoꝝ fragoꝛ terrā undiq; grādine opuiſſet ſol quoq; ueiut intēpeſta nocte defeciſſet. Vale.ubi de igratis agit:ī hæc uerba locut⁹ ē. Vrbis nr̄æ pentē ſenat⁹ ī āpliſſimo dignitatis gradu ab eo collocat⁹ ī curia lacerauit:nec duxit nephas ei uitā adhimere:q eternū romano īpio ſpiritū īgenerauera:& reliq̄ hæc igit & hmōi uerba de morte Romuli referūt:maior ps ī hoc cōcordat q; diſcerptus fuerit a ſenatu:qd aūt de Iulio Proculo poeta refert cur Rōulus poſt mortē appueratitidē fere & a Li. & a Plu.refert eās uero cur q̄rinus cognominat⁹ fit:his uerbis Plu.exp̄ſſit. Nōnulli exiſtimāt romulū Quirinū appellatū eē:qd belli ac pugnæ ſtudioſiſſim⁹ extiterit. Alii cū ēt romāi Quirites appellarent.alii eo genere teli qd priſci Quirinū dicebāt uñ Iunonis Quirinalis imago fit,ab ea cuſpide appellata & ī regia telū illud cōſtitutū Martē uocāt:q; hoſtes eo feriebat.ornare ēt laudib⁹ cōſueuerāt.lō· rōulū tāq̄ belli ac pugne deū q̄rinū appellauerāt.tēplū quoq; ↄſtituer ei ī eo colle.q nūc ab eo q̄rialis appellat.Varro āt q̄rinū a q̄ritib⁹ dictū dixit.ſed ad poetā redeam⁹.⸿ Proxia inq̄t.Lux.i.ſeq̄ns dies poſt ſolē piſcis igreſſu.⸿ Eſt ca.ſine feſto uel ſine myſterio.⸿ Atter dies.ſ.ſubſeq̄ns.q̄ erit.xli.cal.mar.⸿ Eſt di.depu.ſeu dicata.⸿ Quirino:deo.ſ.nā rū eſt feſtū q̄rini ille.⸿ Qui te:hēt.⸿ Hoc no.q nūc uocat q̄rin⁹. Rōulus fuit āte:qa añ rōul⁹ dicebat:& nūc āt dicim⁹ feſtū q̄rini & nō feſtū romuli. Siue qd:explicat nūc cur Quirin⁹ dict⁹ ſit.idē fere nūc autoritate Plu.retulim⁹ & Pōpe.de hoc:Curis ē ſabina haſta uñ romulus Quirinus q eā feriebat eſt dictus. Siue q;:quia.⸿ Haſta eſt dicta curis.priſcis ſabinis.priſca lingua ſabina.. Romul⁹ poſt mortem q̄rinus ē cognomiatus uñ uero nota. Curis haſta.

Bellicus a telo uenit in aſtra deus:
Siue ſuo regi nomen poſuere quirites.
Seu quia romanis iunxerat ille cures:
nā pr̄ armipotēs p⁹q̄ noua mœnia uidit:
Multaq; romulea bella peracta manu:
Iuppiter iq̄t/habet romana potētia uires
Sanguinis officio non eget illa mei:
Redde patri natū/quāuis iterdicit alter:
Pro ſe/proq; Remo/q mihi reſtat erit:
Vnus erit/quem tu tolles in ſidera cœli:
Tu mihi dixiſti/ſint rata dicta iouis:
Iuppiter ānuerat/nutu tremeſcūs uterq;
Eſt polus/& cœli pondera mouit atlas:

⸿ A Telo:laude bellica q̄ & diuinitatē adeptus ē & q̄rini nomē.⸿ Siue ſuo regi nom̄ poſuere q̄rites:⸿ A Quiritib⁹ q̄rinū dictū pleriq; uolūt autore Plu.cū alii Quirites a Quirino eē ſeant appellatos: Sunt tñ q a Curibus q̄rib⁹ nom̄ īditū putēt. Vñ ut ait Fe.di ci mos erat ro. ī oīb⁹ ſacrificiis pedibuſq; po.ro. q̄ritibuſq; hoc ē cu ēſib⁹ q̄ ciuitas.ut idē iq̄t Sabinoꝝ potētiſſima fuit.ide q̄ritare dicebat clamare autore Nonio tractū ab his q̄rites īuocabār.Notā dū Quiritē ſingulari nūero ñ facile apd ueteres īuēiri teſte Porphy.Quia romāis iūxerat ille cures.Notū ē rōulū & Tariū cēſuiſſe ut ex duob⁹ populis unus fieret & Sabini romā migtarēt.cui⁹ urbis noie ſeruato Romani & Sabini Quirites dicerent.⸿ Sāguinis mei:romuli q ē ſanguis.i.filius Martis.Ponit & ſanguis p gñre ut an nympharū ſanguinis una.⸿ Nutu treme. uterq; ē polus Arcticus. ſolo nutu Iuppiter oīa cōcutit q ē mūdi aīa.& eſt Homerica & Virgiliana ſententia.
⸿ BELlicus deus. Quirinus belli ac pugnæ ſtudioſus. ⸿ A telo:ab ip̄a haſta. ⸿ Venit in aſtra:q̄ſi ab ip̄a haſta q̄ curis dicebat.Quirinus deus uocatus eſt. ſeu bellorū laude q̄ telo illo gerebat & cōficiebat in deos relatus eſt.⸿ Siue q̄ri.romani.⸿ Poſuere no.ſuo re.q; a quiritib⁹ q̄rin⁹ ſit dictus.⸿ Seu q̄a ille romulus iūxerat cures ſabinos ſeu illā ſabinā urbē.⸿ Romanis:nā ubi inter romanos & ſabinos cōpoſitæ res fuere.par honor romulo & Tario datus ē.& ex duob⁹ populis unū fecer.Romulus a ſe urbē romā & ciues romāos appellauit. Tarius ſuos Quirites dixit curib⁹ ſabinoꝝ urbe opulētiſſima a q̄b⁹ ēt aliquos q̄rinū romulū dictū putaſſe Pōp.teſtis ē & alii ēt ſūt q idē aſſerant. Nā pr̄ ut nō ſine numie diuū & ex hūanis exceſſibus:ſe & cœlū aſcēdiſſe Romulū qs putet.p ſenat⁹ excuſatione q arguebat pricidii ēt ut cor rñdeat q; ſuperius dixerat cœleſtē fecit te pr̄ &c. Martē a Ioue facit ipetrare. ut Romulū filiū in cœlū tollat.nā id lōge ante Marti Iuppiter p̄miſerat ergo nūc urbe bñ fundata.& confectis bellis pluribus Mars ioue repetit p̄miſſa.Dixeratq; ab haſta deū Quirinū hoc ē ab ip̄a belli p̄ſtāria ī aſtra ueiſſe.nūc ad id rē ipſam adiūgit.Nāq;.⸿ Pater ip̄ſius Romuli.hoc ē Mars.⸿ Armipotēs:q̄a bellis p̄ſidet.⸿ Poſtq̄ ui.no.mœ.q̄ſi nouā urbē mœnib⁹ cinctam: & bñ fundatā ciuitatē. ⸿ Et mul.bella pacta: cōfecta.⸿ Romulea potentia:multa dixit:q̄a ceninēſe ſabinū & ueiens.⸿ Inquit:dixit.O Iup.romana potētia hēt uires:auctę ſunt uires ciuiū romanoꝝ & romanū imperium p̄pagatū.⸿ Illa:romana.ſ.potentia. ⸿ Non eget offi.ſan.mei.q.d.nō illi eſt magis opus opa filii mei romuli.⸿ Redde na.filiū meū Romulū ⸿ Patri:mihi redde dixit qd ex debito ē & q; Iuppiter p̄miſerat debitū erat:honeſta eſt petitio:nam quod p̄miſſū eſt:rēt q; filius pr̄i reſtituat.⸿ Quāuis alter:hoc ē Remus. ⸿ Intercidit:uita exceſſit. ex hoc affectū mouet:cū alteꝝ e filiis amiſerit:& in cœlum uenire nō pōt.⸿ Qui:ille qui.⸿ Reſtat:ſupereſt mihi:hoc eſt Romul⁹.Erit mi.p ſe & p Remo fratre q.d.ſatis eſt mihi:ſi hic p ſe & frē referet in cœlum:erit hic unus p duob⁹. Tu:o Iuppiter.⸿ Dixiſti mi unus erit q̄ſi unus tm̄ ex duob⁹ filiis erit. Quē tu.tol.attolles.⸿ In ſy.cœ.quē feres ad aſtra:quē in deos referes.⸿ Sint ra.ſint firma:hēant fidem.⸿ Dicta Io.q̄ſi Iouis p̄miſſa:&

ANT. FAN. Quiritaſ Sāguis p genere. PAV. MAR. Variæ rōes dez ducte de nomine quirini

ẽ artificioſa cõcluſio ab æqtatem ñ equũ ẽ ꝑ uari:& rata eẽ uerba regia:q̃ iuiolabilia ſũt:ſint ergo firma e a q̃ dixiſti. Iuppiter. Vbi Mars dicẽdi finẽ fecit nutu Iuppiter oñdit ſe ratũ hic ꝙ ꝓmiſerat:& eo nutu Iouis oẽ cœlũ cõcuſſũ ẽ Ita ut Atlas uiſus ſit cœli firmamẽtũ cõmouere. Iuppiter ãnuerat q̃ſi affirmauerat Martis dicta. Vterq; polus arctic⁹:& ãtarcticus.i.ſeptẽtriõalis & meridiõalis:nã poli hoc ẽ cœli cardĩes duo ſũt:Borealis & Auſtralis:ſed iterdũ polus ꝓ ipo cœlo põit:qa cœli ps. Et treme. cõtremuit. Nutu:ipſius.ſ.Iouis:ac ſi dicet uelit oẽ cœlũ ɔtrẽiuit ſimile ẽ illd Virgilianũ ãnuit:& totũ nutu tremefecit olympũ. Et Atlas mo. ꝓ cõmouit. Cœli põdera:nã Atlas fingit cœlũ humeris ſuſtinet:de quo iferius dicemus.

Borealis & auſtralis regio

ANT. FAN.

Est locus antiqui capreæ dixere paludẽ:
Forte tuis illic romule iura dabas:
Sol fugit/& rẽouẽt ſubeũtia nubila cœlũ:
Et grauis effuſis decidit hymber aquis:
Hic tõat/hic miſſis abrũpit ignib⁹ æther:
Fit fuga/rex patriis aſtra petebat equis:
Luctus erat/falſæq; patres i crimia cædis:
Hæſiſſetq; animis forſitan illa fides:
Sed procul e longa ueniebat iulius alba:
Lunaq; fulgebat nec facis uſus erat:
Cum ſubito motu ſepes tremuer ſiniſtræ:

Romul⁹ i cœlum rapitur.

ESt locus antiq capreæ dixere palud ẽ:Romul⁹ autoi Liuio cũ ad recẽſẽdũ exercitũ cõcionẽ i cãpo ad capreæ paludẽ hret ſubito coorta tempeſtas cũ magno fragore tonitribuſq; tã dẽſo eũ cooperuit nimbo ut cõſpectũ eius cõcioni abſtulerit q ut ferẽ nuſq̃ cõparuit. Vñ iter pres & populũ orta ſeditiõe Iulius ꝓculus uir nobilis uiſũ a ſe in Quiriali colle romulũ affirmauit auguſtiore forma cũ ad deos abiret:cui⁹ autoritati creditũ ẽ:itaq; ædes i colle Quirinale Romulo ẽ cõſtituta ipſeq; ꝓ deo culi⁹ & Quirinus appellatus ẽ. Alii cẽſent fabuloſa eẽ q̃ dixim⁹ & Romulũ i curia ſiue i Vulcani tẽplo a Senatoribus laceratũ cũ tyrãnidẽ exerceret diuiſumq; in fruſtra ne cadauer uſq̃ appareret. Alii aliter. Lege Dionyſiũ & Plutarchũ. Diẽ quo is hũanis rebus exceſſit uulgi fugã ac Nonas Caprotinas appellãt ꝙ deſcẽdẽtes ex urbe ad capræ paludẽ ſacrificia pagãt. Varrõi placet Caprotinas nõas dici q iunoni Caprotinæ mlieres ſacrificarẽt & ſub caprifico facerẽt & e caprifico uirgã adhiberẽt. Idẽ ẽt ſcribit Popli fugiã diẽ dici ꝙ eo repẽte tumultu populus fugerit. Mlta de his Plu. i Romulo & Camillo. Sane palus capreæ ñ fuit i capreis iſula celeberrima.ſed apd urbẽ:iquã qdẽ capræ paludẽ dicũt. Fit fuga: Cõſternatis oium aĩs pplus ẽ uerſus i fugã. Vñ ea dies cõſternatiõis multitudis nomẽ hũit:& popli fugia dicta ẽ teſte Varrone qd repẽte tumultu fugerit populus. Falſæq; pres in crimine cædis:Ad Senatorũ excuſationẽ dictũ ẽt & ne ignotare uideat hyſtoriã ac rei ueritatẽ. Vẽiebat Iu. al. Hic ẽ Iulius ꝓculus uir pb⁹ & Rõulo affinitate cõiũctus:q a Sẽatoribus ſubornat⁹ ẽ ut mẽtiret nũciaretq; populo uidiſſe ſe Romulũ humão hitu auguſtiorẽ. Lege Liuiũ & Plu ne ſim ꝓlixus i re notiſſima. Sane ꝓculũ:iter cognomia cũ dicunt (ut Feſto placet) qui natus eſt pre pegrinãte ꝓcul a priã:uel a pre ꝓcul ꝓgreſſo & attennato idest admodum ſene.

Nonæ caprotinæ

Capreæ palus.

Pollfugia.

Iuli. ꝓcu.

PAV. MAR.

ESt loc⁹:adhæret uulgari opiniõi:i locũ ipſũ refert:ex quo cũ cõcionẽ hret Rõulũ raptus ẽ. Eſt loc⁹:deeſt quẽ. Antiq dixere pa. ca. capreã paludẽ:nec itelligas d capreæ iſula.ſed de caprea palude:q̃ erat paulo extra urbẽ mare uerſus. Vñ Plu. ad capreã paludẽ mare uerſus diſcurret. Forte o Romule ad Romulũ ipſũ ſermonẽ cõuertit. Dabas illic iura tuis. ciuib⁹.ſ.nã ea die il icapd ſuos cõcionabat:& ut dicũt recẽſebat exercitũ. Sol fugit:qa eclypſis fieri uiſa ẽ:ut Plu. iquit:cũ ſol uelut intẽpeſta nocte defeciſſet. Et nubila ſubeũtia uenientia ſub ipm cœlũ. Remouẽt ab oculis holum cœlũ. Et grauis hymber:nymb⁹. Decidit ex ipis nubib⁹. Effuſis aqs:nã ut diximus ſubito coorta tẽpeſtas dẽſo rcgẽ operuit nymbo. Hinc ex hac cœli pte. Tonat. & Liui. cũ magno fragore:tonitribuſq; & Plu. ut dixim⁹ ubi repẽta exorta tẽpeſtas cũ tonitrib⁹:ac igẽti uẽtorũ fragore. Hic æther aer:uel cœlũ ipſũ. Abrũpit:abrũpi & ſcidi uidet. Miſſis ꝓ emiſſis. Ignib⁹ fulmi. & coruſca. nã tũc apiri ex ipo fragor cœlũ uidet. Fit fuga: multitudine.ſ.qa oẽs effugere uñ dies illa turbæ fuga appellata ẽ:ut dixim⁹ ex Diony. & ppea dicũt eã diẽ cõſternatiõis multitudis cognomẽ hũiſſe:& uſq; ad hæc tpa turbæ fuga dr. & Plu. diẽ ẽt inq̃q̃ ipe e media euãuit cõciõe turba fugã uocãt:& nonas caprotinas eo qa ſacra ad capreã paludẽ deferebãt & reliq. Rex. Romul⁹.ſ. Petebat aſtra:q̃ſi cœlũ aſcẽdebat. Eqs priis:eqs Martis. Curru.n. ſuo Mars illũ i cœlũ referebat. Luct⁹:flebat ppls Romuli mortẽ & pricidii ſenat⁹ accuſabat:creditũq; eſſet a pribus interfectũ fuiſſet niſi adueniẽs ex alba Iulius ꝓculus iuraſſet uidiſſe romulũ hũana forma auguſtiorẽ: & alia q̃ mox dicem⁹. Luct⁹ erat. populo.ſ.nã amiſſũ regẽ lugebãt & erãt. Pres:ſenat⁹. In cri. falſæ cedis:quaſi arguebat hui⁹ cedis. Falſæ:q̃a nõ ueræ:& hoc ut excuſaret ſenatũ:cũ reuera i ſenatu diſcerpt⁹ fuerit. Illa fides:illa credulitas ꝙ ſenat⁹ illũ laceraſſet. Forſitã hæſiſſet:ipreſſiſſet ſe. Animis po.ſ. Sed ꝓcul:dũ lugeret popul⁹ & ſenatus cedis accuſaret Iulius ꝓculus:ut Plu. iqt ex alba oriũdus. Vir iter pres & genere & nobilitate primari⁹ tũ ẽt cũ Romu. fide bẽiuolẽtia & affinitate cõiũct⁹ turbatã Regis deſiderio multitudinẽ iueſti cõcionẽ uenit:adhibitoq; ad id iureiurãdo romu.iqt hodierna pria lucẽ:cũ i forũ uẽirẽ obuiã ſe mihi tulit. forma lõge auguſtior hũana ardẽtib⁹ armis ſeptus:cui⁹ fulgore cũ horruiſſẽ prio. Quid inq̃ rex hãc tuã ifelicẽ ciuitatẽ:ac miſeros ciues i tã grauiſſio tui deſiderio luctu & merore reliqſti: Ille cõtra Sic diis placitũ ẽ Procule. cũ tot ãnos iter mortales extiteri i ãpliſſima ciuitate cõſtitura. Inter deorũ ſim cœtũ imortaliũ. Sed lætare atq; annũtia ro. ut iuſtitiã & militiã colãt:cũ nullæ futuræ ſint tãtæ opes:q̃ nris armis reſiſtere poſſint. Ego uero meã ſp ꝓpitio numie ꝓgeniẽ ſoſpitabo. Mira huic uiro tradita fides:ob affinitatẽ cũ Rege:& ob ꝓbitatẽ & adhibitũ iuſiurãdũ. Tũ plebs dpoſita oĩ ſuſpitiõe:& cõtĩnẽlia Romu. Quirinũ appellãtes:ut deũ colere cœpũt & reliq:eadẽ fere ifert Li. Sed qa Plu. poſterior fuit:ea potuit & a Li. & a poe. nro accepiſſe. Ar

Turbæ fuga dr.

Tullius proculus de romulo.

Lactāti⁹ p̄rio lib. diuiarꝫ īſtitutionū: Romulū īgt deſiderio ſuis fuiſſe declarat Enni⁹: apud quē popul⁹ amiſſum regē dolēs hæc loqꝫ. O Romule Romule dic: Qualē te p̄riæ cuſtodē dii genuerūt. Tu ꝓduxiſti nos ītra lumis oras. O p̄ſto gēitor p̄riæ. O ſanguinē diis oriūdū. Ob hoc dſideriū facili⁹ creditū ē Iulio ꝓculo mētiētiq ſubornat⁹ a p̄rib⁹ ē: ut nūciaret plebi ſuæ uidiſſe ſe Regē hūano hitu auguſtiorē: t eūq; mādaſſe ad populū ut ſibi delubrū fieret ſe deū eēt & Quirinū uocari. Quo facto iſi populo pſuaſit: Rōulū ad deos abiuiſſe & ſenatum ſuſpitiōe cædis regiæ liberauit. Sed Iuli⁹ uēiebat ꝓculi q̄ſi longe: ſed p hāc dictionē ꝓcul alluſit poeta ad cognomē hui⁹. qa Procul⁹ dicebaꝫ Proculi uero cognomie: hi uocanꝫ: ut Pōpe. igr ut peregrinātē ꝓcul a p̄ria p̄ſe uari ſūt. Lunaq; fulgebat ergo nox erat. & Liui⁹ & Plu. hodierna p̄ria luce dicūt. Tu uero hoc referas ad romanū diē: q ex media nocte i mediā noctē termiabaꝫ. Ergo hodierna prima luce: p̄ria p̄te dici: & ſic ēt nox eē poterat. ⸿ Nec erat uſus facis: qa luna lumē dabat: nō ergo opus erat face. ⸿ Cū qn. Subito motu: q̄ſi repentina excuſſione. ⸿ Siniſtræ ſepes: q̄ a ſiniſtra ulam ſepiebant. ⸿ Tremuere: tuiſæ ſunt tremere & hoc numine adueniente. ⸿ Ille proculus rettulit gradum: quaſi retroceſſit. — *Proculi cognomē*

Rettulit ille gradus horruerātq; comæ:
Pulcher & hūano maior trabeaq; decor⁹
Romulus in media uiſus adeſſe uia:
Et dixiſſe ſimul/prohibe lugere q̄rites:
Ne uiolēt lachrymis numina nr̄a ſuis:
Thura ferāt/placētq; nouū pia turba q̄(rinū:
Et patrias artes/militiāq; colant:
Iuſſit/& in tenues oculis euanuit auras
Cōuocat hic pp̄lm/iuſſaq; uerba refert:
Tēpla deo faciūt collis quoq; dict⁹ ab il(lo ē
Et referūt certi ſacra paterna dies:
Lux quoq; cur eadē ſtultoꝝ feſta uocet

⸿ Horruerātq; comæ: Quod eſt naturale ſubito tiore pculſis. Vir. Obſtupui ſteterūtq; comæ ⸿ Et pa. ar. militiāq; colāt. Liui⁹ Nuncia Romanis cæleſtes ita uelle ut mea roma caput terraꝝ orbis ſit: p̄inde rem militarem colāt ſciātq; & ita poſteris tradant nullas opes hūanas armis Romāis reſiſteꝫ poſſe. Eſt aūt ars Romāoꝝ regere īperio populos teſte Virg. Stati dies: Quia feſtū Quirini ſtatū eſt ac certo & fixo die ſolitum celebrari. ⸿ Lux quoq; cur eadē ſtultoꝝ feſta uoceꝫ accipe: Quirinalia ſtultoꝝ feriæ dicebanꝫ autore Feſto qd eo die ſacrificabāt hi q ſolēni die aut nō poterāt rē diuinam facere aut ignorauerāt: q̄s ferias Varro eorū īnqt hoīum eē q fornacalibus nō fuerūt feriati q̄ ſacra ſtatiua nō erāt ſed indicebanꝫ. Vñ autor ait infra: Curio legitis nūc fornacalia uerbis maximis idicit nec ſtata ſacra facit. Plu. Quirinalia inqt his aſſignari q culus eēnt tribus ignorarēt aut his q nō ut alii tributini fornacalibus rē diuinā fecerant: q; aut īpediti fuiſſent, aut aliquo peregre ꝓfecti: aut deniq; diem ignoraſſent quibus recuperandi eius Feſti Quirinalibus p̄tās dabaꝫ. Sane fornacalia Numa Pōpi. inſtituit Caluæt teſte Ply. erantq; farris torrēdi feriæ qd & Feſtus ſcri. dicēs fornacalia ſacra eē cū far in fornaculis torrebāt q̄ ferūt ad fornacē q̄ in piſtrinis erat fieri cōſueta: religioſaq; ēt agroꝝ terminis. Inſtitutū eſt aūt a Numa ut far torrereꝫ qm̄ toſtū cibo ſalubrius eēt ut diximus ſupra. Quare ait Varro meſſū far ꝓmendū hyeme in piſtrino ad torrendum qd ad cibariū expeditū uelimus: Sciendū q; apud maiores nr̄os qa molaꝝ uſus nō erat. ut inqt Seruius frumēta torrebāt & ea in pilas miſſa pinſebāt: uñ pinſores dicti ſunt: q nūc piſtores uocanꝫ. Hinc donatus triticum inqt torrebāt prius ut tundi poſſet. Virg. Frugeſq; receptas & torrere parāt flāmis & frangere ſaxo: Legimus apud Herodotū ſcythas aratores nō ad panē cōficiendū ſerere triticum ſed ad illud torrendum. — *ANT. FAN.* — *Stati dies.* — *Stultoꝝ feſtū unū dictū eſt.* — *Fornacalia.* — *Pinſores.* — *Far ꝓmēdum eſſe hyeme i piſtrino,*

⸿ Et comæ horruerāt: & hoc pp metū q̄ſi riguerant: ut nā naturale eſt: ut timore deficiēte ſanguine a ptibus exteriorib⁹ cōtrahiꝫ cutis: & ex ipſa cōtractiōe pili rigeſcūt de hoc diſſeruim⁹ ſupiore libro i eo uerſu Obſtupui ſenſiq; metu riguiſſe capillos. ⸿ Pulcher & q̄lis ꝓculo Romulus apparuerit. ⸿ Pulcher & ma. hu. ut Plutar. inqt forma auguſtior humana. ⸿ Et deco. tra. de trabeis ſupiore libro i pricipio dixim⁹: ut Dionyſio aſſerit: Trabeæ ueſtes togatæ dn̄r purpura circūductæ ſub tegmie pūiceo: q̄s aureæ fibulæ ānectebāt. Romulus primū i urbe uſos ē trabea & trabeis inqt Ply. uſus accipio reges ergo Decor⁹ iornatus trabea. ⸿ Viſus ē adeſſe ro. in me. uia. qa medio i itinere appuit iſi Proculo ⸿ Et di. & ē uiſus ſimul ⸿ Dixiſſe ꝓhi. tu Iuli ꝓcule. ⸿ Lugere q̄ri. lugere romanū populū. ⸿ Nec iſi: ſcilicet q̄rites ⸿ Violēt: q̄ſi offēdāt. ⸿ Nr̄a nūi na: qa iā relat⁹ ſū i deos: ⸿ Suis la. q̄ſi dicat ne uideanꝫ lachrymādo gl̄iæ īuidere. ⸿ Thura fe. q̄ſi offerāt mihi thura: ſacrificēt mihi. ⸿ Pia tur. q̄ſi religioſa m̄titudo. ⸿ Placēt no. Qui ſacrificēt mihi nouo iā deo & Quirinū deū appellēt ⸿ Et co. pa. artes: artes p̄riæ: artes ro. ſūt q̄ ab āchiſa Aeneæ dicūꝫ. Tu regeꝫ īperio pp̄los romāe memēto: hæ tibi erūt artes: pacisq; īponere morē. ⸿ Parcere ſubiectis & debellare ſuperbos. Artes ergo p̄riæ: prudētia: iuſtitia: clemētia æqtas magnanimitas & ſimilia. ⸿ Et co. militiā: ꝓſtantiā rei militaris: aut militiā ipſā exerceāt ubi hæc locut⁹ ē. Euanuit ab oculis Proculi ille pp̄lo cōuocato i cōcionē: rettulit rōuli uerba. ⸿ Iuſſit: rōul⁹. ⸿ Et eua. ocu. ut umbra erat ianis ſuſtulit ſe ab oculis ꝓculi. ⸿ In auras tenues: & tectenā ſp̄ūs i ſpiritū: hoc eſt i aere. ⸿ Hic: ꝓcu. ſ. Cōuocat po. i cōcione. ſ. ⸿ Et re. uer. iuſſa: q̄ romul⁹ iuſſerat Verbis ꝓculi plebs mota ē: Quirio tēplū dducaueꝫ i eo colle: q ad hoc ut ēt Plu. refert Quirinalis dict⁹ ē licet ſint q̄ dicāt a curib⁹ ſabinoꝝ: q; ibi caſtra admonerit q̄rinalē appellatū. ⸿ Faciūt ergo romāi. ⸿ Tēpla do: Quirio. ſ. ⸿ Collis quoq; col. ēt. ⸿ Eſt di. ab illo: ſeu Quirio: ſeu q̄rini tēplo. ⸿ Et certi: q̄ ſi ſtati & cōſtituti. ⸿ Dies re. ſa. p̄tnat: ſacra myſteria rōuli patēris romanoꝝ. ⸿ Lux quoq;: eadē die q̄ q̄rini feſtū ē: ſeu q̄rinalia celebranꝫ feriæ ſunt ſtultoꝝ: q̄s ita diffiniuit Pō. Stultoꝝ ferie appellabāꝫ. Quirinalia q; eo die ſacrificāt hi, q ſolēni die: aut nō potuerīt rē diuinā faceꝫ: aut ignorauerīt: in q̄ qdē ſn̄ia & ipſe poeta eſt: in hac eadē die fornacalia celebrabantur. de quibus mox differemus: quæ quia non erant ſtata: hoc — *PAV. MAR.* — *Quirinū dictū a ꝓculo* — *Quirinalia*

eſt certa ſeu fixa:ſed a ſacerdote indicebant ī ſcriptis in tabella foro appoſita noīb' curiaꝝ:ut ī ſuā curiam
qſq; cōueniret:q ſuā curiā ignorabāt tardius q̄ cæteri ſacrificabāt & ob id ſtultoꝝ feriæ tanq̄ ignorantiū
uocatæ ſunt Poeta id ad uetuſtatē refert.nūc expoſiturus ſtultoꝝ ferias ita inqt.⸿ Accipe audias:aut per-
cipias.⸿ Cur quoq; tcur ēt.⸿ Eadē lux:eadē dies in q̄ ſūt qrinalia.⸿ Vocent feſta ſtul.qa ſtultoꝝ feſta ſūt.

Accipe/parua qdē cā/ſed apta ſubeſt:
Nō habuit doctos/tellus antiq̄ colonos:
Laſſabant agiles aſpera bella uiros:
Plus erat ī gladio q̄ curuo laudis aratro:
Neglectus domio pauca ferebat ager:
Farra tñ ueteres iaciebāt/farra metebāt:
Primitias cereri farra reſecta dabant:
Vſibus admoniti flāmis torrenda dederē
Multaq; peccato damna tulere ſuo.
Nā mō uerrebāt nigras ꝑ farre fauillas:
Nunc ipſas ignes corripuere caſas.
Facta dea eſt fornax/læti fornace coloni
Orant/ut fruges temperet illa ſuas.
Curio legitimis nunc fornacalia uerbis
Maximus indicit/nec ſtata ſacra facit.

ANT. FAN. ¶Parua qdem cā:non multi momenti ac ridicula & a
ſtultitia nata.⸿ Neglectus ager:nō recte cultus cū igno
rarēt rōnē agri colēdi:ideoq; ꝓuētus erāt tenues.⸿ Far
ra tñ &c. Maiores quis imperiti agriculturæ farra tñ fere-
Farina a bant a qbus farinā dictā uolunt quis & ex aliis fruméti
farre dcā ſpēbus fieri ſoleat:q qd far apud ueteres in uſu fuerit Eſt
Seia dea aūt iacere hic ſerere Sanc a ſerēdo Seiā deā ut Segeſtā
Segeſta a ſegetib' appellatā ueteres maxime norūt autore Ply.
dea: tertiāq; hoc eſt fortunā caluā ut nōnullis placet: quam
Cereris ī religio fuit noīare ſub tecto.Primitias cereri farra reſe-
uenta. cta dabāt.Non licebat deguſtare nouas fruges aut uina
Fornax ut ſcri.Ply.anteq̄ ſacerdotes primitias libaſſent.⸿ Vſib'
dea. admoniti flāmis torrēda dederunt:intelligētes farto-
curio ma ſtum & cibo ſalubrius eē & facilius tundi cœperūt far-
ximus ra torrere:ſed nulla torrēdi adhibita rōne:nā q̄ in forna
Curia: ce torrēda erāt igne exempto ſtulti hoīes flāmis torrē-
Tribus. da cōmiſerunt:q̄ interdū oēm farris ſubſtantiā abſume
Curiales bant ita ut cinerē ꝓ farre colligerēt & qd peius eſt aliqñ
flamines ipſas quoq; caſulas adurebāt.Sciendū Cererē deā ruſti-
Curiones cogetur inqt Seruius inueniſſe qdem.frumēta eademq;
curioniū, molere & cōficere teſte Ply.in attieā Italia & Sicilia ob
æs. idq; deam iudicatā.Vt aūt frumenta torrerent nuſq̄ le
Curiæ. ctū eſt Cererē docuiſſe.Huic maiores ſacrificabant pri-
Centūui mitiū deſpicis q̄s primū meſſuiſſent qd a ꝑmetendo dictū uidet : ſicut Libero muſtū qd ſacrima appella-
ralia iudi bāt.⸿ Peccato ſuo:Stultitia:ignorantia.niſi peccatū uoces impieratē qd inutiliter abſumerēt Cereris mu-
cia. nus.Vel qd nulli deo rē diuinā facerēt farra toſturi.⸿ Facta dea eſt fornax:excogitatū atq; inuentū ē no-
decuriæ uū numē deæ Fornacis:quā orabant ut eā torrendo farri tēperiem adhiberet ut ſiccaret nō ureret:ſed ea l
Decurio uæ fornacalia inſtituta ſūt niſi Locus Ply.deprauatus ē.⸿ Curio legi.nūc for.uer.maxim' indicit : Curio
nes. maxim' is dicebat cuius autoritate curiæ oēſq; curiōes regebant.Nouimus.n.Romulū diſtribuiſſe popu
lū ro.In triginta curias q̄s nōnulli ēt tribus uocāt qbus poſtea qnq; additæ ſunt ita ut in ſua qſq; curia ſa-
cra publica faceret ac ferias obſuaret:q̄ꝝ ſacerdotes Curiales flamines dicebant autore Feſto: itē Curio-
nes teſte Dionyſio uñ curioniū æs appellatū eſt qd datet curioni ob ſacerdotiū curionat'.Hic Varro Cu
ria inqt eſt ubi Senatus rēp.curat.Illa ēt curia dr ubi cura ſacroꝝ publicat ab his curiōes. Itē Curiōes dicti
die noni a curiis q fiūt ut in his ſacra fiāt.Ipſe aūt curiæ ut qdā dicūt ſingulæ a Sabinis mulieribus nomē traxerūt:
qd Plutar.nō placet cū cōſtet eaꝝ multis a qbuſdā locis datū eē uocabulū:ex qbus ſingulis cū.xxxv.eēnt
terni ad iudicandū electi ſunt q centūuiri ſunt appellati licet quinq; ſupra centū eſſent unde centūuiri alia
iudicia dicta ſunt.Sciendum curias in decurias fuiſſe diſtinctas quaꝝ Præfecti Decuriones uocabant.In-
dicebātur autem fornacalia cum ſtata non eſſent a Curione maximo uerbis quibuſdam legitimis more
maiorum:qualia ea ſunt apud Macrobiū.Die noni poſt calendas ianuarias quiritibus compitalia erunt.
PAV. ¶Parua qdē cā ſubeſt ꝓ reꝝ aliaꝝ magnitudine:qb' magna ſubeſt cā:parua cā dixit ī his: cū ꝑua & leuis
MAR. ſit cur ita dicāt.⸿ Parua ſed tñ apta cōueniēs & digna ē q̄ referat.Plu.lxxxix. ꝓblēate cū agat q̄ rōne qrina
lia ſtultoꝝ feriæ noient.Inqt an ꝙ nūc diē ut Iuba dicit:his aſſignauerīt q cui' eēnt trib' ignorarēt. An bis
qis q ut nō alii tributini fornacalib' rē diuinā fecerīt:ꝙ aut īpediti fuiſſent:aut aliquo pegre ꝓfecti aut de-
niq; diē ignoraſſēt:hoc tpe recupandi illi' feſti ptās data eēt.⸿ Nō ha.ut prias hoꝝ feſtoꝝ cās explicet:ad
ātiqtatē ſe refert:in q̄ agri colēdi doctrīa rara:aut nulla fuit:ſed rei militaris maior erat diſciplina:q̄ rei ru
ſticæ.⸿ Tellus ātiq̄:q̄ſi tellus ātiquoꝝ hoīum:aut tellus apd ueteres.⸿ Nō ha.do.colo ñ hūit doctos agri
colas:nec rei ruſticæ pitos.⸿ Aſpa bel.iaſſa.defatigabāt.⸿ Viros agi.uiros idōeos:& q ad oīa agi poſſet.
⸿ Pl' erat:magis res militaris q̄ res ruſtica laudabat.& ſic negligētia mīor ex agro fruct' pcipiebat. ⸿ Pl'
erat laudis ī gla.hoc ē armis.⸿ Quā ī cur.ara.ī fle.ara. Ager negle.ñ bñ cultus : cui nulla cura adhibebat.
ατριοσ ⸿ Pauca ſe exiguū fructū reddebat⸿ Ager ab agēdo dr:qd ī eo qd agit:ut qd græ.ατροσ dr: uñ ατροτικοσ
agreſtis ruſtic' & ατρικόσ agricola ατρίοσ agreſtis.⸿ Farrata ut alias diximꝰ autor Diōyſio:t ſicut græci hordeū
uetuſtiſſimū frugē putātes hordei primitias ī ſacris dabāt uias eas uocātes Ita ro. ꝓcioſiſſimūq; uetuſtiſſi-
mūq; fructū exiſtiantes far.Sacrificia oia ignea ab eo īcipiūt:manſitq; diu:nec īcidit ī ſūptuoſiores primitias
Farrata cōſuetudo.Far ergo poeta ueteres iqt & ſerere ſolitos: & metere & creri primitias offerre iquit ergo & ſi
neglectus erat ager.⸿ Tñ ue.ia ſerebāt.⸿ Farra:q̄ romāis in magno ꝓcio fuere.⸿ Metebāt far.ſecabāt ubi
matura erāt.⸿ Et da.q̄ſi offerebāt Primitias ce.q̄ ē dea agriculturæ.⸿ Farra te.ī ipa meſſe. Primitiæ ſūt pri
mi fruct':quos ex agro pcipim':idis tñ offerēdiuñ Ply. Ac ne deguſtabāt qdē nouas fruges: aut uia āteq̄
ſacerdotes primitia libaſſēt.⸿ Vſib'.numa iſtituit deos fruge coleret& mola ſalſa ſupplicaī atq; ut autor

eſt Emina

eſt Emina far torrere:qm̄ toſtū cibo ſalubri' eēt:id uno mō cōſecutū ſtatuēdo ñ eē pug ad rē dīnā:niſi toſtū.Is & fornacalia iſtituit farris torrēdi ferias:hæc Ply.Poeta ergo igt ueteres utilitate admōitos far torrere cœpiſſe:ſ3 torrēdi ignorātia dāna pluria tuiiſſe:nā uſq; adeo torrebāt ut i cinerē uerterēt:& caſæ ubi torrerēt ſæpe adurerēt.inſtituta igit fornaci deæ fuere fornacalia quo torrēde fruges tēparent.¶ Admōiti ergo ueteres.¶ Vſib':p uſu hoc ē utilitate.qa ſalubri'.¶ Dederūt farra torrēda:deſiccanda.¶ Flāmis:ignib':Numa tñ ut dixim' ñ iſtituit.¶ Et tulere multa dāna:multa icōmoda.¶ Suo pctō ſua ignorātia. ¶ Nā uertebāt mō nigras fauillas:q̄ſi extictū cinerē.¶ Pto farte:loco farris:nā adeo torrebāt ut oīa adurerent. ¶ Nūc ignea corripuere q̄ſi aduſſere.¶ Ipſas caſas:ubi torrebaf far.¶ Fcā ñ erat primū dea fornax ſ3 tūc iuēta:& coli cœpta ē.¶ Fcā:q̄ſi excogitata.¶ Eſt dea fornax:& ab alia fornacalia iſtituta a Numa.¶ Colōi agricolæ.¶ Læti fornace:ipſa dea:uel qa pri' itra domos:ſeu ī apto deſiccabāt ad ignē:& tūc ī fornace extructa q̄ſi i furno torrere cœpe:Vñ pōpei' fornicalia feriæ iſtiture farris torrēdi gra:qd ad fornacē:q̄ i priſtinis erat ſacrificiū fieri ſolebat.¶ Orāt coloni ipſi.¶ Vt illa:fornax.¶ Tēpet ſuas fruges moderēt ne adurāt:fruges dcē ut fruamur.¶ Curio:Rōulus ut Diony.igt:cōdita urbe rex & ab hoīb' & a diis creat' urbē trifariā diuiſit:& unicuiq; pti unū pfecit:hi appellati fuere tribuni.Rurſus unāquāq; tribū ī denas diuiſit ptes:has appellauit curias q̄ trigita fuere ſingulis curiis ſingulos pfecit:hos appellauit curiones:rurſus & curias & in decurias diſtinxit:decuriaꝝ pfectos decuriones uocauit:ſed curionū offm̄ erat ſacris pſidere feſta & ludos pp'lo pdicare:& ordinibus in militia pefſe.¶ Curio ergo q̄ſi illeq curie perar.¶ Fornacalia feſta indicebat:nam non erant ſtata:ſicut diximus de ſementi ſupiore libro.¶ Curio maximus:iq̄ ſacerdos & curiæ pfectus.¶ Indicit tūc fornacalia:fornacis feſta.¶ Verbis legytimis:ſecundum legis pcepta.¶ Nec facit ſacra ſtata:quia non ſunt ſtata: ſed indicta:quod ſuperiore libro declarauimus.

Curio dicif ille q præeſt curiæ & maxim' ītelligif.

Inq; foro multa circūpendente tabella
Signatur certa curia quæq; nota/
Stultaq; pars populi/q̄ ſit ſua curia neſcit
Q uā facit extrema ſacra relicta die.
¶ Eſt honor/& tumul' aīas placarē pr̄nas
Paruaq; ī extructas mūera ferre pyras:
Parua petūt māes:pietas p diuite grata ē
Munere:nō auidos ſtyx habet illa deos:

ANT. FAN.

Tabellæ in foro.

¶ MVLTA circūpēdēte tabella:multis tabulis ubi certis notis ſingulæ curiæ dignoſci poterant q̄ tabulæ ſuſpēdebāf i foro ut unuſq̄ſq; iret i curiā ſuā ad rē diuinā ¶ Extrema die:extremo ānī tpe hoc ē febiuario q fuit ultim' āni mēſis ut dixim' ſupra.Nā ſi extremā diei ptē acceprr quo fornacalia celebrāf:nulla eēt cā cur ſtulta ps plæbis hoc tpe faceret rē diuinā q̄ nō eēt fornacalib' pcmiſſa accedit ad hoc q cōcluſū nō eēt cur Quirinal a ſtultoꝝ feriæ dicerēf.¶ Eſt honor & tumulis aīas placare pr̄nas:hoc tpe diis māib' iuſta ſoluūf & ferunt epulæ ad ſepulchra ab his qb' lus ē ibi parētare:q̄ꝝ meminit Virg.iii.æn.ut Solēnes tū forte dapes & triſtitia dona libabat cineri Andrōachæ:uñ a ferendis epulis ut Feſto & Varrōi pl3 feralia dcā ſūt:qb' & a feriēdis pecudib' nomē iditū uideri pt q̄uis.n.māes uel leui munere placari ſoleāt ut lacte uino ac cæteris reb' q̄ꝝ autor hoc loco facit mētionē:mactāf tñ eis & uictimæ ut Cædit quas de more bidētes.Totq; ſues totidē nigrātes terga iuuēcos.Eaꝝ ſāguis libatiōe necnō & lactis maiores ñ ſine rōne i parētatōib' utebāf q aīa ſine ſāguie nobiſcū ñ ē & corpus lacte nutrif poſt aīæ cōiūctionē. Vir.Inferim' tepido ſpumātia cymbia lacte ſāguis & ſacri pateras.Idē i.v.æn.Hic duo rite mero libāt carcheſia baccho fūdit humi duo lacte nouo:duo ſāguie ſacro.Ex his uinum quo ſepulchra ſpargebanf reſpatſum dixerunt autore Feſto.Sciendū inferias tertiæ partis eſſe Platonicæ illi' iuſticiæ quā diuinus philoſophus in trias genera diſtinxit:quoꝝ aliud docuit circa deor. Aliud circa homines aliud circa defunctos uerſari:ii efferebantur ueſptino tpe cū pp inopiam funebri pōpa efferri nequirent.uñ Veſpiliones uocati ſunt qui coꝝ cadauera funeranda curabant.¶ Parua petunt manes.Dii inferi qd̕ ſequentia oſtēduntur nō auidos ſtyx habet ima deos:q̄uis augures tam ſuperos q̄ inferos deos manes dicebant.

Feralia unde dicantur nota.

Veſpiliones.

¶ INq; foro:die q̄ pcedebat feſtū appēdebāf i foro tabellæ cū ſignis uniuſcuiuſq; curie ut q̄ſq; i ſuā curiā ſacrificatū accederet.¶ Quæq; curia ſignaf certe nota:certo ſigno:ſeu certo noīe:nā ſingul' curiis noīa raptaꝝ ſabiaꝝ ipoſita eē dñr.¶ Multa tabella circūpēdēte i foro:cū ipo.ſ.ſigno ſeu noie inſcripto.¶ Multa tabella:nā a ſingul' curiis ſingulæ tabellæ & erāt nūero qnq; & trigita.¶ Rōul' trigita iſtituit:ſ3 poſtea qnq; ſupadditæ fuere.¶ Stultaq; illi q ignorabāt ſuā curiā:ſtulti ob id dci ſūt qa hebetes corde:& minus teliigētes:faciebāt tñ & ipſi ſacra:ſ3 tardi' ceteris.¶ Stultaq;:&.¶ Stulta ps ppli q̄ſi ſtulti ipſi.¶ Neſcit q̄ ſit ſua curia:& ob id cū cæteris ñ ſacrificat.¶ S3 facit ſacra ipſa ſacrificia.¶ Relicta:eoꝝ.ſ.negligētia.¶ Die extrēa q̄ſi extrēa pte diei.poſtea q̄ cæteri ſacrificiū abſoluiſſēt.Eſt honor:dixim' ſupi' februario mēſe iſtituta p manium expiatiōe:aut exaturatiōe ſacrificia:ut Macr.refert a Numa:q hoc mēſe ſtatuit:ut iuſta diis māib' ſoluerēf:ut Plut.aſſerere uf a Rōulo:nā cū lupcalia attigit:igt q̄ ad explādos māes cōſtituta uidebāf.Fiebāt.n. nefaſtis dieb' februarii mēſis q̄ piaculare iterptāf:ſ3 ut poetæ pl3 morē hūc i italiā Aeneas detulit:ſint tñ a quibuſdā iſtituta:eadē die q̄ & quirinalia:& fornicalia fiūt fieri & ipa icipiūt.¶ Eſt ergo honor tumul':ſepulchris. ¶ Placare:exaturare.¶ Aīas:ūbras.¶ Pr̄nas:parētū:uel maioꝝ quorūcūq; mortuoꝝ.¶ Et ferre pua munera i extructas i cōpoſitas & ordiatas.¶ Pyras:pyra ē illa lignoꝝ cōgeries accēſa i q̄ mortuoꝝ cadauera adurebāf.ergo ſingul' ānis pyre ipe referebāf:niſi itelligere malim' Pyras pyrāides i qb' oſſa recūbebāt ſeu ſepulchra ipa.¶ Parua pe.dixerat pua mūera ferēda eē:nūc illd cōfirmat qd pua a māib' petāf nō eē apd iferos auantiā.¶ Manes:q̄ſi dii iferi:nā pprie bōi dñr.idē māe qd ē bonū niſi qd tūc dies manere icipiat intelligam'.¶ Petūt pua mūera.ſ.¶ Pietas q̄ſi piū offm̄.¶ Eſt grata p munere diuite qa magis illis placēt pie

PAV. MAR.

Trigintaquinque curiæ trabebant ſingulas tabellas.

tatis mũera q̃ opulẽtiæ. Stix. ſpẽs p gñe: ſeu ps p toto ñ ẽ ĩferi ĩpimá ſtix palus ẽ iſerni & ppie mœſtidá
De ſtyge palude. ſignificat a Συγνάζω qđ ẽ mœreo ſeu Συγέω qđ ẽ odio hẽo. Stixtñ ab Heſiodo oceãi & Thetios fi
lia dñq̃ ex pallãte uictoriá gẽuit. Quá a deo gygãteo bello diis fauit. Vt dii p mẽ ꝫ pelerai ñ audeãt: Her.
ãt tradit ſtigẽ puá eẽ q̃ ĩ Arcadia in ciuitate q̃ dr̃ nõatris ex petra q̃dã pfluẽiẽ: q qdẽ aq̃ Plynio teſte: iꝫ neq
odore neq color ſit aboiabil: illico tñ pota necat. Stix ergo ĩpa ĩferni palus. Nõ hẽi dos auidos cupi
dos auaros ut magna expoſcãtis ꝫ modico ſẽ ꝯtẽti. Tegľa qb' dẽas mães exatusaſ: Tegľa: q̃ a regẽdo dcã ẽ
ANT. FAN. Tegula por. ſa. ẽ uľ co. & ſpſæ fruges. Põebãſ epulæ ĩ
his ſacris ſup ſilicẽ q̃ Ide ut ait Ser. Silicerniũ dicebãť:
Silicernium. quo uocabulo qdã ſignificari uolũt fũebre cõuiuiũ qđ
ſẽib' exhibeť Dona uero Silicerniũ iqt cænã eẽ q̃ ĩferť
diis mãib' q eã ſilẽtes cernãt. i. ũbræ poſſideãt: uľ q q eã
ĩfeſãt cernãt neq dguſtẽt. De coſõis Naſo alibi: tu tñ
extĩcto feralia mũera ſp dẽiq tuis lachrĩs hũida ſta da
io. Inq mero mollita ceres. Quia rit' hui' ſacrificii exi
git me ꝓ uinũ. i. puꝓ autoř Ser. Violæq ſolutæ: ñ re
dactæ in ſta ſed circũ ſilicẽ ſiue regulã ſpſæ. Hæc hẽat
media teſta ſlicta uia: qa extra ũbẽ erãt tumſi mortuo
De ſacris mortuorum ſũ quos ad uiaꝫ latera hodie cernim' uñ ait Iuue. Quo
tũ flamia regiť cinis atq latina Sepeliebãť tñ mortui ẽt
domi ſuæ uñ orta ẽ cõſuetudo ut lares ĩ dõib' colereť.
Nec ma. ue. ñ ẽ qđ dixim' ſupra ẽt mãib' uictias imo
lari. Adde p. qa ñ ſolũ ſacrificiis ſed pcib' & uotis nũi
Mortuorũ ſepultura. na placãť: ut Iunõis magnæ primũ pce numẽ adora iu
nõi cãe uota libẽs. Et uotis pcibuſq iubẽt expoſcere pa
cẽ. Hũc morẽ æneas: Nũa põpi. qdẽ ut dixim' ſtatuit:
Mos ſoluendi iuſta diis ab æn ut ñ mſe iuſta diis mãib' ſolueſẽt: iꝫ æneas putať hũc morẽ placãdoꝫ manlũ ĩ italiã attuliſſe q pñ Anchiſe
iſta pſoluitur ẽ i. v. æn. Pñs ge. ũbsæ pñs q̃ colebat ut loci geniũ. Eſt. n. gẽi' iterdũ uniuſcuiuſq loci de'
Sed d ñ aĩs. Solẽnia do. ãniuerſaria: ut Solẽnes tũ forte dapes & triſtia dona libabat cineri Andrõache.
PAV. MAR. Parẽtales deſ dies: Rõani belľ ipediti dñr oli parẽtalia ĩtermiſiſſe cui' ĩpietatis pẽas lueſt morte mĩroꝫ
Tegula: hoc ẽ texta. Velata: ornata: circũdata: ſeu coopta. Porrectis: appoſitis. Corõis: fcis e flori
b' aut ex uirib'. Satis ẽ: ſufficit ad ſacra hæc: & ſatis ſũt. Fruges ſpar. & par. mi. ſa: hoc ẽ mola ĩpa q̃ erat
ex farre & ſale molita: ut Var. iqt & ſæpe diximꝰ & ſatis ẽ. Ceres mol. hoc ẽ pãis molliť. In me. ñ ĩ uio
aq̃ ĩmixto: ſꝫ ĩ mero. Et uio. ſo. ñ ſertæ ſꝫ ſolute & circũſpſæ his mães cõtẽti ſũt. Texta re. ĩ me. uia hẽ.
at hec: ponãť hæc ĩ ipſa regula: & relinqť ĩ media uia: uã circa uiã cõſtruebãť & nos apud barbaros ĩ aphri
ca cilicia & oĩ ferẽ aſiatica ora ſuari uidim'. Nec ma. pua qdẽ dixit mãib' offerẽda: ñ tñ ĩhibẽť maiora:
ſed puis exatutanť mães addẽde quoq ſũt pces accẽſis lumib'. Nec ne. ma. mũera. ſ. offerri ñ phibeo q
maiora facias ſacrificia. Sed & um. aĩa extĩcti corpis: q̃ ũbra ẽ. Vñ Hor. Puluis & ũbra ſumus. Eſt pla.
Iuſta ſacra pro mortuis. placari ſeu ſaturari pt. His p. i. oblatis mũerib'. Adde p. ĩpis mũerib'. Et ſua uer. ná poſſes addere p
ces ñ tñ ſua uerba: & iõ. Sua uer. q̃ſi ppria cõgrua: ſeu cõueniẽtia defũctoꝫ expiatõi. Accẽſis fo. p accẽſ
lumib' uti & nos xpiani facim'. Hũc mor. cõuerſio orõnis ad latinũ italiæ regẽ: q ĩ ei' regnũ æneas mo
rẽ hũc expiatõis. ſ. aĩaꝫ attulerit. O iuſte latine: ut eũ ab æqtate: q̃ poſſuit cõmẽdaret iuſte dixit latinũ gẽi
tũ ex fauno & Marica nympha. Vir. dixit. Diony. ãt duos filios his ĩ locis ubi rõa ẽ reliqſſe dicat pallãtẽ ex
Euãdri filia natũ iqt: latinũ uero ex Hypbõde puella q̃dã q̃ dãte pẽe obſidẽ extulit: ſuauitq quodã tpe ca
ſtãt ꝫ cũ deĩde nauigaſſet ĩ italiã adamatã ĩpleuit: traiecturuſq iã argos. Aboriginũ regi Fauo collocauit:
q̃ eã multis opinãdi fuit: tñ Her. filiũ Latinũ fuiſſe: iꝫ Fauni Euſtachi' ãt ait Latinũ Vlyſis ex circe filiũ. O
iuſte ergo latine æneas idone' autor pietatis q̃ſi religioſi officii. Pietas de ĩferiore ad ſupiorẽ ẽ. Aeneas ãt
ĩſigne fuit pietatis exẽplũ: ná pius ĩ patrẽ pius ĩ patriá pi' ĩ deos. Idone' idẽ ĩ oĩb' ẽ q̃ſi idẽ æneas ĩpe ĩ oĩ
b' pietatis officiis. Attulit hũc morẽ: hãc ãnuã cõſuetudinẽ p mortuis ſacrificãdi ná p pẽe quotãnis ſacri
ficabat. In terras tuas: in latiũ: uñ morẽ accepe poſteri. Ille: æneas. ſ. Ferebat do. ſo. q̃ſi annua dona.
De deo Genio Genio pa. Anchi. ſ. Geniũ ut Põ. iqt deũ appellabãt q ui obtineret reꝫ oium gerẽdaꝫ. Auguſtius gẽius
iqt ẽ deoꝫ fili': & parẽs hois ex quo hoĩes gignũť & ppea Gẽius me' noiať q me gẽuit. Alii gẽiũ putarũt
uniuſcuiuſq loci deũ: & p hoc ultimo die accipe poſſes. Gẽio pa. de eo loci p ĩpo loco: in quo pr̃ erat ſe
pult': & Vir. in. v. æn. ad Anchi. tumulũ. Incert' gẽiũ ne loci hinc ab ĩpo æn. Ppli latini. Edidicere' ri. or
dines mores. Pios qa p pñb': ſeu p maioꝫ ũbris. Poeta aſſignat ordinẽ hui' moris pietati æn. ueꝫ lõge
añ iliũ Pluto morẽ docuit honoꝫ mortuis exhibẽdoꝫ. Ná de æn. Dio. iqt: Plutonẽ uolũt ſepulchrorũ ſu
nerũq atq honoꝫ q mortis ĩpẽdũt ru' ũ ĩtroduxiſſe cũ añ a nulla rerũ harũ ap hoĩes eẽt cõſuetudo. Quæ
cã extitit ut uita. fũctis dñari exiſtiareť. Antiqtate illi hui' curæ pĩcipiũ tribuẽre. At quõdã: ſꝫ dũ bellis
ĩcubuere rõani ĩtermiſe hæc iterdũ. ſꝫ ñ ĩpũe mã egreſſe e ſepulchris defũctorũ ferũť ũbræ: ceraſſeq cũ q̃reť
& p urb uias & p agros: qđ qdẽ magno erat oñ tori: ꝫ cũ iteꝫ miſſa: & extinctis dbita reſtitueret ceſſaſſe pdi
gia hæc. Atiſ. Quõdã: p aliqñ. Dũ: ppľ: ipſi. Gerũt lõga bella. dũ diu bellãť. Armis pugnãrib': i.
cũ qb' pugnať. Deſeruere di. parẽ. dies parẽtaliũ ſacrorũ in qb' p parẽtibus ſeu maioribus extinctis epu
lum ſepulcris ferebanť: unde & ferales & ferialia dicta ſunt & parentare: qđ eſt ipſa ſacra p mortuis facere.

Tegula porrectis ſatis eſt uelata coronis:
Et ſparſæ fruges paruaq mica ſalis.
Inq mero mollita ceres/uiolæq ſolutæ.
Hæc habeat media teſta relicta uia.
Nec maiora ueto/ſed & his placabil' ũbra
Adde p̃ces/poſitis & ſua uerba focis.
Hũc morẽ/æneas pietatis idoneus autor.
Attulit/in terras iuſte latine tuas.
Ille patris genio ſolennia dona ferebat.
Hinc populi ritus edidicere pios.
At quõdã dũ lõga gerũt pugnãtib' armis
Bella/parentales deſeruere dies:

¶OMINE ab iſto:ominoſa iſauſta ipietate. Quid.n.alid ſibi omināť ipi⁹ q̄ irā deoꝝ. ¶ Suburbāis ícaluiſ ſe rogis:cū multi iterirēt q̄ nō lōge ab urbꝫ mœnib⁹ urebāť creditū ē iratos māes,pentalib⁹ termiſſis romanos ea calamitate mulctaſſe. Et hoc ē qđ autor ait:ñ ipūe fuit. Neq̄.n.plꝫ iterpterisꝫñ ipune qđ nocturnis ululatib⁹ terriri ſin q paēťalia itermiſiſſēt:ſed qđ ea negligētia ſiue ípietas romāis multoꝝ iteritu cōſtitit. Qđ qa exploratū & certū nō erat Ouí.ſi ei⁹ uerba expēdis ita loqť ut dubitare uideať. ¶ Prodigiiſq̄ uenit funeribuſq̄ modus:ceſſauerūt multoꝝ iterit⁹ & ꝓdigia ac mortuoꝝ q̄rimōiæ pētalib⁹ reſtitutis ſignificat.

ANT. FAN.

Parētalia ſacra

Non ípune fuit:nam dicíť omine ab iſto
Roma ſuburbanis incaluiſſe rogis:
Vix equidem credo buſtis exiſſe ferūtur
Et tacitæ queſti tempore noctis aui:
Perq̄ uias urbis latoſq̄ ululaſſe pagros
Deformes animas uulgus inane ferunt:
Poſtea pteriti tumulis redduntť honores
Prodigiiſq̄ uenit funeribuſq̄ modus:
Dum tamē hæc fiēt uiduæ ceſſate puellæ
Expectat puros pinea tæda dies:
Nec tibi q̄ cupidæ matura uidebere mrī:
Comat uirgineas haſta recurua comas:
Cōde tuas hymeneę faces ab ignib⁹ atris
Auſer/hñt alias mœſta ſepulchra faces:

eni modus hoc loco finē. ¶ Dū tñ hæc fiūt uiduæ ceſſate puellæ:dū hæc ſacra mortuis pſoluūť religioſū ē nubere quēadmodū & mēſe maio teſte Porphyriōe:quo lemuria celebráť a Rōulo iſtituta ut occiſi Remi ūbræ placarenť Legim⁹ idē aliqñ cuſtoditū & menſe Martio quo Minerua Martē uiciſſe dr̄ & obtēta uirgitate Neriene appellata. ¶ Pinea te.a pte totū accipim⁹ hoc ē a face nuptiali oēm nuptiaꝝ celebritatē. ¶ Dies puros:nō ferales q̄les ſūt undeci dies reliq Februarii ut apte autor oñdit. ¶ Nec tibi:monuit uiduas nubēdi cupidas:nunc ad monet uirgines uiro maturas ne dieb⁹ ipuris ſe ad nuptias ꝑparēt. ¶ Comat uirgineas haſta recurua:cōas:nō dić ebumeū iſtřm ut qdā uolūt quo diſcriminaťcapillus:nec calamiſtrū ut aliis plꝫ. Vñ Cicero calamiſtratā comā appellat. Eſt.n.acus maior q̄ ut igi Var.caleſcā i cinere capill⁹ ornaťunñ cinerarii ac ciniflōes dci ſūt miniſtri calamiſtroꝝ:qb⁹ matronæ capillū criſpabāt. ſꝫ haſtā ſignificat q̄ nubētis caput comabaťur Plu.& feſt⁹ meminerūt ita ut haſtæ cuſpide cōa diſcriminareťidicebaťq̄t hæc celibatis:q̄ ſteriſſe oportebat i corpe gladiatoris occiſi:idōq̄ ea ornabať nubētis caput:ut ſic uxor cōiūcta cū uiro eēt ī ipa cū gladiatoris corpe fuerat:uel qa matronæ i iunōis:Curetis ſiue Curitis tutela ſunt:q̄ ab haſta ferēda ita dicebaťq̄ Curis ſigua Sabinoꝝ haſta ut dixim⁹ uocareť:Vñ nōnulli eā curiū dicūt ñ cureti cu⁹ ſtatuæ ut plīmū haſtæ inixæ cernebāť:uel ut omē fieret uiroꝝ fortiū gignēdoꝝ:uľ q̄ nuptiali iuť ipio uiri nubēs ſubiicíť qa haſta ſūma armoꝝ & ipſi ēiq̄ ob cām uiri fortes ea donabāť & captiui ſb eadē uēdebāť:uľ qa pria ɔnubia uiolēta fuerī:uľ ut diſcerēt uxores ſeueꝝ & mīme effœmiatū ornatū ꝓbaťuľ q̄ ſolo ferro nuptæ dirimēdæ ſit. Recurua uero haſta ñ loco dr̄:qđ ꝓprimi ſoleat dū ei⁹ ferro diſcriať cōa nubētis.

Calamiſtrum.

Haſta q̄ nubētes caput conabātur.

Iunonis Curetis appellatio.

¶NON fuit hoc ipu.defuiſſe.ſ.parētalia. ¶ Nā dr̄:refert ſe ad rumorē. ¶ Ab iſto omine:q̄ſi ab hac mala:uelut iſauſto omie cā:qa malū fuit illa defuiſſe. ¶ Dicíť rōa ícaluiſſe rogis:arſiſſe rogalī:& ſuburbāo ignes:uel ut alii dicūt:ñ qđ icēſa fuerit rogoꝝ cā ulla ex pteſtꝫ icaluit bellis ciuib⁹:q̄ portēderūt:q̄ egreſſe ſūt e ſepulcris ūbræ. ¶ Suburbāis:ut denotet ſepulcra extra urbē fuiſſe i ſuburbiis:nā extra urbē & adurebāť & ſepeliebāť corpa. Suburbana ſūt:q̄ extra urbē ſūt:tñ ſub urbis iuriſdictiōe. ¶ Vix eq̄dē credo buſtis exiſſe fe. Pythagoreū ſe eē oñdit:cū id ñ credat circa ſeplchra undas errare. ¶ Vix eq̄dē:ego q̄dē. ¶ Credo:uix poſſū adhibere fidē. ¶ Ferūť aui:q̄ſi maiores extícti: ¶ Exiſſe buſtis:a ſepulchris. ¶ Et tacite q̄ſti:q̄relas fudiſſe. ¶ T pe noctis:p noctē. ¶ Et fuerūt:dicūt. ¶ Aias deformes:ūbras terras & pullas p appoſitionē. ¶ Vulg⁹ inane:q̄ſi multitudinē leuē & uacuā:nā utrūq̄ inane ſignificat uacuā:q̄ ſine corpe. ¶ Vlulaſſe:qđ lupoꝝ ē. ¶ Per uias urbꝫ:p uias qb⁹ in urbē itur:& p uias q̄ i urbe ſūt. ¶ Et p latos agros:p lata arua:ut apud Lucanū de Syllāis māib⁹ & de Mario legim⁹:iſōere tubæ & q̄ro clamore cohortes miſcēť tñ nox atra ſilētib⁹ aruis edidit & medio uiſi cōſurgere cāpo. ¶ Triſtia ſyllani cecinere oracula māes. Tollētēq̄ caput gelidas anienis ad undas:Agricolæ fracto Mariū uidere ſepulchro. ¶ Poſtea.ceſſauere hæc ut dixim⁹ cū ſepulchris honores debiti reſtituerēť. ¶ Poſtea.poſt hæc. ¶ Honores pteriti.i.itermiſſi ipſa feralia ſacra dereiicta. ¶ Redduntť tumulis.reſtituūť ſepulchris. ¶ Et uēit modus q̄ſi finis ꝓdigiis hui⁹ portētis & mōſtris. ¶ Et fūeribus ſpēs Metōymiæ ē.q̄ſi defūctis ſeu funeratis. ¶ Dū tñ hæc dū feralia hæc:p mortuis fiūt q̄ nuptæ ſūt ſecūbāt a uiris q̄ maturæ & nubiles:neq̄ ſe comāt neq̄ cōiugiū ieāt icludēda quoq̄ ſūt iter tēpla deoꝝ ſimulacta neq̄ illis ſacrificādū nā erāt extíctoꝝ ūbræ his dieb⁹ ut depaſcāť appoſitaſ epulas durareq̄ debēt ſacra hæc ad finē uſq̄ mēſis & tot dieb⁹ hæc obſuāda ſūt erūtq̄ dies undeci. ¶ Dū tñ.dū:p donec. ¶ Fiūt hæc.ſacra feralia. ¶ Ceſſate puellæ uiduæ q̄ſi uos puellæ:q̄ nup nuptæ eſtis. ¶ Ceſſate a mřimonio q̄ſi ſecubare a uiro & iō uiduæ.i.illis dieb⁹ uiro diuiſæ nec itelligas de his q̄ nuptæ ñ ſūt. Nā hat explicat uerſib⁹ ſubſequētib⁹. ¶ Teda pinea.q̄ſi fax mřimonialis. Teda ex gñrib⁹ pin⁹ ē cui⁹ accēſe uſus i cōnubiis erat & i ſacris. Vñ Ply. de tæda Flāmis atq̄ lumini ſacroꝝ ēt grata hāc mares dūtaxat ferūt ñ illā mulieres ſꝫ mares ferebāt. ¶ Pinea ergo teda.& ſpēs Metonymiæ ē fax ipſa cōiugalis q̄ſi cōiugiū. ¶ Exoptat uel expectat puros dies ñ funereos.ñ mœſtos ſed imaculatos te funebri claros & lætos. ¶ Nec tibi.q̄ nubilis ē nō ſe comat nō icūbat cultib⁹ ñ ē ornarib⁹ & ē apoſtropha ad nubilē ipſā. ¶ Nec.o tu. ¶ Quæ ma.adulta nubilis uiripotēs. ¶ Videbere.uideberis. ¶ Mři cupi.nā cupit ñ mř ut filia placare ſtudeat:ut citius uiro iūgať & hoc ut ſe comat ergo nūc his dieb⁹. ¶ Nec haſta recurua ſtilus reflex⁹ hoc ē calamiſtrū. ¶ Comat tibi:q̄ matura mři uidebere. Coma:ornet. ¶ Comas uirgineas:crines puellares:dū uirgo ē comat comas:figura locutōis ē:q̄ tradu-

PAV. MAR.

Opinio d animū uaria.

Ne puellæ nubāt í ſacris feralibus.

ctio dr̃ cum idẽ uerbũ repetat̃:mõ i hãc mõ i altera ſignificatiõe:ut ueniã ad uos:ſi mihi ſeriat᷒ dat ueniã.

Hymeneus bacchi & ueneris filius.

⸿ Conde:neq; ſunt illis dieb᷒ cõiugia ſtipulãda:& ẽ apoſtrophe ad Hymeneũ. O hymenee ... tine hyemẽ pellicula illa ẽ tẽuiſq; naſcit̃ iſans iuolut᷒:iõe hymeneũ nuptialẽ deũ multi deductũ uolũt:ſed martian᷒ capella Bacchi & Veneris filiũ dixit:cui᷒ ſit offm̃ i nuptiis ſaltare canere & limina coronare. Ponit̃ tñ a poetis,p nuptiaꝝ deo:ergo o hymenee cõde:abſcõde. ⸿ Tuas faces:m̃rimoniales.ſ. ⸿ Et aufer:ab ignib᷒ atris:hoc ẽ ſunerib᷒ a feralib᷒ ipſis. Mœſta ſepulchra:mœſta ab effect᷒:qa mœſtos oẽs reddũt. Sepulchra dñt quaſi ſeorſum a pulchro. ⸿ Habẽt alias faces:nõ habẽt lætas ſed mœſtas:ergo alienæ ſũt a tuis.

Dũ quoq; tẽploꝝ floribus celentur optis
Thure uacent aræ ſtentq; ſine igne foci:
Nũc aiæ tenues & corpa functa ſepulcris
Errant/nũc poſito paſcitur umbra cibo:
Nõ tñ hæc ultra q̃ quod de mẽſe ſupſunt
Luciferi qd̃ hñt carmina noſtra pedes:
Hanc qa iuſta ferunt dixere feralia lucẽ
Vltima placandis manibus illa dies:
⸿ Ecce anus i mediis reſidẽs ãnoſa puell̃
Sacra facit tacite nec tamen ipſa tacet:

ANT. FAN.

⸿ Dii quoq; tẽ.flo.ce.op:tiſ:claudũt deoꝝ tẽpla dũ manib᷒ iuſta ſoluunt̃:& q̃ſi intermittit̃ deoꝝ cœleſtiũ honor. ⸿ Thure uacẽt aræ ſtẽtq; ſine igne foci:ceſſẽt ſacra cætera & ſacroꝝ ignes:ſed reluctari nobis uĩ qd̃ iſra legim᷒. Ara ſit hic ignẽ curua ſert ruſtica texta. Itẽ illic lãigeri pecoris tibi termine fibris ſacra lubet fieri ſextus ab urbe lapis. Dicẽdũ igit̃ ea lege cæteroꝝ deoꝝ ſacra ceſſare ut nõ omittat̃ q̃ pſcribit neceſſitas. ⸿ Nũc aiæ tenu es:mãifeſta rõ:Mortui.n.nihil cœleſtib᷒ dñt autor Ser. & errãtib᷒ umbris oia fere polluunt̃:unñ nõ uidẽt̃ poſſe diis ſuperis pura ſacra exhiberi niſi feralibus abſolutis. ⸿ Corpa fũcta ſepulchris:umbræ ſepultoꝝ:q̃ uocãt̃ corpora qa reuera umbræ tres dimẽſiones recipiũt. Nec tñ hæc ultra:Deeſt uerbũ & ẽ ſẽſus:q̃ dixi ñ ultra cuſtodiẽda ſũt q̃ quot dies ſupſunt ad ipiẽdũ Februariũ & quot pedes nři carmib᷒ cõtinẽt̃. Significat aũt undeci dies q̃bus mortuoꝝ umbræ putabãt̃ errare ac paſci ſilicernio. Exametrũ.n.cũ pẽtametro undecim pedib᷒ cõſtãt. ⸿ Hãc qa iu.fe.di.fe.lu. ⸿ Vlti.pla.ma.illa dies:Aduerte ñ unã his carmib᷒ diẽ oñdi lector igenioſe ſ; duas xi. Hic.n.ſenſus ẽ.hãc diẽ q̃ & Quirinalia & Stultoꝝ feſtũ appeliãt ẽt Feralia dixerũt qa fert̃ Silicerniũ ad ſepulchra & ſolui diis mãib᷒ iuſta icipiũt:illa uero dies q̃ Februariũ termiat placãdis mãib᷒ ultia ẽ:illa igit̃ pnomẽ mõſtrat hoc loco ñ refert:& mõſtrat ñ ppinq̃ ſed remotiſſimã diẽ:cũ hic pnomẽ diẽ i q̃ nũc ſum᷒ oñdatur Hũc qa iuſta ferũt dixere feralia lucẽ.

Silicernium.

Manes.

Dicti aũt ſũt dii manes q̃ſi boni ac pſpi qd̃ melior mors ſapiẽtiorib᷒ q̃ uita pbet̃. Vñ imanes dicim᷒ nõ bonos. Augures ãt (ut dixim᷒) iã ſupos q̃ iſeros deos manes dicebãt q; p eos oia manare credeiẽt autore Feſto. Ser. uero mães iqt eẽ aias eo tpe quo ẽ aliis recedẽtes corpib᷒ nõdũ in alia trãſierũt q̃ cũ noxiæ ſint p antiphraſim mães dñt:nã manũ bonũ ẽ. Vñ mane ſcḋm aliquos nomẽ accœpit. Alii a manãdo mães dictos uolũt q; ais oia plena ſint iter lunarẽ circulũ & terrenũ.

Mutæ deæ feſtum.

Lalara

Lares.

⸿ Ecce anus i &c. Sacrificat̃ hoc tpe Mutæ niphæ iferniæ q̃ a loq̃citate Lalar uocata ẽ & deinde Lar dẽpta ſyllaba. Hæc ẽ q̃ pepiſſe dr̃ lares cũ eã Mercuri᷒ cõpſtiſſet:de qb᷒ ſuo loco plura dicturi ſum᷒. Hu᷒ deæ ſacra recte feralib᷒ lũgebãt̃ cũ ei cũ mortuis ſit cõe ſilẽtiũ cui Iuppiter dr̃ linguã q̃ tacere neſcierat abſtuliſſe. Accedat ad hoc q; ipſa ẽ Lariũ mr̃ q̃ Macr. Maniã uocat ipſe ãt Lares aiæ putabãt̃ eẽ hoium autore Feſto & i lucis pioꝝ mães q lares uiales dicebãt̃ ut Ser. ſcribit. Huic deæ rẽ diuinã faciẽtes inimicoꝝ linguas cõpeſci exiſtiabãt queãdmodũ & larib᷒ hoſtiã imolãtes hoſtes ab his arceri putabãt ut legim᷒ apud Feſtũ.

Angenora.

Sacrificium deæ mutæ.

Scĩedũ deã mutã nõ eſſe angenorã cui᷒ feſta angenoralia dicebant̃ nã ei deæ ſilẽtii pſuli ut iqt Solin᷒ decẽbri mẽſe ſacra faciebãt iſtituta (ut ait Feſtus) cũ Angina oẽ gen᷒ aialiũ cõſumeret̃ q̃ Po.Ro. pmiſſo uoto liberatus eſt ut Modeſtus ſcripſit teſte Macro. licet ſcḋm Verriũ Flaccũ Angerona dicta ſit q; angores atq; animorum ſollicitudines propiciata depellat. Cuius ſimulachrum ore obligato obſignatoq; in ara uoluptæ collocatum eſt qd̃ qui ſuos dolores anxietateſq; diſſimulat patientiæ beneficio perueniant ad maximam uoluptatem. Huius deæ ſacellum inter antiquiſſimas religiones cultũ eſt autore Solino q̃ qdã crediderũt eam eſſe:in cuius tutela fuerit roma:alicet alii opem Conſiuiam:alii Iouem:alii Lunam eſſe crediderint.

Temarius numerus.

PAV. MAR

⸿ Dii quoq; tẽ.neq; ẽ illis dieb᷒ diis ſupis ſacrificãdũ:imo occludẽda ſũt eoꝝ ſimulachra iira tẽpla:illa tñ opta ſint. ⸿ Dii quoq;:dii ẽt q̃ſi deoꝝ ſimlachra. ⸿ Celẽt̃:abſcõdãt̃. ⸿ Optis:claũſis. ⸿ Forib᷒.iãuis. ⸿ Tẽploꝝ:aræ:Arã Var. ab areis deducit:q̃ ſũt loca i urbe pureq; ſic ẽt ara deũ ſit niſi poti᷒ ab ardore. ⸿ Alii tñ dicũt a græ. uerbo:hoc ẽ ἀράομαι hoc ẽ oro & ἀράομαι ẽ:de are q; i ſacrificãdo oret̃. ⸿ Aræ et.ua.thu.q̃ſi uacẽt ſacrificio:i quo thus adhibebat̃. ⸿ Et foci ſtent ſine igne:foci loca:ubi ignis ſit:uel ipſa ignis ſomẽta:ergo ñ accẽdãt̃ p cæteris ſacrificiis ignes. ⸿ Nũc aiæ.cã cur hæc obſuãda ſũt.ut his dieb᷒ nuptæ a uiris ſecubẽt. Nobiles ñ ſe ornẽt cõiugia ñ icant̃ & deoꝝ ſimulacra celent̃ cã ẽ ne qd pſanet̃ nã umbre extinctorũ cũ ad epulas ueniãt errãt circa ſepulchra ne qd iſiciãt ab his cauẽdũ ẽ. ⸿ Nũc.his dieb᷒. ⸿ Aiæ te.q̃ſi inanes umbræ. ⸿ Et cor.fun.ſepul.q̃ſi umbræ corpoꝝ fũctoꝝ ſepulchri corpoꝝ q̃ humata fuere.nã ihumata cẽtũ errãt ãnos & ad hæc ſacra ñ ueniũt ergo corporũ umbræ q̃ ſepulchris ñ caruere. ⸿ Errãt.circa ſepulcra & epulas ipſas. ⸿ Nũc umbra paſcit̃.ſaturat̃. ⸿ Poſito cibo.oppoſitis epulis. ⸿ Nec tñ ſuãda ſũt q̃ dixi ſed ñ ultra dies.xi.nã totidẽ dieb᷒ errare credũt umbræ. ⸿ Hæc tñ.q̃ dcã ſũt. ⸿ Nõ ultra q̃ſi ñ pl᷒rib᷒ diebus ſuãda ſũt. ⸿ Quæ.quot luciferi quot dies. ⸿ Supſũt.reſtãt. ⸿ De m̃ſe februario.ſ.nã ſi icipias a decimaoctava die numerare uſq; ad finẽ erũt.xi.dies qd̃ & ipſe nũc meli᷒ declarat. ⸿ Quot carmia nřa,hoc ẽ hi elegi uerſus. ⸿ Hñt pedes nã alter hẽt ſex,qa ẽ exameter alter.v.q pẽtameter & ſic ſũt.xi.pedes.ita &.xi. dies ſupſũt de mẽſe. ⸿ Hãc qa:ab hoc igit̃ q; epulæ ſepulchris ferãt̃ feralis dies dcã ẽt & feralia ſacra. Vñ Põpe.ſe-

Exametri & pẽtametri cõpatio.

ralia diis māib⁹ſacrata feſta ferēdis epulis:& Vat.ab īferis & ferēdo ꝙ erāt tū epulas ad ſepulchrū qbuſuis ſibi parētare.¶ Dixere:ergo ueteres:hāc lucē:hāc diē.¶ Feralia:q̄ſi feralē:& feralia ſacrificia.¶ Quia ſe.lu. Feralia ſacra q̄ꝫ.
ga ꝓ mortuis iuſta ſoluūt:nā hæc ꝓprie iuſta dicim⁹.¶ Illa dies:ultia.ſ.ē.¶ Placādis ma.ad placādos manes illa dies ē ultia q̄ ſetalis appellat̄ feralia & ferales ſe.lōga & bre.¶ Ecce an⁹:iter hæc feralia fiebāt ſacrificia deæ Mutæ q̄ & ſi poeta ad fabellā referat q̄ paulo īferi⁹ explicabimus. Sacrū tñ erat quoddā magicū ad cōpeſcēdas dettahētiū līguas quo utinā & nos ſcirem⁹ & poſſem⁹ uti ad allatrat⁹ cerberi reprimēdos: q cū ſapiētiā ꝓfiteri uelit ab oī ſapiæ muuere ꝓfecto uacauīq cū alios cōtineri mōeat ſe ipm cōtinere ñ pt. Qui aliēa uita hēt añ oculos:ſua āt tergo reſecin ñ oblōqr:ne maledicētiæ uobis:ut ille ꝑbeā exēplū ſacrū qdē ħ erat magicū:ſꝫ a paucis itellectū.Poeta tñ id ñ apitu:uoa tñ ſua uerba eū myſterio iterꝑtemur. Qđ facillimū ē uobis:q uidim⁹ id idē fieri pl̄ib⁹ ī locis:eoq mō quo a poeta refert̄.Præterea religioſus qdā in euboica erat q ut gñre græc⁹:ita græcis lr̄is erudit⁹:ad quē aliqñ cū p hyberna ī calcide eēm⁹:e triremī cō fugiebāt:uolebat.n.iterdū:ut aliqd nr̄a lr̄a apirē.Hūc ſemel reppi librū tenētē:cui⁹ iſcriptio erat de arcanis ueneficiis cuiuſdā theſſali.inter cætera græce ſcriptū hoc ſacrū aduerti:ꝙ ille eo tpe uoluit expiri cū eēt aliqđ maledici:q eū cōuiciis laceſſare ñ deſinebāt Miꝝ qdē dictū ē:tcōpeſcuit illoꝝ maledicētiā:idē accidit:& me pñte ī hiſpali:& poſtea rodi.Plures.n.ſunt p oēm græciā q hmōi ueneficia exercēt.Qđ oino alienū ē a nr̄a religiōe:neq fides ē hmōi ueneficiis adhibēda:q pleruq autorē ī pniciē trahūt.Sꝫ iterꝑtando poeta:mutus:bim⁹ calcidico rōnes.¶ Ecce:an⁹ uetula ānoſa:pleā āuis.¶ Reſidēs in me.puel.īter mediās puellas.¶ Facit ſa.ta.deæ mutæ.¶ Nec tñ ipſa tacet qa ſiletib⁹ cæteris loqt̄ ipſa qa icātatiōib⁹ utitur. Murū de ſacris teſſalicis

Et digitis tria thura trib⁹ ſub limine pōit.
Qua breuis occultū mus ſibi fæcit iter:
Tum cantata tenet cum plūbo licia fuſco
Et ſeptem nigras uerſat in ore fabas:
Qđq pice aſtrixit/qđ acu traiecit ahena:
Obſutum menta torret in igne caput:

¶ ET dig.tt.thu.tri.ſb li.po.Ternariū nūeꝝ Ariſto.ſcripſit ad ſacra ptieē q primū iparis nūeri locū tenet ut dixim⁹ ſupra. Vñ illud ē:Terna tibi hæc primū triplici diuerſa colore Licia circūdo.Recte igit̄ anus(q̄uis delira mea ſnia)hūc nūeꝝ ſacris adhibet q ē maſculinū uirtutis ut detrahētiū līguæ acrius cōpeſcat̄. ¶ Cū fu.li. plū. Licia ad īplicādas linguas:plūbū ad reprimendas adhibettu lector a riſu tpa.¶ Et ſeptē ni.uer.ī ore ſa.ut ñ ſolū ipedirēt̄ ora obtrectatoꝝ ſꝫ & ſenſus hebetarēt̄.¶ Sane mortuoꝝ aīas ī Fabis eſſe qdā tradiderūt:i uñ hoc le gumē.parētādo aſſumebat̄ autore Ply:qđ ut feſtus tradit flamini Diali nec tāgere nec uoīare licebat qđ id putaret̄ ad mortuos ptinere cū faba & lemuralibus iaceret̄ aruis & parētalibus adhiberet̄ ſacrificiis. Vñ. ANT. FAN. Ternari⁹ numer⁹. Mortuorum aīæ fabis.
Var.de uita patrū lib.i.fabā iqt ī qbuſdā ſacris noctu iactabāt dicētes ſe lemures domo extra ianuā eiicere q̄ idē V st.cōfirmat flaminē ñ ueſci qm̄ ī flore ei⁹ lr̄æ lugubres repiant̄.Eadē & hebetare ſēſus exiſtiata ē & ſōnia facere:dānataq ē ſnia pythagorica necnō & ægyptioꝝ q īſtituiſſe dār:teſte Dio.ualitudinis cā ut fabis abſtineret̄ q̄ aīato maxie cōueniūt afferūtq īflatiouē ac uētoplēæ ſūt ut Cice.& Laer.tradiderūt uñ & ipſe aīus pturbat̄ ſileſq ſūt teſticul̄ & īferni ianuis ut ait Ariſto.Cæteꝝ licet Cic.Laer.& Callima.pythagorā fabis abſtinuiſſe teſtēt̄.Ariſtuxen⁹.tñ eū fabas ediſſe & hædis teneris ac ꝑculis ſolitū ueſci mēoriæ ꝓdidit.Lege.A.Gel.li.iiii.noctiū atticaꝝ.Hoc legumīto ī ſacris deæ mutæ utebāt̄ ſed nigro qa nipha iferna ē ut dixim⁹. Vñ autor ait.¶ Cū fu.li.plū.Septē āt fabas dicit qa nūer⁹ ſepiēari⁹ uī obtinet uiciēdi ac reꝝ oīum fere nodus ē.De cui⁹ nūeri plēitudine potētia dignitate ac maieſtate lege Macr.ī libello quo iterꝑtat̄ ſōniū Scipiōis.Eo mea ſnia nihil ē legi dign⁹.¶ Qđq pi.aſtri.qđ acu.tra.ahe.Obſutū mēta torret ī igne caput:In hmōi ſacris ficta ꝑ ueris hīi.ſolētq ob cām anus mutæ rē diuinā faciēs humāi capiti pice illiti ſiue cōfecti effigiē igne torrebat ī eoꝝ poenā q deuouebāt̄.Sic & excāratores īterdū ī ſacris q̄ cocytia nūcupabāt duas imagines formare cōſueuerūt e cæra & lana:quaꝝ cærea ad ignē liq̄ſcebat acub⁹ infixa ī eoꝝ ſuppliciū quos īſectabāt̄.Lege Porphyrionē:Oui.alibi:Deuouet abſentes ſimulacraq cærea fingit:Et miſerū tēues ī iecur urget acua.Sciēda mētē odorē ut iqt Ply.aīum excitare & ſaporē ac auiditatē ī cibis,Sūt q mēta accuſatiuū plutalē eē uelint:ab eo qđ ē mētū.Qđ ſi ē licet claudicate uerſus uideat̄ ſuſtētat̄ tñ cæſura:ut Mittit Hypmeſtra de tot modo fratribus uni.Id magis placet ꝙ id herbæ genus nō cōgruit huic ſacro.Legendū igit̄ figuratæ.Obſutum menta:ut accipias capitis ſimulachrū mentum obſutum habens. Fabadānata eſt. ſeptēari⁹ numer⁹. Mentæ odor.
¶ ET ponit tria thura.i.tria thuris grana.¶ Trib⁹ di.ſub li.& cur ſub limine:q̄ trāſituri eēnt detractores:quoꝝ līguas cōpeſcere uolebāt uel ipo thure fiebat ſuffumicato loco illi q̄ trāſituri erāt uel ſic ī foramine pōebāt ſub limine:iō iqt.¶ Qua:ea pte.Qua mus bre.puus.¶ Facit ſibi iter oc.q̄ſi ī foramie ñ hūana manu fcō ñ.ſertot:ſꝫ qđ ſub limie mus ſibi fecit.¶ Tū:poſte s.¶ Tenet:ipſa anus.¶ Licia cātata:fila licia quorū ī his uſus ē.Præcipuetq̄ ueneris uirginea man⁹.¶ Can.icātata.¶ Plūbo:fuſco ñ itelligas tūc eā filare ꝑ plūbo uerticulū:qđ ē ituſo.¶ Sed plūbo:plūbi lamia:q̄ i reb⁹ magicis adhibebat̄.Fuſco:a colore ipſius.¶ Plūbo fuſco uel pori⁹ illaborato ea rōne plūbū adhibebat̄:qa ad Saturnū.refert̄:nā ut aurū aſſignat̄ Ioui & lunæ argētū:ita plūbū Saturn⁹:cui⁹ ſidus gelidæ ac rigētis eē naturæ cōſtat.adhibebat̄ ergo ſaturni rō ad furorē.& ardorē linguarū cōpeſcēdū.¶ Et uerſat ſeptē fabas nigras ī ore.p fabas nigras mortui referebāt̄ q bus ut ſilētiū datū ē ita detrahētib⁹ ſilētiū īcuteret̄ uerſabāt̄ ī ore.qa ex ore detrahētiū uerba erūpūt.Fabæ n.ad mortuos ptinēt:tuñ apđ Pōpeiū flamini diali nec tāgere nec noiare fabā licet ꝙ ea patit̄ ad mortuos ptinere nā & lemuralib⁹ iacit̄ laruis & parētalib⁹ adhibet̄ ſacrificiis & ī flore ei⁹ luct⁹ lr̄æ appere uident̄ ſed ut ſeptē & nō plures neq pauciores rōnē dicā cū hic mos a græcis emanatit græce lr̄e cōſiderādæ ſunt q̄ ut & nr̄e icōſonātes & uocales diuidūt̄.Cōſonātes nihil p ſe:ſed cū uocali ſonāt.Vocales p ſe uocē plenā PAV. MAR. Plumbū fuſcum. Faba ad mortuos

faciūt ergo quot ſūt uocales græce ad maledicoꝝ uoces reprimēdas tot fabas accipiebāt:ſūt aūt ſeptē αγ
Mēta & mita herba. μιοῦω.⸢Q.ď piceꝫ poſſet aliqs caput ſi ad effigies uiriles & muliebres referre:qs cōpitalib' i cōpitis ſuſpē
debāt putātes deoꝝ īferoꝝ eē quos lares uocātut uiuis.ſ.parceretꝫ pcipue cū nūc de dea muta agaſ q̄ lanū
mīſſꝫ nihil ad rēmā ſacrū ſi alteꝝ ē ab illo & ille effigies erāt lāeæ he uero aſt fiebāt.⸢Torret ergo i ignē
q̄ſi calefacit ad ignē caput obſutū circū ſutū.⸿Mēta:herba illa odora.⸢Mēta:a ſuauitate odoris dcā.Ply.
dixit aliqñ mintá appellatá.⸢Q.ď caput.⸢Aſtrixit pice:aſtrictū ex pice cōpoſuit.⸢Q.ď traiecit pforauit.
⸢Acu ahena:acu ærea:traiiciebaſ āt caput ſi circa os:ut ſicut ligua figebaſ acutita maledicētis trāſfigereſ.

ANT. FAN. ⸿VINA quoqꝫ iſtillat:qb' ſæpe neqꝫ mēs ſuū ſa:is facit
offm:ſiliter & lingua.⸢Quæ ſit dea muta requires:uult
Muta; da Iuturnā ſororē turni a Ioue dilectā fuiſſe:ac nipham Al
monis filiā cōtēpta iouis maieſtate ñ ſolū admonuiſſe
iuturnā ut ſibi caueret ſed ēr tāri dei amores apuiſſe iu-
noni. Vñ meruit ligua priuari:q̄ pœna mulctata Mutæ
nomē accœpit & q̄ latii nympha fuerat nūc ē paludis ī
fernæ.Fabula ita māifeſte hic rradiſ ut pœnæ expoſitio
ne nō egeat.⸢Coryleta:A coryio arbore ſic deduciſ co
riletū ut a myrto myrtetū a pomo pometum.⸢Cogna
tas:q̄a Iuturna te ueta' fons eſt ut dixim' ſupra. Potes &
alias nymphaꝝ aq̄s & Almonis accipe:⸢Inuidet ipſa
ſibi:Stulta utilitati,ppriæ aduerſaſ.⸢Annuerāt oēs tibe
Tiberinís patronymicū. rinides uñ:Nymphæ oēs fluuii tyberini.Tyberinis pa-
tronymicū fœmininū ē a tyberino deductū.⸢Quæqꝫ
coiūt thalamos ilia diua tuos:aut idē dicit qď poetæ p
ſæpe faciūt.illa.n.ut autor eſt ennius in Tyberim iuſſu
amulli pcipitata ē.Quare huic eā fluuio nupſiſſe fabu-
lanſ.Vñ illud eſt Horatii in primo carminū:iliæ dū ſe ni
miū q̄rēti iactat ultorā Vagus & ſiniſtra labiſ ripa ioue
nō ,pbante Vxorius amnis.Aut p iliæ thalamos accipi
mus Aniené.De quo inqr Syllius: Sulphureis gelidus
q̄ ſerpit leniter undis Ad gēitorē anio labens ſine mur
Anio flu. mure tybrim. Huic.n.antea matrimonio iuncta credi-
tur.Decurrit autem hic fluuius ex alba ut inquit Sta.&
tyberim intrat.⸢Fortes fuit nais lar noie prima ſed illi
Dicta &c.Dea Muta Lat olim uocabaſ qď nomē in ei'
Lalat fillos trāſlarū ē.ſed antea Lalar ei nomen fuit ex loqua
citatis uicio poſitū.nam λαλέω idem qď loquor ſigni
ficat:& λάλους græci linguaces uocant ut.A.Gel.ſcri
bit.Placet & igitur primam ſyllabam accipias ,p prima
parte ſyllabæ hoc eſt.L.ita q̄ in lalar noie geminaſ.No

Vina quoqꝫ iſtillat/uni qđcūqꝫ relictū eſt:
Aut ipſa aut comites plus tñ ipſa bibit:
Hoſtiles linguas inimicaqꝫ uinximus ora
Dicit diſcedens ebriaqꝫ exit anus:
Protin⁹ a nobis quæ ſit dea muta reqris:
Diſce p antiquos/quæ mihi nota ſenes:
Iuppiter in modico iuturnæ capt⁹ amore
Multa tulit tanto non patienda deo:
Illa modo in ſiluis inter coryleta iacebat:
Nunc in cognatas deſiliebat aquas:
Cōuocat hic niphas latiū q̄cūqꝫ tenebāt:
Et iacit i medio/talia uerba choro:
Inuidet iſta ſibi uitatqꝫ quod expedit illi:
Veſtra ſoror ſummo ſubcubuiſſe deo:
Cōſulite ambob⁹/nā q̄ mea magna uolu(ptas
Vtilitas uñæ magna ſororis erit:
Vos illi in prima fugienti obſiſtite ripa:
Ne ſua fluminea corpora mergat aqua:
Dixerat/annuerāt oēs tyberinides unde:
Quæqꝫ colunt thalamos ilia diua tuos:
Forte fuit nais lar nomine/prima ſed illi
Dicta bis antiquum ſyllaba nomē erat:

Naias. uimus.n.ut prior ad unum ſic & primum ad plura referri teſte Priſciano.Naias a nao.i.fluo dicta eſt.
PAV. MAR. ⸿VINA quoqꝫ:dū caleſit ad ignē caput illud uinū ſupius iſtilaſ guttis qdē exiguis.⸢Vinū illud quo ca
put abluebarū:ſi quo mō potuiſſe ut maledico bibēdū iradebat.⸢Q.ď aūt ex ipa iſtillatiōe ſuperat & an'
& comites bibebāt.⸢Vina quoqꝫ iſtillat:ſup caput ſ.⸢Quodcūqꝫ ē reiictū:uini oē:qď nō ē ſupius iſtilatū
⸢Aut bibit ipſa:anus.ſ.Aut comites puellæ:& ipſa & comites bibūt.⸢Tñ ipa plus bibit:qa anus ē.⸢Ho
ſtiles gredit poſtea e ioco anus pacto ſacro & hæc.⸢Dicit anus uinxim':a uincio uicis.i.alligauim'.⸢Lin
Vixim' a uico cis. guas hoſtiles & ora inimica.ut oblog & carpe nō poſſit Dicit hæc anus diſcedēs:cū diſcedit & exit ebriat
& hoc qa plus aliis bibit.⸢Protinus a nobis:retulit ſacrū:qď ſit deæ mutæ.nūc q̄ ſit dea muta:nympham
fuiſſe refert a imonis fluuii filiá q̄ ex linguæ uitio lalara dicebaſ hæc cū iuppiter iuturnā nymphā arderet
& ipſam Iuturnā:ut caueret monuit & Iunoni Iouis amores detexit idignat' iuppiter linguā illi abſtulit:
iubetqꝫ ex Mercurio illā ,p iferna nympha ab iferos duceret:q itereūdū ei' amore captus gaudiū reddit pe
peritqꝫ ex Mercurio lares duos:q ſemāi cōpitari:de cōpitalia feſta & dies attributi lari' qb' i cōpitis ſacrifi
cabaſ.Inqt ergo poeta.⸢Protinus:ſubſequēter.⸢Reqris a nobis q̄ ſit dea muta.diſce q̄ mihi nota.ſ.ſunt.
⸢Per antiquos ſenes:p ueteres.⸢Iuppiter:aggrediſ nūc ipos iouis ignes:q multa q̄ nō debuerat amore p
peſſus.⸢Iuppiter capt' i modico:ergo nimio amore iuturnæ nymphæ q̄ ſoror fuit turni:de q̄ plura ſupio
re lib.dixim⁹.⸢Multa tulit:multa ppeſſus.⸢Nō patiēda a tāto deo.q̄ pati nō debuiſſet iuppiter rex & de'
Fabula iuturnæ oipotēs.⸢Illa mō:Fugiebat illa ſp iouē nūc i nemor'b' latitās:nūc in aqs.⸢Illa iuturna.⸢Modo iacebat
ī ſiluis:iacēs latebat i nemorib⁹.⸢Inter coryleta:coryleta a corylis ut q̄rceta.pineta uineta.⸢Coryli ſunt
arbores & fruct'.q̄ a nobis auelanæ dicunſ.⸢Nūc deſilebat.aq̄s cognatas in fluuios nymphaꝝ latinarūqꝫ
cognatiōes uinculo ſibi uinctæ erāt de cognatis ſupius dixim'.⸢Cōuocat. Vbi illā Iuppiter īſequēdo nō
pficiebat latuas nymphas cōuocauit atqꝫ illas ita allocut' ē.⸢Hic.Iuppiter.ſ.⸢Cōuocat in cōciliū uocat.
⸢Nymphas.q̄cūqꝫ tenebant latium.i.oēs latinas nymphas.⸢Et iacit talia uerba.q̄lia ſequūtur.⸢In me
dio choro nympharum ipſarum.⸢Inuidet.Hæc fuerūt uerba Iouis ad nymphas.ut amori ſuo & iuturnæ

utilitati cõſuleret.¶ Vſa ſo.iuturna.i.¶ Ipſa ſibi inuidet:q̄ſi inuidet ſuæ fœlicitati quã cõſeq poſſet. Et uitat:fugit.¶ Quod illi expe.qd illi utile ẽ.qd uitat.¶ Succubuiſſe.p ſuccũbere.¶ Sũmo deo:hoc ẽ nihil Ioui ñ illi plurimũ.cõferret.¶ Cõſolite am.& iuturnæ & mihi.¶ Nã q:ies illa q̄ ¶ Erit mea uo.ma.q pariet mihi magnã uoluptatẽ.¶ Erit magna utilitas uĩæ ſororis iuturnæ:nã magno uſu & ornamẽto erit illi.¶ Vos illi:Cũ illã Iupiter iſeq̄ret illa ſe i aq̃s dicicbat:& Iouis impiũ i aqs ñ erat Iõ ab his petit ne illã i ſuis aqs recipiãt.¶ Vos obſi:illi iuturnæ.¶ Fugiẽti:cũ me fugit.¶ In pri.ri.q̄ſi ñ illã excipiatis itra ripas.Ne mer.ſua cor.ſuũ cor.¶ Aq̃ flu.aq̃ fluuialis q̄ſi ne ſe pcipitet i flumẽ:& ibi delitcat ubi cã hĩc ñ poſſi. Dixerat Iuppiter.¶ Annuerãt.i.nutu affirmauerãt.¶ Oĩs uñ tyberinides:oẽs nymphæ tyberinaꝝ undaꝝ formauit patrõymicũ a tyberio a quo nomẽ iditũ ẽ fluuio & fluuiũ ipm appellat poſſum⁹ tyberinũ & tybri & tyberi & tybridẽ & ãnuerãt.¶ Odi.ilia q̄ co.tha.tu.nymphæ q̄ colũ Anienẽ fluuiũ. Nec erretis cũ illoꝗ dixerat thalãos iliæ eẽ i tyberi ꝙ tybridi nupſerit nã nupſit ãieni:ſicut dixius i ſeda odã hora.Iliã ut paulo ſuplus dixius mĩri uolũt ab amulio neci traditã.multi pcib⁹ filie amulii ſuatã dixere q̄ i de ab aniene amata ẽ:ſed obſeq recuſabat:q̃rẽs dolẽſq tñ calãitates ſuas.deſpata.n.i anienis undas ſe pcipitẽ ddit: ut poeta hic nẽ i libris d amorib⁹ad corynnã retulit:excepta tũc ẽ ab aniene & mĩimõio lũcta.ergo anieni & ñ tybridi nupſit.¶ Forte fuit:Quæ fuerit nũc illa q̄ amores Iouis retexit: nympha fuit lara uocata.Sed ex loq̄citate appellata fuit lala q̄ cũ ſepe repheẽderet pĩ:ut liguã cõprimeret nõ tñ fecit.¶ Forte fuit Nais:fluuialis nympha:nã Naiades fluuioꝝ deæ ſũt ναω qd ẽ fluo.¶ Noie lara:nã ſic appellata.¶ Sed antiquũ nomẽ erat illi ſyllaba pria bis dicta hoc eſt lala geminabaſ ab antiqs prima ſyllaba.¶ Poſitum ex uitio:hoc eſt ex garrulitate linguæ.uitium a morbo differt.uitium innatum & perpetuum.Morbus eſt temporaneus.

tyberinides patronymi cum a tyberum.

Nais a ναω.i. fluo.

a p̄ phalara.

Et uitio poſitũ ẽ/ſæpe illi dixerat Almo
Nata tene linguã/nec tamen illa tenet:
quæ ſimulac tetigit iuturnæ ſtagna ſororis
Effuge ait ripas/dicta refertꝙ Iouis:
Illa ẽt Iunonem adiit/miſerataꝙ nuptam
Naiada iuturna uir tuus inquit amat:
Iuppiter itumuit q̄ꝙ eſt nõ uſa modeſte
Eripit huic linguã mercuriũꝙ uocat:
Duc hãc ad mães/locus ille ſilẽtib⁹ apt⁹
Nympha hæc iſernæ nympha paludis: erit:
Iuſſa Iouis fiũt accæpit loc⁹ euntes
Dicitur illa duci tunc placuiſſe deo:
Vim pat/hũc uultu p uerbis illa precat
Et fruſtra muto nititur ore loquis
Fitꝙ grauis:gẽinoſꝙ pit q̄ cõpita ſeruant
Et uigilant noſtra ſemper in urbe lares:

ANT. FAN.

¶ SAepe illi di.al.Hic fluuius ẽ urbi pximus ac celeberrimus ubi(ut ait Vibius Seq̄ſter)mĩ deũ.vi.calẽ.apri.lauabaſ.ſimiliter & cultros ſamios ferũ i eodẽ lauari ſolitos:qbus furẽtes galli iter ſe digladiabanſ Luc.& lotã puo reuocãt almõe cybellẽ.Syilius:Quiꝙ hoſtia Thuſci ãnis amant tepidoꝙ fouẽt almone cybellẽ.Stat.ſiluis:Quaꝙ italo gẽitus aimone cybelle ponit & idæos iam nõ reminiſcit ãnes Cadit ãt hic fluuius in tyberim: Oui.ifra: Eſt locus i tiberi q̄ lubricus in fluuii almo Et nomen magno pdit in ãne minor ¶ Iuturnæ ſta.ſo.de iuturna dixius ſupra.Sororẽ uocat qa nympha dicitur. ¶ Miſerataꝙ nu.Miſerata iunone & alias nuptas de qb⁹ mariti male merẽtur cũ pellices q̃rũt.¶ Eripit huic lin. Merito q ñ itẽdẽdus ẽ i Solẽ digit⁹:& quis exigua uirt⁹ ſit reb⁹ pſtare ſilẽtiũ grauis tñ culpa ẽ q̄ tacẽda ſũt eloq. ¶ Locus il.ſilẽ.ap.Nõ ẽ aptior loc⁹ Mutæ iferis ubi ppetuũ ẽ ſiletiũ.¶ Accepit lu.eũt: Bñ luctus i loco eſſent q lucis egebat.¶ Geminoſꝙ pa.q cõ.ſer. Et ui.no.ſp i ar.la.Hi ſũt genii ſcdm aliquos q nobis genitis obſeruatores deputẽtur:qbus aſſiſtẽtib⁹ poſt mortẽ (ut inqt Ser.) aut aſſerimur i meliorẽ uitã:aut cõdẽnamur i deteriorẽ Ser.Tulli⁹ teſte Pli.ereditus ẽ laris familiaris fili⁹.Quã ob cãm cõpitalia & ludos larib⁹ prius iſtituiſſe dr.Colebanſ.n.nõ ſolũ priuati ſed publice in cõpitis coroniſꝙ & floribus ornabaſ.Quare ait Pli.coronas deoꝝ honorẽ fuiſſe:& lariũ publicoꝝ priuatoꝝꝙ. Et iuue.Laribuſꝙ paternis thura dabo.atꝙ oẽs uiolæ iactabo colores.Ii & p icolumitate ciuitatis excubare credebãtur:ut Vrbiſꝙ laborẽ teſtatos ſudore lares:& p ſingulis familiis.putabãturꝙ arcere fures: ut Exagitant & lar & turba diania fures:puigilãtꝙ lares puigitantꝙ canes.Sane Cõpitalia (teſte Feſto itẽ Macro.A.Gel. ac Varrone)fuerũt feriæ cõceptiuæ:quaꝝ ludos q p urbẽ i Cõpitis agitabanſ Tarquius ſupbus reſtituit Larib⁹ac Maniæ mĩi Lariũ:qd ſacrificii gẽus iuni⁹ brut⁹ murauit pulſo Tarqnio. Cum eni pceptũ eſſet ab Appolline ut capitibus pro capitibus ſupplicareſ:& aliquãdiu obſeruatum ut pro familiaꝝ ſoſpitate pueri Maniæ mactarenſ:capitibus alii & pauperis ſupplicari iuſſit:ſactũꝙ eſt ut effigies Maniæ ſuſpẽſæ p ſingulorum foribus periculum ſi quod immineret familiis expiarent.Sed de laribus alibi.

almo flu.

Almo fl.

Lares. Genii.

Cõpitalia.

¶ Et uitio nõ erat loquax & garrula λαλεω.n.græce latine loquor inde λαλοσ loquax.Si hæc uocabaſ lala:q a loquax:& garrula.¶ Sæpe Almo:q erat eius pr̃i Almo fluui⁹ ẽ paulo extra urbẽ uia hoſtiẽſi.q ex paludib⁹ orit nõ lõge a tẽplo diui Pauli.¶ Dixerat illi:filiæ.¶ Nata tene:cõprime.¶ Liguã nec tñ ipa tenet:qa retineſ nõ poterat.¶ Quæ ſimu.poſtq̄.¶ Tetigit ſta.lacus:¶ Iuturnæ ſororis:lacus iuturnæ erant iuxta pallãtiũ ñ lõge a tẽplo ueſtæ.¶ Ait effu.ri.qa Iuppiter dixerat:ut obſiſterẽt i pria ripa hæc ait.Effuge ripas.q̄ſi ne maneas in ripis:ſed i undis.¶ Et refert dicta Iouis q̄ dixerat nymphis Iuppiter:ne eã reciperẽt.¶ Illa ẽt:lara ¶ Adiit iu.¶ Et mi.nu.q̄ſi dolẽs iturlã nuptis iſerricũ pellices ſuccũbũt.Inqt nir tu⁹.Iuppiter amat iuturnã Naidã nymphã fluuialẽ.¶ Iuppiter itu.Indignat⁹ Iuppiter liguã q ñ cõtiebat huic abſtulit.¶ Iuppiter itumuit:q̄ſi idignat⁹ ẽ ex uerbis & garrulitate illi⁹.¶ Et eripit:abſtulit.¶ Liguã huic nymphæ.¶ Quã ipſa.¶ Nõ ẽ uſa modeſte:q̄ ñ cõprimebat ſed imodeſte loq̄baſ & uocat mercuriũ q ẽ deoꝝ nũti⁹ d quo di

PAV. MAR.

lac⁹ iuturnæ iuxta pallatiũ ppe tẽmpl.ũ ueſtæ

ceſ ſuo loco Duc hãc:hæc fuere iuſſa iouis ad Mer. Duc hãc nymphã ad mães ad deos iferos. Ille loc⁹ iſeroꝝ. ⁋ Eſt apt⁹ ſilẽtib⁹:q̃ a ibi ſũt ſiletia:& huic eripuerat liguã ergo mutã ad ſilẽtia. hæc erit nympha paludis iſernæ q̃ erat nympha paludis latine ſit nympha paludis iferne ut iter ſilẽtes ppetuo ſileat iuſſa iouis

Iuſta ſa-cra.

ducit illa ad iferos p mercuriũ ſed iteꝛeũdũ placuit Mer. cœpit illã ardeꝛ ⁋ Iuſſa io. q̃ iuppiter iuſſerat. Fiũt nẽ eũt illi. ⁋ Luct⁹ accepit eũtes lugere cœpere:& illa q̃a ad iferos ducebat & ille cõmiſeratiõe illi⁹ mot⁹. ⁋ Illa dr̃ refert ſe ad fabulã ⁋ Placuiſſe tũc:duci deo Mer. q eã ducebat. Mer. pat ui illi. ſ. uult eã uiolare ⁋ Illa pcat hũc uultu p uerbis:loco uerboꝝ deerat ei lingua nõ poterat loq:ergo uultu pcat ⁋ Et fruſtra ſcat ſũ. ⁋ Nitit loq ore mutuo:ore ſine ligua. ⁋ Fitq; gra. ex mercurio facta ẽ illa grauida:pepitq; duos filios q appellati ſũt lares & pſunt cuſtodie urbis:& ſuãt cõpita. Et Plu. oñdit pſides uocari eos: & canẽ aſſiſteret

Plutar-ch⁹ i pro-blematis de demo-niis

Ipos ãt canũ pellib⁹ ueſtiri rõneſq; affert. li. pblẽata. An q pſides ſũt. q pſũt ãt dom⁹ cuſtodes eẽ oportet & aliẽis formidoloſos:ſicut cães uidem⁹. Mites uero:ac lenes:mãſuetũq; doeſticis: Ad illũ ueri⁹ ẽ: qd a qbuſ dã romãis dr̃ & cryſipus opponat. ⁋ Demõia q̃dã mala circũire: qb⁹ dii q̃ſi camificib⁹ & ſceleꝝ ultorib⁹ ad uerſus iiuſtos & ipios utunt. Sic lares furiales qdã ſũt:& pœnaꝝ:& exactores uictæ & opationũ ſpeculatores. Iccirco.n.ſitnut cãinis pellib⁹ iduant. Quib⁹ & canis iõ aſſidet:q ad inueſtigãda ſcelera: & ulciſcẽdo iprobos ſagaces fiunt. ⁋ Fitq;:& ſit ipſa nympha. Grauis:grauida. ⁋ Et parit geminos lares:hoc eſt gemellos. ⁋ Qui ſuant cõpitatulas. ⁋ Et ſemp:ipſi lares. ⁋ Vigilant in noſtra urbe:q̃a pſunt cuſtodiis urbis.

ANT. FAN.

Chariſtia xi. calen. martias.

⁋ PRoxia cog. di. cha. chari. xi. cal. chariſtia celebrãt dicta a potis charitos qd gr̃am ſignificat:q eo die cognati ad ſuãdũ amorẽ & gratiã i unũ ɔueniẽt: Flebat.n. ſolẽne cõuiuiũ ut ſcribit V. M. idq; chariſtia dicebat cui p ter cognatos & affines nemo iterpõebat:ut ſi q̃ iter neceſſarias pſõas q̃rela eẽ orta apd ſacra mẽſæ & iiet hilaritatẽ aĩoꝝ fautorib⁹ cõcordiæ adhibitis tolleret. Vñ autor ait iſra. Cõcordia ferunt illo pcipue mitis adeſſe die.

Cognati Agnati. Affines

⁋ Cognatos ſũt q eẽ dicãt quoꝝ mſuũ gen⁹ idẽ ẽ. alii alr. Agnati uero ſũt ex eadẽ ſtirpe maſculia pducti. Affines ãt q ñ nobis natura ſed uxorib⁹ nr̃is ɔiũcti ſũt. ⁋ Ad ſo. deos: Ad ſacra mẽſæ cognatæ ac ppiq; turbæ cõmunia: ſiue ad deos gñris. ⁋ A. tu. ad ui. A ſacris feralib⁹ a chariſtia:ab hic q̃ triſtitiã afferũt ad iocũda. ⁋ De ſã. De gñre ut A nymphaꝝ ſanguis una. ⁋ Cui pr̃ ẽ ui. Nõ ad ſit ſacro ɔuiuio ipius fili⁹ q odit pentũ uitæ lõgitudinẽ. Ipſe alibi. Fili⁹ ante diem patrios inqrit in annos.

⁋ Proxia cognati dixere chariſtia chari
Et uenit ad ſocios turba ppinqua deos:
Scilicet a tumulis & qui periere ppiquis
Protinus ad uiuos ora referre iuuat:
Poſtq; tot amiſſos qcqd de ſãguie reſtat
Aſpicer: & generis dinumerare gradus
Innocui ueniãt pcul hic pcul ipius eſto:
Frater: & in partus mater acerba ſuos:
Cui pr̃ eſt uiuax q matris digerit annos:
Quæ premit inuiſam ſocrus iniq̃ nuꝝ:

PAV. MAR.

⁋ Proxima inter feralia pro mortuis ſacrificia conuiuium fit inter cognatos & affines .xi. calen. martias. hoc eſt. xix. die februarii. De quo Vale. ubi de inſtitutis antiquis agit: ita inquit. Conuiuium eſt ſolemne maiores inſtituerunt idq; cariſtia appellauere cui preter cognatos & affines nemo interponebatur ut ſi q̃ inter neceſſarias pſonas q̃rela orta eẽt iter ſacra mẽſæ:& iter hilaritatẽ aĩoꝝ adhibitis cõcordiæ fautoribus tolleret. Ad poeta & ob id fieri aſſerere ui ẽt:ut poſt extictos multos:ſupueniẽtiũ nũerus ex eadẽ cognatiõe quotãnis recẽſeret:ſed his adeſſe debere inocuos nõ aũt q fratrẽ iteremiſſent: aut parricidas aut ipias matres & filios ipſos ſeu nouercã & ſocrũ nurui iſenſam:inqt ergo. Cari cognati. cari cõſanguinei q

Chari-ſtia

ex eodẽ pgenitore gẽus trahũt. ⁋ Dixere pximã feſta. ſ. ⁋ Chariſtia:declinat numero multitudinis & deducit ἀπὸ τῆς χαριτος qd ẽ gratia q̃ſi gratioſa cõuiuia. ⁋ Et turba ppinq: q̃ſi cœtus ppinquoꝝ hoc eſt affiniũ. ⁋ Venit ad ſocios deos: q̃ſi ad penates cõiũctoꝝ nã cõueniebãt & cognati & affines: ut Vale. inqt. de cognatis ſupra diximus. Affines ſunt ut Modeſtinus de gradibus inqt uiri & uxoris cognati dicti ab eo q duæ cognatiões q̃ diuerſæ inter ſe ſunt:p nuptias copulant:& altera ad alterius cognationis finẽ accedit. nã cõiungẽdæ affinitatis cã ſit ex nuptiis. ⁋ Iuuat. ſ. certe. ⁋ Referre ora:hoc eſt uultus quaſi reſpicere. ⁋ Protinus. ſubſequẽter. ⁋ Ad uiuos:ad eos qui ſupſunt. ⁋ A tumulis:hoc ẽ a ſepulchris cognatoꝝ. ⁋ Vel a tumulis hoc eſt a feralibus ſacris:nã tunc epulæ ferunt ad ſepulchra. ⁋ Vel a tumulis a tumulatis cognatis:& erit ſpecies Metonymiæ quando ponitur qd tenet pro eo:qd tenetur. ⁋ Et a propinquis q periere. i. ab extinctis affinibus. ergo a cognatis & affinibus iam uita functis. ⁋ Et iuuat:delectat. ⁋ Poſt tot amiſſos: poſt tot cognatos uita functos. ⁋ Aſpicere quicqd: reſtat de ſanguine: quicũq; ſuperſunt de eadẽ cognatione. ⁋ Et dinumerare:quaſi recenſeto. ⁋ Gradus generis:gradus cognationis. ſunt enim alii ſuperioris alii iſe rioris ordinis dictiut Paulus iuriſcõſultus inquit ad ſimilitudinem ſcalarum locorumue

Amulius numitorũ phocũ peleus

procliuium:quos ita ingredimur ut de pximo in proximum. ⁋ Innocui ueni. Non ueniant ad hæc ſontes: ſed inſontes: non frater fratri aduerſus: non mater in filios crudelis. ⁋ Veniant: ad hæc chariſtia. ⁋ Innocuiq; nihil nocuere. ⁋ Eſto pro ſit. ⁋ Procul: lõge. ⁋ Hinc:ab his chariſtiis. ⁋ Frater impius:malus frater qui in fratrem fuerit iniquus: ut Amulius in Numitorum: Peleus in Phocum:quem interemit. ⁋ Et mater acerba:crudelis. ⁋ In partus ſuos:in filios quos peperit:ut fuit Medea. ⁋ Cui pater eſt. Nec ueniat ad hoc ſolẽne conuiuium qui parentum uitam odio habet. Nec nurui ſocrus aduerſa. ⁋ Eſto inquit procul hinc cui ille cui. ⁋ Pater eſt uiuax:cui pater nimium uiuere uidet. qui eſt naturæ robuſtæ. nam illum uiuacem dicimus qui & re. & tempore exigente abſumi non poteſt. ⁋ Qui digerit. qui numerat. ⁋ Aut qui digerit. qui diſponit. ⁋ Annos matris: qui ſperat hoc anno uel illo matrem moriturã eſto procul. ⁋ Socrus quæ præmit quæ uexat ⁋ Nurum inuiſam. hoc iam in puerbium tranſit. ut ſocrus nurũ diligere nõ poſſit.

¶ Tantalidæ ſra. abſint: Attre⁹ & thyeſtes nepotes Tātali ex Pelope. Nota ē fabula. Nō uult adeſſe his ſa ANT/
cris crudeles ſres. malas nouercas. ſeuas uxores. iniq̄s ſocr⁹. oēs dēiq̧ expers pietatis & gr̄æ ī aliis qbuſdā ſa FAN
cris (ut ſcribit Feſtus) clamitare cōſueuerāt hoſtis uict⁹ mulier uirgo exeſto cū utriq̧ extra eē: & ſacris n̄ iter
eē oporteret. ¶ Iaſōis uxor: Quæcūq̧ ſiſis ē Medeæ q̄ fuit crudelitatis notiſſimæ. ¶ Et q̄ ruricolis ſemia to
ſta dedit: Inonē dicit. nā cū Nephele athamātis uxor (ut ait Ser.) iſania cōcitata ī ſiluas abiiſſet: Athamas fi Inonis fa
liis ſuis inonē Cadmi filiā ſupinduxit nouercā: q̄ priuignis exitiū pās ægit cū matrōis: ut frumēta ſerenda bula.
corrūperēt: quo facto maxia fāes ſubſecuta eſt. Quā ob
cām cū ad cōſulendā Apollinē miſiſſet Athamas: il cū q
miſſus fuerat doloſe corrupit ægitq̧ ut referret ab ora/
culo dictū Nepheles filios ad famē rollendā eē imolan
dos quos ipſa accuſauerat qd frumēta coxiſſent. Quare
Athamas inidiā plæbis timēs Phryxū & Hellē publice
arbitrio cōmiſit nouercæ: ſed ciā illis ſalutare cōceſſit re
meliū deditq̧ opā ut Phryx⁹ aureū arietē abduceret cu/ Nephele
i⁹ ope puēit ad Colchos. Sāe nepheli nebula ē. Vn̄ qdā phrixi &
fabulāt cū Phryx⁹ & Helle ī eo eēnt ut mactarēt miſſā helles.
a m̄re nubē cū ariete quo ābo ſūt ab īminēti pīculo li/
berati. ¶ Diis gn̄ris: Nouimus (autor Mac.) fuiſſe ferias
ꝓprias: q̄s q̄ familia ex uſu domeſticæ celebritatis obſ/
uabat. Deos ergo gn̄ris uocat quos priuati colendos ſi
bi familiæ delegiſſēt. ¶ Libate dapes: Ex eodē uaſe utq̧
buſdā placet: ut idiciū & omē ſit amoris atq̧ cōcordiæ.
¶ Nutriat iunctos miſſa patella cibos: Vna atq̧ eadem patella
patella ſinglis oblata cibos ſuppeditet delibādos Eſt āt
patella (ut autor eſt Feſtus) uas picatū puū atq̧ apium ſa

Tantalidæ fratres abſint & Iaſonis uxor.
Et quæ ruricolis ſemina toſta dedit
Et ſoror. & ꝓgne tereuſq̧ duab⁹ iniqu⁹
Et quicunq̧ ſuas per ſcelus auget opes:
Diis gn̄ris date thura boni cōcordia fert̄
Illa præcipue mitis adeſſe die:
Et libate dapes ut grati pignus amoris
Nutriat intinctos miſſa patella cibos
Iāq̧ ubi ſuadebit placidos nox hūida ſō/
Larga p̄caturi ſumite uina māu: (nos
Et bene uos. patriæ bn̄ cū p̄r optie cæſar
Dicite ſuffuſo per ſacra uerba mero:

crificiis faciēdis. Inde uti arbitramur libatis dapib⁹ ſuaui cōdimēto pfuſis miſtri diſcūbētib⁹ reliq̄ ſuggerē
bāt. ¶ Bn̄ tu. Deeſt uerbū hēas. Suadet autor ut ſinguli n̄ ſolū cognatis ac ꝓpiq̄s ſed auguſto bōa ominēt.
¶ Tantalidæ: nūc p exēpla declarat: q hoc ī cōuiuiū admittēdi nō ſint. ¶ Abſint: ſint ꝓcul. ¶ Fratres tāta PAV.
lidæ: ſres tātalidis ſīleſtur atre⁹: & thieſtes fuere tātali nepotes Pelopis filii thieſtes ex atrei cōiuge filios ge MAR.
nuit Atreus illos p̄ri epulādos dedit: ut ī Thieſtis tragœdia Seneca refert. ¶ Et abſit uxor Iaſonis: ſīſis uxo Ino dedit
ri Iaſonis hoc ē Medea de q̄ ſupius dixius: q̄ patrē ꝓdidit: fratrē lacerauit filios ex iaſōe necauit creuſā: ob ſemina
q̄ repudiata fuerat aduſſit: & abſit. ¶ Quæ dedit ſemia toſta: ſicca ſeu dcocta. ¶ Ruricolis q̄ſi abſit illi ſimi toſta ioui
lis Ino Phryxi & helles nouerca Athamantis uxor agricolis aduſta ſemina dabat: q̄ cū minie naſcerēt ſe
quuta ē ānonæ caritas: ex quo cōſulti ſacerdotes ab Inōe corrupti fuere: dixerūt n̄ poſſe n̄ expiati: niſi Phry
x⁹ & helle mactarēt: quo decreto: cū ad arā ſtarent a Nephile m̄re imiſſa nube cū aurei uelleris ariete rapti
ſeruati ſūt: qd lati⁹ ī fine tertii libri refert: ergo abſit nouerca illi ſimilis. ¶ Et ſoror: Terei Progne & philo
menæ fabula lati⁹ ī metamor. li. vi. refert: there⁹ thracū rex Martis: ut Callimac⁹ iqt ex biſtonide nympha
fili⁹. hic ꝓgnē Pādiōis Atheāꝝ regis filiā uxorē duxit: q̄ illi Itym pepit: rogat⁹ a Progne: ut phllomenā ſo
rorē ad educeret: Athēas petiit. exoratoq̧ Pādiōe Philomenā duxit: ſed iter nauigādū ei⁹ amore capt⁹ pu
ellā uiolauit: q̄ rēliq̧ facin⁹ linguā abſcidit & cuſtodia adhibita ī ſiluis dereliqt: rediēſq̧ ad ꝓgnē extinctam
Philōenā aiebat. At illa depicto ī tela therei ſcelere: ſorori rē apit: q̄ orgia ſimulās ī ſiluas uēit: Phillomel/
lāq̧ frōdib⁹ tectā ī regiā ꝯduxit: ſtim filiū iteremit p̄riq̧ epulādū appoſuit: quo cognito cū utrāq̧ itercēptu
r⁹ eēt there⁹: Progne ī hirūdinā. Philomenā ī ſui nois auē: Itys ī faſianū: there⁹ ī upupā ꝯuerſi ſūt: uñ ut apd
Pli⁹. ē Bizicis tecta ī thracia hirūdines ob ſcelera therei n̄ ſubir̄. Abſint ergo ab his ſacris ſīles mullerib⁹ his
& thereo. ¶ Abſit & ꝓgne & ſoror: hoc ē Philomēa: qa ambæ ī necē Itys cōſpirauere. ¶ Et there⁹ iniquus
duab⁹: ꝓgnæ & philomēæ ꝓgne nā cōiugalia iura fregit: Philo: q̧ eā uiolauit. ¶ Et abſit qcūq̧ auget ſuas
opes p ſcelū: qcūq̧ p ſcelera: aut tyrānidē: aut alteri⁹ bōa occupat: ſeu depopulat. ¶ Sacrificādū e a bōis: &
nō a malis. illis. n. chariſtiis adeſt iter cognatos cōcordia. ¶ Date bōi: uos bōi & n̄ mali. ¶ Thura: q̄ſi ſacri
ficate. ¶ Diis gn̄ris: diis eiuſdē cognatōis: diis dōeſticis: diis eiuſdē gn̄ris. ¶ Cōcordia: dea de q̄ ſupiore li
bro dixius. ¶ Fert̄ dr̄. ¶ Ad eē mitis: bēigna. ¶ Præcipue illa die: i q̄ ſūt chariſtia hoc ē q autore Vale. dixi Concor
m⁹: ut ſiq̄ iter cognatos q̄rella orta eēt adhibitis cōcordiæ fautorib⁹ tolleret. ¶ Libate: deguſtate. ¶ Dapes: dia dea
q̄ſi una cōedite. ¶ Libate dapes pign⁹ grati amoris: nā cū ī ſimul edit̄ aut bibit̄ ois inimicitia ois q̄rela re
mittit̄. iō dapes amoris ſūt pignora: & ī iure ciuili ē agere nēinē poſſe iuriaꝝ: q cū eo q iiuriā itulit cōede
rit: ſeu biberit ſeu leſerit. ¶ Patella miſſa: q̄ſi poſita ſup mēſa. ¶ Nutriat: bn̄ afficit. ¶ Cibos itictos: ſagiatos:
q̄ſi itingant̄ cibi p oēs ī ipſa patella aut itelligas. ¶ Prelia nutriat. cōditos ſuggerat. ¶ Cimbos itinctos. ſa
pore aliquo reſpſos nā q græci βαμμα uocāt nr̄i dicūt itinctū n̄ ē ſaporē ide Pli. itinctū ex myrto lau/
dat. ¶ Iāq̧ ubi. bibēdū eſt ſed tūc ꝓfuſius cū reddēda corpa ſōno ſūt. ¶ Iāq̧ ubi poſtq̄. ¶ Nox hūida ſua/
debit placidos ſōnos. placidā qetē. ¶ Sūpte. accipite. ¶ Manu ſumite uos. ¶ Precaturi ſūt. ſ. q p̄caturi ſitis.
ſequēti uerſu explicat. ¶ Vina larga. q̄ſi largiore poculo ut ꝓfuſius bibat̄. ¶ Et bn̄ uos. Hæc ſūt q̄ iter bibē
dū p̄cari iubet. ¶ Dicite mero ſuffuſo. mero dixit ut ſit īmiſtū ſine aq̄. ¶ Suffuſo ſparſo. ¶ Per ſacra uerba.
p ora. uñ ſacra uerba egrediunt̄. ¶ Sacra qa præcatoria. ¶ Dicite bene uos: qui adeſtis. ſ. bene uiuatis & ua
leatis. ¶ Et bene ut. ſ. uiuas & ualeas. ¶ Tu cæſar. auguſte. ¶ Optime pater patriæ. hoc eni cognomine ap
pellatus fuit. ut diximus morē hunc bibendi ſeruant pleræq̧ barbarorum nationes & e noſtris plures.

ANT. FAN. Terminalia.x.cal. martias

¶Nox ubi trā.x.cal.martias Terminalia celebranť:q(ut Acrō ſcribit)ad excludēda iurgia cōſtituta ſunt ut p epularū feſtiuitatē cæſis agnis cōſtituti fines ſuarēť.Fiebāt aūt hæc ſacra deo Termio ī cui⁹tutela agrorū,fines & termi eē putabāť:q(ut Varrōi placet)a terēdo dicti ſunt ꝙ hæ ptes pp limitať iter maxīe terāť. Huic deo prim⁹ Nūa Pōpili⁹ tēpiū cōdidit autore Pi.ac ſacros lapides finiū dicauit Ioui termiali ut Dio. ſcribit:ſtatuitq; ut ei ſacra fierēt icruēta ītelligēs decet Termiaiē deū exprē eē necis a ſāguisiqd is ſit pacis cuſtos teſtiſq; iuſtitiæ.Crediť.n.numa Romanū agrū terminaſſe qd Romul⁹ faceť ſupſedit exiſtimās uinciri ſuas uīris ſi terminū obſuaſſet.Poſt Numā uero ad agrorū fines ēt aīaliū cæde rē diuinā ſecerūt. Vñ illd eſt Horatii:Vľ agna feſtis cæſa termialib⁹.Fuit & mox circū termios urbis hoſtias duci q̄ āburbiales uocabātur. Idē rex teſte Feſto ſtatuit q terminū exaraſſet eū & boueē ſacros eē.itaq; is uti ſacrilegus īpūe occidi poterat ut Diony.autor ē.Sāe Plu.i qōnib⁹ qrit cur Termio nihil

Cur termino nihil aiatū ſacrificat

aīatū ſacrificareť putatq; Numā publicorū priuatorūq; terminorū cōſtitutorē exiſtimaſſe terminū amicitiæ ac pacis cuſtodē ut dixim⁹ ab oī cæde ac ſāguīe incōtaminatū cōſeruari oporteť.Hūc deū Ennius Termonē appellauit.¶Siue la.Tibull⁹ nō fixus ī agris q regeret certis finib⁹ arua lapis.¶Te duo diuerſa &c.Scdm inſtitutionē Numæ q ſtatuit ut quotānis ad locū termi ſacra fierēt a coeūtib⁹ utriq; agrorū dominis¶Binaq; ſer.&c. Nō mēdoſi codices hūt:Biaq; iiba ferunt. Vñ illud eſt. Aut ſacrū effodit medio de limite ſaxū qd mea cū uetulo coluit puis ānua libo.¶Ara fit hic &c.Illud neceſſitatis ē hoc fortune.Nō.n.ſp texta ignis ferť.¶Vbi ter fr. &c.Pultē dicit cuius mō ſecius mentionē.¶Libanť ſi. ſiā.E ſingulis iibamēta iaciunť in flāmas. Candida tur. Vel cādidaia feſto ac ſolēni die uel pia ac benigna.

¶Nox ubi tráſieris ſolito celebreť hono
re
Separat inditio q deus arua ſuo:
Termie ſiue lapis ſiue es defoſſus ī agro
Stipes ab antiqs tu quoq; nomē habes:
Te duo diuerſa dñi de parte coronant
Binaq; ſerta tibi binaq; dona ferunt:
Ara fit hic:igne curua fert ruſtica texta
Sumptum de tepidis ipſa colona focis:
Ligna ſenex minuit cōciſaq; cōſtruit arte
Et ſolida ramos figere pugnat humo:
Tunc ſicco primas irritat cortice flāmas
Stat puer:& māib⁹ lata caniſtra tenet:
Inde ubi ter fruges medios īmiſit ī ignes
Porrigit inciſos filia parua fauos:
Vina parant alii:libantur ſingula flāmis
Spectāt:& linguis candida turba fauet:

PAV. MAR.

¶Nox ubi.x.ca.mar.hoc ē.xx. die fe.ē termi feſtū terminalia.n.ſacra a Nūa originē hūc ſiq ut autor ē Diony. cōſtituit unūquēq; circūſcribere fūdos ſuos ſacroſq; finib⁹ lapides appōere:lapideſq; ipſos ſacrauit Ioui terminali ſtatuitq; eis ſacra quotānis oēs die cōſtituta facere ſup locū ipm coeūtes.¶Hæc ro.termialia a termōib⁹ uocāt:fineſq; ipſos uni⁹ lræ mutatōe a græca ligua pferētes termios appellāt. Quos ſiqs occuluiſſet aut trāſtuliſſet:ſacrū eū eē di lege ſtatuit:ita ut uolēti eū occideť tāq̄ ſacrilegū:& ſecuritas adeēt & purgatio pollutōis.eſtq; i⁹ h̄ ñ ī priuatis m.ōiſed ī publicis quoq; ꝯſtitutū & reliq̄. At terminū deū putātes:nihil ei ut Plu.oñdit ut aiatū ſacrificāt:rōes idē affert:Anq̄ termios rōui⁹agro ſtatuit:quo pgredi:ac uicios macteť licitū eēt atq; oēm agrū ppriū exiſtiatiquo ut leucō dicit haſta puēiūt.Nūa uero Pō.Vlr.ciuilis ac iuſt⁹:& ipmis ſapiēs agri terīos cū finitimis cōſtituit:& ipſis finib⁹ terminiū oium cā nomināsq̄ſi pſidē & aīcitiæ:ac pacis cuſtodē:ac oī cæde:ac ſāguie:& i cōtāinatū cōſuari oporteť exiſtiauit. cætera ſuis ī locis dicēus.igr ergo poeta¶Vbi poſtq̄:¶Nox cariſtlorū.f.¶Trāſieris:& illuceſcet ſeqn̄s dies¶De⁹q ſepar. diſteriat¶Arua ſuo ī dicio:ſuo ſigno hoc ē affixo lapide.i.terius de⁹.¶Celebreť:cū pōpa freq̄nteť.¶Solito honoř aſſuetis ſacrificiis.¶Terie:Nūc ad terminū ipm uerba apoſtrophat qd a ueterib⁹ei⁹ feſtū iſtitutū ſit.O termie ſiue es lapis.Lapidē.n.illū fuiſſe dicūt quē Satn⁹.p ioue duorauit:ut paulopoſt dicēus¶Siue es ſtipes:trūc⁹arboris¶Defoſſ⁹.q̄ſi dorſū īfoſſ⁹.In agro:i aruorū diſterjatōe¶Tu quoq;.tu ēt.¶Hēs numīs titulū honorē:uľ nomē ipm ꝙ ita appellat⁹fueris¶Ab ātiqs:a ueterib⁹:aut ab ātiqs gr.nā qd illi τέρμονος terminū dicius.aliq legūt¶Numē hēs:q̄ſi p deo coloris¶Te o termine¶Coronāt duo dñi d pre diuerſa:ex diuerſis ptib⁹:nā cū duo agros diuidāt alter hic:alter illic terminū comāt.¶Et ſert.p offeřt ¶Bina ſer.bias florū coroāsiqa hic & ille¶Et bina dōa:qa uter ſacrificat.nō tñ aīatū aliqd ut dixim⁹.¶Ara fit modū ſacrificii explicat.Deiñ orōnē refertq̄ ad terminū hēri dbeat¶Ara fit hic:cōpōiť in ipo termi loco ara.¶Colōa ruſt.i.uxor coiōi ruris¶Fert ignē curua texta:texta caua.¶Ignē ſūptū:acceptū.¶De te.d'ca lidis¶Focis:focis p loco ubi fit ignis:q̄ſi ñ rūc ex ſilice ignē elicit.ſed aliūde accipit & affert illuc¶Ligna:Ruſtica ignē:ſed a ſene ruſtico īcidūť & cōponūť ligna ad ignē faciēdū¶Senex:ipe ruris colōus ¶Minuit i.icidit¶Ligna & ꝯſtruit:ordiat aut cōpōit.¶Alte.i altū.¶Cōciſa.ipa inciſa ligna.¶Et pugnat ꝯtēdit & nititř¶Figeř rāos ñ ē ſtipites.¶Hūo ſolida terra dura & hoc ad cōgeriē lignorū firmādā¶Tū poſtea ipe ruſtic⁹¶Irritat.q̄ſi ſuſcitat ad icēdiū¶Prīas flāmas ſicco cortice ſiccis corticib⁹ut illd Vir. rapuitq; ī fōite flāmā ita hic ī ſicco cortice flāmā irritat qd uerbū nūc pēultimā lōgā hēt ſed irritus irrita irritū pēultimā breuiat¶Stat puer.coiōi fili⁹qa iſeri⁹filia pua ergo filii⁹& filia añ illū ſūt¶Et tꝫ māib⁹.pleōaſmos ē¶Lata cāiſtra.āpla cāiſtra ī qb⁹erāt qb⁹ad ſacrificiū op⁹erat.¶Inde ubi.loco turis fruges adurebāť deiñ melia dlibabāt.¶Iñ.poſtea¶Vbi.poſtq̄.ipe colōus ſenex ¶Immiſit tres fu. tria frugū gñta aut tria grana frugū. ¶In medios ignes ut adureteť loco turis.Parua filia porrigit oñdit dlibādos aut apōit.¶Fauos īciſos mel ſeu ipſā mellis ſabricā ī fruſtra diuiſā¶Alii tenēt uia ſine uio ſacrificiū ñ fit.¶Sigła oīa līallbandā ponūt. ¶Flāmis.nā d ſinglis q̄ hēbāt pōebāt parū ī igne¶Turba cā.uel qd ī eo ſacrificio cādidis ueſtib⁹ utereť uľ cādida q̄ſi pia ſligiōſa¶Spectāt & fauēt liguis.uerbis ē Metōymia qđ facit p eo qd fit aut iſtrm in re

¶Spargiſ & cæ.cõ.ter.agnoidiſtigue tpa ne Oui.& Hora.errate uideanſ q Termino ẽt aiato ſcribũt rẽ diuinã fieri:Nã q ſtatuit Numa ut huic deo ſacra fierẽt i cruẽta ñ ſp neq ab oib' poſtea cuſtoditũ ẽ.hic illud ẽ qd autor iubiũgit:Nec q̃riſ:ac ſi dicat æq fert lactẽtẽ quoq porcã mactari aduerſ' Nũæ legẽ.Qđ ſi tãtorũ poetaꝝ autoritatẽ refrigere uolueris autoritate græcoꝝ obiiciem' tibi illđ Iuuena.Et qcqd græcia mẽdax audet i hiſtoria.¶Lactẽs cũ ſibi porca daſ:Quæ niſi cederet Termio poſſet aliqñ Terminum eruere.¶Tu pplos urbeſq & regna igẽtia finis:Quia publici termini ſũt & priuati:itẽ in urbib' & extra urbes.

ANT. FAN

Spargitur & ceſo cõis terminus agno.
Nec querit lactens cum ſibi porca daſ
cõuẽiũt celebratq dapes uicinia ſupplex
Et cãtant laudes Termine ſancte tuas.
Tu populos urbes & regna igentia finis
Omnis erit ſine te litigioſus ager.
Nulla tibi ãbitio eſt/nullo corrũpis auro
Legitima ſeruas credita rura fide.
Si tu ſignaſſes olim thyreatida terram.
Corpora non letho miſſa trecẽta forẽt.
Nec foret Othrydes cõgeſtis tect9 i ar-
O q̃ntũ patriæ ſanguinis ille dedit./mis

¶Si tu ſignaſſes oli thyreatida terrã: Thyreæ q̃s fuiſſe i Cynoſuria Thucydides ſcribit ut Stra.refert oppidũ fuit iagro Argiuoꝝ ſiue ad Argiui & Lacedæmõii agri fines:qđ Lacedemõii uelut ſuũ ſibi uẽdicãtes ſuis finib' adiecerũt ut ſcribit Herodotus. Cõtra Argiui ꝑ loci uẽdicatiõe bellum idixere. Sed iter utroſq ita cõuẽit ut trecẽti utrinq dimicarẽt reliq uero oẽs domũ ſuam qſq reuerterẽt ne forte ſi pñtes forẽt q ſuos uinci cernerẽt ad ꝓliũ cõcitatẽſ:utrius uero urbis trecenti uictores fuiſſent illius uictoria cẽſeret.Pugnãtibus igiſ ſexcẽtis cũ ai & corpia uirib' pares eẽnt tres tm̃ fuere ſupſtites: Ex Argiuis duo Alcẽor & chromi' ex lacedemõiis un' Othryades:Supueniẽte nocte duo Argiui uelut uictores ſe in patriã recæperũt.Othryades uero ſpoliatis Argiuoꝝ cadauerib' arma hoſtilia q̃ſi uictoriæ teſtimõiũ i caſtra retulit.Poſtea uterq popul' i mediũ ꝓdiit ſeuictorẽ affirmãs:Argiui:q͂a plures ſupfuiſſẽt:lacedemõii q͂a Othryades nõ fugiſſet & ex hoſtib' ſpolia retuliſſet.

Thyreæ unũ bellũ ottũ iter argios & lacedemonios.

othriads

Ex hac cõtẽtiõe inito ꝓlio Lacædemõii uictores euadunt. Argiui dolore pciti capita draſerũt cũ eis cõas nutriſ mos eẽt:ſtatuerũtq neqs capillatus cõſpiceret ante loci illi' repationẽ. Lacedæmõii cõtra nutrire cõas cæpunt ꝑter eoꝝ cõſuetudinẽ.Othryades uero cũ eũ puderet ex trecẽtis ſolũ ſupfuiſſe i eo loco ubi cæ.iacebãt ſe ipm itereit.ſed añq aiam exhalaret ſãguie ſuo ſcriptis lr̃is trophæa iuſſit attolli.Hic illđ Statii legimus i.iiii.the.Et lacedæmoniũ thyreæ iectura cruore.Et illđ V.M.li.iii Otryadæ quoq pugna pariter ac morte ſpecioſa thyreatũ laude q̃ ſpacio lati' ſolũ cerniſ q ſãguie ſuo ſculptis lr̃is direptã hoſtib' uictoriã tm̃ ñ p'fata i ſinũ pr̃iæ cruẽto trophæi titulo retulit. Sic Othryades tã prie decliatiõis q̃ ualeri' uſus eſt q̃ tertiæ iueniſ.Solin':Sparta inſignit cũ polucis & caſtoris tẽplo.tũ ẽt Othryadis illuſtris uiri titulis.

¶Spargiſ:& ñ ẽ qđ negat Dion.cũ dicat ſacrificãtq adhuc eis ñ aiatũ aliqđ.Neq.n.piũ ẽ cruẽtaſ lapides ſed pulter & liba atq alias q̃ſdã fructuũ primitias:& ex Pl.ẽt oñdim' nihil aiatũ ſacrificari. At poeta imolari agnũ ſeu ſuillã igr̃.¶Termin' cois:q͂a duoꝝ dñoꝝ.¶Spgiſ cæ.agno:ſãguie agni imolati.¶Nec q̃riſ termin' ipe.Dũ daſ ſibi:cũ ad honorẽ ei' imolaſ.¶Porca lactẽs ñ ẽ ſuilla dũ adhuc ſub lacte ẽ.¶Cõuẽiũt cõuẽit ad hec ſacra oĩs uicinia & termi laudes cãtat.¶Spplex uicina q̃ſi oẽs uicini ſupplices.¶Cõueniũt ad epulas:ſacroꝝ hoꝝ.¶Et celebrãt:laudãt & frequẽtãt.¶Dapes:ꝓpas ſacras epulas.¶Et cãtãt ſãcte termine laudes tuas:cãtabãt hymnos i honorẽ termi.¶Tu pplos:Hæc uerba in termi laudes cãit poeta:uñ ẽ oro tota laudatoria:q̃ panagiricũ appellaſ poſſẽus:& ab officio ei' cõmẽdaſ terminũ icipit.¶Tu finis:ꝓ diffinis ſeu diſtermias.¶Pplos ñ quo ad ciuitates itra mœnia cũ i plures ptes:ut Rõa in regiões diuidaſ.¶Et urbes:ñ quo ad urbiũ agros.Et regna igẽtia:ad regnoꝝ igẽtiũ ɔfinia circũſcribẽda:ut ſignãda.oĩs ager erit litigioſ':litib' plẽus.Sic te.nã niſi termio agri ſignarẽſ ſp agroꝝ dñi eẽnt i lite:cũ alter alteri' ſibi ptẽ aſcriberet.¶Nulla tibi:utiſ his uerbis poeta tãq̃ rẽ uiuẽtẽ alloq̃ſ.Sed re uera ut diximus fiebãt hæc ſacra ioui terminali.¶Nlſa ergo ẽ ti.am q͂a ãbitõe flecti ñ pt de ãbitu & ãbitõe ſupi' diximus q ãbit' ſit crimẽ affectati honoris a circũeũdo ſupplicãdoq iñ ãbitio ipa actio ãbiẽtis.¶Nullo au.cor.q̃ſi nullo ꝑcio.¶Suas.obſeruas cuſtodis.¶Rura cre.rura uſ agros tibi cõmiſſos.¶Fida legi.itegra ut & lege iſtitutũ ẽ.¶Si tu ſig.Mlta euenerſ maia ab agroꝝ cõtẽtione cũ loca diſtermiata ñ eẽnt ergo.¶Si:tu o termie.¶Signaſſes olim ter.tyr. Patronymicũ fœmininũ formauit a tyreis.Stra.tyreas nũero multitudinis alii tyreã dñtquẽ locũ tucydides i cynoſuria eẽ inqt ad argiui & Lacedemõis agri cõfinia.¶Tireã Hero. Argiuoꝝ & lacedemõioꝝ cõtẽtionẽ:& pugnã ſuiſſe aſſerit nã inter eos pactũ fuit.ut utriq trecẽti dimicarẽt. Occubuer argiuis oẽs ꝑter Alcenũ.& mathinũ Sptãi:ſeu lacademões ꝑter othriadẽ ducẽ eoꝝ:oẽs cæſi.ob qđ dedecori aſcribẽs othriades cæ.ꝓ pr̃ia cæſis ſolũ ſuper eſſet inter extinctoꝝ cadauera ſeipm itereruit alii dicũt ſeq̃nti die rurſus ichoate pugna ſauciũ & ſemiuiuũ cũ in certamen deſcẽdiſſet:intereſſe. At Stra.inqt de his ſalioꝝ teſtimõio:tquoꝝ cã argiui:ac lacedemõii certamẽ hoſtiliter cõuieſ:uin quo lacedemõi duce ottiada uictoriã reportaſt.ergo ſi termin' finis illoꝝ ſignaſſet.Nõ forẽt:ꝓ fuiſſẽt.¶Miſſa le.ad mortẽ.¶Trecẽta corpa:q͂a utrinq trecẽti cæſi ſũt ꝑter duos:quos diximus.¶Nec fo.lacedemõii' duce othriade uictores fuere ut diximus.Sed cognitũ ẽ eos uiciſſe inſcriptiõe q̃ ſãguie fecit in clypeo moriẽs othriades. Vñ ap̃ Valeriũ:ubi de fortitudie agit:othriade quoq pugna pariter ac morte ſpecioſa tyreatiũ laudeq̃ ſpatio lati' ſolũ cerniſ. Qui ſãguie ſuo ſcriptis lr̃is direptã hoſtib' uictoriã:tm̃ nõ pt fcã ſua,i ſinũ primæ cruẽto trofei titulo excellẽtiſſios ſptãæ uirtutis ꝓuẽt' retulit.hæc ille tãt' ergo uir ñ occubuiſſet ſi diſtermiati agri fuiſſẽt.¶Nec fo.ꝓ fuiſſet.Othriades tectus i armis cõgeſtis in armis coaggregatis.O q̃tũ ſãg.dedit ille:otryades.¶Patriæ:eſt hæc poetæ cõmiſeratio q̃tũ ſãguinis effudit ille ꝓ pr̃ia.q.d.tm̃ q moriẽs pr̃iæ ẽt uictoriã peperit.

PAV MAR

ANT. FAN. ¶ NOua cũ fierẽt capitolia: Antias autor ẽ (teſte Plinio) captis Apiolis oppido latinoꝝ. L. Tarqniũ regẽ ex ei⁹ pda Capitoliũ icœpiſſe: ubi cũ tẽpiũ iouis Tarqni⁹ ſupb⁹ ædificare uellet ut libera a cæteris religiõi b⁹ arx eẽt exauguraᵵ ſacella ſtatuit q̃ multa diuerſoꝝ nũinũ ibi erãt. itaq cũ oium ſacelloꝝ exaugurationẽs aues admitterẽt oẽſq dei ioui cederẽt ſolus Termin⁹ abſcedere noluit. Vñ uates dephẽderũt q Termin⁹ cũ ioue remanẽs æternũ ubi ipiũ cũ religiõe ſignificaret. Quare i Capitolio ps tecti patuit lapidẽ terminũ ſpectãs cui ñ niſi i diuo ſacrificabaᵵ. Hic ait Vir. Capitoli imobile ſaxũ. lege Li. q refert iouis tẽplũ i monte

Termin⁹ Tarpeio a Tarqnio Superbo relictũ monumẽtũ regni ſui noĩſq: ſed Tarqnios reges ambos inquit alteꝝ eam ædẽ uouiſſe: alteꝝ pfeciſſe. Sunt q & iuuẽtã ſicut Terminũ dicũt ioui cedere noluiſſe. Secutũ aũt ẽ aliud ut idẽ inqt pdigiũ magnitudinẽ impii portẽdẽs. Caput. n. hu

capitoliũ manũ apiẽtib⁹ fundamẽta tẽpli dr apparuiſſe: quo uiſo itellectũ ẽ arcẽ eã impii caputq reꝝ fore. Quod & ueteres cecinerᵵ q i urbe erãt qq ad eã rẽ cõſultãdã ex hetruria acciti ſunt. ¶ Se ſupra neqd niſi ſidera cernat: Vt aſpectu cœli fruaᵵ q ioui cedẽ noluit: & magno cũ ioue tẽpla tenet. ¶ Leuitas tibi libera nõ ẽ: Vbiq fixũ eẽ te ac ac ſtabilem decet nec cedere hoi q̃ deo cedere noluiſti.

Via laurẽtina. ¶ Eſt uia q̃ populũ laurẽtes ducit i agros: hæc ẽ uia laurẽtina hoc ẽ laurẽtũ ducẽs ubi anciliæ Auguſti cæſaris q̃ i agro laurẽti gnq pueros pepeiat monumẽtũ factũ eſt eius pricipis iuſſu. Hic ad ſextũ lapidẽ Romani Termino publice rẽ diuinam faciebãt: quis Romãi imperii uetus Terminus idẽ eẽt q orbis terre. ¶ Quondã dardãio regna petita duci: Aeneæ q (ut ſcribit Stra.) una cũ anchiſe pře & aſcanio filio laurẽtũ applicuit. licet Vir.

Sextus lapis ab urbe. Anchiſen ſcripſerit i Sicilia humãis reb⁹ exceſſiſſe. ¶ Sacra uidet fieri ſextus ab urbe lapis: Lapidib⁹ miliaria deſignabãᵵ ut Stra. tradit: q ẽt docet q intra quintum & ſextum lapidem olim romani agri terminus monſtrabaᵵ ubi ambaruale ſacrificiũ faciebant. Hinc eſt quod autor dicit hoc loco: Sextus ab urbe lapis.

Quid noua cũ fierẽt capitolia nẽpe deoꝝ
Cũcta ioui ceſſit turba locũq dedit: (æde
Termin⁹ (ut mẽorant ueteres) inuẽtus in
Reſtitit: & magno cũ ioue templa tenet.
Núc quoq ſe ſupra neqd niſi ſidra cernat
Exiguum templi tecta foramen habent:
Termine poſt illud leuitas tibi libera nõ ẽ
Qua poſitus fueris inſtatione manes:
Nec tu uicino quicq̃ concede roganti
Ne uideare hominem præpoſuiſſe ioui:
Et ſeu uomeribus ſeu tu pulſaberẽ raſtris
Clamato tuus eſt hic ager: ille ſuus:
Eſt uia quæ populũ laurẽtes ducit i agros
Quondam dardanio regna petita duci:
Illic lanigeri pecoris tibi Termine fibris
Sacra uidet fieri ſextus ab urbe lapis:
Gentibus eſt aliis tellus data limite certo
Romanæ ſpatium eſt urbis & orbis idẽ:

PAV. MAR. ¶ QVid noua: tarqni⁹ priſc⁹ cũ eẽt Ioui optio fanũ cõſtructur⁹ de loco augures cõſuluit: iuſſũ eſt in tarpeio colle: ſed cũ ibi multæ eẽnt deoꝝ aræ: uiſũ ẽ auguri b⁹ ut d unaq̃q ara deor cõſulerẽt: an ſemoueri cõcederẽt. Dii cæteri gẽtiq pmiſeᵵ i alia loca ſuas aras trãſferri: Termin⁹ ãt & iuuẽta minie ãnueᵵ. Attigit & hoc Lactã. ſed ſolũ terminũ cedẽtib⁹ ceteris mãſiſſe iqt. Qui lapis erat iformis ac rudis. Vñ illũ Vir. capitoli imobile ſaxũ uocat. & eũ eẽt dicebãt. quẽ p ioue Saturn⁹ uoraſſe dicebaᵵ. ¶ Et ſcõ capitolio poſtea foramẽ ẽ i tecto relictũ ut q a ñ ceſſerat libero cœlo frueretᵵ.

Quare foramẽ eſt i tecto capitolii ¶ Hæc ergo his ſex uerſib⁹ a Poeta explicanᵵ i laudẽ ipſius termi: q ioui cedere noluerit: p qd uatũ iterptatiõe portẽdebaᵵ illa firmũ eẽ futuꝝ ipiũ ro. ¶ Sed hãc ædis iouis opti deſignationẽ: cũ termin⁹ ñ ceſſiſſet Tarqnio ſupbo Liuius aſcribit. Diony. uero priſco: Ego Diony. magis aſſentior: Nã & Corneli⁹ tacit⁹ iqt. ¶ Vouerat Tarqni⁹ Priſcus Rex bello ſabĩo ſedẽ ioui optio maxio iecitq fũdamẽta ſpe magis future magnitudis quã ſic po. ro. cõpeteret. Mox Seruius Tullius ſocioꝝ ſtudio adiecit aliqd. ¶ Deinde Tarqnius ſupb⁹ capta ſueſſa & Pomeria p hoſtiũ ſpolia fecit. ergo ſi ille fũdamẽta iecit illi hæc determĩo aſcribẽda ſunt: ſed ſi qs dicat ubi de his agit Diony. ſupbi mẽtiõe facere: caueat ne fallaᵵ: nã & i his utieos dicit arte Nauii auguris: q tpe Tarqnii Priſci fuit. ¶ Quid: ecũ admiratiõe dictũ qd. ¶ Cũ noua capitolia: noua iouis ædes. Fierẽt: fieri uellẽt p Tarqniũ priſcũ. De capitolii ædificatiõe & q ad rẽ faciebãt dixius ſupiore lib. ¶ Cũcta turba: q̃ſi cæteras ois deoꝝ gẽioruq mltitudo. ¶ Ceſſit: & locũ dedit Ioui: & ſi pp aras: q a oẽs dii ſuas trãſferri pmiſeᵵ. ¶ Termius iuẽtus. iter aras. ſ. ¶ Vt ueteres mẽorãt: ut ab aliqs referᵵ. ¶ Reſtitit: ædem loco p iouis æde dſignato. ¶ Reſtitit: q a ñ ceſſit. Et tenet tẽpla cũ magno Ioue: q a iter iouis tẽplũ ẽ. ¶ Núc quoq: nũc ẽt. ¶ Ne qd: ne aliqd. ¶ Cernat ſupra ſe niſi ſidera: niſi cœlũ: i quo ſũt ſidera ñ ẽt ut libero cœlo frueretᵵ. ¶ Tecta tẽpli hñt exiguũ: puũ. ¶ Foramẽ: nã ædificato tẽplo foramẽ ẽ i tẽplo relictũ Termie: Ex illo termius ubicũq fix⁹ ẽet effodi ñ pt & pœna erat q̃ ſupi⁹ dixius i eos q aut occuluiſſẽt aut trãſtuliſſẽt terminũ. ¶ Termie p⁹ illd poſteaq ide auelli ñ potuiſti. ¶ Nõ ẽ tibi leuitas libera: q a ñ leuiter aut libere potes auelli ex aliis locis: nã capitale ẽ. ¶ Et manes: & firm⁹ mães. In ſtatiõe q̃ i loco quo poſit⁹ fueris ubi fix⁹ eris fueris illd erit lõgũ rõnẽ i pfatiõe hui⁹ opis dixius. ¶ Nec tu. ui. ut ioui ñ cõceſſiſti, ſic nec hoi qcq̃ cocedas. ¶ Nec tu o termie. ¶ Cõcede p cõcedas. ¶ Quicq̃: aliqd. ¶ Vicio rogãti: hĩ ẽ ſi qd a te peteret qd ſuũ ñ eẽt ne cõcedas. ¶ Ne uidear: p uidearis. ¶ Præpoſuiſſe hoiem Ioui: q a ioui ñ ceſſiſti: nõ cedas hoi ¶ Et ſeu uomerib⁹: ſiqs te credere: et ruſticis iſtrumẽtis: ut alter de alteri⁹ agro qd ſurripet: iclames illd illi⁹ & hoc hui⁹ eẽ. ¶ Et ſeu: ſiue. ¶ Tu pulſabere: uerberabere. ¶ Vomeribus ſeu raſtris clamato: uociferes ¶ Hic ager ẽ tu⁹ ille ẽ ſu⁹: q̃ſi hoc tuũ: & illd illi⁹: Eſt uia: q̃ i priuatoꝝ agris ſupra termios a priuatis ſacrificabaᵵ. In cõfinib⁹ ãt urbiũ publice ſacrificiũ fiebat: & ſi romãi impii orbis extremitates termini erãt tũ ad

Apoſtrophe digna ad deũ terminum

ueterꝫ cōſuetudinē obſuādā romāni uia laurētina ad ſextū lapidē quot ānis termīo arietē īmolabāt:& h ēt ē cōtra id qđ Dio iqt & Piu.ut paulo ſupi⁹ diximꝰ:qđ aīatū nō īmolabaſ.Eſt uia q̃ ducit ppl̄m ī agros laurētea:ē uia p quā itur laurētū:q̄ fuerat regia latina dicta ē uia laurētina:q̄ ē īter uiā hoſtienſem:& appiā: poſtea p appoſitionē addit.⸿Regna quōdā petita duci dardanio:ſi ē Aeneæ:qa illud appulit:& poſt mortē latini regnauit.⸿Illic:ī ea uia laurētina.O termine ſexꝰ lapis ſignabaſ tūc milia paſſuū lapidibꝰ.⸿Ergo ſextꝰ lapis ab urbe.i.i loco diſtāti ab urbe ſex mil.paſ.Videt fieri tibi ſacra:ſacrificia.⸿Fibris:extis.Pecoris lanigeri:hoc ē arietis:aut ouis agni &c.Nā hæc aīalia lanā hñt:fibris p extis poſuit:nā exta ſacrificāſ.Fibræ ſunt illę ī extis uenę Cētibꝰ:ſacrificabaſ ī finibꝰ agroꝝ:etac ne qs mireſ tā ꝓpe urbē a romanis ſacrificari:ac ſi breues eēnt eoꝝ cōfines:iqt gētiū ceteraꝝ agros certis limitibꝰ definitos eē.Romā aūt cū urbe cōfinia terminaſſe.⸿Telius q̄ſi telluris ſpaciū.⸿Et da.illis gēti.cæteris natōibꝰ.Certo circūſcripto.Limite termino.⸿Itē ſpatiū:idē terminus ē.⸿Orbis & romanæ ur.qa eos hēt urbs terminos quos habet orbis uniuerſus.

Laurē ta lia ex dio nyſio & plutarco.

78

⸿Nūc mihi dicēda ē r̄gis fuga:traxit ab illa
Sextꝰ ab extremo noīa menſe dies:
Vltima Tarqnius Romanæ gētis hēbat
Regna/uir iniuſtus fortis ad arma tñ:
Cœperat hic alias:alias euerterat urbes:
Et gabios turpi fecerat arte ſuos.
Nāq̧ triū minimꝰ proles māifeſta ſupbi
In medios hoſtes nocte ſilente uenit.
Nudarunt gladios:occidite dixit inermē:

⸿NVNC mi.di.eſt re.fu.vii.kl̄.mar.faciū refugiū celebraſ ſic dictū auctore Feſto ꝙ eo die Tarqniꝰ roma fugerit:quo & ſerpētē iatraſſe Ply.ſcribit & Athenięſes Harmodio & Ariſtogitoni tyrānicidis publice ſtatuas poſuiſſe.Notū ē aūt ꝙ cū Tarqniꝰ ardeā oppugnaret Sextꝰ eiꝰ filiꝰ Lucretiæ ſtuprū itulit:unū ppl̄s Ro.regi ademit īperiū & Tarqnioꝝ exilio ultꝰ ē iniuriā necēq̧ Lucretiæ Fuerit aūt Tarqniꝰ ſupbꝰ tarqnii priſci filiꝰ an nepos nō ſatis liquet Liuiꝰ filiū credit:Alii multi nepotē.Vñ illud ē apud Floꝝ poſtremꝰ oīum fuit rex Tarqniꝰ cui cognomē ſupbo ex moribꝰ datū:regnū auitū qđ a Seruio tenebaſ rape maluit q̃ expectare.Vir iniuſtus fortis ad arma tñ.Qui īmiſſis pcuſſoribꝰ ī Seruiū ſcelere partā ptāſē ñ meliꝰ ægit q̃ acqſierat:& ī ſenatū cædibꝰ in oēs ſupbia graſſatꝰ ē.Cæterū dux belli fuit excelēs:ſ lege Liuiū quē cæteris hiſtoricis añ pono.⸿Et ga.tur.fe.ar.ſuos: turpē aūt dolū dicit quo turpe ē uincere.Vñ æneas ait apud Vir.Captiq̧ dolis lachrymiſq̧ coacti ut oſtēdat nō ſpecioſam græcoꝝ fuiſſe uictoriā.Dolus aūt quo tarqniꝰ gabiis potitus ē oppido urbi ꝓpinquo(ut Inqt Liuius)hic fuit.Sextū minimū e tribꝰ filiis quē Diony.uult fuiſſe natu maximū a ſe dimiſit ex cōpoſito uerberibꝰ cæſum:q̧ igreſſus Gabios īnolerabilē pr̄is in ſe ſæuitiā cōqueſtus ē:& nudū tergū oñdit narrauitq̧ ſe īter gladios pr̄is elapſū nihil uſq̃ ſibi totū niſi apud eiꝰ hoſtes credidiſſe.Quare pſuaſi gabini quos Iuue.ſimplices uocati iuuenē recepunt q ubi multoꝝ fauorē adeptꝰ ſatis uiriū ad oēs conatꝰ collectū exiſtimauit quēdā e ſuis ad patrē miſit ſciſcitatū qdnā ſe facere uellet:cui tarqniꝰ nihil uoce rñdit ſed tacitus decuſſis in horto papaueꝝ capitibꝰ mōſtrauit qua rōne gabios in ſuā ptāſē redigere:nūcius q̃ uidiſſet.Sexto retulit q̧ cæſis principibꝰ ciuitatis gabios pr̄i tradidit:ui ſunt ad uiā q̃ ꝑneſte itur teſte Diony.Nunc tñ oīo deiecti diſtabant ab urbe ſtadiis centum.Triū minimus.ii fuerunt Titus Aruns & Sextus.⸿Proles ma.ſu.Vel tarqnio ſimilis corpore:uel qđ magis placet moribꝰ ac ſi diceret uulgatū illud:mali corui malū ouū.

Liuiꝰ cæteris hiſtoricis ante ponendus.

Tarqnii dolꝰ quo gabii potitus eſt Gabii

⸿NVNC mihi.xxiii.dies mēſis februarii.hoc ē.vii.cal.mar.appellata ē regis fuga:qñ tarqnius ſupbus cū filiis eiecti ſunt.Poeta longā de hoc hiſtoriā refert:cū quo Liuiꝰ cōcordāt:ita ut alter alteꝝ imitatus uideaſ Diony.aūt ī aliqbꝰ diſcrepat:ut dicemꝰ ſuis ī locis.Sed an Tarq.ſupbꝰ filiꝰ:nepoſue fuerit tarqnii priſci:cui Ser.Tulliꝰ ſucceſſit:ſatis & a Valla iāpridē & longe poſt a Pōponio nr̄o & alias a nobis diſputatū ē.Liuiꝰ ipſe īcertū relinqt cū dicat hic.L.tarqniꝰ Priſci Tarqnii regis filius:nepoſue fuerit:parū liquet:plurimis tñ auctoribꝰ filiū crediderim.Sed q̄tū ex floro & Diony.colligi pōt ſupbꝰ priſci nepos fuit.Hic a prauis moribus:& ab iclemētia:& īſolētia ſupbꝰ cognoiatꝰ ē:iqt ergo ⸿Nūc ē dicēda:ſcribēda:canēda:referēda.Regis fuga:fuga tarqnii.Sextꝰ dies ad extre.mēſe.q̄ſi ab extrema die mēſis feb.ſi numerare īcipias uſq̧ ad ſex erit.xxiii.dies:nā.xxviii.tm̄ hēt februariꝰ:illa ergo dies.⸿Traxit noīa:denoīata eſt.⸿Ab illa:fuga.ſ.regia.Nā dr̄ regis fuga:& maximo in honore hēbaſ a romanis ob eiectos tyrānos & libertatē partā.⸿Vltima:ultimꝰ fuit romanoꝝ regū.⸿Tarqniꝰ ſupꝰ:quē alii nepotē priſci:alii filiū dixere Seruii Tulli filiā uxorē duxit:ipſoq̧ ſocero ſuo īterēpto regnū iuaſit quo die ſcelerata Tullia p pr̄is iacētis corpꝰ carpētū egit:& ipſe gener ſoceꝝ ſepulchra ꝓhibuit Romulū quoq̧ īſepultū periiſſe dictitās.Vltima ergo Tarq.hēbat regna romanæ gētis.q.ultimꝰ romæ regnauit.Vir iniuſtus tñ fortis ad arma:ad rē militarē ad ꝓlia & Liuiꝰ de hoc nec ut iniuſtus rex ī pace.Ita dux belli prauus fuit qn ea arte eq̄ſſet ſupiores reges ni degñrauiſſet ī aliis.⸿Cœperat hic ī uolſcos bellum mouit.Sueſſam & pomeriā ī captas diripuit.Gabios fraude cœpit.Hic Tarq ſ.Cœpat alias urbes:qa expugnauerat.⸿Alias euerterat:qa diripuerat & deleuerat.Et fecerat ſuos:qa ī ptātē ſuā redegerat ⸿Gabios turpi arte:fraude & dolo ac filii audacia:gabii ubi eſſent ita Diony.refert urbs erat latini gñris ab albanis cōdita.100.ſtadiis roma diſtās ſup uia q̃ ꝑneſte itur gabios hāc uocāt.Nūc.n.āpliꝰ hitata nō ē ois ꝓter q̄tā ptē occupāt diuerſoria & caupone ſm uiā & reliq̄.⸿Nāq̧ triū:tarqniꝰ tres filios hūit:Titū:Arūtē:Sextū tarqnios:hic natu minor cōicato cū pr̄e cōſilio:gabios trāſugit pr̄is ī ſe ſæuitiā īntolerabilē cōquerēs iā ab aliēis ī ſuos uertiſſe ſupbiā:ſe qđē īter tæla & gladios pr̄is elapſū:& alia multa:qbꝰ eos cōmouit:q̄ſtus ē.Redegerat ergo ſupbꝰ gabios ī ſuā ptātē.Sextꝰ de quo poeta agitur Liuiꝰ iqt:& poeta aſſerere uīe tribꝰ filiis minor erat natu.Diony.aūt eū maximū natu pluribꝰ ī locis uocat:cui aſſentiendum puto:ꝓcipue cū lucretiā ambiēs:ut īferius dicemus in uxorem eā acciperet:& reginā facere pollice

ANT. FAN. Refugiū vii.calendas martias.

PAV. MAR.

Quaſ ex pulſus fuerit.

Tarqniꝰ ipſo nota hiſtoriam.

baſ cũ regnũ ſibi tãq̃ natu maxio deberet.¶ Nãq; mi.triũ.i.mĩore trib' tarqnii filiis p appõnẽ.¶ Proles ma.apta.Supbis uel ob inatos mores qb' erat ei ſiſis uel ob oĩa certa ſigna.¶ Velt i me.bo.trãſfugit gabios.Nocte ſilẽte:noctis tpe.Nudaſt gabini q̃ i excubiis erãt.¶ Nudaſt gla.ut.ſ.hũc iterficerẽt.¶ Ille di.occi iermẽt:iermis.n.illuc erat.¶ Ergo occi.ier.uiꝑ ſie armis.

Hoc cupiunt fratres tarquiniuſq; pater:
Qui mea crudeli lacerauit uerberẽ terga:
Dicerẽ ut hæc poſſet uerbera paſſus erat
Luna fuit ſpectãt iuuenẽ gladioſq; recon
Tergaq; ddducta ueſte notata uidẽt(dũt
Flent quoq;:& ut ſecũ tueaẽ bella pcanẽ
Callidus ignaris annuit ille uiris.
Iãq; potẽs miſſo gẽitorẽ appellat amicõ:
Perdendi gabios qui ſibi monſtret iter.
Hortus odoratis ſuberat cultiſſim9 herbĩ
Sectus humũ riuo lene ſonantis aquæ:
Illic Tarquinius mandata latentia nati
Accipit:& uirga lilia ſumma metit:
Nuntius ut rediit decuſſaq; lilia dixit
Filius agnoſco iuſſa parentis ait:
Nec mora pricipib9 cæſis ex urbe Gabia
Traduntur ducibus mœnia nuda ſuis:

ANT. FAN.

¶HOC cu.&c.Callide dictũ.ut uitã ĩpetret dũ oñdit mortẽ ſuã gabinoꝝ hoſtib' placituſã.Tale illud ẽ apd Vir.hoc ithac' uelit & magno mercenẽ atridæ. Flẽtq; ſimplices Gabini miſericordia moti lachrymas cõtinere nõ pñt dũ notas uerboꝝ ituenẽ.¶ Iãq; po.q ſæpe in roma nos ĩpetũ fecerãt ex cõpoſito & gabios reuerſus fuerat uictor.Vñ obeũdo picula ac labores p̃dãq; ut inquit Liuius munifice largiẽdo tãta erat charitate ut nõ eſſet tarqui' pr̃ potẽtios romæ q̃ filius gabiis.Miſſo geni.&c.Ex ſuis unũ ſuſcitatũ romã ad patrẽ mittit qdnã ſe facerẽ uellet qñ qdẽ ut o a unus gabiis poſſet ei dii de diſſent.¶ Odoratis uerbis:p odoris:nã odoratũ eſt qd aliunde odorẽ accipit:ſed uſus his abutiẽ.¶ Virga lilia &c.Liuius:Huic nũcio qa credo dubiæ fidei uidebaẽ nihil uoce rñſum ẽ.Rex uelut deliberãdus ĩ hortũ æditũ trãſit ſeqnte nũcio filio ibi inãbulãs Tacit' ſũma Papaueꝝ dr̃ capita baculo decuſſiſſe iterrogãdo expectãdoq; rñſum nũcius feſſus redit gabios q̃ dixerit ipſe quæq; uident refert ſeu ita ſeu odio ſeu ſupbia inſita ingenio nullam eum uocem emiſiſſe.Sexto ubi quid uellet parens qdue p̃cipet tacitis ambagibus patuit primores ciuitatis criminando alios apud populum:alios ſua ipſos inuidia opportunos interemit.Idẽ hiſtoricus paulo poſt:donec orba conſilio auxilloq; gabina res regi romano ſine ulla dimicatione in manu traditur.

De gabiis ſimplicibus.

Odoratum.

PAV. MAR.

¶HOC sut.ſ.me occidatis.Cupiũt fres:Titus & Arũns.Et pr̃ tarq.hoc ẽt cupit.ẽ gen' diſſuaſiõis:teũ rogat ut faciãt sẽ hoſti gratã:ut ſi nõ apud Vir.iãdudũ ſumite pœnas.Hoc itac' uelit & magno mercẽẽ atridæ. Qui fres & pr̃.¶ Lacerarũt mea terga crudeli uerbere.p uerberib' crudelib'.¶ Vt poſſet hec di.ex ueritate ſ.qd' illi eũ uerbeſaſſẽt.¶ Erat paſſus uerbera:& Diony.de h̃ diſſidere iqt ẽ ab eoꝝ a pŝe ſimulati ga bellũ aduerſus gabinos deponi noilet. Verberatuſq; ab eo uirgis i foros & i cæteris cõtumeliæ hũ'.¶ Luna fuit: lucebat tũc luna:ita ut ad ei' lumẽ bñ poſſẽt diſcernere.¶ Spectãt gabini.ſ.iuuenẽ.Sextũ.¶ Et recõ.gla.referũt i uaginã.¶ Et uidẽt terga notata:ſignata uirgis:aut uerberib'.Deducta ueſte:ſmota ueſte.¶ Flẽt quoq;:cõmiſeratiõe moti gabini flere cœpe:ſexſepe illũ p̃cãrius ſecũ i patrẽ bella gereret:ille cũ ſecũ h̃ret amicos trãſfugas ſimulatos & aliis acceſſiis ſpe i rõanos irruẽs ſex cõpoſito cũ igẽti p̃da reuertebaẽt qd' cũ ſæpe feciſſet ſpantes gabini & ipſi romæ caſtra aliqñ admoue:se e cœlo Sextũ ipſis militũ dicũt ducẽq; conſtituũt poſt multa fœliciter geſta:cũ i gabiis maxim' eẽt:pr̃i p ſecretũ nũciũ rẽ apiti:& qd feõ op' eẽt pcõtaẽ. S3 hæc poſtea pſeqmur.¶ Fiẽt quoq;:flẽt gabini cõmiſeratiõe moti.Et p̃canẽ:ut Sext' ipſe ¶ Tueaẽ ſecũ: cũ ipſis bella:uel ut eos a bellis tueaẽ uel defẽdat bella ipſa a gabioꝝ pte.¶ Ille:Sext'.¶ Callid':aſtut'. Annuit nutu q̃ petũt pmittit.Ignaris uiris:gabinis ignaris ſceleꝝ tãtoꝝ.¶ Iãq; po.ipſe Sext':q̃a gabioꝝ dux. ¶ Appellat ge.miſ.amico:miſſo fideli famulo.¶ Appellat ge.i.rñdet gẽitori ĩpoſita ſibi erãt hæc negocia: Ergo de his gẽitori rñdet.¶ Appellare.n.iterdũ ẽ familla:tires rñdere.ut apud Luciliũ. ¶ Cũ me mei adeunt fuuli.nõ dñam ego appellẽ meã & appellare ẽ nomiare.Q.pmõſtret ſibi iter pdẽdi cõculcãdi aut ſubiugãdi gabios.Gabii ciuitas ipſi dicebaẽ gabii uero ppli. ¶ Hort':tarqni' ut iqt Diony. cognoſcere nolẽs famulũ q̃ facere filiũ iuberet:ducẽs eũ ſecũ pgit i adiacẽtẽ regiæ ſuæ hortũ:cõtigit aũt papaueta i eo multa inata eẽ & ſub tp̃s ip̃m fruct' & collectõis:p q̃ trãſiẽs tarqni' eminentis cuiuſq; papaueris ſceptro caput feriẽs decutiebat nihil prius rogãti rñdẽs.Cõcordat Liui' dicẽs.Huic nũcio qa credo dubiæ fidei uidebaẽ nihil uoce rñſũ ẽ.Rex uelut deliberãdus ĩ hortũ æditũ trãſit ſeqnte nũcio filii ibi iambulãs tacit' ſũma papaueꝝ capita dr̃ baculo decuſſiſſe iterrogãdo ſpectãdoq; rñſũ nũci' feſſus.ut re ipfecta redit gabios q̃ dixerit quæq; uiderit refert & reliq̃.Hort' cultiſſim' ornat' & elaborat'.¶ Herbis odo.ſub.regiæ.ſ.ipſi' tarqnii. ¶ Sect' humũ.hñs humũ ſectã.i.diuiſã riuo.¶ Aq̃ lene:p lenites.¶ Sonãtis murmurãtis.¶ Illic:in eo horto. Tarq.accipit mãdata latẽtia ſecreta.¶ Nati:Sexti.ſ.nã i hortũ nũciũ duxit.¶ Et petit:ipetit decuit ¶ Virga:ſceptro.¶ Lilia ſũma:poeta lilia decuſſa iqt Diony.& Liui' papauera dixere.In hoc Diony.iqt uideri ſibi tarqniũ imitatũ fuiſſe Thraſybulũ Mileſiũ.Nã & ille nũcio Periãdri corynthioꝝ regis cõſulentis:quẽad modũ firmiſſimũ obtineret dñatũ:uerbũ rñdit nullũ.S3 cũ nũcio ipſo ſeq̃nti p ſegetẽ iambulãs eminẽtiores ſpicas frãgẽs i terrã deiiciebat.docẽs ip̃m oportere ſpectatiſſimos ciues pdere.¶ Nũci' ut:poſtq̃. ¶ Rediit:gabios.ſ.Et dixit lilia decuſſa deiecta uirga.¶ Fili'.Sext'.Ait dixit.¶ Agnoſco iuſ.pa.tarqnii.Scio iqt qd pr̃ ipat.¶ Nec mora Liui' ſic ſexto ubi qd uellet parẽs:qdue p̃cipet tacitis ãbagib' patuit.Primores ciuitatis criminãdo alios apud pplm:alios ſua ipſos iuidia oportunos itertimit.Multi palã qdã i qb' min' ſpe-

Hiſtoria de arũte filio tarqnii q decepit gabinos.

Exẽplũ traſibuli ſumptũ a tarqnio ſuperbo.

cioſa criminatio erat futura cl̃a īterfecti & paulopoſt orba cõſilio auxilioq; gabina res regi rõano ſine ulla dimicatiõe ĩ manũ tradit. Diony. uero ſextũ iqt itellectis targnii iuſſis pplm ĩ cõcionẽ aduocaſſe q̃rẽtẽ cũ ĩ eoꝝ fidẽ cõfugiſſes: ĩ piculo eẽ. ne capt⁹ pſi traderet ſpon⁹ deponere magi aiũ & urbẽ igredi pat⁹ iquã acer bũ aliqd pati. Addebat uerbis lachrymas miſans fortunã ſuã. ut q de uita metuẽt irrita a plebe: rogãteq; q nã eẽ pditori eẽnt clariſſimũ gabinoꝝ ciuẽ Petronẽ Anniſtiũ noiauit iuitiũ. & pace & bello q multũ pſtã p fuerit negãte illo & iqſitionẽ toleraãte q̃ſitũ ĩ domũ miſſũ ẽ. Corrupuerat. n. Sext⁹ quoſdã pecũia q ĩfas in exitũ ſuũ pris gẽma ſignatas cl̃a iter uaris tabellas abſcõderãt: q̃ cũ delatæ lecteq; publice eẽnt i obſtupẽte Petrone: & attonito nihil rñdẽre irat⁹ pplr Anniſtiũ lapidib⁹ iteremit de cæteris Sexto ut ſuppliciũ ſumeret pmiſere. Cæſis multis bonis cognoſcẽs oia p ĩfas targni⁹ cũ copiis accelerãs circa mediã noctẽ oppidũ igreſſus ẽ factuſq; dñs gabinoꝝ iqt ergo. Nec mora. ſ. fuit Cæſis iterfectis principibus. i. primorib⁹. Ex urbe gabina mœnia nuda ſuis ducibus qui ea tuebant. Tradunt pdunt ab ipſo Sexto patri Tarquinio.

Ecce (nephas uiſu) mediis altarib⁹ ãguis
Exit: & extinctis ignibus exta rapit:
Cõſulit phœbus/ſors ẽ ita reddita matri
Qui dederit primus oſcula uictor erit:
Oſcula qſq; ſuæ matri pperata tulerunt
Non intellecto credula turba deo.
Brutus erat ſtulti ſapiẽs imitator/ut eſſet
Tutus ab inſidiis dire ſuperbe tuis:
Ille iacẽs pronus matri dedit oſcula terre

ECCE ne. ui. me. alta. an. Exit targni⁹ ſupb⁹ cũ domi tis hoſtib⁹ ad urbana negocia aium cõuertiſſet ecce por tẽtũ igẽs appuit. Anguis. n. ex colũna lignea elapſus fu gã ĩ regiã fecit. Vñ exterrit⁹ rex Titũ & Arũtẽ filios quo rũ poſteriorẽ qdã Arũcẽ uocãt ad apollinẽ delphicum miſit Bruto comite q ſtultiiclã fingebat iuuenes ubi mã data pñr pfecerũt Apollinẽ cõſulere ad quẽ eorum re gnũ romanũ uẽtuꝝ eẽt. Dictũ ẽ eũ regnatuꝝ q primus matrẽ reuerſus oſcularet. Vñ illud ẽ Vir. Antiquã exq rite matrẽ. Brut⁹ igit de naui egreſſus ſimulãs caſũ oſcu latur ẽ terrã: poſteaq; ĩ exitiũ regiũ cõiurauit pulſiſq; tar qniis prim⁹ cõſul creat⁹ ẽ lege Diony. q uult targnii fili os alia cã miſſos fuiſſe ad apollinẽ. Nobis placet & Liuio & Oui. fidẽ adhibere. Brut⁹ erat ſtul. ſa. imi. L. Brutus Targnia ſorore targnii ſupbi natus ſciẽs fratrẽ a rege ob diuitias & prudẽtiã iterfectũ ſe ſtultũ ſimulauit ut regis crudelitatẽ declinaret. De quo Iuue. Quis priſcũ illud miraẽ acumẽ Brute tuum. Hinc eſt qd̃ q. L. Iunius dicebat Bruti cognomẽ habuitq a Tito & Arũte duct⁹ delphos ludibriũ uerius q̃ comes aureũ baculum incluſum corneo cauato ad id baculo tuliſſe donum apollini dr̃ p ambages effigiẽ ingenii ſui.

ECCE ne. ui. gabiis receptis. Tarq. pacẽ cũ equoꝝ gẽte fecit fœdus: quum tuſcis renouauit: iñde ad negocia urbana aium cõuertit. Primũ ut qd̃ priſc⁹ uouerat tẽplũ iouis pficeret & ad foros ĩ circo faciẽdos cloacãq; maximã receptaculũ oĩum purgamẽtoꝝ urbis. Signiã circeioſq; colonos miſit. Hæc agẽtiũt Liuius cũ poeta cõcordãs iqt. Portẽtũ teſtibile uiſũ anguis ex colũna lignea elapſus cũ terrorẽ ac fugã ĩ regiã feciſſet ipſi⁹ regis nõ tã ſubito pauore pculit pect⁹ quã anxiis ĩpleuit curis. Itaq; cũ ad publica pdigia etruſci tñ uates adhiberẽt: h̃ uelut domeſtico exterrit⁹ delphos ad maximũ ĩclitũ ĩ terris oraculũ mittere ſtatuit neq; alii cõmittere auſus duos filios p ignotas ea tẽpeſtate terras ignotiora maria ĩ græciã miſit: Titus & Aruns pfecti comes his addit⁹. L. Iuli⁹ Brut⁹ de quo paulopoſt dicem⁹. Diony. tacet portẽtũ hoc: ſed aliã cãmq̃ miſſi ſũt ad oraculũ affert: iuaſerat iqt ĩ pricipatu ei⁹ morb⁹ qdã iſuet⁹ in uirgines & pueros p quẽ multa corrũpebant corpa grauiſſim⁹ idẽ: uixq; ſanabilis ĩ repugnãtib⁹ matres ipſas in ptu ſimul cũ fœtu ĩterficiẽs. tũ adeo cãm morbi cognoſcere uellet atq; liberationẽ ad delphicũ oraculũ Titũ & Arũtẽ miſit Brutũ quoq; cũ ipſis h̃ rogãtib⁹ ut hẽrẽt quẽ cõuiciis cõtumeliiſq; afficerẽt: ſed anteq̃ ulteri⁹ pgrediamur: de Bruto dicẽdũ ẽ ut ab eodẽ Diony. excerpſim⁹. L. Iuli⁹ Brutus. M. Iunii filius fuit e pgenie uni⁹ eoꝝ q cũ ænea coloniã deduxere: clariſſimi iter romanos numerati. Bruti targnia targnii priſci filia mr̃ fuit. Supb⁹ tulliũ iterficiẽs cũ multis bonis bruti quoq; patrẽ clã occidit: nullo tñ delicto: niſi tñ ei⁹ diuitiis inhiãs: & cũ eo alteꝝ e duob⁹ filiis maiorẽ natu ſuſtulit. Iuuenis adhuc Brut⁹ auxilii & cognatoꝝ iops fatuũ ſe ſimulauit. uñ Bruti cognomẽ aſſũpſit: & ĩ ea fatuitate pſeuerauit dũ uiſus ñ ẽ hẽre ips oportunũ hũc adẽptis tñ bonis oĩb⁹ ſub ſe cuſtodiebat targni⁹ nõ honoris grã ſed ſtulta dicẽs ſtulta agẽs: & ueris fatuis ſimiliter ut adoleſcẽtib⁹ riſũ moueret. Hic itaq; delphos cũ Tito & Arũte petiuit: & cũ cæteri pcioſa dona obtuliſſẽt deo brut⁹ baculũ ligneũ obtulitq; illis riſũ mouit: ñ illic ĩ baculũ uirgã aureã nemine ſciẽte icluſerat. Poſteaq̃ de portẽto: ſeu de morbo cõſuluere. iterrogarũt deide deũ cui fato darũ eẽt romanũ ipiũ. Reddita ẽ uox ex oraculo: q prim⁹ oſcula mr̃i dderit. Cõponũt iter ſe iuuenes ut Sextũ q romæ erat h̃ lateant ipſi uter mr̃i oſculũ redditur⁹ ſint ut Liui. iqt ſorti pmittũt: ut Diony. ut una matrẽ oſcularẽt: ſparitẽq; regnarẽt. Brutus alio rat⁹ ſpectare oraculũ: ut Liui. refert uelut ſi plapſus cecidiſſet terrã oſculo cõtigit: q ea cõis oĩuz mortaliũ mater eẽt: ut Diony. Vbi q̃ celerrime italicã terrã aſcẽdit: pcidẽs oſculat⁹ ẽ terrã & ita ipſe primus re gnũ ultiq a primus poſtea cõſul creatus eſt. Ply. oſculatũ Brutũ terrã pnaſiã oñdit cũ dicat lib. xv. de lauris ſpectatiſſimas ĩ mõte pnaſo iõq; ẽt grata apollini aſſuetis eo dona mittere iã & regi. ro. teſte. L. Bruto. fortaſſis ẽt ĩ argumẽtũ qm ibi libertatẽ publicã is meruiſſet lauriferã tellurẽ illã oſculatus ex riſo & reliq̃. Sz hæc hactenus iqt ergo. Ecce ne. ui. ẽ uiſa ẽ res iſãda. Aut nefas uiſu: ad uiſũ ut dũ uñt ſi dicã mirabile dictu. Exit an. me. al. de medio tẽplo: aut de medio loco ſacrificioꝝ. At Li. iqt ãguis e colũna lignea elapſus. Et rapit deuorat: aut rapit accipit. Exta ipſa iteſtina: q̃ ſacrificabãt. Extinctis ignib⁹ iquos ipſe ĩpetu extinxerat ãguis. Cõſulit: acceſſere illi delphos ad pnaſi latus auſtrale: ubi erat oraculũ cæteris uerius. Cõſulit phœb⁹ ipetit a phœbi oraculo cõſiliũ prio ut dixim⁹ p portẽto: aut morbo: & poſtea cõſuluere

Aſtutia ſexti.

ANT. FAN.

Portẽtũ ingens.

Iunius Brutus

PAV. MAR.

Hiſtoria quomõ lucrecia fuit cõſupta a ſexto tarquinio.

Oſculũ bruti matri terræ.

qs eoꝝ regnaturꝰ eēt:& huic ꝛ̄ndet poeta.ꝩ Sorsꝛ̄ñſum aut uox ex oraculo. Et ita reddita q̄ primꝰ dederit oſcula ꝛ̄mꝰq priꝰ matrē oſculabit.ꝩ Erit ui. erit uoti cōpos & regnabit.ꝩ Quiſq̄ꝫ:& Titꝰ & Aruſ p appo ſitionē.ꝩ Turba credula:facile credēs:ſiplex.ꝩ Tulerūt mīi ſuæ oſcula ꝑpata:oſcula accelerata:cōpoſuere rñ iter ſe ut dixīmꝰ.ꝩ Nō itellecto deoꝝ itellecta uoce dei uoce oracli.ꝩ Brutꝰ ſa. q cū his ierat.ꝩ Erat imi tator ſtultiꝗ̄ſi i oibꝰ ſtrū.ꝩ Vt eēt rutꝰo ſupbe dirc:crudel apoſtropha ē.ꝩ Ab iſi. tui:iſidiæ ſt q̄ ad apprimē dū hoſtē occurris i locis iſtruūſtira iſidiæ erāt hæ Tarq. cū clā & pfem & ſrem Bruti iterfeciſſet:& niſi ſiſata ſtultitia illū defēdiſſet:eū quoq; iteremiſſet. Ille Brutꝰ.ꝩ Iacēs ꝓnꝰ q̄ſi ore i terrā ſtratꝰ.ꝩ Dedit oſcula ma tri iterræ ná terrā cōem oium parentē eſſe exiſtimauit.

Creditur offenſo procubuiſſe pedes:
Cingitur interea Romanis ardea ſignis
Et patitur longas obſidione moras:
Dū uacat:& metuūt hoſtes cōmittere pu
Luditur in caſtris ocia miles agit: (gnā
Tarquiꝰ iuuēis ſocios dapibuſq; meroq;
Accipit ex illis rege creatus ait:
Dū nos ſolicitos pigro tenet ardea bello
Nec ſinit ad patrios arma referre deos:
Ecq̄d in officio thorus eſt ſocialis & ecq̄d
Coniugibus noſtris mutua cura ſumꝰ:
Quiſq; ſuā laudat/ſtudiis certamina creſ
Et feruet mlˀto lingua q; cor q; mero: (ſcūt
Surgit cui dederat clarū collatia nomen

ANT. FAN. ꝨCRedit̄ of. ꝑcu. pe. exiſtiarū ē fuiſſe caſus q̄d etā cōſi liūt rī ſpōte matrē oium mortaliū terrā ore tetigiſſet ſed forte ꝑlapſus cecidiſſet.ꝩ Cingit̄ i. ro. ar. ſing. rī ciui
Ardea tas rutuloꝝ colonia ut iqt. Strabo. lxx. ſtadiis a mari di ſtat:& a lauēto rī ualde longo diſſidet ſpacio teſte Ser uio:ab urbe uero ad. xx. milia paſſuū:& dcā ē uel q̄ſi ar dua. ī magna & nobilis. Vñ ut ſcribit Diony. ei taq. ꝑp opes tetēdit iſidias:ul ab augurio auis ardeæ. Fabuloſū n. ē q; ait Oui. icēſā ab ænea ardeā i hāc auē eſſe cōuer
Danae ī italiā de lata. ſam. Cōdita āt ē hæc ciuitas(ut Ply. docet)a Danae Per ſei matre. Acriſiꝰ. n. rex argiuoꝝ.(ut Lactā. grāmaticꝰ tra dit)Danaē filiā a Ioue uiciatā itra arcā iclūſam ꝑcipita uit i mare:q̄ delata ad italiā iuēta ē a piſcatoꝛ cū Perſeo quē illic enixa fuerat:& regi oblata ita placuit ut dicat eā ſibi uxorē feciſſe & cū ea ardeā cōdidiſſe.ꝩ Et pa. lō. ob mo. lōga fuit obſidio & bellū diuturnū magis q̄ ac re.ꝩ Tarquiꝰ iu. ſo. da. me. Accipit ex. ii. re. crea. ait. Per tarquiū iuuenē ſunt q nō ſextū accipiāt tarquii ſupbi fi liū natu minorē apud quē cœnatū ē ut Li. ſcribit:ſꝫ Tar q. collatinū ſorore tarquiii ſupbi genitū quē poſtea Bru tus coegit cōſulatu ſe abdicare & ciuitate cedere. Apud hūc putāt ſentire Oui. hoc loco fuiſſe cœnatū nō
De relatiuo q̄dā notanda apud Sextū cū dicat Tarq. iuuenē accepiſſe ſocios:tunc q; ex acceptis ſociis Sextū dixiſſe q̄ ſequūt. Q̄d ni ſi ē fateamur opꝫ relatiuū ꝑnomē q̄d ē i uerſu pētametro referre nō ſolū q accepti ſūt ſed Sextū ēt q acce pit. Nos aūt duos uerſus quos ꝑpoſuimꝰ ſic legēdos arbitramur. Tarq. iuuēis ſo. da. me. accipit:atq; illis re ge creatꝰ ait.ꝩ Ecq̄d i of. ro. ē ſo. ab eo q; cōtinet id q̄d cōtinet̄ accipimꝰ. Et ē ſenſus. Nūq̄d uxores nr̄æ pſe uerāt i lege cōiugii.ꝩ Surgit cui de. cla. col. no. Collatia oppidū ꝑpe romā fuit ut auctor ē Feſtꝰ:ſic dictum q; opes aliaꝝ ciuitatū eo collatæ fuerint. Vñ porta urbis Collatina nomē accepit. Tarquiꝰ ſupbꝰ(ut Ser. ſcribit)Collatiā ex collata pecunia cōſtituiſſe dicit̄ a q̄ ipſi oppido collatiæ nomē inditū putāt. q̄d creden dū nō ē:cū cōſtet(ut auctor ē Strabo)añ urbē cōditā fuiſſe collatiā. Sed fieri potuit(ut idē Seruius tradit) ut tarq. id oppidum auxerit ab Albanis regibus fundatum. Ab eo tarqui. Egerii filius ac uir Lucretiæ co gnomen accæpit dictuſq; Collatinus eſt:q̄d multum collatiæ moraretur teſte Dionyſio.

PAV. MAR. ꝨCREdit̄ ab aliis.ꝩ Procubuiſſe:ꝑlapſū deorſū fuiſſe.ꝩ Pede of. ac ſi pedē ſcrupo offēdiſſet.ꝩ Cīgit̄ i Ar dea. xx. M. paſ. ab urbe diſtās a Danae acriſii filia:a Ioue uiolata:pr̄iſq; irā ob id fugiēti cōdita ē hāc obſedit tarq. cā ꝑtēdēs:ut Diony. iqt q; Ardeates ro. exu. ſuſcepiſſēt:cōſpiratēq; cū eis de reditu:re aūt uera ꝑp opes illꝛ tēdebat iſidias fœliciſſimis tūc ꝑploꝝ italicoꝝ. repugnātibꝰ ſtrenue ardeatibꝰ durāte diu obſidiōe: & milites q i caſtris erāt:& q i urbe ciues tributis feſſi belli diuturnitatē ægerrime ferebāt.ꝩ Interea ardea q̄ urbs fuit rutiloꝝ.ꝩ Cingit̄ ro. ſig. uexill. q̄ſi obſidet̄ ro. exercitu.ꝩ Et pa. lōg. mo. obſi. q̄a diu durauit:ut Li. iqt lōgo magis q̄ acri bello.ꝩ Dū ua. dū ſit uacatio a pugna. Et hoſtes:Ardeates. l.ꝩ Metuūt cō. pu. me tuūt & refugiū cōſerere manꝰ.ꝩ Ludit̄ ii caſtris:i ſtatōibꝰ aut tabernacul militū.ꝩ Miles:ꝓ milites.ꝩ Agit ocia:q̄a erāt ocioſi nō pugnādo.ꝩ Tarq. & Li. iqt. Regii q̄dē iuuenes iterdū ociū cōuiuiis cōmeſſatōibuſ q; iter ſe terebāt. At huiꝰ cōuiuii & collocutōis hoꝝ Diony. rī meīnit. Liuiꝰ cū poeta cōcordat. Iuuēis tarq. hoc ē Sextꝰ Tarq. filiꝰ. Nā apud Sextū tū cōpotabāuit ēt Li. refert.ꝩ Accipit ſo. da. & me. q̄ſi ſuſcipit eos &
Sermo ſexti tarquii ad cōiuuas. cibo & potu ex illis:q i ea cœna erāt.ꝩ Creatꝰ re. regis filiꝰ.ꝩ Ait:uerba q̄ ſequūt̄.ꝩ Dū nos ſo. dū i hac ar deatiū obſidiōe ſumꝰ:nec patriā repetere poſſis. nūq̄d ſint i nos offōſæ cōiuges nr̄æ. Nū curā ille de nobis gerūt:ſicut nos de illi:dū ardea:rꝫ nos ſollicitos anxios.ꝩ Pigro bello:lēto q̄a rī pugnabat̄:nec ſinit:nec ꝑ mittit.ꝩ Referre ar. ad pa. d. q̄a cū hic nos detineat nō ſinit i patriā redire.ꝩ Arma ad pa. deos. q̄a cōfe cto bello arma i tēplo Iani recōdebāt̄.ꝩ Ecq̄d:cōpoſitū ex en & q̄d inq̄tū:aut nūq̄d.ꝩ Thorus ſocia. lectꝰ matrimonial:metonymia ē q̄ſi uxor nr̄a ul cōiuges noſtræ. Eſt i offō:i actu debito:hoc ē i obſuātia pudici tiæ.ꝩ Et ecq̄d:nūq̄d.ꝩ Sumꝰ:nos.ꝩ Mutua cu. cō. no. cura reciproca:ut nos de ipſis curā gerimꝰ ꝓ patria pugnādo:ita ille de nob curā gerat.ꝩ Quiſq; ſuā:Liuiꝰ d̄ ſi forte potātibꝰ his apud Sextū Tarq. ubi & Col latinꝰ Tarq. Egerii filiꝰ cœnabat:icidit de uxoribꝰ mētio:ſuā q̄ſq; laudare miris modis:& reliq̄.ꝩ Quiſq; er go illoꝝ.ꝩ Laudat:laudare cōtēdit.ꝩ Suā:cōiugē.ꝩ Certamia:cōtētiōes.ꝩ Creſcūt ſtudiis:q̄ſi ſtudio deſi derio laudādi ſuā.ꝩ Et lingua:& cor feruet:icaleſcit.ꝩ Multo me. multa meri exhauſtatōe. Nā ſci erāt ob meꝝ alacriores & loq̄ciores.ꝩ Surgit:& Liuiꝰ ide cētāine accēſo collatinꝰ negat uerb opꝰ eē:paucis id q̄dē

horis ꝑoſſe ſciri q̃ũ cæteris ꝓſtet Lucretia ſua.[Surgit ille.[Cui col.de.cla.no.L.Tarq.Egerii filii fr̃is tarquinii priſci filꝰ ex m̃ſa ut Diony.iqt i urbe collatia cõmoratꝰ ſoe collatinꝰ appellatꝰ ẽ.[Ergo de.col.cla.no. Collatia ut Põp.iqt oppidũ fuit ꝓpe romã ſic dcã:q; ibi opes aliaꝝ ciuitatũ fuerit collatæ:a quo porta rõæ collatia dcã ẽ:hi Collatinꝰ erat uir Lucretiæ filie nobiliſſimi ciuis rõani Spurii lu.tricipitini.Alii ꝑe collati-

Non opus eſt uerbis credite rebus ait:
Nox ſupeſt.tollamur eqs urbẽq; petamꝰ
Dicta placent:frenis impediuntur equi:
Pertulerant dominos regalia ꝓtinus ipſi
Tecta petunt cuſtos in fore nullus erat
Ecce nurum regis fuſis per colla coronis
Inueniunt poſito peruigilare mero:
Inde cito paſſu petitur lucretia:cuius
Ante thorum chalati lanaq; mollis erat:
Lumẽ ad exiguũ famulæ data pẽſa trahe (bãt
Inter quas tenui ſic ait illa ſono:
Mittẽda ẽ dño(nũc nũc ꝑperate)puellæ
Q uã primum nr̃a facta lucerna manu:
Q uid tñ audiſtis(nã plura audire pote (lis)
Q uãtũ ad bello dicit eſſe ſup:
Pꝰ mõ uicta cades melioribꝰ ardea r̃ſtas
Improba:quæ nr̃os cogis abeſſe uiros:
Sint tantũ reduces/ſed eni temerariꝰ ille
Eſt meꝰ & ſtricto q̃libet enſe ruit: (go
Mẽs abit & morior quotiẽs pugnãtis ima
Me ſubit & gelidũ pectora frigꝰ habet:
Deſinit in lachrymis iceptaq; fila remiſit
In gremio uultum depoſuitq; ſuo.
Hoc ipſũ decuit:lachriæ decuere pudicã

¶NON opus ẽ uerbis credite rebus ait.Liuius:Collatinus negat uerbis opus eſſe:paucis id qdẽ horis poſſe ſciri q̃ũ cæteris ꝓſtet lucretia ſua.[Vrbẽq; pe.romã. Nã inde Collatiã petierunt ubi tunc erat lucretia.[Poſito parui.me.Indiciũ incõtinentiæ.Contra illud qd' ſequitur:ante torũ caiati lanaq; mollis erat.[Noſtra ſa. lu. ma.lucerna ueſtis militaris eſt qd' & hic locꝰ manifeſte oſtẽdit ubi lucernam marito militi mitẽdã Lucretia ꝑparat.& Feſtꝰ q lacernam dictam uult qa minus capitio ſit.Hinc p lacernatã amicam Netonis ſpõſũ accipimus apud Iuue.[Plura au.po. Audiunt ancille quæ non audit caſta mulier & ſemp fere ſe cõtinẽs domi.[Melioribus romanis qbus ſtatim cædere debuiſti : nec pati tã diuturnam obſidionem.[Deſinit in lachrymis: dolor & lachrymæ coegerunt lucretiã ſermoni finẽ iponere. ANT. FAN. / Per lacernatã amicã apud Iuuenalẽ ĩtelligiẽ ſponſus.

¶NON ẽ opus uerbis credite rebꝰ:res ipſa cõprobabit.[Nox ſu.ſeqẽ ad huiꝰ uerba liuius.[Quin ſi uigor iuuẽtæ ineſt cõſcẽdimus equos:inuiſimuſq; pñtes noſtrarũ ingenia:id cuiq; ſpectatiſſimũ ſit q̃ iopinato uiri aduentu occurrerit oculis:incaluerãt uino agẽ iaue oẽs citatis eqs aduolãt romã &c.Inqt ergo collatinꝰ.[Nox ſu q̃ſi noctis tꝑs ſupereſt ad eũdũ & redeundũ in caſtra. Erãt n.noctes longiores:qa mẽſe februario:ergo ipſa ſupereſt.[Tollamur:attollamur.[Eqs eqtemꝰ.[Et pe. urbẽ:eamꝰ romã:poterãt ire & redire : qa ſolũ diſtabat Ro.M.p &.iiii.horis feciſſẽt iter maxime citatis eqs: ut Li.inquit.[Dicta collatini.ſ.placẽt cæteris.[Eq iped. fre.frenauere equos aptauere eqs hẽnas.[Pertulerant dños:eq.ſ.q̃ſi iã uenerãt romã.[Protinus:ſubito.[Petunt ipſi regalia tecta:ad regias ædes iure filiorum regis cõiuges uiſendas.[Nullus cu.erat in fo.ꝑ in foribꝰ: & hoc ad illoꝝ ignominiã:nã adeſſe debebãt cuſtodes q fores ſeruarẽt.[Ecce nu.qd de hoc Liuiꝰ ſubſequẽtibꝰ uerſibus dicã.Ecce iqt poeta uelut exprobraturus laſciuiã & crapulã nuruũ regiarum a cõtinentia pudicitia.& PAV. MAR.

exercitio magis Lucretiã cõmẽdaret.[Ecce iue.nu.regis.coniuges filioꝝ regis.Fuſis coronis p colla: q̃ſi hñtes colla coronata ornata monilibꝰ:ut & adriacæ utunẽ.[Peruigilare po.me.idulgere crapulæ: q̃ ſi in hoĩe turpe ĩ muliere turpiſſimũ.Nã olim romanis fœmis uini uſus nõ fuit:ut Vale.tradit.Inde cito paſſus & Li.Pergũt ide collatiũ:ubi Lucretiã haud q̃q̃ ut regias nurus:q̃s in cõuiuio luxuq; cũ eq̃libꝰ uiderãt tꝑs terẽtes:ſed nocte ſera deditã lanæ iter lucubrãtes ancillas in medio ediũ ſedẽte iueniũt.Muliebris certaminis laus penes Lucretiã fuit:hæc ille.Diony.hoc tacuit:& cœnã & cõtẽtionẽ:hoꝝ accẽſumq; nocte i urbẽ nõ retulit.Sed Sextũ tarqniũ ex ardea collatiã a patre ad obeũda q̃dã negocia referut:tũc Lucretiæ forma captũ ea patraſſe:q̃ ſuo loco referenẽ.[Inde ex regiis ædibꝰ aut ex urbe roma:nã erat tũc Lucretia ĩ Collatia:q̃ urbi diſtabat roma.xx.ſtadiis.Petiẽ lucretia:itur ad lucretiã.Cito paſſu:acceleratis paſſibꝰ.[At lucretia & crapulã & ociũ euitabat.[Añ thoꝝ:añ lectũ cuiꝰ.[Erãt calati:caniſtri cũ rebꝰ ad tellã facietibꝰ:calati.n.caniſtri ſunt.[Vñ ĩ arte. Afferat ĩ calato ruſtica dona puer.[Et erat añ thoꝝ lana mollis:nõ dura qa tũc filabant . Famulæ:ancillæ lucretiæ.[Trahebãt pẽſa filabãt lanã ipſã.Pẽſa tñ ſunt lana & linũ globatũ:unũ filũ trahitur.[Ad exiguũ lumẽ:& hoc ad cõmẽdãdã lucretiæ pſimoniã.[Inter q̃s:ancillas.ſ.[Sic illa ait tenui ſono:q̃ſi ſũmiſſa uoce:ut pudicas decet.[Mittẽda:ãcillas admonet ad opꝰ maturãdũ:nã pſectura ẽ lacernã quã uiro mittat.[Propate.feſtinate.[Nũc:nũc o puellæ.o ãcillæ ut ſæpe pueros p ſuis ponimꝰ:ſic ꝑ ãcillis puellas Lacerna fcã nr̃a manu:quã ego fecero:lacerna genꝰ ueſtimñti expediti quo utunẽ milites.Quãprimũ ẽ mittẽda dño:uiro:ſ; dño ancillaꝝ:uel dño ad maiorẽ reuertẽtiã. Quid tñ itertogat eas q̃diu duratuꝝ erit bellũ.Tñ qd audiſtis:ibãt ãcillæ ſepæ romã & libere egrediebãẽ domo.ita ut oĩa audire poſſẽt.iõ hic.Nã poteſtis audire plura:q̃ ego audiã.q̃ nõ egredior domo.Quãtũ dr̃ eẽ ſup.hi ẽ ſupeẽ.[De bello:q̃ñ cõfectũ erit h bellũ.uel q̃ũ duratuꝝ ẽ.[Poſtmõ cõuertit ſmonẽ ad ardeã:q̃ qa obſeſſa a rõanis erat cã abñtiæ uiroꝝ [Ardea reſtas,tu reſiſtis mõ.[Meliorib̃ꝰ.ꝓpſis.ſ.nã ardeates rõanis.[Poſt q̃ſi finaẽ.Victa tu a rõanis [Cedes.qa expugnaberis & dleberia Cedes tu ibroba mala.[Quæ cogis abeẽ a nob.ſ.[Nr̃os:uiros.Sũt tñ:pudicæ mulieres de ſalute uiroꝝ ſp ſollicitæ ſũt:ſic & lucretia:q̃ cunis ãge

Collatia diſtat ab urbe roma uiginti ſtadus.

Puella ꝓ ancilla ſicut puer ꝓ ſeruo.

baſ:ne q̃ temeritate pugnãdo uir occũberet. ¶ Sit tñ̄ reduceſ:& ſi nõ cadet ardea. ¶ Sit tñ̄ reduceſ: hoc ẽ
Reduces tãtũmõ ſoſpites reuertãf:eos.n. reduces dicim⁹ q ex aliq̃ expeditiõe:aut pfectiõe ſoſpites ĩ patriã reuertũt.
Sed.n.cert. ¶ Ille me⁹:uir.ſ. ¶ Eſt temerari⁹:audax q min⁹ prudẽter pugnã ineat. ¶ Et ruit:irruit in hoſtes.
¶ Qualibet ex oĩ pte. ¶ Stricto:euaginato enſe. Imago pugnãtes uiri.ſ. ¶ Quotiẽs me ſubit:quotiẽs uide
or uidere illũ pugnãtẽ. ¶ Abit mẽs efficior uelut amẽs. ¶ Et mo.& uideor mori p̄ dolore.ſ. ¶ Et ge.ſrig.
h:occupat. ¶ Pectora:& ſi ob metũ tõne ſupi⁹ dixim⁹. Hac dulci recordatõe:ſollicita ĩminẽti ĩ bello diſcri
mine. ſmõis ſui finis fuere lachriæ deſtititq; ab icœpto ope flẽs ĩ gremiũ caput deſinit loq.ſ. ¶ Aut dſinit:
termĩat ſmonẽ. ¶ In lachrymis & remiſit:uq̃ſi dimitit. ¶ Fila ceptaq; a nere deſiit. ¶ Et depoſuit uultũ in
gremio ſuo:ut dolẽtes & flẽres ſolẽt. ¶ Hoc ipm.dcori ẽ pudicæ mlieri pudicos affect⁹ĩ uiṗ oſidẽ. ¶ Hoc
ipm.ergo qđ.ſ.dpoſuerit caṗ. ¶ Decuit pudicã.dcori fuit pudicæ mlieri. ¶ Lachriæ.dcuere.dcori ẽt fuẽ.

ANT. FAN. ¶ ET fa.aio di.par.fuit.nõ minuerũt lachrymæ corpus uenuſtatẽ.ſ; par fuit animi & corporis decor. ¶ Et quã cor.nõ ẽ:deeſt añcedẽs caſtitas q̃ corrũpi neq: & ſi corpori uis iferaſ.
Gallicinium ¶ Lucis pnũ.ales:pi phtaſis galli a quo dicim⁹ galliciniũ qđ iã aduenerat cũ illi ex oppido collatia in caſtra redierũt. ¶ Capiſ atto.ab.ima.ſen. figurate dictũ:ut Pict⁹ acu clamidem. Et ẽ ſenſus. Oĩs cogitatio Sexti occupata circa lucretiæ abſentis imaginẽ ita capit ei ſenſus:ut q̃ſi reddat attonitos ac ſepultos. Naturale eſt.n.ut dum omnis animi intẽtio redigitur ad alicuius rei contemplationem ſenſus obſtupeſcant. Quo tẽpore uiuentes pene mori diſcimus quaſi quodam ſeceſſu mentis atq; animi facto a corpore.

PAV. MAR. ¶ ET fa.lucretiæ.ſ. Fuit digna & par aio:quia ſicut aius erat pudicus.ita facile pudicitiã pferebãtur q̃lis eẽt aio in uultu cognoſceres. ¶ Pone metũ:audierat Collatin⁹ e ianuis Lucretiæ uerba:uiderat illã anxiam.& ob id lachrymãtẽ p ſalute ſua nõ potuit pati:ſed pdẽs ſe cõſolatus ẽ eã. ¶ Ait cõ.uiri lucretiæ collatin⁹. ¶ Pone.depone metũ. ¶ Veni adſum. ¶ Illa re qa ex aĩs uidebaſ:reuixit ad uoces uiri. ¶ Et pe.dul.onus de col.ui.nã uir ãplexus ẽ eã & ipſa uiṗ:& ſic dulce erat lucretiæ onus. ¶ Interea iu. Liuius ibi Sextũ tarquiniũ mala libido lucretiæ p uim ſtuprãdæ capit.tũ forma.tũ ſpectata caſtitas incitat. Cœpit igiſ Sex.tarquinius lucretiã ardere. ¶ Interea
Furiales ignes. iu.re.Sex.regis fili⁹. Cõcipit furiales ignes ad deteſtatione hui⁹ ardoris furiales ignes dixit q̃ſi nõ cupidineos.

Et facies animo dignaq; parq; fuit.
Pone metum uenio coniux ait:illa reuixit.
Deq; uiri collo dulce pependit onus
Interea iuuenis furiales regius ignes
Concipit & cæco raptus amore fuit:
Forma placet niueuſq; color flauiq; capilli
Quiq; aderat nulla fact⁹ ab arte decor:
Verba placẽt.& uox.quæ corrũpe nõ ẽ.
Quaq; minor ſpes ẽ:hoc magis ille cupit
Iam dederat cãntũ lucis prænuncius ales
Cũ referunt iuuenes in ſua caſtra pedẽs
Carpiſ attonitos abſentis imagine ſenſus
Ille/recordanti plura magiſq; placent:
Sic ſedit ſic culta fuit ſic ſtamina neuit
Neglectæ collo ſic iacuere comæ:
Hos habuit uultus hæc illi uerba fuerũt
Hic color hæc facies hic decor oris erat:
Vt ſolet a magno fluct⁹ lãgueſcere flatu

ſed ab ĩfernis furiis icuſſos ut ẽ illud ĩ meta.de myrra ipſe negat nocuiſſe tibi ſua tæla cupido Myrra:faceſq; ſuas a crimine uidicat iſto. Stipite te ſtyglo tumidis afflauit echidnis. E trib⁹ una ſoror &c. Sic Sext⁹ q collatini cognãtis erat. ¶ Et furit rapt⁹.corrept⁹. ¶ Cœco amore:oĩs.n.amor cœc⁹ ẽ. ¶ Forma pl;. hæc q̃dẽ oĩa ad amãdũ alliciũt.his capt⁹ ẽ ſext⁹. ¶ Forma.ipſa facies.aut ĩpe formoſus aſpect⁹:ẽ.n.forma q̃ dat eẽ rei:diſtiguit rẽ a re cõſeruat rẽ ĩ ſuo eẽ. ¶ Pl;.ipſi Sexto. ¶ Et color niueus:lacte⁹ cãdidus. ¶ Et capilli flaui. flau⁹ co
Flau⁹ fit ex uiridi & ruffo lor ẽ:ut color Gelli⁹ iquit ex uiridi ruffo & albo cõcret⁹:ſic flauẽtes comæ. ¶ Et pl; decor ornat⁹ q aderat lucretiæ. ¶ Fact⁹ ab arte nulla.placet decor naturalis nõ fuco nõ ullo artĩcio.ſ; a natura fact⁹. ¶ Placẽt uerba. dulce eloqũ aut ſuauia uerba & cõpoſita & caſta:nõ laſciuia:nec ab re plata. ¶ Et pla.uox.q̃ nõ ẽ uirilis.nõ rauca.nõ irata.nõ obſcura:nõ eſtuãs:ſed erat q̃lis pudicã mulierẽ decebat. ¶ Et pla.qđ nõ ẽ.qđ nõ datur. ¶ Corrũpe.hoc ẽ ipſa pudicitia.quã corrũpe nõ ẽ ipſius. Quoq; & quo. ¶ Eſt ſpes minor:q̃ deſpãdũ erat. ¶ Hoc.p eo. ¶ Magis ille cupit.nã qđ min⁹ erat ſpãdũ plus ille cupiebat. ¶ Iã dederat:uiã erat galliciniũ.cũ collatia abeũtes ĩ caſtra reuerſi ſunt.& Li.& tũ qdã a nocturno iuuenili ludo ĩ caſtra redeũt. ¶ Iã ales pnũci⁹ lucis hoc ẽ cantu diẽ pnũciat. ¶ Dederat cantũ.uñ erat ps illa noctis.q̃ galliciniũ dĩ. ¶ Cũ iuuenes referunt pedes.redeũt in ſua caſtra.ĩ ſua tabernacula q̃ erãt circa ardeã. ¶ Carpiſ ille. Sext⁹.q̃ſi cõſumiſ. ¶ Senſus attonitos. Vt.& cæco carpiſ igni.q̃ſi hñs ſenſum ut uiſum & auditũ. ¶ Attonitos.ſtupefactos. ¶ Et ob
Sẽſus attonitos carpitur. hoc Imagine abſentis.nã ſemp añ oculos referebaſ imago lucretiæ.& uerba ĩ aurib⁹ reſonabant. ¶ Et recordãti plura magis placẽt.quo plura recordabaſ.eo magis ipſa plura placebãt. ¶ Sic ſedit.ẽ hoc uelut naturale amãtiũ oĩum.ut eoṗ q uiderint aut audierint de eo qđ amãt.aſſidua & dulci quadã recordatiõe afficianſ.ut Sextus nũc de lucretia. ¶ Sic ſedit illa. ¶ Sic fuit culta.ornata. ¶ Sic neuit.filauit. ¶ Stamina fila ipſa.ſed ppriẽ ſtamen eſt id qđ firme ſtat dũ texiſ.nõ id qđ hinc inde trahiſ. ¶ Sic iacuere collo.per collum. ¶ Comæ neglectæ.non arte cõptæ. ¶ Aut diſiectæ collo.per collum. ¶ Hos.pro tales. ¶ Habuit uultus.ut eſt illud. ¶ Hunc ego te euryale aſpicio. ¶ Hæc uerba fuere illi.hæc locuta eſt. ¶ Hic decor.talis pulchritudo. ¶ Hæc facies.& nunc uultus dixit. Sed in hoc differunt.nam uultus ut ſepæ diximus eſt animi uoluntas quæ in facie ut oſtẽditur. ¶ Facies.eſt ipſa oris ſpecies. ¶ Hic color erat oris.talis erat color in ei⁹ uultu. ¶ Vt ſolet.pulchra hæc cõparatio rei illius.quam & nos longa nauigatione ſepæ experti ſumus: ut mare

81

po⁊ uentor ſedari ſolet.ſed tñ ab eo uento q iã ante flauit plurib' dieb' interdũ tumet : & inſurgũt fluct' ac ſi eẽnt uẽtiq̃ nõdũ reſideẽt pt repet' undaꝶ.Sic ĩ Sexto Tarq.amor quẽ pſens cõcepat abſẽs reſidet ñ poterat:imo tñ maxie ſæuiebat.⸿ Vt fl.mari.ſ.⸿ Solet iã.deficeret:aut diſſolui.⸿ A ma.fl.poſt ma.uẽtos.

Sed tamẽ a uento qui fuit unda tumet:
Sic quamuis aberat placitæ pñtia formæ
Q uẽ dederat pñs forma mãebat amor
Ardet & iniuſti ſtimulis agitatus amoris
Cõparat indigno uimq̧ metũq̧ thoros
Exit⁹ ĩ dubio eſt audebimus ultima dixit
Viderat audẽtes ſorſq̧ uenuſq̧ iuuant:
Cæpim⁹ audẽdo Gabios quoq̧ talia fat⁹
Enſe latus cinxit tergaq̧ preſſit equi:
Accipit ærata iuuenem collacia porta
Condere iam uultus ſole parante ſuos:
Hoſtis ut hoſpes init penetralia collatini
Comiter excipitur ſanguie iũctus erat:
Q uantũ aĩs erroris ineſt parat ĩſcia rerũ
Infœlix epulas hoſtibus illa ſuis:
Fũct⁹ erat dap:b⁹/poſcũt ſua tpa ſomnũ
Nox erat & tota lumina nulla domo:
Surgit & aurata uagina liberat enſem
Et uẽit in thalamos nupta pudica tuos:
Vtq̧ thorũ preſſit ferũ lucretia mecũ eſt
Natus ait regis tarqniuſq̧ uocor:
Illa nihil neq̧ enim uoces uireſq̧ loq̃ndi:
Aut aliquid toto pectore mentis habet:

⸿SEd tñ a uẽ.q fuit un.tu.pturbatiões aĩoꝶ mari a uẽtis agitato aptiſſime cõparãt.qd & phi faciũt.⸿ Exitus in du.ẽ aude.ultima:ardee eſt q̃uis:& hoc dicit:q̃uis in certus ẽ rei finis:& difficillimũ eſt expugnare pudiciſſimã.eñ ubi pcibus ac minis nihil egero ui aggrediar mulierẽ.⸿ Viderit:ſubintelligẽdum eſt aliqs.Qd iõ fit qa ſic loq ſolẽt q amore inſaniũt.Cœpimus au.ga.quoq;: argumẽtũ a maiori:ſi audẽdo expugnauimus oppidũ nõ expugnabimus & mulierẽ.⸿ Sanguine iũ.e.qa Tarqnius collatinus uir lucretiæ ſorore tarqnii ſupbi genitus fuerat:ut diximus ſupra.⸿ Vagina libe.en.cu.ſopiti oẽs uiderent ſtricto gladio ad lucretiã uenit q̃ tũ ẽr dormiebat: ut Liui.autor eſt a quo Diony.non diſſentit.

⸿SEd,tñ un.tu.a uẽ.q fu.nõ q tũc eſt:ſed q iam reſedit. ⸿ Sic amor:quẽ dederat pſens forma : lucretiæ.ſ.cũ eo iam cõſpiciebat ⸿ Manebat q̃uis ab.pſẽ.ipſe cõſpectus. ⸿ Formæ:pulchritudinis.⸿ Placitæ.que placebat Sex. ⸿ Ardet:abſolute dictũ.⸿ Ardet:Sex.ipe.⸿ Et agita.uexat.⸿ Stimulis:amoris iniuſti:iniuſtus erat amor.quia nupta.qa cognati uxorẽ amabat. Alii legũt inuicti amoris.qa oia uincit nec uincit.& oia ſcelera ĩpellit.iõ exclamat Maro ĩprobe amor.qd nõ mortalia pectora cogis: Cõpat:pa. Vim uio.Dolũ:fraudẽ. Toro:idi denoiationis ſpẽs ẽ cõtinẽs p cõtẽto põit.i.mſonæ ĩdignæ.hui' & uiolẽtiæ & fraudis.Exitus:uerba hæc ipſius Sexti ſũt. Dixit:Sex.Exitus.hoc ẽ finis.ut illud.Exitus act.p.Eſt in du.qa ĩcertũ ẽ an uincat: Audebimus ultia & q̃ ſunt ad pudicã mulierẽ expugnãdã.ultia ẽ uiolẽtia.nã prio pces.iñ pliũ.tũ minæ poſtremũ uis Audebiur ergo ultia manideṙit prouideat uel ipa uel aliquis.⸿ Et ſors.fortuna.⸿ Et ue.iu.auxilio ſũt his q audẽt uñ illud. Audẽtẽ fort.iu.& illud audacẽ faciebat amor Arguit ab exẽplo ſui ipius.q audẽtia gabios ĩ pris ptãtẽ redigerat.Cœpimus rede.ĩ nrãm ditionẽ gabios.⸿ Et ta.fa locut' hæc.

⸿ Cinxit la.en.& pſſit ſedẽdo.ſ.⸿ Terga eq:aſcẽdit equũ:& abſceſſit e caſtris:& uenit co.latiã.⸿ Accipit: & Li.paucis ĩteriectis dieb' Sext' Tarq.inſ:io collatio cũ comite uno collatiã uẽit.& Diony.iqt illũ illuc a pře ob negociũ quoddã militare miſſũ.⸿ Accepit ergo Col.qa ĩ eo oppido iũ erat Lucretia. ⸿ Iuuenẽ ſextũ⸿ Porta æra.porta ferrea ⸿ Iã ſole pa.cõ.abſcõdẽt. Vultus ſu.q̃ſi occidẽte ſole.⸿ Hoſtis ut:& Li.ubi except' bẽigne ab ignaris cõſilii:& Diony.Lucretia hoſpitio eũ excepit tanq̃ uiri ſui cognatũ mřa cũ pmptitudine & comitate.⸿ Hoſtis:ergo ſextus.⸿ Vt ho.ut amicus illic hoſpitatur'⸿ Init:igredit.⸿ Penetralia:ædes.⸿ Collatini:penetralia n.ptes ſũt ædiũ ſed ut Põpe.iqt Penetralia ſũt pẽatũ deoꝶ ſacraria.⸿ Excipit:recipit.⸿ Comiter:Bẽigne:nec mirꝶ.⸿ Sãguie erat iũ.nã cognat' ipius Tarqnii Collatini uiri Lucretiæ:⸿ Quã:ũ pa.illa illi cibos inſciæ audaciæ:& pfidiæ illi':quẽ ppinquũ:quẽ amicũ putabat: hoſtis erat: qd poeta cõmiſerãs.⸿ Quãtũ iqt erro p quãtus error ⸿ Ineſt ais:ẽ in ais mortaliũ.⸿ Illa:lucretia.ſ.⸿ Infœlix:ad diẽ illã fœlix.Sed tũc iſœlix ob malũ iminẽs:ut illd Vir.Præcipue infœlix peſti deuota futuræ: & ob id iſelix:qa deſtinata futuræ peſti. Sic hæc.⸿ Infelix qa.⸿ Reꝶ iſcia:pfidiæ ſexti & uiolẽtiæ mox iſerẽdæ:& ob futurã cedẽ.⸿ Parat epu.ſuis ho.qa ſexto & famulo.⸿ Erat:iã.⸿ Fũct' da.iã comederat⸿ Somn' poſcit ſua tpa:q̃ſi iã erat tps dormiẽdi.⸿ Erat nox:noctis tpi:& ob id corpa erãt qeti reddẽda⸿ Et nul. lu to.do:qa cũ ois ſõno ſe reddidiſſẽt:extincta erãt iã lumina.Erãt ergo tenebræ:q̃ ad libidinẽ ſexti faciebãt.⸿ Surgit &:Diony.poſtq̃ iqt oẽs dormiẽ exiſtiauit exurgẽs uadit ad cubiculũ dormiẽtis iã lucretiæ hñs gladiũ:& Li.cũ p' cœnã ĩ hoſpitale cubiculũ duct' eẽt amore ardẽs poſtq̃ ſatis tuta circa:ſopitiq̧ oẽs uidebãt:ſtricto gladio ad dormiẽtẽ lucretiã uenit⸿ Surgit:ſext'.ſ⸿ Et li.exerit.⸿ Enſẽ ua au.⸿ Vẽit o nupta pudica:o collatini uxor caſta.⸿ In tha.tu.ĩ cubiculũ tuũ.⸿ Vtq̧ toꝶ:& Diony.aſſiſtẽs. iqt lectulo mulieris exprectæ ad ſtrepitũ.& iterrogãtis qr eẽt nomẽ ſuũ eloq̃ns ſilere eã:& ĩ cubiculo mãere iuſſit,occiſurũ ſe eã minat':ſi uĺ fugeẽ:uĺ emitteẽ uocẽ conareẽ:& Li.ſiniſtraq̧ mãu mulieris pectoẽ oppſſo:tace lucretia iqt.Sex.Tarq.ſũ:ferrũ ĩ mãu ẽ morieris ſi emiſeris uocẽ ĩ eãdẽ ergo ſniam:& uerba cũ poeta ueniũt hi. ⸿ Vtq̧:& ut.Preſſit to.lectũ ĩ quo recũbebat Lucretia⸿ Ait:Sex.ipe.⸿ Lucretia:ferrũ ẽ mecũ:q̃ſi hẽo enſẽ quo te ĩterimã:ſi uocẽ emittis.⸿ Vocor Tarq.na.re.q̃ſi Sext' Tarq.ſũ regis filius⸿ Illa ni.qd potuiſſet ad ea rñdeẽ Lucretia.⸿ Cũ pa.e ſõno mulier ppe mortẽ iminẽtẽ uidẽret:obmutuit,ergo & ſine mẽte ulla ea

ANT. FAN.

targnius collatin' ex ſorore targnii ſupbi gẽit'.

PAV. MAR.

Dionyſi' affectu ſextũ miſſũ collatiã a pře cõtra omdi opiõem

opĩo uaria ẽ iter liuiũ & dionyſiũ

uidebat.⸿Illa Lu.ſ.⸿Nihil.ſ.rñdet ad Sexti uerba⸿Neq;.n.certe ſi.⸿Hẽt ui.& uo.lo.erat adeo exterrita ut nullæ i toto corpe uires eẽnt & uocis iter penit' eẽt obſtruſũ.⸿Aut hẽt ali.mẽ.to.pe.mens ẽtq̃ mẽini m'.uidebat ergo ſui ipius imemor.⸿Sed tre.pulchra hæc ẽ cõpatio:& rei cõueiẽs de mitĩ ad mutẽ:de caſta ad caſtã:nã de agna ad pudicã muliere:nã nullæ uires erãt Lucre.ad loq̃ndũ ob pauorẽ: nec erat ſibi mẽs ulla.Sed tremit ut pua agna depreſa quõdã:aliqñ.

Sed treuit/quodã ut ſtabulis dꝑnſa ẽlictis
Parua ſub iſeſto cum iacet agna lupo:
Quid faciat? pugnet uicet' fœia pugnãs
Clamet? at i dextra qui uetet enſis erat:
Effugiat? poſitis urgent' pectora palmis
Tũc primũ externa pectora tacta mãu
Inſtat amãs hoſtis ꝑcibus ꝑcioq; miniſq;
Nec ꝑce nec ꝑcio nec mouet ille minis:
Nil agis/eripiam dixit per crimina uitam
Falſus adulterii teſtis adulter ero:
Interimã famulũ cũ quo deprẽſa fereris
Succubuit famæ uicta puella metu:
quid uictor gaudes/hæc te uictoria pdet
Heu quantũ regnis nox ſtetit una tuis:
Iãq; erat orta dies/ſpſis ſedit illa capillis
Vt ſolet ad nati mater itura rogum:
Grãdæuũq; patrẽ ſido cũ coiuge caſtris
Euocat/& poſita uenit uterq; mora:

ANT. FAN. ⸿Stabulis deꝑn.reli. Vbi paſtores non ſunt ſiue cuſtodes ſiue nẽc apd Lucretiã ſiue i lecto erat Collatin'. Eſt aũtẽ deprẽſa triũ ſyllabaꝝ pticipiũ ne claudicet uerſus. ⸿Quid faciat pugnet? Vtit' poeta q̃ſi dialogo & ſermocinatiõe dũ miſerat' Lucretiã & excuſat. ⸿Falſus adul.te.q teſtificabor te i adulterio deꝑnſã.⸿Interimã fa.Liuius demũ ubi obſtinatũ muliebrẽ aium uidebat & ne mortis qdẽ metu iclinari:addit dedec'.cũ mortua iugulatũ ſuũ nudũ ait poſituꝝ ut i ſordido adulterio necata dicat' ⸿Grãdæuũ patrẽ:Tricipitinũ ad quẽ Lucretia nũciũ miſit nõ in caſtra ſed Romã nam collatinũ e caſtris quæ erãt ad ardeã euocauit:Dionyſius uult Lucretiã confeſtim Romam ſe contuliſſe quod nõ credim'.

PAV. MAR. ⸿S Tabulis te q̃ſi ſine cuſtodib'.⸿Cum ia.ſub lu.inſe.& bñ iſeſto:q̃a nihil ẽ agnis iſeſti' lupo. ⸿Quid faciat ẽ i his uerſib' exornatio elocutiõis:q̃ dr̃ ratiocinatio:ꝑ quã ipi a nobis petim' uniuſcuiuſq; ꝓpoſitiõis explanationẽ:& tota ẽ in lucretiæ defenſionẽ.⸿Quid faciat? qd facere debeat. ⸿Pugnet:nũc ſeq' excuſatio. ⸿Fœmina pugnas uicet' iꝑcipue a uiro:uel uincet:q̃a illa inermis:ille armatus:illa fœmina:ille uir:illa debilis:ille robuſtus:illa iacẽs & opꝑſſa:ille opprimẽs & erectus:uincet' ergo pugnans.⸿Clamet uociferet. At enſis adeſt in dextra: Sexti.ſ.Qui necenq̃ illã interimat & ille dixerat morieris ſi emiſeris uocẽ.⸿Effugiat:nõ põt. ⸿Pectora urgent' i ꝑmunt'.⸿Palmis poſitis manibus ſuppoſitis:nã ſiniſtra pectus oppreſſerat manu.⸿Pectora:iocunda hæc repetitio in hoc cõmiſeratiõis loco:ab eo qd patiẽ:qd nunq̃ ꝑpeſſa fuerat.⸿Nam pectora tum primũ tacta externa manu:nemo prius tetigerat preter

De ſtupro lucretiæ nota. uiꝝ:nũc aũt externus attingit:⸿Inſtat amãs:& Liuius tũ Tarquinius fateri amorẽ orare:miſcere ꝑcibus minas:uerſare in oẽs ptes muliebrẽ animũ:& Diony.inquit duoꝝ ei electionẽ ꝓpoſuiſſe i quoꝝ utrũ uellet capet ſiue mortẽ cũ dedecore ſiue uitã cũ fœlicitate.ſi ſuccũbat eã in uxorẽ accipiat:romanoꝝ: latinoꝝ: etruſcorũq; reginã faciet.cũ ipſe ſit ſuſceptur' regnũ ut æquũ ẽ filiũ natu maximũq;.ſi obſtinatã ſeruare pudicitiã uelit.⸿Occidã inqt fa.ponã ſil' uſa corpa.dicãq; qi cõplexu ſui te deꝑhẽdẽs ſupplicio uos affecerĩ iniuriã cognati pſeq̃ns:ita ut tu turpẽ finẽ:ꝓbriq; pienũ ſubeas:nec honore corp' tuũ digne' q̃ſq̃ & reliq.
⸿Inſtat:ergo⸿Amãs ho.ꝑci.ꝑcio & minis⸿Nec ti.mo.flectit illã.⸿Prece nec ꝑ.nec mi.nullo.n.poterat moueri.⸿Nil agis:& Liui' de hoc ubi obſtiatã uidebat & ne mortis qdẽ metu inclinari:addit ad metũ dedec':Cũ mortua iugulatũ ſuũ nudũ poſituꝝ aitut i ſordido adulterio necata dicat'.Cũ ergo moueret' Lucretia.Sext'.⸿Dixit nil agis:nil ꝓficies hoc aio obſtinato.⸿Eripiã ul.occidã te.⸿Per cri.ꝑ fictis crimib'.⸿Ego adul.q̃a te uxorẽ alienã ſtupra' uolebã.⸿Ero fal.te.adul.dicã qd te i adulterio deꝑhẽderĩ.⸿Interimã:ego.⸿Fãuilũ:cũ quo tu fereris:dicẽris.⸿Deꝑhẽſa:in crimie inuẽta:hoc terrore:obſtinatã pudicitiã uicitq̃ nõ ꝑcib' nõ ꝑcio nõ metu mortis mouebat':uicta ẽ metu dedecoris. ⸿Succubuit pu.Lucretia caſta.⸿Victa me.fa.hoc ẽ iſamiæ ⸿Quid ui cõuerſio orõnis i Sextũ cũ exclamatiõe.⸿Quid ga.o ui.q̃ſi dicat gaudet' ñ deberes.⸿Hæc ui.quã de pudica muliere reportas⸿Perdet:ꝓfligabit.⸿Te & domũ tuã.Heu quãtũ una nox dedit regnis tuis:quãtũ abſtulit.nã regno pulſus es.⸿Iãq; erat:ut primũ illuſit egreſſa e cubiculo Lucretia patrato ꝑ Sextũ ſcelere:nõ ſec' mœſta:& lachrymabũda erat ac ſi mr̃ filiũ ſepulturæ tradit tura.⸿Iãq; di.erat orti.lucretia. ⸿Sedet ca.ſpar.ꝓfuſis.⸿Vt ſo.ſedere.ſ ⸿Mr̃ itu.ad ro.natii ad locũ ubi aduredũ ẽ filii cadauer.⸿Grãdæuũ:concordat cũ poeta Li.Lucretia mœſta tãto malo Romã nũciũ eundẽ

Sp.lucretius cum p.ualerio uoleſi filio. ad patrẽ. Ardeãq; ad uiꝝ mittitut cũ ſingulis aicis fidelib' ueniãt.Ita facto:maturatoq; opus eẽ rẽ atrocẽ icidiſſe.Sp.Lucreti' cũ.P.Va.uoleſi filio:Collatin' cũ.L.Iũio Bru.uẽnit:cũ quo forte romã rediẽs ab nũcio uxoris fuerat cõuẽt'.Aliter ãt ſẽtire uĩ Diõy.nã ñ inqt hos i collatiã uocatos. Sed caſũ Lucretiã acerbiſſie ferẽtẽ:celerrime currũ aſcẽdiſſe:& ueſte lugubri:cultro ſub ſtola abſcõdito: Romã ueiſſet nec appellãrem obuiũ queq̃:nec appellãti rñderẽt:q̃ ubi pr̃is domũ igreſſa ẽ:aderãt.n.cognati qdã:ꝓcubuit ad pr̃is genua flẽs:uocẽq; emitiẽs:nuliã:erecta a pr̃e luctus cãm poſtulãte:ſupplico tibi iqt ut iiuriã hãc itollerabilẽ ulciſcare:neq; deſpicias filiã morte lõge peiora paſſã iterrogãti de iiuria Aduoca iqt quoſcũq; potes & amicos & cognatos:ut hæc a meĩ ab illis accipiãt:qbus auditis cõſulta nec uidictã differri:facta celeri euocatõe illuſtriſſimoꝝ uiroꝝ i domũ ei' Lucretia rẽ oẽm aperit:ſalutato deiñ pr̃e:& dos & lares ꝑcata:celerẽ ſibi dari migrationẽ e uita educit cultꝝ:unũq; pectori uuln' iferẽs ad cor uſq; gladiũ trudit.Implera ẽ iuſtu

& muliebri cōtēplatiōe domus pſ infuſus corpi cōplectebaſ:reuocabatq;:adhibebat recreādæ filiæ diligē P.ualeri⁹
tiā.Ipſa uero in gremio ei⁹ palpitās:pudicāq; afflans aīam emoriſ. Atrox oib⁹ uiſū ē facin⁹:una fuit oīum ſabino⁊
uox pſtare mori:quā has ſub tyrānide cōtūellas pati.Erat cū his Publi.Vale.Sabio⁊ uni⁹ q cū Tacio mā unus qu
ſerat:pnepos uir prudēs & alacer.Is ad exercitū ab ipſis mittiſ Lucretiæ uiro rē oēm relatur⁹:& cū eo deſe cū tatio
ctionē militū a tyrānis ſollicitatur⁹ uix urbe egreſſo ei fit obui⁹ adducēte numine Coliatin⁹ re⁊ ignar⁹ & uenerat
cū eo.L.Iuni⁹:cui Bru.fuit cognomīto.Hæc ex Diony.cætera ſuis ī locis dicēus.Sed iā ad poetā reuertāur.
Euocat:iqt Lucre.¶ Patrē grā.qſi grādis æui matu⁊.¶ Cū ſi.cō. cū Coliatino.¶ E ca.patrē āt ut Li.iqt ex
urbe euocauit.ui⁊ āt e caſtris:nā tūc erāt circa Ardeā. Et uterq;uir & pſ ¶ Vēit po.mo.ſine ulla ītardatōe

Vtq; uident habitū/quæ luct⁹ cā reqrūt
Cui parat exequias.quoue ſit icta malo:
Illa diu reticet pudibūdaq; cælat amictu
Ora.fluūt lachrymæ more pēnis aquæ
Hic pſ hic ɔiūx lachrymas ſolāſ & orāt
Indicet/& cæco flētq; pauentq; metu:
Ter conata loqui ter deſtitit auſaq; q̄rto
Non oculos ad eos ſuſtulit illa ſuos:
Hoc quoq; tarqnio debebim⁹ eloq̄r īqt.
Eloquar infœlix dedecus ipſa meum:
Quodq; pōt narrat/reſtabāt ultīa/fleuit
Et matronales erubuere genæ:
Dāt ueniā facta/genitor cōiūxq;/coacte
Quam dixit ueniā uos datis ipſa nego:
Nec mora cœlato fixit ſua pectora ferro
Et cadit in patrios ſanguinolēta pedes:
Tūc quoq; iā moriēs ne ñ pcūbat hone ſte
Reſpicit/hæc ēt cura cadētis erat:
Ecce ſup corpus cōia damna gementes
Obliti decoris uirq; paterq; iacent:

¶ VTq; uident ha.Quia mœſtā & attractā ſedentē in ANT.
cubiculo iuenerunt Sp.Lucre.cū.P.Valerio.& Collati FAN.
nus cū.L.Iunio.Bru.¶ Hoc quoq; Tar.debe.Ironia eſt.
Debeo iqt Tarqnio qd uiolata ſū.nūc hoc quoq; de
bebo qd mihi meū dedecus eloq neceſſe eſt.¶ Hæc ēt
cu.ca.erat:Idē fecit Iulius Cæ.q ut iqt Sueto.cum toga
caput obuoluiſſet ſiniſtra manu ſinū ad ima crura dedu
xit ut honeſtius caderet inferioris corpis pte uelata.
¶ VTq;uit.¶ Vidēt ha.quia & lugubri ueſte & ſq̄lido PAV.
uultu ſedebat:& aduētu ſuo⁊ lachrymæ obortæ. Req MAR.
runt:q̄ cā luctus:cur lugeat.¶ Cui pa.exeq.hoc ē funus.
¶ Quo uel.¶ Quo mō ſit icta:i ſaucia afflicta.¶ Illa
diu:nōdū poterat emittere uocē:& qa uiolata pudicitia
uultū attollere nequit.Sed lachrymās uultum abſcōde
bat.¶ Illa:Lucretia.ſ.¶ Diu re.qa non loquiſ.¶ Et celat
ora pudibūda:pudētes uultus¶ Amictu:ueſte.¶ Fluūt:
ex oculis.ſ.¶ Lachrymæ mo.aq̄ perē.more aquæ:q̄ ppe
tuo curſu fluit:nā illud dicimus perēne.qd cōtinuū eſt.
¶ Hic pa.cōſolabanſ & pſ:& uir filiā & cōiugē lachry
mātē orātes apiret qd hoc eēt nec minus flebāt & paue
bāt ipſi.¶ Hinc pſ.ſ.Sp.Lucreti⁹¶ Hic:ex hac pte.¶ Cō Conſola
iūx: collatius ¶ Solanſ la.lachrymātē ipſā.uel lachry tio
mas ipſius ſolari conaſ.¶ Et orāt pcātur.¶ Indicet:māi
feſtet qdcūq; eſt.¶ Et flēt:ipſi tñ.¶ Et pa.cœ.hoc eſt oc
culto.¶ Metu qa rē ignorabāt¶ Ter co.tentauit ter uel
le rē apirete:ter quoq; deficit & effari nō potuit:auſa tan
dē attollere oculos nō potuit. ¶ Ter co.lo.ter deſti.ut
illd incipit affari:mediaq; in uoce reſiſtit.¶ Et q̄rto au:
loq.ſ.ē.¶ Nō īōñ ob hoc φ auſa eēt¶ Illa ſu. attollere Flere pl⁹
potuit.¶ Oculos ſu.nā præ pudore aut clauſos:aut humi defixos tenebat. ¶ Hoc quoq; Tar.plures tenta ē q̄ lacry
uerat loq:pluresq; deſtiterat exorſa ēa cā reticētiæ:& artificioſa ē hæc locutio:nā uiolatā pudicitiā relatu mare.
ra nō potuit hōeſtius inſinuare:qua dicere illū cām eē reticētiæ ſuæ ¶ Hoc quoq;:hoc ēt. ¶ Inqt:qd loq
nō poſſū qd loq nō audeo.¶ Debem⁹ Tar.& multa debenſ:& hoc ēt.¶ Eloq:nñ niſi ſūmo dolore uſa eſt
hæc,uerbi repetitiōe effabor:effabor ñ ſignificat nūc hic eloq̄t ornate loq:ſed edā aut aperiā. ¶ Ipſa iſœ.
dede, meū.quo nūc primū ſū affecta¶ Quodq; pōt:oīa rettulit uſq; ad rē:quā præ pudore ñ potuit expli
care:ſed ſatis ītelligebaſ. At Liuius ſic eā locutā refert.cū uir q̄ſiſſet ſatin ſalue.Minime inq.qd.n.ſalui eſt
mulieri amiſſa pudicitia. Veſtigia uiri aliēi coilatine i lecto ſunt tuo:cætera corp⁹ē tm̄ uiolatū:aīus īſons:
mors teſtis erit.Sed date dexteras fidēq;:had ipūe adultero fore Sext⁹ē Tatq.qui hoſtis p hoſpite priori
nocte:ui armat⁹mihi:ſibiq; ſi uos uiri eſtis peſtife⁊ hic abſtulit gaudiū & cætera¶ Et uar.refert.¶ Q.d pta
reſtabāt ultīa hoc ē ipa pudicitiæ uiolatio.¶ Fleuit:pri⁹lachrymabaſ:tūc fleuit:qa flere plus ē q̄ lachryma
ri.¶ Et ge.ma.ipius m̄ronæ.¶ Erubuere:& ñ præ pudore.¶ Dāt ue.& Liui: ɔſolanſ egrā ai auertēdo no
xā a coacta i autorē delicti:mētē peccare ñ corpus.& uñ cōſiliū abfuerit:culpā adeſſe.Vos iqt uideritis qd
illi debeaſ.ego me & ſi pctō abluo ſuppiicio nō libero.Nec ulla deide ipudica lucretiæ exēplo uiuit.iqt er
go poeta.¶ Gēitor Sp.Lucreti⁹.¶ Et cō.uir Coliatinus.¶ Dant ue.co.ſa.q̄ ad facinus coacta fuerit.¶ Vel
facto:p re ipa.Dixit:Lucretia.ſ.¶ Ipſa:t ego ipa.¶ Nego ue.quā da.quā cōceditis.nolo qcq̄ mihi ignoſci.
¶ Nec mora:& Li:Cultrū quē ſub ueſte hēbat:eū ī corde defigit:plapſaq; i uuln⁹ moribūda cecidit¶ Nec
mo:nulla retardatio ē.¶ Fixit ſua pe.fer.cœ.ñ ē cultro:quē abdīū ſub ueſte hēbat.¶ Et ſāgui.q̄ſi ſāguine
plena.¶ Cadit ī patrios pe.qa ſaucia ad pedes patris piapſa ē.¶ Tū quoq;:magna hæc hōeſtatis Lucretia De mor
næ cōmēdatio.nāq; ſuauit hōeſtatē uiuēs:ſuauit tum moriēs. Cauit.n.ne minus honeſtate caderet¶ Tū te lucre
quoq;:tū ēt.¶ Iam moriēs reſpicit ne pcumbat nō honeſte:ſed honeſte cauebat. ne qd corpis detegereſ. tiæ.
¶ Hæ ēt cura.ſ.ut honeſte pcumberet¶ Erat ca.erat iā collabentis.¶ Ecce ſup: ut coilapſa eſt Lucretia ad
patris pedes impleta ē luctu dom⁹ſtrauereq; ſe pprii decoris obliti ſupra morētis corpus & pater & ma
ritus.¶ Ecce & uir:collatin⁹.¶ Et pater:tricipitinus.¶ Obliti decoris:maieſtatis ſeu pprii honoris:nā non
ita decebat fortiſſios uiros.¶ Gemētes dā.cōia, qa ille filiā hic uxorē.¶ Iacēt ſup cut.Lucretiæ morētis:

ANT. FAN. ¶BRutus adeſt tãdẽq; aĩo ſua no.fal. Oſtẽdit nõ eẽ ſe brutũ.i.rõnis expertẽ ſeu finxiſſe ſtultitiã & acumẽ ſuũ maximaſq; uirtutes texiſſe ſallacia:fallit ergo aĩo ſua noĩa.i.coguomẽ ſuum ſalſum eſſe aperit ui animi ac prudẽtia. ¶Tarquiniũ:Supbum accipe:quia ſubiungit Profuga cum ſtirpe. ¶Et ſecum lachrymas inuidiamq; trahit:Concitat lachrymas funere miſerando:necnõ & odium in Tarquinios.

PAV. MAR. ¶BRut⁹:cõcordãt & Diõyſius & Liui⁹ cũ poeta in his:niſi qd hæc Liuius ĩ collatia.Ille in urbe roma geſta eẽ ait. ¶Brut⁹ adeſt:redierat.n.e caſtris cũ collatino. ¶Tãdẽq;:hoc eſt poſt multa. ¶Fallit ſua noĩa aĩo decipit ſuũ hoc cognomentũ Brutũ:nã cũ ob ſimulatã fatuitatẽ Brut⁹ appellatus eẽt:tũc diſſimulatã prius prudentiã cœpit pſir- ri fallit ergo aĩo ſua noĩa. ¶Et rapit: raptim extrahit. ¶Tela ſi.p gladiũ fixũ ¶Corpe ſemi ſemi extincto:qa nõdũ oẽm ei flauerat ſpũ. ¶Stillantẽ.Liuius Brut.inqt illis occupatis luctu cultrũ ex uulnere lucretiæ extractũ manãtẽ cruore præ ſe tenẽs p hunc inqt caſtiſſimũ ãte regiã iniuriam ſanguinẽ iuro:uoſq; dii teſtes facio me.L.Tarquiniũ ſuperbũ cũ ſcelerata cõiuge:& oĩ liberorũ ſtirpe ferro igniq; quacũq; dehinc ui poſſũ exacturũ:nec illos:nec alium queq̃ regnare romæ paſſurũ hæc igiĩ fuere Bruti uerba:q his ẽt uerſib⁹ a poeta referũtẽ. ¶Tenẽs:ergo Brutus ipſe. ¶Cultrũ:gladiũ. ¶Stillantem:generoſo:nobili. ¶Sanguine:lucretiæ.ſ. ¶Edidit:emiſit. ¶Sonos impauidos:i uerba ſine metu aut pauore ullo. ¶Ore minãte:ore minaci. ¶Iuro tibi:ſubitelligas o lucretia ¶Per hũc for.& caſtum cruo.forrẽ qa qd fortiſſim⁹ & cõſtãtiſſim⁹ uir expaueſcerẽt:ſe.ſ.ipſm interimere nõ expauit mulier. ¶Caſtũq;:aĩo iuiolatũ & obſtinatã pudicitiã ſeruauit ¶Et p tu.ma.i.p tuas umbras. ¶Qu.erunt mihi nu.quos ego p diis colã.

Brutus adeſt/tãdẽq; animo ſua noia fallit
Fixaq; ſemianimi corpore tela rapit:
Stillãtẽq; tenẽs generoſo ſanguie cultrũ
Edidit impauidos ore minante ſonos:
Per tibi ego hũc iuro fortẽ caſtũq; cruorẽ
Perq; tuos manes q mihi numẽ erunt:
Tarquiniũ pfuga pœnas cũ ſtirpe daturũ
Iam ſatis eſt uirtus diſſimulata diu:
Illa iacẽs ad uerba oculos ſine luĩe mouit
Viſaq; concuſſa dicta probare coma:
Fertur i exequias animi matrona uirilis
Et ſecum lachrymas inuidiãq; trahit:
Vuln⁹ inane patet/brut⁹ clamore qrites
Cõuocat.& regis facta nephãda refert.

Brutus uñ dr.

¶Tarquiniũ:ſuphũ. ¶Datur⁹ pœnas alias dixim⁹ tractũ fuiſſe a pœna pecũiaria:q̃ dabatur datur⁹. ¶Ergo pœ.plectẽdũ.Cũ ſtir.p.uti Li.cũ ſcelerata cõiuge & oĩ liberorũ ſtirpe. ¶Iam ſa.uir.diſ. cœlata ẽ. ¶Mihi ta me.qa tyrãni metu ſtultũ ſe ſimulauerat. ¶Illa ia.dixerat ea uerba Bru iurauit ipſe cultrũ tenens coegit & alios iuraſ.cultrũ ẽi & aliis tradẽ ut Col.Luct.Valer. At Lucretia ut poe.iqt iuſſa ẽ hæc ſẽſiſſe & approbaſſe. ¶Illa ia.mo.ocu.ad uer.ac ſi ſẽſiſſet ¶Oculos ſi.lu.iã acies oculorũ defecerat.mouit ergo orbẽ illũ ſine papilla:in q̃ pprie ẽ uis lũinis. ¶Et ẽ ui.p di.co.cõ.cõmotis crinibus. ¶Ferĩ in: Poſteaq̃ hi i tyrãnos cõiurauerat:ut Diony.i hoc ſeqmur:q romæ Lucre.ſe iteremiſſe & cõciões i regẽ hĩtas refert.Cõſultũ ẽ ut i cõcionẽ pplus uocareĩ.Elato i forũ Lucretiæ corpe obiiciẽte Val.aduocari i cõcionẽ pplm magrat⁹ eẽ.eoſq; ſine magratu ñ poſſe ĩndit Bru.ſe poſſe.cũ eẽt tribunus celerũ a rege ãtea cõſtitut⁹ poti⁹ obprobrii quã honoris grã eũ fatuũ illũ exiſtiaret.Demiſſi ergo pcones ſũt pplm aduocãtes.Interea egreſſis domo Lucretiæ aſpſũ ſãguine corp⁹ affereĩ i lecto lugubri ueſte inſtrato:exiuereq; i forũ & añ curiã poni iuſſeĩ. ¶Ferĩ ergo inqt poe.p efferĩ. ¶In exe.in põpã funeris ¶Mĩona aĩ ui.nã adeo fortis ut ſe ob uiolatã pudicitiã interimeret.Matrõa qd ſit alias diximus. ¶Et tra.ſe.la.qa lachrymãtiũ multitudo ſeqbaĩ. ¶Et i ui.qa fortitudini ipſius mĩri iuideĩ.ut poſtea multi fuere emuli e romãis. Vuln⁹ erat añ curiã iacẽs Lucretiæ corp⁹ ſpectaculũ pplo crudele patebat uuln⁹.Cõuenerãt iã nõ mõ q i foro erãt ſʒ i urbe tota.cõgregato ergo pplo oĩ:Bru.lõgã hũit orõnẽ quã oẽm Diony.refert illã ergo in pauca quo ad potui uerba redegi.quam mox ſubſcribã. ¶Patet uul.ina.qa uacuũ iã exhauſto ſãguie. ¶Brutus cõ.uocat i cõtionẽ. ¶Clamorẽ:& magno qdẽ clamorẽ pcõiũ ¶Quirites:romãos q tũc ĩ urbe erãt ¶Et re.fa.ne.oĩa ſcelera & oĩa facta crudel a. ¶Regis:tarquinii.poſſes ẽt itelligere. ¶Regis ſi ẽ ſexti regis filii:& hæc fuit ei⁹ orõ factui⁹ apud uos uerba de me primũ pauca pfari uolo:q uideat uir iprudẽs:& de reb⁹ maxis diceĩ aggreſſus:& iis curatoribus opus eẽt. Scitote igĩ opinionẽ hãc eẽ:q̃ uã de me:ut de fatuo hẽtis:falſã eẽ:nec ab alio:q̃ uã a me ipſo cõfictã:qd coegit ut gratũ erat Tarq & mihi quoq; cõferre uidebaĩ.met⁹ mortis.Prem meũ Tarq.iteremit:ſimĩatq; ĩpiũ accepit:q;ut ingẽti illius bõa occuparet fratrẽq; maiorẽ natu futurũ ultorẽ in medio ſuſtulit.clã iteriturũ mẽs eripuit me illi fatuitas ſimulata.Sed dicã.quorũ cã uos i cõcionẽ uocaui. Tarqniũ neq; ex pĩia cõſuetudie:neq; lege pricipatũ occupãtẽ:neq; occupato rege utẽtẽ:ſed cõtũellis & iniqtate trãſgreſſũ oẽs q fuerit unq̃ tyrãnos:hac regia ptãte cõſul:ræuim⁹ abdicare.Cõſenſere prĩitus:nũc uero i rpe uos quoq; cõuocam⁹ qrites:ut ſentẽtiã ueſtrã pnũciãtes:ſocios uos hẽam⁹ in pĩiæ libertatẽ uindicãdã.Hic ẽ cui⁹ Tarqni⁹ tis q ãtea q̃ ipiũ caperet:Aruntẽ fratrẽ ſuũ:qa nollet mal⁹ fieri:ueneis ſuſtulit:ti ſcelus hoc uxorẽ ipſius hñs adiutricẽ:ſuæ ipſius ſororẽ:cui ſtupro cõmiſcebaĩ nuptã ſibi pudicã fœmiaʒ & filiorũ ſociã:p eos dies iſdẽ ueneis iterfecit:priuſq̃q̃ pyræ macerata eẽnt:q infelicia corpa ſuſciperẽt.epulũ amicis dedit nuptiaſq; pfecit:homicidãq; ſponſã in cubiculũ ſororis duxit:arcanas ſeruans.firmãſq; pactiões.Impia ille & executãda nec i græca:nec in barbara terra facta primus in Romanã urbẽ introduxit:qlia pegit i ſocerũ utrũq; Tulliũ clemẽtiſſimũ regẽ:ideq; uobis optie meritũ palã iterimẽs:neq; funereneq; ſepultura corpus fungi pmiſit Tarquiniũ uxorem Tulli & patris ſui ſororem:ne ſibi q beniuolamme uirum lugere poſſet i laqueo confecit. Sed quid hic imoronior habens huius accuſanda ſcelera:præter ea quæ in cognatos:ſoceroſq; peregerat

Dionyſii alicãnaſſei opio de mõte lucretiæ ẽt qd actum ſit.

Bruti orõ ad pplm de morte lucretiæ.

Pricipatū quo nā modo accepit.nō ut reges ſuplores ex ueteri cōſuetudine & lege:nō ſenatuſcōſulto:nō īter legū electiōe:nō ſuffragiis a pplo collatis.nō auſpiciis & īmolatiōib⁹ ſine qb⁹ nulla eēt ꝓuidētiæ hūanæ ſeu diiq utilitas. Trāſgreſſus ē ad pricipatū armis:& ui & maloꝝ factiōib⁹ uobis inuitis.egerrimeq ſe rētib⁹. Age uero q̄ miſeř peſſimeq ab iſto oēs affecti ſum⁹:iuſtas qdē pritioꝝ calamitates:iq̄s & hoſte defle rēt taceo.pauci.n.ex multis relicti ſum⁹:ihūiles & pōtib⁹ facti:redactiq ex īgēti opulētia ī paupertate:clari & graues uiri:p quos illuſtris aliqñ urbs nřa uidebat:alii pditi.alii pſugati.Res quoq uřæ:quo nā ſe pacto hñt qrites nō ne nob adeptæ ſeges:adēpti ad ſacrificia cōuēt⁹īhibita comitia:t& ferēda ſuffragia:t& ꝑ rep. cōcionatus īhibiti.Cogit.n.ad q̄cūq ſeruilia miſere laborare:lapides cedere:ou:eta ī pfundā terrā ferre. Voragines facere & qs igit finis erit calamitatū:monēte ne Tarqnio:& qd erit tres pro uno tarqnios ihi tur⁹:pře lōge ſceleſtiores ſi ipſe ex priuato fero factus tyrānus oēm tñ diligētiſſime tyrānicā explicuit pra uitatē. Quales credi fore ex illo gēitos oportet:qbus genus īprobū:educatiōes prauæ:t ciuile aliqd qd ſie ret:ant mēoratū nec uidere unq̄ licuit:nec diſcere. Sed ut cognoſcatis qles uobis educat catulos Tarqnii tyrānis.ſpectate opus eoꝝ unius æuo maximi:hæc Spurii Lucretii filia:quē pfectū urbis tyrānus ad bellū exiens declarauit:i Tarqnii collatini uxor.Tyrānoꝝ cognati:& q ꝑ eis mlta ppeſſus ē mala.Hoſpitāte apđ ſe pp cognationē ſexto externa nocte:collatio ad exercitū ꝑfecto libidioſā tyrānidis cōtumeliā ñ potuit effugere:ſed ut captiua neceſſario dephēſa ſuſtinuit:q̄cūq mime fas liberā mulieré pati:t qd poſtq̄ při ppi qſq aliis aperuit.ꝑcata & obteſtata:ut maloꝝ uindices fieřēt:abſcōſum gladiū ī ſinu nudās uidēte pře o q rites p uiſcera exegit ferrū o admirabilis tu qdē lucretia ſūmiſq efferēda laudib⁹:ex hac electiōe gnoſiſſie extīcta.ne qd te tale ápliur pati oporteret. Tu qdē Lucretia muliebrē ſortita ſexū:generoſi uiri ſpiriū hūiſti.Nos muliebri uirtute iferiores erim⁹.Nō ē nīm qrites uiu re ī talib⁹ uolutatos malis illoꝝ ꝓgenié ui roꝝ:q mlta ꝑ impio & gloria picula ſubiere.Duoꝝ alteꝝ eligēdū eſt:aut uita libera:t aut mors gl'oſa.ne nit qd optauim⁹ ipſi Tarqnio ex urbe ſublato pritius aggrediēdæ rei principibus:i nulloq deficiente:ſi ad opa cū ꝓmptitudine accingamur nō corpib⁹:nō pecuniis:nō armi:tū ducib⁹:nō oī denlq in repu.appatu. hoꝝ.n.oīum urbē hēmus plenā:t diis ſpes optia hñda:quoꝝ ſacra tēplaq:t& aras Tarqnius inqnarit.Sed ſi q ueſtrū ciues timēt:q cū Tarqnio militāt:tanq̄ cū illo in nos uētuʼosi haud recte timēt. grauis.n.ē illis tyrānus:i innatūq ē oīb⁹ deſideriū libertatis.hos ēt ſi auxilio eē přiæ decreueritis.neq tior cū tyrānis: neq gřa retinebit.Si qb⁹ illoꝝ pp naturā prauā tyrānidis amor inſidet:magnis adducem⁹ neceſſitatibus:ut ex īprobis ꝓbi fiāt hēm⁹ & filios & uxores & parētes ī urbe obſides:iq̄ res aīa cuiq ſūt ſua cariores.hæc reddet ſi pollicebimur:& delicti īpūitatē facile pſuadebim⁹ a tyrānis defectionē.Quas ob res qrites fidēter & op tie ſperantes ī certamē ꝓdite belloꝝ oīumq unq̄ ſuſcepitis pulcherrimū hoc ſtatuētes. Vos igř dii přii ter ræ hui⁹ cuſtodes bōi & genii & urbs oīum religioſiſſima:deoq dilectiſſima:i q̄ nati educatiq ſum⁹ Deuo uem⁹ nos uobis ſnia:ſermōe:& mēib⁹ & aīs & pati ppeti qdcūq numē & fatū feret.Diuinor āt conat⁹ pulchros fœlicē quoq ſecutuꝝ finē.Inſit āt his oīb⁹ ut eādē ſumētes fiduciā una utēres ſnīa fuerīt ipſi:t& fuerint a nobis.His uerb poravit Brut⁹ iq̄ ex multis ex Diōyſio pauca excerpſi:qb⁹ cōmota mltitudo ut ipſū regi abrogaret exuleſq eē iuberēt Tarq.cū cōiuge ac liberis.Itū ē ad ardeā ad pſuadēdos milites ad defectionē:qd facile obtētū ē.Sed rex iā his auditis Romā ueniés ad cōprimēdo: mot⁹ inec obuiās q iā i exercitū miſſi erāt portas urbis clauſas īuēit:t exiliūq illi ibi indictū ē.& iō ſubſeqť his duobus uerſib⁹ poeta. Oratio ē bruti ad populū. Ex diōyſio excerpta qdā.

Tarquini⁹ cū ꝓle fugit/capitānua cōſul
  Iura/dies regnis illa ſuprema fuit:
Fallimur/an ueris prænūcia uēit hirūdo
  An metuit neq̄ uerſa reccurrat hyems:
Sæpe tñ ꝓgne nimiū ꝑperaſſe quæreris
  Virq tuo thereus frigore lætus erit:

ANT. FAN. ¶ TArqnius cū ꝓle fugit:t Atrocitate rei Romæ nunciata ubi Brutus orōnē hūit nequaq̄ eius pectoris igēii qd ſimulatū ad eā diē fuerat incēſa multitudo compulſa ēt ut impiū regi abrogare exuleſq eē iuberet.t.L. Tarqniū cū cōiuge ac liberis:i cuius rei nūcio in caſtra plato cū re noua trepidus rex pgeret Romā ad cōprimēdos mot⁹. clauſæ illi portæ ſunt exiliūq indictū. Duo regis liberi patrē ſecuti exulatū Cere in Hetruſcos ierūt. Sextus āt Gabios tanq̄ in ſuū regnū ꝑfectus ab ultoribus ueterū ſimultatūq̄: ſibi ipſe cædibus rapinis cōcitauerat interfectus ē Rex poſtea cumis mortu⁹ ē quo ſe ad Ariſtodemū tyrānū cōtulerat.ubi uitā dř p ſūmā ignominiā exegiſſe Relīq̄ q̄ nos breuitati ſtudētes ꝑterimus apud Li.ac Diony.lege.¶ Capit an.cō.iura:i Pulſis regibus ita odioſū fuit Romāis regiū nomē ptāſq ppetua ut impiū e cōtinuo annuū.e ſingulari duplex eē uoluerint cōſuleſq pro regib⁹ appellarint.Primi āt fuerūt.L.Iunius Bru.& Tarqni⁹ Collatin⁹.¶ Fallimur an ueris ꝑnūcia uenit hirūdo.Hæc auis q̄ græce chelidon dř a cui⁹ uiſu ut ſupra diximus quidā zephyꝝ ad viii.calē.Mar.chelidoniā uocarunt Vere ad nos redit cū hybernis menſibus ad Aphros uolare credať ut Veris & aduentū nidis cantauit hirundo.Eius reditū Columella ad.x.calē.Mar.ponit. Sed iō fallimur dictū eſt q ſæpe accidit ut cū hirundines cernimus quæ primæ ad nos reuolant aere adhuc frigido uix fidē earum reditus capiamus. Ab his auibus & chelidoniam herbam dictam legimus qua puellarū oculis i nido uiſum reſtituunt.¶ Progne:i Apoſtrophe ad hirundinē eſt in quam progne a poetis conuerſa dicit. Hirundinis aduētus.

PAV. MAR. ¶ Tarqnius rex.¶ Fugit cū ꝓle:i cū filiis.nā duo patrē ſecuti ſunt.q exulatū cere in etruſcos ierūt. Sext⁹ Tarqui.gabios tanq̄ in ſuū regnū ꝑfectus ab ultoribus ueteꝝ ſimultatūq̄: ſibi ipſe cedibus:i & rapinis cōcitauerat ē interfectus.¶ Cōſul capit iura annua:i annuas ptātes.nā creati ſuere duo cōſules qui ſūmā in rēpu. poteſtatē haberent.L.Iunius Brutus & Tarquinius collatinus.¶ Illa dies fuit ſuprema:i ultia.Regnis:i quia ex illo reges defecere.Et multū poeta ipſe:& nimis forte nos in eo interꝑtando ad eiectionē regū & partā

Romanæ urbi libertatē īmorati ſum⁹:ſed eo mihi fuit dulcior ipſa īmoratio:& in hūc hiſtoriographum collatio:quo gratior ē ipſa libertas:q poſteaq̄ mihi me ipſi nono abhīc āno uīdicauī:celebraui q quot ānis feſtū libertatis tertio nōas ſeptēbres:celebrādūq; quo ad uixero īſtitui.Sed iā ad reliq̄ cū poeta redeam⁹. ⸿Fallimur:īcipiūt circa februarii finē redire hirūdines de qb⁹q̄ ad rē faciebāt diximus ſupiore lib. ⸿Tum blādi ſoles ignotaq; pdit hyrūdo:redeūt ergo his dieb⁹:metuūt tn̄ ne reuertaꝛ hyems Fallimur:ergo ſqt decipimur ne. ⸿An ue.rediuit. ⸿Hyrūdo pnū.ue.q̄ aduētu ſuo uer nobis adeſſe pnūtiat,Et me.ipſa hyrūdo ⸿Ne q̄ue ex aliq̄ pte. ⸿Hyems uer. recur.q̄ſi retro reuertaſ:& hoc ob ſrigora q̄ ēt durāt & ſolēt interdū eo tpe uæhemētiora eē ⸿Sæpe:Apoſtropha ad hyrūdinē ipſam:ſeu ad pgnēq̄ i hyrūdinē ut dixius cōuerſa ē:qđ ſæpe q̄ſtura ſit reditū acceleraſſe facit ad hoc illud Plynii notatū eē aduēas uolucres ſpē ueris attutiſſe ſæuiſſima hyeme cōflictas. ⸿Sæpe tn̄ pgne:hyrūdo. ⸿Quereris:Iam ētabetis. ⸿Nimiū ppe.ti/miū acceleraſſe. ⸿Virq;:& uir. ⸿There⁹:de quo ſupius dixius ī catiſtiis ⸿Erit læt⁹tuo frigore:læt⁹tuo malo. ⸿Iāq; dux:tertio calē.Mar.hoc eſt.xxvii.die februarii fiūt equiria in cāpo martio ad honorem martis

ANT. FAN.

⸿Iamq; duæ re.no.de mē.ſecū.Tertio calen. Martias Equiria,in cāpo Martio celebranſ.i.ludi quos Romul⁹ Marti inſtituit:p equoꝝ curſū.ut autor eſt Feſtus.De qbus Varro hæc ſcripſit: Equiria ab equoꝝ curſu.eo eni die currūt in campo Martio.Id nomē ex uero poſitū dīne a fictis equis ac ſcænicis deductum exiſtimeſ. Mactabaſ aūt idibus Decēbris Marti equus in curſu uictor autore Plu.qđ id aīal iracūdū ferox ac bellicoſum Marti gratū exiſtimarēt cui uictorē equū accōmodatū puta/bāt,qa ipſæ Mars uictoriæ autor ē. Omittim⁹ hoc loco q̄ nōnullos'dicere nobis renunciatū eſt ad rē hāc attinētia oēm eis diuinādi'curā quam libenter ſuſcipiūt relinquētes:necnō & pbatoꝝ autoꝝ ſcripta(quod uti audimus(interdū faciunt depranandi.Sciendum pridie calē.Mar. putari Aruntē Tarquinii filiū & Brutū mutuis uulneribus cecidiſſe ut Plutar.in publicola ſcriptum reliquit.Iure uenis gradiue:Iure ad eqria deſcen/dis e cælo & ades ludis qui tibi a Romanis celebranſ cū & adeſſe te oporteat menſi qui a te nomen accæpit & nunc eſt Februario ſucceſſurus. ⸿Nauiget hinc alia iam mihi linter aquas Metaphora eſt qua poetæ freq̄ntius uti ſolent.Ea in fine ſine uicio ponitur cum ſimilitudo ibi fit(teſte Seruio.)uitioſa.

Eqria.iii. calimar.

contra quoſdā autore plutar cho.

⸿Iāq; duæ reſtāt noctes de menſe ſcđo
Marſq; citos iūctis curib⁹ urget equos
Ex uero poſitū permanſit equiria nomē.
Quæ deus in campo pſpicit ipſe ſuo:
Iure uenis gradiue locum tua tpa poſcūt
Signatuſq; tuo nomine menſis adeſt:
Venimus i portū libro cum mēſe pacto
Nauiget hinc alia iam mihi linter aqua:

PAV. MAR.

⸿Iamq; duæ noctes reſtant:ſupſunt.De mēſe ſecūdo hoc ē de februario. ⸿Et mars ut:pmit ⸿Equos citos:ueloces ⸿Iūctis,cur.qa'iunctis ad currū equis curreba ⸿Ex uero:ab equoꝝ curſu:eo enim die currūt ī cāpo martio.& Pōpe.eqria ludos quos marti cōſtituit p equoꝝ curſū q ī cāpo mar.exercebanſ. ⸿Ex uero:ergo q̄ſi ex re ipſa. ⸿Permāſit no.po.eq:qa ab equoꝝ curſu ⸿Quæ eqria.ſ. ⸿Ipſe de⁹:hoc ē mars. ⸿Perſpicit ī ſuo cāpo:qa in cāpo martio. ⸿Iure ue.ut faciat trāſitionē ad pximū mēſem:q marti dicat⁹ eſt.iure hæc uelut pnuntia ſui mēſis affuturi fieri aſſerit ⸿Iure uenis:celebranſ eqria in honorē tuū ades iure ergo uenis. ⸿Gradiue:Gradiuus dictus ē mars qa gradatim itur in aciē.Pōpe. gradiu⁹ dictus ē mars gradiēdo in bella ultro citroq;:ſiue a uibratiōe haſtæ qđ græci κραδαινειν dr:uel ut alii dicūt:quia gramine ſit ortus qđ interp̄taſ:quia corona graminea in re militari maxime honorariōis eſt. ⸿Tua tpa:hoc ē tu⁹ mēſis. ⸿Poſcunt locū & ad ē mēſis ſignatus tuo noīe:adeſt martius mēſis:qui tibi dicatus:& a te ita denominetur. ⸿Venimus iā in portū pacto pſecto expleto. ⸿Libro ſcđo. ⸿Cū mēſe ſcđo hoc ē Februario. ⸿Hinc ex hoc loco hoc eſt ex hoc mēſe. ⸿Nauiget iā mihi liter:nauis. ⸿Alia aq̄:alia materia abſoluimus februa/rium iam dicamus martium eſt tranſlatio ſumpta a nauibus.Linter eſt nauicula fluuialis alias diximus.

Gradi nus unde dicatur.

⸿PRAEFATIO IN TERTIVM.

⸿PAVLVS MARSVS PISCINAS POETA.CL.GEORGIO CORNELIO VENETO PATRICIO MARCI CORNELII EQVITIS.F.SALVTEM.

⸿TERTIA nunc uēi ſubeunt monumenta laboris
Scipiadum antiqui generis ueneranda georgi
Progenies:iam tempus adeſt.iam pandere uela
Quo marti referatur honos:quem gloria tangit
Menſis:ab illuſtri quondam poſitore dicatus
Vrbis:ut a populo diſcreuerat ille ſenatum
Tum licet exiguo:tar rerum domitore futuro
Qua pater oceanus latum circūſonat orbem.
Martis honos tum primus erat:nam primus in anni
Ordine roma tui:pro religione parentis.
Martia nunc releges interprete ſacra fideli
Cornelii:rerum decus:& tutela mearum:
Pubis & attiacæ decus indelebile:noſtrum
Ingenium iam noſſe iuuet:ſi prodeat olim
Vox mea:cum licuit nobis conuiuere tecum
Tecum horas:tecumq; dies abſumere longos:
Hæc eadem profit:foueat cum maxima uatem:
Roma tuum:noſtro quicquid fundetur ab ore
Egregii.& laudem'poterit meruiſſe per æuum:
Veſtrum erit.eoo ſeu iam depaſcat ab indó.
Seu mea in heſperium rapiantur carbaſa pontum.
Siue niues ſcyticæ.tellus ſeu torrida paſcat.
Nulla mihi ſine te continget gloria:nulla
Gratia.ut aoniis ſemper referare camœnis.
Dum referens aurora diem fulgebit ab ortu.
Dumq; corona pios nobis inflectet ocellos.
Illa nouem geminis:quæ ſeſe oſtentat olympo.
Tu relegere meis iatia telure libellis.

¶ Tertii Faſtoꝝ Libri iterp̄tatiōe Antonii de Fano & Pauli Marſi Piſcinatis Poetaꝝ Clariſſimoꝝ & Rh.

BELLICE depoſitis clipeo paulisp̄ & haſta: Duo uiri iprimis deponi q̄ cōmouebant ab eo q belū curā ſuſcepat. is.n. ſacrariū Martis īgreſſus ancylia cōmouebat ut Serui⁹ ſcribit: & dein de haſtā ſimulachri ipſi⁹ dicēs: Mars uigila: a cui⁹ uibratiōe Mars Gradiui nomē accæpit quā uis a gradiēdo ſic dict⁹ puret: uel a gramie uñ orr⁹ credit qd̄ iteip̄tant qa corona graminea in re militari maximæ honoratiōis ē. Vñ audio non iprobari a pleriſq̄ nr̄m illud epigrāma qd̄ p̄xime ad te miſimus Federice Iperatorū excellentiſſime: Hoſtis ut heſpiis cedat, p̄cul aduena terris Dū martis op⁹ te uocat iſte labor. In te oīs latii ſpes iclinata recūbit Fata parāt frōti gramia laurigeræ. In eo nō diffitemur placuiſſe nobis clauā rape ex Herculis manu. Sȝ ut redeam⁹ ad rē nr̄am hūc deum Romani p̄tris appellatiōe uenerabant ſicut & Liberū Marſpitrem cognominātes q̄ſi martē patrē cui belloꝝ ac ſāguinis cupido gramē herbā cōſecrauerunt q ex humano cruore p̄creati & mēſe Octobri equū iñ cāpo martio imolabāt q October appellabat autore Feſto. Sed ſi uerū q̄rim⁹ Mars ſidus eſt qd̄ (ut inqt Plini⁹) ignea ardētis Solis uicinitate binia fere ānis cōuertit cuiuſq̄ ardore nimio & rigore Saturni iteriect⁹ ambob⁹ iuppiter tēperat & fit admodū ſalutaris. Inuocat aūt Mars hoc loco ꝙ ab eo hic mēſis denoīatus ē: cui ſuadet ſuo ei⁹ exēplo & Palladis ut arma deponat & adſit ſcribenti. ¶ Poetæ: Qui ſacerdos muſaꝝ ac Phœbi nō Martis dr̄. ¶ Ipſe uides manib⁹ p̄agi fera bella mineruæ. Huius deæ noīe ueteres ſapiam accipiebāt pace & bello utilē ſicut Mercuriū ad rōnem Saturnū ad æternitatē: ad naturā Venerē referebāt. Porphyrio Placuit teſte Macrobio Mineruā eē ſolis uirtutē humanis mētib⁹ prudētiā miniſtrārē. Quā deā dixerunt nō ſolū artib⁹ præeſſe ſed bellis. Quare mō bellona dr̄ mō minerua q̄ſi minitās armis ut Cornificio uiſū eſt nō Pallas ab haſtæ uibratiōe: uñ oleaginis coronis miniſtri triūphātiū utebant: licet Feſtus ſic dictā ſcribat ꝙ Pallātē gigātē iterfecerit. Eā Cicero belli iuētricē ſuiſſe tradit & Pauſanias ex carmīe Homeri putat una cū Enyo dea præeſſe bellis & ea curare. Sunt q mineruā a minuēdo dictā arbitrent. Alii ꝙ bñ moneat. Mineruæ qnq̄ a Cicerōe ponunt q̄rū q̄ ex Iouis capite nata ē lanificiū & texturā iuenit. Sed de hac alibi latius.

ANT. FAN.

Gradiu⁹

Marſpiter

Gramē

De cōpreſſu iliæ & marte

Minerua

Bellona

Pallas

Enyo

Mineruæ quinq̄.

P. O. Naſonis Faſtoꝝ Liber terti⁹ Incip̄.

Bellice depoſitis clipeo paulisper & haſta.
Mars ades: & nitidas caſſide ſolue comas:
Forſitan ipſe roges quid ſit cū Marte poetæ.
A te qui canitur/nomina menſis habet:
Ip̄e uides māib⁹ p̄agi fera bella Mineruæ:
Non minus ingenuis artibus illa uacat:
Palladis exēplo ponendæ tempora ſume
Cuſpidis: inuenies & quod inermis agas

BELLICE depoſitis Ordinē mēſiū p Romulū, & poſtea p Numā p̄rio libro expoſuim⁹: multa q̄ i ſcdo. Venim⁹ nūc ad tertiū & librū & mēſem: q̄ primū Romulus iſtituit: omiſſis poetæ rōnib⁹. de qb⁹ iferi⁹ dicet: Macrobiū nō p̄teream⁹: q romuli ordinationē referēs, primū igt āni mēſem Marti genitori ſuo dicauit: huī⁹ die prima ignē nouū ueſte aris accēdebāt. & i regia: & curiis: & i flaminū domib⁹ laureæ ueteres nouis mutabant: eodē mēſe ad annā pennā ſacrificatū ibat. ut annare pennare cōmode liceat. Mercedes exoluebāt magiſtris: quas cōpler⁹ ān⁹ deberi ſecit: comitia auſpicabant: uectigalia locabāt: & ſuis cœnas apponebāt mronæ: ut dñi ſaturnalib⁹: illi ut p̄ricipio āni ad prōptū obſeqū honore ſuos iuitarēt. hi qa gr̄am p̄fecti opis exoluerēt: & reliq. aggrediēs ergo mēſem hūc poeta martis opē iplorat: & adeſſe cupidū mēſis ſibi dedicati ſacra referūt. ¶ Mars bellice: qa armipotēs & belloꝝ de⁹: ſed cur Mars ſupiore libro dixim⁹. ¶ Ades: Pro adſis & faueas. Depoſitis: deorſū poſitis. ¶ Paulisp clypeo & haſta: armis tuis. ¶ Clypeo: ſcuto ad defenſionē. ¶ Haſta: ad offenſionē. ¶ Et Solue comas nitidas crines nitētes. ¶ Caſſide: galea: q̄ſi ſolue galeā a capite flauo. & eā d̄pone. ¶ Forſitā: ſi forte rogas qd ſit mihi cū marte agēdū: nō abeſt rōq̄: nā mēſis q a te denoīat⁹ ē: ſcribēdus ē a me. ¶ Forſitā: forte. ¶ Roges: p iterroges. ¶ Quid ſit poetæ cū marte q̄ res mihi cū marte ſit cōlti maxīe cū poetæ ſoleāt Phœbū & muſas iuocare. ¶ Mēſis: q canit. hēt a te noīa: qa uocat Marti⁹ a marte denoīat⁹. ¶ Ipſe uides arguit ab exēplo Palladis: q̄ & bellis præeſt. & tñ igeniis fauet. Armis præeſſe dr̄ qd̄ e uertice Iouis armata p̄ſilierit ut ſeri⁹. An qa de capitis ſert ſine marte p̄ni uertice cū clypeo p̄ſiliiſſe ſuo Cicero i libro d natura deoꝝ. belli iuētricē

PAV. MAR.

De offici\| lo minet\|ua & pricipē fuiſſe dicit appellata ē Minerua a minādo:uel a minuēdo:ut idē Ciceroni placet. Dictaq; eſt Pallas:uel qđ Pallas ab ea iterēpt⁹ ſit:uel a παλλω q; ē uibro qđ haſtā uibrare cōſueuerit:de hac multa ſupetiore āno.i. odiſſea:iqt ergo poeta. ¶ Ipſe uidea tu ipſe teſtis es. ¶ Mineruæ manibus pagi fera bella:cū bellis præſit.ut apud Homerū:apud Flaccū legit.cū in aciem deſcēdebat. ¶ Non minus fauet illa artubus īgenuis artubus liberalibus:ſciētiis.quæ īgeniū:hoc ē liberū hoīem faciūt. ¶ Pallades exemplo:ſume ergo tibi ociū ab armis:ſicut & pallas. ¶ Sume tēpora:accipe ocium. ¶ Ponendæ cuſpidis:diſponendi tæli acuti deponendorum armorum. ¶ Exemplo Palladis:ſicut pallas ipſa ſolet. Inuenies & quid agas agere poſſis.

ANT. FAN. ¶ ROMana ſacerdos:nila ſacerdos ueſte quā mata cō/ præſtitur dictū ē. Hæc Numitoris filia ac Remi & Ro/
Ilia. muli mr̄ ab aliis ilia.ab aliis Rhea.ab aliis Siluia appel/ lat ut ſcribit Piu. ¶ Semia magna:Quāta reqrebat urbs futura toti⁹ orbis terraꝝ caput. ¶ Quid.n.uetat ide mo ueri:Breui⁹ ē narratio qtū ad ei⁹ ſpectat initiū ſi īcipim⁹ īde rē exponere ūn oportet.nā uitioſū eſt a nimis remoto pricipio narrationē ordiri. Horati⁹:Nec gemino bellū Troianū ordit ab euo. Meminiſſe tn̄ debem⁹ q; Quinti.docet ſati⁹ eſſet narrationi ſupeſſe aliqd q̄ deeſſe. Narrat ergo Martē cōcubuiſſe cū ilia ex q̄ Romulus nat⁹ primū āni ſui menſem a Marte pr̄e Martiū noiauit. Alii ex aliis natū Romulū uolūt. Lege Dionyſiū & Plutarchū a qb⁹ uaria referūt iter q̄ dixiſſe nonnullos iliā ab Amu
Lauatur⁹ lio fuiſſe compſſam. ¶ Sacra lauaturas:Quia erat uirgo
Vrna Veſtalis. Sanē a lauo lautū ac lotū.dicim⁹ & lauatū. Fi
Orinate ctilia urna Vas quo aquā hautius ab orinando dictū ut
ſeu Varroni placet. Eſt.n.orinare(ut inde iquit)in aquam
Vrinate. mergi. Quidam o litterā uertentes urinare dicunt. Surrepſit:Clanculum uenit a ſurrepo:nam ſi a ſurripio eſſet ſurripui præteritum diceretur.

Tu q°q; iermis eras cū te rōana ſacerdos
Cœpit/ut huic urbi ſēina magna dares:
Syluia ueſtal(qd eni uetat ide moueri)
Sacra lauaturas mane petebat aquas:
Ventū erat ad mollē decliui tramite ripā
Ponitur e ſumma fictilis urna coma:
Feſſa reſedit humi uentoſq; accepit apto
Pectore/turbatas reſtituitq; comas:
Dū ſedet ūbroſæ ſalices uolucreſq; cāore
Fœcerūt ſōnos & leue murmur aquæ:
Blanda qes furtim blādis ſurrepſit ocellis
Et cadit a mento languida facta manus:

PAV. MAR. ¶ TV quoq; eras iermis eo tpe. ¶ Inermis:iēt ſine armis cur arma depoſueris. Arguerat ab exēplo Palladis:nūc ab exēplo ſui ipſi⁹:qđ iermis fuerat.cū matrē cōditoris urbis grauē reddidit:de quo mox dicem⁹. ¶ Cū romana ſacerdos:Rhea ſacerdos ueſtalis. ¶ Cœpit te amor.ſ.nā amaſti & illa cōcepit ex te. ¶ Vt dares magna ſemina:q̄ſi magna pricipia ¶ Huic urbi:romanæ.ſ. ¶ Siluia ueſtalis:ſcriptur⁹ mēſem q a Romulo Marti pri dicat⁹ ē ab ipſa Romuli cōceptiōe rē exordit:ob qđ de Romulo pauca dicēda ſunt. Rōulū:ut Plu.rfert:Alii Aeneæ filiū & dixit hæc Phorbātis gnato fuiſſe.exiſtimauit:iliūq; cū ſfe Remu puulos ad modū ī italiā delatos fuiſſe. Alueū fluminis īgreſſos amiſſia nauib⁹ ī ripā icolumes euaſiſſe. Alii e Roma genitū Romulū ferūt Troadis illi⁹ filiaq̄ latino Thelemacho nupſat. Alii ex æmilia pclara Aeneæ & Lauiniæ ple a Marte cōpreſſa:ſed poſt alia multa pbabiliorē idē ſniam affert cū albanoꝝ regnū priuato e regia maieſtate Numitore. Amuli⁹ occuparet:uerit⁹ ne ex numitoris filia ples naſceret:q̄ ilia ab aliquib⁹ tn̄ Rhea dcā ē:illā ueſtæ deuouit:ucū ī adulterio dephēſam pter ueſtaliū conditionē obſuari iuſſit: Antho tn̄ Amuli filia:ne qd mali ilia:quā amabat:eueniret.nō ceſſabat patrē obſecrare.ne uellet ī Siluiā ſeuire:edidit rādē īfātes duos:quos Amuli⁹ exponi iuſſit:ut ſupiore libro dixim⁹:& paulo poſt ſubdit:Tūc q illā dicāt ab Amulio cū ſe obuiā ī armis uirgini dediſſet ipudētet fuiſſe cōpreſſā. Diony.aūt rē ēt ita aſſerit extiſſe. Amuliū Numitoris filiū egeſtū latēret ī īſidiis obtruncaſſe. Siluiā iā nubilē ueſte deſignaſſe:cui q̄rto deīde āno eūt ī ſacrū lucū martis aq̄ ferēdæ gratia:ad ſocroꝝ uſūuim qdā Italinquē nōnulli unū e pcis ſuis fuiſſe dixerat puellæ amore captū. Alii uero Amuliū ipm fuiſſe dicūt armatū nō cupiditatis cā magis q̄ iſidiaꝝ. Armatū ut ſtupēdus cōſpiceret:& cognitionē icertā relinqret. Plimi fabulant geniū fuiſſe imaginē cui⁹ erat loc⁹ adhibētē caſui ſolis obſcurationē ſubitā & caliginē ī aere aſpect⁹ imagis lōge admirabilior hūano dixiſſeq; puellæ a:ūt deo cōcubuiſſe:parituráq; geminos hoīum lōge clariſſimos uirtute:& rebus bellicis. At poſtea quā grauida cognita ē:ſuata ē ut ſupi⁹ dixim⁹. De his oīb⁹ ita ī natali dictū. Inde p īſidia trūcat Numitore creatū. Egeſtū ī ſilulsiquo ſi nulla uirilis Sit ſoboſ:tn̄ ſuabat filia ſedes Siluia & hāc ueſtæ curāda ī ſacra relegat. Hæc quoq; ſiue Procorū geīoue:aut numine diuū:Aut ipſe īſignis pſiſſet amuli⁹ armis:Sacra lauatura dū mane īcedit ad undas:Et uiridi cōſedit humo correptaq; ſōno. Fit grauida:obſcura tegit caligine tellus:Soiq; fidē fecit mtilo murat⁹ amictu:Cōcepiſſe deo:ſed quo cōcepat orbi īcertū ē. ¶ Silua ergo ue.ueſtæ ſacerdos poſtea facit parētem poeta. ¶ Qui.n.ue.q phibet. ¶ Moueri inde:q̄ſi ab ipa īcipe. ¶ Mane:tuñ mane dicat als dixim⁹. ¶ Petebat aq̄s:ibat p aqs. ¶ Lauaturas ſacra pānos quoꝝ erat ī ſacris uſus:aut q̄cūq; ſacra. ¶ Lauaturas:loturas:nā aut lautū aut lotū dicim⁹. ¶ Vētū erat ab ipa ilia. ¶ Ad mol.ri.mollē qa nō durā.q̄ſi herōſaū ¶ Vel mollē:ſuauē qa ſuaues ī ea carpſit ſōnos. ¶ Decliui tra.qa decliui q̄ ex ripa ad aq̄s deſcēdebat. ¶ Vrna fi.e creta ficta a figul. ¶ Vrnarias ad hauriēdū aquā:id quo ſupra dixim⁹. ¶ Pōit.depōit. ¶ E ſūma comate capitis ſūmitate:aut cū capite ferebāt onera:quēadmodū & nūc ī latio. ¶ Feſſa ilia. ¶ Reſedit:reqeuit humo. ¶ Et accepit uētos pectore apto:nudo. ¶ Et reſtituit:q̄ſi recōpoſuit. ¶ Comas turbatas:ab urna reſedit igit.& feſſa:& flauas cōpoſitura comas. ¶ Dū ſedet:oia ſūt dulces hæc īuitātia ſōnos:aura:ūbra:& cāt⁹:leneq; murmur aq̄. ¶ Dū ergo. ¶ Sedet ilia. ¶ Saliceſq̄ erāt circa ripā flumis. ¶ Vmbroſæ & ca.uo.canētes auiculæ. ¶ Et lene ſuaue qa gratū. ¶ Murmur aq̄ ſtrepit⁹ fluctis

aq. Vñ illud Horatii: Fõteſq; riuis obſtrepũt manãtib⁹ ſõnos: qd' inuitet leues: hæc ergo: ¶ Fecerũt ſõnos il. cuſſere ſoporẽ iliæ. ¶ Blãda qeſ: iuuãtib⁹ tot ad ſõnũ. ¶ Victa & ſopore ẽ. cœpit dormire inixa dextra: ſed ẽt dextra alu⁹ dormiẽte illa: iapſa ẽ a mẽto. ¶ Quies blãba: & uere blãda: qa nullo diſcrimĩe blãdiſ oĩbus. ¶ Furtim: occulte & paulati. ¶ Surrepſit uictis ocell: trãſlatiõe a reptilib⁹. qſi repſit i ocellos uictos ipſo ſõno. ¶ Et ma. ſa. lã. qſi deficiẽs: ſeu torpẽs ſopore. ¶ Cadit a mẽ. ipſi⁹ & hõeſti⁹ rẽ explicaret manũ cecidiſſe a mẽto igr: nã collapſa mãu ſe dormiẽs ſtrauit: & ita ad rẽ ſcã ẽ patior & amatori tradita maior oportũitas.

Mars uidet hãc/uiſãq; cupit/potiẽq; cupi
Et ſua diuina furta ſefellit ope: (ta
Sõn⁹ abit/iacet ipſa grauis: iã ſcilicet intra
Viſcera/Romanæ conditor urbis erat:
Lãguida ɔſurgit/nec ſcit cur lãguida ſur-
Et pagit tales arbore nixa ſonos: (gat:
Vtile ſit fauſtũq; pcor qd' imagine ſomni
Vidimus: an ſomno clarius illud erat:
Ignibus iliacis aderam: eum lapſa capillis
Decidit ante ſacros linea uitta focos:
Inde duæ pariter uiſu mirabile palmæ
Surgunt: ex illis altera maior erat:
Et grauibus ramis totũ protexerat orbẽ:
Contigeratq; ſua ſidera ſumma coma:
Ecce meus ferrũ patruus molitur in illas:
Terreor a monitu: corq; timore pauet:
Martia pic⁹ auis gemĩo p ſtipite pugnãt
Et lupa/tuta per hos utraq; palma fuit:
Dixerat & plenã nõ firmis uiribus urnã

¶ MARS uidet hãc uiſamq; cupit potiturq; cupita: cli max ẽ color rhetoric⁹ q a latinis gradatio dr hẽiq; aptio rẽ artẽ ac fere nimis affectatã. iõq; eẽ ratior debet is eſt cũ añ ad cõſequẽs uerbũ deſcẽdiſ q ad ſupi⁹ aſcẽſum ẽ. ¶ Diuina furta ſefellit ope cõptæſſit illã dormiẽtẽ eſſe citq; ui numĩs ut illa nihil ſentiret. ¶ Arbore nixa: qa lãguor coegit ut arbori icũberet. ¶ Qd' ima. ſom. ui. Macro. oĩum q uidere ſibi dormiẽtes uidẽter qnq; ſpẽs po nit & noĩa ſomniũ Viſionẽ oraculũ. Inſõniũ & phãtaſmate qb⁹ pprie uocat qd' hoc loco narraſ a Siluia tegẽs uidelicet figuris & ambagib⁹ uelans nõ niſi iterpratiõe itelligẽdã ſignificationẽ rei q demõſtraſ. ¶ Decidit uitta: ſignificãs amiſſam uirginitatẽ. Erat. n. uitta pudoris inſigne. Oui. alibi. Eſte pcul uitte tenues Inſigne pudori. Idẽ ſũmouim⁹ oẽs qs ſtola cõiugi ſumptaq; uegat. Tibullus: Sit mõ caſta doce quis nõ uita ligato a ipediat crines. Inde duæ pariter uiſu mirabile palme ſurgũt: Et uitta delapſa. i. ex amiſſa uirginitate duæ palmæ ſurrexerunt: hoc ẽ nati ſunt Remus ac Romulus. ¶ Grauib⁹ ra. hi ſunt romani iperiũ oceano famã aſtris terminaturi. ¶ Ecce me⁹ fer. pa. mol. i il. Amulius palmas ferro parat ſubuertere dũ romulũ ac remũ iubet exponi ut peant. ¶ Martia pi. a. ge. p ſti. pu. Latini picũ uenerabanſ iautore Plu. & ab eo abſtinebãt: uel q eũ uxoris bñficio i auẽ mutatũ putabãt oracula edere & iterrogantib⁹ rñderet uel q ad romulũ ac remũ expoſitos nõ ſolũ lupã ſed picũ quoq; acceſſiſſe credebãt ac pueros aluiſſe. Vñ p gemino ſtipite dr hoc loco pugnare: uel q eã auẽ marti ſacrã exiſtimarũt ut ẽ autor ẽ Strabo: q uncis unguib⁹ ẽ & natura fidẽs & elata roſtroq; adeo firmo ut roboxa ſubuertat cũ trũcũ ſæpe pulſando ad medullã uſq; pueniat: Eadẽ i auſpiciis magna ẽ teſte Ply. dſq; pic⁹ marci⁹ a quo picenæ regioni nomẽ iditũ ẽ qa cũ Sabini Aſculũ pficiſcerenſ in uexillo eorũ dr cõſediſſe. Seruius ſcripſit romanã pomoꝝ deã amaſſe Picũ regẽ cuius eſt ſortita cõiugiũ. Sed eũ Circe cũ amaret & ſpneret irata in auẽ Picũ martiũ uertit: qd' iõ fingiſ qa augur & domi hũit Picũ p quẽ futura noſcebat.

ANT. FAN. Gradatio

Somniũ

Vitta pudoris inſignia

Somniũ Iliæ diugnum

Cur pic⁹ uenerabaſ a latinis Pic⁹ Martius

Picẽa regio

¶ MARS uiſa ẽ: li dormiẽs a marte & i eo ſopoi cõpreſſa exornatioq; ẽ hic locutiõis q gradatio dr. q nõ añ ad cõſequẽs uerbũ deſcẽdiſ iquã ad ſupius aſcẽſũ ẽ: ut hic. ¶ Mars ui. hãc: iliã. ¶ Et cu. ui. q uidit & potiſ tiſ cupita. Ilia quã cupiuit. ¶ Et ſe. ſua fur. decepit ſtuprũ ſuũ hoc eſt ipſã ſtupratã uirginẽ. ¶ Ope di. diuina potẽtia decepta ẽ iliaz: nã nihil ſentiẽs grauida ẽ effecta. ¶ Sõn⁹ abit: expgefacta a ſõno grauior uidebatur. Cõceperat iã romulũ futuꝝ urbis urbiũ regiæ cõditorẽ. ¶ Sõn⁹ abit. ergo expgefacta ẽ. ¶ iacet ipſa grauis. nõ. n. poterat & torpe ſõni & grauitate cõcepti tã cito ſurgere. ¶ Iã. ſ. certe. ¶ Erat itra uiſcera cõditor urb romulus q urbẽ cõditur⁹ erat: toti orbi dñaturã. ¶ Lãguida: ſurrexit tãdẽ ilia: ſed lãguida: qa iã erat grauida: attamẽ ignorabat ipſa uñ arbori inixa cœpit qd' p qetẽ uidetat ſecũ repetere. ¶ Cõſurgit: ilia. ¶ Lãguida: torpẽs & pigra. ¶ Neſcit. ipſa. ¶ Cur ſur. lã. torpẽs neſcit ſe eẽ grauidã. ¶ Et pa. ta. ſo. talia uerba. ¶ Innixa ar. uix poterat ſe tenere pedib⁹ ergo arbori inixa ẽ. ¶ Vtile ſit. fauſtũ optat qd' p qetẽ uidit: & uiſui & fœlicitati ſuccedere. Præcor: tiqt. ¶ Sit uti. & fau. fœ. Qd' uidim⁹ imagine ſõni p qetẽ: neq;. n. aliud ẽ ipſa p ſõnũ uiſio: quã ianis qdã imago. ¶ An erat il. cla. lucidi⁹ aptius. ¶ Sõno: eſſet ne illud ueꝝ: qd' uiſa ſũ uidere. ¶ Ignib⁹ iliac. Nũc ipſa aggrediſ p qetẽ uiſã. q qdẽ oĩa aliqd portẽdũt myſterii ut declarabim⁹. ¶ Aderã. i quit qſi adeſſe uidebat. ¶ Ignib⁹ ilia. igni ueſtali ex illo aducto. ẽt & ipſa una erat ueſtaiẽ ignẽ ſuãtib⁹ ſed de igni hoc ſuo loco diſputabiſ ¶ Cũ linit. uitta pãn⁹ erat tenuis quo ſacerdos utebanſ. ¶ Cũ uitta lapſa capillis: e capite meo. ¶ Decidit añ ſa. fo. añ ſacrũ locũ ignis ueſtalis: uel añ ipſos ueſtales ignes: quid aliud portẽdit lapſa uitta: q pudoris iſigne ẽ: q uirginitatẽ ipſi⁹ iliæ iã ẽt collapſã & ad arã magis ire nõ poterat. ¶ Inde. ab ipſa uitta ergo ab ipſa uirginitate rapta. ¶ Surgũt pariter duæ palmæ: hoc portẽdebat naſcituros gemellos. ¶ Palma aũt arbor uictoriæ dedicata: uita & q ab his palmis naſcerenſ uictores erãt orbis futuri. ¶ Mirabile dictu: mirabile cũ dr. ¶ Altera: palma. ſ. ¶ Ex illis duob⁹. ¶ Erat maior: Hæc portẽdebat romulũ. ¶ Et grauib⁹: palmæ ille ramis totũ orbẽ obũbrauerat comis ſydera attigẽtes: hoc nil aliud ſignificare uult niſi pgeniẽ romanã toti terraꝝ orbi dñaturã terminaturãq; cœlo famã. Iuxta illud Virg. de cæſa. ipiũ oceano famã q terminet aſtris. ¶ Et ꝑtexerat: ille maior palma. ¶ Ramis grauib⁹ pgeniæ fœcũda. ¶ Totũ

PAV. MAR.

Somniũ Iliæ rea ſiluiæ

orbē & cōtingunt ramis ipſis aut ipſē palmæ. ¶ Sūma ſydera: ſua coma: ſuā ſūmitatē uel ad famā referas ut dixim⁹ uel ꝙ eo ꝑ alter referet̃ ī deos. ¶ Ecce me⁹ ꝑ hoc portēdit̃ expoſitio Romuli & Remi quos deii ci ī ꝓfluētē iuſſit Amuli⁹. ¶ Ecce pa.me.hoc ē Amulii⁹. ¶ Molit̃ ferrū.parat arma. ¶ In illas palmas.ſ.qa pa rat eas īcidere. ¶ Terreor.exterreor. ¶ Ad monitu hoc ē recordatiōe.ſūt tñ q dicāt iuſſu ipſi⁹ Amulii q eas incidi iubet. ¶ Et cor pauet aut micat:hoc eſt tremit. ¶ Timore:metu. ¶ Martia picus:portēdebat hoc edu candos eſſe eos lupa & a pico:unde Plutar.in uita Romuli. Aiunt ludam quādam ac uolucrem picū adeo ſūma cum beniuolētia infantibus aſtitiſſeut & hæc uerba benigne & ille alimēta plurima cōtuliſſet. Sed cū eiuſmodi aīalium genera Marti in primis dedicata ſint & latini præ cæteris Picum colant:non medio crem mater præbuit fidē eos præclarā martis ſobolē extitiſſe:& problemate.xx.diſſerit qua rōne latini picū uenerant̃ & eo uehemēter abſtinēt & iqt. An qd̕ picū uxoris ueneficio mutatū ferunt. Auem deīde ſa crū oracula ederet:& interrogātibus rñdere ſolitū. An hoc cū incredibile:totum monſtri plenum exiſtiman dum:& altera fabula multo ueriſimilior:Ro.ac Re.cū regis iuſſu expoſiti eſſent:Non modo lupā mămas infantibus præbuiſſe:ſed picū quoq; ad infantes uentitaſſe:atq; aluiſſe. Nā nunc quoq; locis nemoroſis ac ſilueſtribus in qbus crebro picus appareat:lupū uerſari aladuerſum ē. An illud magis ut aliā alii deo auē, ſic picum marti ſacrū putauerūt. Eſt enim naturā fidēs:& elatus atq; audax. Roſtrum qdē adeo firmū ha bet ut robora ſubuertat:cū truncū ſæpe pulſando:ad medullam uſq; puenerit.&c. Inqt ergo: ¶ Picus p ap poſitionē. ¶ Auis martia:qa marti dedicata. Et lupa pugnāt pro gemino ſtipite:pro utroq; trūco palmæ: nā illa ubera:hic cibos afferebat. ¶ Vtraq; palma:qa uterq; filius. ¶ Fuit tuta p hoſpicū & lupā. ¶ Dixerat: finem fecerat relationi eorum.quam per quietem uiderat:ſed dum loquebatur:urnam ipleuit.quā poſtea ſuſtulit:non tñ his uiribus quibus prius ſolebat:qa debilitata conceptione. ¶ Dixerat:hoc ſcilicet ipſa illa.

Suſtulit/implerat dum ſua uiſa refert,
Interea creſcēte Remo/creſcēte quirino
Cæleſti tumidus pondere uenter erat:
Quo min⁹e metiuis exiret curſib⁹ ānus:
Reſtabant nitido iam duo ſigna deo:
Syluia fit mater ueſtæ ſimulacra ferūtur
Virgineas oculis oppoſuiſſe manus:
Ara deæ certe tremuit pariente miniſtra
Et ſubiit cineres territa flamma ſuos:
Hæc ubi cognouit cōtēptor Amulius æq
(Nā raptas fratri uictor hēbat opes:)
Amne iubet mergi/gēinos ſcel⁹ūda refu
In ſicca pueri deſtituuntur humo: (git:

ANT. FAN. — Phantaſma uiſū

¶ DVM ſua uiſa refert:aliter ſed ſibiipſi narrat quæ dor miens uiderat. Notandū ſane Ciceronē qd̕ phantaſma ra dicit̃ uiſum appellaſſe qd̕ reuera nihil diuinatiōis ap portat queadmodū & iſomniū ſiue emipnion. ¶ Reſta bant nitido iam duo ſigna deo decē mēſes abiiſſe ſigni ficat cū e duodecim ſignis zodiaci duo tantum ad im plendū annum. Soli percurrenda reſtarent. ¶ Subiit ce neres:qa ueſta nihil aliud eſt ꝙ flāma ut aliquibus pla cet:ideo flāmam dicit ſeſe in cineres ſubtraxiſſe:ne a ſa cerdote corrupta cerneretur. ¶ Contēptor amulius eqt iniuſtus:ipſe alibi. Proxim⁹ auſonias iniuſti miles amu li rexit opes. ¶ Victor.uoti compos:propoſiti effector qui Numitori fratri regnum abſtulerat.

PAV. MAR.

¶ ET Suſtulit ſurſum tulit. ¶ Vrnam plenā:uas illud aquarium. ¶ Non firmis uiribus.qa iam erat debilior. ¶ Implerat urnam ſuam. ¶ Dum refert ſua uiſa:dum ſe cum uiſionem ſomni referebat. ¶ Interea dū creſcebāt infantes porrigebatur uenter eius:& latenti onere inte rius tumebat exterius:interea uēter erat tumidus.tume bat uenter. ¶ Creſcente remo & creſcente quirino:Ro qui quirinus appellatus eſt ut ſuperiore libro diximus.

Simulachꝑ deæ ueſtæ mouens oculos.

¶ Cœleſti pondere cœleſtis ſeminis:qa cœleſtia ſemina cōceperat nam marte grauida effecta eſt. ¶ Quo minor:erat iam decimus mēſis.perfectūq; tēpus humani partus:de quo ſuperius diſputauimus: qn̄ Siluia pepit.& cū uirginitas obſeruanda eſſet a Veſtæ miniſtris:pariēte illa cognita eſt uiolata uirginitas:a quo qdem ſcelere abhorrente Veſta.ſimulachrū eius uiſum ē oculis manū opponere:& æterni ignis flāma ſe ſub cinere abſcondiſſe. ¶ Reſtabāt iam duo ſigna deo nitido:ſoli qui nitidis orbē radiis illuſtrat. ¶ Duo ſigna:duo mēſes:nā ſingulis mēſibus p ſingula ſigna curſum facit:quæ ſunt duodecim in zodiaco:qb⁹ de curſis expletur annus:reſtabāt ergo duo mēſes. ¶ Quo minus:ut nō. Exiret ānus emeritis curſibus:e ſpacis exactis & p trāſlationem a militia loquutus:qa dicimus emeritos:qui debita militiæ tēpora cōplerūt. Sic emeritis curſibus:emeritis iam ſolis laboribus:erat igit̃ decimus menſis. ¶ Siluia fit mater:nā pepit. ¶ Si mulachra effigies:aut Imagines. ¶ Ferunt̃ dicunt̃. ¶ Oppoſuiſſe oculis uirgineas manus:ne ſcelus inſpice rent miniſtram ſcilicet ſtupratam parere. ¶ Tremuit certe ara deæ:Veſte. ¶ Pariente dum pararet. ¶ Mini ſtra:Ilia quæ credita uirgo erat. ¶ Et flāma territa:ipſa ueſtalis flāma uelut refugiens ſcelus. ¶ Subiit cine res ſuos:latuit ſub cineribus.ne uideretur iam a corrupta uirgine. ¶ Hoc ubi quæ ad rem hanc facerent di ximus ſuperiore libro cum locus exigebat,i uerſu Siluia ueſtalis cœleſtia ſemina partu ediderat:nato Ro mulū & Rhemū ex lege ſniam ferens. Amulius iuſſit in profluentem delici iliam necari.licet aliī ſeruatā dixerint præcibus Anthus filiæ Amulii:inundauerat tūc Tybris:cui⁹ inundatione ceſſante remāſerāt pue ri cū Alueo in ſicco. ¶ Amulius cōtemptor equi:equitatis & iuſtitiæ. ¶ Vbi poſtꝙ cognouit hoc:illā ſcili cet peperiſſe. ¶ Cōtemptor equi:ob hoc maxime. ¶ Nam uictor:uoti compos. ¶ Habebat opes raptas fra tri:Numitori:& de hoc eodem loco ſuperioris libri diximus. ¶ Iubet mergi amne:in fluuio. ¶ Geminos romulum & remum. ¶ Vnda refugit ſcelus:nam ceſſauit inundatio:ut diximus.& ſic illi in ſicco remāſere. ¶ Pueri:romulus & remus. ¶ Deſtituuntur.ab ipſa unda. ¶ In humo ſicca in tellure ſine aqua.

ANT. FAN.

¶ LACTE ferino:lacte lupæ Cōſtat aūt lupos eē ī tutela Martis teſte Porphyrione.¶ Nec taceā uras fau ſtule paup opes.Si paupes ſūt ſauſtulus & Laurētia cur autor eos opulētos uocat?Quia lꝫ ſauſtulū multi dicāt regii pecoris fuiſſe paſtorē q romulū ac remū īfantes Laurētiæ uxori educādos dedit.De quo Varro iqt.Quis ſauſtulū neſcis paſtorē fuiſſe nutriciū.Cōiectare tñ poſſum⁹ eū(ut iqt Strabo)fuiſſe ſubſiditū quēdā amulio locupletē q acceptos educauit īfātes.¶ Veſter ho.ue.cū laurē.di.hæc feſta ſm Var. Acca la dicebāſ necnō & laurētalia:ab Acca laurētia.Sed ut Plu.ī qōnib⁹tradit alia ē Acca Laurētia quā ferunt

Lupi ī tutela Martis

Lacte quis infantes neſcit creuiſſe ferino
Et picum expoſitis ſæpe tuliſſe cibos:
Non ego te tantæ nutrix laurentia gentis
Nec taceā ueſtras ſauſtule paup opes:
Veſter honos ueniet cū laurētalia dicam
Acceptus geniis illa december habet:
Martia ter ſenos proles adoleuerat annos
Et ſuberat flauæ iā noua barba comæ:
Omnibus agricolis armētorūq; miniſtris

romuli fuiſſe nutricē cuiuſq; diē feſtū romāi mēſe aprili celebrabāt & alia quā cognomīto flauiā appellatā ſcortū fuiſſe uulgatiſſimū tradūt & deide euāuiſſe ī uelabro ubi prior laurētia ſepulta fuerat.Vñ factū exiſtio ut utriuſq; laurētalia cōfundāſ.Ceteꝝ Feſtus laurētalia eē iqt cōiugis ſauſtuli īuētionē remi & romuli laurētiæ feſta. Huic ſacerdos Martis libabat mēſe aprilis ut ſcribit Plu. Sꝫ & decē kł.ianuarias laurētalia celebrāſ louis feriæ ut ait Macro.i honorē laurētiæ:q̄ cū eēt opulētiſſima po.ro.nūcupauit hæredē.Vñ ſolēne ſacrificiū ei iſtitutū ē quo diis mānib⁹ ei⁹ p flaminē ſacrificareſ iouiq; feriæ cōſecratæ:qa exiſtiabāt aias a Ioue dari & rurſus poſt mortē eidē reſtitui.Lege Plu.ī rōulo & ī qōnib⁹& Macro.ī prio ſaturnalioꝝ a qb⁹.& hæc & alia q̄ ad laurētalia ptinēt explicāſ.¶ Accept⁹ geniis:Vel qm̄ hyems natura genialis ē:ut iuſtat genialis hyems Vel pp ſaturnalia q̄ antiqtas celebrauit mēſe decēbri uno tm̄ die hoc ē.xiiii.kł.ianuarias:mox triduo:deīde dieb⁹.vii.e q.b⁹ qnq; feſti hēbāſ.Vñ illud ē Martialis:Oia miſiſti mihi ſaturnalib⁹ iber Munera cōtulerat q̄ ſibi qnq; dies iis adiūgebāſ epulatiōes ut autor ē Feſt⁹.Quā ob cām decēber gēialis ob uoluptates potuit appellari. Quotiēs.n.uoluptati opā dam⁹ idulgere dicimur genio teſte Seruio uñ gēialis nomē deduciſ. iuuenal. Genialis agaſ iſte dies.Gaudet.n.noſter gen⁹ uoluptate ad quā natura pcliuiores ſum⁹.Quare gēialia curare dſ q lauti⁹ uiuit autore donato:& geniū fraudare dñr q neceſſaria & iocūda naturæ ſubtrahūt ter ſuū defraudātes geniū.Eſt aūt geni⁹ ut qdā uolūt naturalis de⁹ uniuſcuiuſq; loci uel rei uel hoīs.Nullus.n.locus ē ſine genio ut placet Seruio:q p anguē plerūq; oñdiſ.Perſi⁹:Pinge duos angues pueri ſacer ē loc⁹.Et nos cū naſcimur duos ſortimur genios:quoꝝ alter hortaſ ad bona:alter depramat ad mala:licet qdā dixerint ad bona qdē honeſta īpelli nos genio & numie quodā familiaris nob naſcēnb⁹ dato:parua uero nr̄a mēte nos cupe q̄ ſua ſpōte moneſ.nec fieri poſſet:ut praua uolūtate numinū faciam⁹ qb⁹ nihil malū cōſtat placeſ.Huic deo frōs dicata ē ut auris memoriæ:dextris fidei:gēua miſericordiæ:quē Feſt⁹ refert:deoꝝ filiū eē ac parētē hoīm ex quo hoīes gignūſ:ppea meū gēiū noīari qa me gēuit.Alii gēiū appellari deū:q uim obtinet reꝝ oium gerēdaꝝ.Sūt & q gēiales deos dixerūt aquā:terrā:ignē:aerē ut autor ē idē Feſt⁹ hæc. n. ſūt reꝝ ſemia.Duodeci quoq; ſigna & Lunā ac Solē iter h̄ cōputabāt quos gēiales dixere a gerēdo qa plīmū poſſe putāſ:uñ & eos gerulos appellarūt.¶ Martia ter ſenos &c.Romulus ac Rem⁹ Martis filii creuetāt ad ānos.xviii.nā adoleſceī īcrdū ē creſcere:ut Dū pria nouis adoleſcit frōdib⁹ætas.Vñ adoleſcētes dcī.

Signum qđ ouidius cōpoſuit libros .12. de faſtis.

Q. ſ gēlia feſta curant q lætius uiuunt.

¶ LACTE q̄s:hoc ēt ſupius dixim⁹:lupā:ſ.illis ubera porrexiſſe:& picū cibos cōtuliſſe.¶ Quis neſcit.q̄ſi dicat oēs ſcire debēt.¶ Infantes:ipſos.ſ.romulū & remum.¶ Creuiſſe:q̄ſi educatos adoleuiſſe.¶ Lacte ferino:lacte lupino.¶ Et picū:q̄ ē auis martia Sæpe tuliſſe cibos expoſitis extra amnē iacētib⁹.¶ Nō ergo retut attigim⁹ ſupiori libro accurrētib⁹ ad miraculū paſtorib⁹.Lupa lac pueris præbēte:Fauſtulus cōcedētib⁹ cæteris eos educādos accepit.Rediēs domū cōiugē enixā iuenit:ſed mœſtā ut Diony.Inqt:īſante mortuo ſolaſ eā uir:gemelloſq; illi p uno extinctos educādos tradit:appellataq; ē hæc laurentia: quæ qa corporis fuerat liberioris:dixere multi ideo creditū fuiſſe a lupa educatos:qđ quæ corpus puulgaſſet.lupa appellari ſolita ſit.hui⁹ laurētiæ.ob hāc educationē ſolēne feſtū apud ueteres romanos celebraſ decēbri menſe:ſed cū poſteritati ſex ouidianoꝝ faſtorū libri deperierint:ſacrum illud ex Poeta referre nō poſſumus fuit poſtea & eiuſdē noīs & famæ mulier Acca laurētia:cui a pplo romano in Iouis feriis ſacra iſtituta fuere. Decimo die calēdarū ianuariaꝝ:ut Macrobius refert.ut aūt Plutar.ſacrificabaſ huic aprilis menſe:cui⁹ illa ab utroq; horū fabella referſ:de edituo Herculis deū teſſeris prouocāte.ut uictus ſcorto:& cœna mulctareſ:qui poſtea ſcortū.hoc iter ædes incluſit:poſtea Tarutio nuptā uiro ditiſſimo:quo mortuo ditata mulier pplm romanū reliqt hæredē:ideo ab ancho in uelabro loco celeberrimo urbis ſculpta eſt.a ſolēne ſacrificiū īſtitutū.Sed ut refert Plutarchus:ubi Tarutio nupſerat:reliquū uite tēp⁹ adeo cū laude & gloria uixiſſet ut ab acolis Theophila noīaretur:& eos ideo honores a romanis conſecutā:eo eam in loco euanuiſſe ubi ſuperioris laurētiæ corpus iacebat:quē poſtea biiaurū uocauere.Cato aūt ut Macrobi.autor eſt illā iqt meretricio quæſtu locupletatā reliqſſe pplo romano agros.Turacē:Semurū:Lincerū.& Soliniū & ideo magnificentia ſepulchri.& annue parentationis honore dignatam:Macer uero ſauſtuli coniugē Tarutio tuſco poſt exceſſum primi uiri nuptā ait.& ei⁹hæreditate ditatā po.ro.hæredē reliqſſe.idē fere dicere uideſ:quo ad edituū ſpectat.Plu.p.xxxiiii.& eā flauiā a romanis noiatā aſſerit.& Var.meminit laurētinaꝝ feriarū ac Acca laurētia.cui ſacerdotes publice parētāt:&c.ſed ad poetā redeam⁹:ſmonē ad ipſam laurētiā conuertit.¶ O laurētia nō taceā:ſi tacere debeā ego te.¶ Nutrix tāte gētis.tātoꝝ uiroꝝ:qnāti fuere rōulus & rem⁹.¶ Nec taceā o paup ſauſtule uras opes:qb⁹.ſ.romulū educauiſtis ſub uro tugurio.¶ Veniet ue.ho.o

PAV. MAR.

Laurētalia die uigeſimo tertio mēſis decēbris celebrāt alii in fine aprilis aiūt.

fauſtule & laurentia. Cũ dicam cũ ſcribam laurentalia:nam feſta illa in decembri appellata fuere lauren
talia ab ipſa laurentia. Aliq tñ dicunt laurẽtinalia. December acceptus geniis habet illa. laurẽtalia. ſ. & ſi ſu
perius dixi geniũ eſſe deũ. q uim haberent rerũ gerendaꝝ:& genium deorum filium & parentem holum
& uniuſcuiuſq; loci deũ:ponit tñ interdũ pro uoluptate:ſcũ dicã indulget genio:hoc eſt indulget uolupta
ti:dicimus ergo decẽbrẽ acceptũ geniis ob ſaturnalia:quæ eo mẽſe fiebãt:cõuiuia uoluptuoſa celebraban
Vñ dict' tur. Martia te:educati fuere hi a fauſtulo & cõiuge. Sunt tñ q dicãt Numitorẽ conſciũ alimenta clã ſug
ſit romu geſſiſſe:ut Plu. refert:& iſtis apd gabios eruditos Romulũ aũt & remũ uocatos:qm̃ rumas. i. lupæ mãmas
lus & re emungere cõperti ſunt. Erant indole aut quaquã ſeruili:ſed quæ magnitudinẽ quandã:& probitatẽ præ
mus: ſe ferret:cũ ambo adoleuiſſent uiribus ac aĩo pditi quo quæq; res factu difficilior erat eo audacius ſe con
ferebant:ea de ſe pſtabat romulus:quã potius iperatorio uiro:quã ſeruo apertiora eſſe uidebãt contribu
los:& quẽq; ex infimo loco uirũ ambo ad ſe cõtrahebant. Nec pluris regis pſides:& regii pecoris magi
ſtro exiſtimabãt minas:& alioꝝ in ſe furorẽ parui ducebãt uictu & cõſuetudine liberali præ cæteris utebã
tur:id in primis haud quãquã igenui hoïs offm̃ eſſe ratiſſi otio aut ignauia deſipiſcere aĩos ſinerent:ſed cur
ſando. uenando:pdones pſligando:ſures capiẽdo:uiolentiſſimis quibuſq; manus inferẽdo:gloriam ſibi pa
rare poſſe putabant:hæc ex Plutarcho:quæ quidem & poeta delibat. Et in natali:ubi de eorũ educatione
agit. Suſcipit tũc illos Euandri Fauſtulus archas gente ſatus:ſecũq; refert:& tradit alendos uxori cla:ſcul
tũc laurẽtia nomẽ. Educãt hæc creſcũt cœleſti ſemine nati. Iam tũ iuuenes. iam pectore forti. Non his cura
grege:aut armẽta ue paſcere. nõ hos paſtoꝝ cult':& fiſtula pacta iuuabat:ſed ſtudiũ ludis primã exercere iuuẽ
tã:aut iaculo:aut nuda corpus laſſare paleſtra Et ſophiæ gabiis ambo icubuere pelaſgæ. Fauſtuleas tutant
opes cædũtq;:ſugãtq; latrones:& cura fuit cui uiuere rapto. Martia ples:martis filii. Adoleuerat ter ſe
nos ãnos:creuerãt in octauũ & decimũ annũ Adoleſcere eni creſcere ẽ:ĩde adoleſcẽs dr:& adolere ẽ uere
re ut apud Virgiliũ. Verbenas adole pigues & adolere augere:honorare:ppitiare:ut illud cura penũ ſtrue
re & flãmis adolere penates. Et noua barba:noua lanugo. Suberat flauæ come. flauis crinibus.

Iliadæ fratres iura petita dabant:
Sæpe domũ ueniũt pdonũ ſanguine læti
Et redigunt actos in ſua iura boues:
Vt gen9 audierãt aĩos pater edit9 auget:
Et pudet in paruis nomen habere caſis:
Romuleoq; cadit traiectus amulius enſe:
Regnaq; longæuo reſtituuntur auo:
Mœnia cõdunt/quæ quis parua fuerũt:
Non tamen expediit tranſiliiſſe Remo:
Iam mõ/q fuerãt ſiluæ pecoꝝq; receſſus:
Vrbs erat æternæ cum pater urbis ait:
Arbiter armorũ de cuius ſanguine natus
Credor/& ut credar pignora mſta dabo
A te pricipium Romano ducimus anno
Primus de patrio nomine menſis erit:
Vox rata fit/prioq; uocat de noie menſẽ.
Dicitur hæc pietas grata fuiſſe deo.

ANT. FAN. ILIAdæ. Patronymicum abuſiuũ ab eoꝝ matre Ilia.
Iliadæ Animos pater editus auget:quia ferũt accœpiſſe ro
mulũ a fauſtulo q eſſet martis fili':apuit aũt romulo eã
tem fauſtulus metu ſubact'. Lege Liuium. Romuleoq;
cadit traiectus amulius enſe. Amuliũ & remus & romu
lus obtrũcarunt quãtum e Liuio & aliis colligit:quoꝝ
Liuius undiq; inquit regi dolus nectitur. Romulus nõ
cũ globo iuuenũ (nec enim erat ad uim aperta par) ſed
uliis alio itinere iuſſis certo tẽpore ad regiã uẽire paſto
rib' ad regẽ impetũ facit:& a domo Numitoris alia cõ
parata manu adiuuat remus:ita regem obtrũcant. Cæ
Romuli terum Florus ſtatim inquit prima iuuenta patruũ amu
dificatio lium romulus ab arce deturbat. Regna:regnum Al
bæ interfecto Amulio numitori reſtitutum eſt. Non
expedit. non fuit utile:Eſt autẽ figura Lipote ac ſi dicat:
pernitioſiſſimũ fuit remo tranſiliiſſe urbis mœnia : ob
id enim dicit interemptus. Aeternæ urbis: Virg. Im
perium ſine fine dedi. A te principium romano duci
mus anno:ab eo mẽſe quem a nomine tuo denomina
uimus id eſt a martio:quẽ tum eo tẽpore ſua denomi
nauerat uoluntate:nam ſequitur. Patrioq; uocat de no
mine menſem.

PAV. MAR. FRAtres iliadæ:Romulus remolusq; Iliæ filii. Da
bant iura petita:reddebãt ius ac dñii. Oib' agricolis:
agroꝝ cultorib'. Et miniſtris armẽtoꝝ hoc ẽ paſtori
bus. qb' curæ erãt armẽta. Sæpe domũ:ſi qñ pdones
abegiſſent armẽta recupabãt illa pdonũ cede. Sæpe ueniũt domũ:redeũt domũ. Læti ſanguine pdo
nũ:quos ipſi uulnerauerãt. Et redigũt:reducũt. Boues actos. p abactos a pdonib'. In ſua iura:i ſuã po
teſtatẽ:q mõ fuerãt i poteſtate pdonũ. Vt. poſtq. Audierãt gen'. nñ originẽ hẽrent. Pater edit'. ma
nifeſtat' a Fauſtulo ipſo:q romulo rẽ apuit. Auget aĩos:& ſi magnanimi erãt:tũc longe maioris facti ſũt
animi. Et pudet eos. Hẽre nomẽ. hoc ẽ famã & laudẽ. In paruis caſis. hoc ẽ i uillulis:nã decuiſſet eos
Hiſtoria urbib' dñari. Romuleo:ut ex Plu. & Diony. excerpſim' orta cõtẽtione iter Amuliũ:numitoriſq; paſtores.
de romu ob pecoꝝ pabulationẽ:Ro. & Re. aduerſantes opp̃ſſere. & Iracti cũ pda domũ rediere:indignat' nũitor his
lo & re iſidias ſtruit:occupatoq; i ſacris Ro. re. capt' ẽ duct' regi:cui' ſuppliciũ nũitori cõceſſũ ẽ. Sʒ mot' nũitor &
mo. idole & cõſtãtia Remi cœpit iterrogare q eẽt relata expoſitiõe gemelloꝝ pcuſſit numitoris aĩm nepotũ
memoria romu. iterea fris auxilio cũ magna manu accurrẽs. Fauſtulo rẽ oẽm apiente cognitti ſunt ambo
numitoris nepotes:ireuẽteſq; i amuliũ iliũ obtrũcãt. Albanorũq; regẽ numitori reſtituunt. Cadit ergo
Amuliul' traiect' trãſfix'. Enſe romuleo. romuli gladio. Et regna reſtituũt auo lõgæuo:numitori auo
m̃ſno iã ſeniori. Mœnia cõdunt:nũitor iis cõceſſit ut illuc ubi educati fuerãt:coloniã traducere poſſẽt.

Aedificats ergo ſunt ibi mœnia urbis romæ q̄ cū p̄ter edictū trāſiliiſſet remus a celere q̄ mœnib' præerat obtrūcat' eſt:licet alia de ei' morte cā referat:quā ſuperiore libro attigim':& inferius latius explicabim'. ¶ Mœnia:ergo romana.ſ. ¶ Cōdunt:ædificant. ¶ Quæ q̄q̄ fuerūt parua tūc cū primū noua erāt. ¶ Nō tn̄ expedit:utile fuit. ¶ Remo trāſiliiſſe:trāſaitaſſe qa ob id extinct' ē. ¶ Iam mō:loca ubi roma cōdita ē prius erāt īculta & nemoroſa & feraꝝ ſalt' iō hic. ¶ Iam mō:& ſi idem uideat ſignificare differūt tn̄. ¶ Iam erat urbs qua:ea parte qua. ¶ Modo:paulo ante. ¶ Fuerāt ſiluæ & receſſus:ſemotiones ſeu loca ſemota. ¶ Pecorū beſtiaꝝ. ¶ Cū pater urbis:hoc ē romulus. ¶ Ait:dixit uerba:quæ ſequunt. ¶ Arbiter:longa:terū relatiōe ad hoc uenit unde prim' anni mēſis marti dicat' fuerat a romulo.Ipſo.ſ.cōdita urbe romani anni:principiū.Marti gēitori dicare uoluerit hæc ergo fuere ei' uerba. ¶ O arbiter armoꝝ:o belloꝝ dn̄e:aut o' armis p̄ſidens. ¶ De ſanguine cui':credor:ego.ſ.natus. ¶ Et dabo multa pignora:q̄ſi multā fidē. ¶ Vt credar.ſ.ex te natus:nō ſtat adhuc ſola:ſed ſeqtur. ¶ Ducim'.p deducimus:uel dicimus. ¶ A te principiū anno ro.ut a martio īcipiat. ¶ Primus menſis anni erit de primo noīe:qa a marte martius dicet in dei patris reuerētiā. ¶ Vox:ipſius romuli. ¶ Fit rata:firma:qa ſeruauit quod dixit. ¶ Et uocat menſem de nomine primo:quid martiū a marte. ¶ Hæc pietas:hoc filii offiū erga patrem. ¶ Dicitur fuiſſe grata deo ipſi marti quia placuit eo affici honore.& habere primum menſem ſibi conſecratum.

Ofo romuli ad martem.

Et tn̄ ante oēs Martem coluere priores.
Hoc dederat ſtudiis bellica turba ſuis:
Pallada cecropidæ/minoia creta Dianā.
Vulcanum tellus hipſipylea colit:
Iunonem ſparte.pelopeiadeſq; mycenæ.
Pinigerum fauni mænalis ora caput:
Mars latio uenerād9 erat/qa p̄ſidet armis
Arma feræ genti/remq; decuſq; dabant:

¶ ANTE oēs martē coluere priores:Latini martem ēt ante romulū p̄cipue coluerunt cū eo militia delectaret ac belli ſtudium. ¶ Cecropidæ:Athenienſes a cropeii ī te Palladē coluerūt a qua ferūt athenis fuiſſe nomē ipo firū:nota eſt fabula. ¶ Minoia creta dianā cretēſē dianā colunt quā ibi a retibus dictynnam dictā nōnulli uoluēt Lege Strabonem libro.x.eius Geographiæ. Solinus autor aſt cretenſes Dianam quā religioſiſſime ueneratur Brito martem gentiliter nominare:quod nomē ſermone noſtro ſonat Virgineam dulcem:cui' ædes Dedalimanus oſtentat quā nemo niſi ueſtigia nudus ingreditur. ¶ Vulcanum tellus hypſipylea colit:Lemnon dicit ægæi maris inſulam celeberrimam ubi regnauit. Thoas pater Hypſipyles qui Liberi filius fuiſſe dr̄ teſte Lactantio grāmatico.In hāc iuno Vulcanū ſuū ac iouis filiū e cœlo p̄cipitem dedit ubi a Simiis exceptus ac nutritus dr̄.Fingitur autem p̄cipitatus in hanc īſulam quia uulcan' ignis eſt & conſtat fulmina ex aere cadētia crebro in eam deiici. ¶ Sparte pelopeadeſq; mycenæ Sparta eſt urbs Laconiæ quam & Lacedæmonem dicimus.ſed & ſparta & ſparte recte dr̄. Hāc & mycenas agamēnonis patriam Plynius dat.Achaiæ,Vtrūq; oppidū iunonem coluit:& Mycenarū īcolæ cū argiuis cōlter. ¶ Pinigerū faunū. ¶ Bene addidit ora Menalis cū dixiſſet Pinigerū.Legim'.n.in Buc. Mœnalus argutūq; nemus p noſq; loquentes ſemper habet & pinifer illū etiam ſola ſub rupe iacētē mœnalus.Sane faunus Pici filius de quo multa diximus primus in latio. Saturno eius auo ſacra inſtituiſſe dicitur:ut C.Baſſus memoriæ prodidit:& faunam ſororem eandemq; uxorem ac picum conſecrauit: ab eo qui noctu in pellibus oracula parebant in latio futere conſueuerunt.

ANT. FAN. Cretēſes Dianam colunt. Dictynna. Brito. Marr. Lemnos colit uulcanum. Spta & micenæ iunonē colunt. Faunus piniger. Faunus

¶ ET tn̄:& ſi a romulo pricipiū āni a matre ſūptū eſt.Martē tn̄ longe ante romulū italos coluiſſe conſtat qa ipſa natura bellica gens & tn̄ priores:latini.ſ. ¶ Coluere martē ante omnes deos.ſ. ¶ Bellica turba qualis eſt latina. ¶ Dederat hoc ſuis ſtudiis ſuæ militari diſciplinæ ſuæ armorū peritiæ:ſed poſſet per hypalagē reſolui quaſi ſua ſtudia debere hoc:ut Martē.ſ.colerēt. ¶ Bellicæ turbæ:latinæ multitudini bellis aſſuetæ. ¶ Pallada.quæq; externā regio ſuū habet numē.Latini tn̄ martem præcæteris colunt. Colunt pallada athenæ Creta dianā.Lemnos Vulcanū.q de' eſt ignis.Cecropidæ.athenīēſes a Cecrope rege q ī Attica regnauit ante p̄ditū Iliū.ut eſt teſtis Euſebius.annis trecentis.lxiiii. ¶ Colunt pallada. Mineruā.de qua paulo ſuperi' dixim'.erat enim Athenis in ſaxo.ut Stra.refert. Vetuſtū mineruæ poliadis tēplū.in quo lucis ī extinctæ lychin erat:& uirginū domus:quā ſctin' cōdidit. Vrbs ſacra palladi:tcū rebus bellicis præſit:& ſtudiorū diſciplinis:qbus athenæ aliquando principarū obtinuere. ¶ Vel quod certans de imponendo urbis noīe cū Neptūno aſtātibus duodecim diis uictrix fuit:ut ī odiſſea dixim'. ¶ Creta minoia:a minoe primo Iouis & Europe filio. ¶ Colit dianā:colitur in creta diana:cuius templū eſt in dycteo monte cretæ. Vnde dyctinna appellata eſt:licet a Callimacho referat:qd' Strabo nō aſſerere uſ. Brithomartē uirginē:Minois uiolentiā euaſurā edycte fugientē inria dyctia:ideſt retia piſcatorū deſiliiſſe:unde locū dyctinā appellauere. Quapropter & alii tradūt ſecutā peſtē io Creta:& ex oraculo habitum:ut ædem dianæ conderent,& īde dyctanam appellatam. ¶ Cretam aūt inſula a ſeptentrione:ut ſtrabo inquit ægæo abluitur. Pelago ſimul & cretico ab Auſtro abluit aphro. ¶ Ad occidentē.ut Euſtachius ait Egillā & Cytherā īſulas ſpectat. Ad orientē carpaton. Dictaq; referentē eodē Euſtachio.ut antiqui dicūt ab habitantibus in eo.Curetib' ī cureta:& per ſyncopā reta. Alii a crete quodā iouis filio noīatam dicūt. Arrianus aūt inqt:nō creta cognominata eſt:ſed Cres ab eo qui iouem abſcondit in monte dycteo:quando Saturnus inquirebat eum perdere uolens. Archlias aūt Creerem illam nominauit adiectione littere.e. ¶ Tellus hipſypilea:hoc lemnos inſula ab Hipſipyle Toantis filia:quæ in ea regnauit. Eſt enim in ægeo mari ab oriēte Troiā:ab occaſu atonſpectans:a borea thraciam ab auſtro:ſed longo tractu cretæ eſt oppoſita in hac aliqn̄ fuere noſtræ delitiæ ¶ Colit uulcanū idem aſſerit Euſtachius:colitur in ea uulcanus tertius ioue & iunone natus. Quattuor.n.

PAV. MAR. Q̄ſ dicta eſt pallas alio nomie bellona Fabula hypſiphiles.

fuere uulcani:primꝰ Cœlo natꝰ:alter Nilo:qui dictus eſt Opas quē regno ægypti præfecere:tcai et inuē‑ tio ignis aſcribiť. Tertius de quo hic agimus iouis & iunonis filiꝰ:qui lemni fabricæ præfuiſſe dř. Quartꝰ qui tenuit inſulas propter Aeoliā:de his etiā in odiſſea diximus. ¶ Spartani & micenei ante alios deos iu nonē colebant & arcadia faunū. ¶ Sparte coiit.i. ¶ Iunonē. ſparta uel ſparte dicimus:eadē quæ & lacedæ mon in laconia. Taigeto mōti ſubiiciť:ut ſtrabo inqť:ſed cur ſpartani dicti Trogus libro tertio docet:q fuere nati ex eo promiſquo cōcubitu:ob notam materni pudoris ita uocati ſunt. Et micenæ pelopeiades: a Pelope:tum qď fuit in pelopōneſo:tum qď ea regina pelopidarū micenas enim ut Strabo refert: Perſeꝰ cōdidit cui Sthenelus ſucceſſit in regno. Hæ poſt argos ampliora ſuſceperūt incrementa pp cōmigrātes i eas pelopidas:nā cū oēs ad Atrei filios conſiſterent. Agamēnon grandior natu regnū adeptus:uirtute du ce comite fortuna regionis poſſeſſionē ampliauit.ob hoc igiť. ¶ Pelopeiades:micenæ:quas iter & argos tiā ſolū iter ſe diſtant.l.ſtadi.erat tēplū Iunonis ambabꝰ urbibꝰ cōe:in quo Policleti ſimulachra artis lau de oīum præſtātiſſima. ¶ Ora menalis:Archadia a menalo monte:ut ſupius dictū ē. ¶ Colit caput pinige rum fauni. Faunū ipſum pinu coronatū:de quo primo & ſecundo libro diximus:ſicut cætera loca hñt ſua peculiaria numina:ita numen Martis peculiare erat romanis.ppter præſtātiā rei militaris. ¶ Mars erat ue nerandus:ſūma cū ueneratione colendus. ¶ Latio:in latio a romanis. ¶ Quia præſidet armis:nam in ſua poteſtate ſunt arma:& bellis præeſt. ¶ Arma dabāt feræ genti:pplo ro.feroci in bello. ¶ Et rem.hoc ē im‑ periū. ¶ Et decus.ornamētū & gloriā:& eſt entimema a cōſequenti. Mars præeſt armis.& illi armis cæte‑ ris pſtant.ergo colere debent. Martē.q illis fauet. Non modo romani:ſed alii quoq; latini nominis popu‑ li etiā aliqui ex etrucis menſem martiū habebant:ut in eorū faſtis uidere licet. Verū poſtea romano impe‑ rio ſuccumbentes:ut leges a romanis:ita & anni quoq; ordinem accepere.

ANT. FAN.

¶ PEREgrinos inſpice faſtos.quarūdā urbium faſtos quæ in italia ſunt. Has peregrinas uocat uel earū faſtos peregrinos qď aliquando nō fuerint iidē q & romani. ¶ Tertius albanis.apud albanos martius aliqñ tertium i āno locū tenuit:apud Phaliſcos qntū:apud Hernicos ſextū apud aricinos & Tuſculanos teſtiū quēadmodum & apud albanos. ¶ Hernica terra. ¶ Strabo auctor ē Her nicos quoq; nobiliſſima olim ciuitas ſuis anagnia lati‑ nio & albæ ac ipſi rome eſſe uicinos qui(ut placet Ser‑ uio)ſic dicti ſunt qa ſaxoſos montes habitāt. Sabinoꝝ enim lingua ſaxa herne uocanť. Sed(ut Iginius ſcripſit in libro ſecūdo urbiū teſte Macrobio)Hernicus quidā pelaſgus dux hernicis fuit a quo ita appellati ſunt. Fue‑ ſunt enim uetus colonia pelaſgoꝝ. ¶ Inter aricinos al‑ banaq; tēpora conſtat. Sic dictum ut ſæuus iter ſe con

Hernici Herne Tuſculū Mamilia Equiculi

Annī ua rietas

Qď ſi forte uacat pegrinos iſpice faſtos
Mēſis in his etiam nomine Martis erit.
Tertius Albanis/qntus fuit ille Phaliſcis
Sextꝰ apđ populos Hernica terra tuos:
Inter aricinos/Albanaq; tempora conſtat
Factaq; Telegoni mœnia celſa manu:
Quintū laurētes:bis qntū æqculus acer.
A tribꝰ hūc primū turba forenſis habet:

uenit urſis.i.cōueniētia ē. Albana aūt tēpora uocat faſtos albanoꝝ tempora cōtinētes. ¶ Factaq; telegoni mœnia celſa manu. Tuſculū dicit a Telegono circes & Vlyſſis filio,cōditū. Vnde ait Horatius. Nō ut ſup ni uilla candens thuſculi circæa tangat mœnia. Et Silius mœnia laerte quondā regnata nepoti. Hoc op‑ pidū.ut ſcribit Strabo.egregiis ornamētis iſigne & uineta olim & tecta magnifica coronarūt ubi Telego‑ nus mamiliā filiā procreauit.a qua teſte Feſto Mamiliorum familia eſt appellata. Sane tanta fuiſſe ordinis menſiū incōſtantiā uerū exiſtimari pōt cū regnante Romulo ut inquit Plutar.pter & nōē & ordinē mē ſibus uterēť. Quintū laurentes bis quintū equiculus acer martius,apud laurētes qntū locū apud Aequculos decimū tenuit. Sunt aūt æqculi populi Sabinis finitimi. Vnde Ancus martiꝰ ius feciale trāſtulit quoad res repetendas legati uterenť. Hos Naſo hic acres. Vergilius horridos uocat:ut Horrida pcipue cui gens aſſue taq; multo uēatu nemorū duris æqcula glebis armati terrā exercēt ſemp:q; recētes. Cōuectare iuuat pdas & uiuere rapto. ¶ A tribus hūc primū turba forenſis habet ſenſus eſt:apud æquicuios qui in foro iudiciali uerſabanť quarto loco martiū habuerūt. Sunt qui romæ ſenatum aliquando in rebus iudicialibus eū or‑ dinē ueiint qď non placet. Alii per forenſem turbā accipiunt quattuor tribus urbanas in quas Fabius Cē‑ ſor omnem Forenſem turbam excretam coniecit auctore Liuio.

Tuſculū cōditū a thelego‑ no ulyſ‑ ſis filio.

PAV. MAR.

¶ QVOD ſi forte uacat ſi forte uacuum eſt tibi tempꝰ ab aliis curis īſpicere. ¶ Faſtos.faſtorū libros. ¶ Pe regrinos.nō itelligas græcos aut barbaros.ſed aliaꝝ urbiū i italia qm̄ italorū locorum ſubiecit exempla. ¶ Erit itus:faſtoꝝ libris peregrinis. ¶ Erit mēſis noie martis.erit iſcriptus martius mēſis. Albani cū ānum decem menſium haberent:haberent & ipſi menſem patri dicatū:eūq; tertio loco numerabant:phaliſci aūt qnto hernici ſexto:aricini uero & thuſculani eodē loco habebant:quo albani. ¶ Tertius albanis:menſis martius erat tertius in ordine anni ab Aſcanio īſtituti in alba:quæ ab eo cōdita eſt:ita enim in faſtorum li bris & annalibus eorū cōſtare dicebať ille:martius. ¶ Fuit quintꝰ:quinto loco. ¶ Phaliſcis:āno phaliſcorū de qbus in primo diximus.q ſunt in etruria.non tñ ab urbe multū diſtantes:habuereq; originem ab Hale ſo:quem alii filium.alii aurigam Agamēnonis dixere. O hernica terra fuit ſextus apud populos tuos her‑ nici populi ſexto loco martium numerabant. Via latina ſunt hernici:in quibus eſt agnania urbs olim inſi gnis.ut Strabo ait:& Virg. Hernica ſaxa colunt:quos diues anagni paſcit.hi autem oriūdi ſunt a pelaſgis & appellati ita a pelaſgo quodam duce ſuo.qui hernicus nominabatur.cuius rei meminit Theodoſiꝰ.Idē etiam Iulius Iginius non paucis uerbis probat. ¶ Et conſtat inter aricinos:& albana tempora:& mœnia

De āno phaliſco‑ rum

cælſa facta manu Thelegoni:cõuenit idẽ ordo mẽſi iter albanos:aricinos & thuſculanos:eũdẽ.n.ordinẽ ſuaſ:quo ad ſterit alba iõ dixit albana:tpa qa ab a ſcãio ad Tulliũ hoſt.q eã ſbegit:pugna trigẽua uictor & diruit. Aricini ãt ab aricia non lõge ab alba:q̃ alii ab Hippolito ubi reuixit: alii ab oreſte alii ab archilo ſi culo ædificatã uolũt. Thelegoni:thelegon' Vlixis ex Circe fili' a quo tuſculũ cõditũ aiũt.ide tuſculai. Laurẽtes qnto loco & equuli decio loco. Martiũ nũerabãt:forẽſes uero q̃rto. Laurẽtes:a laurẽto oppi do:ubi regia latini fuit. Hñt qntũ:qnto loco. Nã qntureo mẽſis appellaſ. Equulus acer:fortis. Ha bet bis qntũ:hoc eſt decimũ. Nam decimo loco martiũ menſem habebant. Equi & equiculi ſunt inter marſos:& ſabĩos utriſq; finitimi:& alba erat equo caput & i equulis priæ urbes ſũt Clyternũ & Caſſeoli Turba forẽſis hẽt hũc:mẽſem martiũ. Primũ a tribus:primo loco poſt tres mẽſes:& ſic erat q̃rt' i or dine fori ppe reate in ſabinis:ide forẽſes poſtea dicti fuere foruli:& eos quoq; Strabo Sabio eẽ ait. Ve cũ ſubſequẽte ſabino mẽminerit Putãi aliq melius dicendũ turba ferentis:hoc eſt ferentini a ferentino op pido quod Strabo uia latina ponit:& eſt in ipſis hernicis. Sabini & peligni q̃rto loco martium habebat.

laurentũ
Equiculi
Clitẽnũ
Caſeoli.

Et tibi cum pauis miles pelignæ ſabinis
Conuenit/huic genti q̃rtus utriq; deus
Romulus hos oẽs ut uinceret ordie ſaltẽ:
Sãguinis autori tempora prima dedit:
nec totidẽ ueterẽs/quot nũc hñẽr calẽdas
Ille minor geminis menſib9 annus erat:
Nõdũ tradiderat uictas uictorib9 artes
Græcia:facundũ ſed male forte genus:
Qui bñ pugnabat/rõanã nouerat artẽ:

Et tibi cũ pauis miles & peligne ſabinis conuenit:Sa binis ac Pelignis cõuenit.i.cõueniẽs ia eſt:q utraq; gẽs q̃rto loco deũ martẽ.i.Martiũ habẽt. Vocat autẽ Sabi nos pauos pelignorũ:qa ſunt qui pelignos Sãnitib' tri buũt:& Samnites nouim' teſte.A. Gel a Sabinis ortos gẽte antiqſſima ut autor ẽ Strabo:a qua ut idem inquit Picẽtini Sãniteſq; i colonias deducti ſunt. Eidẽ gẽs ſim plicitate ac bõitate oẽs ſupauit a religione ac deo cul tu Seuina appellata:ut Pli.ſcri. Cæte ut ait Feſt':i Peli gni ex illirico orti ſũt. Inde enim pfecti ductu Volciſci regis cui cognomẽ fuit Lucullo prẽ italiæ occuparunt. Eius nepos Pelicus fuit a quo peligni nomẽ acceperũt. Sciendũ pioaui uocabulũ nõ ſemp accipi pro eo qui p pe auum ẽ. Nam maiores ſæpe & auos & pauos & ata nos appellamus Ordine ſalient:quia dixerat menſis in his ẽt noĩe martis erit. Ergo ſi nõ mẽſis denoiatione:ordie ſine dubio reliqui a Romulo uicti ſunt a quo martius primo loco cõſtitut' eſt Calẽdas:a pte totũ acipim' hoc eſt mẽſes q decẽ tñ ut dixim' fuere ſub romulo. Nõdum tradiderat uictas uictorib' artes græciã. Nõ mirũ ſi romulus annũ ſuũ Solis curſui acõ modare neſciuit:quia romani nõdũ a græcis aſtrologiã acceperant quos poſtea domuerũt. Facũdũ ſed male forte genus. Euſebius autor eſt apud barbaras nationes q̃ ſœcũditate agro excellere uidem' raro naſci hoies ingenio excellenti. Vñ ut alimentis qdã abundant ita & hominibus carere uidentur. Contra uero græcia quæ ſine cultu nihil pducit homines generat cœleſtes atq; diuinos & ad oẽm ſcientiã natos deditoſq;:ut inqt Macrobius ocio ſapientiæ itaq; inde oĩs litterarũ claritas effulſit teſte Plinio quoniã ut ſcripſit Heraclitus ubi aer ſiccior eſt ibi anima prudentior. Eadẽ tñ gens autore Liuio lingua magis ſtre nua eſt q̃ factis ferox Cicero i ſecũdo Tuſcu.quæſtionũ:Græci ãt homines nõ ſatis animoſi ſed pruden tes ut eſt captus hominum ſatis hoſtẽ aſpicere nõ poſſunt. illud nobis moleſtius eſt quod ſcribit Plinius: qui ubi ait græcos uſum olei ad luxuriam uertere eos uocat uitiorum omnium genitores.

ANT.
FAN.
Sabini pauipeli gnorum
Sãnites a ſabinis
Sabio religio pe lignorũ origo
Feſtus barbaro rũ religio nes raro gignunt homines igenio p ſtantes
Vbi aer ſiccior ibi eſt aĩa pruden tior græ ci nõ ſatis aioſi ſed prudẽtes

O miles pelignæ cõuenit tibi:hic mẽſis. Cũ pauis ſabinis:qa eodẽ loco nũeras tu martiũ quo ſabini. Quartus fuit:martius quart' ãni mẽſis. Fuit huic utriq; gẽti ſabinis & pelignis quos ſabino pnepo tes oñdit poeta:ue Põpeius refert hũiſſe originẽ ab illirico ductu Volſuni regis.cui cognomẽ fuit Lu cullo:cui' nepotes fuere Pacini' a quo pacinates & pelicus:a quo peligni. Ho oĩi metropolis erat corphi niũ nũc ẽ ſulmo:ſũt.n.peligni marſis finitimi. Cũ aduerteret:rõulus oib' his pplis:quos rettulim' eẽ mar tiũ mẽſem a marte denoiatũ:eũdẽ accepit & ipſe:dedit:q; marti i ãno a ſe cõſtituto primũ locũ. Rõul' dedit Pria tpa:primũ mẽſem. Autori ſanguinis:marti.parti.ut dixim' i pricipio operis. Vt uinceret hos oẽs populos. Saliẽ ordie:qa cũ alii alio loco hẽrẽt martium romulus primo cõſtituit. Quod a pri cipio dixim':cũ annũ alii aliter obſeruarẽt:Romulus ſuũ decẽ menſium cõſtituit. Sic erat minor duob' menſib':q fuerit ãnus ad ſolis curſum redact'. Nec ueteres hũere totidem calẽdas tot menſes:principia mẽſium:p ipſis menſibus poſuit. Quot nunc:quot calendæ:aut quot mẽſes nunc habentur. Ille annus uete.ſ. Erat minor mẽſib' geminis duob':nã ille.x.& hic.xii.eſt. Nõdũ ideo ueteres romani habue rãt ãnum decem menſium quia nondum in græciã traiecerãt. Vnde ſcientias reportaſſent:p̃ræſerti aſtro logiã:ut ad ſiderũ obſeruationẽ ciuilis ann' redigeret. Sed erãt aliæ artes romanis:Nã præſtãtia rei mi litaris:qua cæteros ſuperabãt. Nõdũ græcia quæ fuit doctrinarũ parens:unde dictum eſt diſciplinarũ ge nitrix ueneranda bonarũ. Tradiderat artes uictas uictorib':quia nõdum uicta fuerat a romanis qui eã po ſtea & totum orbẽ uicere. Verum arx græciæ erat pelopõneſus:& pelopõneſi caput erat Corinthus:ideo eã urbem toti' græciæ lumen uocat Cicero:ubi cũ iniurioſius legati tractati eſſent. Rõani duce.L. Mum mio eã urbẽ funditus euerterũt.aliqui legunt. Victas artes:artes uictorum:quia eas a græcis uictis nõdũ acceperãt. Facundum genus:ſed male forte:quaſi græcia quæ eloquentiæ & aliarum artium laude præ ſtaret nõ aũt animi fortitudine:qua in militia excelleret. Male:in compoſitione ſignificat negationẽ ut mala ſanus pro inſanus:male fortis:nõ fortis. Qui bene pugnabat:qui ſtrenuus erat in bello. Nouerat artẽ romanã:cum romanis eſſent uires & animi robur:& ſcientia rei militaris.

PAV.
MAR.
De ordie mẽſiũ inſti tuto a ro.
Græci fa cũdi ſed malũ ge nus

ANT. FAN. Axis Vrſæ duæ nau tis obſer uantur Cioſura Helice

¶ Diſertus erat. tüc hēbatūr quāti habetur hodie qui diſertus eſt. Sed re uera diſertus ē minus ꝙ eloquēs ut Fæcundi calices quem non fecere diſertum. ¶ Atlantes: Pleiones & atlantis filias. de qb' alibi. ¶ Gemi nos &c. Axis interdū eſt linea quæ ab altero mūdi polo in alteꝝ tendit; ſed hēt & alias ſignificatiōes. lege Feſtum. ¶ Cynoſura: Denius Vulcani filius Cynoſurā & helicen genuit ut quidā uolūt quæ cū Iouem in idam nutriſſent eo merito in cœlum relatæ ſunt. illa urſa minor hæc maior dicit quarū prior in nauiga/ tiōe obſeruat a phœnicib' poſterior græcis inſeruit ut Sidonis cynoſura regit fidiſſima nautis: & graiis he lice ſeruāda magiſtris. Naſo in. iiii. triſtiū: Magna minor q feræ quarū regis altera graias altera ſidonias utraꝗ ſicca rates. De his lege Germanicum in carmine arateo lege de Iginum: Nobis ubi opus nō eſt omnes fabulas referre non placet. Significat aūt cynoſura canis caudā ¶ Sororis equos. Lunæ: quæ uocatur a Plinio ſidus no uiſſimum terriſꝗ familiariſſimum & cum ſit pxima car

Signa zodiaci xii.

dini minimo ambitu. xii. ſigna zodiaci quæ ſol anno ui cenis diebus ſepiēſꝗ & tertia dici parte percurrit ac de inde remorata in coitu ſoli biduo cum tardiſſime a tri/ ceſima luce rurſus ad eaſdem uices exit. ¶ Libera curre bant: Nondum a nobis ita obſeruata ut ferrēt quādam ſpeciem ſeruitutis uti nūc ferre uidentur. Legim' enim ſupra æthereaꝗ ingenio ſuppoſuere ſuo.

Mittere qui poterat pila/diſertus erat
qs tunc aut hiades/aut pleyades atlāteas
Sēſerat: aut geminos eē ſub axe polos:
Eſſe duas arctos/q̄rū cynoſura uocatur
Sidoniis helicen graia carina notat:
Signa quæ longo frater percenſeat āno.
Ire per hæc uno menſe ſororis equos
Libera currebant/non obſeruata p annū
Sidera: conſtabat ſed tamen eſſe deos:
Non illi cœlo labentia ſigna tenebant:

PAV. MAR.

¶ QVi poterat mittere pila: qui erat excellens pili. hoc eſt teli romani iaculator. ¶ Erat diſertus: erat facundus ſiue eloquēs. Verum plus ē eloquens ꝙ diſertus. nam & M. Anto. apud Cice. ait a ſe diſertos uiſos eē multos: eloquentē aūt neminē ¶ Quod fabi' ita expōit. Di ſertos putat dicere quæ oportet. Ornare aūt dicere pprium eſſe eloquentiſſimi & reliqua ¶ Quis tūc: Nō dum romæ hēbat ulla aſtrologiæ diſciplinæ ratio. Sic nec aſtrorum curſus obſeruatus: qa nōdū penetra uerāt in græciā latini. nec ī phœniciā. aut in ægyptū: cū ægyptii ſeu aſſirii primi cœlum obſeruauerint: a q bus mercatoꝝ & nautaꝝ cōmertio accepe phœnices & ab his græci. Cūꝗ ad hos populos nōdū acceſſiſ ſent pcipere cœli rationem minime potuerūt. Sola ea erat romāoꝝ cura ut tenerēt ſua ſigna: & illa tuerēt

Vñ dicā tur pleiades polus et axis.

Signa aūt cœleſtia nō itelligebāt. ¶ Quis tūc: eo tempore quo cōdita eſt urbs. Senſerat hyadas: cognoue rat ſuculas: aut pleiades atlāteas: atlātis ex pleiōe filias: Vir. hoc. d. qs obſuauerat ſydera aut uerna aut hye malia hyades. n. ortu hyemem referunt pleiades uero oriuntur ī uere: inde uergiliæ dictæ. Hyades. v. ſtelle ſunt ī fronte tauri: quæ fuere atlātis ex ætra filiæ: anteꝗ ex iſdē pentib' naſceref hyas: a quo muſeus hya des uocari dicit. Ci uero ab ὑειν quod eſt pluere: qa pluuiæ ſūt dici uoluit. Pleiades ſeptē fuere: De his di cem' i principio ſequētis libri. ¶ Aut quis ſenſerat eē duos polos ſub axe: polum arcticū & antarcticū axē ſuſtinentes: & axi p ipſo polo ponit interdū. ¶ De quo Pompeius. ¶ Axis inqt quem græci ἄξων uocant plures hēt ſignificationes. nam ps cœli ſeptētrionalis: & ſtipes teres circa quem rota uertitur: & tabula ſe ctilis axis appellat: Poli duo ſunt borealis & auſtralis: Borealis altiſſimus eſt his: q ſunt in nro hemiſperio Auſtralis imus & depreſſus: & q a nobis uideri nō poſſit. Vnde & Virgi. Primū de boreali hoc ē de arcti co polo. Deinde de auſtrali hoc ē antarctico loquēs ait. Hic uertex nobis ſemp ſublimis: at illū ſub pedib' ſtyx atra uidet maneſꝗ pfundi. ¶ Quis ſenſerat eſſe duas arctos. urſam maiorē & minorem: de quib' ſu

De cyno ſura.

piore libro diximꝰ. ¶ Quaꝝ: arctorum ſeu urſaꝝ. ¶ Sydonis: hoc eſt a phœnicibus a Sydone urbe. ¶ Pe taf cynoſurā: hoc eſt minor urſa ad cuius obſeruationē phœnices nauigāt. ¶ Graia carina: p metonymiā hoc eſt græcus nauta. ¶ Notat helicem: hoc eſt maiorem urſam: ad cuius obſeruationem græci nauigant hæc. n. ſydera a nautis obſeruabant. De quo in. iii. pharſaliæ: ſignifero quæcunꝗ fluūt labēria cœlo Nūꝗ

Lucan' i libro. iii. de ſignis celeſtib'.

ſtante polo miſeros fallēria nautas: Sydera nō ſeqmur. ſed qui nō mergit undis Axis inoccidiu' gemina clariſſimus arcto: ille regit puppes. hic cū mihi ſemp i altum · Surget & inſtabit ſummis minor urſa cheru clis: Boſphorom & ſcytiæ curuantem littora pontū Spectam': qcqd deſcendit ab arbore ſūma. Arctophi lax pprioꝗ mari cynoſura feret. In ſyriæ portus tendat ratis inde Canopos excipit auſtrali cœlo contēta uagari. Stella timēs boream: illa quoꝗ pge ſiniſtra: Trans pharon: i medio tangit ratis equore ſyrtū. Ex his conſtet phœnices obſuare minorē urſam quā primus omniū obſeruaſſe Licurgus phœnix tradit. græci helicem ſequunt: Vnde & Flaccus graiis helice ſeruāda magiſtris. ponituꝗ helice pro maiore urſa: ab he lice oppido: in quo nata caliſto ab Higino fert: quæ in ipſam maiorē urſam uerſa eſt. Cynoſurā aūt uolūt aliqui ut Higinus meminit fuiſſe unā e nutricib' iouis: appoſitamꝗ plauſtro. & pro minore urſa accipit. ¶ Et quis ſenſerat. ¶ Signa. xii. illa ſigna quæ ſunt i zodiaco. ¶ Que pcenſeat enumeret. ¶ Frater ſol ipſē. ¶ Lōgo anno: anno ſolari q cōſtat ex. xii. menſibus: qbus. xii. illa ſigna ſol pmeat. nā in uno quoꝗ ſigno menſem unū abſumit. ¶ Quis ſenſerat equos ſororis: lunæ. ¶ Ire p hæc oia duodecim ſigna. ¶ Vno men ſe. nam ſpacium ſignorum p zodiacum. quod ſol duodecim menſibus decurrit. Luna ſingulis mēſib' cō ficit. ¶ Sydera currebāt libera: qſi nōdum latinorum obſeruatione pcepta. ¶ Non obſeruata per annum & ob id libera qa non obſeruata p anni ratione. Sed tū conſtabat eſſe deos: qui ſyderibus nomina dede / rant non tamē intelligebant ſiderum rationem. ¶ Illi: conditores urbis aut ipſi ueteres. ¶ Non tenebant hō intelligebant: ¶ Signa labentia cœlo: rationem occaſus ſiderum. ſic nec ortus

¶Sed ſua:Nõ cœleſtia ſigna ſed ſuã.i.ſigna militia ſiue uexilla.¶Illa q̃dẽ fœno:Paup ſub Romulo Rõa/nus exercitus haſtis manipulos alligabat qb⁹ p ſignis utebaẽ. Vñ ſigniferi manipuli dicti ſunt auctore Ser uio.Hinc Donat⁹Romani inqt & latini cũ ſub nouo cẽturione bellũ aggreſſuri deputabanẽ ſertũ ſibi uel coronã ex mãipulo herbæ cõficiebãt quẽ p ſigno ſequebãtur.unde mãipulus militũ nomẽ accæpit:Hũc Varro eẽ inqt exercit⁹minimã manũ q̃ unũ ſeqtur ſignũ Eã Flaui⁹Vegetius cõtubemiũ uocat docẽs ma nipulũ dẽcẽ aliqñ militib⁹cõſtitiſſe & ſic dictũ ꝙ cõiunctis manib⁹ pariter dimicabãt. Hælian⁹aũt i libro quẽ de inſtruendis acieb⁹ ſcripſit ad Adrianũ impatorẽ duas inqt cẽturias Manipulũ cõſtitueẽ: cui.A.Gel.aſti/pulaẽ docens fuiſſe in legione centurias.xl.cohortes.x. manipulos.xxx.Quãuis ſub Romulo initio eius regni: ut Plutarch⁹ auctor ẽ Legio tria tm̃ millia peditũ &.ccc. equites habuitq̃ poſtea ita excreuit ut ſex milib⁹hoĩum cõſtiterit teſte Vegetio:qbus ẽt Iterdũ aliq̃ fiebat acceſ ſio:adeo ut ea ẽ eſt qd quidã docẽt uarietatẽ ducũ acceſſu tpis mutaſſe militiæ diſciplinã. Feſt⁹ ſcribit ſex miliũ & cc.hoĩum primũ.C.Marium legionẽ deſcripſiſſe cũ an tea q̃tuor miliũ fuiſſet:uñ ẽt quadrata uocabaẽ. Non uẽ omittẽdum hoc loco qđ legim⁹apud Liuium de Mãi pulis ac militũ ordine.Quod inqt antea phalãges ſimi les Macedonicis hoc poſtea Manipulatim ſtructa acies cæpit eſſe.poſtremo in plures ordines inſtruebanẽ.Or do eni ſexagenos milites:duos cẽturiones uexillarium unũ hẽbat.prima acies haſtati erãt Manipuli.xy.diſtan tes inter ſe modicũ ſpaciũ.Manipulus leuis uicenos milites aliã turbam ſcutatorũ hẽbat leues autẽ q haſtã tantum geſſaq; gererent uocabanẽ.Hæc prima fons in acie florẽ iuuenum pubeſcẽtiũ ad militiã habebat Robuſtior deinde ætas totidẽ manipulorũ quibus principibus ẽ nomẽ.Hos ſequebanẽ ſcutati oẽs iſigni bus maxime armis.hoc.xxx.manipulorũ agmen Antepilanos appellabant qa ſub ſignis iã alii.xv.ordies locabãtur:ex quibus ordo unuſquiſq; tres ptes hẽbat earũ unãquãq; primũ pilum uocabant.Trib⁹ ex ue xillis cõſtabat uexillũ.clxxxiii.hoĩes erãt.Primũ uexillum triarios ducebat ueteranũ militẽ ſpectatæ uirtu tis.Secundũ Rorarios minus roboris ætate factiſq;.Tertium accẽſos minimæ fiduciæ manũ eo & in po ſtremã aciẽ reiiciebãtur:Vbi his ordinibus exercitus iſtructus eſſet haſtati oĩum primũ pugnam inibant.

Sed ſua/quæ magnũ ꝑdere crimẽ erat:	
Illa q̃dem fœno/ſed erat reuerẽtia fœno	
Quantam nõ aquilas cernis hẽre tuas:	
Pertica ſuſpenſos portabat lõga mãiplos	
Vnde maniplaris nomina miles habet:	
Ergo aĩ indociles & adhuc rõne carentes	
Menſibus egerunt luſtra minora decẽ:	
Ann⁹ erat decimũ cũ luna recæpat orbẽ:	
Hic numer⁹magno tũc i honore fuit:	
Seu q̃a tot digiti p quos nũerare ſolem⁹:	
Seu quia biſquino fœmina mẽſe parit/	

¶Quãta non &c.Marius has aues Romanis legionibus in ſecũdo cõſulatu ſuo ꝑprie dicauit teſte Plinio q ẽt ſcribit penetraſſe aliqñ in caſtra graſsiã unguentorũ ita ut aquilæ ac ſigna puluerulenta feſtis diebus iniungerẽtur:Vt aũt æquilæ ſigna militum comitarenẽ a fælici augurio natũ eſt (auctore Seruio) qđ Iup piter ad bellum egrediens aduerſus Saturnũ uiſo aquilæ augurio ſit uictoriã cõſecutus Fuit & iter ſigna militaria porci effigies quintum locũ obtinẽs:qa cõfecto bello inter quos pax fieret cæſa porca fædus fir mare ſolebant.Item effigies Minotauri(ut alia ꝑteream)quoniã non minus occulta eſſe debent ducũ cõ ſilia:q̃ fuit eius domiciliũ labyrinthus.¶Maniplaris:Manipularis a fæni manipulis figurate dictũ uerſus gratia.¶Menſibus egerunt &c.Conſtituerunt annum decem mẽſium.Vnde conſequens eſt ut luſtrum: ideſt quinquẽnium eius temporis minus ſit noſtro menſibus.x.cum hoc conſtet menſibus.xl.illud.l.

¶Sed ſua:tenebãt quæ tũ ſui iuris erãt:tenebãt ſua ſigna:qb⁹ i bellũ ꝑdibãt.¶Quæ ſigna ꝑdere erat ma gnũ crimen:nã ꝑ magno ſcelere hẽbaẽ deſerere ſigna romana aut hoſti cõcedere.Sed q̃ ſigna erant mox dicem⁹.¶Illa q̃dẽ fœno:pria rõanorũ ſigna fuere fœni manipuli:Vnde manipulares milites dicti:qđ ab occupatione albæ ſumpſit initiũ.De quo Plu.cũ ſcribit Romulũ cũ paſtoribus in Amuliũ irruẽtẽ & albã ingreſſum:Cõſidere inqt in iferiore ciuitatis loco:cũ iã intromiſſæ eẽnt,& ptẽ ipſius plurimã occupaſſẽt Veruris iõgis armati.faſciculo ſtipularũ adiũctos quos latini mãipulos nocãt.Vnde & nunc i exercitu pe dites ab his mãipularii appellanẽ:hæc ille:ut ea ẽ poſtea ſigna romãorũ fuere:aqlæ:lupi:leões: aprii:minotau ri:boues.¶Illa q̃dẽ:ſigna.ſ.¶Fœno:ex fœno erant.¶Sed erat reuerentia fœni:nã oẽs fœnũ quod ꝑ ue xillo ferebant:reuerebanẽ nõ ſecus ac poſteri aq̃las.¶Quantũ:tãta erat fœno reuerẽtia.¶Quantã cernis: uides o germanice.¶Hẽre nunc aquilas tuas:quas tu fers in exercitu:Aquila.n.erat quæ legionẽ ꝑcede bat:& unaq̃q; legio ferebat aq̃lã.Pertica longa nõ.n.erat haſta expolita:ſed rudis ptica uelut ex.n.more erat auulſa:portabat.¶Mãipulos:ſuſpẽſos:mãipulũ fœni.¶Inde:ab his fœni mãipulis.¶Miles:manipu laris:ꝑ mãipularis.¶hẽt noia:q̃a ide manipularii dicti ſũt.¶Et Varro iqt Mãipulos exercit⁹minimas ma n⁹:q̃ unũ ſequunẽ ſignũ.¶Ergo:ut cõcludat ſimplicitate q̃dã:& ſydeꝝ iperitia:Annus tantũmõ.x.mẽſiũ cõſtitut⁹ ẽ ¶Ergo aĩ indociles:q nihil diſceẽ poterãt.Et adhuc carẽtes rõne.ꝑ rõnib⁹.i.reꝝ cauſis q̃s igno rabãt.¶Egerũt:cõſtituerũt.¶Luſtra minora.x.mẽſibus:nã ut minores ãni:ita minora luſtra.Luſtrũ.n.cũ ſit ſpatiũ q̃nq; ãnorũ:ut ſuplus oſtẽdim⁹:& ann⁹ cõſtaret ex.x.mẽſibus.Cõtiebat tantũmõ illud.L.mẽſes: & cũ cõputaẽ annus ex.xii.mẽſib⁹ luſtrũ cõſtabit ex.lx.ſic eo tpe.x.mẽſib⁹ erat minus. Licet poſt Rõulũ a Tullo hoſtilio luſtrũ fuerit inſtitutũ.ſed ꝑ hæc uerba poeta uoluit oſtẽdere anno naturali:duos menſes a pricipio defuiſſe.¶Annus erat:Decimo quoq; lunæ peracto curſum ciuilem tũc annũ cõputabãt:ex eo quod denari⁹numerus perfectior ſit.& in honore erat:uel q̃a.x.digitos continent hominum manus:uel quod decimo menſe parit fœmina:uel quia cũ numeramus ad decimum uſq; aſcendim⁹. Erat ann⁹ cũ lu

ANT. FAN. Mãipuli. Mãipul⁹ militum Cõtuber nium. Legio. Annus Romuli Quadra ta legio. Haſtati Pricipes Antepila ni. Prim⁹pi lus. Triarii. Rotarii. Accenſi. Curaq læ ſigna militũ cõ mitabãẽ. Porci effi gies iter ſigna mi litaria. Miotau ri effigi es. PAV. MAR. de luſtro minore tpe rõuli

de nũero na receperat orbem decimũ,cum decies in rotunditatem ſe repleſſet.Hic numerus denarius.ſ.Erat tũc ro
denario muli tpe.⁋In magno honore:ex q̄ perfectior numerus.⁋Seu quia tot digiti ſunt.ſ.in hominũ manibus.
⁋Per quos ſolemus numerare.pleriq̃ enim digitis numeros cõputam⁹.⁋Seu quia fœmina parit biſq́ui
ntothoc eſt decimo menſe de quo plura circa principium primi libri diximus.

Seu q̄ ad uſq̃ decẽ nũero creſcẽte uenit
Principium ſpaciis ſumitur inde nouis:
Inde pares centũ denos ſecreuit in orbes
Romulus/haſtatos inſtituitq̃ decem:

ANT. ¶SEu q̄d ad uſq̃ decẽ numero creſcẽte uenit:Dena
FAN. rius numerus in honore fuit nõ ſolũ q̄a decẽ digiti ſũt
Denari⁹ in hoĩum manibus & fœmĩæ decimo mẽſe pariũt:ſed
numerus q̄a is primus limes dr̄ numero℞.⁋Inde pares cẽtũ de,
ĩ honor. nos ſecreuit in orbes Romulus:Ex obſeruatiõe denarii
Tres eq, numeri factũ eſt:ut nõ mõ annus a Romulo ĩ decẽ mẽ
tum cen, ſes fuerit diſtribut⁹:ſed ẽt cẽturiæ militũ in decurias.Sa
turiæ. ne Curiæ q̄ ſub Romulo triginta fuerũt ſingulæ decẽ
dcuriões equites dederũt.Vñ Romul⁹ tres eqtũ cẽturias hũit.& q denis eqtibus ꝑerãt Decuriones dicebant̃ aucto
Cohors re feſto q̄d & Varro cõfirmat his uerbis:Primi ſingula℞ decuria℞ Decuriones dicti quo noĩe ẽt aliqñ uo
Centuria cabat̃ q turmæ duo℞ &.xxx.equitũ ꝑerat.Significat tñ & aliud decurionis nomẽ q̄d intactũ relinqm⁹cũ
Cõtuber Laurẽti⁹ Valla tpibus nr̄is ea de re nõ pauca tradiderit ĩ elegãtiis ſuis.Cætere℞ nõ belli ſolũ ſed domi Cẽtu
nia. riæ aliqñ ĩ decurias diſtributæ ſunt.Liui⁹ rẽ iter ſe centũ patres decẽ decuriis factis ſinguliſq̃ ĩ ſingulas de
Pricipes curias creatis q ſũmæ re℞ præeſſent cõſociãt.De decuriis Colũella media ſtimæ iq̄t claſſes nõ maiores q̃
Haſtati denum hoĩum faciũdæ:q̄s decurias appellauerũt antiq.Eſt aũt ordo:Romulus ſecreuit centũ ĩ denos or
Triarii. bes pares.Quod ſi triũ Cẽturia℞ eqtũ diuiſionẽ accæperis ordo erit: Secreuit centũ pares ĩ denos orbes.
Haſtati. Sed placet ſupior expoſitio.⁋Haſtatos ĩſtituitq̃ decẽ:Nõ ẽ exiſtimãdũ decẽ tñ haſtatos fuiſſe ſub Rõu
Pilani. lo.quo regnãte:anteq̃ Tatius hũanis rebus excederet.Plutarch⁹ auctor eſt legionẽ ad ſex milia pedtũ &
Pricipes ſexcentos eqtes excreuiſſe.Rõulũ ergo dicit haſtato℞ cẽturias in decurias diſcreuiſſe:queẽadmodũ & pri
Principa, cipũ pilanorũq̃.Eſt igit̃ aſſeueratio eius ſnĩæ:pares centũ denos ſecreuit ĩ orbes.Legim⁹ maiores noſtros
lis porta. cohortes ĩ cẽturias & cẽturias in cõtubernia diuiſiſſent decẽ militib⁹ ſub uno papilione degẽtib⁹un⁹ præ
Armati eẽt Decanus q caput cõtubernii dicebat̃:ut Vegetio placet:q ẽt inquit haſtatos olim in acie ſecunda pu,
Peltati. gnaſſent:in prima principes:in tertia qui & Triarii uocabant̃.Alii aliter ſcribunt ne℞ eni eſt q̄d diximus
Velites. mutari militiæ diſciplinã.⁋Haſtati uero dicti ſũt:ut Varro ſcribit:q̄d haſtis pugnarẽt:ut Pilani q̄d piliis q̄
cataphra teia erãt ferro ſubtili trigono præfixa pedalią̃ ſiue uncia℞ nouẽ.Principes uero(ut idẽ iqt)a pricipio gla,
cti eqtes. diis pugnauerũt:q poſtea cõmutata re militari minus illuſtres fuere.Ab his & pricipia ĩ caſtris & principa
ferẽtarii lẽ portã dictã exiſtimant cui⁹ meminit Feſtus.Sane Ælianus bellatores qui pedibus ſuis in terra nitunt̃
Haſtati. ĩ tres ptes diuidit Armatos.Peltatos.Velites:quo℞ armatos graue:Peltatos ac Velites leuẽ armaturã iqt
Scutati. appellari.Ex eqtibus aũt qui in Turmas diuidi cõſueuerũt.Alios eẽ docet Cataphractos qui toti armis te,
Contati. gunt̃.Alios Ferentarios qui arcu uel iaculis ſolẽt eminus dimicare.Alios Haſtatos q manus cõferunt &
haſta cominus decertant:quo℞ alios ſcutum gerere & ſcutatos dici.Alios tradit ſine ſcuto haſta pugnare
quos inqt & Haſtatos & Contatos uocari.Idẽ ẽt docet nullã haſtã ſumi oportere decẽ cubitis breuiorẽ.
PAV. ¶Seu q̄d uenim⁹uſq̃ ad decimũ numero creſcẽte cũ nũeram⁹aſcẽdim⁹ uſq̃ ad.x.poſtea reſumit̃ primus
MAR. nũerus decio addit⁹:ut.x.poſtea.xi.xx.poſtea.xxi.ſic de reliqs.⁋Inde:a decẽ.⁋Sumit̃ pricipiũ nũeri.ſ.q̄d
eſt illd unũ.⁋Nouis ſpatiis:p quæ numeram⁹.⁋Inde pares:nõ mõ in ãni cõputatiõe ſeruat⁹ ẽ denari⁹ nu
mer⁹:ſed ẽt in militia cũ centurias haſtatos pricipes pilanos eqtes & oẽs ordines denario numero diuiſit.
Quod ut facilius itelligat̃ ordinem aciei referemus:qui poſtea ſeruat⁹ eſt.in plures ordines inſtruebant̃.
Ordo eni ſexagenos milites duos centuriones.Vexillarium unũ habebat.Leues aũt qui haſtã tantũ:geſ
ſaq̃ gererẽt uocabãtur.Hæc pria frons ĩ acie florẽ iuuenũ pubeſcẽtium ad militiã hẽbat.Robuſtior inde
ætas:totidẽ manipulo℞:qbus pricipibus eſt nomẽ.Hos ſequebantur ſcutati oẽs:inſignibus maxie armis.
Hoc.xxx.manipulo℞ agmen.⁋Ante pilanos appellabãt:q̄a ſub ſignis iã alii.xv.ordĩes locabãtur.Ex qb⁹
ordo unuſq̃ tres partes hẽbat:ea℞ unãquãq̃ primũ pilum uocabãt.Tribus ex uexillis cõſtabat.Vexilla
Sub uno lũ.clxxxiii.homines erant.Primum uexillum:Triarios ducebat ueteranum militẽ ſpectatæ uirtutis.Secũ
uexilio dum Rorarios minus roboris ætate:factiſq̃:Tertium accẽſos:minime fiduciæ manu:eo q̄ in poſtremam
erãt.173. aciem reiiciebãtur.Vbi his ordinibus exercitus inſtructus eẽt.Haſtati oĩum primum pugnã inibant.⁋Si
hoĩes.de haſtati ꝓfligare hoſtem nõ poſſent:pede preſſo:eos retrocedentes in interualla ordinũ principes recipie
pilãis ha, bant.Tum principum pugna erat:haſtati ſequebantur Triarii ſub uexillis conſidebant:Siniſtro crure por
ſtatis tria recto:ſcuta innixa hũeris:Haſtas ſub erecta cuſpide ĩ terra fixas:Haud ſecus q̄ uallo ſepta inhorreret acies
riis. tenentes:Si apud principes quoq̃ haud ſatis proſpere eſſet pugnatum a prima acie:ad Triarios ſenſim re
ferebantur.Inde rem ad Triarios rediſſe cum laborãtur:Prouerbio increbuit.⁋Triarii conſurgẽtes ubi
in interualla ordinum ſuorum principes & haſtatos recepiſſent:Exemplo compreſſis ordinibus uelut clau
debant uias uno q̃ cõtinente agmine.Iam nulla ſpe poſt relicta ĩ hoſtes incidebant.id erat formidoloſiſſi
mũ hoſtiicum uelut uictos inſequentri nouam repente aciem exurgentẽ:auctam numero cernebant.Hæc
ex Liui.viii.primæ deca.libro.⁋Inde ex ea ratione denarii numeri.⁋Romulus ſecreuit: diuiſit.⁋Centũ:
centurias ipſas:quæ ut Varro inquit ſub uno centurione ſunt:quarum centenarius iuſtus numer⁹.⁋Inde
nos orbes pares.in decem equas circũnumerationes.nã denario numero diuiſit.⁋Et inſtituit.x.haſtatos:
quo denario quoq̃ numero diuiſit:nam in ſingulis ordinibus.x.erant:& poſtea ad ſexagenos auctus eſt
numerus.Haſtati:ut Varro inquit:dicti qui primi haſtis pugnabant.

ℭET totidem princeps totidem pilanus hēbat corpora:Principum ac pilanoꝝ decani ꝓfecti cōtubernijs ſiue manipulis totidē hoc eſt decem militib⁹ ꝑerant:& decuriōes decani.duces.primi ac ꝓſtites dicebant ut autor eſt Hælianus:q tradit ultimū in decuria tergi ductorē appellari.Neq̧ enī placet hoc loco ut p pricipē accipias priæ cohortis cēturionē.Lege uegetiū ne tibi oīa recitē.Laurētu⁹ Valla docet primipiliū q primipilatū gerit primipilarē uero q geſſit nūcupari.Liui⁹ de primipilo:Centurio erat quē nūc primipilū appellāt.⸿Legitio:Nō ſtrigoſo ſed quali legitimū equitē uehi oportebat ne a cēſorib⁹ notaret. Diximus ſupra equites quoq̧ fuiſſe ī decurias diſtributos. Quin etiā partes totidem titiēſibus iiie quoſq̧ uocāt ramnes luceribuſq̧ dedit:Cōſtat tres partes po.ro.fuiſſe ſub Romulos quas tribus dixerunt.unam Titiēſium a.T.Tatio duce Sabinorū appellatā.Aliā Ramnenſium a Romulo.Tertiā lucerum quoꝝ nois & originis cauſa Incerta eſt ut Liuius ſcribit:quāuis feſtus Luceres doceat appellatos a Lucero ardeæ rege q Romulo aduerſus Tatium bellāti auxilio fuit Varro autem a Lucumonibus quod quidā id uocabulū Thuſcum exiſtimauerint.Ferūt enim Romulum (ut ſcribit Seruius) dimicātem cōtra.T.Tatium lucumonibus auxilia poſtulaſſe. Vnde quidā uēit cum exercitu cui iam recepto.T.Tatio pars urbis data eſt a quo ī urbe thuſcus uicus nomē accepit. Thuſcia enim ut idē inquit.xii.Lucumones habuit.i.reges.ut Gens illi triplex populi ſub gente quaterni:Plutarch⁹ uero a luco a ſyli luceres dictos putat ī quē mīti fuga delati ciuitate donati ſunt Has tribus tres fuiſſe nomē ipſm declarat a qbus tribuni dicti.Vnaqueq̧ aūt trib⁹ decē cōtinuit Curias autor Plutarcho.Vnde origo fuit turmæ dictæ ꝙ ter deni eqtes e tribus tribubus darētur auctoribus Feſto & Varrone.Sciēdū Titiēſem tribū quā pleriq̧ nō recte Tatienſem dicūt a.T.Tatii prænomine appellatū eſt autore Feſto:cui⁹ locū deprauatū ueni ſecūdū quē ea trib⁹ Titienſis dicēda eſt nō tatienſis.Illud quoq̧ nō ignorādū qd admonet columella multiplicatas trib⁹ nomē priſtinū retinere ſicut Cēturia a centū iugeribus uocata ut idem inqt mox duplicata idē nomen retinuit.Vnde ait Feſtus Centuriā in agris ſignificare ducenta iugera:ī re militari centū homines.Idem Romæ inqt.xxxv.trib⁹ curias appellari.⸿Hoc luget ſpacio.&c.Numa pōpilius lugēdi modū ſtatuit autore Plutarcho:uolo itaq̧ puerū nō lugeri citra trimatū:illicere aūt natu grandiores lugere tot mēſibus quot annos uixiſſent ad decem uſq̧ prolixiore uero fletu ætatem lugere nullam ſed longiſſimū tempus eſſe menſium decem.

Et totidē prīceps:totidem pilanus hēbat
Corpa/legitimo quiſq̧ merebat equo:
Quinetiam partes totidē titienſibus ille
Quoſq̧ uocāt rānes luceribuſq̧ dedit:
Aſſuetos igitur eumeros ſeruauit ī anno
Hoc luget ſpatio fœmina mœſta uirū:
Neu dubites priæ fuerit quin āte calēdæ
Martis/ad hæc aīum ſigna referr̄ potes
Lautea flaminibus quæ toto ꝓſtiit anno

ℭET Totidem corpora habebat princeps hoc principū numer⁹ cōtinebat.x.milites. nam & denario numero diuiſi princeps:q ut oſtēdit Varro a pricipio gladiis pugnabāt:& poſt cōmutata re militari minis illuſtria ſunt. Totidē corpora habebat pilanus.nam & pilanoꝝ numerus in denos quoq̧ diuidebat. ⸿Pilani q pilis pugnabāt. Veꝝ ut Var.inqt Pilani Triarii quoq̧ dicti ꝙ in acie triario ordine extremis ſubſidio deponebant,quod hi ſubſidebant ab eo ſubſidiū dictū.a quo Plau.Agite nūc ſubſidite omnes:qſi ſolent triarii.⸿Et Qui:& ille.⸿Mærebat:militabat.Sed merere ſine diphtongo ſcribere:ſtipendiū militare eſt nam poeta in amoribus ait:i uſſit & in caſtris æra merere ſuis.⸿Equo legitimo:lege ſibi conceſſo nec corrupte legas hūc locū:ut alii fecere qſq̧ merebat equo:non enim qſq̧ ſed qq̧ dicendum eſt nam de eqtū turma itelligit in denas quoq̧ partes diuiſa.nā in unaquaq̧ tribu decem. Turma enī ut oſtendit Var. Terma eſt.e in idiit:qd ter deni equites ex tribu tribus Titienſium. Ramnenſium:& Lucerū fiebant. Itaq̧ primi ſingularū.decuriaꝝ.Decuriones dicti:q ab eo in ſingulis turmis ſunt:& nunc terni.⸿Quin.etiam ille:Romulus.⸿Dedit totidem partes titienſibus & luceribus.& quas uocant Ram etiam denario numero diuiſit tribus Titienſem Ramnenſem & Lucerem:nam unaquæq̧ tribus in decurias decem diuiſa eſt. De hac appellatione ita Var.inqt:Ager Romanus primum diuiſus ī partes tris.A quo tribus appellata:Titienſium Ramnū Luceꝝ nominatæ:ut ait Ennius Titienſes a Tatio Ramnenſes a Romulo ı Luceres ut ait Iunius Lucomone.Sed oīa hæc uocabula thuſca.ut uolum⁹ q tragœdias thuſcas ſcripſit dicebat.Et Pompeius inqt Titienſem tribū a prænomine Tatii regis appellatā uideri.& titiam quoq̧ curiā ab eodē rege dictam.Et plutarchus aſſerit.In cōpoſitione rerū cum ſabinis Centurias tres deſcriptas & appellatas primam a Romulo Ramnenſem ı alteram Tatienſem a Tatio & a luco Lucerem.ubi erat cōſtitutū aſyli templum.Centuriæ tribus dictæ:ſunt qui iis præerant tribuni uocari.Pompeius autem inqt Lucerenſes & Luceres:quæ pars tertia popu.ro.eſt:diſtributa a Tatio & Romulo appellati ſūt a luceo ardeæ rege ı qui auxilio fuit Romulo aduerſus tatiū.⸿Aſſuetos:t cum & in diuiſione populi de quo ſuperius & in militia denariū ſeruaſſet numerū:ſeruauit & in anno ea etiam ratione:quam a pricipio rettulim⁹.Per totidē menſes a funere coniugis uxor ſuſtinet ī uidua triſtitia ſigna domo.⸿Seruauit igitur:romul⁹. ⸿Numeros aſſuetos:& ī populo & in militia ſeruauit ēt.⸿In anno:in anni ratione.⸿Hoc ſpatio.x.mēſium.⸿Fœmina mœſta:uidua & ob id mœſta.⸿Luget uirū:uiri mortē.x.enī mēſibus lugubris ſeſe domi cōtinebat ut in primo lib.oſtēdimus.⸿Neu dubites:Vt conſtet aūt.Martias fuiſſe anni principiū:ea ſigna refert.quæ ī pricipio hui⁹libri rettulim⁹ ex Macro.& ī regia & ī curiis & ī flaminū domibus:& ī templo ueſtæ laureas ueteres nouis mutari.quod qa olim ī pricipio anni romulei fiebant:Seruabatur ēt ſuo tpe:& nouus ignis a ueſtalib⁹accēdebat.⸿Neu ut nō.⸿Dubites,ſed ut certior fias:⸿Quin:qd ita hoc ī loco exponas qn ꝑ

ANTI FAN. Tergi ductor primipi lius Primipi loris Tribus tres Titienſes Ramnen ſes Luceres Thuſcus uicus Lucomo nes xii. Tribuni Turma Cēturia in agris Centuria in re mili tari Lugendi modus PAV. MAR. mereo quo:ha beat ſi gnificata Vnaqueq̧ tribus hēbat decē decu rias luceres dicti a luceo ardeæ rege

Quin ꝓ quod in hoc loco — quod nam crebrum hoc reperitur ĩ epiſtolis Ciceronis:ut nõ dubito quin eo ſit aio:quo ego eſſem: ſiq̃d tu me rogares:hoc eſt certus ſum ꝙ eo ſis aio:quo ego eſſem. Terentius non dubiũ ẽ quin uxorẽ nolit:q̃ ſi certũ ẽ quod nolit. Ponit̃ etiam pro quid non:ut eſt illud Saluſtianum:Quin igitur expergiſcimini:ponitur ẽt pro inſuper ut apud Virgilium quin protinus omnẽ perlegerent oculis:ergo hoc ĩ loco. ⸿ Neu dubites:certus ſis. ⸿ Q. Vin:quod. ⸿ Fuerint ante primæ calen. Martii mẽſis fuerint prius primæ: nam in ãnni principio. ⸿ Laurea quæ perſtitit toto anno flaminibus:corona ex lauro:quæ a principio ãni ad finẽ permãſit aut pependit in flaminum domibus.

Tollitur & frondes ſunt ĩ honore nouæ
Iãua tũc regis poſita uiret arbore phœbi
Ante tuas itidem curia priſca fores.
Veſta quoq; ut folio niteat uelata recenti
Cedit ab iliacis laurea cana focis.
Adde ꝙ arcana fieri nouus ignis in æde
Dicitur/& uires flamma refecta capit.
Nec mihi pua fides ãnos hic eſſe priores
Anna ꝙ hoc cœpta ẽ mẽſe perẽna coli.
Hic ẽt ueteres initi memorant̃ honores
Ad ſpacium belli perfide pœne tui:
Deniq; qnt⁹ abhoc fuerat qntilis/& inde
Incipit a numero nomina quiſquis hẽt

ANT. FAN. Laureæ ueteres hõis mutabantur. Curia duplex. — ⸿ FRondes ſunt in honore nouæ ingrediente Martio (ut inquit Macrobius) in regia curiiſq; atq; flaminum domibus laureæ ueteres nouis laureis mutabãtur. ⸿ Ianua tunc &c. Domus regis ſacrorum quem & regem ſacrificulũ uocant calendis martiis ornari noua lauro cõſueuit:quæ arbor e phœbi. ⸿ Curia Priſca. De hac Varro Curiæ inquit duorum generum ubi curarent ſacerdotes res diuinas ut Curiæ ueteres & ubi Sẽatus humanas: ut curia hoſtilia quam primus ædificauit hoſtilius rex:ante hanc roſtra. ⸿ Laurea cana:Calendis Martiis & Nouus ignis accẽdebatur — laureæ ueteres ædis Veſtæ mutabantur & accendebat̃ nouus ignis teſte Solino. iliacos autem focos dicit: qa æneas Veſtæ ſacra ex Troia dicitur attuliſſe. Vnde illud eſt:Et nos uirginea lucentes ſemper in ara Laomedonteæ Troiana altaria flammæ. ⸿ Annæ huius ſupra fecimus mentionem quam perennam uocarunt ut ſuo Cures oliuiſere — loco dicemus & celebrarunt hoc menſe ut annare pet annareq; commode liceret. ⸿ Hinc etiam ueteres initi memorantur honores ad ſpaciũ belli perfide pœne tui: Lege liuium apud quem inuenies & poſt ſecundum bellum punicum idibus martiis initum conſulatum.

PAV. MAR. — ⸿ Tollitur:remouetur. ⸿ Et nouæ frõdes ſunt in honore:nã reiecta ueteri laurea:noua apponit̃. ⸿ Tunc calẽdis martiis. ⸿ Ianua regis. Ianua regiæ:& de regia conſulũ intelligε:quæ erat in pallario. ⸿ Viret:uiridis:eſſe uidet̃. ⸿ Poſita arbore phœbi:appoſita lauro quæ ſub phœbi tutela eſt ꝓpter Daphnẽ uirginẽ:quã amauit in eã arborem demutarã. ⸿ Curia priſca. quaſi uires:tu etiam uetus curia. ⸿ Itidem:ſimiliter. Ante tuas fores:appoſita. ſ. lauro:nam illud repetẽdũ poſita arbore phœbi Curiæ ut Var. iqt duoꝝ generũ:Nã Curia uetus — & ubi curarẽt ſacerdotes res diuinas:ut Curiæ ueteres:& ubi ſenat⁹ hũanas:ut curia hoſtilia: ꝙ prius ædificauit hoſtilius rex. Ante hãc roſtra:cui⁹ id uocabulũ:ex hoſtib⁹ capta fixa ſunt roſtra. Et alio loco iqt:Curia Calabria — ria ubi ſenatus rẽpu. curat. Illa:& ẽt curia dicit̃:ubi cura ſacrorum publica ab his curiones. Et Pomp. iii. de Curiata — ſignificatu uer. Curia inqt loc⁹ eſt ubi publicas curas gerebãt. ⸿ Calabra:curia dicebatur:ubi tm̃ ratio ſa Tributa. — croꝝ gerebat̃. Curiæ etiã nominant̃:in quibus uniuſcuiuſq; partis po. ro. quid geritur. Quales ſunt hæ in quas Romul⁹ populum diſtribuit. numero. xxx. Quib⁹ poſtea additæ ſũt qnq; ita ut in ſua curia ſacra publica faceret:ferialſq; obſeruaret:Hiſq; curiis ſingulis nomina curiarũ uirginũ impoſita eſſe dicũtur:q̃s uirgines quondam Romani de ſabini rapuerant. ⸿ Laurea cana:Laurea uetus:nam canas ſenes dicim⁹ a canis crinib⁹. ⸿ Cedit ab iliacis focis:remouetur a templo ueſtæ:cui⁹ ſacra ex Ilio aduecta. ⸿ Vt ueſta quoq; niteat:ut ueſtalis ara aut templi ianua. ⸿ Niteat uelata:tecta ⸿ Folio recenti: nouis lauri frondib⁹. nã inde etiam ueteres laureæ remouebant̃:& noue ponebant̃. ⸿ Adde:ad hæc quod dicit̃ fieri nou⁹ ignis in æde arcana:in penetralib⁹ ueſtæ nouus ignis accendit̃:arcana dixit:quia non licebat igredi maribus. ⸿ Flãma refecta:noua quæ tum ſuccenſa. ⸿ Capit uires. cũ paulatim uehementius accẽdatur. ⸿ Nec:Et ex hoc etiã De anna perẽna. — argui poteſt. Menſem hũc anni principiũ fuiſſe:quod in eo menſe:ut & Macro. aſſerit ad annã perennam ſacrificarũ itum:ut annare perennareq; commode liceat:quodq; calendis martiis comitia auſpicabant̃:qui qdem mos uſq; ad bella punica ſeruatus eſt. Tunc enim primũ cœpere auſpicari comitia calendis Ianua. Alia ratio:cũ dicam⁹ qntilem qnto loco:ſic ſextilem ſexto. ſic uſq; ad Decembrem:q eſt ultim⁹ & decim⁹ a martio ſignificat martiũ fuiſſe primũ. ⸿ Nec Mihi parua fides:ſed magna fides habenda eſt: q̃ſi credẽdũ eſt. ⸿ Hunc:a martio. ⸿ Eſſe fuiſſe annos priores:incœpiſſe ueteres annos:ſeu anni principia fuiſſe. ⸿ Q d hoc menſe eſt cœpta coli anna perenna. ⸿ Quod hoc mẽſe martio cœpere fieri ſacrificia ãnæ perẽnæ:cũ eſſet tũc anni principiũ quo ut Macro. inqt annare & perennare cõmode liceret. Sed de anna inferius dicemus. ⸿ Hinc ex hoc menſe. ⸿ Memorant̃:referunt̃ initi ab ineonis. ⸿ Honores ueteres: magiſtratus priſci quaſi referunt̃ comitia auſpicata & initi magiſtratus. Honor enim ut caliſtratus iuriſcon. iquit eſt municipalis adminiſtratio reipublicæ cum dignitatis gradu:ſiue cum ſumptu:ſiue cũ erogatione contingens.

pœni fide fragi. — ⸿ Ad ſpatium:quaſi uſq; ad tempus. ⸿ O Pœne perfide:o Aphri ſex cartaginenſes fœdi fragi: de quibus Sylius Te Marte ſiniſtro iuratũq; ioui fœdꝰ.cõuentaq; patrum Sydoni ſre. du. Atq; impius enſis Ter placidam iuaſit remerãdo abrũpere pacẽ:inde fœdifragi dicti & in ꝓuerbio fuit punica ꝑfidia. ⸿ Belli tui uſq; ad bella punica. ⸿ Deniq; Quĩ. Iulius q pri⁹ qntilis dicebat̃:ut ĩ prio dixĩus. Quæ ſeq̃t nũero turba uocata fuit. ⸿ Fuerat qnt⁹ ab hoc:qntus a martio. ⸿ Et inde a qntili. ⸿ Quiſqs menſium. ⸿ Incipit cuiuſcũq; ſit initiũ. ⸿ Habet numina a numero:nã Sextilis a ſex. September a ſeptem. October ab octo & ſic de reliqs.

¶OLiuiferis: Ager Curium. Vnde. T. Tatius & Numa Pompilius exciti ſunt oliuetis ac uinetis egregie præditus fuit ut autor ē Strabo. Nō placet hic repetere quæ ſupius dicta ſunt. lege Macrobium. ¶ Samio: Pythagora (q ut ſcribit Iuſtinus) Sami nat᷒ eſt patre Demarato. Vñ illud eſt Virgi. Erat hic ortu Sami᷒ ſed fugerat una. Et ſamon & dños odioq tyrãnidis exul ſponte erat. Ariſtoxen᷒ tamen (ut inqt Laertius) Tyrrhenum hunc eſſe uoluit e quadã inſularum quas electis tyrrhenis Athenienſes tenuerunt cuius patrē alii Veſcatē fuiſſe tradiderunt alii Mamarchū: alii Meneſarchum annulorū ſculptorem. Illud dubium

ANT. FAN.

Pythagoras ſami᷒.

Prim᷒ oliuiferis Romã deduct᷒ ab aruis
Pompilius menſes ſenſit abeſſe duos:
Siue erat a Samio doct᷒ q poſſe renaſci

non eſt italicæ philoſophiæ principem hunc fuiſſe cum ionica ab Anaximandro Thaletis diſcipulo fluxerit: di ctamq italicam philoſophiã q eius autor Pythagoras in italia plurimum philoſophatus ſit. Cum enim e Samo in ægyptum & mox Babylonem ad perdiſcendos ſiderum motus originemq mundi ſpectandam profectus ſummam ſcientiam cōſecutus eſſet regreſſus inde in cretam & Lacedæmona ad cognoſcendas Minois & Lycurgi leges in italiam uenit: ubi multum diuq philoſophatus eſt Tarquinio regnū obtinēte cui cognomētū Superbus fuit ut. A. Gel. docet. Quare ſine dubio fabuloſum eſt q aiunt Numæ Pōpilii præceptorē fuiſſe Pythagorã. Vñ ait Liuius autorem ei᷒ doctrinæ: q non exiat alius falſo Samium Pythagoram edunt. Et Cicero: quin etiam inquit arbitror ꝑpter Pythagoreorum admirationē Numam quoq regem Pythagoreum a poſterioribus exiſtimatum: nã cum Pythagoræ diſciplinã & inſtituta cognoſcerēt regiſq eius æquitatem & ſapientiã a maiorib᷒ ſuis accæpiſſent: ætatem autem & tpa ignorarent ꝑpter uetuſtatem eum qui ſapia excelleret Pythagoræ auditorē fuiſſe crediderunt. Sciendū tamen ſcripſiſſe Caſſium Heminam (ut ait Plinius) Cn. Terentium ſcribã agrum ſuū in ianiculo repaſtinantē offendiſſe arcam in qua Numa rex ſitus fuiſſet: in eademq eius libros repertos in qbus ſcripta eēnt præcepta philoſophiæ Pithagoricæ eoſq cōbuſtos a. Q. Petillo prætore. Sed meminiſſe debem᷒ qd Plutarchus tradit putaſſe nō nullos Pythagorã quendã ſpartiatam olympiade. xvi. cuius anno tertio Numa rex creatus dicit Nume congreſſum eſſe: ac ſimul cum eo regnū conſtituiſſe. Sane Pythagoras Samius (ut Ariſtippus cyrene᷒ putauit) ideo Pythagoras appellat᷒ eſt q uera nō min᷒ pythio loqueret: a quo unū e tribus generibus braſicæ quæ a Catone ponunt Pythagoricū dicitur quod eſt extenſis foliis & caule magno. Eundē philoſophum Ariſtoxenus ait cūcta aĩata in cibum permiſiſſe præter bouem aratorem arietēq. Et Liuius Seruio Tullio regnante Romæ i ultima italiæ ora circa metapontū heracleãq & crotonã iuuenū æmulantium ſtudia cœtus habuiſſe. Dionyſius quoq ſcribit fieri nō potuiſſe ut numa Pythagoræ ſamii diſcipulus fuerit. ¶ Qui poſſe renaſci nos putat. Notum ē uoluiſſe Pythagorã eſſe aĩas imortales: & renaſci nos animis in noua corpa trãſeuntibus. Ouidius alibi: Quoniam nō corpora ſolum uerum etiam uolucres animæ ſumus inq ferinas poſſumus ire domos pecudumq i uiſcera cōdi.

pythagoras italiæ philoſophiæ autor.

Annus p numam iſtitutus.

pythagoras ſpartiata

¶PRimus. Et primo libro diximus anno Romuleo numam duos mēſes addidiſſe. ¶ Nunc idem refert. Romulus annum decimum menſium computarat a Martio incipientem: qui conficeretur diebus. ccciiii. ut ſex menſes Aprilis Iunius Sextilis: September: Nouember: December tricenum eſſent dierum. Quattuor uero Martius: Maius: Quintilis: October Tricenis & ſingulis expedirent. Numa. L. dies addidit: ut in. ccc liiii: dies. Quib᷒. xii. Lunæ curſus cōfici credebat. Ann᷒ extēderet. His. L. a ſe additis adiecit alios ſex retractos illis menſibus ſex qui. xx. hēbant dies: id eſt de ſingulis ſingulos: factoſq. L. & ſex dies in duos nouos menſes pari ratione diuiſit: ac de duobus priorē Ianuariū nūcupauit. Scdm dicauit ſebruo deo luſtrationē. Paulopoſt in honorem imparis numeri: Secretū hoc: & ante Pythagoram parturiente natura. Vnum adiecit diem. quem Ianuario dedit: ut tam in anno quã in menſibus ſingulis: prӕter unum Februariū impar numerus ſeruaret. Nã quia duodecim menſes ſi ſinguli aut pari aut impari numero putarētur. Cōſummationē parem facerent. ¶ Vnus pari numero inſtitutus uniuerſam putationem imparem fecit. Ianuarius Aprilis Iunius Sextilis September Nouember December. Vnde tricenis cenſebãtur dieb᷒ Martius Maius Quintilis October dies tricenos ſingulos poſſidebãt. Solus Februari᷒. uiginti & octo retinuit dies: qſi inferis & diminutio & par numer᷒ cōueniret: Hæc ex Macrobio de anno & Numa inſtituto: cui poſtea Cæſar addidit decem dies: & inſtituit in fine cuiuſq quarti anni: ut dies unus intercalaris adderet ad ſupplemētū quarte partis diei: ſed de his in principio dixim᷒. Siquis plenam aut cumulatã rationē intercalatiōis ſcire cupit. legat ipſum Macrobiū. ¶ Primus pompilius: Numa pompilius pompilii pomponii uiri illuſtris filius. ¶ Deductus Romam ab aruis oliuiferis: accitus in regem ex ſabinis aruis olea abundãtibus. Reſpexit poeta ad ſua tempora: non autem ad tempora Numænam & Plinius referente Oleã Theophraſtus celeberrimis græcorum auctorib᷒ urbis romæ anno circiter. ccccxl. negauit niſi intra. xl. milia paſ. a mari naſci. Feneſtella uero omnino nō fuiſſe in Italia hiſpania atq aphrica Tarquinio priſco regnãte: ab annis populo romano. clxxiii. Ergo Nume tpe oliuiferi non erant. ¶ Senſit numa habere duos mēſes ſcilicet a Romulo conſtituto ſenſit deeſſe menſem qui Iano deo principiorum debebatur. & alterum qui deo purgationum. ¶ Siue Doctus: hæc ſcilicet quæ inſtituit. ¶ A Samio: a pythagora philoſopho: qui ſamius fuit ex ſamo Ionica. ¶ Qui: Pythagoras. ¶ Putat nos poſſe renaſci: putat animam eſſe immortalem: ut eſt. Sed cum a corpore auellitur in alia quoq corpora tranſire. De quo latius in metamorphoſi. O genus attonitum gelidæ formidine mortis. ¶ Quid ſtyga: quid tenebras: & inania regna timetis materiam uatum & reliqua. Numam multi uolunt pythagore philoſophi auditorem fuiſſe. ſed ut Dionyſius inquit repugnant tempora: Nam quattuor ætatibus pythagora poſterior fuit Numa ſextadecima olympiade media

PAV. MAR.

De ordine ãni ſcdm diuerſos Autores digna quædam

qttuor ætatibus pythagoras poſterior fuit a numa pom.

Variam opionē de pythagorat ēr alium, pythagorā fuiſſe tpe nūæ. qui quomō cōſtitut⁹ fueſit ī ipſo ſm huiū bic pōir.

Romanum accepit imperium. Pythagoras poſt quinq̄geſimā olypiadem in italia manſionē habuit. Præterea: q̄n a Romanis in regnum numa euocatus eſt: nondū erat urbs Croto: ubi pythagore ſedes fuit: ſed condita q̄triēnio poſt anno tertio decimæ ſeptimæ olympiadis ita in ea urbe: quæ nondū fuerat: Diſcipulus eius eſſe nō potuit. De hoc eodē Liuius auctorē inquit doctrinæ eius: quia non extat alius: falſo ſamiū pythagorā edunt. Q uē ſermo tullio regnante romæ: centum poſt annos amplius in ultima italiæ ora circa Metapontū Heracleāq: & Crotonam: iuuenum æmulātiū ſtudia cœtus habuiſſe conſtat. Ex qbus locis & ſi eiuſdē ætatis fuiſſet quæ fama in ſabinos: aut quo linguæ cōmertio quē quam ad cupiditatem diſcendi exciuiſſet. Quoue præſidio: unus p tot gētes diſſonas ſermone: moribuſq̧ peruiniſſet: Suopte igiē igenio tēperatū animū uirtutibus fuiſſe opinor magis: inſtructūq̧ nō tam peregrinis artibus: q̄ diſciplina tetrica ac triſti ueterū ſabinorū: quo genere quondam nullum incorruptius fuit: Hæc ille. Plutarchus uero ubi aliorū opiniones retulit & poſteriorem pythagorā dixit. Addit nō hūc pythagoram: ſed pythagoram ſpartiatam: q ſtadiū in olympia uiciſſet: olympiade ſextadecima: cuius anno tertio numa in regnū cōſtitut⁹ eſt: italiā errabundū ueniſſe. Numæq̧ cōgreſſum: ac ſimul regnū cōſtituiſſe: Quare nōnulla ex laconib⁹ Romanis inſtitutis doctore pythagora: admixta ſunt. & reliq: ſed ut de euocatione Numæ in regnū aliqd dicamus ex hiſtoriis noſtris mutabimur: poſt mortē Romuli cū inter reges per annū regnaſſent: & plebs regē expoſceret: pmiſſa eſt populo poteſtas: decreuerunt enim patres ut cū populus regem iuſſiſſet: id ſic ratum eēt: ſi partes autores fierent. Tum interrex Cōcione aduocata: Q uod bonū: fauſtū fœlixq̧ ſit: inquit Quirites: regē create: ita patribus uiſum eſt: Patres deinde ſi dignū: qui ſecūdus a Romulo numeret: crea bitis: autores fierent. Adeo id gratū plebi fuit: ut ne uicti bñficio uiderētur: id mō ſciſcerent: ſ iuberentq̧: ut ſenatus decerneret: q romæ regnaret. Inclyta iuſtitia: religioq̧ ea tempeſtate numæ pompilii erat. Curribus ſabinis hītabat: Cōſultiſſimus uir: ut in illa quiſq̄ ætate eē poterat: ois diuini: atq̧ hūani iuris. Audito noīe numæ patres romani: Quāquā inclinari opes ad ſabinos: rege inde ſumpto uidebantur: tñ neq̧ ſe quiſquā nec factionis ſue alium: nec deniq̧ patrū: aut ciuiū quēquā præferre illi uiro auſi: ad unū omnes numæ pōpilio regnū deferendū decernūt: Accitus ſicut Romulus augurio urbe cōdēda: regnū adeptus. De ſe quoq̧ deos conſuli iuſſit. Inde ab augure: cui deinde honoris gra: publicū id: perpetuūq̧ ſacerdotiū fuit: deductus ī arcem: lapidē ad meridiē uerſus conſedit. Augur ad leuam eius. capite uelato ſedē cœperit. Dextra manu baculum ſine nodo aduncum tenēs: quē lituum appellarunt: inde ubi proſpectū urbem agrūq̧ captu. Deos præcatus regiones ab oriente ad occaſum determinauit Dextras ad meridiē ptes: læuaſq̧ ad ſeptētrionē eē dixit. Signū contra quod longiſſime conſpectum oculi ferebāt: animo finiuit. Tum lituo in læuam manū trāſlato: Dextra in capite numæ impoſita: præcatus ita eſt. Iuppiter pater: ſi fas eſt hunc Numā Pōpilium: cui⁹ ego caput teneo: regē romæ eē: uti tu. ſigna nobis certa ac clara ſint: iter eos fines: quos feci Tum pegit uerbis auſpicia: quæ mitti uellet: qb⁹ miſſis: Declarat⁹ rex Numa de templo deſcēdit: Qui regno ita potius urbē nouā: cōditā ui. & armis: iure: legibuſq̧ ac moribus de itegro cōdere parat. Sed hæc hactenus. Q uæ ideo retuli: ut his quoq̧ cōmentariis adderem morem creandorum regum.

> Nos putat/Egeria ſiue monente ſua:
> Sed tñ errabāt etiā tūc tempora donec:
> Cæſaris in multis hæc quoq̧ cura fuit:

ANT. FAN.

Egeria

Annus iſtitui⁹ a caio cæſa. q nūc ſeruatur.

Egeria ab egerē do dicta

EGEria ſiue monente ſua: Egeriam Nimpham nemoris aricini amicam ſuam eſſe numa Pompilius finxit ad affirmandam legum ſuarum autoritatem ut ferum populum religio molliret: exiſtimātem omnia ab eo rege iuſſu Egeriæ fieri. Stati⁹ in ſiluis: Sic ſacra numā rituſq̧ colendos Mitis aricino dictabat nympha ſub antro. Hanc ueteres crediderūt unam eſſe e nouem muſis quibus Numa ædē conſtruxit qui hac ratione perſuaſit populo cum Egeria ſe habere cōgreſſum. cū multos ad conuiuium inuitaſſet iiſq̧ ante horam ductis nihil fere paratum eē oſtenderet: eoſdem ueſperi cū duxiſſet magnificētiſſimum apparatum oſtendit. Hæc nympha ab egerendo ut Feſto placet egeria dicta eſt: cui prægnātes ſacrificabantq̧ ad conceptū partū egerendū eis fauere putaret. Sed tñ errabant ēt tūc tempora: Nondum annus ſolis curſui accōmodatus fuerat. Lege Macrobiū & Solinum. Iulius Cæſar poſtea rem tñ ſuſcepit impleuitq̧: ſed tum quoq̧ per ſacerdotes uicio admiſſo Auguſtus annū reformauit Nō pigeret uarios itercalāriū errores referre niſi ueremur ne & ipſi obiter erram⁹ lectori faſtidiū afferētes.

PAV. MAR.

fabuloſa q̄dam ex dionyſio de numa & pythagora

Siue monente: inſtruēte ſeu docente. Egeria ſua. quam ſuam coniugem eē fingebat. Egeriā enim ut Dionyſius inq: fabulati ſunt nympham quādam fuiſſe numam docentem ſapientiam regiam: Alii non nympham ſed muſarum unam: De ea tamen plura inferius dabitur dicendi locus. Sed tamen: poſt Numæ ordinationem anni. Errare uidebantur tempora: q̧ a ſolis curſu annus nō conficiebatur. unde ceptū eſt intercalari græcorum more & in hoc etiam erratum eſt Cæſar qui in deos referēdus erat: Rem dignā ſe ratus: ut cœlum præno ſſet obſeruauit cœleſtia: & in primis ſolarem curſum: incrementum: & decremētū dierū. Na cum ſol a Capricorno in Cancrū uenit dies creſcunt: decreſcūt uero cum a Cācro in Capricornum redit. Sic perpetua alternatione obſeruata: ad eius rationem annum ciuilem conſtituit. Superaddito intercalari die in fine quarti cuiuſq̧ anni ut diximus etiam ſuperius. Sed tamen etiam tunc: eo tempore a Numa ad Cæſarem: Errabant tēpora: quia annus ad ſolis curſum nō pficiebatur: & mēſes uernis factum eſt eo errore ut hyberni aliquando eēnt. Donec uſq̧ quo. Hæc quoq̧ cura Cæſaris in multis: hæc etiam inter multas curas tam bellicas q̄ urbanas. Fuit una: quaſi fuit inter cæteros præcipua: ut ānū ad certiorē ordinem redigeret: Sed cum intercalationibus eſſet erratum: iterum emendauit Auguſtus: ſublato omni errore intercalatiuo: ut diximus in primo quoq̧ libro.

ILle

¶ILLE deus:Iulius Cæſar q̃ in deos relatus eſt ut diximus ſupraq; iuppiter ꝓmiſerat Veneri i ut Hunc tu olī cœlo ſpoliis oriētis honuſtū Accipies ſecura uocabiſ hic quoq; uotis.¶ Nec deus ignotas hoſpes inire domos:Sēſus eſt:Voluit de⁹cœlū inire nō hoſpes.Hoc eſt cœli pene ciuis eo ꝑcognito.¶ Motas ſolis:oē tp̄s qd̄ abſumiſ donec ſol a capricorno p cācrū redit ad capricornū.¶ Exactis notis:ſignis exq̄ſitis. Eſt.n. exigere iterdū exq̄rere:ut Tp̄s ſecū ipſa modūq; exigit.Et ſociiſq; exacta referre.Sūt aūt oīum āni dieꝝ no tæ i faſtis:q̄ colliguntſ.ccclxv.qb⁹āno itercalari unā adūci Cæſar iſtituir.¶ Et pleno tpa q̄rta die:Plenū diē

ANT. PAN.

Nō hæc ille deus tātæq; ꝑpagis autor:
Credidit officiis eſſe minora ſuis:
Promiſſūq; ſibi uoluit ꝑnoſcere cælū:
Nec de⁹ ignotas hoſpes inire domos:
Ille moras ſolis qb⁹ in ſua ſigna rediret:
Traditur exactis diſpoſuiſſe notis:
Is decies ſenos tercētū & q̄nq; diebus
Iunxit & expleto tēpora quinta die:
Hic āni modus ē:i luſtrū accedeſ debet
Quæ cōſumatur partib⁹ una dies:
Si licet occultos monitus audire deoꝝ:
Vatib⁹:ut certe fama licere putat:
Cū ſis officiis Gradiue uirilibus aptus:
Dic mihi matronæ cur tua feſta colāt:
Sic ego:ſic poſita dixit mihi caſſide ma
(uors

e q̄tuor tpib⁹.Eſt.n.figura hypallage.Dicit aūt diē q cōficiſ ex q̄drātib⁹q̄tuor ut dixim⁹ſupra:uocaſq; dies itercalaris qm̄ ut tō ſolis cōueniat iterponiſ.¶ In luſtrū accedere debet:q̄rto āno itercalari debet cōſumata.i.pfecta ex quadrātib⁹dies De luſtro dixim⁹ſupra¶ Si licet occultos monit⁹audire deoꝝ.Vatib⁹ut certe fama licere putat. Verecū de petit,a marte.quā ob cām matrōæ calēdas martias colāt.Officiis uirilib⁹ bello.Vñ Numa(ut Plutar.arbitraſ.) lō martiū a marte cognoīatū e pria ſede mutauit qd̄ i olbus uellet tē urbanā bellicæ in honore ꝑferri.Ianus.n.uñ ianuari⁹nomē habuit dſ ferū & ſilueſtrē cultū in urbanū ciuilēq; mutaſſe.¶ Dic mihi matronæ cur tua feſta colāt cū Romulus aduerſus.T.Tatiū pugnās fugiētib⁹romanis ioui ſtatori ædē uouiſſet.Exercit⁹reſtitit & raptæ i medīū ꝓceſſerūt ac pacē cōciliarūt:quā ob cām dicatas matronis calēdas martias putāt & matronalia ſacra ut inq̄t Plutar.eis tributa cōpoſiti belli monumētū. Hinc eſt qd̄ Horati⁹dicit admirati mœcenatē ut ab eo calēdæ martiæ celebrenſ q matronā.i.uxoiē non hēat ut martiis cælebs qd agā calēdis.Sciēdū matronā differre a matrefamilias Matronā.n.dictā ꝓprie tradiderūt:ut placet.A.Gel.quæ i matrimoniū cū uiro cōueniſſet in eoq; matrimonio māſiſſet ēt ſi liberi nōdū nati forēt.Matrē aūt familias eā eē

Intercalaris dies

Matrōæ maris feſtū colebant matronalia matrona

uolūt quæ In mariti manu mācipioq; eſt aūt in ei⁹in cui⁹marit⁹manu mācipioq; eēt:qm̄ nō in mr̄imoniū tm̄:ſed in familiā quoq; mariti & in ſui hæredis locū ueniſſent.Alii matronas uirgies nobiles dicūt:iidēq; mr̄eſfamilias q̄ in mr̄imoniū p coēptionē uenerūt & p quādā iuris ſolēnitatē in mariti filiā migrarūt. Vlpianus aūt matrēfamilias inq̄t accipe debem⁹eā:q nō inhoneſte uixit quāq̄ a cæteris fœmīs mores diſcernūt. Vñ nihil itererit nupta ne ſit an uidua igenua au libertina.Nā neq; nuptiæ neq; natales matrēfamilias faciūt:ſed boni mores.Nonius ueteres inq̄t matronā accepiſſe q̄ ſemel pepiſſet.Matrēfamilias q̄ ſæpi⁹.Matronaꝝ(ut ait Serui⁹)crinales uittæ erāt q̄ meretricib⁹nō dabanſ:ſiſr & ſtolæ.Vnde Feſtus matronas inq̄t appellabāt eas fere q̄bus ſtolas habēdi ius erat.Hæ(ut autor eſt idē Feſtus)a magiſtratib⁹ nō ſūmouebanſ ne pulſari cōtrectariq; uiderenſ:neue grauidæ cōcuterenſ:nec eaꝝ uiri ſedētes cum uxorib⁹in uehiculo deſcēdere cogebanſ.Eodem autore materfamiliæ nō antedicebatur q̄ uir eius paterfamiliæ dictus eſſet:nec Plures poſſunt hoc noīe in una familia appellari quo nec uidua nec quæ ſine filiis eſt uocari poteſt.

Matronarū uittæ & ſtolæ.

¶ILLE deus:Cæſar q iā in deos relat⁹eſt.¶ Et auctor tātæ ꝓpaginis:tātæ ſobolis:q̄ſi pr̄ Auguſti:Auus Tyberii:& ꝓauus tuus o Germanice.¶ Nō credidit hæc.Hanc tēpoꝝ curā. ¶ Eſſe minora:q̄ſi minus digna iſe bñ cōueniētia.¶ Suis officiis:munerib⁹ & actionib⁹imꝑatoriis:tā in reb⁹bellicis q̄ urbanis. ¶ Voluit Cæſar ꝑnoſcere cœlū anteq̄ aſcēderet uoluit cognoſcere īdagatione:& obſuatione ſideꝝ & cœli rōnē¶ Promiſſum ſibi:nā ꝓmiſerat id iuppiter Veneri a tpib⁹æneæ:qd̄ a Virgilio referſ:Iouē loquētē introducens. Hūc tu olim cœlo ſpoliis oriētis onuſtū Accipies.¶ Nec deus:ne uoluit ipſe Cæſar.¶ Hoſpes:tanq̄ hoſpes & peregrinus.¶ Inire:igredi.¶ Domos ignotas:ſed ꝑcognitas:uoluit ꝑnoſcere loca cœleſtia:ad q̄ uēturus erat.¶ Ille tradiſ:dr.¶ Diſpoſuiſſe notis exactis:ſignis & termīs diffinitis & cōſtitutis.¶ Motas ſolis:hoc eſt tpa q̄ eūdo & redeūdo ſol abſumit.Aut ipſa ſolſtitia ītellige:hybernū & æſtiuū.tūc.n.remorari ſol uidetur:ante octauū calēdaꝝ iuliaꝝ:& añ octauū calēdaꝝ ianuariaꝝ.¶ Quib⁹moris:q̄b⁹ſolſtitiis.¶ Rediret in ſua ſigna:rediret ſol e cācro in capricornū:& e capricorno in cācrū.Ab his igiſ cōuerſionib⁹ſolis. Nā conuertit ſe ſol ex iferiore gradu capricorni ad alteꝝ gradū cācri.¶ Sic ex cācro in capricorno.iō græci Solſtitiū Tropitō dicūt:cū τρόπη cōuerſio ſit.Cæſar cōſtituit ſpaciū ciuilis āni.¶ Is:Cæſar¶ Iunxit ad āni terminationē.¶ Decies ſenos:ſexagenos dies¶ Tercētū & q̄nque dieb⁹:cōiunxit ſimul.ccclxv.dies ¶ Et tpa q̄ntaq̄ntos quoſq; ānos.Die expleto:die itegro:q rūc itercalaſ.ut dū hæc ꝓfiteremur:quo potius caſu:q̄ rō deduxit:eo.n.die hūc locū legimus:q qdē dies ad intercalationē februario ſupaddit⁹ eſt.Anno ſalutis.M.cccclxxvi.¶ Tpa q̄nta dixit:nō qd̄ q̄nis ānis fiat itercalatio:ſed q̄ternis:hoc eſt in fine cuiuſq; anni.Sed qa de q̄nto in q̄ntū:numerādo utrūq; itercalatū:ut q̄rtanā febrē dicim⁹:qa de q̄rto in q̄rtū:& tñ duo ſunt intermedii dies:ſed uñeraſ a die febris ad alterā febrē:ita ab āno itercalatiōis ad alterā intercalationē:iō ſubdit.¶ Hic āni modus terminus & diffinitio āni ¶ Dies una:intercalaris.¶ Quæ cōſumaſ:perficitur & expletur.¶ Partibus:ſenis cuiuſq; anni horis.ſic in fine quarti anni accipitur una dies integra.¶ Debet accedere in luſtrū quinquēniū:nunq̄ in fine quinquēnii addaſ dies:ſed numerādo ab intercalato ad intercala-

PAV. MAR.

Annus inſtitutus a iulio cæſare i dies ccclxvi.& ſex horas

tum efficies q̄tariū numeꝝ:ut a.lxxvi.ad.lxxx.q̄nariū cōplecteris.¶ Si licet:cū uideaſ poeta iā ſatis euagatus in hac āni diſputatiōe:redit ad iſtituta:hoc eſt ad ipſa feſta.Calēdis.n.martiis martis feſtū a matrōis celebraſ.Cām poeta ab ipſo marte reqrit:nō.n.cōuēire uī:ut mīeres colāt feſta dei armoꝝ ꝓſidis¶ Si licet: ſi fas eſt.¶ Vatib⁹au.occul.mo.deoꝝ arcanas deuꝝ iſtructiōes:& eruditiōes.¶ Vt cer.ſa.pu.lice.ut dī & arbitranſ oēs licere cū & uates hēant aliqd numīs.¶ Dic mihi o gradiue:o marsi& in fine ſupioris libri diximus q̄re mars gradiu⁹dict⁹uiſ a gradiēdo:uel ακραδαινειν uiſ a gramīe.Cū ſis api⁹ officiis & uirib⁹ p Endyadim:hoc eſt officiis uirilib⁹:nā īde mars a marib⁹dict⁹ Cur matrōæ co.celebrēt¶ Tua feſta:calēdas tui mēſis:quo die ē tuū feſtū.Sic ego:ubi ita ꝑcat⁹ē poeta Mars dpoſitauit ille orauerat galea rīdit:& hæc pdmū īqt.Aduocor nūc primū ī pacis ſtudia:q bellis ꝑſū.placetq₃ & ſtudioſe:& pacis militiæ ꝑeſſe ne id ſoli palladi aſcribaſ.Diſce igiſ qd̕ tu ſtudioſe poeta reqris:& relatur⁹cām:ab urbis pricipio repetit.¶ Sic ego: locut⁹ſū¶ Sic dix.ma.Mars magna uotēs¶ Poſita caſ.galea ut ſupi⁹orauerat:& nitidas caſſide ſalue cōas.

Sed tū in dextra miſſilis haſta fuit:
Nūc primū ſtudiis pacis de9utiſ armis:
Aduocor:& greſſus ī noua caſtra fero:
Nec piget icæpti:iuuat hac q°q₃ ꝑte mo
Hoc ſolū ne ſe poſſe mierua putet(rati
Diſce latinorum uates operoſe dierū
Q d̕ petis:& mēori pectoř dicta nota
Parua fuit(ſi pria uelis elemta referre)
Roma:ſed in parua ſpes tū hui9erat:
Mœnia iā ſtabāt pplīs anguſta futuris:
Credita ſed turbæ tūc nimis āpla ſuę:
Q uæ fuerit noſtri:ſi quæris regia nati:
Aſpice de cāna ſtramibuſq₃ domū:
In ſtipula placidi capiebat mūera ſōni:
Et tamen ex illo uenit in aſtra thoro:
Iāq₃ loco maius nomē romanus hēbat:
Nec coniunx illi nec ſocer ullus erat:
Spernebat generos iopes uicinia diues
Et male credebar ſanguis autor ego:
In ſtabulis hītaſſe & oues pauiſſe noce
Iugeraq₃ iculti paucaq₃ teneř ſoli:(bat
Cū pare q̄q₃ ſuo coeūt uolucreſq₃ ferę q₃
Atq₃ aliquā de q̄ ꝑcreet anguis hēt:

ANT. FAN. ¶ IN dextra miſſilis haſta fuit:qa relatur⁹ ē bellū ſabioꝝ: quoꝝ eſt curis.i.haſta.uñ Romulus Quirin⁹ dict⁹¶ Nec piget icepti:Liptote eſt & hoc dicit placet maiorē in modū uerſari nūc in ſtudiis pacis ne Minerua mihi āteferaſ: & bello & paci ꝑeſt¶ Latinoꝝ uates:opoſe dieꝝ:cui⁹opa.i.labor abſumiſ circa faſtoꝝ dies.¶ Spes hui⁹:magnifice ut nūc eſt Propti⁹oīa romanæ cedēt miracula terræ natura hic poſuit qcqd ubiq₃ fuit.¶ Aſpice de cāna ſtraminibuſq₃ domū.Vir.in.8.æn.Romuleoq₃ recēs horrebat regia culmo:ubi Serui⁹ait curiā calabriā dici quā romul⁹ texerat culmis.Oui.ſupra romuli regiā caſā uocauit:ut Dū

Calabria curia caſa martigenā capiebat pua q̄rinū:Hæc poſtea ſūmæ apd̕ romāos religiōis fuit.¶ Et tū ex illo uenit in aſtra thoro: qa non diuinis:ſed uirtute cui⁹ comes eſt glīa cœlū petiſ. Et eſt q̄ iter pādit ad ſupos teſte Seneca.¶ Spnebar generos iopes uicinia diues.Liui⁹ſcribit miſiſſe Romulū q ſocietatē cōnubiūq₃ nouo ppl̄o peterēt legatoſq₃ nuſq̄ beni

PAV. MAR ¶ SED tū ha.miſ.fuit in dextra:ne peni(gne auditos. tus ab armis diſcederet:depoſuit galeā:& retinuit haſtā. Miſſilia tela dicim⁹q̄ lōge mitti pñt.¶ Deus utilis armis: ego q bellis ꝑſum:& utilis ſū in re militari.¶ Nūc primū aduocor ſtudiis pacis:ad pacis officia:q ſp exercui bellica ¶ Fero greſſus:in noua caſtra:i militiā pacis.& poeticā. ¶ Fero greſſus:dixit ut alluderet ſuo cognomini cū gradiuus a gradiēdo dicaſ.¶ Nō piget īcepti:nō mihi graue eſt ꝓſeq qd̕ aggreſſus ſum.¶ Iuuat:delectat.¶ Morari:in mora detineri¶ Hac quoq₃ pte.hac ēt militia lr̄aria:& pacis ſtudio.Ne minerua pallas a minādo:ſiue minuēdo ut alias dictū eſt.¶ Putet ſe ſolā poſſe hæc.putet ſe ſolā poſſe utrūq₃:& armis & pacī:ſeu lr̄is præeſſe.¶ Diſce tu uates opoſe.ſtudioſe.¶ Dieꝝ latinoꝝ:i.faſtoꝝ romāoꝝ.¶ Q d̕ petis.hoc eſt cām cur matrōæ colāt mea feſta¶ Et no.d. pe.me.q ego dicā memoria teneas¶ Parua fuit:cām ipſā aggrediēs pricipiū ab urbis initio ſumit.uſq₃ ad raptū ſabīaꝝ.ꝑ quo illata ſūt rōanis bella.Sed cū raptæ iā mr̄es eēnt bellū dirimerūt:de quo paulopoſt addit & alias duas cās uiſ qd̕ ilia de eo mř fuerit:uiſ qa iuno ē ei⁹mř qua rōne mr̄es colūt feſtū. Nūc hoc primū dicit ab initio romā fuiſſe paruā.ſed in illa ſperabaſ futura magnitudo.Regiāq₃ romuli fuiſſe caſam exiguā e paluſtri cāna.& in ſtipula ſoliū reqeſcere.Inde tū cælum aſcēdiſſe cætera.ſuo ordine ꝓſequemur.¶ Parua inqt.¶ Fuit roma ſi uelis referre prima elemēta:q̄ſi

Cōmēdatio romuli a paupertate. ſiue uelis memoria repetere ipſa urbis primordia.¶ Sed in parua quāta tunc fuit.¶ Erat ſpes hui⁹ i tāta q̄ta nūc eſt:qa ab illa parua futurā hanc urbis magnitudinē ſꝑabamus.Iā ſtabant mœnia.romana.a Romulo cōdita.¶ Anguſta:arcta:qa exigua tūc urbis quæ tñ mille paſſus ambitu cōplecteref.Sic erāt tūc anguſta futuræ multitudini.¶ Populis futuris:q̄ſi quæ cape nō poſſet futurā multitudinē.adeo coaluit popl̄s ro. Sed tūc in ipſo pricipio.¶ Credita ſunt nimis ampla turbæ ſuæ.& ſi ꝑexigua erat urbs:tñ ampla & ſpatioſa erat nimis ipſis cōditorib⁹:qa nō erāt tot cū Romulo ut eā iplere poſſent.¶ Si quæris quæ fuerit regia, domus regis.¶ Noſtri nati.romuli.¶ Aſpice domū de cāna.extructā e paluſtribus cānis.¶ Et ſtraminib⁹: nā ſtramine & tecta & inſtrata.Caſa Romuli cānis & uiminibus cōſtructa magnæ fuit apud poſteros religioni:& quotiens de ea aliquid uetuſtate fœdabatur, ſacerdotes inſtaurabant.ut integra ſeruaretur.ideo mars Aſpice dixit:quia etiam tunc ſuperat.de ea plura diximus in primo libro¶ Capiebat munera placidi ſomni:q̄ſi dormiēs romulus reqeſcebat.¶ In ſtipula.& eſt cōmēdatio romuli a modeſtia.& frugalitate.qa nō regio luxu & ornatu utebaſ domi.nō delicate uiuebat.ſed duriter.non in plumis:& ſericis thoris. ſed in ſtipula requieſcebat. ¶ Et tamen ex illo thoro:ex illa ſtipula.Venit in aſtra:relatus eſt in deos.¶ Iamq₃

loco malus: iã cœpat romanũ nomẽ apud finitimos extolli: maiuſq; hẽbaſ q̃ te eẽt: iũ&te tñ affinitates cũ quoq̃ mime erãt: cũ uicine ciuitates cõtẽnerẽt romãos generos nec romulus hẽbaſ martis filiꝰ. Educatio ꝑterea paſtoralis: & iopia nocebat. Aues & uenata aĩalia hñt unde poſſint ſobolẽ ꝓpagare: romanꝰ ipſe nõ hẽbat: nõ repudianſ externi: repudiabanſ romani: cũ ita fieri uiderẽ iſpiraui mentẽ filio inito q; conſilio rapuit ille uirgies: hæc nũc inqt mars uſus eſt hac iſinuatiõe ut oñdat iuſtã ſuiſſe cãm rapiẽdaꝝ uirginũ. iãq; romanꝰ hẽbat maius nomẽ loco erat po. to. iã maioris nois & famæ: q̃ ipſa te locus eẽ uerat. n. urbs pul nomis. ¶ Nec illi: romão. ¶ Erat cõiũx nec ullus ſocer: nec cõiugẽ: nec ſocerũ hẽbãt: iqa cõtrahere affinitatem cũ his nemo uolebat. ¶ Diues uicinia: ſabiniꝰ & finitimi. ¶ Spnebat iopes generos: cõtẽnebãt illi & repudiabãt romãos generos: cũ eẽnt iopes. ¶ Et ego: mars. ¶ Male credebat: nõ credebat. ¶ Auctor ſãguis: nemo credebat romulũ eẽ filiũ martis. Et Liui. inqt Ro. legatos circa uicinas gentes miſit q̃ ſocietatẽ cõnubiũq; nouo ppło peterẽt. Vrbes quoq; ut cætera ex iſimo naſci. Deĩde q̃ ſua uirtꝰ ac dii iuuẽt magnas opes: magnũq; nomẽ ſibi acire: ſatis ſcire origini romane: & deos affuiſſe: & nõ de futurã uirtutẽ: ꝓinde ne grauarenſ hoies cũ hoibꝰ ſanguinẽ ac genus miſcere. Nuſq̃ benigne legatio audita eſt: adeo ſimul oẽs ſpnebãt: ſimul tantã in medio creſcẽtẽ molẽ ſibi ac poſteris ſuis metuebãt: pleriſq; rogitãtibꝰ dimiſſi: & qd̕ fœmis quoq; aſylũ apuliſſent. ¶ Id. n. demũ cõpat cõnubiũ fore &c. ¶ Nocebat: romu. ¶ Habitaſſe in ſtabulis: cũ paſtoribꝰ. ¶ Et pauiſſe oues. nã educatꝰ a Fauſtulo iter paſtores aliqñ oues pauiſſe credit: & id illi nocebat: qa pudebat finitimos affinitates cõtrahere. ¶ Et nocebat tenere iugera pua: hẽre exiguũ agrũ. ¶ Iugerũ tñ eſt: qtũ uno iugo boũ exarari põt ¶ Soli iculti: nõ priꝰ culte terræ. Ipſa: ergo inopia cogebat. hẽre repulſã. ¶ Et cõtẽnebãt eos: & erãt ut Diony. inqt: Vicine urbes romanis iſenſe tẽtauit romulus & illas cõciliãdas: & ad ꝓpugnãdã ſobolẽ cõtrahere cũ illis cõiugia: qd̕ cũ aſpnarenſ. Numitorẽ cõſuluit. Statutũq; ut p raptũ uirginũ ꝓmiſcuũ affinitate iungerẽt: qd̕ uim illatã ferrẽt æquo ſe aĩo. Cætera paulo poſt: quæq; uolucres: & quæq; fere coeũt cũ ſuo pare. ¶ Aues & ſilueſtres beſtiæ hñt paria: cũ qbꝰ iũganſ. ¶ Atq; anguis: ſerpens. ¶ Hẽt aliquã de qua ꝓcreẽt: mouet ex hoc loco cõmiſeratiõẽ in romãos: & iidignatiõẽ in finitios: qd̕ & feræ: & ſerpẽtes qbꝰ nihil eſt truculẽtius: habẽt parẽ: unde ſobolẽ poſſint ꝓpagare & romanis miſeris iniuria finitimoꝝ coniugia non danſ. ¶ Connubia: matrimonia: hoc eſt ipſe coniuges dantur.

Externis danſ cõnubia gentibus: atq;
Romano uellet nubere nulla fuit
Indolui patriãq; dedi tibi romule mẽtẽ
Tolle ꝑces dixi: qd̕ petis arma dabũt
Feſta para cõſo: cõſus tibi cætera dicet
Illo feſta die dum ſua ſacra canes:

¶ Externis danſ cõnubia gẽtibꝰ. Nõ uidebaſ negãdũ romanis qd̕ in Italia cõcedebaſ græcis & barbaris. Dñt hæc ad excuſatiõẽ romuli: ut uideaſ ad rapiẽdas ſabinas neceſſitãte cõpulſus. ¶ Feſta para conſo: cõſualia dicit: q̃ (ut ſcribit Plutar.) iiii. calẽdas ſeptẽbris celebranſ ꝙ eo die ſabinæ raptæ fuerint cõſualibꝰ ſimulatis: hoc eſt ludis quos (ut inqt Feſtus) in honorẽ Cõſi faciebãt: quẽ deũ conſilii putabãt. Vidẽs. n. romulus deeſſe cõiugia p legatos ea petiit ut diximꝰ a finitimis ciuitatibꝰ: qbꝰ negatis in honorẽ Cõſi. i. neptũni equeſtris (ut qbuſdã placet) cõſualia ſimulauit ad quæ cũ utriuſq; ſexus multitudo cõueniſſet dato ſigno uirgines raptæ ſunt. Ara cõſi in circo maximo fuit auctore Plutar. q deꝰ tẽplũ habuit ſubterraneũ & optũ: qa nõ ſolũ neptũnus eques dicebaſ ſiue poſidon: ut Diony. ſcribit. Vñ in eiꝰ honorẽ ludi eqſtres celebranſ: ſed cõſilioꝝ deꝰ teſte Seruio. Nouimus aũt oportere arcanũ ac tectũ eẽ cõſiliũ. Quare fidei pãno uelata manu ſacrificabaſ: qa fides tecta eẽ debet & uelata. Ferũt aũt romanos ideo dicato Cõſi ſimulachro ſabinas rapuiſſe: ut initũ de rapiẽdis cõſiliũ tegereſ. Ad huiꝰ dei arã in equeſtribꝰ iñ certamibꝰ dabaſ acceſſus cũ reliquo ãni tpe lateret. De hac Varro Conſualia inqt dicta a cõſo ꝙ tunc feriæ publicæ ei deo & in circo ad Arã eiꝰ a ſacerdotibꝰ fiũt ludi illi qbꝰ uirgies ſabinæ raptæ. Sane neptũnus hippius ſiue eqſter dictus eſt teſte Feſto: uel ꝙ pegaſus ex eo & pegaſide natꝰ ſit: uel ꝙ equuleus (ut putãt) loco eiꝰ ſuppoſitꝰ Saturno fuerit quẽ pro neptũno deuorauit: uſ ꝙ tridẽtis ictu terræ equũ excitauerit: cui ob hoc in illyrico nono quoq; ãno quaternos equos in mare iaciebãt. Cõſualibꝰ equi & aſini coronis ornabanſ & ociari ꝑmittebanſ autore Plutar. qm̃ iſtituta nauigatiõe cũ merta nauibꝰ ueherenſ ociũ quoddã & remiſſio iumẽtis data eſt. Plura de his ludis lege apd̕ eũdẽ Plutar. ac Dio. nã Liui. paucis rẽ expedit. ¶ Cõſus ti. cæ. di. deꝰ cõſilii i ipa ludoꝝ celebritate ſuppeditabit q̃ agẽdo fuerũt ne de ſint cõiugia.
¶ EXTernis gẽtibꝰ: nõ neganſ cõiugia ab Italis his: q Itali non ſunt. ¶ Eos. n. appellamus externos: q in nr̃a regiõe nõ ſunt: & hiſtorici uocãt externos quicũq; nõ ſunt itali. ¶ At nulla fuit quæ uellet nubere romano: nulla fuit q̃ uellet mr̃imonio iũgi romanis ciuibꝰ. ¶ Indolui: egre tuli. ¶ Et romule p apoſtrophen dedi tibi mẽtẽ patriã: iſpiraui tibi mentẽ & cõſiliũ meũ. ¶ Dixi tolle ꝑces: noli amplꝰ ꝑcari finitimos. ¶ Arma dabũt qd̕ petis ipſas cõiuges: q̃ſi expiere uiolẽtiã: qa uim illatã ferẽt eqore aĩo: hoc aũt cõſiliũ fuit numitoris. ¶ Para feſta con. deo cõſilioꝝ. ¶ Cõſus dicet tibi cætera: ipſe cõſilii dies inſpirabit tibi qd ſis facturus. ¶ Illo die: ludoꝝ. ſ. ¶ Dũ canes ſua feſta ſacra dũ tu celebrabis eiꝰ ſacra: tũc ipſe cõſiliũ tibi ſuggeret: huiꝰ diei feſta cõſualia dicta ſunt: de qbꝰ Varro cõſualia inqt dicta a Cõſo: qd̕ tũ feriæ publicæ ei deo & in circo ad arã eiꝰ ab ſacerdotibꝰ fiũt ludi illi. qbꝰ uirgines ſabinæ raptæ. Et Põpeius inqt Cõſualia ludi dicebanſ quos in honorẽ Cõſi faciebãt: quẽ deũ cõſilii putabãt: de hoc Diony. primũ inqt deo arcanaꝝ cõſultationũ duci. Si dolus ſibi ex ſnĩa eueniret ſacrificiũ quot ãnis: & ferias agẽdas uouit. Poſtea uero ſenatui rẽ aperiẽs: ubi ipſis ẽt cõſiliũ illud placuit. diẽ feſtũ & ludos indicẽs neptũno agẽdo: circũmiſit in urbes ꝓximas euocãs quicũq; uellẽt: & certaminũ & mercatus eſſe participes: etenĩ cuiuſq; generis certamina acturus erat equoꝝ & hoium. Cõuenientibꝰ itaq; ad ludos hoſpitibꝰ multis cũ uxoribꝰ: & filiis ubi ſa

ANT. FAN.
Cõſualia
Conſus
ara cõſi
Neptũnꝰ equeſter.
PAV. MAR.

era neptūno pegit:& certamina die ultimo quo nūdinas diſſoluturus erat. Iuuētuti edicit: ut cū ſignū extuliſſet Virgines quiſq; raperet: quaſcūq; cōtingerēt: ſeruarētq; ipſas oēs ea nocte caſtas. Dieq; poſtero ad ſe ducerēt. Diuiſi igiť p cōpita iuuenes: ut elatū uidere ſignū: ad raptus uirginū repēte diſcurrūt. ⸿ Iugēſq; ſtatim ſecuta eſt ꝑturbatio: fugaq; hoſpitūq; malū aliqđ maius ſuſpicātiū. Productis aūt ſequēti die Virginib⁹: ignominiā eaꝝ cōſulēs romulus: qđ nō ad cōtumeliā: ſed ad nuptias raptæ eēnt: æquū eē cēſebat ut datos eis uiros a fortuna diligerēt. Dinumeratiſq; poſtea puellis ſexcētis & octogintatrib⁹ nūero inuētis. uiros celibes totidē delegit: qb⁹ puellas ipſas ſm leges p̄rias: uniuſcuiuſq; eaꝝ cōſuetudīeſq; locauit: in cōmunionē panis & aquæ cōnubia ipſa cōcilians: ſicut ēt hucuſq; faciūt: & paulopoſt ſacratā illā ſolēnitatē Nūc ēt romani ꝑficiūt: cōſualiaq; uocātes: in qua ēt ara ſubterranea cōſtructa: iuxta circū maximū: circūfoſſa terra ſacrificiiſq; igneis: & ſolēnitatib⁹ colliť. Curſuſq; equoꝝ agiť iūctoꝝ & nō iūctoꝝ. Vocať aūt is de⁹. cui hæc ꝑficiunť cōſus a Romanis. ſ. quē qdā īterp̄tātes in līguā græcā Poſſidona Syſicthona eſſe dicunt. Et Liui⁹ ꝓſequiť ad ea q̄ adduxim⁹. Agere id romana pubes paſſa: & haud dubie ad uim res ſpectare cœpit. Cui tp̄s locūq; actū ut daret Romulus ægritudinē aī diſſimulās: ludos ex īduſtria parata Neptuno eqſtri ſolēnes. Cōſualia uocat. Indici deīde finitimis ſpectaculū iubet: quātoq; apparatu tū fiebāt: aut poterāt cōcelebrātut rē clarā expectatāq; facerēt. ⸿ Multi mortales cōuenere: ſtudio ēt uidēde noue urbis: maxie ꝓximi qq; Ceninēſes. cruſtumeni. Antēnates. Iā ſabinoꝝ oīs multitudo: cū liberis: ac cōiugib⁹ uenit. Inuitati hoſpitaľr p domos: cū ſitū: mœniaq;: & frequētē tectis urbē uidiſſent miranť tā breui rē Romanā creuiſſe. Vbi ſpectaculi tp̄s uenit: dedītæ q̄ eo mētes cū oculis erāt. Tū ex cōpoſito orta uis: ſignoq; dato: iuuēt⁹ Romana ad capiēdas uirgines diſcurrit. Magna ps forte: in quēq; īciderat. Raptæ quaſdā forma excellētes primorib⁹ patrū deſtinatas: ex plebe hoīes qb⁹ datū negociū erat: domos deferebāt. Et Plutar. inqt. It iterā fama p finitimar orbes: qđ ſacrā cuiuſdā dei arā in ſubterraneo ſpecu abditā offendit: quē Cōſum romāi uocāt: uel poti⁹ ut Proculo placet: neptūnū eqſtrē: hāc igiť cū apuiſſet: illico ſacra: ſolēneſq; ludos ſimulat ſe factuꝝ. Cōuenit ex finitimis īgens multitudo cū uxorib⁹ & filīis. Signū aūt dederat romulus: ut cū aſſurgeret: & purpureā clamidē cōplicaret: tūc oēs in ſabinas irruerēt. Triginta a nōnullis raptas fuiſſe tradiť. Vñ: xxx curiæ appellatæ ſint. Vale. antiaſ. dxxvii. fuiſſe tradit. Iobas uero. dclxxxiii. A q̄rū cōtagine romulus penitus abſtinuit: poſtq̄ Herſyliā unā habuit: ex qua duos filios genuit alterā fœmellā Promā uocatā. Alterū Aoliū dictū ab aciuiū multitudie cōuocata: Sed poſtea mutatis lītis Abyllū uocatū. Reliq̄ uero ſuis in locis ſatis ample ac ſuccincte inferius ꝓſequemur. (idē

Intumuere cures & quos dolor attigit

Tūc primū generis itulit arma ſocer:

ANT. FAN. ⸿ INTumuere cures: Ab eo ꝙ cōtinet id qđ cōtineť accipimus: & a parte totū. hoc eſt ſabinos a curib⁹ eoꝝ oppido Cæteꝝ cruſtumeni ceninēſes & antēnates: ad quos iniuriæ pars ptinebat bellū mouere. Sed (ut inqt Liui⁹) nouiſſimum a ſabinis bellum ortum eſt: quod multo maximum fuit: ii nihil per iram aut cupiditatem egerunt: nec oſtenderunt bellum priuſquam intulerunt. Raptæ autem dicuntur a Romanis triginta uirgines tantum: quamuis nonnulli raptas fuiſſe tradiderint. Dxxxvii. alii. Dclxxxiii.

PAV. MAR. ⸿ Intumuere cures. Dioñ. iqt ubi de raptu uirginū: deq; cōnubiis i urbes ꝓxias rūore uulgatū eſt: alias qdē id factū ī irā uertit. Alia: quo affectu id factū eēt cōſiderātes: moderate rē tulerūt. Recidit igiť res poſt ipſa aliqđ i bella: alia qdē facilia. Vnū uero cū ſabis magnū: atq; difficile ſed exit⁹ fœlix fuit: ſicut romlo ꝓdixerat oracula. Et Liui. ſeri. bella romāis illata: & romuli uictoriā de ceninēſib⁹: antēnatib⁹ & cruſtumēis & ſubſeqť. Nouiſſimū bellū ab ſabis ortū: multoq; id maximū fuit. Nihil. n. p irā: aut cupiditatē actū ē: nec oſderūt bellū priuſq̄ itulerūt. Cures ſabini a curib⁹ ⸿ Intumuere: idignati ſūt ob eā acceptā iniuriā. ⸿ Et quos illi quos. ⸿ Idē dolor attigit: hoc ē qb⁹ ea erat iniuria & dolor cōis ceninēſes: antēnates: & cruſtumēi: quoꝝ ēt uirgīes raptæ fuerāt. ⸿ Tū primū ſoceri: ſabini & alii: quoꝝ raptas filias romāi uxores acceperāt. ⸿ Intulit arma gñis: itulit bella romāis. Exigit hic loc⁹ ut de curib⁹ & de ſabis ipſis aliqd dicam⁹: ut Var. ipſe retulit. quēadmodū ab ei⁹ liberto accæpim⁹ Virgo q̄dā īdigena: ꝓcipui gñis i tēplū iuit Enialii choreas agēs: Enyaliū aūt ſabini: & ab eis diſcētes romāi qrinū uocāt: nequaq̄ certū hñtes ipſi. Mars ne ſit ille: an ali⁹ qdā ſiſes cū marte honores hñs. Alii. n. de uno deo bellicoꝝ certaminū duce utraq; putāt dici noīa. Alii aūt duob⁹ ea diuis bellicis īpoſita. In hoc itaq; dei tēplo ſaltās puella ſubito fit diuia. Atq; reliquēs choꝝ in aditū dei currit. Prægnāſq; deīde ex deo: ut oīb⁹ uiſū eſt: facta filiū parit Modiū noīe Fabidiū cognoīe: qui fact⁹ forma qdē fuit nō hoīs: ſed diui. Fuitq; bello oīum clariſſim⁹. Capit deīde cupido cōdēdæ urbis: magnāq; manū cōgregās uicia loca īcolētiū. Breui admodū tpe eas cōdidit: q̄ nūc uocanť Cures: hoc noīe ut nōnulli ſcribūt ex deo: cui⁹ eū filiū ſmo erat urbi īpoſita: ut aūt alii tradūt: a cuſpide: quires. n. ſabini cuſpides uocant. Zenodot⁹ aūt Trozeni⁹ hyſtoricus: ūbricæ gētis īdigenas hitaſſe ait circa agrū reatinū uocatū. Pulſos deinde illinc a pelaſgis ī hāc terrā aduēiſſe: ubi nūc hitāt: mutātēſq; nomē ſimul cū loco: uocatos eē ꝓ umbris ſabios. Cato aūt nomē ſabinoꝝ gēti īpoſitū eē ait: ex ſabino Sangi diui gētilis. Hūc aūt Sangū a qbuſdā Piſtiū uocari atq; in p̄ria eoꝝ habitatiōe fuiſſe aſſerit uicū quēdā uocatū Teſtrunā: ꝓpe urbē amyternā poſitum: ex quo mouentes tum ſabinos in terrā ait Rheatinoꝝ irrupuiſſe: habitātibus ſimul cum eo aboriginibus. Vrbemq; eorum clariſſimam Cotynas bello captam occupaſſe. Atq; ex rheatino agro colonos emittentes & alias condidiſſe urbes: In quibus habitabant ſine muris: & hanc ipſam: quæ Cures dicuntur. Regionem autem obtinere eos diſtantem ab Adriatico quidem mari ducentis ferme: & octoginta ſtadiis. A tyrreno uero ducentis & quadraginta. Longitudinē aūt eius eſſe ait paulominus ſtadiorū mille. De alio ſmone q ī hyſtoriis eſt de laconib⁹ q illuc ſe trāſtulere dixim⁹ in p̄io li. in eo uerſu. Protinus oebalii te

tulit arma titi.⸿ Iãq; feræ raptæ:iã icœperãt raptæ mřes eẽ:cũ ex Romanis filios pepiſſent:ꝓtractaq; erant diuti⁹ bella.Cũq; ſæpe ambiguo marte pugnatũ eẽt.Deideq; eẽnt acies ad pugnã iſtructæ.Mulieres quaꝝ cã bellũ erat:cõuenıẽtes ſine uiris in quẽdã iocũ:& cõſilia cõferẽtes:ut Diony.refert in ea ſuere ſnĩa:ut uerba ipſa de recõciliatiõe apud utroſq; iciperẽt.Re ad ſenatũ delata placuit eas legatiõis munere fungi . Haꝝ pͥceps Herſyliã ſuitq̃ lõga & miſerabili rõne poſtulauit ut uiris ſuis pacẽ cõcederẽt.Vñ cõmoti ſũt ſabiorũ aĩ:& fœdera inita ſũt.Plutar.tacuit legationẽ hãc.Sed inqt.Cũ ambæ acies firmato ipetu conſtitiſſent: mirares qdã:& ſpectatione digna ſtuporẽ oib⁹ attulit.Nã raptæ ſabinoꝝ uirgines cũ id uidiſſent:raptis in uluis infantib⁹:paſſiſq; crinibus:diuino quodã inſtigãte ſpiritu cũ lachrymis:ac gemitu p medias acies peruolant.Exhorrẽtes mõ patres:mõ uiros:ut fœdatas iã acies dirimerent:& parcerent ſanguini.Cui⁹ rei admiratione moti:ſiſtunt aciem:tela comprimunt:iras mittunt:animos colligunt:cætera paulopoſt.

Iãq; feræ raptæ matrũ q°q; nomẽ hẽbãt
Tractaq; erãt lõga bella ꝓpiqua mora
Cõueniũt nuptæ dictã iunonis in ædẽ:
Quas iter mea:ſic eſt nur⁹ auſa loq:
O pariter raptæ qm̃ hoc cõe tenemus:
Non ultra lentæ poſſumus eſſe piæ:
Stãt acies:ſed utra dii ſint ꝓ pte rogãdi:
Eligite:hic cõiunx hic pr̃ arma tenet:
Quærẽdũ ẽ uiduę fieri malitis an orbę
Conſilium uobis forte piumq; dabo:
Cõſiliũ dederat:parẽt crieſq; reſoluũt:
Mœſtaq; funerea corpa ueſte tegunt:
Iã ſteterãt acies ferro mortiq; paratæ:
Iã lituus pugnæ ſigna daturus erat:
Cũ raptæ ueniũt:iter patreſq; uiroſq;:

⸿RAPTæ matrũ quoq; nomen habebant.oẽs raptæ iã ANT.
feræ peperant poterãtq; nõ ſolũ raptæ ſed & matres uocari. FAN.
⸿ Dictã iunonis in ædẽ:in tẽpiũ iunonis quo ſe conuẽturas cõſtituerãt cõdixerãtq;.Eſt ſane cõditũ qđ in cõi eſt dictũ autore Feſto.⸿ Quas iter mea ſic eſt nurus auſa loqui.Herſiliã dicit ex qua legimus Romulũ duos filios ſuſcepiſſe.Sed ſciẽdũ eſt oẽs uirgies raptas:ut placet Seruio Herſilia
excepta Herſilia.quã ſublatã a marito Romulus ſibi fecit uxorẽ.Hanc qdã aiunt Hoſtilio claro iter romãos homĩ nupſiſſe teſte Plutarcho.Quidã ipſi Romulo in mřimoniũ ceſſiſſe & ex eo Promã & Abyllũ pepiſſe.⸿ O pariter raptæ exequat ſe iſeriorib⁹ ut beniuolẽtiã aucupeť & qđ uult facilius pſuadeat.⸿ Nõ ultra lente poſſumus eẽ piæ: ſi lentæ fuerimus ac non exequamur cito qđ faciẽdũ eſt erimus & impiæ.⸿ Sed utra dii ſint pro parte rogãdi Eligite:ꝓponit duo quoꝝ neutrũ eligẽdũ eſt:ut quærať tertium.i.pax qua nihil eſt ſalubrius.⸿ Viduæ fieri malitis an orbæ:uiduæ parẽtum uictoria occidẽtibus uiris:orbæ uincẽtibus maritis.⸿ Conſilium dederat:quale id fuerat ſequentia indicant.⸿ Crineſq; reſoluunt:ad mouendam Liuius in
miſericordiã ut interea ad templum non æque Palladis primo ab
ibãt crinibus iliadis paſſis.Liuius ſabinæ mulieres quaꝝ ur.con.
ex iniuria bellum ortum erat crinib⁹,ſparſis ſciſſaq; ueſte uicto malis muliebri pauore auſæ ſe iter tela uolãtia iſerere ex trãſuerſo ipetu facto dirimere iſeſtas acies.

⸿IAMq; raptæ:puellæ ſabinæ.⸿ Hẽbant feræ:quaſi nomen quoq; matrũ:iã pepererant:ut quæ raptæ di- PAV.
cebanť:mřes quoq; uocabanť:qb⁹ iam nati erãt filii.⸿ Et bella ꝓpinqua:bella a ꝓpinqs:& affinibus illata. MAR.
⸿ Erant tracta:pro ꝓtracta:& dilata.⸿ Longa mora:longo tẽpore uti:& in natali romão dictũ.Pugnatũq; diu dubio diſcrimine:donec mater erat:quæ uirgo fuit:quæ rapta ſabinis.⸿ Nuptæ ſabinæ:& cæteræ iam romanis nuptæ.⸿ Cõueniunt:coadunanť.⸿ In ædem iunonis:in tẽplum iunonis.⸿ Dictam:i.conſtitutam ab ipſis.⸿ Inter quas:nuptas.⸿ Mea nurus:Herſilia:cuius paulo ante meminimus:quæ erat uxor Romuli: ideo nunc mars ſuã nuꝝ appellat.Sic eſt orſa loqui:ſic fari cœpit.⸿ O pariter raptæ.ꝓponit herſylia in mulieꝝ cœtu quæſtionẽ cum utrinq; ſtaret ad prælium inſtructa acies cõſuirarent quid decernẽdum eſſet.an uiduæ fieri uellent.an parẽtibus orbæ.Si enim patimur uiros uincere.efficiemur orbæ parentibus. Si parẽtes efficiemur uiduæ.ut utrũq; a nobis euiteť pacẽ inter utroſq; tractemus.⸿ Efficax fuit hæc Herſyliæ propoſitio.quãdo quidẽ utrũq; euitãdum eſſe facile pſuaſit.⸿ O raptæ pariter:quæ ſimul mecũ raptæ fuiſtis. ⸿ Quoniã tenemus hoc cõmune:quoniã hæc nota oĩbus cõmunis eſt:quia ſimul raptæ fuimus. ⸿ Non poſſumus ultra lente.tarde.Eſſe piæ.quaſi nõ poſſumus ulterius differre & diſſimulare pietatem quã hinc parentes:hinc exigunt uiri.⸿ Stant acies:quaſi iam ad pugnam inſtructi exercitus hinc parentum.hinc uiroꝝ ſunt.⸿ Sed eligite.quaſi maturo cõſilio diſcernite:& deliberate.Pro utra parte.pro qua duaꝝ partiũ. Oro ſabi
⸿ Dii ſint rogãdi.an pro uiris:an pro parẽtibus.⸿ Hinc ex hac parte.⸿ Coniunx tenet arma:quaſi hic uiroꝝ exercitus eſt inſtructus:& ad pugnã paratus.⸿ Hinc tenet arma pater.ex altera parte parentes armati narũ ad pñtes & ad maritos
manus ſunt ad pugnã collaturi.⸿ Eſt quærendũ:quaſi illud inquirẽdũ quod melius eẽ ducatis.⸿ An malitis:potius uelitis.⸿ Fieri uiduæ:uiris diuiſæ.quaſi an uelitis potius amittere uiros.⸿ An orbæ.ſine parentibus.orbum enim dicimus re chariſſima priuatũ.ut qui patrẽ:aut matrem:aut filios:quaſi lumen amiſit. ⸿ Dabo:ego.⸿ Vobis cõſilium forte:q; laudẽ fortitudinis & magnanimitatis mereať.⸿ Et pium. cũ laude quoq; pietatis.⸿ Cõſiliũq; dederat.Herſylia id cẽ fuerat ut legationis officium ſumeret:aut ut poeta & Liui.afferunt:ut in medias acies irent.⸿ Parent:obediunt cæteræ oẽs herſyliæ.⸿ Et reſolutũ crines.diſſoluunt & pãdũt capillos.⸿ Et tegũt corpora mœſta:mœſtitiã præ ſe ferẽtia. ⸿ Veſte funerea:lugubri:q̃lis eſt uſus in funere parentũ aut uiroꝝ.⸿ Iam ſteterãt acies.de hoc ita Liuius inqt.Sabinæ mulieres.quarum ex iniuria bellũ ortũ erat.crinibus ſparſis ſciſſaq; ueſte uicto malis muliebri pauore.auſe ſe inter tela uolãtia inferre.Ex trãſuerſo impetu facto dirimere infeſtas acies dirimere iras.hinc patres.hinc uiros orãtes.ne ſe ſãguie nefando ſoceri generiq; reſpargerẽt:ne parricidio macularẽt part⁹ ſuos:ne potũ illi liberoꝝ:hi ꝑ

genie.ſi affinitatis inter uos.ſi cõiugii piget in uos uertite iras.Nos cauſa belli.nos uulnerũ ac cædiũ uiris
ac parẽtib⁹ſumus.Melius peribimus q̃ ſine alteris ueſtrũ uiduæ aut orbæ uiuamus.Plutar.uero ſic loquẽs
introducit.Quid mali fecimus uiri?Aut qd deliqmus pẽtes?Necdũ ſatis de nobis ſumptũ ſuppliciũ eſt?cũ
in tãtũ dedecus ac ignominiã deuenimus:ut amiſſo pudore & pudicicia alienis uiris raptæ ꝑmeremur:niſi
& hãc quoq; ſupremã oĩum:ac infœliciſſimã calamitatẽ:ueſtro telo ueſtro ſanguie pferamus.Si uindicã
dum erat horũ ſcelus.Si ulciſcẽda iniuria.Si redimẽda tãto ſanguie captiuitas noſtra.Cur nõ ab initio ad
uerſum neqſſimos hoſtes ueniſtis?Cur cõtẽpſimus:ſi cũ recens erat ſcelus:& adhuc pudorẽ & uirginitatem
noſtrã intra ſua limina tuebamur.Sed expectaſtis.ſ.ut eũ his uiris aliquo pignore deuinciremur.Quo maio
ri poſtea mœrore:ac moleſtia:& maritis iã factis pr̃ibus:& uobis afficeremur.Quippe quæ tã neſando ꝑ
Lituus ro mñi me. dio incen dio remã ſit iteger. lio:tã infeſtiſſimo ferro:cõl ſanguinis:ac patricidio partus noſtros fœdari intueamur. Heccine eſt paterna
pietas?Hiccine liberorũ amor.Heccine cõnubiis fides?ſi ſalutẽ noſtrã petitis:ſi libertatẽ quæritis:ſi pieta
tem colitis:mittite hos aĩos:hæc arma quæ nõ niſi in generos ueſtros quaſi in proprium ſanguinẽ cõtuli
ſtis.Neue finite:ut ſine his uiris uiuamus:ex qb⁹ iã & liberos genuimus & beniuolẽtiã:& charitatẽ cõpa
rauimus.Neue in aliã ſeruitutẽ ac calamitatẽ cõcidamus.Hæc herſylia unaq; cũ cæteris locuta eſt.Iã
q; ſteterãt acies:iſtructi ſuis ordinibus ad pugnam fuerãt exercitus.Parate ferro:armis exercendis.Et
morti ad mortẽ:quaſi ad inferẽda:ſuſcipiẽdaq; uulnera:& mortẽ.Iã lituus erat daturus ſigna pugnæ:tu
ba erat clãgore ad pugnã acies mortuamã cum primũ inſonuiſſet:cõſeruiſſent manus.Lituus & baculus i
curuus quo ſedẽtes augures aiib⁹tẽpla deſignabãt:& pro tuba ẽt incurua ponit.Virg.Et lituo pugnas in
ſignis obibat & haſta.Et lituus ille Romuli baculus:q poſt Romulũ in medio incẽdio integer manſit.
Sed de eo alias.Cum raptæ mulieres:quæ raptæ fuerãt.Veniũt inter patres & inter uiros:irrupuere in
medias acies:ut in natali:Tum ꝑperata manus cõſerta p agmina paſſis Crinib⁹ante patres charos interq;
maritos.Germanoſq; ruunt:& dulcia pignora natos.Oſtentãt:cœlũ magnis hinc queſtibus implent.

ANT. FAN. PIGNORA chara:qa nihil magis amat a parentibus
q̃ filii q ſunt pignus parẽtũ.Quaſi ſentirent:quaſi intel
ligerent rem quã per ætatem re uera intelligere non pote
rant.Poſſe coactus erat:exprimẽre uagitu primã aui lit
teram.Tela uiris animiq; cadunt:ui pietatis quæ penit⁹
& in penetralibus animi recondit.Liuius mouet res tum
Soceri⁹ Generi multitudinẽ tum duces:ſilentium & repentina fit quies.
Soceri generis:ſoceri dicti ſunt q̃ ſibi generũ aſſocient
Auus Generi q; aſſumant generandi cauſa.Scutoq; nepotẽ
Nepos fert auus.Auus ab æuo noĩatus putat q̃ patre antiquior
PAV. ſit.Nepos uero dictus uidetur quaſi natus poſt.
MAR. ET Tenent in ſinu natos:quaſi ferunt filios ex roma
nis natos complexos.Cara pignora:quia nil charius fi
liis.Vtpoſtq̃.Tenuere medium campi:quaſi fuere in
medio campo:ubi paratæ erant acies.Capillis ſciſſis:&
paſſis:& ſciſſis crinibus.Procubuere:inflexere ſe.Ge
nu in terram poſito:more ſupplicum ante deos & reges
ſummos.& Diony.poſt legationem & Herſyliæ uerba in
quit his dictis ꝑcubuerũt oẽs ad regis genua:ſimul cum

Inque ſinu natos pignora chara tenẽt.
Vt mediũ cãpi ſciſſis tetigere capillis:
In terram poſito procubuere genu:
Et q̃ſi ſentirẽt blãdo clamore nepotes:
Tẽdebãt ad auos:brachia parua ſuos
Q ui poterat clamabat auũ tũc dẽiq; ui
Et q uix poterat poſſe coact⁹erat.(ſũ
Tela uiris aiq; cadũt gladiſq; remotis
Dant ſoceri generis accipiũtq; man⁹:
Laudataſq; tenẽt natas ſcutoq; nepotẽ:
Fert auus hic ſcuti dulcior uſus erat:
Inde diẽ prĩaſq; meas celebrat calẽdas

filiis ꝑmanſeruntq; humi ꝑſtratæ donec eas aſtantes erigerent:moderata oĩa pro uirib⁹ſe facturos pollici
ti.Ita nũc poeta ꝑcubuiſſe eas dicit.Et nepotes:ipſi iſantes:quos in ulnis ferebãt mulieres.Tẽdebãt:
extendebãt.Parua brachia ad auos ſuos:ad ſabinos.Blãdo clamore:leni uagitu:quo auorũ mẽtes ad
miſerationẽ alliciebãt.Quaſi ſentirẽt:q̃ſi cognoſcerẽt ipſos:aut q̃ſi ſentirẽt de qua a matrib⁹ agebatur.
Qui poterat ex illis infantib⁹.Clamabat auũ:q erat bimus aut trimus:ut p ætatẽ poſſet uerbũ ꝑferre.
clamabat auũ etiã ſi uerbũ non ꝑferebat.Vagiebat:& alluſit poeta ad puerilẽ uocẽ.nam ilia eſt a ſic prima
littera uidebat auum clamare.Tum deniq; uiſum:quem tandem tum primũ uiderat.Et qui nõ pote
rat tunc uagire:aut clamare.Erat coactus poſſe.cogebat a matribus ut uagiret & clamaret.Tela ui
ris animiq; cadũt.& Liuius Monet res tum multitudinẽ:tum duces.ſilentiũ & repentina fit quies.Inde ad
fœdus faciendũ duces ꝑdeunt.Nec pacẽ modo ſed ciuitatẽ unã ex duobus faciũt.regnũ cõſociant:iperiũ
omne cõferũt romã.Ita geminata urbe:ut ſabinis tñ aliqd daret quirites a curibus appellati.& reliqua ea
dem fere ab aliis quoq; referunt.Tela & animi cadũt uiris:cõcidere arma e manib⁹illorũ:& hoſtiles ani
mi cõmori ſupplici filiarũ orõne & nepotũ aſpectu.Et remotis gladiis.reiectis utrinq; enſibus.Soceri:
ſabini.Dant manus generis:romanis.Et accipiũt:qa alter alterius dextrã tãgebat.generi aũt & nurus
Vlpianus de ſpõſo & ſponſa & ſocero & ſocru appellatiõe.ut Vlpia.inqt.Sponſus quoq; & ſponſa cõtinent.Item ſoceri & ſocrus appellatione ſponſorũ
parẽtes cõtineri uident.& titulo de uerborũ ſigni.Generi inqt appellatiõe & neptis & ꝑneptis tã ex filio q̃
ex filia editarũ.cæterarũq; maritos cõtineri mãifeſtũ eſt.Et tenẽt:ipſi ſabini parẽtes.Natas:filias.Lau
datas.dignas laude:aut laudatas.& cõmẽdatas ab earũ pietate:quæ bellũ dirimerũt & honores ob id habi
ti.ut ab ipſis.xxx.curiæ denoĩarent:licet ſint q aliter ſentiãt.Præterea ut ab oĩ labore eſſent libere ꝑterq̃ a
lanificio.Auus:ſabinus.Fert nepotẽ ſcuto imponebat.& ferebat nepotem ſcuto.uelut in cuna.Hic
uſus ſcuti.inferẽdo in cõcordia:& pace nepotẽ.Erat dulcior:quã fuerit ĩ diſcordia:& bello.Inde:ex illo.

Oebalie matres nō leue nomē habēt:
Aut qa cōmitti ſtrictis mucronib9auſæ
Finierāt lachrymis martia bella ſuis:
Vel qđ erat de me fœliciter ilia mater:
Rite colūt matres:ſacra dieq́ meū:
Q uid q hyems adopta gelu tū déiq ce
Et pereūt lapſæ ſole tepēte niues: (dit
Arborib9 redeūt detonſæ frigorē frōdes
Vuidaq́ ĩ grauido palmite gēma tūet:
Q uæq diu latuit:nūc ſe q̄ tollat ĩ auras
Fertilis occultas inuenit herba uias:
Nūc fecūd9ager pecoris:nūc hora crcā
Nūc auis ĩ ramo tecta larēq parat:(di
Tēpora iure colūt:latię fœcūda parētes
Q uarū militiā uotaq partus habet:
Adde qđ excubias ubi rex roman9 age
Q ui nūc exqlías noía collis hēt:(bat
Illic a nuribus iunoni templa latinis:
Hac ſūt(ſi memini)publica ſcā die:
qd moror&uariis onero tua pectora cu
Emiet añ ocl'os:qđ petis ecce tuos(ris
Mr̄ amat nuptas:matq me turba freqn
Hæc nos p̄cipue tā pia cā decet: (tat

¶OEBALIAE:ſabinæ.Vt enī diximus ſupra ſabini uolunt lacedæmonioq ſe fuiſſe colonā.Vñ illud eſt Protinus oebalii retrulit armati.Lacedæmonii aūt oebalii dicti ſunt ab Oebalo Argoli filio:q in laconia regnauit.Per ſabinas aūt ſiue oebalias accipe romanas matronas quaq multæ a ſabinis ꝓgenitæ ſūt ¶Vt q erat de me fœliciter ilia mr̄ Prima rō qua matronæ calēdas martias colebāt hæc fuit:q ſabinæ ſtrictis mucronib'īterpoſitæ Martia bella finierūt.Secūda eſt:ut fauore martis eā fœlicitatē cōſequerent in filiis quā uidebat is de'iliæ cōceſſiſſe:q a marte cōpreſſa romulū ſūmæ fœlicitatis filiū pepit Tertia deīde ſubiū-gif qđ mēſe martio terra fœcūda eſt q̄les matronæ fieri cupiūt.itē q̄ria q calēdis martiis Iunoni Lucinæ templū datū eſt ad Exqlias: Addit & qnta q mars iunonis dr̄ filius:quæ cōiugiis p̄eſt.¶Et pereūt lapſæ ſole tepēte niues: Vir.Vere nouo gelidus canis cū mōtib'humor liquitur.¶Vuida gēma:uuidū eſt qđ aliqd humoris hēt itrinſec' Vñ uua dicta exiſtimat:nā humidū eſt qđ humorem hēt extriſecus¶Militiā uotaq:deſiderat mulier partū ſicut & miles p̄liū:q̄uis nō ſine piculis illa ad partū hic deſcendat ad p̄liū.¶Excubias ubi rex romanus hēbat (ſcripſerūt q-dā(ut ait Varro)Exquilias ab excubiis regis dictas. Alii q exculta a rege Tullo fuerit.Seruius.n.Tullusq́uē Solinus exqlium dicit Quirinalē & uiminalē colles urbi addidit & auxit exqlias teſte Liuio:ibiq ipſe ut loco dignitas fieret habitauit:ubi & Vir.domum habuit autore Seruio iuxta hortos mœcenatis:q eo in loco ab eo cōſtituti ſunt ob aeris ſalubritatē cū exqlina regio ante ſepulchris uacaret.Ab exqliis exqlina dicta eſt una q̄tuor tribuum in quas urbs a Seruio tullio diuiſa eſt.Eæ fuerunt Suburbana Palatina.Collina.Exqlina.Sane Romulus bello ſabino in exquiliis excubias egit:inde exqliæ dictæ ¶A nuribus latinis:nurus eo q nubant dicunt nomē accepiſſe ¶Publica facta:Sacrata:neq enim exiſtimare debemus unius diei ſpacio & cœptā ædē & p̄fectā fuiſſe.Feſtus autor eſt iunonis ædem calēdis martiis coli cœptā ¶Quid moror:deſcendit ad ultimam rationem:qua docet iure fieri ut matronæ calendas martias colant.

ANT. FAN.
Sabini a lacedæmoniis oriundi Oebalii
Cur matronæ calen. martias colebant
Vuidum humidū.
Exquiliæ
Nurus
Iunonis ædes.

¶MATRES oebalides:laconicæ.i.ſabine.Nā ut Plutarchus inqt.Sabini.lacedemonioq colonias fuiſſe uolunt. Sed de hoc in primo latius.¶Habēt nō leue munus hūt ipſe ſabine matres:& ab his ꝓgenite magnū hoc munus. ¶Celebrare diē & primas meas calē das:diē calēdaq martiaq:mihi dicataq.Sacrificabant Marti matres romanæ calendis martiis.nō qđ eo die eſſent cōſualia:ſed in honorē Martis.Nā ut Plutarchus inquit. Conſtat rām facinus a romanis ppetratū die octaua ac decima mēſis ſextilis:quē nunc Auguſtū uocant. Qua qdē cōſo cōſualia feſta celebrabāt.Hæc ille in uita Romuli.Sed ut oſidit in ꝓblematib'ꝓblemate.xlvii.Eo die conſualioq equos & aſinos coronis exornāt:& oriari ſinunt:& has rōnes adducit.An q Neptūno equeſtri diē feſtū agunt.Aſinus aūt pp equū pari fruit licētia.An illud potius q inſtituta nauigatione:cū multa nauibus ueherent ociū quoddā:ac remiſſio iumētis data eſt.¶Aut qa hac rōnea matres marti ſacrificamus qa auſæ ingredi medias acies:bellis finē īpoſuere.Vel iliæ recordatiōe:quæ ex me romum pepit.Aut qa auſæ ſunt ipſe matres.¶Cōmitti ſtrictis mucronib':cōmittere ſe euaginatis enſib' ¶Finierāt martia bella:finē impoſuerāt bellis:qb'ego p̄ſum.¶Suis lachrymis:fletu & querelis ſuis.¶Vel qđ ilia:uirgo ueſtalis:& Numitoris filia.¶Erat de me mater:pepera ex me romulū.¶Fœliciter:qa fœlix fuit ille part':qui erat tantā urbē poſiturus.¶Matres:romanæ.¶Rite:ex ritu & cōſuetudine.¶Colūt ſacra:& idē meū:celebrāt & ſacrificāt mihi calē.martiis.¶Quid qđ hyems:tertia rō cur matres celebrāt calē.martias?qa tūc eſt tpus fœcundū quo oīa putreſcere incipiūt:& pcreare ſuos fœtus.Et quæ fœcūda eſt:aut fœcūda eē cupit:in pricipiū fœcūdi tpis colit:inde matres marti eo die ſacrificāt.¶Quid:dicā ſ.ilicet.¶Quod hyems hyemale tpus. ¶Adopta gelu:quaſi quæ terras glacie & niuib'tegit ¶Tūc denīq cedit:cū ego referā uernū tps cedit tūc hyems.¶Et niues lapſæ:collapſæ qa in aquas reſolutæ labunt.¶Sole tepēte:q cū tepidior ſit q̄ in hyeme fuerint.¶Pereunt ab ipſo ſole liquefactæ.¶Frōdes detonſæ frigore:quæ rigoris deciderāt ex arboribus. ¶Redeunt arborib':qa renaſci incipiūt¶Gēma uuida tumet in palmite uitis:turgeſcit in ipſis uitiū ſarmētis:uuidū dicimus qđ hēt humorē interi':ſicut uua:humidū uero qđ exterius:gēma pro oculo uitis pōnit ut in primo diximus:ipſe tñ nō pōt dici uuidus:ſed ex eo uuida naſcunt.¶Palmite tenero:dixit.pp redeūtē ſuccū.¶Et herba quæ diu latuit:hoc eſt p hyemē ſub terris fuerat.Latuerat iñ aut ſemē:aut radices:herba uero aruerat.¶Inuenit herba ipſa fertilis uias occultas:nā ſubterraneas.¶Qua pre.ſ.hoc eſt quib' uiis. ¶Tollat ſe in auras.emergat in a ra,& attollat ſe.¶Nunc uerno tpe.¶Nunc in uere. ¶Ager eſt fœcum-

PAV. MAR.
Ilia uirgo ueſtalis.
Gēma p oculo uitis

duſ:parit ſœtuſq; a naſcunt & creſcūt fruges in ſpicas:fœcūdus a faciēdo dr̄ ꝙ fructū faciat.¶Nūc eſt hora. eſt ıp̄s.¶Creādi pecoris:tredii.n.amor & cōiūctionis appetit⁹ı pecorib⁹ipſis:& qđ qdē:ut Cicero oſtendit. Cōe eſt oīum aīantiū ꝓcreādi cā:pariunt ergo uerno tp̄e pecora:p̄ſertim & hedi & agni.¶Nūc auis parat in ramo:in ramis arboꝝ.¶Tecta & latēt:tecta ut ſit ſub frondib⁹.¶Larē nidū ut pariat:in eo:& educet pullos.¶Iure:merito igit.Parētes latiæ romane mulieres.¶Colūt fœcūda ıpa:celebrāt pricipiū ueris:hoc eſt calē.meaꝝ:q̄ tp̄a ſunt fœt⁹referētia.¶Quaꝝ:mulieꝝ.¶Militiā & uota hēt partⁱ:q̄ſi quaꝝ ſtudiū & uotū ē ipſa in pariēdo fœcūditas:nā ꝓ militia laborē partū ſignificat ꝓ uoto deſideriū:qm̄ part⁹mulieꝝ laborioſus eſt & deſiderat⁹.¶Adde ꝙ excubias:q̄ita rō:qa calēdis martiis in ualle exqlina nuptæ tēplū iunoni lucinæ dedicarūt:ꝓ aſſequēda fœcūditate:de quo lati⁹dixim⁹ſupiore li.Cūq; iuno p̄ſit nuptis:& ſit martis mr̄:iure ob martis reuerētiā marti mulieres calēdis martiis ſacrificāt.¶Adde qđ ubi rex romanus agebat excubias:uigilias:& cuſtodias:& ſupiore libro dixim⁹autore Varrōe exqlias dictas ab excubiis regis.uel ab eo qđ exculte a rege Tullo eēnt.Qui colis hēt nūc noīa exqlias:uocant nūc exqliæ ab excubādo:ſeu excolēdo.¶Illic:in exqliis.¶A nurib⁹latinis:mulierib⁹romāis.¶Sūt facta tēpla publica iunōis:publice fuere cōſecrata tēpla iunōis lucinæ:qb⁹ſupi⁹.¶Hac die ſi memini:calēdis meis:ſi recte recordor.¶Quid moror:qd detineo te ī mora.¶Et onero tua pectora uariis cauſis:q̄ſi cur affero ıibi tot rōnes.¶Quot tu petis q̄ſi rō hui⁹rei.¶Ecce eminet añ oculos tuos:ecce tu me uides iunōia filiū:q ſum huiuſce rei cā.¶Mr̄:iuno.¶Amat nuptas:p̄eſt cōnubiis:& nupte ſūt illi curæ:qa eas amat.¶Turba matrū freqntat me:celebrat diē meū:& freqntes mr̄es in ædē meā.¶Hæc cā tā pia:qua pie mr̄es me colūt.¶Præcipue:q̄ſi in primis.¶Decet nos:& me & matrē:aut me iunonis filiū.Mars.n.ex iunone & gramie nat⁹eſt:ut īferi⁹dicemus.

Quare calē. marciæ dicatæ ſunt mulierib⁹

ANT. FAN.

Ferte deæ flores:gaudet florētib⁹herbis
Hæc dea:de tenero cīgite flore caput:
Dicite tu lucem nobis:lucina dediſti
Dicite tu uoto parturientis ades:
Siqua tñ grauida ē:reſoluto crine p̄cet
Vt ſoluat partus molliter ipſa ſuos:
quis mihi nūc dicet:q̄re cęleſtia martis:
Arma ferūt;Salii:mamuriūq; canāt:

¶GAVDET florētib⁹herbis hæc dea:Iuno florib⁹ gaudet:Vñ credit Mars tacto flore a iunone cōceptus.Hunc feſtū exiſtimare nōnullos refert Gradiuū dictū ꝙ gramie ortus ſit.qđ interpretat(ut idē inqt & nos dixim⁹ ſupra) qa corona graminea in re militari maxime honoratioꝛis eſt.Ego ex flore martē cōceptū fingi exiſtimauerim:quia ſæpenumero e re nulli⁹momēti cōcipit diſcordia & bellum orit.¶Tu nobis lucē lucina dediſti.Quia ope iunonis Lucinæ part⁹in lucē edit.¶Si qua tñ grauida eſt.Nō expectēt quæ grauidæ ſunt pariēdi tp̄s ut tūc dicāt iuno lucina fer opē:ſerua me obſecro:ſed incipiāt calēdis Martiis p̄cari iunonē ut cū tp̄s aduenerit pariēdi ei⁹ ope part⁹ molliter emittat.¶Quis mihi nūc dicet q̄re cæleſtia martis,Arma ferāt ſalii mamuriūq; canāt.Anno octauo regni Numæ cū peſtis italiā occupās Romā quoq; inuaſiſſet:ferūt breue ſcutū e cœlo lapſum in Numæ manus:q ſe ait ex Egeria muſiſq; audiſſe ſcutū ad urbis ſalutē miſſum ſeruari oportere aliis undecim ad ei⁹ſimilitudinē factis qb⁹id miſceret ne interno ſe poſſet. Datū eſt igit negociū Mamurio īclyto fabro ſūmoq; artificib⁹cæteris diffidētibuſq; deſperātib⁹ut ſimilia ei⁹ancylia fingeret.Quod opus cū ille arte exqſitiſſima abſoluiſſet ita ut neq; ipſe Numa iā ſcutū cœleſte dignoſceret & ei qđcūq; peteret p̄miū ſe exhibituꝝ polliceret.artifex nō pecuniā ſed gl̄iam ꝓ mercede petit ut uidelicet Salii iter carmia ſuū nomē canerēt:qđ p multa tp̄a obſuatū eſt.In Salioꝝ.n. carmīb⁹cum Pytthichii modulo abſolutis uetur⁹Mamuti⁹canebat.Licet qdā dixerint ueterā memoriā cani ut Plutar. & Var.ſcripſere.Eidē Mamurio legim⁹diē cōſecratū eē quo pellē uirgis feriebāt ad artis ſimilitudinē.Cōſtat aūt Salios ancylia cuſtodiſſe q̄ hoc tp̄e circūferre cōſueuerūt.Erāt.n.Martis ſacerdotes a Numa cōſtituti ac dicti Salii nō ut qdā fabulant a uito Samothrace ſeu mātineo:ſed a ſaliēdo:qđ(ut inqt Seru.)circa aras ſaliāt & tripudēt.Id eni in ſacris quotānis & facere ſolēt & debēt ut inqt Var.ubi ſuauiter mouebant cōuerſiōes ac mutatiōes celeri & crebro nūero robuſte leuiterq; reddēres.Saltabat aūt in religionib⁹ teſte Seruio:qa nullā maiores nr̄i corporis partē eſſe uoluerūt:quæ nō ſentiret religionē:nā ut cantus ad aīum ita ſaltatio ad mobilitatē corporis ptinebat.Hi ſacerdotes(ut ait Plutarchus)induti puniceis tunicis æneiſq; balteis ſuccincti æneas capitiū.galeas ferebāt:ac paruis gladiis arma pulſabāt:qbus ſm Liuiū Numa tunicæ pictæ inſigne dedit & ſup tunicā æneum pectoris tegmen:iidem dextra uirgam læua peltā gerebāt. de qua loco ſuo dicemus.Vir.eos Herculi dedit q̄uis antiquitas ſacrauerit Martii:ut Tum ſalii ad cantus incēſa altaria circū Populeis adſunt euincti tp̄a ramis.Quod recte poetā feciſſe Macrobius docet ꝙ Hercules apud pontifices idem qui & Mars habebat & Chaldæi ſtellam Herculis uocent quam reliqui oēs Martis appellant.Salioꝝ numerū Tullius Hoſtilius dr̄ duplicaſſe cum Numa.xii.tm̄ ex patriciis iuuenes ſpectatiſſimos ad id ſacerdotiū legerit:qđ quāti fuerint hinc facile conlectare licet.Quod Appius Claudius ut triūphalis Salius uſq; ad ſenectutē fuit:& pro gloria obtinuit ꝙ inter collegas optime ſaltaret.Neq; abhorruiſſe ab eodem ſacerdotio dicunt Aphilcanus &.L.Florius Bibaculus:quoꝝ poſterior tulit ancylia præcedentibus ſex lictoribus cum prætor eſſet.Hinc epulæ ſplendidæ atq; opiparæ ab Horatio ſaliares dicunt:ut nunc ſaliaribus ornare puluinar deoꝝ tempus erit dapibus ſodales.Saliebāt autem hi ſacerdotes non ſolum circa aras ſed per urbem.xii.ancylia circunferentes ne illa firmo intuitu cerni poſſent.

Ancylia martis ferunt ſalii calē.mar.

Scutū e cælo Lapſum

Salii

Saliorum numerus

Saliares epulæ.

PAV. MAR.

¶FERTE deæ:hortat nuptas ut iunonē colāt ferātq; capita ſertis coronata.p̄centurq; parturiētibus adſit quo ſine dolore poſſint partū edere.¶Ferte:offerte.¶Flores deæ:iunoni lucinæ.¶Hæc dea:iuno.¶Gaudet herbis florētib⁹:gaudet offerri ſibi flores:& floridas herbas.¶Cingite coronate.¶Caput ueſtrū de te

nero floreiſertis ex tenellis floribus cõtextis.⸿ Diciteuos nuptæ.⸿ Tu lucina dediſti nobis lucẽ.qa te du
ce ad lucẽ uenimus ſupiore libro diximus iunonẽ lucinã dianã eẽilicet Diodo.Lucinã iunõis filiã dixenti Diodor⁹
& alio i loco poeta lucinã a iunõe miſſam & hic ꝑ iunone itelligi uelle demõſtrat rõ eſt ꝗ Macro.ſumiſt ait lucinã
ueteres putaſſe iunonẽ & iuna eãdẽ eſſeiqa luna ꝑ aerẽ meatuñ ἀρτεμιν nũcupauerũt ἀεροτομιν qđ fuiſſe filiã
aera ſecat:& iuno aeris arbitra eſt cui mẽſiũ initia cõſecrauerũt ut i.i.lib.diximus dicite tu iuno.⸿ Ades uo Iunonis
ro pturiẽtis cũ a pturiẽte uocaris fer opẽ & ferua iliã.⸿ Tñ ſiqua eſt grauida:cũ cai,ita iunonẽ nupte ꝑca
ri debẽt ſigna ex his grauida eẽt.⸿ Precef crine reſolutotcrinib⁹ſolutus & paſſis.⸿ Vt illailucina.⸿ Soluat
ptus ſuos iclusũ ptũ ſoluat ut edere poſſit.⸿ Molliter leniter & ſine ullo dolore.⸿ Quis mihi nũc ihacte
nus cũ marte locut⁹ eſt:nũc ſcripturus feſtũ ſalioꝝ egeriã nymphã ipiorat de ꝗ paulopoſt.Et ut ſupius di
ximus.Numa ſacroꝝ iſtitutiões i octo ptes diuiſit Sexta pars ut alycarnaſeus inqt his diſtributa eſt.q uo
canf a romanis ſalii quos Numa ex patriciis creauit Iuuenes.xii.ſpectatiſſimos deligẽs:quoꝝ ſacra mane
bãt in palatio:uocatiq palatini:hi quidẽ agonales:a qbuſdã collini dictiquoꝝ ſacrariũ erat i collino mõ
te poſt numa ab hoſtilio rege cõditũ ex uoto:hi ſalii oẽs ſaltatores & laudatores armatoꝝ deoꝝ.Tũicas Pileos di
uerſicolores balteis ſuccincti æneis.apices capitib⁹ Iponẽtes pilleos altos quos græ.cirbaſias appellãt.acci baſeas
cti oẽs gladio:dextra ianceã:aut uitgã tenẽt leua peltã thraciã:ea eſt ſcuti cuneati ſpecie arctiora hñtis iate
ra qualia ferũt apud græcoſtq curetũ ſacra pficiũt unũ ineſſe dicũt cœlo demiſſum:duentũq in regia Nu
mæ:nemine iferẽte:nec uiſa apud italos tali forma:uerituũ Numã iſidias:& furta ancilia huic cœleſti ſiſtat
multa paraſſe dicũt.Cũ Mamurio quodã opifice:ita ut icerta iſidiaturis:& ideſcreta fieret diuini illius na
tura:nec i:emoſci poſſet:& reliꝗ Hæc aũt a poeta multis uerſibus explicanf Feſtũ uero ipſum calẽdis mar
tiis celebrabaf.Sed cætera ꝗ ad rẽ faciũt ſuis in locis referemus.Quis nunc dicet mihi:quaſi a quo diſcere
potero.⸿ Quare ſalii martisiqui ſacerdotes ſunt martis.⸿ Ferãt arma cœleſtia:ancilia ipſa:& illud quod
e cœlo cecidit.⸿ Mamuriũq canãt:cantãdo mamurii nomẽ repetũt.⸿ Voluit.n.ipſe mamurius in mer
cedem,clypeoꝝ:quos fecit inſtar illius cœleſtis cani carminibus ſalioꝝ.Sed de eo paulo inferius.

Nympha mõe nẽori ſtagnoq opata dia(næ
Nympha nũæ cõiũx ad tua feſta ueni
Vallis Aricinæ ſilua præcinctus opaca
Eſt locus:antiqua religione ſacer:

⸿ NYMpha mone.iuocat Egeriã oium Numæ cõſilioꝝ ANT.
cõſciam cũ qua is credi uoluit ſe hẽre cõgreſſum ac frui FAN.
ſecreto ei⁹ colloqo ut cõſilia qbus reſp.ab eo rege admi
niſtrabatur maximã autoritatẽ hẽrẽt Cæteꝝ nõnulli eũ
hydiomãtia uſum exiſtimant ut futura ꝑnoſceret.⸿ Ne
mori ſtagnoq opata Dianæ:Artemiſiũ dicit Dianæ lu Artemi
cũ ut inqt Strabo:cui⁹ tẽplũ ſilua circũdata:cui lacus mo ſium
re pelagi fluctuãs adiacet.Dicebaf aũt id tẽpiũ ædificiũ Taurica

Tauricæ ubi Oreſtes Dianæ ſimulachrũ collocauit:qđ e Scythia Taurica credif attuliſſe ſic dicta a tau a tauris
ris loco eius regiõis:ut Eſt locus i ſcychia tauros dixere priores:id ſimulachrũ faſce cælatũ dr quo ipe ab. Faſceiis
Oreſte ſurreptũ eſt.uñ Dianã faſcelidẽ phibẽt nũcupatã:eadẽ & Aricina dicebaf ꝙ haud lõge eẽt ab Ari Nemorẽ
cia.ſtẽ ut qbuſdã placet nemorẽſis a nemore Aricio.De quo ait Lucanus:Qua ſublime nemus ſcyticæ ꝗ ſis diana.
regna dianæ Et Cato i primo originũ teſte Priſcião:Lucũ dianiũ i nemore Aricio Egerius Libius Tuſcu artemis
lanus dedicauit:Hũc Artemiſiũ ueteres dixerũt a Diana ꝗ artemis dr autore Macr.qſi aerotemis id eſt ae operari
rẽ ſecãs.ipſa.n.eſt Luna ut diximus ſupra. Vult aũt Egeriã eſſe dianæ aricinæ miniſtrã.Vñ ait Opata:qđ Aricina.
interdũ de ſacris dr autore Seruio eſt ſane aricia oppidũ nõ longe ab urbe a qua diſtare dr ad decẽ milia Cynthia
paſſuũ:& ꝑpe Albã a qua diſtat ſtadiis.xx.In eius nemore oppidũ eſſe aiũt qđ hodie dr Cynthianũ.⸿ An num
tiqua relligiõe:Quia Oreſtes i eo luco cũ iphigenia ſorore tẽplũ ſacrarũt:ꝙ neceſſe eſt fuiſſe paulo poſt
Troiã dirutã & longe ante Romã cõditã.Nota ſunt quæ de Oreſte poetæ fabulanf ꝗuis multa ſint quoꝝ
Sophocles & Euripides meminerũt.Vnde illud eſt:Scriptus & in tergo nec dum finitus Oreſtes.
⸿ MONE:inſtrue:& doceas tu me.O nympha:& piphraſi egeriã oñdit:de qua paulopoſt.Opoſa:officio PAV.
ſa.⸿ Nemori & ſtagno dianæ:qa nympha eſt fontis:q in nemore cynthyæ eſt ubi nũc oppidũ appellaf cyn MAR.
thianũ:cuius fõtis riuulus ſtagnũ init ꝑpe ariciã.O nympha o egeria.⸿ Coniũx numæ:cũ ꝗ numa cõgreſ
ſum ſe hẽre dicebat.⸿ Veni ad tua feſta:ad ea feſta ꝗ tuo cõſilio ſunt iſtituta.⸿ Vallis ariciæ ſilua:relatu
rus poeta:ꝗ & ubi ſit egeria facit topographiã:hoc eſt loci deſcriptionẽ.Locũ.n.eſſe dicit i aricina ualle
ubi latet hipolitus:& dianæ ſimulachrũ eſt ex taurica aduectũ.cui mitiore iã ritu fiunt ſacra:ide riuulus dãt
fluit.aqs egeria ſuggeritq̃ muſis grata numæ uxor & cõſiliũ fuit.Sed qm exigit locus ut de egeria dicam⁹
de ea plura repetẽda ſunt.Numa accepto'impio effrenũ ppłm religiõe cõpeſcuit.de egeria.ut Diony.inqt
ſermonẽ cõfinxit.Quo facilius ipm attẽderẽt q diuina uerebanf & ipoſitas ab eo leges prõpte ſuſciperẽt
tanꝗ a diis latas.Imitatus exẽplũ minois cretẽſis & licurgi lacedemonis:quoꝝ alter colloqo ſe frui iouis
aiebat:pgens in dicteũ montẽ:i ubi Iuppiter educatus eſt deſcendebat in ſpecũ ſacrã ubi leges cõponens:
quas a ioue accipere affirmabat:illas ad populũ ferebat.Lycurgus delphos ꝓfectus:doctũ ſe eſſe ab Apol Lycur
line dicebat legum conſtitutionẽ:quas lacedemoniis tradebat.Sic numa egeriã deam præferebat:&c.Et gus dice
Liui.inqt.Simulat ſibi cũ dea egeria cõgreſſus nocturnos eſſe.Eius ſe mõitu quæ acceptiſſima diis eſſent: bat ſe do
ſacra inſtituere.Et Lactan.ille firmi.Cũ antiquoꝝ ſacrificia dãnet:ſic inquit.Harꝝ uanitatũ apud romanos ctũ eẽ ab
autor:& cõſtitutor Sabinus ille rex:qui maxime animos hominũ rudes.atq impitos nouis ſuperſtitioni apolline
bus implicauit.⸿ Quod ut faceret aliqua cũ autoritate ſimulat cũ de egeria nocturnos ſe habere cõgreſ delphico
ſus.⸿ Erat quædam ſpeluncha propaca in nemore aricino:uñ riuus perenni fonte manabat.Huc remotis leges
arbitris ſe inſerere cõſueuerat:ut mentiri poſſit monitu deæ coniugis:ea ſacra populo ſe tradere.quæ acce

ptiſſima diis eēnt uidelicet aſtutiā Minois uoluit imitari:q ſe in antrū iouis recōdebat:& ibi diu moratus leges tanꝗ ſibi a ioue traditas aſſerebat:ut hoies ad parendū nō modo impio:ſed etiā relligiōe cōſtringeret. Nec difficile ſane fuit pſuadere paſtoribus. Itaq pōtifices:flamines:ſalios:augures creauit:deos p familias deſcripſit Sic populi feroces aīos mitigauit:& ad ſtudia pacis a rebus bellicis auocauit. Sed cū aiios fal leret:ſeipſum tn̄ nō fefellit. Nā poſt annos plurimos:Cornelio & Bebio cōſulibus i agro ſcribe Petilii ſub ianiculo:Arcæ duæ lapideæ ſunt reptæ a foſſoribus:quaꝝ in altera corpus numæ fuit:in altera ſeptē latini libri de iure pōtificio. Item græci totidē:de diſciplina ſapientiæ ſcripti:Quibus religiones:non eas modo quas ipſe inſtituerat:Sed oēs præterea diſſoluit. Quare ad ſenatū delata decretū eſt hi libri abolerētur:ita eos .Q. Petilius ꝑtor urbanus in cōcione populi cōcremauit.& reliqua.⁋ Eſt locus pæcinctus circundatus.⁋ Silua opaca:umbroſa.⁋ Vallis aricinæ:ab aricia:quæ diſtat ab alba uiginti ſtadiis.⁋ Sacer antiqua religione:hoc ideo dictū quod cōſecrata ibi ara dianæ ante Albā conditā. Nam cum iphigenia:cuius in primo libro memim⁹ pꝛeeſſet aræ dianæ taurice i Scithia:ubi hoſpites mactabant:appulit illuc Oreſtes:cui cum eum agnouiſſet pepcit. Quęrētibus ſcythi illā Oreſtē nō mactaſſe:tumultū uerita aufugit noctu cū fratre:ab alto Dianæ ſimulachro:uenitq in italiā:& in ſilua aricina tēplum dianæ conſecrarunt.

Libri numæ pōpilii inuēti in arca

Hic latet hippolyt⁹ loris diſtract⁹ equoꝝ:
Vnde nemus nullis illud aditur equis:
Licia dependent longas uelantia ſepes:
Et poſita eſt meritæ multa tabella deæ:
Sæpe potēs uoti frōtē redimita corōis.
Fœmina:lucētes portat ab urbe faces:
Regna tenēt fortes māib⁹ pedibuſq fugaces

ANT. FAN.

Hippolitus aricie latuit. Virbius

⁋ HIC latet Hyppolytus &c. Cum Hippolytū equi traxiſſent laceraſſentq Diana eū ab inferis p æſculapiū reuocauit ac Nymphæ cōmendauit Egeriæ &, Virbiū quaſi bis uirꝫ uocari iuſſit. Sed re uera ut inqt Seruius Virbius eſt numē Dianæ coniunctū:ut Veneri adonis. Nec nos moueat Horatius qui ait Infernis. Neq in tenebris diana pudicū liberat hippolytū quē Virg. ſcribit. ad ſydera rurſus ætherea & ſuperas cœli ueniſſe ſub auras Pæoniis reuocatum herbis & honore Dianæ. Nō.n.qđ Horatius dicit ad illud referri debet qđ poſt diſtractionē q ab equis eſt paſſus Hippolytus in uitā reſtitutus dicitur:ſed ad conditionem mortalitatis: quā ante reuocationē effugere nō potuit fauore Dianæ. Is fuit Theſei filius ex Antiope ſiue Hippolytæ amazone qui apud Pyttheū troezene educatus eſt De qua Oui Hic tecū troezena colā Pyttheia regna. Vnde nemus nullis illud aditur eqs: Vir. in. vii. æne. Vnde etiā tēplo triuiæ Luciſq ſacratis cornipedes arcentur equi qđ littore currū & iuuenem mōſtris pauidi effudere marinis. Idē & ſcripſit callimachus teſte Seruio.⁋ Licia depēdent lōgas uelātia ſepes:Tabellæ pictæ ac licio ſuſpēſæ ab his qui uota ſoluerūt. Quod & maiores noſtri facere conſueuerunt. Vnde illud eſt Tibulli:Nā poſſe mederi picta docet tēplis multa tabella tuis: & hac ætate nō pauci faciūt. Scimus āt Dianā morbo affectis opē afferre. Quare Siculi eam (teſte Diomede) Lien appellaret apo tylio.i.ſoluo. quaſi ſolutricē maloꝝ q ea placata laborātes morbis finē malis inuenerūt. Potens uoti:Fœmina uoti cōpos & cōſecuta quicquid petiit a diana ſæpenumero accēſis facibus ex urbe roma confert ſe ad artēmiſium ut agat deæ gratias uel uota pſoluat.⁋ Regna tenēt manibus fortes pedibuſq fugaces:Sacerdos dianæ aricinæ rex olim dicebaẗ. Vnde illud eſt:Immitis aricia regni. Et Suetonius ait in Caligula Nemorenſi regi quod multos iam annos potireẗ ſacerdotio ualidiorē aduerſariū ſubornauit. Erat autē hic ſacerdos fugitiuus. fuit.n. in hoc tēplo poſt mutatū ritum ſacrificioꝝ arbor quædā ut ſcribit Seruius de qua infringi ramū nō licebat Dabaẗ tn̄ fugitiuis poteſtas:ut ſiquis inde ramū potuiſſet auferre monomachia id' ſingulari certamine cū tēpli ſacerdote pugnaret:qui fugitiuus erat (ut quidē putāt) ad imaginē fugæ Oreſtis qui poſt occiſum regē Thoantē in regiōe Taurica cū ſorore iphigenia fugit & ſimulachrū inde ſublatū haud lōge ab Aricia collocauit. Dabaẗ autē facultas dimicādi quaſi ad priſtini ſacrificii reparationē:apud Tauros.n. Diana humano ſanguine placabaẗ cui tranſlatæ in nemus Aricinū ſeruos tn̄ aliquādo imolarūt. Sed cū poſtea romanis ſacroꝝ crudelitas diſpliceret Diana ad Laconas tranſlata dicitur ubi ſacrificioꝝ cōſuetudo adoleſcētuloꝝ uerberibus ſeruaẗ qui (ut ſcribit Cicero in. ii. Tuſcu. qōnum) ad arā ſic uerberanẗ ut multus e uiſceribus ſanguis exeat:quoꝝ nemo exclamat. nemo ingemiſcit cū quidā uerberibus afficiātur ad necē Eundē tempii ſacerdotē fugitiuum fuiſſe Strabo quoq teſtatur his uerbis: Barbaricus quidā ſcytarūq circa templū mos obtinet qui enim uictime mactator prius extiterit ſacerdos inſtituiẗ fugitiuus quidā uir gladiū tenens & inſuitus ſemp circū ſpectās ad tutandū ſtrenue paratus. Sane mutatū ſacrificii ritū oſtēdit Vir. in. vii. æne. cū ait:Pinguis ubi & placabilis ara Dianæ. Sciendū igitur fugaces pedibus hic accipi fugitiuos. quia nō niſi fugitiu⁹ ſacerdos ſiue Rex creari Poterat. Nā ſi diceres regnū tenere ſtrenue, pugnātes & celeriter fugiētes:nō recte acciperes ſenſum autoris:reluctaretur q ibi & Seruii & Strabonis autoritas. Qūo enim ad tutandū ſtrenue paratus eſt qui fugit? uel quomō fugitiuū uocat Seruius qui cū ſacerdote regnum obtinente uondum monomachia pugnauit?

Tabellæ pictæ i tēpiis Lien. Fœminæ accēſis facibus aricia currebant. Rex nemorenſis Oreſtis fuga. Dianæ Thauricæ ſacrificium

PAV. MAR.

⁋ HIC in hac ſilua.⁋ Latet Hippolytus:Theſei ex Hippolyta quæ Anthiope filius.⁋ Diſceptus lor. hab.⁋ Equoꝝ.i. ab eqs frenatis.& loris implicitis:tractus laceratuſq eſt & quis Cicero fabulā eſſe putet hiſtoria tn̄ fuit:ſed i tragœdiam:ſic & in fabulas relata. Phœdra deucaiiōis cretēſis filia:Theſei uxor ob denegatū ab hippolito' cōcubitū:tū cū uiro appetiti cōcubitus falſo accuſat. Theſeus:cū eēnt ſibi tria uota a Neptūo cōceſſa:ut i fabulis eſt Hippolyti iteritū optauit:de quo apud Annæū i Tr. genitor æquoreus dedit:Vt uota prono trina cōcipiā deo. Et inuocata munus hoc ſanxit ſtyge En pge donū triſte regnator freti nō cernat ultra lucidū Hippolytus diem:Adeatque manes iuuenis:irato patre.& reliqua.⁋ At neptunus mōſtrum

ingens imiſitquo exterriti equi Hippolyti:fugientes eum diſiecere:& loris implicitũ lacerãuere.Sed ut in hiſtoriis legimus:Cũ ferec̃ curru Hippolytus:ei audita nouercæ calũnia labenti aĩo:frena e manibus exciderũt.¶ Turbati equi:excuſſis habenis:currũ præcipitẽ egerũt.¶ Quo effracto Hippolytus ueſtibus iplicitus atq; ad terrã delatus interiit.Poetæ uero eũ Aeſculapii ope reuixiſſe dicũt.Virbiũq; mutato nomine appellatũ:de quo alio loco dicec̃.Retinereq; Dianã Aricinã eũ apud ſe dicũt.Alii egeriæ cõmendatũ:qd oñdit etiã Vir.in fine ſeptimi æneidoꝝ cum dicat egeriæ nemoriq; religatũ:Appellatũq; Hippolytũ uolunt ab ιππος equus λυω lacero:ſeu diſcerpo.¶ Vnde:ex quo.¶ Illud nemus aricina ſilua.Adic̃ nullis equis:ex eo qd equi iuuenẽ diſcerpſerũt:illud nemus ingredi nõ poſſunt:& Vir.Vnde etiã triuiæ tẽplo lucisq; ſacratis Comipedes arcẽtur q; litore circũ.Et iuuenẽ mõſtris pauidi effudere marinis.Licia depẽdẽt uelãtia:tegentia.¶ Lõgas ſepes:alligabãtur tabellæ inſcriptæ liciis:& appẽdebanc̃ ſepibus:uota teſtantes. Sæpem a ſepiẽdo dicimus:& plura ſunt genera ſepimentoꝝ de qbus agit Varro in re ruſtica.& multa tabella:inſcripta noibus ſeruatoꝝ.¶ Eſt poſita meritæ deæ:dianæ quæ uota exaudiuit.¶ Sæpe fœmina potens uoti:hoc eſt uoti cõpos.Redimita frontẽ coronis:hoc eſt coronata.¶ Portat faces lucentes ab urbe. portat faces accenſas ex urbe Ariciã cũ aſſecuta eſſet:qd uoto optabat.¶ Regna tenẽt fortes:regnũ appellat poeta:eo qd ſacerdos triuie illic rex uocabac̃:& ſicut dicimus ariciã nemoralẽ ita & regẽ nemorẽſem:& regna dianæ dicta.Lucan' in tertio pharſaliæ: Qua ſublime nemus:ſcythicæ qua regna dianæ:& i ſextoParua myceneæ quãtum ſacrata dianæ Diſtat ab excelſa nemora aricia romæ:& Suetonius in uita.C. Caligulæ Nemorẽſi regi qd multos iã ãnos potirec̃ ſacerdotio:ualidiorẽ aduerſariũ ſobornauit.ſic & naſo regna dixerat.¶ Fortes:ergo.¶ Manibus tenẽt regna:ipſius dianæ.¶ Et fugaces pedibus:ille.n.efficiebac̃ rex:qui & uiribus corpis:& pedũ celeritate pſtaret.opus.n.erat dimicatiõe:& qui ualidior erat:alterũ pellebat.Strabo cũ de hoc agit:ita inquit:Eſt & diane lucus:ideſt Artemiſiũ:ſic.n.uocant:e ſiniſtra uiæ regione:ex aricia ad aricinã ſiluam cõſcendentibus:quod templũ nominant ædificiũ Tauricæ:Nam barbaricus:quidã:ſcytarũq; circa templũ mos obtinet.Qui enim uictimæ mactator prius extiterit:q; Sacerdos Inſtituitur:fugitiuus quidã uĩ gladiũ tenens:& inſultus ſemp circũſpectans:ad tutandũ ſtrenue eſt paratus.Templũ autẽ ſilua circundat:cui lacus inſtar pelagi fluctuans adiacet.Circũ:circa montanũ iminet ſupercilium cõtinenter:unũq; præaltũ.Caua inde regio tẽplum aquam quæ excipit.Fontes ſpectare licet:e quibus lacus explec̃.Horum ſacra ſub cuiuſdã dæmonis apellatione habent hoc in loco ſcaturigines obſcuræ ſunt:& reliqua:Hæc uerba Stra.indicãt eum lacũ mõtibus circundatũ:qui eſt ultra albã.Vbi eſt ab uno latere oppidũ cynthianũ:ab altero nemus:ſic.n.alterũ oppidũ nũc uocãt.His i locis aliqñ adoleſcẽti mihi delitiæ fuerãt æſtiuæ:ſed diu ab illis abſui.Veꝝ i eodẽ tẽplo oli hũana uictima imolabac̃.Sed cũ poſtea ut honoran' inqt romãis ſacroꝝ credulitas diſpliceret:quãq̃ ſui imolarẽtur ad lacõias i diana trãſlata:ubi ſacrificii cõſuetudo adoleſcẽtuloꝝ uerberib' uarẽq uoca ſbac̃ βωμαικαι απο του βωμου.i.ara και δικια.i.uerberatio:ætũna ſupplicũ.qa aris ſuppoſiti cõtendebãt:qui plura poſſent uerbera ſuſtinere.

Et perit exẽplo poſtmodo quiſq; ſuo:
Defluit icerto lapidoſus murmure riu⁹
Sæpe ſed exiguis hauſtibus ide bibi:
Egeria ẽ q̃ pbet aq̃s dea grata camenis:
Illa Numæ coniunx conſiliumq; fuit:

¶ ET PErit exemplo poſt modo quiſq; ſuo: Qui cæde aliena Rex Nemorenſis creatus eſt:cum occurrit fortior aduerſarius priuatur & regno & ſacerdotio dum interficitur quemadmodum & ipſe alium interfecit.¶ INcerto murmure q̃ uix percipitur ſenſu aurium. Hic riuus fluuit e fonte cuius nympha putatur Egeria.¶ Dea grata camenis: Liuius camoenis eum lucum ſacrauit q; dearum ſibi concilia cum coniuge ſua Egeria eſſent:Plutarchus in Numa: Præterea opus eſſe camenis locũ eum & quæ circum locum prata ſunt ſacrare quo frequenter ad ſuum congreſſum ueniant.Hæc Numa ex Egeria audiſſe apud eundem inquit autorem.Lege utrumq;.

ANT. FAN.

¶ ET quiſq;:ex illis regibus nemorẽſibus.¶ Poſtmõ poterit ſuo exẽplo:qa ualidior alios opprimit.¶ Defluit per lucũ cynthie.Riuus lapidoſus:inter lapides fluẽs.¶ Incerto murmure:quaſi tã leui ſuſurro:uix auribus percipiatur.¶ Inde:ex eo riuulo.¶ Sæpe bibi ſed exiguis hauſtibus bibi ſæpe:ſed parũ aquæ hauſi.¶ Egeria eſt quæ pbet aquas:quaſi egeria eſt illius fõtis nympha:quæ aquas fũdit.¶ Dea grata camœnis: muſis:nã ut Pomp.inquit camœne muſæ a carminibus ſunt dictæ.uel qd canũt antiquoꝝ laudes:uel qd ſint caſtæ mentis præſides:ſed poeta egeriã camœnis gratã dixit:q; alii putauere eam eſſe unã ex muſis: uel quia locus ille camœnis eſt cõſecratus.de quo Liuius inquit.Lucus erat quem mediũ ex opaco ſpecu fons perẽni rigabat aqua:Quo:quia ſe perſæpe numa ſine arbitris.uelut ad cõgreſſum deæ inferebat.Camœnis eum lucũ ſacrauit quod dearum ſibi conſilia cũ coniuge ſua egerie eſſent.& ſoli fidei ſolẽne inſtituit Ad id ſacrariũ flamines bigis:curro arcuato uehi iuſſit.Manuq; ad digitos uſq; inuolutam:rem diuinã facere:ſignificãtes fidem tutandã:ſedẽq; eius etiã in dextris ſacratã eſſe &c.Plutarchus uero ubi de ſaliis agit:inquit.Annũ iam octauũ regnante numa morbus peſtiſer italiã occupans romã inuaſerat:mœrentibus cunctis traditur peltã æneã e cœlo delapſam in numæ manus:in eã mirabilia quædã dixiſſe regẽ: ſe ex egeria muſiſq; audiſſe:peltã in urbis ſalutẽ miſſam.Oportere eam ſeruare:aliis.xi.& illius figurã eſſe ctis.Præterea opus eſſe camœnis lucũ eum.& quæ circũ locũ prata ſunt ſacrare.quo frequẽter ad ſuũ congreſſum ueniãt &c.Inde eſt illud Iuuenalis.Hic ubi nocturnæ numa cõſtituebat amicæ.& paulopoſt ſubdit.& eiectis mẽdicat ſilua camœnis In uallẽ egeriæ deſcẽdimus.Egeriã nolunt dictã ab egerendo.ex eo quod Pompeius inquit Egeriæ nymphæ ſacrificabãt prægnãtes quod eã putabant facile cõceptã aluum

PAV. MAR.

Quare Hippolytus eſt dictus etiã quate uir bius

Templũ nemorale dianæ tauricæ

Cynthianũ oppidum

Lucus camœnis cõſecratus a numa

Iuuenalis de egeria

egerere.⸿ Illa:egeria.⸿ Fuit coniūx nume:&.⸿ Cōſiliū:qđ dicebat ſe habere cū ea cōgreſſum & cōſulere de rebus agendis:ut iam late oñdimus.⸿ Principio nimiū:Numa regno ita potitus ut Titus inqt Vrbē nouā:conditā ui:& armis:iure:legibuſq;:ac moribus de integro cōdere parat:quibus cū inter bella aſſueſcere uideret nō poſſe quippe efferos militia animos:Mitigandū ferocem populū armoꝝ diſſuetudine ratus:Ianum & infimū argiletū:indicē pacis belliq; fecit:aprus.ut in armis eē ciuitatē:Clauſus pacatos circa oīs populos ſignaret:& paulopoſt:ne luxuriarēt ocio animi:quos metus hoſtiū.diſciplinaq; militaris cōtinuerat:o[ĩ]um primū rem ad multitudinē imperitā & illis ſæculis rudem:efficaciſſimā:Deoꝝ metum iniiciendū ratus eſt.Qui cū deſcēdere ad aīos ſine aliquo cōmēto miraculi:nō poſſet:ſimular ſibi cū dea egerea cōgreſſus &c.qa de aliis iam egimus nō īmoremur.Sed de geſtis & moribus eius ſic Alycarnaſeus inquit.Vnde pauca hæc excerpſimus.⸿ Plebeios pauperes ſuſcepit diuidens eis ex agro quē Romulus poſſederat·Et ex publico partem exiguā.Patriciis priorib⁹nihil ademit.aduētitiis alios quoſdā honores tradidit.Diſſidētes cōpoſuit:diſpoſito cōgrue populo:duo hæc tractauit:docuitq; populū:quibus ornatā ciuitatem fieri felicem:& magnam putabat cultum diuinoꝝ:quia dii eſſent bonoꝝ oīum mortalibus largitores.Deinde iuſtiniā:p quā data a diis bona:honeſtos ferre poſſeſſoribus:fructus afferebat &c.

Templū iani ad infimū argiletū a numa inſtitutum

ANT. FAN.

PRINCIpio nimiū prōptos ad bella quirites. Mollire placuit iure deumq; metu:Docet quale fuerit Numæ ſtudium a po.ro.feritas religione mollita eſt & ad quietem redacta. Vnde illud eſt Horatii:Romulū poſt hos prius: an quietum pōpili regnum memorem?deinde ut oſtendat cur Salii ferentes ancylia Mamurium canant dicit regnante Numa largiſſimas pluuias cum fulminibus decidiſſe & ſuaſiſſe Egeriam Numæ ut fulminū expiationē a Pico & Fauno peteret a quibus iuppiter ſecreta quadā arte elicitus expiandi fulminis ritum Numā edocuit:eiq; pollicitus eſt certa ſe romani impii pignora traditurum.⸿ Vnde cū Numa cōuocato populo rem diuinā ageret breue ſcutū e cœlo delapſum eſt ut diximus ſupra.Hunc regem cōſtat iuſtitia prudētia & religiōe excellentiſſimū fuiſſe:ac po.ro.traduxiſſe ad pacē & ſacrificia celebranda cum omnē diuini cultus inſtitutionem in octo partes diſtribuiſſet quaꝝ meminit Diony.tricurionū.flaminū ducum celerum.augu.uirginū ueſtalium Saliorū.collegii fecialiū & pontificum.Vnde tantæ apud externos populos autoritatis fuit ut nemo eo regnante Romanis bellū intulerit.Hæc ita uulgata ſunt referri a nobis ſupfluum uideatur.⸿ Inde datæ leges:Sine quibus pax eſſe nō poteſt:quæ niſi forent uiolentia ſibi omnia uendicaret.⸿ Armiſq; potentius æquum eſt:Plus ꝗ arma æquitas poteſt.Salue leges membra ſunt iuris.Aequitas eſt qua æquum & bonum dicimus:id eſt quod ſine lege & conſuetudine ab omnibus probari ſolet.⸿ Viſa iam uertitur ara:Molleſcit religione qui antea ferus & paratus ad uiolentiam fuit.⸿ Effuſis æthera ſiccat aquis:Aetherem pro aere poſuit:ut illa leue fugiens raptim ſecat ethera pennis.Hic exoneratur atq; ſiccatur dum pluuit & terra hymbrem excipit.Contra uero fit dum pluuiæ iminēnt dum ſicca tellure licet dum nubila pendent.⸿ Ne nimium terrere.Imperatiuus modus eſt cui aptius ne iungitur ꝗ non:ut pete dardaniam fruſtra theti mergere claſſem:& ne pueri ne tanta animis aſſueſcite bella.Legimus tamen in pharſalia Lucani:Non qua tellure coacti quodq; procul tectis captæ ſedeatis ab urbis cernite.⸿ Flectitur ira iouis:Contra Epicuros qui eſſe deos dicunt ſed nihil curare ut autor eſt Cicero de natura deorum.

Nūa fuit rex iuſticia prudētia & religione excellētiſſimus

Principio nimiū prōptos ad bella qrites
Moliri placuit.iure deumq; metu:
Inde datæ leges:ne fortior oīa poſſet:
Cæptaq; ſunt pure:tradita ſacra coli:
Exuitᶜ feritas armiſq; potētius æquū ē:
Et cum ciue pudet conſeruiſſe manus.
Atq; aliqs mō trux uiſa iā uertitur araᶜ
Vinaq; dat tepidis:farraq; ſalſa focis:
Ecce deū gēitor rutilās p nubila flāmas:
Spargit:& effuſis æthera ſiccat aquis:
Nō alias miſſi cecidere frequētius ignes
Rex pauet:& uulgi pectora terror hēt:
Cui dea nec nimiū terrere piabile fulmē
Et ait:& ſæui flectitur ira iouis:

PAV. MAR.

PRINCIpio:quaſi ab initio.⸿ Placuit:mūc.⸿ Moliri:leniri & mites fieri.⸿ Iure:iuris obſeruantia.⸿ Et metu deū:relligione:nā ea demū uera relligio eſt:cū deū timemus.Inde uolūt deū dictū qđ δεοσ metus ſit:& papinius nō ab re dixiſſe uidere.⸿ Primus ī orbe deos fecit timor.Et Pōp.inqt.Deus dict⁹ q; ei nihil deſit:uel qa oīa cōmoda hoībus dans:ue a græco δεοσ qđ ſignificat metū:eo quod hoībus metus ſit:ſed magis cōſtat id uocabulū ex græco θεοσ eſſe dictū:aſpiratione dēpta:q mos antiqs noſtris frequēs erat:Numæ ergo placuit iuris obſeruātia:& religione frenare:& manſueſacere.⸿ Quirites:romanos:quāquā qriter a curibus dicti.⸿ Nimiū prōptos ad bella.bellicoſos quos Romulus armis ſemp exercuerat.Inde ex eo.⸿ Datæ leges.a numa.ſ.dedit.n.pp̄lo leges q̄s ab egeria accepiſſe ſimulabat.⸿ Ne firmior.ualidior.potētior.⸿ Poſſet oīa.ne oīa potērioris arbitrio adminiſtrarentᶜ⸿ Dedit leges qbus iuſtitiā ſeruare diſcerēt.⸿ Sacra tradita q̄ſi cerimōiæ.& ritus ſacroꝝ.& deoꝝ cult⁹.quos ipſe tradidit.⸿ Sūt cœpta coli.& ab ipſis romāis.⸿ Pure.caſte.⸿ Feritas exuitᶜ.cū eſſent prius feroces.Iā ipſam feritatē exuerūt.& īduerūt māſuetudinē.⸿ Et æquū eſt potētius armis.qa arma & uires ab eqtate uincunᶜ.Illudq; dicimus æquū & bonū eē.qđ ſine lege ac cōſuetudine ab oībus cōprobatᶜ.Spectateq; ad ius naturale diciᶜ.Nā paulus iuriſcōſultus de iuſtitia & iure:ius inqt pluribus modis dicitur.Vno modo quidē id quod æquū & bonū eſt dicitur.& eſt ius naturale.Altero modo.quod omnibus.aut pluribus in quacunque ciuitate utile eſt ut ius ciuile neque minus ius recte in ciuitate noſtra ius honorarium &c.Vulpia.inquit.Ius a iuſtitia dictum.Et ut legē definiamus.Cicero lux inquit eſt certa ratio e mente diuina manās:quæ recta ſuadeat.prohibeatque con

Aequū & bonū qd ſignificet

traria. Et Papinianus ait: lex eſt cōmune pceptū uiroꝝ prudentiū: Demoſthenes ſic definit lex eſt cui oēs hoīes debēt obedire. Et Chryſippus: lex eſt diuinaꝝ & humanaꝝ reꝝ notitia. Et Modeſtinus: legis uirtus hæc eſt imparare: uetare: punire: permittere. ¶ Et pudet iā. Cōſeruiſſe manus cū ciue: pudet iter ſe pugnare. nō enim: ut ait p agris: aut aliis bonis armis decertabāt: ſed iuſtitiæ ſuccūbebāt. ¶ Atq; aliqs mō: paulo añ Trux ferus: & crudelis ¶ Vertit iā uiſa araq; truces: prius & exptes religiōis. uertit iā uiſa ariā mites redditis & religioſi: cū primū uiderint arā uertūt ſe: & ſacrificatū eunt. ¶ Et dat uina & farra ſalſa: hoc eſt mola ex farre & ſale mollito. ¶ Tepidis foris: aris ubi fit ignis ſacrificii. Ecce deūs: iam expoſito numæ ſtudio dirigit narrationē: ad inqrēdā ancilioꝝ narrationē: & inqr eo tpe emiſſa ab ioue crebetrima fulmia ſic & crebertimas fuiſſe pluuias. Vnde forte exortus eſt peſtifer ille morbo: quē ex Plutarcho retulimus. Ecce genitor deū: Iuppiter ſpargit. ¶ Flāmas rutilas: coruſcos ignes ideſt ignea & coruſcātia ſulmia. ¶ Per nubila & ſiccat ætheraꝫ aera. Aqs effuſis: effuſiōe aquaꝝ bene aūt exoneraſ: atq; ſiccaſ aer p pluuiaꝝ effuſionē. Nōdū alias: quaſi nunq̄ hactenus ſeu ad ea uſq; tpa: Cecidere frequētius: crebrius Ignes miſſi. fulmina e cœlo miſſa. ¶ Rex pauet: expaueſcit numa & Terror haber pectora uulgi: oīs multitudo exterrita eſt: & Plut. ea peſte mœſtos fuiſſe cunctos oñdit. ¶ Cui dea Egeria territum numam conſolatur monſtratq; iouem poſſe placari: ſed id oſtendit: quo pacto fieri poſſit: debere a pico: & fauno. docuitq; nympha: qua ratione eos cogeret: & ab ipſis ritū edoceretur. ¶ Cui numæ dea egeria ait. ¶ Ne nimium terrere: non exterrearis nimiū. Fulmen eſt piabile: quaſi cauſæ uel delicta: quibus iratus eſt iuppiter & fulmina emitti poſſunt ſacrificiis expurgari. ¶ Et flectitur: mitigatur: ſeu placatur. ¶ Ira iouis ſeui. irati.

Sed poterūt ritū picus faunuſq; piandi
 Tradere: Romani numen utrūq; ſoli:
Nec ſine ui tradēt adhibe tu uincula ca-
 Atq; ita q̄ poſſunt edidit arte capi(ptis
Lucus Auētio ſuberat niger ilicis ūbra:
 Quo poſſes uiſo dicere numen ineſt:
In medio gramē: muſcoq; adopta uirēti.
 Manabat ſaxo uena perennis aquæ:
Inde fere ſoli faunus picuſq; bibebant:
 Huc uēit: & fōti rex Nūa mactat ouē:

¶ SED poterūt ritū faunus picuſq; piādi Tradere. Hi dei p Auētinū mōtē errare dicebanſ autore Plu. cū is neq; urbis pars eēt neq; hitareſ. quos cæpiſſe Numā fabulanſ cū uinū & mel fōti ex quo bibeſ cōſueuerāt miſcuiſſet. q ubi ſōno excuſſo quē potus fecerat. uiderūt tēaciſſimis ſe uinculis cōprehēſos edocuiſſe regē dicunſ fulminū luſtrationē. quis qdā (ut idē ait Plutar.) eā luſtrationē nō a pico & fauno ſed a ioue traditam dicāt ab iiſdē diis arte mag ca deuocato q cū dixiſſet luſtrationē fieri capitib' oportere & Numa ſubdidiſſet cepaꝝ: Iuppiter hoium inqt Rurſus uero cū Numa pcepi acerbitatē luertēs iterrogaret capillis? rñdiſſe iouē ſerūt alatis. & tūc Numā piſciculis menidibus ſubieciſſe. Itaq; diu obſuatū eſt ut p cepas crines & menides piſciculos fulmina luſtrarenſ. Romani numen utrūq; ſoli. Quia Picus regnauit i Lario Saturni filius & Fauno pr̄ Picus fuit. Vir. Fauno picus pr̄ iſq; parētē te Saturne refert. ¶ Arte. Dolo: q̄ aūt ars ſiue dolus fuerit ſequētia indicāt. ¶ Numē ideſt: Dēſæ arbores atq; intactæ necnon & aqua perennis Numen eſſe ibi oſtendebant & bene lucum more Virgiliano ſacrū dicit.

ANT. FAN.

Fulminū expiatio

Picus

¶ Sed picus & faunus poterit tradere ritū piādi quo ritu ſacroꝝ mitiges iratū iouē ¶ Vtrūq; numē romani ſoli. q̄ſi uterq; deus latiū tueſ: nā latii fuere reges. Picus. n. Saturni filius. quē i picū auē materiā circes ueneficio uerſum dicūt uñ & Vir. facit auē circe. ſparſitq; colorib' alas. Sed latini eū p deo coluerūt. uñ eſt illud Plutarchi qd' latini eū pcæteris colāt. At aues eius nois Picos martios uocat Ply. cognoie inſignes. & in auſpiciis magnos & poſtea ſubdit ipſe pricipales latio ſunt in auguriis a rege q huic aui nomē dedit. ¶ Faunus. nō itelligaa de pane. aut ulno. q & faunus diciſ. arcadū numine. de quo ſupius egimus. Sed de huius pici filio. patre latini. de quo Lactātius. Sed ut Pōpilius apud Romanos iſtitutor ineptaꝝ religionū fuit. ſic ante Pōpiliū Faunus in latio. q & Saturno auone faria ſacra cōſtituit. & picū patrē inter deos honorauit. & ſororē ſuā faunā. eandēq; cōiugē cōſecrauit. Et de his intellexit Cice. cū inqt in libris de diuinatione. Sæpe etiā in prælïis audiri fauni & in rebus turbidis ueridicæ uoces ex occulto miſſe eſſe debentur. & Var. ait Fauni dei latinoꝝ ita ut Faunus & fauna ſint in uerſibus. quos uocāt Saturnios. i ſiluestribus locis traditū eſt ſolitos fari. quo fando faunos dictos & Honoratus quoq; oñdit faunū & faunā dictos a uaticinādo ideſt fando. ¶ Nec tradēt. ipſi nō docebunt te placare iouē. ¶ Sine ui. niſi uiribus cogat. ¶ Adhibe tua uincula captis. quaſi cū eos occupaueris alliges tuis uinculis. uel cū inueneris dormiētes. capias. & alliges. ¶ Atq; ita edidit. dixit & docuit numā egeria. ¶ Qua arte quo dolo qbus iſidiis. ¶ Poſſent capi apprehendi appoſito. ſcilicet uino in eo loco quo illi potare cōſueuerāt. Lucus auētino. Topographia eſt. Erat in auētino colle ſilua aquæ ſolo aſpectu ineſſe aliqd numinis indicabāt. locuſq; erat herbidus. unde & aqua ſcatebat. de q̄ picus & faunus haurire cōſueuerāt ibi oue mactata diſpoſitiſq; circa poculis numa in iſidiis latuit. ¶ Suberat auētino lucus erat ſilua ſub auētino mōte. ¶ Niger. obſcurus. Vmbra illicis. qd' erant ibi denſæ umbroſæ illices. Veꝝ alio loco legim' fuiſſe i auētino ſiluā lauriferā. Sed q̄re auētinus dictus dicecemus in q̄rto ¶ Quo. luc. Viſo iſpecto. ¶ Poſſes dicere ineſt numē. qa indicabat alicui numini eē ſacrū ob umbrā. & horrorē. quē incutiebat. ut de luco maſſilēſi apud lucanū arboribus ſuus horror ineſt. In medio gramen. erat gramineus ſeu herbidus in medio locus. ¶ Et uena aquæ perēnis. ppetuo fluētis. ¶ Adopta tecta. Muſco. illa tenui herba quæ naſcitur circa aquas. ¶ Nitenti. uiridi aut uitēti aquæ aſpgine. Manabat e ſaxo. ſcaturiebat e rupe ¶ Inde. ex ea aqua. ¶ Soli fere. quaſi ſoli ipſi. Faunus. & picus bibebāt quia raro alii illuc penetrabant. Rex numa uenit huc. ad hunc fontem. ¶ Et mactat ouem fonti immolat ouem.

PAV. MAR.

ANT. FAN. odoratū

¶ ODOR Atiſ Odori.nā odoratū eſt proprie ut diximus qđ aliunde odorē accipit.¶ Gelido numa ꝑdit ab antro. Vubi eū intelligimus latuiſſe Egeriæ cōſilio ne a Pico & Fauno ad fontē uenientibus cerneref. ¶ Si ſcelus igēio ſcitis abeſſe meo: Affirmātis eſt ſi coniūctio hoc loco nō dubitātis ¶ Magna petis: Quia in ꝑtāte iouis fulminas ſunt ius aūt deoꝝ agreſtiū agri nemora mōteſq; ꝑſcribūt. Dixerat hæc faunus par eſt ſnla pici: Si Fauno Picu' pr̄ eſticur Faunus prior rñdit? cur nō ceſſit parēti? dicemus ne ingenioſū poetā hoc loco dormitare? atq; ſandi arbitriū iure Fauno tribuit cui qdē a ſādo nomē īditū putāt cū picū uerſū ī auē Martiā fabuleſ ¶ Nubila ꝑmiſſi ſtyx mihi teſtis erit Iurat p Stygiā paludē. Notū ē cur dii p eā iurare ac fallere timeāt. Eſt aūt Nubila adiectiuū nomē atrū ſignificās: Hinc Vir. alt: Sub pedib' ſtyx atra uidet maneſq; ꝑfūdi.

PAV. MAR.

¶ ET diſponit pocula plena: erat creſi ſeu calices plenos. ¶ Bacchi odorati: uini: qđ quo odorati' eo meli'. Et uſus eſt denominatiōe: q̄ eſt cū ponimus īuētorē ꝑ re īuēta: & Cōditus: abſcōditus. Latet eū ſuis antro: abſcōdit ſe & comites. i iſidiis diſpoſitos: ne abſterreret deos auguſtu uini: & ebrios: & dormiētes apphēderet. ¶ Ad ſolitos uēiūt uenere ad fontē dii: & exhauſto uino qeti ſe dedere: quos egrediēs ex iſidiis numa occupat: & laqis manus alligat. ¶ Numina ſiluestria: picus & faunus ſiluaꝝ ꝑſides. ¶ Veniūt ad ſolitos fōtes: quo ſæpe uenire cōſueuerāt. ¶ Et releuāt pectora ſicca: ꝑp ſitim. releuant ergo a ſiti. ¶ Multo mero: qa multū hauſerūt. ¶ Quies: ſōnus. ¶ Seqtur uina: nā poſt potū uinū ſōnus ocellos opp̄ſſit. ¶ Nume ꝑdit: exit. ¶ Ab antro gelido: ubi iſidiis delituerat. &. ¶ Addit manus ſopitas. deoꝝ ſopitoꝝ. In arcta uincula. nā man' utriuſq; laqis alligauit. ¶ Sōnus. experecti a ſōno dii quo magis tētabāt uincula rūpere. eo magis iplicabanf. ¶ Vt poſtq̄. ¶ Abſceſſit: ſomnus. ¶ Pugnāt. cōtendūt. & conantur picus & faunus tentādo & experiēdo. ¶ Rumpe uincula laqos. qbus erant deuincti. ¶ Illa tenent fortius uailidius. ¶ Pugnātes. diſſoluere. aut frangere conantes. & eſt tranſlatio ab auibus. capris in retibus: aut auiſco. nā fugere conātes fortius tenenf. & magis implicanf. ¶ Tūc numa. petiit ab his ueniā numa: cū quod fecit nō ſcelere fecerit. ¶ Oratq; ut oſtdant quo pecto iouē placare poſſet. ¶ Nūc numa ait. ¶ Dii nemoꝝ. qui nemora incolitis. & quoꝝ præſides eſtis. ¶ Ignoſcite noſtris factis. date ueniā & benigno aīo ferte qđ fecimus. ¶ Si ſcitis. pro qa ſcitis. ¶ Abeſſe ſcelus ingenio meo. q̄ſi me nō feciſſe hoc ulla īpietate. Decepi uos qdē igenio. ſed ob ſcelus abeſt. ¶ Et monſtrate. quō quo ritu. quo ſacrificio. ¶ Poſſit piari fulmē poſſit placari Iuppiter. q fulmīa emittit. uſ expurgari cā. q̄ fulmīa emittūtur. ¶ Sic ait numa. ſic faunus numæ rñdens. ¶ Quatiens cornua. qa bicornis fingif. ¶ Magna petis: hæc fuere uerba fauni. petis qđ ꝑſtare nō poſſumus nam agroꝝ & montiū dii. nō hēmus in cœlo ius, qđ ſolius eſt Iouis quē e cœlo euocare p te nō potes poteris tñ ſi a nobis docebere. ¶ Petis. tu numa Magna quæ nec ſit tibi fas nō liceat tibi. ¶ Diſcere uſo munitu. nr̄a inſtructiōe. & addit huic rei rōnem. ¶ Numina nr̄a habēt ſuos fines. quaſi qa licet dii ſimus. ꝑfinita tñ eſt nobis ꝑtās. & uelut circūſcripta in agris & in mōtibus. quæ a nobis petis. opus eſt ut Iuppiter e cœlo ueniēs. te doceat cuius ſunt ipſa fulmina. Suū ergo eſt tradere expiationē & nō noſtrū. Dii ſumus agreſtes qui agris præſumus aut ſumus dii ruſtici ατροτησ. n. ruſticus eſt. ¶ Et qui dominamur in altis montibus quia ius & dominium habemus in montibus. & in nemoribus ¶ Ioui eſt arbitriū in ſua tecta: ipſe Iuppiter in cœlo dominatur. ¶ Tu non poteris deducere hunc cœlo. non poteris elicere: & euocare ad te cœlo iouem. ¶ Per te: tua ope. ¶ At forſitan poteris: deducere ſcilicet ¶ Vſus noſtra ope: noſtro conſilio & auxilio. ¶ Dixerat hæc uerba. Faunus par ſententia eſt pici: qui affirmauit: quæ faunus dixerat. ¶ Tamen ait picus deme nobis uincula: diſſolue laqueos: & a uobis remoue. ¶ Iuppiter ueniat: quaſi cum dempſeris uincula: docebimus te: quo pacto Iouem elicias & huc ueniet ¶ Perductus ab arce ſūma ab æthere ſummo. ¶ Nubila ſtyx: palus inferni: per quam dii iurant. ¶ Erit mihi teſtis promiſſi: quaſi iuro per ſtygem Iouem huc affuturum στυξ triſticiam ſignificat: a στυγναζω quod eſt triſticiam infero. filia credita eſt uictoriæ quæ deos contra gigantes iuit: unde datum eſt illi: ut nullus per eam deus peieraret: ſed de ea plura alias ¶ Emiſſi laqueis: ſoluti & liberati e uinculis. ¶ Neſas ſcire homini quid agant: non licet homini ſcire: quid faunus: & picus ſoluti dixerint: quid ue fecerint deducendum e cœlo, Iouem ¶ Quæ car-

Plenaq; odorati diſpōit pocula Bacchi:
Cunq; ſuis antro conditus ipſe latet:
Ad ſolitū ueniūt ſilueſtria numīa fōtē:
Et reuelant multo pectora ſicca mero:
Vina qes ſeqt̄. gelido nūa ꝑdit ab antro
Vinclaq; ſopitas addit ī arcta manus.
Sōnus ut abſceſſit: pugnādo uīcla tētāt
Rumpere: pugnātes fortius illa tenēt:
Tūc nūa dii nemoꝝ nr̄is igno ſcite ſctis
Si ſcelus ingenio ſcitis abeſſe meo:
Quoq; mō poſſit fulmē mōſtrate piari
Sic nūa: ſic quatiēs cornua faunus ait:
Magna petis: nec q̄ mōitu tibi diceř nr̄o
Fas ſit: habēt fines numīa noſtra ſuos:
Dii ſumus agreſtes & q dñamur ī altis
Montibus: arbitriū eſt ī ſua tecta iouis
Hunc tu nō poteris p te deducere cœlo
Sed poteris noſtra forſitan uſus ope:
Dixerat hæc faunus: par eſt ſētētia pici
De me tamen nobis uincula picus ait:
Iuppiter huc uēiet ſūma ꝑduct9 ab arce
Nubila promiſſi ſtyx mihi teſtis erit.
Emiſſi laqueis qd agāt q̄ carmina dicāt:
Quaq; trahāt ſupis ſedibus arte iouē:
Scire nefas hoī ē: nobis cōceſſa canent:
Quæq; pio dici uatis ab ore licet:
Eliciūt cœlo te iuppiter: unde minores:

mina dicant.quaſi quibus carminibus.ſeu incãtationibus utãtur.Et Virgi.Carmina de cœlo poſſunt deducere lunã.⁋ Et qua arte trahãt abſtrahãt quibus præcibus.⁋ Iouẽ e ſuperis ſedibus.e cœlo hæc oïa ſunt quæ hoi ſcire nõ licet.Nouis cõceſſa canent.dicemus ea quæ cõceſſa ſũt poetis ſcire & referre.&.⁋ Quæ licet dici ab ore pio uatis.dicemus quæ dici poſſunt a uate ſalua pietate.Eliciũt.faunus & picus pcibus deducũt e cœlo Iouẽ·unde ab eliciẽdo Elicius Iuppiter dictus eſt.Sed ut rẽ altius repetamus:Poſt multa ſacrorum inſtituta:Pontificẽ deinde ut Titus inqt Numa Mariũ marci filiũ ex patribus legit.Eiq; ſacra oïa exſcripta:exiguaq; attribuit:qbus hoſtiis:quibus diebus.ad quæ tẽpla ſacra fierẽt.Atq; unde in eos ſumptus pecunia erogaret.Cæteraq; oïa publica:priuataq; ſacra põrificis ſcitis ſubiecit:ut eſſet:quo conſultũ plebs ueniret.nequid diuini iuris negligendo patrios ritus:pegrinoſq; aſciſcendo turbaret Nec cœleſtes modo cerimonias:ſed iuſta quoq; funebri:placãdoſq; manes ut idẽ pontifex edoceret.Quæq; prodigia fulminibus:aliove quouiſmodo ſuſciperẽtur:atq; curarẽtur. Ad ea elicienda:& mẽtibus diuinis Ioui Elicio aram in Auẽtino dicauit.Deuniq; cõſuluit auguriiſq;:quæ ſuſcipiẽda eẽnt.Ad hæc cõſulrãda:procurãdaq; multitudini oïa ui & armis cõuerſa & animi aliqd agẽdo occupati erãt:& deorum aſſidua inſidens cura.intereſſe rebus humanis cœleſte numẽ uideretur.Ea pietate omnium pectora imbuerat:ut fides ac iuſiurandũ:pximo legũ ac pœnarum metu ciuitatẽ regerẽt:& reliqua.Ex eo igiť qđ deum cõſulit:qđ arã poſuit:quod ita oïa bene inſtituit putať Iouẽ e cœlo elicuiſſe.Verum & poteſtatẽ eſſe hoïbus dicuntur cogendorum talium demonum inuocatorum ad rñdendum.Porphirius enim:ut ab Euſebio aliquid mutuemur.Recte inquit a Pythagora dictũ eſt nõ ſponte inuocatos deos:ſed neceſſitatẽ quadã impulſos accedere:quãuis alios maiore:alios minori impelli neceſſitate nõ ignoremus.Nõnulli autem quadã accedendi cõſuetudine & maximẽ ſi natura boni ſunt:facilius accedunt.Nõnulli cũ inuocati aduenerint:nocere conẽtur.Præſertim ſi negligẽtius quiſpiam in ea re ſe habuerit.⁋ Hæc enim oïa uera eſſe:ac neceſſitate oẽs inuocatos uenire:a reſponſis eorum diſcere poſſumus.nõ autẽ ſimpliciter dicta neceſſitate:ſed pſuaſione quadã perfuſa coguntur.Exorata tuis ueni ſmonibus iſtuc.Mortales quos cõſilio inuenire deorum Et in alio multo clarius.De cœlis hecate cur huc cõpulſa uenire es.Et paulo poſt reſpõdetur. Victa hominũ precibus cœleſtia numina terrã coguntť petere:& caſus aptre futuros Apollo quoq;.inquit·cogi ſe hoc reſpõſo declarauit.Carminibus domitis phœbus fulgor ab alto De fluxit tactus:paruq; per aera uectus:afflatu ſpirans:labenſq; in corda ſonoro.Et ſubiit mentẽ innocuã:ſanctiq; capacẽ Numinis:& pepit mortali ex gutture uocem.Sed hæc hactenus.O iuppiter eliciunt te cœlo:faunus & picus eliciunt te:& deducunt e cœlo in terras.⁋ Vnde:ex quo.⁋ Minores:poſteriores:aut homines noſtræ ætatis quos uernacula lingua modernos uocant & in triſtibus Vtq; ego maiores:ſic me coluere minores & loquitur de hominibus ſui tẽporis.

Elicius iuppiter

Martius rex facto rum inſti tutus

Faunus & picus de cœlo elicuerũt iouem

ANT. FAN.

Nũc quoq; te celebrãt eliciũq; uocãt:
Cõſtat auẽtiæ tremuiſſe cacumĩa ſiluæ.
Terraq; ſubſedit põdere preſſa iouis:

⁋ ELICIumq; uocant:Ab eliciendo ut Varroni placet. Vel q cœlo elicitus deuocatuſq; fuerit a quo uerbo elecebre argentariæ meretrices dictæ ſunt quod argentum eliciant uel quod ad eliciendum ex diuinis mẽtibus quæ prodigia fulminibus aliaue ratione miſſa ſuſciperentur: atq; curarentur ei Numa in Auentino aram dicauit.De quo inqt plynius:ictos fulmine lucos & aras:& ſacra habemus interq; ſtatores ac tonantes & feretrios Eliciũ quoq; accepimus Iouem.Sciendum in numę libris ſcriptum fuiſſe quo ſacrificio Iuppiter cœlo elici poſſet.Vnde Tullus hoſtilius ut.L.Piſo i primo in ãnaliũ ſcripſit eodẽ ſacrificio Iouẽ cœlo deuocare conatus:quoniã parum rite quædã fęciſſet fulmine ictus eſt. Et re uera dæmones putantur aliquando ut ueniant neceſſitate cõpelli:mi qui nocere interdum cõſueuerunt qđ in patria mea quidam expertus eſt ædibus ubi is erat eiuſmodi deos inuocant ſalientibus terræ motu:quem ſcimus pallidiorem buxo redditũ humanis rebus poſtea exceſſiſſe:Illudquoq; omittendũ non eſt quod exiſtimant quidã.⁋ Elicium Iouem quaſi ilicium dictũ cũ ſcribat Plutarchus Iouem poſteaq̃ ileos: id eſt propitius numen factus eſt abiiſſe & locũ eam ob rem ilicium appellatũ.Sane ab elicio uerbo maiores noſtri aquelicium dixerunt:cũ aqua pluuia quibuſdã remediis eliciebatur ut manali lapide in urbem ducto.De Ioue Elicio Liuii hæc uerba ſunt:Pontificem deinde Numa Manium Marci filium ex patribus legit eiq; ſacra omnia exſcripta exiguaq; attribuit quibus hoſtiis quibus diebus ad quæ templa ſacra fierẽt atq; unde in eos ſumptus pecunia erogaretur:cæteraque omnia publica priuataque ſacra pontificis ſcitis ſubiecit:ut eſſet quo conſultum plebs ueniret ne quid diuini iuris negligendo patrios ritus peregrinoſq; aſciſcendo turbaretur.⁋ Nec cæleſtes modo cerimonias:ſed iuſta quoque funebria placandoſque manes ut idem pontifex edoceret:quæque prodigia fulminibus aliove quouis modo miſſa ſuſciperentur atque curaretur ad ea elicienda e mentibus diuinis Ioui Elicio aram in Auentino dicauit deinque conſulit auguriiſque quæ ſuſcipienda eſſent.⁋ Tremuiſſe:aduentu Iouis cum tanti numinis ponderi terra cæderet. qui ſolo quoque nutu olympum ſiue cœlum concutit.

Tullus hoſtilius a ioue fulminatus fuit

Illicius Iuppiter Aqliciũ

Cerimoniæ

⁋ NVNC quoq;:hoc etiã tpe.⁋ Cælebrãt:colunt ſub hoc cognomine.⁋ Et uocãt eliciũ:elicius Iuppiter dictus eſt ab eliciendo:uel quod ara eſt ei conſecrata in auẽtino ad eliciẽda cõſilia quibus manes placarẽtur:& prodigia fulminibus facta purgarẽtur.⁋ Cõſtat:deſcẽdit e cœlo Iuppiter:quo quidẽ aduenięte.tremuit auẽtinus mons ut de aduẽtu hecates apud Vir.Sub pedibus mugere ſolũ.& iuga cœpta moueri ſiluarum uiſæq; canes ululare p umbrã aduentãte dea.⁋ Cõſtat manifeſtũ eſt.⁋ Tremuiſſe cacumina:ſũmitates.⁋ Siluæ auẽtinæ:quæ in auẽtino erant:nã tremẽtibus iugis tremuit & ſilua.⁋ Et terra pſſa põdere iouis:qui iam e cœlo deſcẽderat.⁋ Subſedit.ſubſidere.uiſa eſt:cũ uix ſuſtinere poſſet tãti numinis maieſtatem.

PAV. MAR.

Silua in mõte auẽtino

AN.

¶COR da micant regis: mouent͛ saliũt timẽte Numa. Vñ auctor subiũgit: Totoq̧ e corpis sanguis fugit ¶ Da certa piamina dixit fulmis: dic q̄ rõne fulmia missa lustrari siue expiari ualeã. ¶ Sin tua cõtingimus manibus donaria puris Hoc quoq̧ qđ petit͛ si pia lingua rogat: Donaria ꝓprie nõ sunt tẽpla sed abusiue ꝓ tẽplis sæpe ponunt͛ ut Vris ĩparib⁹ ductos alta ad donaria currus. Proprie uero loca sunt ubi deoꝝ dona reponunt͛: q̄ dona a macrobio ẽt donaria uocant͛ q̄ ait ornamẽta eẽ clipeos coronas & huiuscemodi donaria: nec donaria dedicari eo die quo delubra sacrãt͛. ¶ Verũq̧ ambage remota abdidit Sine ullo uerborum circuitu ueꝝ paucis edidit sed occulte. At.n. cæde caput nõ exprimẽs cuius nisi postq̄ Numa subiũxit fore ut cæpã cæderet. ¶ Sumes ait ille capillos: seruat͛ decoꝝ pso næ ab oĩ crudelitate ab horrẽtis: itaq̧ ꝓ capite hoĩs capillos se datoꝝ ꝓmittit. Postulat hic aĩam: petiit iuppiter aĩa to fulmia ꝓcurari. Vñ Numa subiecit ea se pisciculis menidibus lustratuꝝ. Risit deus & cõcedẽs regi q̄cq̄d uoluerat: iussit cæpa capillis & menidibus fulmĩa expiari. O uir colloq̄o nõ abigẽde meo: q̄ secũdũ mẽtẽ opat͛ & eã colit & optime dispositꝰ est amicissimꝰ diis est q̄ optimo & cognitissimo gaudere existimant͛: ut scribit Aristoteles atq̧ ut ait Plu. nõ equos nõ aues amãt sed hoĩes: nec aspnant͛ boni uiri sapiẽtisq̧ cõgressum. ¶ Sic aũt dictũ est nõ abigẽde ut illud munera nec spno. ¶ Cinthius: apolio cuius soror etiam cynthia dicitur a cyntho qui mons est Deli.

Donaria in tẽplis quæ dicãtur secundum macrobium

Corda micãt regis: totoq̧ e corpe sãguis
Fugit: & hirsutæ diriguere comæ:
Vt rediit animus da certa piamĩa dixit.
Fulminis: altorum rexq̧ paterq̧ deum
Si tua cõtigim⁹ manib⁹ donaria puris:
Hoc quoq̧ qđ petit͛: si pia lĩgua rogat:
Annuit oranti: uerũq̧ ambage remota:
Abdidit: & dubio terruit ore uirum:
Cæde caput dixit: cui rex parebim⁹ inq̄t:
Cædenda est hortis eruta cæpa meis:
Addidit hic: hoĩs: sumes ait ille capillos:
Postulat hic aĩam: cui Numa piscis ait
Risit: & his inq̄t facito mea tela ꝓcures
O uir colloquio non abigende deum:
Sed tibi ꝓtulerit: cũ totũ crastinus orbẽ
Cynctius: imperii pignora certa dabo:
Dixit: & ĩgẽti tonitru sup æthera notũ:
Fertur: adorantem destituitq̧ Numã:
Ille redit lætus: memoratq̧ q̄ritibus acta
Tarda uenit dictis difficilisq̧ fides:
At certe credemus ait: si uerba sequetur
Exitus. en audi crastina quisquis ades:
Protulerit terris cũ totũ cynthius orbẽ:

PAV. MAR.

¶COR da micãt nõ poterat hũanitas tãtã ferre diuinitatẽ siõ. ¶ Micãt: hoc tremuit. Corda regis numæ ob metũ: q̄ in corda est. ¶ Et sanguis fugit toto corpe: ex oĩb⁹ corpis ptib⁹. nã aut cordi deficiẽti succurrẽtes extremas ptes reliq̄t: aut ĩtus metu cõcreuit. ¶ Et comæ hirsutæ: hirtæ & erecte. ¶ Diriguere: pp cedẽtẽ sanguinẽ cuti cõtractã: derigent hirsuti crines: ut ĩ primo quoq̧ libro diximus. ¶ Vt rediit: petiit hoc ab ioue numa ubi in se rediit: ut doceat expiari fulmina. ¶ Si sua pietate meret͛. ¶ Vt: postq̄. Rediit aĩus: q̄si ubi in se reuersus est: nec exterreat re sylla ba qm̄ in scopã illud rediit ultimo loco lõgũ est. ut sæpe in sẽsibus utit͛ poeta. Veluti in meta. ¶ Nõ adiit ad te. nec legit idõea credo tpa &c. ¶ Dixit. numa o. ¶ Rex pr̃ deũ altoꝝ cœlestiũ. ¶ Da certa piamina fulmis. doce me quo sacrificio possim te placare. ne mittas fulmia. ¶ Si cõtigimus tua donaria aras tuas. ¶ Manibus puris: castis q̄si Da hoc si pie. & caste sollitus sum tibi sacrificare. ¶ Donaria. aras seu tẽpla. nã ut armariũ dr̃. ubi arma reponunt͛ sic donariũ ubi dona offerent͛ aut recõdunt͛ ¶ Si pia ligua rogat. rogãdo petit. Hoc quoq̧ qđ petit͛. q̄si si ĩ his petẽdis pius uideor da mihi expiationẽ. ¶ Annuit. affirmauit nutu iuppiter. aut nutu affirmatiõis signũ nũæ dedit. ¶ Orãti. Sed abdidit. ĩuoluit. Reꝝ remota ambage. sine ulla obscura circuitiõe uerboꝝ. breuib⁹ docet. Sed dubie ueꝝ ꝓtulit. &. ¶ Terruit uiꝝ. numã. ¶ Ore dubio. hoc est ambiguis uerbis. ¶ Dixit iuppiter ¶ Cæde. incide & macta. ¶ Caput. sed qđ caput nõ explicuit. ¶ Cui. ioui. ¶ Rex. numa. ¶ Inq̄t parebimus obediemus. ¶ Cæpa est cedẽda icidẽda. ¶ Eruta hortis meis hoc est incidã tibi cæpã: q̄ eruã. seu euellã ex hortis meis. ¶ Addidit hic hoĩs q̄si subiũxit iuppiter mactato capite hoĩs. nõ cæpã ¶ Ast ille. numa r̃ndit. ¶ Sumes capillos. accipies qđ capitis diminutiuũ est hoc est capillũ. nã a capite capillos dicim⁹. ¶ Hic iuppiter. ¶ Postulat aĩam. q̄si nõ cæpã. nõ capillos. sed aĩatũ corpus. da igit͛ mihi uiuẽtẽ aĩam. ¶ Cui numa ait piscis. mactabo tibi piscẽ & piscis aĩam tibi dabo. ¶ Et ĩ his numæ lenitas cognoscit͛. cũ nõ sit secutus barbaroꝝ morẽ. q̄ hũana uictima putabãt deos placere. Nõ.n. uoluit ipse mactare hoĩes abhorrẽs ab oĩ q̄dẽ barbarica feritate. ¶ Risit iuppiter &. ¶ Inq̄t: facito. ¶ Procures mea tæla. curã habeas. & sic expiabis. seu expurgabis mea fulmina. ¶ His rebus. s. cæpa capillis. pisce. Sic modũ expiandi fulminis tradidit cæsa cæpa. incisis capillis. & mactato pisce. O uir nõ abigende. nõ repellẽde. sed admitẽde. ¶ Colloquio deum. magna hæc numæ cõmendatio a sanctitate & pietate. q̄bus dignus fie deo & alloq̄o ipsius iouis cẽsura frui. ¶ Sed tibi. iã ad aucilioꝝ cãm descẽdit. q̄a ab ioue primũ ancile traditũ Nũc.n. iuppiter pollicet͛ se datuꝝ certa impii pignora. Sed cũ cynthius crastinus sol die crastini cynthius phœbus dicit͛. a cyntho mõte deli ¶ Protulerit. oñderit ¶ Totũ orbẽ. totã rotũditatẽ. Hoc est cũ sol crastinus totus erit ortus. ¶ Dabo certa pignora impii. dabo certã fidẽ mãsuri impii romani. Dedit.n. peltã q̄ q̄diu seruata est seruatũ est impiũ ĩ colume. ¶ Dixit. ita loquut⁹ est iuppiter. &. ¶ Fert͛ ingẽti tonitru sicut mos est. & natura ipsi⁹ illi.n. tonitra & fulmia signãt͛. ¶ Sup æthera motũ. cõcussũ redeũre ipo. &. ¶ Destituit. dereliq̄t. ¶ Numã adorãtẽ. histe rõ ꝓterõ. nã pri⁹ destituit numã. ide ĩ cœlũ rediit cũ magno tõitru. Ille redit ex silua auẽtina ĩ regiã numa redit. ¶ Lætus. q̄a iouẽ alloquut⁹ & ¶ Memorat acta q̄ritibus refert q̄ue fecerit. q̄ audiuerit pp̄lo in cõcionẽ uocato.

Rediit & adiit quare hñt ultimã sillabã lõgã

Cynthius a monte cyntho dictus

uocato.¶ Tarda & difficilis fides uenit dictis:tarde:& cum difficultate adhibebatᷣ fides uerbis eius.Nō.n. poterant illi hoc ſibi pſuadere mortalē hoīem iouē eē allocutū:ea quoq̨ pignora pollicentē.¶ At ceteri il li erāt duriores ad ea credēda:dicebāt ſe fidē adhibituros ſicū res ipſa effectu cōprobaretᷣ.Numa uero refert uerba iouis:qđ die craſtini ſit uera daturus pignora.¶ Ait.numa.¶ At certe credemꝰ:quaſi ita dicitis at fidē adhibebimꝰ ¶ Si exitꝰ ſequetᷣ uerba:ſi uerba ipſa ſortientᷣ effectū:alr credere nō uultis.¶ Quiſq̨s ades en au di craſtina:aduerte:q̄ futura ſūt die craſtini.¶ Cū cynthiꝰ:ſol.Protulerit terris totū orbē:cū ſol craſtinꝰ erit ortꝰ:& utitᷣ more legato:ꝗcū eadē oīa fere uerba referat:q̄ ab ioue accepat.Paucis tm̄ imutatis.

Verba numę ad populū de dicto iouis

Iuppiter imperii pignora certa dabit:
Diſcedūt dubii ꝓmiſſaq̨ tarda uidentᷣ:
Dependetq̨ fides adueniente die:
Mollis erat tellꝰ rorataq̨ mane pruina:
Ante ſui populus limina regis adeſt:
Prodit & in ſolio medꝰ cōſedit acerno:
Innumeri circa ſtantq̨ ſilentq̨ uiri.
Ortꝰerat ſūmo tm̄mō margīe phœbꝰ:
Solicitæ mentes ſpeq̨ metuq̨ pauēt:
Cōſtitit atq̨ caput niueo uelatꝰ amictu
Iam bene dīs notas ſuſtulit ille manꝰ:
Atq̨ ita tp̄s adeſt ꝓmiſſi mūcris inqt:
Pollicitā dictis iuppiter adde fidem:
Dū loquitᷣ totū iā ſol emouerat orbē:
Et grauis æthereo uēit ab axe fragor:
Ter tonuit ſine nube deꝰ:tria fulmia miſ(ſit.

ANT. FAN.

¶ IMPerii pignora certa:ancyle dicit qđ e cœlo ad urbis ſalutē miſſum ferūt.¶ Difficiliſq̨ fides:qa nō facile credi pōt iouē mortali cōgreſſum.¶ Tarda uidentᷣ:nimio deſiderio uidēdi quæ Numa prædixerat.¶ Prodidit & in ſolio &c.Regnāte Numa non erat in urbe ſella curulis quā Hoſtilius rex primus romā curauit inferri:Sedit itaq̨ rex in ſolio qđ erat ex acere quā arborē operum elegātia ac ſubtilitate citro ſecūdam Ply.ſcri.¶ Caput niueo uelatus amictu:more ſacerdotū cuiꝰ qdē autorē ænea apud nos fuiſſe arbitrantᷣ.Sed de hoc alibi lege Plutarchū in qōnibus.¶ Ter tonuit ſine nube deus:ominoſa inqt fuiſſe tonitrua. Vir.Nō alias cælo ceciderūt plura ſerēo fulgura.

Hoſtilius primꝰ rex ſellā curulem inſtituit

PAV. MAR.

¶ IVPPIter dabit certa pignora īperii:pignora ſtabilis & māſuri īperii.¶ Diſcedūt:diſceſſit pplus:dubiuſq̨ uſq̨ in ſequentē diē:& cum primū illuxit ſequēti die. Cōuēit añ regiā pplus exiit deīde rex:& medio loco cōſedit. ¶ Diſcedūt dubii:ciues qui illud futuꝝ nō arbitrabantᷣ:& Promiſſa uidentᷣ tarda:nā ꝙ cupidius expectabatᷣ:tardiꝰ affuturū exiſtimabatᷣ.¶ Et fides dependet:dubia eſt. ¶ Adueniente die:sēt ubi illuxit dubii erāt:cū fides effectū nō ſortiretur.Nā fides cū dicatᷣ ex fieri:& dico:quādoqdē fit id qđ dr̄:Cūq̨ adhuc nō fieret:dubia erat fides.¶ Tellꝰ erat mollis:& ob id mollis qa¶ Rorata:aſpſa. ¶ Pruina rore cœleſti.Veꝝ pruina eſt uæhemētioris frigoris:dictaq̨ pruina: a purendo:ꝙ perurat frondes tenella folia.¶ Maneiā exorta aurora ¶ Populus adeſt ante limina:ante fores regie.¶ Sui regis:numæ ut apud Vir.ad limina primi pernoꝝ expectant.¶ Prodit:exit e regia numa: & Cōſedit medius:medio loco.¶ In ſolio acerno:nō eburna:nō aurea:non argentea ſella:ſed ſolio ex acere facto.¶ innumeri uiri ſtant circa & ſilent:ſedēte rege turba ſtabat:expectāt uerba regis.¶ Ortus erat iam il luxerat:& ſol exoriri cœpit dubiæ anxie quæ erāt oīum mētes numa tecto capite ꝓcatus eſt iouē:ut ꝓmiſſa ſeruaret.¶ Ortus erat phœbus ſol¶ Tm̄mō ſūmo margine:ſūma extremitate:qa tm̄ ſupior extremitas ſolis uidebatᷣ.¶ Mētes coꝝ.ſ.qui illic cū rege erāt.¶ Sollicitæ anxiæ. ¶ Pauēt:expaueſcūt & ſpe.¶ Et metu: ut eſt illud Virg.Spem metūq̨ inter ſpe futuri boni:metu alicuius incōmodi.¶ Cōſtitit Numa.Atq̨ uelatus caput:hñs caput uelatū.i.tectū.¶ Amictu niueo.cādido ¶ Suſtulit ille:Numa eleuauit.¶ Manus iā bñ notas diis:quas bñ dii nouerant:& ob eius religionē:& qa deoꝝ alloqo fretus.Velauit caput numa more ſacerdotali:cum ſalutātes aut uenerātes deos caput uelēt.¶ Viris aūt dignitate ꝑditis: & honore dignis ſi quo caſu occurrerint caput aperiunt.Hoc enī ut inqt Plut.pro.x.iliā quoq̨ dubitationē uidetᷣ augere:nā ſi qua de ænea ferūtᷣ:uera ſunt:ut ꝑtereunte Diomede caput opiens rem diuinā fecerint:rōnem hēt nec repugnat:ut queādmodū in occurſu hoſtiū caput uelētᷣ:Sic amicis ac bonis uiris obuiā facti capita detegamꝰ. ¶ Nā qđ ad deos ptinet:id ꝓpriū nō eſt.Sed caſu accidit:& ab illo ſeruatū poſtea manſit.¶ Quod ſi aliud dicēdū eſt.Vide ne illud ſolū quærēdū ſit:quāobrē deos uenerātes capite uelentᷣ.Alteꝝ uero conſentaneū eſt.Potētioribus.n.occurrētes iccirco caput apiunt nō ut eis aliqd addant.ſed ut inuidia potius detrahāt. Ne pares diis īmortalibꝰhonores poſcere:neue eodē cultu delectari uideantᷣ.Deos uero iccirco ſic adorabātur aut opiendo capite ſeipſos humiliores redderēt:aut metu neqd ignominioſum:ac triſte īterp̄tādū aliūde auribꝰacciderer.Iccirco ueſtē ad aures uſq̨ attollebāt.Hoc aūt eos uæhemēter uitaſſe. Ex eo facile pſpici pōt:qđ oraculū adeūtes:aera pulſari:& quā maximū ſtrepitū fieri uolūt:aut illud eſt:qđ caſtor dicit mores romanos pythagoricis cōparans geniū:qui unicuiq̨ noſtrū ineſt deos qui extra ſunt rogare:& caput uelādo ſupplicare animi.ſ.uelamētū:ac reuelationē p corpus:quodā enygmare oſtēdentē . Hæc ille.¶ Atq̨ ita dixit:numa.¶ Adeſt tp̄s ꝓmiſſi:aduenit hora qua ꝓmiſiſti te daturꝝ imperii pignora.¶ Iuppiter adde fidē pollicitā dictis.q̄ſi fiat o iuppiter qđ pollicitꝰes.Da qđ ꝓmiſiſti.¶ Dum loquitᷣ:dum ita oraret numa Ter ſereno cœlo tonuit a ſeptētrione oēs oculos inflexerūt Deciditq̨ e cœlo ſcutū de quo paulo ſupius diximus.Plutar.inqt peltā æneā e cœlo delapſam in Numæ manus decidiſſe.& Diony.ſcutū cœlo demiſſum inuētū in regia numæ.nemine īferēte.¶ Dum loquitᷣ:ipſe rex iouē orans. ¶ Iā ſol emouerat totū orbē.extulerat ſe totū:qa toto orbe iā ſe ſupra terrā eleuauerat.¶ Et grauis fragor:q̄ſi ingēs crepitꝰ:nā ingēs tonitru.¶ Venit ab axe æthereo:ab axe ſeptētrionali. Sic & in triſtibꝰ:quātus ab æthereo pcnit axe fragor.& illinc uenientia fulmina præcipue cum in expetiuas redeunt partes Plynio autore optima ſū

Solium acernū in quo ſedit numa pōpilius

Caput uelari ex antiquo more i ſacris Nota

Peltam æneam e cœlo delapſā ſm Plutar.

maq; e læua parte cœli uenlunt.ideo ex etruſcorum diſciplina læua fœlicia eſſe credũtur. ¶ Ter deustiuppiter. ¶ Tonuit ſine nube:quaſi cœlo ſereno. ¶ Ter dixit ob fœlicitatem imparis numeri & ſine nube: qđ maiores eſſet oſtenti. Licet Horatius ſimili tonitru exterreatur ubi in odis inquit plerũq; per purum tonãtes: Egit equos uolucrẽq; currũ. ¶ Tria fulmina miſit:quia quot tonitrua:tot fulmina eiaculatus eſt.

ANT. FAN. ¶ MIRA ſed acta loquor:reddit auditorẽ attentũ. Acta aũt dicit uera & nõ ficta. ¶ A media cœlũ regiõe dehiſcere cæpit. Cæli ſũmitas hiare uiſa eſt. Eius læuã partẽ nonnulli ortũ faciũt dextrã occaſum. ¶ Verſatũ leniter:quod repẽte nõ cecidit. Vel ne uiolaret exceptum a terra:uel ut pateret miſſum cõmodo ac bñficio regis & romanorũ.

Ancyle unde dictũ. ¶ Atq; ancyle uocãt qđ ab oĩ parte reciſum eſt:placet quidem Feſto ſcutũ cæleſte ancyle noĩatũ eſſe qđ ex utroq; latere reciſum eſſet ut ſummũ infimũq; eius latus medio pateret. Quod ſi uerũ eſt:ab an qđ eſt circũ:& cædo dictũ putabimus. Alii tñ ut Iobas cuius Plutarchus meminit cupiẽtes id nomẽ a græco deducere acubito q aſcon dr ancyle dictum exiſtimãt qđ eiuſmodi ſcuta ſolerent ad cubitũ circũferri. Alii a remedio qđ aciſis dr qđ inflexũ & ortũ ſignificat. Vnde Saturnus aſcylomitis cognoĩe dictus eſt. Alii aliter. Lege Plutarchũ in Numa.

Ancyle pelta appellatum thracium. Ouidio placet ancyle latinũ eſſe uocabulũ:qđ fuit ſcuti cuneati ſpecie arctiora hñtis latera. Eius forma ante apud italos uiſa nõ fuerat. ¶ Quẽq; notes oculis angulus oĩs abeſt:ita reciſum erat ab oĩ parte id ſcutũ:ut nullus eſſet angulus q ſe oculis uidẽdũ offerret. Fuit aũt breue. Vnde qdã ancyle Peltã thraciã appellarũt. Ea eſt ut Seruio placet ſcutum breuiſſimũ in modũ lunæ iam mediæ. ¶ Imperii ſortem: bonã ſ. ſeruaret:malã ſi contra fieret. ¶ Plura iubet fieri: Vndecim eiuſdẽ generis:qbus miſceret cœleſte ne internoſci poſſet. ¶ Morum fabræ ne exactior artis. Fuerit ne morum probitate in arte præſtantior. Eſt autem exactus exquiſitus ſiue perfectus.

Credite dicẽti:mira ſed acta loquor:
A media cælũ regione dehiſcere cæpit:
Sũmiſere oculos cũ duce turba ſuos.
Ecce leui ſcutum uerſatũ leniter aura:
Decidit:a pplo clamor ad aſtra uenit
Tollit humo mun9 cæſa pri9 ille iuuẽca
Quæ dederat nulli colla pmẽda iugo
Atq; ancyle uocat. q ab oĩ pte reciſũ eſt
Quẽq; notes oculis:ãgulus oĩs abeſt.
Tũ memor iperii ſortẽ cõſiſtere in illo
Conſilium multæ calliditatis init.
Plura iubet fieri ſimili cælata figura
Error ut ante oculos inſidiantes eat.
Mamuri9 morũ fabrę ne exactior artis
Difficile eſt ulli dicere:clauſit opus:
Cui nũa mũificus facti pete pmia dixit
Si mea nota fides:irrita nulla petes.

PAV. MAR. ¶ CREDITE dicẽti mira:adhibete fidẽ uerbis meis:cũ admirabilia referã. ¶ Sed acta loquor:dico admirãda:ſed quæ fuere uera. Nõ deſunt qui ita exponãt. ¶ Sed acta:ſed quæ in ſcœna relata ſunt. ¶ Cœlũ cœpit. ¶ Dehiſcere:aperiri. ¶ A media regione:nõ intelligas a meridie:ſed ab altiore parte cœli. Illa.n.media & quæ altior illaq; uiſa aperiri. Vñ cũ Iuppiter ſcutũ eſſet demiſſurus. ¶ Turba cũ duce:pplus cũ rege. ¶ Sũmiſere oculos ſuos:demiſere in humũ inflexo capite reſpiciẽtes:qđ & reuerẽtiæ eſt:& interdũ cogitãtis & dubitãtis. ¶ Ecce decidit:e cœlo.ſ. ſcutũ uerſatũ uolutatũ. ¶ Leniter:nõ cũ ĩpetu:ſed leniter uerſatũ. ¶ Leui aura:exiguo uẽto. ¶ Clamor uenit ad aſtra a populo:recepto ſcuto:qđ erat imperii pignus. Relatus eſt in cœlum clamor ab oĩ populo:& applaudẽte:& grãs agẽte ioui. ¶ Tollit humo:extulit peltã:ſeu ſcutũ numa:mactauitq; iuuẽcã iniugẽ:& qm nullus inerat ſcuto angulus:qđ undiq; cæſum uideret ancyle uocarũt:

Varro unde ancyle dicatur. circo dixit Varro Ancilia dicta ab am:& cæſum:qđ id armorũ genus ab utraq; parte reciſum. Plutar. uero inqt Peltas ancilia pp figurã. Circulus eni nõ eſt:neq; ueluti pelta circũferẽtiã reddit:ſed exciſurã hẽt lineæ ελικοειδησ cuius apices curuaturã hñt s:& dẽſitate in ſe cõuerſæ figurã ancilis faciunt:aut pp ancona.i. cubitũ:ad quẽ circũferunt. Hæc.n. Iobas inqt:cupiẽs nomẽ a græco deducere. Poſſet & primũ hoc cognomen a motu:uel impetu deſcẽdere:inqt anecatẽ.i. ſupne factus ſit:ſiue ab totãtiũ curuatiõe:quæ ακαίσκσ dr:ut ab αυχιτονλισεοσ.i. ſiccitatum ſolutione. Præterea a triſtium amotione:quam αναοχεσιν uocant:ex quo Caſtorẽ & Pollucẽ ανακασ athenieſes appellẽt &c. ¶ Tollit:ille attollit Numa ¶ Mun9 ſcutũ e cœlo delapſum. ¶ Humo:e terra. ¶ Cæſa:mactata. ¶ Prius iuuenca quæ dederat colla præmẽda nulli iugo:imolauit ioui iuuencam ex armento delectam:quæ adhuc iugum non tuliſſet. ¶ Atq; uocant ſcutum ipſum. ¶ Ancile:quod eſt reciſum ab omni parte. non quod rotundam habeat effigiem:ſed ita inciſum uideatur ut angulus ullus minime diſcernatur:ideo poeta innuit ¶ Omnis angulus abeſt:quem notes:notare:& diſcernere poſſis. ¶ Oculis:quia nullus ineſt angulus.

Ancylia undecim a mamurio facta iuſſu numæ. ¶ Tum memor:cum animo uolueret Numa imperii pignus in eo ſcuto conſiſtere:plura ad eius ſimilitudinẽ effingenda eſſe curauit:ut ſiquis furta ſurripere uoluiſſet falleretur imagine:& Plutar. inquit in eam peltam mirabilia quædam dixiſſe regem. ſe ex egeria muſiſq; audiſſe. Peltam enim in urbis ſalutem miſſam oportereq; eam aſſeruare. aliis undecim ad illius figuram magnitudinem & formam effectis. quo dubium ob ſimilitudinem ſit cæleſtis illius adipiſcẽdæ. ¶ Memor tum. numa. ¶ Conſiſtere:in illo ſcuto. ¶ Sortem imperi. fatum imperii romani. ¶ Init conſilium multæ calliditatis:poſt longam cogitationẽ illud conſilium iniuit. ut plura. ſ. ad eius ſimilitudinem fierent. ¶ Iubet fieri plura ſcuta. nam undecim alia. ¶ Cælata ſimili figura. quæ in ſculptura & ipſa forma ſimilem figurã referent. ¶ Vt eat error ante oculos inſidiantes:ut errarent & fallerentur ſimilitudine illis:q p inſidias & furta ſurripere uoluiſſent. ¶ Mamurius. Plutar. inqt. Peltã aũt ex eius auctoritate atq; impio effingere artifices. cum certaſſent. diffidẽtibus cæteris. Veturium:Mamurium traditur unum e ſummis opifi-

tibus uſq; adeo ſimilitudinem effinxiſſet: & tuxiſſeq; omnes ſimiles: ut neq; Numa iam ipſe dignoſceret. & Pompeius inquit. Mamurii Veturii nomen frequenter in cantibus Romani frequentabant. Hac de cauſa Numa Pompilio regnante e cœlo cecidiſſe fertur ancyle. i. ſcutum breue: quod ideo ſic eſt appellatum: q̃a ex utroq; latere erat reciſum: ut ſummũ: infimũq; eius latus medio pateret. Vnaq; edita uox oĩum potentiſſimã fore ciuitatem quãdiu id in ea manſiſſe. Itaq; facta ſunt eiuſdem generis plura: quibus id miſceret. ne internoſci cœleſte poſſet. Probatum opus eſt maxime Veturii: qui præmii loco petiit: ut ſuum nomen inter carmina Salii canerent. ¶ Mamurius moꝝ fabræ ne an moꝝ: an artis fabræ. ¶ Exactior t Mamurius an moꝝ laude: an artis fabrilis ſtudio perfectior. ¶ Difficile eſt ulli dicere: q̃a utrũq; excellit & moribus & arte fabrili. ¶ Clauſit. celauit ¶ Opus: quia undecim peltas ad cœleſtis illius ſimilitudinem effinxit. Hoc tñ acceptum eſt a Palladio: de quo ſuo loco. ¶ Cui mamurio. ¶ Numa munificus. liberalis & gratus ¶ Dixit pete præmia facti: præmia artificii tui. ¶ Nulla munera. ſcilicet ſeu præmia. ¶ Petes irrita. nihil petes fruſtra. ¶ Si mea nota fides: ſi ueridicus ſum: & tu & cæteri fidem meam nouiſtis.

Mamuri⁹ ueturius de primo eius noĩe in factis habetur.

Iam dederat ſaliis a ſaltu noĩa dicta
Armaq;: & ad certos uerba canẽda mõs
Tũ ſic mamuri⁹: merces mihi gl'ia detr
Noĩaq; extremo carmĩa noſtra ſonẽt.
Inde ſacerdotes: operi ꝓmiſſa uetuſto:
Præmia ꝑſoluũt: mamuriũq; uocant:
Nubere ſi q̃ uoles: q̃uis ꝓpabitis ãbo:
Differ hñt pu(er)æ cõmoda magna moꝝ:
Arma mouẽt pugnã: pugna ẽ aliẽa ma.
Cõdita cũ fuerit apti⁹ omẽ erit: (ritis.
His ẽt cõiunx capitis diſcincta Dialis:
Lucibus impexas debet hẽre comas:
¶ Tertia nox dimẽſa ſuos ubi moue
(rit ort⁹ t

ANT. FAN.

¶ IAM Dederat ſaliis a ſaltu noĩa: ſalios duodecim iam Marti gradiuo legerat de quibus abunde ſuperius dictũ eſt. ¶ Ad certos uerba canẽda modos: carmina cum Pyrrhichii modulo abſoluta nomen Mamurii connnebãt. Sane Mamurius duabus ſyllabis poſterioribus quæ breues ſunt Pyrrhichium facit: ſimiliter & mamuriũ. Eſt aũt pyrrhichius quem & Dibrachum uocant pes a pyrrho denoĩatus Achillis filio qui primus uictoria potitus huiuſmodi genere metri. laudatus dicit: q̃uis alii a flãma pyrrhichium dictum uolunt q̃ mobilitate flãmarum acies imitetur. Alii aliter. ¶ Nubere ſi qua uoles: q̃uis properabitis ambo differt. Religio fuit nubere ancylibus nondũ conditis in templo Martis ubi ea ſeruari mos fuit ne dũ arma mouebantur: quæ pugnæ adhiberi ſolent nubentibus omen diſcordiæ fieret. Idem tempus non neglectũ in quibuſdam a maioribus noſtris Cornelius Tacit⁹ monet his uerbis: fuere qui proficiſcenti Otoni moras religionemq; nondum conditoꝝ ancylium afferrent: tunc & uxor flaminis Dialis impexis crinibus eẽ debet. Vnde apparet non eſſe idoneum tempus nuptiis celebrandis. Eadem flaminica teſte. A. Gel. cum id ad argeos neq; comit caput: neq; capillum depectit: quam autor ideo diſcinctam dicit: quia inter multiplices cantus cerimoniaſq; impoſitas flamini. ¶ Dialis: quas ferme oẽs flaminicæ diales obſeruabant. Hæc fuit ut nodum neq; in apice: neq; in cinctu: neq; alia in parte ullum haberet. Ea quoniã flammeo aſſidue utebatur moris fuit apud romanos ut omnis nubens boni ominis cauſa flãmeo amiciretur: cum flãminicæ diuortium facere non liceret. ¶ Diſcincta: uel ſine cinctu penitus hoc tẽpore: uel certe non ſolum triduo ancylibus nondum conditis: ſed ſemper ut diximus ſine nodo.

Pyrrhichius,

Nuptiæ uetantur nondum conditis ancilibus

Dialis uxor

PAV. MAR.

¶ IAM dederat ſalios: item ut inq̃t Liuius duodecim Marti gradiuo legit: tunicæq; inſigne dedit: & ſuper tunicã æneũ pectori tegumẽ. cœleſtiaq; arma: quæ ancylia appellant: ferre ac p urbẽ ire canẽtes carmĩa cũ tripudiis. Solẽniq; ſaltatu iuſſit hæc ille. Varro quoq; ſalios a ſaltãdo dictos oñdit: q̃d facere i comitiis: i ſacris quot ãnis: & ſolent & debẽt. Plutar. uero ubi de ipſis peltis agit: haꝝ aũt inq̃t: Cuſtodes ac miniſtros cõſtituiſſe dr̃ ſalios ſacerdotes. Salii uero uocãdi ſunt nõ ut q̃dã fabulant a uiro Samothrace: ſeu mantineo Salio noĩe: qui ſaltationẽ: quæ in armis dr̃ edocuerit: ſed ab ipſo potius tripudio ſaltatorio: q̃d uæhementius robuſtiuſq; per urbẽ euntes ſubſaltant. Cũ ad mẽſem martiũ ſacras peltas ſuſcipiãt: induti puniceis tunicis: æneis balteis latiſq; ſuccincti: æneas capitũ galeas portãtes paruis gladiis arma pulſantes. Reliquum uero ſaltationis pedum eſt opus. Mouent enim ſuauiter cõuerſiones ac mutationes in celeri & crebro numero robuſte & leuiter reddẽtes ¶ iã. Numa. Dederat noĩa ſaliis dicta a ſaltu. Iã delegerat duodecim iuuenes quos a ſaltãdo ſalios appellauit. ¶ Et inſtituit arma: quæ illi gererẽt. & uerba canẽda: carmina cãtãda. ¶ Ad certos modos: ad quoſdã modulos cõſtitutos. Et Dionyſius inquit. ¶ Mouent ad tibiã ex modulo enopliis moribus. q̃nq; ſimul ac uiciſſim: q̃nq; patria quædã canẽtes carmina. ¶ Tum ſic mamurius: hoc Veturius Mamurius in mercedẽ petiit: ut in carminib⁹ ſalioꝝ ultimo loco ſuũ nomen caneretur t de quo Plutarchus. Mamurio aũt inq̃t artis ſuæ mercedẽ fuiſſe ferunt: memoriã quãdã per ſalioꝝ carmen: ſimul cum pyrrhichii modulo abſolutũ. Tum ſic Mamurius reſpondit Numæ. ¶ Merces detur mihi gloria: q̃ſi date in præmiũ æternitatẽ noĩs hoc eſt famã & gloriã. ¶ Et noſtra noĩa ſonent extremo carmine: reſonẽt in ultimo loco carminis: ſic erit pyrrhichii modulus in fine uelut eſt in multis iambicis: ubi ſedes ultima pyrrhichio datur: uelut in his Feras ancyle: cluſit hoc Mamurius. Geratq; nomẽ inclytũ Mamuri⁹. ¶ Inde: ex eo. ¶ Sacerdotes Salii: ſacerdotes Martis ¶ Perſoluũt ꝑmia ꝓmiſſa: quæ numa ꝓmiſerat ¶ Opi uetuſto: ancylib⁹ uetuſtis a Mamurio fabrefactis. hoc eſt ꝓmiſſa ipſi artifici. qui fabrefecit. ¶ Et uocãt mamuriũ: repetũt nomẽ: hoc in fine moduli. Agant & oẽs grãm Mamurio. ¶ Nubere. Salioꝝ feſta triduo integro durabãt quo tpe cum malũ ſit nubere. q̃a nuptiæ ab armis auſpicãdæ nõ ſunt: admonet nubiles expectandũ eſſe. uſq; ad ea recõdita arma. Præterea uxor flaminis dialis eo triduo. nec pectere. nec ornare ſe debet. ¶ Si

Tunicæ puniceæ ænei barthei galeæ in capitib⁹ gladii parui

Feſta ſaliorum triduo integro durabant,

qua uoles nubere:ſi qua puella eris nuptias cõtractura & ultro tradẽda.¶ Quãuis ambo ꝓbabitis.& tu & iuuenis:qui uir tuus erit:quis amore iuuenili ꝓperetis.¶ Differtur:ſi uelis differre ad alium diem. ¶ Paruæ moræ hñt magna cõmoda:nã ex parua dilatione magna ſequetur cõmoditas.¶ Arma mouent pugnam:

Trib⁹ diebus ſaliorum non licet nubere.

hæc eſt oratio cur non debet nubere:quia non fauſtum omen captatur ab armis:nam mouent pugnam. ¶ Pugna eſt aliena maritis:qui cum concordes eſſe debeant:a diſcordia & pugna penitus abhorrere debent.¶ Aptius:cõmodius & fœlicius.Omen erit cum fuerint cõdita cum ipſa ancilia & alia arma erunt recõdita:tunc meliore auſpicio nubere poteris.¶ His etiã lucibus:his tribus diebus¶ Cõiunx dialis:uxor flaminis dialis:hoc eſt ſacerdotis iouis a dios iuppiter.¶ Diſcincta:debet habere comas capitis ĩpexas:debet & diſcincta eſſe nec crines pectere:nec ſe excolere:ueluti cum ioui ſacrificaſ.Sunt enim nunc dies Martis. ¶ Supſedẽdum eſt a cultu:qui in ſacris iouis exigitur.Etenim tantæ erat uenerationis uxor flaminis dialis

Veneratio eſt flaminis dialis maxia

ut ea extincta flamẽ ſe ſacerdotio abdicaret:cuius rei rõnem inquirens Plutarchus ita diſſerit. Pr.il.An qđ qui uxorẽ ducens:poſt amiſit.Eo qui nunq̃ duxit multo eſt infœlicior.Eius.n.qui uxorẽ duxit:domus integra eſt.Eius aũt qui uxorem in matrimoniũ acceptã amiſit:non ſolum impſecta domus eſt:ſed imunita prorſus ac manca.An eodẽ tẽpore uxor una cum uiro cõſecrat:quẽadmodũ multa ſunt in ſacris:quæ abſente uxore agi nequeũt.Priore aũt amiſſa altera ſtatim ſupducere:tum difficile eſt:tum uero iniquũ atq; impiũ.¶ Tertia nox:quinto nonas martias:hoc tertia die menſis noctu coſmico occaſu alter e piſcib⁹ occulitur.Duos enim eſſe ſuperiore libro diximus:& fabulã quoq; rettulimus: qua ratione cœlo eſſent appoſiti:nunc auſtralis occulit maturius:quia in inferiore parte cœli eſt.¶ Vbi:poſtq̃. Tertia nox de mẽſe martio.ſ.Mouerit ſuos ortus:cũ orieſ:aut cum orta eſt.

Cõditus e geminis piſcibus alter erit:
Nã duo ſunt:auſtris hic ẽ:aqlonib⁹ille.
Proximus:a uẽtis nomẽ uterq; tenet:
¶ Cũ croceis rorare genis titõia cõiũx
Cœperit:& quintæ tẽpora lucis aget:
Siue ẽ arctophilax:ſiue ẽ piger ille boo
Mergeſ:uiſus effugietq; tuos: (tes:

ANT. FAN.

¶ CONditus e geminis piſcibus alter erit:quinto nonas martias alter piſcium qui auſtrinus dicitur mergitur occaſu chronico.Duo enim piſces ſunt quibus unum zodiaci ſignum tribuitur aquilonius & notius ſiue Auſtrinus: quorum hic ante illum occidere & exoriri cerniſ: ut Iginius ſcribit.Vnde Columella Auſtrini occaſum deſinere iquit quarto nonas ſeptembris:Aquilonii uero ſeptimo idus eius menſis.Eſt & alius piſcis ut diximus:quem hoc loco accipere non poſſumus occidens exortu cancri qui Notius quoq; dicitur & Auſtrinus:uocatur:q; a Virgilio Aquoſus:quod aquam quæ ab Aquario funditur ore excipere uideatur.¶ Quinte tempora lucis erunt:Tertio nonas martias Bootes ſiue Arctophylax occidit:cuius pars(ut diximus ſupra)nunquã fertur in occaſum:pars & oriri cernitur & occidere. Hunc poetæ modo pigrum modo tardum uocant:ut Pigri ſarraca Bootæ:& tardum dux ante Bootem:quia uix ſero alto mergitur oceano.Eundem uerno tempore occidere oſtendit Virgilius in Georg.ut Si uero uiciamq; ſeres uilemq; phaſelum:nec peluſiacæ curam aſpernabere lentis:haud obſcura cadens mittet tibi ſigna bootes. Huius occaſus quattuor ſignorum zodiaci tempus abſumit.Lege iginium & intelliges occaſum: de quo nunc agitur eſſe matutinum ſiue coſmicum.

Piſciũ alter occulitur.v.nonas martias
Agloni⁹
Auſtrin⁹
Bootes occidit.iii nõas martias.
Bootes tardus

PAV. MAR.

¶ ALTER piſcibus geminis:ex duobus.¶ Erit conditus:abſconditus. nam occulitur notius ſeu auſtralis.¶ Nam duo ſunt ipſi piſces.¶ Hic:qui nunc occulitur.¶ Eſt proximus auſtris:ſic & auſtralem oſtendit ¶ Ille:alter piſcis.¶ Eſt proximus aquilonibus:ipſi ſeptentrionali.¶ Vterq; piſcis tenet nomina a uẽto.Nã a noto notius a borea boreus dicitur:ſiue auſtralis & aquilonaris. Cum croceis.iii.nonas martias:hoc eſt quinta die ipſius menſis occidit arctophylax:de quo diximus ſuperiore libro in fabula Caliſtus non occidat:ſicut ex oriente in occaſum labẽtia ſydera:ſed in ipſa uertigine circa polum,undis immergi uidetur: præcipue coſmice.Nã oriente die poeta pigrum uocat.Nam ut Iginius inquit cum Tauro Gemini:Cancro & Libra occidit:ideo ſero occidere diciſ:quod magis erectus a pedibus peruenit ad terram.At exoriẽs citius quã chelæ uidetur.¶ Cum coniunx titonia:aurora uxor Titonis:de quo alias dictum. ¶ Cœperit rorare.rorem effundere¶ Genis croceis:reſpexit ad aeris colorem:cum uideatur mane oriens croceus:ſic & Virg.Titoni coniunx linquens aurora cubile:ſed quia genis dixit:unde lachrymæ fluunt:qui terris ros effunditur:reſpicit fabulam:quam refert in.xiii.met.Cum illa ab ioue peteret corpus Mẽnonis filii.quem Achilles interemerat:illud redditum medio aere aduſtum:conuerſumq; in aues mẽnonias cinerem refert & ex illo lachrymas:hoc eſt ipſum rorem effudiſſe auroram.¶ Et erunt tempora quintæ lucis:erit quint⁹ dies menſis.Siue eſt arctophylax:cuſtos urſæ ut diximus ſuperius.¶ Siue ille piger Bootes:quaſi ſiue dicas cuſtodem urſæ ἄρκτη urſa φιλαξ cuſtos:ſiue bootem rectorem boum:quia plauſtrum regere uideſ. Mergetur:mergi uidebitur¶ Et effugiet uiſus tuos:quia occidet eo modo quo dixi.Hæc omnia quæ ad ortũ & occaſum ſyderum pertinent in fine operis Lucidius explicabuntur:ibi omnia repetemus. At nõ effigiet occulitur:dixit bootes:ſed non occulitur:ĩmo ſeſe oſtendet uindemitor.Oritur igitur eodem die.hoc eſt iii no.mar.uindemitor.Sed aliter uidetur ſentire Ply.inquit.n.xi.calen.ſeptembris Cæſare & aſſiriæ ſtellaq; uindemitor appellatur.Mane exoriri incipit. Vindemiæ maturitatẽ promittens.Quo pacto igitur.iii. nonas mar.oriſ:ſi Ply.xi.calen ſeptembris:& Ply.dicit tunc mane exoriri.Aliter dicere poſſes quod heliace oriatur:& occidente ſole in ſummo cœlo uideri.Eius fabula hæc refertur Ampelos puer thrax:mirũ in modum a Baccho amatus eſt:cui bacchus uitem tradidit:de qua collectutus uuas:cum u'mum ubi hærebat aſcendiſſet.¶ Exanimis decidit.Bacchus ſyderibus intulit:& uitem ab eo Ampelon appellauit.

Libre occaſus
Artophylax idem bootes diciſ.
Ampelos fuit puer trax.

ANT. FAN.

¶AT nō effugiet uindemitor: hæc ſtella quā græci trygitira: nři uindemitorem uocāt otiſ chronicæ. viii. idus martias: ut Ply. ſcribit ut Columella. vi. nonas: ut autor hoc loco. iii. nonas. Neq; n. hoc tpe matutinū eius ortū accipe poſſumus cū ea cōſtet cū uirgie in ortū ferri. vii. cal. ſeptēbres ut placet Columellæ. Vñ & uindemitorē dictū putāt φ exoriēs mane: ut inqt Ply. uindemiæ maturitatē ꝑmittat ſm quē oriſ cæſari & aſſyriæ. xi. cal. ſeptēbres. Fabulanſ aūt pueꝝ ampelon a Baccho dilectū in iſmato q mons eſt thraciæ trāſlatū eē in cœlū ac uindemitoris nomē accæpiſſe. Quod iō fictū eſt: qa ampelon græci pāpinū ſeu uitē dicūt: (cām

Xerapellinæ ueſtes tritæ

¶At nō effugiet uīdemitor: hoc quoq;
Vñ trahat ſidus: pua docere mora eſt:
Ampelō itōſū ſatyro nymphaq; creatū:
Ferť in iſmariis Bacch⁹ amaſſe iugis:
Tradidit huic uitē pēdētē frōdib⁹ ulmi:
Quæ nunc de pueri noie nomē hēt:
Dū legit in ramo pictas temerari⁹ uuas
Decidit: amiſſum liber in aſtra tulit:
¶Sext⁹ ubi e terra cliuoſū ſcādet olipū
Phœbus: & alatis æthera carpet eqs:
quiſqs ades: caſtæq; colis penetralia ue
Gratare: iliacis thuraq; pōe focis (ſtę:

quā qdā a Baccho inuētā ferūt: nři & labruſcā ampelo ſagriam uocāt & uineas ampelones quo noie uſus eſt Varro: & Xilampelon aridā uitē. Quare Iuuenalis (ut qbuſdam placet) Xelamperinas ueſtes dicit uitides tritas ac ſemicōſumptas: q̄les ſunt uitiū frondes lāgueſcētes menſe nouēbri. Et. M. Varro de re ruſtica ampelōes (ut dixim⁹) uineas uocat: ut laureta daphnones. Eſt & ampelos ſamiī ꝓmontoriū: ut ait Strabo: q̄uis ea inſula uino: ut idem inquit infœlix ſit cum Chius Leſbos aliæq; uicinæ uina optima ferant. ¶De pueri noie: uult uitē a nomie pueri ampelon appellari. ¶Sextus ubi e terra cliuoſū ſcādet olympum Phœbus: pridie nonas martias Auguſtus pontificatum maximū ſuſcepit quem nunq̄ uiuo Lepido auferre ſuſtinuerat: ut ſcribit Suetonius. Et quia pontifex maxi. erat ſacrarum uirginum cuſtos teſte Plutarcho: quas Veſtales appellabant. Idem Auguſtus ſuſcepto pontificatu maxi. cōmoda earum uirginum auxit: cūq; in inde mortuæ locum capi aliam oporteret: ambirentq; multi ne filias in ſortem darent adiurauit ſi cuiuſq̄ neptium ſuarum cōpeteret ætas eam ſe oblaturꝝ fuiſſe. Vnde Ouidius & hic ait. Gratare iliacis thuraq; pone focis: Et in. vi. huius opis lib. Nunc bñ lucetis ſacræ ſub Cæſare flāmæ ignis in iliacis nūc erit eſtq; focis. In eodē pontificatu ut alia ꝓtereanſ q̄ Suet. refert ſupra duo milia fatidicoꝝ libroꝝ cremauit: q̄ nullis uel paꝝ idoneis autorib⁹ uulgo ferebāſ ac ſolos retinuit Sibyllinos: eoſq; delectu hito quos cōdidit ſub palatini apollis baſi.

Vindemitor oritur ii. nonas martias.

Vindemitoris fabula

Ampelos Xilāpelos

PAV. MAR.

¶AT uindemitor: uindemitoris ſtella. ¶Nō effugiet: uiſus. ſ. nos quēadmodum Bootes: quia nō mergitur tunc: ſed exurgit. ¶Parua mora eſt exigua retardatio. ¶Docere: unde hoc quoq; ſidus: hoc etiam ſicut cætera. ¶Trahat cauſam: Ducat originem. ¶Bacchus fertur: dicitur. Amaſſe. ¶In iugis Iſmariis: in iſmario monte Thraciæ. ¶Ampelon intonſum: crinitum puerum. ¶Creatum ſatyro & nympha filium ſatyri uniꝰ ex illis: qui bacchum comitantur. Aliqui filium marſiæ dicunt quem ſatyrum poeta inferius uocat, ſed nō cōſtat. Nam Diodorus celibē marſiam fuiſſe tradit: de quo plura inferius dicemus. ¶Tradidit: bacchus Huic ampelo. ¶Vitē pendentē e frondib⁹ ulmi: quæ pēdebat e ulmo cum ulmis adiūganſ: ut primo lib. diximus. ¶Quæ uitis. Nunc habet nomen de nomine pueri. Nam uitis græce uocatur ἀμπελος: & ἀμπελων uinea. Dum temerarius imprudens. ¶Legit: collegit. ¶Vuas pictas uarii coloris. ¶In ramo: in ramoſa ulma. ¶Decidit ex alto: ſcilicet in humum. ¶Liber Bacchus. ¶Tulit amiſſum: pueꝝ quem iā amiſeratquia extinctus erat. ¶In aſtra: in cœlū rettulit: & inter ſydera collocauit. ¶Sextus ubi: ſexta die menſis: hoc eſt pridie nonas martias Veſtæ ſacrificaſ: quo die Cæſar Veſtæ ſacerdos & pontifex maximus creat⁹ eſt. Veꝝ alii hoc in loco dictū de Iulio Cæſare: alii de Auguſto uolunt. In uetuſtiſſimis codicibus in ordine feſtoꝝ per ſingulos mēſes: illa dies Iulio Cæſari aſſignaſ. At poeta loqui uideſ de eo qui tunc uiuebat: cum dicat. Quos ſancta fouet ille manu: ſic eſſet ad Auguſtum referendū. Nam in primo libro diximus ſcripſit hoc opus uiuente Auguſto: ſed edidit poſt eius exceſſum: quod certe indicat ille locus in primo: licet ipſe recuſet. Nā de Tyb. loquiſ: in eo loco diximus. Ego illud puto: quæ appoſuerat in Augu. laudē nō mutaſſe: cum emēdauit: ſed addidiſſe multa in laudē tā Tyberii: q̄ Germanici: ſed ut de pōtificatu Iulii Cæſaris: deinde Augu. aliqd dicamus. Defuncto Metello pōtifice maximo cum pontificatū ſtudio: & diſceptationibus plenū Iſauricus: & Catullus clariſſimi uiri. & in ſenatu potētiſſimi: peterent aut propterea Cæſar quin & ipſe cādidatus deſcēderet: ceſſit cæterū pari undiq; fauore ac ſtudio apparēte. Catullus quo amplior erat dignitas: eo magis euētus incertitudinē reformidans miſit: qui grandi pecunia Cæſarē ut ab ea cōtētione deſiſteret inducerent quib⁹ ille grandiorē ſe mutuaturū: certatimq; enixius petiturum eſſe reſpondit: inſtante comitioꝝ die: cum mater eum ad fores uſq; lachrymis proſequereſ: illam cōplexatus dixiſſe fertur: mater hodie aut pontificem: aut exulem tuum uidebis filium. Euntibus igitur certatim in ſuffragia tribubus. Superior declaratus: non paruum ſenatui: & optimatibus terrorem incuſſit: tanq̄ ad omne audaciæ genus plebem adacturus: & reliqua hæc ex Plutar. Tranquillus uero inquit. Depoſita ꝓuinciæ ſpe: pontificatū maximū petiit: nō ſine ꝓfuſiſſima largitione: in qua reputans magnitudinē æris alieni. Cū mane ad comitia deſcēderet: prædixiſſe matri oſculanti fertur. Domū niſi ſe pontificē non reuerſurū: atq; ita potētiſſimos duos cōpetitores: multūq; & ætate: & dignitate antecedētes ſupauit: ut plura ipſe in eoꝝ tribubus ſuffragia: quā uterq; in oībus tulerit. hæc de Cæſare. de Auguſto aūt ſic Tranquillus inquit. Poſtq̄ uero pontificatū maximū, quem nunquā uiuo Lepido auferre ſuſtinuerat: mortuo deinde ſuſcepit. Quicquid fatidicoꝝ libroꝝ: græci latiniq; generis nullis: uel parum idoneis auctorib⁹ uulgo ferebaſ ſupra duo

Bacchus donauit uitem Ampelo.

Ouidius edidit hoc opus poſt mortē auguſti.

Mortuo Metello pontifice Iſauricus q catulli petebant & cæſare qui ſolus obtinuit.

Libri ſoli ſibyllini ſũt relicti cæteris ferme cõbuſtis

millia cõtracta undiq; cremauit ac ſolos retinuit Sybillinos &c. Vbi poſtq̃ Sextus Phœbus: ſextus ſol menſis: ſic ſextum diem ſignificat. ⸿ Scandet: aſcendet. ⸿ Aethera: quaſi ex inferiore parte in altum olympum ciuuoſum cœlũ cõuexum. ⸿ Carpet æthera: carpet iter per æthera. ⸿ Equis alatis: uelocibus ideo alatis dixi: & quatuor ſunt ut oñdimus. ⸿ Quiſquis ades & colis penetralia: ſacella ſecretiora. ⸿ Veſtæ caſtæ: de ueſta oĩa quæ ad rem faciunt: in. vi. li. dicemus: & aliquid ſuperius attigimus. Gratare pro gratulare uel ipſi ueſtæ: uel tanto pontifici. ⸿ Et pone thura focis iliacis: aris ueſtalibus: ubi æterni ſunt ignes: ex ilio aduecto. ⸿ Nam æneas ueſtæ ſacra ex troia in italiam aduexit. Honor pontificalis: ipſa dignitas pontificatus.

Cæſaris inũeris: quos maluit ille mereri
Acceſſit titulis pontificalis honor:
Ignib⁹ æternis: æterni numina p̃ſunt:
Cæſaris imperii pignora iũcta uidẽt:
Dii ueteris troiæ: digniſſima p̃da ferẽti.
Qua grauis æneas tut⁹ ab hoſte fuit:
Ortus ab ænea tãgit cognata ſacerdos:
Numina: cognatũ ueſta tuere caput:
quos ſcã fouet ille mãu bñ uiuitis ignes
Viuite inextincti: flãmaq; duxq; p̃cor:
⸿ Vna nota ẽ marti nõis ſacrata q̃ illis
Tẽpla putãt lucos ueiouis añ duos:

ANT. FAN.

Veiouis feſtũ nõis mar.

Aſylium ubi duo luci.

⸿ QVOS maluit ille mereri: maluit recte factis & uirtute mereri honores q̃ ſumere. ⸿ Acceſſit: adiectus eſt. Vnde acceſſio eſt adiectio. ⸿ imperii pignora iuncta uides: apparet ex uerbo uides id quod diximus Ouidium hæc ſcripſiſſe uiuente Auguſto: quem uocat pignus imperii quemadmodũ & ignem ueſtæ quod incolumitas urbis ex utroque pendeat. Hinc illud eſt. Veſtaq; mater que Thuſcum tybrim & romana palatia ſeruas. ⸿ Qua grauis æneas tutus &c. Grauis hic non refertur ad animum ſed ad corp⁹.

Pontifex maximus p̃ſidebat Feſtis ueſtæ & cæreus

⸿ Cognatum caput: Auguſtum qui a troianis originem ducit: nam æneam ferunt ueſtam e troia in latium tranſtuliſſe. ⸿ Vocauit autem Auguſtum ſacerdotem quia fuit pontifex maximus: ut hoc loco autor oſtendit. ⸿ Quos ſancta fouet illa manu: quia legimus ſupra. Sancta uocãt Auguſta patres iure auguſti manus ſanctæ a poeta dicuntur. Hæ fouẽt ignes Veſtæ cum ſacris ueſtæ ac cæteris cõſtet pontificem maximum præſidere. ⸿ Lucos ueiouis ante duos. Duo luci ad quos nonis martiis Veiouis: id eſt iouis paruo ædes dicata eſt fuerũt ſub rupe tarpeia ubi & aſylum. de quo ait Cornelius tacitus: tum diuerſos Capitolii aditus inuadunt iuxta lucum aſyli. & qua Tarpeia rupes centum gradibus aditur. Liuius uero locus inquit qui nunc ſeptus denſis ſentibus inter duos lucos eſt aſylum aperit. De his lucis dixiſſe Martialem exiſtimant illinc Pompeii dona nemuſq; duplex. Fuerunt & multa circa urbem loca diis attributa quæ lucos uocabant: quoꝝ prouentus in ludos conferebant:

Veiupiter

teſte Plutarcho. Eſt autẽ Veiupiter ut diximus paruus iupiter ſicut Ouidius ſentit hoc loco cuius ædes fuit teſte. A. Gel. inter arcem & Capitolium. Sed idem uult Veiouem eſſe nõ iuuenẽ ſiue paruũ iouem: ſed iouem uim nocendi hñtem: non iuuandi poteſtatem quod ut Diiouem dicimus. Luceriũq; quoniã nos die: ac luce quaſi uita ipſa afficit & iuuat: ita & Veiouem appellauerunt dempta atq; detracta iuuandi poteſtate cum cõſtet deos quoſdã ut proſint celebrari: quoſdã ut obſint placari. Ve enim particula modo intentionem ſignificat modo minutionẽ. Vnde quædã uocabula: quibus ea præponiẽ ambigua ſunt ac diuerſã ſignificationẽ capiunt. Quare Veſcũ ſalem dicimus ex edẽdi intẽtione & aliter ueſcũ cum edẽdi faſtidio: quo uocabulo Lucretius pro edaci uſus eſt teſte Feſto: ut nec mare quæ impendent ueſco ſale ſaxa peresa. Virgilius uero (ut placet Nonio) pro minutim cõciſo: ut Veſcas ſalicũ frõdes Vbi Serui⁹ Veſcũ inqt ſignificare ſiccũ ac tenerũ. Alibi uero aliter. Simulachrũ Veiouis habuit aliquãdo ſagittas: quare eũ deũ pleriq; Apollinẽ eſſe dixerũt: cui⁹ caprã imolabant: cuius aĩalis effigies erat apud eius ſimulachrũ. Coluerũt & campani iouẽ imberbem qui a Virgilio Anxyrus dr̃: ut quis iuppiter anxyrus aruis præſidet. Et uiridi gaudẽs feronia luco. A quo nõnulli Anxur Volſcæ gentis oppidum nominatũ putant. Ipſe aũt Anxyrus dictus eſt q̃ barbã nunq̃ raſiſſet: q̃ſi anei xyras: id eſt ſine nouacula ut ait Serui⁹: uel ab anei cai xyro: id eſt rado.

Veſcum

Simulachrũ ueiouis

Iuppiter imberbis

Anxirus Iuppiter

Anxur

PAV. MAR.

⸿ ACCEſſit: addita eſt. ⸿ Titulis inumeris cæſaris: multis dignitatib⁹. ⸿ Quos illa cæſar. ⸿ Maluit: potius uoluit. ⸿ Mereri: ſubintelligẽdũ: quã habuit: tñ uoluit meritis oẽs dignitatis gradus: & titulos aſſequi: nõ ambitione: aut aura populari: ſed ꝑpria uirtute: ſi ad iulium Cæſarem referret: q̃a fuit quæſtor ediiis. Põtifex totiẽs cõſul & dictator. ſi ad Auguſtũ: quia oẽs magiſtratus aſſequutus: adeptus eſt ad alios quoq; titulos: nam & Aug. cognominatus eſt: & pater patriæ. ⸿ Numina æterni Cæſaris: qui relatus eſt in deos imortales: nam uterq; eoꝝ relatus eſt in deoꝝ numerũ: & quoniã de Aug. in cœlũ relato in. i. li. diximus de Iulio Cæſa. paulo iferius dicemus. ⸿ Præſunt æternis ignib⁹: ueſtalib⁹ ſacris: quæ p pontificẽ maximũ admiſtrabãtur nam ignem inextinctũ uirgines ſeruabãt. ⸿ Vides pignora imperii iuncta. hoc eſt ueſtales ignes & pontificẽ Cæſarem: quæ ſunt duo imperii pignora. nã quoad ſeruant inextincti ueſtales ignes: & incolumis domus cæſarea ſeruaẽ incolume imperiũ. ⸿ Dii ueteres: orat nũc deos troianos pro ſalute cognati põtificis: Nã cum iulius Cæſar ab iulio aſcanii filio ꝓgenitus fuerit: uidetẽ cognatione attingere ueſtã: cui⁹ ſacra e troia aduecta ab ænea patre aſcanii fuerit in italiã. Eſt & alia cognatio: ſiquis altius inſpiciat. Nam ueſta ſaturni fuit: quæ ſtructurã domus inueniſſe dr̃: auctore Diodoro: ſic illa ſoror iouis: & iuppiter Veneris pater a qua emanauit genus Iuleum. Ea omnino cognatio eſt: & Aug. in iuleã domum adoptat⁹ ea quoq; cognatiõe deos attingebat. ⸿ Dii troiæ ueteris: antiquæ. O ueſta & dii penates. ⸿ Præda digniſſima ferẽti æneæ qui uos e mediis hoſtib⁹ tanq̃ p̃dã eripuit. ⸿ Qua p̃da. ⸿ Aeneas grauis: onuſtus. ⸿ Fuit tutus ab hoſte: ab hoſtiũ inſidiis: q̃a ſoſpes euaſit. Sacerdos ort⁹ ab ænea: Cæſar ab iulio nepote æneæ ꝓgenit⁹: & de auguſto potes itelligere Diui iulii ex adoptione filius & gloriabatẽ ipſe quoq; ab ænea genus ducere. ⸿ Tãgit

Iulius cæſar iõ dr̃ cognatuſ ueſtæ pp iuliũ aſcaniũ filiũ æneæ filii ueneris

cog.nu.ueſtam & penates:de cognatis.ſupius diximus.¶ O ueſta tuere defendas & ſerues.¶ Cognatű caput:Cæſarē aug.¶ O ignes ueſtales.¶ Bñ'uiuitis:inextincti eſtis:bñ ſub optimo põtifice¶ Quos ilic¶ Cæſar aug.¶ Fouet:quaſi qb⁹fomites ſuggerit.¶ Manu ſancta alluſit ad auguſti coguomē qm̃ auguſta ſācta dicunť:ut oñdimus in primo.¶ Viuite ꝑcor inextīcti & flāma:& dux.quaſi uiuatis æterni & ignis : & Cæſar & nuq̃ extinguamini.¶ Vna nota:nonis martiis feſtű eſt ueiouis.i.parui iouis.Quo die ſacrata fuere ei tēpla ante luco aſyli in intermontio:cuius rei myſteriű illud eſt ut Iuppiter paruus : poſteaq̃ adultus eſt cœlo regnauit:ſic urbs roma parua ab initio:ubi Romulus aperuit aſylű:paulatim coaluit:& ad ſummuꝫ imperii culmē aſcēdit:ideo cõſecrauere tēplű parui iouis eo in loco:unde ſumpſit initiű augmenti.¶ Vna nota:unus titulus:una in faſtis inſcriptio.uā nota interdű in bonā partē accipiť:ut in primo diximus¶ Eſt nonis martiis:ſcilicet¶ Quod illis:nonis.¶ Putant ſacrata:cõſecrata.¶ Tēpla ueiouis:parui iouis:ſed de hoc noīe paulopoſt.¶ Ante duos lucos:ante lucos aſyli.¶ Nā locus erat:ut Liuius de aſylo inquit:ſeptus dēſis ſentibus inter duos lucos.ante hos duos ergo dedicatű fuit.¶ Romulus ut:poſtq̃.¶ Circūdedit ſepſit.

|Septimo die martii eſt feſtű ueiouis.i. parui iouis.

Romulus ut ſaxo lucű circűdedit alto:
Quilibet huc dixit cõfuge tutus eris:
O q̃ de tenui Romanus origīe creuit:
Turba uetus q̃ non inuidioſa fuit:
Nec tñ ignaro nouitas tibi noīs obſtet
Diſce:qs iſte de⁹:cur ue uoceť ita:
Iuppiter eſt iuuēis:iuuēiles aſpice uult⁹
Aſpice deīde:man⁹fulmīa nulla tenet
Fulmīa poſt auſos celű affectaī gigātes
Sűpta ioui:primo tpe īermis erat:
Ignibus oſſa nouis & pelion altior oſſa
Arſit:& in ſolida fixus olymp⁹ hũo:
Stat quoq; capta ſil:niphæ pauiſſe ferű
Cretides:īfanti lac dedit illa ioui: (tur
nűc uocor ad nom̃:uegrādia farra colõi
Quæ male creuerűt:ueſcaq; pua uocāt
Vis ea ſi uerbi ē:cur ñ ego ueiouis ędē:
Aedem non magni ſuſpicor eē iouis:

¶ LVCVM:luci partem quam Romulus aſyli ſtructura complexus eſt.Fuit hic lucus teſte Dionyſio inter Arcem & Capitolium.¶ Huc dixit confuge tutus eris : Aſyli locum oſtendit dicti apo: a cai ſylan:ideſt a non auferēdo. Vel(ut aliis placet)apo: a cai ſyro quod eſt traho . inde enim nullus abduci poterat:quod non fuit in omnibus templis ut Seruius docet:ſed in his tantum quibus id erat conſecrationis lege conceſſum.Primi autem aſylum inſtituiſſe dicuntur apud Athenienſes Herculis filii cuꝫ eos inſequerentur qui ab Hercule oppreſſi fuerant . Alii non a filiis Herculis ſed a nepotibus id Aſylum:ideſt templuꝫ miſericordiæ inſtitutum dicunt:ut Herculeos:ſedem fundaſſe nepotes.Quod Romulus imitatus ipſe quoq; Aſylum condidit:ementitusq; eſt id ſe Apollinis oraculo cõdidiſſe.Quidam tamen Cadmum primo Aſylum inſtituiſſe ferunt:cum ad Thebas condendas multitudinem deſideraret.Placet Aſylum potius deducas ab a chi ſylao q̃ aliunde.¶ Fulmina nulla tenet:quæ barbatum decent non puerum iouem.¶ Cœlum affectare:quoniam gigātes affectu dicti ſunt ad oppugnationem cœli non recta uoluntate.Hinc ipſe alibi affectaſſe ferunt regnum cœleſte gigantes.¶ Capra.Amaltheæ capræ effigies:quæ ſuo lacte iouem infantem nutriſſe dicitur . Nymphæ pauiſſe feruntur Cretides:Putantur Meliſſa & Amalthea Meliſſi Regis Cretenſis filiæ iouem aluiſſe.¶ Vegrandia farra coloni:quæ male creuerunt ueſcaq; parua uocant . Vult Vegrande compoſitum eſſe a ue particula priuatiua & ſignificare minutum:quod & Feſtus ſcribit:ut Vegrande frumentum.Idem tamen nomen ualde grande interdum ſignificat teſte Nonio:ubi ue particula uim augendi habet:ut nec uitæ uegrandi datur.Veſcum quoq; paruum ſignificat.Vnde Feſtus Veſcus inquit faſtidioſus:ue enim pro puſillo utebantur.

ANT. FAN.
Aſylum Qui primi aſylű iſtituere.
Romul⁹ imitat⁹eſt aſylűathenïēſium.
Vegrande.i. non grande.

¶ LVCVM:quercetű in intermontio.¶ Alto ſaxo:alii exponűt mœnib⁹:alii p hypallagē intelligűt:hoc eſt ſaxű circűdedit luco:ſed ita intelligēdum eſt aperuit lucű ſaxo:hoc eſt rupibus circűdatum:qa hinc īde erant altæ rupes capitolinæ.¶ Dixit Romulus.¶ Quilibet hunc confuge:cõfugias in hoc aſylű.¶ Tutus eris:quia nemo te inde abſtrahet:de aſylo egimus in ſecűdo.¶ O quā:pro quantű creuit.¶ Romanus populus.¶ De tenui origine:de exiguo principio in magnā coaluit ciuitatē.¶ Quā:quantű.¶ Vetus turba:priſci romani.¶ Fuit nõ inuidioſa:qa tā paruus populus:tam exigua ciuitas:ut nullus inuideret.Nam inuidioſus noīa Gellio teſte in utrãq; poſſunt accipi ſignificationē:ut inuidioſum:& inuidentē dicamus : & cui inuideť.¶ Tamē ne nouitas noīs:qa ueiouis nouű tibi nomē uideť ne hæc nouitas.¶ Obſtat ad intelligēdum feſta.¶ Tibi ignaro:qui ignoras noīs rõnē.¶ Diſce quis iſte deus:qs deus ſit hoc nomīe appellatus.¶ Cur ue uoceť ita:uel cur ſit hoc noīe uocatus:& duo ꝓponit quis deus:& cur illud nomē.¶ Iuppiter eſt iuuenis:quaſi imago iouis:quæ eſt in eo tēplo iuuenē eum mõſtrat.¶ Aſpice uultus iuueniles:quos ī imagine refert.¶ Aſpice deinde manus:etiā iuueniles.¶ Nulla tenet fulmina:nā cum iuuenis erat:ea nondum acceperat.¶ Fulmina ſumpta ioui:quaſi accepit iuppiter fulmina.¶ Poſt auſos gigātes affectare cœlű:poſtea q̃ gigantes affectarűt regnű cœleſte:& auſi ſunt oppugnare cõſtructis mõtibus:de quib⁹ in primo diximus.¶ Primo tēpore:in adoleſcētia.¶ Erat inermis:nā non habebat fulmina.¶ Oſſa mons arſit:nouis ignibus:nouis fulminibus.¶ Et pelion etiam arſit.¶ Altior oſſa:propterea quod dicearchus altiſſimű euꝫ prodit.¶ Et olympus eſt fixus in ſolida humo:hoc eſt ita fixus ut iā auelli nõ poſſit:ſed de his latius dictuꝫ eſt a nobis in eo loco primi libri:ſic petiť cœlum &c.¶ Stat quoq; capra ſimul:extat etiā cum iouis imagine.¶ Effigies Amaltheæ capræ quæ ſuo lacte iouē pauit:ut illud indicet aliquãdo iouem paruum fuiſſe. Capella enim Amaltheæ nymphæ uberibus ſuis aluit īfantē de qua germanicus cæſar in aratheo carmīe

PAV. MAR.
Ve ꝑticula aliquãdo auget aliqñ diminuit.
Pellon oſſa & olimpus.

ſic ait illa putaſ: nutrix eſſe Iouis: ſi uero Iuppiter Infans: ubera creteæ mulxit fidiſſima capræ. Sydere quæ claro grauũ teſtaſ alũnum: huius capellæ corio uſum eſſe pro ſcuto iouẽ cõtra Titanas dimicantẽ: Muſeus autor eſt: unde a poetis Aegiocus noiaſ. Nymphæ cretides: cretenſes. ¶ Feruntur: dicunt. ¶ Pauiſſe iouem: nã Melyſſa & Amalthea Melyſſi regis antiquiſſimi in Creta filiæ: qui ut Didimus inqᵗ primus diis ſacrificauit. ¶ Filia capra. ¶ Dedit iac Iouis: quia aluit infantẽ: ſed de his plura agemus in ſequẽti libro. ¶ Nunc uocor. Nunc ipm nomen diffinit quia ueiouis paruus eſt iouis: & a ſimili arguit: quia uegrãdia male, hoc eſt nõ grãdia dicunſ: hæc enim particula ue diminutionẽ facit in cõpoſitis: unde & Põpeius uegrãde inquit ſignificat male grãde: & uecors ueſanus malicordis male ſanus. Alii paruũ ſiue minutũ itelligũt ut uegrãde frumẽtũ &c. ¶ Nunc uocor ad nomen: ad aperiẽdã nominis ſignificatioẽ. ¶ Coloni: agrorũ cultores. ¶ Vocant farra uegrãdia: quæ male creuerunt: quæ nõ habuere ſuum incremẽtum: ſic parua ſunt. ¶ Et ueſca uocãt parua: hodie etiã in marſis nſis lingua uernacula: quæ parua ſunt ueſca dicunſ: ut cũ dicũt maluam eſcam: de ea quam Romæ paruam uocant intelligunt: & Feſtus inquit: Veſcus faſtidioſus. Ve enim pro puſillo utebatur. Lucretius ueſcum dixit edacem: cum ait. Nec mare quæ impendẽt ueſco ſale ſaxa pereſa. ¶ Si ea uis eſt uerbi: ſi ea eſt proprietas uocabuli: ut ueſca parua dicantur: & uegrandia non grandia. ¶ Cur ego non ſuſpicor: puto. ¶ Aedem ueiouis eſſe ædem non magni iouis: templum parui iouis.

Melliſſa & amalthea nutrices iouis

Ve particula mõ auget mõ minuit

Iãq ubi ceruleũ uariabũt ſidera cœlũ:
Suſpice gorgonei colla uidebis equi:
Creditᷣ hic cæſæ grauida ceruice meduſæ:
Sãguie reſpſis pſiluiſſe comis:
Huic ſupra nubes: & ſubter ſidera lapſo:
Cælũ p terra: p pede pẽna fuit.
Iãq indignãti noua frena recæpat ore.

ANT. FAN.

¶ IAMq ubi ceruleum uariabant ſidera cœlum. Suſpice gorgonei colla uidebis equi. Signa quæ heliace oriũtur in principio noctis uideri nequeunt quippe cum ut nox iniens occaſum oſtendit heliacum ita & deſcendens ortum eiuſmodi nobis offerat. Senſus ergo eſt: ubi nox aduenerit ſuſpice ad eius finem uidelicet non noctis initio: quia equi gorgonei collum uidebis in ortum heliacũ ferri. Eſt autem ortus matutinus equi cum Pegaſo nomen ſm Columellam. iiii. nonas Martias ſm Manilium Sole xxi. partem piſcium obtinere. Iginus uero idem ſignum inquit cum Aquario & altero Piſcium cum quo occidit exoriri. Eius pars antecedit hoc tempore Solem cum Piſcibus orientem. Conſtat aũt pegaſus (ut auctori placet hoc loco) ſtellis. xv. ut Igino. xviii. qui quod in pliſin. i. fontem produxerit Pegaſi nomen accepit. Nota eſt fabula. Gorgoneus uero dictus eſt quod ex ſãguine Meduſæ gorgonis eum natũ fabulanſ: cuius domus gorgones fuerũt inſulæ teſte Plinio bidui nauigatione diſtãtes a cõtinẽti quas quidã gorgades uocant quo penetrauit hãno pœnorũ Impator. Sunt enim cõtra Atlantẽ montẽ ad fines Mauritaniæ. Vnde nõnulli alias fuiſſe Heſperides: alias gorgones recte arbitranſ. Nã Heſperides habuiſſe hortos dicunſ ad Lixon Libyæ. Sciẽdum de huius ſigni ortu atq occaſu pleroſq ita diuerſa tradere ut fere uidere nõ ſit unũ cum altero cõgruentẽ. ¶ Creditᷣ hic: Bene creditᷣ de re fabuloſa tale & illud eſt: illa putaſ nutrix eſſe iouis. Pegaſum alii e ſanguine Meduſæ natũ uolũt cui Perſeus caput diciſ abſtuliſſe: alii Neptuni & Meduſæ filiũ dicũt & alatũ fuiſſe fabulanſ. ¶ Cœlum: Aer hoc loco: is eſt uolantium ſolũ. ¶ Noua frena: Quia poetæ finxerũt Pegaſum captũ a Bellerophonte qui poſt domitam Chimerã hoc æquo uſus diciſ: unde altius uolans decidit. quo tpe Pegaſus in cœlũ trãſlatus eſt.

Gorgoneus equus

Heſperides habuiſſe hortos ad lixon lybiæ.

PAV. MAR.

¶ IAMq ceruleũ: ueſperi nonarũ oriri inqᵗ pegaſum equum alatũ: quẽ iginus atatũ adducẽs: & alii complures. ¶ Neptuni & Meduſæ filium dixere: Sed ut alii ex ipſo Meduſæ ſanguine quã pſeus interemit natꝰ eſt. Peruolauit in Eliconã: ubi ſaxũ ungula feriens fontẽ aperuit: qui ex eo hippocrene eſt appellatꝰ: ſed hic apud Pyrthenẽ corynthiũ fontẽ captus: unde Strabo. Fama eſt equũ pegaſum: cum potaret hoc in loco a Bellorophonte deprehẽſum fuiſſe: alatũ inquã caballũ e Meduſæ ceruice: & de gorgonis executo guttere pſilentẽ. Vulgatũ eſt etiã caballinũ fontẽ in Elicone erupiſſe: cum ſubiectã ibi tellurẽ fieret ungula. Hæc ille Bellerophon poſt interfectã Chymerã: cum altius hoc equo uſus euolaret: decidit equus iter ſydera collocatus exiſtimaſ: qui ut higinus ipſe oñdit. Arcticum circulum ſpectans pedibꝰ æſtiuo orbe niti: extremo ore caput delphini tangere uideſ. Aquarii manum dextrã ceruici ſuæ cõiungens: huiꝰ in ſtellis corpus apparet uſq ad umbilicũ: qui occidit cum piſce de duobꝰ primo: qui ſupra tergũ eius eſt fixus: exoriſ cũ aquario toto & piſce cum quo occidit: & manu aquarii dextra. Hic hẽt in roſtro ſtellas duas obſcuras: in capite unã: in maxilla unã: in auribꝰ ſingulas: in ceruicibꝰ quattuor obſcuras: ſed maxime lucet: quæ pxima capiti apparet: in humero claram unam: in pectore unam in ſcapulo: unam in umbilico nouiſſimã unã: in genibus ſingulas: in poplitibꝰ ſingulas. Poeta oriri dicit ueſpi nonarũ martiarũ. Piniꝰ uero pridie Idus Augufti ſed ortũ poetæ accipiamus heliacũ: nã occidẽte ſolẽ ũ in alto cœlo uideſ: q̃d apte oñdit: cũ Suſpice dicat q̃ſi ſurſum aſpice. ¶ Iãq ubi ſydera uariabũt cœlũ uariũ & pictũ oñdet in nocte. ¶ Ceruleũ cœlũ. inqᵗ cuꝫ uideſ ſimilis color cæli q & maris. ¶ Suſpice: attollas oculos & cœlũ reſpice. ¶ Videbis colla eq gorgonei pegaſi nati ex ſanguine Gorgonis hoc eſt Meduſæ a gorgadibꝰ iſulis. ¶ Crediſ hic: equus. ¶ Proſiliiſſe: pcul ſaliiſſe uel ſaltans exiuiſſe. ¶ Grauida ceruice meduſæ cæſæ crediſ ſaltaſſe ex execta: & fœta Meduſæ ceruice: quã perſeus execuit: cũ eã interemit. ¶ Comis reſparſis ſanguine: tum cũ reſectũ a ceruice caput. ¶ Cœlum. aer. ¶ Fuit terra: loco terræ. ¶ Huic: equo. ¶ Lapſo: uolãti. ¶ Supra nubes & ſubter ſydera: q̃ſi uolãti altius inter ſydera & nubes. & ideo cœlũ fuit pro terra: q a p aera uolabat. ac ſi per terrã curſum intendiſſet. ¶ Penna fuit pro pede: erat alatus: utebaſ alis pro pedibus. ¶ Iamq receperat noua frena: iã apud Pyrthenẽ ſub acrocorynthio deprehẽſus fuerat a Bellorophonte: & accepat noua frena. ¶ Ore indignanti: reluctãti:

Pegaſus oritur nonis martiis ueſpi.

Pegaſus equꝰ apd pyrenem i elicone captꝰ fuit.

Bellerophõtis fabla ex hiſtoria ſũpta

Cum leuis aonias ungula fodit aquas:
Nũc fruit᷑ cœlo:qđ pẽnis ante petebat
Et nitidus ſtellis quinq; decẽq; micat:
Protin' aſpicies ueniẽti nocte coronã
Gnoſida: Theſeo crimie facta dea eſt:
Iã bene piuro mutarat coniuge Bacchũ
Quæ dedit ingrato fila regenda uiro:
Sorte thori gaudes:qđ flebã ruſtica di-
Vtiliter nobis perfidus ille fuit: (xit
Interea liber depexis crinibus indos
Vincit:& coo diues ab orbe redit:
Inter captiuos facie præſtante puellas
Grata nimis baccho filia regis erat:
Flebat amans coniũx:ſpaciataq; littore
Edidit icultis talia uerba comis(curuo

AONias aquas:Hippocrenẽ fõtẽ Boetiæ dictã ab equo ut eius nomẽ oñdit.De quo ait Perſius.Nec fõ te labra ꝓlui caballino.Hinc illud eſt:Dicites quæ fõtes agãippides hippocrenes grata meduſæi ſigna te neris equi:Strabo:Vulgatũ eſt ẽt Caballinũ fontẽ i helicõe erupiſſe cũ ſubiectã ibi tellurẽ feriret ungula. Protinus aſpicies ueniẽti nocte coronã:Corõa ariadnes.viii.idus orit᷑ cronice:quã(ut placet Mãilio)xv. pars Virginis i ortũ dicit cui Oui.aſtipulat᷑ hoc loco:Alii tñ(ut iginus)cũ Scorpiõe coronã exoriri dicũt Alii cũ Libra ut Columella & Ply.Alii eius partẽ cũ libra:totã uero cũ ſcorpiõe exoriri uolũt quæ occidit mane oriẽtibus Cãcro & Leõe Cõſtat aũt ſtellis nouẽ.Et eſt Corõa Vulcãi opus quã Venus cũ Liber pr̃ Ariadnẽ uxorẽ duceret ei donaſſe dr̃ quãq; ad uxoris inſigne idẽ deus iter ſydera collocauit.De cuius ſitu legimus in.viii. Meta.Tenues uolat illa p auras:Dũq; uolat gẽmæ ſubitos uertunt᷑ i ignes cõſiſtũtq; loco ſpẽ remanẽte corõæ q medius nixiq; genu eſt anguẽq; tenẽtis.Præſtat in hac corõa cæteris fulgore ſtella q̃dã:quæ.viii.idus Octobris occidit cæſari teſte Ply.Hãc & cæteras coronã cõſtituẽtes Cretẽſes olim uti ſydus peculiare ſeq̃bãtur.Sciẽdũ Ariadnẽ a Theſeo raptã atq; in naxo relictã eſſe ut q̃buſdã placet.quã Bacchi ſacerdos dicit᷑ excepiſſe.Alii memoriæ ꝓdiderũt eã diu apud Theſeũ ꝑmãſiſſe & ex eo duos filios ſuſcepiſſe.Alii i Cypro grauidã a Theſeo relictã ferũt ubi excepta a mulieribus cypriis anteq̃ pareret e uita dr̃ exceſſiſſe.Scriptores aũt naxii duos fuiſſe Minoes tradiderũt & totidẽ Ariadnas priorẽq; Baccho nupſiſſe in naxo inſula.Alterã uero a Theſeo deſtitutã in eandẽ inſulã nauigaſſe. De hac corona nõ eodẽ modo oẽs fabulãtur.Lege iginũ. Gnoſida:Cretẽſem a Gnoſio cretæ oppido ubi fuit Minois regia.Virgilius.Gnoſiaq; ardẽtis deſcẽdat ſtellas coronæ Ingrato uiro:Theſeo a quo nõnulli Ariadnẽ abactã ac derelictã uolũt:de qua incerta ferũtur. Lege Plutarchũ in Theſeo .Notũ eſt beneficio ariadnes theſeum e labyrintho regreſſum eſſe.Ou.alibi.cũ tibi ne uictus tecto morerer᷑ recuruo.Quæ regerẽt paſſus pro duce fila dedi. Sorte tori gaudẽs.Læta qđ ei Bacchus pro theſeo cõtigiſſet ac pro mortali deus. Depexos crinibus indos.Oneſicritus autor eſt ut ſcribit Strabo indos cæteris quidẽ in rebus frugales eſſe circa ornatũ uero curioſos.Ad eos ſecundũ Megaſthenẽ(ut idẽ ait Strabo) nemo extrinſecus cũ exercitu ꝓfectus eſt præter Herculẽ Liberq; patrẽ & macedonas. Filia regis Vnam captiuarũ dicit indorum regis filiã quæ Baccho placuiſſe dicitur.

ANT. FAN. Hippocrene corona orit᷑. viii. idus martias corona ariadnes

Varia eſt opinio de corõa ariadnes

Oneſicritus & ſtrabo đ baccho & hercule

CVM ungula pegaſi. Leuis quia alati equi. Fodit aq̃s:aonias aq̃s:gorgoneũ ſeu caballinũ ſeu pegaſeũ fontẽ in elicone ab Aonia mõtana regiõe Boetiæ. Nũc ipſe equus.Fruit᷑ cœlo qa cœlo locatus eſt. Quod añ petebat pẽnis:in qđ prius euolabat. Et nitidus micat.lucet. Quinq; & decẽ ſtellis.cũ cõſtet quindecim hẽre ſtellas.At Higinus inq̃t decẽ.& ſeptẽ.& in numero earũ:quas ipſe cõmemorat.ſunt decẽ & ſex. nõ igit᷑ abſurſum eſſet:ſi locus diceret.Sexq; decẽq; micat.qa decẽ & ſex nũero ſunt. Protinus aſpicies.octauo idus martias.& octaua die mẽſis orit᷑ corona de qua dictũ eſt:O nimiũ effulgẽs cœli de parte ſerena.O oculis nimiũ grata corona meis. Aſpirato mihi ſiq̃d tua numia ꝑñt. Hũani æthereo.ſi quid ab axe uides.Dũ procul iliacæ decus imortale coronæ.Et quo nũc celati nõ licet ire uia.Gnoſiacã liceat tantũ obſuare coronã.Sint tua ꝑ latiis ſydera ſyderibus.Nã quotiẽs orta fulges nitidiſſima nocte:in radios totiẽs lumĩa tolo tuos Fũditurq; genis lachryme dũ mẽte uoluto.Nõ nr̃o iliacã poſſe fouere ſinu.& reliqua.Coronã hãc ex auro & gẽmis a Vulcão factã uolũt & ueneri datã.quæ poſtea cũ Ariadne baccho nuberet.ei a Venere oblata eſt.Hac uolunt aliqui theſeũ pro lumine uſum in labyrintho.Qui autem Argolica ſcripſere aiunt:coronã hanc a Venere acceptam bacchũ ſecum tuliſſe:cum ad reducẽdam matrem ab inferis accederet : ſed doctus ire ab Hippolimo promiſſo:quod peteret.Coronã diuiſit in loco qui ab ea ατεφανόσ appellatus eſt:reducens matrem.Coronã inter ſydera collocauit. Vulgatior tamẽ fama habet Ariadne a Theſeo derelicte in dia inſula.Baccho poſtea nuptæ a Venere traditã:Bacchũq; deuictis indis indorũ regis filiam præſtantẽ forma ſecũ ducentẽ:cum quereret᷑ Ariadne:Bacchus eam cũ corona inter ſydera collocauit. Coronã humero ſiniſtro prope contingeret Arctofilax uidetur:quæ autẽ Ergo quaſi dextri pedis calce coniungitur. Hæc cãcro & leon ex oriẽte occidete:cum ſcorpione exoriri perſpicitur habet autẽ ſtellas nouẽ in rotũdo diſpoſitas:ſed ex his tres clarius cæteris lucentes. De ortu autem coronæ Plynius cũ poeta nõ cõcordat.ſic enim inquit ſexto nonas octobris atticæ corona exoritur Mane Aſiæ & Cæſari quinto calendas Eniocus occidit matutino tertio calẽdas Cæſari corona exoriri incipit. Et poſtea ſubdit:viii.idus octobris.Cæſari fulgẽs in corona ſtella exorit᷑:idibus corona tota. Verum alter Heliacus:alter Coſmicus ortus eſt. Protinus ſubſequẽter. Veniẽti nocte:poſt noctem nonariũ ſequenti nocte. Aſpicies coronã gnoſida:cretenſem.Nã Ariadne cretenſis fuit. Gnoſo urbe:fuit regia minois. Eſt facta dea:ipſa Ariadne eſt in cælum relata. Theſeo crimine.perfidia theſei.qui eam in dia reliquit. Iam bene mutarat Bacchũ periuro coniuge.Iã bene uirum cõmutauerat:nã pro hoie deum

PAV. MAR.

Corona donata baccho a uenere ad reducẽdã matrẽ ab iferis tum fabulantur

Ariadne dia iſula relicta a theſeo fuit

pro periuto & perfido fidelem acceperat.¶ Quæ ariadne.¶ Quæ dedit fila regẽda uiro ingrato:alluſit il
lud Virgilianũ:Ceca regens filo ueſtigia.nam ariadne dederat filũ theſeo:quo ſciret e labyrintho regredi
& in heroidibus.¶ Cũ tibi ne uictus tecto morere recuruo.Quæ regerẽt paſſus pro duce fila dedi:Et pau
lo poſt:Nec tibi quæ reditus monſtrarẽt fila dediſſem:Fila per adductas ſæpe recepta manus. At ille nõ ret
tulit bñficii gratiam.¶ Sorte tori.gaudens.iam cum gauderet thalami.ſeu cõiugii fortuna.¶ Dixit qd fle
bam ruſtica:quid flere debebã me ab illo relictã.¶ Ille:theſeus fuit nobis pſidus:periurus proditor.¶ Vtili

Bacchus in idiam profectus ad militiam

ter:quaſi ſua perfidia fuit nobis utilitas:quia deo nupſimus.¶ Interea liber:poſteaquã ariadne baccho nu
pſerat. Ad indicã expeditionẽ Bacchus profectus eſt.¶ Cumq; uictor rediret ducens ſecum indorũ regis fi
liam: Verens ariadne.ne illius amore a Baccho relinqueretur:Cœpit miſerabiliter querimõ ſecus ac fece
rat cum a theſeo relicta eſt.Interea:dũ ſe fœlicẽ tãto cõiuge Ariadne exiſtimabat.¶ Liber:Bacchus.¶ Vin
cit indos:& hoc quoq; tetigimus in primo libro quia triẽnio totã indiam domuit:perque omnẽ urbem
exercitũ circũduxit:& plura reliquit trophea ſtatua quæ ſuarũ expeditionẽ teſtes.¶ Depexis crinibus ſicut
eſt eorũ mos:pectere:& enutrire comas & barbã.¶ Et redit diues.quaſi cum ingẽti præda ab urbe eoo:ab
oriente.¶ Filia regis:indorũ ſcilicet.Præſtãti facie:quæ præſtabat cæteris forma.¶ Inter puellas captiuas
quæ captiuæ ex india ducebantur.¶ Erat nimis grata baccho:mirũ in modũ placebat.¶ Amans coniunx
Ariadne.¶ Flebat:cum audiſſet illũ illam ducere & gratã eſſe.Spaciata ꝑ littore curuo:cum ſpaciaretur
hoc eſt cum deãbularet per littus ſinuoſum.ut eſt illud in arte.An tu mõ põpeia lætus ſpatiare ſub umbra
¶ Edidit talia uerba ita loquuta eſt.¶ Comis incultis.crinibus nõ ornatis:ſed ſolutis.En iterũ fluctus:que
rela ariadnes ꝙ adducta eſſet ei pellex a Baccho.Querebaẽ primũ de theſeo:nũc ſimilis cauſa data eſt fle
tui profunditur in quæſtus & lachrymas:& undiq; mouet cõmiſerationẽ.¶ O fluctus:o marinæ undæ.

ANT. FAN.

¶SIMILES audire querelas: Quales audierant fluctus
cum Ariadne de Theſeo quereretur.¶ Nomine mutato
Theſei in bacchum.¶ In deſertis morituram liber arenis
ſeruabas:Chii inſulæ:uel naxia:arenas dicit ſecundum Se
necam.moriturus autem principium aptitudinẽ hic non
actum ſignificat.¶ Potuit dedoluiſſe ſemel. Potuit ubi
me Theſeus reliquerat morte dolorem deponere.¶ The
ſea culpabas:Quia carere debet omni uitio qui in alium
paratus eſt dicere.¶ Neſciat hoc quiſquam:Ne mea cul
pa bis derelicta uel decepta uideat.

PAV. MAR.

¶EN ITErum audite ſimiles querelas:quales audiuiſtis
prius:cum a Cæſare eſſem relicta.¶ En iterum i o arena
accipe meas lachrymas:ſicut tunc acceperas.¶ Dicebam
tunc cum me ille prefidus reliquiſſet.¶ Memini:me.ſcili
cet.ſic dixiſſe.¶ O Theſeu periure & pſide: appellabam
illum periurum:& fidei uiolatorem. Ille abiit.diſceſſit a
me:nec reuocatus rediit.¶ Bachus habet eadem crimi
na fidei.ſ.uiolatæ:quia adducit pellicem.¶ Nunc quoq;
clamabo nulla fœmina credat uiro:nunc etiam illud cũ
clamore dicam,non eſſe a puellis adhibendam uiris fidẽ
nam omnes ſunt deceptores.¶ Cauſa mea:ob perfidiam
uirilem.¶ Et relata mutato nomine nã quærebar de The
ſeo:nunc de baccho:ita nomen mutatum:de Theſeo.in
bacchum.¶ O utinam remanſiſſem inquit:utinam deſer
ta in littore:nec me Bacchus reperiſſet:iam iam extin
cta nõ hos ſentirem dolores.¶ O utinam mea ſors:mea
fortuna.¶ Iſſet quo primum cœperat:perſeueraſſet in te
nore incœpto.¶ Iamq; in præſenti tempore nulla forem.
quia eſſem extincta & muliebris locutio eſt cũ dicat nul
la:ac ſi ſpiritus non ſuperfuiſſet.¶ Quid me ariadnem in

Conqueſtio ariadnes relictæ a theſeo in inſula dio

dia inſula a Theſeo relictam:ex eius epiſtola in heroidibus late cõſtat liberũ illi opẽ tulliſſe:in coniugẽ ac
cepiſſe:& in metamorphoſi & in arte amandi.& in annei trag.refertur:& paulo ante rettulimus Nũc que
ritur ſeruatam a Baccho fuiſſe.nam mortua rurſus eundẽ minime dolorẽ ſentiret.appellatq; illum leuẽ.
qm̃ adduxerit pellicem:uiolariq; fidẽ:quod turpius eſt qd' qui Theſeum damnabat eiuſdẽ criminis poſſit
accuſari.O liber:Bacche.¶ Quid ſeruabas me moriturã.cum iam moritura eſſem:cur opem attuliſti. ¶ In
arenis deſertis:incultis:cum eſſem in deſerto littore.¶ Potui ſemel carere morte ſcilicet.¶ Hæc particula
de ſæpe in cõpoſitione deficientẽ uim ſui ſimplicis indicat:ut ſæuit deſæuit:diſco dediſco:tego detego.ſic
doleo dedoleo.¶ Bacche leuis:inconſtans.¶ Et leuior tuis frondibus.quæ cingunt tẽpora.leuior pampi
nis quibus coronaris:nam ut illi decidunt ex arboribus nec ſeruãt uiriditatem.ita tuus animus ſua incon
ſtantia agitur. ¶ Cognite Bacche in lachrymas meas.quarũ tu cauſa es cũ pellicẽ ſuperinducas.¶ Es auſus
ſollicitare ſollicitũ & anxium reddere.¶ Thorũ thalamũ.¶ Tam bene cõpoſitum.nã bene iugali iure mu
nitum.¶ Adducta pellice cũ pellicẽ adduxeris:Ante oculos noſtros.pellices nũc quidẽ appellãtur alienis

En iterũ fluctus ſimiles audite querelas
En iterũ lachrimas accipe harẽa meas:
Dicebant memini piure:& pſide theſeu
Ille abiit:eadẽ crimina Bacchus habet:
Nũc quoq; nlla uiro clamabo fœmia cre
Noie mutato cauſa relata mea ẽ: (dat
O utinã mea ſors quo primũ cœpat:iſſet
Iamq; i præſenti tempore nulla forem:
Quid me i dſertis moriturã liber harẽis
Seruabas:potui dedoluiſſe ſemel:
Bacche leuis:leuiorq; tuis q̃ tpa cingũt:
Frõdibꝰ:i lachrias cognite bacche meas
Auſus es añ oclos adducta pellice nros
Tam bene cõpoſitũ ſolicitare thorũ:
Heu ubi pacta fides:ubi q̃ iurar̃ ſolebas
Me miſã:quotiẽs hæc ego uba loquor
Theſea culpabas fallacẽq; ipẽ uocabas:
Iudicio peccas turpius ipſe tuo:
Ne ſciat hoc qſq̃ tacitiſq; doloribꝰ urar
Ne totiens falli digna fuiſſe puter:

ſuccumbentes non ſolū fœminæ ſed etiam mares. Antiqui eam proprie pellicem nominabant quæ uxorem ſuam habenti nubat:cui generi mulierum etiam pœna conſtituta eſt a Numa pōpilio hac lege. ¶ Pellex aram iunonis ne tangito:ſi tanget iunoni crinibus dimiſſis agnam fœminam cedito:hæc Pompeius maſſurius libro memorabiliū pellicem apud antiquos eam habitam ſcribit:quæ cum uxor non eſſet:cum aliquo tamen uiuebat: quā nunc uero noīe amicam paulo honeſtiorē concubinā appellari. C. Flacus in libro de iure papyriano ſcribit pellicem nūc uulgo uocari:quæ cum eo cui uxor ſit corpus miſceat quoſdā eam quæ uxoris loco ſine nuptiis in domo ſit:quā græci παλλακην uocāt. ¶ Heu ubi pacta fides:ubi ea quā promiſiſti fidem. ¶ Vbi quam ſolebas iurare:per quam iurabas. Me miſerā:dico.ſ. ¶ Quotiēs ego loquor hæc uerba:quotiens cogor ita loqui:nā primū perfidie theſei:nunc uero bacchi facit ut ita loquar. Culpabas Theſea:damnabas theſeum a pfidia:q reliquiſſet. ¶ Et tu ipſe uocabas fallacem:quia periurus. ¶ Tu ipſe peccas turpius:reprehenſibilis tuo iudicio quia qui perfidū & fallacē illum iudicabas:nunc cū in eodem ſis crimine:ex eo quod illum dānabas longe magis dānari mereris. ¶ Neſciat hoc uellet inqt hoc omnes latere:ne quis putet me totiens mea culpa derelictā:& in primis latere uelim theſeum:ne gaudeat nunc deum in me fuiſſe fallacē:nā numinis exemplo culpā ſuam extenuaret. ¶ Neſciat quiſq̄:hoc me.ſ.a baccho fuiſſe deceptā. ¶ Et urar:abſumar ego. ¶ Tacitus doloribus:ne cui ſint cogniti:ſed tacita ipſa adurar. ¶ Ne putent:ne exiſtimer. ¶ Fuiſſe digna totiens falli:meruiſſe aliqua mea culpa totiēs a uiris decipi.

Pellex iunonis

C. Flacus in libro de iure papyriāo

Præcipue cupiam cælari Theſea:ne te
Conſortem culpæ gaudeat eſſe ſuæ.
At puto ꝑpoſita ē fuſcæ mihi cādida pel
Eueniat nrīs hoſtibus ille color: (lex:
Quid tn̄ hæc rfero:uicio tibi grōr ipō ē.
Quid facis amplexus inqnat illa tuos:
Bacche fidē pſta:ne pfer amorib9 ullā.
Coniugis:aſſueui ſemper amare uirū:
Cæperūt matrem formoſi cornua tauri
Me iuuat & lædit ille pudendus amor:
Ne noceat qđ amo nec.n. tibi bache no
qđ flāmas nob faſſus es ipē tuas(cebat
Nec ꝙ nos uris: mirū facis:ortus ī igne
Diceris:& patria raptus ab igne māu:
Illa ego ſū:cui tu ſolit9 ꝓmittere cœlū:
Hei mihi:pro cœlo qualia dona fero:
Dixerat:audierat iādudū uerba q̄rēriſ
Liber ut a tergo forte ſecutus erat.
Occupat āplexu lachrymaſq̄ ꝑ oſcula
Et pariter cœli ſūma petam9 ait(ſiccat

¶ PRAEcipue cupiā celari theſea. Cupio neſcire Theſeum qđ & deus quoq̄ me ſpuerit. ¶ Præpoſita eſt fuſce mihi cādida pellex: Proprie dicit pellicē q̄ cū eo corpus miſcet qui hēt uxorē. Eſt aūt hoc loco ironia ubi Ariadne ſe fuſcā & pellicem candidam dicit:quā figurā illuſionē uocant teſte Quintiliano:quæ aut pronunciatione intelligitur:aut perſona aut rei natura. ¶ Inquinat: Vicio nigredinis quod ariadne ſuſpicatur in Bacchum poſſe trāſferri. ¶ Matrem:paſiphæn ex qua & tauro natus eſt Minotaurus Nota eſt fabula. Me tua: Exemplo Matris cui taurus placuit cornibus præditus:nā & Baccho a poetis dantur cornua ut accedāt capiti cornua Bacchus eris:uel qđ primos tauros iugo ſubiecerit & arare docuerit:uel qđ nimio uino(ut inquit Feſtus)homines Truces fiunt. per cornua enim ſignificatur proteruitas & contumatia teſte Porphiriōe. Vnde illud eſt. Addis cornua paupi. Cæterū plures fuerūt Dionyſii teſte teſte Diodoro. ¶ Ortus in igne diceris. Bacchū ignigenā dicunt qđ Semele matre a fulmine pcuſſa ab eius aluo ereptus eſt. ¶ Pro cœlo qualia damna fero: Pathos ab eo quod eſt præter ſpem.

ANT. FAN.

Cornua donatus baccho

p cornua bacchus ſignificatur pteruitas

plures fuerunt dionyſii

¶ PRAECipue in primis. ¶ Cupiam celari theſea:cupiam hoc eſſe illi occultum. Ne gaudeat te eſſe conſortē ſue culpæ:te fuiſſe eiuſdem fallaciæ ſtudioſum. ¶ At puto ironicus ſermo:ut pellicem in conceptum adducat: præfers inquit mihi illam candidam.cum illa patrio colore fuſca ſit:& ariadne candida. ¶ At puto eſt præpoſita:in amore tuo. Mihi fuſcæ nigranti. Pellex candida:captiua quam pro amica ducis niueæ faciei. ¶ Ille color fuſcus qui eſt in iſta pellice. Eueniat noſtris hoſtibus quaſi non amici:ſed hoſtes ſint ita nigri:ut illa eſt. ¶ Tamē qd cur refero hæc eſt tibi gratior & iucundior. ¶ Ipſo uitio ipſa nigredine:quod uitium eſt corporis. Nam ut modeſtinus de uerboꝝ ſignificatione inquit:Morbum eſſe temporalem corporis imbecillitatē uerum eſt ¶ Vitiū uero perpetuū corporis impedimentū:& ſubdit. nam & luſcus utiq̄ uitioſus eſt morbū apud ſabinum ſic diffinitū eſſe ſciendū eſt Habitum cuiuſq̄ corporis cōtra naturā:qui uſum eius ad id faciat deteriorē:cuius cauſa natura nobis eius corpis ſanitatē dedit. Id autē alias in toto corpore alias in parte accidere. Namq̄ totius corporis morbus eſt:puta febris. partis ueluti cæcitatis licet homo ita natus ſit. Vitiū a morbo multū differt:ut puta ſiq̄s balbus ſit:nam hunc uitioſum magis eſſe q̄ morboſum & reliq̄ plura n. de his agit Vlpi. iuriſcon. de qbus alias. ¶ Quid facis:o bacche q illā amas. ¶ illa inqnat. polluit. Tuos amplexus cōmaculat tua brachia ſuo colore. nam nigrediuē contrahent. bacche fidem præſta. adhibe mihi fidem Ne præfer noli præponere. Vllā amoribus coniugis quia magis te amat coniunx q̄ ancilla:ergo ne preferas ullam mihi:Semper aſſueui ſemper amare uirū:nam prius theſeū:deinde te ardentiſſime amaui ſeruauiq̄ fidem inuiolatam. Cornua tauri formoſi cœperunt matrem:quaſi Paſiphæ mater capta fuit cornibus tauri pulcherrimi. nota eſt ſabula paſyphes uxoris minois. quæ tauro ſuccubuit. unde natus eſt minotaurus:ſed de his cumulatius in. vi. æne. diximus:Me tu a ſ. cornua capiūt q̄ſi ego capta ſum cornib9 tuis. nā bacchus cū cornib9 pingi:de quo paulo poſt. Sed lædit me .ſ. qa nimiū excruciat. ¶ Ille amor pudēdus amor tuus in captiuā:ideo pudēdus. qđ ſerua eſt & fuſca. alii q referūt illđ ad paſyphē. qa pudēdus

PAV. MAR.

Vitiū eſt perpetuū corporis impedimentum morbus eſt cū acceſſu & receſſu

Paſiphæ eſt capta amore cornuum tauri

amor illius quæ tauro ſuccubuit. ¶ Nec noceat mihi.ſ.qđ amo te ſed potius ꝓſit.Enī qa ¶ Nō nocebat ſed prodeſſet. ¶ Tibi o bacche quod tu ipſe es ſaſſus nobis flāmas tuas qđ aperuiſti nobis amores tuos:ſic prodeſſe debet & mihi:cum ſcias te amari a nobis. ¶ Nec ſacis mirūnō eſt res miſerāda. ¶ Quod nos uriſiq; utor ego tuo amore.Diceris ortus in igne.Iccirco nō eſt mirū qa tu natus ī igne iniicis mihi flāmas.Et diceris raptus ab igne a fulmīe māu ꝑria manu iouis:nā cū ſemele examiata eēt fulmīe edit⁹ imatur⁹ infās femori adhæſit ubi tpa debita cōpleuit.Et ſi unus tantū bacchus ſeu Diony.a pleriſq; poetis referat:plures tñ fuere.Diodo.Dionyſius fuiſſe teſtat:Priorē indūq primus docuerit ex uua uinū elicere:& arbo℞ curā Secūdū ex ioue & ꝓſerpīa:uel ut alii ex cerere natū q primus boues ad aratrū iunxerit:cū terra pri⁹ hoīum manibus coleret.Aut ob multa bñficia:diuini ſunt inſtituti honores.additaq; ad eius ſtatuas:uelut iſigne quoddā cornua:ob putilē agricolis inuētionē aratri.tertiū ex ioue & ſemele cadmi thebis in boetia natū dicūt.Semeles Iouē amore captū:& cū ea ſæpius:cubuiſſe ferūt.inde Iunonē in ancillā uerſam ſuaſiſſe ſemelı:ab ioue petere.ut ea ſecū maieſtate cōcuberet:qua cū iunone cōſueuiſſet. ¶ Quo ꝓmiſſo:cū tonitru & fulmīe ad eā deſcēdit:q̄ territa expirās aborſa eſt. Editū ante tꝑus filiū Iuppiter ī ſemore recipit:& part⁹ ſemore ī nyſam arabiæ ciuitatē tulit. Vbi a nymphis educatis infans:a patre & nyſa Diony.eſt appellatus διοσ.n.græce:latine iuppiter.Hic igit ortū in igne dicit:qa Iouis fulmine.Præterea ut inqt pōpeius.Cornua liberi pr̄is ſimulachro addiiciūtur quē inuētorē uini dicūt eo qđ hoies nimio uino truces fiūt. ¶ Illa ego ſumiq tu o bacche. ¶ Es ſolitus ꝓmittere cœlū ſæpe pollicitus es me in cœlū referre. ¶ Hei mihi:qualia dona fero:pro cœlo:loco ꝓmiſſi cœli.Sum ita abſterrelicta:& ꝓ munere pellicē indicā adducis. ¶ Dixerat audierat:quærētē ita ariadnē bacch⁹ audiuit. Amplexuſq; eā primū uerbis cōſolatur.Deinde in cœlū retulit:coronāq; ſimul inter aſtra collocauit.Nouēq; gēmas in totidē ſtellas transformauit. ¶ Dixerat iā queſta erat ariadne liber.bacchus. ¶ Iamdudū:ex illa cœpit loqui. ¶ Audierat uerba querētis:ariadnes lamentātis. ¶ Vt.ſicut. ¶ Forte erat ſequutus a tergo.dum deambulās illa ꝑ arenas querebat,ſequebat a tergo bacch⁹. ¶ Occupat amplexu amplectit illā. ¶ Et ſiccat lachrymas ꝑ oſcula:oſculabat illius genas.& ſiccabat lachrymas. ¶ Et ait petamus pariter ſūma cœli:cōſcedamus ſimul in cœli ſūmitatem.

Dionyſi⁹ primus ex uua ui nū cæpit elicere & arbo℞ curā docuit

Secūdus ex ioue & ꝓſerpina uel cerere cui dant cornua

Tertius ex ioue & ſemele ut ait diodorus

Tu mihi iūcta thoro:mihi iūcta uocabula ſumes
Nam tibi mutatæ libera nomen erit:
Sintq; tuæ tecū:faciā monumēta corōæ
Vulcanus ueneri quam dedit:illa tibi:
Dcā facit:gēmaſq; nouē trāſformat in ignes
Aurea ꝑ ſtellas nūc micat illa nouē(
Sex tibi ſuſtulerit:totidē remiſerit orbes
Purpureū rapido qui uehit axe diem:
Altera gramiea ſpectabis equiria cāpos
Quē Tyberis curuis ī latus urget aqs:
Qui tamē eiecta ſi forte tenebit unda:

ANT. FAN.

¶ MIHI iuncta uocabula ſumes ut me liberū uocant ita & te liberā noiabūt. ¶ Monumēta coronæ:Corona quæ referet in cœlū ut monumentū amoris liberi in ariadnē non q eam Bacchus ariadnæ dederit ſed q in cœlum te laturus ſit.quam & retulit in eius gratiam.Eſt autem monumentū quicquid in poſterū memoriæ.cauſa ꝓditur & quicqd ob memoriam alicuius ſit:ut Fana Porticus.Carmina & ſimilia:& a monēdo dictū exiſtimatur. ¶ Per ſtellas nunc micat illa nouem:Seruius ſcribit ſex ſtellas eſſe quibus in cœlo corona hæc declarat.alii nouē.Vnde illud eſt:inde nouem numero creſſam fecere coronā.Id ſignum maxime lucere cernitur:ut Hic illa eximio poſita eſt fulgore corona.Ouidius alibi Bacchi coniunx redimita corona ꝑradiat ſtellis ſigna minora ſuis. ¶ Sex ubi ſuſtulerit:q; totidēq; remiſeri orbes.iii.idus Martias iterū Equiria celebrantur dicta ut ait Varro ab equo℞ curſu. Eo.n.die currunt in cāpo martio:cuius admirabilis magnitudo(ut inquit Strabo)curruies curſus & alia equeſtria certamina expedita ſuppeditabat.Dicit autem altera equiria.quia ſupra legimus:Iamq; duæ reſtant noctes de mēſe ſecūdo marſq; citos iunctis curribus urget equos.Hos ludos diximus a Romulo inſtitutos eſſe Marti patri qui(ſi forte hoc tempore:quo flumina hymbribus augeri ſolent cāpum martium aquæ tyberis occupaſſent)trāſferebantur ad Celiū montem.Vnde ait Feſtus:Martialis campus in cælio mōte dicitur.q in eo equiria ſolebāt fieri ſi quando aquæ tyberis campum Martiū occupaſſent.Ad hūc montem uia fuit propemodū plana ut Cælius ex alto qua mons deſcendit in æquum hic ubi nō plana eſt ſed prope plana uia eſt.Dictus autem eſt Cælius(ut Feſto placet)a Cælo quodam ex hetruria qui Romulū auxiliū aduerſus ſabinos præbuit & in eo domiciliū habuit. Vel(ut ait Varro)a Cælio Iubenno ex eadē ꝓuincia qui dicitur Romulo ueniſſe auxilio.poſt cuius obitum Thuſci q nimis munita loca tenerēt deducti dicuntur in planū a quibus uicus thuſcus dictus eſt.

Monumentum

Equiria iii.idus martias Equiria fiebant in campo martio uel in cœlio mōte Cælius mō dictus

PAV. MAR.

¶ TV mihi iuncta toro:quaſi iuncta iure iugali.nā tu mea coniunx ¶ Sumes uocabula mihi iuncta.quæ iuncta es thalamo:eris quoq; iuncta noie. ¶ Nā tibi mutatæ:ex hūana in deam:ex mortali in īmortalem. ¶ Erit nomen libera.nam ut ego liber dicor tu quoq; libera diceris. ¶ Et faciant:ſint tecum monumenta tuæ coronæ.ut tecum habeas in cœlo coronam tuam:aut ipſius memoriā:nam eius gēmæ in ſtellas tranſferentur. Monumētū eſt ut Vlpianus iuriſcōſultus inqt qđ memoriæ ſeruādæ gr̄a exiſtit.& florēti.Monumētū inquit generaliter res eſt in poſte℞ memoriæ cauſa ꝓdita:in qua ſi corpus.uel reliqæ īferunt:fiet ſepulchrū.ſi uero nihil eo℞ inferatur erit monumentū memoriæ cauſa factū. ¶ Quā coronā. ¶ Vulcanus dedit ueneri quod ſupius diximus ¶ illa tibi.nam uenus tibi dono dedit. ¶ Dicta facit.nam rettulit illam in cœlum. ¶ Et transformat traſmutat. ¶ Nouem gēmas quæ ſunt in coronam. ¶ In ignes:in totidē ſtellas ignitas. ¶ Aurea corona ex auro. ¶ Micat.lucet. ¶ Per ſtellas nouem.nam quot gēmæ fuerant tot nūc ſunt ſtellæ numero nouē. ¶ Sex ubi ſuſtulerit tertio decimo die mēſis hoc eſt tertio idus Mar.fient eqria

Vlpian⁹ de corona facta a uulcāo ueneri

In campo martio prope tybrim qđ ſi inundaret tibris ut ille locus aquis tegeretur ſiltur in cœliũ montẽ.ibi erũt equoꝝ curſus:quos multi putãt a romulo īſtitutos marti genitori.¶ Vbi poſtq̃.¶ Qui phœbꝰ.¶ Vehit aae rapido:refert curru ueloci nã partẽ pro toto poſuit:Diẽ purpureũ.rubicũdũ.¶ Suſtulerit:eleuauit.¶ Sea orbes:rotũditates:ſeu ſolares orbes.¶ Dimiſerit:deorſum miſerit:hoc eſt poſtq̃ ſexies orietur ſol & toriẽs occidit ſol.i.poſtq̃ fluxerit ſextua dies ab ipſo ortu coronæ.¶ Spectabis altera eqria.equoꝝ curſus.¶ Cãpo gramineo:i cãpo martio herbido.altera dixit:qa & altera fiebãt i fine februarii de qbꝰ ſuo loco diximus.¶ Q uẽ.cãpũ.¶ Tybris urget i latus:q̃ſi ambit ab uno latere aqs curuis flexis & ſinuoſis.Cãpus martius iuxta tybrim:ubi ſæpe fiebãt ludi & certamina circũ erãt porticus pulcherrimæ.& horti nemoroſi.In eo ẽt erat Auguſti mauſoleũ & marmore cãdido:in uertice æneũ Auguſti ſimulachrũ hñs.¶ Qui ĩ ſtcãpus.Si forte tenebiť:occupabiť.¶ Vnda electa.inundatione tyberina:nã tunc eiicitur unda a tybride.

equiria alteꝛa fiebant in fine februarii

Cælius accipiet puluerulentus equos:
¶ Idibus eſt annæ feſtũ geniale ꝑennæ
Non ꝓcul a ripis aduena Tybri tuis:
Plebs uẽit:ac uirides paſſi diſiecta ꝑ her(bas
Potat:& accũbit cũ pare qſq; ſua
Sub ioue ꝑs durat:pauci tẽtoria ponũt
Sũt q̃bus e ramis frõdea facta caſa eſt:
Pars ibi ꝓ rigidis calamos ſtatuere colũ(nis
Deſup extẽtas impoſuere togas:
Sole tñ:uinoq; calent:annoſq; ꝓcantur:
Q đ ſumãt cyathos:ad numerũq; bi(bũt
Inuẽies illic:q neſtoris ebibat ãnos:

¶ PVLuerulentus:Quod eo nõ peruenerint aquæ tyberis cãpũ Martiũ inundãtis.¶ Idibus eſt annæ &c. Idibus Martiis priuatim & publice ſacrificabať Annæ perennæ ut annare perennareq; cõmode liceret ut ſcribit Macrobiu.Hãc deam nõnulli Lunã eſſe credidere e cuius curſu mẽſes annum implẽtes colligũtur. Aliũ Themim quam idem eſſe exiſtimabant quod fas eſt autore Fe.Alii annã dido ſororẽ:alii unã Atlantidum.Alii iſidem.Alii anum quandã ſuburbanã:quæ fameſcẽti plebi cum in ſacrum montẽ ſucceſſiſſet Liba dicitur miniſtraſſe. Quod adeo gratum plebi fuit:ut eam in deaꝝ numerũ referendã curauerit.Placet autẽ Syllio in.viii.punicoꝝ Annam perennam Dido ſororem eſſe:ut regniſq; æneadum germana colator eliſſe:quam nympham in aricino agro ſiue laurenti cõſecratam a perpetuitate perẽnam exiſtimãt appellatã.Eius Feſtũ geniale dicitur quod plebei apud tyberim genio & uoluptati operã darent & cautu & potu largiore perẽnem uitã ſibi auſpicantes.¶ Sub ioue pars durant:Sub diuo nullis tentoriis nullis frondibus tecti.

ANT. FAN.
Annæ ꝑennæ feſtũ idibꝰ martiis
Anna perenna
Sylius in lib.viii.
Geniale

¶ Ad numerumq; bibũt:mlte certaminis ſiue ludi genus fuit apud antiquos qui etiã tot calices interdum exhaurire cõſueuerunt quod litteras amicarũ noĩa cõtinerent. Martialis:Næuia ſex cyathis ſeptẽ iuſtina bibatur.Quinq; lycas lyde quattuor ida tribus.¶ Qui neſtoris ebibat annos:Tot calices quot annos uixiſſe dicitur Neſtor.de quo autor alibi.¶ Vixit annos bis centũ nunc tertia uiuitur ætas.Cicero in Catone maiore:Videtis ne ut apud Homerũ ſæpiſſime Neſtor de uirtutibus ſuis prædicet:tertiã enim ætatem iam hoĩum uiuebat Iuuenalis:rex Pylius magno ſi quicquã Credis Homero exẽplũ uitæ fuit a cornice ſecundæ:eſt autẽ ætas interdũ annoꝝ triginta ut Lactantius Grãmaticus & pleriq; alii ſcribunt.

Portandi mos apđ priſcos

¶ CAElius mons ¶ Puluerulentus:ſiccus ubi non fit inundatio.¶ Accipiat equos:& fient equiria in Cœlio:qui mons ita dictus ut Varroni placet a cœlio iubenno thuſcho duce nobili:qui cum ſua manu dicitur Romulo ueniſſe auxilio contra latinum regem.Hinc poſt cœlio obitum:quo nimis munita loca tenerent:neq; ſine ſuſpitione eſſent:deducti dicũtur in planum:ab eis dictus uicus tuſcus.& ideo ibi Vortumnum ſtare.quod is deus etruriæ:princeps de Cœlianis:quia ſuſpitione liberi eſſent:traductos uolunt in eũ locum:qui uocatur Cæliolus cum cælio coniunctũ.Et põpeius ait Cælius mons dictus eſt a cælio quodã ex etruria:qui Romulo auxilium aduerſus ſabinos præbuit eo q in eo domiciliũ habuit.¶ Idibus eſt:& ſuperius diximus autore Macrobio menſe Martio ſacrificatum iri ad Annam perẽnam:quo cõmode annare & perennare liceat.Poeta uero referens Anne ſacra turbam inquit in cãpum cõuenire hæc celebraturam:& pro uitæ perẽnitate mero indulgere:precariq; ut quot calices exiccarent:tot annos uiuerẽt.ita ut inde nemo diſcederet nõ ebrius:ſed quæ dea ſit Anna:uarias refert opiones:alios putare annã ſororẽ didonis:alios Inuã:alios themim:alios iſidẽ.alios pleionẽ:ſeu Maiam:alios annã quandã in ſuburbanis bouillis natã.Annæ autẽ feſtũ idibus Martiis celebrabatur.¶ Idibus:martiis ſcilicet hoc eſt.xv.die mẽſis.¶ Eſt feſtum geniale:quaſi plenũ uoluptatis nam geniũ pro deo uoluptatis interdũ accipiť.& pro uoluptate ipſa:ut illud Acceptus geniis illa december habet.¶ Annæ perennæ.quæ cõmode annare & perennare facit.¶ Non procul a ripis tuis o tybri aduena.qui aliunde aduenis:nã ex etruria. Ergo in cãpo martio prope tybrim fiebãt ſacra geniale a plebe.¶ Plebs uenit.In campũ.¶ Ad diſiecta per uirides herbas effuſa in diuerſis locis.¶ Paſſim aperte per gramina.¶ Potat & accũbit quiſq; cum pare ſua:quiſq; bibit:& eſt cum coniuge.aut ſocia.¶ Sub ioue:aliqui ſub dio ſunt aliqui ſub extructoꝝ ramoꝝ umbra.¶ Pars durat ſub ioue:ſub dio hoc eſt ſub aere nõ ſub tectis & dios eſt Iuppiter:& horatius.Manet ſub ioue frigido uenator teneræ coniugis imemor.¶ Paci ponunt:erigunt.¶ Tentoria.more militũ:ut ſub tẽtoriis ſint.¶ Sunt aliqui.¶ Quibus caſa eſt facta frondea e ramis qui caſam faciunt ex frõdoſis arboꝝ ramis.¶ Pars eoꝝ qui illuc cõuenire.¶ Statuere calamos:erexere humi defixas harũdines.¶ Pro colũnis rigidis:duris & firmis.¶ Impoſuere deſuper:ſup colũnas ipſas.¶ Togas extentas:Toga ut Marcellius inquit.¶ Veſtimentũ erat cõmune & uiris.& mulieribus:tam diurnũ quam nocturnũ dicitur a tenẽdo.¶ Sole tamẽ.ecaleſcũt multi iã calore ſolis:q̃ exhauſto mero:ornatq; ut quot pocula deſiccauerint totidẽ annoꝝ uita cõtingat qua

PAV. MAR.
Cælius mons dictus a cœlio etruſco ſocio romuli
Toga erat ueſtis cõis uiris & mulieribꝰ

quidem ratione multi erant qui neſtoreum numerũ ſuparent:& ad Sybillæ numeros aſcenderent. Tamẽ caleant:illi. ¶ Sole & uino:quod hauriunt. ¶ Et præcãtur annos:precibus a diis tot annos poſcũt. ¶ Quot ſumant cyathos:quot plenos diſcernit uicini cyathos. ¶ Et bibunt ad numerũ:quia numerãt quotiens bibunt ut numerum teneant. ¶ inuenies illic:in eo campo. ¶ Qui ebibat annos neſtoris:qui totiens bibat: quot annos uixit neſtor ille pylius:quẽ uixiſſe dicũt trecẽtos annos:de quo dixit:iam tertia uiuitur ætas.

Q uæ ſit per calices facta Sibylla ſuos:
Illic & cantãt quicqd didicere theatris:
Et iactant faciles ad ſua uerba manus:
Et ducũt poſito iũctas cratere choreas:
Cultaq; diffuſis ſaltat amica comis:
Cũ redeũt titubãt & ſũt ſpectacl'a uulgi
Et fortunatos obuia turba uocat:
Occurrit:nup uiſa eſt mihi digna relatu
Pompa ſenẽ potũ pota trahebat anus:
Q uæ tñ hæc dea ſit:qm̃ rumorib' errat:
Fabula propoſito nulla tenenda meo:
Arſerat æneæ dido miſerabilis igne:
Arſerat extructis i ſua fata rogis: (mẽ
Cõpoſituſq; cis:cumuliq; i marmor car
Hoc breue qd' moriẽs ipſa reliqt erat:
Præbuit æneas:& cãm mortis:& enſẽ
Ipſa ſua dido concidit uſa manu:
Proin' iuadũt nũidæ ſine uidice regnũ:

ANT. FAN. ¶ SIbylla:ſibylle decem fuerunt ut ſcripſit Varro. Lege Lactanium firmianum Earum uni dilectæ ab Apolline dicitur obiatum ab eo poſcendi quod uellet arbitrium:et quæ tot ãnos popoſcit quot harenas manibus hauſiſſet. Hanc eſſe nõnulli Cumæam uolunt:quæ fuit longe ante bellum troianum ac uixiſſe dicitur roma regibus ſeruiẽte Eſt autem hoc loco figura hyperbole. Quis enim tot calices hauſerit uno die quot annos uixiſſe Sibylla dicitur. Quicquid didicere theatris:carmina in theatris audita & cohærentia uoluptati cui nunc inter uina uulgus indulget. ¶ Cum redeũt:e campo martio ubi largius poti ebrietatem contraxerunt. ¶ Fortunatos:quibus uina omnem triſtitiam abſtulerunt. ¶ Præbuit æneas:& cauſam mortis & enſem:ipſa ſua dido concidit icta manu. Fabulantur quidem poetæ quod ob æneæ diſceſſum Dido ſtructa pyra gladio incubuit:iidemq; etiã canunt Carthaginem paulo poſt excidium troiæ conditam eſſe ſed (ut ſcribit Iuſtinus) Hiarbas decem pœnorum principibus accerſitis Dido nuptias ſub belli denũciatione petiit: quæ pyra in ultima parte urbis extructa uelut placatura Sichæi manes hoſtiis cæſis eã cõſcẽdit & gladio uitã finiuit. Carthago autẽ cõdita eſt. lxxii. annis antequã roma.

Cumea ſibylla fuit lõge ante beliũ troianũ

Mors didonis

PAV. MAR. ¶ QVOD ſit facta ſibylla p calices ſuos:quot etiã ãnos ſibyllæ adequarit:hoc ob Cumæã dictũ:quæ fuerit longe ante troiana bella:& uixerit:ut a multis aſſeritur ad romanorum uſq; regnũ tempora. Nã in metamorphoſi ipſa æneæ refert uixiſſe ſeptẽ ſecula:ſupuictură quæ ãnos. ccc. Sibylla dicitur:q̃ſi dei mens:hoc eſt cõſiliũ. ¶ illic,& cantãt:canunt qd' in theatris audiuere canit:agitant. & excutiunt manus uelut eſt mos ebrioꝝ:& ſaltant depoſitis parũper poculis. ¶ Et cantãt illic:in campo. ¶ Quicqd didicere theatris:nã carmina ad hõc uſum cõpoſita:ſed ea quæ in theatris didicere. cũ recitatæ ſunt fabulæ. ¶ Theatrũ ſpectaculũ a θεαόμαι:qd' eſt uideo. ¶ Et iactãt:ut ebrii ſolent ¶ Manus faciles ad ſua uerba:nã eas ad cantum agitãt. ¶ Et ducũt iunctas choreas:ſaltationes a χορεύω qd' eſt ſalto. ¶ Virg. Pars pedibus plaudunt choreas & carmina dicunt. Syllabaq; media ad placitũ ponit. ut etiã in eo uerſu i memores noſtri feſtas duxere choreas ¶ Poſito cratere:depoſito parũper poculo. ¶ Et amica culta:ornata. ¶ Saltat diffu.co.paſſis crinibus. ¶ Cũ redeũt:e cãpo domũ. ¶ Titubãt:tremẽti & incõſtanti paſtu incedunt:nã ebrii redeũtes eunt titubãte:& firmare paſſum nequeũt:Et ſunt ſpectacula uulgi:qa ab oi multitudine ſpectãtur. Et turba obuia:quæ illis redeũtibus occurrit. Vocat fortunatos:appellat eos fœlices. quia quo ad ebrii ſunt nec bona:nec mala diſcernũt:nec cupiditate ulla:nec ambitiõe mouẽtur. ¶ Occurrit nup mihi põpa:turba ebrioꝝ redeuntiũ & in ordinẽ incedentiũ facta eſt mihi obuia. ¶ Viſa eſt digna relatu, digna quæ referẽ. ¶ Annus pota:ebria uetula:quæ multũ potauerat. ¶ Trahebat ſenẽ potũ:ebriũ:Iucũdũ erat ſpectaculũ cum ebria ebriũ duceret. ¶ Potus:in utrãq; accipitur ſignificationẽ:& pro eo qui potauerit:ut hic:& pro eo quod potauerit:ut inferius. Clauiger & tãto eſt albula pota deo. ¶ Quæ tamẽ:ſed quæ dea ſit anna. quoniã uariæ ſunt opiniones:ego omnes referã. ¶ Tamẽ quæ dea ſit. hæc quæ Anna perenna dicitur. ¶ Quoniã fabula errat:ur. incerta eſt & uaria referẽ. ¶ Rumoribus:incertis relatiõibus. ¶ Nulla:fabula ẽ eſt. ¶ Tegẽda uelãda. ¶ Meo pppoſito:ex inſtituto meo qa de oibus agam. Arſerat acturus de Anna ſorore Dido ab ipſius morte dido incipit:imitatus in hoc Virgiliũ:qui dixit eam ſibi necẽ conſciuiſſe ob amorẽ æneæ qd' falſum eſt. nam nõ ob æneã ſed ſeruatã pudicitiã. Cum ab hiarba rege præmeretur:cogerentq; eam ciues illi ſe tradere:exrructa pyra ſe ipſam interemit. ¶ Occupata eſt ea extincta Carthago ab Hiarba:fugit inde Anna. poſtq; lõgos errores uenit in Laurẽtinũ litus:ubi agnita ab ænea benigna ſuſcepta eſt:cõmendataq; lauiniæ. Sed cũ illa putaret adductã ſibi pellicem. parauerat Annæ inſidias. ¶ Quæ quidẽ per quietẽ ab umbra ſororis munita diffugit. raptaque eſt a Numicio amne. cũ poſtea inquireretur fertur eleuaſſe caput dixiſſeque ſe in nymphã mutatã & annã perẽnam uocari. ¶ Dido miſerabilis. digna cõmiſeratione. ¶ Arſerat ignis hoc eſt amore æneæ. ut apud Virgilium. Vritur infœlix dido. ¶ Arſerat regiis exſtructis. lignorum congerie compoſita. ¶ in ſua fata. in ſuam mortem. arſerat ergo duplici igne. & amore & igne rogali nam extruxit pyrã qua eſſet aduertendũ cadauer. Deinde gladio incubuit:& in ea pyra cremata eſt. ¶ Et ignis eſt cõpoſitus hoc eſt cinis qui ex cremato cadauere ſupfluit eſt in urna recõditus. ¶ Et erat hoc breue carmẽ in marmore tumuli hoc exiguũ epigrãma inſcriptũ eſt tumulo

Theatrũ unde dẽ

Anna perenna rapta fuit a flu. numico uxorẽ

¶ Quod.carmen.¶ Ipſa moriens reliquit alludit ad illud ꝙ in heroidibus prius fecerat cū in epl'a ad æneam dido ita dicat.¶ Nec cōſumpta rogis inſcribar heliſſa ſychei hoc tamē in tumuli marmore carmē erit. & ſubſequunᷣ hi duo uerſus.quos etiā appoſuit.¶ Aeneas præbuit & cām mortis.quia fugiēs fuit illi cauſa ut ſeipſam cōfoderet.¶ Et enſem:ꝑbuit cāmi& ꝑbuit inſtrumētūm:ā reliquit enſem:quo ſe illa cōfecit. Tyrii conuerſi in fugā mortua didōe
¶ Ipſa dido cōcidit:extincta eſt.¶ Vſa ſua manu:ad ſeipſam extinguēdā.¶ Protinus iuadūt:extīcta didone aphri duce Hiarba carthaginē occupāt. Tyii uero oēs in fugam cōuerſi ſunt.¶ Numidæ:ſpeciē pro genere poſuit:hoc eſt ipſi aphri.Numidia uero pars aphricæ:inter Tingitanā & Carthagīēſem regionem. ¶ Inuadunt:adoriunᷣ:& occupāt.¶ Regnū carthaginis.ſ.¶ Sine uindice:quaſi cum nullus eſſet uindex qui iniuriam propulſaret:qm̄ Regina erat extincta:& alii reges nō erant qui regnum tuerentur.

Et potiᷣ capta maurus hiarba domo:
Seq; mēor ſꝑtū: thalamis tū īqt elyſſæ
En ego quem totiēs repulit illa:fruor:
Diffugiūt tyrii quo quēq; agit error:ut
Amiſſo dubiæ rege uagantᷣ apes(oli.
Tertia nudatas acceperat area meſſes.
Inq; cauos ierant tertia muſta lacus:
Pelliᷣ āna domo:lachrymāſq; ſororia li/
Mœnia germāæ iuſta dat añ ſuæ:(qt
Mixta bibūt molles lachrimis unguēta
Vertice libatas accipiūtq; cōas:(fauillæ
Terq; uale dixit:cīeres ter ad ora ĩlatos
Preſſit:& eſt illi uiſa ſubeſſe ſoror:
Nacta ratē:cōiteſq; fugæ pede labiᷣ æ/
Mœnia reſpiciēs dulce ſororis op⁹(quo
Fertilis eſt melite ſterili uicina coſcyræ
Inſula quā libici uerberat unda freti:
Hāc petit hoſpitio regis cōfiſa uetuſto:

¶ MAurus hiarba:rex Mauritaniæ q̄ ꝓuīcia eſt aphricæ ad occidētē & fretū gaditanū.Sed idē & numidæ rēgnū obtinuit q̄ ab occaſu ad mauritaniā extendit ab oriu ad Syrtes uñ regio carthaginēſis īcipit.¶ Eius incolæ numidæ q̄ſi nomades a ꝑmutādis pabulis appellāntur:Hūc regē Virg.Getulū uocat:ut captat ducat gentilus hiarbas. ANT. FAN. Hiarbas Numidæ
¶ Tertias nudatas.deſcriptio tpis poetica a meſſib⁹ & uindemia.¶ Fauillæ cineres Didus unguēta & āne diſceſſuræ lachrymas bibūt.¶ Pede labiᷣ equo:ꝓſpa utiᷣ nauigatiōe donec ad Melitā ꝑuentū eſt.¶ Eſt aūt pes funis quo tēdiᷣ uelū autore Seruio.Seneca:In medea nūc ꝓlato pede trāſuerſos captare notos.¶ Fertilis eſt melite.melita inſula uñ melitæos canes dictos eē callimachus putat inter corcyrā & illyricū eſt:ut Ply.ſcribit Strabo iminere inqt Pachino melitē uñ melitæi canes exportāᷣ.Sed ſciēdū & ſamothraciā(ut autor eſt idē geographus)olī melitā dictā Cæteꝝ melita de qua nūc agimus in aphricā uerſa ē. quēadmodū & coſyra teſtibus Plynio Pōponio & diodoro. Vñ.Q uid:ſubiūgit.Quā lybici uerberat uñ freti. pes Melita Melitæi Coſura Battus rex
¶ ET hiarba maurus:nā & Numidaꝝ rex erat.& maurorū.uel ut Euſtachius inqt Mazicoꝝ.Mauri ī extrema ad ad oceanū libya iuxta fretū colūnaꝝ.ut Stra.inquit.Hi ut Criſpus aſſerit a medis originē traxere:ſed corrupte uocabulū libeci:& pro medis mauros dixere.¶ Potiᷣ capta domo:diuus regia:& memor.hiarbas. ¶ Se ſpretum: fuiſſe prius quē ī cōiugē dido noluerat.Vñ & Virg.nō añ tyro deſpect⁹:hiarbas¶ inqt tū En ego quē illa:dido.¶ Totiēs repulit:qa totiēs ſpreuit:& ī cōiugē nō admiſit.¶ Fruor:nūc.¶ Thalamis toro.Heliſſæ: didus quæ ut Euſtathius inqt heliſſa noīata eſt:& ab aliis Annā quoq; uocatā dicit:ſed ubi carchedona cōdidit dido dicta eſt.Carchedona uero uocauit urbē a ſe cōditā a carchedone uero phœnice.Sed ab aphris Carthago dicta eſt:q; ſonat lingua punica noua urbs. Tyrii:qui ſequuti erant heliſſam a Tyro urbe phœniciæ.¶ Quo quēq; agit error:quo unūquēq; fuga duxit.¶ Vt olim:aliqñ.¶ Vagantᷣ:uagātes errāt.¶ Dubiæ amiſſo rege cū regē amiſerint:dubiæ tūc ſunt apes quē potiſſimū ſequanᷣ regē Ply.inqt.Apes rēp.& cōſilia priuatim.& duces gregatim.& qđ maxime miꝝ eſt mores hēre ſempq; duce ꝓhenſo totū agmē teneri Amiſſo delabri migrareq; ad alios.Eſſe utiq; ſine rege nō poſſe.¶ Tertia nudatas tertio anno poſt mortē eliſſæ:& occupatā ab Hiarba carthaginē:ipulſa eſt & Anna q̄ lachrymās iuſta ſorori ſoluit.ſolutoq; ſuꝑmo muneᷣ fugit.¶ Tertia area:i q̄ teraīur fruges.¶ Accepat meſſes nudatas:frumēta e paleis excuſſa:& ita nudatas:qa frumēta ipſa nudata ter ī area.¶ Et tertia muſta ierāt in nouos cados:hoc inqt ꝑterierat iā tertia meſſis:& tertia uindemia.Er ex his tertiū annū īdicat.¶ Anna pelliᷣ domo:Carthagie.Et lachrymās relinqt mœnia ſororia:urbē a ſorore cōditā.¶ Dat añ iuſta.ſuæ germāæ:facit exeqas:ſorori ſic iuſta ſoluit.¶ Fauillæ molles bibūt unguēta mixta lachrymis:ſpargit unguēto cineres lachrymas imiſcēs.Ideo molles fauillas dixit:q: unguēto & lachrymis miſcebāntur:aut fūdebāntur:uel molles qa dulces ſorori.¶ Et accipiūt ipſæ fauillæ.¶ Comas libatas:excerptos crines.¶ Vertice:e capite ānæ.¶ Ter dixit uale:ſicut moris eſt extremo loco dicere.¶ Ter ꝓſſit cineres:ter cōplexus eſt urnā ubi erāt cōditi.¶ Relatos ad ora:qa ter oſculat⁹ eſt:Et ſorori.Dido.¶ Eſt uiſa ſubeſſe.qa uiſa eſt.Annæ Dido ſentire pium officiū:& ſubeſſe. ¶ Nacta ratē. ubi nauē repperit.¶ Et Comites fugæ:qui eam in fuga ſequerētur. ¶ Labitur equo pede:nō hoc referendum ad pedes eius:quia nō dicitur proprie labi pedibus.ſed incedere¶ Sed referas ad nauem annā ſedentem quæ pedibus caret & æque omnis mouēᷣ:& proprie labitur.Aut equo pede pro equatis omniū pedibus remigiū in uertendo mari:aut in trahēda ꝑod a:ſeu erigendis malis nauiū.Vnde Virgilius in quinto æneidos: Vna omnes fecere pedem.¶ Sic Labitur anna ſua naui ¶ Equo pede:equatis omnium nautarum pedibus.¶ Reſpiciens mœniam carthaginis ſcilicet.¶ Dulce.etiam eo tempore illi ¶ Opus ſororis.quod dido ſoror extruxit.¶ Fertilis eſt melite.fugiens anna melitē uenit ſuſceptaq; hoſpitio a Batto rege.Qui audita & morte heliſſæ.& ipſius ānæ calamitate.cōmiſeratus.o'a ei obtulit.ſed fratre nō po- Tertio anno poſt mortē didōis hiarba potit⁹ eſt regno Podia funis nauticus

Melita inſula i mari lybico unū catelli melitei dicuntur

tuit:Pygmalione ſororē inſequēte.¶ Melite eſt iſula fertilis:hæc iſula eſt i lybico mari:īter Siciliā & aphricā diſtās a pachio ſiciliæ.lx.milia paſſuū:quo ſpacio nos ipſi i eā iſulā tralecimus:nec eo āno q fuit.M.cccclxviii. a natali dn̄ico erat fertilis pp ſiccitatē.Quatriēnio.n.ītegro agr pluuiis caruerat:fertile tū ſolū hēt cū aquaſ Ex ea portabanſ Catelli:quos meliteos uocabāt.Cui⁹rei meminit Strabo lib vi.¶ Vicina coſyra ſterili:cū fertilis ſit melite coſyra ſterilis eſt.inſula qdē eſt i eodē mari:quæ & olim:& nūc Gozus diciſ Regnabat i melite Battus.quē uolūt aliqui eundē eſſe:qui & cyrenar in aphryca cōdiderit.Cyrni regis Therānis inſulæ filium cuius meminit Trogus.¶ Quā:inſulā ¶ Verberat unda freti Lybici:eā in mari lybico ſitā lybicis pulſatus fluctibus.¶ Hāc:iſulā.¶ Petit anna.¶ Cōfiſa uetuſto hoſpitio regis:fiduciā habēs in antiquo hoſpitio Batti:& fuerant aliquando hoſpitia inter eos mutua:& alter alteri auxilio fuerat.

Hoſpes opū diues rex ibi battus erat:
Qui poſtq̄ didicit caſus utriuſq; ſororis
Hæc inquit tellus quātulacūq; tua eſt:
Et tū hoſpitii ſeruaſſet ad ultima mun⁹
Sed timuit magnas pygmaliōis opes:
Signa recēſebat bis ſol ſua:tertius ibat:
Annus:& exilio terra parāda noua ē:
Fr̄:adeſt belloq; petit:rex arma peroſus
Nos ſumus imbelles tu fuge ſoſpes ait
Iuſſa facit:uētoq; ratē cōmittit & undis:
Aſperior quo uis æquore frater erat:
Eſt ꝓpe piſcoſos lapidoſi crathidis āneſ
Paru⁹ager:Camerē icola turba uocat:
Illuc curſus erat:nec lōgius affuit inde:
Quā quātū nouies mittere fūda pōt:
Vela cadūt prio:& dubia librāt ab au
Fundite remigio nauita dixit aq̄s:(ra:
Dūq; parāt torto ſubducere carbaſa lio
Percutitur rapido puppis adūca noto:
Inq; patēs æquor fruſtra pugnāte magiſtro:

ANT. FAN.

¶REX ibi battus erat.De hoc Syilius:Batt⁹ cyrenē molli tū forte fouebat impio mitis batt⁹lachrymaſq; dediſſe caſib⁹ hūanis facilis.Idē poeta uult annā a batto nō i melita ſed i oppido Cyrene exceptā fuiſſe Lege pricipiū.viii.libri punicoꝝ:Iuſtinus cyrenē a Batto cōditā tradit eūq; ſic dictū ꝓpter liguæ obligationē.¶ Sed timuit magnas Pygmaleonis opes q annæ iminebat exitio.ut Ferre per equor exitiū miſeræ iā pygmaliōe docebat.Hic Annæ & Didus frater fuit.¶ Nos ſumus imbelles:iq re armis tueri

Cratis calabriæ

aduerſus fratrē non poſſumus.Crathidis:crathis fluuius eſt Galabriæ:de quo ipſe alibi:Crathis & hic ſybaris n̄ris cōterminus oris Electro ſimiles faciunt auroq; capillos:¶ Cameren incola turba uocat.l.quē.Eſt autē Cameren agri propriū nomen ad hoſtia Crathidis.Quidā cremerem legunt.¶ Torto lino:ſunibus quibus uela deducuntur:his laxatis his adductis ut hodie uidere licet

PAV. MAR.

¶REX ibi hoſpes:q eā ſuſcepit hoſpitio.¶ Erat batt⁹ diues opū:opibus abūdās.¶ Qui rex poſtq̄ didicit:audiit ab ipſa anna¶ Caſus utriuſq; ſororis:& heliſſæ miſerabilē exitū:& Annæ calamitatē.¶ Inqt hæc tellus:melitea.¶ Quantulacūq; tua eſt:licet tenuæ ſit regnū:pōt tuo arbitrio uti.¶ Sed tū ſeruaſſet ad ultima uſq; ad finē.¶ Munus hoſpitii:qd̄ illi obtulerat.¶ Sed timuit magnas opes

Poſt duos annos ante diſceſſit a cartha gie a mōte didus ſororis.

Pygmaleōis:timuit īgētes pygmaleonis uires.Qui iā ſorotē annā īſequebaſ.Signa recēſebat.Iā fluxerāt duo anni:ex quo e carthagine fugitiua:erat tertius:cū iſequēte pygmaliōe magna claſſe:rex illā a ſe dimiſit.Rurſuſq; illa miſerrima ſe fugæ credid t.¶ Sol recēſebat:remunerabat.¶ Bis ſua ſigna.xii.illa:q̄ ſunt ī zodiaco:p quæ it & redit annū cōficiēs:cōfecerat iā bis illud ſpatiū.¶ Tertius annus ibat & noua terra eſt parāda exilio:cogiſ illa:noua loca q̄rere ad exulandū.¶ Adeſt frater:Pygmalion:q eā inſequebanſ.¶ De pygmalione latius in primo æneidos referſ.nō inſiſtimus in eo.¶ Et petit annā.Bello:illaturus.bellū apud quēcūq; fuiſſet. ¶ Rex:bathus.¶ Peroſus bella:odio habēs bella.¶ Ait nos ſumus ībelles:nō apti ad bellū.¶ Tu fuge ſoſpes:fuge nūc incolumis:antequā maiorē facias iacturā.¶ Iuſſa āna.¶ Fugit & cōmittit ratē uēto & undis:hoc eſt mari uētis agitato.¶ Frater.pygmaleon.¶ Erat illi aſperior quouis æquore aſpa:& turbita erāt illa maria.Sed oī aſpior ac truculētior mari erat frater.Eſt ꝓpe:uertit āna fugiēs prorā in calabriā:cū eſſent ꝓpe Cratī fluuiū:depoſitis uelis Nautæ remis īſurrexerent ut portui ſubirēt:a tēpeſtate reiecti ſunt.Eſt paruus ager ꝓpe amnes cratidis ꝓpe cratī fluuiū.¶ Lapidoſi:qa ex apēninis labēs ꝑ ſaxa fluuii.Cratis fluuius eſt achiuoꝝ:herodoto teſte quo ut idē ait q i italia fluui⁹ ſic cognoiatus eſt nomē accepit.Eſtq; fluuius calabriæ i ora reginoꝝ.De quo ī met.Cratis & hic Sybaris

Cratis & ſybaris

n̄ris cōterminus oris Electro ſiles faciūt auroq; capillos & Ply.i eodē quoq; ponit crati.¶ Accola turba.q incolit ripas cratidis.¶ Vocat ipm agrū.¶ Camerē.nā ꝓpe cratim paruus erat ager camere appellat⁹:quo prorā anna uerterat:Nec accipias ꝓ camerina ſicula.nā lōge diſtat.Eſt .n.camarina īter pachinū & lybeū ī ſicilia.¶ Illuc erat curſus:ibi curſū direxerāt nautæ.Nec lōgius abfuit:āna nō magis diſtabat.¶ Inde ab eo agro.¶ Quā quātū pōt mittere fūda nouies poſſet q: ſaxū iaculari fūda.¶ Vela cadūt ut mox eſt nautaꝝ cū ꝓpe portū fūt.¶ Vela depoſuūt:& remis īcūbūt.¶ Dixit nauita:unus e nautis aut ipe nauis rector.¶ Fundite aq̄s remigio.iā remis fluctus uertite:& in portū tēdite¶ Cūq; parāt:ituri portū a uēto repelliunſ.notus.n.eos magno impetu adortus p mediū fretū anguſtū in patētius æquor impulit.cū nimiū iualeſceret tēpeſtas.Mare ipm a ꝓfūditāte uerſū in miſerā cimbā ſæuiebat¶ Dū nautæ parāt ſubducere remouere ex antemnis.¶ Carbaſa:uela.¶ Torto lino:aut pro torti lini:nam linea uela aut torto uoluto . Nam inuoluuntur uela cū reponunſ¶ Aut torto lino:rotatis ſeu obuerſis antēnis:ubi linea uelāt erāt:quo facilius deponerēt.¶ Puppis adūca curua:pcutiſ rapido noto celeri & furioſo meridiōales uēti turbine ueꝝ ſi nūc notū accipemus nūc qui flat e medio ſpatio inter aſtrū & eurū:quē nautæ Syrocchon uocāt:recte dictū eſſet.

nā plurimus

nam plurimus inflat in illius freti fauces:ergo ratem ipſam per medium fretum in patentiores aquarum campos ilic turbo tranſtulit.⸿ Ferturtratis.⸿ In equor patenstin apertum & ſpacioſum mare.⸿ Fruſtra pugnante:incaſſum reluctante & retinente.⸿ Magiſtro:gubernatore nauis.

Fert:& ex oculis uiſa refugit hum9:
Aſſiliūt fluctus:imoq; a gurgite pōtus
Vertit:& canas alueus haurit aquas
Vicit ars uēto:nec iā moderator habēit
Vtit:ac uotis is quoq; poſcit opem:
Iactat tumidas exul phœniſſa p undas:
Humidaq; appoſita lumia ueſte tegit:
Tūc primū dido fœlix eſt dicta ſorori:
Et quæcūq; aliquā corpe pſſu humū:
Ducit ad laurēs ingēti flamine litus
Pupis:& expoſitis oib9 hauſta perit:
Iam pius æneas regno:nataq; latini
Auct9erat popl'os miſcueratq; duos:
Littore dotali ſolo comitatus achate
Secretū nudo dum pede carpit iter:
Aſpicit errātē nec credere ſuſtinet ānā
Eſſe:quid in latios illa ueniret agros:
Dū ſecū æneas:āna ē exclamat achates
Ad nomē uultus ſuſtulit illa ſuos:(at9
Heu fugiat:qd agat:quos terræ q̄rat hi
Ante oculos miſeræ fata ſororis erāt:
Sēſit & alloqt trepidā cythereī9 heros
Flet tñ admonitu mortis eliſſa tuæ:
Anna p hāc iuro quā quōdā audire ſole
Tellurē fato proſperiore dari: (bas
Perq; deos cōites hac nup ſede locatos
Sæpe meas illos increpuiſſe moras:
Nec timui de morte tñ:met9 abſuit iſte
Hei mihi credibili fortior illa fuit:
Ne refer:aſpexi non illo corpore digna
Vulnera tartareas auſus adire domos

⸿VISA refugit humus:dum nauis a uento repelleret in mare terra refugere uiſa eſt.⸿ Habenis per metaphoram ſiue tranſlationem temonem accipimus.⸿ Phœniſſa:anna a phœnicia:quæ regio a phœnice nomē accepit⸿ Tūc primū dido fœlix eſt dicta ſorori. Sic æneas apud Vir. O terq; quaterq; beati quis ante ora patrū Troiæ ſub mœnibus altis contigit oppetere.⸿ Expoſitis oībus hauſta perit:periit quidē nauis ſed anna & cæteri qui in ea fuerunt incolumes terræ redditi ſunt.⸿ Populos miſcueratq; duos:ſcribit Strabo æneā una cum anchiſæ patre & aſcanio filio.qui & Iulius & Euryleon dictus eſt teſte Dionyſio:laurentū applicuiſſe:ac nō longe ab oſtia oppidulū ædificaſſe.Deide uero aduētanī ē Latinum regem aborigenū:qui tunc loca ubi nunc Roma eſt incolebāt cum ænea ſocietatem Iniſſe aduerſus finitimos Rutulos:ac Latinū in pugna cecidiſſe:&uictorē æneā adeptum imperiū ſuos ēt latinos appellaſſe.Licet enim uicti uictorū noia accipiant æneas tñ ut fauorem latii ſibi cōciliaret Latinum nomen non ſolum uictis non ſuſtulit ſed etiam Romanis impoſuit.⸿ Dotali:quia a latino rege regnum acceperat æneas dotem Lauiniæ.⸿ Dum ſecum æneas deeſt dicit uel cogitat quid illa ueniret in latiū.⸿ Quos terræ quærat hiatus:ne uideat æneā cuius cauſa perierat ſoror.⸿ Anna per hanc iuro:æneas ſui diſceſſus cām in deos reiicit ut excuſet ſe apud annā.⸿ Perq; deos comites : per deos penates quos æneas lauinii collocauit.⸿ Credibili fortior illa fuit:fortior q̄ credi potuit quæ ſeipſam interfecit. Vnde dido uocata eſt q nomen phœnicum lingua uiraginem ſignificat.⸿ Ne refer:quoniam anna uidebatur æneæ relatura Didus ſororis interitum.

ANT. FAN.

Aſcanius dictus eſt iulius & euryleon

Aeneas uoluit ſuos troianos dici latinos.

Dido uiraginē ſignificat.

⸿ET Humus uiſa:quam prius uiderāt.⸿ Refugit ex oculis:qui iam longius eos impulerat uētus.⸿ Fluctus aſſiliunt:unde attolluntur magno turbine⸿ Pontus uertitur:eruitur.⸿ Imo gurgite:quaſi ab imo fundo.⸿ Et alueus:curua nauis ad aluei ſimilitudinem⸿ Haurit canas aquas haurit undas quæ tum maxime caneſcūt:cum uētis agitur.⸿ Vincit ars:iam nihil poterat rebus cōſulere rector nauis ſua arte:uertit ſe in tanto periculo ad uota. Agitur per tumidos fluctus infœlix anna:tegebatq; oculos ne irruentes undas inſpiceret.⸿ Ars nautica.⸿ Vincitur uēto:uentorū impetu.⸿ Nec iā moderator:rector nauis⸿ Vtit habenis:per tranſlationē ab equis:qui habenis reguntur. Ille iam temone non regit ratem.⸿ At uotis utebatur.ſ. ⸿ His quoq;:uotis.⸿ Poſcit opem:a diis ipſis.⸿ Phœniſſa exul.Anna a phœnicia:ſic & Virg. Hunc phœniſſa tenet dido:ſicut dicimus Creſſam:threiſſam:uel treiſſam:cilyſſam:ſic & phœniſſam.⸿ Iactatur:ut illud terris iactatus & alto⸿ Per undas tumidas:per mare & tumidum:& turbulentum.⸿ Tegit lumina oculos⸿ Veſte humida:aquis reſperſa.⸿ Oppoſita:ipſis oculis ne uideret periculum.⸿ Tum primum:fœlicem ſororē extinctam:&'quæcūq; e uita migraſſet appellabat.præſertim quibus tu tellure ſolida mori cōtigiſſet:quoniam fluctibus non iactarentur.Demum appulere laurenti:littori ubi periit nauis.Expoſitis tamen his qui in ea erant ſoſpitibus in terram.⸿ Tum primū dido eſt dicta fœlix ſorori:appellauerat prius infœlicem:q; ſibi mortem conſciuerat.ſed tum primum fœlicem dixit:quoniā e uita migrauerat.⸿ Iam pius æneas:eo tēpore quo anna illuc appellabat æneas in latio regnabat. Venerat enim ad ſedes fatales ubi urbem cōdiditq; a latini regis filia lauinia quā inito cum rege fœdere in uxorem accipit lauiniā appellauit ; Populūq; ſuum latinum appellari uoluit.Primo tñ anno ſolis troianis imperauit.Deinde extincto latino ſimul & hoſte turno in eadem pugna accepit regnum ſoceri:miſcuitq; ſimul troianos & latinos:& utriſq; imperauit Eo igitur tēpore cum per litus deambularet annā aſpexit.⸿ Iam pius æne.erat auctus re.auxerat imperiū ſuum:nam præter illud quod ipſe conſtituit ſoceri regnum erat aſſecutus.Et nata lauinia qua in cōiugem acceperat.⸿ Et miſ.ſimul iunxerat.Duos populos:latinum & troianum.⸿ Dum ipſe comitatus ſolo acha

PAV. MAR.

Anna ēt phenissa dicit.

Aeneas condidit urbē quā lauiniam appellauit

terat Virg. Imiter un^ comitatus achate:qui perpetuus comes illi datur. Verum achate Home. meminit.

Acates ē ꝑcioſi lapidis nomen de quo plinius in phe. li. ultimi.

Sed ab aliquibus ab chaos quod eſt cura & moleſtia. & deductū nomen putaſuñ æneæ perpetuo adiungi tutiac ſi curam regiam ſignificaret: cura regum ſemp ſit cōmunis. ¶ Achates etiam præcioſi lapidis nomen eſt. Solino & Pli. teſtibus: quem lapidem ſicilia in ripis achatis fluminis primum dedit: ſed poſtea alibi quoq; compertus. nam & Pyrrum regem hunc in anulo habuiſſe dicunt. Detinentes nouem muſarum effigies non artificioſas: ſed naturales & apollinem ipſum cum lyra: ita diſcurrentibus maculis auto. Ply. ut muſis quoq; ſingulis ſua redderentur inſignia. ¶ Dum igitur æneas comitatus ſolo achate carpit iter ſecretum quaſi dum incedit remotis aliis omnibus. ¶ Nudo pe & quod pedes: & quod nudis pedibus incedebat. ¶ Littore do. quod illi pro dote lauiniæ contigerat. ¶ Aſpicit annam er. quæ per litus errabat ¶ Nec cre. lu. non poteſt credere eam eſſe. Quid illa ueniret in latios: agros dicebat hunc ſecum ad quid illa nunc in latium ueniret. ¶ Dum ſe: æne. ea uerba diceret. ¶ Achates ex. an. eſt. agnouit & eam eſſe clamauit. ¶ Illa anna. ¶ Suſtulit ſu. uul. ad no. cum audiſſet nomen ſuum ab aliis proferri: eleuauit uultum & oculos ut intueretur. ¶ Heu fu. cum æneam agnouiſſet: quod facere debuiſſet fugere & quo. ¶ Quid ag. quos hiatus terræ quæ rat? quam uoraginem? quam dehiſcentem tellurem requirat? quo ſe deiiciat ¶ Fata ſo. mors helliſſæ miſeræ. ¶ Erant an. oc. cum primū uidit æneā: uenit in mentem lachrymabile ſororis fatū quæ æneæ cauſa ſibi mortem cōſciuerat. ¶ Senſit: æneas cognouit: & pudorem & dolorem ac metum illius. ¶ Et he. cy. æneas uir excellens cythereæ ueneris filius. Nam cytherea dicta eſt uenus a cythera urbe in quam concha delata eſt: ut Fe inquit. ¶ Et al. tre. timentē annā. ¶ Flet tamen: æneas. ¶ O heliſſa: dido. ¶ Admonitus

Conſolatio æneæ ad annā

recordatione. ¶ Mortis tuæ: non potuit cōtinere lachrymas cum primū recordatus eſt acerbiſſimi caſus illius. ¶ Anna per hanc: æneas uult deprecari culpā ſui abſceſſus: quo illam ad necē impulit. Iurat ſe fuiſſe a diis coactum qui moras in carthagine increpabant: nec potuiſſe ſibi pſuadere futurū ut illa ſe extingueret. referri uulnera nō cupit: quoniā apud inferos uidit: offerri deinde ipſi annæ emeritæ omnia quæ in regno latino ſunt. Anna iuro per hanc tellurē: per terram italicā. ¶ Quā: tu. ¶ Quondā: cum carthagine eſſem. ¶ Solebas au. a nobis. f. ¶ Dari mihi ſa. pſpe. fœliciore. ¶ Iuro per deos co. per ueſtā. & deos penates: quos mecum e troia tuli. ¶ Locatos nup: pauloante collocatos. ¶ Hac ſe. lauinii & recte locatos dixit: quia p lōga tempora alio transferri aut locari non ſunt paſſi. Nam cum aſcanius albam condidiſſet: tranſtuliſſetq; illuc deos: noctu rediere lauinium. ¶ Iuro igit per deos. illos deos. ¶ Sæpe incre. mo. obiurgaſſe & accuſaſſe nimie tarditatis. Sic excuſans ſe de fuga culpam in deos refert. ¶ Nec ti. de mo. nō timuit tantū illi ma

Lauiniæ ſuſpicio de anna

li quod ſeipſam trucidaret. ¶ Iſte me. mortis. i. ¶ Abfuit a me: quia id de illa nō metuebā. ¶ Hei mi. cū miſeratione dictū. ¶ Illa iu. ſor. cte. hoc eſt maioris animi q̃ credi potuiſſe: cum morte ſibi cōſciuerit. ¶ Ne refer. nō referas aliqd de eius morte: quoniā mihi oīa nota. Nam ſi illa referret: dolorē & lachrymas refricaret. ¶ Aſpexi uui. nō di. il. cor. quæ corpus illud pulcherrimum non merebat. ¶ Auſus adire domos tartareas: aſpexi inquā ego qui auſus ſum ad inferos deſcēdere. De quo in ſexto æneidorum in eo loco. Quas inter phœniſſa recens a uulnere dido. Errabat ſilua in magna: quam troius heros. Vt primum iuxta ſtetit: agnouitq; per umbram obſcuram: & reliqua. At tu. anna.

ANT. FAN.

¶ SEV rō te. no. ap. o. ſi. de. ſiue conſulto huc ueneris ſiue te aliquid numen impulerit. ¶ Credidit: uel ſe commiſit ſi accuſatiuum ſubaudias uel fidem adhibuit ¶ Pia cau ſame lauiniam adductam pellicem ſuſpicetur. ¶ Nam habet exa. quid agat. nondum exquiſitum habet qua pœna annam afficiat: ſed tanto eam odio proſequit ut mori cupiat dum perdat q̃ pellicem putat.

PAV. MAR.

¶ SVB ratio. ap. te. no. oris. ſiue aliqua ratione factum. quod conſulte & induſtria ad nos ueneris. ¶ Siue deus ſiue aliquid numen ut caſus te huc egerit. ¶ Carpe con. te. mei. quaſi fuere commodis omnibus mei regni: & omnia carpe quæ ad cōmodum & uſum tuum fluit. ¶ Nos me. oſtendit gratitudinem animi. Nam memor eſt accepti beneficii. ¶ Debemus mul. ti. cum fueris de nobis benemerita. ¶ Nil non de. he. tibi multa. Sed heliſſæ debemus omnia. Etenim cum ita loquimur non nihil aliud ſignificat. Cum uero poſtponimus non ſignificat omne magis enim poſtpoſitum non ſignificare facit: quam ante poſitum: ideo hic nil non debemus: id eſt omnia debemus. ¶ Eris gra. no. tuo: quia tibi multum debeo. ¶ Eris gra. no. ſo. hoc eſt heliſſæ cui oīa debeo ¶ Talia dicte. anna cōmiſit ſe æneæ: qui ita omnia offerebat ¶ Et expo. ſu. er. quēadmodum e carthagine pulſa mari iactata tandem illuc appulerit. Neq; enī reſtat alte. ſpes nihil aliud uſquā erat: unde opem ſperare poſſit: neq; alterū erat cōſilium: niſi ut æneæ ſe crederet ſibi munifice regnum offerenti.

Nō nihil & nihil nō i quo differant.

At tu ſeu ratio te noſtris appulit oris
Siue deus: regni cōmoda carpe mei:
Multa tibi mēores nil nō debem9 eliſſe
Nomine grata tuo gratis ſororis eris:
Talia dicēti (neq; enī ſpes altera reſtat)
Credidit: errores expoſuitq; ſuos:
Vtq; domūītrauit tyrios īduta paratus
Incipit æneas cætera turba ſilet:
Hāc tibi cur tradā pia cā lauinia cōiūx
Eſt mihi: cō ſūpſi naufrag9 hui9 opes
Orta tyro ē regnūq; libica poſſedit ī ora
Quā ꝑcor ut charæ mor ſororis ames
Oīa ꝑmittit: falſumq; lauinia uulnus
Mēte ꝑmit tacita: diſſimulatq; metus
Donaq; cū uideat ꝑter ſua lumina ferri
Multa: tñ mitti clā quoq; multa putat:
Nō hēt exactū quid agat furialiter odit
Et parat inſidias & cupit ulta mori:
Nox erat: āte thoꝶ uiſa ē aſtare ſororis

¶ Vtq; do.ubi æneæ domũ igreſſa eſt.eam ille coniugi cõmẽdauit:dicebatq; ſe ex officio facere:nam bona illius abſum pſerat:equum eſt ut aliquam uicem referat. ¶ Vtpoſtq. ¶ Anna indu.ty.da ueſtes & ornatus phœniſſos.Nam tyros in phœnicia eſt:ut alias diximus. ¶ Intrauit do.regiam æneæ. ¶ Incipit æn. cæpit loqui. ¶ Cætera tur.ſilet:& recte loquente enim rege tacent alii.O lauinia cõ.cã.pi.honeſta & officioſa. ¶ Eſt mi.cur.tra.ti.hanc⁹cur annam tibi & tuæ fidei cõmendem. Vtitur officio cõmendationis.nam arguit ab equitate rei:& exponit meritum & dignitatem.nam poſſediſſe regnum dicitut plura ſint quibus uideatur id iure facere. ¶ Ego nau.cum naufragium feciſſem in mari lybico. ¶ Conſumpſi opes huius:qa diu fuerat carthagine cum omni claſſe:& illam ibi refecerat opibus ipſius:& ſororis.Et Dido apud Virgilium eiectum litiore egentẽ Excepi & regni demens in parte locaui. ¶ Ortainata.Tyro.eſt. ¶ Poſſedit re.in ora ly.tyria eſt genere.Sed regnum habuit in aphricæ ora.Quam ames præcor more caræ ſororis:proſequaris eam amore:& beniuolentia:ac ſi eſſet ſoror. ¶ Omnia annuit:ille ſe omnia facturam comprimit tamẽ dolorem. ¶ Timebat.n.nec eſſet ea pro pellice adducta. ¶ Lauinia pro.omnia quæ.ſ.æneas iuſſerat. ¶ Præmit:cõprimit. ¶ Mente ia.ſecreta. ¶ Vulnus fal.dolorem intimũ:iniuſtũ.Nõ enim iuſte dolebat.Sic falſum uultus:quia nõ uera:ſed falſa cauſa. ¶ Et diſ.me.occultat:& nõ palã oſtẽdit ut eſt illud . Spẽ uultu ſimulat:pmit aliũ corde dolorẽ. ¶ Donaq; cũ:lauinia cum uideret apte ab ænea ad annam mitti munera.Exiſtimabat longe plura mitti occulte.Cõcepit igiť in illã maximũ odiũ & inſidias quoq; parauit. ¶ Cum uideat palã:apti. ¶ Ferri ad annã. ¶ Multa dona:ab ænea miſſa. ¶ Præter ſua lu.iuxta ſuos oculos:ut apud Vir.pter uada feruida uexit. ¶ Putat:exiſtimat. ¶ Clam:quoq; ẽt occulte. ¶ Mitti mul.dona.ſ. ¶ Non hẽt lauini.ſ.adhuc. ¶ Exactũ:diligẽter exqſitũ. ¶ Quid agat:in hoſpitã. ¶ Odi fu.non hẽt nunc qd aliud agat Inſectať magno odio. ¶ Furialiter:uero inqr qa nõ iuſto:ſed a furiis inſecto. ¶ Et pa.inſi.quib⁹ hoſpitã perdat. ¶ Et cu.mo.ul.cum pellicẽ illã exiſtimaret:ulciſci uolebat iniuriã:& ulia mortẽ nõ curat.dum prius illam iterimat. ¶ Nox erat:noctu per quietẽ:uiſa eſt admoueri a ſorore:ut fugeret & cum fores uero crepuiſſent putauit illa hoſtes adeſſe. ¶ Exiliit:& fuge ſeſe cõmiſit. ¶ Erat nox ul.eſt:dido ſanguinolẽta: lena ſanguine.nã i entus noia ſignificãt plenitudinẽ.ut opulentus plenus opib⁹. Si ſomnolentus plenus ſomno. ¶ Goma ſqa.fœdatis crinib⁹. ¶ Aſtare añ tho.ſo.añ cubiculũ ipſius ãnæ. ¶ Dicere:eſt ẽt ſic uiſa dicere ¶ Effuge:o ſoror accelera hanc fugã. ¶ Ne du.quaſi nihil uerearis. ¶ Fuge te.mœ.mœſtitiã allatura ¶ Sub uer.quaſi in fine uerbo℞ illi⁹. ¶ Aura uẽtus Iuppiter cõmouit. ¶ Fores qrulas ſtridulas.nã fores cubiculi crepuere putauit hoſtes adeſſe. ¶ Exilii:e ſtrato.ſ. ¶ Et ue.au.quæ pauore nõ retardareť. ¶ Illinc:de ipſo cubiculo. ¶ Iacit:deiicit ſe. ¶ Sup fe.hoc eſt de feneſtra:ut eſt illud Virg.Multa ſup priamo rogitans ſup hectore multa:hoc eſt de priamo & de Hectore. ¶ Ille timor quẽ cõceperat ex crepitu ianua℞:fecerat audacẽ ad fugã.ſ. ¶ Et rapiť cũ metu:timebat qdẽ illa:& cũ.eo timore rapiť:qſi raptim fuga pcipitať ¶ Velata:coopta.

Verba æneæ ad lauiniam de bñficiis acceptis ab ãna

Sup ali.qñ p deponiť.

Squalẽti dido ſãguiolẽta coma: (Cũ
Effuge ne dubita mœſtũ ſoror effuge te
Sub uerbũ qrulas impulit aura fores:
Exilit:& uelox illuc ſuper auſa feneſtra
Se iacit:audacem fecerat ille timor
Cũq; metu rapiť:tunica:uelata recicta
Currit ut auditis territa damna lupis
Corniger hãc tũidis rapuiſſe nũici ũdis
Creditur:& ſtagnis occuluiſſe ſuis:
Sydonis iterea magno clamore p agros
Quæriť:apparẽt ſigna notæq; pedũ:
Vẽtũ erat ad ripas:inerãt ueſtigia ripis
Suſtinuit tacitas cõſcius amnis aquas
Ipſa loq uiſa eſt.placidi ſũ nĩpha numici
Amne perẽne latẽs:ãna perẽna uocor
Protinus erratis læti ueſcunť in agris
Et celebrant largo ſeq; diemq; mero:
Sunt qb⁹ hæc luna eſt:qa mẽſib⁹ ipleat
(annũ

ANT. FAN.

¶ TVNica uelata recincta:quod anguſtia tẽporis nõ uidebať pati ut tunicam cingeret. ¶ Corniger hãc tumidis rapuiſſe numicius undis i creditur fluuius celeber morte æneæ ut Litus adit laurens ubi tectus arundine ſerbit in freta flumineis uicina numicius undis : hunc iubet æneæ quæcũq; obnoxia morti abluere. ¶ Suſtinuit aquas:ut annæ uerba exaudiri poſſent ſuſtinuit aquas & tacitas reddidit. ¶ Amne perenne latens:anna(ut diximus)a perpetuitate perenna dicta exiſtimať non pro perenne.i.perpetuo in numicio lateat ¶ Læti ueſcũtur in agris:læti quod adepti eſſent:quaſi peculiarem deam cœperunt ueſci epulis & genio indulgere:quod romani poſtea imitati ſunt. ¶ Quia menſibus impleat annum:ſunt qui annam cui i annum ius eſſe uidetur lunam exiſtimant cuius menſes colliguntur quibus annus impletur.

Numici⁹.

Perennã anna a pꝑpetuitate dicta.

PAV. MAR.

¶ TVNica recincta:incincta tunica ueſtis longa ſine manicis. ¶ Currit:fugiens e lauinio. ¶ Vt dãma territa: quæ territa eſt. ¶ Auditis lupis:cum audierit luporum ululatus:aut ſtrepitum inſequentium damnæ ex generibus caprarum ſunt:ſed ſilueſtres.ut Ply.inquit.Subdit : Dãmæ manſueſcunt raro cum feræ dici non iure poſſunt.Complura namq; ſunt nec plencita : nec fera t ſed media inter utrumq;:ut in uolucribus hyrundines.& reliqua ¶ Corniger:fugientẽ ãnã numicius amnis rapuit.Factaq; eſt nympha.Numicius flu.qui labiť ex aricina ſilua p laurentẽ agrum ubi ſubmerſum æneã dicũt. ¶ Corniger.oẽs enim amnes cornua habere dicuntur.Et Virg.Corniger:tu ty brim uocat heſperidum aqua℞ regnatorẽ. ¶ Creditur rapuiſſe hanc annam . ¶ Aquis tumidis:nam tunc erat auctus hymbrib⁹:ideo tumidis cũ paruus ſit flu. ¶ Et occuluiſſe:occultaſſe. ¶ Stagnis ſuis:aqs tũc ſtagnãtibus. ¶ Sydonis:cũ fugiſſe annã cõſtaret:miſſi ſunt qui eam inqrerent:inuenire ueſtigia : non tñ illã. ¶ Sydonis:ãna a ſydone urbe phœniciæ. ¶ Quæritur interea dum illa eẽt in amne . ¶ Per agros:latinos.

Numicus fluui⁹ deus rapuit annam

Annæ ſermo ex flumi. numici co cũ. eēt facta. dea annoꝝ. quã alii dixerunt themini alii iſim crediderũt ſim. dion.

¶ Magno clamore clamabant annã ut illa audiret. ¶ Apparent ſigna & notæ pedum: hoc eſt ipſa ueſtigia. ¶ Ventum erat: qui inquirebant. ¶ Venere ad ripas amnis. Numicius undarum fluentiũ ſonitus cõpeſcuit annaq; loqui cœpit dicens ſe in nymphã eſſe demutatã: uocariq; Anna perẽnam Illi qui uocẽ exaudiuerẽt celebrauere diem mœro. ¶ Inde moſ originẽ cœpit. ¶ Erat uẽtum iam uenerant: qui quærebant. ¶ Ad ripas: numicii. ¶ Inerant ueſtigia ripis: erant notæ pedum in ripa fluminea. ¶ Amnis cõſcius: numiciusq; eã rapuerat. ¶ Suſtinuit aquas tacitas: ne fluentes immurmurarẽt: quo uox Annæ loquunt audiri poſſet undis tacẽtibus. ¶ Ipſa tAnna iã nympha uiſa eſt loqui & ita dicere. ¶ Sum: ego. ¶ Nympha: dea ¶ Placidi numicii quaſi nolite me ulterius quærere. nam in nympham huius amnis cõuerſa ſum. ¶ Latens. ego. ¶ Amne perẽne perpetuo delitens in hoc flu. ¶ Vocor anna perẽna: a perẽni aquarum lapſu. Sic annoꝝ dea a perenni temporꝝ fluxu. ¶ Protinus ueſcuntur: qui eam quæſierant: audita uoce læti. ¶ Veſcuntur in agris erratis: p quos errauerant eam quærentes. Et celebrant ſe & diem largo mœrore: reddũt ſe celebres ebrietate: celebrẽ diem: quia læti: mi & pompa frequentẽ. ¶ Sunt quibus: hactenus de Anna ſydonia: nunc alias opiniones referti: alios ſcilicet putaſſe Annam perẽnam eſſe lunam ea ratione: cum ipſa menſes efficiat: & ex menſibus annus cõſtet: uidetur & ipſam anno unoq; dominari: ſic. ¶ Et annam perẽnam uocari. Alii dixere Themin quæ Diodo. teſte cœli & terræ filia: diuinandi artem: & ſacra cultuſq; deoꝝ introduxiſſe dicit. Et Apollo quidem tradit: cum eſſet reſponſa daturus Themin conſulere ſolitum tanq; diuinandi artis inuentricem: hæc illi: et: ũq; illa ſacra & cultus deoꝝ introduxiſſet: aſſignat illi annoꝝ ratio: q; ea ad anni rõnem digeſſiſſet. Sic & anna perẽna uocat. Multi iſim uetuſtiſſimã ægyptioꝝ deam putauerunt: q; ea quæ leges ægyptiis dederat. annum quoq; ciuilem illis cõſtituit. Sic & anna dicta. Sunt igitur aliqui. ¶ Quibus hæc Anna perẽna eſt luna: aliqui qui lunam eſſe putant. ¶ Quia impleat: perficiant annũ menſibus. ¶ Pars putat themini quæ in parnaſo oracula reddebat. De quo Lucanus cum regna themis tripodaſq; teneret.

ANT. FAN. themis

¶ PARS themin: Themin deam putabãt (autore Feſto) quæ præciperet hominibus id petere quod fas eẽt eamq; id eſſe exiſtimabant quod fas eſt. Eam cœli & terræ filiã dicunt teſte Diodoro: quam uolunt non ſolum diuinandi artem inueniſſe ſed ſacra & deorum cultus: quos uidemus per annum fuiſſe digeſtos. ¶ Inachiam pars putare ſe bouem iſidem quæ Io fuit Inachi filia & Romæ culta eſt: ut Nos Romana tuam in templo accœpimus iſim. ¶ Nymphen atlantida unam e filiabus atlantis quã uolunt iouis fuiſſe nutricem montis. ¶ In ſacri uertice montis erat: ſacer mons (autore Feſto) trans anienem fluuium ultra tertium miliarium appellatur: quia ioui fuerat conſecratus. In eum ſeceſſiſſe plæbem Liuius ſcribit libro ſecundo primæ decadis Sicinio quodam autore cum a patribus diſſideret: cuius animis delinitis oratiõe. Menenii agrippe regreſſus in urbem omnibus tribuni plebis creati fuit. Nota eſt hiſtoria. ¶ Defecerat illis uictus: uict⁹ nomen aliud quoq; ſignificat q; quæ nobis æſui ſunt. Hic p uictum panem accipimus. Vnde autor ſubiungit. Et humanis uſibus apta ceres. Bis enim idem dicit more poetarum ¶ Orta ſuburbanis quædam fuit anna bouillis. Bouillæ ſunt non longe ab urbe ac Lauinio in agro Labicano inter Ariciam uidelicet & Romã. Aſconius poſtera die occurrit ei circa horam nonam clodius: paulo ultra bouillas rediens ab Aricia. Perſius. Accedo bouillas cliuũq; ad uirbi. Hunc locum ſuburbanũ eſſe ex Suetonio quoq; colligimus qui ait decuriones municipiorum & coloniarum Augusti corpus a Nola bouillas uſq; deportaſſe: a bouillis uero equeſtrem ordinem ſuſcepiſſe. urbiq; intuliſſe: quia hic nonnulli campaniæ bouillas accipiunt quod nobis non placet. ¶ Leui mitra canos incincta capillos. hoc geſtamen lydorum fuit & phrigum quo & meretrices utebantur: ut ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra. & uiri molles ut mœnia mentum mitra crinemq; madentem ſubnixus. Propriæ autem (ut inquit Seruius) eſt pilleus incuruus e quo pendebat buccarum tegmen: de quo Herodo. Aſſirii capita crinita habentes mitris rediminunt.

Sacer mons. fuit tráſ aniẽnem
Victus
bouillæ
Mitra

> Pars themin Inachiã pars putat eẽ bouẽ:
> Inuenies q te nymphẽ atlantida dicant:
> Teq; ioui primos anna dediſſe cibos:
> Hæc quoq; quã referã nr̃as peruẽit ad aures
> Fama: nec a ueri diſſidet illa fide:
> Plæbs uet⁹ & nullis ẽt tũc tuta tribunis
> Fugit: & in ſacri uertice montis erat:
> Iã quoq; quẽ ſecũ tulerãt: defecerat illis
> Victus: & humanis uſib⁹ apta ceres:
> Orta ſuburbanis q̃dã fuit ãna bouillis:
> Pauper: ſed multæ ſedulitatis anus:
> Illa leui mitra canos incincta capillos:

PAV. MAR.

¶ PARS putat eſſe bouẽ inachiã: hoc eſt Iſidem quæ prius Io dicebat Inachi regis argiuoꝝ filiam: a quo & inachis flu. quæ uiolẽta ab ioue mutata: deinde in uaccã: cum diu errasſet in ægyptũ. Tandẽ uenit ubi reſtitura illi priore forma Iſis appellata eſt: & Oſiridi iouis filio nupſit. Sed de Iſide & Oſiride aliter a Diodoro & Plutar. referunt inuenies & alios. Qui dicãt te nymphen atlãtida te pleionẽ a lantis cõiugẽ: nam cũ νυμφη apud græcos ſpõſa ſit: ſpõſam atlãtis itelligũt. formato patronymico ab ipſo uiro aliq; itelligũt nympã atlantis filiã Maiã q; id a Mercurio filio aſſecuta ſit: ut pro dea annoꝝ coleret. Et te anna dediſſe ioui primos cibos & inuenies o anna qui te nutricẽ iouis eſſe dicant. Nã cum primis annis iouẽ pauerit: te annã perẽnam uocauere de nutricibus iouis dictum eſt ſupius ¶ Hæc quoq; refert & aliã opinionẽ quã ueriorem eſſe aſſerit. ¶ Hæc etiam. ¶ Fama: ipſius rei quam referam: mox exponam ¶ Peruenit ad noſtras aures. Nec diſſidet illa. A fide ueri non diſcrepat a fide. nam aliquid ueritatis habet. Pleba uetus. plebs cũ propter nexos ob æs alienum a patribus ſeceſſiſſet Autore Sicinio in montem ſacrum qui ut Liui. & Dion. referũt nõ longe ab urbe eſt iuxta aniẽnẽ flu. deficiẽte plebi uictu in eo mõte quædã anna e bouillis liba illi

Liuius & Dionyſi⁹ de mõte ſacro.

ſubminiſtrabat. reconciliata poſtea ſenatui plebe oratione Menenii agrippæ:ſtatuam annæ erexere: & ex eo pro dea coli cœpta eſt. Vetus plebs:antiquus po. ro. Etiam tum tuta nullis tribunis:ad ea uſq; tempo ra nondum creatis ex plebe tribunis ad eius defenſionem:nam tum primum creati ſunt. Fugit & erat in uertice montis ſacri quo ſeceſſerat ſacer mons:ut Pomp. inquit Trans anienem flu. ultra tertium miliariū appellatur:quia ioui fuerat conſecratus:& tria milia paſſuum etiam Liuius diſtare oſtendit. Iam quoq; uictus:res ad uictum facientes. Verum ut Vlpianus de uerb. ſigni. ait. Victus uerbo continentur: quæ eſui potuiq; cuiq; corporis:quæq; ad uiuendum homini neceſſaria ſunt:ueſtem quoq; uictus habere uicem la beo ait. Cæteraq; quibus iuuandi curandiq; corporis noſtri gratia utimur: ea appellatione ſignificantur. Inſtratum omne ueſtimentum continetur. Quod inicitatur Labeo ait. Neq; enim dubium eſt quin ſtran gula ueſtis ſit omne pallium:peſiſtroma in uictum ergo ueſtem accipiemus Sed poeta uictum poſuit p rebus ad æſum pertinentibus Defecerat illis:plebeis. Quem ſecum tuleran:cum ex urbe ſeceſſerat & defeceiat. Ceres:panis cuius uſum Ceres tradit. Apta uſibus, humanis:quæ conuenit uſui humanæ ui tæ. Fuit quædam anna orrnata Bouillis ſuburbanis:quæ erant in ſuburbano. Nam duæ fuerūt bo uillæ. Alterum in latio oppidum prope lauinium:de quo hic agitur. Alterum in campaniam prope ſinu eſſam. Pauper:illa anna. Sed anus multæ ſedulitatis:diligentiæ & induſtriæ. Illa:anna bouilla. Incin cta capillos canos, ſeniles. Mitra leuis:innexos habebat illa crines mitra lydaq; mulierum more.

Annæ ſta tua erecta a pp̄lo ro māo poſt cōciliatoſ ſenatores cū plebe.

Mitra ge. ſtamē ly. daæ mu lierū.

Fingebat tremula ruſtica liba manu:
Atq; ita p popl'm fumātia mane ſolebat
Diuidere:hæc pp̄lo copia grata fuit:
Pace domi factā ſignū poſuere perēne:
Q d'ſibi defectis illa ferebat opē: (Clæ:
Nūc mihi cur cātēt ſupeſt obſcēa puel
Dicere:nā coeūt:certaq; pba canūt:
Nup erat dea facta:uēit gradiu9 ad ānā
Et cum ſeducta talia uerba refert:
Mēſe meo coleris:iūxi mea tpa tecum.
Pēdet ab officio ſpes mihi magna tuo:
Armiger armigerē correpti amor miner
Vrorit& hoc lōgo tpe uulnꝰ alo: (ua:
Effice dii ſtudio ſimiles coeamus i unū:

ANT. FAN.

FINGEBAT:formabat. ut figuli e ludo diuerſa fingē tes. Significat& alia uerbum fingo. Sed effingere eſt ad alterius formam aliquid fingere unde effigies dictæ Pa ce domi facta. Oratione Menenii agrippæ. Lege Liuium Nunc mihi cur canter ſupereſt obſcœna puellæ dicere. Canebantur a puellis iocoſa quædam & obſcœna In fe ſto annæ quod hæc dea martem intentum rebus Vene ris eluſiſſet. Pendet ab officio ſpes mihi magna tuo. Artificioſum exordium. Oſtendit enim ſupra qualis in Annam fuerit:ut beniuolam redderet. nunc cum ſuam ſpem ab ea pendere ſubiungit orare uidetur ſibi ut auxi lio ſit:& augeri beniuolentiam.

Effingeſ

Obſcena i feſto an næ cane. banſ

PAV. MAR.

FINGEBAT:componebat. Manu tremula: ſenili tremente. Liba ruſtica:qualia ruri fiunt. De libo pri mo diximus. Atq; ita ſolebat diuidere:ea liba. Per po pulum:per plebem ipſam. Fumātia mane:calida:& ob id fumantia:cum e fumo eximeret. Hæc copia:abundā tia librorum:licet exigua eſſe. Fuit grata populo:plebi. cui libis uictum ſuggerebat. Pace domi facta:ubi recō ciliata eſt plebs patribus per Menenium Agrippam: de quo Liuius ita inquit. Placuit igitur oratorem ad plebem mitti:Menenium Agrippam facundum uirum. Et quod inde oriundus erat plebi Carum. intromiſſus in caſtra:priſco illo dicendi & horrido modo nihil aliud q̄ hoc narraſſet fertur tempore quo in homine:non ut nunc omnia in unum conſentiebant:ſed ſingulis mē bris ſuum cuiq; conſilium ſuus ſermo fuerat:indignatas reliquas partes ſua cura:ſuo labore:ac miniſterio uentri omnia quæri uentrem in medio quietum nihil aliud quam datis uoluptatibus frui conſpiraſſe in. de ne manus ad os cibum ferrent:nec opus acciperet datum:nec dentes conficeret. Hac ira dum uentrem fame domare uellent:ipſa una membra totumq; corpus ad extremam tabem ueniſſe. Inde appamiſſe uē tris quoq; ad ſegne miniſterium eſſe nec magis aliquam alere eum reddentem in omnes corporis partes. Hunc quo uiuimus:ulgemuſq; diuiſumq; pariter in uenas maturum:confecto cibo:ſanguinem compa rando hinc:quam inteſtina corporis ſeditio ſimilis eſſet ire plebis in partes flexiſſe mentes hominum. Agi deinde de concordia cœptum:conceſſumq; in conditiones ut plebis ſui magiſtratus eſſent ſacroſā cti:quibus auxilii latio aduerſus conſules eſſet. Neue cui patrum capere eum magiſtratum liceret. Ita tribuni plebei creati duo. C Licinius &. L. Albinus. Hi tres collegas ſibi creauerunt. In his Sicinium fu iſſe ſeditionis autorem. De duobus qui fuerunt:minus conuenit. Sunt qui duos in ſacro monte crea tos tribunos eſſe dicant. ibi ſacratam legem latam per ſeceſſionem plebis &c. Ergo ubi facta eſt pax. Poſu ere ſignum annæ perennæ:erexit populus illi ſtatuam. Quod illa ferebat ſibi opem:ſuccumbebat libris in ea rerum penuria ipſis. Defectis:cum iam defeciſſent cibi propter meritum illius populus gratus ſtatuā erexit. Nunc mihi:in his feſtis Annæ obſceni quidam luſus referebantur:cum uerbis quoq; obſcenis:ed poeta cauſam affert:q; ubi anna relata eſt in deos Mars eius operam petiit ad Pallada conciliandam: cu ius amore tenebatur:q; illa ſe facturam promiſiſſet:retulit poſtea ſe illam tandem exoraſſe: & amatorem quodam loco deluſit. de quo paulo poſt. Nunc ſuper eum. reſtat mihi dicere:cur puellæ cantent obſcœ na:turpia quod eo turpiu:cum puellæ canerent. Nam coeunt:ſimul ipſæ puellæ. Et canunt certa pro bra:uituperatione digna. Nuper:paulo ante. Erat facta dea:erat Anna relata deos. Gradiuus: Mars de quo ſuperius. Venit ad annam. Et facit talia uerba:ita loquitur. Cum ſeducta. cum anna ab illis ſemota Coletis meo menſe. quia celebratur tuum menſe Martio Iunxi: mea tempora tecum. quaſi feci

Menenii oratio ad plebē cū fabl'a cor. poris & mēbroꝝ.

Bñficium annæ pp quod ipſi erecta eſt ſtatua po pulo ro. mano.

menſem meum tibi eſſe cõmune iunxi enim tecum tẽpora ut tuæ feriæ ſint eo menſe qui mihi ſacratus:& artificioſe arguit ab hac cõiunctione ut uideat illa debere id agere ut illi opem præſtet iure neceſſitudinis. ¶ Magna ſpes mihi pendet ab officio tuo.quaſi plurimum ſpero in tua ſedulitate. ¶ Ego armigerqui armis & belli præſum. ¶ Vror correptus amore mineruæ armigeræ:quaſi uæhemẽter amo pallada:quæ bellis præeſt quẽadmodũ egout in principio huius libri diximus ipſe uides manibus peragi fera bella mineruæ.Sic nunc armiferã mineruã uocat. ¶ Et in longo tẽpore alo uulnus.a Virgi.accepit uulnus alit uenis & hoc ideo dictum:quod quanto magis in ea cura ſumus:magis augetur amor. ¶ Effice id:id effectũ reddas. ¶ Vt dii ſimiles ſtudio:quaſi qui in eodem officio uerſemur. ¶ Coeamus in unum:coniũgamur. Cũ enim par ſit noſtrum numen:quia ego armifer illa armifera conueniens eſt:ut ſimul quoq; cõiungãmur. ¶ O comis:o benigna anus. ¶ Hæ partes:hæc officia:quaſi dare operam ut ſimul coeamus.

Armiſona minerua ſicut mars dicitur armifro

ANT. FAN.

¶ CONueniunt partes hæ tibi: Tuũ eſt talia tractare quæ anus es. ¶ Stultã ſpem: Quia nõ erat ſperandum fore ut pallas abiecta prudentia flecteretur ad Venerem. ¶ Sæpius inſtanti:Vrgenti annã ut mandata peragerei. ¶ Præcib⁹ uix dedit illa manus.Bene uixit ut res uerſimilis uideretur.Eſt autem metaphora. ¶ Tegens uultu:Flameo.Lucanus: Non timidum nuptæ leuiter tectura pudorem Lutea demiſſos uelarunt flammea uultus. ¶ Veneri:Quã Mars cognouit ut primus adulterium Veneris cum Marte putatur hic uidiſſe deus. ¶ Verba dediſſe.Decipiſſe:nam uerba dare eſt decipere. ¶ Præteriturus eram gladios in principe fixos.Idibus Martiis iulius Cæſar in Pompeii curia tribus & uiginti uulneribus confoſſus eſt teſtibus Suetonio & Plutarcho:licent & ſint qui tertio idus eum interfectum dicant. Curiam in qua occiſus eſt obſtrui placuit:ut ſcribit idem Suetonius:idusq; Martias parricidium nominari:quibus ferunt uatem prædixiſſe Cæſari ut diſcrimen præcaueret:qui cum in ſenatum iret uati dixiſſe traditur idus Martias aduenisſe:cui uates uenere quidem ſed nondum præteriere reſpondit. Eundem cædis locum a Pompeio ante theatrum dedicatum accepimus Cæſaremq; ad baſim imaginis Pompeii a conſpiratoribus interfectum:quam eius cruor magna ex parte reſperſit:poſtea uero in deorum numerum relatum non ore modo decementium ſed opinione uulgi:ſi quidem ludis quos ei conſecratos hæres Auguſtus edebat ſtella crinita per ſeptem dies continuos fulſit:quam eſſe animam Cæſaris crediderunt.Lege Suetonium & Plutarchum in Cæſare.Item Appianum:quoniam(ut ſæpe dixi)nobis omnia referre non placet. Cæſar idus Martias ſibi ferales notauit Scorpionis occaſu.

Dare uerba eſt decipere

Cæſar in curia põpeiana tribus & uiginti uulnerib⁹ eſt cõfoſſus a bruto& caſſio

Conueniunt partes hæ:tibi comis anus:
Dixerat:illa deum promiſſo ludit inani:
Et ſtultam dubia ſpem trahit uſq; mora:
Sepius inſtanti mandata peregimus inquit:
Euicta eſt precibus uix dedit illa manus:
Credit amans:thalamoſq; parat:deducit illum
Anna tegens uultus:ut noua nupta ſuos:
Oſcula ſumpturus ſubito mars aſpicit annam
Nunc pudor eluſum:nunc ſubit ira deum:
Ludit amatorem charæ noua diua mineruæ
Nec res hac ueneri gratior ulla fuit:
Inde ioci ueteres:obſcenaq; uerba canentur
Et iuuat hanc magno uerba dediſſe deo:
¶ Præteriturus eram gladios in principe fixos:
Cum ſic a caſtis ueſta loquuta focis:

PAV. MAR.

¶ CONVENIVNT tibi:quia anus es:& ſedula tuum eſt efficere. ¶ Dixerat illa deum: deludebat Anna Martem. At cum nimium urgeret:retulit ſe palladis animum inflexiſſe: paratamq; eſſe ad coniugium. Cumq; illa pararet nuptias:deducitur ad eum Anna uelata luteo flammeo tanquam noua nupta: & cum illa eſſet eam oſculaturus:cognouit ſe ab illa deluſum. ¶ Hæc igitur erant:quæ in feſtis Annæ referebantur. ¶ Dixerat:ergo mars. ¶ Illa: Anna. ¶ Ludit:deludit. ¶ Deum promiſſo inani:uacuo ſine effectu: quia non ſeruabat promiſſa. ¶ Et trahit:protrahit. ¶ Vſque ſemper ſpem ſtultam.ſtulti martis.nam ſtultum erat illud ſperare de pallade. ¶ Mora dubia:incerta:dicebat enim ſe obtemperaturam:ſed tempora protrahebar. ¶ Inquit inſtanti ſæpius:cum ſæpius & uæhementius ille inſtaret dixit. ¶ Peregimus mandata tua: ſcilicet ¶ Et uicta eſt præcibus:tandem exoraui. ¶ Vix dedit illa manus.quaſi uix dedit fidem:ilta prius repugnabat:ut uix uinci potuerit. ¶ Aut dedit uictas manus:per tranſlationem ab his qui in ipſo prælio capiuntur tunqui uictas manus porrigunt. ¶ Amans:mars. ¶ Credit palladã:ſcilicet uictam. ¶ Et parat thalamos:nuptias.Nam Thalamus thorus iugalis eſt:ut alias dictum. ¶ Deducitur illuc:ad Martem. ¶ Anna tegẽs uultus ſuos:flammeo ſcilicet. ¶ Vt noua nupta:ut moris eſt cum noua nupta ad uirum ducitur:de quo Lucanus in ſecundo pharſaliæ.Non timidum nupte leuiter tectura pudorem Lutea demiſſos uelarunt Flamminia uultus.Flameo enim ut Pompeius inquit amicitur nubens boni cauſa . ꝙ eo aſſidue utebatur Flaminia:ideſt flaminis uxor:cui nõ licebat facere diuortium.Et eodem modo tegebatur nupta Flameo:ut perpetuo cum uiro manerent. Attigit in hoc Romanum morem poeta . Mars ſumpturus oſcula:cum uellet eam oſculari. ¶ Subito aſpicit:annam:detecto enim uultu aſpicit & cognoſcit illam. ¶ Nunc pudor:nunc ira ſubit eluſum deum.nunc pudebat illius ignominiæ:ꝙ ab ea eſſet deluſus:nunc ira excãdeſcebat. ¶ Noua diua:quæ nupertime facta es dea. ¶ Ludis amatorem charæ Mineruæ:de ludis martem qui mineruam amat. ¶ Nec ulla res fuit hac ueneri gratior.nihil potuit eſſe Veneri gratius ꝗ Martem cum quo aliquando recubuit ab Anna eſſe deluſum. ¶ Inde ioci ueteres:qui in campo martio referuntur. ¶ Et canuntur dicta

Quomõ mars fuit deluſus ab anna

Flameũ uelamen.

obſcœna:turpia.¶ Et iuuat delectat ſpectatores.¶ Hanc annam.¶ Dediſſe uerba:hoc eſt eluſiſſe:ſeu decepiſſe:nam dare uerba decipere eſt:ut apud Teren.Cui dare uerba difficile eſt.¶ Magno deo:marti:hæc in feſtis annæ referebantur.¶ Præteriturus eram:idi.mar.C.Cæſar interfectus eſt:& ea quidem dies parricidium nominabatur:nec ſenatus unquam cogebatur in tantæ cædis mœſtitiā:Erat hoc præteriturus poeta:ne forte refricaret lachrymas monitus tamen a ueſta:cuius ſacerdos fuerat Cæſar:ne uereretur:nam & cœlo receptus eſt Cæſar:& de coniuratis ſupplicium ſumptum. De eius morte in epitomate Liui.lib.cxvi.ſic habetur Cæſar ex hiſpania quintum triumphum egit:& cum multi:q̄ maximiq; honores ei a ſenatu decreti eſſent inter quos ut pater patriæ appellaretur:& ſacroſanctus:ac dictator in perpetuum eſſet inuidiæ cauſam aduerſus eum præſtiterunt:q̄ ſenatui deferente hos honores:cum ante ædem ueneris genitricis ſederet:minime aſſurrexit.Et q̄.M.Anto.collega ſuo inter lupercos currēte:diadema capiti ſuo impoſitū in ſella repoſuit.Et quod Epidio marullo:& Cæſereo flauo tribunis plebis inuidia:& tanq̄ regnū affectanti mentibus poteſtas abrogata eſt: Ex his cauſis conſpiratione in eum facta:cuius capita fuerunt: Marcus Brutus & C.Trebonius:& Caſſius:& ex Cæſaris partibus.D.Brutus in curia Pompeii occiſus eſt uigintitribus uulneribus:occupatumq; ab interfectoribus eius Capitolium obliuione deinde cædis eius a ſenatu decreta:Obſidibus Antonii & Lepidi liberis acceptis coniurati a Capitolio deſcenderunt. Teſtamento Cæſaris hæres ex parte dimidia inſtitutus eſt.C.Octauius ex ſorore nepos:& in nomen adoptatus. Cæſaris corpus:cum in campum martium ferretur a plebe ante roſtra crematum eſt.Dictaturæ honos in perpetuum ſublatus eſt. Et Trāquillus cum de hoc eodem agit & acceſſiſſe in ſenatū dicit ſic proſequitur: Aſſidentem conſpirati ſpecie officii circūſteterunt.Illicoq; Cimber Tullius:qui primas partes ſuſceperat: quaſi aliquid rogaturus propius acceſſit.Renuentiq;:& geſtu in aliud tempus differenti.ab utroq; humero togam apprendit:Deinde clamantem.Iſta quidem uis eſt:Alter Caſſius aduerſum uulnerat Pauiū Infra iugulum:Cæſar Caſſii brachium arrepto graphio traiecit Conatuſq; proſiliſſe alio uulnere tardatus eſt.Atq; animaduertit undiq; ſe ſtrictis pugionibus peti toga caput obuoluit:Simus ſiniſtra manu ſinum ad ima crura deduxit:quo honeſtius caderet:etiam iferiore corporis parte uelato.Atq; ita tribus & uiginti plagis confoſſus eſt. Vno modo ad primum ictum gemitu ſine uoce edito.Et ſi tradiderunt quidā Marco Bruto irruenti dixiſſe:και συ ει εκει νων και σύ τεκνον Exanimis diffugientibus cunctis aliquandiu iacuit:donec lecticæ impoſitū dependente brachio tres ſeruuli domū retulerunt.Hæc ille qui plures quoq; honores ei in morte collatos refert ſi quis hyſtoriam cumulatiorem cupit perlegat Plutarchū: & Apianū cum Appianus nominatim etiam referat coniuratos omnes. Sed q̄ in deorum numerum relatus ſit ita idem Tranquil.inquit.Periit.vi.& quinquageſimo ætatis anno:atq; in deorum numerum relatus eſt:nō ore modo decernentium:ſed & perſuaſione uulgi:ſiquidem ludis quos primo conſecratos ei hæres Auguſtus edebat ſtella crinita per ſeptem cōtinuos dies fulſit.Exoriens circa undecimam horam.Creditūq; eſt animam eſſe Cæſaris in cœlum recepti:& hæc de cauſa ſimulachro eius in uertice additur ſtella.Curiā in qua occiſus eſt obſtrui placuit.Iduſq; Martias parricidium nominari.Ac ne unquam eo die ſenatus cogeretur:percuſſorum autem ferè:neq; triennio quiſquam amplius ſuperuixit:neq; ſua morte defūctus eſt. ¶ Damnati omnes:alius alio caſu periit.pars naufragio:pars prælio.Nonnulli ſemet eodem illo pugione quo Cæſarem uiolauerant: Sed hæc hactenus. ¶ Eram præteriturus ſilentio:ſcilicet hoc eſt non relaturus.¶ Gladios fixos in principe in Cæſare:hoc eſt Cæſarem in curia trucidatum.¶ Cum ueſta locuta a caſtis focis:cum ita ex ara æterni ignis Veſta admonuit.

Cæſar in qnto eius triūpho geſto cū eſſet dictator tribus & uiginti uulnerib⁹ ceſus eſt ſexto & qnquageſimo ætatis anno

Nota hic omnē hiſtoriam

Idus martiæ parricidiū dictæ

Ne dubita meminiſſe:meus fuit ille ſacerdos
Sacrilegæ telis me petiere manus:
Ipſa uirum rapui ſimulacraq; nuda reliqui
Quod cecidit ferro Cæſaris umbra fuit:
Ille quidem cœlo poſitus iouis atria uidit
Et tenet in magno templa dicata foro:
At quicūq; nefas auſi prohibente deorum
Numine:polluerant pontificale caput:

ANT. FAN.

¶ MEVS fuit ille ſacerdos: Pontifex maximus ipſe alibi: Ne ue cæde ſacerdotis flāmas extinguite ueſtæ.¶ Simulachraq; nuda reliqui.Vult coniuratis in umbram tantum Cæſaris ius fuiſſe:cum uerum Cæſarem Veſta rapuiſſet in cœlū.¶ Et tenet in magno templa dicata foro:Appianus:Populos cæpit interfectores eius undique conquirere funus etiam in medio foro edidit temploq; conſtituto iuxta pyram ueluti deo ſacra exhibuit. Sane Auguſtus autore Plynio Venerē exeuntem e mari nobiliſſimam apellis picturā dicauit in æde Cæſaris patris.Legimus & plebem tanto fauore mortuum Cæſarem proſecutam eſſe:ut nō ſolum ad Bruti & Caſſi domum:cum facibus tetenderit:ſed ſolidam columnam.xx. pedum lapidis numidici in foro ſtatuerit ad quam longo tempore ſacrificare:uota ſuſpicere.controuerſiaſq; iterpoſito per Cæſarem iureiurando diſtrahere perſeuerauit. Suetonius ſcribit pro roſtris auratam ædem ad ſimulachrum Veneris genitricis collocatam.

Tēplū ueneri aurarū a cæſare conſtitutum

PAV. MAR.

¶ NE DVBITA meminiſſe:non uerearis mentionem de eo facere.¶ Ille Cæſar.¶ Fuit meus ſacerdos: nam fuit pontifex maximus: de quo plura paulo ſuperius diximus.¶ Manus ſacrilegæ: ſacrilegorum coniuratorum: nam ideo ſacrilegi: quia ſacra uiolarunt. nam ſacrum pontificem maximum confoderunt.¶ Petiere me telis:quaſi me ipſam uulnerarunt:nam qui pontificē meum ulularunt.in me ipſam manus iniecerunt.¶ Ipſa uirum rapui:eripui ego e manibus eorū Cæſarem:& in cœlum retuli.& reliqui ſimu

pro periuro & perfido fidelem acceperat. ¶ Quæ ariadne. ¶ Quæ dedit fila regẽda uiro ingrato: alluſit illud Virgilianũ: Ceca regens filo ueſtigia. nam ariadne dederat filũ theſeo: quo ſciret e labyrintho regredi & in heroidibus. ¶ Cũ tibi ne uictus tecto morere recuruo. Quæ regerẽt paſſus pro duce fila dedi: Et paulo poſt: Nec tibi quæ reditus monſtrarẽt fila dediſſem: Fila per adductas ſæpe recepta manus. At ille nõ retulit bñficii gratiam. ¶ Sorte tori. gaudens. iam cum gauderet thalami. ſeu cõiugii fortuna. ¶ Dixit qd flebam ruſtica: quid flere debebã me ab illo relictã. ¶ Ille: theſeus fuit nobis pfidus: periurus proditor. ¶ Vtiliter: quaſi ſua perfidia fuit nobis utilitas: quia deo nupſimus. ¶ Interea liber: poſteaquã ariadne baccho nupſerat. Ad indicã expeditionẽ Bacchus profectus eſt. ¶ Cumq; uictor rediret ducens ſecum indorũ regis filiam: Verens ariadne. ne illius amore a Baccho relinqueretur: Cœpit miſerabiliter querimõ ſecus ac fecerat cum a theſeo relicta eſt. Intereadũ ſe fœlicẽ tãto cõiuge Ariadne exiſtimabat. ¶ Liber: Bacchus. ¶ Vincit indos: & hoc quoq; terigimus in primo libro quia triẽnio totã indiam domuit: perque omnẽ urbem exercitũ circũduxit: & plura reliquit trophea ſtatua quæ ſuarũ expeditionẽ teſtes. ¶ Depexis crinibus ſicut eſt eorũ mos: pectere: & enutrire comas & barbã. ¶ Et redit diues. quaſi cum ingẽti præda ab urbe eoo: ab oriente. ¶ Filia regis: indorũ ſcilicet. Præſtãti facie: quæ præſtabat cæteris forma. ¶ Inter puellas captiuas quæ captiuæ ex india ducebantur. ¶ Erat nimis grata baccho: mirũ in modũ placebat. ¶ Amans coniunx Ariadne. ¶ Flebat: cum audiſſet illũ illam ducere & gratã eſſe. Spaciata q; littore curuo: cum ſpaciaretur hoc eſt cum deãbularet per litus ſinuoſum. ut eſt illud in arte. At tu mõ põpeia lætus ſpatiare ſub umbra. ¶ Edidit talia uerba ita loquuta eſt. ¶ Comis incultis. crinibus nõ ornatis: ſed ſolutis. En iterũ fluctus: querela ariadnes q; adducta eſſet ei pellex a Baccho. Querebaſ primũ de theſeo: nũc ſimilis cauſa data eſt flet: profunditur in quæſtus & lachrymas: & undiq; mouet cõmiſerationẽ. ¶ O fluctus: o marinæ undæ.

Bacchus in idiam profectus ad militiam

ANT. FAN. ¶ SIMILES audite querelas: Quales audierant fluctus cum Ariadne de Theſeo quereretur. ¶ Nomine mutato Theſei in bacchum. ¶ In deſertis morituram liber arenis ſeruabas: Chii inſulæ: uel naxiarenas dicit ſecundum Senecam. moriturus autem principium aptitudinẽ hic non actum ſignificat. ¶ Potuit dedoluiſſe ſemel. Potuit ubi me Theſeus reliquerat morte dolorem deponere. ¶ Theſea culpabas: Quia carere debet omni uitio qui in alium paratus eſt dicere. ¶ Neſciat hoc quiſquam: Ne mea culpa bis derelicta uel decepta uideat.

En iterũ fluctus ſimiles audite querelas
En iterũ lachrimas accipe harẽa meas:
Dicebant memini piure: & pfide theſeu
Ille abiit: eadẽ crimina Bacchus habet:
Nũc quoq; nl'la uiro clamabo fœmĩa cre
Noie mutato cauſa relata mea ẽ: (dat
O utinã mea ſors quo primũ cœpat: iſſet
Iamq; i præſenti tempore nulla forem:
Quid me i dſertis moriturã liber harẽis
Seruabas: potui dedoluiſſe ſemel:
Bacche leuis: leuiorq; tuis q̃ tpa cingũt:
Frõdib9: i lachrĩas cognite bacche meas
Auſus es añ oclos adducta pellice nr̃os
Tam bene cõpoſitũ ſolicitare thorũ:
Heu ubi pacta fides? ubi q̃ iurarẽ ſolebas
Me miſã: quotiẽs hæc ego ũba loquor
Theſea culpabas fallacẽq; ipſe uocabas:
Iudicio peccas turpius ipſe tuo:
Ne ſciat hoc q̃ſq̃ tacitiſq; doloribus urar
Ne totiens falli digna fuiſſe puter:

PAV. MAR. ¶ EN ITErum audite ſimiles querelas: quales audiuiſtis prius: cum a Cæſare eſſem relicta. ¶ En iterum: o arena accipe meas lachrymas: ſicut tunc acceperas. ¶ Dicebam tunc cum me ille prefidus reliquiſſet. ¶ Memini: me. ſcilicet. ſic dixiſſe. ¶ O Theſeu periure & pfide: appellabam illum periurum: & fidei uiolatorem. Ille abiit. diſceſſit a me: nec reuocatus rediit. ¶ Bachus habet eadem crimina fidei. ſ. uiolatæ: quia adducit pellicem. ¶ Nunc quoq; clamabo nulla fœmina credat uiro: nunc etiam illud cũ clamore dicam. non eſſe a puellis adhibendam uiris fidẽ nam omnes ſunt deceptores. ¶ Cauſa mea: ob perfidiam uirilem. ¶ Et relata mutato nomine nã quærebat de Theſeo: nunc de baccho: ita nomen mutatum: de Theſeo. in bacchum. ¶ O utinam remanſiſſem inquit: utinam deſerta in littore: nec me Bacchus reperiſſet: nam iam extincta nõ hos ſentirem dolores. ¶ O utinam mea ſors: mea fortuna. ¶ Iſſet quo primum cœperat: perſeueraſſet in tenore incœpto. ¶ Iamq; in præſenti tempore nulla forem. quia eſſem extincta & muliebris locutio eſt cũ dicat nulla: ac ſi ſpiritus non ſuperfuiſſet. ¶ Quid me ariadnem in dia inſula a Theſeo relictam: ex eius epiſtola in heroidibus late cõſtat liberũ illi opẽ tuliſſe: & in coniugẽ accepiſſe: & in metamorphoſi & in arte amandi. & in annei trag. refertur: & paulo ante rettulimus Nũc queritur ſeruatam a Baccho fuiſſe. nam mortua rurſus eundẽ minime dolorẽ ſentiret. appellatq; illum leuẽ. qm̃ adduxerit pellicem: uiolariq; fidẽ: quod turpius eſt qd̃ qui Theſeum damnabat eiuſdẽ criminis poſſit accuſari. O liber: Bacche. ¶ Quid ſeruabas me moriturã. cum iam moritura eſſem: cur opem attuliſti. ¶ In arenis deſertis: incultis: cum eſſem in deſerto littore. ¶ Potui ſemel carere morte ſcilicet. ¶ Hæc particula de ſæpe in cõpoſitione deficientẽ uim ſui ſimplicis indicat: ut ſæuit deſæuit: diſco dediſco: tego detego. ſic doleo dedoleo. ¶ Bacche leuis: inconſtans. ¶ Et leuior tuis frondibus. quæ cingunt tẽpora. leuior pampinis quibus coronaris: nam ut illi decidunt ex arboribus nec ſeruãt uiriditatem. ita tuus animus ſua inconſtantia agitur. ¶ Cognite Bacche in lachrymas meas. quarũ tu cauſa es cũ pellicẽ ſupinducas. ¶ Es auſus ſollicitare ſollicitũ & anxium reddere. ¶ Thorũ: thalamũ. ¶ Tam bene cõpoſitum. nã bene iugali iure munitum. ¶ Adducta pellice cũ pellicẽ adduxeris: Ante oculos noſtros. pellices nũc quidẽ appellãtur alienis

Conqueſtio ariadnes relictæ a theſeo in inſula dio

ſuccumbentes non ſolū fœminæ ſed etiam mares. Antiqui eam proprie pellicem nominabant quæ uxorem ſuam habenti nubat: cui generi mulierum etiam pœna conſtituta eſt a Numa pōpilio hac lege. ¶ Pellex aram iunonis ne tangito: ſi tanget iunoni crinibus dimiſſis agnam fœminam cedito: hæc Pompeius maſſurius libro memorabiliū pellicem apud antiquos eam habitam ſcribit: quæ cum uxor non eſſet: cum aliquo tamen uiuebat: quā nunc uero noīe amicam paulo honeſtiorē concubinā appellari. C. Flacus in libro de iure papyriano ſcribit pellicem nūc uulgo uocari: quæ cum eo cui uxor ſit corpus miſceat quoſdā eam quæ uxoris loco ſine nuptiis in domo ſit: quā græci παλλακην uocāt. ¶ Heu ubi pacta fides: ubi ea quā promiſiſti fidem. ¶ Vbi quam ſolebas iurare: per quam iurabas. Me miserā dico. ſ. ¶ Quotiēs ego loquor hæc uerba: quotiens cogor ita loqui: nā primū perfidie theſei: nunc uero bacchi i facit ut ita loquar. Culpabas Theſea: damnabas theſeum a pfidia: q reliquiſſet. ¶ Et tu ipſe uocabas fallacem: quia periurus. ¶ Tu ipſe peccas turpius: reprehenſibilis tuo iudicio quia qui perfidū & fallacē illum iudicabas: nunc cū in eodem ſis crimine: ex eo quod illum dānabas longe magis dānari mereris. ¶ Neſciat hoc uellet inqt hoc omnes latere: ne quis putet me totiens mea culpa derelictā: & in primis latere uelim theſeum: ne gaudeat nunc deum in me fuiſſe fallacē nā numinis exemplo culpā ſuam extenuaret. ¶ Neſciat quiſq: hoc me. ſ. a baccho fuiſſe deceptā. ¶ Et urar: abſumar ego. ¶ Tacitus doloribus: ne cui ſint cogniti: ſed tacita ipſa adurar. ¶ Ne puter: ne exiſtimer. ¶ Fuiſſe digna totiens falli: meruiſſe aliqua mea culpa totiēs a uiris decipi.

Præcipue cupiam cælari Theſea: ne te
 Cōnſortem culpæ gaudeat eſſe ſuæ.
At puto ꝓpoſita ē fuſcæ mihi cādida pel
 Eueniat nřis hoſtibus ille color: (lex:
Quid tñ hæc řfero: uicio tibi grōr ipō ē.
 Quid facis amplexus inqnat illa tuos:
Bacche fidē pſta: ne pfer amorib9 ullā.
 Coniugis: aſſueui ſemper amare uirū:
Cæperūt matrem formoſi cornua tauri
 Me iuuat & lædit ille pudendus amor:
Ne noceat qd' amo nec. n. tibi bache no
 qd' flāmas nob fassus es ſpe tuas (cebat
Nec q nos uris: mirū facis: ortus i igne
 Diceris: & patria raptus ab igne māu:
Illa ego ſū: cui tu ſolit9 ꝓmittere cœlū:
 Hei mihi: pro cœlo qualia dona fero:
Dixerat: audiuerat iādudū uerba q̄rētiſ
 Liber ut a tergo forte ſecutus erat.
Occupat āplexu lachrymaſq; ꝓ oſcula
 Et pariter cœli ſūma petam9 ait (ſiccat

¶ PRAEcipue cupiā celari theſea. Cupio neſcire Theſeum qd' & deus quoq; me ſpuerit. ¶ Præpoſita eſt fuſce mihi cādida pellex: Proprie dicit pellicē q̄ cū eo corpus miſcet qui hēt uxorē. Eſt āt hoc loco ironia ubi Ariadne ſe fuſcā & pellicem candidam dicit: quā figurā illuſionē uocant teſte Quintiliano: quæ aut pronunciatione intelligitur: aut perſona aut rei natura. ¶ Inquinat: Vicio nigredinis quod ariadne ſuſpicatur in Bacchum poſſe trāſferri. ¶ Matrem: paſiphæn ex qua & tauro natus eſt Minotaurus Nota eſt fabula. Me tua: Exemplo Matris cui taurus placuit cornibus præditus: nā & Baccho a poetis dantur cornua ut accedāt capiti cornua Bacchus eris: uel qd' primos tauros iugo ſubiecerit & arare docuerit: uel qd' nimio uino (ut inquit Feſtus) homines Truces fiunt. per cornua enim ſignificatur proteruitas & contumatia teſte Porphiriōe. Vnde illud eſt. Addis cornua paupi. Cæterū plures fuerūt Dionyſii teſte teſte Diodoro. ¶ Ortus in igne diceris. Bacchū ignigenā dicunt qd' Semele matre a fulmine pcuſſa ab eius aluo ereptus eſt. ¶ Pro cœlo qualia damna fero: Pathos ab eo quod eſt præter ſpem.

¶ PRAECipue: in primis. ¶ Cupiam celari theſea: cupiam hoc eſſe illi occultum. Ne gaudeat te eſſe conſortē ſue culpæ: te fuiſſe eiuſdem fallaciæ ſtudioſum. ¶ At puto ironicus ſermo: ut pellicem in conceptum adducat: præfers inquit mihi illam candidam. cum illa patrio colore fuſca ſit: & ariadne candida. ¶ At puto eſt præpoſita: in amore tuo. Mihi fuſcæ nigranti. Pellex candida: captiua quam pro amica ducis niueæ faciei. ¶ Ille color fuſcus qui eſt in iſta pellice. Eueniat noſtris hoſtibus quaſi non amici: ſed hoſtes ſint ita nigri: ut illa eſt. ¶ Tamē qd cur refero hæc eſt tibi gratior & iucundior. ¶ Ipſo uitio ipſa nigredine: quod uitium eſt corporis. Nam ut modeſtinus de uerboꝝ ſignificatione inquit: Morbum eſſe temporalem corporis imbecillitatē uerum eſt. ¶ Vitiū uero perpetuū corporis impedimentū: & ſubdit. nam & luſcus utiq; uitioſus eſt morbū apud ſabinum ſic diffinitū eſſe ſciendū eſt Habitum cuiuſq; corporis cōtra naturā: qui uſum eius ad id faciat deteriorē: cuius cauſa natura nobis eius corpis ſanitatē dedit. Id autē alias in toto corpore alias in parte accidere. Namq; totius corporis morbus eſt: puta febris. partis ueluti cæcitatia licet homo ita natus ſit. Vitiū a morbo multū differt: ut puta ſiqs balbus ſit: nam hunc uitioſum magis eſſe q̄ morboſum & reliq̄ plura. n. de his agit Vlpi. iuriſcon. de qbus alias. ¶ Quid facis: o bacche q illā amas. ¶ Illa inqnat. polluit. Tuos amplexus cōmaculat tua brachia ſuo colore. nam nigredinē contrahent. bacche fidem præſta. adhibe mihi fidem Ne præfer noli præponere. Vllā amoribus coniugis quia magis te amat coniunx q̄ ancilla: ergo ne preferas ullam mihi: Semper aſſueui ſemper amare uirū: unam prius theſeū: deinde te ardentiſſime amaui ſeruauiq; fidem inuiolatam. Cornua tauri formoſi cœperunt matrem: quaſi Paſiphæ mater capta fuit cornibus tauri pulcherrimi. nota eſt fabula paſyphes uxoris minois. quæ tauro ſuccubuit. unde natus eſt minotaurus: ſed de his cumulatius in. vi. æne. diximus: Me tua ſ. cornua capiūt q̄ſi ego capta ſum cornib9 tuis. nā bacchus cū cornib9 pingit: de quo paulo poſt. Sed lædit me. ſ. qa nimiū excruciat. ¶ Ille amor pudēdus amor tuus in captiuā: ideo pudēdus. qd' ſerua eſt & fuſca. aliq referūt. illd' ad paſyphē. qa pudēdus

Pellex iunonis

C. Flacus in libro de iure papyriāo

ANT. FAN.

Cornua donatus baccho

p cornua bacchus ſignificatur ꝓteruus: ſed plures fuerunt dionyſii

PAV. MAR.

Vitiū eſt perpetuū corporis impedimentum morbus eſt cū acceſſu & receſſu

Paſiphæ eſt capta amore cornuum tauri

amor illius quæ tanto ſuccubuit. ¶ Nec noceat mihi.ſ. qđ amo te ſed potius pſit. Enī qa ¶ Nō nocebat ſed proderat. ¶ Tibi o bacche quod tu ipſe es faſſus nobis flāmas tuas qđ apernifti nobis amores tuos: ſic prodeſſe debet & mihi: cum ſcias te amari a nobis. ¶ Nec facis mirūnō eſt res miſerāda. ¶ Quod nos uris: q uror ego tuo amore. Diceris ortus in igne. Ideirco nō eſt mi ꝑ: qa tu natus ī igne inniicis mihi flāmas. Et diceris raptus ab igne a fulmīe māu pīiaꝯmanu iouis: nā cū ſemele examiata eēt fulmīe edit⁹ īmatur⁹ infās femor adhæſit ubi tpa debita cōpleuit. Et ſi unus tantū bacchus ſeu Diony. a pleriſq; poetis referaſ: plures tñ fuere. Diodo. Dionyſius fuiſſe teſtaſ: Priorē indūq primus docuerit ex una uinū elicere: & arboꝝ curā Secūdū ex ione & pſerpīa: uel ut alii ex cerere natū q primus boues ad aratrū iunxerit: cū terra pri⁹ hoīum manibus coleref. Aut ob multa bñficia: diuini ſunt inſtituti honores. additaq; ad eius ſtatuas: uelut īſigne quoddā cornua: ob putilē agricolis inuētionē aratri. tertiū ex ioue & ſemele cadmi thebis in boetia natū dicūt. Semeles Iouē amore captū: & cū ea ſæpius cubuiſſe ferūt. Inde Iunonē in anciliā uerſam ſuaſiſſe ſemel: ab ioue petere. ut ea ſecū maieſtate cōcuberet: qua cū iunone cōſueuiſſet. ¶ Quo pmiſſo: cū tonitru & fulmīe ad eā deſcēdit: q̄ territa expirās aborſa eſt. Editū ante tpus filiū Iuppiter ī femore recipit: & part⁹ femore ī nyſam arabiæ ciuitatē tulit. Vbi a nymphis educatis infans. a patre & nyſa Diony. eſt appellatus διος. n. græce: latine iuppiter. Hic igif ortū in igne dicit: qa iouis fulmine. Præterea ut inqt pōpeius. Cornua liberi pris ſimulachro addiiciūtur quē inuētorē uini dicūt eo qđ hoies nimio uino truces fiūt. ¶ Illa ego ſum: q tu o bacche. ¶ Es ſolitus pmittere cœlū ſæpe pollicitus es me in cœlū referre. ¶ Hei mihi: qualia dona fero pro cœlo: loco pmiſſi cœli. Sum ita abſte relicta: & p munere pellicē indicā adducis. ¶ Dixerat audierat: quærērē ita ariadnē bacch⁹ audiuit. Amplexuſq; eā primū uerbis cōſolatus. Deinde in cœlū retulit: coronāq; ſimul inter aſtra collocauit. Nouēq; gēmas in totidē ſtellas transformauit. ¶ Dixerat iā queſta erat ariadne liber. bacchus. ¶ Iamdudū: ex illa cœpit loqui. ¶ Audierat uerba querētis ariadnes: lamentātis. ¶ Vt. ſicut. ¶ Forte erat ſequutus a tergo. dum deambulās illa p arenas querebaf. ſequebaf a tergo bacch⁹. ¶ Occupat amplexu amplectif iliā. ¶ Et ſiccat lachrymas p oſcula: oſculabaf illius genas. & ſiccabat lachrymas. ¶ Et ait petamus pariter ſūma cœli: cōſcedamus ſimul in cœli ſūmitatem.

Dionyſi⁹ primus ex uua ui nū cæpit elicere & arboꝝ curā docuit. Secūdus ex ioue & pſerpina uel cerere cui danf cornua. Tertius ex ioue & ſemele ut ait diodorus

Tu mihi iūcta thoro: mihi iūcta uocabula ſumes
Nam tibi mutatæ libera nomen erit:
Sintq; tuæ tecū: faciā monumēta corōæ
Vulcanus ueneri quam dedit: illa tibi:
Dcā facit: gēmaſq; nouē trāſformat in ignes
Aurea p ſtellas nūc micat illa nouē
Sex tibi ſuſtulerit: totidē remiſerit orbes
Purpureū rapido qui uehit axe diem:
Altera gramiea ſpectabis equiria cāpos
Quē Tyberis curuis ī latus urget aqs:
Qui tamē eiecta ſi forte tenebif unda:

ANT. FAN.

¶ MiHi iuncta uocabula ſumes ut me liberū uocant ita & te liberā noīabūt. ¶ Monumēta coronæ: Corona quæ referef in cœlū ut monumentū amoris liberi in ariadnē non q eam Bacchus ariadnæ dederit ſed q in cœlum relaturus ſit. quam & retulit in eius gratiam. Eſt autem monumentū quicquid in poſterū memoriæ. cauſa pditur & quicqd ob memoriam alicuius fit: ut Fana Porticus. Carmina & ſimilia: & a monēdo dictū exiſtimatur. ¶ Per ſtellas nunc micat illa nouem: Seruius ſcribit ſex ſtellas eſſe quibus in cœlo corona hæc declaraf. alii nouē. Vnde illud eſt: inde nouem numero creſſam fecere coronā. Id ſignum maxime lucere cernitur: ut Hic illa eximio poſita eſt fulgore corona. Ouidius alibi Bacchi coniunx redimita corona pradiat ſtellis ſigna minora ſuis. ¶ Sex ubi ſuſtuleritq; totidēq; remiſeri orbes. iii. idus Martias iterū Equiria celebrantur dicta ut ait Varro ab equoꝝ curſu. Eo. n. die currunt in cāpo martio: cuius admirabilis magnitudo (ut inquit Strabo) curruies curſus & alia equeſtria certamina expedita ſuppeditabat. Dicit autem altera equiria. quia ſupra legimus: Iamq; duæ reſtant noctes de mēſe ſecūdo marſq; citos iunctis curribus urget equos. Hos ludos diximus a Romulo inſtitutos eſſe Marti patri qui (ſi forte hoc tempore: quo flumina hymbribus augeri ſolent cāpum martium aquæ tyberis occupaſſent) trāſferebantur ad Celiū montem. Vnde ait Feſtus: Martialis campus in cælio mōte dicitur. q in eo equiria ſolebāt fieri ſi quando aquæ tyberis campum Martiū occupaſſent. Ad hūc montem uia fuit propemodū plana ut Cælius ex alto qua mons deſcendit in æquum hic ubi nō plana eſt ſed prope plana uia eſt. Dictus autem eſt Cælius (ut Feſto placet) a Cælo quodam ex hetruria qui Romulū auxiliū aduerſus ſabinos præbuit & in eo domiciliū habuit. Vel (ut ait Varro) a Cælio iubenno ex eadē puincia qui dicitur Romulo ueniſſe auxilio. poſt cuius obitum Thuſci q nimis munita loca tenerēt deducti dicuntur in planū a quibus uicus thuſcus dictus eſt.

Monumentum

Equiria iii. idus martias

Equiria fiebant in campo martio uel in cœlio mōte

Cælius unū dictus

PAV. MAR.

¶ TV mihi iuncta toro: quaſi iuncta iure iugali. nā tu mea coniunx ¶ Sumes uocabula mihi iuncta. quæ iuncta es thalamo: eris quoq; iuncta noīe. ¶ Nā tibi mutatæ: ex hūana in deam: ex mortali in īmortalem. ¶ Erit nomen libera. nam ut ego liber dicor: tu quoq; libera diceris. ¶ Et faciant: ſint tecum monumenta tuæ coronæ. ut tecum habeas in cœlo coronam tuam: aut ipſius memoriā: nam eius gēmæ in ſtellas trāſferentur. Monumētū eſt ut Vlpianus iuriſcōſultus inqt qđ memoriæ ſeruādæ gra exiſtit. & florēti. Monumētū inquit generaliter res eſt in poſteꝝ memoriæ cauſa pdita: in qua ſi corpus. uel reliqæ īſeruntf: fiet ſepulchrū. ſi uero nihil eoꝝ inſeratur erit monumentū memoriæ cauſa factū. ¶ Quā coronā. ¶ Vulcanus dedit ueneri quod ſupius diximus ¶ Illa tibi. nam uenus tibi dono dedit. ¶ Dicta facit. nam rettulit illam in cœlum. ¶ Et tranſformat traſmutat. ¶ Nouem gēmas quæ ſunt in coronam. ¶ In ignes: in totidē ſtellas ignitas. ¶ Aurea corona ex auro. ¶ Micat. lucet. ¶ Per ſtellas nouem. nam quot gēmæ fuerant tot nūc ſunt ſtellæ numero nouē. ¶ Sex ubi ſuſtulerit tertio decimo die mēſis hoc eſt tertio Idus Mar. fient eqria

Vlpian⁹ de corona facta a uulcāo ueneri

in campo martio prope tybrim qđ ſi inundaret tibris ut ille locus aquis tegeretᷓ:ſitur in cœliū montē.ibi erāt equoꝝ curſus:quos multi putārā romulo īſtitutos marti genitori.¶ Vbi poſtq̄.¶ Qui phœb⁹.¶ Vehit axe rapido:refert curru ueloci nā partē pro toto poſuit:Diē purpureū.rubicūdū.¶ Suſtulerit:eleuauit.¶ Sex orbes:rotūditates:ſeu ſolares orbes.¶ Dimiſerit:deorſum miſerit:hoc eſt poſtq̄ ſexies orietur ſol & toriēs occidit ſol.i.poſtq̄ fluxerit ſextus dies ab ipſo ortu coronæ.¶ Spectabis altera eqria.equoꝝ curſus. ¶ Cāpo gramineo:i cāpo martio herbido.altera dixit:q̄a & altera fiebāt i fine februarii de qb⁹ ſuo loco diximus.¶ Q uē.cāpū.¶ Tybris urget i latus:q̄ſi ambit ab uno latere aqs curuis flexis & ſinuoſis.Cāpus martius iuxta tybrim:ubi ſæpe fiebāt ludi & certamina circū erāt porticus pulcherrimæ.& horti nemoroſi.In eo ēt erat Auguſti mauſoleū & marmore cādido:in uertice æneū Auguſti ſimulachrū hñs.¶ Qui ſi:cāpus,Si forte tenebiſ:occupabiſ.¶ Vnda eiecta.inundatione tyberina:nā tunc eiicitur unda a tybride.

equiria altera fiebant in fine februarii

Cælius accipiet puluerulentus equos:
¶ Idibus eſt annæ feſtū geniale pennæ
Non pcul a ripis aduena Tybri tuis:
Plebs uēit:ac uirides paſſi diſiecta p herbas
Potat:& accūbit cū pare q̄ſq; ſua
Sub ioue ps durat:pauci tētoria ponūt
Sūt q̄bus e ramis frōdea facta caſa eſt:
Pars ibi p rigidis calamos ſtatuere colūnis
Deſup extētas impoſuere togas:
Sole tñ:uinoq; calent:annoſq; p̄cantur:
Q đ ſumāt cyathos:ad numerūq; bibūt
Inuēies illic:q neſtoris ebibat ānos:

¶ PVLuerulentus:Quod eo nō peruenerint aquæ tyberis cāpū Martiū inundātis.¶ Idibus eſt annæ &c. Idibus Martiis priuatim & publice ſacrificabaſ Annæ perennæ ut annare perennareq; cōmode liceret ut ſcribit Macrobius.Hāc deam nōnulli Lunā eſſe credidere e cuius curſu mēſes annum implētes colligūtur.Alii Themim quam idem eſſe exiſtimabant quod fas eſt autore Fe.Alii annā dido ſororē:alii unā Atlantidum.Alii iſidem.Alii anum quandā ſuburbanā:quæ fameſcēti plebi cum in ſacrum montē ſeceſſiſſet Liba dicitur miniſtraſſe. Quod adeo gratum plebi fuit:ut eam in dearū numerū referendā curauerit.Placet autē Syllio in.viii.punicoꝝ Annam perennam Dido ſororem eſſe:ut regniſq; æneadum germana colator eliſſeiquam nympham in aricino agro ſiue laurenti cōſecratam a perpetuitate perēnam exiſtimāt appellatā.Eius Feſtū geniale dicitur quod plebei apud tyberim genio & uoluptati operā darent & cantu & potu largiore perēnem uitā ſibi auſpicantes.¶ Sub ioue pars durant:Sub diuo nullis tentoriis nullis frondibus tecti.

ANT. FAN.

Annæ perennæ feſtū idib⁹ martiis

Anna perenna

Sylius in lib.viii.

Geniale

¶ Ad numerumq; bibūt:mire certaminis ſiue ludi genus fuit apud antiquos qui etiā tot calices interdum exhaurire cōſueuerunt quod litteras amicarū noīa cōtinerent. Martialis:Næuia ſex cyathis ſeptē iuſtina bibatur.Quinq; lycas lyde quattuor ida tribus.¶ Qui neſtoris ebibat annos:Tot calices quot annos uixiſſe dicitur Neſtor.de quo autor alibi.¶ Vixit annos bis centū nunc tertia uiuitur ætas.Cicero in Catone maiore:Videtis ne ut apud Homerū ſæpiſſime Neſtor de uirtutibus ſuis prædicet?tertiā enim ætatem iam hoīum uiuebat Iuuenalis:rex Pylius magno ſi quicquā Credis Homero exēplū uitæ fuit a cornice ſecundæ:eſt autē ætas interdū annoꝝ triginta ut Lactantius Grāmaticus & pleriq; alii ſcribunt.

Portandi mos apđ priſcos

¶ CAElius mons ¶ Puluerulentus:ſiccus ubi non fit inundatio.¶ Accipiat equos:& fient equiria in Cœlio:qui mons ita dictus ut Varroni placet a cœlio iubenno thuſcho duce nobili:qui cum ſua manu dicitur Romulo ueniſſe auxilio contra latinum regem.Hinc poſt cœlio obitum:quo nimis munita loca tenerent:neq; ſine ſuſpitione eſſent:deducti dicūtur in planum:ab eis dictus uicus tuſcus.& ideo ibi Vortunum ſtare.quod is deus etruriæ:princeps de Cœlianis:quia ſuſpitione liberi eſſent:traductos uolunt in eū locum:qui uocatur Cæliolus cum cælio coniunctū.Et pōpeius ait Cælius mons dictus eſt a cælio quodā ex etruria:qui Romulo auxilium aduerſus ſabinos præbuit eo q̄ in eo domiciliū habuit.¶ Idibus eſt:& ſuperius diximus autore Macrobio menſe Martio ſacrificatum iri ad Annam perēnam:quo cōmode annare:& perennare liceat.Poeta uero referens Anne ſacra turbam inquit in cāpum cōuenire hæc celebraturam:& pro uitæ perēnitate mero indulgere:precariq;:ut quot calices exiccarent:tot annos uiuerēt.ita ut inde nemo diſcederet nō ebrius:ſed quæ dea ſit Anna:uarias refert opiones:alios putare annā ſororē didonis:alios Iunā:alios themim:alios iſidē.alios pleionē:ſeu Maiam:alios annā quandā in ſuburbanis bouillis natā.Annæ autē feſtū idibus Martiis celebrabatur.¶ Idibus:martiis ſcilicet hoc eſt.xv.die mēſis.¶ Eſt feſtum geniale:quaſi plenū uoluptatis nam geniū pro deo uoluptatis interdū accipiſ.& pro uoluptate ipſa:ut illud Acceptus geniis illa december habet.¶ Annæ perennæ.quæ cōmode annare & perennare facit.¶ Non procul a ripis tuis o tybri aduena.qui aliunde aduenis:ut ā ex etruria. Ergo in cāpo martio prope tybrim fiebāt ſacra geniale a plebe.¶ Plebs uenit.in campū.¶ Ad diſiecta per uirides herbas effuſa in diuerſis locis.¶ Paſſim aperte per gramina.¶ Potat & accūbit quiſq; cum pare ſua:quiſq; bibit:& eſt cum coniuge.aut ſocia.¶ Sub ioue:aliqui ſub dio ſunt aliqui ſub extructoꝝ ramoꝝ umbra.¶ Pars durat ſub ioue:ſub dio hoc eſt ſub aere nō ſub tectis & dios eſt Iuppiter:& horatius.Manet ſub ioue frigido uenator teneræ coniugis imemor.¶ Paci ponunt:erigunt.¶ Tentoria.more militū:ut ſub tētoriis ſint.¶ Sunt aliqui.¶ Quibus caſa eſt facta frondea e ramis qui caſam faciunt ex frōdoſis arboꝝ ramis.¶ Pars eoꝝ qui illuc cōuenire.¶ Statuere calamos:erexere humi defixas harūdines.¶ Pro colūnis rigidis:duris & firmis.¶ Impoſuere deſuper:ſup colūnas ipſas.¶ Togas extentas:Toga ut Marcellus inquit.¶ Veſtimentū erat cōmune & uiris.& mulieribus:tam diurnū quam nocturnū dicitur a tenēdo.¶ Sole tamē.excaleſcūt multi iā calore ſolis,q̄ exhauſto mero:oratq; ut quot pocula deſiccauerint totidē annoꝝ uita cōtingat qua

PAV. MAR.

Cælius mons dictus a cælio etruſco ſocio romuli

Toga erat ueſtis cōis uiris & mulierib⁹

¶ Quod.carmen.¶ Ipſa moriens reliquit alludit ad illud ꝙ in heroidibus prius fecerat cũ in epl'a ad æneam dido ita dicat.¶ Nec cõſumpta rogis inſcribar heliſſa ſychei hoc tamẽ in tumuli marmore carmẽ erit. & ſubſequunt̃ hi duo uerſus.quos etiã appoſuit.¶ Aeneas præbuit & cãm mortis.quia fugiẽs fuit illi cauſa ut ſeipſam cõfoderet.¶ Et enſem:ꝓbuit cãm:& ꝓbuit inſtrumẽtũ:nã reliquit enſem:quo ſe illa cõfecit. Tyrii conuerſi in fugã morte didõe
¶ Ipſa dido cõcidit:ẽ extincta eſt.¶ Vſa ſua manu:ad ſeipſam extinguẽdã.¶ Protinus inuadũt:extincta didone aphri duce Hiarba carthaginẽ occupãt. Tyrii uero oẽs in fugam cõuerſi ſunt.¶ Numidæ:ſpeciẽ pro genere poſuit:hoc eſt ipſi aphri.Numidia uero pars aphricæ:inter Tingitanã & Carthaginẽſem regionem. ¶ Inuadunt:adoriunt̃:& occupãt.¶ Regnũ carthaginis.¶ Sine uindice:quaſi cum nullus eſſet uindex qui iniuriam propulſaret:qm̃ Regina erat extincta:& alii reges nõ erant qui regnum tuerentur. ANT. FAN.

Et potit̃ capta maurus hiarba domo:
Seq; mẽor ſp̃tũ: thalamis tñ ĩqt elyſſæ
En ego quem totiẽs repulit illa:fruor:
Diffugiũt tyrii quo quẽq; agit error:ut
Amiſſo dubiæ rege uagant̃ apes(olĩ.
Tertia nudatas acceperat area meſſes.
Inq; cauos ĩerant tertia muſta lacus:
Pellit̃ ãna domo:lachrymãſq; ſororia li/
Mœnia germãæ iuſta dat añ ſuæ:(qt
Mixta bibũt molles lachrimis unguẽta
Vertice libatas accipiũtq; cõas:(fauillæ
Terq; uale dixit:cineres ter ad ora relatos
Preſſit:& eſt illi uiſa ſubeſſe ſoror:
Nacta ratẽ:cõiteſq; fugæ pede labit̃ æ/
Mœnia reſpiciẽs dulce ſororis op9(quo
Fertilis eſt melite ſterili uicina coſcyræ
Inſula quã libici uerberat unda freti:
Hãc petit hoſpitio regis cõfiſa uetuſto:

¶ MAurus hiarba:rex Mauritaniæ q̃ ꝓuīcia eſt aphricæ ad occidẽtẽ & fretũ gaditanũ.Sed idẽ & numidiæ regnũ obtinuit q̃ ab occaſu ad mauritaniã extendit ab ortu ad Syrtes uñ regio carthaginẽſis incipit.¶ Eius incolæ numidæ q̃ſi nomades a ꝑmutãdis pabulis appellãtur:Hũc regẽ Virg.Getulũ uocat:ut capiat ducat gentilus hiarbas. Hiarbas Numidæ
¶ Tertias nudatas.deſcriptio tpis poetica a meſſib' & uindemia.¶ Fauillæ cineres Didus unguẽta & ãne diſceſſuræ lachrymas bibũt.¶ Pede labit̃ equo:i ꝓſpa utit̃ nauigatiõe donec ad Melitã puentũ eſt.¶ Eſt aũt pes funis quo rẽdit̃ uelũ autore Seruio.Seneca:In medea nũc ꝓlato pede trãſuerſos captare notos.¶ Fertilis eſt melite.melita inſula uñ melitæos canes dictos eẽ callimachus putat inter corcyrã & illyricũ eſt:ut Ply.ſcribit Strabo iminere inqt Pachino melitẽ uñ melitæi canes exportãt̃.Sed ſciẽdũ & ſam orthraciã(ut autor eſt idẽ geographus)olĩ melitã dictã Cæteꝝ melita de qua nũc agimus in aphricã uerſa ẽ. quẽadmodũ & coſyra teſtibus Plynio Põponio & dioro. Vñ.Quid:ſubiũgit.Quã lybici uerberat uñ freti. pes Melita Melitæi Coſura Batus rex
¶ ET hiarba maurorũ & Numidaꝝ rex erat.& maurorũ.uel ut Euſtachius inqt Mazicoꝝ.Mauri i extrema ad ad oceanũ libya iuxta fretũ colũnaꝝ.ut Stra.inquit.Hi ut Criſpus aſſerit a medis originẽ traxere:ſed corrupte uocabulũ libes:& pro medis mauros dixere.¶ Potit̃ capta domo:diuus regia:& memor.hiarbas. ¶ Se ſpretum ĩ fuiſſe prius quẽ ĩ cõiugẽ dido noluerat.Vñ & Virg.nõ añ tyro deſpect':hiarbas¶ Inqt tñ En ego quẽ illa:dido.¶ Totiẽs repulit:qa totiẽs ſpreuit:& ĩ cõiugẽ nõ admiſit.¶ Fruor:nũc.¶ Thalamis toro.Heliſſæ: didus quæ ut Euſtathius inqt heliſſa noiata eſt:& ab aliis Annã quoq; uocatã dicit:ſed ubi carchedona cõdidit dido dicta eſt.Carchedona uero uocauit urbẽ a ſe cõditã a carchedone uero phœnice.Sed ab aphris Carthago dicta eſt:q; ſonat lingua punica noua urbs. Tyrii:qui ſequuti erant heliſſam a Tyro urbe phœniciæ.¶ Quo quẽq; agit error:quo unũquẽq; fuga duxit.¶ Vt olim:taliqñ.¶ Vagant̃:uagãtes errãt.¶ Dubiæ amiſſo rege cũ regẽ amiſerint:dubiæ rũe ſunt aper quẽ potiſſimũ ſequant̃ regẽ Ply.inqt.Aper rẽp.& cõſilia priuatim.& duces gregatim.& qđ maxime mirꝫ eſt mores hẽre ſemp q; duce ꝓhenſo totũ agmẽ teneri Amiſſo delabi migrareq; ad alios.Eſſe utiq; ſine rege nõ poſſe.¶ Tertia nudatar tertio anno poſt mortẽ eliſſæ:& occupatã ab Hiarba carthaginẽ:pulſa eſt & Anna q̃ lachrymãr iuſta ſorori ſoluit.ſolutoq; ſupmo munet fugit.¶ Tertia area:i q̃ terãtur fruges.¶ Accepat meſſes nudatas:frumẽta e paleis excuſſa:& ita nudatas:qa frumẽta ipſa nudata ter i area.¶ Et tertia muſta ierãt In nouos cados:hoc inqt ꝑterierat iã tertia meſſis:& tertia uindemia.Et ex his tertiũ annũ ĩdicat.¶ Anna pellit̃ domo:Carthagie.Et lachrymãs relinqt mœnia ſororia:urbẽ a ſorore cõditã.¶ Dat añ iuſta.ſuæ germãæ:facit exeqas:ſorori ſic iuſta ſoluit.¶ Fauillæ molles bibũt unguẽta mixta lachrymis:ſpargit unguẽto cineres lachrymas imiſcẽs.Ideo molles fauillas dixit:q i unguẽto & lachrymis miſcebãtur:aut fũdebãtur:uel molles qa dulces ſorori.¶ Et accipiũt ipſæ fauillæ.¶ Comar libatas:excerptos crines.¶ Vertice:e capite ãnæ.¶ Ter dixit uale:ſicut mors eſt extremo loco dicere.¶ Ter ꝓſſit cineres:ter cõplexus eſt urnã ubi erãt cõditi.¶ Relatos ad ora:qa ter oſculat' eſt:Et ſorori.Dido.¶ Eſt uiſa ſubeſſe.qa uiſa eſt.Annæ Dido ſentire pium officiũ:& ſubeſſe. ¶ Nacta ratẽ. ubi nauẽ repperit.¶ Et Comites fugæ:qui eam in fuga ſequerẽtur. ¶ Labitur equo pede:nõ hoc referendum ad pedes eius:quia nõ dicitur proprie labi pedibus.ſed incedere¶ Sed referas ad nauem annã ferentem quæ pedibus caret & æque omnis mouet:& proprie labitur.Aut equo pede pro equatis omniũ pedibus remigiũ in uertendo mari:aut in trahẽda pod.a:ſeu erigendis malis nauiũ.Vnde Virgilius in quinto æneidos.Vna omnes facere pedem.¶ Sic Labitur anna ſua naui ¶ Equo pede:equatis omnium nautarum pedibus.¶ Reſpiciens mœniam carthaginis ſcilicet.¶ Dulce.etiam eo tempore illi ¶ Opus ſororis.quod dido ſoror extruxit.¶ Fertilis eſt melite.fugiens anna melitẽ uenit ſuſceptaq; hoſpitio a Batto rege.Qui audita & morte heliſſæ.& ipſius ãnæ calamitate.cõmiſeratur.o'a ei obtulit.ſed fuare nõ po- PAV. MAR. Tertio anno poſt mortẽ didõis hiarba potit' eſt regno Podia funis nauticus

Melita inſula i mari lybico: uñ catelli meliteí dicuntur

tulit:Pygmalione ſororẽ inſequẽte.¶ Melite eſt iſula fertilis:hæc iſula eſt i lybico mari:iter Siciliã & aphricã diſtãs a pachio ſiciliæ.lx.milia paſſuũ:quo ſpacio nos ipſi i eã iſulã traiecimus:nec eo ãno q fuit.M.cccclxviii. a natali dñico erat fertilis pp ſiccitatẽ.Quatriẽnio.n.ītegro aqs pluuia caruesan fertile tñ ſolũ hẽt cũ aquaſ Ex ea portabanſ Catelli:quos meliteos uocabãt.Cuiꝰ rei meminit Strabo lib vi.¶ Vicina coſyra ſterili:cũ fertilis ſit melite coſyra ſterilis eſt.inſula qdẽ eſt i eodẽ mari:quæ & olim:& nũc Gozus dicif Regnabat ī melite Battus.quẽ uolũt aliqui eundẽ eſſe:qui & cyrenas in aphrycã cõdiderit.Cymi regis Therſãnis inſulæ filium cuius meminit Trogus.¶ Quã:inſulã ¶ Verberat unda freti Lybici:icũ in mari lybico ſit:lybicis pulſasus fluctibus.¶ Hãc:iſulã.¶ Petit:anna.¶ Cõfiſa uetuſto hoſpitio regis:fiduciã habẽs in antiquo hoſpitio Batti:& fuerant aliquando hoſpitia inter eos mutua:& alter alteri auxilio fuerat.

Hoſpes opũ diues rex ibi battus erat:
Q ui poſtq̄ didicit caſus utriuſq; ſororis
Hæc inquit tellus quãtulacũq; tua eſt:
Et tñ hoſpitii ſeruaſſet ad ultima munꝰ
Sed timuit magnas pygmaliõis opes:
Signa recẽſebat bis ſol ſua:tertius ibat:
Annus:& exilio terra parãda noua ẽ:
Fr:adeſt belloq; petit:rex arma peroſus
Nos ſumus imbelles tu fuge ſoſpes ait
Iuſſa facit:uẽtoq; ratẽ cõmittit & undis:
Aſperior quo uis æquore frater erat:
Eſt ppe piſcoſos lapidoſi crathidis ãnes
Paruꝰ ager:Camerẽ icola turba uocat:
Illuc curſus erat:nec lõgius affuit inde:
Q uã quãtũ nouies mittere fũda põt:
Vela cadũt prio:& dubia librãtẽ ab au
Fundite remigio nauita dixit aqs:(ra:
Dũq; parãt torto ſubducere carbaſa lio
Percutitur rapido puppis adũca noto:
Inq; patẽs æquor fruſtra pugnãte magi
ſtro:

ANT. FAN.

¶ REX ibi battus erat.De hoc Syllius:Battꝰ cyrenẽ molli tũ forte fouebat impio mitis battꝰ lachrymaſq; dediſſe caſibꝰ hũanis facilis.Idẽ poeta uult annã a batto nõ ī melita ſed ī oppido Cyrene exceptã fuiſſe Lege pricipiũ.viii. libri punicoꝝ.Iuſtinus cyrenẽ a Batto cõditã tradit eũq; ſic dictũ ,ppter liguæ obligationẽ.¶ Sed timuit magnas Pygmaleonis opes q annæ īminebat exitio.ut Ferre per equor exitiũ miſeræ iã pygmaliõe docebat.Hic Annæ & Didus frater fuit.¶ Nos ſumus imbelles:iq te armis tueri aduerſus fratrẽ non poſſumus.Crathidis:crathis fluuius

Cratis calabriæ

eſt Calabriæ:de quo ipſe alibi:Crathis & hic ſybaris nřis cõterminus oris Electro ſimiles faciunt auroq; capillos: ¶ Cameren incola turba uocat.i.quẽ.Eſt autẽ Cameren agri propriũ nomen ad hoſtia Crathidis.Q uidã cremerem legunt.¶ Torto lino:funibus quibus uela deducuntur:his laxatis his adductis ut hodie uidere licet

PAV. MAR.

¶ REX ibi hoſpes:q eã ſuſcepit hoſpitio.¶ Erat battꝰ diues opũ:opibus abũdãs.¶ Q ui rex poſtq̄ didicit:audiit ab ipſa anna¶ Caſus utriuſq; ſororis:& heliſſæ miſerabilẽ exitũ:& Annæ calamitatẽ.¶ Inqt hæc tellus:melitea.. ¶ Quantulacũq; tua eſt:licet tenuæ ſit regnũ:põt tuo arbitrio uti.¶ Sed tñ ſeruaſſet ad ultima uſq; ad finẽ.¶ Munus hoſpitii:qđ illi obtulerat.¶ Sed timuit magnas opes Pygmaleõis:ſimul īgẽtes pygmaleonis uires.Qui iã ſororẽ annã īſequebaſ.Signa recẽſebat.Iã fluxerãt duo anni:ex quo e carthagine fugit:ueneratq; tertius:cũ īſequẽte pygmaliõe magna claſſe:rex illã a ſe dimiſit.Rurſuſq; illa miſerrima ſe fugæ credidit.¶ Sol recẽſebat:ſemumerabat.¶ Bis ſua ſigna.xii.illaq; ſunt ī zodiaco:p quæ it & redit annũ cõficiẽs:cõfecerat iã bis illud ſpatiũ.¶ Tertius annus ibat & noua terra eſt parãda exilio:cogit illa:noua loca q̄rere ad exulandũ.¶ Adeſt frater:Pygmalion:q eã inſequebanſ.¶ De pygmalione latius in primo æneidos refereſ.nõ inſiſtimus in eo.¶ Et petit annã.Bello:illaturus.bellũ apud quẽcũq; fuiſſet. ¶ Rex:bathus.¶ Peroſus bella:odio habẽs bella.¶ Ait nos ſumus ībelles:nõ apti ad bellũ.¶ Tu fuge ſoſpes:fuge nũc incolumis:antequã maiorẽ facias lacturã. ¶ Iuſſa ãna.¶ Fugit & cõmittit ratẽ uẽto & undis:hoc eſt mari uẽtis agitato.¶ Frater.pygmaleon.¶ Erat illi aſperior quouis æquore aſpa:& turbita erãt illa maria.Sed oĩ aſpior ac truculẽtior mari erat frater.Eſt ppe:uertit ãna fugiẽs prorã in calabriã:cũ eſſent ppe Crati fluuiũ:depoſitis uelis Nautæ remis īuſſerexeſet ut portui ſubirẽt:a tẽpeſtate reiecti ſunt.Eſt paruus ager ppe amnes cratidis ppe crati fluuiũ.¶ Lapidoſi:q a ex apẽninis labẽs p ſaxa fluuii.Cratis fluuius eſt achluoꝝ:herodoto teſte quo ut idẽ ait q ī Italia fluuiꝰ

Cratis & ſybaris

ſic cognoiatus eſt nomẽ accepit.Eſtq; fluuius calabriæ ī ora reginoꝝ.De quo ī met.Cratis & hic Sybaris nřis cõterminus oris Electro ſiſes faciũt auroq; capillos & Ply.i eodẽ quoq; ponit crati.¶ Accola turba.q̄ incolit ripas cratidis.¶ Vocat ipm agrũ.¶ Camerẽ.nã ppe cratim prius erat ager camere appellatꝰ:quo prorã anna uerterat:Nec accipias p camerina ſicula.nã lõge diſtat.Eſt .n.camarina iter pachinũ & lybeũ ī ſicilia.¶ Illuc erat curſus:ibi curſũ direxerãt nautæ.Nec lõgius abfuit:ãna nõ magis diſtabat.¶ Inde ab eo agro.¶ Quã quãtũ põt mittere fũda nouies poſſet q̄s ſaxũ eiaculari fũda.¶ Vela cadũt ut mox eſt nautæ cũ ppe portũ ſũt.¶ Vela deponũt:& remis icũbũt.¶ Dixit nauita:unus e nautis aut ipſe nauis rector.¶ Fundite aqs remigio.iã remis fluctus uertite:& in portũ tẽdite¶.Cũq; parãt:iniruri portũ a uẽto repelluntſ.notus.n.eos magno impetu adorſus p mediũ fretũ anguſtũ in patẽtius æquos impulit.cũ nimiũ īualeſceret tẽpeſtas.Mare ipm a pfũditãte uerſũ in miſerã cimbã ſæuiebat¶ Dũ nautæ parãt ſubducere ſemouere ex antemnis.¶ Carbaſa:uela.¶ Torto lino:aut pro torti lini:nam linea uela aut torto uoluto . Nam inuoluuntur uela cũ reponunſ¶ Aut torto lino:rotatis ſeu obuerſis antẽnis:ubi linea uelã erãt:quo facilius deponerẽt.¶ Puppis adũca curua:pcutiſ rapido noto celeri & furioſo meridiõales uẽti turbine ueꝝ ſi nũc notũ accipemus nũc qui flat e medio ſpatio inter aſtrũ & eurũ:quẽ nautæ Syrocchon uocãt:recte dictũ eſſet:

nã plurimus

nam plurimus inflat in illius freti faucesıergo ratem ipſam per medium fretum in patentiores aquarum campos iiie turbo tranſtulit.¶ Ferturıratis.¶ In equor patensıin apertum & ſpacioſum mare.¶ Fruſtra pu gnanteıincaſſum reiuctante & retinente.¶ Magiſtroıgubernatore nauis.

Fert̃:& ex oculis uiſa refugit hum9:
Aſſiliũt fluctus:imoq́ʒ a gurgite põtus
Vertit̃:& canas alueus haurit aquas
Vicit̃ ars uẽto:nec iã moderator habẽt̃ſ
Vtit̃:ac uotis is quoq́ʒ poſcit opem:
Iactat̃ tumidas exul phœniſſa p undas:
Humidaq́ʒ appoſita lumia ueſte tegit:
Tũc primũ dido fœlix eſt dicta ſorori:
Et quæcũq́ʒ aliquã corpe p̃ſſit humũ:
Ducit̃ ad laurẽs ingẽti flamine litus
Pupis:& expoſitis oĩb9 hauſta perit:
Iam pius æneas regno:nataq́ʒ latini
Auct9erat popl'os miſcueratq́ʒ duos:
Littore dotali ſolo comitatus achate
Secretũ nudo dum pede carpit iter:
Aſpicit errãtẽ nec credere ſuſtinet ãnã
Eſſe:quid in latios illa ueniret agros:
Dũ ſecũ æneas:ãna ẽ exclamat achates
Ad nomẽ uultus ſuſtulit illa ſuos:(at9
Heu fugiat:qd agat:quos terræ q̃rat hi
Ante oculos miſeræ fata ſororis erãt:
Sẽſit & alloq̃t̃ trepidã cytherei9 heros
Flet tñ admonitu mortis eliſſa tuæ:
Anna p hãc iuro quã quõdã audire ſole
Tellurẽ fato proſperiore dari: (bas
Perq́ʒ deos cõites hac nup ſede locatos
Sæpe meas illos increpuiſſe moras:
Nec timui de morte tñ:met9 abfuit iſſe
Hei mihi credibili fortior illa fuit:
Ne refer:aſpexi non illo corpore digna
Vulnera tartareas auſus adire domos

ANT. FAN. ¶VISA refugit humus:dum nauis a uento repelleret̃ in mare terra refugere uiſa eſt.¶ Habenis per metaphoram ſiue tranſlationem temonem accipimus. ¶ Phœniſſa:anna a phœnicia:quæ regio a phœnice nomẽ accepit¶ Tũc primũ dico fœlix eſt dicta ſorori. Sic æneas apud Vir. O terq́ʒ quaterq́ʒ beati quis ante oĩa patrũ Troiæ ſub mœni bus altis contigit oppetere.¶ Expoſitis oĩbus hauſta pe. ritıperiit quidẽ nauis ſed anna & cæteri qui in ea fuerunt incolumes terræ redditi ſunt.¶ Populos miſcueratq́ʒ du. osıſcribit Strabo æneã una cum anchiſæ patre & aſcanio filio.qui & Iulius & Euryleon dictus eſt teſte Dionyſio laurentũ applicuiſſeıac nõ longe ab oſtia oppidulũ ædifi caſſe.Deĩde uero aduẽtanĩẽ Latinum regem aborigenũ qui tunc loca ubi nunc Roma eſt incolebãt cum ænea ſo cietatem iniſſe aduerſus finitimos Rutulos:ac Latinũ in pugna cecidiſſeı&uictorẽ æneã adeptũm imperiũ ſuos ẽt latinos appellaſſe.Licet enim uicti uictoɋ̃ noĩa accipiant æneas tñ ut fauorem latii ſibi cõciliaret Latinum nomen non ſolum uictis non ſuſtulit ſed etiam Romanis impo ſuit.¶ Dotaliıquia a latino rege regnum acceperat æne. as dotem Lauiniæ.¶ Dum ſecum æneas deeſt dicit uĩ co gitat quid illa ueniret in latiũ.¶ Quos terræ quæras hia. tusıne uideat æneã cuius cauſa perierat ſoror.¶ Anna per hanc iuro:æneas ſui diſceſſus cãm in deos reiicit ut excuſ ſet ſe apud annã.¶ Perq́ʒ deos comites ı per deos penates quos æneas lauinii collocauit.¶ Credibili fortior illa fu. itıfortior q̃ credi potuit quæ ſeipſam interfecit. Vnde di. do uocata eſt ꝙ nomen phœnicum lingua uiraginem ſi. gnificat.¶ Ne referıquoniam anna uidebatur æneæ tela tura Didus ſororis interitum.

Aſcanius dictus eſt iulius & euryleon

Aeneas uoluit ſuos troia. nos dici latinos.

Dido uiraginẽ ſignificat.

PAV. MAR. ¶ET Humus uiſa:quam prius uidebãt.¶ Refugit ex ocu lis:qui iam longius eos impulerat uẽtus.¶ Fluctus aſſili unt:unde attolluntur magno turbine ¶ Pontus uertitur eruitur.¶ imo gurgiteıquaſi ab imo fundo. ¶ Et alueusı curua nauis ad aluei ſimilitudinem¶ Haurit canas aquas haurit undas quæ tum maxime caneſcũt:cum uẽtis agũ. tur.¶ Vincit̃ arsıiam nihil poterat tebur cõſulere rector nauis ſua atteruertit ſe in tanto periculo ad uota. Agitur per tumidos fluctus infœlix annaıtegebatq́ʒ oculos ne ir ruentes undas inſpiceret.¶ Ars nautica.¶ Vincitur uẽtoı uentoɋ̃ impetu.¶ Nec iã moderatorıtector nauis ¶ Vtit̃ habenisıper tranſlationẽ ab equis:qui habenis reguntur. Ille iam temone non regit ratem. ¶ At uotis utebatur.ſ. ¶ His quoq́ʒ uotis.¶ Poſcit opem a diis ipſis. ¶ Phœniſ ſa exul.Anna a phœniciaıſic & Virg. Hunc phœniſſa te net didoıſicut dicimus Creſſamıthreiſamıuel treiſſamıcilyſſamıſic & phœniſſam.¶ Iactaturıut illud terris iactatus & alto ¶ Per undas tumidasıper mare & tumidumı& turbulentum.¶ Tegit lumina oculos¶ Veſte humida:aquis reſperſa.¶ Oppoſitaıipſis oculis ne uideret periculum.¶ Tum primumıfœlicem ſororẽ extinctamı&'quæcũq́ʒ e uita migraſſet appellabat.præſertim quibus in tellure ſolida mori cõtigiſſetıquo. niam fluctibus non iactarentur.Demum appulere laurentiıliſtori ubi periit nauis.Expoſitis tamen his qui in ea erant ſoſpitibus in terram.¶ Tum primũ dido eſt dicta fœlix ſororıappellauerat prius infœlicemıq̃ ſibi mortem conſciuerat.ſed tum primum fœlicem dixitıquoniã e uita migrauerat.¶ iam pius æneas ı eo tẽpore quo anna illuc appellabat æneas in latio regnabat. Venerat enim ad ſedes fatales ubi urbem cõdi. ditıq̃ a latini regis filia lauinia quã inito cum rege fœdere in uxorem accipit lauiniã appellauit. Populúq́ʒ ſuum latinum appellari uoluit.Primo tñ anno ſolis troianis imperauit.Deinde extincto latino ſimul & ho ſte turno in eadem pugna accepit regnum ſoceri imiſcuitq́ʒ ſimul troianos & latinos:& utriſq́ʒ imperauit Eo igitur tẽpore cum per litus deambularet annã aſpexit.¶ Iam pius æne.erat auctus re.auxerat imperiũ ſuum:nam præter illud quod ipſe conſtituit ſoceri regnum erat aſſecutus.Et nata lauinia qua in cõiugem acceperat.¶ Et miſ.ſimul iunxerat.Duos populosılatinum & troianum.¶ Dum ipſe comitatus ſolo acha

Annaẽt phæniſſa dicit̃.

Aeneas condidit urbẽ quã lauiniam appellauit

teſtat Virg. Imiteſ uno comitatus achate: qui perpetuus comes illi datur. Verum achate Home. meminit. Sed ab aliquibus ab chaos quod eſt cura & moleſtia. & deductũ nomen putaſ: itã æneæ perpetuo adiungi turiac ſi curam regiam ſignificaret: cũ cura regum ſemp ſit cõmunis. ¶ Achates etiam præcioſi lapidis nomen eſt. Solino & Pli. teſtibus: quem lapidem ſicilia in ripis achatis fluminis primum dedit: ſed poſtea alibi quoq̃ compertus. nam & Pyrrum regem hunc in anulo habuiſſe dicunt. Detinentes nouem muſarum effigies non artificioſas: ſed naturales & apollinem ipſum cum lyra: ita diſcurrentibus maculis auro. Ply. ut muſis quoq̃ ſingulis ſua redderentur inſignia. ¶ Dum igitur æneas comitatus ſolo achate carpit iter ſecretum quaſi dum incedit remotus aliis omnibus. ¶ Nudo pe. & quod pedes: & quod nudis pedibus incedebat. ¶ Littore do. quod illi pro dote lauiniæ contigerat. ¶ Aſpicit annam er. quæ per litus errabat ¶ Nec cre. lu. non poteſt credere eam eſſe. Quid illa ueniret in latios: agros dicebat hunc ſecum ad quid illa nunc in latium ueniret. ¶ Dum ſe: æne. ea uerba diceret. ¶ Achates ex. an. eſt. agnouit & eam eſſe clamauit. ¶ Illa anna. ¶ Suſtulit ſu. nul. ad no. cum audiſſet nomen ſuum ab aliis proferri: eleuauit uultum & oculos ut intueretur. ¶ Heu fu. cum æneam agnouiſſet: quod facere debuiſſet fugere & quo. ¶ Quid ag. quos hiatus terræ quærat? quam uoraginem? quam dehiſcentem tellurem requirat? quo ſe deiiciat ¶ Fata ſo. mors heliſſæ miſeræ. ¶ Erant an. oc. cum primũ uidit æneã: uenit in mentem lachrymabile ſororis fatũ quæ æneæ cauſa ſibi mortem cõſciuerat. ¶ Senſit: æneas cognouit: & pudorem & dolorem ac metum illius. ¶ Et he. cy. æneas uir excellens cythereæ ueneris filius. Nam cytherea dicta eſt uenus a cythera urbe in quam concha delata eſt: ut Fe inquit. ¶ Et al. re. timentẽ annã. ¶ Flet tamen: æneas. ¶ O heliſſa dido. ¶ Admonitus recordatione. ¶ Mortis tuæ: non potuit cõtinere lachrymas cum primũ recordatus eſt acerbiſſimi caſus illius. ¶ Anna per hanc: æneas uult depræcari culpã ſui abſceſſus: quo illam ad necẽ impulit. Iurat ſe fuiſſe a diis coactum qui moras in carthagine increpabant: nec potuiſſe ſibi pſuadere futurũ ut illa ſe extingueret. referri uulnera nõ cupit: quoniã apud inferos uidi: noſſet deinde ipſi annæ emeritæ omnia quæ in regno latino ſunt. Anna iuro per hanc tellurẽ: per terram italicã. ¶ Quã: tu. ¶ Quondã: cum carthagine eſſem. ¶ Solebas au. a nobis. ſ. ¶ Dari mihi ſa. pſpe. fœliciore. ¶ Iuro per deos co. per ueſtã. & deos penates: quos mecum e troia tuli. ¶ Locatos nup: paulo ante collocatos. ¶ Hac ſe. lauinii & recte locatos dixit: quia p lõga tempora alio transferri aut locari non ſunt paſſi. Nam cum aſcanius albam condidiſſet: tranſtuliſſetq̃ illuc deos: noctu rediere lauinium. ¶ Iuro igiẽ per deos. illos deos. ¶ Sæpe incre. mo. obiurgaſſe & accuſaſſe nimie tarditatis. Sic excuſans ſe de fuga culpam in deos refert. ¶ Nec ti. de mo. nõ timui tantũ illi mali quod ſeipſam trucidaret. ¶ Iſte me. mortis. i. ¶ Abſuit a me: quia id de illa nõ metuebã. ¶ Hei mi. cũ miſeratione dictũ. ¶ Illa iu. ſor. cre. hoc eſt maioris animi q̃ credi potuiſſe: cum morte ſibi cõſciuerit. ¶ Ne refer. nõ referas aliqd de eius morte: quoniã mihi oĩa nota. Nam ſi illa referret: dolorẽ & lachrymas refricaret. ¶ Aſpexi uul. nõ di. il. cor. quæ corpus illud pulcherrimum non merebat. ¶ Auſus adire domos tartareas: aſpexi inquã ego qui auſus ſum ad inferos deſcẽdere. De quo in ſexto æneidorum in eo loco. Quas inter phœniſſa recens a uulnere dido. Errabat ſilua in magna: quam troius heros. Vt primum iuxta ſtetit: agnouitq̃ per umbram obſcuram: & reliqua. At tu. anna.

Acates ẽ pcioſi lapidis nomen de quo plinius in phe. li. ultimi.

Conſolatio æneæ ad annã

Lauiniæ ſuſpicio de anna

At tu ſeu ratio te noſtris appulit oris
Siue deus: regni cõmoda carpe mei:
Multa tibi mẽores nil nõ debem⁹ eliſſe
Nomine grata tuo gratis ſororis eris:
Talia dicẽti (neq̃ enĩ ſpes altera reſtat)
Credidit: errores expoſuitq̃ ſuos:
Vtq̃ domũ intrauit tyrios ĩduta paratus
Incipit æneas cætera turba ſilet:
Hãc tibi cur tradã pia cã lauinia cõiũx
Eſt mihi: cõſũpſi naufrag⁹ hui⁹ opes
Orta tyro ẽ regnũq̃ libica poſſedit ĩ ora
Quã pcor ut charæ mor ſororis ames
Oĩa pmittit: falſumq̃ lauinia uulnus
Mẽte pmit tacita: diſſimulatq̃ metus
Donaq̃ cũ uideat pter ſua lumina ferri
Multa: tñ mitti clã quoq̃ multa putat:
Nõ hẽt exactũ quid agat furialiter odit
Et parat inſidias & cupit ulta mori:
Nox erat: ãte thoꝝ uiſa ẽ aſtare ſororis

ANT. FAN.

¶ SEV rõ te. no. ap. o. ſi. de. ſiue conſulto huc ueneris ſiue te aliquid numen impulerit. ¶ Credidit: uel ſe commiſit ſi accuſatiuum ſubaudias uel fidem adhibuit ¶ Pia cauſa me lauiniam adductam pellicem ſuſpicetur. ¶ Nam habet exa. quid agat. nondum exquiſitum habet qua pœna annam afficiat: ſed tanto eam odio proſequit ut mori cupiat dum perdat q̃ pellicem putat.

PAV. MAR.

¶ SVB ratio. ap. te. no. oris. ſiue aliqua ratione factum. quod conſulte & induſtria ad nos ueneris. ¶ Siue deus ſiue aliquid numen ut caſus te huc egerit. ¶ Carpe con. re. mei. quaſi fruere commodis omnibus mei regni: & omnia carpe quæ ad cõmodum & uſum tuum fluit. ¶ Nos me. oſtendit gratitudinem animi. Nam memor eſt accepti beneficii. ¶ Debemus mul. ti. cum fueris de nobis benemerita. ¶ Nil non de. he. tibi multa. Sed heliſſæ debemus omnia. Etenim cum ita loquimur non nihil aliud ſignificat. Cum uero poſtponimus non ſignificat omne magis enim poſtpoſitum non ſignificare facit: quam ante poſitum: ideo hic nil non debemus: id eſt omnia debemus. ¶ Eris gra. no. tuo: quia tibi multum debeo. ¶ Eris gra. no. ſo. hoc eſt heliſſæ cui oĩa debeo ¶ Talia di. cre. anna cõmiſit ſe æneæ: qui ita omnia offerebat ¶ Et expo. ſu. er. quẽadmodum e carthagine pulſa mari iactata tandẽ illuc appulerit. Neq̃ enĩ reſtat alte. ſpes nihil aliud uſquã erat: unde opem ſperare poſſit: neq̃ alterũ erat cõſilium: niſi ut æneæ ſe crederet ſibi munifice regnum offerenti.

Nõ nihil & nihil ñ i quo differant.

¶ Vtq; do.ubi æneæ domũ igreſſa eſt.eam ille coniugi cõmẽdauit:dicebatq; ſe ex officio facere:nam bona illius abſum pſerat:equum eſt ut aliquam uicem referat.¶ Vtipoſtq̃.¶ Anna indu.ty.da ueſtes & omatus phœniſſos.Nam tyros in phœnicia eſt:ut alias diximus.¶ Intrauit do.regiam æneæ.¶ Incipit æn. cæpit loqui.¶ Cætera tur.ſilet:& recte loquente enim rege tacent alii.O lauinia cõ.cã.pi.honeſta & officioſa.¶ Eſt mi.cur.tra.ti.hanc:cur annam tibi & tuæ fidei cõmendem.Vtitur officio cõmendationis.nam arguit ab equitate rei:& exponit meritum & dignitatem.nam poſſediſſe regnum dicitur plura ſint quibus uideatur id iure facere.¶ Ego nau.cum naufragium feciſſem in mari lybico.¶ Conſumpſi opes huius:qa diu fuerat carthagine cum omui claſſe:& illam ibi refecerat opibus ipſius:& ſororis.Et Dido apud Virgilium eiectum litiore egentẽ Excepi & regni demens in parte locaui.¶ Ortainata.Tyro.eſt.¶ Poſſedit re. in ora ly.tyria eſt genere.Sed regnum habuit in aphricæ ora.Quam ames præcor more caræ ſororis:proſequaris eam amore:& beniuolentia:ac ſi eſſet ſoror.¶ Omnia annuit:ille ſe omnia facturam comprimit tamẽ dolorem.¶ Timebat.n.ne eſſet ea pro pellice adducta.¶ Lauinia pro.omnia quæ.ſ.æneas iuſſerat. ¶ Præmit:cõprimit.¶ Mente ia.ſecreta.¶ Vulnus fal.dolorem intimũ:iniuſtũ.Nõ enim iuſte dolebat.Sic falſum uultus:quia nõ uera:ſed falſa cauſa.¶ Et diſ.me.occultat:& nõ palã oſtẽdit ut eſt illud. Spẽ uultu ſimulat:pmit altũ corde dolorẽ.¶ Donaq; cũ:lauinia cum uideret apte ab ænea ad annam mitti munera. Exiſtimabat longe plura mitti occulte.Cõcepit igiť in illã maximũ odiũ & inſidias quoq; parauit.¶ Cum uideat palã:apti.¶ Ferri ad annã.¶ Multa dona:ab ænea miſſa.¶ Præter ſua lu.iuxta ſuos oculos:ut apud Vir.pter uada feruida uexit.¶ Putat:exiſtimat.¶ Clam:quoq; ẽt occulte.¶ Mitti mul.dona.ſ.¶ Non hẽt lauini.ſ.adhuc.¶ Exactũ:diligẽter exqſitũ.¶ Quid agat:in hoſpitã.¶ Odi fu.non hẽt nunc qd aliud agat Inſectať magno odio.¶ Furia lſten:uero inqt qa nõ iuſto:ſed a furiis iniecto.¶ Et pa.inſi.quib⁹ hoſpitã perdat.¶ Et cu.mo.ul.cum pellicẽ illã exiſtimaret:ulciſci uolebat iniuriã:& ultra mortẽ nõ curat.dum prius illam iterimat.¶ Nox erat:noctu per quietẽ:uiſa eſt admoneri a ſorore:ut fugeret & cum fores uẽto crepuiſſent putauit illa hoſtes adeſſe.¶ Exiliit:& fuge ſeſe cõmiſit.¶ Erat nox ui.eſt:dido ſanguinolẽta: lena ſanguine.nã i entus noia ſiguificãt plenitudinẽ.ut opulentus plenus opib⁹. Si ſomnolentus plenus ſomno. ¶ Coma ſqa.fœdatis crinib⁹.¶ Aſtare añ tho.ſo.añ cubiculũ ipſius ãnæ.¶ Dicere:eſt ẽt ſic uiſa dicere¶ Effugeto ſoror accelera hanc fugã.¶ Ne du.quaſi nihil uerearis.¶ Fuge te.mœ.mœſtitiã allatura¶ Sub uer. quaſi in fine uerboꝝ illi⁹.¶ Aura uẽtus iuppiter cõmouit.¶ Fores qrulas ſtridulas.nã fores cubiculi crepuere putauit hoſtes adeſſe.¶ Exiliit:e ſtrato.ſ.¶ Et ne.au.quæ pauore nõ retardareť.¶ Illinc:de ipſo cubiculo.¶ Iacit:deiicit ſe.¶ Sup fe.hoc eſt de feneſtra:ut eſt illud Virg.Multa ſup priamo rogitans ſup hectore multa:hoc eſt de priamo & de Hectore.¶ Ille timor quẽ cõceperat ex crepitu ianuaꝝ.fecerat audacẽ ad fugã.ſ.¶ Et rapiť cũ metu:timebat qdẽ illa:& cũ.eo timore rapiť:iqſi raptim fuga pcipitat¶ Velata:coopta.

Verba æneæ ad lauiniam de bñficiis acceptis ab ana

Sup ali. qñ p de ponit.

Squalẽti dido ſãguiolẽta coma: (cẽtũ
Effuge ne dubita męſtũ ſoror effuge te
Sub uerbũ q̃rulas impulit aura fores:
Exilit:& uelox illuc ſuper auſa feneſtra
Se iacit:audacem fecerat ille timor
Cũq; metu rapiť:tunica:uelata recicta
Currit ut auditis territa damna lupis
Corniger hãc tũidis rapuiſſe nũici ũdis
Creditur:& ſtagnis occuluiſſe ſuis:
Sydonis iterea magno clamore p agros
Quæriť:apparẽt ſigna notæq; pedũ:
Vẽtũ erat ad ripas:inerãt ueſtigia ripis
Suſtinuit tacitas cõſcius amnis aquas
Ipſa loq uiſa eſt.placidi ſũ nipha numici
Amne perẽne latẽs:ãna perẽna uocor
Protinus erratis læti ueſcunť in agris
Et celebrant largo ſeq; diemq; mero:
Sunt qb⁹ hæc luna eſt:qa mẽſib⁹ ipleat (annũ

ANT. FAN.

¶ TVNica uelata recincta:quod anguſtia tẽporis nõ uidebať pati ut tunicam cingeret.¶ Corniger hãc tumidis rapuiſſe numicius undis i creditur fluuius celeber morte æneæ ut Litus adit laurens ubi tectus arundine ſerbit in freta flumineis uicina numicius undis i hunc inbet æneæ quæcũq; obnoxia morti abluere.¶ Suſtinuit aquas:ut annæ uerba exaudiri poſſent ſuſtinuit aquas & tacitas reddidit.¶ Amne perenne latens:anna(ut diximus)a perpetuitate perenna dicta exiſtimať non pro perenne.i.perpetuo in numicio lateat.¶ Læti ueſcũtur in agris:læti quod adepti eſſent:quaſi peculiarem deam cœperunt ueſci epulis & genio indulgere:quod romani poſtea imitati ſunt. ¶ Quia menſibus impleat annum:ſunt qui annam cui i annum ius eſſe uidetur lunam exiſtimant cuius menſes colliguntur quibus annus impletur.

Numici⁹.

Perenñã anna a p. petuitate dicta.

¶ TVNica recincta:incincta tunica ueſtis longa ſine manicis.¶ Currit:fugiens e lauinio.¶ Vt dãma territa: quæ territa eſt.¶ Auditis lupis:cum audierit luporum ululatus:aut ſtrepitum inſequentium damnæ ex generibus caprarum ſunt:ſed ſilueſtres.ut Ply.inquit.Subdit i Dãmæ manſueſcunt raro cum feræ dici non iure poſſunt.Compluta namq; ſunt nec plencita: nec fera: ſed media inter utrumq;:ut in uolucribus hyrundines.& reliqua¶ Corni ger:fugientẽ ãnã numicius amnis rapuit.Factaq; eſt nympha.Numicius flu.qui labiť ex aricina ſilua p laurentẽ agrum ubi ſubmerſum æneã dicũt.¶ Corniger.oẽs enim amnes cornua habere dicuutur.Et Virg.Corniger:um tybrim uocat heſperidum aquaꝝ regnatorẽ.¶ Creditur rapuiſſe hanc annam. ¶ Aquis tumidis:nam tunc erat auctus hymbrib⁹:ideo tumidis cũ.paruus ſit flu. ¶ Et occuluiſſe:occultaſſe.¶ Stagnis ſuis:aqs tũc ſtagnãtibus.¶ Sydonis:cũ fugiſſe annã cõſtaret:miſſi ſunt qui eam inqrerent:inuenire ueſtigia i non tñ illã. ¶ Sydonis:ãna a ſydone urbe phœniciæ.¶ Quæritur interea dum illa eẽt in amne. ¶ Per agros:latinos.

PAV. MAR.

Numicus fluui⁹ deus rapuit annam

¶Magno clamore claſmabant annā ut illa audiret¶ Apparent ſigna & notæ pedum:hoc eſt ipſa ueſtigia. ¶Ventum erat:qui inquirebant.¶ Venere ad ripas amnis.Numicius undarum fluentiū ſonitus cōpeſcuit annaq̄ loqui cœpit dicens ſe in nymphā eſſe demutatā:uocariq̄ Anna perēnam illi qui uocē exaudiuere celebrauere diem mœro.¶ Inde mos originē cœpit.¶ Erat uētum iam uenerant:qui quærebant.¶ Ad ripam numicii.¶ Inerant ueſtigia ripis:erant notæ pedum in ripa fluminea.¶ Amnis cōſcius:numiciusq̄ eā rapuerat.¶ Suſtinuit aquas tacitas:ne fluentes immurmurarēt:quo uox Annæ loquunt audiri poſſet nudis tacētibus.¶ Ipſa Anna iā nympha uiſa eſt loq & ita dicere.¶ Sum:ego.¶ Nympha:dea¶ Placidi numicis quaſi nolite me ulterius quærere.nam in nymphā huius amnis cōuerſa ſum.¶ Latens.ego.¶ Amne perēne perpetuo delitens in hoc flu.¶ Vocor anna perēna:a perēni aquarum lapſu.Sic annorum dea a perenni temporum fluxu.¶ Protinus ueſcuntur:qui eam quæſierant audita uoce læti.¶ Veſcuntur in agris erratis:p quos errauerant eam quærentes.Et celebrant ſe & diem largo mœro:reddūt ſe celebres ebrietate:celebrē diem:quia lætum:& pompa frequentē.¶ Sunt quibus:hactenus de Anna ſydonia:nunc alias opiniones recenſet:alios ſcilicet putaſſe Annam perēnam eſſe lunam ea ratione:cum ipſa menſes efficiat:& ex menſibus annus cōſtet:uidetur & ipſam anno unoq̄ dominari:ſic.¶ Et annam perēnam uocari.Alii dixere Themin quæ Diodo.teſte cœli & terræ filia:diuinandi artem:& ſacra cultuſq̄ deorum introduxiſſe dicit. Et Apollo quidem tradit:cum eſſet reſponſa daturus Themin conſulere ſolitum tanq̄ diuinandi artis inuentricem: hæc illi eſt ūq̄ illia ſacra & cultus deorum introduxiſſet:aſſignat illi annorum ratio:q̄ ea ad anni rōnem digeſſiſſet.Sic & anna perēna uocat.Multi Iſim uetuſtiſſimā ægyptiorum deam putauerunt:q̄ ea quæ leges ægyptiis dederat.annum quoq̄ ciuilem illis cōſtituit.Sic & anna dicta.Sunt igitur aliqui. ¶ Quibus hæc Anna perēna eſt luna:aliqui qui lunam eſſe putant.¶ Quia impleat:perficiant annū menſibus.¶ Pars putat themin:quæ in parnaſo oracula reddebat.De quo Lucanus cum regna themis tripodaſq̄ teneret.

Annæ ſermo ex flumine numico cū eēt facta dea annorum quā alii dixerunt themin alii iſim crediderunt ſm dion.

Pars themin iachiā ps putat eē bouē:
Inuenies q̄ te nymphē atlantida dicant:
Teq̄ ioui primos anna dediſſe cibos:
Hæc quoq̄ quā referā nr̄as puēit ad au
Fama:nec a ueri diſſidet illa fide: (res:
Plæbs uet⁹ & nullis ēt tūc tuta tribunis.
Fugit:& in ſacri uertice montis erat:
Iā quoq̄ quē ſecū tulerāt:defecerat illis
Victus:& humanis uſib⁹ apta ceres:
Orta ſuburbanis q̄dā fuit āna bouillis:
Pauper:ſed multæ ſedulitatis anus:
Illa leui mitra canos incincta capillos:

ANT. FAN. themis

¶PARS themin:Themin deam putabāt (autore Feſto) quæ præciperet hominibus id petere quod fas eēt eamq̄ id eſſe exiſtimabant quod fas eſt.Eam cœli & terræ filiā dicunt teſte Diodoro:quam uolunt non ſolum diuinandi artem inueniſſe ſed ſacra & deorum cultus:quos uidemus per annum fuiſſe digeſtos.¶ Inachiam pars putat eſſe bouem:Iſidem quæ Io fuit Inachi filia & Romæ culta eſt:ut Nos Romana tuam in templo accœpimus iſim. ¶Nymphen atlantida:unam e filiabus atlantis quā uolunt iouis fuiſſe nutricem montis.¶ In ſacri uertice montis erat:ſacer mons (autore Feſto) trans anienem fluuium ultra tertium miliarium appellatur:quia ioui fuerat conſecratus.In eum ſeceſſiſſe plæbem Liuius ſcribit libro ſecundo primæ decadis Sicinio quodam autore cum a patribus diſſideret:cuius animis delinitis oratiōe. Menenii agrippe regreſſus in urbem omnibus tribuni plebis creati fu.t.Nota eſt hiſtoria.¶ Defecerat illis uictus:uict⁹ nomen aliud quoq̄ ſignificat q̄ quæ nobis æſui ſunt.Hic p uictum panem accipimus.Vnde autor ſubiungit. Et humanis uſibus apta ceres.Bis enim idem dicit more poetarum ¶ Orta ſuburbanis quædam fuit anna bouillis.Bouillæ ſunt non longe ab urbe ac Lauinio in agro Labicano inter Ariciam uidelicet & Romā. Aſconius poſtera die occurrit ei circa horam nonam clodius:paulo ultra bouillas rediens ab Aricia. Perſius. Accedo bouillas cliuūq̄ ad uirbi.Hunc locum ſuburbanū eſſe ex Suetonio quoq̄ colligimus qui ait decuriones municipiorum & coloniarum Auguſti corpus a Nola bouillas uſq̄ deportaſſe:a bouillis uero equeſtrem ordinem ſuſcepiſſe.urbiq̄ intuliſſe:quia hic nonnulli campaniæ bouillas accipiunt quod nobis non placet.¶ Leui mitra canos incincta capillos.hoc geſtamen lydorum fuit & phrigum quo & meretrices utebantur:ut ite quibus grata eſt picta lupa barbara mitra.& uiri molles ut mœnia mentum mitra crinemq̄ madentem ſubnixus.Propriæ autem (ut inquit Seruius) eſt pilleus incuruus e quo pendebat buccarum tegmen:de quo Herodo. Aſſirii capita crinita habentes mitris rediminunt.

Sacer mons.

fuit trāſ aniénem

Victus

bouillæ

Mitra

PAV. MAR.

¶PARS putat eſſe bouē inachiā:hoc eſt Iſidem quæ prius Io dicebat Inachi regis argiuorum filiam:a quo & inachis flu.quæ uiolēta ab ioue mutata:deinde in uaccā:cum diu erraſſet in ægyptū. Tandē uenit ubi reſtituta illi priore forma Iſis appellata eſt:& Oſiridi iouis filio nupſit.Sed de Iſide & Oſiride aliter a Diodoro & Plutar.referunt inuenies & alios.Qui dicāt te nymphen atlātida te pleionē a lantis cōiugē: nam cū νυμφη apud græcos ſpōſa ſit:ſpōſam atlātis itelligūt.formato patronymico ab ipo uiro aliq intelligūt nymphā atlantis filiā Maiā q̄ id a Mercurio filio aſſecuta ſit:ut pro dea annorum coleret. Et te anna dediſſe ioui primos cibos & inuenies o anna qui te nutricē iouis eſſe dicant.Nā cum primis annis iouē pauerīs te annā perēnam uocauere de nutricibus iouis dictum eſt ſupius¶ Hæc quoq̄ refert & aliā opinionē quā ueriorem eſſe aſſerit.¶ Hæc etiam.¶ Fama:ipſius rei quam referam:mox exponam¶ Peruenit ad noſtras aures.Nec diſſidet illa.A fide ueri non diſcrepat a fide.nam aliquid ueritatis habet.Plebs uetus.plebs cū propter nexos ob æs alienum a patribus ſeceſſiſſet Autore Sicinio in montem ſacrum qui ut Liui.& Dion.referūt nō longe ab urbe eſt iuxta anienē flu.deficiēte plebi uictu in eo mōte quædā anna e bouillis liba illi

Liuius & Dionyſi⁹ de mōte ſacro.

ſubminiſtrabat. reconciliata poſtea ſenatui plebe oratione Menenii agrippæ: ſtatuam annæ erexere: & ex eo pro dea coli cœpta eſt. ¶ Vetus plebs: antiquus po. ro. Etiam tum tuta nullis tribunis: ad ea uſq; tempora nondum creatis ex plebe tribunis ad eius defenſionem: nam tum primum creati ſunt. ¶ Fugit & erat in uertice montis ſacri quo receſſerat ſacer mons: ut Pomp. inquit Trans anienem flu. ultra tertium miliariũ appellatur: quia ioui fuerat conſecratus: & tria milia paſſuum etiam Liuius diſtare oſtendit. ¶ Iam quoq; uictus: res ad uictum facientes. Verum ut Vlpianus de uerb. ſigni. ait. Victus uerbo continentur: quæ eſui potuique corporis: quæq; ad uiuendum homini neceſſaria ſunt: ueſtem quoq; uictus habere uicem labeo ait. Cæteraq; quibus iuuandi curandiq; corporis noſtri gratia utimur: ea appellatione ſignificantur. Inſtratum omne ueſtimentum continetur. Quod inũciatur Labeo ait. Neq; enim dubium eſt quin ſtragula ueſtis ſit omne pallium: periſtroma in uictum ergo ueſtem accipiemus. ¶ Sed poeta uictum poſuit ꝑ rebus ad æſum pertinentibus ¶ Defecerat illis: plebeis. ¶ Quem ſecum tulerant: cum ex urbe receſſerat & defecerat. ¶ Ceres: panis cuius uſum Ceres tradit. ¶ Apta uſibus humanis: quæ conuenit uſui humanæ uitæ. ¶ Fuit quædam anna ortamata ¶ Bouillis ſuburbanis: quæ erant in ſuburbano. ¶ Nam duæ fuerũt bouillæ. ¶ Alterum in latio oppidum prope lauinium: de quo hic agitur. Alterum in campaniam prope ſinueſſam. ¶ Paupertilla anna. Sed anus multæ ſedulitatis: diligentiæ & induſtriæ. ¶ Illa: anna bouilla. ¶ Incincta capillos canos, ſeniles. ¶ Mitra leui innexos habebat illa crines mitra lydaæ mulierum more.

Annæ ſtatua erecta a pp̃lo romão poſt cõcilia toſ ſenatorea cũ plebe.

Mitra geſtamẽ lydaæ mulierũ.

Fingebat tremula ruſtica liba manu:
Atq; ita ꝑ popl'm fumãtia mane ſolebat
Diuidere: hæc pp̃lo copia grata fuit:
Pace domi fctã ſignũ poſuere perẽne:
Q d'ſibi defectis illa ferebat opẽ: (læ:
Nũc mihi cur cãtẽt ſupeſt obſcẽa puel
Dicere: nã coeũt: certaq; ꝑba canũt:
Nup erat dea facta: uẽit gradiu9 ad ãnã
Et cum ſeducta talia uerba refert:
Mẽſe meo coleris: iũxi mea tp̃a tecum.
Pẽdet ab officio ſpes mihi magna tuo:
Armiger armigerẽ correpť amorẽ miner
Vror: & hoc lõgo tp̃e uuln9alo: (uæ
Effice dii ſtudio ſimiles coeamus ĩ unũ:

¶ FINGEBAT: formabat. ut figuli e ludo diuerſa fingẽtes. Significat & alia uerbum fingo. Sed effingere eſt ad alterius formam aliquid fingere unde effigies dictæ ¶ Pace domi facta. Oratione Menenii agrippæ. Lege Liuium ¶ Nunc mihi cur cantet ſupereſt obſcœna puellæ dicere. Canebantur a puellis iocoſa quædam & obſcœna in feſto annæ quod hæc dea martem intentum rebus Veneris eluſiſſet. ¶ Pendet ab officio ſpes mihi magna tuo. Artificioſum exordium. Oſtendit enim ſupra qualis in Annam fuerit: ut beniuolam redderet, nunc cum ſuam ſpem ab ea pendere ſubiungit orare uidetur ſibi ut auxilio ſit: & auget beniuolentiam.

ANT. FAN. Effingerẽ

Obſcena ĩ feſto annæ canebant

¶ FINGEBAT: componebat. ¶ Manu tremula: ſenili trementi. ¶ Liba ruſtica: qualia rure fiunt. ¶ De libo primo diximus. ¶ Atq; ita ſolebat diuidere: ea liba. ¶ Per populum: per plebem ipſam. ¶ Fumãtia mane: calida: & ob id fumantia: cum e fumo eximeret. ¶ Hæc copia: abundantia liborum: licet exigua eſſe. ¶ Fuit grata populo: plebi. cui libis uictum ſuggerebat. ¶ Pace domi facta: ubi recõciliata eſt plebs patribus per Menenium Agrippam: de quo Liuius ita inquit. Placuit igitur oratorem ad plebem mitti: Menenium Agrippam facundum uirum. Et quod inde oriundus erat plebi Carum. Intromiſſus in caſtra: priſco illo dicendi & horrido modo nihil aliud q̃ hoc narraſſe fertur tempore quo in homine: non ut nunc omnia in unum conſentiebant: ſed ſingulis mẽbris ſuum cuiq; conſilium ſuus ſermo fuerat: indignatas reliquas partes ſua cura: ſuo labore: ac miniſterio uentri omnia quæri uentrem in medio quietum nihil aliud quam datis uoluptatibus frui conſpiraſſe inde ne manus ad os cibum ferrent: nec opus acciperet datum: nec dentes conficerẽt. Hac ira dum uentrem fame domare uellent: ipſa una membra totumq; corpus ad extremam tabem ueniſſe. ¶ Inde apparuiſſe uẽtris quoq; ad ſegne miniſterium eſſe nec magis aliquam alere eum reddentem in omnes corporis partes. ¶ Hunc quo uiuimus: uigemuſq; diuiſumq; pariter in uenas maturum: confecto cibo: ſangumem comparando hinc: quam inteſtina corporis ſeditio ſimilis eſſet irę plebis in partes flexiſſe mentes hominum. ¶ Agi deinde de concordia cœptum: conceſſumq; in conditiones ut plebis ſui magiſtratus eſſent ſacroſãcti: quibus auxilii latio aduerſus conſules eſſet. ¶ Neue cui patrum capere eum magiſtratum liceret. ¶ Ita tribuni plebei creati duo. C Licinius & L. Albinus. ¶ Hi tres collegas ſibi creauerunt. ¶ In his Sicinium fuiſſe ſeditionis autorem. ¶ De duobus qui fuerunt minus conuenit. ¶ Sunt qui duos in ſacro monte creatos tribunos eſſe dicant. ibi ſacratam legem latam per ſeceſſionem plebis &c. Ergo ubi facta eſt pax. Poſuere ſignum annæ perennæ: erexit populus illi ſtatuam. ¶ Quod illa ſiebat ſibi opem: ſuccumbebat libris in ea rerum penuria ipſis. ¶ Defectis: cum iam defeciſſent cibi propter meritum illius populus gratus ſtatuã erexit. ¶ Nunc mihi: in his feſtis Annæ obſceni quidam luſus referebantur: cum uerbis quoq; obſcenis: eã poeta cauſam affert: q; ubi anna relata eſt in deos Mars eius operam petiit ad Pallada conciliandam: cuius amore tenebatur: q; illa ſe facturam promiſiſſet: retulit poſtea ſe illam tandem exoraſſe: & amatorem quodam ioco deluſit. de quo paulo poſt. ¶ Nunc ſuper eum. reſtat mihi dicere: cur puellæ cantent obſcœna: turpia quod eo turpius: cum puellæ canerent. ¶ Nam coeunt: ſimul ipſæ puellæ. ¶ Et canunt certa probra: uituperatione digna. ¶ Nuper: paulo ante. ¶ Erat facta dea: erat Anna relata deos. ¶ Gradiuus: Mars de quo ſuperius. ¶ Venit ad annam. ¶ Et facit talia uerba: ita loquitur. ¶ Cum ſeducta, cum anna ab illis ſemota ¶ Coleris meo menſe, quia celebratur tuum menſe Martio ¶ Iunxi mea tempora tecum. quaſi feci

Menenii oratio ad plebẽ cũ fabl'a corporis & mẽbrorũ.

Bñficium annæ pp quod ipſi erecta eſt ſtatua populo romano.

PAV. MAR.

menſem meum tibi eſſe cõmune iunxi enim tecum tẽpora ut tuæ feriæ ſint eo menſe qui mihi ſacratus:& artificioſe arguit ab hac cõiunctione ut uideat illa debere id agere ut illi opem præſtet iure neceſſitudinis.

Armiſona minerua ſicut mars dicitur armiſro

¶ Magna ſpes mihi pendet ab officio tuo.quaſi plurimum ſpero in tua ſedulitate.¶ Ego armigerſqui armis & belli præſum.¶ Vror correptus amore mineruæ armigeræſquaſi uæhemẽter amo pallada:quæ bellis præeſt quẽadmodũ ego:ut in principio huius libri diximus ipſe uides manibus peragi fera bella mineruæ.Sic nunc armiferã mineruã uocat.¶ Et in longo tẽpore alo uulnus.a Virgi.accepit uulnus alit uenis & hoc ideo dictum:quod quanto magis in ea cura ſumus:magis augetur amor.¶ Effice id:id effectũ reddas.¶ Vt dii ſimiles ſtudio:quaſi qui in eodem officio uerſemur.¶ Coeamus in unumſconiũgamur. Cũ enim par ſit noſtrum numen:quia ego armifer illa armifera conueniens eſt:ut ſimul quoq; cõiungamur. ¶ O comis:o benigna anus.¶ Hæ partes:hæc officia:quaſi dare operam ut ſimul coeamus.

ANT. FAN.

¶ CONueniunt partes hæ tibi: Tuũ eſt talia tractare quæ anus es.¶ Stultã ſpem : Quia nõ erat ſperandum fore ut pallas abiecta prudentia flecteretur ad Venerem. ¶ Sæpius inſtanti:Vrgenti annã ut mandata perageret.¶ Præcib⁹ uix dedit illa manus.Bene uixit ut res ueriſimilis uideretur.Eſt autem metaphora.¶ Tegens uultus:Flameo.Lucanus : Non timidum nuptæ leuiter tectura pudorem Lutea demiſſos uelarunt flammea uultus. ¶ Veneri:Quã Mars cognouit ut primus adulterium Veneris cum Marte putatur hic uidiſſe deus.¶ Verba dediſſe.Decipiſſe:nam uerba dare eſt decipere.¶ Præteriturus eram gladios in principe fixos.Idibus Martiis iulius Cæſar in Pompeii curia tribus & uiginti uulneribus confoſus eſt teſtibus Suetonio & Plutarcho:licent & ſint qui tertio idus eum interfectum dicant. Curiam in qua occiſus eſt obſtrui placuit:ut ſcribit idem Suetonius:iduſq; Martias parricidium nominari:quibus ferunt uatem prædixiſſe Cæſari ut diſcrimen præcaueret:qui cum in ſenatum iret uati dixiſſe traditur idus Martias aduenisſe:cui uates uenere quidem ſed nondum præteriere reſpondit. Eundem cædis locum a Pompeio ante theatrum dedicatum accepimus Cæſaremq; ad baſim imaginis Pompeii a conſpiratoribus interfectum:quam eius cruor magna ex parte reſperſit:poſtea uero in deorum numerum relatum non ore modo decernentium ſed opinione uulgi:ſi quidem ludis quos ei conſecratos hæres Auguſtus edebat ſtella crinita per ſeptem dies continuos fulſit:quam eſſe animam Cæſaris crediderunt.Lege Suetonium & Plutarchum in Cæſare.Item Appianum:quoniam(ut ſæpe dixi)nobis omnia referre non placet. Cæſar idus Martias ſibi ferales notauit Scorpionis occaſu.

Dare uerba eſt decipere

Cæſar in curia põpeiana tribus & uiginti uulnerib⁹ eſt cõſoſſus a bruto & caſſio

Conueniunt partes hæ:tibi comis anus:
Dixerat:illa deum promiſſo ludit inani:
Et ſtultam dubia ſpem trahit uſq; mora:
Sepius inſtanti mandata peregimus inquit:
Euicta eſt precibus uix dedit illa manus:
Credit amans:thalamoſq; parat:deducit illum
Anna tegens uultus:ut noua nupta ſuos:
Oſcula ſumpturus ſubito mars aſpicit annam
Nunc pudor eluſum:nunc ſubit ira deum:
Ludit amatorem charæ noua diua mineruæ
Nec res hac ueneri gratior ulla fuit:
Inde ioci ueteres:obſcenaq; uerba canentur
Et iuuat hanc magno uerba dediſſe deo:
¶ Præteriturus eram gladios in principe fixos:
Cum ſic a caſtis ueſta loquuta focis:

PAV. MAR.

¶ CONVENIVNT tibi:quia anus es:& ſedula tuum eſt efficere . ¶ Dixerat illa deum : deludebat Anna Martem. At cum nimium urgeret:rettulit ſe palladis animum inflexiſſe : paratamq; eſſe ad coniugium. Cumq; illa pararet nuptias:deducitur ad eum Anna uelata luteo flammeo tanquam noua nupta : & cum illa eſſet eam oſculaturus:cognouit ſe ab illa deluſum.¶ Hæc igitur erant:quæ in feſtis Annæ referebantur.¶ Dixerat:ergo mars.¶ illa : Anna.¶ Ludit:deludit.¶ Deum promiſſo inani:uacuo ſine effectu : quia non ſeruabat promiſſa.¶ Et trahit:protrahit.¶ Vſque ſemper ſpem ſtultam.ſtulti martis.nam ſtultum erat illud ſperare de pallade.¶ Mora dubia:incerta:dicebat enim ſe obtemperaturam:ſed tempora protrahebat.¶ Inquit inſtanti ſæpius:cum ſæpius & uæhementius ille inſtaret dixit.¶ Peregimus mandata tua : ſcilicet ¶ Et uicta eſt præcibus:tandem exoraui.¶ Vix dedit illa manus.quaſi uix dedit fidem:ita prius repugnabat:ut uix uinci potuerit.¶ Aut dedit uictas manus:per tranſlationem ab his qui in ipſo prælio capiunt tunqui uictas manus porrigunt.¶ Amans:mars.¶ Credit pallada:ſcilicet uictam.¶ Et parat thalamos:nuptias.Nam Thalamus thorus iugalis eſt:ut alias dictum.¶ Deducit:ut illu:ad Martem.¶ Anna tegẽs uultus ſuos:flammeo ſcilicet.¶ Vt noua nupta:ut moris eſt cum noua nupta ad uirum ducitur:de quo Lucanus in ſecundo pharſaliæ.Non timidum nupte leuiter tectura pudorem Lutea demiſſos uelarunt Flaminia uultus.Flameo enim:ut Pompeius inquit amicitur nubens boni cauſa . q; eo aſſidue utebatur Flaminia:id eſt flaminis uxor:cui nõ licebat facere diuortium.Et eodem modo tegebatur nupta Flameo:ut perpetuo cum uiro manerent. Attigit in hoc Romanum morem poeta . Mars ſumpturus oſcula:cum uellet eam oſculari.¶ Subito aſpicit annam:detecto enim uultu aſpicit & cognoſcit illam.¶ Nunc pudor:nunc ira ſubit eluſum deum.nunc pudebat illius ignominiæ:q; ab ea eſſet deluſus:nunc ira excãdeſcebat.¶ Noua diua:quæ nuperrime facta es dea.¶ Ludis amatorem charæ Mineruæ:de ludis martem qui mineruam amat.¶ Nec ulla res fuit hac ueneri gratior.nihil potuit eſſe Veneri gratius q; Martem cum quo aliquando recubuit ab Anna eſſe deluſum.¶ Inde ioci ueteres:qui in campo martio referuntur. ¶ Et canuntur dicta

Quomõ mars fuit deluſus ab anna

Flameũ uelamen.

obſcœna:turpia.⸿Et iuuat:delectat ſpectatores.⸿Hanc annam.⸿Dediſſe uerba:hoc eſt eluſiſſe:ſeu dece piſſe:nam dare uerba decipere eſt:ut apud Teren.Cui dare uerba difficile eſt.⸿Magno deo:marti:hæc in feſtis annæ referebantur.⸿Præteriturus eram:idi.mar.C.Cæſar interſectus eſt:& ea quidem dies parricidium nominabatur:nec ſenatus unquam cogebatur in tantæ cædis mœſtitiã:Erat hoc præteriturus poeta:ne forte reſricaret lachrymas monitus tamen a ueſta:cuius ſacerdos fuerat Cæſar:ne non uerteretur:nam & cœlo receptus eſt Cæſar:& de coniuratis ſupplicium ſumptum. De eius morte in epitomate Liui.lib. cxvi.ſic habetur Cæſar ex hiſpania quintum triumphum egit:& cum multi q maximiq honores ei a ſenatu decreti eſſent inter quos ut parer patriæ appellaretur:& ſacroſanctus:ac dictator in perpetuum eſſet inuidiæ cauſam aduerſus eum præſtiterunt:q ſenatui deferente hos honores:cum ante ædem ueneris genitricis ſederet:minime aſſurrexit.Et q.M.Anto.collega ſuo inter lupercos currẽte:diadema capiti ſuo impoſitũ in ſella repoſuit.Et quod Epidio marullo:& Cæſereo flauo tribunis plebis inuidia:& tanq regnũ affectanti mentibus poteſtas abrogata eſt: Ex his cauſis conſpiratione in eum facta:cuius capita fuerunt Marcus Brutus &.C.Trebonius:& Caſſius:& ex Cæſaris partibus.D.Brutus in curia Pompeii occiſus eſt uigintitribus uulneribus:occupatumq ab interfectoribus eius Capitolium obliuione deinde cædis eius a ſenatu decreta:Obſidibus Antonii & Lepidi liberis acceptis coniurati a Capitolio deſcenderunt. Teſtamento Cæſaris hæres ex parte dimidia inſtitutus eſt.C.Octauius ex ſorore nepos:& in nomen adoptatus. Cæſaris corpus:cum in campum martium ferretur a plebe ante roſtra crematum eſt.Dictaturæ honos in perpetuum ſublatus eſt. Et Trãquillus cum de hoc eodem agit & acceſſiſſe in ſenatũ dicit ſic proſequitur: Aſſidentem conſpirati ſpecie officii circũſteterunt:illicoq Cimber Tullius:qui primas partes ſuſceperat: quaſi aliquid rogaturus propius acceſſit.Renuentiq:& geſtu in aliud tempus differenti:ab utroq humero togam apprendit:Deinde clamantem.Iſta quidem uis eſt:Alter Caſſius aduerſum uulnerat Paulũ infra iugulum:Cæſar Caſſii brachium arrepto graphio traiecit Conatuſq proſilire alio uulnere tardatus eſt.Atq animaduertit undiq ſe ſtrictis pugionibus peti toga caput obuoluit:Simul ſiniſtra manu ſinum ad ima crura deduxit:quo honeſtius caderet:etiam iferiore corporis parte uelato.Atq ita tribus & uiginti plagis confoſſus eſt.Vno modo ad primum ictum gemitu ſine uoce edito.Et ſi tradiderunt quidã Marco Bruto irruenti dixiſſe:καὶ σὺ εἶ ἐκείνων καὶ σὺ τέκνον Exanimis diffugientibus cunctis aliquandiu iacuit:donec lecticæ impoſitũ dependente brachio tres ſeruuli domũ retulerunt.Hæc ille qui plures quoq honores ei in morte collatos refert ſi quis hyſtoriam cumulatiorem cupit perlegat Plutarchũ: & Apianũ cum Appianus nominatim etiam referat coniuratos omnes. Sed q in deorum numerum relatus ſit ita idem Tranquil.inquit.Periit.vi.& quinquageſimo ætatis anno:atq in deorum numerum relatus eſt:nõ ore modo decernentium:ſed & perſuaſione uulgi:ſiquidem ludis quos primo conſecratos ei hæres Auguſtus edebat ſtella crinita per ſeptem cõtinuos dies fulſit.Exoriens circa undecimam horam.Creditũq eſt animam eſſe Cæſaris in cœlum recepti:& hæc de cauſa ſimulachro eius in uertice additur ſtella.Curiã in qua occiſus eſt obſtrui placuit.Iduſq Martias parricidium nominari.Ac ne unquam eo die ſenatus cogeretur:percuſſorum autem fere:neq triennio quiſquam amplius ſuperuixit:neq ſua morte defũctus eſt. ⸿Damnati omnes:alius alio caſu periit.pars naufragio:pars prælio.Nonnulli ſemet eodem illo pugione quo Cæſarem uiolauerant: Sed hæc hactenus.⸿Eram præteriturus ſilentio:ſcilicet hoc eſt non relaturus.⸿Gladios fixos in principe in Cæſare:hoc eſt Cæſarem in curia trucidatum.⸿Cum ueſta locuta a caſtis focis:cum ita ex ara æterni ignis Veſta admonuit.

Cæſar in qnto eius triũpho geſto cũ eſſet dictator tribus & uiginti uulnerib9 ceſus eſt ſexto & quinquageſimo ætatis anno

Nota hic omnẽ hiſtoriam

Idus martiæ patricidiũ dictæ

ANT. FAN.

Ne dubita meminiſſe:meus fuit ille ſacerdos
Sacrilegæ telis me petiere manus:
Ipſa uirum rapui ſimulacraq nuda reliqui
Quod cecidit ferro Cæſaris umbra fuit:
Ille quidem cœlo poſitus iouis atria uidit
Et tenet in magno templa dicata foro:
At quicũq nefas auſi prohibente deorum
Numine:polluerant pontificale caput:

⸿MEVS fuit ille ſacerdos: Pontifex maximus ipſe alibi: Ne ue cæde ſacerdotis flãmas extinguite ueſtæ.⸿Simulachraq nuda reliqui.Vult coniuratis in umbram tantum Cæſaris ius fuiſſe: cum uerum Cæſarem Veſta rapuiſſet in cœlũ.⸿Et tenet in magno templa dicata foro:Appianus:Populos cæpit interfectores eius undique conquirere funus etiam in medio foro edidit temploq conſtituto iuxta pyram ueluti deo ſacra exhibuit.Sane Auguſtus autore Plynio Venerẽ exeuntem e mari nobiliſſimam apellis picturã dicauit in æde Cæſaris patris.Legimus & plebem tanto fauore mortuum Cæſarem proſecutam eſſe:ut nõ ſolum ad Bruti & Caſſi domum:cum facibus tetenderit:ſed ſolidam columnam.xx. pedum lapidis numidici in foro ſtatuerit ad quam longo tempore ſacrificare:uota ſuſpicere.controuerſiaſq interpoſito per Cæſarem iureiurando diſtrahere perſeuerauit. Suetonius ſcribit pro roſtris auratam ædem ad ſimulachrum Veneris genitricis collocatam.

Tẽplũ ueneri auratũ a cæſare conſtitutum

⸿NE DVBITA meminiſſe:non uerearis mentionem de eo facere.⸿Ille Cæſar.⸿Fuit meus ſacerdos: nam fuit pontifex maximus: de quo plura paulo ſuperius diximus.⸿Manus ſacrilegæ: ſacrilegorum coniuratorum: nam ideo ſacrilegi: quia ſacra uiolarunt.nam ſacrum pontificem maximum confoderunt.⸿Petiere me telis:quaſi me ipſam uulnerarunt:nam qui pontificẽ meum uiolarunt.in me ipſam manus iniecerunt.⸿Ipſa uirum rapui:eripui ego e manibus eoꝝ Cæſarem:& in cœlum retuli.& reliqui ſimu

PAV. MAR.

Aſtrum caeſ. diõei

lachta nuda. q̃ſi umbrã ſine corpe. ⁋ Vmbra Cæſaris fuit quæ cecidit ferro nõ fuit Cæſar: ſed eius umbra i quam armis ſacrilegi ſæuierunt. ⁋ Ille quidem poſitus cœlo locatus inter ſydera: ut iam diximus. Et in Buc. Ecce dionei proceſſit cæſaris aſtrum. ⁋ Vidit atria Iouis: quia in cœlũ & Iouis regiam aſcendit. ⁋ Et tenet templa dicata: conſecrata. ⁋ In magno foro: in foro romano. Et Suetonius inquit. Et pro roſtris aurata ædes ad ſimulachrum Veneris genitricis collocata. ⁋ At quicunq; auſi nefas: auſi indignum facinus. ⁋ Polluerant: fœdauerant: ſeu uiolauerant. ⁋ Caput pontificale: Cæſaris pontificis. ⁋ Prohibente numine deorum: quaſi contra deorum uoluntatem.

ANT. FAN.

Morte iacẽt merita: teſtes eſtote philip(pi
Et quorũ ſparſis oſſibus albet humus:
Hoc op' hæc pietas: hæc pria elemẽta fue(re
Cæſaris: ulciſci iuſta p arma patrẽ:
Poſtea cũ teneres aurora rẽfecerit herbas
Scorpius a prima parte uidendus erit:

Philippi

Octauia nus dict' bruto in cãpis phi lipicis: & caſſius a marco an tonio

⁋ MORTE iacent merita. C. Cæſaris genius (ut ſcribit Plutarchus) terras & maria peragrans omnes eius percuſſores inueſtigauit: quorum nemo (teſte Suetonio) triennio amplius ſuperuixit: nemo ſua morte defunctus eſt. Damnati omnes alius alio caſu periere: pars naufragio pars prælio. Nonnulli ſemet inter quos caſſius eodẽ pugione quo Cæſarem uiolauerant interimerunt. ⁋ Teſtes eſtote Philippi: oppidi nomen eſt & camporum Theſſaliæ ubi uictus eſt Brutus. Vtrumq; enim eo nomine ſignificari auctor eſt Porphyrio. nomen a Philippo rege deductum exiſtimatur. ibi Auguſtus Cæſar (ut ſcribit Plutarchus) a Bruto contra quem inſtructus erat profligatus caſtra quoq; amiſit: uixq; manus hominum effugit: ut ipſe in commentariis ſcripſit ſomnio cuiuſdam familiarium admonitus. Caſſium uero in alio cornu ab Antonio uictus cum ignoraret Brutum uiciſſe o Pindaro liberto uolens mandanſq; occiſus eſt. Deinde iterum pugnatum eſt paucis diebus interiectis & in ea pugna uictus Brutus ſibi mortem conſciuit: cuius caput ab Auguſto Romam miſſum eſt ut ſtatuæ Iulii Cæſaris ſummitteretur. ⁋ Oſſibus albet humus: Quia inſepulti ſunt. Hæc prima elementa fuerunt Cæſaris: Laudat Auguſtum a pietate qua factum eſt ut extinxerit omnes Iulii Cæſaris percuſſores auſpicatuſq; fuerit res poſtea a ſe geſtas ultione paterna: unde martii ultori templum dedit. ⁋ Scorpius a prima parte uidendus erit: Secundum Chaldeos loquitur Libram & Scorpium unum ſignum accipientes. De quo ait Macrobius: Scorpius totus in quo Libra eſt naturam Solis imaginatur qui hieme torpeſcit. Dicit enim Libram quam faciunt Scorpionis chelæ. xvii. calen. Apriles chronice orituram. Quod fieri neceſſe eſt noctis initio cum Sol hoc tempore propemodum in eo ſit ut Arietem ingrediatur. Sane Scorpius cum chelis. xix. ſtellis cõſtare dicitur. Nec nos moueat quod diximus ſupra idibus Martiis occidere Scorpionem. Quis enim neſciat fieri poſſe ut eodem die & chronice? Eſt autem Scorpius Martis domus. Vnde Horatius eum formidoloſum uocat: ut ſeu Libra: ſeu me Scorpius aſpicit formidoloſus. Et Virgilius ardentem: ut ipſe tibi iam brachia contrahit ardens Scorpius.

Scorpius occidit. xvii. calẽ. apriles

Scorpius formido loſus

PAV. MAR.

⁋ IACENT morte merita: quam meruerunt. ⁋ Eſtote teſtes philippi. campi ubi Brutus & Caſſius principes coniuratorum: alter ſua: alter ſerui manu confecti ſunt: & Cæſ. Octauio ultori uictoria parata. ⁋ Philippi ciuitas eſt: ut in odis Horatii quoq; diximus: in Macedoniæ finibus: quæ ut Appius meminit Datos olim dicebatur: Crenida ante dati nomen appellata: eum locum Philippus ut accõmodatum metatus ſuper thraces uallo ſepſit: & a ſe Philippos nuncupauit. ⁋ Et quorum: & illi ſunt teſtes. ⁋ Quorum oſſibus ſparſis diffuſis. ⁋ Albet humus: nam omnes illi parricidæ mortui: & inſepulti iacuere: Sic & oſſibus inhumatis albeſcere uidebatur tellus. Hoc opus in laudem Octauii Cæſaris: qui paternam mortem ad internitionem inimicorum ultus eſt: & marti ultori ædem conſecrauit. ⁋ Et Suetonius inquit: ædem marti pro ultione paterna bello philippenſi uouiſſe. Sed de hoc plura dicemus in v. ⁋ Hoc ſu. o. hæc ple. filii in parentem. ⁋ Hæc fuerunt prima elementa Cæſa. Octauii fuere magna & pia initia rerum agendarum. quibus ad ſũmum imperium promotus eſt. ⁋ Vlciſci patrem: Iul. Cæ. Per iu. ar. iuſtũ enim erat ulciſci patris neceſſe illud Octauius rediens ex epyro egit: ut operã cõtra percuſſores patris haberet nec deſtitit quoad omnes extinxit. ⁋ Poſtea cum. xvii. calen. Aprilis: hoc eſt. xvi. die prima pars Scorpionis oritur. Scorpius enim cuius prior pars quæ chelæ dicuntur: ita ponitur ab equinoctiali circulo: ut eum ſubſtinere uideatur: ipſe autem pedibus ophiulci ſubditus extrema cauda circulum hyemalem cõtingere uidetur: occidit autẽ inclinato capite. Exoritur erectus a chelis: hic habet ſtellas in his quæ chelæ dicuntur. In unaquaq; earũ binas: ex quibus proxime ſunt clariores: præterea hẽt in fronte ſtellas tres: quarũ media eſt clariſſima. ⁋ Inter ſcapulas tres in uẽtre duas: in cauda quinq;: in acumine ipſo: quo percutere exiſtimatur duas: omnino ſunt ſtellæ decem & nouem. Scorpius ipſe propter magnitudinem membrorum in duo ſigna diuiditur quorũ priorem partem libram dixerunt. Sed oĩno totũ ſignum hac de cauſa. ſtatutum aſſignatur: Quod Orion eſt uenatur: & in eo exercitaſſimum ſe eſſe confideret: dixiſſe & dianæ: & Latonæ ſe omnia quæ ex terra oriuntur occidere ualere: quare terram permotam Scorpionem eduxiſſe: qui eum interficere demõſtratur. Iouem autem admiratum Scorpionem inter aſtra collocaſſe: ut ſpecies eius hominibus documento eſſet. ne quis eorum aliqua re ſibi confideret. Dianam autem propter ſtudium Orionis petiſſe a Ioue: ut illi idem beneficium daret petenti: quod terræ ultro tribuiſſet: itaq; conſtitutum: ut cum Scorpio oriatur: Orion occidat: Hæc ex Higyno. Poeta inquit eo die uidendum eſſe Scorpiũ mane a prima parte de coſmico eius ortu intelligere non poſſumus: nam eſt arietis: qui illis diebus oriri incipit. Ego ſic accipere uideri per ortum heliacum: in occaſu tamen: ita ut ſignificet occidentem Libram: Sic Arietis ortus indicaretur: qui Libræ oppoſitus eſt. Sed de ariete poſtea dicemus. Plynius tamen inquit Cæſarem Idus

Octauiã iam dicta ad iternitionẽ cõtra pcuſſores cæſaris

Quomõ ſcorpi' eſt collocat' inter ſydera

Martias ſibi ferales annotaſſe ſcorpiōis occaſu. Nos uero in fine operis plura ſimul de omnibus dicemus. Cum poſtera ſequēs. ℣ Aurora reſecerit: rore madefecerit. ℣ Herbas teneras Scorpius erit uidendus a prima parte aut poſt primam partem: hoc eſt poſt chelas: ſiue a prima parte ſui ſigni eo modo quo dictum eſt. ℣ Tertia: decimo ſexto calen. apri. hoc eſt. xvii. die martii feſtum erit bacchi quo die ad liba populus cōueniebat in eius honorem: & pueri relicta prætexta uirilem togam ſumebant: profunditurq; in Bacchi laudes & in ſileni fabulam. & in togæ libere rationem: quæ omnia ſuis in locis explicabimus.

Die decimo ſexto martio liberalia feſta

¶ Tertia poſt id⁹ lux ē celeberrīa bacho
Bacche faue uati: dum tua feſta cano.
Nec referā ſemelē: ad quā niſi fulmīa ſe
Iuppiter afferret: paru⁹ iermis erat: cū
Nec puer ut poſſes maturo tēpore naſci
Expletum patrio corpore matris opus:

¶ TERTIA poſt idus lux eſt celeberrima Baccho. xv. calendas Apriles Baccho ſacra fiunt quæ conſtat teſte Seruio Iulium Cæſarem primum Romam tranſtuliſſe ut Daphni & armenias curru ſubiūgere tigres iſtituit. daphnis thyaſos inducere Baccho. Dicuntur autem hec feſta. Liberalia a libera. i. Baccho qui repertor uini ideo liber dicitur. ut Feſto placet q uino uſi oīa libere loquantur: quos ebrietas petulantiores facit. Vnde illud eſt Neuii libera lingua loquemur ludis liberalibus: licet alii a libatione liberum dictum uelint q ipſe libationem præbuerit. Alii q p Boetiæ libertate pugnauerit. Alii a liberando dictum putent cuius ſacra (ut inquit Seruius) ad purgationem animæ pertinebant. Alii q liber & uagus ſit: nam ſecundum Ariſto. Apollo & Liber pater unus atq; idem deus eſt: de quo ait Neuius. Hac qua Sol uagus igneas habenas immittit propius iungitq; terræ. Hinc eſt q (ut ſcribit Macrobius) in ſacris hæc religioſi arcani obſeruatio tenebatur. ut Sol cum in ſupero hemiſperio eſt Apollo uocaretur: cum in infero Dionyſius qui eſt Liber pater: quem Herodotus ſcribit ubi editus eſt in lucem ab Ioue in ſutum femori portatumq; in Nyſam quæ eſt ſuper ægiptum in æthiopia ubi educatus dicitur. Vnde a Ioue cuius grecus genitiuus eſt dios & Nyſa Dionyſius dictus eſt & eius ſacra Dionyſia: ut a Baccho Bacchanalia a Libero Liberalia. Nam orgia & trieteria a. nollo huius dei nomine deducta ſunt: quorum illa non ſolū Liberi patris ſed deorum omnium ſacra apud græcos ſignificabant. Hæc autem a poetis trietias. i. a triennio dicta ſunt: quo exacto ut ait Lactantius Grāmaticus mos fuit ea celebrari. Sane Bacchus ut quidam tradunt primus omnium ſubactis Indis uictoriam reportauit: apud quos Nyſam urbem condidit teſte Iuſtino: ad quam cum Alexander macedo ueniſſet oppidanis nō repugnantibus fiducia religionis Liberi patris parci iuſſit cum ſecutum ſe non tantum militiam: uerum etiam dei ueſtigia lætaretur. Eſt & Nyſa in Boetia: de qua inquit Lucanus: Bacchumq; auertere Nyſa. Item in Caria: in Lycia & Ionia. Hic deus emere & uendere inſtituit inuenitq; Diadema regum inſigne: necnon & triumphum: ut Plynius & Macrobius meminerunt: Athenienſes primi liberales ludos inſtituerunt: ut quibuſdam placet. Scythæ autem (ut ſcribit Herodotus) Græcis probro dederunt Bacchanalium conſuetudinem negantes eſſe credibile deum inueniſſe quo homines ad dementiam adigerentur. Aegyptii Baccho porcū mactabāt alii hircū: ut diximus ſupra: eidē maiores nři ſacri ma. i. muſtū ſacrificarūt pro uino uaſis: ac uineis cōſeruādis: cui antiquiſſimi ruſtici (autore Feſto) confecta uindemia dionyſia faciebant. Canebā tur autem hymni libero patri apud græcos græca: apud latinos uoce latina cum hymni matris deorum ubiq; græcam linguam requirerent teſte Seruio. Primus uero apud corinthios dithyrambici carminis genus cecidit Arion Methymneus quod a dithyrambo. i. Baccho id nomen accæpit ſic dicto q per duas portas uenerit uentrē ſemeles & iouis femur a quo dithyrambici poetæ nominati ſunt: qui cū hymnos in Bacchū canerent tripodē in præmiū accipiebant. Erant autē Bacchi ſacra non tacita ut pleraq; alia: ſed aperta ſicut & ſacra matris deorū: adhibebātur n. orgiis Bacchi pene omnium generū inſtrumēta. ℣ Nec referam ſemelen. Bacchi matrē & cadmi filiā. Nota eſt fabula. Hæc Thyone græce dicitur a qua (ut placet Porphyrioni) Bacchus thyoneus dicitur: Vnde bacchæ thyades dictæ: Eſt autē color occupatio ℣ Paruus Inermis eras: Senſus eſt niſi Iuppiter fulmine armatus ueniſſet ad Semelen in infantia inermes fuiſſe ac ſi dicat: iintes arma hoc eſt fulmina natus es: ut conſtaret quantus imperator ac deus futurus eſſet qui armatus erat cum ederetur in lucem. ℣ Biſtonas: populos thraciæ in qua & ſtagnū biſtonium eſt dictum a rege Biſtone: ut quibuſdā placet: ii cum in ſacris Liberi patris uerſantur ſolutis crinibus angues & capite & manu geſtant teſte Porphyrione: cū mos ſit Bacchantium (ut ſcribit Diodorus) comis ſerta & manibus thyrſos ferre: id eſt haſtas pampinis inuolutas.

Bacchus in ſut⁹ femori iouis

Dionyſi⁹

trieteria

Niſa urbs multis in locis.

Bacchi inuenta.

Dithyrābici carminis auctor

Bacchi geſta

thyone

thyades

Biſtones

¶ TERTIA lux: tertia diēs poſt idus martias. hoc eſt. xvi. dies mēſis martii. ℣ Eſt celeberrima Baccho: bacchi numine. nam celebratiſſimū bacchi feſtum. ℣ Bacche faue uati: faue mihi. ℣ Dum cano: cantādo ſcribo. ℣ Tua feſta: diem tuis ſacris conſtitutā. ℣ Nec referam non agam nunc de matre tua ſemele: quæ perſuaſa a Iunone non aliter credens Ioui ſuccumbere: niſi ea ſecum maieſtate congrederetur: qua cum Iunone examinata eſt q niſi illud illa experiretur: ne Iouis filium non putabat. ℣ Nec referā: nolim nunc referre. ℣ Semelen: matrem tuam: quæ ut Diodorus inquit: ex harmonia Veneris filia: & cadmo nata eſt ℣ Ad quā: ſemelē. ℣ Niſi iuppiter inermis: prius tamē inermis. ℣ Afferret fulmina: quæ poſtea ob iuratā fidē inuitus tulit. Tu eras paruus: parui nois quia nō crederis Iouis filius. ℣ Nec puer: de his plura ſupius egimus in querela Ariadnes. Extincta ſemele fulmine: quæ abortū fecit in Iouis femur Bacchus receptus eſt: ideo hic. ℣ Nec referā ſcilicet. ℣ Opus mřis: officiū maternū. ℣ Expletū corpore patrio: hoc eſt in iouis fœmore. Vt puer poſſes naſci tpe maturo: ut naſcaris pfecto tpe part⁹ hoc eſt decimo mēſe: Sythonas & ſithicos nolo cōmemorare nūc uictorias tuas: & triūphos toto orbe partos ℣ Etenī Dionyſius: nā & ipſe bacchus

ANT. FAN. Bacchi ſacra. xv. calendas aptiles. Liberalia Liber.

PA V. MAR.

Sythões & ſithicos uictos a baccho

Quomõ bacchus totum or bẽ pagrauit in arte bellica

totum orbem bellis & uictoriis peragrauit. Ex aſia in europam tranſfretaturus: cum amicitiam iniiſſet cum Lycurgo rege thraciæ: & ab eodem inſidiæ in eum pararentur: ut refert Diodo. Tharope quodã rem referente lycurgum domuit: regnumq; thraciæ tharopi tradidit: cuius ſacra & cerimonias demonſtrauit. ideo hic Longum eſt memorare ſythonas: quaſi quia lõgum eſſet: nolo nunc cõmemorare thraceas qui ſythones dicuntur a ſythonio flu. cuius meminit Plynius. inde apud Virgilium. Sythoniaſq; niues: & in heroid. Nec uehit acteas ſcytonis nuda rates.

Biſtonas & ſythicos lõgũ ẽ narrarẽ triũ
Et dõitas gẽtes thuris & ĩde tuas (phos
Tu quoq; thebãæ mala p̃da tacebeꝛ̃ ma
Inq; tuũ furiis acte lycurge genu (tris
Ecce libet ſubitos piſces: tyrrhenaq; mõ
Diceꝛ̃: ſed nõ eſt carmis hui⁹ op⁹ (ſtra
Carmis huius opus cãs exponere: q̃re:
Vilis anus populos ab ſua liba uocet.
Ante tuos ort⁹ aræ ſine honore fuerũt:
Liber: & in gelidis herba reperta focis:
Te mẽorãt gãge totoq; oriẽte ſubacto:
Primitias magno ſuppoſuiſſe Ioui:
Cinama tu prim⁹ captiuaq; thura ddiſti
Deq; triumphato uiſcera toſta boue

ANT. FAN.

ℂET ſcythicos lõgum eſt narrare triumphos. Sunt qui primum triumphi autorem Dionyſium putent a quo nõ indi ſolum: ſed & Scythe domiti ſunt & alii. ⸿Gẽtes thuris: Arabes quos Bacchum ferunt etiam domuiſſe. ⸿Tu thebanæ mala præda tacebere matris: Pentheum dicit: quem Liberi patris ſacra aſpernantem ira numinis matri lacerandum dedit. inq; tuum furiis acte lycurge genu: Ipſe alibi: Penthea tu uenerande bipẽniferumq; lycurgũ ſacrilegos mactas: Fuit autem hic Lycurgus rex Thraciæ qui dum in Bacchi contemptum uites ſuccideret crura ſibi falce amputauit. Vnde eum abſtemium fuiſſe Seruius ſcribit: Sed hyſtoria hoc habet uoluiſſe Lycurgum decipere Bacchum ex india reuertentem: cui cum regni aditũ promiſiſſet noctu milites miſit qui in eius exercitum impetum facerent: quod cum deus reſciuiſſet: inſtructa acie Thraces aggreſſus Lycurgum oculis priuauit & ſocios eius cruci affixit. Lactantius Grãmaticus duos inquit fuiſſe Lycurgos Thacem & Nemeum: quibus additur ab aliis Lycurgus legum lator. Sed lycurgus Bacchi cõtemptoris eſt quem quidam Boreæ: alii Dryantis filium dicunt ac Phyllidis patrem. ⸿Subitos piſces: Nautas Tyrrhenos qui a Baccho in delphines cõuerſi ſunt. Nota eſt fabula. ⸿Vilis anus: Quæ cõſueuit in feſto Bacchi uocare populum ad liba quæ ipſa formauerat & ea populo Romano diſtribueret: ut unuſquiſq; Baccho particulam offerret uel libaret. In gelidis herba reperta focis: Vult ante ortum Bacchum nullum ſacrorum uſum fuiſſe & ubi Foci poſtea ſacrorum ignes continuere nihil aliud fuiſſe q̃ herbas. ⸿Primitias magno ſuppoſuiſſe Ioui: Obtuliſſe Ioui primitias prædæ.

Lycurgus rex thraciæ.

Bacchus priuauit lycurgũ oculis & thraciã tharopi tradidit

PAV. MAR.

ℂET ſythicos triumpho: quos e ſcythia retuliſti. Scythiæ enim ſeptentrionales ſunt partim in Europa: partim trans tanaim in Aſia. Hoc etiam cum indis Bacchus debellauit Dionyſius enim primus omnium triumphauit elephanto indico inuectus: ut refert Diodorus. ⸿Et domitas gentes thuris: quaſi non agam de arabibus a te uictis: apud quos thus naſcitur: Nam in Catthabania regione Arabiæ. Sed de his latius in primo libro diximus. Et inde tuas gentes ſcilicet domitas. Indiam enim ut diximus totam domuit. indus fluuius indiæ maximus: & indos populos dicimus: ipſa quidem regio ſub oriente ſole iacet de qua alias. ⸿Tu quoq; thebanæ: nec dicam nunc de pentheo Tebano aut Lycurgo Thraceo. Pentheum enim Thebis bacchi ſacra ſpernentem: atq; prohibentem Agaue mater interfecit: cuius fabula refertur in tertio Metamorphoſeos. Et Diodorus inquit ſuſtuliſſe omnes impios: qui in orbe erant: Sed maxime Pentheũ ac Lycurgum. Quem etiam dicunt: dum bacchi uites incideret crus ſibi abſcidiſſe. ⸿Tu quoq; o pentheu. ⸿Mala præda matris Thebanæ qui ab Agaue matre tua thebana diſcerptus es. ⸿Tacebere: a nobis: quia non cõmemorabo: & tacebere tu. ⸿Lycurge: rex thraciæ. ⸿Acte furiis: qui a furiis impulſus es. ⸿In tuum genu. nam dum putabas uites incidere crus a genu abſcidiſti. Ecce libet: uellem commemorare tyrrhenos nautas: Sed non pertinet ad præſens argumentum. Bacchus crediderat ſe tyrrhenis nautis: ut eum naxon deferrent: qui cum illi alio inferre putarent in delphinos mutati ſunt: de hoc etiam in met. Ecce libet dicere piſces ſubitos: delphinos repente factos: & Monſtra tyrrhena: tyrrhenos nautas: in delphinos ſubito cõuerſos. ⸿Sed nõ eſt opus huius carminis: nõ pertinet ad hoc carmẽ: Ea. n. in meta. carmine heroico ſcripſit: nunc in hoc elago nõ ſunt repetenda: præterea nõ conuenit huic argumento: quia nunc non agimus de his: ſed de libis: ad quæ uocatur ab anicula pp̃s. ⸿Opus huius carminis eſt: quaſi ptinet ad hoc carmẽ. ⸿Exponere cauſas: quare: q̃bus cauſis. ⸿Vilis anus uocet ad pp̃m ab ſua liba. ⸿Vetula: quæ liba finxerit: ad ea pp̃m uocat. Nam ab ea accipit pop̃s in feſto Baccho: poeta rõnem aucupatur primis libationibus: quæ ab ipſo fuerunt inſtitutæ præſertim cõ uictor rerum primitias magno ioui offerret: et ſic in libero pſe liba & libamina dicta. O libero: o Diony. ſeu bacche: cur liber in primo diximus. ⸿Aræ fuerũt ſine honore. ſine ſacrificio. Ante tuos ortus: anteq̃ tu natus eſſes. & Herba fuit repta in gelidis focis. i. locis ubi poſt ortũ bachi aræ ſunt cõſtitutæ herba erat: ideo foci gelidi qa nulla fiebãt ſacrificia nullus erat in ea uſus ignis nulla uictima torrebaẽ. nulla thura cremabãtur. ⸿Te memorãt: te dicũt o liber. ⸿Subacto gange & toto oriente: poſtq̃ domuiſti & ſubegiſti pp̃os totius orientis: indos præſertim per quos ganges flu. uil. al: ineis fluit in orientẽ ſolẽ. Suppoſuiſſe primitias: magno ioui: obtuliſſe ioui primitias prædæ: & fructũ partes: Primitiæ. n. fructũ diis offerebãtur: de iis in. ii. lib. diximus. ⸿Tu primus: o bacche liber pater. Dediſti obtuliſti ioui. Cynnama quæ quidẽ naſcuntur in æthiopia trogotidis teſte Ply. At in met. In pãchaia arabiæ

Bacchus maxime fuit ipius cõtra pentheum & lycurgũ

Liba & libamina a libero dicta

Cynnama in ethyopia

regione naſci.dicuntur:ſit diues amono cynnamaq;coſtumq; ſuum : ſudataq; ligno thura ferat.floreſq; alior panchaia tellus.⸿ Et thura captiua:captiuorum arabum:quos ſubegiſti:tu primus ea diis concremaſti.⸿ Et uiſcera toſta:cocta.⸿ De boue triumphato:de boue rapto ab hoſtibus.⸿ De quibus triumphaſti.

Noſe ab autoris ducũt libamina nomẽ.
Libaq; q; ſacris pars datur inde focis:
Liba deo fiũt:ſuccis quia dulcibus idẽ:
Gaudet:& a Baccho mella repta ferũt:
Ibat arẽoſo ſatyris comitat' ab hebro:
Nõ habet igratos fabula noſtra iocos:
Iãq; erat ad rhodopẽ pãgeaq; flumia uẽ
Aeriferæ comitũ cõcrepuere man':(tũ
Ecce nouæ uolucres cocũt tinitib9 actæ
Q uoq; mouẽt ſonit' æra ſequunt' apes
Colligit errãtes:& i arbore claudit inani
Liber:& inuenti premia mellis habet:
Vt ſatyri læniſq; ſenes tetigere ſaporẽ.
Q uærebãt flauos p nemus oẽ fauos:
Audit in exeſa ſtridorẽ examinis ulmo:
Aſpicit:& cælat:diſſimulatq; ſenex:
Vtq; piget pandi tergo reſidebat aſelli.
Applicat hũc ulmo.corticibuſq; cauis:
Cõſtitit ipſe ſuper ramoſo ſtipite nixus
Atq; auide trunco condita mella petit
Milia crabronũ coeũt & uertice nudo.

ANT. FAN.

⸿NOMINE ab auctoris ducunt libamina nomen:Liba quidem(ut diximus ſecundum Varronem)a libando dicta ſunt:q; libandi cauſa fiant.Libamina uero a libero ut Naſoni placet hoc loco:cuius feſta idẽ Varro ſcribit dicta liberalia quod per totum oppidum eo die ſacerdotes liberi ſederent hedera coronatæ cum libis & foculo ſacrificantes Ea liba e farre & melle conſtabant apta ſacris ut inquit Seruius.Quod ſacris pars datur ide focis: Dictum inquit Libum q; eius particulæ focis ſacris ſiue aris libentur.⸿ Ebro Fluuio Thraciæ cuius prouinciæ mons eſt Rhodope cui a regina Thracum rhodope ibi ſepulta nomen inditum putant.ibi & Pangea ſunt quæ iunguntur Macedoniæ:ut uideo pangæa niuoſis cana iugis.Vnde autor ſubiungit:Pangeaq; flumina e pangæo fluentia:quod Thaciæ promontorium eſſe beſſis conterminum cõſtat:ad cuius radices fluit amnis quem mæſtũ uocant.⸿ Aera ſequuntur apes: Vir.in quarto Geor. Curetum ſonitus crepitantiaq; æra ſecutæ.Gaudẽt apes (teſte Plynio)plauſu atq; tinnitu æris eoq; conuocantur quo manifeſtum eſt:ut idem putat:auditus ſenſum eis ineſſe quamuis nonnulli aliter ſentiant iiſdem inimica eſt echo reſultanti ſono a quo pauide alterno ictu pulſantur:ut aut ubi concaua pulſu ſaxa ſonãt:uociſq; offẽſa reſultat imago⸿ In arbore claudit inani:Nouimus apũ aluearia interdum fieri e cauis borum truncis.⸿ Læniſq; ſe.Silenum dicit.⸿ Diſſimulatq; ſe.Nemini rem aperit ut ſolus melle auditi examinis potiretur.⸿ Milia cra.co. Hæ uolucres ex equis creantur:dicunturq; interficere hominem ictibus.xxvii.

Liba. Libamia.

Hebrus

Pangea

Bacchus mel reperit

Apes gaudẽt tinnitu æris

Crabrones ictib' xxvii.occ'dũt hominem

⸿LIBAMINA:libationes:quæcunq; in ſacris libantur.⸿ Ducunt nomen a nomine auctoris:a libero patre:qui primus Ioui libauit:dicta ſunt libamina.⸿ Et libaa libaminibus:ſeu libando ab ipſo libero:⸿ Quod pars:liborum ſcilicet.⸿ Inde a libationibus.⸿ Datur ſanctis focis:offertur aris:ideo Varro oſtendit liba dicta:quod libandi cauſa fiunt.Fictores dicti a fingendis libis:& Saturnio in carmine Libaq; fictores argeos:& tutulatos.Libum panis genus erat & melle inſundebaſ:ſed plura diximus in.i.li.⸿ Liba:ita ut diximus iſuſa melle.⸿ Fiunt deo:hoc eſt ipſi Baccho.⸿ Quia.idem:bacchus.⸿ Gaudet dulcibus ſuccis:hac cauſa liba baccho offeruntur:quia dulces ſucci & liquores illi grati ſunt.ueluti mella quæ ipſe adinuenit.ideo ſi.⸿ Et ferunt:dicunt.⸿ Mella reperta a baccho:quaſi mellis inuentionem.i.lib.diximus.id nunc poeta ipſi deo aſcribit.Refertq; iocoſam ſpleni fabulam:cũ auidus edendi mellis:crabronum aculeis eſt infixus:& pro medela luto delinire uultum iuſſus eſt.⸿ Ibat bacchus.⸿ Comitatus ſatyris:qui ſunt eius comites:ut in primo diximus.⸿ Ab hebro arenoſo:hebrus thraciæ flu.prope Aenon urbem in mare ægeum influit.Noſtra fabula:quam nunc referemus.⸿ Non habet ingratos iocos:ſed gratos.⸿ Iamq; erat uentũ:iam uenerat ad.⸿ Rhodopen:rhodope mons eſt thraciæ:ſic a rhodope regina thracum ibi ſepulta cognominatus.⸿ Et ad pangea flumina:ad fluuio e pangeo ſcaturienſes:pangeum enim thraciæ promontorium beſſis conterminum:& macedonie iunctum Plynius inquit:ad cuius radices fluit amnis moeſtus.Et in pangeo auri & argenti fodias eſſe teſtatur herodotus.⸿ Manus.comitum:ſatyrorum & menadum & cæterorum:qui bacchum comitantur.⸿ Aeriferæ:geſtantes tam cymbala:quam ærea inſtrumenta:quibus colliſis tinnitus ederetur.⸿ Concrepuere:inſonuere:ut eſt illud Horatii.Q uis poſt grauẽ militiam:aut pauperiem increpat:qui locus in eam ſignificatiouẽ a nonio adducitur.⸿ Ecce uolucres nouæ:apes illis tũc ignotæ.⸿ Actæ tinnitibus:ſonitibus qui fiunt ex æris uerberatiõe.⸿ Coeunt cõgregauerunt.⸿ Et apes ſequuntur æra:æris tinnitũ.⸿ Quo mouẽt ſonitus.quaſi quo fient tinnitus æris eo ſequũtur & apes:& totus ſi a Vir.locus in.iiii.geor.Nũc age naturas apibus quas Iuppiter ipſe Addidit expediã:pro qua mercede canoros Curetũ ſonitus:crepitãnaq; æra ſequutæ dicteo cœli regẽ pauere ſub antro & paulo ante:cum tradit quo pacto egreſſæ ex aluearis apes recocẽtur:ſic inquit.Hinc ubi iã emiſſum caueis ad ſidera cœli nare per eſtatẽ liquidã ſuſpexeris agmẽ:Obſcurãq; trahi uẽto mirabere nubẽ.Cõtẽplator aq̃s dulces & frõdea ſemp Tecta petũt:huc tu iuſſos aſpge ſapores.Trita meliſphylla:& cerinthæ uobile gramẽ:Tinituſq; cie:& matris q̃re cymbala circũ.Ipſe cõſident medicatis ſedibus:ipſe intima:more ſuo ſeſe in cunabula cõdẽt.Sic Ouidius hoc i loco ſequutus tinitus ingt.& cauo trũco cõditas:cũ id mũeris baccho uelit aſſignari.⸿ Liber:bacchus.⸿ Colligit errãtes:eas

PAV. MAR.

Libum fit ex pane & melle

Pangeus fluuius i thracia

De apib' multa digna ex uergilio

ſcilicet apes tinitus ſequutas.¶ Et claudit in arbore inani:uacua hoc eſt in cauo arboris trūco.ſiue in ipſo alueario.¶ Et habent præmia mellis inuenti:habent laudem inuentionis mellis.nam uere laudes ſunt uirtutis præmia.¶ Vt ſatyri qui deguſtauerant melſa:capiti ea dulcedine:inquirebant per ſiluas:ſi ea in cauis arboribus inueniſſent:Sylenus:putauit ea inueniſſe:cum aduerteret faui ſimilitudinem:eo tacitus acceſſit

Sylenus bacchi comes i aſello pando

Crabrones: & ueſpæ infixere illi aculeos.¶ Vt poſtquam.Satyri:qui liberum patrem comitantur.¶ Et lenis ſenex: Sylenus de quo plura in primo.¶ Tetigere ſaporem:guſtauere ſaporem mellis.Quærebant ſauos:flauos flauētia mella.¶ Per omne nemus:per omnis ſiluas.¶ Senex:Sylenus audit ſtridorem.¶ Examinis:hoc eſt apes ſtridentis:uel quas ipſe apes putauit:cum eſſent Crabrones:& ueſpæ.¶ In ulmo exeſa:caua quam uetuſtas exederat.¶ Aſpicit & ceras:& uam & ueſpæ componunt inanes ceras ad ſimilitudinem faui.¶ Et diſſimulat:quia uidebatur non uidiſſe: ne alii quoq; aduerterent.¶ Et ut pigerquia ſenex.¶ Reſidebat tergo aſelli pandi:recuruiſedebat in curuo tergo aſelli.¶ Applicat hunc:aſellum ¶ Vlmo & cauis corticibus:non enim deſcendit ex aſello:ſed cum eo ad ulmum acceſſit:& arborem ipſam aſcendit.¶ Ipſe nixus:innixus arboris trūcho.¶ Conſtitit ſuper ramoſo ſtipite:ſuper ipſo trunco.¶ Atq; uide:cum auiditate.¶ Petit mella condita:quæ ipſe illic eſſe exiſtimabat.¶ Truncoq;pſius ulmi.¶ Coeunt crabronū milia:quaſi innumeri crabrones conueniunt.¶ Et defigunt:deorſum infigunt.

ANT. FAN.

¶SPICVLA:aculeos quibus affixis excitatur dolor & tumor.Limumq; inducere monſtrat: Vt intuentes Sileni faciem luto oblitam mouerentur ad riſum: perſuaſit Sileno ut ad tollendum dolorem timoremq; ori & capiti limum induceret:quamuis legi apud ſcriptores ac medicos probatiſſimos luti genus mederi eiuſmodi morſibus & hauſtum cum uino & illitum cum aceto.¶ Splendida mella.Electa & pura qualia ſacris adhiberi oportet.

Quare fœminæ potius q̄ uiri celebrāt feſta bacchi.

¶ Fœmina cur præſtet:Si quæris cur in Feſto Bacchi fœmina potius q̄ uir populo liba ſuppeditet.ratio in promptu eſt:quia fœminarum ac menadum greges Bacchum ſequebantur quas thyrſos gerentes deus concitabat.Cōſtat enim bacchum teſte Diodoro peragrantem orbem duxiſſe exercitum non uirorum tantum ſed etiam mulierum.Vnde in multis Greciæ ciuitatibus cum trieteria aduenſſent mulieres in unum conueniebant & uirgines thyrſos gerentes Liberum patrem hymnis & cantibus uenerabantur.¶ Cur anus hoc faciat quæris: Quia uino ſenectus & gaudet:& indiget ut lacte infantia:diciturq; uinum lac ſenis.

Spicula defigunt:oraq; prima notant.
Ille cadit præceps & calce feritur aſelli.
Inclamat ſocios:auxiliumq; rogat:
Cōcurrunt ſatyri turgētiaq; ora parētis
Rident:percuſſo claudicat ille genu.
Ridet & ipſe de9:limūq; īducerē mōſtrat
Hic paret monitis:& linit ora luto:
Melle pater fruitur:liboq; infuſa calēti:
Iure repertori ſplendida mella damus:
Fœmina cur præſtet:nō eſt ratiōis opertæ
Fœmineos thyrſo cōcitat illa choros:
Cur anus hoc faciat q̄ris:uinoſior ætas:
Hæc erat & grauidæ mūera uitis amat

PAV. MAR.

¶SPICVLA:aculeos.¶ Vertice nudo:inudato:& detecto fileni capite:notant ſignant aculeis:quem ſubitus tumor ſequitur.¶ Prima ora:uultum ipſum in ſuperficie.¶ Crabrones ex mulis:Veſpæ ex aſinis:fuci ex equis:apes ex bubus naſcuntur:& de hiis quoq; in primo.¶ Ille:ſylenus.¶ Cadit præceps.decidit ex arbore cum capite deorſum.¶ Et feritur calce aſelli:aſellus ſyleni caſu exterritus illius genu calce percuſſit.¶ Inclamat ſocios:ut ei ferant opem.¶ Et auxilium rogat:rogando petit:ut ipſi ſuccurrantur quia tollere ſe humo non poterat.¶ Satyri concurrunt ad clamorem ſyleni.¶ Et rident ora turgentia:uultum iam tumefactum Crabronum ſpiculis infixis.¶ Parentis:ipſius ſyleni ſenioris.¶ Ille ſyl.¶ Claudicat genu percuſſo:quod calce percuſſerat aſellus.¶ Ridet & ipſe deus.bacchus.Non ſine artificio fabellas huiuſmodi īmiſcet poeta: quoniam ut in primo diximus:ſacra & feſta bacchi ioco & riſu obſoluebantur:ſeruat & ipſe morem in ſacrorum deſcriptione:fabellas īmiſcens quæ riſum moueat.¶ Et monſtrat bacchus.¶ Inducere limum.lutum hoc eſt ſuperponere ori tumenti in tumi.Hic:ſyl ¶ Paret monitis:facit quod ille monuerat:& linit ora luto:ut augeret riſum delinit ille uultū luto.¶ Pater:liber ipſe.Fruitur melle:redit ad propoſitum:quod mella Baccho libantur:nam eius eſt inuentum:ideo fruitur hoc eſt ueſcitur melle cuius uſum adinuenit.¶ Iure merito igitur Damus offerimus:Mella ſplendida:nitentia.¶ Infuſa libo:de quo agebamus.¶ Calenti:nam tunc plus mellis haurit.Repertori baccho merito liba calentia melle infuſa libero patri offeruntur:cui mellis inuentio aſſignatur:& a quo libamina ipſa dicuntur.¶ Fœmina cur fœmina potius q̄ mares:huic liborum muneri præpoſita ſit.¶ Eāq; rationem affert quod ſecum bacchus puellas comites ducat tyrſum ferentis:& in græcia in feſtis trietericis:& in orgiis mulieres conueniunt cum tyrſis:& in choreis bacchantes.¶ Non eſt opertæ:ſed aperte.nō occultæ:ſed manifeſte rationis.¶ Cur preſit fœmina:cur fœmina ſit:quæ ad liba populū uocet.¶ Ille:bacchus ¶ Concitat:cōmouet.¶ Tyrſo quæ eſt haſta pampinis inuoluta.¶ Choros fœmineos:quo ſecum ducit.nam Ducebat Menadas:ut Diodo.inquit.¶ Cur anus:nunc illuc quærit cur potius uetula:q̄ adoleſcentula id faciat ratio eſt:q; anus plus appetit & plus uini haurit:q̄ adoleſcentule.illa enim ſenilis ætas cū ſit effeta & parum ſanguinis habeat & ob id frigeat.uino alitur calet & uires ſuſcipit.unde in prouerbio eſt uinum eſſe lac ſenum.¶ Tu quæris cur anus uetula.¶ Faciat hoc.i.præſit libis.¶ Hæc æ.ſe.ſ ¶ Erat ui.magis hauriens uini:& ſic magis ebria.¶ Et.a.mu.ui.gra.amat uina & uuas.quæ e grauida uite leguntur,unde uinum exprimitur.¶ Vitis gra.per tranſlationem a prægnantibus:quia quoq; fetum ulris parit.

Miraculū bacchi quomō liberauit ſylenū ab aculeis crabronū

¶Cur hedera

¶CVR hedera hæc cincta eſt. oportebat eandē anum cinctā hedera liba populo miniſtrare. ¶Hedera eſt gratiſſima baccho. Ouid. in primo triſtium. De me meis hederaa bacchica ſerta comis. Hac Alexander coronato exercitu ex India rediit exemplo liberi patris: ut ſcri. Ply. cui⁹ dei thyrſos galeas & ſcuta thraces hedera ornabant in ſolēnibus ſacris: quam mirum eſt (ut idem inquit) ulio in honore habitam eſſe cum ſerpentium frigori ſit gratiſſima & inimica omnibus ſatis: hinc eſt ꝙ eam Plutar. tradit hominibus inutilem eſſe ſterilemq;: ac non temere in ædibus ali innaſciq; permiſſam. Sciendum apud lacedæmonios ſimulachrum liberi patris coli ſolitum haſta inſigne non thyrſo: cuius mucro hedera tegebatur: ut ſcribit Macro. quod oſtendebat impetus belli uinculo quodam patientiæ obligādos: habet enim hedera uinciendi obligandiq; naturam. Ea in tutela liberi eſſe putabatur autore Feſto: quia ut ille iuuenis ſemper ita hæc uiret: uel quia ita omnia ſicut ille mentes hominum alligat.

ANT. FAN. Hedera baccho gratiſſima

Cur hedera hæc cincta eſt: hedera gratiſſima bac
Hoc quoq; cur ita ſit/dicere nulla mora ē: (cho
Nyſiades nymphas puerū quærente nouerca
Hanc frondem cunis oppoſuiſſe ferunt:

Hedera unde appellatur

Dicta eſt autem hedera ꝙ hæreat: uel ꝙ edita petat: uel quod id cui adhæſerit edat. Bacchi ſimulachrū cornua geſtabat. ut diximus: uel ut proteruitas ſignificaretur & contumacia: uel quod (ut Diodorus ſcribit:) ferunt ammonem Bacchi patrem uſum in bello galea: cuius inſigne fuit Arietis caput. Vnde & Bacchæ cornua ſumebant & ceratophori dicebantur. ¶Puerum quærente nouer. Hanc frondem cuius &c. Iunone bacchum infantem quærentem ut perderet: ferunt Iouem eum dediſſe Mercurio deferendum ad antra Nyſæ urbis arabiæ cuius ſupra meminimus ubi a nymphis ſummo ſtudio educatus eſt: quas autor hic fabulatur oppoſuiſſe Iunoni frondem hædere cunis infantis ac arbore circumſeptis.

Bacchi ſimulacrū cū cornibus

¶CVR hedera cincta eſt: quærit hederæ cauſam: nam anus illa hedera cingitur: & menades: & quæcūq; baccho ſacrificantes hedera utebantur: poeta originem moris aucupatur ab incunabulis bacchi: quoniam nymphæ quæ educabant cuna hederaꝫ ne puer a iunone uideretur. Verum pro corona liber pater eſt uſus hedera ad cuius exemplum: ut inquit Plynius: Alexāder hedera exercitu coronato uictor ex india rediuit: ſed ut Plutarchus oſtendit flaminem dialem committere piaculum ſi hederam attigiſſet: nec iter inde facere poſſet: ubi umbraculum aut arbuſtum deſuper prominēret: & ſubdit rationes. An hoc ſimile ei eſt qđ dicitur. De curru non eſſe: phœnici non inſidere: ſcopam non tranſcendere: non quod hæc Pythagorici uitant. Sed quod per hæc ab aliis deterreant. Nam quod ſub uitem ingredi prohibent: ad uinum referebant: quod ſacerdoti ebrium fieri nefas eſſet. Temulentis enim uinum ſupra caput eſt: & deprimuntur omnes ebrii: & humiles fiunt: cum hanc ipſam uoluptatem uincere oporteat: non ab ea uinci. Hederam uero tanꝗ ſterilem: hominibus inutilem: & propter fragilitatem adminiculo alterius ſemper egentem: t umbra ſolum ac uiriditate oculos capientem: non temere in ædibus alii atq; innaſci permiſerunt. Quiq; quæ plantes complexa maxime noceret: nec ſolo extirpari facile poſſit: quo fit ut cœleſtium templis penitus amoueatur. Nec in æde palladis athenis: ac thebis quiſꝗ facile hederā uideat. Nocturnis uero ſacris: & bacchanalibus adeſt. An & hoc quoq; miſticum quoddam ſignum erat: ut a Thyaſis ac reliquis bacchanationibus abſtinerent. Namq; bacchicis furoribus mulieres correptæ fuerint: ad hederam ſtatim feruntur: & abreptam manibus diuellunt. Dentibus lacerant: ut non omnino incredibilia dicere uideantur qui aſſerūt hederam: quod ſpiritum habeat: quo mentes in furorem conciteꝫ: & loco moueat. Ebrietatem abſq; uino inducere: & hylares eos reddere: qui in furorem procliues fuerint &c. Cur anus ipſa eſt cincta hedera: cur eo die ſe hedera cingit: & coronā fert ex hedera rōnē mox ſubiungit. ¶Hedera eſt Bac. gra. ſed q̄re gratiſſima. Nulla mora eſt dicere: non retardabor in dicendo hoc quoque cur ita ſit: cur longe gratior cæteris frondibus. ¶Ferunt: dicunt. ¶Nymphas nyſiades: a nyſa urbe arabiæ: quibus ab ioue nutriēdus eſt datus puer. ¶Oppoſuiſſe hanc frondem cunis: quaſi texiſſe cunas ubi puer iacebat hedera. ¶Quærente nouercā dum quæreret priuignum iuno: quæ eum perdere uolebat. ¶Reſtat ut inueniam. ſecunda pars propoſiti. Eo bacchi feſto menſe martio: adoleſcentes nobilium filii relicta prætexta uirilem togam ſumebāt: cauſas eas affert: uel quod adoleſcens bacchus fugeretur: uel quod pater dicat: uti inde a patribus illi filios commendari: uel quia liber eſt. In eius feſto libera accipienda toga: uti & illis liberior uita permitti: uel quod tum maxime dabant cum rei ruſtice ueteres incumbentes urbem in feſto bacchi repetebāt: quo adeſſent: & eo die pueris toga daretur. Verum ut rem altius repetamus: prætexta & bulla erant illuſtrium puerorū ueſtes: quarum altera magiſtratuum: altera triumphantium erat. De quo uectius apud Theodoſium hæc inquit Tarquinius priſcus: quem lucumonem uocitatum ferunt: rex tertius ab hoſtilio. Quintus a Romulo de Sabinis egit triumphum. Quo bello filium ſuum: annos quatuordecim natum quod hoſtem manu percuſſerat: & pro concione laudauit & bulla aurea: prætextaq; donauit inſigniens puerum ultra ānos fortem præmiis uirilitatis & honoris. Nam ſicut prætexta magiſtratuum: ita bulla geſtamen erat triumphantium: quam in triūpho præ ſe gerebant: incluſis intra eam remediis: quæ crederent aduerſus inuidiā ualentiſſima. Hinc deductus mos ut prætexta & bulla in uſum puerorū nobilium uſurparentur: ad ominandā uota concilianda uirtutis ei ſimilis: cui primis in annis: munera iſta ceſſerunt. Alii putant eundē priſcū cum is ſtatum ciuium: ſolertia prouidi principis ordinaret: cultum quoq; ingenuorum puerorū inter præcipua duxiſſe: inſtituiſſeq;: ut patricii bulla aurea. cū toga: cui purpura prætexitur: uterentur dumtaxat illi quorum patres curulem geſſerant magiſtratum. Cæteris autem ut prætexta tantum uterentur indultum. Sed uſque ad eos: quorum parentes equis ſtipendia iuſta meruiſſent. Libertinis uero nullo iure uti prætex.

PAV. MAR.

Alexander cū exercitu hedera coronato ex india rediit

Vectiꝰ ap. theodoſiuꝫ de bullæ cōſuetudine

Bulla aurea cū toga.

Marcus Lelius augur iſtituit.
De bulla nobiliuꝫ & libertinoꝝ differentiā

tis licebat. Ac multo minus peregrinis:quibus nulla eſſet cum Romanis neceſſitudo. Sed poſtea libertino
rum quoq; filiis prætexta conceſſa eſt:ex cauſa tali.quam.M.Lelius augur refert:qui bello punico ſecūdo
duumuiros dicit ex ſenatuſconſulto: propter multa prodigia libros ſybillinos adiſſe:& inſpectis his nun
ciaſſe in capitolio ſupplicandum:lectiſterniumq; ex collata ſtirpe faciendum ita ut libertinæ quoq; quæ lō
ga ueſte uterentur:in eam rem pecuniam ſumminiſtrarent. Acta igitur obſecratio eſt:pueris igenuis:itēq;
libertinis:& uirginibus patrimis:matrimiſq; pronunciantibus carmen. Ex quo conceſſum:ut libertinorū
quoq; filii qui ex iuſta duntaxat matremfamiliæ nati fuiſſent:& totam prætextam: & lorum in collo pro
bullæ decore geſtarent. Verrius flaccus ait cum populus Romanus peſtilentia laboraret:eſſetq; reſpōſum
id accidere:quod dii deſpicerent:Anxiam urbem fuiſſe:quia non intelligeretur oraculum. Eueniſſetq; ut
circenſium die puer de cœnaculo pompam ſuperne deſpiceret:& patri referret:quo ordine ſecreta ſacrorū
in arca pilenti compoſita uidiſſet:qui eum rem geſtam ſenatui nunciaſſet. Placuiſſe uelari loca ea:qua pō
pa ueheretur. Atq; peſte ſedata:Puerum qui ambiguitatem ſortis abſoluerat:togæ & prætextæ uſum mun'
impetrauiſſe. Vetuſtatis periti ſſimi referunt in raptu ſabinarum:unam mulierem nomine Herſyliam: dum
adhæret filiæ ſimul raptam:quam cum Romulus hoſto cuidam ex agro latino:qui in aſylum eius confu
gerat:uirtute conſpicuo uxorem dediſſet:unam natum ex ea puerum:anteq̄ alia ulla ſabinarum partū ede
ret.Eumq; quod primus eſſet in hoſtico procreatus hoſtum hoſtilium a matre uocitatum:& eundē a Ro:
bulla aurea:ac prætextæ inſignibus honoratum. Is enim cum raptas ad conſolandum uocaſſet:ſpopōdiſ
ſe fertur:ſe eius infanti:quæ prima ſibi ciuem Romanum eſſet nixa:illuſtre munus daturum. Nōnulli cre
dunt ingenuis pueris attributum:ut cordis figuram in bulla:ante pectus anneccterent:quam inſpiciētes:ita

Plutarchi opionem de bulla nota etiā ſm Varronem

demum ſe homines cogitarent:ſi corde prædarent. Togamq; prætextam his additam:ut ex purpuræ rubo
re ingenuitatis pudore regerentur. De bulla autem Plutar.prob. Cicero cur pueros monilibus quæ uocāt
bullas exornant. An honoris raptarum cauſa:ut alia multa:ſic & hoc conſtitutum eſſe uoluerūt: his quos
eæ ſuſcepiſſent. An Tarquinii uirtutem honorandam putarunt. Ferunt enim Tarquinium cum puer ad
huc eſſet in prælio aduerſus latinos:& hetruſcos:in hoſtes impetum feciſſe:cumq; ex equo defluxiſſet ex
cepto hoſtium impetu:Romanos confirmaſſe:hoſtibus in fugam conuerſis. Cum pluſquā ſexaginta mi
lia hoſtium eo prælio cecidiſſent:hoc a patre:& rege decoris inſigne accepiſſe. An apud maiores noſtros
ſpecioſum ſeruum donare:turpe. Non exiſtimabatur:quemadmodum nunc quoq; comediæ teſtimonio
ſunt. Pueris autem liberis uæhementius abſtinebant:ac ſi forte accideret:ut in pueros nudos inciderēt: ne
ambigerent:hoc inſigne liberi ferre conſueuerunt. An uel ad moleſtiam conſeruandam: hoc etiam perti
net & intemperantiæ:ac flagitii frenum eſt cum uirum agere eos pudeat anteq̄ pueritiæ inſignia deponāt.
Nam quod Varro ſcribit uerisimile non eſt:cum æoles bullam boliam proferant. Hoc conſulit inſigne
pueros indui ſolere. Sed uide ne hoc quoq; propter lunam ferant:nam lunæ figura:cum plenilunium eſt
non globoſa eſt. Sed lentis formam oſtendit:& quēadmodum opinatur Empedocles illud etiam: quod
ſubiectum eſt:non modo quod apparet. Hæc diximus de bulla & prætexta:qua ratione pueris datæ ſui in
telligeretur. In adoleſcentia uero relicta prætexta:uirilem togam ſumebant:ea erat liberior ueſtis pro libe
riore ætate. Inde in triſtibus:liberior fratri ſumpta:mihiq; toga. Ea ſcilicet ratione:q; puerilia omnia depo
nerent:& uirilia induerent:eſſentq; uitæ liberioris: ſed ad poetam redeamus.

ANT. FAN.

¶QVAre to.li.de.⸿Luce ge.pu.can.bac.tua
mos fuit apud romanos:ut nobiles adoleſcen
tes i feſto liberi patris cum ætas poſtularet de
poſita prætexta uirilē togam induerent:quod
genus ueſtis a tegendo dictū ut autor eſt Var.
ueteres ad calceos uſq; demittebant:ſicut græ

> Reſtat ut inueniam quare toga libera detur:
> Luce geris pueris candide bacche tua
> Siue q; ipſe puer/ſemper iuueniſq; uideris:

Virilē togā induebant in feſto bachi
Togæ menſura ꝑtexta

ci pallium teſte Quinti.qui miratur ſcripſiſſe Ply.ſecūdum Cicero.id facere ſolitum uelādarum uaricum
gratia. Fuit autem iuſta togæ menſura ſex ulnarum:ut ait Porphy.q̄ ueſtem induit Virg.auct.Ser.cum eſ
ſet annorum.xvii. & Augu.Cæ.(ut ait Sueto.)libris ſenatorum protinus pmiſit induere ut celerius reip.
aſſueſcerent. Sed utebantur pueri antequam uirilem ſumerent togam alii prætexta tantum:quæ olim re
gum & magiſtratuum fuit:ut Diomedes grāmaticus ſcribit: Alii toga prætexta patricii dumtaxat atq; hi

Toga libera
Mulieres impudice cū toga. Icedebāt.

quorum patres curulem magiſtratum geſſiſſent:ut ait Macro. Id autem amictus genus:cui purpura præ
texebatur:ut ex eius rubore pueri ingenuitatis pudore regerentur ab.A.Gel.togā dicitur. Virilis uero to
ga ideo libera dicitur:unī eſt illud Propertii. Ante deos libera ſumpta toga es.quod qui eā induiſſent liber
us uiuerēt. Statius in ſiluis. Quem non corrumpit pubes effrena nouæq; libertas properata togæ. Poſtea
uero toga in uſum uenit pauperum tantum ut quibuſdam placet.quos interdum Martialis togatos uocat
& fœminæ adulterii conuictæ cogebantur togatæ in publicum procedere:ut ſcribit Porphyrio. Sumebāt
autem pueri togam uirilem in feſto liberi patris ob ætatis conuenientiam.quæ pueris eſt iam maturis to
gæ ſumendæ cum hoc deo.cuius ætas media dicitur inter pueritiam & iuuentam: uel ut commendaren
tur a parentibus libero:quem Romani patrem uocant:ut quos pedagogi cura deſtituit numinis tutela ſu
ſciperet:uel q; dicere uidebat in feſto liberi patris ſumi ab his liberā togā q̄ liberioris uitæ iter īgrederent:
uel ut adoleſcentiū frequētia ludis liberalib' nō deeſſet cū ad eos multi nō religiōe ſed togæ ſumēdæ ſtu
dio cōuenirēt. De ꝑtexta toga ꝑtexta & bulla pueroꝝ lege Mac. Cōſtat aliqn̄ togā āno.xxiiii.ſumi ſolitā.

PAV. MAR.

¶REſtat:ſupereſt.⸿Vt inueniam quare detur toga libera:qua ratione liberior ueſtis detur.⸿Pueris:ado
leſcentibus:non enim in pue ili ætate:ſed in adoleſcentia dabatur. O candide bacche tuis luciferis:tuis fe

ſtis.⸿ Siue quod ipſe puer:uel quod ſemper tu uideris adoleſcens.⸿ Semper iuuenis:ex his duabus ætati bus:hoc eſt puero & iuuene:erit adoleſcens:quia nec penitus puer:nec omnino iuuenis.

Et media eſt ætas inter utrunq; tibi:
Seu quia tu pater es:patres ſua pignora natos.
Commendant curæ/numinibuſq; tuis:
Siue q; es liber:ueſtis quoq; libera per te
Sumitur:& uitæ liberioris iter:
An quia cum colerent priſci ſtudioſius agros:
Et faceret patrio rure ſenator opus:
Et caperet faſces a curuo conſul aratro:
Nec crimen duras eſſet habere manus:
Ruſticus ad ludos populus ueniebat in urbem:
Sed diis/non ſtudiis ille dabatur honor:
Luce ſua ludos uuæ commentor habebat:
Quos cum tædifera nunc habet ille dea:
Ergo ut tyronum celebrare frequentia poſſet:
Viſa dies dandæ non aliena togæ eſt:
Mite pater caput huc placataq; cornua uertas:
Et des ingenio uela ſecunda meo.

ANT. FAN.

⸿MEDIA ætas:adoleſcentia media inter pueritiam & iuuentam.⸿ Seu quia tu pater es.romani autore Macrobio Martem ac liberũ unũ eundemq; deum eſſe noluerunt & utrunq; patris appellatione uenerati ſunt:ut diximus ſupra. Vnde illud eſt. Huc pater o lenææ ueni. Seruius. Pater inquit licet generale ſit omniũ deorum:proprie tamẽ libero ſemper cohæret: nam liber pater uocatur.⸿ Senatori ſenatores quorum manibus olim agri colebantur: ſed & conſules imperatoreſq; idem faciebãt gaudente terra ut inquit Plyn. uomere laureato. ⸿Diis nõ ſtudiis:religioni ac deorum cultui non cupiditati & uoluptati.⸿ Vuæ commentor:comminiſci a con & mente dictum putatur cum ea finguntur in mente quæ nõ ſunt. Hinc eſt quod cum comminiſcentes noua excogitemus & inueniamus. Cõmẽtor hic pro inuentore ponitur.⸿ Quos cum tædifera nũc habet ille dea. Cerere cuius ſacerdotes cum facibus diſcurrebant ſicuti & dea fecerat ad filiã indagandam. Papinius. Tuq; actæa Ceres curſu cui ſemper anhelo uotiuam taciti laſſamus lampada myſtæ. Huius deæ ſacra Romanos liberalibus coniunxiſſe aperte quidẽ autor oſtẽdit hoc loco:ſed & Virgilius haud occulte q. uis non intellectus a Seruio in primo Geor. ut cũcta tibi Cererem pubes agreſtis adoret Cui in lacte fauos & miti dilue baccho. Et latenter Claudianus qui bacchum ex adytis Cereris ingrediẽtem inducit. Bacchi nomina diuerſa ſunt a græcis ac latinis deducta uocabulis:quorum rationem ab aliis hoc tempore nõ male traditam ſilentio prætermus.⸿ Tyronum:adoleſcentium:quãuis tyro eſt nouus miles.

Pater eſt nomẽ generale ad plures deos

Comminiſci

Sacra Cereris liberalibus coniũcta

Cõmentor pro inuẽtor hic

Tyro.

PAV. MAR.

⸿VIDEO ſubdit & media ætas eſt tibi inter utrumq;:inter pueritiam & iuuentam ſic erit adoleſcentia:ergo quia adoleſcens bacchus fingitur:in eius feſto adoleſcenti toga datur.⸿ Seu quia tu pater es:uel quia liber pater diceris.⸿ Patres commendant ſua pignora natos:hoc eſt ipſos filios.⸿ Curæ & numinibus tuis.tuo numini & tutelæ filii commendant:uirtute eo quo pater diceris.⸿ Siue quod es liber:quia a libertate tu liber diceris:& ſub tuo patrocinio ſunt:urbes & populi:quibus tu autor es libertatis.⸿ Veſtis.quoq; libera: toga ipſa liberior.⸿ Sumitur per te:hoc eſt per libertatem tuam cui tu quidem præes:& ſumitur iter uitæ liberioris.nam tum primum illa ætas:ſuccumbere pedagogo deſinit:& paternã quoq; tenuit diſciplinã. ⸿An quia cum priſci ueteres ipſi.⸿ Colerent agros ſtudioſius.maiore diligentia & cura rem ruſticam exercent:& Senatus:ipſi ſenatores.⸿ Faceret opus.proſcinderet terram offenderet ſereret:& quod in primo libro dixerat. Paſcebatq; ſuas ipſe ſenator oues:& Ply. inquit:& ipſorum tunc manibus imperatorum colebant agri.⸿ Rure patrio:agello paterno.⸿ Et cum conſul caperet faſces:inſignia magiſtratus.⸿ A curuo aratro:dum proſcinderet agrum:ut eſt illud Plynii ſerentem inuenerunt dari honores:ſacratum:unde cognomen Arãti quatuor ſua iugera in uaticano.quæ prata quintia appellantur cincinnato uiator attulit dictaturam:ſed plura in primo libro in eo uerſu Iura dabat populo poſito modo conſul aratro.⸿ Nec eſſet crimen:quaſi non haberet turpe.⸿ Habere manus duras:duratas aſſiduo labore agriculationis.⸿ Populus ruſticus:qui ruri erat.⸿ Veniebat in urbem ad ludos:diebus feſtis urbem repetebat ex agris:ut ludis intereſſet.⸿ Sed ille honor:ludorum ſcilicet & ſolemnis celebritatis.⸿ Dabatur diis non ſtudiis: quaſi celebrabant diem feſtum in honorem deorum immortalium:non ad explenda deſideria illorum: qui tunc in urbem redibant:& ſi ueniebant:ut ludos illos uiderent:tamen non deorum cauſa:ſed deorum immortalium exhibebantur.⸿ Commentor uuæ:bacchus:qui ex uuis uinum exprimere:& ſeruare in uſum docuit.nam commentum dicimus fictum:ut in metamor. commentaq; funera narrat.ideſt ficta & commentum aliquem in aliquid dicimus cum multa fingit:& componit.quæ pertineant ad illud aperiendum:& dilucidandum.⸿ Sic commentorem uuæ bacchum dicemus:qui occultum in ea fructum aperuit:& rationem oſtendit.⸿ Habeat ludos ſua luce:ſuo die feſto exhibebantur ſibi ludi.⸿ Quos nunc ipſe habet cum tædifera dea:qui hoc tempore ſibi:& cereri ſimul eduntur. Prius enim ſoli baccho fiebant:poſteritas illos cum cerealibus iunxit; nec ab re cum Dionyſius ſecundus cereris filius.creditus ſit:ipſaq; ceres tædifera dicitur:quod tæda accenſa:filiam proſerpinam quærebat. Sacerdoteſq; eius tæda quoq; ſacra celebrabant.unde appellati ſunt δᾳδοῦχοι.a δᾳδὸς quod eſt tæda ἔχω habeo. Ergo ut frequentia tyronum:ut multitudo adoleſcentium frequens ex agris in urbem redeunt.⸿ Poſſit celebrare: celebrem redde te diem.⸿ Dies:hæc ſcilicet qua feſtum bacchi celebratur.⸿ Non eſt uiſa aliena:ſed conueniens.

In feſto bacchi ſumebaſ toga libera.

Feſta bacchi agebãtur cũ feſto cereris

¶ Dandæ togæ:qua toga adoleſcenti daretur.¶ Tyronum:dixit per tranſlationem a nouis militibus: nā tyro nouus miles:ſic eos adoleſcentes tyrones uocat.¶ Mite caput:bacchum præcatur:ut faueat: quo fauente eius nomine cœptum opus proſequatur.¶ O pateno libero bacche.¶ Vertas huc:ad me. ¶ Caput mite:lene & benignum.¶ Et cornua placata:non tumida:non irata:ſed quieta:& lenia.¶ Et des uela ſecūda ingenio meo:tranſlatio a nauigantibus:hoc eſt aſpirato meo ingenio:quo proſpero curſu proſequar & ad finem deducam inchoatum opus.

Tyro dī nouꝰ miles ꝓprie.

ANT. FAN.

Itur ad argeos qui ſunt ſua pagina dicet:
Hac ſicut memini:præteritaq; die:
¶ Stella lycaoniam uergit decliuis ad arcton
Miluius:hæc illa nocte uidenda uenit:
Quid dederit uolucri/ſi uis cognoſcere cœlum:
Saturnus regnis a ioue pulſus erat:
Concitat iratus ualidos tytanas in arma:
Quæq; fuit fatis debita tentat opem:
Matre ſatus terra monſtrum mirabile taurus:
Parte ſui ſerpens poſteriore fuit:
Hunc triplici muro:lucis incluſerat atris:
Parcarum monitu/ſtyx uiolenta trium:
Viſcera qui tauri flammis adolenda dediſſet:
Sors erat/æternos uincere poſſe deos:

Argeos

¶ ITVR ad argeos:Numa pompilius multa loca:ut Liuius ſcribit ſacris faciēdis dedicauit: quæ argeos pōtifices uocabant: quos Varro dictos putat a principibus qui cum Hercule argiuo uenerunt Romam:& in ſaturnia ſubſederunt:de quibus ſuo loco plura dicemus. Ad eos flaminica dialis cum iret nec capillo depexo:ut apud. A. Gel. legimus in his locis &.xvi. &.xvii.calendas Apriles Romani rem diuinā faciebant.¶ Stella lycaoniam uergit decliuis ad arcton miluus.Hæc ſtella.xv.calen. Aprilis oſtenditur italiæ teſte Plynio: quam quidam dicunt hoc tempore cum libra in ortum chronicum tolli.Miluus autem auis(ut idē autor ſcribit)e genere accipitrum eſt: quæ quamuis rapaciſſima ſit ac ſemper famelica:nihil tamē eſculenti nuquam rapuit ex funerum ferculis: nec Olympiæ ex ara. Eadem flexibus caudæ uidetur docuiſſe gubernandi artem in mari: quæ in cœlum tranſlata(ut autor hic fabulatur)uergit ad ſeptentrionem & in ortum fert: ut Ouidi.traditur hoc loco.xv.calend. Apriles.¶ Iratus:Saturnus infeſtus Ioui qui eum regno deiecerat. ¶ Validos titanas:gigantes.Hos(ut ait Seruius)irata terra aduerſus deos creaſſe dicitur in ultionem. Vnde & titanes dicti apo tis tiſeos.i.ab ultione. Alii aliter fabulant.¶ Tētat opem:ut imolet taurus monſtroſus terræ filius:cuius mactator poterat uincere deos īmortales.Lege fatorum ſi adoleret eius mōſtri uiſcera.

Miluius orif. xv. cal. apri.

Miluiꝰ q ſua cauda docuit gubernaculum in naui

Titanes.

PAV. MAR.

¶ ITVR ad argeos:eodem die:quo bacchi ſacra ſolemnia fiūt:& die qui præceſſit itur cum pompa ad tēplum Caſtoris & Pollucis:de quo templo diximus circa finem primi libri.¶ Itur cum pōpa:ſcilicet. ¶ Ad argeos:ad argeorum hoc eſt laconicorum deorum templa:Verum & Varrone & Pompeio teſte Argeos uocabant ſcyrpeas effigies:quæ per uirgines ueſtales iaciebantur ſingulis annis in tybrim:de quo dicemꝰ in quinto libro:& Argea ut Pomp. afferit loca Romæ appellantur:quod in his ſepulti eſſent:quidam Argiuorum illuſtres uiri:hoc autem in loco poeta de Caſtore & Polluce intelligit:uel ab argis:ſeu ab ipſis argeis:nam ut arbitror:ipſa loca ubi poſtea cōſecratum fuit ſacellum horum numinum apud aquam iuturnam appellata fuere argea.Nam ad radices pallantii.¶ Qui ſunt argei:ſcilicet ¶ Dicet ſua pagina: ubi inſcripta ſunt feſta ſtata.Nam in uetuſtiſſimis monumentis:inſcriptio huius diei eſt:pompa ad templum caſtoris & Pollucis duobus continuis diebus.Sic dicet ſua pagina ubi eſt ea inſcriptio:& inferius quoq; repetet ipſorum deorum nomina.¶ Itur hac die & præterita:quia.xvii.&.xvi.calen.apri. Sicut memini:hoc dixit:quia erat in ponto:& diu non interfuerat his feſtis.ideo ſicut memoria repeto. ¶ Stella lycaoniam: ea nocte quæ ſequitur oritur miluus:& Plynius inquit miluum italiæ oſtendit.xv.calen.april. Sic a poeta nō diſcrepat ſtella eſt in ſeptentrionali parte cœli:cuius fabula hæc refertur.Saturno ab ioue pulſo:titanes ioui bellum intulerunt:Pepereratq; terra horrendum monſtrum anteriore parte taurum poſteriore anguē. Quod ita monentibus parcis ſtygiis eſt aquis interclusum.Cumq; fatum eſſet:qui beluæ adoleuiſſet exta deorum imperio potiturum briareus mactauit.¶ At miluius exta ioui rettulit:pro quo beneficio Iuppiter inter aſtra collocauit.¶ Miluius ſtella:quem in ſtellam mutauit Iuppiter¶ Vergit decliuis:prona ſeſe inflectit.¶ Ad arcton lycaoniam.ad urſam lycaonis filiam:de qua in ſecundo.Hæc ſtella.¶ Venit uidenda illa nocte:quæ diem pompæ ſequitur ea quidem nocte ſe oſtendit ¶ Si uis cognoſcere:ſcire cupis. ¶ Quis dederit cœlum uolucri:quis miluium inter aſtra collocauit.¶ Saturnus erat pulſus regnis: a ioue Iuppiter filius patrem regno deiecit inde eſt apud Virgilium.arma iouis fugiens:& regnis exul ademptis.¶ Iratus: Saturnus ¶ Concitat in arma:in bella contra iouem.¶ Validos titanas:fratres ſuos.ſed poeta intelligit de gigantibus in ſubſequenti libro de titanibus agemus.¶ Et tentat opem:auxilium. ¶ Quæ fuit debita fatis.quæ fatali neceſſitudine debeatur:illi maxime qui monſtri illius exta adoleuiſſet. tentauit ergo eam opem immolationis beluæ¶ Fuit ſatus matre terra taurus parte ſui:belua quæ anteriore parte erat taurus nata eſt ex terra per appoſitionem.¶ Monſtrum mirabile:hoc eſt monſtroſa belua admiratiōe proſequēda.¶ Poſteriora:parte ſcilicet fuit.¶ Serpens:incipiebat a tauro:& deſinebat in anguem¶ Styx:inferna palus.¶ Violenta:propterea:quod eſt irremeabilis unda.¶ Incluſerat in atris lucis:in obſcuris ſiluis. ¶ Hūc taurum & anguem.¶ Triplici muro:triplici murorum ambitu a Marone locum accepit Mœnia lata uidet triplici circundata muro.¶ Monitu trium parcarum:ita parcis iubentibus quæ tres ſunt Cloto Lache-

Agei ad radices montis pallatini.

Briareus

Saturnus pulſus regno cœli a ioue filio.

Cloto

ſis Atropos. Hæ quæ diſpenſant mortalia fila ſorores. ¶ Erat ſors: erat reſponſum. Vnde eſt hinc lyciæ ſortes. ¶ Qui dediſſet uiſcera tauri adolenda flammis: qui taurum illum mactaſſet: & inteſtina cremaſſet: nam adolere interdum cremare eſt: ut uerbenaſq; adole pingues: & maſcula thura. ¶ Poſſe uincere deos æternos: ſuperare deos bello: & potiri eorum imperio. ¶ Briareus: de quo Virgilius. Et centum geminus briareus. & Horatius centimanus gigas unus ex terræ filiis.

Lacheſis

Atropos.

Immolat hūc briareus facta eſt adamāte ſecuri:
Et iamiam flammis exta daturus erat:
Iuppiter alitibus rapere imperat/attulit illa:
Miluius: & meritis uenit in aſtra ſuis:
¶ Vna dies media eſt: fiunt cū ſacra mineruæ:

¶ IMMOLAT huic briareus facta ex adamāte ſecuri: briarenſi qui & ipſe mōſtrum eſt mōſtroſum animal domuit: terræ filius. Sæpe enī euenit: ut monſtrum monſtri opera & impii manibus occidant impiorum. Briareus ſecundum fabulas centimanus fuit & ipſe eſt ægeō. Eſt autem inenarrabilis adamantis duritia: ut ait Plynius. quod eius gemmæ nomen oſtendit dictæ ab a particula priuatiua & ſamazo quod eſt domo cuiuſuis cum ferrum ignē q; contemnat hircino rumpitur ſanguine calido & recēti. ¶ Iuppiter alitibus rapere imperat. Recte dicimus impero tibi certare: & impero te certare. ¶ Vna dies media eſt: & fiunt ſacra Mineruæ. xiii. calend. aprilis. Quinquatrus mineruæ celebrantur dictæ autore Feſto ꝙ poſt diem quintum iduum celebrentur ut triatrus ſexatrus & ſimilia. Primus enim dies quinquatruum quintus poſt idus inuenitur. Quintum autem dicimus excluſis idibus non compræhenſis ut ſæpe fieri conſueuit. Sic Ouidius ſupra tertia poſt idus lux eſt celeberrima baccho. Vbi nixi. xviii. diem menſis acceperis primum quinquatruum diem non quintum ab atro: ſed quartum inuenies. Quinque autem diebus mos fuit quinquatrus celebrari: quorum primus erat quidem expers ſanguinis q; eo die Mineruam natam exiſtimarent: reliquis uero in harena gladiatores nudis enſibus pugnabāt: ut Hæc eſt armiferæ feſtis de quinque mineruæ. Quæ fieri pugna prima cruenta ſolet. Quo tempore (ut inquit Porphyrio) pueri ludis inſatiabiliter utebantur. Et quidam teſte Plynio putandas generoſarum uitium pergulas tradiderunt. Sunt autem qui a quinque & atro quinquatrus uolunt nomen accepiſſe quod primum quinque feſtorum mineruæ quintum ab atro die ſit qui poſt idus inuenitur. Sed his. A. Gel. auctoritas reluctatur, qui docet quinquatrus dictas ꝙ quinque ab idibus dierum numerus ſit: atrus uero nihil ſignificare: & eſſe nominis ſupplementum. Alii a quinque dierum numero quinquatrus: quod Pallas a Romanis hoc tempore nō uno tm̄ die celebrat: ſed quinq; cōiunctis: q̄d non placet. Scire aūt debemus nō modo quinquatrus dici genere fœminino. Vnde eſt illud Feſti. Minuſculæ quinquatrus appellabant idus iuniæ. Et illud Ciceronis ad. M. Cælium ita tumultuoſæ conciones ita moleſtæ quinquatrus afferebant: ſed & quinquatria neutro Cornelius Tacitus. Vix quinquatria quibus apte eſſent Inſidiæ ludis annis celebrarent: & quinquatres quinquatrium uirili genere teſte Priſciano.

Quiquatria mineruæ. xiii. cal. apri. quinquatrus.

Palladis feſtum

Quiquatria

Quiquatres

¶ IMMOLAT hunc taurum: ſcilicet ¶ Securi facta ex adamante: ex lapillis inuiolabilibus: quorum ut inquit Plynius. Duritia Inenarrabilis eſt ſimulq; ignium uictrix natura: & nunquā incaleſcens. Vnde & nomen interpretatione græca indomita uis accepit: & paulopoſt ſubdit. Siquidem illa Inuicta uis duarum uiolentiſſimarum naturæ rerum: ferri igniſq; contemptrix: hircino rumpitur ſanguine: ac ne aliter: quam recenti: calidoq; macerata: & ſic quoq; multis ictibus. Tunc etiam præterquam eximias Incudes: malleoſq; ferreos frangens: cuius hoc ingenio quoue caſu repertum: aut quæ fuit coniectura experiendi rem immēſi ſecreti: & in fœdiſſimo animalium omnium: profecto muneris talis inuentio hominis eſt. Nec quærenda in ulla parte naturæ ratio: ſed uoluntas: ut cum fœliciter rumpere contingit in tam paruas frangit cruſtas: ut uix cerni poſſint. Expetuntur hæc a ſculptoribus: ferroq; includuntur. nullam non duritiam ex facili cauantes. ¶ Hæc diximus: ut credatur fieri poſſe ſecurim: immixto adamante. Tali igitur ſecuri briareus beluam immolauit. ¶ Et iam erat daturus exta flammis: quaſi tunc: tunc cremare uolebat exta. ¶ Iuppiter imperat alitibus: auibus: ¶ Rapere: imperat ut ni diripiant exta antequam adoleantur ab illo. ¶ Attulit exta ſcilicet. ¶ Illi: ioui. ¶ Miluius & uenit in aſtra ſuis meritis: quia eo beneficio iuppiter aſtris intulit ¶ Dicimus miluium: & miluum quem inter accipitrum genera refert Plynius: & Illud de eo inquit. Notatum in his rapaciſſimam ac famelicam ſemper alitem nihil eſculenti rapere unquam e funerum ferculis: nec olympiæ ex ara: ac ne ferentium quidem manibus: niſi lugubri municipiorum Immolantium oſtento: & reliqua ob id quidem fabulæ locus datus eſt: eripuiſſe exta ab oſtentoſa briarei immolatione. Milui & ipſi hybernis menſibus latent: non tamen ante hyrundines abeuntes. ¶ Vna dies media. xiiii. calen. apriles. hoc eſt decimonono die martii: incipiunt quinquatria mineruæ: quinque diebus continuis celebrantur: qua quidem ratione multi putarunt a quinario dierum numero quinquatria dicta. Alii a quinquatro dies de quo Pomp. Quinquatrus feſtiuus dies dictus: q; poſt diem quintum iduum celebraretur: ut triatrus: & ſexatrus: & ſeptematrus: & decematrus: uel decumatrus. Et Varro ait. Quinquatrus hic dies unus: ab nominis errore obſeruatur: proinde ut ſint quinque dictus: ut ab Thuſculanis poſt diem feſtum Iduum ſimiliter uocatur ſexatrus: & poſt diem ſeptimum ſeptimatrus: ſic hic quod erat poſt diem quintum quinquatrus. Hæc Varro at ille fuit error cum numeretur ab idibus: quandoquidem numerari debuit ab atro: hoc eſt ab iduum poſtridiano. Verum hæc quinquatria feſta poeta ita dicta oſtēdit a quinque diebus iunctis. primo enim die fiebant ſacrificia: tribus ſequentibus gladiatores in theatro certabant, quinto die: erat luſ

ANT. FAN.

Briareus.

Adamantis duritia

PAV. MAR.

Adamas lapis duritia ienarrabilis ut ait ply.

Decimo nono die martii incipiūt qnquatria.

Sexatrus a thuſculanis di

ſtratio tubarum ſonitu:& ſacrificia quoq; fiebant. Secundus quinquatrium dies & primus gladiatoriæ pugnæ clarus eſt ortu ipſius Naſonis. Eo enim die natus eſt:nam ut in Quarto Triſtium inquit. De natali ſuo:& fratris intelligens Lucifer amborum natalibus affuit idem. Vna celebrata eſt per duo liba dies. ¶ Hæc eſt armiferæ feſtis de quinque mineruæ quæ fieri pugna prima cruēta ſolet. ¶ Vna eſt dies media: inter ortum milui & primum diem quinquatr. una interponitur dies:& ſic ſignificat decimum nonum diem menſis. ¶ Et fiunt ſacra mineruæ:ſacrificia palladi.

Luſtratio tubarum

Nomina quæq; iunctis quinq; diebus habent:
Sanguine prima uacat/nec fas concurrere ferro
Cauſa/q; eſt illa nata minerua die:
Altera treſq; ſuper ſtrata celebrantur harena:
Enſibus exertis bellica læta dea eſt:
Pallada nunc pueri teneræq; ornatæ puellæ:
Qui bene placarit pallada doctus erit:
Pallade placata lanam mollire puellæ
Diſcant & plenas exonerare colos:
Illa etiam ſtantes radio percurrere telas:
Erudit/& rarum pectine denſato pus:
Hanc cole qui maculas leſis de ueſtibus auſers

ANT. PAN.

¶ NOMINA quæq; iunctis quinque diebus habent:cauendum ne putemus hoc loco errare Naſonem & a doctiſſimorum ſcriptorū traditione diſſentire. Non enim dicit Quinquatria a quinque dierum numero appellata quod mineruæ ſacra diebus quinque celebrētur:ſed docet quinquatrus nomine non ſolum hunc diem uocari qui primus quinque dierum eſt & quintus poſt idus:ſed quatuor dies adiunctos. Vnde illud eſt Iuuena. Et totis quinquatribus optat. Senſus ergo eſt:ſacta fiunt mineruæ quæ habent quinquatruum nomina quinque diebus adiunctis. Non euanit hic quidam Iuuenalis interpres cuius deus omnipotēs misereatur:nuper enim exceſſit e uita. Eius uerba hæc ſunt quinquatria dies ſacri Mineruæ qui diebus quinque celebrabantur:ut Ouidius docet ita appellata:quoniam quinque dieb⁹ poſt idus fiebant. Varro quantum ex eius loco quāuis mutilato colligitur a Feſto atq; A. Gel. non diſſentit. Errore enim factum uult ut quinquatrus dictæ credantur quod quinque dies ſint. Sed ut idem inquit quemadmodum ſexatrus & ſeptimatrus nomē acceperunt:non quod ſex ſeptemue dies ſint:ſed quod ſexatrus poſt diem ſextum idus. Septimatrus poſt ſeptimum ſimilitā quinquatrus appellata eſt dies:quæ poſt diem quintum erat. ¶ Altera treſque ſuper ſtrata celebrantur harena. Sternebatur harena in theatris ubi gladiatores pugnabant:necnon & alibi. Vnde per harenam theatrum accipimus:uel alia loca ubi eiuſmodi ſpectacula exhibebantur. ¶ Enſibus exertis bellica læta dea eſt:expeditis & euaginatis enſibus. Eſt autem exertis participium a paſſiuo eius uerbi quod eſt exero. ¶ Qui bene placarit pallada doctus erit:quia pallas & bello præeſt ut mars ac bellona dicitur:& eſt artium dea:poteſt & rei bellicæ ſcientiam præſtare & artium quibus in pace utimur ¶ Lanam mollire puellæ diſcant:conciliata dea lanifici artiumq; omnium & prudentiæ quam metapontini teſte Iuſtino panificiis aliquando iratam placarunt. Dicitur autem Minerua & bellorum dea & prudentiæ:quia uires ſine prudentia:ut inquit Porphyrio non tantum uanæ ſunt:uerum etiam ſibi aduerſariæ. Eadem artibus præeſſe dicitur:quia fertur nata e iouis capite. ¶ Stantes radio percurrere telas:radius inſtrumentum eſt quo ſub tegmen ſtamini a textoribus interponitur:eſt & uirga qua geometræ interdum lineas ducunt. Stantes autem dicit:quia ſtamen a ſtando nomen accepit:ut autor eſt Varro:qui etiam ſcribit ſub tegmen dictum quod ſubit ſtamini. Id & tramam uocant:quamuis idem Varro ueſtimenti genus tramam eſſe doceat dicti:quod id frigus tramet:denſumq; a dentibus pectinis nominatum oſtendat quibus ferit. ¶ Qui maculas læſis de ueſtibus auſers:fullonem dicit. qui a græcis ſnaphys uocatur. Artem fulloniam Nicias megarenſis inuenit teſte Plynio.

Quinquatrus

Sexatrus

Septimatrus quia poſt quintum ſextum ſeptimum idus incipiant ſm Varronē & Feſtū & A.G.

Arena p theatro

Minerua dea bellorū & prudentiæ

Radius

Stamen

Subtegmen.

Trama

PAV. MAR.

¶ ET Habet nomina quinque diebus adiunctis:nam quinquatria dicta ab ipſo quinario dierum numero. ¶ Prima dies uocat ſanguine:non effunditur primo die ſanguis:quia abſtinent eo die a pugna gladiatores. ¶ Nec fas:non licet. ¶ Cōcurrere:congredi:& confligere ¶ Ferro:armis. ¶ Cauſa:quare non cōcurritur. ¶ Quod minerua eſt nata illa die:putabant eo die e iouis uertice natam mineruā. ¶ Altera treſq; ſup quattuor ſequentes dies. ¶ Celebrantur. a gladiatoribus ipſis. ¶ Harena ſtrata:harena theatri quæ ſternebatur cum digladiandum erat:& aliis quoq; ſpectaculis. Vnde apud Iuuena. Et latum media ſulcum deducit auena. ¶ Dea bellica:pallas quæ bellis præeſt. ¶ Eſt læta enſibus exertis:experimento:& exercitatione enſium in theatro. ¶ Pallada nunc:hortatur unūquēq; uel litteris:uel aliis quibuſcūq; artibus deditum:ut feſta celebrent:& placent pallada pueri:quo litterarum ſtudio proficiant:puellæ:quo lanificio:& ſic in cæteris. ¶ O pueri & teneræ puellæ ornatæ:colite:& celebrate. ¶ Pallada:palladis numen. ¶ Qui bene placuit pallada:qui ſacrificiis placuerit & proprium ſibi fecerit palladis numen. ¶ Erit doctus:quācunq; ſcilicet uoluerit artem. ¶ Puellæ diſcant mollire lanam:quaſi exercere lanificium. ¶ Pallade placata ſacrificio ſcilicet & donis & precibus. nam ea eſt lanificii dea. ¶ Et exonerare plenas colos:nere lanam. Tunc enim exonerantur coli:cum filantur penſa. ¶ Illa etiam erudit:inſtruit & docet. ¶ Percutere telas ſtantes firme manentes. ¶ Radio:quaſi docet texere pannum:cum tenta in longum fila percutiunt radio. qui cum alio filio intericitur. Deinde pectine pendenti ad coniungendas:denſandaq; fila ipſa uerberantur Ideo hic ¶ Et denſat:denſare docet. ¶ Opus. ipſum pannum:nam quod ratum eſt ſpiſſum facit inculcando. ¶ Pectine: pe.

Bellona dī pallas quæ bellis præeſt

Officia palladis

ctinis percuſſione.. ¶ Cole hanc palladā. ¶ Qui aufers auferre uoles:aut ſoles. ¶ Maculas de ueſtibus læſis:infectis.i. Colite eam fullones: qui ueſtes & pannos ab omni macula expurgatis. ¶ Cole hanc pal. ¶ Quiſquis parat æna:uaſa ærea. Virgilius litore æna locant.

Hanc cole uelleribus quiſquis aena paras:
Nec quiſq̄ inuita faciet bene uincula plantæ:
Pallade:ſit Tytio doctior ille licet:
Et licet antiquo manibus collatus epæo
Sit prior irata pallade mancus erit:
Vos quoq; phœbea morbos qui pellitis arte
Munera de ueſtris pauca referte deæ:
Nec uos turba feri ſenſu fraudata magiſtri
Spernite/diſcipulos attrahit illa nouos:
Quiq; moues cœlum/tabulamq; coloribus uris:
Quiq; facis docta mollia ſaxa manu:
Mille dea eſt operum/certe dea carminis illa eſt
Si mereor/ſtudiis adſit amica meis:

¶ VELLERibus quiſquis aena parat:ſuadet his qui lanas tingere conſueuerunt ut Palladem colant. ¶ Vincula plantæ calceos a quibus pedes uinciuntur. Eorum ſutores nō ſunt proprie cerdones dicendi. Cerdo enim generale nomen eorum eſt qui artificio lucrū quæritant ut uocabulum oſtendit: accipiturq; interdum pro humili ac plebeio. Iuuena. Poſtq̄ cerdonibus eſſet timendus ceperat. ¶ Sit ticio doctior ille licet. ticium quidam exiſtimāt fuiſſe Ouidii temporibus præclatum artificē calceorum. Nobis placet Tychio legi qui ab Homero nobilitatus eſt in ſeptimo iliados is cerdo excelleñtiſſimus multa fabricauit & præcipue ſcutum aiacis. ¶ Antiquo manibus collatus adeo hic dicitur inueniſſe ad troiā equū qui in mulibus machinis aries uocatur fuitq; fabricator Epeus: q; Metapontini teſtantur qui in templo Mineruæ ferramenta quibus is equum troianum fabricauit oſtentāt ut ſcribit Iuſtinus. Legimus.n.in uita Sertorii Troiam ter captam eſſe. Primum ab hercule ob Laomedontis equos. Deinde per ligneum equum ab agamemnone. Tertio a Charidemo duce propter equum qui in porta conſiſtens ilienſibus eam claudere uolentibus impedimento fuit. ¶ Vos quoq; phœbea morbos qui pellitis arte:medicos dicit quorum artis inuentorē alii Apollinem fuiſſe dicūt ut Inuentum medicina meum. Alii Arabum Babylonis & Apollinis filium. Aegyptii eam apud ipſos repertam uolunt:ut Plynius ſcribit. ¶ Munera de noſtris pauca:ſenſus eſt:Offerte Veneri munus aliquod ex his quæ a nobis accipitis. ¶ Senſu fraudata magiſtri:quia ſæpe diſcipuli non recte intelligunt quæ magiſter ſentit & docet. ¶ Quiq; cœlum:& aſtrologum accipere poſſumus & ſculptorem. Sed magis placet aſtrologum accipi:quoniam autor ſubiungit. Quiq; facis docta mollia ſaxa manu. ¶ Mollia ſaxa:ſic Virgi.in vi.æn. Excudent alii ſpirantia mollius æra. Facit enim ſculptor egregius:ut æra & ſaxa molliſſima uideantur. Horatius. Et molles imitabitur ære capillos.

ANT. FAN.

Cerdo

Tychius; Epæus

Troia ter capta

Medicine inuentor

Mollia ſaxa

¶ VELLERibus quiq; pro tingendis:aut præcioſo liquore inficiendis pannis uaſa parat:ſacrificiis placata pallada. Verum ut Plynius inquit:qui ex italia infecere lanas ſardi:textilia fuſum in lanificio Cleſtor filius aragnes inuenit Linum & retia aragne. Fulloniam artem nitias megarenſis. ¶ Nec quiſquam faciet bene uincula plantæ:nemo poterit bene facere calceos:tea enim ſunt plantarum uincula a uinciendo dicta:quia pedes uinciunt. ¶ In uita pallade:quaſi niſi pallas fauerit. Nam ſi illa aduerſa repugnat fruſtra laborauerit cerdo. ¶ Sit licet ille doctior Tytio. etiam ſi eſſet in ea arte cerdonum omnium præſtantiſſimus. Aliqui legunt ſit batio doctor ex eo quod Plynius dicat batium inueniſſe Sutrinam Alii legunt pythio:quod qua ratione dicant neſcio. niſi referant ad apollinem ſandalarium. Ego autem legi.& qui me ſequuti ſunt. Idem fecere:ſit tytio. Propterea quod apud Porphyrium legimus Tytium quendam fuiſſe optimum calceorum magiſtrum. Ergo ſi ſit ille tytio doctior: inuita pallade calceos non bene conſuet. ¶ Et licet antiquo:ſi quis fabrili arte:aut architectura præſtans Epæum architectum equi troiani ſuperaret ſi pallas irata ſit:exercere artem non poterit. ¶ Et collatus.qui conferretur. ¶ Antiquo epæo ſit licet prior quamuis eſſet ſuperior in peritia architecturæ. Epæus enim fuit fabricator equi troiani. Virgili.& Menelaus & ipſe doli fabricator epæus:& Cicero quoque afferit Plynius uero inquit:epæum inueniſſe equum ad troiam:qui nunc aries appellatur:in muralibus machinis. ¶ Erit mancus.quaſi manum ope carens aut imminutus.aut exercere ſuum munus nequeat. ¶ Irata pallade:ſi illa irata ſit:ergo id agendum ut placata ſit. ¶ Vos quoque phæbea:uos etiam medici libate palladi:ut medendi arte præſtare poſſitis. ¶ Qui pellitis ægrotos:& ab his morbos auertitis. ¶ Arte phæbea:arte apollinea. Nam apollo medice artis repertor traditur. ſed de hoc in primo dictum. ¶ Referte pauca munera deæ libate & offerte dona palladi. ¶ De ueſtris muneribus ſcilicet. ¶ Nec uos Turba. ſcolaſticorum ſcilicet. Pro his enim dictum eſt:qui ſub feris magiſtris nihil profecerunt. ¶ Fraudata, decepta. ¶ Senſu:ſententia & peruerſa rerum intelligentia. ¶ Magiſtri feri:a feris minime differentis. indocti & inculti:ſine ullis moribus:aut feri crudelis. qui nimium diſcipulos cœdat q; alienum debet eſſe a liberis & bonæ indolis. ¶ Spernite nolite uos aſpernari & contemnere numen palladis. ¶ Attrahit:ad ſe trahit illa. ¶ Nouos diſcipulos:quia præeſt ſtudiis litterarum:& ingeniis fauet. ¶ Quiq; moues cœlum:alii ita dicunt. Nec ſpernas pallada tu aſtrologe. qui cœli motus perſcrutaris. Alii quoniam ſubſequenter de pictoribus agit. pro ſculptoribus dictum putant. præſertim cum cœlum ſculptorum inſtrumentum ſit:ut illud:cœlo fabricata myronis. ¶ Verum quia ſubdit

PAV. MAR.

Tytius eq troiam fabricator

Apollo artis medice repertor

Magiſtri feri dicti

poſtea de ſtatuariis aſtrologos referrem. Et qui uris tabulam coloribus: hoc eſt qui uſtis coloribus tabu lã pinguis: nã magna pars colorũ ex aduſta materia fit: de quo late diſputat Plynius libro trigeſimo quinto. Et qui facis ſaxa mollia docta manu. Vos ſtatuarii: qui dura ſaxa in quancunq; uultis formam uertitis: ideo mollia dixit quod ad ſummum artificium refertur. præſertim, cum & minima quæq; lineamenta: & tenuia in maioribus referant. Ad id enim reſpexit: cum & Maro dixit. Excudent alii ſpirantia mollius æra. & Mar. Molles laudentur honores. Ergo uos omnes colite palladã: & illi offerte munera. Mille dea eſt operum. præeſt multis artibus & officiis: & operibus. Certe illa eſt dea carminis: quaſi præeſt & illa poetis ſcribentibus carmina. Si mereor adſit amica ſtudiis meis faueat mihi & ſtudio meo ſi dignus uideor cui illa faueat.

Statuarii et colũt palladem

Cælius ex alto qua mons deſcendit in æquum
  Hic tibi non plana eſt ſed prope plana uia eſt:
Parua licet uideas captæ delubra mineruæ
  Quæ dea natali cœpit habere ſuo:
Nominis in dubio cauſa eſt/capitale uocamus
  Ingenium ſolers ingenioſa dea eſt:
An quia de capitis fertur/ſine matre paterni
  Vertice cum clipeo proſiluiſſe ſuo.
An quia perdomitis ad nos captiua phaliſcis
  Venit/& hoc ſignum littera prima docet:
An q habet legem capitis quæ pendere pœnas
  Ex illo iubeat furta reperta loco:
A quacunq; trahas ratione uocabula Pallas
  Pro ducibus noſtris/ægida ſemper habe:

ANT. FAN.

Mineruæ captæ ædes

CAELIVS ex alto qua mons deſcendit in equum Aedes Mineruæ capite fuit ad radices montis cœlii ſic dictæ uel ob eius ingenium quod capitale: id eſt ſolers creditur: uel quod uictis Faliſcis imago eius captiua romam trãſlata eſt: uel q ex hac æde quicunq; deprende batur furto aliquid abſtuliſſe capitis pœnas pendere lege cogebatur: uel q de capite iouis nata dicitur tempore quo pindarus ex fabula auro inqt pluiſſe in inſulã Rhodon. Licet quidã uoluerint teſte Herodoto Mineruam eſſe neptuni ac paludis tritonidis filiam: Vnde Tritogenia ſiue tritonia dicta eſt autore Lactantio grammatico. Alii tamen Tritoniam dictam putant quia cum ſit dea ſapientie in partes tres diuiditur: intelligentiam præſentium. Prouidentiam futurorum ac memoriam præteritorum. Feſtus Tritogeniam dictam tradit a ripa tritonis fluminis q ibi primitus uiſa ſit. Diodorus uero Cretæ fluuium inquit eſſe tritonẽ ubi minerua orta eſt quã deam & Alalcomeniam dixeruntut ait Strabo ab Alalcomenis oppido ubi quidam eam natam uoluerunt. Fingitur autem nata de iouis capite: uel quia naturæ ratione prudentia omnis in capite eſt. Vel quia uirtus Solis humanis mentibus prudentiam ſubminiſtrans quam per mineruam accipimus ut ſcribit Porphyrius teſte Macrobio edita eſt de ſumma ætheris parte: ac nulla rerum corporearum admixtione ab ipſo ioue: id eſt a deo intellectum accepimus. Cicero autor eſt quinq; mineruas fuiſſe: quarum tertiam e ioue tantum genitam refert: qui cum iunonem uxorem ſuam ſterilem intueretur concuſſo capite Mineruã dicitur edidiſſe. Natali ſuo: primo quinquatruum die quo deam natam uolunt. Cum clipeo ſuo: ut intelligas palladem etiam bellis præeſſe. Hora. Proximos illi tamẽ occupauit pallas honores præliis audax ſignificat autem ægida quamuis & ſit ægis eius pectoris munimentũ. Signo: nota, C. littera quæ in principio eſt & captiuæ & capite. Furta: figurate furta pro furibus ac ſacrilegis ponit.

Tritonia

Tritogeniam

Alalcomeniam

Vñ nata eſt pallas et uñ ſint quinqtria

PAV. MAR.

CAELIVS ex alto: in cælio monte apud radices templum erat Palladis captæ: quod illi conſecratum eſt ſuo natali: hoc eſt primo quinquatrid e. Eo enim nata eſt: ut diximus. Sed cur capta dicatur: ua ocupatur quattuor cauſas. Prima uel quia dea ingeniorum eſt. & ingenium eſt in capite: uel quod e capite Iouis exilierit. & a capite capta dicatur. Aut quia eius ſimulachrũ e capitis phaliſcis Romam aduectum eſt: aut quia capite plectatur: qui ex eius tẽplo qui ſurripiat. Ego autem niſi a detractoribus leſæ maieſtatis arguerer: dicerem captam mineruam: quod illi eo die: eo in loco legitime conſtituto autoritate ſenatus a põtificibus conſecrato: potiſſimo ſacrificetur. Nam Pom. Feſt. teſte captum locũ dicimus ad ſacrificandũ legitime cõſtitutum. Licet quãuis. Videas parua delubra templa, Mineruæ captæ: ſub appellatiõe captæ Palladis conſecrata. Qua mons cælius: de quo ſupius diximus in hoc libro. Deſcendit ex alto in equum: quaſi uergit ex ſũmitate in planũ. Hic ubi uia non eſt plana non eſt oino plana: ſed in ipſo montis cliuo. Sed prope. quaſi. Plana: & locum indicat prope radices. Quæ templa. Dea pallas. Cœpit habere ſuo natali: non ab initio: ex quo nata eſt: ſed ea die menſis mar. qua olim nata eſt. hoc eſt ipſo die quinquatro: ut paulo ſuperius. cauſa q eſt illa nata minerua die. Cauſa nominis eſt in dubio: licet tu uideas templa: tamen cauſa cur capta minerua dicatur dubia eſt. Vocamus capitale ingeniũ ſolers: diligens ingenium capitale dicitur: qd in capite ſedem habeat: ubi eſt ipſa mens & memoria ingenioſa dea eſt: nã & ingenio ualet: & ingeniis præeſt: ideo a capitali ingenio capta minerua dici potuit. Aut quia fertur: dicitur. Proſiluiſſe: alte prodiiſſe. Vertice paterni capitis: e cerebro iouis: quod in ſummo capite eſt. Sine matre: ſine uſu matris. Cum clypeo ſuo cum ægide ſua. Nã ægis pro ſcuto accipi poteſt: ea ratione. quod ſcuta caprino corio decocto tegebatur: & ægea capra dicitur. Verum defertur: Amaltheæ capræ mortuæ Iuppiter corium detraxit: Mineruæ quæ cuſtodiendũ dedit: quo illa ſcuto texit. Inde dicunt fuiſſe ægidis appellationem. Sed honoratus inquit. Aegida munimentum pectoris eſſe: habens in medio gorgonis ca.

Immago palladis aduecta ẽ romã captis phaliſcis

Solers ingeniũ dr capitale proprie

pit.Romæ tamen eum ſimulachrum Palladis tam in pectore q̃ in ſcuto caput gorgonis habens.Et Higi-
nus teſtatur caput illud in pectore habere. At quia cum clipeo proſilüt e capite capta dicta.¶ Clipeus:ſcu-
tum a τυφω deductum q in ſculpo.nam ibi imagines ſculpebantur. Vnde Plynius.Scutis enim quali-
bus caput troiam pugnatum eſt:continebantur imagines:unde nomen habuerunt clypeorum:non ut Clypeus
peruerſa grammaticorum ſubtilitas:uoluit a cluendo deduci.cluere enim pugnare eſt. Aut quia pro do- a uerbo
mi. Vel quia ſimulachrum eius ſubactis romano imperio phaliſcis:tanq̃ captiuum mancipium aduectum γλυφω
eſt:& inde capta Minerua dicta. ¶ Aut quia uenit ad nos:in urbem. ¶ Captiua:imago tanquam captiua .i.ſculpos
delata¶ Per domitis phaliſcis cũ uicti ſubactiq; eẽnt phaliſci:de qbus primo libro diximus:& hoc ſigno nõ a κλε-
hæc nota captiuæ ſcilicet. ¶ Docet prima littera.nam.c.inde capta a captiua dicta:aut a captis phaliſcis. πτω.i.oc
¶ An q habenultima cauſa q capite luitur:furtum in eius templo commiſſum:ſeu receptum ex eodem. culto dr.
inde eſt & capital facinus:ut Pom.inquit:q capitis pœna luitur & eodem teſte Capitalis lucus:ubi ſi quid
uiolatum eſt:caput uiolatoris expiatur. ¶ Ancapta:ſcilicet Minerua dicitur. ¶ Quod habet legem capi- Noia pal-
tisquæ capite plectat. ¶ Quæ lex. ¶ Iubet furta recepta colo:fures:qui inde aliquid receperint.uel furri- ladis
puerint. ¶ Pendere pœ.dare pœnas ſacrilegii:& ſic capite plecti. ¶ Furtum ut iur.con. placet eſt cõtrecta-
tio rei alienæ inuito domino. ¶ O pallas a qua ra.a quacũq; cauſa. ¶ Trahis uoca.diceris Minerua capta.
¶ Habe ægida:habeas & paratum teneas clypeum tuũ. ¶ Pro duci.no.pro ſalute ducum noſtrorum.Ty-
berii & germanici:quaſi protegas ſemper eos.

Summa dies e quinq; tuba luſtrare canora
Admonet/e forti ſacrificare deæ:
¶ Nunc potes ad ſolem ſublato dicere uultu:
Hic here phryxeæ uellera preſſit ouis.

¶ TVBAM Luſtrare canoram: Sunt qui le- ANT.
gunt tu tuba luſtrare canora:exiſtimantes cõ FAN.
ſueuiſſe Romanos hoc tempore tubarum cã
tu luſtrare uniuerſam ciuitatem ultimo uide-
licet quiquatruum die quod quidam non in-
docti olim nobis pueris tradiderũt: Nos au-
tem legendum eſſe nõ dubitamus. ¶ Tubam Nota tex
luſtrare canoram: quamuis enim luſtraren- tum uarie
tur & aliis temporibus tubæ e uerbis Feſti & expoſitũ
pompeii colligitur: qui ait Tubiluſtria dies
uocari in quibus agna tubas luſtrabant:ubi ſi de ultimo Quintrium die loqueretur non dies ſed diem di
ceret:tamen & hoc tempore ſacrorum tubæ in atrio ſutorio luſtrabantur.Lege Varronem quem uidebis Tubilu-
quinquatrui tubiluſtrium ſine medio coniunxiſſe. Nouimus autem mortuos ad tubam deduci conſue- ſtriũ mor
uiſſe autore Seruio cum iuberet religio(teſte Lactantio grammatico)ut maioribus tuba minoribus tibia tui ad tu-
caneretur: Quare tubarum luſtratio neceſſaria uidebatur. Sunt & qui putent Armiluſtrium hic accipi bã dedu-
oportere.quod non placet idest feſtum quo res diuinas armati faciebant dum ſacrificarent tubis canen- cebantur
tes.Sane tubæ interdum cornua uocantur: quia quæ nunc ex ære ſunt fiebant ex cornu bubulo. Virgil. Armilu-
Rauco ſtrepuerunt cornua cantu ¶ Hic here phryxeæ uellera preſſit ouis. Heri & here idem eſt.Iuuena- ſtrium
lis.Res hodie minor eſt here q̃ fuit. Donatus autor eſt non dubitaſſe antiquos propter cognationem e Here
& i litteratum here & heri.item mane & mani.ueſpere & ueſperi dicere. Tu autem lector caue ne heri ad- Sol in ori
uerbium hoc loco te fallat & ducat in deuia Non enim accipere debemus diem qui tubiluſtrium antece- entẽ.xii.
dit hoc eſt penultimum quinquatrium diem qui eſt decem calendas Apriles:ſed qui eſt ante ipſas quin- calẽ.apri.
quatrus hoc eſt diem.xix.huius menſis Si enim putares fieri poſſe ut penultimo.Quinquatruum die.i.x. Arietis ſi
calendas Apriles Arietem tranſitum faceret quem ſupra legimus.xiiii.calendas Martias iniſſe piſcium ſi gnum
gnum.proculdubio fateris ſolem quinq; ac triginta dies fere in piſcibus abſumpſiſſe:quod ſi eſſet Solſti Aries pri-
tialis annus conſtaret diebus pene.xx.ſupra.cccc.cum & reliquis ſignis zodiaci nullum non tantumdem ceps ſi-
ſibi temporis uendicaret. Dicendum igitur eſt.xiii.calendas Aprilis Solem tranſire in Arietis ſignum gnorum
quæ pars zodiaci ad naturam Solis refertur ut Macrobius ſcribit. Aries enim qui a græcis crios dicitur p Nota cãz
ſex menſes hibernales ſiniſtro incubat lateri ab equinoctio uerno ſuper dextrum iatur ſicut & Sol ab eo-
dem tempore dextrum hemiſperium.reliquo ambit ſiniſtrum. Conſtat autem hoc ſignum decem & ſe-
ptem ſtellis quod una cum Sagittario Cleoſtratus primũ intellexiſſe dicitur:qui percepit & cætera ſigna
zodiaci primus omnium autore Plynio. Fabulantur nonnulli Arietem qui traiecit phryxum hunc eſſe
qui inter ſigna primum obtinet locum: Alii tranſlatum in cœlum uolunt Arietem qui Baccho exercitũ
ducenti per exuſta Libye fontem monſtrauit.Eſt ſane Aries calidus & humidus.qui cum ſolem recepit in PAV.
cipit fieri generatio.Vnde inter ſigna zodiaci meruit principatum. MAR.
¶ SVmma dies.ultima dies.ut in heroid.Hæc tibi prima dies:hæc tibi ſumma fuit.i.ultima. ¶ E quinq; Ino filia
diebus:ſcilicet. ¶ Admonet lu.circuere:& expurgare populum. ¶ Tuba ca.reſonanti. ¶ Et ſacri deæ for. cadmi da
Palladi armorum præſidi ¶ Nunc potes ad ſolem.xi.calen.apri.Sol relictis piſcibus init arietem:qui qui- bat ſemia
dem aureum uellus habuiſſe dicitur.Eo Phryxus in colchos delatus eſt. Athamas enim Thebanus phry- toſta agri
xum & heliem genuit ex Neiphyle coniuge:qua ſublata Ino Cadmi filia uxor adducta eſt:quæ cum no- colis pp
uercali odio priuignos inſectaretur:Toſta ſemina ne naſceretur agricolis dabat.Sequuta eſt annonæ cari- phryxũ
tas.Miſſum eſt delphos ad oraculũ:ad petendã opẽ:qui acceſſerat corruptus:retulit Phryxũ & hellẽ imo & hellem
lari debere.cũq; ad arã mactãdi uelari conſtituiſſent.a Neiphyle matre ſupinducta nube rapti ſunt.Datus occiden-
aries quo fugerent.Helle in mare decidit.& ab ea Helleſpontus dictus:ſed a Neptuno cõpræhenſa pœna dos

procreaſſe ſertur.Nonnulli œdonum dixerunt:Phryxum præterea incolumen ad æetam perueniſſe uo-
lunt & arietem ioui immolaſſe pellem in templo fixiſſe;& arietis ipſius effigiem ab ioue inter ſydera con
Hermippus aries amodes dictus priceps ſignorum
ſtitutam.Eratoſthenes ait arietem ipſum ſibi pellem auream detraxiſſe & phryxo memoriæ cauſa dediſ-
ſe & ipſum ad ſydera perueniſſe:alii aliter dicunt:quorum opiniones ab Higinio referuntur.Hermippus
ait Liberum oppugnantem Aphricam deueniſſe in eum locum:qui a puluere Hammodes dictus eſt:cum
in diſcrimine eſſet:& aquarum penuria:& ob id defectione militum.Aries quidem errans ad milites per-
uenit:quos cum uidiſſet:cœpit fugere.Milites prædam petentes ſequi cœperunt uſq; ad eum locum qui
poſtea conſtituto templo:Iouis Hammonis eſt appellatus:ibi arietem nuſquam inuenerunt:Sed q magis erat optandum:aquæ magnam copiam nacti ſunt corporibuſq; recuperatis:libero ſtatim nunciaue-
runt.qui gauiſus eo exercitum deduxit.Iouis hammonis tēplum cum arietis cornibus ſimulachro facto
conſtituit.Arietem inter ſydera figurauit.Ita ut cum ſol in eius foret ſigno:omnia naſcentia recrearentur.
hac de cauſa q illius fuga liber recreauit exercitum:Duodecimq; ſignorum principem eſſe uoluit.Addu
citur & alia fabula de hammone quodam:qui pecorum multitudinem ad liberum adduxerit:& ob id illi
dediſſe agrum contra thebas ægyptias;& hammonis ſimulachra inſtituta capite Cornuto:ut homines
memoria teneant.eum primum pœnis oſtendiſſe Arietem memoriæ cauſa inter ſydera fixum dicunt:qui
quidem in æquinoctiali circulo conſiſtens.caput ad exortum habens:uerſus occidens primis pedibus:&
exoriens caput infra triangulum q deltoton uocant:reges collocatum:pedibus prope contingens caput
Fabula phryxi & helles
piſtricis.Poeta nunc fabulam ipſam refert:quam aperte loco rettulimus.Inus:ſcilicet nouercæ phryxi.
quæ cum aperte fabula uideatur.Princeps tamen aſtrologorum Ioannes germanus familiariſſimus no-
ſter:omnia ad effectus ipſius arietis refert id facit in omnibus ſignis:ut non ſine cauſa a poetis ficta eſſe ui-
deantur:quæcunq; de his fabuloſa referuntur.Nunc:in hoc ultimo die quinquatrium.Potes:tu o ger
manice.Sublato:eleuato.Vultu.ad ſolem dicere.Hic.ſol.Here:pro heri:ut apud Iuuena.Res
hodie minor eſt here quam fuit.Preſſit:premere incipit.Vellera ouis phryxeæ uellera arietis:qui phry
xum in colchos tulit:non enim fuit ouis:ſed aries.Ergo cū geri dicat.& meminerit ultimæ diei quinqua-
trium.debemus intelligere penultimum diem ipſorū feſtorum:ſic erit.xi.calen.apri.hoc eſt.xxii.die mar-
tii.Herba ſuſtulerat nullas comas quaſi nulla herba ex frumenti ſemine erumperat e terra.Vt Solet.
ſurgere:ſcilicet ex omni ſemine.

Seminibus toſtis ſceleratæ fraude nouercæ
Suſtulerat nullas/ut ſolet herba comas:
Mittitur ad tripodas/certa qui ſorte reportet
Quam ſterili terræ delphicus edat opem:
Hic quoq; corruptus cum ſemine nunciat helles
Et iuuenis phryxi funera/ſorte petit

ANT. FAN.
SEMINIBVS toſtis &c.Ino cadmi filia ut
Phryxi & helles fabula
diximus ſupra & uxor Athamantis regis The
barum priuignis exitium parās ægit cum ma
tronis ut frumenta ſerenda torrerent.Eadem
liberi patris nutrix fuiſſe dicitur ut meminit
Statius in ſiluis.qui deus cum phryxo & Hel
le inſaniam obieciſſet.& illi in ſilua errarēt ex
hibitus eis eſt a matre nephele:quæ nepheli a
græcis dicit:Aries aureo uellere inſignis quē
cum aſcendiſſent Aries eos in pelagus detulit
Helle lapſa nomen pondo dedit quē dicimus
Helleſpontum phryxus in Colchos ad regē
Aetem trāſit ibiq; Arietem ut marer præceperat immolauit.pellemq; auream Martis templo dicauit.quā
iaſon cum argonautis petiiſſe dicitur.quamuis nonnulli ſcribant eam eſſe in orchemeno quod oppidum
eſt Boetiæ ex quo Myniorum familia in theſſaliam commigrauit a quibus argonautæ Myniæ ſunt appel
lati.Orpheus autor eſt argonautas fuiſſe quatuor & quadriginta.quos illi quiquaginta fuiſſe dicunt.alii.
Myniæ
lx.Multa hoc loco ex fabulis referre poſſumus quæ cum ſint pene omnibus nota libet ſilentio præterire.
Ad tripodas:Quod græci tripis dicunt nos dicimus tripos:quæ mēſa præmium uirorum fortium fuit
ut qbuſdā placet pp tertii pedis adminiculum quaſi illi nō bipedes ſed tripedes fuerint:qd nobis compe
Tripos
rtum non eſt.Erant autem tripodes(autore Seruio)menſe in templo Apollinis delphici quibus ſuperpoſi
te phœbades uaticinabantur.Corruptus cum ſemine:A nouerca Phryxi & Helles corruptus quemad-
modum & ipſa per matronas frumenta ſerenda corruperat.
PAV. MAR.
TOSTIS ſeminibus,propter toſta hoc eſt decocta ſemina.Fraude ſceleratæ nouercæ.dolo inus uxo
ris Athamantis.nouercæ Phryxi & Helles Mititur ad tripodes:ad oraculum Apollinis delphici.nam tri
podes menſæ fuere in templo Apollinis quibus ſuperpoſitæ phœbades uaticinabantur,unde apud Luca-
num in quinto ſenſit tripodas ceſſare furens Appius,& poſtea tandem contetrita uirgo:Confugit ad tri-
podas & paulopoſt,Cuſtodes tripodes fatorum arcanaq; mundi,Tuq; potens ueri pæan.& paulopoſt.
Et ad phœbi tripodas redire futura.Qui reportet certa ſorte.certo oraculo ſeu reſponſo ut paulo ſupius
dictum in eo uerſu Sors erat æternos uincere poſſe deos.Quā opem.quod auxiliū.Delphicus:Apol-
De phryxo & helle.
lo delphis qui ſunt ad auſtrales latus parnaſi.Edat dicat.Sterili terræ.ut ſterilitati terræ remedium ad
hibeatur non tamen erat terra ſterilis.ſed ſemina decocta erāt cauſa ſterilitatis.qui fructum non profere-
bant.Hic quoq;.qui miſſus eſt oraculum fuerat.Corruptus.ab ipſa nouerca Nunciat petit ſorte ab
ipſo oraculo.Funera phryxi iuuenis.mortem phryxi.Cum ſanguine Helles.cum morte etiam ſoro-
ris aliqui legunt hic quoq; corruptus cum ſemine:tunc intelligas corruptū nuncium a nouerca:uiri & cor-
rupta dabat agricolis ſemina nunciaſſeq; peti & mortem Helles & phryxi iuuenis.

¶CIVES: Thebani quibus fames tantum præſtabat audaciæ ut regem contemnerent: quia neſcit plebs ieiunia timere. ¶ Compulerant regem iuſſa neſanda pati: Cogebantur rex Athamas filios immolare quod ita iuſſiſſe putabatur oraculum. ¶ Vt forte pependerat æthera mater. Quia Nephele ipſa eſt nebula nam & nephos nubes & nephili ut diximus nebula eſt. ¶ Draconigenam urbem. Thebas ob draconem a Cadmo interfectum e cuius dentibus nati opem tulerunt Cadmo urbi ædificandæ: ut Hos habuit comites operis ſidonius hoſpes cum poſuit iuſſam phœbeis ſortibus urbem. ¶ Nimbis comitantibus. Quia nimbi ſiue hymbres a nubibus fiunt recte nephelen comitantur. ¶ Per freta longa: helleſpontum: ut longe deus helleſponti. ¶ Eius longitudo eſt a tenendo in propontidem. ¶ Gemini periculi: immolationis. & tranſitus Helleſponti. ¶ Ceruleo deo Neptuno cuius helle nympha eſt Lege iginum qui eam fabulatur a neptuno fuiſſe compreſſam. ¶ Peruenit in colchas aurea lana domos: Ad Aretam regem Colchorum qui in Scythia ſunt qua labitur phaſis. Ferunt Arietem ſibi pellem auream detraxiſſe ac dediſſe Phryxo cauſa memoriæ eū que ad ſidera perueniſſe.

ANT. FAN.

Nephele mr phryxi & helles a neptuno cō preſſa

V ſque recuſantem ciues/& tempus/& ino
Compulerant regem iuſſa nephanda pati
Et ſoror & phryxus uelati tempora uittis
Stant ſimul ante aras/iunctaque fata gemunt:
Aſpicit hos/ut forte pependerat æthere mater
Et ferit attonita pectora nuda manu
Inque draconigenam nymbis comitātibus urbem
Deſilit/& natos eripit inde ſuos:
V tque fugam cupiant aries nitiſſimus auro
Traditur/ille uehit per freta longa duos:
Dicitur infirma cornu tenuiſſe ſiniſtra
Fœmina/cum de ſe nomina fecit aquæ:
Pene ſimul periit/dum uult ſuccurrere lapſæ
Frater/& extentas porrigit illa manus:
Flebat/ut amiſſa gemini conſorte pericli.
Cærulco iunctam neſcius eſſe deo:
Littoribus tactis aries fit ſydus/& huius
Peruenit in colchas aurea lana domos:

¶CIVES. Thebani ſcilicet propter Annonæ caritatem. ¶ Et tempus ipſa ſterilitas temporis: cum uideretur prouenire ex aeris intemperie. ¶ Et ino nouerca. ¶ Compulerant: quaſi iam coegerant ¶ Regem Athamantē. ¶ Vſque ſemper recuſantem iuſ.ne.pa. pati filiorum immolationem. quam ab oraculo iuſſam arguebant: licet ille ſemper recuſaſſet. tandem pati coactus eſt. ¶ Et Soror & phryxus uelati tempora uittis: Helle miſera cum phryxo fratre habentes frontem uittis uelatam. ut moris eſt in ſacrificiis talibus. ut apud Virgilium: Vittaeque deum: quas hoſtia geſſi. ¶ Stāt ſimul ante aras ubi erant immolandi. ¶ Et gemunt facta iuncta: iunctam & eandem mortem: quia ſimul mactabātur. ¶ Mater nephile mater Phryxi & Helles. ¶ Aſpicit hos: Phryxum & Hellē ¶ Vt: ſicut. ¶ Forte pependerat æhere. & recte pependerat aere. quia conuerſa in nebulam in aere pendet: & νεφελη nebula eſt. ¶ Et ferit pectora nuda: pulſat nuda pectora. ¶ Manu attonita: nam ipſa attonita filiorum caſu. ¶ Et ¶ Deſilit: deſcendit. ¶ In urbem draconigenam: thebis in boetia: quas Cadmus poſuit: qui in eo loco draconem interemit: ex cuius ſatis dentibus nati ſunt: qui Cadmum in ea urbe condenda iuuerunt: ideo draconigenæ dictæ quamquam & autor: hoc eſt ipſe Cadmus in draconem mutatus eſt: unde & alii draconigenam dictam urbem putant. ¶ Comitantibus nymbis: hymbribus. qui inductam nubem comitati ſunt: quandoquidem hymbres ab ipſis nubibus emittuntur. ¶ Et eripit ſuos natos: Phryxum & Hellem. ¶ Inde ab ea ara: ubi mactandi erant. ¶ Et ut capiant fugam ut nouercæ inſidias effugiant. ¶ Traditur aries auro nitiſſimus: datur illis aries aurei uelleris. ¶ ille: aries. ¶ Vehit duos: fert Phryxum & Hellem. ¶ Per freta longa: per maria ipſa. ¶ Fœmina. Helle. ¶ Dicitur tenuiſſe cornu ſiniſtra infirma: non firma ſiniſtra manu: quia non ualida: quemadmodum dextera: ideo ex ariete ipſa delapſa eſt. ¶ Cum fecit nomina aquæ de ſe. cum ab occaſu ſuo dictus eſt helles pontus: hoc eſt pontus helles mare illud anguſtum inter ægeum: & propontida: ubi totiens feliciori tempore congreſſu cum hoſte ſumus. ¶ Dum frater. Phryx. ¶ Vult ſuccurrere lapſæ: ferre opem ſorori. quæ ceciderat in aquas. ¶ Et dum uſque porriget extentas manus: dum extendebat illi manus: ut eam iuuaret. ¶ Pene quaſi. ¶ Periit ſimul. cum illa. nam & ipſe in periculum fuit decidendi in aquas. ¶ Flebat: phryxus. ¶ Vt amiſſa conſorte: ſorore. quæ in eadem ſorte fuerat. ¶ Gemini pericli: quia in eodem ambo periculo fuerāt. ¶ Neſcius ipſe phry. ¶ Iunctam ſororem eſſe coniunctam ¶ Deo ceruleo: neptuno cerulei maris deo nam decidens illa ab eo comprehenſa & in nympham mutata: unde in argonauticis. ¶ Vittaque conſtitit helle: Iam panopes thetidiſque ſoror. ¶ Tactis littoribus: poſtquam appulit littori phryxus. ¶ Aries fit. ſydus: quia detracta ſibi pelle: in cœlo locatus eſt & inter ſydera relatus. ¶ Et aurea lana huius: aureum ipſius arietis uellus. ¶ Peruenit in colchas domos. ad æetem Regem colchorum: Colchi ſcythia accolæ phaſidis finitimi Eniochis: unde Iaſon poſtea uellus eripuit. Tres ubi luciferos. ſeptimo calendas Aprilis hoc eſt uigeſimoſexto die Martii. eſt æquinoctium uernum Verum Florentinus princeps inquit uernum æquinoctium eſſe octauo calendas April. Autumnale octauo calē. octob. exigua tamen differentia ex unius ſolum diei. ¶ Vbi poſtquam. ¶ Veniens eos. Veniens aurora. nam ευσ aurora eſt. ¶ Præmiſerit: antemiſerit.

PAV. MAR.

Cadmus in dracone uerſus tandem

Helleſpōtus a noie helles ibi ſubmerſe

æeta rex colchorum in ſcythia

ANT. FAN. æqnoctiũ uernũ.vii. calendas apriles æquidiali Eos

¶TRES ubi luciferos ueniens præmiſerit eos.¶ Tpa nocturnis æqua diurna feres.vii.calẽ.apri.erit æqui noctiũ uernũ:quod ſm Macr.Ply.& Colu.eſt ad.viii.cal.apri.quẽ diẽ Phryges hilaria appellabãt celebrã tes læticiæ exordiũ cũ ſperarent diẽ nocte lõgiorem Romani(autore Feſto)utrũq; æquinoctiũ equidiale dixerunt cũ nox diei potius ꝙ dies nocti annumerari debeat:quẽ tẽpora raro nõ aliquos tẽpeſtatum ſigni ficatus habent teſte Plynio.Tres autẽ Luciferos accipe non a principio i ſed a quin quartũ fine tubiluſtrio in eo numero cõprehenſo.Sane eos autora eſt quæ a græcis ios dicitur.Vnde noa i in e longã uertẽtes eos dicimus & accipimus aliquando a parte totum:hoc eſt ab autora diem quod & græci faciunt:ut

Tres ubi luciferos ueniẽs pmiſerit eos:
Tẽpora nocturnis æqua diurna feres
Inde q̃ter paſtor ſaturos ubi clauſerit e
Canuerint herbæ roř recẽte q̃ter (dos
Ianus adorãdus/cũ quo cõcordia mitis
Et romana ſalus:araq; pacis erit:
¶Lũa regit mẽſes:hui9 quoq; tpa mẽ
Finit auentino luna colẽda iugo. (ſis

Quod nos uerbum uerbo nõ reddentes ſic latinum facimus: multum uenturi ſpes credula uendicat æui Multa ſed extremus tuncat amice dies.¶ Inde quater paſtor ſaturos ubi clauſerat ædos. Tertio calen.apri.iano concordiæ ſaluti ac paci rem diuinam faciebant.quæ numina ap tiſſime cõnectuntur.Prudentia enim quam iano tribuũt concordiam facit:concordiam ſalutem & pacem. Multæ autem ædes concordiæ Romæ a multis dicatæ ſunt Lege Suetonium.Liuium.Plutarchum & Appianum.Ab æde ſalutis dicta eſt porta Salutaris quæ ei fuit proxima.Romanam autem ſalutem uocat quod pro incolumitate po.ro.ei ſacra facerent.¶ Auentino luna colenda iugo.Pridie calen.apri.Dianæ in auentino res diuina fieri conſueuit quo in monte Seruius Tullius Latinis populis perſuaſit ut exemplo eorum qui Dianæ epheſiæ ædem feciſſent & ipſi ædem Dianæ ædificarent:quod fecerunt.Vnde illud eſt. Quæq; auentinum tenet algidumq; quindecim diana preces uirorum caret.Et illud.Phillis auentinæ quædam eſt uicina dianæ.Hanc deam auentinam nonnulli uocant Lucinam dictam cum dianam ſiue lunam palatinam noctilucam uocarent.quod in palatio(ut autor eſt Varro)eius templum noctu lucere.Suſpendebatur in hac æde boum cornua non ceruorum quod ibi Seruius Rex decepto quondam antrone coruro bouem inſigni ſpecie ac pulchritudine dicitur ĩmolaſſe & eius cornua templo affixiſſe ut Iuba ſuis monumentis mandauit.Dianæ auentinæ ſimulachrum(ut ſcribit Strabo)Romani eodem modo diſponentes apud Maſſilienſes collocarunt:qui aliquando ſumma ſœlicitate ex Ro.po.amicitia floruerunt Fuit & Romæ templum Dianæ in angiportu qui patricius dicebatur cuius ingreſſo uiri abſtinebant ut Plutar.in quæſtionibus tradit.

Iano concordiæ ſaluti ac paci res diuina fit.iii. calẽ.apri.

Lunæ feſtũ pridie calen.

Diana auentina

Dianæ tẽpiũ ĩ angiportu

PAV. MAR.

¶TRES luciferos:tres dies ab ipſo lucifero:ſit numeratos triduum ab ultimo die quinquatrium hoc eſt a.xxiii.die martii erit.xxv.dies:deinde ſequentem oſtendit:ſic.xxvi.die erit æquinoctium.¶ Feret.ipſa aurora ¶ Tempora diurna:æqua nocturnis.hoc eſt diem adæquabit nocti:ſic erit æquinoctium.¶ Inde quater:Quarto die:poſt noctu numerata die equinoctii:ſed quatuor ſequentibus diebus erit feſtum iani.concordiæ ſalutis & pacis.quoniam his eo die ſacrificatur.De iano concordia & pace dictum eſt in primo libro.Salutis autem ædes erat apud portam ſalutarem:de qua Pom.Feſtus Salutaris inquit porta appellata eſt ab æde ſalutis quæ ei proxima fuit & Var.inquit:Collis ſalutaris quatriceps os aduerſum eſt pylonoris ædem ſalutis.& Tranqu.inquit de auguſto loquens Nonnulla etiam ex antiquis cerimoniis paulatim abolita reſtituit:ut ſalutis augurium:diale flaminum &c.¶ Inde ubi:poſtquam ¶ Paſtor quater clauſerit hædos ſaturos:ueſperi quater reduxerit e paſcuis & incluſerit capellas.¶ Et herbæ quater canuerint:albeſcent.¶ Rore recente:gelido.Hac periphraſi a reductione capellarum & rore:ueſpertinum:& matutinum tempus ſignificat quater:ſic quattuor ortus & occaſus.ergo poſt quatriduum.hoc eſt.xxx.dies martii.ianus erit adorandus.ſacrificandum erit iano.¶ Cum quo iano.¶ Erit mitis concordia adoranda.& illi eſt immolandum.¶ Et ſalus romana:nam in æde ſalutis pro ſalute populi erecta litãdum.¶ Et ara pacis:ubi etiam peragenda eo die ſacrificia.¶ Luna regis menſes:pridie calen.apri.hoc eſt ultimo die martii feſtum eſt Dianæ:cui in auentino ſacrificatur.Seruius enim Tullius ſextus ro.rex.Latinorum populis perſuaſit uti exemplo eorum:qui Dianæ Epheſiæ ædem feciſſent & ipſi ædem Dianæ in auentino ædificarent: Quo effecto bos quædam Sabino miræ magnitudinis nata eſt:ut reſponſum datum eum populum ſummam imperii habitudinem.cuius ciuis bouem illam immolaſſet:Sabinis bouem in auentinum egit & cauſam ſacerdoti ro.expoſuit.ille callidus dixit prius eum uiuo flumine manus abluere debere.Sabinus dum ad Tyberim deſcendit:Sacerdos ro.bouem immolauit. Ita imperium ciuibus:ſibi gloriam facto conſilioq; quæſiuit &c.¶ Luna regit menſes de hoc a principio diximus ꝙ menſes a luna computantur.& principia menſium illi ſunt conſecrata.cum eandem iunonem & lunã eſſe putarent.¶ Huius quoq; menſis martii.¶ Finit tempora:nam ultimus dies eſt illi ſacer.¶ Luna hoc eſt ipſa Diana.¶ Et colenda iugo auentino:in monte auentino:ubi eſt illi templum a romanis pariter.& Sabinis erectum:eſt igitur eo die Dianæ ſacrificandum.

Cõcordia & ſalus & pax

Templũ lunæ in monte auentino

Finis Tertii Libri.

INTERPRETATIO Quarti Libri per Antonium Phanenſem & Paulũ Marſum Poeta Laur.

ALMA fa.di.ge.mř amo. Nõ recte ſenſit Eratoſthenes q poemata ad mētē & itelligētiã in dicãdã nõ cẽſuit:pide ac poetæ oẽs nõ docēdi ſed oblectãdi gr̃a ſcripſerint:Cũ cõtra ſapiētiſſimi uiri primũ q̃dã phiã poeticã eẽ dixerit & Homeri poema nihil eẽ aliud q̃ ſtudiũ ſapiētiæ. Vñ poetaꝝ figmēta nõ ſunt ſp accipiēda ſimpl̃r:ſed alii⁹ iſpiciēda q̃ qdã opinẽt: ut ecce qđ ad hũc locũ attinet:Igneũ ſemē e cœlo cecidiſſe i mare poetæ finxerũt & Venerē natã e ſpumis:quo nihil aliud ſignificarũt q̃ ignē & aquã duplicē cãm eẽ naſcēdi uñ aries calidus & hũid⁹ ut dc̃m ē iter ſigna zodiaci obtinuit pricipatũ:quē tñ mũdi calidũ eẽ atq; aridũ tradunt.eã ob cãm maiores nr̃i Aprilē mēſē quo nitẽt arua ſegetib⁹prata herbis:arbores foliis: & ex cõiũctõe ignis & hũoris oĩa pcreãt Veneri dicauerũt. Eũq; mēſē fului⁹ & Iuni⁹ Gracch⁹ teſte Varrõe: aliiq; nõnulli q̃ſi Aprilē noiatũ exiſtimarũt a ſpuma quã græci aphrõ uocant uñ aphrodite uen⁹ a græcis dr̃ quã nr̃i Cæligenã uocãt ut idē Varro autor ē:q̃uis Plutarch⁹ i Numa iõ Aprilē a uenere dixerit noiatũ ꝙ eo mēſe & deæ ſacrificãt & ad calēdas mulieres lauãt myrto coronatæ. Cigi⁹ aũt i libro quē de faſtis reliq̃t(ut ſcribit Macrobi⁹)ait ſpiſe quoſdã opinari antiquos hũc mēſē

ANT. FAN.

Quid ſignificet uenerem natã ex ſpuma maris. Aprilis.

Aphrõ. Aphrodite.

ALMA faue dixi geminorũ mater amorum.
Ad uatē uultus rettulit illa ſuos:
Quid tibi ait mecũ/certe mõ feſta canebas.
Num uetus in molli pectore uulnus habes:

a uenere noiaſſe cũ nullus dies feſt⁹ nulliũq; ſacrificiũ iſigne ueneri p hũc mēſē fuerit cõſtitutũ:cui Cingio Varro cõſenrit affirmãs ueneris nomē ne ſub regib⁹ qdem apud Rõanos Latinũ uel græcũ fuiſſe iõq; nõ potuiſſe Aprilē a uenere noiari ſʒ ab apiēdo dici magis putãdũ q̃ſi Aprile ꝙ uerna tēpie arridēte(ut ait Plutar.)piãtaꝝ germina apiant̃ cæteraq; q̃ cõtinet terra. Sciēdũ tñ non negat̃ ualeriũ Flacchũ:teſte Macro. poſtea cõſtitutũ eẽ ut h̃ mēſe matronæ ueneri ſacrũ facerent.q̃ dea & mas & fœmina putabat̃: Vñ legim⁹ Ariſtophanē eã aphroditon appellaſſe:q̃uis(ut ſcribit Ser.)nõnulli dicãt nõ ſolũ uenerē.ſʒ & alia numia utriuſq; ſex⁹ pticipationē hr̃e Sũt q putãt Ro.altiorē prudēria ita prios ordinaſſe mēſes ut cũ ꝓcedēs Marti eẽt dicat⁹ deo pleruq; hoĩuʒ necatori.ſcđs Veneri dicaret:q̃ uim ei⁹ q̃ſi bñfica leniret:nã cũ i.xii.ſignis zodiaci primũ ſignũ Aries Marti aſſignat⁹ ſit:ſequēs.i.Taur⁹ Venerē accæpit. Lege Macro. Dr̃ aũt Ven⁹ gẽinoꝝ cupidinũ mr̃:ſed ſcripſerũt qdã pl̃es eẽ Veneres:pl̃eſq; cupidines:ut Cice.q duas Veneres tradit & tres Cupidines. Primũ ex Mercurio & diana gēitũ. Scdm ex Mercurio & ſcda venere. Tertiũ quē Anteron dicũt. Alii hãc Venerē quã ex teſtib⁹ Cœli & maris ſpuma gēitã Aphroditē uocãt gẽinorũ cupidinũ matrē dicũt:ut Diua nõ miti gñtata põto quã uocãt matrē gẽin⁹ cupido. Hic illđ ē Sylii Cũ ſic ſuſpitãs roſeo uen⁹ ore decoros alloq̃t natos. Hoꝝ alter uuluptaris ē quē Diogenes dicere ſolebat uacãtiũ occupationē alter pietatis. Ille.n.turpis ē đ quo ait Vini buc. Nũc iſan⁹ amor duri me martis i armis tela iter mediaratq; aduerſos detinet hoſtes:Ille pi⁹ de quo i.æneĩ. Neq;.n.pſi⁹ cõſiſtere mētē paſſus amor. Plato duplicē amorē eẽ dixit. Alteꝝ terreſtrē atq; uulgarē. Alteꝝ cæleſtē ſingularē ac plane diuũ:& hũc q dē eẽ oĩ ſtudio ac diligētia expetēdũ:illđ uitãdũ tanq̃ hũano gñri pnicioſũ:idēq; hũc celeſtē amorē fauo rē ēt uocat:ſed ſanctũ ac diuino quodã iſtinctu ꝓuenīētē. Sagittaꝝ cupidinis alterã iõ auratã fingi arbitramur ꝙ pulchritudo ſæpiſſime amorē facit:uel ꝙ auꝝ ē calidũ & humectũ:nã ꝙ auro amor conciliari ſoleat:ut Aurea nũc uere ſunt ſcl̃a pl̃im⁹ auro uenit honos auro cõciliiat̃ amor. Licet ueꝝ ſit ut ad iđ figmentũ ptineat nõ putarim. Altera uero q̃ fugari amorē fabulant̃ iõ plũbũ hẽt mea ſnĩa qđ cõſtat ad alligatis lũboꝝ & renũ parti.plũbi laminis ob ei⁹ frigiditatē ipetos Veneris ĩhiberi autore Plinio. Sane alma Venus ab alēdo ſic dr̃:ut Alma ceres alm⁹ ager Alũt̃.n.p uenerē aiatã:h̃ ē ꝓpagãt & eruant̃ ſpẽs q̃uis pcãt ĩdiuidua. Sʒ almis iterdũ & pulchrũ ſignificat auctore Feſto:quo nuliũ epithetõ magis Venerē decet. Sciendũ placuiſſe qbuſdã amores tres eſſe. Aliis qnq;. Aliis pl̃es. Vñ illud ē Proptii:Hos uetuit me nũerare timor.

Quare matrõæ ſacrificabãt ueneri

Cupidinea tres. Amor duplex. Sagitta cupidinis aurata Sagitta cupidinis plũbũ habens. Almum.

ALMA faue dixi geminoꝝ mr̃ amoꝝ. Rõnē hui⁹ mēſis:quē nũc q̃rto loco nũeram⁹ cũ ſcđo loco a Romulo eẽt iſtitut⁹:a Vectio Macrobiano mutuabimur. Scdm iq̃ mensem noluit Aprilē:ut qdã putãt cũ aſpiratione:q̃ſi aphriīē:a ſpuma:quã græci αφρον uocãt:uñ orta Venus credit̃. Et hãc Romuli afferũt fuiſſe rõnē.ut primũ qdē menſem a patre ſuo. Marte ſm

PAV. MAR.

Quare uen⁹ dĩ a græcis αφροδιτη

ab Aeneæ matre Venere noiaretur hinc potiſſimū anni principia ſeruarētur qbus eſſet Romani nois ori
goicū hodie quoq; in ſacris marté partē. Venerē genitricē uocem⁹ Alii putār Romuiūuel altiore prudē
tiauel creti nois puidētia. ita primos ordinaſſe mēſes: ut pcedēa Marii eſſet dicatusiió pierūq; hoīum nec
carorinut Home. naturæ cōſci⁹ altiαρεσ αρεσ βροτο λοιγκ μιαιφονε τειχεχιπ ληταα Scds ueneri dica
reſiQ ue ut i ei⁹ iqſi bñficia leniret. Nā & i duodecim ſignis zodiaci: quoꝝ cūcta certoꝝ numinū domici
Aries marti aſſignatus, lia credūtiCū primū ſignū Aries Marti aſſignat⁹ ſitſequēs mox uenerēideſt Thaurus accepit & rurſus re
gione ſcorpi⁹ ita diuiſus ētur deo eſſet utriq; cōisiNec exiſtimaſ rōne cœleſti carere ipſa diuiſiosſi qdē acu
leio uel potēriſſimo telo: pars armata poſteriorīdomiciliū Martis ē. Priorē uero ptēicui ζυγος apud græ
cos nomē ē. nos librā uocam⁹r Ven⁹accepitiq̄ ueiut iugo cōcordi iūgit mrimonia: amicitiaſq; cōponitiS;
Cyngi⁹ i eo libroiquē de faſtis reliqtait iperite quoſdā opinari Aprilē mēſem antiquos a Venere dixiſſe:
cū nullus dies feſtus nulliſq; ſacrificiū iſigne Veneri p hūc mēſem a maiorib⁹ iſtitutū ſitiſed ne i carmini
bus qdē ſalioꝝ Veneris ulla: ut cæteroꝝ cœleſtiūlaus celebratur. Cyngio ēt Varro cōſentir affirmās no
mē Veneris: nec ſub regibus qdē apud romanosiuel latinūiuel græcum fuiſſeiEt iō nō poruiſſe mēſem a
Venere noiarisſed cū fere ante æqnoctiū uernū triſte ſit cœlūi& niuibus obductūiſed & mare nauigātib⁹
clauſum. Terræ ēt ipſe aut aq̄: aut pruinaiaut niuibus cōregantiEaq; oīa uernoiideſt hoc mēſe apianſ. Ar
bores quoq; nec minus cætera q̄ cōtinet terra: apite ſeu in germen icipiātiab his oībus mēſem Aprilē di
Plutarchus de ſacris ueneri dicatis mēſe aprili ci merito credēdū ē: quaſi Aprilē: ſicut apud Athenenieſes ανθεσ τηριον idem mēſis uocaſiab eo qđ hoc
tpe cuncta floreſcant. Valerius aūt Flaccus nō negat hoc die poſtea cōſtitutū: ut matrone Veneri ſacrū fa
cerent. Plutarch⁹ uero in uita Numæ Aprilē inqtiqđ aphroditis ideſt Veneris habeat cognomētum. Quo
menſe & deæ ſacrificant:& ad calendas mulieres myrto coronatæ lauant. Quidam uero nō ab aphrodite
Aprilē noiatū dicūtiſed quēadmodū ſimplex ſe nomē habet Aprilē mēſem uocatūiqm̄ uerna tēperie ar
ridentesplantarū apianſ germina &c. Sed hæc hacten⁹. Poeta Veneris mēſem ſcripturus: Venerē inuocat
primo uerſu. Affuit deīde illa: & rogat an ametucū eā uocet qd uelit. O mater alma: o uen⁹ mater. Ge
minoꝝ amoꝝ: faue mihi feſta canenti. Alma ueneri adiungiſ. Virg. alma parens cōfeſſa deā. & Alma ue
nus phrygii genuit ſymoentis ad undā: ab alendo q oīa alantunde & Cice. Venerē dictam puratq; ad res
oēs ueniar. Geminoꝝ amoꝝ hoc eſt ioci & cupidinis qa ambo filii ueneris rradunſ. Hora. i primo car.
Siue tu mauis erycina ridensiquam uolat circū iocus & cupido. & Seneca. in Tu. Diua non uni genetara
ponto: quā uocat matrē geminus cupido: pro ioco & cupidine dictū. Alter enim ē q alliicit: alter q cōiungit.
Illa uenus retulit ſuos uultus ad uatēmierit ſe ad me. Ait quid tibi mecū. i. eſt cur me nunc uocas? Cer
te mō: paulo ante: hoc eſt heri. Canebas cantando ſcribebas. Feſta: dies feſtos. Num tan. Habes ue
tus uulnus: amoris. ſ. In molliſin laſciuo. Pectore: amas ne nunc: ſicut prius amabas. Reſpondit. ego.

Scis dea reſpondi de uulnere / riſit: & aer.
Protinus ex illa parte ſerenus erat:
Saucius aut ſanus: nunq̄ tua ſigna reliq.
Tu mihi ppoſitū: tu mihi ſemper onus:
Quæ decuit primis ſine crīe luſim⁹ annis
Nunc teritur noſtris area maior equis:

ANT. FAN. SCIS de uulnere: Noſti Ouidium nunq̄ eſſe amoris
expertem qui uel ſanus amare cōſueuit. Nūq̄ tua caſtra
reliq: Tractū a militibus q nō mō non ſunt tranſfugæ:
ſed & incolumes & laucii uexilla non deferunt. Sine
crimine luſimus: Ipſe in. ii. triſtiū. Crede mihi diſtāt mo
res a carmine nro Vita uerecunda eſt muſa iocoſa mea
Cōparatio ab equis terētibus in area Quam ſentēriam imitatus Martialis air. Laſciua eſt no
bis pagina uita pba. Potuit hoc dicere ut relegatū ſe cre
dereuideretur ob artem quā ſcripſiſſet. Area maior
Metaphora eſt. Florentinus iuriſconſultus iocum inqt
ſine ædificio in urbe aream iturī agrum appellari. Var
ro aream eſſe inqnit ubi frumenta ſecta teruntur & areſcūt: a cuius ſimilitudine loca in urbe pura pura are
as dici: quæ ut inquit Feſtus q uacua ſint quaſi exaruerint & quicq̄ generare non poſſint id nomen acce
perunt. Bene autem meminit autor areæ in rebus ſacris quæ ad ædes deorum eſſe cōſueuit. Vnde ait Vir.
Aut ante ora deum pingues ſpaciatur ad aras. Senſus autem eſt. In grauiore materia meū uerſaſ ingeniū.
PAV. MAR. SCIS tu dea de uulnere, tu ipſa uenus noſti an amē. uel non amē. Riſit. ipſa. Et aer protin⁹ erat ſeren⁹
ex illa parte. quaſi ridente illa aer ea ex parte ſerenus redditus eſt. Altiuſq; tendit ſententia quam uerba. nā
hoc liquido apparet quotiens aſpectus Veneris. hoc eſt ipſius ſyderis exorientis lætus. hoc eſt purus & lu
cidus uideſ. Serenitatē aeris indicat ſec⁹ in turbibus. Saucius aut ſanus. uel ardēter amauerim. uel nō ita
uehementer. Nunq̄ tn̄ penitus ab amore diſceſſi. & in libris de remedio. Sæpe repēt alii iuuenes. ego ſem
per amaui. & ſi quid faciam. nunc quoq; quæris amo Saucius: hoc eſt cum uulnere. Aut ſan⁹. ſine uul
nere. Nunq̄ reliqui tua ſigna. tranſlatio a militia. Nunq̄ diſceſſi a caſtris tuis. nam ſemper ſub te militaui
nec diſceſſi a ſignis. qa non uerti terga hoſtib⁹. Tu mihi propoſitum. de qua ſemper dicere propoſuerā.
Tu mihi ſemper honus. qui ſim in rebus tuis ſemp occupatus. Luſimus. ludendo ſcripſimus. Primis
Excuſatio ouidii tacita de libro amandi annis in iuuenta. Quæ decuit. quæ decorum fuit iuuenem ſcribere. Sine crimine. & hoc alio tendit. quam
ſcribatur. Nam cum ab Auguſto damnatus ſit Velata tn̄ uera cauſa. ob artem quam ſcripſerat. Nūc etiam
ut ſe apud germanicum excuſet dicit ſe ea ſcripſiſſe. quæ iuuenem decebat. & ſine crimine. quaſi dicat per
qđ dānari non meruiſſem & in triſtibus ad Aug. nullū legiſſes crimen in arte mea. & illud. prius tn̄ dictū.
ſed q illud adducit. inquæ meo nullū carmine crimē erit. Nunc maior area teritur noſtris equis. maior
nunc mihi ad agendum materias ſumpta eſt. Et eſt hoc in loco tranſlatio a cultura frugum ſumpta. nā ubi
maior ſpicarū copia. ibi maiore areā opus eſt. ſic ipſe maiorē materiā maiorib⁹ ānis accepit. nā poſt iuuētā.

ANT. FAN.

¶MEA tempora myrto contigit: Quia hæc arbuſcula Veneris eſt ut ait Plutarchus: Gaudet enim littoribus teſte Seruio & apta eſt plurimis neceſſitatibus mulierum. Vnde Imperatores teſte. A. Gel. corona myrtea utebantur qui ouantes urbem introiebant quibuſq; incruenta uictoria obuenerat cui facilitati aptã eſſe frondem Veneris crediderunt ꝙ non martius ſed quaſi Venereus quidam triumphus ouantium foret a quibus corona myrtea oualis dicitur autore ſeſto introiebant autem urbem ouantes uel cum bella ĩdicta nõ erant uel cũ ſine ſanguine confecta fuerãt. Ferunt Romanos Sabinoſq; cum propter raptas uirgines dimicare noluiſſent myrtea uerbena depoſitis armis pacẽ firmaſſe in loco qui poſtea ſigna habuit Veneris Cluacinæ. Cluere enim antiqui pugnare dicebãt teſte Plinio. qui arborem myrtum ideo tũc electã dicit quia cõiunctioni & myrto Venus præeſt. Huius arboris uirgæ geſtatæ uiatori prodeſſe dicũtur in loco itinere impediti.

Myrtus Myrtea corona

Cluere unde Cluacina uenus

Tẽpora cũ cauſis annalibus eruta priſcis
Lapſaq; ſub terras/ortaq; ſigna cano:
Vẽim⁹ ad q̃rtũ quo tu celeberrima mẽſẽ
Et uatem/& menſem/ſcis uen⁹ eẽ tuos:
Mota cytherea ẽ/leuiter mea tpa myrto:
Contigit/& cœptum perfice dixit opus:
Senſimus/& cauſæ ſubito patuere dierũ:
Dum licet/& ſpirant flamina nauis eat:
Si qua tñ pars te de faſtis tangere debet.

PAV. MAR.

¶TEMPORA cũ cauſis: hoc fuit noſtri ꝓpoſitũ ut tẽpora ſcriberemus: cum ortu & occaſu ſignorũ. Venim⁹ iam ad Aprilem tuũ o uenus menſem: faueas igitur tuo uati: tua nunc quoq; tempora canenti. ¶ Cano. cantando ſcribo. ¶ Tempora: annum. menſes. dies feſtos & ꝓfeſtos: feſta ſtata & non ſtata. ¶ Cum cauſis: cum rationibus: ut in principio quoq; diximus: Seu cum originibus hoc eſt cum fabulis: ſiue hiſtoriis: unde quid originem habuerit. Et quoniam cum originib⁹ dixerim: Neſcio qui interpretem fideliſſimum uirum pium: & ab omni maledicentia penitus abhorrẽtem. Nuperrime fuerint inuecti: quaſi fuerit in eo uerbo maieſtas naturæ læſa. Carpant licet in puerilibus ludis & in nomẽ meum p: ſſim allatrent: non tamen efficient ut ab ĩſtituto diuellar. Illud enim mihi tam a natura datum: quam uite inſtitutione ſeruatum. ne quẽq; uerbis prouocẽtiũ ne maledicendo: cuiuſpiã aures offendã. Fruſtra qdẽ laceſſunt: nondũ enĩ maledicere didici. Nec ſi quid fieri põt. ſine ulla maledicentiæ nota rñdebo. Turpiſſimum enim eſſet duci: cum quouis milite certamen. Sed hoc tãtum dicere liceat: qđ apud lucanũ Cæſar uanam ſpẽ mortis honeſtæ concipis. haud inqt iugulo ſe polluet iſto Noſtra Metello man⁹. Dignũ te Cæſaris ita nullus honor faciet. Sed ſatis ſit. Quãuis & illud tragicũ adduci queat Domi lyciſſam quid pauiſſe ꝓfui. ut illa ruſtra ſanguinẽ hauriret trucis: ſed redeamus ad rẽ. ¶ Cũ cauſis: cũ originibus. ſeu cũ rõnibus: ut ab initio dixim⁹. Nã toto ope poeta cãm aut ꝓ rõne: aut ꝓ origine ponit. Etenim plerũq; refert qua rõne qd fuerit inſtitutũ: & uñ originẽ habuerit: ut in primo libro cũ agit: Cur priapo mactet aſellus: cauſa pudẽda qdẽ ſed tñ apta deo refert: q; unde aſinoꝝ imolatio habuerit originẽ. Et poſtea i carmentalibus; Vñ petã cauſas hoꝝ morẽq; ſacroꝝ: quo pacto itelligemus hoc in loco cauſas: ꝓ meritione? An pro origine & rõne? Sed ne nimiũ imorer: q̃a frequẽtes loci ſunt hmõi: ubi cãm pro origine ponit. nam mox ſubiicit: unde principium res ipſa habuerit. Et quia nõ credis: reuoluam⁹ dilucidiores locos: In ſecũdo lib. ubi de lupcalib⁹ agit: Dicite pierides ſacroꝝ quæ ſit origo. Attigerit latias. uñ petita domos: quæ ſit origo dixit: & originẽ lupcaliũ græcã refert. iã negari nõ põt & in eiſdẽ ſacris: cũ latiuã originẽ referre uult igr: Adde pegrinis cã mea muſa latinas. Vides ne q̃ aptiſſime cãs ꝓ originib⁹ poſuerit. Eodẽ enĩ tẽdit utrũq; nã cũ primũ ꝑcat muſas. ut dicãt originẽ & græca relata ẽ. poſtea ꝑcat ut latina cã referat: qs ẽ tã ꝑtinax: q ꝓ origine dictũ neget. cũ originẽ ſacroꝝ aptiſſime referat qđ creberrimũ ẽ apud poetã: cũ cãm aut pro origine: aut ꝓ rõne ponit: qđ ut cõſtet cũ cãm nõ ponit ponit originẽ ut in pallib⁹ expoſitus mos ẽ. moris mihi reſtat origo. & ĩ floralib⁹ dic dea rñdẽdi ludoꝝ q̃ ſit origo. In lemularib⁹ dicta ſit uñ dies q̃ nois extat origo me fugit ex aliquo ẽ ĩuenieda deo. Origine hoc ĩ loco dicit. Sed qd ꝓſeqr ut uideam⁹ qa rõne poſitã. Pleade natemone uirga uenerãde potẽti. Sæpe tibi ſtygii regia uiſa iouis. Venit adorat⁹ caducifer aſpice cãm. Nois ex ipſo ẽ cognita cauſæ deo. Quis negat cãm ꝓ origine poſitã cũ pri⁹ dicat q̃ nois erat origo & poſtea ſubdit ipſo deo cognitã eſſe cãm & refert uñ originẽ habuerint lemuralia. & ĩ pricipio ſexti. Hic quoq; mẽſis hẽt dubias ĩ noie cãs. Et poſt hic ego q̃rebãt cœpti q̃ mẽſis origo. Eſſet & ĩ cura nois hu⁹ erã cãs & originẽ idifferẽter dicit & poſtea. At dec⁹ omne mihi cõtingit origine mẽſis. Conſtat igiẽ tandẽ ex poeta ipſo cãm ꝓ origine poni. His argumẽtis cũ referat rerũ de qb⁹ agit originẽ & cũ ĩterdum ubi cãm nõ ponit originẽ ponit. Vel cũ cõuertat. ut cãm ꝓ origine & originem pro cauſa ponat. Arguamus nũc a diffinitione uocabuli. Fabius uictorinus ſic diffinit. Cauſa eſt animi impulſus ad aliquid agendũ: Quicqd enim fit ex aliquo animi ĩpulſum fit. Et qm̃ ita forte arguitur. Romulus cã fuit cõdendæ urbis. pp ipſi⁹ animi ĩpulſum nõ tñ fuit origo. nã hæc refert ad pricipiũ ipſi⁹ ædificationis: cũ eſſent oia q̃ ad rẽ facerẽt parata. Euoluatis Ciceronẽ ĩuenietis duplicẽ cãm ĩpulſiuã & rõcinatiuã ĩpulſiua eſt in ipſo primo motu. Ratiocinatiua eſt in rõne & cõſilio. Primo enim loco eſt animi ĩpulſus deinde eſt ipſa ratiocinatio. a prima qdẽ origine pendẽs & ipſe ĩpulſus eſt origo rei. fruſtra. n. adhiberet ratio. imo adhiberi non põt niſi ſit ille animi ĩpulſus nã ut ab initio diximus: ex cã eſt ipſa rõ quæ quidem eſt rerũ gerendarũ ordo ex cauſa ueniẽti: ũm: ut qd quo loco facias. ac dicas ĩtelligas. Rõ ſine cã eſſe nõ põt. cauſa uero ſine rõne põt. Hoc idẽ Fabi⁹ inquit. Sed iam pueris notum eſſe arbitror. impulſum illũ animi originẽ eſſe rerum agendarũ ſed qa multis pſuaſum eſt cõtrariũ. & adeo eneruis mentibus infixũ. ut auelli nõ poſſit ſi nobis nõ creditur. non Fabio non poetæ noſtro. non rationibus. Credatur tandem Ariſtoteli & Ciceroni: Ariſtoteles enim oſtendit

Cauſa ꝓ origine & rõne.

Inuocatio ad muſas

Qr rõulus fuit cauſa cõdẽdæ urbis.

Deo rigi ne urb. ſ tomæ ſ; ariſtote / lem & ci cerone m

cauſam eſſe negociorum originem. Cice. In lib. de natura deo. Cā̃m hoc eſt principium inqt: Quod ſi hi errat cū bis errare malo: q̃ cū cæteris recte ſentire. Arbitror ēt dicturos eos Ariſtotilē & Ciceronē erraſſe. Sʒ iam finis ſiti. Neqʒ uolebā tam longe pgredi: De⁹.n. teſtis ē: me nō fuiſſe maledictis inſuγ: ſed qa ioc⁹ exigebat ut de cauſis agerē: uolui oñdere: ut oportuit cū cauſis: hoc ē cū originib⁹ recte dictū: nō ut queq̃ carperē ſed ut mea dicta defenderē: Sed pſequemur iter inſtitutū. ⸿ Eruta annalib⁹ priſcis: quæ ego magna cura & diligētia ex ueterū annalib⁹ excerpſi. ⸿ Et cano ſigna lapſa ſub terras & ortatorū & occaſum ſignoꝝ ut ab initio dictū ē. ⸿ Venim⁹ ad q̃rtū mēſem: ad Aprilē: q q̃rtū anni locū obtinet. ⸿ Quo mēſe. ⸿ Tu celeberrima cultiſſima & celebratiſſima es. ⸿ Et tu uen⁹ ſcis uatē: me ipm q cano tpa. ⸿ Et menſē eſſe tuos. nā & ego tui iuris ſum: & mēſis ibi dicat⁹: & a tuo noie nūcupat⁹. faueas ergo dū ea canim⁹: quæ ad te ipſam ptinēt. ⸿ Mota cytherea: Ven⁹ mota ē uerbis meis. ⸿ Cōtigit leuiter mea tpa myrto: ut inſpiret mihi mentē qua pciperē ea q̃ cupiebam. Myrtus. n. ⸿ Veneri ſacra: de ea paulo inferius. ⸿ Et dixit pfice cœptū opus qđ icepiſti pſequere: & pfice. ⸿ Senſimus: cōtigere. ſ. illa tpa & mentem inſpiraſſe. ⸿ Et cauſæ dierum: origines & menſis aprilis: & feſtorum ipſius menſis. Subito patuere: fauente iam numine. ⸿ Dum licet: ſcribere. ſ. hæc.

Aprilis ē mēſis gētis Iuliæ.

⸿ Et ſpirant flamina: dum flant ſecundi uenti: ⸿ Eat nauis: naui gemus per tranſlationem a nautis: qui ſecūdo uento utuntur: hoc dicit. nunc cum uenus ipſa faueat: proſequemur incœptum. ⸿ Si qua tamē pars te. O germanice: ſi quid eſt in faſtorum quod ad te ptineat: præcipuus eſt hic mēſis: q̃m ueneri dicatus eſt: a qua quidem progenita eſt Iulea domus in quam tu adoptatus es. Domeſtic⁹ hic ergo nobis menſis: cū Iuliorū pgenitricis ſit. ⸿ Tamen o cæſar: germanice. ⸿ Siquā pars de faſtis: de faſtorum libris & menſibus ipſis. Debet te tangere. te mouere. quod ad te pertineat. ⸿ Habes quod tuearis: quod in tuo iure defendas.

ANT. FAN.

⸿ IN aprili quod tueatis habes: Quoniam hic menſis a Venere nomen accepit. a qua cæſares deſcenderūt. Vnde autor ſubiungit. Et fit adoptiua nobilitate tu⁹. Nam iulius Cæſar a Venere p iulū eneæ filiū originē ducens adoptauit Auguſtū: Auguſtus Tyberium Neronē. Tyberius Germanicū: cui Naſo ut diximus hoc opus inſcripſit. Vnde nos iampridē aperiētes amico cuidā noſtro quid de inſcriptione huius operis ſentiremus poſt multa illud ſcripſim⁹. Noluit imerito faſtos ſcripſiſſe Neroni Nat⁹ habet tituli præmia qui meruit. ⸿ Pater iliades Romulus iliæ filius. ⸿ Longum cum ſcriberet annum: Lunaris cōparatione longū dicit. nā breuis eſt ſi Solſtitiali cōparetur qui. xii. mēſib⁹ cōſtat. ⸿ Autores retulit ille ſuos: Martē & Venerē: ut hæc generis princeps ipſi⁹ ille pater. ⸿ Quod ſibi naſcenti proxima cauſa fuit: q a Mars Romulo pater fuit: eam cā̃m pximam uocat. Nā uenus Romuli mater dicit. ſed alia rōne. multis uidelicet gradibus interiectis. ⸿ Cognatos deos: iouem ac uenerem. Hāc æneæ parentē: illum Dardani. ⸿ Dardanon Electra qs neſcit atlantide natū. Virg. in. viii. æne. Dardanus iliacæ primus pater urbis & auctor Electra ut graii phibent Atlantide cretus aduehit Theucros electram maxim⁹ Atlas Edidit æthereos humero q ſuſtinet orbes.

Quaſ ue n⁹ dī mī romuli.

Cæſar in Aprili q tuearis habes:
Hic ad te magna deſcēdit origine menſis
Et fit adoptiua nobilitate tuus:
Hoc pater iliades cū longū ſcriberet ānū
Vidit & autores retulit ille ſuos
Vtqʒ ferro Marti primā ddit ordine ſortē
Quod ſibi naſcenti proxima cauſa fuit:
Sic uenerē gradib⁹ multis i gēte receptā
Alterius uoluit menſis habere locum
Pricipiumqʒ ſui generis/reuolutaqʒ q̃rēs
Sæcula/cognatos uenit ad uſqʒ deos:
Dardanon electra qs neſcit atlātide natū
Scilicet electram concubuiſſe ioui:

Atlantes tres Dardan⁹ Coritus rex Iaſius Coritum oppidū

Scire aūt debemus tres fuiſſe atlantides ut inqt Seruius. Vnū regē arcadiæ q pater eſt maiæ. Alium mautum q maximus dr. Tertium italum patrem Electræ ex qua & ioue natus eſt Dardanus q Dardaniam cōdidit ut Homerus ſcribit in. xx. iliados. Licet qdam Dardanū nō ex ioue ſed ex corito rege thuſciæ natū dicāt q Electram uxorē habuit. Ex ea & ioue iaſium quoqʒ genitū tradunt. ut hinc Dardanus ortus iaſiuſqʒ pater. Refert ſane hoc loco romani ſanguinis nobilitas a dardano iouis Cretēſis filio ad Romulū. Quod Ouid. facit nō ſolū ut oſtendat quare Aprilis a Venere nomen accepit: ſed cæſaribus blandiat qbus placere ſtudet. Ferunt Dardanū corito uita functo a quo oppidū Thuſciæ coriti nomē accepit: cū de regno ab Iaſio differtiret eo interfecto ſe in ſamothraciam poſteaqʒ i phrygiā cōtuliſſe. Sed de his uaria legunt: quia (ut inqt Virgilius) fama eſt obſcurior annis.

PAV. MAR.

⸿ IN aprili: in hoc mēſe. Hic mēſis deſcēdit ad te ipſum magna origine. magnis cauſis. ſeu rerū pricipiis. Nā illi numini dicatus eſt. a quo Cæſareū genus originē ducit. ⸿ Et fit tuus: tui iuris. aut tibi domeſticus. ⸿ Adoptiua nobilitate: ea nobilitate iulea: i quā tu adoptat⁹ es. Iuli⁹. n. Cæſar ex iulio Aſcanii filio pgenit⁹ eſt. Is Octauiū adoptauit in filiū. Octauius Tyberiū ea lege ut ipſe Germanicū fratris filiū adoptaret: ſic p adoptionē a Venere quoqʒ originē ducit. ⸿ Hoc pater iliades: Romulus quoqʒ cū uideret ſe a Venere pgenitū: & patrē habuiſſe Martē: iungit menſes ipſos. nā primo loco mēſem a ſe ipſo Marti. Secūdo ueneri dicatū numerauit. ⸿ Pater iliades. Romulus iliæ filius & urbis cōditor. ⸿ Vidit hoc. ſ. ſe eſſe a uenere pgenitum. ⸿ Cū ſcriberet: cōſtitueret. ⸿ Annum longum: ānum ciuilem. quem decem menſiū numerauit Longum ad differētiam anni lunaris. ⸿ Et retulit ille ſuos autores. uenerē. unde eſſet ſui generis origo. & Martē quo natus erat. ⸿ Et tu dedit primā ſortē ordine fero Marti: ut primū locū anni a ſe cōſtituti marti aſſignauit. ⸿ Quod fuit pxima cauſa ſibi naſcenti. qđ ipſius fuerit autor & origo propinquior. Nam pater q eum genuit. ⸿ Sic uoluit uenerem receptam in gente: in familia. ⸿ Multis gradib⁹: longa p gradus cognatione. nam per ſucceſſionis ordines ab ænea ad iliam matrem: ⸿ Habere locum alterius menſis: ſecundi

Ann⁹ dī ſolaris ad dr̃iam anni lunaris.

ut ſecūdi anni locū obtineret ipſa uenus. ¶ Et querēs: ſiquirens ipſe romulus. ¶ Principium ſui generis un de originē habuiſſet. ¶ Et ſabcula reuolutaː ætates iam exactas: & reuolutas longa annorum ſene. ¶ Venit uſq; ad cognatos deos: id eſt uſq; ad iouem & uenerem. ¶ Nā alter autor troiani generis: altera æneæ mater a quo ipſe progenitus ē. ¶ Dardanon electra: explicat nūc poeta romani generis uetuſtatem. Ipſamq; genealogiam a Dardano iouis filio: uſq; ad Romulum ipſum. Quæ quidem generationis ſeries a multis uariiſq; ſcriptorib' explicata a nobis ex fidelliſſimis hiſtoriographis: itam græcis quā latinis excerpta. Inque breue cōpendiolū ſuperiorib' ānis: naturali qdē rumano redacta eſt. Expoſita quo ad fieri potuit breuiſſime re ipſa ab ultima troianorum origine: uſq; ad ſūmum romanæ urbis imperium. Quod cum locus exigere uideat: ut ipſa quoq; ſeries nūc exponendam ſit. Non ab re uiſum eſt ea: quæ ad romuleum genus ptinēt Ab initio ad romulū his noſtris quoq; cōmētariolis inſerere: ut noſtro carmine uera nunc hiſtoria cognoſcatur. Sic enim exorſi ſumus.

Genealogia regum troianorum a ioue deſcendentium.

ROma genethliacā tibi nūc libaſ ad aram.
Candida lux orta ē: qua primum ſacta parēti
Fundamenta tibi: totum paſſura per orbem.
Brachia ſidereo caput admotura tonanti
Quo maius nihil eſt. tura te ſi gloria tangit
Et decus antiquum: faueas pulcherrima uati
Roma tuo: & prima referentem ab origine rerum.
Fas ſit in auguſtos deducere carmina faſces.
Fabula uana procul tantis modo rebus adeſto
Vera canam: archadicos atlas ſeruabat honores
Cum fuerit electræ magno dyctæus amore
Iuppiter: hanc que grauē. & geminata prole parētē
Reddidit: iaſius pater hinc: & dardanus orti.
Alter agit primo uitam ſine coniugis uſu.
Accipit at chryſem magno pallante creatam.
Dardanus uxorem: proles idæus ab illa
Naſcitur & dymas: ſubiit poſtremus honori
Arcadico: cedit pater hinc: & filius alter.
Iaſiuſq; ſimul: magna iam claſſe parata
Armiferam in thracem deuentum: & celſa tenetur
Inſula: mercurio genitus: ſamothracia nomen
Cui dedit: ad cererem ſibi dum cōcumbere tentat
Occidit iaſius rutilo confoſſus ab igne.
Protinus in phygiam penetrauit dardanus oram.
Heleumq; ſinum tenuit: conſcendit in altos
Hydæus phrygiæ montes idæa uocauit.
Nomine deq; ſuo iuga celſa: atq; orgia bacchi
Inſtituit phrygios tum cum frenaret alumnos
Scamandri ſoboles: ideæq; unica nymphæ
Teucrus: cecropio quāuis referatur ab antro
Aduenisſe: ſuo populos de nomine teucros
Ex illo dixiſſe ferunt cui nulla uirilia
Progenies: tantum patrios: bathea penates.
Nympha colit chryſe extincta tibi dardane iungit
Connubio pater hanc pariterq; recepit aulti
In partem regni: & teucro ſubeunte ſupremi
Fata rogis phrygia ſolus dominaris in omni
Natus eryctonius, quo fortunatior alter.
Non fuit ille auri. atq; equitum. & ditiſſimus agri
Atq; huic caliore ſcamandri filia nupta.
Natus ab his tros eſt. hinc magnæ nomina troiæ.
Ex troïle. & ſobole eumedis callanide nati
Ilos & aſſaracus ganymedis & inclita forma.
Incoluit campos ilus: hinc ilion altum.
Quod male ſeruauit periurus filius ili
Laomedon. priamus de laomedonte creatur.
Et matutinum raptus tytonus in ortum.
Ingentem priamus cum fratribus hectora gignit.
At ſacer aſſaracus clytodore coniuge fœlix
Fit pater. atq; capim genuit cui naide iuncta
Naſcitur anchiſes. uenus huic ſimoentis ad undas
Aeneàm peperit. priami cui nupta creuſa eſt
Natus & euryleon. generis ſpes maxima dictus
Inque fuga aſcani'. nam troia ardente ſupremum.
Et priami genere extincto. miſerabile magno
Collapſo imperio æternum penetralibus ignem.
Magnorumq; deum ſacra. troianoſq; penates
Suſtulit æneas. & cum genitore petiuit
Aerios montes. cui formidantia luſtrum
Rurſus bis geminum conſumet agmina bello
Omnia graiorum tribuere abſcedere tuto
Quocunq; ire uelit fato iam coniuge rapta
E patria illachrymans. comites natumq; patremq;
Secum agit. & ſtructis iam puppib' æquora uertēs
Thraces adit primum troiæ e regione iacentis
Hic hyemem quam longa fuit. q mœſta peregit
Mœniaq; hic poſuit poſitoris habentia nomen
Quiq; ſuperfuerant bello. qui credere totæ
Se potuere fugæ. dux manſuetiſſimus omnis
Suſcipit inde pius thracenſi litore ſoluit.
Vere nouo prefugæ ſulcant ægea carinæ
Aequora. & ionias curſu tranatur ad undas
Et tamen æneas ſiculis appellitur oris:
Dumq; urbes elymi condunt. hic altera luctu
Aſpera ceſſit hyems. ſicula tumulatur arena
Anchiſes genitor. ſoluuntur iuſta parenti
Vnde ubi ueliuoli ſubſederat ardua ponti
Vnda. uocant auræ ſpirantes ſolis ab ortu
Carbaſa tyrrhenas agitur properata per undas
Claſſis ab ænea mox in laurentia uentum eſt.
Tunc aboriginibus parentia littora: magni
Tybridis ora ſubit cui tunc erat albula nomen
Rex ab originibus reddebat iura latinus
Iam ſenior dulci populos in pace regebat
Vnica cui ſoboles tantum lauinia uirgo.
Hunc totiens placidæ monuere in ſomnia noctis
Suſcipere externum. qui claſſem appelleret oris
Auſonis. magnum imperium. magna ide futuram
Progeniem toti quæ poſt dominabitur orbi.
At pater æneas fatalia ſigna ſequutus
Aduenisſe fugæ finem. certo omine ſentit.
Condendæq; ſus pregnans indicat urbis
Parua quidem primo deſignat mœnia ſulco
Nec mora turbatis rerum nouitate latinis
Venit in alloquium regis mox fœdera iungunt
Et datur æneæ dulcis lauinia coniunx.
Et ſimul e phrygiis multi accepere latinas
Hinc omnes uno latii cognomine dicti
Compoſitam uocat ænea ad coniuges urbem
Nomine. & e phrigiis quos ſecum adduxerat oris
Imperat ſolis primo pater inclytus anno.
Cum tamen a rutulis latii premerentur: & ipſe

Afforet auxilio regi:caderetq; latinus.
Atq; hoſtis pugna turnus raperetur eadem
Imperium accipit ſoceri.tutatur:& auget.
Ei quartum regno iam tandem exegerat annum.
Cum cadit:aut bello raptus fluctus ue numici.
Quæſitumq; diu nulla tellure cadauer
Inuentum:inq; deos tranſlatum credidit omnis
Auſonia.huic pubes poſuit lauinia templum.
Atq; hoc candenti ſcripſere in marmore carmen.
Terreſtris diuiq; patris:fluctuſq; numici
Numine perpetuo qui flumina ſancta gubernat.
Aſcanius latiæ ſuſcepit pondera molis.
Hunc quoq; tyrrhenis urget mezentius armis
Victa tamen latio ceſſerunt robora marti
Tyrrhena:extincto crudeli funere lauſo.
Hinc memor aſcanius repetens mandata parentis
Egregii:ſimul & ſeruanda oracula diuum
Sæpe animo uoluens:celſa in collibus albam
Condidit:& latiæ dicta eſt ea regia genti.
Et iam tres ſeptem luſtris adiecerat annos
A patris interitu:quo regnum acceperat ingens
Cum ruit in funus generoſa prole relicta.
Imperium natu maior depoſcit iulus
Venit iuleum genus undeideculq; ſuperbum
Militiæ:atq; omnis romanæ gloria gentis
Parte alia petit ænea generatus auitum
Filius in regnum recepit:quem mater in altis
Ediderat ſiluis:nam cum lauinia rapto
Côiuge:iamq; grauis:priuignum mœſta timeret.
Ceſſerat in ſiluam:atq; enixa fideles
Paſtores inter patrios in ſaltibus altis
Educat:& puero tribuit ſua nomina caſus.
Quoq; ubi compertum eſt:iuſſu reuocant in urbē
Aſcanii:& paulo poſt hæc regina ſupremos
Verſa eſt in cineres:& tros ſua fata ſequutus.
Ergo ambo certant latiis ſuccedere regnis.
Hinc patruus:hinc ipſe deo dilectus iulus.
Hoc tum certamen prudens:litemq; diremit
Tali iudicio populus:ſuccedat honori
Sacrorum:rebuſq; deum fungatur iulus.
Et quoniam ſilui regnum hoc dotale parentis
Siluius accipiat:factum hoc cognomen ab illo
Regibus albanis data ſunt:ſequiturq; parentem
Siluius æneas:cuius poſt fata latinus
Regnum adiit:patri clarus ſubit alba latinos
Atq; albæ capetus:ſolium capis inde parentum
Occupat:hinc patrio ſuccedis calpete regno.
Tum tyberinus adeſt:pugna qui cæſus & amne
Raptus ab etruſco:primo miſerabilis æuo.
Nomen aquæ tribuit:poſt hunc agrippa gubernat
Res italas:tanto diuum contemptor honori
Succedit.ſuperos imitans palladius ignes
Impius:& ingenti cupiens pro numine haberi
Et terrere homines:ſuperi iouis igne crematus
Abſorptuſq; lacu eſt omnis unda obruit ædes
Regis:auentinum proceres in regna uocarunt.
Romano dedit hic moriens ſua nomina colli.
Filius inde procas rebus ſucceſſit auitis
Hocq; ſatus numitor & tu crudelis amuli.
Extinctoq; proca ſubiit contentio regni.
Et data conditio eſt uter imperet:alter habeto
Troianas & opes:& quantūcunq; relictum eſt

Vaſorum:fuluiq; auri:argentiq; talenta.
Accipit imperium numitor:fit ditior alter.
Mœnibus ille potens:aſt ille potentior auro.
Et regnis inhians:ingentia robora fortem
Militiam parat & celſam mox occupat arcem.
Imperiumq; pio fratri uiolentus ademit.
Dat tamen unde queat tenuem deducere uitam.
Inde per inſidias truncat numitore creatum
Egeſtum in ſiluis:quo fratri nulla uirilis
Sit ſoboles:tantum ſeruabat filia ſedes
Siluia:& hanc ueſtæ curanda in ſacra relegat
Hæc quoq; ſiue procorum:genio ueta aut numine diuū
Aut ſiue inſignis præſſiſſet amulius armis
Sacra lauatura dum mane incedit ad undas.
Et uiridi conſedit humo.correptaq; ſomno
Fit grauida obſcura regitur caligine tellus:
Solq; fidem fecit rutilo mutatus amictu
Concepiſſe deo:ſed quo conceperat orbi
Incertum ē:redit illa domum iam languida uirgo.
Remq; aperit matri:uelantur crimina morbus
Fit cauſa:in templum cur non eat illa pudicum.
Mens tamen interea ſæui ſeu conſcia regis:
Seu ſuſpecta doli.metuens:curare medentes
Illā adhibet:genitrix arcet:morbūq; uirili
Non ait:hunc ſexu prodendum.turgidus ira
Vxorem mittit cuſtodem:atq; illa tyranno
Mox ſcelus omne refert.furit ille inſanior euris
Cum rapere ingenti maria omnia turbine tentant.
Et cæſurus erat prægnantis uiſcera ferro.
Hinc inſtat numitor.hinc antho filia regis.
Inq; deos referunt crimen.ſæuiſſimus iram.
Diſtulit in decimæ redeuntia cornua lunæ.
Siluia fit genitrix heu prolem enixa gemellam
Et uirgis cædi.uirgo miſeranda iubetur.
Defodierq; ſolo.pœna.hæc ueſtalibus ipſis.
Quæ uetitum patiantur opus miſerabilis antho
Ante patrem ſupplex tumidum procumbit & orat
Orat opem miſeræ.& p̄cibus ſeruata ſororis
Dicitur at geminos deferri ad tybridis amnem
Immergiq; iubet fluuio.mandata miniſtri
Inuiti peragunt tantum ſcelus unda refugit.
Et pueri in ſicca miſeri uerſantur harena.
Quid niſi pro miſeris poterant uagire querelis.
Vagitus enixa tamen lupa ſenſit ad undas
Sed datura ſitim progreſſa accurrit.& illos
Depoſita feritate uidet.miſerata iacentis
Eripit e cœno:dehinc ubera plena gemellis
Admouet:o ſuperi quanta eſt clementia cæli.
Qui poſiturus erat populis ingentia magnis
Mœnia perpetuos terræ laturæ triumphos.
Paſcitur infœlix infantia lacte ferino.
Atq; auis expoſitis ſuggeſſit martia picus
Sæpe cibos:non hoc uatum:non fabula uulgi:
Sed fatale quidem:quos ſors in magna uocabat
Imperia hos caſus & mille pericula rerum
Parca ſubire dedit.tot per diſcrimina paſtum
Quid repetam aſtyagis muliebri e ſtirpe nepotem
Nutritum quoq; lacte canum miſerantius inter
Paſtores quanto poſt imperitauerit orbi.
Gorgonis indigno coitu cui filia natum
Edidit exponi iuſſit ſua uiſcera ſiluis.
Lac illi tribuiſſe feras uiſum inde relatus

Inq; inter anguſtum lactasiqua armenta redibant
Vt miſerum obruerent:etiam alimenta dederunt.
Obiicitur canibus ieiunis hi quoq; paſcunt
Vbera dantq; ſues:demum immergitur undis
Oceani:ſumma quæ infans leuis innatat unda.
Seruaturq; deum manifeſto numine:illius
Excipit exceptum pauit quoq; ceruа iacentem
Et tandem ad magni ſublatus culmina regni.
Factaue quid referam moſis crudelia noſtri
Eiectum phario gemuit quem mœſta fluento
Mater:& hic domini ſeruatus munere cœli
Eſſet ut ille dei populo qui mœnia ſancto
Poneret & uera ſub religione foueret.
Numina ſic miſeros ſeruarunt alta gemellos
Eſſet ut ille deis magnam qui conderet urbem:
Ergo hæc e celſo miracula monte uidentes
Paſtores ſtupere omnes:pecoriſq; magiſter
Albani magniſq; ſecat clamoribus urbem.
Illa quidem flenti ſimilis:poſt oſcula greſſu
Diſcedens lento:ſeſe in nemora alta recepit.
Conuenere duces ouium:mirantur opemq;
Ferre parant:una primum tellure ſeruantur.
Suſcipit hinc illos euandri fauſtulus archas.
Gente ſatus:ſecũq; refert:& tradit alendos
Vxori:clarum cui tunc laurentia nomen.
Educat hæc creſcunt cœleſti ſemine nati:
Iam pueri iam tum iuuenes:pectora forti
Non his cura greges:armentaue paſcere:non hoc
Paſtorum cultus:& fiſtula pacta iuuabat.
Sed ſtudium iudis primum exercere iuuentam:
Aut iaculo:aut nuda corpus laſſare paleſtra.
Et ſophiæ gabiis ambo incubuere pelaſgæ.
Fauſtuleas tutantur opes:cædumq;:fugantq;.
Latrones:& cura fuit:cui uiuere rapto.
Et iambis nonies cancer geſtauerat axes
Soliferos:totiens tulerat capricornus eoſdem.
Cum tegerent teneras prima lanugine malas
Inter paſtores orta eſt contentio ſæpe
Montis auentini:& pallantia ſepta tuentes. Pallātia ſepta
Sæpe duo fratres pallantia ſepta tuentur
Et ſub auentino pulſant numitoris ouile.
Res domino delata ſuo:regiq; ſuperbo.
Mittitur infeſtus iuuene qui comprimat hoſtis.
Lucebatq; dies:magni quo feſta licæi
Panos erant:caſtoq; deum dum indulget honori
Romulus:inſidiis capitur germanus ab hoſte.
Ad regem trahitur manibus poſt terga reuinctis
Plectendum accepit numitor:mox indole motus
Obſtupuit:tacitum iuuene in penetralia ductor
Quo genitus rogitat:paſtoris ſanguine cretum
Seſe ait:ecce ſubit tectum larinus alumno
Paſtor opem:tutas aperit numitoris in aures
Fata gemellorum:itemq; omnem ex ordine pãdit.
Romulus interea turbam collegerat omnem
Paſtorum:ſecumq; albana in mœnia ducit
Sub æreo inſignes clypeo ſudibuſq; præuſtis.
Inferiore urbis ſubierunt parte:ſtrunt:q;
Conſulto numitore tamen ſub tecta tyrannis
Et regem obtruncant:& celſa romulus arce
Vi potitur:proleſq; omnis deicitur amuli.

HACTenus iuuet hæc de romulo dixiſſe:quoniam eo natali nos longius progreſſi ſumus:ad auguſti tẽpora referemus tamen ſuo loco quæ ad conditam urbem pertinent.Sed redeamus ad poetam:& ex eo genealogiam ipſam exponamus.Quis neſcit quaſi omnes ciunt:Dardanon natum Electra atlantide:dardanum filium fuiſſe electræ atlãtis filiæ & iouis.Scilicet certe qs neſcit.Electrã concubuiſſe pro ſuccubuiſſe Ioui:hoc ab hiſtoricis refertur:ex ioue cretenſi:& electra atlantis filia natos fuiſſe dardanum:& Iaſium.

Huius erichthonius:tros ẽ gñrat⁹ ab illo
Aſſaracum creat hic:aſſaracuſq; capyn:
Proximus anchiſes:cũ quo cõe parentis:
Non dedignata ẽ nomẽ habere uenus.
Hinc ſatus æneas pietas ſpectata p ignes
Sacra:patrẽq; hũeris altera ſacra tulit:

¶HVIVS erichthonius:hic dardani filius mortalium omnium ditiſſimus.fuit teſte Homero:qui habuiſſe dicitur tria equarum milia quæ pullos nutriebant. Non eſt autem hic Erichthonius quem ſerpentinis pedibus fuiſſe fabulantur terræ ac litis filium:de quo Ouid.alibi Paliade conſpecta natum de crimine uirgo ſuſtulerit quare quæret erichthonium.Hunc fabuloſum idem poeta ſine matre creatum ſcribit.Dardanus autem Erichthonium ſuũ dicitur e Theucri filia gẽuiſſe. ⸿Tros eſt generatus ab illo:hic eſt Ilii:Aſſaraci & Ganymedis paterq; quẽ erichthonius genuit ex Calliore.Ab eo troia dicta eſt quam ante dardano Dardaniam:a Teucro teucriam dixerunt.Ceterum ab illo eius filio illum nomen accepit.⸿Aſſaracuſq; capyn:Capys ex aſſaraco & Clytodore genitus Anchiſen genuit.⸿Non dedignata eſt:immortalis dea:ut mater æneæ fieret non aſpernata eſt mortalis Anchiſæ coniugium:ut Cõiugio anchiſa ueneris dignate ſuperbo. — ANT. FAN. — Erichthonius. — Tros — Capys

¶HVIVS:dardani.⸿Erichthonius:fuit filius ex Bathea filia Teucri.Quem fortunatiſſimum Homerus uocat.⸿Tros eſt generatus ab illo:ex Erichthonio & Caliore natus eſt Tros.⸿Hic:tros.⸿Creat:gignit.⸿Aſſaracum:ex Taoe & Callanide Eumedis filia natus eſt Aſſaracus Ilus:& Ganymedes.Hic aſſaracus.⸿Creat Capym:nam ex aſſaraco:& Clytodore natus eſt Capys.Proximus Anchiſes quem Capys ex naide genuit.⸿Cum quo:anchiſa.⸿Venus non eſt dedignata:ſed dignata.⸿Habere commune nomen parentis:hoc eſt:non puduit uenerem Anchiſæ ſuccumbere:& ex eo parere:ſic habere nomen parentis cum eo commune.Nam peperit illi æneam.⸿Hinc:ex uenere & anchiſa.Satus natus eſt æneas.⸿Pietas ſpectata per ignes:quaſi cuius pietas experta:& cognita & probata per medios ignes & Criſpus. Ni uirt⁹ fideſq; ueſtra ſpectata mihi ſatis foret. Aeneas ereptus eſt a numine per ignes:& hoſtes in excidio troiano. Vnde ipſæ apud Virgi.Deſcendo:ac ducente deo flammam inter hoſtes.Expedior:dant tela locum flammæq; recedunt.⸿Tulit humeris ſacra ignem ueſtalem:deos pœnates & alia troiana ſacra. ⸿Et patrem anchiſam:quem humeris aſportauit:per appoſitionem.⸿Altera ſacra:quoniã illi æneas diuinos detulit hono- — PAV. MAR. — Venus & utriuſq; ſex⁹ dea.

tes. Vnde apud Virgi. Nunc pateras libate ioui: precibuſq; uocate Anchiſen genitorem: Cui non tantum immortalitatem tribuerunt: etiam uentorum tribuit poteſtatem. Poſcamus uentos: atq; hæc mea ſacra: quot annis Vrbe uelit poſita templis ſibi ſerte dicatis.

Venimus ad fœlix aliquando nomē iuli.
Vnde domus teucros iulia tangit auos:
Poſthumus hic: q; q; ſiluis fuit ort? i altis
Siluius in latia gente uocatus erat:
Iſq; latine tibi pater ē: ſubit alba latinum:
Proximus eſt titulis epitus alba tuis:

ANT. FAN. | Euryleo Aſcani? Eneæ fi. iii | Iulus | Siluius | Poſthumus | Silui reges

¶ VENIMVS ad fœlix aliquando nomen iuli: Hic ut Dionyſio placet in fuga Aſcanius appellatus eſt ante Euryleon. Sed Cephalon ſcriptor uetuſtiſſim? ut idem inquit memoriæ prodidit quattuor æneæ fuiſſe filios: Aſcanium Euryleontem. Romulum ac Remum. Fuit autem Aſcanius æneæ filius ex Creuſa: quãuis Liui? dubitet creuſæ ne an Lauiniæ filius fuerit. is (teſte Seruio) a prima barbæ lanugine quæ ei naſcebatur quo tempore Mezentium ſuperauit ſm Catonem iulii nomen accepit a quo dicta eſt familia iuliorum. Quãuis ſunt qui eam ab aſcanii filio denominatam uelint. ¶ Poſthumus hic: deeſt uerbum ſucceſſit. ¶ Aſcanius enim Siluio reliquit imperium quoniam (ut quibuſdam placet) ſine liberis periit. Fuit autem Siluius æneæ filius ex lauinia ex qua natus eſt poſt æneæ mortem unde Poſthumus uocatur. Eum mater cum poſt mariti obitum aſcanii timeret inſidias in ſiluis ad quas grauida cõfugerat enixa dicitur & ab iis ſiluium nominaſſe, a quo reges albani Siluii dicti ſunt. Virgilius in ſexto æneí. Silui albanum nomen tua poſthuma proles: Quem tibi longæuo ſerum lauinia coniunx Educet ſiluis regem regumq; parentem. Aliis eundem ſiluium placet aſcanii non fratrem fuiſſe: ſed filium. Lege Liuium ac Dionyſium: a quibus diuerſa traduntur ne te obtundam: nobis illud placet quod Liuius ſenſit tam uetera pro certis affirmare non oportere. ¶ Iſq; latine tibi pater eſt quomodo ſiluius poſthumus eſt latini pater cum Liuius ſcribat e Siluio natum æneam ſiluium: & latinum genitum ex ænea. Dicendum eſt Ouidium a Liuio diſſentire cum uelit latinum ei? Siluii filium eſſe qui ſucceſſit Aſcanio. ipſe in. xiiii. Metamorphoſeos: inde ſub Aſcanii ditione binominis alba reſq; latina fuit ſucceſſit ſiluius illi quo ſatis antiquo tenuit repetita latinus nomina cum ſceptro. Crede nobis lector candide prudentis eſt in rebus tantæ uetuſtatis non præcipitare iudicium. Seruius honoratus Procam ſcribit fuiſſe regem duodecim albanorum & Capyn ſextum non ſeptimum ponit: qua in re Naſoni manifeſte aſtipulatur. Idem etiam uult. xiii. tantum fuiſſe reges albanorum de æneæ & Lauiniæ genere: cum alii aliter tradant. Hi quantum regnauerint Euſebius docet. ¶ Subit alba latinum. Liuius. Latino alba ortu. ¶ Proximus eſt titulis epitus alba tuis. Epitus a Dionyſio. Capetus appellatur: a Liuio uero Atys: ab Euſebio Atys ſiue Epitus.

Variæ opiniones de aſcanio filio æneæ.

PAV. MAR.

¶ VENIMVS aliquando ad fœlix nomen Iuli: ad nomen Aſcanii æneæ filii ex Creuſa priami Imitatur in hoc Virgi. qui aſcanium iulum appellauit. Vnde in primo æneidos. At puer aſcanius cui nunc cognomen iulo, Additur iulus erat & ueteres interpretes dicunt iulon appellatum cum adoleſcens cum Mezentio pugnauit Verum Diony. inquit appellatum ab initio Euryleonta: & in fuga aſcanium: & eius filiũ iulum uocatum. Pompeius quoq; oſtendit Aſcanium habuiſſe duos filios Iulium & Aemuliũ. Ab iulo manauit domus Iulea: ſiue Iulia. Ab Emulio genus æmulium. Vnde a quo iulo: Domus iulia: familia iuliorum: domus ipſa cæſarea. ¶ Tangit aues teucro: troianos. Nam a troianis: hoc eſt ab ipſo iulo progenitus ē Iulius cæſar. ¶ Vnde apud tranquillũ de prodigiis mortem Cæſaris portendentibus. Tabula ænea In monumento in quo dicebatur Capys conditor Capuæ ſepultus: inuenta eſt: conſcripta litteris: uerbiſq; græcis: hac ſententia. Quando oſſa Capys de tecta eſſent fore ut iulo prognatus manu conſanguineorum necaretur: magniſq; mox italiæ cladibus uindicaretur: &c. & Diony. inquit ab eodem iulio Iulios uocatos: & proſequitur. Fuitq; hæc familia maxima: atq; clariſſima omnium: quas nos ſciamus. Viroſq; tulit duces illuſtriſſimos quibus uirtutes præbuerũt. ut de ſtirpis generoſiſſime indo in dubiũ uenire nequeat: &c. ¶ Hic: deinde. ¶ Poſthumusq; poſt æneæ mortem ex lauinia natus eſt. ¶ Qui quod ortus fuit In altis ſiluis erat uocatus Siluius in gente latia: latini ſiluium appellauerũt: quoniam in ſiluis natus erat. Nam ut Diony. inquit Suſcipiente regnũ Aſcanio. Exterrita lauinia nequit ob nouercale nomen ab eo mali acciperet prægnans ipſa. Tyrrheno cuidam regii pecoris magiſtro: quem latino ſciebat fuiſſe in primis gratum. Iſq; eã in deſertas adducens ſiluas: & ut aduentitiam quandam cuſtodiẽs: conſciis rei eam conſpici permittebat. Conſtructis in ſiluis ædibus ucquaq; multis hominibus notis. Natumq; deinde puerum aluit. Siluium a ſilua nominans: quemadmodum ſi quis græce diceret hyleum. Procedẽte deinde tempore: ubi magnam cõquiſitionem mulieris fieri a latinis cognouit. Suſpectumq; multitudine aſcanium: quaſi ille perdidiſſet puellam rem populo aperit. Eductiq; ex ſaltu mulierem ipſam cum puero: Tali itaq; fortuna uſus ſilui? hoc nomen habuit. Genuſq; illius omne deinceps regno potitum eſt. Poſtq; enim fratrem eius mori contigit: cum dubia eſſet regni hæreditas: ad eum ne pertineret: an ad Aſcanii filium maiorem Iulum qui in paternum imperium ſuccedere poſtulabat: eorum controuerſiam populus diremit. Cum aliis adductis rationibus: tum hac non minima: quod ex matre natus eſſet regni hærede ſilui? Iulo autem regni loco: ſacra quædam eſt poteſtas attributa atq; honor cum periculis uacans imperiiium uero uitæ tranquillitate: ſuperior quo nunc etiam uſq; ad etatem meam genus illius fruitur. Hæc ille. ¶ Poſthumus: Vulpianus iuriſconſultus Poſthumos dicimus eos dumtaxat qui poſt mortem parentis naſcuntur. Hoc uerum eſt in ſtricta ſignificatione uocabuli. Largo tamen ſignificatu. Poſthumus dicitur etiam qui poſt teſtamentum a patre factum naſcitur: etiam ſi pater uiueret. & cætera. ¶ Iſq; latine tibi: ex hoc loco detracti ſunt duo uerſus

Capis cõditor capuæ

Silui? unde dictus

Poſthum? ex ulpiano iureconſulto unde dictus

quod primus ego aduerti noſtro tempore. Poeta enim primo loco meminit Siluii poſthumi: deinde latini. Verum medius horum fuit æneas ſiluius. Siluii primi filius: & huius latini pater. Hic enim æneas ſilui⁹ medio horum loco a Liuio mẽorat. Et Diony. inqt. Siluius aũt cũ unũ triginta iperaſſet ãnis ſuſcipiẽs ipiũ æneas ei⁹ fili⁹ unũ & .xxv. regnauit ãnos. Poſt hũc aũt latin⁹ unũ & qnq̃ginta. Vir. quoq; utriuſq; mẽinit: & ſiluii poſthumi & æneæ ſiluii: prio eni loco inqt. Ille uides pura iuuẽtis q nitit haſta. Proxia ſorte tenet lucis loca primus ad auras Aetereas italo cõmixtus ſanguine ſurget. Siluius albanũ nomẽ: tua poſthuma proles. Quem tibi longæuo ſerum lauinia coniunx. Educet ſiluis: et regem: et regumq; parentem. Vnde genus longa noſtrum dominabitur alba. Proximus ille procas troianæ gloria gentis. Et capys: & numitor: & qui te nomine reddet Siluius æneas pariter pietate uel armis. Egregius ſi nunquã regnandam acceperit albam. Ex his pateat: ex hoc loco detractos duos uerſus: quoniam nulla eſt mentio æneæ Siluii: cum eſſe debuiſſet: nec omiſiſſet poeta: qui hiſtoriam nouerat: qui Virgilium & eius ſcripta uiderat: Qui eodem tempore fuerat: quo & Dionyſius. & Liuius Sed id inde factum eſt. Rudes: & hiſtoriarum in expertes poſteri putarunt eundem fuiſſe & æneam ſiluium. Ita duos uerſus: tanquam ſuperfluos abraſerunt. O latine hic æneas: ſiluius. ⁋ Eſt pater tibi: regnauitq; ut diximus unum & quinquaginta annos. Ab eo ut inquit Coloniæ aliquot deductæ: priſci latini appellati. Manſit poſtea ſiluius omnibus cognomen: qui albæ regnarunt. ⁋ Alba ſubit latinum: ſiluius alba latino patri ſucceſſit: regnauitq; inde .xl. annis. O alba. Epytus eſt proximus titulis tuis. Epytus filius ſequitur te: & ſuccedit tibi in regno. Hunc Dionyſius Capetum uocat regnaſſeq; ait ſex & .xx. annos.

De ſucceſſione æneæ ex regib⁹ albanis m[illegible]ta

Ille dedit captæ repetita uocabula troiæ
Et tuus eſt idem capete factus auus:
Accipiens regnum poſt hunc tyberinus ab illo
Dicitur in ethruſcæ gurgite merſus aquæ:
Iam tamen agrippam natum remulumque nepotem
Viderat, in remulum fulmina miſſa ferunt:

⁋ ILLE dedit captæ repetita uocabula Troie. Ephius filium Capyn uocauit: referens nomen patris Anchiſæ capys capetum genuit qui ei ſucceſſit. Ouidius alibi. Poſt hunc capetuſq; capetuſq; capyſq; ſed capys ante fuit. ⁋ Et tuus eſt idem capete factus auus. Capeti auus eſt Epitus. Sane notãdum hoc loco in nomine proprio non dubitaſſe Ouidium producere antepenultimam quam ipſe alibi corripuit: qd ſine ultio ſit: teſte Seruio. ⁋ Poſt hunc tyberinus: hic ut inquit Liuius in traiectu albulæ amnis ſubmerſus celebre ad poſteros nomen flumini dedit. ⁋ AGrippam: hunc Euſebius tradit regnaſſe annos .xl. cum Dionyſius tantum ſcribat .xxxiii. Sed nihil mirum in tanta caligine uetuſtatis. ⁋ REmulumq; nepotem. Liuius poſt Agrippam Remulus Siluius a patre accepto imperio regnat. Auentino fulmine ictus ipſe regnum per manus tradidit. Fuit autem contemptor Numinum ut ſcribit Dionyſius unde meruit fulmine interire. Ouidius alibi Remulus maturior annis fulmineo periit imitator fulminis ictu inſanus rex ut deus haberetur non dubitauit imitatus fulgoribus homines exterrere.

ANT. FAN.

Capis in ſyllabis notãdus

Añpenultima in p̃prio producitur

⁋ ILLe Epitus. Dedit uocabula repetita captæ troiæ: uolit ille repetere uocabula troiana: quoniam capys fuit Anchiſe pater: & alter ab illo Capys æneæ ſocius: qui cum in Italiam uenit: & capys ſeptimus albanorum rex. huius epiti ſeu capeti filius: qui duo de triginta annis regnauit. ⁋ TRoiæ captæ: quæ capta fuerat a græcis, aut poſuit captæ ut in principio dictionis Capym oſtenderet: cui idem eſt capys. ⁋ Et idẽ epitus. ⁋ O Calpete eſt factus tuus auus: nam epytus capym capys calpetum genuit. Sic epytus ſeu capetus erat huic auus regnauitq;. Calpetus uſq; ad tertium decimum annum. ⁋ Tyberinus poſt hunc. Calpetum. Ab illo accipiens regnum: nam eius filius fuit: dicitur marſus: obrutus. ⁋ IN gurgite thuſcæ aquæ in fluuio qui e thuſcia labitur. De quo Dionyſius Tyberinus octo regnauit annos: atq; in prelio mortuus, quod ſecundum flumen fuit ratuſq; a profluente: flumen ſibi cognomen reliquit: uocatum prius albula. & Liuius inquit Tyberinus qui in traiectu albulæ amnis ſubmerſus celebre ad poſteros nomen flumini dedit. ⁋ Iam tamen uiderat: iam tyberinus. Natum Agrippam: nam eius fuit filius agrippa & Dionyſius inquit. tyberino deinde ſucceſſor agrippa annos tres & triginta regnauit. & Liuius Agrippam tyberini filium oſtendit. ⁋ ET remulum nepotem uiderat. Liuius. inquit poſt Agrippam remulus ſiluius a patre accepto imperio regnat. Dio. Alladium uocat. Sic enim inquit. poſt agrippam alladius unde uiginti annos. Res quadam tyrãnica. & cũ diis inimicitias gerens. nam ab eo deſpiciẽte numina. apparatæ ſunt fulgurum imitatiões & fragores. & tonitruis ſimiles quibus terreri homines. tanq̃ eſſet deus poſtulabat: Cæterum hymbribus: & fulminibus in eius domo cadentibus. Atq; lacu iuxta quem habitabat. inſolitã inundationem capiente. incluſus. cum tota domo abſorptus eſt & nunc adhuc perlucẽte lacu: in parte q̃dam. cum deficit latex. ſubſeditq; altitudo. apparent ruinæ. & alia ædificiorum ueſtigia &c. ⁋ Ferunt. dicũt. Fulmina miſſa in remulum in hunc alladium. & Liuius. Fulmine ictum oſtendit. Nam iquit auentino fulmine ictus ipſe regnum per manus tradidit. ⁋ Poſt agrippam & remulum. ⁋ Venit auentinus. de quo Dio. huic deinde ſucceſſit auentinus a quo unus ex ſeptem collibus. q habitabant romæ cognomen ſumpſit. Hicq; annos ſeptem & triginta imperium tenuit. & Liuius ſepultus in eo colle. qui nunc eſt pars romanæ urbis. cognomen colli fecit. ⁋ Vnde a quo auentino. ⁋ Locus mons, quoq; etiam ipſe collis. ⁋ Vocatur. cognominatus eſt ab eo auentinus. ⁋ Locus in quo ſepultus & totus deniq; mons auentinus dictus aliq legunt. ⁋ Lacus unde uocatur. qm̃ auentinus fuiſſe paludibus ab reliquis montibus incluſus.

PAV. MAR.

Nota rex rũ debet ſcribi calpete non capete ut ſupra.

Auẽtin⁹ fulmine ictus.

ANT FAN

¶ VEnit auentin⁹ poſt hos:ab hoc rege quidã auẽtinũ mõtẽ urbis dicũt urbis dictũ uolũt qđ ibi extinct⁹ fuerit ac ſepult⁹ ut quo regnarat eodẽ mõte iacet poſit⁹ tribuitq; uocabula mõti. Alii ab auẽtĩo rege abo rigenũ:alii ab auibus:alii ab aduentu hoium:alii ab aduectu:alii ab auẽte fluuio. Lege Feſtum Seruiũ:ac Varronem. ¶ Poſt iliũ tradita regna ꝓcæ:Proca Numitorẽ & amulium ꝓcreauit : legauitq; regnum Numitori qui maior natu erat:ſed plus potuit uis quam uoluntas patris ut Liuius ſcribit. Amulius enim pulſo Numitore ſibi regnum atripuit:additq; ſceleri ſcelus. Nam & Lauſum eius filium interemit qui e Dionyſio egeſtus dicitur:& iliam ſiue Rheam quam & Siluiam uocant ueſtalem uirginem legit. Eſt autem Lauſus adoleſcens in uenatione interemptus:ut Dionyſius tradit. Plutarchus in hac hiſtoria diſſentit aliquantulum a Liuio cui nos malumus credere mentienti quam aliis uera tradentibus. ¶ GEmino:gemello:quia eodem partu Romulus ac Remus in lucem editi ſunt. Venerem Martemq; parentes. In infinitum extenditur parentis nomen:unde licet uenerem parentem Romuli appellare.

Lauſus i uenatiõe fuit mortu⁹ amulii p̃rui fraude.

PAV: MAR.

¶ POST ilium:auentinum. Regna ſunt tradita procæ. Procas deinde poſt auentinum annos tres.&.xx.regnauit:ut Dionyſius tradit. ¶ QVem. Procam. ¶ SEquitur Numi. ger. du.amu. Liuius inquit Proca deinde regnat. Is Numitorem ad amulium procreat. Numitori:qui ſtirpis maximus erat : regnum uetuſtum Siluiæ gentis legat. Plus tamẽ uis potuit : quam uoluntas patris : aut uerecundia ætatis.

Venit auentinus poſt hos/locus unde uocatur:
Mons quoq; poſt illum tradita regna procæ
Quem ſequitur duri numitor germanus amulii:
Ilia cum lauſo de numitore ſati:
Enſe cadit patrui lauſus/placet ilia Marti:
Teq; parit gemino iuncte quirine remo:
Ille ſuos ſemper uenerem martemq; parentes
Dixit/& emeruit uocis habere fidem:
Neue ſecuturi poſſent neſcire nepotes:

Variæ opiniões de amulio pulſo regno.

Pulſo fratre amulius regnat. Plynius uero qui de uiris illuſtribus ſcripſit:tradit Procam habuiſſe duos filios Numitorem & amulium:iiſq; regnum anuis uicibus habendum reliquiſſe:ut alternis imperarent:ſed amulium fratri imperium non reddidiſſe:&c. Dionyſius iquit. Deinde amulius haud iure regnum occupans : cum numitori preberetur fratri ſeniori:duos & quadraginta regnat annos. Plutar. uero. Cuius ſententiam in carmine ſequuti ſumus : ita inquit. Inter albanorum reges:qui ab ænea duce ſtirpis primordia deduxerant. totius ciuitatis duobus imperium relictis fratribus numitori : & amulio per ſucceſſionis ordinem deuenit. Amulius uero cum res albanas bifariam partiret. Regnum ſcilicet : & quem ex troia theſaurum maiores deuexerant. ut utram partem uelit : alter deligeret. tyrannidem potius ſibi numitor elegit : ſed amulius ab auri magnitudinem factus potentior fratrem adortus ſedem regiam facile occupauit : poeta ergo inquit. ¶ Quẽ ꝓcam. ¶ SE. Nu. cũ numitori regnũ debetur. ¶ GErmana. amu. du. & ob id dirum imperium & cru. uocat : quia fratrem regno deiecit. ¶ Ilia cum lau. ſa. nati ſunt. ¶ De Nu. Numitor duos filios habuit. Lauſum:quem Dionyſius. Egeſtum uocant. & Iliam. quæ & Rhea. ¶ LAVſus cadit enſe patrui. Amulius lauſum per inſidias obtruncat. Et de eodem Liuius ait. Addit ſceleri ſcelus : ſtirpem fratris uirilem interemit fratris filiæ Rheæ Siluiæ per ſpeciem honoris : cum ueſtalem eam legiſſet: perpetua uirginitate ſpecie partus adimit. & Dionyſius. Amulius inquit poſtquam regnum albanorum inuaſit. prohibito paternis honoribus numitore fratre maiore:& alia quædam Iliam præter ius. equumq; egit & ad extremum prolis inopem numitoris domum facere cogitauit:ꝗ eum ob metum ne pœnas daret aliquando ſcelerum. Hæc itaq; cum multo ante animo agitaſſet:primum quidem numitoris filium Egeſtum nomine : tunc pubeſcente:obſeruatis locis ubi uenabatur:infecitq; ſolitudine maxima renatum. exeuntem interfecit : ſubornatis qui dicerent interemptum latronibus eſſe adoleſcentem:& reliqua. ¶ Ilia: quæ Rhea:& Siluia dicta eſt. ¶ PLAcet marti & eam grauem reddidit. de hac diximus & in ſecundo & in principio tertii. ¶ ET parit te o quirine:o Romule. ¶ IVncte remo gemino:gemello : quia gemelli fratres nati ſunt. ¶ ILle ſuos ſemper : hac igitur ratione Romulus Martem. & Venerem ſuos dicebat eẽ parentes : menſeſq; primos continuos his numinibus conſecrauit. ¶ Ille : romulus. ¶ Semper dixit: appellauit. ¶ Suos parentes Venerem & Martem:quoniam Marte genitus & materno genere a Venere genus duceret:recte igitur parentes dixit:quoniam parentis appellatione non tantum pater : ſed etiam auus & proauus:& deinceps omnes ſuperiores continentur. Sed & mater:& auia:& proauia:hæc Caius de uerborum ſignifi.

Egiſtus numitoris filius.

Mater. auia pro auia ẽm Vlpianũ

Vlpianus uero titulo de in ius uocando. Parentes inquit utriuſq; ſexus accipere debemus. Sed an in infinitum quæritur. Et quidam parentem uſq; ad tritauum appellari aiunt. Superiores maiores dici hoc ueteres extimaſſe Pomponius refert. Sed Caius Caſſius omnes in ĩfinitum parentes dicit:quod & honeſtius eſt merito obtinuit. Paulus uero de gradibus ita inquit. Parentes uſq; ad tritauum apud romanos nominantur : Viteriores qui non habent ſpeciale nomen maiores appellantur. Item liberi uſq; ad trinepotem ultra hos poſteriores uocantur &c. Et meruit ro. habere fidẽ uocis ſermonis ſui: quia crediras martis filius. Sic adhibita fides eſt uerbis ſuis:cũ diceret eos ſuos parentes. ¶ Neue ſequuturi nepotes poſſet neſciretur poſteri non ignorarent. Sed optime ſcirent eum martis filium & a uenere pregenitum fuiſſe.

¶ Tempora continuata:martium & aprilem inter quos aliũ menſem non interpoſuit.¶ Itala nam tellus &c.Floruit aliqñ ĩ italia græcia potẽtiſſimis & magnis urbibus ut ait Cice.in q̃rto tuſcu. quæſtionũ Vir. Effuge cũcta malis hitãtus mœnia graiis.Cæteꝶ nõ pars italiæ ſolũ.ſed ipa quoq; Sicilia magna græcia dicta eſt.Strabo.in.v.geographiæ Magnã mediterraneæ partẽ inceperunt a troianis orſi tpib' iã.n.tãtope re res græca ãplificata fuerat hãc & Siciliã magnã græcia appellarẽt.¶ Venerat euãder.colligit nõnullos græcos nec nõ & Phrygũ q ſe in italiã cõtulerũt:quorũ euãdes ut ſupra dixim' cũ mĩris ad italiã uenitur ANT. FAN. Magna græcia.

Tempora dĩis generis cõtinuata dedit:
Sed ueneris mẽſẽ graio ſermõe notatũ:
. Augurora ſpumis eſt dea dicta maris:
Nec tibi ſit mirum græcorẽ nomie dicĩ:
Itala nam tellus græcia maior erat.
Venerat Euãder plena cum claſſe ſuoꝶ:
Venerat Alcides/graius uterq; genus
Hoſpes auentinis armẽtũ pauit ĩ herbis
Clauiger/& tãto eſt albula pota deo:
dux quoq; neriti⁹:teſtes leſtrygões extãt

archades his oris gen' a pallãte ꝑfectũ qui regẽ Euan-drũ comites qui ſigna ſequuti delegere locũ & poſuere in mõtibus urbem.¶ Venerat alcides. Hercules quoq; non uenit ad nos ſolus ſed cũ argiuis quibus dictũ eſt in ſaturnia ſubſederunt.¶ Armẽtum: boues quos Geryo-ni deiectos ex hiſpania abduxerat.¶ Dux quoq; Neri-tius.Vlyſſes:quẽ nõnulli ſic dictum uolũt a Neritia in-ſula quã eius regni fuiſſe dicũt.Cæterum nos eã inſulã nuſq̃ inuenimus apud ꝓbatũ ſcriptorem ſed ut abuſiue argiuos interdũ græcos dicimus a parte totũ accipiẽtes ita ulyſſem putãt Neritium uocari a neritiis populis lo-cridis ſiue a loco eiuſdem regionis. Vnde ait Virgi.Ne-ritiæq; plcis lucos:& hic & neritii poſuerẽt mœnia locri. Nam eius patria ẽ ithaca.Cice.ĩ oratore.Si nos id quod maxime debet patria noſtra delectat cuius rei tanta uis eſt ac tãta natura ithacã illam in aſperrimis ſaxulis tanq̃ Peregrini q ĩ italiã uenerẽ neriti' dictus ẽ Vlixes a populis neritiis

nidulũ affixam ſapientiſſimus uir immortalitati anteponeret. Vlyſſem Ouidius alibi neritiũ uocat:ut ꝑ duce neritio docti mala nſa poetæ ſcribite.Neritio nã mala plura tuli.Hic quoq; in italiã uenit ubi Circe eius ſocios mutauit in beſtias:de cuius morte:nihil ſatis certũ habet:cũ Homerũ carmẽ eã omiſerit Scri-bit tñ Porphyrio eũ p ignorantiã interfectũ fuiſſe a Telegono eius filio quẽ ex Circe ſuſceperat Theopõpus aũt auctore interꝑte Lycophronis tradit Vlyſſem oſtẽſum domeſtica turpitudie rediiſſe ad circen & The-lemachi manib' occidiſſe.Hic fuit Laertæ filius ex autolycea magnanimi autolyci filia:cui' errores Home-rus ſcripſit ĩ odyſſea. Sane Strabo ubi locridis mẽinit nõ ĩprudẽtẽ ſe iqt nõnullas ĩſulas pterire ĩ q̃rũ una qdã ſuſpicãtur locũ fuiſſe unde locrẽſes neritii(teſte Seruio)nũcupãtus.Plĩ.auctor ẽ Leucadẽ neritiũ dici. De q̃rũ ſcribit Strabo:Laertẽ dixiſſe aiunt mũitã ſol'ui cœpit neriton urbẽ.Inde ut a mõte ithacæ eiuſdẽ nois Vlyſſes neriti' nõ naritius diceret.hoc legi ſæpius:illud nõ memini me legiſſe.Cæteꝶ ſũt qui a neritio ithacæ naritiũ mutata ita dictũ exiſtimẽt.¶ Teſtes leſtrygões extãt:Antiphates rex leſtrygonũ fuit q unũ e ſociis Vlyſſis aſſũpſit teſte Hõero.Fuit ãt ãtiq̃ ſedes leſtrygonũ oppidũ formiæ:q hoies imaniſſimi hũa nis carnib' veſcebãtur:qd quis Thucydides fabuloſũ exiſtiet uerũtñ putat a Ply.q li.xii.nat.hiſtoriæ eẽ in qt Scythaꝶ gñra & qdẽ plura quæ corpib' hũanis ueſcerent ĩdicauim'.Id ipm icredibile fortaſſe ni cogi-tem' ĩ medio orbe terraꝶ ac Sicilia & italia fuiſſe gẽtes hui' mõſtri Cyclupas & leſtrygonas.Dicti ãt ſunt leſtrygões neptũni filii:qm ut A.Gel.ſcribit maiores nři pſtãtiſſimos uiros uirtute prudẽtia & uirib' iouis filios appellãt:ut Aeacũ Minoa & Sarpedona ferociſſimos uiros & imães atq; aliẽos ab oĩ hũanitate tãq̃ e mari gẽitos neptũni filios dixerũt:ut Cyclopa.Cerciona & leſtrygonas.Quare nemini mirũ uideri debet qd' Solin' ſcribit Cyclopũ ſpec' uocari leſtrygonũ ſedes.Ad hos peruẽiſſe Vlyſſẽ Tibullus quoq; teſtat:ut incultos adiit leſtrygonas ãtiphatẽq;.Eos ueſci hũanis carnibus qdã apud regẽ Alcinoũ nõ crediderũt:Vn de illud ẽ Iuuẽalis.In mare nẽo hũc abiicit ſæua dignũ ueraq; charybdi figẽtẽ imães leſtrygõas & cyclopas. Vlyſſis mors Antiphates rex leſtrygonũ Formiæ A.G. de leſtrigõibus ppl'is

¶ TEmpora cõtinuata.¶ Dedit diis gñris:ueneri & marti uñ gen' duceret tpa cõtinuatos mẽſes:martiũ & aprilẽ:primũ a marte:alteꝶ a Venere denoĩatũ.Sed ueneris mẽſem:tñ qs diceret cur mẽſis ueneris ñ dr̃ uenereus quẽadmodũ a marte marti'.inqt mẽſem ueneris habuiſſe græcã appellationẽ.Nã uenus græce ἀφροδίτη dr̃ ab ἀφρὸσ q ẽ ſpuma qm̃ ex ſaturni teſticulis & maris ſpuma nata ſit.Sed ego augurer mẽ ſem ueneris notatũ graio ſmõe:ego ita exiſtio græca appellatiõe uocatũ ſignatũq; hũc mẽſẽ ut aprilis di cat q̃ſi aphrilis ab ἀφρὸσ.¶ Dea uen'.¶ Eſt dicta a ſpumis maris:ex qb' nata ẽ uocata ἀφροδίτη.¶ Nec ti bi ſit mirũ:ñ admireris ſi eã rẽ græco iam uerbo expſſerit:qm̃ græci Italiã icoluerũt.& ps italiæ magna græ cia dicta ẽ.Vñ Ply.cũ italiã laudet pſerti cãpaniæ orã.Subiũgit:ipſi de ea iudicauerũt græci gen' i gl'iam ſui effuſiſſimũ quotã ptẽ ex ea appellãdo græciã magnã.¶ Nec mirũ ſit tibi:ñ d̃beat tibi eẽ admirarõi.¶ Rẽ dici græco noie:aprilẽ græca appellatiõe uocatũ.¶ Iã tell' itala fuit magna græcia:ñ oĩs tñ italia:ſed ps ita liæ magnã græcia uocata ẽ:ea pſerti ora:quæ ĩ græciã uergit.¶ Venerat euãder:arguit ab exẽplo:qm̃ græ coꝶ pricipes ĩ italiã uenere:& eã regionẽ icoluerẽt.De euãdro & aduẽtu herculis i italiã dixim' i prio li.iõ hic hiſtoria ñ repetẽda.¶ Venerat:ergo ex archadia:quæ ẽ ps græciæ.¶ Euãder cũ plẽa claſſe ſuoꝶ arcadũ ¶ Venerat alcides:hercules.¶ Vterq;:& euãdes & hercules.¶ Fuit graius.græc'.¶ Hoſpes clauiger:hercu les clauã gerẽs pegrin' ĩ latio & hoſpitio ſuſcept'.¶ Pauit ar.boues ex hiſpania abactos.¶ In herbis auen-ti.auẽtinis.¶ Et albula:tybris.Sed nõdũ eo tpe uocabat tybris:aut tyberiu' q a lõge añ albã cõditã uẽit ĩ latiũ Hercules dicebat flu.albula.¶ Et pota rãto deo:bibit Hercules aquã tyberinã:q̃ religioſã uelit aquã oñdere ex q̃ hercules biberit.¶ Dux quoq; neritius & Vlyxes ĩ italiã uenit:& ex nymphis quæ orã italiæ celebrẽ reddebãt filios genuit.Calipſo.n.illa auſonẽ pepit Circe Telegonũ:q̃q̃ multi dicunt ex circes filia PAV. MAR. q̃re uen' dicta a noie græco ἀφροδίτη Albula pota.

Leucate · neritos · Andro pofagi.

natū. Venit etiam in Antiphatem leſtrigonum regem. ⸿ Dux neritius: Vlyxes a nerito. Neritos appellata eſt Leucate: quæ laertis fuit patris ulyxis: & neritos mons in ithaca quæ ulyxis erat q dicūt naritiūa natiria etrantinā neritiam in eo mari in quo eā multi ſcripſere non comperimus uarii tñ populi erant in locride Virgi. hic & naritii poſuerūt mœnia locri. ⸿ Leſtrigones extant teſtes: teſtātur ulyxem ueniſſe in italiā. Leſtrigones fuere apud Caietam. Nam ita Pli. inqt. Caieta portus: oppidū formiæ dictū & exiſtimauere antiqui leſtrigonum ſedes. Vel ita appellati fuere: quia latrones erant in eo ſinu. αωοτησ λησ τρυασ quod eſt latrocinium Hi & Andropophagi uocati qui e ſociis ulyxis duos deuorarūt. ⸿ Et teſtis eſt littus quod adhuc habet nomina Circes: qd in hunc uſq diem uocatur littus circeum: & quæ quondam inſula īmenſo quidem mari circundata. Si creditur Homero nūc italiæ adiuncta eſt. Strabo ſic īquit Poſt antiū circeium eſt ſtadiis. cc. diſtans & nonaginta Mons mari & paludibus inſtar habens inſulæ: quē copioſis germinare radicibus fama eſt ab ea fortaſſe quæ circe conuenientia fabulæ uulgant. habet etiam caſtellum: & Circes ſacellum: & Mineruæ aram: monſtrat autem & quandam ulyxis pateram &c.

Et quod adhuc circes noīa littus habet:
Et iam telogoni: iam mœnia tyburis udi
Stabāt argolicæ: quod poſuere manus.
Venerat atridæ fatis agitatus haleſus
A quo ſe dictam terra faliſca putat.
Adiice troianæ ſuaſorem antenora pacis:
Et generū Oenidē appule daune tuū:
Serus ab iliacis: & poſt āthenora flāmis·
Attulit æneas in loca noſtra deos.

ANT. FAN. · Circe. · Circeum littus · Marſus · Thelegō · Mamilia,

⸿ VT Quod adhuc circes littus habet: Circe quidem mortalis fuit. Sed ſolis filia dicta eſt cum (ut inquit Lactātius grāmaticus) fas non ſit ut dei filia credatur eſſe mortalis. Quod ideo fictum eſt. quia conſtat eam meretricem fuiſſe pulcherrimā. a qua Circæum litus nomen accepit & oppidum Circeum ac mons qui olim paludibus a cōtinenti ſeparabatur: quē fama eſt abundare radicibus ubi Vlyxis pateta monſtrabatur: qui ex Circe (ut diximus) Telegonum ſuſcepit: Eadem mulier filiū habuit Marſum a quo gens marſorum orta dicitur qb' ul quadā genitali datum eſt domare ſerpentes. ⸿ Telegoni: hic tuſculum oppidum cōdidit teſte porphirione ubi Mamiliā filiā procreauit: a qua (ut ait Feſtus) dicta ē mamillorum familia Hora. eius oppidi mœnia Circæa dixit ob telegonū Circes & Vlyxis filium: quæ (ut inqt Strabo) uincta coronabant tectaq magnifica ex ea præſertim regione quæ in romanum deſcendit aſpectum.

Catyllus · Coras · Tyburn' · Tyburteſ · Tybur hercuieū · Tybur udum · Agamēonis filii · Faliſci · Hirpiæ · Clitūnuſ · antenor pacis auctor · Diomedis ī italiam aduētus · Diomedis cāpi · Diomedea īſola · Diomedeæ aues · daunia

⸿ Mœnia tyburis udi: Tres fratres (ut inquit Seruius) e græcia uenerunt ad italiam: Cathyllus. Coras & tyburnus qui ſimul omnes unā urbem condiderunt: & eā de fratris maioris nomine Tybur appellarunt: licet & alias fecerint ſinguli. Solinus autem Tybur ex teſtimonio Catonis a Catyllo archade Præfecto claſſis Euādri conditum dicit. Vel ſm Sextū ab argiua iuuētute: quoniā Catyllus Amphiarai fili' poſt interitum patris ad Thebas in italiam uenit ubi (ut idem ſcribit) tres liberos pcreauit: Tyburtū quē quidam Tyburnum dicunt. Coram & Catyllum: qui pulſis ueteribus ſicanis a nomie Tyburti fratris urbem uocauerunt. Plinius uero in nat. hiſtoria Tyburtes inquit originem multo ante urbem Romā hñt. Apud eos extāt ilices tres etiam Tyburno conditore eorum uetuſtiores apud quas inauguratus dř. Fuiſſe aūt eum tradunt filium amphiarai qui apud Thebas obierit una ætate ante iliacū bellū. Hanc urbē Strabo Herculeā uocat ubi teſte Aulo Gel. templum Herculis fuit & in eo bibliotheca ſatis cōmode ut ille īquit libris inſtructa. Dicit aūt udum tybur hoc loco Vel ob Anienem cui' ibi cataracta eſt quā fluui' facit ubi nauigabilis eſſe incipit. Vel ob aquas uarios ad morbos ſalutares quas Albulas uocāt. Tyburtin'. n. ager eaq fontibus ſcatet. ⸿ Haleſus: Agamēnon ex clytēneſtra filias hūit Iphianaſam. Cryſothemin. Laodicen & electrā: ut qbuſdā placet. filios uero Oreſtem & Haleſum: quoq Heleſum nōnulli Agamēnonis comitē uolunt fuiſſe nō filiū. Alii (ut ſeruius ſcribit) Filium Nothumq morte pris agamēnōis a Clytēneſtra interfecti coactus patriā relinquere uenit in italiā & Faliſcos cōdidit. ut ille ſuos docuit iunonia ſacra faliſcos. Dicti āt ſūt Faliſci aſpiratione i f littera cōuerſa ſicut febris dř quæ antea hebris dicebař. Coluerūt āt faliſci potiſſimū iunonē: ut adde ſenē tatiū iunonicolaſq faliſcos: q a Vir. iuſti dicuntur: qm ab ipſis populis Ro. miſſis Decēuiris iura fœcialia collegit & nōnulla ſupplemēta. xii. tabularu apd eos nōnullæ familiæ fuerunt auctore Plinio quæ uocabanř Hirpiæ quæ annuo ſacrificio qd fiebat ad montē Soractē Apollini ſup ambuſtā ligno ſtruem ambulātes nō adurebātur. Faliſcoq clitūnnus fluuius ē cuius aqua epota boues cādidos faciebat. ⸿ Suaſorē antenora pacis: Horati': Antenor cēſet belli pcidere cām. Hūc dicūt nonnulli græcis patriā pdidiſſe: qa & legatos q pp Helenā uenerāt ſuſcepit hoſpitio & Vlyſſem mēdici hitu cognitū nō pdidit. Fuit āt ſuaſor pacis Helenæque reddēdæ Oui. alibi: Quid grauis antenor priam' qd ſuadeat ipſe cōſule qs ætas longa magiſtra fuit. Notum eſt hunc ueniſſe ī italiā & Patauiū cōdidiſſe. ⸿ Et generq oenidem appule daune tuū. Diomedem dicit. Oeneus. n. př eſt Tydei: Tydeus Diomedis q poſtq ira Veneris a ſe uulneratæ cōperit uxorē turpiter uiuere in Apuliam uenit ubi edomita oīa Gargani mōtis multitudine plurimas urbes cōdidit. Itaq in Apulia diomedis cāpi appellātur. ut inqt Feſtus q ei in diuiſione regni quā cū Dauno fecit ceſſerunt: & Diomedea inſula dicta eſt ī qua Diomedes ſepultus dř cōtra oram Apuliæ ubi uiſuntur aues: ut ait Plinius: quas Iuba uocauit Cataractas nos Diomedeas dicim' infeſtantes clangore aduenas barbaros: Græcis uero adulantes miro: ut idem inquit Plinius: diſcrimine uelut generi Diomedis hoc tribuentes. Sane apulia teſte Feſto. Dauniæ nomē accepit a Danno illyricæ gētis claro uiro qui eam ppter domeſticam ſeditionem excedēs patria occupauit.

PAV. MAR.

⸿ ET Iam ſtabant mœnia thelegoni: quæ thelegonus ulyxis. f. qui patrem impudenter interemerat in

Italia poſuit. Tuſculum .n. oppidum condidit: de quo diximus in tertio. ¶ Iam ſtabant mœnia Tyburis uditiam & oppidum quoque Tybur erat in Italiam conditum. Plyni. Tybur conditum a Tyburtino filio Amphiarai oſtendit qui apud Thebas obierit una ætate ante Iliacum bellum. Strabo Tybur Herculeum eſſe ait. Cato Catyllum Arcadem qui præfectus fuit claſſis euandriæ condidiſſe Tybur retulit: quod & Marianus teſtatur. Sextius Catyllum Amphiarai filium fuiſſe inquit & liberos tris in Italia procreaſſe: Tyburtum & Coracem & Catyllum: qui depulſis ſicanis ex oppido non longe a Roma poſito a nomine Tyburti maximi natorum oppidum uocauerunt: horum trium fratrum Virgilius in ſeptimo meminit. Sic conſtet hæc oppida a græcis fuiſſe condita. Hora. mœnia catyli: de tybure dixit. & alio loco Tybur argeo poſitum colono Tyburtis udi poeta dixit propter anienem fl. qui ide fluit. ¶ Vdi aquoſi. Quæ mœnia tiburis poſuere manus agricole manus græcorum. ¶ Venerat haleſus: hunc alii fuiſſe aurigam agamenonis dicunt: qui ubi dominus interiit un fidus Aegiſtu & Clytemneſtræ in Italiam uenit: & nō longe a ſabinis oppidū condidit: quod præpoſitio. P. ab eius noie phaleſum uocatum eſt: deide phaliſcū. Alii dicunt Haleſum fuiſſe agamēnonis filium: qbus magis aſſentiendum puto: Nam Ouid. ipſe i libris de amoribus ad Chorynnam in elegia. Cū mihi promiſeris inquit. Argiua eſt pompæ facie Agamennone cæſo. Et ſcelus & patrias fugit heleſus opes. Cum patrias opes dicat filiū uidet indicare: licet poſſes ad patriā referre: melius ad patrias opes referes. ¶ Haleſus agitatus: uexatus. ¶ Fatis atridæ: calamitate & morte Agamēnonis Atrei filii. ¶ Venerat in italiam. ¶ A quo: Haleſo terra phaliſca putat ſe dictum: putant ſe phaliſci dictos. De his in primo libro dixius. ¶ Adiice anthenora ſuaſorē pacis troianæ: addas his quos retuli: m⁹ anthenorem troianum: q ante Priamum ſententiam p pace cum græcis iucunda ſæpe dixit Vir. quidem erat magni conſilii. Ille & in Italiā uenit: quis eo tempore ea pars nōdum erat addita italiæ: ubi ille Patauiū cōdidit: de quo in primo æn. Vir Et adiice his o appule daune Oenidem generum ſuum: daunus filiam i cōiugem Diomedi dedit: qui urbem condidit: quæ appellata eſt Harpos: & apulia a ſoceri hoie Dauniam appellauit: & iō Ply. inq apulia Dauniorum cognomine a Dauno Diomedis ſocero dicta eſt Diomedes uero Oenei nepos Tydei filius fuit Dauni gener: cum poſt deletam Troiam in patriam edire nequiret: in apuliam uenit: ibiq ad extremum fuit: de eo alio etiam loco dicemus ¶ Serus ab iliacis: æneas poſt Troiæ excidium & poſt ipſum anthenora in Italiam uenit. Verum anthenor & æneas non græci ſed troiani. Sic & Solymus: at græcus erat illis ſermo. Nam æolica lingua ſic quo ad ſermonem græci quoq dici poterāt. ¶ Aeneas ſerus tardus. ¶ Ab iliacis flammis: poſt troiam incēſam. ¶ Et poſt anthenora: cum iam antea ueniſſet anthenor. ¶ Attulit deos: ueſtam ſeu Veſtæ ſacra: & penates. ¶ In loca noſtra: in latium.

H⁹ erat ſolym⁹ phrygia comes un⁹ ab ida
A quo ſulmonis mœnia nomē habent:
Sulmonis gelidi patriæ germanice noſtræ:
Me miſerum ſcythico q̄ procul illa ſolo ē:
Ergo age tā lōgas ſed ſupprīe muſa q̄relas:
Nō tibi ſunt mœſta: ſacra canenda lyra:

¶ HVius erat ſolym⁹ phrygia comes un⁹ ab ida: Hūc æneæ comitem fuiſſe uolunt qui Sulmonem Ouidii patriam fundaſſe dicitur. Syllius i. ix. punicorum: Nomine thoeteo ſolymus nam Dardana origo & Phrygio genus a proauo qui ſceptra ſecutus æneæ claram muris fundauerat urbem ex ſeſe dictam ſolimon celebrata colonis mox italis paulatim attrito nomine ſulmo. iō oppidum pelignæ regionis eſt diſtans ab urbe milibus paſſuum. xc. ut ſulmo mihi patria eſt gelidis uberrimus undis Milia qui nouies diſtat ab urbe decem. Sunt autem & in Aſia græci. Vnde non eſt cur miremur facta æneæ Antenoris & Solymi mentionem. ¶ Me miſerum: Hic locus multos ī errorem induxit exiſtimantes hoc opus ſcriptum ab Ouidio poſteaquam eſt relegatus in pontum: cum hi uerſus ab eo additi ſint operi nōdum edito cui autor exul & addidit aliquid ut diximus & mutauit is quam ob cauſam exulauerit nonnulli ſe tandem inueniſſe uti audio gloriantur: quibus quantum fidei adhibendum ſit alii iudicent: nobis diuinare non placet: & cum delphis oracula ceſſent c cōuertere tripodem apollineum ut aperiat quæ & Ouidius ipſe & tot ſæcula ſuppreſſerunt. ¶ Non tibi ſunt mœſta ſacra canenda lyra: Ne polluī ſacra uideantur flebili ac funeſto carmine: Satis enim fleuerat Naſo in libris triſtium & de ponto.

ANT. FAN.

Solymus ædificauit Sulmonem. Sulmo.

De hoc ope ſepto ab Ouidio an q iret in exilium.

¶ HVIVS erat Solymus. uenit ēt cum ænea Solymus in pelignis ſulmonem Ouidii patriam condidit. Quatuor .n. ēſſe æneæ filias legimus: primam in thracia: alteram in peloponneſo: tertiam in ægypto nuptas reliquit. q̄rtam Solymo qui ſecum e Troia uenerat: tradidit: uictor poſtea in latio: Solymum cum parte copiatum ad Marſos miſit: qui urbē in pelignis fundauit. Sylius de eo ita inquit. Nomine rhæteo ſolymus. Nam dardana origo. Et phrygio genus a proauo: q ſceptra ſequutus æneæ clarā muris fundauerat urbem ex ſeſe dictam Solymon celebrata colonis mox italis paulatim attrito nomine Sulmo. ¶ Solym⁹ erat huius æneæ. ¶ Comes unus ab ida phrygia: unus ex illis qui æneam comitati ſunt ab ida mōte phrygiæ: ad differentiam idæ cretenſis: unde in tertio æneidos Mons ideus ibi & gentis cunabula noſtræ. ¶ A quo. ſolymo. ¶ Mœnia ſulmonis hēnt nomen: nam ipſe eam urbem ſolymon a nomine ſuo dixit. d. ide Sulmo dicta dicta eſt. ¶ O germāice mœnia ſulmōis gelidi: iucūda hæc repetitio: q̄ monet affectū ob exiliū ſu umicū tm̄ a patria diſtet. ¶ Gelidi: quia aquis irriguis cingitur. ¶ Patriæ noſtræ: Mœnia ſulmonis: q̄ eſt nr̄a patria. ¶ Vñ i triſtibus Sulmo mihi patria eſt gelidis uberrim⁹ undis: Milia q nonies diſtet ab urbe decē. ¶ Me miſerum: ſcilicet dico. ¶ Quā procul illa a ſcythico ſolo: q̄ lōge diſtat pr̄ia mea a ſcythia: quo me releguit ita pricipis: ut ide cōmiſerationē moueat: quæ qdē uerba idicāt i ſcythia ſcripſiſſe hæc. Incoauit tñ

PAV. MAR.

hic īdicat oſſe ſcripſiſſe i ſcythia hoc opus &c.

ut ſuperius oñdimus Romæ. Sed in ponto pſecit:& inde edidit hos ſex libros. ⸿Ego age tam lõgas:mu ſam increpat:cū queri uiſa ſit de exilio:quoniam hæc ſacra non ſunt cum querelis:& mœſtitia referenda. ⸿Ergo age ſed ſupprime muſa:compeſcas:& ſupprimas. ⸿Tam longas q̄relas:q̄ lõgas iā diu effudim⁹:& in libris triſtiū:& i his q de ponto iſcribūtur. Eteni ilie oēs fere elegiæ q̄relæ ſunt calamitoſi exilii. ⸿Sacra ñ ſūt tibi cãnēda lyra mœſta:iō ſupprimere q̄relas debes: q̄s triſti & flebili carmie ſacra cãere ñ licet.

Quo nõ liuor abit/ſūt q tibi mēſis honorē
Eripuiſſe uelint:/iuideant:q; Venus:
Nā qa uer aperit tunc omnia/dēſaq; cedit
Frigoris aſperitas/fœtaq; terra patet:
Aprilem memorãt ab aperto tēpore dictū:
Quē uenus iniecta uēdicat alma manu:
Illa quidē totū digniſſima temperat orbem
Illa tenet nullo regna minora deo:

ANT FAN.

⸿Q.Vo nõ liuor abit:Diis quoq; mortalium non parcit inuidia. Sūt enim q Veneri denoīationē huius mēſis inuideant & ab aperiendo Aprilem nominatū uelint:ut diximus ſupra. Quem Venus iniecta uendicat alma manu:A iuriſcõſultis ſumpſit hūc ſermonē apud quos illd legimus:Ante manumiſſionē iniiciēdæ manus facultas nõ denegatur. Itē illd: Si ut man⁹ iniectionē hēres cauiſti tibi iure tuo uti poſſes. ⸿Illa quidē totum digniſſima temperat orbē:Venus iūgit matrimõia amicitiaſq; cõponit:cui debef æterna aīmalium propagatio. Eius enī ſideris natura cūcta generanf in terris:ut inquit Plynius:cuius tanta claritas eſt ut unius ei⁹ ſtellæ radiis umbræ reddãtur:quæ modo exoriens ante matutinum modo ab occaſu reſulgens uicem reddit Solis & Lunæ unde totū orbē dicitur tēperare:quam eius naturam Pythagoras Samius prim⁹ dephendit anno urbis Romæ.cxlii. Accedit ad hoc quod maiores noſtri ſuperius Hemiſpærium Veneris ut inferius Proſerpinæ appellatiõe dixerūt. ⸿Iuraq; dat cœlo:Quia dii qui reuera homines fuere ſine amore non uixerunt.

Venus bñficio ī homines

PAV. MAR.

⸿QVO non liuor abit:mordet in tempore ſuo latēter inuidos:quo;cauſa i exilium pulſus eſt. inq̄t.n: non ſolum homines:ſed dii quoq; inuidiā ſubeunt. Nam ſunt q nolint Aprilem ueneri dicatū:& ab ea denominatū. Fuit in ea ſententia Cyngius:ut in principio huius lib. diximus. Et Varro Cyngio cõſentiēs affirmabat nomē ueneris:nec ſub regibus qdem apud Romāos:uel latinum:uel græcum fuiſſe.& iō nõ potuiſſe menſem a uenere noīari. Sed cum fere ante equinoctium uernum triſte ſit cœlum mare nauigãtib⁹ clauſum. ⸿Terra:aut aq̄:aut pruinis:aut niuibus cõtegant. ⸿Eaq; oīa uerno.i.hoc mēſe.arbores quoq; nec minus cætera:quæ cõtinet terra aperire ſe in germē icipiant ab his oibus mēſem apri.dici merito credendum eſt:q̄ſi aperilem:hæc erat Var.ſententia:quā Macro.etiā refert:& nos quoq; ſuperius retulimus Poeta uero refelIit.multiſq; uerſibus aſſerere conatur aprilem ueneris eſſe menſem. Quando qdē magnū eſt ueneris numen.& ſupra deos oēs primū quod omnis mūdi machina ab ea moderetur:& regaf ea ratione quod elementa quæ diſſimilia & diuerſa ſunt inter ſe ſūma pace:& concordia teneanf:q̄d fieri non poſſet:niſi eſſet amor qui concordiā ingerit. Cūq; uenus amori præſit:eam quoq; huius cõcordiæ cām eſſe aſſerendum eſt. Empedocles.n.fuit q aſſeruit amicitia & cõcordia contineri elementa & deficiētia amicitia ruitura illa per litē & diſcordiā. Alia ratio:q; amore p̄ uenerē conciratte oīa coeant aīalia quæ i aere q̄ in terra:quæue in aquis ſunt. Deinde illa cõciliſtionis pacis:& cõiugiorū & fœcūditatis dea eſt:ut nõ immerito dixerit Cicero uenerē dictam qd ad res omnes ueniat. adde quod ratio cultus:& ornat⁹ ab ea primū tradita:eā eloquentiā tam oratoriā:quam poeticam tradidit. Nam cum alii amantes aliis puellis uerentur:unuſquiſq; excogitabat:q̄ arte magis placere poſſit:& allicere animos obſtinatos. Sic plures artes ea qdem ratione adinuētas:ad quod facit platonicum illud de duplici uenere:uulgari & cœleſti:cū ſupior illa ad uirtutē:& bonas artes animum incendat: de q̄ alio loco dictū:O decus auſonidum nymphæ diua corona. Claraq; lux oculis inſidioſa meis. Nunc uirides ornent flauētia tpa myrti. Et ueneri magnæ ſoluere uota iuuet. Ne faliare tū uulgarem non ego diuam pmoneo a quoq̄ ſupplice corde coli. Nubem cum brutis homini cõmune caleſcant. At tua ſidereis pectora numinibus. Cœleſtiſq; coli uenus illa platonica debet. Maxia quā paucis cognita diua uiris. Excitat hæc teneas in quæq; illuſtria menſes. Virtutemq; animos excoluiſſe facit. Datq; bonos mores:ſtudioq; incēdit honeſti. Et uitare hominē turpia quæq; docet. ⸿Ingeniū ingēuas facit ut rapiaf ad artes. ⸿Vtq; homini exculto pectore pſtet hõ. ⸿Hac duce pierii modulanf carmina uates. ⸿Hac duce ſed caſte forma:canenda datur &c. Cūq; omnia pulchriora p eā inuēta ſint:iure illi pulchrius ãni tempus aſſignaf. ſed ad poetam redeamus. ⸿Quo non adie liuor? quaſi qd eſt cui non inuideaf. Nam non modo hominibus:ſed diis inuidetur. ⸿Liuor p inuidia ponitur:ut diximus ēt ſupius. ⸿Sunt o Venus q uelint tibi eripuiſſe:eripere. ⸿Honorē menſis:april. ⸿Et inuideant:a ſunt qui inuidia quadā nolint tibi hunc menſem aſſignari:& a te nominatum negant:uelut Cyngius & Var. Nā qa tunc uer aperit oīa:cum omnia uerno tēpore:ideſt hoc menſe aperiantur:arbores &c. quæ continet terras aperire ſe in germen icipiāt. ⸿Et aſperitas frigoris denſa cedit cū cedat aſprimus ille denſi rigor frigoris:q̄ſi cū cedente frigore:redeunte uerna ſerenitate cœlum aperiaf. ⸿Et terra fœta patet:& aperitur terra grauidas & herbas & flores parit. ⸿Memorant dictum aprilem ab aperto tpe quaſi ab aperiendo dicunt nominatū aprilem q̄ſi aperilem pro ratione temporis:quo omnia aperiuntur. ⸿Quā:menſem alma uenus uendicat:quaſi ſuo iure ſibi attribuit. ⸿Iniecta manu:etiam uiribus & pugna. ⸿Illa qdem:uenus Digniſſima:honore menſis. ⸿Temperat totum orbem:temperiem toti orbi ſuggerit:aut quia temperate oīa elementa cõcordia cõtinet:aut referas ad duplicē uenerē cum altera temperantiæ altera laſciuiæ præſit. ⸿Illa.uenus. ⸿Tenet regna minora nullo deo:q̄ſi illa ſuo numine nulli deorū ē iferior ſed ſupior orb⁹.

Venus dicta q̄ ad oēs res uēiat.

q̄re aprilis dicif ab apto tēpore.

¶N atalibus undis: Mari ubi Venus nata eſt quia & piſces Venerem ſentiunt. ¶Illa ſatis cauſas arboribuſq; dedit: quia ſine terræ ſecunditate hæc non proueniunt: quæ uere flante zephyro ſine officio Veneris concipere nõ uidetur. ¶Contraxit in unum: iure matrimoniorũ quæ iungit ut diximus Venus. ¶Lædere parcit: Lædit quidem Aries Arietem ſed idem oui parcit Veneris beneficio. ¶Dicitur: Bene dicit de re incerta: quod probo ſcriptori obſeruandũ eſt. ¶Eloquiũq; fuit durã exorare puellã: Ipſe alibi: Nõ formoſus erat ſed erat facundus Vliſſes Et tamẽ æquoreas traxit amore deas. ¶Pro ſua cauſa. Quæ cum turpis ſit maius artificiũ ac maiorẽ uim poſtulat eloq̃ntiæ.

ANT. FAN.

Iuraq; dat cœlo/terræ & natalibus undis:
Proq; ſuo nutu cõtinet omne genus.
Illa deos oẽs/longũ eſt numerare creauit
Illa ſatis cauſas: arboribuſq; dedit:
Illa rudes animos hoium contraxit in unũ
Et docuit iũgi cũ pare quẽq; ſua: (luptas
Quid gen9 oẽ creat uolucrũ: niſi blãda uo
Nec coeunt pecudes ſi leuis abſit amor:
Cũ mare trux aries cornu decertat/at idem
Frontem dilectæ lædere parcit ouis:
Depoſita ſequitur taurus feritate iuuẽcam
Quem toti ſaltus/quẽ nemus oẽ tremit
Vis eadẽ lato quodcũq; ſub æquore uiuit
Seruat: & inumeris piſcibus iplet aq̃s:
Prima feros hitus homini detraxit: ab illa
Venerunt cultus mundaq; cura ſolo:
Prim9 amãs carmẽ uigilatũ nocte negata
Dicitur ad clauſas concinuiſſe fores:
Eloquiumq; fuit duram exorare puellam.
Proq; ſua cauſa quiſq; diſertus erat.

¶ET dat iura cœlo: quia cœlitibus imperat: aut cœlo hoc eſt aeri. ¶Et terræ & nudis natalibus. in quib9 nata eſt: ergo dat iura omnibus elementis: quia amoris uinculo concordia continet. aut ſi mythicos reſpicis: quia deos: qui in cœlo ſunt quiue in aquis: quiue in terris: & in erebo ſunt: ad amandum impellit. ¶Et per ſuos coitus: qui ſua face proueniunt: ¶Continet omne genus: quaſi & deos & homines: & cætera animalia. ¶Illa creauit deos omnes: nam coitu & dii & homines nati ſunt. ¶Longum eſt numerare. quod. ſ. deos creauerit illa dedit cauſas ſatis & arboribus cum præſit fœcundandi cãs quibus cauſis agri & arbores germinarent. ¶Satis ipſius ſegetibus: ut eſt illud & ſata læta uidet. i. lætas ſegetes: & Seges ut Varro de re ruſtica inquit. Quod ara. tum & ſatum ideo alio loco a ſatu dictam ſegetem aſſerit. ¶Illa Venus. ¶Cõtraxit in unum: quaſi coniunxit: & copulauit cõcordi iugo. ¶Animos hominum rudes: inexpertos: nam ea tradidit legem matrimonium nam ut amicitias & cõciliationes. ita & matrimonia componit. ut ſuperius dictum eſt. ¶Et docuit quẽq; iũg: cum pare ſua. ipſa lege coniugii unumquẽq; muliere ſibi pare copulari. ¶Quid creat omne genus uolucrũ qd eſt quod creare q; ppagare faciat auium genus Niſi uoluptas blãda. niſi blandus & alliciẽs. plenuſq; uoluptatis amor. ¶Voluptas eſt iucundus motus in ſenſu. Nec coeunt pecudes. ad propagãdam. ſ. ſobolem. ¶Si abſit amor leuis. ipſe cupido uolucer. ideo leuis. quia ailatus pecudum numero. ut caius iuriſconſul. iquit ſunt quadrupedes. quæ gregatim paſcuntur. ueluti oues capræ boues. equi. muli. aſini: Sed an & ſues pecudum appellatione contineãt. queritur & recte Labeoni placet contineri. ¶Sed canis inter pecudes non eſt. longe magis beſtiæ in eo numero non ſunt. ueluti. urſi leones. panthere. elephãti autem. & cameli. quaſi mixti ſunt. nam & iumentorũ operam præſtant. & natura eorũ fera eſt &c ¶Aries trux. ferox & crudelis. ¶Decertat cornu cum mare. pugnat cum ariete. At idem. aries. ¶Parcit lædere frontem ouis dilectæ. quia cornu in ouem quam amat non irruit. nõ. n. uult illã ledere. ¶Tanta ẽ amoris uis ut mares cũ fœmellis. qb9 iũguntur non pugnent. inter ſe tamen certare ſolent. ¶Taurus qui ita a toruitate appellatur. ¶Sequitur iuuencam quã amat. ¶Depoſita feritata. quia in illam nõ ferus nõ toruus. ſed mitis & blandus uidetur. ¶Quẽ taurũ. ¶Toti ſaltus montes ipſi nemoſoſi. ¶Quẽ oẽ nemus tremit. cum tantæ ſit feritatis. ut tremãt ei9 aſpectu. nemora. & quæ in nemoribus erant aiantes. attamen blandus & ſine feritate ſequitur iuuencã. ¶Eãdẽ uis. eadẽ coitus uoluptas. ¶Seruat. tuetur. ¶Quodcũq; uiuit ſublato æquore. piſces & quæcũq; monſtra in mari ſunt eadẽ uoluptate cõtinentur. ¶Et implet aquas innumeris piſcibus. cum fœcunditatẽ illis ſuggerat. ¶Prima. uenus: ¶Detraxit hõi. abſtulit. ſeu remouit ab hoie. ¶Habitus feros. cũ uictu & cultu a feris nihil differrẽt hoies. pria eos incuſſo amore. quaſi inſtinctu hũanitatis. & lepidioris. uitæ traxit ad cultiorẽ uitã. ¶Ab illa uenere. ¶Venerũt cultus. ornatus & ciuilis cultus. nã prima hoies feros ad ciuilẽ cultũ redegit. ¶Mundaq; cura ſolo. rõ politiæ & mũditiæ in ſolũ. hoc eſt in tellurẽ: qa q in terris erãt. hoies facti ſunt nitidi & ſplendidi. Venere ſplenditatis adhibente rationẽ. ¶Primus amãs. ille qui primus oium amare puellam cœpit. ¶Dicitur concinuiſſe cecĩniſſe carmẽ uigilatũ. lugubratũ q̃ſi uigili nocte cõpoſitũ. ¶Ad clauſas fores. quæ illi nõ patebant. q̃ ad amicã iret. ¶Nocte negata cũ per noctẽ nõ admitteretur. ergo amore inſtigante ille amans primus carmen excogitauit. quo poſſet allicere puellæ animũ in amorẽ ſui. ¶Dicerem hoc loco de primis carminum inuẽtorib9. niſi alio loco dixiſſem. & carmie quoq; cecĩniſſem. ¶Et eloquiũ fuit exorare duram puellam uis fecundiæ fuit impetrare a puella quod amans uoluiſſet & ſi facũdia ab ipſa natura habuerit initiũ. ars quoq; deinde plurimũ adiuuerit. p̃rẽ tñ laudis ſibi amor uẽdicat q; ipulerit q; hoies ad blãdas preces ad cãtus quo duras ab initio puellas allicere in amorẽ poſſẽt. ¶Quiſq; erat diſert9. facũdus. ¶Pro ſua cã. quã añ puellã eẽt acturus. q̃ſi nõ opus erat amãribus pirono. nã inuopte ingenio erant diſerti. Quid autem interſit inter diſertum & eloquẽtem diximus in tertio libro.

PAV. MAR.

q̃re dicit̃ uen9 creaſſe dos & hoies no tarẽt cõſtituiſſe matrimonium

Sues etiã pecudũ noie cõtineri ſm labeonẽ.

Taur9 dr̃ a toruitate

no. ſupra in lib. iii.

dĩam inter diſertũ & eloquẽtem

ANT FAN.

¶Mille p hãc artea notæ.Placendi ſtudio noui cultus.noui ornatus.noui cantus.noua munera excogitã tur ut uidemus hoc tempore. ⸿Vrbe tamen noſtra ius dea maius habet.nõ eſt eripiendus.Veneri honor menſis a Romulo cõſtitutus cum ea ſit autor Romani generis ac Romuli parens habeatq; ob eam cauſam ius maximũ Romæ ubi multa fuerũt Veneris templa.Cum gemuit &c.Aenea cum diomede pugnante Venus eẽ Diomedi obiecisse dicit a quo uulnerata eſt.Vir.in.xi.æn.Hæc adeo ex illo mihi iã ſperãda fuerũt Tẽpore cum ferro cœleſtia corpora demens Appetii & ueneris uiolaui uulnere dexteram. Celeſteſq; deas:Iunonem & mineruam quibus Venus prælata eſt iudicio paridis. ⸿AH nolim uictas hoc mẽiniſſe deas: Ne Romãi aduerſi aliqd patiantur memorem Iunonis ob iram quæ Troianis fuit iſenſa.⸿Item ob iratam Mineruam de qua legimus:Interea ad templum nõ æque paliidis ibant crinibus iliades paſſis. ⸿Aſſaraciq; nurus dicta eſt : quia,nõ dedignata eſt nubere Anchiſæ qui eſt aſſaraci nepos.Dicta eſt autem Nurus eo q nubat ut Socer & Socrus q genero ſibi aſſocient.⸿Remiſſus ager: Remittere interdum eſt delectare. Vnde remiſſus ager hic uere dicitur q expers nimii frigoris & caloris quaſi relaxetur & uerna temperie ac florum pulchritudine delectunt:ut nos interdum iocis animũ relaxamus. ⸿Nũc tumido gemmas cortice palmes agit Gẽma quid ſit ſupradictum eſt.Palmites autem dicuntur ſarmenta uitium ut Feſto placet : quoniam in modum palmarum uirgulas quaſi digitos edunt:ut pars abit in uites & quæ modo ſila fuerunt palmite mutantur. Sarmenti autem pars in modum mallei roſtra habens & apta plantationi Malleolus dicitur.

Remitto pro delecto.

Mille p hanc artes notæ/ſtudioq; placẽdi
Quæ latuere prius multa reꝑta ferunt:
Hãc quiſq̃ titulo menſis ſpoliare ſecũdi
Audeat:a nobis ſit furor iſte ꝓcul:(Cũ ta
quicqd ubiq; potẽs:tẽpliiq; freqntib9 au
Vrbe tamen noſtra ius dea maius hẽt:
Pro troia Rõane tua Ven9arma ferebat:
Cũ gemuit tenerã cuſpide læſa manũ:
Cæleſteſq; duas Troiano iudice uicit:
Ah nolim uictas hoc meminiſſe deas:
Aſſaraciq; nurus dicta eſt:ut ſcilicet olim
Magnus iuleos cæſar haberet auos:
Nec Veneri tẽps q̃ uer erat aptius ullum
Vere nitent terræ uere remiſſus ager.
Nũc herbæ rupta tellure cacumia tollũt.
Nũc tũido gẽmas cortice palmas agit:
Et formoſa Ven9formoſo tpe digna eſt.

PAV. MAR.

¶MILLe artes notæ per hanc uenerem.⸿Et ferunt di/cũt.⸿Multa reperta:multa excogitata: & adinuenta ab amantibus.⸿Studio.hoc eſt deſiderio.⸿Placendi:quo placere poſſent illis:quas ſummo proſequebantur amore.⸿Quæ latuere prius : quæ prius non erant cognita. ⸿Audeat quiſquam aliquis.⸿Spoliare:priuare.⸿Hãc: Venerem.⸿Titulo:honore & appellatione.⸿Menſis ſecundi:aprilis:quem Romulus ſecundo loco cõſtituit:quaſi quis eſt uelit dicere Aprilem menſem Veneris nõ eſſe:quod qdem ſanæ mentis non eſſet.iõ ſubiungit.A nobis ſit furor iſte ꝓcul:quaſi non ſimus in ea inſania ut hoc nos afferamus.⸿Quid:ſcilicet dicam.⸿Quod ubique eſt potes quia ubique ꝓ magno numine habetur.Nã cum alii alios colant deos: ut Aegiptii Iſidem Mauri Iubãt Macedones Gabiꝛ;Pœni Vranũ.Latini Faunum.Sabini Xantũ.Romãi Quirinũ.Eodem utiq; mõ Athenæ Mineruam.Samos Iunonẽ.Lemnos Vulcanũ.Naxos liberꝝ.Apollinem delphi:ſic cæteri populi ſuũ numẽ colũt.Sola tñ uenus ubiq; colitur:& eã aucta tẽplis frequẽtib9 quæ ubiq; templa ſunt illi cõſecrata.⸿Tñ dea:ipſa uenus habet maius ius in urbe nr̃a:in urbe Roma ꝓpterea q ipſa fuerit autor Romani gñis:ibi plus q̃ in cæteris locis colit plurãq; habet tẽpla,erat.n.in foro ædes ueneris:genitricis:& ꝓpe uiã ſacrã tẽplũ ueneris cluacinæ:& in capitolio ædes ueneris caluæ:& apud portã collinã tẽplũ Veneris ericinæ.& aliæ quoq; ædes.⸿O Romãe uen9 tua:uñ tu originẽ ducis.⸿Ferebat Arma ꝓ troia:pugnabat ꝓ troiãi. Vñ in triſtius:Iuppiter i troiã ꝓ troia ſtabat apollo. Aequa uẽus teucris pallas iniq̃ fuit.⸿Cum gemitu:cũ ipſa uenus gemitu dolorẽ idicauit.⸿Læſa manũ tenerã:q̃ſi hẽns tenellam manũ uulneratã.cuſpide telo.⸿Diomedis.Nam cum Aeneas cũ diomede pugnaret.ipa ſe Diomedi i nebula oppoſuit ꝓ ſalute filii:& uuln9 i manu ſuſcepit.ide i remediis:Nõ ego tyrideſta quo tua ſaucia mẽ i liqdũ rediit æthera matris eqs.⸿Et uicit duas cœleſtes.Pallada & iunonẽ.⸿Troiano iudice:q̃ſi troiani paridis iudicio:cũ pomũ ueneri tãq̃ pulchriori adiudicauit.Nota ẽ fabula:ñ imoreur. ⸿Ah ego nolim deas uictas ſuperas ꝑſtãtia formæ a Venere illi9 iudicio.Mẽiniſſe hoc ne romãis iraſcerent:quẽadmodũ oli troiãis.⸿Dicta ẽ nur9 aſſaraci:uoluit anchiſæ ſuccũbere:& eẽ nurus ꝓnepotis Dardãi.ut eo coitu ꝓgigneret cæſareũ gen9 hoc ẽ familiã Iulioꝝ.⸿Verũ nurus fuit Capyos Aſſaraci filii pr̃is Anchiſe de quo ſuperius dictũ.⸿Vt ſcilicet:certe.⸿Olim:i futuꝝ.⸿Cæſar magn9:diuus Iulius Cæſar hẽret.⸿Auos iulios: eos q ab Iulio nati ſunt.⸿Nec ullũ tꝑs erat aptius q̃ uer:nulla pars anni erat ueneri cõuenientior q̃ uernũ tꝑs.⸿Vere nitent terræ uiriditate ſurgentiũ herbaꝝ niteſe uidenẽ.⸿Vere remiſſus ager eſt ager lætus nã remiſſos lætus eſt:ut oñdit Marcellus:Lætus igiẽ uerno tpe ager pp lætas ſegetes:etiam quod reſolutis frigorib9:ut in primo libro dixit:Tunc patitur cultus ager & renouatur aratro.⸿Nunc herbæ tolluntur:atol/lunt.⸿Cacumina:ſummitates:Rupta:aperta tellure:ut in ꝑrio prodit:& in ſummũ ſeminis herba ſolum. ⸿Verno tempore.⸿Palmes agit gemmas:uitium ſarmenta:ipſe uites emittunt gemmas.ipſos uitis cul/tus.⸿De cortice tumido:grauido:aut q tumet ipſis gẽmis.ut in primo.Et noua de grauido palmite gemma tumet.& Virgilius.Surgent i palmite gemmæ.⸿Et formoſa uenus eſt digna formoſo tempore:q̃ſi quæ cæteris diis & deabus formoſior eſt & q̃ pulchriora cæteris adinuẽit.digna quoq; eſt pulchriore tpe.

pallas athenas. Iuno Samon. Vulcan9 Lemnon lib naxõ iſis ægyptum Gabirus macedones. Vranus pœnos faunus latinos xãtos ſabinos. Quirin9 romãos

⸿Vtq; ſolet

¶ VTq; ſolet marti continuata ſuo. Aprilis martio iūct⁹ eſt uti olim marti Ven⁹ iuncta ſm fabulas fuit: ut Prim⁹ adulteriū Veneris cum Marte putaſ hic uidiſſe deus. Sed re uera ut Mars Arietis dominus eſt: & ita Tauri Venus: quæ duo ſigna zodiaci ſe attingūt. item Libra Veneri, Scorpius Marti datur. Vnde illud ē horatii. Seu libra ſeu mars Scorpius aſpicit formidoloſus. ¶ Materna per æquora: Quia mare Veneri matris uicem præbuit ubi nata dicif. ¶ Et nos qs uittæ longaq; ueſtis adeſt: Cauēdū ne pro uerbo adeſt abeſt legam⁹. Matronæ enim hoc tempore (teſte Macrobio) Venerem colebant non meretrices: quarū erat feſtum Veneris Ericinæ Nam uitta & ſtola ut Serui⁹ docet & nos ſupra dixim⁹ ſolarū matronarū & uirginum erant. Quam ob cauſam legim⁹ ſupra Siluiæ ueſtali uittam excidiſſe cū uirginitatem amiſit: & Feſt⁹ matrona tradit appellari eas fere qb⁹ ſtolas habendi ius erat. Dimittebanſ aūt ſtolæ ad imos pedes teſte Porphyrione: erantq; ueſtes honeſtæ teſte Nonio ꝗuis ueteres abuſiue omne quod corp⁹ tegeret ſtolam uocauerint. hic aūt ſtolam in propria ſignificatiōe accipias neceſſe eſt. Ouidius alibi: quas ſtola contingi: uittaq; ſūpta uetat. ¶ Redimicula demite collo: iubet amoueri monilia & cætera ornamenta a Veneris ſimulacro ut eo deterſo in ei⁹ Feſto exacti⁹ & ſuis redimiculis & roſis atq; aliis florib⁹ exornef. ¶ Sub uiridi myrto. Hac arbore dixim⁹ coronatas muliares lauari conſueuiſſe calendis huius menſis autore Plutarcho: quæ cur ueneri dicata ſit diximus ſupra. ¶ Voſq; referre iubet: Iubet uos myrto coronari in memoriam beneficii quod id genus arbuſculæ in deam contulit.

ANT. FAN.

Matrōe uenerem colebant

Vitta Stola

Stola admodos pedes demittebaſ

Matrōas lauare, ſe ſub myrto.

Vtq; ſolet Marti continuata ſuo:
Vere monet curuas mr̄na p æquora puppes
Ire/nec hib̄nas iā timuiſſe minas:
Rite deam colitis Latiæ matreſq; nuruſq;
Et uos quis uittæ/longaq; ueſtis abeſt:
Aurea marmoreo r̄dimicula demite collo
Demite diuitias/tota uidenda dea eſt:
Aurea ſiccato redimicula reddite collo
Nunc alii flores: nūc noua danda roſa ē:
Vos quoq; ſb̄ uiridi myrto iubet ip̄a lauari
Cāq; cur iubeat/diſcite/certa ſubeſt:
Littore ſiccabat rorantes rore capillos
Viderunt ſatyri turba proterua deam:
Sēſit/& oppoſita texit ſua pectora mirto
Tuta fuit facto: uoſq; referre iubet:

¶ CONTINVATA ut ſolet ſuo marti: quaſi habens menſe Martio continuatū: ut in cœlo quoq; continuatum illi locum obtinet. Nam cum aries Marti. ſequens continuo illi taurus aſſignatur: ut in principio hui⁹. iiii. li. dixim⁹. Sic in ſignis e regione locatis. ¶ Vere monet ire curuas puppes: naues curuas. Per æquora materna: nam e maris ſpuma procreata Sapho Solue ratem uenus orta mari: & in hero. quia mater amorum. Nuda cytheriacis edita fertur aquis. Præſtat igitur uenus ut mare: quod clauſum per hyemem fuerat pateat nunc ipſis nautis. Nec timuiſſe: timere. ¶ Iam minas hybernas: minaces hyemis procellas: ¶ O latiæ matres & nurus latinæ. ſeu romanæ mulieres tam uetulæ ꝗ puellæ. tam matres: ꝗ nurus. ¶ Rite colitis deam: colitis uenerem: & eius feſtum rite celebratus. ¶ Et uos quis pro quib⁹. ¶ Vittæ & longa ueſtis abeſt: quæ uittæ non eſtis ut ſunt ueſtales uirgines & pudicæ matronæ quod indicat per longam ueſtem: nam ſtolā indicat: quod erat matronarum pudicarum inſigne: ſic & inſtita. unde in arte Eſte procul uittæ tenues inſigne pudoris. Quæq; tegis medio inſtita longa pedes: & in triſtibus. cum repetit eos uerſus: addit Ecquid ab hac omnes rigida ſummouimus arte. Quas ſtola contingi: uittaq; ſumpta uetat. ¶ Sic nunc omnes mulieres colere uenerem inquit præter ueſtales uirgines: & pudicas matronas. Sed de ſtola aliter ſentire uidetur. Nonius inquit enim ſtolam ueteres non honeſtam ueſtem ſolum ſed etiam omne quod corpus tegeret Enni⁹ in Thelephoredo & caueo cum ueſtit⁹ ſqualida ſept⁹ ſtola: in eadem diem regnū reliqr ſepi⁹me diſtola: Var. i coſmor. mulieres aliam cerneres cū ſtola olyſira: Idem in Eumeni. Partū uenuſta muliebris ornat ſtola. ¶ Demite: remouete uos matres: & nur⁹: ¶ Et collo marmoreo: candido & leui. ¶ Aurea redimicula. aurea ornamenta. Verū redimicula tenuæ ſunt: ſiue uittæ pendentea a poſteriore parte mitre: qd primi phryges molliſſimi inuenerant. ¶ Nūc alii flores dandi ſūt remoueatis alia ornamenta. & accipiatis ſerta ex florib⁹. ¶ Nūc eſt danda noua roſa. roſæ quæ nūc natæ erūt: & offerendi ſunt atis flores calend aprilib⁹. ¶ Vos quoq; ſub uiridi calen. april. nupte ueneri ſacrificant & apud templum fortunæ uirilis qd erat in ripa tyberina: myrto coronatæ leuantur ut ſuperi⁹ ex Plutar. diximus. eam rationem huic rei affert poeta. ut ſi quid uitii notaretur in corpore præſtaret fortuna uirilis: ut uiros lateret. ¶ Sed cur ſub myrto: quoniam ſub ea latuit arbore: cū caueret ſibi a ſatyris: & quod ea arbor ſub tutela ueneris eſſe puteſ. & de ea Pli. ita refert. Fuit ubi nūc Roma eſt. iam cū condereſ quippe ita tradiſ. myrtee uerbena romanos ſabinoſq; cū propter raptas uirgines dimicare uoluiſſent. Depoſitis armis pacificaturos in eo loco. q nūc ſigna ueneris cluacinæ habet. Cluere enim antiq pugnare dicebant: & in ea quoq; arbore ſufficienti gen⁹ habeſ. ideo tū electa quoniam coniūctioni. & huic arbori. Venus præſit. & reliqua. plura enim de ea Pli. inqr libro decimoquinto capitulo. xxviii. ¶ Iubet ipſa uenus. ¶ Lauari uos quoq; matres ſeu nupte: ¶ Sub uiridi mirto. hoc eſt mirto coronatæ. ¶ Diſcite cur iubeat: ita lauari. ¶ Certa ſubeſt cauſa. certa ē ratio. Siccabat ipſa uen⁹ in littore. ¶ Capillos ſudantes rore. crines rore madentes. Satiri per appoſitionem. ¶ Turba proterua. procax. nam dixim⁹ in primo libro libidinoſos eſſe. ¶ Viderūt deam. uenerem ita crines ſiccantem. ¶ Senſit uen⁹ ſe a ſatyris uideri. ¶ Et texit ſua tempora myrto oppoſita. texit caput. & ſub myrto delituit. ¶ Tuta fuit facto: eo modo ſeipſam tutata eſt a ſatyris. ¶ Et iubet eos referre. ut quemadmodū ipſa ſe mirto texit per uos ita uult fieri.

PAV. MAR.

Inſtita ueſtis mīo narū

Kl̄is aprilis nuptæ ueneri ſacrificabant

¶Diſcite nunc q̃re fortunæ thura uirili
Detis eo:gelida qui locus humet aqua:
Accipit ille locus poſito uelamine cũctas
Et uitium nudi corporis omne uidet:
Vt tegat hoc/cæletq; uiros fortuna uirilis
Præſtat/& hoc puo thure rogata facit:
Ne pigeat tritũ niueo cũ lacte papauer:
Sumere/& exp̃ſſis mella liquata fauis:
Cũ primũ cupido uen⁹ ẽ ddučta marito
Hoc bibit/ex illo tempore nupta fuit:
Supplicibus uerbis illam placate ſub illa
Et forma/& mores/& bona fama mãet:
Roma pudicitia proauorũ tpa lapſa eſt.

ANT. AN.

Fortunæ uaria nomina

Fortunæ uirilis feſtũ calẽ. aprilibus

Fortunæ fortis ædes

Fortunæ diffinitio

Papaueris duo genera

¶DISCITE nũc quare fortunæ thura uirili detis. Fortũa quã Vir. omnipotẽtẽ dixit: nõnulli aũt philoſophorũ nihil ſua ui poſſe ſed decreti ſiue puidẽtiæ miniſtrã eẽ noluerũt uarii nominib⁹ tẽpla romæ habuitur: tẽplũ fortunæ mulierib⁹. fortũæ fortis: reducis: bone euelpidis: malæ: atropeæ: progeniæ uirilis. ¶Ex qb⁹ ædes fortunæ uirilis fuit nõ longe ab urbe uel apud tyberim: uel (ut qbuſdã placet) ad lacũ Nemorenſem qđ ſatis cõpertũ nõ ẽ quo uirgines maturæ uiro ducebãt. quæ ibi depoſitis ueſtib⁹ oĩa corporis uitia detegebãt ſperãtes fore ut ea fortunæ beneficio uiros laterẽt. unde ipſa dea uirilis dičta eſt: Cui⁹ ſacra apte feſto Veneris iũgebant: q eorũ dearũ altera pulchritudinẽ pſtat. altera cuſtodit facitq; ut nõ appareant q̃ uiolare pulchritudinẽ poſſunt. hæc ædes a Seruio Tullio cõſtituta ẽ. q (autore Plutarcho) multa fortunæ templa dedit cæterũ non ẽ uirilis fortuna q̃ fortẽ dicim⁹. Forti enim ædem Tullius dedicauit ſm tyberim mẽſe iunio ut autor eſt Varro & nos infra ſuo loco dicemus Sane fortuna ſic diffinit: Cauſarũ ſimul cadentiũ concurſus & originem e propoſito ducentiũ: unde aliqd euenit pter ſpẽ cum admiratione. ¶Paruo thure. Quo & ueneri rem diuinam faciebant. ¶Nec pigeat &c. ¶Papauer & ſatiuũ & ſponte naſcens reperit. Eius qđ ſatiuũ eſt Auicenna ſemen domeſticũ uocat: qđ cũ melle ſumptũ affert robur ad res ueneteas: ſimiliter & lac ut idem autor ſcribit & mel ſoluit Ouaq; ſumantur humentia mella.

In ſecunda mẽſa ſemẽ papaueris toſtũ dabatur

Cũ quo ſatiui & candidi papaueris ſemen toſtũ in ſecũda menſa dari apud ueteres conſueuit. Quare ait Plini⁹ ſimplicem & antiquam ſalubritatem papauere & melle conſtare. Gen⁹ eludii ex melle & papauere factum coccetũ dicebaſ autore Feſto. ¶Marito: Notũ eſt maritũ ueneris eſſe uulcanum. ¶Roma pudicitia &c. ¶Dependet hoc ab eo quod dixit. & bona fama manet. Incredibilis. n. ardor libidinis aliquando romanas fœminas inuaſit: adeo ut omnes fere ſine ullo pudore in Venerem ruerent. Quare ſenatus inſpectis libris Sibyllinis per Decemuiros cenſuit ut Veneris uerticordiæ ſimulachrum conſecraretur ut fœminarum corda a libidine ad pudicitiam uerterentur. Quod poſteaq̃ factum eſt omnium ſedatus eſt ardor. Quo tempore ut Valerius maximus ſcribit Sulpitia quã ſolinus Paterculi filiam &. M. Fuluii Flacci uxorem fuiſſe teſtatur: cenſura omnium matronarum e cẽtum probatiſſimis haud temere electa eſt quæ ſimulachrum Veneris dedicaret: cui deæ ſi iniiciendorum amorum poteſtas eſt: nihilomin⁹ ius eſt & tollendorũ itaq; rogabaſ Venus teſte Lactantio Grãmatico non modo ut amores præſtaret uerũ etiam ut auferret. Sane ordo eſt: Roma eſt lapſa a pudicitia tempore proauorum.

Verticordiæ ueneris ſimulachrum

Sulpitiæ exẽplum

PAV. MAR.

¶DISCITE nũc q̃re eodẽ die cũ ita ſe lauarẽt coronatæ ut diximus. fortunæ uirili libebant. & explicat rõnẽ quãmodo rettulim⁹. ſed de tẽplo uirilis fortunæ hoc hẽm⁹. ¶Cũ etruſcorũ opes mortuo. Tarquinio priſco idignãtes Seruiũ tullũ regnarẽt a cõuẽtionib⁹ deieciſſent ut Diony. refert Durãteq; bello p. xx. ãnos. Depreſſi tãdẽ fuere etruſci a Tullio: q Ceretanos Tarquinio. ueietano ablatione regionis mulctauit: quã eis diuiſit q nup i rẽpu. ro. uenerã. Duoq; extruxit fortunæ tẽpla: quã p omne uitæ tps uſus erat uti pſpera: altẽrũ i foro boario. alterũ ad ripas tyberis ei fortunæ quã uirilẽ appellauit. ¶Diſcite nũc uos: nuptæ. ¶Cur q̃ rõne. ¶Det his thura cremãda. ſ. Fortunæ uirilis: aris ipſius fortunæ uirilis. ¶Eo loco. ſ. ¶Qui loc⁹ humet. madidus ẽ. ¶Aqua gelida: aqua tyberina nã i ripa tybridis. ¶Ille loc⁹ accipit cũctas. nuptas q a oẽs eo tendunt cal. april. ¶Poſito uelamine: depoſitis ueſtib⁹. ¶Et uidet: ille loc⁹. ¶Omne uitiũ nudi corporis. qcqd uitii. ¶Et qcũq; turpis nota eẽt i corpore tũc apparet. ¶De uitio & morbo ſupiore libro dixim⁹. ¶Fortuna uirilis pſtat: hoc tribuit. & cõcedit nuptæ. ¶Vt tegat: tegeſ poſſit. ¶Hoc: uitiũ & nota. ¶Et celet uiros: ne ipſi ultuſint illud ullo tpe cogniturĩ. ¶Facit hoc: ipſa fortuna. ¶Rogate paruo thure: uõ. n. exigit uictimas aut igẽtia dona. ſed exiguo thure exoraſ. ¶Nec pigeat. eo ẽt die dũ thura adoles. ¶Sumere papauer tritũ libaſ cõtuſũ papauer: aut papaueris ſuccũ lacte & melle mixtũ: qđ qdẽ & ſi dulce ẽ guſtu. dulcẽ quoq; ſomnũ puocat hæc a multis die nuptiali dabaſ. ¶In omẽ: futurũ & diuturnæ uoluptatis cũ nupta. ¶Vere ply. cũ tria genera papaueris ſatiui dicat: cãdidũ iqt cui⁹ ſemẽ toſtũ i ſecũda mẽſa cũ melle apud antiquos edebaſ. Deide ſubdit alia genera: nigrũ & erraticũ: & illd ſubiũgit fuiſſe aũt honore apd Romanos ſemp idicio ẽ Tarq. ſupb⁹: q legatis a filio miſſus. decutiẽdo papauera i horto altiſſima: ſanguinariũ illud reſſum ab facti ambage reddidit. Cũ niueo: cãdido. ¶Lacte & mella liquata: iſtillata & dulcia: Fauis exp̃ſſis: nã cũ fauus exprimiſ. mel iſtillat. ¶Cũ primũ uen⁹ ẽ deducta cupido. marito cũ ad Vulcanũ uenus deducta eſt. Ille. n. erat ſu⁹ uir licet plures fierẽt ueneres. prima cœlo & die nata altera ſyria niloq; cõcepta q̃ adonidi nupſit. tertia maris ſpumis pcreata quarta iouis filiaq; Vul. data ẽ i cõiugẽ. Bibit hoc hũc liquorẽ ex papauere. melle lacte. Ex illo tpe quo hæc bibit. Fuit nupta: ſic & nupte diu ſũt eo liquore uſæ. ¶Placate illã cõciliate nobis Venerẽ. Verbis ſupplicib⁹: q̃ſi humili pce Sub illa ſub illi⁹ arbitrio. manẽt & forma & mores & bona fama. uen⁹ miniſtras habet. Charites quæ pſtãt & pſtãtiã formæ. & morũ excellẽtiã & dec⁹ famæ ideo appellatæ gſæ qđ naſcẽtib⁹ gratiã ifundũt qua placere cæteris poſſint. Quod ergo p miniſtras fit. p dñam fit: ideo ſub illa manere dixit. De his Charitib⁹ plura in odis Hora. di. ¶Roma pudicitia. dũ proaui

Suc⁹ papaueris i melle dabatur die nuptiali: q a dr ipſi ueneri datus quando nupſit uulcano.

ſeſe pudicos ſeruabant ro.pubes deficiebat.¶Ex libris Sybil.moniti ſunt ueneri tēpla erigerent:ſed reſpe. xit poeta ad ea monita quibus ſacra ueneris ericinæ delata ſunt ex ſicilia in italiam & conditum eſt illi tē/plum ſub eadē appellatione apud portam collinā de quo alio loco dicem⁹.Multa tñ diximus in ſecunda oda Horatii.Siue tu mauis ericina ridēs &c.¶Roma:romana pubes.¶Eſt lapſa:quaſi defecit:cū nō coire tur.¶Tempore pro auorum:olim cum uiuerent proaui noſtri.¶Pudicitia:cum pudice & caſte uiuerent.

Cumæam ueteres conſuluiſtis anum:
Tēpla iubet fieri Veneri/qb9ordie factis
Inde uenus uerſo numine corda tenet:
Sēp ad æneadas placido pulcherria uultu
Reſpice/totq; tuas diua tuere nurus:
¶Dū loquor elatæ metuēd9acumie cau
Scorpius i uirides præcipitat̄ aq̄s: (dæ
¶Nox ubi trāſierit/cœlūq; rubeſcer̄ pri
Capit/& tactæ rore ǭrent aues: (mo:
Semuſtāq; facē/uigilata nocte uiator
Ponet/& ad ſolitum ruſticus ibi opus:
Pleiades icipiēt humeros releuare pr̄nos
Quæ ſeptē dici/ſex tamen eſſe ſolent:
Seu q; in amplexum ſex hic uenere deoꝝ:
Nā ſteropen marti concubuiſſe ferunt:

¶CVMæam anū:Libros Sibyllinos:licertū eſt(ut Ser/uius ſcribit)Sibillina reſpōſa cuius Sibyllæ fuerint quæ Virgili⁹ Cumanæ eſſe dixit.Varro uero Erytbræa.Cæterum Erithris urbis ioniæ fuit qdem(ut autor eſt Strabo)Sibilla numine afflata & antiqua mulier:ſed longe poſt eam alia quoq; fuit ex eadem urbe diuinatrix quæ Athenais uocata dicitur.¶Verſo noīa corde tenet:Vocatur Verticordia quod fœminarū corda ad pudicitiā uerterit.¶Scorpius in uirides præcipitat̄ aquas:Sic di/ctum ut illud ſuperius:Scorpius a prima parte uidēdus erit Scorpionis.n.chelæ Libram faciūt quæ oriēte ſole occidit coſmice.Arieti.n.oppoſita eſt.Vnde ait Lucanus:Aut aries donat ſua tēpora libræ.Huius ſigni occaſus maturiuus tempeſtatē ſignificat teſte Columella.Illud tamē ſciēdū quod reuera hoc tēpora dum ſol i ortum fertur qui Arietis partē emenſus eſt ea pars zodiaci quam nos ſcorpiū dicimus occidere nullo modo poteſt expectādum.n.eſt ut Taurus attingat orizontem.¶Semuſtāq; facē:non ē legēdum ſemiuſtam ne claudicet uerſus.¶Pleiades incipiēt humeros releuare paternos.iiii.nonas april.ut Naſoni placet hoc loco Vergiliæ ſiue Pleiades heliace occidūt:quas Columella parū ab eo diſſentiēs.viii.aprilis igr celari ueſperi. Dicūt aūt poetice releuare humeros patris qa putant̄ atlantis filiæ ex Pleione:ut cū cœlo emergūt ſublimi ab atlantide natæ pleiades.Quæ cū celant̄ & euaneſcūt lucis propinquare uidētur atlantis humeri cœlū ſuſtinētes parte oneris releuari.Has alii uolunt Iouis alii liberi fuiſſe nutrices.alii ipſas aſſerūt fuiſſe Heſperides quæ in cœlū tranſlatæ taurini corporis alii liberi fuiſſe nutrices alii ipſas aſſerūt fuiſſe Heſperides quæ in cœlū trāſlatæ taurini corpori partē conſtituunt ut ait Macrob.&.A.Gel.ſcribit q lib.xii.noctiū atticarū tradit ex hiadū qdē poſitā ſpeciē quādā & ſimulachrū fieri tauri capitis.Cæteras uero partes & reliquā imaginem tauri cōformatā & quaſi pictā eſſe locis regionibuſq; ſtellaꝝ:quas græci pleiaſas nos uergilias uocamus.Has Pli.in cauda tauri eē.Alii aū genua eius poſitas tradūt:quæ ſepiē ſunt licet ſex tantū appareant.Quod oſtēdit Varro in hebdomadibus teſte.A.Gel.ubi ſeptenarii numeri uirtutes poteſtateſq; cōmemorat.Dictæ aūt ſunt pleiades uel a matre pleione ut qdā uolūt:uel apo tin pleio-i.nauigo qa ortu ſuo primæ nauigationis tp̄s oſtēdūt.necnō & uergiliæ qꝺ earū ortu ut inqt Feſtus Ver finē facit.Vñ cauendū ne hoc loco fallamur:exiſtimemuſq; nūc pleiades i ortū coſmicū tolli.Nō.n.hoc tp̄e Ver finē facit.Aiaduertēdū ꝑterea deſcriptionē matutini tp̄is fieri nō ut putem⁹ mane Vergiliaꝝ primū occaſum ſiue occultationē heliacā apparere:cū eiuſmodi occaſus ueſpi tantū noſtro ꝑcipiat̄ aſpectu quēadmodū & ortus i crepuſculo matutino:ſed ut dies tñ oſtēdat̄.quo heliac⁹ eaꝝ ſtellaꝝ occaſus icipit.Vnde quātū ad aſpectū noſtrū attinet placet qꝺ ait Columella hoc tp̄e ut dixim⁹ celari pleiades ueſperi.Quæ ſeptē dici ſex tñ eſſe ſolet.Latet electra mater dardani dolore ꝑmota:quæ poſteaq̄ troia capta cū ruinā ei⁹ cerneret oculis manū appoſuiſſe dr̄.Quidam aūt dicunt cum pleiades exiſtiment̄ choream ducere Electram euerſa troia ſe a ſororibus amouiſſe & in circulo qui arcticus dicitur conſtituiſſe.Alii non eſſe.Electram quæ lateat ſed meropen dicunt pudore confuſam.quod cum ei⁹ ſorores diis imortalibus nupſerint ſola mortalem Siſiphum nacta fuerit:unde natus eſt Claucus quem quidam Bellorophontis patrem fuiſſe dixerunt.

¶VETERES uos proaui.¶Cōſuluiſtis anum cumeā.Sibillāq; cumis in cāpania fuiſſe dicit̄.Sed nō cōſuluerūt ſibillā quæ eo tp̄e nō erat.Sed libros ſibillinos:quoꝝ ſuperius meminim⁹.¶Iubet ſibilla: iuſſere libri ſibillini inſpecti.¶Fieri plura tēpla ueneri:& plura erāt i urbe ut paulo ſupius dixim⁹.¶Quib⁹ templis.¶Factis:extructis ordine.¶Inde:ab alio tp̄e.¶Venus tenet corda uerſo numine quaſi habuit deinde i romanos animū benigniorē:mutato de irato in placatū & propitiū nomen.¶O pulcherrima.uenus.Reſpice ſemp ad æneadas.ad romanos:qui ab ænea ꝓgeniti ſūt.¶Vultu placido:benigno aio.¶Et tuere tu diua tot nurus tuas:tot romanas nuptasq̄ tibi nurus ſunt:cū uiri ſint æneæ pronepotes:aut referas ad principes mulieres cæſarū.cōiuges cū uiri ſint ex domo iulea:q̄ manauit ab Iulo aſcanii filio.¶Dū loquor calē.et aprilis icipit occidere ſcorpi⁹:& ſupiore libro dixim⁹ occidere priorē partē ſcorpii:hoc eſt librā:ꝑ cu⁹ occaſum ſignificabat̄ ort⁹ arietis.Nūc cū icipiat occidere poſterior pars ſcorpii ſignificat toti⁹ arietis ort⁹.¶Dē loquor ſcorpi⁹ cu⁹ fabulā ſupius dixim⁹.¶Metuēdus acumine:aculeo ſeu ſpiculo.¶Caudæ eia.in altū eleuatæ qa ut Igini⁹ inquit pedib⁹ ophiuci ſubditus extrema cauda circulū hyemalē cōtingere uidet̄ ꝑcipitat̄ i uirides aq̄s:occidit ut idē igr iclinato capite exorit̄ erect⁹ a chel i aq̄s i oceanū.Nox ubi trāſierit

ANT. FAN. Libri ſibillini

uerticordia

Scorpius occidit calendis aprilibus

Pleiades occidūt iiii.no. aprilis

Pleiades Vergiliæ

Pleiades unde dictæ Vergiliæ unde dicuntur

Pleiadū numer⁹

Claucus

PAV. MAR.

Igin⁹ de cauda ſcorpii i ophiuco

Septes ſi lie atlantis dictæ pleiades q̃ die ſecundo aprilis ori untur.

ſecunda die april. hoc eſt quarto no. erit ortus pleiadū: quæ qa in uere oriunť: uergiliæ dictę ſunt. Pleiades ſepté fuere atlantis ex pleione nympha filiæ: quas ut poetæ græci ſeſerūt: cū mater i boetiā ducere uellet. Orion illis uim īferre uoluit. Euaſere tñ fuga: illas. xvi. ānis pſequutus eſt. Iuppiter miſeratus illas īter aſtra collocauit. Hoc ét ab Iginio aſſeriť: & inqt: hæ numero. vii. dicunť: ſed nemo ampli' q̃ ſex uidere pōt: cām refert quā poeta: qd de his ſepté īmortalibus cōcubuere tres cū ioue. Due cū neptūno. Vna cū Marte: reli qua ſiſyphi uxor fuiſſe demōſtraf: quarū ex Electra: & ioue Dardanū: ex maia mercuriū: ex Taigete natum lacedemonia dicūt. Ex alcione aūt & neptūno hyrea: ex celeno licum: & nyctea natos. Ex ſterope & marte Oenomaū q̃uia oenomai uxoré dixere. Meropē aūt ſiſypho nuptā Claucū genuiſſe quē cōplures patré Bellorophontis eē dixerūt. quare pp reliquas ſorores ei' īter ſidera cōſtituta: ſed qd homini nupſerat ſtellam eius obſcuratā. Alii dicūt electrā nō apparere qd pleiades exiſtimanť choreā ducere. Sed poſtq̃ troia capta ſit. & pgenies ei' quæ a Dardano fuerat eſſet euerſa. Dolere pmotā ab his ſe remouiſſe. & in circulo qui arctic' dř cōſtituiſſe. Et quodā longo tpe lamētanter capillo paſſo uideri. Itaq; e facto comité eſſe appellatā. ❡ Vbi poſtq;. ❡ Tranſierit nox. ubi ſecūdus dies illuceſcere. ❡ Et cœlū cœperit primo rubeſcere: cū fulſerit aurora: & cœlum rubeſcit aduētu ſolis. ❡ Et aues tactæ rore: ſuſæ rore matutino. ❡ Queręnť quæ rulo cantu reſonabūt. ❡ Et ubi uiator qui eſt in itinere. ❡ Vigilata nocte: cū per noctem uigil ambulauerit. ❡ Ponet facem: relinquet: quam pro nocturno lumine facem ferebat cum iam habeat lumē diei. ❡ Semuſtam: media parte uſtā & ruſticus ibit ad ſolitū opus. ad colendū agrū. ❡ Hanc phiphraſim uoluit oſtēdere principiū diei: ut demonſtraret coſmicū pleiadū ortum. ❡ Pleiades: Vergiliæ. ❡ Incipient relenare humeros paternos. humeros patris atlantis. qui cœlum ſuſtinere dř: alleuiant filiæ parētē. quia longius ab illo oriuntur. Aut qa atlas in montē ſui nominis conuerſus filiæ montē ipſum releuent ab aſpectu ſuo cū ſeſe altius attollūt quæ pleiades ſolent dici. vii. tñ ſolet eſſe ſex dicunť. vii. ſed tantūmodo ſex uidenť: ut diximus. ❡ Seu qd hinc: & his. ❡ Sex uenere in amplexum deorum. quod ſex tantūmodo diis īmortalibus ſuccubuerunt. ❡ Nam ferunt. dicunt Steropem concubuiſſe marti & ex eo oenomaum genuiſſe alcioné.

ANT. FAN.

Alcinoe

Bacchus poeta Alcione tragedia

Cibelis feſtum nonis aprilibus

Mater deum & ei' nomina

Alma dř pie terra dea.

❡ ALCyonen: hæc ex neptuno peperit Hireū teſte Iginio a quo Hirea oppidum fuit agri thebani. Hanc & ſororer quidā e græcis a ioue fabulanť in cœlū tranſlatas cū Orion illis uim inferre tentaret: quas dicif ānos. xii. perſecutus. Vnde bacchus poeta téporib' iuuenalia tragædiam ſcripſit Alcyonē. quā quidā Alcyonoen dicunt ut alcyonoen bacchi thebas & terea fauſti. ❡ Non tulit pati nō potuit cū dolor impediret quia ipſa mater eſt Dardani. Vnde troiani originē ducūt. ❡ Ter ſine perpetuo cœlum uerſetur in axe. Nonis aprilis matri deū ſiue magnæ matri quam Cybelen dicunt ſacra faciebant. Eam (ut iquit Macro.) nemo dubitauerit terram eſſe. Vnde & turritam geſtat coronam ob ciuitates quas cōſtat eē turribus inſignitas. & curru uehi dicif quia hoc elementum pendet in aere: eiuſq; ſimulachrum cū claui pingif quoniā terra uerno tpe aperif hyemali clauditur. Eādē ob cām ferūt hāc deam biiugos agitare leones ut īquit

Neptūo alcyonen/& te formoſa celeno

Maian & electram taihetēq; iouis:

Septia mortali merope tibi ſiſiphe nupſit

Pœnitet: & facti ſola pudore latet:

Siue q; electra troiæ ſpectare ruinas:

Nō tulit/ante oculos oppoſuitq; manū:

❡ Ter ſine ppetuo cœlū uerſetur in axe

Ter iungat/titan/terq; raſoluat equos:

Protinus inflexo berecynthia tibia cornu

Flabit/& ideæ feſta parentis erunt:

Ibūt ſeminares/& iania tympana tundēt:

Lucretius: alalia impetu ac feruore ualida: cuius naturæ cœlū eſt ambitu ſuo cōtinens aerē q uehit terram: Hinc illud ē Vergilii: Alma parēs idæa deū Almā. n. pprie terrā dicim' quæ nos alit licet abuſiue id epitheton aliis numinib' def. Hāc deā & cœlū Varro deos magnos eſſe uoluit. Licet alii iouē & Mineruā ægyptii iſidē & Oſiridē magnos deos eſſe arbitrarētur. Eſt aūt mater deū cōmunis dea ut autor ē Serui'. quæ certas cœli partes nō habet ſed generaliter a cunctis colif. Celebrabaf tñ præcipue apud Phriges. a quorū monte cibelo Cibelen dictā nōnulli putāt ut berecinthiā a berecītho. dindimenen a dindimis idæam ab ida. Quare Anthiſtenes philoſophus Antiſthenis athenienſis fili' cū diceref nō eſſe idigena idq; ei pbro daref: & mater iqt deū phrigia ē. Notādū q hæc dea & cibelle dř: & cibelle. illud bacchū facit hoc anapeſtū. itē cibiles ut hic turpis cibeles & fracta uoce loquēdi libertas. Sūt q uolūt ex Dindimene uxore regis phrigiæ natā puellā & expoſitā fuiſſe i mōte cibelo: quā mulier cōſpicata: cū ibi a feris nutriref ſuſtuliſſe dř. ac cibelē appellaſſe. Quæ cū ſingulari forma. Prudētiaq; pſtaret ab Apolline dilecta dř. & dřī deīde iuſſu oraculi a phrigib' p dea culta. Lege Diodo. ❡ Tibia. Vir. I viii. æne. O uere phrigiæ neq;. n. phriges ite p alta dindima ubi aſſuetis biforē dat tibia cantū. Tibias de qb' alibi latius dicem' Porphirio autore ē i berecitho urbe phrygiæ ſacris magnæ matris ſolitas adhiberi: qb' & romani hoc tpe utebanť ❡ Ibunt ſemimares. Galli (ut iqt Pli.) teſta ſamia uirilitatē amputabāt nec aliter citra pniciē. Iuuena. Molila q rapta ſecuit genitalia teſta. Idē: Quid tñ expectat phrigio quo tps erat iam more ſupuacuā cultris abrūpere carnē. Ii (ut ſcribit Feſtus) uocabanť magnæ matris comites: q (ut idē iqt) Galli dcī ſunt a gallo flumie qa q ex eo biberit hoc furore capiūť: ut ſe priuēt uirilitatis parte. Licet alii putēt ideo eos ſibi genitalia icidere qa uiolauerūt nomē patris matriſue ne poſſint ipſi fieri parētes. Gallus fluui' phrigiæ a quo ut placet Plinio nomē traxere mřis deū ſacerdotes calculoſis medeť: ſed i potādo neceſſarius modus eſt ne limphatos agat.

De diis penatib'

Galli uirilia āputabāt teſta ſamia

Galli ſeminares galli unde appellati

PAV. MAR.

❡ ET te o celeno formoſa neptūno: ferūt uos cōcubuiſſe neptūno. ❡ Hæc alcione: altera ē ab alcione Celeiſ unde dictæ ſunt aues alcioneæ. ❡ Maiam: ex qua mercuri'. ❡ Et electrā: ex qua dardan'. ❡ Et taigetē: ex

qua laced.etiam & mons taigenis ab ea denominatur in laconia.⸿Ioui.ſ.concubuiſſe ferunt. ⸿Septima merope o ſiſyphe nupſit tibi mortali:non diis immortalibus ut cæteræ:ſed tibi qui mortalis erat. Siſyph⁹ æoli filius fuit.Pœnitet.meropē mortali nupſiſſe.⸿Et ſola latet quia non uidetur.⸿Pudore facti:cum pudeat nupſiſſe ſiſypho.Siue quod Electra non tulit ſpectare ruinas troiæ ante oculos non poterat illa reſpicere excidium troiæ:& cladem ſuorum nepotum:qui a dardano eius filio progeniti erant.⸿Et oppoſuit manum oculum:ne uideret euerſionem troianæ gentis.Icirco latet ea ſtella ut diximus.⸿Ter ſine perpetuo:nonis aprilibus hoc eſt.v.die menſis aprilis:erit feſtum Cybelis matris deorum:in cuius ſacris cum tympanis & ſtrepitu:& armiſonanti chorea agebantur eius ſacerdotes fiebant īſuper & ludi ad honorem ipſius.De his multa agēda ſunt.Nos omnia ſuo loco explicabimus.⸿Sine.permitte.⸿Cœlum uerſetur: uerſatur ſeu rotetur ter.⸿In axe perpetuo:ſupra quem perpetuo & ſine ulla itermiſſione rotatur cœlum. ⸿Ter titan:ſol ⸿Iungat & ter reſoluat equos:ter oriatur & ter occidat:nam ortu iungit occaſu ſoluit equos.⸿Sic a terna cœli uertigine:& triplici ortu & occaſu tres dies ſignificat:ſic diem nonarum oſtendit. ⸿Protinus tibia berecynthia:phrigia berecinthio monte phrigiæ:tum quod hæc ſacra e phrigia aduecta ut paulo inferius dicemus:tum etiam,quod obliquam tibiam mydas in phrigia adinuenit.Geminas thybias:marſias in eadem gente:ut Pli.inquit:& de quo dicemus in ſexto.⸿Cornu inflexo i incuruo. ⸿Flabit.flatu reſonabit.⸿Et erunt feſta parentis:ideæ cibelis magne matris deorum quæ e phrigia romam aduecta eſt ideo ideæ ab ida troiana.⸿Ibunt ſemimares:galli cibelis miniſtris qui caſtrati ſunt ideo ſemimares:quia ſine genitalibus.⸿Et tundent:manu pulſabunt.⸿Tympana Inania:concaua & uacua inſtrumenta ſunt reſonantia cum manu pulſantur.

Quinto die menſis aprilis feſtū deæ cybeles

Aeraq̧ tinnitus ære repulſa dabunt:
Ipſa ſedens molli comitum ceruice feret̄
Vrbis per medias exululata uias:
Scæna ſonat/ludiq̧ uocāt/ſpectare q̄rites
Et fora marte ſuo litigioſa uocant:
Q uęrer̄ m̄lta libet/ſed me ſon⁹ęris acuti
Terret/& horrēdo lothos adūcha ſono:
Da dea/q̄ ſcite doctas cybeleia neptes
Vidit/& has curæ iuſſit adeſſe meæ:
Pādite mādati memores heliconis alūnæ:
Gaudeat aſſiduo cur da magna ſono:

ANT. FAN.

⸿AERAq̧ tinnitus ære repulſa dabūt:Aes in rebus diuinis adhiberi ſolitum eſt autore Macrobio & i his maxime ſacris quib⁹ delinire aliquorū aut deuouere:aut exigere morbos uoleb. nt.Vtebantur autem æreis inſtrumentis alterum altero percutiente etiam in ſacris liberi.Vnde illud eſt.Aera ne tantū ære repulſa ualent. Eſt ſane tinnitus uocabulum e ſono natum. ⸿Ipſa ſedens ſimulachrum matris deum ferebatur a gallis:erat q̧ ſedētis effigies.Ipſa enim eſt terra elemētum depreſſum ad infima.⸿Comitum ceruice:bene comitum:quia ut diximus Galli teſte Feſto uocabantur magnæ matris comites ⸿Ex ululata:ſolebant galli per furorem motu capitis comam rotantes ululatu futura prænuntia. Luca. Crinemq̧ rotantes ſanguineum populis ulularunt triſtia galli.⸿Scæna ſonat ludiq̧ uocant.Megaleſia dicit Sic enim appellati ſunt ludi magnæ matris: qui inſtituti ſunt(ut ſcribit Liuius)ob dedicationem ædis eius deæ quam.M.Iunius Brutus in palatio dedicauit. Ab his dicta e purpura megalenſis ut quidam tradunt quod ea ꝓtores in ludis magnæ matris uterent̄. Animaduertendum aūt ne cū nonnullis erremus qui interpretantur Megaleſia magnos ludos.Alii enim ſunt ludi de q̄bus ait Iuuenalis atq̧ a plebeis longe megaleſia:& alii ludi magni.Liui⁹ i prima decade:Solēnes deīde annui māſere ludi romani:magniq̧ uarii appellati.Hos Auguſtus uouit Ioui teſte Suetonio ſi rēp.in meliorē ſtatū uertiſſet poſt q̄ntili uari cladē acceptā.Ludos feſtos omnis ætas coronata ſpectabat autore Seruio ⸿Horrēdo lotos adunca ſonū:Ex lotis arboris materia tibie fiebāt autorib⁹ Feſto plinio & iulio polluce.Vnde ut q̄dā cēſent loton palladiā dictā legimus quod tibia uſus ſit pallas.Scire aūt debem⁹ quod ut inq̄t Ply.qui loton eſſe tantum arborē putant uel Homero autore argui poſſunt qui īter herbas ſubnaſcētes deorum uoluptati loton primam nominauit:quam idē Pli.prouenire inq̄t ſimilē fabæ. Hero. uero filium uocat cuius radicē ait eſculētam eſſe ac ſuauitate præſtanti.& ex eo quod medium loti ē panes cōfici.Loton uero arborē alii fabam ſiriacam uocāt.Alii fabam græcam:alii celtim:quæ ē fructu ſuauiſſimo. Vnde illđ ē Ouidii:Sic nona dulichio lotos guſtata palato illo quo nocuit grata ſapore fuit.Ab ea lotophagi noīati ſunt:quos Artemidorus ſcripſit ſiccā regionē incolere & loton herbam edere ac radicē:eaq̧ comeſta nihil potu īdigere.Quod a Strabone falſum exiſtimatur q̧ ait Meningē īſulam lotophagoꝝ terrā putari cuius Home.meminit:ibiq̧ & lotum arborē multā eſſe fructu dulciſſimo.& ulyſſis aram q ad Lotophagos(ut idē Home.ſcribit)tēpeſtate maris impulſus acceſſit.Eadē arbor italiæ quoq̧ familiaris eſt teſte Plynio Sed dextra italiā præcipua circa ſyrtes atq̧ naſamonas quā Macrobius ex autoritate Veranii īter fœlices arbores ponit.Eius lignū cariem uetuſtateq̧ non ſentit:eſtq̧ colore nigro & ad tibiarū cantus expetitur:radix uero ad capulos cutelloꝝ.Apud Thuſcos ſacrificæ tibiæ e buxo olim fieri cōſueuerūt. Ludicræ uero e loto oſſ.b⁹ aſininis atq̧ argēto.⸿Da dea:dic quæ ſcite cupio:ut Sed tñ iſte de⁹ qui ſit da tityre nobis.Sunt aūt uerba poetæ ad Cibelē:quæ muſas iuſſit aperire Naſoni quæ uellet.⸿Scite i eleganter. Vnde apud Terentium ſcitus puer natus dī e Pamphilo.⸿Doctas neptes:nouē muſas magni iouis filias:ut iq̄t Heſiodus:quæ ex memoria ſuſceptæ creduntur.Licet Alcmæon poeta cæli & terræ magnoꝝ deoꝝ filias putauerit. Varro aūt ut ſcribit Serui⁹ tres tantum muſas eſſe cōmemorat. Vnam quæ ex aquæ naſcit motu.Aliā quā aeris ictus efficit. Tertiā quæ mera tātū uoce cōſiſtit.Earū ſimulachra multiplicata ſūt ut

Aera i ſacris adhibebātur

Simulachrum cybeles

Galliorū ululatus

Megaleſia

Magni ludi

Tibiæ ex loto

Lothos

Lotophagi

Tubæ ſacrificæ apud tuſcos agebantur

Muſæ

Mnemo ſine una muſarũ

idem tradit Vatro. quod in ancilibus accepimus ita ut nouem exiſtimentur: quas fuluius nobilior egregie pictas romam tranſtulit ex ambracia. Vnde græcus poeta mellifluam Sapho laudauit quaſi decimam muſam: cuius ſenſum nos latine ſic expreſſimus. Mnemoſyne obſtupuit modulantem carmina ſapho credidit & decimam uiuere Pieridem. Non caret autem ratione nouem muſarum numerus. Placuit enim Heſiodo octauam muſam Vraniam eſſe. quoniam octaua ſphæra quæ ſeptem uagam amplectiẽ proprie cœlum nocatur. Nam nona omnium maxima per Calliopem a quibuſdam accipitur.

PAV. MAR.

¶ AERA: ærea quoq; inſtrumenta. ¶ Repulſa: repercuſſa. ¶ Aere: alio æreo inſtrumento. ¶ Dabunt tinnitus ex colliſione æris fit tinnitus qui ita ab ipſo ſono uocatus eſt. ¶ Ipſa ſedens: ſimulachrum ipſius inſtar ſedẽtis ¶ Feretur in ipſa pompa ¶ Molli ceruice: mollium & effœminatorum comitum. ¶ Ex ululatatu ululatu celebrata. ¶ Per medias uias urbis: per urbem ipſam. ¶ Scœna uocatur: ſitur in theatrum. Quod cum haberet formam hemicycli ſpacium quod erat iter duo cornua erat ſcœna. Vnde aut ludẽtes: aut agentes fabulam egrediebantur. Nunc autem fiebant ludi: quæ megaleſia uocabant. Ita enim dicebanẽ ludi magnæ matri deum facti: de quo Liuius in bello macedonico. M. Iunius Brutus ædem magnæ matris deum ĩ palatio dedicauit: & ludos ob eam dedicationem factos megaleſia appellauit. Et uocant ludi qui nunc exhibentur. ¶ Spectate quirites: ludos ipſos. ¶ Et fora litigioſa: contentioſa ubi litigatur ante prætorem. ¶ Vacent ſuo marte: per tranſlationem a bello uacent a litibus. ¶ Quærere multa: libet: uellem de multis inquirere ad hæc ſacra pertinentibus. Sed terret me ſonus æris acuti: exterior tinnitu æris acute reſonãtis. ¶ Et lotos: tibia ex lotho. ¶ Adunca: incurua terret etiam me. ¶ Horrendo ſono: horrorem incutienti. Lothos. naut Pompeius inquit arboris genus eſt ex cuius materia fiebant tibiæ &c. Ideo lothos poeta dixit. ſed de ea plura diximus in primo libro. ¶ Da dea: dic tu dea cauſam huius ſonitus. Cybeleia. ipſa deorum mater. ¶ Vidit neptes. muſas iouis & memoriæ filias: ſic ipſius matris neptes. ¶ Quam ſcyte doctas: omni doctrinarum genere cumulatas. ¶ Quam ſcite quam eleganter. Vnde apud Terentium. Scitus puer natus eſt ideſt elegans. ¶ Et iuſſit has: muſas. ¶ Adeſſe curæ meæ: & reſpondere & docere: ſi quid eſſet in quo dubitarem. ¶ O alumnæ heliconis. o muſæ quæ educatæ eſtis in helicone monte. ¶ Memores mandati quod mandauerit uobis mater deorum adeſſe mihi. ¶ Pandite: demonſtrate. ¶ Cur dea magna: ipſa magna mater. ¶ Gaudeat ſuo aſſiduo: non itermiſſo in ipſis ſacris.

Ludi megaleſia dicti.

M. Iuni⁹ brut⁹ edẽ mĩis deũ i palatio ddicauit

Sic ego/ſic erato/menſis cythereius illi
Ceſſit/q; teneri nomen amoris habet:
Reddita ſaturno ſors hæc erat optĩe regũ
Anato ſceptris excutiere tuis:
Ille ſuã metuens/ut quæq; erat edita ꝓlẽ
Deuorat/imerſam uiſceribuſq; tenet:
Sępe Rhea q̃ſta ẽ/totiẽs fęcũda nec unq̃
Mater/& idoluit fertilitate ſua: (ſtas.
Iuppiter ortus erat/ꝓ magno teſte uetu-

ANT. FAN.

¶ SIC erato: hæc muſa ab amore appellatur & nuptias adinuenit. Bene igitur electra eſt ut dicat quæ ad uenerem pertinent. ¶ Menſis cythereius illi ceſſit. per interpoſitionem dictam eſt. Cythereium autem menſem Aprilem uocat: quia dicatus eſt Veneri quæ in cythera inſula educata dicitur quæ olim Porphiris dicta eſt: ubi æneas matri templum extruxit teſte Dionyſio Ea diſtat a malea promontorio quinq; mil. paſſuum putatur. ad quam Venus concha delata eſt. ¶ Reddita ſaturno ſors hæc erat: ferunt Saturnum cum audiſſet eſſe in fatis ut aliquando filius ei regnũ adimeret comediſſe partus qui ex Ope nati eẽnt quod ideo fingitur teſte diuo Auguſto: quia diuturnitas temporis æternitatis deus ẽ & autor temporum ut inquit quicquid gignit ipſa conſumit. Saturnus enim Macrobius. Vnde a græcis immutata littera chronos quaſi chronos nocatur. Eam ob cauſam ops cum iuppiter eſſet in lucem editus ſeruari filium cupiens Saturnũ decepit lapide in os eius iniecto qui Abaddir dicitur teſte Priſciano: & a Saturno pro ioue deuoratus eſt. Ipſum autem iouem curetibus & coribantibus cuſtodiendum dedit: qui pulſantes clipeos ſuos & galeas egerũt ut uagitus iouis patrem laterẽt. In cuius rei memoriam Galli cibelẽ comitantes urbẽ ſtrepitu & tinnitibus complebant. Alia ad hunc locum pertinẽtia quæ antiquitas fabulata ẽ non imprudẽs prætereo. Eſt autẽ ſciẽdum Rheam & Opem eandẽ eſſe quæ dicitur ſaturni uxor & ſoror: cuius dies feſti autoribus feſto Varrone Opalia dicebantur: celebrabanturq; (ut ſcribit Macro.) mẽſe decẽbri queadmodum & ſaturnalia omni iam fœtu arborum coacto. quoniam ſaturnum & Opem repertores frugum ac fructuum crediderunt quos nonnulli cœlum & terram eſſe arbitrati ſunt. Saturnumq; a ſatu dictum: cuius cauſa de cœlo ẽ. & terram Opẽ cuius ope humanæ uitæ alimẽta quæruntur. uel ab ope ꝑ quod fructus frugeſq; naſcuntur: cui deæ ſedẽtes uota concipiebant & de induſtria terram tangebant. Eſſe autem opem & Cibelen unum numẽ Oui. oſtendit alibi. ut ipſe quoq; auſonias Cæſar matreſq; nuruſq; carmina turrigere dicere iuſſit opi. ¶ Anato ſceptris excutiere tuis ſunt qui tradunt ſaturnum timẽtẽ ne a filio regno pelleretur ioui paraſſe inſidias Q̃ cum is cognouiſſet patrem e regno dicitur pepuliſſe. ¶ Nec unq̃ mater: cum ſaturnus filios abſumeret.

Cythera porphyris

Saturn⁹ filios edebat

Abaddir

Gallorũ tinnitus ꝑ urbem

Rhea

Opalia

Saturn⁹ a ſatu

Opa

PAV. MAR.

¶ SIC ego dixeram. ¶ Sic erato: reſpondit. ſ. Erato enĩ una ẽ ex muſis: elegiſq; fauet uatibus dictaq; eſt ab ερως q̃ ẽ amor: quod præſit his q amoris faces recinnunt: hẽt hæc aprili mẽſe ius cũ hic mẽſis ſit ueneri & amorib⁹ ſacer. ¶ Mẽſis cythereius: ueneris mẽſis hoc ẽ aprilis. ¶ Ceſſit illi: erato. ¶ Quod habet nomẽ teneri amoris: nã ερως ερατος amor: unde & ipſa Erato dicta. ¶ Reddita ſaturno: uerba ſunt ipſius erat⁹ referẽtis ſaturni & iouis hiſtoriam: quæ erit paulo altius repetẽda. Saturnus ut poetæ referunt. Erat monit⁹ ne prolẽ uirilis ſexus ſuaret: nam ab ea deiiciẽdus eẽt e regno. Ex quo deſtinauit omnẽ prolẽ interimere nato ioue oblatum ẽ ſaxum: quod pro filio deuorauit. At iſans iuppiter in dicteum montẽ: ut aliqui ĩ idã

cretenſem tranſlatus educatuſq; eſt:& cũ uagiret:ne a Saturno audiret:pulſant tympana & tybiæ:ſic a patriis inſidiis tutus fuit. Aliter tñ ex hiſtoria ſacra Euhemeri a Lactantio refert. Saturnũ.ſ.cœli ex ueſta filiũ fuiſſe:& Titani fratrẽ:uxorẽq; Opim duxiſſe Titanus q maior natu erat regnũ poſtulabat:perſuadent mater & ſorores ſaturno ne cõcedat:qđ ubi ille pſenſit:firmat cũ ſaturno fœdus ut ſi quis liberoꝝ ei uirilis ſexus natus eſſet:necaret. Idea cã fecit:ut ad ſuos natos regnũ rediret. Itaq; q primo nat' eſt:necat' eſt. Deīde poſterius nati ſunt gemini:iuppiter & iuno:ſed iunonẽ ſolam Saturno in conſpectu dedere. Iouem autem abſcondentes ſaturno inſcio educandum dedere. Item neptũnũ clam a ſaturno ops pariter:eũq; clanculum abſcondit. Et cũ deīde pareret Plutonẽ:& Glaucã:fœmella pri oſtenſa:clam pluto ſeruatus eſt glauca parua emoritur:qđ ubi reſcinit Titanus cũ filiis uenit:ſaturnũ:& opim cõprehendit. īcluſitq; cũ cõpedibus. Sed adultus iuppiter cũ cretenſibus ueniens Titanũ & filios expugnauit & parentes e uinculis liberauit. Et patri regnũ reſtituit. Sed poſtea admonitus forte ſaturnus ut a ioue caueret:ne eum regno pelleret:ioui inſidias parauit. Quo cognito iuppiter patrem fugauit:& regnum ſibi uendicauit &c. Hæc illæ poetæ hiſtoriam ipſam peruerterũt. ſed depulſo ſaturno plura diximus in primo libro. Nũc ſic inquit muſa. ¶ Hæc ſors erat reddita ſaturno:hoc acceperat ſaturnus reſponſum. ¶ Optime regnum:rex optime ad illud reſpexit:quod eo regnante fuiſſe dicitur aureum ſæculum. ¶ Tu excutiere. a nato filio. ¶ Tuis ſceptris. inſtrumẽtũ pro re. i. tuis regnis filius qui tibi naſciturus eſt te e regno eiiciet. ¶ Ille ſaturnus. ¶ Metuens ſuam prolem:ſuos filios. ¶ Vt quæq; erat edita:nata ut quiſq; uirilis ſexus naſcebatur. ¶ Deuorat q a dicũt oſtenſum pro ſure ſaxum:& illud deuoraſſe. ¶ Et tenet īmerſam:ſobolem obruptam. ¶ Viſceribus tenet ītra uiſcera qđ deuorauit. ¶ Rhea:quæ & ops iouis mater ſaturni uxor. ¶ Eſt quæſta toties fœcunda nec unq̃ mater quærebatur quod totiens pareret:nec unq̃ ſeruabatur filius:quo mater dici poſſet. ¶ Et indoluit ſua fertilitate:quod erat ita fœcunda:cum totiens pareret. ¶ Iuppiter erat ortus:natus. ¶ Vetuſtas creditur pro magno teſte:nõ ūis aliis huiuſce rei teſtes. niſi uetuſtatem. ¶ Cui eſt adhibenda fides:tanq̃ magno & præſenti teſti.

De opi dea nataria opio ī filiis ei'

No. quomõ poetæ hiſtoriam peruertunt.

Creditur acceptam parce mouere fidẽ:
Veſte latẽs ſaxum cœleſti gutture ſedit:
Sic genitor fatis decipiendus erat:
Ardua iamdudum reſonat tinnitib9 ida.
Tutus ut infanti uagiat ore puer:
Pars mãib9 clypeos/galeas ps tũdit ianes
Hoc curetes habẽt:hoc corybãtes op9:
Res latuit patrem priſciq; imitantia facti:
Aera deæ comites raucaq; terga mouẽt:
Cymbala ꝑ galeis/ꝑ ſcutis tĩpana pulſãt:

¶ ACCEPTAM parce mouere fidem:iđ q qđ uetuſtas accepit & credidit a nobis quoq; recipiendum eſt ne læ datur autoritas uetuſtatis. ¶ Iamdudum:hoc aduerbiũ interdũ placet Seruio q̃primum ſignificat & nimium ¶ Reſonat tinnitibus idæ. idam cretæ dicit de qua Vir. Mons idæus ibi O gentis cunabula noſtræ:ibi idæi dactili quos Curetes ſiue Corybantes poetæ appellant:te. ſte. Diome. excogitarunt luſus genus:celarentq; uocem iouis infantis ut dixim' ſupra. Fuit autem luſus ut concurrerent æneis clypeolis tinnitumq; æris facerent nõ ſine rythmica pedia dactyli compoſitione:unde a montis nomine & qualitate facti idæi dactyli appellati ſunt. Eſt & ida in phrygia cui ab ida cretæ Teucer nomẽ dedit poſtq̃ e profectus in phrygiã. ¶ Hoc curetes habent hoc corybantes opus. Sperat Curetes a coribantibus ſecundum eos qui uolunt alios eſſe Curetes alios coribãtes. Placet enim Diodoro Corybantum fuiſſe Iaſii filium quem uult poſt patris interitum cum Dardano ſacra cybelis in phrygiam trãſtuliſſe initiatoſq; ſacris coribantes nominaſſe. Curetes autem eſſe a terra genitos ſiue idæorum dactylorum progeniem quibus multarum rerum inuentionem tribuit. Cæterũ Strabo in decimo ſuæ geographiæ multa ac pœne inexplicabilia de curetibus refert:quos nonnulli ex carnania genus duxiſſe uolunt quidam ex Etholia alii ex Euboia alii a Creta. Et uel dictos curetes a cura tonſuræ. quod qui Euboiam incoluerunt ab occipite capillati fuerint & a fronte detonſi Vel ab Heroe quodam. Vel a monte Curio qui pleuroni imminet cum ii in ætoliam habitatum migraſſent. Vel a Cura iouis alendi quia ſunt qui dicant nouem in rhodo fuiſſe Telchinea rheæ comites in Cretam qui quoniam alendi iouis curam geſſerunt Curetes nominati ſunt. Alii Curetes ætoliam habitantes ſic dictos tradunt quod ſicuti coræ. i. puellæ longas ſtolas induerent. Lege cætera apud eundem coſmographum hac lege ne rideas ubi etiam inuenies eſſe qui Curetas Coribantes & ideos dactilos eoſdem eſſe tradiderunt.

ANT. FAN.

Coribantũ luſus.

Coribantes

Curetes:

¶ PARCE mouere fidẽ accepiam:quaſi noli tu turbare credulitatẽ rerum. quas a ueterib' accæpimus. ſed credas etiam tu ita fuiſſe. ¶ Saxum latens ueſte. ſaxum quod pannis inuolutum. eſt illi pro ioue oblatum. ¶ Sedit cœleſti gutture:deuorauit ille:& in eius gutture ſedit. Quod phiſice ad tẽpus refertur. quoniã ad oĩa deuorei. qđ in primo libro attigim'. Sic genitor. ſaturnus. ¶ Erat decipiẽdus. pro ſeruãda uirili prole. ¶ Ardua Ide. mons idæus. in creta adultus. & aſcẽſu difficilis. ¶ Reſonat iãdudũ. ex quo nat' erat iuppiter. reſonat mons tĩnitib' æris ne uagiẽs puer audiat. iõ iqt. ¶ Vt puer. iſans iuppiter. ¶ Tut' ab iſidiis. ſ. patris. ¶ Vagiat. uagitũ edat. nã uagire pueroꝝ ẽ. ¶ Ore iſanti. cũ ipſe iſans eẽt. ¶ Pars ipſoꝝ miniſtroꝝ. ¶ Tundit uerberat. ¶ Clypeos manibus aliqui legũt ſudibus. Sic enĩ hic uerſus apud Lactantiũ ẽ qabaculis pulſabat clipeos. ¶ Pars tundit galeas inanes cõcaua & uacua capitũ tegmina ærea. uñ tinnitus ederef. ¶ Hoc opus habẽt Curetes. hoc Corybãtes:hoc offĩũ dũ educabaf iuppiter exercebãt curetes & corybãtes. ¶ Et enĩ poſt ideos dactylo qui in Creta fuere ſecuti ſunt ut Diodo. iqt curetes quos quidã ex terra genitos uolunt. Alii progeniẽ ideoꝝ dactyloꝝ habitaſſe aũt in montib'. tecta & Idumẽta q natura præberet habẽtes nõdũ tẽpris domib'. A qbus multa ad uitẽ utilia īuẽta ſunt primi greges ouiũ cogere. pecora alia man-

PAV. MAR.

Caretes & caribãtes.

Curetes dicti a cura & a tonſura

Corybã. ꝰ initiatus ſocris dixit alios ſacerdotes corybãtes.

ſueſacere: mellis uenandi: ſagittandiq; modum induxerẽ: repperere inſup enſem galeam: ac cũ armis ſaltãdi morẽ: quorum ſtrepitu permagno Saturnus decepꝰ ẽ. Alunt enim iouem: clam ſaturno ab rhea matre datum: ab his nutritum fuiſſe. Arhematus aũt euboeus: Stra. referẽte. Curetas inquit calcydem incoluiſſe: ſed aſſidue de lelanto campo bellum gerẽtes: cum hoſtes anteriorẽ captarent Cæſarẽ eoſq; diſtraherent: a eo occipite capillatos extitiſſe: a fronte detonſos. Vñ a cura ideſt a tonſura: curetes ideſt detonſos appellati: & in ætolia habitũ migraſſe: ubi cũ intonſa ſeruatẽt capita. A carnanes cœpiſſe nominari. Pleriq; ab heroe quodã utrũq; nationẽ nomẽ tenuiſſe aiunt: Alii a monte quodã curio pleuroni iminẽti: curetas nominatos. Alii dæmonas quoſdã: deorũue miniſtros curetes uulgant. Alii eoſdẽ eſſe curetes: & cyribãtes: & caberos: & idæos dactylos: & telchines oſtẽdũt. Et paulo poſt de Corybantibꝰ proſequit̃ Strabo: Plures opiniones referẽs. Additq; poſt multas: Veriſimilius inqt ſceptius: eoſdẽ eſſe curetes: & coribantes: qui in matris deorum ſacrificiis armati ſaltantes: caſti & puri ſunt aſſumpti: ideo aũt corybãtes appellari: qđ inter ſaltandũ capita iactent: quod chorypriu dicitur: quos Betarmonas uocat Homerus. Hinc qui capita ſaltãdo iactant & numine aſpirant̃ & furiis agitant̃: corybantiare dicimꝰ. Diodorus uero inqt iaſium corybãtum genuiſſe: mortuo iaſio Dardanus: & corybantes in phrygiam ſacra Cybelis detulerũt. corybantus initiatus ſacris: Corybãtes nominauit &c. Res latuit patrẽ. qa iouis educatio Saturno nunq̃ aperta fuit. ¶ Comites: ipſi miniſtri cybeles q eã in pompa comitant̃. ¶ Mouent æra: pulſat ærea inſtrumenta: ad tinnitus edẽdos. ¶ Et terga rauca timpana: ipſa ex tergis hoc eſt ex coriis rauce reſonantia. ¶ Imitamina priſci facti ad imitatione eorũ: quæ ipſi curetes fecerant in educando ioue. Aliqui legunt priſciq; imitantia facti & eo contendit ſnia: quæ ſunt imitatricia ueterum factorum: & Lactan. inquit. Quicquid ẽ geſtum in abſcondẽdo puero: id ipſum per imaginem gerit̃ in ſacris. Quod Ouid. exponit in faſtis: & adducit hos octo uerſus ſimul lib. i. inſti. Verũ ut idẽ quoq; tradit: hanc totam opinionẽ: quaſi a poetis fictam Saluſtius reſpuit: uoluitq; ingenioſe interpræiari: ſicut altores iouis dicant̃ curetes fuiſſe: ſic aitquia principes diuini itelligẽdi fuerunt: uetuſtatẽ: ut cætera in maius componẽtes: altores iouis celebrauiſſe: & reliqua Hũc comulate fefellit ipſe Lactan. ¶ Pulſant tergo. ¶ Cymbala: ipſa parua timpana. ¶ Pro galeis: loco galearum. Cum prius conſueſcent pulſare galeam & clipeum nunc pulſabant cimbala. & timpana. Ideo pro ſcutis pulſant timpana.

ANT. FAN.

Tibia phrigia

Tibia unde dr.

Leone trahunt currum cibeles

Turrium inuentio

¶ TIBIA dat phrigios ut dedit ante modos. Virgi. in viii. æne. Ite per alta dindima ubi aſſueris biforem dat tibia cantum. Nouimus autem romanos (ut ſcribit Seruius) ſacra matris deum more phrigio coluiſſe. idem etiam tradit tibiam phrigiam impares: & inequales cauernas habuiſſe & dextre quidem unum foramen fuiſſe ut ſcripſit Varro. ſiniſtræ duo quorum unum acutum ſonum habuit: alterum grauem. Dicta eſt autem tibia qđ cum olim ſimplex eſſet ex oſſe. fieret tibiarum: quales graues habent & aues eiuſmodi. Obliquæ tibiæ inuentionem Pli. midæ phrigio tribuit geminarum uero tibiarum Marſiæ Alii tibiæ inuẽtorem fuiſſe apollinem uolunt Alii Euterpen unam muſarum. Sed ut cum tibiis uoce caneretur trezenum dardanum inſtituiſſe tradunt. ¶ Genꝰ acre leonum leones matris deorum currum trahunt quia (ut placet Seruio) omnis feritas maternæ effectioni ſubiacet. Vel ut Macrobio qa hæc dea terra eſt quæ ab aere uehitur quem continet cœli ambitus: cuius natura ſimilis eſt leonum uaſi dorum animalium impetu atq; feruore. Suſtineri autem rotis eadem dea dicitur: quia mundus rotatur & uolubilis eſt. ¶ An primis turres urbibus ipſa dedit: turrium inuentio non datur matri deum. ſed ægiptiis potius. Erat autem Cibelis ſimulachrum capite corona turrium iſignito quia ipſa eſt terra quæ oppida & turres ſuſtinet. ¶ Impetus. furor quo impelluntur galli ſibi abſcindere pudibunda.

Tibia dat phrygios/ut dedit ante modos
Deſierat/cœpi cur huic genꝰ acre leonũ:
Præbeat inſolitas ad iuga curua iubas:
Deſieram/cœpit feritas mollita per illam
Creditur/id curru teſtificata ſuo eſt:
At cur turrifera caput eſt onerata corona:
An primis turres urbibus illa dedit:
Annuit/unde uẽit dixi·ſua mẽbra ſecãdi.
Impetus/ut tacui pieris orſa loqui:

PAV. MAR.

Fabula de hipomene & atlantas

¶ TIBIA. quæ ex lothi materia erat. non ẽ mutata. ¶ Dat phrigios modos modulos ſonoros qles ĩ phrigia edebantur. ¶ Vt dedit ante prius quam ipſa ſacra deferrentur in urbem. ¶ Deſierat. loqui ſcilicet ipſa erato. ¶ Cœpi. ego ſcilicet loqui. ¶ Cur huic matri deum. ¶ Genus acre leonũ. ipſi acerrimi leones. ¶ Prebeat comas inſolitas iubas non aſſuetas ferre jugum. ¶ Ad iuga curua: ad currum quem ipſi iugati trahũt. Leones enim agunt currum magnæ deorum matris aliqui legunt iubas inſolitas & idem eſt. ¶ Deſieram ego ſcilicet loqui. ¶ Cœpit ipſa erato loqui. ¶ Creditur feritas mollitas manſuefacta. ¶ Per illam cibellem. idcirco leones trahunt eius currum quia prima fuit quæ truces & feras beſtias manſuefecerit. Sed in decimo met. alia cauſa affertur. De hipomene & atlanta. cum pomis ille aureis a Venere datis eam curſu deciperet & ſuparet. impatiẽs amoris cum in tẽplo cibelis congrederetur. Dea ambos conuertit in leones & eos currui alligauit: Sed muſa refert cauſam ad manſuefactam feritatẽ. Sed ab initio alii alia animalia reddiderit manſueta. ¶ Ideſt teſtificata ipſa cibile. ¶ Suo curru ubi habet leones alligatos. ¶ At cur eſt onerata capite cur habet caput oneratum. ¶ Corona turrifera ferenti turres nam turrita pingitur. ¶ An illa dedit turres primis urbibus. an prima ipſa fuerit. quæ turres urbibus conſtruxerit. ¶ Annuit affirmauit muſa ita eſſe. eam ſcilicet turres dediſſe. Plinius uero id muneris aliis aſſignat. inquit enim Traſon muros: Turres. ut Ariſto. Ciclopes tripini ut Theophraſtus ægiptii. ¶ Dixit ego. Vnde uenit impetus ille furor. furor. ¶ Secandi ſua membra cur miniſtri magnæ matris ſecant pudẽdas partes & abſcindũt ipſa genitalia:

¶ Vt taciti ego. ¶ Pieris. erato a piero mōte: uel ab ipſis pieribus. ¶ Sic orſa loqui. ſic loq cœpit. ¶ Phryx puer i ſiluis cam erato refert ad attyn pueꝝ: quē Cibele amabat: qui qa fidē fregit diſſecuit eam partē: qua illā læſerat: inde morē habuiſſe inquit initiū: & de hoc Lactan. Deum inquit mater & amauit formoſum adoleſcentē: & eundē cū pellice deprehenſum: exectis uirilibus ſemiuiꝝ reddidit. Et nūc a gallis ſacerdotibus ſacra eius celebrant &c. Sed nos ut aliud ad hanc rē adducamus. Illud aduertēdū erit: qd poetæ eādē eſſe cibelē: & rheā deoꝝ matrē oſtendere uident. Veꝝ Diodo. menonē phrygiæ: lidiæq; regē fuiſſe refert. Qui uxorē duxerit Dindymenē. Ex ea natā fœminā: cū nutrire nollentia ſe expoſitā in cibeliū montem hanc pardali: aliæq; feræ nutrierūt: quā uidens ſtupeſq; miraculo mulier q̄dā pecora paſcēs: eā ſuſtulit: & a loco cibellem nominauit. Quæ adulta & forma: & prudētia excellens fuit fiſtulā compactā & ad luſum choreas: Cymbalū: Tympanūq; prior adinuenit: & pecoꝝ & pueroꝝ morbis remedia. Et qa multos in ſinu fouit: & ob amorē ſingulis ꝑſtitū: matrem ab oībus dictam ferunt. Hæc puella ætate adoleſcētem quēdā eius regionis Atthym nomine dilexit. Quem poſtmodū dixerunt papam. Cū eo clam colens grauida facta eſt. Quod ut parētes norunt: in regiam accitam: ut Virginem pater ſuſcepit: & Attymi & nutrices iterfici iuſſit: atq; iſepultos abiici Cibellem dolore perculſam: inſanā effectā in publicū prodiſſe ferunt. Solāq; uniuerſam patriam paſſis crinib⁹ perambulaſſe. Miſertus marſias illam ſequutus eſt: poſt certamē cū Marſia Apolline eius amore captū ferunt: & cum ea uſq; ad Hypboreos erraſſe. Sed uexatis morbo phrygiis: reſponſum eſt ex oraculo: ut Atthyos corpus ſepelirent: ut Cibellem uenerarent: ut deam. Sed cōſumptū tēpore: cum atthios corpus nō inuenirēt: imaginem eius fecere: circa quam planctu ac lamentis ſacra inibant Cibelis uero Ara erecta annis ſingulis ſacrificabāt. Poſtmodū i peſſinunte oppido phrygiæ: ſūptuoſe cōſtructo tēplo: honores illi ſacraq; ſolēnia cōſtituere. Myda rege ad ea plurima cōferente. Poſitiq; erāt circa deæ ſtatuā pardali: ac leones a qbus olim eēt enutrita. Hæc ille Idq; ſupremū pro rōne quoq; afferri poſſet ſuperiori quæſtioni. Cur leones ad currū hēat.

Phryx puer i ſiluis facie ſpectabilis altis
 Turrigeram caſto iunxit amore deam:
Hunc ſibi ſeruari uoluit/ſua tēpla tueri
 Et dixit/ſemper fac puer eſſe uelis:
Ille fidem iuſſis dedit/& ſi mētiar inquit:
 Vltima qua fallam/ſit uenus illa mihi:
Fallit/& in nympha ſagaritide deſinit eē
 Quod fuit/hinc pœnas exigit ira deæ:
Naiada uulnerib⁹ ſuccidit i arbore factis
 Illa perit/fatum naiados arbor erat:

¶ PHRyx puer: de hoc ſcriptores uarie fabulantur. Nā ut ſcribit Seruius Atys puer ſpecioſus cum magnæ matris ſacris præeſſet a rege ciuitatis ſuæ amatus eſt: ita quo cum intelligeret uim ſibi inferre: clam i ſiluas profugit: ubi cum inuentus uim ei ſtuderet iferre: uerenda ſtupratoris abſcidit: & qui moriens eandem ipſam corporis partem puero abſtuliſſe dicitur: quem cum antiſtites deæ ſemianimē ſub pinu inueniſſent: perlatum in templum fruſtra reficere conati defunctum tumularunt: & cuius ut perpetua memoria maneret magna mater inſtituit: ut quot annis in ſacris ſuis plangeretur: pinumq; arborem tutelæ ſuæ aſcripſit: effecitq; ut cultores ſui uiriles ſibi ptes amputarent: qui cū gladiis ſuis eſſe finguntur: ut ſignificent omnibus pro terra ſua eſſe pugnandū. Ouid. autem in hoc loco uult puerum ipſum dilectum a Cibele & deæ ipſius ac datæ fidei immemorem cū cognouiſſet nympham Sagaritidis filiam ſtatim in furorē uerſum ſibi uirilia amputaſſe. Catullus uero eius furoris cauſam nō deæ: ſed gallo flumini tribuit: cui⁹ aquis epotis puerum dicit in furorem actum abſcidiſſe ſibi eam quam diximus corporis partem. Diodo. autem uult Cibelen ab hoc puero fuiſſe compreſſam: eumq; iuſſu parentum cibelis interfectum. Sciendum placuiſſe Porphyrio philoſopho ut refert diuus Auguſti. a quo Euſe. non diſſentit atyn excaſtratū nihil aliud ſignificare q̄ florem qui decidit ante fructum. Fuit & Atys Crœſi filius qui in uenatione ab Adraſto iterfectus eſt autore Herodoto. Item Atys iunior eius frater qui imminēte percuſſore patri cum antea mutus fuiſſet uocalis euaſit. ¶ Caſto amore: Vide Diodoꝝ qui aliter ſentit. ¶ Fac puer eſſe uelis: caſtus & incorruptus. ¶ In nympha ſagaritida: Putant nonnulli nympham quam atys cognouit proprio nomine Sagaritiden appellatam: quod nō placet. Addita enim eſt ſyllaba (ut poetæ interdum faciunt) patronimico: ut Clioq; & beroe ſoror oceanitides ambæ: Deduciturq; nomen a Sagaro quem fluuium conſtat fluere per phrygiam ad oppidum Berecintum ¶ Fatum naiadis arbor erat: Hamadriaden eſſe oſtēdit quā Naiaden dicit. Sunt enim Amadriades nymphæ quæ cū arboribus & naſcuntur & pereunt.

¶ PHRyx puer: atthis e phrigia. ¶ Spectabilis facie: formoſus. ¶ In ſiluis altis iunxit deam turrigerā: ꝯcepit Cibelē gerentē turres in corona. ¶ Caſto amore: qa illa attim caſte amauit. ¶ Voluit: dea. ¶ Tunc ſeruari ſibi: ne cui alteri iungeretur amore: ſibi ſoli ſeruari puerum uolunt. ¶ Pueri ſua templa: ut ille cuſtos dīæ templi præeſſet. ¶ Et dixit fac ſemper uelis eſſe puer: purus & caſtus: ne qua uoluptate corrumpare eē. ¶ Puer: ætate. Sexum & cōditionem dicit ¶ Ille: attis. ¶ Dedit fidem iuſſis: iurauit ſe ſeruaturꝝ quod illa iuſſerat. ¶ Et inquit ſi mētiar: ſi fallam fidem & nō ſeruauero quod ꝓmiſero. ¶ Illa ſit mihi ultima uenus: ille ſit mihi ultimus coitus. ¶ Qua: uenere ſeu quo coitu. ¶ Fallam: decipiam q̄ſi ut deinceps coire cū aliq̄ nō poſſim. ¶ Fallit: quia fregit fidem. ¶ Et deſinit eſſe qd fuit: deſinit eē puer & caſtus. ¶ In nympha ſagaritide: filia ſagaris fluuii q ē i phrigia. ¶ Ira deæ: dea irata. ¶ Exigit: ex debito poſcit. ¶ Pœnas: hic ex hoc ſcelere. Sagaꝝ uū ſagaritide fluuium phrigiæ. Herod. oſdit Liui. uero de bel. mac. fluuiū eē dicit Gallo græciamq; per phrigiā defluens: & ad berecinthum oppidum ptinēs: in ꝓpontidē tādē influit &c. ¶ Succidit incidit ipſa Cybele. ¶ Naiada: nymphā ipſam ſagaritida. ¶ Vulneribus factis in arbore: oſtēdit illā poeta

Sacra cybelis uñ hūerit ortum ſm Diodoꝝ
132
ANT. FAN.
Atys & ei⁹ fabula
puer dilectus a cybele atyſ.
Atys crœſi filius
Sagaritides
Hamadriades
PAV. MAR.
ſagarum uñ ſagaritide flumen.

nymphā fluminis:cū dicat.Naiada a ναω qđ ē fluo:& oſ͞ndit amadryda.cū amadryades ſint deæ arbo℞ quæ cū his naſcūſ:& moriunſ.Sic nūc illā ſucciſam igr ī arbore tāq̄ amadriadaiqa ſuccidit arborē in q̄ il la uiuebat uiuēte arbore:moriēte arboſ mortua ē ipſa.¶ Illa perii:extīcta eſt.¶ Fatū naidos erat arbor:nā q̄ diu ſeruata eſt arbori icolumis:ſeruata eſt & nympha.

Hic furit:& credēs thalāi ꝓcūbere tectū
Effugit/& curſu dindyma ſūma petit:
Et mō tolle faces/remoue mō uerbera cla
Sæpe paleſtias iurat adeſſe deas: (mat
Ille etiam ſaxo corpus laniauit acuto
Lōgaq̄ i imūdo puluere tacta coma ē:
Voxq̄ fuit/merui meritas do ſāguie pœ
Ah pereāt ptes quæ nocuere mihi:(nas
Ah peāt dicebat:adhuc/on⁹ iguis auſert:
Nullaq̄ ſunt ſubito ſigna relicta uiri:
Vēit i exēplū furor hic/molleſq̄ miniſtri
Cedunt iactatis uilia membra comis:
Talibus aoniæ facunda uoce camœnæ
Reddita quæſiti cā furoris erat: (tita
Hoc quoq̄ dux opis mōeas ꝑcor/uñ pe-

ANT FAN.

Paleſtine deæ

¶ Hic furit:agiſ in furorē atys credens tecta ꝓcumbere cū reuera ñ eēt qd uidebaſ.¶ Paleſtinas deas:furias quæ tres ſūt:Alecto Tiſiphone & Megæra noctis & herebi fi liæ.Has nō a Siria paleſtina quā maxīa gens iudeo℞ ha bitauit.ſed a paleſtina quæ ē Epiri regio paleſtīas dictas nō dubitamus:de q̄ inq̄t Luca:Paleſtinas uncis confixit harenas:qm̄ in Epiro eſt acheruſia.& cū Varro tēpla eē doceat in cœlo: in terra:& ſub terras de poſtremo illud legiſ.Acheruſia tempia alta orci ſaluete inſera.¶ Partes quæ nocuere mihi:pudibūda qbus matrem deum mihi infenſam reddidi.¶ Venit in exēplum:qa comites cybe ris ſiue galli ſibi uirilitatē amputarunt.¶ Quæ ſiti furo ris:nō quæſiti a gallis ſed cuius cauſam ipſe quæſieram.

Aretuſia templa

PAV. MAR.

¶ Hic:atys.¶ Furit furore corripiſ.¶ Et credēs procū bere tectū thalami.cū furore pcitus exiſtimaret corrue re tectū Effugit & petit curſu ſūma dyndima:furoſ age baſ celeri curſu in altos phrygiæ montes.Dyndima.n. mōtes ſunt i phrygia:unde & cybele dyndimene dicta: ut teſtaſ ēt Strabo.¶ Et clamat modo tolle faces:uide baſ uidere furias ſe ipm inſectātes facibus: & uerberib⁹: iō.¶ Tolle faces:remoue uerbera:noli dea cruciare me facibus & uerberib⁹ furia℞:ideo ſubſeqtur.¶ Sæpe iurat adeſſe deas paleſtinas liceat tunc mihi ſine arrogantia rem meā tueri:ne qs me mea laude defraudat:ii in uellit:hic.o.locus a nullis unq̄ nr̄æ ætatis uiris itellectus ē:ꝑterq̄ a nobis.Primus ego explicui:& q̄cūq̄ ſūt poſtea interꝑtati:aut ſnīam meā ſecuti:ſunt:aut nō recte itellexerūt.Dicā primū de loco.tum de ipſis dea bus.Paleſte locus eſt i ora Epyri:apud Oriconiquo e nauib⁹ deſcendit Cæſar.cū iret cū exercitu aduerſus Pōp.Emendati codices cōmentario℞ Cæſaris teſtantur.Sed in his imꝑſſis deprauatus eſt locus.Sic.n.igr poſtridie terrā attigit germano℞ ſaxa inter & alia loca periculoſa:quietā nactus ſtationem: & portus oēs timens:quos teneri ab aduerſariis arbitrabaſ ad eū locum:q appellaſ pharſalia: oibus nauibus ad unā ico lumibus:milites expoſuit &c.Qui appellaſ pharſalia inq̄t:cū oino pharſalia dicere nō debeat.Miror hoc alios nō obſeruaſſe.In codice uetuſtiſſimo quē ego reperi & emi in calcide euboica:erat q appellaſ phale ſte ibi tantūmodo ſupabundabat aſpiratio.nā paleſte legendū ut paleſtia:quod negari nō pōt.Cū Luca in.v.pharſaliæ dicat ipſa paleſtinas uncis cōfixit arenas. Loquēs ēt de claſſe Cæſaris Cōſtet ob id paleſti nas arenas in Epyro eſſe.Nō n.nūc agimus de paleſtina Syriæ annexa.Deas uero ipſas quis nō apte uidet furias eſſe intelligendas cū poeta faces:& uerbera addat;Nobis āt:cum de hoc loco q̄reremus:i fideliſſim⁹ utriuſq̄ linguæ interpres:oī doctrina℞ genere:& laude cumulatiſſimus:in quo nuper magnā iacturā feci mus in antiqſſimo lyrico℞ principio℞ interprete oſtendit furia℞ templū in Epyro fuiſſe.Item & in alio græco codice uetuſtiſſimo.Hoc nō ſolū mihi:ſed Pōponio quoq̄ uetuſtatis indagatori diligētiſſimo de mōſtrauit.Itaq̄ deæ paleſtinæ hoc in loco pro furiis acciplēdæ:a tēplo qđ erat in ea regione q̄s adeſſe ille iurabat atys cū furore pcitus eſſet.¶ Ille ētiattys.¶ Laniauit cor.ſa.acu.ſe ipm acuto ſaxo uerberabat:i ita ut corpus laniaret. Abſcidit.n.lapideo cultro pudēdam partem:q̄ reliq̄rat.Coma longa:i lōgi crines.¶ Eſt tra.i pul.imun.ſordido.Verſabat ſe ipm i luto & trahebat inde:& fœdabat crines.¶ Et fuit uox.dicebat. ¶ Merui ita.ſ.plecti.¶ Do pœ.me.q̄ſi patior:quod merui ſupplicii.¶ Sanguine:ſanguinis effuſione.¶ Ah pe.partes:corporis.¶ Quæ no.mi.pereant pudenda:qbus fidē uiolaui:quæ faciunt:ut ita plectar.¶ Ah pe di.adhuc:iqa pluries repetebat eadē uerba.¶ Auſert onus inguinis:abſcidit ſibi genitalia.¶ Et ſubito nul. ſunt reli.ſig.uiri:abſciſſis uirilibus.nullū ſupfuit ſignū quo Vir cognoſcereſ.¶ Hic fu.talis furor: q̄lis in il lo fuit.¶ Venit in ex.qa inde hūit mos originē.¶ Miniſtri.i deinde cibeiles.Sequuti ſunt exēplū.¶ Et mol. mol.q ob id molles:i& tanq̄ fœmine fiunt.¶ Cedunt:iincidunt.¶ Mēbra uilia:pudēdas ptes.¶ Comis la. ſolutis & excuſſis crinibus.Verū Catullus aliter hyſtoriā retexens:oſ͞ndit attym per mare in phrigiā uēiſſe & ad gallū fl.in furorē uerſum ſilice ſe caſtraſſe.Air.n.ſuper alta uectus atis celere rate maria:phrigium ut nem⁹:citato cupidine:tede tetigit adiit:q̄ opaca ſiluis redimita loca deæ Stimulat⁹ ubi furēti uagus amnis rabie ¶ Deuoluit:exectus acuto ſibi pondere ſilicis.Itaq̄ ut relicta ſenſit ſibi mēbra ſine uiro.Niueis citata cœpit māibus leue timpanum &c.Ab hoc igitur initium ſumpſit iſta caſtratio:ut poſtea miniſtri deæ ſeu cultro ſiliceo ſeu texta uirilia execarent:unde Iuuena.in ſatyra credo pud.inquit ecce furētis Bellonæ:i ma triſq̄ deum chorus intrat.& ingens Semiuir obſcœno facies reuerēda minori: Mollia q rapta ſecuit geni talia texta:& reliqua.¶ Cauſa furoris quæſiti:de quo ego quæſieram.¶ Eſt reddita mihi.ſ.¶ Voce facun da:diſerta.¶ Talibus:uerbis.ſ.¶ Aoniæ camenæ.muſæ ab aonia de q̄ regione alias diximus ¶ Dux opis: o muſa quæ inſtruis me in hoc opere:Moneas hoc quoq̄:i hoc etiam doceas.

Paleſte locus eſt i.ora pria pimō i ſy ria ſed in epyto.

quomō ſacerdo/ tes galli abſcinde bant ſibi uiriliat

¶VN.de.pe.uenerit.Hānibale Italiā deuaſtāte īſpectis libris ſibillynis cū crebri⁹ de cœlo lapidatū eēt ut Li.ſcribit carmē a decēuiris iuētū ē pelli poſſe Italia uinciq alienigenā hoſtem:ſi matris ideæ numē peſſinuntæ Romā aduectū foret.Q d Syllius teſtaſ his uerſib⁹:hoſtis ut auſoniis diſcederet aduena terris fatidicæ fuerāt,oracula priſca ſibyllæ cælicolū phrygia genitricē ſede petitā laomedonteæ ſuādā mænib⁹ urbis.Quo carmine ſenat⁹ eo magis motus eſt φ legati q dona delphos portauerāt referebāt ſacrificāribus ipſis Apollini pythio oīa leta extra ſuiſſet Vñ placuit ut qnq legati ad regē Attalū mitterentq Aſiā petentes ab oraculo delphico reſpōſum accæperunt cōpotes ſe p Attalum regem eius rei fore quā peterent.Sed cum deuexiſſent tū curatent ut eā q uir optim⁹ romæ eēt hoſpitio acciperet.Igitur legati cū pergamū ad regē ſe contuliſſent attalus eos peſſinuntē in phrygiā deduxit:quo i oppido ædē cybelis fuiſſe Diod.tradit.ſacrūq his lapidē quē matrē deum incolæ eſſe dicebāt tradidit:qūē ibi tarracinæ iā eē romæ nunciatū eſt ſenat⁹.p.Scipionē naſicam iudicauit in tota ciuitate uirū optimū eē qui cū oībus matronis hoſtiā ire iuſſus obuiā deæ:eāq de naui accipere &⁹i terrā elatā tradere referendā matronis:poſtq̄ nauis ad hoſtiū amnis tyberini acceſſit a ſacerdotibus deam accæpit extulitq in terram.Vnde eā matronæ in ædē uictoriæ que tum erat ī palatio pruiere pridie idus aprilis q dies ſeſtus fuit.Cæterū poſtea dedicata æde matri deū romæ ut infra diceſ ſeſtū eius conſtat ad nonas mēſis fuiſſe tranſlatū.nihil.n.fuit tā celebre apd romanos q̄ dedicationis dies.

ANT. FAN. Mater deum i Italia aduecta ex rege Attalo.

Venerit/an nr̄a ſp in urbe fuit? (iden
Dindymon & cybelen & amænā frōtib⁹
Semper et italicas mater amauit opes:
Cū Troiā æneas italos portauit i agros:
Eſt dea ſacriferas pene ſecuta rates:
Sed nōdum fatis latio ſua numina poſci
Senſerat/aſſuetis ſubſtiteratq locis:
Poſt ut Rōa potēs opib⁹ iā ſæcula qnq
Vidit/et e domito ſuſtulit orbe caput:

Cybelis ædes ubi Sacrum lapidem cybelem eſſe dicebāt p.Scipio naſica Didymos cybelos

¶Dindymon & cybe.mōtes phrygiæ a qbus dea ut diximus Dindymene & cybele dicta ē.Oppidū uero eius Piſinus dī a Stra. nūc oēs peſſinūtē uocāt.Amenā fon.idē.n.Idā phrygiā conſtat eē fontib⁹ plenā:ut uenimur in plenā uenatu & fontibus Idā:Vñ eā multifontē dixerūt ut autor eſt Stra.qd uerū eſſe declarat fluminū multitudo inde ī mare ꝑfluentiū.¶Troiātes troianas ut iiiū: i Italiā portās ¶Sæcula qnq:quingētos ānos.nā ut.A.Gel.docet anno fere poſt Romā cōditā qngēteſimo ac.xxxiiii ſm bellū aduerſus pænos ſumptū eſt.Notādū āt hoc loco ſæculū ſignificare ſpaciū cētū ānorū et dictū(ut Varrōi placet)a ſene:qd id ſpaciū uitæ ſenis lōgiſſimū puteſ.uñ ſæculares ludi dicti ſuntq (teſte Feſto poſt centū ānos fiebāt.¶E Domito orbe:Nō te uera toto orbe ſed parte orbis ſubacta.Ergo a toto partē accipe.Nā(ut inqt Liuius)nullas tunc in Aſia ciuitates ſocias habebat populus Romanus.

Piſinus quam & peſſinūtē uocant Ida multi fons. Sæculū Sæculares ludi.

¶VNde petita uenerit q̄ſi unde romā aducta fuerit.¶An ſemp fuit in nr̄a urbe:an ab initio romæ fuit:an aliunde aducta.Vexāte Italiā Hannibale:ex libris ſibyllinis lecto carmine:cōpertū ē alienigenā hoſtē Italia pelli poſſe:ſi mater idæa deportata romā eſſet.Ob qd ut Liuio referſ.M.Val.Leuius q bis cōſul fuerat:& Cecilius galba legati:Gn.Tremellius Flaccus:&.M.Vale.faico quæſtores mihi cū.v.qnqueremib⁹ ex oraculo delphico accepere deū matrē cōcedi:ſed Romæ a uiro optimo excipiēdā eſſe hoſpitio.ꝓfecti poſtea in phrygiā.e piſinunte:tradente illā Attalo rege accepere.lapis erat:quē matrē deū incolæ dicebāt:Romāq deportarūt.Præmiſſo falconeq ſerri deā nunciaret:mōereq a uiro optio excipiēda eē.Habita ſunt comitia p.Qu.Cecil.dictatorem creatiq cōſul.M.Cor.Cetegus:&.P.Sempronius.In eo cōuētu.P.Scipio naſica.Gn Cor.fi.illius qui ī hiſpania ceciderit:uir optimus a ſenatu iudicat⁹ adoleſcēs nōdū quæſtorius.Is cū oībus matronis.hoſtiā ire iuſſus obuiā deæ:Eamq de naui acciperet:& in terrā delatam tradere referē dā matronis.Poſtq̄ nauis ad hoſtiū amnis tyberini acceſſit ſicut erat iuſſus in ſalū naue euect⁹ a ſacerdotibus deā accepit extulitq in terrā:matronæ primores ciuitatis inter q̄s:unius claudiæ quintæ inſigne ē nomē accepere.Cui dubia:ut tradit antea fama,clariorē ad poſteros tā religioſo miniſterio pudicitiā fecit.Et per manus ſuccedentes:deide aliæ aliis:oī effuſa ciuitate obuiam:thuribulis ante ianuā poſitis qua ꝓferebāſ:atq accenſo thure ꝓcantibus:ut uolens:ꝓpitiaq urbem romā iniret in ædē Victoriæ:quæ ē in palatio pertulere deā:pridie idus aprilſq dies feſtus fuit.Pplus frequēs dona deæ ī palatio tulit.Lectiſterniūq:& ludi fuere Magalezia appellata.Hæc ex Li.excerpſim⁹:ſed ultim⁹ hic locus dubitare facit:quoniā oſtēdit Liuius feſtum & ludos cōſtitutos pridie idus april.At poeta idem oſtendit nonis aprilibus:& eā uno eodē tēpore fuerūt:ut dici nō poſſit mutatum fuiſſe diem. Ego autem arbitror deprauatum eſſe Liui locū:& debere legi nonis aprilibus:qa poeta nō potuit tā facile deprauari qui carmina ſcribit:& ipſa feſta ſuo ordine:ut nihil uideatur immutatum:& credi pat eſt eū adhibuiſſe diligētiā:ut ita ſcriberet:quēadmodū erat in aliis:tam faſtorū q̄ pontificū libris & annalibus:ut errare nullo quidē pacto potuerit:Qui nertā in marmore uetuſtiſſimo:ubi cætera quoq inſcripta ſunt.Hoc feſtū nonis apri.notatū ē.Quaſ ita cenſeo deinceps in Li.Legendū:ſed ad rem redeamus.Erato hoc ipſa hiſto.receuſet.¶Mater:cybele deorū magna mř.¶Semp amauit dindimon & cybelon:phrygiæ mōtes ut dixim⁹:unde dicta ē Dindimena & cybele.¶Et idam troianāſ.¶Amœnā frōdibus:nō amœnā:quia nemoroſa & umbroſa.¶Et opes illa carit troianas.¶Cū æneas portauit troiam:tulit troiana ſacra troianos deos.¶In italos agros:in latiū:ut ē illud Vir.inferretq deos latio:& illud ilium in Italiam portans.¶Dea:mř.¶Pene:q̄ſi.Eſt ſecuta rates ſacriferas:naues æneæ ſacra ferentis:q̄ſi parum defuit:quin ab ænea deferenſ in urbē.¶Sed ſenſerat:cognouerat:audiuerat.¶Fatis:ab ipſis parcis:q̄ fata:hoc ē ſeriē ordinē quæ cauſaſ diſpēſat.nondū po.la.ſu.nu.nōdū aduēiſſe tp̄s:quo ī Italiā tráſferri deberet.¶Et ſubſtiterat aſſuetis locis:ſubſtitit tūc ī phrygia ubi

PAV. MAR. Quomō mř deorum a publio ſci. naſica ſuſcepta eſt

Cybele magna mř deorum.

eſſe conſueuerat.¶Poſt deinde.¶Vt.poſtq̃.¶Roma potēs opibus:quæ iã potētiſſima.atq; opulētiſſima erat.¶Vidit qnq; ſæcula:quinq; ætates q̃ſi qngenteſimo urbis ãno.& ſuſtulit:eleuauit caput.¶Edomito orbe:magna parte orbis ſubacta.¶Sacerdos uel ipſe pontifex max.uel ſacerdotes qui præerant cuſtodiæ libroꝝ ſibyllinoꝝ:qui ab initio fuere duo:deinde decem:poſtea auctus numerus ad.xv.iſpicit uerba fatalia:lybros ſibyllinos romana fata continentes.

Carminis euboici fatalia uerba ſacerdos
Inſpicit/inſpectum tale fuiſſe ferunt.
Mater abeſt matrē iubeo romana reqras
Cum ueniet caſta eſt accipiēda manu:
Obſcuræ ſortis patres ambagibus errāt
Q uæq; parēs abſit quoue petēda loco:
Cōſulitur Pean:diuũq; accerſite matrem
Inquit/in idæo eſt inuenienda iugo:
Mittũt̃ pceres Phrygiæ/tũc ſceptra tene (bat
Attalus:auſoniis rē negat ille uiris:
Mira canã lõgo trēuit cũ murmure tell9

ANT FAN. ¶CArminis euboici:ſuum.ſibyllæ cumanæ. Cumas enĩ cõdiderũt nõnulli pfecti a chalcide urbe euboiæ ad nouas ſedes q̃rendas.¶Fatalia uerba:q libri ſibyllini urbis Romæ fata cõtinebãt.¶Sacerdos:i pontifex maxim⁹ per excellētiam Niſi malis accipere decēuiros:q creabã

Decēuiri bus ſibyllinis. tur ut ſacros libros legerent interp̃tarētur q; carmina ſibyllina.¶Patres ambagibus errantic ũ nõ intelligerent q̃nam eēt ea mater & unde peti eam iuberet oraculum. ¶Conſulitur pæan:mittũtur legati ad Apollinē delphicum.¶Mittuntur proceres.Hi fuerunt.M.Vale.Le.qui bis conſul fuerat.M.Cecilius Metellus p̃torius Sulpici⁹ galba edilici⁹ ac duo quæſtores.C. Tremelius Flacc⁹ & M.Vale.falco.¶Phrygiæ tũc ſceptra tenebat attalus:ca uēdum ne exiſtimemus hũc attalum eſſe qui rex pergamenoꝝ & Eumenis filius po.ro.ſcripſit hæredē:quod

Attali duo poſt deletam carthaginē & numantia iam euerſa factũ inuenies.Vnde quoniã is ditiſſim⁹ fuit & ſplēdida ſupellectile factũ ē:ut q̃ ſplēdida & magnifica ſunt dicant̃ attalica. Sed quoniã attali plures fuere quēadmodũ & Eumenes Hunc Attalum de quo nunc agit̃ eũ eſſe conſtet q ex Attalo natus in bello macedonico qđ

Attalica. ſecundũ bellum punicũ ſubſecutũ eſt romanis aduerſus Philippũ auxilio fuit.De quo inqt florus:aderat ſponte in auxiliũ attalus rex pgamenoꝝ:aderant rhodii nauticus populus.Eſt aũt pgamũ aſiæ ciuitas lõge clariſſima teſte Pli.ac diu(ut inqt Strabo)ſub attalicis regibus fortunata:cuius reges ſi unde pfecti ſint &

Pergam⁹ quo euaſerint ſcire deſideras lege eius geographi li.xiii.nõ longe a fine q hũc attalũ tradit natũ ex attalo & antiochide achæi filia p̃io regē eē nũcupatũ ¶Auſonius rē negat ille uiris:hyſtoriæ ueritas hoc hēt ſecundũ Li.nihil negatũ eſſe romanis a rege Attalo.Populus cũ romanus memor cæptã cũ eo amicitiã pp cõe aduerſus Philippũ nellũ ſperanſq; factuꝝ eũ regē q̃ poſſet populi Ro.cã miſit ad eũ legatos quos ille comiter accepit peſſimuntēq; in Phrygiam duxit eiſq; deã tradidit in italiã deportãdũ ut dixim⁹ ſupra.

PAV. MAR. ¶CArminis euboici:ſibyllæ cumeæ de q̃ paulo ſupius a cumis:urbe cãpaniæ:quã calcydenſes euboici cõdiderũt.de quo latius dixim⁹ in.vi.æn.¶Ferunt:dicunt.¶inſpectum:carmē quod iſpexerũt fuit tale. Mē abeſt:hæc erat ſnia inſpecti carminis.Abeſt deũ genitrix:eã in urbē accerſatis:& aduenientē a caſtis manib⁹ excipiat̃.¶Abeſt mater:deoꝝ.ſ.qa in urbem nondũ attuliſtis.¶Oro.iu.req.ma. reqreres:& i urbē ferre deũ matrē.¶Cũ ue.aduecta erit:Eſt accipienda caſta manu:reſpexit poeta ad oraculũ:qđ fuit ut ab optio uiro exciperet̃.¶Obſcuræ ſor.obſcura erãt hæc reſpõſa:qa nõ itelligebant̃.Patres:i ipſi ſenatores.¶Errãt ambagib⁹.ipſa uerboꝝ obſcuritate.¶Q uæue pa.abſit nõ.n.id apte cõſtabat:matrem deoꝝ abeſſe ¶Sed

Attalus rex pergamēſium. tantũmõ matrē:iõ errabãt:qa neſciebant q̃ mater abeſſe diceret̃.¶Q uoue pe.lo.& unde accerſenda eēt. ¶Cõſulitur pæan:apollo.Acceſſere legati delphos:& ab oraculo habuere illis concedi deũ matrē e phrygia.¶Arceſſite:reuocate matrē.¶Matrē diuũ:deoꝝ parentē.¶Inquit ipſe Apollo.¶Inueniēda eſt i iugo idæo:q̃ſi reqrenda eſt in mõtibus phrygiæ:ibi eã iuenietis.¶Mittunt̃ pce.uiri patricii legati & q̃ſtores p ea in phrygiã.¶Tũc eo tpe.Atthalus:rex pgamēſiũ.¶Tenebat ſcep.phry.ipabat i phrygia. ¶ille.Attal⁹ negat rē uiris auſoniis:nõ uult matrē deũ ro.cõcedere:ſed exigit hic loc⁹ ut de regibus pgami fiat ſmo:&

Lyſimachus agatoclis filius. res altius repetat̃.Lyſima.Agatoclis fi.q un⁹ fuit ex ſuceſſorib⁹ Alexādri:pgami & pecuniaꝝ cuſtodiã:quæ erant.lx.milia talentoꝝ:ut a Stra.refert̃.Philetero thyanēſi cõmiſitq a puero ſpado fuerat:is cũ optīe eēt educatus:dign⁹ uiſus ē:cui hæc crederent̃.Carus erat Lyſimacho:ſed cũ ab arſione illi⁹ uxore diſſideret:qđ eũ accuſauerat locũ ad defectionē pduxit.Lyſima.coactus fuerat a malis familiarib⁹:Agatoclē filiũ interficere.Seleuc⁹ Nicator reuerſus illũ ſuſtulit:& ipſe a Ptole. ceranno ſublat⁹ ē.Eunuch⁹ caſtellũ & pecuniã poſſidet ãnis.xx.Erãt ei frēs duo Eumenes natu grandior:& attalus iunior.Ex Eumene natus ē Eumenes de pr̃is nois.Is pgami ſucceſſionē hũit:antiochũ Seleuci filiũ apud Sardis ſupauit obiit cũ ãnis.xxii.impeTaſſet.Attalus ex attalo:& antiochide Achæi filia nat⁹ ſucceſſit:& p̃io rex appellat⁹:Galatas p̄lio ſupauit: & romanoꝝ amicus fuit:& cũ eis aduerſus Phil.pugnauit i claſſe rhodioꝝ obiit cũ ãnis.xxxiiii. regnaſſet.

Eumenes pr Attali. Filios quattuor reliqt ex Apollonide Cizicena:Eumenē:Attalum:Phileterũ:& Atheneum. Eumenes natũ grãdior regnauit:hic cũ romãis aduerſus anthiochũ magnũ & aduerſus pſem bellũ geſſit.A romanis totã eã religionē accepit:q̃ ſub ãthiocho circa Tauꝝ erat Is urbē mũiuit:Regnauit ãnis.xlviiii.ipiũ Attalo filio reliqt.Qui ex ſtratõice ariarati Cappadocũ regis filia nat⁹ erãt. Filii admodũ iuuēis:& ipii tutorē

pſeudo philipp⁹. fratrē:attalũ reliqt.Is cũ ãnis uno &.xx.regnaſſet:multis rebus geſtis:iã ſenior mortuus eſt:Romãoꝝ cõtra Pſeudo Philippũ ſoci⁹ fuit.impiũ Attalo q ſub tutela erat reliqt.Is Philomator cognomiat⁹ cũ ãnis.v. regnũ tenuiſſet:morbo abſũpt⁹ eſt.Hæredes Romãos iſtituit.Q ui poſtea eã regionē p̃uinciã fecerũt: & aliã uocauere:eodē nomine:quo & cõtinentem.Hæc de ipſis regibus. At ſimulachrum matris deorum:

ab eo Atta'o Romanis traditum eſt:qui primus Rex nuncupatus fuit:poeta inquit eum ab initio negan- Attalus ſi
tem tradere. Simulachrumq; loquutum:& ſe ire uelle dixiſſe.¶ Mira canam:cantãdo feram admirabilia. mulauit
¶ Tremuit tellus cum murmure:uiſus eſt eſſe terremotus cum magno fragore. de matre

Et ſic eſt adytis diua locuta ſuis:
Ipſa peti uolui/ne ſit mora/mitte uolẽtẽ
Dignus Roma locus quo deus oĩs eat:
Ille ſoni terrore pauẽs/proficiſcere dixit:
Nr̃a eris/i phrygios roma referẽ auos:
Protinus inumeræ cædũt pineta ſecures:
Illa q̃bus fugiẽs phryx pius uſus erat:
Mille man⁹ coeũt & picta colorib⁹ uſtis
Cœleſtẽ matrẽ concaua puppis habet:
Illa ſuper fluctus fertur tutiſſima nati:
Longaq; phryxeæ ſtagna ſororis adit:
Rhœteumq; capax ſigeaq; littora trãſit:

¶ ADytis:Secreta parte templi tantum ſacerdoti datur deorum
acceſſus.¶ Dignus Roma locus quo deus omnis eat: ANT.
Quoniam exactiſſima eſt religio Romanorum. Vel q̃d FAN.
Roma eſt deorum ſedes. Lucanus:Te ne deũ ſedes non
ullo marte coacti deſeruẽ uiri.¶ Noſtra eris: Quia Ro
mani a Phrygibus originem ducunt.¶ PHryx pius:Ae-
neas pietate inſignis.¶ Picta coloribus uſtis: Moris fuit
apud maiores ornari claſſes pictura nec non & onera-
rias naues cũ pugnaturos iuuaretur Ply. ſcribit ad cædẽ
ſpecioſe uehi. Vſtos autem colores cur dicat idem oſtẽ Claſſes
dit ut ex ea fit ochra exuſta rubrica in oliis nouis luto cir pictura
cũlitis. Idem hæc ſi torreatur æqua parte rubrica admix ornabãt
ta ſandicem facit.¶ Sui nati:neptuni:quia ipſa eſt deo- maiores
rũ mater. ¶ PHryxeæ ſtagna ſororis:Helleſpõtum cui colores
Helle Phryxi ſoror nomen dedit ut dictum eſt.¶ Rhæ uſti.
teumq; capax ſigeaq; littora tranſit:A regione idæ quæ
mõtana eſt duo quidam flexus ad mare excurrunt. alter
Rhæteum. alter Sigeum uerſus:ita ut uterq; dimidiati Sigeum
circuli lineam faciant. Vnde cum nouum illum quidã

Intra eorum flexuum finem eſſe antiquum uero intra initium uoluerint iure rhæteum capax dicitur. Vel
certe ꝓpter tot nauium receptacula. Sigeum ꝓmontorium a taciturnitate nomẽ accepit:quo tẽpore Her
cules prohibitus hoſpitio ibi latuit & inde per ſilentium ¶ Troiam inuaſit. Tenedon:inſulam ꝓpe hoſtia Tenedos
Helleſponti:quæ ut autor eſt Strabo diſtat a cõtinenti ad ſtadia. xl. Eam alii Calydnam. alii Leucophryn
dixerũt. Tenedos autem dicta eſt a Tene quodam autoribus Seruio & Cicerone qui orta fama q̃ cum no
uerca concubuiſſet hanc inſulam uacuã cultoribus tenuit quæ habuit portus duos & Apollinis Sminthei Sminthei
delubrum:ut Smintheu præclare tenedi dominator Apollo. Inter hanc inſulam & Chium qua ægæus ſi apolinis
nus pandiẽ a dextera antandrum nauigantibus ſaxum eſt:quod quoniam uiſentibus procul capræ ſimile tẽplum
creditur:quam Græci iſa nuncupant Sunt qui uelint ægæum ſinum inde nominatum. Antãdrũ
¶ ET diua:deæ ſimulachrũ.¶ Sic eſt locuta ſuis adytis:ſic ex ſuo ſacello dicere uiſa eſt. Adytũ.n.ſecretior. PAV.
ps tẽpli:quo ſoli ſacerdoti licet accedere. Ipſa uolui peti:ego ita uolui ut me Romã peterẽt: Ne ſit mora: MAR.
q̃ſi ſinite:ut me Romã ferant ſine ulla tardatione.¶ Mitte uolentẽ:Mittas tu me Attale:cũ ire uelĩ.¶ Rõa
dignus eſt locus:quo eat oĩs deus:digna eſt urbs:ad quã oẽs dii eant:digna quæ deos oĩs teneat & colat
¶ Ille: Attalus.¶ Pauẽs terrore ſoni q̃ſi pauefactus:& territ⁹ uerbis ſimulachri.¶ Dixit ꝓficiſcere:eas Ro- Verba ex
mã.¶ Nr̃a eris:ẽt cum romæ eris:eris nr̃a.nã inter noſtros:q̃ſi cũ illis:qui a noſtro genere genus trahunt. ſimlacro
¶ Roma referẽ in auos phrygios:nã a phrygibus ducunt originem:& nos phryges ſumus:inter nos igiẽ m̃ris deo
uinculũ eſt cognatiõis.¶ Protinus:innumeræ:poeta oſtendit ibi nauim fabricatam:q̃ aduecta fit:ſed dixi rum
m⁹ acceſſiſſe legati cũ q̃nqueremib⁹.¶ Protinus: ſubito.¶ Secures innumeræ cædunt incidunt¶ Illa pine
ta:pinus illoꝝ montiũ.¶ Quibus erat uſus phryx pius fugiẽs:quæ pineta:aut ex q̃bus montibus pinus ici
derat olim æneas pius cũ fabricauit naues q̃bus fugiens in latiũ uenit.¶ Mille manus coeunt: q̃ſi cõuenit
tã ingens multitudo.¶ Et puppis concaua quæ iam erat fabricata.¶ Picta coloribus uſtis:pictũq; colores
aduſti ſũt ut ſupius dictũ eſt:in nauib⁹ uero pingebanẽ:adi deoꝝ imagines aut hyſtoriæ:aut inſignia:& ſi
milia.¶ Hẽt matrẽ cœleſtẽ:q̃a iam deæ ſimulachrũ eſt impoſitũ naui.¶ Illa ſup fluctus:agit nũc de itine phryx⁹ &
re:ut lõga ꝓfectione:p quæ maria delata fuerit uſq; ad hoſtia tyberina.¶ Illa:deum genitrix. Fertur tutiſſi helles.
ma:tuta ab oĩ procella:& undarũ impetu.¶ Super fluctus nati:ſuper æquora neptuni filii.¶ Adit lõga ſta
ſtna:longũ & anguſtum fretũ. Sororis phrygeæ:Helles.quæ fuit phryxi ſoror:de quo ſupiore libro: It er-
go primũ in helleſpontum: Veꝝ ipſa deũ mater e piſinunte allata eſt. Piſinus aũt theliſtobogoꝝ erat:qui
Bitinis & phrigibus ſunt finitimi:apud ꝓpontidẽ:& Stra. inq̃t lib. xii. Emporiũ eſt ipſius eoꝝ:q in hac re-
gione ſunt:& tẽpiũ maximũ habet magnæ uenerationis: Matris deũ:quã angidiſtã uocãt: Sacerdotes q̃dã
erant ꝑpotentes:nũc eoꝝ dignitas iminuta eſt. Hic locus magnifice ab attalicis regibus ſtructus eſt & tẽ-
plo & porticibus ex albo lapide. Romani tẽplũ celebre reddidere:et acceſſita inde deæ ſtatua: quẽadmodũ
et:quæ æſculapii erat ex Epidauro:hæc Stra. & maxim⁹ quoq; e piſinunte acceſſitã aſſerit. Primũ igitur in rhæteũ ꝓ
ꝓpontidẽ deſcendit:deinde in Helleſpontũ uenit. Tranſit rhœteũ capax:apud Rhœtheum ꝓmontoriũ:ẽ mõtoriũ
in faucibus Helleſponti apud troiã:ad dextrã helleſpontum ingredientib⁹. ubi nos ipſi totiens fuim⁹:erat ẽ faucib⁹
nauale & achiuoꝝ port⁹:& achaia caſtra:ſiõ capax dixit:ubi tã magnæ claſſis fuit ſtatio.¶ Et littora ſigea: helleſpõti
a ſigeo ꝓmontorio itidẽ helleſponto iminẽti ita appellato q̃d i eo tacite latuerit Hercules:cũ iſidias Lao
medõti pluto pauli σιγῆ n. taciturnitas ẽ.¶ Et trãſit tenedon: Tenedos iſula ab hoſtiis helleſpõti. xxiiii. Ten.⁹ cy
M.p. diſtat:hæc pri⁹ leucophris appellaẽ:dicta ẽt eſt & Calydna:ii hãc nauigauit:cũ coloñis Tenus Cycni. f. cni filius
cõditaq; urbe ab ſe Tenedon uocauit:ſed plura ab hiſtoricis:& poetis de ea referũẽ:& nos i ea iſula de ſi condidit
tu:& fertilitate ei⁹ carmẽ ſcripſim⁹. Repimuſq; i ea inſula epigrãmata plura in marmoribus uetuſtiſſimis. tenedon

ANT F AN. A cetion Theba. rex cyclades

❡ VEteres æetiõis opes Thebã dicit:quæ(ut ſcribit Strabo)Leſbo fuit oppoſita.ubi regnauit æetionmt nos thebã aduecti ſactã æetionis ad urbẽ. Cõſtat aũt æetione opulẽtiſſimũ fuiſſe cui⁹ filia Andromache nupſit Hectori.Sed Achilles & Thebã euertit:ut lymeſum & magnæ pplat⁹ mænia thebæ & æetionẽ itẽremit & filios Eãdẽ urbẽ & Thebas dicim⁹ ut Tu pr̃is i larib⁹priami ad troiã:aſt ego thebis andromache magno quondã gẽita æetiõe.Alter Aetion Samothracũ ritus cerimõiaſq; cõſtituit.❡ Cyclades excipiũt leſ bo poſt terga relicta:Cyclades'iſulæ ſunt maris ægæi quẽ(ut ſcribit Plinius)circa delũ i orbẽ ſitæ ſunt unde & nomẽ traxere.Idem & Solinus tradit q eas igt licet ſpaciiſ longiorib⁹ a Delo proiectas tñ circa Delũ i orbẽ ſitas eſſe quẽ græci cyclon uocãt.Seruius uero nõ ideo cyclades dictas putat qd,in rotunditate ſint:ſed qd longo ordine circuiri eas neceſſe eſt: uel pp promontoria:uel qa naturale eſt ut concitatiora ſint maria uicinitate terrarũ.Fuerũt aũt Cyclades ab initio.xii.deide plures additæ ſunt.❡ Q uaq; caryſteis frãgit unda uadis:A Caryſto urbe Euboiæ nobili marmore caryſtios ut inqt Plynius.Vnde Lucanus eam ſaxoſam uocat ut Q ua maris anguſtat fauces ſaxoſa Caryſtos. Ad hoc oppidum Euboiæ quod ad Cycladas uergit lapis naſcitur,(ut autor eſt Strabo)quẽ pectũt:nent: ac texunt unde mãtilia conficiũtur:quæ ubi ſordeſcunt in flãmã proiecta mũdantur.Eſt & Coryſtos in Laconia.unde ab Alcmane poeta uinũ Caryſtium celebratur.❡ Tranſit & icareum:Icaros inſula una e Strophadibus mari Icareo nomen dedit:quam alii Icaron.alii icariam dicũt ab icaro Cretenſi:quẽ Varro ſcripſit ibi interiiſſe naufragio & poetæ ſabulanſ paternæ ugæ comitem cum ambo pẽnati e creta aufugiſſent in hoc mare cecidiſſe:quod autoribus Plynio Strabone ac Solino ab ea inſula quã diximus nomẽ accepit:ſicut a Carpatho mare Carpathiũ:quod Icareo iungitur auſtrũ uerſus. Cæteꝶ mare Icareũ alii inter Cretã & Siciliã ponunt alii inter Samũ & Myconẽ:cui qdam ab Icaro Dedali filio nomẽ inditũ uolunt:Hoc mare nauigantes Romani a læua linquebãt.❡ Dextra pelopeides undas deſerit.Creta quidẽ nauigãtibus a læua:a dextra erat peloponeſus ſic dicta quaſi inſula Pelopis: niſon.n. græci inſulã dicunt.Sed re uera eſt peninſula ſiue Cheroneſus.iſthmos.n.pelopõneſum iungit cõtinẽti ſeperãs ioniũ ab ægeo:ut Aequora bina ſuis oppugnans fluctibus iſthmon.❡ Veneri ſacra cythera:Hæc inſula eſt Laconiæ teſte Laertio in uita Chilonis cui olim Porphyri⁹ nomen fuit. Ab ea Venus Cytherea dr̃ ut multis placet:uel ab urbe Cytherea(ut Feſtus ait)in quã primũ Venus concha deuecta eſſe dicit̃ cum in mari cõcepta eſſet.❡ Mare trinacriũ:Siculũ mare. Trinacria enim eſt Sicilia ſic a tribus promõtoriis dicta. ❡ Brontes:hic miniſter Vulcani ſignificat tonitru quod bronti græce dicitur:ſitq; ut inquit Plynius cum in nube luctatur flatus:aut uapor.Steropes aũt nihil eſt aliud q̃ aſtrapt:id eſt fulgur:quod cũ pingi neqũat pinxit tamen Appelles in arte ſua eminentiſſimus.Agmonides uero qui & Pyragmon dicitur ab incude nomen accepit quæ a græcis acmon uocatur.Ab his cyclopibus fulmina fabricantur.ut poetæ canunt:quibus ſedes datur in mari Siculo:quia inſulæ ibi ſunt numero ſeptem quas itali Vulcanias dicunt.

Cariſtos duobus i locis. Cariſtiũ marmor. Cariſtia mãtilia. Cariſtiũ uinum Icaros inſula. Pelopon neſus. Cythe rea uen⁹ Triacria Brontes. ſteropes Agmonides ſeu pi ragmon

Et tenedon ueteres æetionionis opes:
Cyclades excipiũt leſbo p⁹ terga relicta:
Q uaq; caryſteis frangitur unda uadis:
Tranſit & icareum lapſas ubi pdidit alas
Icarus/& uaſtæ noĩa fecit aquæ:(das.
Tũc læua cretẽ dextra pelopeiadas un
Deſerit et Veneri ſacra cythera petit:
Hic mar̃ triacriũ cãdẽs ubi tingere ferrũ
Brontes et Steropes Agmõideſq; ſolẽt:

PAV. MAR.

❡ Et ueteres opes:ueteres agros:& regnũ.❡ Aetionis:de thebano littore intelligit. Thebæ illius:quæ apd Lymeſum eſt:& ſub æetione fuerit.Q ui ut teſtis eſt Home.pr̃ fuit Andromaches coniugis Hectoris q q dẽ æetion ab Achille cũ ſeptem filiis interfectus eſt.❡ Excipiunt:eam.ſ.❡ Cyclades:quæ i in ægeo inſulæ quæ dælum circunſtant:de qbus Sta.cum meminit dæli.Eam inquit circunhabitale glorioſam reddiderunt inſulæ,pinde uocauere cyclades:initio qdẽ duodecim fuiſſe phibẽtur pluresq; agnatæ ſũt.❡ Leſbo relicta poſt terga.Primo.n.locu poſt Tenedon:leſ bos iſula occurrit:deide cyclades:ſed de leſbo plura diximus i ſecũdo.❡ Et q̃ unda frangitur uadis charifteis:& tranſit ea parte:qua undæ frangunt̃. ❡ Vadoſis arenis:chariſtus:a chariſto urbe:quæ eſt i angulo Euboeæ uerſus Cycladas.❡ Tranſit & icarum:mare ſcilicet.❡ Q uod eſt:ut Plynius inquit inter ſamum & miconum.Sed hoc a lœua reliquit.❡ Vbi in quo mari.❡ Icarus:Dædali filius.❡ Perdidit alas ueſtas:magnas:nam acceptis a patre pẽnis:cum altius euolaret:reſolutis uinculis cereis:& alas amiſit:& in mare decidit:cui nomen quoque dedit:ideo hic.❡ Et fecit nomina uaſtæ aquæ:nam ab eo appellatum eſt mare Icarum.❡ Tunc lœua a ſiniſtra:Deſerit creten:Cretam inſulam:de qua in tertio libro diximus ❡ Eam inſulam non attigit ſed a lœua reliquit.❡ Dextera deſerit undas pelopeiadas:mare quod peloponneſum abluit:a Pelope dictam qui in ea regnauit.❡ Peloponneſus autem dicitur: quaſi inſula pelopis. Aegeo & Ionio cingitur Iſthmos chorynthiacus facit ne inſula ſit:Anguſta quidem inter duo maria tellus.❡ Et petit cythera ſacra ueneri: non attingit peloponneſum:ſed petit cytherm inſulam:quæ eſt inter maleam: & cretam:& in ea cythœra cytherorum montes: unde Virgilius.Sunt alta cythœra dixit:Inſula eſt Veneri ſacra quoniam in propinquit undis nata: & illuc concha delata eſt. Vnde in heroidibus:Nuda cythœriacis edita fertur aquis.Et Pomp.iquit: Cytherẽ dictam Venerem a cythœra urbe i quam concha delata eſt.❡ Hinc a cythœris petit. ❡ Mare trinacrium: ſiculum:quia trinacria dicta eſt Sicilia:a tribus eminentibus promontoriis. Pachinno Lilybeo peloro:& ακροσ ſummitas dicitur:unde Diodo. uidetur oſtendere a tribus angulis dictam. ❡ Vbi:in quo mari. ❡ Solent tingere ferrum candens.ferrum calidum & ignitum: ❡ BRontes & ſteropes & agmonides: hi miniſtri ſunt Vulcani,& a re quã faciũt cognominari.❡ Brontes a βρωμοσ:quod eſt tonitru.Steropes a

pelopeides unde ſ.mare dictũ a pelope. q̃re dicta eſt trinacria.

ςτερόπω ſiquod eſt fulgur. Agmonides hic a Virgilio pyragmon dicitur a πῦρ quod eſt ignis & agmon ulcus. Pulmon enim hi cyclopes conficiunt: ideo ita appellati. Venit igitur mater deũ in fretum ſiculum & inſulis æolicis: ubi eſſe Vulcanus exiſtimatur. Et legit: nauigat.

Aequoraq̧ aphra legit: ſardeaq̧ rḡna ſini
Reſpicit a remis/auſoniãq̧ tenet: (ſtris
Hoſtia cõtigerat qua ſe tyberinus i altũ:
Diuidit/& campo liberiore natat:
Ois eq̃s mixtaq̧ grauis cũ plæbe ſenat9:
Obuius & thuſci fluminis ora uenit:
Procedũt pariter matres natiq̧ uiriq̧:
Q uæq̧ colũt ſanctos uirginitate focos:
Sedula fune uiri cõtẽto brachia laſſant
Vix ſubit aduerſas hoſpita nauis aq̃s:
Sicca diu fuerat tell9/ſitis uſſerat herbas
Sedit limoſo preſſa carina uado:
Q uiſqs adeſt opi pluſq̃ ꝑ parte laborat
Adiuuat et fortes uoce ſonãte manus:
Illa uelut medio ſtabilis ſedet iſula põto:
Attoniti mõſtro ſtantq̧ pauentq̧ uiri:
claudia qnta gẽ9 clauſo referebat ab alto

ANT. FAN. ¶ Aequoraq̧ aphra legit: Tranſit: ut Crebris legimus freta concita terris. Mare Aphrum ſiue Lybicũ eſt quod Lybiam alluit. Sardonaq̧ regna: Sardiniam inſulam notiſſimã in mari Tyrrheno romani ad urbẽ nauigantes a læua liquebãt ſed lõge unde poeta proſpicit dicit. Sardinia insula Ea a ſardo Herculis filio nomen accæpit qui e lybia ueniens inſulã occupauit. Omnis eques mixtaq̧ grauis cum plebe Senat⁹: Equeſtris ordinis uiri patres ſiue Sẽatores ac plebeii. periphraſis, Q uæq̧ colũt ſanctos uirginitate focos: Periphraſis uirginum ueſtalium. Cõtento: Extento fune cum oẽs ſummo conatu nauem traherẽt aduerſus uim fluminis. Sitis uſſerat herbas. Cõſequens pro antecedenti: hoc eſt ꝑ calore ſitis. Sedit: Cõſtitit terẽ. ra uadis. Pluſq̃ pro parte laborat: Inſudat trahendi laborem tollerãs plus ferre q̃ ſuppeditẽt uires. Claudia quinta genus clauſo referebat ab alto: Nõ eſt qnta hoc loco prænomen poſtpoſitum uerſus gratia: uel ordinis nomẽ ut quidam putant. Claudia quinta Legimus enim apud Liuium matronæ primores ciuitatis iter, quas unius claudiæ qntæ inſigne eſt nomen accepere. Hæc Claudia expetimẽto religionis pudiciſſima iudicata eſt: ut inquit Plinius. Nauem enim cũ ſacris matris deum obhærẽtem uado Tyberino extraxit precata palam: ut ſi ſibi pudicitia cõſtaret ſequeretur. Cuius ſtatua: ut Valerius Maxim⁹ ſcribit in uehiculo ædis matris deum poſita eadem æde bis incẽdio cõſumpta flãmis intacta ꝑmanſit. imago matris deorũ ab incẽdio ſeruata Alia eius gentis Claudia nono more (ut ait Suetonius) apud populũ ſubiit iudiciũ maieſtatis: q̃ in cõferta multitudine optauit ut frater ſuus pulcher reuiuiſceret: atq̧ iterũ claſſem amitteret ut minor turba Romæ foret. Sciendũ gentem Claudiã ortam eẽ ex regillis oppido Sabinorũ deductãq̧ ab Appio Clauſo: cui poſtea Appio Claudio fuit Romæ nomen: ut inqt Liuius: qui poſt exactos reges cũ quinq̧ milibus clientũ & amicorũ uenit Romã & ſuſceptus habitandã urbis partem accæpit quo Claudia tribus eſt & familia nominata ut Seruius ſcribit. Claudia gens, Vnde illud eſt Virg. vii. æneĩ. Ecce Sabinorũ priſco de ſanguine magnũ agmẽ agens clauſus magniq̧ ipſe agminis inſtar claudia nunc a quo diffundit & tribus & gens. Lege Liuiũ libro ſecundo primæ decadis & Plutarchũ i publicola. Meminit & eiuſdem Appii Clauſi Cornelius Tacit⁹ his uerbis: Maiores mei quorũ antiquiſſimus Clauſus origine Sabina ſimul in Ciuitatẽ Romanã & in familias patriciorũ aſcitus eſt hortant ut paribus conſiliis remp. capeſſam. Ab eo Clauſo Syl. Ius Clauſos uocat quos Claudios dicimus: ut clauſorum decus atq̧ erepto maxima Romæ ſpes uero marcello.

PAV. MAR. ¶ AEquora aphra. mare lybicũ. Nã lybicũ illd ingẽs pelagus: qd iter Siciliã & ipſam lybiã. Et reſpicit regna ſadoa: a ſiniſtris remis e mari lybico flectẽti i orã latinorũ & hoſtia tyberina ẽ ſardinia magna. inſula a ſiniſtra: ideo a ſiniſtris remis dixit. Nã a ſiniſtra pte relinqtur in mari Tyrrheno: ita appellata dr̃ iſula a Sardo Herculis filio: ut teſtis eſt Solin⁹. Et petit: ipſa nauis. Auſoniã: qa flexit curſũ i littus auſoniũ. Cõtigit hoſtia tyberina: ſcilicet ubi & hoſtia urbs ab Anco martio fundata. Q uaſi tyberin⁹: tybris fluuius. Diuidit in altũ: in pelagus q̃ſi q̃ in mare influit. Et natat cãpo liberiore. ꝑ latiora ſpatia: nã illuc uſq̧ fert ꝑ alueũ: poſtea exit in mare tyrrhenũ: Latiores: qdẽ aquarũ cãpos: ꝑ quos iã liberi⁹ natat. O is eques: ex iuuere obuiã deæ uſq̧ ad hoſtia tyberina uniuſcuiuſq̧ ordis uiri: & matrõæ: & uirgies. Hæſitq̧ nauis i uadis tybridis ut nulla hoium ui trahi poſſet. O is eques: oẽs illi q erãt equeſtris ordis. Et grauis ſenat⁹: grauẽs ipſi ſenatores. Cũ plebe mixta: cũ ppl̃o. Procedũt pariter: ſimul oẽs eunt cũ põpa. Et mr̃es & nati filii: & uiri: q̃a exiuere obuiã: tã mares q̃ mulieres cuiuſcũq̧ etatis: ordis & cõditiõis. Et q̃ colũt ſãctos focos uirginitate: hoc ẽ Virgies ueſtales: quæ æternũ ignẽ caſte ſeruãt. Viri laſſãt: defaticãt. Brachia ſedula: cũ ſedulitate & oi conamie trahẽtia. Fune cõtẽto: extẽto: quo conabãt trahere manũ i uadis herẽtẽ. Nauis ſopita: ꝑegria: & q̃ ꝑegrinã deã ferebat. Vix ſubit: uix ſubire põt. imo ſubire ñ poterat. Aq̃s aduerſas: aduerſũ amnẽ. Tellus fuerat diu ſicca: diu nõ pluerat: ſic aruerat tellus: & q̃a nullis ĩbrib⁹ erat adiutus amnis: tenuis tũc erat ei⁹ aq̃. Sitis: ipſa ſiccitas ob aq̃rũ penuriã. Vſſerat herbas: deficiẽte hũore: aruerãt & ipſe herbe. Carina ꝑſſa. ſuo. onere. Sedit: ſubſtitit hærẽs. Vado limoſo: i uadis tyberinis: & lutoſis. Q uiſqs adeſt opi: ipſi qdẽ operoſo labori trahẽde nauis. Laborat pluſq̃ ꝑ arte: q̃ſi pluſq̃ qſq̧ ſuis uirib⁹ poſſit. Et adiuuat manus fortes: robuſtas & fortiter trahẽtes. Voce ſonãte: clamore. Illa: ua nis. Sedet: ſi ma hæret. Velut iſula ſtabilis: imobilis. Medio põ. i medio mari: q̃a ut moueri ñ pt iſula: ita moueri ñ poterat nauis. quo cum honor acceptus est a romulis mi deorũ Viri attõiti: exterriti. Stãt & pa. mõſtro: q̃ſi ſtãtes expaueſcũt eo nauis miraculo: q̃ nullo hoium conatu moueri poterat. Claudia qnta: cũ uiri fruſtra cõarẽt: ex clariſſia Claudiorũ fa

miliaruirgo claudia pceſſitq̃ cũ caſta ñ crederet̃:deã ipſã obteſtata:ut ſue teſtimoniũ pudicitiæ phiberet Exiguo,deĩde conamine funẽ trahẽtẽ nauis:ſequuta eſt:meĩnit hui⁹ rei diu⁹ Hieronym⁹:& Tráqillus i uita Tyberii.de eadẽ inquiquæ nauẽ cũ ſacris matris deũ ideæ obhæreẽtẽ Tyberino uado extraxit: præcata p palam ut ita demũ ſequeretur ſi ſibi pudicitia conſtaret.

Claudia uirgo.

⸿Claudia quia:non quæ eſſet quinta numero: ſed noie.⸿ Reſerebat genus:ducebat originem.⸿ Ab alio clauſo:a quo emanauit domus claudia:de quo Virg.in ſeptimo æneidos.Ecce Sabinorum priſco de ſanguine magnum agmen agens clauſus magniq; ip ſe agminis inſtar.Claudia nunc a quo diffunditur:& tribus:& gẽs:Per latium poſtq̃ in partem data Roma Sabinis:& cætera.Nec facies ipſius Claudiæ.

Nec facies impar nobilitate fuit:
Caſta qd ẽ ſed ñ ẽ credita/rumor iniqu⁹
Leſerat/& falſi criminis acta rea eſt:
Cult⁹:& ornatus uarie prodiſſe capillos
Obfuit/ad rigidos ligua q; pmpta ſenes
Cõſcia mens recti famæ mendacia ridet:
Sed nos in uicium credula turba ſum⁹:
Hæc ubi caſtarum pceſſit ab agmie matrum:
Et mãibus purã fluminis hauſit aquã:
Ter caput irrorat:ter tollit ad æthera pal-
qcũq; aſpiciũt mẽte carerẽ putãt: (mas
Submiſſoq; genu uultus i imagine diuæ
Fixit:& hos dixit crine iacente ſonos:
Supplicis alma tuæ gẽitrix fœcũda deorum
Accipe ſub certa conditione præces:
caſta negor:ſi tu dãnas meruiſſe fatebor
Morte luam pœnas:iudice uicta dea:
Sed ſi crimẽ abeſt ut nr̃æ pignora uitæ
Re dabis/& caſta ſequere manus:
Dixit/& exiguo funem conamine traxit
Mira/ſed in ſcæna teſtificata loquor:
mota dea ẽ/ſeqt̃ q; ducẽ laudatq; ſeqndo
Index lætitiæ fertur ad aſtra ſonus:
Flumis ad flexũ ueniũt tyberia priores:

ANT FAN.

⸿IMPAR nobilitate:Verſus gratia e littera pro i ponitur.Dicimus enim ſum impar tibi.Poteſt & mutationẽ caſus factam accipere.⸿ CAſta quidem ſed non & credita:Falſo populi iudicio famæq; mendatio impudica dicebatur:Vt hic priſca ducens clauſorum ab origine nomen Claudia non æqua populi mala credita fama.Ornatus uariæ prodiſſe capillis obfuit:Stultum uulgus impudicam arguebat ex ornatu.⸿ Conſcia mens recti famæ mendacia ridet:Spernit obtrectantium linguas:qui nullius eſt ſuæ turpitudinis conſcius Iuuenalis: Viuendum eſt recte tum propter plurima tumq; his præcipue cauſis ut linguas mancipiorũ contẽnas. Eſt autem ſententia color rhetoricus.Sed nos in uitium credula turba ſumus:Honeſta reprehendendi ratio. Miſcet.n.ſe mortalibus muſa quos arguit Iuuenalis:Hic uiuimus ambitioſa paupertate omnes.⸿ F[illegible] hauſit aquam : Sic Virg.in ix.æn.Ad undã pro[illegible] moq; hauſit de gurgite lymphã multa deo ora[illegible] ter caput irrorat : ter tollit ad æthera palmas:Impari utitur numero quod & numero deus impare gaudet:& ſtatim omnia ſunt ceſſura fœliciter.⸿ Sub certa conditione:Vt a te damnata non immerito pœnas luam,abſolute uero certo iudicio populo ro.uita pbetur.⸿ in ſcæna:in ludis ſcænicis ubi nauem tractam a claudia retulerant hiſtriones uel renera in cõſpectu populi tanq̃ in ſcæna:quod magis placet. ⸿ Laudatq; ſequendo : nõ laudat uerbis dum ſequitur ſed quia ſequitur laudat:hoc eſt teſtatur pudicam.

Mens recti cõſcia obtrectãtium linguas contemnit.

Ter cum aq̃ ſancta uocabãt.

PAV. MAR.

⸿F Vit impar nobilitate : Nam ut præſtantis.nobilitatis:ita formæ quoq; præſtantis. ⸿ CAſta quidem erat. ⸿ Sed non eſt credita:non credebatur eſſe caſta. ⸿ Rumor iniquus non æquus:ſed falſus & conflictus : Læſerat:offenderat illam : nota uiolatæ pudicitiæ. ⸿ ET eſt acta rea falſi criminis:falſo arguebatur ſtupri:& uirginitatis non ſeruatæ.⸿ Obfuit cultus ex his ſumebantur ſigna coniecturalia corrupti animi & corporis quod ſe excolebat:tanquam amantibus placitura:Ipſe ergo cultus formæ obfuit.⸿ Et pdiiſſe:apparuiſſe.⸿ Capillos uarie ornatos:quos uario mõ & pectebat:& innectebat:mens cõſcia recti:alius honeſtatis ſuæ conſcius.⸿ Riſit mẽdatia famæ mẽdacem famã:& rumorẽq; falſo ferebat̃.⸿ Sed nos:loquit̃ muſa ſed perinde ac humo:qa nos hoies.ſ. ⸿ Sumus credula turba i uitiũ facile credimus qcqd uituperandum quoq; affertur.⸿ Hæc:claudia.⸿ Vbi:poſtquã.a⸿ Proceſſit ab agmine a multitudine.⸿ Caſtarum matrum:pudicarum matronarum.⸿ Et manibus hauſit aquam puram flu.& man⁹ abluit & his aquã tyberini gurgitis hauſit.⸿ Ter caput irrorat:ter aqua fluminea caput fudit.⸿ Ter tollit palmas ad æthera:ter manus,in cœlum ſuſtulit.⸿ Quicũq; aſpiciunt eam:ſcilicet ita agẽtẽ.⸿ Putãt carere mente:exiſtimant amentẽ & inſanam.⸿ Et ſubmiſſo genu:id inflexis genibus ipſa claudia.⸿ Fixit uultus in Imagine Diuæ:fixit oculos in ſimulachrũ ipſius matris deum:⸿ Et dixit hos ſonos hæc uerba. ⸿ Crine iacente:paſſis crinibus.⸿ Alma genitrix deorum fœcunda.⸿ O Mater deorum.⸿ Alma dixit:qd deos peperit:a qbus oĩa aluntur:Fœcunda ob tot fœlices partus.Genitrix quod a matre hanc hẽat diſtãtiam: qa genitrix:ut inqt Nonius:ſp quæ genuerit nũcupatur:Mater uero aliqñdo p nutrice ponitur. Virg.in octauo.geminos huic ubera circũ ludere pendentes pueros: & lambere matrẽ. Plautus in menecmis : ita forma ſimilis pueri:ut mater ſua nõ internoſcere poſſet:quæ mãmam dabat:Nec adeo mr̃ ipſa: quæ illos peperat.⸿ Accipe pces:meas.⸿ Sub certa cõditione:ſũpſit uerbũ e iure ciuili:de cõditionib⁹ in facto cõſiſtentibus:de qbus ita agit paulus iuriſcõſultus titulo de cõditionibus.Cõditiones cõſiſtẽtes in facto uarietatẽ hẽnt & q̃ſi tripartitã recipiunt diuiſionẽ:ut qd detur:ut qd fiat:ut qd obtingat:uel retro ne detur:ne fiat:ne obtingat:ex his dãdi faciẽdiq; cõditiones:in pſonas collocant̃:aut ipſorum:qbus qd relinqt̃:aut alio rũ.⸿ Tertia ſpecies in euẽtu ponet̃ &c.Hæc uero cõditio ut fiat erit. ⸿ Caſta negor:dicũt oẽs me nõ eſſe

Animus honeſti cõſcius ẽ et malis

Cõditio ẽm paulum iure conſultũ

caſtã

caſtā.¶ Si tu dānas me.ſ.tanq̄ corruptā:& nō caſtā.¶ Fatebor meruiſſe:dicā īgenue me mereri ſupplıciū.¶ Morte luā pœnas:plectar morte.Luere pœnas:pati ſuppliciū pro crimine.¶ Victa iudice dea:uicta ego tuo iudicio ſupplicio afficiar.¶ Sed ſi crimē abeſt:ſi ſcis,me caſtā & īcorruptā ¶ Dabis thure:pignora nr̄æ uitæ:re.ipſa oñdas ſigna:tanq̄ pignora & teſtes uitæ meæ pudicæ.¶ Et tu caſta pudica & ſcā.¶ Seq̄re manus caſtas:meas.ſ.¶ Dixit:ita p̄cata eſt claudia.¶ Et traxit funē:ipſius nauis.¶ Exiguo conamine:puo conatu.Nā puo labore traxit:& facillime ſequuta eſt ratis.¶ Mira loquor:dico qdē ad mirabilia.¶ Sed teſtificata in ſcæna:quæ relata fuere in theatro:ut adhiberi fides debeat.¶ Mota dea eſt:p̄cibus ipſius claudiæ.¶ Et ſequiſ ducē:p̄cedentē:& trahentē:uirginē.¶ Et ſequēdo laudat:ex hoc ipſo laudare uideſ:quia ſeq̄ trahentem in pbarionem & cōmendationem pudiciciæ illius¶ Sonus index lætinæ:hoc eſt plauſus quo animorum indicaſ lætitia.¶ Ferſ ad aſtra:nam datus eſt uirgini plauſus ingēs:& uoces ſydera ſublatæ.¶ Veniunt ad fluxum fluminis:Claudia ſenatus:& populus:& matronæ ueniunt illuc:ubi ſe incipit reflectere in lœuam amnis.¶ Priores dixere atria tyberina:dixere ueteres eſſe domum tybridis.

Miraculum quod ſecuta eſt funē claudie mater deorum

Atria dixerunt unde ſiniſter abit:
Nox erat/& q̄rno religāt in ſtipite funē
Dantq̄ leui ſomno corpa fūcta cibo:
Lux aderat/q̄rno ſoluūt a ſtipite funē:
Ante tamē poſito thura dedere foco:
Añ corōarūt puppi/& ſine labe iuuēcā:
Mactarunt/opum cōiugiiq̄ rudem:
Eſt loc⁹ i tyberi quo lubric⁹ īfluit almo
Et nomē magno pdit in amne mior:
Illic purpurea canus cū ueſte ſacerdos
Almonis dominā ſacraq̄ lauit aquā:
Exululāt comites/furioſaq̄ tibia flatur:
Et feriūt molles taurea terga manus:
Claudia p̄cedit læto celeberrima uultu
Credita uix tandē teſte pudica dea:
Ip̄a ſedēs plauſtro porta ē iuecta capēa
Sparguntur iunctæ flore recēte boues
Naſica accæpit/tēpli nō pſtitit autor
Auguſtus nūc eſt:ante Metell⁹ erat:
Subſtitit hic erato/mora fit dū cętera q̄
Dic inq̄ pua cur ſtirpe q̄rat opes (ro:
Cōtulit æs ppl's/de quo delubra metell⁹
Fæcit ait/dādæ mos ſtipis ide manet;

ANT. FAN. almo fl.

¶ VNDE ſiniſter abit.Fabulaſ ibi eē regiā Tyberini ubi fluuius flectiſ ſiniſtrorſum ¶ Opum cōiugiiq̄ rudem:Ut hoſtia eſſet puriſſima.¶ Eſt locus in ty.q.lu.infl.al.Huius fluuii ſupra meminimus ubi mater deum.vi.cal.apri.lauabaſ ut ait Vibius ſequeſter.Defluit aūt almo in tyberim nō admodū longe a porta capena ut nōnulli dicūt.qbus illud aſtipulaſ.Illa ſedens plauſtro porta eſt,inuecta capena.Lota igiſ eſt Cybele tunc in eo fluuio.uñ factū exiſtimamus ut poſtea illic lauari cōſueuerit.¶ Comites.Non oēs q deā comitabanſ ſed galli ut diximus ſupra.¶ Furioſaq̄ tibia,ob gallos q̄ furere uidebāſ ¶ Taurea ter.tympana.Quibus curetes uſi fuerāt cum Rhea Iouē peperiſſet.Ea e pellibus fieri dubiū nō eſt.¶ Boues:A qbus deæ plauſtrū trahebaſ.¶ Naſica accæpit tēpli nō extit autor.Accæpit legēdū eſt nō incæpit ut qdā uolūt q' exiſtimāt notā fuiſſe hanc ædē a Scipione Naſica.qd' alienū eſt ab hiſtoria Liuiſ q ſcribit Naſicā in ſalū naue euectū deā a ſacerdotib⁹ accæpiſſe atq̄ in terrā extuliſſe &.M.Liuium & & Claudiū cēſores ædē matris deū faciendā locaſſe eāq̄ xiii.āno poſtq̄ locata erat.M.iunium Brutum dedicaſſe.Quare nō placet qd' in opuſculo uirorum illuſtriū legim⁹ ubi eius libelli autor quicūq̄ fuerit:neq̄.n.eſt Plinius ut multi putāt.ſcribit tēplū hoc incœpiſſe Naſicā:qd' cū bis incēdio abſumptū fuerit ut diximus ſupra.nemini miruꝫ uideri debet q̄ Ouidius ſcribit hoc loco & Metelluꝫ eius ædis autorem fuiſſe.& poſt Metellum Auguſtum,quem conſtat refeciſſe ædes ſacras uetuſtate collapſas aut incēdio abſumptas teſte Sueto.Hinc eſt q̄ feſtū matris deuꝫ Romæ celebrari ut diximus cōſueuit nō pridie idus aprilis ſed nonis huius mēſis qb⁹ ea ædes ab Auguſto fuerat dedicata.quā qdā uolūt fuiſſe nō longe ab ea porta qua deæ ſimulachrū in urbē inuectū eſt:ſed in palatio fuit teſte Liuio.¶ Parua cur ſtirpe quærat opes.Moris fuit hoc tpe ut Romani matri deū nūmos ſiue ſtipem q̄uis paruā offerrent:qñoniam ſtipe a populo collata eius deæ templum a Metello fuerat conſtitutum.

tympana

M.liuius ædem matri deorū dedicauit

Cybeles ædes ubi

¶ VNDE,ſiniſter abit.uertit ſe in ſiniſtrā:ubi eſt reflexus fluminis:putauere antiq.eē regiā numīs tyberini.Vñ Vir.de eodē loco.cum facit deū ip̄m loquentē.Ego ſum pleno:quē flumine cernis.¶ Stringentē ripas & pinguia culta ſecantē.Ceruleus Tybris.Cœlo gratiſſimus ānis.¶ Hic mihi magna domus:celſis caput urbib⁹ exit.¶ Nox aderat:ſubſtitere p noctē in ipſo flexu:quo ab hoſtiis tyberinis uenerāt.¶ Religāt funē a ſti.quer.a trūco quercus religere pro ínectere:ſeu ligare dicim⁹.Vir.cū laomedōtia pubes gramineo ripæ religauit ab aggere claſſem ¶ Corpa funci.poſtq̄ comederūt.¶ Dant lo.ſom.qeti ſe tradiderūt.¶ Lux aderat:iā alluxerat.¶ Soluūt funē a ſti.q.ubi ueſpi religauerāt.¶ Tñ anteq̄ ſoluerēt.¶ Dedere thura po.fo.erecta ad tp̄s ara:& ſuccēſo igne thura adoleuere.¶ Añ coronarūt puppim:anteq̄ inde diſcederēt nauē uirētib⁹ coronarūt.¶ Et mactarūt iuuēcam ſine labe.delectā ex armēto:ſine ulla macula:quæ nulla poſſet labe notari iuuencā īmolarūt.¶ Et rudē opum:& cōiugii quæ nec araſſet:nec taurum ſuſtinuiſſet:& tria dat huic hoſtiæ:facit delectā,iniugē:& purā.ſed de his diximus in.i.li.¶ Eſt locus:facit topographiā.¶ Quo al.lu.infl.in tyb.almo paruus eſt fluuius q īterſecas hoſtiēſem uiā nō lōge ab illo flexu init tybrim.Aliqui putant eſſe illū:qui eſt inter portā urbis hoſtiēſem:& tēplū diui Pauli.remotior ab urbe eē nō pōt:q galli quot annis:ib ant illuc cum matris ſimulacro.qd' indicat Luca.Et lotā paruo reuocant almone cybelē.¶ Et mino r ā nis.¶ Perdit nomē i magno amne.Almo paruus flu.amittit ſuū nomē:cū in

PAV. MAR.

Topographia

Sacra cy. beli age. banť cuʒ aqua flu. almonis.

fluit in tybrim.ut de Iſata inqt Luc.cum influit in Rhodanũ.q gurgite ductus.p tã multa ſuo.famæ maioris in amnẽ lapſus ad equoreas nomẽ nõ ptulit undas.Illic in eo loco apud hoſtiũ almonis. Sacer dos canus.iã ſenior cũ ueſte. Purpurea.quo eſſet ornatior. Lauit dñam.deæ ſimulacrũ. Et ſacra.q ſi mul ferebanť. Aqs almonis.ipſi᷑ pui amnis & idemos ſumpſit initiũ referẽdæ deæ illuc. Exululãt comites:galli miniſtri Cybelis ululatũ ediderũt. Et flatiflatu reſonãt. Tibia furiuſa:uel horrẽda ut paulo ſu periᵒ.horrẽdo ſono dixit.uel furioſa qa furere ipſi miniſtri uidebanť. Et manus molles:muliũ miniſtro. ſũ. Feriunt terga taurea.tympana ex tauroꝝ corio. Claudia pceditante. Celeberri ıı laudatiſſima. Vultu iætoleta.n.aſs añcedebat Vix tãdẽ eſt credita pudica:tãdẽ oẽs credidere eã caſtã : ſed difficul. ter:credidere tñ. Teſte dea:quæ caſtas eius manus ſequuta eſt.Ipſa deũ mater. Sedens plauſtro:quæ iã currui erat impoſita. Eſt inuectailla:&e intra urbẽ uecta. Porta capena:qua exiť iu uiã appiã : & inde regio portæ capenæ dicta eſt.qua porta itur ad ædẽ diui Sebaſtiani. Boues iunctæ:quæ iugatæ currũ trahunt. Sparguní flore recẽte:recẽtibus floribus & uias ſternebant:& qui in ſpectaculo erant ptereuntes flonbus ſpargebãt. Naſica accepit.P.Scipio.Naſica qui uir optimus a ſenatu iudicatus eſt:deã accepit in ingreſſu urbis: Ve Liui.inquit ab hoc acceptã in hoſtiis tyberinis:dediſſeq inde ferendã matronis Tẽ pli nõ perſti.au.hic ipſe Naſica templũ deæ non cõſtruxit &.Q .Cæcilius Metellus:ex donis deæ collatis templũ iu regione portæ capenæ matri deoꝝ erexit:inſtaurauitq; illud poſtea Auguſtus:& ludos conſtituit:& ut eidem a mulieribus carmina canerenť. Vnde in prin.ſecũdi libri triſtiũ.Ipſe quoq auſonias cæſar matreſq nuruſq Carmina turrigere dicere iuſſit opi. Auguſtus nũc eſt:autor.ſ.tẽpli.nam illud refituit tpe ipſius poetæ:&eu nunc eſt:qa noſtro tpe ædẽ reparauit. Ante erat metel.Cæcilius erat autorq ab Initio erexit. Subſiſtit hic erato:hic de ſii loqui muſa. Mora fit.ı.retardať.Dum cæ.quæro:in qbus in erat dubitatio. Diciuq cur:quæ rat opes:ipſa dea cur ſibi nũmos quærit. Parua.ſti.paruo numo. Eo .n.die ſinguli ſinguos nũmos offerebãt. Ait cõ.æs po.ut paulo ſupius diximus.Populus frequẽs in palatio dona deæ tulitq teſtaf Liui.Ergo ab ære collato a populo:mox conferendum quot annis ſtipũ originem ſumpſit. De quo:ære qđ ppſus cõtulit. Metellus:ipſe.Q.Cæcilius Metel. Fecit delu.extruxit templũ. Inde:ex eo. Manet mos:ſeruaſ cõſuetudo. Dande ſtipis:offerendoꝝ nũmoꝝ.

Q.cecill us metel. lus tẽpiũ cõſtituit matri deoꝝ iuxta portaʒ capenam,

ANT. FAN.

Sodalitates Mutuæ i ſacris cybeles

Megaleſia primi i urbe iuxdi

Cælene

Depelle marſiæ ſm herodotum,

PAV. MAR.

Epulones uiri tres ſm Cice.

Cur uicibus factis ineunt cõuiuia q̃ro

Tũc magis indictas cõcelebrãtq dapes

Q đ bñ mutarit ſedẽ berecynthia dixit

Captant mutatis ſedibus omen idẽ:

Inſtiterã/quare primi megaleſia ludi.

Vrbe forẽt noſtra/cũ dea ſenſit enĩ:

Illa deos inquit peperit/ceſſere parenti.

Principiũq dati mater honoris hẽt:

Cur igiť gallos/qui ſe excidere uocamᵒ

Cũ tñ a phrygia gallica diſtet humᵒ:

Inter ait uiridẽ cybelen/altaſq celænas

Amnis/it inſana nomĩe gallus aqua:

q bibit ĩde furit/pcul hic diſcedite qs ẽ

Cura bonæ mẽtis/qui bibit inde furit:

CVR uicibus fa.ine.cõ.quæro:Mutuas ſodalitates dicit.Cice in Catone maiore:Sodalitates.n.me quæſtoſ cõ ſtitutæ ſũt ſacris idæis magne matris acceptis. Indictas a pontifice ſiue a gallis comitibus matris deũ ſiue ab epulonibus.Lege Feſtũ. Mutatis ſedibus:mutanť a nobis ſedes cum e cõuiuiis accedimus ad diuerſa cõuiuia.Q đ Romani faciebaut boni ominis cãqñ cibele e phrygia Romam tranſlata bene ac fœliciter ſedem mutauerat. Quare pri.me.lu.Vt.fo.no.hi ludi quo & ſupra meminimus iure primi iudoꝝ oium habebanť quia par erat ut dii parenti ſuæ cederent & cum hono rẽ mat i exhiberẽt Cur igiť &c.diximus ſupra matris deum comites a gallo flumine gallos uocari. Altaſq celenas:urbem phrygiæ patriam marſiæ quem ab apolline ſuperatum & excoriarum ferunt.Vnde illud eſt Lucani. Et quæ tuæ munera pallas lugent damnatæ phœbo uictore celenæ. id oppidum nõnulli lydiæ tribuunt.qđ nos monere nõ debet cum phrigiæ:Cariæ ac lydiæ loca inter ſe coeant i ut non facile diſtinguantur.Sciendum & collem ipſum in quo urbs eſt Celenas dici ut autor eſt Strabo & oppiduʒ ipſum in cuius foro ſuſpenſa uiſebatur Marſiæ pellis i ut Herodotus ſcribit in utrem formata.quam ei detractam pbriges ferebant apollinem ſuſpendiſſe. Inſana:quæ inſanos facit ut dictum eſt. Procul hinc di.quis eſt Cu.bo.mẽ.ſenſus eſt.Vos quibus cura eſt bonæ mentis diſcedite procul a gallo flumine.

Q Væro cur ineant cõuiuia factis uicibus:ᵒpoſtea interrogo nñ ea ſit cõſuetudo:q in his feſtis uiciſſim mõ ad hæc mõ ad illa cõuiuia eant. Et magis tunc:magis q̃ ullo unq̃ tpe Cõcelebrãt.cũ celebritate frequẽtant. Dapes indictas:ipſa cõuiuia.Indicta:nã indicebanť ab ipſis ſacerdotibᵒ:& poſtea uiciſſim ibãt. Quod berecinthia:iõ factis uicibᵒineunt cõuiuia:qđ deoꝝ mater. Bene mutauit ſedẽ.pſpere cõmutauit:mõtes phrigiæ:p urbe roma. Captãt idẽ nomen:pſpere mutatiõis. Mutatis ſedibᵒ:cũ e cõuiuio in cõuiuiũ ſe recipiãt. Præerãt huic rei epulones:qbᵒid inditũ nomẽ. Quod Põpeio teſte iudicendi ioui:cæteriſq diis epulas prãtem hẽtenti& Cice.in lib.de oratore.Põtifices inqt ueteres pp ſacroꝝ multitudinẽ: tris uiros epulones eſſe uoluerũt:cũ eſſent ipſi a Numa:ut ẽt illud iudicrũ epulare ſacrificiũ facerẽt iſtitui & alio loco:Romæ inqt erãt ſacra deæ matris:in qbᵒfeſtis noſte epulabanť. Erãt ĩr ſeptẽ nũero &c. Hi ergo crãtiq cõuiuia cõmutabãt. Inſtiterã:q̃ res.ſ. Quare ludi megaleſia forẽt primi i urbe nr̃a.Cur romæ primi dicanť:& prio loco fiãt ludi ipſi:quos cõſtituit.M.iuniᵒBrutᵒ:& Megaleſia appellanť:& de q bᵒpaulo ſupiᵒdiximᵒ:& quoꝝ Liuiᵒmemit Cũ dea.erato. Inqt.n.qa. Sẽſit:me.ſ.qrentẽ. Illia.cybele. Peperit deos:iouẽ:iunonẽ:neptunũ:plutonem. Ceſſere parenti:dii ipſi uoluere matri cedere. ET

mater habet principium dati honoris:hoc eſt primum ludoꝝ honorem:nam cum ludi dis exhibeantur. Primus honos matri deoꝝ debeť ideo ipſi primi & magni dicunť ludi.¶ Cur ergo uocamus gallos:i q ſe excideret:alia quæſtio.Cur galli dicti ſint miniſtri cybeles:qui ſibi uirilia exciderũt:ſeu amputauerũt.¶ Cũ humus gallica:gallia ipſa.¶ Tantũ diſtet:diſiuncta & longe remota ſit.¶ A phrigia:uñ huc aduecta dea: hoc inqt cur appellanť eo noie:qñ qdẽ a gallia appellari nõ potuerit.¶ Inter ait uiridẽ cybelẽ : muſa cãm appellatiõis ad gallũ fluuiũ refert:cuius aqua epota furorẽ gignit.¶ Is labiť p ea loca phrigiæ:ubi matris deũ erãt tẽpla.Initiũ.n.capit ex modris phrigiæ:& in ſagaꝝ amnẽ influit.& Pli.inqt:Gallus phrigiæ flumen eſt.de cuius aqua potantes reddunť inſani:& Martianus afferit adeo miniſtros matris deum gallos dictos ait erato.¶ Gallus amnis:fluuius.¶ Aqua inſana.inſaniã & furorẽ incutiens.¶ It:fluit.¶ Inter uiridem cybelem:cibeion & cibelem dicimus montem:de quo paulo ſupius.¶ Et altas celenas:celenæ ĩ phrygia collis quidã eſt:ut Strabo inqt:in quo urbs fuit eiuſdẽ noĩs.Hinc Antiochus ſoter hoies trãſtulit in eã quæ nunc Apamia diciť.& urbem appellauit de noie matris apiamæ Artabazi filiæ:quæ Seleuco nicatori nupſit.Hæc in phrigia ab illo referunť.Sed ipſoꝝ locoꝝ noia:tu loca noſtra marſoꝝ tranſlata ſunt:ut fuiſſe hoc oppida putauerim:etiã ante marſiã ex Aſia pulſum:ſed de his in.vi.lib.plura dicemus.¶ Qui bibit inde:ex eo fluuio.¶ Furit:furorem concipit.¶ Diſcedite hinc procul:longe ab hoc fluuio recedite ne ſitis poſtea furore perciti.¶ Quis pro quibus.¶ Eſt cura bonæ mentis:qui ſane mentis eſtis:& inſanire nõ uultis.Qui bibit inde furit:repetitio prioris expoſitionis:ad uehementiora monita.

Quaſ dicti ſũt gal li ſacerdo tes cybe les

Nõ pudet herboſũ dixi poſuiſſe moretũ
In dñæ menſis/an ſua cauſa ſubeſt:
Lacte mero ueterẽs uſi narrãť & herbis
Sponte ſua ſi quas terra ferebat ait:
Candidus elixæ miſcetur caſeus herbæ
Cognoſcat primos ut dea priſca cibos
Poſtera cũ cœlo motis pallantias aſtris
Fulſerit/& niueos luna leuarit equos:
Qui dicet/quõdã ſacrata eſt colle qrini
Hac fortuna die publica/uetus erit:
Tertia lux memĩ ludis erit/hac mihi q
Spectãti ſenios cõtinuuſq3 loco: (dã
Hæc ait illa dies libycis q̃ cæſar in oris

¶HER boſum moretũ:in ſodalitatibus magnæ matris apponebať conuiuiis moretum e lacte caſeo & herbis ob conuenientiam eius cibi cum dea.Lac enim & herbæ fuit ueterũ cibus.& ipſam deam uetuſtiſſimã eſſe nemo dubitauerit quippe quæ eſt deorum mater.¶ Lacte mero:lacte ſolo.Hoc cibo uiuunt nõnulli barbari: quos moriať Plynius ignorare aut ſpernere tot ſæculis caſei dotem: quo tradũt uixiſſe Zoroaſtren in deſertis annis.xx. ita tẽperato ut uetuſtatem non ſentiret.¶ Poſtera cum cœlo motis pallantias aſtris fulſerit.viii.idus aprilis celebratur dedicatio ædis fortunæ publicæ in mõte Quirinali: quo in loco ſacrata eſt ædes eius deæ quã nõnulli Protogeniam Liuius Primigeniam uocat non a Cn.Domitio prætore urbano:ut quidam uolunt non intelligentes quid Liuius tradat:ſed a Q.Martio ahala duumuiro ad idipſum creato quam ædem uouerat decem annis ante.P. Sempronius ſophus:qui cum in agro crotonienſi cum hannibale male pugnaſſet coniunctis deinde copiis cũ legionibus.P.Licinii proconſulis cum eodem hoſte cõflixit:& cum in principio pugnæ ædem fortunæ primigeniæ uouiſſet ſi hoſtes funderentur compos eius uoti factus eſt.Hoſtes enim fuſi ac fugati ſunt & ſupra quattuor milia armatoꝝ cæſa.Itaq3 idem Sempronius cenſor poſtea eam ædem locauit quæ neq3 ab eo neq3 a Cn.Domitio:ſed a.Q.Martio dedicata eſt.Eſt autẽ fortuna publica quæ & primigenia diciť ne qs dubitet legat tertiæ decadis Liuii librum nonũ nõ longe a fine:ubi eius fortunæ hiſtoricus meminit cũ in eodem libro ac paulo ante ſcripſiſſet tẽporibus ſecundi belli punici matrẽ deum e phrigia in italiã fuiſſe tranſlatã.Idem ẽt tradit.M.Liuium &.C.Claudium cẽſores ædẽ matris deum locaſſe in palatio faciendã Pallantias autẽ aurora dicitur a fratre Pallante:ut cũ præuia lucis tradendũ phœbo pallantis inficit orbẽ. Eſt frater eius Pallas Titanis filius ex quo ex terra natã eſſe auroram fabulantur.Sunt & qui auroræ patrẽ Pallantem uocant.¶ Luna leuarit equos:equi a luna hoc loco leuari onere dicuntur lucis aduentu.¶ Tertia lux.vi.idus aprilis Iulius Cæſar in lybia ſuperauit iubã & Scipionem cum perſequeretur reliquias exercitus Pompeiani.Nota eſt hiſtoria.Sciendum tamen iubam quem fuiſſe & ſuperbum & inertiſſimum legimus ideo hoc in loco magnanimũ dici:quod & magno animo Cæſari aduerſatus eſt:& in oppido zamæ lignis congeſtis maximam in medio foro pyram conſtruxit:ut ſi forte bello foret ſuperatus igne ſubiecto ſe in eam proiiceret:tis demum fluentibus rebus ad uoluntatem Cæſaris cum petreio conatus eſt ut per uirtutem interfecti eſſe uiderentur & cum infirmiorem illum ferro conſumpſiſſet impetrauit a ſeruo ut ſe interficeret:idq3 obtinuit.Appianus ſcribit eum regem ac Petregium cum nec fugam nec ſalutẽ ulterius ſpectare poſſent inedia ſe ac uulneribus inuicẽ confeciſſe.Triũphauit autem Cæſar(ut inquit Plutarchus)non de Scipione ſed de Iuba rege cuius filius Iuba in triumpho ductus eſt admodum infans:fortunatuſq3 ea captiuitate:qua factum eſt ut ex numida ac barbaro inter ſcriptores doctiſſimos numeretur. Sane Iubam autor perfidum uocat ob Aphrorum ingenia quæ & fallere & fidem frangere conſueuerũt.

ANT. FAN.
Moretũ
Caſei dos
Fortunæ publicæ feſtũ ĩ mõte qrinali viii.idus aprilis ꝓtogenia fortuna ſeu primigenia.
Pallãtias
Ludi ĩ honorẽ cæſaris ob uictũ iubã v.idus aprilis Iubæ mors Iuba ſcriptor.

¶NON pudet herboſum:ultima quæſtio:Cur in epulis deæ moretũ adhibebať Cãm refert muſa ad antiquos cibos:cũ lacte & herbis olim homines ueſcerenť.Neq3.n.eſt aliud moretũ.niſi admixtio multaꝝ rerum cũ lacte & caſeo.licet ſint qui pro intinctu uiridi accipiãt.dixi ego.Nõ pudet poſuiſſe in mẽſis dominæ.apponere deæ epulis.¶ Herboſum moretũ:ex herbis & lacte & caſeo confectũ.¶ An ſua cauſa ſubeſt.an eſt aliqua cauſa ꝓpria quare id fiat.¶ An ueteres:antiq.¶ Narranť uſi.quaſi dicãt ueſci ſolitos ipſos

PAV. MAR.

ueteres.¶ Meto lacte & herbis:his.n.ueſcebant añ panis uſum.¶ Si quos:quaſi & aliis cibis ſi aliquot¶ Ferebat terra ſua ſponte:nõ aratam:nõ cõſita:ſed ſuapte natura.¶ Cãdidus caſeus miſcet elixæ herbæ:hoc nũc offert epulis deæ:caſeus cũ herbis elixis:q̃ moretũ.¶ Vt dea priſca:deo℞ mater antiqua¶ Cognoſcat primos cibos:quaiib⁹ Saturni tpe ueſci cõſueuerũt.Hactenus de ſacris cibeles¶ Poſtea cũ cœlo.viii.idus aprilis:hoc ſexta die mẽſis.Erit feſtũ publicæ fortunæ:cui⁹ tẽpiũ a Cæſare cõſecratũ eſt in colle quirinali:poſt aphricã uictoriã:de Scipiõe & rege iuba:de quo paulopoſt.¶ Poſtea pallãtias:ſequẽs aurora pallãtis ex titanũ gñe filia.¶ Cũ fuiſerit moris aſtris:pulſis ſyderib⁹:quæ aduẽtu maioris lumis obſcurat.¶ Et luna leuarit equos niueos:alleuiarit ab ipſo ope:hoc eſt ubi occidet luna:& mane illuxit.¶ Verus erit qui dicet: uera loquet quicũq id aſſeret.Publica fortuna eſt ſacrata:ædes fortũæ publicæ:cõſecrata fuit quõdã.¶ Hac die:quæ octaua eſt iduũ apriliũ.¶ Tertia lux:tertia dies a feſto publice fortunæ:hoc eſt.vi.idus apri.¶ Erit ludis deputata ad exhibẽdos ludos:eo.n.die ludi fiũt.¶ Memini memoria repeto.¶ Hac die.ſ.¶ Quidã ſenior cõtinuus mihi ſpectãti:q ſpectabã ipſos ludos.¶ Et loco:q̃ſi q cõtinuato ordie ꝓximo nihil loco ſedebat:cũ ꝓximus eẽt dignitate.¶ Ait:dixit.¶ Hæc illa dies:referebat ille ſenex in ludis:eũ eẽ diẽ:quo Cæſar in aphrica uictor fuerat.Et.n.uicto cæſar pharnace Romã rediit.Cõſul iteꝝ creat⁹ eſt:ubi cognouit Catonis & Scipiõis fugã in aphricã:q ad bellũ ab rege iuba accẽdebant:illuc traiecit:& Catone iã mortuo iubæ & Scipiõis debellauit exercitũ.Expauẽtib⁹ inaudito pri⁹ tubaꝝ clamore regiis elephãtis.Scipio naue fugiens ſeipm̃ itereemit.Rex interim iuba:ut in cõmẽtariis eſt ab oib⁹ ciuitatib⁹ excluſus:deſpata ſalute:cum iam conatus eſſet cũ Petreio:ut p uirtutẽ interfecti eſſe uiderent:ferro inter ſe depugnãt atq infirmiorem imbecilliorẽq Iuba Petreium facile ferro cõſumpſit:deinde ipſe ſibi cum conaret gladio traiicere pectus nec poſſet:ꝑcibus a ſeruo ſuo ĩpetrauit:ut ſe interficeret idq obtinuit &c.Cæſar uero Romã ex aphrica rediens:ut inqt Plutar.ex ea uictoria magnifice p ora ppl̃i ferebat.Tantũ.n.agri ab eo inditionẽ ſubactũ ut annuo ꝓuentu pcepturus fiſcus eſſet.Tritici qdẽ ducẽta milia modium acticoꝝ.olei uero trecẽtas myriadas.Aliquot inde triũphos egit.Alexandrinũ ponticũ.aphricanũ nõ de Scipione.ſed de iuba rege eius filius.Iuba quoq noie infans admodũ in eo deductus eſt triũpho.Fortunatiſſimã utiq captiuitatẽ:qua effectum eſt.ut ex Barbaro.ſ.ac Numida ĩter doctiſſimos ſcriptores adnumeret.Poſt triumphos ingẽtia militibus cõgiaria dedit.Ad conciliandam ſibi plebem ſpectacula edidit:cõuiuiaq celebrauit.Vno die in duobus ac uiginti milibus triclyniorꝝ epulum præbens uniuerſis.Munus gladiatoꝝ ac nauale certamẽ adhibuit & reliqua.Ille igit ſenex referebat Cæſaris uictoriã:qua qdẽ ipſi ludi fuiſſe uident inſtituti.¶ Hæc illa dies.ſ.¶ Qua Cæſar in oris lybicis:in aphrica.

Die ſexta aprilis ſuit ĩeplum deæ fortunæ publicæ ſacratum

Tres triũphi cai cæſaris de alexãdria ponto & aphricão de iuba

ANT. FAN.

Perfida magnanimi cõtudit arma iubæ
Dux mihi cæſar erat/ſub quo meruiſſe
Glior/officiis ꝑfuit ille meis: (tribun⁹
Hanc ego militia ſedẽ/tu pace paraſti:
Inter biſquinos uſus honore uiros
¶ Plura locuturi ſubito ſubducimur/
(hymbre

¶ COntudit ꝑfregit ac tũdẽdo ſupauit¶ Tribunus.hic ſenior qui Ouidio ludos ſpectanti aſſidebat tribunus militum fuerat ſub Cæſare.Eſt aũt a tribu tribunis nomen inditum.Fuerunt enim ſub Romulo tres tribus quibus qui præerant tribuni uocabant.¶ Hanc ego militia ſedẽ tu pace paraſti.Auguſtus teſte Suetonio ĩ ſpectaculis milites ſecreuit a populo & cum plerĩq equitum attrito bellis ciuilibus patrimonio ſpectare ludos e.xiiii.non auderent metu pœnæ theatralis pronunciauit non teneri ea quibus ipſis parentibuſue equeſter cenſus unquã fuiſſet.

Milites ĩ theatro ſedebant ſecreti a populo.

¶ Inter biſquinos uſus honore uiros.Poeta hoc loco decemuirum ſe fuiſſe teſtatur.nam erant qui Ouidium equitem quidem fuiſſe dicunt:ſed nullum honorem præterea niſi triumuiratum tuliſſe.ii.ne deincepr fallantur uideant accurratius quomodo hunc locum interpretentur:& illum.Nec male cõmiſſa eſt nobis fortuna reorum uſq.Decem decies inſpicienda uiris.Sane triũuiratum Ouidius tulit admodum iuuenis.ut Cœpimus & tenere primos ætatis honores Deq uiris quondam pars tribus una fui.Sciendum decemuiros ſub Auguſto centumuiralem haſtam coegiſſe:quam queſtura functi cogere conſueuerant.is etiam noua quædam officia excogitauit in quibus triumuiratum legendi ſenatus & triumuiratum recognoſcendi turmas equitum:adiecitque tribus iudicum decuriis quartam ex inferiore cenſu quæ ducenariorum uocata eſt:iudicauitque de ſenioribus ſummis.

Ouidius fuit decẽuir Triũuiratus ſub auguſto

PAV. MAR.

¶ COntudit:tundẽdo attriuit & oppꝛeſſit.¶ Arma pfida:pfidã & fœdifragã punicã militiã¶ Magnanimi Iubæ.regis mauritaniæ.¶ Dux mihi cæſar erat:q̃ſi eo tpe ego ſub cæſare militabã.¶ Sub quo tribunus:q erã tribunus mil.¶ Glorior meruiſſe:ad gloriã mihi aſcribo ſub cæſare militaſſe.¶ Ille cæſar.¶ Præfuit officiis meis:q ille imparor:& ego ſub eo trib.¶ Ego paraui hãc ſedẽ militia.tu paraſti pace.erãt in eo ordie ſubſellioꝝ.ubi ſedere nõ licebat:niſi q magiſtratũ geſſerãt.Ingt ergo ille ſe militia:qa trib fuerat.ius ĩ eo ſubſellioꝝ ordĩe ſibi paraſſe.Poetã uero domi in pace.¶ Vſus honore ĩter biſqnos uiros:q magiſtratũ in decẽuiratu geſſiſti.Fuerat.n.poeta decẽuir:antea tñ iuuenis triũuir.Vñ in.4.triſtiũ.Cœpimus & tenet primos ætatis honores.Eq uiris quõdã pars trib⁹ una fui.Egitq cãs in foro cẽtũuirali.de quo in.ii.triſtiũ ad Auguſtũ.Nec male cõmiſſa eſt nobis fortuna reoꝝ Vſq decẽ decies ĩſpiciẽda uiris:qn inter centũ uiros iudiciũ dixiſſe cõſtat.ut a pricipio diximus.Hoc aũt in loco decẽuiꝝ ſeſe oſtdit.Fuit.n.in eo magiſtratu decẽuirali in quo ipſi iudices de cauſis ad arbitriũ iudicabãt:de quo ſeipm̃ ab integritate & fide cõmẽdat In.ii.enl triſtiũ ſic inqt Res quoq priuatas ſtatui ſine crimine iudex.Deq mea faſſa eſt pars quoq uicta fide:ſed de hmõi iudiciis in libris de oratore ad.Q.frẽm Ciceronis cumulatius differemus.¶ Plura locuturi.cũ & alia multi ſil̃ collocaturi eſſemus.Subducimur.repellimur a ſubſelliis.Subito hym.ſubita pluuia

De officio cẽtũuiro iudicã.p arbitrio

ANT. FAN.

¶PENdula cœleſtes li.mo.aquas.libra in ortum ferebat:cum Sol una cum Ariete ludis nonduȝ pfectis (ut autor inqt)tēderet ad occaſum.vi.idus huius mēſis.quo tpe ſignificat tēpeſtas autore Columella.pendulā aūt librā dicit nō qđ occidat.Id enim fieri nullo mō pōt ludis nondū abſolutis & pauloante ſolis occaſum:ſed qđ Pendulū eſt Libræ ppetuū epitheton.Quis.n.neſciat ſoliū cum ariete in occaſum tendēte nocte iā ꝓpinqua cū ſolē ipm pars arietis añcedat librā neceſſario in ortū ferri.¶Ante tñ q̃ ſūma dies ſpectacula ſiſtat Enſifer orion æquore merſus erit:Orion in cœlo ita formatus eſt ut enſem gereŕ uideaŕ.Vñ illud eſt Lucani:Enſiferi nimiuȝ fulget latus orionis.Eſt aūt huius ſigni tāta magnitudo:ut multis dieb⁹ oriaŕ & occidat.Quare(ut inqt Seruius)eius apud peritos eſt incerta tēpeſtas:dicit tñ occidere ex ortu Scorpionis a quo interēptus crediŕ.Vñ cōſequens eſt:ut hoc tpe pene occidat cum ſolis occaſu:qui magnā partē Arietis emēſus eſt.is enim ubi oceano imerſus eſt trahit ſecū ut ita dixerim Tauꝝ cuius occaſu ſine dubio & Scorpius oriatur & orion occidat neceſſe eſt qui in cœlo ita locat⁹ eſt ut dextra enſem tenere & cum Tauro certare uideaŕ:itaq Heſiodus Orionis occaſu uerno.i.hoc tpe terrā ꝑcē arādam docet.Ply.autor eſt in creta terremotu rupto monte inuentū eſſe corpus ſtans.xlvi.cubitoꝝ qđ qdā fuiſſe Orionis tradiderūt.Sciendū Accium hoc ſignū iugulā appellaſſe teſte Varrone.Alii iugulā ſtellam eſſe uolunt ſic dictā a forma iugulādis quæ cæteris uocib⁹ maior eſt.Cum romam inſpexerit eos:Aurora Eos dŕ ut ſupra docuimus & a græcis ios teſte Seruio.Nā eous eſt lucifer:ut Te matutinus flentē cōſpexit eous & flentē paulo uidit poſt heſperus idē.Eſt ēt eous adiectiuū cui⁹ prima ſyllaba mō ꝓducit natura mō corripiŕ ob ſequentē uocalē:Vel qm̃ & ios dicimus & eos.Sane.v.idus huius mēſis Romani rem diuinā Cereri faciebāt cui & ludos circēſes celebrabant:ut Cornelius tacitus autor eſt.Ea ut Diodorus ſcribit frumēti qđ forte inter alias herbas naſcebaŕ ignotū cæteris uſum prima inuenit ante Proſerpinā a ſe genitā:qua rapta oīa frumēta incēdiſſe diciŕ.Sed poſteaq̃ ioui recōciliata eſt:in cuius odium frumēta incēderat ſe eā frumēti ſemē dediſſe Triptolemo mādaſſeq:ut id mortalib⁹ diuideret:ac mōſtraret ſeminādi modū.Eadē tradiŕ leges dediſſe qbus hoīes iuſte uiuere aſſueſcerēt:unde & legifera dicta eſt & eius feſta Teſmophoria uocanŕ.Ante uſum enim frumēti hoīes paſſim ſine legib⁹ uagabanŕ:quæ feritas eo inuēto ſublata eſt:ut inqt Serui⁹ poſtq̃ ex agroꝝ diuiſiōe nata ſunt iura.Hinc Ouidius ait alibi Prima ceres unco glebā dimouit aratro prima dedit fruges alimētaq mitia terris prima dedit leges.Ariſtoteles tñ ſæpenumero cuȝ in athenieſes inueheret dicebat eos frumēta & leges inueniſſe:ſed frumētis uti nō legibus.Quod iō diximus quia cōſtat Cererē Siculā fuiſſe ut Solino placet:quis negari nequeat haud lōge ab athenis fuiſſe triptolemi patriā:ubi tēplum fuit cereris Eleuſine:ut autor eſt Strabo:ubi(ut quidā tradunt)qđ noctu ſacra cereris fierēt ſacerdotes facib⁹ diſcurrētes quos ab eaꝝ geſtatiōe Daduchos appellarunt & curſu ꝑpe Bacchico furētes deā colebant:a cuius ſacris impii & ſcelerati uoce ꝑconis ſūmouebanŕ.Romæ aūt ſolis matronis licebat ſacrū Cereris āniuerſariū celebrare qđ intermiſſum eſt pp cladē cānenſem:cū nulla eo tpe mattona luctus expers foret.Lugētibus.n.ut inqt Liui⁹ ad ſacrū facere nō licebat:qđ gratuȝ erat:ut ſcribit Plut.ſi a lætis hoībus celebrareŕ.Huius deæ feſta:qm̃ e græcia tranſlata fuiſſent græca ſacra dicebanŕ autore Feſto:Cuius ædes:ut ait Ply.ad Circum maximū fuit:quā Demophilus & Gorgaſus paleſtæ laudatiſſimi atq pictores utroq genere artis ſuæ excoluerunt uerſibus inſcriptis græce quibus ſignificarunt a dextra opera Dimophili eſſe a parte læua gorgaſi.Meminiſſe aūt debemus qđ Seruius tradit Cererē deā eſſe ruſticoꝝ:cui Virg.in.i.georg.anniuerſariū ſacrū uerno tpe fieri præcipit.ut annua magnæ ſacra refert cereri lætis operatus in herbis extremæ ſub caſu hyemis iam uere ſereno.Sacrificabatur autē Cereri & premetio ut inquit Feſtus deſpicis quas primū meſſuiſſent & lacte meile:ac uino:ut Cui tu lacte fauos & miti dilue baccho:& porca fœcūda & grauida in ſacrificio amburuali:itē ad.xii.calē.ianuarias:ſue prægnāte panibus ac mulſo:ut Mac.tradit.Cæteꝝ in Cæreris nuptiis(autore Seruio)uinū adhiberi nefas erat:quæ ut idem inquit Horci nuptiæ dicebantur ſalebantq a pōtificibus ſolēnitate maxima celebrari.In ſacris autē mulſo libari nō ignorauit Vir.teſte Mac.Vñ in georgicis miti Baccho iquit fauos dilue miteſcere uinū dicens cum mulſum fieri cœperit.Sacerdotes cereris Baptæ dicebantur quod lauari eos oporteret dū initiarentur.Initia autem ut Varro ſcribit dicuntur cereris ſacra.Ipſa autē Ceres ut eidē placet dicta eſt,quod gerat fruges:uel a creando:ut Ser.ſcribit a qua Ceriti dicti ſūnt teſte Nonio quaſi cereris ira uexati.

Pēdula cœleſtes libra mouebat aquas:
¶Añ tñ q̃ ſūma dies ſpectacula ſiſtat:
Enſifer orion æquore merſus erit:
¶ꝓxia uictricē cū romā iſpexerit eos:
Et dederit phœbo ſtella fugata locum:

Libra i ortum ferŕ vi.id.apri
Libra pendula
Orion enſifer occidit.vi.id.apri.
Orion magnitu do
Iugula
Eos a grecis ios dŕ
Eous
Cereris eleuſinæ templum
Cereris ſacruȝ nō fiebat a lugentibus
Initia
Ceres un dedicta.
Ceriti
PAV. MAR.

¶LIBra pendula.pendens quæ iā in occaſu erat.¶Mouebat cæleſtes aqs:i.ferebat pluuias.¶Egimus ſupius de occaſu libræ:nō exigit hic locus:ut ea repetamus:quæ iā dicta ſunt:Sed illud dixiſſe ſatis ſit librā i occaſu pluuias plerūq inferre:nūc quoq in ipſo occaſu ꝑmitur:ideo mouet aqs.Tñ anteq̃ ſūma dies:anteq̃ ultima pars diei.¶Siſtat ſpectacula:quaſi finē imponat ludis.Orion enſifer:ferens enſem.Nam armatus cū gladio figuraŕ.¶Erit merſus æquore:iā occiderit:ſic deſignat ipſius Orionis occaſum:quod qdē ſydus procelloſum eſt.Ply.tamē occidere inqt gladiū eius idibus nouē.ſic magna eſſet differētia in occaſu.Nos autē in ſequenti libro:quæ ad eū pertinent latius referemus.¶Proxima uictricē.v.idus apri.hoc eſt nono die menſis:ludi fiunt ad honorē cereris in circo maximo:primū tamen fiunt equiria.Ad ludos autem cum pōpa iransferunturq deoꝝ imagines magna reuerentia & frequentia pplī:habeturq is cereri hono:quod ab ea reperto frumēto:& cōficiendi panis uſu ſiluestrē uictū delicatiori cibo mutarit.De cerere plura diximus in.i.lib.Hoc quoq i loco plura refereŕ:præſertim quæ ad Proſpinæ raptū & errores

Die nono aprilis ludi agebāt in circo in honorē cereris

ipſius ſpectant.¶ Proximaꝫ ἠὼσ ſequens aurora.nam ἠὼσ aurora eſt. Cum inſpexit romam uictricē: hoc eſt cum ſequens dies effulſerit.& Romam orbis uictricem radiis illuſtrauerit.¶ Et ſtella fugata dederit locū phœbo:quaſi ſtellæ erunt ab aſpectu noſtro fugatæ.nam uincentur a maiore lumine.

Circus erit pōpa celeber nūeroq; deoꝝ:
Primaq; uentoſis palma petet̄ equis:
Hic cereris ludi/nō eſt op⁹ īdice cauſę:
Spōte deæ mun⁹/ꝓmeritūq; patet:
Pāis erāt primis uirides mortalib⁹ herꝯ
Quas tell⁹ nullo ſollicitāte dabat (bę
Et mō carpebāt uiuax de ceſpite gramē:
Núc epulæ tenera frōde cacumē erāt
Poſt mō glās nata ē/certa ia glādę repta
Duraq; magnificas querc⁹ hēbat opeſ
Pría ceres hoies ad meliora alim̄ta uoca
Mutauit glādes/utiliore cibo: (to
Illa iugo tauros collum præbere coegit
Tūc primū ſoles eruta uidit humus:
Aes erat i ꝑcio/calibis iā maſſa placebat

ANT. FAN.

¶ CIRCVS erit pompa celeber numeroq; deorum Cereri (ut diximus teſte Tacito) Romani circenſes ludos celebrabant in quorum pompa deorum imagines uehebantur. Vnde illud eſt Macrobii. Vehitur enim ſimulachrū dei Heliopolitani ferculo ueluti uehuntur in pompa ludorum circenſium deoꝝ ſimulachra. Et illud: euenitq; ut circenſium die puer de cœnaculo pōpam ſuperne deſpiceret & matri referret quo ordine ſecreta ſacrorum in arca pilenti compoſita uidiſſet. Tranquillus in Augusto die Circenſium proximo ſolemni pompæ ſimulachrum dei detraxit. Ferebatur autem ea pompa circum metas teſte Varrone: qui ait circum maximum dictum: quod circum ſpectaculis ædificatus ubi ludi fiunt: & quod ibi circum metas fertur pompa & equi currunt. Eum circum apud quem ut diximus ædes Cereris fuit Ply. ſcribit a cæſare dictatore ut ſupra docuimus in ſecundo huius operis libro extructum fuiſſe longitudine ſtadiorum trium ac latitudine unius: ſed cum ædificiis iugerum quaternū ad ſedem ducentorum quadraginta milium. Conſtat tamen autore Liuio eius Circi locum ante a Tarquinio priſco eſſe deſignatum: ac diuiſa loca patribus: equitibuſq; ubi ſpectacula ſibi quiſq; faceret. Sciendum uehiculum quo deorum exuuiæ (ut ait Feſtus) ludis Circenſibus in Circum ad Puluinar uehebantur thenſam appellari quæ erat argentea: ut idem autor docet: dicta a te diuina autore Seruio.¶ Prima palma: Celebrantur primum equiria: deinde cereris ludi.¶ Sponte deæ munus promeritumq; patet.¶ Tale eſt cereris meritum: ut non facile detur melius aliquid inueniri cum in inuento Cereris ſita ſit non ſit non uiuendi tantum: ſed bene atque honeſte uiuendi ratio: quorum alterum frumenta præſtant alterum leges.¶ Panis erant primis uirides mortalibus herbæ. Diodorus. Eodemq; modo & homines a principio genitos dicunt in agris paſtum quærētes ſiluestri & incondita uita uixiſſe quibus herbæ & arborum fructus ultro uictum præberent.¶ Gramen: herbæ ſpeciem hic accipimus omnib⁹ notam.¶ Bene erat iam glande reperta: glandis farina ſpiſſatur in panis uſum autore Plinio.¶ Magnificas opes: ſi ad herbas non ad frumenta referantur:

Heliopolitani dei ſimulacrū.

Pōpa circēſib⁹ cū metas ferebatur.

Circ⁹ maximus

Thenſa

PAV. MAR.

¶ CIRCVS: maximus. ſ. quem Tarquinius priſcus extruxit iter Auentinum & Palatiū.¶ Erit celeber pōpa: nam cum pompa frequentatus. Pompa enim eſt ipſe ordo ꝓcedentium in ſupplicatione. Vnde nūc a noſtris ꝓceſſio dicitur: & pōpam quoq; funebrem dicimus.¶ Et numero deoꝝ: quaſi multis deorū imaginibus: quæ ordine quoq; ſuo referunt.¶ Et prima palma: prima uictoria in ipſo circo. Petetur equis uētoſis: pernicibus inſtar uentoꝝ. Primo enim loco erit equoꝝ curſus.¶ Hinc: poſt equiria.¶ Ludi cereris: qui exhibentur ad honorem cereris.¶ Non eſt opus indice cauſæ: demonſtratore originis hoꝝ ludorum quia nō eſt petere a numinibus rationem: cum per ſe pateat.¶ Munus deæ: cereris.¶ Et promeritum: q̄ſi quod de ipſa genere humano promerita ſit.¶ Patet ſponte: per ſe & ratione ſui ipſius manifeſtū eſt.¶ Virides herbæ erant panis primis mortalibus: ut referat merita cereris ſplēdioris cibi inuētricis: hoc inqt primi mortales loco panis: qui nōdū traditus erat ueſcebantur uirentibus herbis.¶ Quas herbas dabat tellus nullo ſollicitāte: nullo terram ipſam colente. Sua enim ſponte ꝓcreabat herbas.¶ Et modo carpebāt ipſi mortales.¶ Gramē uiuax uirens: q; tam cito nō areſcit.¶ De ceſpite: de terra herbida.¶ Nunc epulæ mortaliū.¶ Erat cacumē tenera fronde: ſummitas illa tenellarum frondiū: quæ quia tenellior: & ad eſum quoq; facilior eſt.¶ Poſt modo glans nata eſt: ab initio ueſci cœpere tenellis: & tū pullulantibus frōdib⁹: poſtea natæ ſunt ipſe glādes: & hic cœpit eſſe præcioſior cibus.¶ Bene erat hominibus. ſ.¶ Iā repta glande: quoniam pluris erant glādes: & glandiferæ arbores ipſis herbis. Vnde & Ply. inquit. Proximum erat narrare glādiferas quoq; quæ priæ uictū mortaliū aluerūt. Nutrices inopis ac fere fortis &c. Et paulo poſt Glāde opes nunc quoq; multoꝝ gentium cōſtant: necnō & inopia frugum arefactis emolit farina: ſpiſſaturq; in panis uſum: & reliqua.¶ Et dura quercus: quæ prima eſt glandiferaꝝ arboꝝ.¶ Habebat opes magnificas: ꝓpter ſplēdidiorem cibū ex glandibus quā ex herbis.¶ Prima ce. uo. ho. ad me. ali. cum uocaſſet hominē ad utiliorem ꝓſtantioreꝗ cibū.¶ Mutauit glan. ci. ul. hoc eſt pane. Tradito. n. uſu panis glandes reiectæ ſūt.¶ Illa coe. tau. præ col. iu. prima ceres domare boues & ad iugū ligare docuit. Sed qui prius domuerit: in primo diximus.¶ Tunc pri. hu. eru. terra proſciſſa & euerſa.¶ Videt ſoles: nā quæ prius euerſa non fuerat: cum nulla eſſet ratio colendoꝝ agrorum tum primū effoſſa ſoli patuit.¶ Aes erat in precio: cœperat iam eſſe in precio: cū eſſet opus ferreis inſtrumentis ad proſcindendam terram.¶ Iā maſſa Calybis ipſe infabricatus calybs ita appellatus a calybibus populis ad dextram Euxini: primis ipſius generis æris repertoribus.¶ Placebat: ad formanda. ſ. ruſtica inſtrumenta.

Primi ueſcebant herbis homines deinde glādibus arefactis

¶PER petuo debuit illa tegi: ne inde fierẽt arma belli ca q̃bus agriculturã ipedit & hoies peteũt. ¶ Perpetuũq; du. Auguſtũ qui auctor eſt pacis cuius ceres alũna eſt. ¶ Honorẽ ſacrificiũ e mola: ea enĩ eſt quã p farra & micã ſaliẽtẽ ſignificat. ¶ Vnctas ac. tæ. Pice uel cæra & ſimilib' ut facile ardeãt. Vult aũt accẽdi tædas: qa eaꝝ ope ceres raptã ꝓſerpinã quæſiſſe dicit: ut Illic accẽdit geminas ꝓ lãpade pinus. ¶ Hinc cereris ſacris nũc quoq; tæda dat. t iãc ob cãm ceres dea tædifera dicit: ut & ꝑ tædiferæ myſtica ſacra deæ. ¶ Bos aret: nõ uult bouẽ mactari cereri: cui' opa mortales pcipiũt eius deæ munera. ¶ Plura re. m'ta qdẽ audies & te cognoſces quæ noſti: doceberis quæ noſti. ¶ Terra tri. ſco. ua. ꝑ. in æquor Tri. Sicilia quæ & Sicania dicitur Trinacriæ quoq; noĩe a multis appellat aut triquatræ a triãgula ſpecie ut inqt Ply. cuius inſulæ quot anguli ſunt totidẽ ꝓmõtaria ad extremũ efficiunt: quoꝝ Pachynus ad oriẽtẽ uergit: ut auctor eſt Strabo. Pelorus in Italiam. tertiũ uero quod lilibeum uocant in libiã extentum ſimul & hibernũ ꝓſpectat occaſum. Sed trinacria ut idem geographus docet nomen eſt primis ſeculis uſurpatum nã poſtea hæc inſula trãſlato in cõſonãtiorem uocem uocabulo Trinachris appellata eſt Siciliã uero dictã uolũt ab Italis quos ſiculos appellarunt Sed ſunt qui uelint Sicanos Hiſpaniæ populos in Itallam ueniſſe duce Sicelo qui inde pulſi inſulam uicinam Italiæ tenuerũt. Vnde ab ipſis Sicaniam: ab eorum duce putarunt Siciliã nominatam.

ANT. FAN.

Heu quã perpetuo debuit illa tegi:
Pace ceres læta eſt & uos orate coloni.
Perpetuã pacem pacificumq; ducẽ:
Farra deæ micæq; licet ſalientis honorẽ:
Detis & in ueteres thurea grana focos
Et ſi thura aberũt/ũctas acẽdite thædas
Parua bõæ cereri/ſint mõ caſta/placẽt
A boue ſuccincti cultros remouete miſtri
Bos aret/ignauam ſacrificate ſuem.
Apta iugo ceruix/non eſt feriẽda ſecuri
Viuat/& in dura ſæpe laboret humo:
Exigit ipſe locus raptus ut uirginis edã
Plura recognoſces/pauca docẽd9eris:
Terra trib' ſcop'lis uaſtũ ꝑcurrit i æquor
Trinacris a poſitu nomẽ adepta locis

Triacria

Pachyn' Pelorus Llilibeum Sicilia Sicania Siciliæ Fertilitas

¶HEV quã ꝑpetuo debuit tegi illa calybis maſſa: utilius enim eſſet. materies ferri ſi ſemp tecta fuiſſet. Non geſta armata bella cruẽta manu. Cã fuit ferri crebræq; rapinæ: excidium miſeris exitũq; ſult: iõ poeta optaret tectam fuiſſe ſemp ferri maſſam: quia inde fabricata bellica iſtrumenta. ¶ Ceres eſt læ. pa. quoniam ut in fine primi dixerat. Pax cererem nutrit pacis alumna ceres. ¶ Et uos coagricolæ ¶ Orate: ꝓcibus a diis poſcite. ¶ Pacẽ ppe, q̃ ꝑpetua & ſine itermiſſiõe ſit. ¶ Et ꝑpetuũ du. optate ꝑpetuã uitã Tyberio q pacẽ ꝓſtat. ¶ Farra licet: ceres nõ exigit opulẽtũ ſacrificiũ ſed farra & ſale cõfecta ẽ: & thure ſuccẽſis & tædis. ¶ Licet detis: offeratis deæ cereri. ¶ Farraq̃ quo eẽnt i ꝓcio i prio & ſcdo dixim'. ¶ Et honorẽ micæ ſaliẽtis hoc ẽ mice ſalis: nã igne ſaliẽs edit crepitũ. offeratis igit molã: q̃ erat ex ſale & farre mollito & gra. thu. graua thuris adolẽda. ¶ In ue. ſo. i ueteres aras. Sed ſi thura aberũt: cũ hẽri thus nõ poterit. ¶ Accẽdite tæ. un. q̃ pigue die prius ꝑũgi dñt: ut uehemẽtius accẽdant. In ludis. n. cereris tædæ accẽſæ ferunt: qd' raptã filiã accẽſa face q̃ſierit. ¶ Parua munera. ſ. ¶ Placẽt bo. cæ. qa modico cõtenta eſt. ¶ Sint mõ ca. ea q̃ offerũt: q̃ſi mõ pia & caſta mẽte offerant: ut In. i. li. dixim'. Mẽs hũilis: mẽs caſta placet. Caſtã accipe mẽtẽ. ¶ A boue ſuc. admõet: ne bos imolet. Nã capitale erat apud ueteres bouẽ mactare: quẽ ut Ply. inqt ſociũ laboris: atq; agriculturæ hẽmus ut in prio quoq; dictũ ¶ O miſtri ſuc. uos q ſuccincta ueſte ſacra miſtratis. Qui mos ſuccigẽdi a gabis emanauit. Nã gabini cũ ſacrificarẽt: ueſtes ſuccixere: ut expeditiores eẽnt ad iſequẽdos lupos: q hoſtias fugabãt. Et iteꝝ cũ nũciatũ eẽt a ffore ꝓdones ſuccincti accurrere tẽt. Quare cõſtituere ut deiceps ſuccincti ſacrificarẽt: & ide eſt q Luc. inqt. Turba mior ritu ſeqt ſuccincta gabio. Remouete cul. a boue: nolite bouẽ imolare: & ab eo remouete gladios. ¶ Aret bos: aratet: & ꝓſcidit terrã boue. ¶ Sacrificate ig. ſuẽ: imolate porcũ ignauũ: & iutilẽ & ierẽ. qa neq; lana ut oues: neq; ferẽdo onere: ut eq: mulli: aſini: cameli: neq; arãdo: ut boues uiuãt. Sed imolat cereri qd' ſemia eruerit. ut in primo dixim'. ¶ Ceruix: bouis. ſ. apta ¶ Iugo: ferẽdo ¶ Nõ eſt fe. cedẽda ¶ Securi: qa bouẽ ferire nõ debem'. ¶ Viuat: bos ¶ Et ſæpe la. du. hu. exerceat i ꝓſcidẽda terra ¶ Exigit iſte lo. qm̃ ceteris ſacra canim': ipa res exigere uidet. Vt edã rap. uir. quẽadmodũ a Plutõe ꝓſpia cereris filia rapta fuerit ¶ Plura reco. in hui' rapt' relatõe: m'ta qdẽ recognoſces ¶ Pauca eris d. qa paucis ego expediã ¶ Terra tri. ſco. aggredit ꝓſerpiæ raptuꝫ. Qui ab aliis quoq; poetis celebrat' eſt Et poſt poetã ipm Claudian' cecinit: ſũma cũ maieſtate dicẽdi: quẽ nos quoq; magna diligẽtia & cura iterꝓtati ſum'. Rapt' ꝓſerpiæ in enna: nõ in etna mõte: ſed in pratis Ennæ ciuitatis: q̃ eſt i medio ferme loco ipſi' iſulæ. Diu deide mr eã q̃ritãs errauit. Donec ab ſole cognouit a patruo raptã: legẽq; accepit reducere ab inferis poſſe: niſi qd illa in Erebo comediſſet. Cõptũ eſt hauſiſſe grana mali pũici reuocari penit' nõ potuit. Datũ tñ: ut aliquo tpe eẽt cũ mr̃e ſupi': aliquo apud iferos cũ uiro. Hæc ex fabula. Euſebi' aũt inqt ꝓſerpinã ſpecioſiſſimã fuiſſe uirginẽ cereris filiã: & Sicani regis uxoreꝫ. Quã ob famã ſingl'aris pulchritudis. Orcus molloſſoꝝ rex rapuit & mrimõio ſibi copl'auit. Sed qa de ſicilia & raptu uirgis ſumus acturi. Facit ad rẽ illud qd' Diod. inqt. Sicilia optia iſulaꝝ oĩum antiqtate reruꝫ cæteras añcellit. Hæc oli Triacria ab ei' forma trimũ appellata. Sicania deiceps ab icolis dicta eſt. Poſtrẽo ab italiſq ſiculi dicebant. Siciliã dixere. Tradũt ſiculi Siciliã cereri ac ꝓſerpinæ ſacrã eẽ. Fabulãturq; poetaꝝ qdã. poſt Plutõis ac ꝓſerpiæ nuptias. hãc iſulã Anacalyptræ nymphæ traditã. Sicãos ãtiq in ea hitarũt idigenas eẽ: ſcriptores tradũt. Has primũ deas i ſicilia uiſas. Iuq; ea primo ſrumẽtũ terræ bonitate ortũ in agro leõtino: qd' has deas repliſſe cõſtat. Raptã ibi ꝓſerpinã argumẽto eẽ uolũt: qd' hæ deæ i hac tãq iſula

PAV. MAR.

Quo ꝓcio eſſent farra apud ueteres

Sabini cũ ſacrifica rẽt ueſtes ſuccinſeẽ,

Rapt' ꝓſerpiæ fuit in enna nõ i etna & ob grana mali punici rapi nõ potuit.

anacalyptræ nymphæ

De raptu pſerpinæ in pratis ubi floꝝ flagrãtia cãis odoratu carẽt

admodũ eis dilecta habitarunt. Raptũ pſerpinæ in pratis iuxta Ennã ciuitati ppinqs ferunt:q̃ liliis uariiſq; floribus idea dignis ornata erãt. Vbi ppter odoꝝ fragrantiã ſagaces canes odoratu carẽt. Eſt ibi pratũ a ſupiore pte planũ:admodũ aquis redũdãt. Altus circũ:& pcipiuis undiq; abſciſus locus:ex quo a nõnullis ſiciliæ umbelicus appellat. Spelũca inſup grãdis eſt:p quã Plutonẽ fabulant cũ rapta uirgine curru trãſiſſe. Hæc Diodo. & Solin' inqt in ſicilia cãpum Enneũ eſſe floridũ & ſemp uernãtẽ:hnmi & demerſum foramẽ aſpicit:p qd Ditẽ ad raptũ pſerpinæ exeuntẽ: Fama eſt hauſiſſe lucẽ &c. ⸿ Terra pcurrit i æquoris ptẽdit in magnũ pelagus. ⸿ Trib' ſco.trib' pmõtoriis. ⸿ Lilybeo:pachino:peloro. ⸿ Adepta noſtri.a po. loci:quæ a ſitu & forma triãgulati trinacris eſt appellata. Vñ Strabo Sicilia inqt tribus formata angulis. Iccirco primus fenilis trinacria:poſterius trinacris appellata eſt trãſlato in cõſonantiorẽ uocẽ uocabulo.

Grata domus cereri/multas ea poſſidet urbes
In qb9 ẽ culto fertilis enna ſolo:
Frigida cœleſtũ mrẽs arethuſa uocarat
Venerat ad ſacras & dea flaua dapes
Filia cõſuetis ut erat comitata puellis:
Errabat nudo per ſua prata pede:
Valle ſub umbroſa loc9 ẽ aſpgie multa
Humidus ex alto deſilientis aquæ:
Tot fuerãt illic quot hẽt natura colores
Pictaq; diſſimili flore nitebat humus:
Quã ſimul aſpexit comites accedite dixit:
Et mecũ plẽos flore replete ſin9:
Præda puellares aĩos delectat ianis:
Et non ſentit ſedulitate labor:

ANT. FAN.

Enna

Aetnã p cata poſitã nota: Enna fuit ubi erat tẽplũ cereris ſolẽ ne

⸿ GRATA domus cereri: Luca. in .iii. pharſaliæ: Vtraq; frugiferis eſt inſula nobilis aruis:nec plus heſperiam longinqs meſſibus ullæ. Nec romana magis cõplerunt horrea terræ. Inde ut inquit Solinus Ceres fuit magiſtra fructuariæ ſationis. Nos tñ deprauatum Solini locum arbitramur legendũq; frumentariæ ſationis. In qbus eſt culto fertilis enna ſolo. Huius urbis nomen geminato iſcribendum eſt dicẽdũq; Enna nõ Aetna. Neq; n. uel ætnã mõtem accipimus perpetuo claꝝ incendio cuius crater ambitu .xx. ſtadioꝝ patere dicitur. Vel ætnam oppidum qd abeſt a Catana ſtadiis .lxxx. Vel Catanã ipſam quam Syracuſanoꝝ tyrãnus Hieron pulſis inde ueteribus incolis ætnam pro Catana appellauit cum neutrũ eoꝝ oppidoꝝ uel æde Cereris:uel frumenti copia celebret. Sed accipimus hoc loco eam Ennam quæ (ut ſcribit Põponius mella) famam hẽt ob Cereris templum ac non longe diſtat ab Eryce:eiulus incolas Ply. uocat Ennenſes ac manifeſte ab athenienſibus ſeperat. Id ut diligentius animaduerteremus effecit iampridem Petrutius Doxa Fanenſis uir acri ingenio admirandoq; :qui omnes totius orbis prouincias ſeparatim expinxit & loca in his ſuis interuallis ita diſtinxit ut exiſtimem' nihil exactius pene fieri potuiſſe. Is eſt quẽ anno ſalutis .M.cccclxxviii. Senatus Fanenſis triumuiꝝ legit portui deſignando qui nũc me q̃ſtore magna impẽſa ad Argillã flumẽ extruit. Ennæ ager feraciſſimus eſt:cuius meminit Strabo his uerbis. Intra inſulã eſt Enna modicis quidẽ

Ennæ ager

poſſeſſa inquilinis ſuper collem iacens in qua ſacra Cereris ædes eſt. Ea montanas amplectitur planicies totas arabiles. Solinus aũt hic inquit cãpus Ennenſis in floribus ſemp & oi uern' die quẽ propter eſt demerſum foramen quo Ditẽ patrẽ ad raptus liberæ exeuntem fama eſt lucem hauſiſſe. Arethuſam hæc uir

Arethuſa

go Dianæ comes in fontẽ ſui nois conuerſa eſt quo Syracuſæ gloriant. Nota eſt fabula. In eo fonte Ply. reddi inquit iacta in alpheum qui per olympiã fluẽs pelopõneſiaco litori infunditur:& quod miꝝ ẽ eiuſdẽ fontis aquas fimum redolere ppter olympiam. Quidã dicunt (ut ſcribit Seru.) ad arethuſam nymphã Siciliæ Alpheum ex Elide uenire per maria. Alii ipſam Arethuſam in fontẽ mutatam alpheum fugere & ex Elide ad Siciliam uenire. Strabo geographus quod de alpheo & arethuſa nonnulli neꝝ putant oĩno exiſtimat fabuloſum. ⸿ Vocarat: Ad cõuiuiũ quod ſequẽs uerſus oſtẽdit. ⸿ Dea flaua: Ceres ppter Ariſta

Proſerpinæ rapt'

rum maturitatẽ quibus color flauus eſt. ⸿ Filia: Proſerpina. Hãc Euſeb. tradit uetam fuiſſe Cereris filiã formoſiſſimã & Sicani regis coniugem quæ ab Horco rege Moloſſoꝝ rapta dicitur. ⸿ Ex alto deſiliẽns aq̃: quæ e mõtibus fluebat in uallẽ. ⸿ Quot habet natura colores. Sunt ſane colores tot ac tã diuerſi ut multis deſinit uocabula. ⸿ Non ſentitur ſedulitate labor:nimio ſtudio quod laborem fallit.

PAV. MAR.

Enna ciuitas ẽ i media fere inſula

Proſerpinã iclusã in domo fuiſſe eductam a uenere pallade & dianat

⸿ GRAta domus cereri:qm̃ eam inſulã incoluit. ⸿ Ea:ſicilia. ⸿ Poſſidet multas urbes:nã multæ ſunt i ea ciuitates:cũ populoſiſſima ſit. ⸿ In qb':urbibus. ⸿ Eſt enna fertilis culta ſolo:Enna q̃ feracẽ hẽt agꝝ. Nec intelligas de mõte ætna:aut de urbe q̃ in eo mõte ſita ẽ:ſed de Enna p duplex .n. n per .t. n qd oppidũ ẽ in media fere iſula. cuius Ci. mẽınit in uerrinis. & Strabo inqt: Intra inſulã eſt Enna:modicis qdẽ poſſeſſa inq̃linis ſup collẽ iacẽs:In q̃ ſacra cereri ædes. Ea mõtanas amplectit planities totas arabiles. ⸿ Frigida cœleſtũ:nympha ſyracuſi fontis:quã Arethuſam uocãt. Deas ad cõuiuiũ uocarat. Acceſſerat & ceres:qd iõ fictum eſſe a poetis cõſtat. ⸿ Vt occaſio daret amanti rapiẽdæ uirginis:abſente cuſtodia matris. Claudianus inqt Cererẽ acceſſiſſe in phrygiã reuiſendæ matris gr̃a. Sed Arethuſam fontẽ eſſe dicũt in Elide in peloponeſo. Dilabiq; inde eius aquã imixto eciã alpheo:ſubterraneo meatu uſq; ſyracuſas in ſicilia ibiq; apd litus ante urbis portã erũpit:& Arethuſæ nomẽ adhuc remãet. ⸿ Arethuſa:nympha. ⸿ Frigida:ob aq̃ frigiditatẽ. ⸿ Vocarat:ad cõuiuia. ⸿ Matres cœ. deas deoꝝ genitrices. ⸿ Et dea flaua:ceres a flauis ſpicis q. b' coronat. ⸿ Venerat ad ſacras dapes:epulas ad Arethuſa paratas ⸿ Filia:pſerpia. ⸿ Vt erat comitata cõſuetis puellis:quã comitabant:ſicut cõſueuerãt ancillæ:& uirgines. ⸿ Errabat:uagabat ⸿ Per ſua pra.ænna. ⸿ Nudo pede:moris erat nudis icidere nymphas. Claudianus inquit iclusam fuiſſe pſerpinã a mr̃æ in ædib' illis:q̃ hũana ope expugnari nõ potuiſſẽt Sʒ ide eductã a Venere pallade & Diana. ⸿ Valle ſub um. topographia ẽ. Deſcribit n. uallẽ amœnã:ubi florida erãt illa prata:quo pſerpia cũ ancillis acceſſiudũ ſtu

dioſe ſűt,flo℞ legẽdo℞:illa a patruo rapta ẽ.¶Eſt loc⁹ ſub ualle um.nemoroſa.¶Hűidus:irriguus.¶Multa aſpgine aquæ & ſcatutigine:& aſpſione aquæ.¶Ex alto deſiliẽtis:quæ e loco edito deorſum labitſe n deſilit.¶Tot colores fuerãt illic quot hẽt natura:oĩs colo℞ uarietasq̃ in re℞ natura eſt,erat in ea tellure.pro ingẽti & copia:& uarietate:quæ inerat flo℞.¶Humus nitebat:nitida uidebat.¶Picta diſſimili flore:uariis & diuerſis floribus.¶Quã humũ:floridã.¶Simul poſtq̃ aſpexi ꝓſerpina.¶Dixit comites:o ancillæ.¶Accidite.huc.ſ.ad legẽdos flores.¶Et replete mecũ noſtros ſinus:noſtras ueſtes.¶Flore.pro floribus.¶Præda inanis.per tranſlationem:ab eo quod hoſti rapit:hoc eſt ipſi flores inanes.¶Delectat animos puellares:ancillas ipſas:cum magnam ex illis floribus conciperent uoluptatem.¶Et labor non ſentitur ſed utilitate:quaſi ipſo colligendorum florum ſtudio laborem non ſentiunt.

Topographia ex quo rap. ta ẽ a plutone proſerpina

Hæc iplet calathos lẽto e uimie textos.
Hæc gremiũ/laxos degrauat illa ſinus
Illa legit calthas/huic ſűt uiolaria curæ:
Illa papauereas ſubſecat ungue cõas:
Has hiacinte tenes/illas amarãte moraris
Pars thyma/ps rorẽ:ps melilotõ amãt:
Pluria lecta roſa ẽ/ſűt & ſine noĩe flors
Ipſa crocos tenues/liliaq; alba legit:
Carpendi ſtudio paulatim lõgius itur:
Et dominam caſu nulla ſecuta comes:
Hãc uidt & uiſã patru⁹ uelociter aufert
Regnaq; cæruleis in ſua portat equis:
Illa qdẽ clamabat io chariſſima mater
Auferor/ipſa ſinus abſciderat q; ſuos:

¶HAEC impiet calathos:Calathi mõ ſunt calices autore Seruio:ut Vina nouũ fundam calathis aruiſia nectar:mõ uaſa apta lanificiis quæ uocabãtur Talaſſionea ſiue Quaſſilii ut ſcribit Feſtus:mõ uaſa ærea qb⁹ lac uel recẽs caſeus cõtinet,ut Quod iã tenebris & ſole cadente ſub lucẽ exportãt,calathis.¶Illa legit calthas.Hos flores qui dã eſſe tradunt colore luteo.ut Molleola luteola pingit uacinia caltha.Ply.uiolæ cuidaz ſimilẽ eſſe calthã ſcribit ac uincere numero folio℞ uiola quæ marina dr quinq; folia nõ excedẽtẽ.¶Huic ſunt uiolaria curæ:de ſpecieb⁹ & coloribus uiolæ lege Ply.qui Hyacinthũ uult eſſe uiolæ ſpeciẽ.Lege & eundem de papauere.¶Illas amarãte moraris:hic flos ẽ imarceſſibilis ut ei⁹ ĩdicat nomẽ colore purporeo,Vñ illud eſt Tibulli & color in niueo corpore purpureus ut cõtexunt amarantis alba puellæ lilia.& autũno cãdida mala rubent.Hunc ſcribit Ply.ſpicam purpureã uerius eẽ q̃ florẽ decerptũq; aſſeruari & poſtq̃ defecerunt cuncti flores madefactum aqua reuiuiſcere & facere coronas hybernas.Hinc illud eſt Columellæ:Immortaleſq; amaranti.¶Pars thima pars rorem pars Meliloton:amãt Thymũ & ros marinus herbæ ſunt oĩbus notæ Hic laudatiſſimus eſt ac uariis morbo℞ generibus medetur.Illud apibus gratiſſimum.Ex Melliloto autem coronæ fieri conſueuerunt.cuius rei indicio eſt eius nomẽ ſertula enim campana conſueuit.¶Patruus.Pluto qui iouis eſt & cereris frater.

ANT. FAN. calathus talaſſio quaſillus Caltha

Hyacinthũ eſſe ſpeciem uiolæ

Amarantus

Thymus ros marinus & Melilotos

¶HAEc puella.¶Implet calathos,uaſa uiminea:ideo hic.¶Nexos:cõtextos & colligatos.¶E uimine lẽto flexibili.nam e tenuibus & adhuc uirẽtibus uirgulis Vir.tibi lilia plenis ecce ferunt nymphæ calathis.¶Hæc implet gremiuz floribus.¶Illa degrauat:onerat.¶Laxos ſinus,ueſtes apertas.¶Illa legit calthas:calthæ flores ſunt uiolis ſimiles.Ply.poſt uiolarũ genera cum ultimo loco calathianã referat.Subſequit,pxima ei Calta eſt cõcolori amplitudine.Vincit numero folio℞ marinã:quinq; folia nõ excedentẽ.Eadez odore ſupat:Eſt.n.grauis caltha nõ leuior eiſquã ſcopã regiã appellãt:qd folia eius oleãt nõ flores.¶Huic alteri.¶Violaria ſunt curæ:nã uiolas e uiolariis decerpebat.Ea℞ plura gña purpureæ luteæ albæ.¶Illa ſubſecat ungue,decerpit.¶Comas papauereas:ipſa papauera:de his ſuplus dictũ.¶Has puellas.¶Tenes tu hiacynte.nã eas retines in te colligẽdo.Ply.inter genera uiola℞ hiacynthũ ponit.Sic.n.inqt Purpuræ latioræ folio:ſtatim ab radice carnoſa exeũt q̃ ſolæ græco noĩe a cæteris diſcernunt:appellatæ hiacynthi.& ab hiis hiacinthina ueſtis &c.Nota eſt fabula pueri hiacynthi cõuerſi in hũc florẽ:quæ in meta.li.x.refert.Sic de Aiace de quo in.xiii.meta.Et Pli.alio loco Atq; inde nomẽ hiacynthũ comitat fabula duplex luctũ præferẽs eius:quẽ apollo dilexerat:aut ex Aiacis cruore editi:ita diſcurrẽtibus uenis ut græca℞ litterarũ figura ea uideat inſcripta.¶Illas:alias puellas.¶Moraris:in mora detines.¶O Amarante:de Amaranto Pli.ſic inquit.¶Amaranto non dubie uincimur.Eſt aũt ſpica purpurea:uerius q̃ flos aliqs & ipſe ſine odore mirum in eo gaudere decerpit& lætius renaſci,puenit auguſto mẽſe durat in autũnum Alexãdrino palma:qui decerptus aſſeruat:m:ireq; poſtq̃ deſecere cũcti flores madefactus aqua reuiuiſcit & hybernas coronas facit.Sũma natura eius in noĩe eſt,appellatio:quoniã non marceſcit.¶Pars illarũ puella℞.¶Amat tyma & tymi flores colligit.herba,quidẽ nota & apibus grata unde præſtantiora mella decerpũt.Eius genera candidum ac nigricans floret aũt ut Pli.inquit citra ſolſtitia cum & apes decerpunt & auguriũ mellis eſt ꝓuentu.n.ſperãt apiarii large floreſcente eo leditur imbribus amittitq; florem.¶Pars rorẽ marinũ.ſ.ros marinus in hortẽſib⁹ oĩbus not⁹.Vel amat meli.Melilothi flores legit Melliothos ut inqt Pli.ubiq; naſcit laudatiſſima tñ i attica.Vbicũq; uero recẽs:nec cãdicãs & croco q̃ ſimillima q̃ i italia odoratior & cãdida & alio loco Sertulã cãpanã inquit uocari a ſertis quæ inde fiunt.Odor ei⁹ ꝓximus eſt croco.¶Plurima lecta roſa eſt & roſa quoq; legerunt.¶Sunt & flores ſine noĩe:qa multos decerpunt noĩa:qa multos decerpunt:quo℞ noĩa nõ referunt.¶Ipſa ꝓſerpina.¶Legit ero,te.crociflores.de croco diximus in.i.lib.¶Et al.li.nã & rubens inuenit & purpureũ.iõ alba dixit.¶Et de albo Pli.inqt Cãdor eius exími⁹ foris ſtrictus:& ab anguſtis in latitudinẽ paulatim ſeſe laxãtis effigie,calathi reſupinis:p ãbitũ labris:tenuiq; filo & ſemie ſtãtib⁹ in medio crocis.Ita odor colorq; duplex &c.¶Itur lon.it ꝓſerpina paulatĩ remoti⁹ a cæteris.ſtu

PAV. MAR.

Hiacynthum eſſe flore purpureo uñ dicitur ueſtis hiacinthina

Amaranthus ẽ ſpica purpurea uerius q̃ flos

Melilothus in athica regione cã dicans & croco q̃ ſimillima ex q̃ ſertula ſit campana.

dio carpendi carpendoꝝ floꝝ. ¶ Et caſu nulla comes eſt ſecuta dñam accidit ut nulla ex puellis dñaꝝ ſeq̄retur. ¶ Patruus. pluto: nã ſr Iouis: & cereris: qua tõne patruus erat ꝓſerpinæ. ¶ Videt hanc: inepte uirginẽ ¶ Et uelo au. ui. ſũma cũ uelocitate: q̃m q̃driga uehebaſ: rapuit: quã uidit. ¶ Et por. i ſua re. i erebũ. ¶ Eqs ceruleis: ſubuigrãtib⁹. Quattuor. n. illi aſſignanſ eq: quoꝝ noia ome⁹. Nyctens. Ethonus: & Adaſter. ¶ Illa quidẽ ꝓſerpina. ¶ Clamabat io mater cariſſima io ceres genitrix: quæ tibi unica ſũ filia: & quæ, mihi cariſſima es: cũ ego ſim tibi. Auferor: rapta ſũ & abſportor. ¶ Ipſa. uirgo. ¶ Abſciderat ſuos ſin⁹ ueſtes abſcidit.

Patruus ꝓſerpine fuit pluto.

ANT. FAN.

¶ PANditur interea diti uia: Per craterẽ cuius meminit Solinus. De quo alibi legimus: & pronos currus medio cratere recepit. ¶ Perſiphone. græcum eſt. Perſephoni. n. a græcis diciſ quã nos Proſerpinã uocamus. ¶ Attonita eſt: obſtupuit audito plãgore & cã ululatus. ¶ Threicias menades. Quæ in ſacris Bacchi inſaniũt ut eaꝝ nomen oſidit. ¶ E cãpis incipit enna tuis. Nõ ab ætna incipit ſed a campis ennæ filiã quærere. ¶ Signa: ueſtigia quæ duxiſſent Cererẽ ad Craterẽ niſi fuiſſent a ſuibus perturbata. ¶ Leõtinos. Oppidũ Siciliæ quod nõ multũ diſtat ab enna. Vnde Strabo duas inquit p inde ac maris arces a Poſſidonio ſitas eſſe deſcribit Syracuſas uidelicet & Erycen. Mediam uero inter utrũq; Ennã ĩminere circũſtantibus cãpis Vaſtatũ uero eſſe Leontinoꝝ agrũ uniuerſum. Fuerũt aũt leõtini patria gorgiæ ꝓceptoris iſocratis. ¶ Anienaq; flumia. Nõ eſt Anio i Sicilia: ſed amæna inq̃t flumi qualis eſt anio ſicut & tẽpe dicimur amæna loca ẽt extra Theſſaliã cũ proprie tẽpe ſint eius ꝓuinciæ. Lege Hora. Ode ſeptima ubi laudat & Theſſala tempe & anienũ fluuium notiſſimum quem præcipitem uocat.

Perſephone

Leontini

Anien fl.

Panditur interea diti uia: nãq; diurnum
Lumen inaſſueti non patiuntur equi:
At chorus æq̃lis cumulatis flor̃ miſtris
Perſephone clamãt ad tua dona ueni:
Vt clamata ſilẽt/mõtes ululatib⁹ ĩplẽt:
Et feriunt mæſta pectora nuda manu
Attõita ẽ plãgore cer̃s/mõ uenerat ẽnã:
Nec mora me miſerã filia dixit ubi es:
Mẽtis iops rapiť/ut q̃s audire ſolem⁹:
Threicias fuſis menades ire comis:
Vt titulo mugit ſua mr̃ ab ubere rapto:
Et quærit fœtus p nemus omne ſuos:
Sic dea nõ retiet gemit⁹: & cõcita curſu
Fertur: & e campis incipit enna tuis:
Inde puellaris nacta eſt ueſtigia plãtæ:
Et preſſam nate pondere uidit humum
Forſitan illa dies erroris ſumma fuiſſet.
Si non turbaſſent ſigna reperta ſues:
Iamq; leõtinos amenaq; flumina curſu

PAV. MAR.

¶ INTerea pãditur uia diti. patefacta eſt plutoni uia: hoc eſt antrũ illud apertũq; quod ad inferos deſcẽdebatur. ¶ Nãq; equi inaſſueti: q non cõſueuere pati lucẽ. ¶ Non patiũtur lumẽ diuturnũ: clarã diei lucẽ pati nõ poſſunt: ideo celerrima refugit pluto i quod eius eq: ſic & umbre oẽs: quæ in erebo: hoc eſt in obſcuritate tartarea diutius fuerint lucis ſunt impatiẽtes: & ea tõne nõ licet illis niſi noctu interdũ p ſupiora uagari. Vñ apud Virgi. Anchiſeſq; iam nimis cũ filio p quietẽ eſſe ĩmoratũ cũ dicat: & me ſæuus eqs oriens afflauit anhelis. ¶ At miniſtræ ancillæ ipſius uirginis. ¶ Chorus eq̃lis: qui ancillaꝝ chorus erat eiuſdẽ ætatis cũ ꝓſerpina. ¶ Cumulatio flore: numerus pro numero: hoc eſt cumulatis floribus: clamant. ¶ O pſephone: ita. n. appellata eſt ea uirgo ceteris filia. Poſerpina uero poſtea dicta: cũ eadẽ & luna eſt credita ſit. Vñ Varro inq̃t. Hic epicarm⁹ Ennii ꝓſerpinã quoq; appellat: qd̃ ſolet eẽ ſub terris. Proſerpina dicta: q hæc ut ſerpẽs: mõ in dextraꝝ mõ in ſiniſtrã partẽ late mouet. Serpere: & ꝓſerpere idẽ dicebant ut Plaut⁹ qui ſcribit: quaſi proſerpens beſtia. ¶ Veni ad tua dona. huc addes ad flores tibiã pro munere lectos. ¶ Vt clamata ſilet: poſtq̃ uocata nõ rñdet. implẽt mõtes ululatib⁹: q̃a magno ululatu & gemitu p oĩs mõtes amiſſã dñam nõ iueniebãt ¶ Et nuda manu feriũt pectora mœſta uerberabãt. ¶ Et nuda pectora manibus: q̃a dñam nõ inueniebãt. ¶ Attonita eſt plãgore ceres. Rediẽs ab Arethuſa miſerãda mater: audito ululatu & plãctu ancillaꝝ obſtupuit & nõ iueniẽs filiã. Amẽs facta eſt: & ueiut furore percita cœpit p oĩa loca q̃rere filiã ueniſq; ad locũ uñ rapta ierãt ueſtigia: q̃ ad antrũ ducebãt: depꝛhẽdiſſetq; ea die furtũ: niſi ipſa ueſtigia a ſuib⁹ turbata eẽnt. Deinde ꝓgreſſa totã trinacriã pluſtrauit. Poſtea accẽſa face noctuq; uagata eſt. ¶ Ceres eſt attonita plãgore: planctu puellaꝝ. ¶ Modo uenerat ennã: rediuerat iã in ennã: ubi erat ei⁹ domiciliũ. ¶ Nec mora: nec ulla fuit retardatio. ¶ Dixit me miſeram dico ſcilicet. ¶ Vbi es filia: tu ꝓſerpina. quia non ades: ideo me miſerã dico. ¶ Inops mentis. quaſi ſine mẽte ¶ Rapiť: raptim agitur: nõ ratione: ſed furore. ¶ Vt quas ſolemus audire menades threicias ire fuſis comis: ita furore rapta eſt ceres ueiuti referunť nobis ire furore cõcitas thyades ipſas mulieres: cũ baccho ſacrificauerint. de menadibus ſupius diximus. quæ bacchum ſeu Dionyſium comitatæ ſunt: quas ita dictas putant a furore μανια enim furor eſt. ¶ Vt mugit mater ſuaita gemebat illa & quærebat filiam: ut mugitum edit uacca. ¶ Rapto ab ubere uitulo cum uitulus raptus erit ad ipſis matris uberibus. ¶ Et quærit ſuos fœtus: ſuum filium. ¶ Per omne nemus per omnis ſaltus & nemora. ¶ Sic dea: Ceres gemebat: & quærebat. Nec retinet gemitus: immo ſemper gemit. ¶ Sed concita curſu fertur. quaſi pernix agitur ¶ Et o enna: o urbs quam ceres incoluit. ¶ Incipit e campis tuis. nam quærere filiam cœpit ex campis. enneis: ¶ iNde. ex ipſis campis. ¶ Nacta eſt: inuenit. ¶ Veſtigia ſigna ¶ Plantæ puellaris. uirginei pedis. planta pro inferiore parte pedis ponitur. inuenit ergo ceres imaginem plantæ uirgineæ humo impreſſam. qua illa inceſſerat. ¶ Et uidit humum. tellurem. ¶ Preſſam. calcatam. ¶ Noto pondere filiæ pedibus matri notis. ¶ Forſitan illa dies qua cœpit eam quærere. Fuiſſet ſumma, ideſt ultima. ¶ Erroris. Quia non magis erraſſet. ¶ Si ſues porci non. ¶ Turbaſſent. Rictu & pedibus terram euerten-

Proſerpina dicta qd̃ mõ in dextram mõ in ſiniſtrã partẽ mouet

Proſpina dicta que accẽſa noctu uagaſ

Menales dictæ q̃s putãt furore agitari μανια eni furor diciſ.

do. ¶ Signa reperta:ipſa ueſtigia:quæ ſi mater eſſet ſequuta:duxiſſet eam ad demerſum foramen illud.
unde abducta ad erebum erat filia. ¶ Iamq; præterit:curſu & iam tranſit. ¶ Leontinos : Qui fuere in Sici/ Anien ab
lia inter lilybeum & peloridem:mediterranei prope centoripinos. ¶ Et flumina anienaſ:ita ſcriptum eſt in aliis Ani.
codicibus uetuſtiſſimis:ſed non comperimus:anienem in ſicilia.Ego exiſtimo ſublatum in curia librario ſes dicit
ru3 unus ſcilicet.& Aniſena dicere oportere.nam Plinio teſte Auiſes in Sicilia fluuius eſt:ſic enim inquit.
Colonia Tauromininum:quæ ante a naſos:Flumen Aniſes mons ætna:& cæte & ſicut a Tyberi Tyberi.
na fluenta dicimus:ita ab aniſe aniſine dicere poſſumus.

Præterit/& ripas herbifer Aci tuas
Præterit/& cyanen & fõtes lænis anapí
Et te uorticibus non adeunde gela:
Liquerat ortygiã/megareaq;:pãtagiãq;
Quaſq; ſimetheas accipit æquor aq̃s:
Antraq; cyclopũ/poſitis exuſta caminis:
Quiq; locus curuæ noia falcis habet:

¶ HERbifer aci:Hic fluuius ut autor eſt Vibius ſeque. ANT.
ſter ex Aetna mõte in mare decurrit:quem teſte Solino FAN.
nullus frigore anteuertit:quamuis ex eo monte defluat Acis fl.
qui uomit incendia.Sylius:Quiq; per ætneos acis petit
æquora fines.In hunc fluuium uerſus dicitur acis Fauni
& Simetidis nymphæ filius qui a Poliphemo creditur in
terfectus:quem ferunt e ripis huius fluminis in Vlyſſem
ſaxa torſiſſe.Præterit & cyanẽ:Hinc fons eſt cuius aquæ
miſcẽtur Anapi nõ longe a Siracuſis:ut Quaq; ſuis Cya. Ciane
nen miſcet Anapis aquis. ¶ Lænis anapi remouetur s lit Anapis
tera ut euitet Home.optoton.Sic Virgilius:Reliqas da. Cela
naum atque immitis achilli.Sunt tamẽ qui & Anapum
dicunt fluuium læniter decurrentem. ¶ Vorticibus non
adeunde gela:Hic fluuius eſt Siciliæ ad Gelam oppidum. quod teſtibus Virgilio & Claudiano a fluuio Ortigia
nomen accæpit.ut immaniſq; gela fluuii de nomine dicta:Et nomenq; gelas qui præbuit urbi.Id oppidũ
gelon tyrannus Hieroni fratri tradidit cum ipſe Syracuſis potitus eſſet ut ſcribit Herodotus : circa quod
ſaltanti ſplendoris eſt autore Plynio ut imaginem recipiat. ¶ Liquerat ortygiam:Non accipimus Orty.
giam Apollinis hoc eſt delon quæ eſt in mari Aegæo:quid enim illi eſt cum Sicilia?ſed Ortigiam:quæ
ut inquit Strabo Siciliæ ponti coniungitur habetq; fontem Arethuſam in Pelagus fluuium emittentẽ
quem Alpheum eſſe fabulantur.Virgilius in tertio æne.Sicanio prætenta ſinu iacet inſula contra plemy.
rium undoſum nomen dixere priores Ortigiam.Eſt autem ad Siracuſas. ¶ Megareaq;:Conceditur poe.
tis adiicere aliquid nominibus item ea mutare uel mutilare autore Seruio:tum & ſtudeant uarietati &
carminis lege id interdum facere compellãtur.Vnde illud eſt:Vrbemq; fidenam:tum fidenas dicamus. Megara
Quare autor hoc loco Magarea uocat urbem quæ Megara nominatur:eſtq; urbiũ Siciliæ uetuſtiſſima Hybla
autore Plutarcho condita a Dorienſibus ut inquit Strabo.Ea olim Hybla dicebatur:cuius nomen cum
oppidum euanuerit idem Geographus propter Hiblei nominis præſtantia remanere teſtatur.Fuit autem Pãtagias
Megara nõ longe a ſiracuſis teſte Seruio:atq; ut docet Strabo inter Catanam & ſiracuſas.Habent & græ.
ci megara oppidum quod iſthmo adiacet teſte Laertio:cuius incolæ cum aliis quibuſdam Coriẽſibus me
garam in ſicilia condiderunt. ¶ Pantagiam:Fluuium apud megaram:cuius meminit Virgi.in tertio æn.
ut.Viuo præter uehor hoſtia ſaxo pantagiæ:megaroſq; ſinus.Dictus eſt autem pantagias ut placet Ser/ Simeth⁹
uio quaſi undiq; ſonans quia ut plenus flueret implebat ſonitu pene totam ſiciliam:ſed poſtea cum Cere Aetna
ri quærenti filiam obſtreperet tacere iuſſus eſt numinis uoluntate.Eum ſaxa rotare etiam Claudianus tra Drepanõ
dit:ut ſaxa rotatem pantagiam.Hunc quidam Pantagiam dicunt.Quaq; ſimetheas ſimethus fluuius agrũ
cataneum influit ut ſcribit Strabo:apud quem dei fuerũt ut ait Seruius uecuon & Macrobius lib.v.ſatur.
naliorum quos quidam paliſcos uocant.Eſt autem catana inter pelorum ac Pachinum:ut Meſſana tauro
minium megara & ſiracuſæ A ſimetho & ſimetheus & ſimethius deducuntur:ut eductum matris luco ſi.
methia circum flumina.Quo in nomine mirari non debemus mutatam primæ ſillabæ quantitatẽ cũ
a proprio nomine deriuetur. ¶ Antraq; ciclopũ poſitis exuſta caminis Aetnã dicit quæ uulcano & eius fa
bris ciclopibus datur quorum ſupra meminimus. Eſt autẽ Caminus fornax. ¶ Quiq; locus curuæ noia
falcis habet Falcẽ græci drepanon dicunt a qua nomẽ inditum putãt Drepano ſiciliæ oppido qđ diſtat
a lilibeo(ut inquit Polibius)milia paſſuũ non amplius.xv.quia ferũt Saturnũ poſt amputatã uirilia patri
Cælio in eam partẽ ſiciliæ falcẽ proieciſſe.Alii Drepanũ ſic dictũ uolũt a littoris curuitate.Eſt & Corinthi
Drepanum teſte Lactantio grãmatico:ut qui drepani ſcopulos & oliuiferæ ſicyonis culta ferunt.

¶ ET PRAETErit Aci herbifer ripas tuas : hoc eſt tranſito aci gramineas ripas : quas interfluis : aliqui PAV.
legebant herbifer ance cum aci debeat eſſe nam acis fluuius ut Theocritus oſtendit.ex ætna monte fluit MAR.
ex cuius ripis poliphemum in Vlixem egiſſe ſaxa dicunt . Et in hunc fluuium conuerſum in meta poeta
aſſerit Acim filium fauni & ſimethidos nymphæ.Tunc cum illum ob galatheam eum aſpernantem po.
liphemus occidit. ¶ Et præterit Cyanen.Cyane fons eſt in agro Syracuſano.Verum poeta in meta.nym.
pham fuiſſe oſtendit:quæ cum non poſſet rapinæ plutonis obſiſtere.flens in fontem ſui nois cõuerſa eſt.
qui anapo fluuio commixto non longe a Syracuſis iuxta ortygiam in mare labitur . ¶ Et præterit fontes
lenis anapi:lenit fluxu labentis Anapus cyane commiſcetur. ¶ Et præterit tegula non adeunde : quaſi qui
facile adiri:hoc eſt pertranſiri non potea. ¶ Vorticibus:propter aquas uorticoſas:nam gelas fluuius ma.
gnus prope camerinam cuius & Plynius meminit. ¶ Liquerat iam ipſa ceres errando. ¶ Ortygiam : Orty.
gia inſula in egæo:quam & delon dicimus.Et eodem nomine appellatur inſula ante ſiracuſas:de qua hic
intelligit:nunc tamen adiuncta continenti uidetur. ¶ Et liquerat magarea:hoc eſt magarã ipſam in ſicilia.

cuius Strabo meminit Vbi cunctoꝶ inquit amnium eruptiones occurreret:qui i hoſtia portuoſa ex æthna dilabantur.⸿Et pantagiā:qui fluuius eſt prope megarā.⸿Et qua æquor accipit aquas ſimetheas:quaſi liquerat eam orā qua ſymethus fluuius in mare exit.⸿Eſt enim nō lōge ab urbe Catanēſi.luata quē Italiæ ſiue ut alii uolūt ætna nympha Ioui paliſcos peperit.⸿Antraq; cyclopū:antra ætnea cyclopibus ut homerus:& alii quoq; poetæ dicunt habitata.Cyclopes dicti a circulari oculo quem unicum in fronte habent. ⸿Exuſta poſitis caminis:exſtructis foraminibus:propter cyclopes:qui miniſtri uulcani dicuntur quorum ſuperius meminimus. Quiq; locus habet nomina curuæ facis:liquiuerat locum. Qui a curua falce denominatum eſt drebanum promontorium cuius meminit Ply.eſt etiam & oppidum in ſicilia ad occidentē Quod ita dictum:ſunt qui uelint a falce ſaturni:quæ ibi ceciderit λρεπανον grecæ falx latine.

Cyclopes dicti a circulari oculo

ANT. FAN.

Himera

⸿HIMERA:more ſuo mutat & declinationem & genus.Eſt autem Himera oppidum inter Pelorum ac lilybæum quod zanclei condiderunt ut autor eſt Strabo:qui ait himeram non amplius habitari:ſimiliter & gelā Callipolim & ſelenunte; atq; alias urbes Siciliæ quas idem autor deletas eſſe teſtatur.Himera quoq; nomen eſt fluuii eius inſulæ non incelebris.⸿Didymen:Ex inſulis liparęorum quas & Eolias dicimus Siciliæ adiacētes una eſt quam a forma Dity mē id eſt himellā uocant.⸿Agrigentaq; taurominumq; : Agragas oppidum eſt inter Pachynum & Lilybæum quod Agrigentū noſtri dixerunt autore Plinio.Eſt & Agragas montis nomen,ut Arduus inde agragas oſtentat maxima longe mænia magnanimum quondam generator equorum. Tauromínium uero quod poeta mutilato uocabulo Taurominum uocat eſt ad latus Siciliæ quod euripum facit.dicebaturq; olim Naxos ut ait plinius.Laudātur maiorem in modum Mulli ad Taurominium capti. Vnde illud eſt:Mullus erit domino quē miſit corſica uel quem Taurominitanæ rupes. ⸿Melam:Huius nominis fluuiū non ſolum habet Sicilia ſed & aliæ regiones quæ ab aquarum nigredine nomen fluuius indiderunt. Celebratur autem in primis melas Boetiæ qui epotus teſte Plinio oues nigras reddit. Hinc camerinam adit:ora ſiciliæ quæ a pachino in lilibeum extenditur tota pene relicta eſt ut ait Strabo. Priſciaꝶ tamen habitationū ueſtigia ſeruans e quibus Camerina fuit Syracuſanoꝶ colonia.Eſt & Camerina paludis nomen ut fatis nunq̄ conceſſa moueri apparet Camerina procul.⸿Tapſumq;.Inſulam diſtantē a ſicilia a decē ſtadia ut quidā dicunt.ea eſſe apud Syracuſas quā Virg. iacere dicit.ut Tapſumq; iacentē.Eſt.n. pene fluctibus par autore Seruio. ⸿Oloria tempe.Cygnea ut inde lacus hiries uidet & cygneia tempe. & ſit dictū eſt ut illud ſupra: A nienaq; flumina curſu præterit.Et uel tapſum dicit iacentē ac uadoſam & aptam uitæ cygnorum uaris gaudentium:Vnde illud eſt Ad uada Meandri concinit albus olor.Sunt.n. Cygni ut diximus aues terra & aqua uictum querentes.Aut quēuis locum amænum apud Syracuſas & Cygnis gratū.quāuis tēpe proprie ſint amæniſſima loca Theſſaliæ ad peneū cantoꝶ concentu auiū ut inquit Plyn.Idē tradit ad Heloten oppidū apud Syracuſas ſtagna eſſe autor hic ſignificare potuit.⸿Quaq; iacet zephyro ſemper apertus eryx:hic mons Siciliæ dictus eſt ab Eryce Veneris & Butæ filio qui ab Hercule cæſus dicitur.Imminet autē Eryx mari ea parte quæ ad Italiam ſpectat ut ſcribit Polybius inter Drepanum & Panorum exceditq; magnitudine reliquos montes. Siciliæ præter unum æneam.In eius uertice planicies eſt ubi fuit Ericinæ Veneris templū omnium Siciliæ temploꝶ ornatiſſimū opulentiſſimūq;. Eodem in monte Anchiſes ſepultus dicitur:licet ſm Catonē ad italiā uenerit.Dionyſius autor eſt æneam templū patri cōſtituiſſe ubi hæc fuit inſcriptio:Diui terteſtris qui fluuii Numici undas gubernat.⸿Terre cornua prima ſuæ.Tria ſiciliæ promōtoria uocat cornua eius inſulæ pœloꝶ Lilibeū pachinum.

Didimē

Agrigentum

Agragas

Taurominium

Mela

Camerina

Tapſus

Tempe oloria

Erix

Hieraq;/& didymē agrigētaq; tauromi (nūq;
Sacrorumq; melā paſcua læta boum:
Hic camerinā adit tapſūq; & oloria tēpe
Quaq; iacet zephyro ſēp aptus eryx:
Iāq; peloriadē lilybeaq; iāq; pachynon
Luſtraui/terræ cornua prima ſuæ:
Quacūq; igredit' miſeris loca cūcta q; (rclis.

PAV. MAR.

⸿HIMErā aliq legūt himeraq; & dydimē meli' himerā & dydimē oppidū eſt himera a zācleis cōditū i ipſa trinacria.meminit' Stra.& Pli. himera cū fl.inqt.Didime uero una eſt ex æolicis iſulis in ſreto ſiculo. Agrigētaq; agrigētū oppidū apionib' cōditū i ſicilia.Ply.uero inqt oppidū agragas:qd' & nři agrimentū dixere.⸿Taurominiū oppidum:& Plinius inquit Colonia taurominium quæ ante anaſos:ut diximus ⸿Et liquærat melam fl.qui ita dictus a colore nigræ aquæ.Pluribus in locis ſunt flumina eodem nomine nūcupata:ut in Migdonia Calicia Thracia Boetia:Sicilia de quo hic agitur & aliis quoq; in locis.⸿Læta paſcua quæ ſunt pinguia:& fertilia.⸿Boum ſacroꝶ:ſacrificio deſtinatoꝶ:nam ut ex campis:quos irrigat Clitumnus amnis umbriæ abducebantur boues immolandi:uti ex phaliſcis:ita ex paſcuis ſiculis quæ ab eo flu.irrigantur.⸿Hinc adit:uadit ipſa ceres.⸿Camerinam oppidum prope gelam flu.⸿Et tapſon: quæ paruæ parua eſt inſula iuxta Siracuſas:par pene flucti inde Virg. Tapſumq; iacentem dixit.⸿Et oloria hoc eſt cignea.⸿Tempe quæ in Sicilia ſunt inſtar theſſalicoꝶ:planities quidem eſt quam irrigat Elerus flu.cumq; in ipſius hoſtiis multi ſoleant eſſe cygni oloria dixit alii legunt tapſon cygnea quæ tempore & idem eſt.⸿Et qua iacet Erix:quia inde etiam pertranſiuit.⸿Semper apertus zephiro.qui mons erix oppoſitus eſt zephiro uento ex occidente flanti:ubi erat templum ueneris ery.quod in magna fuit religione romanis.Sed de hoc alias.⸿Iam luſtrarat:circuierat.⸿Peloridem arcem pelori.Et lilibea:lilibeū ſeu lilibei montis uiga.⸿Iamq; luſtrarat pachinum:promontorium.⸿Prima cornua prima promontoria hæc enim illa ſunt promontoria in tribus Siciliæ angulis pelorus ad ſeptentrionem pachinus ad ortum,lilibeus ad auſtrum.⸿Terræ ſuæ. ſuæ inſulæ.⸿Quacunq; ingreditur.incedit ipſa ceres.

Camerina prope flu. gelā

ANT. FAN.

CVM gemit ales itym. Prognen dicit ut quē deteſtato quondā iugulauerat enſe nūc gemit ereptū garrula mater itym. Hic itys in phaſianū cōuerſus dicitur ut Seruio placet: ꝓgne in hirundinē q̄uis ꝓbus in cōmentariis bucolicoꝝ ſcripſerit Philomelā in hirundinē: prognen in luſciniā fuiſſe cōuerſam. Vnaq; paſtorem uidiſſet: Deeſt ſi. Et eſt ordo: Vna uox erat ecqua puella hac greſſus tulit: ſi paſtorem uidiſſet. Aetna: huic monti Typhoei caput ſubiectū eſſe fabulanť: ut Dextra ſed auſonio manus eſt ſubiecta peloro læua pachyne tibi lilybeo crura præmunť degrauat ætna caput ſub qua reſupinus harenas eiectat flāmāq; fero uomit ore typhæus. Ouidius alibi: Arua phaō celebrat diuerſa typhoidis ætnæ. Typhoeum nōnulli extra Siciliam excruciari dicunt. Pindarus uero in Siciliam qui eum Centimanum uocat. Sane ætnam quidā dicūt nominatum ab ætna Briarei. Alii aliter fabulantur.

Typhoeus

Implet/ut amiſſū cū gemit ales itym:
Perq; uices mō ꝓſephone mō filia mr̄.
Clamat/& alternis nomē utrunq; ciet
Sed neq; ꝓſephōe cererē neq; filia mr̄ē;
Audit/& alternis nomē utrunq; perit:
Vnaq; paſtorē uidiſſet an arua colentē:
Vox erat/hac greſſus æq̄ puella tulit:
Iā color un⁹ ieſt reb⁹/tenebriſq; tegūť
Omnia/iam uigiles cōticuere canes:
Alta iacet uaſti ſup ora typhoeos æthna
Cuius anhelatis ignibus ardet humus
Illic accēdit geminas pro lāpade pinus.
Hic cereris ſacris nūc quoq; teda dať:
Eſt ſpecus exeſi ſtructura pumicis aſp
Non homini facilis nō adeunda feræ:
Quo ſiľ hac uēit/frēatos currib⁹ āgues
Iūxit/& æquoreas ſicca perrat aquas:
Effugit ad ſyrtes/& te zāclea charybdis
Et uos niſcei/naufraga monſtra/canes:

Cæteris ſacris nunc quoq; tæda datur: Diximus ſupra ſacerdotes Cæreris Daduchos appellatos a tæde geſtatiōe. Itē legimus: Et ſi thura aberunt unctas accēdite tædas. Eſt ſpecus &c. Locum deſcribit altum & præcipitem & aſcēſu difficilem quem Ceres conſcendit frenatura dracōes: Frenatos curribus angues: Per angues Cereris Sulcorum obliquitatem accipimus. Sicca. Tacto ac preſſo mari a curru non a Cerere. Syrtes: Scyllam & charybdim ſyrtes uocat quod non minora pericula illic ſubeantur quam ad ſyrtes Aphricæ. Zanclea charybdis: Proxima zanclæ: hoc eſt meſanæ quæ olim ob loci curuitatem zancle uocabatur quoniam curua zanclia dicebantur ut autor eſt Strabo. Ante hanc urbem charybdis eſt immenſum uidelicet profundum quo inundationes freti nauigia per magnas circunductiones ac uortices præcipitata detrahunt: quæ ſecundū Saluſtium circa tauromitanum littus egeruntur ut Seruius refert Fuit autem Charybdis (ut quidam fabulātur) fœmina uoraciſſima quæ cum rapuiſſet boues Herculis a ioue fulminata atq; in mare præcipitata dicitur ubi naturam priſtinam ſeruans ſorbet uniuerſa. Niſei canes: Nota eſt Scyllæ fabula cuius canes niſeos dicit cum ipſa fuerit Phorci non niſi filia. ſic Virg. in Buc. Quid loquar aut ſcyllam niſi. Eſt autem Scylla in italia ſecundum Seruium cum Charibdia detur Siciliæ: ut Dextrum ſcylla latus læuum Implacata charybdis obſidet. Vtriuſq; Plinius meminit his uerbis: In eo freto eſt ſcopulus Scylla item Charybdis mare uorticoſum ambo clara ſæuitia. Naufragia monſtra: Admiſcet fabulæ ueritatem. Scopulorum enim cauernæ recipientes mare ac reſudentes naufragium minitantur.

Quare thæda datur cereri

Charibdis zanclea

Charibdis olim fœmina

Scille fabulā confundit &t in ultio de remedio amoris Scylla

PAV. MAR.

IMPLET loca cuncta miſeris quærelis per oīa loca: per quæ illa ibat miſerabiliter quærebať. Vt cum ales gemit itym amiſſum: ut thereus in upupā cōuerſus gemit filiū itym noīe: tā in auē quoq; cōuerſum. nota eſt fabula quæ & in meta. referť & in. ii. lib attigimus. Et p uic. uiciſſim. Mater ceres. Modo clamat ꝓſephone: mō filia: mō ſuo noīe uocabat. mō filiæ appellatiōe. Et alternis uicibus. ſ. Ciet uocat. Vtrūq; nomē: & ꝓſephones: & filiæ. Sed neq; ꝓſephone: ipſa clamata. Audit cererē: clamātē. Neq; filia matrē: q̄a neutra appellatione uocata rńdet. Et utrūq; nomē: & ꝓſephones & filiæ. Perit alternis: p ipſas uices repetitū: q̄a ab illa iā ad inferos abducta: nō audiebať. Vidiſſet paſtorē colentē uina ſi inſpexiſſet illa paſtorē uino indulgentē. An uidiſſet colentē arua: ruſticū arantē: & ꝓſcindentē agrū. Vox erat ita ceres loquebať: & paſtores & agricolas interrogās. Aequa puella tulit hac greſſus. En aliq̄ puella trāſiuit p hanc uiā. Iam color unus adeſt rebus. iā erat nox & unus eſſe rebus oībus color uidebatur: q̄a nihil niſi tenebræ diſcernebanť: Et oīa tegūtur tenebris: & obſcuritate & nocturna caligine. Iā uigiles canes conticuere. q̄a quieti: & ipſi ſe dedere. Alta ætna: & altus q̄dem mōs eſt ætna unde erūpit ille ignis: illuc acceſſit Ceres. & faces accēdit: alligatiſq; ad currū draconibus eū aſcendit: & ad remotiora loca progreſſa eſt. Aetna alta iacet ſup ora uaſti typhoeos īpoſita eſt typheeo tota Sicilia & ætna eius caput degrauatur diximus in. i. lib. Sed ænceiado impoſitā ætnā alii dicunt. Cuius typhoeos ignibus anhelitis: anhelitu iactatis. Ardet humus: ætnea. ſ. ex eius pectore emanat per hyatū ætneæ ignis. Illic: in igne ætneo. Accēdit: ceres geminas pinus pro lāpade: pro ſplēdore & luce nocturna duas pinus ſuccendit. Hinc ex hoc. Nūc quoq; datur tæda: ſacris cereris inde mos habuit originē: ut ſacerdotes cereris ipſi deæ ſacrificātes tædā accēſam ferāt appellatiq; ex eo λαλουχοι de quo diximus in. iii. lib. Eſt ſpecus exeſi: facit topographiā quo i loco illa frenaſſet dracōes. Eſt ſpecus aſp ſtructura pumicis exeſi: ꝓpter natiuā ipſius ſtructurā in exeſo & abroſo uetuſtate punice erat ipſe ſpecus aſp. Regio q̄dē. Nō adeūda homini non feræ hoc eſt in quā regionē. i. in quo ſpecu nec hoīes aſcēdere. nec feræ poterāt ob difficilē aſſenſum & excelſitatē loci & uť illū locū ſignificare. quē Diod. inq̄t. undiq; ꝑcipitiis abſciſſum eſſe. Quo ſimul hac uenit: in q̄d ſpecu poſtq̄ ceres uenit i. Iunxit angues frenatas curribus. dracones iā frena tenentes ſimul

Quō ceres quærebat filiā ꝓſerpinā cū face in curru

ligatos ad currum iunxit.¶ Et ſiccaınullis nudis madida.¶ Peterrat aquas æquoreaſterrat p maria eo cũ ru uecta.¶ Sicula enim loca ſuis pedibus pagrauit:Lõgius aũt itura currũ aſcẽditq́ quẽ angues agunt.¶ Et fugit celeritet uẽti¶ Ad ſyrtes:nõ tñ.Acceſſit in aphricã:ſed ſiſitudine quadã ſyrtiũ ſybicaꝝ:pp nauigantiũ diſcrimina loca circa ſcyliam & carybdim ſyrtes appellat.¶ Et te zanclea caribdis:meſſanã in ſiciliaıut

Zanclia
caribdis

Strabo inqt:cõdidere meſſeniiq peliopõneſum habitabãt:a qbus & nomẽ pmutauit. Nãq; prius zancle uocabaſ:cũ curua eſſent loca:nã curua zanclia uocãt:ıaute urbẽ paululũ in tractu carybdis oſtẽditur.¶ Venit ergo ad te ceres o carybdis:& Plynius inqt in eo freto eſt ſcopulus ſcilla.¶ itẽ carybdis mare uorticoſum ambo clara:ſeuitia & cætera.¶ Et uenit ẽt.Ad uos cães nyſci hoc eſt canes ſcyllei.Aequiuocatio noĩs fecit errorẽ nã & ſcilla dicta eſt niſi megarẽſis filia Etiã & filia phorciıquæ demutata eſt ueneficio Circes ĩ monſtrũ illud qđ a Virg.ita deſcribiſ in tertio æneidos.¶ Prima hoĩs facies:& pulchro pectore uirgo pubetenus:poſtrema ĩmani corpore piſtix Delphinũ caudas utero cõmiſſa lupoꝝ.Sed hoc ideo fictũ:qđ ſaxũ ingens ſit humanã habẽs effigiẽ in parte ſuperioriıin inferiori uero habet reſectos ſcopulos ſub radicib᷒ cauernoſos:ĩter quos dũ æſtiuoſum mare intrat:ab eiũſdẽ reſtactũ tumultuãdo repreſentat latratum canũ & ululantes lupos.Monſtra naufraga:quaſi ubi ſæpe naufragium faciunt:qui inde nauigant.

Qualis
ſit forma
ſyllæ

Adriacũq; patẽs late bimareq; corithũ
Sic uenit ad portus Actica terra tuos:
Hic primũ ſedit gelido mœſtiſſia ſaxo
Illud cecropidæ nũc quoq; triſte uocãt
Sub ioue durauit multis imota diebus:
Et lunæ patiẽs/& pluuialis aquæ:
Sors ſua cuiq; loco ẽ/q nũc cerealis eleuſis
Diciſ/hic celei rura fuere ſenis:
Ille domũ glãdes/excuſſaq; mora rubetis
Portat/& arſuris arida ligna focis:
Filia pua duas redigebat mõte capellas
Et tener in cunis filius æger erat:
Mater ait uirgo/mota eſt dea noĩe mr̃is
Quid facis in ſolis incomitata locis:
Perſtitit & ſenior q̃uis on᷒ urget & orat
Vt ſubeat tecta quantulacunq; caſæ.

ANT.
FAN.

¶ ADRIAcumq; patens late.Hoc eſt mare quod ſuperum appellamus nomen accæpit ab Adria oppido clariſſimo.¶ Eſt aũt pars maris ionii licet qdam ſcriptores aliter ſentiant.¶ Corinthũ: Oppidũ ĩ iſthmo inter mare ionium & ægeum.Gelido ſaxo.qđ deinde Atheniẽſes proprio noĩe Triſte appellarunt.Sub ioue durauit Sub dio Durauit autẽ abſolutum eſt:ut Durare & uoſmet rebus ſeruate ſecundis.¶ Cerealis eleuſis.Dicimus & eleuſin quo noĩatiuo utiſ Plynius & eſt urbs Acticæ regiõis ubi ſtrabo Eleuſinæ Cereſis templũ fuiſſe teſtaſ & Seruius regnaſſe Celeum inqt cui ceres filiam querens & liberaliſſime ab eo ſuſcepta oſtendit omne genus agricuituræ filiamq; eius Triptolemum recens natũ per noctem igne fouit per diem diuino nocte nutriuit:eũq; allatis ſerpentibus ſuppoſitum per orbẽ miſit ad uſum frumẽti hoĩbus indicandum:quem Lactãtius grãmaticus ſcribit primũ inſtituiſſe Cereris ſacra quæ Græce ut diximus Theſmophoria appellantur.Eundem tradunt bouis & aratri inuentorem fuiſſe.ut Plynius autor eſt.Ferunt autem iambeu Celei ſamulam auſam eſſe Cererem male tractare cũ eam ſollicitam aſpexiſſet:a qua deductum nomen iambi pedis putatur ut Diomedes Grãmaticus ſcribit:qui uxorem Celei Meganitam uocat quæ ab Ouidio dicitur menalinam.¶ Excuſſaq; mora rubetis:Quoniam & aliunde quoq; habentur mora.¶ Mater ait uirgo:Reuerentiæ nomen eſt mater hoc loco & uocatiuus caſus.Mota eſt dea:recordata eſt filiæ q̃ amiſerat.¶ Quãuis onus urget:quia dixerat portat & arſuris arida ligna focis.

Corithus

Eleuſin

Celeus.
Triptolemus

Theſmoſphora ſacra cereri.

Iã be uñ pes iãbus
Magaria ſeu menalina.

PAV.
MAR.

¶ ADRIAcumq; patens late:uenit in ſinum adriacũ late patentẽ:de quo paulopoſt dicemus:tũ de ægeo & Ionio agemus &.¶ Corinthũ bimarẽ:quæ urbs quondã caput:& lumen totius græciæ in edito mõte ſedet inter ægeum:& Ioniũ ideo bimaris diciſ.nã in ipſo iſthmo achaico.¶ Sic uenit ceres.O actica:quæ ægeo ablueris.¶ In portus tuos:nã exeũtibus pelopõneſum per iſtmũ:ſtatim occurrit actiaca.¶ Venit.n. ceres ad eã acticæ regionẽ ubi poſtea eleuſin ciuitas condita eſt.¶ Hic in ipſa regione.¶ Primũ ſedit mœſtiſſima ſaxo gelido.deſcendens tum primũ e curru ſedit in eo ſaxo afflicta mater tam dulci orbata filia.¶ Cecropide.atheniẽſes a cecrope rege qui uagam ac diſpſam multitudinẽ in decem urbes habitãdas digeſſit.¶ Quaꝝ noĩa Cecropia:Tetrapolis:Epatria:Decelea:Eleuſis:Aphiadna:Toricus:Brauron:Cytherus:Sphetthus.¶ Nũc quoq; uocãt illud triſte:ab ea Cereris mœſtitia etiãnum illud ſaxũ ab atheniẽſibus triſte nuncupaſ.¶ Sub ioue:ſub dio.ut eſt apud Hor.Manet ſub ioue frigido Venator tenere cõiugis ĩmemor.¶ immota:quæ nunq̃ ſe ex eo ſaxo dimouerit.Multis dieb᷒ durauit:patiẽter pſeuerauit ſub dio.¶ Et patẽs lunæ:qſi frigoris nocturni ſub ſerena luna & aquæ pluuialis:quæ eã ſupne rorabat.¶ Sors ſua cuiq; loco eſt:qſi qſq; locus ad aliq̃ fortunã deſtinat᷒ ſeruatuſq; eſt.Nã in cãpis acticis ubi exiguũ Rus erat Celei ſenis:futura erat aliqñ Eleuſis ciuitas:clara ceteris relligiõe.Ea.n.actica eſt:ubi ut Stra.inqt:eleuſinæ cereris tẽplũ extat & phanũ myſticũ.qđ Ictinus apparauit:turbæ theatralis capaciſſimũ Diciſ.n.Eleuſis & Eleuſin & inde eleuſina ſacra. Celeus autẽ ipſe ſenex cũ in ſaxo ſedentẽ cererẽ repperiſſet:quæ anũ ſimulabat orauit:ut domũ eius iniret:obteſtatuſq; p ſalutẽ filiæ:flexit deã ingrediens languentẽ illius filiũ liberauit daturaq; erat illi ĩmortalitatẽ:niſi parentũ ſimplicitas obſtitiſſet:hinc fuit ille Triptolem᷒: cui ſeminandi uſum monſtrauit:de quo paulo poſt dicemus.¶ Qui locus nunc diciſ Eleuſis cerealis:quaſi urbs cereris.¶ Hæc fuere rura celei ſenis:hæc rura coluit celeus:& menalina.¶ Ille:celeus.¶ Portat glandes domum quibus familiã paſceret.¶ Et mora excuſſa rubetis.mota agreſtia e rubis excerpta.aut decuſſa.¶ Et ligna

Phanum myſticuꝫ in eleuſi ciuitate uicina athenis

arida focis arſuriſq; quæ cremari deberent ab ignibus. Filia parua redigebat monte duas capellas: erat huic Celeo parua filia: ea iam ueſperi capellas domum e paſcuis reducebat. ¶ Et filius tener tenellus adhuc puer. ¶ Erat æger in cunis: laborabat infans aduerſa ualitudine. ¶ Virgo: puella celei filia. Ait matet: uocauit illa cererem nomine matris. ¶ Mota eſt dea nomine matris: cõmota eſt ceres: cum audiret ſe matrem uocari: recordatione filiæ: quam querebat & illa poſtea proſequuta eſt. Quid facis incomitata in ſolis locis: quid tu ſola in hac ſolitudine & iſto ſaxo ſedens facis. ¶ Perſtitit & ſenior celeus. ¶ Quamuis onus lignorum ſcilicet: quæ referebat. ¶ Vrget: premit & aggrauat illum: pſtitit tamen. ¶ Et orat deam. Vt ſubeat: ingrediatur. ¶ Tecta ſuæ caſæ quantulacunq;, exiguum eius tugurium. — Iſbe filia Celei & menaliæ

Illa negat: ſimlarat anũ: mitraq; capillos
Preſſerat: inſtanti talia uerba refert:
Soſpes eas ſpq; parẽs mihi filia rapta ẽ
Heu melior quãto ſors tua ſorte mea ẽ
Dixit: & ut lachrÿæ (neq;.n. lachriãt d̄o
Decidit i tepidos lucida gutta ſinº (rũ ẽ
Flẽt pariter/molleſq; ai uirgoq; ſenexq;
E quibus hæc iuſti uerba fuere ſenis
Sic tibi/quã raptã quæris/ſit filia ſoſpeſ
Surge nec exiguæ deſpice tecta caſæ:
Cui dea ſic inqt/ſciſti q̄ cogere poſſes:
Seq; leuat ſaxo: ſubſequiturq; ſenem:
Dux comiti narrat/q; ſit ſibi filius æger.
Nec capiat ſomnos inuigiletq; malis:
Illa ſaporiferũ paruos initura penates:
Colligit agreſti lene papauer humo
Dum legit oblito ferẽ guſtaſſe palato:
Lõgãq; imprudẽs exoluiſſe fam em:
Quæ qa pricipio poſuit ieiunia noctis:
Tempus habent cœne ſidera uiſa ſibi
Limen ut intrauit luctu uidet oĩa plena
Iam ſpes in puero nulla ſalutis erat:
Matre ſalutata/mater menalina uocat:
Iungere dignata eſt os puerile ſuo:
Pallor abit/ſubitaſq; uidẽt i corpe uires:
Tantus cæleſti uenit ab ore uigor:
Tota domus læta eſt/hæc eſt mr̄q; pr̄q;
Nataq;: tres illi tota fuere domus:

¶ SIMVLarat anum: Tegebat diuinitatem anus effigie. ¶ Neq; enim lachrymare deorũ eſt: mortalium ſunt dolor & lachrymæ oẽſq; animi perturbationes beatitudinẽ auertentes: non deorum imortalium. ¶ Sciſti qua cogere poſſes: inueniſti orationem qua cogeret obſequi uoluntati tuæ: quia dixerat celeus: Sic tibi quã raptam q̄ris ſit filia ſoſpes. ¶ Inuigiletq; malis: Quieſcet nequeat acerbitate morbi. ¶ Oblito palato: qa decreuerat cereris ieiunio ſe affligere nihilq; guſtare niſi inuenta filia. ¶ Exoluiſſe famẽ: Diæreſis eſt ut infantem caudis inuoluiſſe manum. ¶ Tempus habent menſæ ſidera uiſa ſibi: ſenſus eſt Quia Ceres in principio noctis ieiunium ſoluit ſidera uiſa tempus menſæ ſibi habent. Dicit autem Veſpernam quæ apud Plautum cænam ſignificat. Sed ſciendum (ut inquit Feſtus) cõſueuiſſe apud antiquos cænam dici: qđ nunc eſt prandium & meridianum cibum uocari cænæ nomine: Veſp nam autem dici quam nunc cænam appellamus. ¶ Iungere dignata eſt os puerile ſuo: ut ui ſpiritus immortalis a puero mortem auerteret. — ANT. FAN. — Exoluiſſe per dieresim. — Veſpnã Prandiũ. Cœna.

¶ ILLA: ceres. ¶ Negat ſe uelle ſubire caſam. Simulatat enim anum: non.n. uidebat dea. ſed ſimilẽ ſe anui cuidã fecerat. ¶ Et preſſerat capillos mitra: ferebat in capite mitram more gẽtis phrygiæ: & meoniæ. ¶ Refert talia uerba: ita reſpondet. ¶ Inſtanti Celeo qui inſtabat: ut iniret caſam. ¶ Soſpes eas: abeas incolumis. ¶ Et ſemper parens quaſi ut ſemp tibi filia ſit ſoſpes ne ea orbari poſſis ¶ Mihi eſt rapta filia: quaſi ſis ſemp tu parens: qm̄ ego ſemper mater eſſe non poſſum: quia amiſi filiam. ¶ Heu quanto eſt melior ſors tua ſorte mea: quaſi quãto es tu fœlicior: quam ego ſiminam fortunatior homo: q̄ deus: tu tecum habes filiam: ego raptam quero: & mouet inde cõmiſerationem: nam non inuidioſe dictum: ſed cum dolore prolata uerba: ob eius calamitatem. ¶ Dixit: ceres. ¶ Et lucida gutta ut lachrymæ decidit in tepidos ſinus: non fleuit ut lachrymas effunderet: nam ut inqt. neq; lachrymæ deorũ. quia dii nequeunt effũdere lachrymas ſed emicuit ex oculis gutta in ipſos oculorũ ſinus ad lachrymæ ſimilitudinem: ut eſt illud Vir. Triſtior & lachrymis oculos ſuffuſa nitentes. ¶ Flent pa. molleſq; animi: lenes & mites animi. ¶ Et uir. & ſe. & pater & filia cõmiſerati calamitatem cereris: & ipſi ſimul fleuere. E qbus duobus. ¶ Hæc fuere uerba iuſti ſenis: ita Celeus loquutus eſt. ¶ Sic obte. eſt. ¶ Filia quã raptã q̄ris ſit tibi ſoſpes: ita icolumis tibi eſſe debeat filia quæ cũ rapta ſit. a te nunc querit. ſurge: ex iſto ſaxo. ¶ Nec deſpice tecta: nõ aſpneris: & paruifacias tectũ hoc ¶ Caſe exi. parui huius noſtri tugurii. ¶ Cui: Celeo. ¶ Dea ſic inqt ſciſti q̄ copoſ. quaſi ſciſti uti ea oratione: qua facile me ad obſequendũ ipelleres: cũ ſoſpitẽ mihi filiã optaueris. ¶ Et leuat ſe ſaxo: ſurrexit. ¶ Et ſubſe. ſe. celeũ. ¶ Dux. ipſe celeus ſenex. ¶ Narrat co. cereri. ¶ Quod ſit ſibi. æger filius: refert ſe hẽre domi filiũ: & illũ i cunis ægrotũ. ¶ Nec ca. ſom. nec dormire queat. ¶ Et iuigilet malis nimiq; lãgore iuigilet puer cũ qeſcere nõ poſſit. ¶ Illa: ceres. ¶ Initura par. pe. igreſſura exiguã illiº caſã. colligit papauer ſoporiferũ: ſoporẽ iferẽs comedẽti diximº de papauere ſupius. ¶ Hũc agreſti: ex terra iculta: lõ legit papauer ut iduceret lãguẽti puero ſõnũ ¶ Fert guſtaſſe palato oblito: ppoſiti. ſ. ſui. id. n. debẽt cererẽ decreuiſſe nõ añ comeſſe: q̄ filiã cõperiſſet: tũc uero oblita ppoſiti guſtauit papauer. Et fert ĩprudẽs: ĩprudẽter. ¶ Exoluiſſe: p ſoluiſſe: eſt. n. hic diereſis neceſſitate carmis. a Lõgã famẽ: ſoluit. n. ieiuniũ. qa pluribº diebº nihil guſtauerat. ¶ Quæ: ceres. Quia poſuit ieiunia: qa comedit ¶ Principio noctis: in ipſo crepuſculo. ¶ Sidera uiſa habent: ſibi tp̄s menſæ: & illud in ſacris eius ſeruat: ut nõ ante ſidera uiſa: ſed in principio — PAV. MAR. — Lamẽtatio cereris de filia rapta — Exoluere famẽ hoc eſt longo ieiunio

noctis epulemurq̄m ea eo primum tpe ſoluit ieiunia. Limen ut intrauit:poſtq̄ ingreſſa eſt celei domum. ¶ Videt omnia ple. luctu:uidet lugentem pueri matrẽ eo qđ moriebaẜ filius. ¶ Iã nulla ſpes ſalutis erat in

Salutatus

puero:quia iã deſperandũ erat de illo. ¶ Salutata matre:poſtq̄ languẽtis puer matrẽ ſalutauit. ¶ Mater uocaẜ menalina:ita illa appellabaẜ. ¶ Eſt dignitas cereris iungere os puerile ſuo:ori. ſ. & ſi dea erat & imortalis, mortalẽ tamen puerũ nõ eſt obſculari dedignata:& libato oſculo ille ſenatus eſt. ¶ Abit pallor:ex ore puerili. ¶ Et uident ſubitas uires in corpe:patẽtes ſubito redditũ robur:& ualitudinẽ puerili corpori uiderunt. ¶ Tãtus:tam magnus. ¶ Vigor uenit ab ore cœleſti ab ore cereris:tantus. n. fuit diuinitatis uigor:ut ſtatim illũ ſanaret. Tota domus leta eſt:oẽs qui domi erãt ingẽti ſunt affecti letitia. ¶ Et mater & pater &

ANT. FAN.

nata:celeus menalina & filia. ¶ Tres illi parentes & filia fuere tota domus:quia nulli erant alii niſi hi tres.

¶ LIQVAE facta coagula lacte:Lac denſatum coagulo. ¶ Cum tepido lacte:Lac in febre ac dolore capitis medici docent non exhibendũ. ¶ Viuente fauilla:Obruit puerum cinere ſed pruna admixta. ¶ Stulte pia mater: Quæ dum ſtudet opem ferre filio:non eſt paſſa eum fieri imortalem. ¶ Sed primus arabit:Athenienſes primi(ut Iuſtinus refert)non ſolum olei, lanificii ac uini uſum docuerunt ſed arare quoq; ac frumẽta ſerere glande ueſcẽtibus monſtrauerunt. Idem etiã ſcribit frumenti ſationẽ a Triptolemo repertam eſſe: & eius muneris honorẽ noctes initiorum ſacratas. Hunc licet nõnulli inuentorẽ aratri fuiſſe tradiderint:legimus tamen Oſirim id inueniſſe:ut Primus aratra manu ſolerti fecit oſiris. Quod nos mouere non debet cum nõ unus aratrum in toto orbe mõſtrauerit ſed diuerſi in diuerſis locis.

Athenienſiũ inuẽta

Triptolomus inuẽtor aratri

PAV. MAR.

¶ MOX ponũt epulas:parant mẽſam & epulas ut ſimul ueſcãtur. ¶ Liqueſacta coagula lacte:hæ fuerunt æpulæ lac coagulatum. ¶ Et poma & mella aurea aurei coloris ¶ In ſuis cæris quia nondum fauis expreſſa. Ceres alma quæ omnes alit. Abſtinet ab æpulis. ſ. non. n. eſſe uoluit. Et o puer Triptoleme quem modo ſanauerat. ¶ Dat tibi papa. bi. cum te. lacte:contuſa papauera:& lacti imixta dat illi haurienda. ¶ Somni cauſas:cum ſomnũ puocent ut illi ſomnum inducerent:ut diximus de hoc ſuperius Nec pigeat tritum niueo cum lacte papauer ſumere &c. ¶ Noctis erat medium:quaſi defluxerat iam media pars noctis. ¶ Placidiq; ſilentia ſomni erat enim ea hora:qua

Mox epulas ponũt liq̄ſcã coagula lacte
Pomaq; & in cæris aurea mella ſuis:
Abſtiet alma ceres/ſõniq; papauera cãs
Dat tibi cũ tepido lacte bibẽda puer:
Noctis erat mediũ placidiq; ſilẽtia ſõni:
Triptolemum gremio ſuſtulit illa ſuo
Terq; mãu pmulſit eũ/tria carmia dixit
Carmina mortali non referenda ſono:
Inq; foco corpus pueri uiuente fauilla:
Obruit/hũanũ purget ut ignis onus:
Excutitur ſõno/ſtulte pia mr̄/& amens
qđ facis exclamat mẽbraq; ab igne ra-
Cui da/dũ nõ es dixit ſcelerata fuiſti(pit
Irrita materno ſunt mea dona metu:
Iſte qdẽ mortalis erit/ſed primus arabit
Et feret/& culta præmia tollet humo:
Dixit/& egrediẽs nubẽ trahit iq; draco
Trãſit/& aliſero tolliẜ axe ceres:(nes

Quõ ceres imortalitatem donauit Triptolomo

omnia ſilent:& quieſcunt aialia. ¶ Illa ceres. ¶ Suſtulit eleuauit. ¶ Triptolemum puerum. ¶ Suo gremio ſuo ſinu:erat. n. illi puero imortalitatem largitura. ¶ Et ter permulſit manu cum mulcẽdo tractauit puerum ¶ Dixit tria carmina:qbus eximeret ab illo mortalitatẽ. ¶ Carmina non referẽda mortali ſono:quæ nec homini nota ſunt:nec puunciari niſi a numine poſſunt. ¶ Et obruit:inuoluit. ¶ Corpus pueri foco:foci cinere. ¶ Viuẽte fauilla:quaſi uiuẽtibus prunis:ea rõne calido cinere:& prunis obruebat:ut exureret qcqd erat humanitatis in puero & diuinũ poſtea redderet: Vt ignis purget onus humanũ: corpus qđ hominis erat. ¶ Excutiẜ ſomno ſtulte:expergiſcitur imprudẽter illius mater. ¶ Pia & amẽs:pia quo ad curã filii:humanitatis ex officio amẽs q̄a ſua imprudẽtia abſtulit diuinitatẽ a filio, quã erat illi ceres cõceſſura. ¶ Exclamat qđ facis:& hæc fuit amẽtia ipſius:qa exclamauit. ¶ Et rapit membra ab igne:puerum ab ipſis prunis. Sic deã ob ope iſtituto reuocauit. ¶ Cui menalinæ matri illius pueri. Dixit fuiſti ſcelerata dũ nõ eras cũ aĩo nõ ſis actu ipſo fuiſti ſcelerata:qa erã illi diuinitatẽ exhibitura:tu interrupiſti:& ab incepto reuocaſti:ita ut exequi non poſſim qđ uolebã. ¶ Mea dona:quibus eram illũ ornatura. ¶ Sunt irrita:iã uana reddita & ſine effectu. ¶ Metu materno:propterea qđ tu extimaſti. ¶ Ille qdẽ:puer:Erit moriturus:cum imortalem reddere uoluiſſem. ¶ Sed primus arabit poſtq̄ imortalem dare nõ potui tua cã:habeat hoc aliud munus primus ſit qui terram poſcindat. Etenim ceres poſt inuentam Proſerpinã docuit hũc Triptolemũ arare:ſerere & colligere:fruges maturas:& ſeruare. Vnde, Diod. ſic loquiẜ. Ceres frumẽti:qđ forte inter alias herbas noſcebatur ignotum cæteris:prima uſum adinuenit:docuitq; hoies ueſcendi ſeruãdi ac ſerẽdi modũ. ¶ Eſt aũt frumentũ ab ipſa ante genitam Proſerpinã repertum. Nã poſt eius a plutone raptum frumenta oĩa incendiſſe ferunt. Tum in iouis odiũ tum ppter dolorẽ filiæ:ſed ea inuẽta:& recõciliata eſſe iouis Triptolemo frumẽti dediſſe ſemẽ, mandaſſeq; ut cum oibus id donũ participans ſeminãdi modũ monſtraret &c. Ideo hoc in loco poeta ex uerbis cereris primum araturũ oſtendit Triptolemũ idcirco in georgi. Virg. Vncique puer monſtrator aratri dixit & Ply. hunc primũ aratrum refert inueniſſe. Et feret. primus ſementi terræ iacet. Et tollet præmia culta humo. & percipiet fructũ ex terra quã coluerit. ¶ Dixit:ceres. ¶ Et egrediens exiens Celei domo. ¶ Trahit nubem diuinam. ſcilicet quam dii ſecum trahunt ne ab hominibus uideanẜ. ¶ Et tranſit in dracones in currum. quem dracones agunt. ¶ Et tolliẜ ceres axe aliſero. attollitur curru uolanti. propter alatos dracones. ¶ Liquit receſſu ſuo. ſ. cum ex ea regione diſcederet reliquit.

Frumẽta oĩa ici ſa a cerere pp̄ raptũ proſ pi n:

¶ Sunion

¶SVnion expoſitū:Seneca in Hippolyto:Pars illa diu uacat īmunis qua curuati littora pōti Sunion ur ANT.
get.Hoc pmōtoriū atheniēſiū eſt ubi rex uēaliū emporiū fuit teſte Donato:ad qđ ſi a Ceraunijs mōtib᷒ FAN.
rectā lineā duxeris in orientē ꝓtēſam totā pelopōneſum ad auſtrū relinq̄ns.Diſtat Suniū a Piræo ſm Pli Sunium
niū milib᷒ paſſuū.xlii.¶ Pireaq̨ tuta receſſu:piræa legendū eſt hoc loco ſubtracta e penultima uerſus gra
tia a Piræo porto Atheniēſiū qui græce dicif.Cæterū multi in ſoluta oratiōe ēt piræus ſcri
būt.¶ In dextrū quæ iacet ora latus.Ordo linq̄t orā atticæ uidelicet q iacet in dextrū lat᷒ ¶ Aegæum:hoc Piræus
portus

Sunīō expoſitū/pirrhæaq̨ tuta receſſu
Linq̄t/&in dextrū quæ iacet ora lat᷒:
Hic adit ægæū quo cycladas iſpicit oēs
Ioniumq̨ capax icariumq̨ legit:
Perq̨ urbes Aſiæ lōgū petit helleſpōtū
Diuerſūq̨ locis alta perrat iter: (dos
Nā mō thurilegos arabas mō deſpicit I
Hic libis hic meroe terraq̨ ſicca ſubē:
Nūc adit heſpios/rhenū rhodanūq̨ pa
Teq̨ fut̄ ę parēs tybri potētis aq̄:(dūq̨
Q uo feror/imēſū ē erratas dicer̄ terras
Præteritus cereri nullus in orbe locus:

mare uñ nomē accepit ſupra dictū eſt in eo cyclades ſūt. ¶ Ioniūq̨ capax icariūq̨ legit:de icario mari ēt ſupra diximus.Ioniū uero recte capax dr̄ cū nōnulli īmēſum eē ſinū ioniū tradāt potrectūq̨ ab ionia ad Siciliā & Italiā: cu᷒ ptes eſſe Epiroticū mare Achaicū & adriacū uolunt. Vir.Inſulæ ionio in magno.Id ab Ionia regiōe Aſiæ clariſſima nomē accepit:quis qdā uelint Io inachi filiā huic mari nomē dediſſe.Alii uero aliter ſentiūt ¶ Meroe ſicca q̨ terra:inſula meroe(ut inq̄t Strabo)clipei figurā habere dicif magnitudine ſua cæteras Nili inſulas ſuperans. Eius.n.lōgitudo eſt fere triū miliū ſtadioꝝ latitudo mille.ambif libyā uerſus magnis qbuſdā harenæ cumulis. Arabiā uerſus continuis montium ꝓcipitiis.Eſt in ea meroe ciuitas quam Cābyſes cōdidit appellauitq̨ Meroen a matris noie.¶ Rhenū rhodanūq̨ padūq̨:hos fluuios autor heſperios uocat non ab heſperia;quæ modo italiam modo hiſpaniā ſignificat:ſed quod ſub heſpero ſint.i.ad occidentem cum ſupra indiæ meminerit. Nā rhenus gal

Ionium mare

Meroe

Rhenus
Rhodanus
Padus

liam a germania diuidit.Rhodanus per galliam tranſalpinam:padus per ciſalpinam fluit.
¶SVnion expoſitū:Sunium atticæ pmōtorium porrectū in mari:qua ad ſiniſtrā reflectif ituris ex attica PAV.
in euboeā ubi ē tēplū panos:& ædes Veneris nūc a nauigantib᷒ appellaf caput colūnaꝝ.¶ Et pyrea tuta: MAR.
tutoa port᷒:Pyreus.n.atheniēſium port᷒ ē.¶ Et q̄ ora iacet in dextrū latus reliq atticam totam.quam qdē
ē ſūmo p ægeū in cyclades:ut poeta ſcribit abeuntes ad dextrā relinquunt.¶ Hinc:ex attica.¶ Adit ægeū
qđ qdē pelagus ita dictum multi uolunt qđ in id ægeus rex athenaꝝ ſe ꝓcipitauerit Ply.aūt aſſerit a ſco-
pulo:q eſt inter Tenū & Chiū capræ effigiē hñte.Nā æga græce caprā dicunt.Euſtathius uero inq̄t.Aegeū
mare dr̄ ut qbuſdā uidef a capris euboicis:quo in loco ſic appellato:poeta neptūni equos requeſcere facit:
alii aūt ab ægeo Homerico:ut in Iliade ſcriptū eſt &c.¶ Quo:in mari.¶ Inſpicit ipſa Ceres.Oēs Cycladas
inſulas circa delō de quibus paulo ſupius diximus in nauigatiōe magnæ matris.¶ Et legit:tranſit. Nō enī
nauigat ſed curru ſupuolat.¶ Ionium capax:magnū mare Ioniū:qđ inter ægeū & adriacum ſinum eſt.
Veꝝ Euſtathius de eo ſic inq̄t Ionius ſinus poſt ſiculū dilataf:ad Boreā rurſus incuruās ad heſpeꝝ receſ- Ioniū pe-
ſum ſerpit:Nec ſolum ionius ſinus nominaf.Sed adria ipſe dicif:& adriaticū mare.Diligētiores aūt ioniū lag᷒ a ga-
partē adriatici dñt.Dr̄ aūt:ut Lycophroni uidef:& æſchilo ab iusquæ bos facta hinc enatauit.alii autem a za uſq̨ in
Ioane uiro illyrico.Quidā aiūt & a gaza uſq̨ in ægyptiū pelagus ioniū dici:ſicut ab ius:& illic Gazā ionā ægyptū,
uocant qdam:ubi bos erat in ſtatua ius quæ eſt lunæ:Io.n.luna eſt ſm argiuam linguā ꝓdicti autem io-
uis filius Adrias ex hyſtoria tradif:a quo & ipſum pelagus adriacū appellaf alii ſic dicūt:Eſt adria ciuitas
illuſtris & apud ipſam ſinus adria.& fluuius adria.Bona aūt paſcuis ibi terra ita qđ bis in anno fructū ferat
Hæc ex Euſtathio.Et legit icarium:de quo ēt paulo ſupius dictum.¶ Perq̨ urbes aſiæ:per eas urbes:quæ
erāt in ora aſiatica:& ægeo etiam abluebanf.¶ Petit lōgum helleſpōtum.de quo plurib᷒ in locis diximus:
& lōgus qdē ſinus eſt helleſpōtus:cum anguſtus ſit.Protēdif enim ab ægeo in ꝓpōtida . Et alta: ſublimis
ipſa ceres.Pererrat iter diuerſum locis:q̄ſi per diuerſa loca filiam q̄rens errabat.Nam mō deſpicit:e curru Arabia in
deorſum aſpicit.Arabas thurilegos.thura colligētes de qbus diximus in primo.¶ Mō deſpicit idos oriē- dia libya
tis populos:nam india ſub ipſo oriēte ſole eſt.Ita dicta ab indo flumine maximo.¶ Hic ſubeſt cereri per
aera deuectæ.¶ Libs:libyæ populus ſupuolauit.n.libyā.¶ Hinc ſubeſt meroe:nā ſup meroem quoq̨ uola
uit inſula qdē nili eſt:de qua Diodo.Cōplectif inq̄t flu.inſulas plures.Sed ꝓcipuam meroē in q̄ eſt urbs
inſignis inſulæ noie quam Cābyſes conditam:a mře denoīatam Ciuitates in ea ſunt plures . Sed cæteris
nobilior meroe:de ea Luca.in pharſalia li.x.Gurgite rupto ambif nigris meroe fœcunda colonis. Læta
comis hebbeni:quæ quis arbore multa Frōdeat æſtatē nulla ſibi mitigat umbra linea tam rectū mundi fe
rit ilia leonē.¶ Et terra ſicca:ſubeſt etiā æthiopia:& piaga torrida.Nā & in Torridā eſt ipſa meroe.¶ Nūc
adit heſpios:reflectēs in occidentē curſum:occidētis quoq̨ populos:& mōtes & flumia pluſtrauit.¶ He- A rhoda
ſperios:italos:& hiſpanos.¶ Rhenū fluuiū & alpibus pfluentē:gallos a germanis diuidentē:& in gallicū uñ rhoda
oceanū exeuntē.¶ Et rhodanum:fluuium galliæ:q Auineonē ꝓterfluit per ipſam Narbonēſem ꝓuinciā nus flu.
in mare internum exit.& a rhoda rhodanus dictus.Nā Ply.inq̄t.Atq̨ ubi rhoda rhodioꝝ fuit. Añ dictus
multo galliaꝝ fertiliſſimus rhodanus amnis:ex alpibus ſe rapiēs p Lemānum lacum:ſegnēq̨ deferēs ara
rim.Nec minus ſeipſo torrētes. Sed iſaram:& druentiā libica appellanf duo ei᷒ ora modica.¶ Ex his al-
teꝝ hiſpanienſe:alteꝝ metapinū.Tertium idēq̨ ampliſſimum aſſaliticū &c.padum q p Ciſalpinā galliā la
bēs:quinq̨ hoſtiis in adriacū exit. ¶ Et adit te tybri future parēs potētis aquæ:tunc ſine honore erāt tybris:

ſed futurus erat regnator aquarum:queadmoduz appellat Vir.inqt ergo. Venit ad te o tybrisq̃ eris parens aquæ dñantis pp futurã impii Romani magnitudinẽ. ¶ Quo feror? hæc oĩa cõmemorãdo. ¶ Immenſum:id eſt qſi magnũ plusq̃ fieri poſſit eſt. ¶ Dicere:terras erratas:p quas Ceres errauerit. ¶ Nullus locus in orbe eſt preritus omiſſus. Cereri nullus eſt locus:ad quẽ nõ acceſſerit:quia oĩa orbis loca perluſtrauit.

Errat & in cœlo liqdiq; imunia ponti.
Alloquit̃:gelido proxima ſigna polo
Parrhaſides ſtellæ(nãq; oĩa noſſe pote
Aequoreas nũq̃ cũ ſubeatis aq̃s)(ſtis
pſephonẽ natã miſeræ mõſtrate parenti
Dixerat/huic helicæ talia uerba rfert
Crimie nox uacua eſt ſolẽ de uirgie ra•
Cõſule q late facta diurna uidet: pta
Sol adit9/quã q̃ris ait ne uana labores:
Nupta iouis fratri tertia regna tenet:
Quæſta diu ſecũ/ſic eſt effata tonantẽ:
Maximaq; i uultu ſigna dolẽtis erãt:
Si mẽor es de quo mihi ſit pſerpia nata
Dimidiũ curæ debet habere tuæ:
Orbe pererrato/ſola eſt iniuria facti.
Cognita cõmiſſi præmia raptor hẽt:
Ac neq; pſephone digna ẽ pdõe marito
Nec gener hoc nob more parãd9 erat
quid graui9 uictor gyge captiua tuliſſet
Quã nunc te cœli ſceptra tenẽte tulit
Vex ipũe ferat/nos hęc patiemur inulte
Reddat/& emẽdet facta priora nouis:

ANT. FAN. ¶ ERrat & in cœlo:ut a ſiderib9 petat num filiã uiderit.
Parrhaſia ¶ Parrhaſides ſtellæ:alloquit̃ utranq; arcton ſiue urſam Helicen uidelicet & Cynoſurã quas a parrhaſia.i. archadia parrhaſides uocat. In ea puincia Azanes atq; parrhaſii ut diximus crediti ſunt cæteros græcos uetuſtate pſtare. ¶ Crimine nox uacua eſt:cõſtat nobis quæ noctu oĩa uidemus filiam tuam nocte a nullo raptam. ¶ Solem cõſule.quia is cuncta uidet atq; audit oĩa:ut inquit poeta.
Rhetorices artẽ bic. ¶ Iouis fratri:Plutoni cui ceſſit tertium regnum hoc eſt inferi. ¶ In uultu ſigna dolentis erãt. Horatius. Si uis me flere dolendum eſt primũ ipſi tibi. ¶ Dimidium curæ debet hẽre tuæ:qa tu Proſerpinæ pater es non debes negligere filiã pro qua tm̃ laboris ſublit mater:& arguit ab honeſto cupiens pſuadere Ioui det operam ut reſtituat Pluto quam rapuit interim rhetorice aduerſarium in odium trahens. ¶ Sola eſt iniuria facti cognita: nihil profeci errans p uniuerſum orbẽ:niſi q cognoui a quo rapta ſit filia. ¶ Cõmiſſi pmia raptor hẽt:q hẽre debuit penã. ¶ Victore gyge:a parte rotum accipiendũ eſt.nam hoc dicit ſi
Gygẽs gigãtes te ac cæteros deos e cœlo deieciſſent nihil poterã grauius pati. Eſt aũt giges frater Briarei q centimanus fuiſſe dr:ut Cẽtimanũq; gygẽ ſemiuirũq; bouem.
PAV. MAR. ¶ ERrat & in cœlo;ut a ſiderib9ſciſcitaretſiquid de filia: ¶ Et alloquit̃. ¶ Signa pxima polo gelido:ſtellas arctico polo ppinquas. ¶ Immunia liquidi ponti:quæ aquis occiduis nõ ĩmergunt̃ q̃ſi ſine munere oceani:nã ſtelle q̃ in ea parte poli arctici ſunt nõ tendũt in occaſum. ¶ Parrhaſides ſtellæ:Ceres cũ totũ orbem perraſſet:nec filiam cõperuiſſet:cœlum aſcendit:& urſas de filia interrogat.
Vrſa maior & minor ¶ Stellæ parrhaſides:Vrſa maior:& urſa minor arcadiæ:& parrhaſia:quæ & archadia. Sed de his in ſecũdo & tertio diximus. ¶ Namq; omnia noſſe poteſtis:quia in ſublimi parte cœli eſtis:& inde nunq̃ diſceditis:omnia proſpicere:& cognoſcere uobis dat̃. Cum nunq̃ ſubeatis aq̃s æquoreas:cũ nunq̃ occidatis in oceanũ. ¶ Mõſtrate pſephonẽ miſere parẽti:oñdite mihi filiã meam. ¶ Dixerat:ic ceres. ¶ Elice:urſa maior. ¶ Refert huic talia uerba:ita rñdit. ¶ Nox uacua ẽ crimine:q̃ſi filia tua nõ eſt rapta p noctẽ:i Sic nox ſine culpa ẽ hui9 criminis. ¶ Cõſule ſolẽ de rapta uirgie:pete id ab ſole ut demõſtret:quoniã nocturna ſidera neſciũt. ¶ Qui. ſol ¶ Late ample. ¶ Videt facta diurna:ea q̃ p diẽ fiunt. ¶ Sol adit9:cũ illa ad ſolẽ acceſſiſſet:ab eo accipit filiã a Plutone raptã.& illi nuptã. ¶ Sol adit9 quẽ illa adiit. ¶ Ait quã q̃ris:filia quã reqris:& de q̃ me cõſulis ¶ Nupta iouis fratri Plutoni. ¶ Tenet ter.re.iam effecta ẽ inferiorũ regina prima regna cœleſtia fuere iouis aq̃æ neptũni. ¶ Tertia regna fuere terrarũ:ſeu terræ uiſcera:quæ fuere ditis. ¶ Sic & illi nupta pſerpia re-
Tertiũ regũ plutonis gina ẽ. ¶ Ne uana la.ne fruſtra errãdo magis te excrucies. ¶ Quæſta diu ſecũ:cũ diu tacita ſecum q̃relas effudiſſet. ¶ Sic eſt effata tonantẽ:alloquuta iouẽ. ¶ Et maxia ſigna dolẽtis erãt in uultu:qa dolorẽ uultu maximũ indicabat. ¶ Si memor es de quo:uerba Cereris ad iouẽ cũ artificioſa q̃rella. ¶ Quærit̃.n. raptã filiam:mihẽtq; accuſationẽ in iuridiciali ſtatu prio loco:īde arguit in pricipio cõem eſſe debere hãc ipſi ioui curã cũ ex eo genita ſit narratio qd poſteaq̃ orbẽ perrauit:ſolũ cognouit ſcelus:& q plecti deberet:ũ pmia p peccato cõſequutus eſt:nõ opus fuit expõne rei:q tm̃ nota erat. Deide arguit ab atrocitate rei:qd ea puella ioue & cerere nata nõ erat digna:q̃ raperet̃:augetq; hãc atrocitatẽ ab utriſq; pſona iouis:& raptoris nã qd idigni9 pati illa potuiſſet. Si Titanes te e regno deieciſſent:quã nũc te regnãte:q̃ſi illd dicat:qa nec illet rapere:nec tu pmitteṽ debuiſti. Vltio uero loco illd petit:ut filia reſtituat̃:& de uĩdicta remittere curã. ¶ Si es memor o iuppiter. ¶ De quo ſit mihi nata pſerpina ex quo ego grauida pſerpinã peperim ¶ Debet hẽre dimidiũ cure tue:q̃ſi cũ ex te genita ſit:& mihi & tibi cõis filia:cõis quoq; filiæ cura tibi eẽ deberet. ¶ Or-
Perſephonæ be pererrato:cũ orbẽ perrauerĩ. ¶ Sola ẽ cognita iniuria facti ſolũ in tot laborib9 cognſcere potuit rei ipſi9 iniuria:q̃ſi a quo filia mihi rapta ſit. ¶ Raptor pluto:q rapuit. ¶ Hẽt p.cõmiſſi hẽt pmiũ p ſcelere:cũ pot̃ rapta:cũ affici ſupplicio mereat̃. ¶ At neq; pſephone filia. ¶ Eſt di.ma.pdone:nõ digna:q̃ raperet̃ & raptori nuberet. ¶ Nec hoc more:p uiolẽtiã & raptũ ¶ Erat no.pa.ge.q̃ſi neq; nos digni eramus ob9 genere raptore cõiigeret. ¶ Quid graui9:qd triſti9 & moleſti9. ¶ Captiua:ſi capta fuiſſet ab hoſtib9. ¶ Tuliſſet uictore gyge:q̃ſi ſi gigãtes te e regno deieciſſẽt. Gyges.n.ut Heſio.i theog.oñdit cœli & terræ fili9:Briareiq; fra

er qui cum aliis gygantibus diis bellum intulit. ¶ Quá tulit nunc te tenente ſceptra cœli i᷑te in cœlo re gnante. ¶ Verum impune feret: nulla pœna mulctetur raptor. ¶ Nos inulte: ſine ultione. ¶ Patiemur hoc: tolerabimus hanc iniuriam nobis illatam. ¶ Reddat mihi. ſ. raptor filiam. ¶ Et emendet facta priora: atq; quæ prius fecit. ¶ Nouis factis: quaſi reſtituat filiam: ſic illatam iniuriam rependet.

Iupiter hác lenit: factúq; excuſat amore.
Nec gener eſt nobis/ille pudédus ait:
Nó ego nobilior/poſita é mihi r͞gia cœ
Poſſidet alter aq̄s/alter iane chaos (lo
Sed ſi forte tibi nó eſt mutabile pectus.
Státq; ſimul iúcti rumpere uicla tori.
Hoc quoq; tétem⁹ ſiqdé ieiuna remáſit
Si minus inferni coniugis uxor erit:
Tartara iuſſus adit ſúptis caducifer alis
Speq; redit citius: uiſaq; certa refert:
Rapta trib⁹ dixit ſoluit ieiunia granis:
Punica quæ léto cortice poma tegút:
Nó ſecus indoluit q̄ ſi mó rapta fuiſſet
Mœſta parés lóga uixq; r͞fecta mora é
Atq; ita nec nob̄ cœlú eſt hitabile dixit.
Tartarea recipi me quoq; ualle iube:
Et factura fuit/pactus niſi iuppiter eēt:
Bis trib⁹ ut cœlo méſibus illa foret:
Túc demú uultúq; ceres météq; r͞cepit
Impoſuitq; ſuæ ſpicea ſerta comæ:

¶ IVPpiter hác lenit: dú excuſas Plutoné in amoré tráſ ferés crimé & eú dicit nomé eé pudédú gener: cui uł iup piter nobilitate nó p̄ſtat. ¶ Nó ego nobilior: q̄uis meli⁹ regnú mihi ſorte cótigerit nó ſum tñ Plutone nobilior cui regnú cótigit iferoꝝ: ićú cœlú mihi & neptúno maria nó p̄ſtátia nobilitatis: ſed ſorte cótigerit. ¶ Stat: placet ut ſtat caſus renouare urbis. ¶ Siqdé ieiuna remáſit: ſiqdem hoc loco duæ ptes orónis ſút. Vñ ſi pduci debuit: qđ ſe qués carmé oñditur ſi minus iferni cóiugis uxor erit. Sȝ qs dubitet tátæ auctoritatis poetæ uel maiora cócedi. Eſt aút ſenſus. ¶ Tétemus reſcidere mr̄imoniuȝ ſi pſerpina nihil apud iferos guſtauit & ieiuna pmáſit. ¶ Speq; redit citi⁹: alludit ad uelocitaté planetæ. ¶ Punica a pœnis po ma punica acceperunt q̄ & granata dñr. Lege Plynium. ¶ Tartarea re. me. q. ual. iu. artis eſt interdum petere quæ nolumus: ut quæ uolumus cóſequamur. ¶ Bis tribus ut cœlo méſibus illa foret: hoc ideo fingit̄ qa Luna mó au gens modo minués lumen ſuum uidet̄ apud ſuperos & inferos equis temporum ſpatiis commorari. ANT. FAN. / 145 / Siqdem pria corrupta / Poma punica

¶ IVPpiter hanc lenit: conſolat̄ cererem. ¶ Et excuſat fa ctum: depcat̄ culpá. ¶ Amore: eſt. n. tráſlatio criminis in amoré: ut Pluto excuſatus habeat̄. Et in meta. refert illud cum Pluto pdiiſſet ex inferis ad Trinacriæ fundamenta cóſpiciéda cum uiderent̄ a Typhœo concuſſa a cupidine pcuſſus eſt: & uiſam tum primú uirginem arſit ac rapuit. Nunc uero Iuppiter ceteré leniens: pudori eú geneꝝ nó eé inq̄nq̄ñ frater eſt: tñ ſi illa filiá oino uelit: educetur ab inferis: ſi hunc dié ibi ieiuna fuerit. ¶ Ait iuppiter. ¶ Nec ille gener eſt nobis pudédus: nó eſt quo erubeſcere poſſu mus coge uero. ¶ Nó ego nobilior: nó ſum p̄ſtantior illi nobilitate: ná ex iiſdé parétibus nati ſum⁹. ¶ Re gia eſt mihi poſita extructa. ¶ Cœlo q̄ſi regnú cœleſte mihi ceſſit. ¶ Alter e fr̄ibus. ſ. hoc eſt ipſe neptún⁹. ¶ Poſſidet aq̄s: ná aqs dñatur. ¶ Alter: Pluto. ¶ Poſſidet inane chaos: uacua Erebi regna: & in meta. ¶ Per chaos hoc ingés uaſtiq; ſilétia regni. Vir. Et chaos: & phlegetó loca nocte ſilétia late. ¶ Qđ ſi forte nó eſt tibi pectus mutabile. ſed a pp̄oſito remoueri nó potes. ¶ Et ſtat: q̄ſi id fixú aio ſedet. ¶ Rúpere uicula tori ſemel iuncti: q̄ſi uiolare federa cóiugii: q̄ ſemel inita ſunt. ¶ Tori iúcti: dixit p metonymiá. ná qđ tenet p eo qđ tenet̄. ¶ Torus. n. cóiugio nexos tenet. ¶ Hoc quoq; tétem⁹: ut cóiugiú uioleſt: & illa ab iferis reuo cet̄. ¶ Siqdé: p ſi remáſit ieiuna: ſi nihil apud iferos hauſit rúpet̄ torus & reducet̄. ¶ Si min⁹: ſi nó fuit ieiúa ¶ Erit uxor iferni cóiugis: hé at illa Plutoné uiꝝ. ¶ Tartara iuſ. a. miſſus é ad iferos mercuri⁹ ea cá rettulitq; illá tria grana punica comediſſe: q̄ qdé róne reuocari nó poterat. ¶ Veꝝ in meta. refert ab Aſcalapho ex Acheróte & Orne genito pditá ea grana comediſſe: Propterea ille i bubone demutat⁹ é. ¶ Caducifer: Mer curius uirgá ſerpétibus nexá ferésque Caduceú uocát. ¶ Iuſſus ab ioue. ¶ Adit tartara ſúptis alis talarib⁹ alatis aureis: q̄ pedilla ab Homero uocant̄. ¶ Redit citi⁹ ſpe: otius q̄ illa ſperaret. ¶ Et refert certa uiſa: q̄ ui dit & cóperit̄. ¶ Rapta pſerpia. ¶ Soluit ieiunia: famé ná comedit. ¶ Trib⁹ granis: q̄ grana. ¶ Tegút puni ca poma: mala punica. ¶ Cortice léto: molli & fragilis. De punicis pomis ita Ply. inqt. Circa Carthaginé punicú malú cognomé ſibi uédicat aliq granatú appellant: diuiſum & in gñe apyriná uocádo cui lig no ſus nucleus abeſt. Sed cádior ei natura: & bládiores Acini: t minuſq; a mari diſtictiq; mébranis. Quinq; ſpe cies: dulcia amara mixta. Acida uinoſa: & reliq̄. ¶ Nó ſecus: nó aliter. ¶ Indoluit mœſta parés: Ceres ipſa cú reuocari filia nó poſſet. ¶ Quá ſi fuiſſet mó rapta: prius tñ lenibat doloré ſpe reuocáde ab inferis filiæ: núc cú nó det̄ ita idoluit: acſi mó eēt illa rapta grauior. n. eſt recés dolor: q̄ quá tpe aliquo extenuatus. ¶ Et uix é refecta: q̄ſi uix recreari potuit. ¶ Lóga mora. Lógo tpe. ¶ Atq; ita dixit nec cœlú eſt habitabile nobis poſteaq̄ filia eſſe in cœlo nó pót. Nec ego cœlú colá. ¶ Iube me quoq;: me ét iubeas o Iuppiter. ¶ Recipi ualle tartarea apud iferos: ut diutius cú filia eſſe poſſim. ¶ Et factura fuit: deſcéſura ad iferos. ¶ Niſi Iuppi ter eēt pactus: hoc Ceteri pmiſiſſet. ¶ Vt illa foret bis trib⁹ hoc eſt ſex méſib⁹ cœlo. ¶ Hoc illi pmiſit. & có ceſſit Iuppiter ut filia ſenis méſibus eēt apud iferos ſenis apud ſupos. Qđ qdé ad luná refert̄: q̄ parté tpis in iferiore: parté in ſupiore hemiſperio abſumit. Vñ qđ ſupius quoq; adduxim⁹. Varro pſerpiná inqt lu ná eē. Quæ ut ſerpés mó in dextrá: mó in ſiniſtrá: mó i ſupioré: mó in iferioré pté cœli moueat̄. Et ipa lu na apud ſupos & iferos eqs tépoꝝ ſpatiis cómorat̄. Diuus uero Auguſtin⁹ & alii ita interp̄tant̄: ut pſerpia fœcúditaté ſeminú idicet: & a pſerpédo ipſa Proſerpina dicat̄: & filia Cereris: id eſt terræ: q̄ cum quodá tpe

PAV. MAR. / Metonymia fit qñ id qđ tenet poni̇t̄ p eo qđ tenet̄ torus pro cóiugio / Concordia cereris cú pſerpina de pſerpina filia

de fuiſſet apud inferos rapta dicebaſ. Vñ ceſſauerũt aratra:& ruſtica*iſt*a. Sed cũ luctu publico celebrata rediiſſet fœcũditas fuerũt præ gaudio ſolẽnia quædã illi iſtituta pſertim athenis magnificẽtiſſima. Tũc demũ:cũ pmiſſum eẽt ſenis mẽſib⁹ redire iliã ad ſupos. Ceres recepit uultũ & aĩum. Et pallor mœrore cõtractus abiit e uultu & aĩum ipſa reſũpſit:nã recreata eſt ab ĩgẽti dolore. Et ipoſuit ſuæ comæ:ſuis crinibus. Serta ſpicea:& ſpiciſmã his ceres coronaſ.

Largaq̃ puenit ceſſatis meſſis in aruis
Et uix congeſtas area cœpit opes:
Alba decet cererẽ/ueſtes cerealib⁹ albas
Sumite/nũc pulli uelleris uſus abeſt:
Occupat aprilis id⁹ cognoĩe uictor
Iuppiter/hac illi ſunt data tẽpla die:
Hac quoq̃ ni fallor pp̃lo digniſſima
Atria libertas cœpit hẽre ſua: (nr̃o
Luce ſecutura tutos pete nauita portus
Vẽtus ab occaſu grãdine mixt⁹ erit:
Sit licet & fuerit tñ hac mutinẽſia cęſar
Grandine militia contudit arma ſua:

ANT. FAN.

Ceſſatis Candide ueſtes in cerealib⁹

Ceſſatis:pticipiũ ſine uerbi origine ut errat⁹ triũphat⁹. Alba decent cererẽ:albæ ueſtes cerealib⁹ ſumebanſ.uel qđ letæ deæ ſacra fierẽt inuẽta pſerpina:uel certe ob colorẽ quẽ in ariſtis cernimus meſſis tpe. Vñ illud eſt: Matulis albeſcit meſſis ariſtis Eædẽ ueſtes ſacerdotibus cõgrue ſunt autore Seruio. Statius de amphiarao. Albaque purpureas iterplicat inſula criſtas. Occupat aprilis idus cognoĩe uictor Iuppiter:oĩum quidẽ menſiũ idus ut ſupra diximus dicatæ ſunt ioui:ut Macro.tradit in.i.Satur. Sed huius menſis idibus iuppiter uictor iõ colebaſ qđ eo die tẽplũ ei Romæ dicatũ fuerat. Vouit aũt ioui uictori ædẽ Q. Fabius audita morte collegæ. P. Decii:& uoto cõcepto ad caſtra Sãnitiũ prexit ubi eoꝶ impator Gelli⁹ periit cæſaq̃ ſunt hoſtiũ milia.xxiiii.& octo capta. poſtq̃ uictoriã Fabius ſpolia hoſtiũ cõiecta in aceruũ ioui uictori cremauit. Lege librũ ultimũ primæ decadis Liuii. Vouit & ioui uictori poculũ mulſi Papirius cõſul teſte eodẽ hiſtorico ut Sãnitũ legiones ſundaret. Moris aũt fuit apud romanos ut bella geſturi de pte pdæ aliqd numib⁹ pollicerenſ. Vñ Romæ (ut inqt Seruius) tẽplum fuit iouis prædatoris. Sunt & alia iouis cognomia:ut Stator. Feretrius. Pugnax. Victor. Piſtor. Inuictus. Optimus. Maximus. Tonans:tei deo diuerſis rõnibus attributa. Sciẽdum diem hunc hoc eſt idus Aprilis natalem fuiſſe mœcenatis teſte Porphyrione. Atria libertas cœpit hẽre ſua:idibus quoq̃ aprilis datuꝫ eſt atrium libertati.de quo Oui.alibi. Nec me q̃ doctis patuerũt pria libellis atria libertas rãgere paſſa ſua ẽ. Eſt ãt atriũ ut placet Feſto ædificii genus ante ædes cõtinens mediã areã in quã collecta ex oĩ tecto pluuia deſcẽdit dictũ quaſi aterriũ:qđ oriaſ a terra q̃uis Varro putet & Seruius doceat atrium eſſe priorẽ partẽ domus ubi erãt culinæ ſic dictã q̇ atra eſſet ex fumo. Atrium libertatis nõnulli fuiſſe arbitranſ in auẽtino ubi cõſtat eius deæ tẽplũ fuiſſe:ut ſcribit Feſtus & Liuius meminit tertiæ decadis lib.iiii. cuius atriũ Sueto. tradit ſtructũ eſſe hortatu Auguſti ab Aſinio apolline. Sed refectum ab eo & excultũ exiſtimare poſſumus cũ lõge ante Auguſti tpa libertatis atrium Romæ fuerit ubi Tarẽtinoꝶ obſides cuſtodiri ſũt:q cũ inde pfugiſſent cæſi uirgis & e ſaxo deiecti ſũt:qđ atriũ poſtea ſextus Helius pet⁹ & Cn. Cornelius cethegus cẽſores refecerũt amplificauerũtq̃ ut Liui⁹ ſcribit. Fuit & in urbe tẽplũ alteꝶ libertatis qđ Clodi⁹ diruta Cicerõis domo in eius area dedicauit autor Plutar. Luce ſecutura tutos pete nauita portus:admonenſ nautæ:ut.xviii.cal. maias portũ petãt. Eſt eni eo tpe uẽtoſa tẽpeſtas & hymber ſed haud cõſtãter:ut ſcribit Columella. Mutinẽſia Cæſar grãdine militia cõtudit arma ſua:cũ Antonius brutũ obſeſſum mutinæ armis expellere niteref Auguſtus cũ Hircio & pãſa conſulib⁹ Bruto iuſſus opẽ ferre Antoniũ caſtris exuit:quo tpe nõ mõ ducis:ſed ẽt militis munere ſũctus eſt. Nã in media dimicatiõe Aqliſero legiõis ſuæ ſaucio Aqiã humeris ſubiit:diuq̃ portauit. Nota eſt hyſtoria. Nota mors cõſulis utriuſq̃:de q̃ Oui. alibi: Edit⁹ hac ego ſũ necnõ ut tpa noris Cũ cecidit fato cõſul uterq̃ pari. Plut. autor eſt Ciceronẽ oẽs mortales in Antoniũ cõcitaſſe:eoq̃ autore:& Antoniũ hoſtẽ eſſe iudicatum & ſaſces auguſto decretos:uictũq̃ Antoniũ e bello mutinẽſi fugeret aquã corruptã bibiſſe:radiceſq̃ & fruct⁹ ſilueſtres cibum habuiſſe. Sane Decius Brutus Mutinæ obſeſſus Labienus cognomento dictus eſt.

Iuppiter uictor colit idibus aprilibus.

Iouis cognomia.

Libertatiſ atriuꝫ idibus apri.

Atrium

Atrium li

Atriuꝫ libertatis i auentino

libertatis alterum templuꝫ.

Tẽpeſtas xviii. cal. maias

Cæſaris uictoria mutinẽſiſ

PAV. MAR.

ET puenit larga:copioſa. Meſſis in aruis:ceſſatis derelictis ab ipſa cerere:aut q̃ iãdiu ceſſauerãt a pcreãdis frugib⁹. Sic iã reddita eſt aruis fœcũditas. Et area uix cœ.uix cape potuit. Opes cõiectas:frumentũ cumulatũ:qđ i tã magna copia fuerat:ut capaces ei⁹ areæ nõ eſſent. Alba ueſtis de.ce.q cereri ſacrificant hẽre debẽt albas ueſtes. Sumite albas ueſtes.ſ. Cerealib⁹ in ſacris cereris:quæ cerealia dñr. Nũc abeſt uſus pulli uelleris:q̃ſi ueſtis nigra eẽ i uſu nõ debet. Occupat apriles:idib⁹ aprilib⁹ cõſecrata ẽ ædes ioui uictori:quã cõſecratiõnẽ mlti auguſto aſſignãt:q̇ p⁹ actiacã uictoriã ædẽ ioui cõſecrauit. Veꝶ his ut Trãqll⁹ iqt Tonãti ioui ædẽ cõſecrauit liberat⁹ pĩculo:cũ expeditiõe cãtabrica p nocturnũ iter lecticã ei⁹ fulgur pſtrixiſſet. Seruũq̃ pducẽtẽ examiaſſet. Iuppiter ui.ſub cognomẽto uictoris. Occupat idus apriles:q: eo die feſtũ ẽ iouis uictoris:& tñ oẽs idus ioui ſacræ ſũt & imolaſ illi. Sed acceſſit hoc die ædis cõſecratio:& uictoriis titulis. Hac die:iduũ apriliũ. Sũt data illi tẽ.cõſtituta & cõſecrata tẽpla:ut iã dictũ ẽ. Hac quoq̃ ni fal.eadẽ iduũ die ædificatũ:& cõſecratũ atriũ libertatis qđ extruxit Aſini⁹ pollio:ut Suet. tradit:& ubi fuerat oli bibliotheca qđ oñdere uĩ Oui.i.ii.triſt.i po pricipio cũ dicat: Nec me q doctis puerũ pria libellis: Atria libertas rãgere paſſa ſua ẽ. Libertas ãtut ẽ apđ florẽtinũ iuriſcõ. de ſtatu hoĩuꝫ. Eſt naturalis facultas ei⁹ qđ cuiq̃ facere libet niſi q̇ ui aut iure phibeſ. Hac quoq̃ die:iduũ.ſ. apriliũ. Ni fallor:ni ego decipior q̃ſi recte mẽini. Libertas digniſſima pp̃lo nr̃o rõano. Cœpit hẽre ſua atria:ab Aſinio polliõe i pallatio extructa:ut ex eo loco triſtiũ pcipi põt. Luce ſe.xviii.cal.maias.hoc ẽ.xiiii.die aprilis uẽtus erit grãdinoſus:qđ cõſtat ex nautaꝶ obſeruatiõe. Vñ mlri putãt eo die qeſcẽdũ eẽ i portu:nec pela

Feſtuꝫ iouis uictoris ẽ idib⁹ aprilis

Libertas quõo diffinitur

go credēdū. Cōſtellatiōe q̄dā ſeſe arieti ſub occaſu cōiūgēti uētos & grādines īpellēti. Ea tñ dies q̄uis tor bida & grādinoſa. Octaui⁹ Cæ. uictor fuit bello mutinēſi. Nā cū. D. Brut⁹ a. M. Anto. mutiæ obſideref: Ci cerōis cōſilio in Ant. miſſus ē. Iuſſuſq; ut Trāql. ſcribit: cōparato exercitu ꝓ ꝓtore ꝑeſſe: & cū Hircio ac Pā ſa. q cōſulatū acceperāt. D. Bruto opē ferre: Demādatū bellū tertio mēſe cōfecit duob⁹ ꝓliis. Priore Anto nius eū fugiſſe ſcribit: ac ſine paludamēto: te quoq; poſt biduū demū apparuiſſe. Seq̄nti ſatis cōſtat nō mō ducis: ſed ēt militis functū mūere: atq; in media dimicatiōe aqlifero legiōis ſuæ grauiter ſautiotaqlā hu meris ſubiiſſe: diuq; portaſſe. Hoc cū bello Hirci⁹ in acie: pāſaq; poſt ex uulnere piſſēt: rumor icrebuit: tam bos opa ei⁹ occiſos: ut An. fugato: rep. cōſul orbata ſolus uictores exercit⁹ occupet. Pāſa quoq; adeo ſuſpe cta mors fuit ut Glyco medicus cuſtodit⁹ ſit: q̄ſi uenenū uulneri ididiſſet. adiicit his aqli⁹ niger alteꝝ e cō ſul. Hirciū in pugnæ tumultu ab ipō iterēptū &c. ¶ Luce ſecu. q̄ ſequef idus. ¶ O naui. pete tu. Por. eas in portū anteq̄ mare turbef. ¶ Erit uētus ab occaſu mixtus grādine: flabūt occidui mixta iā grādine uēti. Ae quoreas paſſim q̄ mō turbet aq̄s. Quāq; ſubis ruta nō aſtariōe recedas. Ni redeat uel letior aura tuis ¶ Sit li. & ſue. q̄uis nūc & olī ſolitus ſit flare uētus cū grandine. ¶ Tñ Cæſar. Octauius. ¶ Hac grādine: hac die grādinoſa. ¶ Cōtulit: concuſſit & fudit. ¶ Arma mu. arma anto. apud mutinā. ¶ Sua mi. ſuis militibus.

De bello giaui a. cto cōtra marcum anto. circa mutinā ī quo perierunt hyrci⁹ & pāſa & q̄uo fuit uictor octauianus

ANT. FAN.

¶ Tertia poſt ueneris cū lux ſurrexe (rit idus
Pōtifices forda ſacra litate boue:
Forda ferēs bos ē fœcūdaq; dcā ferēdo:
Hinc etiā fœtus nomē habere putāt:
Nūc grauidū pec⁹ ē/grauidę quoq; ſeīe
Telluri plenæ uictima plēa daf: (terrę
ps cadit arce iouis/ter dēas curia uaccas
Accipit/& largo ſparſa cruore madet:
Aſt ubi uiſcerib⁹ uitulos rapuerē miſtri
Sectaq; fumoſis exta dedere focis:
Igne crēat uitulos q̄ natu maxīa uirgo ē
Luce palis populos purget ut ille cinis
Rege numa fructu non rñdente labori
Irrita decepti uota colentis/erant:
Nā mō ſicc⁹ erat/gelidis aqlonib⁹ ān⁹.

¶ TERtia poſt ueneris cum lux ſurrexerit idus. xvii. cal. maias fordicidia celebranf: quæ ut inqt Varro dictæ ſūt a fordis bobus cedēdis: q; eo die publice imolabanf bo. ues ꝑgnātes in curiis: quas boues fordas dicebāt uel a fœ tu: ut Feſto placet: uel qd in uētre ferāt. Eædē & Hordæ uocabanf. ut Varro autor eſt: q cū in bubulo gñe q̄tuor dicanf ætatis gradus. docet primā ætatē eē uituloꝝ. Se cūdā iuuencoꝝ. Tertiā bouē nouelloꝝ. Quartā uituloꝝ. Et diſcerni in prima uitulū & uitulā. in ſecūda iuuencum & iuuencā. In tertia & quarta tauꝝ & uaccā: ſed uaccā ſte rilē taurā inqt appellari. Hordam uero quæ ꝑgnās eſt & ab ea in faſtis eē diē hordicalia. Cædebanf aūt boues frō de telluri: ipſa ſimilitudine placitura: ut ānus fœcūdior ꝓ ueniret. Terra. n. hoc tpe q̄ſi grauida eſt. Illud ēt ſciendū (qd ut ſupra diximus) uidua q̄ īrra decē mēſes a uiri mor te nupſiſſet fordā bouē Numæ legib⁹ imolabat. ¶ Forda ferēs bos eſt fœcūdaq; dicta ferēdo. Ordo eſt: Bos ferēs fœcundaq; forda eſt a ferēdo dicta. ¶ Hine etiam fœtus: uult fœtus a ferēdo dici: Sed ſunt qui fœtū a foueo noia tum putāt: & a fœtu fœnus. ¶ Pars cadit arce iouis: forda rum aliæ in capitolio: aliæ in curiis cedebantur quæ fue. runt. xxx. ut diximus: qbus quinque poſtea additæ ſunt. Vnde Ouid. ſubiungit. Terdenas curia uaccas accipit.

Fordicidia. xvii. cal. maias. Forde boues Horde

Fœt⁹ unde dicif

¶ Miniſtri ſacroꝝ miniſtros dicit. ¶ Igne cremat uitulos q̄ natu maxia uirgo ē: Veſtalis uirgo & ei⁹ deæ miſtra quā terrā eē uolūt: cui⁹ fœcūditas hoc tpe fordaꝝ boū ſacrificiis q̄rif. Itaq; cinis uituloꝝ ſeruabaf in tēplo Veſtæ ut inde ſuffimē fieret quo ppl's palilibus purgaret: ut in pete uirginea ppl's ſuffimē ab ara ueſta dabit ueſtæ munere purus eris. Reſtabat aūt id ſuffimē ut īfra dicturi ſumus ex equi ſanguine: cinere uituli ac fabaꝝ ſtipulis. ¶ Rege Numa: docet numā hoꝝ ſacroꝝ autorem fuiſſe: q cum modo ſiccitas mō nimiæ pluuiæ ſterilitatem facerent conſuluit Faunum: a quo ſacrificandæ bouis forde ritum accepit.

¶ TERtia poſt ueneris. xvii. calē. maiaꝝ: hoc ē. xv. die apri. imolanf terræ grauidæ. ¶ Forde bo. in curiis: qd ſacrificiū a Numa iſtitutū ferūt in agroꝝ & pecoꝝ ſterilitate a Fauno p getē monito ægeria fōnlū iter ꝑtāte appellabāturq; ſacra hæc fordicidia. Vñ Varro iqt: Fordicidia a fordis bub⁹. Bos forda q̄ fert in uē. tre: q; ea die publice imolanf boues ꝑgnātes i curiis. ¶ Cū ter. lux: tertia dies. ¶ Surrexerit poſt idus ue. p⁹ idus apriles. Sic erit. xvii. añ calē. nā terti⁹ ille dies a poſt idus nūerādo tñ ut debes ab ipō die idnū. ¶ O pōti fices litate ſacra: ſacrificate. Boue forda: uacca grauida ¶ Forda fe. bos ē definitio uocabuli: q; bos forda df q̄ grauida ē hoc ē q̄ fert ¶ Et fœ. dicta a ferēdo: & ſupius a facio fœcūdū deduci dixius. Veꝝ poeta id quo q; a ferēdo dictū cēlet: q; ferax ſit: & ſæpe fructū ferat. ¶ Hic ētia ferēdo. ¶ Putāt hīc nomē fœt⁹ i q; fœ. & fœtura a ferēdo dicaf. Fœt⁹. u. ē qd ex mulieribus uel pecorib⁹ naſcif: & multi a foueo deduci putāt. iñ & fœtura hoc ē genitura: q̄ ꝓ toto aialiū ꝓuētu poni cōſueuit. Vir. in buc. Si fœtura gregē ſuppleuerit aure us eſto: qd uerbū elegātiſſime Ply trāſtulit ad ſcriptū opuſcūli in pricipio magni illi⁹ opis de uāll hyſt. ad Domitianū dicat. Opus natū apd me ꝓxīa fœtura licētiore epiſtola narrare cōſtitui &c. Præterea & fœtā dicius tā ꝑgnātē quā q̄ pepit: Vir. in buc. Nō iſueta graues tētabūt pabula fœtas: & in æneide. Fecerat & uiridi fœtā mauortis i āntro ꝓcubuiſſe lupā &c. ¶ Nuc: in mēſe apri. ¶ Pecus ē gra. grauidæ. oueſt capellæ: boues: equæ: & ſiſia. ¶ Terræ quoq; gra. ſeminē: retinēt ſemina: q̄ adhuc ſupius ad maturitatē nō aſcēde rūt. ¶ Victima plēa: grauida. ¶ Daf: imoraf. ¶ Terræ ple. grauidæ. ¶ Pars: uictimaꝝ. ¶ Cadit: imolaf. ¶ Ar ce iouis in tēplo iouis, capitolini. ¶ Curia accipit terdenas uaceas: ꝓ nūero curiaꝝ uccæ in ipis curiis imo lanf. Vnaq̄q;. n. curia ſuā uccā mactat. Trigīta āt curias fuiſſe ſupius dixius. Var. quoq; i curiis nō icuria dixit. ¶ Et ſparſa: unaquæq; curia. ¶ Cruore lar. large & abūdāter ꝓfuſo. ¶ Madet madeſcit īfecta ipō ſan

Suffimē quo popul⁹ purgabaf palilibus

PAV. MAR.

Vñ dicif bos forda & q̄re

Quare porca grauida ſacrificaf deæ telluri.

¶PER ſua ueibaicõgrua ut ſunt & ſua dona paretũ.¶Redimita papauere frõ.fingit noctẽ corõa papaue rea coronarã qa ſõnũ ĩducit.¶Pede duro:caprino p quẽ terræ ſoliditas oñdit.Sane apte hoc loco p deuꝫ terrenũ atq̃ iſternũ explicaĩ rõ placãdæ telluris.¶Cæcaq̃ iuſſa obſcuraiq̃ iterptari rex q̃uis prudẽtiſſimus neſciebat.Expedit eɾrã.nc.gra.cõ.Egeria Numæ rem apit nympha nemoris aricini¶Hãc quõdã cytherea diẽ ꝑperãtius ire iuſſit:Venus cui mẽſis aprilis dicatus eſt iuſſit aliq̃n hunc diẽ celeriter ac ſolito citius labi ut ſuccederet dies q eſt.xvi.cal.maias quo Auguſtus titulũ cœpit ĩperii.Cõſtat aũt eũ adeptũ eẽ magiſtrus atq̃ honores añ tp̃s.Cœpit.n.primũ cõſulatũ.xx.ætatis ãno teſte Sueto.ſiue ut Solinus & alii ſcribũt xviii.Idẽ q̃ poſt Hircii & Pãſæ interitũ cum.M.Ant.fugã arripuiſſet dux ab exercitu ſalutatus eſt.¶Hac hyades do.no.pe tunt.doris eſt Oceani filia'& uxor Nerei quã poetæ non nunq̃ pro mari ponũnt Doris amara ſuã nõ intermiſceat undã.Dicit ergo hyades.xv. cal.maias qui dies quart' ab excluſis idibus numeraĩ occidere ueſperi ſidus uehemens & terra mariq̃ turbidũ ut inq̃t Ply.qui etiam ſcribit eas ueſperi occidere Cæſari.xv.cal.Maii appellarique uulgo palilicium ſidus q̃m.xi.calen.Maii feſtũ deæ palis atq̃ urbis Romæ natalis eſt:quo fere ſerenitas redditur poſt pluuias quas hyades faciunt.Vñ illud eſt Virgilii in primo æn.Arcturum pluuiaſq̃ hyadas. Sunt aũt hyades (ut placet Seruio)ſtellæ in fronte tauri:quæ cum orĩunĩ & occidunt pluuias cient.Quare ab eo qđ eſt yo.i.pluo hyades appellatæ ſunt.Licet alii ab y lĩa eas dictas putauerint.Alii apo ton yon.i.a ſuibus q̃m in ſuis formatæ ſunt faciẽ.Eaſdem ſtellas latini ſuculas uocant:uel a ſuco uel ut ſcribit Au.G.diſſentiens a tyrone liberto Ciceronis:q̃ quia ut qđ græci y per nos ſuper dicimus : ſic ſtellæ quæ ab illis hyades nobis primo ſyades:deinde ſuculæ appellatæ ſunt:quas idem Au.G.non eſſe inquit in Tauri capite:ut Tyro dicit cum nullum uideatur præter eas Tauri caput:ſed ita ſitas eſſe in circulo qui zodiacus dĩ:ut ex earum poſitu ſpecies quædam & ſimulachrum eſſe uideaĩ Tauri capitis ſicut reliqua imago tauri conformata eſt locis religionibuſq̃ earum ſtellarum quas græci pliadas nos uergillas uocamus.Fuerunt autem hyades ut alii dicunt Atlantis filiæ:ut alii Liberi nutrices.

ANT. FAN.

Ponit adorato per ſua uerba deo:
Interea placidã redimita papauera frõtẽ
Nox uenit/& ſecũ ſomnia nigra trahit
Faun⁹ adeſt ouiũq̃ p̃mẽs pede uellera (duro
Edidit a dextro talia uerba thoro
Morte boũ tibi rex tell⁹ placãda duorũ
Detq̃ ſacris aias una iuuẽca duas.
Excutiĩ terrore quies nũa uiſa reſoluit:
Et ſecũ ambages cæcaq̃ iuſſa refert:
Expedit errãtẽ nemori gratiſſima cõiũx
Et dixit grauidæ poſceris extra bouis.
Exta bouis grauidę danĩ/fœcũdior ãn⁹
Prouenit/& fructũ terra pecuſq̃ ferũt
¶Hãc quõdã cytherea diẽ ꝑperãti⁹ire
Iuſſit/& æthereos præcipitauit equos:
Vt titulũ ĩperii q̃primũ luce ſequenti
Auguſto iuueni proſpera ſigna darẽt:
¶Sed iã p̃teritas ubi q̃rtus lucifer idus
Reſpicit/hac hyades dorida nocte te(nẽt:

Auguſt⁹ titulũ cœpit ĩperii xvi.calẽ. maias

Hyades ueſpi occidũt. xvi calẽ. maias Palilciũ ſidus.

Quaĩ dictæ ſunt hiades ſm tironẽ ciceronis libertum

¶POnit corpus ſupra no.uel.ouiũ pelles:q̃s hũi ſtrauerat:ſe ẽt ipſis ſtrauit:& q̃eti ſe dedit.¶Adorato.d. p ſua uernatũ pri⁹ numẽ ſuis p̃cib⁹ adoraſſet.¶Interea pauidã:cũ nũa noctu q̃eti ſe dediſſet:uenit faunus:& monuit placãdã eſſe tellurẽ duũ boũ morte.ita ut una iuuẽca cæſas duas exhiberet.Mœſtũ regẽ huius oraculi ambage.Docuit egeria mactãdã eẽ bouẽ grauidã.quo fcõ reddita ẽ agris & pecorib⁹ fecũditas. ¶Interea nox:de ea pte noctis:q̃ cõcubia dĩ:itelligit cũ corpa q̃eti ſe dederint :Nã paulo añ primã partẽ noctis oñdit p occaſũ ueſpis.¶Redimita placidã frontẽ papauere:hñs caput papauere coronatũ:ꝓpterea q̃ id:ut iã dixim⁹:ſõnũ ĩducat:induxit illa ſecũ ſoporẽ:quẽ regi & cæteris aialib⁹ icuſſit & trahit ſecũ ſõnia nigra:ea q̃ ſub uariis formis dormiẽtib⁹ ſeſe oñdũt.¶De q̃b⁹ ĩ met.Latius agit poeta.¶Nigra:p nocturno tpe:uel qđ eoꝝ ſedes ſit ĩ Erebo ubi oĩa nigra:ẽt qđ clauſis oclis oĩa nigra uidẽĩ.¶Adeſt faun⁹ & p̃mẽs calcãs¶Vellera ouiũ:pelles iſtratas¶Duro pede:reſpexit ad faunũ arcadẽicũ ſit capripes¶Edidit:ꝓtulit. ¶Talia uerba a dex.tho.a dextra thori parte.¶O rex Numa¶Tellus eſt pla.tibi placare tellurem debes. ¶Morte duoꝝ boũ:ĩmolato duos boues:& in hoc nõ erat ambiguitas.Sed q̃ ſequunĩ uerba fecere ambiguitatẽ¶Vna iuuẽca:quã tu mactabis¶Det ſacris du.an.ut unius mactatiõe:duæ aĩæ imolenĩ¶Excutiĩ ges:ſõnus¶Terrore:nã p q̃etẽ exterritus ambiguo oraculo ſõnũ excuſſit¶Numa uiſa re.q̃ dormiẽti uiſa ſunt¶Et refert ſe.am.obſcura oracula p uerboꝝ circuitus¶Et iuſſa cæca:obſcura:q̃ nõ intelligebat¶Cõiunx.Egeria.De qua in.ill.¶Gratiſſima nemori:Aricino¶Expedit errantẽ:ſoluit ambiguitatẽ & regẽ ab errore liberauit¶Et dixit tu poſceris exta bouis grauidæ:uberis p̃gnantẽ uaccã imolare¶Dantur:libanĩ diis¶Exta bouis grauidæ:nã bos grauida ĩmolata eſt.¶Annus ꝓuenit fœcũdior:magna fuit eo tpe fœcũditas:magnaq̃ fructuũ copia ex agro ꝓuẽit¶Et terra:& pe.ſe.fructũ & ex agro & pecore ꝓueneĩ fruct⁹. ¶Hãc quõdã cytherea Ven⁹:q̃ p̃eſt aprili mẽſi:poſt mutinẽſẽ uictoriã:p̃cipitẽ hãc ſordicidioꝝ diẽ ĩpulit ut accelleraret dies ſeq̃ns:q ẽ.xvi.calẽ.ma.quo die Octaui⁹ Cæſar adoleſcẽs creatꝰ ẽ a militib⁹ ĩpator.Mortuis.n.Hircio & Pãſa cõſulib⁹:fugato.M.Ant.Octaui⁹ q ꝓ p̃tore fuerat:p duce a uictore exercit⁹ ſalutat⁹ ẽt Cui ut in Epitomate Liuii habeĩ:paꝝ gratus ſenat⁹.fuit:q Bruto ab obſidiõe mutinẽſi ab Octauio Cæ.liberato:honore triũphi decreto Cæſaris:militũq̃ eius mẽtionẽ nõ ſatis gratã habuit:ob qđ Cæſar recõciliata p.M.Lepidũ cũ M.Ant gr̃a:Romã cũ exercitu uẽit.Et p̃cluſis aduẽtu ei⁹his:q ĩ eũ iniq erãt:cũ ãnos xviii hr̃et:Cõſul creat⁹eſt.¶Cytherea:Venus.¶Iuſſit quõdã hãc diẽ:ſordicidioꝝ.¶Ire:labi.¶Properantius:celerius¶Et p̃cipitauit.p̃cipites:& celeres egit.¶Equos æthereos:q p æthera ſolis currũ agunt.¶Vt

PAV. MAR.

Concubium

Quare bos grauida ſacrificatur

Octauianus decẽ & octo ãnoꝝ cõſul eſt factus

Octauius adoleſcēs dictus: ñ quā diceretur auguſtus

quāprimum luce:die ſequenti:quæ fordicidia ſequebaſ ⸿Proſpera ſigna:uictores milites ſub fœlicibus ſignis ⸿Darent Auguſto iuueni:Octauio adoleſcēti:quia nondū Auguſtus uocabaſ ⸿Titulum imperii:ut iā mortuis cōſulib⁹:pro imparore eēt ⸿Sed iā pteritas:eadē die.xvi.cal.ma.eſt occaſus hyadū q & ſucculæ dictæ:ut alii qnq:ut alii ſeptē ſtellæ ſunt in fronte tauri:fuereq atlātis ex æira filiæ.Sed fabula iferius referet.Ci.ab veiv q eſt pluere dictas putat. Ply.his ēt dieb⁹ eaꝝ occaſum oñdit.Inqt.n.xiiii.cal. ma. ægypto ſuccculæ occidūt ueſpi ſidus uæhemēs:& terra mariq turbidā.xvi.atticæ.xv.Cæſari.cōtinuoq triduo ſignificat.⸿Sed iā ubi qrtus lucifer:q̄rtus dies ⸿Reſpiciet idus pteritas:q̄ iā pterierūt:hoc eſt qrto die poſt idus.⸿Hyades:ſucculæ.⸿Tenēt hac nocte dorida:occidūt & tenēt mare.Dorida Heſiodus in Theogōia nymphā eſſe inquit Oceani ex Thety uxore filiā:ex qua magnus nymphaꝝ numerus natus eſt t & a poetis ſæpe doris pro mari poniſ:ut hic & apud Virgilium Doris amara ſuam non intermiſceat undam.

ANT. FAN.

Valeria uia

De uulpe Carſeolana

In circo currebāt eq ſepties

Emeriti milites

PAV. MAR.

⸿TERtia poſt hyadas cum lux e.or.te.xii.cal.maias eq.ria in Circo maximo celebranſ:& uulpes incēdunſ ſiue cōburunſ fugiētes ut pænas luant incēſæ meſſis agri carſeolani.Cum enim apud Carſeolos oppidum latii ruſticus qdā uulpi a ſe captæ ac fœno & ſtipulis īuolutæ ignē admouiſſet:ea fugiens uniuerſam agri Carſeolani meſſē abſumpſit incēdio.Quare uulpes cerealibus ſtipulis uitebantur implicitæ qd Cereris muneribus obſuiſſent qua de cauſa ei deæ porca cædebatur ut diximus ſupra Sane tertiam diem accipe excluſo die occaſus hyadum.⸿Circus habebit equos.hi non ſemel tantum e carcerib⁹ emittebanſ:ſed & ſepties ut quidā putant. Vnde illud eſt Martialis nemo quater miſſos currere ſenſit equos ⸿Natalia rura petebam.per.Valeriam uiam quæ a Tiburtinis capiens initium ut doceat Strabo ad Marſos & Corfiniū Pelignoꝝ metropolim ducit.in qua latine urbes ſunt Valeria Carſeoli & Alba.⸿Aſſiduis aquis:ipſe alibi:Sulmo mihi patria eſt gelidis ubertimus undis ⸿Emeritis:Sumptum a militibus qui emeriti appellātur cum adepti ſunt militiæ uacationem.⸿Duro:Conſtanter agri colendi laborem & difficilia toleranti.⸿Peragebat:Perfecte colebat atque tractabat.

⸿Tertia poſt hiadas cū lux erit orta remotas
Carcere partos circ⁹ hēbit equos
⸿Cur igiſ miſſæ iunctis ardētia tædis
Terga ferāt uulpes/cā docēda mihi eſt
Frigida carſeolis nec oliuis apta ferēdis
Terra/ſed ad ſegetes ingenioſus ager
Hac ego pelignos natalia rura petebā
Parua/ſed aſſiduis obuia ſemp aquis:
Hoſpitis antiqui ſolitas itrauimus ædes
Dēpſerat emeritis iā iuga phœb⁹ eqs:
Is mihi mlta qdē ſed & hæc narraſ ſolebat
Vñ meū pſens iſtrueref op⁹:
Hoc ait in cāpo(campūq oñdit)hēbat
Rus breue cū duro parca colōa uiro:
Ille ſuā pagebat humū ſiue uſus aratri
Seu curuæ falcis ſiue bidentis erat:

⸿TERtia poſt hyadas.xix.calen.ma.⸿Erunt equiria i circo maximo inter pallantium & auentinum. Eademq die eſt uulpiū fugientiū cōbuſtio.Quod unde habuerit originē:poeta ipſe explicat:cū erit tertia lux poſt remotas hyadas:cū fuiſerit tertia dies poſt occaſum hyadū:& deſignat.xviii.diē mēſis.⸿Circus ha.e.partitos:diuiſos & ordie diſpoſitos ⸿Carcere:in ipſo repagulo unde ad curſum emittuntur.⸿Cur igitur uulpes miſſæ.dimiſſæ:⸿Tedis iūctis:facibus alligatis.⸿Tæda.n.ex generibus arboꝝ picē ferēuūs flamis:atq numini ſacroꝝ ēt grata.⸿Ferūtur ardētia terga:nā accēſas tædas ferētes emittunt:& fugiētes aduruntſ.cā docēda mihi q̄ſi docebo uñ hic mos hūerit originē. Vulpes ſeu uulpes dicta eſt:ut Hæliangr Var.teſte qđ pedib⁹ uolet. Veꝝ græce ἀλώπηξ dr.⸿Frigida car.adurendaꝝ eo pacto uulpiū morē:originē hūiſſe refert ab adoleſcēte quodā:filio cuiuſdā ruſtici carſeolāi:Qui cū maturis frugib⁹ uulpē laqis iplicitā cōprehēdiſſet:eā ſtipula inuoluit:& accēſo igne dimiſit fugiēs illa maturas fruges aduſſit.Id ſingulis ānis referebaſ:quo uulpes cereri ob aduſtas fruges pœnas darēt.poeta id ſe didiciſſe ab hoſpite carſeolāo:cū e roma in pelignos rediret.⸿Frigida terræ eſt.⸿Carſeolis:carſeoli nūero multitudīs urbs erat:Carſeolāi dñr colōni uia ualeria ſūt medio qdē ſpatio iter urbē & marſoꝝ municipiū:ī quo ego natus ſū.Erātq carſeoli una ex claris equoꝝ urbib⁹.Carſeolana mihi teneros directa p ānos.Lux erat:& iuris debuit eſſe mei.Sed fortūa mihi partos inuidit agellos.Diuitiaſq ois ſuſtulit illa meas.Nā ptit mōtana domus gnoſa ppagos Cui fata atq hoies:diiq fuere truces.Iā piaq in miſeꝝ fortuna redundat alūnum. Nulla ſit ut memoigrā patria meo.Sed hoc poeta dicit.Carſeolania terra frigida eſt ⸿Nec apta oliuis ferēdis:ad pcreandas oleas. Gaudēt eni oliuæ calido ſolo:ut in Geor.diximus ⸿Sed ager igenio.ad ſege.a natura diſpoſit⁹ ad fruges:ī frugū ferax ē.⸿Hanc:p hāc terrā ⸿Ego petebā pelignos:redibā in patriā:uñ dicti ſunt peligui:dixim⁹ d.Ili.⸿Ruta natalia:in qbus ego natus ſum:& alio loco Inqt peligni ruris alūnus ⸿Parua qdē rura ⸿Sed bima aqs aſſiduis:quæ oppoſita aquis aſſidue fluētibus:eas excipiunt:& ab iſdem irrigantſ. Plura.n.ſunt flumina in pelignis ⸿Intrauimus ſolitas ædes antiqui hoſpitis ingreſſus ſum domū hoſpitis carſeolanis quo recipi hoſpitio ſæpe cōſueuerā.⸿Iā phœbus dempſerat iuga equis:ſoluerat equos a curru.⸿Emeritis:labore dieii:& eſt trāſlatio a militibus:cū emeritis daſ uacatio. ⸿Iā ſol occiderat:E roma.n.carſeolos iuſtū eſt unius diei iter.⸿Is:hoſpes.⸿Solebat multa quidē narrare:multa mihi referebat. ⸿Sed & hæc:ēt narrabat: quæ ad rōnem uulpium ptinebant.⸿Vnde:ex quibus relatis.⸿Inſtrueretur præſens opus meum: faſtorum opus quod in præſentiarum ſcribimus:cum ad faſtoꝝ rationem mos quoq ille pertineat. ⸿Ait in hoc cāpo & oſtēdit cāpū:q ipſi carſeoloꝝ urbi adiacebat.⸿Parca colōa:ruſtica:ſeu coloni uxor ⸿Cū uiro duro:patiēte & tolerāte laboꝝ.Nā duꝝ interdum patiens & pſeuerās eſt Inde eſt illud Virg.

Carſeoli urbs ad frumētū ſolū mō apta

Si tor carſeoloꝝ

Scipiadas duros bello: & illud gẽs durataq; aſpera cultu. ¶ Habebat breuẽ rus: exiguũ agellũ. ¶ Ille colonus. ¶ Peragebat: colebat. ¶ Suã humũq; ſuũ agellũ. ¶ Siue erat uſus aratri: ſiue aratro terram pſcindebat. ¶ Seu facilis curuæ: ſeu falce fruges ſecabat. ¶ Sue erat uſus bidẽtis: ſeu terram bidente ſodebat.

Hæc mõ uertebat cũ raro pectĩe pratũ
Nunc matris plumis fouenda dabat
Aut uirids maluas/aut fũgos colligit al-
Aut hũilẽ grato calfacit igne focũ (bos
Et tamen aſſiduis exercet brachia telis:
Aduerſuſq; minas frigoris arma parat
Filius huius erat primo laſciuus i æuo
Addideratq; ãnos ad duo luſtra duos
Is capit extremi uulpem cõualle ſalicti:
Abſtulerat multas illa cohortis aues:
Captiuã ſtipl'a fœnoq; inuoluit/& ignes
Admouet/urentes effugit illa manus
Q ua fugit icẽdit ueſtitos meſſib' agros
Damnoſis uires ignibus aura dabat:
Fctũ abiit/mõumẽta manẽt: nã dicẽ cer
Nũc q°q; lex uulpẽ carſeolanã uetat(tã
Vtq; luat pœnas gen' hoc cerealib' ardẽ
Q uoq; modo ſegetes pdidit ipſa perit

¶ HAEC mõ uertebat ſtantẽ tibicine telam: Lignũ. accipe quo tela ſuſtinetur: tam & ĩ ædificiis tibicinis appellamus qbus ea ſuſtinent. In qua ſignificatiõe ui gdã uolũt aut plurali utimur num ero aut tantum ablatiuo ſingulariter nos urbẽ incollimus tenui tibicine fultã. Hinc & tibicines uerſus dicimus qbus addit aliquid ad ſolã metri ſuſtẽtationẽ: ut aſpectat is ſiluã imenſam & ſic forte pcat & nũc dextra ĩgeminans ictus nunc ille ſiniſtra. Seruius alia leuiſſimis uerſibus ſcripſit quos p iocum ꝑtigillis uel tibicinibus interponi a ſe dicebat ad ſuſtentationẽ opus donec ſolidæ colũnæ aduenirent. Dicti autẽ tibicines in ædificiis exiſtimãtur autore ſeſto a ſimilitudine tibiis canentiumq; ut cantãtes ſuſtinent ita illi ædificia. Sane uertere eſt trahere alias uertere uel mundare. ¶ Grat o calfacit igne focum: Manifeſte ho: loco appet focum nõ eſſe ignem ſed locũ qui ignẽ fouet. ¶ Et tñ Quauis igne domum calefacit: texit tamẽ ut arma & ueſtes aduerſus ui; frigoris paret. ¶ In cõualle ſalicti. Conuallis eſt planicies ex oĩ parte mõtibus cõprehẽſa. Nã uallis eſt duob' lateribus icliua planicies. ¶ Abſtulerat mu.il.co aues: Cohors in uilla ex pluribus tectis coniungitur ac unum qddam fit ut autor eſt Varro. Vnde ſic dicta exiſtimari põt q; circa eum locũ coherceretur pecus. Quidã cortẽ ſiue cohortẽ appellant tñ domus partẽ ubi ſeruãtur altilia: qđ nõ placet Nonius ſpacia inqt eſſe uillæ intra macenã. Cæteꝝ cohors militum noĩata uidetur quod ut illa ex plurib' tectis cõiungit: ita hæc ex manipulis plurib' copulat. ¶ Monumẽtã manẽt: qa uulpes ſeruãdæ memoriæ gratia cõburunt: eius uidelicet incẽdii qđ uulpes capta a ruſtico excitauit. Et qa lex ut quo capta a ruſtico excitauit. Et qa lex eſt ut quo dies uulpes cõburunt carſeolana uulpes nõ noĩetur. ¶ Dicere certam nunc quoq; lex uulpẽ carſeolana uetat: Figura eſt hyppalage. nã hoc dicit: Certa & fixa lex uetat carſeolanam uulpẽ nominari quæ infauſta & execrabilis tã pernitioſum excitauit incẽdium Fuit & illud monumentum te: quo uulpes utebantur cerealibus ſtipulis inuolutæ. ¶ HAEC ruſtica coloni cõiunx: eũ ita ſenit exerceret ipſa. ¶ Mõ uer. pra. cũ ra. pe cũ raſtro pauco ꝑ dẽtiũ pratũ uertẽs fœnũ colligebat. ¶ Nũc da. oua fouẽda matris plumis: ſupponebat oua: ut fœta & calefacta icubãte gallina pulli naſcerẽt. ¶ Aut colligit uirides maluas: q̃ aluũ molliũt: ut Ply. iqt illa colligebat ut epulas pararet. ¶ Aut albos fungos q ĩn pratis naſcunt. Vñ Hor. Pratalibus optia fungis. ¶ Aut calefacit humilẽ focum grato igne: accendebat ignẽ in ſuis focis pro decoquẽdis oleribus & cæteris. ¶ Et tñ exer. defatigat. ¶ Brachia telis aſſiduis: colo. fuſo. Tela pẽdula q̃ ſunt arma muliebria. ¶ Et pa. ar. aduerſus minas frigoris: parat ueſtes nẽdo & texẽdo cõtra hyberna frigora. ¶ Filius huius: colonæ. ſ. ¶ Laſciuus i primo æuo: in prima ætate: nã adhuc puer. ¶ Addiderat duos annos ad duo luſtra decẽnio bliẽniũ addiderat. Sic duodecimũ erat natus annũ. ¶ Is: puer. ¶ Capit uulpẽ in cõual e extremi ſalicti: laquei apphendit uulpẽ in cõualle ubi ſunt extremæ illæ ſalices: aut ubi tũc erat ſalictũ. ¶ Illa: uulpes. ¶ Abſtulerat: rapuerat ¶ Multas aues cohortis: pullos e cohortæ. Cohortẽ appellamus illud ſpaciũ medio loco uillæ ad ſimilitudinẽ atrii: cui ſpacio plura tecta cõiungunt. ¶ inde de militari Var. inqt. Cohorſq; ut in uilla ex pluribus tectis cõiungit: ac quidem fit unũ: ſic is ex manipulis plurib' copulat. Cohorſq; q ut in uillã: qđ circa eũ locũ pecus cohoritet. ¶ Inuoluit captiuã: puer ille implicat uulpẽ quam cœperat ſtipula & fœno paleis & fœno arido. ¶ Et admouet ignes & ſuccendit ignẽ in ſtipula circa uulpem. ¶ Illa uulpes. ¶ Effugit manus urentes: manus pueriles: quæ eã urebant. ¶ Qua fugit accendit agros ueſtitos meſſibus quacunq; parte fugiebat uulpes: accẽdit fruges iã in agris cultis maturas. Veſtitos dixit: cũ ſint q̃ttuor genera agrorum. Nudus cõſitus paſcuus floridus. Nudus eſt qui cultura ueſtit. ueſtitor ergo quia erant in his fruges. ¶ Aura: uentus. ¶ Dabat uires ignibus dãnoſis dãnũ frugibus inferẽtibus. Vẽto enim cõualeſcebat ignis inde ſapho. Vror ut indomitis ignem exercentibus curis. Fertilis accẽſis meſſibus ardet ager. ¶ Factum abiit: præteriit quod tunc factũ eſt. ¶ Monumenta manẽt remanſit apud poſteros memoria & ea ſeruat nam ut Vulpiiur. con. inquit. Monumentum eſt qđ ſeruandæ memoriæ gratia exiſtit. Nam nunc quoq; lex carſeolana uetat dicere certã uulpem muniat inquit memoria facti nã eum eodem modo delectat uulpes. ex lege carſeolana cautũ eſt ne ad id certa uulpes cõſtituatur. Nam dicere cõſtituere interdum eſt. cõſtituta ad id certa uulpes eſſe nõ debet. Sed ut antiquũ factum refertat: quæ hoc tẽpore laqueis capit ea incẽdio plectat: nõ quæ pri° parata eẽt. ¶ Et ut hoc gen' aialiũ. ſ. ¶ Luat pœnas ſupplicio afficiat. ¶ Ardet cer. ſtipulis & paleis frugũ. ¶ Et pit ipſa uulpes. ¶ Q uõ pdidit ſe. eo mõ quo aduſſit fruges aduit & ipſe.

ANT. FAN.
Tibicies
Tibicies uerſus
148
Focus quid
Cõuallis
Cohors
Cohors militum
PAV. MAR.
Cohors i uilla ubi pecus cohiretur
Nomen uulpis ex lege carſeologe di ci nõ põt

Proxia cũ ueniet terras uiſura patentes
Mẽnonis in roſeis luthea mater eqs
De duce lanigeri pecoris q̃ ꝑdidit hellẽ
Sol abiit/egreſſa uictima maior adeſt:
Vacca ſit an taur9/nõ ẽ cognoſcerẽ prõ
Pars prior appet poſteriora latẽt(ptũ
Seu tñ ẽ taur9/ſiue ẽ hoc fœmia ſignũ
Iunone inuita munus amoris habet
Nox abiit oriturq; aurora:palilia poſco
Nã poſcor fruſtra/ſi fauet alma pales
Alma pales faueas paſtoꝝ ſacra caneti
Proſequor officio ſi tua facta meo:

ANT. FAN. Sol i tau. rũ.xiiii. cal.ma. Taurus adorſo in ortũ fert

PROxima cũ ueniet.xiiii.cal.Maias ex ariete Sol abit in tauꝝ ſiue.xv.cal.ut ſcribit Columella.Nã uerſus ille.Tertia poſt hyadas cũ iuxerit orta remotas:nõ añcedit trãſitũ ſolis in Tauꝝ ut i emẽdatiſſimis codicib⁹legim⁹ ſed ſeq debet.Eſt ãt ſciẽdũ Tauꝝ nõ a capite aut a frõte ſed a dorſo in ortũ ferri ut autor eſt Ser.Hic Taurus ẽ q europã trãſuexit i Cretã ut Euripides fabulat⁹ ẽ q ſm iginũ cõſtat.xiiii.ſtellis.Dr aũt maior uictima uel qa ſine dubio Ariete maior eſt.qa Taurus fuit uictima triũphãtiũ:ut hinc albi clitumne greges & maxima Taurus uictima.De albis.n.Tauris ſacrificabant triũphãtes autore Seruio.Hoc ſignũ zodiaci queadmodũ & alia ad naturã Solis refert quod ægyptius cult⁹ oñdit Lege Mac.i ſaturnaiib⁹:Nõnulli uolũt io quæ i bouẽ cõuerſa eſt a Ioue i cœlũ fuiſſe trãſlatã cui⁹ prior ps appet Tauri effigie:reliquũ corp⁹ obſcurius uẽ.Lege iginũ.Mater mẽnonis:Aurora ex qua & tithono nat⁹ eſt Mẽnon.Pars prior appet:Mẽdoſus eſt apd oẽs igni locus ubi propior legit pro eo qđ eſt prior.Poſteriora latẽt:Nõnulli huic tauro caudã tribuũt:ut Colu.& Pli.q ait eſſe in frõte Tauri ſuculas In cauda ſeptẽ quas appellauere Virgilias.Nox abiit oriturq; aurora palilia poſcot.Palẽ deã pabuli alii ueſtã:alii matrẽ deoꝝ eſſe uolũt autore Seruio:cui.xi.calẽ.Maias ſacra ſoluebãtur teſte Solino.Quãuis ſunt q.xii.calẽ.ea tradiderint celebrari:quæ ut inquit Varro a pale palilia dicta ſunt ut a Cerere cerealia:Eadem tamen & parilia dicebantur uel quod is dies quos ſerenitas reddebat lucem parere uideretur:uel qđ ut autor eſt Feſtus pro ptu pecoris pali ſacra fierent quæ paſtoꝝ dea putabat:qbus mos fuit palilibus ouilia purgare tranſilire flãmas iacta ſapa & milio ſacra pſoluere necnõ & cõuiuia celebrare:ut Annua paſtoꝝ cõuiuia luſus i urbe cũ pagana mãdẽt fercula diuitiis.Quo tpe obſeruarũ ẽ ne q̃ hoſtia cederet autorib⁹Plut.& Solino ut dies urbis Rõæ origine cõſecratus purus eẽt a ſanguine quis Tarũtinus qdã(ut ſcribit Plut.)uoluerit Romulũ.v.idus april urbis fundamẽta iecisſe:cui fidẽ nõ adhibem⁹cũ multoꝝ traditiõib⁹ cõſtet Romã palilibus cõditã.uñ illud ẽ Propertii:Vrbi feſtus erat dixere palilia pſes:Hic primus cœpit mœnibus eẽ dies.Alma pales hãc deã Virgilius Ouid.aliqui ſcriptores nõ pauci fœminino genere appellant.Nonnulli inter quos Varro ẽt maſculinos

Pales dea Palilia celebrant xi.ſeu.xii. calẽ.ma. Palilia

Palilibus Roma condita

PAV. MAR.

PROxia cũ ueiet.xiiii.cal.ma.ſol.ariete relicto:tauꝝ init:q taur⁹iter aſtra cõſtitutus dr qđ europã icolumẽ trãſuexit in cretã:ut Eurypi.dicit:Nõnulli ãt cũ Io in bouẽ ſit cõuerſa:ut ei Iuppiter ſatiſfacere uideret cõſtituiſſe qđ ei⁹ pprior ps appet:ut tauri.Sed reliquũ corp⁹eius obſcurius uideat.Spectat ãt ad exortũ ſolẽ:cuius oris effigiẽ:q cõtinet ſtellæ.hyades appellãt.de qb⁹ſuo loco dicem⁹.Taurus ad exortũ ſignoꝝ dimidia pte collocatus ut icipe genua:ac defigere ad terrã uideat.Caput eo.hñs ac genua eius a reliquo corpore diuidit circulus eqnoctialis.Cornu ſiniſtro cõiũgit cũ ſiniſtro pede ei⁹ q auriga appellat.Inter huius finitionẽ corpis:& arietis caudã ſtellæ ſũt q̃s Virgilias nñ:græci pleiades appellarũt.Hic cluſus occidit:& exorit hẽt i cornib⁹ſingulas ſtellas:ſ; ſiniſtro clariorẽ i oculis ſingulas.In frõte mediã unã:ex qbus cornua loca naſcũt ſingulis.Quæ ſeptẽ ſtellæ hyades nũcupãt.Et ſi nõ.q̃s duas diximus nouiſſimas ſtellas negauerit eẽ ut oio hyades eẽnt qnq;.Præterea in ſiniſtro gẽu priore hẽt ſtellã unã & ſup ungula unã In dextro genu unã & iter ſcapulos tres:nouiſſimã eaꝝ cæteris clariorẽ i pectore unã:q̃ ſũt oio pter Virgilias.xiiii.Cũ ma.mẽ.aurora.Proxia ipis eqriis:hoc ẽ dies ſequẽs.Luthea:crocea:Nã luthe⁹color.p priet:ut Marcel.iqt crocin⁹ẽ Vir.i buc.iã croceo mutauit uellera lutho:& i æn.Aurora i roſeis fulgebat luthea bigis.Veniet in eqs ro.rubicũdis.Viſura.t.p.hoc ẽ cũ ſeqns aurora diẽ referet.Sol abit:diſcedit.Et.d.p.lanigeri ab ariete q dux ẽ lanati gregis.Qui:aries.Perdidit hel.q ex eo i põtũ decidit:ut ſu piore lib.diximus.Egreſſo:ſoli.ſ.ex ariete.Ineſt ma.ui.ſ.eſt taurus:q lõge maior ariete.Nõ ẽ co.prõ.nõ hẽturi prõptu:ut facile cognoſci poſſit.Vacca ſit an tau.ſiue mas.ſiue fœia ſit.Pars p.a.ãteriora uidẽt ut cognoſci poſſit bouis forma.Poſteriora la.qm̃ nõ apper.ps poſterior:ut diſcerni poſſint gẽitalia:quo taurus eẽ cognoſcat.Seu tñ h.ſi.ẽ tau.ſiue ẽ hæc fœia:ſiue ſit imago tauri.ſiue ſit uaccæ.Hẽt mu.am.in ui.iu.q̃ſi locata ẽ in cœlo ea imago ab ioue in pmiũ amoris repugnãte ẽt iunõe.Nã ut diximus aut ẽ imago tauri quo trãſuecta ẽ europa in cretã:aut ẽ imago uaccæ:in quã io cõuerſa fuit.Nox abiit orit q.xx.ca.ma:hoc ẽ.xx.die april erũt feſta palilia:q̃ ut Va.iqt a pale dicta qđ ei deæ feriæ fierẽt.Pales.n.dicebat dea paſtoꝝ cui⁹ feſta palilia:ut alii parilia qđ pte pecoris eidẽ ſacra fiebãt.Alii putauerunt deã palẽ ueſtã alii terrã fuiſſe.Eſt ẽt Rõæ natalis:uñ & Põ.iqt parilib⁹ Romu.urbẽ cõdidit:quẽ diẽ feſtũ pcipue hẽbant minores.Var.& Ply.hoc feſtũ cũ natali urbis ro.xii.cal.ma.oñdũt.Sũt tñ q uolũt.xxii.die apri.eẽ qđ ſi recte poetã iterpꝛetamur.xx.diẽ tenebim⁹.idẽ ſi Plut.ſi Ply.ſi Var.ſeqmur.Plut.ingt ϖροσεγ λεκα τωνκαλινλων μωσεν hoc ẽ añ undecimũ calẽdaꝝ ma.& q dñt.xii.cal.ita accipias ut aliud ſi dicere.xii.cal.aliud añ duodecimũ:nã primũ numerabis ab ipſo die calẽdaꝝ.Cũ uero dicer añ undecimum.ſiue duodecimũ numerabis.xi.aut.xii.ab ipſo die calẽ.& tenebris poſtea diẽ añcedentẽ.Nõne differẽtia aliq̃ eẽ debet in ſermone cũ ita loqmur ad.xi.cal.& añ.xi.ſic cũ undecimo dicimus.Qua rõne ex his colligem⁹.xx.die apri.eẽ palilia ſ; hæc nihil ualeãt afferãt aliæ rõnes.In idicib⁹faſtoꝝ ueteꝝ & codicib⁹uetuſtiſſimis.xx.die

Septẽ hyades ſunt in fronte tauri:ſeu uacea ſit

xx.die aprilerunt palilia feſta

Aprilis feſtum illud notatum eſt. Nec his credit. Credat tādē marmorib⁹: in qbus eodē die idē iſcriptū ē. Et hoc nō ſatis ſit: ſed colligamus ex poetæ locis: & ne decipi poſſimus. incipiamus ab Idibus. Certū eſt illā dië eē tertiādecimā mēſis aprilis. Occupas aprilis idus cognoīe uictor iuppiter. Quid poſtea luce ſequunt a tutos pete nauita portus: & ſignificat. xiiii. die mensis Deinde tertia poſt ueneris cum lux ſurrexerit idus Pontifices forda ſacra litare boue. Significat tertio die ab idibus: hoc eſt. xv. die mēſis: ne qs tergiuerſet & rideat tanq̄ uana loquamur: q a hac rōne deducā uos uſq; ad finē mēſis: Cōſtareq; faciē aliter eē nō poſſe. Poſtea inqt hāc quōdā cytherea diē pperātius ire iuſſit: & æthereos pcipitauit equos: & ſignificat ēt de. xv die mēſis: & ſubdit us titulū impii quāprimū luce ſequēti Auguſto iuueni pſpera ſigna darent: & deſignat ſextādecimā diē: Deinde: ſed iam pſpectas ubi quartus lucifer idus reſpicit: hac hyades dorida nocte tenēt & oñdit eandem diem. xvi. nā a tertiodecimo die numerādo. iiii. erunt. xv. poſtea pſequit Tertia poſt hyadas cum lux erit orta remoſas Carcere partitos circus hēbit equos & ſignificat tertio die ab occaſu hyādē Sic erit decimaoctaua die mēſis aprilis. Deinde pxima cū ueniet terras uiſura patentes Mēnonis in roſeis luthea mater eqs De duce lanugeri pecoris. qui pdidis hellē Sol abit: egreſſo uictima maior ineſt: Significat diē ſequentē: & erit decimanona menſis: Poſtea: Nox abiit oriturq; aurora: palilia poſcor & ſignificat uiceſimā diem. Eſt ne id ſatis: multis ne me plura dicere? An non bene hæc cōputauerim imo niſi quis ita cōputet: totum ordinem puertet. Quod facile cognoſcet cum ad finem uſq; pſequuti erimus: nā poſt palilia inqt dicta pales nobis eſt: iam uinalia dicā. Vna tñ media eſt inter utrūq; dies: & ſic indicas uiceſimū ſecundū diem. Quid poſtea? ait. Sex ubi quæ reſtāt luces aprilis hēbit: hic locus forte aliquos decepit cū putarēt de fine mēſis poetā dicere: cum dicat quæ reſtāt: Sed nōdū eſt finis qa adhuc ſupſunt feſta: Tu uero ita interpraris. Vbi aprilis hēbit ſex luces: ſex dies. Quæ reſtāt: hoc eſt ex his q̄ adhuc ſupſunt: q̄ſi nō numerādo diē uinalioꝝ: ſed ſex alios dies: ex his quæ reſtāt. In medio curſu tpa ueris erūt: & demoſtrat uigeſimūoctauū diē mēſis. Tertio loco inqt Cū phrygis aſſaraci titonia frē relicto. Aut ut emēdati codices hñt. Cū priami cōiunx tirōia frē relictos: Suſtulit i mēſo ter iubar orbe ſuū: & ſignificat tertio die a medio uere. & ab ipſo. xxix. die. Sic erit trigeſim⁹: & ultim⁹ aprilis dies. Quod ſi hāc nr̃az cōputationē nō pbabis. Vide ne totū ordinē puertas. Nā niſi hāc ſues recto ordīe ad finē uſq; nō pcedes. At ego recto ordine ad finē uſq; pceſſi. Recte igit cōputaui. Quādoqdē aliter cōputare nō poteſt: qn ordinē puertas Cōſtet ergo oibus & nr̃e primis academiæ. xx. die aprilis eē palilia: & natalē urbis: Quā diē ſodalitas nr̃a litaria religioſiſſime colat: pp feſtū ſctiſſimoꝝ martyꝝ: Victoris: Fortūati. & Geneſii eiuſdē ſodalitatis ptectoꝝ Quod eodē die a fidelib⁹ cūctis celebrat. Sed hæc hactenus. Nox abiit & orit aurora quaſi ſubſequit dies Poſco pali. ut de palilibus agam. Nō poſcor fruſtra. nā mox ea ſacra canemus. Si fauet alma pales: ſi nunc ſacra ſūt: ſi ipſa faueat ego omnia aperiā. Alma pales: inuocat nunc eā deam. ut faueat pſertim cū religione eius nume proſequatur: propterea quod ſæpe eo die ſe expurgarit. De quo genere expurgationis paulo poſt. Faueas alma pales canenti ſacra paſtoris: faueas mihi qui cano paſtoralia ſacra: cum tu paſtoribus præſis. Si proſequor tua facta: merita & laudes ſuas. Pio officio. pietate officioſa. & religioſe.

Xv. die menſis aprilis au guſti nomē acceſ pit octa uius

Die. xx. aprilis ſol ingre dit ... ſignum

Cum pri ami con iunx non phrigis aſ ſaraci

(iem

Certe ego de uitulo cinerē/ſtipulāq; fabalem

Sæpe tuli plena februa toſta manu:

Certe ego trāſilli poſitas ter i ordie flāmas

Virgaq; rorales laurea miſit aq̄s

Mota dea ē/opicq; fauet/naualib⁹ exit

Puppis/hñt uētos/iam mea uela ſuos

I pete uirgīea populus ſuffumē ab ara

Veſta dabit/ueſtę murmure pur'eris

Sāguis equi ſuffimē erit/uitulicq; fauilla

Tertia res duræ culmen inane fabæ:

DE uitulo cinerē ſtipulāq; fabalē: Captat beniuolētiā a ſua pſona oñdēs ſine arrogātia qualis i deā fuerit. Erat aūt ſuffimēti genus quo ppls februari hoc eſt purgari palilib⁹ cōſueuit ex eq ſanguine ſtipulis fabulaꝝ & cinerib⁹ uituloꝝ uſtorū i fordicidiis a ueſtali uirgine ut diximus ſupra. Decebat. n. populū Ro. maxime purū eſſe die quez urbis natalē maiores (ut dictū eſt) purū a ſanguine uoluerunt. Solebāt autē & ex aliis rebus fieri ſuffimenta: ut ara dabat fumos herbis cōtēta ſabinis. Et nō exiguo laurus aduſta ſono Itaq; Feſtus ſcribis lauꝝ oibus ſuffitionibus adhiberi: qui etiam tradis quo tempore uuæ calcare pilo præmebātur ſuffimenta fieri conſueuiſſe ex faba milioq; mulſo ſparſo. & Plynius in arbore myrto docet haberi ſuffimenti genus. Eſt autem ſuffimētum fumigatio. ſuffire enim eſt fumigare autore Seruio: unde deducuntur ſuffimentum ſuffitus. ſuffitio & ſuffimen producta penultima: & eſt uerbum ſuffio actiuæ ſignificationis quauis a fio componatur quod eſt paſſiuæ a quo infinitiuo modo fire magis analogum eſt q̄ fieri. Vnde eſt in. iiii. geor. At ſuffire thymo: Februa toſta. Purgamenta e rebus toſtis. Certe ego tranſilui poſitas ter in ordine flāmas. Accendebantur palilibus acerui fæni uel ſtipularum quorum flāmas moris fuit paſtoribus tranſilire. Tibullus. At madidus Baccho ſua feſta palilia paſtor concinet a ſtabulis tunc procul eſſe lupi ille leuis ſtipulæ ſolēnes potus aceruos accendet flammas tranſilietq; ſacras. Perſius. Fumoſa palilia fæno. Propertius. Cūq; ſuper raros fæni flāmantis aceruos traiicit immundas ebria turba dapes id cur fieret infra explicabitur. Virga laurea. Qua aquam ſpargentes ſe expiabant. Vnde is ramus februa dicebatur. Suffimen: Sacerdotes Veſtæ ſeruabant ut dictum eſt hoc ſuffiminis genus. Culmen inane. Fructu inde ſublato.

ANT. FAN.

Suffimē ti genus quo ppls purgabat palilibus.

Suffimē. talia

Suffimē. tum

Suffire

Aceruos fæni accē ſos tranſi liebant paſtores.

PAV. MAR

CERTE EGO ſæpe tuli. cinerem de uitulo. nempe fatere debes. qui tibi ſæpe ſacrificaui & tuli expurgationem. Luſtraui enim me ſuffitione cineris uitulini: & equini ſanguinis. & fama. quod piaminis genus paulo ſuperius attigimus. Et ſtipulam fabulam. aridos fabarū culmos. Februa toſta. purgamina

uirga lau rea q̄ fe. brua dĩ

toſtarum rep̄:nam ut in principio ſecũdi diximus: oĩa purgamina februa dicebãtur.¶ Plena manu:nã ea quibus expiaremur plenis manib⁹ tuli.¶ Certe ego ter trãſilii:trãſaltaui.¶ Flãmas in ordine poſitas:diſpoſitos ad trãſilitionẽ paſtoꝝ & pp̄li ignes.¶ Ter.n.ignea trãſiliebãt:nã ab initio cũ eſſet urbẽ Romulus cõditurus trãſilire fecit multitudinẽ p ignes:expiationis pollutionũ cauſa. Quod Dion.ipſe teſtaſ.plures tñ huiuſce rei rõnes afferuntur a poeta de quibus paulo poſt.¶ Et uirga laurea lauri ramus.quæ & februa quoq; dicta miſit.¶ Aq̄r rorales aſpergẽtes:quaſi aſpgi me aqua purgatoria:cũ ipſo laureo ramo.¶ Mota dea eſt ad p̄ces meas.¶ Et fauet opi noſtro.ſ.¶ Pupis exit naualibus:exit e nauali ratis:ut ĩ aliũ tendat.¶ Iã mea uela h ñt ſuos uẽtos:ut ſecũdo curſu ferãtur:& hac trãſlatione a pſpere nauigãtibus illud oñdit:fauere numia:& ſe iã oblatũ argumẽtũ felici ĩgenio pcurrere poſſe:& palis ſacra oñdere.¶ I pete uirgi:ea

Soffire ẽ ſuffumi / gare

his ĩ ſacris primo loco expurgatio ex ſuffitiõe fieri debet.Purgari quoq; pecora debẽt.Deide libãdæ epulæ qbus dea ipſa placeſ.Tertio loco pie erũt p̄ces:Hæc oĩa plurib⁹ uerſib⁹ a poeta traduntſ.¶ O pp̄ls I pete ſuffimẽ:ſuffitionẽ ad te expurgãdũ:i hoc eſt ipſas res:qbus te ſuffias.ſeu ſuffumiger.¶ Ab ara uirgie:ab ara ueſtali:nã ueſtales uirgines ibi dabũt.¶ Veſta dabit:ſuffimẽ ipſum.¶ Eris purus munere ueſte:quo te ab oĩ pollutiõi ſcelere expiabis:& purus reddideris.¶ Suffimẽ:ipſa ſuffitio erit.¶ Sanguis eq:ad luſtrationẽ ĩ palilibus imiſcebaſ ſanguis eqnus cũ aduſti nõdũnati uituli.ſed e mactatæ mr̃is utero exerti cines:& fabiaꝝ culmis.& ex his ſup prũas ĩpoſitis fiebat ſuffitio.¶ Et fauilla uitulcinis uituli:ut¶ Tertia res erit culmẽ ĩane duræ fabæ.erũt culmi uacui fabiaꝝ:nõ dixerat ſtipulãq; fabalẽ:nõ ipſa fabas:aut fabaꝝ cortices:ſʒ ſtipulæ ſine ſuo fructu paſtor luſtraui:luſtrare:hoc eſt expurgare debet.¶ Oues ſaturas:ubi depaſte fuerint (ſtret.

ANT. FAN.

¶AD prima crepuſcula:Sũmo mane:tunc paſtores ſuffitu pecora luſtrare cõſueuerũt¶ Virgaq; uerrat humum. Vt omnia ſint mada & pura palilibus.¶ Cerulei fiant puro de ſulphure fumi:Genera Sulphuris quattuor ſunt e quibus quod uiuum dicimus habet teſte Plinio in religionibus locum ad expiãdas ſuffitu domos.Eſt & aliud genus ut reliqui õmittantur:cui unus tantum uſus eſt ad ſufficiendas lanas quibus candorem ac molliciem confert.Purgabantur etiam ut quidã dicunt qui aliquo piaculo polluti fuiſſent ſulphure aqua & igni iuuenalis:cuperent luſtrari ſi qua darentur ſulphura cum tædis & ſi foret humida laurus.Ouidius alibi. Terq; ſenem flãma ter aqua ter ſulphure luſtrat.¶ Vre maris rores:Roſmarinus quid ſit nemo eſt qui neſciat.¶ Tædamq; In Europa ſex genera ſunt cognatarum arborum i quæ raſinam ferunt autore Plinio:Pinus pinaſter.Picea.Abies.Larix & Tæda:e quibus ut idem ſcribit Tæda grata eſt flammis & ſacroꝝ lumini.Libaq; de milio.Docuit de medio. Docuit quomodo luſtraretur pecus.nunc quæ ſacra pali

Sulphur uiuum

Purgatio cũ ſulphure aqua& igni

Librũ de milio

Paſtor oues ſaturas ad p̄ia crepulcla lu
Vnda pri⁹ ſpget/uirgaq; uerrat humũ
Frõdib⁹ & fixis decorẽtur uuilia ramis
Et tegat ornatas longa corona fores:
Cærulei fiant puro de ſulphure fumi:
Tactaq; fumanti ſulphure balet ouis:
Vre maris oleas tædãq; herbaſq; ſabiaſ
Et crepet ĩ mediis laurus aduſta focis:
Libaq; de milio milii fiſcella ſequatur:
Ruſtica p̄cipue eſt hoc dæa læta cibo
Adde dapes mulctrãq; ſuas dapibuſq; re
Siluicolã tepido lacte p̄care palẽ:(fectis

Sacra palli quó exhibenda

exhibenda ſint docet.Ea ſunt Libum e milio.item mulctra lacte ficella milio plena & aliæ dapes deæ conſtruæ ac paſtorales.¶ Dapibuſq; refectis.Vbi guſtaueris dapes ac libaueris.

PAV. MAR.

¶AD prima crepuſcula:ueſptino tp̄e poſt occaſũ ſolis qd̃ tp̄s dubiũ eſt an diei an noctis ſit nã crepuſculũ ut inqt Var.ſigñt dubiũ ab eo res dubiæ dictæ crepe. Qđ crepuſculũ dies ẽt nũc ſit. an iã nox multis dubiũ.¶ Vnda prius ſpargat ſpargẽdæ ſũt oues aqua.¶ Et uirga.paſtoralis.¶ Verrat humũ nã debet paſtor tellurẽ uirga uerrere.¶ Ouilia ubi oues tenẽtur.¶ Decorẽtur frõdibus & fixis ramis ornari debẽt ouilia frõdoſis & uirẽtib⁹ circũfixis ramis.¶ Et multa corõa:mlta ſerta ſeu floꝝ ſeu uirẽtiũ ramoꝝ.¶ Tegat ornatas fores q̄ frõdib⁹ & corõis ornãſ:fores ipſoꝝ ouiliũ.Fumi cerulei nigricãtes.¶ Flẽt ad luſtrationẽ ouiũ¶ De puro ſulphure ſed nõ mõ oues.ueꝝ ipſi hoĩes purgabãſ aliquo piaculo eẽnt polluti ſulphure rq igne lauro.Iudeiuue.inqt cuperẽt luſtrari ſi q̄ darenſ ſulphura cũ tædis & ſi foret hũida laurus & ouidius ipſe alio loco terq; ſenẽ flãma ter aqua.ter ſulphure luſtrat.Et lauor Maſſurus autor Ply.triũphãter coronari putauit qm̃ ex arbore purgarẽtur cæde in bello cõmiſſæ.Et de lauro hũida.Ouid.etiã cũ paulo ante dixerit Virgaq; rorales laurea miſit aq̄s.alio quoq; loco Vda ſit hic laurus lauro purganſ ab uda.Oĩa q̄ iños ſũt hitura nouos.Sed plura de hmõi purgatiõib⁹ ab honorato referũſ.¶ Ouis balet.balatũ edat.nã balare ẽ ouiũ.¶ Tacta.luſtrata ſeu ſuffita.¶ Sulphure fumãti.fũo ſulphuris.¶ Vre oleas mares ſteriles:& q̄ nõ ſũt ex trib⁹ illis gñib⁹:q̄ a Marõe:& Pli.referũſ.Arcadib⁹:radiis:& pauſia.¶ Et tædã:de ea ſæpe dictũ eſt.¶ Et herbãs ſabĩas:de qbus ĩ primo dixim⁹ ſabinæ herbæ uſus erat ad ſuffitionẽ.meminit Pli.in.i.lib. Ara dabat fumos herbas cõtẽta ſabinis.Adhibebaſ ĩ cõſecratiõe tẽploꝝ.Qui mos ad nr̃os quoq; trãſiit¶ Et laur⁹ aduſta crepet:ſtrideat:aut crepitũ faciat.¶ In mediis focis:ubi aduretſ.& I prio:& nõ exiguo laurus aduſta ſono.¶ Libaq; de milio:hæc deæ pali offerẽda & libãda.de libo in prio:&.iii.dixim⁹.¶ Fiſcella mili ſequatſ:nã nõ mõ libũ ex milio offerẽdũ:ſed ẽt fiſcella cũ milio.Eſt.n.fiſcella uas iũceũ:quo caſe⁹ formatſ¶ Dea ruſtica.pales.Eſt leta cõtẽta¶ Hoc p̄cipue cibo.q̄ſi gaudet ip̄rimis ſibi miliũ libari.¶ Adde dapes mulctrãq; ſuas:addas huic libatiõi uas ipm in quo lac mulgetſ uñ Virg.Bis uenit ad mulctrã.binos alit ubere fœtus.¶ Et dapes ſuas hoc eſt lac & caſeum.¶ Et dapibus refectus ubi has dapes libaueris¶ Præcare deã ſiluicolã.palẽ paſtoꝝ deã ſiluas incolẽtẽ.¶ Lacte tepido oblatione & libatione lactis.

quaſ lauro purgabantur

Oliuia maſcula dẽ ſterilis

Herba ſabina

pales dea paſtoꝝ

Coſule dic pariter pecori pecoriſq; ma(giſtris
Effugiat ſtabulis noxa repulſa meis:
Siue ſacra.paui.ſedi ue ſb arbore ſacra
Pabulaq; in buſtis inſcia carpſit ouis:
Seu nemus itrauit uetitū uīſq; fugatæ
Sunt oculis nymphæ.ſemicapq; deus:
Si mea falx ramo lucū ſpoliauit opaco
Vnde data eſt egræ fiſcina frōdis ouis
Da ueniā culpæ/nec dū degrādiat obſit
Agreſti fauno ſuppoſuiſſe pecus:
Nec noceat turbaſſe lac⁹:ignoſcite nim(phæ
Mota q; obſcurās ūgl'a fecit aq̄s
Tu dea pro nobis fōtes fontanaq; placa
Numina/tu ſparſos p nemus oē deos:
Nec dryads/nec nos uideam⁹labra diāæ
Nec faunū medio cū præmitarue die.
Pelle pcul morbos;ualeāt hoieſq; gre(geſq;
Et ualeāt uigiles puida turba cāes
Neue min⁹ mltas redigā q̄ māc fuerūt

¶CON ſule dic pariter pecori pecorūq; magiſtris:Tradito luſtratiōis ritu & ſacri admonet paſtoıē qb⁹ pci bus colēda ſit pales.¶ Stabulis noxa repulſa meis:Ser.uult noxā pænā eē.noxiā uero culpā:Cæteŗ & dānū culpā & pænā ac peccatū noxæ noie appellari dubiū nō eſt.Lege Feſtū.noniū.Donatū.Macr.& Vlp.ne ſi qcqd de hoc tradūt recitauero dicas i me illđ Hor Nō miſſura cutē niſi plena cruoris hirundo.¶ In Buſtis Buſtū q̄ſi bn̄ uſtū dr̄ autore Feſto & eſt ppne locus i quo mortu⁹eſt cōbuſt⁹ & ſepult⁹:nā ubi tm̄ cōbuſt⁹eſt uſtrina uocaf.Cæteŗ ſepulchra nūc ut idē docet buſta appellanf.¶ Nemus uetitū ut ſacrū ac dicatū numini.¶ Semicaperq; deus.pan quē diximus eſſe caprinis pedibus & hēre cornua.Ratio apta eſt.Vn̄ ex quo ramo ipletur fiſcinā frōdib⁹ egræ oui apponēdā.¶ Agreſti fauno:Luco uel antro fauni.¶ Nec nos uideamus labra dianæ.Propter Actæonē dictum eſt:ut inſcius actæon uidit ſine ueſte dianam.Eſt autem labrū interdum uaſis genus ut hoc loco Virgili.in.xii.æne.Hoc fuſum labris ſplendentibus amnem inficit.Eo lauandi gratia quem admodum & ſolio utebantur. — ANT. FAN. — Noxa — Buſtum — Vſtrina — Labrum — Fiſcella

¶CON ſule dic pariter.his pcibus poſcis numerandū:quæ ad purgationē:quoq; pertinēt:nā poſcit ueniā:ſiqd amiſſum eēt:ſiqđ ſacri polluiſſē:aut ſi fugata numia ſiluestria pecoŗ aut hominuȝ acie pfana.Deinde ut ſalubria & utilia pſtet:& noxia cūcta a pecore & paſtoribus auertanf.¶ Dic cōſuleto dea.¶ Pariter pe.& ma.pe.pu ideas ſimul pecudūm:paſtorūq; ſaluti.Effugiat a ſtabulis meis ab ouilibus & ſeptis.¶ Noxa repulſa:quaſi repellaf omne delictum:& oē dānum.Nā noxa delictū eſt:ut oſtēdit Vlpianus titulo ſi quadrupes paupeŗ ciē feciſſe dicatur.Et eiuſdē appellatione omne delictū cōtineri.Caius de uerbo.ſig.Affirmat.Et noxa ſolutū uerbum erat in edictis ædificiis.de quo idē Vlp.de ædii.edic.Noxa ſolutus nō ſit qđ aiūt ediles:ſic itelligēdū eſt:ut nō hoc debeat pronūciari:Nullā eā noxā commiſiſſe:ſed illud.Noxa ſolutū eſſe:Hoc eſt noxali iudicio ſubiectū eē.Ergo ſi noxā cōmiſit:nec permanet.Noxa ſolutus uidef.Noxas accipere debemus priuatas:hoc eſt eas quæcunq; cōmittuntur ex delicto:non publicis crimibus ex qbus agitur iudiciis noxalib⁹:& reliqua. — PAV. MAR. — Noxæ noie oē delictum contineri ait Vlpianus,

¶ Siue ſacro paui ſiue deliq̄:qđ Pauerim pecudes in loco ſacro.ſacra loca ea ſunt:ut Vl.de reŗ diuiſiōe inqt q̄ publice ſunt dedicata:ſiue in ciuitate ſint:ſiue in agro.Sciēdū eſt locū publicū cuȝ ſacrū fieri poſſe:cū pīceps eū dedicauerit:uel dedicādi dederit ptātē.Illud notādū eſt:aliud eē ſacrū locū aliud ſacrariū.¶ Sacer loc⁹cōſecratus.Sacrariū:ē loc⁹in quo ſacra reponunf:qđ ēt in ædificio priuato eē pōt:& ſolēt:q liberare eū locū religioſum uolūt:ſacra īde euocare &c.¶ Si diue ſub arbore ſacra:ſi paſcēs oues ſediſſem ſub arboribus ſacris:q̄ eēnt in locis ſacris:aut aliqua religiōe alicui numini dicatæ:ut de ramo aureo dixit maro Iunoni iſernæ dictus ſacer.¶ Vel ouis inſcia:iprudēs.¶ Pauit pabula:q̄ſi carpſit gramina.¶ In buſtis:in ſepulchris:nā & id noxæ quoq; dabaf.¶ Buſtū:ut Pōp.inquit ppriæ dr̄ loc⁹in quo mortuus eſt cōbuſtus.& ſepultus.Dicif buſtū:q̄ſi bn̄ uſtum.Vbi uero cōbuſtus quis tātummō.alibi uero ē ſepultus.Is locus ab urēdo uſtria uocaf.Sed tātummō buſta ſepulchra uocam⁹hæc ille ide poeta in ſecūdo libro buſtis exiſſe ferunf.Et tacitæ q̄ſti tpe noctis aui.& Lucanus pēdit in expleto neſanda piacula buſto. — Sacrariū hoc ē iam ſacreſtia

¶ Si itrauit uetitū:ſi ouis inerit nemora:q̄ eēt ſub tutela numinū:& aditus pecori eēt inhibitus:ut in ſiua aricina.uñ q̄drupedes arcenf equi.Nemora:Amœniores eas ſiluas oñdit Pōp.¶ Veıpro uel.¶ Si niphæ ſunt fugatæ oculis nr̄is:ſi nr̄o aſpectu ad fugā ipulerimus fontiū:ac collium:ſiluaŗ.& arboŗ deus ut naiadas Napeas.Dryadas:& Amadryadas.¶ Et deus ſemicap:uel ſi faunū fugauerim⁹:cornua & caprinos hñtem pedes.¶ Si mea falx:ſpoliauit locum ramo opaco:etiam repellaf omne delictum ſi falce inciderim frondoſos ramos ex ſacro luco.¶ Vnde ex qbus ramis.¶ Eſt data fiſcina frōdis ciſta frōdium.¶ Oui ægræ i firmæ:fiſcina ex uiminibus qua ferunf paleæ fœnum frōdes & ſimilia inde fiſcella ex iuncis aut ex tenui uimine ad formādum caſeum.¶ Da ueniam culpæ ignoſce delicto.Nec obſit noceat.¶ Dum degrandinat uſq; quo deſæuiat grādo.¶ Suppoſuiſſe pecus fauno agreſti dū inſtant hymbres & grādines nō ſit delictum ducere pecus ſub frōdoſas arbores aut in antra quæ loca forte a fauno colerenf manereq; ubi.uſquequo deſignat pluere aut grandinare.¶ Agreſti agroŗ & ſiluaŗ prædii.¶ Nec noceat.quaſi nō habeatur illud delictum aut nō exigatur pro eo delicto pœna.¶ Turbaſſe lacus:turbidas reddidiſſe aquas:ſiue cum potant pecora.ſiue cum abluuntur.¶ Ignoſcite nymphæ date uos ueniam.¶ Quod ungula mota ungulæ ouium aut aliarum pecorum cum tranſiliunt amnes.¶ FEcit aquas obſcuras turbidas.¶ Tu deas palas.¶ PAles pro nobis fontes & fontana numia.placato nobis & aquas aquarum deas.¶ Tu placa nobis deos ſparſos per omne nemus:deos omnes qui nemoribus aut ſingulis arboribus præſunt.¶ Nec uideamus nos Dryadas nemorum nymphas.¶ NEc labra Dianæ non uideamus pelum in qua ſe — Nemora ſiluas amœniores cā — Naiades Nepeæ Dryades Amadryades

Labrum ꝑ pelui. dīana abluet. Labrum pro pelui ponit; unde Virg. Sicut aquæ tremulū labris ubi lumen ahenis Omnia p uolitat. nō uideamus igitur diana ſe abluētē: quēadmodū Actęon in ceruos quoq; mutatur. Nec ui deamus Faunū cū præmit arua medio dietū in meridie gradit aut requeſcit in aruis. Pelle procul mor bos: & a nobis: & a pecoribus pellas ægritudines: ſed ſupius de morbo diximus. Valeat & hoīes & gre ges ſint incolumes paſtores & oues. Et ualeant canes uigiles: qui uigilant ad ouium cuſtodiā. Turba prouida: quæ cauet ne quid ouiū furto ſubtrahat. Ne ue redigam multas minus: quā fuerunt mane nō reducam ueſperi minorem ouium numerum quam mane in paſcua eduxerim: ſed totidem aut plures.

Neue gēmā referēs uellera rapta lupo
Abſit iniq̄ fāes / herbæ frōdeſq; ſupſint
Quæq; lauēt arct⁹ / quæq; bibātur aq̄
Vbera plēa pmā / referat mihi caſe⁹ æra
Dentque uiā liq̄dō uimina rara ſeros
Sitq; ſalax aries: cōceptaq; ſemīa cōiūx
Reddat / & ī ſtabulis mlta ſit agna meiſ
Lanaq; proueniat nullas læſura puellas
Mollis: & ad teneras q̄ſlib; apta man⁹
Quę pcor eueniāt / & uos faciatis ad ānū
Paſtorum dominæ grandia liba pali:
His da placāda ē hæc tu cōuerſus ad or
Dīs q̄ter / & uiuo plue rore man⁹
Dū licet appoſita ueluti cratere camella
Lac niueū potes: purpureāq; ſapam
Moxq; p ardētes ſtipulæ crepitātis aceꝛ
Trāſilias celeri ſtrēua mēbra pedꝰ

ANT. FAN. CVEL Liera: Pelles ouium ac animalium a lupo raptoꝝ
Referat mihi caſeus æra. Propter illud Virgilii dictū; ſuſpicor Nonnunq̄ grauis ære domum mihi dextra redi bat. Vimina rara: Fiſcellæ ubi iac preſſum formam ac
Salax cipit. Salax: Fortis in uenerem ut non edat hac uolu crem qui cupit eſſe ſalax. Nullas læſura puellas: mollis: quæ ſine moleſtia puellarum redigatur in filia. Viuo rore: aut naturali rore: quia ſummo mane hæc fiebāt aut aqua uiui fluminis. Appoſita ueluti cratere camella. Ca
Camella mellam uaſis genus eſſe dubitandum non eſt cum eam Ouidius pro cratere apponi iubeat: Id uas a curuitate di
Camurus ctum cenſemus: quia Camurus peregrinum uocabulum unde nos forte ut inquit Macrobius cameram figurani mus curuum ſignificat autore Seruio. Alii legunt camil
Mercuri⁹ ethruſcis dī camillus laiquod nō placet accipientes miniſtram in ſacris quam uis non negem Romanos pueros puellaſue nobiles & iuuenes camillos & camillas appellaſſe flaminicarum & flaminum miniſtros Mercuriumq; a Thuſcis Camillu; dictum quod miniſter ſit deo rum. licet quidam dixerūt ut autor eſt Feſtus omnes pueros ab antiquis camillos appellatos: is etiam ſcribit Camillum uocari Cameram
Sapa quod uas opertum in nuptiis ferebant in quo erant no
Defrutū bendis utenſilia. Lac niueum. De hoc Tibullus: Et pla
Paſſum cidam ſoleo ſpargere lacte palem. Purpuream q; ſapā.
Burthanica Vino cognata res ſapa eſt ut Plinius docet muſto deco cto donec tertia pars ſuperſit: quod ubi ad dimidiam partem decoctum eſt defrutum appellatur. Alii ſcri
Burthoz. bunt ſapam fieri ex uua decocta: & defrutum id eſſe quod uocat Plinius ſapam. Paſſum autem fit uel ex uuis diutius in uite Sole aduſtis uel aliter. Lege Plinium & Columellam. Nonius ſapam inquit mellariū dici & eſſe muſtum ad mediam partem decoctum id mixtum lacti burthanica potio dicebatur autore fe ſto a ruffo colore quem burthum uocabant. Cum ergo hic Naſo ex eodem uaſe lac & ſapam potari ſcri bat dubium non eſt eum ſignificare burthanicam potionem.

PAV. MAR. CNEVE gemmam ne doleam: & ob id gemmam Referens uellera rapta lupo: quaſi ne iterimat oues lu pus ut cogar referre pellem ſine ouis: ſed ſint tuta pecora ab inſidiis lupoꝝ. Et compertum eſt pannū e la na ouium quas interemerit lupus: pedicullos gignere. Abſit iniqua fames: ſed ſemper ſit ciboꝝ copia. Et herbæ & frōdes ſupſint: habeant oues in maxia copia herbas & frōdes: ita ut potius ſuperſint: q̄ penu ria ſit. Et aquæ etiam ſuperſint: & quæ. Lauant artus quibus oues abluuntur. Et quæ bibuntur: ut ſi
Oro paſtorū ad deā palē. ti non premantur. Premam ubera piena: ut ſemper ſit lactis copia. Caſeus referat mihi æra: uendam caſeum & numos inde referā. Et rara uimina: fiſcellarum. Dent uiam liquido ſero: ut bene excoletur e formato caſeo: ut ex coagulato lacte ſerum. Aries. qui oues impleat. Sit ſalax: libidinoſus ut ſæpe co eat. Et cōiunx. ouis. Reddat ſemina concepta. pariat agnos. Et multa agna ſit in ſtabulis meis: quaſi pariant oues plures agnas: q̄ agnos ut habeā plures fœmiſias: q̄ mares. Et proueniat mollis lana læſura nullas puellas: quaſi ea lana tōdatur ex oib⁹. quæ mollis ſit: & facillime a puellis neri poſſit. Et apta ad quaſlibet manus teneras aut tenella uirginum manu inde primum penſa: & filia. Deide pānus cōficiatur. Et nos paſtores: faciamus ad annū. quaſi ſingulis annis. Grandia liba: pali paſtoꝝ dñe ut magna liba ex milio offerēdus pali. His pcibus. ſ. Dea pales. Eſt placāda hoc pacto placemus & propitiam no bis reddamus. Tu paſtor. Conuerſus ad ortus: ad orientē ſolem. Dic quater hæc. has præces. Et p lue manus uiuo rore: abluas uiuētis aqua fluminis. Tūcicū manus ablueris. Licet potes Lac niueū &
Camella licet & debes tūc lac potare. Appoſita camella ueluti cratere pro cratere apponas cameliā & ea lac haud tot: camella ligneum uas eſt: aliqui uolūt uimineū eſſe ita arte cōtextū: ut poculi præſtat uicē. Cane autem
Caniſtrū ut Pōpeius inq̄t dicūt græci nos caniſtra: & per diminutionē caniſtella. Inde etiam detorquere poſſumus canelia. Et potes purpureā ſapam lacti īmixtam. Cognatā rē uino eſſe ſapam inquit Plynius muſto de coctoi donec tertia pars ſuperſit. Moxq; per ardentes: & cum hæc feceris expurges te & igne. mox ſtatim. Traiicias trans iacias. Membra ſtrenua agilia. Pede celeri: pedū ſaltu. Per ardentes aceruos culos. Stipulę crepitātis: quæ crepitat dum aduritur. Debes igitur trāſilire per ignes ad extremā luſtrationē

¶EXPOſitus mos eſt moris mihi reſtat origo.tranſitio color rhetoricus.& eſt ſenſus.Expoſui morē ſacrorum reſtat ut origo & cauſa explicetur qua inſtitutum eſt ut paſtores aqua ſpargantur igneſq; tranſiliāt. ¶Turba cauſarum quæ adduci poſſunt multitudo.¶Oia purgat edax ignis:ſi metallorum uitia & ſordes ignea ui abſumuntur & metalla defecatiora & puriora per ignem fiunt.iure id elementū palilibus ad greges paſtoreſq; purgandos.¶Contraria ſemina rerum.Ouidius.Et ab his oriuntur cūcta duobus:¶Hæc perdidit exul aqua & igni ſolebat exulibus iterdici:quæ duæ res uitā humanā maxime cōtinent:Vñ illud eſt in epiſtola ad Brutū:At ſi dederit quod petimus tamē paulo poſt futurum puto ut hoſtes iudicemur:ut aqua & igni nobis interdicatur.Cōtra uero nuptæ aquā & ignē accipiebant ut autor eſt Feſtus & funus proſecuti redeūtes ignem ſupergrediebantur aqua aſperſi quod genus purgationis ſuffitionem uocabant:appellabantur autem hi quibus aqua & igni interdictum erat capite diminuti quemadmodum & qui ueniſſent in hoſtium poteſtatē. ¶His noua fit coniunx:Duplex cauſa naſcendi aqua & ignis quorum hic mas dicitur illa fœmina nuptiis in limine adhibebantur ut Varro ſcribit:nec ſine his mariti uxores accipiebant. Vnde uſus obtinuit teſte Seruio ut nubentibus faces prælucerent:& aqua petita de puro fōte per puerum fœliciſſimum uel puellam nuptiis intereſſet qua nubentibus ſolebant pedes lauari. Feſtus ſcribit in nuptiis facem in honorem cereris preferri aquaq; ſpargi nouam nuptam ſiue ut caſta puraq; ad uirum ueniat:ſiue ut ignem atq; aquā cum uiro cōmunicet.Alii dicunt in nuptiis ideo faces præire q antea nubentes non niſi per noctem ducerentur quibus poſtea prima & ſecunda hora omnis cauſa tributa eſt.Quidam uero tradunt morē fuiſſe ut ſponſa ignem & aquā tangeret:quæ ante eam ferebantur ut uxor eſſe potiſſimum propagandæ ſobolis cauſa oſtenderetur & inſtitutam eſſe maris & fœminæ coniunctionem maxime ad generandā prolem.Lege Plutarchum in quæſtionibus ubi querit quid eſt q noua nupta cum in matrimonium datur ignem & aquam iubetur attingere & cur nec plures:nec pauciores ſed quinq; tantum faces in nuptiis accenderentur:ubi(ut inquit Feſtus) pueri tres adhibebantur. Vnus qui ex alba ſpina facem præferret:duo qui nubem tenerēt.Item pronubæ quæ ſemel nupſiſſent auſpicii cauſa ut ſingulare matrimonium perſeueraret.Rapi autem ſolebat fax qua prælucente ad uirum noua nupta deducta fuerat ab utriſq; amicis ne aut uxor eam ſub lecto uiri ea nocte poneret:aut uir in ſepulchro comburendam curaret quo utroq; mors propinqua alterutrius captari putabatur Rapi etiam ſimulabatur uirgo ex gremio matris.aut ſi ea nō eſſet ex proxima neceſſitudine cum uiro traderetur:quod uidelicet ea res fœliciter Romulo ceſſiſſet.

Expoſit⁹ mos ē:moris mihi rſtat origo:
Turba facit dubiū/cœptaq; nrā tenet
Oia purgat edax ignis/uitiūq; metallis:
Excoqt/iccirco cū duce purgat oues:
An quia(cūctaꝝ cōtraria ſemina reꝝ)
Sunt duo/diſcordes ignis & unda dei:
Iūxerūt elemēta patres/aptūq; putarūt
Ignibus/& ſparſa tāgere corpus aqua:
An q in his uitæ cā eſt hæc pdidit exul
His noua fit cōiunx/hæc duo magna (putāt

ANT. FAN.
Ignis omnia purgat.
Aqua & igni interdicebant exules
151
Capite, diminuti
Ignis & aqua in nuptiis
Faces in nuptiis quinq;
Quare fax rapiebat unde nouā nuptam
Fax ex alba ſpia

¶EXPOſitus mos eſt.expoſui ego morē ſacrorum paliliorum.¶Reſtat mihi origo moris:ſupeeſt ut dicā:unde hic mos originē hūerit:quaſi qua cā inſtitutū ſit p ignes tranſilire:& aqua ſe abluere.¶Turba qſi multitudo cauſarum.¶Facit dubium:quia neſcio quam potiſſimū cām affirmē.¶Et tenet noſtra cœpta:i retardat paululum ab incepto.¶Omnia purgat ignis:plures affert poeta rōnes hmōi luſtratiōis. An quod metalla igne expurgātur:ſic eo luſtrārut & paſtores:& oues:An quod duo hæc ignis & hūor ſunt cā generationis:ut in meta,& ab his oriūtur cuncta duobus:ita & luſtratiōis cām putant. At qd per ea uiuamus:& his exules interdicebātur:& hæc in limine nuptiali ponebātur.Sic ad luſtrationē quoq; prinere arbitrati ſūt. An ut Phoetontis incendiū:& Deucalionis cataclyſmus referaſ. An ab excepta ſtipuli flāma e ſilice excuſſa. An ut referaſ æneæ pietas qui tutus per troiana incendia fugit. An qd coloni qui Romā condiderunt quas incoluerāt caſas in coloniam abeuntes incenderunt:ut illius ignis memoria quoq; referaſ.¶Ignis edax qui abſumitur.¶Purgato omnia ipſa ſcilicet edacitate.¶Et excoquit uitiū metalli:purgat metalla & adunt quicquid uitii ineſt:idcirco propter id,¶Purgat oues cum duce cum paſtore:¶An qa duo ſunt ſemina cunctarum rerum:duo hæc ignis & aqua:ſunt cauſa naſcēdi.Ignis enim a gignēdo:ſeu naſcēdo diciſ q inde oia naſcanſ. Aqua dicta a qua uiuamus.Sed de his plura diximus in primo lib.Duo igiſ hæc ſunt oium rerum ſemina.Cōtraria inter ſe diſcordātia.Ignis & unda dei diſcordes qa calor & humor diſcordes ſunt,cum ſit ſumma cōcordia inter elemēta:hæc duo tñ diſcordia cā ſunt rerum gignēdarum.¶Patres, maiores nri.¶Iunxerunt elemēta:cum inſtituiſſent hæc ſacra cōiunxerunt hæc diſcordia elemēta ignē aquam generatiōis cām.¶Et putarunt aptum cōueniens.¶Tingere corpus,abluere:& ita ſe expurgare.¶Ignib⁹ & aqua ſparſa:fuſa:q.ſi tranſilitione per ignes:& aſperſione aquæ ſe luſtrare.¶An quod cā uitæ eſt in his q duo hæc humanam & aiantium uitam contineant.q ex his naſcendi initium ſit.¶Hæc perdidit exul:nam hæc exilio dānatis interdicta ſunt.¶Et his noua fit cōiunx:quia hæc nuptiali die in limine ponebanſ Vñ eſt illud Pōpeii.Aqua & ignis tā iterdici ſolet dānatis genus uocabant ſuffitionē:hæc ille Plutarch⁹ agi.qua ratione noua nupta cū matrimoniū datur:ignē & aquam iubeſ attingere:& ait an q ut in elemētis:ac principiis eorum alter maris altera fœminæ locum tenet:& is principium motiōis iniicit.Illa uero ſubiecti:ac materiæ uim hēt. An quod purgat. Aqua uero circūfert ac luſtrat. Vxorē uero puram & caſtā manere oportet. An illud potius quod quemadmodum ignis humoris expers:nec alit quicq & ieiunus eſt atq; aridus,aqua uero ſine calore ſterilis eſt & ignaua.¶SIC mas & fœmina:niſi coeant;diſiuncti

ANT. FAN.
Quare ignis & aq i ſacris adhibebātur cum thure in nuptiis dignū morem
Aqua & ignis iter dicebaſ exulibus

langueſcant:& nihil efficiāt neceſſe eſt.Quo℞ coninnctio eſt matrimoniū coeūtibus coniunctū pficit:q deferēdus nō eſt.Et oīs fortūæ caſus cōmuniter ſubeūdus.ēt ſi nullius boni.niſi ignis & aquæ participes inter ſe futuri ſunt & cætera.¶Hæc duo magna putant ignem:& aquam:magna quidem eſſe exiſtimant,

Vix eqdē credo/ſunt q phætōta referri
Credunt/& nimias deucalionis aquas:
Pars quoq; cū ſaxis paſtorſ ſaxa feribāt
Scintillam ſubito proſiluiſſe ferunt:
Pria qdē piit/ſtipulis excepta ſecūda ē
Hoc argumentum flāma palilis habet:
An magis hunc morē pietas æneia fecit
Innocuum uicto/cui dedit ignis iter:
Hoc tñ ē uero ꝓpius cū cōdita roma ē:
Trāſferri iuſſos eſt ī noua tecta lares:
Mutāteſq; domū tectis agreſtib⁹ ignē
Et ceſſaturæ ſuppoſuiſſe caſæ:
Per flāmā/ſaliiſſe pecus ſaliiſſe colonos
Quod fit natali nūc quoq; roma tuo:
Ipſe locum caſus nau facit/urbis origo
Venit/ades factis magne qrine tuis:

ANT. FAN.

¶SVNT qui phoetonta referri credant. phœtontis incendiū quem Theophtaſtus obiiſſe dixit in ætiopia ammonis & ob id delubrū ibi eſſe atq; oraculū cur palilibus referatur non uideo:Vnde placet qđ Ouidius dicit:Vix equidem credo.Illud tamen cōſtat nocuiſſe incendium phœtontis muneribus deæ Palis queadmodū & Deucalionis diluuiū.Hoc argumētum flāma palilis habet.Flāmæ quas palilibus cōſueuerūt tranſilire paſtores arguūt ignē a paſtoribus fuiſſe inuentū uel potius repertum ictu & colliſione ſaxo℞ quod tamen fabuloſum eſt.Pyrodes enim Cilicis filius ignem inuenit teſte Plinio.¶Innocuum uicto cui dedit ignis iter.Virgili.In ſecundo æne.Deſcendo ac ducente deo flammam inter & hoſtes expedior.Dant tela locum flammæq; recedunt.¶Lares non accipimus hic deos tantum ſed quicquid erat in paſtorum tuguriis .¶Tectis agreſtibus:caſis ſiue tuguriis quæ incēdio conſumpſerunt ruſtici ſiue paſtores in urbem migraturi Vnde cum & ipſi forte per flammas& pecora ſaliiſſent:cuſtoditum eſt palilibus & natali die urbis ut per flammas ſimiliter ſaliretur .¶Vrbis origo uenit:urbem romam multi ut dictum eſt palilibus conditam tradunt Ouidi.alibi:Feſtiſq; palilibus urbis mœnia conduntur. Eius murorum fundamēta Romulus iecit de.xx.natus annos ut ſcri.Soll.xi.cal.maii hora poſt ſecundam ante tertiam plenam ioue in piſcibus.Saturno.Venere.Marte.Mercurio in ſcorpione Sol in tauro:Luna in Libra conſtitutis.Sol(ut Seruius tradit)inuenitur de originibus urbium tanta diſſenſio:ut ne urbis Romæ origo diligenter poſſit agnoſci.Eam Romulus reliquit tres portas habentem aut quattuor ut quidam memoriæ tradiderunt teſte Plynio Cuius pomerium palatini montis radicibus terminabatur quod pro incrementis reip.aliquotiens prolatum eſt ut.A.Gel.ſcribit Voluerunt autem romani ignotum ea ipſius uerbis latinum nomen necnon & dei ſiue maſculus is eſt ſeu fœmina in cuius tutela roma eſt:ne is poſſet ab hoſtibus(ut inquit Plini.)in oppugnationibus euocari:itaq; Valerius ſoranus auſus enūtiare alterum urbis nomen optima:& ſalutari fide abolitum pœnas luit.Sane.Plutat.in Romulo conſtare inquit opinione omnium urbem ad.xii.calen.maii condi cœptam:quamuis Taruntius ut diximus Romæ fundamenta:iacta eſſe dixerit.v.idus aprilis.Sed idem.xiii.calen.maii.inquit paſtores palilia celebraſſe.Quod (ut dicam quod ſentio)mihi placere non poteſt.Idem in Numa ad.xiiii.cal.maias urbem conditam ſcribit.De cuius origine lege Dionyſium Liuium & Plutarchum ne tibi a nobis hic omnia referantur.

Deucalionis diluuium etiā aliæ ſunt opiniones

Roma palilibus condita

Romæ nomē latinū incognitū Cōtentio

PAV. MAR.

¶VIX equidem credo:uix poſſum illud mihi perſuadere quod ſibi perſuadent:nalii ſunt qui credunt referri phœtonti incēdium cum aſcēdit ille patris luciferos currus:& terras exuſſit:de quo in.ii.meta.qđ quamuis fabuloſum ſit.in timeo tñ Pla.ad rem naturalem referſ de quo alias a nobis diſputatum .¶Et nimias aquas deucalionis.diluuium qđ fuiſſe dicunt tēpore deucalionis:de quo in.i.met.Alii hæc referri arbitrātur.Ego id credere nō poſſum.¶Pars quoq; paſto℞:ab initio aliqui paſtores.¶Feribant ſaxa:cum ſaxis ſilicem cum ſilice collidebant.¶Ferunt:dicunt.¶Subito proſiliiſſe ſcintillā.Verum primus excudit ignem e ſilicem Pirodes Cilicis filius:& eūdem aſſeruare ferulam Prometeus docuit.Prima quidem:ſcintilla quæ proſilijt e ſilice.¶Periit:extincta eſt.Secūda ex excepta ſtipulis:& in his ſuſceptus eſt ignis.¶Flāma palilis quæ in palilibus tranſilitur.¶Habet hoc argumentum:quaſi habet hanc cauſam & rationem ad quam referri poſſit. An magis pietas ænea fecit hunc morem:an originem habuit hic mos ab ænea pio. ¶Cui uicto.cum uicta captaq; eſſet eius patria.¶Ignis:quo Troia cremabaſ.¶Dedit iter innocuū:ſine ulla corporis leſione:ut in.ii.ænei.Flāmam inter & hoſtes expedior. ¶Dant tela locum:flāmæq; recedunt. ¶Tamen hoc:quod nunc dicam.¶Eſt uero propius:accedit proprius ad ueritatem¶Cum condita Roma eſt:cum Ro.urbem cōdidit.¶Lares:deos domeſticos.¶Iuſſos tranſfiri no.te.in romā conditā.¶Et mutantes domum:qui tuguria pro noua urbe condita cōmutabant.¶Suppoſuiſſe ignem tectis agreſtibus tuguriis ipſo℞ paſto℞ & ruſtico℞.¶Et caſæ ceſſaturæ:quæ ſuo iam domino erat uacatura:hoc dicit:hoc propinquius uero:quaſi uerisſimilius eos incēdiſſe caſas tranſlaturos in urbem penates.¶Per flammas ſaliiſſe pecus ſuccēſis iam caſis abacta inde pecora tranſiliiſſe per ipſos ignes.Saliiſſe colonos:qui in urbē demigrabāt Seruaſ hoc in re militari ut abituri milites in alia caſtra incēdant munitiones & extructa tuguria loci ubi prius fuerint.¶Quod:ſalire pecus & paſtores p ignē.¶Fit nūc:quoq; o roma tuo natali:eo die quo primū condi cœpiſti in ipſis.ſ.palilibus.¶ipſe caſus fit locū nati:quaſi caſu uenimus in hunc locum:ut de initiis urbis agendum ſit.¶Venit urbis origo:ades natalis urbis cuius origo referenda eſt.¶Magna quirine:o Ro.¶Ades tuis fatis:quaſi huc ades:& faueas dum tua fata canios

Pyrodes cilicis fili⁹ ignē e ſilice pri⁹ docuit:quē in ferula ſeruare docuit ꝓmeteus

¶ IAM luerat &c. Incipit rem exponere a principio non remoto hoc eſt a morte Amulii quo ſublato ac Numitori albana re permiſſa Romulum ac remum cupido cœpit in his locis ubi expoſiti & educati fuerant urbis condendæ: quis nonnulli eam cogitationem tribuunt numitori. ¶ Omne paſtorū uulgus: non ſolum paſtores ſed albani latiniq; & ex iis e troiano genere nobiles.

ANT. FAN. romulū & remū de noīe urbi iponendo

Iam luerat pœnas frater numitoris/& oē
Paſtorū gemino ſubduce uulgus erat:

¶ IAM lue. pœ. fra. Numitorē ab amulio fratre regno deiectum & Numitoris filiū p iſidias obtruncatū: Siluiā filiā Veſtæ relegatam: conceptos: natos: expoſitos: educatos: adultos: Ro. & Re. interfectū Amulium ſuperius ſuis in locis digimus. Regnū deide Numitori reſtitutū eſt. Primuſq; Ro. eū regē ſalutauit. Nūc uero uenim⁹ ad diē & locū: quo die cōdita urbe agēdū ē. Seq̄mur ī hoc Diony. a quo oīa fideliſſime referunt: nec ab eo diſſentiūt Liui. & Plutar. Mortuo Amulio: ubi ipſū adeptus ē Numitor: ſtatim parare dñiū ꝓpriū adoleſcētib⁹: urbe altera cōdita cogitauit. Nec factio ī poſterū ulla oriri poſſit. Cōicatoq; cū eis cōſilio ubi ipſis eadē uiſa ſunt: regionē dat eis ī q̄ educati erāt. Et ex populo qđ ſuſpectū erat: & ex troiano genere nobiliſſimos: & ſi q ēt uoluiſſent: cōmigrādi ptāē fecit. Donauitq; ēt adoleſcētes armis pecuniis: frumēto: ſuis & iumētis onerariis: & ſi qd aliud eſſe cōducēs urbis cōſtitutiōi. Vt uero alba demigrarūt romu. & re. cōmiſcētes qcqd erat hoīum ī Palātio. uel circa Saturniā habitātiū: multitudinē oēm ī duas ptes diuidūt. Hoc aūt eis opinionē ꝓbuit ambitiōis: ut æmulatiōe celeri⁹ opa pficerēt. Cæterū ſeditionis cā maximi mali fuit. Nā utriq; domi ſuū ducē extollunt. Nata ē cupiditas: ut alter alteri dominef. Eruperūt primū: cū nō eūdē locū cōdendæ urbi eligeret uterq;. Ro. n. ſniarat ī palantio ſortuna loci: ubi ſuati & nutriti fuerāt: cōderēt. Romo: ut ab eo uocata romoriā icolerēt. Eſt. n. loc⁹ ad capiēdā urbē oportun⁹ collis: haud ꝓcul Tyberi. xxx. ſtadiis roma diſtās. Dum ita cōtēdūt: uiſum ē: ut oia auo materno pmitrāt. Is iubet iudices deos ſacerent: pactis ſacris bonas aues obſuēt: & q prius meliores habuiſſet. Is eſſet coloniæ dñs. Cōprobata ſnia Ro. aſcēdit pallātiū: remus auētinū adhibita ambobus cuſtodia: ne qd pperā ageref. Ro. ſiue dolo: ſiue iubēte deorꝑ nūtios fratrē uenire iubet: q a meliores aues hēret prior. Remo: ſex uultures ſignū dāt a dextris uolātes. Sed ubi ad fratrē uenit: q̄rit qnā prior aues uidiſſet? Herbat nihil habēs qd rñderet. Interim undecim uultures fauſti ſe romulo oñdūt: rē grauiter tulit romulus: qđ p fraudē coloniā a ſe detractā cerneret: Nā prior ipſe fauſtas aues īſpexerat. Orta ē cōtētio: & pugna ī q̄ mortu⁹ ē romus & educator adoleſcētiū fauſtulus. Dū īermis ſe īter armatos iecit cōtētionē dirēptur⁹. Mortuū romū frater ī romoria ſepelit Et miſerrimā uictoriā adept⁹ pœnitētia geſtorū ſe ipſum in uitæ deſpatione cōuertit. Verū Arca. Laurātia educatrice eorū cōſolāte pſuaſos latinos congregan qcūq; pugne ſupfuerāt: paulo plures trib⁹ hoīum milib⁹ pallātiū munit. Hic ſmo ð morte romi uerīſimili⁹ oīum eſt. Licet qdā dicāt. Cōceſſo fratri pricipatu: doletē romū extructo muro: cū demōſtrare uellet inanes munitiones dixiſſe. Ecqa hoſtis nō hæc facile trāſcēderet? ſicut ego traſiliiſſemq; muros. Tū celerē quēdā opi ꝓfidētē rñdiſſe. At noſtrū nō hūc hoſtē facile repelleret. Caput īde ei⁹ pelui pcuſſiſſe: & ſtatim iterfeciſſe: & eū finē diſſenſiōis fuiſſe. Vbi aūt nulla cā ipedimēto erat urbis cōſtructioni ꝓdicta die: q̄ initiū fictur⁹ eēt. Cōſtitutis ad tps ſacrificiis maximis. Primū aq̄as accipit. Deide ignib⁹ ante tabernacula fieri iuſſis: educit ppl̄m flāmas trāſilentē expiatiōis poliutionū cā. Peractis ſacris q̄ta his humana rōne effici poterāt. Cōuocatis oīb⁹ ī deſtinatū urbis locū q̄drāgulatē formā deſcribit colli: iūctiſq; ad aratrū bobus mare & femina ſulcū ppetuū duxit q eēt murū excepturus. Hæc cū feciſſet īmolatis ambob⁹ bobus: multiſq; aliis uictimis īſtitit opib⁹: hūc diē minus feriatū nullo romani quotānis ſolēnē agūt: uocāt parētalla. Immolātq; ī eo de fœcūditate q̄drupedū agricolæ: & paſtores ſacrificiū gratū ineūte uere. Hæc ex Diony. excerpſim⁹. Plutar. īq̄t: Cū fœminā bouē & marē cōiunxiſſet aratro: mœniū loca deſignabat. Sequentiū uero opa erat: ut q̄s glebas aratrū eruiſſet uerterēt in īteriorē ptē: nec ſinerēt modicā qdē tellurē delabi ac ſiqdē aratri eruptionē cū q̄ ſi linea q̄dā mœnia deſignaſſet qđ loci poſthac circa erat: p ſyncopē pomeriū q̄ſi poſt murū appellauit: ubi aūt urbi aditus apti⁹ ſe offerebāt: opportuno loci ſpatio relicto intactā tellurē ꝑtermittebat: unde mœnia ſacra ꝑter adit⁹ uocabāt. Quib⁹ ſacri nomē idicere iniquū ducebāt cū oīa cuiuſuis generis q̄ humanæ uitæ neceſſaria ſunt: p eas īferre ac referre opus erat q̄ ſæpenumero min⁹ ſancta ac pudica eſſe cōtingebat. Cōſtat itaq; urbē romā añ undecimū cal. maias cōditā extitiſſe: quā diē romā unā inter ſacratiſſimas hñt. Natalē priæ appeliātes. Quaue nullū antea uiuēs corp⁹ mactare cōſueuiſſe tradif. Ne ſāctiſſimū priæ natalitiū aliquo īpuro ſanguine cruētarēt. Celebrabāt quoq; añ cōditā urbē eadē potiſſimū die paſtoralia q̄dā feſta ſolēnia q̄ palilia appellāt. &c. Et Varro īq̄t Ro. urbē cōdidit: q̄ īcipiebat a ſilua q̄ ē in area apollinis ī paliatio uſq; ad ſupciliū ſcalarū Cachi ī auētino uerſus occidētē uſq; ad tuguriū fauſtuli: ubi caſa romuli fuit: iecit fūdamēta: duo de. xx. nat⁹ ānos. xii. cal. ma. hora diei ſecūda. Hæc ille a Romulo igif roma uocata ē. Sed fuit & aliud nomē: qđ noiare nefas erat. de quo Piy. Roma ipſa: cuius nomē alterū dicere arcanis cerimoniarū nefas habef. Optimaq; & ſalutari fide abolitū enuntiauit Valerius ſoranus: Luitq; mox pœnas. Nō alienū uī īſerere hoc loco exēpiū religiōis antiq̄: ab hoc maxie ſilētiū īſtitutæ. Nāq; diua Angerona: cui ſacrificabaf ad diē. xii. calēdarū ianuariarū: ore obligato obſignatoq; ſimulachrū hēt Sed ad rē redeam⁹. Iā frater numitoris: Amulius. ¶ Luerat pœnas: nā affectus ſupplicio. ¶ Et omne uulgus oīs multitudo. ¶ Paſtorum erat ſub gemino duce romulo & remo: quem græci romum dicunt. Verum extincto cum omni ſobole Amulio regnum albanum Nomitori reſtitutum eſt. Vnde in natali dictū regnaq; materno & ſcepteri decus omne latini reſtituuntur auo. qui poſtq̄ albana tumultu pectora cōpoſuit ſenior turbata repēti. Perſuadet geminos educere ab urbe colonos. Quo ſedeat: locus erigif prope tybridis undas.

PAV. MAR.

Liuii dionyſii & plutāchi opiniões de cōdēda urbe roma.

Forma q̄drāgula ris conſtituta ē urbis rome

Aliud fuit nomē urbi romæ: qđ nominare nefas erat.

Cõtraheſ agreſtes/& mœnia põeſ utriq̧

Cõuenit ambiguũ ẽ mœnia ponat uter:

Nõ op9ẽ dixit certamine Romulus ullo.

Magna fides auiũ ẽ/experiamur aues:

Res placet/alter init nemoroſi ſaxa palatĩ

Alter auentinum mane cacumen adit:

Sex rẽm9 hic uolucres: bis ſex uidet ordĩe

Saſ/& arbitriũ romulus urƀ hẽt: (ſtẽ

Apta dies legiſ qua mœnia ſignet aratro:

Sacra palis ſuberãt/inde moueſ opus:

Foſſa fit ad ſolidum/fruges iaciunſ ĩ ima

Et de uicino terra petita ſolo eſt:

ANT. FAN. ¶ VTRIq̧ cõuenit: cõuenerũt qdẽ gemini fratres ĩ unã ſniam ut cõtractis ĩ unũ agreſtib9 urbẽ cõderẽt: id aũt nõ cõuenit uter urbi nomẽ daret uter cõditã ipſo regeret. ¶ Expiamur aues: ad tollẽdũ certamẽ experiamur paues utrũ noſtrũ dii eligãt. ¶ Alter init nemoroſi ſaxa palatĩ: romulũ dicit. nã rem9 ſedit ĩ Auẽtino ubi elegit locũ quẽ ab eo poſtea remoniũ appellarũt autore Plutarcho. romulus aũt palatiũ occupauit: q mõs romæ ſic dict9 ẽ uel a balatu ouiũ uel qd palare. i. errare ĩ eo pecudes ſolerẽt: uel a Pale paſtorũ dea. Sũt & q aliũde id nomẽ mõti ĩditũ putẽt. Lege Feſtũ. Solinũ Liuiũ ac Varronẽ. ¶ Sex rem9: priori ꝑmo ſex uultures auguriũ tulerũt, ſed duplex numer9 romulo ſe oñdit. Vñ orto certamine rem9 ĩ turba ict9 cecidit: q̃uis qdã tradãt qd nouos muros trãſiliiſſet ab irato romulo iterfectũ: qd fabuloſum exiſtimaſ. ¶ Staſ: ſtatur: ſtetur uiſo augurio. ¶ Apta dies legitur: hetruſci auſpicis cõſilio ſine multoꝝ. ¶ Sacra palis ſupãt: hæc dea & añ urbẽ cõditã colebaſ ubi nũc roma ẽ. Tibullus: rõulus æternæ nõdũ fũdauerat urbis mœnia cõſorti non habitãda remo: ſed tũc paſcebant herboſa palatia uaccæ: & ſtabãt hũiles ĩ Iouis arce caſæ. Lacte madẽs illic ſuberat panilicis umbræ & ſacta agreſti lignea falce pales. Sane ut iqt Varro cũ duæ hoium uitæ traditæ ſint: ruſtica & urbana: ruſtica multo antiqor ẽ qd tps fuit cũ tota colerent hoies & urbẽ nõ haberẽt. ¶ Inde moueſ op9: a redditina & ſacrificio. ¶ Foſſa fit ad ſolidũ: hæc foſſa (ut ſcribit Plutar. ĩ romulo) eodẽ quo cœlũ noie mũdus uocabaſ: quã romulus rotũdã effodit in loco: cui poſtea Comitio nomẽ fuit accerſitis qbuſdam uiris ex Hetruria q ſacroꝝ rituũ. ac myſterioꝝ periti habebanſ: in eã q adeſrat iaciebant primitias reꝝ: qbus (ut idem inqt) lege qdẽ ut honeſtis: natura aũt ut neceſſariis utebanſ: nec nõ & particulam terræ ex q̃ quiſq̧ ꝓfectus erat. Diciſ & mũdus ſed patens ſacrũ Diti patri & ꝓſerpinæ dicatum autore Macro. ¶ Fruges iaciunſ in ima: ad auſpiciendam (ut qdam putant) urbis fertilitatem. Nam ꝙ terram aliunde petitam dicit eo deiici uel ad urbis potentiam ptinet uel ad retinendã patriæ charitatẽ.

Remoniũ. Palatiũ.

Sacra deæ pales añ urbẽ romã fuere.

Mundus

PAV. MAR. ¶ CONVENIT utriq̧ cõtrahere agreſtes: q̃ſi nulla diſſẽſio fuit iter eos ĩ hoc: q a utriuſq̧ erat cõis ſnia ut coadunarẽt ruſticos: & quoſcũq̧ paſtores. ¶ Ponere mœnia: ædificare urbẽ. Veꝝ oĩa data ſũt illis ab auo meo ut ĩ natali. Et iuuenũ delecta man9: ſuiq̧ uirtutes. Arma pec9 numi fruges iumẽta. ſupplex: Munere danſ auſpiter quoq̧ cõuenit oĩs Incola ianiculi. & q te ſaturnia pauci ĩcoluere uiri. Ambiguũ eſt: hoc erat dubiũ: & ĩ hoc diſſẽtiebãt. ¶ Vter ponat mœnia: qs ꝑſit cõdẽdæ urbi: qs locũ optet: noiet: ĩperet: ut ĩ natali ianicũ fũdamĩa primũ dignãda forẽt orit certamẽ iniquũ Quo ponãt: uter ĩpiret: qs noiet urbẽ. ¶ Romulus dixit nil ẽ op9 certamĩe ullo: nõ ẽ op9 cõtẽtiõe. ¶ Magna fi. aui. q̃ſi adhibẽda ẽ ĩ hoc fides auib9: q̃ magna ẽ. Nã portẽdẽt cui dii dederit. ¶ Expiamur aues: ipſa auguria. Veꝝ hoc fuit Numitoris cõſiliũ: ut iudicib9 diis p auguria cõtẽtionẽ finirẽt. ¶ Res placet: q̃ſi hoc utriq̧ placuit: ut aues expianſ. ¶ Alter romulus init tecta palati nemoroſi aſcẽdit mõtẽ palatinũ: ubi adhuc erãt nemora. ¶ Alter rem9. ¶ Mane init ca. auẽti. aſcẽdit ĩ mõtẽ auẽtinũ: & ĩ natali cõſilio ſedaſ aui ſtatur: q̧ uolãtũ iudicio: aſcẽdit palãtia ſaxa qrini. ¶ Alter auẽtini nemoroſa cacumia mõtis. ¶ Rem9 uidet hinc ĩ auẽtino. ¶ Sex uo. ſex uultures. ¶ Frãromulus. ¶ Videt bis ſex ordine: uidet duodecĩ uultures. ¶ Staſ fœderi. i. ſine ulla diſſẽſiõe. ¶ Et ro. hẽt ar. ur. hẽt ius cõdẽdæ & appellãdæ urbis: & ĩperãdi: ueꝝ cũ ſe deceptũ remus uideret: q cũ eẽt prior tpe: licet nũero eẽt ſuperior romulus: ad pugnã ruit q̃ qdẽ occubuit: ũñ ĩ natali. Hic ſex ẽ illinc bis ſex uidere uolucres. ¶ Ille prior nũero: prior hic: ſed tpe ruſus cõtẽdũt miſſi: fratrem remus occidit alter. ¶ Et q ſe mediũ ꝑceps iniecerat armis Fauſtulus: eatos heu placatur9 alũnos. Heu male frãno re ſparſa ẽ ſanguine tellus. ¶ Romulus idolo iscuraq̧ abiecerat urbis Cõdẽdæ nutrix: ſed cũ laurẽtia firmat. ¶ Apta di. le. eligiſ opportuna & congrua dies ꝑ cœli diſpoſitiõe ad fœlicitatẽ cõdẽdæ urbis. ¶ Vocauitq̧ etruſcos ei9 artis peritos: de quo ut a'lqd dicam9: ut ĩ natalis cõpẽdio redigim9: Doct9 ab etruria uẽit acceſſit9 haruſpex: Obſuare diẽ: toti9 & aſtra diei. ¶ Quæ faciũt ad rẽ tãtã: crebroq̧ uocaſ. ¶ Qui ſacris ĩhiet cãdẽti ĩ ueſte ſacerdos. ¶ Et delecta dies aderat: primũ ignib9 oẽs Expurgãt ſeſe: moreq̧ palilia ſeruãt. ¶ Tũ quoq̧ feſta palis: ppls ueneranda latinis. ¶ Añ qdem malas redeũtia ſole calendas Biſſeno: aprilẽ cũ lux uicena tenebat. Humana qcqd potuit pietate ſacroꝝ abſoluũt cœlũ q̃ſi his præerexiſ aſtris. ¶ Saturno in geminis: tuen9 effulgebat in orbe: Vir. & piſces luſtrabat Iuppiter udos. ¶ Scorpio mercuriũ: martẽ capricorne tenebas. ¶ Sol erat in tauro: ſruabat cynthia librã Candida lucebat iamq̧ hora ſecũda diei Iundiſ alba iugo cãdenti uacca iuuenco: &c. Multo putant nullo pacto potuiſſe eã eſſe cœli diſpoſitionẽ. Nos aũt ut ea ex hiſtoriis accepim9 ita tradim9. ¶ Qua mœnia ſignet aratro: dũcat ſulcũ qua iactur9 ẽ fundamenta. Ex hoc iqt Alycarneſeus ꝑmãſiſſe morẽ romanis circũ arationis locoꝝ in cõditione urbium. ¶ Sacra palis ſuberant: erant palilia. & celebrande ſacra palis. ¶ Inde moueſ opus. incipiũt & deſignare urbem. & fodere. quo in loco iacienda erant fundamenta. eo ut aratro pri9 ſtruerent. & ſacrificarent ¶ Foſſa fit ad ſolidũ uſq̧ ad duram. & firmã tellurem. & quæ pondere nõ ſubſedat. ¶ Iaciunſ fruges in ima. in ꝓfundam foſſam iaciebant fruges in omen future ubertatis. ¶ Et terra petita de uicino ſolo. de alieno & finitimo agro ĩ foſſam tellurẽ. in omen ꝓpugnãdi agri. & Imperii.

Fides auium magna.

De felicitate condẽde urbis.

Sacra deæ palis

ITER ræq; ipo.a.ne tanta res fieret ſine re diuina cũ aĩr ẽt apud antiquos neq; ager arari neq; uxor duci poſſet.Stiuam aratri manicam.Cicero a ſtiua ipſa hoies mecũ loqbanẽ. Alba iu.ni.cũ bo.uac.tu.ut fieret primigeni⁹ ſulcus.Sic.n.dicebaẽ autore Feſto:quem in cõdenda noua urbe tauro & uacca deſignatõis cã iprimebam.Cõditores.n.ciuitatis tauꝛ in dextram:uaccam intrinſec⁹ iũgebant:& incincti ritu Gabino i.togæ pte caput uelati pte ſuccincti tenebant ſtiuam incuruam ut glebæ oẽs intrinſec⁹ caderent & ita ſulco ducto loca muroꝝ deſignabant aratrũ ſuſpendentes circa loca portaꝝ.Varro quoq; tauro & uacca diffinitũ eſſe inqt quam eſſent muris portæ cũ roma ẽ cõdita.Tradebanẽ aũt eiuſmodi rit⁹ in etruſcoꝝ libris q ri tuales noiati ſunt:in qb⁹ ſcriptũ erat quo ritu urbes conderenẽ item aræ ædeſq; ſacrarenẽ curiæ trib⁹ & cẽturiæ diſtribuerenẽ. Iuppiter:a quo eſt oĩs potentia:t ipſe eſt iuuans pẽ. Veſtaq; mẽ:nõ inocaẽ hæc ſine rõne:nam de hac dea inqt Vir.Veſtaq; mẽ q̃ thuſcũ tybrim & romana palatia ſuas. Aduertite cuncti:ſm.morem antiquoꝝ q nullam orõnem niſi inuocatis numinib⁹ incohabant. Tonitu læuo:pſpo.De diuinis.n.loqtur intonuit læuũ & numina læua ſiuũt.Læua aũt tonitrua pſpera exiſtimanẽ ut Plynio nẽ:qm̃ læua pte mũdi ort⁹ ẽ. Et no.ex.tpe mu.erat:hui⁹ muri ambit⁹ magnã Herculis aram amplex⁹ eſt.Cœpt⁹.n.ſulc⁹ ẽ ſm aliquos a foro boario ubi ærei tauri effigies fuit.Varro nouam hãc urbẽ tradit incepiſſe a ſilua q erat in area Apollinis i palario uſq; ad ſupcilliũ ſcalarũ Cachi in auentino uerſus occidentẽ uſq; ad Tuguriũ fauſtuli ubi caſa Romuli fuit. Hoc ce.ur.o.Hic interfector Remi fuit ut qdam ſcriptores tradiderũt:licet qdam uelint eũ ab irato Romulo interfectũ ut Plutarchus meminit:q ẽt ſcribit Celerẽ quẽ dixim⁹ unũ ex comitib⁹ Romuli interfecto Remo in Hetruriam ſeceſſiſſe & ab eo tractũ apud Romanos ut ueloces celeres dicerenẽ:&.Q.Metellũ celerem appellatũ qd̾ mortuo pr̃e admirabili celeritate apparatus inſtituiſſet ludũ coꝝ q ſingulari certamine pugnarent. Sꝫ ut ſcribit feſt⁹ Celeres antiq dixerũt quos nũc eqtes dicimus quoſq; nonnulli a celeritate:alii,ut diximus a celere appellatos exiſtimarunt:qui initio a Romulo equitibus ꝑpoſitus fuit:quos electos e ſingulis curiis conſtat.ccc.fuiſſe.i.(ut inquit Seruius)cum remũ occidiſſet tribunus militum fieri meruit ac tribunus celerum appellari.Variatum eſt autem nomen equitum ſepenumero ut Plinius tradit.Celeres enim ſub romulo ac regibus appellati ſunt deinde Flexumines:poſtea Troſſuli cum oppidum in thuſcis eo nomine cepiſſent ſine ullo peditum adiumento.

ANT. FAN.

Stiua primigeni⁹ ſulcus

Libri rituales hetruſcoꝝ

Tõitrua leua dicuntur ꝓſpera

Celer remi interfectorũ

Celeres

Flexumines troſſuli

Foſſa repleẽ humo/terræq; imponiẽ ara.
Et nouus accenſo funditur igne focus:
Inde pmẽs ſtiuam deſignat mœnia ſulco
Alba iugum niueo cũ boue uacca tulit:
Vox fuit hæc regis cõdẽtis iuppiter urbẽ
Et genitor mauors/ueſtaq; mater ades
Quoſq; piũ ẽ adhibeẽ deos aduertite uul
Auſpicib⁹ uoƀ hoc mihi ſurgat op⁹ (t⁹
Longa ſit huic ætas/dñæq; potẽtia terræ
Sitq; ſub hac oriens occiduuſq; dies:
Ille præcabatur/tonitru dedit omnia leuo
Iuppiter/& læuo fulmina miſſa polo
Augurio læti iaciunt fundamina ciues
Et nouus exiguo tempore murus erat:
Hoc celer urget op⁹ quẽ romul⁹ ipẽ uoca
Sintq; celer curæ dixerat iſta tuæ: (rat
Neue qs aut muros aut factã uomeẽ foſ
Trãſeat/audẽtẽ talia dede neci: (ſam

FOSSA repleẽ humo:t aliena.ſ.uſq; ad cumulũ. Ara iponiẽ plene:poſtq̃ repleta eſt foſſa erecta eſt ſupius ara. Et no.fo.ipſa ara mõ erecta:ubi fit ignis ſacrificii. Findiẽ ig.ac.qa in medio loco accẽſus ẽ ignis.Si findere focũ uẽ.Inde poſtea ꝑmens ſtiuam:ut ſulcus terræ iprimereẽ.Stiua eſt manica illa aratri:q̃ teneẽ manib⁹ cum araẽ.De qua Vir.Stiuaq;:q̃ currus a tergo torq̃at imos. Deſignat mœnia ſulco:circũducto aratro.Sulco deſignata eſt urbs ut dixim⁹.Circũfoſſa deinde tellus:& iacta fundamẽta. Vacca al.cũ ni.bo.tu.iu.iuuẽcus & iuuenca candidi delecti ex armento & pſtans cæteris & iniuges:q nunq̃ tulerant iugũ adhoc op⁹ adhibiti ut eſſent poſtea uictime oĩ ex pte diis magis acceptæ. Vox fu.hæc re.cõ.ur.Hæc effatus eſt romulus:cũ cõditurus urbem mœnia deſignaret:ꝓcat⁹ deos:ut adeſſent:quo ea urbs eoꝝ auſpicio cõdereẽ:ut æternitatem urbi darent:& toti⁹ orbis impiũ.Inuocauit Iouẽ.qa magn⁹ & iuuans pater pẽ.Matrem:q a eius pater & uirilib⁹ reb⁹ ꝓeſt & ueſtam ſub cuius tutela gen⁹ troianũ erat.qd̾ e troia aduecta fuerent eius ſacra.Eſt & alia rõ.Qd̾ ueſtam multi terram putant:& in re ruſtica.Cũ Varro oñdat inuocãdos duodecim deos:q maxime agricolam duces ſunt.Primũ inqt:Qui oẽs fructus agriculturæ cœlo & terra cõtinent:i:Iouem & telluremq dii parentes magni dñt Iuppiter appellaẽ.Tellus terra mater.Aut dices illam eẽ tõnem:qd̾ ueſtalis fuerit uirgo:t quæ eũ genuerit.Ades & faueas. O iuppiter:& mauors.Mars magna uorrens. Genitor quo ego nat⁹ ſum. Et ueſta mẽ:ades:& adeſte oẽs dii.Quos:i deos.Piũ eſt adhiberet ad hoc qd̾ aggredimur opus quoꝝ opem ex pietatis offõ poſſum⁹ implorare. Aduertite uult⁹:i:q̃ſi uertite alum ad nos:& fauete. Surgat mi.hoc op⁹:cõdam ego hanc urbem. Vobis au.fauentibus:hoc eſt ueſtro fauore & auſpicio. Longa ætas ſit huic:q̃ſi cõcedite condendæ huic urbi æternitatem. Et ſit huic potentia dñæ terræ:poſſit & ius hẽat in oĩ tellure:rebus oĩbus dñanti:q̃ſi potenti quoq; terræ dñeẽ. Et oriens dies & occiduus ſit ſub hac:q̃ſi hẽat iperiũ orbis ab oriente in occidente.Ille Ro.loq̃baẽ.ꝓcabaẽ hæc. Iuppiter dedit oĩa ſigna fœlicia. Tonitrui læuo ſiniſtro:Nam læua tonitrua fœlicia ſũt.De quo ita Ply.inqt Læua pſpa ſunt:qm̃ læua parte mundi ortus eſt. Et eo reſpectu thuſci in.xyi.ptes diuiſere mundum:prima eſt a ſeptẽtrionib⁹ ad equoctialem exortũ.Secũda ad meridiem.Tertia ad eqnoctialem occaſum.Quarta obtinet qd̾ reliquũ eſt ab occaſu ad ſeptẽtrionẽ Has in q̃ternas iteꝝ diuiſere ptes.

PAV. MAR.

Verba romuli condẽtis urbem.

Plini⁹ d tonitruis leuis.

Vnde ue/nerit ful/mina & cauſam

Ex qb⁹ octo ab exortu ſiniſtras. Totidē ecōtrario appellauere dextras. Ex his maximæ diræ: q̄ p ſeptētrionē occaſum attingūt. Itaq; plurimū referts: ū uenerint fulmina & quo cō ceſſerint. optimū ē in exortiuas redire ptes. Ideo cū a prima cœli pte uenerint & in eādē cōceſſerint: ſūma fælicitas pdicī. Quales Syllæ dictatori oſtētū datū accepim⁹. Cætera ipſi⁹ mūdi portione. minus pſpera ut dira hæc illæ poeta oia p oſtēto poſuit. ⸿Omen ut Marcellus inqt: Votū eſt mentis & uocis uñ ſacrificantib⁹ dr Bona habete oia. i. ut circūſtātes & bona mēte uellnt & recta oribus pferant. ⸿Et fulmina miſſa læuo polo: læua parte cœli: nā e ſeptētrionali. ⸿Ciues q coadunati erās ad cōdēdā urbē. ⸿Læti augurio: eo oſtēto fœlici. ⸿Iaciunt fundamina: fundamēta nouæ urbi. ⸿Et exiguo tpe: iā breui. ⸿Erat nou⁹ murus qa iā extructa dabāt mœnia. ⸿Hoc celer urget opus: celerē hūc romu. opi pfecerat. Nā & pfidēte opi paulo ante ex Alycarnaſeo oſtēdimus. Sed de eo paulo poſt. Vrget ergo hoc opus accelerat opus ichoatū. Nā ut Nonius inqt. Vrgete ĩterdū accelerate ſignificat. Vir. Tibi quā noctes feſtina dieſq; urgebā. ⸿Quē: celerē: Romulus ipſe uocarat & opi pefſe iuſſerat. ⸿Et dixerat o celer ſint iſta curæ tuæ: geras tu curā mœniū extruēdo. ⸿Neue qs aut tranſeat: tranſire audeat. ⸿Muros: ipſa: aut factam uomere foſſam: ſulcum: quē uomere deſignauim⁹: hoc dicit: id tibi curæ ſit ne quis tranſiliat mœnia: aut aratro deſignata loca: neue aliunde quis egrediatur q̄ per inſtitutam portam. ⸿Dede neci. interimas. ⸿Audentem talia ſiquis inde trāſilire auderet. Et ex hoc quoq; Ro. edicto: admoniti poſteri ſanxerunt in iure ciuili capitale eſſe tranſcendere mœnia urbium.

ANT. FAN.

⸿REMVS igno. dixerūt qdā remū nouos muros trāſiliiſſe fratris ludibrio. ⸿Clauſum pectore &c. Romul⁹ palā flere nō uult ſiue ingemeſcere ne maior q debetur pfiæ ac legibus fraternæ pietati cedere uideat: cū ls extorq̄re debeat uim naturæ. Vñ illud ē in vi. æne. Vicet amor pfiæ laudūq; imenſa cupido. ⸿Sic ut eiuſmodi pœnam ſubeat. ⸿Arſuroſq; ar. un. qa maiores non lauabant ſolum cadauera: qd nunc facimus ſed ungebāt ut Corpuſq; lauant frigentis & ungunt. Cæterum ſuſpicari poſſumus tpibus romuli non fuiſſe ungendorum cadauerum morem ſi Ply. audiuimus: ſi poetas aliter. Siue Fauſtulus periit cum remo ſm Plutarchum.

PAV. MAR.

⸿QVOD: edictū romuli. ⸿Remus igno. cœ. cō. humu. inſcius fraterni edicti: cōtēnebat humilia & exigua mœnia. ⸿Et cœ. di. po. erit tu. his: q̄ſi poterit ne ſe ppls his mœnib⁹ tueri hæc uero p cōtēptū dicta erant. & trāſiliit deide muros: & a celere mox neci datus ē Liui. uero inqt: Vulgatior fama ē: ludibrio fratris remū nouos trāſiliiſſe muros. Inde ab irato Romulo: cū uerbis quoq; increpitans adiecifſet. Sic deinde qcunq; alius tranſiliet mea mœnia ĩterfectum. Et Plu. inqt: Quidā ab alio

Varia opinio de morte remi.

occiſum ferunt ex his q cū eo erant: quē celerent appellabant poſtea ſubdit: celer in tyrrheniā exulauit & illo romani uiros nequaq̄ ſegnes celeres appellarunt. Vñ. Q. Metel. celer dictus q parēti mortuo gladiatorios ludos pauciſſimis diebus abſoluit. cū oēs apparatus illius celeritatē obſtupeſcerent: admirarenturq; diligentiam &c. Verū hic celer pfectus fuit eqtū qui celeres quoq; dicti. De quo Pōpe. Celeres inqt antiqui dixerunt. quos nunc equites dicimus a celere interfectore Remi: qui initio a Ro. his ppoſitus fuit: qui primitus electi fuerunt. Ex ſingulis curiis ideoq; oīno trecenti fuere. ⸿Nec mora tranſiliit. trāſlatauit muros remus ubi eā uerba dixerat. ⸿Celer: pfectus. Retro occupat auſum. a tergo eū pelui ut Diony. inquit: Percuſſit. Opprimit igitur remum qui tranſilire muros auſus erat. ⸿Ille: Re. ⸿Sanguinolentus: plenus ſanguine. ⸿Præmit hum. ſm duram: tuam exanimis in humum corruit. Vbi rex didicit hæc poſtq̄ Ro. reſciuit fratrem extinctum. ⸿Deuorat lachrymas abortas in

Celer pfect⁹ militū ubi.

trorſus: compeſcere nititur repente natas lachrymas. qm̄ illud factum erat quod cōtra edictum regiū muros ille tranſilierat. Ideo Ro. & dolorem: & conceptas intus lachrymas comprimebatur exemplum cæteris afferatur ſeruandæ legis: & ut animi magnitudinem ac fortitudinem quoq; ut oſtēderet. Et habet uulnus clauſum pectore quaſi pmit altum corde dolorem. ⸿Non uult flere palam: aperte. Et ſeruat exempla fortia fortium & magnanimorum heroum. ⸿Et ait ſic hoſtis tranſeat meos muros: eodem euentu tranſiliant hoſtes: quaſi ſiquis hoſtis tranſilire hoc audebit ſic pereat. ⸿Dat tamen exeqas: q̄uis talem ſeſe oſtēdat. ⸿Soluit iuſta tamen. ⸿Nec iam: dum ſoluuntur iuſta. ⸿Suſtinet ſuſpendere fletu: poteſt lachrymas continere. ⸿Et pietas diſſimulata patet: aperte oſtendit pium in fratrem animum quē paulo ante diſſimulauerat. ⸿Et implicuit oſcula ſuprema implicita libauit oſcula ultima: hoc ideo dictum quia implicuit ſe ĩ amplexibus & oſculis. ⸿Poſito feretro: cum eſſet iam eleuatum cadauer. & depoſitum feretrum cum ipſo cadauere feretrum a ferendo quo corpora efferuntur. Atq; ait o frater adempte inuito qui adēptus & ſublatus es mihi nolenti. ⸿Vale quod uerbum ultimo loco proferebatur. ⸿Et unxit artus arſuros. perungere ſecitur moris poſtea fuit corpus quod cremendum erat reſpexit poeta ad poſteriora tpa. Nam ab initio urbis nouerat uſus unguentorum: nec perungendorum corporum. Primum quod ſe iueniſſe Ply. dicat: Caſtris Darii regis expugnatis in reliquo eius apparatu. Alexander cœpit ſcriniū unguētorū. Poſtea uolupras

Morem in ſepulchris

Q d' rem⁹ ignorās hūiles cōtēnere muros
Cœpit/& his ppl's dicere tu⁹ erit: (Clū
Nec mora trāſiliūt: retro celer occupat au
Ille pmit durā ſanguinolēt⁹ humū (tas
Hæc ubi rex didicit lachrias itrorſ⁹ abor
Deuorat: & clauſum pectore uuln⁹ hēt
Flere palē non uult exēplaq; fortia ſeruat
Sicq; meos muros tranſeat hoſtis ait/
Dat tñ exequias nec iam ſuſpēdere fletū
Suſtinet/& pietas diſſimulata patet:
Oſculaq; applicuit poſito ſupma feretro
Atq; ait inuito frater adempte uale:
Arſuroſq; artus unxit fecere q illie
Fauſtul⁹ & mœſtas acca ſoluta comas

eius a noſtris quoq; inter laudatiſſima:atq; etiam honeſtiſſima uitæ bona admiſſa eſt.Honos quoq; & ad
defunctos pertinere cœpit:&c.Quod facete illic Fauſtulus:uerum fauſtulus gemellorum nutricius:cũ fra,
tre cecidere in ea contẽtione Sed ſuperfuit Acca nutrix illorum.⸿Et acca ſoluta mœſtas comas.acca lau
rentia habens præmœſtitia paſſos crines.De ipſa nutrice diximus in tertio.

Tum iuuenẽ nõdũ facti fleuere quirites
Vltima plorato ſubdita flãma rogo eſt:
Vrbs oriẽ (qs tũc hoc ulli crederẽ poſſet)
Victorem terris impoſitura pedem:
Cũcta regas/& ſis ſub magno cæſare ſẽp
Sæpe etiam plures nominis huiꝰ habe:
Et quotiẽs ſteteris domito ſblimis ĩ orbe:
Omnia ſint humeris inferiora tuis:
⸿Dicta pales nobis/ẽ iam uinalia dicã.

⸿NONDVM fa.fle.qui.nõdũ pcuſſo fœnore cũ Tacio ac Sabinis a quoꝝ oppido curib' qrites dicti exiſtiſtimanẽ.⸿Subdita flãma:poſtq̃ Remus ſepultus ẽ ĩ remonia teſte Plutarcho Plures nois huius:ut nunq̃ deſit familia cæſaꝝ:potes & p ſama nomẽ accipere.⸿Idẽ uinalia dicẽ:ſignificato nõ uoci reddiẽ relatiuũ. Celebrantur aũt uinalia.ix.cal.maii.q̃ ſunt ioui ſacra nõ ueneri teſte Varrone & Maſurio in ſcdũdo faſtoꝝ.Ioui.n.maiores ſua uia libabãt ut autor ẽ Feſtus:q̃ ſacrificii cã anteq̃ guſtarenẽ demebanẽ ex doliis calpari qđ fuit uaſis fictilis genꝰ.⸿Meminiſſe aũt debemꝰ qđ Ply.ſcribit priſcorũ uita rudẽ fuiſſe ac ſine lĩis:ſed nõ parũ igenioſam in illis obſuationẽ apparere q cũ tria tpa fructibus metuerẽt iſtituerũt ferias dieſq; feſtos rubigalia:floralia & uinalia:quoꝝ Rubigalia agebãẽ ut idẽ Ply.docet ad.vii.
cal.maii.qm̃ tũc ſegetes fere rubigo occupat.Floralia.iiii.caſẽ.eiuſdẽ mẽſis ut oia bñ defloreſcẽt.⸿Vinalioꝝ aũt altera hoc ẽ priora hoc mẽſe agebanẽ:uel ut Ply.(niſi eiꝰ locꝰ deptauatus ẽ)ſcriptũ reliq̃t.ix.cal.martii.deguſtãdis uinis iſtituta:& nihil ad fructꝰ attinẽtia.Altera uero agebanẽ ad.xiiii.cal.ſeptẽbris ut feſtus docet:q̃ Varro a fidicula icipiẽte occidere mane determinauit iſtituta tẽpeſtatibꝰ leniẽdis & dicta ruſtica ut Varro & ſeſtus tradũt:quo die Veneri dedicata ædes fuerat & feriati erãt olitores ac nouũ uinũ in urbẽ ferebaẽ:adeo ut in tuſculanis ſacris eſſet ne uinũ nouũ in urbẽ ueherẽ anteq̃ uinalia calarenẽ. Moris ẽt fuit aliq̃n nõnullis in locis Latii teſte Varrone:ut uindemiæ primũ a ſacerdotibꝰ publice fierẽt. Itaq; Romæ flamẽ Dialis uindemiã auſpicabaẽ:q cũ ioui agna feciſſet iter eiꝰ exta cæſa & pîecta uinũ legebat. Plutar.autore ẽ uinalibꝰ multũ uini e tẽplo Veneris pfũdi ſolitũ:uel ut oñderẽ diẽ feſtũ agi ſobrie oportere uel q ferũt Mezẽtiũ hetruſcoꝝ ducẽ ad æneã miſiſſe q cũ eo fœdus facerẽt ut quotãnis certũ uini numeꝝ ab eo acciperet:qđ poſtea cũ æneas poſcẽti negaſſet Mezẽtius tyrthenis datuꝝ ſe pollicitꝰ ẽ ſi ꝑlio uiciſſet.Itaq; æneã uictorẽ ẽcognita diis ĩmortalibꝰ uinũ cõſecraſſe & collectũ tẽplo Veneris effudiſſe.⸿Cæteꝝ Diony.ſcribit Hetruſcoꝝ regem non æneæ ſed Aſcanio pĩde ac in ſeruitutem redacto imperaſſe ut uinum Hetruſcis daretur:qđ cum ferendum eſſe non uideretur uinum ſacrum ioui eſſe decreuerunt.

Vinalia celebrãẽ. ix.ca.ma.

Rubigalia floralia uinalia.

de tẽplo ueneri dicato.

ANT. FAN.

⸿TVM q.nõ.fa.ipſi hoies q cũ Ro.erãt:nõdũ appellati qrites.Nã poſteaq̃ ĩ cõionẽ urbis & uitæ recepti Sabinia curibꝰ ſabinis qrites dicti.⸿Fleuere iu.Re.extinctũ.⸿Vltima flã.ẽ ſub.ro.p. poſteaq̃ ſatis ploratũ:ultimo loco ſũmiſere facẽ rogo:& cremauerũt cadauer:& tumulo deide cõdiderũt.Et ut Diony.inquit in romoria eũ ſepelit.qñ qdẽ & uiuẽs:ille eũ locũ ſedibꝰ deſtinabat.Et Plutar.Cõſtituta inqt ingenti ſcrobe ĩ romonio colle circa eũ locũ:q̃ nũc Comitiũ appellant:fratrẽ ſepeliuit.Cũq; obruiſſet:una cũ illo q̃dã farmẽta iſtituit:ut oium reꝝ primitieq; ad uſum hois:uitæ neceſſitatẽ:lege aut natura tradite ſunt:eo deportarenẽ.Et deniq; ex q̃ qſq; ciuitate aut loco romã adibat:partẽ ex ea tellure ſecũ ferẽt ĩ ſcrobẽ illã ĩgerebat q̃ qdẽ cũ ĩ orbẽ ddũcta eẽt mũdũ ut cœlũ appellabãt &c.⸿Vrbis o.ſurgũt mœnia.extruũẽ ædes & reliq̃.⸿Impoſitura pe.ui.ter.ſubactura totũ terraẽ orbem.Sic uictore pede terras calcatura.⸿Quis tũc poſ.hoc illi cre.qs eo tpe potuiſſet hoc ſibi pſuadere tã humilẽ ab initio urbẽ ad eã magnitudinẽ puehẽdã:ut toti eẽt orbi dñatura.Cũcta regas tu o Roma regas totũ orbẽ.⸿Et ſi ſub ma.cæ.ſp cæſar.ſeu Tyberiꝰ.ſeu germanicꝰ iperet.⸿Sæpe ẽt her.plu.hu.nois.hẽas ſæpe plures cæſares.⸿Et quo.tu roma ſublimis excelſa & triũphãs ⸿Steterit ĩ or.do.quẽ domuiſti.⸿Oia ſint iſe.tu.hu.oia tibi ſuccũbãt.& magnitudine tua oia ſupes.⸿Dicta pa.no.ẽ.Iã diximꝰ de palilibꝰ.⸿Iã ui.di.x.cal.maias.hoc ẽ.xxii.die mẽſis aprilis uinalia feſta celebrãẽ.dieq; iouis eẽ oſtẽdit.cũ feſtũ ueneris dicaẽ quo die ut Plutar.tradit multũ uini ex tẽplo ueneris pfundũt.Et has rõnes affert An illud ẽ qđ multi dicũt Mezẽtiũ hetruſcoꝝ ducẽ ad æneã miſiſſe.q cũ eo fœdus facerẽt ut quot ãnis certũ uini numerũ eo acciperet.Qđ poſtea cũ æneas poſcẽti negaſſet.pollicitũ Tyrrenis ferũt.Si ꝑlio uiciſſet uinũ datuꝝ.Re cognita æneã diis ĩmortalibꝰ uinũ cõſecraſſet poſt uictoriã deide collectũ tẽplo Veneris effudiſſe.⸿An hoc quoq; ſignũ ẽ.diẽ feſtum ſobrie agi oportere.q dii lõge magis uini effuſiõe.q̃ igurgitatiõe gaudeãt.Veꝝ q Plutar.de ænea iqt Diony. Aſcanio aſcribit. Nã ubi de morte æneæ egit ſic pſequiẽ.Impiũ ſuſcipit Euryleõ:q mutato noie dictꝰ ẽ Aſcaniꝰ.Erãt aũt ĩcluſi muris eo tpe troiani.& cũ hoſtibꝰ ſp noua aduẽtarẽt auxilia haud ſatis ualide latinoꝝ ultes erant ad ſubueniẽdũ obſeſſis Lauini.Primũ igiẽ ĩ amicitiã æq̃ſq; cõditiões puocauit hoſtes Aſcaniꝰ. Vt uero nihil pficit pmittere ipſis coactꝰ ẽ ut qbꝰ ipſi uellẽt cõditõibꝰ bellũ diſſoluerẽt.Rexq; hetruſcoꝝ.& alia tanq̃ in ſeruitutẽ redactis itolerabilia iperat.Et uinũ qđcũq; ferret ager latinoꝝ.quot ãnis hetruſcis dãdũ haud ferenda uiſa ẽ.fructũq; uitis ſacrũ ioui eſſe decreuerũt.ferẽte ſniam Aſcanio.Var.aũt diẽ hũc ioui aſſignat ĩ qt.n.Vinalia a uino hic dies iouis:nõ ueneris.Huiꝰ rei cura nõ leuis ĩ latio.Nã aliquot ĩ locis uindemiæ primũ ab ſacerdotibꝰ publice fiebãt.ut Romæ ẽt nũc.Hãc flãmen diãlis auſpicaẽ uindemiã.& ut iuſſit uinũ legere.agnã ioui facit.Inter cuiꝰ exta cæſa & pîecta flamẽ prius uinũ legit.In tuſculanis ſacris eſt:Vinũ

PAV. MAR.

Auguriũ urbis romæ.

Varia opinio De morte æneæ ẽt q̃ aſcribuntur Aſcanio.

Vinalia feſta age bātur die xix. augu ſti — nouū ne uehaſ in urbē anteq̄ uinalia calenſ. Hæc Varronis uerba oſtēdūt uinalia fuiſſe i autūno. Sic & Pō pe. q iqt. Ruſtica uinalia. xiiii. cal. ſeptēbris celebrabāt. quo die primū i urbē uinum deferebāt. Ve℞ erāt & priora uenalia i Ve℞: quo℞ meminit Ply. deguſtādis uinis cōſtituta: licet locus i Ply. deprauaſ ſit. cū dicat ix. cal. mar. cū maias debeat dicere. Hic aūt dies Iouis erat ut ex Varrone dixim⁹. Nā & Maſſuri⁹ lib. ii. faſto rū: Vinallo℞ inqt dies Ioui ſacer eſt: nō ut qdā putant Veneri &c. Iam dicam uinaruinallorum rationem.

Vna tamē media eſt inter utrūq̄ dies:
Nūina uulgarīs ueneris celebrate puellę.
Multa ꝓfeſſo℞ quæſtibus apta Venus:
Poſcite thur̄ dato formā/populiq̄ fauorē
Poſcite blanditias/dignaq̄ uerba ioco
Cūq̄ ſua dn̄ę date grata ſiſymbria myrto
Textaq̄ compoſita iuncea uincla roſa:
Tēpla frequentari collinæ ꝓxima portæ.
Nūc decet/a ſiculo nomina colle tenet:

ANT. FAN. ¶ VNA tn̄ &c. Si uinalia. ix. cal. Maii celebranſ ut e Pli nio quis deprauato colligimus: & inter palilia atq̄ uina lia unā tm̄ diē mediā eſſe cōfitemur: cōſequēs eſt ut pa lilia ēt Plinii teſtimonio. xi. cal. Maii celebrentur. ¶ Nu mina uulgares ueneris celebrate puellę: Meretrices hoc

Venus erycina. — tpe colebant Venerē Erycinam: q tēplū habuit Romæ extra portam Collinam cui ut inqt Strabo īſignis por ticus adiacebat. Liui⁹ tertiæ decadis libro ultio: ita abū dauit tyberis ut ludi apollinares Circo inundato extra

Sacrum ueneri mēſe augusto ꝑ meretri ces — portam Collinam ad ædē Erycinæ Veneris parati ſint. Appianus Sylla: Copiis ꝓuectis ad collinā portam circa meridiē caſtra locat non longe a Veneris tēplo. Huic deæ matronæ Romanæ mēſe Auguſto ad imitationē ægiptio℞ pudēda deferebant cū ſacro℞ pompa & q̄uis id ſolēne meretri cum eſſet nemini tn̄ licebat p̄terq̄ ma tronæ caſtæ id ſacrū tractare ac deponere in ſinu Veneris. Id ut ne℞ exiſtimeſ facit qḋ qdam tradant con ſueuiſſe olim conſules Ro. & oēs q cum aliquo impio ſe in Siciliam conferebant Erycinam Venerē ſic ue nerarī ut in exoleto℞ ac mulie℞ remiſſionē cōuerterenſ: qḋ eo pacto iocundū eſſe deæ ſuū aduentū exi ſtimarent. ¶ Profeſſa℞: Ea℞ qua artē meretriciam ꝓfitenſ ſi obſceni q̄ſtus artis nomē merenſ. Meretrices

Proſedas — plautus Proſedas appellauit ꝙ ante ſtabula ſedeāt ut inqt Feſtus. Eedē poſſibilæ dictæ ¶ Grata ſiſymbria:

Quæ dabanſ ue neri Si ſymbriū — Dabanſ & Veneri ientacula, item ſerta & unguenta. Plautus in aſinaria: Tum ſi coronas ſerta unguēta iuſ ſerit anciliam ferre Veneri aut cupidini. Idem in curculione: Me inferre Veneri uoui iam ientaculum. Gra tum aūt ſiſymbrium Veneri exiſtimaſ. qm̄ ſilueſtre qḋ i ſicco ortū odoratius eſt & anguſtiore ſolio coro nis inſeriſ & decoctū in uino ſanat in facie mulie℞ cutis uitia. Sed coronat (ut inqt Pli.) īm̄ ſolio ut ſerpyl lum. Reperiſ hec herba & ſatiua & ſilueſtris uocaturq̄ ſilueſtris a qbuſdam tymbreū naſturtio ſimilis t q̄ i irriguis locis naſ if & ē pedali altitudine. Varroni placet ſiſymbriū ex greco uocabulo deductū eē ut mal uam & lilliū. Ei⁹ herbæ ſucus ad excutiēdū ex utero partū non paruam uim hr̄e dr̄: ex quo & Veneri grata

Venus ericina. tranſlata — putari pōt ut myrtus de qua dixim⁹ ſupra. ¶ Iuncea uincla: coronas e roſis ſiſymbrio & ſilib⁹ iunco ſuppo ſito ſiue cōtexto ¶ A ſiculo noīa colle tenēt: Ab Eryce. Vn̄ Ven⁹ ferſ romā tranſlata monitu carminis ſy billini poſteaq̄ Claudius Marcellus Syracuſas & alia Siciliæ oppida q̄ erant in poteſtate Carthaginēſiū ex

Venus ericina i capito lio. — pugnauit. i Eryce fanum fuit ueneris qḋ ſm aliquos ab ænea. ſm alios ab Eryce Veneris ac Butæ ſiue Ne ptuni filio cōditū ſingulari ueneratiōe antiq̄⁹ colebaſ referrū mulie℞ frequētia ut iqt Strabo ei⁹ deæ mi niſterio dicata℞. Id poſtea uetuſtate collapſum Claudi⁹ īpator ut ex ærario po. ro. reficereſ autor fuit teſte Suetonio. Fuit & romæ i capitolio tēplū Veneris Erycinæ autore Liuio: q ſcribit. Q. Fabium maximum a Senatu poſtulaſſe ut ædem eius deæ quam dictator uouiſſet dedicari liceret & creatos eſſe duum uiros ædibus dedicandis attilium mentiū Fabium Veneri Erycinæ quæ in capitolio fuerunt uno canali decrete.

PAV. MAR. ¶ VNA tn̄ dies eſt media inter trunq̄ inter palilia: & Vinalia: unus dies ē interpoſitus. ¶ Numina uulga res hortaſ puellas liberaliores ſui corporis: ut Veneri libent: frequēteſq̄ eant ad ædē Veneris erycine: q e Sicilia Romam a. M. Marcel. uictis Syracuſis trāſlata eſt: & apud portam Collinā ædes ē illi cōſecrata: ſub eadē appellatione ab Eryce monte Siciliæ. in quē dicūt cōuerſum Erycē Veneris filiū: & i eo ab ænea Ve neri Matri Tēplū cōditū. Diodo. tn̄ inqt Ericē Veneris filium in monte urbem ſui noīs condidiſſe & i ar ce tēplum matri dicaſſe: quæ Erycina dicif. Et addit: nunq̄ huius Veneratio templi deſtitit. Aeneas hic uo

De tēplo ueneri e ricinæ in ſtituto i ſicilia. — ta ſoluit: dona obtulit. Et Carthaginenſes: & Romani duces. & conſules ad tēplum ueniunt: poſitaq̄ ſeue ritate ludunt. S. P. Q. R. inſtituit. xvi. ¶ Siciliæ urbes. au℞ cōferre Veneri Ericinæ. Milleſq̄ ducētos ad tē pli tutellā deputauit & cæ. ¶ Puellæ uulga. o meretriculæ. ¶ Celebrate nūina ueneris: q̄ſi ſacrificate. ¶ Mul ta uenus: hoc eſt plurima uoluptas Venerea niſi ita legas. ¶ Multa pro multū. ¶ Venus ē apta: quæ ꝓfeſſa rum uſui & lucro ea℞: quæ meretriciam ꝓfitēſ artē. ¶ Poſcite formam thure dato adolentes thura: poſcite formæ decorem qui qdem daſ a gratiis: quæ miniſtre ſunt ueneris. ¶ Et fauorem populiq̄: quo formam laudet ppl̄s: & uobis faueat: poſcite blanditias: qbus iuuenes alliciatis. ¶ Et uerba digna q̄: cōuenientia. ¶ Io co: ueneris filio: de quo ſuplus dictū. & Hor. in odis: Quam uolat circū iocus & cupido. Iocus enim eſt qui allicit. ¶ Date ſiſymbria grata dn̄æ: offerte ſiſymbria Veneri quæ illi ſtrata ſunt: ſiſymbriū ut Ply. lib. xx. i

Siſym briū her ba q̄ na ſcif in pa rietib⁹ pu teorum — quit Silueſtre a qbuſdā tymbreum appellatum pedali nō plus altitudine: qḋ in riguis naſcif: ſimile naſtur tio ē utrūq̄ efficax aduerſus aculeata aialia: & in lib. xix. Siſymbriū inqt ferunt lætiſſimum naſcif in puteo rū parietibus & circa piſcinas ac ſtagna. ¶ Cum ſua myrto: quæ ē illi dicata. ¶ Et uincula iuncea textas hoc eſt a iocentes iuncos contextos. ¶ Roſa cōpoſita. i. coronam roſarum compoſitarū iuncis illigantibus cō textarū ueneri ipſi dato. ¶ Nunc decet frequentari tēpla: decet uos frequentes ire ad templa ueneris. ¶ Pro xima portæ collinæ quæ propinqua ſunt portæ: quæ collina dicta eſt: quæ & porta Salaria dicta ſupra

colleſn qrinalẽ.¶ Tenent nomina a colle ſiculo:uocaꝛ ædes ueneris ericynæ ab Eryce monte Siciliæ:de quo Strabo inqꝛ.Erix quoq collis exceiſus habitaꝛ:in quo ueneris tẽplum locatũ ẽ:qđ ſingulari ueneratiõe colliꝛ:Antiquitus mulieꝝ ſꝛequẽtia refert illius miniſterio dicataꝝ:q̃s & e Sicilia:& externis e regionibus multi locarant hac uero tẽpeſtate:ſicut & ipſa colonia uiduata colonis ẽ.Sic & tẽplũ deſolatum:& ſanctoꝝ hominũ copia defecit.Eſt & romæ ante portam collinam deæ hui⁹ ædificium:ꝙ Veneris ericinæ tẽplũ dictitant.¶ Cui cum æde ſacra inſignis adiacet porticus.¶ Hæc illic.¶ Et ut claudius poſtq̃.M.Claudius:quem quinquies cõſulẽ Marci Filiũ extitiſſe tradunt.Eiq ſicuti Poſſidonius refert cognomen quod martium eſt:primũ ex familia fuiſſe Marcello Exercitatione nãq bellicoſus erat.Robuſtus corpore manu Potẽs:natura ad dimicãdũ uir ardẽsq illius certãina declarãt.Ac etiã ſtrenu⁹ad cæteras uitæ ptes humanus atq modeſtus.Galloꝝ ducẽ ſingulari certamine fudit.Spolia ioui feretrio retulit.¶ Prim⁹ Hannibalem uinci poſſe docuit.Syracuſas expugnauit.In inſidiis poſtea ab Hannibale interceptus eſt. Añ portam collinam eſt templũ ueneris

Vtq̃ ſyracuſas arethuſidas abſtulit armis
Claudius:& bello te quoq cæpit eryx:
Carmĩe uiuacis uenus eſt trãſlata ſibyllæ:
Inq ſuæ ſtirpis maluit urbe coli:
Cur igitur feſtum Veneris uinalia dicant
Quæritis/& quare ſit iouis iſta dies:
Turnus an æneas latiæ gener eſſet amatæ:
Bellum erat/hetruſcas turn⁹ adorat opes
Clarus erat ſũptiſq ferox mezentius armis
Et uel equo magnus uel pede maior erat:
Quẽ rutulus turnuſq ſuis aſcĩſcere tẽtãt.
Partibus/hæc cõtra dux quoq tuſc⁹ ait:
Stat mihi ñ puo uirt⁹ mea/uulnera teſtor
Armaq/quæ ſparſi ſanguine ſæpe meo.
Qui petis auxiliũ nõ grãdia diuide mecũ
Præmia/de lacubus ꝓxima muſta tuis:
Nulla mora ẽ opi/uẽm ẽ dare/uicere nrm.

¶ SYracuſas arethuſias:Oppidũ Siciliæ nobiliſſimũ de quo diximus:apud ipſum fons ẽ arethuſa.¶ Claudius:Propertius:qua ſiculæ uictor telluris Claudius & qua Cæſar ab humana ceſſit in aſtra uia.Scio eſſe qui accipi appiũ Claudium uelint q meſſanam obſeſſam obſidiõe liberauit hieroneq̃ ĩpulit magna cũ ſtrage ſuoꝝ fugere Syracuſas:qui tanta celeritate uictus eſt ut ſe prius uictum q̃ hoſtem uideret fateretꝛ:qđ nobis ñ placet.Accipiẽdus enĩ ẽ.M.Claudius Marcellus:q fuit Syracuſaꝝ glorioſiſſim⁹ expugnator:plurimaq inde ſigna ĩ urbem reportauit:ægitq in triumpho nõ homines tantũ:ueꝝ & deos primuſq Hannibalẽ docuit uinci poſſe.Conſtet ergo duos Claudios Siciliã cõtudiſſe:Appiũ Claudiũ &.lx.fere ãno poſt Claudiũ Marcellũ.¶ Trãſlata:Romam e Sicilia.¶ Feſtum ueneris uinalia:Colit quidem Venus uinalioꝝ die:ſed uinalia ioui ſunt ſacra ñ Veneri.¶ Amatæ:Hæc fuit mater Lauiniæ pp quam inter æneam & Turnũ nata ſunt bella.¶ Hetruſcas turn⁹adorat opes:Diffiſus ſuis auxilium petit a Mezẽtio qui haud grauatim ſe rutulis iunxit teſte Li.Clarus erat &c.Hic ut ſcripſit cato ĩ primo originũ rutulis imperauit ut ſibi offerrent q̃s diis primitias offerebant.Vnde a Virgilio dictur ẽ cõtemptor deorum qđ diuĩor honores ſibi exigiſſet.Latini ut idẽ Cato autor eſt ſimilis impii metu ita uouerunt:Iuppiter ſi tibi cordi eſt nos ea tibi dare potius q̃ Mezentio nos uictores facias.Eum regẽ Varro ſcripſit ut Pli.refert tuliſſe auxilium rutulis cõtra latinos uini mercede quod tum in Latino agro fuiſſet.¶ Stat mihi non paruo:Conſtat ſanguine ac multis uulneribus:¶ Non grandia præmia.Petimus exigua præmia ſi expendatur noſtræ fortitudinis meritum.

ANT. FAN.

Feſtũ ueneris agebaꝛ ĩ die uinalioꝝ

Mezẽti⁹ cũ rutulis ſe cõiũxit

PAV. MAR.

¶ ABſtulit armis expugnauit.¶ Syracuſas arethuſidas:ab Arethuſa ſyracuſii fontis nympha:Et cœpit te quoq Eryx bello:etiã erycem montem armis occupauit.¶ Venus ericyna.ſ.¶ Eſt tranſlata:e Sicilia in urbem.Carmine uiuacis ſybillæ:q̃ſi tranſlata a romanis monitis carmine ſybillino.¶ Viuacis:dixit pp Cumeã ſybillã:cui datum erat tot ãnos uiuere:quot ptes arenæ palmis accepit.de quo in.xiiii.meta.& alias a nobis dictũ.¶ Et maluit coli in urbe ſtirpis:potius uoluit coli in urbe roma:quæ a pronepotibus æneæ cõdita eſt.¶ Cur igiꝛ cum feſtũ ſit ueneris:ſicut dies iouis:& refert ipſam hyſtoriã:Quod Mezentius hetruſcorũ rex ueniens in auxilium Turni:rutuloꝝ ſibi dari uinum pepigit.Aeneas uero latinoꝝ uinũ Ioui uouit.Ex Diony.tamen diximus fuiſſe Aſcaniũ.¶ Cur dicam igiꝛ uinalia feſtum ueneris:quæritis cur uinaliorũ diem dicam ueneris feſtum eſſe.¶ Et quare iſta dies ſit Iouis:cum iouis celebritati deſtinata.¶ Bellum erat armis certabaꝛ.¶ An turnus:rex rutiloꝝ:¶ An æneas eſſet gener la.ama.accipere deberet in uxorem Lauiniam latini regis:& amatæ reginæ filiam nota eſt hyſtoria.¶ Turnus adorat opes hetru.orando ſupplex poſcit tyrrhenorum opem:de quo Liui.Turnus inquit rutuliq diffiſi rebus ad florentes opes hetruſcorum Mezentiumq eorum regem cõfugiunt:qui Cere opulento tum oppido imperitans:iam inde ab initio minime lætos nouæ origine urbis & tum nimio pluſquam ſatis tutum eſſet accollis rem troianam creſcere ratus:haud grauatim ſocia arma rutulis iunxit &c.Mezentius erat cla.illuſtris.Et ferox:ſe nus.Sumptis armis cum ſumpſiſſet arma ad pugnam.¶ Et uel equo magnus:ingens erat & magnarum uirium:ſi pugnaſſet eques.¶ Vel:pede maius præ ſe ferebat robur ſi pedes pugnaſſet.¶ Quem.mezentium.¶ Rutuli & tur.ipſe rutulorum rex.¶ Tentant arcer:ſuis parti.aduocare in ſuum auxilium.& iungere cum eo militiam.¶ Ecõtra quaſi ex altera parte:¶ Dux thuſcus.ex tyrrhenus.¶ Ait.ita ¶ Virtus.robur.& fortitudo mea.¶ Stat.pro conſtat.Mihi nõ paruo.ſed magno.Teſtor uul.quæ ſuſcœpi ĩ bello & quæ quidem indicant.non paruo mihi conſtituiſſe fuiſſe ſtrenuum & præſtantem in bello.¶ Et teſtor arma q̃ ſæpe ipſi ſanguine meo:ſæpe infeci cruore e uulneribus meis effuſo.Qui petis auxilium:turne & uos ru

q̃re mezẽtius cõiũxit ſe cũ turno pp copiã uini habẽdam.

tuliſq meam opē imploratis.¶ Diuide mecū nō grādia pmia:pxima muſt a de lacubus tuis : hoc ē diuide mecū uina:quæ pxima uindemia e uitibus tuis pcipies:qđ exiguū erit pręmiū : quaſi & tū eo exiguo ero cōtentus.¶ De lacubus:de doliis:p tranſlatiōem a lacunis:nam Var. iq̄t.lacus lacuna magna ubi aqua cōtineri poteſt.¶ Nulla mora eſt operæ.non erit retardatio laboris:nā n mox in bellum prodibo.¶ Veſtrum eſt dare.muſt a.ſ.¶ Vincere eſt noſtrum:ad nos pertinet parare uobis uictoriam.

Q uam uelit æneas iſta negata mihi:
Annumerāt rutuli/mezentius iduit arma.
Induit æneas/alloquiturq; iouem:
Hoſtica tyrrheno uota eſt uindemia regi
Iuppiter e latio palmite muſta feres:
Vota ualēt meliora/cadit mezētius ingens
Atq; indignāti pectore plangit humum:
Venerat autūnus calcatis ſordibus uuis
Redduntur merito debita uina ioui:
Dicta dies hinc eſt uinalia/iuppiter illam
Vendicat/& feſtis gaudet ineſſe ſuis:
¶ Sex ubi/quæ reſtēt luces/aprilis hēbit
In medio curſu tempora ueris erunt:

ANT. FAN. ¶ Q VAM uelit æneas iſta negata mihi: Callidū ſua ſionis gen⁹.Dicit.n.placitorū hoſtib⁹ rutulorū ui q̄ pe tit muſta non cōſeq̄ſ.Sane ut Feſtus autor eſt æneas pugnas cū Mezentio cū nuſq̄ apparuiſſet indiges ab Aſcanio appellatus ē cuius noīe ēt templū cōſtruxit. ¶ Hoſtica uidemia : rutulorū meorū hoſtium muſta. ¶ Cadit mezētius igēs:Scdm poetas nō ſcdm hiſtoriā.¶ Merito ioui:Qui fauit cāæ meliori. Vū Vinalia eſ dicata ſūt.¶ Sex ubi q̄ reſtēt luces aprilis hēbit ī medio curſu tpa ueris erūt:Reſtēt legēdū eſt nō reſtāt:& eſt ſenſus cū aprili ſex tm̄ dies ſup fuerint hoc eſt.vii. calē.in medio curſu uer erit T ūc.n.& Rubigalia celebrāſ ut Ply.docet.Itaq; cauendū eſt ne ſexto die poſt uinalia hoc ē.iiii.cal.Maii putemus uel eē Ver mediū uel Rubigalia celebrari:ne una cum Pli.nobis Feſtus quoq; & Seruius aduerſenſ q ſcribunt ſeptimo calen. Maias eſſe Rubigalia. Illud pterea ſciendū ne fortis ī ueris dimēſione fallamur medium eē non ſolum qđ æque diſtat ab extremis:ſed qđ eſt inter extrema:atq; a principio ita diſcedit ut finem non attingat:item & manifeſtum ut ſenſit medios dilapſus in hoſtes:& quāq̄ in media iam morte tenetur.

hoſtica uidemias que dicit

Rubigalia.

PAV. MAR. ¶ Q Vam uelit æneas iſta muſta ueſtra ¶ Negata mihi uellet æneas.uos mihi nole ea tradere quo uobis auxilio nō eſſem.¶ Anuerāt rutuli:pmiſerat ſe daturos.¶ Mezentius induit arma:armauit ſed ad bellum cōtra æneā.¶ Induit æneas:ipſe ēt arma ſuſcepit.¶ Et alloqſ ſouē anteq̄ i certamē cū mezentio exiret:ita ſouē allocutus eſt.¶ Hoſtica uindemia:fructus uindemiæ hoſtilis:hoc ē muſta rutulorū.¶ Vota ē:uota p miſſa.¶ Regi tyrrheno:mezētio regi hetruſcorū a tyrrheno atyos regis meoniæ fillo thuſia tyrrhēia dcā eſt.¶ Tuo Iuppiter feres muſta e palmite latio:e uitib⁹ latiorū.nā latiū tibi ego uinum uoueo.¶ Vota meliora,nota æneæ:q̄ magis pia fuerūt:cū ioui uinū uouerit.¶ Valētq; a ſūt effectū cōſequuta.¶ Cadit mezētius ingēs:ab ænea ſingulari certamīe pēptus.¶ Atq; plāgit:pcutit. ¶ Humū:cū moreref pectore idignāti:cū idignatiōe reniteretur:cū ipam aiam exhalaret.& i hoc poeta Vir.ſequut⁹:q̄ tradit Mezētiū ab ænea pemptū cū id ñ cōſtet.Scd ex hiſtoria hēm⁹:Aſcāiū a mezētio obſeſſū:cū ſuis ex iprouiſo caſtra hoſtilia ad ortū lauſū mezētii fillū itēremiſſe:turnū mezētiū pacē:& pactiōis iniiſſe cū Aſcāio.Tybriq; terminū utriuſq; regni cōſtituiſſe:hetruſcorū.ſ.& latinorū.Venerat aut.quo tpe uuæ colligūſ.¶ Sordidus:deturbatus.¶ Calcatus uius:calce pſſis.& plo ad exprimēda muſta.¶ Debita uina reddūſ merito ioui:ſoluūſ uota offerſq; uinū ioui pmeréri p uictoria æneæ pſtita.Hic:ex hoc uīo ioui oblato.¶ Dies ē dcā uialia:ñ.n.hmōi noīa feſtorū pſetēda:niſi nūero multitudīs:ut ſaturnalia bacchanalia:cerealia:palilia.iō dies dcā uialia: qa uinalium celebritas referſ eo die.¶ Iuppiter uēdicat ſibi illa:attribuit ſibi eū diē.¶ Et gaudet ieſſe ſuis feſtis:qđ ē illa ſit ī dieb⁹ ſuo nūini cōſtitutis.¶ Sex ubi q̄ reſtāt.iiii.ca.ma.h eſt.xxviii.die apri.erit medietas ueris:& helac⁹ Arietis occaſus:nā tot⁹ iā a ſole abiit:& oriſ cāis:d quo paulopoſt dicēus:& erūt rubigalia:q̄ ut Varro iq̄t ab rubigo dicta ſcdm ſegetes huic do ſacrificaſ ne rubigo occupet ſegetes.Agricolæ ātiq Rubigū dicūt deū:& iuocabāt:ut idē Varro oñdit li.i.de ruſtica.De rubicalib⁹ Ply.iqt.Rubigalia numa cōſtituit āno regni ſui.xi.q̄ nūc agūſ ad.vi.ca.ma.qm̄ tūc fere ſegetes Rubigo occupat.Hoc tps Varro determinauit.Sole tauri ptē.x.obtinēte:ſicut tūc ferebat rō:ſed uera cā ē:qd p⁹dies undeuigiti ab eqnoctio uerno p id q̄riduū uaria gētiū obſuatōe ī q̄rto cal.Maiarū cāi occidit.Sidus & pſe uehemēs & cui poccideſ cāiculā neceſſe ſit.hæc Pli.ſed diſcrepat a poeta.cū alter dicat eo die canem exoriri.alter occideſ:& Pli.paulo añ eū locū occultari quoq; canem.iiii.ca.ma.oñdit.Ego ita acciperē Plinio ueſpi occultari.Poetæ uero mane exoriri.Iuni⁹ āt moderat⁹ pridie cal.ma.celari canem oñdit.Duo tñ canes ī cœlo figuranſ.Canis & pchiō.De qb⁹ Higin⁹.Canis iq̄t leporē fugientē ɔſeq̄ns:poſteriorib⁹ pedib⁹ claudiſ ab hyemali circulo:pedē dxtrū oriōis pene ſuo capite ɔiūgēs:Capite ad occaſū ſpectās:iſz caput ad æqnoctialē circ uiū tēdit occidit oriente ſagittario:Ex oriens āt cū cāc.Is cāis hēt ī ligua ſtellā unā:q̄ ſtella cāis appellaſ.i capite āt alterā q̄ nōnulli ſyriō appellāt ī utriſq; aurib⁹ obſcuras ſinglas:ī pectoř duas:i pede prioſ tres īter ſcapulos tres ī ſiniſtro lūbo unā.ī pede poſterioſ unā.ī pede dextro unā ī cauda q̄tuor.Oīo ſūt.xix.Prochiō uero in lacteo circulo dfixis pedib⁹ eqnoctialē circulū tāgit Spectat ad occaſū ut īter gemīos.& cācrū cōſtitut⁹ Qui qđ añ maiorē canē exoriſ pchiō eſt appellatus.hic añt occidit ex ortu capricomi.Exoriſ cū leone:ſed eſt oīno ſtellarū numerus trium hæc ille.Moderatus.uero oñdit pchiona exoriri mane iduum q̄ntilium.& caniculam oriri.xvi.calendarū ſextiliū. Verū qa de rubigine agebam⁹.id mali accidit. cū madefacto aquis culmos ſolis calor adurit.& Ply.inquit Frugum uineatumq; malum.nullo minus noxium eſt Rubigo:

Tiberis fuit terminus tuſcorū & latinorū.

Rubicalia añua pom.cōſtituta añ regni ſui.xi.

pchion oriſ die xv.Iulii

fre ꝗntiſſima hæc i roſcido tractu: cōuallibuſq; ac p flatū nō hñtib⁹:e diuerſo carent ea uentoſa & excelſa

heiles

ℭEt fruſtra pecudem q̄ res athamātidos
Signaq; dant hymbres/exoriturq; canis.
ℭHac mihi nomēto romā cū luce redirē:
Obſtitit in media candida turba uia:
Flamen in antiquæ lucum rubiginis ibat
Exta canis flāmis exta daturus ouis:
Protinus acceſſi ritus ne ſcius eſſem:
Edidit hæc flamen uerba quirine tuus:
Aſpera rubigo parcas cerealibus herbis
Et tremat in ſuma leue cacumen humo:
Tu ſata ſideribus cœli nutrita ſecundis
Creſcere dum fiant falcibus apta ſinas:
Vis tua nō leuis ē quæ tu frumēta notaſti
Mœſtus in amiſſis illa colonis habet:
Nec uēti tm̄ cereri nocuere/nec hymbres
Nec ſic marmoreo pallet aduſta gelu:
Quantum ſi culmos titan incalfacit udos:
Tunc locus eſt ire diua timenda tuæ:
Parce p̄cor/ſcabraſq; man⁹a meſſib⁹ aufer
Neue noce cultis/poſſe nocere ſat eſt:

ℭET fruſtra pecudē q̄ res athamātidos heiles. Aries hoc tpe & imergit oceāo āte Solis occaſū & latet occaſu heliaco magna ex pte anteq̄ is in ortū ferat. Qd fieri neceſſe eſt Sole in Tauri fere pte ſeptima conſtituto. Signaq; dāt hymbres: Quia paulo poſt ut ſcribit Columella ē fere auſter cū pluuia. Exoriturq; canis: Hic canis de quo nūc agimus qa teſte Macrobio Tauro uicin⁹ ē & oriri hoc tpe dr & occidere. Orit q dē ortu coſmico: occidit heliaco: Vnde & Columella canē inqt celari ueſpi pridie calē. Maias. & Virg. in geor. Auratis aperit cū cornibus annū Taurus & aduerſo cadens canis occidit aſtro. Neq;.n. placet q Seruius dicit occidere canē hoc tpe qa poſt horam quartā diei cū Cancro in ortū ferat. Quis.n. eſt q eiuſmodi occaſū ſide ſe tradit? Recte igit ſentit Macrobi⁹ docens Sole Tauꝝ tenēte nō uideri hunc canē tectū lucis ꝓpinqtate: qd adeo uerū eſt: ut Ouidi⁹ eundē canē quē Erigoneiū uocat menſe Maio doceat in ortū ferri quē heliacū dicim⁹. Scio quoſdā eſſe noſtroꝝ tēporū aſtronomos q ſtellā quādam i Scorpione canē appellāt q̄ oriēte Tauro occidat neceſſe ē. Eſt & canis q ꝓcion dr quod ſidus apd Romāos autore Ply. nomē nō hēt: oriturq; idib⁹ Iuliis: ut placet Columellæ: q ēt ſcribit caniculā paulo poſt exoriri: quo tpe accēdunt ſolis uapores: ut ait Ply. feruēt maria: mouent ſtagna & uina in cellis fluctuant. Hæc hēt in extrema lingua ſtellā unā q̄ dr canis i capite ſiue (ut qbuſdā placet) in ore aliā quā ſiriō uocāt: ut Emiſſe ꝓtēdit imagine linguæ ſtellā unam ipa canis q̄ dr altera ſūmo ſtat capiti grato dicūtq; quā ſiriō acrē noie. Feſt⁹ autor ē eē romæ

ANT. FAN
Aries occidit. xvii ca. maias
Canis occidit. vii. cal. ma.
Sole tauꝝ tenēte nō uideri canē.
prochiō.

Catulariā portā ſic appellatā q nō longe ab ea ad placādū caiculæ ſidus frugib⁹ inimicū ruffe canes imolent ut fruges flaueſcētes ad maturitatē ꝑducerent. Hac mihi nomento romā cū luce redirē: Nomentū oppidū eſt i latio ad. x. ſiue. xv. ab urbē lapidē a quo uia nomētana nomē accæpit. Eius meminit Vir. i. vi. æneī. ut Hi tibi nomētū & gabios urbēq; fidenā Hi colliatis iponēt mōtib⁹ arces. Cādida turba: Nōnulli candidati cū ad rē diuinā faciendā irent in lucē rubigini cōſecratū comitarētur q; flaminē qrinalē. Anni quæ lucū rubiginis ē duodecim dies q maxie agricolaꝝ duces ſunt teſte Varrone robigus colebat nō ut ꝓdeſſet queadmodū ceres. Liber Iuppiter ac bonus euentus ſed ne obeſſet rubigine quā Plynius maximā ſegetū peſtem: ac cæleſte frugū uineatūq; malū appellat. Vñ illud ē Virg. i primo geor. Mox & frumētis labor additus ut mala culmos eſſet Rubigo. Et illud columellæ: Hinc mala rubigo uirides ne torreat herbas ſanguine lactētis catuli placat & extis. Eſt aūt rubigo putredo q̄dā exedens ac perimēs culmos: quā i uitibus carbunculū uocant cuiuſq; nōnulli cām eē dixerūt rorē inuſtum ſole: qd Plynius ex pte falſū putat eiuſmodi q; putredinē frigore cōſtare arbitrat ac nō fieri niſi iter lunio plena ue luna. Lege librum. xviii. natu. hyſtoriæ. Colebat itaq; Rubigo ut Febris ac mala fortūa ne obeſſet ut dixim⁹. cui⁹ ſm ſegetes ſacrificabat: ut autor eſt Varro. Eius feriæ Rubigalia a Numa Pōpilio iſtituta ſūt āno regni ſui. xi. q̄ agūt ad. vii. calen Maii qa tunc fere ſegetes rubigo occupat: qd tēpus Varro determinauit Sole tauri ptē decimā obtinēte ſicut tūc ferebat ratio Hoc malū in tractu roſido cōuallibuſq; ac locis pflatū nō habētib⁹ freꝗntiſſimū eſt: in uentoſis & excelſis nullū: quo ſiligo minus q̄ cætera frumenta piclitatur: qm̄ ſp rectā hēt ſpicā nec rorē cōtinet q rubiginem faciat. Auertitur aūt lauri ramis in aruo defixis: ut Ply. ſcribit trāſitq; in eatū folia ex aruis. Exta canis: Ad placandū canem cæleſtem q interdum frugibus nocet. Vñ ruffas canes diximus imolari, ſolitas ad catulariā portā. Aſpera rubigo. Colebāt & rubigū deum quē & robigū dicimus. Tremat: Agitet a uento ne rubigo noceat. Sideribus ſecūdis: Cœli clementia & fauore. Si culmos titan incalfacit udos: Vel cū repente Sol pluuiæ ſuccedit: uel cum incoquit rorem.

catularia porta.
Nomētū.
Rubiginis feſtū vii. calen maias
Rubigo dea unde eius feſta die. xxv. aprilis.

ℭET fruſtra q̄ res pecudē helles athamātidos: fruſtra regres arietē phryxi & helles: athamātis thebāi. Lb d. tu nō uidebis iā arietē cū ſole oriētē: nā tor⁹ nūc taur⁹ cū ſole orit: & aries iā āteceſſit. Dēt ſigna hymbres: quos eo tpe aries iducit: & moderat⁹ oſīdit eo die auſtrū cū pluuia. Et canis exorit: d quo iā diximus. Hac mihi nomēto: cū poeta & ſuburbāo Romā rediret: ut ipe lqt: occurrētē turbā hūit rubigini ſacrificaturā: cui ſacerdos canē & ouē imolat. Cū hac luce: hoc die. Redirē: ego. Nomēto Romā: nomē tuū i uia q̄ i ſabios itur. ad. xv. ab urbe lapidē. Cādida turba. cādidis īduta ueſtib⁹. Obſtitit: occurrēs aut obuia mihi ſtetit i media uia. Flamē: ſacer. nā q a græcis Stepheophori a Romāis flamies dicti ſūt. & a geſtiōe pileoꝝ. & iſulaꝝ ſi noie appellāt. ut Dio. iquſed de his i ſcdo diximus. Ibat i ātiquū lucū rubiginis. i lucū ab ātiqs rubigini cōſecratū: Datur⁹ flāmis exta cāis. daturus exta ouis: imolatur⁹ canē. & ouem. &

PAV. MAR.
canis & ouis imolāt caniculæ.

inteſtina crematur tis.¶ Protinus acceſſi:ſtatim illuc iui.¶ Ne eē̃m neſci⁹ritus:ut diſcerē ritū & morē ſacro rū.¶ O quirine:o Romule.¶ Tu⁹ flamē:tu⁹ſacerdos:nā erat is flamē qrinalis.¶ Edidit hæc uerba.ſ. ¶ Aſpera rubigo:oratio flāinis ad ipſā rubiginē:qua ꝓcaſ:ut ſegetibus pcat. Sæuiat in arma nō ſata:aut ruſtica iſtrumēta:quo a colonis ſibi uota ſoluanſ. Veꝝ:ut dixi:ua Rubigū deū uocabanſ:& eidē ſacrificabant. O rubigo aſpa pcas hærbis cærealibus:noli attingere cereales ſegetes.¶ Et cacumen:ſegetū:aut herbaꝝ cerealiū.¶ Leue:pollitū a te nō obſceſſū.¶ Trēat:impune agiteſ.¶ In ſūma humo:i ſūmitate telluris.¶ Sinas:pmittas.¶ Tu creſceē ſata:creſcere & puēire ad maturitatē ſegetes.¶ Nutrita:ipſa ſata. ¶ Secūdis ſiderib⁹ cœli:pſpo ſideꝝ curſu.¶ Dū:uſq quo.¶ Fiant apta falcibus: matura ſint:& falce ſecari poſſint. ¶ Vis tua nō leuis ē:ſed grauis:Nā magni momēti.¶ Colon⁹ mœſt⁹:triſtis¶ Hēt illa framēta in amiſſis:qa iā amiſſa exiſtimat:¶ Quæ tu notaſti corrupiſti:Nā ſtatim cū fuerint fruges ſcabra rubigine læſæ:Cogiſ amiſſas flere colonus opes¶ Nec uēti nocuere tantū cereri:nō ſunt tā noxii frugib⁹ cereris uēti.¶ Nec hymbreæ pluuiæ¶ Nec ſic pallet:ipſa ceres hoc ē ipſa ſeges¶ Adufta gelu marmoreo:qſi nec pruiæ:nec glacies tātū nocēt.¶ Quātū ſi titan:ſol.¶ Incalficit:calefacit.¶ Culmos udos:madidos:tūc eni gigniſ rubigo:cū madidi culmi ſegetis:nimio ſolis calore deſiccanſ:& iō iqt. ¶ Tunc diua tremēda:rubigo timēda. ¶ Eſt loc⁹ iræ tuæ:iqa tūc tua ira ſeuit in ſegetes.¶ Parce ꝓcon& noli in ſegetes ſeuire.¶ Auſer:remoue.¶ Man⁹ ſcabras aſperas.¶ A meſſib⁹:a frugib⁹.¶ Neue noce cultis:noli nocere ſegetib⁹ ¶ Sat ē poſſe nocere:ut inhe roldibus.¶ Perdere poſſe ſat eſt ſi quē iuuat ipſa poteſtas.¶ Sic nūc ſatis ſit poſſe lædere. ¶ Nec ſternas ſegetes:non deiicias in humum fruges.

Nec teneras ſegetes ſed duꝝ āplectēr ferꝝ:
Quodq poteſt alios perdere pde prior:
Vtilius gladios & tela nocentia carpes
Nil opus eſt iſtis/ocia mundus agit:
Sarcula nūc/duruſq bidēs/& uomer adū
Ruris opes niteant inqnet arma ſit⁹:(c⁹
Conatuſq aliquis uagina ducere ferrum
Aſtrictum longa ſentiat eſſe mora:
At tu ne uiola cererem/ſemperq colonus
Abſenti poſſit ſoluere uota tibi:
Dixerat/a dextra uillis mantile ſolutis
Cumq meri pater thuris acerra fuit:
Thura focis/uinūq dedit/fibraſq bidētis
Turpiaq obſcœnæ uidimus exta canis:
Tū mihi cur deſ ſacris noua uictia qris
Quæſierā cauſam præcipe flamen ait:
Eſt canis icarium dicūt/quo ſidere moto
Toſta ſitit tellus præcipiturq ſeges:
Pro cane ſidereo/canis hic imponitur aræ
Et quare fiat nil niſi nomen habet:

ANT. FAN. ¶ AMPlectere ferrū : non omne ferrū ſed qd pnicioſum eſt:ut bellicū.¶ Ocia mundus agit: Cæſarū prudentia & uirtute.¶ Inquinet arma ſitus:a ſinēdo ſitus nomen accæpit. Seruius ſitū uocat lanuginem ex humore ꝓcreata. Hic eſt ſordes & ſquallor quē ferrū cōtrahit lōga pace intactum.¶ Abſenti: Quia nocet rubigo cum adeſt:nec rogaſ : ut adſit uti ceres & copia.

Acerra. ſarcula., thuraria. ¶ Acerra:ſarcula thuraria.licet etiam aliud ſignificet. ¶ Obſcænæ canis:a cuius ſacris abhorret anim⁹¶ Eſt canis icariū dicunt deeſt quem : ut Vrbs antiqua fuit tyrii tenuere coloni carthago.

Canis icarius. Canis Icarius ē cui⁹ ductu Erigone patris icari cadauer inuenit qui cum acceptum a Libero patre uinū paſtoribus potandum exhibuiſſet ab his interfectus eſt:qui ebrii⁹facti putauerunt ſe ueneno fuiſſe tentatos. Hunc Propertius icarū uocatiut icare cecropiis merito iugulate colōis. Alii icarium a quo Statius in thebaide uitiū umbrā icariā uocat:is receptus ī cœlum Bootæ nomē accepit ubi Erigone uirgo canis āt eodē quo prius noie appeliatur.

Himetā Hunc quidā ferunt himetam dictum:cuius ductu cū Erigone patrem inueniſſet a paſtoribus interfectū ipſa ſibi mortem conſciuit:ceu canis ſpiritu parentauit: quē quidam ſcripſerunt ſe ī puteum deieciſſe anygrū dictum hoc ē ſine humore ꝙ nemo poſtea eius aquis uſus fuerit.

Erigone Erigone ariſtam ferre ī cœlo dicitur auctore Macrobio quæ fructibus curuatur. Eam eē iuſtitiā credunt quæ ſola facit naſcentes fructus ad uſus hominum pueire. Eādē & pudorem e terris ænea ætate fugiſſe ad ſupos Heſiod⁹ autor eſt. Sane Bacch⁹ apd Statiū ī thebaide ſuā Erigonē uocat ob icarū patrē. Vn̄ olim ī honorē Erigōes Libero rē diuinā faciebāt.

PAV. MAR. ¶ SED āplectere duꝝ ferrum:qſi abrodas bellica inſtrumēta exitialia. ¶ Perde prius : potius,quā ſegetes perdas qd pōt alios perdere ferrū quo necantur hoīes.¶ Vtilius carpes: rodes. Gladios & tela nocentia:at ma⁹ipſa pnicioſa.¶ Nil opus eſt iſtis:armis,iō ea abrodas.¶ Mundus agit ocia: qſi qui ī orbe ſūt ocioſam uitam agunt ab omni bello:ꝫ tumultu uocantē.¶ Niteant nunc opes ruris:nitida & ſplendida ſint ruſtica inſtrumēta.¶ Sarcula:quæ a ſariēdo dicta ſunt:Crates ſūt illæ dentatæ:quæ ſup trahūtur ſatis: Hor. Gaudentē patrio findere ſarculo agros.¶ Et durus bidens & aduncus curuus.¶ Vomer:niteant hæc & alia inſtrumēta:quoꝝ uſus eſt ad ꝓſcindendā euertendāq terrā. Vir. ſulco attritus ſplēdeſcere uomer:& uomeꝝ qtuor genera oñdit Ply. cultrū roſtratū:porrectum in mucronē faſtigiatum.

Sarcula Crates. ¶ Situs:ſqualor:& putredo. ¶ Inquinet:cōmaculet.¶ Arma:bellica & nō cerealia:&. Conatus aliqs ducere ferrum uagina : cū gladiū exercere e uagina uolet.¶ Sētiat eē aſtrictū lōga mora cognoſcat rubigine ꝓſſum & in uagina herentē: ut facile exeri ſi poſſit:¶ At ut rubigo.¶ Ne uiola cererē:noli corrūpere cerealia dona.¶ Et colon⁹ poſſit ſp ſoluere tibi uota abſenti:ut nūcupata uota tibi nō lædēti fruges ſoluat. Hæc uerba a flamie qrinali pferebabſ deinde īmolauit rubigini:adhibito ēt in ſacris thure & mero Varro in re ruſtica cū.xii. deos inuocare doceat:q faciētes adiuuāt inquit. Quarto loco robigū:ad florāſqbus ꝓpitiis:neq robigo frumenta

Flamē q Vinalis agebat ſacra rubignii.

neq; arbores corũpitneq; ñ tẽpeſtiue florẽt.Itaq; publice robigo ferie robigalia:Flore ludi floralia iſtituti.Dixerat flamẽ.A dextra:illius fuit.⸿Mãtile uillis ſolutis:ñ iplicitis:aut nodoſis:nã ut apd Virgiliũ tonſiſq; fert mãtilia uillis:ſed ſolutis.⸿Et fuit acerra thuris cũ patera meri:thus & me℞ adhibebãt i his focis:ut i cæteris ueluti oſidim'.Acerrã Põpeius eẽ inqt Arãq; ãte mortuũ poni ſolebat:in q̃ odores icẽdebãt: & aſſerit alios dicere:Arculã eẽ thurariã.ſ.ubi thus reponebãt. Patera poculũ ẽ. Vir. in.ii.geor. Hic laticis q̃lẽ pateris libam' & auro:& i æned.ipleuitq; mero paterã. Dedit thura & uinũ focis:thus & me℞ flãmis iniecit.⸿Et fibrãs biſbẽtis:exta ouis fibras ꝑ extis poſuit q̃ erat i bimatu:ea quoq; cremant.⸿Vidimus:itidẽ dari flãmis.⸿Turpia extra interſtina.⸿Canis obſcenæ:turpis.⸿Turpia & obſcẽa iõ dixitq; cũ de more nõ eẽt canẽ imolare:turpiora illa uidebant:q̃ in aſſiduo uſu nõ erãt:ẽt & illd addit:qd i epulas nõ mactabat:& nouũ illd ſacrificii genus obſcenũ uidebat.⸿Tũc flamẽ ait quetis cur noua:inuiſitata.⸿Victia det cauſis:cur ꝑter morẽ canis imolet.Quæſierã:ego.ſ.illd a flamie.⸿Percipe cãmtõnẽ huius rei.⸿Eſt cãis icariũ:imolari canẽ ꝑ caniculæ ſidere.cui' exortu:ut Ply.iqt Accẽdi ſolis uaporẽ qs ignorat.Cuius ſideris effectus ãpliſſimi i terrã ſentiunt.⸿Feruẽt maria exoriẽte eo fluctuãt in cellis uina mouent ſtagna & reliq̃ mactat igit huic canis nlla alia rõne'niſi qa cœleſtis ſideris nomẽ retiet.⸿Eſt canis i cœlo.ſ.⸿Dicũt icariũ:ferũt eẽ canẽ icariq; iterfectus fuit a paſtoribus:E poto:qd is dederat uino.Cuius filia erigõe laq̃o ſe ſuſpẽdit & canis ſe i aunigrũ puteũ deiecit miſertus Iuppiter: cœlo locauit.Alii putãt canẽ fuiſſe europæ.Alii oriõis:ſed hæc cumulati' ab Higino referũt.⸿Quo ſidere moto:cũ mouet i ipſo ortu.⸿Tota tellus ſint:pp ignes:quos effudit.⸿Et ſeges:ꝑripit:cũ areſcat nimio calore.⸿Hic canis iponit aræ:immolat.⸿Pro cane ſidereo ꝑ ipſo ſidere.⸿Et q̃re fiat:q̃ rõne imolet.⸿Nil hẽt niſi nomẽ:ut in cœlo ſidus:ita hoc i terris aiai canis uocat:& pp nomẽ canis cani mactat.⸿Cũ priami.tertio die a robigalib'.hoc ẽ pridie calẽdas Maias ideſt VItio die Aprilis:erũt floralia:Ve℞ floralio℞ celebritas trãſfert i calẽdas maias:cũ ſit pridie cal̃.ſacrificãdũ ueſtæ ꝑ Apollini in palatio:in ſacellis ab auguſto cõſecratis:iũctis ſuis ædib'. Tẽplũ enim apollinis:ut Tranqllus inqt:Ea pte palatinæ domus excitauit:quã fulmine ictam deſiderari:adeo aruſpices ꝓnũciarẽt.⸿Addita porticus:cum bibliotheca latina:græcaq;:quo loco iam ſenior.⸿Sæpe etiam ſenatum habuit:decuriaſq; iudicum recognouit.Sed de ea nos plura in triſtibus diximus & de ueſta dicemus in ſexto.⸿Cum coniunx titonia:aurora titoni uxor.⸿Relicto fratre priami relicto titono laumedontis filio:ſic priami fratre.Et erat hic locus deprauatus:cum ita legeretur.

ludi floralia iſtituti & u...

Acerra quid ſit Arcula thuriata

Decanicuiæ Ortu:et ei' effectibus.

Floralia] ſunt die ultimo aprilis.

⸿Cũ phrygis aſſarici tritõia frẽ relicto
Suſtulit immẽſo ter iubar orbe ſuum:
Mille uenit uariis florũ dea nexa coronis
Scæna ioci morem liberioris habet:
Exit & in maias feſtum Florale calendas
Tũc repetã/nũc me grãdi9 urget opus:
⸿Aufert Veſta diẽ/cognati ueſta recepta
Limine/ſic iuſti cõſtituere ſenes:(pta ẽ
Phœb9 hebet ptẽ:ueſtæ pars altera ceſſit
Quod ſupereſt illis tertius ipſe tenet:

ANT. FAN.

⸿PHRygis aſſaraci.Licet poetis nõ ſolum minuere & augere ut diximus:ſed etiã mutare uocabula.Vnde hic aſſaracũ ꝑ Priamo accipiamus neceſſe ẽ. Tithonus enĩ cuius uxor aurora ẽ fuit Laomedontis filius ac Priami frater.⸿Suſtulit ter iubar.iiii.cal̃.Maias docet Floralia celebrari nec nõ & ineunte Maio de quibus in ſequenti libri latius tractabit.⸿Ioci liberioris:Martialis:Noſſes iocoſæ dulce cũ ſacrũ floræ.Oui.infra:Mater ades Florum'ludis celebrata iocoſis.⸿Aufert ueſta diem:Vendicat ſibi hunc diẽ Veſta ſacrata in ædibus quas auguſtus habuit in palatio & incendio abſumptas reſtituit:ut Veſtaq; cæſareos inter ſacrata penates.Fuit & in earum parte apollinis templum ſtructum ab auguſto & admirandis operibus exornatum ut Ioſephus tradit.Vnde illud eſt:Et cum Cæſarea tu phœbe domeſtice ueſta:Et illud: Scripta palatinus quæcunq; reponit apollo. Suetonius in auguſto templum apollinis in ea parte palatine domus excitauit quam fulmine ictam deſiderari adeo aruſpices pronunciarent. Habitauit autem auguſtus teſte eodem Suetonio primo iuxta forum Romanum. Poſtea in palatio ubi exornauit ædem apollinis porticibus & bibliotheca latina græcaq;:in qua fuiſſe colonum apollinis conſtat.i. pedum dubium ære nobiliorem an pulchritudine Habuit idem templum cortinas aureas quas auguſtus conflatis omnibus argentes ſtatuis ſibi poſitis deo dicauit item Lychnum penſilem arboris modo mala ferentis lucentẽ quã alexander ut inquit Plinius cæperat expugnatione thebarum.⸿Cognati:auguſti:ut ortus ab ænea tãgit cognata ſacerdos numina cognatum ueſta tuere caput.

Floralia iiii.calen. maias.

Veſtæ feſtũ.iiii.calẽdas maias Apollinis templũ i palatio.

auguſti ædes in palatio.

PAV. MAR.

⸿CVm phrygis aſſarici titonia fratre relicto:& omnibus conſtat titonum nõ fuiſſe fratrem aſſaraci.ſed priami Aſſarachus.n.fuit filius trois & frater illi:& patruus Laomedontis: ex quo priamus et titonus nati ſunt.Nos ita locũ emẽdauimus Cũ priami coniunx titonia fratre relicto.⸿Ter ſuſtulit eleuauit. imenſo orbe.Iubar:ſplendorem ſuũ.niſi referas ad lucife℞ ut illud Vir.It portis iubare exorto:ſed hoc i prio diximus.id nũc dicit tertio die a robigalib'.⸿Venit dea flo℞:flora ipſa.⸿Nexa:corõata.⸿Variis corõis:uario℞ florum ſertis.⸿Scœna:theatrum ubi ſcœna eſt de quo ſuperius.⸿Habet morem loci liberioris.laſciuiæ licentioris.quæ referetur in ipſis ludis.de quo i ſequẽti libro dicet.⸿Feſtum florale exit in calẽdas Maias differtur in ſequentem diem.nam propter conſecrata ab Auguſto ſacella.Apollini.& ueſtæ ſacrificat.Tunc.cum de calendis maiis agam.⸿Repetam.floralia ipſa.⸿Nunc urget.cogit me.Grandius.maius opus.nam maiora numina Apollinis. & ueſte.quam floræ.⸿VESTA eſt recepta limine cognati in ædibus Auguſti palatinis. ubi eſt illi ſacellum conſecratum.⸿COgnatam domum iuliam ueſtæ dicit:

Apollini et ueſtæ ſacrificat cal. maii.

quod oſtendimus in ſupiore libro.¶ Sic conſtituere iuſti ſenes:iuſtus ſenatus:nam cõſecratus locus ex ſenatus autoritate.¶ Phœbus habet partem:cum eius templum occupet partẽ palatinæ domus.¶ Altera: hæc ſecunda pars.¶ Ceſſit ueſtæ:nam & partem ædium eius templum occupat.¶ Ipſe tertius: Auguſtus:¶ Tenet quod ſupereſt illis:eam ædium partem:quam duo illa templa non occupant.

ANT FAN.

¶ STate palatinæ laurus prætextaq; qrc⁹ Stet dom⁹: Nata eſt Laurus eo die quo natus eſt Auguſtus in palatio ut autor eſt Seruius:unde triumphantes coronari cõſueuerant. Sed ante ianuam ædium Auguſti nõ dubitamus plures fuiſſe lauros & inter eas mediam

> State platinæ laurus prætextaq; quercus:
> Stet dom9/æternos tres habet una deos.

Laurus in palatio unũ triumphantes corõabãtur Quercus media

quercum:quod & hic palatinæ laurus numero plurium dicuntur & alibi legimus poſtibus Auguſtis eadem fidiſſima cuſtos ante fores ſtabis mediamq; tuebere quercum. Nam ſi una eſſet laurus nõ mediã ſed uel læuam uel dextram uel ſacram quercum diceret aut aliqd tale. De lauro ipſe alibi:Cur tamen appoſita uelatur ianua lauro Cingit & Auguſtas arbor opaca comas:⁊ An qa ppetuos meruit domus iſta triumphos An qa leucadio ſemp amata deo eſt:⁊ Fuit & laurus in Capitolio iuxta quercum unde coronæ certaminibus dabant.¶ Aeternos tres habet una deos: Veſtam. Apollinem & Auguſtum qui uiuens meruit diuinos honores:ut præſenti tibi maturos largimur honores Iurãdaſq; tuũ p nomẽ ponimus aras.¶ Huic

Fanũ fortunæ coloniã auguſt⁹ freqntauit. Fani breuis deſcriptio & laus:

impatori præſtantiſſimo:quẽ ſeceſſus maritimi præcipue delectarunt dici nõ pôt quãtum urbs fani fortunæ mea patria debeat:quod hoc loco ſilentio prætereunte non poſſumus. Ea enim una eſt e duo de triginta coloniis qbus deductis italiam ab Auguſto frequẽtatam operibuſq; ac uictigalibus publicis excultam accipimus ut Suetõius tradit. Vnde Põponius Mela eam urbẽ Faneſtrem coloniam uocat: ubi uidere licet diui Auguſti mænia uetuſtiſſima hinc ĩtegra illinc magna ex parte diruta bello Gottorũ:nec nõ & turres exporrectas circiter octo ac uiginti:portamq; minacem ut ita dixerim atq; magnificã ſtructam eo genere lapidis qd Tyburtinum uocant:cui ego nullam fere ipſius urbis Romæ portarum præferendam exiſtimauerim:quæ oĩa nemo dubitauerit conſtitiſſe ducentum milibus nummum auri quos hodie Venetos appellamus. Accedit ad hæc aquæ ductus quãto dii immortales impendio quot & quib⁹ puteis qbus fornicibus cameratus:⁊ item Cloacæ Romanis ſimillimæ ac tres in agro Fanenſi pontes quoq; eminẽtiſſimus cernitur in uia Flãminia ad agri forum ſemproniẽſium ac Fanẽſium fines Nec mirum:conſtat enim Auguſtum cum uias italiæ triũphalibus uiris ex manubiali pecunia ſternẽdas diſtribueret quo facilius urbs undiq; aditetur flaminiam uiam Arimino tẽus muniẽdã ſibi deſumpſiſſe. Eam ad mare ſuperum excipit porta Fanenſis cuius modo fæcimus mentionẽ:ad quã proxime repertus ẽ nummus aureus ab Auguſto pcuſſus ex una quidem parte expreſſa eius Imperatoris effigie non multũ ætate puecti ex altera ſphynge hac inſcriptione: Auguſtus diui filius tribunitiæ poteſtatis. xvii. Eius portæ titulum hic ſubiicimus ne forte nos qſpiam exiſtimet famularis:quem olim Cyriacus ille anconites uir inclytus & uetuſtatũ rerum ſolertiſſimus indagator magno Fanenſium ciuium conuentu legit nobis pueris atq; interptatus ẽ cũ exultaret maiorem in modũ perinde ac eius opera ſemi ſepulta Fanẽſium gloria reuixiſſet. Erant enim æreæ litteræ atq; auratæ pedali altitudine ac tanti impatoris maieſtati atq; operis cõgruentes. Imp. Cæſar. diui. F. Auguſtus. põtifex. max. Cos. xiii. tribunitiæ poteſtatis. xxxii. imp. xxvi. pater patriæ murum dedit. Curãte. L. turcio ſecundo aproniani. præf. urb. fil. aſterio. v. c. cott. flam. & piceni.

De nummo aureo inuẽto Fani cũ capite Auguſti cæſaris & ſphinge. Porte fanẽſis inſcriptio antiqſſia

PAV. MAR.

¶ STate:quaſi æternæ:quaſi æternæ eſtote.¶ Laur⁹ & quercus prætexta:ornata & cincta hinc inde lauris aut prætexta coronis. Erat. n. quercus illa palatina:cum lauris ante fores ædium Auguſti in meta. Ante fores ſtabis mediamq; tuebere quercum. Et in triſtibus de ea domo. Et iouis hæc dixi domus eſt:quod ut eẽ putarent Auguſtum menti querna corona dabat. Et poſtea cur tamẽ appoſita uelatur ianua lauro.¶ Cingit & auguſtas arbor opaca comas. An quia ppetuos meruit domus iſta triumphos. An qa laucadio ſemper amata deo. Ipſa ne quod feſta eſt an quod facit omnia feſta. Quam tribuit certis. pacis an iſta nota eſt. Vtq; uiret laurus ſemper:nec frõde caduca Carpitur æternum ſic habet illa decus:& reliqua: Stet domus: perpetua ſit.¶ Vna domus habet tres æternos deos: Auguſtum Apollinem: Veſtam.

Finis interpretationis quarti libri.

IVLII FERETTI RHAVENNATIS EPIGRAMMA AD LECTOREM.

Scripſerit hæc naſo biſſeniſante libellis
Quæ fuerant longo tempore lapſa ſitu:
Altera pars æuo detrita eſt: Inuida partem
Gallica barbaries ſuſtulit atq; cremat
Sex claros tantũ Naſonis cerne libellos
Inquibus apparent acta uetuſta patrum
Faſtorum quoſcunq; dies cæleſtia ſigna
Cum cauſis rerum pouit & hiſtorias.
Extatẽr utinã totidemq; uolumina:poſſes
Noſcere non iſtis cognita temporibus
Tu ſolitus noctu muſis incumbere lector
Pernoſces quantum conferat iſtud opus.

INTERPRETATIONES Quinti Libri per Anto. Fan. & Pau. Mar. Poetas Clariſſimos Lau.

Q Væritis uñ pu.ma.da.no.mē. De hui⁹ mēſis noīe magna diſſēſio ē īter autores teſte Mac.Cū qdā putēt a maiorib⁹ Maiū noīatū ut diximꝰ ī prio hui⁹ opis libro Nōnulli maiū deū apud tuſculanos Iouē eē atq; ide ad rōanos trāſiſſe cōmemorēt. Cingi⁹ a Maia dcm̄ exiſtiauit uxorē Vulcāi: cui flamē uulcanaſ kł. maiis rē dinā faciebat. Lꝫ Piſo eā maieſtatē n̄ maiā uoluerit appellari. Alii (ut ſcribit Plu. ī Numa) a Maia mře Mercu. Maio nom̄ īditū putāt q̄ h̄ mēſe mercatores oēs maiæ pariter & mercurio ſacrificarēt: quorū alteri h̄ ē mercurio idib⁹ maiis ædes dedicata ē autore Feſto: quē deū qdā eo die natū uolūt ut Maiæ mercuriū creaſtis Id⁹ Alii affirmāt maiā q̄ h̄ m̄ſe colebaſ terrā eē dictā a magnitudīe cui Corne. labeo ſcripſit ut Mac. refert ædē kł. maiis eē dedicatā eādēq; eſſe bonā deā & faunā opē ac fatuam dici. Bona q̄ oīum nob̄ ad uictū bonoꝝ cā ē. Faunā q̄ oī uſui aīantiū fauet. Opē q̄ ei⁹ auxilio uita cōſtet. Fatuā a fādo. Vñ ī ſacris ei mercuri⁹ iūgebaſ: qa uox naſcenti hoī terræ cōtactu daſ. Infātes. n. ptu editi nō prius uocē edūt q̄ attigerit terrā. Oui. aūt h̄ loco aliā q̄dā opinionē affert putātiū a maieſtate maio datū eē uocabulū q̄ magnitudine dcā ē autoī Feſto q̄ ēt docet maiūſſ gua oſcameſſiū appellatū.

Q VAERItis uñ putē maio data noīa menſi.
Non ſatis eſt liquido cognita cauſa mihi.
Vt ſtat & incertus q̄ ſit ſibi neſcit eundum,
Cum uidet ex omni parte uiator iter:
Sic qa poſſe daſ diuerſas reddere cauſas
Quo ferat ignoro/copiaq; ipſa nocet:
Dicite q̄ fōtes aganippidos hippocrenes
Grata meduſei ſigna tenetis equi.

Liqdo maīfeſte. In o termīnaſ id aduerbiū ut falſo. Copiaq; ip no. Multitudo cārū facē ut hæreā ſicuti uiator īterdū ubi puenit ad triuia uel q̄driuia. Dicite q̄ fon. &c. Bñ in re diffīli muſaꝝ q̄rit auxiliū q̄ ut dixim⁹ a nōnullis putāſ iouis & mēoriæ filiæ: dñtq; mō Pierides a pieria ubi natæ ſunt q̄uis qdā ſm fabulas alr̄ tradāt. Mō heliconiades ab helicōe mō Heſpiades a Theſpis oppido Boetiæ. Mō Hippocrēides a potis hippocrinis eiuſdē regiōis fōte ut a libetro q loc⁹ ē thraciæ libetrides. Itē caſtaiides a fonte caſtalio & aganippides ab aganipe quē fōtē eē ī boetia muſ ſacrū dicūt: Vñ ilid ē Iuue. Cū deſītis aganippes uallib⁹ eſuriens migraret ī atria chiio. Is fons ab equo pegaſo nom̄ traxit quēadmodum & hippocrene. nota eſt fabula. — ANT. FAN.

Maia eadē dī bona dea & fauna & opi. ēt fatua.

Muſarū nomina

PAV. MAR.

Q Væritis uñ pu.ma.da.no.mē. Maiū Rōulus tertiū poſuit: de cu⁹ noīe īter autores lata diſſenſio ē. Nā Fului⁹ nobilior ī faſtis: quos ī æde Hercu. & muſaꝝ Rōulū poſuit poſtq̄ ppłm ī maiores. iunioreſq; diuiſit altero ps cōſilio: altera armis rēp. tueretſ ī honorē utriuſq; ptis hūc maiū: ſeqn̄s tē iuniū uocaſſe. Sūt q hūc mēſē ad nr̄os faſtos a thuſculanis trāſiſſe cōmemorēt. Apud qd̄ nūc quoq; uocaſ de⁹ maiū q ē Iuppiter a magnitudīe. ſ. & maieſtate dict⁹. Cigi⁹ mēſē putat noīatū a Maia: quā uulcani uxorē dic. Argumētoq; utiſ qd̄ flamē uulcanaſ kł. ma. huic deæ rē diuā fac. Sed Piſo uxorē Vulcani maieſtā nō maiā dicit uocari. Cōtēdūt alii maiā Mer. matrē mēſi nomē dediſſe. Hic maxie pbātes. qd̄ h̄ mēſe mercatores oēs maiæ pitermercurioq; ſacrificāt. Affirmāt qdāq; ob⁹ Cor. labeo cōſēri: hāc maiā: cui mēſi maiores dīna celebrātes terrā eē: th̄ adeptū nomē a magnitudine. Sīc & mr̄ magna ī ſacris uocaſ aſſertionēq; exiſtimatōis ſuæ ēt hic colligūt: quos ſus pgnās ei mactaſ q̄ hoſtia ē ppria terræ: & Mercuriū iō illi ī ſacris adiūgi dicūt: qa uox naſcēti hoī terræ cōtactu daſ. Scim⁹ āt mercuriū uocis & ſmonis potētē autor ē Corne. labeo: huic maiæ. i. terræ ædē kł. maiis dedicatā ſub noīe bonæ deæ & eādē eē bonā deā & terrā: tex ipō ritu occultiore ſacroꝝ doceri poſſe cōfirmat ſꝫ de bōa dea paulo īferi⁹ dicem⁹. Hæc ex Theodoſio. Plutar. maiū a maia uocari aſſerit. q Mercu. ſacer ſit: & ſbdit iuniū uero āni rpe. Sūt ēnq hoſce ab ætate maiore & iuniore cognoīatos dicāt. Poeta āt de origine mēſis dubiū ſe eē oñdit pp cāꝝ copiā. q̄ ſeſe offert. Quare a muſ petiſ: certior cā referaſ. Q uæritis uñ a q̄ cā. Putē ego Data no. ma. mē. q̄ rōne Rōul⁹ tertio loco a ſe m̄ſē īſtitutū maiū noīauerit. Cāſi pſi⁹ nois. Nō ſa. li. nō ſatis apte & dilucide. Eſt cog. mi. qa neſcio uerīſſimā cām. Vt uiator cū uidet iter ex oī pte: ſicut ille q ī itinere ē: cū appulerit cōpitis ubi plres ſiſ uiæ cōueniūt. Stat: hæret uel ſubſiſtit. Et icert⁹: dubi⁹. Qua ſit eūdū: qd̄ iter teneat. Sic ego ignoro q̄ ferat: q̄ſi quā potiſſimū opionē ſeq̄r: & quā ueriorē eē cām dicā. Quia daſ poſſe reddere diuerſas cās. poſſe afferre uarias hu⁹ nois rōnes. Et ipſa. co. no. qa reddit me dubiū: & alio loco iopen

Varia eſt opio ūn dicaſ maius a maioribus a tra ſeſtate.

quod oſtendimus in ſupiore libro.ſ Sic conſtituere iuſti ſenes:iuſtus ſenatus:nam cōſecratus locus ex ſenatus autoritate.ſ Phœbus habet partem:cum eius templum occuper partē palatinæ domus.ſ Altera: hæc ſecunda pars.ſ Ceſſit ueſtæ:nam & partem ædium eius templum occupat.ſ Ipſe tertius: Auguſtus: ſ Tenet quod ſupereſt illis:team ædium partem:quam duo illa templa non occupant.

ANT FAN.

State palatinæ laurus prætextaq; quercus: Stet dom9/æternos tres habet una deos.

⸿STate palatinæ laurus prætextaq; q̄rc⁹ Stet dom⁹ i Nata eſt Laurus eo die quo natus eſt Auguſtus in palatio ut autor eſt Seruius:unde triumphantes coronari cōſueuerunt. Sed ante ianuam ædium Auguſti nō dubitamus plures fuiſſe lauros & inter eas mediam.

Laurus in palatio unū triumphantes coronaban tur Quercus media Fanū fortunæ coloniā auguſtus frequentauit. Fani breuis deſcriptio & laus:

quercum:quod & hic palatinæ laurus numero piurium dicuntur & alibi legimus poſtibus Auguſtis eadem fidiſſima cuſtos ante fores ſtabis mediamq; tuebere quercum. Nam ſi una eſſet laurus nō mediā ſed uel læuam uel dextram uel ſacram quercum diceret aut aliqd tale. De lauro ipſe alibi:Cur tamen appoſita uelatur ianua lauro Cingit & Auguſtas arbor opaca comas:ʔ An qa ppetuos meruit domus iſta triumphos An qa leucadio ſemp amata deo eſt:ʔ Fuit & laurus in Capitolio iuxta quercum unde coronæ certaminibus dabanť.ſ Aeternos tres habet una deos: Veſtam. Apollinem & Auguſtum qui uiuens meruit diuinos honores:ut præſenti tibi maturos largi mur honores Iurādaſq; tuū p nomē ponimus aras.ſ Huic impatori præſtantiſſimo:quē receſſus maritimi præcipue delectarunt dici nō pōt quātum urbs fani fortunæ mea patria debeat:quod hoc loco ſilentio prætereire non poſſumus. Ea enim una eſt e duo de triginta coloniis qbus deductis italiam ab Auguſto frequētatam operibuſq; ac uictigalibus publicis excultam accipimus ut Suetōius tradit. Vnde Pōponius Mela eam urbē Faneſtrem coloniam uocat i ubi uidere licet diu Auguſti mænia uetuſtiſſima hinc integra illinc magna ex parte diruta bello Gotto:nec nō & turres exporrectas circiter octo ac uiginti:portamq; minacem ut ita dixerim atq; magnificā ſtructam eo genere lapidis qd Tyburtinum uocant:cui ego nullam fere ipſius urbis Romæ portarum præferendam exiſtimauerim:quæ oīa nemo dubitauerit conſtitiſſe ducentum milibus nummum auri quos hodie Venetos appellamus. Accedit ad hæc aquæ ductus quāto dii immortales impendio quot & quib⁹ puteis qbus fornicibus cameratus:ʔ item Cloacæ Romanis ſimilimæ ac tres in agro Fanenſi pontes quoq; eminētiſſimus cernitur In uia Flāminia ad agri forum ſemproniēſium ac Fanēſium fines Nec mirum: conſtat enim Auguſtum cum uias italiæ triūphalibus uiris ex manubiali pecunia ſternēdas diſtribueret quo facilius urbs undiq; aditetur flaminiam uiam Arimino tēus muniēdā ſibi deſumpſiſſe. Eam ad mare ſuperum excipit porta Fanenſis cuius modo fæcimus mentionē:ad quā proxime repertus ē nummus aureus ab Auguſto pcuſſus ex una quidem parte expreſſa eius Imperatoris effigie non multū ætate pucti ex altera ſphynge hac inſcriptione: Auguſtus diui filius tribunitiæ poteſtatis.xvii. Eius portæ titulum hic ſubiicimus ne forte nos qſpiam exiſtimet famulari:quem olim Cyriacus ille anconites uir inclytus & uetuſtarū rerum ſolertiſſimus indagator magno Fanenſium ciuium conuentu legit nobis pueris atq; interp̄tatus ē cū exultaret maiorem in mouū perinde ac eius opera ſemi ſepulta Fanēſium gloria reuiuiſſet. Erant enim æreæ litteræ atq; auratæ pedali altitudine ac tanti impatoris maieſtati atq; operis cōgruentes. Imp. Cæſar.diui. F. Auguſtus.pōtifex.max.Cos.xiii.tribunitiæ poteſtatis.xxxII.imp.xxvi.pater patriæ murum dedit. Curāte.L.turcio ſecundo aproniani.præf.urb.fil.aſterio.v.c.corr.flam.& piceni.

De nummo aureo inuēto ſani cū capite Auguſti cæſaris & ſphinge. Porte fanēſis inſcriptio antiqſſia PAV. MAR.

⸿STate:quaſi æterne:quaſi æternæ eſtote.ſ Laur⁹ & quercus prætexta:ornata & cincta hinc inde lauris: aut prætexta coronis. Erat.n.quercus illa palatina:cum lauris ante fores ædium Auguſti in meta. Ante fores ſtabis mediamq; tuebere quercum. Et in triſtibus de ea domo. Et iouis hæc dixi domus eſt:quod ut eē putarem:Augurium menti querna corona dabat. Et poſtea cur tamē appoſita uelatur ianua lauro.ſ Cingit & auguſtas arbor opaca comas. An quia ppetuos meruit domus iſta triumphos. An qa laucadio ſemper amata deo. Ipſa ue quod feſta eſt an quod facit omnia feſta. Quam tribuit certis.pacis an iſta nota eſt. Vtq; uiret laurus ſemper:nec frōde caduca Carpitur: æternum ſic habet illa decus:& reliqua: Stet domus: perpetua ſit.ſ Vna domus habet tres æternos deos: Auguſtum Apollinem: Veſtam.

Finis interpretationis quarti libri.

IVLII FERETTI RHAVENNATIS EPIGRAMMA AD LECTOREM.

Scripſerit hæc naſo biſſeniſante libellis
Quæ fuerant longo tempore lapſa ſitu:
Altera pars æuo detrita eſt: inuida partem
Gallica barbaries ſuſtulit atq; cremat
Sex claros tantū Naſonis cerne libellos
Inquibus apparent acta uetuſta patrum
Faſtorum quoſcunq; dies cæleſtia ſigna
Cum cauſis rerum ponit & hiſtorias.
Extarēt utinā totidemq; uoluminat poſſes
Noſcere non iſtis cognita temporibus
Tu ſolitus noctu muſis incumbere lector
Pernoſces quantum conferat iſtud opus.

INTERPRETATIONES Quinti Libri per Anto. Fan. & Pau. Mar. Poetas Clariſſimos Lau.

ANT. FAN.

Væritis unde pu. ma. da. no. mẽ. De hui⁹ mẽſis noie magna diſſẽſio ẽ iter autores teſte Mac. Cũ
qdã putẽt a maiorib⁹ Maiũ noiatũ ut diximꝰ i prio hui⁹ opis libro Nõnulli maiũ deũ apud tu
ſculanos Iouẽ eẽ atq; ide ad rõanos trãſiſſe cõmemorẽt. Cingi⁹ a Maia dcm̃ exiſtiauit uxorẽ
Vulcãi cui flamẽ uulcanal kl. maiis rẽ dinã faciebat. Lʒ Piſo eã maieſtatẽ n maiã uoluerit ap
pellari. Alii (ut ſcribit Plu. i Numa) a Maia mr̃e Mercu. Maio nom̃ iditũ putãt ꝙ h mẽſe mer
catores oẽs maiæ pariter & mercu
rio ſacrificarẽt quorũ alteri h ẽ mer
curio idib⁹ maiis ædes dedicata ẽ au
tore Feſto quẽ deũ qdã eo die natũ
uolũt ut Maiæ mercuriũ creaſtis id⁹
Alii affirmãt maiã q̃ h mẽſe colebaꝰ
terrã eẽ dictã a magnitudie cui Cor
ne. labeo ſcripſit ut Mac. refert ædẽ
kl. maiis eẽ dedicatã eãdẽq; eſſe bo
nã deã & faunã opẽ ac fatuam dici.
Bona ꝙ oium nob ad uictũ bonoꝝ
cã ẽ. Faunã ꝙ oi uſui aiantiũ fauet.
Opẽ ꝙ ei⁹ auxilio uita cõſtet. Fatuã
a fãdo. Vñ i ſacris ei mercuri⁹ iũge
baꝰ q; uox naſcenti hoi terræ cõta
ctu daꝰ. Infãtes. n. ptu editi nõ prius
uocẽ edũt q̃ attigerit terrã Oui. aũt h loco aliã q̃dã opi
nionẽ affert putãtiũ a maieſtate malo datũ eẽ uocabu
lũ q̃ magnitudine dcã ẽ autoꝛ Feſto q ẽt docet maiũ lĩ
gua oſca meſſiũ appellatũ. ¶ Liqdo t manifeſte. in o termi
naꝰ id aduerbiũ ut falſo. ¶ Copiaq; ip no. Multitudo cã
rũ facit ut hæreã ſicuti uiator iterdũ ubi puenit ad triuia
uel q̃driuia. ¶ Dicite q̃ ſon. &c. Bñ in re diffili muſaꝝ q̃
rit auxiliũ q̃ ut diximꝰ a nõnullis putãꝰ iouis & mẽoriæ
filiæ idñtq; mõ Pierides a pieria ubi natæ ſunt q̃uis qdã
ſm fabulas aſſ tradãt. Mõ heliconiades ab helicõe t mõ
Heſpiades a Theſpis oppido Boetiæ. Mõ Hippocrẽides
a potis hippocrinis eiuſdẽ regiõis fõte ut a libetro q lo
cus ẽ thraciæ libetrides. itẽ caſtalides a fonte caſtalio &
aganippides ab aganipe quẽ fõtẽ eẽ i boetia muſ ſacrũ
dicũt: Vñ illd ẽ Iuue. Cũ deſtis aganippes uallib⁹ eſuri
ens migtaret i atria chilo. Is fons ab equo pegaſo nom̃
traxit quẽadmodum & hippocrene. nota eſt fabula.

Maia eadẽ dr bona dea & fauna & op. ẽt fatua.

Muſarũ nomina

VAERItis unde
putẽ maio data
noia menſi.
Non ſatis eſt li
quido cognita
cauſa mihi.
Vt ſtat & icer
tus q̃ ſit ſibi ne
ſcit eundum.
Cum uidet ex omni parte uiator iter:
Sic qa poſſe daꝰ diuerſas reddere cauſas
Quo ferat ignoro/copiaq; ipſa nocet:
Dicite q̃ fõtes aganippidos hippocrenes
Grata meduſei ſigna tenetis equi.

PAV. MAR.

Væritis unde pu. ma. da. no. mẽ. Maiũ Rõulus
tertiũ poſuit de cui⁹ noie iter autores lata diſ
ſenſio ẽ. Nã Fului⁹ nobilior i fcis: quos i æde
Hercu. & muſaꝝ Rõulũ poſuit poſtq̃ ppl̃m i
maiores. iunioreſq; diuiſit altero ps cõſilio t altera arms rẽp. tuereꝰ i honorẽ utriuſq; ptis hũc maiũ: ſeq̃n
tẽ iuniũ uocaſſe. Sũt q hũc mẽſẽ ad nr̃os faſtos a thuſculanis trãſiſſe cõmemorẽt. Apud qđ nũc quoq; uo
caꝰ de⁹ maiũ q ẽ Iuppiter a magnitudie. ſ. & maieſtate dict⁹. Cigi⁹ mẽſẽ putat noiatũ a Maia: quã uulcani
uxorẽ dic. Argumñtoq; utiꝰ qđ flamẽ uulcanaꝰ kl. ma. huic deæ rẽ dinã fac. Sed Piſo uxorẽ Vulcani maie
ſtã nõ maiã dicit uocari. Cõtẽdũt alii maiã Mer. matrẽ mẽſi nomẽ dediſſe. Hic maxie pbãtes. qđ h mẽſe
mercatores oẽs maiæ pͥter mercurioq; ſacrificãt. Affirmãt qdã q̃b⁹ Cor. labeo cõſẽtit hãc maiã cui mẽſi
maiores dĩna celebrãtes terrã eẽ t h adeptũ nomẽ a magnitudine. Siẽ & mr̃ magna i ſacris uocaꝰ aſſertio
nẽq; exiſtimatõis ſuæ ẽt hic colligũt quos ſus pgnãs ei mactaꝰ ꝙ hoſtia ẽ ppria terræ: & Mercuriũ iõ illi i
ſacris adiũgi dicũt q; uox naſcẽti hoi terræ cõtactu daꝰ. Scim⁹ ãt mercuriũ uocis & ſmonis potẽtẽ autor
ẽ Corne. labeo t huic maiæ. i. terræ ædẽ kl. maiis dedicatã ſub noie bonæ deæ & eãdẽ eẽ bonã deã & terrã i
ex ipo ritu occultiore ſacroꝝ doceri poſſe cõfirmat ſʒ de bõa dea paulo iferi⁹ dicem⁹. Hæc ex Theodoſio.
Plutar. maiũ a maia uocari aſſerit. q Mercu. ſacer ſit: & ſbdit iuniũ uero ãni tpe. Sũt ẽt q hoſce ab ætate ma
iore & iuniore cognoiatos dicãt. Poeta ãt de origine mẽſis dubiũ ſe eẽ oñdit pp cãꝝ copiã. q̃ ſeſe offert.
Quare a muſ petiſ certior cã referaꝰ. ¶ Quæritis unde q̃ cã. ¶ Putẽ ego ¶ Data no. ma. mẽ. q̃ rõne Rõul⁹
tertio loco a ſe mẽſẽ iſtitutũ maiũ noiauerit. ¶ Cã ipſi⁹ nois. ¶ Nõ ſa. li. nõ ſatis apte & dilucide. ¶ Eſt cog.
mi. qa neſcio ueriſſimã cãm. ¶ Vt uiator cũ uidet iter ex oi pte ſicut ille q i itinere ẽ: cũ appulerit cõpitis
ubi plẽs ſiꝰ uiæ cõueniũt. ¶ Stat t hæret uel ſubſiſtit. ¶ Et icert⁹: dubi⁹. ¶ Qua ſit eũdũ t qđ iter teneat. ¶ Sic
ego ignoro q̃ ſeta t q̃ſi quã potiſſimũ opionẽ ſeq̃r: & quã ueriorẽ eẽ cãm dicã. ¶ Quia daꝰ poſſe reddere
diuerſas cãs. poſſe afferre uarias hui⁹ nois rõnes. ¶ Et ipſa co. no. qa reddit me dubium: & alio loco iopem

Varia eſt opio unde dicaꝰ maius a maia. an a maiori bus a maieſtate.

Equ⁹ pegaſe⁹ natus ex gorgonis exſecto guttuſe.

me copia fecit.⸿Dicite uos.ſ.muſæ.⸿Quæ tenetis ſõtes aganippidos hippocrinesſõtẽ pegaſeũ i elycone Veꝝ ĩfra uerticẽ a crochorynthi pyreneẽ ſontẽ adeſſe iqt Strabo.& famã eẽ equũ pegaſũ:cũ potaret eo i loco a Bellorophõte dep̄hẽſũ fuiſſe.Alatũ ĩqua caballũ e Meduſæ ceruice & de gorgõis exſecto gutture p̄ ſiliẽſe.Vulgatũ ẽ ẽt caballinũ i elyconẽ ſontẽ erupiſſe:cũ ſubitã ibi rupẽ feriret ungula.Hæc ille.Hunc ergo fontẽ i elycone aganippẽ multi uocauere ex ἄγαν qđ ẽ ualde:& ἵππος equ⁹ iqſi ꝓpriæ ſit eq. ñ ẽ ab equo fact⁹:dr̃ ẽt aganippis aganippidos.ut ĥ i loco:& aganippe agãippes.Iuue.cũ de ſertis aganippes Val lib⁹ eſuriẽs migtaret i atria clio.Appellauerũt ẽt ipm ſõtẽ hippocrinẽ nã hippos equ⁹:crine fons.Veꝝ uolũt alii hippocrinẽ alteꝝ ab aganippe ſõtẽ eẽ i boetia:ſ; ob ipm nom̃ datũ eẽ locũ poetis:ut p pegaſeo hippocrinẽ diceret.Poeta utrũq; p abũdãtiã dixit. Dicite uos muſæ:q̃ tenetis fontes fontis caballini:ſontem pegaſeũ in elycone.⸿Grata ſigna ueſtigia.⸿Equi meduſei:e ſanguine meduſæ nati:ut ſigna monumẽta equi:quo ungula terram effodiente erupit aqua.

ANT. FAN.

Diſſenſere deæ/quarum polymnia cœpit
Prima/ſilent aliæ/dictaq; mente notãt:
P⁹chaos/ut primũ data ſũt tria corpa mũ(do
Inq; nouas ſpẽs oẽ receſſit opus:
Põdere terra ſuo ſ[u]bſedit & æquora traxit
At cœlum leuitas in loca ſumma tulit:
Sol quoq; cũ ſtellis nulla grauitate retẽt⁹
Et uos lunares exiliſtis equi:
Sed neq; terra diu cœlo/nec cætera phœ(bo
Sidera cedebãt/par erat oĩs honos/
Sæpe aliqs ſolio/quod tu ſaturne tenebas
Auſus de media plæbe ſedere deus.
Et latus oceano quiſq̃ deus aduena iũxit:
Et thetis extremo ſæpe recepta loco eſt:
Dõec honor placidoq; decẽs r̃uerẽtia uul(tu
Corpa legitimis ipoſuere thoris:
Hic ſata maieſtas/quæ mũdũ tẽpat oẽm
Quaq; die partu eſt edita magna fuit:
Nec mora cũ ſedit medio ſublimis olipo.

Polymniã

Cœlũ & ethera p aere poni ut i.ñ. ſẽñ.

Maieſtas oẽm mũdũ tẽmpetar

Timoris duplex ſpecies

Maieſtas uñ dicta

⸿QVAꝝ po.cœ.Pria ñ muſa itẽdũ polymnia dr̃ iter ꝑtaſq; multa mẽoria ferſq; agricultura ĩueniſſe. Vñ rei uetuſtiſſimæ narrationẽ recte huic tribuit. Nihil.n.ẽ antiqus elem̃toꝝ cõfuſiõe q̃ dr̃ chaos uñ polinia exordiũ ſumit ut oñdat maũ nom̃ a maieſtate dductũ Eadẽ muſa ut ĥ loco ẽt polyhimnia dr̃ cũ græci eã polyhimniã uocẽt⁹a multa laude uel cãtu.⸿Tria cor.atq elem̃ta nõ tria ſ; q̃tuor ſũt i q̃ digeſtũ ẽ ãtiqſſimũ chaos. S; ſũt q cœli noĩe aerẽ & ætherẽ cõplectunt:ut Oui.ĥ loco.Itẽ Vir.ut Pricipio cœlũ ac terras cãpoſq; liqntes.⸿in nouas ſpẽs:i elementa q̃ ſũt mẽbra ãtiq̃ cõfuſiõis uel i formas. ⸿Nec cæ.phœ.ſi.ce.inferiora p̄ſtãtiorib⁹ nullũ honorẽ & reuerẽtiã exhibebãt.⸿Occeano:cui cedendũ erat ut parẽti Nã & Home.ait oceanõte theon gñſin. Et Vir. Oceanũ patrẽ reꝝ.⸿Thetis:Achil' matrẽ hic accipias neceſſe ẽ ut oñdit q̃litas ſy labaꝝ. Et nõ ẽ deaꝝ ĩfima q̃ uis nupſit Peleo.⸿Corpa le.ipo.tho.iũcti ſunt legitio m̃rimõio. Vult.n.reuerẽtiã nupſiſſe honori & maieſtatẽ eẽ honoris ac reuerẽtiæ filiã.is.n.eẽ ſeſ oĩu; maxim⁹ quẽ oẽs honore ac reuerẽtia ꝓſequũſ.Vñ illd eſt: Maieſtas cõuenit ipa deos:Sylli⁹ de Hãnibale tot bel'q̃ſita ul ro tot cædib⁹ armat Maieſtas æterna ducẽ Vale.maxi. Maieſtatẽ eẽ iqt lõgũ ac beatũ honorẽ ſine onere.Ea recte mũdũ uniuerſũ tẽpare dr̃:qm̃ ſine maieſtate ſalui eẽ nõ poſſum⁹.Quare Perſæ nõ pie ſolũ ut ait, Q. Curti⁹ ſed ẽt prudẽter reges ſuos iter deos coluere:itelligẽtes maieſtatẽ ipii ſalutis eẽ tutelã:cui⁹ꝑria & pudorẽ facit & metũ,quo iprobi coercẽſ.Hic illa ad priamũ Helenæ uerba ſũt:O metuẽde mihi ſpiſpq; reuerẽde chare pr̃ S; timoris duplex ẽ ſpẽs ut iqt Ariſt. Vna cũ reuerẽtia & pudore q̃ utunſ ad pr̃es modeſti filii & ciues bonis morib⁹ p̄diti ad eos qb⁹ cũ beniuolẽtia gubernãſ.Altera cũ inimicitia & odio q̃lis ẽ ſui ad dños & ciuis ad tyrãnos.Sciẽdũ maieſtatẽ a magnitudinẽ nom̃ accepiſſe autore Feſto q̃ cũ ſit uti dixim⁹ſaluberrima iure grauiorib⁹ pena afficiunſ q̃ læſerit maieſtatẽ.⸿Medio olym.qa eminẽtior loc⁹ decuit maieſtatẽ.

PAV. MAR.

Polymnia uſ polyhĩnia

Tellus ta, quã & aer ſũt hic tria cor/pora: nã ignis ad cœlũ acceſſat

⸿DISſenſæ deæ:muſæ fueſ iter ſe diſſentiẽtes nã illd ab alia dicebaſ.⸿Pria q̃ꝝ tañ ais.Polymnia cœpit loq.ſ.⸿Aliæ:muſæ.⸿Silẽt:ea loq̃nte.⸿Et notãt deã mẽte:itente.n.audiũt.Polinia muſaꝝ una ita dcã ut Dio.qa rãta ſuauitate poetas reddit gl'ia imortales. Aliq dictã putãt.a poly multũ:& mnia mẽoria t & p̄cẽ rhetorib⁹:qb⁹op⁹ẽ multa mẽoria. Aliq dictã uolũt a poly multũ & himnos laudatios:qđ laudatõib⁹p̄ſit:& ſcribũt polymnia:ut apđ Horat. Si neq; tibias euterpe cohibet nec polyhimnia:& i ĥ quoq; uerſu polyhimnia legũt.⸿Poſt cha.ut pri.polymnia illd his uerb aſſere cõtẽdit:maiũ mẽſem a maieſtate dcm̃ nã cũ ab initio p⁹diuiſũ:digeſtũq; chaos nulla hrẽſ ſõrut ætatis:aut dignitatis & ihonorati ab aliis eẽnt deoꝝ pricipes. Nata ẽ maieſtas hæſitq; primũ ſaturno, Deĩde ioui eaq; fecit:ut ſupiores ab iferiorib⁹ uenerarẽt eiuſq; nũine fcm̃ eſt:ut i terris quoq; pſonaꝝ:ætatis ac dignitas rõ hẽaſ.illi igiſ ob nũinis magnitudinẽ m̃ſe; hũc ueteres cõſecrauere.⸿Poſt chaos p⁹ illã reꝝ ab initio cõfuſã unitatẽ.⸿Vt pri.da.ſũt mũ.tria cor. digeſtũ illd chaos i elem̃toꝝ ordinẽ.Hoc i loco tria corpa dixit:& i prio Lucidus hic aer & q̃ tria corpa reſtãt ignis aq̃ & tellus un⁹aceru⁹erat.Quattuor corpa demſtauit nũc hæc tria ita itelligas.⸿Tellurẽ:aq̃ aera qñ ignis cũ cœlo alti⁹ euolauit.⸿Et om.op.q̃ſi oĩs materia.⸿Receſſit i no.ſpe.i nouas formas.⸿Terra ſub. dep̄ſſa eſt.⸿Suo põ.grauitate ſua.Sic.n.i met.iqt & p̄ſſa eſt grauitate ſua:circũflu⁹ humor ultia poſſedit. ⸿Et tra.æquo.maria ipſas aq̃s.⸿At le.tu.cœ.hoc eſt æthera:ubi eſt elem̃tũ ignis.⸿In ſũ.lo.ut.i meta. ſũmaq; locũ ſibi legit i arce.⸿Sol quo.cũ ſtel.re.nul.gra.cũ i imo nullo põdere denſioris molis p̄ſſus teneref exiliit ex chao:& altiora cũ cœlo petiuit.⸿Et uos o eq lu.qui biã lunæ agitis.⸿Exiliiſtis:& ad ſupiora quoq; aſcendiſtis.⸿S; ter.diu nõ ce.cœ.nõ reuerebaſ cœlũ:cũ ſe iferiorẽ illo nõ exiſtimaret.⸿Sydera cæ.ſi ce.phœ.cæteræ ſtellæ ſoli tanq̃ lucidiori:ac digniori:cedere nolebãt.⸿Ois ho.oĩs dignitas.⸿Erat par.qa

nulla erat diſcretio pſonaꝝ:& dignitas.¶ Sæpe ali.de⁹ de me.ple.de uulgari multitudine. & ī met. Plebs habitat diuerſa locis. Eſt auſus o ſaturne ſedere ī ſollo qđ in tribunali ſine ulla regis reuerentia plebeii audebāt regali iſidere ſella.¶ Et qſq̄ de⁹ad.altūde adueniens.¶ iūxit la.ocea.auſus eſt ſedere ,ppe oceanū:deoꝝ oium patrem ut ſup⁹ diximꝰ.¶ Et themisq̄ fuit ſoror ſaturniq̄ dicūt diuinādi artem:ſacra:cultuſq; deoꝝ īntroduxiſſe.Eaq̄q̄ ad bñ uiuendū:& pacem ptinent oñdiſſe.Apollo qdē tradiſtcū eſſet rñſa datur⁹:themin cōſulere ſolit⁹:itaq̄ diuinādi artis īuentricē ¶ Sæpe ēt re.ultio lo.cū nemo eſſet:q eā reuereret:ι & cederet. Aliq legūt.Et thetis extremo:& uerſus nō ſtaretinā illud ꝟs.lōgū eſt:ut apud Vir.ī geor.Teq; ſibi gñ ꝑ thetis emat oib⁹ undis:poſſes legere extrēo & thetis ſæpe recepta loco:& ītelligas de uxore Oceāide q̄ ſup⁹ diximꝰ.¶ Donec ho.ita ihonorati erāt dii.¶ Donec:uſq; quo.¶ Honor dignitas.¶ Et reuerentia dι. decora.¶ Vultu pla.benigno.¶ Impoſuere:collocauere.¶ Corpa:deoꝝ:ipſoꝝ:& heroū.¶ Thoris leg.q eſſent illι lege cōſtituti.¶ Hic:ex honore & reuerentia.¶ Sata ma.q̄ a magnitudine dī.ut Pōp.iqt ē.n. ipſa āplitudo dignitatis maieſtas claroꝝ uiroꝝ:ſine tribunaliū faſtigio:ut inqt Val.ſine apparitoꝝ miſterio:potens in amplitudine ſua obtinenda.Grato.n.& iocūdo introitu aīs hoīum illabitur admiratōis ꝓtexta uelata:quā recte qs dixerit longū & beatū honorem eſſe.¶ Quæ ma.¶ Tempat:regit & moderaſ.¶ Mūdū omnem:cū oia illi ſuccūbant:& eius arbitrio aganſ.¶ Et qua die eſt edita partu:q̄ſi & ab initio cū primū nata eſt.¶ Fuit magna:& cæteris numinibus maior.inde a magnitudine nomen ſortita eſt.¶ Nec mora conſedit ſublimis:excelſa.¶ Medio olympo:in altiore cœli parte ut cum eſſet relata & loco cæteris eminentior.

Temis ī uētrix artis diuinandi fuit ante apollinē.

Maieſtas a magnitudie ſua dicta.

Aurea purpureo conſpicienda ſinu
Cōſedeſ ſimul pudor & metꝰ:oē uideres
Numen ad hāc uultus cōpoſuiſſe ſuos:
Protinus itrauit mētes ſuſpectus honorū
Fit pretiū dignis:nec ſibi quiſq; placet:
Hic ſtatus ī cœlo multos pmāſit in ānos
Dum ſenior fatis excidit arce deus:
Terra feros ptꝰ (īmania mōſtra) gigātes
Edidit/auſuros in iouis ire domum:
Mille manꝰ illis dedit & ,p cruribꝰ āgues
Atq; ait/in magnos arma mouete deos:
Extrueſ hi mōtes ad ſidera ſūma parabāt
Et magnum bello ſollicitare iouem:
Fulmina de cœli iaculatus iuppiter arce.
Vertit in autores pondera uaſta ſuos:
His bene maieſtas armis defēſa deorum
Reſtat:& ex illo tempore culta manet:

¶ PVRpureo ſi.qa nō oib⁹ olim cōceſſū ē uti purpura ut diximꝰ q̄ cōfert aliqd maieſtati.¶ Ad hac uul.cō.qm̄ hi qb⁹ ineſt maieſtas oīum ī ſe ora cōuertūt. ¶ Suſpect⁹ ho.nō dſpectꝰ ut antea cū nulla honoris rō hr̄eſ.¶ Nec ſi.qſq; pla.Nullus deoꝝ tm̄ ſibi tribuit ut dedigneſ honore pſeq aliū maiori dignitate pſtātē.¶ Senior de⁹ Saturn⁹ quem iuppiter regno eiecit.is de⁹ dī Pluuiaꝝ.Vñ fingiſ ſenex qa ſenes ſp gelidi ſūt cui⁹ ſacra q̄ ſaturnalia uocanſ:multis ſeclis ꝓcedūt rōanæ urb̄ ætatē autore Macro.in qb⁹ hūiliores potentiorib⁹ cæreas dono dare cōſueuerūt qa candeſ paupes locupletes cæreis utebāſ.Huic deo apto capite īmolabant qm̄ a rōanis ueritatis de⁹ hēbaſ q̄ occultari neqt cū cæteris fere diis cæleſtib⁹ imolantes uelarenſ.Lʒ qdā putauerint Saturnū eē terreſtrē & ſubterraneū deū:quo regnante ferūt ætatē aureaʒ fuiſſe:lʒ eam Home.(ut ait Plato) deſignauerit in cyclopibꝰ quos inqt p⁹ diluuiū uixiſſe in ſpelūcis fructib⁹ ſpōte naſcētib⁹.¶ Terra fe.par.īma.mō.gi.edi.Poſt eiectū Saturnū nati ſūt gigantes q auſi ſūt ledere maieſtatē & iouι bellū inferre.¶ Pro cru.an.qa poetæ fabulāſ gigātes fuiſſe pedib⁹ ſpētinis.¶ Pōdera ua.Peliū:Oſſā & olipū.

Saturn⁹ cœlo eiectꝰ:cui op to capite ſacrificabatur.

Gigātes nati poſt eiectū ſaturnū de cœlo.

ANT. FAN.

¶ AVrea cō.ſpectabilis & admiranda.¶ Sinu pur. ueſte purpurea.q̄ qdē magiſtrat⁹ ſūm⁹ dicebat & q̄ ſemp magni fuit apud ueteres:& de purpureo colore Ply.iqt Color hic p maieſtate pueritiæ ē.Diſtinguit ab eqte curiaʒ Diis aduocaſ placādis.Oēmq; illuminat ueſtē in triūphali miſceſ auro.¶ Pudor & mo.ſi.cōſe.cū ipſa maieſtate:q̄ duo faciunt abhorrere ab oī turpitudinis nota.¶ Videres:uidere tu potuiſſes.¶ Oē nu. ois deos. ¶ Cōpoſuiſſe.¶ Suos uul.ad hāc ut ſolū ipſam maieſtatē cōtēplarenſ & intuerenſ.¶ Protin⁹.ſtatim.¶ Suſpect⁹ ho.intra.men:cū pri⁹ nulla rō hr̄eſ honoris:nūc obſuata maieſtate honoris ſui ſuſpectus cœpit oēs. ¶ Fit præ.di.q̄ū dignitas eſſe cœpit in ꝓtio & q digniores erant plus exiſtimabanſ.¶ Ne quiſq̄ pl:ſibi hēbanſ inqt in ꝓtio digniores nō ut qſq; placeret ſibi ipſi ſed ut placeret aliis nā tū demū pluris exiſtimabaſ dignior cū aliis placeret.¶ Hic ſta.pman.pſeuerauit.¶ In cœ.in an.mul.regnante.n.ſaturno.,p maieſtatis amplitudine.habita eſt rō dignitatis.¶ Dum de⁹ ſenior uſq; quo ſaturnus.¶ Excidit arce eiect⁹ eſt e regno cœleſti & ab ioue filio pulſus.¶ Fatis fatali ne celſitudine.¶ Terra feros partus poſt eiectum ab ioue ſaturnum terra gigantes pepit qui auſi ſunt extructis montibus diis bellum inferre ſed ab ioue fuſi ſunt.¶ Terra edi.pepit.¶ Feros feroces & crudeles pt⁹hoc eſt ipos gigantes.¶ Monſtra im.magna & crudelia.¶ Auſuros qui olim auderent.¶ Ire in io.do.oppugnare cœlum.¶ Dedit il.ge.¶ Mille ma.ppea q; briareus & aliſ erant q hēbant centū man⁹.¶ Et p.an.qm̄.hēbant pedes ſpētinos.¶ Atq; ait.terra mouere arma ī magnos deos.inferatis bellū diis.¶ Hi pa.ex.mon.peliō.oſſam olympū de qb⁹ in primo li.diximꝰ.¶ Ad ſi.ſū.uſq; in cœlū.ut illuc p extructos mōtes aſcenderent.¶ Et ſolli.anxiū & ſollicitū reddere.¶ Ioue ma.bel.illū.n.uolebant ſupius detrudere regnis.¶ Verū fuere titanes de qbus in q̄rto diximꝰ cū qb⁹ bellū geſtū eſt poetæ gigantes finxere.¶ Iuppiter ia.ful.intorq̄ns fulmina q̄ ipſi ioui aſſignanſ.¶ De ar.cœ.de æthere ſuperiore.¶ Vertit:euertit.¶ Vaſta pon.uaſtos montes.¶ In au.ſu.in eos:qui ,p oppugnando cœlo conſtruxerant.¶ His ar.io.ſ.his fulminibus.¶ Maieſtas deo.eſt.be.de.qa cā iuppiter ab omni diſcrimine uendica.¶ Reſtat.ſupat.Et ex illo tpe ab extinctis gigantibus.¶ Manet culta nam coliſ & obſeruaſ ab omnibus.

PAV. MAR.

Pro maieſtatis āplitudie habita ē ratio dignitatis.

Pelion. Oſſa & olymp⁹.

ANT. FAN.

¶ ASSIDET In.io.Poſt uictos gigantea ſatis ē ioui ſola maieſtas neq; armis op⁹ ē ad imperium retinendū cū cæteri deoꝝ uolētes ac ſua ſpōte cedāt iouis maieſtas. ¶ Et numa: Cui nemo bellū īculit. ¶ Comes pueris: Hi ēt nō ignobiles ac bonæ idolis maieſtate nō carēt. Vñ illud ē plynii color hic ꝓ maieſtate pueritiæ eſt. ¶ Illa da.fa.cō. Cōſules & cæteros magiſt⁹ uenerabiles reddit. ¶ Alta tri. Aſſidet triūphātib⁹.poſt uictoriā. ¶ Clio: Hæc muſa a glia nomē accæpit a qua iuuētā hiſtoriā dicūt. Cōſtat aūt accēdi nos ad ſtudia famæ deſiderio. Thalia uero a thallin hoc ē germinādo dictā ē q: nihil magis germinat ꝙ doctrina cui muſæ ſerēdaꝝ arboꝝ inuētio tribuiſ. Sane thalia muſa eſt thalia unam charitū. Differūt accētu & ſcriptura ut nō nulli uolūt ꝗuis qdā aliť ſentiant. ¶ Vraniæ. Muſa ꝗ cæleſtis interꝑtaſ ac Linū dř genuiſſe & ē græca declinatio ne claudicet uerſus ꝗuis ſi urania legeris ſuſtentari pōt cæſura ut mittit hypmeſtra. Huic aſtrologiæ daſ inuētio. ¶ Magna fu.quō.ca.re.canis: ſenectus quē iuue.ſacrā uocat nuſꝙ terraꝝ honoratiorē locū habuit ꝙ apud lacedæmonios ut iuſtin⁹ refert idq; Lycurgi legib⁹: q maximū honorē nō diuitū & potētū ſed ꝓ gradu ætatis ſenū eſſe uoluit: quē morē. deinde romani accepūt ut. A. Gel. ſcribit apud quos maiores natu a minorib⁹ colebātur ad deoꝝ ꝓpe ac parentū uicē atq; oī in loco inq; oī ſpecie honores priores potioreſq; hēbanſ a conuiuioq; ſeniores a minorib⁹ domū reducebanſ. Sed poſtꝙ ſoboles ut idē inqt ciuitati neceſſaria uiſa ē & ad plē ppli frequentantē ꝑmiis atq; inuitamentis opus fuit tū antelati ſunt qbuſdā in reb⁹ q uxores quiq; liberos hērent ſenioribus neq; liberos neq; uxores hñtib⁹. Plutar. autor eſt Publicolā cū Lucretiū Lucretiæ patrē collegam ſibi ſubtogaſſet ei qđ ſenior eſſet primo loco ceſſiſſe ac faſces tradidiſſe: eūq; honorē poſtea ſenib⁹ ſemp habitū. Eoſdē & Chilo lacedæmonius honorādos monuit teſte Laertio & Pytagoras Sami⁹ q qđ tpe ꝑcederet id honorabilius exiſtimandū cenſuit ſicuti occaſu ortū in ſæculo principiū fine. In uita generationem corruptione. Idē & deos ī honore ſemidæis docuit ꝑferēdos: hoibus ꝙ heroas ac parētes hoībus cæteris. In ſuo ꝑcio: ſu pro⸗pria ueneratione & ætati congrua. ¶ Pro diis ſuis pro defenſione patriæ ac deorum eius.

Maieſtas iouis cuſtos

Clio

Thalia

Vrania

Senectuti olī honor hit⁹.

Ex metelli pontificis oratione ſūpta. de uxore ducenda

Honor habitus his qui uxores & libos hūiſſent

Aſſidet inde ioui/iouis ē fidiſſima cuſtos:
Et præſtat ſine ui ſceptra tenere ioui:
Venit & in terras/coluerunt romulus illā
Et numa/mox alii tempore quiſq; ſuo:
Illa patres in honore pio matreſq; tueť:
Illa comes pueris: uirginibuſq; uenit:
Illa datos faſces cōmēdat eburq; curule.
Illa coronatis alta triumphat equis.
Finierat uoces polyhimnia/dicta ꝓbarūt
Clioq; & curuæ ſcita thalia lyræ:
Excipit uraniæ fecere ſilendā cunctæ:
Et uox audiri nulla niſi illa poteſt:
Magna fuit capitis quōdā reuerētia cani
Inq; ſuo precio ruga ſenilis erat:
Martis op⁹ iuuenes aioſaq; bella gerbāt
Et pro diis aderat in ſtatione ſuis:
Viribus ille minor nec bñdis utilis armis
Conſilio patriæ ſæpe ferebat opem:
Nec niſi poſt ānos patuit tūc curia ſeros

PAV. MAR.

¶ INDE. ex illo. ¶ Aſſidet io. apud iouē ſedet & facit ut illū oēs reuereāť. ¶ Fidiſſima cu.ē io. ꝓpea qđ ab eo nō diſcedit: ut illū ſeruet in ſua dignitate. ¶ Et præ.ſce.tenēdo ꝑſtat imperiū. ¶ Ioui ſine ui: nam nō ꝑ uim & tyrānidē impat: ſed facit maieſtas ut dii cæteri ſua ſponte ioui pareant: tanꝙ digniori. ¶ Venit & in terras: & haſit regibus: & heroibus: fecitq; eos ab aliis obſeruari. ¶ Romulus & numa: q fuere primi reges romanoꝝ. ¶ Coluerūt illā: maieſtatē ut eēnt: & hñenſ cæteris digniores. ¶ Mox alii. reges & ꝓceres. ¶ Quiſq; ſuo tpe. coluit illā. ¶ Illa tueť: ſuſtētat. ¶ Patres & mēēs: in ſuo honore ꝗſi facit: ut hēaſ rō genituræ & ætatis: ut filii: parētes ut iuuenes eoſq; maiores nati ſunt reuereanť. ¶ Illa maieſtas. ¶ Venit comes pueris & in uirginib⁹. Nā hæret illis q ꝑſtantiores erunt indolis. ¶ Illa cō.da.fa. hoc eſt conſularē dignitatē: facit ut cōſules a pplo uenerenť. ¶ Et ebur curule eburneā & cōſpicuā ſignis curulē ſellā: de ꝗ in primo li. diximus. Sed eſt hic denoīatio nā qđ tenet ꝓ eo qđ teneť. Curulē.n. ſellā ꝓ ipſis edilib⁹. Et cōſulū ēt erat eburnea ſella. ¶ Illa: maieſtas. ¶ Alta ſublimis triūphat Eqs coronatis: hoc ē. hæret ēt ducib⁹: & īperatorib⁹ triūphantibus curru coronato. ¶ Polyhimnia finie.uo. nā hactenus & de maieſtate loquuta ē: ut illud aſſerere uidereſ Maiū mēſem a maieſtate denoīatū. ¶ Clio & thalia ſcita curuæ lyræ. ꝗſi docta reſonaſ lyrā. ¶ Probarunt dicta polyhimniæ. ¶ Clio: muſa dicta a κλεοσ: qđ eſt glia ꝗ ex poetaꝝ laudib⁹ oriť. Thalia a θαλλω: qđ ē uireo: ſeu germino: qm̄ in longū tꝑs poetaꝝ laus parta uireſcat. Excipit uraniæ: ſuſcipit illa cām agendam & ſubſequuta eſt ſtatim polyhimniæ ſermonē. Vir. Tūc ſic excepit regia iuno. ¶ Cūctæ: cæteræ muſæ. ¶ Fecere ſilentia: ſiluerunt loquente illa ꝗ dicta eſt urania ab οὐρανοῦ i. a cœlo ꝗ uiros eruditos in cœlū tulit. ¶ Et nulla uox pōt audiri niſi illa. nā ſilētib⁹ cæteris ſola uox illi⁹ audiebaſ. ¶ Magna fuit quondā: oſtēdit uraniā maiū dictū a maiorib⁹: hoc ē ſenib⁹ cū maxima hñeť illis reuerētia. Et ex Licurgi legibus illud apud lacedæmonios ſp ſeruatū ut ſeniorē oēs reuerenť: & minores natu maiorib⁹ ſp cederēt. Sic & ī urbe roma rō ætatis ē hita ab initio & Romulus ipſe multitudinē in iuuenes & ſenes diuiſit ut altera pars armis: altera cōſilio rēp. tuereť. A maiorib⁹ igiť maiū. A iuniorib⁹ iuniū nūcupauit. Magna reuerentia fuit quondā capitis cani magnopere olim caput canū hoc ē ſenilē ætatē cæteri reuerebanť. ¶ Et ru.ſe. ꝗ ſenilem ætatē īdicat. nā ob defectū ſanguinis q ē ī ſenib⁹ fit frons & facies ipſa rugoſa. ¶ Erat ī ſuo ꝑtio q: tāta apud romanos ꝗ apud lacedæmonios ea ætas cæteris ꝑferebanť. ¶ Iuuenes ge.ma.op⁹. gerebāt arma & ꝓ patria pugnabāt. ¶ Bella aioſa: ꝗſi cū laude fortitudinis & magnanimitatis. ¶ Et ade.i ſta. ꝗſi firmi in acie ut a ſignis nūꝙ diſcederēt nec hoſtib⁹ terga uerterēt. ¶ Pro diis ſuis ꝓ defēſiōe patriæ & deoꝝ ſuoꝝ. ¶ Virib⁹ illa

Sella curulis erat ex ebore inſigne ediliū patriciorū & cōſulū

Maiū dici a maiorib⁹ & iuniū a iuniorib⁹.

minor ætas ſenilis robore.corporis inferior.¶ Nec uti.ha.ar.inutilis ad arma bellis exercenda.¶ Ferebat opem patriæ conſilio cum corpore prodeſſe patriæ non poſſet properat conſiliis.¶ Nec curia tunc patuit niſi poſt annos ſeros:quaſi non eo tempore licebat queq̃ in ordinem ſenatoriũ aduocare:niſi poſt grauẽ ætatẽ:ideo nõ patuit cuiq̃.i.curia ubi ſenat' habebat:niſi ſenibus.Seniores enim in ſenatores eligebantur.

Seniores ſolũ in ſenatũ accedebant.

Nomen & ætatis mite ſenatus habet:
¶ Iura dabat poplo ſenior/finitaq; certis
Legibus/eſt ætas unde petatur honor:
Et medius iuuenũ nõ indignantibus ipſis
Ibat/& interior ſi comes unus erat:
Verba qs auderet corã ſene digna rubore
Dicere/cenſuram longa ſenecta dabat:
Romulus hoc uidit/delectaq; corpa pres
Dixit/ad hos urbis ſũma relata nouæ ẽ:
Hic ſuã maiores tribuiſſe uocabula maio
Tangor/& ætati conſuluiſſe ſuæ:
Et numitor dixiſſe põt da romule menſẽ:
Hunc ſenib9/nec auũ ſuſtinuiſſe nepos
Nec leue ꝓpoſiu pign9 ſucceſſit honoris
Iunius a iuuenum nomine dict9 adeſt:
¶ Tũc ſic neglectos/hedera redimita ca
Pria ſui cœpit calliopeia chori: (pillos
Duxerat ocean9 quondã titanida tethyn
Qui terrã liquidis qua patet ambit aqs:

¶ NOMEN & æta.mi.ſe.cra:adeo uerũ eſt nõ niſi ſenibus curiã patuiſſe ut ſenatores a ſenecta ætate nomẽ acceperint:quos qdã a ſinẽdo dictos uolũt:qd' ipſi ꝓ ſenat' cõſuitũ agẽdi facultatẽ darẽt.Sed ut putem' ætatẽ magis q̃ uerbũ ſino ſenatui nomẽ dediſſe facit & qd' apud græcos gerõ ſenex dĩ ſenatuſq; geroyſia & Plut.ac Ci.autoritas:quoq; hic ĩ agris inqt tũc erant Senatores.i.ſenes:& q̃ niſi eſſent ĩ ſenib' nõ ſũmũ cõſiliũ nři appellaſſent ſenatũ.Hic aũt ſcribit Romulũ ex optimatib' cẽtũ creaſſe ſenatores eorũq; collegiũ ex ætate ſenatũ appellaſſe.Neq;.n.placet qd' Pri.tradit ſenatũ cõponi a uocabulo nat'.Sciẽdũ morẽ fuiſſe Romæ aliqñ ſenatorib' ĩ curiã cũ ꝑtextatis filiis itroire.Sed Papirii ꝑtextati facto ſenat' decreuit ne pueri cũ patrib' ĩ curiã itroirẽt:ac ne cui pauciores qnq; ac.xx.ãnos nato ſenatũ ingredi liceret:ubi qd' capiſ cõſiliũ ut a cõſulẽdo dictũ ẽ autore Feſto uel a cõſiliãdo quod ĩ unã ſniam pluriũ mẽtes cõſiliat & cõueniãt:uel a ſilẽtio quo id maxĩe ĩuenit.¶ Iura da.po.ſe.Prætores cõſules & eiuſmodi magſtat' nõ creabanſ niſi ætate ꝓuecti:quis ubi neceſſitas poſtulabat ẽt iuuenes crearenſ ut Scipioni cõtigit.¶ Certis legib' ut illa fuit q̃ poſt Papirii factũ cautũ ẽ ne cui liceret ſenatũ ĩgredi niſi ſupra qnq; ac.xx.ãnos ꝓceſſiſſet ætate.¶ Interior ſi comes un' erat.Senſus ẽ.Si duo iuuenes comitabanſ ſenẽ recipiebaſ ſenex medio loco.Si aũt ſeni un' tñ erat iuuenis comes ĩterior loc' ſenis eſſe cõſueuit.Id qd' hodie multis ĩ ciuitatib' cuſtodiſ.Sunt q nõ ĩterior ſed anterior legũt:qd' magis placet.¶ Cẽſurã lõ.ſe.da. Nõ alia reuerẽtia tribuebaſ ſeni q̃ cẽſori morũ ac diſciplinæ Romanæ arbitrio.¶ Delectaq; cor.pa.dixit: Diximus ſupra cur ſenatores patrũ noie uocarenſ.ſ3 ẽt ſubiiciem' aliqd.¶ Sũma nouæ urbis:Regendæ ciuitatis arbitriũ.¶ Nec auũ ſuſtinuiſſe ne.Nõ auſus eſt Romulus aui Numitoris iperio reluctari & hũc mẽſem a maioribus.i.ſenib' maiũ noiauit q cõſilio rẽpu.tuebaſ dicebãturq; patres uel a patrocinio uel qd' hi ſoli q patres forent creari poſſent ut ſcribit Plut.in romulo qd' ex primis illis cõuenis non multis cõtigit uel(ut Feſto placet)qd' agroꝝ ptes attribuerint tenuioribus ac liberis ꝓpriis.Sed illis ꝓbabilius uideſ ꝙ q dã tradiderũt dictos patres a curæ ſimilitudine q deide aſcriptis in cũ ordinẽ pluribus patres cõſcripti uocati ſunt.¶ Nõ leue pi.Liptote figura.& ẽ ſenſus:Succeſſit Maio Iunius grauiſſimũ pign' honoris quẽ Romulus ciuibus ſuis ꝓpoſuit q noluit ẽi iuniores abire ihonoratos.¶ Prima ſui cæpit calliopea chori:Non prima dicendi ordine.Legim'.n.ſupra.Q uaꝝ polyhimnia cæpit prima:ſed muſaꝝ princeps qa ea nihil canorius eſt.Vñ a pulchritudine faciei & uocis nomẽ accepit ꝑ quã nõnulli ipſm uocis cõcẽtũ accipiũt dicẽtes hãc maximã muſam poetis opẽ ferre q ſũmoꝝ uiroꝝ & heroũ geſta uerſibus heroicis ſcribũt Titania tethyn:Vult tethyn Titani filiã eſſe q̃ alii e cœlo & ueſta genitã uolũt:qd' nõ placet:Hæc ẽ uxor oceani.

ANT. FAN.

Sẽatores a ſenectute dictos: nõ qa ſit ſenes nati

Conſiliũ dici a cõſulendo uel cõſiliando qa ĩ unã mẽtẽ cõſiliant pres.

Anterior aũ interior ſit melius

Patres

Calliopea.

¶ ET Sena.hẽt mi.no.æta.nã a ſenili ætate ſenatus dictus.Senior dabat iura ꝑ ſe ꝑ prætores ẽt q ius dicerẽt: & poſt eiectos reges ipſi cõſules ex ſenili ætate creabanſ.¶ AEtas ẽ finita cer.le.q̃ſi circũſcripta:& determinata legibus eſt ætas.¶ Vñ:a qua ætate.¶ Petaſ ho.petanſ dignitates:nã lege cautũ eſt:ne qs minor quadraginta ãnis:aut ut alii dicũt trigintaſex peteret:aut iniret cõſulatũ qñ hẽreſ rõ ætatis.Veꝝ Scipio q añ annos initis ſolutus fuit legib' urgẽte neceſſitate.¶ Et me.iu.ibat:iuniores reuerentiæ gr̃a medio loco ſeniorẽ accipiebant:& ſic ſimul icẽdebant.¶ Nõ indi.ipſis iunioribus.i.cũ non idignarenſ medio loco ſenẽ ducere.¶ Et ſic erat unus comes iterior:iterior.e locorq; a medio:& dignior ille locus.¶ Quis au.diceret ex iuuenib' qs eſſet auſus loq.¶ Corã ſe.uer.di.ru.uerba turpia.¶ Longa ſe.ipſa ætas.ſenilis.¶ Dabat cen.tur piũ.Ergo tanta erat ſenũ reuerentia:ut uiderenſ ipſi ſenes ꝑ cenſorib' adeſſe iuuenibus.Sic pudenda & reꝑhenſione digna loq nõ audebant.Romulus uidit hæc oĩa q̃ dixim' de ſenecta.¶ Dixit patres corpora electa ſenes ipſos quos legit cũ ſenatũ cõſtituit patres appellauit aut qd' patroni multitudinis crãt:aut qd' patres cæteroꝝ uidebanſ aut a uirtute & ꝑſtãtia nobilitatis ut ea nois mãſuetudine arrogãtia & inuidia ꝑcul eſſent.¶ Sed de his pl̃a i prio li.dixim'.¶ Ad hos pres.¶ Eſt re.ſũ.no.ur.oĩs cura & iperii ſũma relata eſt. ¶ Hinc ex his rõnib'.¶ Tangor moueor ad ita exiſtimãdũ.¶ Maiores:ſeniores hoc ẽ ipſm ſenatũ.¶ Tribuiſſe uocabula maio dediſſe appellationẽ huic mẽſi:ut ab ipſis maiorib' maius dicereſ.¶ Et cõſuluiſſe ſuæ ætati hũiſſe rõnẽ ætatis.¶ Et nu.auus matern' romuli.¶ Põt dixiſſe potuit ita dicere.¶ O Romule da hũc mẽſem ſenibus:q̃ſi da huic mẽſi a ſenib' appellationẽ.¶ Nec nepos:Romulus:qui filiæ numitoris filius.

PAV. MAR.

Senes ꝓ cẽſorib' a maioribus habebantur.

Vraniæ prima eſt locuta: deinde calliope ſequitur.

Suſtinuiſſe:ſuſtinere potuit auũ q̃ſi nõ potuit ſuſtinere diutius illi⁹ p̱cet noluit poſtulata negare. Sed obſequunť ẽi & mẽſem a ſenib⁹ appellauit. Nõ ſuc. nõ ſubſequuũ ẽ poſt illud. Leue pign⁹:ſed graue. Honoris ꝓpoſitũque ꝓpoſuit Romulus ſuis ciuib⁹. Adeſt poſt. Malum menſem:Iunius dictus a noĩe iuuenũ. Ná ut maium a maioribus ita iunium a iuuenibus appellauit. Tunc neglectos poſt Vraniam Calliope regina muſarum aliam attulit cauſam nominis refertq; ex oceano & Tethy natã eſſe pleionem: Ex ea & athlante natas eſſe pleiadas:de quibus in.iiii. egimus:& ex pleiadibus pulchriorem maiam ioui placuiſſe:& in arcadia mercurium peperiſſe:cuius numen magnum erat apud Arcades. Vnde euandes ad nos ꝓfectus ſacra arcadica attulit. A mercurio igitur feſtum ut hic menſis de nomine matris maius denominaretur. Tũ calliopea:& calliopeia calliopea dicim⁹ ſicut peneolope & Peneolopea:dr aũt Calliope a pulchro ote. ωψ οπος uultus & facies dr κάλλος pulchritudo καλη pulchra & bona p̱eſt heroicis uerſibus. Et

Primus princeps hic.

Diodo. inqt dictã q cantus ſuauitate cæteras antecedens magni ab autoribus exiſtimetur. Redimita capillos neglectos:incomptos. Hedera hoc eſt habens caput hedera coronatum. Prima princeps & regina. Sui. chori cœtus muſaꝝ. Cœpit ſic.ſ.loqui Oceanus de quo iam pluries dictum. Dux erat in coniugem.ſ. Tethym titanida:titanis filiã:immo eã Diodo. inter titanes refert:unam ex.v. ſororibus Saturni:qui quidem titanes numero.xi. ex uno curetũ. & matre Tythea nati ſunt. Qui oceanus ambitu circuit. Terram qua pa. liquidis undis. & In terra. circũfluus humor ultima poſſedit:ſolidumq; coercuit orbem.

ANT. FAN.

PLEIONE:oceani & Tethios filia ac pleiadũ mater. Cylene:eſt montis arcadiæ quẽ qdá ut autor ẽ Stra. dixerũt ſurgere ad altitudinẽ.xx. ſtadioꝝ ad ꝑpẽdiculum Circa eũ Ply. ſcribit merulas cãdidas naſci nec uſq; alibi. Ab hoc monte Mercurius Cyllenius dr. licet qdam ſic dictum uelit qꝺ a Cyllene nympha ſit educatus. Alii aliunde:lege Feſtũ. Ladonq; rapax:ladonis accolæ q fluuius eſt arcadiæ cui⁹ fluẽta occluſo quodã fonte detinebantur ut inqt Stra. Et caſa tata bñ caſa qa paſtoꝝ erant tuguria. Præſcia mater:Carmẽtis futuroꝝ perita & fatidica. Alipedisq; dei Mercurii. Cum luſtrát celebres uerbera ſecta uias:cum ſectæ pelles lupercorũ uias luſtrant hoc eſt purgant ciuitatẽ ut ſecta quoq; pelle lupci oẽ ſolũ luſtrant:ideoq; piamẽ hẽbãt. Materno noie:A mata Mẽ Maium noĩaſti. Inuentor cur. fidis: Horati⁹ i prio carminũ: Te canã magni iouis & deorum nuntiũ curuæq; lyræ parẽtẽ. Eratoſthenes(ut igin⁹ refert) Mercuriũ iqt e teſtudine feciſſe lyrã atq; orpheo tradidiſſe. quã nonnulli uolunt ſeptem fuiſſe chordaꝝ. Macro. uero huic deo tethrachordum dicit attribui ut Apollini lyram chordaꝝ ſeptẽ q̃ imitata eſt muſicã rõnẽ q̃ Pytha. uoluit mũdũ eẽ cõpoſitũ ut ſcribit Quinti. Eſt aũt fides autore Feſto cythare gen⁹ ſic dictæ qꝺ tm̃ inter ſe chordæ eius qũ inter hoĩes fides cõcordet. Sane Ply. cytharã inqt inuenit Amphion:ut alii Orpheus ut alii Linus:ſeptẽ chordis additis terpãder:octauam ſimonides addidit. nonã Timothe⁹. Differũt nõ nihil lyra & cythara teſtibus iginio & Porphyrione quorũ ille poſtq̃ ipſe inquit cytharã inuenit illi lyrã dr tradidiſſe. Hic aũt añ ait lyra ſeptẽ chordas hẽbat:excogitata poſtea cythara ẽ ſed iſta cõfunduntur. Statius in ſiluis: Vocalis cytharæ repertor arcas. Sunt q Apollinem tradãt lyrã a Mercurio accepiſſe:eãq; inde ad Amphionẽ perueniſſe. Vñ illud ẽ: Mercurii nam te docilis magr̃o mouit amphion lapides canẽdo. Iidẽ dicũt fidẽ ꝓprie dici Neruũ cytharæ ſed ꝓ cythara ſolere accipi ut Tẽtat audaci fide mãtuanæ gaudia famæ. Dio. tres maxime Mercurios celebrat quoꝝ primũ ægyptiũ fuiſſe docet cui multaꝝ reꝝ daĩ inuẽtio & p̱ſertim lyræ quã tricordẽ feciſſe dr imitat⁹ tria ãni tpa cũ ab eſtate acutã ab hyeme grauẽ a uere mediã ſũpſerit. Alii qnq; fuiſſe Mercurios tradũt qb⁹ nõnulli ſextũ addũt iouis & Maiæ filiũ. Cui poetæ ac ſi un⁹ tm̃ Mercuri⁹ fuerit alioꝝ oium facta & iuẽta tribuũt. Furib⁹ apte. Mercuri⁹ idcirco tradiĩ furãdi repertor ſiue igenioſus ad furta qa ofo cui⁹ ipſe inuẽtor ẽ aĩos audiẽtiũ fallit ac p eloquẽtiã mẽtes hoĩm q̃ſi furaĩ & ſurripit. Vñ iulius cæſar in accuſatione Dolobellæ q̃ſtus eſt extorqri ſibi cãm optimam Lucii cottæ patrocinio. Horatius in primo carminum: Callidum quicquid placuit iocoſo cõdere furto. Sciendum Mercurium q Apollini boues furatus eſt Bacchi & proſerpinæ filium dici. Diodoro tamen placet Mercurium in creta ex ioue natum multum ualuiſſe p̱ſtigiis in alienis clanculum peculandis.

Pleione Cylene

Ladon ẽ flu. in archadia

Carmentis fatidica

Lyræ inuentor mercuri⁹

Fides

Cytharæ genus inuenta ab amphione uel orpheo ſeu lino.

Lyra cythara

Arcas repertor cytharæ uocalis.

Mercuri⁹ egyptius tricordẽ inuenit.

Mercuri⁹ igẽtioſus ad furta

Hinc ſata pleione cum cœlifero atlante
Iungitur/ut fama eſt pleiadaſq; parit:
Quarũ maia ſuas forma ſupaſſe ſorores
Traditur/& ſummo concubuiſſe ioui:
Hæc enixa iugo cupreſſi fere cylenes
Aethereum/uolucri qui pede carpit iter
Arcades hæc ladoq; rapax & mẽalus igẽs
Rite colunt. Luna credita terra prior:
Exul ab arcadia latios euander in agros
Vẽnrat/ipoſitos attuleratq; deos (herbæ:
Hic ubi nũc roma ẽ/orbis caput:arbor &
Et paucæ pecudes/& caſa rara fuit:
Quo poſtq̃ uẽtũ ẽ cõſiſtite p̱ſcia mater.
Nam locus imperii rus erit iſtud ait:
Et matri & uati paret nonacrius hæros
Inq; peregrina conſtitit hoſpes humo:
Sacraq; mlta qdẽ ſed fauni pria bicornis
Has docuit gentes alipediſq; dei:
Semicaper coleris ſuccinctis faune lupcis
Colluſtrant celeres uerbera ſecta uias:
At tu materno donaſti nomine menſem.
Inuentor curuæ furibus apte fidis

PAV. MAR.

HINC ex oceano & tethy. Pleione ſata:nata. iungiť cũ cœlifero athlãte:nupſit athlãti ſuſtinẽti cœlũ humeris. Vt fama ẽ:ut dr. Et parit ple. nũero ſeptẽ. diximꝰ i.iiii. Quarũ:pleiãdũ. Maia. tradiť ſupaſſe forma ſuas ſorores fuiſſe forma cæteris ſororibus p̱ſtantiorem. Et concu. ſũmo ioui:q eam grauidam

reddidit.¶ Hæc maio.¶ Enixa ē.ſ.pepcit.Qui carpit iter ætheriū uolucri pede:Mercuriū q̄ deoꝝ nunti⁹ p aērea uolat pedib⁹ pnicib⁹:cū ferat talaria alata iugo cyllenes:i Cyllene mōte arcadiæ:unā Cylleni⁹uocat⁹ē Cupſſi feræꝗ cupſſis abūdet.¶ Arcadea & la.ra.fluui⁹ arcadiæ ex paludib⁹ Penei fluēs.¶ Et menalus ingens mons ē menalis.¶ Rite colūt hūc:Mercuriū.¶ Terra:arcadica.¶ Cōdita pri.lu.terrā.p ipſis arcadib⁹ poſuiq ſe añ lunā natos eē putabāt. Vñ & Licophron ait.Ob ſūmā gentis uetuſtatē antelunares dictos.¶ Euādende quo i prio.¶ Exul.pfugus.¶ Venerat ab ar.i agros latios:uenit i latiū.¶ Et itu.ipo de arcadica numina.& ſacra i latiū tulit:ut ē illud.Inferꝗ deos latio.& ipſe dolebat numina & aliis colēda tradidit.¶ Hic ubi nūc Roma ē orbis caput:q̄ toti orbi dñat.¶ Arbor & herbæ erāt:q.a iculta loca erāt:quo tēpore uenit Euāder.¶ Et pau.pecu.q̄ eēnt i illis paſcuis.¶ Et caſa tara fuit:pauca admodū tuguriola paſtorū.¶ Quo poſtq̄ uētū ē:ubi illuc euāder appulit.¶ Mater pſcia:carmētis fatidica.¶ Cōſiſtere iuſſit filium curſū ſiſtere.¶ Nā iſtud rus:q̄ſi loc⁹ ubi ſunt hæc tugurla.¶ Erit loc⁹ ipſi:i fatalia ipſi ſedes:& i prio.¶ Falſor:ab hi fient īgētia mœnia colles:iuraq̄ ab hac terra cætera terra patet.¶ Heros nonacrius:Euāder a nonacri Arcadiæ mōte.¶ Paret & mri parere.¶ Et uati:& illi:q̄ futuroꝝ pſcia:vera pdicebat.¶ Et hoſpes peregrin⁹ ipſe euāder cōſtitit i humo pegrina q̄ illi erat externa.¶ Docuit has gētes multa qdē ſacra docuit latinos rit⁹ & cærimonias:& multa alia more arcadico ſacra.Sed pria ſacra fauni bicornis ipſi⁹ panos uetuſtiſſimi qdē arcadū numinis de quo i prio & ſecūdo.¶ Et dei alipedis mercurii.¶ Faune ſemicap:qd⁹ cornua & caprinos pedes hēat.¶ Coleris lupcia ſuccinctis:lupci ſuccincti:& tibi & urbē luſtrāt.¶ Verbera ſectas:hoc ē ipſa coria ſecta:qb⁹ man⁹ uerberant.¶ Colluſtrāt:expurgāt.¶ Celeres man⁹:nā diſcurrētib⁹ p urbē lupcis ſteriles mulieres palmas cedēdas pbebāt.Ita.n.fœcundas ſe fore ſpabant:ut Plutar.& poeta ſcribunt:de quo latius egim⁹ i ſecūdo.¶ At tu iuētor curuæ fidis:o Mercuri lyræ repertor:de quo in primo diximus.Fides.n.p lyra ponit:& Ply.fidiculā uocat lyrā ipſam i cœlo:& Pōp.iqt.Fides gen⁹cytharæ dicta qd⁹ tm̄ iter ſe cordæ ei⁹ q̄tū inter hoīes fides cōcordet:Cuius diminutiuū fidicula eſt.¶ Aptæ furibus:qm̄ furtim præeſt eo argumēto:q̄d bones primū deide feretrā furat⁹ ſit.¶ Et lactan.de eo.Fur & latro mercuri⁹. Veꝝ aliqui ad eloquentiā:cui pēſt illud referunt.Nam illa audientiam animos fallit.& uelut furati corda hoīum uidetur.¶ Donaſti menſem materno nomine:appellaviſti hunc menſem maiū a maia matre tua.

Cyllene ciuitas i; mōte archadiæ. unde cyllenius dē mercuri⁹

Carmentis docuit ſacra fauni & ponos.

Fides cythara unñ dicta ē fidicula.

Nec pietas hæc pria tua ē ſeptēa putaris:
Pleiadum numero fila dediſſe lyræ:
Hęc quoꝗ deſierat:laudata ē uoce ſoroꝝ
Quid faciā? turbæ pars habet oīs idē
Gratia pieridum uobis æqualiter adſit
Nullaꝗ laudet pluſue/minuſue mihi
¶ Ab ioue ſurgat op⁹ pria mihi nocte ui
Stella ē icunis officioſa iouis: (dēda:

¶ SEPTENA fila:q tot ſunt pleiades q̄rū in numero maia ē uel ſeptena:ut aliis placet ob numeꝝ planetarū.¶ Quid faciam? cuius muſæ opinionē ſeqr.¶ Turbæ pars &c.Nullus narratio nō lucolētā & uerisimilis fuit. Vñ laudent oēs æque ne deſi nobis ullius muſarū gr̄a.¶ Videnda ſtella &c.Cōſenſerūt multi qd⁹ rarū ē teſte Ply.ut Phyllippus Calippus Ion.Doſitheus.Parmeniſt⁹. Canon Democritus & Eudoxus.iiii.kl.octobris Capellam mane in ortū ferri & .iii.kl.eiuſdem menſis hædos quos Seruius ſcribit exoriri cū Scorpio menſe octobri. Sed ſunt q cū poſtrema pte Arietis caprā amaltheā oriri doceant.q̄ ps zodiaci hoc tpe pcedit Solē oriētē.Columella kl.Ma.oritur mane caprā inqt & eſſe auſtrinū diē & īterdū pluuias:qd⁹ ſidus Ply.eodē mēſe hoc ē.xii.kl.Iunii ueſpe iqt occidere:id i ſiniſtro humero heniochi eſſe dr.i.aurigæ cui⁹pedē cū cornu Tauri una ſtella cōiungit.Vñ illud ē Manilii:Vicina ferēs flexo ueſtigia tauro henioch⁹.Eſt aūt hic auriga haud lōge a ſeptētrione duas ſtellas i manu retinēs q̄s appellam⁹ hædos ſidus pluuiale ut Lactā.grāmatic⁹ & alii ſcriptores dicūt & ortu & occaſu cōcitās tēpeſtates.Horati⁹:Poſt inſana capræ ſidera. Vir.Quant⁹ ab occaſu ueniēs pluuialib⁹ hædis uerberat hyber humum. Signū heniochi ob ei⁹ magnitudinē multis orit diebus teſte Seruio:tēpeſtaſꝗ aut pcedit ſignū aut ſeqt aut cū eo ē.Orit aūt cū Ariete ſm Maniliū:ut Sed cū ſe terris Aries ter quꝗ pactis ptibus extollit primū iuga tollit ab undis heniochus:ſed & cū tauro quoꝗ ſm alios idē i ortū ducit ut naſcit hic aries cū ſurgit & aurea tollit cornua taurus.Fuit aūt Amalthea iouis nutrix:ut Lactā.grāmatic⁹ tradit quā qdam dicūt una cū ſorore Meliſſa iouē iſantē nutriſſe lacte ac melle. Alii uolūt Meliſſi regis cretæ filias qb⁹iuppiter fuerat cōmēdatus cū uacuis eſſent uberibus aluiſſe iouē lacte capræ amaltheæ q̄ poſtea i cœlū trāſlata dr̄ ut illa putat nutrix eē iouis ſi uete iuppiter iſans ubera cretææ mulſit fidiſſima capræ ſidere q̄ claro gratū teſtat alūnū.Eſt aūt nō longe a tauro teſte Varrone q i re ruſtica caprarū iqt dente inimici ſationis q̄s ēt aſtrologi ita receperunt i cœlū ut extra limbū.xii.ſignoꝝ excluſerint:ſūt duo hædi & capra nō lōge a tauro. Hui⁹ lacte Pli.ſuſpicat ideo fingi nutritū iouē ꝙ poſt hūanū lac nullū magis alat caprino.Lege fabulā apud Iginum.

ANT. FAN. iiii.kl. octobris capella orit mane. iii.uero hedi.

Capra orit calen. malis

Heniochus

Auriga

Hædi

Heniochi ſig.

Amaltheæ fabula

Lactis caprini preſtātia

¶ NEC eſt hæc prima pietas tua:nō fuit hoc primū tuæ pietatis argumētū.¶ Putaris dediſſe ſeptena fila lyræ:crederis tu lyræ abs te repertæ ſeptē cordas adhibuiſſe.Numero pleiadū:ob pietatē tuam in matrē & matris ſorores ab earū numero q̄ ſeptem fuere:ſic ſeptē fila cōſtituiſſe. Aliq ad ſeptē planetas referunt:aliqui ad uocū diſcrimina.Et Pli.oſtēdit amphiona uel ut alii orphea:uel ut alii linū.vii.cordas addidiſſe. Terpādrū octauā. Simonidē nonā ¶ Hæc quoꝗ calliope deſierat:loqui.ſ.¶ Laudata eſt uoce ſoroꝝ:cæteræ.n. oēs muſæ calliopē reginā laudauerunt.¶ Quid faciam? q̄ſi quā opinionē ſequar.¶ Oīs pars turbe habet idem:q̄ſi una quæꝗ muſa habet idem in me iuris:& cū ſingulæ ſingulis rōnibus innitant.neſcio quā magis affirmē.¶ Adſit nobis equaliter:pari mō.¶ Gratia pieridū:muſaꝝ:q aliā aliis pferre nō debeo.Ideo earū oium gratia pari mō mihi adſit.¶ Et nulla laudet mihi:tame.¶ Pluſue minuſue:non laudem aliquam

PAV. MAR.

Snīa calliopes plata ē cæteris.

Aega & helice filiæ oleni ulii uulcani nutrices Iouis fuere: alii Arthemidem & amaltheã niphas aiunt: alii ægam filiã ſolis & panos uxorem.

eaſꝫ magisquã cæteras ſed pari mõ oẽs a me laudent. ¶ Ab ioue ſurgat opus: nõ approbata ulla muſ. rũ ſnia ad expoſitionẽ & ſignoꝝ & feſtoꝝ maii mẽſis tranſit. ¶ Nocte igit cal. ma. capella orit & Ply. viii. id' maias capellã pluuialẽ exoriri aſſerit. Capellæ fabulã ſupius attigim'. ¶ Nũc uero alit' repetem'. Higyn' ſic inqt. Dicũt olenũ quẽdã fuiſſe noĩe Vulcani filiũ. Ex hoc duas nymphas Aegã & Helycẽ natasq́ iouis fuerũt nutrices. Alii aũt ab his ẽt urbes q̃ſdam appellari dixerũt. Olenon i aulide. Helicẽ i pelopõneſo: & Aegã i æmonia. De qb' Home. i iliados ſecũdo agit. Parmeni' aũt ait Meliſſũ quẽdã fuiſſe regẽ Cretæ: ad ei' filias ιouẽ nutriẽdũ eſſe delatũ: q̃ q lac nõ habuerũt: Caprã admiſiſſe Amaltheã noĩeq́ eũ dr educaſſe. Hanc aũt geminos hædos ſolitã eẽ pcreare: & ſere eo tpe pepiſſe quo iuppiter nutriẽdus ẽ allat' itaq pp bñficiũ mris i cœlũ relatã & hædos Cleoſtrat' dr prim' iter ſidera oſtẽdiſſe. Muſeus aũt dicit iouis nutrices Arthemidẽ: Amaltheã nymphas qb' eũ mater Ops tradidiſſe exiſtimat: Amaltheã aũt habuiſſe caprã q̃dã i delitiiſq iouẽ aluiſſet. Nõnulli ẽt Aegã ſolis filiã dixerũt: multo candore corpis pſtãtẽ, cui cõtrarius pulchritudinis horridus aſpect' exiſtebat. Quo Titanes pteriti petierũt a terra: ut ei' corp' obſcuraret: quã terra ſpecu quodã celaſſe dr i iſula Cretæ: q̃ poſtea iouis fuiſſe nutrix demõſtrat. Sed cũ iuppiter fidẽs adoleſcẽtia bellũ cõtra titanas appararet: rñſum ẽ ei ſi uicere uellet ut agros pelle tect' i & capite gorgonis bellum' adminiſtraret: quã ægida appellauerũt. Itaq facto qd' ſupra declarauim': iuppiter titanas ſuperans: regnũ ẽ adept' t & reliq́ oſſa ægos caprina pelle cõtecta aĩa donauit: & ſtellis figuratã memoriæ cõmẽdauit & poſtea qb' uicerat Mineruæ cõceſſit arma. Home. ait Aegã q̃dã fuiſſe Panos uxorẽ Eã cõpſſã a ioue pepiſſe: quẽ uiri ſui panos filiũ diceret: itaq puerũ ægidã: iouẽ ægiocũ dictũ: q qd' eũ diligebat puerũ inter aſtra capræ figurã memoriæ cauſa collocauit. hæc ille. Cætera q̃ ad rẽ facerẽt dixim' ſupius. ¶ Surgat op': ab ioue icipiam' mẽſem maiũ ab ioue deſcribere. ¶ Prima nocte. cal. ¶ Eſt uidẽda ſtella officioſa in cunis iouis: Stella capræ Amaltheæ: quæ officio nutricis functa eſt in ioue educando: cũ in cunis eſſet. Naſcitur oritur. ¶ Signum pluuiale: pluuias inferens in ortu.

Naſcitur oleniæ ſignum pluuiale capellæ
Illa dati cælum præmia lactis habet:
Nais amalthea cretæa nobilis ida:
Dicitur in ſiluis occuluiſſe iouem:
Huic fuit hædorũ mater formoſa duorũ
Inter dictæos conſpicienda greges:
Cornib9 aeriis atq in ſua terga recuruis
Vbere quod nutrix poſſet habere iouis:
Lac dabat illa do/ſed fregit i arbor̃ cornu
Truncaq dimidia parte decoris erat:
Suſtulit hoc nymphæ/cinxitq recẽtibus herb
Et plenũ pomis ad iouis ora tulit:
Ille ubi res cœli tenuit/ſolioq paterno
Sedit/& inuicto nil ioue maius erat:
Sidera nutricem nutricis fertile cornu
Fecit/qd' dñæ nũc quoq nomen habet.

ANT. FAN.

Olenia capella Olenus uulcani filius Cornu copiæ Cæræ amaltheæ

¶ OLEniæ capellæ. Ab oleno Vulcani filio cuius filiæ iouis fuere nutrices ut quidam tradunt uel ab oleno urbe Achaiæ ad quã iouẽ ferunt lactis alimẽta ſuſcepiſſe. Sunt & alibi urbes eiuſdẽ noĩs. ¶ Naias amalthea: non claudicat uerſus. Vi. n. cæſuræ ſyllaba correpta pducit ¶ Vbere. tãto q̃tũ alumnus iuppiter poſtulabat. ¶ Res cœli: Impiũ ut poſtq̃ res Aſiæ. priamiq euertere gentẽ imeritam uiſum ſuperis. ¶ Fertile cornu: Cornu copiæ dicitur ceras amaltheas qd' nonnulli fabulant ab Acheloi fonte Herculem ſuſtuliſſe ut Strabo autor eſt. Qd' ideo finxerunt: qa Hercules aggeribus & aquarũ ductibus Acheloum ppterã ac dãnoſæ labẽtẽ coercuit. Cũq agri ppinqui fluminis aq̃ꝝ abũdantia uaſtarent Oenei gr̃a cui erat affinitate cõiunctus Acheloũ ſiccauit. Vnde ſubſecuta eſt agroꝝ fertilitas hoc ẽ cornu copie. Phocion pipateticus teſte. A. Gel. librũ multæ uariæq hiſtoriæ refertũ iſcripſit ceras amaltheas. Dr aũt amaltheæ ſiue acheloi cornu datum copiæ ſm aliquos: qa fortuna cui' miniſtra copia ẽ ditiſſima ẽ oium: & i cornu uirtus eſt multoꝝ aĩaliũ ut fortunæ uires in diuitiis ſunt q bus multos ad ſe trahit. Diodo. tradit amaltheã puellã ab Ammone ad Ceraunios montes dilectã & cognitã pfectam eſſe regiõi feraciſſimæ: cuius forma bouis cornu ſimilis fuit. Vnde factum inquit ut poſteritas locum fructibus copioſum appellauerit amalteæ cornu.

Amaltheam ab ammõe ad ceraunios mõtes dilectam.

PAV. MAR.

¶ CAPellæ oleneæ: capræ helyces nymphæ Oleni filiæ. Vel ab oleno oppido i Boetia. De quo ſene. Olenos tecta habitata tacat: & poeta i heroidib' pleias & Arctophilax: oleniũq pecus. & olenos ciuitas i ætolia cui' meminit Home. i iliade: iuxta quã Calidoni' aper pempt' dr. & olenos aũt i achaia de quo Stra. agit i. viii. li. meminitq oleniæ capellæ: & nõ lõge ab oleno ẽ. Egiũ oppidũ ubi aliq uolũt iouẽ fuiſſe educatũ: ita. n. iqt Stra. At egiũ ſatis icolaꝝ hẽt. Iſto i loco iouẽ a capra lactis alimẽta ſuſcepiſſe ſcribũt ſicut Aratus pdidit. Diuãq capra iouis fama ẽ: hic pbuit uber. & ſubdit. Oleniãq iouis uates dixere capellã. ¶ Ille: capella hẽt cœlũ: i cœlo figurata ẽ. ¶ Præmia la. da. ppea qd' ei' lacte iuppiter educat' ẽ. ¶ Amaltheæ nais nympha ueꝝ naiades fluuioꝝ & fontiũ nymphæ ſunt a vaω q ẽ fluo. ¶ Nobilis i yda cretea: i yda cretẽſi ¶ Dr oc. lo. i ſiluis: nam illi nutriẽdũ datũ i ſiluis pauit. ¶ Mater formo. duo. hæ fuit: hæc amalthea habuit pulchram capellam: q̃ duos hædos peperat. ¶ Cõſpiciẽda admiranda. ¶ Inter greges dicteos greges inter capellas dictæi montis. ¶ Cornib' aeriis: cõſpiciẽda in quã pp alta cornua. ¶ Atq ſua terga fcuruis: q̃ i terga reflectebant. ¶ Vbere ẽt cõſpicienda. ¶ Quod poſſet hẽe nutrix iouis ea q̃ iouẽ educabat. ¶ Illa capra. ¶ Dabat lac deo: ioui prima alimẽta ſuggerebat. ¶ Sed fregit cornu iu arbore. dum irruit in arborem cornibus: alterũ e duobus fregit. ¶ Et erat trũca dimidia parte decoris. nam effracto cornu: media pars decoris erat ſublata. Nymphæ ſuſtulit hoc: amalthea eleuauit cornu truncatũ. ¶ Et cinxit herbis recentibus & plenũ pomis ad ora iouis impleuit illa pomis cornu quod odoris herbis & floribus cinxerat: & ad iouem

Amalthea habuit capellam: q̃ hũit duos edos: ſed fregit cornu iu arbore.

pueꝝ ſtulit.⸿ Ille Iuppiter.⸿ Vbi poſtq̃⸿ Tẽuit res cœli: occupauit regnũ cœli.⸿ Et ſedit ſollo pͥmo: ſollo
ſaturni.⸿ Et nil erat maius Ioue īuictoq; uicerat oẽs hoſtes: & īuict⁹ ſp fuit: & iã ſupior erat oib⁹ diis.⸿ FE
cit nutricẽ ſyderaꝭ: caprã ī ſydera trãſmutauit.⸿ Cornu nutricis fecit fertile: fecit illd cornu copiæ: & ī meta.
dicit: Cornu acheloi qd Hercules trũcauit ſacratũ: & datã illi copiã Naiades hoc pomis: & odoro flore re
pletũ ſacrarũt: diueſq; meo dato copia cornu: & tunc inqt cornu Amaltheæ datam copiam. Sic & alii tra
dũt. Sed a regiõe dat⁹ ẽ loc⁹ fabulæ. Diodo.n. ſcribit hãmonẽ pambulantẽ iuxta ceraunios mõtes: cõſpe
ctã a ſe uirginẽ forma pulcherrimã Amaltheã noie adamaſſe: ſiliũq; ex ea genuiſſe: ſpecie ac robore corpis
inſignẽ: Amaltheã uero ꝓpinq; ore pfeciſſe bouis cornu pſimilli: ex quo occiduũ cornu ſit noiata. Et qm̃
ea regio eẽt uineis: cæteriſq; fructiferis arboribus referta. A muliere aũt regerẽt Amaltheæ cornu eã dixe
re. Propterea & poſteri hoies optimã copioſãq; fructibus patriã ab ea ſimilitudine Amaltheæ cornu appel
larũt.⸿ Hæc ille. iõ poeta dicit.⸿ Quod: cornu. Nunc quoq; habet nomen dominæ: nã cornu amaltheæ
dicitur. Et Hora. inquit: Copia manabit ld plenum benigno Ruris honorum opulenta cornu.

Cornu acheloi qd hercules dom uit deæ copiæ: alii ñ cornu dixeſt eẽ amaltheæ.

Præſtitibus maiæ laribus uidere calendæ:
Aram conſtitui paruaq; ſigna deum:
Ara erat illa qdẽ curib⁹/ſed lõga uetuſtas
Deſtruit/& ſaxo longa ſenecta nocet:
Cauſa tamen poſiti fuerat cognominis illis
Quod præſtant oculis omnia tuta ſuis:
Stãt quoq; ꝓ nobis/& ꝓſũt mœnib⁹ urbis
Et ſunt præſentes auxiliumq; ferunt:

¶ PRæſtitibus maiæ &c. Calẽdis Maiis Laribus pſti
tibus ara Romæ dicata ẽ quos Plutarchus in q̃ſtioni
bus pſides uocat. Colebant aũt & priuatim in domi
bus teſte Seruio & publice ĩ cõpitis tradito ritu a Ser
uio Tullio autore Ply. q cũ regẽ creditũ inqt laris fa
miliaris filiũ & ob id cõpitalia & ludos larib⁹ primũ
īſtituiſſe: qbus poſtea ut Macro. meminit. xi. ca. ianua
rias feriæ dedicatæ ſunt & bello Anthiochiæ uota ẽ
ædes ab Aemilio regillo ꝑtore in cãpo martio. Hi q
oia ſuis oculis tuta pſtarẽt: Præſtites dicti ſũt ut Oui
dio placet ñ loco noiatiq; ſunt ẽt Hoſtilii: qd hoſtes
arcere putarent: Feſtus Præſtitẽ ab ãtiqs dictum ſcri
bit in eadẽ ſignificatiõe q̃ nunc antiſtitẽ dicimus. Vñ
ſũt & alii deoꝝ quos Præſtites cognominam⁹ q̃re Macr. Præſtites deos inquit hoi naſcenti ſm ægyptios
adeẽ q̃tuor: dimona tychyn. erota. anachyn. Lares igit pſtites dicti ſũt q ñ ſolũ priuataꝝ ædiũ ac triuioꝝ
ſed & urbis cuſtodiæ peſſe crẽderent: ut urbiſq; laborẽ teſtatos ſudore lares. Putabãt aũt Lares eſſe aĩe ho
minũ ſiue dii īferiores autore Feſto. Vñ ait Seruius ĩ lucis hitate manes pioꝝ q lares uiales ſunt & laruas
umbras uocari. Eos Porphyrio deos domeſticos appellat ſcribitq; Auguſtũ poſuiſſe ĩ cõpitis lares ac ſacer
dotes libertinos eis dediſſe. Alii ut Lactantius & Diomedes grãmatici ſcribũt idæos dactylos ſiue curetes
lares eſſe putant eoſq; tres eſſe arbitrant: ſed dicunt ab aliis duo: ut Geminoſq; parit q cõpita ſuant Et ui
gilant noſtra ſp in urbe lares. item: Bina gemelloꝝ quærebant ſigna deoꝝ. His additus eſt aliqñ Auguſti
genius. unde infra legimus: Et uici numina terna colunt. Ornabant Lares floribus & coronis Suetonius
in Auguſto cõpitales Lares ornare bis in anno inſtituit uernis floribus & æſtiuis. Tibullus: Rure puer uer
no pͥmũ de flore coronam fæcit & antiqs ipoſuit laribus. Iuuẽalis. O parui noſtriq; lares quos thure mi
nuto aut farre & tenui ſoleo exornare corona. Ply. Iam tum coronæ deoꝝ honos erant & Lariũ publico
rũ priuatorũq;. Sed fuerunt aliqñ coronæ qbus Lares ornabant adeo magnificæ ut ea eẽnt amplitudie q̃
& donaticæ qbus uictores ut inqt Feſtus in ludis donabant. Placari aũt putabant Lares galloꝝ fibris ut q
dam tradunt. Quare Iuuenalẽ dixiſſe arbitramur Laribus chriſtam ꝓmittere galli nõ audent. Hoꝝ patrẽ
eſſe Mercurium ſupra oſtẽſum eſtimatiẽ Var. & Macro. docent Maniam appellarit cui cum ꝓ ſoſpitate fa
miliarum pueri mactarent ex reſponſo Apollinis quo præceptũ erat ut capitibus ſupplicaret: Iunius Bru
tus pulſo Tarquinio id ſacrificii genus aliter conſtituit celebrãdum: iuſſitq; alii & papaueris capitibus ſup
plicari. Ea ſacra ea uiis cõpitoꝝ ubi celebrabant compitalia dicta ſunt: quæ ſolebant quot annis concipi
quemadmodũ & latinæ feriæ: ut autor eſt Varro: qui compitalia ſcribit diem eẽ laribus attributũ in quo
laneæ effigies in cõpitis ſuſpendebant: ut ait Feſtus ut lares uiuis parcerẽt & eiuſmodi ſimulachris cõten
ti eſſent. Cõcipiebant autẽ compitalia ut docet Macrobius fere his uerbis. Die uoni poſt calendas ianua
rias quiritibus cõpitalia erunt. Ea Tarqnius ſuperbus reſtituit laribus ac Maniæ: ſed poſtea remoto ſcelere
crudelis ſacrificii factũ eſt: ut idẽ inqt Macro. ut effigies Maniæ ſuſpẽſæ periculũ ſi quod imineret familiis
expiarent: Diomedes grãmaticus autor eſt cõſtituiſſe Rõulũ in honorẽ ſcrofæ quæ. xxx. porcos pepera
lares qui grundiles dicebant qa pro grunire quod porcoꝝ eſt grundire a ueterib⁹ dicebat.⸿ Ara erat illa
quidem curibus: Et curibus oppido Sabinoꝝ Romam tranſlata eſt ara quam Romani calendis maiis de
dicarunt. Vnde autor ait infra Bina gemellorum quærebam ſigna deorum Et mille lares geniũq; ducis
qui tradidit illos Vrbs habet.⸿ Saxo longa ſenecta nocet: Quia uix deoꝝ ſimulachra cerni poterant ue
tuſtate conſũpta⸿ Stant quoq; pro nobis Sicuti pro curibus ſteterũt ita nũc pro urbe Roma ſtant.⸿ Et
ſunt pſentes: Fauẽt iperio Ro. nam pſentia numinis fauor ẽ: ut nec tam pſentes alibi cognoſcere diuos.
¶ PRæſtitibus maiæ laribus: Calen. maias eſt feſtum larium: quod ea die ara fuerit illis cõſecrata a curib⁹
ſabinis. Hilares dii domeſticiq; & priuatas domos: & urbis ſeruãt: & tuent mœnia: Laræ nymphæ & Mer
curii filii: de quo in. ii. diximus: Appellatiq; ſunt pſtites. q oia præſtent tuta: & q pro nobis. & ꝓ mœnibus
ſtent. Veꝝ Pom. inqt præſtites in eadem ſignificatione dicebant antiqui: qua nunc antiſtes dicit. Calẽdæ
maiæ. uidere: hoc eſt homines calendis maiis uiderunt.⸿ Conſtitui: erigi & conſecrari.⸿ Aram laribus p
ſtitibus: qui præſtites dicti. Et parua ſigna deum. parua ipſorum larium ſimulachra.

ANT. FAN. Laribus pſtitibus ara dicata c. maiis. Præſtites Hoſtilii

Lares. pſtites dicti nũc in domibus priuatis.

Dõaticæ coronæ Mania.

cõpitalia laribus & Maniæ de/æ a tarqnio ſuperbo īſtituta ſunt.

lares grũdiles ĩ honorẽ ſcrophæ inſtituti a Ro.

PAV. MAR.

Ara lari/bus uetu/ſtate col/lapſa eſt:

¶ Illa qdē ara erat curibus:& a curibus ſabinis erecta:& ī q̄ cures ſacrificabāt. ¶ Sed lōga uetuſtas deſtruit. nā uetuſtate collapſa ē. ¶ Et lōga ſenecta:ipſa uetuſtas. ¶ Nocet ſaxo:q̄ uetuſtate ē exeſū & collapſū. ¶ Tā cū cognominis poſiti illi:ſicū q̄ appellant̄ dii p̄ſtites. Fuerat q̄ p̄ſtāt oīa tuta ſuis oculis eū p̄ſint cuſtodiæ tuent̄ oīa oculis uigilātibus. ¶ Stant quoq̄ p nobis:ſūt in ſtatiōe p ſalute nr̄a. ¶ Et p̄ſunt mœnib⁹ urbis: cuſtodiæ mœniū nr̄oꝝ. ¶ Et ſūt p̄ntes:q a nobis ñ recedūt. ¶ Et ferūt auxiliū. p̄ſtāt nobis ipſorū opē.

ANT.
FAN.

Canis ſi/mlachꝛ/apd̄ lares

¶ CAnis añ pedes: Effingebat̄ apd̄ lares canis ſimulachrū qm̄ is diligēter excubat quēadmodū & lar ſidus ē dn̄o ac furibus aduerſat̄ De hoc Columella q̄s inqt tāta uociferatiōe beſtiā uel furē p̄dicat quāta iſte latratu? q̄s cuſtos incorruptior? q̄s excubitor inueniri pōt uigilātior? q̄s deniq̄ ultor aut uidex cōſtātior? Ply. li. viii. nat. hiſt. Fideliſſimi āte oīa hoī canes atq̄ eq & pugnaſſe aduerſus latrōes canē p dn̄o accæpimus cōfectūq̄ plagis a corpe ñ receſſiſſe uolucres & feras abigentē. Lege cætera ſcitu digna Plutarchus i q̄ōnibus laribus inqt quos p̄prie p̄ſides uocāt canes aſſiſtere & ip̄os canū pellib⁹ amiciri qm̄ p p̄ſides ſūt eos alieīs formidoloſos eē oportet ut canes uidem⁹: domeſticis uero mites ac māſuetos:uel q̄ lares qdā furiales ſūt & exactores uitæ nr̄æ atq̄ opationū ſpectatores qb⁹ aſſidet canis quē nouimus ad inueſtigādū ſagacē eē. Lares Perſi⁹ ſuecīctos uocatiut Bullaq̄ ſuccinctis laribus dōata pepēdit q̄ ſuccingerēt canū pelles qb⁹ induebant̄ ut eēnt ad ſpeculādū actiōes hoīum expediti:ils adoleſcētes gn̄roſi exacta pueritia bullas ſuſpēdebant.

Canes di/cti ſunt p̄/ſides lar/uim:

Lares ſuc/cīctibul/la aurea.;

Et canis ante pedes ſaxo fabricatus eodem
  Stabat/quæ ſtandi cum lare cauſa fuit:
ſeruat uterq̄ domū dn̄o quoq̄ grat⁹ uterq̄
  Compita grata deo compita grata cani:
Exagitant & lar & turba diania fures
  Peruigilantq̄ lares peruigilantq̄ canes:
Bina gemellorū quærebam ſigna deorum
  Viribus annoſæ facta caduca moræ:
Mille lares geniūq̄ ducis qui tradidit illos.
  Vrbs habet/& uici numina trina colunt:
Quo feror auguſt⁹ mēſis mihi carmīs h⁹

¶ Saxo fabricat⁹ eodē: Quo & lares hoc ſaxū ut dixim⁹ e curibus romā trāſlatū ē ubi cal. maiis Ro. arā quā larib⁹ cōſtituerāt dedicarūt. nam quis id ſaxū & antea curibus fuerat dedicatū. nolim tñ exiſties externā dedicatiōnē romæ (qd apud nullū ſcriptorē inuenies) celebrari. qd ſi eſſet ñ daret̄ ī roma noꝝ faſtis p̄feſtū diē īueniri. ¶ Turba diania: Canes qb⁹ diana uenatrix utit̄. ¶ Bina gemelloꝝ &c. Deſcēdit paulatim ad Auguſti laudē. & ē ſenſus: Quærebā ubi eēnt lares gemelli e curibus aducti & ioeni i urbe ñ duos tm̄ ſiue gemellos lares q fuerāt Sabioꝝ ſed mille ac pene īfinitos cū oīa uicoꝝ urbis cōpita duos lares hēant & cū his Aug. geniū. ¶ Geniūq̄ ducis q tradidit illos: Auguſti geniū q nouo more lares coli uoluit cū ut oñdim⁹ teſtimonio Suetonii īſtituerit ut nō ſemel: ſed bis in āno ornarent̄ uernis floribus & æſtiuis: nā añ Auguſti ipa cōpitalia ut dixim⁹ dies laribus attributus autore Var. xi. cal. ianuarias celebrari ſolebant quis cōcipi cōſueuerūt ut ſupra oñdimus. Ritus aūt antiqſſimus colēdi lares a Seruio rege traditus eſt. ¶ Numina terna: duos lares & auguſti geniū. De geniis diximus ſupra. Tantus aūt honor tributus ē Auguſti genio ut reges amici ac ſocii romāoꝝ ædē iouis olympici Athenis antiqtus cæptā pficere cōi ſūptu ac ei dedicare deſtinauerint. ¶ Quo feror? Sēſus eſt Præoccupo q̄ menſe Auguſto atq̄ ī octauo huius operis libro dicenda ſunt in Auguſti laudē. nō q̄ menſe Auguſto compitalia celebrarent̄ tum eiuſmodi feriæ hyemis eſſent non æſtatis: ſed q̄ eo tempore Lares ritu tradito ab Auguſto Cæſare æſtiuis floribus ornarent̄. nam uernis ſolebant ex eius inſtituto hoc tempore. i. calen. Maiis exornari.

Excurib⁹/aducti/ſunt lares/dii qbus/ſacrifica/bat̄ ur cū/floribus/æſtiuis ex/auguſti i/ſtituto.

PAV.
MAR.

¶ ET canis añ pedes addit̄ canis larib⁹. Et Plu. pble. li. agit Cur laribus: quos p̄prie p̄ſides uocāt: canis aſſiſtit: ip̄i aūt canū pellib⁹ ueſtiunt̄. An qd p̄ſides ſūt q p̄ſunt. Hos aūt dom⁹ cuſtodes eē oporten & alienis formidoloſos: ſicut canes uidem⁹. Mites uero ac lenes: māſuetoſq̄ domeſticis: An illū uerius ēqd a qbuſdā romāis dr̄: & Chriſippus opinat̄: Dæmōia q̄dā mala circūire: qb⁹ dii q̄ſi carnificibus: & ſceleꝝ ultorib⁹ aduerſus iniuſtos & ipſos utunt̄. Sic lares furiales qdā ſūt & pœnaꝝ & exactores uitæ & opationū ſpeculatores. Idcirco. n. fit ut cāinis pellib⁹ īduant̄ qbus & canis. iō aſſidentq̄ ad īueſtigāda ſcelera & ulciſcēdos ipſos. ſagaces ſint. ¶ Et canis ſtabat fabricat⁹ eodē ſaxo: imago canis ī eodē marmore ſculpta. ¶ Añ pedes: laris. ¶ Quæ cā fuit ſtādi cū lare: q̄ rōne lari canis aſſiſtit. ¶ Seruat uterq̄ domū: hæc ē rō: q̄ lar & cāis cuſtodit domū. ¶ Vterq̄ ē fid⁹ dn̄o: fidelis ſuo dn̄o ē canis: dē quo Ply. ex his alalib⁹ m̄lta ſūt cognitu digna: fideliſſimūq̄ añ oīa hoī canis & fidelis lar q domū ſuat. ¶ Cōpeta: ubi plures uiæ cōpetūt. ¶ Sūt grata deo lari. i. qm̄ i cōpitis colunt̄. īde & cōpitales dicti. Et Sue. de aug. lqt: Cōpitales lares ornare bis ī āno īſtituit. uernis florib⁹ & æſtiuis. Cōpita grata cani: qm̄ & ea ſuat. ¶ Et lar duo tñ ſūt lares: ut l. ſi. Geminoſq̄ parit q cōpita ſuāt. ¶ Et ui. nr̄a ſp ī urbe lares ¶ Et turba diana: canes dianæ dicati. ¶ Ex agitāt: uexāt. & repellūt fures. ¶ Et euigi. lares: & puigilāt canes utriq̄ ſūt uigiles: ut cuſtodiāt: & mœnia & domos: & cōpita neqd mali p noctē fiat. ¶ Quærebā bi. ſigna: bina ſimulachra. ¶ Deoꝝ ge. lariūq̄ gēini ſūt. ¶ Facta ca. colapſa & deleta. ¶ Virib⁹ an. moræ: ñ ē lōgitudie tpis. i. ip̄a uetuſtate. ¶ Vrbs ro. ¶ Hēt mille lares mille lariū ſimulachra. ¶ Et ge. ducis merc. Qui tradidit illos q gēuit lares: cū larā nymphā iuſſu iouis ad īferos ducēs eē grauē reddidit. geniū. n. appellabāt deū q uī optineret reꝝ oīum gerēdaꝝ. Auguſti⁹ gēius iqt ē deoꝝ. ſ. & parēs hoīum ex quo hoīes gignūt̄. & ppea gēius me⁹ noīat̄: q̄a me gēuit: alii gēiū eē putarūt uniuſcuiuſq̄ loci deū: p̄terea Marcel. autor Laberio oñdit gēiū gn̄ris eē deū ¶ Et uici colūt tria numīa: ī urbib⁹ & cōpitis uicoꝝ colebāt̄ duo lares: & ip̄e geni⁹. ſūi q ad triplū referant: q̄m ī triuiis colebat̄. ¶ Quo fe. q̄ſi quo p̄gredior. Au. mēſis hēt mihi ius hui⁹ carmis: q̄ñ ñ ē agēdū nūc d cōpitalib⁹. nā ea celebrant̄ i mēſe aug.

Lares fu/riales di/ci: pœna/rum ex/actores/uitæ:

Genium/generis/deum in/cōpitis ui/coꝝ cole/bat̄ mēſe/auguſto:

ANT. FAN.

¶ Interea diua canẽda bona ẽ Hoi⁹ quoq; deæ romãi ĩ tpe celebrabãt quo Maiæ quã qdã bonã deã eẽe uolũt ædes dedicata ẽ. Var.ut Mac.refert bonã deã Fauni filiã eẽ tradidit adeo pudicã ut extra gynetyũ nũq̃ ĩ regreſſa(m) nec uiris unq̃ uiderit nec a uiro uiſa ſit nec nomẽ ei⁹ ĩ publico auditũ fuerit. Quidã eã Medeã putãt qd i ei⁹ æde oẽ gen⁹ herbaꝝ eẽt ex qb⁹ ãtiſtites dabãt pleriq; medicinas & qd tẽplũ ei⁹ uiꝝ ĩtroire ñ liceat pp iniuriã quã ab igrato uiro Iaſone ppeſſa ẽ. Iuuẽalis: Vbi uelari pictura iubeẽ q̃cũq; alteri⁹ ſex⁹ imitata figura ẽ. Tybull⁹: Sacra bonæ maribus ñ adeũda deæ. Ro. eã Dryadã puellã Fauni uxorẽ exiſtimãt In cui⁹ ſacris mulieres multa Bacchanalib⁹ ſimilia faciebãt pagẽtes noctu magnã ptẽ ſacroꝝ & ſonis tibiaꝝ lõgas uigilias exercẽtes. Lege Macro. ĩ ſaturnalib⁹ & Plu. ĩ Cæſare ubi multa q̃ ad hãc rem ptinẽt ptractant. Sciẽdũ ſacrificiũ Bone deæ publicũ dici & tñ eẽ minime publicũ ac ppea Damiũ appellatũ Feſt⁹ docet. Fiebat.n. i oparto & cõtrarietate Damiũ dicebaẽ: & dea quoq; ipſa Damia & ſacerdos eius Damiatrix uocabaẽ. ſed iõ publicũ appellari cõſueuit (ut publica ſaltẽ hiis itacta malis agerenẽ ſacra (qa mos fuit quotãnis p ſalute po. ro. i ædib⁹ põtificis maximi huic deæ ſacra fieri ut legim⁹ i uita Ci. qbus faciẽdis tñ mulieres aderãt. Quare ait iuue. Nõ ſi ne ſtomacho ſed more ſiniſtro exagitata pcul ñ itra fœmia limẽ ſolis ara deæ marib⁹ patet. Mactabaẽ in his ſacris ſus pgnãs iurq; atq; bonã teneẽ placã ab omine porcæ & magno crateẽ deũ. Sũt q dicũt Bonã deã florã eẽ ĩ cui⁹ ædẽ oĩ floꝝ gñre exornatã mulieres myrtũ ñ iferebãt q cũ uinũ ei biberẽt lac appellabãt: q tũ reꝑ cãs Plu. tradit. Nõnulli græcoꝝ eã ex liberi matrib⁹ eẽ, alii pſpinã. alii ſemelẽ credideit. ¶ Eſt moles natiua loco: Docet ædẽ Bonæ deæ fuiſſe i mõte Auentino. ¶ Pars bo. mõt: Magna psi ut bõa ps ñ unguis põere curat ñ barbã ne exiſtiem⁹ ſaxũ qd dicit Auẽtini mõtis fuiſſe piculã quẽ Rem⁹ cæpit teſte Li. ad inaugurandũ rẽpiũcui⁹ frater Rõulus palanũ cõſcendit. Remoriã ergo ſignificat locũ i Auentino: ut autor eẽt Feſtus ubi Rem⁹ de urbe cõdẽda eſt. ¶ Leniter accliui: Nõ i ſũmo ſaxo ſed in cliuo aſcẽſu facili.

Bõæ deæ feſtũ cal. ma.

Bõa dea dicta eſt dea publica:

Ius habet/iterea diua canẽda bona eſt:
Eſt molles natiua loco/res nomina fæcit:
Appellãt ſaxũ: pars bona mõtis ea eſt:
Hic remus iſtiterat fruſtra/quo tpe fratri
Prima palatinæ regna dediſtis aues:
Templa patres illic oculos exoſã uiriles
Leniter accliuo conſtituere iugo.

Damiũ Damia. damitrix

Sus pregnãs bonæ deæ ſacrificabaẽ mõte auẽtio⁹

Bonæ deæ ædeſ i auentĩo

PAV. MAR.

¶ INterea diua canẽda bona ẽ. agẽdũ ẽ de dea bona: cui⁹ feſtũ cal. mai. celebraẽ. Vñ Cornel. Labeo. Theodoſio teſte: Maiæ. i. terræ ædẽ cal. maias dedicatũ ſub noie bone deæ. & eadẽ eẽe bonã deã ex ipo ritu occultiore ſacroꝝ doceri poſſe cõfitmat. Hãc ẽt bonã: faunãq; opẽ: & fatuã põtificũ libris idignari. Bonã q oĩum nobis ad uictũ bonoꝝ cã ẽ. ¶ Faunãq; oĩ uſui alantiũ fauet. ¶ Opẽq; ipſius auxilio uita cõſtet. Fatuã a fando: ĩ infantes partu editi nõ prius uocẽ edũt q̃ terrã attigerit. Sũt q̃ dicãt hãc deã potẽtiã hfe iuno nis. Iõ q regale ſceptũ i ſiniſtra aditũ. Eadẽ alii pſerpinã credũt: porcaq; ei rẽ diuinã fieri: q ſegetem quã mortalib⁹ ceres tribuit porca depaſta eſt. Alii χθονίαν ἑκάτην Boetii ſemelẽ credũt. ¶ Nec nõ fauni filiã dicunt: obſtitiſſeq; uoluntati pris i amorẽ ſuũ lapſi ut & uirga myrtea ab eo uerberaret. Cũ deſiderio pris nec uino ab eodẽ pſſa ceſſiſſet. Trãſfiguraſſe ſe tñ in ſerpentẽ pr crediẽ & coiſſe cũ filia. Hoꝝ hoc idicii p ferũt qd uirgã myrteã hẽri in tẽplo nefas ſit: q ſup caput eius extẽdaẽ uitis q pr eã decipe tẽtauitq̃ uinũ in tẽplũ eius ñ ſuo noie ſoleat iferri. Sed uas mellariũ & uinũ lac nũcupeẽ: Serpẽteſq; i tẽplo ei⁹: nec timẽtes nec terrẽtes appeãt. Quidã medeã putantq; i æde eius oẽ gen⁹ herbaꝝ ſit ex qb⁹ antiſtites dãt medicinas: qd tẽplũ uiꝝ igredi ñ liceat pp iniuriã: quam ab igrato uiro Iaſone ppeſſa eſt. hæc apd græcos θεὸν γυναικεῖα dr: Quã Var. filiã fauni tradidit adeo pudicam ut extra γυναικωνῖτιν nũq̃ ſit egreſſa: nec nomẽ eius i publico fuerit auditũ: nec uiꝝ unq̃ uiderit: uel a uiro uiſa ſit: pp qd nec uir tẽplũ eius igredi ſinũ & mulieres i ſacro Herculis nõ licet intereſſe: qa Herculi gerióis boues p italiæ agros agenti: ſitiẽti rñdit mulier aquã ñ poſſe pſtare: qd fœminaꝝ deo celebrareẽ dies: nec ex eo appatu uiris guſtare fas eẽt: pp qd Her. ſactur⁹ ſacrũ deteſtatus eſt pñtiã fœminaꝝ. Et potitio: ac pinario ſacroꝝ cuſtodib⁹ iuſſit. ne mulier iteteſſe pmitteret. ¶ Hæc ſũt q̃ de bona dea a Theodoſio referuntẽ. Et Plut. iqt Romæ bõa dea coliẽ quam græci qdẽ gineciã noĩant. Eam phryges: Mydæ nepotes regis pentẽ aſſerẽ Romani dryada puellã Fauni uxorẽ exiſtimant. Nonnulli græcoꝝ illã eẽ liberi mrĩbus eẽe quã nefari liceat uñ & mulieres cũ feſtos el dies pagunt: tabernacula in uitigineis intexunt ramis. Sacrũ inſup draconem deo ſcdm fabellam erigunt. Dũq; illi ſacra celebrãt: neq; eo uiꝝ accedere: neq; domi adeſſe fas eſt in eis ſacrificiis ipſe inter ſe mulieres multa orpbicis cõſentanea facere tradunẽ. Cũ igitur ea inſtant ſolẽniatuir ipſe ſeu pturã ſeu conſulare gerat imperiũ: cũctiq; merces una cõmigrant. Vxor domũ ornatiſſime extruit: ubi maxia ſacroꝝ ps noctu pagiẽ: & reliq. Lactan. uero inqt: Põpil. apud romanos inſtitutor ineptaꝝ religionũ fuit ſic ante Põpiliũ Faunus in latio q & Saturno auo nefaria ſacra conſtituit: & Picum patrem inter deos honorauit: & ſororem ſuam faunam: eandẽq; cõiugẽ cõſacrauit. Quam. C. Baſſus fatuam noiatã tradit q mulierib⁹ fata canere cõſueuiſſet: ut faunus uiris. Eandẽ Var. ſcribit tantæ pudicitiæ fuiſſe: ut nemo eam quoad uixerit pter ſuũ uiꝝ mas uiderit: nec nomẽ ei⁹ audierit. Iccirco illi mulieres i opto ſacrificãt & bonã deã noiant. Et. C. Sex. Clodius in eo lib. quẽ græce ſcripſit: refert Fauni hanc uxorẽ fuiſſe: q qa cõtra morem decuſq; regiõciam uini ollam ebiberat: & ebria facta eſt: a uirgis myrteis a uito uſq; ad mortem cæſam. Poſtea ue ro cũ eũ facti ſui pœniteret: & deſideriũ eius ferre non poſſet: Diuinũ illi honorẽ detuliſſe. Iccirco in ſacris eius obuolutam uini amphorã poni &c. ¶ Eſt moles natiua loco: poela tẽplũ bone deæ i Auẽtino deſcribit: qd. claudia uirgo de q egimus ſupiore lib. cõſecrauit: poſtea uetuſtate collapſũ liuia auguſta reſtituit. ¶ Moles natiua eſt loco: ut rupes a natura: nõ manuũ artificio fabricata. ¶ Res noia fecit: qa ſaxũ ingens eſt.

fatua dea eſt dicta qa iſtates nõ prius loquũt q̃ terrã attigerint.

q̃re mulieres i ſacris herculis itereẽe ñ poterantu

Faun⁹ cũ fauna ei⁹ ſoroẽ pri m⁹ ſatur no in italia ſacrificaẽ cæpit

Remꝰ ni ſtꝰ augu. ſio rõuli

¶ Saxum appellãt erat ps bona montis:nã magna rupes Auẽtini mõtis:ſed ĩ ea parte erat q̃ tybri iminet ¶ Hic In hoc ſaxo. ¶ Remus fruſtra ĩſtiterat:cũ captauit auguriũ ꝓ cõdẽda urbe:ſed fruſtra:qa uictus ẽ au gurio Rõuli. ¶ Quo tpe:eo tpe quo. ¶ Aues palatiæ:uos ultures: quos Ro. ex palatio obſuauit. ¶ Dedi ſtis pria regna fratri:Romulo q ulctor augurio regnũ adeptus ẽ. ¶ Illic ĩ eo ſaxo pſes:ſenatores. ¶ Conſti tuere tẽpla:bone deæ.ſ. ¶ Exoſa oculos uiriles:q̃ſi q̃ ingredi uiros ñ liceret. ¶ Iugo leniter accliui:cumato q̃ſi iugo lenis hoc eſt facilis aſcenſu cliui.

ANT. FAN.

Claudis uirgu ex clauſoꝝ familia.

Argeſtis flate inci pit. vi. no nas ma las Cauꝰ Argeſtis. Zephyrꝰ.

Capreæ Capaꝝ ĩ ſula ẽ cõ tra nea poli po ſita:ad q̃ tyberius princaps accedes bat:

¶ CRaſſoꝝ nois hæres:Craſſã uirginẽ appellatã di cit q̃ hoc tẽplũ dedicauit qd poſtea reſtitutũ ẽ a Liuia druſilla imitara maritũ Auguſtũ quẽ ſupra diximꝰ re ſectorẽ fuiſſe tẽploꝝ. Audio eẽ q Clauſoꝝ legãt acci pientes Claudiã uirginẽ de q̃ multa ſupius dicta ſũt. Cæteꝝ q̃cũq; ea fuerit a q̃ hæc ædes ddicata eſt nihil uſq̃ de ipſa cõpertũ iuenies quãtũ ad ædis dedicatio nẽ attinet. ¶ Poſtera hyperiõis:Aurora Hyperiõis fi lia cuiꝰ exortu. vi. nonas maii flare ĩqt uentũ quẽ græ ci argeſtẽ uocãt:nos Cauꝝ dicimꝰ:aut. A. Ge. & Ply. docẽt. is aduerſus Aqlonẽ flat & hoc tpe ĩ ortu auro ræ nõ tepet. Sed meminiſſe debemus zephyꝝ a non nullis argeſten appellari teſte Plyni. Plurimi tñ fauo niũ ſepetãt ab argeſte & eos eẽ huitimos docẽt ſecũ dũ quos Plutarchꝰ ait in ſertoro:q uero a mari pflãt argeſtæ & zephyri raros & tẽperatos hymbres ex pe lago afferũt. ¶ A capreis iſula capreaꝝ cõtra Neapo lim ſita ẽ autoꝛ Seruio:diſtatq; a Surrẽto. viii. milibꝰ paſſuũ teſte Ply. q eã ſcribit arce Tyberii Cæſaris no bilẽ eſſe. Eã Auguſtꝰ magnificentiſſimis ædificiis ibi ſtructis(ut inqt Strabo)peculiare ſibi receptaculũ fæ cit:& Tyberius(ut Sue. tradit)maiorẽ ĩ modũ adama uit qd uno paruoq; littore aditeſ ſepta undiq; ꝓruptis ĩmenſe altitudinis rupibus & ꝓfũdo mari. Hinc ẽ qd multis undiq; ad eã inſulã cõfluentibus poeta eã ce lebrãs inqt argeſtẽ nõ paucis ide ſoluentibꝰ opportu nũ. ¶ Pars hyadũ toto d grege nulla latet: ſexto quo q; nõas maii Hyades heliace oriunſ. ſed has exiſtimã dũ nõ eſt primis tenebris ſeu noctis initio appareſ cũ

Dedicat hoc ueteris craſſorum nois hæres.
Virgineo nullum corpore paſſa uirum:
Leuia reſtituit ne non imitata maritum
Eſſet/& ex omni parte ſecuta uirum:
¶ Poſtera cũ roſeã/pulſis hyperiõis aſtris
In matutinis lampada tollet equis:
Frigidus argeſtis ſũmas mulcebit ariſtas
Cãdidaq; a capreis uela dabuntur aquis:
At ſimĩl ĩducẽt nocturna crepuſcula noctẽ
Pars Hyadum toto de grege nulla latet:
Ora micãt tauri ſeptem radiantia flammis
Nauita q̃s hyadas græcꝰ ab hymbrẽ notat:
Pars bacchũ nutriſſe putat/ps credidit eſſe
Tethios has neptes oceaniq; ſenis:
nõdũ ſtabat atlas/hũeros oneratꝰ olympo
Cũ ſatus eſt forma cõſpiciendus hyas:
Hunc ſtirps oceani maturis nixibus æthra
Edidit/& nymphas ſed prius ortus hyas
Dũ noua lanugo pauidos formidie ceruos
Terret/& eſt illi præda benigna lepus.

Hyades oriuntur vi. nonas maias.

hyadas ſeptẽ eſſe q̃s q̃nq; ſolũ cre diderunt ueteres.

autor eas hoc In loco tradat ĩ ortũ heliacũ ferri:q̃ antea latebãt tectæ lucis ꝓpinqtate. nã hoc dicit ubi nox aduenerit hyades oẽs apparebũt:qd In occaſu uel paulo poſt occaſũ Solis fieri ullo mõ nõ põt:cũ oẽ ſidus qd noctu oriſ ſine dubio uel ortu chronico ſe oñdat uel emergat heliaco quoꝝ hic abeunti nocti : ille ici pienti daſ. Quod cũ ita ſit & hoc tpe nõ Taurus ſed Scorpius Tauri occaſu in ortũ chronicũ feraſ noctis initio:relIquũ eſt ut fateamur apparituras qdẽ hyades noctu ſed ortu heliaco & paulo ante Solis exortũ. Hæ ſtellæ unde hyades noĩentur diximꝰ ſupra:Sũt aũt ſeptẽ quis nonnulli duas ſtellas excludẽres q̃ ſunt ubi naſcunſ Tauri cornua:hyades q̃nq; tantum eſſe tradiderint. ¶ Pars Bacchũ nutriſſe putant:Secundũ Pherecydem qui eas dixit Liberi fuiſſe nutrices. ¶ Tethyos has neptes Oceanus & tethys æthram genue runt. Ea nupſit Atlanti nondum In montem conuerſo & hyades peperit : Necnõ & ante illas filium q ap pellatus eſt Hyas a quo ſunt qui putent ſorores eius hyades dictas. ¶ Dum noua lanugo : Hyas In adole ſcentia uenatoꝛ fuit leporum & ceruorum. in iuuenta aprorum leonum & ferarum eiuſmodi.

PAV. MAR.

¶ HAec res ueteris nois clauſoꝝ:Claudis ex antiquo clauſoꝝ genere:de quo diximꝰ ſupiore libro: ſed illd nunc addimus ex Li. ll. ab urbe cõdita:Claudioꝝ genus ueniſſe ex Regillo oppido ſabinoꝝ:Duce Accio Clauſo:anno qnto poſt electos reges:q Romæ fuit Appius Claudiꝰ:& q uenere cũ eo facẽ tribũ claudiã: ¶ Paſſa corpe uitgineo nullũ uiꝝ quæ nũq̃ ulro ſuccubuit. fuit. n. uirgo ueſtalis: & ſpectate pudicitiæ teſti monio quoq; matris deũ. ¶ Liuia:cõiũx auguſti. ¶ Reſtituit:tẽplũ illd cũ eẽt uetuſtate colapſũ. ¶ Ne uõ hoc eſt ut. ¶ Eſſet imitata maritũ:& ex oĩ parte ſecuta uirũ:ut oĩ ex parte Imitareſ uirũq & ãtiq̃ tẽpla reſti tuebat:& noua cõſtituebat:ut in. ii. diximus: Temploꝝ poſitoꝛ tẽploꝝ ſancte reptoꝛ &c. Poſtera cũ roſeã. vi. nonas maias oriunſ heliace tũ hyadss. Quaꝝ ſupius meminimus. Pherecides liberi nutrices eẽ demõ ſtrat numero. vii. q̃s aiunt nymphas Dodonidas appellatas. ¶ Haꝝ noia ſũt ambroſia Ludoxa:Padile. co ronis:Pilſio:Phileto:Thiene:Hæ dicunſ a Lycurgo fugatæ:& ꝑter ambroſiam oẽs ad Tethim ꝓfugiſſe. hyadas appellatas Muſeus tradit:qd eaꝝ hyas fuerit frater:a ſororibꝰ plurimũ dilectus:q cũ uenans a leõe eſſet interfectus q̃nq; ex ſororibus lamentationibꝰ aſſiduis ꝑmotæ dicunſ iteriiſſe. Quare eas qa plurimũ de eius morte laborarent hyades dictas Cicero appellatas dicit ab υείν qd eſt pluere. a latinis hæ ſtellæ ſu culæ dictæ honorato teſte. ¶ Cum poſtera hyperionis ſequens aurora ab hyperione:qui creditus eſt ſolis ac lunæ & auroræ pater ut ſnl. docuimus. ¶ Cum Tollet roſeam lampada : lucem rubicundam λαμ πάδα græ. fax. Pulſis aſtris : quæ obſcurantur aduentu maioris luminis. ¶ IN Equis matutinis matutino

Tribus claudia ab appio claudio dicta oli.

hyperiõ eſt credi tꝰ lune & auroꝛ ꝑt.

tēpore ſurgentib⁹.¶ Agreſtis:ruſticus ipſe.¶ Frigidus:nā frigida hora diei.¶ Mulcebit ſūmas ariſtas quæ iā e culmis emerſere:& carpit aliqs ariſtas:& diis offert.& ſacrificiū ꝑ ipſis ariſtis facit:cū ſint floralia illud ꝓcaſ ne nō tēpeſtiue florenti:& ut pueniāt ad maturitatē.¶ Et candida uela dabunt aqs:mari.¶ A cāpis a littoribus:qm̄ flabunt a terra uēti:puppes a littore:& portu diſcedent.¶ At crepuſcula nocturna tēpus illd̄ poſt occaſū ſolis:ut ſuplus oſtēdimus.¶ Simul poſtq̄.Inducent noctē:cū erit nox.vi.diei no.nulla ps hyadū:nulla ſtella ex hyadib⁹.¶ De toto grege:de toto nūero:¶ Latet:q̄a oēs ea nocte ſimul apparēt.¶ Ora tauri micāt:ſplēdēt.¶ Radiātia ſeptē flāmis:ſeptē flāmeis ſtellis:q̄ ſūt in frōte tauri:ut ſupioꝛ libro docuim⁹.¶ Quæ ſtellas.¶ Nauita græ.uocat hyadas ab hymbre:& pluuia hoc ē ab ὕειν qd ē plures græci hyadas dicūt.¶ Pars bacchū nutriſſe putat:m̄lti putāt liberū nutritū ab his ſororib⁹fuiſſe:& io cœlū meruiſſe.ps credidit eē has neptes tethyos & oceani ſenis filias Aethræ nymphæ filie oceani & tethyos ſic oceāi nepres ſūt.¶ Nōdū atlas ſtabat onerat⁹ humeros olympo:nōdū atlas cōuerſus erat ī montē ſui noīs: ut ſubſtieret hūeris cœlū.¶ Cū ē'ſatus:nat⁹ ex atlāte & æthra.¶ Hyas cōſpiciēdus forma:hyas formoſus:& ꝓſtātiæ formæ admirādus.¶ Aethra ſtirps oceani: filia oceani.¶ Edidit hūc:hyam ¶ Maturis mēſib⁹:i maturo partu in decimo mēſe.¶ Et nymphas peperit ēt hyadas ſorores.¶ Sed prior ortus hyas:natus ē hyas añq̄ naſcerent ſorores.¶ Dū noua lanugo:dū eſt ille adoleſcens primæ lanuginis.¶ Terret formidine ceruos pauidos:cū eſſet uenator:iſequebat ceruos:& illos exterrebat.¶ Et lepus eſt illi præda benigna.& lepores quoq; ex uenatione referebat:quos aut fallebat laqueis:aut canibus urgebat:aut ſagictis fugiebat.

hyades dictæ ſūt ab imbres

hyas fili⁹ atlātis & æthræ añ q̄ naſcerēt ſurſorores.

At poſtq̄ uirtus annis adoleuit in apros.
Audet & hirſutas cōminus ire feras:
Dūq; petit latebras fœtæ catuloſq; leenæ
:Ille fuit libycæ præda cruenta leæ:
Mater hyan meſtæ fleuere ſorores
Ceruicemq; polo ſuppoſiturus atlas:
Victus utetq; parens tñ eſt pietate ſororū
:Illa dedit cælū:nomina fecit hyas:
¶ Mater ades floꝝ ludis celebrata iocoſis
Diſtuleram partes menſe priore tuas:
Incipis aprili:tranſis in tempore maii
Alter te fugiens cum uenit alter habet:

¶ ADoleuit:Creuit ut dū prima nouis adoleſcit frōdibus ætas.¶ Illa dedit cœlū:Pietas in eā fuit ut hyades referant ī cœlū q̄bus hyas nomē dedit.¶ Mater ades floꝝ:Floralia iſtituta q̄dē ſunt ut Plynius docet mēſe Aprili hoc ē.iiii.cal.Maii āno urbis q̄ngenteſimo.xvi.ex oraculis Sibyllæ ut oīa bñ defloreſcerent:quoꝝ diē Varro determinauit Sole Tauri partē q̄rtādecimā obtinente:q̄m̄ ſi in q̄triduū iciderit pleī luniū:fruges & oīa quæ florebūt lædi neceſſe ſit.ſed celebrabant & ineūte Maio ut Exit & in Maias feſtum florale calē. Erantq; ludi florales iocoſi ut dixim⁹ ſupra ī q̄bus & ædiles circer.fabā aliaq; eiuſmodi populo ſpargebāt teſte Porphyrione. Vnde inq̄t Perſius: Cicer ingere large rixanti populo.&'mulieres nudabāt pp qd ait iuuēalis:Digniſſima ꝓrſus florali matrona tuba.Et Valerius Maxim⁹ refert Catōne theatrū ingreſſo nō auſum eſſe populū in ludis Floræ poſtulare ut mulieres nudarent:Catonēq; e theatro diſceſſiſſe ne ꝓſentia ſua ſpectaculi cōſuetudinē impediret. Vñ illud eſt Martialis Meſſes iocoſæ dulce cū ſacrū Floræ in theatrū cur Cato ſeuere ueniſti.an iō tm̄ ueniſtes:ut exires.' Tradiderūt nōnulli hos ludos in patricio uico urbis ſolitos celebrari q̄ a patriciis nom̄ accæpit:ut Aphricus a pœnis. Varro aūt in cliuo quē ꝓrimū uocat. ſcire aūt debem⁹ florā mulierē fuiſſe:quæ cū magnas opes q̄ſtu meretricio q̄ſiuiſſet ppl̄m ro.ſcripſit heredē certāq; pecuniā reliq̄t cui⁹ ex ānuo fœnore natalis eius dies celebraret editiōe ludoꝝ quos Floralia dixerūt:qd q̄a Senatui flagitioſū uidebatur:ut ſcribit Lactāti⁹ Firmianus ab ipſo noie argumētū ſumi placuit:ut pudendæ rei quædā dignitas adderet deāq; eſſe fixerunt quæ florib⁹ ꝓeſſet quā Ouidius hoc loco nō ignobilem nymphā fuiſſe fabulat:cui chloris nomē fuerit eāq; zephyro nuptā q̄ſi dotis loco id accepiſſe muneris a marito ut hēret florū oīum prīcē.Ply.autor eſt fuiſſe romæ Florā praxitelis opus itē triptolemū ac cererem in hortis Seruilianis. Sed cauendum ne(quod q̄dā ætatis noſtræ hoīes memoriæ ꝓdiderūt)exiſtimemus hanc Floram eſſe quā Pōpeius magn⁹ dilexit ſcortū adeo celebre:ut teſte Plutarcho meruerit ſimulachrū in æde Caſtoris & pollucis:qui enim ſpacia tēporum metietur inueniet aliā eſſe Floram cui Romani Floralia inſtituerūt.& aliā a cuius oſculo Pompeius nunq̄ ſine morſu diſcedere cōſueuit.¶ Ludis celebrata iocoſis: Verboꝝ licentia q̄bus effundebat oīs obſcenitas nuditate meretricem ac motibus impudentis.Lege Lactantium.

ANT. FAN.

Floralia vi.nonas maii

Florales ludi ioco ſi

ædiles fabam & cicer iaciebāt in ludis floralibus

Chloris nympha. uxor zephiri fingit dea florū ſub noīe floræ meretricis.

Flora Pōpeii ſcortum

¶ AT poſtq̄ uirtus adoleuit āuos:per hypallagem.i.poſtq̄ anni adoleuere uirtutē:cū iam iuuēis eēt robuſtior:¶ Audet cominus ire ī apros ꝓpīquiore pugna adoriri apros.¶ Et feras hirſutas:uilloſas:ut ſunt leones.¶ Dumq; petit latebras & catulos leenæ:dum petit latibula & cucubilia ferarum & leenæ catulos rapere tentat.¶ ipſe fuit præda cruenta libicæ leæ:a leena libica laceratus ē.¶ Mater æthra fleuit.Hyan filiū a lea diſcerptū.¶ Et ſorores mœſtæ fleuere hyan:ſr̄is mortē lachrymis: & fletu ꝓſequute ſunt.¶ Et atlas pater mortē filii fleuit.¶ Suppoſiturus ceruicē cœloq; futurus erat mons:& cœlum ſubſtentaturus.¶ Tñ uterq; parens:Atlas & æthra.¶ Eſt uictus pietate ſoroꝝ:fleb ant & ipſi:q̄a ſorores extincti fletu abſumptæ ſunt.¶ Illa:pietas.¶ Dedit cœlū:uā pp pietatē in cœlū relatæ ſunt.¶ Nomina fecit hyas:ab hya fratre hyadres dictæ ſunt.¶ Mater ades florū eadē die celebratur feſtū floræ:quod ex aprili in maiū trāſlatū ē.¶ Floralia inſtituta Ply.refert urbis āno.dxvi.ex oraculis ſibyllæ:ut oīa bene defloreſcerēt. Hūc diē Var.determinat Sole Tauri partē quattādecimā obtinente.Ergo ſi ī hoc q̄triduū iciderer pleni luniū:fruges: & oīa quæ florerēt lædi neceſſe ē:Inſtitui ergo ludi florales:longe poſt uer ſacrū inſtitui uotum a poſthumio

PAV. MAR.

Floralia inſtituta ſunt āno urbis cōdite quīngenteſimo & ſextodecio ſole q̄rtādecimā ptē tauri obtiēte

Floræ ueritas ex lactãtio: ſꝫ ſictũ ẽ eã eſſe florũ deã: cui⁹ feſtũ cũ oĩ laſciuia celebrabaᵗ:

& ſenate cõſulibus:ut in hyſtoriis hẽmus:& poeta quoq; mẽinit:Qui deã chlorim fingit zephyro nuptã: & q̃ hortis & florib⁹ oĩbus p̄eſſet:ea uero ſic a Lactã.refert.Flora cũ magnas opes ex arte meretricia q̃ſiuiſ ſet:ppl'm Ro.ſcripſit hæredẽ:certãq; pecuniã reliquit:cui⁹ ex ãnuo fœnore ſu⁹ natalis dies celebrareť:editiõe ludoꝝ quos appellãt floralia.Q.d q̃a ſenatui flagitioſũ uidebať ab ipſo noie argumentũ ſumi placuit:ut pudẽdæ rei:quædã dignitas addereť. Deã finxerũt eẽ:q̃ florib⁹ p̄ſit:eãq; oportere placari ut fruges cũ arboribus aut uitibus bñ:p̄ſpereq; floreſcerẽt.Eũ colorẽ ſequut⁹ in faſtis poeta:nõ ignobilẽ nymphã narrauit:q̃ ſit chloris uocitata:eãq; zephyro nuptã:q̃ſi dotis loco id accepiſſe mũeris a Marito:ut hẽet oĩum floꝝ poteſtatẽ.Honeſte qdẽ iſta dicunť:Sed inhõeſte turpiterq; credunť.Nõ debẽt cũ ueritas quæriť.huiuſmodi nos uelamẽta decipere.Celebranť ergo illi ludi cũ oĩ laſciuia:cõuenientes mẽoriæ meretricis.Nã præter uerboꝝ licentiã:q̃bus obſcœnitas oĩs effundiť. Exuunť ẽt ueſtibus pplo flagitãte meretrices:quæ tunc mymoꝝ fungunť officio:& in cõſpectu ppl'i uſq; ad ſacietatẽ ĩpudicoꝝ iuminũ:cũ ĩpudẽdis motib⁹ detinenť. Hæc ille:& poetã in triſtibus:de his ẽt ludis ĩpudicis inq̃t. Sæpe ſupcilii nudas matrona ſeueri. Et ueneris ſtãtes ad gẽus oẽ uidet. Corpa ueſtales oculi meretricia cernunt:&c. Ades mĩ florum adſis & faueas tu flore. Celebrata ludia iocoſis:q̃ſi cuius ſeſtũ cũ omni ludoꝝ laſciuia celebrať. Diſtuleram menſe priore partes tuas:diſtuli in hunc menſem de te ſcribere:cũ ſeſtum tuũ eſſet in aprili. Incipis aprimam pridie calen.ma. Tranſis in tempora maii:q; menſe maio celebrenť ludi. Alter mẽſis aprilis. Habet te fugiens:cum fugit hoc eſt ultimo die. Alter:cum uenit:Maius te habet in principio.

ANT. FAN.

Vbi floralia celebrabãtur x līa græca ĩ f uerſa unde chloris flora dř. Fortunatæ inſulæ

Maurita niæ fines ad ocidẽtẽ dictæ ſũt Iſulæ fortũatæ

Orithia filia erichthei regis athenaꝝ

PAV. MAR.

Verba ioco ſa cum clamore ĩ theatris ĩ audiebãtur

Chloris prius nũc flora de nomiať:

CONfinia menſum:Figurate pro menſiũ aprilis finẽ dicit:& principiũ Maii. Ille uel ille: Quia uterq; mẽſis uernus ẽ &.tu floꝝ dea. Circus in hunc exit: Ludi florales ĩ Circis:ſiue theatris celebrati a fine aprilis in hũc mẽſem exeũt. Niſi exiſtimes eq̃ria quoq; hoc tpe celebrari:qd non placet.nã ĩ theatro Floralia interdũ celebraſſe Romanos dubiũ nõ eſt. Ipſa doce:Quæ dea es & de te quæ uera ſunt poteris explicare. Littera græca:x.littera quã græcia ſpirata hẽt in f.conuerſa eſt uocabulo deprauato. Campi fœlicis: Fortunataꝝ inſulaꝝ quas Horatius diuites uocat:ut Petamus arua diuites & Iſulas reddit ubi cererẽ tellus ĩnarata quotannis:& imputata floret uſq; uinea. Ibi nõ nulli poetaꝝ elyſiũ campũ & regionẽ pioꝝ eſſe tradiderunt.Aeris eni ſalubritas eius regionis peculiaris ẽ:q̃ in occaſũ uergens nũq̃ tpe caret.Sunt.n.inſulæ fortunatæ cõtra Mauritaniæ finẽ ad occidentẽ quaꝝ q̃litatẽ non cõgruere penitus ad eaꝝ nũcupationẽ qdẽ docuerunt teſte Solino. Graue eſt: Difficile mihi ẽ laudare pptiã pulchritudinẽ ſeruata modeſtia. Generum pſi repperit. Hõeſte dicit a zephyro ſe fuiſſe cõpreſſam. Auſus erichthea p̄mia ferre domo: Auſus rapere orithyã ex qua & borea dicũtur zetus & calais procreati.Ea ſecũdum hyſtoriam fuit Erichthei Athenaꝝ regis filia quã boreas rex Thraciæ habuit & abduxit in Thraciã. Vim tamen emendat: Delet rapinæ iniuriam matrimonii beneficio.

CVm cõfinia mẽſum:p mẽſiũ. Sit tua:finis aprilis:& pricipiũ Maii:illa ſũt boꝝ duoꝝ menſiũ cõfinia finis unius:& principiũ alterius. Et cedant tibi:q̃a ĩ his coleris. Ille uel ille cõuenit in laudes tuas:& aprilis & maius cõuẽit tue celebritati. Circus exit ĩ hũc menſem.i.ludi q ideirco ſeu theatro fiũt:trãſſerunť in hũc mẽſem. Et uerba clamata theatris uerba iocoſa quæ ĩ theatro cũ clamore p̄ferunť:ẽt ĩ hunc menſem

Cũ tua ſint/cedantq; tibi cõfinia menſum.
Conuenit in laudes ille uel iſte tuas.
Circus ĩ hũc exit clamataq; palma theatris
Hoc quoq; cũ circi munere carmen eat:
Ipſa doce quæ ſcis hoium ſententia fallax
Optima tu proprii nominis autor eris:
Sic ego/ſic noſtris reſpondit diua rogatis
Dum loquitur/uernas efflat ab ore roſas:
Chloris erã/quæ flora uocor corrupta latio
Nominis eſt noſtri littera græca ſono:
Chloris erã nymphæ cãpi fœlicis ubi audis
Rem fortunatis ante fuiſſe uiris:
quæ fuerat mihi forma graue ẽ narrare mo
Sed generũ matri repperit illa deũ:(deſte
Ver erat/errabã/zephyr⁹ cõſpexit:abibã:
Inſequitur/fugio fortior ille fuit
Et dederat fratri boreas ius omne rapinæ:
Auſus erichthea præmia ferre domo:
Vim tñ emendat dando mihi noia nuptæ.
Inq; meo non eſt ulla querela thoro:
Vere fruor ſemp/ſemp nitidiſſimus annus
Arbor habet frõdes/pabula ſemp hum⁹:
Eſt mihi fœcũdus dotalibus hortus ĩ agris
Aura fouet liquidæ ſponte rigãtur aquæ:

transferunť. Hoc quoq; carmen noſtrũ. Eat cũ munere Circi:cum ludis theatralib⁹:cũ illi fiant ĩ mẽſe maio:ita & ĩ menſe maio ſua facta canamus. Ipſa docet quæ ſcis:dicas tu de te ipſa:quæ dea ſis. Hominũ ſnia fallax:ſolent.n.hoies nõ uera dicere.ideo tu ipſa fallax. Tu eris optima autor pprii nois:q̃ſi tu optime cãm tui nois docere poteris:& dixit autor fœminino genere:ut in meta.meritoꝝ autore relicta. Sic ego deã de noie rogaui. Sic & ipſa reſpondit rogatis n̄ris:reſponſum dedit meæ rogationi. Dũ loqť ipa dea flora. Afflanſpirat. Ab ore roſas uernas:odorẽ roſaꝝ uerni tpis. Chloris erã:nũc flore chlorim ſe uocarã dicit:fuiſſeq; felicis horti nymphã q̃ cũ eẽt admirãde pulchritudinis:a zephiro amata ẽ:& ab eo data ut floribus p̄eſſet:& ſe flores p oẽm terrã diſſeminaſſe. Chloris eram quæ flora uocor:appellabar ego prius chloris:& nũc dicor flora. Littera græca noſtri nominis:prima littera mei nominis: Eſt corrupta latino ſono.latina appellatione nam ĩ principio ubi eſſe debeat.x.græcũ:poſuere.f.latinũ &ꝓ

chlori florē dixerīt χλόρισ a uiriditatē χωρα.n.uirida ſūt; Erā ego chloris nymphæ cāpi fœlicis:fœlicīū hortoꝝ nympha. Vbi.i quo cāpo:aut in qbus hortis. Tu audis ſuiſſe aſi rēi ſamiliarē.ſ. hoc ē diuitias. Viris fortūatis:his q in aureo ſeculo ſuiſſent:q his ueſcebanſ:quæ tellus ſua ſponte ꝓcreaſſet. aut Viris fortunatis:ipſis regibus:qm̄ ut inqt Ply. Antiquitas nihil prius mirata eſt:quā & Heſpidū hortos:i ac regū Adonis & Alcynoi. Itēq ꝑenſiles:ſiue illos Semiramis:ſiue aſſiriæ rex. Cyrus fecerit:aut ad Iſulas fortunatas referas:de qbus alio loco diximus. Quæ fuerit mihi forma:q̄ſi quantū ego formoſa fuerim. Graue eſt narrare modeſtie:q̄ſi referre nō poſſem. ſuata modeſtiæ rōne:& in ꝓuerbio eſt. Laus in ꝓprio ore ſordeſcit. Sed illa:i forma. Reperit deū generꝝ matri:nā ea captus zephyrus me in coniugē accepit ſic deus reptus eſt:q gener matris eēt. Erat Ver:errabā p ipſos hortos:i zephyrus:uētus ipſe q ab occidente flat. Cōſpexit:me errantē. Abibam ab eius aſpectu diſcedebā. Inſequiſ:ille abeuntem. Fugio:ego celeri⁹ fugere cœpi. Ille uēit fortior:ualidior:& maiore īpetu. Nec ab re dicūſ hæc:qm̄ flante uerno tpe zephyro:& ipſam chlori:i hoc ē uiriditatē iſequēti:terra nouū colorē induit:oīa reuireſcūt:& flores edūt. Et boreas dederat ſſ zephyro. Oē ius rapinæ:cōceſſit illi oēm mei rapiēdi ꝑtātem. Boreas.n.ex ſeptētrione flat. Veꝝ & boreā in thracia regnaſſe:iamaſſeq Orithiā Erycthei regis Athenaꝝ filiā:ūrapuiſſeq illā & in thraciā duxiſſe Euſebius refert. Ex q̄ zetus & Calais nati ſunt Ergo cū Boreas raptor puellæ fuerit:& ꝓ uēto a poetis accipiaſ:dedit & ꝑtātē:& uires zephyro rapiēdæ flore. Auſus boreas. Ferre ꝑmia domo Eryctea:i rapt ex Athenis Orythyam regis Erycthei filiā. Emendat tñ:ipſe zephyrus. Vim:uiolentiam mihi illatā. Dando noīa nuptæ:nā licet rapuerit:i uxorē tñ hūit. Et non eſt ulla q̄rela:in meo toro:q̄a nihil eſt:de quo aut ego poſſim:aut ille quæri:cū mutua ſit iter nos beniuolētia. Vere fruor ſp:quia uer æternū eſt:ubi ego ſum. Semp nitidiſſimus annus:q̄a ſemp uernū eſt mihi tēpus. Arbor hēt frōdes:i ſp ſunt uirētes arbores in agris meis Semper humus habet pabula:nam ſemper uiret. Eſt mihi fœcūdus hortus:i habeo ego fœlicē hortum. In agris dotalibus:in dotem mihi traditis. Aura fouet: quaſi ſemp illic leuis zephyri flatus ſpitat:ut foueat naſcentia in eo. Rigatur īpe:hortus. Fonte nitidæ aquæ:i & irrigandos eſſe hortos Plynius præcipit. Meus maritus zephirus. Impleuit hunc:hortum.

Hesꝑidū horti ac regum Adonis & Alcioī Itē penſiles ſemiramidis. & Cyri.

In ſeptētrione ad occidētē ſolē hortos ēt ſp cū floribus.

Hūc meus impleuit generoſo flore mariꝰ
Atq ait arbitrium tu dea floris habe:
Sæpe ego digeſtos uolui numerarē colores
Nec potui numero copia maior erat:
Roſcida cū primū foliis excuſſa pruina eſt
Et uariæ radiis intepuere comæ:
Conueniunt pictis incinctæ ueſtibꝰ horæ
Inq leues calathos munera noſtra legūt.
Protinꝰ accedūt charites nectūtq coronas
Sertaq cœleſtes implicitura comas:
Prima ꝑ imenſas ſparſi noua ſemina gētes
Vnius tellus ante coloris erat:
Prima therapnæo ſeci de ſanguine florem

Generoſo flore: poetice ſingulari numero utiſ ꝓ plurali:quis id ēt cōcediſ interdū ſoluta orōne ſcribētibus. Volui nūerare colores nec potui:i magna oſtēditur copia q̄ numeꝝ non admittit. Ipſe alibi:nec ſi forte roges poſſem tibi dicere quot ſunt. Pauperis eſt numerare pecus. Incinctæ ueſtibus horæ: hæ ſūt de quibus autor ait in primo huius opis libro:i Præſideo foribus cœli cum mitibus horis. Protinus accedūt charites:i gratiæ Veneris famulæ:ut Lactā. grāmaticꝰ ſcribit:i Alii Veneris & liberi filias dicūt teſte Seruio. alii Iouis filias ex Eunomia. Hæ ſunt Aglaea Euphroſina. Paſithea:quaꝝ poſtremā nonnulli thaliā dicūt ut Eyphroſini te caii aglali cal dia thalia: Prima therapnæo ſeci de ſanguie florē: Therapne urbs ē ſiue uicus Laconiæ:unde autor uocat hiacinthi ſanguinem Therapneū:q̄uis amiclis natus dicaſ q̄ ciuitas eſt eiuſdē regionis. Claudianus: Te quoq flebilibꝰ mœrens hiacinthæ figuris Narciſſumq metūt tūc inclita gramina ueris ꝑſtātes olim pueros tu natus amiclis hūc helicon genuit te diſci perculis error hūc fontis decepit amor. Sūt aūt amiclæ ſacræ Apollini teſte Lactātio grāmatico ubi ut idē īqt hiacinthus occiſus ē:quē Apollo dilexit. Martialis Torq̄bat phœbum daphnæ fugitiua ſed illas oebalius flāmas iuſſit abire puer. Hunc Apollo cū diſco luderet imprudēs oppſſit mutauitq in florē eiuſdē nois ubi duæ litteræ iſcriptæ cernunſ a i:quæ uox luguribus eſt. Ply. uiolas eſſe īquit purpureas quæ ſponte apricis & macris locis ꝓueniūt ac latiore folio exeunt ſtatim ab radice carnoſa:iſolaſq græco nomie a cæteris diſcerni appellatas ita ut ab iis hiacinthina ueſtis:quidam apud Ply. legunt hianthina ueſtis:i quod non diſplicet.

ANT. FAN. flos i ſingulari raro eſt in uſu.

Charites famulæ ſunt ueneris.

Theraꝫ pne uñ dictus eſt hyacithꝰ q̄uis natꝰ ſit amiclꝭ. Amiclæ ſacræ apollini hiacinthina ueſtis

Generoſo flore:nobilibꝰ & pulcherrimis floribꝰ. Atq ait tu dea:i flora nympha. Habet arbi. floris:i hēas ius i oīs flores. Sæpe ego uolui nūerare colores digeſtos:i obſuabā ueritatē coloꝝ:ut:ā bñ p flores diſpoſitā:& nūeraſ uolebā. Nec potui nūerare:i Copia multitudo coloꝝ. Erat maior nūero:i nā infiniti erāt:& q nūerari ñ poſſēt. Et de q̄ uarietate Ply. īqt. Sed ne pictura qdē ſufficiēti imagini coloꝝ reddēdæ maxiarūq reꝝ uarietati Roſcida cū ex eo orto:i cū ſol rorē deſiccauerit:i horæ & charites flores colligūt:i & diis ſerta cōtexūt. Cū pri. pru. ro. i. ipē ros Excuſſa ē a ſo. excutitſ uēto:& diſiccaſ ſole. Et uariæ co. uarii flores. Intepuere ra. ſolis rorē deſiccātis. Cōuēiūt horæ:i q̄ cœli portas ſuaſ dicūſ:i de qbꝰ i pmo dixi:i us Incictæ ueſtibꝰ pictis:i uarii coloris Et legūt nr̄a mūera:i colligūt nr̄os flores In leues calathos:i q̄les ex tenuiſſimo uimine. Vir. tibi lilia plēis:i Ecce ferūt nymphæ calathis Potinꝰ accedūt charites:i q̄ latiæ grāæ dicūſ. Sūt āt tres αγλαια qđ ſignificat ornamētū. ευφροσύνη:i lætitia & θαλία celebritas. Iouis & Eūomiæ filiæ dicūſ. Veꝝ nr̄i dicūt e cœli ſemie natas:i aſtitiſſeq ioui & ioui i cūis pue. Et nectūt corōas:i ex floribꝰ:q̄s diis offerebāt:i & i ſacris & ī triūphis erat corōaꝝ uſus:ut & Ply. Qui & uocabulū īqt ipm tādē īde

PAV. MAR. Gīæ ex horto flore faciūt ſerta que nubentī bꝰ donētu hoc eſt Aglaiæ euphroſi ci thabia ſeu paſitheæ

Iuppiter:& ſolus nomẽ utrũq; tenet:
Cur ego deſperẽ fieri ſine cõiuge mater
Et parere itacto dũmodo caſta uiro:
Omnia tentabo latis medicamia terris
Et freta tartareos excutiamq; ſinus:
Vox erat ĩ curſu uultũ dubitãtis hẽbã
Neſcio qd nymphe poſſe uideris ait:
Ter uolui ꝓmitterẽ opẽ:ter ligua rẽta ẽ
Ira iouis magni cauſa timoris erat:
Fer præcor auxiliũ dixit:celabit̃ autor
Et ſtygiæ numen teſtificabor aquæ:
Q d' petis oleniis inq̃ mihi miſſus ab ar
Flos dabit:eſt hortis unic⁹ille meis(uis
q dedit hũc dixit ſterilẽ q°q; tãge iuuẽ.
Mater erit:tetigi nec mora mr̃ erat:(cã
Protinus hærentẽ decerpſi pollice florẽ
Tãgit̃:& tacto concipit illa ſinu:
Iãq; grauis thracẽ & leua ꝓpõtidos itrat
Fitq; potens uoti marſq; creatus erat:
Tũc memor accepti p me natalis hẽto
Tu quoq; romulea dixit in urbe locũ:
Forſitã in teneris tãtũ mea regna corõis
Eſſe putes tangit numẽ & arua meũ:
Si bene floruerit ſegetes erit area diues
Si bene floruerit uinea bacchus erit:
Si bñ floruerint oleæ:nitidiſſimus ãnus
Poma quoq; euentũ tpis hui⁹ habẽt:
Flore ſemel læſo pereunt uitiæq; fabçq;

¶NOmẽ utrũq;:pr̃is & mr̃is.¶Ter uolui ꝓmittere opẽ:ipar numerus fœlix eſt ut diximus.Id & quæ hic ſubiiciunt̃ oñdũt.¶Olenis aruis:ab urbe Olenoiea eſt in achaia ut dixim⁹ſupra:alteẽ in Boetia & alibi.Placet accipias Olenõ arcadiæ pp florẽ moly herbæ.¶Mater erat.ſterilis iuuẽca cõcepit & pepit. ¶Thracẽ: partẽ Scythiæ ut nõnullis placet hoc eſt thraciã q̃ alit hoĩes ferociſſimos a qb⁹mars colit̃. Vñ illud eſt in iii.æn. Terra ꝓcul uaſtis coiit̃ mauortia cãpis thraces arãt.¶Læuãq; ꝓpõtidos:terrã quã ꝓpõtis alluit a læua.i.thraciã ipſam.Eſt aũt ꝓpontis ubi mare pãdit̃ iter Euxinũ mare & helleſpõtũ.¶Nitidiſſim⁹ ãnus:abũdãs oleo quo uncti hoĩes nudis corpib⁹nitẽt:ut Nudatoſq; hũeros oleo pfuſa niteſcit.Hinc poetæ Paleſtrã nitidã dicũt:ut More tuæ gẽtis nitida dũ nuda paleſtra ludis & læte lyræ pulſu nitida quoq; læte paleſtra.Atheniẽſes primi nudi atq; uncti oleo ĩ gĩnaſiis ſe exercuerũt auto.Thu.
¶ET ſo.te.u.nomen & pr̃is & mr̃is. ¶Cur e.de.fi.mr̃.ſi.cõ.ſi facile fuit ioui parere filiã cur ego diffidã mihi ipſi ue lut parere nõ poſſim ſine uſu uirilcũ faciii⁹ eẽ debeat fœminis q̃ marib⁹¶Et parere itacto uiro:ſine ullo cõcubitu ¶Dũmõ caſta:ſuata lege pudiciciæ.¶Tẽtabo oĩa medicamia latis terris:experiar qcqd medicamẽti eſt in terris. ¶Et freta:& qcqd medicamĩs erit in mari.¶Et excutiam tartareos ſinus:paludes iſernas.¶Vox erat ĩ curſu:qſi ꝓſequebat̃ illa ſmonẽ.¶Hẽbã uultũ dubitãtis:uultu ego ĩdicabo dubitare:an illis rñderẽ:cũ opẽ pſtare poſſem:an reticerẽ metu iouis.¶Ait o niphæ neſcio qd uideris poſſe:neſcio qd uultu ĩdicas te poſſe pſtare.¶Ter uolui ꝓmittere opẽ:polliceri illi'auxiliũ:& dare medicamẽtum:quo parere poſſet.¶Ter ligua re.eſt:cõtinui liguã:ne ioq̃ret.¶Ira iouis:magni.¶Erat cã timoris:tacebã ego:q; iouis irã timebã.¶Fer pcor auxiliũ dixit:affer opẽ tu flora mihi.¶Celabit̃ autor:qſi nũq̃ reſciri poterit te mihi opẽ dediſſe ¶Teſtificabor numẽ aquæ ſtygiæ:iuro ego p ſtygiã paludẽ:hoc ſemp fore occultũ ioui. ¶De ſtyge alias dictũ.¶In qua:dico ego.¶Flor mihi miſ.ab aruis oleneis dabit qd' petis:flos aduect⁹ab agris oleni urbis:de qua paulo ſupi⁹faciet te parere ſine uſu uiri. ¶Ille eſt unicus ĩ hortis meis:unũ tñmõ nõ plures¶Qui deſit hũc.zephyrus q mihi florẽ illũ tribuit dixit.¶Cõtinge ſterilẽ iuuencã erit mr̃:tãta eſt in hoc flore uis:ut ſi ſterilẽ iuuẽcã tangas ſubito erit grauida & pariet.¶Tetigi:ego iuuẽcã ſterilẽ.¶Nec mora erat mr̃.nã mox grauida pepit.¶Protinus decer.pol.flo.he.ſtatim trũcaui florẽ unguib⁹ſuo ſtipiti inherentẽ.¶Tãgit̃:iuno eo flore.¶illa cõcipit ſinu ĩ tacto.cõcepit utero pudico nõ ab aliis tacto:aut cõcepit ĩ utero quã eo flore tetigerat.¶Iãq; grauis.grauida.¶Ibat thracẽ:in thraciã.¶Et læuã ꝓpõtides:ad ſiniſtrã ꝓpontidis:qd' mare illud eſt iter helleſpõtũ & põtũ Euxinũ & a ſiniſtra thraciã abiuit.¶Fitq; potẽs uoti.pepit ſine uſu uirilis:ſic fuit uoti cõpos.¶Et mars erat creat⁹.nat⁹ in thracia ſine uiri ſemĩe.Ideo & thraciæ pſidet.iõ Vir.Gradiuũq; patrẽ geticis q pſidet aruis.¶Tũ poſtea.¶Memor accepti p me natalis.lõge poſt mars memor bñficii qd' mea ope nat⁹erat¶Hẽto dixit tu quoq; locũ in urbe romulea q̃ſi celebreris tu quoq; romæ & tẽplũ tibi cõſecret̃.¶Forſitã in teneris:non mõ eſt mihi data ptãs in flores uñ ſerta & coronæ fiãt.ſed in arbores quoq; & in ſegetes:qſi bñ floruerit fertilitatẽ pollicẽt̃. A florib⁹.n.ꝓnoſtica ipſa capiant̃:ut Maro quoq; oñdit de amigdalorũ florib⁹:& tenellis fœtib⁹ in primo geor.Cõtẽplator itẽ cũ nux ſe plurimã ſiluis ĩduet in florẽ:& ramos curabit olẽtes.Si ſuperãt fœt⁹:pariter frumẽta ſeqnt̃.Magnaq; cũ magno ueniet tritura calore &c.¶Putes tu forſitã eẽ tñ mea regna:exiſtimes forte tu tñmõ me hr̃e ius.¶In teneris coronis:ex tenellis florib⁹cõnexis.¶Numẽ meũ tãgit & arua.nam & in aruis quoq; habeo ptãtem.¶Si bene floruerint ſegetes.ſi copioſe & tẽpeſtiue floruerint. ¶Erit area diues:nã magna erit tritura & magna frugũ copia.¶Si uinea bene:copioſe & tẽpeſtiue¶Floruerit erit bacchus:erit uini etiã copia ingens.Si oleæ bene floruerit:erit ãnus nitidiſſimus:erit magna quoq; olei copia: ¶Nitidiſſimus:dixit reſpectu eorũ quæ oleo pungunt̃:nã puncta nitent.¶Poma quoq; habẽt euẽtũ tpis huius:habẽt & poma fortunã uerno tpe:cum florẽt q; ſi bene floruerint fertilitatem pollicent̃.¶Flore ſemel læſo:ſi pruina corrumpet:aut peruret:aut uenti decutient flores.¶Pereunt uitiæq; fabæq;:fruges & legumina tam utilia quam noxia pereunt:uitiæ dictæ:ut aliqui uolunt:q; frumenta uitient:& tamen Plynius ea pingueſcere arua aſſerit.De fabis plura diximus in Georgicis.

ANT. PAN.

Olenus

Athenienſes primi oleo in gymnaſiis exercuerunt

PAV. MAR.

Sinus tartareos p paludib⁹ poſuit ſi.

Olenos urbs uidetur floſolerius

Proponti des

Pronoſtica ex floribus.

y

160

ANT. FAN.

lẽtis ꝗ duo genera.

Hoĩes q lente ue-ſcunſ fie-ri æq aĩ.

Flores cã didi ĩ uio bonũ ĩdi-cant.

Locuple-tes

Pecunia a pecore & pecula tus & pe-culium.

¶ET Pereunt lentes aduena mile tuæ: ægyptias lentes dicit Vir. de his in. i. geor. Nec peluſiacæ curã aſper nabere lẽtis. Duo apud peluſiotas ſiue ægyptios hu⁹ legumĩs gña ſunt. Alteꝝ rotũdius ac nigrius: alterũ ſua figura. Taurus phs athenis accipiebat amicos cœna: ſcribit. A. Gel. cui⁹ fundamẽtũ erat in olla una len tes ægyptiæ & cucurbite minutim ceſæ. Exiſtimauit ſane antiqtas eq aĩ fieri hoĩes q lenib⁹ ueſcerenſ. Vñ lẽtos dicim⁹ q nullo mouenſ affectu. ¶ Vina quoq: ipſa quoq: uina in cellis uinariis cõdita. Florere dicũſ cũ in ſũmo ueluti flores gignũt q ſi cãdidi fuerit ꝓbanſ teſte Ply. Hos autor nebulas uocat. ¶ Cytiſos. fru tices laudari pabulo oniũ. Cæteꝝ ut Ply. tradit fuerunt q dicerẽt apes nunq̃ de flore cytiſi pabula cõtingere: cũ qui bus nõ ſentit Ouidi⁹. ¶ Nos quoq: idẽ facimus: Iuuena. Feſtinat eni decurrere uelox floſculus. Cicero in Catone maiore. Temeritas eſt uidelicet florẽtis ætatis. ¶ Ludoꝝ q̃ ſit origo. e parte multæ qua pleƈtebanſ q pecora in pu blicis ſaltib⁹ paniſſent florales ludos ĩſtitutos dicit. ¶ Cæ tera luxuriæ inſtr ã: ut auꝝ argẽtũ aluea unguẽta. ¶ Hinc ẽt locuples: a locoꝝ poſſeſſionib⁹ dicti ſunt locupletes: ut a pecore pecunioſi. Maioꝝ. n. diuitiæ aut locis. i. agris: cõ ſtabãt a pecore: Vñ locupletes dicti ſunt q̃ſi locis. i. agris pleni: & pecunia a pecore nomẽ accepit: ſicut & peculat⁹: quẽ docet Feſtus dictũ a pecoꝛ tũc cũ Romani nihil ꝑter pecora hẽrent uñ peculii nomẽ deductũ. Serui⁹ putat qui ab eo uult pecuniã deriuari. Ply. ſignatum æs fuiſſe tradit nota pecudũ atq: ĩde pecuniã appellatã: cui⁹ noĩe non ſo lũ æs argẽtũ aurũue ſignatũ: ſed & oĩa corpa cõtinentur quoꝝ æſtimationẽ metimur nũmo. Hinc illud eſt Var ronis qđ in pecore pecũia tũc cõſiſtebat. Et illud Donati in alia ſignificatiõe ſic. Veteres multa unciatim cũ expen ſa pecũia ferreſ more ueteꝝ nõ ut nũc ãnumeraretſ. Apđ maiores pecunia ſacrificiũ fieri dicebatſ: q ex his reb⁹ con ſtabat quã nũc pecuniã dicimus teſte Feſto: q & ſcribit id qđ dixim⁹ apud antiquos apes & patrimonia ex pecori bus præcipue conſtitiſſet: & inde dici pecunias & peculia. ¶ Populi depaſcere ſaltus: publicos ſaltus non priuatos.

Et pereunte lentes aduena mile tuæ
Via quoq: ĩ magnis opoſe recõdita cellꝭ
Florẽt/& nebulæ dolia ſũma tegũt (ras
Mella meũ man⁹ uolucrĩs ego mela datu
Ad uiolã/& cytiſos & tyma cana uoco
Nos quoq: idẽ facim⁹ tũc cũ iuuenilib⁹
Luxuriãt aĩ corpaq: ipſa uigẽt: (ãnis
Talia dicentẽ tacitus mirabar/at illa
Ius mihi dicendi ſi qua requiris ait:
Dic dea reſpõdi/ludoꝝ quæ ſit origo
Vix bene deſierã rettulit illa mihi:
Cætera luxuriæ nõdũ inſtrã uigebant
Aut pec⁹ aut latã diues hẽbat humũ:
Hic ẽt locuples hic ipſa pecũia dctã eſt
Sed iã de uetito qſq: parabat opes:
Venerat ĩ morẽ populi depaſcere ſalt⁹
Idq: diu licuit/pœnaq: nulla fuit:

PAV. MAR.

Cytiſum fruticen ab amphi loco athe niẽſi ꝑdi catum

Seruius rex prim⁹ pede ouiſ æs ſigna uit ide pe cunia dr.

¶ET Pereũt o mile aduena: q aliũde aduenis in ægypiũ ¶ Tuæ lẽtes: q̃ſi pereũt ẽt lẽtes ægyptiæ. Nã duo gña lẽtis ſut Ply. inqt. Aegypto alteꝝ rotũdi⁹ nigriuſq: alteꝝ ſua figura. Vñ uario uſu trãſlatũ eſt in lẽticu las nomẽ. ¶ Vina quoq: cõdita o poſe: cũ artificio cõpoſita. ¶ In magnis cellis: in magnis doliis. ¶ Florẽt: ſupne florere uidenſ. ¶ Et nebulæ: qđ inſtar nebulæ fit in ſupficie. ¶ Dolia ſũ. te. ſũmitatẽ uaſoꝝ ubi condi ta erũt uina: & Ply. florẽ uini cãdidũ ꝓbari dicit Rubẽtẽ triſte ſignũ eẽ: ſi nõ is uini calor ſit. ¶ Mella meũ munus: qa e florib⁹ q ſunt mei iuris decerpunſ. ¶ Ego uoco uolu. datu. mella: apes q̃ mella in aluearis cõ ponũt. ¶ Voco ad uiolã ſpeciẽ ꝓ gñe poſuit: nã ad flores de uiolis dixim⁹ ¶ Fit cy. fructicẽ eẽ cytiſum inqt Ply. ab Amphiloco atheniẽſi ſũmis laudib⁹ ꝑdicatũ pabulo ouiũ: & addit. Nõ ex alio pabulo lactis maior copia: aut melior ſup oĩa pecudũ medicia a morib⁹ oĩ uſu ꝑſtãte. Apes quoq: nũq̃ de flore cytiſi pabula cõ tingere ꝓmitiit. Democrit⁹ & Ariſtomachus. Ex quo miror poetã dixiſſe ad cytiſos apes uocari hic frutex: ut Ply. iqt iuẽt⁹ eſt ĩ cytno iſula: ĩde trãſlat⁹ in oẽs cycladas: mox in græcas urbes: caſei magno ꝓuẽtu: rarus q: eſt in italia. ¶ Et tyma grata: de tymo ſupiore lib. dixim⁹. ¶ Nos quoq: idẽ fa. nos ẽt ad flores uocamur ætate iuuenili ¶ Tũc cũ aĩ nr̃i. ¶ Luxuriãt: laſciuiũt ãnis iuuenilib⁹ ꝑ ipſam iuuẽtã. ¶ Cũ ipſa cor. uigẽt ob feruorẽ ſanguis in iuuẽta. ¶ Talia dicẽtẽ taci. mi. ego inter⁹ uerbis illi⁹ ſiſes cũ admiratiõe deã ĩtuebar ¶ At il. ait. ¶ Si qua req. ſi qđ requirere uis. ¶ Ius tibi dicẽdi: ꝑtãs tibi eſt loquẽdi & reqrẽdi q̃ uoles. ¶ Rñdi dic dea q̃ ſit origo ludoꝝ: uñ florales ludos originẽ habuerĩt ¶ Vix bñ deſierã: loq. ſ. ¶ Illa rettulit mihi cætera lu xuriæ: inqt flora habuiſſe ludos originẽ a pœna pecuniaria exacta ab illis: q publicis paſcuis nõ pepcerãt: cũ olim nõ eẽnt diuitiæ in ꝑcioſis mercib⁹: ſed in agris: & in pecorib⁹. Cui⁹ uero pecus in ſaltib⁹ ppl̃i depa ſtũ eẽt pecunia demulctabanſ: & ex parte mulctæ exhibiti. ſunt florales ludi. ¶ Nõdũ uigebãt cætera inſtrã luxuriæ: nõ uigebãt illa inſtrã. qb⁹ magna reꝝ copia cõpararetſ: & ꝓfũderetſ: q a nõdũ erat copia auri & ar gẽti q̃ ad luxuriã ꝑtinẽt: inſtrm inqt Vlpia. eẽ apparatũ reꝝ diutius manſuraꝝ. ¶ Diues: qui eo tẽpore di ues habebatſ. ¶ Aut habebat pecus: aut latam humum: non poſſidebat aurum aut argentum: ſed pecudes & latos agros. ¶ Hinc etiam locuples: a lata humo. hoc eſt a locis dictus eſt locuples: & Plynius inquit. Hic & locupletes dicebantur loci: hoc eſt agri plenos. ¶ Hinc ipſa pecunia dicta eſt: & Plynius: pecunia ipſa a pecore appellabatur. ¶ Videtur quidem totum hunc locum a poeta accepiſſe. Et illud poſtea ſubdit quod in primo diximus. Seruius rex ouium: boumq: effigie primus æra ſignauit. ¶ Sed iam quiſq: parabat opes de uetito: de eo quod ſuum non erat: diuitias ſibi parabat. ¶ Venerat in morem: iam id in conſuetudinẽ uerſum. ¶ Depaſcere ſaltus populi: nemora montes & paſcua: quæ populi erant: & nõ priuata. ¶ Et id diu licuit: quia ad populum non referebatur. ¶ Et nulla pœna fuit: quia nemo mulctabaſ. ¶ Vulgus: ꝑpſus ip ſe. ¶ Seruabat ſua pu. nul. uin. nullo q ulciſceretſ dãnũ pabulis iſerentẽ: aut nullo q tũc tẽ ppl̃i uidicaret.

¶VINdice nullo:nullo defendēte uel aſciſcēte po.Ro.qđ erat publicū nō priuatū. Vindicare īterdū eſt aſciſcere uel defendere ¶In priuato paſcere inertis erat:is iners hēbaſ cui⁹pecora.nō in publico paſcerenſ. Vñ cū publiciis ædilib⁹plebis mādatū eēt:afficerēt pœna qcūq; po.Ro.ſalt⁹depaſcerēt:& ii timidi⁹ mādata exeqrenſ ppl̃s coegit nocētes mulctā ſubire cui⁹pars in flore ludos collata eſt.¶Mulctā ſubiere nocentes:mulcta oſce pœna dr̃ autore Feſto:fuitq; olim nō niſi ouiū boūq; īpēdio teſte Ply.Sūt q mulctā ſpecialis peccati aīaduerſionē nocēt ac pœnā uelit eē gñale nomē.De mulcta mox plura dicemus.¶Vīdicibus:publicii fuerūt ædiles plæbis quoq; muneris erat ludos inſtituere:ab his Publicius cliuus nomē accepit. Varro:Cliuus publicius ab ædilib⁹plæbei publiciis q eum publice ædificarūt.Sūt q legāt ab ædib⁹ plebei:qđ ꝓcedere ullo mō nō pōt cū ſubiiciat Varro.Simili de cā publi⁹ & coſtoni⁹ qđ ab his uiris dn̄r ædificati.Sed de hoc ſatis ſupra dictū eſt.Vindices aūt nō publicios ſed eos q in pplo curā utilitatis publicæ ſuſceperūt.¶Mulcta data ē ex pte mihi:mulctaticiæ pecuniæ pars in flore ludos collata eſt pars in Cliuū publiciū:ut his q erat nimiū arduus molliorē adeuntibus præberet aſcēſum ac ſternereſ.Hunc nōnulli tradiderunt protēdi ad ſubliciū pontē ꝙ nō cōſtat. Cæteꝝ ludi flore nō in hoc cliuo ſed in alio aliquādo celebrabanſ quē Varro ꝓximum uocat.Qui cum Publii & Coſtonii meminiſſet Cliuus inqt proximus ad florales uſus.Nō ꝑtereundū hoc loco qđ ſcribunt Ply.& Plutar. Mulctā legum antiquaꝝ ut nos ēt ſupra tetigimus pecore cōſtitiſſe:& cum nūmoꝝ uſus apud Romanos nondū frequens eſſet conſueuiſſe plecti ſontes bobus ouibuſq;.

Vīdice ſeruabat nullo ſua publica uul (gus
Iāq; in priuato paſcere inertis erat:
Plæbis ad ædiles perducta licentia talis
Publicios:animus defuit ante uiris:
Rē ppl̃s recipit mulctā ſubiere nocētes
Vindicibus laudi publica cura fuit:
Mulcta data ē ex pte mihi magnoq; fa (uore
Victores ludos īſtituere nouos:
Parte locāt cliui q tūc erat ardua rupes
Vtile nūc iter eſt publiciūq; uocant:
Annua crediderā ſpectacl̃a fcā/negauit
Addidit & dictis altera uerba ſuis:

ANT. FAN.
Mulcta publicii
Pœna eſt nomē generale
167
Mulctaticia pecunia dr̃.
Subliciuſ pons nūc extat
mulcta legum antiquorum.
Mulcta ſuprema.
Mulcta mima.
Mulcta maxima.

Fuit aūt mulcta quæ appellabaſ ſuprema inſtituta in ſingulos dies:ut.A.Gel.tradit duaꝝ ouiū ac.xxx.boum:ultra quē numeꝝ mulctā dicere in dies ſingulos ius nō erat:& ꝓpterea ſuprema.i.ſūma & maxima appellabaſ.Nā mima erat uni⁹ ouis.Sed qm̃ eiuſmodi mulcta a magiſtratib⁹ dicta adigebanſ boues ouesq; alias precii parui:alias maioris iccirco poſtea lege aterina conſtituti ſunt in oues ſingulas æris deni in boues æris cēteni.Hinc Feſtus maximā inqt mulctā dixerūt triū miliū &.xx.aſſiū:qđ nō licebat quōdā pluribus.xx.bob⁹& duab⁹ouib⁹quēq̃ mulctari æſtimabaturq; bos cētuſſib⁹:ouis decuſſib⁹.¶Parte locāt cliuū cauendū ne legamus parte locāt cliuii credētes locatū.i.cōſtitutū fuiſſe aliqd in cliuo publico ꝙ ad florā attineat.Quod ſi eſſet nō mulctæ pars:ſed oīs pecunia mulctaricia cōrigiſſe flore:qđ ꝓcedere ullo mō nō pōt.Legēdū eſt ſane:parte locant cliuum.Eſt enim hic locare cōducēti pſcribere aliquid faciendum nō cōſtituere:ut Alta theatri fundamēta locant.¶Annua crediderā ſpectacula:ludi florales ab initio anniuerſarii non fuerunt.Sed tales poſtea cōſtituti ſunt lenate poſthumioq; cōſulibus cum indignata floꝝ dea deſeruiſſet officium ſuum & corruptis floribus fructus quoq; perierint & arborum & herbarum.

Ludi florales erāt āniuerſarii

¶SVA pu.dixit:qa ex illis paſcuis erat populi redditus.Et poſtea ad alia quoq; tranſlatum uerbū. Vñ & Ply.inqt:Etiā nunc in tabulis cēſoriis:paſcua dicunſ oīa ex qbus populus redditus hēt:qa diu hoc ſolū uectigal fuerat.¶Et iā inertis erat:qſi ptinere ad ſegnē & inertē uidebaſ.¶Paſcere in priuato:in loco ꝓprio & nō publico.¶Talis licētia plebis hæc licētia:qua abutebanſ plebei hoīes in depaſcēdis ſaltibus publicis.¶Perducta:uelata eſt.¶Ad ædiles publicios:q publica ꝓcurabāt.Aediles creare a ptib⁹ plebs ipetrauit ubi e ſacro mōte rediit:q eēnt poſt tribunitiā ptātem & ſacras & priuatas ædes ꝓcurarēt:ſupeſſentq; ānonæ & a ſolio eburno curules dicti ſunt.& duo ex his ornati regiis inſignibus curā ſacroꝝ ac ludoꝝ hēbant. Curulium ædiliū adeo creuit aliqñ poteſtas:ut ad eos ſumma rerū & imperii conſularis maieſtas ueneri. Verū ut eſt apud Pompo.iuriſcō.de origine iuris.Aediles duo ex plebe cōſtituti erant:atq; ita appellati:q ædibus præeſſent:in quibus oīa ſcita ſua plebs defendebat &c.¶Animus defuit ante uiris:non audebant olim ædiles flectere aliquem ex illis.¶Rem populus recipit:accepit populus ſuam ipſe cauſam agendam ut eos plecteret:quoꝝ quatrupes pauperie feciſſe dicebaſ.¶Nocentes ſubiere mulctā:dedere pœnā. Oſce enim mulctā pœnā dicebāt Pōponio teſte.Sed Vlpia.inquit.Mulctā inter & pœnā multū intereſt:cū pœna generale ſit nomen oium delictoꝝ punitio.¶Mulcta ſpecialis peccati:cuius aīaduerſio hodie eſt pecuniaria:pœna aūt non tm̃ pecuniaria.Veꝝ capitis & exiſtimationis irrigari ſolet.Et mulcta quidē ex arbitrio eius uenit:qui mulctā dicit:pœna aūt nō irrogaſ:niſi quæ lege:uel quoquo alio iure ſpecialiter huic delicto īpoſita eſt:qnimo mulcta ibi dr̃:ubi ſpecialis pœna nō eſt a lege īpoſita.Item mulctā is dicere pōt cui adiudicatio eſt.Magiſtrat⁹enī ſolos & pſides ꝓuinciaꝝ poſſe mulctā dicere:mādatis pmiſſum eſt. Pœnā aūt unuſqſq; irrogare pōt:cui hui⁹criminis:ſiue delicti executio cōpetit.Hæc ille.Ply.uero inqt:Mulctatio quoq; nō niſi ouiū:boūq; īpēdio dicebaſ.publica cura fuit lau.uindi.laudati ſunt illi q gerētes curam publicā rem ppl̃i pplo uēdicarūt.¶Mulcta ex pte eſt data mihi:pœna illa ex pte erogata eſt ad exhibēdos mihi ludos.¶Et magno fa.ſenat⁹.ſ.& po.ro.¶Victores:illi q exegerāt a delinquētib⁹mulctā:aut uictores romani īſtituere ludos nouos:qa tū primū īſtituti ſunt mihi ludi.¶Parte lo.cli.q̃ſi locarūt circū:aut theatrū pro meis ludis in pte cliui capitolini.ſ.ſed plures erāt cliui:ut dixim⁹in ꝓrio li.q cliuus.¶Tūc erat rupes alta & difficilis aſcēſus.¶Nunc eſt iter uti.quia cōmodum oībus.Publici⁹ cliuus:ut ait Var.ab ædilib⁹

PAV. MAR.
Aediles plebei ſacras & priuatas ædes curabant:etiā annonæ ꝑerant.
Mulcta p mgſtat⁹ publicos:pœna p oēs irrogaſ.
Cliuus capitolinus ubi ꝑmū cæpta ſūt fieri feſta deæ floræ.

Ludi ex mulcta iſtituti deæ floræ

publicis q̃ eű publice ædificarunt. Simili de cã publius & coſtonius cliui qđ ab his uiris dicunt ædificatiĩ Cliuus ꝓximus ad floraies uſus uerſus capitoliũ uetus. Ergo ſub cliuio ludo fiebãt. ⸿ Sunt tñ q intelligẽdum cẽſent illud. ⸿ Parte locãt cliui: qđ ex parte mulctæ facti ſunt ludi: & ex parte ædificatus eſt ille cliu⁹. ⸿ Annua crediderã ſpectacula facta: putaueram ego ãnuos ludos illi inſtitutos. Hoc eſt ſingulis annis ita. n. annũ accipimus: & in iure eſt ſiquis annua legata reliquerit deberi illa ab hæredibus ſingulis annis. ⸿ Negauit: dea annuos ludos exhibitos. ⸿ Et addidit arte, uet. uerbis ſuis: quia rurſus loqui cœpit.

Nos quoq; tangit honos feſtis gaudemus & aris
Turbaq; cœleſtes ambitioſa ſumus:
Sæpe deos aliqs peccando fecit iniquos
Et pro delictis hoſtia blanda fuit:
Sæpe iouẽ uidi cũ iã ſua mittere uellet
Fulmia thure dato ſuſtinuiſſe manũ:
At ſi negligimur magnis iniuria penis:
Soluit̃: & iuſtũ præterit illa modum:
Reſpice teſtiadẽ flãmis abſentib⁹ arſit
Cauſa eſt ꝙ phœbes ara ſine igne fuit
Reſpice tãtalidẽ eadẽ dea uela tenebat
Eſt uirgo ſpretos bis tamẽ ulta focos:
Hippolyte iſœlix uelles coluiſſe dionẽ
Cum conſternatis diriperetis equis:
Lõga referre mora ẽ collecta obliuia dãnis
Me quoq; romãi ꝑteriere patres
Q uid facerẽ ꝑ qđ fierẽ mãifeſta doloris
Exigerẽt noſtræ qualia dãna notæ:
Excidit officiũ triſti mihi/nulla tuebar
Rura/nec in precio fertilis hort⁹ erat:
Lilia deciderãt/uiolas arere uideres
Filaq; puniceĩ languida facta croci:
Sæpe mihi zephyr⁹ dotes corrũpe noli
Ipſa tuas dixit dos mihi uilis erat:

ANT. FAN.

Agamẽnõ & menelaus filii plyſtenis nõ Atrei

⸿ NOS quoq;: ſicut & homies quoꝝ artes honos alit: ut autor eſt Cicero. ⸿ Hoſtia blãda: cuius honore & ſacrificio diis blãdientes meremur admiſſi ueniã. ⸿ Iuſtũ modũ: quia contẽpti dii ſupra modũ iraſcunt̃ ſi credere fas eſt. ⸿ Teſtiadẽ: Meleagrũ a Teſtio auo materno hoc eſt parte alteræ. Nota eſt fabula. ipſe alibi: Vtq; cremaſſe ſuũ fert̃ ſub ſtipite natũ teſtias & melior matre fuiſſe ſoror. ⸿ Phœbus: Dianæ quã Oeneus ꝓteriit cum diis oibus ſacra faceret: unde Meleager eius filius una cum fatali ſtipite cõſumptus eſt. ⸿ Reſpice tãtaliden: Agamẽnonem q dictus eſt Atrei fili⁹ ex Merope. Atrei aũt pater eſt Pelops Pelopis tãtalus. Ouid. alibi. Tãtalides omẽs ipſumq; regebat Achillẽ. Hic pars militiæ dux erat, ille ducum. Sed ut placet Seruio uſurpatiue Agamẽnon & Menelaus atride dicti ſunt cum fuerint Plyſtenis filii quoꝝ Agamemnon cum Dianæ ceruã occidiſſet ignarus: illa irata uẽtoꝝ flatus remouit ut diximus ſupra: unde adducta eſt Iphigẽia Agamẽnonis filia ut imolaret̃. Ipſe autem poſtea ab uxore Clytẽneſtra dr̃ interemptus. Is poſt interitũ Plyſtenis ab Atreo educatus eſt. Vnde a patrui nomine atrides magis q̃ a patre Plyſtenides dr̃. Fuerũt ſane Pelopis filii atreus: plyſtenes & thyeſtes & eoꝝ ſoror Iſidice. ⸿ Eadẽ dea uela tenebat: in aulide retenta ſunt uela græcoꝝ. ⸿ Virgo eſt &c. Senſus eſt Diana qdẽ eſt uirgo & clemens eſſe debuit, bis tamen ultra modum ulta eſt acceptam iniuriam morte Meleagri & iphygeniæ ſacrificio cum Agamẽnõ quam focis & re diuina debuit uenerari neglexiſſet certa interempta. ⸿ Dionem: Venerem quæ irata Hyppolito a quo ſpernebatur iniecit ſtimulos amoris phedræ. Vnde ille ab equis diſcerptus eſt. ⸿ Conſternatis: territis: conſternamur animo: conſternimur corpore. ⸿ Collecta obliuia damnis: figurate. hoc eſt dãna collecta ex obliuione deorum atq; contemptu. ⸿ Noſtræ notæ: ignominiæ qua ſpreta omiſſis ludis acceperam. ⸿ Excidit officiũ triſti mihi: corrupti ſunt flores ſola deæ triſtitia. ⸿ Puniceĩ croci: maſculino genere crocum dicimus florem ſignificantes.

Atrides

Quare phædra ipulſa eſt a uenere ad amorẽ hippolyti.

PAV. MAR.

Irã deoꝝ maximã maxime cũ negligunt̃

Quomõ diana bis ulta ẽ ſacra ei⁹ neglecta.

⸿ NOS quoq; tãgit honos: nũc aliud arguit dea numina ſtudioſa eẽ honoris: & flecti munerib⁹ & pietate hoium & ſpnẽtes deos grauib⁹ affici ſuppliciis: qđ arguit̃ plrimoꝝ exẽplo. Sic cũ ea ſpreta eẽt a romãis: tã dignata flores abſtulit: ita ut nec ex agro nudo: nec ex agro cõſito: nec ex agro paſcuo: nec ex florido fructus ꝓuenirẽt. Tũc ſenat⁹ ſi oia bñ floruiſſent: annuos mihi ludos uouit: reddidim⁹ flores: & a poſthumio & leãte cõſulib⁹ ludi ſũt mihi ꝑſoluti. ⸿ Nos quoq;: deos. ⸿ Tãgit honor: q. d. & nos dii ſum⁹ honoris cupidi. ⸿ Gaudem⁹ feſtis: dieb⁹ feſtis nobis cõſtitutis. ⸿ Et aris: tẽpiis: & ſacrificiis. ⸿ Turbaq; cœleſtes: nos dii: ⸿ Sum⁹ turba ambitioſa: honoris cupida. ⸿ Sæpe aliqs peccãdo: cũ peccaret. ⸿ Fecit deos ini. nõ ægnoſcẽ ꝓpitios ſibi: ſed eos ad irã ꝓuocauit. ⸿ Et ꝑ delictis: ꝑ ipetrãda delictoꝝ uenia. ⸿ Hoſtia fuit blãda: q̃ſi tãq; blãditiis allexit deos ad ueniã. nã ſedata ẽ ira ſacrificio. ⸿ Sæpe uidi iouẽ thure dato q̃ſi oblato illi ſacrificio: & cremato thure. ⸿ Suſtinuiſſe: cõtinuiſſe manũ. ⸿ Cũ iã uellet mittere ſua fulmia eũ in aliquẽ delinquẽtẽ irat⁹ eẽt emiſſur⁹ ſua tela: cõtinuit manũ mot⁹ illi⁹ pietate: cũ poſt delicta ipſi ioui ſacrificaret: ⸿ At ſi negligimur: ſi ſpernimur a mortalib⁹. ⸿ Soluit̃ iniuria: q̃ſi plectunt̃ ſpnẽtes⁹ ꝑ iniuria nobis illata. ⸿ Magnis: grauiſſimis. ⸿ Pœnis: q. a grauiſſimo ſupplicio afficiunt̃. ⸿ Et ira deoꝝ. ſ. ꝑterit⁹ & excidit. ⸿ Iuſtũ modũ: q. a nimiũ iraſcimur. ⸿ Reſpice teſtiadẽ: Meleagrũ ⸿ Teſtii ex althea mr̃e nepotẽ. Arſit flãmis ardẽtib⁹. Nota eſt fabula apri calydonii: Atholiæ a diana imiſſi ꝙ ei Oene⁹ rex Meleagri pr̃ nõ ſacrificauerat: aper a Meleagro occiſus ẽ: & datũ amicæ ſpoliũ. cũ ab auũculis illi ereptũ eẽt: auũculos & ipſe interemit. ⸿ Althea mr̃ ꝑ mortaio lu fr̃es: q̃ſi⁹l filiũ ſtipitẽ diu ſuatũ i quo erat filii fatũ: flãmis iniecit: & eo ardẽte: arſit iſœlix meleager. ⸿ Cã eſt ꝙ ara phœbes: ara dianæ. ⸿ Fuit ſine igne: ſacrificio. ⸿ Reſpice tãtalidẽ: Niobẽ Tãtali filiam. ⸿ Eadẽ dea: diana, Tenebat tela: ſagittas: qb⁹ cõfodit: & extinxit nũeroſã illi⁹ ſoboiẽ. ⸿ Virgo: ẽ ipſa diana. ⸿ Et tñ bis ulta: focos ſpretos: bis uĩdictã ſũpſit de his q ſuas ſpernebãt aras. nã de calydonia domo & de

niobe q̃.xii.filioꝝ nũero tumida ſuplorẽ ſe Latona iactabatq̃ duos tñ̃ peperat:cum ipſa.xii.pepiſſet.Indi gnati phœb⁹& phœbe ſobolẽ extinxerũt & illa in ſaxũ uerſa eſt.⸿Hippolyte iſœlix uelles tu coluiſſe dio nẽ:ueneré diones filiã.⸿Cũ diriperis:diſcerperis.⸿Eqs cõſternatis.metu mõſtri ad fugã cõcitatis.De hip polito dixim⁹in.iii.nũc hoc dicit. Tu uoluiſſes colere uenerẽ:& ut debuiſſes amãti puellæ obſeq:qđ ſi fe ciſſes:nõ fuiſſes ab æqs diſcerpt⁹.Cõſternatio ut Põp.inq: eſt cõcitatio quædã ſubita ex aliquo metu a ſter nuramẽto deducta:qđ eo toto corpe cõcutimur.⸿Lõga referre mora eſt:lõgũ eẽt recẽſere.⸿Obliuia ho minũ:cũ obliuiſcent̃ debitaꝝ imolationũ⸿Collecta dã.dãna mortaliũ:& demerẽtiũ pœnas⸿Me quoq; pterire ſilẽtio.ſ.⸿Romani pres:ſenatores.⸿Quid facerẽ:facere debuiſſem.⸿Per qđ fierẽ manifeſta do loris:q̃ſi p qđ me illud ægre ferre liqdo cõſtaret.⸿Qualia dãna exigerẽt:exigere debeãt.⸿Noſtræ notæ: dedecus & ignominia:qua notata erãt cũ eſſem ſine ludis & ſacrificio.⸿Excidit officiũ triſti mihi:q̃ſi ego mœſta ab officio uacaui⸿Nulla rura tuebar:nullos fouebã agros:ſic & nulli florebãt:ant iẽpeſtiue deflo rebãt.⸿Nec in pcio erat hortus fertilis:ubi ſolet eẽ floꝝ copia:uiã iſœcũdi quos nõ tuebar:horti non flo rebãt.⸿Lilia deciderãt:q̃a male defloruerãt.aut ſtatim erũpẽtes flores necabant̃.⸿Videres uiolas ardere: q̃ſi ſubito natas areſcere.⸿Et filia croci purpurei facta languida defecta:& diſſoluta.Nã & langor interdũ defectionẽ & diſſolutionẽ ſignificat:teſte Nonio.Vñ Virg.Purpureus ueluti cũ flos ſucciſus aratro Lan gueſcit moriẽs ſæpe.Zephyrus uir meus dixit mihi.⸿Noli corrũpere dotes tuas:flores ipſos:& floridos agros:q tibi dati loco dotis.⸿Dos mihi uilis erat:uiles erãt horti & floreta:in quos acrius ſæuiebam.

Florebant oleæ uenti nocuere proterui
Florebãt ſegetes grãdie leſa ſeges
In ſpe uitis erat cęlũ nigreſcit ab auſtris
Et ſubita frondes decutiunt̃ aqua:
Nec uolui fieri nec ſum crudelis in ira
Cura repellẽdi ſed mihi nulla fuit:
Cõuenere patres:& ſi bñ floreat annus
Numib⁹ noſtris ãnua ſacra uouent:
Annuimus uoto cõſul cũ cõſule ludos;
Poſthumio lænas perſoluere mihi:
Quærere conabar quare laſciuia maior
His floret in ludis liberiorq; iocus:
Sed mihi ſuccurrit numẽ nõ eẽ ſeuerũ
Aptaq; delitiis munera ferre deam:
Tpa ſutilibus cingunt̃ tota coronis
Et latet iniecta ſplendida menſa roſa:
Ebrius incĩctis phyltra cõuiua capillis
Saltat/& imprudẽs utitur arte meri:
Ebrius ad durũ formoſæ limẽ amicæ:
Cãtat/hñt unctæ mollia ſerta comæ:

ANT. FAN.

⸿VENti nocuere:q flores oleis abſtulerũt.⸿Nec uolui fieri:ne eadem uideat̃ crudelitas iplacidiſſimã deã⸿Hic eſt quod ait ſupra: Excidit officium triſti mihi qđ caſus fuit nõ uolũtatis.⸿Cõuenere pres:ſenat⁹uouit tũc flore ãnuos ludos ſi herbæ & arbores bñ florerẽt:qđ cum eue niſſet Lẽnas & Poſthumi⁹cõſules uota ſoluerũt.⸿Liberi orq; iocus nõ ſolũ laſciuia reꝝ in his ludis fuit:ſed iocus neq̃ & ipudicus:is pprie in uerbis eſt.⸿Succurrit:in men tẽ uenit ⸿Subtilib⁹coronis:coronæ ſutiles in ſolẽnibus cõuiuiis dari cõſueuerũt p:imũ; ex roſis poſtea ex ſoliis nardi.Suebant̃ flores uñ ſutiles coronæ dictæ. De uarie tate coronaꝝ lege Plyniũ:is docet aliqñ cõſueuiſſe ſuti les coronas fieri ex ſolo roſaꝝ folio creſcẽte luxuria.Phyl tra:ablatiuus caſus eſt phyltra:nec ſignificat hoc loco ſtẽ mata ſiue coronas cũ antepenultima corripiat̃:nec dupli cet l:ſed mulieris nomẽ eſt q̃ coronas nectere cõſueuit De qua legimus apud Horatiũ:Diſplicent nexæ phyltra coroñæ. Vbi ſi ſtẽmata ſignifices uerſus claudicabit⸿Vn ctæ comæ:unguentatæ more maiorum.

Coronæ ſutiles

Phyltra

Coma uncta

PAV. MAR.

⸿FLOrebant oleæ:emittebãt flores.⸿Venti ꝓterui no cuere:nã eos ex arboribus decuſſere:& ſic male deflorue rũt.⸿Florebãt ſege.fruges ipſæ cũ in herbis eſſent:flores edebãt.⸿Seges eſt leſa grãdie:nã flores decuſſi & fructũ nõ reddidit.⸿Vitis erat in ſpe:amiſſis iẽpeſtiue ſegetib⁹ & oleis:ſuperat ſpes uineaꝝ.⸿Cœlũ nigreſcit:fit nubilũ ⸿Auſtris:meridionalib⁹ uẽtis & pluuiã iſerẽtib⁹⸿Et frõ des:uitiũ.⸿Excutiunt̃ ſubita aqua:ſubitis nymbis⸿Nec uolui fieri crudelis:nec in ira uolui fieri crudelis. Licet ira ta eſſem:tñ meopte igenio:neq; crudelis ſum:neq; eẽ uo lui.Ego.n.illa noxia agris imitabar:ſed cũ uenirent:non auertebã:ideo inqt.⸿Sed mi.nul.fu.cu.re nõ adhibebã curã i repellẽdis noxiis:ſed patiebar ita fieri⸿Cõ uenere pres:ſenatores.Et uouẽr facta ãnua noib⁹nřis nouerũt ludos mihi q̃a meo noĩe florales dicerent̃. ⸿Si ãnus bñ floreat:q̃ſi ſi quolibet ãno agri tẽpeſtiue:& copioſe floreſcerẽt.⸿Annuim⁹uoto:q̃ſi nutu ꝓ miſimus fore:ut agri bñ floreſcerẽt.⸿Lẽnas cõſul cũ cõ.po.de qb⁹ſupi⁹ dixim⁹.⸿Perſoluere mihi ludos; edidere ipſos florales ludos:ut ex Ply.dixim⁹:iſtituti fuere.dxvi.ãno urbis.⸿Quærere:conabar cõſẽdebã mecũ ut q̃rerẽ de laſciuia ludoꝝ.Sed uenit mihi in mentẽ numẽ nõ eẽ graue:ſed leue & iocoſum:q; ea of ferat munera:qb⁹ aut amẽtes aut epulãtes hauſto mero & in delitiis utant̃.⸿Conabar:igit̃ inqt. Quare in his ludis foret laſcinia maior q̃ in cæteris ludis.nã celebrãr cũ oĩ laſciuia uſq; ad ſatietatẽ ipudicoꝝ lumi nũ ⸿Et locus liberior:q̃a laſciuia liberiore.⸿Sed mihi ſurgit in mẽtẽ uenit.⸿Nõ eẽ ſeuerũ:tetricũ & gra ue.⸿Et deam:florã.⸿Ferre munera:ipſos flores:& coronas.⸿Apta deliciis:iocis cupidineis:& bacchicis. ⸿Tpa:frõtes:& ipſa tpa.⸿Tota pigunt̃:q̃a uariis florib⁹corõata picturã imitari uident̃.⸿Coronis ſutili bus ex ſutis florib⁹.Coronæ.n.& tenuiores ſunt & ægyptiæ:& ſutiles:& pactiles.Tenuiores corõas antiq: ut Ply.aſſerit.Strophia appellarũt:hic & ſtrophiola:& cũ ex florib⁹fierẽt ſerẽdo ſeriuæ appellabant̃.Hyber næ uero cũ negant̃ flores ægyptiæ dictæ q; ex ægypto flores ueniebãt.Cœpit ide luxuria facere coronas ex metallo:quas ob tenuitatẽ romani dixere corollas.Craſſus diues ex argẽto:& auro imitatione folioꝝ

Floræ deæ neglectæ ſuppliciũ iuẽtũ ab ipſa

Quare ludi florales iſtituti ſunt a pribus cũ antea eſſent neglecti pp iõga bella

coronas dedit ludis ſuis. Et ut idem inquit. Etiã tum coronæ deoꝝ honos erant: & laruꝝ publicoꝝ priuatorũq;: & ſepulchroꝝ & manium. Sũmaq; autoritas pactili coronæ ſutiles ſalioꝝ ſacris inuenimus. Adeo luxuria ꝓceſſit: ut ſutiles coronæ non fierẽt niſi ex mero ſolio roſaꝝ: & mox ex herbis & florib⁹ indicis petitæ: audaciſſ. mæq; ex nardi ſolio dabanť unguẽtatæ: & potiſſimũq; fœminaꝝ põpis: & reliqua. ⁋ Et mẽſa ſplendida: lauta & luxurioſa. ⁋ Latet Iniecta roſa: fuſis roſis in ipſis cõuiuiis. ⁋ Cõuiua ebrius: poſt epotum uinũ. ⁋ Saltat capillis incinctis: inexis: hoc eſt coronatis. ⁋ Phylrra: cõtextis phyltra: & glycere corollariæ fuere. & Bracteas dediſſe phyltrã inqt Ply. ⁋ Et iprudẽs: cõuiuia ⁋ Vtitur arte meritcũ ebrietate incõpoſitæ ſaltet ⁋ Ebrius: amatoriſ. ⁋ Cantat ad limen durum: ad duras fores: quæ non aperiuntur. ⁋ Amicæ formoſæ: ſicut & Tib. Delia tolle fores: & ipſe poeta: Ianitor india dura religare cathena: Difficilemq; moto cardine pande forem. ⁋ Comæ unctæ: unguento fuſæ. ⁋ Habent mollia ſerta: nam unguentati coronabanť: ut etiam eſt apud Luca. in conuiuio Cleopatræ: Accipiunt ſertas nardo florente coronas. Et nunq̃ fugiente roſa multũq; madenti infudere comæ quod nondũ euanuit aura Cyni nõ externæ: nec ꝑdidit aera terræ. Aduectũq; recens uicinæ meſſis amomum.

Coronas imitatiõe folioꝝ ex argẽto & auro

Vnguentati coronabanť.

Nulla coronata paguntť ſeria fronte
Nec liqdæ iuncto flore bibunť aquæ:
Dõec eras mixt⁹ nullis acheloe racemis
Gratia ſumendæ non erat ulla roſæ:
Bacch⁹ amat flores: baccho placuiſſe coronã
Ex ariadneo ſidere noſſe potes:
Scœna leuis decet hãc/nõ ẽ mihi credite nõ ẽ
Illa cothurnatas īter hñda deas:
Turba qdẽ cur hos celebret meretricia ludos
Nõ ex difficili cã petita fuit:
Nõ eſt de tetricis nõ ẽ de magna ꝓfeſſis
Vult ſua plebeio ſacra patere choro:
Et manet ætatis ſpecie dum floreat uti
Cõtẽnunt ſpinã cum cecidere roſæ:
Cur tamẽ addanť ueſtes cerealib⁹ albæ:
Sic eſt hæc cultu uerſicolore decens:
Aut quia maturis albeſcit meſſis ariſtis
Et color & ſpecies floribus oĩs ineſt:
Annuit & motis flores cecidere capillis
Decidere ĩ mẽſas ut roſa miſſa ſolet:

ANT. FAN.

⁋ SERIa: grauia q̃ſi ſeorſum a riſu in qbuſdã placet. ⁋ Acheloe: Secũdũ antiqtatẽ locut⁹ eſt: quæ ut Seruius docet aquã acheloũ uocabat. Idẽ & apud Macrobiũ inuenies. ⁋ Ex ariadneo ſidere: Ex corona ariadnes. ⁋ Scena leuis. ⁋ Laſciui ludi: laſciua ſpectacula qa reuera meretrix fuit. ⁋ Cothurnatas deas. ⁋ Graues: alludit ad grauiora ſpectacula quæ exhibebanť dũ tragœdiæ referenť: q̃ cothurnatoꝝ poetaꝝ ſunt. ⁋ Nõ eſt de tetricis: hæc dea non eſt de numero tetricaꝝ & grauiũ earũq; quæ magna ꝓfiteantur: ut ſapientiã uim bellicã regna: ſed quæ leuia cõia & plebeia. Vñ florales ludi a meretricib⁹ celebranť. ⁋ Cur tñ: Quærit cur in ludis floralibus uterenť ueſtib⁹ non albis: ut in Cerealibus: ſed uerſicoloribus hoc eſt diuerſoꝝ coloꝝ. ⁋ Maturis albeſcit meſſis ariſtis. Dabanť Cerealibus albæ ueſtes ut diximus: quia is color & quidem unus eſt ſegeti iam maturæ. Floralibus uerſicolores: quia nullus color eſt qui non inueniatur in floribus.

Seria

Cothurnatas deas hoc eſt tetricis

Veſtes uerſicolores in floralibus

PAV. MAR.

⁋ NVlla ſeria grauia cũ adhibito rebus ordine ⁋ Peragũtur fronte coronata: ſed iocoſa oĩa: nec mõ: nec ordie ſeruato. Nã accedẽte ebrietate coronati ſeria facere nõ pñt. ⁋ Nec liqdæ: puræ & uitreæ aquæ. ⁋ Bibunť uinctis floribus: ab his q caput hñt florib⁹ coronatũ: nã uina imixta aquis nõ hauriũt: ſed meꝛ potãt. ⁋ Donec tu acheloe eras mixtus nullis racemis: nullo racemoꝝ fructu hoc eſt nullo uino. i. dum aqua pura bibebať. ⁋ Nõ erat ulla gr̃a roſæ ſumẽdæ: nõ erat gratus ullus coronaꝝ uſus. Nã aquã hauriẽtes nõ coronanť. Quia Acheloe inquit uoluit Virgiliũ imitari dicentem. Poculaq; inuẽtis acheloia miſcuit uuis. Nec tñ ego cum Seruio & Macrobio ſentio: q illud dictũ putant qđ antiqui acheloiã aquã uocabant. Nã illud Virgilianũ: & hoc Ouidianũ ad hyſtoriã referẽdum cẽſeo. Scimus. n. acheloũ eſſe in ætholia: fluuiũ & ætholũ fuiſſe cõſtat Staphylũ Sytheni filiũ: q fuit uuæ reptor. Vnde ab eo græci σταφυλην uuã appellauere. Et Ply. tradit Staphylũ hunc primũ docuiſſe uinũ aqua miſceri. Ergo quia hic docuit: & Aetholus fuit: referať ad ætholiæ fluuiũ, cuius aqua prima fuerit imixta uino. Sed de his in georgicis diſſeruimus. ⁋ Bacchus amat flores: eo argumẽto qđ poſt epotũ uinũ corona accipiť. ⁋ Tu potes noſſe placuiſſe coronã baccho: qđ baccho grata fuerit corona. ⁋ Ex ſidere ariadneo: ex corona ariadnes: de qua diximus in tertio: & alio loco Potus: amãs: reges de flore: atq; ære coronas accipiã: dentur uina corona mihi. ⁋ Scœna: leuis: leue theatrũ ubi leuia: & laſciua referunť. ⁋ Decet hanc: florã. ⁋ Nõ eſt credite mihi nõ eſt illa: flora. ⁋ Habẽda inter cothurnatas deas: nõ eſt exiſtimãda nympha ex his quæ Dianã ſequunť: ut uirgo ſit: nã ĩpudica eſt: & tacite oñdit meretricẽ ut fuiſſe conſtat. Virgines aũt cothurno utebanť: ut apud Vir. Virginibus tiriis mos eſt geſtare faretrã. Purpureoq; alte ſuras uincire cothurno. Aut potius illud referas ad res etiã theatrales. ⁋ Nã ſcœna: leuis cõuenit floralib⁹ t q̃ leuia & laſciua ſunt. ⁋ Grauibus uero rebus, eſt opus grauiore ſcœna ueluti cũ facta regũ referuntur. Ergo inter graues muſas: nõ eſt habẽda meretrix. Et quid grauius eſſe põt tragœdia: ea tũ cothurnata fingitur. quia poetæ tragici cothurnati erant & in lib. de amoribus ad Corinam ſic inqt. ⁋ Venit & ingenti uioiẽta tragœdia paſſu. ⁋ Fronte comæ torua palla iacebat humi. Læua manus ſceptrũ late regale mouebat Lydius alta pedũ uincla cothurnus erat. Et in ſecũdo triſtiũ. Et dedim⁹ tragicis ſcriptũ regale cothurnis. Quæq; grauis debet uerba cothurnus hẽt. Cũ igiť cothurnus tragicoꝝ grauia ſcribentiũ ſit. ita ĩtelligas nõ eẽ illã habendã inter ſeueriores muſas qbus ducib⁹ ſeueriſſima in theatro referunť. Sed habendã inter meretricias ſic leuiſſima & impudica in theatro fiunt. ⁋ Cur turba meretricia celebret hos ludos? cur in ludis mere

Acheloꝰ in ætholia, flu.

Staphylũ ſytheni filium uuæ inuẽtorẽ.

Cothurnus ẽ tragicorum grauia ſcribẽtiũ.

trices ſungant officio mymoꝝ.ꝰ ¶ Cauſa nõ fuit petita ex difficili:ſed ex facilimã ſtatim itellexit cauſam. ¶ Nõ eſt de tetricis:grauibus & ſeueris. ¶ Nõ eſt de ꝓfeſſis magna de illis deab⁹quæ magna ꝓfitent:ut Ceres:quæ ꝑeſt frugib⁹:Pallas lanificio:& aliis bonis artib⁹. Themis uaticiniis nõ eſt fere ex harum numero. ¶ Vult patere ſua ſacra choro plebeio:q̃ſi ſpectari ludos a plebeis:non a grauib⁹ſenatorii ordis uiris. Vñ ẽ illud Martialis:Noſſes iocoſæ dulce cum ſacrum flore. Feſtos quæ luſus:& licẽtiã uulgi. Cur in theatrum Cato ſeuere ueniſti:ꝰ An ideo tñ ueneras ut exires:ꝰ ¶ Et monet flora. ¶ Vti ſpecie ætatis:uti decore & pulchritudie iuuenilis æui. ¶ Dum floreat.ipſa ætas anteq̃ inſtet grauior ætas. ¶ Contẽnũt ſpinã cum ceciderẽ roſæ:nõ habent in ꝓcio ſpinas:cũ roſæ ceciderint. Sed dum roſæ n:iẽt:ſic decor formæ in ætate iuuenili:nõ in ſenecta. ¶ Cur tñ:in cerealib⁹ludis:ut in.iiii.li.diximus. Albæ ueſtes adhibentur:ab ariſtaꝝ colore. Sic in floralibus ꝑictæ & uariæ ab ipſa floꝝ uarietate. ¶ Vt:quis. ¶ Albæ ueſtes dent cerealib⁹: ludis Cereris. Cur tñ ſic eſt hæc:ludoꝝ tuoꝝ ueſtis. ¶ Decens cultu:uerſicolore ornatu diuerſoꝝ coloꝝ. ¶ An quia meſſis ipſæ fruges iam meſſis tẽpore. ¶ Albeſcit ariſtis maturis.cum ad maturitatẽ uenerint:& de quo ad rõnem cerealium. ¶ Et omnis color & omnis ſpecies:decor. ¶ Ineſt floribus:& hoc ad rõnem ueſtis floralis:q: omnis color & decor inſit floribus. ¶ Annuit:affirmauit quod ego dixeram ¶ Et flores cecidere motis capillis:cum annuens illa caput moueret:excuſſi ſunt e crinibus flores ¶ Vt ſolet roſa miſſa incidere in menſas quẽadmodum iniectæ roſæ decidunt in ipſas menſas accumbentibus conuiuis.

Tetricæ deæ q̃lis pallas & themis

Albæ ueſtes adhibẽtur ab ariſtaꝝ colore

Lumia reſtabãt:quoꝝ me cauſa latebat
Cum ſic errores abſtulit illa meos:
Vel q̃a purpureis collucẽt florib⁹ agri
Lumina ſunt noſtros uiſa decere dies:
Vł q̃a nec flos ẽ ebeti nec ꝑflãma colore
Atq; oculos in ſe ſplẽdor uterq; trahit
Vel q̃a delitiis nocturna licẽtia noſtris
Cõuenit/a uero tertia cauſa uenit:
Eſt breue ꝑterea de quo mihi q̃rere re/
Si liceat dixi/dixit & illa licet: (ſtat
Cur tibi ꝓ lybicis claudunt ræte leænis
Imbelles capræ ſollicituſq; lepus:
Nõ ſibi rñdit ſiluas ceſſiſſe ſed hortos
Aruaq; pugnaci non adeunda feræ:
Oĩa finierat/tenues ſeceſſit in auras
Manſit odor poſſes ſcire fuiſſe deã:
Floret in toto carmen naſonis in æuo
Sparge ꝑcor donis pectora noſtra tuis

¶ LVmina reſtabant:Faces quarum lucem floralibus adhibebant:uel quod alliciunt ad ſe oculos:uel ipſi flores:uel quod his nocte utimur cuius licentiam ſcimus florali laſciuiæ conuenire:uel ꝙ ut faces ita & flores uidentur lucem fundere. ¶ Hebeti colore:hebes color eſt floccid⁹ & nitore carens. ¶ A uero tertia cauſa uenit. Hæc igitur ꝓbanda eſt. ¶ Cur tibi pro libycis:Martialis:Et flora licias laſſat harena feras. Quærit cur non leonia ſed capræ ac lepores in ludis floralibus agitentur:cuius rei cauſa eſt qđ hæc dea non præeſt ſiluis ubi leones ſed hortis ac pratis ubi capræ leporeſq; uerſantur. ¶ Clauduntur rete. Rete legendum eſt non rite ut quidam legunt neſcientes ꝙ rete ablatiuus pro reti ponitur hoc loco teſte Priſciano qui ſcribit ablatiuum tertiæ declinationis per i proferri i neutris quæ in e correptam deſinunt & appellatiua ſunt:& uetuſtiſſimos huiuſcemodi nominum ablatiuum etiam in e proferre ut cingitur oceano Libyco mare flumine nilo. ¶ Fuiſſe deam:Vel floram ex odore florum:uel quã cunq; deam quod diuinum odorem liquerit qualem ſpirant comæ Veneris apud Virgilium.

ANT. FAN.

Floccid⁹ color eſt nitore carens

Rete nõ rite legẽdum eſſe pro reti

¶ LVmina reſtabant:& luminum quoq; uſus erat in floralibus:quorum triplex affertur ratio. Aut a ſplendore agri floridi:cum radio orientis ſolis collucẽt flores. Aut quia flores uti & lumina abſtrahunt in ſe oculos. Aut q̃a floralis laſciuia exigeret nocturnum tempus. Sic & ipſa per noctem lumina. ¶ Reſtabant lumina:ſupererat ratio luminum:quæ nondum erat expoſita. ¶ Quoꝝ:luminum

PAV. MAR.

Faces ſũt coloris puri & nitidi non obtuſi.

¶ Cauſa latebat me:ignorabam cauſam. ¶ Cum ſic illa:Flora. ¶ Abſtulit errores meos:nam docuit qđ neſciebant. ¶ Vel quia agri:floridi ſ. ¶ Collucent ignibus purpureis:purpureo ſole. ¶ Lumia ſunt uiſa decẽ noſtros dies:decora & cõueniẽtia floralib⁹ludis. ¶ Vel quia nec flos nec flãma eſt hebeti colore:nec uitẽtes flores:nec accenſe faces ſunt coloris obtuſi:ſed puri & nitidi. ¶ Atq; uterq; ſplendor:& floris & facis. ¶ Trahit in ſe oculos:facit ut oculi ſtatim in eos conuertant. ¶ Vel quia licentia nocturna per noctẽ ¶ Cõuenit noſtris delitiis:iocis & laſciuiæ noſtræ. ¶ Tertia cauſa:hæc ultima ratio. ¶ Venit a uero:quia uerũ illud eſt plura licere per noctem & ioci impudici detentius per noctem:quam per diem exercendi:& nox lumina exigit. ¶ Præterea breue eſt de quo reſtat mihi quærere:ſupereſt etiam dubium:de quo inquirendũ eſſet. ¶ Si liceat:modo quærere. ¶ Dixit & illa licet:potes ſciſcitari quod uelis. Nam reſpondebo. ¶ Cur capræ imbelles:capræ ſilueſtres:quæ nõ unguibus:nõ dentibus:non cornu pugnant. ¶ Et lepus ſollicitus:timidus. ¶ Claudunt in ræte & ſic incluſi ferebant in theatrum:& fiebat uenatio ¶ Pro libycis leænis quod animal ferox;& pugnax cur pro hoc imbelle tibi datur pecus. ¶ Reſpondit ſibi non ceſſiſſe ſiluas:ſed hortos ſe ſiluarum non eſſe dominam:ſed hortorum. ¶ Et arua non adeunda feræ pugnaci:agros ceſſiſſe ſibi.quo leones.& urſi,& ſimilia animalia non accedunt,ſed capræ & lepores imbelles ¶ Omnia finierat:& iam nihil erat de quo quæreretur. ¶ Receſſit in tenues auras:ut dii & umbræ ſolent.nam euanuit illa ab oculis poetæ. ¶ Manſit odor etiam in eius abſceſſu:ut eſt illud Virgilianum:Ambroſiæq; comæ diuinũ uertice odorem ſpirauere. ¶ Poſſes ſcire fuiſſe deam:ipſo odore nouiſſes diuinitatem ¶ Sparge præcor noſtra pectora tuis donis:effundas flores tuos in meo pectore. Vt carmen naſonis floreat in toto æuo.ut floridum ſemper ſit carmen noſtrum:quaſi ut aſſequatur immortalitatem.

Capræ & lepores i theatro claudebãtur.

Carmen floridum pro imortalitate

q̄ cā uenerit. ¶ ille her. Docet' eām. ſ. ¶ Interea reſcla. q̄ hercules mōſtra domitabat. ¶ Et ſpoliū leōis pellē leōis nemei ab ipo hercule īterfecti. ¶ Ait o uir armis: & ¶ Arma digna uiroīo Hercules digne q hæc arma geras: & digna hæc q̄ abs te gerāt. ¶ Nec man' achilleæ: cōtinere nō potuit man'. ¶ Quin auderet tāgere uellus horrens ſeūs pellē illā hirſutā: & uilloſam: cū ſoleāt pueri ſiſibus expaueſcere: ipe nō expauit Sic ī argōauticis de eodē Valeri' flaccus: ſtupet ī ducib' magnūq; ſonātis haurit: & Herculeo fert comin' ora leōi.

Dūq; ſenex tractat ſq̄lētia tela uenenis
Excidit & læuo fixa ſagitta pede eſt
Imgemuit chyron traxitq; e corpe ferrū
Et gemit alcides æmoniuſq; puer:
Ipſe tñ lectas pagaſeis collibus herbas
Tēperat: & uana uulnera mulcet ope
Virus edax ſupabat opē pēitu ſq; rece/
Oſſibus & toto corpe peſtis erat: (pta
Sāguine cētauri larneæ ſāguis achidnę
Mixtus: ad auxiliū tēpora nulla dabat:
Stabat ut añ patrē lachrymis pfuſ achil
Sic flēdus peleus ſi moreret erat: (les
Sæpe man' ęgras māib' fingebat amicis
Morū quos fecit pmia doctor habet
Oſcl'a ſæpe ddit/dixit quoq; ſępe iacēti
Viue pcor ne me chare relique pater:
Nona dies aderat cū tu iuſtiſſime chirō
Bis ſeptē ſtellis corpora cinctus eras:
Hūc lira curua ſeq cupet/ſed idōea nō
Eſt uia/nox aptū tertia tēpus erit: (dū
Scorpiō i cœlo(cū cras luceſcet nōas
Dicim')a media pte tenēdus erit: (ora
Hic ubi ppulerit formoſa ter heſper9
Ter dederit phœbo ſidera uicta locū

¶ Qualētia tela uenēis: Sagittas ueneno hydræ illitas ¶ Lectas pagaſeis collib' herbas. Veriſiſis narratio cū qdā uelint chironē medicinā herbariā īueniſſe ut autor ē Pli. De pagaſis q̄ ī theſſalia ſūt dixim' ſupra. ¶ Lameæ ſā. ech. hidræ quā echidnā & excettā ēt dicimus. Ea nōnulli tria uolūt hūiſſe capita alii nouē. alii qnq̄ginta. ¶ Mop: quos fecit pmia doctor hēt piū diſcipulū experit quē optimis moribꝰ īſtituerat. ¶ Nona dies aderat: nonus dies agebat ex quo uulnus acceperat chiron. ¶ Bis ſe. ſtel. Alii. xv. dicunt. ¶ Lyra curua: Hæc ut ſupra traditum eſt cum Sagittario in ortum fertur. ¶ Nox tertia: pridie nonas maias lyram inquit chronice orituram uel tertio nonas. ¶ Cum cras &c. Pridie nonas Sole abdito in occaſu media pars Scorpionis uiderit poterit ſublata ortu chronico. Conſtat enim ſignum exoriri occaſu Tauri.

¶ DVMq; ſenex ch. ¶ Tracta tela ſq̄lētia uenenis: ſagittas Herculis īfectas ueneno hydræ lerneæ. ¶ Sagitta excidit: decidit & māibus chirōis. ¶ Et eſt fixa læuo pede decidēs ſagitta īfixa eſt ſiniſtro chirōis pedi. ¶ Ingemuit chiron. cū eēt ſaucius. ¶ Traxitq; e corpe ferrū: eruit ſagittā e pede ſaucio. ¶ Et gemit alcides: Hercules. ¶ Et puer æmonius: theſſalus Achilles. ¶ Ipſe tñ chiron. ¶ Tēperat herbas: uolebat ſibi ipſi adhibere medicamētū. qm̄ & peritiā hēbat artis medicæ. & pluta ad madelā eē cōſtat ab il tradita. Cētaureā quoq; herbā ab eo denoiatā. Nūc uero ſibi opē allaturus. temperabat herbas. ¶ Lectas. quas ipſe collegerat. ¶ Mōtibus pagaſeis: theſſalicis a pagaſis. Pagaſæ in theſſalia ſunt ferap: emporium ī quo ex loco ut Strabo inqt: Pelias Iaſonē ac nauē argo foras emiſit. Pagaſas autē ideo dictas eſſe aiunt. qa eo in loco nauē argo cōpegerit. Alii uero ſic iur exiſtimāt: loco ipſi nomen impoſitū pp̄ter uicinos fontes. i. pagaſas: q frequēter aquas rūt effundūt hæc Strabo. ¶ Et mulcet chiron. ¶ Vulnera: lenire & ſedare conatur dolorē uulneris. ¶ Vana ope: in pfecturo medicamento. ¶ Virus edax: uenenum abrodens. ¶ Superabat opē. medicinā oēm. ¶ Peſtis erat penitus' recepta. letale uenenum interius penetrauerat ¶ Oſſibus & toto corpe nā in oīa mēbra ſerpſerat: Sanguis echidnæ lerneæ: hoc eſt uenenū hydræ. ¶ Mixtus ſanguine centauri chironis. Nulla dabat tēpora ad auxiliū: adeo uehemens illud uirus erat ī ut ſtatim per oē corpus fuſum nullū relinqueret ad opē offerendā tēpus ex. Aυα uipa eſt hic pro hydra ponit. ¶ Lerneæ. a lerna palude in ſinu argolico in pelopōneſo: & flunius eodē quo palus noīe. ut Strabo ait. in qua tātas de hydra fabulas poete tradiderunt. Achilles ſtabat perfuſus lachrymis ut ante patrē: ita ſtabat ante illum flens: & gemens puer: ueluti ante parentē. ¶ Sic eodē modo. ¶ Frat flendus peleus pater a filio. ¶ Si moreretur: quaſi dicat nō aliter ille fleuiſſe morientē patrē ¶ Sæpe fingebat cōponebat & tractabat. ¶ Manus ægras: inualidas & iam morientes. ¶ Manibus. ſuis amicis. ¶ Doctor ipſe chyron q Achillē puerum bonis moribus inſtituit. ¶ Habet præmia mop: quos fecit: quibus puerū informauit habet præmia officioſam illius pietatem. ¶ Oſcula ſæpe dedit: oſculabatur iacētem. ¶ Dixit quoq; ſæpe iacenti: chiro recubēti. ¶ Viue præcor nec pater care relinque me: uiuas: nec alumnū tuū relinquas. ¶ Nona dies aderat: nono die poſt acceptum uulnus. ¶ Cum tu chiron iuſtiſſime: qui mortales iuſtitia ſuperaſti. ¶ Eras cinctus corpora. habebas corpus cinctum. ¶ Bis ſeptem ſtellis: & Higinus. xiiii. eſſe inquit. ¶ Et tamen ſtellæ: quas ille refert per centauri corpus diſpoſitas ſunt numero. xxiiii. nō numeratis ſtellis uictimæ & aræ. Ideo & nos ſuperius. xxiiii. eſſe diximus. ¶ Sed qui ratione. xiiii. dicant ipſi uiderint. ¶ Hunc lyra. iii. no. maias apparet lyra de qua diximus in primo. Nunc heliaco ortu in cœlo uidetur. ¶ Lyra curua cuperet ſe qui hunc chironem quaſi ſtatim poſt eum oriri. ¶ Sed nondū eſt uia idonea nondū patet lyræ aditus quia nō poſt illū apparere. ¶ Tertia nox. ab ortu chironis. ¶ Eſt aptū: cōgruum lyræ tēpus. Cū igitur. v. nonas oriatur chiron tertio no. lyra apparet. ¶ Scorpius in cœlo de ſcorpio etiam ſuperius dictum pridie tamen no. maias media eius pars occidit. & media apparet. ¶ Et p hæc deſignat ortus coſmicus tauri q illi eſt oppoſitus. Cū dicitur cras luceſcere nonas: pridie nonas: cum dicere poſſumus: cras eſt dies no. maiarū. Scorpius erit no

Chiron herculis hoſpes tractabat eius arma

ANT. FAN.

echidna de hydræ capite

Lyra orit pridie nonas maias

PAV. MAR.

Pagaſæ ī theſſalia emporiū

Echidna p hydra ponitur

Lerna palus ī ſinu argolico in peloponeſo

Chirō nono die periit & quo accepit uuln' cū ſagitta herculis

Ort' coſmicus tauri oppoſitus ſcorpioni

Patētalia prius mē ſe maio nūc febru ario agūt

tādus in cœlo a media parteq̄ media pars tātū inſpicit.⁋Tūc ubi ptulerit.vii.Idus maias fiunt lemuria nō multū a feralib⁹ ſacris differētia.⁋Illa qdē mēſe Februario ꝓ mortuis celebrātur.⁋Hæc quoq̄ ꝓ mor tuis.ſed ab antiqs mēſe maioq a maioribus ita dñatus eſt:quis iuſta ſoluebātur:cū nōdū duo mēſes eēnt a Numa additi.Nā poſtea inſtituta parētalia februario mēſe:quo fiebāt luſtratiōes.Seruatus tñ mos eſt: ut mēſe hoc lemuria ad placādos lemures fierēt de nocte ipſos:& unde originē habuerint paulo poſt diſſeremus.⁋Tūc ubi heſperus:heſperū pro lucifero poſuit:Et ſi idē eſtnamē luciferū mane dicimus:ſed de eo in primo diximus.poſtq̄ igit luciſerū.⁋Tet ptulerit formoſa ora:erit ortus.aut ab ortu ſurrexerit.⁋Et terdederint locū phœbo.cedēt ſoli.⁋Sidera uicta:quæ uincūtur a maiore lumine.Sic indicat tertiū diē poſt nonas:hoc eſt.vii.diem Iduū:& nonū diē mēſis.

ANT. FAN. Scorpio. nis ps oritur pridie nonas maias Lemuria vii.idus maias Lemu res Laruati Ceriti

⁋NOCturna lemuria celebrantur.Ea ſcribit Porphyrio cōſueuiſſe p triduū celebrari ante additū ānō mēſem Februariū.Quāobrē hoc mēſe religio eſt nubere Idē lemures uocat pagātes umbras hoīum añ diē mortuoꝝ quos dictos eē tradit qſi remures a remo cui⁹ occiſi umbras ſī romulus cū placare uellet lemuria iſtituiſſe dī q̄ a qbuſdā uocātur ē lemuralia:quo tpe fabam iactabāt noctu dicebātq̄ teſte Varrone lemures a ſe domo extra ianuā eiici. Hinc Feſtus fabā inqt nec tāgere nec noiare Diali flamini licet:q̄ ea putatᷣ ad mortuos ptinere:nā & lemuralibus iacit laruis & parētalibus ſacrificiis adhibet.Sane a laruis laruatos dicimus male ſanos ac laruaꝝ icurſiōe aīo uexatos q & Ceriti uocanē teſte Nonio Soluebātur āt iferiæ mortuis hoc tpe queadmodū & feralib⁹ mēſe februario. Putabant eni umbras iactu fabaꝝ placari ac domo abigi. ⁋Annus erat breuior:Occurrit q̄ōni Diceret.n.qſpiā nō oportere nūc mortuis iuſta pſolui cū data ſint manib⁹ ſecūdo ānī mēſe quo feralia celebrātur:cui rñdet ſeruari uetere ritūq̄ cū lemuralia inſtituta ſunt annus ianuariū ac februariū nō hēbat.⁋Cōpoſiti:Sepulti cineribus in urna collocatis.⁋Nox ubi iā media eſt.⁋Nocte intēpeſtā dici aptū tēpus laruis ſiue umbris ſilentibus.⁋Timiduſq̄ deoꝝ Nihil omittēs qd ritus exigat ſacrificiiq̄ritū iō

Quādo lemuralia ſūt iſtitu ta tūc nō erant adhuc febru arius & ianuarius menſes

Rit erit ueteris nocturna lemuria ſacri
Inferias tacitis manibus illa dabunt:
Ann⁹ erat breuior nec adhuc pia februa
nec tu dux mēſū iāc biſōmis eras(norāt
Iā tñ extincto cineri ſua dona ferebant
Compoſitiq̄ nepos buſta piabat aui
Mēſis erat maius maioꝝ nomie dictus
Qui partē priſci nūc quoq̄ moris hēt
Nox ubi iā media eſt ſōnoq̄ ſilētia pbet
Et canis & uarie conticuiſtis aues:
Ille memor ueteris ritus timiduſq̄ deoꝝ
Surgit/hñt gemini uincula nulla pedes
Signaq̄ dat digitis medio cū pollice iū
Occurrat tacito ne leuis ūbra ſibi(ctis
Cūq̄ manus puras fōtana pluit unda
Vertitur & nigras accipit ore fabas:

Medio cū pollice locus nōdū intelle ctus pp ri tū ſacroꝝ

ueterem dicit q̄ a romulo inſtitutus eſt urbis conditore.⁋Vincula nulla.Vel ut ſolutus facit rem diuinā Vnde illud eſt Sylli:Diſcinctis mos thura dare & pes nudus tonſæq̄ comæ uel ne perſtrepat cum umbræ gaudeant ſilētio⁋Digitis medio cū pollice iunctis:Quod ita ritus poſtulat ſacrificii:uel umbra ueniat an te lactum fabaꝝ dum is qui ſacra facturus eſt manus nōdum patere ad eaꝝ iactum oſtēdit:Nā q̄ quidā uti audio iterpoſitū digitis pollicē accipiunt in cōtemptum umbraꝝ ridiculū eſt. quid.n.abſurdius q̄ apertecontēnere quem placare coneris?⁋Nigras fabas.Quia nigris lemuribus ſacra fiunt:ut Et nigri lemures: ouoq̄ pericula rupto.⁋Aſſumebatur autem hoc legumen parentādo ut diximus ſupra:quia mortuorum animas i fabis eſſe quidā tradiderunt.In quaꝝ floribus autore Feſto luctus litteræ apparere uidentur.

PAV. MAR.

⁋ERIT ritus ueteris ſacriia ueteribus iſtituti.⁋Lemuria no.ſacra ipſa lemuria q̄ noctu fiūt.⁋Illa da.in feſta.ma.ſoluūt iuſta umbris extinctoꝝ iſeriæ ſacrificias q̄ pro iferis ſūt.⁋Annus e.bre.qñ hæc iſtituta ſūt annus erat.x.mēſiū.Nec adhuc norāt pia februa luſtratiōes poſtea Februario mēſe iſtitutas.⁋Nec tu iane biformis:iane biceps.⁋Erat dux mēſum:ꝑ mēſiū:Nō erat adhuc tibi dicatus primus anni mēſis:nā nōdum additi illi duo mēſes ianuarius & feb.⁋Tamē ferebāt:offerebāt.⁋Sua dona cōuenīētia munera & libantes:Cineri exſtinctorum:am ſoluebant iuſta extinctis.⁋Nepos piabat ſacrificio luſtrabat.⁋Buſta ſepulchra. ⁋Aui cōpoſiti:humati:mēſis erat maius:quo fiebāt hæ luſtratiōes:& ſacrificia.⁋Dictus noie maioꝝ a maioribus maius:ut ſupius oſtēdimus qui mēſis.⁋Hēt nūc quoq̄ partē priſci moris:q̄ nūc ēt ſuaſ ex parte priſcoꝝ illa cōſuetudo.⁋Nox ubi iam media eſt:ſurgit nocte itempeſta:qui umbras placaturus eſt nudis incedēs pedibus:aqua ſe fontana pluit:fabas quas ore uerſauerit:a tergo iacit dicitq̄ ſe illis redimere:pulſatq̄ æra:& orat ut abeāt umbræ.qd ſi nouies fecerit:pfeciſſe putat ſacrificiū.⁋Iam ubi nox media eſt:ea pars noctis quæ itēpeſta dīqñ nō datur tēpus rebus agēdis.⁋Et præbet ſilētia ſomno cum oēs quieti & ſilētio ſe dederint.⁋Et canis & aues cōticuiſtis:q nec canes latrabāt nec aues recinebāt & uidetur ſignificare coticiniū & id afferunt multi.tñ illa hora mediæ noctis nō ita appellat:ſed ut Macro.& Var.oſtēdunt.

Cōſuetudo priſca in menſe maio in multis rebus ſeruatur

Conticiniū eſt inter gallicinīū & diluculum

⁋Conticiniū eſt inter Callicinīū & diluculum.⁋Ille nepos:qui uult auo libare.⁋Memor ueteris ritus:priſcæ cōſuetudinis.⁋Et timidus deoꝝ qui timet deos inferos ne pet noctē occurrāt ſibi.⁋Surgite ſtrato.ſ. ⁋Gemini pedes nulla habēt uincula nō habet ille calceos aut crepidulas in pedibus.Et dat ſigna digitis iunctis cū medio pollice ponit pollicē in medio.q̄ttuor digitoꝝ duos ultimos digitor cogit i manū alios duos erectos hēt & illis dat ſigna queadmodū & nos ſolemus Ne leuis umbra aīa extinctoꝝ:⁋Occurrat ſibi tacito p ſilētia nocturna.⁋Et cū pure pluit cū abluerit caſte manus.Vō fōtana aq̄ fōtis aut aq̄ niuētis flu.⁋Vertit & accipit fabas nigras ore uerſat pri⁹ ore ut i.ii.⁋Et ſeptē nigras uerſat i ore fabas licet illū ad factum magicū referat fabaꝝ tñ uſus erat in feralibus:& lemuralibus uñ Pōp.Fabā inquit nec tāgere nec

noiare diali flamini licet.qđ ea putaſ ad mortuos ptinere.nā & lemuralib' iacit laruis:& parētalib' adhibeſ ſacrificiis:& i flore ei' luct' līæ appere uidēſ.Et Ply.inqt:qn & priſco ritu faba ſua religiōis:dils i ſacro eſt pualēs pulmētari cibo:& hebetare ſenſus exiſtimata:inſōnia quoq; facere:ob hæc pythagorica ſnia dā natamel ut alii tradidere:qm̄ mortuo℞ aie ſūt in ea q̄ de cā parētādo utiq; abſumiſ.Var.& ob hæc flamines ea nō ueſci tradit.& qm̄ In flore eius litteræ lugubres repianſ.Et hoc extremū a pithagora quoq; aſſeritur.Primus nēpe a fabū autore Dydimo:ppter ſomnio℞ uaticiniū Amphiaraus abſtinuit.Trudūtur ēt & Orphei uerſus:quibus timidos abſtinere manus a ſabis:& ab earum uſu:quæ capita pepererūt iubēt &c.

Timidos abſtinere ſe a fabis ex dicto orphei

(to
Auerſuſq; iacit/ſed dū iacit hæc ego mit
His inquit redimo meq; meoſq; fabis:
Hęc nouies dicit nec rſpicit ūbra putaſ
Colligere/& nullo terga uidēte ſequi:
Rurſus aq̄ tāgit thæmeſeaq; cōcrepat ę
Et rogat ut tectis exeat ūbra ſuis (ra
Cum dixit nouies manes exite paterni
Reſpicit:& pure ſacra peracta putat:
Dicta ſit unde dies:q̄ nois extet origo
Me fugit:ex aliquo eſt inueniēda deo:
Pleiade nate mōe ūga ueneřāde potēti
Sæpe tibi eſt ſtygii regia uiſa iouis:
Venit adoratus caducifer accipe cauſā
Nominis:ex ipſo eſt cognita cā deo:
Romulus ut tumlo frnas cōdidit ūbras
Et male ueloci iuſta ſoluta Remo:

ANT. FAN.

¶ AVerſuſq; iacit.Poſt tergū.Vñ autor ſubiicit Vmbras putaſ colligere.& nullo terga uidēte ſeq.⸿ Rurſus aquā tāgit.Spargit ſe aq̄ :q̄ & añ ſe ſpſerat:reqrūt.n.hæc ſacra aſpſionē magis q̄ ablutionē teſte Ser.⸿ Themeſeaq; cō.æ.Pulſat & crepare facit æreū iſtrum:ſic dcm̄ ut reqeſco te Themeſeæ āt urbs Cypri hūit metalla æris,līē alid oppidū i brutiis eiuſdē nois.⸿ Sane crepit' fit ad finē ſacrificii ut uolens umbra diſcedat uñ ſūt abacta ſilētia.⸿ Pleiade na.mo.Cōſulit Mercuriū ac petit uñ lemuria nomē acceperint:qm̄ huic deo cōmertiū eſt cū umbris.ut Vt tū uirgam capit hac alas ille euocat horco pallētes:alias ſub triſtia tartara mittit Hora.in primo carminū:Tu piar lætis aias repōis ſedib' uirgaq; leuē coherces aurea turbā ſupis deo℞ gratus & imis Accedit ad hoc qđ ipſe eſt iterpres uñ & Hermes uocaſ.⸿ Virga:Caduceo uñ Mercuriū caducife℞ uocat.⸿ Male ueloci:Aut qa nō euitauit Celerē a quo raſtro ferſ occiſus aut quia ludibrio fratris nouos muros tranſiluit.Quāuis fabuloſum putatur ut diximus quod eam ob cauſam a fratre fuerit Interemptus.

Themeſea urbs cypri ubi æris ſunt metalla

Quare mercuri' inuocaſ i lemurib' q dī caduceāto.

¶ AE Verſuſq; iacit piicit eas a tergo.⸿ Sed dū iacit Inqt hæc ego mitto:dū ille piicit a tergo illas ali ſabas iacio.⸿ Et redimo me & meos his ſabis:q̄ſi ſi qd mali iminerēt mihi & meis ab ipſis umbris.Salutē nr̄am his ego redimeri.⸿ Hæc dicit nouies.qa p ſalute uiuētiū dñr uiiſ ipari numero.iō nouies I cæteris par numerus daſ iſeris.⸿ Nec reſpicit.nō reflectit a tergo aciē.⸿ Vmbra putaſ colligere:ipſas fabulas.⸿ Seq terga nullo uidēte:ſed illū q eas leceiit:nemine umbra Inſpiciēte.aut ſentiēte.⸿ Rurſus aquā tāgit:abluit manus aqua fontana.⸿ Et cōcrepat:pulſat.⸿ Aeta themaſæa a themeſa urbe brutio℞:quā auſonii cōdiderunt:& quā hoies Strabonis ætate tēpſam uocitabāt.⸿ Erat ibi ærariū: & ærifodina℞ locus oñdebaſ.⸿ Et rogat ut umbra exeat ſuis tectis:ipcatur ut hēat umbra auita: aut pina qm̄ illud arbitrabātur:umbrā uagari circa corpus:& errare iterdū p loca quæ incoluerit:hoc igiſ factū fit ad placādas eas:arcēdaſq; domo.⸿ Cū dixit nouies manes pſni:o umbra pris ſeu umbre parēiūtū patrū ğ auo℞.⸿ Exiit e domo.⸿ Reſpicit iū demū reflectis oculos⸿ Et putat ſacra puræ peracta:ſe caſte pfeciſſe ſacrificiū.⸿ Dicta ſit uñ dies,neſcire uideſ poeta:quare lemuria dicta ſint.pgit igiſ ad Inqrēdā nois originē Mercu.inuocat:a quo eā ipſa apitur.Aucupaturq; eā amore Remi:cui Ro.maio mēſe parētandū inſtituerit.inde lemuria q̄ſi remuria dicta.Ve℞ lemures.unde lemuria multi exiſtimāt imagies noxias eē:quæ noctu appareāt.ēt & ita dicta ſngila:o℞ umbras aliq umbras oēs mortuo℞ lemures appellāt.Nō deſunt nr̄e religionis uiri ſanctiſſimi.qui dicāt apud ueteres ſicut lares boni habiti ſunt.ita lemures ſpūs mali:ad quos arcēdos fiebāt quæ diximus ſacra.Quidā magnus uerbo℞ Interpres lemures umbras eē quaſdā aſſeritq quæ cū corpibus morātur:uel q̄ſi a remo dicta:ſicuius umbra iſequebaſ.fratrē ſuū Ro.Nonius iñ inqt lemures eſſe laruas nocturnas:& terrificationes imaginū:& beſtia℞ unde.Var.de uita patrū lib.i. qbus tplb' i ſacris fabā iactāt noctu ac dicūt ſe lemures domo extra ianuā ciere.⸿ Fugit me:hoc eſt latet me.i.neſcio.Vñ ſit dicta dies.i.uñ dicātur ipſa lemuria:quæ extet origo nois uñ nomē ipm̄ originē ducat.qua rōne ita dicamus.⸿ Ex aliquo deo eſt inueniēda cū nos ipſos lateat a numine requirendū eſt.⸿ Mone Inſtrue tu.⸿ Nate pleiade.Mercu.ex maia una pleiadū nate.⸿ Venerāde uirga potēti caduceo quæ uirga eſt ſerpētibus nexa.⸿ Potēti qa cū ea multa pōt ut apud Virgi.Tum uirgā capit hac aias ille euocat orco Pallētes alias ſub tartara triſtia mittit. Dat ſomnos adimitq; & lumina morte reſignat.⸿ Sæpe eſt tibi uiſa regia Iouis ſtigii ſæpe tu ad iferos in Plutonis regiā deſcēdiſti cū nuncius ſis utroruq; deo℞ ſupero℞ & infero℞.unde Hora.ſuperis deo℞ gratus & imis.⸿ Venit adoratus caducifer.Mercurius cū caduceo quē ego adoraui ſtatim affuit.⸿ Accipe cauſam m:hoc eſt originē nois & hic locus aperte eos mentiri oſtēdit qui dicūt cām pro origine poni nō poſſe nā poeta dixerat quæ nois extet origo & nunc hic rñdet accipe cām hoc eſt originem: ſed dī his ſatis diſſeruimus in principio quarti.⸿ Cauſa nominis origo huius appellationis.⸿ Eſt cognita ex ipſo deo ex ipſo Mercurio.⸿ Et eo inſpirante omnia cognouit.⸿ Ro.ut tumulo remū extinctum ut ſuperiore lib.diximus.Frater magnificentiſſime ut illis tplbus licebat humauit in remonia. Noctu p qetē uiſa eſt imago Remi aſtare lecto fauſtuli & lauētiæ nutricis.quæriq; de miſerāda ſua morte:& crudelitate celeris qui eū interemerat:oraretq; ut a Romulo illud precibus impetrarent:quo ſuo noie

PAV. MAR.

Exiſtimāt aliq umbras uagari p loca quæ uiuēs coluit

Lemures umbræ nocturnæ q̄ terrificāt q̄ fabiſ expellūſ

Vmbra remi apparuit añ lectū fauſtuli & acche lautētiæ

Remuria pnus poſt lemuria ſunt dcã

diem ſignaret romulus ea cã inſtituit die illi feſtũ appellauitq; remuria mutata. ¶ Deinde eſt prima littera & lemuria dicta poſtea ab illo umbræ lemures appellatæ ſunt. ¶ Vt poſtq. ¶ Romulus condidit tumulo fraternas umbras:humauit fratrem remum. ¶ Et ſunt ſoluta iuſta:celebratæ exequiæ. ¶ Remo male ueloci:qui male uelociter tranſiuit muros:nam fuit illa infauſta uelocitas:quæ mortem illi peperit.

ANT. FAN.

Fauſtulus infœlix & paſſis acca capillis
Spargebant lachrymis oſſa puſta ſuis
Inde domũ redeũt ſub pria crepuſcula
Vtq; erat ĩ duro pcubuerẽ thoro (mæſti
Vmbra cruẽta remi uiſa ẽ aſſiſterẽ lecto
Atq; hic exiguo murmurẽ uerba loqui
En ego dimidiũ ueſtri parſq; altera uoti
Cernite ſim qualis qui modo talis erã
Qui mõ ſi uolucres hũiſſẽ ſ̃gna iubẽtes
In populo potui maximus eſſe meo:
Nũc elapſa rogi flãmis & inanis imago
Hæc eſt ex illo forma relicta Remo:
He9 ubi mars pr̃ ẽ ſi uos mõ uera locu (ti
Vberaq; expoſitis ille ferina dedit:
Q uẽ lupa ſuauit man9 hũc temeraria
Perdidit/o/quãto mitior illa fuit (ciuis
Sæue celer crudelẽ aĩã p uulnera ſ̃ddas
Vtq; ego ſub terris ſanguinolẽtus eas:
Noluit hoc frater pietas æq̃lis in illo eſt:
Q d' potuit lachrymas ĩ mea fata dedit:
Hũc uos p lachrias p uñ̃a alim̃ta rogate
Vt celebrẽ noſtro ſignet honore diẽ:
Mãdãtẽ ãplecti cupiũt & brachia tẽdũt
Lubrica pꝛẽſãtes effugit ũbra manus:
Viſaq; cõfugiens ſõnos abduxit imago
Ad regem uoces fratris uterq; ferunt:
Romulus obſeq̃ẽ lucẽq; remuria dixit
Illam qua poſitis iuſta ferũtur auis:
Aſpera mutata eſt in lenem tẽpore lõgo
Littera quæ toto nomine prima fuit:
Mox etiã lemures animas dixere ſilẽtũ
Hic uerbi ſenſus uis ea uocis erat:
Phana tñ ueteres illis clauſere diebus

¶ ACCA:de acca laurẽtia & fauſtulo ſupra dictũ ẽ. ¶ Dimidiũ uoti:altera pr uoti nr̃i cũ altera ſit Romulus. ¶ Si uolucres hũiſſem regna iubẽtes ſi fuiſſem uictos augurio uti frater Romulus fuit. ¶ Inanis imago. Vmbra tñ. Ea eſt imago corpis. ¶ Vbi mars pater eſt: Qui mihi opẽ nõ tulit. ¶ Mouet miſericordiam uarie. ¶ Quẽ lupa ſeruauit:

Cõtentio colos a cicerone dictus

Color quẽ cicero:cõtentionẽ uocat. ¶ Ciuis celerẽ dicit. ¶ Pietas æqualis in illo eſt:Scio inquit me nõ ſtes emptũ Romuli uoluntate qui mihi rñdebat in amore ac pietate fraterna. ¶ Pꝛẽſantes manus:p̃hẽdere uolẽtes nõ quæ p̃hẽderẽt. ¶ Lucẽq; remuria dixit. ¶ A remo remuria noĩauit:ſed poſtea l.ra aſperiore in leniorẽ mutata Limuria

Remuria Lemures

dicta ſunt. Placet nõnullis Lemures eſſe umbras noxias ac larua nocturnas terrificationeſq;. Vnde Lemuria nomen acceperunt pro iis auertendis inſtituta.

PAV. MAR.

¶ FAVſtulus infœlix. ſed ut ſupiore libro diximus:fauſtulus fuerat.& ipſe interẽptus. ¶ Et acca laurẽtia nutrix. ¶ Capillis ſpatſis fuſis. ¶ Spargebat ſuis lachrymis oſſa puſta lachrymabant ad ſepulchrũ & remi oſſa triſti ſore rigabãt. ¶ Inde mæſti redeũt domũ ſub prima crepuſcula: iam cũ aduesparaſceret:mœſti mortẽ alũni rediere domũ.

Verba umbræ remi ad fauſtulũ & accã ĩ thoro procũbentes

¶ Procubuere in duro toro ut erat:dedere ſeſe quieti nõ in molli:ſed in duro toro recũbentes.ut durus erat quẽ hẽbãt torũ:ita in eo pcubuerũt. ¶ Vmbra remi cruẽta:cruore reſperſa. ¶ Eſt uiſa aſſiſtere:aſtare. ¶ Lecto toro fauſtuli & accæ. ¶ Atq; loqui hæc uerba exiguo murmure & uiſa eſt dicere ea exigua uoce. ¶ En.cernite:reſpicite. ¶ Qualis ego ſim dimidiũ & pars altera uoti ueſtri:quo in ſtatu ſim:q; qualẽ me uobis referam dimidiũ animæ ueſtræ:& una pars ueſtri deſiderii cum duo eſſemus Altera pars romu.altera ego.altera.ſoſpes:altera pilt. ¶ Qui modo paulo ante. ¶ Eram ta.eram frater regis:& eſt locus cõmiſerationis ab eo quod fuerat & quod nunc eſt. ¶ Qui ſi modo habu.uolu.iubentes regna: ſi habuiſſem auguria fœliciosa:quæ mihi regna portendiſſent. ¶ Potui eſſe maximus in pplo meo. potui eẽ rex in ciuitate quã ego cõſtituiſſem. ¶ Nunc ſum ima.la.ro.flã.ſum nũc umbra:quæ ſe eripere potuit ex igne rogali. ¶ Et inanis uacua cum careat corpore:& impalpabilis ſit imago dixit:& Vir. Et nunc magna mei ſub terras ibit imago. ¶ Hæc forma eſt relicta ex illo remo.auget cõmiſeratione ab eodẽ loco: Hæc imago ſupereſt ex ueſtro alũno. ¶ Heu ubi mars pater eſt mouetur a genere miſericordia ubi eſt.qui me genuit deus:cur opem filio non præſtitit. ¶ Si uos.mo.ue.lo.ſi uerum eſt quod dicebatis:me eſſe marte genitum. ¶ Et ille mars. ¶ Dedit ube.fe.expo.pauit nos infantes lacte lupæ cum eſſemus expoſiti.de quo i.ii.&.iii.diximus: Lacte quis infantes neſcit creuiſſe ferino. ¶ Et picum expoſitis ſæpe tuliſſe cibos. ¶ Nos fer.lu.quæ ubera nobis admouit. ¶ Manus te.ci.cele. ¶ Perdidit:interemit & eſt locus indignationis in celerem:quod fuerit imitior i miti fera. ¶ O quanto mi.fu.il.lupa & hæc in cõmendationẽ illius lupæ manſuetudĩs exprobrationẽ ĩmanitatis illius ¶ Seue celer reddas aĩam crudelem per uu'nera tuas crudelitatem tuam morte.ut pro uita mea:q̃ extinxiſti uitam tuam perſoluas ¶ Et eas tu ſangui.per ter.ut ego occidat tu quemadmodũ me occidiſti & umbra tua cruenta uagetur.ut mea. ¶ Frater.romu. ¶ Noluit hoc:ut me interimeret. ¶ Pietas æqualis in illo eſt ille eſt in me pius ut ego in illo:Amabat quid eſt me mutuo amore ¶ Q uod po.de.ille lachrymas manibus:& iuſta ſoluit:& lachrymis pſequutus eſt ¶ Vos fau.& acca. ¶ Rogate hũc:Romulũ. ¶ Per lachrymas:uẽ̃as. ¶ Per ueſtra alimẽta quibus & illũ:& me luiſtis. ¶ Vt ſignet diem celebrẽ nr̃o honore ut inſtituat ſub meo nõie diẽ feſtũ. ¶ Capiunt amplecti mãdantẽ uolũt. Fauſtulus & acca amplecti remũ qui talia mãdabat. ¶ Et brachia tẽdũt

Exhortatio eſt ſacro:quẽ poſt remuria ſũt dicta a remo nunc uero lemuria mutata.r.lra in.l.

cū amplecteretur.¶ Vmbra lubricaq̄ facile elabiť.¶ Effugit manu pēſantes apphēdere eā uolētes.¶ Imago uiſa:umbra Remi:quā illi p qetē uiſi ſunt uidere.¶ Cōfugiēs abduxit ſōnos.nā illos excitauit.¶ Vterq̄ Fauſtulus & Acca.¶ Ferūt uoce fratris:mādata Remi.¶ Ad regē:Romulū.¶ Romulus obſequit: geſſit illi morē:nā ſignauit diē honore fratris.¶ Et dixit lucē remuria:appellauit a noīe fratris diē parētatiōis remuria.¶ Sic.n.numero multitudinis dicimus ut diē feſtū floræ floralia robigi rubigalia:Saturni ſaturnalia:ita remi remuria.¶ Illā diē dixit remuris qua ferūtur luſta:qua fiūt parētatiōes.¶ Auis poſitis:ſepulcro cōditis.¶ Aſpa littera eſt mutata in lenē.R.quæ littera eſt paulo aſpior eſt mutata ī litterā:quæ eſt lenior ſuauior pnunciatū:nā in.L.¶ Lōgo tēpore:longitudine tēporis:Quæ littera.¶ Fuit prima toto noīe:prima littera erat.R.nūc eſt.L.primus igitur remuria:nūc lemuria dicimus.¶ Mox ēt:ſubſequēter.¶ Dixere lemure:ai:ss ſilētium:appellauere poſteri indifferenter umbras oēs extinctoꝝ lemures.¶ Hic ſenſus uerbi: hoc ſignificat nomē ipſum:nam lemures umbræ dicūtur.¶ Vis uocis:pprietas noīs.¶ Erat ea:nam remi parentationes ſignificabat.¶ Veteres tamen clauſere phana:templa.¶ Illis diebus lemuriorum.

Dies a romulo iſtitutus p ſacris faciēdis remo

Parētalia ſacta

Vt nunc ferali tempora operta uides:
Nec uiduæ tædis eadē nec uirginis apta
Tēpora/quæ nupſit nō diuturna fuit:
Hac quoq̄ de cauſa ſi te pūerbia tāgūt
Mēſe malas maio nubere uulgus ait:
Sed tñ hæc tria ſūt ſub eodē noie feſta
Inter ſe nulla continuata die:
Quoꝝ ſi mediis boetum oriōa quæris:
Falſus eris/ſigni cauſa canenda mihi:
Iuppiter/& lato q̄ regnat ī æquorē frater
Carpebant ſocias mercuriuſq̄ uias:

¶ VT nūc ferali tpe opta uides:claudebāť tēpla lemuralib⁹ qd & feralib⁹ fieri cōſueuit:ut Dii quoq̄ tēploꝝ foribus celebrenť opta Thure uacēt aræ ſtētq̄ ſine igne foci. ¶ Mēſe malas.ma.nu.q̄ cōtēnunt religionē.Nō nubebāt aūt hoc mēſe ut Plu.docet uel q̄ maius inter aprilē & iuniū medius īteriectus eſt:quoꝝ cū alter Veneri iunoni alter dicat⁹ ſit deab⁹ quæ nuptiis pſunt aut paulo añ uxores ducebanť aut paꝝ expectabať:uel q̄ hoc tpe maximo placulo utebanť effigies uice hoium de pōte iacētes. Vel q̄ maiores hoc eſt ſenes a qb⁹ maius appellat⁹ exiſtimať inſenſam Venerē habēt:uel q̄ hoc mēſe pleriq̄ latinoꝝ mortuis parētabāt.Sed tñ hæc tria ſunt ſub eodē noie feſta.qa dixerat:lucēq̄ remuria dixit illā q̄ poſitis iuxta ferūť auis.Docet lemuria nō unius tñ die feſtū eē ſed triū ac p triduū celebrari ut ſupra oñdimus Porphyriōis teſtimonio.Sed attēde lector ne te fugiat quod Ouid. ſentit hoc loco:tria inqt feſta ſunt eiuſdē noīs qa lemuria p triduū celebrātur ſed nullo de cōtinuata ſunt.qa nocte nō dierē diuinā umbris ſiue lemuribus faciebāt. Vñ autor ait ſupra:Nocturna lemuria.Itē Nox ubi iā media eſt.Triduū ergo cū dicimus diē accipe quē nroꝝ tēpoꝝ aſtronomi naturalē uocāt.Cū dicimus diē accipe quē noſtroꝝ tēpoꝝ aſtronomi naturalē uocāt: Cū uero nulla die cōtinuata inquit lemorioꝝ feſtē:dies accipiēdus eſt quē idē artificialē appellāt cuiuſq̄ noīe non cōprehēdimus noctē.¶ Boetiū:Orion(ut ſcribunt Seruius & Iginus)occidit ex ortu ſcorpionis quo ſurgente hoc tēpore una cum ſole in occaſum fertur huius ſigni tanta magnitudo eſt ut non dubitet Manilius Orionē cœli partē maximā appellare.ut Hinc uocat Orion magni pars maxima cœli.Hinc autor Boetum uocat:quia thebæ apud quas Hireus iouē neptūnum ac Mercuriū excipit hoſpitio in Boetia ſunt ubi Orion ex deoꝝ urina procreatus dicitur ut eius nomē oſtēdit.Orion enim Græci urinā ſiue lotium dicūt. Vnde orion dictus eſt :qui poſtea facta cōmutatione oy diphthongi in o ut quidam uoſunt Orionis nomē accepit Huius effigies quæ in cœlo eſt cum Cācro toto corpore pariter in ortum fertur:cuius apud peritos eſt incerta tempeſtas cum multis diebus oriatur.Si fabulas quæris lege Iginū.Conſtat ſtellis.xvii.¶ Falſus eris:falleris quærens ſtellas orionis quæ uideri nequeunt.

ANT. FAN.

menſe maii malū nubere qa imagines de pōte ſublicioq̄ etiā nūc extat deiiciebāť

Lemuria p triduū celebrabātur

Orion occidit.vii. idus maias

Boetus orion

¶ VT nunc uides operta clauſa tpe ferali:in feralibus mēſe februario.De hoc in.ii.lib.diximus Dii quoq̄ tēploꝝ foribus colenť optis : Thure uacēt aræ.ſtētq̄ ſine igne foci.¶ Nec ea tpa ſunt cōgrua Thedis uiduæ nec eadē apta tædis uirginis:illis diebus neq̄ uiduā neq̄ uirginē bonū eſt nubere:Sic & in parētibus mēſe februario:ut in ſecūdo. Cōde tuas hymnee faces.& ab ignibus atris A fer:hūt alias mœſta ſepulchra faces.Quæ nupſit:illis diebus.¶ Nō fuit diuturna.cū uiro.ſ.¶ Nā aut repudiata,aut mortua cito.¶ Hac quoq̄ de cauſa:quia aut repudiatur:aut moriť. Ait uulgus melas.mulieres.¶ Nubere mēſe malo.quæ futuræ nō eſſent diuturnæ.¶ Si prouerbia tangunt te:qm̄ id erat in prouerbio eo menſe tradi uiris malas:qm̄ bonæ nō nuberent.Et Plutar.ait problemate.lxxxvi.quare menſe maio nō ducant uxores:'Et has rationes adducit . An q̄ inter aprilē & iunium medius interiectus eſt : quoꝝ cum alter Veneri iunoni alter dicatus.Deabus.ſ.quæ nuptiis præſunt:aut parum ante capiunt aut parum expectant.An quod hoc menſe maximo piaculo utuntur.¶ Effigies modo de ponte abiicientes cum prius hoies conſueuiſſent:Vnde flamineam iunonis ſacerdotem triſtem eſſe eo tempore.Quippe eo menſe nullo cultu utatur moris eſt. An q̄ pleriq̄ latinoꝝ hoc menſe mortuis parentant. Et ob eam cauſam mercuriū quoq̄ eodē menſe uenerantur qui maio cognois eſt.An ut quidā dicunt Maius a maioribus natu appellatus eſt Iunius a iunioribus:nuptiis uero accōmodatior eſt iunior.ut inqt Euripedes.Nā ſenectus a uenere aliena ipſaq̄ uenus ſenibus inſenſa eſt. Abſtinēt igitur nuptiis iunium expectātes qui maiū deinceps excipit.Sed tñ hæc tria feſta.Lemuria.ſ.cōtinentia a nuptiis & tēpla clauſis.¶ Sub eodē tpe quia iſdē diebus.Sed cōtinuata inter ſe nullo die nō ſunt cōtinuata ut aliud poſt aliud fiat ſed ut iſdē diebus. ſunt hæc oīa.Nā ut in februario pluribus diebus fiunt parētalia & idē fere ritus ita hoc mēſe plures ſunt dies:quibus parentať & clauſa ſunt tēpla & nō nubunt.¶ Quoꝝ ſi mediis ſi medio ſpatio eoꝝ quaſi ſi eodē tēpore.¶ Quæris oriona boote:a

PAV. MAR.

Quæ maio menſe nubunt aut moriunť aut a uiris repudianť:qa dī uenus eē inſēſa huic mēſi a ſenibus denoiato

boetia.⁋ Si uis uidere ſtellas oriōis.⁋ Falſus:deceptus eris qm̄ uidere nō poteris.nā iā occidit Eſt ergo eo dē tpe:hoc eſt.vii.idus maias oriōis occaſus.⁋ Cā ſigni eſt mihi canēda:canā qs fuerit orion:& q̄ cā cœlo locat⁹ ſit.⁋ Iuppiter & lato:q poeta fabulā hāc refert iouē neptūnū & mercuriū hoſpitio receptos ab Hyreo.q cognitis diis bouē imolat.⁋ Cū ab his ſobolē cōcedi peteret:minxiſſe i coriū bouis:& iuſiſſe hūari.x.mēſe natū puer̄.Vriōa ab urina appellatū:deīde Oriōa:quā fabulā ab Ariſtomacho & Pyndaro accepit poeta:q ēt ab Iginio refert Hic oriō ut illi pſequūtur e Thebis chiū uenit.Meropē Enopiōis filiā ſtuprauit p q̄ excecat⁹ eſt.& iniectus iēnō nauigauit ad Vulcanū:a quo equo decorat⁹ eſt:& ſol onēs lumia reſtituit. Hiſtri⁹ dicit a Diana fuiſſe dilectū:adeo ut illi pœne nupſerit.Apollo ægræ ferēt:ſororēq̄ obiurgabat:& il lū aſtutia q̄dā iteremit.Nā cū ille nataret:puocauit dianā ad emittēdā ſagittā uſq̄ ad nigrū qd̄ i mari uidebat qd̄ erat oriōis caput:& imiſſa ſagitta pempt⁹ eſt ille.Sed eiectū ad litū corp⁹ diana ubi cognouit:mītis pſecuta lachrymis iter ſidera ſtatuit.Sūt q dicāt eū q̄ uenādi ſtudio polleret ſe iactaſſe:terrā nullū aīal pare re poſſe:qd̄ ipē nō iterficeret.⁋ Terra ſcorpionē pepit & orionē pemir.Diana īter ſidera collocauit:& alias quoq̄ opiones refert Iginius q̄s q uolet accipiet.Orionē āt ut idē aſſerit:a zona & reliquo corpe equoctialis circulus diuidit:cū tauro decertātē collocatū dextra manu clauā tenētē:& in arctiuū ēt ſpectātē ad occaſum & occidētē exortu ſcorpiōis poſteriore pte.& ſagittaria exoriēte:Cū cācro āt toto corpe pariter exurgentē:hic hēt in capite ſtellas tres claras:ī utriſq̄ humeris ſingulas:ī cubito dextro obſcurā unā in manu ſiſr unā in zona tres.In eo quo gladius deformat tres obſcuras.In utriſq̄ genibus ſingula claras.In pedibus ſingulas obſcuras.oīno ſunt.xvii.⁋ Iuppiter & frater.neptunus Qui regnat in lato æquore:qui hēt imperium maris.Et mercurius carpebant uias ſocias:quia ſimul per uias uelut peregre incedebant.

Neptūnū & iouē ac mercuriū fuiſſe in hoſpitio hyrei ſcīs & oriona dilectum diana

Tp̄s erat quo uerſa iuga referūt aratra
Et pronus ſaturæ lac bibit agnus ouis
Forte ſenex hyreos āguſti cultor agelli
Hos uidet exiguā ſtabat ut ante caſā
Atq̄ ita lōga uia ē nec tpa lōga ſupſunt
Dixit/& hoſpitib⁹ ianua noſtra patet
Addidit & uultū uerbis iterūq̄ rogauit
Parent promiſſis/diſſimulautq̄ deos
Tecta ſēis ſubeūt nigro deformia fūo
Ignis in heſterno ſtipite paruus erat
Ipē genu nixus flāmas excuſſit ab aura
Et pmit q̄ſſas cōminuitq̄ faces: (bat
Stāt calices/mior ide fabas olus alter hē

ANT. FAN.

⁋ TEMpus erat deſcribit ueſperā q̄ aratra uerſa domū referūt & oues paſtæ agnos lactare cōſueuerūt.⁋ Senex hyreus:hūc ſenē pyndarus dixit ī iſula Chio nō apd̄ thebas deos quos dixim⁹ accepiſſe.Addidit & uultū:quo p̄ ſe ferebat optimā uolūtatē q̄ ex uultu ſæpe colligit.Ipſe alibi Sup oīa uultus acceſſere boni nec iners paupq̄ uoluntas ⁋ Diſſimulatq̄ deos:occultāt diuinitatē ut hoīes putēt. ⁋ Cōminuitq̄ faces:Faces a flāmis multū differt hoc loco māifeſte appet.⁋ Stāt calices.accipimus hic p calices uaſa qbus coquūtur olera & ſifia.Alibi ſæpenumero calices pocula ſunt dicta uel ab eo q̄ eſt cylix una littera commutata:uel q̄ in iis calidum bibatur autore feſto.

Faces a flāmis differre

PAV. MAR.

⁋ ERAT tp̄s:quo aratra uerſa iugo referūt:erat ueſptinū tp̄s cū ſol occiderat:& uerſa:ut ſolēt a bubulcis poſt op⁹ referrī iugis domū aratra referebant.Et agn⁹ pnus iclinās ſe ad ubera⁋ Bibit lac ſaturæ ouis:cū redigūt i ouilla oues p diē depaſtæ:& agni lac mīnū hauriūt hac duplici phiphraſi oñdit ueſpam:quo tpe & colōi ab ope ruſtico & pecora a paſculis reuocant.⁋ Forte hy.ſe.cul.an.agelli qui rus exiguū colebat.⁋ Videt hos:deos.⁋ Vt ſta.ſicut forte tūc illū ſtare cōtigit ⁋ Ante exi.ca.ān paruū tuguriolū.⁋ Atq̄ ita dixit:ita prior locut⁹ eſt.⁋ Lōga eſt uia q̄ſi di.quo tēditis.Nō.n.lōgius ire poteſtis cū lōgū iter hinc ad urbes ſit.⁋ Nec tp̄o.lō.ſup.qa iā ſol occidit.⁋ Et nr̄a ianua patet hoſpitib⁹.q̄ſi ego q ſoleo ſuſcipe domi hoſpites hēo:& apta eſt ianua.⁋ Addidit & uultū uerbis nā læta uerba læto quoq̄ uultu pferebat.Et itere rogauit:ut ſiſterēt curſū:& domū inirēt. ⁋ Parēt pmiſ.morē gerūt illi:& grata hñt illi⁹ pollicita⁋ Et diſſimulāt deos.nolūt p deis cognoſci⁋ Subeunt tecta ſenis:ingrediūtur caſam hyrei.⁋ Deformia:turpia tecta.⁋ Nigro fumo:erat.n.undiq̄ pp fumū nigritatis.Paruus ignis erat in ex.ſti.quē pridie ſuccēderat:cū eo die nōdū ſuccēdiſſet ignē.⁋ Ipē:ihyreus:⁋ Nixus genu flectēs hūi genu:& eo ſe firmās.⁋ Excuſſit flā.ab aura:q̄ſi flās flāmā exuſcitauit:Alii legūt flāmas exuſcitat aura:& eodē tēdit ſenſus.imo & magis ppria eſt locutio.⁋ Et pmit:oñdit:ſeu pfert.⁋ Faces q̄ſſas quatiēdo ſuccēdit.⁋ Et cōminuit.cōdeponit:& nō quatit:tūc iminuunt flāmæ:ut in amorib⁹:ad Corynnā.Vidi ego iactatas mota face creſcere flāmas.⁋ Et uidi nullo cōcutiēte mori.Aut ita intelligas. ⁋ Promit:pfert.⁋ Faces quaſſas ligna arida cōtuſa.q̄s pro facibus ſuccēdēdis parauit.⁋ Et cōminuit.diuidit ſeu diſcindit in particulas minutas ut facilius ſuccēdant:ut in georgi.Vir.Feroq̄ faces inſtigat acuto. ⁋ Et illud mota face ad lignū refert.ubi lumē ſeu ignis accēdit.Vñ Var.in gerūto didaſcalo.Cōfluit mulier:tota roma:quæ noctu fieri mitia ſota ēt nūc pinea fax idicat.& alio loco adeſt fax inuoluta incēdio.Et de uita patrū.Cū a noua nupta ignis in face afferret:iſuco eius ſumptus.Cū fax ex pinu alba eſſet ut eā puer ingenu⁹ afferret.Luca.i.ii.quā cū Catilina parauit arſuras i tecta faces.⁋ Stant cali.calicē p poculo pleruq̄ accipimus ut iupius in.iii.Quod ſi per calices facta ſibylla ſuos iuue.Doctus & ad calicē uigilanti ſtertere naſo.Et pro maiore quoq̄ uaſe accipitur Cic.tuſcu.iii.Quid hic calix mulſi:impinguādus eſt ut plorare ſe deſinat.Var.Apothecas tricliniares melicas calenas obbas & cumanos calices.Poeta autem hoc in loco poſuit pro uaſis ubi ligumina & olera decoquuntur.Var.tamen in libris de ligua latina inquit Calix a caldo:quod in eo calda plus apponebatur:& caldum eo bibatur.⁋ Stant ergo apud ignem ⁋ Calices in ex parte foci.⁋ Minor:calix.ſ.⁋ Habebat fabas:alter habebat olus olera tunc decoquenda.

Periphraſis duplex

Flāma q̄ſi flās di

Cōminuere p ſcindere

Calix pro poculo

Apothecas tricliniates melicas calenas

¶TESTA ſuauiter teſtā & calicē ſpuma iterdū effūdi ſolet.¶ Cultorē paupis agri imolat bouē audito iouis uoie.¶ Diffuderat:Iuue.ipſe capillato diffuſū cōſule potat.¶ Vluā:antiq ſtramēto ī lectis utebanť. Poſtea luxu iualeſcēte ſtramētū paupib⁹ relictū eſt cū diuites tomēto leuconico uterenť:hoc eſt ſarcimie culcitra℞ ex pilis & lana pāno detōſa:demū eouſq̃ deliciæ ꝓceſſerūt:ut q̃tam⁹ plumā cygno℞ q̃ ſubeſt ſu peminētib⁹ pēnis.¶ Terra rubēs crater pocula fagus erat:Appet hoc lōco craterē ꝓprie eſt uas magnū ex quo uinū ſūdiť i pocula:q̃uis poetæ,ut ſolēt multa pſæpe cōſundāt. Nā ſi crater poculū eēt nō uuū crate rē diceret q pocula p̄rimū nūero ſubiūgit. Magnū āt eē craterē ne qs dubitet audiat Pli.docētē:i Semiramidis cra terē collegiſſe pōdus.xv.talēto℞ & ægyptiū talētū pateť Pōdo.lxxx.teſte Varrone:Audiat ꝑterea Virgiliū dicētē Crateres magnos ſtatuūt & uia corouāt.Itē cū pr̄ Anchiſes magnū cratera corōa iduit.Sta.i thebaide i Bacchus ī alto crateras pateraſq̃ redit.Iuue.Vrnæ cratera capacem. Oui.i.xii.met. Antiqu⁹ crater quē uaſtū uaſtior ipſe ſuſtulit ægides.Cōſtat ꝑterea crateru quē in cœlo hydra ſuſtinet ſi ſtellas qbus formať ītuearis ita ꝓce℞ eē ut iure cratet nō poculū uoieť propriæ aūt craterē nō eē poculū his uerſib⁹ liq̄at. Pocula bina noua ſpumātia lacte quotānis Crateresq̃ duos ſtatuā tibi pinguis oliui.¶ Quicqd fert Impetus opta:petite humanā cupiditatē ipetū uocat:q̃ ut ait Ci.auide ſemp aliquid experēs nō multum differt ab amentia. Vñ illud eſt Iuue.Nos aio℞ ipulſu & magna cæcaq̃ cupidine ducti cōiugiū perimus partūq̃ uxoris¶ Et di.& ſer.q̃a poſt uxoris iteritū nullū unq̃ mulierē cognoui.¶ Diuerſa uolūtas eſt mihi cupio repugnātia caſtitatē uidelicet & liberos.¶ Pudor eſt i pudet referre minxiſſe deos in corium bouis.Nota eſt fabula.

ANT. FAN.

Crater prius erat ex fago uel ex terra

E ſpumat teſta preſſus uterq̃ ſua:
Dūq̃ mora ē trēula dat uīa rubētia dex
Accipit æquore⁹ pocula prima de⁹(tra
Quæ ſimľ exhauſit da nūc bibat ordie
Iuppiter audito palluit ille ioue: (dixit
Vtq̃ animus rediit cultorē paupis agri
Immolat/& magno torret i igne bouē
Queq̃ puer quōdā primis diffuderat ā
Prōpſit fumoſo cōdita uina cado:(nis
Nec mora flumineā lino celātibus uluā
Sic quoq̃ non altis incubuere thoris:
Nūc dape nūc poſito mēſe nituere lyeo
Terra rubēs crater pocula fagus erat:
Verba fuere iouis ſi qd fert ipetus ora
Omne feres:placidi uerba fuere ſenis:
Chara fuit cōiūx cara mihi pria iuuēta
Cognita/nūc ubi ſit q̃ritis/urna tegit:
Huic ego iuratus uobis i uerba uocatis
Coniugio dixi ſola fruere meo:
Et dixi & ſeruo ſed eni diuerſa uolūtas
Eſt mihi nec coniūx ſed pater eē uolo:
Annuerant oēs/omnes ad terga iuuenci
Conſliterāt/pudor eſt ulteriora loqui:

Crater cleopatræ fuit q̃ndecim talento℞

De ortu orionis

¶ET uterq̃:calix.¶ Spumat ꝑſſus.tectus.¶ Sua texta tecti.n.calices ſpumā circa ipſas textas emittebat q̃ñ textis tegebātur.¶ Dūq̃ mora eſt:dū imorātur uſque quo parētur epulæ.¶ Dat hyreus. Vina rubētia dextra tremulat:tremēti:q̄m ſenex erat offert uina diis bibēda.¶ Deus æquore⁹:neptūnus.¶ Accipit pri.po.& prior ipſe bibit.¶ Quod ſi.poſtq̃.¶ Exhauſit.bibi.q̃cqd erat in poculo.¶ Dixit da nūc or.iup.bi.ſeq̄re ordinē:& da uiua ioui bibēda.& hac uoce deos eſſe ꝓdidit.¶ Ille hy.¶ Palluit audito ioue:audito iouis noie expauit.n.cō uideret corā & domi hēret deos hoſpites:Iouē ꝑſertim deo℞ oim maximū.¶ Vtq̃ ani.re.q̄ſi poſtq̃ in ſeipm rediuit.q̃a prius uidebať attonitus:nūc cū mēs rediit.¶ Immolat cultorē paupis agri mactat bouē quo exiguū colebat agrū.¶ Et torret decoq̄t bouē.¶ In magno igne:maiore.n.opus erat in decoquēdo boue quā i oleribus.¶ Et pro.ui.cō.ca. fu.haurit uina uetuſtiora:ſic & meliora quæ oli in doliis cōdiderat.Cadi ænea uaſa q̄bus uina cōdunť.i Lucillius Millia ducentū frumēti tolles:uini medinū mille cadū Vir. Vina bonus quæ deinde cadis onerarat aceſtes.Varro in uita patrū.Hortēſio ſupra.x.milla cadū hæredi reliq̄t Hora.Et cadū marſi memorē duelli.¶ Quæ.uina.¶ Puer:quōdā hyreus.¶ Differat.in diuerſos cados fuderat.¶ Primis annis:ab ipſa pueritia.¶ Nec mora ꝓcubuere.accubuere.¶ Nā altis toris in toris.n.diſcūbebāt:ut in heroidibus:Et ꝑmiſſis pictos corpa graia toros ītelligas recūbere in toris:& hēre ante ſe mēſas cū epulis paratas.¶ Celātibus tegētibus.¶ Lino:lineis linteis.¶ Fulmineā uluā.fluuialē aut pluſtrē herbā.Ex hac ergo ſtrati erāt thori:&'linteis poſtea tecti.¶ Mēſæ.quæ erāt ante eos paratæ.¶ Nituere nūc dape:iā allatis dapibus & a ſplēdidis dapibus nituere dixit.¶ Nūc poſito lieo:mero illo ueneri.¶ Crater:quo bibebāt. Era terra rubēs erat fictilis:et ex creta rubra.Pocula.f.erat:hoc.d.uinū afferebať in uaſe ligueo:i putabere in cratere creteo.¶ Cōfundit hæc poeta:ut pocula nō pro crateribus ꝓnat:cū illa a potatione dicātur,ut oſtendit Varr. Verba fue.lo. hæc iuppiter locutus eſt.¶ Ora orādo eſt nobis poſces.¶ Si quid fert.Im.ſi qd cupis:de ipetu ſupius diximus.¶ Verba ſe.pla.fue.hæc rñdit benignus ſenex hyreus.¶ Fuit mi.cha.con.habui ego caram coniugē. ¶ Cura mihi primæ iuuētæ:amor mihi in ætate iuuenili:nā cura pro amore interdū.Vir.Graui iam dudū ſaucia cura:hoc eſt amore in multis codicibus eſt.Prima mi.ca.iuuē.tūc ſi intelligas.¶ Cara quidē mihi & cognita a principio iuuenilis ætatis.¶ Nūc quæri ubi ſit.quaſi ſi id quæritis.¶ Tegit ur.exuncta & cōdita eſt in urna.¶ Ego iu.dixi huic iureiurādo id ꝓmiſi.¶ Voca.uo.in uer.cū iuramento uos i teſtes uocaſſem ¶ Tu.fr.cō.meo:tu unica eris mihi cōiunx.¶ Et dixi hæc & ſeruo:qd ꝓmiſi.Sed.n.mihi eſt uolūtas ſibi ipſi repugnās.¶ Nec uo.eē cō.nolo eē uir alteri⁹ uxoris.¶ Sed uolo eē pr̄.nolo cōiugē:& filiū uolo.¶ Annuerāt oēs:nutu ꝓmiſere ſe facturos quod ille uolebat:ut & pr̄ eſſet:& nō cōiunx.¶ Oēs cō.ſimul ſteterāt ¶ Ad ter.iuuē.ad coriū bouis.¶ Pudor eſt ulte.loq nō uult exprimere qd fecerint,minxerūt tū i eo corio.

PAV. MAR.

Hyrei ſenis ſacrū ioui neptūno & mercurio

Vluā fluuialē herbā aut paluſtrem

Quomō orion eſt nat⁹ ex urna deo℞

ANT. FAN.

¶MADẽtia: Terga iuuẽci lotio madida. ¶ Littera prima: uult ut iſam i o cõuerſam fuiſſe & ab urina urio nẽ dictũ ac poſtea orionẽ. quis qdã aliter cẽſeãt. ¶ Ceruit i imẽſum: Vir. Quã magnus orion cũ pedes in cedit medii p maxima nerei ſtagna uiã ſcindẽs. Hũc qdã uolũt fuiſſe Neptũni filiũ cui datũ eſt ſup fluctus & ariſtas currere. ¶ Comitẽ ſibi delia ſũpſit: cũ hac dea Orion factus uenator dũ uellet cõcũbere ei⁹ ſagittis occiſus eſt. Alii dicũt eũ imiſſo ſcorpiõe periiſſe & deo⁊ miſeratiõe i cœlũ eẽ trãſlatũ. Spicula ferre: auferre uoluit inqt ſcorpius Diãæ auferre ſpicula. ¶ Cætera ſidera mũdo cedere feſtinãt: Adulaẽ Auguſto fingẽs cedere noctẽ diei ut celebreẽ feſtũ Martis ultoris: ſed breue ra noctes hoc tpe cõtractiores fiũt. Notandũ aũt ꝙ cũ Le muria .vii. mẽſis icipiãt celebrari: eãdẽq triduũ ãplectanẽ cõſequẽs eſt ut quarto idus feſtũ Martis ultoris celebreẽ.

Orionis mors

Feſtum martis ultoris iiii. idus maias

Martis ultoris

Vltorẽ pluriimis opib⁹ q̃ ſtruxit Auguſt⁹ pcipua fuerũt te ſte Suetõio fo⁊ auguſti & ædes martis ultoris quẽ Oui. alibi & magnũ & ultorẽ uocat: ut Venerit i magni tẽpliũ rua numina martis ſtat uenus ultori iũcta uiro añ forea. Magnũ qdẽ dictũ exiſtimam⁹ ob ædificii magnitudinẽ ut digna gigãteis ſũt hæc delubra trophæis. Vltorẽ uero (ut idẽ Sue. ſcri.) iõ dcm̃ cõſtat ꝙ Aug⁹ ædẽ uouerat bello philippẽſi aduerſus Brutũ Caſſiũq ſuſcepto ad ulciſcẽdã mortẽ cæſaris pr̃is. Ita ſãxit ut i ea de bellis triũphiſq cõ ſuleret Senat⁹ & ꝓuincias petituri cũ impio inde deducerẽ turiquiq uictores rediiſſent i eã iſignia triũpho⁊ iferrẽt: ubi quorũdã barbaro⁊ pricipes ab Auguſto iurare coacti ſũt mãſuros ſe i fide ac pace quã peterẽt. Fuerũt i hoc tẽ pio ſcyphi e ferro dicati ut autor eſt Ply. Itẽ alia ſpectatu digna adeo ut nõ imerito iter pcipua & ornatiſſima diui Auguſti opa noieẽ ſicut & eiuſdẽ magnificẽtiſſimũ qd huic ædi ꝓximum fuit De qua Iuue. Pallidulus mi bruti dius meus ad martis fuit obuius arã. Eius fori extruendi cã fuit hoium & iudicio⁊ multitudo q̃ uidebaẽ nõ ſuffi ciẽtibus duobus: ut ait Sueto. etiã tertio indigere. Itaq fe ſtinantius publicatũ eſt necdum pfecta Martis æde.

Tẽplũ ab auguſto dicatũ de quo Iuuenalis

Tunc ſup iniecta texere madentia terra
Iamq decẽ menſes & puer ortus erat:
Hũc hyreus qa ſic genit⁹ uocat oriona
Perdidit antiquũ littera prima ſonum:
Creuerat imẽſũ comitẽ ſibi delia ſũpſit
Ille deæ cuſtos ille ſatelles erat:
Verba mouẽt iras nõ circũſpecta deo(rũ
Quã nequeã dixit uicere nulla fera eſt
Scorpion immiſit tellus fuit impetus illi
Curua gemelliparæ ſpicula ferre deæ:
Obſtitit orion/latona nitentibus aſtris
Addidit & meriti præmia dixit habe:
Sed qd & orion & cætera ſidera mũdo
Cedere feſtinant noxq coartat iter:
Quid ſolito citi⁹ liqdo iubar æquore tollit
Cãdida (lucifero ꝑueniẽte) dies (nabãt
Fallor? an arma ſonãt/ñ fallim̃ arma ſo
Mars uẽit & ueniẽs bellica ſigna dedit
Vltor ad ip̃e ſuos cœlo deſcẽdit honores
Tẽplaq in auguſto cõſpicienda foro:
Eſt deus eſt igẽs & opus debebat i urbe
Non aliter nati mars habitare ſui:

PAV. MAR.

¶TVNC texere madẽtia terga. ſ. hoc eſt coriũ madidũ urina. ¶ Terra iniecta. nã humauerũt utrẽ. cũ urina. ¶ Iãq x. mẽſes: ꝑterierãt. Et erat ortus puer. x. enim mẽſe natus eſt: ueluti ex hũano partu. ¶ Tunc hyreus: ſenex. ¶ Quia ſic genitus: eo mõ natus. Vocat uriona: ab urina. ¶ Littera prima: quæ erat. u. Perdidit antiquũ ſonum: nã muta ta in eo & dictus eſt orion. Sed Stra. ait. qa in Oræo oppi do Eubοæ educatus eſt: appellatũ Oriona. hoc pacto na tus dicit orion. Sed Heſio. Neptũni filiũ dicit ex Euryale minois filium dicit. Cõceſſumq illi ut ſupra fluctus curreret: & ſupra ariſtas. ¶ Creuerat im. qa iã magnus erat: & re noie. ¶ Delia diana. ¶ Sumpſit eũ ſibi comitẽ. imo & plus q̃ comitẽ: nam diligebat mirũ imodũ: & nubere uolebat illi. ¶ Ille orion: Erat cuſtos deæ: ille erat ſatelles erat comes miniſter & cuſtos illius. ¶ Verba nõ circunſcripta: nõ põderata: & exami nata anteq̃ ꝓferanẽ. ſed temere ꝓlata. ¶ Mouent iras deo⁊. nã indignanẽ dii cũ hoies aliqd cũ inſolẽtia di cũt. Dixit Orion: nulla fera eſt quã nequeã uincere: hoc. n. ꝓtulit: nõ põt tellus ferã ullus gignere: quã ego nõ uincã. Tellus imiſit ſcorpion pepit terra ſcorpionẽ: & in orionẽ miſit. ¶ Fuit illi ſcorpiõi. ¶ Impetus cu pido. ¶ Ferre pro auferre. Spicula. curuas: ſagittas hamatas. ¶ Dea gemelliparæ: dianæ quæ uno eodẽ partu cũ phœbo nata eſt. ¶ Orion obſtitit ſcorpiõi & tñ ab eo interẽptus eſt. ¶ Latona: Diana. Latonæ filia: ſicut & Dionẽ pro Venere diciſ: ſuplus oſtẽdimus nomẽ mr̃is pro noie filiæ. ¶ Addidit aſtris ui. cœlo locauit: & ſideribus intulit. ¶ Et dixit habe præ. me. qa de me bñmeritus es: hẽas celũ in mercedẽ labo⁊ tuo⁊: & uirtutis tuæ. ¶ Sed qd & orion. poſt occaſum orionis: & uiaiẽ feſtũ martis ultoris. qd poeta uideẽ ſtatim ſubdere occaſui oriõis. Ve⁊ nõ celebraẽ. vi. ca. maias: ſed. iiii. eo. n. die ſignatũ eſt id feſtũ & in antiqs mar moribus: & in uetuſtiſſimis codicibus quo qdẽ die cæſar Octauius cõſecrauit in foro a ſe extructo ædem martis ultoris: quã ut Sue. inqt pro ultione paterna bello philippẽſi uouerat. Ipſe eni cæſar & Antonius apud philippos uario euẽtu cõtra Brutũ & Caſſiũ pugnauerũt: ita ut utriuſq dextra cornua uicerint: & ca ſtra quoq utrinq ab his q uicerãt expugnarẽtur. Sed iequaiẽ fortunã partiũ mors qdẽ Caſſi fecit q cũ in eo cornu fuiſſe ꝙ pulſum erat totũ exercitũ fuſum ratus: mortẽ ſibi cõſciuit. Altero deinde ꝓlio uictus. M. Brutus & ipſe uitã finiuit. Exorato Stratone fugæ comite: ut ſibi gladium adiiceret. Sed plura de his leges apud Plutar. in Bruto & Anto. & apud Appia. qui hiſtoriam omnẽ refert. Poeta pluribus uerſibus extol lit & feſtũ & ædẽ ipſã. & Auguſtũ: Sed qd & Orion & cætera ſidera? cur ſidera oĩa. Feſtinãt ꝓperãt. ¶ Ce dere: mũdo cœlo ut diem reddãt Et nox coarctat iter? cõtrahit ſpatium. & ſe præcipitẽ agit. ut diei cedat ¶ Quid dies cãdida? ſerena. ¶ Tollit. attollit ¶ Liquido æquore ab oceão oriẽtis uel a mari nõ turbido. ſed

Orionis fabula & nominis ratio

De morte bruti & caſſi

uitreorum

nitreoꝝ claro.¶ Iubat: ſolis ſplendorem.¶ Citius ſolito: quaſi curſita accelerat dies.¶ Præueniente luciſe. roſtella ueneris: quæ prænũciat diem.¶ Fallor. decipior ne.¶ An ſonant arma pp feſtum martis & ludos qui illi exhibenẽ.¶ Nõ fal. ſonabant arma aduenienté armoꝝ præſide.¶ Venit mars: ad feſtum: & ludos ſuos.¶ Et ueniens dedit bellica ſigna: nã arma inſonuerũt.¶ Ipſe ultor ſub cognoie: & titulo ultoris.¶ Deſcendit e cœlo ad ſuos honores: ad ſacrificia: quæ ſibi fiunt.¶ Et ad tẽpla: ſuo nomini conſecrata.¶ Cõſpicienda: admiranda.¶ In foro auguſto: qd auguſtus ipſe extruxit ꝓpe uiam ſacram: & in tertio triſtium cuꝫ de eodem loquaẽ.¶ Paruit: & ducens: hæc ſunt fora cæſaris inquit. Hæc eſt a ſacris: quæ uia nomẽ habet.¶ Et cum multa opera Auguſtus publica extruxiſſet: præcipua fuere foꝝ cum æde martis ultoris templuꝫ Apollinis in palatio & ædes iouis tonantis. Sed fori extruendi: ut Tranquillus meminit: Cauſa fuit hominum & iudicioꝝ multitudo: quæ uidebaẽ non ſufficientibus duobus etiam tertio indigere.¶ Itaqꝫ feſtinãtius: nec dum perfecta Martis æde publicatum eſt. Cautumqꝫ ut ſeparatim in eo publica iudicia & ſortitiones iudicum fierent.¶ Et deus eſt ingens: & magnus deus eſt ipſe mars.¶ Et opus: eſt etiam ingens. Nã magnum illi templum erectum magnumqꝫ erat illud forum.¶ Non aliter: q̃ in maximo ædificio.¶ Debebat mars habitare in urbe ſui nati: in urbe Roma: quam Romulus martis filius condidit.

Forũ ab auguſto cõſtitutũ in uia ſacra: & tẽplũ apollinis i palatio

Digna gigãteis hęc ſũt dlubra tropheis
Hic fera gradiuũ bella mouere decet:
Seu qs ab eoo nos impius orbe laceſſet
Seu qs ab occiduo ſole domãdus erit:
Proſpicit armipotẽs opis faſtigia ſũmi
Et ꝓbat inuictos ſumma tenere deos:
Proſpicit in foribus diuerſæ tela figuræ
Armaqꝫ terrarum milite uicta ſuo:
Hinc uidet æneã oneratũ pondere charo
Et tot iuleæ nobilitatis auos:
Hic uidet iliadẽ hũeris ducis arma ferẽ
Claraqꝫ diſpoſitis acta ſubeẽ uiris (tẽ
Spectat & auguſto ꝓtextũ noie tẽplũ
Et uiſum eſt lecto cæſate maius opus:
Vouerat hoc iuuenis tũc cũ pia ſuſtulit arma

ANT. FAN.

¶ GIGANteis trophæis Senſus eſt. Tanta eſt huius tẽpli magnitudo ut non ſolum dignum uideatur inſignibus triumphoꝝ quæ a uictoribus eo inferuntur ex auguſti Cæſaris inſtituto: ſed gigantum: trophæis ac ſpoliis q̃ dii uictores potuerunt e gigantibus reportare. Trophæũ proprie quid ſit nemo ignorat.¶ Diuerſæ tela figuræ: quia erant ibi diuerſarum gentium ſpolia ac uaria teloꝝ genera.¶ Aeneam: effigiem æneæ gerentis Anchiſem quem e flammis troiæ ardentis eripuit.¶ Iliadem humeris ducis arma ferentem. Romulum a matre ilia qui Acronem Ceninenſium ducem ſingulari prælio uicit: & ſpolia ioui feretrio conſecrauit: quæ opima dicta ſunt: uel ab opibus ut Varroni placet teſte Plutarcho uel opere rei geſtæ Eſt enim opus egregium & clariſſimum belli ducẽ parem ſibi ducem ſuperare. Feſtus opem inquit eſſe Saturni coniugem hoc eſt terram quæ omnes opes humano generi tribuit: Vnde & opulentos dicim⁹: ut idem inquit rebus terreſtribus copioſos & hoſtias opimas præcipue pingues. Item opima magnifica & ampla ſpolia. De feretrio ioue diximus ſupra. Lege Liuium.¶ Lecto Cæſare maius opus: cui inſcriptum nomen Auguſti Cæſaris tribuit maieſtatẽ. Hic & eius filii necnon & familiares, item uxor & ſoror adeo: ut Strabo meminit ornandæ urbi animum adiecerunt: ut ea in re ſuperiorum pœne omnium Romanorum ſtudia ſuperarint.

Opima ſpolia.
Ops unẽ. Opulẽt⁹.
Auguſt⁹ tribuit maieſtatẽ

¶ HAEC delubra: tẽpla ſunt digna trophæis giganteis ſpoliis gigantũ quaſi iouis & cæteroꝝ deoꝝ uictoria de gigãtib⁹ parta ubi illoꝝ ſpolia eẽnt affixa. Et Luca. Babilon ſpoliãda tropheis auſoniis. Sed tropheũ a τροπη qđ eſt cõuerſio dictũ. Nã qui hoſtes in fugã uertiſſet: tropheũ erigebat cum hoſtilib⁹ ſpoliis. Sed de hoc alias.¶ Decet gradiuum: quaſi decoꝝ eſt marti.¶ Mouere fera bella hinc ex hoc tẽplo educere exercitũ in aciem ad inferẽda hoſtibus bella: aut dicas dicere ex eo tẽplo, auſpicari bellum.¶ Seu quis impi⁹ ſceleratus.¶ Laceſſet: ꝓuocabit.¶ Nos ab orbe eoo: ab oriẽte. Seu qs erit domãdus ab ſole occiduo: ab occidẽte. Siue domãdi ſunt hoſtes: qui nos ab oriẽte ꝓuocarint: ſeu qui ſunt in occidẽte: q a fide ro. deſciuerint. Ex hoc tẽplo auſpicãda ſunt bella.¶ Armipotẽs: mars ꝓſpicit faſtigia ſũmi opis: ſũmitatẽ excelſi templi.¶ Et ꝓbat deos iuictos tenere ſũma: illud laudat magna & iuicta numina hẽre ſũma tẽpla: & in illis coli.¶ Proſpicit in forib⁹: ipſius tẽpli.¶ Tela diuerſæ figuræ: nã ut erãt diuerſæ forma, cultu: lingua gẽtes deuictæ: ita & diuerſa arma ab illis relata: & illius tẽpli poſtib⁹ affixa.¶ Et ꝓſpicit arma terraꝝ uicta ſuo milite, arma diuerſaꝝ gẽtiũ: quæ a Ro. milite uicta fuerãt.¶ Hinc poſtea. Videt æneã: æneæ effigiẽ.¶ Oneratũ cato põdere. ferentẽ humeris patrẽ. Et tot auos nobilitatis iuleæ. uidet ẽt in pictura tot claros uiros de domo iulea. iulii ꝓnepotes.¶ Hinc uidet iliadẽ. Romulũ ex ilia natũ.¶ Ferentem humeris arma ducis. arma Acronis ducis ceninenſiũ quẽ Romulus obtruncauerat: & ſpoliauerat, Eaqꝫ ſuſpẽſa fabricato ad id apte ferculo. ut Liui⁹ inqt. Gerens in capitoliũ aſcẽdit ibiqꝫ cũ ea ad quercũ paſtorib⁹ ſacrã depoſuiſſet. ſimul cum dono deſignauit tẽplo Iouis fines: cognomẽqꝫ addidit deo. Iuppiter feretri inqt. hæc tibi uictor Ro. rex regia arma fero: tẽplũqꝫ his regionib⁹: quas mõ aio metat⁹ ſum dedico, ſedẽ opimis ſpoliis: quæ regib⁹ ducibuſqꝫ hoſtiũ cæſis. me autorẽ ſequẽtes poſteri ferẽt &c.¶ Erat ergo Ro. ea arma ferẽs in pictura.¶ Et uidet clara acta: fortia & illuſtria facta.¶ Subeſſe uiris diſpoſitis: in ordiẽ poſitis. Erãt n. in eo tẽplo effigies clariſſimoꝝ cõſulũ & uiroꝝ fortiũ. cũ inſcriptiõe reꝝ: quas fœliciſſime geſſiſſent.¶ Spectat & tẽplũ ꝓtectũ Aug. noie inſcriptũ & ſignatũ ſub titulo cæſaris Aug. Et lecto cæſare noie cæſaris. Eſt uiſum maius opus: q̃ fuerit cæteroꝝ oĩum.¶ Vouerat hæc iuuenis. Octauius princeps cum iuuenis eſſet hoc templum bello philippenſi uouit.¶ Tunc cum ſuſtulit arma pia: & ob id pia: Nam pro ultione paterna.

PAV. MAR.
Gradiu⁹ ẽ nomẽ de coꝝ morti
Tẽplũ in capitoliũ Ioui feretrio a romulo cõſtitutum.

A tantis princeps incipiendus erat:
Ille manus tēdēs aſtanti milite iuſto
In coniuratos talia dicta dedit:
Si mihi pellēdi pr̄ eſt ueſtæq; ſacerdos
Auctor & ulciſci nomē utrūq; paro:
Mars ades & ſatia ſcelerato ſāguie ferꝫ:
Stetq; fauor cauſa pro meliore tuus:
Tēpla feres & me uictor uocabis ultor
Vouerat/& fuſo lætus ab hoſte redit:
Nec ſatis ē meruiſſe ſui cognoia martis
Proſequit̄ parthi ſigna retēta manu:
Gens fuit & cāpis & eqs & tuta ſagittis
Et circūfuſis in uia fluminibus:
Addiderāt aīos craſſoꝝ funera genti
Cū periit miles ſignaq; duxq; ſimul:
Signa decus belli parth⁹ rōana tenebat
Romanæq; aqlæ ſignifer hoſtis erat:
Iſq; pudor māſiſſet adhuc niſi fortib⁹ar
Cæſaris auſoniæ ꝓtegerēt opes:(mis

ANT. FAN.
A Tātis pr̄iceps &c. A pietate a reb⁹magnifice geſtis in ultionē pr̄is pr̄icipatū ſuū Auguſtus debuit auſpi
cari. Suetonius oium belloꝝ initiū &cām hinc aſſumpſit nihil cōuenientius ducēs q̄ necē auunculi uindica-
ri. Nomē utrūq; pr̄is & ſacerdotis. ip'e alibi: Cæſiq; parētis nos in bella ſuos fortiſſimus ultor hēbit. Iſē
facinuſq; repellite neue cæde ſacerdotis flāmis extiguite ueſtæ. Fuit iulius cæſar ut dictū eſt pontifex. max.
Vñ ueſtæ ſacerdos di. Victo læt⁹ab hoſte redit: breuis & artificioſa narratio. Vbi. n. exitus rei ſatis oñdit
Iulius cæſar ueſtæ ſacerdos. priore debemus ut Quintilia. docet hoc eē cōtēti quo reliqua itelligunt̄. Nec ſatis eſt. Vult martē Biſul
Mars biſultor toiē cognoiatū eē: qa parthi Auguſto ceſſerunt armeniā
uēdicāti reddiderūtq; ſigna militaria q̄. M. Craſſo &. M.
Ant. ademerāt: qa in re cæſar plus fecit ut inqt Iuſtin⁹ ma
gnitudie nois ſui q̄ armis alius impator facere potuiſſet.
De Parthoꝝ morib⁹lege Iuſtinū eūdē. Signa retēta: ue
Cæſar & Pōpeius & craſſi cōiūcti ſil. xilla q̄ ſublata ſunt a parthis añ ciuile bellum Cæſaris &
Pōpeii in quo parthi Pōpeianaꝝ partiū fuere pp Craſſi
necē cui⁹filiū in partib⁹cæſaris eē audierāt quē ultorē pa
tris uictore cæſare futuꝝ nō dubitabāt. Mors craſſi pr̄is i
colloquiū uocati & cōprehēſi necnō & filii eius nota eſt.
Sed ſublata ſunt &'iteꝝ ſigna Ro. exercitu Antonii ſupa
to. Cāpis: ubi eqtes multū nocere cōſueuerūt. Vñ pe
riti impatores cū paꝝ eqtatu pñt ad montes ſe cōferunt.
Inuia flu. qa parthos euph. & alia flumia circūfuſa tuē
tur aduerſus ipetū hoſtiū. Miles. exercit⁹: Craſſi.
PAV. MAR.
ERAT icipiēdus pr̄iceps a tātis: q̄ſi ab his maximis re
bus auſpicari debebat pr̄icipatum. Ille: cæſar Octauius.
Tendēs manus iſtāti milite iuſto: cū iſtaret ſecū militia
quæ iuſta arma gerebat ꝓ ulciſcēda morte cæſaris De-
dit talia dicta in cōiuratos: cōtra Brutū & Caſſiū: & com
Templū Iouis ultoris. plices. Si mō patet: cæſa. q in filiū meū adoptauit. Et
ueſtæ ſacerdos: nam pontifex max. ſic & ſacerdos ueſtæ.
Eſt autor mihi bellādi: eſt cā ut hæc ego bella geram.
Et paro ulci. utrūq; no. & pr̄is: & pōtificis: q̄ſi dicat ſi pp
hanc cām iuſta bella gero. Ades mars: & faueas mihi.
Et ſan. fer. arma nr̄a. Sanguine ſcelera. ſceleratoꝝ pat
ricidaꝝ. Et fauor tuus ſit pro cā meliore: ſit pro nobis q
iuſtiora arma gerimus. Feres tēpla: uoueo ego tibi tem
plum. Et me uictore: ſi ego ero uictor Vocaberis ultor: nā ſtatuā tibi tēplum ſub titulo martis ultoris.
Vouerat: hoc fuerat ei⁹uotū. Et redit lætus: nā uictor. Ab hoſte fuſo: quē in philippis fudit. Nec ſa
Octauianus recepit a parthis inſignia Romana rapta ī mōte craſſi. tis eſt martē meruiſſe ſemel cognoiā: nō fuit id ſatis Octauio cæſari: martē ob pr̄ſtitū illi fauorē ſemel ulto
rē eē cognoiatū. Sed rurſus eo cognoie appellauit: cum uoluit ulciſci cladē illā a parthis illatā. Proſe
quit̄ ſigna retēta manu parthi. ſigna romana craſſiana clade a parthis ſublata Parthi aūt ut Trogus memi
nit. Scythæ fuere: & ſcythica lingua nomē hoc exules ſonat ppl̄i quidē ſunt perſis finitimi: ut Stra. placet
Ply. uero inqt ipſa pſis iāpridē in parthoꝝ trāſlata nomē: & alio loco pſaꝝ regna: quæ nūc parthoꝝ ſunt.
Et Marcellinus parthiā pſidos regionē dicit. Ply. regna parthoꝝ duo de. xx. eē refert. Hos aūt q prim⁹ Ro
manoꝝ adoritet: iac ꝓpulſaret. L. Sylla refert. Poſt quē in eoſdē. L. lucullus ſe accinxerat. Interrupit cōſiliū
Pōpe. ad bellū mitridaticū miſſus. Victoq; Mitridate: & in aſia ꝓuinciis multis in pr̄atem romani impii re-
dactis: cū iiſdē fœdus fecit. Poſtea. M. Craſſus bellū parthis illaturus. Euphratē flu. trāſiuit uictuſq; ꝓlio in
quo & fili⁹ei⁹cecidit: cū reliqas exercit⁹in collē recepiſſet. Euocat⁹in colloquiū ab hoſtib⁹: ut de pace actu-
rus quoꝝ duxerat Surenas. Cōpræhēſus: & ne qd uiuus pateret̄: repugnās itereptus eſt: & ita periit. Nunc
igit̄ parthi ro. abſtulere ſigna: & iteꝝ deuictis Ant. copiis. Sed poſtea iperante cæſare aug. mortuo in ſyria
Parthi & perſæ ſil. Claudio ei⁹nepote: parthi ſigna militaria. M. Cra. &. M. Ant. ademerāt repoſcēti reddiderūt. obſideſq; in-
ſup obtulerūt Poeta igit̄ hæc ſcribit In auguſti laudē cui reddita fuerint a parthis ſigna. Gens fuit: fuet
ipſi pthi & pſæ. Et tuta cāpis & eqs & ſagittis: plura dat parthis: qb⁹ab externoꝝ bellis tuti eēnt; equos: &
uaſtā planiciē: quā facillime eqtes tueri poſſent: & ſagittas qb⁹eminus arcere poſſent hoſtē. Et iuia: inac-
ceſſibilis. Flumib⁹cir. ut difficilis eēt ad eos trāſit⁹: pp Euphratē: tygrim & alia ingētia flu. & de his apud
Luc in. 8. phar. inqt: euphrates Diuidit gētē gurgitē mūdū Caſpiaq; imēſos ſeducūt clauſtra: receſſus Et
polus aſſyrias alter noctesq; dieſq; uertit. & abruptū eſt nr̄o mare diſcolor unda oceanuſq; ſu⁹regnādi fo-
la uoluptas. Celſior i cāpis: ſonipes: & fortior arcus. Nec puer aut ſenior letales tēdere neruos ſegnis: & a nl
la mors ē icerta ſagitta. His igit̄ q̄tuor reb⁹tuti erāt. Acceſſit & illud clades craſſiana: qua effecti ſūt audi-
ores Fūera craſ M. Cr. pr̄is: & Pu. Cr. filii & legionūq; cū his fuere Addiderāt aios gēti: pthis ipſis Cū
Laus cæſaris octauiani piit miles: exercit⁹ipſe roman⁹. Et ſigna uexilla. q̄ fuere ſublata. Et ſil dux. ipſe Craſ. Parthus tenebat ſi
gna rōana aqlas &c. uexilla. Decus belli. ornamētū romanæ militiæ. Et hoſtis erat ſignifer rōanæ aqlæ
Par. erat q aqlā ferebat. Et is pudor: q̄ſi hæc ignomia q̄ romāi ruborē inliciebat Māſiſſet adhuc in hūc
uſq; diē. Niſi opes Auſoniæ: italicæ Protegerēt: defēderēt. Armis cæſa. niſi. C. A. rōanū ipiū tueret̄.

Ille notas ueteres & longi dedecus æui
Suſtulit/agnorūt ſigna recepta ſuos:
qd tibi nūc ſolitę mitti poſt terga ſagittę
Quid loca/qd rapidi ꝓfuit uſus equi:
Parthe r̄fers aqlas uictos q°ꝗ porrigis
Pignora iā nr̄i nulla pudoris hēs(arc⁹
Rite deo tēplūq; datū nomēq; biſultor
Emeritus uoti debita ſoluit honor:
Solēnes ludos circi celebrate quirites
Nō uiſa eſt fortē ſcæna decere deū:
¶Pleiades aſpicies oēs totūq; ſororū
Agmē/ubi añ idus nox erit una ſuper
Tūc mihi nō dubiis autorib⁹ icipit æſtas
Et tepidi finē tēpora ueris habent:
¶Idib⁹ora prior ſtellātia tollere taurū:
Indicat/huic ſigno fabula nota ſubeſt:
Præbuit ut taur⁹ tyriæ ſua terga puellæ
Iuppiter & falſa cornua fronte tulit:
Illa iubā dextra læua retinebat amictus

¶NOtas ueteres:ueterē ignominiā qua romāi affecti ſunt amiſſis uexillis ¶Agnorūt ſig.re.ſuor.Inaīatæ rei dat ſenſum more poetaꝝ. ¶Parte refers aqlas:Solo Auguſti noie territi ſigna reddiderūt:quis & arma nō deerāt. ¶Merit⁹honor.quē meruit mars Auguſto cōceſſa uictoria.Et eſt ſenſus:qa honor Marti debebaſ cæſar:uota pſoluit. ¶Circūcelebrate:nō eſt circū hoc loco nomē & accuſatiu⁹caſus ab eo qd eſt circus ſed aduerbiū.Nā hoc dicit:Celebratæ qrites p uniuerſā urbē ludos die q̄ Marti ædes dicata eſt ob auguſti uictoriā qa nūc uiſa eſt fortē ſcæna decere deū.Hoc ē ī tāta urbis lætiria ludi nō dedecēt Martē romāæ gē ris autorē. ¶PLEiades aſpicies omēs:ſol hoc tempe pœne in eo eſt ut in gemios itroitū faciat.Vñ pleiades q̄ſi ſupra memimus pridie idus maias apparēt anteq̄ ſol ī ortū feraſ quaꝝ exortū Ply.tradit Sole Tauri ptē.xxv.obtinēte ſex diebus añ maias idus quo tpe Columella quoq; oēs inqt Vergilias apparere.Eaꝝ occaſus paulo añ idus nouēbris hyemē īchoat teſte Ply.ortus uero æſtatē.Itaq; uergiliæ dictæ ſunt autore Feſto qꝛ eaꝝ ortu uer finē facit Vñ ait Propti⁹.O utinā hybernæ duplicenſ tpa brūæ & ſit iners tardis nauita uirgiliis.Sūt aūt uel in cauda Tauri ut qbuſdā placere dubiū nō eſt:uel ita poſitæ ut ex earū poſitu teſte A.Gel.Imago tauri ꝑici caput cōformata uideaſ:uel añ genu tauri ut placet Seruio:cui illud aſtipulatur.Ac pp læuū genus ol ex pte locatar puar uergilias tenui cū luce uidebis:ubi notādū gen⁹ p genu dictū ut Priſcian⁹docet. ¶Incipit æſtas:ſi ex ortu Virgiliaꝝ uer finē facit neceſſe ē ut æſtas ab eo tpe ſumat exordiū:quā qdā diffiniūt eminētē terræ aerē cūſoꝝ & caleſactū ſolis ad ſeptētrionē curſu.Sciēdū nōnullos non a ueris fine ſed a uerni rpis ſignificatiōe Virgiliis nomē īditū exiſtimare:quar & pleiades dicim⁹qd primæ nauigatiōis tp̄s oñdāt ¶Idib⁹orta prior ſteliātia tollere tauꝝ īdicat. Repetēdū eſt noctis nomē:& eſt ordo Nox prior idib⁹ īdicat taurū tollere ora ſtellāria.Admonet aūt tn̄ hoc loco uideri aptius tauri caput idib⁹ Maiis añ ortū Solis.Nā heliaci ort⁹ ſuculaꝝ ſiue hyadū memit ſupra:ut Pars hyadū toto de grege nulla latet & ora micāt tauri ſeptē radiātia flāmis Docet tn̄ Columella ſuculas paulo poſt idus hui⁹menſis hoc eſt,xii.cal.iu.exoriri.Sane taurus oriſ a clunib⁹ſm Maniliū:ut Aſpice tauꝝ clunib⁹& gemios pedib⁹ teſtudīe cācrū ſurgere. ¶Fabula nota ſubeſt:ſi nota ē cur explicaſ:obtūdis.n.tācti ſi ītelligo. ¶Tyriæ puellæ Europe Seneca ī hercule furēte hic q̄ repēti uere laxāt dies tyriæ p undas uector europæ nitet ¶Eadē & ſidōis dī a ſidōe q̄ nō plus q̄.cc.ſtadiis diſtat a tyro:uocaſq; a Ply.thebaꝝ boetiaꝝ parēs.Eā ut igr Iuſtin⁹tyrii cōdiderūt quoꝝ gēs a phœnicib⁹fluxit.ii eni terremotu uexati relicto patrio ſolo aſſyriū ſtagnū prio mox mari ꝓximū litt⁹icoluerūt cōdiderūtq; urbē:quā a piſciū ubertate ſidōa appellarūt. Piſcē.n.phœnices ſidō uocāt.Poſt mltos deide ānos rege Aſcalōioꝝ expugnati nauib⁹appulſi tyrō urbē añ ānū troianæ (cladis cōdiderūt.

¶ILLE:auguſtus. ¶Suſtulit uete.no.ueterē illā ignominiā. ¶Et dedecus lōgi æui:īfamiā longi tpis. ¶Nā coegit parthos reddere ſigna. ¶Recepta ergo ſigna:iq recupata fuere ab auguſto. ¶Agnorūt ſuos.romāos.ſ.milites.Et eſt Proſopopeia:qñ daſ aīa reb⁹ināiatis.Aut p hyppalagē itelligas romāi agnorūt ſua ſigna recupata. ¶Quid tibi:o parthe. ¶Quid ꝓfuere tibi ſagittæ ſolitæ mitti poſt terga:qd ꝓfuit plria iaculatiōis ſagittaꝝ:quas eqs fugiēs a tergo mittit:uñ illud dictū:ſata:ia teia ueneno lilata:q̄ fugiēs poſt terga reliqrit hoſtis. ¶Quid loca:ꝓfuere.ſ.q̄ erāt inacceſſa. ¶Quid rapidi ꝓfuit uſus eqri qd illud quo plurimū ualebas:hoc eſt ipſe equus:nā in pugna pedites parthi nō ualēt:nec niſi in cāpis ſeſe exercēt de quo ēt apud Luca.Lētulus ita inqt.Sarmaticos inter campos:effuſaq; plano Tigridis arua ſolo:nulli ſupabilis hoſti libertate fugæ:ſed nō ubi terra tumebit:aſpa cōſcēdet mōtis iuga.Nec p opacas bella gerūt tenebras ī certo debilis arcu. ¶Parthe refers aqlas.Romana ad auguſtū ſigna:& porrigis uictor arcus.iā tu uictus ſupplex tua arma Cæſari aug.porrigis. ¶Iā nulla hēs pignora nr̄i pudoris:nō hēs iā ſigna aut aliud quo erubeſcere poſſim⁹. ¶Rite eſt datū tēpiū deo:rite & merito ædes eſt marti conſecrata. ¶Et nomē bis ultor:merito quoq; bis eſt ultor cognoiat⁹:nā auguſtū iuuit in ultiōe p̄nai& parthoꝝ iniuria ulciſcēda:ſic bis ulto:& de parricidis:& de hoſtib⁹. ¶Et merit⁹honor:q ab auguſto marti bñmerito debebaſ. ¶Soluit debita uoti:nā qd uouerat Cæſar:tēplū marti cōſecrauit. ¶Quirites celebrate ludos ſolēnes qui quotānis marti exhibenſ.Cicero:in circo maxio.Scæna nō eſt uiſa decere fortē deū.ſcænæ ubi leuia referunſ & fabulæ recitanſ:nō cōuenit reb⁹martiis:ſed ī circo opus eſt nūc:& equoꝝ curſu certare:& martior ludos exhibere.Maior.n.rō erat circēſiū q̄ theatraliū.Erat.n.illa grauiora ſpectacula.Pleiades aſpicies pridie idus maiar:Vergiliæ oriunſ:de his dixim⁹in q̄rto lib.ꝑterea æſtatis eſt initiū & ſupi⁹ex florētino dixim⁹pricipiū æſtatis eē.viii.idus. ¶Tu aſpicies oēs pleiades:q̄ & uergiliæ dictæ. ¶Et totum agmē ſacroꝝ:oia ipſa ſidera:ut ſupius dictū:q̄ ſeptē dici ſex tñ eē ſolēt ¶Vbi una nox erit ſup.i.ſuperit ¶Ante Idus:hoc

ANT. FAN.

Pleiades

Pridie id⁹ oriuntur.

Vergiliæ tauri imago uidet. ſolum in fronte

æſtas initiū uergiliaꝝ ortu

Tauri caput appet idib⁹ maiis.

Ori⁹ tauri a clunib⁹

Tauri fabula ſidō

PAV. MAR.

Victoria Auguſti cōtra parthos digna

Ludi marti cōſecrati pp ſigna recepta a parthis

Decimoquinto die iulii taurus icipit diſcedere ut cedat geminis

eſt pridie idus. ¶ Tunc eo ipe. ¶ Incipit mihi æſtas: eſt æſtatis initiū. ¶ Nō dubiis: ſed certis autoribꝰ. ¶ Et tpa ueris tepidi hñt finē: eſt hnis ueris cū aer erat tēperatior: & eſt pricipiū æſtatis: cū aer icipit eē feruētior. ¶ Idibꝰ ora prior: nocte iduū maiaꝝ altius attollit tauru: cū ſit ceſſurus geminis. De tauro ſupiore egimus lib. poeta cām ſigni refert ad europe raptū q̄ imago tauri fuerit cœlo locata ſicut nos quoq ſupra retulimus: licet ſint q uaccā eē dicāt: & ad Io referāt. ¶ Prior idibꝰ: hoc eſt nox q̄ pcedit idus. ¶ Indicat: oſtendit. ¶ Tauꝝ tollere: attollere altꝰa ſole in ortu. ¶ Ora ſtellātia: ſtellas oris: quas ſupra explicuimꝰ. ¶ Fabula nota: q̄ſi q̄ oēs norūt. ¶ Subeſt huic ſigno: ipſi tauro: q a oibꝰ notū q̄ rōne fuerit cœlo figuratꝰ. ¶ Taurꝰ iuppiter i tauꝝ demutatꝰ. ¶ Vt pbuit terga ſua: cū ſe māſuetū oñdēs: pcubuit añ puellā: deditq illi terga eq̄ rāda ¶ Vñ Hora. Sic & europe niueū doloſo credidit tauro latꝰ. ¶ Puellæ tyriæ: Europæ a Tyro phœniciæ: nā filia regis Agenoris. De quo latiꝰ in fine ſecūdi li. met. ¶ Et tenuit iuppiter. ¶ Falſa: nō uera cornua fronte: nā tauꝝ ſe ſimulauerat. Veꝝ ſi hiſtoriā reſpicimꝰ: habuit iuppiter tauꝝ i puppi figuratū. De quo Lactā. loquēs ait rapuiſſe dī i aqla catamitū: poetica color ē: ſed ut p legionē rapuit: cuiꝰ iſigne aqla ē: aut nauis in qua eſt ipoſtus: tutelā habuit i aqla figuratā: ſicut tauꝝ figuratū: cū rapuit: & trāſuexit Europā ¶ Illa europa ¶ Retinebat dextra iubā crines tauri: quo firmiꝰ ihæreret. ¶ Leua retinebat amictꝰ: ueſtes: ne aqs maderēt.

Et timor ipſe noui cauſa decoris erat:
Aura ſinꝰ iplet flauos mouet aura capil
Sidoni ſic fueras aſpiciēda ioui: los
Sepe puellares ſubduxit ab æquore plā
Et metuit tactꝰ aſſilientis aquæ: (taſ
Sæpe deꝰ prudēs tergū demittit i undas
Hæreat ut collo fortius illa ſuo:
Littoribꝰ tactis ſtabat ſine cornibꝰ ullis
Iuppiter/inq deū de boue uerſus erat
Taurꝰ init cœlū te ſidoni iuppiter iplet:
Parſq triū terræ tertia nomē habet:
Hoc cœli ſignū phariā dixere iuuencā
Quæ bos ex hoie ē, ex boue facta dea
¶ Tū quoq priſcoꝝ uirgo ſimlacra ui
(rorū

ANT. FAN.

Immolādoꝝ hominuȝ ritus olim in latio.

Scyrpea ſimlacra in tyberi idibꝰ maiis

Sacrū ſaturni ad imagines ſyrpeas redactū fuit ab hercule

¶ NOVI decoris: Vel magni ſiue excellētis uel reuera noui. ¶ Subduxit ab æquore plātas: Europa nō iuppiter. ¶ Littoribꝰ tacitis: Cretæ iſulæ ad quā deꝰ uexit europam. ¶ Taurus init cœlū: Effigies tauri q̄ deꝰ exuit in zodiaci ſignū trāſlata eſt. ¶ Phariā dixere iuuēcā: In q̄ Io cōuerſa ē quæ ægyptio iſidis nomē accepit. Nota eſt fabula. ¶ Simulacra uiroꝝ: immolādoꝝ hoium ritus fuit olim i latio: quēadmodū & apud quoſdā imāiſſimos barbaroꝝ: quē nōnulli a Pelaſgis fluxiſſe crediderūt q ſedibꝰ ſuis pulſi & incerti qbꝰ locis adhærēt apud Dodonā oraculū acceperūt in quo erat: cai cephalas adi cai to patri pēpete phota Vñ cū poſt errores plurimos in latium appuliſſent erexerūt Diti ſacellū & Saturno arā diuq hūc uiroꝝ uictimis illū humanis capitibꝰ placauerūt: qđ genus ſacri redactū eſt ab Hercule in mitiorē ritū q ſuaſit poſteris pelaſgoꝝ ut iſerēt Diti nō hoium capita ſed oſcilla ad humanā effigiē arte ſimulata & ſaturni aras nō uiris mactandis ſed accēſis lumibꝰ excolerēt: q a nō ſolū uir ſed lumē per nomē qđ eſt phos ſignificet. Eundē Herculē ſcribit Plutar. cū barbari ea loca ubi nūc Roma eſt incolentes græcos quos cæperāt in tyberim deiicerēt edocuiſſe illos ut ueterem morē & ſupſtitionē imitātes ſimulachra uiuoꝝ ho-

Argei ſirpeæ effigies.

Argei uñ dicti argiui

Argea

Pons ſublicius.

minū in flumē dimitterēt. in ſacris. n ut inqt Seruiꝰ ſimulacra p ueris accipiunt. Vñ cū de aīalibꝰ q̄ nō facile iueniunt ſacrificādū eſt ſimulacra eoꝝ pane & cæra fiunt ac p ueris accipiunt. Itaq poſtea idibꝰ maiis circa pleniluniū pōtifices uirgieſq ueſtales. Itē p̄tores aliq quos ſacris adeſſe fas erat (ut inqt Euſebiꝰ) imolatis aīalibꝰ uti ius pōtificiū poſtulabat argeos id ē triginta hoium ſimulacra ſiue ſipeas effigies de pōte ſublicio ſingulis ānis in tyberim iaciebāt. Dicti aūt argei ſūt uel q Hercules cū occiſo geryone uictor p Italiā armēta duxiſſet ſimulacrā hoium p nūero argiuoꝝ ſociorūq quos caſu pegrinatiōis amiſerat dē in fluuiū dimiſiſſe ut aq̄ ſecūda i mare deuecta p defūctoꝝ corpibꝰ ueluti patriis ſedibꝰ redderent: uel a pelaſgis quos ſcripſit Macrobiꝰ poſt acceptū oraculū ad Dodonā in italiā peruniſſe: uel a græcis quos barbari ut diximus latiū incolētes in fluuiū iaciebāt. Græci. n. oēs ut inqt Plutar. argiui a ueteribꝰ dicebant. Sane Feſtus autor eſt fuiſſe in urbe loca quæ argea uocabant q in his ſepulti eſſent qdā argiuoꝝ illuſtres uiri & Varro argeos inquit dictos putari a principibus qui cum hercule argiuo uenere romā & in ſaturnia ſubſederunt.

PAV. MAR.

¶ ET ipſe timor: puellæ Erat cā noui decoris: Augebat. n. timor ipſius decorē tum in uultu: qđ præ timoreꝰ cādidior uidebat. tñ in ipſo geſtu: & habitu. ¶ Aura iplet ſinus. ueſtes: niſi dicas latēter hiſtoriā tangere qđ leni uēto uela ipleant: cū naue trāſueheret. Aura mouet capillos flauos: hoc qdē decorē illiꝰ augebat cum flaui crines uēto agerent. ¶ Sidoni: o Europa a Sidone urbe phœniciæ. ¶ Sic: hoc mō. ¶ Fueras aſciſcēda ioui. cum formoſior uidereris: & ob id illi gratior. ¶ Sæpe ſubduxit: remouit. Ab æquore plantas puellares: cōtrahebat: ut altius eleuaret pedes: ne attingeret aquas. ¶ Et metuit tactus aquæ aſſilientis: metuit ne ab unda ſalienti tangerent: hoc eſt ne aqs ſpargeret. ¶ Sæpe deus: iuppiter in tauri forma. ¶ Prudēs demittit tergū in undis: inflectebat ſe in undas: incuſſurus illi metum. ¶ Vt illa fortius firmius. ¶ Hæreat illa ſuo collo quo arctius eum puella amplectaret. ¶ Littoribus tactis: poſtq̄ in cretā puenit. ¶ Stabat iuppiter ſine ullis cornibus. nā exuerat formā tauri. ¶ Et de boue erat uerſus in deum. reſumpſit uetā formā ¶ Taurus figura tauri. ¶ Init cœlū: q a cœlo locata. ¶ Sidoni. europa. ¶ Implet te iuppiter. grauidam fecit. & de te Minoem genuit. & Tertia pars terræ hēt tuū nomē: diuiſus enī orbis in tres partes: ab ea una ipſarū partiū Europa uocata eſt. unde Hor. bene ferre magnā diſce fortunā. tua ſectus orbis nomina ducet. ¶ Dixerunt aliqui. ſ. Hoc cœli ſignum phariā iuuencā eſſe io inachi regis argiuoꝝ filiā. ¶ Quod bos eſt facta ex hoie cum demutauit iuppiter eā in uaccā: ne pateret eius furtum. ¶ Ex boue facta dea, cum rediit in priſtinam

Iuppiter ex europa genuit minoem.

formã:& in ægypto meruit diuios honores. Putãt igit' illã naccã eē ĩ cœlo figuratã:ſed ut ſupi' dictũ Vacce ſit an taur' nõ eſt cognoſcere ꝓmptũ. ⁋ Phariã: ægyptiã a pharo iſula pua ĩ niloꝙ Alexãdriæ põte iũgebat'. de q̃ Luc. in. x. Tũc clauſtrũ pelagi cepit pharõ iſula quõdã in medio ſterit, illa mari ſub tpe uatis ꝓtheos at nũc eſt pellæis ꝓxia muris ⁋ Tũc quoq; priſcoꝝ uirgo: idib' maiis: ſcyrpea ſimulacra iaciunt' in tybrĩ e roboreo põte: uñ pri' ſolebãt emittit hoĩes: cui' rei meminerũt Diony. li. i. de antiqtate italica: Lactantius in prio diuĩaꝝ iſtitutionũ. Plutar. in ꝓble. Macro. in ſatur. & Euſebi' li. iiii. de euãgelica ꝑpa. Diõyſii uerba referẽs aſſerũt inqt ſaturno in italia priſcis tpib' ita ſacrificatũ fuiſſe: quẽadmodũ apud carthaginẽſes: ãñq̃ urbs eoꝝ dirueret'. ⁋ Celtæ uero ad hæc uſq; tpa: & occidẽtaliores fere oẽs homicidio ſacrificãt. Hercules aũt fert' prim' in ſaturno ara ædificata: ĩtemeratas hoſtias imolaſſe: hãc legẽ qua hoĩes ſacrificabant' reuocaſſe: & ne q̃ſi patrio ritu neglecto ſupſtitiõe inani ĩcolæ turbarent' ſimulacra ꝓ uiuis hoib' ĩ quos ĩfluẽta tyberis ꝓiiciebãt: hoſtiaꝝ ornata mõ in tyberim imittere docuit: q̃ res a romanis: tpib' quoq; nrĩs: idib' maiis diligẽter fieri ſolet. ⁋ Eteni die põtificesta ialib' prio ſm leges imolatis: uirgĩeſq; ueſtales: ꝓtores: t aliiq; ciues quos ſacris adeſſe fas eſt, xxx. ſimulacro hoĩumq̃ argiuos appellãt a põte ſacro ĩ tyberim demittunt. &c. Epicadus uero refert: Herculẽ occiſo geriõe: cũ uictor ꝑ italiã armẽta duxiſſet põte: q nũc ſublicini' dr̃ ad tps iſtructo hoĩum ſimulacra ꝓ nũero ſocioꝝ: quos caſu pegrinatiõis amiſerat in fluuiũ dimiſiſſe: ut aq̃ ſecũda in mare deuecta ꝓ corpib' defũctoꝝ: ueluti patriis ſedib' redderent': & ide uſũ talia ſimulacra fingẽdi iter ſacra mãſiſſet. ⁋ Veꝝ alii cũ ſupiore cõcordat. Hic e põte ſublicio iacta inqt: ſic & Plutar. Dion. e põte ſacro. Lactã. e põte miluio. q ita de eare agit. Saturn' in latio eodẽ gñe ſacrificii cult' eſt. Nõ qdẽ ut hõ ad arã imolaret'. ſed uti in tyberim de põte miluio mitteret'. Q d' ex rñſo quodã factitatũ Var autor eſt: cuius rñſi ultim' uerſus ẽ talis καικεφαλοσ κρονιδῃ καί τωπατρι πεμπετε οωτα & capita ſaturno: & pri mittite hoĩem ꝙ qa ut' ambiguũ: & fax illi: & hõ iaci ſolet. Veꝝ id gen' ſacrificii ab Her. eũ ex hiſpania rediret dr̃ eē ſublatũ. Ritu tñ pmanẽtut ꝓ ueris hoib' imagĩes iacerent' e ſcyrpo: ut Oui. in faſtis docet. Et adducit ipſe Lactã. plures ex uerſib' ouidianis. Plut. uero hãc ei' rei rõnẽ affert. Q d' antiqs tpib' barbari ea loca incolẽtes græcos quos cepant eo pacto i terficerẽt. Herculẽ uero poſtea admirati: ab hoſpitũ: & externoꝝ cede abſtinuerũt: docti ab eodẽ: ut ueterẽ morẽ: ac ſupſtitionẽ imitãtes effigies ĩ flumẽ abiicerẽt: nã ueteres græcos oẽs argiuos æq̃liter appellabãt: niſi pp uicinitatẽ: argiuos arcadũ euãder exiſtimãſq patriã fugiẽs ibi cõſedit: odiũ & amiciciã retinuit. Poeta uero oñdit alios & rñſo factũ tradidiſſe: ut duo corpa ĩ tybri iacerẽt'. Alios uero putauiſſe iuuenes ſolitos e põtib' ipellere ſenes ut ipſi eẽnt: q ĩ comitiis ſuffragia darẽt: & inde morẽ habuiſſe originẽ. ſuatũq; uſq; ad Her. tpa. ⁋ Tũc quoq; eo ẽt die. ⁋ Virgo ueſtalis. ſ. amata.

Pharos iſula, fuit pua in nilo

Idib' maiis ſimulacra iaciũt in mari ex mãdato apolliſ delphici

Opio naria de ſenibus depõtanis

ANT. FAN.

Mittere roboreo ſcirpea ponte ſolet:
Corpa poſt decies ſẽos q credidit ãnos:
Miſſa neci ſceleris crimĩe dãnat auos:
Fama uet' tũc cũ ſaturnia terra uocata ẽ
Talia fatidici dicta fuere ſenis:
Falcifero libata ſeni duo corpa gentes
Mittite: quæ thuſcis excipiant' aqs:

⁋ ROBOreo põte. Sublicio quẽ Plut. ſcribit ligneuz factũ & abſoluta ab Anco martio rege & poſtea lapideum extructũ ab Hæmilio q̃ſtore. Vñ nõ placet ꝙ Lactan. tradit e põte Miluio hoĩem in tyberim miſſum. Varro pontẽ ſubliciũ a põtificib' inqt primũ factũ & ſæpe reſtitutuz. Eius cõtignatiõnẽ Ply. ita diſpoſitã inqt fuiſſe ut eximerent' trabes ſine fulturis ac reponerent'. qd' in eo põte religioſum fuit poſteaq̃ Cocite Horatio defendẽte ægre reuiſus eſt. ⁋ Dictus aũt eſt ſublici' a ſublicis q̃ ſunt ut Cato ſcripſit pticæ lõgiores ex qb' pons tot' fuit poſtq̃ iſtitutũ eſt ne ferro & clauis cõpigeret'. Hũc ut qdã tradũt Antoni' pius impator marmoreũ fecit. Sed nõ ꝑtereũdum qd' ſcribit Macro. ſtructũ fuiſſe ad tẽpus hũc pontẽ ſub Hercule & poſtea ſubliciũ dictũ: ex quo idẽ Hercules dr̃ hoĩum ſimulacra in fluuiũ demiſiſſe. ⁋ Decies ſenos: ſexagita. Vñ Feſtus depõtani inqt ſenes appellabant' q ſexagenarii de põte deiiciebant'. Libet hoc loco ꝑ iocũ laudare maioꝝ nroꝝ pietatẽ ad prudentiã cutãtiũ ne oporteret ſexagẽarios ſenes ãni ſcalarii picula formidare. Cæteꝝ id romæ nõ crediderim apud ſcytas ſuatũ eũ morẽ fœdiſſimũ aliqñ fuiſſe dubiũ nõ eſt ⁋ Tũc cũ ſaturnia terra uocata eſt. Primi cultores italiæ ſm Trogũ ab origĩes fuere ut iuſtinus refert. quoꝝ regẽ ſaturnũ tãtæ inqt fuiſſe iuſtitiæ ut neq; ſeruierit' ſub eo qſq̃ nec priuatæ rei quicq̃ habuerit: ita italiã regia noĩe Saturniã appellatã & mõtẽ quẽ inhabitabat Saturniũ dictũ ubi poſtea capitoliũ fuit. Sed eſt & Saturnia nomẽ oppidi ut ſupra oñdimus.

Sublicijũ pontẽ ab hercule, dictum,

Depõtani ſenes Aborigines

Saturnus rex ſaturnium.

⁋ SOLET mittere: eiicere. ⁋ Simulacra ſcyrpea priſcoꝝ uiroꝝ effigies antiquoꝝ ex ſcyrpis compoſitas. ⁋ Põte roboreo: ligneo hoc eſt e põte ſublicio ex ſublicis: hoc ex ipſis oblongis & exactis lignis cõpacto. ⁋ Qui credidit corpa miſſa neci. q putat necatos hoĩes. ⁋ Poſt decies ſenos: hoc eſt poſt ſexaginta annos. ⁋ Dãnat auos crimĩe ſceleris. arguit maiores ſceleratæ cædis: & ſũmæ imanitatis: q̃ſi dicat nõ ita ſunt maiores tãti ſceleris arguẽdi. & hoc iõ inqt q putabãt aliq eundẽ morẽ in italia fuiſſe: q apud pleros ſcytarũ ꝑpſos ſeruat'. ubi ſexagenarii necant': ut ea rõne iſtitutũ arbitrarent' in latio: ſexagenarios e põte in fluuiuz mitti ſolitos: qd' poeta negat cũ maiores nõ ſint tãti ſceleris accuſandi. Veꝝ aliq ex græcis ſeruauere hũc morẽ. nã in cea inſula lex lata erat q recte uiuere ne queãt turpiter ne uiuũto. Edixit eni lex maiores annis lx. natos aconito uitã finire. ut cæteris cibaria ſufficerẽt. Hæc Stra. refert. ⁋ Fama uer'. q̃ſi iã antiq hæc fama emanauit. ⁋ Tũc cũ terra. latina. ſ. ⁋ Eſt uocata ſaturnia: q̃ſi añ urbẽ cõditã: cũ & ſaturni' collis uocaret' qui nũc capitolinus dr̃ & in eo ſaturnia urbs ut in prio dixim'. ⁋ Talia fuiſſe dicta ſenis fatidici. hoc fuiſſe uatis rñſum. ⁋ Mittite o gẽtes duo corpa libata duos hoĩes litatos. ⁋ Falcifero ſeni ſaturno ferẽt falcẽ: cũ falce. n. figurat': qd' ea fruges execare docuerit. aut qd' ſaturnus κρονοσ dicat'. & tps ſignificat. cui falx at-

PAV. MAR.

Qui recte uiuere ne queãt turpiter ne uiuunto.

tribuit:qm̄ tēpus oīa metat:exercet & indicat.¶ Quæ duo corpora.¶ Excipiant aquis thuſcis:tyberinis: Hoc igitur reſponſum fuit:ut duo deiicerentur in fluuium:& ſic ſaturno litterentur.

Dōec ī hæc uēit tirynthi9 arua quotānis
Triſtia leucadio ſacra peracta deo:
Illū ſtramieos ī aquā miſiſſe quirites
Herculis exēplo corpora falſa iaci:
Pars putat ut ferrēt iuuenes ſuffragia ſo
Pōtib9 īfirmos p̄cipitaſſe ſenes: (li
Tybri doce ue℞ tua ripa uetuſtior urbe
Pricipiū rit9 tu bn̄ noſſe potes: (eſt
Tybris arūdifer℞ medio caput extulit al
Raucaq̄ dimoui talib9 ora ſōis: (ueo
Hæc loca deſertas uidi ſine mœnib9 her
Paſcebat ſpſos utraq̄ ripa boues: (bas
Et quē nūc gētes tybri norūtq̄ timētq̄
Tūc etiā pecori deſpiciēdus eram:
Arcadis euādri nomē tibi ſæpe refertur

ANT. FAN.

¶ DONEC in hæc uenit tirynthius arua Redegit quidē Hercules crudele factum ad mitiorem ritum ut diximus: ſed eo uſq̄ pceſſit ſacri prodigioſi celebratio ut Cn. Cornelio Lentulo. P. Licino Craſſo conſulibus ſenatuſcōſultum factum fuerit ne homo imolaretur:& poſtea Tyberius Cæſar ſuſtulerit druidas ita ut multum debeatur Romanis ut ait Plinius per quos ſublata ſunt monſtra:in quibus hominē occidere religioſiſſimum habebat.¶ Thuſcis aquis Tyberi.¶ Triſtia leucadio ſacra peracta deo: nō placet q̄ nōnulli dicunt a parte totum accipi & ſaturnum Leucadiū dictū q̄ in epiro cuius īſula eſt leucas oraculum iuſſerit huic deo uiro℞ uictimis rē diuinā fieri:ſed leucadiū dictum accipimus ſuppiete q̄ſi particula qđ poetæ facere cōſueuerūt teſte Seruio:qm̄ uiuis hoībus ex alto deiectis ei ſacra fierent quēadmodū & Apollini apud leucadem. Leucadiū enim deum pprie Apollinem dicimus. Oui. alibi: An qa leucadio ſemp amata deo. Fuit ei9 ædes in actio pmōtorio apud leucadem. Vnde illud eſt Virg. Mox & leucatæ nimboſa cacumina montis Et formidatus nautis aperit apollo. Leucadiis aūt (ut inqt Str.) mos patrius fuit ut in Apollinis ſacrificio quotānis ſontē aliquem auertendæ deo℞ iræ gr̄a e montis ſpecula deiicerent. Nouimus eni (ut autor eſt Porphyrio & nos diximus ſupra) quoſdā e diis placari ne obſint:& Apollinē a nonnullis peſtilentē deū exiſtimari. Vñ illud eſt. Cōdito mitis placiduſq̄ telo ſupplices audi pueros apollo. Stra. autor eſt Corinthios leucadē quæ fuit olī cherōneſus in formā īſulæ redegiſſe:quæ a petra albicāte pcēta in pelagus nomē accepit. Vel ſm Alcmeonidē a Leucadio Icarii filio.¶ Stramineos quirites. Simulachra qritū e ſtramine:Quiritiū aūt dixit nō q̄ tum eēnt:ſed quo poſtea eo in loco quirites fuerūt.¶ Corpa falſa iaci. Repetēdū fama eſt.¶ Vt ferrēt iuuenes ſuffragia ſoli. Quia ſenio℞ cōſilia ſolēt ſæpenumero aff ctibus iuuenū reluctari.¶ Tua ripa uetuſtior urbe eſt. Facile tibi eſt ue℞ docere qui es urbe uetuſtior & noſtri quæ fuerūt ante urbem conditam.

C. ſenat9 cōſultum inſtitutū: Cornelio lētulo &. P. licinio craſſo cōſulibus ne hō ſacrificaretur

Deus leucadia

Sōtē quotānis deii ciebant leucadi e montis ſpecula

Leucas

PAV. MAR.

¶ DONEC tyrinthius.& fama fuit:uſq̄ quo Hercules a tyrinthio oppido boetiæ.¶ Venit in hæc arua:ſ. uicto in hyſpania gerione:ut diximus in primo.¶ Sacra triſtia:ob humanā uictimā.¶ Peracta deo:leucadio:in oībus codicibus ēt uetuſtiſſimis:ita ſcriptū eſt deo leucadio:ita ut intelligi nō poſſet:quare leucadio diceret:& alii aliud ſentiebāt & alii aliter deprauabāt. At Lactātius qui hunc locū adducit:ita hūc uerſum ponit.¶ Triſtia leucadio ſacra peracta modo:& hoc pacto reddit ſenſum faciliorē. Sacra quæ parātur eo modo quo ſacrificat apollini ad acciū in mari leucadio:nam imolat humana uictima. de quo Virg. Et formidatus nautis aperit apollo. ita hic imolabant hoīes ſaturno:& tamē ſi omnino illud aſſerēdum cēt ut leucadio deo diceremus. Erit quidē ad locum referendum in urbe:ubi erat eius templum:& opis ſimul: & ut ſaturnum leucadium dicebāt:ita & opim leucadiam. Plautus eni opis leucadiæ meminit. Sic utroq̄ modo recte dices. Et fama eſt.¶ Illum:her. Miſiſſe quirites ſtramineos:ſtramineas effigies quiritium.¶ In aquā:in tybrim:ſed nō quiritiū quia nondū cōdita Roma:neq̄ erat quiritiū appellatio. Sed poeta poſteriore uocabulo pro re ueteri uſus eſt:uā effigies illo℞ qui tunc ea incolebāt loca. Et fama eſt.¶ Iaci corpa falſa corpo℞ effigies.¶ Exemplo herculis:ut herculem imitentur.¶ Pars putat:alii ſunt qui id exiſtimāt.¶ Iuuenes præcipitaſſe:præcipites ieciſſe e pontibus.¶ Senes infirmos:inualidos:qui defendere ſe nō poterant a iuuenibus.¶ Vt ipſi.¶ Iuuenes ſoli ferrent ſuffragia:ut in comitiis darent cui uellent ſuffragia:ſine ſenum repugnantia. Tybri doce uerum. numen tyberinum inuocant:ut ueram cauſam referat. Quæ quidem ab illo ad herculis comites refertur qui in illis collibus:ubi poſtea urbs eſt condita:remanſerunt. At cum amore patriæ tangerentur:aliqui ex his in morte mandabāt:ut mitterent in tybri. quo ab undis in patriam reportarent:hæredes uere non parebant:ſed humabāt extinctos:& ſcyrpeas imagines in fluuium deiiciebant.¶ Doce tu uerum tybri:unde hic mos originē habuerit.¶ Tua ripa eſt uetuſtior urbe:antiquior quam ſit Roma.¶ Tu bene potes noſſe:propter ipſum uetuſtatem.¶ Princ pium ritus originē huius moris.¶ Tybris:deus ipſe tyberinus.¶ Extulit:eleuauit.¶ Caput harundifer℞:harundines coronatum ea.n. eſt fluuio℞ corona qđ refert ad ripas harūdine obſitas.¶ Medio alueo:per quem fluit.¶ Et dimouit ora rauca a rauco aqua℞ murmure.¶ Talibus ſonis:his dictis.¶ Vidi:ego.¶ Hæc loca:romana.¶ Herbas deſertas:quaſi paſcua in ſolitudine iacentia.¶ Sine mœnibus:cum nondum eſſet urbs:aut aliud oppidū conditum.¶ Vtraq̄ ripa:& latina & hetruſca.¶ Paſcebat boues ſparſos:hinc inde fuſos.¶ Et eram tūc ego tybris deſpiciendus pecori:quaſi pro uili & abiecto:quem pecora ipſa contēnerent.¶ Quem tybrim nūc omnes gentes norunt propter magnitudinem Romani imperii.¶ Et timeant romanis uires:timēt quoq̄ numen meum.¶ Sæpe refert tibi nomen arcadis euandri. q.d. tu debes ſcire qui fuerit euander arcas:quādo quidem eius nomen a te ſæpe refertur.¶ Ille:euander.¶ Aduena:peregrinus.

Ap̄. actiū pmontorium hō uno labatur apollini

Tyberis flu.

Tyberinus deus etiā piſcis dr̄.

Latina & hetruſca ripa tyberis dr̄

ANT. FAN.

TORSIT aquas: Nauigans aduerſus fluminis impetū. Pallātius heros: Euāder Pallātis nepōa regis Arcadiæ. Comites lōgius ire negāt: Argiui quos ait Varro ut diximus i ſaturnia ſubſediſſe. Moriens hoc breue mandat opus: Si moriens quō mandat? morientē hic dicit paulo poſt moriturū. Litus ad inachium: Argiuū uel a rege inacho q apud Argiuos regnauit uel a flumine. Diſplicet hæredi: Quia qđ mādatum fuerat impiū uidebat. Clare nepos atlantis ades: idibus Maiis Mercurius colebatur quē quidē eo die in lucem editū ferunt. ut Maiæ mercuriū creaſtis idus: Erat aūt is dies feſtus Mercatorū ut Feſto placet: quod ædes Mercurii eſſet huius menſis idibus dedicata q̄ fuit non longe a Circo maximo: ut Templa pii poſuere patres ſpectantia circum. Exiſtimabatur.n. Mercurius nō ſolū inuentor ſermonis lyræ ſiue cytharæ palæſtræ atq̧ furtorū: ſed uiarū atq̧ itinerū dux miniſter ac nuncius inter ſuperos atq̧ inferos deos ac mercatorū oium deus: cū ad quæſtus pecuniæ mercaturaſq̧ habere uim maximā crederetur Vnde ait Plautus in amphitriōe: Vt uos in uoſtris uultis mercimoniis emendis uendundiſq̧ me lætū lucris afficere atq̧ adiuuare in rebus oibus. itaq̧ ſunt qui Mercurium putent a mercibus noīatum q̄uis alii dictum uelint quaſi medium currentem q̧ ſermo currat inter homines mediu. Vñ a græcis hermes dicitur: a poton hermineuin quia ſermo latentes cogitationes interpretatur. Dixim' ſupra plures fuiſſe Mercurios quod & Cicero docet Lactātius grāmaticus quatuor inquit fuiſſe. Vnum iouis & Maiæ filium. Alium Cœli & Cei. Tertium Libri & Proſerpinæ. Quartū iouis & Cyllenes. Alii trium tm̄ meminere: ægyptii. Cretēſi & Atlātici. Alii ſex quorū ultimū ex ioue & Maia Atlātis filia natū uolunt ad quē cæterorū referuntur inuēta: quæ omnia cōmemorare hoc loco nō grauaremur niſi recte Seruius admoneret in deorū tōne fabulas ſequendas cum ueritus ignoretur. Mercurius ab ægyptiis a nubis paret a quibus canino capite una cum iſide colebatur. Euiſdem apud gallos teſte cæſare in commētariis plurima fuere ſimulachra qui eū putabāt oium artiū inuentorē. Athenienſes uero primi e græcis (ut inqt Herodotus) edocti a Pelaſgis ſtatuas Merc. erectis uiriliibus habuerūt cuius rei rōnem apud Mac. lector inueniet. Huic duo romani lacte uino ſupplicarunt in uico quem putant eam ob cauſam ſobrium appellatum.

Mercurius colebatur idibus maiis. Mercurii ædes non lōge a circo maximo. Mercurii inuenta. Mercurii nomē unde dictū Hermes. Mercurii plures fuerunt. A nubis ab ægyptiis dicitur mercurius deus. Mercurius ſobrius.

Ille meas remis aduena torſit aquas:
Venit & alcides turba comitat' achiua
Albula ſi memini tūc mihi nomē erat:
Excipit hoſpitio iuuenē pallātius heros
Et tandē Caco debita pœna fuit: (dā
Victor abit ſecū q̧ boues erythreida p̄.
Abſtrabit/& comites lōgius ire negāt
Magnaq̧ ps horū deſertis māſit i agris:
Mōtibus his ponūt ſpē q̧ larē q̧ ſuum
Sæpe tamē patriæ dulci tāgūtur amore
Atq̧ aliqs moriēs hoc breue mādat op'
Mittite me i tyberi/tyberis uect' i ūdis:
Littus ad inachium puluis inanis eā:
Diſplicet hæredi mādati cura ſepulchri
Mortuus auſonia cōditur hoſpes hūo
Scirpea pro dño i tyberi iactat imago
Vt repetat graias p freta lōga domos:
Hactenus ut ſubiit uiuo rotantia ſaxo
Antra: Leues curſū ſuſtinuiſtis aquæ:
Clare nepos atlātis ades: quē mōtib'
Edidit arcadiis pleias una ioui (olim

PAV. MAR.

TORSIT aquas meas remis: ille claſſes aduerſo amne meo: in hæc loca egit. Venit & alcides: Her. Comitatus turba achiua: q̄ſi hōs ſecū græcos comites. Tunc erat mihi nomē albula: eo tpe uocabat albula qa nōdū rex Albanus dederat mihi nomē tyberinū. Si memini: qa memini ita fuiſſe. Heros pallātius Euādeꝛ ſiue a pallāte: ſiue a pallātio. Excipit Iuuenē. Her. Hoſpitio: ut i primo dictū. Et tādē debita pœna fuit caco: nā ob raptas boues ab Hercule mactat' eſt & expurgata eſt eo mōſtro rupes adnētina. Victor Hercules q cacū interemerat. Abiit: diſcedit. Et abſtrahit abducit ſecū. Boues p̄dā erythreidā: armēta q̄ fuere Geriōis q regnauit i erythra iſula ad dextrā fauciū freti atlātici i hiſpania ide erythreida p̄dā dixit: ſed de his oīb' i primo diximus. Et comites: Herculis. Negāt lōgius ire: nolūt ſeq Herculē: ſed uolūt in latio remanere. Et magna ps horū: comitū Her. Māſit i agris deſertis: ubi alii nō erāt coiōi. Et poſuēt ſpē & larē ſuū: his mōtibus: reliquere ſpē patriæ: & i his collibus eā: cū domiciliis & fortunis collocarūt. Tū ſæpe tāgunt dulci amore patriæ: q̧a ſæpe deſiderio eius cōmouebat. Atq̧ aliqs moriēs: cū iam moriturus eſſet. Mādat hoc breue opus: qđ hæres exequat: hoc exiguū illi off.ciū mādat. Mittite me i tyberim: cū expirauero: & ſolueritis iuſta deiicite me i fluuiū. Ego uectus ab undis tyberinis quē tybris deuehet in maria. & uſq̧ i græciā. Ego puluis inanis q redactus ero in leuē puluerē. Eā in litus argiuū hoc eſt in litus patriū. Cura mādati ſepulchri cura illius officii ut mitteretur in aquas tanq̄ in ſepulchrū. Diſplicet hæredi tanq̄ illud impiū eſſet nō humare corpora ſed in aquas iacere. Hoſpes mortuus argiu' ille extinctus. Condit humo auſonia tellure latina humat. Scyrpea imago effigies e ſcyrpis. Iactat tyberi p dño. mittit in fluuiū pro corpe illius. Vt repetat graias domos ut redeat in græciā. Per freta longa per ipſa maria lōgo ſpatio in græciā uſq̧ tendētia. Hactenus. huc uſq̧ locutus eſt deus amnis tyberini. Et ſubiit antra quæ erāt ſua palatia de quibus in .iiii. diximus. Rotātia aquis madētia. Antra uiuo ſaxo quaſi antrum ab ipſa natura in ſaxo exciſum & ab aliquibus interpretibus Virg. refertur ad naturalem animā cum dicat uiuoq̧ ſedilia ſaxo: idem dici poteſt in hoc loco. Leues aquæ ſuſtinuiſtis curſus quoad ille in ſuam regiam ingrederetur continuiſtis impetum. Clare nepos atlantis inuocat nunc Mercurium quoniā idibus maiis eſt eius feſtum quo die fuit illi a ſenatu ædes apud circum max. cōſecrata & eodem die mercatores ad aquā Mercurii extra portā capenam ſeſe luſtrabāt & precibus id petebāt ut

Idibus maiis cōſecratū ē tēplū rome mercurio in quo die ſ. uocatiōes agebāt ip ſi mercurio

a qbuſcũq; pluris abluerenť.& lucri acceſſiões.& cũ lucris gaudia afferri.⸿Ades clare atlãtis nepos.Mercũde nepos atlãtis ut Hora.inq.nã ex maia illi⁹ filia nat⁹.⸿Quẽ oli una pleias maia ex pleiadũ numero.⸿Edidit ioui.pepit ioui filiũ.⸿Mõtib⁹arcadiæ.i cyllene mõte arcadiæ.uñ cylleni⁹ dict⁹ut ſupra docuim⁹.

Pacis & armoꝝ ſuperis imiſq; deorum
Arbiter alato qui pede carpis iter:
Læta lyre pulſu nitida quoq; læte palæ
Quo didicit culte ligua docẽte loq(ſtra
Tẽpla tibi poſuer pres ſpectantia circũ
Idibus ex illo eſt hæc tibi ſacra dies:
Te qcũq; ſuas pſitẽtur uẽdere merces
Ture dato(tribuas ut ſibi lucra)rogãt:
Eſt aqua mercurii portæ uicina capenæ
Si iuuat expꝰtis credere numen habet:
Huc uẽit icictus tũica mercatõ & urna
Purus ſuffuſam quã ferat haurit aquã
Vda fit hic laur⁹:lauro ſpargũť ab uda
Omnia q̃ dños ſunt habitura nouoꝝ:
Spargit et ĩpa ſuos lauro rorãte capillos

ANT.
FAN.

Eloquentia

Fæciales a federib⁹ faciendis

⸿PACIS & armoꝝ arbiter.Eloquẽtia & ſedat aĩos cõcitatos & cõcitat ſedatos nec hẽt in ſe q̃litatẽ ut qdã docẽt ſed eã accipit ab agẽte.Vñ Cicero in rhetorica uetere:nõ utrum bonũ an malũ ſit eloquẽtia quærit ſed utrũ plus boni an mali ſera oñdit.Fiebat aũt pax per caduceatores teſte Seruio ſicut p feciales bella indicebãtur.ii a faciẽdis fœderibus:illi a caduceo nomẽ habuerũt dicto q p caduceatores bella cadere & dirimi cõſueuerunt.Caducei meminit Plinius natu.hiſto.lib.xxix.his uerbis:Hic tñ cõplexus anguiũ & efferatoꝝ concordia cã uĩ eſſe q̃re exteræ gẽtes caduceũ ĩ pacis argumẽtis circũdata effigie anguiũ fecerunt.⸿Alato qui pe.car.iter.Vel qa Mercurius cito recurris in ortũ ſuũ:uel qa uolucer ſermo p aerẽ ſertur:uel ob Solis uelocitatẽ ſm eos q eundẽ Mercuriũ atq; Apollinẽ uolũt.⸿Nitida quoq; læte palæſtræ.Lyræ ac palæſtræ inuẽtorẽ fuiſſe Mercuriũ ægyptiũ Dio.autor ẽ.⸿Portæ uicina capenæ.Hãc portã nõnulli exiſtimãt eẽ quæ & trigemia dicta eſt q ad eã trigemini horatii ſepulti fuerint.Quod uerũ ne ſit alii uiderint.Capenæ aũt nomen accepit uel a lucis capenis ut inqt Seruius:uel ab oppido capena ut aliis placet.Fuit apud hanc portã aqua Mercurii ut Oui.ſcribit hoc loco q̃ mercatores idibus Maiis ſe ac ſuas merces ſpargere cõſueuerũt.Itẽ lapis manalis quẽ in urbẽ iſerebãt ut ait Feſtus quotiẽs ob nimiã ſiccitatẽ pluuias cupiebãt.⸿Præterea fõtes ac putei ubi fõtinalia celebrabanť corõatis puteis & ſparſis florib⁹ in fõtes.Hinc illud eſt Martialis.Capena grãdi porta q̃ fluit gutta.Et illud Iuuenalis:Subſtitit ad ueteres arcus madidãq; capenã.Rediculi ẽt Fanũ extra portã hãc fuiſſe legim⁹ſic dcũ q accedẽs ad urbẽ Hãnibal ex eo loco redierit qbuſdã pterritus uiſis.Sũt q portã capenã eẽ Appiã quoq; noiatã doceãt.Numẽ hẽt:Pugãdi uim ac ptãtẽ.⸿Vrna:uas eſt pprie quo aqnã haurimus qa urinare eſt in aquã mergi teſte Varrõe.dicimus & urinare:q ĩ aquã merguntť Ply.urinates uocat.Vrnariũ uero Varro eẽ inqt in culina ubi urnæ cũ aqua poſitæ habenť.⸿Oĩa quæ dños ſunt habitura nouos:Merces quæ cũ uendunť dñm mutant.

Palæſtre inuentor Mercuri⁹

porta capena uñ dicta mercurii aq̃

Lapis manalis Fontinalia ſanũ redicli

Ante portã capenã fuit ædes mercurii

Vrna

Vrnariũ

PAV.
MAR.

⸿ARBiter pacis:& armoꝝ:pro caduceo dictũ:quo pacẽ ferit:& bella idicit:cũ pax erit ceſſatura.⸿Supiſ imiſq; deoꝝ:uel arbiter utriſq; diis:aut q gratus ex diis cœlitibus & diis iſeris:ut eſt illud horatianũ ſupis deoꝝ gratus & imis.⸿Qui carpis iter alato pede:Quiq; uolas quotiẽs pedibus talaria nectis.Aurea q̃ ſublimẽ alis:ſiue æquora ſupra:Seu terrã rapido pariter cũ flamine portẽt.Sed hoc iõ a poetis dictũ:q eius ſtella erraticis celerius cæteris in ortũ recurrãt.Læte pulſu lyræ:q̃ tu ipſe repiſti:& Hora.Curuæq; lyræ parẽtẽ.⸿Læte quoq; nitida:palæſtra qm̃ certamẽ palæſtræ primus tradidit.Hora.& decore more palæſtre nitida qa oleo puncti palæſtra certabãt.⸿Quo docẽte lingua didicit culte loq:qa mercuri⁹ eſt.q loq doceat.⸿Culte:ornate:& Macro.Scimus inqt Mercuriũ uocis:& ſmõis patẽtẽ:& Hora.Qui feros cultus hoĩum recẽtũ uoce formaſti catus.⸿Patres.ſenatores.⸿Põſuere:erexere & cõſecrauere.⸿Tibi tẽpla ſpectãtia circũ:quæ ppe circũ maximũ ſunt:q eſt inter palatiũ & auentinũ:Nec ſolũ ibi tẽplũ mercurii:ſed alioꝝ & pluriũ numinũ ſacella cõſecrata:ut ædes ueneris:q̃ Fabius gurges cõſtruxit:cuius meminit liuius.Aedes cereris:cuius meminit Ply.& tẽplũ iuuẽtatis:cuius Liuius ẽt meminit de bello macedõico:& colũna belli de q̃ dicemus ĩ libro ſequẽti.Et tẽplũ Her.a ſylla erectũ:& alia quoq; ſacella.⸿Idibus:maiis.ſ.cõſecratũ fuit tibi tẽplũ.⸿Ex illo:tpe.ſ.⸿Hæc dies:Iduũ maiaꝝ.⸿Eſt tibi ſacra:qm̃ appellať mercurii feſtum:& tibi eõ die ſacrifica.⸿Quicũq; pſitenť uẽdere ſuas merces:oẽs mercatoreſq hñt uenales merces:& mercaturã pſitenť.⸿Rogãt te dato ture:poſtq̃ aris tuis thura obtulerint ıpræcanť:ut tribus ſibi lucra:ut lucrari poſſint de mercibus:& mercurius mercibus præeſt.Iõ mercatores ei ſacrificãt.⸿Eſt aqua Mercurii:q̃ qdẽ ita appellatur q mercurio ſacrificaturi:ibi ſe prius abluebant.⸿Vicina portæ capenæ paulo extra portã capenã.ubi & fontinalia celebrabanť.coronaris puteis & ſparſis floribus in fontes.Eodẽ loco erat lapis manalis extra eam portã iuxta ædẽ martis.quẽ cũ ppter nimiã ſiccitatẽ.in urbẽ ptraherẽt inſequebať pluuia ſtatim:eũq; qđ aquas manaret.manalẽ lapidẽ dixere.⸿Nec lõge fluit almo de quo ſuperiore libro dictum. Martialis capena grãdi porta qua fluuit gutta.Phrygiæq; matris almo qua lauat ferꝛ: autẽ eſt porta capena qua itur ad ædẽ diui ſebaſtiani.⸿Si iuuat credere expertis.quaſi adhibẽda eſt fides illis:q rẽ & expiẽtia norũt.⸿Habet numẽ.ineſt aliqd numis illi quæ.qm̃ ea expianť mercatores.⸿Mercator incinctus tunica : hñs incinctã tunicã.⸿Venit huc.ad eã aquã.⸿Et haurit aquã:ex fõte.⸿Vrna hoc.n.uaſis genere hauriebať aqua.inde & urnariũ dictũ:q; urnas:ut Varro inqt:cũ aqua poſitas ibi potiſſimũ hẽbãt in culina:ab eo ẽt nũc ante balneũ locus:ubi poni ſolebãt:urnariũ uocať:urnæ dictæ qđ otinẽt in aq̃ hauriẽda:ut ornator:orinare eſt mergi ĩ aquã.⸿Quã:aquã ferat.⸿Suffuſã:ĩ urnã.ſ.aut ſuffuſã p inffundẽdã ĩ ſe:ipm⸿Purus q̃ſi ſuffuſione expiãdus.⸿Hinc:ex hac aqua.⸿Laurus fit uda:madida ipſa aqua:& oĩa.⸿Quæ ſunt ha.no.do.oĩa

Certamẽ palæſtræ prius fuit a mercurio iuẽtũ ante alios ludos

Lapis manalis etiã erat iuxta portã capenam

Laurus p̃ februa.

quæ hn̄t uenalia ꝓtio cōmutāda.¶ Spargunt ab uda lauro:ut ea primū luſtret deīde ſeipm:ſed de his generib⁹ expurgatiōis dixim⁹ i q̄rto i palilib⁹.¶ Et ipſe ſpar.ſu.ca.ut ſe expurget¶ Lauro rorāte.aqs madēte.

Et peragit ſolita fallere uoce preces:
Abluæ præteriti periuria tēporis inquit
Ablue præterita perfida uerba diei
Siue ego te fæci teſtem falſo ue citaui
Non auditur i numina uana iouis;
Siue deum prudēs aliū diuam ue feſelli
Abſtulerit celeres īproba uerba noti:
Et pereant ueniente die periuria nobis
Nec curent ſuperi ſiqua locutus ero:
Da mō lucra mihi da ſcō gaudia lucro:
Et face ut emptori uerba dediſſe iuuet:
Talia mercurius poſcētes ridet ab alto
Se memor ortigias ſurripuiſſe boues
At mihi pāde ꝑcor mł̄to meliora petēti
In gemios ex quo tēpore phębus erat
Cū totidē de mēſe dies ſupeſſe uidebis:
Quot ſunt herculei facta laboris ait::

ANT. FAN.

¶SOlita fallere uoce.Eadē uoce ꝓces pagit mercator q̄ & fallere cōſueuit ēptorē.¶ Præterita die.Dies hoc loco tp̄s ſignificat īdeterminatū: quēadmodū & ibi:Et peant ueniēte die piuria nobis.Vbi petit futuri quoq; tpis pluria cōdōari.¶ Talia Mercuri⁹ poſcētes ridet:Nō ſuccēſet iniuſta petērib⁹ qppe q eē dr̄ igenioſus ad furta.Dicit āt mercuri⁹ q Apollini boues furat⁹ eſt fuiſſe Bacchi & Proſerpie filius:de quo ait Hora.Te boues olī niſi reddidiſſea p dolū amoras pueꝝ minaci uoce dum terret uiduus pharetra riſit apollo.¶ Ortigias:Apollineas ab Ortygea inſula q̄ Delos dr̄.¶ Quot ſunt herculei facta laboris.xii.ca.Iu.ſol i gemios trāſitu facit ut Ouidio placet hoc loco cui aſtipulat Columella.Quo tpe reliq ſunt hui⁹ mēſis.xii.dies q̄ pleni atq; itegri hoc loco accipiēdi ſunt Quod ni feceris exiſtimās.xiii.cal.Iuni ſolē abire in Gemios ſequētia nō ꝓcedent cū.n.autor.xiiii.cal.Iunii ut iſta legit ſolē doceat abire i cācrū id ages ut triginta dies nō abſumant ſole geminos metiēte.Dicūt aūt labores Herculis fuiſſe.xii.Seneca i Hercule furēte dextra eōate aggredi ingens opus labore biſſeno amplius. Apuleius poſſū inq̄ primā iſtā uirtutis adoriā ad exēplū duodeni laboris herculei numerare moueāt pleriq; ſcriptores a qbus plures labores Herculis explicant.nā & Dio.xiii.inqt fuiſſe certamia q̄ ab eo pfici mādauit Euryſthe⁹ & Serui⁹ Herculem docet a prudērib⁹ mēte magis q̄ corpe fortem iduci adeo ut.xii.eius labores ad aliqd referri poſſint cui cum plura fecerit.xii.tm̄ aſſignant pp agnita.xii.ſigna Itaq; ēt dr̄ ab īferis traxiſſe cerberꝯ.qa oēs cupiditates & cūcta uitia terrēa cōtēpſit.Euſebius uero Apollinē inqt Herculē uocari q̄ ægrotātibus medeat & morbo puellat &.xii.ei labores attribuitqm̄ p duodēa ſigna ptrāſeat.Sane Varro ut inqt Mac.Herculē putat uictorē dictū q̄ oē aialiū genus uiceſit:uñ cōſtat labores Herculis pene inumeros fuiſſe.Itaq; Romæ duæ uictoris Herculis ædes fuerūt.Vna ad portā trigeminā.Altera i foro boario ī quo imago Hercu.fuit triūphalis dicta q̄ dies triūphi triūphali habitu indueret.nā coloſſus eius fuit in capitolio:Hic deus ſemp pedes inceſſi autore Seruio cū equos habuerit nobiliſſimus cuius ille mos fuit oī laude dignus ut ēt nō rogatus laborātibus ſubueniret:p eū pueri eū imitarēt ſub tecto id facere phibebātur iubebāturq; ſub diuū progredi q̄ Hercules nō domi ſed foris ac ſub diuo uitā ægiſſet:cui cū res diuina fieret alius deoꝝ nō appellabat:qm̄ eum ſemideū putarūt etiā cū inter hoīes ageret:idē deus cōmunis dictus eſt:uel qa idem eſt Hercu.qui & Mars quē Cicero cōmunē dixit.Vñ Vir.dat ſolios Herculi quos Martis eſſe cōſtat:uel quia is uacuauit cō modis hoīum ac tutelæ:uel qa numinū alia ſunt tm̄ cœleſtia alia tm̄ terreſtria alia media Eundē aſtrologum dixerunt ut Feſto placet q̄ eo die ſe flāmis iniecit quo futura erat ſolis obſcuratio.Is poſtq̄ a pyratis quos buſiris miſerat rapiat heſperidas Atlāti reſtituit re uera ab eo aſtrologiā edoctus eſt ita ut primus putet ſphærā in græciā attuliſſe cui Menætius Actoris filius primus in Oppūte oppido tauro.Capro & Ariete rem diuinā feciſſe traditur.Ceteꝝ Hercules alii tres fuiſſe putant q̄ Diodoro placuiſſe uidetur.alii ſex quoꝝ geſta Herculi alcmenæ ac Iouis tertii filio aſſignantur:alii ut Varro tres & quadraginta.

Ortygiæ boues intelligant eē apollis

Sol in geminos trāſit.xiiii.calē.ianua.

Herculis labores.xii.

Nota has opiniōes uarias

Herculis uictoris ædes duæ romæ triūphalis

Hercules ſp pedes inceſſit.

Hercules plures

PAV. MAR.

¶ET peragit preces præcat Mercuriū:ut ab oī piurio & fallacia eum expiatū eſſe uelit.¶ Voce ſo.fal.qua ſemp ſolet alios decipe.¶ Ablue inqt per.præ.tem.o Mercurii expurga me ab oī piurii crimīe.in quo uſq; in hūc diē deliquerim.¶ Ablue ues.per.fallacia.¶ Fide præ.nō ſeruata:expurga me ab eo qđ fidē uiolauerim.¶ Siue ego fe.te in teſtē uocauerim ēt abſolute me.¶ Ve:pro uel.¶ Si falſo citaui numina magna Iouis nō audituri:quaſi ſi falſo iurās uocaui Iouē magnū in teſtē nō audituꝝ mea uerba fallētia & p eius numina peieraui ēt abſolute me.¶ Siue ego.pru.callidus & aſtutus.¶ Feſelli deū.aliū.¶ Vel aliā diuā:ſi p alioꝝ deoꝝ:aliarūq; deaꝝ numina¶ Celeres no.ab.uer.ipro:maligna fuerint irrita mea dicta:& inuētos abierint.¶ Et pe.no.per.quaſi deleat a nobis piurioꝝ crimē.¶ Veniēte die:cū primū illuxerit.¶ Nec curēt ſuperi qſi nō aduertāt du.¶ Si q̄ ero loqutus:ſi qd licētioſius dixerī in deos:& hoīes:& ad eos decipiēdos.¶ Da mō lucra mihi:ut ex mercibus mihi lucra pueniāt.¶ Da facto gaudia lucro:ut læte fruar his:quæ lucratus fuero nō ut eueniat mihi.quēadmodū & nimiū cupidis:q ſp diuitiis inhiātes prīr frui neſciūt.¶ Et face.fac.¶ Orygias:a delo īſula:q̄ ortygia dicta eſt:nā ortygius deus erat eaꝝ cuſtos.¶ At mihi pāde præcor:qrit nūc a Mer.poeta:quo tpe ſol erat i gemios:& rñdet ille.xiii.cal.Iun.hoc eſt.xx.die maii.¶ At præcos pāde mihi:apias oro id mihi¶ Petēti.lō.mel.q̄ petāt a te mercatores:nā illi ut alios fallāt.ego ut alios inſtruā.¶ Ex quo tpe:quo die hui⁹ mēſis.¶ Sol erat i gemios.relicto tauri ſigno:gemioꝝ ſignū īgrediat¶ Ait:ribit rūci:Cū uidebis ſupeē totidē dies d mēſe quot ſūt facta Herculei laboris:cū tot dies reſtāt adhuc de maio,quot fuere labores Her. Duodeci illi fuere.ergo cū ſupſunt duodeci dies.& ſic īdicat tertiūde ci

Oſo ad mercuriū cōſueta i q̄ prātes mercurii numerāt

mum diem calendarum.tunc ſol init geminos.¶ Vt iuuet dediſſe uerba emptori:ut profit & utile mihi ſit emptorem feſeliſſe.¶ Mercurius ridet ab alto cœlo.¶ Poſcentes talia:quia a pluris ablui poſcūt & licere alios fallere:nā & ipſe aliquādo alios fallebat.¶ Memor ſe ſurripuiſſe boues ortygias:memor ſe furto ſubtraxiſſe phereas uaccas regis admeti:quæ ſub cuſtodia phœbi erant:cum priuatus deitate paſtoralē uitam ageret phæbus:ſed nimis terrens ni redderet:paulo poſt & pharetram quoq; amiſit.unde Hora. Te boues olim niſi reddidiſſe per dolum amatas:puerum minaci Voce dum terret uiduus pharetra riſit apollo.

Vaccas ortygias raptas a mercurio

Dic ergo reſpōdi cām mihi ſideris hui⁹
Cauſam facundo reddidit ore deus:
Abſtulerāt raptas phœbē phœbeſq; ſo
Tyndaridæ frēs hic eq̄s ille pugil(rorē
Bella parāt repetuntq; ſuas & fr̄ & idas:
Leucippo fieri pactus uterq; gener:
His amor ut repetāt/illis ut reddere nō
Suadet & ex cā pugnat uterq; pari(lit
Effugere œbalidę curſū potuer̄ ſeq̄ntes
Sed uiſū eſt celeri uicere turbæ fuga:
Liber ab arborib⁹ loc⁹ ē apta area pugnę

ANT. FAN.

¶SIDERIS huius i Geminorū qui ſm Varronem ſunt. Hercules & Apollo.ſm alios Caſtor & Pollux qui interiiſſe dicūtur cum idas & lynceus ſpartā oppugnarent ut Iginus ſcribit. licet Oui.hoc in loco aliter fabulet.Illud fere īter oēs cōuenit Polluce fratri mortuo cōceſſiſſe uitæ ſuæ dimidiū ut ſi ſtatrē Pollux alterna morte redemit itq; reditq; uiā toties.Quod uel ideo fugitur:quia eorū ſtellæ ita ſe hn̄t ut occidente una oriaſ altera:uel qa alternis diebus lucent:uel qa per Geminos unū atq; eundē ſolem ſignificamus ut ait Macrobius modo in ima mundi deſcendentē:modo in ſūmam altitudinē ſurgentē.Geminorū ſidera cū ſe oſidunt laborātibus nautis ſpem ſalutis præbēr teſte Porphyrione.Catullus:Hic uelut in nigro iactatis turbine nautis Leniter aſpirās aura ſecūda uenit iā ptece pollucis iā caſtoris implorata. Horatius:Sic frates helenæ lucida ſidera uenturūq; regat pater. Martialis:Et gratū nautis ſidus fulgere laconū.Sed ſcribit etiam Porphyrio cōſtare inter nautas Caſtoris & pollucis ſtellas plerūq; nauibus eſſe infeſtas qđ ideo dictū exiſtimari pōt:quia fulgurū effigis modo antēnis modo aliis nauiū partibus ut inqt Plynius ceu uocali quodam ſono inſiſtens atq; uti uolucres ſedem ex ſede mutātes:ſi geminæ quidē uenerint ſalutares ſunt hac proſperi prænūtiæ.Si uero ſolitariæ uenerint graues & modo nauigia mergētes.modo ſi in Carinæ īma deciderint exurentes:Sciendū ſcripſiſſe quoſdā geminorū ſidera iaſonem & triptolemū eſſe.Lege iginum is geminos ſcribit conſtare ſtellis.xviii.¶ Phæben.phæbeſq; ſororem:Propertius:Nō ſic leucippis ſuccendit caſtora phæbe pollucem cultu non hilaira ſoror. Leucippus ætolus filias habuit Phæben & Hilairam quæ rapte ferūtur a Caſtore & polluce cum idas & lynceus fratres eas uxores ducturi eſſent.Itaq; Caſtor a Lynceo interfectus eſt.Pollux Lynceum interemit.Idas uero cum in Pollucem impetum faceret a Ioue dicitur fulminatus:qui cum Pollucem in cœlum relaturus eſſet:motus eius precibus cōceſſit ei ut ſex mēſibus caſtor cœlo potiretur & totidem pollux.¶ Hic eques:Caſtor eques.nam Pollux eſt quem pugilem dicit.¶ His amor ut repetant Idæ & lynceo ſuaſit amor ut raptas uxores ſiue ſponſas repeterent.¶ Oebalidæ:Lacones:in laconia enim ſiue Oebalia ſunt amyclæ patria Caſtoris & Pollucis.

Gemiorū fabula.

Pollucis & caſtoris ſignū.

Gemiorū ſidera nautis ſalutaria

Signa in tēpeſtatibus caſtoris & pollucis

Phœbes & hilaire fabula

Caſtor & pollux

PAV. MAR.

¶EGO reſpondi:dicam cauſam huius ſideris:qua cauſa ſit hoc ſignū in cœlo figuratū.Deus:mercurius. ¶ Reddidit cauſam ore facundo:qm̄ & eloquētiæ præeſſe dr̄.ideo facūdo ore dixit. ¶ Abſtulerāt raptas: geminos:quod etiā Higy.afferit.Cōplures aſtrologi dixere Caſtorem & Pollucē quos conſtat oīum fratrum inter ſe fuiſſe amantiſſimos.¶ Alii dixere eſſe Herculem & Apollinē.Alii Triptolemum & Iaſium a cerere dilectos.Sed ut poeta refert Caſtor & Pollux rapuere phœben.& Theleyrā filias Leucippi in ætholia:quæ pacte erant coniugio Idæ & lynceo fratribus.Pugnauere ergo,ob coniuges.Caſtor qui mortalis erat:a Lynceo interimitur.Pollux Lynceum interemit.Idas cum in pollucem irrueret:ab ioue fulminatus eſt:& exanimatus haſtam nō dimiſit.Sed dextra tenuit iuppiter in cœlum ſublaturus erat pollucē i Sed ei⁹ precibus factum eſt.ut ſex menſibus Caſtor in cœlo eſſet totidem pollux ita ut ſenis menſibus uterq; iouis beneficio fungeretur:¶ Verum ipſi gemini in cœlo Aurigæ dextra parte ſupra orionē collocati uidētur: ita tamen ut orion inter taurum & geminum ſit conſtitutus.Capita eorum diuiduntur a reliquo corpore circulo eo qui æſtiuum diffinire dictus eſt.ita ut complexa corpora inter ſe teneatur:Occidunt directi a pedibus.Exoriuntur autem inclinate ut iacentes.Sed is qui cancro eſt proximus habet in capite ſtellā unam clarā.in utriſq; hūeris ſingulas claras.In dextro cubito unā.in genibus utriſq; ſingulas:in pedibus utriſq; ſingulas.Alter uero in capite unā in ſiniſtro humero unā.in dextro alterā.in utriſq; manibus ſingulas.in dextro genu unam.in ſiniſtro genu alteram.in pedibus utriſq; ſingulas.& infra ſiniſtrū pedem unā quæ tropus appellatur.& ſunt.xviii ¶ Frattes tyndaridæ.Caſtor & Pollux Tyndari priuigni.nam iouis ex Læda Tyndari coniuge filii.¶ Abſtulerāt raptas:quas rapuerant.¶ Phœben:& ſororem phœbes:Telcyram leucyppi æthol. filias.Hic caſtor ſcilicet eques qm̄ celebrem equum cyllarum habet ille:pollux pugil:qui pugnis & ceſtu pollet Hora.Hunc equis illum ſuperare pugnis nobilem.¶ Et frater & idas:Lynceus & ipſe idas.¶ Pactus uterq; fieri gener leucyppo:qui promiſerant ſe eas uelle in coniuges.¶ Parant bella:contra Caſto.& Pol.¶ Et repetunt ſuas:uirgines ſibi nuptas.Amor ſuadet his:idæ & lynceo.¶ Vt repetant raptas.¶ Illis:Caſtori & Polluci.¶ Vt nolint reddere utriſq; illud ab amore ſuadebaſ: ut q nō haberēt repeterēt:qui haberēt:nō redderēt.¶ Et uterq; pugnant.ſ.pro utriq; pugnāt.¶ Ex cauſa pari:ex pari amore. ¶ Oebalidæ:Caſtor:& pollux Oebalii:hoc eſt lacōici:ut i.i.lib.docuimus oeballos lacōicos eē.¶ Potuere curſu effugere ſequēies potuere ſe fuga eripe ab. Ida:& lynceo:q inſequebāſ.¶ Sed eſt uiſum turpe di

Phœben & thelairam filias Leucippi a caſtore & polluce dilectas: cū eſſent linceo & idæ frīb⁹ deſponſatas

gnū rephēſiōe Vincere celeri fuga: ſubterfugere ꝑliū & fuga ſe facere uoti cōpotē.⸢Eſt locus liber ab ar borib⁹.locus qdē aptus.⸢Area apta pugnæ:ubi tā equo quā pugnis cōtēdi poſſit.⸢Illo loco:in illa area.

Conſtiterant illo nomina fida loco:
Pectora traiectus lynceo caſtor ab enſe
Nō ſpectato uulnere preſſit humum:
Vltor adeſt pollux & lincea pforat haſta
Qua ceruix humeros cōtinuata tegit:
Ibat i hūc idas uixq; ē iouis igne rpulſ⁹
Tela tamē dextræ fulmie rapta negāt
Iamq; tibi pollux cælū ſublime patebat
Cum mea dixiſti percipe uerba pater:
Qđ mihi das uni cœlū partire duobus:
Dimidium toto munere maius erit:
Dixit/& alterna fratrē ſtatiōe redemit
Vtile ſolicite ſidus utrumq; rati:
Ad ianū redeat q quærit agonia qd ſint
Quæ tñ in faſtis hoc quoq; tp̄s habēt:
⸿Nocte ſequēte diē cāis etigōius exit
Eſt alio ſigni reddita cauſa loco:
Proxia uulcāi lux ē/quā luſtria dicūt
Luſtrantur puræ:quas facit ille tubæ
Quatuor īde notis locus ē qb⁹ ordie le
Vel mos ſacroꝝ uľ fuga regis ieſt(ctis

⸿NOmina fida:Caſtor & pollux quos iginus ſcribit oium fratrū īter ſe amātiſſimos fuiſſe:q neq; de principatu cōtēderūt neq; rē ullā ſine cōi geſſere cōſilio.⸢Nō expectato uulnere:Quia nō credidit fieri poſſe ut ab eo uulneraretꝰ quē nō timebatꝰ.⸢Vela.tñ dextræ fulmie rapta negāt:Maxima oñdiꝰ hois fortitudo e cuius manibus tela nō potuit fulmē excutere.⸢Alterna ſtatiōe:De hac Ply. Credi deos ouo genitos & alternis diebus uiuētes moriēteſq; puerilium ꝑpe deliramētoꝝ eſt. Fuit Romæ in foro ædes Caſtoris & pollucis.q̄ tñ Caſtoris uocabaꝰ.Vñ.M. Bibulus collega.C.Cæſaris euenīſſe inqt ſibi ꝙ Polluci: atq; ut e gemis ſrībus ædes in foro cōſtituta tñ Caſtoris uocareꝰ ita ſuā Cæſariſq; munificētiā unius cæſaris dici. Ad ianū redeat:de agonalibus q̄ ēt.xiiii.ca.iuni.celebrantur abūde dictum eſt in ianuario ſiue pro huius opis lib. ⸢Nocte ſequēte diē canis etigoneius exit:canis:quē diximus Tauro uicinū eſſe ut Mac.ſcribit hoc tpe ī ortu heliacū tolliꝰ:De cuius ortu coſmico ſupra legimus:Signaq; dāt hymbres exoriturq; canis.Hic Tauro Solem tenēte latebat occaſu quē heliacū uocāt.Vñ cōſequēs eſt ut excepto ſole a gemis paulo añ aurorā icipiat appere.⸢Proxima uulcāi lux eſt:nō dicit uulcanalia.qb⁹ ppľs Ro.pro ſe in ignē aīalia mittebat a quo tpe legimus icepiſſe Ply. lucubrare:Nec atmiluſtriū quo romāi:armati res diuinas faciebāt & inter ſacrificādum tubis canebāt ſed diē ſacrū Vulcano quē.xiii.ca.iunias luſtrandis tubis deputatū luſtria noiabāt.Luſtrabaꝰ aūt agna ut inqt Feſtus docēs eū diē tubi luſtriū appellari queādmodū & Var.q ut dictū ē tubas ī atrio Suetorio luſtrari ſolitas ſcribit.Sciēdū fuiſſe romæ Vulcani templū ante Numæ regis tēpora ubi qdā ſuſpicati ſūt Romulū a patribus fuiſſe diſcerptum Plutar. Vulcani ædem tradit extra urbem a Romulo poſitā ut cum urbs incendiis eſſet expoſita Vulcanus quidē coleretur:ſed ita ut mœnibus eſſet excelſus.Hūc ueneris maritū eſſe finxerūt:q a uenereum officiū calore cōſiſtit. Tubæ cur luſtrarentur diximus ſupra.⸢Quatuor inde notis locus eſt.Quatuor ſignis qbus dies notātur in faſtis.Monet.xi.cal.iunias iteꝝ refugiū celebrari cuius in ſecūdo libro fecimus mētionem:itē tradi eo die ſacerdotibus ſacroꝝ ritum.Quod ideo fieri ſolitum ſuſpicamur quia eiecto Tarquinio qui ſine dubio rex ſacroꝝ fuit:alii creati ſunt conſules alii reges ſacroꝝ. Niſi forte per ſacroꝝ morem accipias conſuetudinem ſacrificandi eo die ut agerentur diis gratiæ ac perſoluerentur ob reges exactos.

ANT. FAN.
fratrū:omniū amantiſſimi

Caſtoris & pollucis ædes Romæ caſtoris tñ uocabatur

Canis etigoneius onꝰ nocte ſequente xiiii.ca.iuni.

Vulcanalia Armiluſtrium

Vulcāi tēplū romæ

ub. Regifugiū iterū.ix.ca. iunias.

Romulū a patribus fuiſſe diſcerptum

⸿COnſtiterant noīa fida:Caſtor & pollux qui mutue fidei clarū nomē hñt.⸢Caſtor traiectus pectora:habēs trāſfoſſum dectus.⸢Ab enſe lynceo.lyncei gladio qui primus hoſtē pcuſſit.⸢Preſſit humū uulnere nō expectato decidit extinctus uulnere ab illo infixo:quē nō timebat Sic nec īde uulnus expectarat.⸢Pollux ultor frīs mortis.⸢Adeſt & pforat lyncea pcuſſorē Caſtoris.⸢Haſta:qua eum trāſfodit.& extinctū humi ſtrauit.⸢Qua ceruix cōtinuata tegit humeros:hoc eſt iter collū & humeros.Nā ſub ipſo inguio haſtā īfixit & trāſacta eſt ex altera parte ſupra humeros.⸢Idas ibat in hūc pollucē.⸢Et uix eſt repulſus igne iouis:uix fulmine repelli potuit.Sed repulſus tñ. Verū ea erat audatia:& Imanitas ut exaſatus adhuc illū uelle ruere uideretꝰ.⸢Tamē negāt tela rapta dextra e manu illius fulmie.nā moriēs telū nō reliqt O pollux:iam patebat tibi cœlū:q a iā iuppiter te in cœlū ſuſtulerat.⸢Cū tu dixiſti pr̄ o iuppiter.⸢Percipe uerba mea audi & pcipias qđ nūc abs te pcibus poſco.⸢Quod das mihi uni ptire cœlū duob⁹:qđ obtuliſti mihi cœli munus effice ut illud cōe ſit mihi & frī diuiſo pari portiōe iter utrūq; munere.⸢Dimidiū.muneris ſ.⸢Erit ma.toto munere diſtributū mihi & frī erit mihi lōge maius q̄ ſi ſolus hēam⸢Dixit & redemit fratrē alterna ſtatiōe:ut alternis uicib⁹ eēt ī cœlo:& hoc ex eo dictū ꝙ Ho.ait pollucē cōceſſiſſe frī dimidiā uitā.Itaq; alternis diebus queq; lucere.⸢Vtrūq; ſidus:Caſtoris:& pollucis.Vtile ratis ſolicitæ:cū ī ꝓcella uerſaꝰ apparēt.n.nautis ī tēpeſtate laborātib⁹ ignes:quos dicebāt eē Caſtorē & Pollucē.Hoꝝ & ply.quoq; meminit:& Iginus inqt habuiſſe id muneris a Neptūno ut ſaluti eēnt naufragis:Valerius Flaccus aſſerit a Ioue cū reſpiceret argonautim & ingenti flāmaꝝ nubila ſulco direxit p inanē facem:quæ puppe ꝓpinqua In bifidum diſceſſit iter fratreſq; petiuit Tyndareos placide & mediis in frontibus hæſit.Protinus amboꝝ lumēq; innoxia fudit Purpureū miſeris olim implorabile nautis.Et hora.pueroſq; lædæ Hūc equis illū ſuperare pugnis nobilem:quoꝝ ſimul alba nautis ſtella refulſit.defluit ſaxis agitatus humor.Cōcidunt uenti fugiunt q; nubes.Et minax.nam ſic uoluere ponto unda recūbit.⸢Ad ianum redeat.hoc etiam die fiunt ceremonia agonalia in honorē Iani.De his diximus in primo libro inde accipiāt qui quæ ſint noſſe cupiunt

PAV. MAR.

Pollux lynceum occidit ga caſtorē fratrē occiderat

De laudibus caſtoris & pollucis

Canis erigones oritur die uigeſimo iunii.

Dies luſtricus fuit ſeptimo calē. iunii

¶ Redeat ad ianū:ad ianua:mēſem:ad primū librū. Quicqd ſint agōalia q̄ritmā in primo lib. de agonalib⁹ latius diſſeruimus. ¶ Quæ tñ in faſtis:in ipſo dierū ordine. Hñt hoc quoq; tpus hūc ēt diē.xiii.calē daꝶ iuniaꝶ. ¶ Nocte ſequēte canis:fabulā & rōnē ſigni utriuſq; canis ī fine q̄rti libri rettulimus. Nocte uero quæ pcedit diē.xii.calē.iuniaꝶ. Erigōeus cāis orit. ¶ Canis erigōeus:ab Erigone Icari filia. ¶ Exit nocte ſequē teiq̄ ſequit agonalia. ¶ Alio loco eſt reddita cā ſigniinā i fine q̄rti. ¶ Proxima uulcani.xi.calē.iunias feſtū eſt uulcani ad luſtrationē tubaꝶ. Iō dies luſtria dictus Romulus:ut Plutar.i pbiemaribus oñditr ædē Vulcani extra urbē poſuit. Et ī Vulcanalib⁹:ut tradit Var. Popl's p ſe aīalia in ignē mittebat. ¶ Proxima lux ſequēs dies. ¶ Eſt uulcani:nā eius feſto cōſtituta. ¶ Quā:diē. ¶ Dicūt luſtria:ab ipſa luſtratione. Luſtrantr tubæ puræ ab ipſis tubicinib⁹ moturis aciē claſſicis anteq̄ abeāt. ¶ Quas ille Vulcanus. ¶ Facit q̄ cōflat ab opificib⁹:qbus ille pſt. ¶ Inde eſt locus q̄tuor notis.q̄tuor ſignis in ordie dieꝶ:i ipſo feſtoꝶ idice:qđ nři calēdariū uocāt. Quib⁹ notis lectis ordie:poſtq̄ q̄tuor ipſas dieꝶ notas legeris:hoc eſt q̄tuot dieb⁹ numeratis nō tñ cū ipſo luſtrioꝶ die. Sic idicat diē ſeptimū calēdaꝶ iuniaꝶ die. ¶ Vel eſt mos ſacroꝶ q̄ ſeruet cōſuetudo ſacroꝶ:& imolatiōis uictimaꝶ. ¶ Vel eſt ſuga regis Tarqnii:de ſuga tarqnioꝶ dixim⁹ i fine. Nūc uero pro eodē ſacrificia fiunt. etiamſi tandem uictus. poſtea fuerit omni ſpe deſtitutus.

ANT. FAN.

Fortunæ potenti ædes condita. viii. calend. as iunias

¶ Nec te p̄tereo popl'i fortuna potētis
Publica/cui tēplū luce ſequēte datū ē:
¶ Hāc ubi diues aqs accepit āphitrite:
Grata iouis fuluæ roſtra uidebis auis:
¶ Auſere ex ocl'is ueniēs aurora bootē
Continuaq; die ſidus hyantis erit.

¶ pOPVli fortuna potētis publica. viii. calē. iunias datū eſt tēplū fortunæ publicæ. Non eſt aūt hæc de cuius dedicatiōe legimus q dicet quondā ſacrata eſt colle q̄rini hac fortūa die publica uerus erit. Dixim⁹.n.ſupra ei deæ uotā ædē fuiſſe a.P. Sēpronio ſopho & a.Q. Martio ahala poſtea dedicatā. Sed huic fortunæ ſacratā ædē fuiſſe arbitramur hoc tpe poſt regi ſugii diē apriſſime ut ei res diuina fieret beneficio ppl'i Ro. ſibi & libertatē publicā & ablatā Tarqnlis potētiam uendicaſſet. ¶ Hāc:luce uidelicet qua fortuna colit. ¶ Amphitrite:uxor Neptūni de qua dictū

Amphitrite

eſt ſupra. ¶ Grata ioui fuluæ roſtra uidebis aquis: aquila q̄tuor ſtellis. cōſtat:ut Iginus autor eſt:quaꝶ una in eius capite cōſtituta hoc tpe ī ortū fert noctis initio. Cācro.n.occidēte poſt ſolis occaſum Capricornus in ortū tollit cū quo emergit Aqla:ut Exorit claras capro ueniēte ſub oras. Eadē teſte Columella orit mane.vii.idus decēbris uel ad.viii.cal.ianuarii ut Ply. docet occiditq; .xiii.cal. Auguſti Dat aūt ioui uel qa do

Cur aqla dat ioui

Aqla in cœlum tranſlata

mina eſt auiū ut iuppiter deoꝶ uel q̄ eā fulmē nō icit:ut idē ply. tradit:uel q̄ iuppiter Saturnū ſuparerit ei⁹ auis auſpitio:ut Seruius ſcribit. Itaq; Clearchus tyrānus cū ex ſucceſſu cōtinuæ fœlicitatis ſe iouis filiū dici erei pferri ſibi aureā aquilā uoluit uelut generis argumentū. Sane aqlæ nō oēs fuluæ ſunt alias namq; nigricātes eſſe cōſtat. alias ablicāte cauda. alias nigerrimas. Sed q̄ cæteris pſtāt ſunt colore ſubrutilo taræq; cōſpectu. Ex his ea in cœlū trāſlata dr̄ quæ raptū ganymedē ioui amāti tradidit. Alii aliter fabulātur. Aqla a colore aquilo.i.fuſco & ſubnigro nomē accepit autore Feſto:uel ab acute uolādo:ut qdam uoluerunt. de huius auis effigie quæ in cœlo eſt ac ſitu lege Iginū. ¶ Bootē nō eſt cur miremur occaſus bootæ ſæpius

Bootes occidit

Hyas oritur

fieri mentionē cū is quatuor ſignoꝶ zodiaci tēpus abſumat ut meminimus in ſecundo huius opis libro. ¶ Sidus hyantis erit:Hyas atlantis & æthræ filius fuit ac frater hyadum:qui in uenatione a leæna fertur occiſus. Huius ſydus putamus hoc tempore in ortum heliacum ferri ſole indies a tauro lōgius recedente.

PAV. MAR.

¶ NEC te prætereo:ſexto calendas iunias eſt feſtum publicæ fortunæ:quo die eſt illi tēplum cōſeeratum. Plures tñ erant ædes fortunæ. De qbus in lib. vi. dicemus. Sed cū publica colebat primigenia:eo quod fortuna & originem:& imperium urbi præſtitit ſiue altior quædā ratio & magis a natura ex media phia repeti pōt. Fortunā.ſ. rerum oium principiū eſſe. Naturā uero caſu cōſiſtere cum quibuſdā temere repoſitis ordo acceſſerit:hæc Plut. Nec ego p̄tereo:ſilētio.ſ.te. O fortūa publica ppl'i potētis ppl'i Ro. Luce ſequētis

Aqla q̄ rapuit gāymedē oritur die uigeſimo octauo maii

q̄ ſequit fugā regis. ¶ Eſt datū tibi tēplū:cōſecrata tibi ædes. Sed hæc in fine ſubſequētis libri repetemus. ¶ Hāc ubi duces aqs. v. calē. Iuni orit aquila. Hæc eſt quæ dr̄ ganymedē rapuiſſe:& amāti ioui tradidiſſe: hanc etiā iuppiter primū ex auium genere ſibi delegiſſe exiſtimat. Quæ ſola tradit cōtra ſolis exorientis radios cōtendere & uolare. Itaq; ſupra aquariū uī Aglaoſtenes qui naxica ſcripſit: ait Iouē cretæ ſurreptū Naxon delatum & ibi nutritum:qui ubi puenit ad uirilem ætatē:& uoluerit laceſſere titanas ſacrificāti ei aquilā auſpicatā:quo auſpitio uſum eſſe:& eā inter aſtra collocaſſe. Aqla ala dextra nō multū extra circulū æqnoctiaiē pdire. Siniſtra aūt nō lōge a capite ophiulci figurata uī. Præterea roſtrū eius a reliquo corpore diuidit circulus:q a cācro ad ſcorpionē puenit:media ēt finit ab eo:q ſupra lacteū orbē eē demōſtratur. Hæc exorto leone occidit, Exorit cū capricorno hñs in capite ſtellā unā:In utraq; pēna unā. In cauda unā Itaq; ſunt oino q̄tuor. Hæc ex Igino. ¶ Vbi amphitrite:uxor neptūni:de q̄ diximus ī ſecūdo. ¶ Diues cū mari pſit. ¶ Accepit hāc diē:qua orit aqla:q̄ſi poſt occaſum illius diei in ipſa nocte:quæ pcedit diē q̄nrū calēdaꝶ iuniaꝶ. ¶ Tu uidebis roſtra auis:aqlæ grata roſtra ioui illis rōnibus quas explicuimus. ¶ Auferet ex oculis:q̄rto calēdas iunias occidit bootes:q & arctophylax. ¶ De hoc diximus in ſecundo & tertio

Hyas die trigeſimo maii orit

calē. Oritur hyas:qui frater eſt hiadū. De his ſupius in hoc libro diximus. ¶ Veniēs aurora:dies qui poſtea ſubſeqtur. ¶ Auferet ex oculis bootem:nam occidit. ¶ Et die cōtinua:quæ illa pxima erit:hoc eſt triceſimo die maii. ¶ Erit ſidus hyantis hyas apparebit:qui fuit athlantis ex Aethra filius:& dicimus hyas hye. & hyas hyantis. Nam ſuperius mater hyen & hyan. & hoc in loco hyantis dicit. & de eodem loquitur.

FINIS QVINTI LIBRI.

¶INTERPRETATIONES Sexti Libri Faſtoꝝ p̄ Anto. de Fano. & Pan. Mar. Poetas Clariſſi. Laur.

H IC quoq; mēſis hēt dubias ĩ noie cāſ: Nō ſum⁹ eoꝝ ſnie q uel a Iunio Bruto q prim⁹ Ro. ANT.
mæ cōſul creat⁹ ē huic mēſi nomē īditū uolūt: qd' is pulſo Tarqnio uoti re⁹ kl. i mōte Ce FAN.
lio Carnæ deæ rē dinā ſecerit q̄ ſerūt hūanis ꝑeſſe uitalib⁹. uel a iunone qd' ædes iunonis Iunii mē
monetæ iſdē kl. fuerit dedicata quā uouit Camillus ut dicturi ſum⁹ cū multoꝝ traditōib⁹ ſis appel-
cōſtare uideat' hūc mēſē lōge añ dedicatiōnē ei⁹ ædis & ĩges exactos a rōanis iuniū noia latio.
tū. Pl3 āt qd' ſcribit Feſt⁹ iuniū a maiorib⁹ nſis iunonialē ac iunoniū appellatū: & qd' Mac. Carna
tradit apd Aricinos ꝑneſtinoſq; diu nō iunii ſ3 iunonii appellōne i faſtos relatū: poſteaq; dea
detritis qbuſdā lřis ex iunōio iuni-

um uociatū. ¶ Neq;. n. negauerim
hūc mēſe iunoni ſacrū fuiſſe quo re
ges Mace. religiōis gra exercitū de
ducere nō audebant. Iunonis. n. fa-
uor hac ãni pte nō negligēd⁹ uide-
bat' q̄ p æſtiuū Solſtitiū uis ei⁹ nois
ĩ ē aeris calor accēdit' Vñ illud eſt
Solſticiū pecori deſēdite. Et illud:
Aeſtate pueri ſi ualēt diſcūt bñ. Alii
tñ ſcripſerūt teſte A gretio a iuuēta
Herculis uxore iunio datū eē uoca
bulū. Alii a iuniorib⁹ & ea pte po.
Ro. q̄ ſb Ro. uirib⁹ atq; armis tēp.
tuebāt' ut diximᵒ ſupra. Vñ milites
tituli olī dicti ſūt q̄ſi tutuli q̣ pēiam
tuerēt. Alii iūctis ſabinis ac ro. quoꝝ pacē ſupra memi- Tutuli
nim⁹ myrtea uerbēa fuiſſe firmatā. Hui⁹ mēſis calēdæ fa
bariæ dicebāt' cām ſuo loco explicabim⁹. ¶ Hic quoq;
Sicut plerīq; alii & ꝑrim mai⁹ de quo ſupra legim⁹. qa
poſſe datur diuerſas quo ferat ignoro copiaq; ipſa no-
cet. ¶ Impetus hic: furor poeticus ac diuin⁹ quidam ſpi
ritus quo poetæ excitantur.

H IC quoq; mēſis
habet dubias in
noie cāſ
Quæ placeant
poſitis oib⁹ ipſe
leges:
Facta canā ſed
erūt qui me fin-
xiſſe loqntur,
Nullaq; mortali numina uiſa putent:
Eſt deus in nobis agitante caleſcimus illo
Impetus hic ſacræ ſemina mētis habet:
Fas mihi præcipue uultus uidiſſe deorū
Vel quia ſum uates/uel qa ſacra cano:
Eſt nemus arboribus dēſum ſecret⁹ ab oī
Voce locus: ſi non obſtreperetur aquis:
Hinc ego q̄rebā cœpti quæ menſis origo
Eſſet & in cura nominis huius eram:

H IC quo. mē. hēt du. ĩ no. cās. Iuni⁹ malū ſe PAV.
quitiaut ex pte pp̄ri: ut ſupra diximᵒ noia- MAR.
tus ſit ut Cigi⁹ arbitrat': q̄ iunoni⁹ apd la
tinos añ uocitat⁹. Diuq; apd aricinos ꝑno
ſtinoſq; hac appellōne i faſtos relat⁹ ſit. A-
deo ut ſicut Niſus ĩ cōmētariis faſtoꝝ dicit apud maio
res quoq; uſos ĩ appellōe mēſis diu māſit. S3 detritis q
buſdā lřis ex iunio iuni⁹ dict⁹ ſit: nā & ædes iunonis mo
netæ kl. iuniis dedicata ē. Nōnulli putauere iuniū mēſē
a iunio bruto. q prim⁹ romæ cōſul fact⁹ eſt: noiatū q̣ ĩ
mēſe. i. kl. iuniis: pulſo tarquinio Carnæ deæ ĩ cælio mon Iuni⁹ a iu
te: Voti re⁹ fecerit. Hāc deā uitalib⁹ hūanis ꝑeſſe credūt. nio bru/
Ab ea denīq; petit' ut iocinera & corda q̄q; ſūt itrīſec⁹ ui to ſm ali
ſcera ſalua conſuet. Et qa cordis bñficio. cui⁹ diſſimula quos uel
tiōe Brut⁹ hēbat' idone⁹ emēdatōi publici ſtat⁹ extitit. a iunone
Hāc deā q̄ uitalib⁹ ꝑeſt templo ſacrauit. Cui pultæ faba uel a he/
cea: & lardo ſacrificabat' qa uires maxie his reb⁹ corpis be dea iu
roborēt'. nā & klæ iuniæ fabariæ uulgo uocāt' qa ĩ mē uentutis
ſe adultæ fabæ diuinis reb⁹ corpis roborēt'. nā & klæ iu dī uel ēt
niæ fabariæ uulgo uocāt' qa ĩ mēſe adultæ fabæ dīnis, reb⁹ adhibēt'. Hæc ex Theodoſio poeta triplicē mēſ- a iuniori-
eā3 aſſeruit qd' a iunone iunoni⁹: aut ab hebe q̄ ĩ ppetua iuuēta ē. iuni⁹ pp ipos iuuenes. Aut a ro. ſabino- bus.
rūq; cōcordia uni⁹ dict⁹. Hoc āt ĩ pricipio iqt mēſē hūc uariat hre cās. S3 dū igreretur: uēiſſe ad eū deas q̄ rē
oēm explicauerūt. ¶ Hic quoq; mēſ: hic ēt ſic ſupiores. ¶ Hēt dubias cās ĩ noie. dubias origie nois nā alii
aliūde deductū uolūt: & ex alia rōne detorqnt. ¶ Tu ipſe o germanice. ¶ Leges. p eliges. ¶ Quæ cauſæ. ſ.
¶ Placeāt: & q̄s magis pbes. ¶ Poſitis oib⁹ icū expoſuero oēs q̄ afferūt'. ¶ Canā fcā: uera & nō ficta. ¶ Sed
erūt q loqnt' me finxiſſe: q dicēt me ficta referre. ¶ Et q putēt nulla nūina uiſa mortaliq pſuadere ſibi nō
poſſint deos ab oib⁹ uiſos. ¶ Eſt de⁹ ĩ nob: q̄ſi diu⁹ qdā ſpūs ē ĩ pectorib⁹ poetaꝝ. ¶ Caleſcim⁹ illo agitāte:
illo cōmēte & regēte & ĩ arte. ¶ Eſt de⁹ ĩ nob: ſūt & cōmertia cœli. Sedib⁹ ætereis ſpūs ille uenit: & ĩ amo-
rib⁹. Sūt ēt q nos nomē hre putāt. hic ipet⁹: hic furor poetic⁹. ¶ Hēt ſemia ſacræ ĩ eſt dīne mētis: nā a dini
tate fit. ut ita excaleſcāt poetæ ad excudēdos ex igenio uerſus & ad mētē alti⁹ attollēdā: qd' ſine numie fie-
ri nō poſſe. Iō dicebat Cicero poetā natura ipſa ualere & mētis uirib⁹ excitari: & q̄ſi dīno quodā ſpū iflari.

&

[Poetas fieri diuinos.]

Fas mihi pcipue licuit mihi i primis.⸿ Vidiſſe uult⁹ deoꝝ uidere deos pſtitalr.⸿ Vel qa ſũ uates & ob id aliqd numis mihi ieſt.⸿ Vel qa ſa.ca.ea q̃ ad deos ptinẽt:& hac rõne ipſi ſe uidẽdos offerũt. Eſt nem⁹ dẽſum arborib⁹:tũ ĩdicat q dẽſiores hẽt arbores quo feceſſerat uelut in ſacrũ locũ ſacra ſcriptur⁹:& ab oi freq̃ẽtia remotũ.⸿ Loc⁹ ſecret⁹.ſemot⁹.⸿ Ab oi uoce:qa nullæ uoces i de audirẽt.⸿ Niſi ob.aq.:niſi obſtreperẽt aq̃:q̃ tñ ad loci amœnitatẽ & illuc eũtiũ uoluptatẽ accedũt. Sed nullus ẽ illic ſtrepitus niſi aq̃rũ tñ.⸿ Hic i h luco.⸿ Quærebã.iq̃rebã.⸿ Quæ eẽt mẽſis origo:tuñ hic mẽſis originẽ duceret.⸿ Et erã in cura huius nominis iunii:hæc tunc ſola erat mea cura:ut indagarem unde Iunius diceretur.

Ecce deas uidi nõ quas præceptor arandi
Viderat aſcreas/cum ſequeretur oues:.
Nec q̃s priamides i aquoſæ uallibus idæ
Contulit/ex illis ſed tamen una fuit:
Ex illis fuit una ſui germana mariti
Hæc erat agnoui quæ ſtat in arce iouis:
Horruerã tacitoq; aium pallore fatebar.
Tunc dea:quos fecit ſuſtulit ipſa met⁹:
Nanq; ait o uates romani conditor anni
Auſe p exiguos magna referre modos:
Ius tibi feciſti numen cœleſte uidendi.
Cum placuit numeris cõdere feſta tuis:
Ne tamẽ ignores/uulgiq; errore traharis
Iunius a noſtro nomine nomen habet
Eſt aliquid nupſiſſe ioui/iouis eſſe ſororẽ
Fratre magis dubito glorier/an ne uiro:
Si genus aſpicitur/ſaturnũ prima parẽtẽ
Fecit ſaturni ſors ego prima fui:
A pre dicta meo quõdã ſaturnia roma ẽ
Hæc illi e cœlo proxima terra fuit:
Si thorus i p̃tio ẽ/dicor matrona tonãtis
Iunctaq; tarpeio ſunt mea templa ioui:
An potuit maio pellex dare nomina mẽſi
Hic honor in nobis inuidioſus erit:
Cur igitur regina uocor/pricepſq; deoꝝ
Aurea cur dextræ ſceptra dedere meæ:

ANT. FAN.

[Heſiod⁹ a muſis ſubito factus poeta Aſcra]

⸿ PRAEceptor arãdi:Heſiodus quẽ oues paſcẽtẽ muſæ rapuiſſe dñr ac poetã feciſſe munere clamoꝝ:ut Hos tibi dãt calamos en accipe muſæ aſcræo quos añ ſeni. Ei⁹ pria fuit Aſcræa uic⁹ Boetiæ ad Heliconẽ quã ipſæ i probauit miſerã uocans dirã hiemæ triſtẽ æſta ac nunq̃ optabiliẽ. Oui.i põto. Eſſet ppetuo ſua q̃ uitabił aſcra auſa eſt agricolæ muſa docere ſenis. Hic poeta diei fili⁹ ex Pycime de ſcripſit librũ quẽ appellauit opa & dies ubi docuit quẽadmodũ agri & qb⁹ tpib⁹ colẽdi eẽnt & adept⁹ ẽ palmã i medio dicẽdi gñe ut Quitiliano.uł:Licet Vir.eũ ſupaſſe puteť i georgicis autore Seruio. Primus certe heſiod⁹ de agricultura metrice ſcripſiſſe dr.⸿ Priamides:paris q iudicauit pſtare uenerẽ pulchritudine iunoni ac Mineruæ.⸿ In aquoſæ uallib⁹ idæ. Stra. mõtẽ inquit Antãdro ĩminere quẽ Alexãdriã uocat ubi deas a paride iudicatas dicũt.⸿ Sui ger.ma. Iuno iouis ſoror & cõiunx. Soror qm̃ aer leuitate æthere emuleť. Vxor qa

[Iuno eſt nata ante iouem.]

ædere ſbiacet.⸿ Quæ ſtat i at.io.i capitolio.⸿ Ipſe iſra; ⸿ Iũctaq; tar.ſunt mea tẽ.io.⸿ Animũ:timorẽ ai quẽ ſecerat iunonis aduẽt⁹ ac nimb⁹ din⁹.⸿ Per exi.mo.uerſib⁹ elegis ut Nũc primũ uel elegi maiorib⁹ iris.⸿ Saturni ſors ego pri.fui.fingiť Iuno añ iouẽ nata.ut q̃dam uolunt qa ſpũs ſiue aer excitat flãmã.⸿ Saturnia ro.qa ut diximus Saturnia oppidũ fuit i mõte tarpeio.⸿ An potuit maio.nitiť exẽplo qđ ẽ iferi⁹ & hoc dicit ſi a maia pellice mai⁹ denoĩat⁹ ẽ nõ potuit Iunio a iouis uxore uocabuiũ dari.⸿ Aurea ſceptra:qa ipſa eſt regnorum dea.

PAV. MAR.

⸿ ECCE ui.de.q̃s nõ ui.p.arã. Heſiod⁹ q fateť ſe uidiſſe muſas:raptũq; ab his cũ oues pñas i pnaſo depaſceret. lauro coronatũ:& poetã cõſtitutũ. At ego uidi maiora numina.q̃ ille uiderit.nã deaꝝ reginã Iunonẽ.⸿ Præceptor arã.ob illud op⁹ qđ iſcribiť opa & dies:ubi de re ru. pcepta tradidit:& ply.aſſit hũc primũ đ agricultura metrice ſcripſiſſe.⸿ Cũ ſe.oues aſ.cũ paſtor pñas oues ſuaret.⸿ Et i ar.nec mihi ſũt uiſæ clio:cliuſq; ſorores Seruãti pecudes uallib⁹ aſcra tuis.⸿ Aſcreas:ab aſcra q̃ eſt ut

[Aſcra ciuitas iuxta heliconẽ đ q̃ fuit heſiod⁹]

Stra.ſfert i boetia iuxta heliconis ptẽ.h Heſiodi poetæ pñla ẽ.ad heliconis ptẽ dexterã ptinẽs excelſo i loco:ac duro iacẽs.lõge a theſpia ſtadiis.lx.q̃ & ipſe redarguẽs iprobauit pñiq; i cymæ ollita remaneret. Aſcrã rus. miſeꝝ penes hic heliconа colebat Hyberno dyrũ:triſte æſtu optabile nunq̃.⸿ Nec q̃s pña.nec uidi eas deas:q̃s paris priami fili⁹.⸿ Cõtulit:rõferre uoluit.⸿ In ual.aquo.deæ:i ida mõte:ubi pallada Iunonẽ uenerẽ de forma:& aureo pomo certãtes nudas uidit:& formoſiorẽ uenerẽ dixit. Sꝫ nota ẽ fabula.⸿ Sꝫ tñ una fuit ex illis:ex trib⁹ illis q̃ ſeſe paridi obtulerũt.⸿ Vna fu.ex ilł ger.ma.fui p piphraſim Iunonẽ oñdit:q̃ ſoror & cõiunx iouis.⸿ Hæc erat:Iuno certe erat.⸿ Agnoui q̃ ſtat i atce iouis:agnoui illã:cui⁹ ſtatua erecta ẽ i arce capitolina.⸿ Horruerã.aduẽtu tãti numis.⸿ Et fatebar aium ai metũ.⸿ Tacito pal.cũ tacite expaluiſſem.

[Varia eſt opio unñ dicať mẽſis iuni⁹.]

⸿ Cũ dea ſu.me.quos illa fe.cũ a me repulit metũ:quẽ incuſſat.⸿ Nãq; ait o uat.Iuno poetã cõfirmat:q; cũ feſta & ſacra ſcribat:liceat illi corã uidere numia. Deide pñb⁹ rõnib⁹ arguit mẽſẽ a ſuo noie iuniũ nũcupatũ.⸿ Nãq; ait o ua.cõ.ro.an.o naſo q ſcribis ãnũ a Ro.pri⁹ cõſtitutũ a Numa emẽdatũ.a cæſarib⁹ i certiorẽ ordinẽ redactũ.⸿ Auſe re.ma.p exiguos modos q auſus es elegit uerſib⁹ ſcribere feſta:& ſacras cerimonias & ortũ occaſũq; ſignoꝝ.⸿ Feciſti tibi ius ptãiẽ.⸿ Videndi cœ.nu.cælites deos.⸿ Cũ pla.cõ.ſe.nu.tuis:cum uoluiſti feſtoꝝ rõnẽ tuo uerſu canere.⸿ Tñ ne igno.& tra.er.uul.ut p cõpto hẽas:nec cũ errari uulgo uerſeris.⸿ Iuni⁹ hẽt no.a nõ no.facet hic mẽſis mihi a Iunone iunoni⁹ ẽ appellat⁹:& hãc ppõnẽ pñb⁹ rõnib⁹ cõfirmar. Primũ ex eo arguit qđ ſoror:& cõiunx iouis.⸿ Eſt ali.ãlicui⁹ momẽti ẽ.⸿ Nupſiſſe io.eẽ iouis cõiugẽ.⸿ Iouis eẽ ſo.nã ex iſdẽ parẽtib⁹ nata. Dubito an gñer magis ſre an gñer magis uiro.ſũ ego qdẽ ambiguaq; mihi magis gſioſũ exiſtimẽ eẽ illũ frem aut eẽ uiꝝ.⸿ Si ge.aſpi.deide arguit a gñre q Satur.ge-

nitatpriaq; illi.ples fueritq ea loca tenuit ubi roma cōdita ē q̄ſi iure gn̄ris& iure loci ſibi mēſis honor dēaſ.
¶ Si aſpi.ge.q̄ſi ſi rō gn̄ris ē hn̄da.¶ Ego pri.ſe.ſa.pa.pria ego ex illo gēita ſū. Veꝝ ut i iiii.li.diximꝰ iuppi
ter & iuno ſiľ nati ſūt.¶ Ego fui pri.ps pria ſtirpis:h̄ ē pria.ples ſaturni.¶ Roma quon.ē di.ſa.a pa.meo.nā Q. ſiuni
erat urbs ſaturnia i eo colle ubi poſtea fuit arx rōana h̄ terra fuit illi ꝓxia a cœlo:nā pꝰ relictū cœlū hāc ille nō debet
terrā icoluit.¶ Si tho.i ꝑ.turſus a cōiugio iouis & a iure loci:q̄ tēp ū i arce hēat:illi iūctū.Si i ꝑrio ē torꝰi dici a iu-
q̄ſi ſi cōiugaľ thalamꝰ dabit aliqd autoritatis.¶ Dicor ma.to.iouis cōiūx.De mſona i.ii.diximꝰ.¶ Et mea none.
tē.ſūt iū.ioui tā.capitolino.i arce.n.tria erāt tēpla ſiľ iūcta iouis iunonis:& mineruæ Medio loco erat illud
Iouis.¶ An po.ma.arguit a maiore ad maiꝰ:q̄ ſi pellice maia maiꝰ mēſis fuerit nūcupatꝰ.cur ab ipſa q̄ regi
na ē mēſis denoiari nō dēat:¶ An po.pel.maia q ioui ſuccubuit:& ex eo ſtupro Mercu.pepit ¶ Dare no.
mē.maio de quo ſupiore li.dcm̄ d pellice i.ni.diximꝰ.¶ Erit i no.iui.hic ho.erūt q iuideāt nob hūc hono
rē mēſis i olus hmōi noīa i utrāq; ſigni.poni oñdit Geliꝰ:ut iuidioſus q iuidet:& cui iuideſ.Cur igiſ regi
na uocor & piiceps deoꝝ:q̄ſi.d.ſruſtra dicerer eē deoꝝ regia ſi mortales honorē huiꝰ mihi mēſis iuiderēt.
¶ Cur dede.au.ſce.dex.meæ.q̄ſi cur dedere mihi regiæ maieſtatis iſignia.Simlacrū.n.eiꝰ cū ſceptro figuraſ.

An facient menſem luces/lucinaq; ab illis
Dicar/& a nullo nomina mēſe traham:
Tum me pœniteat poſuiſſe fideliter iras
In genus electrę dardaniamq; domum:
Cā duplex iræ rapto ganymede dolebam
Formaq; in ideo iudice uicta mea eſt:
Pœniteat q; non foui carthaginis arces:
Cum mea ſint illo currus & arma loco:
Pœniteat ſpten/argoſq; meaſq; mycenas
Et ueterem latio ſuppoſuiſſe ſamon:
Adde ſenē tatiū iunonicolaſq; phaliſcos
Quos ego romanis ſuccubuiſſe tuli: (ē
Sed neq; pēīteat nec gēs mihi carior ulla
Hic color/hic teneo cū ioue tēpla meo:
Ipſe mihi mauors cōmendo mœnia dixit

¶ LVCinaq; ab i.ſ dcā.ſi.ſū iqt Lucina a lucibꝰ dcā qbꝰ ANT.
mēſes i pleſ cura nullo mēſiū cōſeq debui nomē & de FAN.
cus.De lucinæ noie ſatis dcm̄ ē.Hāc parituri iuocabant
q̄s cōſtat cōpreſſiōe ſpūs adiuuari.¶ A nui.no.mē. tra.
nomē iterdū gl'iæ ut h̄ loco.itē illo Mœſtū miniſtorū
tē nomē echioniū Alii figurate dcm̄ uolūt q; nullꝰ mēſ
trahet a me noīa.¶ In ge.ele.i rōanos q a troianis deſcē
dūt quoꝝ autor ē Dardanꝰ Electræ filiꝰ.Hos fouere cœ Cauſas
pit iuno ira depoſita i ſcdo bello punico. Vñ illd ē Vir. hic ad-
i.i.æn.Quin.aſpa iuno q̄ mare nūc terraſq; metu cœlū uerteq̄re
q; fatigat cōſilia i meliꝰ referet:mecūq; fouebit rōanos iuno erat
reꝝ dñōs gētēq; togatā.Multis ſane rōnibꝰ iuno iupra irata rō-
oñdit dbuiſſe a ſe iuniū noiari.Hic arguit a merito qd̄ nis.
i rōanos collatū ē ira depoſita quā accēderat cāæ nō le-
ues.¶ Cā du.iræ ganymedes rapiꝰ iudiciū Paridis:iſʒ ad
diſ tertia qd̄ troiani a dardano originē ducunt Electræ
pellicis filio ¶ Currus & ar. Vir.Hic illiꝰ arma hic curꝰ
fuit Spartē argoſq; meaſq; mycenas:ūter urbes pelopō-
neſi argos & ipia gl'ia ꝑcelluerūt:ſʒ n̄ ignobiles fuerūt
Mycenæ apd q̄s iuno colebaſ i æde magnifica q̄ Argi- Mycenæ
uis & Mycenels cōis fuit ubi Polycleti ſimulachra fue- Iunonis
rūt artis laude oiuʒ ꝑſtātiſſima. Vñ iuno ſuas mycenas ædes
uocat h̄ loco.Siliꝰ in pꝛio punico:Hic iuno añ argos Samos
(ſic credidit alta uetuſtas)añ agamēnon ſā gratiſſima tecta mycenē optauit d'ſugis æternā cōdere gentē.
¶ Latio ſup.ſa.ſcripſerūt qdā hac ætate Samothraciā eē iunonis ſamōtiʒ alia ē iunonis ſamos i Aſia teſte
Seruio ubi iuno nata crediſ.Cephalēia quoq; ut autor ē Stra. Samos olī dcā ē q̄ cū eēt tetrapoľ.i q̄tuor cō
tinēs urbes ex iis unā hūit q̄ & Sāos uocata ē & Stāc.¶ Sʒ ne.pœ.q n̄ honor mihi etepꝰ n̄ ē aiti iſ p dati.
¶ AN fa.mē.v.arguit a iure officii:qd̄ lucibꝰ ꝑſitiuū lucina dcā ēt:& luces mēſē cōficiāt:ſic pp luces mēſē PAV.
ſibi quoq; deberi.An luces faciēt mēſē:ſcū mēſ ex lucib .h̄ ē ex diebꝰ cōſtet.¶ Et ab ill' lucibꝰ.ſ.dicat ego lu MAR.
cina:& alio loco putat lucinā a luco dictā i.ii.n.iqt gr̄a lucinæ dedit hæc tibi noīa lucꝰ. Verū illud ſubdit
aut q̄s pricipiū tu dea lucis hēs.Sʒ eo i loco de lucina differuimꝰ.¶ Et tra.no.a nui.mē.q̄ſi & nulliꝰ mēſis
aſſeq: honorē:nā nomē ꝓ honorē pōiſ. Vir.iacet & ſine noie corpꝰ:aut p hyppalagē itelligas.& a me nul
lus mēſ denoieſ.¶ Tū pœ.ſexto arguit a mentis:iʒ figurate a cōtrario loq̄ſ.ſʒ illud oñdit ſe remiſiſſe oē
odiū i troianos:cū iuſta eēt iræ cā.qdq; oē loca i qbꝰ pnꝰ colebaſ Ro.ipio ſuppoſuerit.¶ Tū ſi hic honor Delta
eēt inuidioſus.peniteat ſuppoſuiſſe me iras fideľ:i.doleā ego depoſuiſſe oē odiū:& oēm irā iʒ hæc duo iter iunonis.
ſe differāt.nā ut ſtoici.dicūt:odiū ē cupiditas:q̄ male cupiā optamꝰ cū ꝓfcctu aliquo & icremēto.ira uero
ē libido puniendi eiꝰ q leſiſſe uideaſ iniuria.¶ Fideli iō dixit:q̄a ille deponere irā fideľ dr:q nihil odii. aut
maliuolētiæ ſuat i pectore.¶ In ge.ele.i troianos.q ab Electra mře Dardani ꝓgeniti ſūt.¶ Et i do.dar.i fa-
miliā dardani.¶ Cā du.iræ duplici cā illis irata erā.¶ Dolebā ra.ga.qd̄ rapuerat iuppiter a mēſe miſterū
trois filiū.de quo i fine ſuperioris lib.¶ Forma quoq; mea ē ui.iō iu.Paridis iudicio a Venere:ego uicta ſūt
cū d ꝑſtātia formæ cōtēderimꝰ.¶ Pœniteat qd̄ nō fo.car.ar.doleā ego nō ꝑſtitiſſe i ſnīa.ut carthaginēſes
magis q̄ rōanos fouerē.¶ Cū mea ar.& cur.ſint il.lo.uti & Vir.dixit.Hic illiꝰ arma:hic curꝰ fuit.Honora
tus iō arma dici oñdit q̄a iſtructā armis iunonē i alio loco Vir.teſtaſ.ferro accinctā uocat.¶ Curꝰ.aut ue- Argos ci
re curru quo ſm̄ Home.i cœ o utitaut tēſam ſignificat:q̄ deoꝝ ſimulachra portāt.¶ Pœniteat ſp.ia.hoc uitas cō-
ē Ro.ipio.Sparten:q̄ & lacedæmoniū al as dcm̄.¶ Et argos de acchaico intell'it.& Mycenas:has ſuo tpe dita a p-
extinctas iacuiſſe Stra.refert.Quā urbē a Perſeo cōditā eē cōſtat:cui Sthenelus ſucceſſit i regno.His i ur- ſeo ut re-
bibꝰ iuno ſūma religiōe colebaſ Argos a Mycenis diſtat ſex.M.P.& i medio ſpacio erat tēplū iunonis qd̄ fert Stra-
ambabꝰ urbibꝰ erat cōeſde quo alias diximꝰ.¶ Et ue.ſa.de ſamo ionica itelligit q̄ iſula ē i mari icario:ubi bo.
nata putaſ iuno.¶ Adde ſe.ta.regē ſabinoꝝ q̄ſi adde ſabinos oēs.q me pie colebāt ꝑpea qd̄ lacedæmo-

Iuno hēt tēplū iū/ ctū cū tē. plo mar. tis.

niis inſtitutis erant ībuti.¶ Quos oēs poplos. Ego tuli ſuccubuiſſe romanis:paſſa ego ſum & oēs illi pplis q ſub tutella mei numinis eſſent. Romanis ſuccūberent. Pœniteat ergo feciſſe hæcū mēſis honor mihi denegaſ. imo luqt.¶ Sed ueq; pœniteat:non doleā eā feciſſe.¶ Nec ulla gens eſt mihi carionq̄ ſit roma.po.¶ Hic:in urbe roma.¶ Color:ego qa romani mihi ſacrificāt & celebrāt mea feſta:& oī ueneratiōe ꝓſequātur.¶ Hic:in urbe ro.po.¶ Teneo cū ioue meo:ut iā dixim⁹:qa tēpla iūcta hñt.¶ Ipſe mihi mauors ſeptio arguit a iure tutelæ.qm̄ mars fili⁹ eā urbē mīnæ fidei cōmēdarit.¶ ipſe mauors:mauors magna uos tens.¶ Dixit mi.cō.tibi hæc mœ.hāc urbē a filio meo cōditā.

ANT. FAN.

¶ VRBE nepotis:Romuli cuius pr̄ ē Mars iunonis filius:Vnde illud ē iſta.Nr̄i roma nepotis erat.¶ Suburbani:Ariciam:Laurentum:Tybur.Lanuuium:ac ꝑneſtæ ſignificat q̄ oppida eſſe paꝝ ab urbe diſtāria nemo ignorat.

Lanuuiū

Sane qdā nō recte legūt lauiniū ꝓ lannuuio:cui⁹ oppidi latinoꝝ Diomedes cōditor fuiſſe dr̄:qa in lānuuio corripiſ tertia a fine.Hora.Raua decurrens lupa lanuuino.¶ Præneſtinæ deæ:Fortunæ.Lucanus Vidit fortuna colonos ꝑneſtina ſuos cunctos ſimul enſe receptos.

Præneſtinæ deæ Fortunæ templū præneſte

Habuit Præneſtæ fortūæ tēplū illuſtre ubi certa ut Strabo inquit oracula edebantur.Ea ciuitas græca eſſe dr̄ & quondam polyſtephanū.i.multaꝝ coronaꝝ appellata quā Seruius Præneſtæ ab arborib⁹ ilicibus ibi abundātib⁹ dictam exiſtimat licet Feſtus appellatam uelit ꝙ locus quo quondita eſt montibus ꝑſtet.Idem ait Ceculū putari eius oppidi conditorem:unde orti cecilii credūtur quoꝝ familia Romæ admodū nobilis fuit.¶ Herculis uxor:Hebe.Iuuenalis: Nec pues iliades formoſa

Hebe iunōis filia

nec Herculis uxor ad cyathos.Hanc iunonis filiam ſine patre ferunt herculi nupſiſſe poſt eius deificationem Seneca in Octauiam:Deus alcides poſſidet heben:nec iunonis iam timet iras cuius gener ē qui fuit hoſtis.Hæc cum ſit dea iuuētæ uult a iunioribus iunium ſumpſiſſe uocabulum.Sed auditore iam pſuaſo ita exordiſ præ iſinuatione:ut cum matri cedere uideaſ eo tēdat oratio

partes rogantis.

ut honorem huius menſis ſibi uēdicet.¶ Partes pœne rogantes ago:Si quid inquit a matre habitura ſum nō luctandum id conſequi uolo ſed blandiendo ac præcando:Cæterum rem ipſam ſui iuris eſſe ſubiungit.

Hæc tibi/tu pollens urbe nepotis eris:
Dicta fides ſequiſ/cētū celebramur ī aris
Nec leuior quouis ē mihi mēſis honor:
Nec tñ hūc nobis tantūmō ꝑſtat honorē
Roma ſuburbani dant mihi mun⁹ idē:
Inſpice quos hēat memoralis aricia faſtos
Et populus laurēs/lanuuiumq; meum:
Eſt illic menſis iunonius aſpice tybur:
Et præneſtinæ mœnia ſacra deæ:
Iunoniſq; leges temp⁹:nec romulus illas
Condidit:at noſtri roma nepotis erat:
Finierat iuno reſpeximus herculis uxor
Stabat/& in uultu ſigna dolentis erant:
Non ego ſi toto mater decedere cœlo
Iuſſerit inuita matre morabor ait.
Nunc quoq; cū luctor de noīe tpis huius
Blandior/& partes pene rogantis ago.
Rēq; mei iuris mallē tenuiſſe precando:
Et faueas cauſæ forſitan ipſe meæ:

PAV. MAR.

¶ TV eris pollēs effulgēs:& ī maxīa ueneratiōe & celebritate.¶ Vrbe nepotis:Romuli nepotis tui cū fili⁹ meū ſit.¶ Fides ſeqſ dicta.factū ē qd mars ipe ꝓmiſit.¶ Celebramur ī cētū aris.q.d.ī cētū urbis locis ſūt aræ mihi diedicatæ:& ī oīb⁹ mihi ſacrificaſ.¶ Nec bo.mē.ē mi.le.quouis honore:ſed grauior. Hoc dicit magnū qdē ē celebrari ī tot aris:ſed nō pluris id facio:q̄ honorē mēſis.Nec tñ hūc octauo & ultimo argu it rurſus a minore ad mai⁹:ſ3 diſſimili a Iupiore ſuburbani hñt mēſem a ſuo noīe nūcupatū putas ergo tu nō hūiſſe romā q̄ erat mei nepotis imo hūit:& hic mēſis a me iuni⁹ denoieſ.¶ Nec tñ roma tātūmō ꝑſtat nobis hūc honorē nō ſola ē roma.q̄ mēſis honorē mihi tribuat. Suburbani q ſub urbe ſunt:q ſunt ī oppidis agri romani. Dāt mihi idē mun⁹:honorē menſis.¶ Inſpice plege tu. Faſtos:faſtoꝝ libros. Quos hēat aritia nemoralis a nemore cynthiæ:ſed de aritia & myſteriis ei⁹ loci dixim⁹ i.iii.¶ Et quos ſe.ha po.laure

Fortūæ tēplū ꝑneſte fuit

utia laurēto oppido:ubi fuit latini regia & quos faſtos hēat lānuuiū meū ubi & ædes ē iunonis:cui⁹ meminit Varro oppidū ī latio antiquo ad dexterā uiæ appiæ.¶ Mēſis iunoni⁹:a iunone denoiat⁹.¶ Eſt illic ī oībus his locis.¶ Aſpice tyb⁹ dixim⁹ i.iii.de tybure.¶ Et mœ.ſa.deæ ꝑne.ꝑneſtinæ oppidū ubi & tēplū fortunæ & ide ſortes dictæ ꝑneſtinæ & ædes iunonis.¶ Tu leges:ſcr̄ ī his oppidis.¶ Tps iunonale mēſem iunoniū.¶ Nec romu.cōdidit illos pplos q̄ſi ī his oppidis hēo mēſem:q̄ a Romu.cōdita nō ſunt multo magis debet eē mihi ī urbe mei nepotis iō iqt.¶ At roma erat nr̄i nepotis nā a nr̄o nepote cōdita.¶ Finierat iuno iā deſierat loq.¶ Reſpexim⁹:reflexim⁹ ab alia pte aciē.¶ Vxor herculis hebe iunōis filia Herculi nupta.¶ Stabat & ſigna dolētis erāt ī uultu dolorē illa uultu idicabat.¶ Nō ego ſi toto hebe duplici rōe honorē hui⁹ mēſis ſibi uēdicare cōtēdit pria rō a cōiuge ſumiſ qd hercules bñmerit⁹ ſit de ea regiōe ubi poſt

Hercule bñmeritis eſt de romanis pp mortē caci.

cōdita ē Roma qd eā Caci latrocinilis expurgarit.Scda rō a diſtributo p Romu.pplm ī ſeniores & iuniores qd a iuuenib⁹ iuniū nūcupauit:ipſa hebe cū ppetua iuuēta ſit iuuenū cām ruiſ & ſibi aſſignat ſ3 utiſ iſinuatiōe cū captatōe beniuolētiæ a mr̄e qa nō ut illi aduerſa ſit imo & ſibi cediſ ſ3 ut blādiaſ & ꝓcib⁹ agat. Deide ad cām ueniēs ſibi honorē mēſis attribuit.¶ Si mr̄ dixerit me cedere to.cœ.ſi iuſſerit Iuno me abſcedere a cœlo:& iter ocilites magis ñ eē.¶ Nō mo.ma.iulta q̄ſi nollē eē ī cœlo mr̄e mea repugnāte.Nūc quoq; nō luctor de noīe hui⁹ tpis nā ego cōtēdo iunii de mēſis honore nec ē quo noīe fuerit appellatus.¶ Blādior & pœ.q̄ſi.Amo ptes rogātis ñ inqt nō agā de iure aut multis rōnib⁹ q̄re hic mēſis me⁹ eē dēat ſ3 blāditiis & ꝓcib⁹ ago.Mallē tenuiſſe peccādo rē mei iuris iſinuatiōe cām iuſtā oñdit:qd mei iuris ē potiꝰ uellē tenuiſſe ꝓcib⁹ q̄ ulla cōtētiōe.¶ Et tu ipſe poeta forſitā fa.cāæ meæ dices cām meā eſſe iuſtiorem.

¶AVREA poſſedit:cõuenit mihi hoc cũ matre uxorẽ eam eſſe ac ſororem iouis & capitolium tenere cũ ioue.Illud aũt nõ cõuenit mẽſis decus ei cõtigiſſe.¶ Sollicitamur:angimur ac moleſte ferimus qđ nr̃m ẽ nobis eripi.¶ Quid graue:Deeſt uerbũ:& ẽ ſenſus:Cur moleſtũ culpiã fuerit ſi romani memores bñficio rũ q̃ ab Hercule meo in eos collata ſunt hoc titulo & honore me uxorẽ Herculis decorarũt?¶ Flãmis & dote paterna:aut bis idẽ dicit:aut poſt factam mentionẽ flãmarũ fumũ accipimus.ut Glomeratq; ſub antro fumiferã noctẽ cõmixtis igne tenebris.¶ Ad ꝓpiora uocor:cõparatiuũ ẽ a ꝓpe.Vñ penultima ſyllaba ſ ſſam nõ recipit nã ab eo qđ ẽ ꝓprius ꝓpriorẽ uel propriora dicere nõ poſſumus.

ANT. FAN.

Aurea poſſedit ſocio capitolia templo
Mater:& ut debet/cũ ioue ſũma tenet:
At decus oẽ mihi cõtingit origine mẽſis:
Vnicus eſt de quo ſollicitamur honor:
Quid graue ſi titulũ mẽſis rõane dediſti:
Hercul' uxori poſteritaſq; memor:(gni
Hæc quoq; terra aliqd đbet mihi noie ma
Coniugis/huc captas appulit ille boues
Hic male defenſus flammis & dote pr̃na
Cacus/auẽtinã ſanguine tinxit humũ:
Ad ꝓpriora uocor ppl'm digeſſit ab annis
Romulus/in partes diſtribuitq; duas:
Hæc date cõſiliũ pugnare paratior illa ẽ:
Hæc ætas bellum ſuadet/at illa gerit:
Sic ſtatuit/mẽſeſq; nota ſecretauit eadẽ:
Iunius eſt iuuenum/qui fuit ante ſenũ:
Dixit/& in litem ſtudio certaminis iſſent
Atq; ira pietas diſſimulata foret:
Venit apollinea longas concordia lauro:
Nexa comas placidi nũ opuſq; ducis:
Hæc ubi narrarit tatiũ fortemq; quirinũ
Binaq; cum populis regna coiſſe ſuis:
Et lare cõi ſoceros generoſq; receptos
His nomen iunctis iunius iquit habet:
Dictat triplex cã ẽ & uos ignoſcite diuæ
Res eſt arbitrio non dirimenda meo:
Ite pares a me perierunt iudice formæ
Pergama/plus lædũt q̃ iuuat una duæ:

¶ In partes duas.iuniores ac ſeniores ut ſupra dictũ ẽ.¶ Qui fuit ante.Maius qui anteceſſit a maioribus.i.a ſenioribus noiatus eſt.¶ Diſſimulata:celataq; a ira celaſſet pietatẽ niſi cõcordia ſuperueniens ſedaſſet utriuſq; ĩpetũ exurgẽtem.¶ Cõcordia lauro nixa comas:hæc dea:neq; a iunone neq; a iuuenta ſiue a iunioribus ſed a iunctis Sabinis ac Rõani uult iunio datũ eſſe uocabulũ.Coronatã aũt lauro cõcordiã dicit pp id qđ ſequit Placidi nomen opuſq; ducis: Solet.n.artificiũ ut dr̃ artificẽ ſapere.Ipſe aũt Auguſtus autor pacis atq; concordiæ ſimulacrum habuit cũ Apollinis inſignis.Vñ a Virg.Apollo dr̃:ut tuus iam regnat apollo.¶ Binã regna:Tatii & Romuli necnon ſabinos & romanos.¶ Vos ignoſcite diuæ:Iuno Hebe & Concordia.¶ Perierunt iudice formæ pgama:iudicium Paridis qui iunone & pallade Venerem pulchriorem dicitur iudicaſſe ita irritauit deas:q ua Veneri poſt habitæ ſunt.ut earum opera credantur pergama periiſſe.

Concordia noxa crines lauro.

Iuno hebe & concordia.

¶MATER iuno poſſedit aurea capitolia. Nam ĩ capitolio deauratũ illi ṫplũ ſiut I.i.li.diximꝰ qcqd in capitolio proſpiciebat aureũ & gẽmeũ erat.¶ Tẽplo ſocio nã cũ ioue iũcto.¶ Et ut debet tenet ſũma:hoc ẽ arcẽ capitolinã.¶ Cũ ioue:ubi utriuſq; numinis tẽplũ ẽ.¶ At oẽ decꝰ:oẽ ornamẽtũ.¶ Cõtingit mihi origine mẽſis a cãq; appellatiõe huiꝰ mẽſis iunii.¶ Vnicꝰ honor ẽ de quo ſollicitemur:q̃ſi nõ ſunt mihi in urbe roma tẽpla nõ ſacrificia fiũt hoc unico honore decoramur:& hic unicꝰ ẽ qui ſollicitã: & anxiam reddit.¶ Quid graue:cur eſt alicui moleſtum.aut quid magni momenti eſt.¶ Si tu romane & poſteritas memor:quæ memoria tenuiſti beneficia a uiro meo collata. Dediſti titulum mẽſis uxori Herculis:ornaſti me honore menſis q̃ herculi nupta ſũ. ¶ Hæc quoq; terra:hæc regio ubi roma ẽ. Debet aliqd mihi nomine magni cõiugis:ob herculis uiri noſtri beneficia huic regioni collata debet hæc mihi terra ratione ipſius coniugis.¶ Ille hercu.¶ Appulit captas boues quas ex hiſpania abduxerat.¶ Hic:in hac terra.¶ Cacus qui eam latrociniis:& cædibus aſſiduis urgebat.¶ Male defenſus flãmis:quas euomebat:ut in.i.diximus. Atq; arte paterna:q̃ñ Vulcani.f.¶ Tinxit:ĩfecit.¶ Sanguine ſuo.¶ Auẽtinam humũ:nã erat ĩ ſpelũca mõtis auẽtini:ubi ab hercule ĩteremptꝰ ẽ.¶ Ad ꝓpiora uoc. q̃ſi uenio nũc ad ea q̃ magis ꝓpria ſũt & nl̃ iuris.Romu.diſſenſit ppl'm ab ãnis diuiſis multitudinẽ ab ætate inter ſeniores & iuniores.¶ Et diſtribuit in duas ptes:ſenatũ & plebeios ſeu ſenectutẽ & iuuẽtutẽ.¶ Hic ps:ſenioꝝ.¶ Paratior date:cõſiliũ:pp prudẽtiã.q̃ ĩ iuuene eſſe nõ põt:nã ut Ariſt.in ethi.oſtẽdit:prudẽtiã efficit ex paritẽtia reꝝ expientiã tpis longitudo:q̃ ĩ iuuene nõ ẽ:Sic nec ipſa prudẽtia.¶ Illa:iuuẽtus paratior pugnare:pp uires & iuuenile robur.¶ Hæc etas:ſenilis.¶ Suadet bellũ:cõſilio & rõnibꝰ.¶ Illa iuuẽilis. ¶ Gerit bella re ipſa & ꝓpriis uiribꝰ.¶ Sic ſtatuit Ro.ipſe.¶ Et ſec.mẽ.diſtribuit.¶ Eadẽ nota eodẽ titulo & appellatiõe.¶ Iuniꝰ ẽ iuuenũ:nã a iunioribꝰ iuniꝰ dictꝰ.¶ Qui fuit añ mẽſis q anteceſſit.¶ Eſt ſenũ:nã a ſenioribꝰ.hoc ẽ a maioribꝰ maiꝰ denoiatꝰ.¶ Dixit.hebe.¶ Et iſſent ĩ litẽ:Iuno & filia cõtẽdiſſent de honore mẽſis.¶ Studio certaminis.cõtẽtiõis.¶ Atq; pitas filiæ ĩ patrẽ:& amor mr̃is ĩ filiã.¶ Eſſet diſſimulata:occultata.¶ Ira qa cõtẽtiõe utraq; iã ira pcita & pcita erat.¶ Venit apollinea:certãtibꝰ his de noie mẽſis uenit cõcordia:& aliã cãm noĩs attulit a cõcordia romanoꝝ:& ſabinoꝝ mẽſẽ hũc uniũ appellatũ eſſe iuniũ. ¶ Venit con.ne.lon.co.habẽs:longos crines nexos hoc ẽ coronatos.¶ Lauro apollinea:q̃ apollini ſacra. ¶ Nomẽ & opꝰ du.pla.benigni:q̃ſi q̃ pcipue a tyberio colit.& cui tẽplũ dedicauit:ut Tan.iqt & nos tertiũ I.i.li b.Decẽ.u.illũ appellatrut ĩ prio auſpiciis dux uenerãdæ tuis:& ĩ triſtibꝰ auſoniũq; ducem.¶ Hæc

Cacꝰ hẽbat ſpelũcã i monte auentino.

PAV. MAR.

Annus i iuniores & ſeniores diuiſus a ſenatu.

Concordia iõ dr̃ a tiberio dilecta q̃ ei tẽplũ dicauit.

& ill

cōcordia. ¶ Vbi narrauit tatiū & fortē qrinū poſtq̄ expoſuit bella tatii regis ſabinoꝝ I Romu. geſta: & iuta poſtea fœdera. ¶ Et bina regna i ſabinū & romanū. ¶ Coiſſe i unū collectū eſſe cū iuir pp̄lis. Nā facta eſt utriſq; pp̄lis urbs cōis ut in. iii. diximus. ¶ Et ſoceros & generos. romanos & ſabinos. ¶ Receptos lare cōi: nam in cōi urbe. ¶ Inquit: illa ubi hæc dixit ait. ¶ His iunctis: a coniunctione & unione hoꝝ populorum. ¶ Vnius habet nomen menſis unius uocatus eſt. ¶ Tripiex cā dicta eſt: relata eſt iam triplex origo mēſis a iunone hebe cōcordia. ¶ At uos diuæ ignoſcite: date ueniā: ſi nullā pbauero ſniam. ¶ Res nō eſt dirimēda meo arbitrio: nō eſt mei iudicii dirimere ueſtrā cōtentionē. ¶ Ire pares a me. pari mō oēs laudate. ¶ Pergama: troiana mœnia. ¶ Periere ſub iudice formæ. periit troia ob iudiciū Paridis: q̄a Venerē formoſiorē dixit & illi pomū adiudicauit. ¶ Ero igit caut⁹ illi⁹ exēplo q̄a nō dicā alicui⁹ ueſtrū cauſam iuſtiorē. ¶ Duæ plus ledunt quā una iuuet ueluti plus potuere troianos lædere iuno & pallas q̄ iuuare potuerit nenus.

Quare nō ferendū iudicium contra magnos nitos.

¶ Pria dies tibi carna dat/dea cardis h̄ ē
Numine clauſa aperit/claudit apta ſuo:
Vnde datas habeat uires obſcurior æuo
Fama/ſed e noſtro carmine certus eris:
Adiacet antiquus tyberino lucus hilerni.
Pontifices illuc nūc quoq; ſacra ferunt:
Inde ſata ē nymphæ cranē dixere priores
Ne quicq̄ multis ſæpe petita procis:
Rura ſequi/iaculiſq; feras agitaṙ ſolebat
Nodoſaſq; caua tendere ualle plagas:
Nō habuit pharetrā phœbi tn̄ eē ſororē:
Credebāt/nec erat phœbe pudēda tibi:
Huic aliqs iuuenū dixiſſet amātia uerba:
Reddebat tales protinus illa ſonos:
Hęc loca lucis hn̄t nimis/& cū luce pudoris
Si ſecreta magis ducis i ātra ſeq̄r:
Cręduľ an̄ ſubit/frutices hęc nacta r̄ſiſtit
Et latet/& nullo eſt inuenienda loco:
Viderat hāc ianus uiſaq; cupidine capt⁹
Ad duram uerbis mollibus uſus erat:
Nympha iubet q̄ri d̄ more remoti⁹ antrū
Vtq; comes ſequitur deſtituitq; ducē:
Stulta/uidet ianus q̄ poſt ſua terga gerātur
Nil agis/& latebras reſpicit ille tuas:
Nil agis en dixit nam te ſub rupe latentē
Occupat amplexu/teq; potitus ait:
Ius p cōcubitu noſtro/tibi cardinis eſto:
Hoc precium poſitæ uirginitatis habe:

ANT. FAN.

¶ PRIMA dies tibi carna daſ calē iunias q̄s uulgo fabatias appellabāt adultis fabis hoc mēſe diuinis reb⁹ ſolitis adhiberi Carnæ deæ cardinis ſacrauit antiq̄tas i cui Brutus ut dixim⁹ uoti re⁹ primo hui⁹ mēſis die i cœlio mōte factū fæcit. Putabaſ. n. hæc dea nō ſolū cardini q̄ ut qbuſdam placet apo tis eardias. i. a corde nomē accepit ſed humāis p̄eſſe u. talib⁹ ut Macro. tradit. Vñ ab ea petebant ut corda iecinora & q̄ itrinſec⁹ ſūt uiſcera ſalua cōſeruaret cui pulte fabacia & lardo rē diuinā faciebant qd̄ uires corpis his reb⁹ maxie roborēt. Et Brutus tēplū ſacrauit q̄ cordis bn̄ficio cui⁹ diſſimulatiōe idoneus habebaſ ſtatum publicū emēdaſſet Oui. Nympham fuiſſe fabulaſ q̄ amantes fallere cōſueuit eāq; a iano cōpreſſam qui falli non potuit p mercede concubitus habuiſſe poteſtatē apieudi clauſa & aperta claudendi atq; inſup uirgam ianalem qua ſtriges a foribus pellentur. ¶ Vnde: a quo ut genus unde latinum. ¶ Lucus ilerni. Sic dictum ut hinc tn̄ ille urbem patam. Huic luco religionem adiungit more Virgilii. ut pontifices illuc nūc quoq; ſacra ferunt. ¶ Cranem dixere priores. Deeſt quāſi ut urbs antiqua fuit tyrii tenuere coloni. ¶ Eſt autē grāmi linea. Vnde illud ſubiicit: Nodoſaſq; cauam tendere ualle plagas. ¶ Non habuit pharetram. Videri poterat diana ſi pharetram habuiſſet. ¶ Dixiſſet amantia uerba: Deeſt: ſi ut in cælum iuſſeris ibit. ¶ Nullo eſt inuenienda loco Alludit ad tenuitatem lineæ cuius nulla eſt latitudo atq; profunditas. Plinius tenuem funem lineam uocat. ¶ Stulta uidet ianus: Poetæ uerba ad nympham ſperantem falli poſſe Bicipitem deum.

de carna dea cardinis q̄ multos dos fefellis ſed ianum nō potuit fallere.

Pudēda.

a grāmē

Tenuem funē lineam dici.

PAV. MAR.

¶ PRIMA dies tibi carna aggrediſ nunc feſtoꝝ tōnēt & cal. iuniis feſtū eſſe carnæ deæ Inquit. Sacrum cui illi in cœliu montē cal. en. iuniis iunius Brutus uoti reus fecit ſed de hac dea diximus paulo ſuperius in principio huius li. quæ a Theod. referuntur. At poeta carnā quaſi cardinam dicit quod cardinibus præſit: & fuiſſe nympham quandam quæ crane appellata ſit: & iano placuerit: & ab eo ius cardinum habuiſſe etiam & aliud munus ut noxas ſtriges e foribus ablgat. ¶ O carna prima dies menſis datur tibi: nam in ea feſtum tuum celebratur. & tibi ſacrificatur. ¶ Hæc carna. ¶ Eſt dea cardinis q̄ præeſt cardinibus ianuarum aperit ſuo numine clauſa & claudit aperta, quod quidem officium eſt iani: ut in primo omnia ſunt noſtra clauſa. patentq; manu. Sic & carna facit ut clauſa pateant: & patentia claudanſ. ¶ Fama eſt obſcurior æuo: q̄ſi uetuſtate certio fama nō habeſ nam eſt paulo occultior. ¶ Vnde: a quo. ¶ Habeat datas uires: q̄a carnæ dederit uim nerrendi cardinis & claudendi & apiendi. ¶ Sed eris certus e noſtro carmine ego te meis uerſibus certiorem reddam Lucus antiqui helerni. helernam & locū uocāt. & loci genium inde & lucus helerni dicebatur. Adiacet tyberino fluuio. nam pp̄e tyberim eſt ipſe lucus. ¶ Pontifices: nunc quoq; etiam hoc tempore. ¶ Ferūt ſacra illuc ad eum lucū nam eunt illuc ſacrificatum. ¶ Inde ab helerno. Eſt ſata nymphæ: nata carna. ¶ Priores antiqui aut maiores noſtri. ¶ Dixere cranē: prius enim crane deide carna appellata. ¶ Ne quicquam fruſtra. Sæpe petita multis procis. cum multi eſſent proci. qui eam & optarent & peterent in coniugem omnes repellebat. Solebat illa ſequi rura non. n. urbes incolebat ſed modo rura. modo montes & nemora peterrabat. Et agitare feras iaculis: ut dea uenatrix feras inſequebatur. Et ſolebat tendere plagas nodo‑

Carna ē dea q̄ habet offīm apiēdi & claudēdi aliq̄ eam craneam appellāt.

ſastnodis cõtexta retia. Piaga.n.& uuln⁹ ſignificat: & ſpatiũ imẽſum:& retia. Sed.p uulnere primã.pducit.
In cæteris corripit. ¶ Valle caua i cõcauitate ualliũ. Nõ habuit in pharetra queadmodũ diana. ¶ Tñ crede
bant eſſe ſororẽ phœbi credebant dianã eſſe. ¶ Nec erat o phœbi pudẽda tibi q̃ſi nõ potuiſſes erubeſcere
ea ſorore iñ ꝑſtantia formæ tum ẽt ſpectatis moribus. ¶ Aliqs iuuenũ dixiſſet amantia uerba ſi qs iuuenis
captus illi⁹ forma amatoris uerbis eam eſſet aggreſſa. ¶ Illa crane. ¶ Protinus ſtatim. ¶ Reddebat tales ſo
nos ita rñdebat. ¶ Hæc loca lucis hñt deſpiciebat amantes illa hoc dolo annuebat uoris dũmodo in loca
ſecretiora duceref. ¶ Credulus amans anteccedebat. illa inter frutices delitebat. ¶ Cũq; hoc pacto ianũ uel
let deludere nõ potuit. qm̃ ille uidet ẽt quæ a tergo ſunt. ¶ Hæc loca ubi nũc ſumus. ¶ Habẽt nimis lucis:
ſunt nimis aperta ut a multis uideri poſſum⁹. ¶ Et cũ lucem hñt ẽt Nimis pudoris: ergo pudor uerat hic
coire. ¶ Si du. in an. ma. ſec. q̃ ſint ſemotiora:& occultiora. ¶ Sequat te ſi ante iueris. ¶ Credulus amans.
¶ Subit anteꝑcedit illã hæc crane. ¶ Nacta: iueniẽs frutices reſiſtit:& nõ ſeqt. ¶ Et latet. inter frutera. ¶ Et
nullo loco ẽ iuenlẽda: nõ poterat poſtea repiri ab amante deluſo. Ian⁹ uiderat hanc cranẽ. ¶ Et capt⁹ cupi
dine uiſæ. amore ipſi⁹ nymphæ: quã uiderat. ¶ Erat uſus uerbis mollib⁹: blando & dulci ſermone ¶ Ad du
ram ad illã icxorabilẽ. ¶ Nympha iu. q̃ri antrũ remoti⁹: antra ſecretiora & occultiora. ¶ De more de con
ſuetudine: ſuã ut aliis amãtib⁹ dicere ſolebat: ita & iano dixit. ¶ Vtq; comes ſeqt: iancedẽtẽ ianũ ſeq̃baf ue
lut eũ comitatura. ¶ Et deſt. du. relinqt ianũ uolebat.n. iter fructices delitef. ¶ Stulta: tu qdẽ crane putas ne
ianũ decipe. ¶ Videt ian⁹ q generant. ſiãt. ¶ Poſt ſua terga qm̃ biceps ẽ. uẽ añriora & poſteriora: ut i prio.
Sitq; q añ uides. ¶ Nil agis: hoc dolo. ¶ Ille: Ian⁹. ¶ Reſpicit tu. la. uidet quo i loco delites. ¶ En dixit nil a
gis: nõ me decipies. ¶ Mã occupat te ãplexu latẽtẽ ſub rupe. iuenit. & tȝ te cõꝑhenſã i cõplexu. eũ ſub rupe
lateres. Nã iterdũ occupare ẽ iuẽire tenere: Plau. i trinũmo familiã optimã occupauit. Vir. occupat æneas
aditũ cuſtode ſepulto. Mar. Tul. i philippi. Agri Lucani poſſeſſiõe occupauit. ¶ Et potir⁹ ce ait eſtot ſit tibi.
Ius cardinis tũ primo:& ei⁹ uertẽdi cardinis oẽ meũ. Nũc illud ius crane dat. ¶ Pro nño cõcubitu: qa ſimul
coluim⁹ hẽas id i mercedẽ uiolatæ pudicitiæ. ¶ Habe hoc ꝑtiũ: hoc ꝑmiũ. ¶ Poſitæ uir. quã ego uiolaui.

Amãtes
creduli.

Lux aſ/
fert pu/
dorem.

Occupaf
ponif ẽt
pro inue
nire.

Sic fatu ſ/uirgã qua ſtriges pellere poſſet/
A foribus noxas hæc erat alba dedit:
Sũt auidæ uolucres/nõ q̃ phineia mẽſis:
Guttura fraudabãt/ſed gen⁹ ĩde trahũt
Grãde caput/ſtãtes ocl'i/rõſtra apta rapinę
Canities pennis unguibus hamus ineſt:
Nocte uolãt/puerоſq; petũt nutricis egẽ
Et uiciãt cunis corpora rapta ſuis: (tes
Carpere dicũtur lactentia uiſcera roſtris
Eſt plenũ poto ſanguine pectus habẽt:
Eſt illis ſtrigib⁹ nomẽ: ſed nominis hui⁹
Cauſa/q; horrẽda ſtridere nocte ſolent:
Siue igr naſcũt aues cãmie ſeu carie fiũt

¶ VIRgã: Hæc uirga ianalis ex alba ſpia fuit ad abigẽ. ANT.
das ſtriges. ¶ Sunt aui. uo. Ply. autor ẽ ſtrigẽ eſſe i male FAN.
dictis antiqs. Sȝ q̃ ſit auiũ cõſtare nõ arbitrat & fabulo- Virga ad
ſum eſſe putat qd' de ſtrigib⁹ dr ubera eas iſantiũ labris abigen-
imulgere. ¶ Nõ q̃ phi. mẽ. guttura fraudabant. Harpyas das aues
dicit: Phine⁹.n. rex Arcadiæ cũ liberis ſuis nouercã har- ſtriges
palicẽ ſupĩduxiſſet & ea ſuadẽte filios excecaſſet ira nu phinei fa
minũ luminib⁹ capt⁹ ẽ: cui⁹ mẽſas cũ harpyæ fœdarent bula
dr filiox boreæ bñficio liberat⁹ fugatis auib⁹ uſq; ad in
ſulas ſtrophades ut Serui⁹ ſcribit. Alii tradũt phineũ di
lex iſſe ideã Dardani Scytarũ regis filiã cui⁹ ſuaſu cũ fili
os ex Cleopatra ſupplitio deſtinaſſet & Hercules cũ ar-
gonautis dr Phineũ & ei⁹ ſocios obtrũcaſſe. ¶ Stantes Stãtes p
oculi: Vel extãtes quos emiſſitios appellam⁹: uel imobi imobiles
les uel horrẽres ut Canicies iculta iacet ſtãt Lumina flã uel hor-
ma. ¶ ¶ Nocte uolant. Quia lux extãtib⁹ ocul nocet. uel rentes:
certe ne uideanf. ¶ Lactẽtia ui. Lactẽtiũ iſantiũ uiſcera.
¶ Seu car. fi. ſȝ eos q putãt an⁹i ſtriges ui carminũ uerti
¶ SIC far⁹ ian⁹: Dedit illi ſpinã. q̃ ſpina. ¶ Poſſet pel. a PAV.
fo. ſtri. no. dedit nymphæ ſpinã albã. q̃ freta illa repelle MAR.
ret e domib⁹ ſtriges pnicioſas iſantib⁹. ¶ Hæc ſpina erat al. pſa.n. ſunt ſpinax gñra. q̃ a Ply. referunf: ſȝ ſpi-
næ albæ ſemẽ cõtra ſcorpiones auxiliaf. Corona ex ea ipoſita capitis dolorẽ minuit. ¶ Sunt aui. uolu. ſtri
ges aues eẽ dicũt nocturna magno capite roſtro & unguib⁹ adũcis: & q̃ noctu iſantiũ cunas adoriunf. ſo-
diũtq; roſtro corpuſculõ:& ſanguinẽ hauriũt: multi putãt nõ aues ſed mulierculas eẽ: q̃ ſe ueneficio quo
dã. cũ uolũt i ſtriges uertũt. celereſq; noctu quo libuerit eũt iſantes iugulant: & ſanguinẽ oẽm ebibũt. ita
ut illi examines repianf. Poeta i qt porcã albanox regẽ: Amulii & Numitoris patẽrẽ cũ i cunis iſans eẽt la Phinei fa
ceratũ ab his ſtrigib⁹. a crane tñ icolumẽ redditũ & ex ea domo penit⁹ abactas ſtriges. ¶ Sunt uo. aui. aues bula de
rabidæ. ¶ Nõ q̃ fraudabãt guttura phineiã mẽſis nõ ſũt harpiæ: q̃ rapiebãt epulas: ne mẽſa phinei ſic frauda qua plu-
bant illi⁹ guttura ſuis epulis Phine⁹.n. ut harpalici cõiugi morẽ gereret filiis ex altera cõiuge lumina abſtu arhñf a-
lit. p quo crimie & ipſe a diis lumie capt⁹ ẽ. Aditæ & harpiæ ei⁹ mẽſis: ut cibos rapent & ora fœdarẽt poſt pud uale
lõgũ tp̃s ab argonautis ea peſte liberat⁹ ẽ: nota ẽ fabula de q̃ pſa apud Vale. flaccũ. ¶ Sȝ ita. ide gñs ſed ab rium flac
ipſis harpiis originẽ ducũt. ¶ Grãde ca. ẽ illis ſtrigib⁹. ¶ Stãtes oculi quos ñ mouẽt: ut cætera aĩalia. ¶ Ro chũ in ar
ſtra ap. ra. hñs roſtra adũca apta ad ꝑdã diripiẽdã. ¶ Canities in. pẽ. hñt pẽnas canas. ¶ Ham⁹ ineſt quibus: go nauti
hñt ungues hamatos adũcos. ¶ Nocte uo. nõ.n. lȝ ſtrigib⁹ p diẽ uolare cũ lucẽ pati nõ poſſint. ¶ Et pe. pu. ca.
nu. egẽ. eũt ad iſantes ubi aberit nutrix. ¶ Et ui. fœdant. ¶ Corpa ipſox iſantiũ ¶ Rapta ſu. cu. q e cunis ra Nenia in
puerit. ¶ Dñr ipſe ſtriges. ¶ Carpe ro. ui. la. lacte plẽa aut lac potãtia. Lactere.n. puerox ẽ cũ lacte alũt. ¶ Et cantatio-
hñt pe. ple. po: ſan. ex effoſſis uiſcerib⁹ puerox ſanguinẽ hauriũt. & eo replẽt pectora. ¶ Eſt il. no. ſtri. uocãt nes dicũ-
ſtriges: ¶ Sȝ ca. hu. no. rõ cur ſtriges appellẽt. ¶ Quod ſo. ſtri. hor. no. a ſtridẽdo igit: qd' noctu ſtridẽt ſtri tur.
ges dñt. ¶ Siue igit naſcũt aues qd' a natura ſint uolucres. ¶ Seu fiũt car. icantatiõe & ueneficio. ¶ Nenia.

incantatio.¶ Figurat tranſmuttat.¶ Anūa in uolucres in ipſas.ſtriges.¶ Falſa ꝑ falſo qa non uere trāſmutat.Sed ueneficio fit ut uitulæ uideanſ ſtriges nam nō in totum tranſformanſ reſumunt.n.humanam formam cum uolunt & auiam ad tempus ſumunt.

Nenia quæ i uolucres falſa figurat an9
In thalamos uenere procæ ꝓca nat9 i illis
Præda recens auium quinq; diebus erat
Pectoraq; exorbēt auidis iſantia linguis:
Et puer infœlix uagit opemq; petit
Territa uoce ſui nutrix accurrit alumnis
Et rigido ſectas inuenit ungue genas.
Q uid facēt? color oris erat:q frōdib9 olī.
Eſſe ſolet ſeris/quas noua læſit hyems.
Peruenit ad cranē & rē docet : illa timorē
Pone tuus ſoſpes dixit alumnus erit.
Venerat ad cunas flebāt materq; paterq;
Siſtite uos lachrimas/iṗa medebor ait.
Protin9 arbutea poſtes ter i ordine tāgit:
Fronde ter arbutea limina fronde notat.
Spgit aqs aditus/& aq̄ medicamē hēbāt
Extaq; de porca cruda bimeſtre tenet.
Atq; ita noctis aues extis pueril ib9 inqt
Parcite:pro paruo uictima parua cadit:
Cor ꝑ corde p̄cor/ꝑ fibris ſumite fibras
Hanc animā uobis pro meliore damus
Sic ubi libauit ꝓſecta ſub æthera ponit:
Q uiq; adſint ſacris reſpicere illa uetat
Virgaq; ianalis de ſpina ſumitur alba
Q ua lumē thalamis pua feneſtra dabat
Poſt illud nec aues cunas uiolaſſe ferunt
Et rediit puero/qui fuit ante color:

ANT. FAN. Nenia

¶ NENIA:Quꝰ præfice interdū q̄runſ iſantes a ſtrigibus itereptos in q̄s falſo narrant anus eſſe cōuerſas. Eſt aūt Nenia carmē lugubre:quod mortuis dicebaſ Lege Actonē Noniū feſtū ac Purphirionē.¶ id inſtutū dr a Simonide poeta lyrico. Vñ Hor.in carminibꝰ Neniam Cæā dicit ab iſula ubi Simonides natus eſt. Quare ait Catullus:meſtiꝰ lachrymis ſimonideis.Eſt aūt Cæa iſula cōtra atticam:inā Cos Aſiæ cōtigua ē ut Cyprꝰ& Rodus.Nenia quoq; deæ nomē ē cuius ſacellum fuit extra portam uiminalē ut autor ē ſeſtus.¶ Procæ.Regis Albanoꝝ q Amuliū & Nūitorē filios hūit.Hū infantē cū ſtriges uexarēt Oui.fabulaſ Cranæ auxilio liberatum ¶ Quid faceret? Qua rōne opē ferret iſanti ta male affectio?¶ Frondibus:Quæ pollent atq; ad terrā cadunt extremo autūno uel noua hyeme cū ois humor i arboribꝰ æſtatis calore inueniſ exhauſtus. Vir. Quā multa i ſiluis autūni frigore primo lapſa cadūt ſolia ad terras. Limina fronte notat.Roma arbuteo ter poſtes tangit ter ſignat limina.¶ De porca bimeſtri Quia ꝑ infante dabaſ eiꝰ ætatis aial.Vñ autor ſubiungit:Pro puo uictima parua daſ.¶ Pro fibris:Fibras nōnulli eē eminentias iecoris tradunt.aliī aliter.In iecore qđ caput extorū uocant autore Ply.magnæ uarietatis. Quidam uenas & neruos iecoris fibras uocant.¶ Proſecta Exta q̄ proſecanſ.Diximus.n.ut ſcribit Feſtus exta dicta eſſe ꝙ ea diis ꝓſecenſ q̄ maxime extant eminētq; ¶ Parua feneſtra Vt nō ſolum a limine ſed inde quoq; abigerenſ ſtriges.

Cæa i cos nenia dea cuiꝰ ſacel lum fuit extra por tā uiminalem.

Puer libe ratꝰ a ſtri gibus au xilio cranæ deæ

Fibre extage

nerui ſūt iecoris. Alii caput uocant.

PAV. MAR.

¶ NENIA ut feſtus oſtēdit:ē carmen:qđ in funere laudandi grā cantaſ ad tybiā:ſūt q eo uerbo finē ſignificari putāt.Quidā uolūt neniā iō dici.qđ uoci ſimilior q̄ harmonia fletū ſit.Quidā aiūt neniæ ductū nomē ab extremi inteſtini uocabulo.græci.n.Neaton extremū dicūt.ſiue qđ cordaꝝ ultima νεάτη dr:extremā cātionis uocē næniam appellarunt.¶ Venere in thalamos ꝓcæ:ſiue ſint aues.ſiue mulierculæ:q̄ eā formā ueneficio aſſumant.Venere in cubiculum regis albani ubi recūbebat iſans regiꝰ.¶ Proca natus in illis quoq; diebus:i qa nōdū pterierat quītus dies ex quo natus erat.¶ Erat ꝑda recēs auiſſimam in ſtrigibus deuorabaſ.¶ Et exhor.pe.infan.exhauriūt ſanguinē pectoris iſantis.¶ Linguis auidis.ſitientibus ipm ſanguinē.¶ Et puer infœlix uagit.uagire enim puerorū eſt.¶ Et petit opem:ipſo uagitu.¶ Nutrix territa uoce ſui alūni:uagitu procæ infantis quē alebat.¶ Occurrit:ut opē puero ferat. ¶ Et iuenit genas ſectas.genas laceratas & depaſtas.¶ Rigido ungue duris ſtrigū unguibꝰ. ¶ Quid faceret:uiſera nutrix quo pacto poſſet ſuccurrere alumno.¶ Color oris:puerilis.¶ Erat qui ſolet eſſe ſeris frondibꝰ:t talis in uultu puerili color erat:qualis in frondibus.in extremo autumno:ſeu in principio hyemis cum hyberno frigore aduruntur.¶ Quas frondes læſit noua hyems:hybernum frigus in principio brumæ. ¶ Seris:quæ tardius ex arboribus decidunt.¶ Peruenit:nutrix.¶ Ad cranem & docet rem.procam a ſtrigibus laceratum.¶ Illa dixit pone timorem:ne timeas tuus alumnus:puer quem educas.¶ Erit ſoſpes:erit ſaluꝰ. ¶ Venerat crane.¶ Ad cunas ubi erat infans:¶ Flebant & mater & pater:auentinus cum coniuge parentes proce.¶ Ait ſiſtite lachrymas:deſinite lachrymari ¶ Ipſa medebor:adhibebo medelam:& reddam eū incolumen.¶ Protinus tangit ter in ordine poſtes fronde arbutea Crane luſtrat domum ut abigat ſtriges:primo tetigit ramo ex arbuto poſtes ianuæ.¶ Ter notat:ſignat.¶ Limina fronde arbutea: & limina & poſtes eo ramo ſignat.¶ Spargit aquis aditus:ipſam ianuam ſeu ingreſſum:eo luſtrationis genere uſus eſt.ne inde redirent ſtriges:& multi putant,¶ Arbutum arborem eas nō attigere:ſic & eadem abigi. ¶ Et tenet eā quæ habebant medicamen:ubi erat uis medendi:aut intelligas.Spargit aquis eā q̄ erant ueneficio notata.¶ Et tenet exta cru.inteſtina.¶ De porca bieſtre q̄ erat duorum menſium ¶ Atq; ita iquit aues nocturno ſtriges q̄ noctu uolatis.¶ Parcite ex.pu.nolite attigere exta pueri porcæ.¶ Parua uictima:t bimeſtris porca.Cadit imolatur nobis.¶ Pro paruo.infante:paruam nobis ſuillam ꝑ paruo puero mactamus.¶ Sumite uos p̄cor cor ꝑ corde:accipite pro corde pueri.cor porcæ lactentis.¶ Pro fibris:pueri.¶ Fibras ſuillæ. ¶ Nos damꝰ:offerimꝰ uob.Hāc aīaȝ porcæ.¶ Pro meliore:ꝑ aīa pueri.¶ Sic ubi libauit:poſtq̄ ſacrificiū ſeč

Proca quīto die ex quo fuit ortꝰ a ſtrigibꝰ quaſi deuoratus.

Cranæ ſa crum ad ſtriges abigēdas.

Ponit pſectaipſa exta q̄ diis pſceāt.¶ Sub ære ſub dio.¶ Et uetat illā reſpiceř q adſūt ſacris: phibet reflectere aciē illos q̄ ſūt pñtes.¶ Et ſumiť uirga ianalis de alba ſpina:quā a Iano dono hūerat ad abigēdas ſtriges.Qua pua feneſtra dabat lumē thalamis:nā p ianuā ſūpta ē i ea alio luſtrariōis gñre erat uſa: ſed p feneſtrā.ut inde cubiculū quoq; luſtraret.¶ Poſt illā:poſt illā luſtrationē.¶ Nec ferunť aues.nō dicūť ſtriges. ¶ Violaſſe cunas:ſedaſſe pueꝝ in cunis ¶ Et rediit puero color qui fuit ante:nam redditus eſt incolumis.

Alba ſpina data dono a Iano cranæ

Pinguia cur illis guſtentur larda calendis
Mixtaq; cum calido ſit farre faba rogas:
Priſca dea ē aliturq; cibis qbus añ ſolebat
Nec petit aſitas luxurioſa dapes:
Piſcis adhuc illis pplis ſine fraude natabat
Oſtreaq; in conchis tuta fuere ſuis:
Nec latium norat quā præbet ionia diues:
Nec quæ pygmeo ſanguine gaudet auē:
Et præter pēnas nihil in pauone placebat
Nec tellus captas miſerat ante feras:

¶ CVr illis guſtenť larda calēdis: Vult moris fuiſſe apud Romanos.ut in honorē Carnæ lardū far & faba calēdis iuniis guſtarenť q; uetuſtiſſimā deā priſca frugalitate crederent delectari. Sed magis placet qđ Macro.ſcribit rem diuinā eiuſmodi cibis Carnæ deæ fieri cōſuetā qđ his uires corporis maxie roborētur. ¶ Aſcitas dapes: Exqſitas.Aſcimus enī pprie q̄ſita & remota Cicero de oratore: Quod minime politi minimeq; elegātes ſunt aſciuerūt apiū ſuis auribus optimum quoddā & q̄ſi adipale dictionis genus.idē pro archia ut hunc.A.Liciniū non mō nō ſegregandū cū ſit ciuis a numero ciuiū uerū etiam ſi nō eſſet putetis aſciſcendū fuiſſe.¶ Quam pbet ionia diues: Attagenā ſignificat q̄ & Attagen dř uirili genere.Plinius Attagen maxime ionius celebrať uocalis alias capt⁹ uero obmuteſcens quondā exiſtimatus iter raras aues. Iam & in gallia hiſpaniaq; capitur.Horati⁹: Nō afra auis deſcēdet in uentrē meū nō attagen ionicus. Alii Attahenas dicunt teſte Porphyrione fœminino genere. Martialis iter ſapores fertur alitum prim⁹ ionicarū guſtus attagenaꝝ. A.Gel.cōmemorans noīa eduliū & domicilia ciboꝝ oibus alii præſtantia quæ profunda ingluuies ueſtigauit noīat nō ionicā ſed phrygiā attagenā. ¶ Quæ pygmæo ſāguine gaudet auis: Periphraſis gruis quā ferūt cū pygmæis i certatamē deſcendere.Iuuenalis: Ad ſubitas thracū uolucres nubemq; ſonorā pygmæus paruis currit bellator in armis mox impar hoſti raptuſq; p aera curuis unguib⁹ a ſæua rapitur grue.Hæc auis habita eſt aliquādo iter primas autore Ply.licet Cornelius nepos q obiit diui Auguſti pricipatu ſcripſerit ciconias magis placere q̄ graues. Sane Pygmæi quos Spithameos uocāt icolunt indiæ montana nec excedūt ſtatura duos pedes & q̄drantē:ut.A.G.refert:ſiue tres ſpithamas hoc ē tres dodrantes:ut Ply.ſcri.Eſt.n.ſpithame unius menſura dodrātalis:q̄ ter ducta atq; ad pedē relata i duodecim particulas diſtributū duos pedes cōficit & q̄drantem.Pygmæos Homerus quoq; prodidit a gruib⁹ infeſtari aduerſus quas ea gens inſidens arietum caprarūq; dorſis ac ſagittis armata ueris tpe uniuerſo agmine ad mare deſcendit & oua pulloſq; eaꝝ alitum conſumit conficitq; eam expeditionem menſibus ternis. Tradiderūt quidam pygmæos ēt fuiſſe ad geraniā oppidum Thraciæ.alii ad Anthiochiam.alii añ paludes.unde Nilum oriri Nonnulli putauerunt Nos paulo proceriorem pygmæis hac ætate in umbria uidimus hominem cui Leonello nomen fuit in quē luſimus olim his uerſibus: Demiſſa nihil eſt ad talos ueſte femurq; ſubducta ad mediū qđ Leonellus erit? Reſpōdēs nihilū.Nihilū ſed longius ipſo ē nihil.at quid erit? nil Leonellus erit.¶ Præter pennas nihil in pauone placebat: Pauonem.Q.Hortenſius primus augurali cœna diciť poſuiſſe:quem deinde multi ſecuti(ut ſcripſit Varro)extulerunt pauonum pcia ita ut eorum oua qnis denariis uenderentur & ipſi quinquagenis.itaq;.M.Lucro ſupra ſexagena milia nūmum ex pauonum prouētu accipiebat Laudatur maxime pauus e Samo teſte. Au.Gel.qui pro pauone pauum hanc alitē uocat.¶ Notandum hoc loco cœnam hortēſii cuius ſupra meminimus a Plynio quidam adicialem uocari:uel ut quibuſdam placet adipalem.a Macrobio uero auguralem quem putamus nō deprauatum locum referre Varronis.nam qui exitialem legunt iure explodun:tur.

ANT. FAN. lardū,far & faba in ſacrificiis carnæ aſcire.

Attagen Ionicus

Grus cū pygmæis pugnat grus pygmæi ſpithama

Pauo: Pauus ſamo.

Adipalis ſeu auguralis cœna.

¶ PINguia cur,illis:huic deæ ut ſuperius dixim⁹:pulte fabatio:& lardo ſacrificatur:q; uires his reb⁹ maxie corporis corroborenť.poeta aliam cauſam affert:q; antiqua dea antiquis cibis contenta ſit. ¶ Rogas cur larda pinguia:lardum ſuillū.¶ Guſtenť illis cal.prima die iunii.Et cur faba ſit mixta cum calido farre. Nā datur fabaciū cum farre mixtum.¶ Priſca dea ē:nympha antiqua:nā eo tpe quo erat i terris Ianus. ¶ Aliť cibis qbus ſolebat ante:eo tpe quo nō erat tāta ciboꝝ luxuria:& tanta ſplendiditas.¶ Nec luxurioſa petit dapes aſcitas:aliūde aduectas.¶ Adhuc uſq; ad illa tpa.¶ Piſcis natabat ſine fraude i illis nondū erat uſus edendoꝝ piſciū.ſic nemo illis inſidias ſtruebat:nec hamo fallebat.¶ Et oſtrea fuere tanta in conchis ſuis: non enī erat oſtreorum piſcatio.quæ poſtea ab externis littoribus petebanť:& eaꝝ eſum Seneca repbendit.¶ Nec auis quā pbet ionia diues norat latium.qa nondū aduecti erant in latiū:ueniēt ex Ionia aſyatica: quæ regio illis abundat pſertim in ripis meandri fluminis:quod p eam regionem fluit: inde in heroid.ad uada menandri.cōcinit albus olor.¶ Nec auis quæ gaudet pygmeo ſanguine:nec nouerant latini grues: qbus eſt cū pygmæis bellū:qui ut Ply.inqt:tenent montana indiæ uicina rū oceano ſalubri cœlo: ſempq; uernante.Hi ut Gellius inquit:q longiſſimi ſunt non excedunt pedes duos:& quadrantem. De his Iuue. ad ſubitas thracum.uolucres:nubemq; ſonorā Pygmæus paruis currit bellator i armis Mox impar hoſti raptuſq; per aera curuis Vnguibus a ſæua fertur grue ¶ Et nihil placebat in pauone præter pēnas:admirabanť tantūmodo pennas pauonum:eos auē comeſſe nondum didicerant. ¶ Nec tellus miſerat, añ feras captas:nō erat uſus uenationis aut aucupii. Sic feræ non cupiebantur ad cibos ſplendidiores.

PAV. MAR.

Pulte fabatio cū farre mixto:telis iunii ſacrificať deæ carnæ.

Sus erat in precio cæſa ſue feſta colebant
Terra fabas tãtum duraq; farraq; dabat:
Quæ duo mixta ſimul ſextis qcũq; calẽdis
Ederit/huic lædi uiſcera poſſe negant:
Arce quoq; i ſũma iunoni tẽpla mõete.
Ex uoto memorant facta camille tuo:
Ante domus manli fuerat q gallica quõdã
A capitolino reppulit arma ioue:
Quã bñ dii magni pugna cecidiſſet in illa
Defenſor ſolii Iuppiter alte tui:

¶SVS erat in p̄cio: Iunẽalis: Sicci terga ſuis rara pendẽtia crate moris erat quõdam feſtis ſeruare diebus.

ANT. FAN.

¶Duraq; farra: E farre pultẽ cõficiebãt: qua diu Romani uictitarũt. Eam Martialis e cluſino farre cõfectã docet relinq̃re dulcedinẽ quandã uaſis i quo decocta fuerit: ut Imbue plebeias cluſinis pultib⁹ ollas: ut ſa

Pulte uictitarunt romani

tur in uacuis dulcia muſta bibas. ¶Sextis calẽdis: Nõ accipimus Auguſti calendas quẽ ſextilẽ dixerũt: ſed iunii q̃ a ianuario ſextus eſt. ¶Arce quoq; in ſũma: Nõ multo ante urbẽ captã a gallis cũ terremotus factus eſſet ferũt extitiſſe uocẽ ab æde Iunonis ex arce ut ſue plena p̄curatio fieret. Vñ (ut autor eſt Cicero) iunonem Monetã appellatã dicunt. Huic data eſt ædes in

Iunoni monete ædes data cal. Iuni in capitolio.

capitolio calẽdis iuniis ex uoto Furii Camilii qui aduerſus Gallos dimicãs cũ deorũ quoq; opem adhibẽdã exiſtiaret ædẽ Iunoni Monetæ uouit cõſecutuſq; uictoriã dictatura ſe abdicauit. Itaq; Senatus ut inquit Liuius duum uiros ad eãdem pro amplitudie populi Ro. faciendã creari iuſſit. Locus in arce deſtinatus eſt q̃ area ædiũ M. Mãlii capitolini fuerat. Eadẽ ædes dedicata eſt anno poſtq̃ uota erat: C. Martio Rutilo. V. Manlio torq̃to cõſulibus p̄digiũq; ex templo dedicationẽ ſecutũ eſt: qd & nox interdiu uiſa intẽdi & lapidib⁹ pluuit. Fuit & Romæ tẽplum alterũ Iunõis Mo

Iuno moneta in auẽtino.

netæ in Auẽtino: ubi eius deæ ſimulachrũ collocatũ ẽ teſte Valerio maximo: quæ captis ueiis a Furio Camillo interrogata p locũ an Romã migrare uellet: ſe uelle reſpondit. Superioris ædis meminit Solin⁹ hiis uerbis: ut diximus ſupra. ¶Tatius in arce ubi nũc eſt ædes Iunonis Mõetæ ſeptia & uigeſima olympiade hoiem exuit. ¶Itẽ Plutarchus in Romulo: q incoluiſſe tatiũ inq̃t eã urbis partem: ubi nũc Monetæ eſt tẽpiũ qua ex palatio in circũ maximũ itur iuxta quem locũ ſunt quos pulchræ Monetæ gradus uocãt. Hãc deã Luca. Caſtrẽſem appellat: ut numina miſcebat caſtrẽſis flãma Monetæ. Arã Iunonis pellici tãgere nõ licebat: cui pœna cõſtituta eſt a Numa Põpilio hac lege ut Feſtus refert: Pelex aram Iunonis ne tãgito: ſi tanget iunoni crinib⁹ dimiſſis agnũ fœminã cædito. ¶Ante domus manli fuerat: Manlius capitolin⁹ q̃

Mãli⁹ capitolin⁹.

ob repentes Gallos p ardua capitolii depulit patronus a ciuib⁹ appellat⁹ ẽ ac domũ publice i capitolio accepit: ſed poſtea cõuictus iniſſe cõſiliũ de occupando regno e ſaxo Tarpeio p̄cipitatus eſt: ut M. Var. ſcripſit. Nã Cornelius nepos eũ meminit uerberibus necatũ. Vnde poſtea Manliũ patriciæ familiæ neminẽ uocari licuit autore feſto: q̃uis Plutarchus ſcribit lege interdictum quemq̃ ex ea familia Manlium dici.

PAV. MAR.

¶SVS erat in p̄cio: ſuem cæteris p̄ferebãt. ¶Colebant feſta cæſa ſue: q̃ſi diebus feſtis diis ſuem immolabãt. ¶Terra dabat tñ fabas: & dura farra: hi fructus e tellure p̄cipiebãtur. ¶Quæ duo ſimul mixta pultẽ fabariam: & farra. ¶Quicũq; ede comederit. Sextis cal. primo die. vi. mẽſis ipſis calen. Iuni. ¶Negãt hũc poſ. læ: ui. non poſſunt corrũpi aliquo morbo uiſcera edentis: ſumo his cibis corroboratur corpus. ¶Arce quoq; in ſũma calen. iun. ædẽ Iunoni monetæ cõſecrarunt in ea parte capitolii in qua fuerat domus Marci Manlii capitolini q direpta penitus: & incenſa urbe a gallis ſenonibus & arce capitolina obſeſſa: cum noctu arcẽ galli aſcẽderent: clangore anſeris expgefactus: prim⁹ gallos adortus eſt: & inde ui p̄pria reppulit

Tẽplum Iunonis monetæ fuit in eo loco ubi fuit domus Titi mãlii

ob id capitolin⁹ appellatus. Sed poſt fuſos a Camillo gallos in diſſentionẽ cũ Camillo uẽit. & obſtrictos ære alieno liberabat: nexos exoluebat dãnatuſq; eſt affectati regni crimine i capitoliũ deductus eſt: & p̄pe trã depulſus monumentum: glorie & ſupplicii loco reliquit. Romãi ut Plut. addit diruta eius domo: ædẽ dea: quam monetã appellant: ibi dedicauerũt. Sed alii uolunt ædem hanc Camillũ uouiſſe: Sed monetã appellatam eſſe Cic. inquit: q; poſt illam cladem maximã a ſenonibus acceptã: audita uox ex arce Iunonis fuerit. Sed maximus illã fuiſſe Iunonẽ monetã oñdit: quæ captis Veiis cum eius ſimulachrum miles q̃dã interrogaret: an Romã adduci uellet: reſponderit uelle: & adductum in auentino collocatum. Verũ Liui. de uoto Camilli & Iunone ueientana ita agit. Tum dictator auſpicato egreſſus: cum edixiſſet ut arma milites caperent: tuo ductu inq̃t Pythice Apollo: tuoq; numine inſtinctus p̃go ad delẽdã urbẽ Veios: tibiq; hinc decimã prẽ p̄dæ uoueo. ¶Te ſimul regina Iuno: quæ nũc Veios colis: p̄cor ut nos uictores i noſtrã tuãq; mox futurã urbẽ ſeq̃re: ubi te dignũ amplitudine tua tẽplũ accipiat. Et paulopoſt delecti ex oĩ exercitu iuuenes: pure lautis corporibus: candida ueſte q̃bus deportanda Romã reginã Iuno aſſignata erat: uenerabundi tẽplum inire. Primo religioſe admouẽtes manus: q; id ſignũ more uetuſto niſi certæ gẽtis ſacerdos attractare nõ eſſet ſollicitus. Deinde eſt quidam ſeu iuuenili ioco: Vis ne Romã conclamauerunt.

Iune ex ueiis aduecta eſt.

Inde fabulæ adiectũ eſt: Vocem quoq; dicẽtis uelle auditã. Motã certe ſede ſua: parui molimẽti adminiculis ſequentis mõ accipimus: leuẽ ac facilẽ tranſlatu fuiſſe: integrãq; in auentinũ æternã ſedẽ ſuã: quo uota romani dictatoris uocauerant platam: ubi tẽplũ ei poſtea idẽ q uouerat Camillus dedicauit. Hæc Liui. de illa Iunone: ſed monetæ tẽplũ i capitolio erat ut diximus. ¶Memorãt: dicũt hoĩes. ¶O camille factas ædificata. ¶Tẽpla Iunoni monetæ: cõſecrata ſub appellatiõe Iunonis monetæ. Tuo uoto ex eo quod tu uoueras. In ſumma arce in ſummo capitolio. Fuerat ante domus Manlii in eo loco erãt ædes. M. Manlii capitolini. Qui repulit arma Ioue capitolino reppulit gallos cum iam eſſent occupaturi arcem: O dii magni q̃ bene cecidiſſet in illa pugna q̃ glorioſe mortuus eẽt tũ cum gallos repulit cum illis pugnãs O Iuppiter alte defenſor ſolii tui: qui defendit arcem & templum tuum: quanta tum occubiſſet.

¶ Vixit ut occideret dānat⁹: Lōgitudo uitę quā ſtultitia optat humana attulit Mālio & dānationē & mortis crudeliſſimū genus. Hic ut Ply. ſcribit ante annos .xvii. bina ceperat ſpolia primuſq; oīum eques coronā muralē acceperat. vi. ciuitas. xxxvii. dona. xxxiii. Cicatrices aduerſo corpe exceperat &. P. Seruiliū magiſtrū equitū ſeruauerat ipſe uulneratus humeꝝ ac femur fortūatus nimiꝝ niſi qd a Gallis ſuauerat capitoliū ſuo regno ſeruaſſet. ¶ Lux eadē marti feſta eſt: Coluerūt romāi ut autor ē Seruius Martē quirinū īra urbē quaſi cuſtodē atq; tranqilū. item Gradiuū in appia uia extra urbē q̄ſi bellatorē cuius meminit autor hoc loco & Liuius in tertia decade his uerbis: Per idē tēpus Romæ ſignū Martis uia appia ad ſimulachra luporꝫ ſudaſſe. Huius dei tēpiū fuit ad portā capenā: Feſtus t Manalē uocabant lapidē petrā quādā q̄ erat extra portā capenā iuxta ædē Martis. Liuius in prima decade: Cū oēs extra portā capenā ad Martis ædē cōuēire armatos iuniores iuſſiſſet. Idē in eadē: Semitāq; ſaxo q̄drato a capena porta ad Martis ædē ſtrauerūt. Idē in q̄rta: Viā ſilice ſternendam a porta cadena ad Martis ædē locauerūt. Hinc ut qdā uoiūt appiæ uiæ initiū fuit q̄ ut inqt Strabo ſtrata eſt ex urbe uſq; brūduſium. Vñ ait Papinius: Appia longaꝝ teritur regina uiaꝝ. Ea ſtrata ē ab Appio cæco ex quo appiæ nomē accepit cui ꝑpe portā capenā uia tecta ab oppido tecto deuolata iungebaſ q̄ in flaminiam quoq; ducebat. Vnde illd ē Martialis: Lingonus a tecta flaminia q; recens. Liuius in prima. decade ædem Martis Gallico bello uotā dedicatā eſſe ait a. T. Quīnto duū uiro ſacris faciundis. ¶ Tempeſtas. Hæc dea calēdis iuniis colebaſ qđ pepercifſet Claſſi Romanoꝝ q̄ pene in eo fuit ut apud Corſicā mergereſ. Vñ Romæ tēplū meruit qđ alii in primo bello punico ei deæ cōſtitutū putāt. alii in ſecūdo poſteaq̄ ſæua tēpeſtas Claudii cōſulis claſſē infeſtiſſimis locis adorta diſiecit quē īqt Liuius a corſica in Sardiniā traieciſſe. ¶ Magni præpes adunca iouis: Aquila: Hanc totam in ortū ferri dicit noctis initio. De cui⁹ roſtri ortu ſupra legim⁹: Grata Ioui fuluæ roſtra uidebis auis. Præpes aūt uocatur uel quod ſit boni augurii ut Seruio uidetur: uel qđ altius uolet. Præpetes enim aues ſunt ut Priſcianus docet & ex Nigidii uerbis. A. Ge. colligit quæ ſublimius uolant: quibus cōtrariæ ſunt aues inferiæ. Licet Feſtus præpetes dici putet quæ ſe ante auſpicātes ferūt qđ maiores noſtri præpetere dicerent pro anteire: Columella calendis Iuniis & q̄rto nonas ſcribit Aqlam exoriri ac uentoſam tempeſtatem interdum eē cum pluuia. ¶ Poſtera lux hyadas taurinæ cornua frontis euocat: Falluntſ qui hoc loco tradi putant ortū heliacū ſuculaꝝ. Legimus. n. ſupra: Pars hyadū toto de grege nulla latet. Et ora micant tauri ſeptē radiātia flāmis. Tantū igitur admonemur q̄rto nonas iunii ñ ſperādā ſerenitatē ſed pluuias expectādas nō multo anteq̄ Sol ī ortū feraſ exorientib⁹ ſuculis: Qđ idē ſenſit & Columella ut mō diximus. ¶ PHœbuſq; iterauerit ortus: Pridie nōas iunii. excludiſ enī dies q̄ ē. iiii. nonas.

Vixit ut occideret dānatus crimine regni:
Hunc illi titulum longa ſenecta dabat:
¶ Lux eadē marti feſta ē q̄ proſpicit extra
Appoſitum tectæ porta capena uiæ:
¶ Te quoq; tēpeſtas meritā dlubra fatēur
Cum pene eſt corſis obruta claſſis aquis:
¶ Hæc hoīm mōumēta patēt ſi q̄ris aſtra
Tūc oritur magni præpes adunca iouis:
Poſtera lux hyadas taurinæ cornua frōtis
Euocat/& multa terra madeſcit aqua:
¶ Māe ubi bis fuerit phœbuſq; iterauerit
Factaq; erit poſito rorē bis uda ſeges: (ort⁹

¶ VIXIt: manlius. ¶ Vt occidereſ: ut interimeretur. ¶ Damnatus crimine regni: cōdemnatus q; regnum affectaſſet. ¶ Lōga ſenecta: quia iam erat ſenex. ¶ Dabat illi hunc titulū. hanc notam affectati regni. ¶ Lux eadem. calendis ēt iuniis feſtum eſt Martis. ſacrificaturq; in eius tēpio añ portam capenam. Sylla. n. ī ædilitate ſua templum hoc Martis conſecrauit extra muros ſupra centum colūnas: dictūq; Martis extramurani. ¶ Eadem lux: eadem dies calendarū. ¶ Eſt feſta martis: q̄ die illi ſacrificia fiunt. ¶ Quem: martem. ¶ Appoſitum uiæ tectæ: quia ſupra colūnas ædificatū: & inde ſub templo erat uia. ¶ Quem: martem. hoc ē quā ædem Martis. ¶ Proſpicit porta capena: de q̄ diximus ſupiore li. ¶ Extra: nam extra portam eſt. ¶ Te quoq; tempe. Metellus q primus cōſors ſubegit: cum in Corſicā & in Sardiniam ꝓficiſceretur: in mari tempeſtatem maximā paſſus eſt: & pene ſūmerſus: ſeruatus ē periculo ædē deæ tempeſtatis erexit. ¶ O tēpeſtas nos fatemur te quoq; meritā delubrā: te ēt meruiſſe tēpla in urbe noſtra. ¶ Tunc cū claſſis: romana. ¶ Eſt pene obruta: q̄ſi immerſa. ¶ Aquis corſis: in mari prope Corſicā. Hæc monumenta hominum patent: manifeſta ſunt quæ ab hoībus facta ſunt. monumentum quod ſit cā memoriæ cōſeruandæ. ¶ Si quærimus aſtra: quia quæ fiunt ab hoīe ſcimus. Sed ſi cœleſtia ſcire uolumus. ¶ Tunc: eodem die calendaꝝ. ¶ Oritur præpes adunca magni iouis: oritur aquila. At in fine ſuperioris libri diximus oriri: Sic accipias tunc īcipere oriri: ſed nunc totam apparere. ¶ Præpes: præpetes aues t quæ uolatu exhibent augurium: et oſcines quæ ore canunt. ¶ Adunca: ab aduncis unguibus. ¶ Poſtea lux. iiii. nonas iunias hyades: de quibus ſæpe diximus: omnes apparent: & in eo ortu pluuias inducunt. ¶ Verum id ideo inquit: quia Taurus oritur: in cuius fronte diximus hyadas eſſe figuratas ¶ Lux poſtera: dies ſequens. ¶ Euocat: ab ipſo oriente Hyadas ꝑ appoſitionem. ¶ Cornua taurinæ frontis: quoniam Taurus ab ortu ſurgit. ¶ Et terra madeſcit: fit humida. ¶ Multa aquas: ob pluuiam: quam hyades inferunt ¶ Mane ubi bis fuerit: pridie nonas iuni. hoc eſt. iii. die menſis feſtum eſt Bellonæ quo die dedicatum eſt ei templum bello etruſco in circo maximo autore Claudio teo qui cum cæcus eſſet: & multis a publicis conſiliis uacauiſſet: dum de pace cum pyrrho cōponenda ageretur in ſenatu. & an Pyrrhus in urbem reciperetur: ſenatum adiit Appius Claudius: & ſententia ſua tenuit: ut id Pyrrho negaretur. Bellona autem dea ſoror eſſe Martis dicitur. Aliqui Aurigam eſſe

ANT. FAN.

Feſtum martis ad portā capenam calē. iun.

Mars tēpla m̄tra rome habuit.

Appia Via tecta.

Templū marti dicatū tpe quo galli capitoliū cæperūt.

Tēpeſtatis tēplū cal. iuniis

Præpes. Aqla orit calē. iuniis.

Pluuia paulo añ ſolis ortū. iiii. nonas iūias

PAV. MAR.

cal. Iunii oritſ aqla præpes

Bellona dī eſſe martis ſoror.

De sacris deæ Bellonæ dig.

dicut.Huic ſacerdotes ſuo ſanguine ſacrificabát hauſto e uenis brachiorū.Vñ Luc.tūc quos ſectis bellona lacertis Sæua mouet.cecinere deos:Ante eius tēplū:ut et Pōpei⁹ mēinit:Collūnella erat q̄ bellica uocabatur:ſup quā haſtā iaciebāt:cū belliū indicebāt:& alii nō ſup eam:ſed ab ea iaci haſtā afferūt. ⁋ Vbi.poſtq̄. ⁋ Fuerit bis:maneibis illuxerit. ⁋ Et phœbus intrauerit ortus:erit i oriēte ſol. ⁋ Et ſeges bis erit facta uda rore poſito:ubi fruges & herbæ cœleſti rore bis erunt madeſactæ. ⁋ Poſito:depoſito in ipſis herbis rore.

ANT. FAN. Bellone feſtū priz die nōas iunias. Bellōe tēplū ubi Bella dī a duellot

⁋ HOC ſacrata die thuſco bellona duella dī Aedes Bellonæ q̄ hoc tpe dedicata ē nō fuit extra urbē ut q̄dā falſo exiſtimāt ea uidelicet ubi Scipiōi reuerſo ex hiſpāia pulſis Carthaginēſibus Sēatus dat eſt autore Plu.ſed in urbe ac nō lōge a circo maximo ubi Columella fuit q̄ bellica dicebat:cui pximā ædē fuiſſe Bellonæ Feſt⁹ docet his uerbis.Bellona dicebaſ dea bellorū ante cui⁹ tēpiū erat Columella q̄ bellica uocabatur ſup quā haſtā iaciebāt cum bellū indicebaſ.Hui⁹ ædis autor Appi⁹ cl.fuit cū Hetruſcos bello domuiſſet.Hic ē quē poſtea luminibus captū ferūt cū a potiis ad ſenatū ſacra Herculis trāſtuliſſet quiq̄ & cæc⁹ & ſenex diſſuaſit pacē cū Pyrrho faciendā.Ply.ſcribit aliū Appiū Clau.q prim⁹clipeos in ſacro uel publico dicari priuatim iſtituit:cōſulq̄ fuit ano urbis ducēteſimo.lix.altera in æde bellonæ poſuiſſe maiores ſuos cū placeret in excelſo ſpectati ac titulos honorū legi. Sane bellona teſte Var.ab duello duellona quo q̄ dicebaſ quā q̄dam Martis ſororē dicūt. ⁋ Pyrrho q̄ pa

Hoc ſacrata die thuſco bellona duello
Dicitur/& latio proſpera ſemper adeſt:
Appius eſt autor pyrrho qui pace negata
Multum animo uidit/lumine cæcus erat:
Proſpicit a tergo ſūmū breuis area circū:
Eſt ibi non paruæ parua columna notæ:
Hic ſolet haſta manu belli prænūtia mitti
In regem & gētes cum placet arma capi:
⁋ Altera ps circi cuſtode ſb hercule tuta ē
Quod deus euboico carmine mun⁹ hēt:
Muneris eſt tēpus/q nonas lucifer ante ē:
Si titulos quæris/ſylla probauit opus:

Bel'ū cū pyrrho ſūprum Pyrrhus rex.

ce negata:bellū cū rege pyrrho ſūptū ē poſt ānū urbis cōditæ.cccc.fere ac.lxx.ut.A.Ge.tradit Hic autore Dōato piriſſimus ſtrategematon fuit:primuſq̄ quēadmodū ars & diſciplina p calculos i tabula traderet oſidit.Sed memoriæ pditū ē teſte Plutarcho egregiū q̄dē in acqrendo ipſo:in cōſeruādo uero minime aptū fuiſſe.Idē Tarētinis aduerſus Romāos auxiliū tulit:quos cū maximis cladibus affeciſſet deſeret Italiā coactus ē reuerſuſq̄ i Græciā cū argoa oppugnaret ictu tegulæ periit. ⁋ Proſpicit a tergo:Proſpicit circū a tergo:i aūt eſt a tergo ædis bellonæ cū ſcribat Feſtus ut diximus eā Columellā aū tēplum fuiſſe Bellonæ. ⁋ Non paruæ notæ:maxie notæ q̄a bella indicat cū haſta inde mittiſ. ⁋ Haſta: Signū belli. Vñ populū ro.ferūt miſiſſe ad Carthagīēſes haſtā & caduceū hūc pacis illā belli ſignū ut utrū uellēt eligerent. Hic ē q̄ pf patrat⁹ cū decretū erat ut belliū indicereſ.pfect⁹ad hoſtiū fines & pfatus q̄dā ſolēniā haſtā mittebat in hoſtiū terrā.itē Romāi fortes uiros ſæpe haſta donaſt autore Feſto. ⁋ Cuſtode ſub Hercule:Multæ fuerunt ædes Herculis Romæ:q̄rū ea cuius meminit autor hoc loco cōdita eſt ad Circū maximū a.L. Sylla monitu carminis Sibyllini & pridie nonas iunii dedicata.Huic deo legim⁹ eūdē Syllā decias obtuliſſe ut Plutarchus teſtaſ:q̄s plerięq̄ locupletes Herculi offerre cōſueuerāt:ut idē i q̄ſtionibus tradit:uel q̄ ille i palatio boū q̄s geryone abſtulerat decimā imolauit:uel qd Romāos ab hetruſcis decimari ſolitos liberauit:uel q̄ diuitias minuētes eo pacto maxie coli Herculē exiſtimabāt q paucis cōtentus cōtinēter putabaſ ſēuixiſſe ũixiſſe.Hic ē illd Plau.Vt decimā ptē Herculi pollucea. ⁋ Euboico carmie: Mōitu carmis Sibyllini.Cumas.n.urbē cāpaniæ ad quā Sibylla erythæa ſm Ariſt.uenit quā itali cumanā dixeſ euboici cōdiderūt.Vñ ait Vir.i.vi.æn.Et tādē euboicis cumarū allabimur oris. ⁋ Mūeris:Cōſecratiōis⁹ eius tēpli. ⁋ Sylla pb.opus:Idē opipara pplo dedit cōuiuia:ad q̄ uenietes/dicebanſ & polluctū Herculis cōuenire.

Herculis ædes ad circū pri. die nōas iunias Decime herculi offerēbāt plæriq̄ romani.

PAV. MAR.

⁋ HAC die dī ſacrata bellona thuſco duello.ſi ē ædes bellonæ bello etruſco cōſecrata fuit. ⁋ Et ſp adeſt pſpera latio:ſp.n.romanis fauet. ⁋ Appius:Claudius:q bello Sānites:ſabinos:& Thuſcos domuit: uiam uſq̄ Brundiſiū lapidib⁹ ſtrauit,Vñ illa uia Appia dī:Aquā Anienis i urbē induxit. ⁋ Eſt autor:illius tēpli. Qui multū uidit aio negata pace pyrrho:q̄ū fuit ille magni cōſilii:& multa q̄dē aio pſpiciebat:cū eſſet autor negādæ pacis Pyrrho regi Epyrotarū q auxilio Tarētinis uenlens i Italiā romāis bellū intulit:cū prius Leuinū conſulē in pĺio turbaſſet:a Fabritio poſtea ſupatus Taren.ū refugit. ⁋ Lumie erat cæcus:nā capt⁹ oculis erat Appi⁹. ⁋ Area breuis:parua. ⁋ Proſpicit ſūmum circū:ſūmā circi partē. ⁋ A tergo:a latere erat eni area iuncta circo:ab aliiſ & extrema eius parte.Ibi ipſa area. ⁋ Eſt parua colūna:columnella. ⁋ Non paruæ notæ:ſed magnæ:cū ſit magnorū bellorū ſignū. ⁋ Hic:ex hac columnella. ⁋ Solet mitti haſta pnūtia belli:itotque ſ hinc haſta in belli gerendi ſignū. ⁋ Cum placet capi arma t.q̄ū inferre bellum. ⁋ In regē & gentes:ſiue in aliquē regem pugnandū ſit. ⁋ Siue in gentes:& nationes. ⁋ Altera ps circi erat templum Bellonæ:ex altera tēplum Herculis:qd conſecratū eſt a ſenatu monitu ſybillinorū carminū ſub dictatore Sylla:q dedicādū probauit:celebrabaturq̄ eius cōſecrationis feſtū pridie nonas iunias.Altera pars circis quæ eſt oppoſita templo bellonæ. ⁋ Eſt tuta ſub hercule cuſtode:i q̄ū eſt ſub tutela & cuſtodia Herculis:q illic habet templum. ⁋ Quod munus:quam ædem. ⁋ Deus. ⁋ Hercules. ⁋ Hēt euboico carmine:ex iſpe ctione carminis ſybillini.euboico cumeo alias dixim⁹. ⁋ Tēpus muneris:cōſecrationis templi. ⁋ Eſt qui Lucifer eſt ante nonas:eo die q præcedit nonas:ideſt pridie nonas iunias. ⁋ Si quæras titulos ipſius tēplis uno titulo ſignetur. ⁋ Sylla pbauit opus:A ſenatu enim cōditum:probatumq̄ a Sylla dictatoreq̄ ut Plu. inquit:Ex uniuerſis fortunis Herculi decimam ſacrificans Opipara populo fecit conuiuia.

Appius captus oculis tpe patri regis epy ratarū.

Templū bellone i circo cōſtitutum fuit.

¶ QVAErebã nõas ſancto fidio ne referrẽ: Sanctus fidius ſemipater: nonis Iuniis colebaẽ Sabino℞ deus re qdẽ unus ſed diuerſis noibus appellatus quẽ ferũt a Sabinis i qrinalẽ collẽ fuiſſe trãſlatũ ubi ei⁹ ædes fuit ad quã Varro ſcribit collẽ fuiſſe murialẽ. Per hunc deũ iuſiurãdũ qd fieret magnã uim hr̃e putabaẽ. Plau. i aſinaria: Per deũ fidũ q̃riarurato mihi uideo neceſſe eẽ eloqui qcq̃ i roges. Sũt q̃ eſſe hũc Herculẽ Iouis filiũ arbitranẽ. Vñ mediuſfidius dicebãt iurantes p iouẽ filiũq; Iouis Herculẽ teſte Seruio: quis qdã aliter quoq; id aduerbiũ interp̃tenẽ autore Feſto: Maiores nr̃i ſæpe (ut Feſt⁹ idẽ docet) p. l. littera putabãẽ. itaq; idẽ de⁹ pro filio fidius dicebaẽ. uocabaẽ aũt ſanctus q͂ eũ minime corrũpi oporteret. Nouimus enim ſanctũ ſignificare aliqñ icorruptũ unde ſanctæ leges dictætur Macrobio placetq; corrũpi nõ debeant. Vt aũt ſemipater uocaretur hæc rõ afferri põt q͂ Hercules un⁹ deo℞ quos Apuleius medioximos uocat ſtuduit hoium cõmodis ac tutelæ: conſueuitq; (ut dictũ eſt) etiã nõ rogatus laborantibus ſubuenire: Vel qd̃ magis placetq; Hercules Sol eſt (ut qdã uolũt) teſte Macro. a quo & hoĩe cõſtat gigni hoiem ut Ariſtoteles ſcribit. Cuicũq; ex illis dederis ego mun⁹ hẽbo: Sẽſus ẽ. Cuicũq; e trib⁹ nonas dederis ac aẽ diuinã feceris ego munus accipiã. ¶ Sic uoluere cures: Alii legũt: Sic uoluere p̃res. Eſt ãt cures oppidũ Sabio℞. ¶ Quirinali iugo: in hũc montẽ cõmigrarũt Sabini a curibus uenĩetes: uñ qri. dictus putaẽ. Lege Feſtũ. ¶ Filia: p illa hu'c nomen fuit. De q̃ ipſe alibi: Filia me mea bis prima fœcũda iuuẽta: ſed nõ ex uno cõiuge fecit auũ. Docet aũt Iuniũ ñ aptũ eẽ nuptiis niſi cũ Veſtæ purgamia poſt Idus in tyberim miſſa fuerint de qb⁹ auctor dicturus eſt. Hæc eſt illa dies q̃ tu purgamina Veſtæ tybrim p Hetruſcas i mare mittis aq̃s. Id t͞ps his uerbis notabaẽ in faſtis autore Feſto: Q. ñ. ſterc⁹ delatũ fas. ¶ Qua fœlix ſo. ſem. ero: cõtra nõnulli ſentiũt dicẽtes nõ habentẽ liberos in i fortunio eſſe fœlicẽ. ¶ Sacras Idus: q̃a oium menſiũ idus ioui dicatæ ſunt ut diximus: q̃uis idibus Iuniis Ioui Inuicto datũ ſiue dicatũ tẽplũ eſt. ¶ Pria ps huius: i unii menſis. xiii. dies. ¶ Cõiũx dialis: flaminica uxor flãinis dialis. Hæc cũ iret ad argeos nec comebat caput nec pectebat capillũ ſi ſitet & hoc mẽſe añ ſterc⁹ delatũ. Eidẽ a calẽ. iũiis añ id t͞pa nec licebat ſecare ungues nec uirũ tangere hoĩẽ flaminẽ dialẽ cuius unguiũ & capilli tegmina ſubterra arborẽ ſilicẽ terra opiebãẽ: eiuſdẽ capillẽ nõ tõdebat niſi q liber hõ eſſet: ut. A. G. ſcribit. ¶ Buxo detõſo: pectine buxeo pecten. n. inde nõ fit niſi tondeaẽ buxus. i. ferro ſecetur. ¶ Perpetua lege: quia matrimoniũ flaminis dialis niſi morte dirumpi iua nõ erat: qui ſi uxorẽ amiſiſſet: flaminio decedebat. ¶ Ignea (humus: ædes ueſtæ ubi ardet p̃petu⁹ ignis.

Ant. Fan.: Sancti fidii ſeu ſemipatris feſtũ nonis Iuniis. — Sanctum Semipẽ. — Hercules dict⁹ medioxim⁹. — Quirinalis collis. — Perilla filia Ouidi. — Iuni⁹ añ idus nõ ẽ aptus nuptiis. — Id⁹ oium mẽſium ioui dicatæ. — Flaminicæ iſtituta. — Buxũ p. pectine.

¶ Q uærebã nõas ſancto fidio ne referrẽ:
An tibi ſemipater tunc mihi ſanctus ait:
Cuicũq; ex illis dederis/ego munus hẽbo:
Nomina terna fero ſic noluere cures:
Hunc igitur ueteres donarunt æde ſabini
Inq; quirinali conſtituere iugo:
Eſt mihi/ſitq; p̃cor noſtris diuturnior ãnis
Filia/qua fœlix ſoſpite ſemper ero:
Hãc ego cũ uellem genero dare t͞pa tædis
Apta requirebam quæq; cauenda forent:
Tunc mihi poſt ſacras mõſtraẽ iuni⁹ idus
Vtilis & nuptis utilis eſſe uiris:
Primaq; pars huius thalamis aliena repta ẽ
Nam mihi ſic coniũx ſancta dialis ait:
Donec ab iliaca placidus purga ueſta
Detulerit flauis in mare tybris aquis:
Non mihi detõſum crinẽ depectere buxo
Non ungues ferro ſubſecuiſſe licet:
Nõ tetigiſſe uirum/quis iouis ille ſacerdos
Q uãuis perpetua ſit mihi lege datus:
Tu quoq; ne p̃pera meli⁹ tua filia nubet

¶ Q. Værebã nonas nonis Iuniis colit Trinomius deus ſanctus fidius: ſemip̃r. putabat poeta ob tria noĩa tres deos eẽ. Soluit dubiũ ſanctus: & unũ eũdẽ eſſe annuit. ¶ Sãctus: uetus ſabio℞ deus ẽ. Var. ãt ſic inqt. Aelius Diũ fidiũ dicebat. ¶ Diouis filiũ. ut græci Dioſcorõ Caſtorẽ: & putabãt hũc eẽ ſanctũ ad ſabina lingua: & Herculẽ a græca. ¶ Quærebã an referre nõas ſancto ne an fidio an referrẽ tibi ſemip̃r: inqrebã ego: cui ex his trib⁹ referẽdus eẽt nona℞ dies: cũ tria eẽ numina putabãẽ. ¶ Tũc ſanct⁹ ait mihi cuicũq; ex illis dederis: cuicũq; referes ip̃m diẽ. ¶ Ego hẽbo munus: q̃ſi mihi aſſignaſtis: & mihi ſacrificabis. ¶ Ego fero trina noia: ſũ triomius. ¶ Sic uoluere cures: ſabini a curib⁹: q̃ erat urbs opulẽtiſſima: ut alias dixius. ¶ Veteres igiẽ ſa. do. hac ædes cõſecrauei mihi tritonio tẽplũ ãtiq ſabini ab initio: cũ aſciti ſũt i cõem ciuitatẽ. ¶ Et cõſti. i iu. ñ ẽ i mõte qrinali: Quirinalis collis ut Põ. inqt dictus ẽ q̃a in eũ cõmigrarũt ſabini a curib⁹ uenĩetes: quis alii a tẽplo qrini dictũ putẽt. Et Var. Collis qrinalis: Quirini fanũ ẽ q a qritibus: q cũ Tatio curib⁹ uenerũt roma: q͂ ibi hũerũt caſtra: qd uocabulũ cõiũcto℞ noia obliterauit. Dictos. n. colles pluſs appet ex argeo℞ ſacrificiis: &c. ¶ Eſt mihi ſitq; p̃con: filiã hũit Oui. Perillã noie: cui⁹ i triſtib⁹ meminit. ẽ ẽt in illis libris epiſtola ad eã. Hãc cũ uiro traditur⁹ eẽt poſt nõas iunias: & de cõgruo t͞pe ſacerdotẽ cõſuluiſſet: Accepit eo t͞pe malũ eẽ nubeẽ: abſtinẽdũq; a cõtrahẽdo cõiugio uſq; ad id⁹ Iunias: nã poſt abſoluta ſacra Veſtæ purgatiões & q his dieb⁹ fũt: nuptiæ erũt fœliciores. ¶ Eſt mi. ſitq; filia & p̃cor ſit diu. no. an. habeo ego filiã: & p̃cor ſit ſupſtes uitæ meæ & lõgiore t͞pe uiuat. ¶ Qua ſo. ſp ero fœ. q̃ filia dũ mihi ſalua & icolumis ẽ: ſp me ego fœlicẽ exiſtiabo. ¶ Cũ ego uellẽ da. ge. cũ tradeẽ eã uelĩe uiro: q eẽt mihi gñr. ¶ Reqrebãt q̃ t͞pa eẽnt apta tædis: cõgrua facib⁹ m̃rimõialib⁹: hoc eẽ p̃is nuptiis. ¶ Et q̃ ſo. ca: q̃ eẽnt min⁹ cõgrua: & ſic euitãda. ¶ Tũc mon. cũ tõnc oñdiẽ. ¶ Iu. poſt ſacra idus & eẽ utilis nuptiis & eẽ utilis uiris poſtq̃ trãſierint idus utile eẽ t͞ps utriſq; & puellis: & iuuenib⁹ ad cõiugiũ. ¶ Sacras id⁹ dixit: nã & oẽs idus ioui ſacræ ſũt: & idib⁹ Iuniis ẽ feſtũ Iouis inuicti: ẽt & feſta mineruæ.

Pav. Mar.: Fidii & ſancti Feſtum. — Quirinalis collis. — Pilla Ouidii filia fuit. — Idib⁹ Iuni eſt feſtũ Ioui inuicto dicatum.

Prīa q̄ ps hui⁹ mēſis iunii. ¶ Eſt repta aliēa thalamis: nō cōueniēs nuptiis. ¶ Nā mihi ſic ait ſancta cōiunx dialis ſic dixit uxor flāinis dialis. ¶ Non licet mihi depectere crinē: q̄ſi nō poſſū ego ſine piaculo pectē co mas. ¶ Buxo detōſo: pectine buxeo. aliq legūt crinē detōſū. aliq buxo detōſo: & ita dictū uolūt ſimilitudine palmæ remoꝝ: nā Pōpe. inq̄t Tonſa remusq̄ q̄ſi tondeť ferro. Enni⁹: Pone petūt exin referūt ad pectora tōſa: & Vir. luctanť marmore tōſæ. ¶ Nō licet ſub. un. ſec. nec ſine piaculo poſſū ungues reſecare. ¶ Nō te ti. ul. nec licet tāgeř cōiugē. ¶ Quāuis ſit ille Iouis ſa. licet ſit flamē dialis. ¶ Quāuis ſit dat⁹ mihi lege ppe tua ut diuortiū faceř ñ poſſum⁹ imo ea lex erat ut nō mō nō fieri poſſet diuortiū. Sed extīcta uxore flamē dialis abdicaretſe ſacerdotio. Illa igiť lq̄t hæc fieri ñ pñt. ¶ Dōec placid⁹ tybris detulerit purga. ī mare ab ilia. Vecta uſq quo purgatū erit tēplū ueſtæ iliacæ: & oīa q̄ ſūt ī eo mūda: & nitida reddita: & Sordes & ipſa purgamina iacta ī tybrim ferēda ī æquor. ¶ Aqs flauis: turbidis: nā illa turbulētia aquaꝝ imitať colorē flauū. Vir. Vorticibus rapidis: & multa flauus harena: & Horati⁹: Vidimus flauū tyberim retortis Littore etruſco uiolēter undis. Veꝫ tēplum Veſtæ purgatur. vi. idus Iuni. ¶ Tu quoq ne properamoli accelerare nuptias. ¶ Tua filia melius nubet fœliciori omine tradeť uiro. ¶ Cū ignea humus: terræ globus: aut effigies terræ: quæ in tēplo ſuſtinet ignem ueſtalem.

Sācta dialis uxor flaminis.

Purgamina ſacrorū, ī tyberim iaciēda.

Ignea cum pura ueſte nitebit humus:

¶ Tertia p⁹ nōas remoueť lycaōa phœbe

Fertur/& a tergo non habet urſa metum:

Tūc ego me memini ludos in gramīe cāpi

Aſpicere & dici lubrice tybri tuos:

Feſta dies illis qui lina madentia ducunt:

Quiq tegunt paruis æra recurua cibis:

¶ Mēs quoq numē hēt mēti dlubra uide.

Vota metu belli perfide pœne tuis (mus

Pœne rebellabas & læto conſulis omnes

Attoniti mauras pertimuere manus:

Spem met⁹ abſtulerat/cū mēti uota ſcēat⁹

Suſcipit/& melior protinus illa fuit

ANT.⁹ FAN.

Veſtis pura.

Arctophilax occidit vii. id⁹ iunii.

Piger. bootes.

¶ Pura ueſte: quæ nō hēt macula non ē obſita: ñ ſulgurata: nō funeſta: talia. n. erāt pura ueſtimēta ut dixim⁹ q̄ ſacerdotes ad ſacrificiū adhibebāt. Serui⁹ ī pollu ta inq̄t & pura ueſtis dř q̄ feſtis diebus uti cōſueuerāt ſacra celebraturi. ¶ Alii legūt: Ignea cū pura ueſte nitebat humo. Q d ſi eſt purā humū accipe delato ſtercore & purgaminibus inde ſublatis: qd magis placet. Feſtus q̄ñ ſtercus delatū faſ eodē mō in faſtis. notaſ dies quo ſtercus purgaſ ab æde ueſtæ. Tertia poſt nonas remoueť lycaōa phœbe ferť. vii. idus iunii Arctophilax occidit ſed ñ totus. Vñ autor perite hoc loco nō occidere inq̄t bootem ſed ut occidat dici. Is enim ut dictū eſt in occaſu q̄tuor ſignoꝝ zodiaci tēpus abſumit Tauri, Geminoꝝ. C Acri ac Leonis. Vñ a poetis piger dicit: ut Tardus ī occaſu ſeq̄tur ſua plauſtra bootes Accidit ad hoc qd eius manus quā ſiniſtrā dicunt re uera nunq̄ occidit cū ab arctico circulo includaſ Arctophylacē hic Ouidius Lycaonem uocat ponēs more poetaꝝ primitiuū p deriuatiuo. Vñ lycaonidē accipe p lycabua ſulr. n. arcas lycaonas nepos. nā Caliſto lycaonis filia eſt Arcadis mater. Sūt q genuīxū eē lycaonē uelint. Lege Iginū Cæteꝝ is occidere hoc tpe ullo mō nō pōt. Vñ Arctophylax neceſſario accipiēdus eſt qd ſeq̄ntia oſtēdūt. nā cum autor ſubiiciat. A tergo nō hēt urſa metū: hoc dicit q̄uis arctophylax. i. urſæ cuſtos occiderit: nō tñ urſa ſibi timet: cuſtode ſublato. ¶ Ludos ī gramīe cāpi aſpiceř. Piſcatorii ludi (ut autor ē Feſtus) dicebanť q fiebāt p q̄ſtu piſcantiū. Hi celebranť hoc tpe in cāpo martio ad fluminis ripas fauente tyberino fieret abunda piſcatio. ¶ Dici tuos: Tyberinos quo dā ad tyberim fierent. ¶ Qui lina madentia ducūt: Periphraſis piſcatoꝝ. ¶ Mens quoq numē hēt: huic deæ tēplū uotū eſt in ſecundo bello punico Ab Attilio ꝑtore. C. Flāinio cōſule inſidiis ab Hānibale circūuento cæſoq ad lacum tranſimenū. Quo tpe Fabius maximus dictator ædē uouit Veneri erycinæ. Vñ poſtea idē Fabius & Attilius craſus duūuiri creati ſunt ædibus dedicandis quoꝝ ille ueneri hic menti tēplū dedicauit. Ea Li. tertiæ decadis lib. iii. in capitolio fuiſſe teſtaſ canali uno decreta q̄ uota fuerunt iuſſis decemuiris adire libros Sibyllinos qui retulerunt patribus & ædes Veneri Erycinæ ac Menti uouendas eſſe & ludos magnos Ioui faciendos & ſupplicationem lectiſterniūq habendū ac uer ſacrum uouendū ſi res in eodem quo añ bellū fuiſſet ſtatu pmanſiſſet. ¶ Pœne rebellabant: ſenſus eſt: audito interitu flaminii tantus timor inuaſerat oēs ut pene rebellarent a Ro. imperio. ¶ Læto cōſulis: nō pauli hemylii ſed flaminii. Nondum enim interēpt⁹ fuerat Paulus ad cannas cum Menti ædes uota eſt. Lege Liuium. ¶ Melior protinus illa uenit: qa diuinit⁹ exorta eſt in Fabio maximo⁹ mens atq conſilium non pugnādi ut frangeret Hānibalem mora & cunctādo uinceret. Eſt autem uenit præſentis non præteriti temporis ne claudicet uerſus.

Licaon pro filio ñ eſt primitiuū p deriuatiuo.

Piſcatorii ludi in campo martio.

Mētis tēplum uotū. vii. id⁹ iunii.

Fabi⁹ prim⁹ docuit rōanos ñ pugnādo uinceř.

PAV. MAR.

¶ Nitebit pura ue. cū erit iā purgata: & nitida. ¶ Tertia poſt no. vii. id⁹ iunias occidere uť maior urſa: de q̄ diximus i. ii. ll. ¶ Tertia phœ. tertia lūa. hoc ē tertia nox. ¶ Poſt no. ferť re. ly. Caliſto lycaonis filiā ñ ē ipſam urſā: qa tūc occidit. ¶ Et urſa nō hēt me. a ter. reſpexit ad fabulā: ī cū Arcas filius adultus mřem ī urſā mutatā inſeq̄reť. Nunc cū occidat nō timet iſeq̄ntē filiū. ¶ Tūc ego me me. eodē die fiebāt ludi ī cāpo mar. q tybrales dicti ſūt: nā ad honorē tybridis: & feſtū a piſcatorib⁹ celebrať. ¶ Tunc. vii id. ¶ Mēini me. aſ. in gra. cāpi: ī gramieo cāpo mar. ¶ Et o tybri lu. q facillime laberis. ¶ Mēini di. tu. lu. q ad honorē tuū fierēt. ¶ Et ē fe. di. il. q li. ma. p piphraſim piſcatores oñditē feſta dies piſcatorib⁹ q tradūt linea retia aqs madeſacta. ¶ Et q tegūt æra recurua: hamos curuatos. ¶ Paruis cibis: qb⁹ piſces dcipiūr. ¶ Mēs quoq numē: eadē die feſtū eſt mētis: cui cōſecrata ſunt tēpla a ſenatu. Romāi. n. tot cladib⁹ ab Hānibale acceptis ad Trebiā: ad Trāſimenū: ad Cānas: Extincto Paulo Aemylio cōſule: uouerūt Mēti tēplū: Si dii bonā mētē: q̄ bita & Hānibale uicto templum cōdiderūt: Lactan. ubi meminit conſecrationis: uirtutis atq honoris. Subdit

Tybrales ludi ī honores tybridis dř feſtū piſcatorū

eadē uanitate Mētē quoq̧ īter deos collocauit ſenat⁹ quā ꝓfecto ſi hūiſſet eiuſmodi ſacra nūq̄ ſuſcepiſſet. ❡ Mēs quoq̧ hēt numē: q̄a cōſecrata: & iter dos collocata. ❡ Videm⁹ delubra uota mētis: tēpla q̄ uota ſūt ſūt illi d dicata. ❡ Metu belli tui pœne pfideo Hānibal q nūq̄ ſuabas fœdera: cū tua bella timuerēt: rōani uouerēt ædē Mēti. ❡ Pœne rebel. & eras tu rebellis: & ad rebellādū cogebas alios pplos. ❡ Et oēs romāi. ❡ Attoniti: ex. ❡ Læſo cō. morte Pauli æmilii ad Cānas. ❡ Pertimuerē ma. mau. ſpē p gūre poſuit: hoc ē ultes aphro. Oē mauris dixius ſuplus lybiæ ppli ad fretū colūnaꝝ. ❡ Spem me. abſtu. nihil. n. ſpei relictū erat oia met⁹ occuparat. ❡ Cū ſecit⁹ ſuſci. uo. mēti. nūcupauit ipſe ſenat⁹ uota: & alioꝝ quoq̧ uota ſuſcepit. ❡ Et illa mēs melior ꝓut⁹ uēit: ꝓ ſolutis uotis ſtatī iniēr meliora ꝯſilia: & ꝑfecere bello ſcipionē adhuc adoleſcētē. q. ſp fœliciſſime pugnauit. ❡ Iſta dies q̄ ſūt ſoluta uota deæ: cōſecratū tēplū: & pacta ſacra Menti.

post bellū cānēſe Mētis de æ tēpiū ē cōſtitutū

Aſpicit inſtantes mediis ſex lucibus idus
Illa dies qua ſunt uota ſoluta deæ:
Veſta faue tibi nūc operata reſoluim⁹ ora:
Ad tua ſi nobis ſacra uenire licet:
In præce totus eram cœleſtia numina ſenſi
Lætaq̧ purpurea luce refulſit humus:

❡ MEdiis ſex lucib⁹. vii. idus deæ Mēti ædes dicata ē ac uota ſoluta. ❡ Veſta faue: ſacra ueſtæ uſq̧ adeo uetuſta ſūt, ut ea nō pauci ſcriptores tradiderit æneā ex troia ī italiā attuliſſe. Vñ ignē ueſtæ legim⁹ a poetis mō troianū: mō Laomedōtē: mō trocum appellatū. Sylli⁹: Et uos uirginea lucētes ſp ī ara Laomedōteæ troiana altaria flāmæ Papinius pulchrius an tacita uigilet face troic⁹ ignis Iuuēalis. Vbi quāq̄ diruta ſuat ignē troianū: & ueſtā colit alba minorē. Hāc deā Macrob. de nūero penatū eē aut certe comitē eoꝝ refert adeo ut cōſules ꝑtores dictatoreſq̧ cū magrātū adirēt Lauinii pēatib⁹ pitet & ueſtæ rē diuinā facerēt. Itaq̧ Vir cū ex pſona Hectoris dixiſſet ſacra ſuoſq̧ tibi cōmēdat Troia penates mox adiecit: manibus uitas ueſtāq̧ potēiē æternūq̧ adytis effert penetralib⁹ ignē. Eā nōnulli Cererē eſſe dixerūt. Alii deoꝝ matrē ſiue terrā q̄ q̧ uariis ueſtita ſit reb⁹ Veſtæ nomē accepit ut Serui⁹ tradit: uel q̧ ī ſua ſtet ut ui ſtādo ueſta uocaſ. Alii Veſtā ignē eē uolūtq a græcis eſtia dī uñ ipſa uirgo putabaſ. Nouimus. n. elementū ignis eē īuioiabile nihi' q̧ ex eo naſci. Quā ob cām uirgines in eius tēplo ignē ppetuū obſuabant q̄s Numa ueſtales nuncupauit: cui regi eaꝝ uirginū ſacerdotiū & ignis ppetui cult⁹ aſcribitur autore Plutarcho: Licet qdā a Romulo ſacras uirgines lectas & ignis cōſectatiōnē dixerint cōſtitutā: qbus ut fidē nō adhibeam⁹ Liui. facit qui legiſſe inqt Numā uirgines Veſtæ ſacerdotiū alba oriundū a quo rege iſtitutū eſt ignē ppetua uigilia cuſtodiri ne corrūpereſ tanq̄ oium principium eē: quippe q eſt motio q̄dam uel cū motione totius gñratio cū alia calore uacantia & cadauerib⁹ ſimilia ignis uirtutē tanq̄ aīam cupiant. Huius puta: īcorruptaq̧ ſubſtātia ab inuiolatis atq̧ integris ut dixim⁹ cuſtodibus ſuabaſ in tēplo qd idem Numa rotūdum cōdidit ad tyberī nō longe a palatio imitatus terræ figurā: uel totius mundi cui⁹ mediū ignis ſedes a Pythagoricis putabaſ. Fuit āt ignis puigilēs ī aliis tēplis teſte Seruio: æthereoꝝ uidelicet poteſtatū: ut ī tēplo Iouis q ē æther & Mineruæ q ſupra ætherē eſt: uñ de pīis capite dī procreata. Seruauerunt ēt græci nōnullis in locis ppetuū ignem quē ferunt nō a uirginibus ſed a mulieribus ſolutis cōiugio ſolitū cuſtodiri: ut Athenis & apud Delphos ubi ſi forte ignis q̄q̧ defeciſſet nouū & peregrinū excitare Sole flāma elici oportebat ut Scribit Plu. in Numa. Itaq̧ ſuntnt idem ait in Camillo q hunc regē ad imitationē græcoꝝ in æde rotunda cuius mō meminimus putent ignē ppetuū poſuiſſe: q ſi qñ extinct⁹ eēt uirgines uerberib⁹ afficiebātur a pontifice: qbus mos erat: ut docet Feſtus tabulā fœlicis materiæ tādiu uerberaſ quouſq̧ exceptū ignem uirgo in ædem ferret. Veſta oībus ſacrificiis inuocabaſ autore Seruio ſicut & Ianus: q a nullū ſacrificium ſine igne eſt. Eidem olim non niſi de Numico fluuio libabant in quo repertū eſt cadauer æneæ utebanturq̧ in eius ſacris ſale in pila tonſo & in ollam fictilē coniecto in furnoq̧ pcocto. Faciebātq̧ interdū ſacri genus qd ut inquit Feſtus Caſta mola dicebaſ. In eiuſdem deæ ſacris q̄a piaculū erat ſi aq̄ hauſta ad ſacra in terra ponereſ utebanſ uaſe: qd a Seruio futis a Donato futile appellaſ. Id erat acuto fundo & ore patulo inſtabiliq̧ ita ut ſtare nō poſſet ſed poſitum ſtatim effunderetſ: deponebaturq̧ nō niſi a miniſtro ſacroꝝ teſte Donato. Sciendū Veſtæ ſacra in eoꝝ numero haberi quæ a ueteribus Municipalia dicebanſ ſic enim uocari ſolita ſunt autore Feſto ſacra q̄ ante urbem conditā colebanſ. Idem ēt ſcribit ſex Veſtæ ſacerdotes olim cōſtitutos eſſe ut populus pro ſua quiſq̧ parte miniſtrā ſacroꝝ haberet quia ciuitas Romana erat in ſex partes diſtributa: in primos ſecūdoſq̧ Titienſes. Ramnes. Luceres. Dionyſius uult Romulū in. xxx. curiis Veſtam collocaſſe ubi rem diuinam faciebant. Quod uerū non ſit alii uiderint. Idē ſcribit poſtea ꝓprias curiarū ueſtas nequāq̄ mora: ſed cōmunem omnium inter palatium & capitolium conſtitutā. ❡ Operata reſoluimus ora: quæ ſacra cecinerunt. Eſt. n. operari ſacra perficere: & conſtat maiores noſtros opationes ſacrificia dixiſſe. ❡ Ad tua ſi nobis ſacra uenire licet: quia ſacra Veſtæ uirginū ſunt. ❡ Purpurea luce: Nimbo diuino ob numinis præſentiam. ❡ Purpurea dicit: quia ueſta ignis eſt.

ANT. FAN.
Ignis ueſtæ.
Feſtū ueſtæ. vi. id⁹ Iunii.
Veſta dā q̄ æneas tulit cū diis pæna tibi troiāoꝝ.
Ignis ꝑpetui mulieris tēplis
Quare pallas dē decapite Iouis creata
fatis uel Futile uaſe
Mūicipalia ſacra.
Operari.

❡ A Spicit idus inſtantes: inſtantē diem iduum. ❡ Sex lucibus diebus mediis: ſic indicat ſeptimum diem iduum. Veſta faue tibi nunc. vi. idus eſt feſtū ueſtæ: de qua multa dicenda ſunt. Sed primū hoc inqt poeta. ſetcū in prece eſſēt: ſenſiſſe numinis aduentū: nō tñ uidiſſe Veſtam. Sed de quibus erat ambiguus: oia ſibi patuiſſe: nemine docente. ❡ Faue o ueſta: mihi tua myſteria relaturo. ❡ Nos reſoluimus tibi ora operata officioſa. Nos de te agere ex officio incipiemus. ❡ Si licet nobis uenire ad tua ſacra: cum nō liceat niſi uirginibus: iō inquit: Si licet nobis. ❡ Eram ego totus in ꝑce: contemplabar ego: & ꝓcabar numina. ❡ Sed ſit quaſi adeſſe cognoui. ❡ Numina cœleſtia: ipſam deam. ❡ Et humus læta: ob præſentiā numinis. ❡ Refulſit luce purpurea: ſplēdore ignis. ❡ Non equidem uidi te o dea ego certe non te inſpexi.

PAV. MAR.
Veſte ſimulacrū cerni nō ꝑi q̄ eſt ignis.

ANT. FAN. — Veſtæ ædes rotunda — Atrium veſtæ. numæ regia iuxta ædem veſtæ.

Valeāt mēdatia uatū:ſic dictū ut illd Terētii:Valeāt q iter nos diſſidiū qrūt. Dena quāter &c. Anno urbis q̄draigeſimo ædē Veſtæ rotūdā a Numa Pōpi. Romæ cōditā ferūt:quā Seruius docet fuiſſe Numæ regiā:qd ñ placet. Atriū.n. Veſtæ fuit Nūæ regia:qđ cōſtat qdē fuiſſe iuxta ædē ueſtæ ſed remotū ab æde ut idē Seruiꝰ tradit. Vñ ait Plu. Numa regiā iuxta tēplū ueſtæ cōdidit ubi maiorē tpis partē morabaf:ſia cris uacās:aut ſacerdotes docēs. Et Solinꝰ:Numa inqt hītauit in colle primū qrinali deinde pp ædem ueſtæ in regia. Tacitus Numæ regia & delubrū ueſtæ cū penatibus populi Ro. exuſta. Huic Liui. tertiæ decadis lib. vi. Id atriū regium uocat:ut cōprehēſæ latumiæ forūq; piſcariū & atriū regiū:ædes ueſtæ uix defenſa ē:Nō ꝑtereundū hoc loco qđ. A. Gel. ſcribit li. xiii. noctiū atticaꝝ:Aedē ueſtæ tēplū nō fuiſſe:cuius rei cām Seruius tradit docēs eā ædē:ideo ñ fuiſſe auguſtā:id eſt augurio cōſecratā:ut Senatus eo ñ cōuenirer ubi uirgines erāt cui licebat ad atriū cōuēire qđ erat auguſtū Nouimus.n. ſenatus cōſulta ñ niſi in loco p augures cōſtituto iuſta fieri potuiſſe. Quam ob cām in curia hoſtilia Pōpeia & iulia cū ea loca profana fuiſſent tēpla dicunf ab auguribus cōſtituta. Sciēdū p quater dena palilia ſignificari ānū urbis q̄dragesimū quā palilibus conditā ferūt. Metuentiꝰ numinis:metuēs numen cū dicimus participio utimur:cū numinis metuēs noīe. Hic locus exiguꝰ q ſuſtinet atria ueſtæ: Ouid alibi:Hic locꝰ ē ueſtæ q pallada ſeruat & ignē Hic fuit antiq regia parua numæ. Horum uerſuū ſenſū nōnulli malle accipientes exiſtimarūt ſignificari tm̄ ædem ueſtæ cū poſteriore uerſu atriū demonſtref. Forma tñ tēpli q̄ nunc manet:Aedes ueſtæ ideo rotūda facta ē ad pilæ ſimilitudinē:quod eā deā crederēt terrā eſſe:ut autor ē Feſtus:q quā primus Parmenides globoſam dicit ac rotundam:& in medio ſitam qui floruit olympiade. lxix. Anaximander uero cylindri forma terram eſſe tradidit:ut Euſebius refert.

Curia hoſtilia pōpeia & Iulia

Cur ædes Veſtæ rotunda.

Non equidē uidi ualeant mēdatia uatum:
Te dea/nec fueras aſpicienda uiro:
Sed quæ neſcierā quoq; q errorē trahebar
Cognita ſunt nullo præcipiente mihi:
Dena q̄ter memorāt habuiſſe palilia romā
Cum flāmæ cuſtos æde recepta dea eſt:
Regis opus placidi quo nō metuētius ullū
Numinis ingenium terra ſabina tulit:
Quæ nūc ære nitēt/ſtipula tūc tecta uidebāt
Et paries lento uimine textus erat:
Hic locus exiguꝰ qui ſuſtinet atria ueſtæ
Tunc erat intonſi regia magna numæ:
Forma tñ tēpli quæ nūc manet ante fuiſſe
Dicitur/& formæ cauſa ꝓbanda ſubeſt:

PAV. MAR.

Valeant mēdatia uatū:q̄ſi nolo eē mēdax:ut multi poetæ ſolēt. Ego igenue fateor ñ vidiſſe te. Sed ſunt cognita mihi nullo ꝑcipiente cognoui ego:cum nemo eēt q daret ꝑcepta:aut q me doceret. Quæ neſcieram:quæ mihi erāt occulta. Et illa quoꝝ errore trahebar:in qbus errabā:& de qbus eram dubius. Dena:quater. Memorant:q̄dragesimo urbis anno a Noma pōpilio tēplum ueſtæ Romæ cōditū eſt:ut poeta inqt. Multi tñ putant a Rōulo prius erectum. De quo pluribꝰ agit Diony. & illud poſtea aſſerit:cōmune tēpiū ueſtæ nō cōſtituiſſe Romulū:ſed unicuiq;.xxx. curiaꝝ ueſtam collocatā ubi ſacrificabāt curiæ:ſacrificulos eaꝝ fecit curiaꝝ duces. Numa uero ſuſcepto iperio ꝓprias curiaꝝ ueſtas nequaq̄ mouit. Cōmunem autē conſtituit oīum in medio capitolii & pallanti loco. Cōprehenſis collibus iā utriſq; uniō mœnibus. Cuſtodiāq; ſacroꝝ ex lege patriæ latinoꝝ per uirgines fieri inſtituit:habet aūt aliqd etiā cuſtoditū ipm in templo quid ſit. Et quā ob cauſam uirginibus cōmittaf. Quidā dicunt nihil eē ꝑter ignē ilīd manifeſtū:Cuſtodia aūt eius uirginibus potius q̄ uiris attributā faciūt rōne quadam ꝓbabili:q ignis qui dē teſi eſt imaculatus. Virginibus aūt icorruptæ:& caſtimonia diuinoꝝ puriſſimū mortaliū amicum eſt:Veſtæ aūt apponi ignē exiſtimant:q & tellus exiſtens ea dea:& mediū mundi locū obtinēs:inflāmatiōes excelſi facit ex ſe ipſa. Sunt & q dicant ēt præter ignē arcana eē q̄dam in tēplo deæ ſacra. Quoꝝ neq; pontifices cognitionē habent:neq; uirgines cōiecturam. Hæc ex Diony. ii. li. de antiquitate ital. Nec diſſentit Plutar. in Numa. Nunc q̄ deā ueſta ſit agendū eſt. Saturnus cū rex potētiſſimus eēt:ad retinēdā parētum memoriā:eoꝝ noīa cœlo: terræq; indidit Quare patrē dixit Vranō q cœlū latine indicat. Matrem uero ταλανι:quæ ſignificat terrā & Veſta īterꝓtaf eo q rebus oībus ueſtiatur. Veꝝ & altera ab hac ueſta Saturni ex Rhea ylia fuit:cuius meminit Diodo. & eā ſtructurā domus inueniſſe aſſerit. Sed hæc nō ea de q̄ agimus. Licet poeta etiā eius meminerit. Sed hæc hactenus Memorant:referunt hoīes. Romā habuiſſe dena quater palilia:quadraginta natalea. nā in palilibus cœpit ædificari:ut in q̄rto docuimꝰ. Sic indicat. xl. annum. Cū dea cuſtos flāmæ. Veſta apđ quam æternus ignis ſeruat. Eſt recepta æde:t templo qđ omnibus curiis cōmune eſſet. Regis opus placidi:quaſi templum illud a Numa rege benigno conditū ſuit. Quo numa. Terra ſabina:nā ſabinis erat & ex ſabinis ad imperiū acceſſitus:ut i tertio diximus. Nō tulit:nō ꝓcreauit. Vllum ingenium metuētius numinis:& magis timeret deū:aut quod magis religioſum eēt. Quæ nūc ære nitent:tēpla ueſtæ:quæ nunc aurata ſunt:& auro effulgent. Tunc numæ tpe. Nitebant tecta ſtipula:p regulis æreis:& de auratis hēbant ſtipulas:& his erant tecta:& his nitebāt. Et paries erat textus:cōpoſitus Vimine lento:flexibili:nō enī erat marmoreus paries:ſed uimineus: Hic lo. exiguus:paruus. Qui ſuſtinet atria ueſtæ:ubi nūc eſt ueſtæ atriū:ſiue area. Tunc erat magna regia Numæ intonſi:hoc erat ingens regis Numæ palatiū ad indicandam illius moderationē:qui modico:& exigua domo erat cōtentus. Forma tñ templi:q̄ manet nunc dr fuiſſe añ. A principio forma templi erat rotunda:ut nunc etiam eſt. Et ſubeſt cauſa probanda formæ:eſt probabilis ratio ipſius rotunditatis.

Templū ueſtæ a Romulo cōſtitutum alii annuāt

Veſtæ fabula quomō fuerit

Vbi ē tēplū ueſtæ ibi fuit numæ pompilii ſedes

VEſta

¶ VEſta ea.eſt & ter.terra & ueſta unū atq idē ſunt ¶ Subeſt ul.ig.utr.ædes ueſtæ ignē cōtinet ïextinctū ſiſt & terra ¶ Significāt ſe.t.fo.ſ.Sēſus eſt:terra.i.ueſta & focus ignē fouēs q eſt in æde ueſtæ ſuā ſedē oſtēdūt qm ut elemētū terræ ignē ītra ſe cōtinet ita & ædes ueſtæ focū atq ignē.Eſt & alter ſenſus q ædes ueſtæ ſua forma utriuſq elemēti hoc ē terræ & ignis ſedē oſtēdit:q rotūda eſt ¶ Terra pi.ſi.n.f.n.terra ſuis fixa pōderib⁹ eſt ut phiſici dn̄ tiquā ægyptii ſignātes bonis figurā pōebāt ut Mac.tradit Ply.aeris ui ſuſpēſā cuȝ aq̄ ēēſto ilbrati terrā docet:& ieuia pōderib⁹ ihiberi quo min⁹ euolētēcōtraq grauia neruāt ſuſpēdi leuia bus ī ſublime tēdētib⁹ & pari ī diuerſa niſu ui ſua q̄q cōſiſtere.Terrā ignē hēre dubiū nō ē autore Ser.q ait itelligi eā rē ex ætna.Vñ Oui.ēt īqt ī æde ueſtæ ppetuū ignē. ¶ Aere ſu.qūo ſubiecto:cū terra elemēto aq̄ & aeris ſubiiciat:q̄a & apd̄ Antipodes aerē quē uulgus ſubiectū putat & ſuppoſitū terræ. ¶ Tā gra.pē.onus ī quo aliud ē cētrū magnitudis:aliud grauitatis a qb⁹ ieqle ſūt lineæ ad uniuerſā terræ ſupficiē ductæ:cū tñ nōnulli uelint hemiſpiuȝ qd̄ ē a cētro ad ſupficiē grauitatis æq̄ri pōdere aite ri hemiſpio qd ab eodē centro grauitatis ſupficiē ponūt Sane res eqlibris ut i phedone Plato docet iſſis alicuius medio poſita:nec magis:nec min⁹ pōt ī ptē aliquā iclinari. ¶ Arte ſy.Archimedes mathematicus excellēs cui geometricæ ac machinalis ſciæ grādæ teſtimoniū.M.Marcellꝰ cōtigit.ut Ply.ſcri.fabricauit ſphærā ſphæræ mūdi ſimilimā ubi & īqt Ci.pldetaȝ oīm mot⁹ nō ſine diuio igēio imitat⁹ ē.Idē(ut Plut.tradit)amicos ac neceſſarios oraſſe dītur poſt ei⁹ mortē ambitā cylīdro ſphærā ei⁹ ſepulchro īponerēnqd̄ factū ē.Ita ut Cice.gloriet̄ q̄ſtorē ſe ī Sicilia ſepulchrū Archimedes īueniſſe ſeptū undiq uepribus ac dumetis & a ſyracuſanis ignoratū cū aiaduertiſſet coſūnā in q̄ ierat ſphæræ figura & cyliudri. Sphærā alii ſerūt īueniſſe Muſæū Eumolpi filiū teſte Laertio. Alii Atlantē ut Ply.refert.Sane autor hoc loco rotūdā terrā eē arguit

(utriq̄

Veſta eadē ē & terra ſubeſt uigil ignis
Significāt ſedem terra focuſq ſuam:
Terra pilæ ſimilis nullo fulcimīe nixa
Aere ſubiecto tā graue pēdet onus:
Ipſa uolubilitas ſubiectū ſuſtiet orbē
Quiq pmat ptes angulus oīs abeſt
Cūq ſit in media rerū regiōe locata
Et tāgat nullū pluſue minuſue latus:
Si cōnexa foret parti uicinior eſſet:
Nec medi⁹ terræ mūdus hēret onus
Arte ſyracuſia ſuſpenſus in aere clauſo
Stat glob⁹ imēſi parua figura poli:
Et q̄tū a ſūmis tantū ſeceſſit ab imis:
Terra:qd̄ ut fiat forma rotunda facit:
Par facies tēpli nullus pcurrit ī illo (clus
Angul⁹:a pluuio uēdicat hymbre tho

autoritate Archimedis.Nolo.n.exiſtimes fuiſſe Romæ in æde ueſtæ Archimedis ſphærā:q d a nullo ſcriptore memoriæ pditū īuenies.Quis Ply.ſcribat ædē ueſtæ ſyracuſana ſupficie regi placuiſſe q ēt īnqt ſyracuſana eſt in pātheo capita colūnaȝ a.M.Agrippa poſita. ¶ In ae.clau.Ambitu cœleſtiū circuloȝ hoc ē qb⁹ Archimedes cœloȝ motus imitat⁹ ē. ¶ Quod ut fiat &c.Si elemēto terræ rotūditas deſit ſine dubio æque a cœlis undiq diſtare nō poterit. ¶ Nullus pcur.&c.Quia ſi ædes eēt nō rotūde ſed alteri⁹ formæ pcurrere āguli poſſent ac lōgi⁹ ſecedere a medio q̄ reliq̄ ædis latera.Tholus:Tholū Sen.ē docet ueluti breue ſcutū qd in medio tecto eſt in quo trabes coeūt. ¶ Alii p tholū omnē ædificii teſtudinē accipiunt.

¶ VEſta eadē ē & terra:hāc rōnē affert formæ tēpli rotūde:qd Veſta terra ſit:& ui elemētū terræ globarū ē:& p cētro toti⁹ machie cōſtitutū:qd rotūdū ſit neceſſe eſt:& aer undiq circūfuſus:& ſupra aera ignis quoq circūfūdit.Ita ī rotūdo:& cauo ad cœli ſiītudinē tēplo:medio loco terra rotūda effigies pēdet:ſu piuſq ignē hēt iextinctū.Plut.uero de ipo igne ī Camillo ita īnqt. Virgies uero ueſtales rapto ex laribus igne:cū ſacris fugerūt:ſed a qbuſdā mēoriæ traditū ē nihil pter æternū ignē eē ſuatū. ¶ A nu.n.regeſtā oīm pricipiū eē ignis uenerari īſtitutū ē.Nā nobiliſſimū quoddā ignis exiſtit ī ipa natura:& motio qdā ē uł cū motōe toti⁹ gnatio.A lia uero materia:q calor uacatio ocioſa:ignaulterq iacēs:& cadaueri ſiſitignis uirtutē tāq aīa; cupit & paulatī ſuſcepto igne ad agēdū:qd uł patiēdū uertit.Nūa Pōpi.uir curioſus:ac ſapiētiſſim⁹q ī colloquiū cū muſis p ſapiētia ueniebat:rōne q̄dā phiæ motus:hūc ſuaricuſtodirīq ppetua uigilia ne corrūperet̄ uoluit.Tanq æterna uirtus:q oia ſuatet eētibæc illi ¶ Veſta ea.ē:& terra:nō ſūt di uerſa:ſed ſūt idē.Nā terra ueſta dī ut oſtdimus. ¶ Ignis ul.iextinctus. ¶ Subeſt.u.ueſtæ & terræ.Terra hēt ignis elemētū:ueſta ī tēplo hēt ignē īextinctū. ¶ Terra & focus ſignificāt ſedē ſuāmā terra ē ī medio loco toti⁹ mūdi:& focus ille eſt ī medio tēpli:ſic oſtdūt ſuā ſedē:ſed p eā q̄ ſequunt̄ melius itelligeſ. ¶ Terra ſi. pi.q̄ globata & rotūda & pilæ ſiītudinē. ¶ Nixa:firmata. ¶ Nullo ful.nullo numie:q̄a librata ī aere pēdet ¶ Tam gra.onus:qquā grauis & pōderoſa eſt terræ moles. ¶ Pēdet in aere ſubiecto.ſuppoſito & undiq cit cunfuſo. ¶ Globus per appōnē. ¶ Parua figura īmenſi:ſoli globata:& rotūda atq exigua effigies magne telluris ¶ Stat ſu.q̄ſi firmus pēdet. ¶ In ae.cla.in ipa tēpli cōcauitate. ¶ Arte ſy.geometrica:nā ſicut terra ī aere pēdet.Ita intra tēpli ueſtæ glob⁹ ille:quo terra referebat̄:Sed id geometrica arte Archimedis.q ſyracuſis ī ea floruit.Adde ut ſuis machinis tm̄ oneris ſolus manu agerēt:qd multa hoīm milia uix mouere potuiſſent:De quo multa Plut.ī Mar.referūt:& ob id arte ſyracuſia poeta dixit.Hic ēt ſphærā cōmet⁹ dnq̄ mūdi & eleſtroȝ rōnē ocl̄s ſubiecit. ¶ Et ter.ipa q̄tū diſ.a ſū.a ſupiore pte cœli. ¶ Tātū diſ.ab imis:ab īferiore pte Pat.n.diſtātia ē a terra ad ſupi⁹ cœlū:q̄ ē ad iferius.Qd ut fiat:ut undiq ſit par diſtātia a terra ad cœlū. ¶ Facit for.ro.ipſius terræ & cōcauitatis cœli.q circulariter ābit terrā. ¶ Par facie.nā ītidē rotundā formā hēt ¶ Nullus an.pcur.ī illo tēplo.exterias rotūdē hēt formā:iterius cōcauitatē quoq circularē ſic nullā hēt angulū qd fieri nō poſſet:ſi q̄dratū:aut triāgulare:aut lōgū eēt. ¶ Tholus:id ē faſtigiū tēpli

ANT. FAN.

Terrā hē re ignem argumen to & æt na.

188

Cētrū ter re quō in telligitur

Archime des

Sphærā ſi uētā eē a Muſæo ſi lio eumol pi patrii ab atlante

PAV. MAR.

Veſta ea. dē dī ter ra ſimilis pilæ

Geome tria inuē ta ab ar chimede

Tholus eſt tēpli faſtigiuȝ

ANT. FAN. Suffibulum

teſtudine. Vindicatur uel & liberatur q̃ intus ſunt ab imbre pluuio ta&s pluuiis ⲫοβⲟ σϱ græ. teſtudo latie. CCVR ſit uirginibus &c. Virgines ueſtæ nõ cuſtodiebãt tm̃ ꝑpetuũ ignẽ ut q̃dã putãt: ſed ẽt ſacrificabãt atq; inter ſacrificandũ: ut inq̃t Feſtus ſuffibulũ in capite hẽbant hoc eſt ueſtimentũ albũ ꝑtextum quadrãgulum & oblongũ q̃d fibula cõprehendebat: ibantq; certo die ad regẽ ſacroꝝ: ut Seruius tradit: dicebãtq; Vigilas ne rex uigila. Vñ illud eſt Vir. Vigilas ne deum gens ænea uigila. Nihil his ſanctius ac religioſius hẽbat autore Plutar. quaꝝ cuſtos erat pont. fex max. ut idem ſcribit in Numa a quo ad id ſacerdotiũ lectæ ideo capi dicebant: ut A. Gel. docet in. l. noc. at. q̃d ei⁹ manu præhenſæ ab his parẽtib⁹ in quoꝝ poteſtate eẽt uelut i bello captæ abducebant. Vnaquæq; aũt inter capiẽdũ amata uocabat: q̃m quæ prima capta eſt eo nõie fuiſſe ita dicit: q̃uis ſcribat Plutar. quæ primũ a Numa captæ ſũt Geganiã & Bereniã appellatas. Seruius autor eſt uerbum capi cũ de uirginibus dicit unũ eſſe ex his quæ nulla rõne mutant: ſicut creari ſacerdotes & condi eos qui ſibi ſtatuunt ciuitatem. Multa hoc loco nõ imprudẽs ꝑtereo quæ apud Au. Gel. lector inueniet & plutar. in Numa. Cauſas ſuas: cõgruas ꝑprias. Ex ope iunonẽ memorãt &c. Rhea cœli & terræ filia ſm Heſiodũ fuit. Eandem & opẽ dicimus ex qua & Saturno natæ ſunt Iuno Ceres & Veſta. Impatiens reſtitit una uiri: Veſta nubere noluit. Vñ miniſtris uirginibus gaudet. Iure igit uirgo eſt: Si Veſta flãma eſt quæ nihil gignit uirgo dicit & miniſtras uirgines capit. Remittit: Excludit & partu ædit fœtus e ſemine. Comites uirginitatis amat. Numa uirginib⁹ Veſtæ annoꝝ triginta caſtitatem præſcripſiſſe dicit quæ primo decẽnio facienda diſcebant: ſecundo quæ didiciſſent faciebant, tertio alias edocebant: quo impleto uolenti nubere permittebatur. Sed quæ nondum ſoluta ſacerdotio uirginitatem prodidiſſet ad portam collinam uiua ſuffodiebantur: impoſita prius feretro & lata per forum magno ſilentio & horrore: ut Plutarchus tradit. Iuuenalis: Sanguine adhuc uiuo terram ſubita ſacerdos. Fit autem Perſicum uiuentes defodere: ut Herodotus ſcribit. Vnde Ameſtrim Xerxis uxorem ferunt quatuordecim illuſtrium Perſarum liberos deſodiſſe cum eſſet ætate prouecta ad referendam pro ſe gratiam deo qui ſub terra eſſe putabatur.

Amata capi uerbum.

Sacerdotes per triginta annos ſeruabant uirginitatẽ.

Ameſtris uxor xerxis

Cur ſit uirgib⁹ q̃ris dea culta miniſtris
Inueniã cauſas hæc quoq; parte ſuas
Ex ope iunonẽ mẽorãt cererẽq; creatas
Semine ſaturni/tertia ueſta fuit:
Vtraq; nupſerũt/ambæ pepiſſe ferũtur
De tribus impatiens reſtitit una uiri:
Quid mirũ uirgo ſi uirgĩe læta miſtra
Admittit caſtas in ſua ſacra manus:
Nec tu aliud ueſtã q̃ uiuã itellige flãmã
Nataq; de flãma corpora nulla uides
Iure igit uirgo ẽ/q̃ ſemĩa nulla remittit
Nec capit & comites uirgĩtatis amat:

PAV. MAR.

CCVR ſit uirginib⁹: cur ueſta uirgines miniſtras hẽat pauloante oſtẽdimus. Poeta ueſtã fuiſſe caſtã: ideo eius curã dari caſtis uirginibus. aut q̃d ueſta nihil aliud eſt q̃ flãma ignis: & quia icorrupta eſt: ideo ab icorruptis ſeruari: & Plutar. in Numa de hoc inquit: ſiue ut putam & incorruptã ignis ſubſtantiã inuiolatis: itẽ integriſq; corporibus illis cõmendarent: ſiue q̃d ſterile & infœcundũ eſſet: ſcite uirginitati adiũgerẽt &c. Idem agit de noĩb⁹ primaꝝ uirginũ. Primũ igit inq̃t Geganiã: & Bereniã a Numa ſacratas aiunt. Deinde Camillã & Tarpeiã Poſtea uero Seruio alias duas numero illi addente: id in hæc uſq; tpa multitudinem obſeruaſſe. His aũt uirginibus ãnoꝝ. xxx. ab rege caſtitas ꝑſcripta eſt: ac primũ q̃dẽ decẽnium quæ facienda ſunt diſcunt. Secũdũ uero quæ didicere faciunt. Reliquũ aũt decẽnium alias docent. Tum demũ uolenti ꝑmittit poſt id tꝑs & nubere: & ad illã uitã uerti ſolutæ iã ſacerdotio. Dicũturq; haud multo hanc licentiam libẽter amplexe: neq; his q̃ eam amplexæ fuerit ſecũdas res cõtigiſſe: & reliqua. Quæris cur dea ueſta. Sit culta a uirginib⁹ miniſtris: cur uirgines ꝑſint admiſtrationi ſacroꝝ ueſtaliũ. Inueniam cauſas ſacras hac quoq; pte: q̃ſi hui⁹ ẽt rei rõnes afferam. Memorant Iunonẽ & Cererẽ: creatas ſemine Saturni ex ope dicũt ex Rhea & Saturno natas eẽ filias plures: quaꝝ prima Iuno fuerit ſecunda ceres. Tertia ueſta fuit: ex filiabus tertio loco nata eſt ueſta. Vtraq; nupſerũt: Iuno & Ceres: nã Iuno nupſit Ioui: Ceres ẽt Ioui ſuccubuit: ſed nubere noluit Iaſio: & ex eo pepiſſe fert Plutũ & Philomeliũ: cui⁹ ſupra meminimus. Ambe ferunt pepiſſe: nam Iuno pepit Hebẽ & Martẽ: ceres ꝑſerpinam. Vna de trib⁹ ueſta. Fuit impatiẽs uiri: cũ uirginitatẽ ſuaret: uiro nõ ſuccubuit. CQuid mi. ſi uir. ueſta. Eſt læta mi. uir. gaudet ſua ſacra p uirgines miniſtrari. Admittit ca. ma. accipit uirginũ immaculatas manus. In ſua ſacra: ad miniſteriũ ſuoꝝ ſacroꝝ. Nec tu intelliige aliud ueſtam q̃ uiuam flãmam: nõ exiſtimes aliud p ueſtam intelligẽdũ eẽ q̃ extinctum illiũ ignẽ. Nõ. n. aliud aſſeruat: q̃uam inextincta flãma. Et de flam. nul. cor. ui. na. flamma nihil gignit: ſic ex ea nulla naſcũt corpa. Iure igit uirgo eſt: merito ueſta extimat uirgo: cũ ipſa flãma ſit. Quæ re. nul. ſe. q̃ſi q̃ nec recipit ſemina: nec remittit corpa ex ſemine nata: ut in animalibus fit ad gñationem p marẽ: & ſemellam cũ alter mittat altera cõcipiat ſemen: hinc nulla eſt gñatio. Nec capit ſemina: atq; nõ cõcipit. Et amat comites uirginitatis: uirgines miniſtras. Attigit hunc locum Lactantius: cũ refert Saturnũ abſcidiſſe patri genitalia: & inq̃t q̃d forſan uere acciderit: ſed homines reſpectu elementi: q̃d dicit celum: totam fabulam explodunt: tanq̃ ineptiſſime fictam: quam tñ ſtoici ut ſolent ad rõnẽ phiſicam conant traducere: quoꝝ ſniam Cic. de na. deoꝝ differẽs poſuit. Cœleſtẽ inq̃t altiſſimam: ætheream: q; naturã. i. igneã quæ p ſeſe omnia gigneret: uacare uoluerunt ea parte corporis: quæ coctione alterius egeret ad ꝑcreandum. quæ ratio in ueſtam potuit conuenire: ſi mas diceret. ideirco. n. uirginem putant ueſtam: quia ignis inuiolabile ſit elemẽtum: nihilq; naſci poſſit ex eo quippe qui omnia quæ corripuerit abſumat. Deinde adducit hos quattuor uerſus: uolui hæc apponere: quia ad rem faciunt quæ de igne & ueſta dicit.

Gegania Berenia camilla Tarpeia ſacerdotes deæ ueſtæ

Quare dea ueſta non generat.

ESSE diu ſtultus ueſtæ ſi.pu. Veſta nullū unq̄ habuit ſimulachrū:nec ignis nulla: certā effigiē hēt. Atq̧ (ut ſcri.Plutar.)ab urbe cōdita ad annū eius.clxx.Romani tēpla ſine ullis deoꝝ imagib⁹ habuerūt edocti a Numa deū nihil aliud q̄ mentē increatā & inuiſibilē eē.⸿ Stat ui terra ſua:docet unde ueſta nōmē accepit & uel Veſtam dictā eſſe ꝙ terra q̄ ueſta eſt ui ſua ſtet:uel græcū eē uocabulū:qm̄ ab eo qđ a græcis eſtia dī ueſta deduci pōt ſubtracta l lr̄a & aſpiratiōe cōuerſa in u cōſonantē. Vn̄ autor ſubiūgit.ps graii nois.Si.n. græco noie integro uteremur heſtia diceret uel forte ueſtia.⸿ At focus flāmis.Focus ara deoꝝ penatū eſt

ANT. FAN.

Romanorū tēpla ſine ullis imaginibus

Eſſe diu ſtult⁹ ueſtæ ſimulachra putaui
Mox didici curuo nulla ſubeſſe tholo:
Ignis inextinctus tēplo cælatur in illo:
Effigiē nullā ueſta nec ignis habet:
Stat ui terra ſua ui ſtādo ueſta uocatur
Magnaq̧ pars graii nois eſſe poteſt:
At focus a flāmis & ꝙ fouet oīa dictus.
Qui tn̄ in primis ædibus ante fuit:
Hic quoq̧ ueſtibulū dici reor un̄ ꝑcātes
Dicimus o ueſta:q̄ loca prima tenes:

teſte Porphyrione:quoꝝ in numero ueſtā eſſe Macr.tradit.Cuius uirginale ſimulachrū ignis in foco ſtatuit:ut inqt Euſebius.Quā ob cām Ouidius docet hoc loco unde focus dicat qui eſt ſedes ueſtæ.Hic a fouēdo.i.calefaciendo noīatus eſt autore Feſto ut foculi fomēta focillatiōes Eſt aūt focus ut inqt Seruius qcqd ignē fouet ſiue ara ſit ſiue aliud quippiā.Focula uero dicta ſunt nutrimenta:ut ait Nonius unde foculare dī ut fouere.⸿ In primis ædibus. In atrio erāt olim culinæ teſte Seruio. Vn̄ atriū dictū putant ꝙ atrū eſſet ex fumo:quis Varro & Feſtus aliter ſentiant quoꝝ Feſtus atriū eē inqt ædificii genus ante ædes cōtinēs mediā areā in quā collecta ex oī tecto pluuia deſcēdit dictū q̄ſi aterriū ꝙ a terra oriat cum Seruio placeat priorē partē domus atriū appellari quam qdā arbitrati ſunt ēt ueſtibulū dicūt A. Gel.ſcribit dictū:ut Seru⁹ tradit:uel qđ ianuā ueſtiat:uel a Veſta cui limen eſt conſecratum:uel ꝙ ibi nemo ſtet quia in limine ſolus eſt tranſitus quō ueſanus nō ſanus dicit.Cæteꝝ Cecilius gallus teſte A.Gel.ueſtibulum eſſe inquit non in ipſis ædibus:neq̧ partē ædiū:ſed locū an̄ ianuā domus uacuū p quē a uia aditur acceſſuſq̧ ad ædes eſt cum dextra ſiniſtraq̧ inter ianuā tectaq̧ q̄ ſunt uiæ iuncta ſpatiū relinquit atq̧ ipſa ianua pcul a uia eſt area uacāti interſita.Et qm̄ ue pticula:ut Macro.& A.Gel.tradūt nō ſolū minutionē ſed ēt intēſionē interdū ſignificat:& q dn̄m domus ſalutatū ueniebāt priuſq̄ admitterent in ueſtibulo cōſiſtebāt:qbuſdā placet a ue & ſtādo ꝙ ibi multū ſtaret ueſtibulū appellatū.Nonius autor eſt qm̄ aræ ac foci in ueſtibulis olim hēri ſolerent putaſſe nōnullos a ueſta ueſtibulū noīatum.Idem ſcribit coquinā a ueteribus colinā dictā ꝙ ibi ignē colerent:cui Seruius aſtipulat docens maiores ad limina ſolitos & epulari & deos colere.⸿ inde ꝑcamur cū famur ueſtam:diximus ſupra ueſtam ſolitam in omnibus ſacrificiis inuocari ſicut inuocabat ianus.

Focus

Focula unde ſit nomē foculare

Atrium Veſtibulum

Ve mō: augetmō diminuit

Colina

ESSE diu ſtultus:putabā inqt poeta eſſe aliquā ueſtæ effigiem:ſed nihil eſt niſi ppetuus ignis:cuius nō eſt daīe ſimulachrū:nec etiā ueſtæ. Tranſit deinde ad originē uerbi:unde ueſta:& unde focus dicat.⸿ Ego ſtul.imprudens.⸿ Diu pu.eſſe ue.ſi.qđ in tēplo eſſet imago deæ.⸿ Mox:ſtatim cū ita eſſe putarē:aut cum nūc aīo uoluerē.⸿ Didici:inſpirāte numine.⸿ Nulla ſubeſt cur.tho.nulla eſſe ſimulachra ſub ipſa teſtudie tēpli & tn̄ ſeruabant in eo tēplo dii penates:de qbus diximus in primo & palladiū:de quo poſtea dicem⁹. ⸿ Ignis inextin ppetuus:qui nunq̄ extinguebat.⸿ Celat in illo tēplo:ſeruat intra tēpiū:& ut Plutar.inqt in uita Numæ:ſi forte qn̄q̧ ignis deficiat:ueluti Athenis:Ariſtone Tyranno ſacrā lucernā extinctā aiunt:& apud delphos tēplo a medis incēſo.& Romæ:tum Mitridatici:tum ciuilis belli tpibus ſimul cum ara & ignis periit:dicunt nequaq̄ decere ex altero igne accipi:ſed nouū & peregrinū elici oportere:accenſa ex ſole flāma pura & imaculata:docet ꝑterea quo pacto ex ſole ignis accendat. ⸿ Nullam effi.ue.nec ignis ha:nullum eſt ueſtæ ſimulachrum:nec etiam ignis . ⸿ Terra ſtat ui ſua:ſua mole librata:& ſua ui immobilis exiſtit.⸿ Veſta no.ui.ſtant.qm̄ ut demōſtrauimus:ueſta eadē eſt & terra:ea quia ui ſtat:ueſta dicit.⸿ Et ps graii no.po.eē cauſa nois.ſ.latini:pōt hoc latinū nomē hēre originē a græco noie:qm̄ ἑστία focus:& ueſta:& lar & domus dicit & ἑστηυ dicit ueſtis.⸿ Pars dixit:qa nō totum græcū nomen accipimus:ſed partem dicimus ueſta:& nō ueſtia.Et ἑστία aſpirat:cū aſpiratio uertit in u.noſtrū ſicut ab heſpero ueſper ab henetis uenetos dicimus.⸿ At fo.di.a flā.& ꝙ oīa fo.a flāma uel a fouēdo focus deriuat.& hoc pp ignē ueſtalē cū & globus ille pro figura terræ:& ignis in tēplo ueſtæ ſit.⸿ Qui tn̄ focus.⸿ Ante fuit in pri.ædi. olim in prima ædiū parte erat focus:quaſi in ipſis ueſtibulis.⸿ Hinc:a ueſta⸿ Reor:arbitror.⸿ Dici ueſtibulum:ppterea qđ focus in ueſtibulo fit:exiſtimo a ueſta ueſtibulū dici.Veꝝ ut Gellius inqt ueſtibulū putabant aliqui eſſe partē domus primorē:quam uulgo atriū uocant.Cecilius in lib.de uerb.ſig.ueſtibulū⁹. nō ædium partē eſſe dixit:ſed locū ante domus iannam uacuū:p quē a uia aditus:acceſſuſq̧ ad ædes eſt. Vnde Vir.in.vi.ueſtibulum ante ipm.Primiſq̧ in faucibus orci non primo rem ædium partem eſſe dixit:ſed loca duo demonſtrat extra orcum:fores.ſ.& fauces.Ex qbus ueſtibulū appellat ante ipſam domū:& ante ipſa orci penetralia. Fauces autem uocat iter anguſtum per quod ad ueſtibulum aditur. Marcellus uero ita inquit ueſtibula quidam putant ſub ea proprietate diſtincta:quod in primis ingreſſibus:& in ſpaciis domorum:ueſtæ hoc eſt aræ ac foci ſoleant haberi:ſed ſic intelligi debēt nō abhorreant uocabuli pprio inuenit ēt apud ueteres doctos ueſtibula ob eam ſignificantiam dicta:qđ in his locis ad ſalutādos dn̄os domoꝝ quicūq̧ ueniſſent ſtare ſoleant cū īntroeūdi daret copia. Atq̧ ob hanc cōſtitutionē:& q̄ſi ſtabulationē.Primos īgreſſus domoꝝ ueſtibula noīatos.Cicero in oratore Veſtibula nimiꝝ aditu ſq̧ ad cauſam faciēt.⸿ Inde ex ueſtibulo.⸿ Præcamur q̄ famur:ꝑcando deos alloquimur:ut apud Virg.Affaturq̧ deos:& ſāctū ſidus adorat.⸿ Veſta eſt q̄ tenet prima loca:ipſa ueſtibula:qm̄ ut diximus ibi aræ & foci ſoleant hēri.

PAV. MAR.

Quo ignis extinctus accēdi debet

Vnde dicat ueſtibulum & A.Gel. & Macro.

ANT. FAN. Maiores in atriis epulabantur aſidelæ Anclabria Anclare

¶ SCAMnis cōſidere lōgis: Vīg Perpetuis ſolliti pſes cōſidere mēſis: hoc eſt lōgis & ad ordinē ſedētiū exeq̄tis Maiores nři cū duob⁹ tm̄ cibis uterenſur Ser. ſcribit in atriis ſedentes epulabanſ: quē morē Var. docuit romanos a Laconibus & Cretēſibus hūiſſe: Sedebant & flamines ſacra faciētes ad mēſas quæ aſſideiæ dicebanſ: ut autor eſt Feſtus: ſm quē & Anclabris dicebaſ menſa miniſteriis aptata diuinis & anclabria eius naſa qđ anclare haurire ſit: ut Flo: ē anclabant liberi ex archeſiſ: queadmodū: & curiales mēſe nocabanſ in qb⁹ imolabaſ Iunoni q Curitis ē appellata. Sedebāt & q epulabanſ in ſacris Herculis: ut Macr. docet. ¶ Mēſe credere adeſſe deos: Veteres deos quoq ad cœnā interdū inuitabāt. Valerius Max. Fœmiæ eū ul ris cubātib⁹ ſedētes cœnitabāt: quæ cōſuetudo ex hoium conuictu ad diuina penetrauit. Nā in Iouis epulo ipſe in lectulo. Iuno. & Minerua in ſellas ad cœnā inuitabanſ.

Mēſas dicatas ararum uicem pſtare.

Sane ut Macro. refert in papiriano iure euidēter relatum eſt mēſas dicatas ararū uicem pſtare poſſe q̄lis mēſa fuit in tēplo Iunonis populoniæ. Itaq Feſtus mēſe inquit in ædibus ſacris ararū uicē obtinebant. Plut. aūt in q̄ſtionibus ſcribit nullā mēſam cōſueuiſſe uacuā tolli: ſed oino cū aliqd ēt ſupeſſet qđ mēſa ſacra ſinnihilq ſacrȩ relinq inane & uacuū oportere. Q đ aūt hic Ouid. inqt mēſe credere adeſſe deos ideo dīiq a foci ſunt ueſte ſedes & ignis ueſta eſt.

Vacuna dea

An. ſacra uacunæ: Vacunā deā Sabini ſub icerta ſpecie formatā coluerūt teſte Porphyrione quā qdā Bellonā eē putauerūt. Alii Mineruam. alii Dianā alii Venerē alii Cererē. alii uacatiōis deam: de q̄ inqt Horatius: Hæc ego dictabā poſt tēpiū putre uacunæ. Var. in primo rerū diuinaȝ ut Acrō tradit uacunā eē uictoriā memoriæ pdiditq eā maxie gaudeātq ſapiētiæ uacētuel ut q buſdā placuit qa uictoria fauēte a curis uacamus. Vēit in hos ānos: In hāc ætatē in hæc tēpora. ¶ Vetuſtas: Mos & ritus ueteȝ qui in patella cibos ueſtæ mittere cōſueuerūt qđ etiam tpibus Ouidii faciebant.

> Añ focos olim ſcānis cōſidere longis
> Mos erat/& mēſæ credere adeē deos
> Nūc quoq cū ſiūt antiq ſacra uacunæ
> Añ uacunales ſtantq ſedentq focos
> Vēit hos ānos aliq° de more uetuſtas
> Fert miſſos ueſtæ pura patella cibos:
> Ecce coronatis panis depēdet aſellis
> Et uelant ſcabras florida ſerta molas:
> Sola prius furnis torrebāt farra coloni:
> Et fornacali ſunt ſua ſacra deæ:
> Suppoſitū cineri panē foc⁹ ipſe parabat
> Strataq erat tepido tegula q̄ſſa foco:

Patella

Pura patella. Patella diminutiuū eſt a patina ut ab aſina aſella a gemina gemella. Eſt aūt uas picatū ac patuum teſte Feſto: aptūq ſacrificiis faciēdis.

Aſini coronabantur.

Ecce coronatis panis depēdet aſellis. In honorem ueſtæ focoȝ dñe aſini hoc tpe molas uertere cōſueti coronati floribus & e pane ueluti monilia q̄dā gerētes ad focos ducebanſ & piſtores eo ueniebāt atq inſup molæ ſertis & florib⁹ ornabāſ. Cōſueuit & panib⁹ redimiri caput equi quē idibus octobris in campo martio imolabant ob frugū euentū: ubi equus potius q̄ bos cedebaſ autore Feſto: qm̄ bos aptus eſt frugibus pariēdis. Coronabanſ aūt aſini ueſtalibus qa Veſta (ut diximus) eſt focoȝ dña ubi oli panes cineri ſuppoſiti coquebanſ eū in furnis tm̄ farra torrerēt ut in fornacalibus dictū eſt. ¶ Suppoſitū cineri: Vt ueſtæ bñficio coquereſ: ut Dūq ſuas peragit Vulcanus ueſtaq ptes.

PAV. MAR.

¶ ERAT, olim mos: cōſuetudo. ¶ Cōſidere ſimul oēs de domo ſedere. ¶ Añ focos: quæ in ueſtibulo erat ¶ Lōgis ſcānis & cōſidere adeſſe deos mēſ: ppea qđ añ aras & focos cōſiderēt putabant dū accūberēt adeſſe numina. ¶ Nūc quoq: ēt hoc tpe ſeruaſ illa uetus cōſuetudo: ut ante focos ſedeant in uacunalib⁹ ¶ Cū fiunt ſa. an. ua. cum deæ uacatiōis feſtum celebraſ: & ſacrificia fiunt. Vacuna. n. a uacando dicta q̄ pſt uacā

Vacunalia feſta unde dicā ſint

tibus: & ocioſis: cul cū agricolæ a laboribus ruris ceſſarēt: & poſt pceptos fructus requieſcerēt p hyemē: uota ſoluebant & ſacrificabant. ¶ Stant & ſedent ante uacunales focos: cōſiſtunt añ aram & focos in uacunalibus cū imenſis appoſitis dapibus epulanſ. De uacuna ea rettulimus: q̄ ex multoȝ ſentētiis inferebantur. Vteȝ in eo uerſu epiaȝ Hor. Hæc ego dictabam poſt ſanū putræ uacunæ Por. inqt Vacunam apud ſabinos plurimū coli: quoſdam mineruam alios dianam putauiſſe nōnullos & cererē dixiſſe: ſed Var. in pmo diuinaȝ uictoriam dicere: & ea maxime hos gaudere q ſapiētia uincunt ¶ Vetuſtas: ritus & conſuetudo. ¶ Venit in hos annos: peruenit in noſtra tpa. ¶ Aliquo de more: ex aliq̄ cōſuetudine: qm̄ ut antiq ſolebant: ita nūc in uacunalibus ſedeſ: & in ueſtalibus: queadmodū a priſcis factitatū: ſcibi mittunſ. ideo inqt. ¶ Patella pura: purgata & nitida: aut pura: qa puraȝ uirginū ad uſum. ¶ Fert cibos miſſos: q mittunſ a piis ciuibus ¶ Veſtæ: ipſi numini libantibus.

Quare aſini coronabantur corona panis

Q uid qdē indicant illi duo Var. in manio uerſus: quocirca oportet bonū ciuē legibus parere. & deos colere in patellam dare. Iunxit. n. illud deos colere & in patellam dare: pro cibis & munuſculis: q̄ diis libanda mittunſ. Veȝ cumēidibus inqt patella eſuriēti puocat poſita neapolitanas piſcinas: & in libris de lingua latina ait patinas a patulo dixerunt: ut puſillas q his libarēt cœnæ patellas. Ecce coronatis in his ueſtalibus ex antiq̄ cōſuetudine a piſtoribus aſini pane coronabanſ. Cauſa ē q piſtor & focū & ueſtā: obſuant ex antiquo ēt mo re: eū panis de quo q ſoleret in focis anteq̄ pani eēt furnoȝ uſus. Plut. uero oñdit in cōſualibus: Equos & aſinos coronari ſolitos: & uacare a labore: ſiue q neptūno equeſtri diē feſtū agant: & aſinus pp equū pari fruiſ licētia: ſiue q inſtituta nauigatione: cū multa nauibus ueherenſ ociū quoddam: ac remiſſis iumētis data eſt. ¶ Ecce pa. de. aſel. eo aſelli coronati ferunt panē dependentē: aut potius hñt caput panibus redimitū. queadmodū idibus octobribus in campo martio: cū ſacrificiū fiebat ob frugū euentū: & equus potius q̄ bos imolabaſ: q hic bos frugibus pariendis eſt aptus. Panibus redimibant caput equi imolati: ita nunc panibus redimibant caput aſini ab officio mole uacantis. ¶ Et ſer. flo. ex floribus. ¶ Velant. ¶ Teguntiſeu coronant. ¶ Molas ſcabras: aſperas: nā & mole quoq ipſe uacantes floribus: & accipias molas ex lapide ad terendum triticum in farinam: nam alias mola in ſa

cris ex farre & ſale mollito. Coloni agricolæ. Prius tor. deſiccabaꝛ: ſiue decoquebant. Sola farra fornis: nō.n. panis in furno torrebaſ: ſed far. uñ ut in. ii. li. diximus: & alio quoq; loco attigim⁹: Numa iſtituit ut autor eſt Emine far torreret: qm̄ toſtū cibo ſalubrius eēt: id uno mō cōſecutū ſtatuēdo nō eē purū ad rem diuinā niſi toſtū: is & fornacalia inſtituit farris torrēdi feriaꝛ. Et fornacali deæ ſunt ſua ſacra: nā in fornacalibus a Numa inſtitutis deæ fornacis cōueniēria ſacra fiebant: de quo ēt in. ii. dictū. Facta dea eſt fornax: læti fornace coloni Orant: ut fruges tēperet illa ſuas. Ipſe focus parabat panē cineri ſuppoſitū: nō eni in furno: ſed in foco: & ſub cinere panis coqbaſ: qm̄ ut inqt Ply. piſtores Romæ nō fuere ad perſicum uſq; bellū: annis ab urbe cōdita ſup qngētos octogīta. Ipſi panē faciebāt qrites: mulieruq; id opus maxime erat: ſicut ēt nō in plurimis gētiū. Artoptos iam Plaut⁹ appellat in fabula quā aulularia inſcripſit magna cōcertatiōe eruditoꝝ: an uerſus poetæ ſit illius. Certūq; ſit atrei capitonis ſnīa. Toſtum panē lautioribus coquere ſolitos: piſtoreſq; tantum eos: qui far pinſebant nominatos &c. Et regula quaſſa: concuſſa. Erat ſtrata tepido foco: hoc eſt focus ipſe erat ſtratus tegulis & lateribus: & in his coquebatur panis. | Panē cæteri ſuppoſitum. | Artoptotos

Inde focū ſeruat piſtor dñamq; focorū
Et quæ pumiceas uerſat aſella molas:
Præterea referā ne tuū rubicūde priape
Dedecus eſt multi fabula plena ioci:
Turrigera frōtē cybele redimita corōa
Cōuocat æternos ad ſua feſta deos:
Cōuocat & ſatyros/& ruſtica nuīa nī/
Silen⁹ q̄uis nēo uocarat adeſt (phas
Nec licet (& lōgū ē) eplas narraꝛ deoꝝ
In multo nox eſt peruigilata mero:
Dii temere errabāt in opacæ uallib⁹ idæ
ps iacet & molli gramīe mēbra leuāt:
hi ludūt/hos ſōn⁹ hēt ps brachia nectūt
ps uiridē celeri ter pede pulſat humū:
Veſta iacet/placidāq; capit ſecura qetē
Sic ut erat poſitū ceſpite fulta caput:
At ruber hortoꝝ cuſtos niphaſq; daſq;
Captat/& errātes fertq; rfertq; pedes
Aſpicit & ueſtā dubiū niphā ne putarit
An ſcierit ueſtā/ſciſſe ſed ipſe negat:
Spē capit obſcænā/furtiq; accederꝫ tētat
Et fert ſuſpēſos corde micāte grad⁹:
Forte ſenex/quo uect⁹ erat/ſyllen⁹ aſellū
Liquerat ad ripas lene ſonātis aquæ:

INDE focū piſtor ſeruat. Pilūnus & Picūnus frēs fuerunt ac dii pſides auſpiciis cōiugalibus deputati teſte Nonio: quoꝝ Pilūnus pinſendi frumēti uſum inuenit autore Seruio. Vñ a piſtoribus colebaſ qui a pinſendo farre nomē acceperūt cum olim tantū farinā facerēt. Ipſi eniꝫ quirites & mulieres (ut inqt Ply.) panē faciebant: ſed poſtea receptū eſt: ut piſtores etiā panē coquerēt. Quare ait Plautus in aſinaria: cū a piſtore panē petimus uinū ex œnopolio. Et Feſtus coquū inqt & piſtorē apud antiquos eundē fuiſſe accepimus: inde uſurpatuꝫ eſt: ut hoc tpe ad focos uenirēt. Eos cōſtat non fuiſſe Romæ ad Perſicum uſq; bellū annis ab urbe cōdita ſup qngētos octogīta. Veteri aūt more uxorib⁹ nec molere nec coquere pmittebaſ auto. Plut. Poſt filias.n. Sabinis raptas facta pace & ſocietate inita in fœdere exceptū eſt uxorē uiro Romāo: nec molere nec coquinariā facere. Pumiceas molas: ſcabras & ſiſſes pumici. Cōuocat deos. Quoꝝ ipſa mr eſt. Silenus: Male a qbuſdā ſilenus p y ſcribiſ. Vallibus idæ: Quia ibi mater deoꝝ coliſ. Eſt aūt hæc ida phrygiæ. Brachia nectūt: ut ſaltēt uel luctent. Veſta iacet: Phyſice iacentē Veſtā inducit qa nullū elemētum eſt inferius terra. Captat: oculis capit ut eligat pulchriorē. Nymphā ne putarit: quia ueſta montanū numē ſiue nipha nō eſt. | ANT. FAN. | Pilūnus piſtores | Vxorib⁹ nec molere nec co quere cōꝯ nā pmittebaſ ex federe ro mulierū cū ſabis

INDE: ex eo qđ in foco panis coquebatur. Piſtor ſeruat focū & dñam focoꝝ: obſeruat ueſte numina: nam focum ueſtalē & ueſtā ipſamq; focis pēſt. Et aſella ēt obſeruat hæc numina: qa hēt a uerſanda mola uacatione in ueſtalibus. Quæ uerſat: frequēter uertit. Molas pumiceas: & pumicē. Veꝝ nō e pumice fiunt molæ ſed ex lapide ſcabro: & aſpero inſtar pumicis. Præterea referaꝫ ne tuū: fabellam refert: unde mos coronandoꝝ in ueſtalib⁹ aſinoꝝ originem habuerit: nam cum cybele ad conuiuiū deos cōuocaſſet: & poſt epulas alii luſibus: alii quieti ſeſe dediſſent: Priapus dormientē ueſtā adortus eſt: legiſſetq; fructus ex arbore femorali: niſi rudens ſyleni aſinus illaꝫ excitaſſet. Qua quidē cauſa lampſaceni aſinum priapo nectunt. Veꝝ in. i. lib. oſtēdimus tribus cauſis aſinoꝫ priapo mactari. In ueſtalibus uero ob meritum excitatæ deæ pane coronaſ. Præterea o priape rubicūde referam ne tuū dedecus: debeo ne ego retinere turpitudinē tuam. Fabula eſt plena multi ioci. q. d. referenda eſt: qa iocoſa fabula relata pariet uoluptatē. Cybele mater deoꝝ a cybelo monte phrygiæ de qua & myſteriis eius diximus in. iiii. Redimita fronte corona turrigera: hoc eſt hñs in capite coronā turritam: ppterea qđ primis turres urbibus ipſa dedit. Cōuocat & ſatyros: & bacchū comitabanſ: de qbus dixim⁹ in primo. Et nymphas numina ruſtica: deas pſides ruris: agroꝝ: fontiū: montiū: nemoꝝ. Syllenus: bacchi nutritius: de quo ēt in primo: & in tertio dictū. Adeſt q̄uis nemo uocarat: uenit ille ad cōuiuiū: ēt cuꝫ nemo uocaſſet. Nec licet numerare epulas deoꝝ: & longū eſt: nō eſt fas referre arcanas deoꝝ epulas: & ēt ſi liceret lōgū eſt cōnumerare. Nox eſt puigilata in multo mero: in multa cōpotatiōe. ptraxere.n. ſympoſiū in multā noctē. Hi: aliq ex illis diis. Errabāt temere: iprudēter & ſine ullo delectu. In uallib⁹ idæ: phrygiæ. Opacæ: nemoroſæ & umbroſæ. Pars iacet: recūbit. Et leuat mēbra molli gramine: alleuiat mēbroꝝ laborē captans in molli gramine quietē. Hi ludunt: exercēt ſe uariis ludis. Hos ſomnus hēt: hii dormiunt. Pars brachia nectit: alii ſimul alligant brachia: ut paleſtra certent: aut ut choreas agitent. Et ter pulſat uiridē humum pede celeri: ſaltat uelocibus pedibus in choreis: aut potius accipias t pro his | PAV. MAR. | Cybelea cybelo monte phrygiæ. | Sylenus bachi nutritius de quo i li. iii

Saltandi ludus — qui ſaltatione contenduntːcum ter:cum uno pede ſaltent:& hinc.¶ Pulſat:percutit humum ter pede cele
ri.¶ Veſta iacet:requieſcit:¶ Et ſecura:ſeorſum ab omni inſidiarum cura. ¶ Capit placidam quiete mi lenes
ſomnos.¶ Sicut erat fulta caput ita ut tunc erat hñs caput fultum munitum.¶ Poſitum ceſpite:in humo
herboſa.ita enim munierat caput eo ceſpite innixa.¶ At cuſtos hortorum:Priapus:ruber a rubro inguine.
¶ Captat oculis.ſ.¶ Et nymphas:& deas.& ruſtica numina:& deas cæleſtes.¶ Et fert & refert pedes erran-
Deluſio priapi in ueſta dea — tes:errabat hac atque illac parans requieſcẽtibus nymphis inſidias.¶ Aſpicit & ueſtã:ſeorſum ab aliis recũ-
bentẽ.¶ Dubiũ eſt.¶ Ne an putant nympham:an putauerit illam eſſe ex nympharum numero.¶ An ſcierit ue
ſtam eẽ hic erat in dubio:an illã cognouerit an crediderit eſſe ſemideã.Semidei aũt in terris ſunt dii in cœ
lo de qbus in met.ſunt mihi ſemidei:ſunt ruſtica numina nymphæ:Fauniqz & ſatyri:& monticolæ ſilua-
ni:quos qm̃ cœli nõdũ dignamur honore:quas dedimus terras illos habitare ſinamus¶ Sciſſe ſed ipſe ne
gat:Priapus negat ſe ſciuiſſe ueſtã eẽ.¶ Spem capit obſcœnã:cõcipit priapus ſpẽ turpẽ:nã turpe erat ſpare
expugnare uirginis pudiciciã.¶ Et tẽtat accedere:ad illã.¶ Furtim:occulte:ne ab aliis uideretur.¶ Et fert gra
dus ſuſpẽſos:paſſus dubios:aut qa erectus in digitos incedebat:ut de eodẽ in primo lib.ueſtigia furtim ſu
ſpẽſo digitis fert taciturna gradu.¶ Corde micãte:tremẽte.¶ Fo ne ſenex ſyllenius:bacchi nutritius.¶ Liq-
rat aſellũ quo uectus erat:aſinũ in quo inſidens illuc ſe cõtulerat.¶ Ad ripas aque lene ſonãtis:obſtrepen
tis.Liquerat.n.illũ in ripa herbida depaſcentem.

ANT. FAN. — ¶ LONgi deus helleſponti:Priapus cuius patria eſt Lam
pſacus ad helleſpontũ ſita cõtra nas inter ſe urbẽ hñtem
in Europa callipolim & Seſton in aſia lãpſacũ & abydõ
¶ Indicis exta:aſini q dei hortorum detexit & indicauit inſi
dias.¶ Vacuæ molæ:quæ ueſtalibus frumẽta nõ terunt.
Ara iouis piſtoris — ¶ Diſcãt piſtoris qd uelit ara iouis: Ne qd pretereaſ ad ue-
ſtam ptinẽs curſus focos diximus ſupra ſeruari hoc tpe a
piſtoribus:docet cur Iuppiter piſtor arã habuerit in mõte
tarpeio:cuius cõſtituẽdæ hãc cãm ferũt.Galli urbe capta
cũ ſolã potiẽdi Capitolii ſpẽ in fame obſeſſorum reponerẽt
Romanis ex arce Iouis monitu panes iaculantib' ad fidu
Iactus panis in hoſtium ſtationes — ciæ ſpẽm ſpectaculo ſtupefacti ad omittẽdæ obſidionis
fædera deſcẽderũt exiſtimãtes Romanis multã frumẽti
copiã ſupeſſe. Vñ poſtea repulſis gallis Ioui piſtori ara ĩ
capitolio cõſtituta eſt.Lege Liuiũ q ſcribit iactũ eſſe panẽ
in hoſtiũ ſtatiões quis aræ nõ meminerit.Ea noie q̃ pcio
celebratior:diqa magnũ eſt qdẽ aræ nomẽ:ipſa uero nõ
De bello galloruʒ. — magna & nõ multo impẽdio cõſtituta.¶ Cincta pmebã-
tur trucibus capitolia gallis. Nota eſt hyſtoria. Lege Liui
um primæ decadis lib.v.¶ Incipe ait mars : Quia hic de'
pater eſt Romuli angebaturqz urbis excidio & eũ iuppiter nouerat ſollicitũ eẽ periculis obſeſſorum.

Ibat ut icipet lõgi deus helleſponti:
Intempeſtiuo cum rudit ille ſono:
Territa uoce graui ſurgit dea/ cõuolat
Turba/p iſeſtas effugit ille man9 (ois
Lãpſac9 hũc ſoli ſolita ẽ mactaſ priapo
Apta aſini flãmis ĩdicis exta damus:
Q uã tu diua mẽor d pãe mõilib9 ornas
Ceſſat opus:uacue cõticuere molæ:
Noie q̃ pcio celebratior ante tonantis:
Diſcant piſtoris quid uelit ara iouis:
Cĩcta pmebanſ trucib9 capitolia gallis
Fæcerat obſidio iam diuturna famẽ:
Iuppiter ad ſoliũ ſupis regale uocatis
Incipe ait marti/protinus ille refert:

PAV. MAR. — ¶ DEVS longi helleſpõti:priapus numẽ lãpſacenorum:q ſunt in helleſpõto.¶ Ibat ut incipet:ut negociuʒ
aggrederet.¶ Cum ille:ſaliellus ſyleni.¶ Rudit:rudere.n.aſinorum eſt.¶ Sono intẽpeſtiuo:nõ in tpe ædito
¶ Dea ueſta: Territa uoce graui:exterrita aſini clamore.¶ Surgit:ex humo herbida.¶ Ois turba cõuolat:
Aſini indicatio aduectaʒ — illue ad ueſtam:&.in priapũ irruebant.¶ ille fugit p infeſtas manus:eripuit ſe fuga ab illis:cũ uelĩt eũ pro
ſceleratis auſis plectere.¶ Lãpſacus:priapi patria in helle'põto.¶ Et ſolita mactare:imolare.¶ Priapo hoc
aïal:aſinũ miſed triplici:ut in prima diximus rõne:tum qa ille aſinus.cui libet uocẽ humanam dederat au-
ſus eſt de mẽbri magnitudine cũ Priapo cõtendere:tũ qui lothida dormienteʒ excitauit rudens. Tum ẽt
qđ ueſtam excierit.¶ Damus flãmis:adurimus priapo ſacrificantes.¶ Exta inteſtina.¶ Aſini indicis:qui
rudens illius inſidias indicauit.¶ Apta cõuenĩẽtia flãmis:quia nõ fit uiſceratio de aſino mactato. ¶ Quẽ
aſinũ.¶ Tu diua:ueſta.¶ Memor:meriti illius:qui te excitauit.¶ Ornas monilibus de pane.redimis coliũ
Induciæ cũ romanis & gallis factæ pp panes iactos — illius panibus pro monili pẽdẽtibus.¶ Ceſſat opus:hoc eſt in feſtis tuis hẽt ille uacationẽ ab ope.¶ Mole
uacuæ:quæ fruges nõ terũt.¶ Cõticuere.quia eo die & ipſe hñt uacationẽ.¶ Noie quã pcio:quia oĩa my-
ſteria ueſtæ relaturus eſt:& in his piſtorum munus inſeruit:agit de ara Iouis piſtoris:& q̃ rõne fuerit dedica-
ta:poeta eãm ad numina refert.Cõſultãtibus.n.diis de Romanorum ſalute:cum a gallis ſenonib' in arce ob
ſiderenſ:& urgẽte iam fame cogerenſ in deditionẽ uenire.¶ Id ioui uiſum eſt:inſpirare mẽtibus romano
rum:ut e terræ quicqd frugis hẽrent:& decoctũ panẽ in hoſtes iacerent:quo facto excidit ſpes a gallis Romãos
fame uinci poſſe.Poſtea galli fuſi a Camillo fuere ob id muneris ara Ioui piſtori in capitolio cõſtituta eſt.
¶ Aræ Liui.nõ meminit:ſed de fame:& iacto pane ita inquit.Induciæ deinde cum Romanis factæ:& col
loquia pmiſſu impatorum habita:in'qbus cum idẽtidẽ galli famẽ obiicerent:eaqz neceſſitate ad deditioneʒ
uocarent.diciſ auertendæ eius ſuſpitionis cauſa:multis locis panis de capitolio iactus eſſe in hoſtium ſta
tiones.¶ Diſcant poſteri.ſ.Qui uelit ara iouis piſtoris quaſi qua rõne conſtituta fuerit ara ioui cum piſto
ris cognomine:aliqui legunt.Dicam quid uelit ara:& nihil refert quouis modo dicas.¶ Arce tonãtis:in
arce capitolina.¶ Celebratior nomine q̃ pcio:quæ quidẽ ara clarior eſt nomine:q̃ ſit ipſa re:quia cum uul
gatiſſima ſit:non tamen eſt magnæ exiſtimationis.¶ Capitolia cincta:obſeſſa.¶ Gallis trucibus a crude-
libus ſenonibus gallis.¶ Præmebantur:urgebantur iam ad deditionem. ¶ Iam diuturna longa obſidio

fecerat famē: redegerat eos ad eā penuriā: ut fame ꝑmerent. Galli. n. ſenones dulcedine uini in Italiā allecti plura loca occuparūt: & oppida cōſtituerūt. Deinde cū cluſiū obſiderēt: & legati a ſenatu miſſi ad cōponēdā inter eos & cluſinos pacē: pugnātes cōtra gallos, i acie cluſinoꝝ ſtetiſſent. Hoc facto eoꝝ cōcitati ſenones: urbē iſeſto exercitu petierūt: fuſiſq; ad aliā flumē romāis cepe urbē ꝑter capitoliū in qđ ſe iuuenes cōtulerāt: maiores natu cū inſignibus honoꝝ quos qſq; geſſerat: ī ueſtibulis ædiū ſedentes occiderūt. Et cū auerſam ptē capitolii iā in ſummū euaſiſſent: ꝑditi clangore anſerū. M. Mālii ꝑcipue opa deiecti ſunt. Coactis deīde pp famē romanis deſpōderēt: ut mille pondo auri darēt. Furi⁹ Camillus dictator abſens creatus: iterpēdendū aurū: cū exercitu uenit: & gallos poſt ſextū mēſem urbe expulit: ceciditq; hoc ex hiſtoria habet. ⸿ Iupiter uocatis ſupis: ad regale ſoliū: cū uocaſſet ad conciliū deos: & ante eius ſoliū oēs cōſtitiſſent. ⸿ Ait matri incipe: quaſi aggrediare eam. ⸿ Ille mars. ⸿ Protinus refert: continuo reſpondet.

Romanoꝝ fædus cum gallis mille libris auri qđ interruptū ē a camillo

Scilicet ignotū eſt quæ ſit fortūa maloꝝ:
Et dolor hic animi uoce querētis eget.
Si tñ ut rferā breuiter mala iūcta pudo
Exigis/alpino rōa ſub hoſte iacet. ri
Hæc eſt cui fuerāt ꝑmiſſa potētia rerū
Iuppiter hāc terris impoſiturus eras:
Iāq; ſuburbāos etruſcaſq; cōtudit arma
Spes erat icurſu/nūc lare pulſa ſuo ē
Vidimus ornatos ærata ꝑ atria picta.
Veſte/triūphales occubuiſſe ſenes.
Vidimus iliacæ trāſferri pignora ueſtę:

ⸯSCIlicet ignotū eſt ꝑ ironiā dictū ut id populus curat i. ⸿ Mala iuncta pudori: Quoꝝ me ac Romanos pudet. ⸿ Hæc eſt cui fuerat ꝑmiſſa potentia rerū. Rhetorice pathos monet. Id ſæpe fit ubi fatū fortunāue conquerimur uel oſtēdimus nō eē quod eſſe debuit. ⸿ Spes erat in curſu: Cum ſperaremus fore ut Roma ſibi orbē ſubiiceret uictis ſuburbanis & hetruſcis eo uentū eſt ut Romāi ex urbe fugerēt. ⸿ Vidimus ornatos &c. Fuſo ad aliā exercitu Romanoꝝ cū galli mœnibus urbis appropinquarēt ubi nulla erāt præſidia maiores natu ampliſſimis uſi honoribus cū in foro deuouente pontifice ſe diis manibus cōſecraſſent in ſuas qſq; ædes regreſſi apertis ianuis in curulibus ſellis cū inſignibus magiſtratuū quos geſſerant cōſederunt ut cū ueniſſet hoſtis in ſua dignitate morerentur: quos Galli primo aſpectu uelut deos uenerati mox nihil reſpondere dignantes interfecerunt. Lege Valeriū Max. Liuium & Plutarchū. ⸿ Vidimus iliacæ transferri pignora ueſtæ: Cum iuuētus Romana ſe in Capitoliū cōtuliſſet uirgines Veſtæ cum ſacris ex urbe fugerūt: quas Albinus quidā e plebe i plauſtrū recepit uxore liberiſq; depoſitis. Cerites in extinctum ignē & eas uirgines benigne ſuſceperūt: itaq; (ut auctor eſt Strabo) Gallos Roma redeuntes in Sabinis aggreſſi debellarunt: & texeruntq; oēs q a ſe capta urbe cōfugerāt. Vñ. A. Gel. ſcribit non ſine nota ingratitudinis Romanoꝝ primas mūicipes ſine ſuffragii iure: Cerites factos: cōceſſūq; his ut ciuitatis Ro. honorē quidē caperēt ſed negociis tñ atq; oneribus uacarent. Quā ob cām tabulæ Cerites appellatæ ſunt in q̄s cēſores referri iubebāt quos notæ cā ſuffragiis priuabāt. Sane Cere oppidum Thuſciæ a quo & Cerites & ceretani dicti oliꝫ agylla nuncupabat ut meminit Strabo. Ab eodē & Cerimoniæ nomen acceperūt ut exiſtimare nōnullos Feſt⁹ refert: quis alii a Carendo nominatas putent. Quare denariæ ceremoniæ ac tricenariæ dicebantur quibus ſacra aedituris decem continuis diebus uel triginta a quibuſdā rebus carēdum erat ut idem Feſtus docet.

ANT. FAN.

roma a gallis capta

Tabulæ cerites in qb⁹ notæ cā ſuffragiis priuabant

Cerimoniæ unde ſint dictæ

ⸯSCIlicet ignotū quæ ſit: īcipit mars cū ironia dicere cōtra iouē q eum loqui iuſſerat: q̄ſi ignota eſſet calamitas romanoꝝ: ſed diruta eſt urbs a gallis: cæſi ſeniores: trāſlata per fugā ſacra: nec hoſtes ait numinū habere rōnē: & redactos ad extremā inopiā romanos. Saltē liceret illis pugnare: ut caderēt ſi uincere nō poſſent. ⸿ Scilicet ignotū quaſi lō me loq iubes: qa ignotū eſt. imo oibus notū. ⸿ Quæ ſit fortuna maloꝝ: q̄ſi qua fœlicitate extollant mali hoīes aut in cōtrariū uertaſq; ſtatus ſit tātæ calamitatis: & tot maloꝝ q̄ nūc romani patiunt. ⸿ Et hic dolor animi æget uoce querentis: q̄ſi nō nota eſt calamitas: & dolor noſter: ut q̄rula uoce nūc primū opus ſit ad idicandū dolorē q tantus eſt: ut oibus ſit notus. ⸿ Tamē ſi exigis. ſi petis. Vt referā breuiter: paucis uerbis. Mala dāna nſa iūcta pudori: cū dedecore & ignominia nſa. ⸿ Roma iacet ſub hoſte alpino: Roma quā uos in ſedē ueſtrā elegiſtis: diruta eſt a barbaris & ſolo equata Hæc eſt illa. ſ. roma. ⸿ Cui fuerat ꝑmiſſa potētia rerū: cui a fatis ꝑmiſſū erat orbis iperiū: & eſt loc⁹ cōmiſerationis ab eo q eē debuit: & nō eſtimo ad miſeriā ultimā redacta: ut eſt illud uirgilianū: ſic nos in ſceptra reponis: & tot⁹ locus. ⸿ Hanc: urbē. ⸿ Erat iupiter ipoſiturus terris: hāc cōſtitueras terrarū dominā. ⸿ Iāq; cōtudit ſub urbanos: iā roma bellu uicerat ſabinos. Ceninēſes: antennates: fidenates latinos oēs: & uolſcos. ⸿ Et arma hetruſca: phaliſcos & ueios. ⸿ Spes iperii ꝑpagādi. ⸿ Erat in curſu in ꝑſperitate rerū bene geſtarū: & bene gerēdarū. ⸿ Nunc eſt pulſa lare ſuo: q: pulſi ciues: nā alii ad alia loca ſe cōtulerūt: & iuuētus nō in ſuis laribus: ſed in arce obſeſſa tenet. ⸿ Vidim⁹ occubuiſſe ſenes triūphales: trucidatos a gallis eos ſenes: qui olī de hoſtib⁹ triūphauerāt: oibus honoribus in repub. functos. ⸿ Ornatos ueſte picta: ipſa prætexta de q̄ in. iii. plura diximus. ⸿ Per atria ærata: q̄ſi in ueſtibulis ædiū añ æratas ianuas: & Liuius in ueſtibulo domoꝝ cōſediſſe eos inquit. Sed de hoc plur. ita inqt: Relictis cæteris urbis ptib⁹. Romani capitolium magna ui magnoq; præſidio teloꝝ munierunt. primū ex ſacris q̄dā in capitoliū ſuſtulere. uirgines uero ueſtales: rapto ex laribus igne cū ſacris fugierūt. & paulo poſt uirgines maiora ac digniora ex ſacris ſumentes: ultra fluuiū fugierūt: Tūc. L. Albinus uir ꝑplaris. cū etiā ipſe fugeret infātes filios ac uxorē & neceſſaria utēſilia ſecū habēs in curru uehebat. poſtq̄ uidit uirgines in ſinu deoꝝ ſacra ferētes ſolaſq; ac labore uiæ fatigatas cōfeſtim uxorē ac filios aliaq; ſuppellectilia in terra exponit & illas currū igredi atq; in aliquā urbē fugere iubet. Indignū fuit albini nō obſcurā pietatē atq; honorē erga deos in grauiſſimis tpib⁹ memoria ꝑterire. Alioꝝ

PAV. MAR.

Oſo iouis ad deos q fauerent romanis

Senes in ueſtibulis cæſos a gallis: & uirgies ueſtæ receptas a ceretanis

ſacerdotes deoꝝ ac ſeniores: q̃ cõſulatu & triũpho potiti fuerant nõ tulerunt urbẽ relictum iri: q cũ ſacras ſplendidaſq; ueſtes ſumpſiſſent pſidẽt Fabio Põtifice maximo: pacẽ deoꝝ expoſcẽtes ſeq; ipſos pro patria fortunæ deuouẽtes in eburneis ſellis in foro ornati cõſederũt. Et paulopoſt cũ Brẽnus fuato capitolio Romã occupaſſet uidiſſet q iret trãſeũdo p foꝝ quoſdã uiros inſigni habitu & ſedere & tacere magna admiratiõne captꝰ eſt q tanq̃ nullo reip. uulnere ſauciarent neq; facie neq; colore mutati ſunt. Sed cũ eẽnt aio itre pido & flexi in ſcabellis: q̃ ſecũ cõtulerãt: ſeſe inuicẽ intuẽtes: ſilẽtiũ agebãt q̃re hac reꝝ nouitate admiratiõ gallis habuit & tanq̃ de fortioribꝰ dubitarẽt diu acceſſu tactuq; abſtinere. Poſtq̃ aũt qdã fidẽs animi iuxta papyriũ mariũ ſteriſ manũq; mãſuete oñdẽs: pmiſſa barbã demulſit. Papyriꝰ Scipionẽ in capite ſenẽdo cõtriuit. Barbatus ſtricto gladio illũ necauit: Deinde cæteros facto ĩpetu morti tradiderũt &c. De his ergo intelligit poeta & de ueſtaliũ ſacroꝝ trãſlationẽ. ❡ Vidimus tranſferri: i. trãſportari in aliena loca: & ſede ſua Pignot. ſacr: ipſa. ❡ Veſtæ iliacæ: troianæ: ut alias diximus.

Propter papirium ceteri ſenes in atrio a gallis ſũt cæſi

ANT. FAN.

Sede/putãt aliquos ſcilicet eſſe deos:
At ſi reſpicerẽt/qua uos hitabitis i arce
Totq; domos ueſtras obſidiõe pmi:
Nil opus in curas ſcirẽt ſupeſſe deoꝝ
Et data ſollicita thura perire manu:
Atq; utinã pugnæ pateat locꝰ arma ca/
Et ſi nõ poterũt exupare cadãt (peſſãt
Nũc inopes uictꝰ ignauaq; fata timẽtes
Mõte ſuo clauſos barbara turba pmit
tũc uenꝰ & lituo pulcher trabeaq; qrinꝰ
Veſtaq;/pro latio multa locuta ſuo ẽ:
Publica rñdit cura eſt p mœnibus iſtis
Iuppiter/& pœnas gallia uicta dabit:
Tu mõ q̃ deſunt fruges/ſupeſſe putẽt
Effice/nec ſedes deſere ueſta tuas:
Q̃dcũq; ẽ ſolidæ cæteris caua machina
Mollitãq; mãu duret i igne focꝰ (frãgat

❡ PVTANT aliquos. ſ. eſſe deos. Hic putant inquit inſra ſubiungit ſcirent: & eſt ſenſus: Deos eſſe nõ exiſtimãt ſed ſi reſpicerent deoꝝ templa quæ in capitolio ſunt obſideri ſcirent nullã opem diis ſperari oportere cuz ſacris ædibus nõ ſint pſidio. ❡ Thura perire ſẽ diuinã & ſacra i irritũ cadere. ❡ Ignauaq; fata timẽtes: Mortẽ ignauã qua pereunt quos fames cõficit cũ in armis mori glorioſum uideaf: ut pulchrũq; mori ſuccurrit in armis. ❡ Lituo pulcher trabeaq; quirinus: Romulus uaticinii peritus lituũ manu gerere conſueuit: hoc eſt baculum ſine nodo aduncum ut Liuius ſcribit: quo idem rex urbem cõditurus regionem deſcripſit. Cicero de diuinatiõe: Quid lituus iſte qđ eſt clariſſimum auguratus inſigne unde nobis traditus eſt? Certe Romulus regionem cum eo deſcripſit cuz urbem cõdidit. Eam ob cãm lituus a Virgilio quirinalis uocaf: ut ipſe quirinali lituo paruaq; ſedebat ſuccinctꝰ trabea. Plut. autor eſt lituum Romuli quo tpe urbs a gallis capta eſt amiſſuz eſſe cum in palatio ſeruaretur. poſteaq; integrum & illæſum eiectis barbaris in alto cinere inuẽtũ cum ignis cætera cõſumpſiſſet. Eſt & lituus buccinæ genus incuruæ. Vir. Et lituo pugnas inſignis obibat & haſta. Ennius: Inde loci lituus ſonitus effundit acutos. Ea buccina ut Feſto placet ſic dicta eſſe qđ litis ſit teſtis aqua & canendo liticen dicif ut a tuba & cano tubicen. Lege Feſtum & Varronẽ. Ab eius ſimilitudine quidaz exiſtimarũt ut A. G. & Macr. tradũt uirgã auguralẽ icuruã qua pte robuſtior eſt a maioribꝰ nris lituũ appellatã q̃ ut Seruiꝰ docet ſolebãt ab auguribꝰ cæli ſpacia deſignari cũ manu nõ liceret. ❡ Sũt q lituũ buccinæ genus nõ a lite ſed a ſonitu dictũ putẽt ex illo uerſu Hom. ligxe bios. i. iſonuit neruus. ❡ Publica cura: nõ martis tm̃ & ueneris qrini & ueſtæ ſed deoꝝ oium Gallia uicta: A Camillo. ❡ Solidæ ce. Frumẽti nõdũ i farinã rdacti.

Cæteres ce re agyila cerimõiæ

tullius

Lituus p uirga augurali & pro tuba ponif in tortai a λυγχω: teſono

PAV. MAR.

❡ PVTANT. ſ. eſſe aliquos deos: galli ipſi certe deos eſſe credunt: quaſi dicant credunt: nam ſi crederẽt eos timerent. At ſi reſpicerent: galli. ❡ In qua arce uos habitatis: quaſi ſi id ſcirent uos habere templa in arce capitolina. ❡ Et tot ueſtras domos: tot ſacras ueſtras ædes. ❡ Premi obſidione: obſideri ab ipſis. ❡ Scirẽt nil opis nullum auxilium. ❡ Supereſſe in curas deoꝝ: quaſi noſſent deos non curare mortalia. ❡ Et perire thura data aris oblata: & cremata. ❡ Manu ſollicita: timida & anxia hoĩum manu: hoc inquit. Noſſent irrita eſſe omnia ſacrificia. ❡ Atq; utinam pateat locus pugnæ: utinã egredi poſſent romani ex arce & cõſerere cum hoſte manus. ❡ Capeſſant: capiant arma. ❡ Et ſi nõ poterunt exuperare: hoſtẽ uincere. ❡ Cadant accũbant: quaſi mallent: ut in prælio occũberent: qui fame perirent: aut intelligas tacite prænunciare uictoriam Camilli: cum primũ pugnare licebit. ❡ Barbara tur. barbari & feroces galli. ❡ Premit obſidione claudit: Inopes uictos: ad extremã ægeſtatẽ redactos: ita ut fame ſint perituri ❡ Clauſos monte ſuo: obſeſſos in monte tarpeio ❡ Et timẽtes tur. facta. quæ ab hoſtibus impiis fieri ſolent. direptionẽ bonoꝝ: incendia ædium ſacraꝝ ululationẽ uirginum ſtupra matronaꝝ ſeruitutem cætera crudeliſſime facta. ❡ Tũc uenus multa quidẽ locuta eſt pro romanis. ❡ Et quirinus Ro. quẽ diximus in. ii. in deos relatum. ❡ Pulcher conſpicuus. Trabea & li. de his etiã egimus multa: & ipſe locutus eſt. ❡ Et ueſta eſt multa lo. pro ſuo la. hi tres dii poſt martẽ multa in cõſilio deoꝝ pro romanoꝝ cã dixerunt. ❡ Iuppiter rñdit publica eſt cura pro mœnibus iſtis quaſi ad nos oẽs ſpectat res romana: & cura urbis cõis debet oibus eſſe. ❡ Et gallia uicta q̃ a romanis uincef. ❡ Dabit pœnas: nam mox a Camillo omẽs trucidabuntur. ❡ Tu modo ueſta effice. fac. ❡ Vt fruges quæ deſunt quaꝝ ſumma eſt egeſtas. Putent ſupereſſe illud efficias ut cum ſit ſumma frugũ inopia perſuadeaf hoſti eas in maxima copia eſſe. ❡ Nec tu ueſta deſere ſedes tuas non deſeras urbẽ romã ubi omnes te maximo ueneratione proſequuntur. ❡ Frangat caua machina cõterat mola. ❡ Quodcũq; eſt ſolidæ cæteris fruges ipſas nondum in farinam contritas. ❡ Et focus duret in igne torreat. ❡ Molitam aquis manu Cererem ipſam quaſi fiat panis & in foco decoquatur. ❡ Iuſſerat iuppiter.

Venꝰ mi ta pro romanis dixit in cõcilio deorum

Caua machina. i. mola pro periphraſim

¶ VIRgo ſaturnia: Veſta Saturni filia. neq enim Iunonē accipere poſſumus. ¶ Iam ducibus ſomnū dederat labor: Sopiti erāt duces Iuuētutis Romanæ quæ erat in capitolio. ¶ Quam mi. tra. uul. opē: Panē quo Manlius cæteriq obſeſſi maxime Indigebāt. ¶ Nouis am. acti: Coacti obſcuritate uerborum iouis uaria cogitare: ac diuerſa ſentire. ¶ Poſſe fa. uin. ſpes excidit: Iacto pane galli ulterius non ſperauerunt Romanos fame poſſe ſuperari. Vnde poſtea repulſis gallis a Camillo Romani ioui piſtori aram in capitolio poſuerunt. ¶ Forte re. fe. ue. Aperit cām qua factum eſt ut matronæ nudis pedibus ad ædem ueſtæ accederent.

ANT. FAN.

uia noua

192

Iuſſerat & fratris uirgo ſaturnia iuſſis
Annuit: & mediæ tēpora noctis erant:
Iā ducib' ſōnū ddērat labor: icrepat illos
Iuppiter: & ſacro quid uelit ore docet:
Surgite: & ī medios d̄ ſūmis ācib' hoſtes
Mittite quā minime tradere uultis opē:
Sōnus abit: q̄rūtq nouis ambagib9 acti
Tradere quā nolint & iubeātur opē:
Eſſe ceres uiſa eſt iaciunt cerealia dona
Iacta ſuper galeas ſcutaq lōga ſonant
Poſſe fāe uici ſpes excidit: hoſte r̄pulſo
Candida piſtori ponitur ara ioui:
Forte reuertebar feſtis ueſtalibus illac
Qua uia romāo nūc noua iūcta foro ē
Huc pede mr̄onā nudo deſcēdere uidi.
Obſtupui tacitus ſuſtinuiq gradum:
Senſit anus uicina loco iuſſumq ſedere
Allogtur/quatiēs uoce tremēte caput:
Hic ubi nūc fora ſūt udæ tenuere palu
Amne redūdāti foſſa madebat aq̄(des

¶ Via noua: Nomē proprium eſt uiæ urbis celeberrimæ quæ romano foro iungebatur quod inter capitolium & palatium fuit. de qua inquit Varro: Hoc ſacrificium fit in uelabro qua in nouā uiam exitur. Neq enim ab Ouidio nouam uocari exiſtimandū eſt ut pateſ uetus non fuiſſe. Plut. in camillo: Cum nocte præterita uiam iret quā nouam uocāt. Liuius primæ decadis lib. v. M. Ceditius e plebe nuntiauit tribunis ſe in noua uia ubi nūc ſacellum eſt ſupra ædē Veſtæ noctis ſilentio audiſſe uocē clariorem humana quæ magiſtratibus dici iuberet Gallos aduētare. Idem in eodē: Iuſſumq: tēplū in noua uia allocutio fieri. Aulus Gel. refert ſcripſiſſe Var. Aio deo arā ſtatutā eſſe in infima noua uia quod eo in loco diuinitus uox edita fuiſſet. Cauendū ne quod quidā fecerunt: apud Liuium pro allocutio legamus locatiōe. ¶ Pede nudo: Vt cōſtaret ad forū Romanum olim paludem fuiſſe non niſi nudis pedibus adeundam. Solinus: a quibus Pallāteum oppidum conditum quod aliquandiu aborigines habitauerunt propter incōmodum uicinæ paludis quam præterfluens tybris fecerat. Plutar. In Romulo. Forte fuit ex alluuione fluminis qui paucis ante diebus locum inundarat relicta palus, profundo limo haud longe ab ea parte quam nunc forum uocant.

Aio deo cōſtituta eſt ara in uia noua q ibi audit ē uox gallos aduentare romam.

palus ad forū ro.

Palāteū cōditū ab euandro

¶ ET Virgo ſaturnia: Veſta ſaturni filia. Annuit factis iuſſis quaſi promiſit ſe obſecuturam. & ita factum eſt. Nā frugibus confectus eſt panis. ¶ Erant tēpora mediæ noctis: cum alia feſta quieſcunt. ¶ Iam labor dederat ſomnum ducibus: Iam duces romane iuuentutis dormiebāt: cum eſſent labore feſſi Iuppiter Increpat illos per quietē: obiurgat q ita dormirent. ¶ Et docet ore ſacro quid uelit quaſi admonet quid ſint eius Implo facturi. ſurgite: inquit. ¶ Et mittite in medios hoſtes deiicite in media galloꝝ caſtra aut in mediam hoſtium turbam. ¶ De ſum. ar. de ſummitare arcis capitoliæ. Opem quā minime uultis tradere: quaſi illud Cereris quod uobis ſupereſt: & tradere culq nolletis. ¶ Somnus abit excitati ſunt e ſomno quirites. ¶ Quærunt ingrunt inter ſe duces. ¶ Acti no. am. noua & dubia uerborum circuitione: aut obſcuris iouis monitis. ¶ Quā opem: quod auxilium. ¶ Nolint tra. nollent aliis dare. ¶ Et Iubeantur ab Ioue in hoſtes mittere. ¶ Viſa eſt eſſe ceres: uiſus eſt eſſe panis qui mitti in hoſtes iuberef. ¶ Iaciunt dona cerealia: emittunt in panem In hoſtes. ¶ Iacta: proiecta ipſa dona cereris. ¶ Sonāt ſup. galeas: & lōga ſcuta: nam ſupne iacientes pulſabant pane galloꝝ arma. ¶ Excidit ſpes. a gallis. ¶ Poſſe uin. fa. ſic deſperauere poſſe deditionem redigere. Hoſte repulſo. repulſis & cæſis a Camillo gallis: ut gallis: ut paulo ſuperius docuimus. Candida hoc eſt marmorea ara ¶ Ponit: cōſtituitur. ¶ Ioui piſtori cui in ueſtalibus quoq ſacrificaf: ea eſt in capitolio. ¶ Forte reuertebar. ſeruabatur mos uetus a matronis ad ueſtæ tēplum cuntibus: ut nudis irent pedibus. Cauſam poeta refert. q a matrona quadā accepiſſe fateſ. Cū olim ea parte lacune fuiſſent ſicco pede adiri nō poterat. ¶ Ibant igitur nu. Poſtea ſiccatæ ſunt lacunæ non erat opus exuere pedem: in memoriā tñ uetuſtatis nudis pedibus ibant matronæ. ¶ Forte ego re. feſtis ueſta. die ueſtalioꝝ. ¶ Illac: illa parte. Qua quia noua: p quā a uelabro ad Romā aſcēdebant: ut Var. oſ̄dit. & plut. in Camillo eius uiæ meminit. ¶ Iungebaſ foro: & uiæ ſacræ tēdebat, ꝑpe palatiū. ubi & nūc ædes eſt ſub appellatiōe diuæ Mariæ in uia noua: qq̄ uulgus corrupte diuā mariā nouā uocat. cū in uia noua ſit. ¶ Et iuncta romano foro: qđ inter capitoliū & pallatiū eſt: necnō prope uiā nouā: erat edicula Vertūni: de quo paulo poſt. ¶ Ego uidi matronā deſcēdere huc in forꝝ & uiam nouā, ut iniret templum ueſtæ ¶ Pede nu. pedibus nudis. ¶ Obſtupui taci. cum illam Ita incedentem reſpicerem. ¶ Et ſuſtinui gra. ſubſtiti ut uiderē: & cām cognoſcerē. ¶ Anus ipſa matrona. ¶ Vicina lo. ubi ego ſubſtiterā. ¶ Senſit me, ſ. hærentē: & cupidū cognoſcere cām. ¶ Et allo: illa me iuſſum quē ipſa iuſſerat ſedere. Quatiēs ca. ꝑpter ſenilē ætatē ¶ Voce tre. cū uetulis. & arctius tremantis: & uox ipſa Hoc ubi cām nudoꝝ pedum nunc docet matrona ¶ Paludes udæ aquoſæ Tenuere occupauere. ¶ Hoc ſolū. ſ. ¶ Vbi nunc ſunt fo. romanū & boariū. ¶ Foſſa q̄ſi cauus hic olim locus. Madebat erat aquoſus. ¶ Aquis red. am. inundatiōe tybris effuſis aquis: qm̄ tybris tūc ꝓpior erat illis locis. Sic in utroq foro paludes erant: anteqū tranſuerſus eſſet amnis: & factæ eſſent cloacæ.

PAV. MAR.

Tēplum ex marmore Ioui piſtori cōſtitutū in capitolio cui a ueſtalib9 ſacrificaſ poſt gallos expulſos a camillo

De cloacis romę factis ꝑ foſſam

Curtius ille lacus ſiccas q ſuſtinet aras:
Nūc ſolida ē tellus/ſed lacus ante fuit:
Q ua uelabra ſolēt i circū ducere pōpas
Nil preter ſalices craſſaq; canna fuit:

ANT. FAN. Curtius lacus ſeu curtilac⁹ curtii hiſtoria

ℭCVR tius ille lacus. De curtio lacu quē qdā Curtilacū appellāt autore Fe. a Curtio q(ut idē inqt)in eo loco i pfūdū ſe ob ſalutē po. Ro. piicit hiarū triceps hiſtoria ē ut inqt Var. Alii. n. uolūt cū uaſto hiatu ter ra ſubſideret atq; ab aruſpicib⁹ rñſum eēt ea re illū tm̄ modo cōpleri poſſe q ppls Ro. plurimū ualeret ſiue ut Procilius ſcripſit deū maniū ſtulionē poſtulare. i. uirū fortiſſimū eodē mitti: Curtiū uirū fortē armatū in equū aſcēdiſſe & ſe i patētē uoraginē pcipitē dediſſe quā nōnulli fuiſſe i foro boario tradiderūt: Valeri⁹ aūt max. i romano. Quo facto coiſſe locū inquīt. & ei⁹ corpe diuinitus humato relictū a Curtio gēti ſuæ mōumētū. Statius i ſiluis: Ipſe loci cuſtos cui⁹ ſacrata uo rago famoſiq; lacus nomē memorabile ſuāt. Alii ut ſcri pſit Piſo i annalib⁹ & Plut. tradit i romulo dicūt Sabino bello cū romulus ex ſupioī pte ipreſſionē feciſſe Curtiū uirū iter Sabios clarū & uigore ai pſtātē i locū paluſtrē q tū fuit i foro (qd̄ cloacæ nōdū factæ fuerāt) ſeceſſiſſe atq; inde conatū equo exire cū aſpexiſſet id factū ipoſſibile dimiſſo eo ipm euaſiſſe ſeq; ad ſuos incolumē recepiſſe & ab eo lacū nomē inueniſſe qd̄ tñ Liuio nō placet dicēti lacū Curtiū nō ab antiquo. T. Tatii milite Curtio Metio ſed ab alio appellatū q ſe armatū i patētes terræ hiatus imiſit. Alii aūt tradiderūt Cornelius uideli cet & Luctatius cū locū fuiſſe fulguritū ſiue tactū fulmie & ex Senatus cōſulto ſeptū eſſe: & qm̄ id a Curtio conſule factū eſt cui. M. Genutius collega fuit Curtium appellatū. Diony. uult Curtium Sabinū lacui no men dediſſe cui fidē nō adhibemus: qm̄ Liuius ut dictum eſt aliter ſentit. Suetonius autor eſt ppl̄m Ro. quo Auguſtus cæſar maiorē in modū diligebat quotānis ex uoto pro ei⁹ ſalute ſtipē iecisse in Curtiū lacū.

Varias opiones de laco curtio ſm liuiū corneliū tacitū dionyſiū & alios autores

are ſicce uelabra uelaturaȝ ſacere

❡ Siccas q ſu. a. Hæ aræ quorū deorū fuerit nuſq̄ ut arbitramur inuenies. Suſpicamur autē ex eo qd̄ ſcribit Suetonius aras fuiſſe Genii Auguſti & lariū. ❡ Qua uelabra ſolent in circum ducere pōpas De pōpa quæ ferebatur in Circū ac per circū diximus ſupra Velabra autē numero pluriū dic: duo qa fuit Romæ maius ue labrū & minus & a uehēdo utrunq; nomē accepit: qa cum Auētinus olim a reliquis mōtibus paludib⁹ dif cluderetur neceſſe erat eo nauibus aduehi: unū uelabrū noiatū eſt: & uelaturā facere dicebantur q id mercede fa cientes uecturis uiuebāt. Varro: Palus fuit in minori uelabro. Vñ qd̄ ibi uehebantur lintrib⁹ uelabrū ut illud maius Prop. Qua uelabra ſuo ſtagnabant flumine quaq; Nauta p urbanas uelificabat aq̄s. Tibullus. At q̄ uelabri regio patet Ire ſolebat Exiguus pulla p uada linter aq̄. Plut. i romulo: Ei loco nūc uelabro nomē eſt q increméto flumie ſupfuſo nauiculis p eā partē in forū traiiciūt. Porphy. ſcribit (ut diximus ſupra) ty berim quē Agrippa deriuauit q̄ nūc labitur p uelabrū antea fluxiſſe quæ fuit urbis regio nō in celebris teſte Macr. ubi unguētarii cōſiſtebāt ut ait Porphyrio: ibi & olearii. Plautus in captiuis: oēs cū pacto rem agunt quaſi in uelabro olearii. ibi etiam epulæ ganeatæ parabantur. Vnde cōmendabatur caſeus fumo uelabre num. Martialis. Non quemcunq; focum nec fumum caſeus omnem ſed uelabrenſem qui bibit ille ſapit. Per eandem regionem & pompæ in Circum maximum ducebantur: & Iulius cæſar Gallici triumphi die curru uectus eſt ut Suetonius meminit. Q uidam tamen affirmāt teſte Plutarcho uiam quæ ad Hippodro mum ducebat uelis operiri ſolitam ab his qui ludos exhibebant: unde potuit uelabro uocabulū dari.

Vnguentarii in uelabro cōſiſtebant

PAV. MAR. Lacus curtius a curtio ſabio dictus ſm plutarchum

ℭIL L e lacus curtius: q & olim: & nūc quoq; ita uocatur. ❡ Qui ſu. a. ſic. qa ſine aqs & arā Vortūni fuiſſe uo lūt. ❡ Nūc ē tel. ſo. firma ſiue aqs. ❡ Sed añ fuit la. uñ erat palus. Sed de lacu curtio agamus: Dion. & Plut. dicūt lacū curtiū appellatū a Curtio ſabino: q in ea pugna Romuli & Sabinorū: cū illuuies aquarū occuparet loca illa: in qbus poſtea extructū eſt forū romanū cū equū pcæteris i romanos agitaſſet: uſq; ad hūc lo cū peruenit: & cū diu detineretur: dimiſſo intra illuuiē equo ægre pedes euaſit. q locus huc uſq; ab eo lacus cur tius appellatus. Var. aūt i foro inqt lacū curtiū a Curtio dictū conſtat. de eo triceps hiſtoria. Nā & pcilius nō pdidit idē qd̄ Piſo. Nec cornelius ſtilo ſecutus a Procilio delerū eſt eo loco dehiſſe terrā: & ex ſenatus cōſulto ad haruſpices relatū eſſe rñſum deum Maniū Stulionē poſtulare. i. ciuē fortiſſimum eodē mitti: Tum quēdā Curtium uirū fortē armatū aſcēdiſſe equū & a Cōcordia uerſum: cū equo eū pcipitatū: eo fa cto locū coiſſe: Atq; eius corpus diuinitus humaſſe: reliqſſe gēti ſue monumētū: Piſo i annalib⁹ ſcribit: Sa bino bello qd̄ fuit Romulo & Tatio. Virū fortiſſimū Metiū Curtiū ſabinū: q cū Romu. ex ſupiore pte ipreſ ſio nō feciſſet i locū paluſtrē q tūc fuit i foro añq̄ cloacæ ſunt factæ: ſeceſſiſſe. atq; ad ſuos i capitoliū ſe re cepiſſe: ab eo lacū inueniſſe nomē. Cornelius & luctatius ſcribūt eū locū eē fulguratū: & ex ſenatus cōſulto ſeptum eſſe. Idq; eſt a Curtio cōſule: cui Marcus Genutius fuit collega. Curtiū appellatū. Qua uelabra ſolent ducere pōpas uictricum: una ſolet duci pōpa triūphalis armorū uictricium. Triumphātes. n. cū pōpa p uela brū trāſibāt. Vñ de cæſare legimus apud Tranql. Q uod gallici triūphi die uelabrū pteruehēs pene curru excuſſus eſt axe diſtracto. aſcēditq; Capitoliū ad lumia. lx. elephātis dextra & ſiniſtra lychnos geſtātib⁹: & ex uelabro: ut oſtēdere uult Var. ratib⁹ in auētinū aduehebantur ex urbe & quadrātē ſoluebāt: Cū mōs ille paludi bus erat ab reliqs diſcluſus. Inde uelabrū a uehēdo dictū: uelaturā facere etiā nunc dicuntur q id mercede fa ciunt. De eodē loco Plut. in romulo: cū meminit laurētiæ nutricis. & illius ēt eiuſdē nois uirgis: quæ her culi oblata eſt de qbus diximus in. iii. & ſecundā hāc dicit poſtea Theophilā noiatā poſtea. ❡ Eo inqt po ſtiſſimū in loco euanuiſſet: ubi alterius Laurētiæ ſupioris corpus iacebat: quē ideo adhuc poſteri bilaurū uo cant. Velaturā ēt appellant: qa cum ſepius inundat ripas tyberis. Romāi inde in forū a portitoribus cōue hunturr: Alii tamē ſic dictam ferunt: q ciuitatis principes: cum inde ſpectaculum pdirent. Q ua uia ad equo rum curſum ex foro ferebantur totam lineis uelis operire conſueuerant: hæc ille. ❡ Q ua erant igitur ue labra. ❡ Nil fuit præter ſalices: quæ ſolo aquoſo gaudent. ❡ Et canna craſſa: canna paluſtris.

Velabrū uelaturā facere iuxta ty beri fuit

❡SVburbanaſq̃ fuerũt olĩ ſuburbãæ auẽtino nõdũ ĩtra urbẽ recepto.⸿ Cãtat:cũ reuertiť ebri⁹ a cõuiuio p aq̃s tyberis ubi excreuit flumẽ.⸿ Cõueniẽs diuerſis iſte figuris: Vertũnũ dicit quẽ alii deũ tyberis eẽ uolũt q uertit ei⁹ alueũ Proptius. Vertũnus uerſo dicor ab amne deus: Alii deũ eẽ dicũt q hũanas cogitationes uertit & mutat. Vñ hi natl dñr ĩ quo uertũno quoq; cogitatiõe uertunť ꝑter rõnẽ. Hor. ĩ ſmonib⁹. Iã mech⁹ ĩ romæ iã mallet doct⁹ athenis uiuere uertũnis quotquot ſũt nat⁹ iniqs: Aſconius & Porphy. deũ eẽ tradũt uertẽ daꝝ reꝝ: hoc ẽ emẽdaꝝ ac uẽdẽdaꝝ. Sed magis placet qđ Donat⁹ ſcribit. Dii bñ uertãt dici ſolere qđ ſæpe res eueniãt aliter q̃ uellimus ióq; uertũnũ coli q ꝑeſt reb⁹ uertẽdis i utráq; ptẽ. Lege Proptiũ q hunc deũ inqt decẽter in quacũq; figurã uoluerit trãſformari. Vñ illud eſt Tibulli: Talis ĩ æterno fœlix uertũnus olympo Mille hẽt ornat⁹ mille decẽter hñt. Sed qđ ad locũ attinet natũ eũ inqt ĩ Thuſcia: ut Thuſcus ego thuſcis orior. & deide ſubiũgit: Romanũ ſatis ẽ poſſe uidere foꝝ. Hac quõdã tyberinus iter faciebat & aiunt remoꝝ auditos p uada pulſa ſonos. Hui⁹ feriæ Octobri mẽſe fuerunt & Vertunalia dicebãtur Var. q ẽt ſcribit eẽ uertũnũ in uico thuſco q is ſit deus hetruriæ Quare ait Proptius At tu Roma meis tribuiſti ꝑmia thuſcis. Vñ hodie uic⁹ noia thuſcus hẽt. Sunt enim qui uolũt uertũnum fuiſſe Thuſcoꝝ uetuſtiſſimũ regem qui uineaꝝ & pomiferaꝝ arboꝝ ferendaꝝ tradidit rõnẽ: cui Thuſci Romæ templum ædificarunt: qui cũ Lucumone in auxiliũ Romuli ueniſſe dñr.⸿ Nomen ab auerſo ceperant ãne. ſenſus eſt: Qui nõdum auerſus fuerat a tyberis uertumnus ab auerſo flumine non ceperat nomen.⸿ Hic quoq; lu. erat: hoc in loco inqt anus ſiue matrõa ubi nũc ſumus lucus erat e iuncis arũdinibus.⸿ Quod ſu. eſt æ. mol. ſit tui molle in iocundũ ſic qcqd ultæ tibi ſupeſt. Oẽ aũt hic pro toto accipiť.⸿ Cætera iãp. di. hæc qdẽ a matrona edoctus ſum. Cætera q dicẽtur ad Veſtã attinẽtia a pueritia & longe ante didici q̃ matronæ a foꝝ occurrerẽt.⸿ Mœnia dardanides nup noua iecerat ilus: ilo regnãte a quo iliũ cõditũ ferũt cũ in arce ſumma tẽplum ædificareť ſimulachꝝ Palladis e cœlo dť cecidiſſe mouens oculos atq; haſtã: ut Ser. refert. Vñ Apollo cõſultus rñdit futuꝝ eius ciuitatis exitiũ ſi palladiũ extra mœnia portareť. Itaq; & Ilus & Laomedõ ipſum diligẽtiſſime ſeruarũt. Regnare autẽ Priamo cũ Helenus apud Ariſbã captus ĩdicaſſet græcis fata troiana in qbus de pallladio & coactus eſt dicere. Vñ regnũ a Pyrrho diciť meruiſſe Vlyſſes & Diomedes cloacis ſiue cuniculis in arcẽ aſcẽderunt & occiſis cuſtodibus palladiũ aſportarũt quod poſtea Troia diruta cũ Diomedes teneret & multis caſib⁹ iactareť eredẽs ſibi aptũ nõ eſſe ꝑpter ſua picula tranſeunti æneæ offerre conatus eſt quẽ cũ ſacrificantẽ uelato capite comperiſſet ne ordinẽ ſactificii turbaret cuidã ex troianis obtulit qui Nautes dicebať. Quã ob cãm Mineruæ nõ ſacra. nõ iulia gens habuit ſed nutioꝝ quos quidã Nautas uocant. Vñ illud eſt Virgilii. Vnũ tritonia pallas docuit. Alii tñ dixerũt ſimulachrũ palladis a troianis intra extructũ parietẽ cõditũ eẽ poſteaq̃ agnouerũt Troiã piturã idq; romã aduectũ. Quod cũ fimbria qdã bello Mithridatico inuẽtũ romãis ĩdicaſſet & riſum eẽt illic impium ubi & palladiũ fore multa ſiſia factã eſſe ſed cœleſte illud cognoſci haſtæ oculorũq; mobilitate atq; ab una tñ ſacerdote cuſtodiri troianã ſoli cui fas uidiſſe Mineruã ut inqt Luc. Cuſtodiebať autẽ in æde Veſtæ ut Plutar. ſcribit in Camillo Sciẽdum Placuiſſe nõnullis unũ tñ ſimulachrũ e cœlo lapſum eſſe apud Athenas. Aliis uero duo troianũ & atheniẽſe. Lege Dionyſiũ qui duo uult in ilio fuiſſe palladia æneãq; capta urbe inferiore dñm arcis iactum alteꝝ eoꝝ ſuſtuliſſe: cum Vlyſſes & Diomedes alteꝝ ingreſſi noctu illum exportaſſent. Scribit & alia quædã quæ referre nõ placet. Scire autem debemus ilum Dardanidem dici hoc loco nõ quod Dardani filius ſed pronepos fuerit.

Sæpe ſuburbanas rediẽs cõuiua p ũdas
Cantat/& ad nautas ebria uerba iacit:
Nondũ conueniens diuerſis iſte figuris
Nomẽ ab auerſo cæperat amne deus:
Hic quoq; luc⁹ erat iũcis/& arũdie dẽſus
Et pede uelato non adeunda palus:
Stagna receſſerũt/& aq̃s ſua ripa coer
Siccaq; nũc tell⁹/mos/tñ ille mãet (cet
Reddiderat cãm/ualeas anus optĩa dixi
Q uod ſupereſt æui molle ſit oẽ tui:
Cætera iãpridẽ dedici puerilibus annis
Non tamen iccirco prætereunda mihi:
Mœnia dardãides nup noua fecerat il⁹

❡SAEpe cõuiua: q in cõuiuio fuerit⸿ Rediẽs p un. ſuburbanas: p ſtagnãtea aq̃s cũ mũdaſſet tybris⸿ Suburbanas qa tunc erat extra urbẽ.⸿ Cãtat dũ ueu. uehiť.⸿ Et iacit ad nautas uerba ebria: talia q̃lia dictabit epotus Bacchus.⸿ Nõdũ cõueniẽs amãs Tyberinus crebro ea loca inundabat.⸿ Poſtea a. M. agrippa trãſuerſus eſt effoſſa cõgiuo alueo. Et ab eo deus ille: qui in oẽs ſe formas uertit. Vertũnus dictus eſt cuius edicula erat in uico tuſco: & ibi uertũnum ſtare. teſtis eſt Var. Sed huius dici miſteria. Propet. apit in elegia. Quid mirare meas cũ facit ipm deum loquẽtẽ & ait. Thuſcus ego: e thuſcis orior: nec pœnitet ĩter prælia uolſinios deſeruiſſe focos.⸿ Hæc me tur. iu. nec templo lætor eburno Romanũ ſatis eſt poſſe uidere foꝝ. Hæc quondã tyberinus iter faciebat: & aiunt Remoꝝ auditos p uada pulſa ſonos.⸿ At poſtq̃ ille ſuis tñ cõceſſit alũnis. Vertũnus uerſo dicor ab amne deus & paulopoſt. Opportũa mea eſt cunctis e natura figuris. In q̃ſcunq; uoles uerte: decorus ero: & poſt. xxiiii. uerſum inqt. At mihi qđ formas: unus uertebar ĩ oẽs Nomẽ ab euẽtu pria lingua dedit. At tu roma meis tribuiſti ꝑmia tuſcis uñ hodie uicus noĩa tuſcua hẽt tpe quo ſociis uenit Lycomedius armis atq; ſabĩa feri cõtudit arma taci: &c. Hoc igť eſt q inqt uetula nõdũ fuiſſe trãſuerſum amnẽ. Vñ thuſco deo uertũni nomẽ inditum eſt cũ eo in loco paludes erant Nondum iſte deus conueniens diuerſis figuris: qui decenter in uariaſſimo in omnes figuras ſe trãſuertit.⸿ Cœperat nomen ab auerſo amne appellatus erat Vertumnus a tranſuerſo flu. tyberino: Vertumnus ergo

ANT. FAN.

Vertũn⁹ a reb⁹ uertendis dictis

uertũnus

Palladiũ e cœlo cecidit

Diõedes & ulyxes rapuerũt palladiũ

PAV. MAR.

In loco paluſtri cõſtitutũ eſt teplũ deo uertumno

Chriſāte palláris fi lia nubēs palladis munera attulit ꝑ dote

dictus ꝙ auertit amnē.⸿ Hic quoq; erat lu.dē.dēſa ſilua.⸿ Iūcis & arūdine:erāt iūci & cānæ paluſtres.⸿ Et pa.nō adeū.pe.ue.q̄ ꝑteriti nō poſſe:tectis pedib⁹ ergo opus erat nudare pedes.⸿ Stagna re.tū ob cloacas extructas.tū ob trāſuerſū amnē.⸿ Et ſua ri.coer.aqs cōtinēt nūc aq̄ tyberiæ ripis:ita ut hæc loca inūdare magis nō poſſit.⸿ Et tūc tellus ſiccaſine ullis aqs:tñ idē ab ipis olī aqs.⸿ Manet mos:cōſuetudo adhuc ſeruat ut eat nudis pedib⁹.⸿ Reddiderat:ipſa matrōa.Cām cōſuetudis.⸿ Dixi ego.⸿ Valeas op.anu ſoſpes eſto matrōa q̄ me docuiſti:qđ neſciebā.⸿ Qđ fu.æui.tui:illud ætatis qđ ſupuictura es.⸿ Oē ſit mol. dulce & iocūdū:ut ē illđ Cic.de Sene.Oēs abſterſeris ſenectutis moleſtias.Sed ēt effecerit mollē iocūdāq; ſenectutē Cætera q̄ ptinēt ad ueſtæ miniſteria.⸿ Dixi.ego.⸿ Iāpridē.lōge añ.Annis puerilib⁹:cū eēʒ puer q̄ſi hæc q̄ nunc retuli:tab ano didiei.Cætera ego didicerā a puero.⸿ Nō tñ iccirco:ob id q addidi.⸿ Prætereūda mihi.qa ſilētio ea ꝑterire nō debeo.⸿ Mœnia dat.nup qm̄ i tēplo ueſtæ palladiū e troia auectū ſeruabaſ.De eo nūc agit.Et locus exigit:ut nos quoq; de eo dicam⁹.Dion.ipm ſequētes.Is cū multos adducat:hæc inqt.Dicūt Chriſantē pallātis filiā nubētē Dardano dotē attuliſſe.Palladis mūera:palladi aq; & deoꝝ magnoꝝ ſimuluchra Cerimōias eoꝝ edoctā.Poſtea uero quā elluuionē fugiētes arcades pelopōneſum reliq̄rūt.Atq; i thratia iſula ſedes collocarūt.Dardanū aiūt deoꝝ hoꝝ tēplū ieffabilia aliis faciētē ꝓpria iꝑoꝝ noiatatq; cerimōias ſtatuitq̄ nūc ēt fiūt a Samotracib⁹.Vbi uero maiorē ptē ppli trāſuexit i aſiā

Palladiū regnāte il lo rege de cælo lapſum

ſacrificia & cerimōias reliqs eū dicūt pmanētib⁹ i iſula Palladia uero:& deoꝝ imagīe ſecū aduexiſſe.Cōſulētēq; deide eū de ſedib⁹.cū alia didiciſſet:ū de cuſtodia ſacroꝝ & oraculū hmōi accepiſſe.In urbē cōdendā Diis cultū icorruptū ſemp ponere:& cuſtodiis colere:ſacrificiiſq; & choreis.Donec.n.hæc ſcā uſa tellure maneāt muneratioue natæ a cōiuge'data:urbs iſta pſiſter ſine excidio ppetuo dies oēs.Ac dardanū qdē dicūt i cōdita:denoiataq; a ſe urbe ſimulachra ipſa reliqſſe.Ceteꝝ cōdito poſteriori tpe a nepotib⁹ Ilio.eo eē ſacra trāſlata feciſſeq; eis iliēſes tēplū.& aditū i arce:itaq; cuſtodiſſe q̄ maxie poſſent diligētia'diuia eſſe ducētes atq; ſalutis urbis cā ꝑcipua.Poſtea uero capta urbe iferiore.Aenea dicūt dñm arcis factū ſuſtuliſſe exauditis:& magnoꝝ deoꝝ ſacra & qđ adhuc ſuperat palladiū.Nā alteꝝ qdē ulyxē:& diomedē:nocti in greſſos Ilium:furto ſuſtuliſſe aiūt:Profectū deide ex urbe ænea'ſacra ipa ferētē i Italiā aduenīſſe.Arctinus āt datus eē dicit dardanio ab ioue palladiū unūſuiſſeq; ipm i ilio donec urbs capta eſt abſcōditū in loco iaccēſſo.Exēpio āt eius ita adornatū ut nihil ab exēplari differret ad fallēdos iſidiatores:in apto loco poſitū Idq; præ achiuos p iſidias ſurripuiſſe.Sacra igitur ab ænea i italiā eē trāſlata.Hæc ille.Poeta uero oſidit regnāte Ilo e cœlo palladiū cecidiſſe ſeruatūq; uſq; ad excidiū troiæ.Tunc ſeu ab Vlixe:ſeu a diomede ſiue ab ipſo ænea ſublatū.Sed nūc in ueſtæ tēpla ſeruari.⸿ Ilus dardanius dardani ꝓnepos.Fecerat nup noua mœnia:cōdiderat nouā urbē:ipſe.n.e mōtib⁹ in cāpos deſcēdit & in cāpis iliū urbē a ſe denoiatā cōdidit.

Ilus adhuc aſiæ diues habebat opes:
Credit armiſere ſignū cœleſte mineruæ
Vrbis in iliacæ/deſiluiſſe iugis:
Cura uidere fuit:uidi templūq; locūq;
Hoc ſupereſt illic:pallada roma tenet
Cōſulit ſmitheus lucoq; obſcur⁹ opaco:
Hos non mentito reddidit ore ſonos:
Aethercam ſeruare deā ſeruabitis urbē
Imperium ſecum transferret illa loci
Seruat:& iclu ſā ſūma tenet ilus in arce
Curaq; ad hæredē laomedonta uenit.
Sub priāo ſeruata paꝝ ſic ipſa uolebas
Ex quo iudicio forma reuicta tua eſt:

ANT. FAN.

¶CVRA uidere fuit.Nota Ouidium fuiſſe in phrygia cum eſſet ei curæ uidere ruinas troiæ:atq; ut talē uirum:dicebat uetere perſcrutari.⸿ Vidi tēplumq; locūq; uidi arcem troiæ ad templū ſiue adytuʒ ubi palladiū fuit.⸿ Pallada roma tenet.ſimulachrū palladis.i.palladiū eſt romæ in æde ueſtæ.⸿ Cōſulitur ſmintheus.cum palladiū e cœlo cecidiſſet ilus conſulit apollineum ſmintheum:cuius ædes fuit apud troiā nō ſolum in urbe Chryſa ut ſcribit Strabo:ſed in tenedo ut Smintheu ꝑclare tenedi dñatot apollo.Chryſæ ſimulacrū apollinis fuit nois ueritatē ſeruans ut idē inquit geographus cuʒ mus ſtatuæ pedibus ſubiaceret.Eſt enim ſmintha mus lingua cretēſiū.Aetheriam deam.Cœleſtē:hoc ex palladiū ſiue effigiē palladis quæ e cœlo cecidit.Aether.n interdum pro cœlo poniſ ut ſic habitea terras & te deſideret æther.⸿ Ad hæredem laomedonta Qui illi & hæres & filius fuit ſeruabitq; palladiū.⸿ Sic ipſa uolebas:uoluit pallas furto ſurripi irata Troianis ob iudicium paridis.

Apollo ſminthe⁹

Smintha

PAV. MAR.

¶ILVS diues adhuc habebat opes aſiæ.regnabat adhuc ille & aſiæ imperium ſimul diuitias poſſidebat.⸿ Signū mineruæ armiferæ.palladiū ipſum.⸿ Cœleſte nam e cœlo miſſum.⸿ Creditur deſiliſſe decidiſſe.⸿ In iugis urbis iliacæ.in montibus troiæ⸿ Cura uidere fuit q̄ū uolui ego uidere loca troiana.⸿ Vidi & tēpluʒ ipſius palladis.⸿ Et locum.hoc eſt editum ubi oiim palladium ſeruabatur & his uerbis indicat Ouidi.ſe loca troiana uidiſſe.⸿ Et nos quoq; omnia perluſtrauimus nunc nihil ex ingentibus ædificiis ſupereſt niſi ruina & facies illa menium ſemirutorum:quæ reſpicit ægeum:Ea quidem aperte oſtendit magnam fuiſſe urbem.Protenditur enim ab auſtro in arctum ad.xx.milia paſſuum.de qua in ægide diximus.⸿ Si Reſpondebant lateri latera omnia primo.Pergama quis demens magna fuiſſe negat.⸿ Hoc ſupereſt illic templum inquit adhuc ſupereſt.Sed palladium in urbe ſeruatur.Roma tenet pallada palladium.ipſam palladis effigiem quæ ſeruabatur in ueſtæ tēplo ut diximus.⸿ Conſulitur ſmintheus alii legūt:Cōſolitur Cynthus ſed ſmintheus legendū eſt.Ilus enim eū illum ſignum habuiſſet.Smintheum apollinem conſuluit.Apud troiā enim Cryſſa eſt urbs in loco excelſo.& petroſo ſupra mare ſita.& in ea ut Strabo inquit eſt apollinis ſminthei delubrū:& ſignum quod nominis ueritatem ſeruat nam mus quidam pedi ſtatuæ

Sminthe⁹ apollo dict⁹ q cyriſſa urbe prope troiam colebaſ

ſubiacet.¶ Et obſcurus opaco loco:& iõ obſcur⁹ ipſe apollo:qa in umbroſo luco.¶ Reddidit hos ſonos: hoc rñſum.O:e nõ métito:nõ fallaci:ſed ueridico:qa uera ide oracula dabat ¶ Seruate deá æthe.tueami ni:& cuſtodiatis cœleſte palladis ſignũ.¶ Seruabitis ut quoad ſeruata erit imago palladis Erit icolumis uẽa urbs.¶ ilia:pallados effigies¶ Tráfferret ſe.ipſe.lo.quo ipſe tráfferet:eo tráfferet ipiũ¶ Seruat ilus ne quo tráfferat.Et tenet iclusam i ſũma arce iclusit illá i téplo.qđ i ſũma arce cõſtituerat.¶ Et cu.ſeruandæ imagis.Vẽit ad heredé.laomedõtaq fili⁹& hæres fuit illi:& licet eo regnáte capta fuerit urbs ab hercu le máſit tñ icolũe palladiũ.¶ Sub pri.ſer.pa.qa furto ſubtracta eo regnáte¶ Sic ip.uo.ſic placuit tibi ut ra pe cũ eẽs tu pallas irata troiáis.¶ Ea.q.t.ſ.ẽ re.lu.ex quo ſpſa ẽ tibi uen⁹:& ea formoſior a pide iudicata.

Palladiũ ex troia romá delatũ & ſeruatũ diligenter

Seu gen⁹ adraſti/ſeu furtis aptus ulyſ(ſes
Seu pius æneas eripuiſſe ferunt:
Autor in incerto eſt/res romana/tuẽtur
Veſta/qđ aſſiduo lumie cũcta uidet
Heu quãtũ timuere pães quo tpe ueſtã:
Arſit/& eſt tectis obruta pene ſuis.
Flagrabát ſancti ſceleratis ignib⁹ ignes
Mixtaq; erat flámæ fláma pphana pie.
Attonitæ flebát demiſſo crine miniſtræ
Abſtulerat uires corporis ipſe timor:
Prouolat in mediũ & magna ſuccurrite
(Nõ ẽ officiũ flere)metellus ait(uoce
Pignora uirgineis fatalia tollite flámis
Nõ ea ſunt ucto ſed rapienda manu
Me miſerũ dubitatis ait/dubitare uidet:
Et pauidas poſito pcubuiſſe gẽu(bat

ANT. FAN.

¶ Genus adra.Diomedes quẽ Tydeus genuit ex Dei py le Adraſti filia.¶ Seu fur.ap.uly. ipſe alibi:ſua narret uly xes q̃ ſine teſte gerit:quoꝝ nox cõſcia ſola ẽ.¶ Seu pius æ.fabulari eos Piut.exiſtimat q æneã⁹ tradiderũt dũ troia diriperet palladiũ ſuſtu iſſe.qđ Diomedes & Vlyxes ex portarũt:qb⁹ inqt Ser.id negociũ potiſſimũ datũ qa mi neruæ fuere cultores.¶ Res ẽ romu.icertũ ẽ qs palladiũ ſurripuerit.Sed eẽ id rome dubiũ nõ ẽ.¶ Quod aſ.lu.cũ cta ui.qm Veſta aptiſſima ẽ tuẽdo palladio cũ manifeſte cũcta uideat ob igne iextinctũ ¶ Quo té.ue.ar.nõ i ſecũ do bello pũico tpe Li.ædẽ ueſtæ uix deféſaʒ iqt:& cõditũ in penetrali fatale pign⁹ iperii ſed pauloañ cũ Cecili⁹ Me tellus põtifex max.ex icẽdio tẽpli Veſtæ palladiũ rapuit. Vñ ilid ẽ Iu.Vel q ſeruauit trepidã flagrãri ex æde mineruã Et illđ Ply..Metel⁹ orbã luminib⁹exegit ſenectã amiſſis i cẽdio cũ palladiũ rapet ex æde ueſtæ mẽorabili cãſiʒ euẽ tu miſero:quo fit ut iſœlix qdẽ dici nõ debeat fœlix tñ eẽ nõ poſſit.Tribuit ei po.Ro.qđ nunq̃ ulli alii ab condito æuo ut quotiẽs i ſenatũ iret curru ueheretur ad curiã ma gnũ & ſublĩe ſed pcul:s datũ Dio.autor ẽ ſimulachꝝ Me telli in capitolio poſituʒ eẽ ubi magnos honores q a Ro manis i eũ collati fuerãt iſcriptio.teſtabat.¶ Vires cor.q bus ablatis uirgines tẽplo ardẽti opem ferre nõ poterãt. ¶ Nõ eſt of.fle.Me.ait:Opẽ ferre offm̃ eſt nõ lachryma ri.Idem ſentit Cicero in tuſcu.qõnibus.¶ Pignora fatalia.Palladiũ in quo eſt fatũ romani impii.¶ Flam mis uirgineis:ædẽ ueſtæ uirginis abſumẽt bus & ſacra ¶ Dubitare uidebat:cernebat nullá eſſe e uirgini bus ueſtæ q̃ auderet palladiũ e flámis arripere cũ oẽs flexis genibus uotis tm̃ & precibus uacarẽt.

Palladiũ uix eſt in cẽdio ſeruatum

Cecilius metellus pontifex cæcus curru uehebat i ſenatũ abſeruatũ palladium i quo erat fatũ imperii rõani

PAV. MAR.

¶ SEu ge.adra.ſeu rapuit ie nepos Adraſti regis argiuoꝝ:hoc ẽ Diome.Tydei & Deiphyles Adraſti filiæ fili⁹.Aliq legebãt Seu gener adraſti:qđ nõ pbãdũ.qm̃ nõ tyde⁹ q illi⁹ erat gener.Sed tydei fili⁹ Diomedes Vliſẽ comitat⁹ eſt q eã ſurripuit. Vñ i.xiii.met.ipſe loq̃ns iqt.Cur audet Vlyxes ire p excubias & ſe cõmitte re nocti:Perq; feros enſes nõ tm̃ mœnia troũ Veꝝ ẽt ſũmas arces intrare ſuaq;.Eripe æde deã.raptaq; af ferre per hoſtes.Iõ hoc i loco addit ſeu furtis apt⁹ Vlyxes Quæ ſine teſte gerit:quoꝝ nox cõſcia ſola eſt. Aut ad ilid referẽdũ:qđ ex ſiſypho Aeolii filio latrõe nat⁹ credit.Qđ ẽt aiax exprobrat.Quid ſanguine cretus ſiſyphio fortis & fraude ſimillimus illi iſeris æcidis alienæ noia gẽtis.Seu pius æneas.rapuit extre ma illa nocte:qa incẽſa troia:Veꝝ ſimulachꝝ palladiũ ſurripuere græci:Diomedes & Vlyxes.Qđ ſecre tius ſeruabat.Veꝝ palladiũ ſecũ aſportauit æneas.¶ Eripuiſſe ferũt q̃ſi qcũq; fuerit ſurripuiſſe palladia di cũt.¶ Autor in in.eſt:ná naſcit qs fuerit raptor.¶ Res eſt ro.ná nũc Romæ eſt.¶ Veſta tuetur:ſeruat pal ladiũ in ſuo tẽplo:¶ Quod ui.cũ q̃ ſũt in tẽplo.¶ Lumine aſ.pp inextinctũ ignẽ ¶ Heu q̃ñ timuere pães q̃tus fuit ſenatoꝝ timor.¶ Quo té.ue.ar.eo tpe quo flagrauit tẽplũ ueſtæ ¶ Et eſt pœ.q̃ſi.¶ Obruta ipſa dea imẽſa.¶ Suis teq̃ paꝝ defuit:qn ruerct tẽplũ pptet incẽdiũ.& obrueret ſacraq̃ erãt intus.Arſit.n.Ve ſtæ tẽplũ bello punico primo ut apud Diony.Eſt ubi de Numa agit:qđ romanis de Sicilia cũ carthaginẽ ſibus fuit incẽſo.n.tẽplo:fugiẽtibuſq; ea igne uirginibus.Põtifex L.Cecilius metellus:is q memorabilẽ il lum e Sicilia de carthaginẽſibus triũphũ duxit:ucẽrũ.xxxviii.elephãtis.pptiã ſecuritatẽ negligẽs.publicæ utilitatis cã:ſũmo ſuo piculo in ardẽtia irripit:ac relicta a uirginibus ſacra rapiẽs ex igne ſeruauit.Magnos honores a ciuitate tulit.ſicut ſimulachri eius in capitolio poſiti inſcriptio teſtat ¶ Ignes ſan.ſacri ueſtales ignes ¶ Flagrabát.ardebát.¶ Ignibus ſceleratis & ob id ſceleratis:qa imixti ſanctis ſacra adurabát.¶ Flá ma pfana:ipſa.¶ Erat mixta flámæ præ i.ſancte pſanũ tñ id eẽ Põp.docet quod nõ eſt ſanctũ.Pl:au ſanctũ an profanũ habeas paruipendit. ¶ Miniſtræ attonitæ:caterrite uirgines.¶ Flebant demiſſo crine:paſſis crinibus.¶ Ipſe timor:quẽ incẽdio cõceperant ¶ Abſtulerat uires corporis omne robur. ¶ Præ metu.n. effectæ erant debiliores:& rebus ſuccurrere nõ poterãt.¶ Metellus qui põtifex erat.¶ Prouolat in mediũ. celeriter in medias uirgines accurrit.¶ Et ait ma.uo.q̃ſi ita inclamauit:¶ Succurrite afferte opẽ.¶ Non eſt officiũ flere.nõ eſt opus:lachrymis:aut effundere lachrymas nõ ſpectat ad officiũ quia ex officio prodeſſe debetis.Hoc autem.flere nihil prodeſtis.Ergo iuuate ut ex officio debetis.¶ Tollite:eripite.¶ Flammis uirgineis:ex ignibus ueſtalia ſacra incendentibus.¶ Pignora fatalia quaſi ea ſacra in quibus ineſt imperii

Diõedes fili⁹ tydei & deiphyles filiæ adraſti

Tẽplum deæ ueſtæ arſit i primo bello punico

Profanũ etiam pre fanum

romani fatū.¶ Nō ea ſūt rapi.no.nā uotis ab ignib⁹ nō eripieſ.¶ Sed ſūt ra.ma.māib⁹ & uirib⁹ uſiſmō ꝓ-cib⁹.Sic illd Caronis apd Salu.Nō uotis:neq ſupplicis mulieꝝ auxilia deoꝝ paraſ.¶ Vigilādo:bñ cōſu lēdo ꝓſpera oīa cedūt.Air metelius me miſeꝝ dico dubitatis eripe.ſ.ſacra.¶ Videbat dubitareillas uirgi-ne præ timore:¶ Et ui.pauidas.attōitas.¶ Procubuiſſe:ꝓhas iflexiſſe ſe.¶ Poſito genu.inflexis renibus.

Haurit aq̄s/tollēſq̄ man⁹ ignoſcite di- (xit
Sacra/uir intrabo non adeunda uiro:
Si ſcelus ē i me/cōmiſſi pœna redūdet
Sic capitis damno roma ſoluta mei:
Dixit/& irrupit ſcm̄/dea rapta ꝓbauit
Pontificiſq̄ ſui munere tuta fuit:
Nūc bñ lucetis ſacro ſub cæſare flāmæ
Ignis in iliacis nunc erit/eſtq̄ focis
Nullaq̄ diceſ uittas temeraſſe ſacerdos
Hoc duce/nec uiua defodietur humo:
Sic iceſta perit/quia quā uiolauit in illa
Cōditur/& tellus ueſtaq̄ numē idē ē:
Tū ſibi callæco brut⁹ cognomē ab ho- (ſte

ANT. FAN.

¶ H Aurit aq̄s:ne polluris māib⁹ tāgeret ſimulachꝝ pal-ladis.¶ Nō ade.ui.qa ædē ueſtæ uiris īgredi nō licebat. ¶ In me.in caput romani pōtificis nō i romanā ciuitaī. Nūc bñ lucetis ſacro ſub cæſare flāmæ:Sub cæſare Au-g i pōtificaru ſuo(ut iqt Sue.)auxit ſacerdotū numeꝝ di gnitaī & cōmoda ꝓcipueq̄ ueſtaliū uirginū apd q̄s añ annū & q̄ttuor mēſes q̄ decederet teſtm̄ a ſe fcm̄ depoſu it.¶ Nullaq̄ dicetur uittas temerate ſacerdos hoc duce. ¶ Nō pcet miſtus ueſtæ Auguſt⁹ ſi uirginitaē amiſerint q filiæ ac nepti nō pepcit.Is.n.iuliā filiā & nepiē, relega-nit:filiæq̄ oēm uini uſū ademit.eāq̄ ut reuocaret exora ri nullo mō potuit.De uitta dixim⁹ ut ſupra.¶ Nec uiua defodieſ hōo:uiua noīatiu⁹ caſus ē:nec claudicat uerſus. Hmōi.n.loco ubi cæſura ē ꝓduci correptā ſyllabā ſæpe inuenies.¶ Quia quā uiolauit ī illa cōdiſt Veſta.i.terra q̄ uiolata ē inte opprimit iceſtā.Lege.Plut.ī Numata quo abūde q̄ ad hāc rē attinēt refertſſed & añ urbē cōditā le ge Albanoꝝ pollutæ uirgines cedebāſ uirginis ac uiuæ defodiebāſ.¶ Tū ſibi cal.bru.co.ab ho.fecit:iuni Brutus q Cornelii Naſicæ collega i cōſulatu fuit teſte Liuio.ſex tæ decadis li.iiii.hoc tpe.Callecus ſiue calliacus cognoiat⁹ ē:qa nō ſolū Luſitāos i hiſpāia domuit ut mēi-nit Ruffus ſed Callecos Luſitāiæ finitimos q i ulteriore hiſpāia ſūt.Hos domuit Brut⁹ paulopoſt Cartha ginē dirutā:lege Euſebiū. Vt āt Callecus poti⁹ q̄ luſitan⁹ cognomīto 'diceret Callecoꝝ ferocitas fuit ī cā. Stra.Calleci āt nouiſſimi ſūt mōtana hitātes ui plurimū.Vñ & bellaciſſimi & ſubiugatu difficillimi ēt el q luſitāos ſupauit cognomē ꝓſtiterūt.Attingūt ſane Calleci luſitaniā ab aurora itaq̄ maxīa luſitanoꝝ ꝑ-trāſit i Callecoꝝ nomē a qb⁹ deuictis Brut⁹ ſm Tra.callecus cognoiat⁹ ē ut Brut⁹ cognomēto Callecus hac urbe ad faciēdas excurſiōes uſus belligerauit i luſitāos ſm Ply.uero calliacus ut coloſſus eiuſdē in tē-pio bruti callaici apd Circū eundē ad Lauicanā portā eunti. Vtrūq̄ ſine dubio recte diciſ cū nō ſemp pro portio quærēda ſit Martialis.Callaicū mandas ſi quid ad oceanū:Sillius:Callaicus iāpon fugit.Idē.Furti naq̄ fœdera amantū callaicæ fecere manus:Calloecū quidā per oe ſcribendum exiſtimant.

Ang.cæ-ſar in ſuo pōtificatu auxit nu-meruz ſa-cerdotū & ꝓmia ueſtalib⁹.

Virgies pollutæ cedebanſ uirgis & uiuæ de-fodiebāſ

Brutus callaicus

Calleci circa luſi-taniam

PAV. MAR.

¶ H Aurit aq̄s:qb⁹ ſeſe aſꝑgens expurgaret.¶ Et tolleēs ꝑ attollēs i cœlū man⁹.¶ Dixit o ſa.igno.date mi hi ueniā ne ſacrileg⁹ hēar¶ Ego uir itrabo nō adeūda uiro igrediar pace uīa tēplū.quo īgredi nō lz uiris ¶ Si ſce.eſt:ſi ſcelerate a me fit inire tēplū. ¶ Poena cō.ſupplicium qd ꝑ hoc ſcelere deberef.¶ Redūdet in me q̄ſi copioſe ꝑ abūdāter redeas in caput meū.¶ Roma ſit ſoluta.libera:ab oī piculo.¶ Dāno ca.meo meo ſupplicio¶ Dixit.hæc.ſ.uerba Meteli⁹¶ Et ir.cū ipetu flagrās tēplū īgreſſus ē:& eripuit ab igne ſacra ¶ Dea ueſta.¶ Probauit factū.cōmēdauit qd metellus fecerat.¶ Et fuit tuta qa nō rapta ignib⁹ ipſa ſacra. ¶ Munere:offō.¶ Sui pon.Metelli q ſacro piis manib⁹ de tēplo ardēte recepit ¶ Nūc:hoc tpe.¶ Bñ fœ. ¶ Lucetis flā.uos ueſtales ignes.¶ Sub ſa.cæ.ſub Tyberio:aut auguſto pricipe.¶ Nūc ignis erit & eſt ī ilia cis focis:q̄ſi nō extinguiſ.nec extingueſ alicuius uirgis culpa.¶ Sed hæc dicta ꝑ ſūma pudicitiæ obſeruā-tia.Et nul.ſa.nulla uirgo ueſtalis.¶ Diceſ temerate uittas.Violate uirginitaē.Nā uittæ ut alias diximus inſignia ſacerdotii:& pudicitiæ.¶ Hoc duce q̄ū ipante Tyberio.¶ Nec uiuēs uirgo ¶ Defodiſ hu.qa nul la peccauerit nulla erit q̄ ſupplicio afficiaſ aliq legūt uiuo hūo:melius uiuēs leges.qm̄ 'uiuēs defodiebaſ q̄ deliqſſetnt mox ſubnectā.¶ Sic pit ī q̄ uirginitaē ꝑdidit:uiuēs defodiſ.¶ Quia cō.humaſ.In illa tellu re.ſ.¶ Qua uio.uiolaſ.n.Veſta q̄ & tellus ēt:& ī tellure.defodiſ.¶ Et tellus:& ueſta eſt idē numē:ut ſupius dixim⁹.ueſta eadē ē & terra.Sed qua pœna plectātur ueſtales q uirginitaē ꝑdiderūt a mltis referſ.Veꝝ añ cōditā urbē albana lex erat.ut polluta uirgo uirgis cedereſ.Deinde uiuēs defodereſ.Sed de ſupplicio:quo Romæ afficiebātur:ita Plu.inquq̄ uirginitaē ꝑdiderit:uiua ad portā:quā collinā uocāt defodiſ:Hic ſtructa ē ſubterranea dom⁹:haud magnā.i quā e loco ſupiore deſcēdiſ.¶ Iacet i ea ſtrat⁹:lectulus:& lucet na ardēs primitiæq̄ reꝝ eaꝝ.Quæ neceſſariæ ſūt ad uictū breues q̄dā:panis aq̄ in uaſe lac.& oleū.Quaſi caueat ipſa domus:ne fame ei⁹ corpus itereat q̄ maximis expiatiōib⁹ dedicata ſit.Ipſā uero pœne obnoxiā feretro ipoſitā:& exterius obtectā loriſq̄ ligatā:quo neq̄ uox queat ēt audiri.ꝑ foꝝ uehunt.Silētio abſce dunt oēs eamq̄ ſine uoce graui cū mœrore quodā deducunt:neq̄ aliud ſpectaculū horribilius:neq̄ aliū diem ciuitas mœſtiorē agit.Cum uero ad locū feretrū celatum fuerit:ſolutis a miniſtris uinculis,Sacerdo tum princeps ꝑcatus arcana quædā:ſublatiſq̄ ad deos manibus.ante ſuppliciū educit eam capite opertā conſtituitq̄ in ſcalis in domiciliū inferentibus.Deinde ipſe cū aliis ſacerdotibus auertitur.Cū autem illa deſcenderit.& ſcalæ tolluntſ.& multa de ſupiniecta humo:domiciliū operitur.adeo ut is locus reliquo tu mulo æqualis fiat.Sic quidem præ ſacram uirginitatem prodiedre ponitur . Hæc ille:¶ Tum ſibi ca.eo dē die quo & ueſtalia celebrantur hoc eſt.vi.idus Iunias.i.viii.die iunii Iunius Brutus:qui cum Corn.naſi-

Circa portā col linā ager fuit ī quo ueſtales corruptæ defodie-bantur

feretrū lo cus ubi dānatæ conſiſte-bant in iudicio

ca:cõſul fuit:& fœliciter ĩ Hiſpãia pugnauit:a deuictis Callecis ulterioris hiſpãiæ ppl̃is:Callec⁹ ẽ cognoia tus:aliq Callaciũ:aliq Callectũ.aliq Collaicũ dicũt.ſed oẽs errãt. Nã Callecũ dicere debem⁹:Stra.li.iii.brutus cognomĩto Callec⁹ iqt.L.Anne⁹ ſic ĩqt.D.Bru.aliq̃to lati⁹ celtas:Luſitãos oẽs Calleciæ ppl̃os ſubegit formidatũq militib⁹ flumẽ obliuiõis lethẽ:pagratoq uictor oceãi littore nõ pri⁹ ſigna cõuertit.quã cadẽ tẽ ĩ maria ſolẽt.obrutũq aqs ignẽ:nõ ſine ſacrilegii metu:& honore dephẽdit. ⸿Tũc.eo die.Brutus.D. Iunius Brutus.⸿Fecit ſibi cognomẽ:pepit cognomẽtũ:⸿Ab hoſte calleco.a deuictis calleciæ ppl̃is.

Callaciũ ut Callecũ uel calaicũ dr̃

Fecit:& hiſpaniã ſanguie tixit humũ:
Scilicet interdum miſcẽtur triſtia lætis
Nec ppl̃m toto pectore feſta iuuant:
Craſſ⁹ ad euphratẽ aqlas natũq ſuoſq
Perdidit:& læto ẽ ultimus ipſe datus:
Parte qd exutas dixit da ſigna remittes
Q uiq necẽ craſſi uindicet ultor erit:
At ſimul auritis uiolæ demuntur aſellis
Et cereris fruges aſpra ſaxa terent.
Nauita puppe ſedẽs delphia uidebim⁹
Hũida cũ pulſo nox erit orta die: (qt
Iã phryxa nupta q̃reris tytone relinqui
Et uigil eois lucifer exit aquis:
Ite bonæ matres ueſtrũ matralia feſtũ

ⅭSANguie tin. Nõ ſuo ſed hoſtiũ callecoꝝ.⸿Scilicet ĩ.mi.tri.læ.Ipſe alibi:Vſq adeo nulla ẽ ſyncera uoluptas: ſollicitũq aliqd lætis ĩteruẽit. Qđ iõ dictũ ẽ qa quo die Bru.Calie.cognoĩat⁹ eſt Parthi exercitũ romanoꝝ cui⁹ dux Craſſus erat deleuerũt Nota ẽ hiſtoria. ⸿Læto ẽ ul. ip.da.Capt⁹ ab hoſtib⁹.C.repugnauit ne qd uiu⁹ pateref & ita iterfect⁹ ẽ.⸿Dixit dea. Veſta qa ĩ feſto Veſtæ ro.eã calamitatẽ acceperũt.⸿Signa re.ad honorẽ auguſti hoc dr̃ cui pti ut dixim⁹ militaria ſigna repoſcẽti reddiderũt. ⸿Simul au.ui.de.aſei.Profecto die q ueſtalibus ſuccedit cũ flores aſinis demũf q reuertũf ad molã delphĩ cũ poſteriore pte ſagittarii ĩ ortũ chrõicũ tolliſ quã Colũella tradit.iiii.idus hui⁹ mẽſis ueſpi exoriri.Oui.uero hic qnta.⸿Aſpa ſa.ſcabræ molæ.⸿Iã phry.a nu.q̃.ti.re.Tithonus ẽ Laomedõtis fili⁹.i.Vñ hoc loco phryx dr̃.⸿Ite bo.ma.Mr̃is matutæ feſta Mr̃alia uocanſ aut.Fe.q̃ Romãi.iiii.idus iu.celebrabãt uocãtes mr̃alia qa cõſtat matutã ob bõitatẽ a maiorib⁹ matrẽ appellatã ut idẽ fe.docet qđ bõa ſit ac talis q̃lia q̃ matura ſũt ut Ver.ſcri.Huic ut inqt Var.mr̃onæ,teſtuceũ faciebãt ſic dictũ q̃ ĩ teſta calida coq̃ref.cũ idẽ libũ noĩatũ exiſtimet qđ priuſq̃ coctũ eẽt libaref.Currebaſ ãt ĩ ei⁹ ſacrificiis ut ait Plu.ĩ Cãillo Vñ cõſtaſ iqt Matutã Leucotheã eẽ q̃ fuit Ino cadmi filia ex Hermiõe.Prop.Ino ẽt pria terras ætate uagata ẽ.Hãc miſer iplorat nauita leucotheã:Eã uxor Athamãtis regis thebaꝝ furẽte marito Learcho ab eo iterfecto cũ melicerta filio ĩ mare ſe pcipitẽ ďditũ:ubi deo miſatiõe cõuerſa ĩ numẽ marinũ a græcis qdẽ Leucotheæ hoc ẽ albæ deæ nomẽ accepit:a nr̃is matutæ q̃ aurora ẽ.Melicerta uero palemõ dict⁹ ẽ:ut leucotheaq deo cũ mr̃e palemõ dixit:quẽ latini portunũ appellãt:q̃a portub⁹ pẽſt uel qm̃ (ut inqt Fe.) de⁹ putabaſ eẽ portaꝝ Vñ claui ĩ mãu teneſ fingebaſ.Fuit aũt ædes mr̃is matutæ rõæ ĩ foro boario q̃ a Ser.T.regi dedicatã:poſteaq refectã Cãillus nouit ſe cõſecraturũ cõſecrauitq ut Li.tradit.Eã ædẽ (ut Plu.ĩ Cãillo & ĩ q̃õnib⁹ ſcri.) ãcillis igredi nõ licebat:q̃uis uno tñ & ea pulſata a mulierib⁹ introduceref ipellereturq ut eo ſigno planũ fieret reliqs aditu phiberi.Ino.n.ulcũ cũ ſerua rẽ hẽre ſu ſpicata filiũ depiiſſe dr̃:q̃ ſeruã noĩe antipherã cũ græci o tiũdã fuiſſe ex ætholia fabulenſt æditus oĩ in cbirõea p æde Matutæ loꝝ tenẽs pnũciabat nõ ſuatã igredi nõ ſuũ nõ ætholũ nõ etholã. Ap hãc deã pterea bõa.nõ filiis ſed nepotib⁹ optabanſ:uel qđ ino ut docet Pl.miti atq hũano igenio ſororis filio mãmã pbuiſſe dr̃ cũ iſœlix fuiſſe ĩ filii uideaſ qđ pulcherria uideref ea cõſuetudo.q̃ multũ iter neceſſarios bẽiuolẽtiæ cõparet.Sane Ser.uult ĩ mõtib⁹ tyburtinis eẽ leucothea qđ ñ placet.It ait albuneã eã eẽ.& ab aq̃ q̃litate albuneã appellatã & eẽ albuneã ſiluæ nom ac fõtis.Fuit ẽt ædes Matutæ ĩ foro olitorio quã Li.a.C.Cornelio cẽſore dedicatã eẽ inqt uotã locatãq q̃driẽnio añ eodẽ cõſule bello gallico.

ANT. FAN. Matralia iiii.idus iun.celebranſ matuta ſeu ino & ei⁹ fabula leucothea Matuta Melicerta Palemõ. portunus Matris Matutæ des in foro boario

in o dicta matuta uel leucothoe cui⁹ tẽplũ fuit ĩ foro olitorio

ⅭEt tin.ſan.hoſtili.⸿Humũ hiſ.q trucidauit multa hoſtiũ milia ſic tellurẽ hoſtilẽ hoſtili ſanguie fœdauit.⸿Scilicet in.eodẽ die & læta euenere:& triſtia aliqñ ita ut mĩſti ſint:q ad caſum referãt cũ rõ afferri nõ poſſit.⸿Veſtaliũ.n.die.Brutus fuit uictor:& eodẽ die exercitus Ro.ſub Craſſo duce trucidat⁹ ẽ.De quo egimus ſupiore lib.⸿Scilicet.certe.⸿Triſtia in.aliqñ.⸿Miſcenſ læ.pſpa miſceſ aduerſis:dulcia amaris. ⸿Nec fe.iu.delectãt.⸿Ppl̃m to.pe.qa lætus ppl̃s oĩ ex pte eſſe nõ põt.⸿Afficiſ.n.recordatiõe magnaꝝ cladũ.& deſiderio extinctoꝝ ciuiũ.⸿Craſſus pdi.ad Eu.fluuiũ de quo ĩ prio dictũ.⸿Aqlas romana uexilla:& notũ.P.Craſſũ.Et ſuos milites oẽ exercitũ.⸿Et ipe ul.ẽ da.læto:capt⁹ & ipe a ſurẽa duce pthoꝝ:et uitio loco extinctus ẽ:nã repugnãte ne qd uiuus pateref pti obtrũcarũt.⸿Dea.ueſta.⸿Dixit pte exultas: qd gaudes te tot romãos trucidaſſe:& ſigna rapuiſſe.⸿Remites ſigna ad auguſtũ ut ſupiore lib.diximus. ⸿Erit ul.Octauio aug.⸿Qui uin.q ulciſcaſ.⸿Necẽ.mortẽ Craſ.& lugẽtẽ illã cladẽ.⸿At ſi.ha.v.idus iu. poſt ueſtalia feſta oriſ delphin.De quo qdẽ ſigno & plura & ĩ prio & ĩ ſcdo lib.dixim⁹.⸿At ſi poſtq̃.Violæ.ſta florida.⸿Demũf au.aſel.cũ corõæ remouenſ ab aſinis p⁹ ipm idẽ ueſtalioꝝ:euitis a lõgis aurib⁹. ⸿Et ſa aſ.molæ aſpæ & ſcabiæ.⸿Terẽt fru.ce.cũ ĩ eo feſto & aſini & molæ hũerit uacationẽ:nũc aſini uerſãt molas:& illę ferũt frumẽta.⸿Nauita ſe.pup.recto.n.nauis ĩ puppe ſedet⸿Inqt ui.delphia cũ nox hũida erit orta die pulſo:p⁹ occaſũ ſolis ipſi⁹ diei q ueſtalia ſeqſ iſpicem⁹ delphinũ qm̃ tũc appet.⸿Iã o ti.phryx troiãe nã laumedõtis fili⁹.⸿Q uæreris re.a nu.q̃reris q̃ te aurora relinqt.⸿Et lu.ui.ſtellã ueneris:q̃ mane ſolẽ pcedit.⸿Erit aqs eois ſurgit ab oriẽte.⸿Sic idicat diẽ iſequẽtẽ:q ẽ qrtus die iduũ iuniaꝝ.& decim⁹ mẽſis:q̃o mr̃alia celebranſ eſt.n.matutæ deæ feſtũ q̃ a græcis leucothea dr̃.Hæc fuit ino cadmi ex Hermione filia Athamantis uxor & bacchi nutrix nouerca phryx & helles:quæ cum agitat⁹ furiis Athamas

Teſtuacea Foꝝ boariũ ubi PAV. MAR.

Surena dux parthoꝝ cæpit craſſũ & occidit

Ino filia cadmi ex hermiõe uxor fuit athamãtis regis thebaꝝ

Melicerta portũ palemon tẽplũ matri deoꝝ uotũ a camillo

Leatchũ filium interfeciſſet:cũ altero filio melicerta ex ſcopulo in mari ſe ꝑcipitauit.¶ A dis maris ſeruata delata ẽ ab hiſtoria tybridis:& poſtea ꝑ dea hita:appellata a nr̃is matuta:cuius mẽinit Cic. in libris de nã deoꝝ:dicẽs a græcis λευκοθέαν:hoc ẽ albã deã.a nobis uero matutãq̃ aurorã ſignificat.ide matutin⁹ Hui⁹ tẽplũ ẽ ĩ foro boario ad ripã tybridis:qđ Ser.Tul.poſuit:ut poeta aſſerit. Veꝝ poſtea iſtauratũ ẽ a Camillo de quo Liui li.v.ab urbe cõ.Ludos inqt magnos ex ſenat⁹cõſulto uouit ueiis captis ſe facturꝝ:Aedẽ q; matutæ mr̃is refectã dedicatuꝝ.iã añ ab rege Seruio Tul.dedicatã:& paulopoſt.Tũ iunõi regiæ tẽplũ ĩ auẽtino locauit.Dedicauit.Dedicauitq; matutæ mr̃is.& Plut.Camillũ uouiſſe inqt.Nã ut alt.creat⁹ dicta tor i ueios magſatũ eqtũ ducẽs Corneliũ Sci.Primo uouit ſi fœlicẽ exitũ bellũ hẽret magna ſpectacula ſe facturꝝ.& tẽplũ deæ:quã matrẽ matutam rõani uocant cõſecraturꝝ.Hãc certe ex ſacrificiis.in q̃bus curſ rit:leucotheã noĩari uolũt:&.n.ancillã in tẽplũ adducẽtes alapa pulſant:deiñ ĩpellũt:& fratrũ filios añ ſingulos fr̃es ſub brachio ferũt:& circa ſacrificia currũt hæc ſimulachra ſunt eaꝝ reꝝ:q̃ in inſaniat & q̃ noĩe pellex paſſi ſunt.¶ Ite bo.ma.ad tẽplũ.ſ.matutæ.¶ Matralia ueſtrum feſtum eſt:a matre.n.matralia dicta.

Flauaq; thebãæ r̃ddite liba deæ:(circo
Frõtib⁹& magno ſũcta ẽ celeberrima
Area quæ poſito de boue nomen hẽt:
Hac ibi luce ferũt maturæ ſacra parẽti
Sceptriferas ſerui tẽpla dediſſe man⁹:
Quæ dea ſit/q̃re famulas a limine tẽpli
Arceat/arcet enim libaq; toſta petit:
Bacche racẽiferos hedera r̃dimite capil
Si dom⁹illa tua ẽ dirige uatis op⁹:(los
Arſerat obſeqo ſemele iouis/accipit ino
Te puer/& ſumma ſedula nutrit ope:
Intumuit iuno rapta q; pellice natum
Educet/at ſanguis ille ſororis erat:
Hic agit̃ furiis athamas ſub imagie fal
Tuq; cadis pr̃ia pue learche mãu:(ſa
Mœſta learcheas mr̃ tumulauerat um
Et dederat miſis oĩa iuſta rogis: (bras
Hæc quoq; fũeſtos ut erat laniata capil
Proſilit/& cunis te melicerta rapit(los
Eſt ſpatio cõtracta breui freta bina re/
Vnaq; pulſat̃ terra duab⁹ aq̃s.(pellit
Huc uẽit iſanis natũ cõplexa lacertis:
Et ſecũ ſummo mittit in alta iugo:

ANT. FAN.

¶ FLAua liba.Hæc ſunt q̃ Varro a teſta teſtucea docet appellari.¶ Pontibus & magno circo:Foro boariũ apud Circum maximum fuit ſed porrigebat̃ ad tyberis ripas ubi & hodie pontes cernimus.¶ Poſito de boue:Plyni. Bos æreus inde captus in foro boario eſt romæ Hic eſt exemplar æginetrici æris.¶ Serui:Seruii regis ut Antonii gladios.¶ Si domus illa tua eſt:i Quoniam hæc dea tuæ gentis eſt:nã eſt Bacchi matertera.¶ Arſerat obſequio ſemele iouis:ipſe alibi:Læta malo nimiumq; potẽs peritura q; amantis obſequio ſemele:Notum eſt Semelẽ bacchi matrem periiſſe ĩgne fulminis ac iouis obſequio. ¶ Accidit ino te puer:ino bacchum:quem ignigenã uocant nutriendũ ſuſcepit.¶ Sanguis ille ſororis erat:filius Semeles ſororis inus.¶ Hinc agit̃ furiis athamas:Iræta iuno iniecit furias Athamãti.¶ Sed imagine falſa. Quia Learchum interfecit putans occidere ſe leonis catulũ:ue leenæ.¶ Vmbras.Cadauer cui umbra comes eſt.¶ Eſt ſpacio contracta breui.Deſcribit iſthmum cui corinthus imminet duorum domina portuum Cencheatum & Lechei.Cenchreis utunt̃ ex Aſia nauigantes:Lecheo qui ex Italia proficiſcuntur.Hunc ino cũ Melicerta ſe in mare ꝑcipitem dedit ut poetæ fabulant̃. Vnde illud eſt Statii Irataq; terræ curua palæmonio ſecludit̃ unde lecheo dicimus & lecheas.Ply.Lecheæ hinc cẽthereæ illinc anguſtiaꝝ termini.Solinus autor eſt Athenis ſaxa ſcyronia ꝓpinqua eẽ.Vnde ut eidẽ placet ino cũ palæmone in profunda ſe præcipitẽ iaculata auxit maris numina.

Foꝝ boarium ab æreo boue dictũ

Bacchus dict⁹ ignigena.

Iſthmum cenchreæ Lechei

PAV. MAR.

¶ CREDite liba:ſacrificate & offerte liba.¶ Flaua ex flauis frugibus.aut quia flaua ſunt ipſa liba decocta.¶ Deæ thebanæ:leucoteæ cadmi conditoris thebarum in boetia filiæ.¶ Area celeberrima:i celeberrimum forum. ¶ Quæ habet nomen de boue poſito:i.qđ foꝝ boarium denominat̃ ab erecta in eo ab ænea bouis ſtatua.¶ Eſt iũcta põtibus:põti ſublicio.¶ Et circo magno:i maximo q ẽ iter auẽtinũ & pallatiũ:mã circus ꝑtẽdebat̃ uſq; i foꝝ boariũ:qđ foꝝ a uelabro ꝑtẽdit̃ uſq; ad ripas tybridis.¶ Hæc lu.hoc die.¶ Fe.di.¶ Sceptife.ma.Serui.i.hoc ẽ Serciũ ipm regẽ.¶ Dediſſe tẽ.ſac.cõſecraſſe ædẽ.¶ Parẽ.matu.ipſi mr̃i matutæ.¶ Quod tẽ.ro.for.erectis ĩ ambitu colũnis ĩtegrũ adhuc ẽ ĩ ipſa ripa. in extrema pte fori ſub titulo diui Stephani martyris.¶ Quæ dea ſis.¶ Di.q dea eſt.¶ Quare ar.repellit ¶ Famu.ancillas.¶ Ali.tẽ.nã alapa pulſant̃ ancillæ:& ipellunt̃ e tẽplo.¶ Arcet.n.qa repellit ¶ Sed cãꝫ poſtea dicemus.¶ Et pe.li.to.decocta ad ignẽ.¶ Ba.redimite capillos racemiferos hedera:q hẽs caput hederæ coronatũ.i quo fers racemos.¶ Si illa:matura.¶ Sed do.tua:ſi ẽ de familia thebana & tua mr̃tera.¶ Dirige opus uatis:dirige ĩgeniũ meũ ad hæc ſcribenda.¶ Semele q̃ bacchi mr̃ fuerat.¶ Arſerat:igne fulmĩs cremata eſt ¶ Obſe.iouis ꝓpea qđ iuppiter obſequutus ẽ illi:cũ acceſſit ad eã ita petẽtẽ ea maieſtate.q̃ ad iunonẽ ire ſolebat:de quo plura ĩ.iii.dixim⁹.¶ Ino:q̃ eſt ipſa leucothea.¶ Accipit te puer:o bacche accipit illa te pueꝝ enutriẽdũ.¶ Et ſe.diligẽs:& officioſa.¶ Nutrit te.edu.te.¶ Sũma ope:q̃ſi ſumma diligẽtia & cura.¶ Iuno ĩtumuit:idignata ẽ.¶ Quod educet:qđ ipſa ino enutriat.¶ Natũ filiũ.¶ Rapta pel.extincta fulmĩe ſemele.¶ At ille na.¶ Erat ſan.ſo.q̃ſi iõ educabat qa erat fili⁹ ſemeles:q̃ erat ſoror inus.¶ Hinc:ex hac iunõis ĩdignatiõe.¶ Athamas:uir inus.de quo ẽt egim⁹ in.ili. ¶ Agit̃ furiis.iuno ĩduxit ille furiãq̃ ꝑcitus ille learchũ filiũ putãs Leenæ catulũ ĩteremit.¶ Sed tu o pue learche:tu puer q filius eras Atamãtis & inus.¶ Cadis mãnu patria ab athamãte patre trucidatus.¶ Falſa imagine.cum leenæ catulũ exiſtimat.

Foꝝ boariũ extẽditur a uelabro uſq; ad ripas tybridis

Semele nutrix bacchi

¶ Mater

¶ Mater mœſta ino dolēs:& lugēs filii mortē ¶ Tumulauerat:tumulo cōdiderat ¶ Vmbras learcheas:learchū pue᷑ extinctū ¶ Ve᷑ ſolutis iuſtis umbræ cū corpe cōponi dn̄r:qd' niſi eēt ad cēteſimū annū certa rēt. Et dederat oia iuſta:ſoluerat iuſtas exeqas & iſerias dederat:rogis ubi crematū eſt cadauer. Miſeriſtiſe licib⁹:qm̄ tenella ætate puer extinctus:tā miſere ab ipſo parēte. ¶ Hæc quoq; ino ¶ Vt erat laniata capillos ita ut erat laniatis crinibus ¶ Funeſtos:mā in funere filii. Proſilit inſtigata & ipſa a furia,prupit ex domo uiri. Et rapit ſurripit ¶ Te melicerta e cunis:rapuit te infantē alte᷑ Athamātis filiumq; melicerta uocaberis. ¶ Eſt ſpacio cōtracta:p topographiā iſthmū achaicu3 oſtēdit:ubi ſe in mare p̄cipitē dederit ino. in mer. non iſthmū:ſed ſcopulū quēdā dicit:ubi Venus Neptunū pro eo᷑ ſalute p̄caſ:eum dicit iactari quos cernis in ionio imēſo. Eſt terra cōtracta:anguſta ¶ Breui ſpacio:mā ſex tm̄ millibus paſſuū:ūn̄ minores examiliū uocauere. ¶ Repellit bina freta:duo maria ioniū & ægeū:ut apud Lucanum:qualiter undas qeſcat:& gracilis geminū mare ſepat iſthmos. Nec patif cōſerre fretū:ſi terra recedat:ioniū ægeo frāgit mare ¶ Et una terra:unus iſthmos ¶ Pulſaſ:illudit ¶ Duabus aqs:mari ægeo & mari ionio. Illinc.n.ſinus ſaronicus eſt:hinc criſſeus ¶ Venit huc:ad iſthmū ino. ¶ Cōplexa natū:melicertā ¶ Lacertis inſanis.furētib⁹ brachiis:qm̄ ipſa furiis acta ¶ Et mittit:deiicit. ¶ Secū in alta:in maria. ¶ Excelſo iugo:ex alta rupe. Deiecit.n.ſe & infantē filiū in mare. ¶ Panope:mans nympha:ſic dicta qd' pſpicua ſit a πᾶν qd' eſt totum:& ὀπτω cerno.

Excipit illeſos panope centūq; ſorores: Et placido lapſu per ſua regna ferūt: nōdū leucotheę:nōdū puer ille palemō Vorticib⁹ denſis tybridis ora tenent: Luc' erat dubiū ſemele ſtim'le ne uocet Menadas auſonias incoluiſſe ferunt: q̄rit ab his ino q̄ gēs foret:arcades eſſe Audit/& euandrū ſceptra tenere loci: Diſſimulata deā latías ſaturnia bacchas Inſtimulat fictis inſidioſa ſonis: O nimiū faciles/o toto pectore captæ Nō uēit hęc uīis hoſpes amica choris Fraude petit/ſacriq; pat cognoſcer̄ ritū Quo poſſit pœnas pēdere pign⁹ hēt: Vix bn̄ deſiderat cōplēt ululatib⁹ auras Tyades/effuſis in ſua colla comis: Iniiciūtq; manus puerūq; reuellere pu/gnāt.	⁋ EXCipit il. pa. panopi nympha maris dicta exiſtimaſ: q; pſpicua ſit q̄les ſunt uñ maris. Pan.n.eſt oē opto cerno. Huic nautæ uota ſoluebāt quēadmodū & portuno. Vir. in Geor. Votaq; ſeruati ſoluēt in littore nautæ Glauco & Panopeæ & inoo melicertæ. ¶ Centūq; ſorores:innumeræ maris nymphæ:finitus numerus pro infinito ¶ Tybridis ora tenēt:ueniſſe eos uult ad hoſtia tyberina. ¶ Lucus erat:nō lōge ab auētino qd' uerſus ille oſtendit. Clamor auētini ſaxa ppinqua ferit. Nā ut ino in ea loca peruenerit ubi nūc Roma eſt ex ſequētib⁹ intelligimus. ¶ Dubiū ſemele ſtimule ne uocef:corrupto uocabulo Semeles quæ & tyone dr̄. Vñ cum ſit liberi patris mater. Bacchus ab ea tyoneus appellaſ teſte porphyriōe. Ab eo Menades hoc eſt bacchæ ſtimulatæ inſaniebāt. Sed fabuloſum putaſ q; auctor ait hoc loco fuiſſe bacchas ad auētinum añ urbē cōditā:cum Cæſar primus:ut placet Seruio ſacra liberi patris Romā tráſtulerit. ¶ Incoluiſſe fe. deeſt quē ¶ Quæ gens foret:petiit ino quæ gēs eā latii partē incolere. ¶ Diſſimulata deam induta hoīs formā. O toto pectore captæ:expertes oīs prudētiæ:mā captus interdū eſt priuatus ut captus oculis. ¶ Fraude pe. uenit ut ritum ſacro᷑ ueſtro᷑ pcipiat. ¶ Pignus hēt. filiū Melicertam: quem ei poſteris eripere quæ huc uenit: ut nos falleret. ¶ Tyades. Bacchæ a tyoneo cum nōnulli id nomē inditum putant non a matre ed ab eo quod eſt thyo. i. ſacrifico:quia uiuenti diuini honores exhibiti ſunt.	ANT. FAN. Iunumeræ maris nymphæ Tyoneus unde tyades ei' ſacerdotes Tyades a θύω i. ſacrifico

⁋ EXcipit il. recepit illos ſcolumes. ſine leſiōe:& in meta. oſtēdit ueneris p̄cibus a Neptūno ſeruatā cū filio matrē:et relatoſq; i deos. ¶ Et eē ſo. nymphæ mariæ ſorores pāopes excipiūt illos. Et ferūt:ino & melicertā. ¶ Placido la. leni & trāqllo fluxu. ¶ Per ſua re. p ſua maria. aliq legūt p ſua regna fluit q; panope fluat cū ſororib⁹ melius lege a ferūt q; nymphæ ferāt illos illæſos p maria. ¶ Nōdū le. illa nōdū erat dea:nec appellata leucothea q; ſignificat alba dea. ¶ Nōdū il. pu. pa. erat adhuc melicerta:q a nec portūnus a nr̄is nec palemō a græcis erat appellat⁹:q a nōdū deus portuū. ¶ Tenēt. o. ty. iā puenerāt ad hoſtia tyberia. ¶ Denſis uor. crebra aqua᷑ uortigie. Lucus erat. puēit i latiū Ino:ad lucūq; erat i ripa tyberia nō lōge a palatio:quo ſolebāt baccho ſacrificātes cōuenire. Inde ſemele ſeu ſtimele dict⁹ a menadib⁹:q̄ i eo luco erāt:didicit arcades ea loca tenere:ſed cū inſtigāte iunōe menades i eā irruerēt:ab hercule adiuta eſt. Erat lucus:ppe pallātiū. Dubiū ē uocef ſemele ue p ul' ſtimele:putāt mlti ſemelē uocatū lucū pp crebra ſacrificia:q̄ i eo baccho fiūt a Semele mr̄e bacchi:alii ſtimelē a ſtimulis bacchi putāt dictū. ¶ Ferūt:dicūt. ¶ Menades au. bacchi ſacerdotes latias:q̄ orgia celebrabāt:ue᷑ menades fuere comites bacchi. ut alias dixim⁹. Incoluiſſe. eū lucū ibi.n. exercebāt ſacra. Ino q̄rit ab his me. ¶ Quæ ge. fo. q ppl̄i eēnt:q ea loca icolerēt. Audit eē arcades. eo n. tpe Euāder cū arcadibus ea loca tenebat & audit. Euādrū tenere ſceptra loci:regē eē Euādrū:qui his in locis dn̄ef. Saturnia:iuno. Diſſimulata deā:quæ iduerat pſonā fœmiæ:& occultabat deitatē. Inſtimulat:inſtigat:& i furorē uertit. Bacchus latias:menadas latinas. Inſidioſa. quæ iſidias illi parabat. Fictis ſonis:ſimulatis uerbis:& ita loq̄baf ¶ O nimiū faciles:o crudelæ. O captæ toto pectore:o deceptæ:aut o penitus amētes ¶ Hæc hoſpes:hæc pegria ¶ Nō uenit ami. ue. cho. ſed inimica. nā uenit exploratrix re᷑ noſtra᷑. ¶ Fraude petit aliqua pditiōe huc uenit. ¶ Et parat co. ri. ſa. uult inueſtigare & pcipe cerimonias noſtras & ſacro᷑ noſtro᷑ morē. ¶ Habet pignus filiū ¶ Quo:filio ¶ Poſſit pen. ſoluere pœnas q̄ſi' di:eripiam⁹ illi filiū & has pœnas det nobis ¶ Vix bn̄ deſie. loq. ſ. uix expleuerat ſmonē ſuū iuno ¶ Tyades:mēades ip̄e a

Ino cū filio meliscerta uerſa ſunt in deo

Iſthmos

PAV. MAR.

Semele ſeu ſtimele dicitur

Menades ſūt comites bacchi

Inijcere manus ē uerberare uł aliquā uim īferre

ouω qđ eſt ſacrifico ⸿ Cōplēt aures: replēt aera ⸿ Vlulatib⁹ uerſæ.n.in furorē ululare cœperunt: & irruere cōtra matrē & pueɋ. ⸿ Effuſis comis in ſua colla: paſſis ꝑ colla capillis. ⸿ Inijciūtq; manus: q̄ſi pulſare incipiūt illā ut eſt illud parēti manus iniecit: hoc eſt uerberauit: aut cū īpetu iacere: ſeu īpetū facere in meta. qua centū quiſq; parabat inijcere anguipedū captiuo brachia cœlo: & inijcere iacere. Vir. Aut tu mihi terrā inijce & Hora Iniecto ter puluere curras. ⸿ Et pugnāt auellere pueɋ: cōtendunt & conanť eripere a matre melicertā. ⸿ Illi: a Ino. ⸿ Inuocat eos: implorat deoɋ auxiliū.

ANT. FAN.

Hercules œtheus

Q uos ignorat adhuc inuocat illa deos
Dijq; uiriq; loci miſeræ ſuccurrite matri
Clamor auentini ſaxa ꝓpinqua ferit:
Appulerat ripæ uaccas œtheus lyberas
Audit: & ad uocē cōcitus urget iter:
Herculis aduētu q̄ uim mō ferre pabāt
Turpia fœmineę tergā dederæ fugæ:
Q uid petis hic cognorat.n.mr̄tera bac
An numē qđ me te quoq; uexat ait (chi
Illa docet partim/partim ꝑſentia nati:
Cōtinet: & furiis in ſcelus iſſe pudet:
Rumor ut eſt uelox agitatis puolat alis
Eſtq; frequēs ino nomē in ore tuum:
Hoſpita carmētis fidos itraſſe penates
Diceris: & longā depoſuiſſe famem:
Liba ſua ꝑpata manu tegeæa ſacerdos
Tradiť: & ſubito cocta dediſſe foco:
Nūc quoq; liba iuuāt feſtis matralib⁹ illa
Ruſtica credulitas gratior arte fuit:
Nunc ait o uates uenīētia fata reſigna
Q ua licet: hoſpitiis hoc ꝑcor adde meiſ

⸿ Q. Vos ignorat adhuc inuo. il. deos. Inuocat deos latii quoɋ noia mulier ignorabat. Oetæus: Hercules qui poſtea Oetæus dictus eſt ab oeta monte ubi humanis reb⁹ exceſſit. ⸿ Q uid petis hinc: Herculis uerba ſunt: qui (ut diximus) cōſueuit ēt nō rogatus laborātibus ſubuenire. ⸿ Numen qđ me: Perſequiť ne te iuno quæ & me uexat? ⸿ Partim ꝑſentia nati cōtinet. Vel audet ꝑſente filio conqueri de furiis Athamātis: uel dicere uti ſe cum filio ī mare ꝑcipitē dederit. ⸿ Vel qđ magis placet nō audet explicare cur operā dederit ut matronæ frumēta ferēda torrerent. ⸿ Rumor ut eſt uelox agitatis puolat alis: Senſus ē Fama quæ uelox eſt per omne latium uolitauit narrans aduenīſſe Materterā Bacchi cuius nomen frequens erat in ore oium ⸿ Vnde carmentis eā ſuſcepit hoſpitio ⸿ Tegæa ſacerdos: Carmentis a Tegea oppido Arcadiæ ⸿ Liba ꝑperata: Accelerata: ſine arte celeriterq; confecta uti fames inus poſtulabat. ⸿ Ruſtica ſedulitas: Liba accelerata more ruſticoɋ. ⸿ Venīētia fata reſigna: Aperi quæ ſors uitæ meæ futura ſit. ⸿ Reſigno hic eſt aperio interdum ſignum tollo: ut Lumina morte reſignat. ⸿ Qua li. Q uia non pōt uates ꝑdere omnia quæ nouit Virg. Illa fatigat os: rapidum fera corda domans fugitq; præmendo. Lucanus. Nec tantum prodere uati: quantum ſcire licet.

Ino uxor athamantis uenit ī hoſpitiū carmētis matris euandri

PAV. MAR.

⸿ Q. VOS igno. nā peregrina nondū cognouerat deos italos: & ſic eos inuocans inclamauit. Dijq; ui. lo. o dii horum locoɋ ꝑſides: & o uiri qui hæc loca incolitis. ⸿ Succurrite miſeræ matri: afferte mihi opem. ⸿ Clamor. Inus ⸿ Ferit ſaxa auentini: uox ipſa inclamantis exaudita eſt ex auentino: ubi erat Hercules: eo enī tpe illuc appulerat ex hiſpania rediens. ⸿ Propinqua: quæ uicina erāt. Oetheus Hercules ab oethea monte. ubi cremabať. ⸿ Appulerat ripæ tyberinæ. ⸿ Vaccas hyberas: boues gerioīs ex hiſpania. de quo ī primo li. diximus: hybera ab hybero amne. ⸿ Audit. clamorē inus. Et cōcitus: raptus. ⸿ Vrget iter: accelerat. ⸿ Ad uo. raptim.n. accurrit quo uocē īclamātis audierat. Quæ pabāt mō uim ferre menades q̄ uolebāt ī ferre uī hoſpiti. ⸿ Aduētu Herculis: cū aduenīſſet hercules. ⸿ Dedere ter tur. fu. fœ. turpiter ſe in fugā muliebrē cōuerterūt. Matertera bacchi: uerba ſunt Herculis o Ino ſoror Semeles mr̄is bacchi nā Matertera ſoror mr̄is dř. Enī cognorat: ita eā noīe hercules cōpellauit: q̄a cognouerat ipſa: nā illa thebana & theban⁹ quoq; hercules ⸿ Quid pe. hic ex latio: q̄ſi q̄ cā ueīſti ī latiū. ⸿ An nu. te numē qđ me quoq; uexat ne te iuno: q̄a matertera es bacchi: quēadmodū & me uexat ⸿ Illa do. pat. q̄ſi explicat ptē maloɋ. ⸿ Partim cō. præ. na. in pte aūt ꝓhibeť a puero: q̄a illud referre nō ſuſtinet: qđ cū eo ī mare ſe ꝑcipitauerit. ⸿ Et pudet iſſe ī ſce. fu. pudeť ſe furore pcitā iſſe ſe cū filio pditū ⸿ Rumor ut eſt uelox: diuulgatū eſt nomē Inus ꝑ latiū: & ſuſcepta ea hoſpitio a carmēti: quæ uaticinata eſt eos: hoc eſt inum & filiū in deos referēdos: futuraq; numina pontis: alterā quoq; leucotheā a græcis a nr̄is matutā nūcupandā: alteɋ ꝓſutoɋ portubus: & a noſtris portunum a græcis palemona noiandum. ⸿ Rumor: fama ipſa. ⸿ Peruolat alis agi. q̄ſi celerrime trāſferť ⸿ Vt ē uelox: ut ſolet ꝑ loca magna cū celeritate ꝑferri. O ino nomē tuū ē freqns in ore: q̄ſi iā fama repleuerat latiū: & oēs repetebāt nomē inus ⸿ Diceris tu ino. hoſpita itraſſe fidos pēates carmētis diceris a carētī mr̄e Euādri ſuſcepta hoſpitio: & itraſſe fidelē ei⁹ domū: q̄ tibi nocitura nō erat: ſed poti⁹ ꝓfutura. ⸿ Et de. lon. fa. ibi primū comediſſe. ⸿ Sacerdos tegeæa: carmentis a tegea oppido arcadiæ. ⸿ Tradiť: dř. Dediſſe. ſuæ hoſpitæ. Liba ꝑpata ſua manu: q̄ celeriter ipſa ſuis manib⁹ fecit. Et cocta ſubito ſoco aut ſubito ī focis cocta: aut ſubito extructa foco & accēſo igne decocta. Nūc quoq;: hoc ē tpe. Liba iuuāt: delectāt. ⸿ Illā fe. ma. cū mr̄alia celebranť: offeruntť.n. liba quoɋ offerēdoɋ mos ab his libis. quæ carmētis obtulit, originem habuit. ⸿ Ruſtica ſe. diligentia ſine ullo artificio. q̄a illa pauit īoa more ruſtico. ⸿ Fuit gra. ar. nā grora illa liba ꝑpata: q̄ſi paſſet illa dapes ſplēdidas. & ſūmo artificio cōditas. Ait Ino o uates o carmēti. Reſigna nūc. apias tu mihi nūc comedēti: Fata uenīētia. q̄ſi qđ de me futuɋ ſit. Qua licet. nō ultra q̄ fari licuerit. Et.n. uaticinātes cū cōcepint numē oīa futura norūt. ſed oīa referre nō poſſūt. unū eſt illud Lu. nec tm̄ ꝑdere uati q̄tū ſcire licet. Adde ꝑcor hæc. uaticinia tuis. ⸿ Meis ho. muneri hoſpitali. q̄a me hoſpitio ſuſcepiſti. etiā hoc hoſpitium accedat. Parua mora eſt breue temporis ſpatium.

Ino matertera bacchi

Liba cocta ī igne dūr ꝑperata

CAELVM ac nu. Cæleſte Appollinis numē ac ſpūm. Læta ca. gau. de. la. ino. Defuncti re aliq̄ dicū- ANT.
tur q ad finē puenere. Vñ illud eſt. Pelagi defuncte periclis. Hinc defunctos mortuos appellam⁹. Natū FAN.
quoq̧ pō. hē. Erit Melicerta ponti numē cui ius erit in portua. Annuerat p. fi. Quæ uaticinio Carmentis
pmiſſa fuerant rea cōprobauit. Vna mi. Vult ancillam Antipheram apuiſſe inus fraudea Athamanti &
inde ortum eſſe mřis Maturæ odiū in ancillaa: ino. n. priuignis exitiū parēs corrupit. nunciū ad Athamāte
ad cōſulēdū appollinē miſſum q retulit nō poſſe tolli famē niſi Phryxus & Helle imolarēt nepheles filii. Antiphera Phryxus & helles nepheles filii.

Parua mora ē: cælū uates & numīa ſumit
Fitq̧ ſui toto pectore plena dei:
Vix illam ſubito poſſis cognoſcere tanto
Sanctior. & tanto q̄ modo maior erat:
Læta canā: gaude defuncta laborib⁹ ino
Dixit/ & huic populo pſpa ſemp ades:
Numē eris pelagi natū quoq̧ pūt⁹ hēbit
In noſtris aliud ſumite nomen aquis:
Leucotheæ graiis matuta uocabere nřis
In portu nato ius erit omne tuo:
Q uē nos portūnū ſua ligua palemōa di- (cet
Eſte pcor noſtris æqu⁹ uterq̧ locis:
Annuerat: pmiſſa fides poſuere labores
Nomina mutarunt: hic deus: illa dea ē:
Cur uetet ancillas accedere quæritis: odit
Principiumq̧ odii: ſi ſinit illa canam.
Vna miniſtrarum ſolita ē cadmea tuarū
Sæpe ſub amplexus coniugis ire tui:
Improbus hāc athamas furtim dilexit ab (illa
Cōpit agricolis ſemina toſta dari:
Ipſa quidē feciſſe negat/ ſed fama recæpit
Hoc eſt cur odio ſit tibi ſerua manus:
Nō tñ hāc p ſtirpe ſua pia mater adoret
Ipſa parum fœlix uiſa fuiſſe parens:

Improbus. Qui nō cōtentus uxore amauit ancillam. Non tñ hanc pro ſtirpe ſua pia mř adoret. Non optabanť bona filiis apud hanc deam ſed nepotib⁹ uel q ea māmam ſororis filio pbuiſſet: uel q ea conſuetudo pulcherrima multum inter neceſſarios beniuolentiæ compararet: lege Plutarchum in quæſtionibus.

VATES ſumit cælū ac nu. afflata eſt cœleſti numie. Et fit ple. ſui dei toto pectore. implet Appollineo ſpū. & Lu. plenior arctus phœbados irrupit pæan: menteq̧ priorē expulit: atq̧ hoiem toto ſibi cedere iuſſit pectore. Vis poſ. ſu. co. il. iam nō humana: ſed diuina uidebatur: ita ut ſubito agnoſci nō poſſet: cū non eadem uideretur. Tanto erat ſanctior: anguſtior iam plena deo. Et tanto maior: ut eſt illud uirgilianū Maiorq̧ uideri. Nec mortale ſonans afflata eſt numine qñ quā mō: quā paulo ante fuerat añ cōceptū numen. Leta canā: hoc ē carmentis uaticinium. o Ino dicā felicia q̄ tibi tam aderūt. Gaude de. la. lætare q̄ iam ad finē labo℞ peruenisti ut ē illud Vir. pelagi defuncte pclis. Et ades ſp pſpa huic pplo ſp adeſto ppitia: & fœlix his arcadibus: & latinis & qcunq̧ hæc loca poſtea inhabitabūt. Eris numen pelagi dea maris: & q̄ ſurgenīē e mari diē referes. Pontus habebit quoq̧ natū: & filius quoq̧ tu⁹ erit in mari: & deus portuū. Sumite ali. no. tuo. aqs: nō tu Ino nō ille melicerta appellabiť: ſed alia nōia accipietis in noſtro mari. Leucotheæ grajis uocaberis: a græcis appellare leucothea: & ſignificat albam deam: ut dixim⁹. Matuta uocabere nřis: latini appellabūt te matutā: & pperis matutino tpiā: matutinus a matuta dř. Oē ius erit tuo nato in portu: fili⁹ tu⁹ hēbit oēm in portub⁹ poteſtatē. Q uē nos portūnū: nos in latio uocabimus portūnū: qa portubus pſidētē. Sua lingua græca. Dicet palemona palemon a græcis appellabiť. Ite uterq̧ equus pcor: ite & eſtote ambo ppitii. Nřis locis. regiōibus latinis. Fides annuerat pmiſſa: tq̄ſi affirmauit fides: & re ipſa comprobauitq̄ an fatis pmiſſa erant. nam in deos mutati ſunt. Poſuere labores: iuxta ſtilum defuncta laboribus. Mutarūt no. reliq̄re ueteras: & noua nomia ſumpſerūt. Hic de⁹ iam portūnus. Illa dea. iam leucothea. ſeu matuta. Cur uetat ancillas. repellunť a tēplo matutæ ancillæ oēs: pter unā quā alapis cedūt. & ipellūt ut i camillo Plu. inqt. & pble. xv. ita inqt. Q uid ē qđ ancillis ædē matutæ igredi fas nō ē. Vnā uero tñ mulieres itroducūt: quā alapis cedūt. An qa hāc unā ita pulſari ſignū ē. ſuas a ditu phiberi. reliqs aūt pp fabulas repellūt. Ino. n. uiꝝ tē cū ſerua hře ſuſpicata filiū depiiſſe dř. Seruam uero græci ex Aetolia oriūdā fuiſſe dūt. noie Antipherā. ex quo apud nos i cheronea p æde matutæ æditus lo℞ tenēs pnūciat. nō ſeruū igredi. nō ſeruā. nō Aetholū. nō Aetholā. Q uæritis cur uetat accedere ancillas cur phibeat tēplū igredi ſuas. Odit. iſectat odio. Et canā ego. Principiū odii. dicā uñ hoc odiū hūerit originē. Si illa finit. ſi matuta ipſa pmittit O Cadameato Ino Cadmi filia. Vna tua. mi. antiphera una ex ancillis tuis. Eſt ſæpe ſolita ire ſub am. tui cō. ſæpe ſolita ſuccūbere uiro tuo. Athamas iprob⁹. mime pbus. Furtim. occulte. Dilexit hanc. amauit antipherā. Ab illa. ancilla. Cōpit. cōptū habuit. Dari ſemina toſta icoæa agricolis. Illa illū docuit Ino cōiugē dare icocta ſemina his q arua colebant. ut falſo ex oraculo ad expiationē poſci diceret phryxū & hellē. de quo dixim⁹ in. iii. li. Illa qdē feciſſe negat: dicit ſe Ino nō dediſſe toſta ſemina. Sed fama recepit. accepit ita fuiſſe. & ſic refert. Hoc ē. hæc cā. Cur ſua manu⁹ ſit ſibi odio cur odio iſecteť ancillas. Nō tñ mř pia. religioſa. Adoret hāc. matutā. nō ſacrificet huic & ſupplicet. Pro ſtir. ſua. p ſalute aut pſpitate filio℞. De hoc ēt agit Plu. pble. xvi. cur apd hāc ipſā deā ſuis qdē filiis bona nō optā: Cū nepotib⁹ id tribuāt. an qđ Ino multi quodā. & hūano igēio eēt: & ſororis filio māmā pbuiſſe. In filiis uero iſœlix extitiſſe uř. an aľr poti⁹ qđ moralis. & pulchra ipmis cōſuetudo: & multū inter neceſſarios beniuolentiæ cōparās exiſtimata eſt. Ipſa eſt uiſa fuiſſe parū fœlix parens ideo non oratur pro filiis. qa ipſa parū fœlix fuit in filiis cum alterū extinctū a patre uidiſſet. cū altero ſe præcipitem dedit.

PAV. MAR.

Leucotheæ græce Matuta latine portun⁹ palemon idem eſt

Antiphera in cheronea in æde matuta.

Quare matuta nō oratur p filiis.

Alterius prolem melius mandabitis illi
V tilior baccho q̄ fuit illa ſuis
Hāc tibi quo ꝑpas mēorāt dixiſſe ruti
Luce mea marſo cōſul ab hoſte cades:
Exitus acceſſit uerbis:flumenq; theloni
Purpureū mixtis ſanguine fluxit aquis:

ANT. FAN. P.Rutilii mors iiii.idus iunias.

MANdabitis.Comēdabitis. Hāc tibi quo ꝑpas.Fabuloſū ē q̄ autor hic dicit.P.rutiliū cōſulē admonitū fuiſſe a mrē matuta ne ꝑparet i Marſos ſed igenioſe a poeta fictū ē ut Rutilii iterit' apti' Matralibus iungeret. Luce mea mar.cō.ab ho.ca.Quarto idus iunias quo die ut ſupra oſtēſum ē Matralia celebrāt. P.Rutili' cōſul ſagitta caput uulnerat' teſte Appiano piit ad lyrim fluuiū cāpaniæ i bello italico q̄ & marſicū dr̄ & extenuādæ iuidiæ gr̄a ſociale q̄uis re uera ciuile fuerit.nā oē Latiū ac Picenū Hetruria atq; Campania & ipſa(ut inqt Florus) talia aduerſus matrē ſuā hoc ē urbē Romā arma ſumpſerūt.Fuit Rutilio collega i cōſolatu iulius cæſar nō is cui ſucceſſit auguſtus ſed ali'.Cæteꝝ Ouid.hoc loco cecidiſſe inqt rutiliū ad tolenū flumen ubi octo romanoꝝ milia pieremū ei' legatus.C.marius cū hoſtib' euētu meliore cōflixerit. to

Tholen' Fluuius

tidē.n.marſoꝝ milia iterfecit cū Tolenus fluuius cæſorū romanoꝝ arma & corpora i cōſpectū marii detuliſſet.Meminit hui' fluminis ſcriptor qdā quē ſi pace tua licuerit lector cādide noiabo is ē Horoſi'. Quid frōtē cōtrahis? cū Homer' ille Mātuan' nō dubitauerit aliqd Ab Ennio mutuari.Marſi.ut.A.Gel.ſcribit orti dicū

Marii Marſicū Bellum

tur a Marſo Circes filio. Vnde iis ui quadā genitali datum eſt ut uiriꝯcutoꝝ ſerpentium domitores eſſent a qbus ſociale bellū marſicū noiauerunt:q̄a, pleræq; aliæ gentes a romanis deſciuerint qa defectiōis initiū a Marſis ſumptū eſt quo tpe ancilla ſerpentem pepit autore Plini.Sunt Marſi non longe ab urbe ut autor eſt ſtrabo qui belli marſici meminit. Lege præterea Florum appianum & ſi placet horoſium:ſuſpicamur tolenum lyrim eſſe uel ei certe proximum flumen.

PAV. MAR.

MELIVS mandabitis:p comēdabitis illi matutæ. Prolē al.filios fratrū:iaut ſororꝝ. Et i camillo Plu. inquit:& fratrū filios añ ſingulos fr̄es ſub brachio ſerunt. Fuit uti.ba.q fuit ſororis fili' quē ipſa educauit. Quā fuit ſuis filiis. Hanc ti.quo p.mē.matuta cū Romæ poſtea coleret extructo illi tēplo oraculū ei' cōſuluit Rutilius cōſul in marſos iturus. Monituſq; ē ne ꝑperaret:nam in matralib' eſſet a marſis obtruncandus.Qd' ita euenit.& eadē poſtea die ſubſequentis anni Didius cū exercitu ab iſdē fuſus eſt.Hoc aūt bellū qd' ea tēpeſtate geſtū eſt:alii appellauere ſociale:cū ā oēs itali ſocii erant pp̄lo romano. Alii italicū q̄ italia magna ex pte deſciuit.Alii Marſicū:q; a marſis originē habuerit.Id aliqua ex pte ex Epitoma

Veſtini marſi peligni marucini ferentani. ſamnites i mōtibus habitant.

te Liuii pcipit & ex.L.Anneo floro Attigit & Strabo:ubi de piceno agit.dicens ultra picenū ueſtini ſunt & Marſi:& pelig ni:& marrhucini:& ferentani:& ſamnites pp̄li regionē montanā poſſidentes & mari nō admodū pximi.Hæc aūt marſo exigua eſt.Cæteꝝ fortitudine cōſpicua oſtētata.Romanis eoꝝ ſæpiſſime uirtute:p primū cū aduerſus eos bellū gerebant.Secūdo cū ipſoꝝ militiæ ſocietatē inibant. Tertio cū & libertatē & ciuitatis cōionē aſſeq uolentes:repulſam paſſi deſciuerūt. Vñ marſicū exarſit bellū. Corphiniū pelignoꝝ metropolim:icōem uniuerſis italis ciuitate demonſtrantes.Eāq; mutato noīe italicā appellātes.cōtra pp̄lm ro.receptaculū ꝑpugnaculūq; cōſtituerūt.Adunatiſq; cōplicib' ſpatores creauere.Eiēnio igit ꝑtraxere bellū:donec pfutum eſt:ut in ciuitatē cōiter uocarent:cui' rei gr̄a tantū belli cōflatū fuerat incēdiū.Marſicū aūt i deo noiatum eſt belliūq; qm̄ a marſis rebellandi ſuſcitatū fuerat initiū:ꝑſertim a Popedio. hæc ſtrabo. Appianus Cæſar.&.P.Rutilius lupus cōſules ꝑerant:ꝑtores qbuſcūq; ex optimis cōſulib' adiret Rutilio uidelicet Gneū Pōpeiū:parentē Pōpeii illius q magnū cognomitat' eſt:ac.Q. Cepionē.C.ꝑpennam:C.Mariū.& Valerium Meſſalam.Sub ſex.Cæſare.P.Lentulum:ac ipſius Cæſaris fratrem.& Titū & didium.Licinium Craſſum.Cornelium Syllam:& præter hos Marcellum.Italis duces alii præerant cōmunes in cōmuni exercitu.Quibus omnibus præerant. T.Aphranius.C.Pontilius.Marius Egnati'. Q. Popedius.H.Papius.M.Lāponius.C.Iudicialibus.Erius Aſinius & Vectius Cato.Et poſt cōmemoratos duces paulo inferius.Rutilius conſul.&.C.Marius ſupra flumen lyrim pontes tranſeundi cauſa non magno inter ſe ſpacio coniunxerant.Quibus Vectius Cato aduerſus ſtetit:atnō longe a Marii ponte. Clam itaq; noctu circa Rutilii pontem inſidias in ualle diſponit.Simul autem Rutilium uidere in tranſitu diſſimulans inſidi. s educit.Pluribuſq; inter arida necatis.Multos flumini immerſit.Hoc in prœlio Rutilius ab hoſtibus ſagitta caput ſancius:non multo poſt interiit. Hæc ille rutilio.P.Rutili Lupe. Memorāt:referunt poſteri. Hanc matutam. Dixiſſe tibi quo properas:quo acceleras ire in expeditionem. Con

Liris fluuius glanis appellatus.

ſul:cum tu eris conſul. Cadens:occumbens. Ab hoſte marſo:interficeris a marſis in iſidiis a Vectio Catone diſpoſitis. Luce mea:in meis feſtis:hoc eſt in matralibus. Exitus:finis. Acceſſit uerbis:nam ut illa prædixerat:ille eo die interiit & adeo fuit acerba romanis mors illius ut referent diem in faſtos & illa quoq; clades inctuoſa eodem bello.Q.Seruilius proconſul in oppido Aſculo:cum omnibus ciuibus romanis:qui in eo oppido erant:occiſus eſt:pro qua clade ſaga populus ſumpſit. Et flumen tholeni:Lyris amnis:ad lyrim enim pugnatum eſt cum conſul periit.Qui fluuius Strabone teſte Clanis etiam appellatus eſt & poeta hoc in loco tholenum pro lyride poſuit:q; eo quoq; nomine appellatus fuerit. Sunt qui

Tholenum pro lyride poſitum

legerent flumenq; tholentia tholento:quod per picenum labitur.Sed longe diſtat:& cædes de qua agit poeta non fuit in Piceno.ut iam diximus. Fluxit purpureum rubicundum. Aquis mixtis ſanguine:ꝑpter ædem in eius ripis factam:& multos eius aquis immerſos fluit lyris aquis ſanguinolentis. Erat annus proximus ſubſequens. Didius.T.Didius unus ex prætoribus. Cæius cadem palantide:interemptus eodem die:hoc eſt quarto iduum iunias. Ingeminauit opes hoſtiles:id eſt auxit uires hoſtium. Fuſus enim ipſe cum exercitu auxit marſorum meorum opes.

ANT. FAN. T.Didii mors.iiii. iunias

¶PAL lantide cæſus eadem didius.Cecidit anno proximo.T.Didius unus prætoꝝ qui ut ſcribit Appianus in bello Marſico ſub cæſare fuerunt.Perijtq; eadem die qua & Rupilius ſed nõ eodem anno. Cæſus eſt & alter Didius in Hiſpania circũuentus a Luſitanis ſed longe poſt bellum ſociale interfecto in ea ꝓuincia.Cn.Pompeio magni Pompeii filio ut legimus in ultimo cõmentarioꝝ qui Cæſaris appellantur: quãuis conſtet autorem eius Cæſarem non fuiſſe.Dicitur autem palantis ſiue palãtias aurora uel a fratre pallante uel a patre ut aliis placet.¶Lux eadem fortuna tua eſt autorq; locuſq;. Multas ædes Romæ Seruius

¶Proxim⁹ ãnus erat pallãtide uict⁹ ea
Didius hoſtiles ĩgemiauit opes: (dẽ
¶Lux eadẽ fortũa tua ẽ: autorq; loc⁹q;
Sed ſup iniectis qs latet iſte togis:
Serui⁹ eſt iã cõſtat enĩ: ſed cauſa latẽdi
Diſcrepat: & dubiũ me q⁹q; mẽtis hẽt:

Fortunæ ſeſtũ.iiii. id⁹ iunias fors fortuna ſeia

Tullius dedicauit: quarum quæ ſecundum Tyberim fuit Fors Fortuna dicta eſt non fortis fortuna ut quidã crediderũt.Cuius uero feſtum Romani hoc tempore celebrabant eam Nero in urbe aurea domo complexus eſt quam a palatio exquilias uſque fecit teſte Suetonio.Plynius Nerone principe in Cappadocia repertus eſt lapis duritia marmoris candidus atque tranſlucens etiam parua parte fuluæ inciderant uenæ ex argumẽto phengites appellatus.Hoc conſtruxerat ædem fortunæ quam Seiã appellant a Seruio Rege ſacratam aurea domo complexus.Quare etiam foribus opertis interdiu claritas ibi diurna erat haud alio q̃ ſpecularium modo tanq̃ incluſa luce non tranſmiſſa.M.Varro autor eſt ut idem Plinius tradita Tanaquil quæ & Caia cecilia uocata eſt factam togam regiam ungulatam in æde fortunæ. Cuius deæ ſignum a Seruio Tullio dicatum coopertum erat prætextis eius regis teſte eodem Plinio quæ durauerant ad Seiam exitum ita ut mirum fuerit nec defluxiſſe eas nec terendum iniurias ſenſiſſe annis DLX.Fuit in hoc templo Seruii regis ſimulachrum tecto uultu toga ſuperiniecta uel ut lateret fortunæ dedecus quam pudere poterat amaſſe hominem ſerua natum atq; ad dignitatem regiam extuliſſe ut ancilla natus trabeã & diadema quirini & faſces meruit regum ultimus ille bonorum:uel ut populus Ro.interitu placidiſſimi regis incõſolabiliter dolens luctui parceret quẽ ſimulachrum eius detectum ad lachrymas impellebat.uel quod eadem imago uiſa Tullia cuius admonitu rex fuerat interfectus oculis manũ oppoſuiſſe dicit͛ ac iuſſiſſe tegeret͛. Hæc ſtatua(ut Vale.Max.refert)cum ædes fortunæ flagraſſet ſtetit in ſua baſi flammis intacta:cuius titulus ut idem inquit ſeruili cognomine & regia appellatione perplexus unde rex ipſe proceſſerit & quo peruenerit teſtabat͛.Eſt autem ſenſus:Tuus eſt dies o fortuna tuus eſt ædis autor:tuus eſt locus.i.Roma quam tuo nomine ad ſummum extu iſti ſicuti & Seruium regem.

Tanaql dicta ẽ cã cecilia

Seruii regis ſimulachrum

Tullia ſcelerata

PAV. MAR.

¶PAL lantide:dixit propter autoram.quæ dicta eſt pallantis filia.ut ſuperius diximus.Lux eadem fortuna tua eſt:eodem die matralioꝝ:hoc eſt decimo die menſis Iunii eſt feſtum fortunæ.cui delubrum eodẽ in loco idem Seruius dedicauit:ubi erat eius ſimulachrum ſed pannis uelatum.Huic rei triplicem affert poeta rationem uel quod a fortuna amatus eſt:ſed puduit poſtea deam homini concubuiſſe.Ideo uelatũ eſſe uoluit:Vel quod Seruii morte confuſa plebs mœrore & deſiderio amiſſi regis:quod referebat͛ imago a lachrymis temperare non poterat. Velauere igit͛ imaginem:ut poſſent lachrymis adhibere modum Vel q̃d uelari uoluit:ne uideret ſceleratam filiam parricidam.Sane Seruius Tullius:ut ex Dionyſio excerpſimus:interfecto factione Martiorum Tarquinio priſco relictis duobus paruulis nepotibus:cum eius gener eſſet Tarquinio ſucceſſit:anno quarto quinquageſimæ olympiadis:de cuius genere hæc referuntur. In corniculo urbe latiorum uir quidam regii generis mulieri coniungitur pulcherrimæ & pudicæ.Ocriſiæ nomine.Ipſe Tullus cum urbs capta eſt a Romanis:pugnans moritur:ipſamq; Ocriſiam ꝑgnantẽ exceptam e preda Tarquinius rex capit:datq; uxori domum:ex hac Ocriſia adhuc ſerua puer naſcitur: quẽ a cognatione Tullium:a fortuna Seruium appellauitq; eum ſeruiens peperiſſet.Alia de eo referunt fabulã quam poſtea referemus.A pueritia ad uirilem ætatem multa ſub Tarquinio ſplendide geſſit:affectuſq; ab eo multis honoribus:& hunc ſibi generum delegit.Regnum extincto Tarquinio Tanaquilidis hortatu aggreſſus eſt & in eo prudentiſſimũ & magnanimũ ſe regẽ ſemper geſſit fortunaq; ſemp uſus proſpera ꝓterq̃ ad exitum:filias duas habuit:quas Arunti & Tarquinio Tarquinii priſci nepotibus matrimonio collocauit:quaꝝ altera mitis:altera immanis ĩgenii fuit:ſic & ipſi uiri Tarquinius cũ fratris uxore:quæ immanis erat:rẽ habebat.Fratrẽ quia malus eſſe nollet:e medio ueniẽs ſuſtulit:iu ſcelus hoc uxorẽ ipſius:cui ſtupro cõmiſcebat͛ habens adiutricẽ ſuæ ipſius ſororẽ.Nuptam ſibi pudicam fœminam:& filioꝝ ſociã per eos dies iſdẽ uenenis interfecit:priuſq; quã pyræ maceratæ eſſent quæ infœlicia corpora ſuſceperãt:ſepulti amicis dedit:nuptiaſq; perfecit:homicidamq; ſponſam in cubiculũ ſororis duxit:Tullium clementiſſimũ regum:& de populo romano optime meritũ palam interemptum.Neq; funere.neq; ſepultura fungi permiſit crudelis filia ſuper Tullii corpus uecta e carpẽto Tarquinii:ſm uxorẽ tullii:& patris ſui ſororem:ſibiq; beniuolam:ne uiꝝ lugere poſſet laqueo cõfecit Armis deniq; & maloꝝ factione ad pricipatum trãſgreſſus eſt.Hic exitus tullii fuit:quẽ cum attingat poeta.nos quoq; ex hiſtoria referre uolumus.¶Cæteraq; ꝓtermiſſimus paulo poſt.¶O fortuna eadẽ lux eſt tua:idem dies eſt tibi quoq; conſtitutus.¶Et autor:idem Tullius:qui dedicauit ædem matutæ dedicauit & tibi.¶Et locus:idẽ:nam boario ædes conſecrata:aut locũ eundem dicas quod habeat ſacellũ iunctum.Sed quis latet æde ſuperiniectis togis: cuius ẽ illa imago:quæ ſuperpoſitis togis uelata eſt in tẽplo.Seruius eſt:ſimulachrum Seruii Tullii. Hoc enim cõſtat:manifeſtum eſt eum eſſe.Sed cã latendi:quare lateat.Diſcrepat.nam uaria affert͛.Et habet me quoq; dubium mentis:ego quoq; dubius ſum:& neſcio quam potiſſimum cauſam affirmem.

Targnioꝝ hiſtoria ẽt Seruii mors & regnũ actũ fideliter

Crudelis filia ſup pris tullii corpus

ꝑ iii

ANT. FAN.

Porta feneſtra

¶FVRtiuos amores:Ipſe infra.Nocte domum parua ſolita eſt intrare feneſtra. ¶Cõcubuiſſe hoi.Pudet deã ſuccubuiſſe mortali.Cæcaq; in hoc uno nõ fuit.Fortunã quã cæcã dicũt in deligẽdo ſibi rege præſtã tiſſimo cæca nõ fuit. Vñ feneſtralis noia porta tenet.Hæc porta feneſtra dicebaẽ ut Plutar.ſcribit in qõni bus apud quã fuit ut idẽ inqt thalamus qui fortunæ uocabat. Vel quia Seruiũ regẽ fecũdiſſima uſum fortuna cum ipſa rem habuiſſe fabulanẽ ad quẽ eam per feneſtram dicũt penetraſſe:uel qa Tarqnio Priſco a paſtorib⁹ occiſo Tanaquil eius uxor p feneſtrã populũ allocuta multitudini pſuaſiſſe dicit Seruiũ regẽ de clararent. Vnde factum putant ut is locus feneſtra uocaretur.Eam fuiſſe arbitramur in eo muro quo tarquini⁹ priſcus urbem circũdedit.Eſt & feneſtra interdũ minuſculũ hoſtiũ in ſacrario quo uerbo uſus eſt Ennius ut Macrob. refert ¶Multa toga.multis togis. Vnde ait ſupra.Iniectis quis latet iſte togis.¶Poſt tullii feneſtra:poſt mortẽ regis benigniſſimi:ac de Romanis benemeriti.¶Nec modus ullus erat.Non erat finis dolori & lachrymis plebis:ſed creſcebat luctus cum uidereẽ regis ſimulachrũ.¶Adductus intus agemus equos.Flectemus equos giro breui ore hoc eſt paucis rem explicabimus. Coniugio ſceleris mercede parato:Seruius tullius cum duas filias alterã ferocẽ alterã mitẽ haberet:& totidẽ tarquinii priſci filios eadem mo℞ diuerſitate uideret ferocem mitis mitem feroci in matrimoniũ dedit.Sed miter periẽrũt fraude potius q̃ ſorte ut Oui.ſentit hoc loco:feroces hoc eſt tarquinium ſupbum & tulliã meo℞ ſimilitudo cõiunxit.Vnde factum eſt ut Seruius ad curiã ſe conferens fuerit interfectus:ſuper cuius cadauer tullia cum tarquinium Regem ſalutaſſet ac domum reuerteretur carpentum egit. Quaz ob cauſam uicus ille ſceleratus dictus eſt qui prope uicuz Cyprium fuit ut autor eſt Varro. Quamuis Dionyſius tradat uicum Cyprium eum eſſe qui impius ſiue ſceleratus appellatus eſt. Quod uerum eſſe nõ credimus aliter ſentiente Varrone.Licet in ſummo uico cyprio Seruius fuerit interfectus. Noſtræ cede ſororis. Quam interfecerat Tarquinius ueneno. ¶Fratris.Quem tullia eodem modo creditur occidiſſe.

Tanaqlis uerba ad ppl̃m per feneſtrã

Seruii tullii mors

Tulliæ uerba cũ tarqniuz ſalutaſſet adaurigã

uicus ſceleratus

Indictiuũ funus.

Tũ dea furtiuos timide pfiteẽ amores
Cæleſtẽq; homini cõcubuiſſe pudet:
Arſit eni magna correpta cupidie regis
Cæcaq; in hoc uno nõ fuit illa uiro:
Nocte domũ pua ſolita ẽ itrarẽ feneſtra.
Vnde feneſtralis nomia porta tenet:
Nũc pudet & uult⁹ uelamie cęlat amatos
Oraq; ſũt multa regia tecta toga:
An magis ẽ ue℞ (poſt tali fũera) plebẽ
Cõfuſam placidi morte fuiſſe ducis:
Nec mod⁹ ull⁹ erat creſcebat imagie luct⁹
Donec cõpoſitis occuluere togis:
Tertia cã mihi ſpacio maiore canẽda ẽ
Nos tñ adductos itus agemus equos:
Tullia cõiugio ſceleris mercede parato
His ſolita eſt dictis extimulare uirũ:
Quid iuuat eẽ pares te nr̃ę cęde ſororis
Meq; tui fratris:ſi pia uita placet:
Viuerẽ debuerãt & uir me⁹ & tua cõiũx
Si nullũ auſuri maius eramus opus:

PAV. MAR.

¶DVM Dea furtiuos:prima cauſa:quæ ad fortunam refertur:qd̃ amauerit tulliũ.Sed poſtea cũ puderet deã hoĩ ſuccubuiſſe texit amati regis imaginẽ.Sed iocus idẽ fabulæ datur.Qd̃ tullius oĩ uera fortũa pſpa uſus ẽ ¶Dũ dea:fortũa.¶Timide pro.cũ timiditate exercet.¶Amores fur.occultos.¶Et pu.cœ.erubeſcit dea cœleſtis fortũa.¶Cõcubuiſſe hoi:hũiſſe rẽ cũ mortali.¶Arſit.n.fortuna correpta magna cupidine regis:q̃ſi ſuccẽſa magno amore regis tullii.¶Et in hoc uno uiro in rege tullio ſolo.¶Nõ fuit cæca:ſed occulta Effingiẽ.n.cæca fortũa.qa merẽtes deprimit imerẽtes extollit:nũc erigit:nũc ſternit.& nunq̃ i eodẽ ſtatu pſiſtit:i tullio nõ fuit.cæca:qa ſemp illi pſpa affulſit.¶Et ſolita fortũa itrare domũ:ſolebat illa igredi ad tulliũ.¶Nocte pua feneſtra nõ p patentẽ portã:ſed furtĩ p feneſtrã exiguã & noctis tpe.Vñ:ex quo.Porta tenet noia feneſtrellæ.Porta appellaẽ feneſtra.Plu.xxxv.pble.ita inqt.Quidã qd̃ portã unã feneſtram appellãt:apd̃ quã fortũæ thalamus poſit⁹ eſt.An qa Seruius rex fecũdiſſima fortũa rẽ hũiſſe creditus eſt.cũ p feneſtrã ad eũ penetraret.An hoc fabuloſum illud aũt ue℞ tarqnio priſco Romæ regnãte.cũ is a paſtorib⁹ eẽt occiſus:tanaqĩ ei⁹ uxor mulier ſane prudẽs & fortis p feneſtrã ppl̃m allocuta multitudini pſuaſiſſe dr̃.ut Seruiũ regẽ declararent:ex eo factum eſt:ut locus ille ita appellareẽ.¶Nũc pudet:fortuna facti. ¶Et celat tegit. Vultus amatos:uultus tullii:quẽ amauit.¶Velamine togis ſeu qbuſcũq; pãnis.¶Et ora regia.uultus Seruii regis.¶Sunt te.uelata.¶Multa toga.cũ habeat caput togis inuolutũ.An magis eſt uerũ.An hæc eſt uerior ratio.¶Poſt funera.poſt mortem.Tullii regis.¶Plebẽ con.turbatã.¶Morte placidi ducis.morte benigni regis.Fuit.n.plebs mœſta amiſſo per iniuriã bñmerito rege.¶Nec erat ullus mo. non poterat adhibere modũ mœrori.¶Luctus cre.ima.cum uidereẽ imago regis creſcebat dolor:& cum dolore lachrymæ.¶Donec uſq; quo.¶Occuluere.uelauere imaginẽ.¶Togis cõpoſitis.ſupiectis.ſic uelata imagine modũ poſuere lachrymis.¶Tertia cã.hãc tertiã cãz refert ad ſceleratũ filiæ facinus.¶Eſt ca. mi.re ferẽda a me.¶Maiore ſpa.plurib⁹ uerſib⁹.¶Nos tñ agemus intus equos adductos q̃ſi reflectemus curſuz & nõ ero lõgior:ſed paucis expediẽ ¶Adductos:idẽ q̃ recuruatos.ut i hero.Eſt ſin⁹ adductos modice falcatus in arcus.¶Tullia:tulli regis filia.Eſt ſolita extimulare:ſollicitare.Vi℞.tarqniũ.¶His dictis. his uerbis.¶Parato cõiugio:poſteaq̃ pauit mrĩmoniũ.Mercede ſceleris.pmio crudelis facinoris.nã Arũs eius primus uir uenẽo necat⁹ eſt.ea potionẽ porrigẽte.& eius ſorore ueneno quoq; extincta.Quid iuuat eẽ pres:uerba ipſi⁹ tulliæ ad tarqniũ:qd̃ pdeſt:ſi i patrãdo ſcelere pes ſumus.¶Te.ſ.eẽ parẽ.Cæde nr̃æ ſororis.qa ſororẽ meã tibi nuptã ueneno cõfeciſti ¶Et me cæde tui fr̃is:qa uenẽo ego fratrẽ tuũ & ui℞ meũ

Porta una romana dicta ẽ feneſtra q̃ſui⁹ rex p eã ẽ allocutus fortunã

Arũs uir tulliæ primus ueneno eſt necatus

peremi. Quid igiſ ꝓdeſt ſi tu ſororē meā interſeciſti: & ego fratrem tuū necaui. ¶ Si placet uita pia quaſi ſi deinceps pii eē uolumus: & in ſcelere nō pſeueramus. & Photinus apud Lucanū in. viii. pharſaliæ. Exeat au ſa q uult eē pius: uirtꝰ & ſūma ptās Nō coeunt ſemp mutuetiquē ſeua pudebunt. ¶ Et uir meus: tuus ſſ tu us, quē ego pdidi. ¶ Et cōiunx tua: quæ erat ſoror mea. ¶ Debuerāt uiuere: & nō a nobis tā miſerrime neca ri. ¶ Si nullū maius opus eramus auſuri: ſi audentes aggreſſuri non eramus maiora facinora.

ANT. FAN.

Et caput & regnū factū ē dotale parētiſ
Si uir/res indictas exige dotis opes:
Regia res ſcelꝰ ē ſocero cape rgna neca
Et nr̄as patrio ſāguie tinge manꝰ (to
Talibꝰ inſtructus ſolio priuatus in alto
Sederat/attonitū uulgꝰ ad arma ruit
Hic cruor & cædes ifirmaq; uiciſ ætas
Sceptra gener ſocero rapta ſupbꝰ hēt:
Ipſe ſub exqlis ubi erat ſua regia cæſus
Cōcidit in dura ſanguinolētus humo:
Filia carpento patrios initura penates
Ibat per medias alta feroxq; uias:
Corpꝰ ut aſpexit lachrymis auriga pfu
Reſtitit: hūc tali corripit illa ſono: (ſis
Vadis an expectas pciū pietatis amarę
Ducinq̄ inuitas ipſa per ora rotas
Certa fides facti ē: dictꝰ ſceleratꝰ ab illa
Vicus: & æterna res ea preſſa nota ē:

¶ ET ca. & reg. ſa. eſt do. pa. Daſ tibi in dotē & caput pa tris & regnū ſi uir fueris. ¶ Indictas exi. do. opes. Ad quas uocaris niſi es demens: Hinc indictiuū funus dicebant ad qd̾ p pconē euocabant. ¶ Regia res ſce. eſt: Seneca ī thye ſte: Sāctitas pietas fides priuata bōa ſunt qua iuuat reges eant. Luc. Exeat aula q uult eē pius. ¶ Solio pri. al. ſede. ¶ Nōdum rex creatus ſedit in ſolio regio. Lege Liuium: ¶ Sceptra ra. Regnū qd̾ tarqnius ſupbꝰ rape malui q̄ ex pectare. ¶ Sub exq. ubi erit ſua re. Exqlias habitauit Ser. & auxit teſte Liuio. Vñ Varro ſcripſiſſe inqt allos exqlias dictas qd̾ excultæ a rege Tullio fuerint: allos ab excubiis regis. Hinc Ser. Tulliꝰ a Solino dſ Exqlinus. ¶ Cōcidit iñ terfectus eſt ab his q̄ miſſi a Tarq. fugiētē cōſecuti fuerāt Id (ut inqt Liui.) qa nō abhorret a cetero ſcelere creditur admōitu Tulliæ factū. ¶ Patrios initura penates: Tullia ī foro euocauit uirū e curia regēq; pria appellauit a quo ſa ceſſere iuſſa ex tumultu cū ſe domū recipet puēiſſetq; ad ſūmū cypriū uicū flectēti carpētū dextra ī urbiū cliuū ut ī collē exqliaꝝ eueheref reſtitit pauidus at inhibuit frenos is q iumēta agebat iacētēq; Tulliæ Ser. trucidatū oſtēdit quæ p patris corpus carpētū ægiſſe di. ¶ Preciū pie. ama. Grauē pœnā pietatis ¶ Inuitas: etiā ſi rotæ reluctentur & agi nolint ¶ Vicus ſceleratus uicus Romæ appellatur q cum Tarq. ſupbus interficiēduꝫ curaſſet Ser. regem ſoce rum ſuum: corpus eius lacēs filia carpento ſupuecta ſit p perans in poſſeſſionem domus paternæ.

Seneca ait ſcitas tis pietas fides priuata ſunt bona

Exquiliæ

Quia cur rū duxit ſup corpꝰ patris tul la ideo datus eſt Sceleratꝰ uicus

¶ ET ca. pa. caput tullii pr̄is mei ¶ Et re. qd̾ poſſidet. ¶ Et fa. dotē q̄ſi debeſ tibi iure dotis: qa ego filia ſum hæres & uitæ pr̄næ & regni: hæc ego tibi ꝓ dote debeo. ¶ Si tu es uir meus: Cui ego dotē debeā. ¶ Exige pete & debito. ¶ Opes do. idi. q̄ tibi dictæ & cōſtitutæ ſūt. ¶ Regia res ſce. ē: ne poſſet tarqnius illd̾ obiice re: Sūmā eē ipietatē ſeuire in ſocerū: aut uelle p ſcelera regnū occupare: refellit illa a ſnia arguēs: qd̾ ad ty rānū ptinet exercē ſcelera: & de ē illud Luca. ¶ Libertas ſce. ē: q̄ regna iuiſa tueſ: & Cice. l officiis refert Cæ ſarē dicere ſolitū illd̾ Si illd̾ uiolādū ē iuſiurādū regnādi cā uiolādū ē. ¶ Socero ca. re. ne. occupa. regnū īterfecto tullio ¶ Et tinge: ſificias ¶ Manus no. ſan. pa. ſpgant manꝰ meæ cruore pr̄is mei ¶ Talibꝰ iſti. iſtiga tus: & ſtimulatꝰ Tarq. his uerbis uxoris ¶ Sederat pri. i al. ſolio. anq̄ rex a ppl̄o declareſ: cōſcēdit regiū ſoliū. ¶ Vulgus atto. exterrita plebs ſcelere ¶ Ruit in ar. nā alii ꝓ Tarqnio: alii ꝓ Ser. ſūpſere arma. Et Li. inqt tar quiniū īſtinctū muliebribꝰ furiis & ut agēdæ rei tps uiſū eſt ſtipatū agmie armatoꝝ in foꝝ irripuiſſe. Inde oībꝰ pculſis pauore in regia ſede ꝓ curia ſedētē: ipr̄es in curiā p pconē ad regē Tarq. citari iuſſiſſe: cōueniſ ſeq; illos ꝓſeqſ & illū cām in Tulliū egiſſe. & paulopoſt Tulliū iterēptū: & regnū a Tarq occupatū. ¶ Hic cru. fūdiſ. Hic cædes: cōmittunſ ¶ Aetas: ifirma: inualida ætas ſenilis ¶ Vinciſ: nā uaſtior & robuſtior tarq nius iuuenis facile uicit decrepitū ſenē ¶ Supbꝰ: Tarqnius cognomēto ſupbus ¶ Gener Tullii cuiꝰ filiā hē bat uxorē ¶ Hēt ſce. ra. ſo. regnū qd̾ ſocero ui eripuit. Ipſe: Tulliꝰ ¶ Ceſus ſub exq. ubi erat ſua re. pēptus in Cyprio uico exqliaꝝ: ppe ſuas regias ædes ¶ Hitauit. u. in exqliis Ser. Occidit: q̄ſi moriēs cecidit ¶ Sāguio lētus: ſāguie plenus ¶ In du. hu. ī ſolido tellure: de eiꝰ morte Liui. Tū Tarqniꝰ inqt. Neceſſitate iā ipſa cogē te: ultra audere: multo & etate: & uiribꝰ ualidior: mediū arripit Ser. elatūq; e curia in inferioreꝫ ptē p gradus deiicit: inde ad cogēdū ſenatū in curiā redit ¶ Fit fuga regis apparitoꝝ atq; comitū. Ipſe ꝓpe exāguis cū ſe minauimꝰ regio comitatu domū ſe reciperet: puēiſſetq; ad ſūmū cypriū uicū: ab his q miſſi a Tarq. ſugientē cōſecuti erāt: iterficiſ. crediſ: qa nō abhorret et a cætero ſcelere: admōitu Tulliæ id factū. ¶ Filia. ¶ Tullia. ¶ Alta: ſublimis. ¶ Et ferox: crudelis. ¶ Ibat p me. ui. car. uehebaſ illa curru p urbē. ¶ Initura pa. pe. itura in regiā pr̄is: & Liui. inqt Carpēto certe id qd̾ ſatis cōſtat: i foꝝ inuecta: nec reuerita cœtū uiroꝝ: euocauit uiꝝ e curia: Regēq; pria appellauit: a quo ſeceſſere iuſſa ex tāto tumultu: cū ſe domū reciper: peruiſſetq; ad ſū mū Cypriū uicū: ubi dianiū nup fuit. flectēti carpētū dextra ī urbiū cliuū ut ī collē exqliaꝝ eueheret: reſti tit pauidus: atq; īhibuit frēos: is q iumēta agebat: iacētēq; dn̄æ. Ser. trucidatū oſt̄dit: Fœdū īhumanūq; in de tradiſ ſcelus: monumētoq; locus ē: Sceleratū uicū uocāt quo amēs agitātibꝰ furiis ſororis ac uiri: tullia p pr̄is corpus carpētē egiſſe ferſ: ptēq; ſāguis ac cædis pr̄næ: cruēto uehiculo cōtamiata ipa re ſp atq; tulliſ ſe ad pēates ſuos: uiriq; ſui. & reliq̄. ¶ Auriga: is q iu. agebat. ¶ Vt poſtq̄ ¶ Aſpexit cor. Ser. ipm trucidatū ¶ Reſtitit: hæſit & cōtiuit equos. ¶ Lachry. pfu. nō. n. potuit cōtinere iſpecto regētā miſerrime trucidato ¶ Illa: Tullia. ¶ Corripit: hoc eſt increpat. ¶ Hunc: aurigā. ¶ Tali ſo. his uerbis. ¶ Vadis: pgis ne quo dēs.

PAV. MAR.

Q̄ō tar quinlꝰ ge ner occi dit ſeruiū regē ſenē

Cyprꝰ ui cus ubi dianiū nu p fuit fle ctēti iter ī colleꝫ ex quiliaꝝ

na & cómixtione mulieris cũ mõſtro.⸿ Quæ cũ aliquo℞ ꝓdigio℞ inſpectores declararẽt uiſum eẽ regi eãcui priæ mõſtrũ apparuerat:in eius cõſortiũ ire.Poſtea cõptã mulierẽ ĩcluſam eẽ in id cõclaue ſolã in quo uiſũ erat.Cõmixtoq; ei quodã uel deo℞ ſul'lariũ:& p⁹coitũ nõ apparẽte ſiue Vulcão ut putãt:ſiue ali quo heroe dõeſtico grauidã mulierẽ cõgruo tp̃e Seruiũq; pepiſſe:hãc fabellã had' m.i:ũ credibilẽ appentẽ Altera q̃dã illuſtratio ĩ eo uiro mirabil:& ĩopiata man⁹ ĩcredibilẽ facit.ſedẽ.ĩ ĩ ſpõſali regũ cubic'lo:ignis ſupra caput ei⁹ effluxit:idq; m̃r & regis uxor ſpectarũt & q̃cũq; cũ his fœis eo loco tũc aſtabãt.pſtitit q; eo uiq; flãma:caput ei⁹ colluſtrãs:dõec ipm accurrẽs m̃r excitarit.Hæc ille poeta Vul.fuiſſe inq̃t patrẽ Tullii

Præſignis facie corniculana fuit:
Hãc ſecũ tanaq̃l (ſacris de mor̃ pactis)
Iuſſit in ornatum fundere uina focum
Hic inter cineres obſceni forma uirilis
Aut fuit aut uiſa eſt ſed fuit illa magis:
Iuſſa foco captiua ſedet:cõcept⁹ ab illa
Seruius:a cœlo ſemina gentis habet:
Signa ddit gẽitor tũc cũ caput ignẽ co-
Cõtigit.iq; cõis flãme⁹ hæſit apex (ruſco
⸿ Te quoq; magnifica cõcordia ddicat
Liuia:quã chara p̃ſtitit illa uiro: (æde
Diſce tñ ueniens ætas ubi iulia nunc eſt
Porticus:immenſæ tecta fuiſſe domus

⸿ CORniculana:ab oppido Latii corniculo unde cor niculanus deducitur ut a peſto peſtãus a beneuento be neuentanus. A cœlo:a deo uulcano.⸿ Signa dedit geni tor:cum Ser.dormienti flãma ut diximus circũ eius ca put emicuit:qd' Vir.tranſtulit ad Aſcanium:ut ecce leuis ſummo uertice uiſus iuli fundere lumen apex tactuq; in noxia mollis lambere flãma comas & circũ tpa paſci.Li uius ſcribit cũ ſomno flãmã abiiſſet:ac reginã uiro ꝓdixiſ ſe.Lumẽ eũ quõdã rebus eo℞ dubiis futu℞ p̃ſidiũq; re giæ afflictæ.Fuit.n. Tanaq̃l.ut inquit Diony.ſapiẽs & q̃ diuinatione nulli cederet hetruſco℞.⸿ Te quoq; magni fica cõcordia dedicat æde Liuia:Lege q̃ diximus de hac æde in primo huius opis libro:ubi q̃ ad hãc rẽ attinẽt ex plicauimus:ita ut hic locus nullã dubitationem afferre poſſit.⸿ Caro uiro:Auguſto cui Liuiam inq̃t præſtitiſſe unanimitatẽ atq; cõcordiã.⸿ Vbi liuia nunc eſt porticus Iulius cæſar poſt põtificatũ maximũ habitauit domũ pu blicã in uia ſacra cũ antea in ſubura modicis ædibus ha bitaſſet:ut Sue.tradit.Eã domũ poſtea ut nõnulli uolũt cũ iulia neptis Auguſti profuſe nimiũ extruxiſſet Augu ſtus qui teſte Tarquillo ampla & opoſa p̃toria grauabat ad ſolũ diruit in cuius area Liuia porticus ædi ficata eſt unum ex opibus q̃ auguſtus fecit ſub noie alieno tãta pulchritudine ut qui eam cõtemplabant egregiis operibus adornatam exteriora obliuione delerẽt,ut autor eſt Strabo.Ply.ſcribit in porticibus Li uiæ fuiſſe uitem unam quæ ſubdiuales deambulationes umbroſis operculis opacauit & fœcũda fuit mu ſti amphoris duodenis. Ad porticum Liuiæ Veſpeſianus poſtea pacem ſuam ædificauit.

ANT. FAN.
Tanaq̃l peritiſſima in auſpiciis fuit

Concordiæ feſtũ iiii.idus iun.

Vbi fuerit cõſtituta.Liuia porticus

⸿ MAter fuit ocriſia corniculana:ex corniculo latino℞ oppido:ut ſupius dixi.⸿ Præſignis facie:quaſi p̃ ſtãtis formæ.⸿ Tanaq̃l:regina Tarquini priſci cõiunx.⸿ iuſſit hãc:Ocriſiã.⸿ Fũdere ſe.ul.i ſo.or. quic qd uini ſuperat e ſacris fũdere in focũ ſacrificii⸿ Peractis ſa. de mo.poſteaq̃ pfecerat ſacrificia patrio ritu. ⸿ Hic iter cineres:q erãt in ipſo foco.⸿ Aut fuit:aut uiſa ẽ:aut certe fuit:aut ita apparuit.⸿ Forma uirilis: mẽbri.ſ.⸿ Obſceni:inã obſcœni penis forma eſt uiſa.⸿ Sed fuit illa ma. reipſa fuit ⸿ Captiua:ſerua ocriſia Iuſſa a Tarquinio & Tanaq̃lide.⸿ Sedet foco:ubi ea forma erat.⸿ Serui⁹:rex.⸿ Cõcept⁹ ab illa ocriſia & forma uirili.⸿ Hẽt ſe.gen.a cœ trahit gen⁹ a diis cœleſtib⁹.⸿ Genitor:Vulcan⁹.⸿ Dedit ſigna:q̃bus cõſta ret ſuũ eẽ filiũ.⸿ Tunc cum cõtigit caput:Seruii.⸿ Coruſco igne ſplẽdida flãma.⸿ Et apex flã.in apicem aſſurgẽs.⸿ Hæſit in co ipſi⁹ Tullii:hoc a Dionyſio refert:ut mõ diximus.Meminit & Vale.Liui.aũt in re gia inquit ꝓdigiũ uiſum:euẽtuq; mirabile fuit:puero dormiẽti:Cui Seruio tullio nomẽ fuit:caput arſiſ ſe ferunt multo℞ in conſpectu.Plurimo igit clamore ide ad tãtæ rei miraculũ orto:excitũ regẽ & cũ q̃dã familiariũ aquã ad extinguẽdũ ferret:ab regina retẽtũ:ſedatoq; iã tumultu moueri uetuiſſe pue℞:donec ſua ſpõte experrectus eẽt:mox cũ ſomno flãmã abiiſſe.Tum adducto in ſecretũ uiro Tanaquil uides ne tu pue℞ hũc:inq̃t quẽ tã humili cultu educamos.Scire licet hũc:lumẽ quõdã rebus noſtris dubiis futu℞ p̃ſi diũq; regiæ afflictæ.Proide materiã ingẽtis publice:priuatiq; decoris:oĩ idulgentia nr̃a enutriamus:unde pue℞ libe℞ ceptũ hẽri:eruditiq; artibus:q̃bus ĩgenia ad magnæ fortunæ cultũ excitant.⸿ Te quoq; ma. eodẽ ẽt die feſtũ eſt cõcordiæ cuius ædẽ Liuia auguſta dedicauit:& in.i.lib.diximus:autore Tranquillo a Tyberio poſt germanicũ triũphũ cõcordiæ ædẽ dedicatã:& poeta aſſerebat a liuia cõſtitutã:hui⁹ ergo de dicationis feſtũ quarto die iduũ Iunii.celebrat.⸿ Fuit & lõga añ alia ædes cõcordiæ a Camilio uota:de q̃ in p̃io dictũ:& poſt Camiliũ Flauius gñis libertini ædilis:ædẽ & ipſe cõcordiæ in area Vulcãi ſũma iui dia nobiliũ dedicauit.O cõcordia:liuia aug.⸿ Dedicat te me æde:hoc ẽ dedicauit hoc ẽt die liuia tibi ma gnificã ædẽ.⸿ Quã:cõcordiã.⸿ Illa p̃ſtitit caro uiro:Cæſari aug.nã ſũma cũ cõcordia:cũ eo ad extremũ uſq; diẽ uixit.⸿ Diſce tñ ætas ueniẽs:diſcite poſteri.⸿ Fuiſſe tecta im.do.fuiſſe ĩgẽtis ædes.⸿ Vbi nũc eſt por.liuia:ita a liuia druſilla cognoĩata.Et.n.ubi portic⁹ liuia extructa fuit:magnæ ædes Cæſaris ſteterant:& ut Trãq̃llus ſcribit:hãitauit prio iuli⁹ cæ.in ſuburra modicis ædib⁹:Poſt aũt põtificatũ maximũ in ſacra uia domo publica:& Ply.cæſar inq̃t dictator totũ ſo℞ romanũ:uiãq; ſacrã ab domo ſua in cliuũ uſq; capito liũ in munere gladiatorio linteis cõtexuit.Aliq dñt eã fuiſſe domũ quã Augu.ſũptuoſe nimis a liuio or natã:ad ſolũ uſq; dirui fecit in cuiuſq; area portic⁹ liuia cognoĩata poſtea ſtructa fuit:ad quã deinde teſte Ply.Veſpeſian⁹ pacẽ ſuã ædificauit:ibi pprie ædẽ cõcordiæ dedicauerat. Ve℞ imẽſæ ædes Cæſaris cum ĩ uidia magnitudĩs & ornat⁹ alios lædere uiderent:ab Octauio dirutæ ſũt:& ibi extructa ẽ ipſa portic⁹ liuiæ.

PAV. MAR.

ocriſia captiua fuit mĩ ſeruii

Concordiæ tẽpiũ fuit cõſtitut⁹ poſt germanicũ triumphum.

Liuia druſilla cognoĩata

Tẽpium pacis fuit cõſtitutũ ubi fuit cõcordie

ſolennis eſt licentia:p urbē uagarent. Reſtituitq in æde ueſcēdi ius illis q in ſacris pcinerent. Idē fere refert a Plutarcho pblemate. lv. Sed multos decepit loc' i Plutarcho deprauat'ımagis ipreſſoꝝ ut ego exiſtimo quā traductoꝝ culpa:ubi idibus ianuariis dicit:cū eē debeat idib' Iuniis:auctoritate Varro. & poetæ. Et iā cū ad idus puenerit. Iubeor narrare qnquatres minores feſta mineruæ:ſed minores appellat ad drīam maioꝝ qnquatrioꝝ:q̄ mēſe martio celebrant. Nūc o flaua mineruaıo pallas. Sed flaua:a flauis oculis dicta ē:uel ut alii a flauis crinib':alii qd glaucopis dicta ſit pq̄ uolūt aera ſignifican. Ades eœ meis:ad. ſis & faueas his meis icœptis. Cur uagus tybicen icedit in tota urbe:cur tybicines uagant p totā urbem.

Q uid ſibi pſone qd toga lōga uolunt:
Sic ego ſic poſita tritonia cuſpide dixit
Poſſem utinā docte uerba referre deæ
Temporib9 ueterū tibicinis uſus auoꝝ
Magn9/& i magno ſemp honore fuit:
Cantabat fanis cantabat tybia ludis
Cantabat mœſtis tybia funeribus:
Dulcis erat mēcede labor/tp̄ſq ſecutū ē
Q d ſubito grate frangeret artis opes:
Adde q edilis/pompa qui funeris irent
Artifices ſolos iuſſerat eſſe decem:
Exilio mutant urbem/tiburq recedunt
Exilium/quodam tempore tybur erat
Q uærit i ſcæna caua tibia/quærit aris

Q Vid ſibi pſone ı perſonati incedebant tybicines ne puderet eos temulētiæ circūuētæ. In ma. ſemp ho. fuit quē illis Numa cōferre uoluit ob deoꝝ cultum. Cantabat fanis:pcentoriā tybiaꝫ dicit cui teſte Solino locus erat ad puluinaria pcinēdi. Vir. I geor. Inflauit cum pinguis ebur tyrrhenus ad aras. Solebat autem cani tybiis ī aurē ſacerdotis autore Ser. quaꝝ ſonus certis præcatiōibus adhibebat:ut ait Pli. ne qd aliud exaudiret. Tybiarum uſus ad celenas primū inuētus eſt:ut Lactan. grā. tradit qbus Marſias dī Apollinē prouocaſſe:ſed de eaꝝ inuentiōe & alia diximus ſupra. Hæ per diuerſas officioꝝ & noiuꝫ ſpēs inueniuntur a muſicis ſeparatæ. Itaq aliæ ſūt uaſcæ quæ foraminū numeris,præcētorias antecedunt. Aliæ puellariæ qbus a ſono clariore datū uocabulū putant:aliæ gingrinæ breues ac modis ſubtilioribus inſonātes a uoce anſeꝝ dictæ q gingrire autore Feſto uocis anſerum proprium ſit. Aliæ miluinæ in accentus acutiſſimos exeuntes:aliæ lydiæ:corinthiæ:ægyptiæ. Sed q pares uel impares tybias interdum legimus:inde eſt ut Diomedes grāmaticus docet q ſi qn artifex monodio agebat unam tybiam inflabat:ſi qn ſynodio duas. Acron autor ē apud maiores nr̄os tres modos fuiſſe tybiaꝝ:phrygiū:lydiū & ionicū. Cātabat tybia ludis:ludoꝝ quos ædiles curules publico munere curabāt q̄tuor erāt ſpēs teſte Donato Megalēſiū funebriū plebeioꝝ & apollinariū in qbus tybia canebāt quēadmodū & in ouationib' cū tybia pacis ſit:ut ait Plut. in Marcelo:q̄uis & exercitus Lacedæmonioꝝ tybiaꝝ modulis accēdi cōſueuerūt autore Thucidide:qbus ceciniſſe duces maximos traditū eſt:ut Quīt. refert. Cātabat mœſtis tybia funeribus:Funebres tybiæ dicebāt autore Feſto qbus in funere canebat q̄s flamini audire putabat illicitū:iubebat aūt religio ut maiorib' mortuis tuba:minoribus tybia caneret. Perſius:Hic tuba cādelæ. Statius in thebaide:Cum ſignum luctus cornu graue mugit adunca tybia cui teneros ſuetū pducere manes. Lege phrygū mœſta. Ouid. alibi: Tybia funeribus cōuenit iſta meis. Atteius capito ſcripſit Siticines appellatos q apud ſitos. i. uita functos canere cōſueuiſſent:ubi cōueniebāt modus q in muſicis phrygius appellat inuēt' a Pelope phrygio ut Lactā. grāma. tradit & aptus ad euocationē aīaꝝ. Gratæ artis:Cicero in prio tuſcu. qōnū:Sūmā eruditionē græci ſitā cenſebāt in neruoꝝ uocūq cātibus. Igit & Epaminūdas priceps meo iudicio græciæ fidib' preclare ceciniſſe dī:& Themiſtocles aliquot añ annos:cū in epulis recuſaſſet lyrā habitus ē idoctior:tibiis canere olī honoeſtiſſimū uidebat:teſte Aulo Gel. q̄uis Alcibiades puer cū traditas ſibi ad os adhibuiſſet iflaſſetq ōſ ſenſus oris deformitate eas abiecerit īfregeritq. Pōpa q fu. irēt:illud quoq tibicinū aīos accēdit ad fugā qd ediles funebriū ludoꝝ curator q autore Donato ad retinēdū populū iſtituti ſūt dum Pōpa funeri decreta i honorē patricii uiri plene iſtruebat:iuſſerat decē tm̄ tibicines pōpe funeꝝītereſſe. Vñ q excludebātur ægre paſſi ſunt honoris mercediſq iacturā. Exilio mutat urbē:ſpōte in aliā urbē hoc eſt Tybur q̄ſi i exiliū ſe cōferūt. Exiliū quodā tēpore tybur erat:hoc adiectū a poeta ut occulte de ſuo exilio cōqueratur.

Q Vid ſibi uolūt perſone:qd toga lōga:q̄re pſonati eunt:& muliebri ornatū cū longis ueſtib'. Sic ego dixi. Sic dixit tritonia:pallas a tritone palude aphricæ:ubi primū uiſa:aut a tritone fōte in creta īſula:ubi nata eſt:ut Diodorus docet. Poſita cuſpide:depoſita haſta uerba ſūt ipſi' Palladis. Magnus uſus fuit tybicinis pſertim in ſacris & in ludis. Tēporib' ueterū auoꝝ:tpe maioꝝ ueſtroꝝ. Et ſemp fuit in magno honore:magnis. n. ut Plutar. prob. lv. ait fruebant honorib':quos illis Numa Pōpi. pp ſanctitatē:ac deoꝝ cultū cōtulerat. Tibia cārabat fanis in tēplis. Tibia:p anaphorā. Can. lu. ſic & in feſtis & in ludis theatralibus erat eius uſus. Tibia can. mœ. fu. cū efferebat funus:& ſoluebant iuſta. Dulcis erat labor tibicinum mercede:pmio:dulcis qdē eſt ōis labor:cū ipedit grato:& inde pmiū aſſequit:ſed nos incidim' in īgrata tpa:ut nulla hēat laboꝝ & meritorū ratio. Et eſt ſequutū tp̄s:uenit poſtea tp̄s. Quod tp̄s. Subito frāgeret opes grate artis. qd interrūperet:& diſturbaret tam gratū munus tibicinū:nā priuati ſunt honorib' a cenſoribus Applo Claudio & Claudio Plautio pſertim opa Appi:qui poſtea cœcus fuit. Vetiti. n. fuerāt in tēplo iouis ueſci. Plutar. a tribunis oſtēdit. Adde quod ædiles:qui curā habēt ædium ſacrarū & ludorū exhibendorū:& funeruꝫ efferendorum. Iuſſe erat eſſe ſolos decem artifices ı tedegerat collegium tibicinum ad decem tantum:cum prius longe eſſent plures. Qui irent pompa funeris:qui tibiis canētes funus comitarentur. Mutant urbem exilio:abierunt omnes ab urbe:tanq̄ in exilium eiecti. Et recedunt

Quinquatres minores

ANT. FAN.

Tibia pcētoria

Tibiaꝝ uſus

Tibiaꝝ genera

Gingrire unū tibie

Gingrinæ dictæ

Vaſcæ puellariæ. Miluinæ lydiæ Corintiæ. egyptiæ

Ludoꝝ ſpēs quatuor.

Tibiæ funebres.

Siticines

Decē tibicines ſuerūt in pōpa funeꝝ

PAV. MAR.

Appi' claudi' & appi' plauti' tibicines expulere tribuni.

tybur:facto agmie tybur abierũt.¶ Tybur erat exl.exilii locus.¶ Quodã tpe:ſcilicet poeta pallada loqnté i troducat:itñ hoc ꝑ exilio ſuo dixit:qđ i regioné remotiſſimá eiectus ſit.ut inde cõmiſationẽ moueatq̃ tã male ſecũ actũ ſit:cũ olĩ exilii locus tybur eẽt.Sic & i libris de põto ad Rophinũ.Quid referã ueteres romanæ gẽtis:apđ quos exiliũ tellus ultima tybur erat.¶ Caua ti.q̃rit̃ i cœna:ĩpi tibicines poſtq̃ abierãtq̃rebant̃ i cõuiuis & nõ inueniebant̃.¶ Quærit̃ ariſq̃ũ i feſtis & in ipis ſacrificiis.¶ Nulla nenia:ꝑ nullo funebri cãtu poſitũ:& de nenia ſuplus diximus autore Põpeio.Ver̃ de ea No.Nenia inquit:ineptũ:& incõditum carmen.Quod adducta mulier:quæq̃ ꝑfica diceret̃.His qbus ꝓpinqui nõ eſſent.mortuis exhiberet.Varro de uita patrum libro quarto ibi a muliere:quæ obtuta a uoce eſſet:per quam laudari:Deinde neniam cantari ſolitam ad tibias:& uides.Ergo quia ad tibias nenia cantabatur:poeta recte inquit.

Tybur olim fuit exiliũ ab urbe roma.

ANT. FAN.

¶ Ducit ſupræmos nenia nulla choros.funebrẽ põpam nullæ tibiæ comitantur:diximus ſupra Neniã eſſe carmẽ lugubre qđ mortuis dicebat̃.Hic apte oſtendit̃ conſueuiſſe Neniã ad tibiam cani.¶ Quãtolibet or.di.cuius ingenium & mores digni erãt quouis ordine nedũ libertate quam fuerat cõſecutus.Hunc.n.libertatẽ adeptum fuiſſe Plutar.in q̃ſtionibus tradit. ¶ Turbam cano.tibicines. ¶ Ore ꝓcon.uultu ficto ad exterrendũ uel certe fictis uerbis.¶ Quid ceſ.con.ſol.Fac inqt ſoluatur conuiuium & iſti ſubito hinc faceſſant quia uenit huc ædiũ dñs.¶ Autor tuæ uindictæ:i:q te manumiſit:ideſt autor tuæ libertatis.Lege Plu.Liui.uult uindictam a Vindici dictam qui primum uindicta dicit̃ liberatus.¶ In plauſtro ſcir.la.fuit:Var.autor eſt a ſirpando ſirpeam appellari.quæ uirgis ſirpat̃ ideſt colligãdo implicat̃ in qua ſtercus aliundue qđ uehitur.Ea plauſtro impoſita eſt:ut tibicines aptius quieſcerẽt.A ſirpando etiã ſerpiculæ falces dictæ ſunt q̃m in ſũmo ligant̃.¶ Tempus:nox quæ ad dormiẽdũ inuitat.

Autor uindictæ pro q manu miſit dr̃.

Serpiculæ falces dictæ ſũt a ſirpãdo

Ducit ſupræmos nenia nulla choros:
Seruus erat qdã quãtolibet ordie dign⁹
Tybure/ſed longo tẽpore liber erat:
Rurĕ dapes parat ille ſuo turbaq̃ canorã
Conuocat ad feſtas cõuenit illa dapes
Nox erat & uinis oculiq̃ aĩq̃ natabant
Cum præcõpoſito nuntius ore uenit:
Atq̃ ita quid ceſſas cõuiuia ſoluere dixit
Auctor uindictæ nam uenit ecce ſuæ
Nec mora cõuiuæ ualido titubãtia uĩo
Mẽbra mouẽt/dubii ſtãtq̃ labãtq̃ pedẽ
At dñs diſcedite ait palũſtroq̃ morãtes
Suſtulit in plauſtro ſcirpea lata fuit:
Alliciunt ſõnos tẽpus/motuſq̃/meruq̃
Potaq̃ ſe tibur turba redire putat:

PAV. MAR.

¶ NVLLA nenia ad tibias.ſ.cantata.¶ Ducit ſupremos choros:hoc eſt funebrẽ põpã.Illa.n.ultima eſt:ideo nõ ducis.nã abierant tibicines.¶ Erat qdã ſer.tybu.dignus quantolibet ordine:erat ſeruus:ſed illi moribus:& uirtute præditus:ut dignus eſſet magno quouis honore ordinis.¶ Sed lõgo tpe erat liber:q̃a diu fuerat:iã erat donatus libertate.Erat.n.manumiſſus.ſic & Plu.eũ fuiſſe libertũ ſcribit.Sed libertũ:ut Vlpia.inqt accipe debemus eũ q̃q̃ quẽ qs ex ſeruitute ad ciuitatẽ romanã ꝑduxit ¶ Ille:Libertus.¶ Parat dapes ſuo rure:parauit tum cõuiuiũ:& opiparas epulas.¶ Et cõuocat tur.ca.i:pulſat tibicĩes ad cœnã.¶ Illa:turba:hoc eſt illi tibicines.¶ Cõuenit ad fe.da.acceſſere oẽs ad cõuiuium.¶ Erat nox:& Plu.inqt Aderãt i cõuiuio mulieres:nox inſõnis ducit̃ ſaltatiõib⁹ ac lociſ:oĩa ꝑſtrepũt.¶ Et oculi & aĩ:tibicinũ.Natabãt uinis trepidabãt ebrietate multo epoto uino.Natare.n.iterdũ trepidare eſt:ut Marcellus inqt.Virg.in geor.cõditq̃ natãtia lumine ſõnus.¶ Cũ uenit nũtius ore ꝓcõpoſito:uerbis fictis.¶ Atq̃ ita dixit qđ ceſſas ſoluere cõuiuia:qđ retardes ſoluere cõuiuiũ:& dimittere cõuiuias:& Plu.tum de repẽte cũ libert⁹ ꝑronũ adeſſe diceret:& ueheméter ꝑturbat⁹ uideret̃:hoĩb⁹ ꝑſuaſit:ut ſtatim currũ cõſcẽderẽt:pelliib⁹ circũtecti ac tybur ꝑueherent̃.¶ Nã uenit autor tuæ uindictæ.uenit.n.ꝑronus q te manumiſit cũ prius eẽt tuus dñs:& te liberũ fecit.ideo autor uindictæ q te libertate donauit:Vindicta aũt & ꝑ ultiõe ponit̃:a uindicio dictã ſupius diximus autore Liuio ſecũdo ab urbe cõdita.ẽt & ꝑ libertate.qđ inde quoq̃ tractũ eſt.& uidicare idẽ qđ liberare.Vir.i iiii.æn.graiũq̃ ideo bis uidicat armis.Cice.in.iii.academicoꝝ aliq̃ ptãs ſic uindicet i libertatẽ idẽ de ſenectute:& ſenectus ẽ natura loq̃cior.ne ab oĩbus eã uitiis uideat uindicare¶ Nec mora:nulla fuit tardatio. ¶ Cõuiuæ ipſi tibicines.¶ Mouẽt mẽbra titubãtia:cum diſcederẽt eoꝝ mẽbra labantia trepidabãt.¶ Nã titubare:trepidare eſt.M.Tul.in Philip.¶ Titubare:hæſitare quos euertere:neſcire. Vir.in æn.ueſtigia preſſo.haud tenui titubare ſolo.Terẽt.in eautontumero.Verũ illa ne qđ titubet.& titubare eſt dubitare.libere & hæſitare.¶ Valido uino.qđ ebiberant.ebrietate ipſi titubant.¶ Et pedes eoꝝ.¶ Dubii ſtant & labant nã modo firmabãt ſe pedibus.modo lababãt quod apertiſſimũ ſignũ eſt ebrietatis.¶ At dominus:q iam uenerat.aut ipſe Libertus princeps cõuiuii.¶ Ait diſcedite:& ſuſtulit:ſurſum tulit.¶ Morãtes:hærẽtes:qđ erant ebrii.¶ Plauſtro:uehiculo.¶ In plauſtro:in ipſo uehiculo.¶ Fuit ſcirpea lata &.n.plauſtrũ nõ ut uehiculũ:in quo faba:aliundue qđ uehit̃:qđ eſt ex uiminib⁹:ut Varro inqt:& eo uehit̃ uehiculũ dictũ eſt:ab aliis dictũ arcera:quæ ẽt in.xii.tab.appellat̃:qđ ex tabulis uehiculũ erat factũ ut arca arcera dictũ:ſed qđ ex omni parte palam eſt quæ in eo uehunt̃.quod placet.ut lapides aſſeres.tignum.Erat igit̃ palũſtrum:quo ſullati ſunt illi & omni ex parte palam erat.Ergo i plauſtro poſita eſt lata ſcirpea ubi iacerent tibicines.Scirpea:ut inquit Varro:quæ uirgis ſcirpatur:ideſt colligando implicatur:in qua ſtercus aliundue quid uehitur.¶ Alliciunt ſomnos:tria ponit ſomnũ prouocantia:q̃ eos dormire coegerũt.¶ Tpus:q̃m nox quæ q̃eté refert¶ Et motus:plauſtri illa agitatio:cũ & concuteret illoꝝ corpa:ſomnũ quoq̃ inducebat¶ Et meꝝ:qđ efficacius eſt ad incutiẽdũ ſoporẽ.¶ Et tota turba:tibicinũ qui erãt in ſirpea.¶ Putat ſe redire tybur:unde ad cõuiuiũ acceſſerãt:illuc ſe reuehi putabãt.

Natare uinis pro ebrietate

Titubare pro hæſitate dicit̃

Scirpea dr̃ q ſirpiſ iplicat̃ in q̃ ſtercus aliundue qđ uehit̃,

¶PER exquilias:p portã exqlinã quã nõnulli tyburtinã dicũt. Claudius ut poſſet ſpecie nũeroq̃ ſenatũ ANT.
fallere:male qdã ĩ loco Callidus. Alii Cãdid⁹ legũ. Cõſtat.n.ãno quo tibicines Romã plauſtris deporta FAN.
ti ſũt cẽſores fuiſſe Appiũ Claudiũ eũ q poſtea ſacris Herculis ad ſeruos agẽte Potitia trãſlatis luminibus
capt⁹ ẽ:& C.Plautiũ:quoꝝ hic ĩ tibicines aĩaduertere cupiebat. Appius uero Claudius pnus ad ueniã ubi
accepit eos eẽ ĩ foro iuſſit:ut pſonis ora tegerẽt & amictus mulierib⁹ induerent:ſ ad.miſcuitq; alios tibicinĩ
b⁹ ut nõ ſolũ ſpecie ſed & numero Sẽatũ falleret:qd factũ eſt. Riſu.n.res a ſenatu accepta ẽ uti Appius cu Claudi⁹
piebat a collega diſſentiẽs. Lege igit̃ Claudius ut poſſet appius
ſpecie numeroq; ſenatũ fallere. ¶Vt hunc tibi.cetũ au trib.pl.
geat admiſcuit & alios q lõgis ueſtibus tecti tibicinæ ui iſtituit ſic
debãtur. ¶Ne for.notent̃ ut fallente ſenatũ numero nõ de tibici-
qui effugerãt ſed alii uideret̃. ¶Sui collegæ. C. Plautii nibus.
deportatos.n.Romã tibicines ãte depoſitã a Plautio cẽ
ſuiam accipimus quam deinde Appius Clau. ſolus obti
nuit. ¶Illa dies:idus iuniæ. Martius inquit hẽt tali mea
noia ſeſta:idus iuniæ:iõ qnquatr⁹ dictæ ſunt qd ſimiles
ſunt maioribus: ut docet Varro que menſe martio celebrant̃. pallas inuẽtux fuit tibiæ.
Turba.n.tibicinũ hoc tpe p urbẽ uagantiũ & ad
ædẽ Mineruæ cõuenientiũ eam deã colit ſub cuius inuẽ
tis ẽ. Nõ.n.cẽnt tibicines ſublata tibia:quã pallas dr̃ iue
niſſe:quis ſecundũ Pli. ut Monaulũ Mercurius ita obli
quã tibiã Mydas ĩ & geminas tibias Marſyas adinuenit
qs q̃dã uolũt abiectas a Pallade Marſyã excepiſſe. ¶Per
rara foramina:q̃ deinde plura fuerũt. ¶Abiectã:hoc iõ
fingit̃ qa quis melodia q̃ pulſu fit indecens planum eſt
eam quæ ore fit ingenuos non decere.

Iãq; per exqlias romanã intrauerat urbẽ
Et mane in medio plauſtra fuere foro:
Claudi⁹ ut poſſet ſpecie nũeroq; ſenatũ
Fallere/perſonis imperat ora tegi:
Admiſcetq; alios/& ut hũc tibicina cetũ
Augeat in longis ueſtibus ire iubet.
Sic reduces bñ poſſe tegi/ne forte notent̃
Contra collegæ iuſſa rediſſe ſui:
Res placuit/cultuq; nouo licet idibus uti
Et cãer̃ ad ueteres uerba iocoſa modos:
Hæc ubi pdocuit: ſupeſt mihi diſcer̃ dixi
Cur ſit quinquatres illa uocata dies:
Martius inquit hẽt tali mea nomine feſta
Eſtq; ſub iuẽtis hæc quoq; turba meis:
Prima terebrato per rara foramina buxo
Vt daret effeci tibia longa ſonos:
Vox placuit faciẽ liq̃dis referẽtib⁹ undis
Vidi & uirgineas intumuiſſe genas:
Ars mea nõ tãtĩ eſt/ualeas mea tibia dixi
Excipit abiectam ceſpite ripa ſuo:

¶IAmq; intrauerat:ille Libertus cum plauſtro: aut illa PAV.
turba. Romanã urbẽ p exqlias:p portã exquilinã quam MAR.
tyburtinã quoq; uocant:q̃ a p eã exeuntq; tybur eunt:ẽt
& ualeria dicta:q inde icipit uia ualeria:q̃ itur ĩ marſos
& pelignos. Hoc aũt tpe uocat̃ porta ſancti laurẽtii. ¶Et
mane:cũ illuceſcerẽt. ¶Pluſtra fuere in medio foro ro
mano:& Li. ut paulo ſuperius diximus. ¶Nec piius ſen.
quam plauſtris in foro relictis ĩ plenos crapulæ eos lux
oppreſſit. ¶Senatus calli.aſtutus. ¶Vt poſſet fallere.de
cipe eos:quos in urbe retineret. ¶Specie:ĩ ſimilitudine.
¶Et nu.quo plures uiderentur. ¶Imperat te.ora pſo.iu
bet ut accipiãt pſonas qbus faciẽ tegãt:ne agnoſcant̃. ¶Admiſcetq; ali.tibicines q ĩn urbe erãt. ¶Et ut ti.
mulier tibia canẽs:tĩã & tibicen:& tibicena dicemus. ¶Augeat:augere uideat̃. ¶Hunc coetũ.tibicinũ tela
toꝝ. ¶Iubet ire in lõ.ue.in ornatu & ueſte muliebri admiſcuit alios ſenatus in his ueſtib⁹ ut uiderent̃ plu
res eẽ:& oẽs rediiſſe:quo eos falleret eo ornatu:quo ipi redituri ẽẽt. ¶Sic re.bñ poſ.te.eo hitu putauit bñ te
ctos eẽ:ne agnoſcerent̃. ¶Ne for.pu.exiſtimẽt̃. ¶Rediiſſe i urbẽ. ¶Contra iuſ.ſui col.ſuoꝝ collegaꝝ:ſi q
erãtq; tybure remãſiſſent:q̃m ita cõſtituerãt:ũ redit̃ niſi reſtituto priore honor:& iure epulãdi:ſed ita pſo Senat⁹ re
nati ñ uidebant̃ fefelliſſe collegas. Sẽat⁹ tñ oĩa reſtituit. ¶Res pla.& tibicinib⁹:& ſẽatui. ¶Et i di. Iuniis.ſ. ſtituit ut
¶Licet uti no.cul.ornatu. Datũ.n.ẽ:ut ex Li.dictũ:ut triduũ quotãnis ornatu:cũ cantutatq; ea q̃ tũc erat ſo i ædeis
lẽnia licẽtia p urbẽ uagarent̃. Reſtitutũq; i æde ue ſcẽdi ius iiſq ſacris pcierẽt. ¶Et li.ca.uet.ioco.laſciua. cẽt ueſcẽ
¶Ad ue.mo.ad modulos ueteꝝ tibiaꝝ. ¶Hæc ubi pdo poſtq̃ palas ita me docuit. ¶Dixi ſupeſt mi.q̃rẽ di tibicis
q̃ſi adhuc reſtat mihi ĩ dubiũ. ¶Cur.il.di.iduũ iũiaꝝ. ¶Sit uoca.qnq̃.aliq legũt qnq̃trus:meli⁹ qnq̃tres ſi nibus
cut dicitus dies uĩalia dict⁹. ¶Ita di.uo.qn. ¶Inqt Pallas martius mẽſis. ¶Hẽt mea fe.ta.no.q i mẽſe mar
tio celebrant̃ feſta palladis ſub eadẽ appellatione:nã qnq̃tria dicta:& qnq; diebus:ut i.lli.lib.diximus:ita &
mẽſe Iunio qnq̃tres dictæ & triduo fiũt:ide eas minuſculas appellat Var.& poeta Paulo ſupi⁹ miores dixit.
Hæc quoq; tur.tibicinũ. ¶Eſt ſub iuẽ.me.q̃m ego fui tibiæ iuẽtrix:hi meã artẽ exercẽtes ſic ſub mea tutela Tibiæ
ſũt:celebrãtq; hos dies mihi dedicatos:ide a ſimilitudine ſupioꝝ:hi qnq̃tres dicti. Pria ego effeci effectũ ex lotho
reddidi. ¶Vt ti.lõ.ad differẽtiã breuioris tibiæ ¶Dare ſo.ſonat̃. ¶Buxo te.pforato. ¶Per ra.ſo.pauca.n. fiebant
erãt i antiq̃ tibiaꝝ:mo uolũt tria tñ fuiſſe:a tribus i cantu & ſono uocib⁹ igraui acuta & flexa. Poſtea plura prius
facta ſũt:& ut in q̃rto dixius ex lotho quoq; fiebãt tibiæ. Poetæ palladi iuẽtionẽ eius aſcribũt. At Ply. tra
dit obliquã tibiã mydã iuẽiſſe in phrygia:& geminas tibias marſiã i eadẽ gẽte. Lydios modulos amphio
nẽ. ¶Vox pla.erat gratus tibiæ ſonus. ¶Vidi ult.ge.itumuiſſe:meas qdẽ genas:q uirgo ſũ. ¶Vndis refe.
fa.cũ ĩ liq̃dis aqs redderet̃ imago mei uult⁹ tũc uidi dũ cõflatẽ tibiã:genas tumefactas:& ficcũ ita itumuiſ
ſet uiſa ẽ ſibi ipi deformior. ¶Ars mea nõ ẽ tãti:ut debeã deformis uideri iflatis genis ¶Valeas mea ti.di. Marſia ſa
& abieci illã. ¶Ripa illi⁹ fõtis:cui⁹ aq̃ reddiderãt imaginẽ. ¶Excipit abie.a me tibiã ¶Suo ce.i herbido ſo tyrus me
lo. ¶Satyrus:ſatyꝝ appellat Marſiã regẽ.q geminã tibiã adinuenit. Veꝝ & fluui⁹ ẽ euidẽ nois:cuius Liui⁹ diã iuẽit:
meminit de bello macedo.& oſtẽdit e celenis in phrygia:nec pcul a meãdri fontibus oriri:qu & ĩ ipſum tibiam.

meādrū cadit:& Lucan⁹:Qua celer & rectis dſcēdēs marſia ripis.Errātē meādrū adit:mixtuſq; refert·Sed

Marſiam ducē ly/doꝵ con didiſſe oppidū archippe ubi ē lac⁹ fucinus ut ait pli.

a Marſia rege marſi dicti:q̄q̄ duobus in locis oñdit Ply.a Marſo filio circes ortū hūiſſe.lōg.marſis ui q̄dā gēltali aſſerit datū eē:ut nō ſolū a ſerpētib⁹ ſint illeſi:ſed ſerpētū ſūt ipſi domitores.Sylli⁹tū marſios a marſia originē hūiſſe demōſtrat:& Ply.ēt oñdit Marſiā ducē lydoꝵ regnaſſe i locis marſoꝵ:cū dicat lacū fucino hauſtū marſoꝵ oppidū archippe cōditū a marſia duce lydoꝵ.Poetæ Marſiā dicūt ab Apolline uictū i certamie tibiæ & cytheræ & uicto detractū coriū d quo paulopoſt.Fabuloſū.n.fuit.Nā regno pulſus ani ſiſſe coriū dict⁹ ē.Veꝵ cū hyſtoria reꝵ illi⁹ nō hēat q̄ lōge añ bellū troianū fuerit:magno mihi argumēto eſt priā regio illū magnū fuiſſe regē i aſia:& eiectū e regno duxiſſe ſecū multos diuerſoꝵ locoꝵ aſiaticos qb⁹ cū agros quos i Italia occupauerat:diuideret quoꝗ.⸿Vicū aut oppidū:qd extruxiſſent a noīe prioris priæ denoiarūt.Et.n.Celene i phrygia ſubditiōe Marſiæ regis fuere:& nūc oppidū eiuſdē nois eſt i regione marſoꝵ:Sex.M.P.a mūicipio nro.& Ply.tradit celenas:pri⁹ deiñ apamiā appellatā:& uicus nūc eſt.olī

Celene ī phrigia ubi rgna, uit marſiat

oppidū mille paſſib⁹diſtās ab eodē mūicipio.hoc ē a nra pria piſcina:cui nomē eſt Apamia:& i paphlagonia oppidū erat:qd attanū uocabaꝛ:ut Stra.aſſerit:& duodecim ſtadiis ab eadē pria nra iſtat loc⁹:qd Atanū uocāt:ſed ſit nra pria p termino quodā:ne tā crebro repetā:At q̄tuor milia paſſuū uerſus auſtrū erat

fucini la/cus īſula manſorū dicitur Orygia.

īſula fucini lac⁹ marſoꝵ:orygia appellata:nūc oppidū nomē retiet & orygia e regiōe ioniæ īſula ē q̄ & delos dicta.Ad octo milia paſſuū uerſus notū i mōnb⁹ ē lyciū oppidū:& lycia regio i Aſia ē:ad duo milia paſſuū uerſus arctō ē oppidū qd uocaꝛ collis armenioꝵ:& armēia regio aſiatica ē:recto deiñ itinere i occaſū eūti ad.xv.milia paſ.ē oppidū corycula.Ita a coryco ciliciæ denoiatū A corycula ad dextrū hūeꝵ ad tria milia paſ.ſūt.mōtes cincti adhuc mœnib⁹:& mōtes cariæ uulgo uocanꝛ:& caria i angulo aſiæ minoris ē.A corycula i choꝵ.ad tria milia paſ.eſt oppidū corycumelū ab eodē coryco ciliciæ denoiatū:& ad duo milia paſ.ab h oppido:ē,alid oppidū:q capadociā uocāt:& qs ignorat capadociā regionē eē pōticā i aſia: piura:& clariſſima oppida i eadē regiōe ſilētio p̄tereo:ut talacoriū albā maieā:hapeianū:ſed ea cōmemoraui:q̄ aſiatica noia retinēt:ut illud mihi pſuadeā Marſiā magnū fuiſſe regē i aſia: unde tot loca i nris regionibus nomē acceperint.Sed ad poetam redeamus.

ANT FAN.

⸿Satyr⁹ Marſias.Nota eſt fabula.Eſt & fluui⁹ i Meādꝛ cadēs eiuſdē nois⸿Phœbo ui.pepē.Nō lōge ab Apāia Platan⁹ oñdebaꝛ:ut iqt Ply.ex q Marſia uictus ab Apolline & excoriat⁹ pepēdiſſe dicebaꝛ.Ibi & lacus fuit:ut auctorē Strabo calamū ad tibiaꝵ linguas idoneū gignēs. Vñ poetæ finxerunt Marſiā ſatyrū tibiaꝵ cātu cū Apol cōtendiſſe.De utriuſq; cōtētiōe lege Diodoꝵ Receſſerunt acute mēbra:Figurate cutis enim receſſit a mēbris.

Marſia excoriat⁹

PAV. MAR.

⸿SAtyr⁹:ipſa marſia.Primū miraꝛ inētā tibiā qua inuenit a nobis abiectā.Et neſcit uſū ipſius tibiæ.At ſenſit:ipſe marſia inflatā.cū ſpiritu inflareꝛ.Hēre ſonū:ē reddere uocalē concentum.Et mō dimittit digitos:mō tangit foramia illa digitis:mō eleuat:mō dimittit:ut uocē uariaret:ſic illa uarietas plurimū oblectabat.⸿Modo concipit auras:i flatū:ut maiore ui flatū impelleret:quo illa uehementius reſonaret.⸿Iamq; erat ſuperbus marſia arte:artificio reſonandæ tibiæ:⸿Inter nymphas:erat ex eo ſupbus,qa putabat ſe illius artis inuētorē:& ita ſe iactabat inueniſſe tibiā.⸿Prouocat & phœbū:prouocauit marſia appollinē:in certamē cantus:cū i niſam urbē ad Dionyſiū ueniſſet cum cybele:quoniā eam marſia ſequebaꝛ qd ſuperius in q̄rto libro attigimus.De eo aūt certamine ita Diodorus lib.iiii.inquit:Inuenere Appollinē magna exiſtimatione habitū:q pnus diceret cytharam reperiſſe:orta inter eos artis contentione Nyſeos iudices inſtituerūt.Apollo primū cythara ſimplici uſus eſt.Marſia uero tibiis:quibus admodū,ut re noua audiētes obſtupuere.Eo

Inuentā ſatyrus primū miratur & uſum
Neſcit/& aflatam ſenſit habere ſonum
Et mō dimittit digitos/mō cōcipit auras
Iamq; inter nymphas arte ſupbus erat:
Puocat & phœbū phœbo ſupante pepē
Cæſa receſſerūt a cute mēbra ſua: (dit
Sū tñ inuētrix autorq; ego carmīs hui⁹
Hoc eſt cur noſtros ars colat iſta dies:

Iudiciū actum a Nyſeis iudicib⁹ iter marſiam & apollinem marſia ab apolline excoriatam.

in certamie ſoni ſuauitate apollinē uiſus ē ſupaſſe:ambo aſtātib⁹ adicib⁹cū artē qlibet ſuā præferret:Apollo modulationē cantibus ad cytharæ ſuauitatē adiecit.Quapropter tibiæ ſonū uiſus ē excedere:q marſia ægre ferens:itaudientes monuit minime ſe uictū eſſe.Non enim uocis:ſed artis cōparationem fieri oportere:ſecundū quam armonia:ac ſuauitas tum cytharæ:tum tybiarum eſſet exquirenda.Iniquū præterea eſſe duas ſimul artes uni conferri.Tunc Apollo reſpōdiſſe ferꝛ:ſe nihilo plus ad ſonū:q̄ marſiam adhiberet Nam & ille quoq; ore uteretur cum tibias inflaret.Oportere igitur aut ambobus idem licere:aut neutrū ore:ſed manibus oſtendere ſuæ artis modulationem.Cum uideretur iudicibus æquiora Apollinē poſtulare:tanibus iterum comparatis:aiunt denuo marſiam eſſe uictū.Apollinem uero ea cōtentione exaſperatum uiuum marſiam excoriaſſe.Veꝵ ex tēplo pœnitentia ductus:ægre qd egerat ferens: plectis cytharæ cordis:inuentā ab ſe harmoniā deleuit:& in.vi.lib.inqt.poſt Apollinis cum marſia:q̄ & ſupior fuit contētionē.Poſtq̄ ſumptā præter æquū a uicto pœnā: pœnituiſſe Apollinē dicunt:cytharæq; effractis cordis muſica aliquādiu abſtinuiſſe:& reliq̄.Excoriptū deinde Marſiā dicunt in marſiam flumen eſſe cōuerſum. Strabo ad hyſtoriā hoc referens:ſcribit id fictū eſſe:quoniā ad marſiæ ripas hirūdines naſcanꝛ aptæ tibiis.

Apamen in marſie flu.ciuitas ſita.

Sic eni lib.xii.cū de Apamia agit in marſiæ flu.hoſtia ſita quē in meandrū immittere inquit.& de eo loquens ait:Incipit a celenis:q collis qdam eſt:in quo urbs fuit eiuſdē nois.Hinc Anthiochus ſoter hoies trāſtulit in eam quæ nunc apamia dr:& urbem appellauit de nomine matris Apamæ Artabazi filiæ: quæ Seleuco Nicanori nupta fuerat Hoc in loco de olympo marſiaq; conficta eſt fabula:& de contentione quā Marſia habuit cum Apolline imminet lacus quidam qui calamū gignit ad tibiaꝵ linguas idoneum

ab eo dicūt marſiæ:ac meādri fontes emanare &c.Præterea & marſiæ ſignū erat Romæ i foro ad qd litigantes uadimonia faciebāt:ut Porphyrio In horatio ſuſpicaſ.Marſiæ itē meminit Ply.quē ait coronari ſolitum a filia auguſti.Phœbo ſuperāte pependit:nā uictus ab apolline pœnas luit.⸿Membra cæſa:inciſa.⸿Receſſerunt a cute ſua:per hypallagē:quod cutis exciſa receſſit a menibus.nam excoriatus fuiſſe dici tur:ſic & detracta illi pellis:& hoc Propter detractū regnum.ut diximus.⸿Tamen ſum ego inuentrix:nā prima inueni tibiam.Et autor huius carminis.& hic tibiarum cantus a me originem habuit.

Fictū eſſe marſiā excoriatū qd fingiſ qa eſt regno priuatus

ANT. FAN.

⸿Tertia nox ueiet q̄ tu dodōi thyene
Stabis agenorei fronte uidenda bonis:
Hæc eſt illa dies/q̄ tu purgamia ueſtæ:
Tybri p hetruſcas i mare mitis aquas
Siq̄ fids uētis zephyro date carbaſa na/
Cras uēiet uēis ille ſecūdus aqs: (utæ
⸿At pr̄ heliadū radios ubi tixerit ūdis
Et cinget geminos ſtella ſerena polos:
Nā duo ſūt auſtris hic eſt aqlonib9 ille.
Proximus/a uento nomē uterq; tenet:

⸿TERtia nox ueniet q̄ tu dodoni tyene Stabis agenorei fronte uidēda bonis.xvii.cal.iulias purgamina ueſtæ in tyberim iaciuntur & Venus longe anteq̄ Sol in ortū feratur cū Tauro exoriens cerniſ.Eā autor cur dodoni dē uocet Strabo in.vii.ſuæ geographiæ apit his uerbis: Ab ipſo autē primordio mortales fuerāt p̄ſagia p̄nicētes ſub quibus & uaticinandi miniſtri inſtituti erant.Et hoc forſitan poeta ipſe declarat de his quos Hyppopheras uo cabant quibus prophetæ impabant.Poſteriore inde tpe tres deſignarant amiculas poſtq̄ Ioui dione eiuſdē tēpli comes dicata eſt.Notādū ut Seruius tradit tres eſſe in cœ lo Veneris ſtellas.Vnā errantē & alterno meatu uagā: (ut inqt Ply.)quæ mō Veſper mō lucifer appellatur nec abſiſtit unq̄ a Sole longius partibus ſex & quadraginta: quā accipere hoc loco ullo modo nō poſſumus.Aliā in ſeptētrione.Tertiā in Tauro:cuius etiā Alphōſus meminit.Vñ id ſignū dr̄ Veneris dom9.Sed ē & Venus ſtella regia in pectore Leonis:ut dixius ſupra.⸿Hæc ē illa dies:Hoc tpe(ut dictū eſt)Veſtæ purgamina deiiciunſ in fluuiū tyberinū qbus eo dilatis nubere licebat:ut tu quoq; ne ꝑpa meli9tua filia nubet ignea cū pura ueſta nitebit humo.Ea in certū locū deferebant Varro:Dies q uocaſ qñ ſtercus delatū fas ab eo appellat9 qd eo die ex æde Veſte ſterc9euertiſ & p capito liū cliuū in locū deferſ certū.Cras ueniet.xv.cal.iulias flare zephyrus ſiue fauoni9cōſueuit.⸿At pr̄ he.xv. cal.iuli.Iacenti Oriōis tolluntſ in ortū coſmicū cū ſol oriſ q Helios dſ uñ ſorores Phœtōtis heliades appellanſ.⸿Radios ubi tixerit undis:Cū prio autore fulgore ſol attigere cœpit orizōtē Neq;.n.qbuſdā aſſentiēdū eſt q exiſtimāt hoc loco deſcribi ſolis occaſum cū fieri neqat.ut occidēte ſole q in eo eſt ut cācꝫ igrediaſ orianſ iacenti Orionis quē cōſtat cū cæcro toto piter corpore in ortū ferri & occidere ſagittarii & ſcorpiōis exortu.⸿Vñ illud ē:Cœlo cū fulget oriōis aſtꝫ ipſe abeſt cerari ſacras terat area meſſes.Eius ps & añ Cācꝫ exoriſ ut oñdim9 ſupra obſideris magnitudinē.Quare ait Manlius ſūma lateris ſurgēs de pte ſiniſtri Maxim9 oriō magnū cōplexus olipum.⸿Stella ſerena:Sol q ad ortum tēdēs ac p̄ximus orizō ti fere in eo ē ut fulgorē ſuum in duo diuidat hemiſpia.Scio quoſdā per ſerenā ſtellā iugulā accipe ſic dictā a forma iugulāris quæ magnitudine cæteris nucibus p̄ſtat quis Accius(ut diximus in quarto hui9operis libro)orionē iugulam appellarit teſte Varrone.alios Venerē ſidus tantæ claritatis ut eius radiis umbræ reddanſ auctore Pli.qd non placet.Sol.n.eſt qui adhærens horizonti cīgit arcticum & antarcticum populum.Hunc Oui.ſtellam uocat qd errantia ſidera interdum a poetis e noīe appellanſ.Vir.Frigida Sa turni ſeſe quo ſtella recepte.Hora.in epiſtolis.Stelle ſpōte ſua iuſſæ ne uagenſ & errent.A uento nomen uterq; tenet Alter Notius eſt auſtralis diciſ ut Seruius tradit qui a nobis nunq̄ uideſ.alter borealis.

Tres eē i cœlo ueneris ſtellas.uidelicet luciferū ueſperū & tertiā q̄ ē in tauro:nā uen9 ſtella ē in pectore leonis:

Veſtæ purgamina i tyberim nubere licet

zephyrus flare incipit.xvi.calē.iulias

orion oritur.xv.calen.iulias

⸿TERtia nox uēiet:poſt idus iunias tertia nocte:& erit nox.xv.die mēſis:nā a die Iduū numerabis:Qua tu thyene dodo.q̄ ē una hyadū.⸿Stabis ui.q̄ nocte appebis.⸿Frōte bo.age.in frōte Tauri:q cœlo figura tus eſt:ab eo qd i Taurꝫ ſe Iuppiter trāſformarit:qñ trāſtulit Europā Agenoris regis Phœniciæ filiam de quo diximus ſupius:& de hyadibus ſupiore lib.q cū ſint in frōte Tauri ſcdo pridie maii matutinæ: ſurgebāt.Nūc uero tēpeſtiuius ſurgunt:& media nocte appent Fuere ipſe numero ſeptē:ut ſupiore li.dixius:niphæ dodonides appellatæ.⸿Vltia earꝫ thyene eſt iō poeta dodona thyene dixit ſed meli leges dodoni thyene:ut ſit uocādi caſus:& ne cui ſua laus detrahaſ.Volſcus nr̄ Rōæ prius ſulūq ita dicēdū afferet.Cui9 qdē ſniam approbaui.⸿Hæc il.di.hæc.xv.dies iunii.⸿Qua die.⸿Tu ty.mit.in ma.defers In mare tyrrenū.⸿Per aq̄s etru.p aqr̄ tuas:q̄ ex etruria labunſ.⸿Purgamina ue.quorꝫ ſupra mēinim9.hoc ēt die ea pur gamēta deiiciebanſ in tybri.⸿Si q̄ fides.xvi.cal.qntiles:pſpat nauigatio:nā zephyrus flabit.⸿Si q̄ fi.uē. ſi credēdū ē uento.O nau.da.car.ze.date uela uētoꝫ q lenis & pſper ab occidēte flabit.⸿Cras.xvi.die mē ſis:& ſexto decīo cal.qntiles.⸿Veniet ille ſecūdus:flabit pſper.⸿In nřis aqs.in mari tyrrhenoꝫ qd naui garis.⸿At pr̄ he.xv.cal.qntil hoc eſt.xvii.die Iunii oriſ gladius orionis coſmice:ſed paulo poſt totus cū Cancro exurget.Sed de eo diximus ſuperiore lib.⸿At ubi:poſtq̄.⸿Pr̄ heliadū phœbus hoc ē ipſe ſol:nā heliades dictæ ſolis filiæ:nā ex phœbo genitæ ſorores phaetōtis q̄ cōuerſæ dñr in ppſos.⸿Tinxerit radios undis:ubi ſol occiderit.⸿Et ſtella ſerena:ipſe ſol lucidus.⸿Cinget gemi po.hoc eſt ſuperius & iferius hemiſperiū.Duo.n.poli ſunt:ut alias dictū.Arcticus īminet nobis:q ſumus in ſuperiore hemiſperio:Antar ctic9ſub iferiore hemiſpio ide Vir.in prio geo.Hic uertex nobis ſp ſublimis:at illū ſub pedib9ſtyx atra ui det:māeſq; pfūdi.⸿Nā duo ſūt ipſi poli.⸿Hic antar.ē p.au.nā in meridiōali pte cœli.Ille arctic9.⸿Eſt p. aq.nā in ipſo ſeptētrione.⸿Vterq; po.te.no.a uē.nā arctic9 polus borealis diciſ a borea antarctic9 auſtralis ab auſtro.hi duo uerſus ſūt ēt in.iii.li.ſed eo i loco itelligit de piſcib9cū alter bore9alter notialis dicaſ.

PAV. MAR.

Nymphe dodonides ſeptē tyene eſt ultima

Antarcticus & Polus arcticus

ANT. FAN. Delphin exurgit xv.cal.iul. Algidū A Poſthu mii dicta-toris ui-ctoria de latinis. Algidus mōs non lōge a tu ſculo &c.

¶PROles hirea:Orion hirei filius quis e Lotio natus dr̄ alii e Neptūo & Minois filia g enitū Orionē dīt ¶ Delphin no uidē.Delphin cui⁹ ſupra meminimus exurgit cū Sagittario.Vñ cōſeqns ē ut hoc tpe p uni uerſam noctē ſe nobis uidēdū offerat.Hūc Ply.ſcri.iiii.idus iunias ueſpi exoriri.¶ Algida ter.Ab oppido urbi ꝓxio qd̓ algidū uocāt.Florus.Sora qs credat & algidū terrori fuerūt.Satricū atq co niculū ꝓuiciæ De uerulis a bouillis pudet ſed triūphauim⁹:tybur nūc ſuburbanū & æſtiue ꝑneſte delitiæ nūcupatis i capitolio uotis petebāſ.Sane.A.Poſthum⁹ dictator quē Oui.hoc loco mutilato uocabulo more poetarum Poſthumum uocat latinos a qbus Tarquīi aſſerebanſ ad lacum regillū domuit in agro thuſculano ac triumphās in urbē rediit.Nota eſt hyſtoria.Poſt eā uictoriā ut Plyni tradit dictator ei cuius maxime opera caſtra latinoꝝ capta fuerāt coronā aureā ex ꝑda dedit Scripſerūt nōn ulli A.Poſthumiū creatū eſſe dictatorem poſteaq̄ cōſulatū ſe abdicauit atq ut ait Liui.tāti errores implicāt tpa ꝫ aliter apud alios magīratibus ordīatis:ut nec q cōſules:nec quo anno qd factū ſit in tanta reꝝ atq autoꝝ uetuſtate digeri poſſit.Sane algidū nō longe eſt a thuſculo.Vñ legendum eſt:Vectus es in niueis poſthume uictor eqs in agro.n.thuſculano Poſthumius uictoriā conſecutus eſt.

Tollet hūo ualidos ꝑles hylea lacertos.
Cōtinua delphin nocte uidendus erit:
Scilicet hic olī uolſcos/equoſq fugatos
Viderat e campis algida terra tuis:
Vñ ſuburbano clarus tyburte triūpho
Vect⁹ es i niueis poſthūe uictor eqs:
¶ Iā ſex & totidē luces de mēſe ſupſūt
Huic unū numero tu tamē adde diē
Sol abiit e geminis & cācri ſigna rube
Cœpit auētina pallas in arce coli(ſcūt
Iā tua laomedō orit nur⁹/ortaq noctē
Pellit/& e pratis uda pruina fugit:
Reddita/qſqs is ē ſūmano tēpla ferunt
Tūc cū romanis pyrrhe timēdus eras/

Equi uol ſci ſoli i cā cꝝ.xv.ca. iulias. Pallas in auentino coli cœ-pta.xv.ca. iulias. Feſtū ſu. mani.xiii cal.iulias. Sumanuſ ſumani ædes nō lōgæ ab æde iu uentutus PAV. MAR.

Audio eē q legāt poſt mō uictor qd̓ nō ꝓcedit.Supprimeſ enim eius nomē ad quē uidemus apoſtrophē fieri. Equi appoſiti romæ fūt:ut autor eſt Strabo quoꝝ caput alba fuit.Volſci etiā nō lōge ab urbe ſunt Lege eundem geographū.Sūt qui hoc in loco tuberte legūt accipiētes Poſthumiū tubertū qui triūphās de Sabinis myrto Veneris uictricis coronatus inceſſit:optabileq eam arborē etiā hoſtibus fecit.¶ In ni.eqs:Quales trahere ſolebant triūphantium currus ¶ Iam ſex &c.xiiii.calē.iulias.Sol in Cancrū trāſitū facit & tēpeſtas expectaſ autore Columella quo tpe Pallas a Rōanis coli cœpit in auentino cui ædes ibi dicata eſt.Sūt q.xv.cal.Solē in Cācro ponant.¶ Tua nu.Aurora Tithoni uxor filii Laomedōtis.xiii.cal.Iulias tēplū dicit ſacratū fuiſſe Sumano.Sane Thuſcoꝝ līæ nouē deos emittere fulmina tradiderunt autore Ply.eaq eſſe undecim geneꝝ & Iouē trina iaculari.Romani aūt duo tm̄ ex his ſeruauere diurna attribuētes ioui.nocturna Sumano:quem Plutonem eſſe ſuſpicamur.Feſtus fulgur inqt appellabant diurnum qd̓ putabant iouis ut nocturnum Sumani.Huic deo dicata eſt ædes Romæ non longæ ab æde iuuentutis inter quas ſingulis annis canes uiui cruci affixi circūferebanſ anſere puluino inſidēte quia capitolio a Gallis obſeſſo canes fuerant anſeꝝ uigilia ſuperati.Sumani ædes aliquando de cælo tacta eſt teſte Liuio:quæ dicata fuerat Pyrrhi bello qui Tarentinis aduerſus Romanos auxilio fuit.

Luci⁹ ualeri⁹ cōſul uolſcos & equos fudit die xviii.iun.

¶PROles hyrea.Orion hyrei.f.¶ Tollet humo eleuabit a tellure¶ Validos la.hoc ē gladiū quē ualidis bracchiis ſuſtinet:Nocte cōtinua:q ſeqſ.xvii.diē iunii.Erit uidēdus delphin:q ea nocte apparet.de eo pluries diximus.¶ Scilicet:certe.¶ Hic:delphin.¶ Viderat olī eq.& uol.fu.a cā.t.o al.terra:uiderat exercit⁹ coniunctos æquoꝝ & uolſcoꝝ in algido fuſos.xviii.die iunii a.L.Valerio poſt electos decēuiros:q fuit cōſul cū.M.Horatio tūc ſabinis cū exercitu oppoſito:ad quē cū afferreſ nūcius de fuſis eqs:& uolſcis in algido:ipſa & latinos fudit:Redeuntibus in urbē cū denegatus eēt illis a ſenatu triūphus.L.Icilius tribunus plebis tulit ad populū de triūpho cōſulum.Multis ut inqt Liuius diſſuaſum ꝓdeūtibus:maxime.C.Claudio uociferāte de patribus:mō de hoſtib⁹ cōſules triūphare uelle:gratiāq ꝓ priuato merito in tribunū nō pro uirtute honorē peti.Nunq̄ aū de triūpho ꝑ populū actū:ſemp eſtimationem arbitriūq ei⁹ honoris penes ſenatū fuiſſe:ne reges qdem maieſtatē ſūmi ordinis imminuiſſe.Nec ita oīa tribuni ꝑtātis ſuæ implerent:ut nullū publicū cōſilium ſineret eſſe.Ita demū liberā ciuitatē fore:ita æquatas leges:ſi ſua qſq iura ordo ſuā maieſtatē teneat.In eadē ſnīa multa & cæteris ſenioribus patrū cū eēnt dictatoēs trib⁹ eā rogationē acceperūt.Tū primū ſine autoritate ſenatus ppl̄i iuſſu triūphatum eſt.hæc Liui⁹.iii.lib.ab urbe cōdita uolſcoꝝ ppl̄i priuernates & anxures.Equoꝝ caput alba erat:q eſt marſis finitima ꝑdebanſ uſq tybur:& i ſabinos:& ſupi⁹ diximus claras equoꝝ urbes fuiſſe Clyſternū.& carſeolos.Algidū ſupra thuſculū erat.xviii ab urbe lapide.¶ Vñ ex q̄ uictoria.¶ Victor ela.L.Va.i.illuſtris¶ Triūpho tyburte ſuburbano.triūpho de tyburtib⁹:q in ſuburbano nūc ſunt:& tūc cū equis erāt.¶ Es uect⁹ poſt mō.qſi paulo poſt cū ab initio triūphus a ſenatu denegareſ.¶ In eqs niueis:ut uehi ſolēt triūphātes curru q̄driiugo:quē equi cādētes agunt

Tēplum palladi di catū i mō te auētio

¶ Iā ſex.¶ Et totidē:decimaoctaua ēt die Iu.ſol relictis gemis īgrediſ cācꝝ:& in Auētino dedicata ē ædes pallad a ſenatu.¶ Iā ſex & totidē luces:hoc eſt duodecim dies ſupſunt de mēſe:reſtant adhuc de mēſe iu. Tñ huic numero tu adde diē:ſic ſupererunt tres & decē dies numerādo a.xiiii.ad ultimum diem menſis. ¶ Sol abiit:diſcedit e geminis.¶ Et rubeſcunt ſigna cācri:quā ſol init cancꝝ & tunc icipiunt magni calores de cācro diximus in primo lib.Et palla icepit coli in arce auētina:cœpe fieri ſactificia in auētino.cū eēt illi ædes cōſecrata.¶ Iā o Laomedon urit tua nurus:aurora cōiunx tui filii titoni:& Orta pellit noctē nā diē refert & ſignificat decimūnonū diē iunii¶ Et cana pruina:pro rore pruinā poſuit:hoc eſt ros lucidus.¶ Fugit e pratis:cū ſol ſurrexerit.¶ Feruntſ:dicunt.¶ Templa reddita:hoc die erecta & cōſecrata fuiſſe temple

Sumano

Summanoſq; quiſquis is eſt: quicunq; deus ſit ſummanus: Huic deo romani teſte Ply. lib. ſecundo nocturna fulmina aſſignãt: cũ diurna Ioui attribuant. Ea rõne uolunt aliqui ſummanũ eſſe plutonẽ dictũ quaſi ſummũ maniũ. Huic in capitolio erectũ tẽplũ fuiſſe uolũt ex rñſo auruſpicũ: cũ pyrrhus qui tarentinoꝝ cauſa bella geſſerat in Romanos: traieciſſet in Ciliciã cũ inter alia prodigia fulmine delectũ eſſet in capitolio iouis ſignũ: caput ei᾿ p aruſpices inuentũ eſt. Tunc cõſecrata ſunt tẽpla ſumão. Cũ tu pyrrhe eras timẽdus romanis: ppterea q aliqñ Romanos exercitus fudit: de pyrrho alio loco diximus: & in lucão: & i odis horatii.

Hãc quoq; cũ pñis galatea recepit ũdis
Plenaq; ſecuræ terra quietis erit:
Surgit hũo iuuẽis ſtellis afflatus auitis
Et gemio nexãs porrigit angue man᾿
Not᾿ amor phedræ/nota ẽ iniuria theſei
Deuouit natum credulus ille ſuum:
Soliciti terrentur equi/fruſtraq; retenti
Per ſcopulos dñm duraq; ſaxa trahũt
Exciderat curru loriſq; morãtibus artus
Hippolytus lacero corpe raptus erat:
Reddideratq; animã mltũ idignãte dia.
Nulla coronides cã doloris ait: (na

¶ Galatea: Nympha Nerei & Doridis filia a Græcis galatia dr hoc eſt lactea: nec aſpirationẽ recipit in penultima. hic p mari ponit: & eſt ſenſus. Cũ mare ſurgẽtẽ aurorã recepit hoc ẽ. xii. calẽdas Iulii ubi aurora ſurrexerit & deinde nos aduenerit ophiulchus orit. Legendũ aũt eſt Hãc quoq; cũ pñis galatea recepit undis. ¶ Surgit hu. iuue. Ophiulchus q a nõnullis Anguitenẽs: a Columella Anguifer. ab aliis ſerpẽtarius appellat hoc tpe in ortũ tollit noctis initio qppe q cũ Sagittario & Scorpione exoriẽs cernitur Exorit ſurgit cũ ſcorpius atq; ſagittis ipſe refert plenã chiron cũ forte pharetrã. Idẽ (ut Igino placet) occidit ex ortu Geminoꝝ Cancri & Leonis Hunc Ser. putat Aeſculapiũ. alii Herculẽ alii aliter fabulant. Lege iginuz. Columella xi. calendas iulias Anguifeꝝ mane inqt occidere ac ſignificare tẽpeſtatẽ. is cũ conſtet ſtellis. xvii. Anguem tenet formatũ tribus & uiginti. Auitis Aui iouis. Phœbus enim eſt Aeſculapii pater, iuppiter phœbi. Nota eſt iniuria theſei Nõ qua eſt aff. ctus ſed qua Theſeus ſe exiſtimauit affectũ aut certe iniuria quã filium innocẽtiſſimũ affecit. Natum ſuum: Hippolytum theſei filium ex Hippolyta uel antiopa. De phedræ atq; Hippolyti infeliciſſimo euentu hiſtorici a tragicis nihil diſſentiunt ut Plutarchus ſcribit in theſeo. Lacero corpore. Hinc Hippolytus nomen habuit ab equorum uidelicet ſolutione: hippos enim eſt equus & lytus ſolutus. Indignante Diana. Quæ diligebat pudicum. Vnde eum ſibi iunxiſſe dicitur.

ANT. FAN.
Galathea Aeſculapius orit ii. cal. iu
Serpentarius
Hyppolitus reuixit auxilio æſculapii

¶ CVM galatea nympha maris filia nerei & doridis ſed pro ipſo mari hoc in loco: Recepit hunc diem undis patris hoc eſt cũ ſol occiderit Et terra erit plena ſecuræ qetis. cũ p noctem requieſcent oĩa quæ in tellure ſunt. & ſignificat noctẽ quæ præcedit. xx. diẽ iunii. ¶ Iuuenis ſurgit humo orit æſculapius nam de eo loquitur. ¶ Afflatus ſtel. aui. qbus ſtellis iuppiter Auus eũ ornauit. ¶ Et porrigit oſtẽdit. Manus nexas implicatas: Gemino angue. ideo Ophiulchus dictus. i. ſerpentẽ tenens. Vt relinqmus oẽs higini fabulas: cũ aiil aliũ eſſe phiulchũ dicant, hãc nõ pteribimus. Sic. n. inqt. Cõplures ẽt aſtrologi: hũc æſculapiũ finxerũt. Quẽ Iuppiter Apollinis cã inter aſtra collocauit. Aeſculapius. n. cũ eſſet inter hoies: & tñ medicina cæteris pſtaret: ut nõ ſatis ei uideret hoium dolores leuare: niſi ẽt mortuos reuocare ad uitã nouiſſet. Fert Hippolytum: qui iniqtate nouercæ & inſania parẽtis erat interfectus ſanaſſe. Ita Eratoſthenes dicit. Nõnulli glaucũ Minoos filiũ eius opa reuixiſſe dixerunt. Pro quo ut peccato iouẽ domũ eius fulmine incẽdiſſe: ip ſum uero ppter artificiũ: & apollinẽ eius patrẽ inter ſidera anguẽ tenentem conſtituiſſe. Hac autẽ de cã anguẽ tenere dicit: q cũ glaucum cogeret ſanare Cõcluſus quodã loco ſecreto bacillũ tenẽs manu: cum qd ageret cogitaret: dicit anguis ad bacillũ eius acceſſiſſe quẽ æſculapius mẽte cõmotus interfecit bacillo fugientẽ feriẽs ſæpius: poſtea fert alter anguis eodẽ ueniſſe ore ferẽs herbã & in caput eius poſuiſſe. Quo facto utroſq; loco fugiſſe. Quare æſculapiũ uſum: & eadẽ herba glaucũ reuixiſſe. Itaq; anguis & in æſculapii tutela eſſe: & in aſtris dr collocatus: qua cõſuetudine ducti poſteri eius tradiderunt reliqs: ut medici anguibus uterent. & ut idẽ inqt decidẽs ophiulchus ex ortu geminoꝝ cancri. & leonis puenit ad terrã: exoriens aũt cũ ſcorpiõe & ſagittario appet cõſtat ſtellis. xvii. Anguis hẽt ſtellas. xxiii. In primo li. de æſculapio plura diximus in. iii. lib. de hippolyta & diana aricina. Itẽ & in. v. attigimus hiſtoriã. Hippolyti nõ igit imorabimur: in referẽdis illis quæ iam diximus. ſed poetã interptabimur. ¶ Notus eſt amor phedræ: quæ priuignũ Hippolytũ theſei filiũ amauit. & in amore non rñdentem patri falſo de affectato cõcubitu accuſauit. ¶ Nota eſt iniuria theſei: quia iniuria filiũ inocentẽ affecit. Ille credulus theſ. q dictis uxoris fidẽ adhibuit Deuouit: morti ſcilicet Suũ natũ: hip. Q uoniã petiit a neptuno mortẽ filii ille Marina mõſtra ad exterrendos equos iuuenis obiecit. Equi: hippolyti q trahebãt currũ. ¶ Soliciti: timidi. Terrẽtur: obiectis neptuni mõſtris &. ¶ Fruſtra retẽ. nã fruſtra eſt ille conatus eos retinere. ¶ Trahunt do. Hip. per. ¶ Scopulos: per mõtes: & per ¶ Dura ſaxa. loca ſaxoſa & aſpera. ¶ Exciderat cur. ueꝝ exanimis decidit e curru. Audita nouercæ calumnia. ¶ Hippolytus: curru excuſſus. ¶ Erat raptus: raptatus: tractus ab equis. Lacero corpore id lacerato & diſcerpto. ¶ Loris mo. arctus: tenentibus arctus implicitos: & cũ ſoluere ſe nõ poſſet diſcerptus eſt. Lora dicta a Laura triũphoꝝ. cum captiui loris ligati ducant ante currum: hoc Donatus in terentio aſſerit: Multi locũ non intellexere qui deprauatus eſt. ¶ Et reddiderat animam iam extinctus erat. ¶ Multum indignãte diana quaſi ægerrime ferente mortẽ illius quæ illum pudice amabat. Quibuſdam enim Numinibus addunt pueri cybeli atis. Veneri addonis cereri Triptolemus dianæ Hippolytus. ¶ Coronides æſculapius Appollinis & coronidis nymphæ f. ¶ Ait nulla cauſa doloris quaſi nõ erit tibi dolendum.

PAV. MAR.
Ophiulcus
Hippolytus ab æſculapio ad uitã ſanatus.
Lora dcã a laurea triũphoꝝ

ANT. FAN. Loculi eburnei

¶ Sine uulnere:ita ut uulnera nõ appareãt. ⸿ Loculis ebur. Aurea moneta olī in loculis eburneis ſuabat cũ lignei uilẽ reciperẽt. Martialis:hos niſi de flaua loculos īplere moneta nõ decet argẽtũ uilia ligna ferãt. Hinc ẽ ut herbæ cæteris pſtãtes ex eburneis loculis deprõptæ ſõgant. ⸿ Profuerãt glau.ma.ii.prius:Glauci plures fuerũt:quoꝝ unus uenẽato melle ab hoſpite Cretẽſi occiſus dr:alter Potnieũ:hoc ẽ cui pṝia fuit Potnia Boetiæ ciuitas eq̃ Potniades diſcerpſerũt. Terti⁹ de quo nũc agiſ Anthedõis fili⁹ fuit ut autor ẽ Stra. atq; ad Anthedonẽ oppidũ ī balænã cõuerſus ẽ. Oui. In Ibi potniadũ morſus ſubeas ut glaucus eq̃ꝝ īq; maris ſalias glaucus ut alter aq̃s atq; duob⁹ idẽ dictis mõ nomẽ hñtī pfocẽt aiæ gnoſſia melia uiã. Sciẽdũ Anthedonẽ hui⁹ glauci patriã urbẽ eẽ Boetiæ ut Lactãtius Grãmaticus Stra. & Pli. memierũt. Licet eã Naſo ī xiii. meta. Euboicã uocet:ut Nup ī euboica mẽbris anthedone uerſis nõ qd̃ Euboiæ ſit ſed qd̃ Boetiæ ī litore qd̃ ẽ ad Euboiã. Ad hãc Glaucus piſcator cũ captos piſces ſup herbã poſuiſſet & eos recepiſſe uidiſſet quã amiſerãt uitã intellecta herbaꝝ potẽtia eaꝝ eſu ī deũ mutat⁹ dr ſiue ī balenã trãſformatus ut Strabõi placet de quo ſtatius ī ſiluis Quotiẽs prius allabiſ undis litoreã blãda feriẽs anthedona canda. Vſus & auxilio eſt anguis:Serpẽtarius hãc ob cãm anguẽ tenere dī qd̃ cũ æſculapius ut igin⁹ refert de glauco ad uitã reuocãdo mẽte agitãs ī ſeceſſu quodã ſerpẽtẽ baculo pcuſſum iterfeciſſet:alter herbã ore ferẽs accurrit & mortui caput ea cõtigit. quo facto ambo īde icolumes receſſerũt. Ea re obſuata ferũt Glaucũ Aeſculapii opa reuixiſſe. ⸿ Aricino uirbius ila lacu:Hippolytũ ab inferis reuocatũ Diana nymphæ cõmẽdauit Egeriæ & eũ Virbiũ q̃ſi bis uiꝝ iuſſit uocari. Nota eſt fabula. ⸿ Sua fila teneri:pduci hoīuꝫ uitã. ⸿ Phœbe q̃re. Quod iuppiter æſculapiũ fulmine extinxiſſet. Deus eſt placare parẽti. Ne ſuccenſe patri tuo:q̃m æſculapius in deos relatus eſt. Propter te fieri quod uetat ipſe facit. Sẽſus eſt. Facit iuppiter propter te quod fieri uetat:quia reuocauit æſculapiuꝫ in uitam:q̃uis nolit tale aliquid ab aliis fieri. Virg. Tuꝫ pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris mortalem infernis ad limina ſurgere uitæ ⸿ Nõ ego te. Quia dicturus eſt flaminiũ auſpicioꝝ contẽptorẽ. ix. calẽ. iuliar cecidiſſe ad thraſumenum monet Cæſarem ne unquam uetantibus auſpiciis ſigna moneat.

Anthedõ

Glaucus piſcator in balenam

> Nãq; pio iuuẽi uitã ſine uulnere reddã:
> Et cedent arti triſtia fata meæ:
> Gramia cõtinuo loclis d̃promit eburnis
> Profuerant glauci manibus illa prius:
> Tũc cũ obſuatas augur dſcẽdit ī herbas
> Vſus & auxilio ẽ ãguis ab angue dato
> Pectora ter tetigit ter ũba ſalubria dixit
> Depoſitum terra ſuſtulit ille caput:
> Luc⁹ eũ:nemoriſq; ſui dictynna rceſſu
> Celat:aricino uirbius ille lacu:
> At lacheſis clotoq; dolent ſua fila teneri
> Et fieri regni iura minora ſui:
> Iuppiter exemplũ ueritus:direxit in illũ
> Fulmina:q nimiæ nouerat artis opem:
> Phœbe q̃rebaris/deus ẽ placare parẽti
> Propter te fieri quod uetat ipſa facit:
> ¶ Nõ ego te q̃uis pbabis uicere cæſar
> Si uetat auſpiciũ/ſigna mouere uelim

PAV. MAR.

¶ NAMq; ego reddã uitã pio iuueni:ſuſcitabo extinctũ:& reſtituã illi aiam. ⸿ Sine uul. ita ut nullũ uulnuſ ſupſit. ⸿ Et fata triſtia:quæ mortẽ hoibus afferũt ⸿ Cedẽt arti meæ:medice q̃a inuitis fatis reuulſcet hyppolitus. ⸿ Cõtinuo depromit:capit & ſumit. ⸿ Gramina:herbas. ⸿ E loculis eburnis:& capſulis ex ebore. ⸿ Illa gramina. ⸿ Prius pſue. ma. glauci umbris & uitæ glauci minois filii:de quo pauloãte diximus:illis eni graminib⁹ extincto glauco uitã reddidit. ⸿ Tũc cũ anguis deſcẽdit in herbas obſeruatas:cũ illi anguis ſupſtes laturus opem angui:quẽ interemerat æſculapius:deſcẽdit in herbas:quas aut ipe antea obſeruauerat:aut quas tũc obſeruabat æſculap. ⸿ Et anguis:extinctus. ⸿ Eſt uſus auxilio dato ab angue:cũ alter anguis uita illi reddidiſſet. ⸿ Ter tetigit illis graminib⁹. ⸿ Pectora:Hippolyti laceri ⸿ Ter dixit uer. ſa. carmia qbus aiam reuocaret in cadauere:ut ſolebat Erycto theſſala. ſed id nõ eſt medicoꝝ. ⸿ Ille Hip. Suſtulit:eleuauit caput iã reuocata ī corpus aia. ⸿ Depoſitũ terra:qd̃ caput humi recũbebat. ⸿ Lucus celat eũ abſcõdit illũ diana ī ſilua aricina. de hoc ī tertio. Dictynna:diana ſeu a nipha eõite ſeu a retib⁹. ut alias dixim⁹. ⸿ Celat re. ne. ī remotiore loco artemiſii ſe ſiluæ ſuæ aricinæ. ⸿ Ille eſt uir. la. ari. dimiſſo. n:priore noie uirbius eſt appellat⁹. At lacheſis:clotoq; dolẽt:pcæ q̃ mortalia fata diſpẽſant. ⸿ Dolẽt te. ſua fi. retardari uitã hoiꝫ magis q̃ ipſe decreuerũt & q̃ erãt iã trũcata fila:adhuc retineri. ⸿ Et do. iu. ſui re fie. mi. iminui ſuã pãtemꝫ cũ quos ieto dederint ſuſcitenſ:& Diodo. inqt ipm æſculapiũ apud iouẽ ab inferis accuſatũ tanq̃ eoꝝ ipꝫ riũ diminuẽtẽ:q excitarenſ a mortuis hoies illius cura. Iuppiter ueritus exẽplũ:ne exẽplo æſculapii quoq; mortales mortuos eẽnt ſuſcitaturi. Direxit fulmĩa ī illũ:& fulmĩe extinxit. Qui nouerat opẽ nimiæ artis nimiã artis medicæ potẽtiã:q̃ mortuos ſuſcitaret. Phœbe q̃rebaris. extictũ filiũ. Deus ẽ:relat⁹ ẽ ī deos. Placare parẽ tiu:recõciliare ioui pṝi tuo. Facit ipſe pp te. tua cã. Q d̃ uetat fieri:excitauit ab iferis filiũ tuũ. & cœlo intulit:ſed nõ uult ut hoc mortales poſſint aut audeãt. Nõ ego te quis. q̃rto die ab ortu Aeſculapii:hoc eſt. xxiii. die iunii nõ ẽ bonũ exire ad bellũ nã ī fauſtat:& ī faſtos relata:clade flaminii q̃ ſp̃tis auſpiciis cõtulit ſigna cũ hãnibale:& fuſus ẽ exercitus Roman⁹ ad traſimenũ lacũ:De quo ita Valerius:iqt. C. aũt Flamini⁹ auſpicato cõſul creat⁹ cũ apd̃ lacũ traſimenũ cũ hãnibale cõflicturus. cõuelli ſigna iuſſiſſet:lapſo equo ſup caput eius:hũi pſtratus ẽ. Nihil q̃ eo pdigio inhibitus:ſigniferis ſigna moueri ſua ſede poſſe negãtib⁹ malũ cõtinuo niſi ea effodiſſent:miatus eſt. Veꝝ huius temeritatis:utinã ſua tãtũ:nõ ẽt po. ro. maxima cladẽ pœnas pependiſſet. In ea namq; acie quindecimilia Romanoꝝ cæſa. vi. milia capta decem milia fugata ſunt. Conſulis obtruncati corpus ad funerandũ ab Hannibale quæſitum eſt:qui quantũ in ipſo fuerat Ro-

Diodori opinio d̃ hippoly to ſanato

Flamini⁹ ab hannibale uict⁹ & occiſuſ apud lacum traſimenum.

manum ſepelierat imperium:poeta nunc exemplo flamini hortatur germanicum:ne contra auſpicia conſerat cum hoſte manum.O cæſar germanice.Ego non uelim te mouere ſigna:i uexilla ad confligendum cum hoſte.Si uetet auſpicium:ſi habeas auguria contraria:aut ſi prodigia:& omnia prohibeant. Quãuis properabis u incerte:etiam cum acceleres uictoriæ cupidus.

ANT. FAN.

Sit tibi flamini⁹thraſumenaq; litora te(ſtes
Per uolucres æquos multa mõere deos
Tpa ſi ueteris quæris temeraria dãni
Quart⁹ab extremo mẽſe bis eẽ dies:
Poſtera lux melior:ſupat maſaniſſa ſy(phacẽ
Et cecidit telis aſdrubal ipẽ ſuis

ℭSINT tibi flaminius trãſumenaq; litora teſtes.G.Flaminius hõ temerarius apud lacũ Tranſumenũ cu; Annibale cõflixit ubi & ipſe perit lancea trãſfixus ab eqte cui nomẽ erat Ducario &.xv.milia Romanoꝝ in aciæ cæſa ſunt cum tãto aioꝝ ardore pugnatu; eſſe:ut cõſtet uim terremotus:qui dum cõfligeret multaꝝ urbiũ italiæ magnas partes ꝓſtrauit ac montes ut inqt Li.lapſu ingẽti ꝓruit neminẽ ſenſiſſe pugnandum.Non defuerant prodigia quibus admoneri flaminius poterat ne manum cum hoſte cõſereret:nam & eum equus corruens ſuper capus effudit:& ſignum a ſignifero difficillime conuelli potuit:atq; ut Syllius ſcribit humo ſanguis erupit ut ſigna etiam effuſa certandum euellere mole teter humo lacera uitentum erupit in ora exultans cruor. Via flaminia & circus flaminius ab hoc flaminio nomen acceperunt ut autor eſt Feſtus.Eius filius.T.flaminius paternã cædem ulciſci cupiens a Peruſia rege Annibalẽ petiit teſte Plu.Eſt aũt Thranſumenus lacus in agro Peruſino:quẽ cum in ſoluta oratione multi Tranſumenũ uocẽt poetæ ſubtracta n lra ꝓferũt ne deſideret carminũ ſanitas:ut nõe uoluẽte die thraſumeni noĩa ſeruãt:& fulmina tyrrhenas thraſumeni torſit in undas.Eum Syllius noiatũ a Thraſumeno puero fabulat quem poſſumus & thraſimenũ dicere : Quint. Et thraſumenũ pro thraſimeno multi ẽt autores(ſi eſt in eo trãſmutatio)uẽ dicarũt.Ply.autor eſt in.ii.nat.hiſto.repẽtinos ignes exiſtere & in agt & traſumenũ lacũ totũ arſiſſe.ℾ Aequos deos:Benignos q aduerſa nobis p aues ꝓnũciant ut nobis cõſulamus.ℾ Poſtera lux melior.viii.cal.iulias romani ſecũda fortuna uſi ſunt.ℾ Supat maſaniſſa ſyphacẽ:Iuſtinus refert Maſaniſſam regẽ numidiæ dictũ iter duos aphricanos urbis Romæ tertiũ ineruatorẽ:cui'captus Syphax ipotatus:uictus Hãnibal & deleta Carthago.Sed requirimus hoc in loco diligẽtiã nõnulloꝝ q hoc tpe hoc eſt.viii.cal.iulias,Syphacẽ atq; Aſdrubalẽ Giſgonis filiũ uolũt fuiſſe a Maſaniſſa rege ꝓpe uticã ſupatos:cũ cõſtet eo in loco nõ æſtate:ſed ueris initio teſte Li. Scipionẽ una cũ Maſaniſſa & Lelio potitũ caſtris Aſdrubalis & Syphacis.Vñ illud eſt Iuue. Tolle tuum ꝓcor Hãnibalẽ uictũq; ſyphacẽ in caſtris:quo tpe bina caſtra eadẽ nocte cæde una deleta ſunt:cæſaq; aut uſta flãmis ad q̃draginta milia hoium.Sciẽdũ igit hic diẽ oñdi quo maſaniſſa exacto iã uere Syphacem nõ ad uticã ſed in ei'regno & ſupauit & cœpit. Aſdrubal.n.& Syphax poſt eã quã dixim'calamitatẽ acceptã in caſtris:coacto peditatu & eqtatu exercitũ reparũt & a Scipiõe iterũ nõ lõge ab utica uicti ſunt numidis ac pœnis i fugã cõuerſis & magna pte fugiẽtiũ iterfecta.Vñ cũ Syphax in numidiã atq; ide'i antiquũ eius regnũ ꝓfectus eẽt Maſaniſſa icredibili cupiditate pdẽdi eius regis a quo pꝛiuo regno expulſus fuerat eũ cũ expedito eqtatu ꝓſecut'ẽ quẽ demũ adiuuãte Lelio uictũ & captũ legim'atq; albã miſſũ & deide tyburẽ quo ex alba traductus fuerat mortuũ pauloaũ triũphũ Scipionis:quis Polybius eũ in triũpho ductũ tradidederit:ut Li.refert.Et cecidit telis aſdrubal ipſe ſuis:hic Aſdrubal nõ ẽ Giſcõis filius:Sed Hãnibalis frẽ q hoc tpe cæſus ẽ ad Metauꝝ flumẽ qd ad Fanũ fortũæ patriã meã i mare ſupeꝝ cadini cuius alueo tpibus nſis elephãtis reptus ẽ teſtis uictoriæ romanoꝝ cui'ꝓcipua laus Claudii Nerõis fuit q relictis caſtris ita ut Hãnibalẽ falleret ad ſenã cũ electa manu.M.Liuii collegæ caſtra ſilẽtio igreſſus Aſdrubal circũuẽit cũ quo ceciderũt hoiu; milia.lvii.ita ut cõſtet nũq̃ ſecũdo bello pũico una acie tñ hoium iterfectũ.Eſt & apud Metauꝝ eius pugnæ monumẽtũ collis quẽ deprauato uocabulo ꝓ aphricano aphricanũ appellãt Hic eſt ubi caſtrametari Aſdrubal uoluit cũ.M.Liuius oib'peditũ copiis ad cõſerẽdũ ꝓliũ iſtructis aduenia ut.T.Liuius ſcribit:quẽ hiſtoricũ dii boni qcũq; loci eius faciẽ fuerit cõtẽplatus nõ patauinũ exiſtimauerit:ſed Fanẽſe; adeo uel q̃ a geographis ꝓtermiſſa ſũt atq; cõtẽpta ille eſt & exactiſſima diligẽtia & diuino igenio cõſecutus.Sane fluuius Sena ad quẽ fuerũt caſtra Liuii cũ Nero ſe illi adiũxit is ẽ q ad Senogalliã urbẽ mare igredit q̃ diſtat a Metauro flumie ad.xiii.milia paſſuũ.Eã hoc tpe illuſtriſſim'dux atq; magnanim'Ioãnes Robore'Sixti ſũmi Põdfi.nepos ac ꝓfectus urbis:quẽ tu iclyte Federice nõ imerito tibi generũ aſciuiſti:ut ẽ emiẽtiſſimo igẽio a prudẽtia ſingulari i regiões ac uicos aptiſſime diſtributã nouo muroꝝ ambitu auget.& ad priſcã amplitudinẽ redigit:amplexus qcqd tps reꝝ edax & ſenectus iuidioſa cõſumpſerat.Vbi nos uidim'ꝓxime uiaꝝ ſtrata:porticus:fora ædes magnificas icredibili celeritate cõfectas item arcẽ omniũ munitiſſimã ac tãto impẽdio & induſtria fabricatã ut iure inexpugnabilis cenſeatur.

ℭSINT tibi teſtes flamini'cõſul ab Hãnibale trucidat'.ℾ Et litora traſymena:ripæ traſymeni lacus:q eſt in hetruria:iter ſuaſiã & Cotytonã.ℾ Deos æquos:beignos.ℾ Multa monere p uo.p auguria:benigni dii monuerãt ne cõſereret ille man':ille deoꝝ monitis nõ paruit:ꝺiõ piit.Si q̃ris tpa temeraria ueteris dãni:ſi uis ſcire diẽ quo die temerari'cõſul tantã iacturã fecit:ille dies eſt dies q̃rtus ab extremo mẽſe:ꝺoctauus dies a fine mẽſis:ſic erit nono cal.qntiles:hoc eſt.xxiii.die iunii:ea in faſtis & in ãnalib'notata eſt:& habita ſemp infauſta.ℾ Poſtera lux:ſequẽs dies q erit uiceſimuſquart'iunii.ℾ Eſt melior:felicior:duab'uictoriis:q̃ diuerſis tpib':ſed ea die cõtigerũt Maſaniſſa ſupat ſyphacẽ:Maſanyſſa rex Maſiliorũ:dũ pro carthagine i hiſpania militat amiſſo patre gallaꝺe regno exciderat.Quo per bellũ ſæpe repetito aliquot ꝓliis a ſiphace rege numidaꝝ uictus:in totũ priuatus eſt:& cum ducẽtis equitibus Scipioni ſe iunxit.Poſtea in aphri-

Ducariuſ occidit lãcea titum flaminiũ

205

Thraſimenus lacus eſt in agro puſino

Siphax uictus.viii. cal.iulias cũ aſdrubale filio giſgonis a maſiniſſa.

Alius fuit aſdrubal frater hãnibalis uict'a claudio nerone

Aſdrubal uictus Metaur' Neronis laus aphricanus collis Sena flu. iuxta Senogalliã.

PAV. MAR. Maſiniſſa rex maſſiloꝝ de quo Saluſtius in iugurtino multa ait

ca ſcipio adiuuãte maſaniſſa Carthagineſes & eundẽ ſiphacẽ: Aſdrubalẽq pluribus ꝓliis uicit. Binaq hoſtium caſtra expugnauit in qbus .xl. mil. hoium ferro igniq cõſumpta ſunt: & ſiphax ipſe captus. Sed ante hæc aſdrubal hãnibalis frater q cũ exercitu nouo traſcẽderat alpes: ut ſe hãnibali cõiũgeret: cũ millibus hominũ .lvi. cæſus ẽ. M. Liuii cõſulis ductu & opa: ẽt Claudii Nerõis college, lõ poeta nũc: & ipſe Aſdrubal cecidit ſuis telis cũ ſuis armis & oĩ exercitu cæſus eſt. Relata igit & hæc dies in ãnales tãq fauſta Romanis.

ANT. FAN.

Fanũ fortũæ dedicatũ a ſeruio ſeruilio iuxta tyberi inſa domũ autẽ: am clauſum fuit a nerone

Seruorũ feſtum.

Fortunæ ædes multæ

Orionis Zõa orit vi. cal. iul.

Solſtitiũ æſtiuum.

PAV. MAR.

Tẽplum fortunæ uiſcatæ q abea capiamur

ℂ TEMpora labunt: horæ pereunt & dies & menſes & anni & nihil eſt ãnis uelocius. ℂ Fortunæ fortis honores fors fortuna q̃ nõ recte a qbuſdã fortuna dr ædẽ tranſtyberim habuit teſte Donato: cuius dies feſtus colebat hoc tpe ab his q arte reliqua uiuebãt. Vñ illud eſt Columelle ad olitores: & celebres fortis fortunæ dicite laudes. Eſt ãt Fors fortuna ut inqt Donat' tychiagathi: cui qñ in bono ponit Seruius tullius nõ imeſito tẽplũ dedicauit. Varro: Dies fortis fortunæ appellatus a Seruio Tullio rege qd is fanum fortis fortunæ ſm tyberim extra urbẽ Romã dedicauit iunio mẽſe. Liuius. De reliquo ære ædẽ fortis fortunæ de manubiis faciẽdã locauit ꝓpe ædẽ eidẽ deæ a Seruio Tullio dedicatã. ℂ Poſt ſeptẽ luces iunius actus erit: Fors fortuna .viii. cal. col. quo die maſaniſſa Syphacem ſupauit: & Haſdrubal periit. ℂ In tyberis ripa: ſm tyberim ut diximus hæc ædes fuit quã Donatus tranſtyberim fuiſſe teſtat quo & pedibus iri poterat p pontes & p fluuiũ lyntribus uehi. ℂ Plebs colit hanc: colebant fortẽ fortunã q arte aliqua uiuebant ut dictum eſt. Item ſerui. ℂ Qui poſuit. Seruius rex qui eã ædẽ ſtruxit. ℂ Serua: qa Tullius ortus: idibus ſextilis ſerui ac ſeruæ oẽs diẽ feſtũ colebãt: & uxores purgare ac lauare capita cõſueuerũt auctore Plut. Ro. n. die Seruiũ Tulliũ natũ ferunt quo capitis purgatio ac libertas ab ancillis cœpta ꝑceſſit. ℂ Templa ꝓpinqua: ubi ꝓxima: aut certe ꝓpinqua ædi quã Caruilius cõſul poſtea ꝓpe hoc tẽplum faciendã locauit. Lege Liuium primæ decadis li. ulti. & caue accipias ædẽ fortunæ a Seruio regẽ in urbe dedicatã quã Nero aurea domo cõplexus eſt. Quãuis cõſtat eundẽ regem ædificaſſe multas ædes fortunæ: ut Primigeniæ, Maſculæ: Paruæ: Cõuertentis: bene ſperantis: Virginis. ℂ Zona latet tua nunc & cras fortaſſe latebit. vi. cal. iulias Orionis zona in ortum heliacum ſertiquem non multũ poſſe differri antecedens ortus docuit eius ſideris lacertorũ. Ea zona tribus ſtellis conſtat teſte Igino exoriturq aſſyriæ .v. nonas iulias ut Pli. tradit. ℂ Eodem uenturũ tẽpus Solſtitiale diem non quo zona exurgit ſed quo Fors fortuna celebrat. Neq. n. auctor hoc loco hipparchũ ſequit cuius ratio docuit teſte Columella Solſtitia & equinoctia in p[ri]mis ſignorũ partibus confici: cum ea ſm Eudoxum & Metonẽ nõnulloſq aſtrologos ex antiqs quorũ faſti aptati ſunt publicis ſacrificiis in octauis ſignorũ pribꝰ pagrant: quæ raro nõ aliquos tẽpeſtatũ ſignificatꝰ hñtiut Pli. docet q æſtiuũ ſolſtitiũ magnũ ani cardinẽ uocat qd ipſe i octaua pte cãcri & .viii. cal. iulii cõfici ſcribit uertiq eorũ die nõnullarũ arborũ folia: ut oleæ: tiliæ: ſalicis cũ Sol ad aqlonẽ ſcãdẽs ab ea meta ĩcipit flectiq: atq ad auſtrũ digredi auctutus noctes ſex mẽſibꝰ abiaturuſq diei mẽſurã. Idẽ ẽt monet e palũbiũ gemitu nõ colligi cõfectũ ſidus peractũq ſolſtitiũ niſi cũ eas uideris ichoantes. Sciẽdum: & Chaldeos nõ ſentire cum Hippacho qui .viii. cal. Ianuarii brumale ſolſtitium ponunt.

ℂ Tpa labũt tacitiſq ſeneſcimus ãnis
Et fugiũt fræno nõ remorãte dies:
ℂ Quã cito uenerũt fortũæ fortis honores
Poſt ſeptẽ luces iuniꝰ actꝰ erit:
Ite deã læti fortem celebrate quirites
In tyberis ripa munera regis habet:
Pars pede ps ẽt celeri decurrite cymba
Ne pudeat potos inde redire domum:
Ferte coronatæ iuuenũ cõuiuia lyntres
Multaq p medias uina bibant aqs:
Plebs colit hãc: qa q poſuit de plebe fuiſſe
Fert / & ex hũili ſceptra tuliſſe loco:
Cõuenit & ſeruis ſerua qa tullius ortus
Cõſtituit dubiæ templa ꝓpinqua deæ
Ecce ſuburbana rediẽs male ſobriꝰ æde
Ad ſtellas aliquis talia uerba iacit:
ℂ Zõa latet tua nũc: & cras fortaſſe latebit
Dehic erit orion aſpiciẽda mihi
ℂ At ſi nõ eſſet potus dixiſſet eadem
Vẽturum tẽpus ſolſtitiale die:

ℂ TEMpora la. interpoſuit nõ incõpte ſniam tpis cito labẽtis: q iam conſenuerat poeta: cum emendaret opus: & eſſet hos ſex libros editurus. Labunt, inqt tpa & nos ſeneſcimus annis tacitis: ſapimus in ſenectã annis tacite fluẽtibus. Horatius. Heu heu fugaces poſthume poſthume. Labunt anni: nec pietas morã rugis: & inſtãti ſenectæ affert Indomitæq morti. Quã cito uenerũt honores fortis fortunæ: q̃ cito uenit feſtũ fortis fortunæ. Aliqd ineſt latẽtis affectus: cur potius ſniq̃ in cæteris in feſtia dixerit. Iunius erit actus: exactus. ℂ Poſt ſe. lu. hoc eſt poſt ſeptẽ dies: ſic indicat .xxiiii. diẽ: quo & illæ uictoriæ cõtigerãt a .xxiiii. eni die numerando uſq ad finẽ iunii ſeptẽ dies ſunt. Dies fortis fortunæ: ut inquit Varro appellatus a Seruio Tullio rege: q is fanum fortis fortunæ ſm tyberim: extra urbem Romã dedicauit. Præterea dedicaſſe & aliud tẽplum fortunæ paruæ teſtis eſt Plu. ꝓble. lxxiiii. Et Dion. inqt eũ extruxiſſe duo fortunæ tẽpla: unũ in foro boario: alterũ ad ripas tyberis: ei fortunæ: quã uirilem appellauit. De hac egimus In .iiii. li. & eodẽ proble. Plu. Maſculæ fortunæ meminit ab eodẽ cõſecratæ. Erat ẽt eodẽ auctore tẽplũ fortunæ uiſcatæ q̃ſi ab ea nos ꝓcul capiamur: & negociis ac rebꝰ inhæreãus: quã p omne uitæ tps uiſus erat uti ꝓſpere. Alterũ in foro boario: alterũ ad ripas tyberis: ei fortunæ: Poſt electos aũt reges: ſed lõgo itemallo furius Caruiliusq cõſul fuit cũ papirio cuſtore alterũ fortis fortunæ tẽplũ dedicauit. Erat pterea tẽplũ fortunæ muliebris: a ſenatu dedicatũ tũ cũ mulieres: hoc eſt & mr & uxor martiũ Coriolanũ ab ĩpetu in patriã repſſiſſent. Erat & tẽpliũ fortunæ publicæ cuius ſupiore lib. meminimus a poplo in libertate cõſecratũ. Ite læti qrites: romani. Celebrate fortẽ deã: ſacrificate forti fortunæ.

næ ⸿ Hēt mu.re.in ri.ty.hēt tēplū a Seruio rege cōditū:& cōſecratū in ripa tiberina extra urbē ⸿ Decurri te nos qri.ppate ad tēpiū fortunæ. ⸿ Pars pedeſcū pedes ire poſſit.Pars celeri cība:qm̄ p tyberi cimba pōt illuc deferri ⸿ Nec pudeat:q̄ſi nō hēaſ turpe. ⸿ Redue inde domū potes reuerti multo epoto uino:qa cōuiuia quoq; extra urbē fieri debēt ⸿ Lintres nauiculæ fluuiales:ut inq̄t Nonius. Vir.Cauat arbore lintres Nos lintres nauiculæ coronatæ. ⸿ Ferte cō.iu.iuuenes ſiſ epulātes. ⸿ Et bi.mul.ui.p me.aq̄ſ ip tybrim i lintrib' bibēdū eſt & multū uini exhauriēdū. ⸿ Plebs colit hāc fortunā ⸿ Quia ferſtdſ. ⸿ Fuiſſe de ple.nā ex obſcuro gñe ⸿ Qui po.ſui rex autor eius tēpli hic dſ.Sed ſupius oñderat cœleſti ſemie natū.Et iuliſſe ſce ptra ex humili loco q̄ſi ex ifima cōditiōe ad regnū aſcēdiſſe ⸿ Cōuenit & ſuit:ſui quoq; celebrare debent feſtū.Quia tulli' ort' ſua nat' ex Ocriſia corniculana. ⸿ Cōſtituit tē.ppi.nā fortis puæ:aut ppinq̄ qa uelut cognata ſuis:q in iſima cōditiōe uerſanſ ⸿ Deæ du.fortunæ.Ecce aliqs tediēs male ſobri'q redit pa.ſo.buus epoto mero ⸿ Iacit talia uet.ad ſtel.hæc loqſ cœlū intuēs poſt occaſū.xxiiii diei ipſi' mēſis. ⸿ Orion zona tua latet:nō uſ eo tpe zona orionis ⸿ Latet nūc & latebit craſ:qa neq;.xxiiii.neq;.xxv.poterit uideri. ⸿ Dehinc:poſtea ⸿ Erit mi.ui.nā.xxvi.die apparebit zona ⸿ At ſi nō eēt pulluſtilie q celū intueſſi nō eſſet ebrietatis caligine obtectus ⸿ Dixiſſe eadē die:qua &uiſu.ſe zonā dicebat ⸿ Vētur nobis affutur. ⸿ Tp̄s ſolſtitiale:ſolſtitiū æſtiuū:qd poeta oñdit.vi.cal.qntiles.Columella.viii.cal.ſic & florētinus princeps.

Ocriſia cornicula na fuit mō ſeruii ſeruili.

Quare o non ſi uſ die.xxv. iunii mēſis.

(rūt

¶ Luciſero ſubeūte/lares delubra tule,
Hic ubi ſit docta multa corōa manu:
¶ Tp̄s idē ſtatoris erit:qd romul' olim
Ante palatini condidit ora iugi:
¶ Tot reſtāt de mēſe dies qd noīa pcis
Cū data ſunt trabeæ tēpla qrine tuæ
¶ Tēpus iuleis cras eſt natale calendis
Pierides cœptis addite ſūma meis:
Dicite pierides:qs uos adduxerit illuc
Cui dedit iuictas uicta nouerca man'
Sic ego:ſic clio clari mōuméta philippi

¶ L Vciſero ſub.la.deitu.de larib' multa ſupius dicta ſūt quos docuimus coli ſolitos Romæ publicæ & priuatim coronis ornabanſ ut graciles ubi parua corōas accipiūt fragili ſimulacra uitētia cætaiqbus Aem: lius regilus p tot bello antiochiæ ædē in cāpo martio curādam uoluit auto.Macro.Hiis Oui.hoc loco tēplū dicatū inq̄t.v.cal. Iulii ad qd hirabāt puellæ q̄ coronas texere cōſueuerūt. ⸿ Tp̄s idē ſta.erit:qnto quoq; cal.iulias ioui ſtatori ædes ſacrata eſt quā Romulus cōdidit ad radices mōtis palatini uota eo tpe quo ipſe aduerſus Tatiū pugnat romāos fugiētes cōſpexit:q ſeu forte ſeu diuinit' reſtituerūt cum Romulus ut inq̄t Li.arma ad cœlū tollēs dixiſſet.Pr deū hoīumq; hinc ſaltē arce hoſtes deme terrorē romāis fugāq; fœdā ſiſte.Eā ob cām a ſiſtēdo magis q̄ a ſtādo ſtatorē iouē dictū exiſtimāt in cui' ædē Cice.Catilinæ conatibus reluctari cupiens ſenatū uocauit:quo cū Catilina ueniſſe grauiſſima orōne illū corripuit & in exiliū ire iuſſit.

ANT. FAN.

Tēplū dicatū larib'.v.cal. iul.Ioui ſtatori ædes ſacrata v. cal.iulias. Tēplum qrino dicatū.iiii. cal.iul.ēt quare dictus ſit q tinus

⸿ Tot re.de mē.di.quot no.pcis.iiii.cal.iulias dicata eſt ædes ⸿ Quirino.i.Romulo in mōte qrinali cui reliqui ſunt tot huius mēſis dies quot ſunt parcar noīa.Putaſ aūt mōti qrinali ab eo tēplo uocabulū datum:qd cōſtitutū eſt poſtq̄ Romulus adiſſe ad deos creditus eſt.Huic purpuræ uſus fuit in trabea. Vñ ab Oui.trabeatus dictus eſt in primo huius opis li.ubi oñdimus tria eē genera trabear autore Seruio e qbus unū fuit romanor regū inſigne. ⸿ Trabeæ tuæ:tibi trabeato. ⸿ Tp̄s iuleis cras eſt natale calēdis non placet qd qdā ſentiūt tradi hoc loco iuliū Cæſarē cal.iuliis natū quē ad quartū idus iulias in laudē editum Macro.ſcri.uñ iulius mēſis nomē accepit autore Feſto.accedit ad hoc q natalis.C.Cæſaris dies explicandus erat in eūte iulio potius q̄ iunio deſinēte.Sēſus ergo eſt:feſtum Herculis muſarū:ubi uētū eſt ad diem iunii mēſis extremū hoc eſt pridie cal.iulias celebrari:quo tpe dicere ſolemus:cras calēdæ iuliæ orientur. Eor deor ædes ſtructa eſt Romæ:ut inq̄t Suetoñ.a Martio Philippo q Auguſti uitricus fuit.De quo ait Martialis.Vites cenſeo porticū Philippi ſi te uiderit Hercules periſti.& iuue.Alta parabat culmina uillarū græcis longeq; petitis marmorib' uincēs fortunæ atq; herculis ædē.Colebaſ aūt Hercules in eadem æde cum muſis:qa cōſtat eū tpib' ſaturni ut Plu.& Macro.tradūt primū in italia lr̄as docuiſſe quas Euandrus ab eo didiciſſe Iuba in ſuis tradidit monumētis.Fuerūt in eo tēplo Faſti Fuluii nobilioris teſte Macrob. ⸿ Addite ſūma:extrema quæ reſtāt ut libellus hic ipleaſ. ⸿ Quis uos adduxerit iſti addicere ꝓprie qd ſit diximus ſupra:hoc eſt adtīgere. ⸿ Nouerca:Iuno quæ iubēdo laſſata eſt cū Hercules agendo fuerit indeſeſſus. ⸿ Inuictas manus:monſtror oium domitrices quæ obiecta ſunt Herculi uoluntate Iunonis.

Feſtum. Herculis muſarū pridie ca. iul.

¶ L Vcifero ſub.die ſequēte. ⸿ Lares tu.de.fuere illis tēpla cōſecrata.De his dixim'.ii.li & plura in.v. Sed v.cal.Quinti hoc eſt.xxvii.die iunii dedicata ſunt illis tēpla in ea pte urbis ubi erāt Corolarie:& ut ſupiore li.dictū Aug.Tranqllo teſte.Cōpitales lares ornare bis in āno iſtituit:uernis florib'& æſtiuis.Hic ſunt ipſa tēpla ubi ſit multa corona docta manu:ubi ſūt coronar artifices:pſerti phylitai& glicera. Idē tp̄s.eadē dies.xxvii.mēſis.Erit ſta.nā erit feſtū iouis ſtatoris.Cui' tēplū Ro.uoto dedicauit bello ſabino:cū Romana acies iclinaſſet:Deīde uoto regis cōſtituiſſe uſ.A cōſiſtētib' militib' ſtatorē iouē appellauit.Qd oli cōdidit Romulus aū ora iugi palatini:nā iter palatiū & capitoliū cōſtitutū ē tēpiū Tot dies reſtant.ſupſunt. De mēſe iunio.Quot noīa pcis:q̄ tres ſūt:ut alias dictū:ſic tres dies ſupabūt:& erat.xxviii.die mēſis. ⸿ Cū o qrine.Romule ⸿ Sūt data tē.cōſtituta & cōſecrata tēpla ⸿ Trabeæ tuæ:tibi trabeato dedicatū ē illi templū in colle qrinali:ſed de morte ei'& relatiōe i cœlū:& cui' pſuaſione dixim' in.ii. ⸿ Tp̄s natale iuleis cal. etas ē die craſtini erūt calēde iuliæ:ſ; natale tp̄s iuleis dixit:qd hoc mēſe nat' ē Iuli' Cæſar ex ſacra Iulea domo:& cū pri' qntilis diceret i honoiē iulii Cæ.legē ferēte.M.Anto.M.F.cōſule Iuli' appellat' ē:q hoc mēſe.iiii.die iduū iuli' pcreat' fuerit ⸿ Pierides:muſæ ⸿ Addite ſūma:q̄ſi extremā manū.Meis cœ.huic pti

PAV. MAR.

Tēplum Ioui ſtatori a romulo cōſtitutum.

Epanalexis

opiſq̃ nũc editurꝰſum ¶ Dicite pierides:p epanalexi ¶ Quis addu.nos iſtuc:ad tẽplũ herculis ¶ Cui.herculi ¶ Nouerca ui.Iuno q̃ uicta tãdẽ eſt uirtute iliꝰ:nã ut ipſe in meta.inq̃t defeſſa iubẽdo ſæua iouis cõiũx ego ſũ ideſeſſus agẽdo ¶ Dedit ma.iui.ppea q̃d uicit oia monſtra:qbꝰ eũ obiecerat iuno.Hoc petit poeta. ¶ Quis cõſecrarit tẽplũ herculi muſiſq̨ cõeſſi c.n.dedicauerat ædẽ Martiꝰ philippus auguſti uitricus:ut teſtis eſt Sueto.Rõnẽ huic rei Plut.affert:pble.lviii.Q̃d hercules Euãdrũ lrãs docuit:ſicut Iuba mõumẽtis tradidit:q̃d honeſtũ & honorificũ duceref amicos:ac ꝑpiquos docere.Nouiſſime nãq̨ iſtitutũ ẽ:ut mercede diſcipulos docerẽt.Quippe oiũ primꝰ Sp.Carbiliꝰ indũ apuit:eiꝰ libertꝰq & ipſe Carbiliꝰ appellatꝰ primus oiũ romãoꝝ uxorẽ repudiauit:hæc ille ¶ Sic ego:q̃ſiui ¶ Sic clio:muſa r̃ndit. ¶ Mõumẽta clari philippi:adduxere.ſ.nos in tẽpiũ herculis.Philippꝰ Martiꝰ q cũ Lẽtulo cõſul fuit:ab Anco Martio genꝰ trahẽs.

Hercules docuit euãdrum litteras

ANT. FAN.

¶ VNde rra.ma.caſ.ge nõ iprobãdũ eſt in re minus cõpta cũ afferẽ aliq̃d uetiſi:ſeut nõ facere oportet in hac nri opis pte:q̃d tãdẽ ad umbilicũ adducimus ubi ueꝝ oſtendit uulgo q̃d dici ſolet.Caudæ nõ facile pilos detrahi. Alii pace nr̃a diſſentiãt a nobis & hũc locũ iterꝑtenẽ ut placet.Nos Martiã de qua hic agit neq̨ Iuliæ matrẽ eſſe ſentimus amitæ.C.Cæſaris dictatoris quã is q̃ſtor defunctã laudauit:ut Sueto.refert:neq̨ uxorẽ Catonis uticẽſis Martii philippi filiã:quã Hortẽſio traditã & ex eo ꝑgnãtẽ Cato domũ reduxit teſte Appião:ſed aliã egregia forma & caſtitate ꝑſtãtẽ q̃ culta eſt ab uxore Naſonis:ut Cũctaq̨ licet facias niſi eris laudabilis uxor:Nõ poterit credi martia culta tibi Hãc ſuſcepiſſe philippum arbitramur nõ ex Accia q̃ mater nõ matertera fuit auguſti ſed ex Acciæ ſorore:q̃ cũ philippo nupſerit ut nobis uideẽ nõ multo poſt nuptias humanis rebus exceſſit. Vñ illud nõ ſine uoce ac uultu ad dolorẽ accõmodato ꝓnũciandũ eſt.O decus o ſacra fœmina digna domo:Eius nomẽ nõ eſt cur admirari debeamus uõ eſſe memoriæ ꝓditum q̃d pleraq̨ noia ſunt:q̃ carmina nõ recipiũt:q̃uis q̃dã illud adiiciũt fuiſſe q Auguſto materni gñis ignobilitatẽ obiecerit.Martiæ uero nomẽ ab Anco Martio rege deductã Oui.putat ex quo Iuliꝰ Cæ.amitæ ſuæ matrẽ noluit appellatã:ut amitæ meæ Iuliæ m̃rnũ genꝰ ab regibꝰ ortũ:p̃nũ cũ diis imortalibꝰ cõiunctũ eſt Nã ab Anco martio ſunt martii reges quo noie fuit mater Sed q̨ pleriq̨ eãdẽ eẽ Martiã & materterã Cæſaris uolũt:nõ placet cũ iis Oui.reluctetur:ut hãc ꝓbat & prio dilectã ſemp ab æuo eſt iter comites martia cẽſa ſuas Inq̨ ſuis habuit matertera Cæſaris añ:quaꝝ iudicio ſi qua ꝓba eſt.Sciẽdũ Acciæ idẽ fere cõtigiſſe q̃d & ſorori ut nõ diu uixerit poſt philippi nuptias:q̃d ueꝝ eẽ nõ negabit q ſpacia tẽpoꝝ uti nos fecimus diligẽtiꝰ metiet. ¶ Martia ſa.de no.ab anco. Viuebat hæc martia cũ Oui.exularet:cuiꝰ uẽuſtas a poeta laudaẽ nõ q̃ fuerat ſed q̃ tũ erat cũ Naſo hæc ſcriberet. Vñ.M.Catonis accipe ullo mõ non poſſumus. ¶ IN q̃ par.fa.no.ſua eſt:cauẽdũ ne deprauato uerſu legamus:in q̃ par facies nobilitate fuit.Nã & añ legimꝰ uñ trahit Martia caſta genꝰ nõ uñ traxit:& poſtea ſubiũgiẽ Rñdet In illa & genꝰ & facies:nõ r̃ndit. ¶ Et ge.& fa.ige.Primũ eſt fortũæ bonũ.Scdm corpis.Tertiũ ai. ¶ Q̃d laud.for.quã caſtitas raro comitatur. ¶ Nupta fuit quon.ma.Cæ:illi:acciæ ſoror Aug.Cæſa.matertera ac m̃r martiæ. ¶ O ſa.ſœ.di.do. Nõ digna iteritu.ſed q̃ diuꝰ Martii philippi cõnubio potiref ¶ Lyra:nõ herculis ſed muſaꝝ.De lyra & cithara nõ nihil diximꝰ in.v.huiꝰ opis li.q̃ differũt aliq̃d ut igni & Porphyrii:õis oñdimus teſtimonio:q̃uis iterdũ confundanẽ.Illud dubiũ nõ eſt lyrã muſicũ inſtrm̃ eẽ q̃d multaꝝ chordaꝝ eſt manuq̨ pulſaẽ queadmodũ & Barbitos quã Theocritus polycordon appellat:& nõnulli cytharæ genus uel lyrã ipſam eẽ uolunt:cuius nomen cum pleriq̨ græcũ eſſe arbitrenẽ:Strabo Barbaꝝ putat uti eſt Magas.Nobilum & Sambuca.

Aſpicis:uñ trahit martia caſta genus:
Martia ſacrifico deductũ nom̃ ab anco:
In qua par faces nobilitate ſua eſt:
Par aio quoq̨ forma ſuo r̃ndit in illa
Et genus & facies ingeniũq̨ ſimul:
Nec q̃d laudamꝰ formã tã ẽ pe putaris
Laudamꝰ magnas hac q̨oq̨ pte deas:
Nupta fuit quõdã matertera cæſaris illi
O decus o ſacra fœmia digna domo:
Sic cecinit clio:doctæ aſſenſere ſorores
Annuit alcides increpuitq̨ lyra.

Mattia marciphilippi filia uxor catonis uticenſis

Accia filia iuliæ mater fuit auguſti

Accia fuit ſoror martiæ

PAV. MAR.

¶ ASPicis:tu ¶ Vñ:a quo philippo ¶ Trahit genus:hoc eſt uñ nata ſit ¶ Martia caſta:hæc filia fuit martii Philippi:quã Cato uticẽſis poſt diuortiũ Attiliæ:puellã ad modũ uxorẽ duxit. Hæc eſt illa martia ut inq̃t Plut.in Cato.iuniore:de qua tã multa feruntẽ.Poſteaq̃ Catoni filios peperit:petenti hortenſio cupiditate ſobolis Cato dedit. Conſentiẽte ẽt philippo.ut Plut.teſtaẽ:Plutaq̨ de eodẽ Luca.agit:& nos multa ẽt i Lucano diximꝰ.Mortuo hortenſio:cũ Cato Põpeiũ ſequuturꝰ eẽt in bella ciuilia.Domus & filiaꝝ ſuaꝝ gratia ut Plut.inq̃t Martiã ruſſus accepit:q̃ tũc uidua erat & ab Hortẽſio hæres relicta.Ei curã rei familiaris:& filiaꝝ cõmiſit:& Põpeiũ ſequutꝰ ẽ.Cato ſeiꝑm cõcidẽs mortuus eſt.xlviii.ætatis ãno:Illa iunior erat uixitq̨ in lõgã ſenectã.Ita ut Oui eã nõ mõ uiderit.Sed neceſſitudinẽ quoq̨ cõtraxerit & tertia eius uxor puella de domo fabioꝝ Martiã coluit:& comes illius fuit. Vnde in libris de ponto ad maximum.Ille ego de neſtra cui data nupta domo.Hanc ꝓbat:& primo dilectã ſemp ab æuo:eſt inter comites martia cenſa ſuas. In quæ ſuis habuit matertera Cæſaris añ.Quuꝝ iudicio ſi qua ꝓbata:ꝓba eſt.Et in elegia æquor iaſonio ad uxorem cũcta licet facias:niſi eris laudabilis uxor nõ poterit dici martia culta tibi:Nõ igiẽ ſine cauſa factum eſt ut hoc quoq̨ in loco martiæ meminiſſet.Martia nomen dedicatũ:quæ genus & nomen longa tẽpoꝝ ſerie deductũ habet. ¶ Ab anco ſacrifico:ab anco martio quarto rege Romanoꝝ ¶ Sacrifico dixit:quoniã natus eſt ex filia Numæ Põpilii:qui tot ſacroꝝ ordines:& ſacrificia & cerimonias inſtituit:& ipſe aliq̃ñ Auũ maternũ imitatus eſt. ¶ In qua:martia. ¶ Fuit facies par nobilitate:nã ut genere illuſtris:ita & illuſtris forma.Sua forma par r̃ndet aio ſuo in illa:ut ꝑſtantis formæ ita & animi quoq̨ ꝑſtantiſ. Sic illa

Vxor tertia ouidii fuit amiciſſima martiæ.

prædita omnibus bonis fortunæ corporis & animi. Et genus & facies & ingenium: ſimul hæc tria paria tn̄
dēt in illa. Hoc tu putaris turpe: quaſi nō exiſtimes id eſſe reprehēſibile. Quod laudamus formā ipſius mar-
tiæ. Laudamus magnas deas: laudare ſolemus Iunonē: Palladā: Dianā: Venerē: & cæteras. Hac quoq; par-
te ab ipſa forma. Matertera Cæſaris fuit quondā nupta illi Philippo: ipſe Martius Philippus anteq̄ habuiſſet
Acciam matrem Auguſti uxorē habuit ſororē matris Cæſaris: De quo Cæſare dicat uidet hic dubiū: an
habuerit ſororem matris. C. Cæſaris: an ſororē Acciæ matris Auguſti: an ſororē Liuiæ: ſed cum poeta rō-
nem habeat uxoris: quæ apud materteram Cæſaris: ut diximus pauloante fuerit: Inq; ſnia habuit materte-
ra Cæſaris ante. Puto de eadem hoc loco dicere: ſic intelligemus de ſorore Liuiæ. Quæ matertera erat Ty-
berii: longe maior natu quā Liuia Druſilla. Quod uolſcus quoq; noſter aſſerebat O decus o ornamentū.
O fœmina digna ſacra domo: o matertera Cæſaris digna connubio ſacrifice gentis martiorum. Sic clio
cecinit doctæ ſorores aſſenſere. cæteræ muſæ affirmauere dicta clius. Alcides annuit: Hercules quoq; affir
mauit. Et increpuit: hoc eſt Inſonuit. Lyra: & omnis muſarum cythara: in ipſa æde a Martio Philipo dedi
cata In qua & Herculis ſimulachrum erat & omnium muſarum effigies.

Martius philippus hūit pri⁹ ſororē liuiæ druſillæ in uxorē poſtea acciā matrem octauiāi ſm uolſcum & marſum

Hæc in Faſtos Naſonis ſcripſimus lector cādide qua uiſum eſt breuitate ut neq; omitteret neceſſaria
neq; multū in his cōſiſteremus: quæ uel uota oībus ducebamus: uel ſi a nobis a uertice ut aiunt ad calcem
referrētur tibi faſtidiū allatura. ne obiiceret nobis illud Iuuenalis: Scriptus & i tergo necdū finitus oreſtes
Dicereſq; nos ſancto uti aiūt Sabbato lōgiores: q nō grauaremur alterius iterpretādi laborē ſuſcipe ſi exta
ret reliquū huius opis qd̄ Frāciſcus Venetus totius pene orbis terrarum pagrator nobis iureiurando firma
uit uidiſſe ac legiſſe apud inclytum regē gallorum: qd̄ utrum ne ſit alii uiderint. Nos æquo aīo ferre nō poſſu
mus uſq; adeo nobis inuidiſſe fortunā nobiliſſimorum Faſtos poetarum: ut eorum quos Sabinus icœptos reliqſ-
ſe dicit nihil appareat & cōſumati ac luculēti opis Naſonis dimidiū requiratur: Tu autem Federice dux ex
cellentiſſime cui nō ſolū hoc tēpore cōmentarios noſtros ſed iam pridē animā ipſam & mentē dicauim⁹:
quæſumus hoc opuſculum illuſtri principi Guidoni Vbaldo filio tuo. cui ſūma oīa debentur aliqñ legen
dum tradere nō dedigneris: qui tāetſi nōdum exceſſit e pueris neq; a nobis pōt quā ipſi deſideramus elo
quētiam mutuari: nō parum tn̄ proficiet: ſi & maximo ingenio principi fuerit cum ingenioſo poeta Naſone
cōmertiū & qui præclariſſima eſt indole præmaturoq; cōſilio ac ſupra ætatē litteris eruditus ita ut ſpem
& uota omniū iam exuperet uerſabitur quocūq; mō inter Romanos regum dominos atq; hiis noſtris legē
dis ad paternā pariter & Romanā illā magnanimitatē ac magnificentiā aſpirabit. Quāquam earum cætera-
rūq; uirtutū ueluti floſculi quidā iā in eo principe iā apparent ut nō ſolū fortuna & dignitate quā obtinet
atq; ampliſſimo principatu: ſed tali ac tanto parēte digniſſimus habeatur: necnō & patruo Octauio princi
pi grauiſſimo: ac celeberrimo omniūq; liberalium diſciplinarum cognitiōe præſtāti: ad cuius ſingularē hu-
manitatē modeſtiā & grauitatē illud accedit memorabile rarū: ac pene diuinū & noſtris tēporibus admi-
randū quod inclytos fratrem ac nepotes tanta beniuolētia & charitate complectitur. ut iureiurando affir-
mare ualeam nuſquam fere eiuſmodi pietatem in ullo principatu fuiſſe perſpectam.

FINIS.

Antonius Conſtantius Zagarello Fanenſi. S.

NOn eſt nobis moleſtū ut te uideo ſuſpicari quod ſcribis Marſum Piſcinatem poetā clariſ
ſimum: ac nobis familiaritate coniunctū præuertere nos impreſſione opis ſui. Noſti enim
& contēpſiſſe nos ſemper eos queſtus quos multi ab impreſſoribus aucupantur: cū imor
talis dei munere ſatis ſuperq; diuitiis abundemus: & quod melius eſt animi magnitudi-
ne q ea ſpuere cōſueuit: & ediddiſſe cōmentarios noſtros multo antēq̄ is aggrederetur
ſuos uti omne Vrbinum teſtari poteſt. cuius regia bibliotheca noſtrum opus pene attritū
& inueteratum oſtendit: ubi ut alios omittam Lodouicus Odoaxius Patauinus iuuenis utriuſq; linguæ
doctiſſimus & Laurētius Abſtemius Maceratēſis uir litteratiſſimus ac Præfectus Bibliothecæ iampridē
apud inclytum imperatorem Federicum & Octauianum principem eminentiſſimum. omniumq; libera
lium artium cognitione præſtantē lucubrationes noſtras tn̄ in modum ſuis laudibus illuſtrarunt ut me
rito eam gloriam neglexerimus quam diſſeminare nobis poterant impreſſores. Quod autem mihi ſigni-
ficas placere Marſo ſpicam ciliſſam nardum eſſe non crocum quod ipſe ſuis manibus nardū in Cilicia le-
gerit: quod Crocus ſpicam non habeat. quod ad odorē uti non conſueuerit: non facit ut quæ ſcripſimus
ediddiſſe pœniteat. Eſto ut Cilicia nardum ferat: quid illud ad rem? naſcitur ſiligo in Picino. naſcitur far in
Latio. dicetur ne hoc eam ob cām ſpica latina. illud ſpica Picena cum ſiligo & far alibi quoq; proueniāt
Si prima Nardi nobilitas eſt Cilicienſi eius prouentus ibi lōge uberrimus: ſi nardū ſola fert Cilicia: ſi peti
ad rem diuinam ea ſpica tn̄ ex ea prouincia conſueuit: quorum nihil uere dici pōt: culus herbam dabimus fa
tebimurq; nos erraſſe qui ſcripſimus ſpicam Ciliſſam Crocum eſſe quod prima nobilitas ſit Cilicio cro-
co ut autor eſt Plinius: qui etiam tradit Crocum mire congruere uino: quod non fugit Propertium dicen
tem. Vinaq; fundantur prælis eliſa falernis Terq; lauet noſtras ſpica ciliſſa comas. Sed cum nihil eximium
ſit Nardo ciliciæ nihil proprium unde per ſpicam Ciliſſam accipi debeat non eſt cur debeamus ab eo qd̄
iampridem in noſtris ſcripſimus commentariis diſſentire: Quod uero Crocus ſpicam non habeat nihil
refert. Quis enim neſciat frequentiſſimū illum tropū eſſe longeq; pulcherrimum teſte Quintiliano non
apud oratores modo & poetas qui plurima uertere ipſa metri neceſſitate cogūtur. ſed etiā apud indoctos
quem noſtri tranſlatione Græci metaphoram uocant augentem ita ſermonis copiam ut quæ non habet
mutuari permittat. Vnde croci flos ſpica ciliſſa iure optimo dici poteſt: is enim antequam dehiſcat ac ſeſe

207

pendat inuolutum continens fructum quandam … imag… geritque quam ſi poetæ non dabitur ſpicã appellare iure Virgiliũ accuſaueris.qui ait,in primo Geor.Ferroq̃ faces inſpicat acuto.Et alibi:Claſſiq̃ immittit habenas & remigium alarũ.Rectiuſq̃ exiſtimabis non licuiſſe ſnam reip.dicere Ciceroni.Quamquam & oſtendimus ubi uolueris floris quoq̃ ſpicã dici autore Pli.Quod autem Crocus ad odorem uti nõ cõſueuerit:nihil illi aſtipulatur:cum conſtet uti etiam in re diuina quæ minimæ redolent.Ouidius in primo faſtoꝶ:Ara mihi poſita eſt patuo coniuncta ſacello Hæc adolet flãmis cũ ſtrue farra ſuis:Vti autem Crocum in ſacris ut thus coſtũ herbam ſabinam & ſimilia quis non uiderit?ut Thura nec euphratres nec miſerat india coſtum Nec fuerant rubri cognita fila croci:Ara dabat fumos herbis cõtenta ſabinis Oui. alibi.Tinnulaq̃ æra ſonãt redolent myrrhæq̃ crociq̃.Statius quoq̃ in.xv.theb.uti crocũ teſtatur ut Nec non aſſyriis pingueſcunt robora ſuccis:pallentiq̃ croco:Eodem & crines tingi negare non poſſumus qđ Lucanus nõ ignorauit:ut Et qui tingentes croceo medicamine crimen fluxa coloratis aſtringunt carbaſa gẽmis.Odoriferum autem Crocum.eſſe neminem latet.Sed demus ut dum adolentur nullum odorem fundant:reiciemus ne ideo ad aris crocum?cum ſulphur quod diuinum dicitur in religionibus locũ habeat teſte.Plinio & uituloꝶ cineres equinum ſanguinem ac fabaꝶ ſtipulas recipiant ſuffimenta utanturq̃ maris rores & in ſacris Cereris tædæ accendantur cum thura haberi nequeũt:ut & ſi thura aberunt unctas accendite tædas?Conſtet igitur ſpicã ciliſſam crocum eſſe non nardum cum prima ut diximus nobilitas ſit croco cilicio & ibi in montem Coryco.Vnde illud eſt Martia.Corycio quæ uenit aura croco.Alia multa quæ ſcribis probentur ne a nobis an improbentur ubi ad nos redieris explicabo.Vnũ illud differre nõ placet quod ubi quidam legunt ut mihi ſignificaſti in.vi.faſtoꝶ Dodona thyene ſtabis agenorei fronte uidẽda bouis:dodoni dione legendũ eſt.Quattuor enim ſunt in cœlo Veneris ſtellæ:Vna errana & alterno meatu uaga.Alia in pectore Leonis quam ſtellam regiã uocant.Tertia in ſeptentrionẽ.Quarta in Tauro.cuius meminerunt Seruius & Alphonſus quã naſo poſt idus iunias uideri docet longe antequam Sol in ortum feratur.Quod ſi uel thyenem uel aliam hyadũ orientem acceperis id ages ut ingenioſiſſimus poeta rudis uideatur ingenii fluxæq̃ memoriæ:qui cum docuerit ſexto nonas Maias hyades omnes in ortum ferri:ut Pars hyadum toto de grege nulla latet:& paulo poſt ſubiecerit:idibus ora prior ſtellantia tollere tauꝶ indicat:addideritq̃ futurã pluuiam quarto nonas iunias exortum hyadum celſiore.ut Poſtera lux hyadas taurinæ cornua frontis Euocat:& multa terra madeſcit aqua:nũ dubitet ſole iam e geminis abituro docere thyenem unã hyadũ exoriri:qđ nulla rõne procedit niſi forte dixerimus id qđ res nõ hẽt thyenem ita lõgo interuallo diſtare a ſororibus ſuis ut in ortũ feratur cũ extremis partibus geminoꝶ.Lege igitur Dodoni dione uti & Ouidius ſcripſit & iampridẽ e noſtris cõmentariis didiciſti:ne ſi Dodona thyene legeris in eo quoq̃ deprauatũ locum Naſonis oſtendas quod a dodona dodoneus deducitur nõ dodonus.Dicimus enim dodoneos lebetas dodonũ æs.dodoneã quercũ non dodonã Tu autem amice dilectiſſime & Cãbitellæ familiæ decus tecũ cogites uelim quid ſibi eo loco uoluerit naſo ubi ortũ Veneris non coſmicũ.nõ cronicũ non heliacum ponit.Nolui enim apire rem ſcitu dignã ut lectori inueſtigandũ aliqđ linqueret.Vale & ſi Veneris aucli potes tandẽ in patriã redi.Fani idibus Iuniis.M cccclxxxii.

FINIS INTERPRETATIONIS FASTORVM. SEQVITVR EMENDATIO QVORVNDAM LOCORVM ET ASTRORVM RATIO.

PAVLVS MARSVS PICINAS PO.CL.GEORGIO CORNELIO.M.EQ.V.F.Salutem.

HAECILLA SVNT.G.Cornelii.Quæ nos octo antea annis in Ouidiãos faſtos magna cura ac diligẽtia ſcripſeramus:& a principio tibi dicata.Viſum eſt illud inire cõſiliũ ut in hoc uſq̃ tẽpus preſſa teneremus:ne editio pcipitata dedecori potius quã laudi eſſet.Nũc uero cũ tandẽ ex urbe Venetias ad te uenire licuerit his lucubratiõibus noſtris extremã modo manũ impoſuimus & cui tu ipſe mãdaſti:dedimus imprimẽdas.Nõ qdem illius ipſe gl'iæ cõmoti:ſed ut pmiſſam tibi fidẽ ſuaremus:& expectatiõi multoꝶ ac militiæ nræ uolũtati morẽ gereremus.Sed cũ ſperãdũ mihi eſſe ducerẽ:neminẽ fore illud opus:qđ romana eſſe ſupra pbauit:ut uenetiis dãnatuꝶ:Neſcio qua Theſyphõe factũ ſit:ut cõtineri nõ potuerit inuidiæ furori:& ante inſpectũ opus in officioſum hunc laborẽ meũ cœpit allatrare:aut ut pudicã linguã ad maledicẽtiã puocaret aut ut huius opis uſiſiqua arte daret laudẽ detractaret.Sed in alteꝶ ſi rñdere uelim Vterer ſi liceret Quintilii carmine.Quẽ fata nobis mõ ſuſtulere.ſic.n.& alii pro tuẽda mea laude rñdit:Marſum liuidulus ſacꝶ poetã:carpit:ut uiuere dũ cupit diſerto.Marſi carmi:ualde ſed perat.Nõ ſæuit ſcribiſupbus unguis.Nec muſcã uolucres iouis ſequunt.Altera uero tuebit ſe ipſam:& ueræ hũanitatis ac æq.tatis ſtudioſi:illã ab oĩ liuoris morſu uindicabũt.Aliqđ tñ erat.qđ i his cõmẽtariis.Multi qdẽ dãnandũ eſſe cẽſebãt:ſed ea nõ uiderãt:q̃ nos ipſi uidim⁹.Dixim⁹.n.i.i.li.eo in loco Et ſonet accẽſus ſpica ciliſſa ſocis de nardo itelligendũ Dãnabãt illud multis:ea rõne qđ ciliſſi Nardi Pli.nõ meminerit:q̃ſi alibi iueniri nõ poſſit:qđ a Pli.nõ referat:ſed legãt tãdẽ Diaſco.quẽ eruditiſſimus iuuenis:& oĩ ſtaꝶ laude cumulatiſſimus Hermolaus barbarus nõ latinũ fecit:Inuenient certe & iu Cilicia naſci Nardũ.Plura.n.Nardi gña ab illo cõmemorant:& hæc illa ſunt.Vtar.n.Hermolai uerbis Nardi gña duo:Alteꝶ indici:Alteꝶ ſyriacũ:nõ q hoc in ſyria naſcatur:ſed quod mõtis eius:in quo legit ps una in ſyriã:una in Indiã ſpectet Syriacũ melius:quo recẽtius:atq̃ leui⁹ eſt gũmoſum:colore rupho odore uehemẽter iocũdo.Cyperũq̃ imitã

ue: Brenius ſpica ſapore amatorMa... meq ſiccāte oscuſtodit. ſuam
nus Gaudendis noie a flauio Indiæqui montē in quo naſcit̃ pi
prouenia:eoq in maiorē altitudinē adoleſcat, pluribus:ab ead
bus uiros. Odoratiui uero qđ locis celſioribꝰ gignit̃ ſpica bre
uiacū. Habet & Sapharitícū Nardū frutice ad modū pumilo
Caule q e medio ꝓſilit aliqñ hircū ſpirāte:dānat in totū. N
uernaculo indigenis noie: Naſcit̃ & in iſtria frutex puſill
ri:tu:folia ei lōgiuſcula:leuiter flaueſcētia:flos luteus:n
habent. Nardus montana:quā aliqi Thilacitim:alii n
liis Erignio ſimilē:minoribus tñ. neq ſcabris ſpine
multiplici ad morē haſtulæ regiæ:q̄q̄ multo minor
quoq quidā nardū ſilueſtre appellāt naſcentē in
nardū iam oibus conſtet: Sed ubi hæc Veneti
lum poetæ recte dicere ſpica ciliſſa: Nec ad
palatini inqt. Terq lauet nr̃as ſpica cili
nardum aduri ad odorē. Nec leger
non olluere meæ. Cedat tandē
lii loci qđ in cōmentariis nr̃
tare illo:ꝗq characteres ipr
ἀπυριον fecere ἀκυριον.
tia noui: Cū ego dixiſ
primus ſuæ gētis in
eſſet linea breuis
gentes putabāt
deploratione
factum eſt I
cta. a Clau
exſcribe
cere: D
deæ M
mus di
eſſet: E
imen
deo

graduũ.xv Tabulæ in gra.ix.r aunt.o.Secund.o.Itaq; collectis
ſe in hoc æuo noſtro colligimus ſolẽ inire nuumquodq; ſignũ.
nteq̃ illo per Vet̃ ætate Naſonis & octaui auguſti.zodia
nuæ taliter.quot caput arietis octauæ nõ erat diſtans a linea p
nonæ: Qua ꝑpter uirtus infundebatur inferiorib⁹ ampla
n & pura cõcordia.quæ cauſa fuit tãtæ pacis illoꝝ tẽpoꝝ.
rietis mobilis a capite arietis imobilis nonæ ſperæ init
n quarta ſpera planetaꝝ per lineam exeuntẽ a cẽtro ter
ntẽ in principio ſignoꝝ nonæ ſperæ:per tp̃s proba
cõputatio demonſtrabit.Tempus.n.introitus ſolis
atiõe digna poeta poſuit ſub umbra fabulaꝝ.Hic
cclxxxii.annotamus.quo quidẽ anno hæc ex
ii.Sol init tauꝝ die.xi.aprilis.ſol init gemĩos
xiiii.Sol init uirginẽ die.xiiii.auguſti.Sol
Sol init ſagittariũ die.xiii.nouẽbris.
Sol init piſces die nona februarii.De
latitudine meridionali extra zo
perfectã cognitionẽ eaꝫ.tam
te habere inſtrumentũ ſpe
nlo ſuo meridiano &
mundi.uel ſm eleua
& deſcẽſiones oĩuꝫ
zodiaci ab hac li
minator uiſus.
dẽ duobus di
n his tẽpo

erant de
didice
nagis li
ia & gra
oĩa ru
nam.

ru

209

E127

21p

Digitized by Google

821.713

Google

E. SALVAREZZA
RESTAURO
Via Val Sassina, 63
Tel. 699 229